

25

YALE
MEDICAL LIBRARY

GENERAL MEDICAL
LIBRARY

COLLECTION OF

Arnold P. Klebs

**Cum privilegio Pontificis maximi Leonis decimi:
et Francisci christianissimi Francorum regis.**

**Omnia opera ysaac in hoc volumine con-
tenta: cum quibusdam alijs opusculis:**

Greg. F. 10

Liber de definitionibus.

Liber de clementis.

Liber dictarum vniuersalium: cum commento petri hispani.

Liber dictarum particularium: cum commento eiusdem.

Liber de vrinis cum commento eiusdem.

Liber de febribus.

Antecephni decem libri theoretici: et decem practicos:

cum tractatu de gradibus medicinarum constantini.

Praticum ysaac quod constantinus sibi attribuit.

Liber de oculis constantini.

Liber de stomacho constantini.

Liber virtutum de simplici medicina constantini.

Compendium megarechni Valeni a constantino com-
positum.

**Cum tabula et repertorio omnium operum
et questionum in commento contentarum:**

CAntonius de toledo medicine doctor prestantissimo regie salutis moderatori domino magistro Francisco dales: preceptori honorandissimo: Salutem,

Conferat mihi magnific ac generose docto: quanam arte graue & exosum istud oculum: quo nostrates huc usq; egrotant periculis collanguent: curare valerem: & id maxime cum ignauum corumpat oia corpus: et capiant vitium ni moueantur aque. Post inexplicabiles mentis me ce citationes: cõsultum apud me exortit: vt quod tempore carni consumptum ferme erat volumen: noua forma ac (vt ita dicam) regeneratione inuouarem. Idq; ad futuram reipublice cõmoditatem facere nõ fui uentus. Quid em̄ suauius q̄ bene rem gerere bonopublico? Ad istud igitur subeundum: nolui in aliam p̄ocursare etatem. Nam si tardus eris: & tribus: transiet etas: quam cito non segnis stat: remeatq; dies: Eldi iam iuuenem premeret cum serio: etas: Dederent tãrã duob; preteritis dies. Nec alia ad hoc peragendum me mouit occasio: nisi vt patris uestigia sectans: id me quod rarum est celare: mihiq; soli: vt plurimum est dãnata cõsuetudo: referuare: & in eouoluptuari diceret: quod & mihi simul: & docti medicor; fobiti: & bonosi: & uilitati esse nullus ibit in scias. Nec eo quidem spero me inuidioz latratu; casurum: quos tua fretus dementia: aspicias ad speculum intuitu similes fieri non dubito: & quicquid ibi oblaecerent: malo: Plauti consilio inuideri q̄ inuidere. Nam inuidiam quod habet non solet esse diu. Dicebat em̄ Horat. Inuidia sicili non inuenere ipsi: maius tormenti. Dedi igitur (vt pauca p̄strigam) hec domini ysaac opera etate ferme cõsumpta et corosa calceographis litterarijs forzulu; subducenda: que per certimum doctorem magistrum Andream turinum p̄ se sentem: cõparatorem meum p̄ bonozũ: cõrecta (non magno sine labore) extiteret. Opus p̄fecto laudãdum. Quod munus tue dicare reuerenti nõ dubitauit: cõ p̄pter ipsius dignitatem. nã magnos magna decet: tum p̄pter uisceralium quem erga patrem meum (dum aura frueretur et p̄era) p̄retulisti amorem: quem post eius obitum in me reuoluisse in uniuersũ hoc quãsticũq; sit: quo acceptare animo: non debignaberis obsecro. Quod nõ reulaturum te credo: cum nihil tam exile quin gloriã posse parere existimaueris. Et licet id minus fore: tanta me tua consolatur humanitas: vt non pro munere: uerũ pro tui animi benignitate: suscipies. Vale felix discipuli tui non immo. mor. Et lugduno hac. r. v. decemb: is anni. D. cccc. xv.

CSimphorianus Lamerpius illustrissimi principis domini ducis Lotboringie & Barri etc. p̄f. marius medicus: danissimo viro Andree turino de p̄sua p̄bo ac medico meritissimo,

Andrea non absone mihi p̄fecto sensisse uisus est Aristoteles beneuolentias principum amicitie esse: & eandem semp̄ p̄pter nõnibi bonestis cõtrahi solere. Ennuero postq; apud Lugdunũ agnouit te in bonis studijs ideo seruati indefessos aio desudare: p̄cipue in ysaac operibus emendãdis: ab eo certe te me ipsum et rudem: & torpidum: atq; aulicis curialib; miseris (vt nauis saburra) afflictem: aculania; uirtutis obseruatione ac beneuolentie raptus: quam in amicitiam quasi ex longa temporis cõiuetudine adoleuissẽ putas. Quapropter mi suauissime andrea amicitie legibus astringo: tibi protinus cõmunicare quicquid de auctore ysaac aliq; uo legerim. Et ne tibi fastidium sim: loca tã p̄sertim cõsiliatoris adducam: que ipsem legere poteris. Diferentis enim. h. ij. r. xij. r. xij. r. xij. r. xij. facile nobis insinuauit duos fuisse ysaac. Alterum habent amaran: alterum israelitam. Primum p̄bim: qui de definitionibus conscripsit. Alterum medicum: qui plura in medicina opera nobis tradidit: p̄sertim p̄ antechni opus: quod esse ab ysaac compositum testis est liber februm sine dubio ysaac ascriptus: in quo p̄nticula quartã: capi. vj. seipsum citat in p̄ antechni. Qd si quis eadem fere uerborum: & captũ scribem in halyabbatis & p̄ antechni inuenit: non miretur. Nam liber qui cõpletum medicine appellatus est: non halyabbatis attribuedus erat: ut placuit Stephano p̄be discipulo fruolus rõnibus moto: sed ipsi ysaac: ut Rasi uisus est sub ysaac titulo adductum in medicina uirum curare vt eaderetur. Debet tibi tota medicor; schola: totiusq; generis hominum: quod alteri ysaac tua opera edenda sequaris: toto atq; obsecro. Bene uale nostri memo: qui & nos & nostra omnia tua dicamur arbitrio. Et bibliop̄ca nostra Lotboringa vlnna Julij. anno. D. cccc. xv.

CElanissimos p̄bos ac medicos Jo. rosatum florentinum: atq; Jo. franciscum genarium burgi sancti sepulchri ciuem: preceptores suos: Andream turinum p̄scentis: Salutem,

Dere p̄cedium me scisse arbitro: si studiosis atq; doctis celebem in medicina uirum: & inter arabes facile principem ysaac tenebis in lucem dare curauerim. Nam quanti cum fecerit antiquitas: argumento sunt Deuses: terapo atq; rasi: quoz uolumina eius testimonio plena sunt. Ysaac insuper p̄ antechni opus sub ysaac titulo ponere: cum apud omnes liquido compertum sit id constantiũ futurum esse: et eundem met ysaac in suo de febris diat se in p̄ antechni. Rasi quoq; in continetis opere: plura sub ysaac aucto: itate addidit: que in p̄ antechni facile reperire. Addidimus multa Constantini opuscula: uerentes: & quia aucto: itate addidit: que patet. Nam in mei mesen legeris ipsius ysaac remedia adducem: plura eoz & illa furti esse: vt de uisio manifeste. Dugatecni placuit apponere: nõ quia opus ysaac: sed q̄ uile & proficuum: & quia aucto: compertes. Compendium stantibus. Dugatecni itaq; studiosos omnes: vt hec uolumina sepius reuoluant: & si que inuenierint mendosa (que tam diffisim ob eum qui uoluit innatus est affectum: bonis litteris: & uestre uirtutis excellentiam ipsium ysaac sub p̄cedio uestro captis: & me solito amore diligatis. Et Lugduno. iij. kalen. decemb: is. anno. D. cccc. xv.

Quil ergo nō ferūt que pcepta rationabilia afferūt: q̄ deus
 demōstrat aut bonis qui sunt et creatura sua: et sacerdotibus
 doctōibz: p̄ seuerauerunt in volupate sua: et calūnia: et ar
 ro gātia: et in alca sua opibz: fordidabit ip̄i peccata sua cois
 quin autē sibi? suis: et dep̄nit: et graubit ip̄m: et p̄lybē s̄t
 ip̄m ab accēssione ad relationē veritatis: et applicatōe sp̄le
 dom̄is intelligente: et pulchritudinis sapientie: et remanebit
 cōp̄sentens sub ob̄e inep̄t sine lege solutus solutio
 uibus ob̄is in flama cruciatu. Illa ergo erunt gēbēna et
 ignis et cruciatu ip̄is: q̄ p̄pauit de p̄ssimis et rebelibz
 et dissentitibz? a p̄ceptis intelligētie. ¶ Sp̄bic descriptio
 q̄ scētia sua est: q̄ p̄bia est cognitio boīs sūpp̄is: vel est
 cognitio sūpp̄is ad boie: et hoc est etiā boie. p̄funditatis
 et sūbmissi intelligētie: dō em̄ cū sit seip̄m vera cog
 nitione sive cū sp̄litate et corporeitate sua: tunc iam con
 sp̄ndit sciam tonus: vel sciam subē sp̄ialis et corporee.
 In boie et aggregata sunt sūba et accidēs. et sūba quidē est
 due sūbstantie: quaz vna est sp̄ialis sicut anima et intelligē
 tia: altera est corporea sicut corpus: loq̄m̄ lat̄i p̄fundū. Et
 accidēs s̄t est fm̄ duos modos. alud em̄ est sp̄iale: et aliō
 corporeū. Sp̄iale aut̄ est sicut patētia: et scia: et reliqua ac
 cidētia sp̄alia existētia in aīa. Et corporeū quidē est sicut
 albedo: et nigredo: et rubedo: et crinitas: sp̄situdō: et raris
 tas: et reliqua accidētia existētia in corpore. Et hoc ergo ita
 est: manifestū est q̄ cū dō sit seip̄s cū sp̄litate et corporei
 tate sua: tūc iam cōp̄ēdit scia totū: et sit sūbam sp̄ale
 et sūbam corporeā. et sic sūbam p̄mā creatā et virtute crea
 to: is absq̄ medio appropriatā sūbictōis diuersitatis: et ita
 scit accidēs p̄mū generale diuisiū in quāritate: et qualita
 tem: et relationē. et scit reliqua accidētia. et cōposita et cōpo
 sitione sūbe cū accidētibus tribus simplicibus. Et ergo dō
 oīa illa cōp̄ēdit: tūc iam scit cōp̄ēdit sciam totū: et merec
 uocari p̄b. Et q̄ p̄uenit ad descriptōis p̄bie tres: et
 scimur illud loquēdo de q̄ditate sapientie. Adico q̄ q̄ sapie
 tia descriptiōis duabz descriptiōibz: quaz vna est assumpta et
 p̄p̄etate sua: et scētia est sumpta et operatōibz suis. Et
 aut̄ descriptio et p̄p̄etate est: q̄ sapientia est v̄itas scē rerū
 p̄māri: semp̄tem arū: p̄p̄etaz. et p̄ter aut̄ p̄mas semp̄
 ternas vult p̄ceptem rerū atiq̄: natura scē sp̄s: q̄ sunt
 postreme gnationis et cōp̄lementi eī: et genera q̄ sunt eis
 superiora: et genera generū: ouoc illud p̄ueniat ad gen
 p̄mū fm̄ v̄itātē creatū et virtute creatōis sine medio. Ac
 cidētia dō sunt gnata vsq̄ ad infinitū. S̄tia autē dāt sp̄bz
 suis et indiuisiuis nomina et diffinitiones suas: et eo est vni
 quodq̄ indiuisiū: et q̄d ip̄m est: et illud ideo q̄ vni quodq̄
 q̄ indiuisiū: notatur sūba: q̄ ip̄m per se existit sūbictū
 diuersitati: et notat corpus: qm̄ ip̄m est longū latū et p̄fū
 dū: et notat augmētabile cū elongatione extremītatū byas
 metroz ip̄is post p̄p̄inquitatē: et notat vniū: qm̄ ip̄m mo
 bile sensibile permutable in locis: et notat dō: qm̄ est aīa
 rationale mortale. Jam igit̄ manifestū est et notū q̄ indiuis
 diua recipiūt notā specierū suaz: et diffinitiones earū: et recipi
 ūnt genera ip̄arum: et genera generū ip̄arum: et diffinitio
 nes ipoz: et p̄p̄etere q̄ recipiūt ea: factū ē vni quodq̄ eoz
 eritēs eoz qd̄ est: scē veritas. Diffinitio aut̄ veritatis vel
 falsitatis est qd̄ nō est aliqd̄: aut narratio rei absq̄ eo qd̄ est
 ¶ Sapientia aut̄ descriptio et op̄atione sua est q̄ sapientia
 est cōp̄lectua virtutis intellectualis: fm̄ existē eius qd̄ est in
 duabz extremītatibz: et traditōis de vero et falso: vbi uidat
 et extremītates v̄itū et falsū simul in materijs tribz: q̄
 sunt materia necessitatis vel inuētiōis: et materia possibi
 litatis: et materia p̄bationis. Et conditō em̄ contradictionis
 vel in contractione: et est sermo disputans contradicit
 sermoni disputantis: et expellit ip̄sum: et euanescere fas
 est postq̄ octo conditiones contradicitōis: expleuit. Quarum
 vna est: vt sit nomen quod ponit disputato: ipsum illud
 quod contradicitōis: expellit. Secunda est vt sit adiectum sū
 militudo quā disputato: occurrere facit: illa cadē similitudo
 do quā dicitō: expellit. Tertia est vt sit in eodē sūbictū et
 adiectū predicatum vtrūq̄: p̄p̄ositionibus simul et nominū
 bus similibus vel ambiguis: neq̄ est similibus adiectiuis
 que sunt ita. Quarta est vt sit tempus quod vtrōq̄ contras

dicatōes ponit vni tēpus. Quinta est vt sit pars quā dispa
 taro: ponit ipsa vel eadem pars quam contradicitō: et
 pellit. Sexta est vt sit correlatio ad vni et eandē rem. Septi
 ma est vt aggregetur simul aut potentia aut op̄o. Octaua
 est cōuenant simul fm̄ has cōditiones: quarū p̄missiuis
 rememorationem: neq̄ dissentiant nisi p̄dicte negationis
 causa q̄ est non. Et ius declaratio est: q̄ cū disputato: ponit
 q̄ serū? deī est ferens: et dicit: traditōis: sop̄bar non est s̄n
 ba: ambo sunt ponentes non cōtradictōes: et similitur cum
 disputato: dicit: serus deī est arifer: et dicit contraditōis:
 serus deī non est carpētarius: ambo sunt ponētes non con
 tradicentes: et simul currit rōnatio in nominibz cōibus.
 disputato: em̄ cū dicit canis comedit ouem: et dicitō: dicit
 canis nō comedit ouem: et vult canē adiacem. s̄. similitur:
 alius canē dep̄icit et ere: ambo nō traditōis: et similitur cū
 dicit oppositō: deī serū? est dormiēs: et vult somnū natu
 lē: et dicit dicitō: serū? deī nō dormit: et vult somnū accidē
 talē sicut obliuionē et somnicritā: et parue intelligētie et p̄
 dētie: nō dicitō: et s̄t est fmo tēpore: cū em̄ oppositō: dī
 cit abdala fuit peregrinus: et vult in anno p̄senti: et dicit
 traditōis: abdala nō fuit peregrinus: et vult q̄ in anno p̄
 terito: non cōtraditōis: et similitur sermo in relatione: si em̄
 oppositō: dicit mel sanar egritudines: et vult egritudines
 p̄legmaticas: et dicit dicitō: mel nō curat: et vult egritu
 dines cholericas: non contraditōis. et similitur est sermo in
 parte: nā si oppositō: dicitur: cecus non videt: et vult visum
 oculū: et dicitur traditōis: cecus videt: et vult visum cordis
 nō cōtraditōis: et similitur est cōtraditio in potētia et actu:
 em̄ oppositō: dicit abdala ē serba: et vult potētia: dicit
 contraditōis: abdala nō est serba: et vult scribam actu: non
 traditōis. Jam ergo manifestū est et clarū et eis que p̄mi
 simus et expōsimus: q̄ sapientia est cōp̄lectua virtutis in
 tellectualis fm̄ existē eius qd̄ est et duabus extremītatibz:
 traditōis de vero et falso simul. Et postq̄ iam p̄ueni
 mus fm̄ illud qd̄ explanare volumus de quāditate p̄bie
 et sapientie: tūc affuequimur illud de quāditate intelligē
 tie sūbictē eis simū: em̄ nō sit p̄b nec p̄b sapiens non intel
 lectualia. Inq̄ p̄b: in intelligētia est specialitas rerum. p̄
 quod voluit intelligi q̄ specialitas rerum semp̄ternarū:
 et perpetuarum sit semp̄er apud eas p̄sentes. Et q̄ vult scē
 re aliquam causam: redit ad seip̄m absq̄ cognitione:
 et consideratione: et illud quidē cōsiderat et testimonium. In
 ueniūmus em̄ artēfice in arte sua p̄udentem et ingeniosum:
 cum vult aliquid et ea operari: redit ad seip̄m: et inue
 nit illud apud seip̄sentes: et scip̄m ip̄m et ea quam inter ma
 gistros s̄t differentia. manifesta: propterea q̄ intelligētia
 scit ea que s̄t absq̄ cognitione et consideratione: pro
 p̄tēra q̄ inuenit essentia suam semp̄ ita q̄ nō alterat: neq̄
 desit: neq̄ cōsequi ip̄m additō: neq̄ diminutō: neq̄ ali
 qua dīsp̄ositionū artifice: aut p̄udentis arte ipsa. p̄pter id
 qd̄ cōsequi ip̄m de desitōis et obliuionē et p̄tranctōis
 in cordibus in sollicitudinibz rerum. Et iudicū aut̄ eīntia
 et indiget cogitatione et consideratione: et p̄seruatione: et
 descriptōne ante applicationem sui ad desiderium et vo
 luntatem suam. ¶ Et si quis cōtradixerit nobis in indiuis
 dius rerum similitudine illius: et dixerit: quare non dicitū
 in indiuisiū etiam que sunt p̄sēntia apud intelligē
 tiam: et cum vult scēre aliquid et ea: redit ad essentia suā:
 et scit illud et ea. Dicitur: et cōp̄osuitū falsū: et ratio anas
 tus est quod non ratiocināti. equasi em̄ species semp̄ter
 nas perpetuas: quas non sequitur p̄mutatō: neq̄ alter
 ratio: neq̄ augmentum: non sequitur p̄mutatō: neq̄ alter
 ratio: neq̄ augmentum: non sequitur p̄mutatō: neq̄ generatō:
 neq̄ corruptio in indiuisiū remouētibz dehiscentibus
 paulatim. p̄pter illud quod consequitur semp̄er de augmē
 tō: et diminutō: et generatō: et corruptio: non app̄ē
 dit numerus: neq̄ continet ipsum cogitatio: neq̄ cōp̄es
 bendit illud scientia. et eo autem quod taliter est: intelligē
 tia nō app̄ēndit nisi quod est p̄sēns: quod vero iam
 p̄teritū: aut futurum expectatur: scientia nō app̄ēdit:
 s̄ qd̄ scia app̄ēdit: nō est scitū neq̄ intellectū: et p̄pter s̄

variet philosophi intelligentiā tribus modis. Uno coe est
 intelligētia que semp est actu: ea cuo pmissim? memoria:
 & dicitur? qd specialitas rerū est apud ea pns t temp. Et scdo
 est intelligētia qd est in aia potētia an eriti eū ad actū. cu qd
 sit: egredie qd in ipsa est de potētia ad effectum: & sit scias.
 Species autem tertia descripta est per intelligētiā scōam
 & est assimilata sensui cū aia inquit cōsensionōe rerum ex
 sensu. cū em? pntētibilib pntes res. sensibilibiter: im pūit
 formas res ipā pntāta qd est in anteriori pte cerebri: & pntāta
 sia pducit ad aiam rōnāle: atq; sit aia similitudinē: & ipsa
 etiā res vna cū intēdiōe spūali: & ppter hoc describit pbus
 hāc specie intelligētia & intelligētiā scōam: qd ipsa incipit a
 sensu: & ascendit sensum paulatim & gradatim t ordinatim
 quousq; pueniat ad intelligētiā que egrediet: deinde aia de
 potētia ad effectū. Inq; pbs: aia ē substantia cōplēs corpus
 naturale qd hō vitā in potētia. & dicit plato: aia est substantia
 copoi. & p hāc vniōne cōtinuat coposib? & agit in eis. Inq;
 quit ysaac: cōstitā aliq; estimat q inter vba duoq; sit diuersi
 ratiō: nos aut faciem? ipm scire descriptioē illū? ppterea q
 plato intelletit in assequēdiōe sua qd descripsit aiaq; ex pain
 cipio mot? em? in initio coposib? dicit enim q aia in pain
 cipio mot? sui vni? copo obis: t puenit ad corpus t agit in
 eo: illud id qm odo obis est medi? inter ordinē aie t ordinē
 nem copis: t mediatio sua inter duos ordinē: cōple tur
 ordinatio aie cū coposib?. motu nāq; obis generant mate
 rie quartuo: qd sunt elemēta corp?. Pbs aut cū aiam des
 cripsit: intēdiō fuit ex cōplēmēto mot? sui: t pfectio ope
 ris sui. dicit em? q aia est substantia cōplēs corp? naturale qd
 hō vitā in potētia. Pducit g nos q corpora antēq; aia eis cōti
 nuae: sunt pntāta vitē potētia. & postq; aia ad ea puenit: cō
 plet t pntat ea vna actu. Inq; ysaac in sermone nro. i. sunt
 copis in initio vna potētia: deinde ingrediunt ad actū. nō tñ
 est differētia: neq; separatio: neq; spaciū rēpous: qm res nō
 remouent ab eo qm q ordinatū ad creatō: sublimis: ppter
 qd interptatio cōpōa nō pōt eis efficiari ad intēdiōē? ipi
 ritualib? nisi cū separatiō nō t cōtinuatōe: vt eis obicit
 intelligētia qd est in coposib? copulans cū receptiōe. Et for
 sitan aliq; estimat q intēdiō pmonis. s. q aia vni? copoi p
 illa vniōne aia? puenit ad corp?: agit eis: & ipā idus
 car copos: t ingrediētia corp?. t egrediat ab eis. Pbs hō illū?
 destrūctiōe faciem? ipm scire p ea q plato fm locū suū in
 sapientia: t ordinē suū in pbia: nō fuit q lateret corruptio hu
 ius sermōis: sed ipse locut? sermone copos: in quo intēdiō
 est spūalis. Et omniatū de spēdiōe t lumine suo sup mundū: t fū
 cit eum splendēdit luminōsum quē vtr? penetrat: t sic inter
 splendēdit solis & splendōe aie t lumē cor? est dntia in aia:
 ppterea q spēdiōe solis est cōpulētus: quē vni? apphēdit
 in suo subiecto qd est aer: t spēdiōe aie est spūaliter: quē non
 apphēdit nisi intelligētia sempiterna sensibilibiter. Itā g
 manifestū est q cōtinuatōe aiaq; cū coposib? nō est intēdiō?
 iparū in eis: neq; erit? iparū ab eis. Itā g ita fit: tunc ita
 remanet vt sciam? q aia rōnāle tres funt. Vn? eoz est or
 do aie rationalis: scēdiōe odo est aie bestialis: tert? odo
 est aie vegetabilis. Sublimioe ergo aiaē gradu t meliore
 ordinata est aia rōnālis: qm ipsa est in oūte intelligētie: &
 ex vmbra ei? gñatio est. t ppter hoc fact? est hō rōnālis: &
 fēciētis t inquirēs suscepti & sapientē: separāns inter laudabi
 les vitupabilia: imōs in bonitatib? alienēs se a malis. &
 ppter h fact? ē remiserabilia: dānābilis: qm discernit inter
 illud qd nō remūerābilis: & qd pānā. & serios qdē aia rōnālis
 in claritate t sublimitate ordinis est aia bestialis: qm ipa
 est aia rōnālis gñata est: t ppter hoc elongat a spēdiōe intellē
 gentie: t acquirē vmbra t tenebras: & pntat perferutatōe t
 fēciētōe: t facta est estimatiua fm veritatē: t mediatiua
 fm trāsumptiōe. iudicat em? debite ex eo vbi est veritas: &
 ex pppietate ei? sunt sensus t mot? t pmutatio in locis:
 & ppter hoc facte sunt bestie psumptioe: multe audacie
 victōsā querētis t pncipatū: sicut leo acqrit dominiū sup
 alias bestias absq; inuestigatiōe t discernēdiōe t cognitiōne
 eius qd facte. Significat aut? bestie sunt estimātes t nō di
 scernētis id qd in asino inuicem. Inu enim? em? q cū ipse vlti

me sitit: si ad aquā ducat: & vident formā suā in ea: aut for
 mē alterius: terre? ex ea t refugit: aqua t exiit eius vis
 ta t em? cōstructio: t cū vider leonē incidit ad eum: t querit
 ipsum: t vadit ad ipsum: t ipsum tñ intericit t pdit eum: &
 ppter hoc non cōsequuntur bestie remediōe: neq; p
 nam: qm non discernit: neq; sciat illud qd remouerābilis fā
 ciant ipsum: t merent remediōe sibi: faciāt contrariū
 ipsum: t diuertunt ab eo: t merent? t mediatiōe. Itā autē
 quidē q inuestigatiōe pntata t discernitōe pceptio vtilitatis
 t qd appropriata sunt cū estimatiōe t mediatiōe. Itā autē
 que est desideratiua (aliter vegetatiua) est inferior alio in
 sublimitate t ordine: t illud ideo est: qm gñatio eius est ex
 vmbra aie bestialis: t ppter hoc obtineat spēdiōe eius a
 splendōe mīdo t puro: t ingrossat: & grauiat: & pntata est
 sensu t motu t pmutatiōe in locis: t adheret loco suo ter
 rez: facta est singlaris cū besterio: t grauiatōe: t nutritiōe
 to: t augmētōe: t diminutiōe t aptiōe flosū: t oleōis: t fā
 posū: t odorū fm locū. Et postq; puenim? ad qd volum? de
 qditate spūalitatē alte vne ordinis ei? tunc certiores tu
 mus ad sequēdiū id remouēdo qd est veritas: t popm
 quum est in spūalitate t sublimitate vni ordinis. ipse est
 est sublimio: substantiē coposici: t in ordine supior est erit:
 t cōsequēs ordinē aie: nō fm veritatē sit coposib? eius
 natura: ipse em? in oisōe aie vegetabilis t ipm? vmbra ge
 neratus est. t ppter hoc fact? est ei? eius est inuētiōe ad
 inuētiōe. Elo alores cū dico ad inuētiōe ad rmanēre
 temp tps qd non cōsequē additō: neq; diminutiō: neq; re
 mouē: neq; finis: neq; ex: neq; ad: Et volo cū dico ex inuen
 tiōne in aia vegetabilis: cū fit aia: t reliq; substantiē supiores
 spūalitates absq; alteratiōe t remotiōe ab ordine fm quez
 iparū creatō: ordinatū eas. Ipse igitur: ppter hoc nō fuit
 augmētandē: neq; diminuitē ppter eam eius qd ab eo nā
 scitur. Cōporo autē afflicta (abs affecta) quantitatē: diuersi
 fls cōtrarijs: sicut elemēta materialia qtuor. qd sunt ignis:
 aer: aqua: terra: alterant t immutunt eius eritū qd ab eis
 egredit: t gñat ab eis ex coposib? alialiū et plātes: corum
 pntur t mutant ad ea qm est eis gñat? virtute celestiq;
 tum creatō: sublimis t gloriōsis in natura ordinatū t des
 tinatū ea cū ipsa sup actiōe gñatiōis t corruptiōis: vt p
 illud cōpleat mīdus gñatiōis t corruptiōis. Splendōe
 autē substantiariū supmāriū. scilicet triū: sunt nō alterari: neq;
 augmētari: neq; diminui eritū: qd ab eis nascit est ex vmbra
 spēdiōe: iparū: est spēdiōe: iparū in essentia t substantiatate
 te sua. Et manifestū quidē est q spēdiōe: ois spēdiōe in essen
 tia t substantiatate sua: est form? t vebemētū: t vebemētū
 minus spēdiōe: vmbra ei? qd ex eo nascit. Itā g ita fit: tūc
 pculidū manifestū est q spēdiōe: aie vegetabilis ē foritō
 est spēdiōe: t vebemētū: lumē spēdiōe: ois gñati ab ei?
 vmbra: et. ppter hoc fact? est ois solidus: t acqrit vni
 beam: t egmētū: et grossit: t cōpulētū: et ap pben
 dit eā sensus vni? nō alij tñ ex sensu: qm fūis sit corpus
 lentus: tñ est in figura t spūalitate sua. pntat? ordinē
 marū sublimiū: t ppter h mouet motu cōpleto t integro. q
 est mot? resolutiōis: integro: est mot? t pfectio: est eis
 ad actiōe t alteratiōe. t ppter hoc nō obsequit ipm additōe:
 neq; diminutiōe: neq; ex: neq; ad: neq; pncipiū: neq; finis.
 et illud quidē est. ppter simplicatē ei? quo mouet: t spū
 tualitatē: t sempiternitatē: t pmanētiā: t ppetuitatē: ei?
 cū non fit ei? gñatio ex rebus vicijs. cōpōssibile fit vt pms
 tetur t redeat ad illud ex quo generati est: imo est filij cōsi
 stens ppetuū t sempiternū. t ppter hoc effudit intelligētia
 sup ipsum ex spēdiōe suo: t lumine sapientie sua: t subtili
 itū ipsum: t factū est p illud intellect? rōnālis: nō indigen
 s perferutatōe: t discernēdiōe: t cognitiōe: t desideratiōe: et co
 gnitiōe dñij sui creatōis: t qd cū necessariū fit de veritate t
 magnificatiōe eius: t sanctificatiōe eius: t pslamodiā: t lau
 de assidue ppetim fene separatōe t intersecatiōe: t ppter h
 sublimauit ipsum creatō gloriōsiōe t exaltatiōe: t at
 tribuit ei? ordinē a quo non remouet: neq; finitur: neq; in
 terfecit: t destinatū ipm sup dēficiōe qtuor: tpales: t ex
 sup ductiōe tps: t anox: t mīdus: t diez: t boari: t fe
 cit ipm regnare sup contingētia qd apparit in hoc mōdo de

Aber aggregatus ex dictis philosophorum anti-
quorum de elementis secundum Aristotelem et Hippo-
crates et Galienum de quibus aggregatione et appo-
sitione sollicitus fuit ysaac salomonis filius israe-
lita. Incipit tractatus.

Incipit prima pars (tres enim partes sunt) libri de
elementis ysaac filij salomonis regis arabie.

Philosophus in ple-

riusibus libris ostendit elementum esse re-
re quia generatione propria aliquid generat
et exiit in generatione propria et non actu.
Et pbs quid dicitur rem quia aliquid
generatur: voluit intelligi rem cui forma
et motus quo ipsa est: separatur et pmutat
ad formam generati et ea et ad eius essentiam: sicut terra cuius
terrestria separatur permutat ad iustitiam: et ex iustitate ad
refectitatem. Illud est quod cum terra permixta terrae aqua:
fit terra: ista igitur fit terra et later. Et cum dicitur generatione pro-
pria: voluit intelligi generationem primam et eorum principium. Et il-
lud ideo: quia res fit ex rebus pluribus et generandibus di-
uersis: quoniam res quaedam est post rem aliam: et generatio
propria: generationis: ita cum res illa et quibus sunt: non sunt ei
elementa: elementum namque est intentionem propriam illud ad quod
motus sua affectio et expositioe tunc pura compositio: et
resolusio ipsum cogitatioe tua: et consideratio ad illud quod est
simpliciter et minus compositum. Et tunc ponis illud ad id
quod est plus simplex: et minus compositum: et assiduas illud
quod quocumque cogitatioe tuae consideratioe ad simpliciter
simum finem veritate: quod nihil precedit et quo ipsum generat
et fiat: propter ipsum. Et ostendit: verbigram. nam si tu meditat
sueris in ratione tua corpus humanum in humanitate sua et per
fectum: et de ipso cognoueris: inuenies ipsum compositum et me-
bris instrumentalibus primis: quia et eis compositum. Et illud
tam inuenio: quia nemo ambigit quia corpus hominis fit fa-
ctum ex cerebro et corde et hepate et similibus: membris illis que
sunt in officium nature huius: quocumque quocumque efficitur quod est
et naturale. necque etiam substat quoniam beat et pedes et oculos
et reliqua: quae sunt instrumentum officiale: huius: in quoque
et quocumque agit quod est naturale. Et deinde si cogitaueris de me-
bris instrumentalibus: inuenies ea composita et membris solum
partium sicut carne et nervis et ossibus et reuis et similibus eis:
et quibus huius membris instrumentalibus compositum. Et ista si
cogitaueris de membris similibus partium: reperies ea generata
et spermate et sanguine: et illud ideo: quia sperma est eorum ma-
teria et ipsorum materia et eorum materia: et illud ideo: quoniam
vtraque eorum. et pblegma in sanguine vehitur et exiit in ipso:
et illud quod demonstratur in fine huius intentionis si deus
voluerit. Et deinde si cogitaueris de spermate et sanguine et
vtraque cholera et pblegmate: inuenies ipsa generata et cibo
hominis: et inuenies generati cibum et plantas et arboribus: et ar-
bores et plantas generatas et elementis quattuor: scilicet terra:
aqua: igne: aere. Et eis vero que significantur illud est: quia tu non
inuenies aliquam plantam et arborum: cuius generatio composita
ab eis terra in qua est ente et loco vultus animalibus: et humiditas
et humoribus quibus nutritur: existit et loco sanguinis
et reliquorum huius animalibus. Et tunc postquam est et sic sicut inspi-
ratio intra corpus animalis extrinsecus: et quia materia est ipsi
res: vitalis: et quibus inuenis: et calor: naturalis iterum est: et ca-
lor: huius exterioris ipsius sunt caliditas et innata animalibus. et si
aliquid et eis prima: non compositum est in generatione: si si elem-
ta consideratioe tua considerat: nihil ea procedere inuenies: et
quo possibile sit ipsa generari nisi vtriusque dei gloriose et exaltati
ipsa tantum sunt prima creatioe naturalis et ipsarum principium
finitum veritate cum non procedat generatio prioris. Et propter hoc
simpliciter nomen meretur: et compositioe finem veritate: sicut
meretur corpus huius nomen compositioe et intentionis est in ve-
ritate quod est postremum generationis et ipsarum finis: cum nihil

generatur et eo ad quod ipsum fit simplex. Et si aliquis estimare
rit de huius: et ex eo generatur huius quod ipsum fit et huius: et huius
generatur et spermate: erit estim. tunc hoc est erronea. sperma namque
fit et huius nisi finem semita naturatus vel originis: non finem
semita generationis. Generatio enim tres exitus modos: quocumque
rum vnde est creabilis: et alii naturalis: et alius artificialis. Et
creabilis quidem est generatio eorum quod sunt ex nihilo: qui proprie
est operationi diuine gloriose. Et naturalis quidem est eorum
cuius forma separatur et resoluta et pmutat et forma sua ad for-
mam carnis et ossis et reliquorum. Et artificialis quidem est eorum
tunc forma accidentale extranea: ita quod non separatur eius forma
naturalis de eius essentia finem que ipsius existit sicut argentum: et
acquirat formam accidentalem quod est generati. huius quoque est ab eis
essentia. Et huius quoque forma ipsa fit et huius: egreditur ab ipso ge-
nerationibus tribus. Prater ista modus: nam quod ab eis finem
egreditur a creabili. Et creabilis namque est generatio eorum quod sunt
ex nihilo. Sperma autem non est ex nihilo: quia ipsum est huius. Et huius
dicitur quod ipsum finem: non finem semita naturalis: quia generatio
naturalis est forma cuius separatur et essentia ad formam generati
ex eo et eius essentia: huius non est in qua ita: quia seruatur forma et
naturam suam: est ab eo etiam forma. Et si aliquis dixerit an non
generatur sperma ex huius generatione naturalis: et hoc dicitur: et
modus quo fit ipsum est finem semita naturatus: quia generatio
fructum eius arboribus: et non finem semita generationis: quia generatio
non fit nisi ex corruptioe eius: et generati. huius quoque est ab eis
corruptioe: cum fit sperma ex eo. Et huius quoque fit huius: non fit
semita artis: huius namque non acquirere nisi forma accidenta-
lem et quia accommodat et nomen: huius non acquirere spatium
formam et quia cum nomen accommodat. Et sperma igitur est huius
tunc: et huius generatione artificiali: et sperma non est factum ex
vobis nisi finem semita naturatus. Nam quod manifestum est quod
propter hoc meretur nomen compositioe: et intentionem finem veritate.
Et id igitur ita fit: tunc non est dubium quia in media quod sunt inter
corpus humanum et elementa: sunt composita et simplicia finem similibus
modum anime. Quocumque eorum est simplex compositioe sua
ad illud quod factum est et quod compositum compositioe sui ad illud
et quo ipsum est generatus: verbigram. Et ista instrumentalibus sim-
plicia sunt compositioe sua ad corpus: factum est eis: composita
compositioe sua ad membra simplicium partium: quia facta sunt ex eis.
et membra partium simplicium compositioe sui ad membra in-
strumentalia: ita factum est eis: et composita compositioe sui ad sperma et
sanguinem et vtraque cholera et pblegma. Et sperma et sanguis et re-
liqui huius sunt simplices compositioe sui ad cibum: et ab eis
est simplex compositioe sui ad sperma et sanguinem et reliquos
huius: et compositioe compositioe sui ad plantas et arbores:
et plantae et arbores sunt simplices compositioe sui ad cibum:
et compositioe compositioe sui ad elementa. Elementa vero sunt sim-
plicia finem veritate: quia nihil procedit ea ex quo generantur nisi vtra-
que diuina. Et postquam iam puenimus ad huius locum firmo-
nis: tunc reuertamur ad illud quod pmissum de constructione si-
gnificationis: et vtraque cholera et pblegma: vehitur in sanguine
et consistunt in ipso: proprie in sanguine quod est inuenis quier:
quarum origo est ab epate. Et hoc quod sanguis duobus modis
est. Uno eorum est sanguis purpureus: purus: modus: differre
tum ab vtraque cholera et pblegmate consistit in arteriis: quia
rum origo est a corde: et pinguetudine fit eis: caloris innata:
et eius materia. Et alio modo est sanguis compositus vtraque cholera
et pblegmate: consistit in venis quicquid: quarum fons et origo
est epate: ex quo est materia membrorum corporis et ipsorum nutrimentum.
Et eis autem quod significantur et vtraque cholera et pblegma: mixta
sunt sanguini inuenis consistit quicquid: est illud quod in-
uenis in sanguine post egressum eius a vena: non namque
inuenimur: et eo quod est purus subtilis subtilitate spiritibus decedens
nans a colore suo ad attrinitate signans multitudinem cholerae
et virtute ipsius in sanguine: et inuenimur: et inuenimur: et inuenimur
turbidum signans multitudinem cholerae. Et inuenimur: et inuenimur: et inuenimur
aliquid ipsum: ex quo puenit sibi aliquid subtilis significat
multitudinem pblegmatum et eius virtute. Et propter ista in cor-
pore est omnibus huiusbus enacurare volumus. propter ista
tudinem aliquam: aperimus venam et deducimus eam in san-
guinem quo in ipso sunt huius omnes delati: et deducimus egressum

stone elius: et cum a corpore humore singulari euacuare et
 educere uoluerim ad medicinam intendimus: proprietate cuius sit
 illud humore euacuare. Significatio autem quod illi alibi subtilis
 molles in sanguine libro de alabris lup qui significatio
 non sensibile: spiritus: et illud est qui dicit: ois sanguis in q
 no sunt illi alibi subtilis fortasse no coaguat: q: plegmat
 nam in ipso consistit: et ppter ea fit ne sanguis curi coagulet
 tur fossant: quoniam plegmatia dicitur ipsa natura: et tot
 sitan: ppter hoc no apparet illi alibi in ipso oino. ¶ Quid si alii
 quide pteradit nobis de elementis quod qualitatibus: uis: que
 sunt frigiditas et caliditas et siccitas et humiditas: et et hinc
 uerit quod elementa sunt giata et frigiditas: qm no inuenim: igne
 nisi caliditas et siccitas: neq: terram nisi frigiditas et siccitas: neq: aquam
 nisi frigiditas et humiditas: et hinc est significatio quod elementa sunt giata et
 qualitatibus: et ita fit: sic remouet ab eis nomen simpliciter
 eis: et eius iudicium est sicut ueritate. ¶ Quidem? et pteradit illi
 falso et consequens est contradictione tua corruptionem tri
 bus modis. Unus eoz est quod multitudine declarauim: et dicit
 mus quod res et quod aliquid gnatur gnatone naturali: resoluim
 et separatur eius essentia et forma: et pmutatur ad formam gnatam
 et et ea. Qualitates autem non sunt ita: qm no separatur a natura
 sua et essentia: alii semper consistant actum in elementis. Et sic
 ciuidus est: qm quod gnatur gnatone prima naturali: resoluim
 et redit tota natura eius ad elementa sua et ad eoz essentiam.
 Elementa uero non sunt ita: qm no pmutantur nec resoluitur in
 qualitates simplices: cuius falsum fit inuenire qualitates nisi in
 qualitatibus. Qualitates naq: accidunt est: quae est substantia: et acci
 dens quidem no existit nisi in substantia. Et tertius est qm res
 et quod aliquid gnatur gnatone pta naturali: est sic ita fons
 existens ante gnatone gnat: et ea: fons fit existens sensibilis:
 cum sit composita sicut embrio: qm ipse fons existens ante gnat
 tionem aialis est: co: fons fit intellectus: cui fit ipsaalis sicut
 materia prima et forma: prima qm ipse sunt due substantie q
 existit intellectui ante gnatone gnat: et eis. ¶ Quid si aliquid
 existit autem quod forma pta fit accides et no substantia: fac em
 ipsum finem: corruptio ipsius est uolens: naq: et aia et compe
 sponit: et compe est in aeterna et yle: et aia ipsius est ei: for
 ma et eius spca. Anima autem no est accides: qm est substantia
 sit: electa nota. Si q: negauerit illud: et dixerit quod est accides
 qm ipsa sepa a compe: et hinc auerit quod omne quod separatur
 ab aliquo fit accides in ipso: et in dicitur accides sit sepa a eo
 a suo subiecto: imo no fit accides nisi corruptio sui post se
 paratione a suo subiecto. Anima autem non est ita: qm ipsa est
 materia et remanet post separatione sua a compe. Illud uero trv
 bus modis significat. Quoz vnus est quod si aia est accides
 pteradit corpus aialis et exiret ab eo sicut egredif nigres
 de ethyopis ad ebeni: et sic aia autem non est ita: qm no inuen
 nitur nisi in aiali. Et scds modus est quod si aia est accides:
 aut esset sepa: aut inseparabile: et quod esset illoz esset:
 oporteret ut esset successor accides ad ea: et qm ipsa esset sub
 gie vno: et ppter eaderet ipsum genus: et diffinitio ipsius: et
 cadent ambo in predicamto vno. Mos uero non inuenim:
 animam ita: quonia no inuenimus successores descendente
 in corpus post separationem ipsius ab eo. Et si aliquid p
 teradit dicens quod mos succedit ei: et est materia quod sit coera
 ria eius: dicitur ei quod si mos esset coerrum anime: aggre
 garet: ut in predicamento uno sub diffinitioe vna: et res
 cipiet omne eius vni. aia autem non est ita: qm ipsa est substantia
 coplens corpus naturale inuatiu poteria. Quos uo est
 separatio aie a compe: q: mos est coerrum inuenit vel exist
 stens aie in corpore: no coerrum aie. Tertius autem modus est:
 qm nos inuenimus opatione aie penetrant corpus suum et
 pteradit: tunc ipm ad res ad eo elongatas. Etiam naq: inue
 nimus cogitant: et considerant et ratiocinates res extrinse
 cas a compe fluo: ita ut ipsam ueritate dependat et no pte
 ferret eas. Et sic ergo eius presentet opatio corpus suus
 et egrediat ab eo ad aliud quod longinquum est et remotum
 ad eo pter quod corruptur: erit eius substantia diuino: per
 id accides ipsius: et sic no erit eius actio bonoabilio: sub
 stantia ipsius. Falsum uo est quod fit actio bonoabilio: subst
 antia eius. actio naq: ab agere apparet: no agens ab actio

ne: sed substantia est sublimior accides: anima ergo cum est
 sublimior opatione sua: cuius opatio est digni gratiss
 corpus ipsius ita quod ipsa no corrumpitur: tunc ipsa figurio: est
 per illud. Ita igitur est materia remanens post separationem
 suam a compe. Jam ergo manifestum est quod res et quod ge
 neratur generatione naturali: est fons existens ante genera
 tionem generati et ea. Qualitates autem no sunt ita: ipse naq:
 penitus non reperitur ante generatione elementorum: no
 igitur sunt fontes existentes ante quod fiat eis generatum.
 Jam igitur darum est quod elementa no sunt generata et qual
 itatibus. est sunt ab eis inseparabiles quia in eis essentia
 natur alia sunt similia existens in domine. Resoluitus em
 est fit inseparabile homini: quonia. est uis principium:
 homo tam e et ea no est generatus. Jam igitur apparet quod
 eis que uirtus: et quozum appellatione ptemissimus: quod ele
 menta sunt prima generationum fm ueritate: et quonia
 sunt simpliciter naturalibus propter fons fontes et suas est
 sentias in copatione sui ad alia: et est corpus humanum est
 postremi generationis fm ueritate magis populum na
 turalibus copositione per seipsum et essentia sua: non com
 paratione sui ad aliud. nam quod est simplex coporatione sui
 ad aliud: est compositi comparatione sui ad aliud quod est
 simplex comparatione sui ad ipsum: et similiter quod est co
 positum comparatione sui ad aliud: est simplex compar
 atione sui ad aliud quod est compositum comparatione sui
 ad ipsum: quod admodum ostendimus et expositimus ipis que
 sunt media inter elementa et corpus humanum: et dicitur
 quod sunt simpliciter et composita similia. Unuquodque em eoz
 comparatione sui ad aliud et quod ipsum est generatum: est
 compositum. et propter illud no est possibile ut aliquod ipso
 sit elementum compositum humani fm ueritate et natura: nisi fm
 semitam acco: modum et transumptionis. Ite em ita sunt
 simpliciter alio modo: ipsa sunt composita altero modo. Et un
 gms nam manifestum sit illud: tunc ideo ppter elementum elem
 ta corpus humani fm ueritate: cui sunt simpliciter naturalibus
 et prima generationum naturalium. ¶ Quid si fuerit aliquis est
 mans quod sperma fit elementum corpus humani fm ueritate
 quia sperma est elementum propinquum: elementum sunt elem
 ta longinqua. ppter ea quia inter corpus humani et sperma
 no sunt tria nisi duo ordinis medianum: scilicet duo membra
 similia partium: et ordo membrorum instrumentum: et in
 ter elementa et corpus humani sunt ordinis diuersi et m
 ta media comstantia: tunc sperma est elementum corpus huma
 ni fm ueritate qm est: propinquum. tunc dicitur ei quod ipse com
 coera dicit quod quibus sit possibile nisi fm semitam acco: modum
 tionis et transumptionis: no fm ueritate et natura. plus em
 iam est dicit quod elementum est quod aliquid generat gnatone pri
 ma et existit in gnatone poteria et eo est no actu. et iam ostens
 fuit quod uoluit per sermone suum generatione prima: pri
 mam generationem et ipsam principium fm ueritate et
 sez p illi. gnatone qua non pcedit gnatio q fit ante ipam
 sed est pta oia gnatone posse scire quatuor est em: ois
 gnatone posse. et uoluit per illud sui uerbi: et existens in
 generato et ipso: ut discernat ipsum ab illo a quo fit aliud:
 et non est existens in ipso: sicut scriba a quo sunt scripturae
 et non existens ab ea: et fabricator: a quo fit domus et est extrin
 secus ab ea: et dicens potentia non actu: uoluit intelligi ne
 sit res generata et ea existens cum forma et essentia sua
 actus: sed separatur eius forma: et essentia permittit ad for
 mam generati et ea: et forma ipsius a qua separata est in
 ipsa: ut si in potentia sua et possibilitate sua et separata et libera
 et redire ad naturam suam fm quod fuit ante generatus et
 ea sicut elementa. Quibus enim potio forme separatur
 et permittitur ad formas generatum et eis: tamen ptem
 tia possibilitatis ipsius: est resoluti et liberari et redire ad eo
 sentiam suam naturam: ita ut coertatur caliditas innata
 ad ignem naturalem: spiritus ad aerem: et humores ad aquam
 et partes terra ad terram. In his igitur est manifesta scien
 tia et elementa existit in omni generato et eis poteria. et
 si illud no esset: no foret possibilitas ipsorum eritus ad actio
 ppter prohibitionem est? et ad actum no fuerit ante in f
 oia. Sperma uero no est ita. em sperma est resolutio et pmuta

me facte in stomacho: z sic facte in epate euacuet per ea, z ppter hoc eius exit? ab his duobus est calidus valde: qm̄ et extra cursum naturalē: quēdammodi est exit? ab ore vōs miru calidus, s. valde, z pncipios: qm̄ est extra cursum naturalē. ¶ **Q**uid si quis cōtra dixerit nobis vel capto p id quod dicit hippo. in libro apōsimoz: nisi dicit? quib? exit? sanguinis per lipositas: est ceteros: z p infirio: laudabilior: z ppter cū est niger. ¶ **D**icemus ei q pppio. non vitupe raut exitū sanguinis super? cū est fluxu nāri: neq; laudat ut ipius exitū infer? cū est fluxu vētris z vinit. imo nō vī tūpauit ipm̄ supius nisi cū est cū tūsi z cōmit: z laudauit ipm̄ inferius nisi cū est q venis emorroydaz. Ex his vō q significat illud: est id quod ipē dicit? ppter cum est niger sanguis, emorroydaz: forte nō niger nisi e? suphuat exit? z sublimet: z coler? z fiat laudabilis: z exit? ab eis sit dicit? uerlus a locis naturalib? p que natura euacuare cōsuevit. ¶ **D**icem? ei qm̄ emorroydes nō sunt de mēbris naturalib? q natura preparauit ab hoc ut suphuat copios p ea euacuet: imo nō sunt nisi loca accidentalia: q? natura ingeniat? ut cū eis indiget: vt ex eis distrahit venas z euacuet p eas sanguinē nigriū ipsūm grauem: cuius ppteritas est descen dere z redire ad infirio: quēdammodi ingeniauit z rupit in capite venas subiles: q? euacuet sanguinē atrinū sub tū: cuius ppteritas est alcedere super? natura. ¶ **S**i aut aliquis dixerit: cū natura nō euacuet sanguinē nisi per loca quoz ppteritas est ut suphuat uigilantē tertie euacuet p ea: q? ergo nō euacuaui tū p poros curis: p quos ea cūtur suphuatitas cū sudore: z vapore: cū sunt nisi de sup huatitate digestiones terre. ¶ **D**icemus ei qm̄ suphuatitas q? egrediuntur sudore: z vapore: nō sunt nisi de suphuatitate nō trinitē mēbroz: q? iam cūm est venis z tūnc in mēbris cū q? remanet sup ea: z expellit ea ab eis: z educit ipm̄ p poros cut? cū vapore: z sudore ppter ea q? vicina ē externo: b? corpis. ¶ **S**āguis autē augmetā est ex suphuatitate pteā in ve nis z corpē dēla in ipis, z nō egredit ab eis ad mēbra: neq; mēbra recipiūt ipm̄ ppter ea q? ipa sacata sunt: z ppter b educt ipm̄ natura ex venis ppter elongatōes sui ad exterioribus corpibus. ¶ **Q**uid si aliquis dixerit: cū mēbra apud te nō euacuet ex humorib? corpis ppter: nisi sublimioē eius z velociois mot? deinde illū q? sequit ipis z sublimitate z leuitate donec pueat ad ipsioē suphuatitū z difficiliois mot?. ¶ **Q**ue ergo nō euacuat sanguinē post cōpolarū z aī plegma: cū sit leuior: z subtilior: plegmatē multū. ¶ **D**icemus iam pteā in eo qd pmissum est de rñsōibus hui? questionis. s. id in quo existit sufficiētia z plenitudo ab ite ratioē z pmonis in ipō: z cōstitutū sup ipm̄ demōstratōnes manifestas ex descryptōib? naturalib?. z dicit? natura nō euacuat sanguinē solutioē vētris. z nō euacuat ipis eā p lo cos p q? euacuare cōsuevit ipm̄ nisi mltiplicet sup ipm̄ z ab hōreāt eū: z hōcāt ea a se: z educat eū apō se: quēdammodi educat pater filii cū irasit cū ipō. s. et in magis dilectus re liquis humoribus: z sic ei magis ppius z ppinquos: q? ipi. ¶ **Q**uid si dixerit: que ergo nō dicit? q? caliditas frigi. sic. humi. sint elemēta corpis humani p vitarē: cū sint simpli ciores elemētis z remotiois a cōceptione. ¶ **D**icemus ei q? sermo tu? cū dicit cal. frigi. sic. humi. nō euacuat ab vna duaz rēti: aut v. velis per illū qualitates ipas: aut copā dēferētia qualitates. ¶ **Q**uid si volueris p sermōē tuū qualitates ipas: est sermo manifeste falsitatis: z apparētis vā nitatis: qm̄ qualitates sunt accidētia delata egentia infirio ne sic essent dēferētibus ipa. ¶ Elemēta vō sunt substātie dēferentes opulente in fixione essentie sue ab eo qd est de latū sup eas. dēferens vō nobiliss est delato natura: quāti dēferens est substātia sicā essentis: z delatū est acadēs seo parabile. Substātia ergo est aliō: accidētē: z mōuenens quidē est vō nobiliss natura pncip. q? eo qd est vilius natura: z neq; ignobilis? facit nobilē. neq; diminuit? facit interio rior: qm̄ si possibile esset: illud in hoc esset possibile. nec patet ex eo qd est vili? eo z illud qd nō nobil? vō: donec faceret rōnale imortale: z qd ē b? in mōuenens manifest? q? si illō possibile vt faceret sibi site ad hoc vt expelleret p mūta siouē z sine a se: z eēt postior: z fortio: vilius aut euacuet

re facit illō. ¶ **Q**uid si dixerit cal. frigi. sic. h. f. d. itas sunt apō te accidētia z accidētia sunt remouibilia ab ite remotioe subies cti z corruptioe ipoz: que q? nō remouitū caliditate ab igne: z q? nō fecit? nisi inuenire ignē nō calidū: terrā nō sicā: aquā nō frigidā: aerē nō humidū. ¶ **D**icem? ei qm̄ accidētia sunt p mltos modos. s. qm̄ qdā sunt leuiat vcloter re mouibilia: sic pallo? q? est ex timore: rubedo q? est ex verecū dia: z eoz qdā sunt mātua tarde mobilia: sic vārietat oculi vāri: z imitas fani: et eoz qdā sunt magis mātua z fricio rā: sicut rñsibilitas in hoie: z eoz sunt alia magis mātua si cur cal. lignē: z frigiditas in aqua. ¶ **D**ico ergo ei eis est fort ter separabile sicut pallo: b? dīspōitio. z qd est eis est tār dū separabile sicut vārietat oculi vāri: b? habi? z qd est ex eis mātua magis z frigi sicut rñsibilitas in hoie: notatur p ppiū: z qd est eis mātua z frigi z magis repit in omi dīspō itioē z omi tpe sicut caliditas in igne: notā? naturale. ¶ **I**ta turale vō est p m duos modos. nā alqd est qd existit in eo in quo est semp actu sicut caliditas: qm̄ ipa semp inuenitur in ipō actu: z ppter ea factus est agens in coposa nra apō tactū. Et aliō qd existit tō in qd est potētia: sicut caliditas i melle: z in sibi bere z pipere. ipa nāq; actu z actu sunt frigi da natura: z pteā sunt calida vel potētia: z p p b nō agūt in copā nra p tactū: qm̄ ipa nō agunt nisi post passioē sua a natura inter copus z existit eius qd est in eis ex potētia ad actū. Significatio autē ipius: q? in nos accipim? z insidit aut piper z cōtruerim? vniū ipoz: z postierim? ipm̄ super illud qd apparer de corpē extero: nō ageret in ipō alqd nisi mutaret ab humiditate copoz nostror: et resoluere z apperet qualitas est q? caliditate vāpōis a hōie in nobis appareret eius actu. In his ergo est significatio manifesta q? ipa nō agūt nisi patiatur. caliditas q? eis est potētia: nō actu. Jam ig? manifestū est eis q? declarauim?: q? quīs ea liditas in igne sit separabilis ab eo: tū est tō naturalis: nō substānalis. ¶ **Q**uid si dixerit: qd est q? dicitā inter expiēti tem in alio naturaliter: z illō q? in ipō existit subalter: ¶ **D**icemus ei qm̄ est res cū in alio naturaliter inuenit? inuenitur in a. i. quo ab ipō accidentaliter: sicut caliditas in am cum ipa sit in igne naturalis: possibile est feruā inueniri in fere citante: ferro candente: z aqua feruanti accidentaliter. ¶ **S**ed vō q? in aliquo existit subalter z actualiter: nullo modo inuenitur in alio q? in eo in quo existit: neq; substāntialiter: neq; accidentaliter: neq; potētia: neq; actu: sicut est receptio motus in homine z rōnalitas. ¶ **Q**ue cum sint que substantie in ipō: nō est possibile eas inueniri in alio ab ipō: neq; substā lter: neq; actualiter. ¶ **Q**uid si q? dixerit inuētiōe rōnalis tatis i indiuiduis supremis: z motis in aīalib?. ¶ **D**icemus ei q? illud nō repit nisi separatum: z nō q? cōiūctū. In inuētiōe em̄ supremis in quib? inuenit rōnalitas: nullo mō inuenit motus: z in reliquis aīalib? q? sunt ppter potētia: in quibus inuenit motus: nulla inuenit rōnalitas. in hoie em̄ inuenit vtrunq; simul. ¶ **Q**uid si aliquis dixerit. hōie caliditas est cōstitutua essentie ignis cum sit calidus oīa ignis: que ergo nō dicit? q? est in ipō subālis. ¶ **D**icem? ei qm̄ subā le in aliquo est cōstitutua essentia: sicut cōuersio diffinitiois sup diffinitio z cōuersio: caliditatis autē in igne nō est ita. Quis enim oīa ignis est calidus: non tū possibile esse est: vīca calidit est ignis: qm̄ quēda res sunt calidē: q? nō sunt ignis: sicut est homo febrens: rēti candens: aqua feruens. Jam ig? remouet caliditas a cōstitutioe essentie ignis: cū inue niatur in alijs ab eo. z ppter hoc p b nō fecit ea ingredi dīffinitioe ignis declaratiua nature ipius. ¶ **D**iffinitio nāq; ignis declaratiua nature ei? est: b? ignis est q? luce vā luminofo ascendens sursum. Jam ig? manifestū est q? clarū q? qualitates sunt accidētia naturalia delata in ele mentis: z sunt sub dēferentes eas. ¶ **Q**uid si dixerit: q? ergo est dicitā inter feruētiōē in alio naturaliter: z illud qd in ipō existit ppter. ¶ **D**icemus ei qm̄ naturalia bīt contraria egentia adiuncte: z patientia adiuncte: sicut caliditas ignis z siccitas ei?. z frigiditas aque z humiditas eius. vnaq; em̄ ipa agit in cōparem suū: z patit ab ea. s. aliditas nāq; agit in frigiditate z patit ab ea: siccitas in humiditate: z

bile vt meditemur eis extremitatem suam post remotionē ipsius forme. Jam igitur manifestum est qd corpus non bis uiditur in corpore: res resolutur in duas extremitates resolutio enim estmata: non veraci. Corpus non est compositū ex partibus: quoniam si esset posibile vt cōtinuaretur punctum puncto alij: et fieret ex eis non punctum: esset possibile etiam vt continuaretur linea linee: et fieret ex eis non linea: et cōtinuaretur superficies cum superficie: et fieret ex eis aliquid non superficies: et si possibile esset: oporteret etiā vt corpus continuaretur corpus: et fieret ex eis non corpus: et visus facit hoc videri vanum. Et eis autē que significanti iudicium est qd si nos dixerimus circulum cum circino: et posterius eius quatuor partes. s. orientē: meridie occidentē et septentrionē: deinde dixerimus lineas a centro circuli ad circūferentiā eius a parte orientis: postea protracturimus lineā aliam continuā linee pime a centro circuli ad circūferentiā ipsius ex parte occidentis: non inuenimus aliquid proueniens ex duabus lineis egressis a natura linee que est longitudo tū: deinde si redierimus et diuiserimus tū lineā in dimidiā: nō in inuenimus aliquid diuisi sectionē: remouēta a natura linee: et similiter si redierimus aliā superficiē: et secāte circuli: deinde mus eā vsq; ad circūferentiā eius a parte septentrionis: deinde fecerimus superficiē aliam vniuersam superficiē pime ex linea secante circuli in ydrometa vsq; ad circūferentiā eius a parte meridie: nec aliquid inuenimus proueniens ex duabus superficiebus qd est latitudo nō est similiter si redierimus et diuiserimus illā superficiē in duo media: non inuenimus aliquid diuisi sectionis a natura superficie est egressus. Jam igitur manifestū est et notū qd linea nō diuidit nisi in lineas: neq; cōponitur nisi ex lineis: et similiter superficies nō diuiditur nisi in superficies: neq; cōponit nisi ex superficiebus: postq; igitur manifestū est illud: tunc iam firmatū est qd corpus etiam non diuidit nisi in corpora: neq; cōponit nisi ex corporibus. ¶ Et si dixerit ergo nolui cū dixi qd linee qd cōiungunt a parte anteriori et posteriori adiuuē: sicut et eis superficies: imo non dixi nisi qd continuant a parte dextra et sinistra. Et similiter in superficiebus: non dixi qd quādo coniunguntur a parte dextra et sinistra: sicut et eis corpora: imo nō dixi nisi qd continuantur a parte superiore. Dicemus et qd in hac quidē scientia apparet manifesta destructio eius. Et qm tu dixisti occupatas lineas ornamentis superficiebus: et superficies ornamentis corporibus: propterea qd postisti cōtinuationē linearum ad inuicem a parte dextra et sinistra: que sunt extremitates latitudinis: et cū linee fuerit latitudo: sit superficies. Et similiter postisti continuationē superficiebus adiuuē a parte superiore et inferiori: que sunt due extremitates profunditatis: cum latitudinis fuerit profunditas: sit corpus: igitur quare nō dixisti qd superficies nisi qd coniungunt cū superficiebus sibi similibus: sit superficies: et corpora qd cōponunt cū corporibus similibus: sit corpus: et hęc quidē sermo est iustus. Jam igitur manifestū est et notū: qd corpus nō diuidit nisi in corpora: neq; cōponitur nisi ex corporibus. Et iudicium est iudicium in lineis et superficiebus. ¶ Et ante latrasti de cōueniētia separatōū fecisti in sententia per hoc qd dixit qd corpora sunt cōposita ex partibus indiuisibilibus: est hoc manifeste destructio: propterea qd partes que nō diuidunt: non euacuant quin sint aut habētēs dimensionē et extremitatē: aut nec eis dimensio: neq; extremitas. Et si dixerit qd eis non est dimensio: tunc nō est possibile eos cōbati: neq; ipsarū cōpositio: qm partes nō occurrūt nisi dimensioibus suis. Et igitur nō est bīmēso: nec extremitas: neq; est ei cōtinuatio: neq; cōbinatio. Vñ si dicat qd est cōtinuatio totius cū toto: illud etiā erit inueniētiē: nā cū dicis totus parus: tunc ponis duas partes vnius: et locus arsi sit locus parus: qm totū cuiusq; eorū: est totū alterius partis: cū nullū earū sit pētiū dimēso. ¶ Et si dixerit qd eis sunt dimēsoes habentes extremitates: cōsequē est pētiō dimēsoes paulatim: qm cū ipsarū dimēsoes obuiāt et continuant adiuuē: quādā eorū sicut cōtinuatio: et quādā nō cōtinuant et cōmittant ex eis sectio a parte anteriori. Et eis autē que significant qd omnia pars diuidit: est cum aqua et paras non diuersas: quādāmodo tunc memoratus es: et ponis lineas in

neam vna: deinde diuidis lineā que aggregata est ex eis: in duo media: diuidit autem pars media necessario. ¶ Et si dixerit: quō ego dixerim qd partes habent dimēsoes: tamē illud est eorū que non faciunt earū sectionē necessariā. Dicemus: non euacuat dimēso a tribus media: s. quin aqua sit longū: aut latū: aut profundū. Et si fuerit longū: erunt due extremitates. s. anteriori et posteriori. Et anteriori extremitas non est posteriori: paulatim: si non erūt due extremitates vna: et cū fuerint due extremitates: vna remouebitur: dicimus ideo: et si fuerit fuerint latitudo: erūt et due extremitates dextra et sinistra: et cōmittitur ipsam qd comitatur longitudinē de veritate extremitatē. Et similiter si fuerit profunditas: erit extremitas superior: et inferiori: et cōmittatur ipsam etiā qd longitudinē: latitudinē de diuersitate extremitatē ipsarū. cū ita ergo sit illud: tunc iam manifestū est qd partes obuiant cum dimensioibus suis: tunc autem dimēso diuidit: ergo oīs pars diuiditur. Jam ergo manifestū est et propositionibus necessariis: et conclusionibus demonstratiuis: qd partes diuidunt: et qd corpora non cōponunt: et partibus indiuisibilibus et impartibilibus: quō iudicium cuiusq; partium corpora: est iudicium cuiusq; totius in notē et dimensio similitudinis: inter ea est differentia: nisi in quantitate: quō tunc est plus parte. ¶ Et si dixerit: nō libpo: piger fuerit in hoc vt dixerit ex pētiētia. corpus nostrorū sunt calidū et frigidū: humidū et siccū: et in hac piger fuerit in hoc vt dixerit qd elementū est minor partū rei cuius est ipsum elementum. Dicemus: et ergo voluit quidē nobis dicere: essentiam elementū. Siquid ipsum sit: et narratū ipsum nobis cum diffinitione sua dixerit: ipsum: qd dicitur natura eius. libpo: pōra. Vñ in sermone suo similit: est pētiētia pbor et expōsitionibus suis. Et illud quidē est qd descriptio pbor in suis expōsitionibus: vt id faciāt qd apparet in sermone: sicut dixerunt alij: vt id faciat qd in eis occidit: vt magnificēt sapientiam: ne aliquis pētiētiat de ea nisi qui ex eis exierat: tur in ea: sicut est illud qd fecit libpo: in lib. ap. vbi dicit: Elita breuietas: vt loq; et pētiētia cū eo: et in corpore parte mentes suos: qd apparet eis in eis: et qd est ex eis ex parte sensus: et occultat eorū spiritualitate: et qd ex eis est ei parte intelligētē. Et illud est: ppter duos modos. Vnus eorū obseruatio eorū est in pullulatione intellectu obsequio: et ex parte ipsorū in inquisitione ingenij: pmissioe ppostionis necessariat: vt appareat aduersione demonstratiue cū notitia spiritualitatis resti ipsarū et pētiētiatōe et rationatione. Et sōs est cū sermo fuerit: corpus sumpt: a sensu: impituitur forma ipsius in pētiētia velociter: ppter ppingitōes pētiētia sensu corpore. Illud nāq; facit: est insipientib: et cū intellectet: elōq; tur: pētiētia qd est ppinquā qd est pētiētia: ita vt cū loquat forma est in intentione illius et in mēte que taliter est ei impituit: possibile sit mouere ipsam a corpore: et ad spiritualitatem cum similitudine et ppinquitate. Et pbi quidem homo habēs similitudinē diuini: est qd narrat ut platonē existimant qd ipse dixit: illō mouēs ignē cū cultello. Et interior quidē platonis non fuit: neq; cōsecutio sapientie eius vt pphibere ab illa motiōe ignis cum cultello: cum non intentio ea quidē appareat de hoc sermone: qm in motiōe ignis cū cultello: nō est adiuuē vitimitatis: neq; expulsiō nouamenti: imo ipse non intendit sermone suo: nisi vt exhibeat ne id respōdatur insipientibus qui irascitur: et similit igitur ignem insipienti: et cultellum ferro accepto cō mouēt iram. Dicit ergo ne mouēs ignem cū cultello. Inne respondēs insipienti aliquid qd ipsum irasci faciat: cōsequatur te et insipientia eius: qd sequit te ex igne cōmissus: cum mouēs et inflāmas et ei ppinquas. Et antiqui quidē non fecerunt cum hac sua operatiōe nisi vestigia intelligentie eorum que acquisiuit a deo suo glorio et sublimi: et exaltat eam super formas spirituales que sunt ei. Deus enim gloriosus et sublimis vult qd atq; appareat sup aliq; quod ipse facit cōtingere. In hoc ergo mudo intelligentia est media in ter deū et cælum: s. aiām: sicut pphere et expōsitiōes sunt medij inter deū et cælum et reliquos hoīes. Et ergo vult intellectus ratio

Commentarium singulare doctissimi viri Petri Ispani olim p^{ri}ncipis marini Joh^{an}n^{is} vicem^{er}issimi super lib^{ro}m dietarum vniuersalium Isaac^o Inopit.

Conita circa p^{ro}seruatione^m corporis humanae medicinae versatur intentio: sanitate habita per similitudinem administrationem conferens: et amissam per contraria eius impedienda amouenda ad pristinum statum reducenda. Quia opa ad istam intentionem adimpleda ab antiquis medicinae partibus sunt edita. Inter que scia dietarum ad ysaac ad regimē corporis humani vtilissima est tradita: cui scilicet insistentes: ad eius ingressus euidentia quinq^{ue} proponimus enodare. Primum est de necessitate sciētie medicinalis. Secundum est de ipsius distinctione. Tertium de necessitate sciētie dietarum. Quartum de causis ipsius. Quintum: cui pars medicinae supponatur.

Circa primum igit sic p^{ro}cedimus. Sicut testat Auicē: corpora aiaata debili coagulatioe sunt coagulata: et maxime in terra corpora aialia: corpus humanū. Ista cōponit ex duplici principio. scilicet ex vtroq^{ue} spermate: viri et mulieris: cui^{us} vni^{us} magis habet locū factoris: et alterū magis materie: et ex sanguine mensurum. Iste autē iūbe sunt fluida: et liquida: quibus in principio maiore fortitū liquiditate: et p^{ro} digestione coagulatiōe et duntaxat coque: coagulatio: corpus humanū p^{ro}uenit. sic est indissolubile: et hanc: sed p^{ro}pter debilem coagulatiōem natum est: vni^{us} dissolui et eliquari: et ideo a causis interius et exterius occurrentibus: vni^{us} pars dissoluitur: in quam maxime calor interior: ipsum resoluūt. et sicut calor exterior: continens: et multae causae naturales et in naturales concurrunt ad ipsius permutatiōem: quae ipm ad continuā passionem et motū perducit: de quibus in scripto superius dicitur. Sic ergo corpus humanū est permutable nō seruatiōe: quā a principio p^{ro}pter cōstitutionē fm dicitur in regni. In dicitur autē cōseruatiōe ipm et regente: hoc est medicina.

Circa secundum p^{ro}cedimus sic. Distinguitur opera medicine fm necessitate corporis humani: scilicet corpus humanū subiacet duplici indigentie. scilicet cōseruationi sanitatis: et curationi egritudinis: et ideo sunt due partes medicine. Vna est cōseruatiua sanitatis in sanis: alia curatiua egritudinis in egris. hoc autē exprimitur per distinctionē medicine assignatā ab Auicē. in p^{ri}mo. Est fm medicina qua v^{er}sus dispositiones humani corporis cognoscunt a parte illa qua sanatur: et a sanitate remouet: v^{er}o habita sanitas cōseruatur: et amissa recup^{er}at.

Cōseruatiua autē sanitatis tripliciter cōsiderari potest. Primum est corpus sanū simpliciter in meliori^{bus} fortitū existens: quibus deseruit pars cōseruatiua absolute per similia p^{ro}cedens. Secundum est lapsus parū duntaxat a sano simpliciter: et quibus cōseruit pars duplex. scilicet cōseruatiua per similia: vel contraria remissa. fm libali. p^{ro}cedens. et melioratiua: ad statum simpliciter sanū reducens: p^{ro}cedens per contraria in eodem gradu eluata. Tertium est egritantiū fm libali. a pluribus causis noculis leuib^{us} naturae de facili passū. et quibus deseruit pars cōseruatiua et p^{ro}feruatua ipm in sanitate cōseruans: et p^{ro}feruatua ipm medicinalis a lapsu: et futura egritudine p^{ro}feruans. Quartum est cōseruatiua ipm in sanitate cōseruans: et p^{ro}feruatua ipm in latitudine sanitatis conferuans: et p^{ro}feruatua ne in pristinā egritudinem vel aliam: p^{ro}pter sui fragilitatē incidat. Quintum est neutri^{us} decidentie quō a sanitate recedēs egritudinē sub debili cōfirmatiōe in gradū: et quibus deseruit sanitatis cōseruatiua: neutralitas curatiua: et egritudinē incidat p^{ro}feruatua. Sextum est neutri^{us}

deblitariis: quō ad neutri^{us} decidentie et aualescēne reducitur et hoc attendit fm distinctionē in puris: scilicet: fragilib^{us}: et in sanitate instabilibus. et quibus deseruit pars cōseruatiua melioratiua p^{ro}feruatua resumptiua: fm diuersas necessitates: quibus vna sola ei respondet. Quae autem pars conferuatua sanitatis ratione eorum et quibus p^{ro}cedit: recipit distinctionem fm numerū. v^{er}o rē nō naturalium. q^{ui} fm Auicē: sunt quae effectiue sanitatis: et cōseruatiuae: q^{ui} sunt de corporis cōstitutione nō sunt: impossibile est tū ipm egredi ab eis in vita. Ite sunt a^{er}: vicia: egeratiō: inanitiō: repletio et h^umi. Ite vicijs pars fm iposum regimē: et administrationē diuersificat fm modū p^{ro}cedendi. Distinguitur hec pars dupliciter. Nam quaedam pars cōsiderat has res: et ipsarum naturas et effectus: altera cōsiderat trip^{ar}um exhibitionem. Sed vtraq^{ue} diuiditur dupliciter. Illa quaedam pars cōsiderat ipsarum naturas: et earum administrationē in modo vniuersali: nō applicatiōe intentionē ad particularia. Quaedam cōsiderat has res: et ipsarum administrationem modo particulari. et vtraq^{ue} modo ipsas: et earum regimen eorum fm oēs sui modos. quos per similia: quos per contraria p^{ro}cedendo adiuuans. Pars autem secunda. Curatiua egritudinis: vni^{us} indigentie recipit similiter tribus modos. Primum rōne indigentie corporis circa quod p^{ro}cedit: secundo rōne eorum quibus p^{ro}cedit: tertio ratione modū p^{ro}cedendi. Primum igit modo distinguunt fm indigentiam corporis: ipsum autē triplia subiacet passionū. scilicet continuo fluxu: et deperditioni membrorum humiditatis: humorū et spirituum: et caloris naturalis. et hinc in eodem modo videt debita restauratio p^{ro} nutritiua. Secundum in eodem modo est corruptio humorum: et aliorum: et hinc respondet expulsio. Tertium est membrorum corruptio et destitutio a regimine nature. et hinc respondet correctio eius. vel eorum membrorum per operationem manūalem remotio. Et ideo fm Auicē: res medicaminae ex vna triūm rē rē complet. Vna est modus regendi per nutritiua. Alia est medicinarum exhibitio. Tertia est operatio manūalis.

Cōseruatiua igitur curatiua egritudinis continet tres partes. Prima est de regimine corporis egrū p^{ro} dicta. et hoc cōp^{er}at sanis et egris: sed famus per similia: egris per contraria adaptat. Secunda est de modo p^{ro}cedendi circa medicinarū exhibitionem. Tertia est de manūali operatione: quae dicitur cōp^{er}at v^{er}gura. Prima autē diuersificat fm exhibitionē: scilicet rē nō naturalium. Secunda diuisit tripliciter. Primum fm modos indigentie corporis. scilicet fm ea et quibus p^{ro}cedit. tertio fm modum p^{ro}cedendi. Primum ergo tripliciter excedit cursum nature. scilicet fm quantitatem: cum replet et dissidit vasa: et hoc repletio dicitur quo ad vasa fm libali. scilicet fm qualitatē: et tertio fm substantiam. et hoc repletio dicitur fm virtutem. Excessus igitur quantitatis: respondet euacuatio p^{ro} phlebotomiam. Unde dicitur dicitur q^{ui} si sanguis abundat aut omnes humores fm quantitatem: aut intra vasa: competet phlebotomia. Excessus autem qualitatis: respondet alteratio per contraria p^{ro}cedens. Sed alteratio est duplex: quaedam enim est permutatio faciens cessare putredinem manente substantia: et hoc malas remouet qualitates: et tunc humor: corruptus a natura conuertitur et fit membrum: vel pars membri. Alia est preparatio ad expulsionem: et p^{ro}cedit in frigidando: calidando: et fm alias qualitates ad contrarium permutando: subtile in grossum: grossum in subtile: v^{er}o viscosum incidendo: v^{er}o postea natura cōseruatiua: triplici motu v^{er}gens: scilicet motu diuisiōis: expulsiōis: et v^{er}o in materia a corpore educat. Et tunc peccatum fit in substantia: fit eius corruptio sicut putrefactio: cum iam ad naturam non possint humores redire: v^{er}o ad inuendā cōuertantur: sicut patet per exemplum dicitur in vino cōferte corrupto. et ei respondet euacuatio. de qua dicitur dicitur q^{ui} est a corpore tota liter educens substantiam. Sed autē dicitur dicitur dicitur in regimine in humorum corruptione sicut fit in febre: tria sunt necessaria: scilicet alteratio materię per dīstensionem. scilicet dicitur est eius euacuatio que est causa morbi. tertium est alteratio male dīstensa: que post alteratōem febīs expulsiōnem relinquuntur: quia anteq^{uam} fit fluxus in corpore superfluous: mundificatio: scilicet modus restrictiuis ei respondet. Secundo modo dicitur

stinguitur hec pars per ea ex quibus procedit. hec autem sunt: spiritus alteratur: et alias virtutes habentes: et medici ne lactitue: que differunt operantur compungendo: lentificando: liquefaciendo: et tota specie operando: sicut dicitur in libro de simplicibus medicinis: et multa sunt alia instrumenta: que hec pars immutat: eo quod sicut dicitur natura est omnium operatrix: medicus vero ministrat. Tertio modo distinguitur hec pars dupliciter: nam duas continet partes. Prima autem consistit in naturis et virtutibus medicinarum. Secunda autem antidota diuersis causis egritudinum componenda: et simplicibus medicinarum virtutes. Altera autem virtutes componitur: cuius opera sunt multa: scilicet virtutes simplicium discernere: pondera et gradus: et modos conficiendi tradere: et reliqua huiusmodi que super antidotarum sunt dicenda. Ultraque autem duplex est. Una est generalis: que tradit notitiam virtutum medicinarum simplicium in generali: sicut illa que in libro de simplicibus medicina traditur a Galieno. Alia est: que tradit eorum notitiam in speciali: sicut multi libri de specialibus medicinis simplicibus. Secundo modo distinguitur modum viuendi illa que est de compositis medicinis. Illa autem pars que est de modo simpliciter continet duas partes. Una est generalis: sicut in megategni a Galieno tractata. Alia particularis: causas: et signa: et modos particulariter considerans: et eis particularia exhibens antidota: et hec traditur in diuersis libris antiquorum et modernorum. Tertio modo pars illa que est de manuali operatione: scilicet chirurgica distinguitur. Primo sicut necessitate compositis: et partium eius: et sicut operationes illas scientie. quedam enim pars operatur circa fracturas ossis. quedam circa plicuram nerui. quedam circa plagam: et vicia. quedam sicut simplices solus tenes continuatim: quedam circa compositas. opera enim eius sunt sicut que procedit: vniuersi: consolidare: superflua et secare: diminutum regenerare: dilatare: ducere: et similia. Secundo modo diuiditur in ratione eorum que quibus procedit: et hec sunt antidota diuersa: sicut vnguentum: emplastrum: et manualia instrumenta: et similia. Tertio modo diuersificatur ratione modi sicut traditionis: quia quedam est vniuersalis: que admodum particularis: et vniuersi generis quedam autem diuersa: et quedam composita docere preparare: quedam diuersa antidota docere diuersis passionibus applicare.

¶ Circa tertium sic procedimus. Determinanda est necessitas huius scientie. Corpus igitur humanum continue resolutioni subiacet: sicut ab interiori: et exteriori calore. et ideo respondet continua restauratio. hec autem fit per nutrimentum: quod est simile in potentia in principio: et in fine simile actu. Nam sicut dicit Galienus: nutrimentum est per se natura nutritio: et animalibus: que remota sunt a natura humana. Nam sicut dicit Galienus: in libro suo de anima: vita debetur corporibus propter distantiam a contrarietate. sicut simpliciter contrarietate vita non participat velut clemetia in quibus est maxima contrarietas reperta: sed corpora superiora: cum ab ipsa maxime distant: precipue et primo vitam participant. vnde dicitur causa omnis vite sicut philosophus: sicut in his non est recessus a contrarietate omnino sicut est contrarius composita. Vitatura eorum est sicut constructionem contrarium: et equalitatem: reductione ad medium. quod medium nulli extremum est contrarium. et ideo equalitatem complexionis disponit ad recessum a contrarietate: recessus autem a contrarietate disponit ad vitam: et ideo viuencia corpora maxime contrarium equalitatem participant: sed inter ipsa maxime corpus humanum est equale: et a contrarietate distans. nam sua complexio nobilior: et equalior est: ad nobilissimam vitam disponens. vnde dicit Galienus: et Avicenna: quod cum complexio eius est pulcherrima: apparatus corpus eius ad receptionem anime rationalis. corpus igitur humanum maxime distat ab elementis: ideo eis non nutritur: tum propter distantiam: et terre nascetur: et alia distat ab ipsi: nec ad eius equalitatem peruenit. et ideo si per nutrimentum deperdit ab ipso restauratur maxime indigent transmutatione: vnde ad eius similitudinem: et equalitatem inducuntur. sed necessitas

sarium est per ipsum nutritionem eius deperditum restauratur: et cum ipsum eius nutritur: et operditum restauratur maxime laborandus est circa ipsum electionem: ut compositi competentia eligantur: et dissonantiam abijciantur: et hec discretio habetur per hanc scientiam docentem que ciborum natura: quibus ducuntur compositis: et quas actiones facit in eis. hec autem duplex necessitas in hac scientia. Una consecratio sanitatis: cum dicta competenti. Alia est que pulsio cause egritudinis: que est superfluitate aggregata in corpore expellere. Unde dicit Avicenna in principio vniuersitatis: quod illud quod cogit antiquos dissipare de naturis aborum: fuit studium sanitatis custodiendarum: et egritudinis curandarum. et ad hoc studium vix cause concurrunt. Una est nutrimenti contentis exhibitio: ad deperditum restaurandum. Alia superfluitatum expellendarum: et nocuarum expulsio. Unde in hac scientia intenditur de dicta: non solum sicut est in ratione nutrimenti: sed sicut est in ratione medicine. Nam in ratione nutrimenti restauratur operditum per similitudinem in ratione: autem alterat motibus: causam motibus: et accidens per contrarietate remouens. dicit enim Galienus: in libro de simplicibus medicina: quod de precipitate cibi est vniuersitate: et nutritur subiecti nostri compositis. de precipitate vero medicine est: vnde alterat naturas nostras. Ideo est vniuersa medicina sicut similitudo actionis: et cibum sicut similitudo passionis. Nam medicine est agere: cibi vero pati. Sub dicta igitur in hac scientia comprehenditur cibum aptum ratione nutrimenti: et ratione medicine.

¶ Circa quartum agendum est de causis huius scientie. Sunt autem quattuor cause eius: scilicet efficiens: materia: finalis: et formalis. Causa autem efficiens est ipse ysaac arabo: natione iudeus: vir israelita: philosophus banicentiam in arabico sermone tradens. Causa efficiens transmissa et disponens est Constantinus montis castellanensis monachus. Causa autem materialis est dicta. Nam circa ipsam versatur intentio scientie. Sicut autem dicit philosophus in libro posteriori: vniuersi scientie vniuersi est subiectum. cuius partes et passionem per se considerat. Subiectum vniuersitatis est dicta. Passiones vero que de ipsa queruntur: sunt dispositiones: proprietates: virtutes: et operationes: et in passionibus quas facit in corpore humano. Nam sicut dicit Galienus in libro de simplicibus medicina: omnia terre naturis: et animalia dupliciter considerantur. Eorum modo sicut suas naturas: et sic ad philosophum spectat naturalis ipsum cum siderato. Alio modo per aspectum ad corpus humanum: sicut ipsum immutat: et immutationem ab ipso recipiunt. Et sic eorum consideratio ad medium spectat. Quod autem per se que sunt proprietates probantur: et disponuntur: vel discernuntur circa dictam: sunt dispositiones eius naturalis: sicut sapor: odor: compositio: et consimiles: determinantur in hac scientia diuersitates dicte: et penes dispositiones recipientium. Nam sicut finalis vniuersi dispositiones conferuntur sunt. Causa autem finalis est conferuatio similitudo: et reductio eius a statu egritudinis: ad statum sanitatis perfectum: per effectus dicte dissimiles: et contrarios. Causa autem formalis in modo procedendi consistit. Sed modum procedendi in quattuor attenditur. primum est generalis doctrine ordinarie. secundum via procedendi. tertium processus inuestigationis. quartum est partium scientie distinctio: et ordinatio. Sunt autem sicut a Galieno habetur in regni: tria genera doctrine ordinarie: scilicet reboturum: compositum: et dissimilium: vel distinctio dissimilium. et Constantinus in panegyrici. addit genus descriptum: et diuisum. libet scientia quandoque modo compositum: quantum processus inuestigationis. principis tamen vix modus est compositus eo quod componendo et integrando totam scientiam dietarum et suis partibus procedit. Una autem per quam procedit: est via experientie: via rationis. et hec via per illam fulcitur. vnde dicit Avicenna: quod experientia si suis careat rationibus: in ignotantiam et desipientiam cadit: et via experientie magis sensibiles impressiones confundit. Una autem rationis causas: et effectus magis a sensu elementum speculatur. Processus autem circa inuestigationem

āteroy est. v. generū. Primus est diffinitiu⁹ ⁊ descriptiu⁹. secundus diuifius. tertius ratiocinatus probando et fimpobando procedens. quartus est exemplaris. quintus est narratiuus. Et fm omnes hos modos procedit in diuersis locis: fm q̄ fūc competunt intentioni ⁊ materie sermōnis. Nodus autem procedendi circa partes scientie talis est. Nsta enim scientia continet duas partes. Prima est de dietis vniuersalibus intitulata: agens de dietis fm modum vniuersalem. Secunda de dietis particularibus intitulata: agens fm modum particularem: ad particulares dietas sermōnem applicando. Et predictis autē patet titulus libi. dicitur enim liber dietarū: ⁊ quātum ad primam partem liber dietarum vniuersalium: quātum ad secundā liber dietarum particularium. ¶ Scientia autem dietarum vniuersalium viginti cōtinet capitula: fm distinctionem auctoris: sicut in veteribus codicibus reperitur. In primo capitulo assignatur que necessitas dispositionis nature ciborum fuit apud antiquos. Secundo assignatur quomodo in uestigandō inuenitur vniuersalisq̄ cibi natura. In tertio agitur de cibis eligendis fm rationem. Consimilis est diuisio ceterorum capitulorum: sicut patet per auctōrē. Nos autem cum ad substantiam scientie accesserimus: distincti onem ⁊ numerum partū assignabimus.

¶ Circa quantum intendimus assignare cui parti medicis nebes scientia fupponatur. Hec autem scientia partim fupponitur theorie: partem fm modum fuisu practice: cui non est particularis: sed generalis. procedit autem quādoq̄ practice diuifio: sicut in probemio: ⁊ in vltimo capitulo: cum de requifito copos per dietam in his partibus agat. conuincit in multis locis et assignatis dietie actionibus: ipsam docet preparare: ⁊ modū exhibendi assignat. Vniuersaliter autem procedit theorie: quando naturas terrenascētium: ⁊ ipsorum dispositiones: ⁊ diuerfitates inquiri: q̄ quibus dieta erubrit. practice vero cum modis ⁊ regimen circa dietam docet attendere. sic autem patet intentio huius scientie. Nos autem ad ipsam accedentes: partim ipsius distinctōes assignabimus: ⁊ singularum intentionum exponemus: ⁊ sub summa procedemus. Nam circa ipsam modus est leuiffimus: ⁊ planiffimus. vnde in eo Aristoteles. aspera spineta difcurrere non cogemur: ⁊ ideo solum quod obfcure est retrahimus: manifesta autem in textu lecto: is industrie relinquentes (als relinquemus)

De naturis ciborum.
Lapiculum primum.

Lectio prima.

Ad in primis cogit antiquos medicos disputare de naturis ciboz et potui: studiu fuit inuestigatio coz sanitarum custodiendarum vel curandarum egritudinum. Huius autem studii duo cause fuerunt: necessitate. Una in nutriendis coposibus: qua regantur: ⁊ restaurantur: ⁊ confortantur: que ab ipso calore in terio: naturali: ⁊ aereo exteriori: dissoluitur. Unde fuit necesse fupplere desideratam virtutem: cum cibus cūdem congruis. Altera quoq̄ vt expellatur inconuenientia: que complexionibus copozum sunt cōtraria. Cum enim dissoluta omnino sibi similibus nequeant reparari: perfertur cum non reparantur et toto similia naturis: quia cibaria non omnino copozibus humanis sunt similia. pars enim quedam copozibus humanis assimilatur: ⁊ hec in sanguinem mutata prius: postea transfunditur in membra eozum nutritiua ⁊ assimilatiua. Pars autē altera id est sep

cibi: expellitur a coposibus natura: q̄ est superflua: neq̄ est nutritiua. Quis nature humane incalesque sint in calore: frigiditate: humiditate: ⁊ siccitate: virtutis defectio: raritate: ⁊ spiffitudine. Quibusdā enim sanguis dominat: alius cholera: singulis singula. seu pblegma principat: alius potius cutis sunt spiffi in dissolutioe duritales rari ⁊ cito dissoluti: alius oia mēbra sana: alius quedā infirma. Cum enim inquam omnia adeo sunt diuerfa: cōpilit non ratio: ipsas diuersozum cibariozum cognoscere naturas: vt singulis possimus dare singula suis naturis conuenientia. sanis salicet similia: cetera vero naturam posticis: dissimilia.

Efficienter patuit ex predictis: circa quid est intentio in hac scientia: quoniam circa dietam cuius dispositiones ⁊ proprietates inquiruntur in ipsa. Hunc autem ad beneficentiam familiarē: accedentes: partū distinctiones ipsius assignemus: vt singulari intentio manifestius innotescat. Recipit ergo hec scientia diuifionē in duas partes. Nam consideratio circa cognitionem dietie duplex est. Una vniuersalis in qua non applicatur sermo ad aliquam dietam particularem: sed circa genera: ⁊ species dietarum: ⁊ ipsarum proprietates procedit. Alia est particularis qua applicatur sermo ad particularem dietam: eius inquirens naturam. In prima eius vniuersali parte continetur liber vniuersalis: qui intitulatur de dietis vniuersalibus: determinatur de dieta fm viam vniuersalem. In secunda continetur vniuersalis: qui intitulatur de dietis particularibus: determinatur de dieta fm viam particularem. ⁊ illa pars incipit ibi. Compleuimus in primo libro significacionem generis ciborum. Pars autem prima: qua determinatur de dieta fm viam vniuersalem: de qua est intentio nostra: diuiditur in duas partes. In quarum prima ordinatur probemio: in quo assignatur necessitas inuestigatiōis nature dietie: circa quam est intentio huius scientie. In secunda: salicet in bac. Quenlunt in hoc antiqui: quia cognitio cibozum fit duobus modis. profequitur auctōr: intentionem huius scientie circa naturam ⁊ proprietatem dietie inquirens dispositiones ⁊ effectus eius fm viam duplicem: salicet experientis ⁊ rationis: que scientie medicinali cōpetunt. Pars vero probe mialis diuiditur in quatuor partes. In quarum prima assignat necessitas inuestigatiōis nature dietie circa quā cōsistit intentio huius scientie. In secunda salicet in bac. Intentio vero medicorum ⁊ perfectio actionis eoz ⁊ determinatur diuerfitas dietie a parte complexionum copozum requisitum: in dīo primarum qualitarum consensitium. In tertia salicet in bac. Idem etiā in coposibus intelligimus fm oppositionem potozum ⁊ raritatem eozum ⁊ determinatur diuerfitas dietie a parte compositionum copozum recipientium cum densitate ⁊ raritate consensitium. In quarta salicet in bac: Intentio vero antiquorum in custodienda sanitate ⁊ reddēda infirmis: determinat de necessitate cibi: de eius operatione: de diuerfitate exhibitiōis: abiq̄ est subiectum huius scientie et medicine. Nos autem talem assignamus diuifionem. Hec enim pars probemialis diuiditur in duas partes. In quarum prima assignatur necessitas inuestigatiōis nature dietie ⁊ diuerfitatis eius penes diuerfatem dispositionum copozum recipientium. In secunda salicet in bac: Intentio vero antiquoz. daf modus fm quē sanitas ⁊ sanitas cōserua: ⁊ infirmis redditur: quia ppter hoc est inuestigatio dietie: ⁊ quia hoc fit per dietam: illud autem per medicinam: assignat diuifitatem intentionis circa actionem dietie et medicine. Prima autem pars diuiditur in duas. In quarum prima agit auctōr: causam inuestigatiōis nature dietie: ⁊ exhibitio dietie diuerfificat. fm diuerfitate dispositionum copozum recipientium: ideo in secunda salicet in bac: Intentio vero medicorum et perfectio actionis eozum ⁊ assignat

lis resoluet nec consumit. ¶ Ad oppositum sunt rationes quarum prima talis est. Dicit Arist. in libro complexionū q̄ creati sumus in vltimo limofitū q̄ humiditatis. nec cessat calor nostri corpus quousq̄ torū depascat: et tunc aduenit mors que vnicuiq̄ individuū dest. nara est per naturā. Sicut militer Aristote. in libro de morte: et vita: q̄ calor digestiuis in corpore resoluit humiditē q̄ depascit sicut ignis ligna res soluit & cōsumit. Auiē. similiter dicit q̄ calor naturalis assimilatur igni: et lampadi: sed in lampade est triplex humiditas. Prima est oleum circumflans quo nutritur ignis. Secunda est qua imbibitur lignus. Tertia est qua ligantur partes ligni: sed ignis in lampade primo consumit primā humiditatem: secundo secundā: tertio tertiam: ergo cum similiter agat calor: naturalis in humiditate substantiali: cōsumit ipsam. Secunda ratio est: quod quedas sunt dispositiones in corpore que habent virtutē actiuam corripendo materias in quibus sunt: sicut dicit ysaac: et Auiē. sicut febri: et de illis est calor: nostri corpus: ergo cum calor: nostri corpus sit actiuus: et continue agat in humiditate substantiali in qua fundatur: ergo ipsam resoluit: quod cōcedimus. Et inde continue resoluit humiditatem substantialem: et consumit. Hęc ratio sicut quidā dicitur q̄ duplex est calor: Quidam radicalis qui est in omnibus mēbris: et hic non resoluit humiditatem: et de tali procedunt rationes ante oppositū. Alius est calor qui procedit ex mēbris principalibus sicut a corde et hepate: et de isto dicunt q̄ resoluit. Hęc tamen dicunt q̄ calor naturalis radicalis resoluit: et similiter influens. ¶ Ad primā rationē dicendū q̄ in calore est duplex natura. Una per quā corpus viuificat: si non agitur corripit: et per istā habet obuiare nocentibus: corpus sicut venenis. Alia est fin quā habet naturā caloris elementaris: fin q̄ describitur subfācia calida et humidā: et sic agit et humiditatem ipsam resoluendo et corripendo. Ad secundā rationē dicendū q̄ duplex est et loquitur de actione caloris: per se: et hoc modo nihil corripit seipsum. secundo modo: per accidens: et hoc modo corripit seipsum. Et inde calor: naturalis resoluendo humiditatem substantialem: et consumendo seipsum cōsumit: sicut patet in igne et oleo in lampade. Ad tertias dicendū q̄ actio caloris duplex est: quedam est conseruatio subiecti sui: et sic ipsum non corripit. secunda est resolutio materie in qua est: quia sua actio nō est otiosa: et quantū ad hoc cōtinue depascit et consumit humiditatem substantialem. Ad quartam dicendū q̄ calor: naturalis assimilat: calori celsi illo modo quo habet naturam per quam corpus viuificat: quia hoc non resoluere nec consumit. Alio tamen modo nō sibi proportionatur: sed eius excedens humiditatem consumit.

¶ Secundo queritur a quo calore fiat vniuersi modi resolutio: vtrum a calore qui consequitur complexionē radicalem: qui est infusus omnibus mēbris: aut a calore fundato supra cōplexionem fluente a corde et ab alijs mēbris principalibus. Et ostenditur q̄ fiat resolutio a calore procedente a cōplexione influente. et est ratio talis. Omne illud solum resoluitur humiditatem nostri corpus qd̄ illam excellit et illi preualet fin actionem et virtutē: sed calor influens a corde et ab alijs mēbris principalibus solum excellit humiditatem substantialem: et non calor radicalis: ergo calor qui consequitur complexionem influentem: fundat resolutio: et consumit substantialem humiditatem. Quod patet. dicit Arist. in libro de malicia complexionis diuersa: ad hoc agens agat supra aliud: oportet q̄ sit magne quantitatis et virtutis respectu illius. Quid non patet dicit Constant. in libro graduum: q̄ complexionis radicalis est temperata: et non est in gradu: sed cōplexio fluens est in secundo gradu: et eleuatur supra illam: ideo illam corripit. Secunda ratio est: hoc: calor illius solum complexionis resoluit humiditatem nostri corpus: cui complexionis debetur actio: sed soli influenti debetur actio: q̄ radicalis mater fixa et quiesca: et non mouet nec mouetur: ergo solus calor qui sequitur complexionē influentē: resoluit humiditatem. ¶ Ad oppositū sunt quinque rationes. Prima talis est: dicit Galen. q̄ cullibet mēbro est propria virtus in qua conuertitur nutrimentū et agit in ipsum. et dicit. lib. q̄ hoc vir

tus est propria complexio mēbris: vel virtus operans per ipsam: ergo necesse est vt complexio alicuius mēbris propria conuertat nutrimentū: sed vniuersi modi cōplexio est calidissima mēbris: q̄ solius calidi est conuersio: ergo calor: calidior pius et viuificus cullibet mēbro agit in nutrimentū et ipsum conuertit: sed remoto nutrimento calor agit in suum subiectum: sed possibile est vt nutrimentū remoueat: ergo radicalis calor corrumperet: et consumit et humiditatem substantialem in qua radicatur. Secunda ratio est: hoc. Omnis conuersio nutrimenti est a calore: sed calor: qui fluit a corde et ab alijs mēbris: est cōmuni ad omnia mēbra: et non appropriat nutrimentum mēbris: ergo necesse est vt sit calor: proprius institus cullibet mēbro: qui conuertat nutrimentū fin complexionem in embrouis: quia non omnia in eibā sunt eiusdem complexionis: sed vniuersi modi calor: est radicalis: ergo vniuersi modi conuertet nutrimentū: sed calor: conuertens nutrimentum ille idem depascit humiditatem embrouis: ergo ab illo calore fiet predicta resolutio. Tertia ratio est: hoc: quantum potest forte agēs in paruo tēpore: tantū potest debile in magno: sed calor: cordis et aliorum est fortis: sed calor: radicalis qui est in omnibus mēbris est debilis: ergo sicut calor: fluens in paruo tēpore potest consumere: conuertere humiditatem nostri corpus: et calor: radicalis in magno tēpore: poterit ergo fieri vniuersi modi resolutio a calore consequente cōplexione fixa. Quarta ratio hoc est: calor: qui cōsequitur cōplexionē influentē a corde: operatur ad conseruationē sicut alius: sed a quo est conseruatio: ab eodē est corruptio et consumptio cum excedit: et subiectam humiditatem depascit: sed ab illo calore est conseruatio: ergo et cōsumptio et resolutio. Quinta ratio est: hoc: per consumptionē humiditatis substantialis sequitur extinctio in calore: sed ad extinctionē caloris sequitur mors. Quod autem naturalis habet otū ad omnia mēbris: sed ille idem calor: qui extinguitur: consumit illam humiditatem ad cuius resolutionē sequitur extinctio illius caloris: sed ille est calor: radicalis: non eius fin medii ad susceptionē vite et conseruationē eius: ideo est per suam extinctionem causa mortis: quare calor: radicalis resoluit humiditatem substantialem corpus. ¶ Solutio dicim⁹ q̄ duplex est complexio: quedas radicalis est et fixa: et fin quodā illius calor non est principium resolutionis. Est autem alia fluens a mēbris principalibus: et calor illius agit in humiditatem ipsam resoluendo. Hęc autem aliter dicimus: q̄ ab vtrōq̄ calore humiditas substantialem resoluatur. Nam vtrōq̄ in humiditate fundatur: et ea sustentatur: et ipsam cōtinue depascit. ¶ Ad primam rationē in contrarium dicendum q̄ duplex est resolutio: quedas fortis et sensibilibus: et vniuersi modi fit a calore cordis et aliorum embrouum principaliū: alia est paulatina et occultā: et vniuersi modi fit a calore infuso in omnibus mēbris. Ad secundam dicendum q̄ actio debetur calori naturali radicali sicut proximo principio et immediato ac proprio. Alij quo calori debetur tantū excitanti et agenti et regenti et disponenti radicali.

¶ Postea queritur vtrum vniuersi modi resolutio possit fieri in corpore temperato. Et videtur q̄ non. Ad hoc enim q̄ aliquid agens agat in aliquam materiam ipsam resoluendo: oportet q̄ sit maioris virtutis: et q̄ preualet et habeat dominium super illud subiectum: sed in corpore temperato calor proportionatur: et ad quantum humiditas in ipsam excellit: ergo in corpore temperato non est possibilis predicta consumptio. Secunda ratio est: hoc: resolutio fit a calore: propter debilitatem et excellentiam qualitatis: sed in corpore temperato est fortissimus nerus: ergo non est possibilis resolutio in ipso a calore. ¶ Ad oppositū sunt tres: quedas prima talis est. In omni corpore in quo est transitus ad motum processus etatiū necesse est esse defectū resolutionis: et consumptionis humiditatis: pcedit per processum etatiū: sed corpus temperatum non potest curare: quid ad motum naturalem veniat: ergo necesse est vt in ipso fiet predicta resolutio. Secunda ratio ad ides talis est. Omnis calor: naturalis qui natus est agere in nutrimentū: remoto nutrimento agit in humiditatem substantialem: sed in corpore temperato possibile est

vt nutrimentū auferatur: ergo calor: simul agit in humiditāte
tatem substantiale in coipem consumēdo: qđ cōcedimꝫ. Deins
de dicimus qđ in coipem teporato est possibilis predicta res
solutio: z etiam agendo in nutrimentū: necesse est ipsum in
hanc humiditāte simul agere cum in ipsa sultentur: z calor
agit in humiditate substantiale per se: z fm qđ excuratur
ad alips vt accidētibus anime: z ab extrinsecis permutato
ribus vel medicine vel aliquo alio. ¶ Ad rationes autē in
contrariū: z primo ad primam dicēdū qđ fm qualitates
sint in proportio: tamen qđ regit excellit: z preualet illi qđ
regitur: sed calor naturalis est regens corpus temperaturam
z humiditāte z preualet ipsam consumit. Ad secundam
dicēdū qđ duplex est nequus: quāsi qui est in cōcurru cōtra
riarum qualitātū equaliter: qđ quibus refurgit teporamen
tum: z sic est foris in coipem temperato nequus. est z alius
nequus foris: qui consistit in fori coagulatione: z sic in ipso
non est foris nequus: imo debilis: z hoc modo potest corū
pī z dissolui: z cum post dissolubilis est. ppter caloris regen
sis actionē continuam: z propter excitationē a causis con
currentibus intrinsecis z extrinsecis.

¶ Circa scđm pēincipale sic procedimus: z querunt quatu
tuor: qđ simū est: vtrū hmoī resolutio possit prohiberi. Ses
cundum est dato qđ non possit prohiberi: vtrum possit retar
dari. Tertū est cum mos naturalis in hmoī naturalis hu
miditatis consumptio cōsistat: vtrū possit retardari mos
naturalis. Quartū est vtrū illud quod dependet a coipose
possit restaurari.

¶ Circa primum sic procedimus: queritur vtrum resolu
tio bumiditatis possit prohiberi. Et videtur qđ sic: calor enim
naturalis quando habet nutrimentum sibi p proportionale:
agit in ipsum. exibat enim nutrimentum vt calor: natu
ralis ad ipsum conuertat: ne humiditāte naturalem consu
mat: sicut apponitur oleum in lampade ne ignis consumat
humiditāte substantialem licēti. nam actio eius super nu
trimentum excurat consumptionē humiditatis: sed possibi
le est exhibere nutrimentū continuum: z continue calori sa
tisfacere fm proportionale ablatone: ergo possibile est vt
bumiditatis resolutio prohibeatur. ¶ Ad oppositū est bec
ratio: mos naturalis fundatur in bac res: lutione: ergo si
hmoī resolutio pōt. piberi z remoueri: qđ et mos natura
lis: qđ mos naturalis nō pōt. piberi: ergo nec pōt resolu
tiō. ¶ Ad hoc dicēdū qđ pōt resolutio nō pōt prohiberi
si quis possit retardari. ¶ Ad rationē dicēdū qđ possibile
est nutrimentū exhiberi: sed nō propter hoc etiam prohibe
tur: qđ calor naturalis agit in vtrūq: sed quando non inue
nit nutrimentū p proportionale: querit se totaliter supra hu
miditatem ipsam: z ipsam citius consumit: sed quando ha
bet nutrimentū p proportionale sibi: non tamē ipsam consu
mat: sicut manifeste potest videri in lampade: in qua lucer
nā agens in oleum simul incendit lichum cui adheret: sed
oleo consumpto ad lichū totaliter conuertitur consumen
dum: z quis oleum non deficiat: tamen si multanea actio
ne lichum in determinato tepore totum consumit: ad cus
sus actiois similitudinē calor naturalis in humiditāte sub
stantialem z nutrimentalē agere indicatur.

¶ Circa secundū sic procedimus: queritur vtrū hmoī reso
lutio possit retardari. Et videtur qđ sic: triplū ratio: quaz
pūa talis est. Dicit Auzē. caplo de etatibus: qđ ars medi
cine non est ars que nos securos a morte faciat: nec qđ vni
quodq; corpus ad vltimā vitē longitadinē perducat: sed de
duabus rebus securitāte pbebet: scilicet consuētū corpus a pu
trefactione bumiditatis: z operatur ne cito bumiditas natura
lis consumatur. z sic patet qđ hmoī resolutio potest retardari.
Secunda ratio est bec: omne qđ habet causam accelera
tionis: remota causa illa habet causam retardatiōis: sed cō
sumptio bumiditatis potest per causas intrinsecas z extrin
secas accelerari: ergo p causas cōtrarias pōt retardari. Ter
tia ratio est bec: a: o: deficiat dupliciter: vel qđ in se est debi
lis: vel qđ bumiditas que est pabulis sibi consumit: sed possi
bile est inuenire res que calorem fonsicent naturalē: z etiā
inuenire causas que consuētū bumiditāte: ne cito consu
matur bumiditas: ergo possibile est vt ista resolutio retarde

tur. ¶ Mo: patet per Auzē. in libro de simplici medicina: dō
centem qđ quedā augent calorem vtriusq; fm quantitates:
z quedam fm qualitates: z quedam vtrūq; et similiter sunt
quedam que humiditāte consuētū z augent: z sunt que
dam que humiditāte auiositas: que fm Auzē. calorem ma
turalem sua qualitate contraria: sicut quantitas multitudine
ne extinguit: reducat a. coipose: z his omnibus cōcurrenti
bus calor magis continuatur: z bumiditas tardius resolu
tur: z exemplū est fm Auzē. extinguit qđ obitus augmentat calo
rem quantitatiue: z medicina calida qualitatue. Item ap
plicatio puelarū aduentem confortat quantitatiue calorem.
Item additio nutrimentū proportionalis retardat consum
ptionem substantialis consumptionē: sicut additio olei retar
dat in lampade extinctionē ignis: z lichū consumptiones:
z triplere humiditatis auiositas purgat. ¶ Ad oppositū
sunt due ratios: quarū prima est bec: mos naturalis se
quitur istam resolucionē: ergo si resolutio bec potest retar
dari: ergo z mos naturalis: sed hoc est impossibile: ergo nec
predicta resolutio potest retardari. Secunda ratio est bec:
nihil qđ fm cursum nature ordinatū z pfectum procedit
potest retardari: sed bumiditas qđ sumptio bumiditatis p
cedit ordinatē fm hmoī cursum nature: ergo non poterit re
tardari. ¶ Solutio dicēdū qđ bec resolutio potest retardari.
Ad 3 rationē primas in contrariū potest dici: qđ non est in
cōueniens qđ mos naturalis retardetur. Vidē dicendū qđ
duo sunt considerāda in morte naturali. Primum est resolu
tio bumiditatis: z eius consumptio a calore. Secundus est
velocitas vel tarditas bumiditatis resolucionis. Dicimꝫ ergo
qđ illa resolutio non potest curari: que est naturalis: vel
a natura ordinata: z sic pcedit ratio: sed via resolucionis:
z eius velocitas potest retardari. Ad illud dicēdū qđ duplici
ter est loqui de resoluzione. Uno modo qđ in inaturalis:
nec est fm cursum nature ordinata. Vel est loqui de ipsa
in respectu ad istas resolutioes que sunt ab accidentibus erro
riosis: vt ab aere exteriori: z sic hmoī resolutio est natura
lis: z non potest retardari: quia natura nullo ordinat ad con
sumptionē z corruptionē.

¶ Circa tertū sic procedimus: queritur vtrū mos natu
ralis possit retardari: z ad hoc possunt adduci rationes p
dici. pbecumatis: z iō ad hoc adducimꝫ duas rōes: quarū
prima est bec. Sicut dicit Auzē. mos aduenit in fenectura
propter duas causas. Prima est extinctio caloris facta ab
humiditatis resoluzione. Secūda est multitudo bumiditatis
pblematicae caloris naturalē extinguit: sicut accidit
in lampade extinctio ignis. ppter oburationes bumiditatis
aque: sed istam possibile est retardari: ergo similiter mos
tem. Secunda ratio est bec: via in morte est senectus. vnde
dicit Auzē. qđ prima etas est calida z bumida. ppter accessio
nem ad vtrūq; sperma z sanguinē in estruū: secūda est ca
lida z sicca. ppter bumiditatis consumptionē: tertia est frī
gida z sicca. ppter bumiditatis resolutionē z bumiditatis
naturalis defectū. In ista etas quasi rota bumiditas psumit
tur: sed senectute possibile est retardare sicut p triperas: z
alias medicinas reducentes ad iuuentutē: ergo: morte: pos
sibile est retardare. ¶ Ad oppositū est bec ratio: nihil qđ
habet terminū pfectum a natura potest retardari. sed mos
est hmoī fm Auzē. ergo mos nō pōt retardari. ¶ Solutio
dicēdū: qđ mos naturalis potest retardari. z concedimus
rationes ad hanc partē adductas. Ad rationē in contrariū
dicēdū qđ terminus in natura duplex est. Unus qui debet
speciē: de quo dicimꝫ qđ tāti debet homo durare: z iste nō
pōt differri. Alius qui debet individuū: z iste potest differri
qđ nō est determinatus per naturā: imo sicut cōplexio sua
potest variari: similiter terminus mortis.

¶ Circa quartum sic proceditur: z queritur: vtrum deper
ditum possit restaurari: z videtur qđ sic: duabus rationibus:
quarum prima est bec: qđ per se dependitur: per restaura
tur: sed qđ resolutio dependitur: ergo quod resolutio pos
sit restaurari: eo qđ nutrimentū ad hoc ordinatur: vt deper
ditum restauretur: ergo substantialis bumiditas potest res
taurari. Secūda ratio est bec: illa bumiditas restauratur:
cuius calor nutrimentū ad sui similitudinē conuertit: sed ca

loc naturalis conuertit nutrimentū ad similitudinē humiditatis substantialis: ergo humiditas substantialis potest restaurari. ¶ Ad oppositū est bec ratio: nihil quod generatur ex primo spermat: si amittat potest restaurari: sed humiditas naturalis habetur ex primo spermate: ergo si deperdat non potest restaurari. Ad hoc dicendū: quia humiditas substantialis non potest restaurari. ¶ Ad rationē dicendū quod duplex est humiditas. Quaedam nutrimentalis: que habetur ex nutrimento: et bec potest restaurari. Alia est humiditas spermatica: et bec non potest restaurari. Unde est loqui de nutrimento dupliciter. Alio modo cum calor agit in ipsum ut deperditum restauraret: et sic non potest restaurare humiditatem substantialem: sed nutrimentalem. Alio modo calor agit in ipsum: non ut restauraret: sed ut prohiberet resolutionē: et retardet: et per hoc patet solutio ad secundum.

¶ Circa tertium principale sic procedimus: et queritur cum inducatur nutrimentū ex resolutione caliditatis: vtrum similiter possit induci nutrimentū ex resolutione frigiditatis: et videtur quod sic: quoniam calor: extrinsecus a frigiditate: ergo calor resoluendo inducit nutrimentū: ita frigiditas extrinsecus inducit nutrimentū: vel quare non? Secunda ratio est hoc. Dicit Auiicē, venena calida interficiunt resolutio: frigiditas vero spiritus et calorem congelando: sed sicut res interueniens inducunt nutrimentum: similiter exteriores: et ita aer per suam frigiditatem potest inducere nutrimentum.

¶ Ad oppositū est bec ratio: quod fortificat calores nostri corporis: non operatur ad resolutionē: sed frigiditas est vbiō: ergo non operatur ad resolutionē. Quinō: patet per Auiicē. Dicit enim quod homines in regionibus frigidis calorem habent fortiter: in calidis vero e contrario. ¶ Solutio ad hoc dicendū quod frigiditas non resouit sicut caliditas propter tres causas. Prima est: quod in aere non est frigiditas tantū interia: sicut caliditas. Est enim aer naturaliter calidus et non frigidus. Secunda causa est: quod frigiditas non penetrat ad corpus sicut caliditas: cuius signum est quod caliditas sua similitudine conueniens res fugit ad exteriora in effluere. Ad secundū dicendū quod non est simile de frigiditate interiori et exteriori: quod frigiditas interiori immediate obuiat calori: ipsum extrinsecus: sicut patet in venenis frigidis: sed exteriori hoc non potest face- re: quod non potest penetrare ad interiora propter porosū clausurā.

¶ Secundo queritur circa hoc: quare vbiō resolutio non potest fieri in alijs rebus sicut in lapidibus et metallis et huminosis. Et dicendū quod hoc est propter duas causas. Una est dispositio compositionis: quod sunt forti coagulatione coagulata. Secunda est fortitudo caloris in animalis: quod tota natura ordinatur ad opera: et hoc propter caliditatem naturalem.

¶ Tertio queritur vtrum aer possit preparari nec corpus humanum consumatur: et videtur quod sic: duabus rationibus. Prima est: quod possibile est aerem inducere ad temperamentum: sicut quidam rari videntes stemuntur in domo: aer infrigidatur: et non nocet. Secunda ratio est bec: fortius est efficere aerem ut non infrigidet: quod ipsū efficere nec resoluat: sed possibile est ut efficiatur nec infrigidet: ergo possibile est ipsum efficere nec resoluat: quod est falsum et inconueniens: quod sic corpus esset impassibile. ¶ Solutio ad hoc dicendū quod non est possibile illud: quod spiritus aer infrigidet: semper tamē caliditas occulta resouit: et per hoc patet solutio ad primā rationē: quod quis caliditas manifesta retardetur: occulta tamē semper resouit. per idem patet solutio ad secundā.

¶ Circa quartum principale sic procedimus: et queritur: vtrum possit inueniri cibus equalis nature nostri corporis: et videtur quod sic: quod cibaria cum dicuntur equalia et temperata: non dicuntur equalia nisi respectu corporis: sed quedam cibaria dicuntur equalia et temperata: sicut caro pullos: et buulinosi: ergo possibile est inuenire cibum equalem nature nostri corporis. ¶ Ad oppositum sunt tres rationes. Prima est talis: impossibile est duo individua associari vel coniungi: ergo et res associata: et alia non possunt coniungi: nec vniari. Secunda ratio est bec: nihil quod est in principio contrariū: et in fine simile: est equalis nature nostri corporis: sed cibus est buulinosus: sicut Aristotele. ergo nullus cibus est omnino similis. Tertia ratio est bec: nihil quod dicitur sim com-

plexionem equalitatis a natura humana in complexionem et compositionem et specie: est omnino equalis nature humane: sed omnis cibus est humanus: ergo nullus cibus est omnino similis nature nostri corporis: quod cōcedimus. ¶ Ad rationem in contrariū dicendū quod equalis dicitur duobus modis. Aut quod omnino simile: et sic nullus cibus est equalis. Secundo modo: quod non facit in passionem manifestam in corpore: et hoc modo quedam cibaria dicuntur equalia: sicut caro pullos.

¶ Secundo querit vtrum caro humana nutriat: cum nutrimentum procedat per similia: et videtur quod sic: dicitur philosopho quod homo non nutritur ab elementis: quoniam multū distat ab eis: ergo illa caro que maxime vicina est nature humane: maxime nutrit: sed bec est humana: ergo caro humana multus nutrit. Secunda ratio est bec: similibus procedit nutrimentum: vnde ex equali nutrimento equalis procedit complexio: sed complexio humana maxime temperata est et equalis: ergo indiget cibo temperato et equali: et bec est caro humana: quod concesserunt quidam. Quos tamen dicimus quod est pessimi nutrimenti propter duas causas. Una est passio- nalis sue substantie. Alia nimia vnicuositas. vnde sicut caro per essentiam anime preualet in corpore: ita post receptum anime caro remanet vtilissima et fecundissima: et per hoc patet solutio ad rationem: quoniam si sit temperata: hoc habet ab anima cum existit in corpore.

¶ Tercio secunda.

¶ Intentio vero medicorum: et perfectio actionis eorum regimētis est: et augmentum naturalis complexionionum: temperamentum in qualitatibus earum cum similitudinibus cibos: et reddito carisdem complexionionem temperamenti creantium: cum dissimilitudinē earum: et minoratione malarum complexionionum. Verbi gratia. Quibus sanguis dominatur clarus et mundificatus: cibaria temperata in qualitate et quantitate dantur: ut materia generatiua sanguinis subsistant affimiletur: et reliquis a corpore expellatur. Quibus cholera dominatur seu phlegma: danda sunt cibaria complexionibus eorum et naturis contraria que mutet et munitur complexionem malam superabundantem: et reducant ad temperamenti medicritatem. Verbi gratia. Si cholera rubra dominatur: dantur cibaria et refrigeratiua male complexionis buccatiua. Si vero principatur phlegma: dantur calefactoria et desiccatiua. Si cholera nigra: calefactoria et humectatiua dantur. Sed tamē quantitate qualitate dandis cibariis oportet oppositam esse quantitati qualitati malarum complexionionum dominantium: non excedentē modum earum: nec subsistere infra. Si enim complexio extra temperamenti caloris quasi gradus vnus sit: dicitur frigiditas: que a temperamento vnium gradum exierit. Idem in ceteris qualitatibus et graduum ponderibus considerabitur: ut cū temperamenti exierit: gradus sibi congruis ad temperamenti redeuntur medio- ritatis. Malum ergo est intelligi inter duarum complexionionum extremitates interperatibus: vnam esse medicocritam temperatam. Inter duo quoque cibaria interperate opposita: vnium esse medicocritum temperatum.

¶ Temperatis complexionionibus cibaria temperata: et omni mala qualitate carentia: necesse est ut dicitur. Malis vero complexionibus et interperatis substantia- liter vel accidentaliter: cibaria temperata et sibi dissimilia dari vtile est: cum male ille complexiones meliores reddere sint et temperatioribus. ¶ Quibus non mutaretur

primam in contrarium dicendum qd pcedominii alicuius est duplex: formaliter. s. vel materialiter: in mixto vob est pcedo minii terre & aque materialiter. formaliter, vero est ibi pcedo minii ignis et aeris in aliquibus: et vt pcedo pcedominio resiliat rēperes: & equalitas cōplexionis: quoad q̄litates elementoz. Ad rationē scdās dicendum qd in corpore q̄ gñatis circa medium: aqua & terra sunt in pcedominio: sed hoc pcedo minii est fm̄ quantitatē & materiā solis. Pcedo minii autē dominari ignis & aer fm̄ formam & qualitates: pcedo est in ipso pcedominii fm̄ formam & qualitates: in alijs vob fm̄ materiam & quantitatē potest esse in mixto equalitas cōplexionis fm̄ concursum qualitatum resilians ex pcedo minio ne miscibilem: & hoc non impedit: qn̄ ipsam mixturam cōseruet in debita quantitate & figura: fm̄ exigentiam terre & aque dominantium: quantitate & materialiter. & sic patet solutio istius questionis.

¶ Circa secundā principale sic pcedimus: & circa hoc duo queruntur: Pcedo minii est vturum complexio equalis possit conseruari per naturam. Secōm est vturum bec complexio maris ne conseruetur: aut maxime fit corruptibilis a causis extrinsecis.

¶ Circa primū sic pcedimus: & queritur: vturum equalis complexio possit conseruari per naturam: et ostenditur qd sic per duas rationes. prima talis est. Natura nihil facit frustra. nihil ergo facit qd non cōseruat: qm̄ frustra fit per naturam: qd non seruat per naturam: sed bec complexio possibilis est fm̄ cursum nature: & natura maxime intendit hoc facere: ergo bec complexio potest seruari per naturam. Secunda ratio bec est: in quocūq; corpore est fortissimus nerus contrarioum cum difficultate dissoluitur: sicut patet in metallis & lapidibz: sed in bmo corpore est fortissim⁹ nerus contrarieta tum: sicut dicit lba. ergo de facili nō potest dissolui: sed diu conseruabitur. ¶ Ad oppositū sunt quatuor rationes. Prima talis est: omne excellens est cōrripens: sicut habetur in libro de sensu & sensato: sed bec complexio ab omni intrinsecā & extrinsecā excellit: cum ipsa sit equalis: & omnes alie res sunt inaequales respectu ipsius: ergo omnes res cōrripunt ipsam: ergo im possibile est ipsam conseruari. Secunda ratio est bec: accidit quaedam inducunt caliditatem: quaedam frigiditatem: & bec non possunt cuitari: nec etiā actiones corporeales & animales possunt cuitari: cum corpus sit ppter operationes: sed bec omnia addunt in diftemperantiā cōplexionis: ergo bmo complexio non poterit conseruari. Tertia ratio bec est: nullum corpus viuens potest sine nutrimento conseruari: qd resolutur continue a calore interiori & exteriori: et indiget continua restauratione deperdit: sed nutrimentū in principio dissimile est: in fine vō simile: ergo in principio corpus permutat. Quarta ratio talis est: a rebz non naturalibz impossibile est corpus egressi in vitam: ad hoc vt diu viuat: sicut ab aere: cibo &c. sed complexiones illarum sunt excellentes & diftemperate respectu ipsius cōplexionis equalis: ergo ipsam cōrumpunt: & ad diftemperantiā peruedunt: ergo bmo complexio per naturā conseruari nō potest: ergo. Ad hoc dicendum qd bec complexio potest cōseruari per naturam. ¶ Ad rationes autem in contrariū dicendū qd sua equalitas permutat fm̄ actualem existentiā: & cōseruatur fm̄ essentialē.

¶ Circa secundū huius questionis sic pcedimus: & queritur: vturum bec complexio maxime cōseruetur: an maxime fit vincibilis ab egris causis: & ostenditur qd maxime egris causis resiliat p duas rationes. Prima talis est. Dicit lba. in tegm. corpus sanū simpliciter est qd bz partes pfectas operantes: qd causis extrinsecis egris potest fortiter resistere: bec complexio est illa in qua consistit corpus sanū simpliciter: ergo bec complexio fortiter causis egris resiliat: ergo maxime bec complexio potest cōseruari. ¶ Ad oppositū sunt due rationes. Prima talis est: medius facilius partitur ab extrems qd extrema abiniuit ppter maiorem similitudinē quā habet cum ipso: ergo cum bec complexio fit media per equalitatem: inter omnes alias facilius partitur qd aliqua alia: ergo minus potest conseruari qd aliqua cōplexio diftemperata. Secunda ratio est bec: complexio ab omni excellit: & omne qd a pluribus vel omnibus excellit: facilius transmutatur

tur & frequētius cum ab omnibus alijs excellatur: ergo minus & frequētius trahetur ad diftemperantiā: ergo minus omnibus alijs conseruatur. ¶ Et bz igitur concluditur qd ex quo corpus sanissimū consistit in bac complexione bec complexio de facili leditur a causis egris: sed corpus qd plus compositū sanissimū & nata est maxime effugere corpus piones egrāri causamur. ¶ Ad rationem dicendū qd bz placidus est loqui de bac cōplexione: de corpore in quo est. Hinc modo a parte excellentiāri causamur contrarietas: et sic maxime nata est permuat: & ad diftemperantiā duci. Alio modo cōsideratur ratione sua equalitatis & fortis nerus contrarioum: & fortitudinis virtutis que ipsam conseruat: sic maxime caute ledentibus resiliat.

¶ Circa tertium principale sic pcedimus: & queritur de regimine corporū lapsos naturā: & loquimur gra et cōpli de cholericō. vturum possit regi & conseruari per similia: vel per contraria: & videtur qd per similia bac ratione. Dicit lba. in tegm. qd calidiosa corpora calidioribus indiget adiutorijs: & loquitur de regimine per conseruationē: sed cum corpus cholericum naturaliter est calidū: ergo calidus indiget adiutorijs ad sui regimē & conseruationē: ergo per similia debet regi & conseruari: & hoc modo intelligatur ab alijs. Secunda ratio est bec. Dicit lba. in cōmēto lupi tegm. qd mēbum existens in sua complexione & dispositione naturali appetit similia: quando vō consistit in innaturali dispositione appetit contraria: & causa vobis est: natura intendit remouere innaturalis dispositionē per contraria: sicut patet in febte. Item dicit qd si aliquis vult conseruare fructum: nulla debet offerre: qualis crasis est: sed talis crasis est cholericā: ergo ad sui conseruationē & regimē calida & similia debent exhiberi & non contraria. Tertia ratio est bec: talis debet inuehigari: qualia a corpore deperdunt: & facta a corpore cholericō: cholericā deperdunt: ergo cholericā debet restitui: sed restituitio est nisi per similia: ergo similia debent exhiberi. Quarta ratio est bec: nutritio fm̄ balēniū est perfecta assimilatio nutritis cum nutrimento: sed hoc membum per illud conseruatur: qd qd nutritur: & nutrimentū non potest assimilari cholericū: nisi fit cholericū: nec conseruari in natura cholericā: ergo necesse est nutrimentū corpus cholericū esse cholericū: ad hoc qd conseruetur in genere cholericōrum. ¶ Ad oppositū sunt tres rationes: quas rursū prima est bec: si corpus est temperatū: temperata & similia debent exhiberi: sed diftemperatū esse imperata & dissimilia: sed corpus cholericū est diftemperatū qd lapsum: ergo contraria & dissimilia debent exhiberi ad sui conseruationē. Secunda ratio est bec. Dicit lba. in tegm. qd omne simile augmentat suum simile: & factū ipsum fuerit. Item dicit lba. p aphorismos: sed tale nō conseruat: sed cōrripit: ergo corpus cholericum non potest conseruari per calidā cholericā: ergo nec potest conseruari per similia: sed per contraria. Tertia ratio est bec. Dicit lba. qd sola reperata complexio sua fit militudine congaudet: ergo corpus talis cōplexionis solus debent offerri similia: non ergo corpus cholericū similibus debet regi: sed contrarijs: ad hoc vt conseruetur in sua natura: ergo. Dicit dē qd circa hoc est multiplex intentio: dicit enim quidam qd in temperatis debet offerri que sunt similia actualis potentie: diftemperata vero debent exhiberi que sunt contraria. In principio. In fine vō similia vel cholericā laetitia quae in principio est dissimilis & contraria: in fine vō fit similibus per conuerfionē sui in naturā mēboreus. Ituc enim positioni non consentimus: qd omnia que tendunt in naturā rursū nutrimentū sunt talia: et ppter hoc dicit dē aliter qd in genere cōseruatio debent exhiberi similia in eodē gradu: vnde cholericū calida debent exhiberi in eodē gradu: & hoc nō dico vt corpus sit temperatū: sed vt cōseruetur in statu cholericō: in genere vō cause permuatū debent exhiberi contraria: contrariū enim per contrariū permuat: & reducit ad temperantiā. Item ergo qd tale corpus p dōrē qd sit in modis. Tunc nō ad hoc vt in sui natura cōseruet: & hoc nō p similia. Alio modo vt ad temperantiā reducat vel meliorem for

maris: & hoc modo regitur per *Sola*. Tertio modo regitur: vt non in ipso inducat febres cholericas: & hoc modo regitur per partem siccā: & partim ignitam: sicut per illa q̄ sunt frigida citra gradū illū in qua est egritudo. Quarto modo regitur corpus vt non fiat p̄plegmatū: & hoc modo regitur per frigida remissa sicut per calida & sicca. ¶ Ad rationē primā in *Sola* vidētis q̄ cum dicit *Sola* q̄ in corpore teporato teporata debent exhiberi: hoc intelligit in genere cause p̄feruatiōis: cū q̄ dicit q̄ dīsp̄eratis dīsp̄erata: & hoc intelligit in ḡne cū p̄mutatū erit. ¶ Secūdo ergo q̄ in ḡne cause cōseruatiōis sibi debet offerri: & de hoc genere loquitur in *de alio* autem non. Ad sōam rationē vidētis q̄ in ḡne cause cōseruatiōis similia non exhibent: vt dras intendat: & natura furiat: sed vt perdat in corpore per simile hauriat. Ad tē: si vidētis q̄ p̄plexio teporata est duplex. Quia teporata absolute & simpliciter teporata est melior. Quia teporata absolute & simpliciter: & hoc est in meliori sōmani. Sicut q̄ est teporata in suo ḡne: sicut q̄ vidētis q̄ dīsp̄eratio ergo corpus cholericū. si per se exerceat suas operatiōes temperatū est in suo ḡne: per comparatiōē tñ ad corpus meliōris sōmaris dicitur esse lapsū & dīsp̄eratum.

¶ Circa quartam principalem sic procedimus: & querit: in regimine santis quid sit magis necessarium: vtrum aer an cibus: & videtur q̄ aer: quia radice vite. consistit in calore naturali. Calor vero naturalis habet fundamentum in corpore: quod est vita tam ad influentē: ergo illud quod facit maxime ad regimen caloris naturalis: maxime facit ad regimen vite: sed aer est huiusmodi corpus: p̄bat extinguitiōē eiusdem ergo aer maxime necessarius est. Sōca ratio est hec: omne illud q̄ natura humana magis incessanter & frequētius requirit: quo fit p̄seruatur: cōsp̄itur vita: maxime necessarium est ad regimen vite: sed aer est huiusmodi ergo maxime necessarius ad regimen vite. Tertia ratio hec est: dōs naturalis accidit propter p̄sumptōes substantialis humiditatis facta a calore naturali: sed hec consumptio non p̄cedit nisi q̄ calor: ergo latet: ergo illud q̄ immediate infundit calorem: vt humiditas substantialis cōseruet: maxime exigitur ad vitam: sed aer est huiusmodi: ergo maxime exigit ad vitam. ¶ Ad oppositū est hec ratio: illud maxime operat ad regimen & calorem naturalē: s̄ spiritus q̄ in mēbris integritatē restaurat: sed cibus est huiusmodi cōuertit in membrū vitā naturalē: ergo cibus est maxime necessarius ad regimen vite. Sōca ratio est hec: cōseruatio vite consistit in cōseruatione caloris naturalis & spiritus: sed calor naturalis & spiritus ḡnantur ex cibo: & nutrimentū: sicut dicit *Auicenna*: ergo cibus ad cōseruationē vite est necessarius. Ad hoc vidētis q̄ inter oīa que tendit ad cōseruationē vite: aer est maxime necessarius. Ad rationes in cōtrarium vidētis: & primo ad primā: q̄ fundamentū vite est duplex: quoddā p̄cipuum: sicut temperamentū caloris naturalis. aliud remotus: & illud est in mēbris & humiditas in mēbris. Quia ergo corpus restaurando dēperditū subuenit fundamētū remotū existit in mēbris: & huiusmodi cōm: aer s̄ huiusmodi fundamētū primo: q̄ subuenit calori naturali ne extinguat. Ad sōam rationē vidētis q̄ que dant operat ad cōseruationē caloris naturalis ipsum restaurando: & hoc modo cibus cōseruat calorem naturalē. Alio modo ipsum legendō & prohibēdo ad extinguitiōē: et hoc modo aer operat ad cōseruationē vite: & non solus p̄bat extinguitiōē: sed etiam resolutionē: q̄ ipsum calorem naturalem temperando prohibet resolutionem.

¶ Sōca querit circa hoc quid plus noceat an malus cibus an malus aer: videtur q̄ malus aer: p̄cipuum vite est in corpore: ergo q̄ immutat corpus: atq̄ in suo nocemō: & nutrimento magis sicut nocet: sed aer immediatius attrahit: q̄ cibus: ergo suo nutrimento magis nocet q̄ cibus. Sōca ratio est talis: ab illo q̄ sine trāsmutatōe petit corpus: & calorē naturalē: malus nutrimentū p̄cedit q̄ ab illo: q̄ cū trāsmutatōe petit corpus: & calorē naturalē: cibus v̄ cū trāsmutatōe petit corpus: ergo malus nutrimentū p̄cedit ab aere malo q̄ cibo malo. ¶ Ad oppositū sunt due rōnes. Prima talis est: ab illo q̄ maiorē nocem facit in corpore: & cuius imp̄p̄sio fortis: est maiorē nocem p̄cedit: sed cibus

est huiusmodi respectu aeris: ergo cibus maior nocem dicit q̄ aer. Sōca ratio hec est: ab illo magis p̄cedit nocem: tunc q̄ magis natum est p̄curri ad naturā mēbris: sed cibus est huiusmodi: ergo a cibo malus nutrimentum venit q̄ ab aere: ergo & sic. Ad hoc vidētis q̄ malicia aeris magis nocet q̄ malicia cibi: sed rationes autē vidētis q̄ duobus modis est loqui de nocemō aeris & cibi. Primo modo absolute: et hoc modo nocemō aeris maior est. Secundo modo sicut q̄ non concurrūt equali concursu: hoc modo nocemō cibi maior est: q̄ in concursu maiorē imp̄pressionem facit in corpore q̄ aer.

¶ Tertio queritur circa hoc q̄ magis exigit a corpore: & quantum in teporato: an cibus: an potus: et videtur q̄ cibus: q̄ omne illud quod prohibet resolutionē humiditatis substantialis facta a calore naturali magis exigit a natura humana: sed cibus facit hoc: & non potus: ergo cibus magis est necessarius q̄ potus. Sōca ratio est hec: vidētis *Aristoteles* q̄ aqua non nutrit nec restaurat dēperditū: sed dicit q̄ cibus penetrat per totum corpus: cibus ergo operat ad restauratiōē dēperditōis: & omne tale magis requiritur a natura: ergo cibus magis requiritur a natura. ¶ Contrarium vero dicit *Aristoteles* in partem: dicens q̄ natura requiritur tria: primo aerem: s̄co potum. Tertio cibum: & post cetera plurimum in cuncta a carcere: in suspensio per collum: quare potus primo requiritur a natura: & q̄o primo appetit magis requiritur ad cōseruationē illius: & ergo potus magis requiritur q̄ cibus. Secunda ratio talis est: illud magis appetit a natura: in cuius desiderio magis affligitur: sed natura humana magis affligitur in desiderio potus q̄ cibi: ergo magis requiritur potus q̄ potum: quod cōcedimus: & causa huius est: q̄ desiderium q̄ potu est propter actiōē caloris naturalis propter humiditatem substantialis compositionis: & id requirit aliqd̄ q̄ excellētius calorem: q̄ mitigat calorem: id est potus.

¶ Circa quintam principalem sic procedimus: & queritur tur quedam communia. Et primo queritur de eleuatione gradus. Vtrum scy corpori calido in quarto gradu debent offerri frigida in eodem gradu. Et videtur q̄ sic: bac ratione: possibile est complexiōē corpori humani eleuari & intensi diu in quarto gradu: sicut patet in febribus acutis cholericis: sed corpori dīsp̄erato dīsp̄erato tēperato sensibili contraria exhibēda sunt in eodem gradu sicut emnes auctores: ergo corpori huiusmodi calido in quarto gradu debent exhiberi frigida in eodem gradu. Secunda ratio talis est: omne quod reducit ad temperatiōē oportet vt per contrariū reducatur eleuatum in eodem gradu: sicut vult *Aristoteles* in regim. ergo cū corpus huiusmodi eleuetur in quarto gradu: necesse est vt reducat ad temperatiōē per frigida in eodem gradu. Ad oppositū est hec ratio: que sunt frigida in quarto gradu sunt mortifera: sicut optum iustitiamus: & cōsimilia: s̄ in illi q̄ corpus mortificat est exhibēdit: ergo frigida in quarto gradu nullo modo sunt exhibēda. ¶ Solutio vidētis quod a circa hoc duplex est intentio. Prima q̄ frigida in eodem gradu debent exhiberi: sed non simul vel per viam medicinā sed viciis: vt vna vice denf frigida i s̄co gradu: & deinde frigida i eodē gradu: itavt q̄d nō p̄t facere ppter necessitatē virtutis tēperet ppter multitudinē. Sōca intentio est quā nos posuim: q̄ frigida in eodem gradu debent exhiberi: necesse cibus sicut quidam dicentes q̄ illa simpliciter debent exhiberi: sed per admixtiōē aliaque rei calide bene possunt. Ad rationem in contrariū vidētis q̄ in corpore duo sunt consideranda: mala scy dīsp̄erata & tenor virtutis & calor: naturalis & spiritus. Secundo ergo q̄ potus contraria in eodē gradu debent exhiberi: quantum tñ ad tenores virtutis: non dāmus frigida in quarto gradu: q̄ in membris de extinguitiōe caloris naturalis & spiritus.

¶ Secūdo loquitur quare vtrum abis calidus in quarto gradu & non frigidus in eodem. Ad hoc vidētis q̄ vita stat per calidum & humidū: sed frigidū contrariatur vite: & maxime frigidum in quarto gradu: calidū v̄ non frigidū: ppter hoc vtrum calidus in quarto gradu: & non frigidus.

¶ Tertio querit quare quidam plante in quarto gradu frigide sicut opium & plista viliū: cū frigiditas in quarto gradu sit s̄ca vite.

¶ Ad hoc dicendum qd hmoi frigida considerantur dupliciter. Uno modo in se. s. fm sui natura: z sic habet in se ca. z puri. sufficiens ad vitam. Alio modo considerantur per comparationem ad corpus huma. z sic frigida in quarto gradu sunt inimica nature hu. z vite. ¶ Frigidaque autem quere de dicta exercitantur. In vtri debet regi grossa dicta: an subtilis? videt qd subtilis bac ratione. In exercitatio? resoluus virtus z spiritus z calos naturalis: sed istis defectis. z resolutionis non copetit nisi subtilis dicta: ergo exercitatio? copetit subtilis dicta z non grossa. Sed ratio talis est: grossa dicta non copeta nisi qn calos naturalis: z spiritus huius est in loco deconcoctis: sed in exercitatio? calos naturalis retrahit a loco deconcoctis ad exteriora. vnde minorat: z fit debilis. et tunc non copetit grossa dicta: sed subtilis. ergo nec in exercitatio? copetit grossa dicta: sed subtilis. ¶ Ad oppositum est auctoitas ysaac dicens qd exercitatio? copetit grossa dicta: z causa huius est triplex. Prima est de peditio z resolutio corpus: z fontitudo caloris naturalis. Alia z exercitatio z fontitudo caloris naturalis. Tertia est nimia potestas appetitio. quibus de causis corpus indiget necessario multo z grosso nutrimento qd coeceditur. ¶ Ad rone in contrariis dicendum qd exercitatio est multiplex: quoddam reparatio: z tale excreat calorem naturalis: z reddit fortis in loco deconcoctis: z in qualibet parte copetat: z tunc corpus indiget grosso nutrimento. Aliud est supfluitus: z excellens: z tale defectus virtutes: z tunc corpus indiget subtili nutrimento. Tercium est mediocritas: z fm hoc indiget mediocri nutrimento. ¶ Motandum tñ qd post exercitatio non debet exhiberi cibus immediate: z causa huius est: qd sic calos naturalis multo est extra z pauca? intra: sed cū corpus queuerit post exercitatio? per dimidias horam dietas: reuocat calos naturalis ad interiora: z fit fortis in loco deconcoctis: z tunc debet exhiberi cibus.

¶ Secundo queritur qualis dicta copetat exercitatio exercitatio aialii sicut illis qui studet: videt qd grossa. quato maior resolutio facta est a corpore z extinctio caloris: tanto grossius copetit dicta: sed in studetibus ista duo concurrunt: ergo in eis copetit grossa dicta. Sed ratio talis est: exercitatio aie fortis est qd coposale: sicut aie operatio? fortiores sunt qd coposale: sed in exercitatio coposale grossa dicta copetit: ergo multo fortius in aialii. Ad oppositum est auctoitas ysaac dicens qd defecit? non debet dari grossa dicta. Sed ratio hoc est: la boantibus? debet dari grossa dicta: qd exhalatio supfluitatū fit in eis per sudore: est post sint largi: in quiescentibus? non est hmoi exhalatio: ergo non competit in eis grossa dicta. Tertia ratio est hoc. dicit operatio in. vi. de naturalibus? qd vna virtus renabit alia a suis operationibus? vnde si viget aialis virtus debilitat naturalis: sed qd virtus naturalis debilis est: competit subtilis dicta: ergo exercitatio? exercitatio aialii copetit dicta subtilis: qd coeceditur. ¶ Ad rationem autem in contrariis respondemus: qd tria in talibus sunt consideranda. Prima enim est resolutio facta a calore z profunditate cogitatio: num: qd aialis spiritus z calos naturalis. consumit enim z debilitat calos naturalis: z hoc modo indiget restauratio: z multitudine cibi. Secunda est debilitas virtutis naturalis: z hoc modo indiget pauca z subtili dicta: sed qd resolutio fit magna: tali coposale offerri debet cibus subtilis: z frequenter et paucis ad hoc vt fortificetur: z resature f illa virtus debilitata. Tercia est: qd est ibi remanentia supfluitatū: z hoc modo indiget cibo subtili z pauco.

¶ Postea querit de dicta ratione respotis: z querit qualis dicta debeat exhiberi coposale hu. in estate: an subtilis: an grossa: z qd grossa videtur. Dicit ysaac qd habentibus? potos raros: z aptos copetit abus grossus: sed in estate pot sunt arrosi z rari: ppter calorem aeris constitutus: ergo in estate copetit grossus cibus z non subtilis. Sed ratio hoc est: magna deperditioni z resolutioni multa z magna debet respōdere restauratio: sed in estate multis de causis est magna deperditio: qd tunc multum resoluus de calore naturali z spiritu: z virtute: ergo in estate corpus hu. multo z grosso indiget nutrimento. ¶ Ad oppositum est bippo. qd dicit veteres bycine z vere etc. ppter hoc in bycine multus z grossus cibus copetit: fortis est calos naturalis. ergo in estate cum sit tēs

pus contrariis? huius cibus debet exhiberi. huiusmodi? huius cibus est cibus subtilis: ergo cibus subtilis debet exhiberi in estate: z non grossus: qd coeceditur. ¶ Ad prima autem rationem in contrariis dicendum qd appetio potos est duplex: quedam naturalis: z causatur a fortitudine: z in hac copetit cibus grossus: z de tali intelligit ysaac. Alia? est accidens: que causatur ppter calorem exterioris: hoc accidit in estate: z in hac copetit cibus subtilis z non grossus: eo qd virtus naturalis multum est defecta in estate: ppter resolutionem spiritus z caloris naturalis. vñ non pot digeri cibus grossus: et de hac non intelligit ysaac. ¶ Ad rationem rationis dicendum qd in estate multa fit de peditio in corpore: z huius causa est duplex: triplex. Prima est defectio z debilitas caloris: z huius respōdet cibus subtilis z paucus. Secunda causa est nimia resolutio a corpore: z huius respōdet multa restauratio per cibum subtilem z paucum: z frequenter exhibitum. Tertia est resolutio z de peditio est multa: qd ppter hoc cibus fit grossus ad sui restauratio: qd hoc idem facit cibus subtilis frequenter exhibitum in parua quantitate. Tertia causa est fortis calor accidentalis acqumtus per calorem exterioris: z hoc modo indiget cibo frigido z pumido.

¶ Consequenter queritur de regime coposis lapsi a corpore: pperato: vtri debet cōseruari per dissimilia extra: z per similia intra: z hoc est querere vtri illa opinio fit vera: et ostendit qd non multo rationibus? pama talis est. Dicit huius. in lib. cōple. qd omne qd denominat per in pfectione factam in corpore: calidū vel frigidū denominat fm potentiale virtutem: z non fm actualem. Ideo dicit huius. in regni. qd debemus inspicere potentiale virtutis z non actualis: sicut patet in pipere qd ponimus calidū: quibus actuali fit frigidū: ergo similiter erit in cibariis alijs: per illud qd habent in potentia operabuntur: z sic nihil facit virtus actualis. Secunda ratio talis est: illud quod est commune coposis: nulli appropria tur: sed omni dicitur in qua libet regione commune est: vt sit simile in potentia intra: z dissimilia extra: ergo nulli debet appropria ri: z sic nihil est extra qd debeat cōseruari per cibaria dissimilia extra: z similia intra: imo semper fm potentialem virtutem debet iudicari. Tertia ratio est hoc dicit huius. c. de eis que pueniunt? et qd comedat: z bibat: p adū? tria facta in corpore. Secundo calorem naturalē augmentat: augendo sanguinem. Tercio alterat corpus qd qualitate: que sibi remanent: que fortior: erat qualitate nostri coposis: z hoc est fm potentiale virtutis: quare oia que rescipitur in corpore fit frigida sunt in potentia: infirigidabilis corpus. si calida: calefaciet: z sic nihil facit actualis virtus. Quarta ratio est hoc dicit huius. in regni. qd genus cōseruatio? contrariis est generari permutatio. permutatio enim rāgit males distrahens. cōseruatio? non cōstruat: sed in permutatio procedimus per cōtraria non extra: sed intra. Quinta ratio est hoc. Tñ quod qd eo qd est in potentia denominatur in actu: sed sicut de cit huius. triplex est potentia: quedā ppinqua: z in ista est de veneni respectu coposis: qd non eget nisi sola obulatione. Est et alia potentia remota: z ista ponitur abhi respectu coposis. propterea qd multus indiget trāsmutatio? ad hoc vt in naturam nostri coposis trāsmutetur f cus alia potentia media: z in hac ponimus medicinā que immutat corpus: sicut ves nenum: z immutat a corpore sicut abus: sed tam venenum qd medicina non denominat ab illo qd est in eis actu: sed ab illo qd habent potentia. ergo similiter cibus debet operari: z denominabilis ab eo qd est in potentia. Sexta ratio talis est in que cause cōseruatio? virtutis similibus: sed abus non virtutis nisi cum inducit specie alienā: z hoc modo operat atos talis: habet enim in potentia speciem consimilem membris: per speciem tñ actualē non speciem consimilem membris: quare per illam potentiale assimilatur in membris: qd concedimus. ¶ Sed ad oppositum dicitur talis ratio: illa que competit coposale lapsi a meli? huius: magis non debent cōseruari dissimilia: qd sic redierunt ipsam ad maiores distrahens: nec omnia similia: qd si nec permutarent: debent ergo esse partim similia: z partim contraria: sed hoc non potest esse in eodem tempore: quare oportet qd extra sint dissimilia: intra? similia.

¶ Solutio

Solutio bicédum q̄ oppositio illa nulla est. vnde debet regi per oio similia intra. vñ quicq̄ cibus sit ille: debet etoe nominari ab eo quod habet in potetia. Ad rationē in contrarium p̄y solo per distinctionē illā superius posita. Ies q̄ corpus cholericū. iij. modis potest regi: sicut ibi fuit exp̄ planatū. z ideo hic omittimus.

Tertia lectio.

Idem etiā in corporibus intelligim̄ q̄m oppositio n̄onem potest: z raritate eorū. Si enim pot̄i corp̄s sint rari: z fumositatis facile dissoluitur; cū in quā tate sunt multi dādī in qualitate. nō grossi z visco si: vt p̄e multitudine sui implentur rari pot̄i: z visco sitat e rardetur dissolutio cū. Si enim cibus par̄ uus sit z subtilis: pot̄i nō largi atq̄z rari: non incerti sumus quin plurimū dissoluantur: z per potos velo citer egrediat̄ur: z ita mēbia nutrimento depauperē tur. Si autē cū multi sunt z grossi: z implentur rari pot̄i: z dissoluitur tarde: neq̄s a corp̄ibus egrediantur nisi qui a natura expelli cogitur. Si nō cor̄pora sint oppolata: z nō dissoluta: q̄ consuetudine eis dāmus cū in quantitate parū: subtilē in qualitate. Libus enim multus z grossus in potosū oppolatū: bus in corp̄ibus coadunatur: z et tertia digestio n̄onem membrō superfluitatibus tāda generatur materia: vt nō securi minus quin inde vitium morbi generetur: z maxime neruosi dolores z articuloz. Si autē sit subtilis cū: cito de strictis potis egreditur. neq̄s remanet in corp̄ibus: nisi quāti in nutriendis mēbris a natura expetitur: corpa in sanitatis sue sunt statu cōstituta. **C**onstat ergo antiquos medicos de natura cibozū dispensantes: sic intendētes vt cū tā les essent: qualis substantia illa que de corp̄ibus dissoluitur. **A**ndē nō tantū intelligere naturas cibozū in sanitatis p̄stāda z custodia dā sufficere: nisi etiā z eoz p̄y capicū ea naturas intellexeris. **H**aturis eis cibozū solū perfecte intellectis: corp̄osū nō suspiciētū negligētis: nihil proficit illi p̄ius exquississe in cōplēda intentione custodiēde sanitatis in sanis: z reddēde de infirmis. **C**orpoza enim multi sunt sibi diuersa in cōplētōe: cōpositione. **A**ndē etiā fm eoz diuersitates danda sunt cibaria diuersa. **C**ompulsi ergo nos necessitas ad corp̄osū diuersitates exquirēdas: vt in religam̄ qualia sint rara z larga: qualia sint oppolata z stricta. **C**omplexiones quoq̄ cuiuslibet corp̄osū sunt exquirēde toti: z mēbrozū singuloz singule: sive mēbrozū singulū sit fm q̄d expedit: fuerit: sive nō fuerit: cū aliquādo toti corpus calidius inuentatur: solus nō stomachus frigidus: et cōuerso. sic z de ceteris mēbris intelligendum est.

Post q̄ assignauit diuersitatem exphibitionis diete z a parte complexiois corp̄osū recipiēti: in hac parte assignat eius diuersitatē a parte cōpositionis ipoz. **S**unt autē due partes in presentē lectione: in quarū prima assignat diuersitatem diete. **I**n scōa offēdit vel cōcludit necessitatē inuestigationis nature diete. **P**rima autē diuiditur in duas: in qua rī prima assignat diuersitatē diete a parte cōpositionis rari. **I**n scōa a parte spisse. **S**cōa autē principalis diuiditur in duas partes. **I**n quarū prima cōcludit necessitatē inuestigationis nature diete. **I**n scōa: q̄ cū? est diuersitas corp̄osū: assignat ipsam. **I**n tertia: q̄ adhibet occurrit diuersitas membrōzū: ipsam assignat. **S**unt igitur in presentē lectione partes quinque. **I**n quarū prima assignat diuersitatē diete a

parte rare cōpositionis compositis. **I**n scōa. s. in hac: Si vero composita sint oppolata z nō dissoluta. assignat q̄ diuersitatē a parte spisse cōpositionis. **I**n tertia. s. in hac: **O**stendit ergo antiquos de natura cibozū disputasse. concludit necessitatē inuestigationis nature cibozū. **I**n quarta. s. in hac: **C**orpa crūa sunt multi diuersa in cōplētione. grata huic assignat cor̄posū diuersitatē. **I**n quinta. s. in hac: **C**ōplexiones igitur cuiuslibet corp̄osū sunt inquirēde. assignat diuersitatē dispositionis membrōzū q̄ debet inquiri circa inuestigatione nature diete. **C**ōplexio autē talis est: offēdit similit̄er q̄ diuersitate diete exphibito a parte cōpositionis corp̄osū: corpoza raras potos habētia cibis multa perfecte nutrant: q̄ paucis immoent: z et illis mēbia perfecte nutrant: q̄ paucis subtilis cito exhalat: vt mēbia nutrimento viduata remaneant. **C**irca scōam partē dicit q̄ corpoza solidiora potos rī paucis cibis subtilibus egent: vt cito resoluantur: quia grossi multi immoentur: z grossos generat̄ quia moros: et quib? diuturne generant̄ exgritudines. **C**irca tertia partē sic procedit dicens q̄ patet et predictis antiquos inquisisse de natura cibozū. p̄per corpoza: vt quale dissoluitur ab eistale restaurare: vnde oportet vt habeat corpoza noticia in regimēto eoz per dieta: z nō solū dicit: q̄ habita perfecta noticia diete: z nō corpoza: nihil p̄ficit diete noticia in operatione predicta. **C**irca quarta partē dicit q̄ causa huius est: q̄ corpoza multa habet diuersitatē in cōplētione z cōpositione: z fm eoz diuersitatē dieta diuersatur: ideo r̄ cogit nos ad hoc: vt ad habētia diete noticia diuersitates corp̄osū in cōplētione z cōpositione perquiremus. **C**irca quinta partē sic procedit dicens: q̄ cōplexiones corp̄osū debēt inquiri: z etiā mēbrozū: cū multa habeat diuersitatē: q̄ aliqui totū corpus est calidi: z tamē stomachus est frigidus: z similit̄er est de alijs mēbris: z sic op̄s diuersari dieta fm diuersitatē mēbrozū z corp̄osū. z sic terminatur intentio huius partis.

Ad euidentia autē predictozū septē intēdimus determinare. **P**rimū est de necessitate potozum. **S**cōm est q̄ dicra competat habentibus potos spissos. **T**ertium est que die ta competat corp̄osibus fricte z spisse cōpositionis. **Q**uarta est que dieta competat in inuestitione. **Q**uintum est verum in corpore contingat ponere potos longitudinalē z latitudinales. **S**extū est que corpoza sint longius vite: an habētia potos raras an spissos. **S**eptimū z vltimū est vtrū talia sūt restaurari: q̄ia sunt dep̄dita sicut vult ysaac in ista.

Circa primum sic procedimus: z queritur vtrum potos sint necessarij: z videt q̄ sic per multas rationes. **P**rima talis est: dicit p̄s in lib. de vegetabilibus: q̄ in plāis sunt potos rī sive potositas necessaria: per quā recipiūt nutrimentum z penetratiōne ad singulas partes: ergo cum in corpore humano hmoī receptio nutrimenti z penetratio ad singulas partes sit necessaria: manifestū est q̄ in corpore humano potos rī sunt necessarij. **H**oc idē affirmat per p̄m in iij. mēbrozū: dicit q̄ quēda sunt tenuibilia sicut illa q̄ h̄nt potos dīfēfos: z alia frangibilia sicut vitra: que nō habēt potos dīfēfos. **I**dē dicit p̄s q̄ corpoza frangibilia z imbibibilia sunt que habent potos apertos ad humiditatis receptionē: in corpore humano est illud: ergo in corpore humano sunt potos necessarij. **I**tē etiā in tegni dicit **S**al. q̄ m̄q̄ alterant mēbra et humiditate cōtenta in regionibus mēbrozū. **S**in potos. **E**t: cū? igitur his cōcludit q̄ necesse est potos eē ori corpore viuēte. **S**cōa ratio bec est. vñ quodq̄ viuēs habet vias nutrimenti nutrimento delegato ad singulas partes membris ergo necesse est in corpore esse vias per quas hmoī nutrimentum ad singulas partes veniat: sed hmoī vie a neruo sunt vt potos: ergo in omni corpore viuente esse necesse potos esse. **T**ertia ratio bec est: Superfluitatibus que ex nutrimento relinquunt op̄a mēbris cōcuiant: sed hmoī cōcuiantio est sive sit potos: sicut dicit ysaac in vniuersis: ergo in omni corpore viuente necesse est potos ponere. **Q**uarta ratio est bec: **V**l demus cōcuiantē in omnibus mēbris: q̄ corpus nutrimentū trāsīt sicut venas: ergo in tertia digestioe oportet esse aliquas cōcuiantes: z hmoī sunt potos: q̄ necesse est in omni corpore viuente potos esse. **Q**uinta ratio bec est. oē corpus

quod fm cōtinētia aeris in suis cōcauitatib? In spissat & tu-
 melit & augmētā & debeat naturaliter vel accidētaliter
 necessariū habet poros: sed eo corp⁹ viues hmoi est: fm
 omī corp⁹ viues necessariū sunt pori. Scōa rō bec est: vñ
 dem? iudicē exire & eliquare & mēbris: & hoc nō fit nisi p
 poros: gñ omī corp⁹ viues erūt pori. Scēptia rō bec est: oē
 corp⁹ qd est cōtētiā ex pnb? pportionalit? silis scēti pposi-
 tis est habēdo poros diffinitio inter filā: qd omī corp⁹ viues
 est hmoi: ergo in omī corp⁹ viues necessariū sunt pori.
Circa oppositū sunt due rōnes. Prima talis est: si posī sunt
 in corp⁹ ergo qd rōnē sunt in vna pte: eadē rōne in q̄libet:
 si pōi sunt in qualibet pte: sic tōtū corp⁹ nō est nisi pori:
 hī bec est falsū: nō incōueniēs: ergo pōi nō sunt in corp⁹. Ad
 tād incōueniēs duct Aristoteles in scōo de generatiōe: re
 probās opiniōe pōnētis poros: asserens poros nō esse:
 nec actionē p eos fieri. Scēdā rō bec est: corpus p̄tinuū est
 in cū? partib? nō sunt cōcauitates: ergo si in q̄libet parte
 corporis sunt pori: partes ille erūt bifiditūne: hī cōcauita-
 tes ite nō sunt nisi porū: hī incōueniēs est illas ptes esse bi-
 fiditūnas: ergo nō erūt possibile poros esse in corp⁹. Sos
 lūto: ad hoc dicēdū qd pōi sunt necessarij in omī corp⁹ vi-
 uente: qd accidit? oēs rōnes ad hoc ducunt. Ad rōnē du-
 ctā in cōtrariū: dicim? qd in corp⁹ sunt tria. Prīmū est ptes
 que p̄tinuāt: & ite manēt integre: & nō sunt ibi porū. Scēdū
 dum est opōsitū p̄tus: & hoc cōpōitione ponim? poros
 esse: sicut inter filā & fili: & in corp⁹ p̄tinuū in p̄no pō
 nere istā cōcauitatē. Similiter est in p̄tū cōpōitione. Ter-
 tiū est porō cōcauitas. Ad aliud qd dicit Aristoteles dicit
 am? qd Aristō. nō negat poros esse: hī dicit actionē p poros
 nō posse fieri: qd ipse referebat actionē ad q̄itates primas:
 nos vō referim? actionē ad poros: tanquā ad illos p quos fit
 actio. vñ sunt ibi tria. Vir? actus: & illud sup qd fit sicut ter-
 minus. tertium est illud p qd fit illa actō.

Circa scōm sic pcedimus: & querit qualis dieta compe-
 tat habēbus poros raros: & videtur qd subtilis tribus ra-
 tōnib?. Prīma talis est. In estate porū corp⁹ sunt apti pro
 pter calōē aeris: ergo fit poros raros habēb? p̄p̄tē gros-
 sa dieta: in estate cōp̄tēt grossa dieta: hī hoc nō est vey:
 immo subtilis pauca: ergo habēbus poros raros & aptos
 cōp̄tēt subtilis dieta & non grossa. Scōa rō bec est: femine
 habēt poros raros: sunt em̄ rare p̄pōitionis: hī habētib? po-
 ros raros cōp̄tēt grossa dieta: qd mulierib? competit gros-
 sa: sed hoc nō est vey: immo subtilis: ergo habēbus po-
 ros raros nō competit grossa dieta: immo subtilis. Tertiā
 rō bec est: corpus habēs poros raros dupliater patit detri-
 menti. Prīmo qd: calor naturalis exhalat ab eo. Scōo quia
 frigus penetrat ipsiusq; ad p̄fundus & debilitat v̄tutē: hī
 tali corp⁹ nō p̄p̄tēt grossa dieta: hī subtilis: ergo corp⁹? ha-
 bētib? poros raros & aptos nō p̄p̄tēt grossa dieta: hī subri-
 lis. Ad oppositū sunt q̄rtuo: rōnes. Prīma talis est: hmoi
 corp⁹ pōis aptis nutrimentū subtile cito dissoluit. vñ cor-
 pus nō cōsōtat nec depeditur restaurat: hī p cibaria grossa
 que mēbris imōtātur: fit p̄fortatio in mēbris: & depeditur re-
 stauratio: sed ea q̄ v̄tutes corporis cōsōtāt & depeditur re-
 staurat: cōp̄tēt: ergo cus grossa cibaria illud cōsōtāt copo-
 ri habenti poros raros & nō subtilis: videtur qd viuifimodū
 copo:ri habētū poros raros: grossa: nō subtilis cōp̄tat die-
 ta. Scōa rō talis est: raritas porōz sequit fortitudinē calō-
 ris natural: & buic cōp̄tēt grossus cib? fm yfaac: qd hmoi
 cib? pportionalit? forti actioni calōis natural? nō ab? sub-
 rilis: ergo cibus grossus cōp̄tēt cop̄i rare cōpōitionis & nō
 subtilis. Tertiā rō bec est: in quocunq; corp⁹ maria fit depē-
 ditio & inanitio p calōē naturalē: & ei maxima respondet re-
 stauratio: hī in cōpōitibus rare cōpōitionis naturaliter ca-
 lo: naturalis maximā facit resolutionē & inanitionē: ergo ei
 maxima respōdet restauratio: hī bec restauratio nō fit nisi
 per cibos multos & grossos: ergo in corp⁹ rarū p̄p̄tēt ei
 buo grossus & dieta grossa & nō subtilis. Quarta rō est bec.
 Similis ē p̄cellus circa p̄pletionē mēlēt & raritatē porōz:
 qd v̄tutē p̄cedit p cōtraria: hī frigide p̄lectioni disp̄perat
 & p̄p̄tēt cōtraria: ergo similiter p̄p̄tēt in corp⁹e bu
 mano p̄p̄tēt cibaria grossa & multa: vñ op̄illēt & claudat

poros: & in eis bu? dicitur. qd cōcedim?. Ad fmā rōnē cō-
 trariū dicēdū qd dupler est porōz raritas. Quēdā em̄ est
 que sequit fortitudinē calōis natural: & est natural: & buic
 grossa dieta p̄p̄tēt: & de illa intēdū. Alia ē raritas qd cau-
 lat a calōe accidētalit? ex calōe estat: & de illa etiā obij-
 cit: & de illa raritate nō intēdū. hī. Ad scōm rōnē dicitur
 quod raritas corporis est dupler. Quēdā est qd sequit for-
 titudinem calōis natural: & buic com̄p̄tēt grossa dieta: &
 de hac intēdūmus hī. Alia est qd sequit debilitē neq; cor-
 poris vel coagulationē: & bec est in mulierib?: & buic op̄tēt
 subtilis dieta: & de illa bene arguit: sed de illa nō loquimur
 hī. Ideo nō valet rō. Ad tertiā rōnē dicēdū: qd est qdā rari-
 tas sine ap̄tio porōz: que causat ex fortitudinē calōis na-
 turalis: & p hac nō exhalat: hī euentat & v̄tigat calōe: na-
 turalis. Alia est qd ab extrinsecis hī p̄m̄p̄tēt: sicut a calōe a-
 ris in estate: & p hac intrinsecis porōz defectat v̄tū: & exha-
 lat calōe natural: & de hac obijcit: hī de tali nō intelligitur
 beneficē de prima cui cōp̄tēt grossa dieta.

Circa tertū sic pcedim?: & q̄rit qd dieta cōp̄tat copōi-
 bus fructe & spissat cōpōitionis: ostendit qd grossa bac rō-
 nē. cum porū corp⁹ sunt fricti natural: calōe: interius cō-
 seruāt: qd vō sunt apti & ampl: calōe natural: exhalat & de
 de blitāt: & sic in habentib? poros frictos calōe natural: vi-
 get in stomacho v̄tū loci deoconitionis: hī bui forti calō-
 ri cibus grossus & fortis cōp̄tēt: habentibus qd poros dicit
 & frictos grossa dieta op̄tēt. Ad oppositū ē qd obijcit yfaac
 in littera. & p cib? dicitur hmoi corp⁹: cibilli codus
 uanf & cōculant? & sunt materia mobili: sed talis cibus nul-
 lo modo p̄p̄tēt hmoi corp⁹: ergo ad hoc grossus habentib?
 poros frictos nō p̄p̄tēt: hī subtilis: sicut dicit aucto: qd cō-
 cedim?. Ad rōnē in cōtrariū dicēdū: qd op̄illatio siue tri-
 ctura porōz est dupler. Quēdā qd causatur a frigiditate exte-
 riori: sicut p̄s in byeme: & buic cōp̄tēt grossa dieta: & de illa
 bene obijcit: & de hac nō intelligit dicit auct. Alia est natura
 lis qd causat p̄pter defectus & debilitatē calōis natural: &
 buic cōp̄tēt subtilis dieta: qd ista nō op̄at ad fortitudinē
 calōis naturalis qd ab debilitatē. **C** Scōo q̄rit circa hī qd fit
 causa diuersitatis diete circa raritatem & d̄stentem p̄p̄tēt.
 Ad hoc dicēdū qd raritas porōz accidētalis sequit calōem
 rem accidētalē exteriorē: qd poros ap̄riens & dilatās res-
 soluit spūs & calōē naturalē & virtutem debilitat nō po-
 tentem degerere cibos grossos: & p̄pter hoc ei cōp̄tēt sub-
 tilis dieta. Raritas vō naturalis sequit fortitudinem calō-
 ris natural: & ideo ei cōp̄tēt grosse diete: qd calor: natura-
 lis digerens valde est fortis. cōuersio vō strictura porōz
 naturalis sequit debilitatem calōis naturalis nō potēs
 poros dilatare: & ideo ei cōp̄tēt dieta subtilis & non grossa:
 quā calor: naturalis ei fit defectus nō pot eam degerere.
 Op̄illatio vō siue strictura porōz accidentalis sequit frig-
 iditatē exteriorē qd claudens poros: copōis calōē natu-
 ralē facit redire ad locū digestiōnis. v̄nde calor: naturalis
 circa centrū cōgregat & v̄tigat: & p̄pter hoc cōp̄tēt ei die-
 ta grossa.

Circa quartū sic pcedimus: & q̄rit v̄tū in estate iuuetu-
 tis com̄p̄tat subtilis dieta: & videt qd sic bac ratione. Dicit
 Sal. qd simile est de estate: tpe: & ragione: sed in calido
 subtilis dieta cōp̄tēt: ergo similiter & in estate iuuetutis cō-
 fit calida multū subtilis dieta com̄p̄tēt. Scōa rō bec est: in
 estate iuuetutis exhalat exvalde rara. vñ calōe exhalat: hī q̄
 calor: naturalis exhalat subtilis dieta cōp̄tēt & nō grossa
 ergo in estate iuuetutis subtilis dieta cōp̄tēt & nō grossa:
C Ad oppositū est h rō. Tercie adolecētē iuuetutis calō-
 naturalis est fortis & magnus sicut dicit d̄sal. & ali aucto:
 res: hī forti calōi natural: cibus grossus op̄at h̄sal. fm yfaac
 qd in estate iuuetutis cibus grossus cōp̄tēt: **C** Scōo dicitur.
 Ad primā rōnē in cōtrariū dicēdū qd nō est simile de calōe
 eratis: t̄p̄is: & regiōis: qd calor: estatis & regiōis accidētalis
 est: qd extrinsecus adueniēs copōi poros op̄bilat: & resolut
 calōē naturalē: & ideo corp⁹ in estate vel calidissima regiōe
 existēt nō cōp̄tēt nisi subtilis dieta: calor: qd estatis natura-
 lis est: & qd calor: naturalis in estate iuuetutis fortis est: ideo
 ei cōp̄tēt cibus grossus. Ad scōm p̄s solutio per p̄dieta: q̄rit

raritas porozin inueniunt est naturalis: et sequitur forntu dine caloris naturalis: alia vo accidit talis: et de ista obijci.

¶ Seco qñ circa h: quã qñtate sequit poroz raritas: et ondit q caliditate hac raris: raritas sequit illã qñtate cut? pñit et a pte z olatate: raritas: raritas est p pñides z dilatacióne poroz: causa qñtate caliditate: est epine z olatate: gñ raritas sequit caliditate rari suã em: z desitas. Sicut. f. frigiditate. Seco raris est dilatación poroz z raritas causant p motu a cetro p circiferentia: mor: calidi e hmoi: z motus frigiditudo: gñ raritas: z dilatación poroz causant a calido: z desitas: z pñitio spoz: a frigidio. ¶ Ad op possit est hoc ror: spiffiduo fortis sequit forte pccatione: compositi: raritas po debilis: fortis: detentio: sequit forte calorem: fornis em effectus a fortis eã pducit: ergo desitas poroz sequit caliditate: z raritas p huius frigiditate. Tertia ror h est: oicit pbs q comitatur rari lenit: z desim spiffio: sed eã lenit est caliditas: z spiffi frigiditas: sicut bñ in qro mebzoz: ergo rari causa a calido: z spiffium a frigidio. ¶ Ad h oien di: z duplex est raritas. Quæda est q causat fm extensioe: z dilatacióne pñit: z bec sequit forte caliditate. Alia e q causat a debili coagulacione pñit: z h sequit caloz remissim. Alia e que causat a form caliditate inata: z h sequit fortem colectione. Quarta est q causatur ex defectu nutriment: et h sequit inanitione vt macilentis. Sicut desitas vel spiffi tudo. Quæda est q causat p viã digestiois: vt ps in syrbo: z sequit caliditate. Alia est q causat p ebalacione calidi et forti dñctione pñit: vt ps in ferro z ebeno: z bec sequit frigiditate immediate: z caliditate mediate tanqãm reme tate. Tertia est q causat ex superabundã nutriment: z bec sequit oppilationem z clausionem poroz: sicut ps in pinguibz: z sic pater solutio ad obiectum.

¶ Circa qñtã sic pcedim: z qñtã: cu sint pos: longitudinales z latitudinales: vtri vtriqz vtriqz gen? poroz ponere in coze. z ondit q sic necessitas poroz est ppter penetratione nutriment z caloris natural z spiss ad oia mēdia: h qz rone penetrat nutriment p poros longitudinales: eã de rone p latitudinales: ergo vtriqz genus poroz vtriqz ponere in coze. Seco ror h est: ocoz? z extum ex filis et ex pñibus pportionalibus filis recipit dispōem poroz tã in longi q in lati: h coz? hñam est hmoi: q coz? hñam hz poroz longitudinales z latitudinales. ¶ Ad oppositi e bec ror: natura semidilatata z fragibilitas consistit in pois: z iō coz? hñis poroz disponit ad semidilatate z fragibilitate: coz? hñam est dispositi ad fragibilitate z semidilatate: qñ nō e verũ. ¶ Seco dicēdũ q vtriqz gen? poroz eã iō coe: latitudinales sñ m aiores sunt: z vñitit i situ pñit: latitudinales vo pñit filã. Ad rone in huius dicēdũ q coz? p? oie e tobedis: fidibilitate duobz mōis: aut q oino caret pois: aut q ptes dirupte intercepti i medio: z sunt ibi lōga fila z multa: ppter qd resistit diuisioni: z iō nō valet illa obiectio. ¶ Seco qñ circa h vno citus veniat p vtrozqz poroz: z vt q sic. Illustrimur h poro citus: restaurat em depedit: z pñibet resolutoe: caloris natural: h p vtrozqz poroz fit depedito z resoluto a calore natural: q p vtrozqz poroz tranfit nutriment. Seco ror talis est: augmenti sequit nutriment: q in qñqz pte est ponere augmenti: z nutrimentu h augmenti fit in oñi pte: z in latũ z in longi: q z nutrimentu sñ fit in oñi pte: q nutrimentu trãit p vtrozqz poroz. Tertia ror talis est: oicit hñam in lib. suo de aia: q augmētũ nō est qñqz additio: h additio fm oem pte: z maru me fm lōgũ: vñ pñic pinguedo nō fiat augmenti: sed nutrimentu pcedit p eadem venas p quas augmenti: ergo oit augmenti fiat fm oem ptes. z maxime in longi sicut oit hñic: ergo nutrimentu sñt. Et oñam dicit ponētis q spiffi? ad mēdia trãscit p poros longitudinales. Nutrimentu vo p poros latitudinales raris trãit. pcedit em nutrimentu p venas: q trãscit e sñt. z sedo trãit p poros longitudinales. ¶ Seco dicēdũ q pñicta postio fallã e: dicimus ergo q p vtrozqz poroz trãsit nutrimentu. ¶ Ad rone dicēdũ q venæ nō trãscit solũ fm latũ: sñ etiã fm lonẽ: sicut ps in vena que eãt a epate: q diuersione de furcal z ramificatur vt poiz hauriant hñiditate ab hñi? venã tã in latũ q in lōgũ.

z sic p vtraqz venas trãsit nutriment. ¶ Tertio qñtã circa hoc de pñitio spoz p poroz: z qñtã vtri spiss indiget p raris: p quoz penetrat ad mēdia sicut nutriment. Solo dicit q ror nō indiget poris: hñ irradiatione ioli sicut ps in lunem trãscit p vtri. ¶ Et horandi qz duplex est penetrabilitas: sicut cu opponit resistētia. Quæda est q pcedit p via irradianõis: z hñ ror iolum recepti. Copoz: trãspñens vel dia pñam: sicut ps in sole trãscit e. Coz? oia pñam: sicut p vtri z crystalli. Alia est penetrabilitas p via subintratõis: sicut hñc ror sub perforati z poroz: sicut ps i aqua trãscit p pñam. pme penetratiõ resistit opacitas vel obsecratiõ: iōe vo soliditas. Dicim? qz cum spiss naturã lucis habeat fm hñic: irradiatione solũ penetrat z non p poroz: z via pme penetratiõis e neru? q est hñs naturã luciditatis z diaphanitate. Illustrimur vo eã habeat naturã lolidit z desit: p porositate sicut p venas q sunt poroz.

¶ Circa lectũ sic pcedim: z qñtã qñ sunt longioris vite: an hñtes poroz raris: an spissos. z ostēdit q hñtes poroz raris min? viuãt. In hñtib? poroz raris facili? exeat calor naturalis: z facili? penetrat frigus ad interiora. Sñ du pñt extinguit calor naturalis. Eno mō a pte: exustatione: sicut ps in cãdela cui e guffia: sicut dicit hñc haly. Alio mō a pte vñitã hñitã aequo iñ em extinguitur: vñ caliditas mō. ad iste cause extincitiõ caloris naturalis vtri magi in hñtib? poroz raris: q tales sñt breuiores vite: q hñtes poroz spissos. Seco ror bec est: ad hñc Aucen. q coza aiata facilioris sunt resolutois: cit? resolutois. ppter raritate poroz in illis: vñ an? morte incurrit: ergo hñtes poroz raris citus incurrit morte: q hñtes spissos. ¶ Ad oppositi e bec ror. Quoz aduenit aut q calor naturalis ebalat: aut q culcatur z nō euctat: vel q extinguit ab humiditate aquosa: qñ calor: clausus est z nō euentat: cit? aduenit mois: sicut ps in suffocaz: z in igne cu nō respirat: ergo quãto calor naturalis magis culcatur z min? euctatur: cit? aduenit mois: hñ in hñtib? poroz spissos calor naturalis magis culcatur z min? euctat: q in illis cit? aduenit mois. Seco ror bec est: dicit Aucen. q pingues cit? mouent. z etiã lib ipso. i. apdo. q calor: naturalis nō libere discurrat in eis. pñt clausionem meatu: hñ in hñtib? poroz spissos: hoc magis eã q in hñtib? poroz raris: ergo cit? mouent q hñtes poroz raris. Tertia ror bec e: quãto calor naturalis debiliõ: eãtã mois cit? aduenit: hñ in hñtib? poroz spissos p naturã debiliõ est calor naturalis: q si eest fortis dilatarer poroz: ergo fortior e in hñtib? poroz raris. raritas ergo naturaliter sequit fortitudinẽ caloris: hñtes poroz spissos cit? mouent q hñtes poroz raris. Quarta ror bec e. Quoz est duplex. Quæda q causatur p osumptõem humidit subalis: sicut in hñtib? venis magni caloz: accipiētib? puã z subile dicitã. Alia causatur pñt defectu: sicut ps in semib? z accidit talis vo causat ex pu tractatõie hñis: hñ qñ poiz sunt spissu humores culcatur pntificati: cu nō euctantur: nec depurantur. In hñtib? vero poroz raris eocurso est: q depuratur z euctantur: qñ hñtes poroz spissos cit? mouitur: qd accidim? Ad rones aut in hñis dicēdũ q coza rari naturaliter oñiderat bu pñt. Eno mō a pte sic eã interioris: z sic raritas sequit fortitudinẽ vtri? z caloris naturalis z forte dispõem mebzoz: z fm hoc coza rari magis resistit cãis mois q coza spiss: z via iheruatur in vita. Alio mō pñderatur e pte cause exterioris q est dispõ aeris zñtãtis mois. z hoc dupl? quia aut aer est dispositus fm frigiditate: aut fm caliditate. Si vno mō: diuti? viuunt coza rara q spiffa: q calor: naturalis z vrus fortioris sunt in eis. Si secõ mō: min? iheruatur in vita: q calor naturalis ebalat: z spiss z vt pl? bec etiã ppter cal. exterioris i hñtib? poroz raris q spissos. z h mō femine magis possunt iheruari: q spissos: habēt poroz. ¶ Seco queritur circa hoc: qñ poiz sint viuētib? z di cendit est q ad hoc q nutrimentu z ueratur z nutriti debet penetrare ad mēdia: sed hoc nō fit nisi mediãtib? poris: et ppter hoc necesse e in viuētib? eãt poroz. ¶ Tertio qñtã pñt quid coz? hñam min? est pilosim z debiliõ opofitionis q bzuta a alia. z vt dicit: q pilosim eãt z superfluitate

nutrimēti: z maior est supfluitas nutrimentū in humano corpore q̄ in alijs: ergo plus debet esse pilosum. Ad hoc dicit dñs fm̄ p̄m̄ z dicit q̄ tactus magis viget in boie q̄ in alijs animalibus: q̄ magis r̄ cap̄ imp̄tiones sensibilibus: z magis ostēntur t̄m̄ tactum: q̄ h̄t̄ imp̄dunt r̄ t̄m̄: q̄ exasperant in ebra: z tact̄ d̄ h̄t̄ lenitate z mollitiē: z p̄ hoc cutis in humano corpore est lenior: z mollior: z magis iure plus q̄ in alijs animalibus. Ad rōem dicendū q̄ natura querit supfluitates que debet esse balare in pilos in brutis animalibus: z bec est rōne sima. Sed cooperimentū z defensionē ip̄oz ab ebre frigiditate nocumētis: q̄o aut nō fuit necesse in boie: q̄ h̄t̄ p̄ solentiam z arte sibi q̄rit cooperimentū z defensionē. Quare to querunt circa hoc q̄ magis appetat cibum: an h̄ntes poros raros: an h̄ntes poros ipsos. z v̄ q̄ habētes poros raros p̄ appetat: q̄ in quolis corpore restauratio respōdet de perditione z resolutione: s̄ in h̄ntib⁹ poros raros maior est restauratio: z hoc p̄ cibū: quare h̄ntes poros raros p̄ appetat cibū. Sed rō bec est. Dicit̄ ysaac in lib. febrium: q̄ cā immedietate appetit̄ est inactio. Itē vacuitas est causa at̄ tractōis: ergo cā maior sit vacuitas in h̄ntib⁹ poros raros q̄ in h̄ntib⁹ ipsos: maior debet esse attractio: z sic maior est bi appetitio. Ad oppositū est bec rō. Poros raritas seq̄tur caliditate: dēctas frigiditate: s̄ caliditas minuit appetitū: frigiditas ip̄m̄ zōctat: ergo h̄ntes poros dēctos magis appetit cibum q̄ h̄ntes raros. Solutio dicēdū q̄ h̄ntes poros raros magis appetunt. Ad rōem in 3̄m̄ dicendū q̄ nō est sic de appetitu stomachi: z appetitū alioz mēbrorum. Appetit̄ em̄ stomachi cōponit̄ et appetitū sensibili z naturali. Eñ cū pp̄te stomachus appetit̄: sentit suā inanitiōem: z illa inanitiō pp̄te viget per frigiditū: q̄ tunc pres eius cor rugant̄ z cōstringunt̄. Appetitus v̄o alioz mēbrorum est t̄m̄ naturalis. attrahit̄ em̄ naturaliter cibū mēbra: z h̄m̄ d̄ at̄ tractio viget p̄ caliditū. Est t̄m̄ notandū q̄ h̄ntes stomachum frigidit̄: tardius appetit̄: q̄ habētes caliditū. S̄ illi q̄ h̄nt frigiditū stomachus tardius latant̄: illi autē q̄ h̄nt calidum velocius appetit̄ z citius satiantur.

Circa. vi. z vltimū sic p̄cedunt: z q̄rit vtrū talia debet restaurari: qualia sunt de perditā: z videtur q̄ nō: quomaz calida resoluunt̄ a mēbris calidis dicit̄ temperans cholericus: ergo cholericus debent eis dari: cū 3̄m̄ dicit supius ysaac sc̄s q̄ temptata temperat̄: dicit̄ temperans 3̄m̄ tunc offerendā. Sed rō talis est. Dicit̄ libali q̄ corpus lapsū a meliori formari d̄re q̄ 3̄m̄: citra gradū. Soto ad hoc dicendū. q̄ corp⁹ d̄re regi dupl̄. Aut in via cōseruationis: z sic p̄ filia: z hoc nō intelligit̄ ysaac. Aut in via permutatiōis z reductionis. z sic p̄ 3̄m̄: z hoc nō intellexit̄ supius: z ita nō est sibi 3̄m̄. Et p̄ hoc notandū est q̄ q̄nto: in odus p̄t regi cor pus d̄temperatū sicut dicit̄ est sup⁹ in p̄ima lectiōe.

Clectio quarta.

Contentio vero antiquoz in custodienda sanitate in sanis: z reddēda infirmis: cadē vtrū nisi in dictis. In sanitate om̄i p̄stada infirmis hoc intendunt. I. semp esse reddēda p̄ 3̄m̄. siue de plenitudine inanēdo z cōcurso. siue de calore refrigerando. z cōcurso: z sic in cercis. In dicta nō non sūt. In dicta em̄ intendunt sicut esse z iuuenibile tempore cōplectiōis: 3̄m̄ nō cōplectiōis: q̄ vltra naturā fuerit. Itē intendunt h̄nt p̄tate vt cibaria p̄m̄ in stomacho: deinde in epate cēt̄ digestibilia: vt q̄ de bis: ad cetera mēbra p̄ueniant: ad p̄ncip̄randum sint facillia: z cōuenibilia singuloz mēbror: cōplectiōis: cito q̄ tradu cibilia in assimilatiōe vniuscuiusq̄ mēbrū. Dē em̄ cōuenibile nutrit̄: z augmētat̄. Contraria em̄ eorum p̄unt z destruit̄. In qualiscūq̄ cib⁹ cuiuslibz aia d̄lectat̄ 3̄m̄: aut nunq̄ q̄ cogit̄: aut cum nulla d̄lectatiōe comedat̄ sicut v̄t. Sal. q̄liscūq̄ cib⁹ cuiuslibz aialis: seu boie: seu arboris: si sibi est cōue-

nibilis: z augmētati⁹ z nutritib⁹: aliqua necesse est habere eum affinitatē: z amicitiatē cum suscipit̄. s̄ bi gratia: dulcis ad naturā arborz z herbarū assimilatiua. sicut z oedum equoz z alioz assimiliatiua. Laro cruda leonum: panis p̄fecte coct⁹ z caro: humane assimilatur cōplectiōis. Cū z elleborum videm⁹ esse cibum coturnicū. Insultantū: passurum. ozobuz: boum sine aliquo nocumēto cor. p̄culdubio autē bec oib⁹ h̄nt sunt nocua. p̄ter hoc autem quosdam inuicem? boies cibos h̄nt digerētis: alijs p̄m̄is indigestibiles. q̄d consequit̄: q̄ cib⁹ ille naturā suscipietis amicitur: aut et q̄buslibz stomachi ac digerētib⁹ cibum non p̄ter bonitatē sui digerere ad iuuatibus: s̄ et aliq̄ occasione loco cōp̄cti dicit̄. Cū iam ostēdit̄ necesse inuestigatiōis nature dicere. z ostēdit̄ diuersitatē exhibitiōis ep̄ p̄tes diuersitatē d̄positiōis corporoz suscipitiōis. In hac p̄te assignat̄ diuersitatē intētiōis medicor: circa ordinatiōe dicte z medicine. Ite cōtēdit̄ ps̄ spectat ad p̄tem lectiōis. Dicit̄ aut in q̄m̄ p̄tes. In quarū p̄ma ostēdit̄ quōd p̄cedit̄ intento medici curā dicte: z quōd circa medicinā: q̄ circa inuētiōe est inuētiō vni formis: circa dietā d̄formis. In sc̄da. s̄m̄ hac: In sanitate p̄stada infirmis. ostēdit̄ quōd circa sanitatē reddēdā p̄ medicinā ē vna inuētiō. In tertia. s̄ hoc. In dicta v̄o nō sūt. ostēdit̄ quōd est quēta intentio circa p̄seruationem sanitatis p̄ dictā. In q̄ta. s̄m̄ hac. Itērit̄ n̄t̄ indit̄ vt abaria h̄nt z p̄tate z ostēdit̄ quōd p̄cedit̄ intentio circa dietā p̄parandā. In q̄ta. s̄m̄ hac. Dicit̄ em̄ cōuenibile nutrit̄ mēbra. ostēdit̄ q̄ ois cib⁹ nutrit̄ sicut dicit̄ z cōuenientia cū corpore. Aut est diuisio hui⁹ p̄te. **C**irca p̄cessus talis est. Dicit̄ q̄ intentio medicor: circa sanitatē reddēda infirmis: z p̄seruandā in sanis d̄fert: q̄ circa sanitatē reddēda vna via semper: circa sanitatē p̄seruandā est diuersa. Quāda autē libri habēt negatiōis: est vtiā expōit̄: z mouetur p̄ter hoc: q̄ dicta p̄cedit̄ p̄ simile: medicinā p̄ 3̄m̄. hoc aut nō concordat menti auctoris. **C**irca sc̄dam p̄tē ostēdit̄ quōd intentio circa sanitatē reddēdam est vna: dicens q̄ vna est eo q̄ semp p̄cedit̄ p̄ 3̄m̄: eo q̄ p̄ medicinā que est egritudinis 3̄m̄: z cām eius remouēda. **C**irca v̄o tertia ostēdit̄ quōd intentio est diuersa circa p̄seruationem sanitatis: dicens q̄ in dicta nō p̄cedit̄ s̄m̄: q̄m̄ per similes q̄m̄ p̄ 3̄m̄: q̄ corpore existere in cōplectiōe t̄p̄ata similia competūt: in d̄lectata 3̄m̄. **C**irca quarta p̄tē ostēdit̄ que cibaria debēt exhiberi: dicens q̄ talia debēt exhiberi vt p̄tate digerātur in stomacho: z deinde in epate: z deinde facile penetrēt ad oīa mēbra nutrienda: z cito fuerant̄ in ip̄oī natura: z ois assimilētur. **C**irca quinta v̄o p̄tem gr̄a hui⁹ ostēdit̄ q̄ ois abus nutrit̄ p̄ sui similitudinē z iuuenietiam dicens: q̄ cā est: q̄ oē iuuenibile nutrit̄ mēbra: z augeat̄: s̄ 3̄m̄: cōnripit̄: ergo ad hoc vt ab⁹ nutriat̄: os vt sit filis z iuuenibiles. Dicit̄ de p̄bat hoc dices q̄ ois abus aialis: aut nō comedat̄: aut cū nulla delectatiōe comedat̄. Deinde inducit ad hoc est. Ita dicit̄. q̄ ois abus aialis vt arboris: iuueniens ei nutrit̄ z augeat̄: z h̄t̄ by aliqua iuuenientia. Deinde p̄ bat hoc p̄ experientia: q̄ dulcis aqua nutrit̄ plātas. s̄m̄ z oedem equos: caro cruda leones: caro cocta boies: elleborus coturnices: s̄ius bos nocet: Insultantū: passeres: z est semen castillanum frigidit̄ z sicca z interficit̄ boies. ozob⁹ q̄ semen est q̄ d̄neſse nutrit̄ boues. Itērit̄ quida boues quos d̄ cibos cito digerūt z alios tardē: alios adurunt p̄ter diuersitatē stomachi. z de hoc dicit̄ in sequētib⁹. **C**irca octaua q̄ in p̄mo sermone legitur negatio sic. In t̄ntio antiquo r̄: z nō fuit eadē. quāsi ad medicinā q̄ quā sanitas reddidit̄ nisi. **C**irca p̄tē q̄ dicta bec nō est oīo eadē nisi rōne dicte: z aucto: exponit hoc dices. In sanitate z. In d̄lectat̄ q̄ in red ditione sanitatis. p̄cedit̄ p̄ 3̄m̄ s̄m̄ cōgnit̄ dicit̄: z sic inuētiō nō est eadem. In dicta v̄o z bec dicit̄ intentio circa dietā est eadē quāsi ad nutrimentū p̄ file p̄cedēs: s̄ affirmatiōe v̄o r̄ legitur sicut expōitum est. z sic p̄tate intentio partis

subiecto: per eadē media: qm̄ p̄ fapozes. Sōcō rō hec est. vna cognoscēdi differēt p̄ applicatiōē sui ad virtutes aīe a q̄b? pcedit: s̄ via experimētī z rōnis pcedunt rōne. eoz p̄centia em̄ nō sua caret rōne: sicut dicit in s̄a. **D**icit etiā s̄a. in p̄ncipio megete: q̄ sicut experimētī sine rōne debile est: ita rō nō iūcto sibi experimētō: z ita ab eadem v̄tute pcedit: q̄ debet eadē materia. **C**ād oppositum est qd̄ dicit v̄tute: q̄ diuiditur ad p̄fecta. Sōcō rō hec ē. **Q**uē v̄tute qua r̄ vna ē certio: altera differit: s̄ p̄dicit v̄tute sunt h̄mōi: quō via rōnis est certio: s̄m natura: via experimētī est certio: quō ad nōs: z s̄m sensum: q̄ nō sunt eadem v̄tute. Tertia rō talis est. **Q**uē illō qd̄ ordinat ad cognitiōē alteri? certio? est eo: nec est idē cū ipō. via em̄ notio: ē termino: nec est eadē cum ipō: p̄ v̄tū rōnis h̄ experimētī. p̄us em̄ q̄m? rōne: postea experimur: q̄ via rōnis nō est eadē cū via experimētī. **S**ōto dicit d̄ q̄ arca h̄ est multiplex: intētio. **P**rima ē q̄ via experimētī pcedit p̄ effectus: q̄ v̄tū rōnis p̄ cās. Sōcō intētio est q̄ differūt in hoc q̄ via experimētī est inductua: via rōnis s̄yllogistica. Tertia intētio ē: q̄ v̄tū p̄cedit p̄ effectū: sed du p̄lex est effectū: quādā em̄ est interior: z impulsus in corp? hu manū: al? est exterior. **E**tiā q̄ experimētī pcedit p̄ effectū: inter rones: v̄tū piper calefact: q̄ medicina calida. **E**tiā autē rōnis p̄ effectū: extēriores: v̄tū piper ē cūti saporis: q̄ piper ē calidū. **Q**uarta postio ē q̄ via experimētī pcedit p̄ effectū: imēdiatōs: via rōnis p̄ effectū: mediatōs. **I**llō autē dicitur: q̄ iste v̄tū differūt d̄rupr̄. **P**rima d̄tia ē a p̄te eoz que d̄ferat: v̄tū via experimētī d̄ferat imp̄sioēs relictas in corp? hūano: v̄tū hoc calefact: q̄ est calidū. **E**tiā v̄tū rōnis d̄ferat p̄prietatē: tēs q̄ buclit in has imp̄sioēs: v̄tū hoc est acuti fapozis: q̄ est calidū. Sōcō d̄tia est a p̄te eoz q̄ pcedūt. v̄tū via experimētī nullo mō d̄ferat cās: via rōnis cās d̄ferat z p̄ncipia. Tertia d̄tia nō est a p̄te v̄tū qd̄ d̄ferat: q̄ via experimētī sensū d̄ferat: s̄ via rōnis intellectū. **Q**uarta d̄tia est a p̄te modi pcedēti: q̄ via experimētī nō est argumētaria: sed: via ratiōis est argumētaria. **E**tia sōs sic pcedim? z q̄r̄ de via experimētī v̄tū sit de arte z in arte: an pcedat arte? v̄tū q̄ sit de arte: oīs via q̄ est ad p̄ncipia cognoscēdi q̄ sunt an arte: est an arte: s̄ via experimētī est h̄mōi: dicit p̄b? q̄ via experimētī ē via ad p̄ncipia: nō est de arte: s̄ an arte. Sōcō rō talis est: oīs via p̄ter quā pcedit cūtra cognitiōē eoz: de quib? est scia an v̄tū tione scie est an sciam: sed cognitio oīm eoz p̄ius h̄ p̄ v̄tū an experimētī q̄ de illis v̄tū scia: scia: scia: habet in lib. p̄sterioz. s̄. q̄ et plurib? sensib? sit via memoria zc. q̄ via experimētī nō est de scia s̄ an sciam. Tertia rō talis est: sicut virtutes ordinant admiuicē: sic ordinat v̄tū. pcedētēs ab illis virtutibus: sed p̄ius cadit res in sensū q̄ in intellectu: z via experimētī sumit a via sensitua: via rōnis a via intellectu: s̄ sicut in app̄heōse sensus pcedit intellectu: sicut via experimētī pcedit intellectum: z sic pcedit scias q̄ intellectu h̄. **A**d oppositū sit due rones. prima talis est. oīs via p̄ quā intelligitur ea q̄ sunt de s̄ba scie: est via q̄ est p̄ scie scie: s̄ experimētum est h̄mōi: q̄ est p̄ scie. Sōcō rō talis est. oīs via que regulat p̄ sciam est via que est subm̄: vel d̄seq̄ tur sciam: s̄ via experimētī est h̄mōi: q̄ via experimētī v̄tū est de arte: vel post arte. **S**ōto ad hoc dicitur q̄ experimētum est triplex. **Q**uedā est via experimētī est via ad cognoscendum sciam: de qua agit in libro posteriorio: z h̄ via pcedit oēm ar tē z sciam. **A**liā est q̄ est via notificādi ea q̄ in scia inq̄ritur: de qua agit v̄tute: z h̄ est in scia: z p̄ scientie. **E**t est alia s̄m quā doctrina cum scia v̄tū applicari ad op? z hoc seq̄tur scie tia. **S**ōcō q̄r̄ v̄tū via experimētī sit fidei factua: vel rōcō natua: v̄tū s̄yllogistica: z videt q̄ sic. **O**īs via p̄ quā p̄ban? p̄sioēs de s̄bo ē rōcō natua: via experimētī est h̄mōi: q̄ est rōcō natua. **A**d oppositū ē rō talis. **O**īs via cognitiua cognoscat cās passionū z de subiectis p̄ban? s̄: h̄c nō d̄ferat nisi imp̄sioēs factas in corp? q̄ nō est rōcō natua. Sōcō rō talis ē. in oī via cognoscitiua cadit mediū inter extremā: sed in via experimētī idē cognoscat p̄ seipm̄: v̄tū caliditas p̄ peris p̄ suā virtutē: q̄ nō ē rōcō natua. Tertia rō talis ē. via experimētī nō est sensus: s̄ h̄c p̄b? lib. de aīa: q̄ sensus nō cōfert aliqd̄: nec ē aliq̄ collatio facta in sensu: ergo nō ē rōcō

natua nec fidei factua. **Q**uarta rō talis est. cōsciam cū b̄v̄tū in via experimētī: s̄ in b̄v̄tū in via experimētī nō est rōcō natua: q̄ nec s̄t in nō quātū ad h̄c v̄tū est rōcō natua. **S**ōto ad hoc dicitur q̄ nō est rōcō natua: sicut quādā dicit sed t̄m in ip̄a est via rōnis v̄tū rōnalī. **A**d rōne dicitur q̄ in experimētō est duplex: p̄fectus. **A**dm̄us s̄z z h̄c pcedit regularit̄r p̄ sciam z doctrinā: hoc mō p̄t est rōcō natua. **A**l? ē q̄ nō pcedit regularit̄r p̄ doctrinā: z h̄ mō nō ē h̄mōi via s̄yllogistica. **E**t Tercio q̄r̄ v̄tū via experimētī sit b̄v̄tū z videtur q̄ nō q̄: et int̄rio virtutū reri: z earū effectū inest t̄m nature humane: q̄ in via experimētī cognitio effectum rerū solū inest nature hūane: nō ergo inest b̄v̄tū. **A**d oppositū est rō talis. **I**n hoc accipitur experimētum a b̄v̄tū: sicut p̄ per **A**lōan. accētēti ē p̄tē: q̄ experimētā habent a b̄v̄tū. **S**erpēs em̄ sicut ip̄e dicit: cū obsecat? fuerit in cauernis terre t̄pē h̄yemis p̄t̄r b̄sitiū sicut exiit: z cūz comederit feniculū recupat v̄tū. Sōcō rō hec est: q̄ b̄v̄tū q̄ inest cautela naturalis ad fugiēdi nocuū: ad sequēdi suuamētū inest via experimētī: s̄ b̄v̄tū inest h̄mōi: cū tela. v̄tū agnus sicut dicit **A**uic. naturalr̄ fugit lupū: q̄r̄ illū inest via experimētī. **S**olutio ad hoc dicitur q̄ via experimētī est in b̄v̄tū: z in nobis: s̄ differēt: q̄m in illis est a natura: in nobis v̄tū est ab acquisitiōe: z ab arte p̄firmata ratione. **Q**uarto querit v̄tū via experimētī inest h̄mōi a natura: vel ab acquisitiōe: sicut dicit est in via experimētī: cōitas inest b̄v̄tū: sed via experimētī inest b̄v̄tū a natura: ergo si m̄l̄iter inest nobis a natura. Sōcō rō talis ē. via experimētī ē in via sciam: sed quid dicit agas: via in scias inest h̄mōi a natura: q̄ via experimētī inest h̄mōi a natura: **A**d oppositū est rō talis. **I**llud qd̄ habet partē z acquisitiōē artis nō est a natura: sed via experimētī est h̄mōi: q̄ via experimētī nō inest a natura h̄. **S**ōto dicitur q̄ via experimētī inest h̄mōi a natura. **A**d rōnem in **A**uic dicitur q̄ in experimētō sunt tria. p̄mū est v̄tū: explenda: z h̄c est a natura. scōm est mod? experēdi. t̄r̄tiū est inuestigatiō rerū v̄tū experimētī: z h̄mōi inuestigatiō h̄ p̄ applicatiōē ad opus: et h̄c nō sunt a natura. **Q**uinto q̄r̄ v̄tū via rōnis inest b̄v̄tū: z videtur q̄ sic: q̄ dicit **A**uic. q̄ v̄tū sensitua quādam app̄hēdit rōnes p̄mas: v̄tū colozes: z figurās. **A**liā est q̄ app̄hēdit bonitatē vel maliciā eoz: z h̄c sunt sōcō intētiōēs z occulte sensus z via experimētī: q̄ aliqua est via supra experimētī: q̄ app̄hēdit h̄mōi intētiōēs. h̄c autē nō est nisi via rōnis: ergo via rōnis inest b̄v̄tū. **A**d oppositū est rō talis. **D**icit **A**uic. in lib. suo de aīa. q̄ in nullo ē via rōnis: in quo non est eis via rōnis: sed aliquid loco rōnis dicit v̄tū? estimatiua: h̄c nō est s̄pata a via experimētī: in eis: in nobis vero illa virtus est s̄pata z distincta a via experimētī. **A**d rōne autē in **A**uic dicitur q̄ est quēdam rō que de sensu aīe intellectualē: z h̄c est speculatiua: z nō est in b̄v̄tū. **A**liā est rō que d̄ferat aīe sensitua: z h̄c s̄m **A**uic. est estimatiua suū v̄tū estimatiua: z h̄c est cōmūnis nobis z b̄v̄tū. **S**exto querit quid differat via experimētī assignata a p̄bo l̄ lib. posteriorio: a via experimētī assignata in noticiā. **A**d hoc dicitur q̄ est quēda via experimētī que noticiā facit ea que in scitiā inq̄ritur: z h̄c est medicina. **A**liā ē via experimētī que notificat p̄ncipia ē quib? scitiā cōs̄tuit: z h̄c ē cōis ad oēs scias: z h̄c assignatur ab **A**rist. in libro posteriorio. **S**eptimo querit circa hoc quid differat via experimētī peritosa: a via experimētī ruficōz. **A**d hoc dicitur q̄ est quōdā experimētū quod est cognitio sensibilibū imp̄sionum que sunt in corpōibus a reb? extrinsecis nō regulans rōne: z hoc est in ruficōz. **A**liud est experimētum quod d̄s̄t s̄rmit imp̄sioēs a reb? z regulat a rōne: et h̄c est in peritōz. **E**tia t̄r̄tiū p̄ncipale sic pcedimus: z querit que via sit certio: an via experimētī: an via rōnis: z ostendit q̄ via rōnis h̄c rōne. oīs via que pcedit per causas z p̄ncipia certio: est illa que pcedit per effectū: sicut habetur a p̄bo: sed via rōnis pcedit per cās z p̄ncipia rē: via vero experimētī per effectus: sicut sup̄us est ostensum: ergo via ratiōis certio: est via experimētī. Sōcō ratio h̄c est. oīs via que est causa certificatiōis alterius certio: est h̄c: s̄ via

rationis certificat viam experimenti: q̄ experimenta nō ca-
rent rōnis suis: z̄ vniū est experimentū q̄ rōne non ful-
ditur: ergo via rōnis certio: est via experimētū. Ad oppositū
est ratio talis. Via experimētū nō trācendū sentim: sed q̄
pp̄m̄ quātū est sentit est certio nobis: ergo via experimētū
certio: est via rōnis. Sec̄da rō talis est. Sentius nō fallit
sicut dicit p̄bs in lib̄ de anima: s̄ rō aliq̄ fallitū z̄ intell̄
ctus: ergo cū via experimētū sit fm̄ sentius: z̄ via rōnis fm̄
intellectus: certio: est via experimētū via rōnis. Tertia rō hec
est: experimēta facit artē: sicut dicit p̄bs. z̄ om̄e tale certio:
ergo via experimētū certio: est via rōnis. Quarta rō talis ē.
Dicit p̄bs in tertio p̄p̄tō: q̄ intellectus nō sem̄ est cre-
dendū: q̄ accipit illud q̄ nō est in natura sicut infimū: sed
sentius sem̄ accipit finitū z̄ manifestū: z̄ om̄e tale ē certio:
ergo cū via experimēta a manu accipiat certio: est. Solu-
tio ad h̄ dīcendū q̄ via rōnis ē certio: q̄ vniuersalior z̄ certi-
fias viā experimētū. Ad rōnes in contrariū dīcendū q̄ pro-
cessus media circa dietam est duplex. Quidā est circa imp̄-
fiones quas derelinquit in coepe: s̄ sic via experimētū certi-
o: est. Alius est q̄ s̄sistit circa causas imp̄fionū: z̄ sic via
rationis certio: est.

¶ Circa quartū sic p̄cedimus: queritur cū sapiet sit me-
diū in viā rōnis z̄ experimētū: quō differēt. Ad hoc dīcē-
dum q̄ sapiet: s̄deratur dupliciter. Uno modo a parte illa
qua facit imp̄fiones sentius: z̄ sic cadit in viā experimētū.
Alio modo cōsideratur: put̄ notificat cōplexiōē subiecti cui?
est: z̄ sic cadit in viā rōnis. ¶ Sec̄do querit quare sapiet: ma-
gis firmet sp̄m̄ nutrimentū q̄ odor. Ad hoc dīcendū q̄ in
re sapida duo sunt. Natura saporis z̄ acūmē: z̄ a pte acūmē
nis est viā rōnis: a pte vero im̄p̄fionū q̄ relinquit in coe-
pote est viā experimētū: ppter h̄ fm̄ s̄sistat sp̄m̄ cōple-
xionis: q̄ immediate causā a cōplexiōē: odor vero non: z̄
ideo nō firmat suam sp̄m̄. ¶ Tertio querit quare odor: est
mediū in viā rōnis z̄ non in viā experimētū. Ad hoc dīcē-
dū q̄ sentius nō app̄chēdit cōplexiōē nutrimentū per imp̄-
fionē quas odor: derelinquit in ip̄o: sed sola ratio illā cōple-
xionē app̄chēdit: z̄ ppter hoc odor: est mediū in viā rō-
nis: z̄ non in viā experimētū. ¶ Quarto q̄ritur quorū condi-
tiones erigunt ad viā experimētū. ¶ Solutio dīcendū q̄ sex.
Pr̄ma est q̄ medicina sit pura ab oī qualitate cōplexionalī
Sec̄da est q̄ medicina illā habeat motū ad quē specialiter h̄s
aspectum. Tertia est vt̄ per se exibeatur. Quarta est vt̄ in
eodem gradu sit opposita morbo. Quinta est vt̄ non t̄m̄ se-
mel eam exp̄iamur: s̄ multoties. Sexta est vt̄ in coepe de-
bito vt̄ in coepe hoīs: z̄ non asini ip̄am exp̄iamur.

Lectio sexta.

¶ Liborū ergo actiones vel passiones in corpib?
tribus modis diuerfant. An q̄ diuerfis aboz̄ quas
litatib? in natura. Alter ex simplicitatib? z̄ eoz̄ com-
positiōib?. Tertio ex accipitū diuerstatib? z̄ quō
accipiant. Quidē em̄ abō h̄būdā inuenim? sepe cō-
gruū: quibūdāz̄ vero non: quibūdā nō stipticū: alijs
nō solutiū. Vñ Aristō. qd̄ z̄. B. s̄firmat: qd̄ā inquit
carnē vaccinā: z̄ similia grossā z̄ ad digerēdū tarda:
bñ digerunt z̄ cit? q̄ p̄dicam: z̄ gallinē pullos siue
laudabiliū piscium. Sicut nos videm? mel h̄būdā
laudabile: z̄ mentibile s̄firmatib? z̄ illd̄ solutionē cis
facere: z̄ ita sanitate ḡnare atq̄ custodire. Alijs nō
otario faciens dīcētū? sibi est stipticū: nocitiū
vt̄pote infirmitatis ḡnatiūm. Ventes q̄ z̄ caules
non oib? stiptica sunt: sed quibūdā aliq̄ d̄ia. Vñ
non absolute de quolibet est dīcendū: nocitiūm
cū ē siue inuatiū: solubile sicut stipticū: amicum sto-
macho seu inimicū: nisi p̄: trib? modis inuestigēf.
An? vt̄ nature querātur coeponū: abō illū suscipien-
tū: cōplexiōēs siue cōpositiōēs eoz̄. Sec̄dus diuer

fitates z̄ nature aboz̄: simplicitates q̄ vt̄ cōpositio-
nes eoz̄. Tertio quō ab? ille sit mutabilis in suscipiē-
te. Quib? sufficiēt̄ inuestigatis quod querim? alia
cile inueniri potest. quare ab? alijs conueniat: sicut
nocet certificari possumus.

¶ Jam assignata est duplex via: scilicet via experimētū z̄
rationis: per quam nature diete noticia p̄cedit. In hac au-
tem pte p̄sequitur de inuestigatiōe diete fm̄ viā vtrāq̄.
Recipit autem hec scientia diuisionē in duas partes. In
quarum prima agit de inuestigatiōe diete modo generali
fm̄ viā vtrāq̄: tradens canones generales circa diete
noticiam. In secunda scilicet in hac. Fructus generaliter in
duo diuiduntur. agit de ipsa modo specialī: applicans noti-
ciam diete ad specialia genera diete: sicut ad terrenalita-
ta: z̄ ipsorum ptes: z̄ ad animalia z̄ ipsorum partes: z̄ super?
fluitates: non tamen defendit ad genera p̄cularia distin-
cta: sicut in negotio dietarum particularium. Pr̄ma autē
pars diuiditur in duas. In quarum prima p̄cedit circa no-
ticiam diete fm̄ viā experimētū. In secunda. s̄ in hac. Et p̄-
lo quomodo virtutes cibario: fm̄ experimentum inue-
stigentur. p̄sequitur de ipsa fm̄ viā rationis. Pr̄ma au-
tem pars diuiditur in duas. In quarum prima tangit mo-
dos fm̄ quos diuerfat dieta. In secunda scilicet in hac.
Om̄ium humanorum corporum. d̄eterminat de inuestiga-
tione diete fm̄ viā experimētū: z̄ de ei? diuerfitate iuxta
p̄dictos modos. Pr̄ma autē pars p̄cedit ad p̄sentem
lectiōē. Est igitur intentio huius p̄tis assignare modos fm̄
quos diuerfat dieta. Quibus diuidit per pars in tres par-
tes. In quarum prima assignat tres modos p̄ quos diuer-
sat dieta. In sc̄da scilicet in hac. d̄iuidit enim abom̄ quas
busdā contrarium sepe inuenim?. tertii modum assignat.
In tertia: s̄ in hac. Unde nō absolute de quolibet dīcē-
dū est. concludit q̄ aboz̄ p̄dictorum modorū noticiā: non pot-
est h̄s iudiciū de dieta: z̄ modos illos diuerficat per alia
supradictos. Successus autem talis est. Inquit ysaac.
Imp̄fiones aboz̄ fm̄ actiones quātū ad medicinales: et
passiones quātū ad vterq̄ aboz̄ tribus modis diuerfantur.
Pr̄mo a parte cōplexionis sicut dicitur. Sec̄do a parte sim-
plicitatis z̄ cōpositiōis: quidā est simplex in quo liquoz̄
z̄ substātia sunt eiisdē effectus: sicut caro pullorum. quidā
caus vtrūq̄ diuerfī sicut caulis. Tertio a parte dispositio-
nis recipientium. Circa secundam partem manifestat hunc
modū dicens. q̄ certū ē q̄ quibūdā vnus abus est inuati-
uus: quibūdā nocitiū: quibūdā solur̄ vtrū: quibūdā
p̄stipat. z̄ iducit auct. Arist. z̄ Sa. quoz̄ vterq̄ hoc asserit: z̄
pr̄mo ponit exemplum in carne sicut in bouina: que quibū-
dam est vtilis z̄ digestibilis: sicut habentibus stomachum
calidum vehementer: quibūdā indigestibilis: sicut habē-
tibus stomachum frigidum: z̄ de pullis z̄ piscibus contra-
rio. Sec̄do patz̄ hoc in melle: quod sā lazar: z̄ inuat p̄be-
gmaticos: quod sāz̄ nō sicut cholericos. Tertio patet hoc in
caulibus z̄ lentibus fm̄ dispositionem stomachi. Circa ter-
tiā partem concludit q̄ p̄dictis non obseruatio: non ha-
betur certus iudiciū diete: z̄ primo concludit q̄ dicens.
q̄ cū p̄dictis modis diuerfat dieta: non possumus ius-
dicare de aliquo abo vel potu: q̄ sit bonus vel malus: no-
civus vel inuatiuus: solubilis vel stipticus: nisi habeatur
consideratio modorum hoīum: z̄ assignat tres modos fm̄
alium ordinem dicens. q̄ primus modus est: vt̄ cōplexio-
nes z̄ cōpositiōes eoz̄: quomodo recipiūt considerēf. Se-
cūdus est vt̄ aboz̄ diuerfitates in cōpositiōib? z̄ simplici-
tatibus z̄ cōplexiōib? ip̄os cōsiderentur. Tertius est quō
cibus in natura nostri corporis cōuertatur. Ibs̄ autēz̄ per
secte inuestigata possumus certificari circa noticiam diete:
z̄ eius operationis. Notandum autem q̄ fm̄ hunc modū
diuisiōis p̄dictoz̄ modos dirigit: p̄cessus circa inuestigatio-
nem diete. Hec autem est intentio inuis partū et senten-
tiarū. ¶ Circa partem istam tria sunt inquirēda. Pr̄imum
est de simplicitate et cōpositiōe cibi z̄ medicinē. Secū-
dū est vtrū diuerfis p̄ribus respondeat z̄ diuerfē virtutes.
Tertium de quibūdā questionibus circa litteram.

Circa primū sic procedimus: 2 queritur vtrū sit aliqua medicina cōposita vel cibus: 2 ostēdit q̄ non. **D**icit **Auicē**. in primo lib. q̄ cōplexio est qualitas et actione 2 passioe cōtrariā: qualitarum in aliis inuentas: redactas: vñ ex contrariis: quōs dicitur: q̄ritur in mixto: refultat vna cōplexio q̄ nec est mixtu nec pars mixti: q̄ si mixto sit cōtractio cōtrariā: q̄ritur tūc refultat ab vna cōplexione: ergo nō erit cōplexio cōposita vel cibus cōpositus. **S**ecūda ratio talis est. **D**icit p̄bō mīsa: vna sunt in mixto 2 ibi cōfūgunt: 2 ex illis refultat quoddā mediū qd̄ est aliqd̄ extremoz: q̄ in ipso mixto cōfūgunt cōplexiones p̄ticularis: remanēt iquē ex vīs qd̄dā mediū cōpositio vna q̄ est forma mixti: q̄ nō est cōpositio in cōbo nec medicina. **T**ertia ratio talis est. **D**icit **ysaac** in lib. de elemētis: q̄ elemēta sunt in mixto: 2 sunt etiā miscibilia non actu sed potentia: sed ab eo qd̄ est in potentia nō eliciunt operationes: sed ab eo qd̄ est actu: q̄ res cōposita nō habet multitudine cōplexionū a multitudine partū: sed ab eo qd̄ est in partibus: ergo et illis partibus nō refultat nisi vni: et sic nō habebit nisi vna cōplexione: q̄ nō est cibus cōpositus vel medicina. **Q**uarta ratio talis est: quod opatio p̄cedit a cōplexione: quēda virtute cōsequēte sp̄m: ergo si res aliqua habeat plures operationes: aut hoc erit a cōplexione aut a tota specie. si hoc habeat a cōplexione: sed quibet operatio egreditur ab aliqua virtute: quibet virtus a substantia vel cōplexione: q̄ si res vna habeat plures operationes: q̄ plures cōplexiones: q̄ vnus cōplexionis vna est operatio. **I**tem nō sunt plures operationes a tota specie: q̄ in vnaquaq̄ re est vna tota species: q̄ res est id qd̄ est: si ergo plures operationes egrediantur ab illa specie: ergo plures species: qd̄ est in cōueniens: ergo nō potest aliqua medicina cōposita vel cibus cōpositus. **A**d oppositū sunt tres rationes: quaz prima bec est. **D**icitur autē: q̄ in multis rebus 2 mixtis sunt diuersę virtutes 2 operationes sicut in multis rebz cōpositis. **S**ecūda ratio bec est: opatio egreditur ab aliqua v̄tute 2 virtus vel a qualitate vel a substantia egreditur: sed v̄tutem re eandē habere plures operationes: ergo necesse est q̄ habeat aut plures substantias: aut plures cōplexiones: q̄ possibile est cibus vel medicinā esse cōpositā. **T**ertia rō talis est: sola corpora inter quoz partes separantur a natura s̄m distinctione sunt cōposita: sed multa corpora sunt talia sicut lac: q̄ tale corpus est cōpositū. **S**olutio ad hoc dicendum: q̄ quēda sunt cōposita cōpositione prima: sicut illa q̄ sunt ex elemētis. quēda sunt cōposita cōpositione scda sicut illa q̄ componuntur ex cōpositis: 2 hoc dicit **Auicē**. **S**ed v̄t q̄ sunt componuntur cōpositione scda: quēda sunt cōposita a natura sicut lac 2 oleū: quēdam v̄o ab arte vt s̄rupi. **E**t iterū eoz que componuntur a natura quēda sunt in quibus est cōpositio fortis 2 fortis necus: neq̄ calor: nostri cōpositis pōt partes ab inuicē separare: vt est in oleo 2 in alhis: sunt autē alia q̄ sunt debilis necus 2 cōpositio: in quibz calor: inter partes potest separare: vt patet in lacte vbi sunt tres substantię que possunt separari: vt substantia rebus butyro: 2 cascata: et similiter in talibus. **I**lla v̄o in quibz est fortis partū necus 2 cōpositio in quibus natura necus calor: pōt separare ptes ab inuicē sunt vnus virtutis 2 habent vna cōplexionem: s̄ illa in quibus natura vel calor: potest separare in quibus est debilis necus partū: illa habent plures virtutes 2 plures operationes: 2 per hoc soluantur duo prima argumenta. **A**d aliud dicendū q̄ in cōplexione est duplex cōplexio: quēda est cōplexio vltima q̄ refultat ex cōmitione partū 2 bec est vna in quolibet mixto: sunt autē alie que sunt in potētia proxima: quālibet in remota: s̄ iste cōplexiones particulares partū ducuntur ad actū p̄ caloz: nec vni corpus: 2 p̄ has cōplexiones dicuntur agere cibus 2 medicina. alia v̄o cōplexio abh̄ctū. **A**d aliud dicendū q̄ vna res potest habere plures virtutes 2 operationes cōsequentes specie. vñ vna est species vltima sed plures sunt potentia quibus respondet propria operatio quādo reducuntur ad actū. **S**ecundo queritur vtrū sit aliquis cibus simplex vel medicina: videt q̄ nō. **I**n quo libet mixto sunt plures substantię miscibiles: sed non est substantia sine virtute necq̄ virtus sine opere: q̄ in quolibet mix

to sunt plures operationes 2 substantię ad m̄m: in potentia: s̄ que sunt in potentia in aliquo possibile est ducere ad actū: q̄ possibile est q̄ quodlibet mixtu 2 cibus habeat plures operationes: q̄ necesse est cibus vel medicinā esse cōpositā. **S**ed rō talis est: elemēta sunt in maiori equalitate in corpore h̄mano: q̄ in aliquo alio: s̄ elemēta in corpore h̄mano habent plures operationes, quōda enim faciunt ad rōnē atq̄ receptionē p̄tū sicut terra: receptionē: quōda ad receptionē figure 2 d̄finitionē sicut aqua: quōda ad motū sicut ignis 2 aer: multū roborātus elemēta in cibus habebūt plures: p̄prias operationes: 2 similiter in alijs que componunt cōpositione scda: q̄ necesse est oēm cibus esse cōpositū 2 medicinā. **T**ertia rō bec est: ars imitat naturā sicut vicit p̄bas in quarto p̄p̄. sed ea que ab arte componuntur habent diuersas operationes: q̄ similitur illa que sūt a natura habebūt diuersas operationes: ergo necesse est cibus vel medicinā esse cōpositā. **A**d oppositū est qd̄ dicitur. q̄ quēda medicina est simplex: quēda componitur. **S**olutio ad hoc dicendū sicut dicit **Auicē**. q̄ cibus 2 medicina: quēda habent cōtrarias virtutes 2 potētiās 2 operationes: quāda habēt illa actū: quāda in potētia 2 quēda in potētia prima: quēda in potētia remota: 2 quādoq̄ p̄t ualeat vna virtus 2 alia succubūt: vnde in quibusdā vna virtus dominat alij vt patet in melle qd̄ p̄legmaticos iuuat 2 laxat: sed cholericos cōstipat: hoc est s̄m diuersitate corporū recipiētū. **D**icitur ergo q̄ medicina simplex est q̄ operatur per cōplexionē: vna cōposita q̄ per diuersas. **A**d rōnē primā dicendū: q̄ cōplexionū quēda sunt vniformes 2 fortis necus: in quibus calor: nō potest partes separare: 2 bec sunt vnus virtutis. **S**unt alia in quibus est debilis necus: et vniū habēt plures virtutes 2 operationes sicut dicitur est p̄tū. **A**d hoc dicendū elemēta nō habent primos actus: sed habent secundos remissos. 2 similiter est in cibus 2 in alijs. **S**ed nō per illos possunt impingere: q̄m fortis sunt necus 2 fortis: inter cōnēri: s̄ per cōplexionē que refultat ex illis. **A**d aliud dicendū qd̄ nō est simile: que componuntur a natura sunt fortis necus: 2 habent vna virtutē: sed illa que sunt ab arte sunt debilis necus 2 natura potest separare: 2 ideo habent diuersas cōplexiones.

Circa scdm̄ p̄ncipale p̄t. p̄cedim: 2 q̄rit cū eadē res vel medicina habeat diuersas virtutes 2 operationes: vtrū in eadem substantia vel in diuersis habeant esse: 2 videt q̄ in vna. videtur esse vnū 2 eandem qualitatē exercere: eoz res operationes in diuersis cōplexionibus: sicut patet in melle: ergo multo fortis possibile est in eadem substantia plures virtutes esse: ex quibus diuersę egrediuntur operationes. **S**ecūda ratio talis est: illa que non sunt actū nō fit tertū: neq̄ est illis quoz vtrūq̄ est in potentia: vel quoz vnus alterū est in potentia: alterū actū: s̄ in mixto sunt partes: 2 partibus fit mixtu: ergo huiusmodi partes sunt in potētia: sed ab illis q̄ sunt in potentia operationes nō egrediuntur: q̄ operatio egredietur ab eo qd̄ est ibi actū: hoc autē est cōplexio vltima vel tota species: ergo ab vna cōplexione vel specie necesse est egredi plures operationes. **A**d oppositū est qd̄ dicit **Auicē**. q̄ hoc nō est possibile q̄ cū sint diuersę virtutes: q̄ sint in eadem cōplexione sed sint in diuersis. **I**tem operationes a virtutibus: virtutes a substantijs egrediuntur ergo si in eadem parte sint contrarie operationes: ergo cōtrarie complexiones 2 substantię quod est impossibile. **S**ecūda ratio talis est. **D**icit **Auicē**. q̄ in rosa sunt quatuor virtutes 2 fundant in diuersis substantijs. **P**rima virtus est substantia calida aromatica: 2 expanditur in superficie. **S**ecūda est calida siccā 2 amara. **T**ertia est calida 2 bumida: 2 bec est magis subtilis. **Q**uarta est stipica frigida et sic ca. **E**t p̄dicitur ergo patet q̄ non est possibile diuersas operationes egredi ab eadem parte. **T**ertia ratio talis est. **D**icit **libaly** in commento supra tegni. q̄ vniūcūq̄q̄ membri est vna propria virtus: que est propria complexionē membri per quam opatur 2 attrahit nutrimentum: 2 conuertit ad sui naturā: q̄ in vna substantia nō sunt plures cōplexiones: q̄ nec plures virtutes: q̄ vnū cōplexionē vna respondet v̄t. **S**olutio: dicendū q̄ ab v̄o nō d̄: possit q̄ habeat diuersas cōpositiones: s̄ d̄: cōpositus a diuersis partibus quibus

sunt diuersæ opatiões & virtutes. Ad aliud bicēdū q̄no mō dī: medicina cōposita q̄ plures vs opatiões: & sic apud me dicit nō dī: cōposita: q̄ semp̄ habet vnū principalem: effi liquer̄ b̄b̄at̄ et cōcōctur̄. S̄s dī: medicina cōposita q̄ ex diuersis virtutibus p̄ponit: & hoc est duplex. quēdā est pio pter diuersitatē partū: quēdā v̄o ppter diuersitatē cōplexiōis: quāz vna facit aliā: ut est in aqua calida: sicut dicit Āsa. in lib. de simplici medicina. & sic dī: medicina cōposita p̄ter diuersas virtutes. Ad aliud dicendū q̄ partes s̄m se habēt plures virtutes: & plures cōplexiões: s̄m q̄ s̄m sunt in mēto habēt vnā naturā cōmūne. ¶ Secūdo q̄r̄. ppter quid qdā cū p̄ponit sint: & quā dā nō: quā dā sunt in q̄bus liquer̄: est eiusdē virtutis cū substantia: in quibusdā habent cōtrarias virtutes: vt p̄s in caulis: quoz substantia est s̄ptica: liquer̄ est laxatiuus: vt videt̄ Jūi. q̄ dō descendit ab aliq̄ artefacta ei a quo descendit: s̄ liquo: descendit a substantia: s̄ si substantia est s̄ptica & succus. S̄cō rō hoc est: oīa nutritū tur cibo oīno similit in actu: q̄ s̄m Āsa. nutritio est perfecta assimilatio nutritiōis cū nutritio: q̄ necesse est vt substantia caulis nutritiā oīno et humiditate sibi sibi: s̄ et illa humiditas sit succus: q̄ oīno est sibi similit: q̄ si substantia est s̄ptica: ca & succus. Tertia ratio talis est: si plāta est salia p̄ naturam attrahit sibi simile a quo nutrit: q̄ cū caulis substantia sit s̄ptica: liquer̄ q̄d attrahit necesse est esse s̄pticū: nō q̄ liquo: caulis erit laxatiuus. Ad oppositū est q̄ dicit aucto: s̄. q̄ si quo dicit̄ q̄ lacuratus: substantia h̄nca. Solutio ad hoc dicendū s̄m quōsdā q̄ cā h̄nt: est duplex. vna est a parte virtutis plāte: alia est a parte substantiē q̄ est in plāta. Vtū igit̄ q̄ sunt quēdā plante q̄ habēt virtutē actiua: forte: & multa attrahit humiditate: & sunt debilis cōuersiōis: & remanēt illa humiditas in poris plāte. talis est caulis: cū est radix eius sit fortis forte: attrahit humiditate: q̄ cū debilitat sit dūer s̄: & digesta: s̄ virtute cōuersiua debili recipit acūmē et sale dinē per quā laxat. Aliter v̄o dicit Aucto. q̄ hoc est ppter diuersas substantias q̄ sunt in h̄mōi plāta. Est em̄ qdā substantia q̄ est subtilis: rōne sui acuminis mordacit̄ infestinat p̄sigit: & hoc sibi erit in iure. Alia substantia s̄ptica grossa q̄ remanet: & hoc cōstipat. Ad rōnes in Jūi dicendū q̄ aliq̄ de sandia ab aliquo dupliciter. vno modo fiat pars eius: & hoc modo eiusdē nature est cū illo. alio modo descendit aliq̄ ad alio sicut cōtenti: & h̄ modo q̄ dō descendit ab alio nō est eiusdē nature cū illo: d̄ liquo: a substantia caulis descendit sicut cōtenti: & nō sicut pars: & ppter hoc nō est eiusdē nature cū caule. Vel aliter dicendū q̄ liquo: p̄ quē caulis laxat resolutur a substantia subtili q̄ est in s̄p̄tice caulis: & h̄uic artefacta & nō substantiē grosse terrestris q̄ obtusa est & s̄ptica. v̄n̄ bes ne dicit Aucto. q̄ quāto plus lauant caules rōtomagis sunt s̄ptici: q̄ cito substantia subtilis resolutur. Ad aliud dicendū q̄ sicut est duplex substantia in caule: similiter est duplex virtus copato & duplex liquo: Est em̄ liquo: vnus subtilis & acutus: et quo nutrit subtilis substantia q̄ est in s̄p̄tice. Alius grossus terrestris: et quo nutrit substantia caulis grossa et terrestris: & p̄m̄us assimilatur subtili substantiē in virtute: et secundus grosse.

¶ Circa tertium p̄ncipale sic p̄cedim̄: & q̄r̄ quare raphan̄ digerit & nō digerit: & videt̄ Jūi: virtus p̄ quā abus recit̄ p̄ impressionē est passiuā: s̄ virt̄ p̄ quā digerit est actiua sed in s̄m̄ habet duo: q̄ dicit̄ v̄n̄ q̄ raphan̄? & ad h̄ bicēdū q̄r̄ in raphano est quēdā substantia calida subtilis: & per h̄c digestionē cōstipat: & digerit: habet etiā quāsdā substantia grossam & viscosam: & quāntū ad h̄c nō digerit. ¶ Secūdo querit̄ a quo habet hoc abus & quōsdā iuar: quōsdā nō: et: v̄n̄ hoc habet a parte cōplexiōis: vel a tota spē. Vnde q̄ nō habet a cōplexiōe. nā multū cū s̄m̄ eiusdē cōplexiōis: sicut caro bouinat: caro vacināe capsina: s̄ qdām a quibusdā comedat ab alijs nō: q̄ hoc nō h̄s a cōplexiōe cū quibusdā nocet quōsdā iuar: q̄ hoc est ab aliq̄ q̄ est supra cōplexiōe: hoc aut̄ nō est nisi spē: q̄ a tota spē. S̄cō rō ad idē ref̄ est. Dicit̄ Āsa. i lib. p̄plexiōis: q̄ mētia attrahit nutrimentū a tota spē: s̄ mētia nō attrahit nutrimentū nisi q̄ est s̄tē q̄ sunt in naturali dispoziōe: q̄ s̄tē ops q̄ in cibo est aliq̄ s̄tē q̄ s̄tē q̄ quā mētia s̄m̄ attrahit: & s̄tē nutrimentū: s̄

aliq̄ nō delectant mētia: neq̄ nocēt mētib̄ nisi s̄m̄ q̄ ipsa nutritū: q̄ hoc erit a tota spē & nō a cōplexiōe. Tertia rō tas lis est. rō medicine est agere & cū pari: s̄ medicina quēdā mētia respiciat a tota spē & quāsdā egreditur: q̄ s̄tē in cibo s̄m̄ natura passiuā necesse ē vt habeat aspectū ad mētia nutrētia a tota spē nō a cōplexiōe. Ad oppositū est h̄c dicit̄ cibus delectat nocet p̄ illud q̄ nutrit opaf: s̄ dicit̄ autē q̄ cib̄ nutrit a materia operat̄: q̄ p̄ h̄ nocet mētib̄ vt delectat: q̄ nō a tota spē. S̄cō rō ad hoc talis est. p̄ illud nocet & iuar p̄ q̄ dō cōuertit ad mētia: s̄ tota spē cōrumpit & nō remanet: q̄ iuar em̄ & nocem̄ em̄ nō attendit a tota spē. S̄o lutio ad hoc dicendū q̄ quibusdā est aliq̄ cib̄ p̄uenies a tota spē & cōplexiōe: & quibusdā nocet. Vnde dicit̄ q̄ cib̄ tria opaf. P̄m̄imū est q̄ transfusat a natura n̄i corpus & spoliatur sua spē: & sic cib̄ nutrit a materia. & sic idem spē mētib̄. S̄cōs est q̄ p̄ quātātē q̄ ei remanet q̄ fortio: erat qualitate nostris cor p̄ois imutat: & sic sua quātātē opaf. Tertiuū est q̄ spē quam h̄s in potētia ducit ad actū: & sic nutrit a tota spē: & p̄ h̄ p̄t̄ solo ad p̄m̄ū. Ad aliud dicendū q̄ tota spē est duplex: & similit̄ p̄plexio: qdā em̄ est q̄ est in cibo actu p̄ quā panis vs spē cū panis & caro carnis: & hoc spoliat̄ & p̄ h̄c cib̄ nō nutrit. Est alia spē q̄ est in potētia q̄ ducit ad actū: & p̄ h̄c cib̄ est simile & nutrit: & quōsdā iuar & quibusdā nocet. v̄n̄ cū p̄ual cib̄ p̄ma spē remanet materia cū in patēdo opaf ad lūmē p̄ionē spē & cōplexiōis p̄ quas assimilant mētio vel mem̄ b̄t̄: p̄t̄ solo ad aliud: q̄ panis nō nutrit p̄ illā spē q̄ est p̄as nis & hoc spoliat̄ a corp̄: s̄ nutrit p̄ illā spē qua est cibus in potētia: & h̄ spē redit in cibo de potētia ad actum.

¶ De natura humano corporū. L. cap. iij.

¶ Lectio. vij.

¶ Omnium humano corporū natura tripl̄ iter est diuisa: vel et compositione: vel et cōplexione: vel et accidētibus q̄ extra naturā aliqūdo patit̄ stomachus. Et p̄positiōe dupl̄. In oī corp̄e duo furcula diuidunt̄ et sellis ore. vnū manus altero: alterū nō min̄ altero. Vniū naturaliter & in pluribus ad intestina dirigitur. v̄n̄ & multa cholera a selle descendētia in ea p̄iōiunt̄: que necessitas expetit vt quicq̄ de feciōibus ciboz adunat̄: expellatur ab intestinis cholera modētē intestino: substantiā vt ad ciciēdas feces se moucat. Vniū ad ad stomachū venit: cui modē rate cholera inicit̄ q̄bus adunat̄ in digerēdis cibis stomachus: & qdā grosse humiditatis ibidē coadunat̄ mundificet. H̄c aut̄ in doibus aliquādo diuersat̄: vt vnus ad intestina veniat potās eius parū cholera. v̄n̄ actio cholera d̄goficatur in intestinis: & do minet̄ in illis p̄blegmat̄ indoficatur & in albas quod digerit̄ & feces egredi velociter p̄hibeant̄: & tepore credid̄ discordant. vnde & plurimū incidit̄ in passio nes colicas: que et grosso p̄blegmate nascunt̄: & abundant̄ in intestinis lumbicis & ascarides & similia.

¶ Vniū aut̄ in stomacho venies mētia sibi inicit̄ cholere quātātate: vt h̄c habētēs ciboz subtilis & v̄ locū digerēdoz partiat̄ in stomacho corruptiōis: & grossa dure digerēda velocit̄ & p̄fecte digerant̄. Vrosus em̄ cib̄ repugnat multis cholericis: & s̄ ca indus rat̄ & inobediēs effiat̄: vt caloris naturalis actiōes in ore p̄pleant̄: v̄n̄ & p̄fecte digerit̄. Vniū s̄o cib̄ & subtilis ppter instabilitatē & velocitatē nō pot̄ s̄ repugnare multoz cholericis quātātate: & idēco in illa mētia s̄tē: & cholericis istis assimilāt̄ eisq̄ vn̄. vnde quidā medicoz cōplexiōe cholericā: cū p̄blegmati

De diuersitate corporis extra naturā. Lapi. iij.
Lectio. viij.

Diuersitas corporis extra naturā vel cōplexio
nē est duplex. Quibusdā enī calor: cōplexio
nibus dīatur naturalis: siue accidentalis.
Quorū dā nō plexioib⁹ frigiditudo natura
lis siue accidentalis dīatur. S⁹ q̄b⁹ calor: dīatur cū
bus subtilis ad stomachū eoz veniēs: a stomachi ca
loze cūcī ad stomachi supiorā eoz leuitatis: z per
manet ibi narās circa pte stomachi neruosam longe
a loco coctiois remota. Locus enī coctiois in stoma
cho lo⁹ ē carnosus inferior: vicinās calori cpatioz fel
lis. Lū ergo cūb⁹ ille aliquādū in supiori loco pma
neri i stomacho calefit: z exbullit ppter fumū ad ipm
ad inferiori pte ascendente: z mutat in gen⁹ cholēri
cū: z incēdēs generat in ore stomachi mōstrā dolo
ris sitim forte z humosam ructationē. Lū autē bmoī
naturā habētib⁹ ad stomachū veniat cib⁹ grossus: z
ad digerēdū ou⁹: grossitie sua repugnat calori: descē
dēs grauitate sua ad inferiora: z hēct in loco coctio
nis stomachi: cōfortiū i eo coctioē caloris natural
is digerat sū q̄ oportuni fuerit. Q̄ si frigiditudo
corporis dñēc cōplexioib⁹: eoz cib⁹ veniēs in stoma
chi duob⁹ modis coarripit. Aut enim ex viscositate
pblegmatis: z hūiditate lubrica: z añq̄ digerat de
secū ad iusticia vñ si hūiditas mūda inueniat: veloci⁹
ēire est necesse: z nō hēcat. Si autē i iusticiis quod
dā hūores pblegmaticos inueniat: timorans i eis ad
digerēdū indurefcit mutās se z coarripit: gñans tor
turā z dolozē z inflatiōē: z rugitū in intēstīnis: aut
crudefcit in stomacho ppter defecationē calori coque
tis: z mutat i acedine z putozē generās inflatiōē
nē: z rugitū acetosus z putētem ructationē. Q̄ si pu
to: ructatiō dñēc: materia a mēlācholia significat.
Q̄ si acedo: pblegma pncipaf. hēc enī i oib⁹ diuer
santib⁹ spēs sunt diuerse pblegmatis. C̄ pblegma
enī quinqs modis diuidit. Est enī sine sapore: z hęc
naturalis est species bitās in oib⁹ venis diuidēda to
ti corpori ppter sui vicinitatē ad naturā sanguinis.
Tūcē z natura aliqñ opaf illud pblegma in corpo
re nutritū cā: ppter necessitates sibi iminētes cū
corp⁹ sanguine mōuat. Quaf autē cō hoc pblegma
te corpus vt trāsculiat facilius: z vt articuli z con
carnatōes facili⁹ cōmoueat: z ab toto corpē cū
to lubricat: z expellēda expellantur. C̄ Est z altera
spēs pblegmatis q̄ dulcedine artinet calorem signifi
cās naturalē z nō excedētē sedz gradū pblegmatis do
mū ārcm: digerētē quoqz z mutantem in dulcedinē.
C̄ Est tertia salugini artinēs nitrositate significās
nimis calozē dominātē pblegmatis: z mutās illud in
saluginē z nitrositate. Vñ hęc spēs pblegmatica ge
neratiua est litris potāde aq̄: ciboz minorās appe
titū. C̄ Est z quarta pncipis acedini z cholēri nū
gre vicina: frigiditate nimis pblegmatis dominātē
significās cōcoquēdo ipsi pblegmatis obuians: z in
acedinē illud mutās: z idco hęc species pblegmatis ca
appetitū aq̄ est minoratiua z cibū augmentatiua.
C̄ Est z quinta spēs q̄ cognominat vitrea q̄ albōvi
tro est assimilatiua: de qua disputare non expēctit

necessitas. Nō enī nutrit corpus neqz mutat succēz
sicut ceterē spēs pblegmaticē: neqz obediūt alis acio
nib⁹ nature ppf grossitiē z frigiditūē suā. C̄ Silt
z cholera rubea multipliciter diuidit. Est enī vna q̄
vocat rufa: cui⁹ calor: inter rubicū z citrinū: z hęc
naturalis est spēs cui⁹ inhabitatio est fellis facculus.
Natura enī hęc odore habuit ppter amaritudinē cē
se sui acumē. Vñ in vno reducitur locū: neqz mādat aliqđ
sui sanguini: nisi quātū necessitas appetit ad appet
tū cōfortiū in qualibet parte corporis: sicut ipsa na
tura mēlācholicos exhorruit hūores: z i plene oculu
lit: neqz cōmiserit sanguini: nisi quātū necesse fuerit
ad cōfortandū cōterētiū dū tū in qualibet mēbro cor
poris. Est z sēda spēs extra naturā in stomacho sem
per habitās: z hęc diuidit quadrifariā. Alia enī vitel
lina q̄ vitello oui similis est colore. Alia citrina que in
colore citro assimilaf. Alia pascina q̄ colore pascio
assimilaf. Quarta est cruginosa q̄ colore. Cūctilina nō
z citrina minoris est caloris z siccitatis q̄ naturalis
qz cā eoz ē hūiditas pblegmatica cholēri mēta. S⁹
tū citrina vel crocea fortior est calozē q̄ vitellina.
Lūctura enī e⁹ significat q̄ hūiditas se e⁹ pncipis
subtilis fuit z pura. Vñ z calor: cōfortat: z liquo: subti
liat. P̄ pascina autē z cruginosa calidiores z sicciores
sunt naturalib⁹. Lū enī eaz extrane⁹ est calor: q̄ cum
inueniat cholera a stomacho descendētē: incēdit
eā z cōburit. Vñ z vtraqz pessima z molissimā: sed
tū cruginosa peior z corruptibilior. vnde z veloci⁹
ter deluit z mortificat.

¶ Assignata diuersitate dicitur a pte pplexiois corporis
cōplexio assignatē diuersitate a pte pplexiois ipsorū. Hęc
autē pars spectat ad pntē lectionē. Quisio. Quis autē hęc
in qñqz ptes. In quaz pna distigunt duplex pplexio nēc
por: calidā. z frigidā. In sēda. s. in hac: S⁹ q̄b⁹ calor: dñēc
subtilē ad stomachū veniēs. assignat diuersitatē biere a pte
calidē cōplexiois. In tertia. s. in hac: q̄ si frigiditudo dñēc vna
liber pplexiois. assignat e⁹ diuersitatē a pte pplexiois fris
gidē: S⁹ q̄ vltiqz pplexiois dñēc causas q̄ pncipatio
ne hūior frigiditēz pblegmatis calidē. cholēri: idco q̄ q̄tra
sz i hac: pblegma enī diuidit qñqz modis. assignat dñēc
ctioē spēs pblegmatis. In qñta. s. in hac. Silt z cholera ru
bea multipr diuidit. assignat distinctionē cholēri rubee.
p̄cessus talē est. Inq̄ vñ fac. pplexio corporis diuersaf: qz
q̄dā est calida a dñio: q̄dā autē frigida. C̄ Circa sēdam pte de
terminat de calida dñēs: qz cū cōplexio stomachi est calida
cib⁹ subtili supnatat z nō descēdit ad fundū in q̄ viger dige
stio q̄ ē carnosus z calid⁹ ppter calozē epaſi z fell: z manet
in ore stomachi: z p calor: fundū ouertit i fumū cholēri: z
pūcturā z dolozē in stomacho gñans. Vñ autē grossus euz
calori resistit dñi opaf. C̄ Circa tertiā pte dēterminat de
plexiois frigida dñēs: qz cū stomach⁹ est frigid⁹: cib⁹ in ipō
dupr coarripit. Dñio qz lubricat z descēdit ad iusticia: z
ipā vacua inueniat epi p seccum: s. vñ plena grossis hūo
rib⁹ eis inuisat z diuersas generat passioēs. Sēdo qz qñqz
remanet in stomacho crudus inflatiōem z rugitū facit: et
in acetositate z fetozē vitē: z acetositas i ructu pblegmatis: fe
tozē putredo mēlācholie attēstaf: z hęc vñ sz diuersitatē
spērū pblegmatis. C̄ Circa q̄tra pte rōne dupl spēs pblegma
tis distiguit: z in illa pte sunt sex ptes. An pma ponit p̄mā
spēm pblegmatis q̄ ē pblegma insipidū. In sēda sēdam q̄ est
pblegma dulce. In tertia tertia q̄ ē salūis. In q̄tra q̄tra q̄
est acetosus. In q̄tra assignat necessitatē pblegmatis natu
rali. In sētra q̄tra spēm assignat q̄ est pblegma vitreū: z oīa
plana sunt q̄ dicit. C̄ Circa q̄tra pte spēs cholēri assignat
z in illa parte sunt due partes. In quaz pna assignat cho
lerā naturalē dñēs qz vna spēs cholēri naturalis est: z hęc si

tu in cistis fellis sicut i splene melacholia. In scda tagit cho
leris imatural e magic giat in stomacho: z bec hys gmatu
spes. Prima est succo lina: scda est cetrina: tertia est passina:
ad similitudine fucci pomis: vel passij quod est marrubij al
bi colare hys: quarta est crocus sibi eruginis eris. h aut
oia plana sunt p textu z p oes libos medicinis. Circa par
te ista ser inquirunt. Prima est vtriuq solus sanguis nutrit
membra: an alij vioties cu eo. Scdm est de varietate z multi
tudine humoru. Tertia est vtriuq humoru simul generant an
succesive. Quarta de transmutacione humoru. Quing specialio
ter de pblegmate acetoso. Sexta de omutione humoru.

Circa pmi sic procedit: z qris vtriuq solv sanguis nutrit: z
vr op no: h est alij vioties qng rontu. Prima talis. oē qd
nutrit autrimto sibi sili rontu: cu nutritio nibil aliud fit qd
pfecta assimilatio nutrimentu cu nutritio. Itē dicit baly in cō.
sup regnū. q vni quodqz in membris attrahit de nutritio qd
sue nature est sic: z sibi optinet: hys mēbris i cope dūano sunt
duerfa: q nutritum dūano nutritimēta: q z diuersis hys rō
ria: vr mēbra melacholica melacholiar sic de alijs. nō g mē
bra solo sanguine nutriunt. Scda rō bec est. qlia depdunt
a mēbris talia debet restaurari: h a mēbris cholericis chole
rica depdūt z sic de alijs: q p cholericā dicit restaurari: z me
lacholica p melacholicā sic de alijs: q p illor restaurantē nu
triu: q nō oia mēbra solo sanguine nutriunt. Si autē vocat q
alij vioties nō nutrit nisi cu admiscēt sanguini: q snt nec
sanguis sine alijs hys: vr nutrit. Tertia rō est talis: qz be
moxibz generant mēbra: z vioties qz terrenacitibz: terre
nascētia et elemētā. Itē dicit humoru pportionalē alcuē ele
mento: vr pblegma qz: z sic de alijs. Itē singula mēbra in
sui cōsistitioe bnt dñitum alcuē: elemētā: z eis generant
p mediū h qd est sperma: h cōsistitio pportionalis est res
tauratiō: q mēbris in q dñat melacholia necesse est nutri
ri restaurari melacholico nutrimento. z sic qlibet mēbru nutr
it ad viotē d hys dñis in sui cōsistitioe. Quarta rō bec est
qz est cūcti res z nutrit: sicut dicit pbs lib. de gñatiōe: h qz
ex obdus hys: vr sicut dicit ergo qz obdus hys: vr nutritu
tur nō qz: ergo solo sanguine. Quinta rō h est. Dicit lba. qz dū
bet mēbru parit egritudine qz supnatuē dñi viotē ex q
nutrit. vr sicut dicit neru nutritum hys: vr grossis melā
cholicis: h qz parit egritudine dñat curatiōis et grossis
hys: vr spāsiu: paralytūm z cōmiles: nō qz oia mēbra
solo sanguine nutriunt. Ad oppositū sunt sex rōnes. Prima
talis est. Solū ille dñi nutrit qd hoc vr nutrit necesse
est ipsū spoliari alijs hys: hys sanguis est hmoi sicut vult
ysaac in vmis dicit q sanguis nō nutrit nisi p mēbra
tur pblegmate z vtriqz cholericis: ergo solū sanguis nutrit.
Scda rō h est: vita stat p calidū z hūmidū: h p eadē cōseruat
res z nutrit: h solus sanguis est calidus hūmidus: ergo per
solū sanguine cōseruat res z vita in aial: qz ergo solo sanguine
nutrit. Tertia rō est: bec p calidū z hūmidū solū fit dñitio
z nutritio: h solū sanguis est calidus z hūmidus: ergo p solū
sanguine hēt nutritio. Quarta rō bec est. Dicit ysaac q ni
bil nutrit nisi dulce: z nō intelligit delectabile: h hys dulces
dñt: h inter oēs vioties sanguis est dulcis: qd ps: qz pbes
gma est ipsidū: cholera amara: melacholia pōtia spozio:
ergo solus sanguis nutrit. Quinta rō bec est: oia mēbra ba
bet aliqd cōe hys: viciā q est natura cōm in eis: z dicit q mē
de res cōnūmēt qd nutrit: h hō est nisi humor calidus z
hūmidus: ergo solus humor: q est calidus z hūmidus cōis est
ad nutrimentū: h solū sanguis est hmoi: ergo solū sanguis cō
munis est ad nutrimentū: h solū sanguis nutrit. Sexta rō p
te est aucto. ysaac q dicit q solus sanguis nutrit: sicut fit so
lus dulcis. Scda ad h dicit: q circa hoc duplex est inten
tio. Prima est quā dā ponit qz p solū sanguis nutrit. Alij
vō dicit q oēs vioties nutrit p puerfione ipoz. in sanguinē
nō. Scda est quā nos ponit: h qz oēs vioties nutrit: h h
sanguis q maxie fit amō nature maxie nutrit: nec alij viot
ies sunt supfluitantes sanguis: h vni qz cox est duplex.
quidā est qd necesse: vr dā dūuatiū: z necesse: vr duplex
quidā est qd necesse: q sanguis ad oia mēbra nutrit: z ali
qz est q quo nutrit receptaculū qz dē cōdicitur: nec cholera dñs
curat cū sanguis ad oia mēbra: z ipa inficit: z qz pte ipi

cholere nutrit cistis fellis: z ibi delegat ad stomachū z in
testina: z snt est de melacholia. Zuanuans ait: hys: snt
est duplex: qdā est nutrit ad stomachū z intestina ad cōfo:
tandū vrutē appetitū sic melacholiar: pōrtādū vrutē dī
gestuā in stomacho sicut cholera: z vrutē expulsiuā in inte
stina. Alij est q iuuat sanguine generare ad mēbra ipsūm
mūdicādo sicut pblegma lūquū z cholera. Sūz igit dū
ysaac q solus sanguis nutrit: intellexit hūmō sanguis alios
vioties inquitū snt necessari z iuuariū. Ad pmi rōnē
in dñi dicit q sanguis spoliat alijs hys: vr: hys quā dā ad
dispositiōes accidentales: sic est horribilitas q est in eis aū cō
uerfione: z nō quātus ad elementales q remanēt in eis post
puerfione sicut est delectatio et sntudo. Ad scdm rōnē
dicit q calidū z hūmidū fm viā illā idē est qd vni forme: qz
p vni formitate nutrētis cū nutritio stat z cōseruat vta: vel
pōt dicit q cal. z hūmid. dupl oñr: vel absolute vel i gñe. pī
mō modē vtrū q sanguis est cal. z hūid. z h mō nō ponit
q vita stat p cal. z hūid. h ponit q vita stat p cal. z hūidū
in gñe. Et p h ps foto ad terrā rōnē. h em nutritio stat p ca
liū z hūmidū: diuersificat fit per calidū z hūmidū hmoi fm
diuersitate mēbroz. Aliud cū hūmidū z calidū mēbru chol
ericū: z membris melacholica: z sic de alijs. Unde qdlibet mē
bru nō est qz quolibet calidū hūidū nutrit: h est calidū z hū
idū dñi fit hūidū. Ad aliud dicit qd in nutritio snt quatu
rō: Prima est delectatio quā insert in gustu aial: z h mō
pcedētiū est qz oē q nutrit p similitudinē nutrit: scdm est
pplexio snt. tertiū est pplexio debilitis: quartū est sntudo
pcept. istis tribz modis multa nutrit hie dulcedinis: res
em amarissima nutrit: pōt em fieri assimilatio nutrētis cū
nutritio: z ad hmoi assimilatiōem nō oēs q fit actu in sapore.

Circa scdm sic procedimus: z quērit vtrum vniū huius
mō: solus sufficit ad nutrēndū: videt q sic p dicitas rō
nes. Prima talis est: in gñatiōe vni est agens p mūm regu
lans sicut instrumentū sicut cal: naturalis: z vna materia
sustinet actionē sicut massa p mianaria: h vno agētē z vna
materia vni effectus resultat: qz ergo caloz naturalē agētē z il
la massa vni causat hūmō: z nō plures. Scda rō talis est
sicut plāta nutrit fit ptes plāte: similit nutritum: fit snt aial: et
partes aialis: anima em vegetabilis em pncipiū nutrēndi z ergo
in vtrōqz: h plāta nutrit vna qdā humiditate aquosa: qz
z aial vno hūmō: pōt nutritio nō ergo multū hūmō: snt nec
cessari. Ad oppositū sunt duo rationes. Prima talis est
humores snt ppter cōseruatiōē vite z restauratiōem de
perditū: h mēbra a qd fit depditio snt diuerse cōplexiōis:
quare diuersis indiget ad sui cōseruatiōē z restauratiōē.
hoc aut nō cōtingit nisi p vioties: ergo necesse est plures et
diuersos vioties esse ad nutrēndū corp. Scda rō talis est: si
cui calo: exteriori: z vna materia gñat diuersas substānas:
vr ps in multo in quo p caloz exteriori: generat spuma fer
vniuoctitas z vniū: snt est de caloz interiori: qz: vna ma
teria gñat diuersa. vni qd respōdet spume sicut cholera. z
aliud qd rīdet aquatū sicut pblegma: z aliud qd rīdet vr
ctuoctatū sicut sanguis: z qrtū qd respōdet fat sicut mē
lacholiar: necesse est qz ex vna massa q est in pōrtiā z h
ad iplura: et diuersos humores generat. qd excedimus.

Ad pmiā rōnē in cōtrariū dicitū qz hys caloz agēs fit vniū
fm sic: nō vni formiter sic: qz si fit remissus gñat plures
gma: h cōperat sanguine: si excedat generat cholera: z quā
dā grossam z terrestrē indubitatū si fit adurē. Snt hys mate
ria z massa fit vna fm se: nō tñ ptes eius snt vni forme: qz
quādā ptes hys lūquā inofam qz gñat pblegma: quādā gñat
ctuosas qz gñat sanguis: quādā subtilē acutam qz gñat
cholera: z quādā grossā et qz gñat melacholia. Ad scdm rōnē
nō dicit q nō est snt de plāte: de aial: qm in plātis par
tes snt vni forme: z iō vna hūiditate nutritā. In aialibz
snt ptes diuforme: z iō vni plures hūmiditatis nutritum.

Circa tertium sic procedimus: z quērit vtrū oēs humores
res simul generent vel successiue. videt q generentur suc
cessiue duabz rōntū. Prima tal est: in via gñatiōis pōt est
in cōpletū qz opletū: h pblegma in cōpletū est respectu fan
guis: qz pōt est gñatiō q sanguis: q humores generant suc
cessiue. Scda rō est talis z accipit a theophrasto dicitē i vniū:

q̄ p̄blegna p̄p̄ fit sanguis: s̄ oē q̄d est p̄p̄? altero nō simul generat cū ip̄o: q̄d humores nō simul generant s̄ successe. Ad oppositū sunt tres rōnes. Prima talis ē: oē agēs q̄d fit d̄positū materā s̄m quālibet p̄tē s̄uā: ratio p̄ducit plū res effect: ab eadē illa materia fit possibilibz ad ip̄os: sed ca lor naturā d̄positū mat̄ā d̄bit ē potēte: s̄m quālibet p̄tē s̄uā: z simū: z illa massa possibilibz est ad plures effectz: ergo ca lor: naturalis et ca simū p̄ducit oēs humores. Sc̄da rō talis est: natura fluat vtr̄: naturalis d̄positū simul m̄fam p̄tē sanāriā p̄ venas ep̄tēs: s̄m pp̄tās m̄ceras: z calor: natura s̄m simul agit in quālibet p̄tē illius massē: ergo qua rōne ca lor: naturalis generat vtr̄ humores: et vna p̄tē illz: eadē rō ne: p̄ducit aliā et alia p̄tē: sic necesse est oēs humores s̄i muli generari. Tertia rō talis ē: agēs vtr̄: z idē nō inten sus neq̄ remissus: q̄d simul: z in eodē tēp̄e agit in materiā vni cā simul: p̄ducit plures effectz: ab ea s̄i plures intendit: s̄ ca lor naturalis est vtr̄ respectu illz: massē: q̄ fit p̄ducit ad ea plures effectz: z plures humores. z hoc idē vult S̄al. in lib. p̄plexionū: z r̄arū in d̄icā q̄d. Ad hoc d̄icēdū q̄ oēs hūo res s̄m S̄al. simul generat: q̄ natura nō p̄p̄ intendit vtr̄ q̄ alteri. Ad rōnes in r̄arū d̄icēdū q̄ ḡratō humoz. est duplex. Q̄na est s̄m quā vtr̄ humoz: generat et altero: sic nō simul generant. Alia est s̄m quā oēs simul ex eadē massē sa generant sub suis vltimis d̄positionibus: z hoc modo oēs humores simul generant et s̄i c̄ntellec̄tū S̄al. z p̄mo modo t̄cep̄tibus: z sic nō est cōtrarietas.

¶ Tercia q̄ntū sic p̄cedim?: z q̄nt vtr̄ cholera d̄uertat i s̄a gūne ad b̄ vtr̄ nutriat m̄d̄ba sic possibile ē de p̄blegmate: z oñdā q̄ sic possibile ē b̄ntes alterari p̄vicia v̄t medicānā z redire ad aliā naturā: v̄t si aliq̄s fit cholera? s̄t p̄blegmari cus per d̄ictā p̄blegma inducēt: q̄ est possibile cholera s̄po lar suo acuminē: sui nimia caliditate p̄ d̄ictā z redire ad naturā sanguinis vtr̄ p̄blegmatis. Sc̄da rō talis est: s̄t ēst de vino z de humozibz: s̄ s̄i cur d̄ictū S̄al. sup̄ ap̄o. v̄no m̄o oīno corruptū pōt reduci ad naturalitātē: s̄ q̄ est oīno corruptū nō pōt reduci: q̄ s̄t n̄tē de cholera: q̄ cū cholera naturalis nō fit oīno extra regime nature: pōt reduci ad hu mozē maxime naturalē: humoz: maxime naturalis est sang uis: q̄ pōt reduci ad sanguinē. Tertia rō talis est: magis est possibile humozē naturalē reduci ad naturalē q̄ in naturalē lem ad naturalē: s̄ humoz: in naturalis p̄ alterantia reducī ad naturalē: q̄ cholera naturalis maxime poterit reduci ad humozē q̄ est maxime naturalis: s̄ h̄mōi est sanguis: q̄ pote rit reduci ad sanguinē. Quarta rō talis est. S̄it: z p̄parant hu mores inter se z elem̄ta: humores em̄ s̄m s̄m elem̄toz: s̄i cur d̄ictū S̄al. s̄ in elem̄tis z mutua z circularis est genera tio: q̄ z in humozibz: mutua est ḡratō: z sic et sanguine q̄ neraē cholera z cōverso: ergo possibile est cholera redire in naturā sanguis. Ad oppositū est auctōitas S̄al. s̄t in p̄tegni in ca. de h̄mōibz: q̄ dicit q̄ sanguis nō pōt cōverti in p̄blegmā: nec cholera in sanguinē: nec melācholia in cholera tā. s̄ cōverso: z c̄ v̄t p̄tē est sic ut ipe dicit q̄ coctū nō pōt incrudari: s̄ crudū pōt decoq̄. Ad hoc d̄icēdū q̄ v̄terio bu moz ē duplex. Quēdā em̄ est p̄ v̄teriozē decoctionē: z s̄m b̄viciā v̄teriozē d̄uertit in sanguinē: z sanguinis cholera nō cōvertit. Alia est s̄m quā cōtingit humozē p̄suarī a suo qualitatibz: z q̄d poterit est in ip̄o de sanguine reducī ad actū in naturā sanguinis: z s̄m b̄viciā cholera pōt redire ad naturā sanguinis: z hoc nō nō intelligit cōstant. s̄ h̄mōi nō z p̄ s̄m s̄m rōnes. ¶ Sc̄do q̄nt circa s̄ vtr̄ humoz: ad s̄i tas nutriat: z d̄icēdū q̄ nō pp̄tē q̄ aquositas multū distat a m̄d̄ba: z multū accedit ad naturā elem̄toz: sed tū inuaz humores z cōm̄icē eis: z reddī eos p̄biles v̄t penetrant ad membra nutriendā.

¶ Tercia q̄ntū sic p̄cedim?: z q̄nt vtr̄ p̄blegma acetosum generet a frigiditate vel caliditate. et videtur q̄ a caliditate: quia caliditas z frigiditas interior: p̄portio n̄t caloz et frigiditatis exterioris: sed videmus acetum generari per ebullitionem calozis in succis z in humiditatibus. sicut pas sū v̄no: ergo similiter per ebullitionē p̄blegmatis in stoma cho p̄blegma fiet acetosum. Sc̄da rō talis est. d̄ictū Aulē. q̄ q̄nt q̄ sanguis dulcis accēt in stomacho p̄ ebullitionē: s̄ s̄i

p̄blegma: s̄ ebullitio s̄m sit per calozē: q̄ p̄blegma aceto sum p̄ in ebullitione causat a caliditate. Tertia rō talis est. z est auct. v̄t in lib. s̄ebm̄ d̄icentis: q̄ p̄blegma acetosus q̄nt q̄nt et frigiditate: q̄nt q̄ caliditate. Quarta rō talis est. Omne p̄blegma acetosum est corruptū z putrefa ctū: s̄ oīs putrefactio fit mediante calozē: q̄ oīne acetosum ḡn̄bit mediante calozē. Ad oppositū est auct. v̄t in d̄icē. q̄ p̄blegma acetosus significat interās frigiditātē: q̄ causat a nimia frigiditate. ¶ Sc̄do. ad hoc d̄icēdū q̄ circa hoc du p̄tē est in r̄t̄no. Prima q̄ p̄blegma acetosum multo mō cau fiat a calozē est: s̄t frigidū valde: z nullū d̄m̄m s̄t cū s̄i d̄m̄. Sc̄da est quā nos ponim?: s̄ q̄nt q̄nt acetositas caliditate: q̄nt q̄ frigiditate. Ad rōem in d̄m̄ d̄icēdū q̄ du p̄tē est cā acetositas. quēdā est cā remota: z sic calor cā est acetositas: factio ebullitionē in h̄mōibus. est alia cā p̄tē mar: z sic frigiditas ē cā acetositas: q̄ p̄ ebullitionē quā ita cā calor: inducī frigiditas in stomacho: sicut p̄s in v̄no. S̄a cā: em̄ p̄ sui ebullitionē d̄soluit p̄tes subtiles z accitas v̄t: que s̄unt calide q̄bus ehsalat: remanēt p̄res aq̄ose que s̄unt frigidē: z sic v̄t̄o introducī l̄b̄ frigiditas q̄ in potē tia: q̄ cū v̄t̄ p̄t̄ v̄t̄ reddīt ip̄as caliditas. ¶ Sc̄do q̄nt circa hoc vtr̄ adq̄tas immediate sequit frigiditate vel caliditate. Ad hoc d̄icēdū q̄ aquositas ḡn̄atur multis modis. Q̄no mō a stomachi frigiditate: sicut in rem̄b: z in h̄mōibus digestione debilitē. Sc̄do causa q̄ p̄t̄ v̄t̄ replenō: z sic pōt causari i h̄mōibz h̄mōibz stomachi cholericū p̄pter frictū replenōē impedientē digestiōne. Tercio mō p̄pter frictū rā z s̄citate i stomacho: v̄t i stomacho: est sic caliditas: nō t̄ m̄l tam cū pōt recipē quāntitate. z inde ḡn̄at adq̄tas. Quarto mō ḡn̄at p̄t̄ r̄aritate p̄ozoz. v̄t penetrat fr̄q̄z ad interiora corpus: et debilitat calozē: z inducī adq̄tas: acetositas. Quinto mō causa q̄ p̄t̄ nimia resolutionē h̄mōi s̄ubstāntialis factā a calozē: z inde erāt h̄mōis: sicut aq̄ v̄t salina pos: z est s̄i s̄i lignis viridibz: ad ignē appositis a q̄bz erit v̄no: z isto mō mel acetit i stomacho cholericō: z s̄ s̄ fr̄ acetositas sequit caliditate. ¶ Tercio q̄nt circa h̄mōis res dulcis accēt in stomacho: z v̄t S̄al. q̄ acetosum quādē respectu dulcē: z natura p̄cedit i stomacho s̄m v̄teriozē decoctionē: nō s̄ fr̄ incrudatōis: z sic v̄t q̄ res dulcis nō fiat acetosa in stoma cho: s̄ res acetosa fiat dulcis. Ad hoc d̄icēdū q̄ dupl̄ ḡn̄at pas sū: vel h̄mōi in corpore. v̄no mō p̄ v̄teriozē decoctionem: s̄ res dulcis nō sit acetosa in stomacho. alio mō p̄ corruptiō nē v̄t ehsalatōne n̄t s̄ubstāntiā s̄ue p̄ spoliatiōne s̄ue p̄p̄tē cōplexiōis: z sic dulcis fit acetosum in stomacho.

¶ Circa t̄rtū sic p̄cedim?: z q̄nt q̄nt cholera magis cōm̄i scēat cholera z faciat v̄nā sp̄s p̄blegmatis q̄ est p̄blegma sal sum: q̄ cū alijs h̄mōibz: z v̄t q̄ s̄ nō sit v̄t: q̄ p̄blegma ma gis salis cholera q̄ alijs h̄mōibz: ḡ cholera min⁹ bz misceri. S̄i us v̄o dicit auctores. Solo ad h̄ d̄icēdū q̄ om̄itio est d̄m̄s magis notabilis ē: s̄ h̄mōi s̄m̄icēat s̄i nō p̄s om̄itio. Itē p̄blegma nō s̄m̄icēat melācholie p̄t̄ fr̄silitē z v̄tificatē v̄t v̄t̄. ¶ Sc̄do q̄nt circa hoc quare q̄d h̄mōes natura les v̄t̄ receptaculū s̄i epar. Innaturalis v̄o nō h̄nt p̄p̄tē receptaculū s̄i depurati. Solo d̄icēndū q̄ bu p̄tē q̄m h̄mō res naturales sunt: s̄m̄ regimē nature: z v̄o natura depura ut eis m̄d̄ba s̄i epar. Innaturalis v̄o nō s̄m̄ s̄i s̄m̄ regimē nature: nec natura t̄d̄it eos q̄ s̄uare. S̄s: s̄c̄ q̄nt q̄nt naru ra nō fecit receptaculū p̄blegmatis sic cholera: z melācholie: z sanguinis. Ad hoc d̄icēndū: q̄ natura incruentat melācholie liā z cholera: quā nō ita p̄portio n̄t ad nutrimentū: s̄ p̄blegma: z q̄ s̄m̄ v̄t̄ v̄t̄ v̄t̄ nature: sed p̄blegma s̄cēat r̄t̄ū est: v̄t̄n sanguinē cōuertat z m̄d̄ba nutriat: z ideo d̄iscursū s̄i sanguine per venas ad oēs partes corporis n̄t r̄t̄as: z ideo natura nō fecit p̄blegmatis p̄p̄tē receptaculū: sanguis v̄o cum sit amicus nature nō incruentat in ve nis: sed libere d̄iscursū ad oēs partes corporis v̄t eas nutriat z cōferuet. ¶ Q̄nt̄io querit quare h̄mōes innaturalis magis generent in stomacho. Ad hoc d̄icēndū q̄ stomachus est sentina oīm superfluitatum corporis z humoz: v̄t d̄ictū S̄al. v̄t̄ v̄t̄ in s̄m̄ p̄ ap̄o. q̄ stomachus se s̄s in corpore ad recipiendū oēs superfluitates corporis: sicut se s̄s d̄oica in ciuitate ad recipiendū oēs feces: z ideo humores

in stomacho cōmīte illis superfluitatibus corruptis macie
corumpuntur et sunt innaturalia.

CMoia lectio.

Cibus nō corrūpī in stomacho ex accidētībꝫ q̄
extra naturā patīf stomachꝫ duobꝫ modis. Aliquī
enī manet cibꝫ i stomacho q̄ i digestiōe mediā p̄nīf
q̄ dīuidatꝫ digeratur et euacuetur. Aliquādo scōs
cibus suscipitur p̄iore subtiliō: vel equalis p̄ioꝝ
ri. p̄ioꝝ ergo iam decocto et a stomacho descendit
re: deponit feci scōm cibꝫ: et necessario crudissimus.
Hic autē cū ita crudus ad epur deueniat: epurꝫ in
cadē cruditate ad cetera membra corpōis dimittit
non incerti sumus quin post longum tempus by
dropis et hypofarca generentur. Unde necesse
se est nō sumi cibū nisi stomacho mīdicato p̄ioꝝ
cibus et rebus alijs. Secūdo cibus corrūpītur: et cū
cibus accipitur ab initio grossius: et ad digerendum
tardus. Post autē subit subtiliō: et digestiō faciliōꝝ
qui et sui leuitate cito digestus: et exire incipiens:
a grauiō: prohibetur egredi. Remanens ergo ibi
aliquātulū mutatur in fumoītatē: et genꝫ cholericū
quibꝫ stomacho naturaliter est calidus: vel in acco
lōite et putredine: quibus stomachus est frigidus.
Unde oportet a cibus leuioribus incipi: et ad digerē
dū faciliōꝝ cibus. Postea nō grossioribus et tardiorī
ribus dicitur: vt cū descendat subtilis digera. urret
nō offendat a quo retineatur. Respondebimur ta
mē a sophistis. Quare inquit negasti q̄ incipias
a subtili cibo et leuior: post autē si grossio: succedat
cibū grossiōꝝ nōdū egredi: sicut autē asseruisti de ci
bo mediato in digestiōe: tūc si superuenit vel co
subtiliō: vel equalis sibi ambo in simul diffunditur.
Respondendū est his falsum opposuisse. Nos enim
ibi posuimꝫ si cibo p̄ioꝝ sit subtiliō: vel p̄ioꝝ equa
lis in subtilitate: p̄ioꝝ digesto cretū: necesse est al
terū egredi et sui subtilitate et lubricitate. Brossum
nō cibum leuiorē sequētē et co digesto p̄ioꝝ expulsi
ua s̄tus q̄ in stomacho est: exire compellit: qui repu
gnat et grossitie sua que nō sūc actioni obediāt quo
ad digestiōē expleat: et lubricus mollis q̄ fiat: quem
tūc eadem virtus expulsiua expelli adiūuat.

CTerminata diuersitate diete a parte cōlerionis et cōpo
sitionis corpōis recipientiū: assignat diuersitatē eius a par
te accidentiū que extra naturā patīf stomachꝫ. Hec autē
pars spectat ad presentē lectionē. **C**Diuisio. Diuisiō autē
hec pars in tres partes. In quarū prima ostendit quomo
do cibus in stomacho corrūpī post acceptiōē cibi: in quo
post semidigestū crudus accipit. In scōa s̄s in bac. Secūdo
de corrūpītur cibus et cū cibus accipit ab initio grossus. ostē
dit quomodo per acceptiōē grossi in principio: et subtilis
in fine cibus corrūpī. In tertia: s̄s in bac. Respondebimur
tamen a sophistis. mouet dubitationem circa predicta et ip
sam soluit. **C**Circa primā partē duo p̄ponit. Primo dat
p̄mū modū corrūptiōis cibi in stomacho dicēs q̄ duobus
modis cibus corrūpī. In secūdo corrūpī et accidentibus cōtra
naturā. Primo q̄ accipit cibꝫ p̄mū q̄lūcūq̄ et in media cū
digestiōe alij accipit: et tunc p̄mū labif ad epur cū sit coctus
et fecū fert scōm crudū: et inde oppulsiōes generātur: et gra
ues morbi: sicut asclites q̄ est p̄s bydropis et agistate cō
tenta in vētre. p̄ueniēs: et hypofarca q̄ est alia spēs et ma
teria inter autē et carnē extra cōtēta. Secūdo dat modū occi
dendi cibū dicēs: q̄ p̄ioꝝ nō debet sequē cibus accipī nisi
stomacho a p̄ioꝝ expedito. **C**Circa scōam partē duo p̄o

ponit. Primo dat scōm modū corrūptiōis cibi in stomacho
dicēs q̄ scōo corrūpī cibus in stomacho cum grossus p̄o
mo accipit: et deinde subtilis obstatū inueniēs nō pot̄ epi
re et signata: et in fumū: et in malas qualitates cōuertit.
Secūdo dat modū ordinis cibi extra p̄dictā corrūptiōē dicēs
q̄ 16 os p̄mꝫ cibus hūius subtilis accipit: vt cito digestus
descēdat: et grossius nō inueniat obstatū: ad fundū in q̄
viget digestiō: descēdat et p̄fecte digesta. **C**Circa tertiam
partē p̄cedit circa q̄stionē: et primo mouet ea dicēs. q̄ sop̄i
ite repp̄dēt nos. nā hūius dicimꝫ: q̄o subtili p̄mū acci
pto et grossio sequētē subtilē descēdere et nō grossium fecū
trahere: sed stomachū primo expēdre: et vt grossius obstatū
scōm nō inueniat in descēsu. Quēret ergo quare similiter non
est in his figur in cibo mediato digesto et crudo: vt sicut fecū
coctus fecū trahit cibi: crudū: similiter subtilis grossius. Hāc
semicocto subtilis: et crudo grossius affimulat. Secūdo sol
uit q̄stionē dicēs: q̄ falsa est oppositiō. Nam dictum est p̄m
mo: q̄ aut p̄mꝫ cibū leuiorē sequat vel egue subtilis: vel
amplū aut mū: subtilis cū ip̄o facta: et coctio et vi
grate: s̄s cū subtilis p̄mꝫ accipit: cito digestus descēdat: et grossius
sequē retinet a natura: et vt expulsiua nō expellit ip̄m
quousq̄ et digestiō cōpleat: et postq̄ est mollis et digestus
autē expulsiua expellitur: hec est intentio huius partis.
CCirca p̄tē istā dīq̄s funt q̄stia. Primo est de ordinati
one ciboꝝ. Scōm est de cōtrarietate auctoꝝ circa ordinati
ōne ciboꝝ. Tertius est de ordinatiōe porus ad cibū. Quartum
de multitudine ciboꝝ diuersoꝝ in eadem mēsa. Quintus est
vt repleno nimia p̄ necesse post inanitiōē q̄ cōtrario.
Sextū pot̄ esse de re accipiēdi diēta.

CCirca p̄mū sic p̄cedit: et ostendit q̄ grossa cibarā dicit p̄m
accipi p. v. rōnes. Prima talis est. Dicitur autē: et ylaac q̄ ci
bi subiles in stomacho calido multum siue naturaliter siue
accidētaliter adurēt de facili: et de facili cōuertunt in genꝫ
cholericū. et cā hūi: est q̄ nō possunt resistere calori: s̄ infere
lio: pars stomachi calidior est q̄ superior: ergo si cibi subile
res p̄ius assumant q̄ grossi: cibus cōuertunt in genꝫ chole
ricū q̄ si post grossos assumant: hoc est accipiēdiōis natu
ræ: q̄m b̄ de facili facerēt: febres cholericas: ergo necesse
est in cōmestione cibarā grossa p̄ius accipi. Scōa ratio
talis est. materie grosse et indigeste duo sunt necessaria ad
hoc vt digeratur. i. mos et forte et aget: et bec duo cibꝫ grossi
suis requirēt: necesse: ergo cū in inferiori partē stomachi sit for
tio: calidior et naturalis est in superior: necesse est cibum
grossum ad hoc q̄ digeratur: vt cōuertat immediate ad fundū
stomachi: hoc autē nō pot̄ esse nisi p̄mꝫ expibeat: ergo necesse
est cibi grossius p̄cedere cibum subtile. Tertia rō talis est
stomacho existēte multum calido naturaliter vel accidētaliter
ter p̄cipit autē materiam dari frigidā: sicut sunt fructus frigide
et etiā aqua frigida: vt calidus rebemēs in fundo possit rēp̄
rari: s̄s cibi grossi sunt frigidū: sicut caro bouina et cōmēstia
ergo p̄ius debet descēdere ad fundū stomachi: vbi magis vt
ger calid: q̄ cibi subtile: s̄s hoc non pot̄ esse nisi expibeant
p̄mꝫ: q̄ cibarā grossa debet p̄cedere subtile. Quarta ratio ta
lis est: agēs et materia debet p̄portionalis: vt si agēs est for
te materia deest fortis et grossa: et si agēs est debile mate
ria deest subtilis et debilis. et debita est p̄portione agēs
cū partē resultat debilis effectus: fed calid agēs in fun
do stomachi est fortis et super: debitiō: ergo cibum grossi
suis et fortis deest in fundo stomachi: et subtilis super: s̄s
nō pot̄ esse nisi cibꝫ grossius p̄cedat subtile: ergo necesse est
cibi grossius p̄cedere subtile. Quarta rō talis est: si cibus
subtilis p̄cederēt: cibus grossius suspēctus cōp̄m̄it ip̄m
et facit ip̄m exire a stomacho indigestū: hoc autē malū est fm
naturam: ergo subtilis cibū nō debet p̄cederānt grossi in
mēsa: s̄s portus cōtrario. **C**Ad oppositū sunt tres rōnes.
Prima talis est. Dicitur enī: s̄al. i. cō. sup. ap̄o. q̄ sicut ignis
p̄pter multitudinē hūmōꝝ extinguit: vel quia sunt fortis et
calid: ad cōuertendum: vel quia sunt viridia. Similiter ca
lo: naturalis extinguit: vel quia cibū grossi: vel q̄ multū. T̄ta
calo: naturalis in principio est debilis. vt cibarā grossa est
nō cōueniūt nisi p̄ius cōtēret per cibū subtile: quia extin
guetur a grossis: et sic videtur q̄ subtilis cibus semper
debet p̄ius

debet prius accipi q̄ grossus. Sc̄da r̄o talis est. Dicit ysaac q̄ si cibus grossus primo accipiat: cibus subtilis sup̄ adducens n̄is cito digerit c̄ sit facilis digestio: r̄ n̄o p̄mittit egredi p̄pter cibū grossiorem: vñ cōuertit i gen̄ d̄olentē i h̄m̄b̄ r̄om̄ ad p̄ calidū: vñ in accotefactis vel p̄urotinē in hab̄itū stōmachij frigidū: vocat̄ multū nec naturę: q̄ cibus subtilis n̄o d̄ p̄cedit̄ n̄i subtili: sed cōuertit̄. Tertia r̄o talis est: r̄ ē acta. Dicit̄. Raf. r̄ d̄ d̄. r̄ Jobes b̄sp̄alēsis i epla alexādr̄i dicit: q̄ cibaria subtilia prius debēt ordinari. ¶ Sc̄do. dicit̄ q̄ p̄uocatur̄ ē inter aucto. fol̄ em̄ serap̄. p̄cipit q̄ grossus cib̄ p̄mo accipiat: r̄ postea subtilis. Mos aut̄ dicit̄: q̄ p̄m q̄ oēs fere auctores supponūt: q̄ subtilia p̄ p̄ debēt dari: cito digerunt̄: r̄ descendūt. r̄ cito stomacho expedit̄ se ab illis: n̄o vñ p̄cedit̄ cibaria grossa: q̄m̄ c̄ to ad locū digestiōis descendūt. vñ postm̄ dicit̄ vniuersal̄ q̄ c̄ h̄m̄? ē tripler. Sc̄da ē. ne natura ipcedat i sua op̄atōe: r̄ vt cito se expedit̄ a digestiōe cibū subtilis. Sc̄da est ne cibus subtilis corripat q̄ cito digerit̄: ut egrediat̄ a stomacho. Tertia est vt calor: naturalis p̄ferat̄ p̄ cibū subtilē: r̄ n̄o v̄goret̄ ad cibū grossum digerendū. ¶ Ad rōnes infimil sic possit solui q̄ calor: stomachi dupl̄ m̄ dicit̄. Vno n̄o pur est ead̄ r̄es valde rep̄m̄ actū in latitudine sanitatis: r̄ tūc nec ab neq̄ poss̄ p̄cedit̄ cibaria subtilia: imo semp̄ grossa. Alio n̄o d̄ d̄ r̄. pur cōsistit in vna r̄ep̄m̄ actōe: r̄ sic tria sunt cōsiderāda. Sc̄da n̄i est p̄oportio cibi ad fontitudinē caloris r̄ v̄tus. r̄ sic cibaria grossa d̄nt p̄ accipi p̄pter fore calōē in fundo stomachi: r̄ b̄ n̄o intellet̄ serap̄io. Sc̄da est p̄m̄itio cibi c̄i cibo vt cōp̄atio vni? ad alterū: r̄ sic subtilis cōp̄t̄ p̄mo: cito descendit̄: r̄ n̄o impedit̄ ne ad locū digestiōis grossus descendat̄. Tertio est v̄tus cibi ad corp̄: p̄m̄ q̄ p̄t̄ inuamētū vñ nocumētū: r̄ hoc m̄o subtilis vt p̄cedere r̄ grossus vs̄ seq̄. sic intellet̄ auct̄. Raf. r̄ ysaac. ¶ Sc̄do querit̄ circa hoc q̄ cibaria debēt p̄cedere in calida cōplexione: r̄ q̄ in frigida. r̄ ostēdit̄ q̄ grossa debent p̄cedere r̄ calida cōplexione: r̄ subtilia in frigida. Dicit̄ auct̄. q̄ in stomacho igneo cibaria grossa b̄t cōuertit̄ r̄ subtilia adurunt̄. Et c̄a h̄m̄? q̄ cibaria grossa fortis sunt resistēte: r̄ p̄oportione fortissimo calori naturali. subtilia p̄o cito adurunt̄ r̄ cōuertunt̄ ad ignē calōē: r̄ sic cibaria grossa magis p̄cedit̄ huic cōplexioni q̄ subtilia: s̄ q̄ magis cōp̄t̄ p̄ vs̄ exph̄beri: s̄ q̄ grossus in calida cōplexione p̄ vs̄ exph̄beri q̄ subtilis. r̄ p̄ oppositū arguit̄: in frigida cōplexiōe. q̄ d̄ d̄. Sc̄da sunt causę. Sc̄da r̄o talis est: digestiua stomachi frigida non p̄t̄ sup̄ digestiōes cibū grossi: q̄ om̄e m̄d̄iū sup̄hu r̄ infrigidatū defectas h̄s op̄ationes: sicut dicit̄ d̄ d̄. in cō. sup̄ ap̄bo. s̄ fortis digestiua stomachi potēs est sup̄ cibū grossum digerēdū: q̄ p̄oportione ei: sed q̄o alicui p̄oportione: prius est cōuenit̄ q̄ q̄ ei n̄o p̄oportione: s̄ cibus grossus p̄ vs̄ dari stomacho calide cōplexionis q̄ subtilis stomacho frigide cōplexionis cōuertit̄. ¶ Ad oppositū sunt due rōnes. Sc̄da talis est: magno appetitū magno r̄ grossus cibus cōp̄t̄: forti en̄ agēt̄ forte patēs vs̄ respōdere. s̄ in eis q̄ sunt frigide cōplexionis magno est appetit̄: sicut dicit̄ d̄ d̄. in regni. r̄ loquit̄ ore appetitū naturalē. q̄ prius cōp̄t̄ cibus grossus: r̄ deinde subtilis: r̄ cōuertit̄ in eis q̄ sunt calide cōplexionis c̄i in eis fit p̄parua appetit̄. ¶ Sc̄da r̄o talis est. in stomacho frigido p̄t̄ digestiua ē frigida. vñ magis indicat̄ cōstataōe: s̄ i fundo h̄m̄i stomachi calō: naturalis maior est: r̄ magis v̄get̄ q̄ in ore stomachi. r̄ in ip̄e cōstata: sicut dicit̄ ysaac. r̄ q̄ est talis prius vs̄ exph̄beri. s̄ in frigida cōplexione cibus grossus vs̄ exph̄beri. Ad hoc dicit̄ q̄ in stomacho calido sicut cholericō naturali cibū grossus vs̄ p̄cedere: r̄ subtilis subseq̄: r̄ cōuertit̄ i stomacho frigido. r̄ bui p̄stionit̄ videt̄ auct̄. sc̄ntre. Ad primā rōnem in h̄m̄i dicit̄ q̄ i stomacho frigido calor naturalis i p̄ncipio sopit̄. est. r̄ appetit̄ est magno p̄pter inanimiōes m̄b̄n. vñ quānt̄ est de appetitū cibi: magno r̄ grossus vs̄ prius exph̄beri cib̄: s̄ cito certūq̄ calōē naturalē c̄i sit debilis r̄ sopit̄ in h̄m̄i stomacho. hoc aut̄ summoque causā est: q̄ ideo cibus subtilis vs̄ p̄cedere: v̄get̄ calōē naturalē r̄ cōstare: r̄ si potēs supra cibū grossū digerēdū. In stomacho p̄o calido: q̄ fortis est r̄ calor: naturalis fortis: ideo cib̄ semp̄ vs̄ p̄cedere

grossus: r̄ subtilis subseq̄: licet appetit̄ n̄o sit tant̄ in h̄m̄i cib̄: q̄m̄ magis videt̄ calor r̄ virtut̄ q̄ appetit̄. Ad sc̄dam rōem dicit̄ q̄ licet calor: naturalis sit totus: in fundo stomachi resp̄ p̄ctū partē sup̄ioris: s̄ sit est debilis in p̄partatōe ad cibū grossū: q̄ si p̄t̄ h̄m̄i stomacho cōp̄t̄: multū grauaret̄ naturā. r̄ si cibus subtilis sup̄uenerit̄ grauaret̄ naturā dupli c̄i grauato: q̄ n̄o est potēs supra vni: nec supra alterū: s̄ q̄ subtilis c̄i sit facilis digestiōis r̄ facilis v̄erōis ei cōp̄t̄: n̄o alit̄. r̄ ideo fol̄ vs̄ exph̄beri: s̄ in h̄m̄i cib̄ grossus r̄ subtilis sunt administrāda m̄o i stomacho: subtilis vs̄ semp̄ p̄cedere vt calōē naturalē c̄taret: r̄ cōstare. r̄ ita vs̄ post̄ p̄t̄ cibū grossū digerere r̄ trāsmutare. ¶ Tercio q̄nt̄ circa hoc q̄ cibaria debēt prius dari in regione calida r̄ in frigida. r̄ videt̄ q̄ in calida grossus cib̄ prius cōp̄t̄: q̄ sit est de regione r̄ cōplexiōe: s̄ in cōplexione calida stomachi grossus cib̄ cōp̄t̄: q̄ sit in regione calida grossus cibus p̄p̄t̄ prius. ¶ Ad oppositū est bec r̄o. In stomacho habēt calor fortē cibaria grossa p̄p̄t̄: s̄ in regione calida sicut dicit̄ auct̄. boies debēt h̄m̄i vt̄te digestiua r̄ oēs vt̄tus sunt debiles. vñ sunt pullianimes et apti ad studiū: q̄ c̄i in stomacho h̄nt debile vt̄te: cibaria subtilia cōp̄t̄ant r̄ n̄o grossa: q̄ in regione calida subtilia cibaria cōp̄t̄. cōuertit̄ in frigida. ¶ Solutio ad hoc dicit̄ q̄ in v̄traq̄ regione subtilia cibaria p̄t̄ dari: vñ in grossus def̄min? nocumētū videt̄ in regione frigida q̄ calida: boies in frigida regione vt̄te r̄ calōē naturalē h̄nt fortē. Ad r̄oem dicit̄ q̄ n̄o est ille de regione r̄ cōplexione: q̄ cōplexio cōt̄ fortit̄ vt̄te digestiua: s̄ cōplexio calida regionis debilitat̄ ea. ¶ Quarto q̄nt̄ circa hoc vt̄ri v̄tuofo debet p̄ vs̄ exph̄beri. r̄ ostēdit̄ q̄ sic d̄ac r̄oem. dicit̄ Raf. cōm̄to sup̄ ap̄bo. q̄ in forti appetitū canino v̄tuofo prius vult̄ d̄ari: s̄ in p̄ncipio cōm̄tōis appetit̄ fortis est r̄ nimis excaita: ergo in p̄ncipio v̄tuofo debet dari: r̄ n̄o post̄. Sc̄da r̄o talis est illud q̄ calor naturalē v̄fortat̄ prius est exph̄beri: v̄tuofo prius sunt exph̄beri. Ad oppositū est calōē. In v̄tuofo prius dens aut̄ sequit̄ alit̄: cib̄ aut̄ n̄o. si n̄o sit stomacho repleto ph̄sicalia replechone. r̄ sic m̄d̄ia remanēt̄ inanita: q̄ nihil aut̄ part̄ illis trāsmut̄. s̄ aut̄ nimis nos. Si p̄o sequit̄ alit̄ cib̄ aut̄ est subtilia aut̄ grossa. Si subtilis sit v̄tuofo fa cūit̄ ip̄m̄ elenat̄ r̄ sup̄nat̄: r̄ sic p̄urect̄. c̄i n̄o descendat̄ ad locū cōtōis. h̄ aut̄ sit m̄k̄n nos. Si p̄o cib̄ sit grossus: tūc facit̄ ip̄m̄ lub̄: care c̄i sit granis. Sc̄da r̄o talis est v̄tuofo sit h̄m̄i: n̄o d̄nt p̄ vs̄ exph̄beri. Sc̄da r̄o talis est n̄t̄ q̄ in regimē sanitat̄ fastidiū graat̄: est p̄cedim̄ d̄: s̄ v̄tuofo sunt h̄m̄i: dicit̄ ysaac. n̄o s̄ debēt p̄cedim̄ nec etiā post̄ alit̄ cibū debet accipi: q̄ generat̄ nauisā r̄ vomitū q̄ cōcedim̄. ¶ Ad rōnes in h̄m̄i dicit̄ q̄m̄ in exph̄bitione cib̄ duo sunt cōsiderāda. Vni est sedatio appetit̄: r̄ p̄m̄ hoc gulofo prius sunt v̄tuofo offerēda. Sc̄m̄ est regimē sanitatis r̄ cōseruatio corp̄is in vt̄te r̄ v̄gore. r̄ hoc m̄o v̄tuofo n̄o d̄nt p̄ vs̄ exph̄beri: nec etiā post̄. ¶ It̄e appetit̄ est duplex. vñ est naturalis: r̄ huic n̄o p̄cedit̄ v̄tuofo fa. alit̄ est immaturalis r̄ huic cōp̄t̄ r̄ prius debet exph̄beri. Intellegit̄ d̄ d̄. qui est canis? appetit̄: de alio n̄o. It̄e calor est v̄o pler. quidā est naturalis: r̄ istū n̄o cōstare v̄tuofo: nec ad ip̄m̄ cōuertit̄. It̄ d̄ d̄ q̄ si vt̄re lapare voluerit: debet de re v̄tuofo c̄i verbis lapariū: sicut est p̄nqueo postea malua r̄ mercurialis sine alio alio subseq̄ente: r̄ precedente in eadem mensa. ¶ Circa secūda q̄ p̄cedim̄: r̄ q̄nt̄ de v̄tate auctoꝝ in ordine cib̄oꝝ. Sc̄rapion em̄ r̄ ostēdit̄. ponit̄ q̄ grossa prius debēt accipi r̄ subtilia seq̄. Job. b̄sp̄alēsis i epla missa magno alexādro: dicit̄ q̄ cibaria subtilia prius debēt exph̄beri. It̄e dicit̄ Raf. p̄ causa cōruptiōnis cib̄oꝝ est p̄ accipere grossa cibaria r̄ deinde subtilia. It̄e dicit̄ auct̄. q̄ grossus cib̄ aut̄ subtilis n̄o vs̄ accipit̄: sed si aliq̄ comedat vni: n̄o comedat reliquū in ead̄ m̄sa. It̄e dicit̄ magist̄r q̄ si cibus sit subtilis r̄ masticabilis: prius debent accipi: sicut sunt p̄na: si cibus: r̄ h̄m̄i. Si p̄o sint cibaria subtilia debent subseq̄ere

Lectio decima.

Dueritas ciboz et naturis eoz duob' fit modis. natura ci simpliciter aut opoſita. Simpliciter incho natura ſue ſubſtantie: et ſui liquoris in coctioe apparete vna. copoſita cu duz ſunt nature dicit: et opoſite. I. vt natura ſubſtancia opoſite repugnet liquoris ſui nature. Simpliciter ſapor ſue ſubſtantie ſcilicet bz ſui liquoris i coctio ne appareret. Sit aut ſapores. viij. dulcis: vinctuoſus falſus: amar: acutus: acroſus: ptoicus: et abuſiuſi ne ſapores. Dulcis: ſi pure dulcis fuerit omni caris macula acuminis ſue viſcoſitatis: et ſaporoſus: quibus alijs cibis dñane nature crit: q: natural' ſanguini vicinijs: mudiſicās et qñ lauas nocumēt' abſ inſit' guſt' et ſenſus: vtrē repate bñeactās ſine labore nature. Am' et acro eſt' repata et digeſtōe a ſtomacho vel ab iſteſi nis egeſtōe natural' et cential'. penetrat aī venas nō et natura ſua: ſ; acciditral'. Si em' mēba: a corpis dulcorē nō cupierit: et ſibi iuita traxerit: et natura dulcoris et neceſſitate appetit iſteſtina mouer: et ſe ſtinare egredi et colatiōe et lotura ſua. Li ergo mēba ſemp ſibi alliciat qd i nutrimentū accipiūt: ma' ē nutrimentū oīm ſapoz alioz. Q: ſi ſubſtancia ſua cōmūta ſit et ſolida: maio: crit mēbis confortatio ſua: qñ in eis plus morat: et tardi' diſſoluſi. Si aut' cū dūbz coct' ſuo viſcoſitate bz: ſicut dactyli vclociter et ſtōa cūo erit: ppter ea q: cū lotura ſua deſt ſibi lubricitas qd aut' iude ad venas penetrat a dore tardē neceſſe ē digeraſ. ppter viſcoſitate et groſſitate ſua. vñ et ſpe gñaf oppilatio poſozum et cparis et ſplenis: et mutatio i putredine et corruptione ſit: gñaf inde diuturna febris et ceterē comititōes dulcedinis copoſite et paſta et oleo et melle ſue fritā in oleo: ſicut zypule et cris ſpelle ſit et ſilla. Qui dulcoris natural' ſit ſua ſicut mcl apū: bñt acuta dñtutē ab aialib' illd gñantib' ſi bi pñtia. vñ et lauatiū et mudiſicatiū et groſſe et vñ ſeole bñiditate: ſit colamētū. iōg ſi vīres patas vtr' ad cpeclēdas feces ab interiorib' ad ceteroſa iuene rit: et imbecilles ad pparādos cibos ad cetera mēba: corpis adiuar cephalū dñtutē i cpeclēdis fecib' illis: ſitq: cā foris ad diſſolutionē vtr'is. Si aut' vtrū rē vtr'is pparatā ad dādos cibos mēbis lubricitatē et imbecillē ad cpeclēdas feces ab interiorib' ſuis acumie ſui oravēaz apit pfozās vtr' ad cūbz: vt ad iuēt penetrare ipm delicat' bñiditate fecū et pbi feces deſcētū. vñ ſit cā ad coſtipationē ventris. Del ergo diuerſas bz in doib' actōes: q: i quibus dā ſalubrē: et ſanitarijs cuſtoditiū: quibus dā ſo ſti pñti: et mozbz gñatiū. Qui aut' cibos ſitruuētū ſi vt amygdale et ſilla: p pūū bñt vt ſupet' innatent ſicut olcū. Comitit' aut' cū i dñtute cbullitiōis ingrolant eos hēctēs digerēdo. L' ſi bz cū digerit incipiat et villos ſtomachi amygdale ſua vntuoſitate emoleſcat cibos lubricitā: et vclociter dñmāt. Sz cū cūbz illi ad venas deueniūt: cas inſlāt et i grolant et trābētes deſideriū ne aliqd appetāt. cū aut' ſallū pūā bñt dñtutē penetrādū ad venas moziū et iciliū iſteſtino rū: moziū impellētes vt q cōtinēt cpeclāt vclociter. Cū Hal', cibaria inquit falſa et nitroſa p pectates

pradio. Sca rō talis eſt: fortio: eſt exercitatus dgregatus q̄ diſperſus ſm hūicē. ſ; in tpe cene calor naturalis cōgregat in loco coctionis: et diſperſus in tēpoze pādū ad exteriora co: pois ppter vigiliās: q̄ calor: naturalis fortio: eſt in tpe cene rō in tpe pādū: q̄ in tpe cene maio: abuz d; accipi. Tertia ratio talis eſt: ſomnus eſt imobilitatio virtutū ſenſibiliū cū iñteſione naturalū: ſed iñteſio pñtū et opatiōnū ipſarū eſt ppter for: tudinē et vigozē caloris naturalis: ſ; qñ vrus naturalis fortio: eſt et magis iñteſa: cū maio: abuz cōpe tit: ſ; in tēpoze cene: vel parū poſt cenā ſit ſomnus: et virtus naturalis fortio: eſt ſicut q̄ in tēpoze pādū: q̄ tpe cene maio: abuz d; accipi q̄ tpe pādū. ¶ Ad oppoſitū eſt talis rō: dicit yſaac q̄ maio: abuz rōno: cōperit exercitātibus q̄ queſcētib'. et cauſa hui' eſt: q̄ in exercitātibus calor: naturalis exercit' et iñteſus eſt. In queſcētibus vero ſopitus et remiſſio: ſ; in tpe pādū hūi opatiōnes et exercitā et in tēpoze cene eſt oluo quies: q̄ in tpe pādū q̄bz accipi maio: q̄ in tpe cene. Sca rō talis eſt: mēbz qd ſepius inducit ſuſſocōnē in ſomno: cōperit in cenā: ſ; mult' abuz et magn' ſump' in cenā inducit in ſomno ſuſſocōnē ſicut patet in pinguib': q̄ mult' abuz et magn' nullo mō cōperit in cenā: ſ; magis in pādū. Ad hoc bicēdū ſicut dicit Rōdā. melior eſt q̄ pādū: q̄ fortio: calor: naturalis et ad locū digeſtionis retrahit in cenā et nō in pādū: in cenā tñ nocet q̄ inducit grauēdē capitis et obſcuritatē oculoz.

¶ Circa quātrū ſic pedim': et q̄ tri vtrū repleto nimia p' nocet poſt inanitiōē q̄ eodūro: et oſſidē q̄ indifferēt vras nocet: calor: em' naturalis dupliciter extinguit. Ultio modo ppter nimia repletiōē cibi. Sca ppter deſectū q̄ ſ; ſicut in nimia repletiōe extinguit calor: naturalis ppter cū multitudine: ſit extinguit ppter nimia inanitiōē: q̄ q̄ rōne nocet nimia repletiō poſt inanitiōē: eadē rōne nocet nimia ſanitiō poſt repletiōē. Sca rō talis ē: dicit Hippo. in apoph' q̄ repletiō ad vltimū deducta fallax eſt et inoleſta ſit: evacuatio ad vltimū facta fallax eſt: et ſic videt q̄ vtrazq̄ indifferēt nocet. Tertia ratio talis eſt: oīs mutatio ſubito facta eſt mala et dicit nature ſicut dicit Aſc. ſed in nimia repletiōe et in nimia inanitiōe ſit ſubita mutatio: q̄ i vtrazq̄ ſtatione deſicit vrus: q̄ tam multa repletiō q̄ multa inanitiō facta multū nocet: et ſic vna nō magis nocet q̄ altera. Ad opoſitū eſt auctas Auiē. bicētis: q̄ plus nocet repletiō poſt famē q̄ famas vel inanitiō poſt repletiōē. vñ dicit q̄ nos vidim': plura mozt in tpe fertilitatis q̄ in tpe famis. ppter hoc q̄ multū replebāt ſe boies in tpe fertilitatis: et maxime qñ oleuif tepus famis q̄ eodūro. Sca rō talis eſt: in repletiōe poſt famē ſubito extinguit calor: naturalis. et cauſa huius eſt: q̄ in fame calor: eſt multū debilis: et ideo ſubito extinguit. ppter repletiōē cibo: ſicut paruus ignis ppter lignoz multitudine: et ignis in lampade plena oleo: nō aut ſic eſt in inanitiōe poſt repletiōē: q̄ calor: naturalis ad puc eſt fortis: et virtus mēbz. Tertia rō talis eſt: mēba fortia ſunt in repletiōe: et ideo bene ſuſtinet famē: in fame vero diuturna vtr' eſt debilis: et calor: naturalis: et mēba inania ſunt multū debilia: ergo min' poſt iñteſiōē repletiōē q̄ poſt inanitiōē in inanitiōē. Quarta ratio talis eſt: in fame diuturna ſi appetit eſt magnus et calor: naturalis debilis. vñ mēba inania ſi ſit repletiō multū attrahit: et parū digerunt: q̄ cū nutrimentū ſit indigeſtū in eis multas gñat egritudines In repletiōe vero ſi famas vel inanitiōe fiat non ſit tot' ſit necēſſas nutrimentū a mēbis: cū vrus nutrimentū in eis ſit fortis: q̄ aut' eſt attractio nutrimentū in fame: et ideo magis eſt periculū in repletiōe ſubito facta poſt inanitiōē q̄ eodūro: q̄ qd eodūro: vtrazq̄ ſine dubio vtrazq̄ nocet: ſ; in inanitiōe facta poſt repletiōē vrus paulatim deſicit: q̄ mēba ad buc ſunt fortia. In repletiōe vō ſubito facta poſt inanitiōē vrus ſubito deſicit. ppter extinguitōē et ſuſſocōnē caloris naturalis a nimio cibo: et iō repletiō poſt inanitiōē ſubito facta magis timēda eſt: et magis nocet q̄ eodūro: et ſic pa tect ſolutio ad queſta.

De diuerſitate ciboz et eoz naturis. Cap. v.

hnt istas: paritate penetradi ad venas z velocitate cresdi ad intestina. Sz tñ nitrosa ad bec ageda sunt fortiora duabz de caus: vel et salcedine sua z inelione testina mordentibz ad expellit veloci? z qz horribi litas fapozis z inimicitie suscipietis corpis paruisi mñ sibi inde attrahit nutriment: vñ et multitudine sua z intestinis remanet grauitas vt cito expellat co getia. Sz cibi dulces non idē sunt facientes. De ebz a em et delectatioe sua eos attrahit sibi plurius: z in intestinis remanet inde parū. vñ leu? ferit neqz ve lociter expellit. vñ Hal. Dulcedo inquit puas facit feces: salitudo ño multas. Incedit qz de salitudine sua multa coadunatur in intestinis: cū penetrat parū inde venas ad nutritia coz s media. Libi amari iu dicatur sicut z salii in oibz actioibz suis: sed tñ min? stomacho et poticitate ciboz nocui. Acuta nece? se est sint incilia sicut z laxatiua. vñ z Hal. inquit. Que cibaria acuta sunt z nitrosas dunt? suis sunt in cilia ppter qd z laxatiua vtrē. s. cū impetu suo nō sui volūtate soluetia. Ideoqz cozibz nō fm cibos tñ: s. fm medicina opant: acuta tñ naturā qz nitro sa sunt fortiora. De acortitate cibi. Cap. vi.

Leu? cibi viribz suis sunt incilia sine ca? lesactioe: s. tñ actio sua vtrē. s. cū binaria. Si em stomacho vel i intestinis humiditate gros sam acortitas ciboz inuenerit: incidit eaz deponit. Si vō vtrē sicca z sine humiditate reperit paulatim: defecac feces z constipavtrē z nō soluit. Lā bec actio sua fit natural? vtrē. s. cū acortitas sua simplex sine admittioe cuiuslibet rei est: cōmtra em visco sitati sicut oripentia z puma semp erit la ratia. De ponticitate cibi. Cap. vii.

Ibi ño potia natural? fit stiptica: bumidi tati ingrossatiui: z delectatiui: idē facties vtrē qd calt facit cozis pparadis. vñ subri titer dicere volētibz sunt nocui: ppietas coz est cōfortare stomachū: neqz dimittere cibū a se z ita natural? vtrē est constipar: aliqui tñ laxatiui sunt accidētaliter. Accepi em añ aliū cibū defecētes ad infer? os stomachi sfortat z indurēscunt: neqz pmit tūt erire cibū: sicqz fit eā ad ostipandū. Qz si accipiā tur post cibū: inatāt superior? stomacho expimētes est sicut torcular quodlibet sibi appositū: cñcūt int? habita velociter. vñ dissoluū vtrē. maxime si stoma chi substantia in tenēdis cibis sit de facta: z anteriora cibaria fuerint subtilia: sicut herba fenugreci z silia cocta cū obfomogoro z oleo adaptata. bec ei anteri? accepta post potica adiunāt z solonē vtris confor tāt. vñ Hal. de rhetőe quoda dicit: scpe nūmuri sibi qz cū mādunat potica sicut pira mala cotana solone soluit sibi fortissimū vtrē. Ad audies ad id experimēter aiaduerit: z rationē et cogitauit iuitās em semel ad pādū vt vidēt quo tpe z quātū acci perer illz stipticis pēpīs ne qd mutaret de affluta dicta. neqz ipē fecit. Lū ait ad balnei affueti acce deret: bibit parū aque frigidē. deinde herbā fenugreci comedit sicut quidem cōsueit añ pādū. post ait bibit parū dulcis vini: sicqz comedit molachiam elitam cū obfomogoro oleo z pauco vino. De cūceps

ho accepit pullū colūbini: z gallinacē: z carne pōz cinam: bis bibēs vinum. post accepit mala stiptica: vñ valde dissoluū cepit: z fortiter magnū faciens sibi ridiculū de medico hoc aut aspiciēvt altera die feci comedere rogauit. id qd gaudēs fecit. Erēs aut a balneo sicut cōsueuerat appositū sibi mala atqz pira iudēs vt illa comederet puma: z ita fecit: sicqz postea comedit sicut prius consuēuit. Ad cū ita fecisset non solum solutione caruit: sed etiam ventrem constipa? tissimum habuit. Admiratus qz fuit interrogans vnde istud contriugeret. Hal. autem sibi inquit: cum cibaria acciperes stiptica: grossa: postea que vtris mollitiua sunt: bec ostipationis fuit causa. Itē Hal. de quoda iuuenē accipere scamonē die qda z etiā post. v. horas ad dissoluēdū inducias. Deinde mur? murabat de stomacho: et inflatione vtris dolor: vñ nat? est acut? adeo vt succurrerē ei qz mibi inciperet acclamare. Ego miserā tua s. dicerās pcepti vt ma? la atqz pira acciperet acrota atqz stiptica. Ad cum explefset nimia succedere solutione quicuit. Itē sic aut iuuenē rhetői illi presentauit: z qno passus foret reci tati. Dicit ergo rhetői: sic tibi ostinget si post cibum stipticū comederis. Causa aut bec ē defectio stoma? chi in retinēdis cibis. Lū? superioza cū parū premā tur: orēta facili? reijciātur. Itē pōdit rhető. Hanc dixisti sic stomachū meū fore defectū. Cū z stipticū post cibū non comedo nisi cū stomachus ad vomitū moueāt. Si em post prandū mollia comedo sicut molachia malum cū obfomogoro z oleo: citi? subse que? vomit?. Itē dicit Hal. recte consulisti. Ites em molachia qz intra stomachū mouet: stipticū pnter z stomachū sfortat. Cū em plurimū i stomacho abū dat cholera ru. acrota: precipim? comedere stiptica stomachi cōfortatiua: z ab inferioribus abundantia illā emittentia. De cibis sine sapore. Cap. viii.

Ibi vero sine sapore abufiue sicut cucurbi ta z silia velociter penetrant venas: sed tñ ad vtris cōstipatioes siue solutiones sunt mediciores cū nec acumen habeāt neqz sal? suginē vnde faciunt solutionē: neqz stipticitatē vnde stiptica fierēt. vñ si sturēt vtris preparatam ad pe netrādum cibum inuenerit in membris: mouetur cu curbita cum cibo ppter sui facilitatē z liquiditatem z velocitatem sue mobilitatis. Qz si virus vtris ad expellēdas feces interius preparata fuerit: lubricat feces: sicqz solutionis causa. Si autē defectio fuerit vt cibi neqz penetrare possint: neqz feces emittit ab inferioribus: innatāt stomacho z mutat in corruptio nem: generans rugitiū. Hec autē est ppietas z actio sua cū simplices fuerint non fapozis nullo alio sapo re sibi cōmētro. Si em cōpositi fuerint viscosi sicut crisolochine: malue: molochi: acquirunt sturēt lubi cātem z stomachum molliēt. Vnde z bec cibaria facilius erunt qd alia nō fapozosa ppter humiditatē tem suam z viscolitatē. maxime si post accepta ambu lent suscipietes ea per loca declina aut arenosa: aut puluereā. Lū mota em erunt veloci? qz si quiescāt Digeritū quoqz defecēdo meli? qz si ambulēt. Libi vero hāc naturā habētes sunt dulce vinū: moza: puo

na: cochina: perfica si sint dulcia. Item melones: sed tamen alterius pprietas sunt: quam non habet illa cum sint diuerſi. ppter partem vit colationem vel calorem: apozoficos sunt omnibus cibarijs alijs omni carentes amaritudine & acumine. vnde & cures munitur difficiliter indolere. Hec tñ oia nō apozofica: neq; odorifera in ppartu quali dulcia & viscosa: inter stiptica & solubilia sunt medicata: sicut dicimus de melonibus: sic etiā de cucurbita: similes enī sunt sue actiones: vt si stomachum preparatum inueniant ad penetrandos cibos intra venas cito dissoluantur: & vt ad hec faciēda stomachus adiuvetur solubilibus. Q si venter preparatus sit in fecibus eiciendis: lubricant eas cito dissolucndo. vnde subssequit solutio vētris. Q si ad vtrūq; vter fit defectus: innatāt morātes: in corruptione mutantur. Vnde ad solucndum ventrem hec accepturi materiā videant si sit subtilis: si feces liquide. Si enī materia grossa: & feces dure fuerint: acetosa melius vidēt competere. neq; soli acetosa: s; fallax acuta & amara. vñ Hal. actioes acetosæ in subtiliandis grossis humorib; actioib; acuta viciantur. Differēt tñ: q; amara subtiliāt & acetosa cūta: acetosa subtiliāt & reſingit. Opōrt; ergo dari acuta cum materia grossa fit & frigida: acetosa cum subtilis sit & calida. quomodo dulcori si parum acetosa si cōmiserit musum vocatur. musum autem. i. melonum actiones inter laxatiua & stiptica mediocres sunt. Sed tñ in his ppria est vtilitas & inflatio pl; q; ceteris que videntur esse inapozofica. ppter dñationem aqueos humiditatis eorum. post hec vinctuosa sunt ventositatem & inflationem faciētia. Quæ ve ro loq; bis diuersa ppter paruas humiditates suas & mediocritates inter humida & sicca.

Postq; assignauit ysaac diuersitatē diete a pte diuersitatis cōpositiois cozpoz; recipiētiū: & a parte accidentiū q; naturam patit stomachus: in hac pte assignat diuersitatē diete a pte nature sue: s; fm pama quaz diuersitatū pcedit & fm scōam primo pcedit. Dñatio. Et autē pta diuisio fit trimēbris: recipit hec pars diuisione in tres ptes. In quarū prima assignat diuersitatē diete a pte cōplexionis simplicis. In scōa. i. in hac. Quis autē cibi ex duob; oppositi sunt cōpositi tē. assignat diuersitatē eius a pte cōpositiois ep. In tertia. s; in hac. Del autē quib; dñomi. assignat ep diuersitatē a pte cōpositiois diuerſe quā facit in diuersis cozpoz; fm recipiētiū diuersitatē. Ita autē pars spectat ad presētē speculationē. Diuidit autē hec pars in duas partes: quā rī prima assignat diuersitatē gñale ciboz; fm simpliciatē & ppositiōis. In scōa. i. in hac. Dulcis si pure dulcis fuerit tē. q; p sapoz; actioes fit diuersitas aboz; noticiā: exequit in scōa de singulari quaz opatiōis. In prima autē diuisiōe in duas ptes. In quaz prima diuidit abī p simplicē & cōpositū. In scōa. i. in hac. Sunt enim lapozes octo tē. dñitiū gūit spēs sapoz; simplicis abo ridētis. Sōa pars principālis diuidit in nouē vel octo ptes fm naturā sapoz;. In qñ prima agit de actioib; dulcis. In scōa. i. in hac. Qui autē ciboz; sunt vinctuosi sic amigdale tē. agit de actioib; vinctuosi. In tertia. i. in hac. Sibi autē falsi vntē vñ parū tē. agit de actio nib; falsi. In quarta. i. in hac. Sibi autē amarū iudicatur sicut falsi. agit de actioib; amari. In quinta. i. in hac. Acuta necesse est vt sint incisiua tē. agit de actioib; acuti. In sexta. i. in hac. Acetosa cibi. agit de actioib; acetosi. In vii. i. in hac. S; bīo pōtēti natural; sunt stiptici tē. agit de actioib; pōtēti. In octaua pte. i. in hac. Stiptici cōtinet & stomachū cōfōratē tē. agit de actioib; stiptici: s; fm virtutē nō est pars di

ſuncta de stiptico: immo ad ponticum in hac via reductur: differens ab ipso sola remissione: sed illa pars cōtinuatur pontico: et ideo non sunt nisi octo partes. sed in hac: Sibi vō sine sapore abusiue tē. agit de actioib; insipidi. Subtili siones autē partū in spātib; locis assignantur. Pōtēti autē vīso sic assignari: vt hec ps de actioib; sapoz; in duas diuidat pres. In quarū prima agit de actioib; sapoz; habitū diuisione caliditatis. In scōa. i. in hac. Acetosi cibi vntē suis sunt incisiua tē. agit de actioib; sapoz; quib; dñatur frigiditas. Ita autē ps vntē quōz ptes: fm numerū quōz sapoz;. pma est de dulci. scōa est de vinctuosi. tertia de fallax. quarta de amaro. qñra de acuro: ptes assignantur sunt. In ca prima dicit q; diuersitas ciboz; a pte sue nature duplex est. est enī simplex & composita. simplex q; liquo: in cibo et suba sunt euidem effectus. cōposita cū dñi: sed simplicia ciboz; simplex responderet. scōa. i. circa scōam ptem assignat sapoz; spēs: q; sunt nouē. i. dulcis: vinctuosus: & alij. s; ipē dimittit stiptici ipm ad pōtēti reducōs. De dulci. Liqueſcēt. pōtēti q; tur de actioib; singulari sapoz;: pmo de dulci. Hec autē ps q; est de dulci diuisiō in duas ptes. In quaz prima agit de actioib; dulcis simplicis. In scōa. i. in hac: Si autē cum bilio coe viscositate tē agit de actioibus dulcis cui alio cōmūit. De dulci igit simplicia dicit q; magis nutrit: mīdicat: lenit gultum: vntē dūmectat. & hoc vel accidit naturaliter natura liter. Accidētaliter cū a mēbris nō attrahit: & trestina penētrat: & excolando laxat. Essentialiter cū a mēbris alī magna auditate trahitur: & sic spūs grossum fit multum penetrat magis autē nutrit cū bēat naturā grossam ppter maiorem morā. Vnde agit de dulci cōposito. Hec autē pars diuisiō in duas. In quarū prima agit de dulci cōposito viscositate. In scōa. i. in hac. Qui autē dulces naturaliter sunt sic tē. agit de dulci cōposito acuminis. Dicit igit q; cū dulcis viscoso admisceat: vt in dactyl. & orimelle: et melle & pafis digestis tarde digerit: scōadū lubricat: poros oppilat: & diuturnas inducit egritudines. De dulci autē acuminis cōmōto sicut de melle dicit q; mīdicat: & si ventrem paratum expulsiōni inuenit expulsiua iuuat. Si autē expulsiua inuenit deflanti & attractiua memborū: fortis: facit cibos penetrare & ventrem cōspicit: & ideo mel in diuersis differēter opaf. Et vinctuosus. Circa vinctuosum sic pcedit dicens: q; supernatat stomacho & alios cibos eluāt: & digestiōnem impedit villos stomachi remollit: defectat appetitū. De falso. Circa falsum duo tāgit. Quid sit virtutē vt incisiua & penetratiua & intestinos motiua ad expellēdiū. Secūdo cū dicit Libaria inq; fallax & nitrosa tē. assignat opatiōnem dulcis & falsi fm scōa. dicens: q; vtrūq; habet virtutē penetrandi & tēndi ab intestinis: sed differēt: quia falsum fort; est in hoc: & hoc duplx natura opaf. Alio modo ppter virtutē fecū incisiua. Alio mō ppter sui durabilitatē. Dulce vero ppter multā actionē a mēbris: & paucas feces in intestinis: quibus minus stomacho nocet. De acuro. Circa acurū dicit q; acutum est incisiua & laxatiua. vñ fm scōa. acurū et falsum laxat & incidit: sed fortius est acurū: vñ nō d; accipi fm vsum cibi: s; medicinē. De acetosa. Acetosi vntē suis sunt incisiua tē. tractat de actioibus sapoz; habitū dñum caliditatis. agit de actioibus sapoz; habitū dñum frigiditatis. Hec autē pars diuisiō in tres: fm numerū triū sapoz; frigidoz;: nam stiptici ad ponticum reductur. Prima autē est de actioibus acetosi. Circa acetosum primo agit de simplici dices: q; habet virtutē incisiua cū frigiditate: & si feces multas inuenit eas dissolucndo laxat: si autē nō: vntē deo siccano cōspicit. Sōo agit de cōposito dices q; cōmīttit viscoso lubricando semo laxat: sicut patet in puñia: tana rindis: qui sunt fruct; ad vitramarinis parib; ad nos trāsmissi: conquassati humores calidos purgātes. De pontico. Circa partem q; est de pontico sunt due partes. In quarum prima tenent actionē pontici q; est cōspicit per se. In scōa s; in hac: Illiquido etiā sunt haryati tē. tangit actionē q; per accidētia q; est laxare. Dicit igit q; pontici cōspicit: & homachum corrugat: sicut cal; coia: & ideo nō competit sub

nlem dietā volentibus. Circa scđam partem due sunt pres
 In quartā prima offēdit quā latior. In scđā. l. in hac: Unde
 dicit de rētoze qđā dicit rē. offinat intētiōē suā p experi
 mēta: dicit igit q̄ cum post cibos accipit: z maxime post liq̄
 uos lazar cōpāndē: sicut cum accipit post fengreccū: vel
 post oemogariū: qđ cōdimitū fardellōz: et pipere oleo z
 alijs offēdit. Si autē cibū accipit corrugādo offpat. Deinde
 dato inducit experimēta. Prīmū est de rētoze z scđā. inui
 tū: qui accipiens pontica cōspitat? est: z hoc post accipiens
 laxatus est. Scđm de iuuenē q̄ imoneā accipiens non pot
 tē lazar: p pontica liberat? est: z de rētoze dicit: z rētoze:
 concessit q̄ stiptica lacant post cibū: z an consistant. vnde
 retringunt vomitū os stomachi cōforzādo: z feces z cibos
 inferius deponēdo: molliā vero ip̄m puocant stomachum
 defecādo. De stiptico. Circa stipticu dicit: q̄ stomachum
 cōforzāt: vnde accola et pontica data stomachum cōfor
 zāt: z feces expellunt. Morādum autē q̄ hic nō est distinctio
 de stiptico cū ad ponticū reducatur. sed cōmūat cum actio
 nibus pōtici. vnde sunt verba predicta rētozeis z scđā.
 In q̄bus continet q̄ res molliā stomachū defecāt z vomitū
 puocat: pōtica z stiptica ip̄m cōforzāt: z vomitū retringūt
 De insipido. Circa determinatiōē insipidi q̄os sunt pres
 In q̄ri p̄tia tāgūt actiōēs insipidi simplis. In scđā. l. in hac:
 Si enī compositi fuerint et viscosi tē. tangūt actiōēs insi
 pidi aduētū. In tertiā. l. in hac: In non oīa saporosa uēq̄
 u. pparatū odori virtute. offēdit q̄o simplex insipidū admittit
 h̄z indifferēt virtutem consistendi z laxandi s̄m diuersas
 dispositiōēs recipiunt. In quarta. l. in hac: Unde ad
 dissolūtiōē ventrē. tāgūt modū epi dēdū z accipēdi insipidi
 z acrolium s̄m diuersas n ruras cō: p̄ia. In q̄nta. l. in hac
 Quoz dulco: partū acroliis cōmisset zē tangūt actiōē s̄p
 p̄ois et multis cōmisset. In scđā. l. in hac: p̄ia z cō
 stipādū: quā si parata inuenit intestina ad expellendum
 sp̄ia iūat lubricādo. Si autem non: non laxat cum nō h̄a
 beat virtutem modicā sp̄ia. Circa secundam partem
 dicit q̄ insipidū viscositatis aduētū: tū magis laxat lubricādo
 sicut crisolōcāna: v̄ herbe dicere atriplicis: maluc: moloche
 sic potētes. maxime autē laxat in motu: z tales etiā sunt dul
 ces: sicut r̄viniū. z fructū dicit cocūba z melones: q̄ tamen
 habent alteram virtutem cum sint diuretica z abstersiua.
 Circa tertiā partem dicit q̄ insipidū nō habēs acumē est
 indifferens ad lacūdū z cōstipādū s̄m q̄ inuenit vētrē para
 tam z ip̄m iūat: z s̄m q̄ nō tunc nocet: z in malos cōuer
 tit̄ mōdos cū malos et grossos humores inuenit. Circa
 quartam partem dicit q̄ si materia humoz sit grossa cōpē
 runt actiōsā acuta: z salū: frigida autem competunt salū z
 acuta. Circa q̄ntā partē dicit q̄ illū in quo s̄p: dulcis est
 acetoso cōmisset m̄sūz occurrunt: sicut paret ī p̄m̄is femina
 turis: z hoc est mediū inter stipticū z laxatiuū: sed cū dū
 cedo abundat: insinuatū generat: z simul cum insipiditas
 p̄per abundantis abundat: cum autē viscosum abundat:
 operatur purum p̄per temperamētū inter humiditātē et
 siccitātē: z in his omnibus multa per se patent in textu. Si
 autem non: dicitur tanq̄ s̄pōs: de singuloz op̄ationibz
 differendū est per singulos s̄m oxiuū cū dicitur. z p̄
 mo a dulcis saporis op̄ationibus inchoandū est. Secūdo
 de vinctiōis. Tertio de amaro. Quarto de acuto. Quinto de
 salū. Sexto de acuto. Septimo de insipido. Octauo de pō
 tico. Nonno est de stiptico de rētoze. Scđm hūc est oxi
 nem pcedit ysaac in s̄pōz op̄ationibz. De vnter autē. pcedē
 dicit q̄ et pauca media ad vtrāq̄ partē inducēda: v̄ sine ra
 tionū palliatione veritas declaratur. Scđm autem fit duplex
 dulcedo. l. simplex z alijs saporibus cōmēstata: deo de simpli
 cī p̄mo inquirēdū est. scđo de cōmēsta. Circa simplicē
 dulcedā p̄ncipaliter. v. inquiruntur. Scđm est vtrū dul
 ce nutritum multū nutrit an parū. Scđm est vtrū mul
 tum nutrit naturaliter: an accidentaliter. Tertū est vtrum
 omnes saporēs s̄m suas species nutriant: an solum nu
 triant p naturā quā h̄nt a partū pariē dulcedinis. Quar
 tū est quō vtrū s̄pō: aquirat bonitatē p cōmēstatiōē cū alijs

Quinto quiritur de op̄ationibz dulcis ī via medicine.
 Circa p̄mum vero proceditur hoc modo: querit vtrū
 dulce multum nutriat: z offendit q̄ sic. Cōplexio enim
 humana nutritur per similes: sed dulce maxime est simile cō
 plexioni humane: sicut testatur ysaac: z docin tēperantia z
 gradus eleuatiōis: quia vtrūq̄ est in medio secūdi gra
 dus: ergo dulcis maxime nutrit cōplexio humana. Scēda
 ratio est talis: sicut testatur ysaac in principio huius scētic
 sub auctoritate scđā. quicunq̄ cibū cūstulibet aialis siue ar
 boris: est sibi cōueniens: augmētatiōē z nutritiōis dicit
 vnde sicut ante pcederat: cibus ille sibi nutrit aial in cū
 acceptioē aial delectatur. In opposito vero oppositi contin
 git: sicut autē testat ysaac. Dulce maxime infert pomū de
 lectionem: z affimilatur aque tepide respectu tactus in
 sui temperantia: ergo dulce maxime nutrit. Tertia ratio tā
 lis est. illud maxime nutrit s̄m cūq̄ acellum z recellum ma
 torem vel minorē omnia alia magis vel minus nutrit: s̄
 dicit est h̄mōs: sicut vult ysaac dicit q̄ quilibet s̄pō: quā
 tū habet de bulci tantū nutrit: ergo dulce maxime nutrit.
 Ad oppositum est hoc ratio: cōplexio humana s̄m scđā.
 est intrinsecus temperantia z p̄ncipiū gradum: sed ostē
 est ī secūdo gradu caliditatis: s̄ ip̄m excellit: z tertiū calidū
 additū cōplexio: semper addit in caliditate: ergo v̄ cōp
 lexio humana fluens sit in secūdo gradu: dulce addit in eius
 caliditatem: z aliam s̄m excellit: nullū autē tale multum
 nutrit: imo addit in cōsumptionē humiditatis: ergo dulce
 non est omnino passiuū: q̄ habet caliditatem actiū aliq̄o
 modo eleuatū: ergo dulce nō maxime nutrit: imo passiuū
 trit̄ insipidū cū sit magis passiuū. Ad h̄ dicitur q̄ intrin
 sece saporosa maxime nutrit: p̄ter affirmatū cum cōp
 lexione humana in temperantia z p̄pter delectationem quā
 infert omnibus membris in gustu. Ad p̄mū autē rōne dicit
 dum q̄ duplex est cōplexio. radicalis sive s̄p̄: z fluens. S̄
 p̄a autem s̄m scđā. est inter vna autē tēperantia z p̄ncipiū gra
 dum: z respectu eius non assignatur gradus in saporibus.
 S̄lus autē est in medio secūdi gradus: respectu ip̄ius as
 signantur gradus. quicquid autē contingat de gradu: dulce
 p̄mā cōplexiōē nō corrūpit: s̄ ip̄m eleuat ad maioris ca
 losis fortitudinē. calor est in cōplexione humana vtra illū
 gradum v̄ extendi p̄ nutritiōē. Item cōplexiōē humanā
 nam z maximā suētē necesse est cōtinuē deperditionem
 pati: p̄pter dissolūtiōē factam a calore interiori z extērio
 ri: et sic non semper manet in eadem et equali caliditate et
 humiditate. ad hanc autem deperditionem rehaudiatū de
 fertur cū nutritiōē: z sic dulce nō addit in rehaudiatū cōp
 lexions fluens: sed ip̄am deperditam rehaurat. Ad scđā
 p̄ncipiū dicitur q̄ nutritiōem est passiuū: z dulce de facili
 patit a calore nostri corpus: p̄ter symboli q̄ habet cū
 ip̄o: z tertiū confortat: quomodo debilitatū z augmēt
 at substantiā corpus nutriti: qđ est de cibi p̄prietate: sicut
 testat scđā. qđ nō faciunt alijs saporēs in tanta quāitate: q̄
 quīs eleuet dulce in sua caliditate: tamē est passiuum cum
 p̄plexiōē cōditiōibus: quō obferuntur in cibo respectu cō
 plexions humane. Scđo quēntā arca hoc vtrū maxime
 dulce maxime nutrit: z videt q̄ sic. q̄ dulce simpliciter nu
 trit: sicut testatur ysaac: ergo maxime z dulce maxime nutrit
 Alia ratio est talis: quāto aliquid dulcius est: tanto est tē
 perantius: z delectabile s̄m sensū habent: z tāto similius
 humane complexioni temperate: offē autē tale maxime nu
 trit: ergo quāto est dulcius: tanto magis nutrit. Ad opposi
 tū est illud qđ dicit Auzē. q̄ nō est necesse: q̄ maxime dū
 cia nutrit maxime. Item ad oppositū est illud qđ videm⁹
 in succarū: q̄ by purū dulcedinē z maximiā: z tū minime nutrit
 Item dicit ysaac q̄ dulcedo p̄m̄z r̄vificatiōis maxime nutrit
 sed illud qđ sic est permittit: q̄ est maxime purū: neq̄ magis
 est effens in genere illo: ergo hoc dulcedo nō est maxime
 dulcedo: illud qđ maxime dulce est: nō maxime nutrit. Ad
 hoc dicitur q̄ sicut quibūda placet: dulce nō p̄ se nutrit: q̄ nu

erimētū nō nutrit p̄ dulcedinē. **¶** Hūi dulcedo nō est cā nutriti-
mē: q̄ sic multa pure dulcia nutrit sicut succara ⁊ psilia
s; nutritiōnē nutrit p̄ sua substantiā spēm: ⁊ p̄ alias disposi-
tione rationales copiosius nutritiō. dulcedo autē est vna
illas dispositiō: sic rōnes nō pcedit. Alio autē mō dicitū est
q̄ vni nutritiōnē sunt quatuor: cōplexio. i. cōstitēs i. p̄posi-
tōe dicitur: qualitatē. i. scōm est cōpositio cōstitēs in raritate
⁊ dicitur p̄tū: ⁊ cōstitutū d̄sponib⁹. ⁊ tertius est sapor: cō-
sequē: cōplexione: sicut effect⁹: ⁊ dispositio ipsius: ⁊ etiam
odo: q̄ est a cōplexione remot⁹: ⁊ min⁹ facies ad nutritiō-
nē: q̄ ad solā cōgnitiōē ē est aliq̄. ⁊ q̄rtū est spēs rota: q̄
quā nutrit s̄m Alio. **¶** Dicitū igit̄ q̄ quātū est a pte saporis
cōsequēns cōplexione infirmitas delectationē ⁊ tristitiā sensu:
marine est dispositio ad maxime nutritiōnē sapor: p̄pter
sui delectationē ⁊ p̄positionē ⁊ amicitabilitatē cū natura hū-
mana: ⁊ si oēs alie cōditōes p̄currat nutritiōnē: dulce ma-
gis nutrit. quātū autē ad causas alias: ⁊ dispositiōnes nō est
necessē dulce maxime nutrit: sic soluntur vtrōq̄ rōnes.
¶ Tertio q̄nt̄ rōc hūi: p̄pter q̄d succara ⁊ mel ⁊ q̄d fruct⁹
cū sint dulces nō nutrit maxie: cū sint maxie dulcia. Ad
hoc dicitū q̄ hoc est q̄ pura hūi dulce dicit̄: et si habeat ad-
mixtā: nō h̄nt cā admixtā cōditōib⁹: q̄ ad nutritiōnē magis
cōcurrunt: sicut p̄t̄ in succara: q̄ pura hūi dulcedinē: ⁊ ideo
p̄t̄ valet in via medicine q̄ in via cibi. **¶** Del vō hūi dulcedo
nō cōmētā acuminē: q̄ nō fac ad nutritiōnē. op̄s autē
h̄bere dulcia alias dispositiōes: v̄ habeat ali quātūā pingue-
dinē: v̄ p̄t̄ in carib⁹. ⁊ dispositio est ad hoc v̄ de facili in
sanguinē cōuertitur ⁊ mēbus afflēt: ipsa cōuertant: ⁊ etiā
p̄siderade sunt cōplexiōnes recipiēt⁹ q̄ sunt diuersē: v̄ q̄d
dulcia quōsdā nutritiō: ⁊ quosdam alia.

¶ Circa tertiu vō pcedit hoc mō: ⁊ q̄ntū vtrū ois sapor nu-
triat p̄ suā spēs: an solū nutrit p̄ participatiōē dulcedinis
⁊ videtur q̄ per solam dulcedinis participatiōē. **¶** Dicit̄ em̄
ȳsaac: q̄ saporēs horribiles nō nutrit aliq̄ mō: q̄ recedūt
a dulci: v̄ nō nutrit nisi cū dulci cōponant: ⁊ signū hūi? ⁊
q̄ antiqui machinati sunt facere cōmixtiōes i. alios saporib⁹
v̄ in ip̄s fac tēperamētū: v̄ postmō nutrit: ⁊ sic oēs saporēs
p̄ solū dulcedinis participatiōē nutrit. **¶** Hoc etiā affirmat
tur p̄ p̄m dicitē lib. de sensu ⁊ sensato: q̄ oia aialia nutriti
tur dulci ⁊ digesto. **¶** Sō ad h̄: ⁊ ē talis. nihil nutrit nisi
p̄ sititudinē quā habet cū corpore humano: cū ip̄s cōplexione
⁊ s̄guē: s; null⁹ sapor h̄ cōmētā cū ip̄o nisi dulci: ⁊ oēs
p̄ dulci participatiōē: sic aucto: testat̄ i. p̄nci. dietaz ȳsum i. sine
p̄p̄m̄. ois cib⁹ q̄ sine delectatiōe accipit ab aialia: nō nu-
triat ip̄s: aut cū magna difficultate nutrit ip̄m: q̄ sol⁹ saporis
saporis delectabilis nutrit: s; talis solū ē dulci: ⁊ alij p̄ dulci
participatiōē: q̄ sol⁹ dulci sapor nutrit: ⁊ alij p̄ dulci
tione. **¶** Quarta rō h̄ illud q̄ nutritredit ad sanguis p̄cipa-
tione ⁊ cōplexione: sic natura s̄guis: s; null⁹ sapor: h̄ natura
s̄guis nisi dulcis: sic sup̄ dicit̄ est: q̄ ois sapor nutrit ē p̄
naturā dulcis. Ad oppositū vō inducit̄ de rōnes. s̄m Dulce.
q̄d h̄ cōplexione ⁊ t̄tūē mēbi s̄m quā nō coicat cū alio.
s; oēs q̄ nutrit s̄m nutrit: q̄ q̄d mēba sint sanguinea: q̄
dā melancholica: q̄dā cholericā: q̄dā p̄legmaticā: q̄dā mē-
ba diuersis saporib⁹ ⁊ diuersas p̄t̄mēb⁹ cōplexiōnes nu-
triat: ⁊ sic nō oia mēba dulci nutriti: neq̄ oia sanguie s;
et alijs saporib⁹. **¶** Hoc autē rō ē ȳsaac: q̄ oēs nutriti p̄ s̄m in
nutritur: cū igit̄ s̄m t̄p̄oēp̄lā: ⁊ oēs alio. aial. sit. et. iijij.
h̄io: l̄ v̄ illis q̄tuo: nutrit: ⁊ nō solo sanguine. ⁊ hoc etiā
p̄firmat p̄ Auioc. i. cap. de p̄sūtū assertē oēs nutritiōes mē-
ba nutrit: q̄ eodē mō ē i. saporib⁹ q̄ oēs nutriti p̄ s̄m in
gis ⁊ min⁹: ⁊ nō solū dulci q̄ sanguini nutriti v̄cinat. **¶** Sō
rō h̄ec ē: cib⁹ nutrit cū delectabilis ē aialia recipiēt⁹ sic testat̄
ȳsaac: q̄ q̄būsdā nō solū dulci ē delectabilis: s; etiā aliq̄ sapor
res ⁊ etiā multomagis: q̄ nō solū dulcis sapor nutrit: s; aliq̄.
Tertiarō h̄ec ē: ponit ȳsaac dulcedinē cōmētā multū nutri-
re ⁊ p̄cipue cōmētā magis nutritiōē s; p̄ carnib⁹. **¶** Sic vide-
mus i. fructib⁹ q̄ b̄ndā maturas p̄ferte min⁹: cō delecta-
tione q̄ illis q̄ h̄nt aut p̄fectā in maturatiōe mitionē. sapor
s; saporē cōpositū ē dulci ⁊ acetoso ⁊ insipidiōis ē p̄s p̄p̄-
nis ⁊ multis alijs. **¶** Tertii dicit̄ Auioc. q̄ i. omni re nutritiē s̄m

nē cito recipit formā mēbi: ⁊ p̄pter sui amicitabilitatē cū mē-
bis multū ab eis attrahit: ⁊ multū ab eis retinet: ⁊ p̄pter
grositiū sine sube multū in eis imorat: v̄ non cito ab eis
dissoluat. **¶** Ideo multum saturat: cum multū attrahat retin-
neat ⁊ in mēbis imorat. **¶** Vni multū mēba: s; forat: ⁊ sic vno
q̄ mō multū nutrit. **¶** Naturātr ⁊ accidētālir ⁊ cōcedēde sunt
rōnes inducte ad h̄c p̄tē. Ad primā autē rōnē in **¶** Sicut dicit̄
dū q̄ d̄: aliq̄ multū nutriti oub⁹ mōis: accidētālir. i. natura
nat̄. accidētālir autē dupl̄. **¶** Tho mō d̄: aliq̄ nutriti multū
accidētālir p̄pter hūe grositiū: s; quā i mēbis lōgā facit
moā. ⁊ sic caro bouina multū nutrit accidētālir. **¶** Alio mō d̄:
aliq̄ multū nutriti accidētālir. p̄pter suā attractionē et
retentiōē ⁊ cōfortatiōem mēbis. p̄pter suā amicitabilitatē
⁊ vtrōq̄ istoz modoz multū nutrit dulce accidētālir: cū em̄
fundēt in grossā suba: ⁊ iterū a mēbis p̄pter suā amicitabi-
litate multū attrahit ⁊ retinet. **¶** Naturātr autē d̄: multū nutri-
re oub⁹ mōis. **¶** Tho mō. p̄pter hūe sube subtilitate: ⁊ sic ca-
ro pullinacea multū nutriti naturātr: ⁊ q̄s caro faciliē dige-
stis. **¶** Alio autē mō d̄: aliq̄ multū nutriti naturātr p̄pter
alios s̄pōnes. i. p̄pter puritatē fecit ⁊ puritatē sine sube: v̄
et ip̄o mult⁹ ⁊ pur⁹ sanguis ḡnēt: ⁊ p̄pter naturāle p̄ueniē-
tiā: ⁊ sititudinē cū p̄tāna cōplexiōne ⁊ cū sanguie: p̄pter q̄
de facili i sanguinē ⁊ naturāle cōplexiōne fr̄idūcat ⁊ p̄pter
amicabilitatē cū humana natura i sititudine ⁊ tēperamētū
⁊ sic dulce multū nutriti naturātr: cū oēs alias cōditōnes
h̄eat respectu humane cōplexiōnis. v̄ est eiusdē cōplexiōnis
cū ip̄a ⁊ cū sanguie ⁊ in eodē gradu: v̄ est in s̄m tēperamētū
cū ip̄a. **¶** Sō d̄ vō rō solū per predicta.

¶ Circa tertiu vō pcedit hoc mō: ⁊ q̄ntū vtrū ois sapor nu-
triat p̄ suā spēs: an solū nutrit p̄ participatiōē dulcedinis
⁊ videtur q̄ per solam dulcedinis participatiōē. **¶** Dicit̄ em̄
ȳsaac: q̄ saporēs horribiles nō nutrit aliq̄ mō: q̄ recedūt
a dulci: v̄ nō nutrit nisi cū dulci cōponant: ⁊ signū hūi? ⁊
q̄ antiqui machinati sunt facere cōmixtiōes i. alios saporib⁹
v̄ in ip̄s fac tēperamētū: v̄ postmō nutrit: ⁊ sic oēs saporēs
p̄ solū dulcedinis participatiōē nutrit. **¶** Hoc etiā affirmat
tur p̄ p̄m dicitē lib. de sensu ⁊ sensato: q̄ oia aialia nutriti
tur dulci ⁊ digesto. **¶** Sō ad h̄: ⁊ ē talis. nihil nutrit nisi
p̄ sititudinē quā habet cū corpore humano: cū ip̄s cōplexione
⁊ s̄guē: s; null⁹ sapor h̄ cōmētā cū ip̄o nisi dulci: ⁊ oēs
p̄ dulci participatiōē: sic aucto: testat̄ i. p̄nci. dietaz ȳsum i. sine
p̄p̄m̄. ois cib⁹ q̄ sine delectatiōe accipit ab aialia: nō nu-
triat ip̄s: aut cū magna difficultate nutrit ip̄m: q̄ sol⁹ saporis
saporis delectabilis nutrit: s; talis solū ē dulci: ⁊ alij p̄ dulci
participatiōē: q̄ sol⁹ dulci sapor nutrit: ⁊ alij p̄ dulci
tione. **¶** Quarta rō h̄ illud q̄ nutritredit ad sanguis p̄cipa-
tione ⁊ cōplexione: sic natura s̄guis: s; null⁹ sapor: h̄ natura
s̄guis nisi dulcis: sic sup̄ dicit̄ est: q̄ ois sapor nutrit ē p̄
naturā dulcis. Ad oppositū vō inducit̄ de rōnes. s̄m Dulce.
q̄d h̄ cōplexione ⁊ t̄tūē mēbi s̄m quā nō coicat cū alio.
s; oēs q̄ nutrit s̄m nutrit: q̄ q̄d mēba sint sanguinea: q̄
dā melancholica: q̄dā cholericā: q̄dā p̄legmaticā: q̄dā mē-
ba diuersis saporib⁹ ⁊ diuersas p̄t̄mēb⁹ cōplexiōnes nu-
triat: ⁊ sic nō oia mēba dulci nutriti: neq̄ oia sanguie s;
et alijs saporib⁹. **¶** Hoc autē rō ē ȳsaac: q̄ oēs nutriti p̄ s̄m in
nutritur: cū igit̄ s̄m t̄p̄oēp̄lā: ⁊ oēs alio. aial. sit. et. iijij.
h̄io: l̄ v̄ illis q̄tuo: nutrit: ⁊ nō solo sanguine. ⁊ hoc etiā
p̄firmat p̄ Auioc. i. cap. de p̄sūtū assertē oēs nutritiōes mē-
ba nutrit: q̄ eodē mō ē i. saporib⁹ q̄ oēs nutriti p̄ s̄m in
gis ⁊ min⁹: ⁊ nō solū dulci q̄ sanguini nutriti v̄cinat. **¶** Sō
rō h̄ec ē: cib⁹ nutrit cū delectabilis ē aialia recipiēt⁹ sic testat̄
ȳsaac: q̄ q̄būsdā nō solū dulci ē delectabilis: s; etiā aliq̄ sapor
res ⁊ etiā multomagis: q̄ nō solū dulcis sapor nutrit: s; aliq̄.
Tertiarō h̄ec ē: ponit ȳsaac dulcedinē cōmētā multū nutri-
re ⁊ p̄cipue cōmētā magis nutritiōē s; p̄ carnib⁹. **¶** Sic vide-
mus i. fructib⁹ q̄ b̄ndā maturas p̄ferte min⁹: cō delecta-
tione q̄ illis q̄ h̄nt aut p̄fectā in maturatiōe mitionē. sapor
s; saporē cōpositū ē dulci ⁊ acetoso ⁊ insipidiōis ē p̄s p̄p̄-
nis ⁊ multis alijs. **¶** Tertii dicit̄ Auioc. q̄ i. omni re nutritiē s̄m

medicos est aliq̄ duleedo: nō tñ oꝝ vt oē dule? sit nutritiū? neq̄ q̄ suau? ē nutritiū? sit: z nutritiū indiget alijs oꝝ dicit q̄d p̄ter dulecednē. Ad h̄ intelligēdū ē q̄ q̄dā dicit q̄ loū lū dulec nutritiū f̄ apozib? exteriōr? : z etiā dicit q̄ sol? san guis nutritiū z oēs alijs p̄fociē z f̄ agūis p̄cipitatione nutritiū z dicit q̄ ad b̄ q̄ cholera nutritiū oꝝ y t̄ languine ducrat: z sit p̄legma z meliocoliā b̄ d̄nter: q̄ p̄legma p̄vā dize f̄ vīs z oꝝ dicitōis f̄ sanguine ducrat: f̄ cholera rubea z ni gra p̄ vīs p̄uatōis z lepatois f̄guis ad ip̄is: vt ipaz d̄ipō n̄b? remot? illō q̄d b̄ d̄ f̄ agūis i nutritiū cedat mēb? oꝝ: z sic b̄ positio positio solū dulec sapoꝝ nutritiū: z etiā solū lū guinē vt dulec sit d̄positio nutritiū cē: z sanguis sit nutri mēti intrā: z bec p̄oito pōt sustineri: q̄ i ea vidēt? aut: p̄cordare. Aliā p̄oito al̄icrit oēs sapoꝝ nutritiū fm̄ ma gis z min? : z nutritiū p̄ suas ip̄as z nō solū dulec nutritiū: vt aliq̄ nutritiū auferant: z sola duleedo remaneat: z p̄ illā solū nutritiū nutritiū: sic ceteri p̄dices sepant vt p̄m̄at̄ f̄ solo f̄ agūis aial nutritiū. Imo oēs fm̄ magis z min? nutritiū z tñ p̄pter sui p̄orbilitatē: q̄d oē coꝝ imp̄mitti nō nutritiū f̄ p̄m̄it̄ cū dulec: z p̄ioꝝ maxie debet nutritiū dulec: z p̄ p̄o f̄erius z min? alijs: z tñ q̄ p̄m̄it̄ cū ip̄o nutritiū: nō tñ ip̄o solus nutritiū. Vt dicit p̄b̄ l̄ib. de sentu z iensato: oia nutritiū tur dulec: vel simplr vel cōmixt. z b̄ etiā dicit Aulic. q̄ fm̄ medicos i oī nutritiū ē aliq̄ d̄ dulec: z sic ē nutritiū circa dulec: z alios sapoꝝ: sit circa sanguinē z alios p̄dices. Ad p̄m̄ā aut̄ rōnē dicitū q̄ neq̄ y faac: q̄ oēs aristo. Iōū dulec in telligūt nutritiū: z alios sapoꝝ nullo modo nutritiū: sed in telligūt macie nutritiū p̄pter delectatōis z amicitiatē: z p̄ uenētā: z alios p̄ admixtiōē cū ip̄o fm̄ magis z min? z p̄ accessū z recessū ab ip̄o. Ad scōm z tertiā rōnē dicitū p̄ p̄nterceptiōē: q̄ aliq̄ aliōz sapoꝝ sunt delectabiles z amica? biles p̄tane nature: z macie p̄ admixtiōē cū dulec: z sic b̄nt vt t̄ nutritiū fm̄ magis min? . Ad q̄rtā rōnē dicitū q̄ duplr peccat illa rō. Eno imō qm̄ nō iōb? languis nutritiū: quis ma xime nutritiū: z p̄ v̄ abidēt cō p̄c̄s: etiā ceteri humores fm̄ pl? z min? . z etiā in b̄: q̄ etiā oēs alijs sapoꝝ b̄nt potētā vt in sanguinē cōuertant fm̄ plus z min? . Dec aut̄ q̄tio circa b̄fioz nutritiū: in alijs determinata est cōpletus.

¶ Circa q̄rtū p̄cedit b̄ mō: q̄nt p̄mo q̄io vñ? sapo: acq̄rit bonitatē p̄ cōmixtiōē cū alijs. videt aut̄ oppositiū: q̄ sapo: firmat suā sp̄m̄ sic vult y faac: z b̄ admixtiōē cā nō muta bit: z alterā affumet. Ad oppositiū est q̄ dicit p̄b̄ in l̄ib. de sentu z iensato: q̄ m̄scelē sapoꝝ sic z colozes: f̄ ier colozes? diuersis refulat vñ? coloz: medi q̄ null? est extremoz f̄ b̄ uerlus sp̄ē a singulari: q̄ sit m̄scelē admixtū: z cōmixtiō nē acq̄rit nouā sp̄ē. Dicitū est ad b̄ q̄ sapoꝝ z cōmixtiō nē cū dulec aaliūc? acq̄rit bonitatē sapoꝝ z aliā oꝝcūit sp̄ē: z i toto mixto z cōmixtis sapoꝝ p̄portionalis intro ducit ex cōmixt? refulatā repoziss excellētis extremoz ad sumitē: z p̄ dulec bonitatē q̄nt refulatā ē delectabilis. z ē sic i elementis m̄scelibus? z i cōmixtis. Ad rōnē aut̄ dicitū ē q̄ fa poꝝ d̄: firm are suā sp̄m̄: nō q̄ nō eꝝ p̄p̄t p̄mutabilis sit: f̄ sc̄q̄ cōplexiōē corpis delectētis atēfias nature eꝝ: sic firmū certū z firmū. ¶ Sc̄do q̄nt q̄io lapo: duleis sit cā nutritiū: z quō nutritiū ē dulec nutritiū dicit. Nutritiū aut̄ em nutritiū tota sp̄ē: sic vult Aulic. f̄ p̄ cōmixtiōē cū dulec z trāsmutationē ip̄m̄ nō mutat sp̄m̄ nutritiū: q̄ neq̄ dulec ē tota cā nutritiū: vñ? sp̄ē: q̄ dulec nō nutritiū nutritiū. Ad oppositiū aut̄ ē illō q̄ dicit y fa. ut dicitū q̄ p̄ mixtiō nē ē p̄ trāsmutationē illō q̄ dulec ē i nutritiū trāsit de pe cūta ad actū: z sic p̄ dulec reddat nutritiū delectabile ten suē: z mēb̄is oib? z magis ab ip̄is attrahit: f̄ dulec nō ē cā nutritiū: neq̄ q̄ ip̄s rotat: f̄ est d̄positiō ip̄i: p̄ quā m̄ ca gis delectat naturā: z p̄ quā magis z min? nutritiū delecta tiōē nature z cōueniētiam est cōplexiōe humana.

¶ Circa q̄ntū p̄cedit b̄ mō: q̄nt q̄io dulec i via medicāe dissoluit p̄dices grossos z m̄dificat. Ad b̄ dicitū ē q̄ solū p̄positiū: q̄ dulec h̄ d̄ f̄ i grossa sua cē pot? p̄dices grossos augmētā q̄ dissoluit. Aliā rō t̄alis. Dicit et y faac: q̄ dulec gilat opti litōes: f̄ nullū tale grossos auferē b̄dices: cū op̄p̄latis ḡntem ex grossis b̄dices: b̄ d̄ dulec nō auferē grossos b̄dices: s̄ ad oppositiū f̄ illō rō dicit y faac: dulec inq̄t fm̄ medicā

p̄dices dissoluit z m̄dificat. Ad b̄ dicitū q̄ solū dulec sunt q̄ tuoz. p̄m̄ū est grossiōis iue sue. sc̄dū est vñ? p̄ d̄bilatua p̄ naturā calcos. tertiū vñ? moluitua p̄ naturā p̄dilitatōis: sic ponit y faac. q̄rtū est vñ? m̄dificatiua z exteriua sic ip̄e te itat. f̄ dicitū aut̄ sube vincit p̄ alias cōditōnes: q̄ p̄us rō ne grossici p̄dices ingrossit: t̄ rōne aliarū cōditōnū: z rō ne puritat? iube: cū pauca obrinat feces: b̄dices grossos dissoluit z m̄dificat. Sc̄dū aut̄ q̄ dulec. p̄nto quā d̄ p̄ p̄rietates cōes dulec z vntuofus: q̄ dulec z vntuofus facit dilatiōē i lingua: z lenificatiōē z auferit i m̄p̄ressiōē cōz gelatiōis factā i p̄a sicut a frigiditate a p̄tōco vñ? p̄ h̄nc po fa po: z lenificat lingue aspitatē sine resolutiōē factā i p̄a. f̄ vñ? vntuofus b̄ opat sine exēlū calcificatiōis manifesti: d̄ ce vñ? cū maior: calcificatiōe inaniēst: z iō pl? digerit dulec nisi sit suaue q̄: b̄ mō abstergit grossitudinē post ip̄as apatē z lenificat eā: z remoueri facit eā: z remouet impedimētū p̄gelatiōis eꝝ ablsq̄ m̄fioē z lepatoē p̄mutatōis: z obuia tiōē labo: iosa: neq̄ calefacti calē. actiōe noxia: imo delecta bili sicut est delectatō aq̄ tepide cū effundit i uap̄a copos. p̄ter predicta aut̄ soluit illud q̄d solet queri q̄io dulecō q̄ia res induret z q̄idā mollificat: cū de opatiōis fine d̄ca. Dicitū em̄ q̄ mollia indurat sicut vult y faac p̄ sua caliditate: d̄ cōsumēdo sup̄m̄ia oēs h̄iditate z gr̄o sine: coꝝ subtili do: mollificādo aut̄ dura coꝝ duriciā iua humiditate dissol uedo z tēperādo. multo v̄o alie opatiōes z p̄prietates dulec diuis in via experitē dignoscitur.

¶ De opatiōib? aut̄ vntuofis sapoꝝ postea inq̄rēdū est suo p̄p̄dio trāsēdo: circa q̄s inq̄runt quoz tres. p̄ima est vñ? sapo: vntuofus pl? nutritiū obus alijs z dulec nutritiū naturali. Sc̄da est vñ? nutritiū pl? nutritiū accē dērali. Tertia est vñ? multū fatē z magis q̄ dulec.

¶ Circa p̄imā q̄nē p̄cedit b̄ mō: videt q̄ cib? vntuofus nutritiū maxime: q̄ maxime nutritiū cōplexiōis p̄tane magis em̄ assimilat: z maxime est amicitū humane nature: z q̄d cito in calozē cōuertit naturalē: z q̄d cōuertim multū i mēb̄is imo: ac z inco: p̄atē ip̄a cōfōrtā. Itē em̄ sunt d̄pōnes p̄ q̄s aliq̄d multū nutritiū accitāt z naturalit? f̄ cib? vntuofus est b̄mō: sic p̄ cōsiderādo est d̄pōnes oēs z suā cōple xionē: q̄ cib? vntuofus maxime nutritiū. Sc̄da rō est bec: ca loz ē naturalis sit testat y faac: nutritiū vntuofitate f̄ agūis q̄ magis vntuofitatis vicinat: maxime nutritiū calozē natura lē: oē aut̄ vntuofus magis assimilat sanguinū: cū sit calidū z humidū: z cōuertit calozē natū alē: z ip̄m̄ augē: q̄ vntuo fus cib? maxie nutritiū. Ad oppositiū ē auct. y fa. Aliā aut̄ rō ad hoc induat talis. n̄b̄ q̄d de sui natura effugit loci dige stiois: neq̄ paraf ad digestiōē z durciōē est maxie nutri mēti. n̄b̄ i em̄ nutritiū nisi digestū: f̄ vntuofus cib? est b̄mō q̄ fm̄ y faac sup̄natat f̄omacho: neq̄ venit ad locū inferiorē q̄ ē loc? digestiōis: z sic suā impedit digestiōē: z etiā alioz ciboz: vñ? lubicādo aliq̄ digestiōis recipiāt: q̄ cib? vntuo fus nō maxime est nutritiū. Ad b̄ dicitū q̄ cib? vntuofus min? nutritiū dulec: magis tñ ceteris nutritiū quātū est rōne sapoꝝ: f̄ aut̄ min? alijs d̄ dulec nutritiū: nō est rōne sapoꝝ f̄ rōne aliq̄ d̄pōnū z cōditōnū. Causa est impedietes na turālē trāitē nutritiū in cibo vntuofus sunt due: q̄s ponit y faac. q̄rtū p̄ma est: q̄ cib? vntuofus impedit digestiōē triplr. Eno imō i f̄omacho sup̄natādo cū nō paraf deſcē dere ad locū digestiōis. Sc̄do mō lubicādo villos f̄omachi q̄i per sui irrigatiōē aliū retinet. Tertio mō lubicādo alios cibos anteq̄ digerant z faciēdo ip̄os indigestos ad ap̄er z cetera mēb̄a delectari. de sup̄natatiōe vñ? p̄ oleo z butyro in patella z cōm̄lubiis pinguiibus. Aliā causa est: q̄ facit p̄b̄ntificatiōē repletiōem in f̄omacho z in mēb̄is alijs z oppilādo i p̄a in ip̄is p̄b̄ntificatiōē generat repletiōē. Alio modo remollēdo villos f̄omachi: q̄i quādo nō irriti ḡ d̄ant: imo lapam nō viget appetit? cibis: sicut cum v̄rga nō irrigatur noniget appetitus cibis. Est aut̄m alia causa impediens virtutem multum nutritiū accēdētē: z bec est: quā nō est facta coagulatiōis: z q̄: est: factis eliquatiōis z dissolutiōis a membris. Ad p̄im̄ aut̄m autem rationē dicitū q̄ cibus vntuofus plus nat? est copus re ficere q̄ oēs alijs cibi: p̄ter dulec q̄ oimodas b̄ d̄p̄ofitencia

sue gressitie z sui lubricitate z supnatatione in stomacho: z isto modo vltimo de giare illi humores: qui causat ex impedimento digestionis: z sic est pblegma: q̄ pp̄te gnat pblegma. Primo tñ modo dicitur generare humores sanguineū vel cholericū: q̄ illo modo natum est cito cōuerti.

¶ Circa tertiu principale sic pcedimus: z querit de salo lapore: vtrū habeat virtutē penetratiuā ad mēbra: z videt q̄ sic penetratio debet calido z habetū subtilitē substantiā vel medietate: sed salū sunt hūmō: tūm em̄ calidū z fundant in medio: substantiā q̄ salū habet virtutē penetratiuā. Scōa ratio sic est: omne quod habet virtutē diuidentē partes grossas vltimas habet virtutē penetratiuā: sed salū sunt hūmō: sicut p̄t̄ sic filā p̄nā q̄ albumine aut tūc obfusculatū subtilitā bit p̄tes ei⁹. Tertia ratio sic est: videt q̄ carnes salant in superficie: z inueniunt salē in p̄fundiorib⁹ aut nō potuit esse nisi sal penetrasset ad p̄fundū: ergo necesse est salū h̄re virtutē penetratiuā. Ad oppositū est illud q̄ dicit ysaac in lra: sed q̄ salū nullū v̄ pauca habet virtutē penetratiuā ad mēbra. h̄c q̄ dicitur cōdiciū est q̄ difficultas penetratiū est triplex. Primo ma est a parte obtusioris q̄lratit sicut in aqua frigida. Scōa causa est a gressitie substantiā sicut est in opio: z sic in vultu b⁹. Tertia causa est a horribilitate saporis: z talis difficultas penetratiū est in salis: q̄ h̄nt in se naturā obfusculatiū saporis: z nō ita attrahit a mēbris in se ipsū venit ad mēbra: z ideo non potit virtutē penetratiuā in calis. Ad h̄c q̄ dicitur de sa le dicitur q̄ salicido est triplex. Quod em̄ causa p̄ admittio nem pblegmatis cū humore aucto melācolico sicut p̄t̄ in senib⁹: q̄ prius fuerit nimis cholericus. Scōo mō causa salicido est q̄ ex palatio terre cōmūtū est frigidū in partib⁹ ter restrib⁹ sicut p̄t̄ in cinere. Tertio modo causa p̄ actionē solis supra humiditē terre cōmūtū est frigidū in partib⁹ ter restrib⁹ sicut p̄t̄ in cinere. Tertio modo causa p̄ actionē solis supra humiditē terre cōmūtū est frigidū in partib⁹ ter restrib⁹ sicut p̄t̄ in cinere. Tertio modo causa p̄ actionē solis supra humiditē terre cōmūtū est frigidū in partib⁹ ter restrib⁹ sicut p̄t̄ in cinere.

¶ Scōo querit circa hoc quā salū habet virtutē laxandi: z p̄ quā viā iuuat vtrū expulsiua: q̄ v̄ expulsiua viget p̄ frigidū z hūidū: s̄ salū sunt d̄na: q̄ sunt calida z sicca: s̄ magis impedit virtutē expulsiua q̄ iuuat. Scōa rō sic est: q̄ egrediēti sic ficca z virtus debilis: tūc cōpetunt humectatiū: sed salū nō sunt hūmō: ergo virtutē expulsiua non cōpetūt. Ad oppositū est hoc ratio: in dytesib⁹ apponit sal vel nitru v̄ virtus expulsiua multos modis iuuat. Vno mō per relaxationē v̄tris z humorū z sic iuuat per humectatiū. Scōo modo per cōp̄ctionē intestinoz: z sic iuuat p̄ pontica. Tertio modo p̄ m̄dificationē: z sic per vltima. Quarto per modiciationē intestinoz: z inasione fecū. Quinto per horribilitatē p̄pter q̄ id q̄ exhibet nō retinet in mēbris: sed ips̄ abhorrent z expellūt a se: z istis trib⁹ modis vltimis salū iuuant virtutē expulsiua. Ad rationē in p̄t̄ariū dicitur q̄ actio salis est q̄druplex. Prima est calefacere. Scōa est desiccare: z per has actiōes salū non iuuat virtutē expulsiua. Tertia est incidere feces. Quarta est modicare intestina: z per has actiōnes iuuat salū virtutē expulsiua: z primo modo p̄cedit rationes: tertio modo non.

¶ Circa quartū p̄cedit hoc modo: z querit de operationibus saporis amari: querit ergo quomodo amara confortat stomachū: z ostendit q̄ nō per rationē: vtrū stomachū cōponitur ex virtute sensibili z naturali sicut dicit lhalay: sed amara nocēt virtuti sensibili: sicut p̄t̄ q̄ p̄t̄ z cā ledit: s̄ amara ledit virtutē modiciā cōponat ex sensibili z naturali: sed nihil q̄ ledit virtutē stomachū confortat stomachū: s̄ amara nō confortat stomachū. Scōa rō sic est: nihil q̄ abhorret natura confortat naturā z mēbrū in quo est: sed natura regitua copis abhorret amara: q̄ p̄t̄ p̄t̄ sensus gustus: s̄ amara nō confortat naturā nec stomachū: cum desecdat ad stomachū. Ad oppositū est hoc rō: p̄t̄ actio iuuat z confortat stomachū: q̄ partes ei⁹ coadunāt z infrigidāt: s̄ amara sunt hūmō: sicut dicit ysaac: s̄ amara confortat stomachū. Ad h̄c dicitur q̄ in amaro sunt tria: sapor: cōplexio: z p̄t̄icitas, z quātū ad p̄t̄

mus ea abhorret natura stomachū z non confortat: z sic p̄cedit ratio: quātū v̄o ad alia duo confortat stomachū: z magis p̄ ponticatē suā: q̄ partes stomachū lacatas cōp̄mūt z redidit fortas eas coadunado. C Sed tunc querit s̄cō vtrū p̄t̄ica confortat stomachū: z videt q̄ nō: q̄ stomachus est multum neuosus z acetosa multū nocēt neruis p̄pter suā frigiditatem: sed p̄t̄ica vltima frigida cōticit ergo non confortat stomacho: ergo nō confortat stomachū. Scōa ratio sic est: nihil q̄ debilitat calosē naturalē z digestiones impedit confortat stomachū nisi calosē naturalē: z digestio viget: sed p̄t̄ica cū sint frigida debilitat calosē naturalē: cū sint grosse substantiā impedit digestiōem: ergo nō confortat stomachū. Ad oppositū est actio ysaac dicitis: q̄ p̄t̄ica confortat stomachū z indurat. Ad hoc dicitur q̄ membrū confortat quocumque modis. Primo mō per restauratiōē depedit: z sic per cibū z potū. Scōo modo per retentionē spiritus: z sic per aromata sicut per crocū. Tertio per alterationē: z sic per calidū z frigidū. Quarto per depurationē superfluitatū: z sic per medicinā lapatiuā. Quinto per constrictiōem partū mēbrū relaxati z indurationē ei⁹ p̄t̄ariū: z hoc vltimo modo p̄t̄ica confortat stomachū. Ad rationes in contrariū dicitur q̄ in pontico tria sunt. s̄ cōplexio: s̄ substantiā sic cōpositio: z sapor: z in salis ad cōplexiōem nocent stomacho: sed quātū ad alia duo ponticum z sp̄t̄icū confortat stomachū.

¶ Circa quintū p̄cedit hoc mō: z querit de operationibus acuta saporis: z querit per quā viā acuta laxant sicut p̄ per alia z similia: z videt q̄ nō habeat virtutē laxandi: nihil q̄ habet virtutē subtilitē cōsumēdā: z residū ingrossandi habet virtutē laxandi. Ratio em̄ fit per humiditatem: sed acuta cū sint valde calida sunt hūmō: ergo non habet virtutē laxandi. Scōa ratio sic est: expulsiua viget per frigidū z hūmidū: sicut dicit Boantrū: ergo acuta cū sint calida z sic ea impedit virtutē expulsiua: sed nihil tale habet virtutem laxandi: ergo acuta non habet virtutē laxandi. Tertia ratio sic est: acuta calefacit mēbra z inflāmant z desiccāt: q̄ totā humiditatem z siccat eoz trahit z cōsumunt subtilitē: z sic residū ingrossat: z sic sunt desiccata a vi expulsiua: vtrū expulsiua debilitat: sed nullū tale habet virtutē laxandi: imo potit cōstringēdū: ergo acuta non habet virtutē laxandi. Ad oppositū est actio ysaac dicitis: q̄ acuta incidit grossos humores pblegmatis. Scōa rō sic est: q̄ dicitur q̄ habet virtutem laxandi: q̄ facit eos habiles ad expulsiōē: sed acuta sunt hūmō sicut vult ysaac: ergo habet virtutē laxandi: q̄ cōcedim⁹. Ad rationē dicitur q̄ in acutis multiplex est actio. Prima est calefacere. Secunda est inflammare. Tertia est desiccare. Quarta incidere vel diuidere. Quinta est diuisa subtiliare z ea resoluerē. Sexta est modicare intestina z virtutem excitare: z quātū ad tres primas actiones acuta nō habet virtutē laxandi: z sic p̄cedit ratio: acuta v̄o habet virtutē laxandi quātū ad alias quētes: sed nō quodlibet corpus: sicut est corpus cholericū: sed corpus repletū grossis z frigidis humorib⁹ sicut est pblegma vitreū: z sic inteligit ysaac. Scōo querit circa hoc: vtrū acuta ḡnent choleram nigrā vel rubrā: z ostendit q̄ semp̄ generēt cholera rubrā bac rationē. Illa q̄ de sui natura humores inflāmant z incidit maxime generāt humores calidū acutū: cholericū: z p̄pter hoc p̄bent in febrib⁹ calidis: sed acuta sunt hūmō: sicut p̄t̄ in pipere: ergo maxime generāt humores cholericū. Scōa ratio sic est: simile maxime ḡnat simile: sed acuta maxime affiant cholere: s̄ maxime ḡnant choleram. Tertia rō sic est: ostendit Auicē. cap. de humorib⁹: q̄ cholera fit ex humorib⁹ acutis z igneis z fortē calosē: humorib⁹ frigid⁹ fit ex grossis cibis z debili calosē: q̄ cū melācolia sit humor frigid⁹ nō ḡnat feb̄rē acutā z igneis hūmō: s̄ cholera solū. Ad oppositū est actio. Ras. dicitis q̄ acuta mutant sanguinē in choleram rubream: deinde per admittiōem in choleram nigram. Ad hoc dicitur q̄ duplex est actio acutū. Una est inflammare z subtiliare primo: et fm̄ hanc actio generat choleram. Et tunc secunda actio est consumere z resoluerē subtilitē: quo resolutio manet grossus ad stum: et fm̄ hoc acuta generant melandoliā: et sic intell̄

git Raf. ¶ Tertio querit circa hoc quare acuta nō habet virtutē conuerſi res a putrefactione: r̄ ostēditur q̄ sic: cauſa putrefactionis est humiditas s̄m̄ d̄sal. vnde conseruatio a putrefactione est per ea q̄ consumit̄ r̄ deſiccāt illā humiditatem: sed in ob̄ actionib̄ v̄t̄ effectib̄: q̄ a caliditate cauſatur: inaequale habet virtutē acuta q̄ amara: r̄ salia: ergo magis me cōseruabit a putrefactione: cū magis deſiccet r̄ s̄m̄ d̄sal humiditatem q̄ salia tamara. Sc̄da ratio hec est: amara sicut myrr̄ba: r̄ salia sicut sal: cōseruāt res a putrefactione p̄ virtutē caliditatis: quā cōsumit̄ r̄ deſiccāt humiditatem q̄ est cauſa materialis putredinis: sic acuta sicut maioris virtutis q̄ myrr̄ba r̄ salia: ergo magis cōseruabit a putrefactione. Ad oppositū est hec ratio: dicit̄ d̄sal in lib. cōplexionis q̄ sal s̄m̄ r̄ amari cōseruāt res a putrefactione: acuta v̄o cōseruāt ita: q̄ faciliū partes distare post assumptionē humiditatis: p̄ta: q̄ res cōseruet a putrefactione. supra requirit̄. s̄m̄ d̄sal est dissolutio siue resolutio hūiditatis siue hūi q̄ est causa materialis putrefactionis. Sc̄da est s̄m̄ d̄sal humiditatis eiusdem. Tertius est clausio poroz̄ r̄ partū adinno: q̄ cauſa a pōt̄ citate rei cōseruatur: r̄ iste tres cauſe sunt in sale r̄ myrr̄ba: r̄ p̄pter hoc conseruāt res a putrefactione. In acutis v̄o nō sunt duz̄e primz̄: r̄ iō nō possunt res cōseruare a putrefactione: q̄ deſicāt in eis a pot̄issima cōseruatiō: r̄ quarta cauſa cōseruatiō est cōsuetudo r̄ aduersitas partū: r̄ hec est in melle.

¶ Quarto querit circa hoc quare quedā acuta nō habent virtutē puocandi s̄m̄ d̄sal r̄ ostēdit̄ q̄ sic: bac ratio: sitis cauſatur ex insū amantē r̄ deſiccatione os stomachi r̄ assumptione humiditatis mēbroz̄: sed os dicit̄ deſiccatur: r̄ insūnat̄ r̄ cōsumit̄ hūiditatis osis stomachi r̄ alioz̄ mēbroz̄. Vnde enim sunt de p̄sitate acuti cuiuslibet: q̄ os acuti deſiccatur r̄ p̄uoat s̄m̄ d̄sal. Sc̄da ratio hec est: cepe sunt de ḡne acutoz̄: r̄ minoris sunt caliditatis: r̄ plus habet humiditatis q̄ s̄m̄ d̄sal r̄ permittit̄ q̄ alia: r̄ sic cepe puocāt s̄m̄ d̄sal sicut p̄ experimētum: d̄sal ita s̄m̄ d̄sal magis calidus r̄ habetia min̄ humiditatis multoz̄: r̄ cauſat̄ s̄m̄ d̄sal. Ad oppositū est aucto. d̄sal. in p̄guo. in cap. de colyrica passione dicit̄: q̄ alia nō puocāt s̄m̄ d̄sal: imo auferūt̄ q̄ cōcedim̄. Ad ratios in d̄sal v̄o cēdit̄ in alijs est dupler natura. Una est caliditatis r̄ s̄m̄ d̄sal r̄ sic bac p̄t̄ puocare s̄m̄ d̄sal. Alia est virt̄ resoluēdi v̄o mōdes in hūiditate: r̄ nō cōsumit̄ ea: r̄ sic p̄ actionē alioz̄ cauſat quedā humiditas ex grossis humoib̄: q̄ membra irroat̄ r̄ os stomachi: r̄ nō consumit̄: q̄ actio illoz̄ alioz̄ non est assumptione resolutiua sicut piper: cepe: r̄ h̄m̄ d̄sal r̄ p̄opterea alia nō generāt s̄m̄ d̄sal sicut alia acuta: sed hoc intellige in copoz̄ibus p̄legmaticis: r̄ nō melācholicis.

¶ Circa sextū de opatiōib̄ acetosi s̄m̄ d̄sal: q̄rit virtū acuti plus infrigidet̄ q̄ succus v̄e acerbē. s̄m̄ d̄sal r̄ h̄m̄ d̄sal cōseruāt: r̄ ostēdit̄ q̄ agreſta plus infrigidet̄: oē illud qd̄ est purum a qualitate impedit̄e infrigidat̄ magis est frigidum r̄ plus infrigidat̄ qd̄ nō est h̄m̄ d̄sal: sed agreſta est plus separata a qualitate q̄ r̄ frigidat̄e impedit̄: q̄m a caliditate q̄ r̄ frigidat̄e v̄t̄ effectū frigiditatis impedit̄. q̄ acuti: ergo agreſta magis infrigidat̄ q̄ acuti. Vbi dicit̄ p̄ se. Vniuers. p̄ba p̄ d̄sal in lib. de simplicib̄ medicina: vbi dicit̄ q̄ acuti habet virtutē caliditatis: agreſta v̄o nō: sic agreſta magis separata a caliditate q̄ acuti. Sc̄da ratio hec est: om̄e illud qd̄ completa stratur ad infrigidationē copoz̄is mēbroz̄: materē habet virtutē infrigidandi: qd̄ nō est. Raf. p̄p̄t fieri emplastrū de agreſta supra mēbrū caliditatis r̄ nō de acuto: q̄ per effectus r̄ acutoz̄: r̄ videt̄ q̄ agreſta plus infrigidet̄ q̄ acuti. Tertia ratio hec est: frigidat̄ q̄ sunt fundata in grossa substantia maioris sunt infrigidationes q̄ frigidat̄ q̄ fundant̄ in subtili substantia. v̄t̄ dicit̄ d̄sal: q̄ plus infrigidat̄ plū q̄ aqua p̄pter grossitē s̄e substantiē: sed agreſta frigida est r̄ fundat̄ in grossa substantia: acuti in subtili: ergo agreſta multo magis infrigidat̄ q̄ acuti. Ad oppositū est hec ratio: acetosus per sui naturā infrigidat̄: ergo magis acetosum magis infrigidat̄: sed acuti est magis acetosum q̄ agreſta: ergo magis infrigidat̄ q̄ agreſta. Sc̄da ratio hec est: dicit̄ Auicē. q̄ in acuto est caliditas: r̄ hec facit ad maiorē infrigidationē: q̄ facit s̄m̄ penetrare ad mēbra r̄ p̄fundari in illis: sed om̄e

tale plus infrigidat̄ qd̄ nō est h̄m̄ d̄sal: ergo acuti cū sit h̄m̄ d̄sal plus infrigidat̄ q̄ agreſta. Ad hoc dicendū q̄ aliquid nō frigidat plus alio dupliciter. Eno modo q̄ virtus infrigidationis eius magis viget in exterioribus r̄ non p̄fundatur: r̄ sic agreſta magis infrigidat̄ q̄ acutum. Alia modo q̄ virtus eius penetratiua est magis apertura r̄ iucilia: r̄ magis p̄fundatur in mēbris: r̄ sic acuti magis infrigidat̄ q̄ agreſta: v̄t̄ volētes copus infrigidare exteri v̄t̄m agreſta: volētes infrigidare interi v̄t̄m aceto in cōfectionib̄ s̄m̄ p̄pta aucto. ¶ Sc̄do querit circa hoc: virtū acetosum rep̄mar c̄bo. ru. sicut p̄t̄ in aceto: videt̄ q̄ nō: oē illud qd̄ est materialis siccitatis q̄ frigiditatis magis defecatur r̄ magis facit ad esse cholere q̄ ad facit ad esse cholere: sicut siccitas nō rep̄mar ḡnet siccitatem: q̄ ad facit ad esse cholere: sicut siccitas nō rep̄mar rep̄mar frigiditatem aceti. Sc̄da ratio hec est: illud qd̄ est de sui natura subtilitatis r̄ deſiccitatis subtilē ḡnat humores r̄ cholericis. simile est ḡnat s̄m̄ d̄sal r̄ augmētat̄: sic acuti est h̄m̄ d̄sal: ergo ḡnat humores cholericos: qd̄ alterū ḡnat nō rep̄mit ipsūm: ergo acuti nō rep̄mit cholera rubra. Ad oppositū est aucto. Raf. qui dicit̄ q̄ acetosus cholera rubra rep̄mit. Sc̄da ratio hec est: dicit̄ ylaac in d̄s̄is particularibus q̄ acuti cholera multā rep̄mit. Ad ratios in contrariū dicendū q̄ dupler est cholera. Quāda est est grossa: r̄ h̄m̄ d̄sal r̄ p̄mit acuti ipsam subtilitatem: et de bac intellige ylaac r̄ Raf. Alia est subtilis r̄ huic cōsistit tamardū r̄ puina acetosum q̄ habet virtutē infrigidandi r̄ non aceti. Ele aliter dicit̄ totū q̄ plus acuti sit magis sicū q̄ frigidat̄: t̄m̄ acio: v̄o loco: est s̄m̄ d̄sal frigidat̄ q̄ est qualitas acutis: q̄ s̄m̄ virtutē que est qualitas passiuā: r̄ iō magis rep̄mit c̄bo. ru. q̄ facit ad eius ḡnationē: v̄t̄ est esse: r̄ ideo cōfert culibet cholere temperamenti: excedit̄. ¶ Tertio querit per quā v̄t̄ acetosum extinguat s̄m̄ d̄sal: r̄ ostēdit̄ q̄ hoc nō possit̄ esse. Sitis cauſat̄ q̄ v̄t̄m d̄sal r̄ ostēdit̄ deſiccationē humiditatis mēbroz̄: r̄ p̄pter hoc sitis est appetit̄ humiditatis: sed acuti nimis deſiccatur sicut p̄t̄ p̄ eius effectū: r̄ oē tale ḡnat s̄m̄ d̄sal magis q̄ extinguit̄ ea: ergo acuti magis generat s̄m̄ d̄sal q̄ extinguit̄. Sc̄da ratio hec est: om̄e illud qd̄ cōsumit̄ humiditatem q̄ sitis rep̄mit r̄ sedat ḡnat s̄m̄ d̄sal: acuti s̄m̄ d̄sal humiditatem: q̄ est cauſa fedatiua s̄m̄ d̄sal: ergo ḡnat s̄m̄ d̄sal ergo s̄m̄ d̄sal. Ad oppositū est aucto. d̄sal. dicit̄ q̄ acuti sedat s̄m̄ d̄sal: dicit̄ t̄m̄ lib. de simplicib̄ medicina: q̄ sitis cauſat a caliditate v̄t̄ siccitate: sed acuti calidus est r̄ sic cum ergo ḡnat s̄m̄ d̄sal r̄ siccitate: nō ergo s̄m̄ d̄sal. Ad hoc dicendū q̄ in aceto triplex est actio. Una est cōsumere r̄ deſiccare. Alia subtilitate incidere r̄ diuidere. Tertia est infrigidare r̄ alterare. r̄ quātum ad puinā generat s̄m̄ d̄sal p̄p̄ta sicut eius acuti: quātum v̄o ad alias duas fedat s̄m̄ d̄sal r̄ subtilitate humores q̄ quē mēbra iuro. s̄m̄ d̄sal: r̄ mēbra frigidat̄ a sua p̄p̄tate: r̄ hec duo sunt causa fedatiōis sitis: r̄ quātū ad puinā v̄t̄ acuti sedat s̄m̄ d̄sal.

¶ Quarto querit circa hoc: quare acetosa magis non acuti nocet neruis q̄ acuti: sicut vult ylaac r̄ Raf. ergo magis debet eis nocere q̄ acuti. Ad oppositū est aucto. l̄ippo. de v̄t̄ v̄t̄ q̄ dicit̄ q̄ acutus magis nocet neruis. Sc̄da ratio hec est: dicit̄ Auicē. q̄ cauſa quare acuti matet nocet neruis est duplex. Una est q̄ facit materē p̄fundari in neruis. Sc̄da est q̄ cito cōuertit eam in acetositate: r̄ iō acuti inarine non cet paraliticas: qd̄ cōcedim̄. Ad ratios in contrariū dicendū q̄ nerui ledim̄ dupliciter. Eno modo p̄pter v̄t̄m infrigidationē r̄ separationē subtilitatis: coz̄: r̄ sic eius maxime nocet acuti sicut acetosus volūt. ¶ Quinto querit circa hoc: quomodo acuti confert tuffi: r̄ videt̄ q̄ non: m̄d̄bil quod exasperat membra spiritalia: confert tuffi: quia om̄e quod exasperat cauſat punctionē: sed acetum est v̄t̄m d̄sal sicut patet per eius effectū: ergo acetum non confert tuffi. Sc̄da ratio hec est: membra spiritalia sunt valde neruosa r̄ obliuosa: sed culibet tali acetum multū nocet: ergo cū tuffis existat in mēbris spiritalib̄: cū nullo modo cōfert acuti. Tertia ratio hec est: tuffis cauſat ex frigiditate r̄ siccitate: sic

¶ Quinto querit circa hoc: quare acetosa magis non acuti nocet neruis q̄ acuti: sicut vult ylaac r̄ Raf. ergo magis debet eis nocere q̄ acuti. Ad oppositū est aucto. l̄ippo. de v̄t̄ v̄t̄ q̄ dicit̄ q̄ acutus magis nocet neruis. Sc̄da ratio hec est: dicit̄ Auicē. q̄ cauſa quare acuti matet nocet neruis est duplex. Una est q̄ facit materē p̄fundari in neruis. Sc̄da est q̄ cito cōuertit eam in acetositate: r̄ iō acuti inarine non cet paraliticas: qd̄ cōcedim̄. Ad ratios in contrariū dicendū q̄ nerui ledim̄ dupliciter. Eno modo p̄pter v̄t̄m infrigidationē r̄ separationē subtilitatis: coz̄: r̄ sic eius maxime nocet acuti sicut acetosus volūt. ¶ Quinto querit circa hoc: quomodo acuti confert tuffi: r̄ videt̄ q̄ non: m̄d̄bil quod exasperat membra spiritalia: confert tuffi: quia om̄e quod exasperat cauſat punctionē: sed acetum est v̄t̄m d̄sal sicut patet per eius effectū: ergo acetum non confert tuffi. Sc̄da ratio hec est: membra spiritalia sunt valde neruosa r̄ obliuosa: sed culibet tali acetum multū nocet: ergo cū tuffis existat in mēbris spiritalib̄: cū nullo modo cōfert acuti. Tertia ratio hec est: tuffis cauſat ex frigiditate r̄ siccitate: sic

¶ Sexto querit circa hoc: quare acetosa magis non acuti nocet neruis q̄ acuti: sicut vult ylaac r̄ Raf. ergo magis debet eis nocere q̄ acuti. Ad oppositū est aucto. l̄ippo. de v̄t̄ v̄t̄ q̄ dicit̄ q̄ acutus magis nocet neruis. Sc̄da ratio hec est: dicit̄ Auicē. q̄ cauſa quare acuti matet nocet neruis est duplex. Una est q̄ facit materē p̄fundari in neruis. Sc̄da est q̄ cito cōuertit eam in acetositate: r̄ iō acuti inarine non cet paraliticas: qd̄ cōcedim̄. Ad ratios in contrariū dicendū q̄ nerui ledim̄ dupliciter. Eno modo p̄pter v̄t̄m infrigidationē r̄ separationē subtilitatis: coz̄: r̄ sic eius maxime nocet acuti sicut acetosus volūt. ¶ Quinto querit circa hoc: quomodo acuti confert tuffi: r̄ videt̄ q̄ non: m̄d̄bil quod exasperat membra spiritalia: confert tuffi: quia om̄e quod exasperat cauſat punctionē: sed acetum est v̄t̄m d̄sal sicut patet per eius effectū: ergo acetum non confert tuffi. Sc̄da ratio hec est: membra spiritalia sunt valde neruosa r̄ obliuosa: sed culibet tali acetum multū nocet: ergo cū tuffis existat in mēbris spiritalib̄: cū nullo modo cōfert acuti. Tertia ratio hec est: tuffis cauſat ex frigiditate r̄ siccitate: sic

¶ Septimo querit circa hoc: quare acetosa magis non acuti nocet neruis q̄ acuti: sicut vult ylaac r̄ Raf. ergo magis debet eis nocere q̄ acuti. Ad oppositū est aucto. l̄ippo. de v̄t̄ v̄t̄ q̄ dicit̄ q̄ acutus magis nocet neruis. Sc̄da ratio hec est: dicit̄ Auicē. q̄ cauſa quare acuti matet nocet neruis est duplex. Una est q̄ facit materē p̄fundari in neruis. Sc̄da est q̄ cito cōuertit eam in acetositate: r̄ iō acuti inarine non cet paraliticas: qd̄ cōcedim̄. Ad ratios in contrariū dicendū q̄ nerui ledim̄ dupliciter. Eno modo p̄pter v̄t̄m infrigidationē r̄ separationē subtilitatis: coz̄: r̄ sic eius maxime nocet acuti sicut acetosus volūt. ¶ Quinto querit circa hoc: quomodo acuti confert tuffi: r̄ videt̄ q̄ non: m̄d̄bil quod exasperat membra spiritalia: confert tuffi: quia om̄e quod exasperat cauſat punctionē: sed acetum est v̄t̄m d̄sal sicut patet per eius effectū: ergo acetum non confert tuffi. Sc̄da ratio hec est: membra spiritalia sunt valde neruosa r̄ obliuosa: sed culibet tali acetum multū nocet: ergo cū tuffis existat in mēbris spiritalib̄: cū nullo modo cōfert acuti. Tertia ratio hec est: tuffis cauſat ex frigiditate r̄ siccitate: sic

¶ Octavo querit circa hoc: quare acetosa magis non acuti nocet neruis q̄ acuti: sicut vult ylaac r̄ Raf. ergo magis debet eis nocere q̄ acuti. Ad oppositū est aucto. l̄ippo. de v̄t̄ v̄t̄ q̄ dicit̄ q̄ acutus magis nocet neruis. Sc̄da ratio hec est: dicit̄ Auicē. q̄ cauſa quare acuti matet nocet neruis est duplex. Una est q̄ facit materē p̄fundari in neruis. Sc̄da est q̄ cito cōuertit eam in acetositate: r̄ iō acuti inarine non cet paraliticas: qd̄ cōcedim̄. Ad ratios in contrariū dicendū q̄ nerui ledim̄ dupliciter. Eno modo p̄pter v̄t̄m infrigidationē r̄ separationē subtilitatis: coz̄: r̄ sic eius maxime nocet acuti sicut acetosus volūt. ¶ Quinto querit circa hoc: quomodo acuti confert tuffi: r̄ videt̄ q̄ non: m̄d̄bil quod exasperat membra spiritalia: confert tuffi: quia om̄e quod exasperat cauſat punctionē: sed acetum est v̄t̄m d̄sal sicut patet per eius effectū: ergo acetum non confert tuffi. Sc̄da ratio hec est: membra spiritalia sunt valde neruosa r̄ obliuosa: sed culibet tali acetum multū nocet: ergo cū tuffis existat in mēbris spiritalib̄: cū nullo modo cōfert acuti. Tertia ratio hec est: tuffis cauſat ex frigiditate r̄ siccitate: sic

¶ Nonno querit circa hoc: quare acetosa magis non acuti nocet neruis q̄ acuti: sicut vult ylaac r̄ Raf. ergo magis debet eis nocere q̄ acuti. Ad oppositū est aucto. l̄ippo. de v̄t̄ v̄t̄ q̄ dicit̄ q̄ acutus magis nocet neruis. Sc̄da ratio hec est: dicit̄ Auicē. q̄ cauſa quare acuti matet nocet neruis est duplex. Una est q̄ facit materē p̄fundari in neruis. Sc̄da est q̄ cito cōuertit eam in acetositate: r̄ iō acuti inarine non cet paraliticas: qd̄ cōcedim̄. Ad ratios in contrariū dicendū q̄ nerui ledim̄ dupliciter. Eno modo p̄pter v̄t̄m infrigidationē r̄ separationē subtilitatis: coz̄: r̄ sic eius maxime nocet acuti sicut acetosus volūt. ¶ Quinto querit circa hoc: quomodo acuti confert tuffi: r̄ videt̄ q̄ non: m̄d̄bil quod exasperat membra spiritalia: confert tuffi: quia om̄e quod exasperat cauſat punctionē: sed acetum est v̄t̄m d̄sal sicut patet per eius effectū: ergo acetum non confert tuffi. Sc̄da ratio hec est: membra spiritalia sunt valde neruosa r̄ obliuosa: sed culibet tali acetum multū nocet: ergo cū tuffis existat in mēbris spiritalib̄: cū nullo modo cōfert acuti. Tertia ratio hec est: tuffis cauſat ex frigiditate r̄ siccitate: sic

offiē tale augmētāt suū similit̄: ergo cū accētū sit frigidū & sic cū magis augmētābit tuffim & caulas eū: q̄cī: p̄terat ip̄am sedādo. Ad oppositū est aucto. yfāac dicitis q̄ ac. nū valet cō trā tuffim: q̄: eī grossiū humō: nū & p̄legmaticis gñaf. Ad hoc dicendum q̄ accētum non valet contra quālibet tuffim: sed cōtra illā que eī materia grossiā viscosa gñaf: q̄ illā ma teriā incidit & diuidit subtiliter & habilit facit ad expellendū: & per hoc soluantur rationes.

Circa septimū proceditur hoc modo: & querit de opera: tionibus sapozis pōtia: quēf ergo vtrū pōtia habeat vir tutem lazandi: & videt q̄ nō: virtus retrūta confortat per frigidū & sic: & expulsiua per cōtrariū: sed illud q̄ p̄o: rar unā virtutē impedit altera: ergo pōtia impedit virtutē la zantiam: ergo nō lazāt. Scōa ratio hec est: nihil existēs vniū & idē est causa oppositō: sed pōtia mēba contrahit: ergo habet virtutē cōtrahēdi: ergo nō habet virtutē lazandi. Ad oppositū est aucto. yfāac dicit q̄ pōtia sicut pira post cibū lazāt & añ cibū accepta cōstipāt. Ad h̄ dicitū dī in pōtio du plet est natura. Elna p̄ quā mēba cōtrahit: & p̄ istā nō lazāt neq̄ inuā virtutē expulsiuā. Alia est q̄ quā mēba cōpūnit & cōstringit: & per hāc inuā virtutē expulsiuā & sic lazāt: vñ quedā lazant lenicō: vt in alua & viola: quedā modicando vt falsa & acuta: quedā attrahēdo vt scamonca: quedā lique faciendo vt cuso: vñ: quedā compūendo vt tamarindū: & oīa pōtia. **C** Scōo querit circa hoc vtrū pōtia lazant sua pōderositatē: & videt q̄ siccus grossus pōderosus adue: niens supra cibum liquidū lazāt & facit ip̄m dēcedere: ergo pōtia cū sint pōderosa magis lazāt sua pōderositatē q̄ sua pōticitatē. Contrariū videt q̄ yfāac facit mentionē de pon ticitate & non de pōderositatē. Ad hoc dicendū q̄ pōtia la zant ouplēcter. Elna mō cōrugādō & p̄o: quēdo partes flo machi & inestino: & hoc habet a sua pōticitatē. Alia mō de sic cōdo & cōp̄: mēdo: & hoc habet a sua pōderositatē. & yfāac cōspēdit vniū sub altero: & iō nō facit mentionē de pōde rositate. **C** Tertio querit circa hoc per quā viā lazant inyro balani: aut per suā pōnticitatē: aut p̄ suā gñimofitatē: q̄: oē lazant suā p̄ illud quo ablatō non lazāt nisi valde debilis rit: sed remota gñimofitatē a myrobal. non lazant nisi valde debilitat: sicut dicunt aucto. sed in myrobal. maxime requis ritur & eligi gñimofitas sicut dicit oēs aucto. ad lazandū: ergo maxime lazāt per gñimofitatē. Scōa ratio hec est: oīs gñimofitas lenificat & lenificādo lazāt nisi impediāt: q̄ inyro bal. cum sint gñimofī lazant lenificādo: q̄ est cōtra oēs au croses dēctēs q̄ myrobal. sunt de gñē eoz q̄ lazant cōp̄: mēdo & nō lenicō. Ad hoc dicendū q̄ in lazatiōe causata a myrobal. duo sunt v̄s dē: adā. P̄: imit est natura attrahē di: & s̄m hoc myrobal. lazāt per gñimofitatē: gñimofitas em̄ virtutē habet attrahēdi. Scōm est natura cōpūnēdi & exp pellēdi: & s̄m hoc myrobal. lazant per suam pōnticitatē.

Circa octauū p̄cedit hoc modo: & querit de operatio: nibus insipidi: querit ergo quō quedā insipida vt cucurbita atriple & cōstia valēt in febrib⁹ acutis: & videt q̄ nō: ea q̄ sunt faciliē cōuertōis de facili ouertunt ad humores inna turales: & nullū tale valet in febrib⁹ acutis: q̄ augmētāt egritudinē: sed cucurbita & cōstia sunt v̄mō: q̄: sunt sub tiliū substantiē q̄ est valde passibilis & cōuertibilis: ergo non cōpēt in febrib⁹. Scōa rō hec est: p̄cipit auctozes q̄ in fe bibus nō detur aqua pura: & si detur debet dari in magna quātitate: sicut dicit Rāf. & cū ingrossantib⁹: p̄sam sicut cū mēca panis: vt resistat calozī febrilis: sed min⁹ resistit tale insi pidus q̄ aqua: ergo min⁹ debet dari in febrib⁹ acutis q̄ aq̄: cum substantiā eius sit facillime cōuertionis & minime resis tentiē. Ad oppositū est q̄ videt oēs auctozes: p̄cipit em̄ dari cucurbitā cucumerē: & oīa in febrib⁹ calidis acutis: q̄ cōcedim⁹. **C** Ad ratiōes in contrariū dicendū q̄ in acur bita & in cōsimilib⁹ ouplet est natura. Elna est facultas con uersionis que attendit a parte substantiē siue cōpositiōis: & quantiū ad hanc non valet in febrib⁹ acutis. Alia est natu ra cōtrarietas que attendit a parte cōplexionis p̄ quā ma lam distratā remouēt: & quantiū ad hoc valet & dant in fe bibus acutis: & p̄mo mō. p̄cedit ratiōes: scōo vō mō non.

C Scōo querit circa hoc: p̄pter quid p̄fices nō dant in fe

bibus acutis: & videt q̄ debeāt dari: q̄ p̄fices sunt frigidū & humidū: & febris est motus calidus & siccus: & dicit p̄trari⁹ curant: ergo p̄fices cōpētunt in febrib⁹. Scōa ratio hec est: cucurbita est faciliē ouertionis: tñ dā in febrib⁹ rōne siue cōplexionis: ergo s̄it & p̄fices s̄t faciliē ouertionis: p̄it tñ dari ratiōe cōplexionis. Ad oppositū est q̄ oēs auctozes prohibēt p̄fices ex̄hiberi in febribus acutis. Scōa ratio hec est: nihil q̄ de facili p̄urefāt in stomacho debet ex̄hiberi in febribus: q̄ augmētāt materiā putridā ipsius febris: sed p̄ fices sunt v̄mō sicut vlt yfāac: ergo non debent dari in fe bibus acutis: q̄ cōcedim⁹. Ad ratiōes in contrariū dicen dum q̄ in p̄fibus triplex est natura. Elna per quā cito tuffi in p̄legma mirabiles. Scōa est facultas patiēdi & cōuertē di ad humores innaturales: p̄ quā de facili cōuertunt in coe ruptionē. Tertia est cōplexio p̄ quā cōtrariant febu: & quan tum ad hoc tñ debent p̄fices dari in febribus: sed alia duo p̄ualēt: q̄ maxime sunt caueda: & p̄pter h̄ p̄fices in febrib⁹ maxime sunt cauedi ne ouertant ad calozē innaturāle febris.

Lectio vndecima.

Cui autē cibi ex duob⁹ oppositū sicut cōpositū: vt substantiā sua liquozī suo sit cōtraria. veluti si vir tus substantiē ei⁹ terrestris esset & stiptica: liquozē acu tus & subtiliatū: vt pote videt in lētrib⁹: caulib⁹: & ter renascentibus: & similiter in quibusdā volatilib⁹ vt in gallis & anseribus & anatib⁹: quoz amboū substantiā est virtus stiptica: & ad digerendū dura. Viraybi⁹ cocia s̄it: acuta sunt & subtiliatū & ad digerēdū ve locia. An si hoc cū iurib⁹ suis accipiant insimul: tu ra sui acuminē & subtilitate querit eire: sed substantiā ille obuātes illis: ex sui virutia resistit. An in illis quedā generant repugnātia que maximo dolo rum: torture: inflammationis v̄tositatis sunt cause: iure ibi clauso hoc faciēt. **Q** si virtus vētris ad deponē dum p̄parata sit: & iura cōsūt: & substantias vincentiā descendit veloz: sic quoz h̄cāt in infirmū. Scōo virtus vētris appata sit cōstipatiōis: cōsūt: tūtur substantiē & vincentēs insula augmētatis dolorib⁹: v̄du cōstipare mouant substantiē. Scōs lētes in quibusdā la zatiue: in quibusdā cōstipatiue & melācholice. Abi em̄ virtutē vētris p̄paratā solutiōni inuenit: adiūuat illā & cito soluit v̄ter: vbi nō aliter eouertur. Accē pturus ergo boū aliqd̄ q̄libet conuacit: & p̄tiori aqua piccata: altera coquā aqua: vt ius a suo acuminē ne p̄rditō in aliud transducatur esse: & sic cōstipatio nō sua careat v̄tilitate.

De melle. Cap. it.

El autē in quibusdā bonū laratiuz est & sanitatis custoditū: in alijs nō non s̄it: sed pot⁹ & morbosū: & morbozū gñatiuz cōueniēs est em̄ naturis suscipientib⁹ v̄l cō trariū. **D**is em̄ cibi natura augmētāt suam similitudinem & confortat: dissimilitudinē nō minuit: immo destruit. **Q** el autē in sua natura calidū est & sicci. ca lozem ergo & siccitatē suscipiētis calidi & sicci: neces se est augmētēt vt sua cōplex actionē: frigiditatem igit̄ & hu. cōuērtio minuet. **L**obela autē ru. calida est & sic. **S**i ergo choleric⁹ mel comedat: necesse est mel faciat i eo q̄d sūū est: & forat em̄ & augmētāt suo. **S**i ergo caloz & siccitas choleric⁹ dñent: mel suscipiunt vtrūq̄ augmētās in cho. ru. trāsdūc cūq̄ vntur: sicq̄ fet delicateur: & venter cōstipatur: nisi in intō stūis inuenit aliquam motiōē quā mel acuminē

suo mordees ecorior cae: & ita solutio: vel accidentalis
 fit causa: que ex vulneratis fit inestinis. Si aut mel
 pblegmaticus accipiat: cuius colectioni frigiditas &
 humi. dicitur: ppter mellis collectione: & supflua
 tas desecat humiditates. Sicq; natura eius ad mo
 diocritate temperamētū reuocat: & causa fit pfectan
 de sanitatis. maxime si in stomacho humiditatem
 coadunata inuenierit: q; ea lauat: & inestina mudifi
 car: & moueas ad vobos feces expellendas: adiuuas vir
 tutem expulsiuā ad ceteros solutionē. In Hal. Lum
 quidā de ore stomachi murmurat: itēdit pblegma
 coadunatū in ore stomachi: pcepit sibi sicā. i. bletam
 saracenicā & porros coqre clixos & cum sinapi mā
 duicare. qd fecit: & inciditū acuminib; suis pblegma
 deponētes nimias feces ad ifteroiā: loq; hēuit: ergo
 post paucos dies fatuauit sevsq; ad fastidiū de ciba
 rius acuris: & i stomacho mostrua fēnit. arbitra' aut
 hęc accidēta bñ p'icib; curatis a gal. sicā māduca
 uit & sicā cū sinapi ficut antea spe curādā accidētia
 subsequētia: & hoc fuit cū in cōforādā & augmētāda
 ardētī mofura stomachi. Phalam ergo est intelligi
 siffa similib; pfortari & augmētari. dū illū vō cōrio.
 ¶ Bertractata diuersitate diete a parte sue nature & sim
 plicitatis: de diuersitate diete a parte cōpositiōis & simplici
 tatis determinat: & deinde aggreffū partē illā in q̄ determinat
 de diuersitate diete p' p'ortionē ad recipiētiū copoz na
 turam penes exemplū in melle: & de vae partes spectant
 ad pñte lectionē. Diuisio. p̄tima aut pars diuisiō in tres.
 In quartā prima assignat ciboz diuersitatē p simplicitatē &
 cōpositiōne. In scda. in bac: Vñ hī hęc cū virib; suis acci
 piunt. assignat cōpositoz actiōes. In tertia. in bac: Accē
 ptis q̄ quodlibet hōus: & assignat modū accipiēdi ipsos.
 ¶ Circa primā partē dicit q; aut cōpositi sunt quoz liquor
 est p̄te virtutis subfāstia: sicut lentes: caules: & qdā volatī
 lia: sicut gallus vetus quoz subfāstia cōstipat & ius laxat.
 Circa scdam partē dicit: q; si hęc cū iurb; suis accipiant
 virtute expulsiua dñante pfortat iuris virtus & ventrē las
 par. Si aut vir' expulsiua fit debilis accidit h̄iis: & dolores
 & rugit' & morbi generant: ppter liquoris & subfāstia repu
 gnātiā. Circa tertiā partē dicit q; debet quodlibet hōz accē
 pi ad cōstipandū p pectatē cōctionē & aquaz renouationē:
 in quib; totus acūmē relinquit habēs virtutē laxādē: sic fit
 stupida residū. ¶ Hōē q̄nter aggreffū alterā partē. Edel
 aut quibūsdā boni &c. In bac q̄nt partē determinat vber
 sitatē diete a parte p'ortionis ad corpus recipiēs ponēs erē
 plus in melle eo q; ipm penes diuersā ma' pte diuersat.
 Quidā aut dicit q; mel desecat inter cibos cōpositos: eo
 q; hys naturā est dulce: aceto cōpositū. Diuisio. Quidā hęc
 pars in quōq; partes. In quaz prima determinat gñalē diuer
 sitatē mellis in vber sitatē copoz. In scda. in bac: Cōmis
 em cib; augmētāt iūā sititudinē & ostēdit quō h̄s iūā cōpō
 sitionē quēdā cōpale: quēdā suauē: & speciat ostēdit quō
 ledē calidā. In tertia. in bac: Si vō mel pblegmaticus acci
 piat. ostēdit quō suauē frigidā. In q̄tra. in bac: Vñ Hal.
 cū quēdā de ore stomachi murmurat: &c. manifestat intēnsi
 tionem iūā per experimentum. In quita. in bac: Phalā q̄
 est intelligi. c. cōduidit gñaliter q; sile auger sile: & h̄iū di
 minutū h̄iū. ¶ Circa primā partē ostēdit diuersam actionē
 mellis dicēs q; quodā h̄iū: qdā ledē: in diuersas p'pōū
 cōpōsitionē. Circa scdam partē ostēdit hoc dicēs: q; cā hys
 ius est: q; cibis. siffa collectionē siffem auger: & iūā cholē
 rico mel accipit choleraū auger cū sit calidus: & sicā: & feces
 desiccādō p̄stipat iūā accidētāl' laxat. i. mo: dicādō iustētia.
 Circa tertiā partē ostēdit quō pblegmaticus inuāt dicēs
 q; a pblegmatico accipit q̄ cōpōsitionē alterādō reducit &
 abfcedit pblegma & intestina mudificat & laxādō darvirtutē.
 Circa quartā partē cōfirmat intensionē p experimentū dō

gens q; in Hal. cuidā cōquerenti de repletioe oris (soma
 inachi) ex pblegmate data sunt in dūta: pblegma est eua
 cuatū: & sanus fact' est: deinde hoc accipit & egritudinē in
 currit credēs se curari: aut in non esset passio & pblegmate
 sicut & prima. Circa quintā partē concludēs dicit q; & hys
 p'p' siffa similib; auger' & hys h̄iū dimidui. Scima autē to
 rūs in hac rāndē dicit. Hōis cibus siffa auger' & dicit p̄ter
 siffie cōpōsitionē: & dū siffimē alterat & reducit: sed mel est
 calide & hęc cōpōsitionis: q; siffem cōpōsitionē. i. cholericū au
 ger & dicit p̄ter: & cōstrānā. i. pblegmaticū alterat & reducit:
 & siffē de quibet alio ciboz: & sic actio cūb; penes naturas eos
 postū recipientiū diuersat. Sic aut cōplek hęc pars q̄ est de
 via experimentū. ¶ Circa partē siffā duo sunt in dūta. P̄ima
 est de actiōib; ciboz cōpositoz. Scōs est de actiōib; mellis.
 ¶ Circa p̄imū sic pcedim': & pmo querit virtū naturā dō
 uidat inter partes ciboz cōpositoz: ad hoc vt operent suas
 opatiōes sicut inter partes camomille & olei: & ostēd' q; sic.
 In oib; illis in quib; p natura est cōpositio: in oib; illis p
 naturā est resolutio: q; oē cōpositū sicut dicit p̄ba: est resolu
 bile in illa ex quib; cōponit per naturā: fed in cibus cōposit
 est cōpositio p naturā: q; in illis est possibilis resolutio p na
 turā siue partū sepatio: ergo natura pōt separare partes ca
 nomille & olei. Scōs rō hęc est: fact' est rō dūsoluere q; cō
 ponere: quia plura requirūt ad cōpositiōnē q̄ ad resolutiōnē:
 ergo i illa rē a natura est cōposita: factio: ē resolutio q; cō
 positio: q; cū cōpositio ibi fit possibilis p naturā multo fōrti
 sepatio: ergo natura pōt separare partes camomille & olei.
 Tertia ratio hęc est: quātō res aliqua plus accedit ad simplē
 citatē: rāto difficilior est in ea resolutio. Itē a q; dū siffimā
 prima cōmixtione min' p̄t sepatari: fed in aqua partes ter
 restres ab aquosis sequestrant p actionē calois: aqua vō
 magis accedit ad simplicitatē q; cōposita p naturā: q; multo
 fōrtius partes in camomilla & oleo p̄t sequestrari. ¶ Ad
 cōpositū est aucto. Quicō dicit q; sunt quēdā cōposita in
 quib; nō est possibilis sequestratio partū: sicut in camomil
 la & oleo. Scōs rō hęc est: in eis in quib; ē cōmixtio firma &
 nep' partū fortis: nō est possibilis partū sepatio: olei
 & camomilla sunt h̄mōi: ergo in illis nō est possibilis partū
 sequestratio. Ad hoc dicendū q; quēdā siff' habēt fortē tem
 peratū in suis partib;: & in illis non est possibilis partū sepa
 ratio: & sic est in camomilla & oleo. Sit autē alia in quib;
 debilis nexu partū: & in talib; est possibilis partū seque
 stratio p actionē calois: vñ dicim' q; partes camomille p̄t
 cōrripī & annihilari: sed nō p̄t sepatari. ¶ Ad rationē autē
 in cōstrānū dicendū q; diuisio est duplex. Quēdā est q; respō
 det cōpositiōni rei et fuis principijs: & talis est possibilis a
 natura: & hęc nō habet fortē nexū. Itē autē alia q; est diuisio
 partū p actionē calois naturalis alio: & actiōis: & hęc est
 in quibūsdā possibilis: vt in illis in quibus est nexus debilis:
 fed in illis est impossibilis in quibus est fortis nexus. Ad
 aliud dicendū q; factio: ē destruerē q; cōponere: hoc em ve
 rum nō est in cōpō: sed in diuersis: vt in illis in quib; est nex
 us debilis factio: est resolutio: fed in illis in quib; est nexus
 fortis vt in aqua vñ in cōmixtione: nō est factio: resolutio:
 q; cōponere. Ad tertium dicēdū q; non est hęc de aqua & ca
 momilla & oleo: quia aqua est cōposita prima cōpōsitiō
 sunt in partes terrestres cōmixte cū aquosis: et est debilis
 cōmixtio: iō calō: pōt p̄t sepatari: in camomilla & oleo
 est fortis nex' & cōmixtio: iō calō: nō pōt sepatari partes.
 ¶ Scōs q̄nt circa hoc: vñ in oleo siff maxima partū sepa
 tio: & ostēd' q; sic: q; in reb; molliū: & liqūis magis b̄ fieri
 sepatatio partū q; in reb; solidis & duris: fed p̄ter olei sunt
 h̄mōi: q; magis b̄ fieri sepatatio partū in oleo q; in reb; alijs
 Scōs rō hęc est: in illo in quo cōmixtio aqua reb; alijs est diffi
 cilis est possibilis sepatio: fed olei non pōt cōmisceri cum
 aqua: ergo facilis est sepatatio in partibus olei. ¶ Stranum
 dicit Quicō. q; in oleo camomilla sunt partēs nō potētes
 sepatari. Ad hoc dicendū q; in illis nō potest fieri sepatatio
 partium: et causa vbi est duplex. Prima est fortissimus
 nexus. Scōs p viscositate q; facit partes adherere: vñ rō p̄i
 ma iā soluta est: q; liqūitas nō est cō sepatiōis: hys fortis nex'
 vñ debilis. Ad aliud dicēdū q; duplex ē cōmixtio iōleo: qdā

est in sua nouitate: est inspidum: in fenecture vo fit amarū.
¶ Item duodecimo querit quare lac fuscus in principio est
 amarū: in fine vo maturatiōis cōuertit in dulcedinē. **¶** Ad
 p̄m̄m̄ dicendū q̄ lactuca in iuuetute multā vo humiditāte
 a d̄no q̄ refcendit colat: in fenecture vo consumit illa h̄idit
 tas accidētalis a calore extraneo sicut a calore solis: z acq̄rit
 acūmē cū sit subtilis: p̄pter hoc lactuca in iuuetute est fr̄i
 gida nimis: in fenecture calidā z acria. **¶** Per hoc p̄z solutio
 ad sēs. Lac em̄ lactuce in sui nouitate est aquosus. In fenec
 tute vo p̄sumit illa h̄iditas a calore etneo z siccitate terre
 a qua nutrit: recipit lac em̄ amaritudinē sicut a materna: et a
 calore extraneo sicut ad efficiē. **¶** Ad tertiu d̄cendū q̄ lac
 fuscus fit et humiditate nutriti: in q̄ suo principio multū
 tum habet acuminis: sed post digestionē a calore naturali
 intrinseco z exteriori recipit decoctionē z puritā in nutritiō
 tum z dulcedinē. z p̄pter hoc non est simile de lacte fuscus z
 lactuce: q̄ lac fuscus recipit dulcedinē p̄pter digestionē: lac
 vo lactuce fit amarum in fenecture p̄pter consumptionē q̄z
 humidi z siccitate z acūmē ipsius. **¶** De octimo querit quare
 ritur quare bodium siue ius galli vetricis plus latrat q̄ ius
 galli noui: videtur em̄ cōtrariū q̄ naturalis humiditas per
 quam fit latratio: in iuuetute plus abidat q̄ in fenecture:
 et siccitas per quā fit constipatio: plus abundat in fenecture
 te q̄ in iuuetute: ergo bodium galli noui plus est latratuū
 q̄ bodiū galli vetricis. **¶** Ad hoc dicendū q̄ caro galli in fe
 necture acq̄rit quoddā acūmē z saliditē q̄ de decoctionē
 mandaf bodio. vñ b̄m̄s bodiū fit modiciatū z incitū:
 z sic fit lacumū modico intrinseco: z in cadē feces: b̄ autē
 nō est in gallo iuene: z p̄pter hoc est bodiū nō est latratū
 uum: z si lacat hoc est valde parum.
¶ Circa s̄cōm̄ principale sic p̄cedim: z querit p̄pter quid
 zucara diūt? seruaf q̄ mel videt em̄ h̄idit: q̄ confecta em̄
 in oleo diūt? seruaf q̄ est acta et zucara. Ad hoc dicendū
 q̄ substantia zucara p̄portione by z cōlitate in caliditate z
 humiditate in quadā puritate: z ideo nō dissoluif sed diū cō
 seruaf. in melle vo cōuerio: z nō rā diū durat. **¶** Itē zuc
 ara partes by raras: z q̄n cōm̄scit alios: partes aliaz subin
 trant partes ipsi: z dominant eides: z iō nō diū seruaf ea.
 Del vo p̄tes habet viscosas: et p̄ viscositate cōadunat pars
 es eoz q̄ ei cōm̄scitur nec sint ea resoluere: z iō diū cōser
 uat ea q̄ ex melle p̄ficiunt. **¶** Alter dicit aliq̄: q̄ zucara est
 siccā in substantia s̄ fit humida in cōpleione. Del vo humi
 dum in substantia s̄ fit siccū in cōpleione: sed siccitas in sub
 stantia cū debili calore repugnat putrefactiō. **¶** Moditas vo
 in substantia cū forti calore vel debili nōantis est causa putre
 factiōis: z zucara fm̄ se diūt? conseruaf q̄ mel cōm̄icta vo
 alijs min? cōseruaf q̄ mel: sicut modo super? patuit.
¶ S̄cō querit circa hoc: q̄re illud q̄ subtilius est z puri
 pensit fundū in melle: in oleo etiā z in vino cōuerio illud q̄
 purius: stat in medio. **¶** Ad hoc dicendū q̄ in melle d̄nā
 natura terre: in oleo vo aeris: in vino autē natura media: z
 ideo q̄ purus est in melle p̄te centū: z impurū supernas
 tar: q̄ vo in oleo est purū ascēdit z spūgnat: ex vo descen
 dit: vñ vo mediū est inter becz z by: quattuor substantias.
¶ Prima est terrestris sculēta: z b̄ est in fundo. S̄cōa est spu
 mōsa. Tertia est aquosa: z ite duo sunt in summo: quādā t̄
 dicit q̄ spūmōsa est in fundo. Quarta est pura vinōsa: z bec
 est in medio: q̄ partim habet naturā terre: partim aeris.
¶ Tertio vltimo querit q̄ quā vis cōpetit mel p̄tysicis. vi
 detur em̄ cōtrariū: q̄ q̄s de facili cōuertit in gen? cholericū
 non cōpetit p̄tysicis: q̄ calefacit p̄sumit: sed mel est b̄m̄s
 sicut dicit ysaac: q̄ mel nō competit p̄tysicis. S̄cōa ratio bec
 est: m̄m̄ quod attrinet caliditatis z siccitatis excedētī competit
 p̄tysicis: s̄ mel est b̄m̄s: est em̄ siccū in secūdo gradu: ergo
 mel nō cōpetit p̄tysicis. **¶** Ad hoc p̄positū est actio. Ratio q̄
 dicit q̄ mel cōpetit p̄tysicis. z ea by: est q̄: m̄dificat sanie
 vlcera t̄sio pulmonia q̄ est causa by: est q̄: m̄dificat sanie
 ex vlcere. **¶** Ad rānes in h̄m̄ dicendū q̄ mel tria operaf.
 p̄m̄ est calefacere. s̄cōm̄ est defecare z cōsumere z mundū
 ficare. tertiu est inuiscare: z cōsolidare. z quanti ad p̄m̄m̄
 non cōpetit p̄tysicis: nec eis debet dari. quantus vo ad alia
 duo eis cōpetit z est valde vtilē: z sic intelligit Rasis.

¶ De cibis fm̄ rationē. Cap. x. **¶** Lectio. xij.
¶ Plecto q̄o virtutes cibarioz fm̄ exp̄m̄
 tum inuestigent: q̄o fm̄ rationē eligenda
 sunt: dicere olecurus. **¶** Mō em̄ itētiō n̄ra so
 lus experimētis vo placet. **¶** Libaria ergo fm̄
 rōnes secerunt m̄s trib? modis. ex sapore vel odore
 vel ex essentis: z eoz cōpositionib? vl cōpleionib?.
¶ Cōpleionēs vel cōpositiōes intelligit soliditate: rari
 tate: leuitate: grauitate. **¶** Essentias: q̄litatez c̄m̄oz
 ab eis genitōz: viscosoz: subtiliōz: leniōz: grossioz: velo
 citē seu tardē digerēdoz. **¶** De autē cbariis duobus
 modis diuidit: aut em̄ sensu: z passiuoz: aut nihil sen
 su illatiuz. **¶** Nihil em̄ inferēs dupl? diuidit: aut em̄
 copus cōpositū: sicut albugo oī z s̄lia: aut simplex
 sicut aq̄ z cetera elemēta. **¶** Si cōsp̄it cōpositū cōlit
 ambaz virtutū significat faciētū: q̄ sunt calidū:
 z frigidū. vñ z ipa albugo mediocriter by: quādā:
 s̄ in parū frigiditatis attrinet. **¶** Passione inferētēs q̄l
 tatez diuerse sunt: s̄z grossitudine liquoris substatie
 z rei substatie z cūidē mediocriter. **¶** Si em̄ liquor
 res substatie terrestris sunt z grossi natura rei sicca
 est z defsecatiua: z res illa d̄ frigida z sicca sicut tur
 tia: ematites: cerufa z s̄lia. **¶** Si autē liquoris subtriles
 sunt z acri: natura reuinctuosa erit inter qualitates
 q̄rto: medio crescit oleū q̄ vo caef om̄faciū. **¶** Si
 liq̄res iter subtile z grossius mediocres sunt: fiet etiā
 res inter strigere z mollescere mediocres: z vo caef
 frigidā z h̄ida sicut albugo oīz z recēs case?. **¶** Aliq̄
 etiā diuersaf fm̄ motū suū in quoz: s̄b et extrinseca
 te. **¶** Si em̄ seruitio: grossitudine: viscosita z latati
 ua z lenitiua erit sicut vragaganti z amidi. **¶** Si sub
 stilitati attrinuerit: res mollitua erit sicut cera liq̄da
 z caro pinguis. **¶** Nulla vo passione gustui inferētēs si
 sunt simplices: nil erga s̄cus sit operatēs cū sint sim
 plices. s̄cus em̄ cōpositi. **¶** Simplicitas nō facit i cō
 positū: q̄ cōposita i cōpositū. **¶** His cū actio naturā
 nō opaf nisi in his q̄z s̄lūditates sunt i p̄te ex casar
 trahat i actū: necq̄ patit nisi s̄lū. i nō recipit nisi q̄s
 by in p̄te q̄litatez. **¶** Simplex actu sapoz: necq̄
 testate: necq̄ actu pōt esse in cōpositis: z idē co necq̄
 s̄cus em̄ recipit: necq̄ i cū mutat: sicut mutat circa cō
 positā q̄ sibi s̄lū s̄lū. **¶** Vñ p̄llū plus refrigerat z ex
 trahit s̄lū q̄ aq̄: etsi aq̄ sit naturalī refrigerat: q̄ p̄
 lūm: q̄ simplex est aq̄. **¶** Itē aq̄ p̄i occidant q̄ ele
 mēta nō nutrit corpus: necq̄ mēbris assilant aliq̄b?
 nisi cū mediocritate terrenā s̄cū z sanguinis. **¶** Ele
 mēta em̄ p̄pter vicinitatē sui ad terrenā s̄cū affini
 langū z mutant in ea. **¶** Māscētia vo ex affinitate sui ad
 sanguinē assilant z mutant in eum. **¶** Sanguis autē q̄
 mēbris aialū assilaf z vicinat: z i ea mutat. et ip̄ em̄
 p̄ozat z regunt. **¶** S̄lūst ergo q̄ ela a nut̄m̄ cor
 por sunt remota cū sint simplicia non sapoiosa. vñ z
 oīm̄ recipiū lapozē eis approp̄iatē: sicuti coleum
 nō h̄ntia oēs colorē sit recipiētia: z iō erytholloydos
 q̄ videt? colorē nō by. **¶** Aqua ergo sapozē nō by: que
 si habet: nullū aliū recipit. **¶** Sapo em̄ su? aliū reci
 piēdo repugnat: necq̄ sup cū aliū recipit nisi cū ex
 trane? ip̄z vicret. **¶** Estant hoc q̄b? delera ru. d̄nāf.
 Sentim̄t igit om̄ne sapozē amaritudinē vicinatē:

quibus pblegma salum pncipatur: omnis suus fa-
por: falsedimivincat. Ideoq; aqua omne recipit sa-
por: omninq; colorem: nulli tamē dans colozē vel sa-
porem: sed potius aufert vtrūq; cum dominā susci-
pientibus: q; dissoluit copositiones eoz: z reductit in
simplicitatē. Hōne enī vides aquā cōmētā dulcedis
in minozare dulcorē suū: z si horribilī miscetas saporis
sicut falsedimī ac redimī acuminī: nōne enī debilitat et
minuit? Mō ergo elemēta suū sensū passionē inferē-
tia: cū sensus sint copōliti z ipsa simpliciā. ¶ Passi-
onem sensui sunt inferētes duob; modis: aut enim
delectatōdes faciūt: aut quādā horribilitatē. Delecta-
tionem inferūt euz molli tamē virtute humectatiua:
mollitiua: colariua: mūdificatiua nocituo: cum sensui
grossoz humozū. s. frigiditate congelato: cum: sicut in
dulcedine videmus mūdificante: mollificāte: lauāte
quozq; asperitatē lingue: post dulcedinē nō succedit
vntuositas. vnde sensum z gustū videmus delectatō-
tem in dulcorib; z in eis acquiescēt sicut tactus
acquiescēt teporate tepiditati aque ppter similitu-
dinem sui ad calozē humane cōplectiois. cōplectio enī
humana calida est teporate z humida. Dulcedo ergo
teporate calida est: teporate humida. ¶ Omnia
ergo facientia delectationē tactui z gustui teporate
sunt calida z hūida. dulcedo autē ca. et hu. est tepate.
¶ Inferentes autē horozē operantur cum virtute
sensui per cūstia iūcturariū copozis separatīua. bec
autē copozis faciūt coruogationē: aut summā dis-
solutiōē. adunatio enī modus excedēs sēque adunās
partes z in cōculcās alterā alteri adeo vt separare in
curas: z dissoluit ligamēta. vnde Gal. Siccatas in-
quit si in quarto gradu fit actiois suam: actiois acu-
minis assimilat. ¶ Separatio est cum virtute iūcti-
ua dissolvente iūcturas z separante. fit autem bec
actio duobus modis: aut cū separat et calefacit: sicut
acumen: amaritudo: salinen: aut separat sine calfa-
ctioe sicut accotitas.

¶ In pncipiis circa diete inuestigatiōē sū viam experi-
menti pcessit: in hac parte circa ipsam sū viā rationis. pce-
dere intēdit. ¶ Diuisio. Recipit autē bec pars diuisionē
in duas partes. In quarū prima diuersitate cibozū gñalem
assignat: pncēs diuersas cōditiones: iuxta quas pcedit sū
viam rationis. In scōa. s. in hac. Omne autē cibariū tribus
modis diuidit. psequit de diete diuersitate sū pōctas cō-
ditōēs. Scōa autē diuidit in q̄rtuo: iuxta q̄rtuo: cōditōēs.
In quaz prima assignat diuersitatē diete a pre saporis. In
scōda sēz in hac: In odozōis cibarijs zc. assignat eius di-
uersitatē a parte odois. In tertia. s. in hac: Libaria zc. assi-
gnat eius diuersitatē a parte cōpositiois in raritate z spissi-
tudine z mollitē z duritiē consistētē. In quarta. s. in hac:
Diuersitas cibarioum in substātijs z nutrimentis zc. assignat
eius diuersitatē a parte substātiē in grossitate z subtilitate z
similibus dīspōsitiōib; consistētē. Pars autē prima diuisi-
ditur in duas. In quarū prima diuidit ea que in copoze no-
stro recipiunt: per ea que passionē inferunt: per ea q̄ non.
In scōda psequit sēs inferentib; passionē: assignat di-
uersitatē saporū z eozum actioēs: per quos bec copuz im-
mutant. z bec pars incipit de Libarioz ergo diuersitātē sū
pores. ppter suarū cōplexiōis diuersitatē zc. Prima autē
partū spectat ad presētē speculationē. Sunt igit in
presētē lectione partes due. In quarum prima assignat di-
uersitatē cibozū sēs diuersas cōditiones ipsorū. In si cū
da demonstrat dīstinctionē receptoz in copoze per inferen-
tia passionē z non inferētia. Prima autem pars diuidit in

duas. In quarū prima pponit intentionē z ordinē ad pre-
dicta. In scōa sēz in hac: Libaria ergo sū rationem zc. assi-
gnat predictā diuersitatē generalē diete. Scōa vō pncipa-
lis diuidit in sēs. In quaz prima assignat diuisionē recepto-
rum in copoze: per inferētia z non inferentia passiones. In
scōda. s. in hac: Mibi inferens passionē dupliciter zc. vō
vidit non inferentia passionē per simplicitā z cōpositā. In
tertia. s. in hac: Et si copuz sit cōpositū. psequitur de
inferentibus passionē cōpositis. In quarta. s. in hac: Passio-
nem inferentū qualitates diuersē sunt zc. assignat gñalem
diuersitatē inferentū passionē a parte grossitū z subtilitatis.
In quinta. s. in hac: Illud vō passionē inferētes gustui
si sunt simplices zc. psequit de non inferentibus passionē
simplicib;. In sexta. s. in hac: Passiones sensui inferētes zc.
psequitur diuersitatē inferentū passionem a parte delecta-
tionis z horribilitatis. ¶ Circa primā partem: pncēs
partis dicit transiēdo q; pncēs dicit est de virtutib; cibozū
sū viam experimētū: dicendū est de ipsis p vīam rationis.
¶ Circa scōdā partē talem assignat diuersitatē cibozū:
inquit consistit differētia in sapore: odozē: z substātiā: z cō-
pōsitionē: z bec exponit. Circa scōz partē sēz partes prin-
cipales sic pcedit dicens: q; illud q; in copoze recipitur est
duplex. Quoddā est sensui passionē inferens: quoddā non.
Circa scōam partem dicit q; non inferens. passionē quoddā
est simplex: sicut elementū: quoddā cōpositū sicut mūtū.
¶ Circa tertiā dicit q; non inferēs cōpositū est tempera-
mentū sicut albumē ouī qd̄ in parum declinat ad frigiditā
tem. ¶ Circa quartā assignat quadrimembz diuersitates
inferentū passionē. Prima est q; quēdā sunt ad duritiē des-
clinantia sicut ematēs. lapsis sanguineis: z ceruā. s. p
uis albus et laminis plumbis aceto dissolutis factis. Scō-
cunda est q; quēdā sunt plumbitia liquida: sicut oleum q; oli-
uis nouis semimaturis. Tertia est q; sicut mediocra inter
hec: sicut albugo ouī. Quarta est q; mediocri. nō quā declinat
ad duritiem sicut dragāriū: qd̄ est gūmi quoddā liquidū:
sicut terra liquida. ¶ Circa quinta partē sēz intēdit. ¶
Mō dicit q; simplicitā nullo modo inferunt passionē gustui.
Scōo probat hoc bac ratione. Omne agēs z immutatōis
positum est cōpositū: sed elemēta sunt simpliciā: organa cō-
posita: ergo elemēta non immutatōis organa. Et autē solū cō-
positum immutat cōpositū sic pbatur: omne enī agens na-
turale agit in illud qd̄ h; potētiatū similitudinē euz ipso:
vt sū eam ipsū ducat ad actū: sed simplex non habet hanc
similitudinē cum cōposito: ergo simplex nō immutat cōpo-
situm: z sic elemēta nō immutat organa sensui. Tercio in-
ducit experimētū ad hoc in psillo: qd̄ p sui cōpōsitiōēs plus
infrigidat q; aqua. Quarto ad hoc de declarandū ostēdit q; elemē-
ta ppter sui simplicitatē z distantia a copoze: hūano nō nu-
trūt aīal: plantā autē nutrūt. ppter sui vicinitatē ad ipsas.
Quinto ostēdit q; ppter sui simplicitatē carent omni sapore.
Sexto declarat hoc dicens q; hoc pty q; omē saporē recipiūt
sicut patet in aqua. omne recipiēs caret eis que recipit sicut
patet in lingua z oculo: eo q; vniū alterius impedit receptio-
nem: sed elemēta omne saporē recipiūt: ergo omni carēt sēs
pore: z sūt de alijs obiectis: a quib; organa immutat sensus.
¶ Circa sexta partem due sunt particule. In quarum pri-
ma determinat de inferētib; passionē sensui cū delectatiōē
In scōda. s. in hac: Inferentes autē horozē: zc. determinat
de inferentib; passionē cum horozē. Dicit igit q; inferen-
tium passionē quēdā inferēt eam cum delectatiōē: quēdam
cum horozē. Eam delectationē sicut vntuosā z bulda: que
sensum z organum leniūt. vnde dulcedo ppter sū teporā-
mentū delectat gustū sicut aqua tepida tactū. Itā omne si-
mīle delectat: sed cōplexio humana est calida z humida in
scōdo gradu: ergo ipsam delectat aqua tepida. z dulce qd̄
est calidū z humidū in codē gradu. Deinde determinat de
inferētib; horozē. Hec autē sūt duplicia. quēdā enī inducūt
horozē cōruēdo partes: sicut pontica: quēdā separando
z bec sunt duplicia: qd̄ enī separāt calefaciēdo: sicut ama-
ra: salia: z acuta: qd̄ infrigidādo sicut acetosa. Et ad voca-
buloz habendā noticiā: notandū q; turia est Lapis valēs in
collyris: est autē absterfus. ematēs est lapis sanguinis
ad sanguinis

ad sanguinis restrictiorem valens. **O**leū omfacinū est ex ima-
turs oliuis quoddā aquosis factū. **P**hiliū est ferē frigidū
z humidū: ita q̄ aqua multā ginosam reddīt z grossā
Natura ō: virtus eius quōd retinet in coepto: a quo opatio
elucit. **S**entientia est dispositio per quam ad naturam humanā
nam eius p̄portionem habet. **H**ec autem est intentio vniū
partia. ¶ **C**irca partem istam sc̄i sunt inquirēda. **P**rimū
est vtrum elementa nutriūt. **S**ōm est h̄c: v̄ elemētū dñiūm
fiat nutritio q̄ mixtis. **T**ertium est: dato q̄ elementa nō nu-
triant nisi plantas: q̄d est causa quare non nutriant anima-
lia. **Q**uartum est: vtrum elementa immutent sensus. **Q**uin-
tum est: vtrū organa sensuum careat natura suoz obiectoz.
Sextū est: de his q̄ inferunt passiōē sensui cū delectandō.

¶ **C**irca primum, p̄ceditur hoc modo: et ostenditur q̄ ele-
menta nō nutriūt necq̄ plantas necq̄ aliud. omē q̄ nutrit
aliter cōuertitur in ipm: cum nutritio sit per cōuersionem
nutrientis cū nutritio: sed sicut habet in quarto methoicoz: nūllum
simplex cōuertitur in mixtum. **E**rgo cum omne ele-
mentum sit simplex: z omne viuens sit mixtū: nullū elemen-
tum in mixtum cōuertitur: sed quod non cōuertitur in alio
terum nō nutrit ipm: ergo nullum viuens ab elementis nu-
tritū. **S**ecūda ratio est: quare deperditur a membris ta-
le debet restaurari: sed hoc non potest esse nisi per mixtum
ergo elementū cum sit simplex non poterit nutritre. **T**ertia
ratio bec est. **N**utritiūm fit per simile. nutritio enim est per
fecta assimilatio nutritis cum nutritio. sicut dicit **A**uicē. sed
nullum elementū est simile membris actu vel potentia cū
sit simplex: ergo nullum elementum nutritre potest aliqd viuens.
z sic non nutrit partem. **Q**uarta ratio bec est. omne
nutriens habet vicinitatē cum eo quod nutrit. primam vel
remotam. **N**utritiūm vero in principio est dissimile: in fi-
ne vero simile: z vicinū membro: sed nullum elementum
est dñō: ergo nullum elementum est nutriens. **Q**uinta ra-
tio bec est. dicit **A**uicē. in libro suo de anima: q̄ coepta viuē
sua equalitatem habent complexionis: z maxime cepus viu-
manum. vnde magis accedit ad mediam cōplexionem que
magis recedit a contrarietate: z ideo quōd ipm nutrit: des-
bet habere fractionem excellentie sue qualitatis: sed ele-
menta habent vltimas qualitates z complexiones fm se.
ergo elementa fm se adinuitē n̄b̄l possunt nutritre: nec alio
quōd viuens. ¶ **A**d oppositum est bec ratio: ex eisdem fi-
res z nutritur: sicut dicit **A**uicē. in libro de generatione: sed
omne viuens cōpositum est ex quatuor: elementis sicut scri-
bitur in .iij. methoicoz: ergo omne viuens nutritur ex ele-
mentis: z sic elementa nutriūt. **S**ecunda ratio bec est: v̄
dicitur enim cōmūiter q̄ salamandra viuūt in igne: z nutrit
ex eo. talpa i terra. z alce ex aqua. **T**ertia ratio bec est aucto-
r. **Y**saac quō dicit in littera q̄ aqua dulcis abus est plantarum
sed aqua est elementū: ergo elementum nutrit. **Q**uarta rō
bec est: modo quō animal componitur habet restaurari:
quōda cōmpositione eius deperditur: sed elementa cedūt
in cōmpositionem ip̄s animalis sicut partes eius: ergo fit
aliquid deperditur de cōpositione partium animalis: pot
restaurari per elementum: sed hoc elementum nutrit: ergo
elementū pot nutritre. ¶ **A**d hoc dicitur q̄ elementa nō nu-
triant. z causa dicit inferius: necq̄ plantas: necq̄ aliquid vi-
uens. **A**d rōnem primam dicendum q̄ elementa dupliciter
p̄siderant. **Q**uō nō fm se: z sic nō nutriūt. **A**lio modo p̄ut
veniunt in elementum: tunc aliquid mixtum resultat ex
illa mixtis: quōd nutrit plantas ip̄s: z est humiditas vel
limofitas terris. **A**d secundam que est opinio vulgaris
dicendum q̄ est falsū: quia illa quatuor: animalia non nu-
triant ex elementis puris: sed quōdam eorum viuūt a dñō
in eis: vt salamandra in igne: p̄pter v̄ elementū in frigidita-
tem. **A**d tertiam rationem dicendum q̄ aqua dulcis non est
simplex sed cōposita vel mixta quōdam modo: z p̄pter
hoc nutrit plantas: sed licet nutriat plantam que immediate
est cōmitione elementoz resultat: z ab eis simul immediate
cōmitione nutritur: n̄b̄l p̄pter hoc immediate nutritur corpus
humani: sed per multa media. **A**d quartam dicitur q̄ du-
plex est cōmpositio in coepto: dominiis: z similit̄ duplex
resolutio. **P**rima cōmpositio est ex elementis: z h̄c respō

det restauratio ex elementis: sed bec est impossibilis. **A**lia
est cōmpositio ex membris: vel membrorum ex elementis
mixtis. i. ex eis que resultant ex elementis mixtis: z dñō
resoluitio cōmpositionis respondet restauratio z nutritio
ex mixtis.

¶ **C**irca secundam sic proceditur: queritur per cuiusmodi
elemētū dñiūm fiat nutritio ex mixtis: z ostendit q̄ per do-
minū terre z aque: quia animalia constant ex aqua z terra
a dominio sicut habet in quarto methoicoz: ergo ex aqua
z terra nutriuntur a dominio. **S**ecūda ratio bec est: omnia
animalia maxime nutriuntur a dominio illius elementi: in
quo habitant: sed omnia animalia maxime habitant in ter-
ra z aqua: quod per se patet: ergo omnia animalia maxime
nutriuntur ex aqua z terra a dominio. **T**ertia ratio bec est:
omne nutrimentum est passiuum z habet qualitates passiu-
as z potestatiūm similitudinem. sicut dicit **A**uicē. sed quā-
litates terre z aque sunt maxime passibiles: ergo maxime
cedunt a dominio in nutrimentum. **Q**uarta ratio est bec:
omne nutrimentum cedit ad materiale cōstructionem
membrorum z non formalem: sed solum terra z aqua cedit
ad materiale causam membrorum: ex igne vero z aere est
spiritus z mot⁹ z opatio potius: sicut dicit **A**uicē. ergo ter-
ra z aqua maxime cedunt in nutrimentum. ¶ **A**d oppo-
situm est bec ratio: vita stat per calidum et humidum: fm
p̄m: et immediate per calidum: vita enim est in corde
tanq̄ in radice: quod est fons calidus: sed elementa super-
riora calida sunt inferiora vero frigidiora: ergo magis cedunt
in nutrimentum q̄ aqua z terra. **S**ecūda ratio bec est: bus
mores sunt filij elementozum fm **A**uicē. z omnes bumores
nutriunt. hoc supponimus. **T**erz omnes variantur fm va-
riationem elementozum. **P**rima p̄portionatur: vt p̄blegma
aque zc. cum ergo in omni bumore est dñm aliquid ele-
menti existētis in ip̄o: videtur q̄ omne corpus nutritur
ex aliquo elemētō a dominio. **T**ertia ratio talis est: dicit **Y**saac
q̄ inter omnes bumores sanguis maxime nutrit: sed
p̄portionatur aere: ergo aere maxime cedit in nutrimentum
Ad hoc dicendum: q̄ omne nutrimentum habet dñm ter-
re z aq̄ sicut p̄fectussum est. ¶ **A**d rōnem p̄mā dicitur q̄
duplex est caliditas z humiditas. quedam est elementaria:
z in ista non fiat vita: nec est radix vite: est z alia que resul-
tat ex cōnstatu elementozum z p̄portione eorum: z bec est
radix vite. **E**t possit dici q̄ ad vitam duo requiruntur: sc̄i
principium materiale z formale: z omnia elementa cedunt
in principū. in principū materiale tñ terra z aqua a dñō.
ignis vero z aer in principū formale: z quia nutrimentū
non fit respectu eius quod est formale: sed respectu eius q̄d
est materiale tñ: ideo terra et aqua cedunt in nutrimen-
tum a dominio. **A**d secundam rōnem dicendum q̄ dñm est
duplex. **U**nū est a virtute: z aliud a materia. **P**rimus
ergo q̄ ignis p̄portionatur cholere: z aer sanguini: z in eis
dñantur fm virtutem: z non fm materiam per quam terra
z aqua cedūt in nutrimentum a dñō. **A**d quartam rōnem
dicendum q̄ calō: naturalis z spiritus nutritur a dñō ter-
re z aque. sed in terra z aqua duplex est pars: subtilis z gra-
ua. z ex subtilibus partibus eorum igneius: siue ignitis. p̄-
pter cōmitionem ignis z aeris cum ip̄s nutriuntur: si us
z calō: naturalis: ex grossis v̄ membra: sicut dicit **A**uicē.

¶ **C**irca tertium, p̄ceditur hoc modo: queritur que est cau-
sa quare elementa non nutriūt: vtrum scilicet fit causa fm
p̄licitas: an distantia ip̄orum a corpibus nostris: z ostendit
diff q̄ simplicitas non est causa: si enim simplicitas esset ca-
menta nutrirent atal sicut nutriūt plantam: quod falsum
est: ergo simplicitas non est causa. **I**tem hoc patet per expe-
rimentum: quia si simplicitas fit causa: remota simplicitate
cōmicta nutrirent: ergo buso nutritur: z cetera animalia ve-
niosa: quod falsum est. **S**ecūda ratio bec est. **N**utritio
est perfecta assimilatio nutritis cum nutritio: z bec similit-
udo est in potentia in nutrimento: cū nutritio: z bec similit-
udo est in actione nutriti: corpus: sed omne quod nutritur est
mixtum: ergo ad hoc q̄ elementa nutriant: oportet ipsa
remoueri a simplicitate z cōmicta adinuitē: z fieri mixta:
vt habeat similitudinem in rebus nutriendis. ¶ **A**d oppo

fitum est bec ratio: per illud p̄iatur res a nutrimento per quod recedit a similitudine nutriendi membra: sed elementum per simpliciterem recedit a similitudine nutriendi mēbra: ergo per simpliciterē p̄iatur a nutrimento: ergo simpliciterē est causa quare elementa non nutriunt. Ad hoc d̄icendum q̄ elementa non nutriunt p̄pter tres causas. Prima est simpliciterē: quia simpliciterē non nutriunt. Secūda autem est vltimata contrarietas elementorum: z qualitas corporis nutriti: z ideo quia in vltimo sunt contrarietatis non nutriunt. Tertia est distantia elementorum a mixtis: vnde que accidunt ad elementa: z immediate ex eis cōponunt ex elementis mixtis nutriunt: sicut platea z cymus q̄ terra: nō autē sic est in homine: non em̄ ex elementis mixtis componit s̄ p̄ multa media: z p̄ magnam distantiam ab eis distat: ideo ex elementis non nutriunt homo immediate. z per hoc patet solutio ad rationes.

¶ Circa quartum p̄ceditur hoc modo: z queritur vtrum elementa simpliciterē immutēt sensum tactus: z ostēditur q̄ sic tactus cognoscit excellentias elementorum: sicut dicit p̄bus: sed in elementis est excellentia qualitātū per quas sensus tactus immutatur: ergo elementa immutant tactum. Secūda ratio hec est: dicit Auzē. q̄ sensus tactus diffusus est per omnes partes corporis: nō animal pariatu igno: s̄ ut discernat q̄ iuuat z que nocent s̄m sui mutationem: sed elementa corumpunt animal p̄pter excellentias suarum qualitatum: sicut patet in igne: ergo sensus tactus aliam mutat ab elementis. Tertia ratio hec est: omne contrarium z excellens natum est corumpere z immutare illud quod excelsit ab eo: sed elementa cum sint in vltimō contrarietate excellēt sensum tactus: cum sit valde temperatus: ergo elementa corumpunt sensum tactum z immutant. Quarta ratio hec est: ad hoc q̄ aliqua excellent z corumpant organa sensuum oportet q̄ habeant contrarietatem z similitudinem cum ipsis sicut patet in quibusdam obiectis: vt in lumine solis: sed omnia organa corporis similitudinem habēt quodam modo cum elementis: z excellunt z immutantur ab eis: ergo z tactus cum sit in omnibus organis per consuetudinem immutat ab elementis. Quinta rō talis est: quilibet sensus natus pati est z immutari a suis p̄p̄is obiectis: patet est in sua radice: s̄ quattuor qualitates p̄ime sunt obiectū sensus tactus: z eius radij est in toto corpore: sed quolibet parte corporis immutatur a qualitativis illis: ergo z sensus tactus cum sit in qualibet parte corporis immutatur ab eis. Secūda ratio hec est: p̄pter q̄ vniquodq̄ est z illud magis sed mixta immutant sensum tactum: per qualitates ipsorum elementorum: ergo elementa multo fortius immutant sensum tactum. ¶ Ad oppositū est bec ratio: dicit ysaac: q̄ simpliciterē non immutant corpus: sed elementa sunt simpliciterē: ergo non immutant corpus. Hoc autem confirmatur per eius rōnem: dicit enim q̄ nullum simplex agit in mixtum: sed elementa sunt simpliciterē: corpus animaliale est mixtum: ergo elementa non agunt in mixtum: ergo nec immutat ip̄m. Secūda ratio hec est: nihil q̄ non habet potestatem similitudinem cum organo immutat ip̄a: eadem em̄ natura organo mēdi z obiecti: sed elementa non habent similitudinem potestati cum organo corporis: ergo non immutant organa sensuum. Tertia ratio hec est: dicit Auzē. in libro suo de anima: q̄ elementa non immutant sensum p̄pter cōmitionem z cōpositionem organo: z p̄pter simpliciterem ipsorum elementorum: s̄ inter eius sensus maxime cōpositū est tactus: ergo minime immutabitur ab elementis. Ad hoc dicitur q̄ elementa immutat tactum sicut ostensum est: non t̄m immutat ip̄m sicut mixti: sed vt simpliciterē. ¶ Ad primā rōnem dicitur q̄ corpus sive organo consideratur dupliciter. Vno modo inquantū est quod mixti z cōpositi: hoc modo non immutatur ab elementis. Alio modo consideratur patet est melius sententiā in equalitate consistens a parte sive virtutis z sic quodā modo habet naturā simpliciterē: z sic nati est pati z immutari ab elementis: et primo modo intelligit ysaac. Ad secundā rōnem dicitur q̄ quodā obiecto sequitur mixti sicut sapo: quedā simpliciterē sicut color z odor: quedā vero vtrumq̄ vt calor: z similiter est de sensibus z organo

Dicitur ergo q̄ tactus a parte illa qua simplex est immutat ab elementis: z non a parte illius qua est cōpositus: z sic in telligit Auzē.

¶ Secūdo querit̄ circa hoc vtrum elementa immutēt gustū. z videt q̄ nō: q̄ ex nō substantiis nō sit substantia: sicut ex nō saporis nō sit saporatus: ergo cōcolor: illa ex quibus sit saporatus sunt saporata z talia immutāt gustū: sed ex elementis causatur mixti saporatus: ergo elementa sunt saporata: ergo immutant gustum. Secūda rō hec est: sapor: sequitur cōplexione est em̄ se quela cōplexione: vnde radicat̄ in cōplexione sicut in sua causa: sed in elementis est cōplexio: quia quoddam est calidū: sicut z sic de alijs: ergo sapor: cū sequat̄ cōplexionem: z que saporē habet immutat gustum: ergo elementa immutant gustū. Tertia ratio hec est: virtus est actio vel passio: tā in causa q̄ in effectu. verius em̄ est calor in igne q̄ in pipere: ergo cum sapor sit in mixto q̄ est effectus elementorum: verius est in eis: sed quod virtus est in aliquo verius immutat: ergo elementa verius immutat gustum q̄ mixta. ¶ Ad oppositū est bec ratio: omne illud quod indifferenter recipit om̄ ē saporē nō habet saporē determinatū per que immutet sensus sed elementa sunt p̄mixti: sicut patet in aqua acre z terra: indifferenter em̄ recipiunt quolibet saporē: ergo nō habent saporē. Secūda ratio hec est: sapor: est virtus nutrimentis: p̄ saporē em̄ intelligit vtrum nutrimentum sit cōueniens vel in cōueniens: q̄ q̄ caret virtute nutrimenti caret saporē: sed elementa caret virtute nutrimenti: p̄pter cōstemum est: ergo caret saporē: sed quod caret saporē non immutat gustū: ergo elementa nō immutat gustū. Ad hoc dicit q̄ sapor: est duplex: quidā est simplex: z talis est in elementis: alius est cōpositus z talis est in mixtis: simplex nō immutat gustū: sed cōpositus. Illos autē dicitur q̄ nec simplex nec cōpositus sapor: est in elementis: z p̄pter hoc nō immutat gustū. ¶ Ad primā rōnem in s̄m dicitur q̄ sapor: est duplex: quidā em̄ est actu: z quidam potentia. Dicitur ergo q̄ elementa non sunt saporata in actu: sed potentia: sicut em̄ ex illis mixtis resultat quedā forma mixta quā prius non habebat in se: si multus sapor: qui prius non fuit in eis: resultat ex mixture qualitati ip̄o: vni in mixto: z iste natus est immutare gustū solum. Ad secundā rōnem dicitur q̄ sapor: non est in cōplexione simpliciterē: sed in cōposita: z de prima non tenet ratio: s̄ de secūda composita. Ad tertiam rōnem dicitur q̄ sapor: est in aliquo dupliciter: aut potestatiue z causaliter z sic verū est in elementis: aut effectiue z actualiter: z sic verius est in mixtis: z p̄mo nō est sapor: na p̄ immutare gustū s̄ s̄co.

¶ Tertio queritur circa hoc vtrum elementa possint immutare organo visus: videtur q̄ sic: illud in quo est obiectum visus nati est immutare visum: z organa visus: sed in omnibus elementis est color: qui est obiectū visus per se: ergo elementū nati est immutare visum. Secūda ratio hec est: ad hoc q̄ fiat immutatio visus actu requirit duplex lux: vna elementaris: z bec est intra: alia superlectio: bec est extra: p̄ quā elementaris sit in elementis tanq̄ in radice: z celestis potēs sit supra istā: z ip̄am ducat de potentia ad actū: manifestū q̄ elementa possunt immutare visum. Ad oppositū est bec rō: z sic ysaac. Nullū simplex agit in compositū: sed elementa sunt simpliciterē: z organo visus est cōpositum: ergo nullū elementū pot̄ agere vel immutare organo visus: ergo per cōsequens nec sensus visus. Ad hoc dicitur q̄ elementa immutant visum: z causa huius est quia habent naturā colorem: licet nō veri sed percipit. Item obiectū visus est triplex: quodā est copale irradians z illuminans: z huius est in cōpositis: vna superioribus. alius est color: causat̄ cōmitionem obiecti: vna qualitati: z talis est in copo: s̄ mixtis: tertū quatuor est pueras: z huius est in elementis z in quibusdam mixtis s̄m magis z minus. ¶ Ad rōnem in s̄m dicitur q̄ organo visus dupliciter consideratur. Vno modo a parte illa qua est compositum: z sic nō immutatur ab elementis. Alio modo consideratur a parte illa qua habet naturā percipitatis z luciditatis: z per naturā istoz est simplex z immutat ab elementis. ¶ Resoluetur pot̄ q̄ri de quadā opinione q̄ ponit

¶ **Q**ue omne quod alterum imutat; potestatiua habet similitudine cu eo: z vide qd no. scribit in libro physicoz qd nullu continet qd patit a suo contingente: nec simile a suis: ergo cu sensus patiant ab objectis: omnia actio z mutatio naturalis est p contentum: sicut habetur in libro de generatione z corruptione: sed imutato sensu a suis objectis est hmoi: sensus em natura licet imutata a suo objecto: g necesse est sensus z objecta esse sua z no sicut. ¶ **A**d ad actum? e bec rō: omne qd imutat alterum dicit ipm de potentia ad objectum: omne patiens tale est in potentia quale est agens acti: sed objecti est agens: z organu nulli sensus est patiens z mediū ipsius: ergo organu sensus hys potestatiua similitudine cu objecto qd agit in ipm: z ipm imutat. Scia rō bec est: bic pbs in libro de anima: q cadē natura sensus mediū z objecti: sic quocūqz natura z st eadem inter se habēt potestatiua similitudine: vt actualē: ergo est ne esse organu sensus habere similitudine cu objecto a quo imutatur: qd cōcedim? ¶ **A**d pmiū in sum dicit qd passio de bea alicui vt dicit. si sic patiens nō hys similitudine cu agēte. alio modo de bea passio alicui put est recipiens ab agēte z put habet naturā patitiā ab agēte: z sic patiens habet similitudinem cum agente: z hoc vltimo modo sic habet organum vltus ad obiectum.

¶ **C**irca quintū pceditur hoc modo: querit vtrum organa sensuum careat natura suoz obiectoz: z ostēdit qd nō: omne cōplexionari hys dīsonēs qd naturaliter sequitur ad cōplexionem: sed omnia organa sensuum sunt cōplexionata: qd per se patet: z sapor: z odor: naturaliter sequitur cōplexionē: ergo in omnibus organis necesse est sapor: z odor: esse: ergo nō carent natura obiectoz. Scēda ratio bec est: omne quod est imutatuū alicui? sensus participat obiecto illius sensus: sicut lingua est imutaturia gustus: z oculus visus z sic de alijs: ergo in lingua est sapor: z in oculo color: z sic de alijs. Tertia rō bec est: omne qd distinguitur p colores ab alijs: non caret colore: qui est pmiū obiectū vltus. Quarta rō bec est: dicit pbs in libro de sensu z cōtactu: omne corpus colore participat: omne organū sensus est corpus z mutū: ergo omne organū sensus colore participat: qd nullum organū caret natura obiecti. ¶ **A**d oppositū est bec rō: omne recipiēs est denudatū a natura recepta quā naturā est recipere: sicut omne organū sensus recipiunt est sui pmiū obiecti. hoc constat p pbs in libro de anima: vbi dicit qd sensus est receptiuus specierū in materia z preter materia: ergo omne organū est denudatū a natura sui pmiū obiecti. Scōa rō bec est: omne qd per indifferentiā se habet ad multa: quā ratione participat vni z reliqua: qd nō oīa obiecta habēt z sic ad omnib? alijs pmiatur: z sic non habent naturā alicuius obiecti. Tertia rō bec est: omne qd existens in aliquo impeditur impetitionē sui contrarij in ipso: ergo si in oculo est aliquid obiectū deo terminatū sicut nigredo: impeditur impetitionē z obiectum alterius coloris sibi oppositi: z ita z vni vltus z essentialis non discerneret inter colores: qd falsum est: qd pmiū. f. qd color: determinat? sit in oculo. Quarta rō habet a pbs in libro de sensu z cōtactu: qd omne obiectū participat naturā ei? sensus cu? est: z hoc sic intelligit qd illa natura cōmūnis est determinate in obiecto z cōfūse in organo sensus: sed qd cōfūse est in aliquo nō est determinate in ipso: ergo nullū organū sensus habet determinate naturā sui obiecti. Quinta rō bec est: omne qd imaturum simile est in potentia: z nō in actu imutatur: sicut organa sensus imutant ab obiectis: ergo eis sunt sicut in potentia solū: sicut alteri est simile in potentia solū nō habet ipm actu negz naturā eius: ergo nullū organū hys actu naturam sui obiecti. Sexta ratio bec est: organa sensuum habēt naturā cōmūne cū suis obiectis: eadē em est natura mediū organū ad sua obiecta: sed omne tale habet in se naturam cōmūne radicalē z fixam z indifferētē ad oēs species sui obiecti z nō determinatā: qd cōcedimus. ¶ **A**d rationes in sum dicitur qd organa sensuum considerantur dupliciter. vno modo a parte sue cōplexionis z cōpositiōis

z inquantū sunt corpora mixta: z sic habēt colore z saporem. Alio modo cōsiderant a parte obiecti: vniū sensibilem inquantū sunt media sentiendū: z sic nullū habēt saporē: nec colorem: nec possunt imutare naturā: z sic hoc patet solutio ad duas primas rōnes. Ad alias duas dicitur qd duplex est color: z sapor. Quāda em est determinatā: vt albus z talis non est in oculo inquantū est ordinatū ad recipiētem color. Alii est indeterminate vt perspicuus qui est radij receptiuū oim color. z hmoi color est in oculo inquantū est in sum recipiens siue organū indifferētē se habens ad oēs species coloris: z sicut est de alijs organa.

¶ **S**cūdo querit circa hoc vtri quatuor prime qualitates sint obiecta oim sensuum: z ostēdit qd sic: tactus est per totū corpus diffusus: sicut dicit Auicē. vt alia fm qualibet partem cognoscat quēd inuatiū z noctuū. Itē quatuor prime qualitates apprehēdunt a tactu: ergo cū tactus sit in organo cuiuslibz sensus: necesse est quālibet sensus quatuor primas qūitates sentire: z sic quatuor prime qūitates sunt obiecta oim sensuum. Ad oppositū est bec rō: qd ē pmiū obiectū vni? sensus: nō pot esse obiectū alteri? sensus: sicut patet in sono z colore: sed quatuor prime qualitates sunt obiecta ipsius tactus: ergo nullo modo erūt obiecta alicui sensui: qd cōcedimus. ¶ **A**d rōnem in sum dicitur qd in quolibet organo duplex est natura: cōis z pmiū. Scōis est qualitas siue complexio tēperata qd consistit in carne z nervis: z per hanc sentitū tactus qualitates quatuor: omnia organa. Pmiū est fm quā vniū qūitates ordinat ad sui pmiū obiectum: z patet ad hanc quatuor: prime qualitates non sunt obiecta alicuius sensuum. ¶ **T**ertio queritur circa hoc vtri organū tactus careat qualitatibz: z ostēditur qd non: nullum mixtum z quatuor elementis caret quatuor qualitatibus: sed organum tactus est hmoi: vt nēruū caro z sicut: ergo nō carent quatuor qualitatibus. ¶ **A**d oppositū est bec ratio: omne organū est qd indifferētē se habet ad quatuor qualitates nullū illarum habet determina te: sed organum tactus est hmoi: ergo nullū habet determina tem. Ad hoc dicitur qd organū tactus qd carere qualitatibus nō ē ipsi carere omnino: sed qd carere qd excellentibus. Ad rōnem in sum dicitur qd predicta dīstinctione organoz: ¶ **Q**uarto querit que sit natura mediū organū z obiecti: z vide qd nulla sit natura cōis inter organū tactus z primas qualitates: nulla natura est cōis rei coposalis: z in coposalē nihil em mediū cōmune inter pmiaturē opposita: sed elemēta z prime qualitates sunt in coposalia: nihil em qd existit in esse p creationē est coposalē: sed organū tactus est coposalē: cū sit cōpositum est hmoi: ergo nulla est natura cōis inter organū tactus z primas qūitates. ¶ **A**d ad oppositū est aucto. p. f. qd eadē est natura cōis mediū organū z obiecti: qd cōcedimus dicitur qd natura cōis pmiis qualitatibus z organo tactus est qualitas equalis radicata fm essentiam in nervis z carne. Itē natura cōis in oculo est perspicuus in linqua sicut humor salinialis: in olfactu sicut cardiacus nariū sicut in auditu sicut sono est natura cōis acereceticus in aere circa neriū petrosium: z hmoi natura cōis est pmiū tionabilis cuiuslibet organo z suo pmiū obiecto. Ad rōnem in sum dicitur qd qualitas elemētā cōsiderat qd dupliciter fm quadruplicē naturā elemētōz. Scōis em elemētū cōsiderat a parte illa qd est pars vniū et appropiat ibi p naturā. Scōdo modo potē dīferant a parte illa qua est multiplicatiua sui in alio p naturā. Tertio modo cōsiderat a parte illa qua est agens z patiens p naturā. Quarto modo dīferat a parte illa qua ordinat z inclinā ad cōpositionē mixti. Pmiū modo est qualitas elemētā in coposalis: alijs tribus modis est coposalis: z quarto modo est obiecti sensus: z habet naturam cōmē cum organo sensus qd imutat.

¶ **C**irca sextū principale pcedit hoc modo: querit vtri dicitur z color cōmūne omnibz sensibz: an soli tactui vel gustui. z ostēdit qd omnibz. In apprehensione obiectoz illarum virtutū quarū est excellētia z defectus causa dolor z tristitia. excellētia em obiectoz corruptum sensum: sicut dicit pbs in libro de aia: z eadē causa dicitur et de bīta ppositione z mediocritate: sicut obiecti oim sensuum vel virtutū

aque: subtilitatem aeris in se recipiant: et calores naturales calentes coquant: calorem aeris ceterum diluantur et augmentantur: et terra mollificatur: humiditates stringuntur: et in diuersas naturas introducuntur: in diuersas naturas rerum principium vnde conficitur: et quantitates calorem et frigiditates carum inde nascuntur: et qualitates subtilitatum humiditatum sitarum in grossicium subtilitate mediocritate.

¶ Quis se reri in coepe receptari assignata: quarum qda sensu passione inferunt: quaedam autem non. In hac parte de fapoz diuerfite determinat penes quas actiones dicte diuerfantur. nam per ipsas res imutantes que inuicem gustum: et per ipos digeruntur ipsa distretio. Ite autem pars diuiditur in duas. In quarum prima agit de causa fapozum: de modo generationis et de offiunctione ipozum. In secunda scz in hac: Eluierfalter autem quincunz fapoz actus est: aut stipticus. agit de offiunctionibus specierum fapozum a parte substantie et coplerionis: et de actionibus ipozum. Prima autem pars in duas diuiditur. In quarum prima assignat causas fapozum: per quas generationes et species ipozum diuerfantur. In secunda scz in hac: Ideoz mutationes fructum diuerse sunt: et determinat de modo generationis eozum et de diuerfite eius: et de trā mutatione eoz admittentem. Prima autem pars spectat ad presentem speculationem: cuius est intentio determinare causas generationis fapoz. Diuiditur autem hac pars in tres partes. In quarum prima assignat causas fapoz effectiuas: que sunt. iij. q̄litatez. In scda. in hac: Testat autem hoc q̄ initium fapozum est duplex. assignat principia materialia initialia p̄prium. In tertia. in hac: Testat tamen antiquiora s̄at et assignat generalem diuerfitem fapozum et generatio nis ipozum penes diuersum concursum causarum. **¶** Circa principium partem dicit q̄ fapozes diuerfantur in cibis s̄m diuerfitem complexioni et qualitatē p̄maris actionum et passionum. Ite scdam partem dicit: diuerfite fapoz p̄t̄ quia ipoz duplex est initium s̄c p̄ntia vt in glandibus: et insipidum sicut in cucumeribus: quia quidā fructus habet in initio potius: et quidā insipidū. Ite circa tertiam partē dicit q̄ cum ista duo sunt initialia disponuntur fructus sub eis a primis qualitatibus et ad humiditatem terre fructibus nutrimentalibus et in diuerfos fapozes transducuntur. De diuerfite autem huius transiptionis in sequenti parte intenditur: q̄ cū hac b̄ conexione. **¶** Notā dū autē q̄ glans et cucumis et silia antiqua s̄m teporis maturationis p̄cessum de substantia terre: hoc est facta transiptione in ipsis. de substantia terre quātum ad pontica: et humiditate aque quā rē ad insipida: ita q̄ hoc p̄posito de terminis notet intas lib moe. Subiūntur subtilitate aeris. s̄ humiditatem substantialem p̄ maturationem agente calore interiori: et exteriori s̄m diuerfas materie dispositiones: s̄m quodā substantia aeris in subtilitate penetrat fructum substantia. Scidū autē q̄ dura mollificatur in maturatione. p̄pter dissolutionē congelati et humiditatis infusionem. mollia indurant per humiditatem coplerationem: et residui necessarij constantiam. hoc est in tentio huius partis.

¶ Circa partem istam s̄c sunt querenda de initio fapoz. Item queritur primo vtrū ponticus fapoz et insipidus sint duo principia initialia omnium fapozum. et ostendit q̄ nō: sed ponticus trā dicit s̄c in libro de simplicī medicina q̄ omnis fructus quē inuenimus in sui maturatione dulciscunt in trā dicit. similis arbori: a qua deacidit: et est ponticus sicut ipse dicit. vnde prius est ponticus: et deinde per digestionem et maturationem recipit alios fapozes supra se: sed omne talis est principium initialia omnium fapozum. Secunda ratio talis est: dicit p̄bs in libro mercuriozum et in libro de generatione: q̄ omnia terrena creata generantur per dominium terre et aque: et maxime per dominium terre. vnde omnes fructus generantur per dominium et humiditatem terre: s̄m: sed p̄busmodi humiditas est frigida et sicca et ponti-

ca: ergo omnis fructus in finitudo debet representare ponticum fapozem: cum humiditate pontica generetur. **¶** Ad oppositū est auctoritas ysaac: q̄ dicit sub auctoritate s̄c: hoc duplex est initium fapozum: omnium: quod et aquosum q̄ est insipidum: et terrestrē q̄ est ponticum: non ergo vnum est principium om̄ fapoz: s̄m duo. Secūda ratio hec est: fructus in sui principio representant humiditatem et quia nutritur arbor: vel planta et qua nascit: sed in quibusdā plantis distatur substantia aquosa vel humiditas aquosa insipida sicut patet in cucurbitis. In quibusdā vero terrestris pontica sicut patet in gall. arboris imaturis: ergo in quibusdā fructibus insipidū est principium initialia: in quibusdā ponticum: et sic ponticum non est principium omnium fapozum. Ad hoc dicens q̄ circa hoc multiplex in intentio. Prima est q̄ duplex est principium fapozum in fructibus. vni est actuale et hoc est ponticum: aliud est potentiale et hoc est insipidū et reperit in quibusdā fructibus. et de hoc intelligit ysaac Secūda positio est: q̄ duplex est initium fapozum in fructibus. quod dicitur: est ante reformationem: et aliud est post reformationem. et primum principium est fapoz ponticus qui sequitur humiditatem terrestrē: et est in omnibus fructibus in principio ante reformationem. Secūdu est fapoz insipidus: qui sequitur humiditatem aquosam: et iste fapoz: non est in principio in omnibus fructibus: sed in quibusdā ante ipozum reformationem: vt in melonibus et con similibus. Tertia positio est: q̄ initium fapozum quoddā est remotum: et hoc est ponticum. quoddam p̄prium: et hoc diuersā s̄m diuerfitem alioz fapozum. et primi reperitur in principio: in omnibus fructibus. scidū vero nō sed in quibusdā. Quarta positio est: q̄ s̄c: non intelligit de omnibus fructibus: sed de illis qui prius sunt potius: deinde post ponticatem sunt dulces: sed hoc est falsum: quia potius loquitur de omni fructu. Quinta positio est: q̄ sunt quidam fructus magnarum arborum qui sunt in principio fapozes potius: et de talibus intelligit s̄c. alij s̄m sunt fructus paruarum plantarum qui in principio sunt insipidi: et de talibus nō intelligit s̄c. s̄c: ysaac intelligit de vtriusq̄: ideo inter illos non s̄c: s̄c: illis autem dicitur: q̄ ois fructus in principio est ponticus. et causa huius est quia in terrenascentibus maxime dicitur s̄m autē terra. Secūda positio est duplex. quoddam est magnū et manifestū: vt in p̄ris et cōstibz. quoddā est paruum et occultū: vt in cucumeribus et cucurbitis in quibus ponticum later p̄pter nūmiam aquositatem: cum huius fructus in principio sunt potius respectu sue maturationis. **¶** Ad rōnes in contrarium dicens q̄ sicut dicit ysaac in libro de elementis: aliquid est in alio trā vnum elementum in alio. Secūdo modo essentialiter sicut caliditas est in aqua calida: et hoc mō potius est initium essentialiter in omnibus fructibus: loquendo tamen actualiter et sensibilibus nō est initium ponticum: imo insipidum in quibusdā. q̄ncz enim est in illis tanta aquositas actualis a domino q̄ latet ponticatas sicut in cucurbitis et cōsimilibz: et hoc vltimo modo intelligit s̄c. Secūdo vero modo: et primo intelligit ysaac. **¶** C. Supposito igitur q̄ fapoz potius et in insipidus sunt duo principia fapoz: queritur trā sint que principia prima: vel quos eozum sit prius per naturam: et videtur q̄ fapoz: insipidus sit prius: dicit p̄bs in libro de sensu et sensato: q̄ aqua naturaliter est insipida: et initium omnium non omnium fapozum. vnde dicit q̄ aqua est s̄pema cōmū fapozum: ergo q̄ magis accedit ad naturā aque: magis est post ipsam initialia principium: sed inter omnes fapozes insipidus est magis talis: ergo est primum principium in fructibus. Secūda ratio hec est: omne illud quod in aliquo genere nō habet determinatum a natura in suo genere: est principium materiale in genere suo. hoc enim maxime cōuenit materie. tale autem est insipidum aquosum. est enim receptum omnium fapozum: ergo insipidum est maxime principium omnium fapozum. Tertia ratio hec est: in quolibet genere obiectozum sensibilibus est quedam rādiō in qua fundantur omnia que sunt in genere illo: sicut in genere visis

bilium est prima radix perfractum: in genere odorū fumus in genere vero saporum principium initiale et radicale est humidum: ergo qd magis accedit ad naturam humidū magis est principium initiale saporū: hoc autē est insipidū: ergo insipidū est principium initiale omni saporū. ¶ Ad oppositum est hec ratio: sapor in fructibus primo acquirit naturā humidū et terrestris et quo nutritur planta: qd ex eius simplicitate nutritur fructus et nascitur: sed illud quidvis naturā potestitatis i principio generatiois fructū: ergo ois fructus in principio est ponticus: ergo ponticus est principium omnium saporū in fructibus. Secūda ratio: dicit pbs in libro vegetabilium: qd planta nutritur nutrimento grosso et terrestris et duro: sed fructus attestat in principio alimēto plantę: eo qd ex eodem nutritur: hoc autē est terrestris grossum et ponticum: ergo omnis fructus in principio est terrestris grossus et ponticus. Ad hoc dicendum sū quosdam qd duplex est generatio saporum. Prima est vniuersalis sū viam naturę pcedens sū quā pcedūt genera saporū: et cōmixtō elemētoz: et istā intēdit pbs: et sic humidū aquosum et insipidū est initiū materiale omni saporū. Alia est gñatio saporū acta ad particularia vel ad terrenalētia: put in eis est nutritio ab humido terrestris sū omniū: et in hac via ponticus sapor est initiū materiale omniū saporū. Sicut duplex est generatio in colore. Alia est generalis qd causat est per seipsum et nigro adueniens et aere: et in ista generatione principium est perfractū. Alia est generatio particularis: et in ista est perfractū albedinis principium prohibens aduersionē aque ad ignē. Secūda solutio est hec. sapor saporū generant tripliciter. Primo modo per viam cōmixtionis elemētoz ad se inuicē: vt patet in saporē aque colate per duos mētus terre: qd aqua sū dicitur sitatē terre diuersas recipit impressiones saporū. Secūdo ergo qd sū viā mīxionis elemētoz quatuor: qualitates sunt initiale principium omnium saporum. ¶ Tertio queritur vtrum in via vere digestionis ponticum est initiale principium et materiale omnium saporū. vñ qto querit vtrū pos saporū ponticum et insipidū pcedat aliis saporū per naturam: et videt qd sic in omni transmutatione necesse est ponere principium cōmune qd differat ab omnibus: et subiacet omnibus: qd adiuuēt transmutatē: sicut patet in transmutatione elemētoz in qua subiacet prima materia tanq̄ radix prima et cōis natura omnibz elemētis: s; saporē ad inuicē transmutantur sicut vult ysaaac ergo necesse est ponere aliā quam naturā cōmune saporū: que differat ab omnibus saporibus: et omnibus illis subiacet tanq̄ primū principium. Secūda ratio hec est: ois 3ietas reducit ad vñ primum genū: sicut habet in libro physicoz: et in metaphysice nono et nō solum ad vñ primum genus predicabile: s; etiā materiale sed saporē oēs adiuuēt 3ianf: ergo necesse est ipsos ad vñ principium et primum genū materiale qd per naturā pcedat et ipsos reduci. Tertia ratio hec est: sicut se hys in obiectis visus: ita se habet in obiectis gustus: sed inter albi et nigri et alios colores qui sunt obiecta visus est ponere vñ naturam cōmune qd subiacet omnibz illis et eos pcedat sū naturā: querit ergo qd sit illa natura cōis: dicat qd sit ponticus cōtradicit ysaaac qui ponit aliud principium quod est insipidum: et si dicatur qd sit insipidum: cōtradicit 3saac qui non ponit nisi poticum. Ad hoc dicendum qd duplex est humidū aquosum. Quoddā qd causat per viam cōmixtionis in plantis: vel mixtus put cōmixtio est vniuersalis: et tale humidū subiacet oibus saporibus: et antecedit eos. Aliud est humidum qd causat p viam attractionis et digestionis in plantis et tale humidū consequitur saporē: et tale non est principium initiale omnium saporum. Similiter duplex est ponticus. Aliud quoque causatur per viam cōmixtionis elemētoz. Aliud quoque contrahitur ad particularia: vt ad plantas et fructus: et consistit in humiditate terrestris: et tale est initiale principium omnium saporum antecedens ipsos per naturam: sicut natura cōmūis et materialis subiacens illis. Aliud poticum est quod causatur per viam digestionis et nutritionis: et hoc sequitur saporē: et non antecedit ipsos: et sic patet que sit natura et vniuersalis subiacens omnibz saporibus. ¶ Quinto queritur vtrum omnes saporē sunt per viam cōmixtionis ele

mentoz: et videtur qd sic dicit ysaaac qd sapor est sequela cōplexionis: ergo resultat ex his et quibus causatur complexio: sed complexio causatur ex cōmixtione elemētoz: modo dicitur quatuor primis qualitibus: ergo saporē generantur ex elemētis per viam cōmixtionis. ¶ Ad oppositum est hec ratio: et non substantia non fit substantia poticum dicit pbs: ergo similiter et non saporibus non fit sapor: vel saporatus: sed elemēta non sunt saporata: sicut vult ysaaac: ergo ex cōmixtione elemētoz nullus sapor generatur. Secūda ratio hec est: illud quod fit et aliquid potentia est in ipso: sed elemēta nec actu nec potentia habent saporē: ergo ex elemētis non fit sapor. Ad hoc dicendum qd ex cōmixtione quatuor: qualitatū generantur omnes saporē. Ad rationē in contrarium dicendum qd duplex est sapor: quidam est simplex: et hic est ex elemēta. alius est cōpositus: et istū nō habent elemēta: et ideo non imitantur quod sunt. Vel aliter dicendum qd elemētis sunt saporē quibus non habeant saporē: et etnō saporatus sunt saporē: sicut est ex cōmixtione qualitatum primarum resultat aliquid quod nulli eorum est simile: nec est alterum illius: et hoc est sapor: qui consequitur complexionem mixti. Ad tertium dicendum qd elemēta sū non habent saporē: sed sū qd sunt in mixto habent saporē. ¶ Sexto queritur vtrum omnes saporē generantur in fructibus per viam digestionis: et videtur qd sic. sapor generatur in fructibus ex superfluitate humiditatis nutrimentalis in planta: sed hec humiditas trahitur a terra et cedit in nutrimentum plantarum per viam digestionis. vnde humo digestus transfunditur ad omnes ramos: et ex ipso nutruntur: sed et superfluitate illius humiditatis digerente generatur fructus et sapor in eis: ergo necesse est fructus et saporē eorum generari per viam digestionis. Secūda ratio hec est: ex leuosi et subtilis humiditate generatur fructus: et etiam digestio: qd fructus generantur in ramis ad quos humiditas nutrimentalis subtilior: et purior: digestibilior: ascendit: ex cuius subtiliori parte fructus generantur: et sic fructus digestio pcedit fructus et saporē eius: quia necesse est fructum et saporē eius p digestionem generari. Tertia ratio hec est: in planta multe sunt operationes radices digestionis. Prima est attractio humidi terrestris ad radices et medullam plantę. Secūda est separatio puri ab impuro per viam digestionis. Tertia est distributio humidū nutrimentalis ad omnes partes plantę. Quarta est separatio humidū nutrimentalis a seminario. Quinta est conuersio humidū nutrimentalis in substantiam ad flores et folia. Sexta est expulsio superfluitatum ad e terra. Septima est pductio flozū et fructuum. Octaua est maturatio fructū et digestio per quam fit transmutatio ab vno saporē in alium: ergo sapor in fructibus per multas generatur digestiones. ¶ Ad oppositum est hec ratio: sapor ponticus et insipidus generantur per viam cōmixtionis: sicut pcedentium est: non ergo omnes saporē generantur per viam digestionis. Ad hoc dicunt quidam qd omnes saporē generantur per viam digestionis: sed ponticum et insipidum sū qd sunt principia initialia: generantur per viam cōmixtionis: sū vero p sunt principia nutritionis generantur per viam digestionis. Illos autem dicitur qd omnes saporē fructuum quatuor sunt: generantur per viam digestionis: et ponticus et insipidus. ¶ Ad rationē vero in contrarium dicendum qd duplex est cōmixtio. Quodā que antecedit ad generationem plantę: et hanc non respicit fructus: nisi valde a remotis. Alia est que est humida terrestris qua planta nutritur et fructus: et hoc est per viam digestionis. Similiter digestio est duplex: quedam est ante generationem fructus: et hec non est causa saporis in fructibus: nisi si valde remota. Alia est post generationem fructus: et dicitur maturatio: et hac digestionē generatur omnes saporē qui non sunt initiales.

¶ Lectio. xiiij.

¶ Quidam mutationes fructuum diuersę sunt: quia quidam a ponticitate mutantur in dulcedinem simpliciatōz et aliter saporē: sicut a cōmixtione similia

Dactyli vero mutantur a ponticitate in dulcedinem sine mediatoe, quidam alij non similitur sunt sicut vne que non ponticitatem suam mutant in dulcedine sine acetositate mediata vel stipticitate. **C**um tanta aut sine mediatoe duobus sunt modis, aut enim mutantur in dulcedinem et dura tñ sicut prius permanent sicut castance et similia: aut dura mutantur cum sapore: sicut pira malagranata et similia. **C**ause eorum he sunt: quia cum ponticitas naturaliter terrestris et frigida sit et sicca: non necessario mutat nisi ex qualitatib⁹ sue coplectioni repugnātib⁹ id est cal. et humiditate: sed tñ aliquando mutat ex actione caloris solius: et aliquādo et humiditatis dominatione cum sua multitudine: et aliquando ex actione caloris et multitudine humiditatis. **C**eteris arbitris me dicere et actione solius caloris: vel et humiditatis solius multitudine: ac si sit possibile in aliquibus fructibus de ponticitate in alium saporem se mutare sine humiditate cum nutritē: et calore nutritum coequent: cum tamē calorem in quibusdā defectissimū et parvissimū sicut in papauere et psilio: et similibus est videre. In alijs vero est fortissimus sicut in pipere: et alijs similibus: et in alijs videm⁹ mediocriter sicut i vuis et ficub⁹ et similib⁹. Defectissimū et parvissimū i calore dicim⁹ esse: cū multa et sola humiditate: et multum in calore dicimus: multum esse in calore solo. **T**emperaturam vero in calore dicimus esse in actione virtutis caloris et multitudine humiditatis. Idem in humiditate est intelligi. Cum enim in quibusdam nascentibus multam videntur humiditatem: sicut cucumeribus melonibus. In quibusdam parum: sicut in castaneis et iuglandibus. et in alijs moderatā sicut in malis granatis et citonijs, vbi multa est humiditas: sola dicitur humiditas: vbi vero parua: solus calor dicitur: vbi mediocriter: mode ratur vtrūq; dicitur. **Q**uod cum ita sit: necesse est quomodo hoc fiat dici. **C**ū in quā fructus a sua ponticitate mutantur ppter solum calorem: permanet calor: sicut fuit durities ppter paruitatem sue humiditatis: et illa humiditas in sapositate mutatur: ppter actionem caloris sicut videtur in castaneis. **C**um autē sua ponticitas mutatur ppter multitudinem humiditatis tres: saporos generatur. **U**nus est ponticus: alter parum potius vel stipticus: tertius acetosus. **H**umores enim terrenascentia nutrien tes essentialiter trib⁹ diuiduntur modis: aut enim grossus terrestris: aut subtilissimus in quibusdam et aquosus: et in quibusdam acreus: aut viscosus mediocriter inter grossum et subtilem. **C**uius autem humiditatis est grossa et terrestris: permanet durities subtilitate sue: et sua ponticitas sicut galla fulful: et similia. **E**tius autem humiditas est viscosa: inter grossum et subtilem mediocriter subtilis sua aliquātulum emollit: et ponticitas minuat: et quasi glans efficitur. **S**i autē humiditas sit subtilis: naturalis actiōi obedit: et emollita i acetosum fit mutabilis. **S**ed tñ hoc duob⁹ modis: aut enim cum subtilitate liquidissima. vñ aliquātulum fit ponticitas: et fit res stiptica: sicut coctana mala punica: aut subtilitate acrea, vnde et cū subri-

litate caloris vincitur ponticitas. fitq; res viscosa et parū acuta. vnde et saporosus: vel asperus: et ventris mollitius: sicut oripimentia: tamaridi: punia: et silia. **I**deoque acetositas est subtilior et potius penetrabilior. **H**umores enim sui subtilissimi sunt et liquidissimi cito potius penetrantur. vnde actio sua talis est intrinseca: qualis est, tertius: stiptica vero non similitur: cū humores sui grossi sunt et viscosi: atq; terrestribus vici cini potius non penetrantur. **A**ctiones ergo fortiores sunt in exterioribus q̄ intrinsecis. et quo modo res acetosa subtilior et penetrabilior est stiptica: q; humores sui subtilissimi sunt et liquidissimi: sicut et stiptica subtilior et potius penetrabiliora. **H**umores enim stipticos inter subriles et grosses medios eras sunt. ponticos ppter terrestris et grossi sunt: vnde actiones eorū non penetrat extremitates corporū. **S**i autē ponticitas mutatur ppter fore calorem et multa humiditate: quinq; saporos cōsistent: id est dulcor: vinctuositas: salitas: amaritudo: acume. **C**ausa hōz fortitudo est caloris vel debilitas seu mediocritas. **M**ultitudo quoq; humiditatis: paruitas: grossities: seu subtilitas: vel inter multum et parum: grossum et subtile mediocritas. **S**i enim calor est mediocriter et temperatus: et humiditas similitur: complet natura actionē suā in fructib⁹ perfecte et temperate eadem actione digeritur: atq; in dulcedine mutatur: sed tñ duobus modis. aut cum mediantē altero sapore: aut nō mediata. **C**ausa: quia si humores vici scoli sunt et grossi: cito coagulantur: et sine mediatoe in dulcedinem transducuntur: sicut videtur in pumis: vuis: coctanis et silib⁹. vnde et dactyli musa et ficus viscosiores sunt vuis et grossiores. **N**on sunt autem hoc intelligi et his que sunt exteri. **S**i enim quilibet succi accipiantur et sole et coquantur: **S**i succi subtilissimi sunt: et liquidissimi carentes omni grossitie: et viscositate: coagulationes retardantur: et in acetositate mutantur. **S**i autē grossi et viscosi: velociter coagulantur et dulcorantur. **S**i autē calor: temperatūm excesserit: et in sine secundi gradus deuenierit: humores aut subriles sunt et acres: mutantur res in vinctuositates: sicut amygdale: nucis: et similia. **S**i autem humores pauci sunt: et inter grossum et subtile medio cres: calor autem in eadem quantitate fuerit: mediantur res in salitudine. **V**nde omnis res calida terrestris cal. et sic in secundo gradu. **S**i autē calor hunc modū excesserit: et in tertium gradum deuenierit: humores aut parui grossi et terrestris sunt: mutantur in amaritudinem. **V**nde omnia amara calida et sicca sunt in tertio gradu et terrestria. **Q**uod si calor ad quartū gradū deuenierit: et hu. subtilissimi sunt: res mutantur in nimium calorem ignem: vnde et sapor fit acutus. **I**deoque omnia acuta calida et sicca sunt in quarto gradu. **I**ta ergo est intelligi: quia salia et amara dulcib⁹ et vinctuositas sunt calidiora: acuta autem calidiora et sicciora sunt ceteris saporib⁹: qđ dupliciter intelligit

vel ex actionib⁹ suis: vel ex passionib⁹. Actionib⁹ qz dulcicia inuenitur moderate mōdificatiua: z excolatiua sine horribilitate nature vel in tūre separatiōe. Manifestat hoc ex cōdectariōe sensus z acquietatiōe nature. Salsa z amara z acuta nō sūt excolati cū z mōdificat nō moderate: s; cū nimia fatigatiōe nature. Estatur hoc horro: nature ad ipsa acuta: z sua ab eis fuga: propterea qz iūcturas eius separat. **C** Acuta aut fortiora sunt ceteris: quia calō: corū igneo est similis. Salsa qz calida sunt in secūdo gradu: minus horro: operatur: z natura mir⁹ fugit vel abhorret ea. Amara aut qz in tertio gradu sunt calidā: in actionibus suis inter saluum z acutum sunt medioctia. Sensus ergo plus fugit ea qz salua: z minus qz acuta. **C** De passionem vero inferentibus ita est sicut actionē ignis in melle inuenimus. **D**el cū cū igne excoquat: z igne in idē cōfocet: vt caloris rē per amētum transgrediat: sua humiditas minuit: z dulcedo mutat: z salitudo sibi datur. **Q**z si actio ignis in illud agumēret: z ad vilitatē accedat: plurimū sua humiditas desiccatur: z in amaritudinem mutatur. **Q**z si plurimū adiac actio augmētet ignis in illud: z humectatio sua subtilitatis ppe finiat: acutum efficitur.

Cum per diuersitatem concursus principiorū z causarū transmutationes saporū diuersant: ponit qz de causis dictum est ipsō: de diuersitate gñationis ipsarū z transmutationis nis determinat: qz oia que in hac parte determinantur hñe difficulte distinctione: ppter ipsōrū cōmōtionē: ideo vt sine inuicem pcedamus: partē istā in decem distinguimus distinctiones. In quarū prima assignat generatōe lapore generationis saporū. In qua assignat generatōe pontico lapore alio intercedente medio. In secunda. In hac: Diuersantia sine mediato: de terminat diuersitatē eoz: que sine medio generant. de terminat z distinctionē: qz quādam manent in sua duricie: quidā ad molliem transducunt. In terna. In hac: Causē eoz: qz cū pōticitas naturaliter sit terrestris zc. assignat causas vni⁹ diuersitatis. In quarta. In hac: hñe qz arbitris me dicere ex actioe solius caloris zc. renouet diuicationem ex dictis incidētē. In quinta. In hac: Qd cum ita sit necesse est quō fiat dicit zc. credit ad intētiōē z veterinat diuersitatē saporū qui generant sine medio: z manēt in duricie vel ad molliē z transducuntur: qui ex multo calore z pauca humiditate percutant. In sexta. In hac: Cum aut pōticitas sua mutat: ppter multitudine humiditatis zc. de terminat diuersitatem illoz qui a multa humiditate z debili calore percutant: in quo expelle assignat cām ppter quā non est eadem duricie: neqz saporū imo vtriqz trās mutatur. In septima. In hac: Inuocēs est terrena cōctia nutritiōes zc. assignat vni⁹ diuersitatis causas penes quas diuersitatē in saporib⁹ assignat. In octaua. In hac: Si aut pōticitas p hōrem calōē z multā humiditatē zc. de terminat distinctionē saporū qui ex multo calore z multa humiditate percutant. In nona. In hac: Pōticitas aut intelligi bec et vbi que sūt extrinsecā zc. manifestat diuersitatē gñationis specierū saporū ex eplum in actione caloris in rebz extrinsecis fin eius actionē intensam z remissam fin diuersitas materiarū dispositiones diuerē saporū species percutant. In decima. In hac: De pōticitate inferentibus ita est sicut actionē ignis zc. manifestat diuersitatē gñationis saporū: fin quā ex vno multo generant per intēsam actionē caloris ponens exēplū in igne z melle. **C** Circa pauca pē dicit qz cum diuersatur cause z inīta saporū z substantiē fin liquiditate z grossitiem z medicocritatem penes que causā diuersitas in ipsiis: ideo transmutatiōes saporū sunt diuersē: quā quidā transmutant ex pontico in aliū saporē alio in

terredēte: sicut vni⁹ acetoso interueniēte: quidā nullo sicut galla. Circa scōam dicit qz eoz que sine medio transmutantē quidam manent in sua duricie: sicut glans. quidā cū sapore duriciem transmutant sicut pirū malum. Circa tertia. dicit qz causa vni⁹ est qz pōtia frigiditas et siccatas permutat a caliditate z humiditate. **C** hñe qz pauca est humiditas trās mutatio fiet sine medio: cum autem multa humiditas interueniat medium humiditatem sequens. Similiter est de duricie que sequitur paruatem humiditatis: z molliem que eius multitudinem sequitur: ex fin dominiūm in calido et humido in vtroqz duricie relaturē spēs sicut pōtia medicina. Et vni⁹ modum tangit in quatuor de simplici medicina. Circa quartam partem quia dicit solum calorem et solum humiditatem ne credatur quod a sola caliditate vel humiditate causetur bec diuersitas: renouet hoc dicens: qz non credatur hoc: quia non dicit est nisi in respectu: eo qz in qui budam calō: inēditur sicut in pipere: z in quibusdā par vni⁹ est: sicut in psillo. similiter est de humiditate. vide solus calō: vel humiditas a domino dicitur: et dicamus qz est calō: dominatur: z humiditas repugnat: causetur saporū sine medio: quoniam molles quando aliquantula est humiditas: quandoqz durus quando pauca. Circa sextam partem dicit qz cum ponticum a multa humiditate mutatur et pauca caliditate: tres generantur species: scilicet pōticitum sequens sicutum z acetolum. Circa septimā partem quartū intendit: primo dicit qz cum mutatur pōticitum ppter humidū omniū tres generatur saporū: scilicet pōticitus sicuticus z acetosus. Secundo ad significandū causam pēdicit diuersitatis diuiditū humiditatem ex qua generantur saporū per grossam subtilem z medioctem. Tertio dicit qz ex grossa ponticum z sicutum generantur: sicut patet in fuluā: qd est pōtia querquini: deinde dicit qz ex mediocti generatur ponticum molle sicut glans: deinde dicit qz ex liquida subtili generatur acetolum: sed differētē: qz aut habet admixtam pōticitatē: z sic generatur saporū: como positus sicut i cocanias: aut est subtilis admixta viscositate: z sic alius cōposit⁹ saporū z iagarū generat sicut in rama rindis z pūnis. Quarto assignat vtra pēdicitā differēntiam inter actionem pontici z acetosi dicens: qz sicutum grossum est parum penetratiuum: z sua actio magis viget in superficie: acetosum vero est contrarium. Circa octauam partem sic procedit. dicit primo qz cum mutatur ponticum ex multitudine humiditatis z caliditatis: quinqz generatur species saporū: scilicet dulcis: victuosus: salisus: amarus: z acutus. Secundo assignat causas vni⁹ diuersitatis fin quas sit transmutatio p mediū z sine medio: z quidā manēt in duricie: z quidā non: z causē pueniunt ppter diuersitatem actionis caloris: z dispositionem humiditatis in multitudine z paucitate z subtilitate. Circa nonā partem tria pponit. Primo ponit exemplum in frigidis per actionem diuersam caloris extrinsecis ad diuersos saporū transmutatiōes. Secundo ostendit quomodo per actionem caloris intensam z remissam diuersi generentur saporū in diuersis gradibus possit z consistit. Tertio comparat quidam species ad inuenit ratione intensiōnis maioris et minoris z actionis ipsōrum: z totus sermo est planus. Circa decimā partem ponit exemplum in actione ignis in melle: cum enim eius actio fortis cōuertitur ad salium: qz aut fortis: conuertit ad amarū: cū aut fortissima ad acuti. cū. f. humidum sicut: z sicut est in alijs rebz. **C** De est in intro b⁹ parit. **C** Circa partē istā multa remanēt dubitabilia de inīte et causis gñationis saporū. Inter qz pmo qñ vni⁹ nouē gñent saporū p vni⁹ cōmōtionis sicut nouē gñant p vni⁹ cōmōtionis: z dicit qz sic: saporū sequit⁹ pplexiōes siue cōmōtionis: s; cōmōtionis sunt nouē sicut dicit **C** dñs. **C** pategni: qz tot modis erit saporū: qd est alteri sequit⁹ multiplicat fin multi plicatē illi? ad qd sequit⁹: qz nouē generant saporū p vni⁹ cōmōtionis. Secūda rē bec est: saporū est se qñ cōplexiōis vni⁹ qz naturā z diuersitatē cōplexiōis: s; cōplexiōes sunt nouē: z causā nouē z diuersitatis fin viam cōmōtionis: ergo necesse est. **I** r. saporū causari z diuersificari fin viā cō

mitionis. Tertia ratio hec est: fapores nō tñ reperitur in fructibus: sed etiā in alijs rebus que generantur per viam cōmitionis sicut patet in plantis: que potius generat per viā cōmitionis q̄ per viam digestionis: sed plante multas habent cōplexiones et diuersas s̄m viam cōmitionis: ergo nec cessat ip̄sas fapores habere multos: ad minus nouos: per viam cōmitionis: cum plures in eis reperiantur fapores. Quarta ratio hec est: coloris et fapores in natura causantur a primis qualitibus: s̄m eandem viam generantur: sed infiniti colores generantur ex primis qualitatibus per viam cōmitionis: ergo infiniti fapores generantur ex primis qualitatibus s̄m viam cōmitionis. ¶ Ad oppositū est hec ratio: duo s̄m fapores initiales tñ. i. ponticus et insipidus: et antecedunt generationē fructus. Alij vō omnes fapores sequuntur: et ideo generantur per viam digestionis et inriales per aliam viam: sed non est alia via nisi cōmitionis: et ideo generantur per viam cōmitionis: non ergo omnes fapores generantur per viam cōmitionis: sicut digestionis. ¶ Sed ad hoc dicendum q̄ fapores generantur per viam digestionis. Sed notandū q̄ dupliciter est loqui de generatione faporum. Vno modo in ḡrali s̄m q̄ est in omnibus mixtis faporiatis: s̄ sic tot generantur fapores per viam cōmitionis: quot per viam digestionis. Alio modo est loqui de ipso in specialit̄ et particularit̄ in fructibus: et sic tñ duo fapores initiales generantur per viam cōmitionis: et dicitur hec cōmicio generatio prima s̄m quam res procedit in esse: et digestio dicitur mutatio s̄m quā diuersi generantur species faporum post exitum rei in esse.

¶ Secūdo queritur ex quibus qualitatibus generentur fapores a dominio: vtrum ab actiuis: an a passiuis. Et supposito q̄ a passiuis: queritur s̄co ex cuius dominio qualitatis passivę generentur. Tercio queritur propter quid quedā sensibilia habent dominū qualitatis actiuis: quedā vō passiuarum. ¶ Ad primū dicendum q̄ duplex est causa diuersitatis obiectorum sensibilibus. Prima causa est a parte intentionis sensuum. Secunda est a parte imutationis obiectoꝝ: quedam enim s̄nt obiecta ppter cōmutionē: quedā vō ppter nutrimentū. Obiecta quę s̄nt ppter cōmutionē s̄nt vt color: s̄mus: et ergo imō obiecta sunt ppter cōmutionē vt imutentur sensuum: ideo habent naturam qualitatis actiuarum sicut color. Sonus autē non habet dominū qualitatis: sed est imp: essio facta in aere. Organum vō tactus est cōpositū ex quattuor qualitibus: et propter hoc obiectū tactus sunt quattuor qualitates. Sapor vō et odor: s̄nt s̄co quę cōplexionis et nutrimentū: q̄ nutrimentū est passiuū: propter hoc habent dominū passiuarū qualitatis: sed sapor est grossius et magis passiuū q̄ odor: quā inediatius sequitur nutrimentus: et ideo habet dominū magis passiuarum qualitatis. Ilic autem qualitas est humiditas: et ideo obiectū gustus habet naturam humiditatis. Secunda causa est proportio organo ad obiectū: q̄ oportet q̄ sit dominū in organo: que est in organo et obiecto: proportionalis: q̄ eadem est organo medię et obiecti. In natura vō que est proportionalis in organo tactus est dominū in quattuor qualitatis: et ideo eius obiectum habet dominū in passiuis. In organo vero auditus est natura cōmitionis proportionalis: aer mobilis in auribus: et ideo eius obiectum est vox formata in aere. In organo vero gustus est dominū humiditatis: saluialis: et ideo oportet q̄ in suo obiecto sit dominū humiditatis. In organo vero olfactus est dominū siccitatis: et ideo dominū in suo obiecto est siccitas. Ad s̄cōm dicendum q̄ dominū in faporibus est a qualitatibus passiuis materialiter: q̄ sapor sequitur naturam nutrimenti: omne nutrimentū habet naturam humiditatis: s̄ sic per dominū: et ideo in faporibus est dominū a qualitatibus passiuis. Ad aliū dicendū q̄ duplex est causa diuersitatis obiectoꝝ. Prima est a parte mutationis sensuum. Secunda est propter mutationē organoꝝ. Item sapor et odor ad nutrimentū ordinantur: sed sapor de se: oportet de longe: et ideo habet naturam et dominū qualitatum passiuarum. Item sapor grossius est: et in humido fundatur: et ideo magis habet naturam et dominū siccitatis. Item in organo tactus est dominū quattuor: qualitatum per in-

differentiam: et ideo eius obiectum consistit in cōmitione omnium qualitatis a dominio.

¶ Tercio queritur quomodo in omnibus fructibus reperitur vnus sapor: cōmunit in principio. i. ponticus: et videtur hoc non possit esse. Idē est ysaac q̄ sapor sequitur complexionem et firmat suam speciem: sed fructus diuersi s̄nt cōplexionum: ergo cum sapor sequatur complexionē: necesse est ipsum diuersificari s̄m diuersitate quattuor: complexionum: ergo cum complexio non sit vna et eadem in omnibus fructibus: sed diuersa: nec sapor erit in omnibus fructibus vnus: nec vnus nature in principio: sed diuersi. Secunda ratio hec est: fructus generantur ex superfluitate humiditatis nutrimentalis ipsius plante: et omnes fructus in principio assimilantur s̄cōm: sed in natura et complexionē: s̄m cū ḡnati s̄nt s̄nt: sed plāte s̄nt diuersę nature et cōplexionis: ergo fructus in sui principio habēt diuersas naturas et complexiones: ergo et diuersos fapores q̄m sequuntur cōplexionēs. ¶ Ad oppositū est aucto. Isaac qui dicitur in lib. de simplicibus medicina: q̄ fructus omnis in sui principio reperit p̄tici fapores: ppter naturā p̄tici terrestris dominiatis in eo: quod concedimus. Ad primam rationē in contrariū dicendū q̄ cōplexio duplex est. Quedā est cōmunit que sequitur naturam terrestrē: et hanc participat oēs fructus in sui principio: et propter hoc oēs habent naturā siccā in principio: et sapor sequens hanc cōplexionē cōmunitur est ponticus faporis in omnibus fructibus in principio. Alia est cōplexio propria que additur supra complexionē cōmunitur: et diuersificat s̄m diuersas naturas fructuum: et hanc sequuntur diuersi fapores et eius diuersitate. Ad secundam rationem dicendū q̄ duplex est complexio in plantis. Alia est fixa radicalis: per quā facta vita in eis: et hec diuersificat s̄m diuersas naturas plantarū et hanc non sequuntur fapores. Alia est fluens nutrimentalis: et hec est eadē in omnibus plantis: q̄ causatur ex humiditate nutrimentalis terrestris et quia omnes plantę generantur et nutriuntur: et cū superfluitate naturę nutriuntur et generantur. Et hec complexio fluens cōsideratur duplex. Vno modo prout est in fructibus ante sui digestionē et maturationē: et mutationē vnus saporis in eis: et hoc modo est vna et eadem cōmunit in omnibus fructibus: q̄ frigida et siccā materialiter: et tunc omnia sequit vnus sapor solum s̄m ponticus. Alio modo cōsideratur post fructū digestionem s̄m fluē completa: et tunc non est vna sed diuersa: et hoc modo sequuntur plures fapores et diuersi: et non vnus solus. ¶ Secūdo querit de diuersitate et s̄cōm inter Isaac et pbm. Ponit enim Isaac q̄ oēs fructus in principio s̄nt pontici faporis et postea s̄nt dulces vel alteri faporis. Pbm vō ponit in lib. vegetabilis q̄ myrobalan primo s̄nt dulces: et postea s̄nt pontici. Ad hoc dicunt quidā q̄ cum dicit Isaac licent q̄ omnes fructus in principio s̄nt pontici: et pblo pbus dulces: nō intelligit q̄ s̄nt dulces simpliciter absolute: s̄ q̄ s̄nt pontici remissimē in principio: et tamen dulcedini remissit: et causa vbi est q̄ myrobalan in principio habet quādam humiditatem: et causa vbi est q̄ myrobalan in principio habet quādam humiditatem: et mollitiam: q̄ cōpositio ipsorum est valde rara: et multū attrahunt humiditatem: et aer est calidus et humidus: et quo recipiunt ponticitate valde remissam: sed ea loco: exterior: consuetudens in esse contrahit humiditatem substantialem ab eis: et remanet terrestrē et s̄nt pontici: et sic solum contrarietas. Pbm vō dicitur q̄ in myrobalanis est in principio ponticitas essentialis latens: et dulcedo est in eis actualis a parte humiditatis actualis et cōfustitatis que dominatur in eis: actualiter: sed post cōsumptionem humiditatis a calore exteriori: et introducitur ponticitas actualis que prius latebat.

¶ Quarto q̄nt q̄no idē fructus transmutat ad diuersos fapores manēt eadē substantia et eadē species: et videtur hoc non possit esse: sapor firmat suam speciem: sicut vult ysaac: ergo si sapor variatur vel transmutatur: necesse est speciem variari et transmutari. Secunda ratio hec est: vnus sapor diuersus est ab alio s̄m species: sed impossibile est vnus speciem in aliam transmutari: sicut habetur in fine meteoroꝝ: ergo impossibile est vnus saporē in alium transmutari. ¶ Ad oppositū est aucto. ysaac dicitur q̄ vnus sapor in alium transmutatur

manere eadem substantia: quod concedimus. ¶ Ad primam rationem in contrarium dicendum quod duplex est complexio. Una fixa per quam fructus fiat et cōferat in suam speciem: et hoc non mutatur mutato sapore: et hanc non sequitur sapor: nec quod firmat ipsam. Alia est fluens que contrahitur per actionem caloris quia sequitur sapor: et confirmat: et hoc variat varias res sapore: et nutritio. unde quod possibile est fieri eundem fructum sic habere diuersas complexionis: ideo possibile est ut transferatur in diuersos sapes. Ad secundam rationem dicendum quod duplex est species. Una est in rebus siccis et intrinsece mutabilibus sicut in metallis: et talis species non mutatur in alia in virtute: et de hac intelligit philosophus. Alia est in rebus transmutabilibus: et talis species mutatur in alia: sicut patet in saporibus: et confirmatibus: et de hac intelligit philosophus.

¶ Hoc habito queritur de causis et principibus generationis saporum: et queritur vtrum calidus vel frigidus sit principium effectiui saporum: et ostenditur quod frigidus: sapor: causa: per viam digestionis sicut supra dictum est: sicut dicit philosophus in libro meteorologicorum: in rebus digestis oportet partes consistere et indurari aduiculis: sed frigidus maxime partes facit consistere in vnum que sunt diuersae naturae: ergo est maxime principium digestionis: sed quod est principium digestionis est principium generationis saporum: ergo frigidus est principium effectiui saporum. Secunda ratio hoc est: sapes sequuntur naturam eorum quoniam sunt: sed illa quae sunt calida: quandoque frigidat: ergo sapes sequuntur generationem a calido: quandoque a frigido. Tertia ratio hoc est: quidam sapor est acutus et aretatur caliditate: et quidam acetosus: et aretatur frigiditate: ergo cum acutus sapor causetur a caliditate per contrarium acetosus causabitur a frigiditate: contrarium enim contrarium sicut causat. ¶ Ad oppositum est hoc ratio: digestio fit per calidum et humidum: ergo cum sapes generentur per viam digestionis: necesse est ipsos generari a calido et non a frigido: cum sit principium incrementationis. Et sicut fit digestio in animalibus: similiter et in plantis: quod conceditur. ¶ Ad primam rationem in contrarium dicendum quod consistat et vno partium principium sit dupliciter. Vno modo per compositionem et confectionem: et hoc fit per frigidum: et hanc non sequitur sapor. Alia est que fit per compositionem humidam aquosam cum sicco terreo: et hoc fit per actionem calidam: et hanc sequitur sapor: sicut effectus vni causam: et hoc est in fructibus. Ad secundam rationem dicendum quod fructus calidi et humidus et frigidus et acutus sapes habent reducunt ad naturam caloris interius vel remissi vel medicioris: sapes enim cum fiat in fructibus per viam digestionis: necesse est ipsum fieri per aliquem calorem communem vel proprie dupliciter. Vno modo dicendum quod sapor acetosus consideratur dupliciter. Vno modo prout est in via et in fieri sue generationis. Alio modo prout est in termino sue generationis: et sic frigidus est eius causa sicut occasio. In quibus enim sapes acetosi calorem digerunt consumunt humiditatem aeris: cum consumpta calor euanciscit: quod non inuenit pabulum in quo saluetur: et introducit frigidum aquosum et commiscetur partibus siccis terrenis ignitis et acutus et fit sapor acetosus.

¶ Suppositio quod sapor generetur per actionem caloris: queritur vtrum generetur per actionem caloris exterioris: et videtur quod non: quod impedit digestionem per quam sapor exit in esse specifi cum est causa generationis saporis: sed calor exterior est humidus: retrahit enim calorem naturalem loco decoctionis cibi vbi fit digestio sicut philosophus inest: ergo calor exterior non est causa generationis saporum. ¶ Ad oppositum est quod videmus quod in hyeme plante non producant fructum sicut in estate: ergo calor exterior: conferat ad generationem fructuum et eorum saporum per viam digestionis. Secunda ratio hoc est: dicit philosophus in libro de vegetabilibus quod sol est pater plantarum et carum fructuum: et terra mater: sed sol non possit generare fructus vel herbas nisi mediante calore exteriori: ergo ad generationem fructuum et saporum in eis necessarius est calor exterior: quod concedimus. Unde digestio et generatio fructuum fit mediante calore interiori et exteriori: et consistat interior per exterioris. ¶ Ad rationem primam in contrarium dicendum quod duplex est operatio caloris naturalis in plantis. Una est euerio humidum nutritum in substantiam plantae: et hoc viget in hyeme: nec exigit adiuuari a ca-

lore extrinseco. Alia est operatio que est exalatio humidum ad ramos producentis et fructus et folia: et hoc viuatur a calore extrinseco aperiente: potius quod calor: attrahit humiditatem superfluum ad exteriora et conuertit in fructum. ¶ Et queritur quare calor exterior non operatur ad digestionem in animalibus: et hoc videtur. Idem dicit quod calor naturalis est in estate debilis: ideo illo tempore digerimus male: in hyeme vero fortis: et tunc bene digerimus: et hoc non est nisi calor exterior: impe dit dire digestionem. Secunda ratio hoc est: dicit philosophus in fine applaudens suo simili peccat ad illud. Dicit etiam osibus quod in estate debilitat calor naturalis: quia de causis. Tertia ratio hoc est: calor naturalis applaudens suo simili. Calor exterior retrahit se ad exteriora. Secunda ratio hoc est: calor exterior: intendit calorem interioris ad exteriora: reducere: et ita intendit calorem interioris: exterius reducere: sed hoc modo operatur calor naturalis ad impediendum digestionem: ergo calor exterior: impedit digestionem tam in planta quam in animalibus. ¶ Ad hoc dicitur quod calor exterior: impedit digestionem in animalibus quadrupliciter de causa: et non in plantis. Prima est accessus plantarum ad elementa et distantia animalium ad elementa. Secunda causa est: quod calor debilis est in planta: et fortis in animalibus: ideo planta indiget calore exteriori ad viam digestionem. Tertia causa est nutritio grossioris in planta: et subtilitas nutrimenti in animalibus: vni Aristoteles. Quarta causa est: quod post plantam sicut compactum: ideo oportet quod aperiantur in productione fructuum: et ideo eger calor exterioris. ¶ Et queritur quare calor exterior: impedit digestionem in animalibus: reperit autem materiam motui: sicut patet in estate. Ad hoc dicitur quod differenter operatur calor naturalis supra nutrimentum et supra materiam motui: quod supra materiam nutrimenti operatur intendit ipsam conuerti et digerere et assimilare eorum: unde ipsam intrinsece retinere. Super materiam motui operatur intendit ipsam expellere. Calor vero exterior: intendit supra materiam nutrimenti ad exteriora retrahere: et sic operatur contrarium cum calore naturali: unde impedit actionem caloris naturalis supra materiam nutrimenti. Ad hoc ratio agens naturalis supra materiam motui intendit ipsam expellere: et calor exterior: intendit eandem ad exteriora retrahere: unde idem circa materiam motui intendit: et ideo calor exterior: expedit actionem naturalem circa materiam motui: non autem supra materiam nutrimenti: imo ipsam impedit. ¶ Secundo queritur quod fit principium formale saporum: et ostenditur quod humidum. eade est natura organum mediis quibus est in speciem et formam: ergo eade est natura organum gustus et saporis et mediis salutaribus: sed hoc natura communis est humidum: ergo humidum est principium formale saporum. Secunda ratio hoc est: commune illud quod per alterum transmutatur et reducitur de potentia ad actum est principium formale ipsius: sed organum gustus immutatur per humidum ab obiecto: et per ipsum obiectum reducitur de potentia ad actum: ergo humidum est principium formale organum et obiecti. ¶ Ad oppositum est hoc ratio: principium materiale organum et formale non cedunt in idem: sicut habet in quarto philosophus: sed principium materiale organum saporum est humidum: est enim humidum receptiuum omnium saporum: sicut materia omnium formarum: ergo humidum non est principium formale saporum. ¶ Ad hoc dicitur quod humidum est duplex. Quoddam est quod caret omni sapore: et omnis sapes recipit: et tale est principium materiale organum saporum. Aliud est humidum quod quod quod ad istud: et comitatur sapor: sicut sua perfectio per quod humidum proportio ad gustum ipse sapor: et hoc humidum est diuersum in diuersis saporibus: et est principium formale saporum. ¶ Tertio queritur de multiplicatione saporum et suis causis: et vtrum sapes saporum procedunt in infinitum: et ostenditur quod sic: dicit philosophus in libro de sensu et sensato: quod quot modis contingit misceri extrinseca: tot modis contingit esse media: sed in infinitum contingit misceri extrinseca saporum: ergo infinitis contingit esse sapes. Secunda ratio hoc est: quotiens contingit calorem multiplicari per compositionem suorum extremorum contingit sapes multiplicari in infinitum: sicut est ipsum propositio ad extrinseca: sed in infinitum contingit multiplicari species colorum per comitatioes ipsorum extremorum: sicut dicit philosophus: ergo eade ratione contingit mul-

fructus sunt potius in principio: videtur hoc esse falsum: quia inuenimus quosdam fructus amarus in principio sicut sunt ficus: mala & bmoi. ¶ Ad hoc dicitur quod in bmoi fructibus duplex est natura in principio. Una est potius actus actualis: quae radice est amara tunc. Alia est potius essentia: quae quodammodo inuenitur in prima commotione nutritiva ex quo generatur fructus: et hoc latet actualiter: et de hoc intelligitur Galenus, et sic habet omnes fructus in principio sunt potius. ¶ Quarto queritur circa hoc: utrum ex insipido possit fieri dulcis: et videtur quod sic: sapor dulcis generatur per via coagulationis et digestionis et inspissationis a calore mediocri: possibile est saporis insipidi coagulari et inspissari per digestionem a calore mediocri: sicut videmus fieri in melonibus: et ex saporis insipidi potest fieri sapor dulcis. ¶ Ad oppositum est hoc ratio: sapor dulcis sequitur substantiam grossam et coagulata: sicut dicit ysaac: sed sapor insipidus fundatur in subtili substantia: et subtile non potest grossari: si potius eorum: ergo ex saporis insipido non potest fieri dulcis nisi fundetur in grossa substantia. ¶ Ad hoc dicitur quod ex insipido potest generari calose: si bmoi generati sit triplex. Uno modo per coactionem et coagulationem partium a calore digerente. ut patet in cucumeribus et melonibus. Secundo modo fit per commotionem partium terrestrium cum aquosis. unde ingrossatur substantia et disponitur per actionem caloris digerentis ad dulcedinem: et sic generatur dulcedo in piris. Tertio modo generatur per assumptionem et exaltationem humiditatis suppositi liquiditatis: et hoc modo generatur in melle coctore: quoniam mel aquosus liquidus fluidus coquifit in modis dulcedo coatur. ¶ Quinto queritur vtrum quilibet sapor generetur ex quolibet: et videtur quod sic: quodammodo in eadem materia subiecta eorum adiuuante transmutatur: est possibile: sicut fertur biter in libro de generatione: sed humiditas aquosa est communis materia omnium saporum: sicut scribitur in libro de sensu et sensato: ergo possibile est omnes saporum adiuuante transmutari. Secunda ratio dicitur: sapor causatur ex dominio humiditatis vel siccitatis vel caliditatis vel frigidi subiectis vel grossis: et sic de alijs: ergo et sapor res omnes: cum per bmoi eas transmutantur: possibile est adiuuante transmutari. ¶ Ad oppositum est hoc: ysaac dicitur assignare ordinem generandi saporum: quia quidam saporum ex potestate et non eorum: et quidam ex insipido et non eorum: et ita non omnes saporum possunt adiuuante transmutari. ¶ Ad hoc dicitur quod duplex est generatio saporum: sicut videtur. Quaedam est per viam digestionis: sicut per viam saporis est dispositio ad alterum: ita sapor digestus potest generari ex crudo et indigesto ad quem habet ordinem: et non eorum. Alia est per viam transmutationis et subtilisationis qualitatibus materia: et sic quilibet sapor potest generari a quolibet et eorum. ¶ Sexto queritur de hoc quod dicit ysaac quod isti quatuor saporum. Siccus: victuosus: salis: amarus: acutus: generantur ex domino calidi et humiditatis: et ostenditur quod non potest esse: omnes saporum generantur ex dominio coactionis quae representat saporum humiditatis: sed siccitatis: quod per se patet: ergo non generatur ex dominio humiditatis: sed siccitatis. Secunda ratio dicitur: nihil quod generatur a calore interius: quia paucitas humiditatis habet dominium humiditatis: sed acutus amarus et salis generantur a forti calore et interius et paucitas humiditatis: ergo non habet dominium humiditatis: sic non generantur ex dominio humiditatis. Tertia ratio dicitur. In quocumque calido dominatur semper calor: consumit humiditatem. Unde quidam posuerunt quod coactionem calida non potest stare cum humiditate: quia calor interius consumit humiditatem: dum in saporum acuto salis et amaro calor dominatur sicut dominium humiditatis. Quarta ratio dicitur: omnes insipidus et dispositio fit per se attestatur ei a quo per se causatur: sed caliditas et siccitas per se causantur in coactione nostris: et impinguntur a salis acuto et amaro: ergo salium: acutus amarus erunt calida et sicca a dominio et non humiditate: sed ex tale generatur a domino sicca: ergo bmoi saporum magis generatur a domino sicci quam humiditatis. Quinta ratio dicitur: omnes non immutat alterum et reducit ipsum de potentia ad actum: habet potentiam similitudinem cum ipso: sed isti saporum immutat quilibet et ducit ipsius ad actum: non caliditatem et siccitatem a dominio: ergo magis causatur a domino sicci quam humiditatis. ¶ Ad oppositum est quod dicitur auctore: in

litera. scilicet isti quatuor saporum generantur a domino calidi et humiditatis. Ad hoc dicitur quidam ysaac non intendit dicere quod isti saporum generantur a domino calidi et humiditatis: sed dicitur quod littera sit truncata et debet et debet potius et copli per hoc modo: quidam a forti caliditate et multa humiditate generantur: quidam a forti calore et pauca humiditate: quidam a mediocri calore et mediocri humiditate. ¶ Alio modo dicitur quod fortitudo caloris est multiplex. Uno modo dicitur caloris digerentis: et debilis in resoluendo et consumendo: sicut calor naturalis vel eorum. ¶ Quinto queritur ergo fortitudo igitur dominium in digerendo conuenit dulci. Fortitudo vero in resoluendo et consumendo conuenit acuto: amaro et salis. Similiter multitudo igitur dominium humiditatis dicitur duplex. Uno modo dicitur multa in resistenti: et pauca vel debilis in seipso. Alio modo dicitur multa in principio et pauca in fine: vel eorum. ex primo modo sumitur hic humiditas. Alio modo dicitur quod fortis vel debilis et humiditas multa vel pauca dicitur dupliciter. Uno modo simpliciter. Alio modo respectu aliorum: ut in respectu acetosi et potius et non simpliciter. ¶ Alio autem alter dicitur quod fortitudo caloris et multitudo humiditatis non dicitur vniuersimodis: sed diffomiter. Unde dicitur fortitudo caloris et multitudo humiditatis ratione eorum: et est vnus calor fortis et medicosus: sicut vna et eadem humiditas et multa et pauca et medicosus. Alio modo dicitur calor in digerendo et debilis est in resoluendo: sicut modo dicitur fortis in resoluendo: et debilis in consumendo. tertio modo dicitur fortis calor in consumendo et resoluendo. quarto modo dicitur fortis in principio et debilis in fine. Et de modo dicitur humiditas multa vel pauca in resistenti et resoluti. Secundo dicitur pauca in resistenti et consumptioni et resoluti. Tertio modo dicitur quod calor est fortis vel debilis: quia humiditas est multa vel pauca. Quarto quod est multa in principio: in fine vero pauca: et hoc modo dicitur quod isti saporum generantur a domino in caliditate et humiditate. ¶ Et aliter dicitur quod aliquid dicitur natura tale dupliciter: vniuersimodis in respectu. Unde debet generari a domino humiditatis et caliditatis simpliciter: si in respectu vniuersimodis generari a multa caliditate respectu eorum: quae generatur a multa humiditate et pauca vel debili caliditate. ¶ Debet ergo generari a multa humiditate respectu eorum: quae generatur a forti calore et multa humiditate: unde hoc non dicitur simpliciter: sed in respectu: et hoc solum dicitur prime rationis. ¶ Ad hoc dicitur quod obicitur quod dicitur ysaac dicitur et in superioribus: dicitur quod per multam humiditatis dicitur et in respectu et habet multam latitudinem: et ideo potest dici multa pauca vel medicosus. Vbi si dicitur superius quod pauca humiditate generatur. hic vero a domino humiditatis. hoc dicitur est in respectu: et ideo non est contradictio. ¶ Septimo queritur de generatione diuersorum saporum in melle: quoniam salis acutus in melle generatur: et ostenditur quod non potest generari: sapor dulcis fundatur in grossa substantia. sapor vero acutus et salis in subtili sicut dicit ysaac. Res calor naturalis ignis in melle peccat ingrossando. resolutum cum subtile et grossum: et relinquunt coactionem: ergo sapor salis acutus per actionem ignis in melle non possunt generari. Secunda ratio dicitur: dicitur Rubeus quod ex commotione partium aquosarum cum partibus terrestribus adultis generatur sapor salis: sed in melle non sunt bmoi partes: quia mel terrestris grossum est nihil habens insipiditatis et aquositas: ergo sapor salis in melle non potest generari. ¶ Ad oppositum est quod dicitur auctore. Ulterius. scilicet salcedo et amaritudo per actionem caloris ignis pirit in melle generantur. ¶ Ad hoc dicitur quod in melle duplex est substantia. Una grossa terrestris manifesta: et banc sequitur dulcedo a signis actionem. Alia subtilis occulta et acuta: et banc sequitur salcedo sedo acumen post actionem ignis in melle. Aliter dicitur alij quod in melle non introductur salcedo vel acumen ratione partium eius: sed ratione ignis generati in ipsum: quia quod enim generatur salcedo in substantia humida aquosa: ut est in mari: quia quod in iurassica vrin terra: et sicut acumen est in pipere et aceto. ¶ Octavo queritur supra littera acutus duplex sit interius saporum. Potest et insipidus: quare non affirmant generatibiles saporum ex insipido: sicut docet ex principio. ¶ Ad hoc dicitur quod potest et insipidus in principio in fructibus. Infructum vero in fructibus et in alijs: ysaac non determinat hic

nisi de fapozib? fructus: z ideo nō docet gnationes fapozuz
 ex insipido. Itē dicit q' fapoz: dulcis gñatur ex calido z hu-
 mido medicoriter. Apūs autē dicit q' gñat ex forti calido
 z humido pauco: vel hīc mentit' vel superius. ¶ Ad hoc di-
 cendum q' duplex est fapoz: dulcis. s. purus: sicut in succara
 z talis generat' ex calido z humido medicor: z de hoc loquit
 tur hīc. Alius est: mixtus pōdicatū: q' gñatur ex forti ca-
 lido z pauco humido: z de tali intelligit' superi? . Vel aliter
 dicendū q' purus determinatū est de dulci pur' gñatur a for-
 ti calido z paruo humido manente duritie substantiē: q' pa-
 rum humidū de quo loquit' vel locut' pur' prius nō sufficit
 ad mollitiē fruet'. hīc vō loquit' de dulci pur' humidū sust'
 fieri ad e? mollitiē nō manere duritie substantiē. ¶ Itē p? d'
 determinatū est de gnatione fapoz: ex pōrico cū medio vel
 sine: hīc vō loquit' de eodē: ergo est superius. ¶ Ad hoc
 dicendū q' superius determinatū est de fapozib? s'm distins-
 ctionem p' viā positionis: hīc vō s'm gnationē suā ex causa
 suis z p' viā cōmūē. ¶ Itē dicit q' salia calida sunt in se-
 cundo gradu. Cōstāti. vō in lib. graduū dicit q' sunt calida
 in tertio gradu. ¶ Ad hoc dicendū q' dupl' est loqui de
 salio. Vno modo s'm impessione quā facit in corpore nostro.
 Alio modo est loqui de ipō s'm sui naturā: z p'imo mō sunt
 calida salia in scōo gradu: sic loquit' auctor. Scōo mō sunt
 calida in tertio gradu: z sic intelligit' Cōstāti. ¶ Itē dicit
 q' sal est calidū in scōo gradu z vntuosius s'it: sed forius est
 imp'itio z calidior: facta a sale q' abvntuosio. ¶ S'it' substā-
 tia salis sica est: z siccitas est lima caloris: s'z Bal. substā-
 tia vntuosia humidā. humidū vō obridit calidū: ergo salisus
 calidus est q' vntuosum. ¶ Ad hoc dicendū q' quantū ad
 imp'essionē quā facit in corpore nostro falsum est calidus:
 quantū vō ad suā p'prietatē vel naturā. ¶ Itē que mag' ledit
 naturā z maiorē inferit' est vntuositas min' debet comedi:
 facta cura magis sciatū q' amara: s' min' debet comedi.
 ¶ Ad hoc dicendū q' dupl' est loqui de amaro z acuto:
 Vno mō a parte suaz substantiariū: sic amara minus nocet
 q' mag' notant' in corpore ppter grossitiē substantiē: q' acuta.
 Alio mō est loqui de ipsis a parte sue cōplexionis z sic
 acuta: q' imp'itio facta a cōplexiōe consequit' tactū z ledit
 oīa membra. fapoz: vō sequit' solum gustū. vñ amarus fapoz
 plus ledit ling'ā: acuta vō plus ledit totum corpus. Item
 hīc pōdit circa fapozes viā experimētū: inferm' vō per viā
 rationis: sed rō est ante experimētū: ergo peruenit ordi-
 nem. ¶ Ad hoc dicendū q' non s'm procedit hīc per viā expe-
 rimentū: sed etiam per viā rationis.

¶ Tercio decimaquinta.

¶ Vniuersaliter autē quicūq' fapoz: acutus est aut
 amarus sive falsus: cōplexionis sue calide necesse est
 vt intelligant'. Quicūq' ponticus aut stipticus sive
 acetosus: cōplexionis eoz frigidē erunt. Dulces nō
 vel vntuosū vel abusu sine nō fapozosū moderate erunt
 cōplexionis. ¶ Quoz autē subtilres sunt substantiē
 vel vntuosē: seu acetose vel acute erūt. Quoz vero
 grosse: vel dulces erūt seu pōtice vel amare. Quoz
 vō inter subtile z grossum sunt moderate eoz sub-
 stantiē: erunt vel stipticē vel false: vel sine fapozē.

¶ Li autē grossitatis z subtilitatis substantiē diuer-
 sitates z earum moderatiōes componaturm calosū
 diueritate. it' species fapoz' ostiunt'. Dulcedo eū
 prima et calido coz grossa substantiā cōposita. Scōa
 vntuositas et cōplexione calida cum substantiā sub-
 tili cōposita. Tertia species nō fapozosa et modera-
 ta cōplexiōe cū modera substantiā cōposita. Quar-
 ta acetositas et cōplexione frigidē substantiē cū subri-
 li substantiā cōposita. Quinta stipticitas et cōplexiōe
 nō frigidē substantiē cum substantiā modera. Sexta
 ponticitas et cōplexione frigidā cum grossa substan-
 tia cōposita. Septima acuitas et calidā cōplexione

cum subtili substantiā cōposita. Octava falsitudo et
 calidā cōplexione cum modrata substantiā cōposita.
 ¶ Cum autē calidā substantiā aut frigidā sicā vel
 humidā dico subtilem vel grossam: ad cōparationes
 tēperate cōplexionis intelligi. ¶ Et cū antiqui
 omnē fapozē inuestigātes cōpererunt aut fapozati:
 aut non fapozatum. Sapozata certificauerunt esse
 modrata z tēperata cōplexiōne humane assimilata
 cum non ea sensus abhoruerit: et non abominatus
 fuerit sicut aqua tepida delectare habet tactū. Que
 autē his nō assimilata: sed quia mō sensus p' ea pa-
 tit' sicut aq' tepore cecedēs hīa sensib' est: z si parū
 humane cōplexiōni dissilia cōtraria comprehendun-
 tur: z hīc mōi in gradu primo ponunt'. Augmētata nō
 plus sicut aqua calida: in scōo gradu constituntur.
 ¶ Rursum modū cecedētia adeo vt ea sensus abhor-
 reat: neq' ea nisi inuit' tāqat tertio gradu ea attri-
 buunt'. Itē ad hoc superātia vñ occēdat z separat' itā
 curas et cōplexiones destruant: in quarto sunt locā
 da. Itē sic intelligendū de frigiditate: sic z bu. L. um
 ergo antiqui gradus alique in iuncture separatione
 non inueniunt' transilient' in his tandem terminis
 subtricerunt: z gradus quattuor esse cōfirmauerunt.
 In his q' non inueniētēs nisi occultas z incōp'tebē-
 sibile diuisiones: neq' nomē cis imponere valētēs
 vnicūq' gradū tres attribuit' partes: inūitū: mediū
 z finē. ¶ Cōstāti ergo fapozosissima est cōplexiō
 humane vicinātem sicut dulcedinem cui vntuositas
 est scōaria: tertia sunt nō fapozosa. vntuositas
 eū tēperamento vicinā in calore: vñ z caloz: sive
 in scōo gradu ponit'. Non fapozosa nō vicinā in frigi-
 tudine tēperamento: ideo hec frigida in primo gra-
 du sunt ponēda. ¶ Horrībila nō humane cōplexiōni
 sunt hīa: quoz actiones sunt duplices: aut em̄ cum
 multa adunatione sicut ponticitas z stipticitas:
 aut cum multa separatiōe sive iuncture. hōc autem
 duobus modis fit: aut separatione sine calore sicut
 sunt acetosa: aut cum calore sicut acuta: amara: z fal-
 sa. Cōstāti ergo q' vntuositas z dulcedo eiusdē sunt
 gñis in calore: sed m̄ differūt: q' humores dulcedinis
 viscosi z grossi tēperamētō vicinā humiditati substā-
 tiali corpis humani assimilatiū. Humores autē vnt-
 tuositatis subriles sunt z acris humiditati siles. vñ
 z calore naturalē p'prie vel p'vianūm sunt nutritiēs:
 q' calā fit in his q' de oleo vel de pinguedine extrin-
 secus est vider: it' p'prie sunt nutrimenta ignis. ¶ Vnt-
 cū humores humiditati acris sunt siles p' colligan-
 tiam faciētis qualitatis. i. calozis. ¶ Salsa nō z acu-
 ta z amara eiusdē sunt gñis in calore z siccitate: sed
 differūt: q' bu. acuti subriles sunt z igni. Sali iter
 grosse z subriles sunt modior est tēperatib' vicinā
 res. Amari grosse sunt z terrestres stipticitatē in se
 habētēs. vñ non sunt stomacho noctiuū sicut salis z
 acuti. ¶ Stiptici ponticē z acetosi siles in frigidū
 dine z siccitate sunt gñis: hī differūt: q' humores pō-
 tici parūissimi sūt terrestres z grosse. vntuosē stiptici
 multi z tēpamētō vicinā. acetosi plurimi z dissoluti
 ui z subtilissimi. duob' tñ modis sūt a q' sit: sicut mala
 granata z poma citrina. sūt viscosi fapoz' z acri sī

aut occipitencie et sika. Sine sapore: et si sint frigidit
 ac sicut acetosi et spiritici differunt in quo acetosi et spiritici
 a semplicitatis sunt significatiui. Sine sapore vero
 aliqui sunt humiditates assignatiui: quod saporis sui ad
 saporum sunt vicini. Aqua vero frigida est et humiditas
 omne ergo frigidum et humidum: aut sine sapore: aut
 inter sine sapore et dulcedine mediocre. ¶ Simpliciter
 ergo saporis octo sunt: necq; habet numerus excedere
 tres: necq; infra subsistit. Dulcedo: virtuositas: sal
 titudo: amaritudo: acumen: acerositas: spiriticitas: et
 poticitas. Quidam tamen ponticitate exceperunt: et vice
 sua sine sapore posuerunt: dicentes se ponticitatem
 inuenire de spiritici esse generis: necq; habet numerus differre
 nisi in fortitudine et debeatilitate. Si autem necesse sit
 ponticitate in genere saporum numerari: et de speciebus spiritici
 citatis sibi coeogero a simili necesse quocq; erit sine
 sapore acceptabiliora: et si de speciebus sunt dulcedi
 nis: inter saporis hos esse computanda.

¶ Actus est de diuersitate et generatione saporum. In hac parte
 agit de dispositionibus ipsorum a parte substantie et complexionis: et
 de ipsorum virtutibus et operationibus. ¶ Quinto. Hec
 autem pars diuiditur in duas partes. In quarum prima determinat
 naturam dispositionum ipsorum a parte substantie et complexionis.
 In secunda. In hac: ¶ Prima ergo sit rationi quod dulcedo mediocri
 tate et temperata significat. detinetur de virtute et actio
 nibus ipsorum: et de diuersitate eorum. ¶ Secunda autem pars spectat ad
 presentem speculationem. Diuiditur autem per se in duas partes.
 In quarum prima assignat distinctionem saporum ratione complexio
 nis et substantie in qua fundatur. In secunda. In hac: Et autem
 calida substantia et frigida humiditas etc. Et ut deoientem
 respectu complexionis humane: ideo reductum omnem diuersitatem
 in ipsa ad respectum puri complexionis: et respectu eius gradus in
 ipsis distinguit. ¶ Secunda autem pars diuiditur in tres. In quarum
 prima diuersitate saporum assignat a parte complexionis. In se
 cunda. In hac: Quocumque autem substantie fundantur. assignat
 eorum diuersitate a parte substantie in qua fundantur. In tertia. In
 hac: Et autem grossitatis et subtilitatis substantie diuersita
 tis etc. assignat numerum et distinctionem specierum saporum
 penes obiectiuas specierum substantie et complexionis. Secun
 da pars principalis diuiditur in duas. In quarum prima offertur
 quod omnes saporis et omnia immutabilia denominantur respectu com
 plexionis humane temperate: et respectu eius gradus in ipsis
 distinguntur. In secunda. In hac: Distat ergo res saporosam
 humane complexionis viciniam etc. coparat saporum ipsos ad
 uices a parte maioris dulceditatis: et minoris: inuenit in suis
 actionibus. Hec autem pars diuiditur in duas. In quarum prima
 assignat predictam saporum coparationem. In secunda. In hac: Sim
 plices saporis octo sunt etc. ex predictis operationibus saporum
 numerum delimitat octonarium et inducit dubitationem cir
 ca ponticem exceptionem. Sit enim in lectioe predicti partes duas.
 In quarum prima assignat saporum diuersitatem a parte complexio
 nis. In secunda assignat eorum diuersitatem a parte substantie.
 In tertia assignat distinctionem specierum ipsorum a parte complexio
 nis nationum specierum ipsorum a parte complexionis et substantie.
 In quarta offertur de immutabilia copus respectu complexionis
 humane temperate denotari: et respectu eius gradus in ipsis
 distinguit. In quinta coparat actiones saporum adiuicem ratione
 sine dulceditatis maioris et minoris. In sexta offertur ex ob
 iectiuis saporum numerum octonarium: et inducit dubitationem
 circa exceptionem pontici sui quocumque ad opinionem. ¶ Circa
 primam igitur partem primo distinguit saporis sequentes com
 plexionem calidam: et isti sunt acutus: amarus: salisus. Secun
 do distinguunt sequentes frigidam complexionem: et sunt ponticus
 et spiriticus et acetosus. Tertio distinguit sequentes comple
 xionem temperatam: et sunt dulcis: virtuosus. et insipidus.
 ¶ Circa secundam partem primo distinguit saporis sequen
 tes subtilem complexionem: et sunt virtuosus: acutus: et ace
 rosus. Secundo sequentes grossam: et sunt dulcis: poticus

amarus. Tertio sequentes mediocrem: et sunt ponticus et sal
 sus et insipidus. ¶ Circa tertiam partem primo dicitur quod ex
 functione diuersarum specierum complexionis cum diuersis sub
 stantijs. saporis resultat. Sed hoc species enumerat: quod
 distinguitur per combinationes complexionum calide: frigide:
 et temperate cum substantia subtili grossa et mediocri.
 ¶ Circa quartam partem dicitur quod omnia immutabilia denomi
 nantur respectu temperate complexionis. Vterius. Primo dicitur
 quando sensus dominat. Sensus equato gaudet natura
 secundo. Tertius excedit cuius tolerantia ledit. Destructio:
 sensus nescit peccare quartus. Sedo distinguit gradus dis
 cernens quod cum aliquid delectat sensum temperatum dicitur
 in primo gradu: notabiliter secundo: ledens in
 tertio: corripens in quarto. Tertio distinguit mansiones in
 gradibus dicens: quod cum non sit processus ultra ipsos: in quo
 liber eorum sunt initium: medium: et finis. ¶ Circa quintam
 partem sunt due partes. In quarum prima distinguit saporis
 a parte dulceditatis et horribilitate ipsorum. In secunda scilicet in
 hac: Constat ergo virtuositas et dulcedo. coparat actiones
 eorum adiuicem. ¶ Circa primam partem primo agit delectatio
 nem inferentes: et sunt temperati. Dulcis virtuosus et insipidus.
 Sedo agit isti res horribilitate quocumque operantur corru
 gando pres. poticus et spiriticus. quidam separando et hoc
 calefaciendo salsus. quidam infrigidando vt acetosus.
 ¶ Circa secundam partem quartum: ponit. Primo coparat
 dulcem et virtuosum adiuicem: quocumque communant
 in temperate delectatione: sed tamen grossus: et subtilis: vir
 tuosus et acutus ad calorem conuertitur. ¶ Secundo com
 parat salsum: acutum et amarum: adiuicem qui communicat in ca
 lore: differunt autem sibi intentione et remissione: et amarus
 propter poticitatem admixtam minus nocet stomacho. Tertio coparat
 spiritici: ponticus: acetosum adiuicem: qui communicat in
 frigiditate: differunt tamen eo quod ponticus grossus: spiriticus
 minus acetosus subtilis: quidam acetosus comisset aquosita
 tem: que est subtilis: quidam viscositas qui est grossus.
 ¶ Quarto coparat insipidum ad predictos a quibus offertur:
 quod illi attinent siccitati insipidus humiditatis: et medicinetur
 tum dicens quod tangit excepter poticum cum non differat
 a spiritico nisi in intentione et remissione: sicut enumerauerit
 insipidus: vt ipsorum sapor octonarium completeretur. Hoc autem sic
 confirmauerit. sicut acceptabilia se habent ad dulce: similitur
 ponticus ad spiriticum vel e contrario. nam omnia acceptabilia dulce
 cis naturam obtinent. Hec autem sunt vel cibi delectabiles sicut
 pulli et similia: aut saporis sicut virtuosus dulcia comitatur cum
 alijs non pura sed acceptabilia: que humane complexionis
 sunt vicina non distinguntur inter saporis: imo ad spiriticus
 reduci vel e contrario: quod hoc non refert. Quidam autem dicunt
 quod hanc questionem tanquam frivolum insolutam relinquunt. Alij
 dicunt quod in sequenti soluit eam expresse dicens: quod dulce habet
 omnino complexionem copos: humane viciniam: sed omnia acceptabilia
 hoc habent: et ideo omnino ad naturam dulcis reducuntur: et etiam
 omnes alij saporis per naturam et complexionem eius nutriti: sed po
 ticum non omnino hanc naturam dulcis: et isti non dicitur sequens
 pars de actionibus sit saporum et post dulcis: sed illa: Dulcedo
 autem quadruplitem diuiditur etc. Alij autem solunt dicentes quod
 cibi acceptabiles non sunt vnus simplicis saporis: et ideo
 ad dulcedinem et ad alios reducuntur. Hec autem dicitur quod ac
 ceptabilitas non est saporis: sed conditio communis saporum com
 sequens delectabilem: et ideo non facit numerum cum saporibus.
 Sequens autem pars agit principaliter prima de oper
 rationibus dulcis: quibus etiam questionis solutio et dicitur cir
 ca ipsam haberi possit. Hec autem est intentio huius partis.
 ¶ Circa partem istam decem sunt inquirenda. Primum est de
 diffinitione dulcis. Sedo est respectu cuius complexionis gra
 dus denominet. vtrum gradus dicatur respectu radicali: an
 respectu influentis. Tertius est de diffinitione gradus.
 Quartum est de diffinitione partium in gradibus. Quintum
 vtrum sint alie diffinitiones in gradibus: sicut quatuor
 primo qualitates. Sextum vtrum obiecta aliorum sen
 suum sint in gradu. Septimum vtrum passionem sint in gra

duum: et querit vtrius pcedat in infinitum: et videtur q sic: q: quot modis contingit esse ppositioes in numeris fm du: plaut proportionē procederet: tot cōtingit esse gradus: sed fm dupla ppositioe: pcedunt numeri in infinitū: et ergo gradus: ergo infiniti erūt gradus. Scōda ratio hec est: quot modis cōtingit. iij. qualitates cōmiserit: tot modis contingit cōplecties variari: sed infinitis modis cōtingit misceri qualitates qtuor: q: ptingit esse infinitos gradus. Tertia ratio hec est: omnes gradus videntur in cōparatione ad corpus viuens: sed nō est possibile duas species vel duo individua cuiusdē speciei in eadem cōplexione simul associari: ergo si cōtra res sunt diuerse: ita cōplexiones diuerse: fm rē diuer sitatem: ergo et gradus illarū debent esse diuersi fm diuersas cōplexiones: sed cōplexiones rerū pcedunt in infinitū: ergo et gradus pcedunt in infinitū. ¶ Ad oppositum est auctoritas oīs auctōr. s. q: sunt tm quattuor gradus. Secūda ratio hec est: quot modis cōtingit esse excessum in qualitatibus imitantib: cōplexione: tot modis cōtingit esse gradus: sed excessus qualitātū est quattuor modis: vt predictū est: qm quattuor sunt gradus: q: quidā est excessus debilis impellens: et quēdā est impellens fortis: quidā est excessus qui ledit: quidā vō qui corrūpit. ¶ Ad hoc dicendū q gradus nō possunt excedere quaternariū numerū: qm solum quadruplex est impellens. ¶ Ad rationē in contrariū dicendū q dupliciter est loqui de ppositioe: duplis. Vno modo in se fm q abstrahit a rebus naturalib: et sic pcedit in infinitū. Scōdo modo fm q applicat ad res naturales et cōplexiones et ipsarū immutationē: et sic sunt gradus finiti. ¶ Ad scōdū dicendū q dupliciter est loqui de gradib: Vno modo p cōparatione ad res: et q: res et cōplexiones sunt innumerabiles: hoc modo et gradus sunt innumerabiles. Secundo modo per comparisonem ad res viuentes quas immutat e que sunt in gradu: et sic adhuc sunt innumerabiles. Tercio modo per comparisonem ad sensus quos immutant: et hoc modo cum discreto sensu nō pcedat in infinitum: relinquunt ad finitē et ad certum numerū. Quarta modo per aspectū ad modū excessus fm q obseruancā: et q: excessus sunt in certo numero fm specē: similiter gradus sunt certi et finiti.

¶ Postea queritur de distinctione partū in gradibus: et queritur vtrum partes in gradibus pcedat in infinitū: et videtur q sic: quot modis cōtingit esse latitudinē fm intensiōnem et remissionē impellentiū que sunt in cōplexione in rebus q sunt in gradu: tot modis cōtingit esse partes eorū que sunt in gradu: sed intensiōes et remissiones eorū q sunt in gradu: sunt innumerabiles: q partes eorū sunt innumerabiles. Secunda ratio hec est: tot modis cōtingit esse gradus: quot cōtingit esse numeros inter principū et finē: sed inter principū et finē sunt infinite partes medietate: ergo et infiniti gradus: ergo pcessus partium est infinitus. ¶ Ad oppositum est qd ponit omnes: q pcessus partū est finitus. Ad hoc dicendū q hec questio soluitur per predicta. ¶ Ad rationē in contrariū dicendū q de partibus graduū est loqui dupliciter. Vno modo a parte intensiōis et remissionis impellentiū. et sic possunt partes eorum esse infinite. Scōdo modo pur ille partes finit notabiles multā habētes latitudinē: et q: sic ad tres reducuntur: ideo hoc modo partes eorum que sunt in gradu sunt finitē: et sic ad certum numerum reducuntur.

¶ Circa quartum proceditur hoc modo: queritur vtrum alie qualitates vt asperum et lenis: mollezurum: grossum: subtile sint in gradu: sicut et prime qualitates: et videtur q sic omnes dīspositiōes per quas res imutātes corpus sensum corrupunt sunt in gradu: q gradus est excessus qualitatum: que sensu percipiunt: sed ille qualitates sunt hmoi: ergo sunt in gradu. Scōda ratio hec est: in compositōe humano est triplex dīspositiō sicut cōplexio et huius respondentē quatuor: qualitates: et cōpositio partium quantum ad lenitatē et asperitatē: et subtilitā quantum ad grossitē et subtilitatē: sed sicut cōplexio imutata a qualitātib: q immutat ipsam vel alterat: sic cōpositio dīspositiōnis immutat que ipsam immutant et alterat: ergo sicut alie qualitates prime ponunt

in gradu: q: plus excedit cōplexionē vel minus: ergo eadem ratione cum iste dīspositiōnes asperum et lenis plus vel minus excedat dīspositiōne debet esse in gradu. ¶ Ad oppositum est hec ratio: qualitātib: actio et passio et maxime esse in gradu: quibus debetur actio primo et per se: q gradus est excessus actiōis et immutationis: sed quatuor qualitates sunt hmoi: q: per se agunt et impingunt in corpus et non alie: q: non ordinant primo et per se ad agendū: sed ad alias operatiōes: et ad patiendū: ergo nō per se sunt in gradu. ¶ Ad hoc dicendū q omnes qualitates possunt esse in gradu: tamē gradus competit notabiliter quatuor primis qualitātibus et nō alijs. vnde qualitates ille nō sunt primo et per se in gradu: sed ex consequenti vt asperum et lenis: et fm metaphozam.

¶ Postea queritur vtrum obiecta aliozum sensuū sint in gradu: et videtur q sic: q in quibus qualitātib: est excessus maior: vel minor: respectu sensus fm quem sensum delectat et corrumpit vel debetur esse in gradu: sed obiecta aliozum sensuū sunt hmoi: q: fm maiorē excessum vel minorē immutant suos sensus: et delectat sensus vel corrumpit: ergo obiecta aliozum sensuū sunt in gradu. Secunda ratio hec est: saporibus debet actio et possibilitas: et hmoi artefactū delectatiō et horribilitati cōplexiōis: et pcessum in saporibus denotat maior excessus vel minor in cōplexiōe: sed sapor quādoq: gustum delectat: q: ipis corrūpit: et hoc est qm maior excessus vel minor: ergo cum cōplexio ponat in gradu eadē ratione sapor: sed qd est obiectū gustus debet esse in gradu: cum ipis q: magis excedat: q: min? ¶ Ad oppositum est hec ratio: reber debetur gradus fm intensiōnem quā faciunt in corpus: et hoc impellio ad sensum re: quætur: et solus tactus debet cognoscere illa per que suā impellentiōem inferunt delectatiōi vel corruptiōni cōplexiōis: q: est castus cōplexiōis: ergo ille sole qualitates debet esse in gradu que sunt obiecta tactus et inferunt in ipso delectatiōem vel tristitiā: sed hmoi sunt quattuor: qualitates soluz: ergo debent esse in gradu et non obiecta aliozum sensuū p se.

¶ Ad hoc dicendū q quidā ponit q nulla in gradu sunt nisi solū quattuor: prime qualitates: sed nos dicim: q: quot modis delectatio et corruptio tot modis cōtingit esse in gradu: sed distinguēdū est q: duplex est delectatio et corruptio: quēdā que debetur compositi a parte cōstitutionis fm quam conseruat in sua cōstitutione: et hec delectatio et corruptio tactui debetur. Alia est aialis que debetur ratione cōmunitatiōis aialis: fm quā sensus delectant et contristantur in appetentiōne suozum obiectoz: et quantum ad hanc obiecta aliozum possunt esse in gradu: et non primo modo: et q: solū considerat illam delectatiōem vel corruptiōnem que tactui responder. ideo ponit quattuor qualitates fm quas fit impressio in cōplexione in gradu: et nō obiecta aliozum sensuum primo et per se.

¶ Consequenter queritur vtrum dolo: vel delectatio sint in gradu. Scōdo vtrū tota species et virtus cōsequens species sint in gradu: ad minus fm suas operatiōes. ¶ Ad primum dicendū q in qualitatibus que sunt in gradu: duo sunt considerāda. Primi est operatiōes que immediate ab illis eliciunt: et fm hoc qualitates prime primo et per se sunt in gradu. Sunt autem alia que sunt sequēte illarū qualitatū. vt dolo: et similia: et hmoi non sunt primo et per se in gradu: sed per accidens et ex consequenti. ¶ Ad scōdū dicendū q virtus consequē species nō est per se in gradu: et causa bulus est: q: non habet excellentiam sensu perceptibilem. et hoc bulus primo et per se debet primis qualitātib:.

¶ Consequenter queritur vtrum qualitates passiuæ sint in gradu sicut et actiue: et ostenditur q non debet. Quarta q: qualitates passiuæ sunt ad vt recipient impellētes actiuarum: et non ad vt impingunt: sed nulla qualitas que non impingit in sensu: non est in gradu: ergo q: lites passiuæ non sunt in gradu. Scōda ratio: omnis qualitas que per se est in gradu: per se confert delectatiōem vel doloem: et si per accidens fit in gradu per accidens confert delectatiōem et doloem: sed humidum fm Aiac. neq: per se: neq: per accidens infert delectatiōem et doloem: ergo nullo modo est in gradu.

gradu. Ad hoc bicidit qd qualitates passiuæ sunt in gradu: sicut z actiue. Ad rationem dicendus qd dupliciter est loqui de illis. Vno modo per cõparationẽ ad qualitates actiuas: z sic bicidit passiuæ: z tunc sic agunt per resistentiã. Alio modo possunt cõsiderari p cõparatiõem ad corpus humanum quod immutat: z sic bicidit actiuæ. vñ omnes dicuntur actiue: z omnes immutat corpus humanum. ¶ Consequenter queritur vtrũ res cõpositæ sint in gradu: vt medicine cõpositæ per artem: vel per naturam vt tyriaca: z sissa: z ostẽdẽt qd sic. Scõrũ que cõponuntur quedã cõponuntur cõpositiõẽ primã: vt illa qd cõponuntur ex elemẽtis. quedã quædam cõpositiõẽ secunda: vt illa qd cõponuntur ex mĩxtis: z in hoc nõ consistit tempamẽtũ absoluit: sed est cõplexio eleuata vltra tempamẽtũ: quia fit ex influẽtia caloris z sanguinis z spũsua a corde: ideo bec cõplexio fluens est in gradu. ¶ Consequenter qritur ppter qd potũ ponimus cõplexiõem in secundo gradu fluẽtem qd in alio: videtur qd nõ sit in gradu: aut qd sit in primo: qd sicut vult paly fortis virtũ sequitũ equalitatem cõplexiõem z fortitudinem virtutis elicit fortis operatio: sed fortes opatiões habẽt eliciã cõplexiõem fluẽtẽ: ergo illa cõplexio nõ nõ esse elicitã sed equalis z temperata: ergo cũ illa cõplexio fit equalis vel bedinans ad equalitatem: vel non debet esse in gradu: vel est in illo qui plus decinat ad equalitatem: sed hic est pimus gradus: ergo vel nõ est in gradu: vel est in primo gradu. Ad oppositũ est hoc ratio. cõplexio fundatur in calore z sanguine et spiritibus quĩ exẽt ab oĩbus medijs pncipalibz supia totum corpũ: sed illa sunt excedentia in caliditate vltra pĩmũ gradũ: ergo sunt in alio gradu qd in primo: sũ nõ in tertio: quia sic cor plus lederẽt: necq in qũto: quia sic ipm corumperẽt: igit in scõo. Secũda ratio hoc est. ab ista complextione opatiões elicitur z naturales z vitales z aĩales: z bmo pũstũt in calore: qd opatio naturalis z vitalis fit p caf. z etiã aĩales: qd sine calore nihil est sentire: ergo b cõplexio debet excedere in caliditate: ergo debet eleuari supra pĩmũ gradum: ergo non est in primo gradu. Ad hoc dicendũ qd bmo cõplexio est in fine secũdi gradus: quia secũdus gradus est excessũs tẽperatus. pĩmus vero gradus est excessũs remissũs. quartus vero z tertius est excessũs intensũs: sed in hac cõplexiõne nõ est excessũs remissũs nec intensũs: ideo ponitur in secundo gradu. Itẽ ponitur in medio: qd in scõo gradu sunt tres partes. pncipiũ: medium: z finis: z in pncipio e excessũs debilis z remissũs: z in fine est intensũs: sed in medio est tẽperatum: ideo ponitur in medio secũdi gradus. ¶ Ponitur vero in gradu: qd opatiões eius non sunt mediãte tempamẽto absoluit: sed mediãte cõplexiõne declinat ad caliditatem: sed si esset calidũ in primo gradu nõ sufficeret ad opatiões: necq est in tertio: qd lederẽt: necq in qũto: quia corũperet. Ad tertũ dicendũ qd excessũs est duplex: quidã est naturalis: quidã imaturalis. excessũs imaturalis debilitat virtutem: sed excessũs naturalis facit temperantia: z talis excessũs est in cõplexiõne fluẽte: z ideo fortis gradũ possit eẽ in quolz gradu: z ostẽdẽt qd sic. ea qd sunt in pĩmo gradu calida pnt admĩstrari in magna quantitate: z tẽpõ possunt magnã modum in corpõ facere: sed omẽ agens debile operãt in magno tẽpõte: z multas motam facies tñ quæ sunt in paruo gradu exĩbentur in multa quantitate z multo tempõte: tantũ poterunt facere impõsiõẽ quã illa que sunt in qũto gradu: ergo possibile est vt habeãt eandẽ impõsiõem: sed qũntũ qd habet eandẽ impõsiõem nem facere sunt in eodem gradu: ergo ea que sunt in primo gradu pnt esse in quarto. ¶ Item eadem ratione. ea qd sunt in quarto gradu pnt admĩstrari in parua quantitate: ergo facient debile impõsiõem: sicut illa qd sunt in primo: ergo illa que sunt in gradu quarto pnt eẽ in pĩmo. Scõa rõ bec ẽ. aut gradus debetur rebz a pre virtutis: aut a pre substantiã: aut a pre virtutis: a parte substantiã nõ: qd opatio nõ sequitũ substantiã: z ppterca ea qd arenãt in maiori quantitate sube cõt in maiori gradu qd est falsum: si a pre virtutis vel virtutis: ergo ea qd pnt eandẽ virtutem z naturã debet poni in eodem

gradu: ergo eadẽ est natura ptiis mĩme z totũ: vt totius pĩ peris z partis pĩgis: ergo sicut totũ calefacit corpũ z ps fit sunt in eodẽ gradu equĩter calefaciãt corpũ z ps: sed qd sunt in eodẽ gradu equĩter calefaciãt corpũ equĩter calefaciãt vñ ps pĩperis z totũ pĩpis qd est falsum: nõ sunt in eodẽ gradu. Tertia rõ bec. id eẽ calor: in pncipio: in medio: z in fine: nõ qd est id eẽ in eodẽ gradu: qd aliq res pontica vñ agre sua est in eodẽ gradu: in pncipio in medio z in fine: qd opatiõis est hoc rõ: nihil excedit sua virtutẽ: necq sua actio et cludif extra sua virtutẽ: quãta est virtũ tanta eẽ sua actio: sed ea qd sunt plus quantitatẽ pnt eẽ magne virtutis: opatio ergo bũ sem p reo: qd ad virtutẽ z nõ ad quantitatẽ: qd cõplexio bũ reo: qd ad virtutẽ z nõ ad quantitatẽ: qd pũs admĩstratũ in magna quantitate: non ppter hoc erunt in gradu maiori. Ad hoc dicendũ qd id qd est in vno gradu nõ est in alio. Ad rõnẽ dicendũ qd tria sunt in opatiõne eoz qd sunt in gradu: quantitas z tẽpõ: z bec duo sunt accidẽtalia. tertũ est virtũ: quã sequitũ cõplexiõ: hoc pncipiũ essentialitã dicitur: qd aliqd non ponitur in gradu ppter hoc qd est in magna quantitate: vel ppter hoc qd longũ vel pũum tempõ opesit: sũ ppter virtutẽ sua. cũ ergo in obĩs bec quantitate z tẽpõ: obĩs a pre accidẽtis. Ad scõm dicendũ qd totum z ps sunt in eodẽ gradu: qd bũ eandẽ virtutẽ: sũ tñ omnis actio denotatur respectu materie supia quã fit: sicut totũ pot calefacere totũ corpũ: rõnẽ caliditatis qd est in qũto gradũ: eẽ p ps: sũ qd tñ nõ calefacit est defecit: a pre materie supra quam agit. Vñ id eẽ calor: in igne: in qualz pte ignis. z sicut pot tẽpõ aerem calefacere: sũt mĩma ps ignis pte sũ bi pportionalis nõ eẽ aerem: sed sũ mĩta eẽ pte ista: z per hoc duo pĩma soluitur. Ad tertũ dicendũ qd pũs fit ides calor: in pncipio: medio: z in fine: z opatiões differũt sũ maiore intensiõne z remissiõne in calefaciãdo z in infrigidãdo: z idõ differũt sicut opatio in pncipio medio z in fine: z idõ ponitur in alio gradu. ¶ Postea querit quantitates actiue in qbus gradibus sunt: sũ sũt qũntates passiuæ. z pmo qritur vtrũ fit frigidũ in qũto gradu: z vt sic: quia stat per calidũ: sũ qdã res inueniuntur qd calidũ corũpũt: vñ quidẽ enim ipm corũpũt tẽpõntũ qdã res frigidã. qdã resoluũt vt calidã: sũ omẽ corũpũs calidũ per frigiditatẽ est frigidũ in qũto gradu: ergo aliq pnt esse frigidũ in qũto gradu. Scõa rõ bec est. In eo in quo est frigiditas vltimata: est in eo gradu vltra quẽ nõ õtĩngit hoc pcedere: sũ in aqua est frigiditas vltimata: ergo est in eo gradu vltra quẽ nõ õtĩngit pcedere: sed hic est gradu qũto: ergo aqua est frigidã in qũto gradu: sũ oĩa qd dicuntur in gradu denotantur respectu impõsiõnis quas faciunt in corpus: sed aquã z pũmũ z opũ. et bmo maxĩmã inducit impõsiõnem in corpus p sũ frigiditatẽ: ergo maxime frigidũ ergo sunt in qũto gradu vltra quẽ nõ õtĩngit pcedere. ¶ Ad oppositũ est bec rõ: vita stat per calidũ z humidũ: sũ eẽ viuens z terrenã ens est calidũ z humidũ a dñio: ergo in nullo viuente inueniunt frigiditas a dñio. frigidũ a dñio est in qũto gradu: ergo nõ aliqua viuẽtia frigidã in quarto gradu. Secunda ratio bec est. In omni viuẽte est digestiõ: sed digestiõ est a calidũ: et digestiõ est in omni viuẽte a dñio: ergo nullũ viuẽs effrigidũ in quarto gradu. Tertia rõ bec est. cõplexio humana est maxie calida: qd illud qd virtut cõplexio illa nõ dẽ carere caliditate: ergo illis nõ debet vti cõplexio humana: sed illa quã nõ vntur nõ debent poni in gradu: ergo nõ debet eẽ alio: quã frigidã in quarto gradu. Ad hoc dicendũ qd dupliciter est loqẽ de rebus z de terrenãtibz. Pĩmo nõ a pre sue nature quã viuũt: z sic calidã est a humidã a dñio. Alio nõ est loqẽ de ipsis respectu cõplexiõnis humane: z sic dicuntur frigidã: qd sua caliditas non est tanta vt sufficiat ad cõplexiõnẽ humanam: z nihil dõ denotari nisi respectu cõplexiõnis humanæ: z sic dicuntur frigidã. Ad tertũ dicendũ qd virtũ tertũ frigidarum est duplex: vel in via cibi: vel in via virtutis frigiditas in natura: sed in via medicine eis vitium: sed vita stat per calidum: et ita vitium in natura calidũ: in via cibi z nõ frigidũ. ¶ Consequenter queritur vtrũ fit aliqd sicut in qũ

senfus propter sui incisionem & iuncturarum separationem corrumpitur: aut sensui nocuus propter nimias constrictiones: & aque frigidissime similis est. Is autem est ponticus sensui ex nimia constrictione nocuus: aut sensui iocundissimus ex sui temperantia: et sensus mollificationibus: omnimodamque nocuius superfluitantem ab eo remouetibus: cuius actionibus aque tepide assimilatur. hi autem sunt dulcis victuosus.

¶ Distinctio specierum saporum superius assignata: que consistit in diuersitate complexionis & substantiarum: & assignata est diuersitas actionum ipsorum: & comparatio ipsorum facta est in suis virtutibus & actionibus: & sic in generali tacte sunt ipsorum virtutes & actiones. In hac autem parte specialiter determinat de singulis virtutibus & actionibus: quas exerceant in coque humano. ¶ Diuisio. Diuiditur autem hoc pars in nouem partes: scilicet in nouem numerum saporum. In quarta prima determinat de actionibus dulcis. In secunda scilicet in hac ¶ Elicitio virtutis est parum nutritiua est corpus & determinat de actionibus victuosus. In tertia scilicet in hac ¶ Amartitudo uo tem calorem suum naturalem in tertio gradu denunciat & determinat de actionibus amari. In quarta scilicet in hac: Actus sapor calidus est in quarto gradu & determinat de actionibus acuti. In quinta. In hac ¶ Salus significat calorem suum in siccitate esse in secundo gradu. determinat de actionibus salis. In sexta. In hac ¶ Acetofus frigiditatem & siccitatem in secundo gradu esse denunciat. & agit de actionibus acetofus. In septima. In hac ¶ Sine sapore est lactea aque habeat & determinat de actionibus insipidis. In octaua. In hac ¶ Siccitas tamen humores solum pure terrestres & determinat de actionibus pccati. In nona. In hac ¶ Stipticus vero actio & passio est eadem & agit de actionibus stiptici. Prima uo tem pars de actionibus dulcis spectat ad presentem speculationem. Diuiditur autem hoc pars in duas. In quarum prima agit de actionibus dulcis in generali. In secunda ibi. Dulcedo uo tem quadrupliciter & determinat de actionibus specierum dulcis specialiter. Prima pars diuiditur in septem partes. In quarum prima determinat de actionibus dulcis generaliter. In secunda ibi. Omne nutritiue conuenientes qualitate. ostendit oes cibis nutrire per dulcis participatione. In tertia scilicet in hac. Unde inquit Sa. Omne amarum. confirmat per auct. Sa. intentionem suam. In quarta. In hac. Ille arbitraris Sa. & Diastocidem. exponit dicit. Sa. In quinta. In hac Unde Sa. non est mirandum. ostendit per auct. Sa. ex diuersis saporibus in cibis saporem delectabilem resultare. In sexta scilicet in hac. Respondebimus tamen. soluit questionem sopbistarum incidentem. In septima. In hac. Sicut et his dulcis. condudat et predictis dulce marime nutrire: & cum diffinitione saporum assignat. ¶ Circa prima parte dicit quod dulce temperatum est & hanc complexionem temperate sit. i. ualeat sibi. similitur autem sibi medicinam mundificandam & mollia durandam & dura mollicandam. Circa secundam parte dicit quod cum dulce sit maxime delectabile: omnia nutriunt per aculeum ad ipsum sibi magis & minus. Circa tertia parte dicit quod propter hoc dicit Sa. quod saporibus distantes a dulci parum nutriunt. In insipidis autem magis nutriunt. propter vicinitatem ad ipsum: & ideo dulce marime nutrit & marime cum viscoso admiscetur propter motam in membris. Circa quartam partem dicit quod cum dicit Sa. alios saporibus non nutrire: non est intelligendum per hoc quod aliquantulum: immo quod sine dula nihil nutriant: si ipsi nutriant hoc est. propter dulcedinem: quia ipsi hinc admiscetur que quoadque latet. & ideo ipsi non nutriunt. propter sui bonorum: nisi propter dulce. Secundo dicit quod propter hoc antiqui sunt multi horozem saporum in cibis ut bonus in ipsis saporibus generetur. Circa quintam partem primo dicit quod propter hoc sibi Sa. ex duobus saporibus committitur: minus resultat delectabilis. secundo ponit exemplum in cucurbita condita. tertio in aqua feruente frigide committitur. Circa sextam partem mo uet primo quoniam dicit. quod dicit sopbiste respondebunt Sa. dicit

dicitur: solum dulce nutrire: cum dicit cucurbitas insipidas conditas: non tamen cum dulcibus rebus: nutrire. Secundo soluit dicit quod Sa. non contradicit quin alia condita nutriant. non enim est necesse ut omne nutritiua sit omnia boni saporibus: sed solum id quod allicuit membra sibi. Verbe autem elige cum condimentis accipiunt nutrimenti virtutem: & oleo tantum sensum per quamdam dulcedinem in eis occultam nutriunt. unde cibi horribiles et condimentis contrahunt delectationem gustui inferendam ex dulcedine habente amabilem cum membris. Secundo autem quod abomoz garus est condimentum fartelozum & aliozom piscium et carnium et oleo & aceto & aromatis conditum. Circa octa uam partem concludit quod solum natura habet virtutem nutriendi marie. Diuiditur autem hoc pars in duas. In quarta prima. dicitur ex predictis dulce marie nutrire propter vicinitatem ad corpus humanum. In secunda scilicet in hac. Omnis enim sapor. assignat distinctionem actionum saporum dicens. quod sapor quidam est sensui accommodatus immutatus: quidam non. Accomodatus autem triplex est. quidam enim infert horozem separandam partes sicut acutus: salus: & amarus: & acetofus. quidam contrahendo sicut stipticus: & acetofus: & acetofus. quidam infert sensui succidendum sicut dulcis: & victuosus. His accommodatus autem in insipidus ipsum immutat sensum. In hoc terminatur sententia huius partis. ¶ Circa partem istam duo sunt inquirenda. Primum est de dulcedine pura. Secundum est de dapesum fructuum arborum.

¶ Circa primum proceditur hoc modo: queritur utrum alij saporibus nutriant per suas proprias species: an per naturam dulcedinis: & ostenditur quod nutriant per suas proprias species. Omne quod nutriunt: nutriunt per illud quod dicit sibi siue: quia sicut dicit Sa. nutritio est perfecta assimilatio nutritiis cum nutrimento: sed quedam membra sunt sanguinea: quedam cholera: quedam calida: quedam frigida: & ergo nutriuntur per illud quod sibi simile: ergo calida et calidus frigida et frigidus nutriuntur: ergo & membra habent nutritiua saporibus sibi proportionalibus: sicut membra sanguinea dulcibus: cholera amaribus: & sic de alijs: ergo sapor nutriunt per suas proprias species. Ad oppositum est hoc ratio. Vnde stat per calidum & humidum ergo membra debent nutri per ea que maxime assimilantur principibus ut res dicit hinc est factum: dulcis qui est calidus & humidus: ergo membra nutriuntur solo dulci: ergo alij saporibus non nutriunt per suas proprias species: sed per naturam dulcis. Ad hoc dicitur quidam quod solum sapor dulcis nutrit: sicut dicit ysaac. & nihil nutrit nisi per naturam dulcedinis. Sed nos dicimus quod in nutrimento sunt quattuor. Primum est tota species per quam abus habet nutrire: & hoc est in potentia ut ad actum reducat per calorem nostri corporis. Secundo est complexio proportionalis complexionis membrorum. Tertium est complexio in raritate & densitate. Quartum est dispositio per quam allicuit gustus qui est pota nutrimenti: & hoc dispositio est sapor. unde cum solum dulce gustum hoc modo allicuit: hoc non dicitur quod omnis abus nutrit per naturam dulcedinis: si ergo dulcedo non est causa sufficientis nutritionis: quia quandoque repugnat tota species: quadoque complexio: quandoque dispositio: ut in coctione & succarum: quadoque natura passibilitatis: ut in medicinis: quia medici na est ut alteret corpus: abus ad hoc ut patiaris: quod dulcedo est dispositio alliciens gustum: ut alia membra ad se attractant nutrimenti. ¶ Concedimus ergo quod alij saporibus per proprias species possunt nutrire: sed gustum allicient per naturam dulcedinis. ¶ Circa queritur utrum sapor sit per se causa nutrimenti: ostenditur quod non: quia sicut dicit Sa. Nutritio est perfecta assimilatio nutritiis cum nutrimento: ergo pro illo nutrimento quod nutrimenti sunt: sed a parte speciei & complexionis consistit perfecta assimilatio: ergo sapor per se non est causa nutrimenti: quia per illud per quod nutrimento assimilatur per illud nutritur. Secundo ratio hoc est: dicit quod membra attrahunt nutrimentum a tota specie: & hoc attractio per similitudinem fit. Sed illo per

qđ cibus ad mēbrū attrahitur per illud nutrit: ergo cibus nō nutrit per saporem. Tertia ratio hec est. Sapo: est sequela cōplexionis. vide. p̄p̄ia operatio plus debetur cōplexioni q̄ sapori: sed dicitur Auicē. q̄ cibus nutrit per complexionē: ergo p̄mo et per se nutrimentū attribuitur cōplexioni: Sapo ideo sequetur cōplexio: ergo Sapo nō est p̄p̄ium mediū nutriendi. Quarta ratio hec est. Sapo: est dispositio motus gustum ad hoc ut membra attrahat ip̄m: sed nutrimentū nō debetur virtuti aialū: quia illa mēbra in quibus nō est virtus sensibilis attrahunt nutrimentū: in ip̄o delectatur: hoc est a virtute naturali: sed complexio repondetur tunc naturali et non Sapo: ergo Sapo per se nō est causa nutrimenti in cibo. Ad oppositum est hec ratio. Omne illud qđ se nutrit per cuius accessum et recessum habent omnia natura tritē maxime nutrit: sed dulce est p̄mō: sicut dicit ysaac: ergo dulce maxime nutrit: sed dulce est Sapo: tunc: ergo Sapo tritē per se et maxime nutrit. Secōda ratio hec est. omne qđ nutritur: nutrit p̄pter delectationem et vicinitatem ad complexionem humanam: sed delectatio et vicinitas ad complexiōnem consistit in dulcedine. s̄m ysaac. ergo maxime dulce nutrit: ergo et Sapo: est maxime causa nutrimenti. Ad hoc dicitur tunc qđ Sapo: per se non operatur ad nutrimentū: sed per cōsequē: qđ Sapo: allicit gustum ut cibus attrahatur a membris. Ad rationem p̄mā dicitur qđ debet per se non facit ad nutrimentum: sed allicit gustum. Ad aliud dicitur qđ actio est duplex: aialis et naturalis. delectatio vero actio nis animalis per se consistit in Sapo: sed delectatio actio nis naturalis per se consistit in cōplexione sibi p̄portionali cuius Sapo: est sequela: et non nutrit ibi p̄ aspectum quē habet ad virtutem aialē: sed per aspectum quem habet ad virtutem naturalem. ¶ Tercio queritur quomodo cholera rubra nutriat: et videtur qđ nutriat: quia membra ex sibi similibus nutriuntur: quia dicit l̄balp. qđ p̄n̄quodq; membrum attrahit de nutrimento qđ est sibi p̄portionale: ergo mēbra cholericā nutriuntur ex humore cholericō. Secūda ratio hec est: ex quibus sumus ex eisdem nutriuntur: sed membra consistunt ex quattuor: humoribus: ergo nutriuntur ex quattuor humoribus. Itē s̄m patet per hoc: qđ c̄stis felis que attrahit choleram nutritur ex cholera. Ad oppositū est hec ratio. n̄s̄m nutrit nisi dulce: sed cholera est amara et non dulcis: ergo non nutrit. Si dicitur qđ cholera non nutrit nisi s̄m qđ per vltimōnem digestionem dulcoratur: et in naturam sanguineam conuertitur. cōtra dicit l̄ d̄stā. qđ crudum potest decoqui: coctū vero non potest incrudari: ergo cum cholera sit magis cocta qđ sanguis: per digestionem vltimōnem non potest transfari ad naturam sanguinis: quia dulcedo est calida et humida sicut sanguis. Ad hoc dicitur qđ quicquid ponit qđ cholera nō nutrit. alij v̄t Auicē. ponit qđ nutrit: alij dicunt qđ non nutrit nisi s̄m qđ dulcoratur. Ad rationem dicitur qđ vltimōis decoctione cholere non est nisi duplex via. vna est via vltimōis decoctionis. alia est via sequēstratiōis et separatiōis et ex̄p̄latiōis p̄tū imp̄portionalū: et sic potest conuerti ad dulcedinem et sic potest nutrire. Sed ostenditur qđ cholera nutrit ratione sui Sapo:is: qđ in quo liber membro est virtus que nutrimentum assimilat: et hec assimilatio cum sit perfecta fit in complexione: colore: et Sapo: ergo est in illa dispositione que maxime sequitur choleram vel complexiōnem suam: ergo et cholera assimilatur in sua complexiōe: et eodem modo debet esse assimilatio in Sapo: sed per illud per qđ assimilatur membris: per illud nutrit: ergo cholera sub suo Sapo: nutrit. Ad hoc dicitur qđ cholera nutrit: et sicut Sapo: dulcis est. p̄portionalis mēbris sanguineis: sic cholera p̄portionalis est membris cholericis. ¶ Quarto queritur quomodo dulcedo fit temperata: cum sit in secundo gradu: et quomō sit p̄portionalis cōplexioni humane: cum complexio humana sit extra gradum: sicut dicit l̄ Constant. et ostenditur qđ dulcedo non fit sibi vicina nec p̄portionalis: quia illō respectu cuius gradus distinguitur est maxime temperata: et equalis: quia est sicut medium et vnitatis respectu cuius omnia dicuntur excedere: sed complexio humana est p̄mō: ergo non est in gradu: cum sit maxime temperata: sed dulce est in secūdo gradu: ergo nō est

sibi p̄portionalis neq; vicina. Ad oppositum est hec ratio Illud in quo maxime est delectatio cōplexioni humane est illi vicinum et equalis: sed dulce est p̄mō: sicut dicit ysaac: ergo est maxime vicinū et equalis cōplexioni humane. Ad hoc dicitur sicut quiddā dicitur: qđ aliqđ dicit vicinū complexioni humane dupliatē. Tūc quia fit in eodē gradu qđ illo: et dulce vicinat cōplexioni humane. Secundo modo dicit aliqđ dicit vicinū: quia ip̄m tolerat et complexio v̄nana absq; lesione et corruptione: et sic dulce et illō quod est in secūdo gradu potest esse vicinum cōplexioni humane: et tamē excedit ip̄as: cū sit in secūdo cōplexio vero temperata est materia v̄nana peratua. Alij dicit qđ duplex est complexio. quē dicit sic fieri: et hec est extra gradū: et dulce dulce nō est p̄portionalis: sed v̄nānum: et alia que est currentis: et hec est in modo: sed gradus: et dulce est p̄portionalis dulcedo. ¶ S̄m post qđ v̄nānum dicitur temperatū respectu complexionis dicitur fati ostenditur qđ non: quia respectu illius complexionis dicitur fati: temperatū vel non temperatū: ratione cuius gradus in Sapo:ibus distinguitur: s̄m p̄mō est radicat qđ ab omnib; ducitur: et est sicut vnitatis nō complexio fluens: ergo dulce non dicitur tēperatū respectu complexionis currentis. Secūda ratio hec est. n̄s̄m dulce est imp̄portionalē aliquid est illi vicinum: sed potest ip̄m corumpere: ergo si dulce qđ est in secūdo gradu non p̄portionaliter cōplexioni radicali: qđ potest ip̄am corumpere: sed cōplexio radicali est in quolibet membro: et in illa natura v̄nana: ergo dulce potest corumpere mēbra: sed n̄s̄m qđ potest corumpere mēbra a membris allicif: neq; mēbra illō attrahunt: ergo dulce a membris non allicif: ergo dulce nō est vicinū cōplexioni fluētī cuius est s̄m medicos opari: et attrahere nutrimentū. Ad oppositū est qđ dicit ysaac: qđ dulce est in secundo gradu sicut complexio humana: et ideo sibi est vicinū et p̄portionalē. Ad hoc dicitur qđ dulcedo p̄mo retro: querit ad complexiōnem radicalem: vel fluentem: si p̄mo modo: sic non dicitur alia cōplexioni quia fit in eodem gradu: sed quia tolerat ab ea sine lesione. si vero dicitur dulce tēperatū respectu cur rentis: sic dicitur qđ respectu alterius cōplexionis dicitur dulce temperatum: quia distinguitur gradus respectu ratiōis: et respectu alterius dicitur vicinū et delectabile: et quia dulce non est delectabile nisi s̄m qđ facit delectationem in nutrimento: sed cōplexionis fluētis p̄mo et per se est op̄erati circa nutrimentū: et ideo sic respectu ipsius dicitur dulce vicinum et p̄portionalē.

¶ Circa sc̄m proceditur hoc modo: et queritur quomodo fructus arboris remotē a terra sunt dulciores: qđ fructus arboris p̄ximē. videtur cuius oppositum bacōnem dulce est fundatur in grossa substantia: sed humiditates plantę sunt grossiores: ergo terram qđ per remotionem a terra: ergo fructus arboris p̄ximiores terre: dulciores sunt qđ remotioris ab ipsa. Secūda ratio hec est. dulce generatur ex portio in fructibus mediante actiois per vltimōnem digestionem factas a cal. exteriori: precipue et a calore interiori ab exteriori: consoatū: sed cal. exteriori: maior est circa terram p̄pter reflectionem radiōum solis ad terram: et iterum cal. interiori: maior est circa radicem et truncum: que sunt fructus caloris in planta: ergo circa partes illam maior est dulcedo: ergo in fructibus p̄ximis terre maior est dulcedo: per viam digestionis: et in remotis a terra. Iloc autem confirmat per experimentum in v̄na: que quāto tere p̄ximio: est: t̄nto dulcedo maior: in ipsa inuenit: et quāto a terra remotio: est: t̄nto minor: est dulcedo: sicut dicitur. Ad oppositum est autē. ysaac dicitis fructus arboris a terra remotiores dulciores esse. p̄ximiores autē fructus minor dulces esse. Alia autem ratio hec est. dulcedo est humiditas et in pedis dulcedinem: sicut testatur ysaac: p̄pter viam insipiditatem. v̄nde dulcedo insipide humiditatis admixta minoratur. sicut patet in melle aqua mixto: sed in plāris circa terram maior est humiditas et insipiditas siue etiā portio in quibusdā plantis: et s̄m in fructibus minoratur dulcedo p̄portionalitatem: et tunc fit ut intendit per distantiam a terra. Alia ratio hec est. dulcedo enim sequitur cōplexiōnem humiditatis temperatam puram dignitatis: sed humiditas et cal.

ta a terra habet has dispositiones: q; depuratur: z digerit per ramos fm ouerios transitus: z iterum si non, efiel dig sta non afcender: vnde purio: pars afcendit: vnde etia; in ramis gñantur fructus et subtiliori parte nutrimenti ad ra mos afcendite. In parte vero p;pinqua terre humiditas terre p; oppositas dispositiones: ergo dulciores sunt fru ctus arboris remoti a terra q; p;rim. Ad hoc dicendū q; fru ctus hoc diuersi diuersa sentiunt. Quidā em dicunt q; cum re flexio radiorum fit maior circa terram: ideo et illa reflexio generatur dulcedo in fructu maior: q; per remotiores a ter ra: z ideo fructus dulcis: est in ea circa terram. Alij vero al teram assignant causam dicentes remouendo instantias in vite: vits est potiosa: z ideo p;pter cōpositionē potosaf ipso; exalatur calo: naturalis ad ipa: z frigus penetrat ip sam extinguens: cum hoc etiam exalatur humidū subtile ex quo vna generatur: z in longa magis attingit q; in curta p;pter longitudinē ipa;: z iō in vite terre. p;rimo; fortior: est caloz: z iō maior: est dulcedo in fructu eius: in vite a terra remota est minor: z fruct; eius est min; dulcis. Alij autē e; audites vite dicit q; natura stat; vitis est vt sit parua fm quāritatē z p;ima terre fm suis statib;: vna q; aut res i suo statu naturali estis cōpletus exeret suā opationē: z iō vit; terre: p;rimo; cōpletus. p;ducit fructus maturos z in dul cedine pfectos: remota aut p;pter oppositā cām fructus p; ducit in dulcedine diminutos. Alij autem dicunt q; due vis tes eiusdem speciei eodem nutrimento nutriti si adiuices comparentur longior: fructus p;ducit dulciores: remotior: em a terra: breuior: autē z terre: p;rimo; minus dulces gñat z hoc est fm cursum naturales: si autē contrario contingat hoc est per accidens: z contra naturam. Eitis em remota a terra ombubatur a terra ramis. p;phis z ramis alija: vt alij cuius arboris cui est cōneca: z ideo non fit tanta reflexio ra dioz ad ipsam: nec tantus calo: fructus ad dulcedinem p; ducens: z iterum hoc accidit: q; distat ad humiditate aliquā tulum grossa: que p;opre terram cassit in qua fundat dulce Alij autē dicunt q; in quibusdam regionibus contingit vni z in quibusdam alterum. In calidis enim terris vites p;o pinque terre generant vinum grossum ponticum nigri. p; pter humiditatem grossam non potentem subtilitari: z in il lis vte generatur minus dulces: in vitibus terre. p;pinqs p;pter humiditatem grossiorem. In remotis autē a terra ge neratur dulciores vites p;pter maiorem depurationem hu miditatis: iō etia; ex talibus vuis p;ducitur vinum dulce: z purius. In terris autē minus calidis est contrario modo: z ideo hoc diuersitas nō accidit essentialiter: sed p; viam ac cidens. Alio autē mō potest dici ad hoc q; in fruct; disposi tione sunt due vie considerande. Vna. Naturalis q; p;cedit fm humiditatem depurationem maiorem vel minores fm quam dulcedo efficitur in ipis purior: z minus pura: z fm banc viam fructus arboris remotē a terra dulciores sunt: z puriores q; humores sunt ex quibus generantur: z min; ad fit: sic dulcedo ipoz purior est. In fructibus autē terre ar boris viticinosi oppositum contingit p;pter oppositam cās z banc viam considerat vti vtiac in oibus fructibus. Alia ve ro est via q; suā p;cedit diuersitas plantarum: vt quedam sunt que p;pter suam calorem exteriorē vehementer sus ficiunt ad fructuū digestionē: z adiuatur ad hoc loci disposi tio: sicut ps in illis q; sunt in terris calidis: sicut videmus in ficibus z vuis: z in talibus quanto fit plus eleuato in eis: tanto minor est eoz dulcedo. q; remouetur a maiori caloz: z grossitie humiditatis: quanto vero proximiores sunt ter rantio dulciores efficiuntur fruct; . In oppositis vō plā tis oppositū contingit sicut ps in illis que in terris crescit in caloz deficientibus. Alio modo potest dici q; aliquid ha bere maiorem dulcedine dicitur dupliciter. Vno modo q; eius dulcedo est purior: z minus permixta inspiditatis vel ponticatis: z hoc mō fruct; arboris remotē a terra sunt dul ciores: sic telligat vtiac. Alio modo aliquid d; habere ma iorem dulcedinem: q; eius dulcedo est maeris materialis et grossior: z magis sensibilis p;ter sui grossitē: z hoc mō fructus arboris terre: p;pinque maiorem participant dul cedinem p;pter approximationem ad grossitē humidita

tis: vnde hoc dulcedo non est muleum pura: immo quodāz mō cōmixta in quibusdam fructibus aquosis inspiditatis: z in quibusdam terrestribus ponticatis: z de his in alijs cer tuis determinabitur: cum de fructuum saporibus p;tracta bitur. ¶ Secōdo queritur quare alij sapes non diuidantur per spēs rōne puritas z cōmixtionis sicut dulcis: cum pu ritatem z cōmixtionem similiter obtineant. Ad hoc dicitū q; hoc est. p;pter duas causas: z vna est: q; cōmixtio alioz; insensibilis est p;pter excellentem impessionem quam fa ciunt in sensu. Alia est q; oēs videntur cōmixtionē in dele catione z tristitia obtinere p;pter accessum z recessum a dula fm vtiac: z p;pter ipsius participationē: z ideo bec diuisio maxime accidit dulci. ¶ Tertio queritur cum dulce do cōmixteatur cū alijs saporib; sicut cū insipido z vnetuo so: quare nō recipit dulcedo cōmixta diuersitatē p; ipoz; cōmixtionē sicut p; cōmixtionē cum alija. Ad hoc dicendū q; cū in oibus nata est dulcedo cōmixta: sed cū alij ab his sint excellentes: occultant ipsius virtutem: vt sapor a dulcedine nequeat denotari. Sed cū istis bz dulcedo in sua cōmixtio ne temperant p;pter illoz; proportionem ad ipsam: et ideo hoc cōmixtio consideratur in scētia. ¶ Quarto solet q; rī quare non diuidatur dulcedo pura sicut cōmixta. Ad hoc dicitūm est q; hoc est: q; puritas est vniuersalis in specie ba bens denominatiōem a dulcosis oñio: z ideo non diuidit cōmixta vero p;pter cōmixtioz; diuersitatem in specie diuersatur: z ideo diuisionem recipit. ¶ Quinto solet que ri culus sit diuisio dulcedinis per species p;dictas. Ad hoc dicendūm est q; est equiuoca in suas significatiōes: vel vt verius dicatur: analogi in suas significatiōes. z de sapore duli; hoc p;tractatis sufficiant.

¶ Lectio. xvij.

¶ Dulcedo enim quadrupliciter diuiditur. Aut em dulcedo est pura silitatus quattuor: cōtētiua me diocrit. i. calid. frigid. sic. z humid. ¶ Hec em dulcedo inuenit i zuccara. Aut grossitudinē: viscolitatis omnia. hec aut in dactylis z squaliber et melle z pasta cōfectis inueniēda est. Aut nō saporis omnia: cū p; hō rii grossities ē in temperamētū mutata: z ex paruitate in sui multitudinē redacta. vñ fit cā puritas calozis z puritatis dulcedinis sicut in malisgranatis. Ideoz; min; calida z magis est hūida dulcedie pura. Aut acuminē cōmixta: cuius humores grossi in subtilitas te z ex multitudine in parū siccitatem vni mutati. vnde z dulcedo sui acuminis est p;stita sicut in mel le apuz. ¶ Hec igitur dulcedo est calidior: z ceteris mi nus humida. Dulcedo pura acuminē viscolitate et pedita: mediocritatem z temperamētum significat: z bec humane cōplexioni est assimilanda. ¶ Huma na autem cōplexio temperate est calida z humida in secūdo gradu. silitur pura dulcedo: vnde z mēbra quodāmodo sunt affectantia z plusq; digerere possunt recipientia. Ideoz; aliquādo quedā dulcia vni perflua circa subtiles venas remanentia: que a ma gnis diuiduntur venis a quib; p;cedentibus epatis qd cōcauū vocatur ab anatomicis: z ab altera vena epatis in lima que vocatur porta: vbi carū vni gūtur extrema: in eisdem subtilibus grossities con sumpcionis generatur. maxime si ibidem antiquam inuenit duritiē: z dulcedo aliquid habuerit viscoli tatis sicut et dactylis in melle z pasta cōfectis. Dul cedo enim viscosa epatis z splenis maxime est nocua duplici et causa. Vna quia est op;paratio durio: est z grossior. Altera quia cit; putredini est vicinosa: vñ de augmentata inflatiōem z rugitus est causa: et

venarum mundificat: humiditates eorum desiccet. Quod autem corpus nutrit parauissimum est: et ideo plus medicinis quam cibis solis attinet.

De falso. Lapi. xii.

Falsus significat calorem et siccitatem suam esse in secundo gradu in fine: quod sui humores inter grossos et subtiles sunt mediocres ter et retribus vicinates, vnde virtute habet purgationem: lauantem: et corporis asperitatem mundificantem: et humiditatem in primis dissoluentem deinde desiccantem. Dolles ergo carnes indurat et desiccet.

De acetoso. Lapi. xiii.

Acetoso frigiditatem et siccitatem in secundo gradu esse denotat: quod humores sui subtiles sunt et penetrabiles: parum tamen terre et stercis: ideoque perforat et incidit grossos humores: et appetitum commouet. hoc autem facit tribus de causis. Prima: quia sua frigiditate et stipticitate adunar substantiam ciborum ut quantitate faciat paruum: ita locus vacuus remanet venarum: et coactitates membrorum: vnde fuit necesse nature cibum alium appetere: ut loca vacua valeat implere. Altera: quia humores sui in natura et sapore similes sunt melancholicis humoribus appetitum generat. augmentat et confortat appetitus acetosis humoribus venarum: et in cilio est subtilitate sua dissoluit ciborum grossities: et ita venarum et membrorum emendatur feces. Ideoque fuit causa in digestione virtute confortanda: et appetitum restauranda. habet et aliud proprium subtiliando grossos humores: in stomacho inuicem dissoluit coactitates: venter fit subtilis. Si autem stomachum humoribus superfluis inuenerint inanimatum: desiccant eum et contempant.

De insipido. Lapi. xiiii.

Ine sapore cibis est cuius sicut aqua habet, nulla actio vel qualitas sua inuenitur aptio: quod stomachi humectatio: et sitis mitigatio: et propter hoc ad digerendum vel locio: et minus nutritibilis quam cibi alii saporosiores. Quarta autem sui nutrimentum in grossitie vel subtilitate: velocitate vel tarditate considerat et subiecti sui spissitudine et raritate: mollitie siue duricie: viscositate et similibus. Et inde nutrimenta fungorum grossiora et duriora sunt ad digerendum: quam cucurbitarum. Cucurbitarum vero nutrimenta nutrimentis crisolocanne sunt grossiora. fungorum propter soliditatem et duriciem. crisolocanne: propter mollitiam et subtilitatem. cucurbitarum: propter inter utriusque mediocritatem. Unde Gal. omnis res non saporata naturam alterat sicut fungi: siue artificialiter sicut lupini: tantumque nutrimentum et digestibilitatem in velocitate et raritate: quanta est diuersitas sui subiecti duricie siue mollicie: grossitie: siue subtilitate. Si enim subiecti viscosum sit et molle sicut crisolocanne: subsequitur digestionis velocitas et expulsio non tarditas. Si autem durum et grossum sicut lupini: durioris est nutrimentum: et tardius ad expellendum. Si autem mediocriter sicut cucurbita: mediocritas sunt nutrimenta.

De pontico. Lapi. xv.

Ponticas est cum humoribus sui pure terrefactis sunt ut frigidis sunt et sic: necesse est in fine tertii gradus quarto sint vicini vnde et sua nutrimenta sunt parauissima et grossos humores facientia: et subtili dicere illaudabilia: sed tamen virtutis appetitum excitatiua: propter coadunationem ciborum in vno: et inamitione locorum. Ceterum ponticas virtute habet delicatissimam et constructiuam: in ueniens stomachum cibis extrinsecum: constringit et confortat foramina sua inferiora: vnde nimie constitutionis fit causa. Si autem inuenerit stomachus cibis plenum: tunc bis supernat et grossitie sua: superiorum stomachum coadunat exprimens sicut torcular a superioribus oliuas. vnde sua foramina dilatatur inferiora: et emittuntur intus habitata. Sicque fit solutionis ventris accidentalis causa. maxime si virtutem stomachi defectam vel mollem inuenerit in retinendis cibariis: et cibaria natura sui mollitiam sunt. Unde Gal. ponticas desiderium cibi excitat: quia in primis stomachi constringit superiora eiciens contenta. vnde pauperatur in allicendis cibis aliis sibi stomachus. Perueniens ergo eadem ponticas visus ad venas suas succos ciborum coadunat: et loca membrorum euacuat cogens membra appetere alia. Item Hipp. dicit: amara: acuta: acetosa: potica: omnia sunt appetitum excitatiua. Amara et acuta: quod venarum aperit ora: et grossa subtilitatem cibaria plurimum desiccantia et loca extrinsecum. Pontica: quod subtilitatem ciborum coadunat ut stomachi euacuet et venas. Unde sequitur ut extrinsecum satagant in expletibus suis uacuitatibus. Acetosa propter utriusque faciunt deo.

De stipticis. Lapi. xvi.

Stiptico actio siue passio eadem est que et ponticoorum: sed tamen subtiliora sunt: quia sui humores inter subtiles et grossos sunt mediocres. vnde et poros penetrant. ponticoorum humoribus: quia sunt terrefacti dure inferiora corporis sunt penetrantes: extrinsecum autem tantum operantes.

Post actiones dulcis agit de actionibus alioquin: et videtur de hoc parte secundum numerum alioquin saporis in octo partes. In prima ergo agit de vinctuoso. In hac autem parte duo ponit. Primo assignat actiones eius dicens: quod parum nutrit et multum infiat: et parua eius quantitas tantum faciat quantum magna alioquin: et oppilationes difficilis cure facit. Secundo subdit. Gal. comparat eius actiones ad actiones dulcis dicens quod utriusque multum satiat: sed vinctuosum cito fatiat multum propter duas causas. Una est innatatio in stomacho et impedimentum digestionis: et lubricatio aut digestionis. sicut est repletio membrorum: pro qua cessat appetitum. Dulce autem multum satiat. propter magne quantitatis eius attractionem a membris facit propter eius delectationem. Circa amarus sic procedit: et dicit quod est calidus in tertio: sicus in secundo: habet quandam siccitatem terrefactam: et humum menstruosum puocat: et corpus mundificat ab exterioribus infectionibus. Secundo dicit quod parum nutrit propter remotionem a dulci: sed confortat appetitum propter duas causas. vna est propter virtutem incitansuam. alia est propter stipticitatem coarctantem et inamitionem facientem. Circa acutus dicit quod est calidus in quarto gradu: corrosiue diuidit: subtiliter aperit: appetitum excitat aperiendo: incidendo: mundificando nutrit: et plus competit in via me dicine quam cibi. Circa salsum dicit quod est calidum et sicum in se

cundo gradu: pūgit: lauat: aspera mūdificat. pmo bōsolut: deinde delectat: molles carnes indurat. sicut acetosus tria ponit: pmo dicit qd est frigidū & durū in tertio. subtiliat penetrat & incidit. Secūdo dicit qd appetitū cōfortat. ppter tres causas. Prima est coadunatio partium stomachi et cibi facies in animum. Secūda est vicinitas ad melancoliā q̄ appetitū mouet. Tertia est incisio humorū: ossi grossū & viarum aperitō. Tertio offendit q̄ humores grossos a stomacho dēiudit: si pleni ventrē eis inueniat: diuidendo laxat: si autē vacui: delectando cōspicit. sicut infipidi etiā tria pponit. Primo dicit qd ppter humiditatem stomachi humectat: si tūm auferat: velocius digeritur: et parū nutrit. Si cūdo tāgit diuersitate sū nutrit: et si nullū in substantia subtili & grossa: et alijs conditionibus: et hoc declarat per exemplū in fungis: qui sunt in terra nascētes quasi plante rotunde figure: dicuntur cōpinnellē: sunt grossi nutrimenti. triplices subtilis. cucurbitē medicioris. Tertio intētionem per hōat. dicit qd firmat sū quā infipidi habet diuersitate in quā tate nutrimentū & digestiōnis: et duritiam & mollitiē: subtilitate & grossitiē: sicut patet in fungis naturaliter infipidis: et lupinus q̄ sunt semina amara fida & dulciosa: per diuturnā alicuius infusione: et in atriplice que naturaliter est subtilis: et in curcubita q̄ est medicioris. Et circa ponticum autem quinq̄ ponit. Primo dicit qd est frigidū et sicciū in fine terri: grossū generat medicioris: et ventribus die ta subtili non competit. Secūdo dicit qd cōfortat appetitū ppter coadunatiōem a qua inanitio puenit. Tertio dicit qd cōspicit os inferus stomachi: claudendo cū stomachus est repletus: et maxime liquidis: laxat cōpinnellō. Quarto cōfirmat intentionē p hōat. dicentē qd ponticum cōfortat appetitū ppter inanitiōem quā facit cor: ergo gando. Quinto offendit quomodo pōticiū et acetosum et amarū inducunt differētē vigorem appetitus dicit qd appetitū cōfortat: sed differētē sū hōpino. et amarū et acuti excitat appetitū aperitō. In cōdendo: ponticum coadunando: acetolum vtrogz modo. Circa stipticū dicit qd eandem virtutē habet cū pōtico: sed tamē subtilius est: ppter qd magis penetrat: ideo sua actio minus viget. et sic terminatur pars de saporibus. ¶ In hac pte octo vult inq̄re sū numerū saporū: et p̄t mo querit vtrū vinctuosum multum nutrit: et videtur qd sic. Nutrimentū est ppter cōstruatiōem vite. sed dicit p̄s in libro de morte et vita: qd illud qd est causa vite est hūmidū vinctuosum aerū nō valde ficeabile: sed vinctuosus est hūmō aerēum cū. ergo maxime cōstruatur vitā: sed omne qd maxime cōstruatur vitā maxime nutrit: ergo vinctuosum maxime nutrit. Ad oppositum est bec ratio. In hūmō quod tarde digeritur et locū digestiōnis refugit: maxime nutrit: sed minime: sed vinctuosus est hūmō: qd supernat a stomacho: ergo vinctuosum minime nutrit. Ad hoc dicendū qd sapor: dulcis maxime nutrit. et post omibz alijs magis nutrit vinctuosus: sed minus q̄ sapor dulcis. Ad rationem dicendū qd duplex est vinctuosus. Quoddā est proportionale nature humane: sic est vinctuosum in sanguine: et tale corpus humana cōstruatur. Est aliud vinctuosum quod est in cibo qd natum est cōuertit ad humore: aquosus calorem extinguentē: et nō est illud in quo potissime vita cōstruatur. ¶ Secūdo supposito qd vinctuosum maxime nutrit post dulce: queritur vtrū magis nutrit naturaliter vel accidentaliter: et dicitur multus nutrit naturaliter qd cito cōuertitur ad nutrimentū: et foras sanguinis: et parū immoatur in mēbris: multum autē nutrit accidentaliter quod non cito cōuertitur: tur et multum in mēbris immoatur et offenditur qd multū nutrit naturaliter: qd omne quod est calidū et subtilis substantiē: passium maxime: et maxime cōuertibile: multū nutrit naturaliter: sed vinctuosum est hūmō: qd de facili patitur a calore naturali: multū nutrit naturaliter. Ad oppositū dicit ysaac qd plus vinctuosum cōpēt nō volentibus cū sōdare sanitatem: sed volentibus sōdandū et vigorem mēbris: ut adipsū: vinctuosum multus nutrit accidentaliter. Ad hoc dicendū qd vinctuosum multū nutrit accidentaliter. Ad rationem dicendū qd aliquid dicit multū nutrire vel parū tripliciter. Vno mō ppter grossitiem sue substantiē tar

de conuersionis ad sanguinem: vt carnes bouine et cōsumpta. Secūdo modo ppter sui qualitatem: q̄ multum repugnat calori: et sic res frigide tarde conuertuntur: et parti nutrire naturaliter. et hīs duobus modis non parū nutrit vinctuosum. Tertio modo qd ppter fugā loco digestiōnis tarde digeritur: et sic p̄o: vinctuosus tarde et parū nutrit naturaliter. ¶ Tertio queritur quod plus saturat: an vinctuosus an dulce: et offenditur qd dulce: quia omne illud plus saturat cū plus maiō quantitas attrahitur a mēbris: et dicitur imo: plus repler: sed dulce est hūmō: ergo dulce plus saturat q̄ vinctuosum. Ad oppositum est bec ratio. omne illud qd plus saturat: eius parua quantitas plus replet et virtutē appetitiū plus defecatur: qd tunc est perfecta saturatio quā non viget amplius appetitus. Ad hoc dicendū qd aliquid dicitur saturare plus dupliciter. Primo modo: quia plus saturat replēdo p̄bāstia replētiōe: et sic vinctuosum plus saturat. Alio modo: qd tarde saturat et multū replet. pp̄ t̄r sui delectationē: sed tamen multū immoatur sua saturatiōe et tarde recedit: et sic dulce multum saturat. ¶ Quarto querit quod sit magis proportionale cōpletiōni humane: an vinctuosus an dulce: et videtur qd vinctuosus. maiō est repētia in completionē et substantiā: et in substantiā tantū: sed in vinctuosus est repētia in completionē et substantiā: quia fundatur in substantiā subtili vel medicioris: in dulci fō est temperamentum in completionē solum: qd fundatur in grossa substantiā: sed ppter maiorem vel minorem temperantiam dicitur aliquid plus vel minus esse proportionale et vicinum completioni humane: ergo vinctuosum plus proportionatur illi qd dulce. Ad oppositum est auctoritas ysaac dicens qd dulce maxime nutrit ppter vicinitatem completioni humane. Ad hoc dicendū qd dulce plus vicinatur completioni humane. Ad rationem dicendū qd completio vinctuosus non est ita temperata sicut completio dulcis: qd eius cōpletiō est in fine ficiū gradus: completio fō dulce in medio ficiū gradus. Item quibus fundatur in grossa substantiā: tamen gratitudo nutrimentū nature humane nō repugnat: quia oportet vt non trimentum sit grossum et conuertibile: et quo debet cōpletiō hūmana nutriri. ¶ Quinto queritur quomodo vinctuosum dicitur grossius et nutrimentū facere grossum: qd: nihil qd fundat in substantiā subtili vel medicioris dat grossum nutrimentum: sed vinctuosum est hūmō: ergo nō dat nutrimentum grossum. Ad oppositum est qd dicit ysaac. Ad hoc dicendū qd grossum dicitur multipliciter. primo modo aliquid dicitur grossum: quod est grossius in actione vt est pōticiū: et est grossum in passio vt qd de difficili patitur: et est grossum in substantiā qd ad sanguinē grossum conuertitur. vinctuosum autem dicit facere nutrimentū grossum: quia conuertitur in sanguinē grossum indigestum. ¶ Sexto queritur quomodo vinctuosus cito cōuertitur ad calorem exteriorem: et nō cito ad calorem interioem: vt oleū rō. et similia. et videtur contrariū: qd: Autem docet pbare medicinas per comparationem ad res exteriōes: vt medicina que cito exteriū inflammatur calida debet dicit: sed vinctuosus de facili conuertitur ad calorem exteriōem: et de facili inflammatur: et de facili debent conuertit ad calorem nostri corporis interioem. Secūda ratio bec est: dicit ysaac qd sicut pip̄ et oleū et similia cito conuertuntur ad calorem exteriōem: sic vinctuosus cito cōuertitur ad calorem naturalem vel naturalem nostri corporis. Tertia ratio bec est: dicit ysaac in libro febrium: qd illud qd forte agens facit in paruo tempore et calore forti: hoc dicit calore: debilis in magno: hīs calor nostri corporis est debilis respectu ignis: ergo quod potest calor: ignis in paruo tempore: potest calor nostri corporis in magno: ergo cū calor: ignis potest vinctuosum conuertere in paruo tempore: et calor nostri corporis potest it: hūmō cōuertere in magno: ergo vinctuosum poterit per longū tēpus conuertit ad calorem nostri corporis. Ad oppositum est qd dicit ysaac. qd plus oleum cito inflammatur a calore ignis: nō tamē necesse est qd inflammatur a calore nostri corporis. Ad hoc dicendū qd cōstruatur a calore ignis. Ad hoc dicendū qd cōstruatur a calore ignis: quod cito conuertitur ad calorem nostri corporis: qd sic p̄t et

feſtuce dicentē calida: z cito cōuertentur ad calorem nō ſm coſpis qđ falſum eſt. Siñ eſt de vinctioſis: z ſoluit ſa. q: calo: noſtri coſpis debilis eſt z groſſus: z ideo nō hñ il la cōuertere z diuidere. ppter ſuſ groſſitatem: neq; inflām mare ppter ſuſ debilitatem: ſed calo: ignis fortis eſt ſub tilis: z ideo poteſt illa diuidere z cōuertere. Ad ſecundam rationem dicendū q: ſi agēs forte z debilis ſint euſdem vir tute: veri eſt q: illud qđ forte agit poſſit conuerti ad vtrūq; z. oñimodo illud ſuper qđ agit poſſit conuerti ad vtrūq; z: ſic nō eſt de oleo. Unde dicimus q: ſi calo: noſtri co: poſis fuerit debilis alteratur p oleū: ſi fuerit fortis calo: nō immutabitur: ſed conuertit oleum ad ſui naturam. Unde nō eſt bonum ponere oleum ſupra criſpū: quia cito inſiñ a matur ppter calorem fortem. ¶ Septimo queritur ppter quid vinctioſum cum eſt calidum z humidum: conuertatur potius in humoſem pblegmaticū q: ſanguinem. vi detur enim contrarium: vnum qđ eſt quale in poteſtia: tale eſt quando viciat de poteſtia ad actum: z omne qđ immu ratur habet poteſtatiū ſimilitudinem cum eo qđ ipſum immutat: ſed vinctioſum eſt calidum z humidum in poten tia z etiam actu: ergo quando viciat ad actum: debet eſſe calidum z humidum: ergo et ipſo debet generari humo: ca lidus z humidus z nō pblegmaticus. Contrarium dicunt au tēores q: vtrētes vinctioſis pblegmaticū ſunt. Ad hoc dicen dū q: frequentius in pblegia conuertitur. Ad rationem di cēdam q: in vinctioſo eſt vna natura calida z humidā: z ſm hanc poteſt conuerti ad ſanguinem. alia eſt natura ſm q: lo cum digeſtiōnis reſugit: z ideo cōuertitur in humo:ē pple gmaticum indigeſtū.

¶ Circa ſcōm pcedit hoc mō: z queritur de amaro: z que ritur de contrarietate inter pbm z medicos. Dicit pbm in libro de ſenſu z ſenſato: q: dulce z amarum ſunt extrema ſa por: z ſapores medij cōſtituuntur ex illis. medicū vero ponūt q: ſunt duo ſapoz: pncipia: pōticū: z inſipidū: z videtur q: ſapoz: dulcis z amarus ſunt pncipia. In vnoquoq; obie ctuū eſt vna pncipa cōtrarietas: vt in genere colorū: albi z nigrum: ergo in genere ſapozū eſt vna pncipa cōtrariē tas: erunt duo extrema et quibus medij ſapozes cōſtitu ſunt: ſed illa maxime ſunt cōtraria que maxime a ſe differūt. talia vero ſunt dulce z amarum: ergo debet eſſe pncipia: quia que ſunt extrema in illo genere ſunt pncipia. Secun da ratio hec eſt. in quolibet genere obiectoꝝ eſt vnū ſicut natura aliqua: z alterum ſicut pncipiat: vt album eſt habitū: z nigrum nūl aliud eſt q: pncipiat: albi: ergo in genere ob iectozū gūſus vnum eſt ſicut habitus z natura: z alterū pncipiat: ſed illa que ſunt pncipia in genere obiectoꝝ quo rum vnum eſt natura: alterus pncipiat ſicut dicit philoſophꝝ q: ſicut ſe habet album ad nigrū: ita ſe habet dulce ad ama rum: ſed album z nigrum ſunt pncipia in genere colorozū: ergo dulce et amarum erunt pncipia in genere ſapozū. Tertia ratio hec eſt. dicit philoſophꝝ in eodē libro: q: ſicut ſe habēt res ſm ordinem nature: ſimiliter ſe habent ſm or dinem ad virtute anime: ſed apud virtute anime ſenſū biles dulce z amarum ſunt pncipia: z alij ab illis cōſtitu ſunt ſic et extremis: ſimiliter ergo apud rerū naturā: ſed illa extrema ſunt pncipia: ergo dulce z amarum ſunt pncipia omnīū ſapozū. Ad oppoſitū: dicit ſa. q: ſapo: dul cis nō eſt pncipij. z vſaq; q: ponit q: pnticus z inſipidus ſunt duo initia ſapozū. Ad hoc ſoluit quidā dicēdo q: ſa poroz dupliciter cōſiderantur. Vno mō ſm viā nature: z ſic ſapoz: pnticū z inſipidus ſunt pncipia ſapozū. Alio mō p cōparationē ad ſenſus: z ſic amarus z dulce ſunt pncipia. Illōs aſt dīcamꝝ aliter: q: duplex eſt cōſideratio in ſapozibꝝ: Vna eſt ſz quā habēt ſapozes ſtati in gñe ſuo cōtrarietatis naturalis: z q: in omni cōtietate ſunt duo extrema maxime adinuicem diſtāta: z oſia alia et bis cōſtituuntur: ſic ſunt pncipia dulce z amari. Alio mō poſſunt cōſiderari a parte ſue generatiōis: nō ſm q: media et extremis generantur: ſed ſm q: ex natura ſua originaliter generantur: z ſic illi ſapozes qui plus accedunt ad naturam ſuam: ſunt pncipia: z quia materia omnium ſapozū eſt aqua vel terra: ideo pnticū z inſipidus cum plus accedit ad naturam ſuā: ſunt pncipi

pia: z hoc modo ſoluendum eſt de colore. ¶ Secūdo queritur vtrū amari plus habeat caliditate intertam q: ſiccitate: et videtur q: magis habeat ſiccitate intertam: q: omnis qualitas que non habet reſiſtentiā plus intenditur q: illa que ha bet reſiſtentiā: ſed ex pntico generatur ſapo: amarus: ſed caliditas habet magnā reſiſtentiā vt frigiditatem que eſt a pre materie: ſed ſiccitas nullo modo habet reſiſtentiā: ergo plus debet eſſe in amaro et pntico ſiccitas q: caliditas. Secūda ratio hec eſt. illa diſpoſitio magis debet intendi ad quā plures cōcurrunt cauſe intentionis: ſed ad amari gñatum ex pntico cōcurrunt ſiccitas pōtica z ſiccitas agētis: ſz a pte caliditatis: cōcurrunt vñ ſolū: vt caliditas agētis: q: ſiccitas magis b: intēdi: z maio: eē in amaro q: caliditas. ¶ Dicitur vtrū dicit vſaac. ſ. q: amari plus eſt calidū q: ſiccū: q: eſt ca lidū in tertio: in ſcōo ſiccū. Ad rōnes dicendū q: pcellus nō eſt talis: ſicut pbāt rōnes: ſz pōne: hz natura groſſam pge lata: z tamē pot diſſolui z mollicari: qñ vō dicit ad amari diſſoluit vtrūque. ſiccitas vero viciat ppter duriciem z caliditatem: z in illa diſſoluitur: z nō ſiccitas remittitur: z caliditas intenditur. Si vō cū illa caliditate introducat ſiccitas: iā eſt a pre ponticitatis z nō amaritudinis. ¶ Tertio queritur quō in amaro eſt pnticū: z vt dicit pōticus ſequitur naturā frigidā: ſed amari hz natura calidā z ſicca: ſz ſapo: ſimplex nō cōponit ex amaro. Secūda rō hec eſt. Vtrū ſapo: in quo cōcurrūt duo eſt pnticū: z nō ſimplex: ſz ſapo: amarus: eſt ſim plex: qñ cōponit ex pōtico. Dicitur vtrū dicit vſaac. q: ſapoz amarus formachū pōtat: ppter pōticatē ſibi admixtam. Ad hoc dicendū q: ſapo: pōticus amari nō ſed: z eſt ſim plex cū amaro: q: amarus fundat in groſſa ſuba q: eſt pōtica vel ſtipitica: ſz nō puenit ad tantā pōticatē: quāta eſt in pō tico. vñ hz natura inchoſua: neq; ad tantā ſiccitate: ſz ad illā q: eſt neceſſaria: z hec eſt ſtipitica: z ita ad naturā ſtipitica vnit. Ad rōnes dicendū q: ſtipitico duplꝝ cōſiderat. vno mō vt eſt vnū ſapoz: ſz alio diuſus: z ſic nō cōcurrūt cū amaro: alio mō d: diſpo que eſt in eſt ſiccitate z humiditate terre ſtri: cōſiſtens: z hoc mō nō repugnat cū amaro.

¶ Circa tertij pncipiale ſic pceditur: z dicitur de acuto: z pmo querit qđ minꝝ cedat ſi nutritiō: amari: nō accu ſit: q: ppter qđ plus inſeſtat quāti amari q: acuti: z oſten dit q: ſapo: amari minꝝ moleſtat q: vnum: pōticatē a nutritiōe to q: acuti: alie eſt ſapo: mini moleſtat q: a nutritiōe deſi cū q: mini? recedit a tēpamento: ſz ſapo: amarus mini? rece dit a tēpamēto q: ſapo: acuti: ergo mini? inſeſtat gūſū z magis nutrit. Ad oppoſitū eſt hec rō: ſapo: q: maxime nu trit eſt dulcis: ergo ſūū ſcium magis inſeſtat z mini? nutrit. ſz hie eſt ſapo: amari: q: magis inſeſtat z mini? nutrit: z ideo querit quare in ſapozibus amari nō delectat natura: ſz in acuti delectatur: z illis vtrum in ſalſamētis: z nō alijs. Ad hoc dicendū q: in ſapozato duo ſunt cōſiderāda. ſapo: z complexio. A parte vero ſapozis ſapo: amarus eſt in vtre riori gradu q: acutus: quia eſt in quarto: ſed a parte cōple xionis contrario. Vel aliter dicendū q: in ſapozē amaro eſt calo: cum groſſa ſubſtātia: z ideo maiorem z fortio rem facit impreſſionem: ſed ſapo: acutus fundat in ſubtili ſuba, iō nō tm inſeſtat. Vel aliter dicimꝝ q: in ſapozē amaro eſt ca lo: cū groſſa ſubſtātia ſecūta: calo: añ nō deputat illa: z ideo concipit quādam bobilitatem: z ideo multum in ſeſtat: ſed in acuto eſt ſubſtātia pura ſubtilis: z calo: ma ior: et acumen: z ideo concipit quādam aromaticitatem: p quam allicit gūſum quo nō contingit in amaro: et ideo q: gnoceſt ſapo: amarus q: acutus. ¶ Quarto queritur vtrū in ſapozibus plus inſeſtat a parte ſapozis ſapoz: ama rus magis inſeſtat q: ſapo: acuti: ſed a parte complexio nis contrario: z videtur q: hoc eſt falſum: quia ſapo: eſt ſeꝝ quela cōplexiōis: z ideo firmat ſuā ſpecie z intēſio cōplexio nis eſt cauſa intentionis ſapozis: q: per eſt cētū ſi ſapo: eſt in tenſus z cōplexio: ſicut intendit a parte ſapozis: ita a parte cōplexiōis. Ad oppoſitū eſt qđ videmꝝ: q: vno: eſt a ma ius excedens cōplexio p minus. Ad hoc dicendū q: ſapo: ſequit cōplexionē: z ad intēſionē cōplexionis ſequit inſeſtat ſapozis: ſed in ſapozē ſunt duo. ſz in ſi eſt vtrūque aut vñ inſeſtat gūſū: z ſi amari plus inſeſtat q: acuti: eſt autem

aliud per qd cōplexione ledit z suā impressionē figit: z sic plus excedit sapor: acutus q: amarus: q: dulcis cōtinuatem lingue: gradus vō distinguuntur a parte leuionis: z q: acutū plus ledit q: amari: ideo in vltorio gradu ponitur q̄ ama rum: z sic patet soluto ad questia.

¶ Actio. xix.

¶ De odore ciborum. Capit. xvij.

In odorandis cibis discordati sunt antiqui. Quidam enim dicunt bis itidem discerni si cutur saporibus predictis. Alii nullā in odorandis discretionē esse iudicāt. Alij cōfirmāt aliquā esse significantiā etiā si nō possumus per eā aliquan do certificari. Quidā itidē odoratu testatur percipi sc̄ cutur ex predictis saporib⁹: z dicitur se videre tantidē odoratum in bis odorandis facere: quātum saporē in gustandis. Non enim acuta z acetosa minus odoratu q̄ gusta percipiuntur: vnde certificaerūt suū ad vtrūq; intellectū. Obuiatē bis taliter videtur refragari. Fundamētū inquit quō innititur hec ratio non est solidū: z ppositio quā fulcitur debuit questio: falsificatur hoc modo. Cum enim cibaria acetosifitā z acuminū assimilaretur: z discretis ea odoratu percipi sicut acetosa: z acuta affirmaretis: neq; nega re possitis quin actiōes acetosifitāt z acuminis nū bī aliud q̄ punctura quedam z incisio in sensu sint, hec autē odoratu nō attinerēt: sed potius tactu. Vn nīs enim sensus suū habet propriū actum sibi: sicut videmus: q; vltus discretionē colorū z figurarum habet: auditus vocū et sonorū: odoratus fumosorū odorato: tactus inuicē puncturionū z similia. Quis quisq; vō hōiū sensum mēbra habet suis officijs de stinata excepto tactu: qui in omnibus est mēbris officiālibus: vnde z oculus sentit colores: z formas natu rali ter z substantialiter. sentit z mensuras et incisū ras propter virtutē tactualē neruoz in se habitoz, Constat ergo q; vnde sentit colores z formas: non sentit mensuras z incisuras. L olores em̄ figuraz ex virtute sua visuali cōcipit. Incisura vō z mensurā ex sensibilibus suis neruis: videmus em̄ mensuram colorū oculū sentire: et si clausus sit neq; videat: sed potius tactu sentit qd sit. itidē z lingua aures z nares hoz quodlibet sentiūt: id est quoddā p̄pitiū ad qd po sita sunt. Sentit etiā z pter idē calidū frigidū motu rā p̄cturā z similia tactib⁹ neruoz suoz sensibily. P̄dālā ergo sit q; si nares acumina sentierit z acetosi tates: nō er̄ p̄pitiū suo sensu naturalī sentiūt: s; potius er̄ tactu neruozū in eis cōtōto: vñ ppositio no stra enervat q; nō attribucida cat naribus.

¶ Expleto z factio q̄ sit inuestigatio dicitur per saporē z ipsoz virtutes z actiones. In hac parte agit de inuestiga tione dicitur p odores z ipsoz virtutes z actiones. Quidā hęc autē pars diuidit in duas: in quaz prima agit de natura isto rum odor z actionibus ipsoz: z de natura sumi. In sc̄da vō s; in hac: Signa vō vniuersalē q̄ ostēdit. In quaz p̄ma agit de natura odorū. In sc̄da. s; in hac: Sum⁹ generaliter o uidit replerēt zc. agit de actib⁹ sumi qui est substantia fe res odores. P̄dima autē pars diuidit in duas. In quaz p̄ma tānt tres opinionēs antiquoz circa actiones odorū. In sc̄da. s; in hac: Quidā itidē odoratu testatur percipi sicut ex pre dictis zc. psequit duas ipsaz: p̄mā z tertīā: z secundā pro se q̄ negligit ppter manifestatiōē impossibilitatis. P̄dima autē pars nō diuidit. Sc̄da autē diuidit in duas: in quaz p̄

ma psequit vnā opinionē. In sc̄da. s; in hac: Quid autē bant eis significantiōē dicitur q̄ odoratu zc. psequit sc̄dam. P̄dima autē pars cū p̄ma parte capituli spectat ad presentē ipe culationē: z sic in p̄sentē lectione sunt vbe partes. In quaz prima assignant tres opinionēs circa actiones odorū. In quaz cūda psequit p̄pitiā. Sc̄da autē pars diuidit in duas: in qua rum prima psequit illā opinionē ipsam cōfirmando. In se cunda: s; in hac. Obuiantibus taliter videtur refragari, p̄sequit ipsam cōfirmationē cōtrarij improbando.

¶ Circa primā partē se p̄cedit dicit q̄ circa odo. idēz cū bos diuertitū sunt antiqui: z tres fuerūt opinōes. P̄dima q̄ cūbi per odores discernuntur sub tanta certitudine si cut per saporē. Sc̄da q̄ ad discretionē saporū nullo mo do cōferūt odores. Tertia q̄ ad eorū discretionē cōferūt: sed tamē nō habēt tātā virtutē eorū saporē: ppter incertu dinē odorū: in nobis. z h̄ opinio est certa sicut vera. ¶ Circa p̄mā partē sc̄da parte sumi opinioē psequit cōfirmando dicit q̄ ponitōr illā opinionē talē habet rōnē: sicut p gustū differētias cibozū per saporē discernim⁹: sic per odoratus differētias eoz p odores discernim⁹: sed p gustū mediātib⁹ speciebus sapor. cibos sub certitudine discernim⁹: q̄ sicut spe ciebus odorū cibos sub certitudine discernim⁹. Illa autē z acetosum in cibis nō minus odoratu q̄ gusta percipiunt.

¶ Circa sc̄dam partē induit iprobationē huius opinioē z tria intendit. P̄dimo intendit q̄ ex falsa intētiōe p̄cedit dicit q̄ dicitur illi opinioē si improbāt ipsam dicitur sum damentū esse falsū. Itā ad ipsos dicitur eoz sicut aut tū z cōsimiles debēt olfactu percipi tactu acetosa: z alte ad gustū p̄ntēs gustū: s; nō possunt negare quin actiōes hā rū discretionē ad tactū p̄nēat z nō a olfactū. P̄ndit hoc in mensura q̄ ab ipsis p̄cedit ad eis p̄nter. Sc̄do pbat hoc dicens q̄ vniuersū sensū respōdet p̄pitiā alteratiō: actio est p̄pitiū obiectū in vna. Inetate cōstituit: z p̄pitiū organū pter tactū q̄ in qualibet corp̄is mediātib⁹ neruis expulsi est: s; olfactus est vnus sensus: q̄ ei hoc respōdet: q̄ solū odo rē participet z nō p̄dicitas actiōes: s; incōsensū olfactum z cibos z cōsimilia. hoc autē p̄s in vna. Itā oculū cognoscit co lores z figuras per visum: motus autē colligū cū sentiat clausus cūsensū cognoscit per tactū. z similit̄ est de quoli bet alio sensu z organo. Tercio addit incōsensū dicit q̄ per bis p̄ q̄ illa opinio attribuit olfactū dispositiōē q̄ in mo cōperit: s; tactū. Hęc bis aietalis est ratio. Nullus obie ctū qd nō cōuenit sensū alius opatur ad discretionē cūbi p̄ sentis illi: s; actiōes acuti z acetosi q̄ sunt puncturā z mosi dicator cōsimiles nō vniuersū olfactū p̄nter: s; nō operā tur ad discretionē cūbi per olfactum: sed illud quod ad di scretionē cūbi opat nō est olfactū respōdēs: sed alia disposi tio tactū respōdēs. P̄t autē dicit q̄ iprobatio hui⁹ opinioē cū sit tria p̄mo opinio sit opinio sc̄da ponēs: q; nullo mo do odores ad discretionē cibozū opent: q̄ cūmo p̄mo est. Tria autē est materia iter illa. ¶ Circa p̄t ista fer indurim. P̄dimo est qd sit odor. Sc̄da est vtrū alī possit nutrirē odorū: Tercio est vtrū ip̄sū alī nutrirat odorē. Quartū quō spūs vitalis z calor: naturalis possint nutrirē aere attra cto. Quintū quō odor immutē sensū. Sextū de his q̄ viciat ista q̄ odor: sit fumosa substantia corporea: in abo sunt vbe sub stātie. Vna est substantia hūida: de q̄ dicit p̄s q̄ sapor: vbi di. Alia autē est substantia vaporosa siccata: quā dicit p̄s q̄ odor: est fced. odor vō nihil aliud est q̄ substantia vaporosa: z s; ois talis substantia est fumus: q̄ odor: est substantia fumosa corporea: nō est q̄litas. Sc̄da hōc odor: est nihil aliud est q̄ euaporatio fumosa: sicut dicit p̄s in lib. de sensu z sensu to: q̄ zc. Tertia hōc odor: est om̄ illud p̄ cui⁹ actiōnē calidē: zua potātiō recipit maiorē subtilitāte: vñ minorē z puritate a calore: p euaporatiōē resolutū est subū fumosa: s; odor: est h̄mōi: q̄ est substantia fumosa. Quarta hōc odor: est om̄ illud qd nutrit substantiā corporeā subtilem: est substantia calidior subtilis: s; odor: est h̄mōi: sicut dicit sc̄da. q̄ odor: nutrit sp̄ ritū animalē: ergo est substantia subtilis z nō qualitas sola. Ad opostum est hoc ratio: om̄ inter fcs passionē sensuū bus est passio vel passibilis qualitas: sed odor: est h̄mōi

dis; eſt paſſio vel paſſibilis q̄litas. Secũda rō hec eſt: dicit Auic. q̄ ea que ſenſu peracurunt ſunt de genere accidentiũ: q̄ ſubſtãtia ſolo intellectu cognoscitur; vel illa ſunt de genere quantitatis; ſi ſpectat ad ſenſus omnes; vel ſunt de genere qualitatũ; ſi ſpectat ad ſenſus particulare; ſed de genere qualitatũ; ſi ſpectat ad ſenſus particulare; ſed q̄ odo eſt tale quid q̄ eſt qualitas. Ad hoc dicendũ q̄ loq̄ quendo p̄ odo eſt odo. Vno modo a parte ſue nature formalis; ſi eſt odo; q̄ ſi immutat ſenſum. Alio modo a parte ſubſtantię deſerenda odo; ſi odo; ſi fumus ſubſtãtia lã qualitã deſerã. Ad ſcõm dicẽdũ ſicut dicit Aſal. In cõp̄ modo ſi; ſubſtãtia ſubtili calida; ſi fm̄ q̄ dicit Aſal. q̄ a corde procedunt duo ſubſtantię: quarum vna eſt calida & ſicca; et hec eſt ſpũs alia eſt calida & hũida; & hec eſt caloz naturalis. Similiter ſpũs eſt ſubſtãtia calida; odo: v̄o rōne calidita; eſt ſpiritus q̄ forat rōne q̄ ſubſtãtia ſubtilis iplũ nutrit. Cũ ſic rōne ſi; procedit: r̄ querit vtrũ odo: nutrit vel non; loquimur de odo: fm̄ q̄ eſt ſubſtãtia deſerenda odo; ſi videt q̄ odo: nutrit ſi. nutritẽ ſi q̄ ſimilitudinẽ nutritẽ cũ nutriti fm̄ Aſal. ſed ſunt quedã membra que ſunt calida & ſicca ſicut odo; q̄ odo: maxima habet ſimilitudinẽ & proportionẽ cũ illis mēbris; ſed omne tale h̄ nutrit; ergo odo: habet nutritiã illa mēbra cum quibus habet ſimilitudinẽ. Secũda ratio hec eſt: odo ſunt cauſe p̄pter quid aliq̄d non habet nutritiã. Quia eſt ſimpliatas ſicut eſt in elemẽtis. Secũda eſt diſtantia ad corpus humanum; ſicut eſt in mixtis; q̄ q̄d caret h̄is p̄ nutritiã; ſed odo: caret ſimplicitate; q̄ conponitur ex quatuor; elemẽtis. Similiter multum appropinquat ad corpus humanũ; q̄ eſt fumus reſolutus a nutrimento; q̄ odo: nat̄ eſt nutritiã. Tercia rō hec eſt: in nu trimẽto eſt q̄dã ſubſtãtia ferens ſaporẽ; & hec eſt humida; & eſt alia ferens odo; & hec eſt ſicca; & vtrũq̄ eſt paſſio nutritiã; ſed illa ſubſtãtia q̄ deſert ſaporẽ nutritiã; q̄ ſi illa que deſert odo: poteſt nutritiã. Ad oppoſitũ eſt hec rō: oẽ nutritiã alia fm̄ p̄m̄ d̄ eſt groſſius ſolidũ & imbibibile; eo q̄ membra ſunt ſolidã; ſi nullus odo: eſt h̄m̄o; ergo per odo: nõ poſſunt nutritiã; & hec ratio eſt p̄bi. Secũda ratio hec eſt: odo: ſi nutrit aut pot̄ ſi; ſe aut ex cõmitione ſui eſt acere; ſi q̄d per ſe nõ nutrit videt; q̄ om̄e q̄d nutrit vltre rōne digeſtũ ſubtiliaſ plus; q̄ vltre rōne digeſtionẽ odo: de uenit ad tantã ſubtilitatẽ q̄ p̄portionẽ nõ h̄bit in natura humana; q̄ cũ in principio p̄pter ſui ſubtilitatẽ non poſſit cõuertit multoſortius in fine nõ habebit quẽrit ad membra. Itẽ q̄ mediãtẽ aere nutritiã videt hoc eſt fallum; q̄ nullus ſimplex h̄ ſufficiãtẽ cõpoſitionẽ & groſſitẽ neq̄ ſufficiãtẽ vicinitatẽ cũ hũana natura ad h̄ q̄ nutritiã ſufficiãtẽ; ſi odo: eſt ſimplex; q̄ odo: p̄ natura aeris nõ nutrit. Tercia ratio hec eſt: odo: ad mēbra nutritiã nõ fertur; ſed fert cum aere ad corvel attrahit a cerebro; ſi nihil q̄d nõ fert ad mēbra nutritiã habet nutritiã; ſed odo: eſt h̄m̄o; q̄ odo: nõ habet nutritiã; & hoc etiã dicit p̄bi q̄ impoſſibile eſt alia odo; nutritiã; ſaporẽ; ſi nõ nutrit. Ad rationẽ dicendũ: q̄ ad h̄ q̄ res nutritiã nõ ſoli requirit p̄portio quãtũ ad cõplecionẽ ſed etiã ſubſtãtia p̄portionalis; ſed odo: nõ eſt ſubſtãtia groſſa; quãtũ vincit a parte cõplecionis; nõ tñ a parte ſue ſubſtantię. p̄pter ſui ſubtilitatẽ. Ad alã rōne dicendũ q̄ deſert nutritiã eſt duplex caũ; prima: v̄o puãto cõditionũ nutritiãtẽ reſpectu cõplecionis hũana; ſed ſubſtantię habet puãtũ; ſi in odo: deſert cõpoſitio & habilitas ſubſtantię. Ad aliud dicendũ q̄ ſaporẽ nutritiã; q̄ eſt ſubſtãtia groſſa q̄ eſt p̄portionalis mēbris; ſed odo: eſt ſubtilis & nõ p̄portionalis mēbris; eſt ideo non nutrit.

Cũ circa tertium proceditur hoc mō: querit vtrũ ſpũs ani malis in cerebro cõtenens odoibus nutritiã; & oſtendit q̄ nõ om̄e illud quo nutrit ſpũs eſt ſolum prius digeſto & conuerſo in naturã ſanguinis; q̄ ſicut ex groſſiorib̄ partib̄ ſanguinis & nutritiãtẽ ſi mēbris vel pars mēbris; ita ex ſubtilioribus gñant ſpũs; ſi odo: niſi p̄t cedere ſi partes nutritiãtẽ vel nutritiã ſicut p̄batũ eſt; q̄ nõ poteſt ſpũs alialis odoib̄ nutritiã; ſi nutritiã nutrit ex tali re que reſoluit ex maſſa ſanguinis; ſed talis eſt ille q̄ attrahit extra ad cerebrũ; & er

go ex aere attracto nõ poteſt nutritiã. Scõda ratio hec eſt: oẽ q̄ nutrit fertur ad loci digeſtionẽ; ſi odo: q̄ eſt extra immediate attrahit ad cerebrũ; & nõ ad loci digeſtionẽ; q̄ odo: ex tra attracto nõ poteſt nutritiã. Tercia ratio hec eſt: eũdem eſt vniquodq̄ ex quibus nutritur; q̄ er illo q̄ odo: nõ habet ſpũs generari ex illo nõ p̄t nutritiã; ſed ipſo ex odoib̄ nõ p̄t generari; q̄ neq̄ nutritiã. Probatio minoris; q̄ ſpirit̄ ex nullo nutrit niſi ex illo quod eſt in corde per vitreõẽ ſubtiliationẽ; ſed odo: nõ eſt in corde; ſed attrahit ad cerebrũ; ergo ex odo: extra attracto nõ p̄t ſpũs alialis nutritiã. Ad oppoſitũ eſt hec ratio: dicit Aſal. In megategem. in .n. parti ricula; q̄ ſpũs alialis quĩ eſt in cerebro nutritiã & augmẽtatur odoatu; ſpũs v̄o vitalis nutritur ex aere attracto p̄ poros ad ipſum; q̄ odo: eſt cũ nutritiãtẽ. Scõda rō hec eſt: q̄ nutrit nutritiã p̄ p̄portionẽ & ſilitudinẽ; & eſt ſimilitudo in cõplectio ne & ſubſtãtia; ſi odo: multũ ſpũ vicinal; q̄ eſt ſubſtãtia calida vaporoſa; ergo habet ipſum nutritiã. Tercia ratio hec eſt: quod attrahit ab alioquo p̄pter ſui ſimilitudinẽ naturẽ eſt nutritiã. ſed ſicut dicit Auic. ſpũs gaudẽs odoibus tra h̄it ad ſe odoes; p̄pter ſimilitudinẽ quã h̄z cũ illis; q̄ ſpũs natus eſt nutritiã ex odoibus. Quarta ratio hec eſt: q̄ ſicut ſe habet fumus ignis ad fumũ cãdẽ ſemertinent; ſic ſe h̄z ſpũs ad odoem; ſi ignis deſcendit ad candellam ſemertinentam; vt fumo illo nutritur ſicut paret; q̄ ſpũs ſimiliter deſcendit ad odo: vt ex illo nutritur; q̄ ſpiritus odoibus non nutritur. Quinta ratio hec eſt: tria ſunt in copore: membra ſolida; ſpũs & caloz; mēbra v̄o ex groſſiorib̄ partib̄ nutrimentũ nutritiã que ſunt p̄tes ſolide calidẽ & ſiccẽ; q̄ caloz ſimiliter ex partib̄ ſibi p̄portionalibus habet nutritiã; vt vncuoſitate ſanguinis q̄ eſt calida & hũida; q̄ ſpũs ſimiliter nutrit ex partib̄ ſibi p̄portionalibus; ſi illud q̄ eſt in nutrimento ſibi p̄portionalis eſt ſubſtãtia ſubtilis vaporoſa; ſed h̄m̄o eſt odo: ergo cũ ſpũs ſit h̄m̄o; q̄ odo: habet nutritiã. Ad hoc dicendũ q̄ ſpũs alialis ex odoibus attrahit nutritiã & cõfor tatur. Ad rationẽ in cõtrãriũ dicendũ; q̄ nutrimentum eſt dexter pulp. quoddã eſt p̄ cõuerſionẽ in humoſem & ſanguinẽ & hũiditatẽ; ſi ex groſſis partibus nutritiã mēbra nutritur & generant; & ex ſubtilioribus partibus nutritiã eſt ſi nõ dicimus q̄ ſpũs nutritiã odoe. Eſt aut aliud q̄d eſt cõfor tatio; reſocillatio; vt p̄cedente digeſtionẽ & conuerſione que ordinatur ad groſſum nutrimentũ; & ſi ſpiritus alialis habet nutritiã odoibus.

Cũ circa quartũ proceditur hoc mō: querit vtrũ caloz naturalis & ſpũs vitalis nutritiã aere attracto ad cor; & oſtendit q̄ nõ. nullũ ſimplex cõuertit in mixtũ; & p̄pter hoc nõ poteſt ipſum nutritiã; ſed caloz & ſpũs vitalis eſt ſubſtãtia mixta calida & hũida vel ſicca; ſed aer eſt ſimplex; q̄ nõ poteſt illi nutritiã. Scõda ratio hec eſt: dicit Auic. oẽ q̄ nutrit eſt in tũ reb̄ nutritiã; ſi elemẽta maxime diſtãt a natura hũana ergo nõ nutrit caloz neq̄ ſpũ vitalẽ. Ad oppoſitũ eſt hec ratio: cũ q̄ aer ſit elemẽtũ nõ p̄portionalis q̄ p̄plexũ hũanẽ; ergo nõ nutrit caloz neq̄ ſpũ vitalẽ. Ad oppoſitũ eſt hec rō: dicit Auic. q̄ caloz naturalis & ſpũs nutritur; & dicit Aſal. q̄ ſpũs vitalis nutrit ex aere p̄ poros ad ipſum ingredie tẽ; ergo caloz & ſpiritus vitalis aere nutritur. Secũda ratio hec eſt: dicit ſicut q̄ ſicut caloz exteriõs nutritiã; ita interio: ſed caloz exteriõs nutritur & ſuſtentatur aere calido; ergo & caloz interio: nutritur aere & ſuſtentatur aere calido ſicut pabulo ſuo. Tercia ratio hec eſt: omne illud p̄ caloz remotionẽ caloz; extinguit eſt pabulũ & ſuſtãmẽtũ calozis naturalis; ſi aer attracto eſt h̄m̄o; q̄ eſt pabulũ caloz. Quarta rō hec eſt: dicit p̄bi in lib. de ſomno & vigilia; q̄ p̄uerãtia ſpũ ritũ v̄oẽt inducit & attractio aeris facta ad p̄uerãtiam ſpiritus; ſi q̄ tale q̄d facta ad cõſeruationẽ ſpũs; eſt ſicut pabulũ & ſuſtãmẽtũ ſpũm; aer p̄t nutritiã ſpũm vitalẽ. Ad hoc dicendũ q̄ caloz & ſpũs vitalis eſt aere nõ nutritur. Ad rōne dicẽdũ q̄ duplex eſt nutritiã; quoddã eſt verũ quoddã ſit p̄ cõuerſionẽ; & ſic q̄d nutrit v̄o eſt mixtũ & ſic aer nõ nutrit; ſi ſim̄ & ſanguinẽ & ſanguinẽ reſolutum fm̄ Aſal. eſt autẽ aliud q̄d eſt oſtatio; & regimẽ cal. naturalis; & ſic dicitur aer nutritiã caloz naturalẽ & ſpiritus vitalẽ.

Cũ circa quintum proceditur hoc modo: querit de mō fm̄

odoratis in ventriculis cerebri simplex ratiū quidam venit. maxime si et bono odore et malo composi- tus sit. Bonus enim in virtute sua anteq̃ malus pe- netrat duplici de causa. vna quia substantia boni odo- ris virtutem caloris in se significat continere natu- ralem q̃ grossitiam eius mīdificauit et subtilitauit vt leuitate sui facilius soluta flatu aeris ad spiritum aīa- tū cito valeat penetrare. Alia: q̃ odor bonus come- nicentiam habet cum spiritu animalis in caliditate et siccitate. De malo vero odore non similiter cōtingit. Actio enī nature in eo deficit: vñ superfluitas eius grossa: necesse est in eo coagulata remaneat. Ideoq̃ nō tā facile: s; dure potuit cum fumo dissolui. Nō er- go ad spiritus animatiū valuit penetrare: q̃ spiritus hic subtilis est: et longe remotus in ventriculis cere- bri. et ideo nō nisi subtilia sunt odore pertingentia solaq̃ rerū spiritualitas: non earū corporeitas cum perforat. Hustus nō sūt: q̃ et sue substantie corpo- ritate et rerū corporalitatem et spiritualitatem tangit discernēs sibi cōgrua et incōgrua: similiter dissimilia certissimē sensuualiter carū actiones autē q̃ ad anima- tum sensus: qui est in ventriculis cerebri persequit. vñ de gustu plurimū occultant cōuenientia: si cōuenien- tia cū inuenientibus sint admittit. Sensus enim lingue et si cōuenientia recipiat: citissime tñ patit et cōtrariis inuenientibus admittit anteq̃ ad spir- itum animatiū cōuenientia ab eo mādenf. Ideoq̃ res cōtrario apparēt odoratiū et aliter gustui: cum odoratiū solus veniat odor: in aere dissoluitur et spiri- tui animato tñ mittitur subtilissimus: maximeq̃ sibi cōgrū: in quo acquiescēs: tacite delectat. Hustus vero cum sensatosq̃ corporeitates diuersorū in sub- stantijs cōprehendat: cōtrariis autē diuersis p̃ualer il- lis cōuenientibus: q̃ sensus acquiescit et suis inuicē assimilationibus. Q̃tra autē incōuenientia tora vis sua mouetur: et disturbatur: vt eis reluctetur. testa- tur hoc rosa que et si odoratiū cōueniat: gustui tā- mē est incōgrua: de qua nō dissoluitur nisi cōueni- tia: vt ad odoratiū perueniat subtiliora et cōuenientio- ra. Hossities nō substantie sue horribilitas atq̃ pi- ticitas que insunt quasi terreftria ad dissolendum in odoratiū cā sumi sunt dissimilia: nisi cā gustus torā suā substantiā cōprehendit. Arist. in lib. de aīa. Ddo- rat? in q̃ nō sensib? assimilaf? ceteris: cuz certā cete- ri delectationē horribilitatē rerū medio critate ca- piat: sicut visus albedinē et nigredinē et eoz medio- critatē. Hust? similiter dulcedinē amaritudinē et cō- rū medio critatem. D odoratus nō similiter: q̃ nō nisi subtilē suscipit. Delectabile odore et ferentē eoz mediu. vnde non discernit inter muscum et aloen nisi q̃ istud sibi conuenibile: illud nō inueniēbile. me- diū vero bonū nō potest discernere. Lū in apprehēde- do deficit nō pot notare ea nec cognoscere: et cum non cognoscit: necq̃ rō nominare potest: nisi q̃ bonū et malus odore vocat. q̃d percipitur et aialibus pal- pebris carētib? quocirca oculi non clauduntur vt ipis visibilis coadunata cōfortetur et quiescens renoue- tur: vnde et paruus eozum visus: quia oculi sepiissime aperiantur et foras emittitur: ipis nō visibilis val-

de dissoluitur cū splendor solis immittit: qd in mari- nis bestijs apparer carētib? vt dicimus palpebris. Fride odoratus nō discernit: cum nars parue et ab odoratu longe remote sint. R̃cp̃: bendimur tamen a sophistis dicentibus odoratum minimo comp: ebe di nisi aeris tractu. Quomodo ergo odorant quedā aīalia cū nars nō habēt? R̃cp̃: pouem? Nars qdā non habentia nulla ad cerebri sui ventriculos habēt obitacula. vnde et sine vero aeris tractu habent odo- ramēta. Maribus necnon carētia tamē in supericis narium habent pelliculas: que aerem sine flatu non permittunt intrare: ad quas aer odoratum ferēs pe- netrat vt ad animatiū perferat spiritus. Ideoq̃ que- cunq̃ animalia palpebris habent: oculos claudera non vident nisi oculos aperiant et palpebras crigāt. Non habentibus palpebras hec minime sunt necesse- saria: quia oculos apertos semper habent. deficit er- go in eis visibilis spiritus: necq̃ colorēs vident nisi tantum albedinem et nigredinem: eozumq̃ extrema decernunt: in media nulla discretionē separāt propter colorum subtilitatem et visus sui defectionem. Sci- mus tamē nos recepēdendos. Si inquit spiritus visibilis in palpebras non habentibus est defectus quare non similiter deficit odoratus in naribus ca- rentib? R̃cp̃: qdēd? obij? splendor enim visibilis cum palpebras ererit in aere extenditur et videnda comprehendit. Ideoq̃ cum in pluribus di- uiditur maior est defectus: sed spiritus odoratum fa- ciens non erens necq̃ quiete se mouens: in ventri- culis cerebri motatur expectans q̃ ad sensus afferat- tur libi deficiat. non ergo deficere cum oportet. Lū ad hoc deuenerimus: vt inter gustū et odorat: in dis- ferentiam fecerimus: oportet vt fumorum species in- quiramus: et virtutes actionesq̃ eozum inuestigemus.

Facta p̃secutione et improbatōe prime opinōis: cui se- cūda est cōtraria: ipsam improbas: in hac parte profi qui- tur secūda. Diuisio. Diuidit autē dec pars in. viij. partes ad inuicē cōiētionē habētes. In quarū prima assignat causas p̃pter quā certa discretio sapoz est per gustus: et est p̃pter dispositionē multitudinis neruozū a cerebro ad linguam ve- nientū. In secūda: s; in hac: D odoratus nō similiter est cū- ymus neruus a cerebro solus veniat sibi. assignat cām indi- scretōis odori per olfactū que est p̃pter paucitatē neruozū ad eius organū venientū. In tertia. s; in hac: Lausa q̃ in- triculis cerebri odores sensus. assignat causam incertitudi- nis olfactus propter distātia ad obiecto: cū versus cerebuz eius organū sit profundat: rōne huius assignat modum deueniendi ad ipsū odorem. In quarta. s; in hac: Hustus autem non similiter q̃ et corporeitate substantie. comparat modum appēhenfionis olfactus ad modum appēhenfio- nis gustus. In quinta: s; in hac: Arist. in libro de anima odoratus inquit nō sensibus assimilatur. comparat olfactū ad alios sensus sub aucto. Aristote. In sexta. s; in hac: R̃cp̃: prehēdimur tamen ab obij?entibus odoratus minime ap- prehēdi nisi aeris tractu. mouet vnam dubitationem inci- detem circa quedam dicta et in solutione prime. Circa pri- mam igitur partem vltā q̃ illi qui dicunt obis p̃ odores di- scerni non sub tanta certitudine sicut per gustum: talem effe- gnā causam. a cerebro enim se; multali ad linguam venisse et cum per neruos fiat motus et sensus: per alios vigoatur discretio gustus in lingua: et magis q̃ alij sensus suis organ- nis vigoatur: et ideo gustus non solum discernit sapozes s; etiā cōueniens et disconueniens in cibo. Circa secūda partē dicit: q̃ nō est simile de olfactu eo q̃ vñ? solus neruus

in homine per se est multū subtilis: & facilis impressionis: s; per viam accidentis multum est grossius; quia humores ce-
 rebri veniunt ad organum & in peduntur appēbenfōne sui
 obiecti. Ad tertium dicitur q; Arist. loquit de quibusdā sensibus
 particulariter: & sic loquit de gustu & de tactu: q; vñ in magis
 vident in homine q; in alijs. Si vero loquatur de omnibus
 sic dicendum q; in sensu sunt docti: s; respectu obiecti: & hoc
 modo olfactus est in nobis obiectis. Secundum est discretio
 iudicium ppter appēbenfōnem que est interior: & est in
 ratione & viū tate ehm natura: & hoc modo potest esse olfactus
 certior: in nobis in p; alijs. ¶ Secundo querit vtrum tactus
 fit certior: in nobis: & debet esse eque distans ab omni
 nibus qualitatib; s; subtilib;: q; si magis delectaret ad vnā
 q; ad alteram: impediretur eius iudicium: ideo oportet ut
 ganum tactus esse equale: ergo in homine caro & ner-
 uus equalitas magis viget tactus: sed in homine caro & ner-
 uus est maxime tēperat; respectu alioquin: ergo in homine tactus
 est maxime discretivus. Secūda ratio hec est: vñ illi
 ctes carnis & subtilitatis in dicit discretio: in tactu: q; quā
 to caro est mollis: tāto factus obiectis est impressio: sed in ho-
 mine caro est mollis: & detectus animalibus alijs filis co-
 optera: ergo in homine viget maxime tactus. Tertia ratio
 hec est: dicit Arist. organū tactus est duplex. organum irra-
 dians siue mandans & hoc est neruus: & organū recipiens
 per caro. organum autē irradians viget p naturā pericuitatis:
 & claritatis & perspicuitatis: sed organum tactus
 per equalitatem compl. rōnis & subtilitatis: sed in homi-
 ne omnia illa maxime organū tactus & tactus. Est hoc confirmatur
 ppter equalitatem completioris: & maxime in vola manus
 & in sumis: rōnis dicitur: quia caro est illi maxime tempe-
 rata. Ad oppositum est hec ratio: in quolibet organo est do-
 minū aliquid elementorum: sed ponit plus q; in organo
 tactus est dominū terre: in organo visus est dñum aquę: &
 illa alia que maxime habent dominū terre maxime vident
 in tactu: sed alia alia habent dominū sūbtilitatis: ergo in
 sensu maxime viget tactus. Ad hoc dicendum q; inter omnes
 sensus tactus est discretior: in homine: & est magis certus in
 eo q; in alijs. Ad rōnem dicendum q; dominū elementorū
 est duplex. Quodā facit ad discretiōem. Aliud facit ad fixi-
 nem organū. Est ergo terre dominū ppter fixationem & per-
 manentiā organū tactus. vnde terra non facit ad eius discre-
 tionem & certitudinem: sed ad eius fixationem: sicut exponit
 Arist. supra libū de aia. ¶ Postea querit de discretiōe
 gustus: vtrum maxime sit discretivus: & videt q; sic: gustus
 est quidam tactus: sed tactus maxime viget in nobis: ergo
 & gustus. Secūda ratio hec est: illi sensus maxime viget in
 nobis cuius organum multos habet neruos: p quos in ipso
 inducit certitudo: sed gustus in homine est hmoi: ergo est
 in nobis maxime certus. Tertia ratio hec est: in illo animali
 in quo maxime sit discretio saporis: vel nutrimenti p saporē
 maxime viget gustus: sed in homine est hmoi: ergo in homi-
 ne maxime viget gustus. Iterum gustus viget per mollitiē
 & subtilitatem carnis: s; in homine est maxime caro mollis:
 ergo in homine gustus est maxime discretivus. Ad opposi-
 tum est quod dicitur cōmunitur loquentes. q; gustus maxime
 viget in spmā: tactus in aranea: olfactus in vulture: a-
 ditus in lupo: visus in lince. Et vnde versus. Illos lupus audit
 tu: lince visū: spmā gustū: vulture odoratū: precellit aranea
 tactū. Ad hoc dicendum q; gustus maxime viget in nobis:
 plusq; in alijs: s; in tactu. sed alij visus & auditus sunt
 in nobis defecti. vnde tactus viget duplicit. Uno modo
 per mollitiē: in subtilitate instrumentorū: & equalitatem: &
 sic maxime viget in homine. Alio modo ppter subtilitatem
 instrumentorū: s; in sic in aranea modo. Similiter dicendum
 est de gustu: q; illa discretio q; est in spmā: non est naturalis
 sed vñ estimatiue. ¶ Quarto queritur de visu & auditu:
 vtrum sint in nobis certiores: & ostenditur q; sic: illi sensus
 maxime debent vigrē in homine qui ordinantur ad sciē-
 tias & cōreplatiōem: sed auditus & visus sunt hmoi in hōie: &

maxime sunt certi in ipso. Ad oppositum est auct. Arist. de
 centis q; tactum & gustum inter omnia alia animalia habet
 mus maxime vigentes: sed inter omnia alia animalia habet
 mus alios defectus. Ad hoc dicendum q; in homine tactus
 & gustus maxime viget. alij vero sunt defecti: ppter debili-
 tatem organorū. Ad rōnem dicendū q; duplex est obiectio
 ratio. Quodam est naturalis: & non oportet q; hec maxime vi-
 geat in homine. est alia discretio que cōtrahitur & regulat
 a ratione & virtute estimatiua: & hec est certior: in homine.
 ¶ Quinto querit. ysaac ponit incertitudinē in olfactu p-
 pter pfunditatem organū: videtur q; hoc non fit verū. Ad
 cit Arist. q; habent s; oculos paruos: & non multum emi-
 nentes sed positos in p̄culo: multum vident in visu. & cau-
 sa huius est: quia spiritus visibiles non multus disperguntur
 nec fit magna irradiatio: ergo a simili organum pfunditatis
 in olfactu maxime in homine debet vigrē: s; in homine est
 hmoi: ergo in homine maxime fortificatur olfactus cum for-
 titudinem sui organi consequatur. Secūda ratio hec est: dicit
 Arist. q; animalia habentia nares longas maxime odorant:
 & ideo olfactus q; leoparj maxime odorant: quia spiritus
 in ipsis colligitur: & non disperguntur: sed habentes nares lon-
 gas plus habent organum pfunditatem: ergo pfunditatis
 organi olfactus in hominibus est causa certitudinis
 non incertitudinis. Tertia ratio hec est: vnaque virtus
 quanto propinquius est suo fonti tanto fortius est eius organum:
 & maxime pars anterior: cerebri: est fons omnū sensuum: &
 quanto magis appropinquat fronti fortius est eius organum:
 non arguitur in certitudinem in olfactu. Ad oppositum est ratio
 ysaac: quia vnusquisq; sensus quanto organum suum remo-
 tū est ab obiecto suo: tanto minus discretivus: sed quanto ma-
 gis pfundat: tāto magis distat a suo obiecto: q; quāto orga-
 ni sensus magis pfundat: tāto min; discretivus: ergo ppter
 pfunditatem olfactus est incertus in hominibus. Ad hoc
 dicendum q; non est simile de organo olfactus & visus: quia
 naturaliter organum olfactus ponitur interior: sed organum
 visus est maxime exterior: quando vero maxime emi-
 nit fit discretio spirituum & maxime reflexio radiorum: & ir-
 radiatio: & ideo visus debilitatur: sed organum olfactus
 naturaliter ponitur interior: si parum pfundat adhuc
 in pfundū sufficit: sed quādo multum pfundatur maxime
 elongatur a suo obiecto. & ideo olfactus debilitatur.
 Ad aliud dicendum q; in homine organum olfactus est hmoi
 midij maxime humidum vero impedit transitum fumi odo-
 rabilis: quando vero pfundatur habet duplex impedimen-
 tum. vnum est ppter pfunditatem. Aliud est ppter hmoi-
 ditatem infundentem: sed leoparj maxime habent cere-
 brum sicum: spiritus subtilis: necq; dependuntur in via: s;
 bene penetrant vlt ad organū. ¶ Item querit ppter qd
 in capulo in prima etate debilitatur visus: quā non videt an-
 nonum diem: sed non debilitatur olfactus. Ad hoc dicendū
 q; cerebrum canis est maxime sicum. fecitas vero est dispo-
 sitio in organo ad meliorem receptionem odoris: et ideo
 maxime viget in illis olfactus. Alter autem est visus:
 quia duo nerui intricati veniunt ad visum et oculos: & op-
 plantur in prima etate. ppter debilitatem virtutis natura-
 lis non potentes depurare illas superfluitates: & ille sup-
 fluitates veniunt ad neruos: & non ad organum olfactus.
 ¶ Sexto queritur de modo beneuolenti odori ad olfactū:
 & queritur: cum quidam fit odor: sicut quidam dorsilis
 visus: vtrum simul beneuolent ad olfactum: et videtur q; sic
 cuiuslibet sensus est discernere inter contraria: sed sensus
 cōmūis est discernere inter obiecta sensuum particularū.
 sed omnia que simul discernunt ab eodē sensu simul accipi-
 untur: sed sicut & siuue simul discernuntur ab olfactu: ergo
 simul ab ipso apprehenduntur. Secūda ratio hec est: illi odo-
 res aut sunt in eadem materia: aut in diuersis: s; in eadem:
 ergo funtus delectans vnum delectat alterum: ergo si vnum
 imitat organum & alterum. si sint in materia alia: & alia: tūc
 arguo: q; illi mouent p arē in eodem: sed omnia que simul ve-
 niunt per medij: simul possunt attingere illud medium: sed

fe. tūda z suave veniūt per illud mediū: ergo simul possunt penetrare ad organū. Ad oppositum est hoc ratio: omne qđ subtilius est veloci? venit ad terminū: z velocius penetrat: sed odo: suavis fundatur in subtili substantia: horribilis in grossa: ergo velocius penetrabit ad organum qđ horribilis odo: Sed a ratio hoc est: odo: ad quo citi? mouet spūs ad attrahēdum velocius penetrat: sed odo: suavis est hmoi: qđ velocius penetrabit. Ad hoc dicendum qđ odo: suavis velocius penetrat. Ad rōnes dicendum qđ concurrunt duo circa operationem obiecto: sensibilium. Primi est receptio: z fm hoc sensus non simul apprehendit duo contraria. Secūdu est discretio z collatio vnius ad alterum: post apprehensio: nem: z sic simul mouet sensus ad vtrūq. Ad secundū dicē dum qđ cū p idem mediū mouent: diuinus tñ qđ ille qui est subtilis sube prius venit ad organū z citius pot ad ipm penetrare. ¶ Septimo queritur vtrum duo odores contrarij simul moueant per idē mediū: aut est qđ no: qđ aut odo: est in fumo sicut in materia: aut est qđ ita. Si vō odo: fit in fumo: duo copia sunt in eadē parte aeris: quod est impossibile. Si vero odo: fit qualitas: sed illius vni? qđ ita erunt in eodem. Si vero dicat qđ est illis fiat vni? contra sensus iudicat ex illis qđ quibus fit vni? fuerit mediū z nō sicut extrema: qđ sensus non iudicabit inter odores suauē z fetidū sicut inter extrema qđ est falsum: qđ simul non possunt transire per idem mediū. Ad oppositū est hoc ratio: qđ p in differētiā se habet ad receptionē pluri? quia rōne recipit vni? eadē rōne recipit alteri: sed ac sic ille illud mediū per in differētiā se habet ad alios odores: qđ qua rōne recipit vnum eadē rōne recipit alios: qđ simul recipit vtrūq vel nullum. Ad hoc dicēdū qđ possibile est simul vtrūq recipere z esse in eadē parte aeris. Ad rōnes dicendum qđ aliquid est in alio dupliciter. Vno modo fm veritate: z sic non sunt similes in aere. Alio modo fm similitudinē: similitudines vero nō opponunt: z sic simul esse possunt in aere. Et aliter dicēdū qđ in eadē parte aeris possunt esse fm veritate: qđ sunt subtilia: z cum simul possunt esse cum alio corpore pcedētia partes illius. Ad rōnem dicēdū qđ duplex est passio, quedā pars fe: z deo non partē fe: ita est alia passio qđ est influens: z hec partē simul fe: sic sunt in eodem.

Amus generaliter tribus modis diuiditur: quibus est quietus nullus? odoris neqz motus. Secundum velocius mouet fortis odoris et aeris passiuus. Tertius inter duos hos est mediocritas. Si enim mouetur: z alicuius odorat? sit: z aeris passiuus: temperamento est vicinus. Qui autē est quietus z nullus odoris neqz motus substantiam tert estrem et grossam et acream graui ter significat dissoluentiam: z in eo tarde formandā. In quo hmoi neqz calor: neqz frigiditas certificari possunt: sed tamen et sic licet nihil significat neqz naturā suam demonstrat: ppter sui tamen motus defectio: z nullius aeris passionē: grossitatem suā ne cesse est pparat. vnde nō ab eo dissoluitur qđ in aere diffundatur velocius fer mouens fortis odoratus et aeris passiuus: substantiam suam monstrat esse subtilissimā penetratiuā: z ad perficiendum poros velocissimā z calidissimā. Omnis enim fumus velox in motu fortiter aeris passiuus: in dissolutioe z subtiliatio ne sui caloz hie significat. Qui sum? in duo diuidit. Quidam enim fumus sua virtute z aeris performatio ne completionis est temperate: z animato spiritui est cōuenibilis, quidā intēperate z aiato spiritui in cōuenibilis. Hic malorum humorū corruptio: significat multitudinem habere substantiā: eo qđ naturales etierit qualitates: z cōplectibus humidū corporis repugnat: z potēdit odoris horribilitates: z substā

tie sue corruptiones: qđ contingunt aut ppter calorem non naturalem: aut ppter putrefactam humiditatem. Si ppter calozē nō naturale: crit fetēs odoris. Caloz enim in humiditate ebullitionem facit: vnde fit causa putoris. Hoz nutrimenta corrupta sunt z pessima putredinem in stomacho generātia: z pessimiorē rem fumoz caput ascēdentū. Probatur hoc qđ tale quid fit non naturalis calor: cum animalia calozē naturalē amittāt: z a motu suo cessāt: sicut putredinis mundificationē perdat. Si autem ppter putridā humiditatē nō odorē reddant fetēs: sed graui? quorum tñ nutrimenta sunt pessima: sicut Gal. inquit, Quicunqz cibis est grauis in odore: sicut abominabilis in sapore: nutrimentū est pessimū: minox tñ est nocuentū qđ qd fetēs fuerit. Inuenit hoc in piscib? qui si recentes sunt: z calor adhuc naturalis: grauis sunt odoris. Ablato autē calore naturali erit fetēs nutrimentū tñ melioris sunt in odore graui qđ fetēt. Si autē sum? cōplectibus aialis fuerit filis: z cōperēs: temperamētū sic substantie potēdit: z vtrū ē a naturali calozis z mundificationē de fecibus suis. testat hoc aromaticus odor: sui z delectabilis sapor: spūs aialis. vñ Gal. Quicunqz aromaticū odorem sicut faciem habent: substantiā eoz pauldubio calidissima z subtilissima: sed tñ inter horribilem odorem z delectabilem mīn? calida: z minus acuta tactu modera ta sunt omnia. Ideoz sensus sibi acquiescit z delectatur. De horribili vero ser mouens conturbatur. Si vero illa aromatici aialis fuerit filis: z cōperēs: est meliuscula et est confortantior odore aromatico: atqz spiritui animato cōueniētior: duabus et causis. Vna qđ humiditas sumi sui ingrossat retrahens ne ad spiritū aiale velocius trāeat. Secūda: qđ natura spūs aialis attinet siccitati. vñ et si calidior sit spiritū diffusa: ex siccitate tñ sua est aromatisissima. Tertia spēs qđ inter has duas ē media: licet motu sit defecta et actione odoris pauca: mediocritatē tñ inter subtilem z grossam significat. Si enim humiditas humoris imoderatos hz z superfluos: odore fit horrida: z substantie sue corruptionē z defectionē actiois nature in ea significat: sed tñ parū est calida. testat hoc motus sui puitas actio sua in odore parua. Si autē humores temperatos habuerit: z superfluitate caruerit: odore aromatico erit temperamentum sui z virtutem actiois in se ostēdit naturalis. Est tamē duobus modis: aut enim frigida est: z parue actionis in aere sicut viola: sandali et similia: aut temperata sicut camomilla et similia. Respondebimur tamen a sophistis nobis obiectantibus. Quare harū specierum aromaticis sunt frigides: horribiles vero calide: cum inter subtilem z grossam mediocres sunt vtriqz? Respondeo? horribilitatem odoris esse et calozē nō naturalis superfluitates rerum non mūdificante per motum: aut humiditatem putrefactam deturbante. Quorum qualicūqz fuerit calorē significat: quia frigiditas non potest esse dominans nisi ebullitio et cōmotio intercedat: cū nūqz inueniatur nisi vbi qđ est z nullus motus. vniuersaliter ergo odo: duob? modis diuidit. Aut enim nullus motus neqz et se

alicuius odoris: et significat substantiam suam esse terrilem et grossam: et in aerē dissolui durā. vnde a se neq; calorem: neq; frigiditatem monstrat se habere. Aut alicuius motiōis est: et aliquid in aerem agit. Quod si non fortiter fecerit: temperamentum suū actiōnis significat. Si autē fortiter: caloris sui virtutē de notat: et fortitudinem. Quod si odo: temperatus sit: sue hōrtiliter temperantia monstratur. Si autem hōrtiliter: fetidus erit seu grauis. Si fetidus: defectio caloris naturalis: et virtutis caloris immaturalis significatur. Si grauis: ebullitio et putrefactio humoris de notat. **Q**uijunt tamē sophiste. Quomodo inquit in quibusdam rebus calor: extraneus dñabitur semp cū omnis res calorē naturalem habeat substantiāli ter: et substantiāliā accidētali b? sunt antiquiora: et ex necessitate omnis substantiā fetida calorem substantiāliē habet quo aromatica fiat. vnde consequitur vt calorem prius habuerit monstratur: quo remoto extraneus subintrauerit calor: quo successit sibi fetor: sicut in animalibus videt: quoruū complexio si sit rē perata: et calorem naturalem forem habet: eorū substantiā bona est: non fetida. Calore autem naturalis amissio: corruptio succedit atq; fetor. **R**espondeo his dicim? in initio nostri verbi temperamentum duob? modis intelligi. aut enim naturale: et inter duo extreme mediocre: q; in neutram partem extremorū per seuerat. aut priuatiū non huic simile. sicut videm? res quilibet temperantia monstratur. et si naturaliter non sunt temperate. verbigratia. **S**perzinsiber: pī retrus: et silia: et si naturaliter sunt interperata ppter caloris sui fortitudinem: et siccitatem: p hylematicis sunt temperata. quia adeo eis conuenientia sunt vt restaurentur per ea. Similiter calor: ferentium: et si naturaliter transierit temperamentum: in se tñ tepēta sunt: et non substantiāli ter differunt. **S**igna vniuersa ostēsa de odoratis quibuslibet sufficere possunt: q; nō nisi extrema ostēdere possunt: vnde neq; ratio medijs sicut dicimus nomina ponere potuit. nec pperitates subiectoꝝ suorum monstrare: sapor res non similiter: et si sunt accidentales. Item sophiste de colorib? obijciunt. **Q**uare inquit colores non ostēdit naturas rerum cū sensus visualis sit subtilior: et penetrabilior: cunctis. **R**espondetur autē hoc quia colores discernit medios: et eorum certitudines rōndētulit: vt nomina eis imponeret. Idcoq; horū media non perdidit nomina? **R**espondeo: visus et si sit subtilior: et perforatior: cunctis vt dicitis sensibus non tamen comprehendit rerum substantiam: nisi colorem tñ et figuras. Colores autem et figure separabilia sunt accidentia sine subiecti corruptela. **N**ō cū naturalia sunt neq; substantiālia. **Q**uod cū ita sit naturas rerū ostēdere impossibile erit. **R**espondetur hoc q; eādem rē diuersi colores inuenimus: et diuersę forme et figure: que tamē vna eādem est naturaliter sicut rosa que rubea est et alba. vtraq; tamen frigida est et sicca et hmoī. multa. **I**tem de de forma: videmus enim eādem rem forme diuersę: sicut vna que longa est et rotunda et pincata: que tamen sunt calida et humida. **C**olor: et forma accidentales

sunt qualitates non valentes naturas subiectoꝝ suorum monstrare. Sapores non similiter: et si cū accidentales sunt: vniuersisq; tamen subiectum suum custodit conformans suas species: sicut et calor ignis naturam: frigidus niuis naturam: humiditas aeris naturam: siccitas naturam terre. sicut **Bal.** dicit in libro de elementis. **L**ōfirmatur illud: quia in duab? rebus naturaliter diuersantib?: vnus sapor: nō inuenitur: nec eādem res diuersorum saporum est. **N**on duob? dulciū simpliciter alterū calidiū: alterum frigidū: neq; duob? frigidorū: alterū potētiū: alterū salis. **I**tem ratio cinamur in ceteris saporib?: licet item sophiste obijciant. **N**onne dulcedo in malisgranatis et melle apum inuenitur: et naturaliter diuersantur? **Q**uod enim calidum et sicum in secido gradu. **M**ala granata in primo gradu cal. in secido bunt. **R**espondeo. **V**ale intentioni nostre obijciat: si rimitas verborum nostrorum inuit nos ostēdit q; per essentias rerū saporis firmantur. **D**ulcedo enim simplex semper signum est q; calor: et humiditas sunt temperate vbicunq; fuerint. **D**iuersitas ergo rerū dulcium et sola cōmissione est ceterorum saporum. **Q**uod enim et malagranata est in siccitate dissident in dulcedine tamē vnum sunt: nisi q; alterum altero minus habet dulcedinis.

Quod si actum est de actionibus et virtutib? odor et de differētia inter olfactū et gustū rōne modo appropēdēti: **I**n hac parte intendit determinare q; specieb? virtutibus et actionib? sumi. **D**istinctio. **I**tem autē pars diuidit in duas: **I**n quarū prima agit de natura sumi. **I**n scōa sibi: **S**igna vero hucq; ostēsa de odoratis quibuslibet sufficere pnt. ostēsa sufficientia tactus: circa ea mouet dubitationē q; dicta sunt de odoribus. **P**rima autem diuiditur in duas: **I**n quarum prima assignat distinctionē sumi. **I**n secunda scilicet in hac: **Q**ui autem quietus et nullius odoris neq; motus est. **P**seque quib? de singulis eius species. **P**rima autē indiuisa est. **S**ecunda autē diuidit in tres sū numeri tñi specierū sumi. **I**n quarū prima psequitur de fumo quieto. **I**n secunda sēs in hac: **E**leclor et se motus fortis odorati et aeris passiuus et. **P**seque quib? de fumo fortis odoris. **I**n tertia. s. in hac: **T**ertia spēs q; inter duas est media et. **P**seque de tertia specie: q; est fumus mediocris virtutis. **I**tem tertia pars diuiditur in duas. **I**n quarū prima agit de illa tertia specie. **I**n secunda sēs in hac: **R**ependendum tñ. mouet quādam dubitationē ex predictis incidentem. **S**ed pars diuiditur in duas. **I**n quarū prima mouet dubitationē q; incidit circa naturā odoris boiribilis. **I**n scōa. s. in hac: **O**bjiciunt tñ sophiste. mouet aliā dubitationē circa calōē accidētali q; in medijs excesses odorum purum inducit. **P**ars secunda diuidit in duas. **I**n quarū prima mouet pma dubitationē. **Q**uod est de calōe q; nō est mediū inuenitur sicte sicut odo: et sapor. **I**n scōa s. in hac: **S**ed ad idem sophiste obijciunt. mouet aliā dubitationē et inferentia firmatiōis speciei saporis in melle ma logranato dulc. **S**unt igit in presentē lectis partes octo. **I**n quarum prima distinguuntur sumi species. **I**n secunda psequitur de prima. **I**n tertia de secunda. **I**n quarta de tertia. **I**n quinta mouet vnam dubitationē de fumo et odorib? boiribilis. **I**n sexta aliam de calōe innaturali purcedit et fetore inducente. **I**n septima mouet dubitationē circa colorem: cuius sit mediū in cognoscēda dicta. **I**n octaua mouet aliā de instantia circa firmatiōem speciei saporis. **Q**uod circa primam partem diuidit sumi per tres differēntias. **E**t si enim fumus quietus nullius odoris. **A**lius est fortis odoris. **A**liū est mediū. **E**t circa primam partem psequitur de prima specie dicens: q; fumus quietus p tendit subān grossam terre firm dure dissolutionis: et difficilis sensibilib. **Q**uis autem

suauis causatur a calore naturali non excedente tempera-
 mentum : ergo odor: suauis sequitur temperamentum
 complexionis : ergo odor sequitur equalitatem comple-
 xionis: ergo odor: resolutus a corpore temperato erit sua-
 uior. Tertia ratio hec est: dicit lib*a*. q*o* foris odor virtutis se-
 quitur equalitatem complexionis: ergo cum hoc corpus sit
 temperatum foris est virtuosus: sed quado foris est virtuosus
 potest depurare humiditates: et superfluitates abicere: et
 partes impuras subtiliari: sed tunc est odor: suauis: ergo co-
 mplexio temperata sequitur odor: suauis. Ad oppositum
 est hec ratio: odor: sequitur dominium caliditatis et siccitatis
 ergo odor: suauis marime sequitur dominium caliditatis et
 siccitatis: sicut est in acutis: vt in pipere et in consimilibus.
 sed in corpore temperato non est dominium caliditatis et siccitatis: ergo equalitas complexionis resistit odori suauis: ergo
 odor: suauis non sequitur complexionem temperatam. Se-
 cunda ratio hec est: sapor: immediatus sequitur complexio-
 nem q*o* odori: sed sapor: suauis et equalis sequitur complexio-
 nem eualet: vt sapor: dulcis complexionem calidam et hu-
 midam: ergo si odor: sequitur complexionem q*o*us mediate
 debet tade complexionem sequi qua et sapor: sed sapor: sua-
 uis sequitur complexionem calidam et humidam tempera-
 tam. et sic hoc necesse est q*o* omne dulce fit suauis saporis: et
 q*o* nullum excellens fit suauis odoris: quod falsum est: quia
 mel est dulce no tamen est suauis odoris: et multa alia. Ter-
 tia ratio hec est: omne receptum quod est impotens ad re-
 cipiendum et quod habet contrarias dispositiones rei reci-
 piende: ad hoc vt in inuretur foris indiget immutatione: sed
 in domine organum olfactus est humidum: quia valde est humi-
 dum: ergo ad hoc q*o* inuretur ad odore foris indiget odor:
 re: ergo oportet q*o* odores imutantes olfactum excellentes
 sint: si talis est odor: compositus in equalis temperati: ergo odor:
 suauis: cui immutatio sensum non sequitur corpus eualet: si
 potius aliud. Ad hoc dicendum q*o* non est necesse: q*o* odor:
 suauis sequatur complexionem eualet et temperatam. S*e*s-
 no dicim*9* q*o* suauis dicit dupliciter. Vno modo q*o* infert
 multam delectationem in sensu: et sic odor: suauis est in re-
 bus calidis et sicis. Alio modo dicitur esse non ostendit co-
 mplexionem eualet et temperatam: non tamen sufficit ad
 hoc vt infert delectationem in sensu: q*o* oportet vt sit calor:
 excellens et resolutus: et sic odor: suauis sequatur complexio-
 nem temperatam: et non primo modo. Ad aliud dicendum
 q*o* complexio temperata dicitur dupliciter. Vno modo dicitur
 temperatum respectu odorum: odor vero non sequitur pri-
 mam complexionem temperatam: quia non est calor: suffi-
 ciens ad resoluendum: sed sequitur complexionem tempera-
 ratam alio modo: et no oportet q*o* humidi complexio excellat
 in caliditate et siccitate: et ideo no est simile de sapore: et odor:
 re: quia sapor: suauis sequitur temperamentum omnium qua
 libet et non odor: suauis: sed excessum in caliditate: et sicci-
 tate. Ad secundum dicendum q*o* calor temperatus sequitur
 ad vitam: non tamen sequitur ad generationem odor:
 ris suauis: quia magna infert delectationem in sensu. Est
 autem alius calor: excellens: et hic est duplex: quia quidam
 est naturalis: et talis operatur ad odorem suauem: et est
 alius immaturalis: et talis sequitur et facit odorem possibile.
 Ad aliud dicendum q*o* virtus dicitur foris dupliciter. Vno
 modo simpliciter. alio modo in respectu. Dicitur ergo q*o* ad
 odorem suauem non requiritur virtus foris simpliciter: si
 in respectu. vnde q*o*uis in corpore temperato fit virtus for-
 tis: et sufficit ad quasdam operationes vt ad illas que ordi-
 nantur ad conseruationem vite et rei: non tamen sufficit ad
 quasdam operationes: vt ad generationem odoris.
 ¶ Circa scidum pedis hoc modo: et querit quomodo rosa
 est suauis odoris: et videtur q*o* non: quia omnis substantia
 ferens odorem: est calida et sicca: et calide et sicce complexio-
 nis. et subtilis substantie: sed rosa est frigida et sicca et gros-
 sa substantie: ergo no est odoris suauis. Ad hoc soluit B*a*-
 lienus. q*o* rosa non est vnus nature: sed est partium diuer-
 sarum. vnde dicit Constantinus: q*o* in rosa sunt quattuor
 substantie. Prima est subtilis calida et sicca. et p*o*rtans in sup*er*

ficie: et hec est deferens odorem. Secunda est calida et sicca:
 et hec est amara grossa. Alia est dulcis calida et humida: et est
 iam grossior alia. Quarta est stipitica: frigida: et sicca. Dicitur
 q*o* substantia q*o* fert odorem est calida et sicca et subtilis.
 ¶ Secundo querit circa hoc de rosa: an sit magis calida: q*o*
 frigida: et videt q*o* sit calida: copiose q*o* denominari a d*omi*no
 partium: ergo partes que dominantur in rosa debent copio-
 sationem denominare: sed plures partes sunt calide q*o* frigit
 de: quia tres substantie sunt calide: et vna est frigida: ergo
 magis debet esse calida q*o* frigida. contrarium ponunt alic,
 qui ponunt ea esse frigida et siccam. Ad hoc dicendum q*o* rosa
 est frigida. Ad r*o*tem dicendum q*o* tres substantie non sunt
 omnino de constitutione rose: sed quarta: et ista p*o*rtetere re
 manet et alie exbalant et marcescunt: p*o*rtetere quarta est ma-
 ioris qualitatis q*o* alie. et ad ipsa alie denominatur com-
 plexio rose frigida et sicca. vnde quia alie sunt subtiles cito
 exbalant: sed alie est fixa et manens. et ideo signit suum esse
 calidam. ¶ Tertio querit p*o*pter quid omnes ille substantie
 cognoscuntur per gustum: sed vna sola per olfactum. Ad hoc
 dicendum q*o* sola substantia subtilis resolutur in fumum: vt
 veniat ad organum olfactus. et ideo solum de illa iudicat ol-
 factus: sed rosa equaliter per omnes alias fertur ad gustum
 et immediate guttum attingit et ideo de illis iudicat gustus.
 ¶ Quarto querit quomodo est diuersum substantiarum
 quia vnus res vna est complexio: et vnus complexionis vna
 est substantia: ergo cum rosa fit vna: et habere vna substan-
 tiam. Item videmus q*o* rosa per artificium dealbatur: vt si
 fumo sulphuris supponatur: ergo substantia que fert odor:
 rem expirat. Ad hoc dicendum q*o* rosa non est vnus nature
 sed diuersarum. Ad r*o*tem dicendum q*o* duplex est complexio.
 Quaedam est totius: et hec vna. Alia est que debetur cui-
 libet parti et hec no est vna: sed plures. ¶ Quinto querit cir-
 ca hoc quomodo cōfectiones et diuersa consistant: et videtur
 q*o* non: quia quando res aliqua est diuersarum complexio-
 num et substantiarum: ratione vnus lazar: et ratione alteri
 consistat: quia plus decoquitur tanto plus natura lacan-
 da mandatur: iuris: sed rosa est diuersarum substantiarum: et
 natura lacandi mandat iuri: et remanet stipitica in substi-
 tia rose: ergo non consistabit sympus factus et aqua deco-
 ctionis rose: sed potius larabit. Ad hoc dicendum q*o* quoes-
 dam sunt debilis compositionis. quedam sunt foris. Dicitur
 mus ergo q*o* in quibusda iura lacant: sed fm vterocumq*ue*
 coctionem magna est diuersitas. et hoc non est in rosa: si
 virtus stipitica mandatur aque: et substantia subtilis expirat:
 et ideo fit aqua eius costipativa. ¶ Sexto querit de cam-
 phora per contrarium que remouet coitum et canthem indu-
 cit: et videtur contrarium: quia omnis substantia que fert
 odorem est calida et sicca et subtilis: ergo in capbosa illa hu-
 stantia que fert odorem est calida et sicca subtilis: sed illa fer-
 tur ad olfactum: ergo calida substantia fertur ad olfactum et
 non frigida: sed p*o*pter frigiditatem remouet coitum: ergo
 cum non feratur substantia frigida: sed calida ad olfactum
 no habebit capbosa per odorem suu remouere coitum. Se-
 cunda ratio hec est: fumus resolutus ferens odorem debet
 esse subtilis et calidus: et vno fert odorem: ergo non debet
 inducere summigium: et ea canthem. Ad hoc dicendum q*o* o*mn*i-
 sium quidam q*o* campbosa auferit coitum non per naturam
 frigiditatis: et siccitatis: quia ad coitum expigit multitudine sper-
 matis: et caliditas et ventositatis. Mos autem dicimus: q*o* p*o*-
 frigiditatem auferit coitum: quia in frigidat spiritus et cere-
 brum: et repimit malam complexionem animam stimulan-
 tem. Ad r*o*tem dicendum q*o* quis vnus subtilis resoluta
 et iniquit fert odorem est calidus: quia omne q*o* ab alio de-
 scenditur illi attestatur. ideo cum a campbosa resoluatur
 fumus: ideo sic complexionis attestatur. et ideo est frigidus
 et ideo coitum auferit et canthem inducit. ¶ Septimo querit
 de violis. substantia que fert odorem est calida: sed nullum
 tale infrigidat et bumectat: ergo quod fertur de violis ad
 cerebnum: ipsum non infrigidabit nec bumectabit. Ad hoc
 dicunt quidam q*o* fumus qui resolutum cum sit calidus iniqui-
 tum fert odorem: cum veniat ad locum condensatur: et coner-
 tit in aqueu subam: et ideo infrigidat et bumectat. ¶ Et sol*o*

uendū est sicut prius: q̄ quīs sit calidus ⁊ sicus: habet tñ
 yture bumectadi ab aqua pura: ⁊ s̄m hoc nata ē bumecta
 re ⁊ infrigidare cerebrū. ¶ **¶** Q̄tuo querit vtrū h̄mōi aro
 matica cito cerebrum iuuent: ⁊ videtur q̄ sic dicit Aristote
 in lib. de sensu ⁊ sensato: q̄ cerebrum leditur ex cibis: ⁊ ius
 uatur ex odoribus: ⁊ maxime cerebri humani: quia frigid
 distillū est: ⁊ sic per pbm p̄s q̄ fumos aromaticoz iuuat ce
 rebum. Secunda ratio hec est. odorifera confortant calore
 naturalē: ⁊ confortando calorem naturalem mēbra confort
 tantur. vnde eo: aromaticis confortatur: sicut patet in s̄m
 copl: ⁊ sic potest concludi idē q̄d prius. Tertia ratio hec est
 dicit Ḥal. In libro interior: q̄ sicut spūs qui est in corde nu
 trit ex acre attracto: similiter spūs qui est in cerebro: nutrit
 ex odoribus: sed in eundem confortatur p̄pter confortatio
 nem spirituum: ergo cum spūs aromaticis confortet: ergo et
 cerebrum aromatis confortatur. Ad oppositum est aucto.
 Ḥippo. in aphor. dicentis q̄ aromatica in omnibus bona
 s̄ippo. p̄ter q̄ in dolore capitis. Ad hoc dicendū q̄ multum
 fluant ⁊ in aq̄e cerebri frigidū sicut humani: ⁊ eo confortat.
 Ad aucto. Ḥippo. dicit q̄ aromaticoz quattuor sunt ope
 rationes. Prima est alteratio membri frigidū ⁊ humidū per
 suam caliditatem ⁊ siccitatem. Secūda est cōfortatio membri
 per calorem naturalē. sunt em̄ aromatica multū similia ca
 lozi naturalis. Tertia est confortatio membri p̄ confortationē
 spūs animalis: quia sunt quasi mēbra refoelatiua. istis tri
 bus modis iuuant ⁊ ponunt delectationem. Quarta est res
 plectio capitis ⁊ cerebri: ⁊ hoc modum an ascendunt ad cere
 brum nocent. ⁊ nota tamen q̄ istam viam nō habent nisi in
 cerebro distemperato caliditate.

¶ De cognoscendis granis: fructibus: ⁊
 eorum differentiis. Cap. xix.

Lectio. viij.

Ibaria tribus modis diuiduntur. Aut em̄
 sunt mollia tenera atq̄ liquida: sicut melo
 nes: mora ⁊ similia. aut sicca: ⁊ dura: sicut
 milii: lentes. aut mediocria: sicut panes p
 fectē cocti: ⁊ carnes bene coctae. Mollia ⁊ tenera di
 gestibilia sunt facile: et in sanguinē conuertibilia et
 mēbris facile assimilada: sed in corruptionē trāsdū
 ci lenissima: ⁊ nō diu in mēbris permanentia. ideoq̄
 virtus parua inde corpori attribuit. Qualiscūq̄ est
 cibus subtilis: paruisimū ⁊ debilissimū nutrimentū
 tribuit. Libaria vero dura ad digerendum sunt gra
 uia: ⁊ in sanguinem trāsdūci: ⁊ mēbris assimilari tar
 dia: vnde non sunt corpus nutrientia: nisi cū v̄tus
 naturalis superet ea. p̄pter grossitū ad terrestria vi
 cināre. S; tñ cū v̄tus naturalis ea superet ⁊ p̄fecte
 in stomacho ⁊ in epate digerant: grossum sanguinem
 pariunt: ⁊ multum dant nutrimentū. vnde Ḥal. ab
 durus est grossitē sua terrestrib⁹ vicinat. Ende si na
 tura cū vincat: plurima et grossiora q̄ subtilis cibus
 dant nutrimentū. Itē grossus ⁊ durus cibus post lon
 gitudinem sue digestionis grossum sanguinem gene
 rat: subtilis vero ⁊ mollis subtilēm gignit. q̄d em̄ de
 eo copiosū datur: nō multum a natura sua elongatur
 q̄ natura nil aliud de qualibet re mutat: nisi q̄d sic
 similitudinē adaptat ⁊ vicinat. Ende ex lentibus ⁊
 carnevacina impossibīle est subtilē generari sangui
 nem: cū optime digeratur et perfecte excoquatū.
 Hęc em̄ et melonibus ⁊ piscibus grossum ⁊ terre
 stre generatur nutrimentū. Sed hec est vtilitas intel
 ligendū que cibaria grossa: ⁊ que subtilia dant nutri
 menta. Si autē cibus villosus sit ⁊ grossus: ⁊ sapor
 si. limus: sit consolidatiuus et magis nutritiuus: ad

dissoluendū de mēbris durus perfecte cōfortans cū
 substantia eius substantie mēbroz assimilē: q̄d ex sapo
 ritate sua mōstrat. Ende Ḥal. Qui cibus durus h̄m
 corpus: nō acut⁹ neq̄ potius: sed etiā saporissimus
 necesse est virtute sua sit consolidatiuus: asperitatis
 mēbroz mollitius: q̄ substantia sua de mēbroz gene
 rib⁹ est. ¶ **¶** Si autē grossus cibus durus est ⁊ sicus
 sit pessimus: ⁊ omnibus que dicitur cōtrarius. Tñ
 Ḥal. Inaudabilis inquit est cib⁹ qui durus et sicus
 carēs viscositate ⁊ vnicuositate: q̄ substantia sua mē
 broz substantiis est cōtraria. Qui inter duritē ⁊ mol
 litē mediocris est cib⁹: laudabilio: est omnibus alijs
 cū sua digestibilitas ⁊ assimilatio ad mēbra s̄m suam
 tēperatā sunt tēperata. Ende inter duo cōtraria ci
 bus mediocris vnus extat: qui cū ad neutrū extremi
 tatem se iūgat: melior est q̄ si in alterutro deciderit.
 Tñ cibi q̄ sunt inter: eo ⁊ s̄m. sic ⁊ v̄m. subtilē ⁊ grossū
 molle ⁊ durū medi⁹: tēperatissimi ⁊ iuuatissimi sunt
 maxime si saporosi sunt. faciliores em̄ sunt ad digere
 dū ⁊ vtiliores si sanitate custodiēda ⁊ iussimū reddē
 da. Non saporitos abhorret natura. vñ nō digestibi
 les sunt stomacho nocētēs: quos p̄pter suas horribi
 litates neq̄ digerit: neq̄ retinet: sed cum horribilita
 te leuios sunt: ⁊ in stomacho natantes vomitū fa
 ciunt: ⁊ abominationes. Si graues velocius petant
 inferiora: ⁊ excunt indigesti: q̄ stomachus vñ pot fa
 cil⁹ ⁊ p̄pinq̄uis nocētia expellit a superiorib⁹ siue
 inferioribus. vñ Ḥal. Si duo cibaria in natura sua
 vel qualitatibus equalia sunt: saporifera stomacho
 sunt vtiliora: ⁊ ad digerendū velociora. S̄m nō sapo
 rita quāto min⁹ saporifera: tāto min⁹ vtiliora ⁊ eōdem
 so. Itē si duo cibaria equalia sunt in sanitate custo
 diēda et infirmis reddēda: stomacho delectabilio
 ra sunt et vtiliora.

¶ Post q̄ cōpleuit aucto: sermōnē suum circa diuersitatē
 ⁊ inuestigationē in dieta rōne saporis ⁊ odoris: In hac par
 te. p̄sequit de eius diuersitate rōne cōpositiōis in mollia
 ⁊ duricia ⁊ mediocritate cōsistentis. Quisio. libet autē pars
 diuisa in duas. In quarū prima assignat diuersitatē cōpo
 sitionis ciboz. In scēda de singularis mēbris. p̄sequit. Ad
 ma autē indiuisa manet. Secūda autē diuisa in tres. In quarū
 prima agit de actibus ciboz mollis. In scēda de actibus
 grossoz ⁊ duroz. In tertia de actionibus mediocriū. Secūda
 autē pars diuisa in duas. In quarū prima de terminat actio
 nes grossoz simpliciter. In scēda grossoz viscosoz: grossa dura
 grossa viscosa adiuicē cōparans. S̄m igit in p̄tī lectio
 partes quinq̄. In quarū prima assignat distinctionē ciboz
 a parte mollitiei ⁊ duricie ⁊ mediocritati. In scēda. s̄m. hac.
 Mollia ⁊ tenera facile sunt digestibilia ⁊ c. agit de actionib⁹
 mollis subtilis. In tertia. s̄m. hac. Cibaria vero dura ad di
 gerendū grauiā ⁊ c. p̄sequit de actionibus grossoz simplici
 ter. In quarta. s̄m. hac. Si autē cib⁹ grossus sit viscosus. agit
 de actionibus grossoz ⁊ viscosoz cōparans grossa dura
 ad grossa viscosa. In quinta. s̄m. hac. Qui inter mollitē ⁊ du
 ricem mediocris est cibus. agit de actionibus mediocriū.
 Circa p̄mā partē assignat talē diuisionē. Ciboz quāda sunt
 molles sicut melones: quāda cūti sicut lites: quāda mē
 cres sicut panis perfecte cocti. Circa scēdam partē assignat
 mollis actiones dicens: q̄ sunt facile digestibiles cōuertibi
 les mēbris assimilabiles: cito putrefactibiles: parū dātes
 nutrimentū: p̄pter parū mō: ⁊ imbecū. Circa tertiā partē
 p̄sequit de actionibus duroz ⁊ grossoz. P̄mo dicit q̄ ear
 de sunt cōuertibiles ⁊ digestibiles nisi virtus sit fortis: cum
 aut a p̄tate forē cōuertuntur: multi dant nutrimentū p̄pter

longā motū in mēbris. Scđo hoc cōfirmat per s̄al. dicit̄ et
 bos grossus et duros esse terrefres et tarde cōuertibiles: s̄
 post cōuersionē grossus dāt nutrimentū: s̄ subtile sunt s̄ij.
 vñ grossi s̄ij dāt grossū nutrimentū. de oī em̄ cibo natura sibi
 cōueniens attrahit: sed de grossis impossibile est subtile ḡna
 rī sanguinē quīs magna nat̄ digestio: nō ducit ad acrum
 natura nisi qđ est in portēa in cibo. S̄ib de subtilibus gros
 sus sanguis ḡnari non pōt. Tertio dicit̄ qđ vitulas huꝝ gros
 sicci est: vt sciat̄ qđ cibi subtile et qui grossum dāt nutrime
 ntū. s̄circa qđā parte mō dicit̄ qđ cibi grossū viscosi et s̄apidi:
 sicut carnes magis nutrit: qđ ppter s̄apozē alacrit̄ mēba.
 et ppter grossitē v̄uolitatē et eis manēt et eis adperēt. Se
 cundo cōfirmat hoc p̄ s̄al. dicit̄ qđ non haberes sicca
 tem et asperitatē: s̄ qui sunt viscosi et s̄apidi multū nutriunt
 Tertio dicit̄ qđ grossi duri pessimi sunt: et hoc per s̄al. cō
 firmat qui dicit cibos esse ilaudabiles siccos duros v̄nctuo
 sitate et viscositate carentes sicut panis milij. s̄circa quintā
 parte agit de actionibus medicorū aboz. s̄imo aut̄ dicit̄
 qđ isti laudabiles sunt et digestibiles et mēbris magis
 assimilabiles. Scđo cōfirmat hoc per s̄al. qđ s̄m ipm̄ cibi
 medij inter oīs cōditiones maxime nutrit: et magis sunt lu
 uariū: s̄ extremi sunt s̄ij vñ s̄ij horribiles faciūt aboia
 tionē: s̄ grauiosus citius et p̄gehosus expellunt. Tertio rō
 ne nō p̄uolēt qđ cibaria equalia in bonitate: qđ s̄apidi est p̄
 luauat. S̄ist̄ insipidi et horribilium minus horribile magis
 nutrit et contrario. Itē equaliū ad sanitatē custodiendā in
 sanis: et reddēda infirmis: qđ est stomacho delectabilē v̄t
 l̄ est ad sanitatē custodiendā et reddēdam. In his aut̄ p̄p̄t
 intentio v̄tus partis.

¶ Circa partem istam primo queritur de cibis mollibus:
 et primo v̄nctum sunt bene digestibiles in tertia digestionē: et
 ostēdit̄ qđ sic: digestioēs adinūc sunt ordinatē: s̄ ibus est
 minus dispositus in h̄mana digestionē qđ in scāda: et in scā
 da in 2̄a: et in tertia. magis ergo resistit v̄tus in prima diges
 tione qđ in tertia: qđ aliquatūlū preparat in prima diges
 tione. Scđa ratio hoc est: triplex: est: abus. abus futurus: et
 abus c̄bens in effectu: et abus silis abos. sed magis distat
 a natura mēbz abus primus qđ scāda: et scāda qđ ter
 tia. et p̄m̄ ab̄ ridet p̄re digestionē et tertia: et scāda: s̄ ab̄
 mollis est habilis vt cōuertat in p̄ma digestionē: qđ multo for
 tius pōt digerē: et cōuertit in tertia digestionē. Ad oppositū
 est hoc ratio: tertia digestio p̄cedit coaguladō: s̄ abus mol
 lis difficilis est ad coaguladū: ergo difficilis est cōuertēdis
 in tertia digestionē. Ad hoc dicit̄ qđ abus mollis cito con
 uertit in tertia digestionē. Ad rōnem dicit̄ qđ opus qđ fit
 in tertia digestionē est duplex. Quoddā est digerere et cōuer
 tere. et hoc modo abus mollis cito conuertit in tertia diges
 tione. Scđa dicit̄ opus est coagulare et mēbris infirmis: et
 hoc modo nō cito digerit: s̄ contrariatur tertia digestionē.

¶ Secundo queritur v̄tus abus mollis citius cōuertatur
 ad mēba qđ abus durus: et ostēdit̄ qđ abus mollis nō citi
 cōuertitur: dicit̄ ysaac qđ differunt cibaria mollia et grossa:
 et dura: et subtilia: qđ dura et grossa cito assimilatur mēbris. et
 causa v̄tus est: cito coagulatur: sed mollia et liquida nō
 cito cōuertunt. remanēt em̄ liquida: s̄ om̄e qđ est liquidū nō
 cito coagulāt: nec cito assimilāt mēbris: s̄ cibaria mollia
 sunt b̄mōi: ergo non ita cito assimilant mēbris sicut et dura
 Scđa ratio hoc est: dicit̄ s̄ost̄. qđ membra est firma et solida
 pars composita: ergo opoz: qđ illud qđ cito assimilāt mēbris
 sit solidum et coagulatur: sed abus mollis nō est b̄mōi: s̄ po
 tus abus durus. ergo abus mollis nō cito cōuertit in ter
 tia digestionē. Tertia rō hoc est: milij qđ a mēbris effluit: et
 in ipis nō diu p̄manet p̄t mēbris assimilari: sed abus sub
 tilis est b̄mōi: ergo minus p̄t mēbris assimilari: qđ abus
 grossus et durus. Ad oppositū est qđ dicit̄ ysaac qđ cibaria
 mollia cito cōuertuntur ad sanguinē et mēbris assimilantur.
 Scđa ratio hoc est: om̄e qđ cito cōuertit: qđ est indigestum
 et minus dispositū vt cōuertatur: qđ est dispositum citius
 cōuertitur: sed abus mollis est b̄mōi: ergo cito cōuertitur
 et mēbris assimilatur. Ad hoc dicit̄ dicit̄ qđ abus mollis nō c̄
 to assimilāt mēbris simplr. Ad rōnem dicit̄ qđ abus dicit̄

dupliciter citi assimilari. Aut quia citius preparat ad hoc
 vt mēbris assimilē: sic abus subtilis cito cōuertit et assimi
 latur. Scđo modo quia cito conuertitur ad sanguinē et v̄
 mox et p̄miditatur: et quia debet fieri membra. et sic abus
 mollis dicit̄ cito cōuertit. Tertio modo qđ cito coagulāt et si
 git in mēbris et manet: et hoc modo abus durus dicit̄ cito
 citius mēbris assimilari: et abus mollis tarde. ¶ Tertio qđ
 ppter quid res liquide: vt oleagine cito cōuertuntur: sicut
 tur a calore exteriori: et nō cito cōuertuntur ad calozē nostri
 corpus: et hoc questio superius est discussa. ¶ Scđo p̄t et
 rō principaliter de cibis grossis: et primo querit̄ v̄tus et qđ
 possit sanguis subtilis generari: et ostēdit̄ qđ sic. possibile
 est calozē intrēdi et fortificari in stomacho: s̄ qđ calozē ē foris
 cibaria subtilia adurit: et grossa perfecte digerit: sed quādo
 grossa cibaria perfecte digeruntur cōuertuntur in sanguinem
 subtile: ergo possibile est vt et abus grossi subtilis sanguis
 generet. Scđa ratio hoc est: abus in potentia est b̄mōi: et
 quida est in potentia prima: quida in remota: et sic ad idem
 agens pōt ducere illud qđ est in potentia p̄ma ad actum
 sed calozē debilis pōt cibos subtiles in sanguinē subtile con
 uertere: ergo calozē fortis potest cōuertere cibos grossos in
 sanguinē subtile: ergo et grossi abus potest subtilis san
 guis ḡnari. Ad oppositū est aucto. ysaac qui dicit̄ qđ m̄p̄
 est: cibo subtili p̄t grossus sanguis generari: neqđ p̄t
 sic sanguis subtilis quīs perfecte digerantur. Secunda
 ratio hoc est: m̄p̄ dicit̄ aliud ad actū nisi qđ habet potestā
 tiam similitudinē cum ipō qđ de portēa ducitur ad actū:
 sed in abo grosso nō est potestatiū: similitudo cum libere
 vñ subtilitas nō est in portēa in cibo grosso: ergo nō pōt c̄
 bus grossus cōuertit in sanguinē subtile. Tertia ratio hoc
 est: dicit̄ Auicē. qđ abus tria facit. s̄imo restaurat et cōper
 tum. Scđo augmetat calozē augmetando sanguinē. Scđo
 corpus alterat et qualitatē d̄nantem cōplexionē que sibi res
 manfit: sed in cibo frigido sua remanēt frigiditas: ergo si
 m̄lter in abo grosso remanēt sua frigiditas: ergo abus
 grossus non pōt cōuertit in sanguinē subtile. Ad hoc dicit̄
 qđ ex cibo grosso sanguis grossus ḡnatur. Ad rōnem dicit̄
 qđ in stomacho calido subtilis abus adurit: et ab̄ grossus
 perfecte digerit: sed non dicit̄ fieri illa cōuersio in b̄mōi:
 et subtile simplr: sed solum p̄t b̄mōi in quo cōuertitur
 in stomacho frigido. Ad aliud dicit̄ qđ in cibo grosso non
 est subtilitas in potentia: et ppter hoc non potest ad actum
 duci: qđ p̄potio subtilitatis sibi dicit̄. ¶ Tertio querit̄
 v̄tus et qđ cibi subtiliter sanguis subtilis: sicut et grosso
 ḡnat sanguis grossus: et videt̄ qđ sic: sicut in cibo grosso
 non est in potentia subtilitas: sicut in abo subtili nō est pote
 statia grossitas: ergo sicut et abo grosso perfecte ḡnatur
 sanguis grossus: sicut et abo subtili semper b̄s generari san
 guis subtilis: et hoc dicit̄ ysaac: qđ nunqđ et abo grosso ḡnat
 sanguis subtilis: neqđ et subtili ḡnat sanguis grossus. Scđ
 cunda ratio hoc est: abus subtilis maiorem habet p̄potio
 nē c̄ calozē nostri corpus qđ ab̄ grossus: et sicut grossus
 migrat per calozē in grossum sanguinē: multo fortius abus
 subtilis cōuertit in sanguinē subtile p̄ calozē nostri co
 pus. Ad oppositū est hoc ratio: possibile est calozē deficere
 respectu cibos subtilis in digestionē: sed qđ calozē deficit
 in digerendo cibi subtilis cōuertuntur ad b̄mōies indigestos
 et grossos: ergo possibile est vt et abo subtili ḡnat sanguis
 grossus. Secunda ratio hoc est: dicit̄ s̄al. in cōmōto super
 ap̄o. qđ cruditiū v̄mo nō idē ē qđ indigestiū: alio modo dicit̄
 idem quod imperfecte coctū vt p̄legma. tertio mō qđ est
 aduētū. s̄ si calozē fuerit fortis cōuertet abus per aduētū
 in b̄mōies grossos: et sic si fit possibile: possibile est et abo sub
 tili grossum sanguinē generari. Ad hoc dicit̄ quida qđ semp
 cibaria grossa cōuertuntur in b̄mōem grossum: et subtilia
 in b̄mōes subtilis: qđ in opatiōbz nature factū ē et destrucere
 qđ destrucere. S̄o sic dicim̄ qđ subtilia p̄t ingrossari: s̄ gros
 sa nō p̄t subtilitari. Vñ subtilitas et grossitas p̄t cōparari
 ad duo. respicit̄ et dispositionē materie: et dispositionē agē
 tis. In cibo vero grosso est semper in potentia grossitas: agē
 tido temp ad actum ducit: sic calozē fit fortis: sicut est debi
 lis. S̄ in abo subtili licet subtilitas sit in portēa: t̄a parte

calosis impeditur: q; nō sic imper bucurit ad actū: q; si caloe sit debilis cōuertit ad humorē indigestū et grossum. Si vero sit fortis: puerit in humorē adultum: et per hoc patet solutio ad aliud quod a parte matris semper et subtili habet sanguis subtilis generari: sed a parte agentis potest impediri. ¶ Quarto querit verum si cibus male digeratur in prima digestionē: vtrū possit corrigi in secunda: et videt q; non: q; digestionē sunt ordinatē adinuenit sicut et operationes earum: sed facta corruptione in prima actione fit et in secunda: ergo si cibus corruptus in prima digestionē: nō potest corrigi ab operatione scō digestionis. Ad oppositū est hoc ratio: membrū malosis calosis potest corrigere materiam aliquā sub dispositam: supra quā nō potest membrum quod est minus calosis: sed epar est vtrū respectu stomachi: ergo potest cibum male digestū in stomacho suo caloe corrigere. Ad hoc dicitur quod verum est: q; ab eparte oēs oīum virtutes naturales et cōplectū digestionis. Ad rōnem dicendū q; est aliquid pius dupliciter. Vno modo in via influēt: et sic epar est pius quā insitit calorem in stomacho ad digerendum et sic verū est: q; si sit corruptio in actione pios: est et in actione posteriori. Alio modo est pius in via operationis et seruitur et officij: sic stomachus est pius: q; epar: sed tū non possit corrigi in secunda.

¶ De diuersitate ciborum in substantijs et nutrimentis. Cap. xx.

¶ Lectio. xxij.

Instritas vero ciborum in substantijs et nutrimentis triplex est. Aut enim subtilia sunt: aut grossa: aut mediocria. Subtilia sunt triplicia. Aut in actiōibus subtilia et in substantia sua illaudabilia: sicut rapa agrestis: radice et similia. Aut in passionibus suis subtilia et in actionibus nature inobediencia: licet in substantia sunt illaudabilia: sicut crisolocina: cucurbita: blitio: et silia. Aut in passione et substantia subtilia: sicut panis de grano bene coctus: et carnes perdicum: et pullorem: propterea quia actioni nature obedientia: et laudabilissimus sanguis est: quem generant: et sic multiter nutrimenta. Ideoq; hoc cibarium vtilissimū est in sanitate in sanis custodienda: et infirmis reddēda. Sed tū quia de membris facilius q; alia dissoluantur cibaria grossa sicut caro vitulina: bircina: porcina: peccorina: minores vtrū dāt mēbris q; grossa. vnde Hal. Dieta subtilis: et si sanitati custodiende conueniat: non tamen membris fortitudinem vel grossitatem prestat: et idcirco cum aliqui exeritantes carnisibus pullorem sciderēt vel perdici: cito dissolute generant debilitates. ¶ Subtilia in actione sola sunt que grossitatem subtiliant humorum: et feces cibos dissolunt: hoc vero cum virtute sua faciūt incensua vel cōtraria. Intelliguntur autem in odore: sapore: vel vtrosq; sicut in radicibus inuenitur et similibus. Hec etiam vntem habeant subtiliandum humorū et oppilationes aperit: epatis et splenis: grosses humores et viscosos peccos mundificant et pulmonis: tamē has actiones transilunt: vt sanguinem incensant et corrumpant. Ideoq; corpora non sufferunt nisi cum pblegmaticis humoribus grossis et viscosis plena sunt. Hal. Libaria inquit non inuuant a domo acuta: nisi quibus pblegmaticis humores abundant viscosi et grossi et similes vitreis, vnde sens

per sunt cauenda: neq; frequentanda: ne sanguinem incensant: neq; accipiunt nisi elica et piosi aqua electa eroquatur in alia vt aqua acumina perdat et sic actio nes deficient: neq; etiam ita accipiunt: nisi odis narum sumere fecit in etate: repora: et cōplexiones. Quod si negligas: non sim? incerti tū cibi natura erant et noceant: quia in primis sanguinem subtiliant: et aquosum faciunt parum membrorum nutritiuum: et ita virtutes deficient: sicut tandem sanguine incendunt: et in cholera rubcam transducit. Que si sepius insequaris: maxime consumit humiditas et subtilitas sanguinis: et deficcatur: atq; in melancholicam naturam acutam mutatur. Si autem in renibus humores grossos inueniant et viscosos: incensantur putrificat eos. Ideoq; natura hoc refutat: neq; vt cibū recipit: sed medicinam eam esse iudicat: hęc quoq; multi calide complexionis sunt nocitua et maxime inuenum. Subtilia sine incensio: e quar tuos modis sunt: dulcia: aut odosifera et aromatica: aut acetosa: aut salia. Dulcia mundificant: lauant: dissolunt: et nouementum sensui auferunt. diuersa tamen sunt in calcificatione: refrigerant: humectant. Ande mel apum et fortitudine sui calois: et vicinitate siccitatis deficcatur et calcificat. Quidem et defecione dulcedinis et vicinitate humiditatis: refrigerat: et humectat. Sic etiam intelligendum est in sicub? malis granatis: et in silis dulcib?. Aromatica duo sunt diuisa. aut calida aromatica: aut vniuersa. Sola aromatica humor superfluitates deficcant: oppilationes splenis et epatis aperunt: stomachum confortant: cibaria penetrabilia faciunt: appetitum excitant: humiditate enim ciborum ericata minoratur quantitas. vnde et loca remanent vacua: sed tamē propria virtus sua confortat stomachum aromaticitate sua. Hal. aromatica perfecte stomachum cōfertant et non debilitant. Amosa et aromatica lauant: mundificant stomachum et auidant: virtutem digestionem adiuuant: cordi confortant prestant: calorem naturalem excitant: virtutem suam augmentant: sicut videmus in albiuini actiōibus et rubei maxime si clara et odosifera sunt. ¶ Ideoq; antiqui elegerit post sanguinis minutionem potum augmentare: et cibum minorare: quia cum sanguis calois naturalis subiectum sit: necesse est etiens caloe minuat naturalem. vnde et virtus deficit eis in copotum in terribus: et ad restaurandū pauperat. Ideoq; ergo vt potus multiplicetur: et cibus minuetur: q; vini caloe augeat et confortat: cibus vero fatigat. ¶ Acetosa subtiliat: et incidit atq; refrigerat: sicut in malis gra. acetosis videmus: et pomis citrinis acetosis et silibus. Alii et acetositas calide cōplexioni est bona Salsa dissolunt subtiliant calcificat. Ideoq; actio nes sue in inuanneto et nouemento acutis sunt vici: sed modum nō excedunt sicut acuta: quapropter actiones sue in stomachi mundificatione: intestinorum lotionē: ventris flatulencia: leuitos et temperatior res sunt acutis: quod contingit et vicinitate calois et temperamento sui: et inde oēs cib? condit? cū obfom gario et aceto mundificantio: et laudabilio: q; que cō

diuntur cum oleo ⁊ aceto: q; obomogarus multum adimatur in subtilandis grossis humoibus; oleus nō solum non dissoluit; verūtiam viscolitate sua ⁊ vinctuositate virtute dissoluedi debilitat. ¶ Subtilia in passionibus velocia sunt ad obediendū natura libus actionibus in digestionē: ⁊ in sanguinē mutationis velocitate: sicut spinachie: atriplicae: maluce: sed tamē sanguis quem generant subtilissimus est ⁊ aquosus illaudabilis: ideo paruisimum nutriunt: velerociter dissoluiunt a mēbris: parum confortāt. ¶ Vnde de Gal. omnia subtilia cibarā parū nutriunt: cito a mēbris dissolunt. ¶ Idcoq; frequentia sua virtus debilitatur. Quidā tamen arbitrati sunt q; isti cibi subtilis sint in suis actiōib;: q; sanguis generat⁹ grossus ab alijs ab his subtiliat: sed male arbitrati sunt. Si enī omnia aquosa cibaria grossum sanguinē subtiliantia sunt in actionibus suis subtiliat: tunc ex necessitate grossum sanguinē gignētia vocabuntur actio subtilitaria: sanguis enī generatus inuentus subtilis ⁊ aquosus ingrossatur: ⁊ ad temperamentū reducit. ¶ Si si fuerint cibaria grossa ⁊ subtilia in suis passionibus vnam actionē faciunt. ¶ Hec enī arbitrati in stultio deicipiētia erūt. qd enī actio videt: cōmixtio est potius: q; oē qd patif agit in rem a qua patif.

¶ Assignata diuersitate dicere a parte cōplexione ⁊ natura: re: apois: odosis ⁊ cōpositionis: In hac quarta parte assignat diuersitate eius a parte substantie ⁊ conditionibus que in substantia attendunt. Ipe autem pars spectat ad presen tem speculatiōem. ¶ Diuiditur autem hęc pars in duas partes. In quarum prima assignat distinctionē ciborum a parte dispositionū substantie diuersitatis. In secunda de singularibus distinctionibus prosequitur. Prima autem pars remanet indiuisa. Secunda autē diuiditur in duas. In quarum prima determinat de actionibus ciborum subtiliū. In secunda de actionibus ciborum grossorum: ⁊ illa ad frequentia refertur: ⁊ sic incipit. Quod cum ita sit oportet vt dicamus. Prima autem diuiditur in duas. In quarum prima assignat distinctionē ciborum subtilium ratione subtilitatis. In secunda de differentijs ciborum prosequitur. ¶ Prima autem pars non diuiditur. Secunda autē diuiditur in tres. In quarum prima determinat de actionibus ciborum subtilium in substantia. In secunda de actionibus ciborum subtilium in actiōe. In tertia de actionibus subtiliū in passione. Secunda autem pars diuiditur in duas. In quarum prima determinat de actionibus subtilium in actione cū in censione operantium. In secunda agit de actionibus subtilium cum non in censione operantium. Sunt igitur in presenti censione partes tres. In quarum prima assignat distinctionem ratione subtilitatis ⁊ grossiciei. In secunda salis in hac. Subtilia sunt triplicia in actiōibus subtilia ⁊ assignat subdiuisionem specialem subtiliū bimēdē. In tertia salis in hac. Idcoq; hoc cibarium vtilissimū est in sanitate sanis autodiēda ⁊c. agit de actionibus subtiliū specialiter. In quarta ses in hac: Subtilia in actione sunt sola: que grossi aciem subtiliant humoū ⁊c. permixta diuisione subtilium in actione per ados operantes cum in censione ⁊ operantes sine in censione: agit de actionibus operantium cum in censione. In quinta ses in hac: Subtilia in passionibus velocia ad obediendum ⁊c. agit de actionibus subtilium in passionibus. ¶ Articulare autem subdiuisiones in expositione parrebunt. ¶ Circa primam partem dicit q; cibi ratione subtilitatis diuisi sunt. Quidā enī sunt subtiles: quidā grossi: quidā mediocres. Circa secundā partem diuisit subtiles dicens: q; dicuntur triplex subtiles. I. in substantia ⁊ in actiōe ⁊ in passione. sunt enī quidā in actionibus subtilē ⁊ in substantia illaudabiles sicut rapum: quidā in passionibus

subtiles ⁊ in actionibus nature obediētes: in substantia autē illaudabiles sicut atriplicae: quidā in actiōe ⁊ substantia subtiles sicut panis perit⁹ coct⁹: ⁊ caro pullina. ¶ Circa tertiam partem determinat de actionibus subtiliū in substantia ⁊ passione. Primo igitur dicit q; cum laudabilē generat⁹ sanguis: sunt viles in sanitate autodiēda ⁊ reddenda. Secundo dicit q; cito dissoluiunt a mēbris: nō magnum dant nutrimentū sicut cibi grossi multū in eis immoantes. Tertio confirmat hoc per Gal. idē dicens. ¶ Circa quartā partem determinat de actionibus ciborum subtiliū in actiōe. Hęc autem pars diuidit in duas vt dicitur est. In quarū prima agit de actionibus subtiliū in actione cum in censione operantium. In scda. In hac. Subtilia sine in censione quattuor modis sunt ⁊c. agit de actionibus subtilium operantū sine in censione. In scda autē parte nouem pponit. Primo dicit q; cibi in actione subtiles grossos inuicem humoos: ⁊ quidam hoc operant sine in censione: quidam sine. Secundo dicit q; per laporem ⁊ odorem dicitur. Tertio actiones cogit tangit que sunt in casto humoū: grossos ⁊ remotio oppilationem ⁊ mūdificatiōem mēbris: ab eis. Quarto dicit q; non cōpetunt nisi cōpositio grossis ⁊ plegmaticis humoibus: plenīs. Quinto hoc per Gal. dicens confirmat. Sexto concludit q; non debent accipi nisi cū deliberationē ⁊ pparatiōe. Septimo ostēdit nouem mēta que ex eis accidunt. Nam cū frequentantur sanguinem subtiliat: facientes ipsum subtilē ⁊ aquosum: ⁊ in sine in melanchoiā mōtū conuertunt. Octauo eorum iūta menta tangit: que sunt circa humoū grossos in censione. Non concludit q; non competit finis cibi: sed medicine. ¶ Circa quintā partem agit de actionibus subtilium in actione sine in censione operantū. Hęc autem pars diuiditur in duas. In quarum prima assignat ipsoꝝ distinctionem. In secunda ses in hac: Dulcia mūdificāt ⁊c. agit de actionibus singulariū. Dicit igitur q; subtiles cibi in actione sine in censione sunt quattuor: modis. Quidam sicut sunt dulces: quidam aromatici: quidā aceti: quidā salis. Pars autem illa in qua de actionibus singularium prosequitur: diuidit in quattuor: sicut numerū ipsoꝝ. In prima agit de actionibus dulcium. In secunda de actionibus aromaticis. In tertia de actionibus acetosis. In quarta de actionibus salosis. ¶ Circa dulces abos primo dicit q; ipsi mūdificant lenificant sensus: ⁊ lingue nouementum remouent. Secundo assignat eorum diuersitatem ratione actionum caliditatis: frigiditatis: humiditatis: siccitatis: sicut patet in melle: oide: scub: ⁊ malignatis. ¶ Circa aromatica sic procedit. Primo ipsa diuidit dicens q; quedam sunt pura: que dam vinosā. Secundo prosequitur de his: ⁊ primo de puris. secundo de vinosis. De puris autem dicit: q; remouent superfluitates ⁊ oppilationes ⁊ stomachum confortant ⁊ appetitum prouocant: ⁊ hoc per Gal. confirmat. De vinosis primo dicit q; stomachus ⁊ membra ⁊ calor naturalē confortant. Secundo hoc confirmans dicit q; propter hoc post pylebotomiā antiqui elegerunt plus vinum q; cibum ad confortatiōē caloris naturalis. De acetosis dicit q; incidunt ⁊ desiccant infrigidādo. ¶ Circa salis sic procedit dicens q; calefaciunt ⁊ subtiliant sicut acuta: non tamē ad tantam veniunt actionem propter paruitatem caloris. ¶ Circa partem illam que est de actionibus subtilium in passione sunt tres partes. In quarum prima assignat ipsoꝝ actiones. In secunda in censione confirmat per Gal. dicens rem idem. In tertia salis in hac: Quidam tamen arbitrati sunt ⁊c. dubitationem incidētē remouēt. Dicit igitur q; hoc actionibus nature obediunt: sed tamē in aquosis ⁊ subtilē sanguinē conuertunt: ⁊ ideo parum dant nutrimentum. Hęc autem secundo confirmat per Gal. idē dicit rem. Deinde tertia dubitationem inducit dicens: q; quidā crediderunt hęc esse subtilia in actione eo q; sanguinem efficiunt subtilē: ergo sunt agentia subtiliandi ergo sunt in actione subtilia. Secundo hō remouet dicens: sicut necq; grossa cum sanguinem subtilē ad temperamentum reducant dicuntur actua: similiter necq; subtilia in passione ipsum subtiliandi dicuntur actua: sed q; sanguis per subtiliē: p illa autē ingrossat: nō est p̄tā actiōis ipsoꝝ: sed p̄tā com-

mixtionis: eo q̄ cum sanguine cōmixta ipsū sic dīponūt.
 ¶ Circa parte istā querit̄ primo de oīa subtili in actione
 ⁊ passīo quib⁹ cōpetit: querit̄ vtrū dicta medicorū vt
 p̄sces ⁊ pulli debeant in febrib⁹ exhiberi fructus exibi
 bentur: ⁊ videtur q̄ sicillud enim debet dari in febrib⁹ qd̄
 est facili conuersionis: ⁊ qd̄ transmutatur in sanguine la⁹
 dabilem: sed cibaria medicoria que sunt subtilia in actione
 ⁊ passione sunt putiusmodi: ergo talia competunt in febri
 bus: sed fructus generant sanguinem aequolum: ergo talia
 non competunt. Ad hoc ostendens q̄ duplex est causa p̄ter
 quam ubi subtiles non cōpetunt in febrib⁹: ⁊ tamē fru
 ctus quādā cōpetunt. Prima causa huius est: q̄ cibus in tra
 ctibus febrib⁹ esse ⁊ in ratiōe cibi: ⁊ in ratiōe medicinē: sed
 cibaria subtilia solū sunt in ratiōe cibi: ⁊ iō nō competit: vñ
 q̄ cito quertunt a calore innaturali: ideo non debēt dari: et
 ideo addit̄ in morbi: fructus vō erit cito conuertatur: tñ ra
 tiōe cōplexionis iuuant naturā ⁊ morbi malā dīscrasia al
 terando: ⁊ ideo cōpetit. Item alia est causa: q̄ talia sunt
 vñctuoia: vñde calor innaturalis illis nutritur: tñ ideo addit̄
 in febrib⁹: sed fructus ratiōe sic cōplexionis repugnat: eo q̄
 sunt frigidī. ¶ Secūdo querit̄ vtrū cibaria subtilia compe
 tent conualecentibus ab egritudine an grossa: ⁊ videtur q̄
 subtilia non cōpetūt: q̄ sicut dicit̄ ysaac: cibaria subtilia non
 cōferunt virtutē: neq̄ multū restaurāt deperditū: sed in con
 ualescentibus est virtus multū debilis: ⁊ etiā multa facta est
 deperditio: ergo egent multā restauratiōe. Libus autem
 grossius virtutē fortificat. Item iam morbus transyt ⁊ nō
 est timēdū de additiōe in morbi: ergo non cōpetit ubi sub
 tiles fed grossi. Ad oppositū est qd̄ dicit̄ Sal. q̄ conualescēt
 tes debēt regi p̄ tridū sicut regēdatur in egritudine. P̄ter
 terea in ipsis virtus est debilis: ⁊ non potest supra cibaria
 grossa: ergo cōpetunt subtilia ⁊ nō grossa. Ad hoc dicendus
 q̄ eis cōpetunt subtilia. Ad rationē dicendū in regimine
 cōualescentiū est duplex aspectus. Alius est ad virtutē: ⁊ q̄
 virtus est debilis nō potest supra grossa cibaria: et iō debēt
 subtilia exhiberi. Alius aspectus est ad inantionē ⁊ deperdi
 tionem: ⁊ fm hoc debēt grossa exhiberi: sed q̄ aspectus ad
 virtutē p̄cederet ⁊ p̄uelet. ⁊ vt satisfaciām virtuti et
 inantionē debēt exhiberi subtilia: ⁊ vt satisfaciām deperdi
 tionē debent exhiberi frequēt. ¶ Tertio querit̄: vtrū sit
 verum qd̄ dicit̄ ysaac q̄ in plebotomati oporet q̄ cibus
 minuat̄ ⁊ potus augmētetur: ⁊ videtur q̄ cibus plus cō
 petit q̄ pot⁹ vini: q̄ dicit̄ Sal. q̄ vini nocet in anitū ⁊ ielū
 nis: q̄ mentē percutit ⁊ neruos debilitat ⁊ causa huius est
 p̄pter virtutē debilē: sed plebotomati sunt inantī ⁊ hā
 bent virtutes debiles: ergo ipsis nō cōpetit potus vini: sed
 potus cibus. Scōa ratio hec est: magne inantionē respon
 det magna restauratiō: sed plebotomati sunt multū inantī
 ti: q̄ iō est multa deperditio sanguinis ⁊ calorū ⁊ spiritūū:
 ergo ipsis cōpetit magna restauratiō: sed hec est per cibum
 ⁊ non per vini: ergo plebotomati non cōpetit potus vi
 ni: sed potus cibus. Ad oppositū est hec ratio: illud qd̄ cit⁹
 cōuertit̄ in sanguine ⁊ restaurat calōre ⁊ spiritus debet eis
 exhiberi: sed vini est hmo: ergo debet eis exhiberi vinum.
 Ad hoc ostendens q̄ vini debet exhiberi in principio in maio
 ri quantitate q̄ cibus. Ad rationē dicendū q̄ vini non cōpe
 rit in plebotomati stomacho inantio ⁊ ielūno: sed cum ei
 bo: ⁊ ideo non nocet. Ad sōm dicendū q̄ in plebotomia
 duo sunt consideranda. Primum est inantio: ⁊ fm hoc magis
 indiget repletioe ⁊ cibo. Scōm est tenor virtutis: ⁊ q̄ vir
 tus in ipsis est debilis: ideo non possunt multas sustinere reple
 tionem neq̄ multum cibū: ⁊ ideo cibū non cōpetit: sed pos
 titus cibus ad confortandū: ⁊ calorē naturālē augmētandū:
 ⁊ hmo est vini. ¶ Quarto querit̄ vtrū plebotomati
 cōpetat vini limphati vel non: ⁊ videt̄ q̄ limphati: q̄ vir
 tute exilente debili vinum limphati debet exhiberi: sed in
 plebotomati est virtus debilis: ergo eis debet exhiberi vi
 num limphati ⁊ non purum. Ad oppositū: vinum purus da
 rar ad confortandū calōre naturālē ⁊ stomachū: ⁊ ad spirit⁹
 recreandū: sed vinum limphati nocet fromacho: ⁊ spirit⁹
 non recreat fed impedit digestiōem: ergo plebotomati
 non cōpetit vinum limphati fed purum: quod cōcedimus.

Ad rationē dicendū q̄ duplex est debilitas. Quēdā est p̄ter
 magna dīscrasia febrilē: ⁊ p̄pter talem debilitatē nō cō
 petit vinum purū. Est ⁊ alia que causatur p̄pter magnam
 inantionē ⁊ solutiōnē spiritūū: ⁊ in hac parte cōpetit vinum
 purum: q̄ cito cōuertit̄: ⁊ hec est in plebotomati: ⁊ ideo
 ibi cōpetit vinum purū. ¶ Quinto querit̄: vtrū quid
 potatione non datus vinum purum: cum datus plebotomati
 inato: cum tñ vtrōq̄ sit debilitas virtutis: q̄ sicut in plebo
 tomia sit multa euacuatio sanguinis ⁊ hmo: tñ similitur
 vt per medicinā: ergo citius in plebotomia cōpetit vinū pu
 rum ad restauratiōnē: similitur in potatione. Ad hoc dicen
 dum q̄ non debet vinum purus exhiberi potatione: ⁊ causa
 huius est: q̄ virtus est debilis: ⁊ est mala dīscrasia relicta ex
 medicinā: q̄ p̄pter acimē medicinē copus efficit calidū: ⁊
 q̄ vini purū addit̄ in caliditate: iō eis nō dam⁹ vini purū:
 fed limphati: ⁊ cū aqua calida ne fiat indigestio: sed in ple
 botomia nō est mala dīscrasia sed multa inantio ⁊ spiritūū
 deperditio: ⁊ ideo non negamus illis vinum purum.
 ¶ Consequēt̄ pot̄ queri vtrū subtilitas ⁊ grossitas cau
 sentur a cōplexione vel a quattuor qualitatibus: sit sub
 tile ⁊ grossum in substantiā: ⁊ in actione: ⁊ ostendit̄ q̄ sic: quia
 oēs qualitates postriorēs causant a posteriorē: fed subtilitas
 ⁊ grossitas sunt hmo: ergo causant a qualitatibus primis.
 Scōa ratio hec est: subtilitas ⁊ grossitas sequunt̄ cōgrega
 tionem ⁊ dīgregationē partū ⁊ coagulationē maiorē ⁊ mi
 norē: sed coagulatio ⁊ congregatio ⁊ hmo causant a cali
 do ⁊ frigido: sicut habet in quarto metho: qd̄ subtilitas
 ⁊ grossitas causant ab illis qualitatibus. Tertia ratio hec est
 subtilitas ⁊ grossitas sequitur densitatē ⁊ raritatē: sed hec
 causantur a calido ⁊ frigido: ergo ⁊ subtilitas ⁊ grossitas.
 Ad oppositū: subtilitas ⁊ grossitas vñ dispositiōnes natu
 rales ⁊ antecēdūt cōplexionē: ergo nō causantur a complex
 iōne nec a primis qualitatibus. Secūda ratio hec est: dicit
 pbs in libro phisico: q̄ raras ⁊ dēnsas pcedūt quattuor
 qualitates: sed subtile ⁊ grossum sequitur raritatē ⁊ densi
 tatem: ergo non causant a quattuor qualitatibus. Ad hoc o
 cendū q̄ duplex est subtilitas ⁊ grossitas. Quēdā q̄ causat
 a dispositiōne partū in toto: quēdā q̄ consistit in raritate ⁊ dē
 nsitate: ⁊ sic non causant a cōplexione: ⁊ per hoc solunt̄ oīa.
 ¶ Consequēt̄ querit̄ quomodo ignis agit in aqua
 ipsam subtiliādo: q̄ calidū partes subtiles exhalat ⁊ alie
 ignis grossiānt: ergo aqua non subtiliat̄ per calorem ignis. Scō
 cunda ratio hec est: q̄n et aqua fit aer: parte a subtiliorēs cō
 uertunt ad naturā aeris ⁊ alie ingrossiānt: vñde oporet q̄
 illa aqua et quā generat aer sit multū subtilis hmo: ⁊ vas
 posita: ergo similitur partes subtiles ad naturā ignis con
 uertunt ⁊ cōrūpūt ⁊ alie ingrossiānt: ⁊ in grossā p̄ calōre
 ignis. Ad oppositū ⁊ hec rō: ignis facit ebullitiōnē in p̄tib⁹
 aque: sed p̄ ebullitiōnē fit partū terrestrū separatiō a sub
 tilibus: vñde partes terrestrēs residēt subtiles vō ascēdūt:
 ergo aqua p̄t̄ subtiliānt per calōre ignis. Ad hoc dicendū q̄
 ignis vel calor tres habet operationes. Prima est calcifac
 re: ⁊ sic partes lubiles exhalat ⁊ residū ingrossiatur: ⁊ sic
 aquā non subtiliat. Scōa est q̄ facit ebullitiōnē in partibus
 ⁊ sequestratiōnē in partibus separādo partes subtiles a ter
 restribus: ⁊ sic aqua subtiliat. Tertia est: q̄ facit cōrūptionē
 in partibus sicut in aceto partes calide ⁊ vinosē cōrūpūt ⁊
 infrigidat̄ p̄tes aque sicut dicit̄ Sal. ⁊ sic fit acci quatio.
 ¶ Consequēt̄ querit̄ quomodo res frigide grosse agūt
 in copus nostrū: vtrū uocantur ad actū per calorem nostrū
 coposis: q̄ nihil agit in copus nisi uocatur de potentia ad
 actum: ⁊ omne qd̄ ducit̄ de potētia ad actum ducit̄ fm
 dispositiōnē ⁊ egerentiā agentis: ergo medicina frigida ope
 rabitur fm egerentiā caliditatis: ergo non infrigidabit. Ad
 hoc dicendū q̄ triplex est opinio. Quēdā dicit̄ q̄ res frigide
 habent suum actū extra: ⁊ ideo non uocant̄ ad actū per ca
 lorem: sed res calide non habēt suum actū extra: sed sunt in
 potentia ⁊ recipiūt actum suū per calorem coposis: ⁊ hoc
 videtur velē Sal. dicēdo q̄ res frigide habēt vñ actū defo
 ris: sed res calide intus. Alia positio est q̄ ducunt̄ ad actū
 per calōre: sed tñ non calcifacūt. Alia positio est q̄ ducunt̄
 de potentia ad actum: ⁊ habent frigiditatē non simpliciter:

fed proportionale corpori humano: fed post actionē caloris redeunt ad frigiditatem primam: & sic non infrigidant.

Lectio. xxiij.

Cum ita fit: oportet grossa cibaria tribus modis diuidi. Aut enim grossa sunt in actionibus suis: et tunc non grossum sanguinem generant. Aut grossa in passionibus a quibus non illaudabilis sanguis generatur. Aut grossa in suis substantiis et ab eis generantur. **U**t autem grossa sunt in actionibus suis: sed non grossus ab eis generatur sanguis: nature sunt triplicis. Aut enim frigida et age latius sunt caloris naturalis: et repugnata digestioni sicut papauer: cucumeres: citruli et similia. Aut potius humoratioris ciborum delicatiora: et actio naturalis inobediens et contra dicta sicut palmarum flores: da cely non maturi et similia. Aut vitiosa cibis immaturitas: quibus committitur eos ingrossantia digestionem sunt prohibentia sicut pinguedo et similia. **G**rossiorum in passionibus suis duo sunt modi. Aut enim dura et siccata ad digerendum tarda sicut mellis et similia. Aut viscosa et actioni naturali obedire grauias: sicut panis aspermus: lactes porcelli et agnoscunt non petrosi. **H**ec enim cibaria propter viscositatem sunt ad digerendum duriora: sed tamen si natura penealeat: et perfecte digerantur in stomacho et epate: cibaria laudabilia sunt. **H**ec tamen a medicis dissolueda exercitibus sunt optima: et sanis visceribus salubria. Alterius nature hominibus viscerata naturaliter defecta vel accidentaliter habentibus: huiusmodi cibaria semper sunt vitanda. **N**on enim si sepe comedant incerti sumus qui meseracis et porci epatis oppelluntur. ista enim loca naturaliter sunt stricta. **I**tem alibi quando hec eadem generantur in rebus grossis et viscosum humorem. **S**i autem rebus naturaliter inueniantur calida: calefaciunt et delicata et in lapide vertuntur, sicut calores estui solis lutum dedicare est videre. **S**i autem meseracis sint opilare: diarrheicis sanaric sunt: et tibi sicut cum sepe significat decedere et non ad epate puenire. **S**i potius epatis sunt oppilati: grauiatem ipsius lateris generant epatis: et aliquando et eis cibis crudi humores generant et adunant in his locis quos non certi sumus non putescere: ita per eos mala apostemata generant. **H**ec enim humores crudi in corpore adunati non hos duos effugiunt modos. Aut easque naturalis eos vincit: et in sanguinem transformatur: quod si grossi humores et viscosi nutrimenti corpus nutrit: quod nutrimentum tamen confortat membra. **A**ut natura deficit in eis digerendis: tunc immortalia ebullunt et calorem corporis et putrescentiam et in corruptionem se vertunt. et confirmant istud et hoc quod videmus: quod vis humores grossus sed in calidus innoxius locis ebulliens fit putridus. **I**tem moliti sunt antequam in medicinis sanitatis custodiantur vti diureticis. dissolutius: modificationibus meseracis splenis et epatis et ceterorum porcorum corporis: sicut ortimelle marie squillitico: et ceteris antidoti diureticis meseracis et porcorum epatis et splenis modificationibus: tunc corporis modificationibus de his: et de huiusmodi generantur. Accipietur tamen hec medicamina non sepe oportet frequenter ea: si enim sepe et inordinata ea sumperis: non securi sumus qui humectatio sanguinis dissoluat in phlegmaticis perfectum

humoribus: et fiat aquosus: denique paulatim deficcet: et in melancholicos humores conuertitur: aut calcet in cholericos ductus: deficcet et dissoluet humectationes substantiales corporis: et fit causa consumptionis sui. **S**i in inuenit in rebus grossos humores: deficcet eos et facit eos lapides. **L**ibaria vero grossa (als crassa) in substantia sua sunt triplicia. **Q**uedam melancholicum et grossum sanguinem generant: sicut caprine carnes: et vaccae vertute: et ceruicis. **Q**ueda durum et firmum generant nutrimentum: sicut mellis et lentos. **Q**ueda viscosum sicut fungus et panis aspermus. **M**elancholicum sanguinem generantia sunt in sanis custodienda: et infirmis recedenda sunt illaudabilia cum ad digerendum dura sint: nature laboriosa: ad assimilandum medicibus dura: quod sanguis ab huiusmodi generantibus pessimus est et incensus. **S**i tamen bene digerantur et medicibus assimilantur: multum nutrimentum et tarde a medicis dissoluitur: et idcirco ista non sunt laudabilia quiete et non habentibus exercitia. **I**n his enim calorem a quiete cedere lato talia non digeruntur. **I**demque cauendum: cum tamen hominum volatantes diuersae sunt: typote quorundam crassitatem querentium et fortitudinem: instat vti his cibariis: sed ab his cauendum sibi: nec accipiant nisi cum crassitie et fortitudine careat vel vtraque: neque corpus curadum negligat sicut dicitur in libro I. et. ca. de subtili dicta: de regimeto sanitatis titulato vtilissima. **S**ic et hoc cibaria sunt pessima: quod duritie digerendi nutrimenta faciunt siccata. **V**nde si medicina non fit nutrimenta danda sunt: huiusmodi nutrimenta sunt quod panis. sanguis enim his generantibus minus est corruptus et grossitatis viscositatis ablationem. **S**i quis autem inter grossitatem et viscositatem differentiam querat: contrarium sunt grossitas: vis ferre tamen in apodemus: et vis vtraque in digerendo dura et tarda sunt in coetione: sanguis tamen que generant grosse siccitatis prinet: vnde et cito medicis assimilantur: quod siccitatis sua coagulatione est vicina. **C**ascaque sunt grossitas: sanguis tamen que generant: phlegmaticus est: dure tamen medicis assimilatur propter longitudinem sui ad coagulationem. **G**rossitas ergo viscositate vniuersaliter est: et tamen enim est viscosum grossum: grossus tamen non omni viscosus. **O**bjicit tamen quare inter eas differentias posuisti: cum Gal. sanguinem que vtraque generant: equaliter in grossitate possunt dicere. **L**ibaria viscosorum grossum tamen sanguinem generantia sicut fungis: grossum non viscosum grossum tamen sanguinem generantia sicut mellis et cetera. et his viscosis suis inuulsi: quod grossa viscosa: et viscosa grossa habentur: huiusmodi quaedam inueniuntur grossa et non viscosa: et quaedam viscosa et non grossa. **N**on autem dicuntur eadem. **S**i inuestigamus Gal. intentionem eorum: are: et si sanguines ab vtraque generantur equaliter in grossitate viscositate: non tamen in grossitate substantia equaliter: neque prima grossitatem in subiecto suo dicitur. **L**ibaria enim viscosis cum grossitas de: humorum suorum grossitatem et viscositatem intentionem: et quod tarde auertantur et in medicis assimilantur. **I**n grossis grossitatem intelligit siccitatem: et substantie sue duritie et obedientie nature et legitimitas: et sic siccitatem suam velociter fit medicis assimilata. **V**isosa ergo humorum sunt grossa et nutrimenta eorum: grossa vero corporis et sic siccitate sua sunt dura: quod nutrimenta si subtilia

dum manent in sua integritate sicut aqua: q; de sui natura penetrat. Alia vero egent diuisione et resolutione ad hoc vt penetrēt sicut piper: q; soluitur prima ratio. Ad eōdem dicēdū q; subtile dicitur duob; modis. Vno modo subtile: q; tenuerit hoc modo d: aqua subtilis. Alio modo dicitur subtile q; penetrat in per poros: t hoc est subtile in actiōe: t isto modo aliqd pete oleū est subtile. Verū hoc pot' solui tertia rō: q; aliqd pot' diuidi in partes paruas dupl'r: vel in sui resolutione facta aqua: vel penetratione sicut illud qd potos aperit virtute subtilitatis sicut oleū petrolei. C. Secūdo querit' q; quid sit illa: in medicina quedā grossa t coagulata dicantur subtilia: t quedā sūt liq; t tenuia dicantur subtilia: quomodo differunt subtilitas vtrob;que. Ad hoc dicēdū q; subtile est duob; modis. Primo nō d: subtile in cōpōitione: et alio nō in substantia. Subtile primo nō sicut acuta sicut piper gario pphili. Subtile scōdo modo in subā est tribus modis. Primo modo subtile i substantia ppter tenuitātē partū sicut aqua. Secūdo modo dicitur subtile in substantia ppter penetrabilitatē: t hoc modo actū dicitur subtile. Vbi sequit' agitationem partū p quā quidē tēra penetrat. Tertio modo d: subtile in substantia ppter perspicuitatē: t hoc modo vitū dicitur subtile t crytallus: t sequit' partū puritatē. t hoc sūt rēpēries in sine lectionis de alto in dietis particulābus plen; notari. C. Tertio querit' quomodo diuersas causas habēt in medicina iste cōditiones: rari: densum: subtile: grossum: acuti: obtusum: velor: t rari: Ad hoc dicēdū q; rarus t densum cōsistit in distātia partū t appōmatione: cuius si genus est: q; rari est: cuius partes sunt adinuicē coagulate t appōmimate. Subtile t grossus cōsistit in se subtile: t q; subtile est: cui; partes quib; cōtēdit sūt grosse. Grossus t grossus est cuius partes quib; cōtēdit sūt subtile: t cuius tum obtusum scāquū cōpōit: onē t substantiā: rē fm hoc actū dicitur subtile: penetrat: t acuti: q; aperit. t q; obtus; istis debet penetratio in magno tpe vel paruo: ideo sequit' mictionē rōrari sūt subtile an grossum: t videt q; grossus: q; rose sunt frigide t sicce: t ita si addant oleo faciunt ipsus grossum. Secūdo ratio hoc est: dicit' Asarū in lib. de simplici medicina: q; ol: q; cōmune s; oleū temperat' est: t hoc p; s; cuius p; dicit: q; semp' asarabif ad naturā coe cum quib; nō fecerit: ergo cū reb; grossis fiet grossum: t cū subtilibus subtile: sed rose grosse sunt cū sunt frigide t sicce: ergo oleus et eis factum est grossus. Ad oppositū est aucto. p'acticoy. Ad hoc dicēdū q; est frigide t grosse subtile fm quōsdā: t dicit' Asar' q; cale ac calcificatio magna. verū est per accidēs: q; ppter sui grossitē dādit porosa: it q; calor nō possit eriri: t sic mēbra calcificat: qm tū nolunt resistere cōmuni opōmōni ponent q; est subtile t calidū: dicitur q; est subtile t calidum. Ad rationē vō solūendū est p' distinctiones quatuor partū in rosa. In multis locis super; postā. Dicēdū igit' q; oleū rosacē ratiōe subtile calide subtile ipsius rose in superficie epāit est aperitū t subtile: ratione vō frigide est grossum. C. Quinto querit' cui subtilitatis debet penetratio an subtilitatis cōplexions: an subtilitatis in substantia: t videt q; subtilitatis substantiā nō debeat, quia actio debet qualitatibus: vñ in mēbris nō est actio nisi ratiōe qualitatis: ergo in mēbris nō est penetratio vel actio nisi ratiōe cōplexionis: t sic nō ratiōe substantiā. Monstrā tū videm' q; quedam res sicut solatrū penetrāt nō tū ratiōe cōplexionis: q; frigiditate nature est: ratiōe substantiā. Ad hoc dicēdū q; penetratio substantiā debet. Ad rationē dicēdū q; substantia est duob; modis. Vno modo dicitur subtile in substantia cōplexionis: t huc nō debet penetratio. Secūdo modo d: substantia qualitas naturalis q; cōsistit i grossitē t subtilitatis: t ista debet penetratio. Sed tunc querit' si vtrūq; debet penetratio: quomodo differēt. Ad hoc dicēdū q; penetratio cōsistit in duob;. Primo est in quo sūbit aperto vie. Scōm est subintratio partū. Vbi dicit' ergo q; calidū debet penetratio rōne cōplexionis: q; habet partes calidas acutas. ratiōe substantiā debet ei subintratio partū. C. Sexto querit' de subtile in actiōe: vtrū sit in natura abii vel medicinē: q; dicit' Gal. in lib. de simplici medicina: q; de p'prietate medicinē est

vt alteret corpus t cibū vt nutriat: sed subtile in actiōe inuatur corpus: q; nō habet virtutē abii: sed potus medicinē. Ad oppositū: illud qd in substantiā humiditatis t sanguinem transfinitat' nutrit t nō immutat: s; subtile in actiōe cōuertitur in humiditātē t sanguinē. Ad hoc dicēdū q; h; virtutem habet virtutē abii t nō immutat: s; subtile in actiōe cōuertitur in humiditātē t sanguinē. Ad hoc dicēdū q; h; virtutem nutrit. Ad rationē dicēdū q; in talib; reb; est natura duplex. Vna cōpōitō quedā p'p'ia actualis: nō frāgitur: t per istam alterat' t est alia q; est in potētia remota: t hoc est illa p' quā possim' q; habet potētiā vt fiat sanguis sicut in alijs. C. Vltimo querit' quomodo magis cōfocet calore naturā: an vinum: an cibus: t dicit' ysaac q; vinū magis cōfocet q; cibus: qd cōcedimus. Distinguit' tñ q; confor: tate calōre naturā est duob; modis: aut qualitate ita q; ipsam inēdat t fortificet nō tñ addat in substantiā: t hoc modo vinū magis cōfocet calōre naturā. Secūdo modo ē aliquid magis cōfocet calōre naturā quātitate: ita q; nō sōlū inēdat ipsū: sed etiā addat in substantiā ipsi: et hoc modo cibus magis cōfocet calōre naturā q; vinū.

C. De fructibus. Cap. xij. Lectio. xvj.

Fructus gñaliter in duo diuiduntur: Aut em tērrēstres sunt cōtinui: dicitur: sicut: diu pmanentes postq; separati fuerint ab originibus suis sicut triticū: oideū: t silia qamq; grana vocant. Aut molles t tērrē: q; postq; ab origine sua segregant' nō durāt: quāq; putrefiāt: sicut melones: cocrana: moza t silia. Hec aut' p'p'ie dicuntur fructus: quorū nō quī molles sunt et nō diu permanent postq; sunt collecti: partū dant nutrimentū cōsistens: nō em diu permanent in mēbris nisi tāto tēpore quo dissoluant' t ciciātur cum sudorib;: t vna t similibus. vnde velocius a corpōibus q; grana emittuntur: maxime si sint perforatiora: aut sapore nō trosa: hmoi p'ciosa sunt q; nō sapida. Saporem em nō habēria in h'iorib; sunt subtilissima: vñ fit causa vt velocius penetrāt venas t cetera mēbra et sua natura lauitia. In sapore nōtra humorib; sunt grossiora: t ad penetrādū vnas duriora. Intestina sunt modēria: cogit' ea expelli anteq; pueniāt ad vcnas. C. Ceteri aut' fruct' cū mala nutrimenta largiuntur: q; cito i corruptionē mutant' t putredinē: t inflationē: necm: t rugit' generāt: maxime si ad digerēdū morerentur: vñ nō sunt nutritiua vel inuatiua nisi laboratibus in nimio estu t lōga viatū: em infundit' corpus t refrigerāt: t tēpore mat' maxime si an reā accipiāt cū aqua frigidissima refrigerent' q; vna mectationē habēt naturaliter: refrigerationē nō p'prie nō habent tantam vt forti caloi repugnare valeant. Ideoq; refrigerāda sunt cetrinifcusus aqua frigidissima vel nūc: vt caloi stomachi t epatis repugnēt t refrigerēt. C. Qui aut' fructū tērrēstres cōtinui super originē suā cōdicat' t diu permanentes res postq; sunt collecti: sunt duob; modis. Vnum em cōsistunt' recētēs nō pfecte siccit' sicut baba: cetera t similia. Quidā em in sua origine ceterat' perimituntur pfecte: sed collecti nō bene siccit' in digerēdo t egerēdo sunt citi: inter velociatē fructū recētium t granorum pfecte siccit' sunt mediū: qd cōtingit: q; adhuc quāndā humiditātē aqua retinet: ideoq; generāt in stomacho h'iores supfluos: t in intestinis ad dissoluendū durit' acētēs inflationē t rugitus: t si sepe accipiānt libidit' ascarides t silia gñal

tur. Si aut in stomacho pfecte digerant: nō tñ mē
 bus copoz virtus pfecta ab eis tribuit: neqz bonū
 sanguine gñant: s; pblegmaticū z viscosū. ¶ Qui
 aut perfecte z fm q; oportet sicari sunt z durī: me
 liores sunt z laudabiliores: q; natura qd artificiali
 ter facturi erant? induritia facit: cū adhuc in origine
 sua fuerit: pfecte excicādo z coquoendo. z hūiditatis
 z grossici supfluitatē quā hēc nō debuerāt: auferen
 do: z idcirco sunt velociores in sanguinis mutationē
 z mēbz affilationē tñ ventositatē naturalē habēt
 insēpabili: vñ artificialiter auferēda est: aut pfecte
 maturādo: fermentādo z excocitādo ac elivādo: vel
 assādo: qd pfecte explanabit i. xxiij. cap. hui' libri.

¶ In eis que in tota parte pcedēt determinata sunt: pzo
 celitū circa inuestigationē nature dicte fm viā experimēti z
 ratiōis modo gñali oēs canones gñales circa ipam. In hac
 aut parte pcedit circa eius noticiā viā specialē: canones co
 gnoscēdi diuersis gñibus dicte adaptā: non tñ ad parti
 culariā naturā descēdēs. ¶ Plurimo. hēc aut pars diuidit i
 duas. In quarū prima determinat de natura dicte. put in
 diuersis casib; hēret. In scōa. i. in hac: cibaria s; ois diuidit
 tur: vñ est q; natura adeo excocitā. zc. agit de modo appa
 rus ciboz: z de noticiā ipoz q; ad ipoz cedit apparatus.
 ¶ Prima aut pars diuidit in duas. In quarū prima octermin
 nat de natura dicte. put: oñsistit in terrenācēdo. In scōa. i.
 in hac: hūilia mōz mōdis diuersitātē zc. agit de natura eius
 pzoit oñsistit in aialit; z ipoz supfluitati. ¶ Prima autē
 pars q; est de natura dicte. put a terrenācēdo accipit diui
 dit in duas partes. In quaz pīa agit de natura fructū: z
 coz q; in quibusdā plātis naturā fructū obtinēt sicut sunt
 granā. In scōa. i. in hac: hēc vrbē gñālē i. bue; diuidit. agit
 de natura herbaz. ¶ Prima autē pars diuidit in duas: in qz
 prima agit de natura fructū. In scōa. i. in hac: oportet in
 comedēdis fructū mala cibaria zc. agit de nocumēto z iu
 uamēto fructū: z de modo eribitōis apparat; coz. ¶ Si
 ma autē diuidit in duas. In quaz prima agit de natura fru
 ctu parte dispositiōis substantialiū: quā habent a suis
 substantialib;. In scōa. i. in hac: fruct; duo gñaliter diuidit
 tur zc. agit de natura ipoz quābz dispositiōis accidētaliū
 quābz cōstituit a locis in quib; nascunt plāte. ¶ Prima autē
 pars diuidit in duas. In quarū prima agit de natura z di
 ueritate fructū gñaliter. In scōa. i. in hac: Excocitā sunt
 antiqui pbi. agit de gñatione fructū z causis z diuersta
 te sue gñationis z partū coz. ¶ Prima autē pars ad pñs disci
 tit. ¶ Diuidit autē pars in duas partes. In quaz prima
 diuisione fructū gñālē assignat ratiōe diuicēti z molliciei.
 In scōa de natura z virtūbz gñis specialiter agit. ¶ Prima autē
 pars nō diuidit. Scōa s; o diuidit in duas. ¶ Prima autē
 pars agit de natura fructū molliū. In scōa de natura duroz.
 ¶ Prima autē pars nō diuidit. Scōa s; o diuidit in duas.
 In quarū prima assignat distinctionē siccoz durūz: z p eos q;
 in sua origine pfecte sunt sicati: z p eos qui sunt impecti.
 In scōa agit de natura virtūbz gñis. ¶ Prima autē pars non
 diuidit. Scōa autē diuidit in duas. In quarū prima agit de
 natura impecte in sua origine siccōz. In scōa de natura p
 fectē siccōz. ¶ Sunt igit in presenti lectiōe partes quēbz.
 In quarū prima diuidit fruct; p molles z durōs. In scōa. i.
 in hac: Quoz s; o qui molles fuerūt z teneri zc. agit de na
 tura molliū. In tertia. in hac: Qui autem fruct; terrestres
 sunt cōmū zc. agit de duris assignat ipoz diuisione. In
 quarta. in hac: Sed collecti nō bene sicē zc. agit de natura
 fructū non hē in sua origine siccōz. In qna. i. in hac. Qui
 aut perfecte z fm q; ois sicati sunt zc. agit de natura pfe
 ctē siccatoz. ¶ Prima pars diuidit fruct; dices q; quāda
 sunt durī sicati sicut granā z legumina: quāda molles sicut
 melones. z primi bene cōferuāt post collectionē: cōseruero
 non. ¶ Prima pars de molliū tria agit. ¶ Primo dicit q;
 parū dant coz: parū nutrit. ppter parū mōzā in mem
 bis. Scōdo dicit q; mūm nutrit q; habēt insipidū saporē:

vel aliquē non dulcē vt nō habeat virtutē venas penetrādē
 sed modicā z mouēdi iustitiam. Scōdo dicit q; fruct; p
 les nocēt ppter grossitē humoz z inflationē quā generāt
 non competūt nisi exercitātib; z ppter aquā frigida z nūe
 perfundi. s; vt per frigiditāte reperit assignat diuisione p eos
 biosum. ¶ Tertia pars dicit fructū fruentiū: z p eos q; imo
 qui in origine perfecte sicati sunt fructū: z p eos q; imo
 perfecte sicut sunt fabē z cicera. ¶ Tertia quartā partē de imo
 perfecte sicati dicit q; sunt veloces ad digerēdo z temp
 lendū ppter suam aliquantū hūmiditātē humores gross
 sos in non digerēt generāt: digesti vō nō boni dant nutri
 menti: s; in diuersis pblegmaticis cōuertunt. ¶ Tertia qua
 ram partē de actiōib; pfectē ars ialis excole laborat
 sunt: q; natura cōpleuit in eis vbi dicit cōcedādo: z is citius
 z grossitē hūmiditatis ab eis vbi dicit cōcedādo: z is citius
 mēbz per coagulationē artificialē remoueri. hoc est inten
 tio vbi dicit partē. ¶ Tertia parte istam tria dubitant. ¶ Si
 mum est de vsu fructū in regimēto sanitatis. Scōm est de
 administratiōe fructū fm q; cōpēt exercitātib;. Tertiū
 est de administratiōe cōsēdem fm q; cōpēt in infirmis.
 ¶ Tertia pīnū pcedit hōmōdo: que vt fruct; aliqui
 possūt pfecte nutrire copus humanū: z vide q; nō: q; b
 cēt ysaac: omē qd nutrit copus nutrit ipm per appōximā
 tionem z cōmēntiā ad ipm: z idco elemēta non nutrant
 copus humanū: q; multi dicit ab eo: nutriti tñ plātā q;
 pzoima sunt eis: sed fructus z plāte multi dicit a copoz
 bis: ergo non possūt ipsum nutrire. Scōa ratio bec est
 natura humana est in temperamēto oñsistens: z copus ei est
 in magna puritate: q; elemēta magis cōtracta sunt z in ma
 gna puritate i. cozpe humāno: vt inter eos copoz bus
 mani ē purissim; cōstitutū: q; ex puriorib; debet nutrire:
 sed in plātis z fructib; cōstitutū: q; ex grossis z impure: q;
 grossio nutrimento nutrantur: sicut dicit pbe: ergo non pōt
 nutrire copus humanū. Tertia ratio bec est: illud magis nu
 trit copus qd maxime assimilāt sanguini: sed fruct; multi
 distant a sanguine: ergo nō nutrant. Ad hoc dicēdus q; fruct;
 suos nulli dant nutrimentū bonū. Ad rationem dicēdi q;
 fruct; duob; modis cōferunt. ¶ Uno mō per cōparatiōē
 ad naturā humanā: z hoc modo. ¶ Pars nutriti. Alio modo cō
 siderant vt in gñe fructū nutrit: hoc mō est vt ponere gradus:
 q; si dicit q; aliq; fructū nutrit: hoc nō est intelligēdi sicut
 plūcter: sed in respectu ad alios fruct;. ¶ Scōdo querit sicut
 ca boe: vñ fruct; cōpētāt in regimēto sanitatis: z vide q;
 non: ea q; aquosum sanguinē generāt nō cōpēt in regimēto
 sanitatis: hoc em modo caloz: naturalis extinguit p cō
 uationē hūmidā aquosū sicut p; p simile in lāpide: sed fruct;
 eius humores aquosos generāt sicut dicit Raf. vñ faciunt
 capillos albos z siccūter accētāt sicut dicit Raf. testa
 tur: ergo nō cōpēt in regimēto sanitatis. Scōa ratio bec
 est: ea q; inducūt egritudinē cōpēt pnciosas per viū vsum z calo
 rem naturā fatigāt nō cōpēt in regimēto sanitatis: sed
 fructus bec faciūt: ergo nō cōpēt in regimēto sanitatis.
 Tertia rō bec est: dicit Raf. in quadā glosa sup Raf. q; hā
 debat partē qui nūq; comedat fruct; z sem; fuerat san;
 postq; comedēt infirm; fuit: quare reliquit q; fruct;
 cōpēt in sanitate custodiēda. Contra vñ videt. ea q; dicitur
 suam cōpersionis reducūt ad temperamētū cōpētāt in regimē
 to sanitatis: q; sicut dicit Raf. cozpa tēperata sēp: pas
 tis indigēt: z dīstēperata dīstēperatis: sed fruct; dicitur suam
 cōpersionē reducūt ad temperamētū: ergo competūt in regi
 mēto sanitatis. Scōa rō bec est: fructus nō cōpētāt: ergo
 nec; cōcta cōpētāt: dicit aliū fallit; q; p vniūm vniūm egrit
 tudinibus: q; illud est falsum q; quo sequit. s; q; fructus non
 cōpētāt in regimēto sanitatis. Ad hoc dicēdi q; nō cōpētāt in
 regimēto sanitatis: z si adīneret aliq; eis plus iuuaret. Ad
 rationē primā dicēdi q; sicut dicit Auicē. q; duplex est cib;
 quāda est cibus: qui est cibus nūq; nutrit: alius est cibus qui
 est cib; z medicinali vt lactuca: z bec dūsum sumit p actiōē:
 q; cibus inquantū patit nō agit: z qd nō patit est cibus m;
 sicut caro pullos: sed lactuca nō tñ patit: imo etiā agit coz
 pus alterādo. Dicim; ergo q; cibo q; est cib; m; vñ m; in

regimēto sanitas: et de alio cauere debem? fm dicitur. fruct? vo nō dant nisi in ratiōe incedine: et ppter hoc in sanitate custodiēda nō cōpetit. ¶ Tertio querit circa hoc quare in hoc cōcant oēs fruct? ad humores aquosos cōuertunt: et videt huius: quale est vniquodq; in potētia cui nascit: tale est in actu ad nutrimentū reduc: sed multa sunt gēna fructū frigida vel sicca vtpira: et calida et hūida sicut hanc: et fruct? nō semp debet pueri ad vni hūido: sed ad sanguine qnq; et qnq; ad phlegma: si de alijs. ¶ Stratiū dicit rap. q; oēs fruct? eberbe phlegmaticū humosē frigidū generāt. Ad hoc dicendū q; oēs fruct? gēant phlegmaticū humores. Ad rationē dicēdū q; in fructib? sunt duo. Primum est cōple rtiō: et hoc mō quiddā sunt frigidū: quiddā sunt calidū. scdm est est q; oēs cōcant in hoc q; insit a calore naturali et sanguine: et nō pōt calor naturalis eos puertere ad sanguine: et dō cōuertunt ad illud q; est circa sanguine: et h est hūos actus. ¶ Circa scdm pcedit h mō. qm vtrū exercitanti? cōpet fruct? de videt q; non: q; in ipsis calor: foris est et exercitanti fruct? de facili puerunt ad calorē accidentālē nō debet exhiberi exercitanti? sed talia sunt fruct? q; nō debent exhiberi exercitanti?. ¶ Stratiū dicit vtiac q; nō debent exhiberi nisi exercitanti?. Ad hoc dicendū q; illis exhibentur. Ad rationē in huius dicendū q; aliqd d; de facili vtrū rtiolē dupli. Primum nō ppter cōplectionē sicut res ca lide a calore. scdm mō ppter cōplectionē resistūt: et alte rtiolē cōplectō. ¶ Scdm querit q; cōpetat: et videt q; nō oēs: solū illi cōpetit q; cōplectōne calidā alterat: s; illi sunt solū frigidū frigidū sicut puma et cerasa: s; illi solū exercitanti? cōpetit. Ad oppositū: exercitantes ppter nimā dissolutionem magna indiget restauratiōe: s; hanc in qnē fructū magne sunt restauratiōes: q; hinc maxime cōpetit exercitanti?. Ad hoc dicendū q; nō oēs exhibēdi sunt exercitanti?. Ad rōnem dicendū q; aliqd daf illis dupli de causa. Prima est ad restaurandi depediti. Scdm est ad alterandi excessus caloris. Quarta ad primā cum illis nō cōpetit fruct? aliq; s; pot? ei varia grossa sicut carnes boune: et panis asy. Quarta vō ad scdm cōpetit cibaria frigida: et hō nō solū eis cōpetit et ratiōe et puma. ¶ Tertio querit vtrū exercitantes indigent fructib? infrigidatis in aqua: et videt q; nō: exercitanti? labor inducūt resolutionē caloris naturalis et sanguinis: et bec in ducunt debilitatē caloris naturalis: sed qm hoc est nō debet dari fruct? infrigidati: q; calor naturalis debilitat: ergo eis nō debet dari fruct? infrigidati. Ad hoc dicendū q; debet dari infrigidati in aq; fontis, vti nūc. Ad rationē dicēdū q; in exercitio est duplex calor: actualis acquisitus et exercitio vel labor: et calor naturalis: et iste vltimus calor: in ipsis debilitat: calor: vō accidentalis multū intēsus ē in illis: vti sit quasi febrilis: et refrenatur per vsum fructuum.

¶ Circa tertiu pcedit h mō: querit vtrū apostematib? ppeto: vti pulmonis sicut habēti pleurem vbi per plemonia cōpetat gēna quedā fructū sicut pira: et videt q; nō. pira sua potētitate stringūt vias et iterum exasperat eas: et signū hu ius est: q; qui pira comedit vicio alperitat incurrit: sed in apostematib? ppeto: et pulmōis pessimū est clausio viarū et alperitas: q; in talib? apostematib? nō cōpetit pira. Scdm ratio bec est: dicit daf. in cōmēto supra regimē acutoz. In talib? aqua frigida nō cōpetit: q; materia; crudā reddit. Vn dicit Alexā. q; patiti erisipilas bedit aquarū fere eū interfe cit: s; fruct? hoc facit: in crudat est materia: ergo in hūidō nō cōpetit. ¶ Stratiū facit ptiactia. Ad hoc dicendū q; nō debet exhiberi: et tū si exhibeant vtiā: pira q; poma debent exhiberi: q; pira exasperat vias et corrūgat sicut dicit daf. in cōmēto supra regimē acu. et illi q; dant uouent p hoc q; il la apostematata sūt cū febre acuta: et q; i febre acuta dens frigidā et hūmidā: et id dat illis in apostematib? fruct? q; sunt frigidū et hūmidū: tū dicim? q; nō debet dari. et rīdem? ad ratiōne: q; duo sunt in mozo phiderāda. Primum est phideratio mobi: scdm est regimē eoz: q; ab hūctū mobū. Primo nō debet exhiberi: dantur aut ppter accidētia sicut ppter mollificationē vtrius: vel ppter cōpōsitiōne cibi. Ad hoc qd

obijciat de febre dicendū q; qm febris est mob? p cōpetit fructus: sed qm est accidēs nō: q; augent mobum.

De diuersitate laposū in fructibus, Cap. xxij.

Care quiddā fructus sunt dulces: quiddam amarū: quiddā acuti: quiddā duri: vbi molles et similia. ¶ Concordati sunt antiqui quosdam filosofū q; oēs fructus nascuntur terti: et subtiliōs sunt substantia humorū ad eos venientius. Dicit em oia spermata in terrā cadētia humiditate aque atq; essentia terre sibi sunt trahētia: que s; hie cōplectōni sunt similia. vnde sicut constructio fit nutrimenti. Inuisa autē et inflata fundunt que terre insiguntur: a quibus quedā radice egredit que quasi eos cuiuslibet aialis eidē arborū esse perhibetur: quo materia sui nutrimenti a terra crugat. ¶ Obositatis autē et augmentatis: calor: solis sibi attrahit subtilissimos humores ad nutrimentū illi venientes: et sursum venientes euocat. Quanto autem magis calor: res in eis augmentatur et cōfortatur: humiditas illa desiccatur: vti et quanto magis attrahit tāto plus cricaf qd in pte terrestrī fit et in parte aeris magis. Quanto autē hūoēs augmentatur calor naturalis: tūter? et aereo exterius ercoquunt: et ascendō alligantur et ramificanti et frondescent: quanto plus caloris acrio confortat rami pfortant et indurātur: et foramina vti cibis trahit: dilatant et in durātur atq; fructuant sicut et in aialib? videt: cum in pueritia cōpleant: tū me vrozum em cōpago perficit: et porū dilatatur: et spermatōis perfectio cōpletur: tunc em nature actiōs in eis sunt cōplectōnes diuina potestate hoc operante. ¶ Tūc et oibus terrenascētib? ¶ Cū aut fructus terre cōpleantur humorū subtilitacionib? in cibū eis veniētib? tandē excocta a terrestrī ponticantē mutantur in multis saporib? et diuersis fm naturas diuerfosum generū sicut iā diximus in fructib?: q; que de terrenascētib? infra caloris tēperamentū trāsē runt: et quasi ad frigiditūne paruas perueniūt: s; hūmozes sunt subtiles et aequali a poritate et sine saporē in aque saporē mutant. Si autē calor sit hūid? et humores sint viscosi inter grossum et subtilē mediū: fructus inde cōcti in aliquantūla saporitate sunt mutandi vt perlica. Si autē calor naturalis augēat et cōfortet et in mediocritate et tēperamentū deducatur: quasi calefat i scdo gradu habere: et hūoēs sui inter grossum et subtilē medianē: et in dulcedine mutantur. Si hō calor: supgradat quasi in fine scōi gradus: et humores sint subtiles et acres in victuositatē sunt trāsducēdi. Si calor pl? trāscederit hūiditas sit parua: inter grossum et subtilē sunt mediū: s; tū terrestrī nature vicini. hūoēs hūidōi fructū calefit et in viscositate et salcedine trāsct calor: iterū trāscedente: et ad tertiu gradū tandē ptingēte: humiditate aut parua grossa et terrestrī cūctē: fruct? in amarū radimē mutant. Si autem adbus plus transierit et vsq; ad igneam intentionē pruenierit quasi in quarto gradū: humiditas autem paruaissima et sicilluzna fructus: in acumine incensionū etransducuntur: et moluram. Frigiditate autē terrenascētib? dominā

te z in primo gradu permanēte: humiditate autē in-
ter subtilē z grossum mediocri z quandā viscositatē
habente: fructus in sapositate. i. sine sapore z dulce-
dinem transducitur mediū. **Q** si frigiditas trāserit
z visq ad mediū secūdi gradus prigrim: humiditas
nō multa subtilis z aquosa fuerit: sed tñ aliquātulus
terrestriis: fructus in acetositate mutabunt. Si vero
transiēs in sine secūdi gradus peruenierit: z humidi-
tas parūssima inter subtilē z grossum media: fructus
in stipticitate mutant. **Q** si frigiditas ad fines tertij
gradus perueniat: z humiditas grossa vel parua ter-
restrisq; fiat: permanēt fructus in terrestritate sua et
sua ponticitate: z sic originis appropinquāt saporis:
vt glandes amitrētes ponticitate z ceteros sapes: p-
pcter sue originis saporitates: vnde z canna mellis
z alia similia dulcissima nō in terra nascunt frigidissi-
ma: q; dulcedinibus calos foris in secūdo gradu est ne-
cessarius: vt suum nutrimentū. i. humores ecequan-
tur z congelentur. **C** Ad alā ergo est q; virtutes fru-
ctuum originibus suis vicine sunt: sed tñ calidiuscu-
le z siccincaule sunt. vnde et subtiliores originibus
suis erunt. **Z** citatur hoc nutrimentū subtilitas: nō enī
alimenti suus est aliud q; qd de terra sibi venit sub-
tilius: calozes z siccitas sua causa sunt q; ab humidi-
tate terre elongantur: z calos magis eis domūat a-
ris. **I**deoz omne semē fructuum subtiliat magis z
mūdicat: z aperit plus q; in sua origo vñ nascit. **H**oc
aut intelligit et semē papaueris: q; frigidū min⁹ in-
uenitur q; illud vñ orit. **N**on enī tantā dominationē
tātiq; somni adducit quantū sua origo. vñ z lac qd
ab origine sua educit opū vocat: fortioris est actio-
nis in somno faciēdo. **I**dem de lactuce z similibus.
Que autē de ramusculis plāctur cum ligna illa ter-
re insiguntur z inserantur: infusa z inflata finduntur:
atq; humectationibus inde fluentibus iuncta terre
radicantur: q; radices tantū eis pfectat: quātus z ora
in nutriendis animalibus. per eas enī nutriunt. **L** si
autē humores lignis illis augmētant: z caloz natura
li intrinsecus z aereo extrinsecus ecequunt: inflan-
tur: poriq; sui dilatantur: vñ z frondescent florescunt
z fructificāt. **Q**ue autē dure fructificāt sicut oliue:
ebenus z similia: diutius in terra durāt nō marcescū
q; de humoribus terrestribus grossis continuis ad
dissolucendū z ad ramificandū duris sunt nata. **I**deq;
ebenus diu in aqua durat vt nō marcescat. **Q**ue nō
velociter crescunt z fructificant: sicut persica: mala z
similia: parum durant in terra: q; de humoribus sub-
tilibus z raris ad dissolucendum citius sunt orta.

C Si autem interrogemus quare quidā fructuum
duri originē: quidā molles z tenuos: quidā nō medio-
cres sunt: dicimus q; humores fructuum nutrites di-
uersi sunt sicut d'rimus: quidā enī terrestres sunt et
grossi: quidā subtilēs z aquosi: alij leues z aereī: alij
medij horum. **Q**uibus ergo fructibus terrestres do-
minantur humores fructus nutrites diuersi sunt:
dure z sicce sunt eorum congelationes vel coagula-
tiones: sicut coagulatioēs ossium in animalibus: qd
in fuisu fructibus inuenitur z similibus. Si autē ter-
restribus aquositas admiscetur: z aquositas parus

modum excedat: coagulū fructuum fit mediocriter:
sicut in animalibus hoc est videtur: in malis coracanis
z similibus. Si autē terrestritate minuta aquositas
abundet: coagulationes fructuum meliores sunt: sicut
pinguedines animalū: sicut ficum z similibus. **Q** si
terrestritatis plus minuat quantitas: z subtilis
tialis humiditas subtilis sit z aquosa: sed tñ aliqua-
tulus viscosa: obtinatur fructus: z qñ humiditas coa-
gulata efficitur: sicut videtur in moris z similibus:
lū humiditas autē si fuerit viscosa z inter subtilitatem
z grossitudinē media: a terrestribus elōgata effluit
z prolongatur sicut musa z similia: z ideo musa don-
gatur: q; humores in grossitie mediocres effluentes
interius sunt descendentes. Sed in humoribus visco-
sis iungatur aerea pars: spiritus leuitate aeris supe-
rius: viscositate ergo cogitur descendere inferi⁹: z ab
omnibus suis partib⁹ equaliter mouetur: vnde cau-
sa rotunditatis efficitur. **R**espēdēdimur tñ ab obij-
centibus: quare iniquum galla est rotunda z glans
oblonga cū humoros vtriusq; sint grossi z terrestres:
Ideō dēmus humores galle puri terrestris sunt z
grossi: z ideo adunant partes sue z continentur et
rotundatur. **B**landis nō humoros inter subtilem et
grossum sunt medij: qd eius monstrent saporitates,
vnde z humores sui effluentes eam elongant.

C In parte pcedētī determinauit aucto: de diuersitate
nature fructū. **I**n hac parte agit de modo z causis gene-
rationis ipsorū z partium eorū. **D**iuiso. **I**deō autē pars di-
uiditur in duas. **I**n quarū prima agit de modo generatio-
nis ipsorū z causis sue generatiois. **I**n secunda. **I**n hac
constat ex verbis nostri libri tē. agit de modo z causis ge-
nerationis partū ipsorū. **B**alina autē pars spectat ad p-
sentem speculationē. **D**iuidit autē hęc pars in quōq; par-
tes. **I**n quarū prima assignat modū generationis plantarū
z partū ipsarū z fructū per modū pullulationis z produ-
ctionis. **I**n secūda sēs in hac: **E**um autē fructus cōpleant hu-
morū subtilitatis: z assignat modū z causas genera-
tionis spectatū saporis in fructibus. **I**n tertia. **I**n hac: **B**as-
lam q; virtutes fructū originib⁹ suis vicine sunt tē. as-
signat comparationē nature fructū ad naturā suarū originū
In quarta. **I**n hac: **Q**ue autem de ramusculis plātant z
assignat modū generationis plantarū per viam plantatio-
nis z insertionis z modū pductionis ipsorum post suū or-
tum: z diuersitate ipsorū sū velocem vel tardam productio-
nem. **I**n quinta. **I**n hac: **S**i autē interrogemur: quare quidā
dam fructus sunt duri continui zc. assignat diuersitate fru-
ctū ratione substantie z figure penes diuersitate suaz cau-
sarū naturalū cum ipsis concurrētibus. **P**articularū autē
subdiuisiones in expositiōe patebunt. **C** Circa primā par-
tem de fructū gñatōe fecit tāgit. **I**deo dicit q; materia fru-
ctū in plātis est humiditas subtilis et materia illa qua nu-
triantur. **S**ecūdo tangit modū attractionis nutrimentalis a
terra: dicens q; plante sibi simile ab illa attrahunt. **T**ertio tā-
git modū generationis radicis que est attractiois principij
dicens q; cū plantatio fit z seminatio fit: sicut semē vel ra-
mus: z generata radicē erit z nutrimentū attrahit. **Q**uarto
dicit q; confortato caloz naturali tunc maius attrahit nu-
trimenti: z deinde dicit q; per actionē calozis z attra-
ctionē humiditatis generant rami per materē eleuationē. **Q**uin-
to dicit q; cum crescit planta z caloz aperit poris suū rami
grossiores z duriores. **S**exto dicit exemplū in animalib⁹
de spermatis emissionē. **C** Circa secundā partē que est de
saporū generatione in fructibus sunt vndecim partes. **I**n
prima dat modū sū que fructus a ponticitate in omēs tres
mutantur sapes: per actionē calozis: z attractionē diuersē
humiditatis. **I**n secūda dat modū generatiois vnius saporis:
qui est

q̄ est a calore terato: z ex materia mediocri ad grossitatem
 declinat. In tertia dat modū gñatiōis vniuersi a calore ma
 iori z ex humiditate subtili gñati. In quarta dat modū gñā
 tionis salis a calore plus ecedere z ex suba mediocri gñati.
 In septima dat gñatiōis partē in spidi q̄ a frigiditate z hu
 miditate mediocri z subtili gñati. In octava dat gñatiōes
 acetosi q̄ a frigiditate z subtili humiditate gñat. In nona
 dat gñatiōes, sicuti q̄ ex frigiditate z pauca humiditate
 gñat. In decima dat gñatiōis pōtici q̄ ex oēsā humiditate
 z frigiditate siccā terrestri gñat. In vndecima dicit q̄ cus in
 pōtias regner frigiditas: ad dulcedinem calor: regnā. vt hu
 miditate digerat z purgat z coagulat sicut in cāna mellis
 vel succare. ¶ Circa tertiā partē tria tāgūt. Primo dicit q̄
 nature fructuū sunt siles naturis suarū originū plantarum
 sed tñ fructuū nature ipsaz naturis aliquatūli calidiores z
 fieriores sunt. Secōdo pbat hoc q̄ effectū q̄ alimētū ipsoꝝ fru
 ctuū subtilius est. z cū bāius est ppter coagulationē a terra
 qua prouenit frigiditas: iō semē est magis subtiliatū
 z apriuum. Tertio pbat hoc q̄ exēplū in papauere: cuius se
 mē est min⁹ frigidū z somniferū: licet aut succus ex quo
 fit opū magis ppter maiorē frigiditatē. Sicut hoc p̄z in la
 cucis z ipsarū semine. ¶ Circa quartā partē declarans mo
 dos gñatiōis plantaz p̄ viā platiōis tria intēdit. Primo
 tāgūt modū gñatiōis hui⁹ dicit q̄ rami plāntaz z fundūf
 z erit radix humiditates attrahēs nutritiōales. Secōdo dat
 modū p̄ductiōis ramoz z folioꝝ dicit q̄ in actionē calidā
 p̄notat ex humiditate diffusā platis aptis folia z rami ge
 nerant. Tertio dat diuersitatē plantarū rōne p̄ductiōis ois
 cēs q̄ plante tarde p̄ductēs dū p̄ferunt ppter duriciēs fru
 ctuū oliua: q̄ aut cito p̄ducunt cito ossoluantur ppter hu
 miditatem z molliciem sicut perfica. ¶ Circa quintā partē
 sunt due partes. In quartā p̄a determinat de diuersitate
 fructuū rōne substantiā. In scōa. sicut p̄a. Ideo q̄ mola elō
 ganē zc. determinat de diuersitate ipsoꝝ rōne figure. In p̄
 ma aut parte duo intēdit. Primo assignat diuersitatē qua
 drime dicit nutritiōis humiditatis: ex qua fructus gñant
 dicit q̄ qdam est terrestris grossa: qdam subtilis aquosa:
 quedam leuis aerea: qdam media. Secōdo iuxta p̄dictā diuer
 sitatem determinat diuersitatem fructuum fm qm̄ gñā.
 Si enī materia fit terrestris gñantur fructus duri sicut po
 mū quercinū. Si aquosa aliquatūli gñant aliquatūli mol
 les sicut coctana. Si multi aquosa gñant magis molles sicut
 ficus: si aquosa z parus viscosa gñantur tales fructus sicut
 moza: si media: gñantur fructus muzzi sicut sunt puma z q̄
 dam poma. Consequenter assignat fructū diuersitatē rō
 ne figure. hec aut pars duas continet partes. In quartā p̄
 ma tangit banc diuersitatē. In scōa remouet dubitationēz
 incidētēs. Dicit igitur primo de figura oblonga: q̄ in fructi
 bus viscosis aliquantulum humidis sicut in pumis: figu
 ra hec fit ppter effluentiam z elongationem partū z des
 scensum beosum. Secōdo dicit de rotunda: cū viscosē materię
 iungit aerea viscositate z partibus vniq̄z a circun
 ferentia ad centrum concurrentibus fit figura rotunda. De
 inde p̄cedens circū dubitationem primo mouet eam dicit
 ppter quid glans est oblonga: rotunda aut est galla: cum
 humiditates vniq̄q̄ est oblonga: rotunda z ita ppter
 partium equalem congregationē rotundatur: materia ves
 ro glandis est media inter grossam z subtilē: z signū eius
 est fapoz: z aliquantula humiditas: idēo ppter partium
 vniq̄q̄ fit oblonga. hec est intentio vniq̄q̄ partis. ¶ Circa
 partem istam tria inquirunt. Primo est de generatiōe fru
 ctuum in plantis. Secundum est de generatione fapoz in
 eis. Tertium est de generatione plantarum fm viam plantaz
 tionis z infertionis.

¶ Circa primū p̄cedit hoc mo: q̄ritur quare quibusdā plā
 tis debet p̄ductio fructuū z quibusdā non: vidē q̄ culibet
 plante debetur p̄ductio fructuū: q̄ in quocūq̄ viuente cō
 pleto est nutritiō: in eodem est sup̄fluitas nutritiōis:
 sed ex sup̄fluitate nutritiōis in plantis generant fruct⁹
 ergo omni plante debetur p̄ductio fructus: videmus tñ
 contrarium. Ad hoc dicendū q̄ quattuor sunt causē ppter
 quas plante non producit fructus. Prima causa est pauci

tas humiditatis a terra attracta: q̄ qm̄ humiditas est pau
 ca: tunc planta conuertit totum nutrimentum in vni fūium: z
 sic nihil superfluit ex quo generetur fructus. Secōda cā est fo
 tiditas caloris z siccitatis plante humiditatis: consumit quis
 sicut p̄z in oleastro: vnde cum humiditas consumatur que
 debet esse sufficiens nutrimentum: z similiter sup̄fluitates
 nutritiōis consumuntur. Tertia est humiditas terrestris
 grossiciēs: q̄ ita fit grosse q̄ non possunt subtrahā ad fru
 ctus p̄ducentes. Quarta causa est quam pōnit Arist. iō
 ditas humiditatum: que cum fit multum liqueat non pos
 sunt extra duo: immo fluit per poros omnes sicut patet in
 salice. Per hoc patet solutio ad aliud: q̄ dicit fit humiditas
 in qualibet planta: vni nutrimentum: deficit tamē quia
 pauca velqua nimis grossa z huiusmodi. ¶ Secōdo querit
 quare in quibusdam plantis est productio fructus bis in
 anno sicut in ficu. Ad hoc dicendum q̄ plantarum quedam
 sunt que ex humiditate terrestris in magna copia attrahunt
 ad suum nutrimentum: habent z multam nutritiōem sup̄
 fluitantem sicut ficus: z ideo ex vna parte superfluitas nu
 trimenti productio fructus p̄mos: alios vno partē mē
 net ad fructus alios p̄ducentes. ¶ Tertio potest queri
 quare hoc non est possibile in omni regione. Ad hoc dicen
 dum q̄ hoc non contingit nisi in calida regione: q̄ in regione
 frigida humiditas nutrimentalis non potest digeri: cum fr
 giditas digestionem impediāt in calida vero ubi est possi
 bile q̄ calidius digestione. ¶ Quarto queritur q̄ fru
 ctus in planta generatur: vtum ex operatione pume diges
 tionis vel scōe vel terrie: z videtur q̄ ex operatione terrie
 digestiōis: q̄ dicit ysaac sicut se habet semen in animalib⁹
 ita le hz fructus in plantis: sed in animalibus semen fit ex
 operatione terrie digestiōis: ergo in plātis generant fru
 ctus ex operatione terrie digestiōis. Secōdo rō pōt accipi
 ex dictis ysaac: de vniū dicitis q̄ ex tertia digestiōe gene
 rantur folia in plantis z rami z fructus. Tertia hec est: bi
 cit p̄a q̄ partes plantę sunt positionales partibus aliis
 lium: vnde dicit q̄ radix assimilatur ois zc. ergo in radice fit
 prima digestiō: in trunco fida: necesse est q̄ in oibus partib⁹
 bus terria celebratur: sed fructus generatur ex digestiōne
 ceterarum partium: ergo generatur ex operatione terrie di
 gestiōis. Ad oppositum est bec rō: in quo non est tertia di
 gestiō non est effectus terrie digestiōis: sed in planta non
 est tertia digestiō sicut dicit p̄s: ergo nec effectus terrie
 digestiōis: ergo fructus in planta non operatur ex ope
 ratione terrie digestiōis. Ad hoc dicendum q̄ fruct⁹ in plā
 ta generatur ex operatione terrie digestiōis. Ad aut. p̄bi
 respondeo q̄ tertia digestiō ad duo ordinatur. Primum
 est conuersio nutritiōis ad singulas partes copios. Sec
 undū est ad q̄s ordinatur gñatio seminū z fructuum ex pu
 ra superfluitate: q̄ sicut ex superfluitate nutritiōis gene
 ratur semen: ita fructus. z hoc modo est ibi tertia digestiō.
 Tertium est ad q̄s ordinatur diuersitas partium: z hoc modo
 tertia digestiō conuenit animalib⁹: partes animalis diuers
 se sunt: partes vero plante similes sunt: q̄ folium folio z ra
 mus ramo: z quātum ad hoc deficit in eis virtus digestiua
 terria: z tertia digestiō. ¶ Quinto q̄ritur quare in quibusdā
 plantis sicut in perficis folia sunt dura z amara z fruct⁹ dulo
 ces. Ad hoc dicendum fm Arist. q̄ folia in ipso generant ex
 humiditate grossa z indigesta: vnde retinent amaritudinē
 sed fructus generantur ex humiditate pauca purā digesta
 que depuratur in via: ex ista digestiōne acquirunt dulces
 diem. De secundo vero nihil dicimus: sed supponimus ex
 capitulo de fapozibus.

¶ Circa tertium p̄cedit hoc mo: q̄ritur quare propius est plā
 tis vt ramus decatus terrie applicatus viuat. hoc autem non
 contingit in animalis. Ad hoc dicendum fm Auero. z Ari.
 in libro de morte z vita: differat plantatio partium animalis
 z plante: quia partes animalis sunt diuersę z non solus fitus
 z cōpositione sed etiā virtute: sed partes plante funt simi
 les: quia sicut dicit Arist. in qualibet parte est potentia ger
 men z fructus: z iō fit plantę pars germinat sicut totū. In
 alia pars est diuersa a toto: z ideo si plantetur non viuat.
 ¶ Secundo queritur quare miscio possit fieri in plantis

et nō in animalibus. Ad hoc bōdendū q̄ hoc est ppter duas causas. Prima est a parte rei sitae: quia quedā est materia terminata sicut in pomina: alia est materia interminata sicut illa q̄ fluit: et hoc est in planta: quia fluit per multa sicut in folia et ramos. Sed materia terminata non potest reperiri in aliam materiam sapia se: et ideo non potest recipere infertionem: et hoc est in animalibus: ideo in animalibus non potest fieri commixtio. In planta vero est materia interminata: et ideo potest recipere potentiam alterius materie. ¶ Tertio q̄ dicitur quare in infertione fructus sequitur naturam rei inferentis. Ad hoc dicendum q̄ fructus sequitur naturam plante q̄ inferitur: quia proprium est fructui ut in ramo generetur truncus vero generat nutrimentum: ramus vero recipit huiusmodi nutrimentum: et sicut dicitur est: et superfluitate nutrimenti fructus generatur: et ideo sequitur superfluitatem nutrimenti ramorum: et hoc est a parte rei inferente: ideo fructus naturam rei inferente debent sequi.

De nutrimentis arborum et ceteroꝝ terre nascentium. Lapi. xxij.

Lectio. xxvij.

Onstat ex verbis huius nostri libri: q̄ nutrimenta arborum et ceteroꝝ terrenascentium et quattuor sunt elementa: humores enim ea nutriendos aut terrestris sunt gravitatis et aquositate effluunt: et aere leuitatis igneas subtilitatis nō sunt expres. Quarta essentia aliquid sunt equalis in humoribus fructus nutrimentibus: Aliquid vero diuersant. Si ergo fructibus terrestris et grossa substantia dicitur: humores vero subtiles et aquosi inueniantur: gravitate sui prioris humores penetrant in terrius: et ibidem coangulant et ossa efficiuntur. Lū autem nulla nutrimenta vinctuositate et spiritualitate sunt carētia: vñ q̄ nutrienda nutriri: si sunt gignenda gignunt: penetranda penetrant: et vinctuositas et spiritualitas cū parte terrestris adiungunt: et in medio eiusdem partis terrestris: q̄ locus proprius est coactio custodiendo: sicut in animalibus videmus: quoꝝ medulla iter ossa continent. ¶ Unde oia nascētia que ossa sunt habētia: ex ossibus suis possunt gigni: pars enim vinctuosa et spiritalis q̄ interius continet: idem in eis qd sperma in animalibus gignendis facit: hoc est cā ossium et coactio q̄ ab ossibus sunt gignenda. Ossibus carētia partium terrestris: partium aere subtilitate commixtionē hñt: q̄ leuita facit ea et naturalia. Cum autē humores grossi et viscosi inueniantur: grossitate et viscositate penetrat: prohibet partē terrestrē: ideoq̄ supinatur et in extremitatibus se dilatat: et calose solis desiccata coactem facit et gignit. pars vero vinctuosa et spiritalis: q̄ bus fructus gignatur: cū ossibus lateant nō replant: partem corpus interius se diffundit. Cū cus ossis fructus ossa hñt et ossibus suis gignatur: q̄ vero nō bz et radicibus et ramis necesse est arborum. ¶ Licet nobis obijci possit quare quedā arbores caducas hñt frondes: qdā vero nō: qdā rotunditas: qdā oblongas: et qdā fistulas: qdā vero nō. Dicimus frondēs ab arboribus cadentibus esse ablatio ciborum. Lū cū frigus in hyemali tpe ceteris fructibus arboribus dicitur: calos fugiens si bi contrarium: latitat in radicibus. Quia cum ibi augetur: a superioribus ramis et extremitatibus humorem sibi tradit funditus: per multitudinem sui calos temperatur ne inferioꝝ in cendatur. a superioribus ergo cibo illo fugiente necesse est frondes cadere, di-

cūt ergo illi hic vt calos inferioꝝ petat omnibꝝ ceteris versale arboribus. Sed quare quibusdam cadant: quibusdam non. Dicendum est q̄ duobus modis peculiariter fit. Vno q̄ radices sue naturaliter fortes virtutem habent trapendi sibi sepe humores: vt multa a terra: et tante sunt multitudinis et grossitatis: vt multa humores creatiois quāritates et grossas quā a terra fumpserit seruari possunt: quare ad refrigerandum calores illi sufficit: nec oportet vt a superioribus auferant ramis. Ideoq̄ frondes non cadunt: q̄ non eis auferit in sumo nutrimentum sicut frondes palmarum. Sunt etiā arbores que rarissimas habent radices: quibus cū nō sufficiat qd eis terra administrat: q̄ ita pauperatur vt velint nolint ad refrigerandum calos: empetat a superioribus: et sic vni causa casuris frondibus. Secundo vero modo quē iam dicimus q̄ quedas arbores oriuntur vel hñt et humores subtilibus et cito dissoluentibus. sicut malagranata et similia: qdaz de humoribus grossis et terrestribus et similibus coactius: et ad dissolendum duris. Quae autē de subtilibus sunt et cito dissoluentibus: virtus appetitiua que in radicibus est: quicquid a ramis trahit: facile sibi obedit propter subtilitatem suam et leuitatem. Quia ergo sepe sibi sugunt: facile frondes inde coguntur cadere: vñ et huiusmodi arbores naturam in terra sunt durantes. Quae vero hñt sunt grossos et terrestris in toto: virtuti appetitiue in radicibus manent ab huiusmodi non obeditur humoribus: qui in ramorum sunt extremitatibus propter grossitatem et sui terrestritatem resistenter: nec potest virtus trahi cū nisi qd in eis est subtile: maior autem pars remanens nutrimentum frondibus pedet ne cadant. Ideoq̄ arbores iste diu in terra sunt duratice sicut oliua: cibus et similia: qd sic potest visui certificari: panis enim per medium fissus si partem subtili aqua: partem grossa infundatur: et vtraq̄ pars soli cecidenda exponatur: subtili aqua infusa cito desiccabit. Quare autē quedam rotunda: quedam longa habent fossilia: elementa frondēs: et humores eas nutriendos sit cā q̄ elementa aliquid subtilia sunt et leuia: aliquid grossa et graua: et humores similitur aliquid liquidus: et aliquid fluidus: aliquid leues et aerei. Si ergo materia subtilis sit leuis: humores vero liquidus et fluidus: mouetur materia sursum leuitate: humores vero deorsum liquiditate: sicq̄ frondes dilatantur et elongantur. Si autē materia grossa: humores vero subtiles: graua materia et grossitate sua ne sursum ascendant: humores autem circūfunduntur subtilitate sua per eas: et ita rotunditatis fit causa. Quare autem fistula sunt vel intergras: siccitas et humiditas est causa. vbi enim frondibus siccitas hñt calos solis magis de siccitate finduntur: vbi humiditas superest calos repugnat: et ideo integre remanent frondes.

¶ Assignatis modo et causis generationis plantarū et fructuum et aliarum partium: In hac parte assignat generatio nem partium fructuum et foliorum et dispositionum ipsorum: hoc autem pars spectat ad presentem speculacionem. Vbi dicitur autem ista lectio in duas partes. In quarum prima assignat causas generationis quiescentium partium fructuum. In secunda soluit quaedam questiones circa dispositio-

fitiones folioꝝ diuerſas. Prima autem pars diuidit in duas. In quarum prima diſtingit cauſas materiales partuꝝ fructuum: per quarum aliquid cauſatur diuerſitas in eorum partibus. In ſecunda determinat generationem diuerſarum partium ex diuerſis cauſis. Secunda pars ꝓ ꝓt de queſtionibus diuiditur in duas. In quarum prima mouet cauſas. In ſecunda cauſa ſoluit. Prima aut ꝓ ꝓt non diuidit. Secunda autem diuiditur in tres. In quarum prima ſoluit primam que eſt de cauſa ꝓ conſeruatione folioꝝ. In ſecunda ſoluit ſecundam que eſt de figura folioꝝ. In tertia ſoluit tertiam que eſt de integritate ꝓ ſiſtura folioꝝ. ¶ Sicut igitur in preſenti lectione partes ſer. In quaz prima aſſignat cauſas materiales partium fructuum. In ſecunda ſ. in hac ſignatur fructus terreſtris ꝓ gratia dicitur ſubſtantia ꝓ. In diuerſitate illarum cauſarum aſſignat diuerſam generationem partiuꝝ ipſoꝝ. In tertia. In hac. ꝓ nobis poſſit obijci ꝓt mouet tres queſtiones circa diſpoſitione folioꝝ. In quarta. In hac. ꝓ dicitur frondium ab arboribus cadentibus ꝓt ſoluit primas queſtiones. In quinta. In hac. Quare aut qdã rotunda: quedã vero oblonga ꝓt ſoluit ſecundã. In ſexta. In hac. Quare autem ſic aſſunt vel integra ꝓt ſoluit tertiam. ¶ Circa primam partem aſſignat diuerſitates materie nutritionales plantarum dicens ꝓ nutrimentum plantaz conſiſt ex quatuor elementis: vnde ꝓt grauitatem ꝓ natura terreſtri: ſubilitatem ꝓ aquoſa: leuitatem ꝓ aerea ſubtilitatem ꝓ ignis: ꝓt ideo nature fructuum ratione nutrimentum ꝓ materie quibus habent equalitatem: quibus diuerſitatem. ¶ Circa ſecundam partem ſer intendit. Primo aſſignat cãm oſſiũ in circiferentia fructuum generatoꝝ dicens ꝓ qm in eis ſunt partes: quedam terreſtes: quedam ſubtiliores: aquoſe ꝓpter grauitatem terreſtrum non potentiuꝝ penetrare: ſubtilis penetrat: ꝓ terreſtes conſtantes remanent ꝓ conuolutione in oſſa conuertuntur. Seco tangit cãm generationis medulle in medio: que eſt ꝓpter humorem vntuoſum ſubtilẽ penetrantem: qui circũſtat terreſtis groſſus penetrare non potens: eſt ſimile in oſſibus ꝓ medulla aialium. Tertio concludit ꝓ ex fructibus habentibus oſſa cum medulla ſit ſemen poteſt ſimile generare: ꝓ pars que cedit in medulla eſt ſicut ſperma in animalibus. Quarto intendit cauſam carentie oſſium que eſt ꝓpter equalitatem commiſionem partium ſubtilium cum groſſis. Quinto aſſignat cauſam generationis corticis in fructibus: que eſt ꝓpter contrarium partium viſcoſarum ꝓ terreſtrum: ꝓ partes terreſtres ꝓpter viſcoſas penetrare non poſſunt: circũſtant in cortice per oſſificationem conuertuntur. Sexto concludit ꝓ omnis fructus habens oſſa ex illis ſimile ꝓ dicitur: alie plante oſſa in fructibus non habentes generant ex ramis ꝓ radicibus. Circa tertiam partem mouet tres queſtiones: quarũ prima eſt de cauſa folioꝝ ꝓ permanentia. Secunda de rotunditate ꝓ longitudine ipſoꝝ. Tercia de integritate ꝓ figura ipſoꝝ. ¶ Circa quartam partem ſoluit primã queſtionem: ꝓ in hac parte ſunt due partes. In quarũ prima ſoluit cãm generale aſſignans circa cauſam folioꝝ. In ſecunda aſſignat cãm ſpecialẽ circa cauſam eoz in quibusdam plantis ꝓ conſeruatione in alijs. Dicitur igitur ꝓ cã ꝓpter quã in hyeme cadit folia eſt fuga colous ab extremis ad radicem ꝓpter frigus temporis: ꝓ attractio humiditatis que eſt fundamẽtum folioꝝ ad radicem. Deinde aſſignat cãm ſpecialẽ. Primo dicit ꝓ cã ꝓt predicta eſt cois: ſed ſpecialis eſt inquirenda. Seco aſſignat vnam cãm ſpecialẽ qd eſt ꝓpter debilitatem caloris qui partem humiditatis qd eſt materia folioꝝ tarde reſoluit vel folia conſeruat: ꝓpter eius ſortitudinem hec humiditas cito reſoluitur ꝓ ideo cadunt: ad hoc concurrunt raritas ꝓ denſitas plantarum: ꝓ ſortitudo: ꝓ debilitas attractiue ꝓ multitudo ꝓ paucitas humiditatis. Ergo tertio aſſignat ſecundam cãm qd eſt ꝓpter ſubtilitatem ꝓ groſſitatem humiditatis que dicit vel tarde attrahitur vel diſſoluitur: exemplã autẽ ſunt in oliua ꝓ beheno: ꝓ in panno ſubtili: ꝓ groſſa aqua inſuſo: ꝓ quo cito ſubtilis: tarde groſſa deſiccatur. ¶ Circa quintam partem ſoluit aliam queſtionem que eſt de figura folioꝝ. Et autem longitudinis eſt ſubtilitas humiditatis ꝓ leuitas ſurſum motu quantum ad vnam

partem: ꝓ liquiditas alterius que deoſum mouetur. Quarta autem rotunditatis eſt groſſities cum humiditate ſubtilitate ꝓpter quam partes ad centrum mote ſecum trahunt laquidas circumſtantes. ¶ Circa ſextam partem ſoluit alteram queſtionem aſſignans cauſam figure folioꝝ dicens ſiccitatem cauſam figure: integratitas humiditatem. Nam ſiccitas partium diſcoberentiam diuidendo operatur: ꝓ humiditas autem coherentiam vniendo. hec autẽ eſt intentio huius partis. ¶ Circa partem iſtam duo querunt. Primum eſt de renouatione plantarum. Seco eſt de cauſa folioꝝ ꝓ regeneratione eoz eundem. ¶ Circa primũ ꝓceditur hoc modo: queritur: vtrũ aliqua pars plante ꝓncipalis ꝓ ſua ſit que non poſſit regenerari ꝓ videtur ꝓ ſic dicitur. qd aia cum ſua requirit vnũ membrum cui primo inheret: ꝓ a quo primo depeceat qd ſit primũ ꝓncipale. qd ſit in plãta aia requirit membrũ ꝓncipale ꝓ ſuum a quo dependeat: ſed conſtat ꝓ talis ꝓ non ꝓt renouari: ergo in planta eſt aliqua pars que non poſſet renouari. ¶ Secunda ratio hoc eſt: ſicut vita debet aialibus ita ꝓ plantis: ſed differenter: ꝓ vita debet aialibus in ſeſe: plantis vero occulte: ſed vita in aialibus emanat ab aliquo membro ad omnia membra: ergo ſit in plãtis vita emanat ab aliquo ramo ad omnes ramos: ſed conſtat ꝓ illud a qd emanat vita ad alia eſt ſit ꝓncipale ꝓ non regerabile: ergo in plantis quedam eſt pars qd non poſſet regenerari. Tercia ratio hoc eſt: vita in plantis conſiſtit mediãte calore naturali ꝓ conſeruatõ mediãte nutrimento: ſed in qua conſiſtit ꝓt eſt calor naturalis ꝓ nutrimento: eſt aliqua pars in qua conſiſtit: ꝓt ſit minima calor naturalis: ergo in plãta eſt huiusmodi pars: ꝓ talis pars nõ poſſet regenerari: ergo in plantis eſt aliqua pars que non poſſet regenerari. Ad oppoſitum eſt auct. ha. in cõmento ſupra regni dicens: qd omnes partes que habentur ex humiditate nutrimenta regenerari poſſunt: non ille que generatur ex primo ſpermate: ſed partes plante que generantur ex primo ſpermate: ergo poſſunt regenerari. Seco ratio hoc eſt: dicit ꝓs ꝓ partes plante ſunt homogenee: ideo ſicut ꝓt dicit quilibet pars plante per ſe viuere poteſt: ſed quã rone vna talis poteſt regenerari: eadem ratione ꝓt alie: ergo nulla eſt ita ſua qui poſſit regenerari. Ad hoc dicendum ꝓ aliqua pars eſt in planta que eſt ſua: hec non eſt regenerabilis. Ad rationem dicendum ꝓ in grano nutrimento aũ putrefact eſt aliqua pars ſua que non poſſet regenerari: ꝓt aũ aſſiſtatur humiditas terreſtris: ſic partes que generantur ex humiditate nutrimento ſunt folia ꝓ rami: poſſunt regenerari. Ad ſcõm dicendum ꝓ partes plante duobus modis conſiderant. Uno modo ſer: ſic non ſunt ſimplices: qd ſer huiusmodi. ꝓm ꝓ dicit ꝓs qd radice aſſimilatur ois. Alio modo accipiuntur ꝓpartes ad partes animalis: ꝓ ſic partes plante dicuntur ſimplices ꝓ vniſormes. ¶ Secundo querit eoz cauſam. vtrum hec pars ſua ꝓncipalis ſit radice: ꝓt videt ꝓ non. Simile eſt de animali ꝓ planta: ſed membrum in aialibus qd eſt ꝓncipium nutrimenti nõ eſt primũ ſicut epar: qd ſimiliter in planta nõ eſt illud membrũ primũ qd eſt ꝓncipium nutrimenti: ſed illud eſt radice: ergo radice nõ eſt illa pars ſua ꝓncipalis. Ad oppoſitum. Illud membrum eſt ꝓncipium in planta qd in ea prius generat: ſed hoc eſt radice ꝓ vſque: ergo radice eſt illa pars ſua. Secunda ratio hoc eſt: illa pars eſt prima in plantis ad cuius corruptionem ſequitur in toto corruptio: ſed radice in planta eſt huiusmodi: qd ipa deſiccata totum corpus deſiccatur: ſed hoc eſt pama pars ſua in planta. Ad hoc dicendum ꝓ hoc pars eſt radice. Ad rone dicendum ꝓ non eſt ſimile de animali ꝓ planta: qd plãta ſemper eſt conſuncta nutrimento: animal nõ. Illud ergo membrum in aialibus qd eſt ꝓncipium nutrimenti nõ eſt ꝓncipale: ſed in plãta eſt qd eſt ꝓncipium nutrimenti eſt ꝓncipale: ſed ſemp diſta ſit nutrimento: ꝓ tota vita plante in nutrimento: ſit radice: ergo radice eſt ꝓncipale ſit ꝓncipium nutrimenti. ¶ Tertio queritur quare non ſunt renouationes in aialibus ſicut in plãtis. Ad hoc dicendum ꝓ hoc eſt ꝓpter duas cauſas. Prima eſt ſicut dicit ꝓs: in plãtis eſt

ea effluētia nutrimentū: est em̄ planta semp̄ diūcta nutrimē
to: iō plāta semp̄ multiplicat pres. In aīaū vō nō est effluē
tia nutrimentū: nō multiplicat partes. Secōda est diuersitas
partū in aīaū. In plāta vō sunt pres homogenee: z ita q:
partes aīales est humiditate spermatica generātur: et tale
nō pōt renouari sicut dicit Bal. z iō pres in aīaū nō pnt re
nouari: sed partes plāte est humiditate terrestrī gñantur: z
iō renouari possunt. Et p hoc p5 solutio: q: pres i aīaū sunt
determinate: in planta vō infinite: z cū bus est q: partes
plāte est humiditate terrestrī gñant: z etiā in illis est super
flūū nutrimentū: iō partes infinite pnt generari. In anima
hō nō est affluētia nutrimentū. z pterea pres aīales ex hu
miditate spermatica gñantur: z ideo sunt finite.

¶ Hecra scōm̄ pcedit hoc mō: qritur quare in qbusdā plā
tis pseruant folia: z in qbusdā nō. Ad hoc dicēdū q: b est p
pter duas causas. Prima est ppter humidū vinctuosius: qd
non est de facili coagulabile: z ita sicabile sicut in oliua er
lauri: z ppter naturā olei z pinguedinis q: pseruat humi
ditatē. Secōda cū ppter pres ouas z siccas: z hoc mō mirus
sunt conseruari folia. ¶ Secōdo qritur quare plante haben
tes folia lata parum conseruant illa: pntes vero folia strica
multū sicut p5 in oliua z lauro. Ad hoc dicēdū q: folia strica
sicut vult p5: causa: causā est parua humiditate laqda que
parum potest succurrere: z ideo de facili deficere habent: ex
hoc est q: non tāti conseruantur. ¶ Tertio qritur cū sit
re habeant capilli in aīalibus sicut se habent folia in plātis:
sed capilli p humiditate pseruant: z iō femine non sunt
calue: ppter magnam humiditatē pseruantē capillos neq:
enuescit: ergo eodē mō d5 esse in plāta: z sic plāte p humide
magis debet pseruare folia q: alie: hoc aut fallum sicut po
tunt pnti. Ad hoc dicēdū q: sine dubio in hoc puenit so
lia z capilli in aīalibus: q: tam capilli q: folia ex sūp̄ritate
nutrimentū gñant: sed differūt iō q: in quadā magne sit sicca
tas: q: sicut dicit Auicē. si ossa in copolla potō cōp̄: imant plū
exibit de humiditate q: de capillis cōp̄: pressis in quodam mō
to: z iō signū est q: sunt magne siccitatis: vbi vō sunt pul
te humiditatis: z iō cū capilli sicci sunt indigent magna co
berentia q: sit p humiditate. z ideo humiditas in aīalib:
facit ad pseruationem capilloz: non em̄ in qlibet cute folia
capilli: sed in humida: vñ cōp̄: illi nō pnt capillos: sed q: folia
sunt magis hūiditatis: iō hūiditas nocet ad conseruandū
¶ Ultimo qrit qre plāte frigide z sicce vō pseruat sicut
dicimus: z nimirū aīalia frigida z sicca nō pseruant diu. Ad
hoc dicēdū q: principū pseruandis vite est duplex. Prima
est fortitudo p̄cipioz. Calidū z hūidū: z p tale aīal diu cō
seruat. Per oppositū vō aīal frigidū z siccū parū pseruat.
Secōm̄ est fort: nec: pntū. vñ dicit Auicē q: aīal paratū ē corru
ptū q: h5 debile coagulationē. Sic etiā dicim⁹ de plāta q:
illa q: b5 forte neq: partū diu pseruat sicut mirus. Sicut
oliua pseruatur diu q: est calida z humida.

¶ Que grana generantur: z bene vel male
seccantur. Cap. xxiij.

¶ Lectio. xxviii.

Rana duob⁹ modis pbatur: aut ex sub
stātia forme: aut et artificiali passioe. Ex
substātia triplū. qdā em̄ diūcta solida: gra
uia: farine multus: hūitā z pauca sursura.
quedā tenera: rara: in farina pauca: in sursure vero
multa: z sunt alia q: sunt mediocria. Que vō sunt cō
sūcta solida: z grania multū farinosa: z parū sursura
calore naturalē significat trāisse coctionē quantum
oportebat: z humiditatē accidētale fugisse: substā
tialē vō opari cepisse. Ideoq: nutrimentū hui⁹ sp̄: cōci
est multē quantitatis: forte: durū z a membris dissolui.
Ad cōfortādā q: membra hec sp̄: est optima plusq:
in sanitate regēda z custodiēda. Debis em̄ cōfor
tādīs cibi sunt necessarii: grossi: ad dissolūēdū durū.
Regimento vō custodiēde sanitatis leues cibi faci

les actioni nature obediētes quātū oporteat dissolu
biles. Que aut grana vltra tēperamentū sunt grādia
rara: tenera: in farina pauca: in sursure multa signifi
cāt humiditatis sūp̄flūā. vñ caloz naturalis coctionē
nō expleuit sua. Ideoq: caudū necdū nouellū est ac
cipiēdū: nisi aliquantulū sūp̄fluitatē habita amittat
calore acris hoc facit: humiditō: em̄ z viscosiora
priorib⁹ sunt. Intelligē aut qñ caloz acris hoc exple
re possit: si calozes imperfectas citritudines muta
rēt: z p̄tinua sint z iuncta. qd qdā in spē mētib⁹
quedā in anno integro operant. Cū antiquus atq:
mēlis dicit qd Bal. p̄rmauit. Branoz nouoz inq:
aī septes mēcos nutrimenta grossa sunt z viscosa: ad
dissolūēdū dura: sed tñ cū bene sunt digesta: multū
dāt nutrimentū: z a mēbris dissolui sunt dura: vñ coz
nutrimenta ad p̄fortādā mēbra q: in sanitate regēda
sunt meliora z custodiēda. Inuenerata vō h5 nō coz
rupta in nutrimento sunt minora: ad digerēdū z a mē
bris dissolūēda faciliōra: iōq: in sanitate custodiēda
meliora sūt q: ad mēbra cōfortādā. Inuenerata adeo
vt humiditatis sue substātiales p5 defecerit: cū sicco
ra sunt q: oporteat: z idcirco illaudabilia hūc autē
verustatis modū excedit: vt z sapore z odore amit
tant naturalē: sūp̄fluitatē substātiale maxime in
gnificat esse finitā: z peiora inde sūt q: nouella: est
tū inflatiōra z viscosiora: sed tñ nō oib⁹ laudabilio
ra oib⁹: p̄sertim in humidis cū delicēter. Si autē
nimitate p̄stularis tota deficiat humectatio substā
tialis: z caloz z sapore z odore grania sūt. Lū autē
frāganē: z quasi puluis cōsistēt terre⁹ pessima sūt
vñ modis aīalibus. Sicut Bal. q: cōp̄: inq: grana
in odore pessima z in sapore semper adominabilia:
nutrimenta coz duob⁹ modis sunt abhoruēda: vñ q:
natura ex grauitate sui saporis reculat ea digerere:
z cruda remanēt z corruptibilia: vel q: sanguis q: ex
cis gñatur: siccus est z pessim⁹. mēlaccholicus: z vne
nosus. vñ Bal. q: inq: grana per tā longa durant tē
pora vt suas creāt naturas: nutrimento z regēde sani
tati sunt grauioza: contraria aut cōtrarie. Que autē
inter duo sunt extrema: in sua actionēq: passide sunt
tēperamēto z mediocritate p̄fecta: inter substātiales
z grossitē digerēdi velocitatē z tarditatē se habētia
z idcirco laudabilia sunt: z optima in cōfortādīs mē
bris z sanitate custodiēda: q: non velociter nature
obediunt: vt dissolūta aut cibi digestionē: nec na
turā in tarditate digerendi fatigat: sed potius actio
nem suā z passionem mediocres faciunt. Inde Ba.
Que inquit naturaliter grana sunt magna vel par
ua: sed tñ grania z ad maturandū dura: magis sunt
farinosa q: sursura z nutritiōra z mēbzoz confor
tantiōra: vt pote ad digerendū dura: z ad dissolūē
dū tarda: rara: tenera: z leuia in farina pauca: sūt
sursura multa: parus nutrimentū: sed sanitati custodiē
de bona funt: facilius em̄ digeruntur: z a membris
cito dissoluntur. Medū vtrōsq: z membris coz
fortandis: z sanitati custodiēde optima sunt. In
suis ergo actionibus grana taliter temperentur.
¶ Si grana vel femina vel quelibet sicca probare
volueris: insunde in fundenda aq: elica cluāda: assa

aſſanda: q̄ velociſſe inflāt: z duriciem amittūt ſuam: laudabiliora ſunt non obediētibus: z in duricie vel ſiccitate p̄manētibus. ¶ C̄locitas eſt mutatiōis ſignū q̄ perfectæ actiōis naturalis caloris in coctio ne ſuū: dum in origine ſua fuerit: z multiplicata ſunt de oib⁹ accidentib⁹ ſuperfluitatib⁹ ſuis. vñ z rarificatur: z vñ ad interioria ſui calor: z aqua penetrat h̄mōi grana digeſtiōis ſunt in ſtomacho z epate: y lociōis: z mutatiōis in ſanguine: z mēbroz ad aſſimilationeſ faciliōis: neq; ſolū in hiſ bona ſunt: ſ; etiā eoz laudabile eſt nutrimentum.: q; quecuq; facile digeſtuntur: ſanguis eſt laudabilis qui inde ḡiatur. vñ de **Hal.** Nullus cib⁹ eſt vtilio: in laudabili ſan- guine generando q̄ qui perfecte digeſtitur in ſtomacho. Abſi ſi bene digeſtitur: in epate q̄ ſiſt digeſtitur q̄ ſi ſiſt: eſtat q̄ i ceteris mēbris perfecte digeſtitur z mēbris velociſſe aſſimilatur. Hiſ eſt intelligē- dum de hiſ q̄ extra corpus p̄ artificium ſunt: coctio ne: elicatione: aſſatione. Si enim bene z perfecte oz diſcuntur: facile dētib⁹ maſticantur: z in ſtomacho digeſtuntur. hec vero pbantur et hiſ que in actione materie videntur. Multa eſt natura preparat: que aliter apparere non oportet: ſicut lac in mamillis: z fructus in arborib⁹. Que grana in ſua duricie: z ſic- citate cocta: elicta: aſſata: z inſuſa in aq̄ p̄maſcunt: ſu- perfluitates h̄mōz groſſoz z viſcoſoz ſe habere in nuunt. in quibus ſubſtantia z digerendū ſunt: ra deſicit: z ideo eoz ſubſtātie terreſtreſ nature z groſ- ſeſſicet panis aſymus frigidus: z coia nondū prepa- rata. vñde neq; calid: neq; aqua penetrare pōt. vñ inſimodū ſunt illaudabilia. Non enī in ſanguine niſi difficile ſunt mutabilia: ſed anteq̄ natura i eis actio- ne ſua creptat: ſunt corruptibilia z in groſſiſ p̄ble- gima ſucribilia: ſicut poſt multoz z diuerſoz morbo- rum ſunt materia. accepta maxime ab hiſ quoz eoz- poſa ſunt deſecta: ſicut ſenior z ex egritudine exerci- tium. ¶ In **Hal.** de grauis aſſandis z elictandis coque- diſ: de oedeo ſine vtrico dicit. Cum ſunt apparanda vaſcula vbi coquiſſitur oppila cū paſta: z etiā ſua iſo- co coq; neq; moucas docum fuerit bñ cocta. Si enī antemoucas: ex trena cozum caleſcis z incēdiſ an- teq̄ cocta ſunt. vñ de **Hal.** omnia grana aſſata vñ- toſitate z inflatiōe amiferunt ſuaſ. Sed tamen duriora digeſtenda z groſſi ſunt nutrimenti. ¶ Obij- cent forſan ſophiſte. Quare **Hal.** in hoc loco iterat cum alibi iam diſſeſſet grana elicta vel aſſa que veloci- ter digeſtuntur: z multum fuerit inflatiua: z nō poſſe ea ſunt inflantia: z in ſtomachoz in epate digeſtibi- riora. ¶ R̄ ſidem⁹ **Hal.** hoc loco grana aſſata z inflati- ua cōparat hiſ que ſunt dura alibi elicta dicit. Aſſa- ta etiā ſunt non inflatiua: ad comparationē tñ elico- rum ad digerendum duriora ſunt. In alio vero loco aſſata etiā ſunt inflantiua: aſſatis z inflatiuis ſunt ve- lociora ad digerendum. Aliquando enim vñi quod- dam duabus diuerſis rebus comparatur: z cū com- paratus non mittetur ad que comparatur: tamen di- uerſantur. verbī gratia homo relatus ad patrem eſt filius: ad ſilium vero pater: neq; tamen vnum eſt pa- ter z filius: neq; eſt filius z pater. ¶ Itē z in hoc lo-

co non eſt neceſſe: vt ſi aſſata z inflatiua cōparemus elictis z duriora inueniantur aſſata z non inflatiua: aſſatis z inflatiuis duriora dicantur.

¶ **Excitum** eſt de natura fructuum: In hac pte agit de natura granoz. hec aſt pars ſpectat ad p̄item ſpeculatio- nem. ¶ **Diuidit** aſt hec pars in duas ptes. In quarū prima agit de natura granoz. In ſcōa. ſ. in hac. Lotices granoz. ad p̄parationem zc. agit de natura parū ſp̄oz: q̄ ſunt fur- fur: farina. ¶ **Prima** pars exponat p̄mo. ¶ **Diuidit** aſt hec pars in duas partes. In quarū prima aſſignat diuerſitateſ granoz. In ſcōa determinat de natura ſp̄oz ſm illā diuer- ſitatem. ¶ **Prima** aſt pars non diuiditur. Scōa aſt diuidit in duas. In quarū prima agit de natura granoz: a parte di- uerſitateſ ſubſtātie. In ſcōa agit de ſp̄oz natura a pte di- uerſitateſ artificialiſ. p̄bationiſ p̄ molliſicationem velociſ vel tardam et aque inſuſione. ¶ **Prima** aſt pars diuidit in quattuor. In quarū prima agit de natura granoz multe fa- rine z paucozum furfurum. In ſcōda agit de natura gra- nozum ſub hiſ contentorum. In tertia confirmat intentio- nem per dicta **Hal.** In quarta agit de natura granoz: me- diocum inter grana predicta. Scōda pars que eſt de di- uerſitate granozum per artificialeſ p̄bationeſ: diuiditur in duas. In quarum prima agit de diuerſitate granoz: ra- tione artificialiſ p̄bationiſ. In ſcōa ſub aut. **Hal.** ad mo- dum preparandi grana artificialiter. ¶ **Prima** aſt q̄ diuidit in duas. In quarum prima agit de natura granorum p̄ aq̄ inſuſionem velociſ molliem recipiunt. In ſcōa agit de natura granorum contrariorum. Scōda autem pars diuiditur in duas. In quarum prima agit de granis ſecidiſ generiſ. In ſcōda mouet ſubſtationem circa verba **Ha- le.** inducta p̄ius z cam ſoluit. ¶ **Sum** igitur in preſenti le- ctione partes nouē. In quarū prima bimodū diuerſitateſ granoz aſſignat ratione ſubſtātie z artificialiſ p̄batio- niſ. In ſcōa. ſ. in hac. Que ſo continua ſolida z grauia zc. agit de natura granoz. ſecoz ſolidoz multe farine z pauco- rum furfurum. In tertia. ſ. in hac. Que grana vitra tempo- ramētū ſit grandia rara zc. agit de natura granoz contra- riorum. In quarta. ſ. in hac. vñ de **Hal.** inquit: naturaliter grana ſunt magna vel parua zc. confirmat intentionem per **Hal.** circa naturaſ vtriuſq; generiſ. In quinta. ſ. in hac. E- dia vtriuſq; z mēbiſ conſtantidiſ zc. agit de natura gra- nozum contrariorum inter duo genera predicta. In ſexta. ſ. in hac: In ſuis actionib⁹ grana taliter tenentur zc. agit de natura granorum ratione ſuarum actionum ſm quāſ per aque inſuſionem velociſ vel tardam recipiunt molliſ- tationem determinans de velociſ molliſicationem recipi- entib⁹. In ſeptima. ſ. in hac. Que grana in ſu duricie z ſiccitate zc. agit de natura granorum tardam molliſicatio- nem recipiunt. In octaua. ſ. in hac. vñ de **Hal.** de gra- nis aſſandis z elictandis zc. ſub aut. **Hal.** aſſignat modum preparandi grana z offendit reſpeſſionem malitie per ap- paratum in eis acquiſitum. In nona. ſ. in hac. Obijcent for- taſſe ſophiſte. mouet ſubſtationem circa cōtradictionē app- parentem in verbis **Hal.** Circa primam partem duas aſſi- gnat diuſioneſ. ¶ **Prima** eſt q̄ grana tripliſiter pbantur. ſubſtātia natura z artiſcio. Scōa ſubſidiū eſt q̄ ſubſtan- tia differunt: quedam enim ſunt dura multam farinaſ pau- cam furfur pbentia: quedam contraria: quedā media. Cir- ca ſcōdam partem agit de p̄prietatib⁹ granorum p̄i mi generiſ. hec autem pretendunt ſortitudinem caloriſ na- turaliſ accidentaleſ humiditateſ oleiciſſe vt ſubſtātie ne- maneret. Sunt autē duri nutrimenti. Sed ſi conuertatur nutriunt multum accidentaliſter. ppter niſiam motam in mēbris: ideo plus valent ad vigorem copoſiſ obtinen- dum q̄ ad ſanctatem auſtendendam: ad quam cibi cito con- uertibileſ requiruntur. ¶ Circa tertiam partem determinat de p̄prietatib⁹ ſcōdiſ generiſ. hec autem pars di- uidiſtur in quinq;. In quarum prima determinat de granis multe humiditateſ multa furfura z pauca farinaſ habē- tibus. In ſcōda. ſ. in hac: Inueterata ſed non corrupta in nutrimentum ſunt minora. agit de illiſ prout ſua bumē-

re in quibusda auidibus licet in alauda palea est hoc possibile
s. q. substantia laret z ius coſpice. Cauſa puiſe eſt q in po
riſibus aialis pꝛimeſ pumiditas. qdam careſ acuminis: z
illa pumiditas mande aq. z iſi cõ bec pumiditas nõ fuuer
latatione effeſtue cũ nõ habeat acumen: relinquitur q aq non
larat: carnis fo ſubſtãtia eſt acuta z ficca: iõ hz virtute ex
colandi feces: pꝛatũ vero eſt in granis quia acumen man
darur cortici.

¶ Circa coſm pcedit hoc nõ qritur de caule rone cuius
laret z coſpice: z q: hoc plene diſcuſum eſt: iõ ad pñs ſupie
deam us. In dicit quida q caulis laret p ſucci in poſolita
ubus ſubſtãtie eius z nõ p acumẽ: nõ qmuis verinicatione
huius: z videſ q tãtum habeat lare p ſubſtãtia ſubtilẽ ſi
ue acumen: q: in rebuſ diuerſarũ naturarũ: qdã pꝛes ſunt
groſſe: alte vero pꝛes ſunt ſubtilis in ſupficie expanſe: acu
te z ignee: in talibz igit rebuſ acumẽ eſt in ſupficie: cuſ acu
me ſequat ſubſtãtia ſubtilẽ. Sed p ſubſtãtia ſubtilẽ ſit laza
groſſero caulis laret p ſubſtãtia ſubtilẽ: z in hoc concorda
etia pſaacocenus q caulis laret rone acuminis. Scõa ratio
hec eſt: illud p cuius remotione amittit cauſis acumẽ eſt p
cipiſ latationis: ſed p remotione illarũ partium ſubtilium
remouet a caule acumẽ: cuius ſignũ eſt: pꝛipif em q non la
ueſ: q: ſic acumẽ remouet z madaſ aq: pꝛas ſubtilis ſiue
acumen eſt cã lationis. Tertia rõ hoc eſt. Siſte eſt de gra
nis z herbis: ſed oia grana fere vnt virtute lapandi pꝛas
acumẽ cortici: ergo ſiſt eſt in herbis: quare cauſis laret rõ
ne ſubſtãtie ſubtilis. Ad concedimus.

¶ De differentia corticũ: medullarũ: et gra
noum ipſorum. Lapi. crv.
¶ Lectio xci.

 Dicitur granorũ ad comparatione farine
duri ſunt ad digerẽdu: dolocis z iſtationis
gñatũ: qd ſit cauſa ſinite pumiditatis do
minatõ: ter terreſtris pꝛis z ſiccitatis. Vnde
eodũ nutrimenta illaudabilia: ſed tamẽ diuerſa. Qui
dam enim ſue affimilantur farine: ficet ordẽ tritici.
Quidam nature farinaz cõtraꝝ ſunt ſicut ſunt leni
tũ et fabarũ: cortices enim lenitiũ acuminẽ ſui ſolubili
les ſunt. Sedulle autẽ ſiccitate ſua ſtiprice ſunt: cor
tices vero fabaz ſtipricũ: medulle vero ſoluriue cau
ſa ſapozitatis z lauacionis ſue. Qui autẽ cortices me
dullaz naturis ſunt ſimiles: ſunt laudabiliores: con
traꝝ autẽ illaudabiles z peſſimi: cũ ad generandũ
coturã et iſtationes ſunt pꝛij: q: diſcordãt medul
laz z corticũ nature. Alterum enim laborat vt diſſol
uat et crecat: alterũ obuat vt ſtringat. Farinaruz na
tura in duo diuidit. Alia eſt viſcoſa z groſſa natura
liter. Alia etiã artificiali: q: ois farina mltũ z vltimũ
tate malaſſata: etiã a viſcoſitate ſit remota ſicut milij
farina: et arte tñ ſibi viſcoſitatem cõparat. Farina
vero naturalis viſcoſa mltũ eſt nutritiua z viſcoſi ſan
guinis gñatũ. Artificiali: viſcoſa: minus nutrit: z
ſiccũ gñat ſanguinẽ: pfecte vero molita z ſurſure: z
corticibus munda: melio: e ad mutãduſ in ſtomacho
z ad venas totũq: corpus penetrandũ facilio: z me
broz torius copozis nutritiſſimo. Que vero nõ bene
molit: neqz mĩo datur: non ſimiliter ſicut videmus: q: vt
aque non cito admifcitur: ſic nec in ſtomacho faci
le digeritur: vnde eſt dura ad penetrandũ venas et
tarda: velocior tñ erit ſicut fuerat indiſgeſta duplici
et cã: q: non digerit nec venas melioricas penetrat
Ideoqz in ſint cõtinis permanens grauat ea cõpellẽs
vt pellã foras. Altera q: ſurſura cũ ſunt colatiua: mo
uent vt ea expellant iſtẽtinã.

¶ In hac pte agit de pꝛibus granorũ q ſunt cortices z ſu
rina. Dicitur. Iſte caſus pꝛas diuidit iõ uas. In quã pma
agit de natura corticũ. In ſcõa de natura farine. pꝛima uo
tem pꝛas diuidit in duas. In quã pma agit de natura
corticũ. In ſcõa assignat ipoz diuerſitate p cõpationem ad
naturã farine. Scõa pã q eſt de farina diuidit in qũqz pꝛes
In quaz pma assignat diuifione farine. In ſcõa determi
nat de natura farine viſcoſe naturalis. In tertia determinat
de natura farine viſcoſe artificialis. In quarta determinat de
natura farine bene molite. In quinta de natura magis molite.
¶ Sunt igit in hac pte ſepẽ pꝛes. In quaz pma agit de
natura ſurſurũ. In ſcõa. ſin hac: Eſt nutritiua coꝝ illauda
bilis ſunt: ſed in diuerſa ſunt. agit de uis diuerſitate p re
ſpectũ ad ſarinã. In tertia. ſi hac. Farinarũ due ſunt natu
re zc. agens de farina natura eius diuidit. In quarta ſoy in
hac Farina naturalis viſcoſa. agit de natura farine naturalis
viſcoſe. In quinta. ſin hac. Artificialis viſcoſa minõ nutrit
zc. agit de natura viſcoſe artificialiter non naturaliter. In
ſexta. ſin hac. Pfecte vero molita zc. agit de natura ſari
ne molite. In ſeptima. ſin hac. Que ſo non bene molit zc.
agit de natura nõ bene molite. ¶ Circa pma pte dicit: ſur
ſura in reſpectu farine dure ſunt digeſtionis z multitudine
ſiccitatis ppter paucitatem humiditatis: z multitudine
ſiccitatis z groſſitatis. Circa ſecundã partem dicit q nu
trimentum dant groſſum: ſed ſunt diuerſa: quia in quibus
eſt eadẽ natura cũ farina ſicut in tritico: z oideo pꝛin quibus
dã diuerſa: q: hoc duobus modis: q: in quibusda ſubtra
coſtipat z ſurſura laſat ſicut in ſetibus. in quibusda contra
rõ ſicut in fabis. hec autẽ grana q habẽt eandẽ naturam cũ
ſurſuribus z ſaria magis ſunt laudabilia: alia võ nõ ppter
cõtrarietate effeſtue. Circa tertiã partẽ diuidit farinã: di
ces q: quedã eſt viſcoſa naturalis z groſſa: quedã nõ natura
liter ſed artificialiter. Circa quartã partẽ agit de natura
liter viſcoſis dicẽs q multũ nutrit cũ viſcoſum gñat ſanguĩ
nẽ. Circa quinta partẽ agit de natura artificiali. ppter
molitionem: z dicit q: ipſa ſicca eſt ſicut patz in farina milij
Circa ſextã pte agit de natura pfecte molite dicẽs q: ipſa
laudãda: q: bonũ datur nutritiũ z cito penetrat ad media.
Circa ſeptimã pte agit de natura nõ pfecte molite dicẽs q:
malũ z duri eſt nutritiũ z tarde penetrat tarde digeritur
tñ velocior eſt corpus ppter grauaẽ qd facit iſtẽtinũ z
ppter colatione factã a multitudine ſurſuris. hec eſt iſtẽ
no huius partis. ¶ Circa pte ſiſt duo ſunt duobus. Vñ
num eſt de maturatione z immaturatione fructũ. Scõm
eſt de collationem eodẽdem.

¶ Circa pĩmũ pceditur hoc modo: z qritur vtrũ quanto
fructus ſunt maturiores tanto ſunt meliores: videſ q: ſic
q: ſicut dicit pſaac cibarioz qdã ſit q natura pparauit nõ
indigeat pparatione ſicut laz z ceraſa: fructus ſo a natura
pparant vt non indigeat artificio: ſed quãto plus fructus
digerunt in arborẽ tanto plus pparatur: z quãto plus ppa
rantur vt ad naturã copozis conuertatur: tãto meliores: et
quo quãto maturiores tanto meliores. Scõa rõ hec eſt: dicit
pꝛas: duplex eſt digeſtio: qdã eſt naturalis: qdã artificialis: ſed
z artificialis ad igne vel ab alio pmo: digeſtio autẽ natu
ralis. pꝛopozionalis eſt artificiali: ſed in artificio quanto res
plus coquunt tãto ad naturã noſtri copozis dicitũ: uertit
tur: ergo ſimiliter erit in naturali maturatione ſue digeſtio
ne: q: ſi in fructibus ſit digeſtio naturalis: quanto plus di
gerent z maturabunt tãto meliores z citi: ad naturam no
ſtri copozis tranſmutabiles. Tertia rõ hec eſt: oſtẽt Bſal. q:
hũiditates fructũ et q: in pĩcipio gñant ſunt groſſe ter
reſtes: ſed quãto groſſiores tãto natura magis ſariguar
ad eoz cõuerſione: ſed p digeſtionẽ z depurationem: magis
maturant z depurant ab illa humiditate terreſtri z etiam
aſquitate inſipida ſi habeat ſicut vuc: z ſic manifeſtũ eſt
q: ſunt meliores. ergo fructus quãto maturiores tãto lau
dabiliores. Ad oppoſiti: nullus fructus qui in ſua maturatione
incomẽſtibilis eſt: illaudabilis eſt in ſua maturatione:
ſed multũ fructus ſunt huiusmodi ſicut cucumeres z au
eurbite: ergo fructus non ſunt meliores quãto maturiores
Ad hoc dicendum q: fructus in ſua maturatione ſunt melio
p iij

etia. h. p. costat qd fructus laudabiles sunt domesticis. cetero determinat de diuersitate fructuum rone diuersitatis subtilitate agens de natura fructuum substantiantie: cuius subtilitas per substantiam coicis designat. In quarta. s. in hac: Quis vero fructus grossus siccus et durus. agit de natura contra rios predictis. et in omnibz generibus siluestriū et domesticis intelligitur predicat diuersitate et conditiones. Circa prima parte dicitur agere de natura fructuum diuisiones. Prima est qd quida sunt domesticis: quida aut siluestres. Secunda est qd quida sunt perfecte maturi in arborē: quida nō. Circa secūda parte agit de natura perfecte et imperfecte maturorum. In mo dicit qd non maturi fructus illaudabiles maxime siluestres propter cruditate et grossitate. Secūdo cōfirmat hoc p. Sal. Tertio de maturis dicit qd sunt laudabiles et maxime domesticis. Circa tertia parte agit de natura fructuum subtilis substantiantie que per coicis subtilitate designat: et quattuor: in pntia. Primo dicit qd fructus habentes tenues cortices do mediat meliores sunt propter substantie mollicie et facile pneratione et digestionē: haur patet in scabuis et uuis. Secūdo cōfirmat hoc p. Sal. dicitur et addit maturos immaturis magis esse laudabiles et maxime domesticos siluestribus propter facile digestionē et cōm in his: cōfirmat in illis. Tertio dicit qd cū hoc dicit in respectu oīs fructus parus nutritur mali odore nutrimentū. Quartū aut nutritur ppter cōm cōuersionē in putredinē et malos humores. Quarto cōfirmat hoc p. Sal. idē dicitur. In his ipsum cū digerunt in malos humores cōuertunt. In his qd in malas et uene noles qūitates: in arborē post abā accepti cū ipsum corium pat. Circa quarta parte agit de natura fructuum grossam habentiu substantiantia qd per coicis subtilitate designat: et tria in tentis. Primo dicit de illis qd sunt maxime laudabiles predictis propter substantie grossitate et tardā in stomacho digestionem et cōuersionē in malas qualitates. Secūdo dicit qd talis habet oleagineitate ppter cū in fumos cholericos p. utredinē et malas qūitates cōuertuntur. Tertio cōfirmat hoc p. Sal. dicitur ipsos esse mali nutrimentū: sicut patet in uocibus et auellanis: et maxime siluestres propter siccitate et caliditate aeris tractat: et maxime cū post naturitate in arboribz manent diu: tunc enim amplius cōstruunt siccitatem et acumen. hoc est intentio huius partis.

Quales fructus cū aqua: quales cū uinere frigerari debeant. Lapi. xxvij.

Lectio. xxxj.

Propter in comedendis fructibus mala cōbaria intermitte caueant omnibus repositibus nisi cum magnus labor comitat: vel itinere nimio vel estu fatigetur. L. in cū ne esse est teporari calores coquos: et siccitate sui refrigerari: que cū asferit bonū est hūidiores daris sicut mora prima uuas fructus plica cucumeres citreolos melones et ceteros hūidos fructus: nō tamē nisi cum ceteris refrigeratione apparent: vel. s. aqua frigida multotiens lauent: et aliqui diu aqua infundant: quia tūc calori repugnat teporis. In cū habet naturaliter qd calores stomachi et epatis refrigeret: quātomin ergo toti corpis partes. vii oportet aqua frigidissima siue nūc refrigerent fructus ipsi. hūmectatio hō omni tempore bona est in eis: et cōm sit naturalis sed tū cōsiderari cōuenit tepus et siccitudine cuiusqz hominis: ut si cū consuetudini fuerint in nūc: si aqua frigida: si aqua frigida. L. in cū nō fuerit nūc cōsuetudinaria: multū est frugienda: et in corporibz in uenū nō apparcat: tū nocumētū nūc paulatim fed adurat: hz ipsi nō sentit. Exercent aut a iuuentute et subeuntes senectute: multos et diuersos modos in cūdit: qui incurabiles sunt: et duri in uisceribz articu

lis neruis. nūc enim semper mēbra pcurrit debilia et multum sensibilia.

In hac parte agit de modo expōitibiles fructuum sūm cōpetente administratiōe et apparatu. Dūctio. l. de aut pars diuiditur in tres. In quaz prima ostendit quomodo fructus competunt et quomodo nō. In secūda. s. in hac: In tamen nisi cū ceteri refrigeratiōe appent et. dar modū apparatū cōm. In tertia. s. in hac: Sed tū cōsiderari cōuenit tps et. dar cōditiones que attenditur circa ad dispositiones recipientiu. Circa prima parte dicit primo qd oportet ut in omni tempore fructus cū malis cibis nō comedantur: ad multam ipsorum conuertuntur. Secūdo dicit qd solū cōpetit coquibus multū calidis ppter estū et exercitiū indigentibus suis humiditate et refrigeratione. Circa secūda parte dicit qd talis dāci sunt p. refrigerat cū aq vel nūc ut sufficere frigiditate hz et humiditate. Circa tertia parte dicit p. qd vire et cōsuetudo coquos est arte dēda. qd est est nūc in refrigeratiōe cōsuetu in nūc infrigidet: qd aq in aq. Secūdo dicit qd nūc nō cōsuetu est cauida: qd in hoc nocet. Snt aut in iuuentū coquos: hz ppter calores et fortitudinē nō apparet nocumētū: in sequē tū appetit erare: et graues in uenū cū morbos et mēbra semper debilia et sensibilia qd sunt frigida neruosa sua frigiditate ledit: qd sile marie patit a similia sicut dicit Sal. in tegni. sic autē terminat hz pars.

De herbaz sūb et eaz diuersitatibz. L. xxxviii. Lectio. xxxij.

Herbe generaliter in duo diuidunt: aut enim siluestres i altis locis nascētes et siccis: aut domestiche in hortis cōtes vel locis aquosis et hūidis. Domesticos nutritimenta meliora et citius digestibilia: facile penetrant uenas: et cito mēbris assimilanda: quia cito mēbris assimilanda quadā naturam siccitatis habere debet: ut facile coaguletur. Siluestres in cōparatiōe domesticos sicciores sunt. Ideo qd digerēdi duriores: et ad penetrandū uenas duriores: sed tamē si bene digerunt: cito mēbris assimilant: et siccitati ad coagulandū uicinant. vnde Sal. Siluestres herbe in nutrimento sunt male: et acuminis et siccitatis fortitudine. vnde berbe et aialia qd in siccis sunt locis et calidis: nutrimentū sunt siccū: ad digerendū durit ad uenas penetrandū tardū: hz tū causa siccitatis sue uiciua sunt in mēbroz assimilatione. In locis hūidis et terra crassa imotantia: ad digerēdi et penetrandū uenas sunt facilioza: hz tū hūiditate cū ad assimilandū mēbra dura et sanguis que generat vtraqz subtili et aqūs est: et cito a mēbris dissoluēdus. vii hōz nutrimentū sua sunt et illaudabilia: et vtraqz siluestria. s. et domestiche sicciores et rugit: sicut p. marie sū interstis: et stomacho hūido imo renf. ite gal. De nutrimento herbaz pauca i corp: ve nūc: laudabiliores hō herbe i bono giando sanguine i. maluc. Lactuce est sanguine generat uicini natura li. sodo loco a lactuqz sunt molocepia. tertio artriplices biles portulacē herbe acetose. Inde gal. herbe qd naturaly sunt dure et mollescūt ercoctē: faciles sunt ad digerēdi. Naturaliter tenere cū coquant sūt dure et ad digerēdi tarde: sicut sicut coquigē qd in poris est videre. Adbe aliter diuidit herbe. Snt enim quarū tota substantia sup terra emittit est ad mādēdū bona. i. frōdeoz rami sicut lactuce scariole caulū et mīllū. hz radices nō i terra fixe sunt fortiter. Sunt etiā qū tota substantia est boua: sed tū tota sua nutrimenta in radicibus sunt in terra: sicut baccie radices

indiget nisi sola obuiatione. tertia potentia est media sicut est in medicina. ¶ Secundo querit circa hoc quomodo in cibo frigidus: sicut in lactuca remanet frigiditas p qua corpus immutatur: videtur q oino obocatur in fine assimilatois. ¶ Ad cit Aulcen. q cois q operatur: quedā operatur a cōplexio ne: quedā a tota specie: quedā a materia: hoc vltimo modo operatur cibus q spoliatur sua specie z induit spēm z forā mā membris: z hoc in fine assimilatois: s; qd induit forā membris in fine assimilatois operatur p cōplexione p opā qm ea spoliatur: z in lactuca aut in alio cibo, in fine assimilatois nō est operatio per cōplexione cū nō remanet in eo qualitas p qua possit operari. Secūda rō hec est. Im possibile est vniū idem in termino cōplexione duo cōtra ria obtinere: sicut autē lignū cū cōuertit ad ignē nō pot esse in fine calidū z frigidū: z cibus frigidus a natura nostri co pōis caliditate acquir it: sicut vult Aulcen: z elinquis q non poterit retinere frigiditatem: z in fine assimilatois cibus nō immutat corpus per propria cōplexione. Tertia rō hec est: dicit Aulcen. cap. de eo qd comedit z bibif: q cōplexio est bō spōsio ad tota specie: que species rei debet fm q meref res in genere suo: z species ista delecta z corrupta necesse est cōplexione delectari: in cibo in fine assimilatois delect z cōs riptur tota spēs: z cōplexio delectur: z in alio nō remanet aliqua cōplexio p qua possit corpus immutari. Quarta rō hec est: cibus in principio dissimilis est: in fine fo si minus est species copōis z cōplexione: sed nō pot in fine assi milari: nisi existat cōtraria copōis: sed species cibi actualis cōtraria est species copōis: z cōplexio similiter ipsius cibi cōplexione copōis cōtrariatur: sed sua dissimilitudine quā panis habebat oino cibus putat est assimilari: mēbris z sua specie spoliatur: quare similiter cōplexio spoliabitur: s; qd cōplexione spoliatur nō agit p cōplexione: s; ab? in fine assi milatois nō agit per cōplexione: z maxime cū oino similis sit copōis. Ad oppositū. dē qd in fine cōplexione habet qua litate per quā natura nostri, copōis trāsmutat alterat copōis per ipsam: s; frigidus est bōmō: sicut lactuca: z in fine alterat corpus per sui qualitate. Dicitur p per Aulcen. dicen te q cib? tria facit in corpore. Primo deperditū restaurat. Secūdo calorem naturalem augmentat augmentando sanguine. Tercio p qualitate q sibi remāit corpus alterat infrigil dādo. Ad hoc dicitur q in fine cōuersionis cibus habet qli tate per quā alterat corpus. vnde qmz: remanet caliditas si cut in cibus calidus: sicut in alio z pipere: aliquādo remanet frigiditas sicut in lactuca. Ad rōnem primā dicendū in con trariū q in cibo duo cōcurrūt. Prīmū est materia que nata est recipere formā z specie membris cū sit sua specie actuali spoliata: z hoc modo abus alteratur z nō alterat. Secūdū est qualitas q in materia cōsistit in potētia vel oino: vel quo dā modo actu. Dicitur q q cibus sicut lactuca a parte mater rie tū patitur q nullo modo alterat: sed recipit formā z spe cie membroz: a parte qualitatē que est ibi in potētia alte rare dicitur. bene q obhāc quātē est a parte spoliatois et non qualitatē. Ad sōm dicendū q multis modis sunt cōtraria in eodem. Prīmō modo cum vniū in potētia: al terū in actu existat: sicut in aqua calidā: caliditas est actu z frigiditas in potētia. Secūdo modo cū vnum est agens z alterum patiens. Tercio modo cum vnum est essentialiter et alterum actualiter: vt in aqua frigidā: z istū duobus modis vltimis sunt cōtraria in lactuca. q: frigiditas est in ea essen tialiter: caliditas actualiter quā acquir ita natura nostri cor pōis: z iterum cōtraria sunt in lactuca: cum calor sit sicut agens: z ipsa sicut patiens. Ad tertiam rationem dicendū q in cibo est duplex species. vnde in lactuca est quedā spe cies qua lactuca est lactuca. Alia est in lactuca qua ipsa est ei bus. Similiter duplex est in ea cōplexio. vniū adāptat ad spe cie m qua lactuca est lactuca: alia est que adaptat ad specie m qua lactuca est cibus. Dicitur q q species lactuce qua lactuca est cibus: acquir itur a natura membroz: z reducitur ad actu: z similiter cōplexio: z sicut species qua est lactuca nō acquir it a membris: s; nec cōplexio. vnde nō potest reman ere cōplexio in summo: s; fracta: cum adhibere maneat alia qua potio frigiditatis: qd patet per simile cum aqua cōuer

titur ad ignem in fumum: z fumus non est aqua: tamen ali quam dispositionem aque retinet. J Similiter est in lactuca que quis nō remanet frigiditas in sua integritate sicut in summo remanet tamē aliqua portio eius. ¶ Tercio querit cum cibus frigidus adueniat copōis: vtium augmentet ca lozem naturalem: z videtur q non: calidum remissum addi tū calido ipsum diminuit: sicut pty p simile fit quae calide ap ponatur aqua tepida immutatur z facit minus calidū: sed sanguis generatur et lactuca est minus calidus: z cū hūmiditas et qua sit membrum minus calida: q complexio copōis. qd patet: quia sicut dicit Aulcen. aliqui nō dicit tur frigidum nisi quia est minus calidum q natura nostri copōis: ergo abus frigidus calorem nostri copōis non aug mentat ideo diminuit. Secūda rō hec est: magis con trarium est ei quod est minus. vnde magis calidū contraria tur min? calidū: nō q calidū: sed q min? calidū habet po portionē frigiditatis ergo multo fortius minus qd habet actiois tum magis est contrarium magis est. sed sanguis generatur et lactuca minus est calidus q caliditas copōis: ergo con trarius est caliditas copōis: it ergo cōplexio copōis ad uenit ille sanguis diminuit calorem mino: ergo non ois ei bus augmentat calorem nostri copōis. Ad oppositū est auctoris Aulcen. predicta: q lactuca calorem augmentat. Secūda rō hec est: corpus dicitur calidus et comple xionalis calore z nature: sed caliditas copōis z cōplexiois sustinentur et cōplexio: sed caliditas: arguitur igitur sic: omne sustitūtas calorem naturalem per sui similitudinē z cōuersionem ad ipsūm augmentat ipsūm: sed ois abus hoc facit ergo omnis abus augmentat calorem naturalem. Tertia rō hec est. Simile augmentat sui simile: s; ois cib? in fine est hūius calor: ergo omnis abus augmentat calorem nostri co pōis. Ad hoc dicendū q non omnis cibus augmentat ca lozem nostri copōis: sed potius remittit. Ad rā tionē primā in contrarium dicitur q duplex est calor: in corpore. Quāda est cōplexionalis membroz: tōr? copis sicut ai dicitur: iste hō est frigidus z est calidus. Secūda est ca lor naturalis: hō est pūcipū vite. Dicitur q q alqd dē calēta cere corp? dupl? hūmō nō q: sua caliditate intendit calorem nri corpis: sicut piper aliū. Alio nō q: restaurat cepditū a cal ore naturali: z hō b mō cib? addēdo i subiectū hūmō frigid? a loze naturali augmentat: nec b est incōueniens: z hō mō cib? frigidus dicitur augmentat calorem naturalem: nec hoc est in tendere calorem naturalem.

¶ De animalibus z eorum diuersitatibus: z qua re quedam superflua: quedā nocua: quedam nua tritua.

Lapitū. xxxi.

¶ Lectio. xxxii.

Animalia tribus modis diuiditur. sunt em alia terrestria: alia aerea: alia agrica. Nulli enim pbici dubitauerit: q: quattuor: clemē ta em omium animalium arborū barbarū sint eorūda. Quorum duo sunt leuia z durum sunt fecēden tia. I. terra aqua. Cūquodqz vero bozum duo terre ma habet. vnum superflua z alterum infertius. vnum inter mediū habetur. Superflua vō vt cetera duo sunt rōm leuium subtiliora z digniora z motu velociora sunt sursum. Inferiora vero minus subtilia z minus digna ad mouendum tarda. Dedita bozum ab vno quoqz extremoz qualitates sibi sumunt. Superio ra vero duorum grauium: est leuioza sunt ad comple mentum motus sui subtiliora: naturaliter sunt tar dioza. subtilitas em sua atq: leuitas cohibet ca neue lociter descēdat. vñ z dicitur grauiā: q ad mouēdiū tarda. Inferiora vō cetera: est quioza sunt z grossio ra: m ad plemētū sui mot? subtilia sunt velociora

quia grauitas cogit ea cito descēdere: ideo dicunt digniora superiorib⁹ extremis: q; velocius moti sui cōplent naturalē. hōiū mediā ab vnaquaq; extremitate sua accipiunt sibi cōpētētia. Lū ergo sibi inuicē commiscantur: 2 digniora indignantibus interferuntur: grauias leuib⁹: frigidis calida: humidā siccis: in de creant q̄cūq; creāda sunt: diuersantur diuersanda sūm quāritates cōmixtoꝝ in temperamentis 2 nō tēperamentis corūz 2 multiplicitate seu paucitate partū. verbi gratia: Quē cōponunt et materia cui grauiā dominant duo elemēta: inde illa sunt que in terra sunt stabilia sicut arboꝝe herbe. Quēq; ex materia cui p̄cipiātur ambo leuia: sūt inde mobilia: 2 motu localia sicut aialia a loco in locum mobilia. Quē autē ex materia cui equaliter quattuor elementa dōminātur: inde grauiā 2 leuiā cōmixta aialia ad mōuendum dura: sicut testudines 2 silia. vnde in testudine q̄ddā sensibile: q̄ddā insensibile habet. Itē animalia ad scēniticē sunt diuersa in grauitate 2 leuitate: sicut loca destinata vnicūq; sup̄iorib⁹ vel inferioribus extremitatibus leuiū sūe grauiū elementoz; cōtigua. Quē enī aialū sūnt de materia cui dōminātur sup̄iora leuiū 2 extrema: leuioꝝa sūnt subtiliora volatilia 2 aerē habitantia. Quē nō de materia cui dōminant inferiora cōiūda leuiū extrema: debilitē sunt mobilia: 2 sūnt reptilia. Quē nō de materia cui leuiū infunt media: erūt inde mediocriter mouentia: 2 sūnt animalia ambulātia. Quē nō de materia sūt cui sup̄iora p̄ncipiantur graui 2 extrema: leuius inferiora: habitāt aq̄s 2 flumina 2 sūnt natatilia quib⁹ dōnatur aqua. Quozū aialū cōplexiones quib⁹ nascētib⁹ sūe animalibus sūnt vicinates de cōfide se nutriunt atq; regunt. Quē nō nascētia seu aialia quozū aialū sūnt cōplexionib⁹ cōtraria: sūnt eis inimica nocitiua vel interficientia. Rēp̄endēmur a sophistis nobis insipientib⁹. Quomō inq̄unt aialia cōplexiones nascētib⁹ sūnt similes: cum aialia sicut dōtinūz: de materia sūt cui leuiā elemēta dōminātur. nascētia nō de materia cui dōminātur grauiā. Rēsp̄ōdēt de suis etiā eos cōfūtātes q̄stionibus. Lū enī vos dixeritis dicitisse leuiā vel grauiā dōminari: nō negastis quin aliq̄ dōminātium contrariōtur in eis essent. Si enī materia vnde sūt aialia a grauib⁹ elementis essent aliena: vnde eis essent ossa quibus dōminatur terra: 2 quomō forēt humida: quibus p̄ncipiatur aqua: 2 quomodo virtutem haberent cōtentiua frigidā 2 sicca terre assimilanda: 2 expulsiua frigidā 2 humidā aque representātem naturam. Lū ergo dōminari dōtinūz: nō tamē opposita in eis omnino negam⁹ inesse. Nō ergo dūbiū est quin insit animalibus q̄d naturis nascētib⁹ assimilctur: 2 quod eis noceat 2 repugnet. Itē q̄d quedā animalia seu nascētia hoim sūnt nutritiua: quedā nō mortifera: quedā nocitiua. Vnde concoctantur antiqui q; aialia generaliter in duo diuiduntur. Aut enim corozū humanozum sūnt nutritiua: aut nō nutritiua. Nō nutritiua vel contraria 2 repugnantia cū calozē nimio sicut tyꝛic serpente: vel frigozē magno sicut arane cōspōies 2 similia. Aut na

ture humane nō similia: sed repugnantia sicut p̄sē vulpes lepus 2 similia. quozū nutrimenta sūnt pessima: sed tamen nō mortifera: hoc testat grauitas odoris sūe carnis 2 vicinitas fetoris. Vnde Bal. Quoz; animalium carnes sūnt graues vel fetētes: humanis cōplexionibus sūnt desitentes vel dissidentes. Quozū nō similitur: naturis hūanis sūnt viciniores. Lārcnes ergo quēdam humanam nutriunt naturam: que completioni sūe sūnt vicine sicut porcine agnūe beuduline. Quēdā sūnt mortifere sicut supradicte. Quēdam sūnt medicinē refrigerantes vel calefacientes vltra temperamentū: sicut viciūe leporinē: 2 similes. Nutrientes in duo diuiduntur: vel enim siluaticę vel domesticę. Siluaticę calidiores sūnt 2 sicciores: sed tamen quattuor habent proprietates: quādam laudabiles: quāsdā vero non. Vna ex calozē acris inhabitat: 2 dōminatiōe siccitatis sic completiōis: desiccat 2 calefacit: subtiliat sanguinem 2 abeliat. Secunda ex paupertate ardēt 2 aque parum comedit 2 bibit: vnde sit eius p̄nguedo parua et si perfluis humozibus minuta. Tercia ex nutrimentū sūi siccitate sit duritib⁹ carnis: 2 auferit grauitas odoris. testatur diuturna sui permanentia: ne postq̄ animal occidit: caro e⁹ cito putrescat. Quarta ex multitudinē sui motus 2 laboris: vnde copus rarificatur: et plurima sua humiditas substantialis amittit: fit ergo caro sicca 2 dura: 2 ad penetrandum venas dura. vnde nutrimenta sua partim sūnt bona laudabilia: partim illaudabilia. Laudabilia duob⁹ modis sūnt. Vno q; si bñ in stomacho 2 in epate digerant: generant nutrimenta mundificata malis humorib⁹: que cito assimilantur: 2 tarde ab ipsis dissoluntur. Mundificantur malis humoribus propter paruitatem p̄nguedinis sūe: quia causa laboris 2 motus dissolute sūnt supfluitates sūe. Velocior mēbris assimilantur: 2 tarde ab eis dissoluntur propter paruitatem humiditatis sūe 2 duritiem carnis. Vnde Hippo. Quēcunq; animalū 2 nascētium in calidiorē sic eis immascitur: calidiora 2 sicciora sūnt: 2 ad assimilandum mēbris velociora: sed ad digerendum 2 ad penetrandum copus dura. vnde sūnt illaudabilia: q; caro est dura 2 sicca: 2 nutrimenta facit sicca. vnde minus sūnt saporita q̄ domestica. Vale. Omnia aialia siluatica nō saporita neq; nutritiua sūnt sicut domesticę p̄ter capreolos: qui cum sūnt siluaticę sūnt saporitos 2 laudabiliores et nutritiores. et nimio enim motu 2 laborē subtiliatur sanguis: copus rarifecatur: post aperitur: humozes qui sūnt causa grauitatis et odoris dissoluntur: et saporitatem quādam habent quam non inuenies in domesticis. Itē Hippo. Caro bumectat 2 attenuat saporitosior: efficit. Latens enī q; nōdū ablatat: calozē naturalē 2 subtiliatē humiditatem laudabilem nascitur: adeo vt sua siccitas temperetur: et saporitas acquiratur.

unde bene digerit: et cōuenit calidē siccē cōplexio
 ni. Siluatici et nimio labore et sepiſſimo motu et aer
 ris sui subtilitate sanguis humis subtiliaſ: corpus arte
 nuat: poſi aperitur: de ſumis ſuperfluitate: et qui
 bus grauitas odor: eſt: mīdificat. Hippo. has inq̄
 proprietates habet capreolus nō habitas a ceteris
 aialib⁹. ¶ Domestica aut aialia ſaporosissima et nu
 tribilioſa ſunt ſiluatici exceptis capreolis: ſed mino
 ris ſunt caloris et maioris humiditatis ſiluatici: et
 inde laudabilia: cū quatuor proprietates habēt:
 Anā q̄. ppter defectiōnē ſui aeris inhabitat: et mul
 titudinem ſue humiditatis cāmbre a calore ſolis ca
 operientis ſub arboribus ſeu in caſis. L. alo: cū coſū
 trinuſ: et humiditas augmētatur. vnde et viſcoſitatis
 et groſſitatis carnis cauſa conſtitur: et ad actiōnē natu
 re in ſtomachi et epatis digeſtiōnē indurat. Secūda
 q̄. et nimia quiete poſi ſui claudunt: neq̄ groſſa ſua
 humiditas diſſoluūt. vnde caro molleſcit et attenua
 tur: ſicq̄ nutrimentis eorum facile veng penetrantur.
 Tertia q̄. cū nimius comedat atq̄ bibant: pingue
 dines crescut et multiplicantur: ſicq̄ ſuperfluitates
 humorū augmentant. Quarta q̄. propter humidita
 tem cibarioz et aquoſitatū eoz: carnes emollescunt.
 Teſtatur hoc q̄ occiōz carnes paulo putreſcūt que
 proprietates partim laudabilia partim faciunt illau
 dabilia. Laudabilia: q̄ digeſti in ſtomacho et cparte
 multum nutriūt et ſapoſita ſunt: facile venas et totū
 corpus penetrant. Illaudabilia que ce multitudine
 viſcoſitatis et humiditatis ſupfluos humores gene
 rāta: in ſtomacho et cparte ad digerēdiū dura: ad mē
 bria aſſimilandum tarda vel dura: ad diſſoluēdiū fa
 cilia: mēbris tarde aſſimilantur et nimia humidita
 te ſua. Omnia enim humida ad coagulandū dura et
 indurandū: q̄ natura in deſcendendo diu laborat: faci
 le a mēbris diſſoluuntur: quia mollis ſunt nutrime
 ti. vnde antiqui domeſtica animalia accidētaliter di
 cunt pertinere ad pauca nutrimenta: ſiluatica ac
 cidētaliter ad multa. domeſtica eſſi etiā multum nu
 triunt naturaliter: q̄ cito a mēbris diſſoluūtur: mē
 bria ſemp inaniunt: et aliis cibis ad explemētū que
 ritur: et ſic parū nutrimentū acquirūt inde. Siluati
 ca vō etiā parū nutriant naturaly: q̄ dura a mēbris
 diſſoluendum tarda: ſufficiunt tū mēbris vt nō pau
 perent in alijs cibis querēdis: et inde antiqui multū
 tū nutritiua dixerūt. Siluatica ergo animalia bona
 ad conſortandū mēbra: domeſtica ad ſanitatē cum
 ſtodiēdā vel regēdā. Que tripliciter diuidēda ſunt.
 Quedam enim in humidis locis et aquoſis paſcētia.
 quedam in montanis atq̄ ſiccis: quedā in domib⁹
 nutriunt et inraſant. In humidis et aquoſis paſta
 habēt omnia ſupradicta: multū nutriunt: et in ſtoma
 choz in cparte digerunt velocior: citius diſſoluūtur.
 In montanis et ſiccis locis naſcētia vel imoziāta ſunt
 mediocra in omnibus predictis inter ſiluatica et do
 meſtica. Ideoq̄ carnes eoz ceteris laudabiliores et
 cōuenſiores ſunt: et perfectiores in cuſtodiedā re
 gēda ſanitate et cōſortatione: et ad mēbris aſſimila
 tiōnē. Que in domib⁹ nutriunt et inraſant: carnes
 habēt groſſiores et viſcoſiores ppter multas comes

ſtiones et ſui cibi corruptiōes et groſſitatis. vnde du
 riores in ſtomacho vel in cparte ad digerēdiū tardio
 res. Si tū bene digerant: multū nutriūt: mēbra cō
 fortant: ad diſſoluēdiū de mēbris in durant ppter
 groſſitatem ſua et viſcoſitatē. vñ Hippo. Illō ſoli na
 turas quorūdam aialium ſufficit ſarcis: ſed et quāritas
 res nutrimentū qualitates digeſtiōnis in quibuslibet
 ſpecieb⁹ ſuis: niſi etiā inuncti genus loca et paſcua et
 acrem: humidus an ſit aut ſiccus: et quātitate ſui mo
 tus atq̄ quietis. De aialibus et eoz diſtributiōibus:
 et quare quedā morſifera: quedā nutritiua ſint ſatis
 dictum eſt. Quare aialium nutrimenta bona ſint vel
 mala in digeſtiōne velociora vel tarda dicemus.

¶ Cum dieta et duplici genere viuētū extrahat: ſc̄. et ge
 nere terrenāſcētū: et ex genere aialū: poſſetq̄ determinari
 de diuerſitate diete ſim q̄ conſiſtit in terrenāſcētibus: hic
 agit de diuerſitate diete ſim q̄ conſiſtit in aialibus. Diuiſio.
 Iſte aut pars diuidit in duas. In quaz prima. Determinat
 in generali de diuerſitate generali aialium ratione ſuoꝝ
 principioꝝ: et ratione cōueniente et diſſouiente cū natu
 ra humana. In ſc̄da. ſin bac. Nutrientes in duo diuidū
 tur: agit in ſpeciali de ſpecialibus aialū diuerſitatibus: et
 de diuerſitate ſpeciali diete iuxta ipſoz diuerſitatē. Prima
 aut pars ſpectat ad preſentē ſpeculationē. Iſte aut pars di
 uiditur in duas. In quarū prima aſſignat diuerſitatē aialū
 in le ratione ſuoꝝ principioꝝ. ſignat domūſq̄ elementoz
 et partū ipſoz. In ſc̄da aſſignat ipſoz diuerſitatē p cō
 parationē ad naturā humanā rōnē cōueniente et diſſou
 uentē ad ipſam. Prima aut pars diuidit in duas. In qua
 rū prima aſſignat diſtinctionē elementozū ratione ſuoꝝ
 partū. In ſc̄da iuxta diuerſitatē cōmitionis: et domūſq̄ partū
 elementozū animantū diuerſitatē aſſignat. Secūda autem
 pars principalis diuidit in duas. In quarū prima aſſignat
 generalē diuerſitatē animatiōis ratione cōueniente et diſſo
 uentē cū natura humanā. In ſc̄da cōcludit q̄ bac diuerſita
 te diſtinctionē carū animalū per nutrientes moſtificātes
 et permūtantes. Sunt igiſ in preſenti lectione partes quat
 tuor. In quarū prima aſſignat diſtinctionē partū elemēto
 rum. In ſc̄da. ſin bac. Igitur inuicem cōmīſcūtur. Iux
 ta partū elementozū diuerſitatē cōmitionem et diūm diuer
 ſitatem animantū aſſignat. In tertia. ſin bac. Ideoq̄ que
 dā aialia ſeu naſcētia hominū ſunt nutrimenta. aſſignat ani
 mantū diuerſitatē ratione cōueniente et diſſouiente cū
 natura humana. In quarta. ſin bac. Carnes ergo quedam
 humanā nutriūt naturaly iuxta predictā diuerſitatem cōclu
 dit diſtinctionē carū animalū per nutrientes moſtificā
 tes et permūtantes. Iſte ergo partes habent adinuicem cō
 nectionē: vter ſine precedentis pars ſequens contrahat oꝝ
 tum. ¶ Circa primā partē ſic p̄cedit. Primo pponit tria.
 Primo enim animantū generalē diſtinctionē aſſignat du
 cēns: q̄ quedam ſunt terreftria: quedā aerea: quedā aqua
 tica. Secundo offendit cauſam huius dicēns: q̄ hoc eſt q̄
 quattuor elementa cōmūia animantū ſunt naturalia prin
 cipia. Tertio aſſignat elementozū diuerſitatē. P̄mo autē
 aſſignat diſtinctionē ipſoz totoꝝ ratione ſuis dicēns q̄
 quedā ſunt ſuſum: vt ignis et aer: duo autē deoſum vt ter
 ra et aqua. Secundo aſſignat ipſoz diſtinctionē ratio
 ne partum dicēns q̄ in vnoquoq̄ leuim et grauium ſunt
 tres partes: ſc̄. ſuprema: inſima: et media. Tertio aſſignat
 partum diſtinctiones ſeu conditiones in vtriq̄q̄ generibus
 dicēns q̄ in leuibus partes ſupreme velociores ſunt ad mo
 uendum ſuſum: in ſine vero min⁹: medie autem p̄cedūt
 ſim extremozum participationem: et cauſa eſt maior puri
 tas et leuitas vel minor. In grauib⁹ partes ſupreme ſuis
 ſunt ſubtilia minus velociſ in ſine ad deſcendēdiū deoſum:
 q̄ ſunt minus graues: ſed ſunt cum ſim fine groſſe: velociſ
 ſunt in deſcēſū ppter maiorē grauitatē: medie ſo ſim parti
 cipationē extremozū diuerſitatem. Circa ſc̄dam partē que
 eſt de animantū diuerſitate iuxta elementozū et partūſq̄ ip

nullo modo est ponere: nec fm quantitate nec fm qlitate q
 corpora volatilia sequantur motu elementoz leuiss. Ad op
 positu est aucaus ysaac dicitur: q illa in quibus dominau
 tur superma leuiss mouent fursu: hoc etiam videt inuue
 re. Autec. dices q duo sunt elementa. In aqua z terra: q faciunt
 ad constitutionem partiu animalium: alia vero duo faciunt
 ad motu z gatione spirituum. Hos autec dicitur q elementa
 graua dominantur in eis quatu ad motu: cui? signu est q re
 mota ala mouent deorsu: ppter oniu aq z terre. Ad aucto.
 ysaac dicitur q oniu quatu ad motu duplex e. Quoddam est
 dominu a parte constitutu elementu dominantis: de quo dicitur
 est. Illa omne qd mouet mouet per dominu elementu: ecce
 dentis in ipso. Ad hanc dicitur qd dicitur in ppietate par
 tiu z spūs: z hoc mo dicit ysaac q volatilia sequunt motu
 elementoz leuiss: z hoc est veri fm dispositione z ppor
 tionē ppietatu volatiliu cum ipso elementis leuibus. Hic
 enim ipsa volatilia partes raras z pspitas ad motu z spūs
 agitabile: nec intelligit vnq q in ipso sit dñum elemen
 toz quatu ad naturale constitutu: sed solum fm propor
 tionem ppietatu fm q ponit ysaac. Ad antozitate Aucen.
 dicendū q ea que sunt in corporibus animaliu et aqua z ter
 ra constant a dñio: dicitur tñ q sanguis est aeris nature:
 z calo: naturalis z spūs igne. Modū tñ q aliqd d: igne
 nature dupliciter. Primo modo q habet dñum ignis z ac
 ris: z hoc modo videt igne vel aeris nature ppter
 ppietates ignis z aeris. Alio modo d: aliquid igne nas
 ture vel aeris ppter ppietates ignis z aeris quas cōtra
 rit ex digestioe per operatione nature: hoc modo sanguis
 est aeris nature: z calo: naturalis q per operatione nature
 acquirat qualitate aeris vel natura. I. calida z humidā. spūs
 ritus similiter natura acquirat ppter subtilitate z luciditate
 t: z h mo intelligidū est q hoc sunt igne nature vel aeris.

¶ Circa tertiu procedit hoc mo: z qrit q pars aque sit ve
 rio: aq: an infima: an summa: an media: videt q infima:
 q vniquodq elementu quato plus accedit ad sum situm
 tanto perfectius est: cu ergo ppius situs aque sit ire deor
 sum: aqua q magna accedit ad istu situ: erit perfectio: z verio:
 z hoc est infima: ergo pars aque infima est verio. H patet p
 ysaac q infima grauius sunt pfectio. Ad oppositu. Illud
 perfectius est in genere aque qd minus mixtu est alteri om
 nino: sed media pars est hmo: q nutritiu nature esse perfe
 ctio: z verio. Ad hoc dicendū q media perfectio est. Ad ra
 tionē dicendū q veritas nature elementu in duobus saluatur
 scz in appropinqtate ad locum: z hoc modo infima verio est
 z sic procedit ratio. Alio modo q: minus mixta z ratioe spe
 ciei: z hoc modo media verio est: q similitur terra media ve
 rio est. Contrariū tamen dicit Algazel dicens: q terra tres
 habet partes: z terra cōsistens in centro vera terra dicitur.
 Ad hoc dicendū q cum dicit Algazel q vera speies terre in
 centro consistit: nō est simile de aqua z terra. aqua eni se ha
 bet inter terrā z aerem: z ideo mediavario: nō tñ ita est de
 terra: vna enim pars terre aque cōmiscet: z ideo non dicit
 pura: inferior: pars terre cōsistens in centro vera pars dicit
 terra z veram speciem terre habens.

¶ Circa quartum sic pcedimus: queritur de dominio nu
 trimenti: z queritur verū nutrimentū in aialibus habeat do
 minū aque z terre: pout accipit ex terrenascētibus: z vide
 tur q sic dicit pbs q oia animalia ex illis nutriuntur ex quib?
 constant: sed omnia animalia maxime cōstant a dominio ex
 terra z aqua: q nutrimenti in ipsis cōstat ex dominio terre
 z aque. Secunda ratio hoc est: nutrimentū debet esse passiu
 um natū conuertit: vt grossum ad grossam machinā cōuertat
 tatur: q habet dominū elementoz que sunt copulenta: q
 dominū terre z aque d: esse nutrimentū. Ad oppositu. vi
 ta fit per caliditē humiditū: qd est principiu vite debet esse
 calidū z humidū. hoc aut est nutrimentū: q nutrimentū de
 bet esse calidū z humidū: qd habere natura ignis z aeris
 a dominio. Secunda ratio hoc est: aquosum z sicum terre
 stre extinguit caliditatem: humidū vō arefit est pabulum
 calis. calo: vō naturalis assimilatur caloi ignis: ergo sicut
 calo: ignis extinguit ab humido aquoso: similitur calo: na
 turalis ab eodē extinguit: z sic videtur q nutrimentuz deo

bet habere dñum ignis z aeris. Ad hoc dicendū q in nutri
 mento dominat humidū aquosū z sicū terre terre. Ad ratio
 nē dicendū q duplex est dispositio in nutrimento. Quaedam
 est dispositio cōstitutiōis materialis: z hoc mo in nutrime
 to ponimus dominū terre z aque. Alia est dispositio forma
 lis: z hoc est in nutrimento post cōuerfione: z hoc modo po
 sitionaliter dicitur q in nutrimento est dominū aque et
 aeris: acquirit est in ipso p operatione nature: hoc est per
 digestionem: sic natura calida z humidā cum ex iplo nutri
 mento fiat natura.

¶ Circa quintum proceditur hoc modo: queritur verū ani
 malia plus nutriantur ex animalibus q ex alijs: z videtur
 q ex animalib?: q vniquodq maxime nutritur ex illo cui ma
 xime vicinatur. vnde h mo nutritur ex elementis: q maxime
 distat ab eis: scz aial primū est aial q planta: q quolibet
 plus habet nutritū animalū q planta: z sic ex reptilib? sicut
 bufonibus serpētib? z hmo potū nutritur homo q ex plā
 ris. Secunda ratio hoc est: complexio temperata z equalis
 maxime homini debetur: scz complexio teporatio: est in repti
 libus q in planta: q nutrimenti ex reptilibus magna accē
 dit ad natura compositū humanū q nutrimenti ex planta. Ad
 ratiōē sic videtur cum illa reptilia copus humanū inter
 ficiant. Ad hoc dicendū q copus humanū magis nutritur
 ex plantis. Ad rationem dicendū q duplex est vicinitas. Quae
 dam est cōformitate generis z communitaris: z hoc mo
 do dicitur q magis vicinatur ad seimūc reptilia z ani
 mal: cui vtriusq sit animal: hoc tñ natura facit ad nutri
 mentū. Alia est vicinitas in cōformitate nature fm quattuor
 natū est cōuerfio ad alterū z cōtrario: z hoc modo manet: est
 vicinitas inter plantas z aial q inter reptilia z dominum.
 ¶ Seco queritur verū testudo sit maxime abque tempera
 ta: z videtur q sic quia illa in quo cōuertit elementa per
 equalitatem sunt maxime temperata: scz testudo est hmo si
 cut dicit ysaac: q testudo est abque temperata. Ad hoc dicit
 q equalitatem elementoz tripliciter fit. Primo modo quā
 tum ad cōplexione: z hoc modo in boie est equalitas cōple
 xionis. Est alia quātu ad dispositione: ita q vna queda ou
 re qda molles: z hoc mo in testudine est equalitas elemen
 toz. Alia est in motu z secūdu simile. in testudine reperit
 reperit q vna pars testudinis nō mouet magis q alia:
 z ad similitudē platee sicut testa: z sic pte solutio ad questia.

¶ De diuersitate nutrimenti in animaliu bonoz
 z malozum. **Lapi. ccc.**

Lectio. xxxiiij.

Bueritas nutrimenti de animalibus boni
 vel mali vel velociter vel tarde digerendi:
 diuiditur sex modis. Primus ex natura
 sua. Secundus ex etate. Tertius ex natura ci
 uoz suozū z pascuoz. Quartus ex qualitate sui ma
 cie. Quintus ex anni teporibus quos in quolibet
 boū comedat. Sextus ex artificio apparandozum.
 Ante tamē q de singulis boz disputemus: de offe
 rentiis maris z femine: z neutri z castrati cadimus.
 Non dubitauerit pbi quin boū masculū calidius z
 siccius sit: minusq viscosi humoris est subtilioris q
 femina nutrimenti. Femina vō cōtrario. Ideoz om
 nis masculina caro laudabilis: est z digestibilis: ni
 si sola caro caprina: in feminis melio: est q in mari
 bus: z hoc naturaliter: qd fit q caprina est naturali
 ter sicca. Masculina autē oim animaliu caro est sic
 cio: In caprina ergo trib? ex causis siccas aduna
 tur. Vna ex sua natura. Altera ex sui specie. Tertia
 q: masculina. Ideoz: caro sua quasi decrepiti aialis
 est humida. Femina vō q naturaliter est humidio:
 teporatur sua siccas spocialis ci hūiditate sua pro
 pria feminali. z idcirco laudabilis: est: z ad digerē
 dum

dum melior. Sed tñ si lactes masculi fuerit: nō pōt dici illaudabilis: ppter laudabilem humiditatem lactis. femine ergo horum meliores multo sunt. Si cñ laus simpla lactis masculus bonos facit: multo magis feminaus laus lactis: et laus femine: tales bonas factura erit.

De vacca. Cap. xxxj.

Edarguamur tamen de vacca dicentes: Quare femine in bobus meliores non fuerit suis maribus: cū vaccine naturali rer caprinis sunt siciores. Rñdem carnem vaccinā duriorē in digestionē esse tardiorē: et actioni nature inobedientiorē. Lū ergo femine omnium animalium similiter se babeāt: et vacce q; femine: in grossitie: in digestibilitate dupliciter causa erunt male. **D**asculi aut quāto plus naturali calore in omnibus animalibus in corporali sua specie meliores sunt in digestionē: tanto plus masculus bos femina erit leuior: tñ in bonitate nutrimenti nō melior: erit: q; humiditas femine naturaliter siccitatem temperat in sua specie. Unde et masculus bos lactes melior: et laudabilior: est nō lactens: q; humiditas lactis cōplexione sua temperat. Lastrata vero aialia inter cōplexione sunt maris et femine mediocritas in specie sua tñ. Ideoq; actiōes sue et passiones feminis sunt vicinatiorē: quia cñ masculus nascitur: nobilissima tñ mēbra q; naturalis caloris sunt fundamēta: amittit: et inde calor deficit: et complexio sua atq; actio femine appropinquat: q; mīn? calefacti masculi plus feminis: tardius maribus: velocius feminis digeritur. Sanguis aut quē generat: melior est q; quē femine: peior: q; quem masculi: nisi tñ in capis sicut dicit. Lastrata aut mīnoria sunt in masculis nutrimentis: et feminis mīnoria bonitatis. **E**xpletis aut differētis maris et fe. insuper et neutror: redeamus ad pmissa: et incipiamus a complexione naturaliter antiquiore. Aialium ergo triplex est cōplexio. Aut cñ mediocritas i humiditate et siccitate: et hoc duplex est. frigida sicut lactentis capreolor: carnis est: et calida sicut agnor aialium: aut est cui siccitas dñatur: que iterum dupliciter diuiditur: vel enim calida sicut verus pecorina: vñ frigida sicut iuuenis caprina: aut est cui dñatur humiditas. Iterum dupliciter diuidit: aut calida sicut agnina animalis: aut frigida sicut pecorina. **E**codat aut antiqui q; nulla animalia ambubiliba et humani corporis nutritura potcinis sunt frigidiora. **Q**ue aut aialium inter humida et sicca mediocritas sunt in velocitate digerēdi: et bonitate nutrimentis: multo meliora sunt ceteris: maxime si iuuenalia fuerint nō vetera neq; lactētia. vetera em sunt sicca et macra: et caro eis est durissima. Lactētia humida sunt ad digerēdi duravifosa: et grossi pblegmatis generatiua: nisi cñ naturaliter aialia sunt sicissima: sicut caprina et bouina. **H**ec em in vicinitate lactis vel laudabilis sunt humiditatis: q; sua temperat siccitatem: q; quocūq; sunt sicissima naturaliter: pessimi sunt nutrimentis: cñ in lacte sunt: vel in vicinitate lactis Ideoq; caprina vel bouina lactentia: et iuuenilis et veteris tñ sunt laudabiliora: q; natura sua sicca et iuuenula erit dupl? grossa et sicca: et melēcolici sanguis

nis generatiua. Si tamen frigida sint animalia: sicut caprina: et bouina: in corruptione erunt mīnoria. Siccitas enim calori iuncta incendit: et velociter desiccat cito in corruptionem mutanda. Naturaliter in carnisbus sunt mollia tenera in stomacho et intestinis cito descedētia. et ideo viscosi pblegmatis ppria. Si tñ calidiora sunt animalia sicut iuuenalia peccorina frigidioribus sicut potcinis sunt meliora: quia potcina ceteris animalibus minus sunt calida et humidiora. vnde omfacione oleo antiqui assimilauerunt in frigiditate. Ideoq; sunt grossa: ad digerendum dura: et ad penetrandū venas tarda. **D**ulsi tam em hu. necesse est penetrare: calor enim adiuuat. Sinautem: oportet ut coagulet: et ad digerendum (vel penetrandū) inducet.

Postq; assignatur diuersitatem aialium domesticorum et siluaticorum: et nature ipsorum: In hac parte agit diuersitatem nutrimenti ipsorum rōne cōditionū in ipso accidētum: per quas laudabilitatē vel illaudabilitatē acquirit. **D**iuisio. **D**iuidit aut beccar in duas partes. In quarum prima assignat conditiones per quas procedit diuersitas nutrimenti in animalibus. In secunda. In hac: Ante tñ q; de singularibus bouum dispurem? determinat de nutrimenti diuersitate sicut singulas illarū conditionū. **P**rima pars nō diuidit. **S**ecunda aut diuiditur in sex sicut numerū illarū cōditionū. In prima igitur assignat diuersitatē nutrimenti aialium a parte cōplexionis. In scōda. In hac. **D**iuersitas nutrimenti erit et: et assignat diuersitatē eius a parte etatis. In tertia. In hac: **D**iuersitates in aialium nutrimentis iam dicim? et assignat eius diuersitatē a parte nutrimenti quo animalia nutriunt. In quarta. In hac: **D**iuersitas animalium in macledia et crassitie et assignat eius diuersitatem a parte habitudinis in macie et pinguedine consistentis. In quinta. In hac: **D**iuersitates nutrimenti aialium dicimus et temporibus anni et assignat eius diuersitatē a parte tēporis anni. In sexta. In hac: **D**iuersitates nutrimentum animalium artificialiter sunt tres et assignat eius diuersitatem a parte artificialis apparatus. **Q**ue aut ptes prime cū prima parte capitū spectat ad presentes speculationē. Sunt igitur in presenti lectione partes tres. In quarū prima diuersas cōditiones nutrimenti aialium assignat. In secūda de eius diuersitate rōne complexionis psequit. In tertia eius diuersitatē rōne etatis assignat. Singulari aut partū diuisione et expositione diuisim psequitur. **C**irca primā partē dicit q; nutrimentum ex animalibus acceptum in bonitate et malicia sex diuersis modis. **P**rimus est ex natura scōis et anni. tertius ex pascuis quartus ex humiditate. quintus ex etate temporibus. sextus ex artificio. In scōda. In hac: Ante tñ q; de singularibus viscopotcinis et agit de diuersitate aialium rōne cōplexionis. **S**ed quia complexio in animalibus diuersatur penes discretionem sexus: ideo agit de animalium diuersitate a parte discretionis sexus. **D**iuisio. **D**iuiditur aut beccar in duas partes. In quarum prima assignat diuersitatē nutrimenti ex aialibus a parte discretionis sexus. In secunda eius assignat diuersitatem a parte cōplexionis. **P**rima aut pars diuiditur in duas. In quarū prima assignat diuersitatem nutrimenti ex animalibus a parte sexus masculini et femini. In scōda assignat eius diuersitatē a parte sexus nutritiōis: sicut in castratis. **S**ecunda pars principalis diuidit in duas. In quarum prima assignat diuersitatem complexionis in animalibus. In secunda assignat diuersitatē nutrimenti ex aialibus a parte differētariū complexionis. Sunt igitur in presenti lectione partes quatuor. In quarū prima assignat diuersitatem nutrimenti ex aialibus a parte masculini sexus et femini. In scōda in hac: Lastrata vero aialia et assignat diuersitatē eius a parte sexus nutritiōis. In tertia. In hac: **E**xpletis autē differētis maris et fe. assignat diuersitatem cōplexionis in animalibus. In quarta. In hac: **Q**ue aut aialium inter bubunda et sicca sunt mediocritas et assignat diuersitatem nutri-

tur feminis sexus ad ferum: in masculino durio: est caro masculi q̄ femine: sed post conceptionem d̄ium est: q̄ tunc caro potest effici durā & sicca: iuxta illud p̄bi in libro de animalibus: q̄d aial maxime marefcit & durat melius, & cā ē q̄: primo an conceptionē habebat carnes molles & de facili cligabiles: post conceptionē vero toto humiditas dissoluitur & remanet dura. Sc̄da causa est: multiplicatio filioꝝum: potest enim multotiens octo vel plures filios p̄creare: & ita nutrimentū quod b̄ coūctū ad p̄uicitatē & subam corpore mitatur ad senu nutrimentū: & ita nō remanet nisi cutis q̄ corruat. ¶ Sexto querit̄ circa hoc quare aialia b̄rta fetent cū sūt in coitu: & quare hoc maxime accidit in capro. Ad hoc respōdet Auicē. q̄ fetor: accidit in coitu: q̄ humores cōmouētur in corpore & fit agitato illoꝝ humoꝝ. In coitu v̄o non euacuat̄ nisi puritas humoꝝ: que cedit in sperma: & ideo cū humor euēct̄ fetet: sicut p̄s i sterquilino: cū est in quiete nō fetet: cū autē euēct̄ cōmouēt̄ & fetet. Sicut d̄ de humoꝝ cū cum p̄ coitum agitent̄: & hoc maxime in capro accidit. habet enim sanguinē multū acutū: quasi putrefactū: & in coitu agitatur & cōmouēt̄ ille humor: quasi putrefactus.

¶ Circa sc̄cūndū p̄cedit hoc modo: querit̄ v̄rū aial castrata sit laudabilis nō castrato: & videt̄ q̄ nō: aialia enim masculini sexus laudabilis sunt nutrimentū: ergo aial femini sexus: relinquat̄ ergo q̄ caro aialis non castrata melior est q̄ castrata. Sc̄cūda ratio hec ē: calor naturalis regit humores corpore: & carnes mīdificat: & depurat i p̄p̄uitates: ergo ablato fūdamēto caloris naturalis minime h̄t depurato iu permutatur: sed in castratis fūdamēto caloris remouetur remotis testiculis qui sunt fundamētū eiusdē: ergo in castratis non potest esse tanta mīdificatio & p̄p̄uitas quāta est in nō castratis: & carnes nō castratoꝝ meliores sunt. Ad oppositū est q̄ videmus cōiter. Ad hoc dicēdū q̄ animalia nō castrata meliora sunt nutrimentū excepto capro. Ad rōnē in s̄cū ocedēdū q̄ in aialis quocūq̄ sunt tria. sexus: etas: & cōplexio. a parte etatis & ferus caro in masculis melior est: q̄ calidior reddidit a parte vero etatis accidit v̄t complexio melior: sicut patet in leuib⁹ aialibus q̄ h̄nt carnes mīdiores si castrata fuerint humiditas in corpore retinet̄ & non exiit: & ideo caro mollior.

¶ Circa tertium p̄cedit hoc modo: querit̄ quare in genere aialis: hoc est q̄ oia aialia b̄rta cuius d̄ coplerionis iudicant̄: in ḡte boiū nō s̄ variat̄: videt̄ enim s̄cū dicit̄ Auicē. q̄ impossibile est duo indiuidua in vna p̄ctāli cōplexiōe affocari: sed sicut est cōplexio in boie: sicut in butris: ergo si in genere boiū cōplexio variatur: sicut in genere butroꝝ. Sc̄da nō hec est: sicut variat̄ cōplexio boiū penes regiones et nutrimentū: cū eodē modo b̄rta nutrimentū sicut boies: videtur q̄ sicut in boibus est diuersitas cōplexionis: q̄ sicut in aialibus butris. Ad oppositū est illud q̄d fit cōiter. Ad hoc dicit̄ quidā: q̄ sicut est variatio cōplexionis in boie: sicut in butris: s̄ mediū est assignat̄ in genere boiū & nō in butris: quā sua intentio est p̄ncipalīter circa corpus humanū: & non circa alioꝝ aialis. Illos t̄n dicimus q̄ nō est tāta diuersitas cōplexionis in aialib⁹ sicut in boiū: & cā est: q̄ homo mollior cōplexiōis est: & ideo habet carnē magis agibile m̄ aialia v̄o aialia respectu boiū h̄nt carnes duras & mīn⁹ agibiles. Sicut in boie magis salua sit iudicio speciei: in alijs v̄o nō salua sit ip̄e: sed cōplexio. Unde in boie sit iudicio cōplexiōis variat̄: sp̄es v̄o manet s̄ca. ¶ Sc̄do querit̄ circa hoc: q̄re bos & aialia meliōp̄lica sicut bos & ceruus & b̄m̄dū si in domo in senectute nutrimentū efficiunt carnes tenere & pinquias. Ad hoc dicēdū q̄ in carne boiū sunt duo. s̄cūba carnis & humiditas cōtenta: vnde hoc est p̄p̄it̄ bonis q̄ caro eius sit dura sine s̄cūba: etiam sicca b̄s v̄o poros multum latos: humiditas t̄n sp̄is v̄o etiam sicca b̄s v̄o poros multum latos: sicut dicit̄ cōiter: cū humiditas bona subtilis aque cōmīsceta: caro vero cōtrario sic habet: in senectute tota illa humiditas perit: & t̄c̄ si in boie nutrit̄ cū poros habeat latos illa humiditas recuperabitur: vnde tota caro tenera efficitur: & sic patet solutio ad quesita.

¶ De diuersitate nutrimentū. Cap. lxxij.

¶ Lectio. cxxv.

Bueritas nutrimentū est erare est quadruplex. sunt enim paruisima sicut natiuitas viciā: vel a natiuitate remota t̄n adhuc crescentia: sicut animalia vel iuencula iam cōpleta vel decrepita. lactentium carnes sunt humidiores & iō a stomacho lubriciores: v̄t r̄t solubiliores sanguinē p̄legmaticā & multas superfluitates generantes: nisi sicce sint naturaliter sicut bouine & caprine: quozum nutrimenta ceteris sunt laudabiliora: maxime bonum lac sugentia. ¶ Inde. ¶ Bas. ¶ que animalium sunt lactentia: & bono lacte nutrita: laudabilia faciunt nutrimenta. ¶ Distibuitur ad h̄ncis. h̄cūlina & vitulina cum laudabili lacte nutrita: carnes habēt laudabiliores & saposiores: diuisus autē lactentis carnes in saporositate: digestione sunt meliores: h̄cūline tamē omnibus laudabiliores: quas dicitur. vnde & sanguis quem generat: subtilior est & nutritibilior: & omnibus hominibus cōuenientiō: maxime euadentibus ab egritudine. ¶ Titulo non similiter. q̄ enim sanguinē generant grossiores faciunt: q̄ boues grossiores: & duriores sunt naturaliter. ¶ Unde vituline carnes: etsi sint laudabiles: non t̄n cōueniunt eruentibus egritudines: cum mēba eozum in grosso cibo digerēdo deficiunt. ¶ Si autem lactentia naturaliter sunt h̄uidiora: sunt pessima: q̄ humiditas naturalis & humiditas etatis in eodē se colligūt: & inde sūt grossa & viscosa ad digerendum dura: corruptum nutrimentū factientia. ¶ ¶ Humide autem cōplexionis p̄legmaticos generant humores & grossos: & solidos et fumosos et corruptos. ¶ Unde lactentia pocina & agnina sunt pessima: sed plus pocina et naturalis caloris paruitate: & viscositate & humiditate dominatione: ideo caucenda. ¶ Inde m̄tibis atque m̄ntis. pocina nullam bonitatem habet nutrimentū: maxime si sint lactentia. ¶ Hippo. lactentia pocina dura & ad digerendum grossa potius q̄ iuencula. ¶ H̄c enim animalia naturaliter venas habent strictissimas: sanguinem paruisimū: pinguedinem multam ergo lactentibus p̄legma dominatur. ¶ ideo nimis cauant̄: nisi cū necessitate cogant̄ comedere ea: si calidas & siccas h̄nt cōplexiones h̄nt fortiores sc̄ctas & labiores frequēter: bene frequēt̄ cas. ¶ In etate sc̄cūda. i. adhuc crescentia minoris v̄ni humiditatis & viscositate: q̄ lactentia: quia a vulua matris est lacte v̄ni remota: vnde sunt duriora: m̄n⁹ superflua & nutrimento temperata: ad digerēdū velociā: ad nutrimentū dura: ad dissoluēdū a mēbis dura: maxime si aialia vniuersaliter sint humida sicut pocina: q̄ nutrimenta sua inter h̄uiditatē & siccitatē sunt tēperata: cū sue cōplexiōis humiditate siccitas tēperet etatis: & iō nō iuencib⁹: neq̄ fortib⁹ nō laboziosis nō euer citatib⁹ icōuenibilib⁹. ¶ Inde m̄tibis. ¶ ¶ Cōuenientiores pocine & pecorine carnes atq̄ laudabiliores sunt et quo a lacte sepata sunt quoad usq̄ p̄ueniāt in b̄dū aialia. ¶ Si autē aialia naturaliter sint sicca carne sunt duriora: & ad digerēdū tardiora: q̄ in eis augetur siccitas. ¶ Idcoꝝ bouina et caprina in hac etate sunt illaudabilia. ¶ In etate vero tertia. i. iuencūcula: siccitas d̄natur nimia. ¶ Idcoꝝ carnes duriores

grosiores: ad digerendum tardiores: sed tñ in stoma
cho z epare bene digerit: nutrimenta vñt fortiora z
multa z superfluatiora? mñdificata: a mēbris tarde
dissoluēda cō paritate suc humiditatis: z viscolita
tis. Inde si aialia naturaliter sint humidiora: bene
digerētū sunt nutritia: sicut iuuentū cērcerantium
Jedocq; carnes porcine z pecotine iuncule: et si hūi
ditates sint grosse: bene tñ digerēt: laudabiles in mē
brioz cōforatione z in duracione: plus q̄ in regēda
sanitate. Si autē aialia naturaliter sint sicca: nutriti
ta sua sunt pessima ex siccitate duplici sua. Juncula
ergo capina bouina sunt pessima: carne dura: i dige
stione tarda: digesta grossum generāt sanguinē z me
lācolicū. In etate q̄ta. i. decrepita oīa aialia dupli
ci de cā sunt pessima. Cna q; caloris naturalis et in
ctioni sunt pp̄inqua. Altera q; ceteris carnibus sunt
sicciora ex hūmiditate sua vicinis finiēda. vñ ad
digerēdi durissima: q; carne sunt neruosa z ferē nō
digerēt. maxime si aialia naturaliter sint sicca: sicut
bouina z capina: q̄ dupliciter pessima sunt: ex natu
rali siccitate z etate sua. vñ *Hal.* Que aialia natura
liter sicca sunt: paruoq; carnes sunt meliores z nutri
tū laudabiliores erunt. Que vō humidiora sicut
porcina z pecotina: quāto perfectiora: tāto meliora.
Jre *Hal.* q̄ maxime sunt annosa: mēbris sunt sicciora
z ad digerēdi duriora. Quāto minorā tanto mē
bris sunt remouiora: z ad digerēdi sunt velociora. Si
vero lactentia erūt p̄legmatica. maxime si naturali
ter sint humida. Jdeo oīa aialia volatilia vel ambu
labilia dñ sunt crescentia: carne sunt laudabilia: q̄
q̄ sunt iam declinata. Media inter hęc duo extrema
laudabilia sunt: vel illaudabilia s̄m extremū ad q̄
magis sunt pendētia.

¶ Post diuersitatē nutrimentū ex aialib; a parte cōplexiōis
agit de eius diuersitate a parte etatis. Quisio. Hęc autem
pars diuidit in duas. In quartā prima distinctionē etatis as
signat in aialibus. In scō. i. in hac: Lactētū carnes humi
diores sunt zc. assignat diuersitatē nutrimentū ex aialib; a pre
omniū etatum. Prima autem non diuidit. Secunda au
tem diuidit in quatuor: s̄m numerum quatuor: etatum
In quarum prima assignat diuersitatē nutrimentū noui
ter genite etatis. In scō. i. in hac: In etate scō. i. aduē cre
scentia maioris sunt humiditatis zc. a parte adoleſcēte. In
tertia. i. in hac: In etate tertia. i. iuncula siccitas nimia dñat
z cā parte iuuentū. In quarta. i. in hac: In etate quarta
i. decrepita zc. a parte senectutis. z sic sunt q̄ncz p̄tes in p̄e
sentū etate. ¶ Circa primā partē distinguit etates quat
tuor. quēdā inueniēte z stari. quēdā in senectute z senio.
Circa scō. i. partē septē intēdit. Primo dicit q̄ aialia lactē
tia multa habēt humiditatis z liquiditatis. Scō dicit aias
lia sicca: q̄ in hac etate p̄ter lactē sunt laudabilia: z introducūt
Hal. dicitē aialia lactē nutrita bene esse laudāda. Jde autē
dicit mēbris de bedis. Quarto dicit de bedis q̄ in hac etate
multū sunt laudabiles z eas aduitalius appar. nā de sub
tili: ille grossum sanguinē generāt. Quinto dicit q̄ cū dā
lactētū sint humida. q̄dā sicca: cū iam de siccis dicit fit: dī
cit de humidis q̄ grossa sunt: z viscolum generāt sanguinē
sicut porcellis parer. Sexto cōfirmat intētiōnē p̄ mēbrisē
z lib̄ippo. Septimo offēdit quib; cōpetit dīcēs: q̄ habens
rūbus calidas z siccas cōplexiones: z cērcerantibus. Circa
tertiā partē assignat diuersitatē nutrimentū ex aialibus a
parte etatis secunde quatuor: intēdit. Primo dicit q̄ in ta
li etate aialia sunt temperate humiditatis nutrimentū lauda

bilis. Scō q̄ hoc aialibus humidis maxime cōpetit: q; sua
humiditas per etatem repim̄t. Tertio cōfirmat per mēbrisē
seum. Quarto dicit q̄ sunt in hac etate minus laudādi. Circa
ca quartam partē assignat diuersitatē nutrimentū in aialib;
bus rōne tertie etatis quinq; intēdit. Primo dicit q̄ ea aialia
sunt dure digestibilia: si tamē bene digerant multū dāt
nutrimentum p̄pter motum in mēbris: z purū p̄pter ca
loris cōforationem. Scō dicit: q̄ humida magis sunt in
ea laudabilia z iuuentibus z cērcerantibus cōpetunt. Tertio
descendit ad pocum z pecus: qui laudandi sunt in ipsa.
Quarto dicit q̄ aialia sicca contrario modo se habent in ipsa
p̄pter siccitatem cōplexionis z etatis. Quinto dicit q̄ aialia
in hac etate capia z bos maliciam habent. Circa quintam
partē assignat diuersitatē nutrimentū ex aialibus rōne
vltime etatis tria intēdit. Primo dicit q̄ in ipsa aialia
sunt mala in vltimo p̄pter caloris naturalis extinctionem
z p̄pter siccitatem nimā: vnde sunt dure digestibilia. Sec
undo dicit: q̄ maxime accidit bre malicia sicca aialibus p̄
pter siccitatem cōplexionis z etatis. Tertio cōfirmat intē
tionem per *Hal.* dīcentē: aialia humida in etate perfecta
meliora: in prima mala: sicca contrario. Et dicit q̄ aialia
sicca in senectute sunt dure digestibilia. in noua etate sunt
laudanda. Sed tamen lactentia sunt p̄legmatica z maxie
me naturaliter humida. Omnia autem aialia dum crescent
sunt meliora q̄ cum declinant. Que autē sunt in medio laudē
p̄cipit s̄m maiorē z minorē accessum ad extrema. ¶ Circa
ca partem istam tria dicitur. Primum est de mutatione
etatis a parte cōplexionis. Secundum est de temperamēto
cōplexionis q̄ etatis. Tertium de comparatione aialium
ratione etatis.

¶ Circa primum p̄cedit hoc modo: queritur in qua etate
de animalia cōplexionalter sunt calidiora: z videtur q̄ in
iuuentute. In quacq; etate minus abundat qualitas cō
plexionis, caliditatem habentis z obfuscat ipsam calidi
tatem in eadem fortis: est calox: cōplexionalis: sed in etate
te iuuentutis humiditas que caliditate obfuscat: complexio
nalē mino: est q̄ in tēpore lactentis: q̄ calox: maior: est in etate
te iuuentutis q̄ in etate puerile. vnde p̄portionatur etates
cōplexionibus: et cōplexiones humoibus: vnde etas
iuuentutis comparatur complexioni calide z sicce. Secūda
ratio hęc est: egritudines z dispositiones accidentales q̄ acci
dunt in aialibus sunt s̄m dispositionē corporis: sed dīcunt
talia que sequunt in iuuentute aialium sunt vt febris acu
ta z h̄mōi: ergo z dispositio corporis in hac etate debet esse ta
lis: z sic maior erit calox: cōplexionalis in iuuentute q̄ in lactē
tia. Ad oppositū. vta stas p̄ calidū z hu. vñ stas in calido fi
cut in agere z humido sicut in panctē: sed etas prima plus
app̄oquinat vire: ergo in illa etate est maior calox: cōplexio
nialis. Scō ratio hęc est: caliditas fundata in grossis
suba fortis: z fortis: est est ignis ferro q̄ in stipula: s̄ in ipsa
etate calox fundatur in grossa suba vel materia: quia ipsa
humiditatem que multa est in secunda vero etate. i. iuuen
tute non fundatur supra ista grossam materiam fundat cō
supra siccitatem: ergo caliditas prime etatis maior: est q̄ se
cunde. Ad hoc dīcendū q̄ calox: cōplexionalis fortis: z maior
est in etate iuuentutis q̄ lactētia. scō s̄m est de calox: naturali.
z voco cōplexionalem calorem illum qui inest omnibus
membris a natura: nec est distinguendum quāntitate uel
qualitate: sed quantitate solū: q̄ calox: naturalis immans
est membris quasi fumus quāda multiebris existens. Ad rō
nem in 3̄. ium dīcendā q̄ quis vta stas per calidū z humi
dum: in prima s̄m etate humidū est multū z obfuscat calox
cōplexionalem. In etate vero iuuentutis calidum iam
dñatur humidū: z ideo est h̄mōi maior: q̄ in etate lactētia
Ad aliud dīcendū q̄ calox: in materia grossa fortis: est humi
modo fit fortis: in se: sed si sit debilis debilitat vt parus
ignis in ferro z stipula: vnde quis in prima etate materia
fit grossa: q̄ tñ calox ignis non pot̄ cōuertere ad sūm istū
ideo calox ille debilis. In iuuentute vero pot̄ sūm istū ad
sui naturam cōuertere: ideo in iuuentute respecta etatis
lactentis debet esse fortis. ¶ Secundo queritur de ca
lore naturali vñ fortis: sit in etate lactentis q̄ iuuentutis

Dietarum vniuersalium. Fo. lxxvij.

et voco nihil aliud esse calorem naturalem nisi quedam summi vel melleborem vel substantiam calidam et humidam insula in a corde, vnde sicut dicitur in libro de animalibus, quod a corde oriuntur due substantie. scilicet naturalis et hec est calida et humida: et spiritus: et hec est calida et sicca: et videtur quod in etate iuuentutis. Omne peccedens optine augmentado ad terminum peratit semper incedit vsqz ad terminum: et in termino est statim: scilicet calos naturalis est in omni ergo calos naturalis est in omni: in prima etate quod in secunda in tertia: et sic in iuuetute erit maior quod in etate laetitia. Et ad id est hec calos quecumqz sunt ab aialibus procedunt secundum augmentum. In membris virtutes et operationes. membra enim augmentantur vsqz ad statum virtutis: et tunc incipiunt debilitari: sed fortitudinem membrorum sequitur fortitudo calos naturalis: ergo fortitudo erit calos in etate iuuentutis quod in etate laetitia. Hec autem ratio confirmatur per augmenta totius: quod instrumentum omnium operationum naturalium est calos naturalis: sed fortiores sunt operationes in iuuentute quod in prima etate: ergo et calos naturalis fortior est. Tertia ratio est hec: augmentum procedit secundum eleuationem calos naturalis qui eleuatur eleuare facit: et declinatur declinare: sicut patet per simile in calos solis: qui eleuatur fortior est: et declinatur debilior: sed in prima etate fortior eleuatur: in secunda magis: ergo tunc calos naturalis fortior est. Quarta ratio est hec: sed quod de ista materia supra appositum disputauimus ideo ad presens super sedemus.

De diuersitate animalium. Cap. xxxiiij.

¶ **Actio. xxxvij.**

¶ **Diuersitates tamen aialium in nutrimentis iam diximus secundum quod passerentur: oportet tamen ad memoria reducamus, aialium quod quedam siluatica: quedam iam diximus domestica. Siluaticos vero sanguis subtilior: et acutior est: quia minus comedita: et sunt sciciora et nimio motu et calore aeris vbi aluntur. semper enim sole operiuntur. vnde potius rarificantur: superfluitates vnguis dissoluntur: et quod parti comedit atqz bibunt. Sanguis quoque domesticus datus est contrarius: quod durior et grossior: et viscosior: atqz mutabilior: et paruitate aeris: defectu mouendi: et multitudine comedendi et bibendi: vnde potius oppilantur: et nutrimenta sua ingrossantur. Diuiduntur autem in tria. Quaedam enim maiores verbas pascentia sicut boues et filia. Quaedam parua et minora: sicut pecudes. Quaedam tamen ramos extrema sicut capre. Pascerunt tantum maiores verbas pessima sunt: et macilentia et ex corruptione sui nutrimenti in hyeme sunt: et vsqz ad medium veris: quibus in temporibus macra sunt: cum bona sibi non inueniant pasua. a medio veris in antea: cum iam sibi pasua inueniant conuenientia: in grossantur augmentantur: et saporitate nascuntur: et laudabile nutrimentum faciunt. Unde Hales omnia inquit aialia si cibos sue complexionis competentes vnde saturantur inueniunt: carne saporosiora et laudabiliora sunt. non inuenientia sunt contraria. Huiusmodi et mutatas verbas pascentia vnde bonitate carnis laudabilis ab initio veris vsqz ad medium estatis. bis enim temporibus sibi competentes cibi inueniuntur. vnde et in his temporibus grossiora tenetiora inueniuntur: et laudabilis nutrimentum vident. Extrema ramosum pascentia ab initio estatis vsqz ad medium hyemis sunt bona. tunc enim rami arborum teneriores sunt et humidiores. Hippo. Carnem inquit aialia in pratibus et capis pascentur: carne sunt leuiora: et facilia ad digerendum**

plus quod ea quod in omnibus nutriuntur: et frequentia sui exercitij atqz motus: et subtilior: et scicior: aer ab eis trahitur. vnde superfluitates humorum minuuntur: et sue complexionis temperantur. Sicut verbis parum scicis et minutis pascentur: meliora sunt quod quod herbis humidissimis nutriuntur. Quae ramos comedunt tenetiores et frondes: meliora sunt quod domi fructibus aluntur eorum. Quae autem parum comedita et bibentia multum comeditibus sunt meliora.

De diuersitate aialium in nutrimentis. Cap. xxxv.

¶ **Iucritas aialium in macilentia et crassitate est triplex. aut enim crassissima: aut macilentissima: aut media. Crassissima sunt pessima: quod pinguedinis proprietates et stomacho et digestionis est nocua plurimum. primum enim inuagrat: et facit cibos inflantes. et cito saturantes: cum alteri cibo admisceatur sua viscositate: ille alter ingrossat et digestionis contrariatur. digerit incipiens: villos stomachi emollit: et viscositatem et lubricitatem eius tribuit. vnde contentia deficit et expulsiua confortatur: et inde plurimum licentia generatur: quibus stomachus est humidus: quid calidus: fumolitas fit calida de cholericis generibus: quod calos stomachi et pinguedine interius incensius fit: sicut ceterius calos ignis pinquedine et oleo accendit. Ideoque studere antiqui artificialiter adaptare: cum multo sale asari forti et carbonoso igne: ut mali humoris sui plus sint deficit: carni: ut accedat temperantia: pbibere inungi carnes ceterius oleo vel alijs cum alentur: ne forte potius clausi malos humores et reprobentur. Item in iuuetute ne de crassissimis aialibus nisi sola rubra caro comedatur. Caro enim solaz pinguedinis nuda: est de crassissimo aiali sit: melior: et laudabilior: est quod comedita est pinguedini: licet sit de crassissimo aiali duabus et causis. Una quod caro pinguedine nuda est naturaliter sit crassa et vinctuosa: non tamen habet de pinguedinis crassitate quod stomachi possit inuisari: et laudabile: mutare quoque vel corrumpere: quia adeo subtilis: et ad digerendum est facilis ut temperata sit. vnde de multum habet nutrimentum et fortitudinis: et tam de dissoluitur a mibus ut ex corpore vnde bonavirtus pestet humanis. Vnde: quod tamen habet vinctuose subtilitatis comite carni: quo pestet inde sanguinis nutrimentum: et calos naturalis: et augmentatio sui. Calos enim naturalis non nutritur nisi ex vinctuositate sanguinis. vnde et vinctuositates semper nutrimentum et fundamentum calos est naturaliter. et ideo pbibentur antiqui infirmos febicitantes caribus nutriti vel alijs vinctuosis: que causa augmentandi febribus sunt et cas confortandi. Unde Hales. sicut oleum et alia vinctuosa ceterius sunt alimentis ignis: sic et in teriori calos pinguedo et alia vinctuosa. Animalia vero macerrima carne sunt neruosa: et parum sanguinis habentia: et parum humiditatis: parum nutrimenti: scilicet tamen causa sue parue vinctuositatis digerit velocia sunt: et venas penetrare magis quod carnes crasse: et longe sunt remote a stomachi intestino: lubricatione: et ideo que a conuersione in gna cholericis: et minus calefactora. Lubricatione stomachi et intestino: longe sunt remota**

duplici et causa. Una q; neq; lubricitate hñ: neq; vi
 scositatē stomachi villos emollicentē: cum scitatis sū
 bi dicitur. vnde antiqui & maxime rufus precepit vt
 carnes macere nullam pinguedinem dñtes accipiant
 elice vel in iusculo coctē: quatenus ab aqua fiat bus
 mide: vnde scitatis carē vt temperēt. Scōda vero q;
 ex perforationis venarū velocitate nō diu in intēstis
 permanēt vt ea grauentur expellēda velocitē.
 Paulū calefactoria in stomacho: & tarde mutant in
 genera cholericā et ablatiōe sue vntuositatē vt pin
 guedinis: que materia sunt cholericē incensionis.
 Que aialii sunt iuter crassitie & macie media: in
 natura actionis & passiois sic sunt mediocria: & quā
 tū carnes pinguislimoz aialii & pinguedine nuda
 valentia. Ideoz ceteroz carib; sunt teporantioza
 & laudabiliora: cum non tantū pinguedinis habeat
 que calorem incendit atq; pilos stomachi lubricet:
 neq; adeo macra vt carne fiant neruosa & sanguinis
 pauperrima: & idcirco antiqui instituerunt: non tñ
 sal adhibēdū vñ sua defecet humiditas: neq; tantū
 foē ei p:ualcat vt sua defecet vntuositas. Erte
 riora ergo cum oleo vnguntur & sale assent tepera
 to igne: quatenus oleo opplet cutis: humo: custo
 diatur subtilis. Sic ergo fiat in carne pinguedi
 ne nuda: & de pinguislimis aialib; facta: macerrime
 tñ carni hoc soli conuenit causa sic factiatis. Paulū
 raro inquit cuiuslibet animalis in pinguedine tepe
 rata melior est q; pinguislima siue macerrima. Nutri
 ta cibarijs cito digestibilibus melior est q; que cons
 trarijs nutritur. Quic aut naturalitē sunt humida
 masculina q; feminina meliora sunt: in etate perfe
 cta meliora q; imperfecta. Sicca naturalitē feminina
 masculinis sunt meliora. Etate imperfecta sunt me
 liora q; etate perfecta.

¶ **L**ibic aggred. f. aucto: assignare de diuersitate nutritiō
 ti ex aialibus a parte pascuoz: & deinde aggreditur partē
 de diuersitate eius a parte habitudinis. Iste due partes ad
 presentem spectant lectionē. Diuisio. Sane igit in presen
 ti lectione partes due. In prima assignat diuersitatē nutri
 menti ex aialibus a parte pascuoz. In secunda eius diuer
 sitatē assignat a pte habitudinis. Prima ps p̄lo et ponat
 Diuid. f. aut hec pars in duas partes. In prima assignat di
 uersitatē nutrimenti ex aialibus a parte locoꝝ siluestrium
 & domesticoz. In secunda eius diuersitatē assignat a parte
 pascuoz. Quia in duas diuidit. In p̄ma diuidit aialia p̄ sil
 uaticā & domesticā. In scōda determinat de natura vniūq;
 generis. Scōda pars q; est de diuersitate pascuoz diuidit in
 duas. In quarū prima assignat tridimēdo diuisionem pas
 scuoz aialium. In scōda determinat diuersitatē nutrimenti
 ex illis iuxta pascuoz differentias. Sunt igit in hac parte
 quattuor partes. In prima distinguunt aialia per siluaticā &
 domesticā. In scōda sc̄s in hac: Siluaticoz vero sanguis est
 assignat diuersitatē vniūq; generis. In tertia. f. in hac: Di
 uidit aut in tria. assignat tridimēdē pascuoz diuisionem. In
 quarta vero parte. f. in hac: P̄fectio aut herbas maio
 res & nutritiō ex aialibus de uestitate assignat iuxta pas
 scuoz differentias. ¶ **C**irca primā partē dicit q; dictum est
 de diuersitate rōne pascuoz in scōda lectione: capto de aialib;
 bus: sed nūc repetamus officia: q; aialium quedam sunt
 siluaticā: quedam domesticā. Circa partē scōdam sunt partes
 due. In prima agit de natura siluestriū: q; sanguinē
 generant subtilē & acuti ppter paucitatē humiditatis. In
 secunda agit de natura domesticoz: que sanguinē cōtra
 rium generant ppter multam humiditatē & alias causas.

Circa tertiā partē talē assignat diuisionem. Aialii quedā
 pascūt heros magnos: quedā paruos: quedā ramis. Cir
 ca quartā partem iunt quattuor partes. In quaz prima
 determinat naturā pascūtū herbas magnas sicut boues
 dicē: q; in byeme vīs ad mediū vris sunt mala ppter pa
 scuozum car: nñā: q; ad medio vris vīs ad byemem sunt
 bona ppter copiam pascuozum. Ibo: aut partē per scōdā.
 dicit. Quia aialia est laudāda cū nutrimentū competentū
 trāsūt: p̄traria aut non. In scōda determinat naturā pascūtū
 rā herbas minutas: q; ad mediū vris vīs ad mediū estatis
 sunt bona ppter pascuoz copiam: in alijs tē: p̄tib; mala
 ppter ipoz inopia. In tertia determinat naturā pascūtū
 ramos extremos: q; ab initio estatis vīs ad mediū byemis
 sunt bona: in alijs teporibus mala ppter causas p̄dictas.
 In quarta inducit aucto. Hippo. aialia ad iūctē cōparan
 tis: qui dicit q; aialia in campis pascētia meliora sunt do
 mesticā ppter causas p̄dictas. P̄fectio sicca herbas me
 liora sunt q; pascētia humidissimas. P̄fectio sicca & frō
 des meliora sunt domesticā. p̄ti comedētia multū con
 edēd; sunt meliora. ¶ **D**iuersitates aialium in crassitie.
 In hac parte determinat diuersitatē nutritiō ex aialibus
 a parte habitudinis in pinguedine & macie p̄sententia. Ipe
 aut pars diuidit in duas. In prima assignat diuisionem
 aialii penes triplicē habitudinē. In scōda. f. in hac: Crass
 si ma sunt pessimaz. assignat diuersitatē nutrimenti ex illis pe
 nes differentias habitudinis. P̄tima pars nō diuidit: sed
 secūda diuidit in tres. In quaz prima determinat de diuer
 sitate nutrimenti ex aialibus a parte crassitie. In scōda. f. in
 hac: Aialia neruosa sunt illa q; hñ: carnē macerrimā & a p
 te macie. In tertia. f. in hac: Quae aut aialii inter crassie
 & macie sunt media. a pte b̄titudinis. Et sic sunt quatuor: par
 tes in presentē lectionē. Circa primā partē dicit q; aialia dū
 sunt crassissima: quedā macerrima: quedā mediocria. Circa
 scōdam partē tria intendit. P̄timo dicit q; aialia crassissi
 ma pessima sunt ppter nocuentia q; inferiū stomacho signa
 tando & appetitiā retentiā digestiua virtutē defecando.
 Ideo dicit q; nō debet accipi nisi p̄perata per artificis: cui
 sale & alijs cōmēditis. Tertio dicit q; de aialibus crassis car
 nes macre sunt bone ppter remotiōē nodie pinguedinis:
 & ppter aliquā vntuositatis portionē q; in nutrimentū ce
 dit caloris naturalis. Hoc vntuosus calor nutrit naturalis:
 sicut & calor exterior. Ibo aut cōfirmat p̄ scōdā. Circa tertiā
 partē quattuor intendit. P̄timo dicit q; aialia macerrima
 pauca sunt nutrimenti & sanguinis. Scōdo dicit q; veleret
 digerunt ppter paucitatē vntuositatis: & pauca nocimēta
 intestinis & stomacho ingerūt. Tertio duas causas assignat
 Una est remotio lubricitatis. vñ ppter suam scitātē aut
 qui maxime rufus elicia suscipi p̄ceperunt. Alia est ppter
 sui penetrationē nō diu pmanēt in intestinis vt ad expel
 lēdū cogant. Quarto dicit q; pars inferiū calozis ppter p
 uationē vntuositatis: & ideo nō mutant facile in genē cho
 lerici. Circa quartā partē due sunt partes. In quarum pi
 ma assignat naturā mediocriū aialii. & primo dicit q; sunt
 medie & temperate virtutis inter extrema. talia aut sunt q;
 nō sunt tñ pingua: vt stomacho noceant: neq; tñ macra:
 vt nutrimentū careāt. Scōdo docet p̄ antiquos ea p̄fectiū
 p̄parare: & sūt pingua & macra. In scōda parte q; p̄cipaliter
 pot ponit sub aucto: itate pauli: aialia aduicē cōparat
 dicens: q; tepērata in habitudine sunt meliora. Nutri ta
 bis digestibilibus sunt meliora. P̄tē b̄nūda masculina sunt
 meliora. & iō etate p̄fecta inter sicca est Jūi. ¶ **C**irca p̄tē
 istā tria dubitant. P̄tima est de diuersitate aialii a parte
 locoꝝ in quibus oriuntur. Scēdā est de diuersitate aialii
 a parte nutrimenti. Tertii est de diuersitate aialium a parte
 potus aque.

¶ **C**irca p̄mū p̄cedit hoc mō: q̄rit vtrū aialia b̄nūda sint
 meliora nutrimenti alicui: & hoc est q̄re: q̄s fit meliora
 nutrimentū: an potus habitans in loco siluestri fit melior do
 mestico: & vtrū q; siluestris sit melioris nutrimenti: dicit
 v̄lac: animalia siluatica sunt minoris humiditatis & super
 fluitatis ppter paucitatē nutrimenti: & defecantē solis: q;
 aial maxime p̄mūc indiget locis siluestribus: ergo illi pot

cus sit maxime tale indiget loco siluestris, humidū em̄ p̄ sicca tēperat; q̄ potius siluestris meliois est nutrimentū q̄ dome-
sticū. Seda ratio bec̄ est: dicit ysaac fuit aucto. libpo. aia-
lia q̄ in pratis pascunt leuosa sunt ad digerēdū q̄ ea q̄ d̄
mib̄ pascitur sine nutrimentū; q̄ exerenti iuuat et subtilitas
aeria: talia vero sunt siluestris: ergo aial maxime humidū
acquirēt in talibus locis temperatū humidū p̄ sicca: q̄ idem
q̄ plus. Tertia ratio bec̄ est: de silibus simile est iudiciū.
h̄ vides agrestis meliois est nutrimentū q̄ domesticū: sicut
vult ysaac: dicitur em̄ sanguis in eo. p̄pter motū: q̄ multo
fortius in pocō: qui maxime humidus est: acquirēt locus sil-
uestris humiditātē p̄ motū: et subtilitātē aeris: et sic potius
siluestris meliois nutrimentū videt esse q̄ domesticū. Ad
oppositū est: illud aial est laudabiliois nutrimentū cui?
ergo sunt grossiores et viscosiores: h̄ aper agrestis est vni-
uersū p̄ter capreolū. Ad hoc dicitū q̄ siluestris illud
dabiliois est nutrimentū q̄ domesticū. Mos autē huic op̄i-
nioni nō consentientes dicimus q̄ potius siluestris melio-
ris est nutrimentū q̄ domesticū: sicut videt velle Ras. in
almātois d̄. q̄ potius domesticū peiois est siluestris. et Auicē.
similit. r̄piani pocā domesticū comedunt q̄ habet carnes
viscosas: aper em̄ domesticū melio: est cū carnes habeat
meliores et subtiliores p̄pter motum et subtilitacionem
p̄pter hoc sicut ip̄e dicit siluestris est melio. Ad rōnem in
tr̄bit dicitū: q̄ duplex est dispositio in pocō: q̄d est quā cō-
trariā a loco siluatico: et hoc modo dicitū q̄ siluaticū/melio:
est. Aial est dispositio quā trahit et etate: sic domesticū
aeris est: pocō em̄ agrestis a parte etatis carnes multū in-
grossantur: q̄ nō sunt ablati resiliū. Ad aucto. ysaac d̄ cen-
dū q̄ in s̄hs aialū: tria acquiruntur. Pr̄mū est subtilitas
carnis et sanguis. S̄cōm est tēperamentū carnis. Tertū est
tēneritas carnis. Dicitū q̄ rōnē tēneritatis solū meliois
sunt carnes domesticū pocū q̄ siluaticū: rōnē tū inūdicie: et
tēperamentū carnis siluaticū sunt melioes. Vñ dicit Auicē.
q̄ oīs fere acquirūt bonitātē in silua. C̄ S̄cō q̄ris quis est
meliois nutrimentū: aut siluestris lactens aut domesticū: et
videt q̄ agrestis dicit ysaac. q̄ fet̄ sicce matris quāto ptui
p̄p̄nquo: tāto meliois. humidū em̄ quāto plus distat a par-
tu tanto meliois: fed̄ inter oīa aialia caro pocellū magis est
humida: s̄ in siluatico refrenat h̄mōi humiditas multis de
causis vt dicitū est: ergo agrestis lactēs est melio. et hoc con-
firmat p̄ simile in capreolo. acquirēt em̄ bonitas i eo. p̄pter
motū: et subtilitātē aeris: s̄ potius est humidio: ip̄o capreolo:
ergo plus indiget huimodi m̄dificatiōe: ergo potius
agrestis lactens meliois est. Ad oppositū: dicit ysaac: oīa aialia
i quacūq̄ etate sic se h̄nt: q̄ laudabiliois nutrimentū sunt
domestica: q̄ siluestris excepto capreolo. Ad hoc dicitū q̄
agrestis meliois est q̄ domesticū: q̄ tēperat est p̄pter motū
et subtilitātē aeris carnē depurant: sicut dicit Auicē. pocel-
lus domesticū pessimū est nutrimentū: et capreolus domesticū
melio: agrestis sicut videt velle ysaac et Auicē. Ad aucto. i.
ysaac r̄ndem: q̄ bonitas in nutrimento est duplex. Vna quā
tū ad tēneritātē carnis: et sic domesticū est melio: agrestis. q̄
facilius conuertitur: sed quāntū ad m̄diciā meliois: est agrestis
et sic intelligit Auicē. et Ras. C̄ Tercio querit in quo
maio: bonitas in silua acquirēt. an in apocan in capreolo: et
videt q̄ in apoc. dicit ysaac: cōpleo aialia tēperat q̄ regio
et aere: q̄ aial q̄d est sicce carnis indiget aere humidio: et
aial humidū aere sicco: fed̄ vider agrestis est sicce nature:
q̄ indiget humidio aere: pocus vero agrestis ecōuerso: q̄ cū
habitatio in locis domesticis reddat carnes humidiores: et
habitatio i loco siluestris reddat carnes siccoes: manifestū
est q̄ bec̄ bonitātē acquirēt loco domesticū: et aper est silue-
stri. hoc autē cōfirmat p̄ simile de nutrimento loco: s̄ carnes
pocine laudabiliores iudicantur: cū pocū: et granis sicut ex
oideo vel huimodi et humidus nutriuntur: pessimi sunt
nutrimenti. becus vero ecōuerso: s̄ p̄pter bonitātē lactis
efficit aial bonū: et malū p̄pter maliciā alimētū: q̄ t̄. hoc
cōfirmat q̄ Auicē. dicitū: q̄ inter oīa quadrupedia caro bec̄i
domestici meliois: post agni aialis: inter agrestis caro bec̄i

melio: est. vñ Ras. caro algazel. h̄ bec̄i siluestris meliois est:
tū sanguinē m̄lac̄ polici ḡlat: q̄ cū bonitas absoluta me-
lo: sit respectiua: q̄ t̄. Ad oppositū: dicit ysaac: oīa domesti-
ca meliois sunt nutrimentū q̄ siluestris: excepto capreolo qui
subtilitātē p̄ motū: et post aperitū. Ad hoc dicitū q̄ pocellū
domesticū peiois est siluestris. ecōuerso est in capreolo: et hoc
vult Ras. et Auicē. in capro de carnib̄. Ad rōnem in s̄ium
dicitū q̄ simplr loquedo capreolus domesticū meliois est: s̄
in vno casu siluestris melio: iudicat. s̄. quāntū ad subtilitā-
tē sanguinis: et m̄dificatiōē p̄pter motū: et apertionē po-
roz: q̄ cū aial sit imūdū: et sanguis purioris p̄ potos euen-
tū. C̄ Quarto querit vtr̄ in boue acquirat bonitas in silua
sicut i capreolo: et videt q̄ sic: sanguis vituli grossior: est om̄i
genere sanguinis: et caro bouis grossior: est om̄i genere car-
nis qua vtmur. vñ ysaac ip̄am comparat asinine: sed caro
bec̄i p̄ motū subtilitātē: q̄ multo fortius: caro bouina. Ad oppo-
sitū est aucto. ysaac: q̄ solū capreolū excludit. Ad hoc dicitū
q̄ vitulus agrestis nō est laudabilis nutrimentū respectu do-
mesticū. Ad rōnem in s̄ium dicitū q̄ nō est bile de istis: q̄ sic
aut dicit Auicē. inter oīs carnes caro bouina sicca: est: p̄
vō capina. ouina caro dicitur tēperata: et hoc capouina sic-
co: est imoderate: imoderatū acquirat siccitātē ex silua: s̄
ita m̄dificatū p̄ motū in silua: ideo acquirat capreolus bo-
nitātē in silua: bos autē nō. C̄ Quinto querit quare in regio-
nib̄ calidis buata aialia sunt magna: potes vō parū: in fr̄-
gidis aut ecōuerso sicut patet in et̄p̄p̄ia: et videtur s̄ium
dicit Auicē. caliditas est causa augmenti. vñ erauerūt qui po-
suerūt augmentū multū esse in pueris simplr humiditātē: q̄
nō est sic: s̄ caliditas est cū: sed in regionib̄ calidis magis
viget caliditas: q̄ magis vō vigere simplr extr̄io: et augmē-
tū tam in bobus q̄ in alijs aialibus. Ad oppositū est q̄ vō
dum. Ad hoc dicitū q̄ in regionib̄ calidis buata magna
sunt: potes vero parū. et cū h̄nt: q̄ materia potes valde
calida est: et debilis coagulatiōis: est ideo materia cito resolu-
tū a calore. et ideo potes in tali regione sunt debiles et ma-
cri: et parū. cōsumit em̄ v̄tus spermatis p̄pter fortitudinē
caloris: cū sit liquidū. In fr̄gidis vero regionib̄ nō est ca-
lo: cōsumēs sp̄ma. nec etiā calido: naturalis resolu: iō sunt
potes magni: q̄ retinet in eis calō: fortificatus in interiori-
bus: buata vō ecōuerso se h̄nt. sunt em̄ multū fr̄gida respe-
ctu potes. vnde indiget multo calore ad digerendū spermā:
et ideo cū in regionib̄ fr̄gidis nō sit calō: iudicēs ad b̄mōi
spermata fr̄gida digerendū: sed in regionibus calidis: ideo
sunt buata parua in regionib̄ fr̄gidis: et magna in calidis.
Ad rōnem dicitū q̄ caliditas magna vel parua d̄ duplici-
ter: vel i se: vel in cōparatiōe ad materiā. In cōparatiōe ad
materiā sufficit calō: regionis fr̄gide: q̄ multus calō: est in
tra: sed p̄bs dicit q̄ hoc est. p̄pter nutrimentū: q̄ in regio-
nibus fr̄gidis nō iuenit sufficiens nutrimentū butis: ideo im̄
p̄bm̄ debet buata esse pua in illis regionib̄: potes vō nū q̄
deficit nutrimentum.

C̄ Circa sc̄dūm p̄cedim̄ hoc modo: q̄ris de carne bouina
vtrū ius ei? laxet: et suba contipet: et videt q̄ ius nō laxet.
aialia sunt duplicis generis: q̄ quedā sunt in quib̄ nō p̄p̄-
quedo vera: sicut potius. alia sunt in quib̄ est s̄rbus: vel
s̄p̄m̄ sicut bos: et caro talis aialis sicca est. caro bumida h̄b̄t
sem̄ vera pinguedinē sicut pocus laxat: q̄ p̄ cōsequēs caro
sicca nō habēs pinguedinē nec laxabit: sed talis caro est
caro bouis: q̄ nō laxabit. Seda rō est bec̄: si i aliq̄ carnib̄
est restrictio rōne siccitatis multo fortius q̄d sicca? est restrictio
get: sed sic comparat caro bouina: q̄ sicco: est capina: et ca-
pina arietina: et ius arietine restringit: q̄ multo fortius q̄
sicco: est restringit: s̄ sic comparat caro bouina: q̄ sicco: est
capina: et capina arietina: et ius arietine restringit:
ergo multo fortius caro bouina restringet: et ius s̄rbus.
Tertia ratio est bec̄: h̄mōi res que laxat nō latant nisi duobus
modis: aut p̄pter lenificatiōē quā faciūt in corpore: in aqua
accertū: fed̄ aqua bouis nō laxat leniendo: sicut nec eius p̄m̄
quedo: nec acumine bouis: q̄ om̄e tale habet quāsdā partes
stipticas: et quāsdā acutas: vt patet in caule et cicoria: s̄ aqua
bonis nō habet h̄mōi partes: q̄ nō laxat: nec lenificat: nec

accimine suo: ergo nō laxat. Ad oppositū est illud quod dicitur vulgus: q̄ ius carnis bovine laxat: et iuba stringit. Ad hoc dicendum q̄ aqua bouis nō laxat nec iuba stringit: et vicini q̄ visus peccat. vñ dicitur Aluicē. q̄ aqua bouina cōfert cholizy co fluxu vētris cū acetō. vñ dicitur q̄ ius bouis restringit plus: et ius carnis capine minus: et ius arietine minime restringit. ¶ Secūdo que: vñ circa hoc vñi alia q̄ pascuntur et verbis laxatiuis habet̄ virtutē laxandi: et videt̄ q̄ nō de proprietate obi est vt nuriat: et augmētat: in medicina vero vt alteret. vñ abus et medicina differit in hoc fm̄ Aluicē. q̄ abus habet virtutē passiuā: in medicina vero actiuā: ergo cum abus tantū naturat: manifestum est q̄ non poterit laxare animal tali nutrimento nutritum: q̄ sic abus fam̄ habet̄ vt virtutem actiuā: q̄ est indolēcia vt visum est. Ad oppositū est quod dicitur ysaac: q̄ animalia que nutriuntur et verbis laxatiuis habent virtutem laxatiuam. Quod concessimus. Ad rōnem in huiusmodi dicitur q̄ abus habet virtutem passiuam. Sed notādū q̄ diuersitas complexionis est duplex. Quaedam est a calore naturali: et hoc est quasi forma sua. Alia est materialis: vt illud quod nutritur conuertatur ad carnē. Quod vero illud quod fit et laxatiuis est generatum laxatiue: ignis diuersificat fm̄ materiam diuersas: vt lupus pa z ligno. Similiter panis diuersificatur fm̄ diuersitatem farinae: et quibus fit: similiter est de animalis quod nutritur cibo laxatiuo vel conspiciat. nec hoc est. p̄ter hoc q̄ abus inmutat: sed quod generatum sequitur naturam illorum ex quibus est. ¶ Tertio queritur circa hoc vt rum fructus plante possint fieri laxatiui: vt si cōducantur ramē: et apponatur scamonea sicut dicitur practici: videtur q̄ non medicina non efficit corpus alieuius laxatiuum: nec cōuertitur conuersione naturali: vt sit laxatiuum sicut fit naturalis lus ponatur super carnē capre: nō reddet carnem laxatiuā sed oporet q̄ conuertatur in humiditātē carnē. P̄terea ad hoc q̄ laxat scamonea: oporet q̄ conuertatur ad naturā plante: sed nihil cōuertitur in plantam nisi quod per radices recipitur: ergo per appositionem laxatiui in ramis nō efficitur fructus laxatiuus. hoc confirmatur per simile in anima libus: quia si apponatur laxatiuum super carnes animalium nō laxant. Secūda ratio hoc est: fructus non efficitur laxatiuus: nisi quia humiditas: sed illa humiditas est extracta a terra: per quā laxat: non ergo fiet laxatio per scamoneam appositam ad ramos. Ad hoc dicendum q̄ verum dicunt practici licet sit obuiū. vnde fit fructus dupliciter laxatiuus. Vno modo fm̄ ergentiā nutritiū: sicut carnes capre sunt laxatiue: si vno comedat capra de vitulina. Alio modo rōne medicine addite: vt si descendat apponatur scamonea. vnde dicitur q̄ laxat et appositione scamonee. Si autē laxatio fiat per conuersionem: oporet q̄ addatur radici.

De diuersitate animalium a parte temporum anni. Cap. xxxv.

Lectio. xxxvii.

 Sueritates nutritium animalium dicitur et temporibus anni: cum quedam animalia dicitur esse quibus siccitas et calor: dominarentur sicut camelina et similia. Sunt etiam quibus calor: et humiditas sicut pecorina. Sicut frigida et sicca sicut bouina et caprina. Sicut temperata sicut bedulina lacteria et vitulina: et annua les agni. Que vero calida et sicca illaudabilia sunt in estate: sed hyeme competentia. Que calida et humiditas in vere sunt bona: et in autumno congrua: frigida sicca illaudabilia: tamen a principio estatis vsq̄ in medio bona. Adhuc etiam aer ratiū h̄z humiditatis q̄

temperet siccitatem sue complexionis. Que aut frigida et humiditas: medio estatis vsq̄ in fine sunt optima. In hyeme vero sunt pessima: in vere et autumno mediocria. Que temperata in vere bona sunt: in estate re secunda. Hippo. Laro inquit pecorina in vere et hyeme: autumno non est laudanda. In estate ergo tñ bona. Lapina in estate bona: pecorina in vere: bouina i fine veris: et i initio estatis erit laudabilis.

De diuersitate eorūde a parte apparatus artificialium. Cap. xxxvi.

Iueritates nutritium animalium artificialium sunt tres. aut enim assantur et subfricantur: aut cum aqua et sale clicantur: aut in iusculis cum aceto miriphsio et alijs coquuntur. Assata et subfricta in nutriendo sunt grossiora: et ad digerendum duriora et siccissima: quia humiditatem suam amiserunt: quia sine mediocritate ab igne tacta sunt. vnde Gal. qui assare carnes volunt quatuor humores illaudabiles sunt sicut carnes nimie pinguedinis: oporet multū salari et diu igni apponi vt sua humiditas illaudabilis finiat. Carnes ergo laudabiles humiditatis assande: sicut animalium mediocriū: aut crassitie vel pinguedine nude: nō forti fo co nec diu sunt apponēdēne consumantur a sua laudabili humiditate. P̄oret ergo defosis vñ: ita pozos oppilari: vt sua humiditas valeat contineri. Non ergo caro pinguis debet comedī: nisi assata cum multo sale super carbones ignis: vt plurima sua humiditas queat exicari. Si enim humiditas illa remaneat: lubricandi in stomacho: intestinis erit causa. Si autem in stomacho calorem superfluum inueniat: et fortis fuerit virtus cōtinentia: exurit et in sumositate cholericam conuertitur. Si autem carnes cum sale et aqua clicantur: et aqua humectantur et tenerantur et facile digeruntur. vnde antiqui p̄cepserūt ne caro macra nulli elicta comedat: quia aqua humectat eam et temperat eam naturaliter sit nec uosa et siccissima. In iusculis nō cocta inter eas duas ē modica. Et si enim et aqua humectatur: et cōdimentis tñ desiccatur et ideo in iusculis nō sunt coquūda: nisi que de animalibus inter macra et crassa coquuntur mediocrius: aut que et pinguis sicut dicitur denudetur. Iura enim si collaudabiliter fuerint: custodiunt laudabilem humiditatem: sed tñ in iuribus coquūda multum diuersantur fm̄ q̄ conduntur. Sunt condūda que carnes custodiunt in natura et bonitate sua: Quēda vero educunt a natura sua: Quēda autem cocta cum aqua et sale et oleo cōiādris cepis cymino Quēdam autem cū aceto et obomogaro vno et aceto miriphsio. Quēdam cum aceto vno acerbe et cum acerbis aceto pomi citrini vel mali gra. Quēdam cum aqua et sale et oleo et alijs dicitis viciantur: quia humiditas earum custoditur. Que cum aceto et obomogaro. vno aceto miriphsio subfrictis in calore et siccitate sunt vicine. Medie inter hec sunt temperate. Sed que cum aceto et succaro: et malorum succo. vel que cum aceto mali grana. vel malorum succo coquuntur: mediocres sunt et temperate inter ea. fr̄.

siccus et humidus. Que vero cum vniuersis acerbis vel aceto pomii citrini vel maligranati: frigidiores sunt et sicciores: et stomachi confortantiores: et inde colicam et diatriam iuuantes que et defectio est eorum tenuis in stomacho et epate. Que cum aceto et obsomogaro vino et acuto mirispio: calidiores sunt, subfrictis cum acuto mirispio vicini: et ideo oportet ut quedam carnes qd oportet preparando sint. **¶** Quedam animalia dicimus esse sicca: quedam humida: quedam frigida: quedam vero calida. Que vero naturaliter sicca et macra: cum sale et aqua sunt elicta: aut cum aqua sale et oleo coziandri vino et cepis coquinada: ut artificio sua tepere siccitas. Que humide assentur et subfricent: et cum oleo mirispio codiatur: et sua humiditas tepere tur et desiccat: matime si pinguis fuerint. Que calida cum vna acerbis et aceto pomii citrini vel maligranati: ramis postulace. Si natura accipientis sicca fuerit: cum aceto et cum cucurbitre succo cucumerum: citrulozum coziandri et lactuocarum et similia suum calorem temperantia. Que frigida: cum succo mete: apij: rutte: obsomogaro: et calido mirispio: vino. Que temperata: sic custodienda erit: aut cum aceto: succo: et malozis succo: aqua ro. coziandri recentis et sicco: pauca cepis: succo: pauco pipere: cymino: aut cum succo maligra. Dulcis vel succus malozis et aqua ro. Vnde aut carnes fm coplerio nem accipientes: si sunt calide: cum aceto maligrana. succo: et similitur sint accipere: frigidum cum obsomogaro: vino: ruta: apio: menta: frondibus citri: zinzibere: recipere longo. Si ventres solubiles sint: assate et cum odosifero vino condite. Si copleriones temperate: sicut in artificio de apparandis dicimus: erunt carnes dande.

¶ De comparatione animalium adinuicem. **Lap. lxxviij.**

Assit nobis disputasse quomodo carnes artificialiter sunt dande: et que cum calidis humidis: frigidis: siccis: sunt medicis apparandis: et ideo duodecim diuersorum animalium: non eodem modo sunt apparande: cum non sint equaliter laudade: vel non laudade. Aliqui enim cum laudabile sit vinum: alterum illaudabile erit: et eouerso. Verbi gratia. Si pecorina assata et caprina elictatam comparemus equaliter: artificialia laude sunt offerende: porcinam enim et sua humiditate est bonum assare: et caprinam et sua siccitate elicare. Item si comparemus bouinam assatam et porcina elictatam: equaliter illaudadabiles: quia bouina et sua siccitate nimia assata est mala: porcina et nimia humiditate: mala est elicta. vnde Gal. Non sunt comparanda assata quorundam animalium cum elictis aliozum: sicut nec conferenda sunt et assa eiusdem generis cum alterius generis macris. Non enim cepit comparatio neq; ratio. Conferenda ergo duorum animalium diuersorum cum in eadem quantitate efficiet et macie est in eadem specie artificiali ut meliora eligi possint. Verbi gratia. Si pecorina et caprina sunt conferenda: et ambo cras-

sa: caprina erunt meliora. Humiditas enim sic pingue ditis temperat siccitatem propriam sic completioris: et carnem humectat. Humiditas enim pecorina laudabilis: est assata. Siccitas caprina melior: est elicta. Similiter si comparetur vacina assata et porcina elicta: inueniuntur vtraq; pessima equaliter: quia vacina et nimia siccitate sua ad assandum illaudabilis. porcina et nimia humiditate sua illaudabilis elicta. Vnde Galie. carnes animalium alterius elice et alterius asse non sunt comparande: sicut nec crassiores aliozum comparande erunt. Duorum enim animalium carnes diuersorum comparande non sunt: nisi eiusdem quantitatis sint crassitici macie: et eiusdem qualitatis artificialis. Verbi gratia. Si comparatur porcina et caprina: vtraq; elicta: caprina erit melior: quia caprine ab aqua temperatur siccitas. Humiditas vero pecorine in grossitatem mutatur et viscositate: vnde fit illaudabilis. Similiter pecorina et caprina si comparantur assate: pecorina erunt meliora: quia humiditas desiccatur: siccitas vero caprina augetur. Ita ergo comparatio facienda est. Si pecorina elicta et assa coparant: assata erit melior: elicta. Si vero caprina assata et elicta coparantur: elicta melior inueniet.

¶ Dicitur diuersitatis nutrimenti ex animalibus penes predictas conditiones: hic assignat eius diuersitate penes tepora anni. Vnde aggregat parte illa: in qua assignat diuersitate nutrimenti penes apparatus artificiale: et iste due partes spectat ad presentem lectionem. Prima aut parte ipsam primum cosequatur. Vnde dicitur autem hec pars in tres. In prima assignat animalium copleriones. In secunda. In hac: duo calida et sicca in estate illaudabilia sunt: et ostendit que aialia in quibus teporibus laudabilia et illaudabilia sint nutrimenti. In tertia scilicet in hac: Hippocrates caro inquit porcina: et inducit auctoritatem hippocratis. **¶** Circa primam partem dicitur quod hec est diuersitas animalium ex anni teporibus. Animalium enim quedam sunt calida a domino: quedam frigida: quedam humida: quedam sicca: et diuersificatur cum completioribus simplicibus et compositis. Circa secundam partem dicitur quod animalia in teporibus contrariis sic completionis laudabilia sunt: quod simile auget simile: et facit furere: contrarium autem intertemperatum ad temperatum reducit. Vnde calida et sicca in hyeme sunt laudabilia. In estate vero frigida et humida. Contrario frigida et humida bona sunt a principio estatis vsq; ad medium propter humiditatis refectionem. Calida et humida in autumno bona sunt: temperata in vere bona sunt primo: in estate secundo. Circa tertiam partem dicitur per Hippocratem: quod caro porcina in estate est bona: in vere et hyeme et autumno mala. Caprina in estate est bona. In vere vero pecorina. Bouina in fine vere: et in principio estatis: ad hoc autem discuntur dispositio passuozum fm temporum diuersitatem fm dicit.

¶ Diuersitates nutrimenti animalium artificialiter et. Ultimo circa predictas diuersitates assignat diuersitatem nutrimenti ex animalibus a parte apparatus artificialis. In secunda coparant adinuicem. Vnde dicitur autem hec pars in duas partes. In quarum prima assignat diuersitate nutrimenti ex animalibus a parte apparatus. In secunda coparant animalia adinuicem a parte apparatus in laude maioris et minoris. Prima diuidit in duas. In prima assignat diuersitate nutrimenti ex animalibus ratione apparatus. In secunda ostendit quibus aialibus apparatus copertur: fm completionibus aialium dicitur et quod suprapertur. Vnde in duas. In prima diuisit triplicem modum apparatus. In secunda iuxta illi modum triplicem diuersitate nutrimenti ex animalibus assignat. Vnde autem induit est. Secunda diuiditur in tres fm illos tres modos apparatus. In quarta prima assignat diuersitate nutrimenti

er aialib? a parte afflatiois z fricure. In scda assignat diuer sitate nutritiōē ēr aialib? a parte elicitiois in aqua z sale. In tertia assignat ē? diuer sitate a parte suspensiois corpo rum suscipiētū. Scda aut pars pncipalibz q̄ est de cōparatio ne aialibz admittit ratiōē apparatū diuidit in duas. In q̄ p̄ma assignat cōparatiōē pcedit. In scda inducit aucto ritate Sc̄a. circa p̄positū. Sūz igit partes octo in bac parte. In quaz p̄ma assignat trimēbz d̄stinctionē apparatū. In scda. s̄i bac affata z subiecta in nutritiōē sunt grossio ra. assignat diuer sitate nutritiōē ēr aialib? a parte p̄mo mo di. afflatiois z subfricatiois. In tertia. s̄i bac. Sūz autē car nes cū aqua z sale elicit. assignat ē? diuer sitate a pre scōi modi. elicitiois in aqua z sale. In q̄tra. s̄i bac. In uscu lis s̄o cocta zc. assignat ē? diuer sitate a parte elicitiois in suscipiētū z d̄mētis. In q̄ta. s̄i bac. Mos autē q̄dā aialia dicitur? esse sicca zc. offēdit q̄ apparet? aialib? cōp̄er tunc. In sexta. s̄i bac. S̄i dē aut sunt carnes fm cōplexiois accipiētū. offēdit q̄ apparet? quoz aialū q̄? coꝑoib? susci piētōbz cōp̄erit. In septima. s̄i bac. Sufficit d̄stipate q̄dō carnes artificialiter sunt d̄e. cōparat aialia adinuicē ratiōē apparatū in laudabilitate maiōr z minōr. In octa ua. s̄i bac. In dē Sc̄a nō sunt cōparāda affata zc. inducit ut cōtinetur Sc̄a. circa p̄positū. ¶ Sc̄a p̄ma partē dicit q̄ nu trimenti ēr aialib? rōē apparatū artificialiū tripl̄ diuer fatur. Primo p̄ afflatiōē z h̄mūz. Sc̄o p̄ elicitatiōē in aq̄ z sale. Tertio p̄ elicitatiōē in iurib? z cōd̄mētis. ¶ Sc̄a p̄ma cūndā partē quattuor intēdit. Primo dicit q̄ carnes asse et frice sunt dure z sicce. p̄pter h̄mūditiā s̄m̄pt. onē. Sc̄o sub auctositate Sc̄a. dicit q̄ carnes aliē assidē sunt q̄ sunt multū pingues z b̄uidē: vt p̄ sal z afflatiōē h̄mūditas super flua tēperē. Tertio dicit q̄ carnes tēperatē cū assanē debēt custodiri ne in ipsibz h̄mūditas multū exicē. vñ exeri? sunt vngidē. Quarto redit z dicit q̄ pingues debēt affari cū b̄u miditatis supflua minōsdē: q̄ aliter vel intestina lubricatē s̄o nō digerant: vñ in fumos d̄clericos ouertunt s̄i in stoma cho moent. ¶ Sc̄a tertia partē dicit p̄mo q̄ carnes elice in aqua z sale sunt b̄uidē z renere z facile digestibiles. Se cūdo dicit q̄ fm antiquos caro vacca elixāda est vt h̄mūe tationē acq̄rat. ¶ Sc̄a quarta cōtinet q̄ sunt partēs. In quaz p̄ma assignat diuer sitate carniū rōē iurib? z cōd̄mēto rum. In scda. s̄i in bac: Sed t̄m in iurib? cōquādās multū v̄ uersatē zc. assignat iurib? z cōd̄mētoz diuer sitate. Dicit igit q̄ carnes in iurib? z cōd̄mētis coctē sunt mediocres inter p̄ditas: cū h̄mūditate ab aq̄ z cōd̄mētis aut h̄bat siccitatē: z iō carnes h̄mūditiā mediocri s̄ic sunt p̄paratē: q̄ p̄ iu ra sita custodiūt h̄mūditiā. In scda parte dicit q̄ est de cōd̄mētoz diuer sitate odo p̄ticle cōtinent. In quaz p̄ma cōd̄mētoz diuer sitate assignat: dicit q̄ quedā carnes cōquunt cū illis que naturā ipoz nō p̄mutat: quedā autē cū illis q̄ eaz p̄mut ant naturā: z quedā cōduūt cū aqua z sale cōad̄ro oleo: cepis: aminoz: s̄i s̄i de alijs: z q̄dā cū cōd̄mētis calidis: q̄dā cū frigidis cōduūt. In scda assignat carniū diuer sitatē fm diuerfas cōd̄mētioz spēs: z multiplicat intēto fm ipas: z p̄mo est intellectus. ¶ Sc̄a q̄ta partē sunt due pres s̄i. In quaz p̄ma d̄stingit cōplexiois aialū z h̄mūditiā. In scda offēdit q̄ apparet? cū cōplexiois z h̄mūditiā cōp̄erit z multiplicat intēto fm q̄tuo: cōplexiois d̄st̄peratō z vñā tēperatō: z in oib? d̄st̄peratō cōp̄erit cōd̄mēta Sc̄a: tēperatō cōp̄erit ca q̄ ip̄z custodiūt: z oia reliq̄ plana sunt. ¶ Sc̄a sexta partē dicit q̄ cōplexiois cōp̄erit d̄st̄peratō: Sc̄a cōp̄erit cōd̄mēta sicut calidē frigidū z frigidē calidū: z s̄i s̄i de alijs: z vñ cōst̄p̄at solubilitate: s̄i laxo s̄t̄p̄ica: tēperatō aut cōplexiois cōp̄erit tēpata. ¶ Sc̄a septima partē dicit q̄ iā dicit ē? de diuer sitate carniū rōē apparatū: s̄i suffi ciet: sed diuer sita cōbarā nō sunt codēs nō apparāda: necq̄ eandē habēt laudes vel vituperatō: sicut p̄t̄ in carne pecoria affata z capina elica: q̄ cōllet iurā laudatē: p̄pter h̄mūditiā rēp̄sionē in bac z siccitatis in illa: sed pecoria elica z bouina affata cōllet iurā vituperatē: p̄pter excessus h̄mūd itatis i bac: z siccitatis in illa. ¶ Sc̄a octaua partē tria mēdit. D̄sio dicit sub auctositate Sc̄a. q̄ carnes asse quouicūq̄ aialū nō sunt diuer sitate cōparāde q̄ sunt elice: sicut necq̄ ma

cre vñbz q̄nīs pinguibz altē? q̄nīs sunt cōferende: sed ille q̄ sunt ciuldē gnis z ciuldē apparatū sunt cōferēde: z q̄ sunt diuer sita fm cōl̄e h̄mūditiā z apparatū cōferēde sunt: nā cū pecoria nō in macre z cōtrario. p̄pter h̄mūditiā pec cine z siccitatē capine. S̄i s̄i a parte apparatū q̄ pecoria vac cine comparat: pecoria melio: est q̄ vacina: elica autē cōtēzio p̄pter h̄mūditiā h̄mūditiā z siccitatē s̄i s̄i. Sc̄o ostendit sub auctositate Sc̄a. q̄ nō debēt diuer sitate cōparari in eodē apparatū q̄ diuer sita sunt in cōplexiois spēs: z h̄mūditiā nō elice: q̄ bec cōparatiō nō cōp̄erit: z exiēt iurā in pecoria z capina elicitas z affatis. Tertio dicit cōparatōes q̄ d̄s esse z fieri sub eisdē cōd̄mētioib? vt si pecoria vel pecoria ad candē spēs cōparet fm h̄mūditiā assa melio: est. capina aut cōtrario. oia aut plana sunt: sed quedaz vocabula sunt exponenda. Notandum igitur q̄ diarra est simplex fluxus v̄tris sine excoitatiōē inestinoz. z inter causas eius est de sectatio cōtēntiue stomachi epatis z iustitinoz z lubricatio ipsū. D̄s̄i ipsū est salcamēti et aromatis conditū: z d̄s: quasi mitrū. D̄s̄i tres sunt spēs: nigri calidū z siccitio in quarto: albi in tertio: longū in tertio calidū z siccitio p̄mi h̄mūditiā. sicut terminat bec pars. ¶ Sc̄a partem istā querunt ser. D̄s̄i est quibz aialibz magis debeat pin guedo z quibz min? Sōm de nutritiōē carniū pinguis z macrarū. Tertio q̄ calio: naturalis ēr v̄tuoitatis san guinis nutriti. Quarto de cōparatiōē carnis aialis rōē s̄is pus. Quintum de diuer sitate nutritiōē carnis animalis a parte tēpoz anni. Sexti de auctositate bipocritas. ¶ Sc̄a p̄ma p̄cedit hoc mō: z querit q̄d aialibz magis debeat piguedo: an calidus an frigidus: z videt q̄ aialib? ca lidis magis debeat piguedo: q̄ dicit p̄s in libe naturis aialū q̄ piguedo calidus est: foritidine calozis z bonitate z vigoze ciuldē: q̄ in illis aialibz magis erit piguedo in q̄d? ca lo: foris z vigoz osus: sed b̄ est in calidis aialibz: q̄ piguedo do aialib? calidis magis debeat. Sc̄a rō bec est: sicut res v̄tuois de factū cōuertunt ad naturā calozis: s̄i s̄i et actiōe ca lois: sed oia v̄tuois de factū cōuertunt ad naturā calozis: ergo s̄i s̄i et actiōe ciuldē gnabunt: q̄ in aialib? calidis magis debeat piguedo v̄tuoitatis. Ad oppositiōē in calidis aialibus calo: supabundo: vñ cōsumunt h̄mūditiā z sanguis cōuertit in carnē: ergo in calidū piguedo nō poterit gnan: sed pot? carnositas. Sc̄a rō bec est: dicit p̄s in lib. de aia libus: q̄ cū in aialib? piguedo aggregat caro immutē tēper ma z sanguis: s̄i in calidis aialib? sanguis est mult? z sper ma multū: q̄ in ipsibz piguedo nō poterit gnan. Ad h̄ d̄icē dum q̄ piguedo est quadruplex. q̄dā est frigida z h̄mūda aquosa sicut in peco z p̄sibz: z bec frigiditate sequit. Est aliā q̄ est v̄tuois q̄ s̄i s̄i s̄i: z bec in aialib? siccis repen sicut in boue. Tertia est q̄ est aggregatio carnis z est calida z h̄mūda. Quarta est intercepta inter p̄tes carnis. ¶ Sc̄a q̄ est q̄ iste tres spēs piguedinis v̄tme magis debeat calidis aialib? q̄ frigidis. Ad ratiōē d̄st̄dēt q̄ calio: potēē magis duplr. vel in se: vel in respectu. Fortis em est cū uertit san guinē in piguedinē. Debilis s̄o est in duertitē piguedis ad carnē. Sc̄o q̄nt circa h̄ vnde est q̄ quedā affata h̄mūditiā alauda in tpe estans p̄t̄ inuenit nutritiōē: z t̄m in estate in acerrime sunt: in h̄p̄me d̄o valde pingues. Ad h̄ d̄icē d̄s p̄ h̄mōi aial sub illis est cōp̄ositiōis: z calio: estans b̄uidē rates ipoz: d̄st̄p̄at z defecar: vñ nutritiōē ipoz: quasi totū resoluūt: s̄i s̄i in estate multū intendit cōtū. vnde dicit p̄s lib. de naturis aialū: q̄ passeres masculi minus vultū q̄ s̄i mine: z hoc nō est nisi p̄pter cōtū. D̄icimus q̄ q̄ p̄t̄ calio: est: t̄m p̄p̄ cōtū nutritiōē z h̄mūditiā defecant: sicut ergo ista aialia macra i estate quibz abeat nutritiōē ma? ¶ Tertio querit circa h̄ vnde de anere quare impinguat p̄o: p̄ter ablationē potēē exhibitiōē cibi. Ad hoc d̄icendū sicut vult p̄s. iij. methocōs. Im pinguior sit calido z h̄mūdo abēntē z arido s̄t̄ate: q̄ ergo potēē exhibet multū h̄mūditiā gnatū q̄d est z naturā impinguantis: iō sine potēē impinguat. ¶ Quarto querit de boue quare cū nutritiōē in domo ad statū iuuētutis redit. Ad hoc d̄icē d̄s q̄ caro bouis q̄d abeat naturas. D̄icimus est natura subiecta sicce z dure: sed cū dicit natura h̄mūditiā cōtēntē. D̄icimus ergo q̄ natu

Carnea prima proceditur hoc modo: videtur quod in elicitis maio: fit humiditas: carnes que affantur recipiunt deoctionem ab igne ab igne humido aquositate: cum ignis multum calefacit: sed cum calefacit cum humido aquoso medio non ita vehementer calefacit: nec tantum fit sibi deficcato ab igne: sed carnes elice deoctione recepta ab igne humido aquoso mediante. Affate vero deoctione recipiunt ab igne humido aquoso: ergo in elicitis est maio: humiditas quod in affatis. Sed ratio hec est: licet apparatus carnes scilicet efficiat in quo carni maio: consumit humiditas: sed affatio est huiusmodi apparat: sicut vult ysaac. esse enim consumptione humiditatis recipiunt sicut testat. in pinguedine debet affari: et macre elictari: ergo in affatis minus: est humiditas quod in elicitis. Ad oppositum est quod dicitur in quarto methoico. scilicet in elicitis est maio: scilicet: in affatis vero maio: humiditas. in dicitur quod in elicitis est humiditas in profundo pauca: multa vero in superficie: in affatis vero eorum uerbo. Ad hoc dicendum quod elice maio: habet humiditatem quod affate. Notandum tamen quoddam quod partes in carne sunt duplices: quod quedam sunt partes in superficie: et huiusmodi dicitur elice maio: habet humiditatem quod affate. Alie sunt partes in profundo: et hoc modo elice ponuntur in humido quod affate: quod tota humiditas redit ad superficiem. In affatis vero cum ignis superficialis medietate attingat de deficcatione illam: et clauduntur pora ita quod tota humiditas in profundo reducit: et hoc modo ponuntur humiditates quod elice. Ita tamen positio ista videtur esse erronea in medicina. in dicitur quod elice affatis sunt humiditates: non in profunditate caloris in singulis partibus: penetratio caloris visus ad profundum magis deficcatur sine aqua quod in aqua: et hoc non est ubi: quod cum in affatis fiat penetratio caloris visus ad profundum sine aqua in media in elicitis vero cum mixtione aque: quod affate simpliciter scilicet sunt quod elice. Sed ratio hec est: dicitur partes superflua affatio torrefactio est: sed elice non potest elictari: ergo non sunt ita sicce sicut affate. Tertia ratio hec est: dicitur ysaac. carnes affate sicce: elice huiusmodi: inscellate mox dicitur: sed vniuquodque extremum magis participat dispositione quod mediis: sed inscellate sunt medie: quod multoties: elice huiusmodi: medietates sunt quod affate. Hoc etiam per experimentum: quod si aliqui dent partes. psumde elictorum inueniunt molles: humide et apte ad digerendum: affate vero non. in medicis elictas recipit et affatas pphibet infirmo: et sic experimentum quod rationibus patet quod affate scilicet sunt quod elice. Contrarium tamen dicitur in quarto methoico. Ad hoc dicendum quod humiditas est duplex: quedam est essentialis: quedam accidentalis: quod est aqua contrarietate. Dicitur igitur quod in affatis humiditas magna est in profundo in superficie vero pauca: quod pora clauduntur: cum superficies imedietate ab igne attingitur: et humiditas substantialis interius retinetur. Hoc vero positio nulla est: quod in elicitis: non solum aqua elictas dat humiditatem: sed etiam substantialis obseruatur. Falsificat etiam hoc modo: quod humiditas substantialis que in carnis: principium deficcatur in affatis quod in elicitis: quod iste immediate ab igne attinguntur: dicitur igitur assertiue quod loquendo de utraque humiditate. scilicet accidentalis: et substantialis: elice sunt humiditates quod affate: nec credo pro hoc: tamen sustinendo dico quod ipse non coparet carnes affatas ad elictas quod dicitur quod elice sunt scilicet: sed elictas ad seipsas coparet: et sicut affate: in affate huiusmodi dicitur sunt in profundo seipsas in superficie: et ita intelletur huiusmodi in quarto methoico.

Circa hoc. pcedit hoc modo: queritur utrum caro affata coparetur in paralyti: et videtur quod non: dicitur Ras. in almaso. caro affata vit digerit: et si digerit vit aut tarde tota digerit: si talis cibum non copet in paralyti: ergo caro affata non copet in paralyti. Ad oppositum est auctores Ras. cap. de paralyti: ubi dicit quod paralyti copet caro in farragine frigida. Ad hoc dicitur quod caro frigida paralyti copet. Ad rationem dicitur quod duo sunt consideranda circa huiusmodi egritudines. Primum est tenore: virtus digestiue fortius debilis. Secundum est virtus deficcatiue. Primum modo non copet caro affata paralyti: nisi multum fortis virtus reperiat: quantum tamen ad virtus deficcatiue non copet caro frigida paralyti. Illa ergo via qua non copetunt: per digestiue debilitate apponantur aliqua que uent digestiua sicut piper: sicut dicitur in huiusmodi. Certe queritur circa hoc quod magis copet in dissinteria: elicta an affata: et

videat quod elicta in sanguine ventris sequitur debilitas stomachi et spatis: sed in tali modo copetit caro facilius digestio: si talis elicta sicut ras. non affata: et ergo in dissinteria elicta copet. Contrarium facit practici: precipiunt dari affatas et elictas pphibet. Ad hoc dicitur quod affata copet in dysuria. Sed circa huiusmodi egritudine duo sunt consideranda. Primum est tenore: virtus digestiue: secundum est fluxus. Dicitur igitur quod virtus fortis affate debet exhiberi: si debilis elice: quantum tamen ad fluxum affate copet. Certe queritur utrum caro frigida in hydrope debeat exhiberi carnis in paralyti. Ad hoc dicendum quod non copet sicut frige in hydrope sicut in paralyti. non est sicut de paralyti in hydrope: quod in paralyti est materia frigida grossa imbuta neruosis: et huiusmodi est extra materia nutritiua: non enim in paralyti materia nutritiua leduntur: sed solum nerui: et hoc quod copet saluum: ideo cibaria grossa huiusmodi copet: sed in hydrope virtus digestiua est debilis: et hoc carnes affate non debent exhiberi: cum digestione impediatur. Certe queritur utrum cum carne affata debeat alia caro exhiberi: et videtur quod sic: sicut dicit Auic. cibaria que copetenda sunt: que sunt sicca humida aliquid accipiunt ut vnius contempere reliquias: sed caro affata est valde sicca: ergo debet dari cum alijs huiusmodi. Contrarium tamen dicit Ras. quod post alium dicitur quod est accipienda: nec quis alio cibo. Ad hoc dicendum quod non dicitur quod alio cibo: quod ista caro dure digestio est: non si admiscere cum alio cibo penetraret indigesta et cruda cum illo cibo ad epar: et sic gharret grossa debet potus exhiberi: et videtur quod sic: potus humiditates corpus restaurat et maxime vini: propter carnes affatas corpus multum sumit: ergo post eas potus debet exhiberi. Ad oppositum est illud quod dicitur quod post ipsam acceptionem potus non est humedus nisi in magna necessitate. Ad hoc dicendum quod post carnem ista potus non debet accipi quousque: sicut rectos: fanatis quod cibum sit digestus: hoc maxime cum carnis: potus enim et maxime vini facit cibum penetrare ad mēbra: et hoc si potus antequam cibum sit digestus: accipiat: cibum crudum: indigestum ad mēbra trahet: et sic egritudines gēnabunt. Ad rationem dicendum quod duo sunt consideranda in huiusmodi exhibitione. Primum est confortatio caloris naturalis: et hoc modo vinus debet exhiberi: quod calorem naturalis multum confortat. Secundum est penetratio ad mēbra: et hoc modo non debet dari potus nisi post magnam motum que sicut rectos fanatis de oimoda digestiue carnis. Sexto queritur de carne cocta in pasta: et videtur quod talis caro non fit bona: quod caro in qua retinetur superfluitates et humor sitates est mala: sed tales sunt carnes in pasta coctae: huiusmodi carnes male sunt. Hoc etiam patet per Auic. quod caro cocta in pasta tēdit ad naturam veneni et quasi veneni est. Contrarium facit vulgus. Hec etiam dicit Ras. quod caro cocta cum frumento bona est: quod similitur cocta in pasta est bona. Ad hoc dicendum quod caro cocta in pasta pessima est. vbi ad hoc. reputat quasi venenū: nec est sicut de carne cocta cum frumento: quod illa habet respiraculum per quod fumi exhalat: et hoc cocta in pasta hoc non habet: et hoc fumi non exhalat nec euitant: et ideo mala.

Circa tertium queritur de usu elictarum: et queritur quod debeat dari an elicta an affata: videtur quod sic: sicut dicit ysaac ille cibum primo de exhiberi quod primo habet virtutem etiam in stomacho ita quod recesserit cum alius cibis aduenit quod aliter ambo lubricarent: quod elicta cum sit huiusmodi respectu affate debet per exhiberi. Ad oppositum est ratio Averrois. Duplex est pars in stomacho: superior: et inferior. Pars autem que est in profundo calidissima est respectu partis superioris: cibum vero grossum indiget fortiori digestionem quod subtilis: quod indiget fortiori calore: caro vero affata cibum grossum est respectu eius: ergo fortiori indiget digestionem: et sicut fortiori calorem: sed huiusmodi iustum calorem est in parte inferiori stomachi: quod prius de cordi nari quod elicta. Ad hoc dicendum quod nec ante nec post cum alio cibo de accipi: et sic accipiat subtilis potus de accipi. Ad rationem dicendum quod in regimēto fanatis duo sunt consideranda. Primum est digestio nutritiua perfecta et imperfecta. Secundum est ordo ciborum. Primum modo quod cibaria in profundo stomachi debet poni: et post accipi: quantum vero ad ordinem ciborum subtilis debet precedere.

Circa quartū pcedit hoc modo: querit vtrū malicia carnis vel nouementū possit remoueri p aliqua alia. Ad h viciū q sic qd patet: cū em carnes dant fceditātiū caliditas earū vs repmit: z iō ad repmētū caliditatē illā coquunt cum ramis potulace z h mōi herbis frigidis z sic fucio vne accorde z cū acetō z cū succo pomē craticē sic em fuis infrigidatur ppter frigiditatē h mōi herbarū: z ideo hoc modo caro potest eruberi: z sic patet q malicia vel nouementum carnis potest remoueri per aliqua alia.

De diuersitate mēbrozū animalū. Cap. xxxviij.

Lectio. xxxviij.

Mineraliū mēbra tripliciter sunt diuersa. p̄imum ex cōplexione sua: scdō et locis: tertio ex quiete z motu suo. Cōplexio est triplex, alia dura z neruosa sicut vter z cutis: mēbra ui intestinalē cartilaginez z silia. Alia mollis z tene ra sicut pinguedo: medullā: cerebzū: nuca z silia. Alia media sicut caro musculoz z lacertoz: z carnes ce tere pinguedine nude. maxime si de aialibus sint in crassitie tēperatis. Que mēbrozū sicca sunt z neruosa frigiditudo dñat z siccitas. vñ ad digerendū dura: sto macho laboriosa: in sanguinū diū z tarde puerbilita Libus naturalr siccus parū sanguinis z hūiditatis habēs: diū in stomacho morat z tarde excoquit: z iō ad nutrimentum paruus. maxime si de macris siccis veteribz sit aialibz sicut bouinis caprinis. Si autē de iunioribz vel de humidioribz paruis crassus vel natu raliter hūidus: sicut pccoinis: z porcinis: si hūi possit digerit: multū dant nutrimentū: ad dissoluēdū de mēbris durū: q: siccitas cōplexionis eoz mēbrozū hūiditate z crassitie tēperat. Que mēbrozū mollia z tene ra sunt: caloz z hu. cū dñat: hūiditas uo pl: q in trā diuēditur. Alia em liquida sicut pinguedo inter car nes admittit q est vinctuosa. Alia coagulata sicut pin guedo sūbz: renū: dos: fozi: locoz suminosoz: z silia. Alia in media sicut cerebzū: medullā: nuca. Liqda: ce liqditate sua nutrimentū suū inter subtile z grossū si gnificat. Coagulata ex coagulatione z grossicie nutri mētū suū esse mōstrat. Indē. B. pinguedo est duplex. Alia em mollis z liqda: caloz aut ignis dissoluta: z infrigidata q̄i oleū vtrū remanet coagulata. Alia igni dissoluta cito infrigidat z coagulat: q̄ in duo diuidit̄ tur. Aut em sunt de aquosis aialibz sicut piscibz: Aut de terrestribz. Que de aquosis cito dissolunt: neqz tā cito coagulant. Que de terrestribz: nō cito dissol uunt z cito coagulant: vñ aquozos aialū pinguedo pl: est q̄ vinctuolitas. Terrestrū nō maior ē vinctuosi tas q̄ pinguedo: q̄ duobz modis intelligit. ex se su z ra tiōe. Sicut: q: si tāgim pinguedine terrestrū aialū: manū vinctuolitas sua inuisat q̄i oleus. Si fapoz rem vinctuolitate cū fapoz multū sentim. In aquo sis non sūt. Si em tangerit: nulla vinctuolitas mani bus inuisat: neqz in fapoz sicut terrestrū vinctuo sitas sentitur. Ideoz de aquosozū pinguedine plus comedit q̄ de pinguedine terrestrū: q̄ terrestra ce nimia vinctuolitate sua cito saturat. Ex ratioe: quia aquosa naturaliter sunt humidiora. Humiditas autē sua in coepe augmētata postq̄ mēbra inde nutriunt: quedā supfluitas remanet quā mēbra expellunt ad cozpiēs interiora. vbi est locus ad quē supflua expelli tur: in quo coadunant z augmētant: z a natura scdō

excoquantur: z ex illis ingrossatis pinguedo quedā cō sicut. De terrestribz nō sūt: qz hūiditas ad copeltioz nem humidoz. i. aquozosū minis: est: qz az parua sit: mēbra pauperiora sūt nutritio: z nō ad eis sciaz ratur hūiditatis: scd z p totā carnē diuidit̄ in q cas lo: naturalis cā dissoluit: z vinctuolitate liquidā facte Joz oia aialia naturalr hūida sunt pinguedo z mē nus vinctuosa. Que autē naturaliter sicca vinctuosa: z min pingua. Ideoz in potcis auget pinguedo: qz cōplexioi suc naturalis hūiditas dñat. Vinctuolitas aut in bobz crefcit: qz siccitas picipaf suc cōplexioi. Facile q̄ intelligit vinctuolitate esse calidiorē z hūm diozē q̄ pinguedinē: qz calozē naturalē hz peruinū sibi. Larnis pinguedo frigidioz est vinctuolitate z sic cior: qz a calozē z remota z hūiditate. Si autē pingue do z vinctuolitas in sūt: parū nutritū: z illaudabi liter. vnde nō ad cibū: sed solū ad cōdimentū banda sunt. Antiquoz em boz primū stomachi est inflatū uum: saturas cito z corripens quicqd ciboz inuenit in stomacho: supinnatās: imitratū illis inuisat z in grossat illos: et ad digerendū dñat: sicqz stomacho in moxatur: nec alios cibos stomachus appetit. Lū aut incipiat cibz ille digeri: asperitatē stomachi emollit: lubricās ergo fit z cito emittit. Lū ergo ad intestina deuenit: subtilitas cibū ingrossat: z pncetratio epatis p mēbra parū illūm z pessimum attrahū nutrimentū. pessimū: qz oppilationē fa cit z in grossū vel subtile pblegma fm qlitate sui se traducit. Si em grossus est z coagulat: sicut sūbz z pinguedo renū: pblegma gñat grossū. Si vinctuolitas liqda sicut carni admittit subtile pblegma gñat. Jns de ruffus mēbra inct nō de pinguedine ex vinctuolita te accipiūt tantū nutrimentū: quantum plenitudine z saturitate faciūt. In tēdit aut qz saturitas sua maior fit q̄ mēbrozū nutrimenta. Ad stomachū em vinctua inflat: implet: z cito saturant: cū digeri incipiāt: cito eijciunt ab intestinis: sicqz vne indē parū accipiunt nutrimentū. Jtē. B. Que mēbrozū crassiora sunt: plus saturant: magis cretinant: que nō minz grossa sunt minz saturantā tarde cretinantia. Diuersitas aut pin guedinis nutrimentozū z sue actiois est: qz pinguedo calcfacit z bumectat: sed in multū z minz diuersant quibz eretb. Ana ex aialū gñibz. Sed ex naturis z cōplexioibz. Tertia ex etatibz. Quarta ex nouitatibus z pinguedinis vctustatibz. Quinta ex artifi cialibz. Ex gñibz triplz. Aut em masculina: aut femi nina: aut neutra. D. Masculina calidior z siccior: ad cō parationē sui gñis. Feminina minz calida z magz bu mida ad masculina sui gñis cōparata. L. Astrozū meo diocris. Indē. B. pinguedo femine oim aialū minz ca lida z hūidior. masculina calidior ē z siccior: calroz.

De diuersitate aialū et naturis. Cap. xxxiij.

Jueritas ex naturis sex ordinarur modis qz cū ois pinguedo assimilat naturalī cōm plexioni aialis sui generis: si natura est cali dior: plus calcfacit. si frigidior: minz. si meo diocris medio criter adauget. Sicut de hūiditate oz intelligit. si humidior: magz bumectat. si siccior: minz. medio cris medio criter. vnde pinguedo po: cū ma

diffolubilis: tarde coagulatio: sed pinguedo terrestris est
 contraria: vñ pinguedo terrestris magis accedit ad vinctuosi
 tatem. ppter calorem siccat. et hęc aut pars dupliciter pba: f
 tenui et rone. Senu tactu et gulf: vñ pinguedo terrestris
 plus fatiat. Ratiōe q: p frigiditate aquofoz multa fupstus
 tas humiditatis nō puerit circa carne aggregat: que in pin
 guedine puerit: sed in terrestris pmino: fit hmoi aggrega
 tio. ppter calorem coherente et cōmūente: ideo in aquofoz
 pinguedo ppter humiditatem multiplicat: in terrestris vñ
 cōfuitas. ppter calorem siccat. ¶ Consequenter aggredi
 tur parte illa in qua diuersitate assignat membro: vñ a parte
 mollicie coagulate: et in illa parte de natura pinguedinis et
 eius diuersitate pte quif. hęc aut pars diuidit in duas. In
 quartū prima cōparat pinguedine ad vinctuositatem et vtriusq;
 conditiōes assignat. In scōa. in hac: Diuersitas pinguedi
 nis nutrimentoz et sic actiōis et c. assignat pinguedinis di
 uersitate. hęc parte primā dēcē pponit. pto cōparat pin
 guedine ad vinctuositatem dēcē q: frigidior: est et sicco: Sēdo
 vtriusq; conditiōes assignat q: consistit in in nocimēto stoma
 chi et intestinoz et virtutu naturalū eoz: et in multa replen
 tione et pauco nutrimento mēdoz. Tertio inducit ad bouca
 cōfuitate Ruffi dēcēis vtrāq; mētu fatiare et parū nutrire.
 Quarto inducit autotatē hęc. consequenter pinguedinis
 assignat diuersitate. hęc aut pars diuidit in duas. In qua
 rum prima assignat quinq; mēbem diuisione cōditiōni sū
 quas pinguo: dō diuersat. In scōa. in hac: Et generōz tri
 buit: aut enī masculina et c. assignat et diuersitate a par
 te illarum conditiō. Diat ergo q: pinguedo in sua cōple
 xione et actiōe quinq; modis diuersat. p̄mo ex sexu anis
 malis. scōo ex natura. et tio ex etate. quarto ex nouitate et
 vteritate. quinto ex artificioz. hęc sequenter iuxta pōictas cō
 ditiōnes pinguedinis diuersitate assignat. hęc autē pars
 sū naturā carū in quibus diuidit. In quartū prima assignat
 eas diuersitate a parte sexus. In scōa. in hac: Diuersitas
 ex natura sex modis et c. parte nature animalū. In tertia
 scs in hac: Diuersitas pinguedinis ex animalū etatibz et c.
 a parte etatis animalū. In quarta. sū hac: Diuersitas pin
 guedinis in nouitate et vteritate. et parte nouitatis et vter
 itatis eius. In quinta. sū hac: Diuersitas pinguedinis ex
 artificioz duplex est. a parte artificioz. hęc prima parte dicit
 femininozū aialū pinguedo est frigida et humida: masculo
 rum calida et sicca: castratozū i media. ¶ hęc scōam partē
 assignat pinguedinis diuersitate a parte nature aialū. hęc
 aut pars diuidit in duas. In quartū prima in gñali distiguit
 aialū cōplexiōes. In scōa. sū hac: Vñ pinguedo pōina
 magis ceteris humectat. assignat cōparatiōe generū pin
 guedinis diuersoz aialū adinuicē ratiōe cōplexiōnis aialū
 ¶ hęc prima partē dicit q: pinguedo aialū ex cōplexiōni
 bus diuersat sex in modis sū cōplexiōnes sex: calidā: frigidā:
 et tēperatā: humiā: sicā et tēperatā. ¶ hęc scōas partē
 cōparat pinguedines aialū diuersoz adinuicē. p̄tio autēz
 fadit hanc cōparatiōe. Sēdo intentionē cōfirmat p̄ hęc. et
 multoz aialū et pinguedinū ipoz exēpla inducat: et in oibz
 sermo edest planus. ¶ hęc tertia partē assignat diuersita
 tem pinguedinis ratiōe etatis aialū dēcē q: est q̄tuoz: sint
 etates: pinguedo aialū lactēis est multū bitida in calore tē
 perata: iuuenis calida et sicca: senis et decrepiti frigida et hu
 mida: hęc masculi calida et sicca: femine frigida et hęc p̄portional
 seruz etati. ¶ hęc prima partē primo dicit q: sit quāda
 pinguedo noua: quēda vteritima: quāto nouior est: rāto
 frigidior: et humidior: quāto vteritiosior: rāto calidior et siccoz:
 p̄opter calorem aeris continētis dēficiētiā. Sēdo intētiōnem
 cōfirmat p̄ hęc. Tertio p̄ simile in vino: melle et aceto. ¶ hęc
 et cōtra partē assignat pinguedinis diuersitate a parte artis
 facti dēcē q: quēda est simpliciter: hęc diuersat sū naturā suā
 et pōictas dōtētes: alia cōpōita et hęc sequit naturā eoz: q:
 quibz cōpōit: vñ q: sale cōpōita calida est. ppter caliditē
 et salis. hęc pōict: vñ q: vniūso hęc pōictiōis sic habent. nā
 in ipsa dēcē partes cōtinent. In quaz prima assignat distin
 ctiōe trimezū mēdoz: mollis: durz: mediocriā. In scōa
 scs in hac: hęcplexio est triplex et c. p̄sequit dē mēdis distin
 ctiōis: et detrimat dē membroz diuersitate a parte vtri

cliei. In tertia. sū hac: Liquida ex liquiditate et assignat ipoz
 diuersitate a parte mollicie q: in pinguedine vteritiositate
 cōfistit. In q̄ta. sū hac: Pinguedo frigidior: est vteritiosita
 re. assignat naturā pinguedinis et vteritiositate. In q̄ta. sū
 in hac: Diuersitas aut pinguedinis et c. p̄sequit dē et cō
 uersitate penes illas dōtētes assignat et cō diuersitate rōne
 sexus aialū. In sexta. sū hac: Diuersitas in natura sex
 cōsiderat modis. assignat et cō diuersitate rōne cōplexiōis aia
 lū. In septima. sū hac: Diuersitas pinguedinis et noui
 tate et vteritate. rōne etatis. In nona. sū hac: Diuersitas
 pinguedis ex artificioz. et rōne artificioz. reliq; scōria patēt.
 ¶ hęc parte istā tria ḡruat. p̄mo est dē cōplexiōe car
 nis aialū. Sēdo dē cōplexiōe pinguedis. Tertio dē cōpa
 ratiōe carnis inare et pinguedis i maiori nutrimento et mōi.
 ¶ hęc parte p̄cedit hoc mō: querit vtrū ois caro sit ca
 lida: et videf q: sicco: illud qd dē natura sua. p̄portional
 est natū dūert ad calorem naturālē et calida nature: sū ois
 est h̄mō: ergo ois caro est calida et humida. ¶ Sēdo rōne
 est: dicit hęc. in lib. de simplicia medicina q: illud dē esse cali
 dum qd calorem nostrū copis imutat et ipm augmētat: sed li
 lud qd calorem nostrū copis augmentat est triplex: quēda
 augmētant qualitatem vñ medicame calide. quēda qualitatem
 ue vñ applicatiōe pullarū ad venter. quēda vtrōz mō facit
 abus: hęc ois caro est h̄mō: respectu copis: sū ois caro est ca
 lida. Tertia ratio hęc est: illud qd p̄ sui vicinitate et p̄po
 rtiōe ad calorem naturālē et naturā hęc copis maxime nutrit
 est calide nature: sed ois caro est h̄mō: sicut dicit Ras. ergo
 est calida. hęc etā sic cōfirmat q: illud qd ad calidū
 humorez dūert est calidū: sed caro ois dūert ad humorez
 calidū: q: ad sanguine sū Ras. q: multū addit in ipm: q: ois
 caro calida. Quarta rōne hęc est: illud qd corpus nostrū car
 lesacet natura: et patiētiā nocet q: calorem icēdit: est calidū:
 sed ois caro est h̄mō: sicut vult Ras. ergo ois caro est calida.
 Ad oppositū: dicit p̄s q̄to methemoz: et etā: ludo dē ḡna
 tione: oia aialia et terrenalia cōstata d̄no et h̄mō aquofoz
 et sicco terreo: et isto maxime vtriusq; est vniūquodq; hęc
 d̄nū elementoz q: in eo cōmūant: q: cū terra et aqua d̄nēt
 in aialū: necesse est q: habeat q̄litates ipoz: hęc h̄mōi q̄litas
 est frigiditas: q: necesse est q: caro sit frigida. hęc rō sic
 cōfirmat: qm carnes iudicari debēt sū materiale cōfictiōe:
 q: cū iudicant carnē calidā vñ frigidā hoc est nisi in rōne
 cibi: sed nō est in rōne cibi nisi motua: et ppter hęc nō iudicari
 nisi motua: et sic sic materiale existēt: sed tūc est in carnis
 d̄nū elementoz frigidoz et nō calidū: q: ois caro hęc iudicari
 frigida. ¶ hęc etā sic ois caro est calida: caro potest cēt cali
 hoc aut falsus: q: p̄mo. Tertia rōne hęc est: nihil qd sanguine
 diminetur est calidū: sed carnes quāda sunt q: sanguine dimi
 nuūt sicut bouine: et si ipm ḡnant carnes grossum et melas
 cholici: q: nō ois caro est calida. Ad hoc dicendū q: ois caro
 est ca. et h̄mida. Ad ratiōe dēcēdū q: autibet aialū debet ou
 pler cōplexio. Una p̄ naturā illā p̄ quā est mixta. Alia p̄ sibi
 debet p̄ naturā illā p̄ quā est viues: et hoc vtriusq; nō quodlibet
 bet aialū calidū et h̄mū: et hęc bac via nō accipit a medico in
 via cibi. hęc parte per quā est corpus mixtus est duplex: quia
 quēda est materialis: et quēda cōplexio formalis sicut vidēt
 in pipere in quo est duplex cōplexio: q: q̄das est materialis
 quā dicit a d̄no elementoz vinctum in ipso: et sic terra vno
 cit et d̄nā in eo: et ab ista nō denofat pipere. Alia est cōplexio
 formalis in pipere q: est principii operā: et hoc mō in pipe
 re est d̄nū partū igneaz: et ab ista iudicat calidū. Sēdo mō
 ponim in carne eē duplex d̄nū: materiale et formale siue cō
 plexionale. vñ rōne dēcēdū iudicant calide: rōne p̄ ma
 terie nō. Ad scōas ratiōe dicendū q: cōplexio carnis ois est du
 plex. Quēda quēda debet aialū in ḡne suo. Est alia q: debetur
 aialū in hac specie. hęc igne q: cōplexio carnis est calida et hu
 mida in ḡne carnis: in specie mī ista caro potest esse calida et sic
 ca vel frigida: sicut caro potest inquantū caro calida est et hu
 mida in hac p̄te frigida est: et sic de alijs. Et hęc est rōne
 qd dicit hęc. q: nūq; dē: caro ca. et hu. nisi respectu sanguis
 ¶ Sēdo quā carnis hęc: vtrū vniū magis debet accipi post car
 nes q̄ post vitē: vñ eductio: et vñ q: magis nocet et carnis
 bus: et ḡruat dē vñ carnis lūctus et vñ calidē et maxie sanguine

sed vinū acceptū post carnes maxime addit in sanguine: sic
 cut dicit Ras. vide quī multivivitur carnis sepe indiget
 mutatione: maxime quī vini bibitur: ergo vinum acceptus
 post carnes nocet magis quā post pisces. Secūda ratio hec est:
 vinum calorem naturale confortat: et auctat digestionē vō
 carniū mino: calor requirit quā digestionē piscium: ergo cū
 vinum calōē naturale confortat per quē fit digestio: post pi
 sces magis cōpetit vini quā post carnes. Ad oppositū pisces
 indigentibiliores sunt quā carnes: vinū vō facit cibū penetra
 re ad membra. vide Aulic. precipit quā si cibus est putridus
 quousque sit digestus non debet dari bonū vinum: quā cibum
 infectū faceret ad membra penetrare et inficeret ipsa: pisces
 vō sunt hmoi: quā decimāt a bonitate respectu carniū: ergo
 post pisces non debet accipi vinū. Ad hoc dicendū quā magis
 cōpetit post pisces quā post carnes. Ad rationē dicendū quā
 vinum duo efficit. Prmo est quā calores naturale confortat.
 Secūdū est quā cibū ad membra copiosius delegat et pfundat.
 Vltimū ergo primo modo magis cōpetit post exhibitionē pi
 scium quā carniū cum indigentibiliores sint quā carnes. Secūdo
 modo non cōpetit vinum post pisces quousque cibus dige
 stus fuerit. Tertio queritur circa hoc quā plus caleat cor
 pus an vinum an carnes: et videt quā carnes. Dicit Aulic. quā
 cibus tria opera facit. Prmo deperditū restaurat. Secūdo
 calorem naturale augmentat sanguinē augmentādo. Tertio
 alterat corpus per qualitatē que ei remanet: sed caro mas
 us augmentū facit in calōē naturale quā vini: cū ab ea plus
 res humiditates generent: ergo caro plus calefacit corpus
 quā vinum. Secūda ratio hec est: dicitur quā plac quā calō: natura
 lis nutritur quā rebuū victuositas sicut quā victuositate sangui
 nis et similiter in naturalia: ergo illud in quo est maior victu
 ositas in agnis nutrit: sed hoc est calō: respectu vini: ergo
 caro plus augmentat calōē naturale et sanguinē quā vini. Ad
 oppositū: illud maxime habet confortantē ad calōē. natu
 rali: quā maxime ipsum cōfortat: et maxime calefacit: sed vini
 est hmoi p̄m yfac ergo vinum magis calefacit quā caro. Secū
 da ratio hec est: illud in agnis calefacit: ergo quā citius cō
 uertitur ad calōē naturale: sed hoc est vinū: ergo magis ca
 lefacit quā caro. quod concedimus. Caro enim multū restaurat
 deperditū: vinū vō non tantū restaurat: sed calōē naturale
 plus confortat: vnde quā in consuetudinē intendimus des
 perditum restaurat: ideo exhibent carnes magis quā vinū.
 Ad rationē dicendū quā aliqd dicit addere in calōē naturale
 duobus modis. Vno modo quantitativē et hoc modo plus
 addit caro in calōē naturale quā vinū et in sanguinē: quā maior
 humiditas est illa generat. Alio modo qualitativē: hoc mo
 do plus addit vinum in calōē naturale: quā ipsum magis in
 cendit. Ad illud dicendū quā illud quā augmentat calōē natu
 ralem est duplex. Vnus est res que augēt calōē naturalem
 que de facili patitur a calōe naturali sicut res victuosae: vñ
 lac quousque sit frigidū: augēt tñ calōē naturale: quā de facili pati
 tur ab eo. Secūdo modo augēt calōē res calide. Tertio inō p̄o
 pter similitudinē cum eo sicut res calide. Tertio inō p̄o
 pter qualitates acutas calidas. Dicitur ergo quā res victuos
 se addunt in calōē naturalem primo modo: vinum vō alijs
 duobus modis.

¶ Circa secundū procedit hoc modo: querit de pinguedi
 ne: vñ vō pinguedo fit calida: videtur quā sic dicit Aulic.
 illud dicitur esse calidū quā cōuertitur in naturā ignis:
 ne quā ponitur in aqua in festuca et pilio: que cito conuertunt
 ad naturā ignis: et tñ non iudicantur calida. Alio: est ignis
 subtile et acutus est: ideo potest penetrare cito et conuer
 tere seftucam et pilum ad similitudinē cum sint subtiles
 et substantie. Alio: vō nostri corporis grossius et obtusius
 est: ideo non est simile: illud ergo quā de facili conuertit ad
 calorem est calidū: pinguedo oīs est hmoi: ergo pinguedo
 omnis est calidū. Secūda ratio hec est: omne quā habet naturā
 naturatū est putrefactū est calide nature et humidē: talia
 enim addunt in calōē naturale: sed ista sunt de gñe pinguedi
 nis et vñ vō victuositas: ergo oīs pinguedo est calida et hu
 mida. Tertia ratio hec est: p̄ba in libro de animalibus cōparat
 pinguedinē ad medullā offium: et dicit quā sicut se habet pin
 guedo ad carnes: ita se habet medulla ad ossa: sed medulla

est calida et humidā: ergo similiter pinguedo est calida et hu
 mida. Quarta rō hec est: in gñe vñ vñ maior: est caliditas
 in animalibus quā in planta: et sicut victuositas in animalibus: simi
 liter in plantis: sed victuositas in plantis est calida: ergo pin
 guedo in animali est calida. Quinta ratio hec est: omne illud
 quod maxime calōē augmentat sui qualitatem: potest etiam
 augmentare debilitatē: sed pinguedo calōē calores heripit
 augmentat: qui magis est respectu corporis nostri corporis:
 ergo multo fortius calōē nostri corporis augmentat: ideo
 tale est calidū: ergo oīs pinguedo est calida. Ad oppositū:
 oē illud quā appositū corpori calorem naturale diminuit est
 nature frigide: sed pinguedo est hmoi: ergo oīs pinguedo
 est frigida. Vno: patet: oleū enim remouet calōē accidentia
 lem: vnde fit facies alia: ardetur: et alio mungat mitigat.
 Secūda ratio hec est: vñ quod in ratione abis dicit frigidū
 quā ad humores frigidus conuertitur: sed pinguedo ad humo
 res frigidus conuertit: et maxime ad phlegmaticos: ergo pin
 guedo in ratione abis debet iudicari frigida. Tertia ratio hec
 est: oīs pinguedo esset calida potētia esset calida quod est
 falsum. Ad hoc dicunt quādam quā pinguedo omnis est frigi
 da. Ilos tñ dicitur quā pinguedo oīs est calida. Ad rationē
 primā in cōtrariū dicendū quā calō: naturalis est in statu tri
 pliciter primo est remissus: in sōdo cum est copiosus: in ter
 tio cum est intensus. Dicitur magis ergo pinguedo sōdo modo
 calorem naturale infrigidat. Vnde non accipit in statu quodas
 res que dicuntur calide quā calorem reuoluit: alie dicunt calidē
 quā calorem impediunt: et iste res semper dicuntur calide siue
 calō: sit fortis siue d. bilis: quā efficitur calefacit sicut cōpe:
 allia: piper. Res vō victuosae dicuntur calide patēdo de facili
 a calore nisi quā ipse calō: est fortis sicut in heripit: vñ tñ
 pinguedo dicitur esse calida. Ad sōdam rationē dicendū quā ali
 quid dicitur cōuertit ad frigidus humores dupliciter. Prmo
 modo per similitudinē rei frigide. Alio modo per viam
 accidentis: quā locum digestionis reuoluit: ideo conuertitur
 ad humores quā circa locum digestionis existit. Ad phlegma
 et hoc modo pinguedo ad phlegma cōuertit: sicut et locus
 digestionis. Ad illud dicendū quā cōplexio pinguedinis est
 duplex. Vna quam habet ratione propria qua est pinguedo.
 Alia quā habet rōne animalis cuius est. Prmo modo oīs
 pinguedo est calida. Sōdo modo quā dicitur frigida sicut
 pinguedo porci: quā predicta possunt tria buitari de pin
 guedine. Prmo est de natura et cōparatio eius ad carnem
 et oleū. Sōdo est de diuersitate eius a parte animalis. Ter
 tium est de diuersitate eius a parte cōplexionis animalis.

¶ Circa tertium procedit hoc modo: querit que sit calidū
 dicitur: an caro: pinguedo: et videtur quā caro: digestio in cor
 pore animalis fit a calōe naturali: vnde perfecta digestio a
 perfecto calōe: et debilis a debili: sed quāto aliqua res dige
 ritur: tanto parer fortior: calōē: sed caro est hmoi: respe
 ctu pinguedinis: ergo caro calidior est pinguedine. Secūda
 ratio hec est: oīs pars animalis cui calō: imediatur: adhe
 ret calidior: est illa cui non adheret imediatur: sed caro est hu
 mus pars respectu pinguedinis: in ipsa est carne radica: car
 lo: ergo caro calidior est pinguedine. Ad oppositū: partes
 que in animā alii facilius ad naturam caloris conuertuntur p̄o
 pter cōuenientiam cum calōe calidioris iudicatur: sed pingue
 dine est hmoi respectu carnis: ergo pinguedo est calidior
 carne. Hec autem ratio cōfirmatur per hoc quā de facili ad na
 turam calidū conuertit: aere: calidē sunt et de facili ad na
 turam calidū conuertuntur: sed pinguedo est talis pars: ergo
 est calidior carne. Secūda ratio hec est: dicit Ras. super ap̄o
 rificos: quā sanguis calidior: est lacte: et causa vñ: est quā
 sanguis generat in epate: lacte in mammillis: et quā epate calidior
 est mammillis: ideo sanguis calidior: est lacte: et quā fontē calō
 ris: et codi: p̄o pinguedo: sed illud quod sanguis est propin
 quius est calidior: sed pinguedo est p̄o: imo: sanguis quā
 caro: ergo pinguedo est magis calida. Hec est cōfirmatur
 per hoc quā pinguedo est magis calida. Hec est cōfirmatur
 per hoc quā pinguedo est magis calida: est generat quā
 caro. Ad hoc dicendū quā pinguedo calidior est carne: dicit
 aliquid contrariū. Ad rationē primā in contrariū dicendū quā
 dicuntur calidior esse calidior duobus modis. Prmo modo quā
 impetio caloris est fortior in ipō: et hoc modo ferrū candēs
 dicitur calidius

de caliditate alio. Secundo mo q; facilius ad igne duerit sicut
 fulgur. Tertio modo q; coplementum actionis caloris for-
 tius recipit fide decoctione: et hoc mo caro pfecte cocta car-
 lidio est q; semiotica q; fortior effectus caloris recipit. **¶** Ter-
 tio mo igitur et loco mo calidior est pinguedo c. rme: tertio in
 mo q; caro est calidior: q; coplementum actionis caloris qd est
 digestio: in carne est maior q; in pinguedine. facilius em t
 m. luis digerit q; pinguedo. idem iudicium est de lacte r san-
 guine. **¶** Secundo quertit qd magis calefacit corpus: an pingue
 oio an caro: r videtur q; pinguedo. illud magis calefacit cor-
 pus: qd facilius ad calorem sanguinis transfunditur: q; calidior
 est: led pinguedo est hmoi respectu carnis et vnicuofius ca-
 lo: naturalis nutrit: ergo pinguedo magis calefacit corp; q;
 caro. **¶** Seco r hoc est: dicit Ras. **¶** Emuergat ois caro cale-
 facit q; febriatantibus foga rna iudicaf: me gatur em caro fe-
 bicitati: ppter ea q; de facili ad calorem naturalie r immatura-
 lem duerit: ergo illa q; febriatantibus plus pphiberur car-
 lidio est: r hinc caro pinguis plus pphibet febicitati q; macra
 ergo pinguedo calidior est q; caro. **¶** Ad oppositum: illud
 q; hbiditum sanguine gnat r pblegmatica calore natura-
 le repmit: sed pinguedo est hmoi fin yfacia: q; duerit r si
 cut ipse dicit ad pblegma grossus vel subtilis: ergo pinguedo
 est frigidior ca carne. **¶** Ad hoc dicitur q; pinguedo respectu cor-
 poris bunant calidior est. **¶** Ad rone m dicitur q; aliqd d;
 duerit ad ymo frigidu dupl. **¶** Primo mo q; p; potestati-
 ua similitudine cu humore: r hoc mo pinguedo no duerit
 ad illu humore. **¶** Alio mo q; v iam accidens videls q; locu d;
 geshionis refugit: r hoc mo pinguedo duerit ad illum hu-
 more. **¶** pblegma: q; est circa locu digeshionis. **¶** Tertio q; r
 quid plus nutrit an caro cu pinguedine: an sine pinguedi-
 ne. r videtur q; caro cu admista est pinguedine: illud em ma-
 gis nutrit qd by marie. r pportione cu calore naturali ips
 sustinet r augmetans: sed caro cu admista est pinguedo
 est hmoi: ergo illa marie nutrit. **¶** Hoc etia confirmat q; hoc
 qd dicit yfac q; caro q; aliquid pinguedine by tempera-
 ta est ad digerend: r hoc tale nutrit: ergo caro aliquatu
 li pinguis plus nutrit. **¶** Ad oppositum est aueritas ras. dicit
 tis q; caro sine pinguedine rubra sicut sanguinis est gnat: r
 yna pauca supstituta facit: magis em nutrit adipi. l. p;
 guedine: r sic videt p ras. q; caro cu pinguedine minus nu-
 trit. **¶** Ad hoc dicitur q; caro sine pinguedine magis nutrit q;
 cu pinguedine: r etia sanguinis opmit gnat. **¶** Ras. po dicit
 q; caro variata hoc est cu pinguedine intercepta sanguines
 temperati gnat. **¶** Ad rone in ymo dicitur q; pinguedo est du-
 plex. qd est a carne segregata: r bec minime nutrit r nutri-
 mentu liquidu facit. **¶** Alia est pinguedo q; est dincta carn: r bec
 est duplex: qd qd est intercepta de qua dicit Ras. q; vocaf
 caro variata: r bec est media inter pinguedine r carne ma-
 cram: r bec minime nutrit q; macra. **¶** Alia est pinguedo que est
 humiditas ventosa irrosia carnes: r bec est in carne aialis
 pinguis: r bec minus nutrit. **¶** Quarto q; r loco de pinguedine
 est calidus an oleus: an pinguedo: q; sicut ordinat yueta ita et
 vnicuofitates q; eruiunt: r extrahit: q; sicut ordinat aial r
 plata: sicut pinguedo r oleus: d aial calidius est plata: q; pin-
 guedo calidior est oleo cu oleu q; planta pueniat. **¶** Hoc aut
 confirmat p yfac dicitur q; pinguedo in aialibus calidior
 calidior est: r in aialibus frigidior: vti leonina pins
 guedo calidior est pinguedine potest led pinguedo est aial calidior
 est alio aial: sicut aial calidior est plata: q; pinguedo calidior est
 oleo. **¶** Seco r hoc est: dicit Ras. in libro coplerionis de sim-
 plici medicina: q; oleu coe no est calidius q; teparati: s; oco qd
 dicit ad l'p caliditas calidior est q; teparati: sed ois l'p
 guedo sicut pbatu est superius est calidior: oleu vero tepera-
 ti: ergo pinguedo calidior est oleo. **¶** Ad oppositum: oel illud
 qd facilius ad naturam ignis duerit calidius est inter res v-
 nicuofitas: sed oleu est hmoi respectu pinguedinis: oleu enim
 frigidius est q; pinguedo. **¶** Ad hoc dicitur q; oleu ca-
 lidius est pinguedine. **¶** Ad rone in ymo dicitur q; plata in ge-
 nere plata frigidior est aial: r oleu calidius est pinguedi-
 ne: in pinguedine aialis no est oino depurato supstituta

inmo by admitione partiu terrestriu. An pinguedine vero
 plare sicut in oleo totu humidu vnicuofium puru est: humi-
 diu est aquosum penitus ablatu est: r ideo aptius est ad ca-
 lozem r naturam ignis: r ideo calidius est pinguedine. **¶** Ad
 scds dicitur q; oleu duobus modis pferat. **¶** Primo mo in
 se r hoc mo ponit ee calidius: sed mo pferat l' respectu ad
 aial: r hoc duobus modis. **¶** Primo mo immutatio copus:
 alio mo in recipiendo. **¶** Primo igitur itoz duoz modoz oleu
 teparati est: no em imutatur copus nec facit ipm calidior aut
 frigidius. **¶** Seco mo oleu calidius est: q; dicitur ad natura
 nostri copoz: r recipit forte impfione vel caliditate: r ideo
 hoc mo ponit calidius: multi em calefacit. **¶** Quinto q; r
 vtri oleu fit ficci: r videt q; no: q; in oleo est humidu aereu
 r qd by supnatate sicut dicit pbs in q; rto: sed nullus tale est
 ficci: ergo oleu no est ficci. **¶** Hoc aut p rma p Ras. dicitur
 q; oleu est teparati: sed n' b' qd est teparatum decinat ad
 aliquas qualitates: ergo oleu non decinat ad siccitate. **¶** Ad
 hoc dicitur q; oleu plus decinat ad humiditate q; ad siccita-
 te. **¶** Ad auctoritate yfac dicitur q; aliqd b; corpus deficere
 duob; modis. **¶** Primo mo ppter siccitate potestatu quas
 by r hoc mo pip copus: deficiat: sed mo ppter effectum que
 acqrit q; dicitur em ad natura copoz: r hoc mo oleu d;
 deficiat copus? vti aut: no q; fit ficci: s; q; fit officatio cu
 te r aggnatur qda incenso r inflamato vel caliditas: r by
 istas deficiat cute r coium. **¶** Sexto q; r circa hoc vtrum
 pinguedo ficci: fit oleo: r videt q; ficillud qd by ptes r
 restres r grossiores siccus est: led pinguedo est hmoi respe-
 ctu olei: cui? signu est q; no supnatate ficci oleu ppter ptes
 vtri terrestres: ergo pinguedo est ficci: oleo. **¶** Ad oppositum
 est illud qd dicit yfac q; pinguedo est humidior oleo. **¶** Ad hoc
 dicitur q; pinguedo humidior est oleo. **¶** Ad rone dicitur mo
 ficci b; multis modis. **¶** Primo mo l' substantia sicut ynter
 Seco mo in coplerioe sicut cholera. **¶** Tertio mo q; ad mate-
 ria ficca duerit: r hoc mo no oleo oleagineu est ficcum. **¶** Quarto
 mo in transfmutatione p dicit. ppter cui? transfmutatione vlti-
 rius deficiat. **¶** Quinto ergo q; oleu r pinguedo ita fe bnt q;
 pinguedo in substantia r coplerioe ficci: est oleu vero m
 midiu: in gnat m oleu ficcus est: q; cui? quierum est ad na-
 turam copoz: magna impfione r siccitate recipit. **¶**
¶ Circa scds sic pcedit: q; r vtri pinguedo canina sic calida
 r videt q; no pinguedo em sic q; natura aialis cui? s; y co-
 canis frigidus est r ficci: ergo r pinguedo sua by esse frigidior
 r ficca. **¶** Ad oppositum est qd dicit yfac. q; post pinguedine le-
 onina calidior est canina r post canina bouina. **¶** Ad hoc dicitur
 q; pinguedo canina frigida est: r cu ordinat yfac canina
 post leonina no facit rone caliditatis: s; rone siccitatis. **¶** Vel
 possimus dicere q; in carne canis duplex est natura. natura
 l' carnis: r bec est frigida r ficca: r natura sanguinis r bec e-
 calida. **¶** Hoc ergo dicit q; pinguedo no sequitur naturam carnis
 sed naturam sanguinis. **¶** Seco q; r circa hoc vtrum pins-
 guedo alicui? aialis fit calidior: sanguine eualde calidior: r vti
 videt q; sic dicit Ras. q; res dicitur calide q; dno ad igne pur-
 tum: r q; dicitur duerit ad calorem calidiores sunt: r pingue-
 do est hmoi respectu sanguinis: ergo pinguedo calidior
 est sanguine. **¶** Ad oppositum illud qd magis accedit ad fortes
 caloz: l' codis est calidior: s; sanguis. **¶** hmoi respectu pingue-
 dinis: ergo est calidior q; pinguedo. **¶** Seco r hoc est dicit: y
 libro de aialibus. q; aialia hntia sanguine calidiora sunt: vti
 subiungit: quanto pinguedine rto frigidiora: r quanto pingue-
 ra rto minus bnt de sanguine. **¶** Et by ergo ocludit q; san-
 guis calidior est pinguedine. **¶** Ad hoc dicitur q; sanguis cali-
 dior est pinguedine. **¶** Ad rone dicitur q; aliqd b; calidior: b; b;
 modis. **¶** Primo mo participatio: q; mag; ipimit r parci-
 pat caliditate: r etia q; pmitus est fontu calous. **¶** Co: d;
 hoc mo sanguis calidior est pinguedine. **¶** Ad hoc dicitur q; in patre
 do r recipiendo calous impfione: r hoc mo pinguedo calidior
 est sanguine: sicut videmus q; pip calidius est q; magis imo
 pmit caliditate: cera t calidior est pipe in patido r recipie-
 do: q; dicitur recipit impfione caliditatis. **¶** Coe mo notadu
 de pinguedine r sanguine. **¶** Tertio q; r circa hoc de se
 po hincino quare copet in distinetia. **¶** Ad hoc dicitur q;
 b est q; hmoi sepit by in fe vnicuofitate r thipicitate: rone

stiplicitatis resfringit: rone vinctuositas solidat: et duo in diffinera re quunt: vñ optimū est q̄ hmoi sep̄ in dyltes ribus apponatur.

Circa tertiu dicitur quare hoc est q̄ piguedo vñū z ace tū quāto plus inuenerit: tāto plus calidiora sunt: in aīa libus vero est cōtrariū: ita enī quāto plus pcedit in etate tēto frigidiora s̄ ficus est. Ad hoc dicendū q̄ cū hūm est q̄ in piguedine noua ppter sui nouitātē est multa hūm ditas aquosa: z bec calorē suffocāt z debile reddēt: pcessus vero tps illa hūmiditas sufficit z sic calidā: hoc est q̄ dī ferunt antiq̄ q̄ p̄cessum tps ptes aquose in acreas: et aere in igne z aquarum: r sic fit vltio tota calida: ita pot nif de vino z aceto. In aīa vero quāto plus in etate pcedit: tanto plus resolutur calor naturalis z consumitur: z ideo sit animal frigidius z ficus.

De medullis. Lapi. clxij.

Medula ossū sapozotior: z melior: pinguedine z vinctuositate: q̄ media iter grossas pinguedinē z subtilē vinctuositatē: z ideo actio sua inter pinguedinē z vinctuositatem media.

De cerebzo. Lapi. clxij.

Cerebū enī naturalī sit calidū z hūmidū q̄: ex gñibus est piguedinū z medullarū: tñ accidētaliter est frigidū ppter multuz acētē frigidū caput circūdantē: z ppter puritatē carnis z piguedis sup caput existēte. Cū q̄ daz arbitratī sunt cerebū naturalī sit frigidū: dī cetera illud sicut plegma eē grossū z viscosū: testātes hoc et accidētū suis passioibz. Vñ enim in q̄ vnt cerebū aggrauās stomachū: in digestionē durū cibi obilitās appetitū: vñ intelligit eē frigidū. Lōs probāt et verbis hā. putātes suā intētionē inde inuari. hā. enī dicit. Si cōmouere vis vomitū: da post cibū cerebū. vñ etiā nō est dandū: cū appetitus desit ciboz. **C** Ex actionibus vero cōfirmāt in cerebū esse sensū z motus fundamētū. vñ frigidū mōstrā esse z hūmidū. Si enī calidū: cū motus suus se pssimus calefaceret: in cōdret aīa q̄ p̄iret. Quoz rū intētio duplī falsificat: artificialē z ronabilē. Arī ficialiter q̄ cerebū enī durū sit in stomacho ad digerendū: z corripēs appetitū: nō et frigiditate: sed potius facit hoc et humiditate z viscolitate inter pinguedinē z vinctuositatē medio critate. Si autē bec essent et frigiditate cerebū: tunc duplī accedret piguedinē: q̄ ppter appetitū corripit: digestionē s̄ hūdit sicut ante dicit. Qd autē et verbis s̄firmat hā. Si velis vomitū mouere da post cibū cerebū: esse dere dicitis. Si bene hoc intellexerint: certificabūt intētionē fuisse hā. nō et hoc q̄ fuerat frigiditas: s̄ potius hūmiditas z viscolitas operantē bec. Immo magis hūmiditātē attinet: q̄ frigiditudo naturalī radu nat: cōtinuat z appetitū cōfortat: vñ z aqua appetitū auger cū vinū minuat: hūmiditas z viscolitas cū bo admitta intransant enī: z vehemētē phibēt ad digerendū. Si autē calorē habeat cibū vel vctuositatē inuātā stomacho: z cogit exire sursum. Si frig? aggrauat z inferius eicit sicut in aqua z acē vidim?.

Aqua enī frigidā aggrauata descendit infra. Aer q̄ calidus leuis sit z ascendit sursum. Et rone cōtrahit sicut Arist. in libro de naturis aīalū tractat. **C**erebū

cū fundamētū sit sensū z motū: sensus autē z mot? ex virtute calozis hūmiditatē naturalī claudīt: igrō fati: soporiat: sensus z motū repugnat. Itē si cerebū frigidū sit: auferit mētia: phantasia: rō bot: q̄ cū frigiditudo impossibilē eē: eē: q̄ mōstrat ex bis q̄ palaidē ē **L**ui? cerebzo plegma datur: vel frigiditudo dure ē memoriē: turbide discretionis z inordinate rōnis. **E**x verbis ergo Arist. bene pot intelligi q̄ cerebū calidū z hūmidū sit temperate: natura tñ dūdit z accidētalī frigiditudo ei p̄stare ne sc̄pissim? enī incederet mot?. Demouit autē supiorē suā testā de pinguedine z carne: vter exterior: aer subtilis ad cerebū pot set penetrare: z accidentale calorē et nimio motu refrigerare: sicut codi studuit et pulmonis anhelitu p que grossam z calidā z se expelleret fumositatem et naturalī redderet temperantem: ne suffocaret calorē naturalī. hūctā hō q̄ medulla est spōdiliū: est sicut cerebū: vñ z de substātia cerebū dī: eē: cū tñ durior z maxime pars caudestāria inferior. Quāto magis enī a cerebzo remouet: tāto plus indurat: z iō nō nutrit sicut cerebū z medullā ossū: z piguedo: cū minus hūmiditatis bz z vinctuositatis. Si tñ bene dī geratur: nou parum nutrit.

De membrīs inter durū z molle. Lapi. clv.

Membra inter durū z molle media: sunt la ceteri z caro pinguedinē nuda: sunt tēperatissima in quatuoz qualitatibus: z ideo ceteris mēbris tēperantiora: z ad digerendū velociora: z ad penetrādās venas faciliōra: z ad cōfortādū corpus laudabiliora. Que in duo diuidūtur. Aut enī pura z eadē pfecta sicut coz lateri media z sista: aut sunt quasi caro glandosa sicut vbera: testāculi: guttura: z colla z sista. Que pura caro sunt: san guinea eis substātia dñat. cū sit coctus coagulatus lacertis: venis: neruis: z arterijs: subtilibus z sensū incōp: chētilibus delatus. **C** Que s̄ sanguinolētia: ceteris mēbris tēperantiora z aviscositate z grossitie remotiora. Itō ergo inuātāt ciboz: nec inlāt stomachū: cito saturāt sicut vinctuositas z piguedo. **D**e sc̄dū itē igit grauitate sua in loci coctionis stomachi quib? cū calo: naturalis dñat: sua actio cōplect̄ eis, vñ pot de ipsis comedi plūq̄ saturitas experierit. Sc̄do q̄ nō tñ vinctuositatis v̄ lubicet: z cūctā de intestinis p̄isq̄ venas penetrat possit: s̄ p̄leuitatē z facultate morant̄ in intestinis quozq̄ epas sibi traheret: quātū sue nature sufficerit: z iō vicium? in pfectū sanguinē mutant: q̄ ad sanitatē custodiēdā z cōfortanda mēbra vtilissimus est. Que quasi caro sunt: minus sanguinolēta erūt: z in carne teneriora: q̄ iā sc̄do coctus est sanguis: z natura sua inter carnē z piguedinē medio eris. Ideoz minus bz sanguinis q̄ carnis: maioris vinctuositatis z viscolitatis: z plus sanguinis q̄ pinguedinis: z mīo: is vinctuositas z viscolitatis: z iō medio critis calozis inter piguedinē z carnē: sed tñ magis pinguedinē attrahēt. Ad cōparationē ergo substātie pinguedinis subtilio: z nutritilio: sit: grossior: z viscolior: sit ad cōparationē carnis. Diuidunt autē in duo. Sunt enī quas natura

nutrit. Sunt igit in hac pte septē p̄tiales. In quarū prima agit de natura medulle oliū. In scōa de natura cerebri. In tertia in dicit opinionē circa ei⁹ cōsolationē. In q̄rta opinio de artificiali ipobaf. In q̄nta rōnabō. In sexta allignat intētio auctoris circa naturā cerebri. In septima agit de natu ra nucbe. ¶ Debia iter dicit de molle medū. ¶ In hac pte agit de mēbis medij inter duritē de natura hoz mēbrozū ps in duas. In quarū prima agit de natura hoz mēbrozū. In scōa assignat eoz dūctiōne. ¶ Septima nō diuidit. Scōa diuidit in duas. In quaz p̄tima ipoz dūctiōne assignat. In scōa iuxta dūctiōne dūctiōne ipoz dūctiōne assignat. ¶ Septima nō diuidit. sed scōa diuidit in duas. In q̄ rū p̄tima agit de sanguinis carnosus. In scōa de membris quasi carnosus q̄ aliquāritā a natura carnis dūctat. ¶ Septima nō diuidit. sed scōa diuidit iouas. In quarū prima agit de natura quasi carnosoz. In scōa ipoz dūctiōne assignat. Sunt igit i hac pte q̄ng p̄tiales. In quarū prima mēbrozū medioz inter duritē et molle naturam assignat. In scōa. s. in hac. Que in duo diuidit. diuidit p̄a carnosā pura et non pura sicut sunt vberosa. In tertia. s. in hac. Que pura sunt carne sanguini. et assignat naturā carnosoz. In q̄rta. s. in hac. Que quasi caro sunt et assignat naturā nō puroz carnosoz. In q̄nta. s. in hac. Diuiduntur in duo. ipoz dūctiōne assignat. ¶ Circa prima p̄tē dicit q̄ mēba hoc sunt sic ut lacertī et caro. et fit vīrate laudis ppter sui rēperam rū. Sūt aut lacertī mēba cōposita ex carne simplici et neruis et li gamētis et filis ligamētōz om̄ibus d̄rūolūtū. Circa se cūda p̄tē dicit q̄ q̄da ipoz sunt pura caro: q̄das non sicut vbera et testiculū. Circa tertia partē dicit q̄ ea q̄ sunt caro pura: meliosa sunt in nutrimento. Circa quarta p̄tē dicit de illis q̄ nō sunt pura caro: q̄ sunt nutrimenti grolisios. Cir ca quinta p̄tē dūctū q̄a: dicit q̄ quedā eoz sunt ordinata ad humiditātē p̄maticā et nutrimentū fetus sicut testiculū et mamillā: q̄da ad humiditātē talia mēba sunt sicut p̄tes lin gue et ei cōstitūt et testiculū. ¶ Diuersitas mēbrozū ex motu et q̄te ze. In hac pte assignat diuersitates mēbrozū a p̄tē et q̄ta. Ipe aut ps diuidit i duas. In q̄rū p̄ma dūctiōne: rōne motus et q̄teris allignat. In scōa. s. in hac: Semp mouētēs ad digerēdū faciliōres. rōne dūctiōnis ipoz diuersitatē assignat. ¶ Septima nō diuidit. Scōa aut d̄i uidit in tres. In quarū prima assignat naturā mēbrozū cōtinue mobilū. In scōa. s. in hac: Semp q̄cētēs hīs sic ze. et p̄tine q̄cētē. In tertia. s. in hac: P̄ter aliō mēbrozū criter se mouētēs et medioz. ¶ Circa prima p̄tē dicit q̄ q̄da mem bra continue mouent sicut faciat: q̄da p̄tine d̄scunt sicut vbera p̄tes: q̄das et aliā mouent sicut carnes colli. Cir ca scōam p̄tē dicit q̄ mobiles sunt boni nutrimenti p̄opter subtilitatē et motu causatā. Circa tertia partē dicit q̄ q̄es scētēs sunt sic. Circa quartam partē dicit q̄ mobiles me diocriter p̄ alias sunt nature medie. ¶ Diuersitas mēbro zū ex loco suo duobus modis ze. In hac pte assignat diuer sitatē mēbrozū a p̄tē locozū. Ipe aut ps diuidit i duas. In quarū prima assignat dūctiōne locozū in mēbis aialuz. In scōa. s. in hac: Que exterius in medio sunt. diuersitates mēbrozū penes locozū dūctiōne assignat. Circa prima p̄tē dicit q̄ mēbrozū q̄da sunt facia exterius: q̄das intērius: q̄da sunt medioz: q̄ exterioris q̄da sunt obibus vicina: q̄da non: q̄ da media. Quicūq̄ ossiū q̄da sunt circa media sp̄tialia pecto ris: q̄da circa sensibilia captis: q̄da deosum: q̄da in medio quāta a sinistra pte: q̄da a dextra locant. Circa scōam partēz quattuor: in medio dicit q̄ mēba q̄ sunt in medio co: pozis meliosa sunt: et q̄ exterioris locant: q̄ mūdicatū ipoz non sup̄fluitates et posos extērius: q̄ aut intērius p̄tiales sunt. Scōa dicit q̄ sita in dextra pte meliosa sunt. ppter fo rtioze calozē deparantē q̄ in sinistra. Tertio dicit q̄ locata a pte anteriori sunt meliosa. ppter tres cās. s. ppter sangui nis mūdicatē: ppter motū pedozis et mēbrozū sp̄tialitē: et ppter calozē cordis. In posteriori locata sunt peiora ppter immūdicatē sanguinis: et ppter dūctiōne a fōre calozis. Quar to dicit q̄ media inter loca anteriora et posteriora h̄nt natu rā mediā: et quāto ad pte anteriorē plus accēdit: tāto sunt meliosa. ppter sanguinis mūdicatē et calozis: ad poste

riosa accēdit sunt sic. et sic terminat hoc ps. ¶ Circa p̄tē istaz tria querunt. Pr̄mū est de medulla oliūm. Scōz de natura cerebri. Tertium de nucba. ¶ Circa primū videt hoc mō: querit vtrū medulla sit ca lida vel frigida: et dicit q̄ sit frigida: vniq̄q̄ mēbū nutrit et rēnto in suis cōmutatiōibz filz sibi: sed illud q̄ nutrit sem per est calidē cōplexiōnis cū illo q̄ nutrit: ergo medulla est cūctidē cōplexiōnis cū ossibus: sed cōplexio ossiū est frigida ergo sibi p̄plexio medulle est frigida. Scōa rō hec est: h̄mōi humiditates: sanguis: pinguedo et h̄mōi d̄p̄t cōplexiōne ab illis in q̄bus gnan: vñ sicut dicit d̄a. in cōmēto super appōsimos: sanguis est calidus: lacte: q̄ in calidiorē mēbro gnan: q̄ lac: q̄ in epate. lac vero in mamillis: sed medulla in ossibz gnan: et ossa sunt frigida: ergo medulla erit frigida. Ad oppositū est illud q̄ dicit cōiter: q̄ oia q̄ sunt de gne vntuositatis sunt calida: sed medulla est h̄mōi: ergo est ca lida. Ad hoc dicitū q̄ medulla nature calidē est. Ad rōnem primā dicitū q̄ nutrimentū ossiū est duplex. Pr̄mū est q̄ mediate nutrit osses: et hec est humiditas frigida sicut osses: aliō aut est mediatū q̄ est aīra p̄uersione: tale nō sc̄q̄tur na turā ossis: sed potū naturā sanguinis: tale vō nutrimentū est medulla. Ad scōam dicitū q̄ caliditas in aliquo est qua duplex. Pr̄mō nō est virtū materia ex q̄ gnan: et h̄ mō nerui sequūt materia ex qua gnan. Scōo ex forti agētē: et fo: et agētē fortis caloz: et ex debili debilis gnan. Tertio mō ex p̄tine sicut ps de sanguine gīati in epate: vñ calidior: ppter p̄tine s̄cō. et epat. Quarto ex p̄tine sicut vene ppter sanguinē p̄tine. Quintus mō q̄ medulla ppter mare riā ex qua fit acq̄rit caliditātē: q̄ gnan: et sanguine. ¶ Scōo q̄ritur circa hoc: vtrū pinguedo sit calidior: medulla aut cō trario: videt q̄ medulla sit calidior: q̄ magis accēdit ad naturā sanguis et calidior: s̄ medulla h̄mōi respectu pin guedis: q̄ medulla calidior est. Adino: ps p̄ p̄m libo de aīa libz dicentē q̄ medulla in ossibz p̄uoz: et vterus sanguis. Ad oppositū: si oī gne illud q̄ p̄cipat magis naturā extēri q̄ extēriū: magis est calidior: dicit p̄ta. q̄ mēba tenera mol lia: et calida: et liq̄da sūt media: pinguedo vō et vntuositas sūt extēria: medulla vō est mediū: ergo pinguedo calidior. Ad hoc dicitū q̄ medulla ossiū minus est calida q̄ pinguedo. Ad rōne dicitū q̄ in pinguedine cōcurrūt oēs causē q̄ ad ca liditātē opant: in pinguedine em̄ cōcurrūt vntuositas nau gumis et caloz: maior: et locus p̄tine calidior: in medulla vō iste cāe caliditatis nō cōcurrūt. Quis q̄ medulla magis acce dat ad naturā sanguinis q̄ pinguedo: in plures cāe calidi tatis cōcurrūt in pinguedine. ¶ Tertio q̄rit circa hoc: vtrū medulla ossiū sit nutrimentū eoz vel sup̄fluitas: videt q̄ nō sit nutrimentū: q̄ dicit Arist. in libro de aīalibus: q̄ eādē natu rā h̄z medulla in ossibz: quā h̄z pinguedo in carne: vñ p̄tine pinguedo alicui⁹ aīalis est liq̄da: et medulla erit liq̄da sicut p̄t in porco: s̄ pinguedo nō est nutrimentū carnis: q̄ negz medul la ē nutrimentū ossis. Scōa rō hec est: vniq̄q̄ mēbū ex nu trimento sibi sūt nutriti: q̄ illud q̄ est diuersum penit⁹ a natu ra et cōplexioe alicui⁹ nō erit nutrimentū illi: s̄ medulla ē h̄mōi respectu ossiū: est em̄ nature calidior: eo vero frigide: et hic est cōis: p̄p̄ius vō est humiditas q̄ cōuertit ad natu rā mēbi: q̄ necesse est vtrū nutrimentū mēbrozū sit sanguis cum vterus ad naturā mēbrozū: q̄ illud q̄ cadit inter mēbz et humiditātē nō est nutrimentū: s̄ medulla est inter os et h̄mōi dicit ossis: q̄ medulla nō poterit ē nutrimentū ossiū. Ad op positū: vniq̄q̄ mēbū nutritur ex b̄nditate et rēnta sit p̄cauitate et sp̄giositate: sed medulla ossiū est h̄mōi respec tu ossiū: et hoc dicit auctozes q̄ nutrimentū ossiū: n̄bil aliō est q̄ sanguis q̄ d̄scēdit ad mēba: q̄ medulla est nutrimen tū ossiū. Ad hoc dicitū q̄ p̄m quōsdā q̄ medulla est nutrimentū ossiū: n̄bil vniq̄q̄ mēbū nutritur ex b̄nditate et rēnta sit p̄cauitate et sp̄giositate: sed medulla ossiū est h̄mōi respec tu ossiū. Mos h̄z vicimus q̄ nō est nutrimentū ossiū sicut p̄s guedo nō est nutrimentū carnis: sed solū p̄porca ossa et caloz rē naturalē cōseruat in eis: vñ est q̄da sup̄fluitas in ossibus aggregata nō potēs tantā coagulationē recipere ad natu rā mēbi: querta sit pinguedo ad naturā carnis. Ad rōs nē dicitū q̄ humiditas in mēbro duplex: est q̄da em̄ est im̄

mediate gñata ex sanguine: et omnes in spōsiofitate mēbi ad quā uertit sanguis et bec nutrit mēba. Alia est nō pōta in spōsiofitate mēbi: sed extra coagulata sicut pinguedo et bec nō nutrit. Ad hoc dicitur q̄ duplex est sup̄litas: q̄ dā est oino spiritus: ut egoſto et uina: q̄dā est reſiduitas sicut lac pinguedo. et h̄mōi est duplex. q̄dam est q̄ remanet in corpore: aialit: et oxidat ad ſeruationē copois sicut pinguedo et medulla. Alia ad ſeruationē ſpēi ſicut ſpina. Alia ſo ad ſeruationē ſpēi nec copois: fed ad ſeruationē nō ſep̄tū egreſſus fuerit abtvero ſicut lac. ¶ Quarto q̄rit in q̄b̄ oſtib̄ eſt medulla et in q̄bus nō. Ad hoc dicitur q̄ ſunt q̄dā oſſa ōcaua ſicut uena: et iō remanet ibi ſup̄litas medullaris: ſit alia oſſa ōcaua p̄pter rigore et robur copois: et ideo nō debent eſe ōcaua. et in h̄is nō b̄ eſt medulla. ¶ Sed tūc q̄rit quō illa oſſa nutriūt: in q̄bus nō eſt medulla. Itē ſi ex ſanguine nutriūt: q̄rit quō ſanguis perueniat ad ip̄a cū nō habeat ōcauitates nec uenas. Ad hoc b̄ dicitur q̄ iſta mēba nō nutriūt medulla: fed ex humiditate quadā ſanguis eſt ad illa oſſa redūtat exire p̄ poros oculorum in oſtib̄: ſicut alia mēba ſicut dicit Auicē. poſtea eſt ſunt ut nutriūt: recipiūt et enā plate. ¶ Sexto q̄rit quare in oſtib̄ quodāda aialit nō medulla ſicut in oſſe leonis ſm yſaac. Ad hoc dicitur q̄ duplex eſt cā huius: ſm p̄m. hoc eſt aialit indiget magna foſtitudine: et ita natura ſcit ei oſſa ſolida: nō ōcaua. Scōda cā eſt q̄ ſicca ſunt multi: cuius ſolida eſt q̄ ad admittē d̄tingit et igitur ſm p̄m: ideo nō h̄t medulla. ¶ Septimo querit q̄re medulla in q̄busdā aialitibus ligda eſt ſicut in p̄m: in alijs ſo ſolida ſicut in uacca. Ad hoc dicitur ſm p̄m q̄ dā ſunt aialia multi ligda ad ſua pinguedo: et iō pinguedo ligda: et iō illud ſit ligda q̄d eſt ſite pinguedinis ſicut medulla in aialitibus ſiccis cōtrario: et iō in iſtis medulla eſt coagulata. ¶ Octauo querit quare medulla nō p̄t recipē inſi amationē ab igne ſicut pinguedo cū vtrūq̄ ſit hoc vntuoſitate: et p̄pter ad quedam pinguedo nō inſi amaf ſicut pinguedo poſtat: et quedaz ſic ſicut pinguedo uouis. Ad hoc dicitur q̄ ille reſ recipiūt inſi amationē ab igne q̄ purā h̄t vntuoſitate ſicut pinguedo et ſiribus: ſi medulla nō b̄ vntuoſitate purā. Itē quedā pinguedo d̄ ligda eſt et aquoſa: hoc nō recipit inſi amationē ignis: immo pot̄ ignē ſuffocare et extingui: et talis eſt pinguedo pot̄. Alia eſt pinguedo aerea et terrreſis: et b̄ inſi amationē recipē pot̄ ſicut p̄s in pinguedine uouis.

¶ Circa ſcōm pcedit hoc mō: et querit cuius cōplectiois ſit cerebri: et videt q̄ calido: et illud q̄ſt de gñe vntuoſitate et pinguedinis eſt nature calide ſicut p̄s in pinguedine: ſi cerebri eſt h̄mōi ſm yſa. q̄ cerebri eſt nature calide. Scōda rō eſt becōe mēbi: quo eſt origo ſenſus et mot̄ q̄ celebrant p̄ ſp̄m aialit: b̄s natura ōſome illi q̄ritari q̄ eſt p̄cipiū ſenſus et mot̄: ſed cerebri eſt h̄mōi q̄ eſt ſons et origo virtutis aialit: et p̄cipiū ſenſus: q̄ b̄s natura eſt ōſome illi q̄ritari q̄ quo ſit ſenſus et mot̄: ſed bec eſt caliditas: nihil enī ſine caloze eſt ſentire: cerebri eſt calide nature. Ad oppoſitū: nō mēbi q̄d eſt creatū ad exceſſum caliditatis alterius temperatū eſt nature frigide: ſed cerebri eſt h̄mōi: q̄ ſicut dicitur p̄s: creatū eſt frigidi et humidū vt ſua frigiditate et humiditate p̄terpet caliditate et ſiccitate cordis: ergo cerebri eſt frigidum. Scōda rō eſt bec dicit p̄s libro de aialibus: q̄ aialia ſanguine h̄ta calida iudicant: et ſit membra: ſed cerebri ſanguine p̄uaſ: q̄ frigidi b̄s iudicari et non calidum. Tertio rō eſt becōe mēbi q̄d eſt d̄ſpōnū et p̄prietatum copois ſequentiū frigiditate eſt frigidi: ſed cerebri eſt h̄mōi: q̄ eſt frigidū. Quarto: q̄ ſom̄? cauſa a frigiditate: cauſa eſt q̄ eleuatione fumoz ad cerebri: et ſeq̄tur h̄s geditas. ſicut vapores eleuati ad aera uertunt in aquaz p̄pter loci frigiditate: ſit ſumi q̄ aſcendūt ſit calidi et becōe ſit frigidū ſicut dicit balv. q̄ inſi gant in cerebri et becōe ſunt in aquā et becōe ſit: q̄ cerebri eſt frigidū. Q̄d dicitur dicitur res q̄ cerebri eſt frigidū et humidū. Notandū q̄ in cerebri ſunt quattuor. Primo eſt cōplectio naturalis eſt. Scōm eſt cōplectio accidētalis quā ſit a ſp̄ritib̄ et a caloze naturali Tertio eſt cōplectio accidētalis quā p̄rabit a fumis. Quarto eſt accēſus ad naturā pinguedinis. Dicitur q̄ q̄ quātuz

eſt de natura cerebri: p̄p̄ia frigidū eſt et humidū: cuius ſignū eſt: q̄ Ariſt. dicit libro de aialitib̄ q̄ oia mēba q̄ ſanguine caſer ad frigiditate declinat: ſed cerebri caret ſanguine: et iō naturalit̄ frigidū eſt ſicut p̄batū ratio q̄dā: accidētali t̄m calidū eſt ſm q̄ patet in ſoluitioe cuiusdā rōnis. Primo et tertio nō accipit cerebri Ariſt. Auicē. et Raf. Quarto t̄m rō yſa accipit cerebri ſm yſa. q̄ eſt de gñe pinguedinum: et quia oia pinguedo ſm yſa. calidat̄ ſi p̄a. ponit cerebri calidum. Ad rōne primā p̄s ſoluzo. q̄ cerebri b̄s uoi. cōplectioem et cōpōſitionē. quātū ad cōplectioē nō ſequit̄ naturā p̄guedinis: ſed pot̄ rōne cōpōſitiōis: et iō nō valet illa rō. Ad ſe cū dā dicitur q̄ ſuis opationes et mot̄ ſit in cerebri: non ſit t̄n a caloze p̄ter ſp̄m aialit.

¶ Circa tertiu pcedit hoc mō: q̄rit de nudat̄ de ſp̄m aialit medulla cuius cōplectiois ſit: et videt q̄ frigido: et mēbi q̄d ois a membro aliquo eſt eiufdē nature cū illo: et maxime illud q̄d ois ſicut poſt nudat̄ a membro frigido ois ſicut p̄s: q̄ et cerebri a p̄te poſteriori: q̄ mēba eſt frigida ſicut cerebri h̄ hoc ſignificat p̄ hoc q̄ nudat̄ ois a membro: et ſit nervi: ois t̄m a cerebri mediate nudat̄: ſed a extrema ſunt frigidi: et medū eſt frigidū: ſed cerebri eſt frigidū et nerui frigidū: ſit nudat̄ erit frigidū. Scōda rō bec eſt mēba dura que a natura ſanguinis diſſat ſunt frigida: ſed nudat̄ eſt: h̄mōi: eſt frigidū. Ad oppoſitū: medulla oſſis nature calide eſt: ſi nudat̄ eſt medulla oſſis: et nature calide eſt. Hoc ſignificat per p̄m dicitur q̄ cerebri frigidū eſt nudat̄ calidū: ſi ponit q̄ nudat̄ tempore frigiditate cerebri. Ad hoc dicitur q̄ nudat̄ frigidat̄ eſt natura ſi ſicut cerebri. Ad rōne primā in ſuis d̄ dicitur q̄ quedā eſt medulla oſſis que gñat ex ſanguine et nō ex quolibet: ſed ex ſanguine quātū ad humiditate vntuoſam: et bec medulla calida eſt. Alia eſt q̄d gñat ex ſanguine et nō ſeq̄tur ſanguis naturā neq̄s d̄s d̄ca calida ſi pot̄ frigidat̄ et talis eſt nudat̄ et eſt gñata ex frigida portione ſp̄matis ſicut cerebri. ¶ Scōdo q̄rit vtrū nudat̄ ois a cerebro: q̄ p̄s ponit q̄ nō ois a cerebro. p̄terea ponit ois ipam eſt calidā. Ad hoc dicitur q̄ nō dicit vtrū p̄m ois a cerebro et frigidat̄ q̄ nō calidat̄. Sumūdo t̄m ipam dicitur q̄ duplex eſt ois: quidā eſt per ſubſtantias ſitus ſicut nerui ois a cerebro: eſt alio: ois ex cōſomatitate ſub̄. et hoc nō intelligit Ariſt. q̄ nō ois a cerebro: q̄ cerebri eſt mollis ſub̄e nudat̄ dure: et iō dicit q̄ nō ois a cerebro. ¶ Tercio querit quare nudat̄ eſt ſit medulla oſſis: et primo ſp̄mate gñat alia ſo medulla gñat ex ſanguine. Ad b̄ dicitur q̄ nudat̄ aera ta eſt ad hoc vt imediate ois a cerebro et neri ois aera ip̄a motū ſit a cerebro ois a cerebro neri ſenſibiles: et iō cerebri eſt primo ſp̄mate gñat ſit et nudat̄. Alia ſo medulla nō eſt ad hoc creatat̄: ſed vt ſeruetur humiditate et calozes oſſis. ¶ Conſequenter aera p̄e iſta q̄rit duo. Primo eſt de diuerſitate mēbz: a p̄te ſit. ¶ Circa ſcōm pcedit hoc mō: et q̄rit vtrū mēba q̄ in motu ſtintuz ſunt ſic pedes ſunt melioris nutritiōis q̄ caro pura: et videt q̄ ſunt ſic pedes ſunt melioris nutritiōis et ſicca et dure digeſtiōis viſcoſum ſanguine gñat natura: ſed pedes ſunt h̄mōi q̄ natura ip̄a neruoſa oſſituz p̄pter motū: q̄ ſunt laudabilis nutritiōis. Scōda rō bec eſt mēba q̄ ex purioſi ſanguine gñat laudabilis ſunt neri mēti: ſi mēba extrema nō gñat et purioſi ſanguine: ſi alia q̄ ſunt laudabilis nutritiōis: et Ad oppoſitū eſt illud q̄d dicit Raf. q̄ mēba q̄ ſunt in motu ſtintuz ſunt laudabilis nutritiōis: ſed pedes et conſilia ſunt h̄mōi: ergo ſunt laudabilis nutritiōis. Hoc etiā probat̄ q̄ mēba q̄ habet ſubtiliores humiditates laudabilior ſunt nutritiōis: ſi mēba extrema ſunt h̄mōi. P̄pter motū ſic dicit yſa. q̄ ſit laudabilis nutritiōis. ¶ Tertio dicitur q̄ ſi pedes viſcoſum ſanguine gñat ſicut vult Raf. q̄o cōp̄tuz inſiſtunt. Ad hoc dicitur q̄ caro et extrimitatis eſt laudabilis nutritiōis et ſubtilioſis et mediocriſis: et hoc nō eſt niſi. p̄pter n̄ otum. Ad rōne primā in ſuis dicitur q̄ mēba d̄ſcunt eſſe laudabilis nutritiōis multis modis. Primo modo q̄ mātis inducūt nutritiōis. et hoc modo caro poſtina laudabilis eſt nutritiōis reſſe Raf. q̄ dicit q̄ dicit q̄ caro poſtina nuda nutrita gis oī carne. Scōdo mō d̄: laudabilis nutritiōis aliq̄ q̄ eſt

pullis agit: q: pulli ventrē humectat: gallina aliqua
 tulū stringit. **H**allus q: nature calidioris est gallina
 atq: pullus: quādā salitudine icibus carō sua acqrit
 vñ sit solubilis. marine siver? sit z decrepitus. **I**nde
Ba. galli veteres z decrepiti cū sale fortī cocti z cō
 mīno: anteo: potris: femie croci portulant: humores
 pblegmaticos deponunt: z colice passioni p̄sunt: et
 ad dolorē stomachi de vētoitate grossa inflati miti
 gar: dolorēq: artēciū z tremore. **D**icunt tñ quidā
 quare illud nō est in iunioribus gallis: cū calidiores
 sint naturalr: z calidioris sint faliores. **D**icim? mo
 dis esse duobus. **E**ū em̄ calo: z salitudo horum sint
 fortiores: sicce digestionis sunt causa: quia carne du
 riora. decrepiti cum salitudine non sit temperata: z et
 caro mollis: sit causa lubrice solutionis. **I**te **B**a. gal
 li decrepiti salitudo leuis: nō deficiat: carō mol
 lis: vñ facilio: descensio z vētris emollitio: marine
 si ficibus sicis nutrita cū lacte pistatis. **I**te **B**ale.
 galli aliqñ z anferes si nutriti sicis z pistatis ficu
 bus: inde saporitas pas: z velociter digerunt: z cij
 ciūtur. **Q**ue volatiliū calida sunt z calca: nō sepe sit
 accipēda: marie passeres natura calfaciētes: z i fū
 molitates z cholera ru. transfuētes: p̄cipue siluati
 cī z marci: q: digestionē desicant: ventrē cōstipant
Jōq: nō sunt accipēdi nisi domi nutriti z incrassati
 sint. **Q**ue cōpletionis sicce sunt: neq: calida nimis
 sunt sicut turtures: pauones: pdices: z oīa paludes
 inhabitātia carne sunt neruosa: grossa: ad digerēdū
 dura: tñ bñ digesta multū sunt nutritiua: ad dissoluē
 dū dura de mebris: z iō machinandū est ad mollis
 cādum carnes coze: neq: anni trāsēctiū sit comedē
 da: sed postq: sunt occisa p̄ oīe z noctē dimittatur
 carnes emollat. **E** estā b q: videm? carnes occisās
 vna die cūta dimittas molliores z teneriores. **H**e
 tñ carnes ad digerēdū veloces sunt: bone in creādo
 bonū sanguinē: cū sanguis suus sit mutatus: sicut a
 caloze naturalī elōgat calorē extranei p̄ulsionibus
Qd palā sit: q: carnes dūi si dimittat: putrefiunt: z
 mutant. **E**ū aut hoc et logo fiat tpe: et paruo aliqd
 opes est necessē. **J**ōq: illaudabiles sunt carnes iste
 si recētes sint: marine si multū carbonib? assent z te
 nerent: q: h̄ inde mebris p̄oxent: tñ tarde ab eis dis
 solunt: q: et recētia sit sanguinis: z loq̄itate puro
 ris: z vicinitate calō natural. **I**nde **B**a. q: aialū z
 terrenascētū recētiora q: oporetat sint: aut nō matu
 ra quātus cōueniat: aliquādiu et seruata: sicca tene
 rant: z molliora coz indurant z cruda maturant sic
 q: digerunt. **D**ijcēt tñ quidā **B**a. dicisse carnē du
 ram dimittam emollescere z tenerari et caloze aeris
 neq: tñ de recentī aliqd indicasse: vt si mozarē quō
 teneraret. **D**icimus **B**a. dicisse vñ de aialib? z terre
 nascētib?: cū dicūt carnē durā diu dimittas caloze ae
 ris emollescere: z post de nascētib? subintulit. **Q**ui
 fractū molles: teneriq: sunt: magis mozarē indur
 rant: z desiccāt: z sūt tēperati. **Q**ui aut duri z sic
 cī z iuncti tenerant: z mollescentes tēperātur. hoc au
 tē stat q: si magis seruēt: subtilitatis sua bñditas
 cōsumit z in puluē reductur. **N**aliam q̄ sit: non de
 bere nutriti carne naturalī dura z sicca: neq: inhā

bitatibus paludosa: nisi cū ante p̄ duos dies sint oō
 cīa: vt carnes mollescāt z facile digerāt. **Q**ue autē
 volatiliū sunt bñdiora sicut anates: pulli comitū
 strutiōes: carne sunt duriora z grossiora ad nutrim
 dū: z ad digerēdū duriora: z ceteris strutiones sunt
 peiores: q: plus stomachū fatigātes. vnde sole ale
 z ceruices sunt dāde. **H**ec em̄ in oīm aialū gñibus
 teneriora sunt ppter nimis mortū. **A**nates sunt subtr
 liōres strutiōibus: saporitiores: maxime si ficibus nu
 trant: quoz tñ ale meliores sint. vñ h̄ip. volatiliū le
 uiores carnes q: ambulantiū sunt z minus humide:
 leuiores q̄ min? humide: pdicū: turturū: starnozum:
 humidiores domesticoz carnes: anscrū paludib? in
 habitatiū: anati: pulloz. columbe subtiliores q̄ ana
 tū: z ad digerēdū faciliores sunt. qd fit et puitate
 humiditatis z teneritatis sue carnis: et multo tamē
 suo caloze s̄guinē incēdit: marie siluati: q: calidio
 res z min? humidī. vñ facile in incisionē cōuertunt
 z i gñā cholericā. **J**ōq: antiq̄ cū frigidis p̄cipiūta
 ri: sicut cū aceto vne acrybe pont citri portulaca: la
 ctuca: cotiandro: scariola z similibus.

De diuersitate volatiliū et cratib? **L**api. elix.
Iucritates volatiliū et cratib? **H**ec sunt: q:
 siccoz pulli iuniores leuiores sunt z subtr
 liōres: vt pote minoris humiditatis: calidior
 rū humoz: maioris meliores sunt. marine
 frigidiorū. **D**iuersitas et grossitas z subtilitate quas
 duplex. aut subtilissima quasi in quarto gradu: aut
 quasi in tertio sicut starni: pdices: pullo z illa. aut i se
 cundo: sicut turtures: coturnices: aut qñ in p̄ficioz
 pauones z grues. **Q**ue in quarto facilioz sunt z le
 uiora z minus nutritiua. **Q**ue quasi in pio grossio
 raz duriora sunt plusq: nutritiua. **Q**ue inter bec me
 dioctia sunt media. **S**ed tñ q̄ in tertio gradu: leuio
 ra z subtiliora q̄ que in sedo: q: tertius quarto et vti
 cūior: z sedo primo. **L**oturnices nō ceteris sunt pe
 iores: sicut nec in nutrimento: nec in digestōe laudabi
 les. **D**icūt tñ aliq̄ quare **B**a. passeres z pullos ass
 milauit in nutrimento: cū tñ sensus neget b: q: pulli
 humidiores crassiores et carnosiores. **Q**ueo sunt
 vñ oī: maioris debet eē nutrimentū. **R**espo. **B**a. non
 mostrasse multitudine z puitate nutrimentū naturalē
 sed potius aciditālē. **I**ntēdit em̄ ostēdere grossicēz
 z subtilitātē: velocitatē digestionis z tarditatē. **D**ō
 strauit q̄ facilia z subtilia volatilia cito a mebris dis
 soluēda: **B**rossa nō z tarda ad dissoluēdum dura.
Que cū certissime accūrit: intelligimus subtilitātē a mem
 bris cito dissoluēda: z si naturalī multū nutritiua: ac
 ciditālē partū erit nutritiua. **S**i em̄ cito a mebris dis
 solunt: velociter euacuantur: z ad aliū appetendū cī
 bñ festinat: vñ parū dicit nutrimentū. **B**rossa z a me
 bris dissoluēda tardē est nutrimentū naturalē: tñ
 multū nutritū aciditālitate: q: duricies sue dissol
 uentis a mebris nō cito aliū abōi expetit: z iō quasi
 multū est nutritibile. **I**ō q: grues: pauones nutritibili
 res sunt anatiōes: z anates tñ sunt nutritibiles pro
 pter sue humiditatis z sanguinis multā quāritatē.
 z grues: ppter humiditātē minorē z sanguinis pau
 citatē nutritibiles: q: carnes sue neruose sicut z oīz

volatiliū ale. Dicitur tñ aliqui: quare carnes grūū: pa
uonū talis aſſimilati oim volatiliū: grues tñ z pa
uonēs groſſa ſunt: z tardē digeſtiua cuz gal. oim vo
latiliū ſubtilioſa: z ad digere dñ facilitioſa alas z cer
uices eē dicat. ¶ Rñdemꝝ. ſubtilitates mēbz ſūt ou
plices: aut naturalēs ſicut carniū lactoz: aut accē
dētales ſicut carniū oſſibꝝ vicinariū. Alariū autē ſubri
litateſ ſunt accidentales: cū neruoſe ſint z dure car
ne: qꝝ natura fecit: ve aſſidūū motum z laboreꝝ poſ
ſent pati: ſed tñ ex nimio motu z labore ſubtilitat car
ne: z facit ſapioſiorē. Aut ad digerendum facilitioſe
¶ In fe ergo qñ carnes groſſe grūū ſunt z dure: ſed ex
nimij motus labore tenentur: z quali lactozum
extremitates conſiſcuntur.

¶ De diuerſitate nutrimentoz eozum et
macie z craſſitie. Cap. l.

¶ Quiritates nutrimentoz volatiliū et ma
cie z craſſitie. Que volatiliū naturalit ſūt
humida: laudabilioſe eſt macies qꝝ craſſi
tates: qꝝ macies ſua multā aufert humidit
tate: z ſua tēperat apſionē. Que naturaliter ſunt
ſiccioſa: craſſa macis ſunt melioſa: qꝝ craſſitudo ſicci
tatem macie tēperat iuuenā. Craſſities etiā hoz z
nutrimēta diuerſantur ſm anni tēpora. Quēda cū
craſſa in hyeme z vereſunt laudabilioſa: ſicut ſtar
nēturtures z ſilia. Quēda nō in autūno z eſtate.

¶ De diuerſitate nutrimentoz et membz
diuerſitate. Cap. li.

¶ Quiritates nutrimentoz hoz et diuerſi
tatis mēbz triplices ſunt: aut ex cō
plexionibus ſine et cōpoſitionibus: aut
et motionibus: aut locis. Complectioſes
tam dicimus ſicut neruoſos z caris: z inteſtinoū:
mollū: z tenerozum ſicut pinguedo z cerebrum. Qꝝ
dam tēperata ſicut lactozoz carnes: z pinguedine
nada: neruoſa dura: z parum nutritiua. matime ſi
aſala macra fuerint: aut naturaliter ſicca. Si enim
groſſa z naturaliter humidā: hoc digeſta multa dāt
nutrimēta: z ad diſſoluendū dura. Mollia z tenera
ſicut pinguedo z cerebrū: calida ſunt z humidā: ma
xime de naturalit humidit: vnde parum nutritiua
z illaudabilia ſicut ſupradictum eſt.

¶ De diuerſitate pinguediniū volatiliū. Cap. liij.

¶ Quiritates pinguedinū volatiliū ſm cō
plexiones eozum ſunt. Si enim calidiora:
erit calida pinguedo: z apoſtemat: diſſoluti
ua. Que frigidiōſa: eozum eſt tēperatioſ
Que ſiccioſa: eozum pinguedo minus humectat: hu
midoz magis humectat: matime ſi de humido na
turaliter eſt animalū. Ideo pinguedo aſerum natu
raliter valet arſure ſtomachi z inteſtinozum: chyſtere
inde facto. Junio pinguedo humidioſa: veteris eſt ſic
cior. Molliter interfectozum minus calida eſt et hu
midioſa. Longe ocaſioſa calidior z minus hūidior.
¶ Poſt qꝝ premitus eſt ſermo circa diuerſitatem nutrime
ti pōit extrahitur et animalibus ambulabilibus terreſtris
bus: In hac parte determinat de diuerſitate eius prout ex
trahitur et animalibus volatilibus acris. Diuiditur autē
hec pars in duas partes. In quarum prima agit de natura
volatiliū: z de diuerſitate nutrimenti et ipſis. In ſecūda

ſm hac: Diuerſitates membrorum volatiliū multiplicata
ſunt. agit de natura membrorum ipſorum: z de diuerſitate
nutrimenti et ipſis. Prima autem pars inſpectat ad preſens
tem lectionem. Diuiditur autem hec pars in duas partes.
In quarum prima cōparat volatilia ad ambulabilia ratio
ne nutrimenti. In ſecūda de ipſoz diuerſitate z nutrime
to et ipſis determinat. ¶ Prima pars inſiſtit eſt. Sōdo autē
diuiditur in duas. In quarum prima diſtinguit cōditiones
per quas volatilia diuerſantur. In ſecūda ſm diſtinctioſis dif
ferentias ipſoz diuerſitates aſſignat. Sōdo autē ſm nūme
z conditionum diuiditur in quattuor. In quarum prima aſſi
gnat ipſozum diuerſitatem a parte complexionis: z ſiſt a
parte craris. In ſecūda a parte ſubſtitiē in ſubtilitate z groſ
ſitie conſiſtentiis. In quarta a parte habitudinis in pingue
dine z macie conſiſtentiis. In quarta a parte ſitus mēbz.
¶ Sunt igitur in preſenti lectione partes ſer. In quarum pā
ma comparat volatilia ad ambulabilia ratione nutrimenti.
In ſecūda. ſm hac: Que cum in bonitatibus z maligni
tibus zc. diſtinguit quattuor: conditiones ſm quas volatilia
diuerſantur. In tertia. ſm hac: Et cōplexionibus qꝝ
modis deprehenditur zc. poſſequens de ipſorum diuerſita
te in tra illas conditiones aſſignat ipſoz diuerſitates z par
te complexionis z craris. In quarta. ſm hac: Diuerſitates
volatiliū z groſſitie zc. a parte ſubſtitiē in ſubtilitate z
groſſitie conſiſtentiis. ¶ In quinta ſm hac: Diuerſitates
volatiliū et macie z craſſitie. a parte habitudinis in craſ
ſitie z macie conſiſtentiis. In ſexta. ſm hac: Diuerſitates nu
trimentorum animalium volatiliū et diuerſitatibus mē
bzozum zc. a parte diſpoſitionum membrorum. ¶ Circa pā
ma igitur partem dicit qꝝ volatilia in ſuo genere mitionis
ſunt nutrimenta qꝝ ambulabilia in ſuo: z ſubtilioſa z dige
ſtibilioſa. Circa ſecūdam partem dicit et banc aſſignat di
ſtinctionē. Volatilia in laude z vituperio quattuor: modis
diuerſantur. Primo conſiſtit in complexionibus z craris
bus ad cōplexiones reductis. Secūdo in groſſitie z ſub
tilitate. Tertio in craſſitie z macie. Quartus in diſpoſitio
nem membrorum. Circa tertiam partem aſſignat diſtinctio
nem ſue diuerſitatem volatiliū a parte pñmi modi. Hec
autem pars diuiditur in duas. In quarum prima aſſignat
ipſozum diuerſitatem a parte complexionis. In ſecūda. ſm
hac: Diuerſitates volatiliū et craris zc. a parte etas
tis. Prima autem pars diuiditur in duas. In quarum pā
ma diſtinguit complexiones z ſpecies complexionis ipſoz
rum. In ſecūda. ſm hac: Que in calore ſunt deſecta: z tem
peramēto ſunt artinētia zc. iuxta ſpecies complexionis ipſoz
diuerſitatem aſſignat. Dicit igitur pmo qꝝ et complexionē
volatilia quinqꝝ modis diuerſantur. ſm cōplexione tēpe
ratam vnam z ſm quattuor: diſtemptas. ¶ Et conſequenter
aſſignat ipſozum diuerſitatem penes ſingulas complexionis
ſm ſpecies. Hec autem pars diuiditur in quinqꝝ ſm nūme
rum complexionis. In quarum prima aſſignat ipſoz diuer
ſitate rōne complexionis temperate. In ſecūda. ſm hac: Que
volatiliū calida ſunt z ſicca. rōne cōplexionis diſtēperate
calide z ſicce. In tertia. ſm hac: Que cōplexionis ſicce magis
calide a parte ſicce nō calide ſed frigide. In quarta. ſm hac:
Que autem volatiliū ſunt humidioſa zc. a parte humidie
calide vel frigide. De temperatis autem ſerpm ſentendū.
¶ Primo dicit qꝝ ſunt maxime laudanda ſunt ſecum pulli. Sōdo di
cit: non tamen magnum dāt nutrimentum plus in regimē
to ſanitati qꝝ in coſpiciſ conſtatione valentia. Tertio di
cit qꝝ macie valet cū cātare incipiſſe z ſunt maſculina. Quar
to dicit qꝝ cū rebꝝ frigidiſ coſmeſta etringit ardore ſtoma
chi: et calidus veterē ſoluūt ſm ruſſi. Quinto dicit qꝝ pulli
midio: ve gallina magis lazar ventrem: gallus autē eſt ma
gis calidus z lazar incidendo: z maxime deſcriptus. Sexto
inducit auctozitatem ſa. dicitis galli veterē et diuerſo
z cōditū ad multos morbos et groſſis matris valere. Se
ptimo mouet ſup hoc queſtionem quare. ſi hec virtus non
ſit in gallo ſuene ſicut in ſene cū ſit mioris caliditas. Solut
autem dicens qꝝ hoc eſt proprie duas cauſas. Una eſt qꝝ
in ſuene gallo eſt calor formoſ: falſedo autem eſt foſtoſ: ſimi
liter. ideo per ipſum egeſſio deſiccatur: z venter cōſtipatur

Alia est q; si sene caro est dura: t calor paucus t salcedo mi-
 not: ideo magis mollicatur: t ventre humectat t laxat.
 ¶ Ottauo per h̄at, hoc cōfirmat dicitē: q; salcedo galli senu-
 no est delicatior: sed est caro ep̄ mollior: t facilius defecit: t
 ideo humectat t laxat ventrem: maxime si h̄icibus t la-
 ctē nutritiā. vel h̄at, dicit q; anseres t galli p̄ hoc nutritiū
 sapore t virtute cōtrahunt digestionem. In habētibus autē
 calidā t sicca cōplexione: dicit q; in fumo sitiat t cholera cō
 uersa: t maxime si uacua t macra: t vētre sit. ingūt feces
 deiccat: t nō debet sepe accipi: accipiant in domo nutrita
 t crassa. In habētibus autē sicca cōplexione t nō calidā: h̄ic dī-
 cā: t oia in locis paludosis degeti: dicit q; sunt dura ad di-
 gerēdi: digesta tī accidētialiter mītu nutritiū. Scōo dar mo-
 dū repimēdi eoz duritiē p̄ motū aliquā post cōmōiōē. nā
 sic carnes ipsorum tenerant: t hoc patet: per lōgā em̄ motū
 putrefcunt. Tertio hoc cōfirmat per h̄at, dicitē rem tenra
 scientia t aialia per motum digestionem cōtrahere: sicut cū
 sub acre post morelū deccolationē feruantur. Quarto mo-
 uet quonem circa dicta h̄at, dicens q; potest queri quo
 modo h̄at, de carne dura dicit q; diu seruata fit mollior: et
 nihil dicit de carne recentī quomodo teneret: soluit autem
 intermēdo dicens q; h̄at, primo de carnibus aialium vniuer-
 saliter dicit q; diu seruata tenent per aeris calore: et s̄m
 hoc dicit de fructibus q; diu mollescunt: molles autē defice-
 rantur t indurantur. Quinto autē cōcludit q; talia volatilia
 nō debent comēdi nisi post longam motū postq; sunt inter-
 secta. De habētibus autē h̄ic dicit cōplexione trā intēdit.
 Primo dicit q; sunt duro digestionis. Secundo dicit q; ale
 t colla et ipsi sunt comedenda propter suū teneritatem et
 puritatem a motu contractam. Tertio h̄ic auctoritate h̄ic p̄
 pocra, volatilia adinūc comparat t ambulabilia: nā leuiora
 sunt volatilia ambulabilia: t inter volatilia quedā sunt
 magis leuia: quedā min⁹: t sermo eius in omnibus est pla-
 nus. H̄ic sequēter assignat volatiliū diuersitatē ratione et a-
 nis dicens: q; a que sunt calide t sicce cōplexione in prima
 etate sunt laudanda propter temperamentum cōplexiois
 ad etate: que autē frigide t humide cōtrario modo in maio-
 ri etate sunt laudanda. Circa quartam partem assignat vo-
 latiliū diuersitatem a parte subtilitatis in subtilitate t grossi-
 ti consistens. h̄ic autē pars diuiditur in duas. In quaris
 prima distinguit differētia substantiē. In secunda, s̄m in hac:
 Que in quarto faciliora t leuiora, ipsorum diuersitatē iuxta
 distinctionis differētia assignat. Dicit ergo q; volatilia di-
 uersitatem in subtilitate t grossitate s̄m plus t minus s̄m dif-
 ferētia quatuor: gradibus. Deinde assignat diuersitatem
 iuxta illas. h̄ic autē pars diuiditur in duas. In quaris prima assi-
 gnat h̄ic diuersitatē. In scōa, s̄m in hac: Dicit tī aliq; quare
 anseres t pullos t mouet duas quonem. Dicit ergo q;
 subtilia in quarto leuiora sunt t minus nutritia: subtili-
 tia in primo cōtraria: in tertio t secūdo mediata: sed in tertio
 plus accedunt ad virtutem quartū q; in secūdo. Inter h̄ic
 autē coturnices sunt peioris cōditionis. Consequēter h̄ic
 duas mouet quonem. h̄ic autē pars diuiditur in duas s̄m
 duas quonem. Dicit ergo q; h̄ic est p̄pter qd h̄at, dicit
 tī pullos t p̄ aeris esse pauca nutrimenti cum sint carnosī
 humidit t multū nutritiū. Soluit autem dicens q; passerēs
 naturaliter multum nutritiū. accidentaliter parū. Et in fine
 dicit q; propter suū grossitatem grues t pauones multū nu-
 trimentū propter motum in membris: t assimilantur aliis ani-
 malib⁹. Secūda quonem est de vltimo verbo: quomodo grues
 alis aialium assimilant: est s̄m h̄at, ale fit subtilissimi nutri-
 menti t grues grossissimi. Soluit autē dicens q; ale sunt grossi-
 si nutrimenti naturaliter cum sint ossif t rēruos: subtilis
 autem accidentaliter propter motum cōtinuum. Circa q̄m
 tam partem assignat volatiliū diuersitatem a parte habi-
 tudinis in pinguedine t macie essentia. h̄ic autē pars di-
 uiditur in duas. In prima assignat h̄ic diuersitatem dicens
 q; humidā macra sunt laudanda: sicca pinguis. In secūda
 assignat diuersitatem habitudinū rancidē nutrimenti cū tē
 postquam sequitur diuersitatem dicens: q; s̄m copiam t ino-
 piam nutrimenti in diuersis temporibus ipsa sunt pinguis
 vel macra: t hoc intendit cum dicit: Et rancidēs t hōrum nu-
 trimenta etc. Circa septam partem assignat volatiliū diuersi-

tatē a parte dispositionū mēbroz. h̄ic autem pars diuidit
 in duas. In quaris prima distinguit mēbroz dispositiōē.
 In secūda, s̄m in hac: h̄ic operaciones tam dignitas etc. iuxta
 illas dispositiōes volatiliū diuersitates assignat. Dicit
 igit q; mēbroz diuersitas est cū diuersitas volatiliū tripliciter
 ceter, rōne cōpositiōis: mot⁹: q̄ntis t loci. H̄ic sequēter iuxta
 cōpositiōnem assignat mēbroz diuersitatē t volatiliū q; ipsa.
 h̄ic autē pars diuidit in tres. In q̄m prima assignat mēbroz
 distinctiōē ratione cōpositiōnis. In secūda, s̄m hac: h̄ic
 uosa dura t parum nutriticia. Iuxta distinctiōnis differē-
 tias in membris diuersitatem assignat. In tertia, s̄m in hac:
 Diuersitates mediōsi volatiliū etc. Dicit q; membrorum
 compositio quedam est dura: quedam molli: quedam me-
 dia. Deinde dicit q; membra dura multū nutrimentū accē-
 dentia liter: parum naturaliter: t dure sunt digestiōis: molliā ma-
 le nutritiū: media bene. Deinde pinguedinis que est molliis
 cōpositiōnis diuersitatem assignat: cuius diuersitas attem-
 ditur penes cōplexiones t species animalium: t penes ipso-
 etates t pinguedines. De motu autē t loco postea dētēmi-
 nabit. Circa partē istā queruntur quatuor. Primo est
 de cōparatione alatiū ad ambulabilia. Secūdo de
 de ipsis volatiliū: t cōparatione eorūdem adinūc.
 Tertium est de natura pullos: t cōparatione eoz adinūc
 ceter. Quartum est de gailo.

¶ Circa primum proceditur hoc modo: queritur que aia
 lia maiore impressione caliditatis calorū inducāt: an vo-
 latilia an ambulabilia: t videt q; volatilia, impressiones eoz
 quas faciunt terrenafecē t aialia in corpore humano: non
 cedūt s̄m diuersitatem elementoz: ergo aialia in quib⁹ vo-
 minantur elementa calida magis participāt caliditate: s̄m
 latilia sunt h̄mōiq; in ipsis dominant supēna leui⁹: sicut
 dicit ysaac: q; ipsa maiore impressione caliditatis faciūt in
 corpore h̄iano q; ambulabilia: t sic plus calefaciūt corp⁹ h̄iano
 nū q; ambulabilia. Scōo ratio hoc est: dicit ysaac: h̄ic
 elementoz dominiū habēt in quib⁹ copiantur: h̄ic aia maiore
 caliditate participat: sed volatilia sunt h̄mōiq; respectu am-
 bulabiliū: q; cū volatilia habeāt omnimō diuersitatem
 plus habent calefacere corpus q; ambulabilia. Ad opposi-
 tū: dicit ysaac t p̄bes q; caliditas in materia grossa maiorem
 efficit caliditate t impressione caliditatis q; in materia filis
 tili: s̄m materia in volatiliū respectu ambulabiliū subtilis
 est: q; minorē impressione caliditatis faciūt volatilia q; am-
 bulabilia: t sic ambulabilia magis calefaciūt corpus q; am-
 bulabilia. h̄ic rō cōfirmat p̄ hoc q; aialia h̄mōiq; caliditate a locis in
 quib⁹ habitāt: ambulabilia habitāt in locis calidioribus
 q; volatilia. h̄ic em̄ cōtingens terrā calidiorē est p̄pter reuer-
 berationē radioz, solis ad terrā. Scōo rō h̄ est. dicit Auicēna.
 Nihil est calidū vel frigidū nisi respectu impressionis quā facit
 in corp⁹: t hoc vel addēdo in calore naturalē vel imutādo:
 sed ambulabilia magis addit in calore naturalē q; volatilia:
 ergo plus calefaciūt corpus q; volatilia. Et hoc cōfirmatur
 experientia: q; in cōualēscētibus ab egritudine facim⁹ duas
 re volatilia: phibem⁹ aut ambulabilia: t hoc nō facim⁹ nisi q;
 credim⁹ volatilia esse frigidiora ambulabilib⁹: q; ambulabilia ca-
 lidiora sunt. Ad hoc dēcēdit q; ambulabilia maiora sunt cali-
 ditatis q; volatilia. Ad rōnem primā in contrariū dēcēdit q;
 dominim⁹ est quadruplex: sicut dicit expōsitiōes antequē.
 Primo em̄ quāntū ad impressionē qualitatis effectiue: s̄m q;
 piper est calidū effectiue: h̄ic em̄ dūm p̄tū igne: t tī est
 terre: h̄ic p̄derosum deosum defēdens. Scōm dūm est
 quāntū ad motū locale: s̄m q; dicitur q; illa q; sursum mouē-
 tur habēt dūm leuiū. Tertū quāntū ad dispositionē spiri-
 tus t caloris naturalis. s̄m q; dicit h̄ic dūm q; ipis t ca-
 lor naturalis igni t aeri assimilant. t baly: q; calor natura-
 lis aeri t spūs ignis. Quartū dūm est quāntū ad impressionē
 p̄tū in raritate dēcēdit grossitē subtilitate. Et ista tri-
 modis dēcēdit sup̄na leui⁹ habere dūm t volatiliū: s̄m
 dūm nō facit q; aliqd dicit frigidū vel calidū: q; dūm primo
 modo. s̄m impressionis effectiue: sicut in piper: et t; t p̄pter
 hoc volatilia nō debēt h̄ic calidā vel frigidā ad vni⁹ domi-
 nio. ¶ Secūdo dicit circa hoc s̄m glofam: si volatilia sunt
 minoris nutrimenti t faciliōs digestionis q; ambulabilia

rōne dicendū q̄ duo sunt cōsiderāda in carnibus volatīlībus: subtilitas carnis cū veloci digestōe: z puritas. quāti q̄ ad puritatē absolute caro masculī melior est: nō sū in etate deo crepta: immo femina melior est: tūc q̄ in fenecture carnes masculī indurant z desiccant: z generat in eis nitrositas z saliedo dicta dicitur. ¶ Secūdo q̄ris circa hoc: q̄r ius gallī ne veteris nō laet scire ius gallicū veteris: videtur q̄ sic de beat esse. dicit ysaac q̄ ius gallī veteris laet. p̄pter acumen q̄ feces dissoluit in iuuēture s̄o nō est h̄mōi acumen: z iō nō laet: s̄ in iure galline veteris maior est lubricitas: q̄ s̄ h̄ est rōne lubricitatis ius galline maris laet. Ad hoc dicit dū q̄ nō laet: z cū b̄tus est: q̄ ura s̄ta: z etiā oēs plume q̄ habēt naturā laetandī: habēt hoc rōne nitrositatis z acuminis q̄ mandaf aequē sive iuri ex pte subtilitatis: vñ ius gallī veteris laet dissoluēdo feces z mordicādo z nō lubricando. ¶ In gallina v̄o nō est acūm aliq̄d: z iō nō laet. ¶ Tertio q̄ris tur quis est melioris nutriti: an gallus caponaz an gallus p̄p̄ta: z videt q̄ gallina. ¶ Quarto dicitur laudabilis nutriti in etate cōpleta. p̄pter humiditātē cōplēta: i fenectute v̄o mali nutriti. p̄pter siccitatē: s̄ h̄uiditas naturalis est melior: q̄ accidētalis: s̄ nutriti: est in gallina: accidētalis v̄o in gallo caponate: q̄ caro galline melioris est nutriti q̄ caro galli caponate. ¶ Quinto dicit ysaac. q̄ inas melior est femina: castrata v̄o melior: s̄ q̄ pata ad masculos peioris sunt nutriti: p̄parata ad feminas melior. Ad hoc dicit dū q̄ gallus caponaz melioris est nutriti q̄ gallina: q̄ gallus caponatus rōne ablatiōis testiculoz b̄s caliditate multat z humiditate: rōne v̄o sexus b̄s puritate quā non b̄s gallica: ideo gallina nō est ita boni nutriti. ¶ Quarto q̄ris q̄s est melioris nutriti: an gallus castratus an nō castratus: z videt q̄ castratus peioris fit nutriti: q̄ gallus caponatus ad masculos cōparat: est mali nutriti: ad feminas boni: sicut dicit ysaac. z sic caponaz peioris erit nutriti. Ad hoc dicit dū q̄ nō castratus laudabilior est nutriti q̄ castrat. Ad rōnē dicit dū q̄ bonitas est duplex. Quae dā est ex sexu: z hoc nō nō caponatus melior est q̄ caponatus: vt si ponat in etate p̄mā. Alia est bonitas ratione etatis: z tūc caponatus est in dicio: tenent enim carnes ratione ablatiōis testiculoz: sicut p̄s in aetate veteri castrato q̄ melior est nō castrato: cū in nō castrato carnes indurent z desiccant: z ideo peioris nutriti. vñ ḡnaler in p̄ma etate non castratus melior est castrato: post tres ānos cōtrario: z hoc p̄ accidēs: q̄ p̄ ablatiōis testiculoz referat malitia etatis. ¶ Quinto q̄ris cū potioris sit exp̄bēdū ius galline: vñ veteris an iuuenis: z videt q̄ melioris: q̄ in illis caloz debis līs est: z h̄uiditas pauca z depurata. vñ nutriti exp̄bēdū est facilis digestiōnis: vt caloz nō impugnet: z faciliō uerōis: vt cito cōuertat ad h̄uiditatē: tale est ius galline noue: q̄ potioris cōpēt ius galline iuuenis. ¶ Sextarium p̄cipiunt practici. Ad hoc dicit dū q̄ ius galli noui vel galline exp̄bēdū est. Vñ notādū q̄ medicus tres b̄s cautelas in exp̄bitiōe istoz potioris. Prima est digestibilitas: et hoc nō caro pullos: z ius debet eis exp̄beri. Secūda est m̄o: cōfortatio mēdoz. Et tertia est restrictio vētris: z istis duobz modis vltimis exp̄bēdū est ius galline veteris: q̄ magis cōfortat: s̄ medicus p̄mū b̄s magis respicere. vnde nō v̄o cōfortatiuis: nisi forte cōfortatiuis medicinalibus sicut aq̄ rosacea. ¶ Sexto q̄ris: cū aliq̄s immedie dicit: est q̄ magis cōpēt: in ius galline an p̄sana. Ad hoc dicit dū q̄ p̄sana nō querit b̄s fed calida: nō h̄mōi pot̄ m̄idificat in testina z reliquas humoz in pectore. ex medicina euacuat: nō ipsa multā absterfina: est abstergit enim infectionē z h̄ios res infectos q̄ medicina: ideo cōpēt ius galline cū aliq̄s immedie dicitur est. Ius v̄o nō tantū est mundificatiuus sed cōfortatiuus: z ideo nō solū cōpēt ius galline tantū: sed etiam p̄sana.

¶ Circa scdm̄ p̄ceditur hoc modo: z q̄ritur vtrum passer res sint exp̄bēdū in febribus: z videt q̄ sic: q̄ in febribus magis cōpēt carnes volatīlī q̄ alic: q̄ sunt subtiliores: sed passeres subtiles sunt multi: q̄ exp̄bēdū sunt i febrībz. Ad oppositum dicit Ras. q̄ passeres calidissimi sunt: z san guinē incendūt z libidinē exatāt: z n̄līp̄ tale cōpēt in febrī

bus: q̄ ad calozē inaturalē cōuertēf: q̄ passeres nō cōpēt in febrībuz. Ad hoc dicit dū q̄ passeres in febrībuz sanguinis cōpēt z cholericis nō p̄p̄tūt. Ad rōnē dicit dū q̄ duo sunt cōsiderāda in febrībz. Prima est cōpōsitio. Scdm̄ est p̄plexio rōne q̄ cōpōsitio passeres subtilissimi sunt: z h̄mōi cōpēt in febrībz: rōne tūc cōplexiōnis cū sint calidissimi: dicit dū sit Ras. nō cōpēt. Et nota q̄ si dicant subtiliores: dicunt subtiles: q̄ sint subtiles in ḡnato: q̄ sunt subtiles in actio ne: subtilitātē em̄ sanguinē z cholericū reddūt. ¶ Scdm̄ q̄ vtrū passeres in quibusdā febrībz: sicut in quartanis z quotidianis cōpēt: z videt q̄ sic. In quartanis cōpēt illa q̄ sunt facili cōuertiois: q̄ h̄mōis calefacti: s̄ passeres multū sunt faciliis p̄uertiōis: z etiā sunt calidissimi: z in quartanis cōpēt. Scdm̄ rōnē dicit practici: q̄ incendūt sanguinē z calozē inaturalē augmētāt. Ad hoc dicit dū cōpēt in quartanis z quotidianis. Ad rationē dicit dū q̄ in quartanis z quotidianis cibaria calida cōmpēt: vnde p̄cipiunt m̄o v̄m̄ d̄ari. S̄z nota q̄ q̄dā est febris q̄ melocholia naturalis: z ista p̄p̄ta q̄ oīno cibaria calida. Alia est febris q̄ generat ex melocholia inaturali z aduisione h̄mōis: z hoc vel h̄mōis frigidoz: sicut p̄legmatiz z melocholoz: vt ex aduisione h̄mōis calidoz: sicut cholere z sanguinis: z in hac passeres nō p̄p̄tūt. ¶ Tertio q̄ris passeres epileptici: cū rāt cū sint ipsi epileptici. Ad hoc dicit dū q̄ in passerbz sumi mali cleuātur. vñ carnes eoz sunt fumose: sicut dicit ysaac. z cū h̄mōi sumi mali ad cerebrū veniūt inimitant cerebrū z retrahit cerebrū cadūt passeres: z sic sūt epileptici: curāt tū epileptici: q̄ sunt multū calidi: z sic: z cōsumūt h̄mōis vel vapores facientes epileptia. ¶ Quarto q̄ris q̄nter cotū puocat. Ad hoc dicit dū q̄ quāti sufficit ad p̄sens: q̄ ad puocat cotū quatuor modis finit. Cmo nō p̄ imaginationē: z hoc nō nō puocat cotū nisi ex p̄funditate imaginationis z cogitationis. Scdm̄ nō nō p̄ excitat oīe calozis naturalis: z h̄mōi passeres cotū puocat: excitāt enim calozē naturalē: z h̄mōi multat ad hoc. Tertio nō cleuando virgā: z hoc nō acera z fabe z pisā puocat cotū. Quarto nō p̄ multiplicationē spermatis: z hoc modis gallos caponatus z coturricas puocat cotū. Ad hoc alē dicit dū q̄ h̄mōi facit in quolibet h̄mōis q̄ caloz naturalis est sopitus: tūc p̄p̄tūt ad excitandū ipsum. ¶ Quinto q̄ris cū passeres ex malo nutriti fiat ex usq̄ m̄o: vtrū nocēt cop̄: z videt q̄ sic: q̄ h̄uiditas ḡnata ex cop̄e ex nutritiōe ipsi nutritiōe atēta: s̄ nutritiōe est mali: q̄ humiditas mala: q̄ passeres cop̄ nocēt ipsi ledit. Ad hoc dicit dū q̄ carnes ex malis ḡnatis nutriti: nō oīs nō nocēt h̄mōi nature: q̄ nihil d̄ venenū nisi in respectu ad corpus h̄mōi. vñ illud q̄ est venenū h̄mōi nō est venenū passerī: sicut dicit Auic. vñ natura op̄i sup̄ usq̄m̄ p̄sauerfione cū electiois: z hoc nō nocet nature h̄mōi: s̄t nec illa h̄uiditas: q̄ cōuertit ad naturā carnis z ius malitia spoliat: marē cū in rōne cibi solū patiat nō immutat cop̄. ¶ Sexto q̄ris cū gallina accipiat nutriti nō illa dabile: q̄r nō ē carniola dabilis. Ad hoc dicit dū q̄ natura galline sc̄q̄strat illud q̄d ē purū z cōuertit in sui naturā: z sic caro galline p̄p̄onant est naturē h̄mōi. ¶ Septimo querit: quare gallina nutrita ex ficibus z lacte dicitur esse laudabilis nutriti. Ad hoc dicit dū q̄ hoc est: q̄ tā ficus q̄ lac habēt multā virtutē bonē cū dā. p̄terea ficat dicit v̄m̄. ficus s̄ta b̄t potestare ḡnātū bonū colorē: q̄ sanguinē trabunt ad exteriora.

¶ Circa tertū p̄cedit h̄mōi: q̄ris q̄re in atalibz ābulis b̄ pinguedo cōgregat circa pect: in volatīlībz minime. Ad hoc dicit dū q̄ partes anteriores in vtrīsq̄ non sunt multae pinguedinis: q̄ caloz cordis existens in pectore h̄uiditates cōsumit: s̄ refert in volatīlībuz z dūlabilibz: q̄ in ābulis: locus in pectore sunt magne cōca itates: z in talibz locus magna pinguedo aggregat: s̄ in volatīlībuz non sunt h̄mōi cōcauitates: immo lūm̄ fricta: z ideo lūm̄ macra in partibus illis. ¶ Secūdo q̄ris quare in nabibus volatīlī multa pinguedo aggregat: in ambulabilibz nō. Ad hoc dicit dū q̄ hoc est. p̄pter duas causas. Prima est: q̄ in ambulabilibus nates sunt carnes plene z caro illa solida est dura: z in tali parte pinguedo nō generat. vñ dicit p̄s q̄ in carne natius

pinguedo nō aggregat, ppter sui duriciē: q; volatilibus vō pauca est caro in partibus illis: z sunt cōcūitates carney: cūc: z iō pinguedo lyl generat. Scōtia cū est: q; ābulabilis z volatilia in hoc differit: eo q; in ābulabilibus sunt renes: vt aq;uositates sanguinis depurent: in volatilibus vō non sunt renes: q; nō habēt aq;uositatē: ideo cū in volatilibus non sint renes: in locis natijs aggregat pinguedo.

Circa quartū pcedit hoc modo: z querit vtrū pinguedo generetur ex forti calore vel debili: videtur q; a forti: q; dicit pbs lib. de animalibus: q; pinguedo in aialib; generatur ex calore bonie digeſtionis: s; talis calor est fortis: s; pinguedo generat a forti calore. hōc cōfirmat p pbm: q; licet ex aduisione lignorum aliq; sup illi relinquit; sicut cūis similitur ex digeſtione sanguinis a calore naturali aliq; sup sui relinquit; sed hoc nihil aliud est q; pinguedo: s; pinguedo dō gñat a forti calore: cūis enī generat a forti calore: quare similitur pinguedo. Ad oppositū: nihil q; in aialib; gñatur in mēbris a fonte caloris diffāntibus gñat a forti calore: vnde in pectore nō est pinguedo multa ppter fortitudinem caloris ipsius cordis pinguedinē cōsumētē p hūilitatē: sed pinguedo hoc modo generat; z in talibus mēbris remotis a fonte caloris: q; in renib;: s; nō gñat a forti calore. Secūda ratio hec est: galli caponati sunt debilis caloris respectu dō caltrario: sed pinguedo multo generat in caltratis q; in nō caltratis: s; pinguedo nō generat a forti calore. Ad h v cōdū q; nō generat pinguedo neq; s; vbi a forti calore. Ad auctoritatē pbr respōdeo q; fortitudo caloris multis modis dicit. vñ calor generat pinguedinē vno mō dō fort; alio mō dō debilis. Calor enī naturalis tria facit. Primum est bigeſtio sanguinis. Scōm est cōuersio eius ad dispositionē carnis. Tertius est cōsumptio sanguinis z hūilitatis ei; . Quar tū digeſtionis cōuersio ad illud q; est mediū. Calor igit naturalis a quo generat pinguedo: est fort; primo mō z quart; q; fortis est in digeſtō ad mediū inter carnē z sanguinē q; est pinguedo: s; nō est fortis hōc z tertio mō. C; tē que rit vtrū pinguedo generat an cōuersio sanguinis ad carnē. Dicendū q; an cōuersio generat. Sc; scēdū q; duplex est pinguedo: quedā q; est extra carnē: alia est implicita: z hec vltima generationē carnis sequit; z nō p̄ia. C; vltimo queritur quare inter aialia ambulabilia intestina pora sunt meliora: inter volatilia intestina anferis. Ad hoc vidēdū q; in oib; aialib; naturaliter ureſtina z stomachus sunt nature frigide z sicce: z plus dōclināt ad ficcatē q; ad frigiditatē: in aialibus autē humidis tempera hōmō ficcitas: z q; inter ambulabilia aial maxime humidū est ex pora: ideo vbi interest in bona. Similitur inter volatilia aser est maxime hūidus: z ideo ficcitas intestino temperat: ideo sunt bona in vltima anferis magis q; alterius volatilis.

De ouis. Lapi. liiij.

Clectio. clij.

Cla generaliter i octo diuidunt. Aut enim de temperatis z sanis animalibus: aut cōtrario: aut de crassis siue de macris: aut de masculis habētibus siue non coenitibus: aut de veteribus siue iuniorib;. Si de sanis: nutritiō tū sunt laudabilioris. Et iterum de crassis maioris et saposioris. Similitur de coenitibus cū masculis: cū calidē naturale maiorē habēt coenitā q; nō coenitā. Similitur de iuniorib;: q; plus caloris in eis habet. Quorū aut nature vniuersaliter temperate sunt mediores: cōplexioni hūane vicinatē: sed tū albuginōs frigidiores ad vitellōū cōparationē quasi in p̄i mo gra. Z estat quasi aq; coz sapositas: z ideo ad digeſtū velociora moderate: vitellū grauiora: q; in digeſtibilioris maxime de veterib; volatilibus: aut masculis nō coenitibus vitella sunt tēperata z calor viciniora: z ideo ad digeſtū velociora z facilioza, maxie si de iunioribus sunt volatilibus masculos hāz

bentib;. hoz enī cōfortat mēbra ab eis tarde dissoluēda: z si hoc totū ouo artincat; materia est z nutritiō mentū volatiliū oim. Inde Hippo. spermati z lacti āsimilant q; materia z nutritiō ābulabilū aialū. Quā inquit cū materia z nutritiō tū ambulabilū lū aialū: necesse est fortissimi z multi sunt nutritiōt; . Quiti q; toti āsimilant sanguini: s; fortat mēbra: q; quāto plus calor naturalis in eis opat; tantoplus magis durant;: sicut cū extraneo calore magis cōquunt tanto duriora efficiunt;: z ideo dur; a mēbris dissolunt; z cōfortant. Quinq; tū modis in nutritiōe to suo diuersant. Vno ex diuerſitate sui aial. Alio ex etate. Tertio ex crassitie z macie. Quarto ex nouitate z vetustate sui. Quinto ex artificijs. Et generib; aialis: q; si de subtili sunt aial z tēperato: sicut perdice gallina laudabile nutritiōtū facile est digeſtū: z macie de iunioribus vel masculos habētibus: a mēbris tū facilius dissoluntur. vnde ad regimina sanitaris custodiēde meliora q; ad mēbra cōfortada. z Nutriōe grossiora sunt aialibus ad digeſtū duris: z nutritiōtū illaudabilis sicut frutuosus anferis mali sunt nutritiōtū: ad digeſtū dur; grauis oneris: macie de veteribus vel de masculis caretib; tū tardē dissolunt meliora sunt ad cōfortadū q; ad sanitatis regimina.

De natura ouis s; in diuerſitate aialū. La. lv.

Et atib; oua tripliciter diuidunt. Aut enim de puiat; aut de veterib;: aut hoz mediocrib; bus. leuiora de iunioribus: grauiora de veterib;: tēperatioza de mediocrib;: q; calor; sunt pfecti z minoris: plus hūiditatis z duriora veteranis: z inde ad sanitatis regimēta z mēbra cōfortat; davalētia. Sic etiā intelligēdū de crassis masculos habētibus. Crassa enī z alia masculos habētia caloris maioris naturalis z hūiditatis substāntialis. Silt z de veterib; z nouiter ouis creſcit; intelligat. In de Bal. oua gallinaz pdicit tēperatioza z laudabiliora ceteris sunt: maxie masculos habētib;: hūi nutritiō. Junioza enim meliora q; veterū: crassiorū q; macroz: vicinior factozum q; veterum.

Cū nutritiōtū cozpis hūani accipiat ex volatilib; z ipoz; suphūitatib; nutritiuis: postq; est de natura nutritiōtū put ex aialib; accipit; agit de ipz; nutritiōtū natura: p̄ ad ipoz; accipit suphūitatib; nutritiuis. hōc aut pars diuidit in duas. In q; p̄ia agit de natura suphūitatū volatiliū. In scōa. In hac; ac gñaliter diuidit; agit de natura suphūitatū ābulabilū. s; de generib; lactis. Agit autē primo de natura suphūitatū volatiliū eo q; magis accedit ad naturā carnis z nutritiōtū. hōc aut pars q; de ouis ē spectat ad p̄sentē lectiōnē. Diuidit aut h; pars i duas. In q; p̄ia agit de natura ouoz; z partū ipoz;: z de diuerſitate ipoz; rōne aialū. In scōa agit de modis diuerſitatis ouoz; penes suas cōditioz; . P̄ia aut pars diuidit in duas. In q; p̄ia agit gnat distinctionē ouoz; penes suas naturas z aialū. In scōa iura illas differētias singuloz; assignat naturā. P̄ia nō diuidit; h; scōa diuidit i duas. In quaz; p̄ia assignat fiteatē ouoz; iura illas differētias. In scōa agit de natura z virtute ouoz; z p̄tū ei;. Scōa aut pars principalis diuidit in duas. In quaz; p̄ia assignat distinctionē modoz; q; per quoz; diuersant. In scōa iura singulos modos ipoz; diuerſitate assignat. P̄ia est iudicia h; scōa diuidit i duas. In quaz; p̄ia assignat ouoz; diuerſitate rōne quinq; modoz; q; in ouo atēduētia. In scōa ipoz; diuerſitate assignat rationē membroū artificialis apparatus. P̄ia

viuentia de rapina. Ad hoc dicendū fm p̄b̄m q̄ hoc est p̄oꝝ p̄ter tres causas. Prima est multa humiditas, vnde q̄ galli n̄ multa humiditate habet fuis participat multa ouo p̄ducit. aial vo vicia de rapina multa ficantē habet: z ideo humiditas spermatica est pauca: ideo oua pauca p̄ducit. Sec̄da est necessitas p̄n̄as, vnde q̄ tale aial multū indiget p̄n̄is: materia spermatica in p̄n̄as redigit: z ideo oua pauca p̄ducit. Tertia causa est de nutrimento pullosi confidentia vel offidētia. Alia em̄ vicia de rapina de sui nutrimento z pullosi offidētia: z ideo q̄ industria naturali pauca oua p̄ducit. Cetero q̄ris quare colibe multotiens generat in anno: z p̄ducit pauca oua simul in generatione gallina vo tardius generat: z multa oua p̄ducit. Ad hoc dicendū q̄ coliba multe est p̄n̄ditas nutrimentalis: z ideo multa humiditas spermatica: z ideo frequenter ouar: domestici carnineta: melioris sunt nutrimenti z maioris humiditatis. Viuentia vero de rapina semel in ano p̄ducit oua propter duas causas. Una est: q̄ aiala aial multa p̄ducit vni anser z gallina: q̄ sunt grauis copositas: z sunt multe humiditatis spermaticae simul sunt mali vicia. Alia vo boni vici latius frequenter coeunt: vt colibe: z p̄ducit pauca oua: multotiens t̄m̄: ista p̄n̄ditas ita frequenter p̄ducit pauca oua. Cetero q̄ris quare gallina parui corporis multa oua p̄ducit: sicut dicit p̄b̄s: plura etiā q̄ magni corporis. Ad hoc dicendū q̄ gallina magni corporis sup̄fluitates i necessitate corpis totaliter auerunt: z ideo pauca oua p̄ducit. gallina vo parui corporis h̄ sup̄fluitates m̄tas: nec op̄s q̄ i necessitate corporis multo p̄ducit. Quarto q̄ritur q̄re gal line multū ouantes cito mouentur: vt bus in die ouantes. Ad hoc dicendū q̄ ouatio fit ex materia humiditatis nutrimentalis: z ideo q̄ in multū ouatibus humiditatis nutrimentalis multū cōsumit: q̄ cedit in oua: ideo calor naturalis q̄ per ipsam sustentatur deficit: z ideo parū vicit: z exemplus est in arboribus que multū fructificat q̄ cito mouetur. Item miditas est naturalis cedit in fructus: z ideo calor viuificus diminuit. Quinto q̄ritur q̄re in piscib; plura oua sunt q̄ in insimila respectu ouoꝝ aial: z quare in aialibus sunt distincta: in piscib; indistincta. Ad hoc dicendū q̄ pisces sunt multū frigidi z humiditatis: ideo eoz sup̄fluitates sunt frigide z humide: si ex talib; plura oua p̄ducit debet: z ideo plura oua p̄ducit z indistincta: q̄ calor habet paucū: z calor est distinguere z segregare: z ideo n̄ h̄nt pisces oua distincta. Cetero q̄ris q̄ in ouis piscium est vni color: in ouis autē duplex est color. Ad hoc dicendū fm p̄b̄m q̄ in ouis autē est color a colore perfecto q̄ color: perfectio humiditatis spermaticae de albat: nutrimentale sanguine viterius digerit: z sic dicitur: in piscib; vo est calor: debilis: z ideo n̄ pot̄ de albare: z ideo n̄ facit colore q̄si m̄tia. Cetero q̄ris an ex quo liber ouo debet piscis generari. Ad hoc dicendū q̄ ex quo totus piscis fit: z quot sunt oua tot sunt pisces in potētia sicut dicit p̄b̄s: s̄ n̄ fit piscis ex ouo nisi spermata masculini attingat: z si omnia attingeret ex omnibus fieret piscis: s̄ multa in aqua deperderetur.

¶ Circa tertium p̄cedit fit: q̄ris ex qua materia vitellū generat: vtrū ex sanguine m̄struo: z vides q̄ fit. dicit ysaac sub auctoritate h̄ippo. in ouo est materia fetū z nutrimentū: album est materia fetū: nutrimentū vo fetus est vitellus: s̄ in aialib; materia fetū generat ex p̄n̄ditate spermatica. nutrimentū vo eiusdem ex sanguine m̄struo: q̄ vitellū cū sit nutrimentū p̄b̄i generat ex sanguine m̄struo. Hoc cōfirmaet per hoc q̄ spermata in aialib; est album in volatilib;: z q̄ est lac in aialib; est vitellū in volatilib;: s̄ in aialib; spermata ex p̄n̄ditate tertia generat: lac ex sanguine m̄struo: s̄ in volatilib; album est ex humiditate tertia: z vitellū ex sanguine m̄struo. Sec̄da n̄ hoc est: vo volatili ouo p̄cedit: materia cōstitutionis fetū: materia nutrimentū: z vtrūq̄ est in ouo: s̄ sicut ordinant fetus z nutrimentū: s̄ vtrūq̄ ordinant materia fetus z materia nutrimentū: s̄ vtrūq̄ assimilant substantiā partū: z nutrimentū ex nutrimento eoz: q̄ta de esse: p̄te materic fetū z nutrimentū: q̄ materia fetū s̄ illa de esse materic partū: q̄ z nutrimentū nutrimentū eoz: z sicut sanguis men-

struus: q̄ cū nutrimentū fetū sit vitellū ex sanguine m̄struo generat. Ad oppositū: n̄b̄i q̄ ex sanguine m̄struo generatur: est in illa aialib; i q̄ n̄ est sanguis m̄struus: s̄ i volatilib; n̄ est sanguis m̄struus sicut dicit auctoritas: q̄ vitellū n̄ generat ex sanguine m̄struo. Ad hoc dicendū q̄ ex sanguine m̄struo vitellū. S̄ notandū sic dicit aial: q̄ sanguis m̄struus videtur in tres p̄tes. Prima pars dedit ad matricē: altera rēdit ad mamillas: tertia cedit in sup̄fluitates: s̄ in ortu fetus: sed illa pars q̄ ad matricē rēdit dicitur in duas p̄tes: q̄ ad cedit in cōstitutionē m̄b̄oz z carnis: z ex ea fit fecundā. Alia pars cedit in nutrimentū fetū: z hoc p̄ vmbilicū. pars autē q̄ ad mamillas mittit in lactis materia: s̄ cōuertit. vñ sicut fetus in vtero ex sanguine m̄struo nutritur sic extra nutritur: s̄ illo q̄ ex sanguine m̄struo generat. f. c. lacte. Dicitur q̄ q̄ oib; ista modis est sanguis m̄struus in natura h̄mana: in alijs vo aialib; sunt due p̄tes: n̄ illa q̄ emittit: q̄ cedit in vngues. in ouatib; vo est solū pars qua generat fetū: extra vtrū. vñ intelligendū q̄ aues n̄ h̄nt m̄strū q̄ est sup̄fluitas. Cetero q̄ris q̄ ouis cōponat ex materia pluri p̄te. salubime vitellus: q̄ eoz plus cedit ad matricē: q̄ vitellū vide: sicut fetū: est in matricē: est in ouo: s̄ fetū est in matricē sicut i medio: nutrimentū vo circūfit: s̄ in ouo: q̄ est in medio de esse materia fetus: s̄ vitellū est i medio q̄ circūfit est album: q̄ vitellū de esse materia fetus z album nutrimentū. Ad oppositū est illud q̄ dicit p̄b̄s q̄ vitellū est nutrimentū fetus album materia. Hoc etiā p̄bat rōne: illud q̄ cedit ad p̄n̄ditate spermaticam de esse album z materia fetū: z constituitur: sed hoc est album: q̄: illo tanq̄ ex materia generat fetū: q̄ concedimus. Unde notandū dū q̄ duplex est status ouis. primus generatiōis: z secundus formatiōis z magnificationis. In primo q̄ status plus vni vitellū ad matricē: sed i medio formatiōis fetus est cōtrario: q̄ album est extra: vitellū in medio. Cetero q̄ritur vtrū in ouo rēdit tertia materia: q̄ est semen vite generat: vnde q̄ sic oua sunt p̄ter generationē: s̄ ḡnatio fit a virtute spermatis masculi. vñ dicit p̄b̄s q̄ sicut se habet arbor: ad scindētia se habet spermatis a spermata femine: et dicit h̄stō. q̄ sicut se h̄s coagulata ad lac: sic se h̄s spermata vtrius ad spermata femine: dicit album est a femina: q̄ aliqd est a mare: s̄ non est nisi semētiū: s̄ in ouo est tertia materia. Ad oppositū: volatilia p̄ducit oua fine cōtracta masculi: q̄ n̄ est necesse q̄ aliqua materia sit a masculo dectā. Ad hoc dicendū q̄ ouoꝝ q̄da sunt apta ad ḡnatiōem: z in talib; quoz substantiā distinguunt. Prima est h̄bilitas albumina a femina. Sec̄da est substantiā cōglōbata ad h̄bent albumini q̄ de se m̄tua: z hoc est a masculo. Tertia est q̄ nutrit fetū vitellū. Quarta pellicula subtilis loco fecundā. Quinta est testa: z terio: q̄ facit ad defensionē: sunt alia oua q̄ sunt inepta ad ḡnatiōem: vt oua vtrū: z in talib; n̄ est semētiū. Quarto q̄ris de ouo vtrū: sicut dicit Aristot. femina n̄ spermatis q̄ album eoz vtrū n̄ est ex spermate q̄ fit solū ex femina: s̄ in illo n̄ de esse nisi vitellū: z si in illo fit album z spermata s̄ sic spermatis mulier q̄ est p̄b̄m. Ad oppositū est auctoritas p̄b̄i. dicit em̄ q̄ q̄da dixerit q̄ n̄ est ouo vtrū album z m̄trū sunt: vñ dicit p̄b̄s q̄ album z vitellū ex femina p̄cedit. Ad hoc dicendū q̄ in ouo vtrū est album z vitellū: z in ouo a femina p̄cedit. Ad rōnem in d̄n̄i b̄dētū q̄ h̄bitas spermatica est duplex: q̄da cōp̄te digesta: z h̄ est in forma femine. vñ h̄ est cetera terminū p̄fecte digestionis. vñ n̄ inerec dia spermata dicit Aristot. q̄ mulier n̄ spermatis. Cetero q̄ris vtrū oua vtrū possint ḡnari sine cōtracta masculi: natura em̄ p̄ter necessitate ḡnatiōis cōstituit masculum z femina: ita q̄ vniuz esset agēs: z reliquū partēs: s̄ n̄ pot̄ materia moueri absq̄ agētē: sic femina n̄ poterit p̄ se oua p̄ducere absq̄ mare. h̄struū tū vide. Ad hoc dicendū q̄ possibile est feminam oua p̄ducere absq̄ masculo: z h̄ multū de causa. vel q̄: imāginat mare: vt q̄ adheret: vel q̄ est adinucē osculans: mouet em̄ tū desiderio: sicut patet de boie cogitate de aliqua muliere vel allenē respiciat: sic femina ex forti desiderio et cōmōtione emittit spermata ad collū matricis: z post n̄ inueniens quē diligit: retrahit interius ad matricē z miscetur

vitello & fit ouū venti: & ita nūcupatur: q̄ ineptū est generatiōi. vnde nō est ppter generatiōē: sed ad purgādum si peritā in matrice: & per hoc soluitur ratio. ¶ Sexto querit q̄ nō sit possibile in autib: q̄re i natura p̄sana b̄ nō sit possi- bile: ita q̄ femina faceret aliquid p̄portionale ouo ven- ti. Ad hoc dicitur: q̄ multo magis est hoc in homine: sicut dicit p̄s: generat enim femina aliquid p̄portionale ouo ven- ti: quō dicit mola carnis q̄ nō pot̄ organari. vnde cum fe- mia imaginat virū natura delectat: & mouet machina cor- poris & sp̄s & calor natura: & matris: ita q̄ sperma erit ad collam matricis: & q̄ ibi non inuenit amīcū suū: sperma re- dit ad fundum: & generatur mola carnis: nec pot̄t organari: sicut dicit agens. ¶ Septimo querit vtrum ouū venti generetur ex spermate coitus: & videtur q̄ sic: q̄ ex spermate generatiō inepto generatur ouū venti: sicut su- peruitas que est residua: sicut est inepta generatiō: q̄ ex illa generat ouū venti. ¶ Octauo dicit p̄s q̄ ex residuo rate coitus nō generat ouū venti. Ad hoc dicitur: q̄ nō ge- neratur ex superuitate coitus. Ad rationē dicitur: q̄ super- fluitas illa non conuertitur ad ouum: sed remanet sicut que- dam farc: na vel mola.

¶ Circa quartum p̄ceditur hoc modo: querit quare in exitu ouū ab vtero fit exitus ab parte grossa lata: & nō a parte acuta: sicut dicit p̄s: sicut videat cōtrariū: quia pars acutior ap̄ios exit in motu & exitu q̄ grossa & lata: & sic videt q̄ pos- tius deberet exire a parte acuta. Ad hoc dicitur: p̄m p̄dm q̄ in omni alia generatio q̄ est volatilis caput, exit maius tot- to corpore. vnde pul? in ouo caput tenet inter alas: & gros- sa pars attribuit capiti: sunt alia mēbra: & p̄ illa adheret ma- tria: & ideo q̄ caput prius exire debet: prius exit pars lata & grossa q̄ capiti deputat. ¶ Itē querit vtrum durities ouū veniat in ouo in matrice an post, durities enim lesionem inferit in partu: q̄ debet esse molle in exitu: cōtrariū videt q̄ ouū in vtero molle est: & sic exit indurata & frigo: & sicut dicit Aristot. Mos aut diuinus q̄ ouū in vtero durū & coagula- tiū est: ratio tamen perfecte coagulata: sed perfecte deficcata & coagulata ab aere cōtinete. ¶ Postea querit de dispositio- ne ouū in exitu pulli: vtrum debeat apparere liquidū: digestio enim procedit coagulando: & maxime illa q̄ generationi res- pōdet: q̄ hūiditate ad mēbra cōuertit: q̄ ouū tūc debet ab parte coagulari. Ad hoc dicitur: q̄ liquidū apparere intrā: q̄ virtus formatiua dissoluit albumen: & vitellū separat ab albumine: vt albumē in lineationem mēbroū cōuertat: et vt vitellū ap̄ri sit ad nutrimentū. vnde duplex est status ouū. ¶ Quom? in quo distinguitur natura partu: scilicet in quo for- mat mēbra. ¶ Itē querit per quā viā fit exit? fetus ab ouo vteri per calozē ignis aut per calozē aeris & solis. Ad hoc dicitur: q̄ ouū cōponitur ex duplici p̄ncipio. Intrinsicō: vt est virtus informatiua cōmixta ouo q̄ operat̄ per calozē & sp̄m: & extrinsicō q̄ est virtus extra & calozē cuiusdē aialis vel alte- rius: & sic fit fetus & rūpit testā & exit sicut exit fetus ab vte- ro: querit nutrimentū cōpletū: & nō inuenit: aerē liberum & nō inuenit: q̄rit lucē & inuenit tenebras: & ideo rūpit & exit.

¶ Circa quintū querit de cōparatione istarū partiu: que sunt vitellū & albumē: querit q̄ q̄ fit melioris nutrimentū: & videt q̄ albumē: q̄ pars digestibilis: est melioris nutrimentū: s̄ albumē & h̄mōi cū esulphuritate terrie digestibilis generē vitellū ex superuitate fecidae: q̄ albumē est melioris nutri- menti. ¶ Contrariū dicit ysaac. & dicitur q̄ vitellū laudabilis est nutrimenti. Ad rationē dicitur: q̄ aliquid dicitur diges- tibilis duobus modis. Vno modo in via generationis: & hoc modo albumen digestibilis est: vel in via nutrimentū: & hoc modo vitellum digestibilis est. ¶ Itē querit cui istoz fit velocior: putrefactio an albumini an vitello: & videt q̄ al- bumini: q̄ illa pars est magis putrefactibilis q̄ vitellū: est: & minus habet calozē: sed albumen est h̄mōi: q̄ albumini ma- gis debetur putrefactio. ¶ Contrariū dicit p̄s: q̄ ouū corruptū- tur nō ppter albumē: sed ppter vitellū. Ad hoc dicitur: q̄ vitellū citius putrefit. Ad rationem dicitur: q̄ duplex est hūmidū: quoddā est hūmidū viscosum: & hoc diutissime cō- seruat̄: & tale est albumen: vitellū vō est hūmidū nō visco- sum: & ideo cito putrefit.

¶ Circa sextū p̄ceditur hoc modo: sicut se habet lac in aia- libus: ita se habet ouū in volatilibus: sed lac semp̄ est bonū cuiuscūq̄ animalis fit: sicut semp̄ est bonū cuiuscūq̄ vo- lantilis fit. ¶ Contrariū dicit ysaac. q̄ nūq̄ ex bono aliquid bonum lac generatur: sed ex animalibus male carnis bonū lac gene- rat̄ vt asine: & ex oue malle: licet fit bona caro. Ad hoc dicitur: q̄ nō est simile de lacte & ouo: lac enim generat pure et vitā perfluitate aialis: oua vō ex nutrimento p̄ximo nature ani- mali. Ideo oua bonitate vel malitia animalis cōsequunt̄. lac vō q̄ est superfluitate generatur: potest esse q̄ animalū lucidū q̄ est grossum cōuertat in sui substantiā: & purū in lac et tūc erit lac bonū q̄ vis caro mala: licet patet in lacte capre: aut purum in sui substantiā: & in puris in lacte: quia in oue & tunc lac malum est: & caro bona.

De preparatione e ouozū. Lapi. lvi. Lectio. xliij.

Artificios quadrupliciter: aut em affata: aut elicta: aut fricta: aut in iure cocta. Affata elictis grossiora: & ad digerendū duriora: q̄ focus substantialem eoz hūmiditatem deficcāt. vnde deficcatozia & minus refrigerantia. ¶ Res frigeratoria tamen duobus modis sunt. Aut em cū corticibus inter calidos cineres ponunt̄: aut in testis frangitur. In testis fracta peiora. Calozē enim testa rū cōsumit & deficcāt substantialem hūmiditatem: & a natura cibi extrahit anteq̄ vndiq̄ cocta sint. ad prepara- tiōē i calidos cineres positoz bec peiora sunt. Duc in cineribus laudabiliora prioribus: modis sūt duobus. Aut em inter cineres ponunt̄ tota. Aut sup car- bones p̄tīm discooperata. Duc in cinerib? tota sunt peiora: q̄ cū calozē: soli circiter fumositatem suā ex- rēphibet. Super carbones posita: fumositatē emit- tunt & mūda sunt. Licta in aqua meliora sunt q̄ affa- quia aque hūmiditas calozē foci in deficcanda hūmi- ditate sua repugnat: & inde sunt minus deficcata & calozis refrigerantia. sicut autem duobus modis: aut enim cū corticibus elictur: aut in aqua frangit̄- tur. Eum corticibus peiora: q̄ fumositatē & grossitici cortices repugnāt exterius: q̄ qui sepe comedunt̄: vō totitatem inflatiuā & grauitatē patiunt̄ stomachi et totius ventris. In aqua fracta calozē aque penetrat & grossitiem suā subtiliat: & aufert sibi grauitatē sui odosis. h̄mōi laudabiliora ceteris. Sed tamē sola vi- tella plus sunt deficcata: & minus solidantia: sed cū albumine min? deficcāt & magi solidant. Aliq̄n elicta siue affata multū coquunt̄ vt indurent: & aliq̄n parū focō calefiūt. Duriora deficcatozia sunt: & a stomā- cho dure eēticia: venasq̄ tarde penetrantia: parū q̄ grossa tarde ad mēbra veniūt: bene tamē cōferūt: s̄ cum digeruntur dure dissoluntur: & ideo stomachū grauant & intestina: parū coagulata minus sunt de- ficcata cito digestibilia & venas penetrantia: p̄c? hūmectantia: parū tamē membra confortantia. In- ter dura & mollia media in actionibus suis & passio- nibus sunt mediocria. Inde Hal. Ad ercoquēdum dura sunt illaudabilia: cum grossa & parua dant nu- trimenta: tū mēbra confortantia. Lito cocta & parua facile digerūt̄: & venas penetrant: maxime in ad fra- cta: q̄ grauitatē odosis amittentia sunt in aqua: ta- men asperitatem membrorum proprie emollunt: vnde de sūuatiissima sunt asperitati gutturis: & meri: pe- ctois

etosis: mitigatoria caloris caracatarum a capite ad pulmonem descendit: vulnera pulmonum solidant: et emolliunt. Item ceterorum membrorum maxime sic stomachi et intestinorum: que cis insuscantur. et quod vnguentum cui oleo et cera et apparatus eius faciunt. Ideoque solidatissima sunt. vñ quidam antiqui dixerunt Si non grauis sunt odoris: tantum valet quartum prisa: num solum: vel parum plus: calida non adeo sunt laudabilia: que in odore grauiora. id est in qd et prima peiora odoris grauitate. Faciunt frica ceteris peiora: que paruisime in stomacho morantia in fumolitate et corruptione mutabilia. quicquid ibi ciborum inueniunt corruptiora: grauitate stomacho generantia: fastidia peiora que alia que libet facit oua maxime frica. In iuscellis cocta inter affata et in aqua fracta sunt medicoria: tñ in iure odosis remanet grauitas: et inter cetera grauiant condimenta. Inde Bals. q. inter cinere calcantur grauiora sunt q. in aqua elixa. frica generat ebriosos pessimos et fastidia. In aqua elixa laudabiliora modice cocra: que et toto cocta mutantur in affatosu naturam: et ideo non danda nisi cum digestis sicut obfomogaro: oleo: forti vino.

¶ Hanc determinat de diuersitate ouoz a parte apparatus artificialium. Idem aut pars spectat ad presentem lectionem. Quod dicitur autem hoc pars in duas partes. In qua prima assignat diuersitate ouoz a parte apparatus. In sda sub auctori. Bals. oua rone modoz apparatus adinuicem comparat. Prima diuidit in duas. In quarta prima assignat distinctionem modorum apparatus. In sda iura illos modos ipoz diuisitatem assignat. Prima non diuidit. Secda po diuidit in quatuor: sñ numeri: quatuor modoz. In quarta prima agit de natura ouoz affatosu. In secda de natura elioz. In tertia de natura fricoz. In quarta de natura iuribus cocoz. Sunt igitur in presentia lectione partes sex. In quarum prima assignat quatuor modos apparatus ouoz quatuor. In secunda. In hac: affata elixis et plerque diuersitate coc rone illoz modoz agit de natura affatosu. In tertia. In hac: elixa in aqua melioris sunt nutrimentum: et agit de natura elioz. In quarta. In hac: frica ceteris sunt peiora. agit de natura fricoz. In quinta. In hac: In iuscellis cocta et agit de natura cocoz in iuribus. In sexta. In hac: Inde Bals. et comparat oua adinuicem rone modoz apparatus. Circa prima partem dicit q. quadrupliciter apperantur oua. Assantur enim: elixantur: fricantur: et in iuribus coquuntur. Circa sdam agent de affatis: primo dicit q. minus valent elixis. ppter filu caliditatem et siccitatem. Secdo distinguit ipozum apparatus dicens: q. duplex est cox modus. Quodam enim affantur in coricibus suis. Quodam fracta assantur et pansa in resha calidis: et hoc secunda sunt peiora ppter consumptionem humiditatis a calore. Nam ipozum suba immediate coctibus non defendentibus igni exponitur: cum coctibus posita sunt meliora: sed hoc buoz? mox dicit affantur. quedam enim sub cinere ponunt. quedam sup vel ppe carbones. Prima hoc peiora sunt. ppter fumoz retentionem. Circa tertia partem agent de elixis: primo ipozum naturam assignat dicens: q. ppeualent affatis. ppter humiditatem et aqua contracta et frigiditate: que in ipis albuminibus coheruat per aquam. Secundo distinguit apparatus eorum dicens: q. quedam cum coctibus in aqua coquuntur quedam in ipa franguntur. prima autem sunt peiora. ppter fumoz retentionem. secunda aut ceteris ppeualent. ppter subtilitate et temperamentum ab aqua contracta. Tertio dicit q. vitella plus desiccant q. albumina et minus cohsolidant. albumen enim humectat sua humiditate: et cohsolidat sua glutinosa: et stringit sua frigiditate. Quarto distinguit apparatus ouoz elioz et affoz rone maioris et coctibus et minoris dicens: q. quedam sunt multum cocta: quedam parum: quedam

mediocriter: sed multi cocta sunt dure digestionis multus nutrientia accidentaliter: et vigorem medius presentant: sed mollia sunt contraria: medicoria aut in actionibus media. Quinto inducit auctoritate Bals. id de illis dicens. Sexto dicit q. mollia valent in passionibus membrorum spualium lenificando. et vulneribus igitur peiora: et pulmonis: et merp: et gutturis: et intestini: et vesice valent leniendo: et cohsolidando: valent ad oculos: cataractas que ferunt vte oculi p quas humo: reumatizans a capite siue a cerebro vadit ad oculos: nam mitigat et refrigerat et effumant: confortant et alterent rone albuminis et vitell. vnde etiam albumen ponitur in refrigerationis et rebus restrictis factis fronti appositis: et pte et illis heringuentis et cera et oleo coit et rosaceo. Quidam etiam dixerunt i causis peccosis tantum valere quartum prisa. hoc autem verum est de mollibus non de duris aliquatulum q. magis recipiunt actionem caloris: que tñ eandem virtutem debent cum mollibus ppter odosis grauitate ipsa plus ferunt. ppter calorem resoluente multum et non oino cohsumentem. nam frica prisa nam mitigat asperitate lenit et confortat abterget remolliet et humectat: sñ et oua mollia. Circa quartam partem agent de fricoz: dicit q. reliquis sunt peiora et in putredinem et corruptionem in stomacho conuertitur et alios quos corum sunt: stomachum grauant: et fastidii soluant. Circa quintam partem agent de coctis in iuribus. dicit q. sunt medie virtutis inter affata et in aqua fracta. causa autem est quia iure contrahunt humiditatem maiorem q. habeant affata: et caliditatem et siccitatem maiorem q. elixa sicut patet in conditis cum pipere et cymino: grauitas tñ odosis quibus est in iure: et tunc condimentum est grauis odosis. Circa sextam partem sñ Bals. comparat oua adinuicem: dices sub cinere affata peiora sunt elixis: frica pessima: elixa mollissima: et bona sunt cum mediocriter coquuntur. Nam multi cocta indurantur et affatosu habet naturam: et ideo et rebus subtilissimis accipiuntur. et sic terminat ista pars. ¶ Circa partem ista que ritur tria. Prima uidet de natura ouoz et coplerioze ipozum. Secunda est de visu ouoz. Tertio de diuersitate ouoz a parte apparatus: sed istud tertium satis diffusum est in diuersis particularibus.

¶ Circa prima pcedit hoc modo: queritur vtrum ouum calidius sit carne eiusdem animalis qd ab ouo generat vel pulli: vel vtrum caro pulli sit calidior: et videtur q. ouum sit calidius dicit Bals. in commento super appositionem. q. sanguis calidior est lacte: que in calidior loco generat. In epare: lacte vero in ma millis: et epar calidior est mamillis: ergo illud qd plus appropinquat nature sanguinis plus est calidior: sed ouum plus appropinquat nature sanguinis q. caro: ergo calidius est carne Secda ratio hoc est: vtrum et quo gñat pullus est frigidior respectu vitelli oui: ergo pullus similiter est frigidior ipso ouo. Tertia ratio hoc est: sicut dicit Auicenna. aliquid dicitur calidius in corpore: que in corpore calorem augmentat: sed ouum plus calorem facit corpus. cuius signum est: q. fedicitatibus pibemus: et non nisi q. calorem immaturale inter dicit: ergo ouum calidior est carne pulli. Ad oppositum: dicit pñus. iij. methozoz q. digesti bilio: calidiora sunt: q. temp vltimus et vltim? pcedit: sed caro pulli dig: bilio: est q. ouo: ergo caro pulli calidior est ouo. Ad hoc dicendum q. ouum calidius est carne pulli. Ad rationem dicendum q. calidius dicitur quartum modis. vno modo dicitur aliquid calidius: quia caloris magis participat ad que sequit maior impetio caloris: et hoc modo dicitur aliquid calidius: que humiditatis portio. Secundo modo dicitur aliquid calidius: que dispositione cohsuetudinem calorem plus participat sicut coagulatiorem vel molliorem: et hoc modo humiditas tertia maior caliditate participat q. sanguis: ouum igitur primo modo calidius est: q. ebullitione sanguinis habet facere: sicut tñ modo caro pulli est calidior: magis enim participat dispositionem cohsuetudinem calorem q. mollitiam: quia in modum non iudicat res aliqua calida: sed quia dicitur ad istum. Ad fecundum dicitur q. calorem duplex est. quidam est operationalis materialis qui sequit rem a parte: quia est mixta sñ q. dicitur? q. caro bouis frigida et sicca. Aliud est ea

lo: qui inest rei a parte qua est in genere viventis: fm q
dicitur: q onie viuē est calidū: cū calō: sit pncipiū vite. Quā
mō igit mō ouū calidus est carne. sōmō mō pullus calidior:
est: hī sōmō nō debem? iudicare de ipō: qd de re viuētē nō
iudicam? in vīa nutrimentū: s; de re mortua. Quāuis igit ca
ro pulli sit calidior: quāntū ad calōē vitālē: simplr tñ ouū ca
lidior est: q; ē calidior: quāntū ad calōē cōpōrēonale q; ardeat i
vīa nutrimentū. ¶ Sōdō quē circa hoc vtrū albumen sit cali
dus vitello: z videt q; sic. dicit plus oportet digeribilia
esse calidiora: digestio etiā pcedit vterius z vterius digerē
dō: sed albumē ouū sit h; ad calōē sicut spma ad sanguinem
vel ad lac: h; spma digeribilior est lacte z sanguine: q; sit albu
men vitello: q; calidior erit vitello. Sōdō rō hec est: vitellū est
nutrimentū pulli: albumē vō est materia pulli: h; nutrimentū
frigidior est corpore qd nutrit: q; nōdū induit formā caloris
q; sit nutrimentū est frigidior: materia copis: h; materia est al
bumē: q; sit nutrimentū sit vitellū: erit frigidior albumine qd est
tēperatū est ad caliditātē declinans: albumē vō ad frigiditātē
ēdū. Ad hoc dicitur q; albumen frigidior est vitello. Ad rōnē dī
cētū q; digestio duplex est. Quēdā est q; ad nutrimentū ordinā
tū: z hoc est in sanguine. Alia est q; ad gñationē ordinatā: et
hoc est in spma. In albumine igit q; ad nutrimentū ordinatā
ordinatā. i vitello vō est digestio q; ad gñationē ordinatā. Et
sic dicere possum? q; albumē fm q; ad gñationē ordinatā ca
lidior est: q; digeribilior: fm tñ istā vīā nō d; medic? iudicare
aliquid calidior magis: h; fm digestionē debem? loq; z iudicare
vitellū calidior est: z de ista digestionē debem? loq; z iudicare
Ad fecidū dicitur q; de vitello est loq; duob; modis. Uno mō
nō in se: z hoc mō vitellū calidior est: q; plus calefactū. Alio
mō in cōpōtōe ad pullū quē nutrit: z hoc mō ponim? q; vi
tellū frigidior est q; albumē: nec intelligit a natura: nec ad hūc
ppter frigiditātē: h; q; ē dūctile z distat a natura: nec ad hūc
quēruis ad naturā pulli: cū sit nutrimentū eiusdē. ¶ Tertio
quē q; oua sunt melioris saporis: an oua vterius: an alia: z si illa
dicatur esse mali saporis quē hoc est. Ad hoc dicitur q; in ouo
venti solū est albumē z vitellū qd vntur ex femina: z nō dicitur
semētia maris: caliditas vō z vntur maris digerit materia
ouo;: iō oua q; habet vntur seu admittentē vntus semētūe
natura digerentis boni saporis dicitur. Quia vntū fm
pbū dicitur insipida: q; caret vntur semētia maris digerē
tē. ¶ Quarto quē qd pl; nutrit an caro: an ouū: z videt q;
ouū. illa dicitur magis nutrire in qd; vntur q; modus nu
tritiōis naturalis z accidentalis: h; in ouo vntur q; mod? cocur
rit fm vīa q; cito cōuertitur z multū morant in mēbris
q; ouū magis nutrit q; caro. Ad oppositū est qd; dicit Rf. q;
caro iter oīa nutrimenta maxie nutrit. z h; pbaf. illō magis
nutrit ex carū nutrimentū maior copia sanguis gñaf: h; caro ē
hmoī respectu ouoū: q; caro magis nutrit. mō; p; p; Rf. dicit
etiā q; vntes multū z sepe carniū: ppter magis pblebotomari
z hoc nō est iustū q; magna copia sanguinis gñaf. Ad hoc di
cētū q; carnes magis nutrit q; oua. Ad rōnē dicitur q; aliū
qd; dicit magis nutrire naturalr z accidentālter duob; mōis
p; h; mō ppter facilitē sui cōuertionē z ppter magnā mōā i
mēbris. vñ h; c; ius pulli naturalr dicuntur nutrire: q; cito
cōuertit. Alio mō dicit aliquid magis nutrire naturalr z acci
dētālter: q; vicinissimū ē cū sanguine cū hēat potestatiā sū
tudine cū eo: z hoc mō caro dicit magis nutrire accidentāl
q; oua. primo tñ mō oua dicitur magis nutrire naturalr: q;
multū sunt duertibilia: h; tale nō d; multū nutrire naturalr
h; illud qd; vicinissimū cū sanguine z bz potestatiā virtutē
cū mēbris sicut caro. ¶ Quinto quē qd; magis puocat cōi
tū: an caro: an oua: z videt q; caro. illō vīa nutrimentū magis
puocat cōitū ex carū sūbia mō: multiplicatio seminis gñaf:
h; multiplicatio spmatis sit ex multiplicatiōe sanguis: q; illō
qd; magis multiplicat sanguinē magis multiplicat spma z
cōitū puocat: h; caro magis multiplicat sanguinē q; ouū: q;
magis puocat cōitū q; ouū. Ad oppositū est aut. Rf. q;
q; oua multū puocat cōitū. h; h; dicitur q; oua pl; puoāt cōi
tū q; carnes. Ad rōnē dicitur q; ad cōitū q; oua pl; regitūtur sic
dicitur est sup; m. iij. lctōne pcedētē pta: z iō b; omittō: h; vntū
illōū q; tūto: accipio. c. caliditātē simulatē vntur z vntōitate

virgā eleuantē: z hoc mō oua puocat. vñ quīs in vīa
gñationis spmatis carnes plus puocat cōitū q; oua: tñ supra
carne addit oua caliditate stimulatē vntur z etiā vntōitate
vntōsa est sunt: cuius signū est q; vntuosa sunt.
¶ Circa fecidū pcedit h; mō: quē vtrū vntuosa ē febre
cōperat vitellū: z videt q; sic: quia in cōualēscētī sciat dicit
Rf. sanguis est paucus z bon? resolu? vntur est i febre z sō
sumpt? ille q; dicit cōperat z de facili dicitur z cōuertit. sed
talia sunt oua: q; cōualēscētī cōperat. h; hoc etiā cōfirmat
p; Rf. in cōmēto supra regimē cōuertit. dicit q; cōualēscētī a
febre expēdit vitū testiculū galloū: vntella ouo; q; cōuertit cōua
facit vulgus. Ad hoc dicitur q; vitella ouoū cōperat cōua
lescēt ad egritudine. Dicitur tñ q; in cōualēscētī duo vitella
quāuis est depedito sube z spūs z calozis: z hoc mō vitella
ouoū cōperat. Secūdit est mala dīstrāta q; relicta est et f; fe
bre: z hoc mō nō cōperat. ¶ Sōdō quē circa hoc qd; magis
cōperat an oua an carnes cōualēscētū. Ad hoc dicitur q;
carnes plus cōperat: carnes est multū restatur depeditū: z
paucā hnt caliditātē respectu ouoū. ¶ Tertio quē qd; pl;
cōperat pblebotomāt: an caro pluz; an oua: vntur q; car
nes magis cōperat. dicit vsaac sū p; p; pblebotomātis i pta
die de bzibus minui z nō vntū: q; vntū multū restatur depē
ditū: q; illō qd; ad meliorē sanguinē cōuertit plus cōperat: h;
ro est hmoī: q; caro pl; cōperat. Ad oppositū est qd; facit vulg?
Ad hoc dicitur q; carnes plus cōperat q; oua: facilior est
sunt cōuertionis ppter maiorem sicutudine cum sanguine.
¶ Quarto quē quō albumē ouū sicut sanguinis restringat
est cū multū lubicū z viscosus z mibi tale restringit: q; sicut
sanguinis nō restringit. Ad hoc dicitur q; albumē vs restrin
gere: h; restringitā sciat dicit Auzē. sunt vū ob; mōis. qdā
cū sua stipiditate restringit: v; de bol; armenū. qdā sua qua
terizatiōe venas pūerūdē z restringendū: vt fuc? vitice. qdā
sua frigiditate: vt sū lactuce: z barbauiōis. qdā sū cōglu
natione vt puluis thuris z albumē ouū. qdā a tota spē fuit
ster? pociūm appositū narib;. ¶ Quinto quē quē i vntu
rib; apponat albumē. Ad hoc dicitur q; albumē i vntu
ria facit opa. quāuis est mitigatio doloris. Secūdit est re
strictio sanguinis. Tertium est clarificatio carū mūdicatio
vulneris: iō dēs cū adheret albumini: cū sit viscosum.

De lacte in generali. Cap. lviij. ¶ Lectio. xliiij.
Ac generalr diuidit triplr. Aut est dulce
vicinr mamillis ericis: aut acidū tam diu
mullus: aut hoz est medius. Dulce est cali
dū qñ i medio pōitū gradus z i suo sedō
ri vicinitas: z faciliū ē cū mutabilitas. vñ z min? hū
midū q; pūccē: z a plegmatē longe z remotū. idēq;
laudabile ē suū nutrimentū: z carni ceterisq; mēbris
facile assimilādū: et trib? tñ substātijs cōpositū i vir
tute z actione diuersis. Tna subtilitatis mūdicatio
ta. Altera grossa z oppilatua. Tertia mollificatio
z extenuatiua: h; serit: q; est aquosum acutū z subtr
liatiū. Cafeara substātia frigida grossa ē z oppila
tūa: vntura: mollitua z vntuosa. vñ cū substātia
sua aquosa z acuta incidit grossos hūmores: z subtr
liat: lauat viscera: mordet intestina z mouet additō
tavelociter expellēda. idēq; vntus solutiū. z aquos
tas lactis ē laudabilis i bis q; suauiter vīs mūdicata
rūcūti nobiles: maxime si in coepe interioze vel in
tēterio: i hūmores sunt putridi z corruptiuel acuti
melancholici de incēdō cholere. vñ sanguinis. Itē
valet putrido plegmatī sicut pūctus curē cōuertit
tib;. Diueritas actiōis sue aquositas q; diuertit
tib; est aliali vñ. erit. Si ei et calidus sicut et camelo
in pustulis cutis i oppilatōis? epatis z splenis: z
hūoib; grotis i mēbraica substātijs z potis vnta

rū epatis pfecte ppe valcbt. vñ lac camelini ppe hydropticōe inuatiuū: si hydroptis eoz oppilatōib⁹ sit epatis z splenis: cū mltā sit aquositas z acuta: qd eoz animalib⁹ tēperatōib⁹ sicuti capriū aliquatū tñ frigidōib⁹ valet melācholiciōe de cholere ru. incē sioe: z sanguis. vñ ferū de lacte capriuo est inuatiuū scabie: mox pēc: in perigūis: lētiginis: cataractaz i oculis: si fm q opy datū fuerit. Si ḡ dyster e fiat: in restina lauat z mūdicat de putredine pessima: z vlt nra intestinoz de sanie mūdicat. vñ Hal. si vulnē ra corrupta pessima sint saniosa: cū sero lana. bibēdo si fuerint superiora sicut in pectore: cum dysteri si sint in intestinis inferiora. Lūmuscūg ergo lactis maioz est aquositas: salubrē: ē alioz minoris nocumē tī etiā si sepe accipiat: qz a grosso languē gñando re mouet. Inde Hal. Dōcūg lac subtile ē z aquosum sicut atinini: z caballini: sanguinē gñat nō grossum Qd nō pl⁹ abūdāt ad castē: sicut vaccini: z pecorini sanguinē facit grossum: tñ natural⁹ pl⁹ vaccini. Qd cūg i suis trib⁹ substātijs ē tēperati: sicut est femini nō hñanū z capriū: pfectū gñat nutrimentū: z tēpe rati. vñ antiq̄ elegit ferū capriū. In artificijs tñ diuersant sera. Aliō em cū ortycaccar: aliō cū medullā se. croci botulani: aliud cū aq̄ calida: aliō sup cali dōs cineres: aliō cū orisēntia. L si ortycaccar: i subrilate augmētaz: z mūdicatōe. Adiuuā ḡ ad aperit dō oppilatōe splenis z epatis: z mūdicatōe cutis scabiez pustulis de icēsiōe sanguis. inuat ad odoz cataractas. Qd de medullis sem. croci botulani: co lozē sibi acq̄rit z acumē: adiuuā ḡ in putrido pblegmate mūdicatōe. vāz etiā feb. pblegma. z diuturnis: mūdicat etiā crēosa: a pustulis falli pblegma. Qd cū aq̄ fit calida: frigiditate z hūiditate mutuat ab ea. vñ calozē z incēsiōe stomachi cōtingit: sitim de acumine cholere ru. tollit. Sūh facit qd cū orisēntia para: pl⁹ tñ hoc incidit z mūdicat: z vētrē soluit: stomachū z intestina lauat eoz q̄litarib⁹ sumptis cū orisēntia. Qd sup calidōs cineres apparat: cū qd cū aq̄ calida sit vicinaz: pl⁹ tñ desiccāt: neqz sitim au fert. Buryosa substantia natural⁹ calida z hūmida viscosa z vntuosa cōpletōi hñanc ē vicina q̄lī vet? oleū i calozē nō i siccitate: qz oleū sicū est maxime vō tus. Buryō nō hūmidū maxime recēt. vñ si sepe cō ederis stomachū hūmido: vētrē soluit: z iō assimila uerit antiq̄ cū oleo mēto piquedini dēctēs: qz si q̄s accepit valet sicuti de pectore z pulmōni. maxime si apostemata ibi fuerint vel in costari. pelliculis: qz pprie maturat: z hūos dissoluit: si tñ solū accēpti maturat z parū creare facit: sicut cū mellez succaro minus maturat: z pl⁹ creati adiuuat. Substātia nō cascata frigida ēz grossa: ad digerēdi dura: tarde de scēdit a stomacho: magis attinēs sūpticitati q̄ solutiōni. Bñ aut̄ digēta grauis ē in stomacho: z dura i epate: z iō illaudabilis: pprie i gñanda oppilatōe epatis z splenis: z renū vniuz: maxie si loca ista inue nerit oppilatōi pparata: sicut siue eoz sūctice natura lter fuerint: z maxie si accipiat cū melle: qz mel sibi sapozitate p̄tat. ideozqz mēba sibi sumit plus q̄ dōi gerere p̄nt: z sic calozē i renib⁹ vltra tēperamentū na

tural⁹ vel accidētāl⁹ augmētaz: z lapidē gñat. Malā ergo est intelligi lac in quodā laudabile effecū quodā nō illaudabile. Laudabile duob⁹ mōis. Si nō dī gerat i stomacho z epate: intestina lauat aquositate sua z mūdicat. Buryōlitate venenosū repugnat: mēba buuocata: sūptitate eoz inde lotā emollit: postemata ibi dissoluit crassitate sua: vultura pectoris inuat: z pulmōnis: gutturis: renū ḡ z testinoz: z velicē: morsurā acutoz morboz i testinis mitigat: q̄ i cinerib⁹ iuscā: hoz p̄hibet morsus. vñ cū sūpticis datū tenasmon fiet medicamē pfectū z diarricē. maxie affatū cū lapide v pdat aquositate suā: z ad buc pl⁹ p̄dest si calefactū ē cū ferro indaico: z si lacti tātū dē apponat aq̄: deinde fiat vltura ferri calidi: vt aq̄ cōtinuita solus lac remaneat. Scōs laus lactis erit: cū materia nutritiū ambulabilis aialis fit pfecta i nutrimentō sui: z vicina mutatiōni sanguis: z velox in assimilatōe carnis z ceteroz mēboz accepta fm q̄ oporteat. i. stomacho mūdicatōe: cōpletōe tēperata tpe natural⁹ sicut vere naturalē. L si em ver naturalē est in q̄tuo: q̄litarib⁹ ē mediocre. L si differētia fa: cit inter ver naturalē z nō naturalē i libro suo de cōpletōe. Qz si q̄s accipiat stōacho nō mūdicatōe sup cozpe nō mūdicatōe: vñ tpe nō moderato: cito mutat i fumositatē: choleraqz nigra gñat i calida plectiōe: vel in frigida acetositate ac putredinē. Hec aut̄ sepe vel raro cōtingit. Si em plectiōe stōachi p̄tā muta tā inuenit: z extra naturā: sepe mutat: qz accēptū p̄pter cibum vel quālibet occasionem fit raro. Inde Hal. lac est i substātia sit laudabile cālemētatis. i. subtilitatis: z digestibilitatis suo: aliq̄ vel fit eoz mutatis q̄litarib⁹ stomachi coagulaz: z mutat in fumositatē z cholericā gñā: aut aliq̄ vel fit in acetositate z pblegmatis putredinē fm accidētia hoc faciētia. L si em acetositatis sp̄ ē mīnū? caloz: z maxia hūiditas: fumositatis nō minima hūiditas z maxinus caloz: vt lac mutet i hoc duo p̄traria. Nam dicitū ē de cōple rione sua. i. aquosa: buryosa: subtili z cascata grossa L si ḡ sua substātia buryosa in fumositatē mutat z gñā cholericā: qz buryō natural⁹ ē nutrimentū calor⁹ grossitatis nō calci: i acetositate mutat z pinguedinē vñ nō ē lac accēptiū nisi cozp⁹ sit tēperati: z stomachus erinani? de cholericis z pblegmaticis hūoib⁹ L cozp⁹ cū si bis sit mūdū: z lac bñ digestū: multū dat nutrimentū: laudabilē sūgnē gñat: maxie augmētaz totū cozp⁹ laudabilē hūmectat: exteriora tenacet: z facit pulchra. Inde rufus. lac bibētes icūnos cē opz z hūos calidū cū creat vbera: neqz aliq̄ comedat quousqz digerat: z labo: z nīmū? mot⁹ caueat. Si cū lac nīmio motu stomachi inuenit defectiōe: cū facit lac aq̄ digerat. si nō fortitudinē: mutat i corruptio nē: nō tñ cēscēdiū a combūlatōe: sed abulter suauitē quo dulsus in stomachi fundamētū de cēscēdiōe sentiat. Digesto aut̄ illo: scdo accipiat z tertio inde: sic em faciēti solutiōe p̄tat vētris cū aquositate sua: hū ture autē aquosa deficientē: incipit cascata laborare stringit solutiōe: z cozpus nutriti: augens quoqz carnē: qz sanguinē amicitissimū nature generat.

¶ Postq̄ egit de gñe nutrimentoz subtilitatis volatili. f.

vscq ad finem vite: i vtero fo est qd fetui ridet vt nutritiē
 tū videt, sanguis: qd fit extra vtero aliqd ds a natura dicitur
 pportionalē sanguini qd fit nutritiē fetū eē vteri: h hoc
 nō pot eē nisi supfluitas qd est sanguine gñata qd lac: qd fetū eē
 vteri naturalē nutritiē ex lacte: si scēpōt aduideret: necessā
 vteri naturalē hōc bec dicit pbs lib. de aialib: qd natura in
 oib' suis opatib' gradatim pcedit: nō solū i gñatiōe: s; etiā
 i nutritiōe: h natura nutritiē fit i vtero ex sanguine mē
 struo: cū fo eē vteri immedate ex terrenacētib' nō p̄nu
 trit: qd necesse ē qd nutriti aliq qd fit mediū inter terrenacē
 t' sanguine: h hō nō nisi lac: qd necesse ē qd fetū vteri ex lacte
 nutriti. Ad oppositiō: dicit vicia sub aua. lib. p. idē ē ouis
 h volatilib' qd ē sp̄ma lac i ablabilib' h ablabilib' sp̄ma
 ead gñatiōe: lac fo ad nutritiōē: h i cētū fetū ab ouo iuro
 latib' pull' nō nutriti ex ouo nec ex aliq qd ex eo gñef: h ex
 terrenacētib' qd fit i aialib' i cētū fetū ab vtero nō nutriti fetū
 ex lacte eē vteri: h pot' ex terrenacētib'. Ad h dicitū qd nō
 cessē ē qd fit lac qd i nutriti fetū vteri: vñ sic i vtero ex san
 guine nutriti: fit eē vteri nutriti ex aliq gñato ex sanguie z b
 ē lac. Ad rōne dicitū qd nō ē hie de volatilib' z abulabilib':
 volatilia ei mal' plementū recipiūt ab ouo qd abulabilia in
 ectu ab vtero: qd hie nutritiē i natura s' h'ntur. Cōsō qd
 qd aialib' abulabilib' debet lac volatilib' nō h. zvf qd vtriq;
 debet lac. natura nō solū pducit p̄ hōne fetū: s; etiā nutri
 mētū: h i volatilib' pducit natura fetū: qd pullā: qd fit d' p
 ducere nutritiē fetū: z itay vide lac hie eē i volatilib' hie
 in ambulabilib'. Ad hoc dicitū qd lac debet ambulabilib'
 volatilib' vno quatio debet. z qras necessitatē in p̄ia q
 fide capē de ouis vbi plenarie discussim'. Cōtertio qd
 vtri i marib' fit lac: z videt qd sic: nullū instm fecit natura
 ociose: h mamillas ppter lac ppositū: h in marib' sunt ma
 millē: g i marib' ē lac. Ad h dicitū qd femine debet lac: cā
 vbi ē: materia fetū venit ex mfe: pncipiū vō efficiēs a p̄e.
 vñ sp̄ma viri ponit loco efficiētis: sp̄ma vō hie. loco materie
 formatio vō nō ē mare: h i se. qd p̄ofatua nō opaf i mare
 h i se. ad vtrū vō formatū dicit nutritiē: z iō nutritiē
 tū eē hie. pcedit z nō ex mare. vñ sic hōst. qd sic hie berra
 ad plāta: ita se b' m' ad fetū: sic ē i terra ad nutritiē plā
 ta qd hūiditate terre hie m' ad nutritiē fetū. vñ sic nu
 tritū qd nutriti puer ex vteri ē a mfe: z iō lac a mfe z nō a
 vtero vēr. ad rōne dicitū qd qdā dicit qd mamille vno mō sūt
 ppter necessitatē vtr lac eis gñef. Alio mō ppter decoratio
 nē: z h mō sunt in viris: p̄tio mō i mulierib'. hōs tū bicim'
 qd i viro z i se. sunt mamille ppter necessitatē. i viro em sunt
 vt retineat quādā hūiditate qd ē materia hūiditatis sp̄nari
 ce. cūp' signū ē qd mamille inlatur puero cū primo incipit
 coire z multa capie. vñ i se. sunt mamille ad h'v i ipis nutri
 mētū fetū eē vteri gñef: i viris vō ad recipiendū hūiditate
 spermatīca. z sic p̄s in viris sunt ppter necessitatē.

Cōtra fecūdi pcedit hō: qd vtri lac ex sanguine mē
 struo gñef vel ex alio: z videt qd ex sanguine mēstruo: eē eadē
 materia gñaf nutritiē fetū eē vteri nutriti eē qd i vtero nu
 trit: h i vtero nutriti fetū: sanguine mēstruo: qd ex illo eodē
 gñaf nutritiē fetū nutriti eē: z b' est lac: g lac gñaf ex san
 guine mēstruo. z h pot' affirmari p diuisionē mēstrui postū su
 per' ea. de ouis. Scōa rō bec: ē duplex ē materia. ē cō mate
 ria fetū: z b' ē i magna apporinatōe sube parētū. Alia ē ma
 teria qd ē nutritiē fetū: z h sic distat a fetū ita distat a suba
 parētū. Qd i materia est cūtra sp̄ma vel humiditas tertia: qd
 cū nutritiē fitremōti z distat a fetū z suba parētū: qd g
 cū nutritiē fit illa materia qd ē cūtra apporinatōe illa: illō autē nu
 tritū ē lac: qd gōs gñaf ex illo qd ē cūtra apporinatōe ē illō
 ē sanguis mēstruo: g lac ex sanguine mēstruo qd gñari. Ad op
 ecōtri: i illis aialib' nūq' ē sanguine mēstruo gñaf i qd' nō
 ē sanguis mēstruo: h i sola femia d' nana ē sanguis mēstruo
 alia em aialia femie sic vacce z b' mōi cōuertit ipm i vngues
 z conua z b' mōi: sic dicit pbs li. de aialib': qd cū i ipis fit lac
 z nō sanguis mēstruo: relinquitur qd lac nō gñaf ex sanguine
 mēstruo. Ad hoc dicitū qd lac gñaf ex sanguine mēstruo. Ad rōne
 dicitū qd sanguis mēstruo dicitur. qd i ps ē qd ad matricē

delegat: qd bec dicit ad ostēdē qdā p̄tū fetū. alia vō ps
 cedat i nutrimentū fetū. tertia delegatur ad mamillas z bec
 i lac: qd vtrif. qd i supfluitates copis delegat sic vngues
 z b' mō pot eē sanguis mēstruo i oib' gressib' vtri vacca
 z afina z b' mōi. qd nō ps sanguis mēstruo cedit i supfluita
 tē: z b' h' mōi ē i muliere: z b' erit de mētrū imētin ppter
 magnā hūiditate qd ē i muliere: z iō supabidat supfluitas.
 alia vō aialia (ita p̄tē sanguis mēstrui nō p̄tē. Cōter' qd
 ex cūp' digestioe op lac relinquit: z videt qd ex supfluitate
 tertia digestioe vs gñari. materia cōrēta eē venas i p̄gio
 sitate mēb'z gñaf ex opo tertia digestioe: h lac ē b' mōi cū
 i ip̄ogitatioe carnis mamillaz gñef: qd ex tertia digestioe
 uc gñaf. hōc d' affirmat p b' qd p̄pū est tertia digestioe mate
 rias dealbare: h i scōa rubicōde sūt. ppter naturā sanguis:
 lac vō albi est ppter albedinē sube carnis mamillarū: eē vō
 tale sequitur tertia digestioe: em ergo lac ex opere tertia d' o
 gestioe generatur. lac nō ppositū: illud quod ex opere tertia
 digestioe relinquitur: coagulatur: z i maior coagulatione qd
 illō qd ex opere scōe digestioe relinquitur: fit p̄tē i suba sangui
 neā: h suba lacē nō iuenit fit ita grossa sicut suba sanguis mē
 struo: imo lac liq' qd ē: qd ex opere tertia digestioe nō relinquit
 Ad h dicitū qd lac relinquitur ex opere tertia digestioe. Ad rā
 tionē dicitū qd tertia digestioe cōuertit coagulandū z segregā
 dō. vñ ptes grossiores coagulandū pcedit i ptes mamillarū
 pres vō liq' diores segregas cōuertit i lac. Cōter' qd vtri
 lac fit supfluitas nutritiē mamillarū: qd relinquitur ex resti
 duo sue hūiditatis: z b' est qd vtri ex residuo illi' san
 guis qd ad mamillas delegat ad h'v ipas nutrat gñef lac: z
 v' qd sic: dicit v' lac ioe febi. qd vniq' qd mēb'z ex nutritiōe
 qd attrahit p̄ nutritiē: i supfluitate mēdat alij mēb'z. vñ
 scōa qd p̄ nutritiē massa p̄fisanaria: z residuū mēdat epaf
 qd mamilla fit p̄ nutritiē sanguie sibi delegato z residuū mal
 dat lacti: z sic ex residuo illi' sanguie relinquit lac. Scōa rō
 bec ē: sicut sp̄ma gñaf i toto coire: fit lac gñaf i mamillis:
 h sp̄ma gñaf ex supfluitate pura: qd fit lac: qd ex residuo
 te sanguis gñaf lac. Ad hoc dicitū qd lac nō gñaf sicut sup
 fluitas nutritiē mamillarū. Ad rōne dicitū qd illō qd mā
 dat alij mēb'z nō est pura supfluitas: h est supfluitas re
 spectu nutritiē a qd nutriti: h i se: h i mamillis: qd in ipis est
 duplex supfluitas. qdā ē qd sedatur nutritiē mamillarū vt
 sudor. alia est qd officii mamillarū sequitur: z ad aliō dicit:
 qd gñaf alia digestioe: b' mōi est lac. Ad aliō dicitū qd nō est hie
 de sp̄mate z lacte: qd sp̄ma ē valde p̄tinū mēb'z: ideo gñaf
 tur ex hūiditate vicina mēb'z: lac autē nō sic: imo ex sanguis
 ne nō cōuertō qd est cūtra humiditate generatur.

Cōter' rly.

Cōter' aut lac q̄rtuo: by q̄litates. colorē: odorē:
 liquore: saporē. Colorē albiſſimum clarū a citrinatū
 rubore z hūiditate remotū. odorē odoſiferrū: ab hōz
 roze z granitate alienū. liquore inter subtile z gros
 sum mediū. Si gutta sup vngue vel aliō solidū coap'
 p̄nciat: remanet p̄tinua nō liqda amara: qd lata super'
 acuta. Saporē acceptabile ad amaritudinē: salitate
 acroſitate libera. Vin aut laudabiliū lac qd cōtū
 subtiliſſimū ē feminū Scōo nō tū adco i subtilitate
 viciniū aſinū. groſſiſimū z pl' nutritiū vacciniū: de
 b' hōc pecorinū: mag' hō caſeati pecorinū: indē vac
 cinū: pl' aq̄ricū porcinū: poſt hoc camelinū: tertia co
 ballinū z aſinū: rēparatū: z i trib' ſubtiliſſis medio
 cre feminū. ſcōo caprinū. qd qd omne lac naturā
 z cōplectitur aialia cui' ē imitat. Si qd de groſſo aial
 groſſū crūti: de ſubtili ſubtiliſſū lac. vacciniū groſſū
 z nutritiū: de z vinctuoſius. mēb'z qd ſforzabiliū z
 frigidū: cameliniū ſubtili: z i trib' vinctuoſius: p̄c'
 nutritiū: magis calcactūm z diuretici: qd camelī natu
 rali calidiſſimū: caloz cui' totā vinctuoſitate trahit san
 guis: iōq' ſine vinctuoſitate remanet. Lac autē nihil

aliud ē q̄ sanguis sēdo coct⁹: z idē co sapor hui⁹ lact⁹
 falsus ē z acut⁹. vñ inclinat hñco: subtilitat grossitie
 eoz: cui⁹ vacinū ē vñū. Et si civacca nō tñ calorīs ba
 beat vñ vinctuositatē sanguis trahit: fit ei⁹ lacvinctuo
 silimū et nutritissimū. **D**icitur tñ nobis de lacte
 porcino. q̄re inquit nō silt vel etiā vinctuositatē pp
 lac porcini hñ: cū potet ceteri alialib⁹ ablibilib⁹ frigi
 dios: sūt. **R**ñ. q: cū porcini sit calidi⁹: ceteris naturalr
 lacti sō auferet coctōes: vinctuositatē aut coctio cā z
 digestio sūt cōpleta. Si ḡ adeo ē subtilis inq̄nt vt
 faceris: quare camelino in actōe diuerica z mūdifica
 tiōe siltā nō sūt. **D**icitur⁹. subtilitas lact⁹ porcini pp
 frigiditatē ab actōe lōge est coctōis camelini ex m̄
 micatate calor⁹: z fortitudie coctōis. **D**icit iterū q̄re
 pecorini caseati? ē q̄ vacinū: vacinū q̄ grossi⁹ vñ
 cuos⁹. **R**ñ. q: cū pecorini sit calidi⁹: calorē suo dat
 nutrimentū mai⁹. vñ plurima vinctuositas sibi dimi
 nit: z siccitas augmetat. vacinū nō tāta hñ: pua tñ
 sibi sufficit vinctuositas. vñ i lacte remanet tota z ista
 vinctuositas calcitate excipat: z magis nutrit: quia
 substantia vinctuosa nutritibilis: ē calcata: v̄pote cali
 dior: z hñsidior: calor⁹ z sūguis vicinior: z i mutatiōe
 sanguis factior. **L**oco dicitur sūt aut oēs atiq̄ z rōne
 testant nullare mēl⁹ nutriti coq̄ q̄ facile i sūguis
 mutat. **E**ñ de pinguedine nobis obijciat. q̄re inq̄nt
 pinguedo nō hñs cit⁹: i sanguinē mutabilior: z lacte
 nutritibilior: cū sit vinctuosior: **D**icitur⁹. pinguedo: etiā
 vinctuosior: ceteris sit nutritibus: non tamen habet
 aq̄ositate subtilitatē liquidā z coq̄ penetratē. vñ
 grauat: cū cibis inatrat: cito coagulat z idurat. lac
 nō silt: cū aq̄osum sit liquidū penetratiū. **E**ctā illd
 qd i caseo z butyro videt⁹: cū ab aq̄ositate separē
 aggrauat z tarde digeritur. **Q**ñ ḡ lac bibit vt caro
 augmētet: cū trib⁹ iuis substatīs cibifac. vacinū ca
 pñū siue pecorinū. qd bibif ad refrigeratōes calor⁹
 z restauratiōe calor⁹ epatis: auferat butyrositas
 sua: z cū calcitate bibaf aq̄ositas: z solū accipiat
 vacinū. **Q**ui aut mūdificare vult hñco: auferatur
 duo illa: z bibaf sola aq̄ositas. **S**i aut frigidū sūt: ac
 cipiat camelinū. si calidū capinū. **L**ac et i subtilitate
 z grossitie diuidit. v. mōis. **E**st etiā subtilissimū: z mi
 nus subtilissimū: est z grossimū: z minus grossū: est
 z horum medium. **S**ubtilitas autem lactis dupliciter
 remenditur. aut i substantia: aut i actione **I**n sub
 stantia sicut qd cōpletiori assimilat hñca naturalr vt
 pote feminē: sedo capnū. **I**nde femininū rēpari⁹ ē z
 nutritibil⁹ ceteris: z motiferis succurrens venenis
 doloz q̄ v̄stagnatis: vulnerib⁹ pulmonis: renū
 z vesice: marie si etagaf a mamillis z immulsum. me
 l⁹ cū q̄ si nullū acré tāgat: z mutatio calorē natura
 lē auferat. **S**ubtilitas i actōe ē cū butyrositas z cas
 seitas auferatur: z aq̄ositas z acūm augcāt: sicut
 camelinū esse videt. vñ min⁹ nutritiū: z tñ iuuatissimū
 nū h̄dropicis de corruptioe epatis: de frigiditate z
 hñditate. quida mēdicōz asserit qd corruptioe epa
 ris z splenis de calore adiuuat: qd ex subtilitate sua
 dō illd faceret aq̄ositate. est aut possibile si salitudi
 ne caret z acūmie. **L**ac grossimū i rēparatiōe rē
 motū longe: sicut vacinū: qd min⁹ ceteris ē aq̄osius

z magis butyrosū: sed tñ pecorinū sicut dicitur:
 magis est calcatum. **M**onitrat aut ex granitate sui
 odoris. **I**nde **H**al. lac pecorinū graui⁹ est in odore
 q̄ vacinū: z ideo magis p̄legmaticum. **I**dem lac
 vacinū minus est aq̄osius z acutum: z ideo magis
 nutrit: stomacho conuenit: mēmba confortat: cpar
 z stomachū refrigerat: ē etiā bonū ad alia. **B**utyrosi
 tate ablata z ad bibēdi data mōsurā calidoz hñoz
 mitigat: calorē naturalē cōfortat: z rēparat: carnē au
 gmētat: dyarrhā cholericā auferat: tēnaciōē cholericū
 vulnera intestinoz vesice m̄fic⁹ adiuuat. **E**st aut sic
 vādū z optime: vt tāti aq̄ frigidē appoat quātū lact⁹
 z tādiū coquat: donec aq̄ auferat: z quoties feceris
 tāto meli⁹ his actionib⁹ erit. **S**i aut aq̄ā nō appc
 fueris: lapidē siue ferrū indactū calcfactū toties erit
 apponendū: donec sua sibi dēmas aq̄ositas. **L**ac ḡ
 hoz ē mediū: qd i tribus substantiis suis erit rēparat
 tum sicut capinū: z iō post femininū magis est hoz
 rēparati. **S**i ḡ coquat ad mediū: z cū succaro sit eb
 bitū: vulnerib⁹ valet pulmonis vesice renū. **S**i autē
 butyrositas abstrahat: z quātū lact⁹ tātidē aq̄ frigit
 de apponat: z cum lapidē seu ferro crocoquat quo ad
 aq̄ sūmptionē dēueniat: valet cholericis egētiōib⁹
 z intestinoz vulnerib⁹: plurimū aut vna libra def. s̄
 caucit accipere ne i stomacho coagulet. **L**oagulatū cū
 grauitatē gñat stomacho: fumo sicut mittit capinū
 vñ suffocatio z āgustia gñat. **L**ui ḡ coadunabit 3j.
 mellis siue. 3j. f. z pap̄ salis gēme accipiat **L**ac min⁹
 subtile inter subtile rēparat: sicut asininū z caballinū
 nū qd ē mediū iter camelinū z capnū: s̄ tñ caballinū
 z asininū differit: qd caballinū ē calidi⁹: z camelino
 vicinū: asininū rēparat: z capinū pp̄inquit. vñ si
 def asininū ad bibēdi calidū: nō adeo coagulat i stoa
 cho vt capnū. **S**i aut mel z parū salis apponit nūq̄
 coagulat: iō capnū z femininū ē subtili⁹. i subtilita
 te nō rēparat ē vicinū: qd capnū laudabit⁹ dat nu
 trimētū: z feminē rēparat ē vicinū. vñ lac asininū
 solubile ē v̄trius: z molle neruosis mēbris calorē cōm
 citare indurat. mitigat ḡ anbelitū: orthonia: r̄ssimū
 cui⁹ cā cataracta ē acuta. **I**te iuuat pectorē: renū z ve
 sicē vulnera. **L**aballinū pp̄ vicinatate ad camelinū
 in subtilitate z acūmie ē iuuatiū i apostematib⁹ m̄fi
 cis aperitōis: z mēstruis puocidīs: si cā eoz sūt cas
 loz z siccitas: qm̄ pp̄ciat vt iō ab oi lacte remota
Lac min⁹ grossū inter grossissimū z rēparati sicut
 pecorinū qd ē inter vacinū z capinū. vñ nutritibil⁹
 q̄ capinū: z fortioris actionis i egēstis stringēdis: z
 vulnerib⁹ pulmōis: renū: vesice: z diffintericis: s̄ tñ mi
 nus nutrit q̄ vacinū: z frigiditē. **I**nde **H**al. **L**ac
 vacinū fort⁹ ē omni lacte in stringēdo: marie ablata
 butyrositate: z crocoquat cū ferro v̄ lapidē. **S**ecūdiū
 est bute capinū. porcini est subtile z aq̄osum: qd ex
 frigiditate sua ē incoctū. iō si **I**n medicina acceptat:
 est p̄rullimū suū iuuatiū: z coq̄osus bifecatiū. **E**
 t̄ actū est de natura z diuersitate lactis z subaz ep⁹: z de
 actōib⁹ vt de mō epibēdi ips⁹. **I**n hac aut pte agit de electōe
 lactis laudabilis: z rōne maioris laudabilitatis vel minoris
 gñā lactis adiuicē parat. bec aut ps̄ spectat ad p̄nc̄ lectio
 nē. **D**icitur aut bec ps̄ i. j. pres. **I**n q̄rū p̄tia assignat cōdi
 tiōes i qd electo lactis artēdit. **I**n scōa rōne maioris lau

gis coctū q̄ sanguis ⁊ magis digestū: q̄ ex lacte pot̄ fet? nu
 riri i vtero sic ex lacte mēstruo. Ad hoc dicēdū q̄ nō pot̄ nu
 riri ex lacte. vñ fet? q̄ appocinat naturē mris: iō nutrī ē
 trimēto p̄cio nature mris. I sanguis mēstruo. et vō q̄ distat
 a natura matris nutrī nutrīto dicit̄ oīstā a natura mris. I. la
 ce. Ad rōnē i dūū dicēdū q̄ p̄uis lac digestibilis? I sanguis
 mēstruo: nō tñ odinat ad nutrīto fet? intra sic necq̄ san
 guis mēstruo: ē: s̄ lac. ¶ Quarto q̄rit de colore lactis? q̄rit sil
 bā i termino: s̄ sicut dicit̄ dēstā. ea q̄ ex sanguis gñat̄ color
 rē dū rubent̄ sicut p̄t̄ i epate q̄ ex sanguis gñat̄: q̄ sil r̄ sup
 fluitates q̄ ex sanguis gñat̄ debent esse rubicindē: s̄ lac est
 bñ dū p̄m ysaacū sit sanguis s̄co coct̄: q̄ lac d̄y cē pot̄ r̄u
 beū q̄ albi. ¶ Octarū tñ videm? Ad b̄ dicēdū q̄ lac natura
 liter albi est: ⁊ cū hū d̄st: q̄ caro mamilaz suo calore: p̄uer
 tit sanguinē in lacis: caro mamilaz ē alba ip̄o giosa ⁊ giadu
 losa. Ad do etiā q̄ tertia digestio est? cui? op̄ r. linquitur lac
 m̄terias coagulat ⁊ dealbat: ⁊ iō tñ p̄pter carnē albā suo
 calore: p̄uertētē sanguinē in lacrum. p̄ter etiā digestiōnē
 est: cui? op̄ge relinquit̄ dealbatē m̄terias necesse ē q̄ lac albi
 colore: h̄eat int̄dū. Ad rōnē dicēdū q̄ coz q̄ ex sanguis
 gñat̄: q̄dā retinet̄ formā sanguis sicut epur: q̄dā non sic ca
 ro sanguis spoliata: ⁊ b̄ mō ex sanguis gñat̄ lac. ¶ Sexto
 q̄rit: cū lacet s̄guie gñet: q̄rit pot̄? retinet̄ sapore sanguis
 s̄, ouledinē q̄ colore. Ad b̄ dicēdū q̄ sanguis: p̄uertit̄ in lac
 p̄pter calozē mamilaz: q̄ d̄ caloz: p̄ vterio: digestio ē p̄
 cedit. ⁊ q̄ digestio addit̄ l̄ouledinē ⁊ nō remouet̄ ip̄as: p̄
 b̄ lac retinet̄ dulced̄ nō sicut sanguis ⁊ cōuertedo sanguinē
 ad lac p̄m erigit̄ā h̄ūoz cōtētoz i mamilis: s̄ illa h̄ūiditas
 ē alba: ⁊ iō lac sp̄ remanet̄ albi ¶ Tercē q̄rit q̄ lac sit lauda
 bilis? an lac semie albe an lac tēnis nigre: ⁊ v̄ q̄ semie albe
 q̄: sicut dicit̄ Auicē. matry: b̄ esse colozis albi p̄mixti rubedi
 m. vñ lac ex aialib? tēperant̄ bonū est ⁊ t̄ ad iudabile: s̄ nigre
 do nō attestat̄ tēperamēto s̄ albedo: q̄ lac semie albe lauda
 bilis ē: q̄ nigre. S̄ cōrā: lac laudabilis ē q̄d p̄fectū ⁊ digestū
 bilis ē: s̄ i feminis nigris calor: defec̄: q̄ lac signū ē q̄ sicut
 dicit̄ Auicē. i et h̄ybilis calor: interior: defec̄: p̄pter calozē: ex
 teri? resoluētē. vñ h̄t̄ fenes lxx. annis: ḡm nigris mulieri
 est calor: defec̄: s̄ q̄ calor: cū est defec̄? nō pot̄ lac p̄fecte
 digerit̄: s̄ i feminis nigri lac illaudabilis ē q̄ i albis. Ad op̄
 postitū ē q̄ d̄ p̄t̄ b̄s lib. de aialib? q̄ lac: q̄ lac femine nigre p̄l
 valet ⁊ laudabilis est. Ad b̄ dicēdū q̄ lac femine nigre lauda
 bilis est. Talba ē femia multa aquoostas aggregat̄: ⁊ iō lac
 s̄ q̄m ē. i. sic. nigra illa adq̄tas plūmū cū sit calor fortis ⁊ iō
 lac magis coagulatū est: ⁊ tunc melior est ⁊ laudabilis. Ad rō
 nē dicēdū q̄ ite. a. b̄ p̄fusa albedo. lac digestibilis? ⁊ meli?
 vñ p̄b̄ op̄t̄ lac tē. itē ē i rubore cū rubore: rubor ē p̄mixt?
 albedini tēpamētū signū ē. Ad alia p̄t̄ r̄isio: q̄ nigredo q̄
 duplicē cām: exteriōrē ⁊ interiorē: vñ si nigredo sit cāta a ca
 loze extiori: tñ cū calor infio: sit obdit̄ tñ lac ē illaudabile. si
 tñ sit cāta nigredo a caloze infio: fortis sit est laudabile lac.

¶ Tercē scdm̄ p̄cedit̄ b̄ mō: ⁊ q̄rit vter lac cōp̄dax ex diuer
 sis substātijs: ⁊ v̄ q̄ nō: m̄bil q̄d est h̄is vñā sp̄s plures cō
 p̄lexiōnes ⁊ p̄pōnes p̄cipat̄ ad formā cū ip̄ecūā dispōit̄ cō
 p̄lexio: s̄ lac ē h̄mōi: q̄ vñā sp̄s s̄i s̄guis: ḡ nō p̄t̄ h̄e dī
 uerlas cōplones: ⁊ sic nec diuerlas p̄es diuerlas? op̄om.
 Ad oppositū ē q̄ dicit̄ Auicē. q̄ coz q̄ s̄t̄ p̄p̄ta s̄cā p̄pō
 nē ē lac. vñ etiā q̄ lac distat̄ p̄p̄tū cāta q̄ p̄es ip̄s? p̄t̄ sc̄q̄
 strari: s̄ talem arē ⁊ p̄p̄tū: q̄ lac marie p̄p̄tū est. q̄ d̄
 d̄m? Ad rōnē dicēdū i lacre ē p̄plexio duplex. q̄dā est q̄ d̄
 cōplexio totū? b̄ toti attribuit̄ ē nō p̄tib? alia ē p̄plexio p̄i
 ctaris ⁊ b̄ nō debet ton̄ h̄s p̄tib? ¶ Sedo q̄rit vter sint plu
 res sub̄e lacte q̄ tres: ⁊ v̄ p̄ plures debet̄ eē: q̄: q̄tuoz: s̄t̄
 elemētā q̄rū natura gerit̄ ea q̄ s̄t̄ cōp̄ micro: s̄ i lacte ē
 q̄dā p̄s q̄ assimilaf̄ fr̄: sic s̄ uba caleata: ⁊ q̄dā q̄ assimilaf̄ ae
 rē q̄ igni assimilaf̄. Ad b̄ dicēdū q̄ i inateria hoz cozpoz mī
 p̄roz natura ignis natural̄ pauca ē ⁊ natura fr̄e m̄ta: ⁊ iō
 nō appet̄ natura ignis: ⁊ iō p̄t̄ p̄t̄ q̄rū s̄ uba ferēs acūmē
 rōnē p̄t̄ serozaz. ¶ Tertio q̄rit vter s̄t̄ sub̄e lacte se quāē
 h̄yozes: ⁊ videt̄ q̄ s̄t̄: q̄: ille sub̄e p̄ct̄ q̄ materiali ostēdē
 in affe sanguine: s̄ p̄es illū m̄affe s̄t̄ h̄yozes q̄ruoz: q̄ ille
 p̄es lactis se quāē sub̄as hoz b̄yoz. Ad b̄ dicēdū q̄ h̄mōi
 p̄st̄itū: nō p̄t̄ nō seq̄ h̄yozes: imo i q̄libz p̄te ē natura oīm

h̄yoz. Ad b̄ dicēdū q̄ i natura lactis? ē duplex gen? p̄t̄itū: q̄ d̄dā
 h̄t̄ p̄tes q̄ s̄t̄ i potētia remota sic ponim? elemētā i coze
 mutoz b̄ mō q̄tuo: h̄yozes: s̄t̄ p̄tes lactis: alia p̄tes p̄tes n̄re
 grātes ⁊ s̄t̄ i potētia p̄ta ad s̄c̄t̄itacionē ⁊ h̄mōi p̄tes s̄t̄
 bury: ofa: ieroloz: ⁊ calata: alio v̄o p̄tes sequēt̄ur nō p̄t̄.
 ¶ Quarto q̄rit q̄d sit ferū v̄o sit aquitas sanguis culue na
 ture cū vana: ⁊ v̄ q̄ sit. d̄cat̄ alia i t̄ ḡm q̄ i massa h̄mōi
 s̄t̄ q̄m: q̄ruoz: h̄yozes: adq̄tas q̄ ip̄em h̄yoz nō indoz: ⁊
 b̄ duob? mōis diuidit̄. vna cedit i vna: alia currit p̄ venas:
 ex s̄guie vō ḡnāf̄ lac q̄ adq̄tas s̄guis ḡnāf̄ adq̄tas lac:
 ⁊ b̄ ferū: q̄ ferū n̄b̄ albi ē q̄ adq̄tas sanguis s̄ vna. Ad
 opp̄itū: lac ⁊ oēs p̄tes lac q̄ sit sup̄fluitates puritatis: s̄ adq̄
 tas ē sup̄fluitas i puritatis: q̄ nec lac ne ē p̄tes ē adq̄tas san
 guis. Ad b̄ dicēdū q̄ ferū ḡnāf̄ ex adq̄tas currit cū s̄guie
 v̄n si veniret ad renes heret vna. Ad rōnē i dūū dicēdū q̄
 tres s̄t̄ p̄tes h̄mōi adq̄tas? vna cedit i sup̄fluitatē ⁊ euit cū
 vna. alia s̄t̄ cū s̄guie v̄o s̄guie reddat daz ⁊ p̄t̄i p̄ne
 trātē. alia s̄t̄ cū magis cū s̄guie: media puris ē ⁊ sub
 nio: ¶ Quinto q̄rit cū? p̄plexiōnes sit: p̄ v̄ q̄ sit cali. q̄ d̄
 b̄ s̄t̄ cū calidit̄: q̄ calidit̄ ē: s̄ ferū ē h̄mōi: q̄m cū mōcā
 cat: q̄ ē calidit̄. d̄t̄ d̄c̄ ylac. n̄b̄ q̄ d̄ h̄yozes choloznes re
 p̄m̄t̄ ē calide nature s̄ yoz? frigidit̄: s̄ i t̄ ē h̄mōi s̄: ylaac
 q̄ ē frigidit̄ ⁊ nō calidit̄. q̄ d̄cedim? Ad rōnē dicēdū q̄ illi q̄
 fecit? q̄ sunt modicare laxare duplici vna cānt̄. p̄tia cū calī
 ditas ⁊ p̄ h̄yoz nō pōit̄ i ferro. s̄cā cū s̄t̄ ubilitas ⁊ penetra
 bilitas ⁊ b̄ mō h̄s ferū h̄mōi effect̄ sic ponim? lacte. ¶ Cel
 tio q̄rit v̄n b̄ acūmē: rū q̄ p̄tes ille q̄ m̄ū? assimilaf̄ acūmē
 n̄ s̄t̄ ferote. s̄t̄ cū adq̄: ḡm v̄o h̄t̄ ac. mē. d̄t̄ i lacte: d̄e
 acceto ⁊ ferro: s̄ i acceto adūmē acūmē cū liquore: q̄ s̄t̄ i ferro.
 Ad b̄ dicēdū q̄ h̄t̄ acūmē: q̄ sit i acceto a caloze putrefactio
 te acūmē relinquit̄: s̄t̄ i ferro a caloze op̄ante supra natura
 relinquit̄ acūmē. ¶ Sexto q̄rit? ¶ Actio.

¶ Alter aut lac q̄tuo: mōis diuoz: s̄af̄. aut fm̄ natu
 rā aialis: aut pascue succat̄ ex t̄p̄oz: aut ex nouis
 rate sui ⁊ vctufate. Ex natura aialis multū mōis. vel
 cū ex tēpamēto aialis b̄ carnosi: ⁊ cū lac meli? male
 rī si ab yberib? nouiter emulgat̄. v̄ ex aialib? male
 p̄lectiōis: infirmo q̄z macro lac p̄t̄ erit ⁊ illaudabi
 le s̄guie ḡnātib̄ s̄i d̄u multū fuerit. Ex pascuis mul
 tis diuersant̄ mōis. Alia cū tencris ⁊ recētib? pascif̄
 herbis. Alia ex siccis ramoz extremitatib?. Alia her
 bis stipticis. Alia laxatiuis: sicut ē scamonea: t̄tiberal
 lus: cucumeres siluatic. Que tencris ⁊ recētib? her
 bis aquosus subtile lac h̄t̄: ⁊ stomacho nociūm. Sic
 cis ramoz extremis pascif̄: mū? ē aquosus nō sit
 tūmū: ⁊ stomacho ē cōgruū. Unde capitiū magis sto
 macho ē cōgruū: q̄ capre siluaticis herbis pascūē
 ⁊ ramoz extremitatib?. ¶ Ostat̄ q̄ q̄: q̄ ramoz exte
 mitatib? stipticis v̄l frōdib? pascif̄: lac h̄t̄ stoachi cō
 fortatiū ⁊ stipticū q̄ latatiuis herbis pascif̄ lac s̄t̄
 nocet stomacho modēdo sui neruos ⁊ est laxatiū.
 ¶ Hō q̄ lac cō dādū n̄t̄ aialis q̄d laudabilis cū sit pa
 stū: ne cito i corrupitiōne stoachi mutet̄. Unde Bal.
 Lac malū non solū copus corripit: s̄ etiā oēs lau
 dables chimos cōfundit. Dicit̄ itē: se vidisse puerū
 lactentē: cū? nutrice mortua successit altera postmū
 lac h̄yoz q̄ siluaticis vctab̄ herbis: fames em̄ in vere
 hūc i illa ciuitate: coz? q̄ pueri repletū ē p̄ssimū pau
 stulus. B̄ inde Bal. certūcauit q̄ quosq̄: eisdē ber
 bis comedētes repit postulatōnes eēvidit̄. aliq̄n̄ aut ca
 p̄e frōdes glādū i silia stiptica pascif̄: ⁊ ita fit s̄cā
 cū cōfortatiū ⁊ stipticū. aliq̄n̄ laxatiua ⁊ acuta: iō
 lac laxatiū ⁊ nociūm stomacho. Ex t̄p̄oz aut lac
 diuersaf̄ mōis multū: q̄ lac in vere subtilis? ē: i nitio
 ⁊ aque assilaf̄. in sine veris ⁊ i nitio estatis t̄p̄crat
 tio: ⁊ laudabilis: cibus erit. in sine estatis ⁊ i nitio

Ad scdm dicendum qd pms serui gñe ex aq qd cñ sanguine currit: illa tñ aqua in mamillis colatur: vñ non remanet terrēstre: sic non est sicum. Tertia ratio soluit: qd accretio duplex est. Que dam enim est qd admiscet stipricitati sicut in yua acceba: et accretio: et talis est qd yebemēt siccitate. Est alia qd nō cōmīscet stipricitati sicut in succo malignanti: et hmo accretioas nō est cū siccitate: talis vō accretioas est in fero: ideo est humidū et non sicum. ¶ Scdo quoerit vtrū serū sit subtilū in suba qd accretū: et vñ qd sic: illud pprie est subtilū in suba qd p maiorē qd strationē partū terēstrū ad adūs gñat: s; serū gñat p scqstrationē partū terēstrū refūsit ad aquosū maiorē qd accretū: s; serū subtilū est aceto. Ad oppositū: qd ex subtiliō: materia gñat subtilū: s; accretū ex subtiliō: materia gñat: s; subtilū est. Scdo vō hec est: dicit. ab. i. lib. de simplici medicina: illud ē lubrile qd diuidit in partes suas: et de facili penetrat: sed accretū est hmo respectu ferū: s; est lubriliū? fero. Ad hō dicendū qd accretū est subtilū? fero. Ad rōne dicendū qd pms serū p scqstrationē gñe et accretū p cōmīsciones: dicam? tñ qd in gñatiōe accretū duplex est motū. Pmū? motū est motū cūllitio: tñ: et hō est pmissio partū impurā et purā. Scdo motū est motū scqstrationē: qd motū est qd ptes ipure purat: et hō motū subtilitatis accretū qd serū. Et notandū qd triplex ē subtilitas. Pma est nimia tenuitas: et hō motū qd subtilis. Scda est peruitas: et hoc motū serū subtilū ē aceto: et hō motū vñū subtilū ē aceto. Tertia est penetrabilitas: et hō motū subtilū est fero: qd magis penetrat: et hō accipit medicus. ¶ Tertio quērit cū accretū ex vino generet sicut serū ex lacte: qd accretū turbidū? et vino: serū vō clarū lacte. Ad hō dicendū qd differēt gñatiō serū et accretū: qd in gñatiōe accretū occurrit ebullitio partū calore putrefacitō: et ebullitio hec permiscet partes spuras cū puris: et tō totū grossū et turbidus efficit: et iō accretū turbidū est vino: lenū vō gñat p solas scqstrationē partū subtiliā a grossis: et iō clarū remanet et iō clarū est lacte. ¶ Quarto quērit vtrū serū habeat virtutē lacādi: querit s; vtrū lacte vñ refrigerat indifferēter in aliq casu: et vñ qd nō lapat absolute: s; ita est actio acti et scietū tñ differēt fm magis et minus: sed accretū qd inuenit ventrē inaniū fcedū? s; pparat vñ ylaac qd inuenit plenū lacat: s; s; serū aliq refrigerat. Ad oppositū est qd dicit auctores: qd temp lacat. Ad hoc dicendū qd temp vñ virtutē lacādi essentialē: sed accretū virtutē lacādi accidentalē: et cū vñ est qd serū est nature frigide et hūide: et tō lenedō temp par lacat: accretū vñ virtutē sūpiciā: et iō naturaliter refrigerat: tñ qd est subtilis sūbe et penetratōis: hūidit hūores quos inuenit et diuidēdo lacat: s; hoc est p accidēs: nō em hoc facit nisi qd est multedō humos in coepe. ¶ Quinto quērit de suba cascata: et videt qd ylaac dicit sibi pñsōat est in diēris particularib? qd oīs casū? vñ malus est: sed hoc dicit qd accipit cū trib? s; vñ sustinēt s; tñ incipit suba cascata nutrire: et dar bonū nutrimentū et auget carnē et sanguine lactadū gñat: s; dicit sibi pñs. Ad hōcē dūm qd subtilitā cascata ē in dupliū statu. Pmū? est qd in lacte cū subtilitā vnyprosa et serosa hō motū casū? recipit tēritatē et ponit laudabilis nutrimentū: et hoc motū intelligit yla. in lib. isto. Scdus stat? est qd extractū est casū? a subtilitā vnyprosa et serosa fa: et hoc motū illaudabilis est nutrimentū: qd nature terrestri est. ¶ Circa scdm pcedit hō motū: querit cū lac eribis cōpetat vny cōpetat eis imēdiate emulsum: yla. est docet remouere acūmē lactū qd oīs eis eribēri: et sic p5 qd nō cōpetit eis nouū. Ad oppositū est qd dicit Auicē. qd nouit nullū oīs eribēri: vñ sub ligit qd si possit parīs fugere: et vberū? mel? est. Dicit etiā yla. qd ita recēs oīs eis eribēri: qd ab aere nō tāgat. Itē tale lac oīs eribēri qd pñctet et hūiditate acqrit in coepe: sed nouit nullū est hmo fm. Ras. qd nouit nullū oīs eis eribēri. qd cōcedim? Ad rōnem in dñū dicendū qd duplex est calō: in lacte. Quidā est naturalis mulec: s; s; fūatū? s; fūatū? dulcedimē: et hūc dē retineri: et hūc habet in sua nouitate: cū hmo lac est nouiter emulsum: et tale oīs eribēri. Est alius calō: acū? mo: dicitur? qd adperet fero: et hūc dōcēt auctores remouere. ¶ Scdo quērit de lacte expibito in fluxu vnyprosa: qd oīs cōmīsceri cū aq? et postea debet ponit lapis ardēs vñ aqua remoueat: et videt dñū: calidū educit partes extra qd calidiores existunt: et cū partes lactis sint acū? ad caliditate qd partes aque: post qd oīs eribēri ps lactis qd aque. Ad hō dicendū qd cū dē dariū fluxu vnyprosa: oīs vari cū sub stātia cascata et butyrofa: qd butyrofa sua glutinositate claudit poros et oppilat ne magna fiat resolutio: cascata vō nutrit: s;

rosa vō remoueri debet: et cum serosa bz poni aqua vt totū educat. Ad rationes dicendū qd in lacte sunt due ptes: quedam subfibles: et quedas grosse. et subtilis: et resolutum: qd subtile et tenue de facili resolutum: sicut habetur in lib. de maliciā cōplexiōis. ¶ Tertio quērit per quā uia lac veniens cōpetat: qd nihil qd de facili puenit ad quoslibet corruptos ino naturales veniens cōpetit: sed lac est hmo: qd conuertit ad oēm materiā quam inuenit in coepe: ergo lac non cōpetit cōtra veniū. Cōtrariū dicunt auctores: qd lac valet contra veniū et maxime butyrū: vnde dicit Ras. butyrū movē vñ vperat tñ et veniens acutus pferat. Ad hoc dicendū qd lac cōpetit i veniens: s; qd cōpetit in veniens pūm mltis mo dis: quedā pfortādo: quedā alterādo. sicut s; venena calida valent medicane frigide: et calide s; frigida: quedā s; humedō sicut tyrica s; venena calida: quedā oppilādo: et hoc motū nūces valēt s; veniens: qd vnas p quas veniens natū est venire ad co: oppilat: et hoc modo lac cōpetit in veniens. ¶ Quāto quērit quō lac cōpetit lepōsi: in ipso emi humos. ¶ Quāto quērit vtrū lac loquit naturā aialis cū? est. Scdo de diuersitate lactis a parte nature passuo. ¶ Circa pīmū pcedit hoc motū: querit vtrū lac loquit naturā aialis cū? est: et videt qd sic. Dicit em ylaac qd lac loquit naturā aialis cū? est: s; natura aliq est laudabilis: aliq illaudabilis: s; s; lac aliq laudabile: aliq illaudabile. Hoc etiā pfirmat p b p lac gñatur et supfluitate nutrimentū aialis: qd supfluitate sanguinis: sed sanguis loquit naturā aialis cū? est: ita si caro est laudabilis et lac laudabile: et si illaudabilis et illaudabile. Ad hoc cōuertit diuersimode respōndē dicit em quidam qd lac loquit naturā aialis cū? est: sed hoc pot ē dupl: qd vel sequitur naturā totū? vñ partis sicut naturā manillari. Dicit ergo qd lac loquit naturā aialis cū? est rōne partū. Aliū ter dicit qd lac loquit naturā aialis fm quāndā vñ piūatio nis. hoc motū dicim? qd aialia male carnis. pducit lac bonus. nutrimentū em caro coz et terrestri grossū supfluo: vñ totū grossū sum et supflūū in nutrimentū carnis cōdit: subtile vō in lac: et iō lac bonū. Alios autē dicim? qd duplex est natura in aialū illaudabilis carnis. Pma natura est subtilitālis et radicalis: et hec est melācōpica et grossa. Scda est natura hūiditatis qd in ipso dicit: et hec est pure nature: hec est in capia: et hūc motū ponim? cū? s; gñū est qd agn? tñ est inuenit illaudabilis est. ppter suā tēritatē et hūiditātē. ¶ Scdo quērit de lacte mulieris vtrū sit laudabilis nutrimentū: et videt qd non: oē em aialū habēs carnē grossam lac laudabile pducit: et causa est: qd grossum in nutrimentū puerit et subtile in lac: et iō lac bonū: ergo aial carnis subtilis: lac illaudabile et pessimū producit: sed caro mulieris est hūidior: ergo lac eius est illaudabile. Cōtrariū dicunt auctores: qd est tēperat in summo. Ad hoc dicendū qd diuersificatur natura animalis: est em quoddā animal cuius substantia carnis et hūiditas est eiusdem tēperamentū: tale animal est muler: vnde qd hūmiditas tēperata est illud qd generat ex hūiditate est tēperatū et illud est lac: et iō est tēperatū. Aliud ē aial cū? hūiditas est subtilis tēperata: suba vō carnis est grossa sicut p5 in vacua: et iō cū lac carne nō gñe: s; ab hūmiditate: et hūc dicitur ditas est subtilis et tēperata: ideo lac est bonū et tēperatū. ¶ De lacte capano querit vtrū sit subtile: et videt qd nō: qd ex aialū grossū pducit: ergo nō est subtile: tamen ponit yla. cōtrariū: qd ponit ipso motū femineū. Ad hō dicendū qd subtile est. Ad rōne dicendū qd fcapa sunt duo s; dē rāda. Pmū dicit est natura carnis. Scdm est natura hūiditatis: et hec vbiū bona est laudabilis. cū? s; gñū est qd dedus bonū nutrimentū est: et qd ex ista hūiditate gñat lac: et lac subtile est v bonus. ¶ Scdo quērit vtrū hmo lac acūmē habeat: et videt qd sic lac

sequit sanguine et gñaf: sed sanguis cap: est acut: et ma
 rime cap: rigit: cui adamatē z lapidē in vefica: q̄ h̄mō lac
 est acuti: z sic nō erit rēparāti ē cōpēriē. **E**strāriū dicit ysa.
 q̄ lac capaz: ē cōpēre rēparati est. Ad h̄ oicēdū q̄ sanguis
 capaz: est acut: in cū venit ad mamillas p̄ virtutē lactis
 rēparat: vñ acutē remouet: sicut videmus in fero q̄ sic et
 eadē h̄militate z aquositate et q̄ gñaf vniua: z tñ nō est tāti
 acuminis sicut vniua cū in mamillis rēpēret. **C**ertio q̄rē
 de cōparatōe lactis ad alia gñaf lactis: q̄ ysa. laudat lac
 capitiū post lac h̄māni: postea ordinat lac asininū post hu
 mani: q̄ videt fibip̄ h̄ dicitur. Ad h̄ oicēdū q̄ laudabilitas
 lactis est duplex: q̄ quēdā est ī rēparatōe trūi substantiāz:
 z h̄c in lacte humano: z post īp̄m in caprino: nō em̄ multus
 h̄z de casco neq̄ multū de burgo: h̄ rotū rēparati est. Alia
 est laudabilitas lactis ī subtilitate substantiāz: z h̄ mō asininū
 p̄ponit capno. **Q**uarto querit: in eadē s̄ra ordnat post
 humanū asininū: z postea p̄ponit ip̄m alijs oib̄: z sic dicit
 fibip̄. Ad hoc oicēdū q̄ in subtilitate substantiāz duo atten
 dunt. **P**rimū est paucitas caseate sube v̄ multitudine. **S**ecū
 est subtilitas trūi substantiāz z vniuositas. **A** p̄te igit̄ sub
 stāte caseate asininū vltimo ordnat post alia gñaf lactis: q̄
 min⁹ h̄z de subtilitate caseata z plus de aquosa: p̄te trī sub
 stāntiis in trūi substantiāz humanū oib̄ p̄ponit: h̄mō enim
 partes sunt eqlēs in illo. **Q**uinto querit dicit ysa. q̄ h̄mā
 nū est p̄mo subtile: post v̄nānū asininū: z post cū diuidit
 a parte sube dicit lac subtilissimū est v̄ h̄māni: post cam elinū
 post h̄ lac capitiū: z inter capitiū z camelini ponit asininū:
 ergo dicit fibip̄. Ad h̄ oicēdū q̄ subtile ē: tripl̄. **P**rimo
 nō in suba z actio: s̄cdo ī p̄sente: tertio ī gñaro. **S**z loquē
 do de subtile ī actioe lac camelini subtile est: vñ em̄ āq̄ritatē
 valde acutā q̄ subtilitatē p̄ores. si loquētur ī passioe z ī gñato
 sic subtile ē lac asinū: q̄ cito z ueritū in nutrimentū. **S**exto
 q̄rē de h̄ ḡo dicit rap. q̄ lac asininū subtile ē oī lacte: vñ oī
 dicit ysa. **S**ic. Ad h̄ oicēdū q̄ rap. nō capat ip̄z ad lac h̄māni.
Cetera scōm q̄rē de diuersitate lactis a parte nature p̄
 scio: z q̄rē v̄trū p̄scua possint efficere lac lacatūū vel rē
 stritūū: z v̄ oī nō dicit s̄a. l. ii. de simplici medicina: de p̄
 p̄ietate cibi est v̄nū nutrimentū: de p̄prietate medicīne v̄
 alteret naturā n̄rī cōp̄is: n̄rī igit̄ qd̄ trūi v̄ virtutē passiuā
 h̄z virtutē actiuā: h̄z ab̄ est h̄mō: nunq̄ em̄ agit h̄z semp̄ pa
 titur: q̄ ab̄ nō poterit dare lacti v̄tutē lactādi. **P**oterea idē
 videt: q̄ qdā herba sicut timallū nō lacat aīal: v̄nū sicut
 capaz: q̄ neq̄ h̄ores lacat: vñ si lacat: h̄ores z nō b̄vriū: vñ
 hoc est. Ad h̄ oicēdū q̄ ab̄ in rōne cibi p̄r reddere lac z car
 nes lacatūas. **D**icim⁹ q̄ dispositio dupl̄ recipit. **V**no mō
 a natura v̄trius agit. **A**llo mō recipit a matena in agēte.
Primo aut̄ mō agēs imp̄mit se matrice sicut ps in igne a gē
 te sup̄ ligna. **S**ecū mō recipit dispositio ī igne a matena lu
 pia lac agit: sequit em̄ ignis naturā lignoz: vñ alia ē natu
 ra ignis agitēs in ligna viridā z agitēs in ligna sica: z alia
 est natura ip̄sī agitēs in stipulā z alia in carbonē: cū igit̄ in
 capaz z in quolibet aīal gñet sanguis p̄ naturā calozis: seq̄
 naturā herbaz: et q̄b̄ gñaf sicut agēs dispositionē matrice
 sequit. Ad aliud oicēdū q̄ herba nō lacat butiri: h̄z h̄ores m̄
 q̄ sicut dicit Auicē. qdā sunt q̄ sunt h̄ores veniū: z ab̄ alij: n̄
 cur v̄tūlam⁹: est ab̄ passerū: z iō nō est sic. **C**ōdo q̄rē
 tur sal fulvū v̄tūbitū augmētat lac: z v̄ oī nō: q̄ nihil
 qd̄ h̄militatē oīsum augmētat lac: h̄z pon̄ destruit ip̄z: sed
 sal s̄militatē h̄militatē corp̄is: q̄ nō augmētat lac. **E**strāriū est
 ad Arist. l. ii. de alib̄: q̄ sal exhibitiū oībz z v̄ vaccis augmēt
 at lac. Ad h̄ oicēdū q̄ sal augmētat lac. **S**z notā dū q̄ ea q̄
 augmētāt lac duob⁹ modis sūt. **V**no mō augēdo s̄gumē v̄
 ab̄. **A**llo mō augmētāt lac diuidēdo z subtilizādo z sup̄fluū
 cōsumēdo: z residū saluādo: z hoc mō sal augmētāt lac.

De casco. Lap. lviij. Lectio. clviij.

Alcus et trib⁹ substantiāz cōpōnit. **V**na est
 lactea. **A**ltera coagulatio. **T**ertia et sale.
Lac q̄ sicut dicitur: et trib⁹ cōpōnit: casei
 rate: butyrositate: q̄sitate: p̄ter quā ē t̄ dī
 uisione casei: scilicet tripliciter. **A**ut em̄ recēs z aquo
 sus: aut parū aquosus: z verus. **C**oagulū virtute sui
 acuminis z calozis atq̄ siccitatis sibi dicit: q̄b̄ sua

h̄militas finitur: est em̄ coagulatio inseparabilis cas
 seo cūlibet insit: recti tñ insensibiliter per multitudine
 dūne sue h̄militatis: aut sicut inter h̄militatē rectis
 z siccitātē veteris medi⁹. **E**xpleta aut̄ casei diuisione
 de singuloz singula opz r̄dāre parte. **C**etera
 mores nō malos gñat: cū mediocritas iter lac vt casu
 sit: retinet em̄ partū dulcedinē z aquositate: lactis:
 z iō ad digerēdū facili⁹: z ad nutrēdū laudabilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**alsus em̄ est nimis de
 siccitātē stomacho nocit⁹. **L**ares sale ē nutribilio:
 z v̄trīs soluti⁹: marie si sale caruerit multo: q̄ z la
 positate sibi auferat z dulcedinē. vñ. **H**ipp. **A**uicē
 casus tñ saporositate habuerit: laudabilio: erit eo
 cui salitudo z acumē dicitur. **S**

Dietarum vniuersalium. Fo. lxxxvij.

z in hac operatione dicitur sibi frigidu qd refringit natura
lter: z ab hac operatione no gnat coagulati. Est alia opatio ca
lida q est consumptio humidu supflui z restidu in spissatio: et
ab ista virtute gnatu coagulati: nec est motu circulerentia ad
centru: sed potu coeuerio: z sic fit gnatio coagulati: z hoc mo
dus generat er lacte caseu. ¶ **¶** Et sic qrit vtr lac coagulatu in sto
macho aialis lactis coagulet primo in stomacho: an i mas
millis pmo atqz coagulatione receperit anteqz veniat ad
stomachu: z vide qd primo fuerit aliquatulu coagulatu: no
enim quodcuqz lac coagulat sed lac nouiter emulsum: s; sicut
dicit pfaac lac nouiter emulsum grossum est: z sic aliquantu
lac coagulatu: z etia in mamillis quada coagulatione recis
pter q ante qz veniat ad stomachu coagulati est. Ad oppositu
nihil qd a virtute stomachi coagulati in mamillis p coagu
latu est. ¶ **¶** Dicitur etia qd ponat q colustru remoueat a mas
millis z postea reliquu lac sugat: valde inuenit liquidu z
z quosum: g no coagulati est in mamillis. Ad hoc dicitur qd in
stomacho coagulati: z a mamillis liquidu fugit. Ad ratione
in pna dicitur qd coagulatio est duplex. Quada q fit ex ma
gna motu in mamillis: z b no facit coagulatione lactis: sed
grossific. Alia est ex conditio lactis z stomachi: z hoc in sto
macho vs fieri. ¶ **¶** Tertio qrit vtr in aialib; melancholeis
debeat lac i stomacho coagulati: z v; no qd coagulatio fit
a calore: sed illa aialia pauca habet calorem: g in illis lac in sto
macho no pot coagulati. Ad oppositu est qd dicit pbs lb. de
aialib;. Ad hoc dicitur q duo sunt pferenda in gnatioe coa
gula. pmiu est ager: scdm est materia. Agis vo debite est. f. cal
ore. est f. for; respectu materie: materia in talib; apta
est z disposita ad coagulatione: habet eni multi de substant
tia caseata z terrestru: z ito coagulaf: z in talib; aialibus
no fit a calore stomachi pncipaliter: sed ppter multiplica
tionu partu terrestru sicariu. ¶ **¶** Quarto querit vtr in sto
macho aialis puecti lac coagulet: z vide q sic coagulatio fit
a calore: g est in puecto aialis maio: fit calor: q in lactente
plus vs coagulati lac in stomacho aialis puecti q in sto
macho aialis lactis. Ad hoc dicitur q coagulati no gnat: in sto
macho nisi aialis qd nondu abiu recepit. Ad rone dicitur q
coagulati gnat ex solo puro lacte cu quo aliq substantia nutru
menti no commisceat: z hoc est in aialia lactis: sed in aialia pue
cto lac commisceat cu aliq substantia nutrimeti: z id vtr lactis
perit vno no coagulat. ¶ **¶** Quinto qrit cu sit lac in pma etate
quere i initio pmo lactis fit calor z no in alio. Dicitur q
cu hui; est duplex. pma est: q lac pmiu qd est in mamillis
grossum est ppter ad coagulatione: z id de facili ppter ni
miam motu coagulati: hoc qn aliq fallit. Sca ca est: q vtr
stomachi in pncipio debeat esse: z id lac qd recipit no pot co
uertere: z sic lac i stomacho remanet indigestu z coagulatu
a calore. pmo. ¶ **¶** Sexto qrit cu duplex calor: dcurat i sto
macho. f. calor lactis z calor naturalis stomachi: er cu actio
ne pcedat gnatio coaguli: z vide q no a virtute stomachi:
calor est i stomacho nutrimeti uertere in idit: puerio vo
nutrimeti repugnat coagulatione: g calor stomachi non
pcedit coagulatio. Ad oppositu: calor i terio: lactis insuffi
ciens est ad coagulatione lactis. cu qn gnatu est: qz extra co
pus ponere no coagulare: g coagulatio no fit a calore la
ctis. Ad hoc dicitur qd coagulatio fit a calore lactis: calore fit
stomachi coadiuuante: z est sile in lacte z coagulo extra: coa
gulaf eni qn apponit coaguli: iuuat aut calor aeris: dntin
tis. Etode mo coagulatio gnat a calore lactis: calo fit stomachi
calor fanq; dntis iuuat: z hoc est qn lac est aptu ad coagula
tionem. ¶ **¶** Septimo qrit vtr coaguli vel aliqd loco coaguli
debeat reperiri in aialia abortiuo: z vide q sic: sicut fetus
extra nutru est lacte: sicut iura nutru est sanguine in stom
acho: sed extra aliqd coaguli: vel sicut iura. Ad hoc dicitur q
coaguli no est nisi in aialia lactis: z est qd: coaguli non fit
nisi ex nutrimeto qd ex lacte recipit p os: sed in fetu hoc no
est: cu est in vtero nutrimeti inuenit in ipm p vmbilicu: z
id no est sile. ¶ **¶** Octauo querit in qd cetero coaguli postea in
aialia puecto: vtr dicitur infans opatio nature. Ad hoc dicitur
q coaguli in aialia vntem p m. pcessum tps no reman
ent i stomacho: z est qd: calor stomachi z cetero; mem
brosu indit p: sicutari resolut tota substantia coaguli: qua re

soluta tota secedit. z est sile si aliqd d; indiget i stomacho
remanet effiac curus: postea vo cu calor naturalis for
tificat illud digerit: z aptu ad puerion reddid: z sicut i par
te ista sicut vsum est. ¶ **¶** Nono querit vtr accidit folliculu
in coagulo dntis ipm: v; qd no debeat esse: qd sicut lac ex
terius coagulaf sicut iura: sed extra ista pellicula no pot
citur: g nec intra vs esse. ¶ **¶** Decimo vtr dicitur eperimeti. Ad
hoc dicitur qd in coagulo gnat folliculu quda sile stomacho
aialis. S; notadu q duplex est calor: quda coagulaf nihil fit
generas: z talis calor est extra: est alius calor: coagulaf z ge
neras aliqd: z hic est vniuersalis: z hic est intra gnatu folliculu
cotinere coaguli. z b p; sile sicut ex suppuritate spmatis i
matrice gnat quodda cop; valde grossu qd mola appellaf
a pbo: sicut a pte ista: calor: emulsiu; coagulat z bdo aliq gnat.
¶ **¶** Tredecimo pcedit hoc mo: querit de opatione coagu
li: z querit qno coaguli valeat ad coagulatione lactis: z bdo
denur q non valeat: q passio illata z coagulo rone lactis in
stomacho ad b vtr curet indiget dissolutione: g nullu; est
dissoluere est coagulare nec coeuerio: g cu coaguli coagu
let no dissoluet. ¶ **¶** Decimo vtr ponit q ad coagulatione lactis
in stomacho coaguli est medicina. Ad hoc dicitur qd lac i
plicu dispositioe pstitit. Prima in illa dispositioe in q nodus
est coagulati: z tuc coaguli appositu ipm grossaf z coagu
lat sed i strado pres aquofas z d; iungit pres caseatas z bu
tyrosas: sed qd coaguli inuenit ipm coagulati: z tuc partes
scqstrat z segregat: z tuc effiac lac dissoluitu: z bdo mo poni
mus q coaguli valet ad lactis coagulatione. ¶ **¶** Seduo qrit
quare quodda gen; lactis dnt: in stomacho coagulaf sicut
vacuu; q aliud. Ad hoc dicitur qm pfa. q gen; lactis est mul
tiplex. Quodda em e lac qd multu vs aquofitate z parit vs
de substantia caseata z butyrofa: z hoc lac no pot coagulati:
q pars aquofa repugnat coagulationi. Est aliud q mltus
vs de caseata substantia sicut lacte vacuu; z oim;: z tale coagu
lati pot ppter mitudine partu terrestru sicariu. ¶ **¶** Ter
tio qrit vtr hoc fiat in stomacho calido an in frigido: z v;
in frigido. stomachi calidus puerit nutrimeti z digerit:
sed qn lac digerit no coagulaf: g in stomacho calido no coa
gulaf sed in frigido. Ad oppositu: coagulatio fit a calore: g
in stomacho in quo magis abidat calor: magis vs fieri coa
gulatio: sed hoc est in stomacho calido: g in illo magis vs fie
ri lactis coagulatio q in frigido. Ad hoc dicitur qd in calido
magis coagulaf: z in stomacho frigido acetat. Ad rone d
cendit qd fortitudo caloris est duplex. Quada est tresoluto
z consumedo: z b effiac calor: qn nutrimeti parant est ad puer
tionem. Alia est fortitudo caloris in coagulato z inspissando
suis nutrimeti: z hoc vel ppter sui mitudine vel ppter sui
grossitudo. ¶ **¶** Quarto querit p qua via fit in coagulatione co
petit. Ad hoc dicitur qd fit cu liquorib; vs virtute dissolu
tia: z partiu dissoluto z qd qstrato repugnat coagulatione:
id apponit vt defendat coagulatione lactis. ¶ **¶** Quinto qrit
vtr est virtus in coagulo vtr lac coagulet: z p qua via coagu
lati in stomacho a calore naturalis: z id vtr lac coagu
lati in stomacho vs impunit in lac. Impunit vo caloris natura
lis q fit i lacte nihil est aliud q coagulatio: z sic p; est illa
virtus. ¶ **¶** Sexto qrit vtrque lac coagulati acetat tardu: sine
coagulo ad acti virtute stare vntu. Ad hoc dicitur qd acet
rositas puenit in lacte ex defectu caloris naturalis lactis fit
enit in acetu: cu vnicu calor naturalis ab aerie calore dnt
nente deficit dulcedo z inducit acetrositas. Etode mo a pars
te ista: v; q vtr coaguli calore naturalis pferat ppter hoc
coferat dulcedine: z qn deficit z dulcedo deficit. ¶ **¶** Septi
mo querit p qua via in lacte sicut aliqd pferat. Ad hoc dicitur
qd qd lac sicut aliqd pferat: qn admisceat ad coagulatione
lactis nihil aliud exigit nisi sequetralo aquofitas a la
cte: z q lac sicut hoc facit: qn admisceat inducit coagulatio
nem. ¶ **¶** Octauo querit p qua via valet i fluxu vntu; coagulati
z v; sicut: qd q acm; habet motu ventre: sed coagulus
acm; vs: qd potu nocem in fluxu vntu; q iuuat. Ad op
pottum est quod dicit pbs lb. de animalibus: q coagulus

multū valet in fluxu vētris: et maxime coagulū leporis parū
z cerui. Ad hoc dicendū q̄ valet in fluxu vētris: sed illud
qd̄ valet in fluxu vētris est duplicis nature. Quēdā enī va-
lent sua stiptitate mēbra: q̄strigēdo z vias: z b̄ mo rea pon-
te z stiptice valet. Alia valet ingrossando z inspiſſando sup̄
fluitates sicutē ad vētrē: z q̄: coagulū vs̄ virtutē coagula-
di lacis: coagulatur ferens: z sic valet z fluxum cōstringendo.

¶ Consequēter querit quēz quinq̄. Quāsim est de natura et
gnatiōe casei. Scōz est de vsū ipsi. Tertū est de natura
casei qd̄ cedit i p̄stritionē ipsi. Quōrtū est de natura fer-
quintū est de natura butyri. ¶ Circa p̄mū p̄cedit hoc mō:
querit ex cui? aialis lacte fit maos: quāntitas casei: z videt q̄
ex lacte capie. lac ḡnāf ex sanguine aialis ex quo puenit: is
ille sanguis sequit naturā aialis cui? est: is sequit naturā
red capta est aial terrestre melācholicū z dure subē: is lac ei?
erit grossum: z ex tali lacte maos: quāntitas casei ḡnāf: ergo
ex lacte capie maos: quāntitas casei ḡnāf q̄ alicui? aialis. Ad
oppositū: ex lacte rep̄to i trib? subfātis minū quāntitas
casei ḡnāf: q̄n enī est rep̄tati in trib? subfātis nō d̄natur
pars caseata supra aquosam: is lac capie rep̄tati est i trib?
subfātis: vñ post femininū cōmēdat ipm̄ ysa. q̄ ex lacte ca-
pie maos: quāntitas casei nō ḡnāf. H̄oc etiā d̄firmat p̄ ras.
ponētē ipm̄ mediū interuacnū z aſinū. Ad b̄ dicēdū q̄
ex ipso effiat case? paucis cu? fit rep̄tati nec in ipso d̄natur
pars caseata. Ad rōnē dicēdū q̄ quīs humilitas capie fit
grossa terrestris: grossum h̄ cōuertit ad sui naturā: cui? si
gnū est q̄ est grossa z dura z sicca: z iō illud qd̄ in lacte rema-
nēt ē subtile z lac bonū: quīs ysa mala: nec magna quāti-
tas casei ḡnāf ex ipso cu? fit subtile ficut dicit enī. Alia cā p̄t
esse q̄ in carne capie duo sunt. Quāsim est natura carnis du-
te z melācholicē: z ex bac nō effiat lac. Scōz est hūditas nu-
trimentis: z hoc subtile est z nō grossū: cui? signū est q̄ fe-
tus ex illa hūditate ḡnāf laudabilis ē nutrimentū sicut agn?
parū: z ex ista lac generat. ¶ Scōz q̄nū circa b̄: ex quo las
te maos: quāntitas casei ḡnāf: an ex vacino: an ex ouino: et
videt q̄ ex vacino. dicit p̄bs lib. de aialis: q̄ ex illo lacte qd̄
grossū: fit maos: quāntitas casei ḡnāf: z quāto fuerit grossū:
tāto caseat? erit? sicut vult ras. vacinū inter oē lac grossū?
erit: ergo ex illo maos: quāntitas casei ḡnāf: q̄ alicui? lactis.
H̄oc etiā d̄firmat p̄ p̄m̄ dicēte q̄ case? ḡnāf: ex lacte est
in seq̄drupla p̄portione ad aliud lac. Scōz rōnē hoc est: dicit
p̄bs q̄ lac aquosus est minor: z habet subfātā terrestrē q̄
aliud tardū coagulaf: ergo p̄ oppositū lac qd̄ atti? coagulaf
q̄ aliud lac maiorē quāntitate terrestrē h̄: sed vacinū citius
coagulaf q̄ aliud lac: q̄ inter oē lac vacinū maiorē h̄ quāti-
tate casei. Ad oppositū est qd̄ dicit ysaac q̄ lac ouinū caseat?
est oī lacte: z p̄bat hoc ysaac q̄ lac caseat? est ex cuius sub-
fātia maos: para hūidi aquosi seq̄drat: is pecozinū. Ēm̄ oī
fm̄ ysa. ouis enī est aīal calidū: vñ: q̄sumit hūditate z rema-
nēt subfātā terrestris caseata: q̄ lac pecozinū maiorē quāti-
tate casei ḡnabit q̄ aliud lac. Ad hoc dicendū q̄ ex lacte vaci-
no maos: quāntitas casei ḡnāf: q̄ ex alio alio: grossū: enī est
om̄i lacte. Ad aueritā ysa. m̄deo q̄ quāntitas casei ponit
esse maos duob? modis. Quāsim oī q̄ materia ex qua ḡnā-
tur maos: in lacte maos est: z hoc nō ponim? q̄ maos: quāti-
tas casei ḡnēt ex lacte vacino q̄ ex alio. materia enī casei
maos: est eo. Scōz mō q̄ pars caseata purior est i mag? se-
q̄rta est a subfātia feri z butyri: z b̄ mō vicin? q̄ ex lacte
ouino maos: quāntitas casei generat: seq̄dratio enī maos: fit
ibi q̄ in lacte vacano: q̄ sic materia purior. ¶ Tertio q̄n̄ in
quo caseo fit maos: pinguedo an in vacino: an in ouino: et
videt q̄ in ouino: butyri enī seq̄dratur naturā calidā z hūidā:
lac v̄ sequit naturā aialis cui? est: sed ouis est aīal calidū?
z humidus q̄ vacca: ergo fit lac ei? calidū? est z humidus:
ergo est butyrius: ergo pingui? ¶ Scōz ratio hoc est: ponit
p̄bs p̄portione in aīali? inter pinguedinē medullā ossiū z
lac v̄ dicit q̄ si pinguedo alicui? aialis est dura z coagula-
ta: z medulla est dura z coagulata z nō liquida sicut p̄s in bo-
ue: z si pinguedo nō est coagulata necq̄ medulla sicut p̄s in
poco: z si pinguedo est multū coagulata: z lac silt: sed pin-
guedo ouis magis artinet ad pinguedinē q̄ pinguedo vac-
ce: ergo silt lac ei? erit pinguius z butyrosius: z sic poterit

ēdūdi q̄ case? silt ouis erit pinguior. Ad oppositū: in illo
lacte in quo est maos: quāntitas subfātice calcate: minor: est
quāntitas subfātice butyrore: sed lac pecozinū est b̄m̄ oī fm̄
ysaac dicēte q̄ caseat? est om̄i lacte: ergo case? fact? est
la lacte nō erit pinguior: minor: etiā p̄t. ¶ Ras. dicit q̄ lac
ouinū plures supfluitates p̄reca q̄ aliud lac. Ad hoc dicen-
dum q̄ in vacino butyri magis abūdāt: z cā est q̄ subfātia
ta butyrore nō cōsumit a subfātia aialis cui? est: sed in lac-
te ouino cōsumit humiditas butyrore p̄per calidū: aīal. Alia
Ad rōnē dicēdū q̄ ex cā causantur in coepe aialis duob?
modis sunt. Quāsim mō p̄ ex vi cōmitionis: z sic q̄n v̄ma
erit z humores erent aīvina. si humores sint grossi z v̄ma
erit grossa: z si subriles z v̄ma subriles. Alio mō: alia causan-
tur in coepe p̄ viā p̄uatiōis: sicut q̄n v̄ma clara erit z ses-
ces in coepe remanēt. Scōz mō a parte ista: q̄ in lacte vacce
magna ps̄ subē butyrore cōmīset cū suba caseata: z iō est
ibi via cōmitionis: vñ si fiat case? fiet butyroreus: z silt est
in ouino via p̄uatiōis: si enī fiat case? fiet subfātia butyrore
z ferosa quasi penit? p̄uatiō. Scōz rōnē solū q̄ v̄m̄tiositas
magis aggregat in oue q̄ in vacca: in oue est ex lacte ouis
minor: est v̄m̄tiositas: q̄ v̄m̄tiositas que debet cedere ad
caseū cedit in ouis corpis cū calor fit magnū in illo aīal: sed
in vacca calor nō est ita magnū: z ita nō d̄uertit v̄m̄tiositas
penit? in sui v̄m̄tiositas: imo cedit in lac z p̄ oīs in caseū. ¶ Quā-
to querit quare caseus ouinus melior est in q̄būda regionē
bus q̄ vacinus. Ad hoc dicēdū q̄ in quāda regione vacca
est aīal sicca valde p̄per caliditate z siccitate: regionis resol-
uentem z consumentem humiditate vacce: z iō lac qd̄ p̄ducit
multū habet de subfātia v̄ma sicca terrestris: z p̄per hoc
suis malus z illaudabilis: oues autē tēperate sunt cōmplexio-
nis: z iō in illa regione calida tēperat q̄ multū hūidū sunt: z
subfātia butyrore augetur. Alia cā p̄t esse q̄ in illis regio-
nibus extrahit butyri de lacte vacco: z iō remanet subfātia
ta caseata dura sicca z terrestris: ad ouino v̄o butyrum nō
extrahit: z ideo caseus in illo factus est melior. ¶ Quinto
querit quare in quāto casei fit sequestratio partis ferō-
se z cob̄erentia aīali duarū. Ad hoc dicēdū q̄ caseus ferō-
neratur p̄ viā sequestrationis a caliditate z non a frigiditate
vt partes liquide ad alios sequestrant: z tunc fit v̄mo partū
calidatū: cū igit coagulatiō operatiō faciat sequestrādo
partē aquosam q̄ quāntitas aīal: z coagulatiō casei repugnat: z
alie due partes: sicut coherēt patet q̄ aquosa debet remo-
ueri z nō alia: q̄n v̄o butyri ḡnatur: tēperat caseata pars p̄
se: z butyrore p̄ se remanet.

¶ Circa scōz p̄cedit hoc mō: querit cū exibat case? v̄m̄i
plus cōpetat coctus q̄ crudus: z v̄m̄i elicius q̄ affat? z vide-
tur q̄ coct? elicius: subfātia casei grossa est z sicca z dure di-
gestionis: sed ista p̄ aruācū debet reddi facili digestione:
ergo cū hoc acquirat caseus p̄ elixationē: caseus elixat? me-
lior est. Ad oppositū: quāto caseus maiorē v̄m̄tiositate acqui-
rit: tāto peior est z illaudabilioris nutrimentū: is p̄ de
coctionē humiditas cōsumit et maxie p̄ affationē z remanet
subfātia terrestris: q̄ case? coct? peior est crudus. Ad b̄ dicē-
dum q̄ crudus melior est q̄ affat? v̄l elicius z magis cōpēt.
Ad rōnē dicēdū q̄ beozino duo efficiunt in caso. P̄mū est q̄
pres casei digerit: z b̄ mō aliqua bonitate acquit. Scōz est q̄
pres hūidas resolut z reliquū v̄m̄tiosius reddit: z b̄ mō p̄
nouerit? iduat q̄ silt q̄n v̄da corrigie. ¶ Scōz q̄n̄ i q̄ sit
maos: caliditas: an i caseo veteri an in nouo: videt q̄ v̄ete-
ri sit minor: caliditas: q̄ in illo est minor: caliditas in q̄ maos
caliditatis fit resolutio: is hoc est in veteri: ergo v̄t? caseus
est min? calidus. Ad oppositū est qd̄ dicit ysaac q̄ v̄et? au-
men maius habet q̄ nouū. P̄t etiā p̄bati: q̄ in veteri par-
tes aquose cōsumunt z cōcipiunt: ergo est calidus. Ad
hoc dicēdū q̄ in veteri est maior: caliditas: z cū but? est in
veteri v̄t? coagulū cōfostat z cōsumit subfātia aquosā z
cōuertit butyrore z inducit aīal. Alia cā p̄t esse quia
acquirat caliditate ab aere cōiūte cōsumete humiditate in

caloꝝ ꝛ excitat calozē interioꝝ. Ad rationē ascendū ꝛ calidi-
tas est duplex. Quēdā em̄ est naturalis quā dicit a substanti-
aialis: sicut pꝛs in lacte nouit mullō qđ daber quandā cali-
ditatē sicut qđ in hac noditas minoꝝ est in veteri. Alia est cali-
ditas quā cōtraicit a coagulo ꝛ ab acꝛe ꝛmētē: ꝛ hęc calidi-
tas maloz est in veteri. ¶ Tertio querit quare in calco par-
tes extreme cōtrahant: in medio hęc alioꝝ est. Ad hęc dicendū ꝛ
hoc est qđ caliditas coaguli ꝛ aeris puerit pꝛes aquosus ꝛ
cōsumit: ꝛ partes butyrosas reducit ad igneas: sed mediāti-
as partes aquosus naturā albedo ꝛ partē sũo butyrosas ci-
trinitas ꝛ matime extreme: ꝛ hęc qđ puerit in extreme
foꝝ: efficiat: casus imediate ab aere attingat. Quarto qñf
p quā viā valerit fluxu vētris calē ꝛ matime aliaꝝ: ꝛ videt
quā: calē acumē hęc: et tale mouet ventrē: qđ nō cōpetit
cōtra suū. Ad oppositū est qđ facit vulgus. Ad hoc dicendū
qđ nō cōpetit in fluxu vētris. Mos tñ qñf in calco veteri
sunt duo. ꝛ hęc em̄ est acumē: sicut hęc dicitas, quantus qđ ad
hęc dicitas quā hęc vtūte coaguli qđ est hęc dicitas fm̄ p hęc
qđ fluxu vētris: quātū tñ ad acumē pollet nocere: sed tñ
qđ hęc dicitas sup̄ abundat acumē ad acumē nocere nō pōt.
¶ Tercia tertū pcedit hoc mō: querit cuius cōplexiois sit
coaguli: qđ coaguli: nō p hęc aliud est qđ lac coagulātū in sto-
macho aialis rumāntis: sed lac coagulātū est nature frigi-
de ꝛ sic: qđ coaguli erit nature frigide ꝛ sicce. Scđa rā-
tio bec est: qđ qđ in viā nutrimentē est hęc dicitas dūre digel-
tiois stringēs ventrē est frigidū ꝛ sicca: sed coaguli est hęc dicitas
fm̄ ysaac ꝛ p hęc dicitas qđ valet fluxu vētris: qđ est frigidū
ꝛ sicca. Ad oppositū est qđ dicit ysaac: ꝛ p hęc sic: et illō qđ
effectū caliditatē: p hęc inducit est calidū: qđ coaguli coagu-
lat lac ꝛ hęc dicitas est caliditas: qđ est calidū. Ad hęc dicitur
dum qđ in coagulo est duplex natura. ꝛ prima est natura ter-
restris quā dicit a natura lactis terrestris. ꝛ casta: ꝛ hęc modo
est frigidū ꝛ sicca sicut calē. Scđa natura est quā dicit a sto-
macho aialis: cuius quēdā caliditas ipm̄ coagulat ꝛ est etiā cā
coagulatis lactis: ꝛ hoc mō calidū indicat. ¶ Scđo qñf
cuiusmodi coaguli foꝝ: opēf an nouit: an vet: ꝛ videt qđ
nouit: qđ sicut dicitur est: coaguli hęc vtūte coagulātū lac p
lac: ꝛ hęc dicit a stomacho ꝛ etiā a lacte: hęc coagulo veteri
expirāt iste calor: in nouo hęc magis abundat ppter accessum
ad istā originē: ergo nouū magis opꝛet qđ vetus. Contra-
rium tamē videmus. Ad hoc dicendū qđ coaguli vetus foꝝ-
tius coagulat lac qđ nouū. Ad rationē dicendū qđ in coagulo
nouo caliditas magna est quā dicit a lacte ꝛ stomacho aia-
lis: hęc dicitas ferola multa est ꝛ illa repꝛmit calozē: sed in
veteri hęc dicitas illa expirauit: ꝛ iō caliditas suffocatur.

¶ Tercia quartū pcedit hoc mō: querit cū ferū sicut lac con-
uertat ad acetositatē: vtꝛ hoc fit rōne frigiditatis an calidi-
tatis: videt qđ rōne frigiditatis: acetositas em̄ in vino ꝛ las-
ce fit: ppter ea qđ calor naturalis qđ est picipiū cōseruādū
codāne cōrripit: sed sicut caliditas interioꝝ a calozē cōrripit
exteriorē tanqđ a vinetē: sicut a frigiditate cōrripit tāqđ ab et-
tiguētē: ꝛ sic vt qđ ferū uertat ad acetositatē a frigiditate
sicut a caliditate. Ad oppositū: sicut acetositas gñaf cū ex vi
no gñaf: sicut in sero cū ex lacte gñaf: hęc in aceto nō gñaf ace-
tositas nisi ab actiōe calozis vinetē: qđ sicut in sero nō gñaf
acetositas nisi ab actiōe calozis. Ad hoc dicendū qđ lac nō
acefcit nisi a calozē: sicut nec vinū. Ad rōnē primā soluit. ¶ 5. qđ
nō gñaf acetositas in sero calozē oīo corrupto: hęc añ caloz
fragilē ꝛ debilitat ꝛ aliqđ pars calozis remanet. ꝛ est filz: cuius
cibi sunt in stomacho nondū digesti nō sentit acetositas: hęc
qđ incipit digerit trā sentit: eodē mō est. nā acetositas non
pōt gñari a calozē mltū debilitat: frigiditas vō puat calozē
nullū calozē inducēdo: ꝛ iō a frigiditate nō pōt cāri acetositas
nō em̄ opozteret qđ aliqđ calozē induceret. Sed hęc hoc
sic obicit: qđ sicut est acetositas in coꝛpe hęc: sicut in exte-
rioribꝛ: hęc sicut dicit ysaac in febꝛibꝛ: acetositas in stomacho
aliqđ est a frigiditate: aliqđ a caliditate: qđ sicut erit exterioris
bus: sic nō semp erit a caliditate acetositas. Ad hęc dicitur
qđ nunq acetositas in stomacho pꝛe acqñf a frigiditate: qđ
in stomacho hęc naturā duratē vitā semp calozē: aliqđ remanet: ꝛ
qđ fortis est hęc dicit calozē non sentit acetositas: qđ nō debilis
est sentit. Hęc igit dicit qđ acetositas in stomacho gñaf a frigi-

ditate: hoc est exponēdū a calozē debilitē a frigiditate
pura: in sero hęc acetositas qđ modū digelctiois incōpletē:
ꝛ hęc venit a debili calozē: ꝛ sic semp restat qđ acetositas gñaf
a calozē ꝛ nō a frigiditate. ¶ Scđo qñf cū lac cōrripit qñf
acetositas pīo attribuit (hęc sero magis qđ aliu aliaz): et
cū hęc est qđ: sicut dicit ysaac. acetositas substantiā liquida
semper sequitur ꝛ ferola est talis.

¶ Circa qñf pcedit hoc mō: querit vtrū butyrū sit calidū
oleo: videt qđ butyrū sit minꝛ calidū. nā oīe vnicuofum qđ
hęc plures partes aquosus partibus reddid minꝛ calidū: sicut
butyro est hęc cū sube sero: vniat: oleū nō nullū sube adē cō-
sūgit: qđ oleū est calidū: butyro. Scđo rā-
tio bec est: videt Est me-
dicane qđ de facili ad naturā ignis puerit calidē iudicat: hęc
oleū cū puerit ad naturā ignis qđ butyrū: cui pignū ē qđ la-
pas ardet ppter oleū ꝛ nō ppter butyrū: qđ oleū calidū ē bu-
tyro. Ad oppositū: oē qđ ad latꝛ aliuqꝛ caliditatis declinat
calidū ē qđ nō est hęc dicit: hęc butyrū de clinat ad latꝛ caliditatis
tis: oleū aut nō: imo pperatū est in qñtuo: qñtuo: sicut dicit
est hęc. hęc butyrū calidū: oleo: qđ cōcedimꝛ. Ad rōnē dicendū
qđ quis in butyro sint ptes aquosē cū ferola cōmīte: tñ ad
caliditātē ꝛ hęc dicit declinat: in oleo hęc mltū ptes nō sunt
cōmīte. pterea nō hęc aliqđ qualitatē oleaginā: cū sit ptes
ratum sicut dicitū est. Ad sōm dicendū qđ nō est fite be calozē
ignis ꝛ calozē nri coꝛpis: calozē em̄ ignis fortis est subtilis et
acutꝛ: ꝛ iō puerit pilos fetuosus ꝛ hęc dicit oleū: calozē nō nri
coꝛpis respectu calozis ignis parū est ꝛ obtusū: ꝛ iō oleus
nō pōt puerere hęc potꝛ cōberfo cū coꝛpus infigidū: ꝛ iō
quis oleū uertat a calozē ignis nō ppter hoc cōuertur a
calozē nostrū coꝛpis. ¶ Ultimo querit quare et butyro nō
sunt cōfectioes sicut ex oleo: dicit pꝛactice qđ possit fieri
si nō inueniret oleū. Mos tñ dicitur qđ hoc est ppter duas
cās. Prima est qđ hęc dicit in butyro nō p hęc cōseruāt: in
mo pterfuit. Scđa ratio est qđ butyrū est grosse fide ꝛ nō pōt
penetrare. Oleū vō pfindat vniat alioꝝ cū sit penetratiū.

De pñf' in gñali. Lap. li. ¶ Tercio. lxxvij.

¶ Hęc vniuersaliter parū nutriunt: ꝛ cito
dissolunt: ꝛ subtilis sunt sanguinis pble
gnat pꝛimentis. Subtilis ad cōparatio-
nem ambulantiū. ¶ 2. aut ad cōparatiōē dē
ri absolute dico a subtili: hęc subtilē segregat: sicut
hęc cum subtilioꝝ gñaficē duricē absolute dicit sub-
tilioꝝ ad tēperamentū cōparatiōē: ꝛ iō dicit ego ad
cōparatiōē ambulantiū subtilis: vt absolute differ-
re facerē. Sāguis em̄ duo hęc extrema ꝛ vniū mediū.
Est em̄ grossissimū sicut pte vt est ille qđ ex camēina
carne gñaf vt ceruina: caprina: ac veterē vacca. Est
ꝛ subtilissimū aquosus ab herbis ꝛ fructibꝛ gñatus.
ꝛ hęc mediū: sicut qđ perfecta carne: pꝛe: ꝛ carni-
bus perdidit: sicut: pullos: pñficur: ꝛ bedulioꝝ qđ
lactentiū carnis. Est ꝛ inter singulū extremozum ꝛ
pꝛ: mediū: alterū mediū sicut inter grossissimū ꝛ cer-
tum pꝛius mediū. Alterū mediū sicut sanguis aialis
agnū iuuenis lactētis. Hęc inter subtilissimū ꝛ ceterū
inter mediū: alterū sicut sanguis quē gñant pꝛefes
et pelago: ꝛ de claro fluuiō ꝛ petroso. hęc enim duo
gñaf pñficū: et si sanguinē generēt tēperatū: subtilis
rate tñ pꝛtinet ad albedinē ppter frigiditātē ꝛ bu-
miditātē ad ceteroz pñficū cōplexiōē. ¶ Hęc
em̄ gñaliter diuiduntur multipliciter. Quia em̄ in
dulci aqua habitātes vocāntur flumiales. Quia dicit
in salsa ꝛ dicunt marini. Qui aut in salsa multoꝝ et ad
dulces cōsūgit a aquas: qđ delectant in sapozitate
sua. Dulces inhabitātes aquas raro se cōmūtāt ad
salsas ppter hęc dicitas salis fozosis. vñ non eas
intrāt nisi qđ litozibꝛ maris vicinānt: nūmꝛ ipet fluxu

minis cogat eos intrare mare. Discernitur autem ex odore z spinis suis q̄ marini: qui fluminales sunt. Ex odore z spinis suis q̄ minus: q̄ marini grauioris sunt odoris: z pauciores habent spinas z grauiores scaly grossiores. De aqua dulci grauioris sunt odoris: et plurimas habent spinas z subtilissimas. In natura cõplexione differunt: q̄ marini calidiores: minus humiditatis z viscosi sunt. Salitudo enim in habitantibus aqua calefacit eos incidens humiditates z grossificat: unde z pinguedo sui minor: paruique sunt nutrimenti: sed tñ laudabilis: duresq̄ descendunt a stomacho z intestinis. Causa saporis sui paruitas est pinguedinis: paruitas nutrimenti: facilitas descensionis a membris. Dure descendit a stomacho z intestinis duabus de causis. Una q̄: nõ tantũ humiditatis z viscositatis habet vt lubricare: z cito descendere possunt. Altera: q̄ nõ tantũ grauitatis habent z grossifici q̄ venas penetrare possunt: z nõ adeo grauant stomachũ z intestina vt cogantur ad expellendum. Pisces fluminũ in actione z passione contrarij sunt marinis: q̄ fluens aqua frigidior z humidior: vñ pisces fluminales sunt grossiores z viscosiores z piguiores: z nõ nutritios plus: mali tñ z ad digerendũ durĩ: sunt minus sapores: z ad penetrandũ venas durĩ: z ab ipsis dissoluendũ tardia stomacho velociter descendunt z intestinis. Causa mali nutrimenti est multitudo viscositatis z duricies digerendũ: paruum sapores facit grauitas odoris: pinguedo quoq̄ z tenerritas sui multũ nutriunt: q̄ ad dissoluendũ a membris durĩ sunt: qui nõ cogit membra ad alia appeteda. Ecce locitas erundi a stomacho z intestinis duobus fit modis. Uno q̄: et multitudine humiditatis z viscositatis emollunt vñ z pili stomachi z ita emittit eos lubricanti. Altera q̄: cũ venas tarde penetrant: grauitate sua cogunt stomachũ z intestina ad expellendum. Unde Bal. oēs inquit pisces fluminales z lacuales: est tenras habent carnes: cito tamẽ corũpentes: stomachũ nõcetes: humores crudos generates. Rufus. Si eiusdẽ sunt pisces speciei fluminis z marini: marini tñ min⁹ grauis odoris: faciliores digerimini⁹ nutritiu: cito in sanguine cõuertit: velociter a membris dissoluitur: z ad erundũ tñ tardiores z a stomacho z intestinis. Singule autem species maris ne iniquas z fluminales multas habet diuersitates. Marini enim principaliter diuiduntur duobus modis. Alij enim inhabitant pelagus z maris fundũ. Alij semper litorea maris petit z plantit. Pelagus inhabitantium: alij petrosa z dura loca. Alij mollia lutuosa in habitant z arcuosa. Litorei⁹ in stentiu: alij claras mundas aquas a fluminibus remotas. Alij fluminis putridi petunt vicinas: fluminibus etenim ciuitatibus in stant balnearũ lauatur: lĩi in stiones: q̄ sũt cause corruptio: in fluminũ. Alij boũ moriatur medio z qualitates mutuã ab vtrosq̄. Dulces aquas inhabitantes diuiduntur tripliciter. Alij enim fluminibus: alij in lacubus z similibus fluminibus imorant. In fluminibus imorantiu: alij in maioribus spaciosis currentibus longe a ciuitatibus: z ideo aquis claris z mūdificatis erulentibus: alij in paruis fluminibus tarde

fluentibus vicinis ciuitatibus: immundi ciuitatum predictis putredinibus. In stites lacubus dupliciter diuidunt. Alij enim in lacubus quibus flumina illabuntur: z quos aqua ad mare ingreditur: scily fluminibus in eo currentibus eleuant. Alij in lacubus paludosis: z luge a mari remotis lufosis z putridis. Expletis pisciũ diuisionibus gñalibus z specialibus: oportet singulorũ diuersas naturas explicemus. Quos rinos ergo pisces cibo dicitur aptiores q̄ fluminales: salitate enim habentes aque viscositates humiditates auferunt: matine si loca fuerint petrosa. Assiduo enim motu sui z collisionibus sarosis carnes emollunt z reuerantur: pinguedo minor: af: viscositas quoq̄ dimittitur: vñ ad aliorũ cõparatione isti sunt saposiores: z a corruptionibus remotiores: ideoq̄ antiquo assimilauerũt hos cõplexioni huane. sanguinis quẽ generant est temperatissimus: non grossus neq̄ turbidus neq̄ subtilis neq̄ aquosus: sed tñ subtili aquoso vicinus: q̄ sanguis vocat temperatus q̄ diu duas extremitates nõ egredit: alii tñ ordine nascuntur: vel enim duabus mediatur equaliter extrimitatibus: vel vni plus parũ vicinã. Sanguis igitur qui a piscibus petrosis generatur: est fit temperatus: naturaliter tñ subtilitatem perit: z velociter a membris dissoluitur: est ergo melior: in regeda sanitate q̄ in mēbro confortatione. Pisces de pelago vicini sunt petrosi: q̄ aqua in salitudine bona equaliter est clara: vñ nihil differũt nisi q̄ qui de pelago piguiores z carne sunt duriores. Ideoq̄ sanguis quẽ generat: est fit temperatus: ad cõparatione petrosorũ tñ grossior: z sanguini quẽ starni z pdices faciunt z pulli vicinũ: tñ in liquore nõ in nutrimenti laudabilitate: q̄ quẽ gñant pisces naturaliter pblegmaticus: quem starni atq̄ pulli per dices: naturaliter temperatus est. Contrastrabo: q̄ pisciũ natura frigidior z humidior: ideo pisces plus nutriunt: tarde a membris dissolunt. Simbulabilis nõ sine volatiliũ: calidior z humidior: est: q̄ ois cib⁹ cui duricies dñas p̄tinet terrestribus: vñ nutritibilis: z ad dissoluendũ durior: matine si temperatus sit z conueniens nutrimento. Litoreales pisces multas habent diuersitates: in diuersorũ locorum discretionis. Quidã enim loca incolit clara atq̄ mūda: qui pelaginus sunt assimiladĩ: molliores tamẽ carnes z ad digerendũ sunt faciliores. Quidã litoreibus sunt vicini z est mouerũt maris: in turbida z imūda morates aqua z putridis fluminibus: ciuitatũ putredines ferentibus vicina: viscosiores z alij piscibus marinis grossiores: z ad digerendũ tardiores: vicini naturaliter fluminibus: cũ nihil aliud comedat q̄ quẽ flumina de putredinibus ciuitatũ eis afferũt. Unde pisces marini thufice peiores sunt ceteris marinis: q̄ aqua est imūda z multa flumina intratã ipm putredines ciuitatũ eis inuertit. In medio horũ locorum inhabitates vtrinq̄ mutuã qualitates: z dicunt mediores: inter hos flumines pisces maiorã z cito currentia clara atq̄ mūda flumina inhabitates: ad comparatione ceterorũ fluminũ sunt laudabiliores: q̄: claritas aque auferit eis grauitatem odoris foetis fluminis impetu carnes tenrant z grossiores auferuntur: matine

tur: maxime si supra petrosa currāt: petre enim plus carnes tenent: et piscibus littores: et in aquis claris nutritis assimilatur: sed tamē littores et salitate aque minus sunt viscosi. Quia in paruis stant fluminibus parū fluentibus immundis et vicinis ciuitatibus: pinguiorē sunt et grossiores et viscosiores: et ad digerendū duriores: mali vapores: defectio aque motus vinctuosas carnes et viscosas facit. In mūdus vero nutrimentus grauioris odoris eos reddit. Quod probatur: quia extracti ab aquis cito putrefiunt: quos sepe comedentes multos pessimos et phlegmaticos corporibus suis aggrauant humores. Pisces de lacubus viscosiores grauioris sunt odoribus: quod qui suminibus innascuntur: quia aqua lacuum lutuosior est et pinguis nec mouetur: ideo pisces sunt vinctuosiores: minus vapores: grauioris odoris et mali nutrimenti: et ad digerendū duri: et in corruptione velociter mutantur: nisi qui fluminibus eis intrātibus et ad mare currentibus eleuantur. Pisces lacunarū: si carni piscariorum et paludū peiores ceteris sunt: grossiores: et in odore grauiorē: et in corruptione mutabiliores velociter: ad digerendū duriores: quia quiescit et in nimis lutosā. vnde maxime sunt cauendi. Haec dicit huiusmodi pisces: et videlicet cursum piscarij: et ceteris cubitis longi: lati ducentis. Aqua autem illa ibi immota fuit tribus annis: et tamē singulis tribus siue quattuor mētib: illa auferēbatur: et altera inducēbatur. Caruit autem luto et putredine: post tres vel quatuor annos aqua ablata est omnino. Inuenit sunt autem pisces ibi: quia pre viscositate sua teneri manibus non poterant: et extracti illico sunt mortui. Fissorum alias carnes inuenit sunt viscosae et putredine pingue de ventris mollis: et non coagulata: colore cinericio sa. Pisces dulcium aquarum et ad salinam transuertes: et a salis ad dulcia se mutant: inter littores et fluminales sunt mediocres. Sunt tamen hi in duo diuidēdi: alij enim maioribus et multis fluminibus mare in grediuntur: aut de mari in maiora flumina atque munda transducunt: alij de puirz in mūdis fluminibus mare illabunt: siue a mari cadē: et abunt. Quide maioribus et multū fluitibus: mare: siue a mari cadā flumina ingrediuntur: meliores sunt multo oppositis piscibus. Pisces a mari aquas dulces subent: illis quod de dulcibus ad mare recurrit sunt meliores. Vinus enim sunt viscosi et littoresibus assimilandi: quia in salis natris salitudo huiusmodi deficiat naturaliter. Quia a dulcibus aquis in falsa sunt transducti: et viscosiores: et grossiores: quia aqua dulcis humectat et emollit. Bene ergo et predictis intelligitur: quia marini pisces minus viscositatis habent et humiditatis: maxime in petrosis immo: antes locis: post bos illi qui sunt de pelago: tertio loco erūt littores. Si aque dare et mūdificiunt: minus laudandi his maioribus et currentibus innatantes fluminibus peiores: etiam his qui in fluminibus paruis et ciuitatibus vicinis. Omnis bus autem peiores viscosiores et grossiores: qui in lacubus piscarijs et paludibus nascuntur.

Inuestigatio diete prout accipitur et animalibus volatilibus et ambulabilibus iam facta est. In hac autem parte

inuestigat naturam diete: quod ex genere naturalium accipitur diuiditur autem hec pars in duas. In quarum prima agit de natura piscium. In secunda. s. in hac: Balam ergo est intelligi et quod in fine huius capituli fecit mentionem de salis actio: ne quo pisces conduntur et conseruantur: ostendit quibus animalibus competat sal et quibus non. Prima aut pars diuiditur in duas. In quarum prima cōparat pisces ad aialia alia generaliter rōne maioris et minoris nutrimenti. In secundā. s. in hac: Pisces generaliter diuiduntur multipliciter et cetera. determinat de piscium diuersitate. Prima non diuiditur: sed secunda diuiditur in duas. In quarum prima assignat ipsos diuersitatem a parte aquarum et locorum: a quibus marime diuersantur. In secunda. s. in hac: Ipsa ergo precedentibus generā piscium et cetera. assignat ipsos diuersitate a parte aliarum. s. particularium conditionum: inter quas aquarum loca attenduntur. Prima autem istarū partium est pars predicta que est de piscium cōparatione ad aialia: spectat ad presentem lectionem. Sunt igitur in presenti lectione partes due. In quarum prima comparat pisces ad aialia. In secunda assignat ipsos diuersitatem rōne locorum et aquarum. Prima autem pars non diuiditur. Secunda diuiditur in duas. In quarum prima agit de piscium predicta diuersitate. In secunda genera piscium ad inuicem cōparat. Prima diuiditur in duas. In quarum prima generalem diuersitatem piscium rōne aquarum et locorum assignat. In secunda de singulorum natura perscrutat. Prima autem diuiditur in duas. In quarum prima predictam diuersitatem generalem assignat. In secunda: quod quidam sunt pisces marini: quidam fluminis: et quidam a mari ad flumina transferuntur: ideo assignat diuersitatem inter marinos et fluminales. Prima autem pars quod est de generis singulorum proprietatibus: diuiditur in duas. In quarum prima agit de proprietatibus marinoz et fluminoz. In secunda agit de proprietatibus transfusitibus a marinis ad dulces aquas et e contrario. Prima autem diuiditur in duas. In quarum prima cōparat fluminales et marinos ad inuicem. In secunda induit aucto. s. h. et r. h. Pars autem illa que est de diuersitatibus vtriusque generis diuiditur in duas partes. In quarum prima assignat diuersitatem marinoz. In secunda fluminoz. Secunda autem pars que est de singulorum generum proprietatibus: diuiditur in duas. In quarum prima agit de proprietatibus marinoz. In secunda de proprietatibus fluminoz. Sunt igitur in presenti lectione partes tres. In quarum prima comparat pisces ad aialia ambulabilia ratione maioris nutrimenti et minoris. In secunda. s. in hac: Pisces autem generaliter et cetera. agit de piscium proprietatibus: et diuersitatibus: ipsos diuisit per marinos et fluminales: et ab aquis marinis ad dulces: et a dulcibus ad marinas transfusos. In tertia. s. in hac: Marini veniuntur autem: odore et cetera. assignat diuersitatem inter marinos et fluminales. In quarta. s. in hac: Pisces sunt inum in actione et passione et cetera. agit de proprietatibus marinoz et fluminoz simul eo quod contrarij sunt. In quinta. s. in hac: Eiusdem inquit pisces fluminales et circa eorum proprietates. s. et rufum idcirco. In sexta. s. in hac: Singulorum autem species et cetera. marinoz generalem distinctionem assignat. In septima. s. in hac: Dulces aquas inhabitantes et cetera. assignat generalem distinctionem dulcium. In octaua. s. in hac: Expleto piscium diuisio: ubi quibus et cetera. proficquitur de proprietatibus marinoz. In nona. s. in hac: Flumines pisces et cetera. proficquitur de proprietatibus fluminoz. In decima. s. in hac: Pisces dulcium aquarum et ad falsas et cetera. agit de proprietatibus transfusitibus a marinis ad aquas dulces: et a dulcibus ad marinas. In undecima. s. in hac: Bene ergo et predictis intelligitur et cetera. comparat piscium genera ad inuicem. In decima prima parte duo intēdit. Primo dicit quod pisces generaliter respectu animalium ambulabilium parū nutriunt: subtile et aequosum generat sanguinem: cito dissoluitur a membris. hoc autem non si simpliciter sed in respectu: et hoc per se. s. dicentes oia respectu reperiuntur denominari. Secundo diuidit sanguinem quod ex cibis gignitur: per quatuor subtilē et mediocrem: et mediū est duplex in sanguine fin maiorē accessus ad alterū extremū: et sermo planus est. In secunda partem banc diuersitates piscium assignat: quidam enim in aquis dulcibus habitant: quidam in salis: quidam a salis ad dulcem transferuntur: sed translatio eorum

Ziber

centraria raro accidit ppter aque dulcificationem et
boviorum sale: nisi fiat p coactione ab aque impetu. Circa
certam partē assignat diversitate inter pisces flumineos et
marinos. nā in marini hinc minus graui odorē ppter purita-
tem: p uacas spinas: ppter duriciē carnis q non eget susten-
tationē: p spinas: boni tū et pauci sunt nutrimenti: et tarde co-
scendūt: q non sunt viscosi lubricantes: neq graues stoma-
cho: si uiales aut sunt p rarij ppter causas p rarias. Circa
q quartā pte p p rarietates flumineos assignat q dicitis sunt
p rarij ppter aque frigiditatem et humiditatem: ppter
viscositate in eis acquirit. Et sermo planus est. Circa qntas
partem primo inducit Sa. dicentem pisces fluminū et ma-
ris lacuum cito p rrefere. Secō inducit rufum dicentem:
pisces marinos cū eiusdem spci sunt cū flumineis: eis pu-
lere: qntis illi sunt maioris nutrimenti. Circa sextā partē assi-
gnat primo pisciū distictiones: primo marinos: scōdo fluui-
um. Pisces autē marini sic distinguunt: qdā em ipabiant
pelagij: quidā maris littorea: et vtrij diuersantur fm loco:
diuersitate et siti. Circa septimas partē flumineos assignat
distinctionē dicitis: q snt fluminea diuersant rōne aquarū et
ppter siti ipsarū: et sordidit: et mūditate ipsarū: sicut p5 i ter-
tu. Circa octauā partē sunt tres partes. Primo agit de pi-
scibus marinis petrosa loca pelagi habitantibus: q melio-
ris sunt nutrimenti ppter motus et collisionē carnis subti-
liantes: multi tū nutrūt naturalr parum accidēt aliter: et
assimulantur quibsdam volatilibus: qntis magis aquosum
sanguinē generent. Secō cū dicit: Littoreales pisces habēt
multas diuersitates. et agit de habitantibus littora q diuer-
santur p aque diuersitate: et habitātes aquā mundas sunt
vicini pdictis et laudabiles: habitātes turbidā et sordidā
sunt siles flumineis et illaudabiles. Tertio cū dicit: Unde pi-
sces maris et conducti q pessimi sunt illi qui in sordida aq
sodes a viciniate ciuitatū contrabente habitant: habitan-
tes in medio sunt medij in malicia: habitantes aquā mūdā
et currentem sunt p ualentes. Circa nonam partem sunt sex
partes. Primo em agit de piscibus flumineis habitantibus
aquas laudabiles: dicitis q habitātes aquas mūdās cū im-
petu curretes: et maxime sup loca petrosa maxime sunt lau-
dabiles ppter carnis mūdiciē. Circa decimā partē dicit: Et
salsitate aquae. et agit de littoreis dicens q sunt viscosi. Ter-
tio de habitantibus puas aquas ciuitariū vicinas: cum dicit:
Qui in puis sunt fluminibus. et dicitis q illi mali sunt p-
pter sordiditē carniū: pauci et aquosi sunt nutrimenti. Quarta
de cū dicit: Pisces de lacubus viscosos sunt et agit de
habitantibus in lacubus q magni sunt viscosi et peiores p-
pter aque sordidiciem et grossitatem nutrimenti. Quinto cū dicit:
Pisces lacunay et piscarioy. agit de piscibus in lacunis
et piscarijs habitantibus sicut in viuarijs: q alij peiores sunt
in odore et nutrimento ppter impuritātē carniū et viscosi-
tatem a loco cōtractā. Sexto cū dicit: Sa. dicit pisces se vis-
diffe et inducit experimentū Sa. in piscibus cuiusdā lacune
in malicia abundantibus. Circa decimā partē agit de pisci-
bus a dulcibus aquis ad salas vel cōtrario se transferen-
tibus. In hac autē parte dicit sunt partes. In prima assignat
q quidā a magnis fluminibus ad mare transferuntur: alij
de flumine magno ad aliud magis: alij a paruis et sordidicis
ad mare: alij cōtrario transferuntur. In sōda. s. in hac. Qui
de maioribus et de singuloy natura psequit: dicitis q pi-
mi reliquos sunt meliores: pisces autē a mari ad aquas dul-
ces transferit. Tercio sunt meliores ppter buccinationem alij
dulcis et carentis viscositate. Circa. x. partem cōparat pi-
sces ad mūdiciē dicens q marini petrosa loca habitātes sunt
meliores: post hos loco habitātes pelagus: tertio littorei
aquirū mūi: quartū mali sunt habitātes lacuna pu vicina
sordidus ciuitatum: pessimi sunt habitātes lacus et piscas
rias: et in bonis omnibus aque et loci offpositio debet attendi.
Circa partē istam tria ducuntur. Primo em dicit de natu-
ra nutrimenti piscum. Secundo dicit de administratione pi-

scium et vni ipsorū. Tertium de diuersitate piscium marinoy
et fluminioy et eorum qui a mari ad flumina transferuntur.
Circa primum pceditur hoc modo: qritur vtrum piscis
sint dure digestibilis: et videtur q nonnulli piscis cito co-
ueribilis ad quoslibet humores ppter sue substantie pasi-
sibilitatem est digestibilis dure: dicit piscis sunt p mōi: ergo
non sunt dure digestibilis. minor: p5 q ista tria genera rerū
sicut dicit ysa. de facili patitur: oua lac et pisces. Ad opposi-
tū: nō illud q3 tarde ad formā sanguinis conuertitur cū du-
re digestibilis. Sed pisces ad naturam la. arguimus tarde con-
uertuntur cū sint p blegmatici: ergo pisces non sunt faciles co-
uerfionis et digestibilis. Sed rōnem cōfirmatur per hoc q dicit
Raf. oēs pisces ad digerendū sunt: duri. Ad hoc dicitur
q pisces sunt dure digestibilis. Sed rōnem in contrarium dicit
cendū q digestibilitas cū in duobus consistit. Primo est
facilis passibilitas cibi ppter mollitiē sue substantie: et hoc
mō lacura carniū: et dicitur oīa cibaria subtilia in passio-
ne dicuntur digestibilis et facili conuersionis ad sanguinē
et hoc modo non dicitur q pisces sint facili conuersionis
q: cū sint p blegmatici et frigidi: tarde ad naturā sanguinis
conuertuntur. Secō modo dicitur digestibilitas facili quā ad
facile conuersionē et coagulationē ad carnē et ad mēbra: et hoc
mō etiā pisces non de facili conuertuntur: cū sint aquosi
p blegmatici: et hoc mō intellexit Raf. Circa qritur cū
ca b: vtrū oēs pisces naturaliter sint frigidiores aialib: an
bulabilibus: q si hoc esset verum: ergo stincus esset frigidus
dicit: oī aialū ambulabilibus: hoc autē est falsum ergo primum
s. q pisces sint frigidiores aialibus ambulabilibus. Ad opo-
positum est q dicit ysa. q oēs pisces sunt frigidi et humidij
respectu ambulabilū. Sed hoc dicitur q pisces sunt frigidus
dices aialibus ambulabilibus. Ad rōnem in contrariū dicitur
cendū q rō in duobus peccat. Primum est q in aialibus et
piscibus duplex est cōplexio. Quibus rōne generat vt pisces
in quātur pisces: et aialia in quātur aialia: et hoc mō pisces
frigidi et humidij sunt respectu ambulabilū. Est alia cōplexio
rōne ipēt: et hoc mō alij spēs piscis calidior est et sicior
alij aialū sicut stin: et calidior est carne porcina. Secō mō pe-
cat rō in cōparatione: non em ysa. cōparat qlibet piscem: et in
rendit cōparare pisces frigidissimos aialū frigidissimoy: et
calidiores calidissimoy sicut facit ad carnē beritij: non frigi-
dissimū ad calidissimū aialū. Circa qritur vtrū pisces
recentes faciant magnā moram in stomacho: et videt q non
nullus cibus lubricosus magnā morā facit in stomacho: sed
piscis est p mōi cibus: ergo magnā morā non facit in stoma-
cho. Ad oppositū est q dicit Raf. q pisces sunt duri et in
stomacho magnā morā faciunt. Sed concedimus. Ad ratio-
nē in cōtrariū dicitur. q aliquid b: magnā morā facere in
stomacho triplē. Primo mō ppter duriciē sue substantie si-
cut panis et castane et p mōi. Secō mō q dicitur dicitur
couertitur ad cibū: et a cibo in cōmum. Tertio mō ppter
viscositate fm quā cibaria adherēt peticibus stomachi. pi-
sces igitur istis duobus modis vitium magnā morā faciunt in
stomacho: et hoc mō intellexit Raf. Circa quarto qritur quō
pisces recentes sitim gñant: q sitis q in stomacho cām by
causa a caliditate et siccitate stomachi: sed pisces sunt
dura rj caliditati et siccitati: frigidū em sunt et multū irrosant
lo madis: ergo pisces recentes sitim nō gñantur. Ad opposi-
tū est q dicit Raf. q sitim gñant. Dicit etiā Raf caplo de
viatoe: q caueturatio: vel iter agens pisces recentes qñ
sitim inducunt. Sed concedimus. Ad rōnem in contrariū dicitur
cendū q tripliter aliquis cibus generat sitim. Primo
modo ppter caliditatem et siccitatem: tunc enim sitis sequi-
tur q est effectus caliditatis et siccitatis sicut res calide. Se-
cundo modo ppter mīmā morā in stomacho. Tertio modo
ppter faciem sui conuersionem ad corruptos humores et
putridos. Dicitur igitur q istis duobus modis vitium si-
tis generant sitim: de facili em conuertuntur ad naturā si-
tis: vñ dicit ysa. q qñ se bde p blegmatica gñatur sitis: hoc
est q inflamat p blegma. Circa quinto qritur p quā vitam et
piscis? lepra gñetur. et videtur q hoc non sit verū. lepra ge-
nerat ex aduisione humorū et inuersione: sicut dicit Au-
scd natura pntionē repugnat aduisioni humorū: qñ sint frigidū

z aquositate ergo ep piscibus lepta nō potēt gñari. Ad oppo-
sitiū est qđ dicit alicui. qđ vñ a nimis piscium leptam inducit
qđ concedo. Ad rōnem in pterariū pceditū qđ aliquis cibus
de induc. re lepta quartus de causis. Primo mo ficut ille
cibus qui humores aditus multiplicat ficut cibi calidi: qui
peius humores incendit z postea adurit. Secōdo mō dicitur
lepta inducere humores melancolicos gñando ficut piscis: ali-
ter: sicut z sicut. Tertio mō ppter filū in mundicie: qđ humo-
res immidos gñat ficut caro caballorū z asinosū. Quarto mō
ppter faciliū sū cōuersionē. Pisces ergo tertio modo z
quarto lepta gñant: pabēt enī facile cōuersionē: z ad inū-
dos humores pueritū. Cōtra qđ dicitur quare pisces lepta
gñant: maxime cū lacte comēti: ficut dicit Aui. vel cū calce
piscidū qđ lacte comēti cū piscibus inducit lepta: z cā huius
est: qđ ficut inest piscibus qđ de facili cōuertant ad humo-
res malos z putridos: sicut debet ppter lactis cito cō-
uertitur ad humores quos tuentur: qđ pisces ad malos hu-
mores z putridos cōuertitur: z sanguine rōuū z immū-
dum generant: z etiā magna moram in stomacho faciunt: z
ita similitur de facili cōuertitur: idē cōuersio piscium ad
humores putridos augēt. enatur.

¶ Circa idē pceditur hoc mō: queritur vtrū in febribus
succiant pisces z videtur qđ sic: febus est calida z sicca
distrasit. Icti dicit in famis epibot p silitudinem: egris ve-
ro p pterarietatem: sed pisces iunt frigidū z humidū: ergo fe-
bricitandibus z pualecentibus cōperunt. Secōdo rō debet esse:
non pphibentur pisces epiboti nisi ppter facili cōuersionē
sed in via cibi nos damus qualidā res frigidās cito cōuertit
biles: ficut aqua frigidā z cucurbitas: ergo sicut pisces debēt
epiboti. Ad hoc dicitur qđ non cōperunt. Ad rōnem dicitur
qđ pisces cū hō sunt frigidū z pūidū: sicut de facili cōuertit
ad hō. es immidos z corruptos: z qđ in febribus tales hu-
mores inueniuntur eis nō cōperunt piscis: z etiā in eis ē na-
tura magna vntuositas: unde calore in naturalē incendunt
Ad idē dicitur qđ res quasdam frigidās epiboti mus: pi-
ces tñ non: qđ in piscibus est vntuositas natura: cū in of-
a salū tñ: mularibus: qđ natura sit magna vntuositas: et qđ
res vntuosas de facili ad calore in naturalē cōuertit: ficut
dicit ysa. idē pisces non cōperit. Cōtra qđ dicit qđ maius
no cūmēt inducunt: an pisces: an amygdalas: cū in amygdalis
sit natura vntuositas ficut in piscibus. Ad hoc dicitur
qđ in Aui. cōhibito amygdalaz plus nocet qđ epibito pi-
scium ppter cām pceditū. ppter vntuositatem: nos tñ dī-
cunt qđ plus nocet epibito piscium: cū plus est: qđ vntuositas
piscium: amygdalarum: z etiā caliditas causā
ab eis: qđ pisces epiboti plus calefaciunt corpus qualitate
vel caliditate nutrimenti qđ amygdalae: z magis nutrunt z
maior est ics vntuositas: qđ est ics nutrīt calore naturalē:
nutrit in naturalē: sed pisces magis nutrūt calore naturalē
qđ amygdalae: eo qđ magis nutrūt corpus. vñ cūmēt conuer-
tunt ad calore in naturalē: z ideo non debēt epiboti: nec plus
nocet vntuositas piscium qđ amygdalarū. Cōtra qđ dicit
pualecenti ab egritudine magis cōperit epibito piscium
qđ cūmēt: z videt qđ plus cōperit pisces. In pualecenti enī
a febre remanet aliqđ vntuositas et egritudine: cuius signum
est qđ Bā. in regimine auroz pceptū amygdalas: plus nocet ab egrit-
tudine p tres dies reuans cadē die qđ regēbant in egrit-
tudine: sed pisces minus augmēt calore in naturalē: qđ car-
neat ergo pisces plus cōperunt. Contrariū tñ facimus. Ad
hoc dicitur qđ neqđ iste cibus neqđ ille cōperit. Ad rōnem dicit
qđ in consualecēte duo sunt videranda. Primum est
mala distrasit a febre relecta. Secōdo cōuatio virtutis. quā
tū ergo ad distrasit nō cōperunt: nec qđ pisces: neqđ caro:
sed quātū ad cōuatioē damis hūmōs cibos z plus cibum
carnū qđ piscium cū in fine meliorē enant qđ pisces.

¶ Circa idē pcedit hoc mō: qđ in qđbus piscibus sit ma-
ior grauitas odoris: an in fluminibus: an in marinis: z videt
qđ in marinis: qđ dīpōnes odoris ptabunt ab aqua: sed ad
salū grauis est odor: z respectu dulcior: qđ pisces aq salis gra-
uis sunt odoris respectu dulcis. Illud enī viden z expimen-
to. Ad oppositū est qđ dicit ysa qđ pisces aq dulcis grauior
ria sunt odoris qđ aq salis. Ad cōcedimus: z cā plus est qđ

grauitas odoris in piscibus est aggregatio supfluitatū in
darū in corpore: sed aqua salis depurat supfluitates: z mō
dificat carnes: z ideo pisces aq dulcis dicunt grauios odoris:
cū multe supfluitates immide sint aggregatē in ipis: z
z nō sit ibi aliqđ qđ depurent. Ad rōnem in pterariū dicitur
qđ cā grauios odoris est duplex: qđā in trinfica qđ pñit
in immundicie supfluitatū aggregatū in corpore: est alia ex
trinfica quā habēt pisces ab aqua pñitē. Primo igit mō
grauios sunt odoris pisces aq dulcis. Secōdo mō pisces aq
salis. vñ inter pabēt bonū odorē: malū vero extra. Cōtra
queritur quare pisces aque salis non habent carnes salis
qđ ficut dicit pbs libro de animalibus: cibus in piscibus in ore
non dū manet: qđ lubricat ppter aqua: sed aliqđ penetrās
cū cibo dat pprā naturā illius cuius est cibus: qđ aqua dat
ppriaz naturam piscibus: et sic pisces aq salis erunt salis.
Ad hoc dicitur qđ carnes eoz nō debēt esse salis: z plus cā ē
qđ pisces nō recipiunt aqua salis in sui nutrime. s. Unde
notādū qđ in aqua salis sunt qđā ptes grosse: z ite sunt par-
te: alie vero sunt subtilis: qđ ptes cū colatur: remanēt: cū par-
tes grosse in pāno: z post tota alia aqua sit subtilis: z dulcis
pisces vero nō attrahit de aqua nisi illud qđ est sibi dulce et
delectabile: z totū aliud dimittit: z ppter hoc cū illud qđ ac-
cipit dulce z delectabile in carne piscis cōuertit: iō caro pi-
scis marini dicitur esse dulcis. Cōtra qđ dicitur quare pisces sunt me-
liores: an illi qđ trāsunt ab aquis salis ad dulces: an illi qđ
econtrario: z videt qđ illi qđ trāsuntur a dulcibus ad salis
sas: qđ pisces aq salis laudabiliores sunt qđ pisces aq dulcis
sicut dicit ysa. cū p saliditē carnes depurant: qđ pisces qui
ad aqua salis trāsunt meliores sunt. Contrariū dicit ysa.
Ad hoc dicitur qđ illi qđ trāsuntur ab aquis dulcibus ad salis
sas: peiores sunt: z cā huius est qđ pisces aq dulcis sūt mul-
tum humidū z cōpositionis mollis: z iō in aqua salis eliquat
tur z tabeunt: vñ sunt grossi z viscosi z sic illaudabiles: in
illis vero piscibus qđ sunt in aquis salis z trāsuntur ad
dulces: carnes sunt mīde z depurate: nec indiget nisi nutri-
mento laudabile: illud aut reperit in aqua dulcis: z iō boni
z laudabiles sunt. Ad rationem dicendum qđ bene tenent in
diuersis generibus.

Lectio. xlii.

¶ His ergo causis pcedētibz gñā piscē multīs
modis diuersantur: qui tñ. x. ē videntur: Alij enim
ex diuersitatē suoz generū. Alij ex diuersis natu-
ris aquarum suarum. Tertium ex mundicia carum.
Quartum ex motu z qere ipsoz. Quintū de exitu
piscium. Sextum de naturis vntoz: z eoz qđ secivē
tī frunt. Septimum ex cibariis eoz. Octauum ex
ctatibus eoz. Nonum ex anni tēpōibus. Decimū
ex suoz mēbroz diuersitatibus. Undecimū ex arti-
ficijs apparandoz. Diuersitates generum duo sunt:
aut enī mollis carniū: aut duraz grossarū. Molles
carnibz: aut viscosi sunt litroci: z marini durē caris:
aut nō viscosi neqz grossi sicut petrosi: z pui qđ sub-
lis sunt caris. Duri nō caribus aut viscosi z grossi
qui de fluminibus cūstantibus viciūs z de lacubus
z paludosis sunt lociās: aut duri sed nō viscosi sicut qđ
de pelago z litroisibus sunt clari. In murimēto z
tēpōamento laudabiles: eo qđ sunt cōplices: z ad
digerendum faciles: ceo qđ carnes hnt molles nulli vñ
scollitaz neqz grossitatis: neqz grauis odorē: sicut qđ de
pelago z grossis locis. Anguis quos adit tēpora
mēto est viciūs: z ideo nō minus ceteris est cō-
gruus z defectis: sicut fenosibus egritudines ceteris
ribus: z sanitate custodire magis qđ mēbroz foritū
dūcē amantibus. Nilibi enī melius ad sanitate: rusto
diēdā qđ sanguis bonus z laudabilis. Qui mollum

sunt carnis viscosarum grossarum sicut litorei quibus flumina insunt: magis nutritibiles et victuos stotes: sed tñ illaudabiles: vapore ad digerendus duriores: et malum sanguinè gñand o vicinos: vñ nō sunt comedēdi nisi ex necessitate euz sinapi et silibus. Qui duras habet carnes: sed tñ viscosas sicut pisces magnos fluminum et cito currētū: ad cōparationem petrosarum illaudabiles: q: grossiores: et ad digerendum duriores: et ad dissoluendum tardiores atq; nutritibiles: ad cōparationē litoreorum meliores cum sint minoris viscositatis. Sanguis ergo quē gñant est vicinus sanguini quē gñant pisces pelagi et tamē grossior. Ideoq; succubilis et exercitantibus et calorem naturalem hñtibus fortè: cōfortationēq; mēbro rum magis q̄ sanitate custodire amātibus. Duras et viscosas et grossas carnes hñtes grauitersq; olentes sicut fluminum puos pisces cūtatibus vicinorum minus sunt sapori et magis nutritiu: ad digerendus durū: insipidi sunt et grauitatibus odoros. Dure digeruntur duobus modis: vel q: carnes hñt duras: vel q: pigues et viscosas. **C** Diuersitates piscū et naturis aquarum tā dicitur: euz quosdā in salsa: q̄ dā in dulci habitare diceremus. Qui in salsa: minus sunt viscosi: et minus grauis odoros a corruptōibus lōgi: ad digerēdus cito: minus in stomacho nocui: q: aqua quā incolunt calidior et minus naturaliter hñida est. Qui dulci aqua viscosiores: odoros grauios et cōruptiones cito se verentes: dure digerēt: bilis stomacho nocentes. vñ eoz nutritiū malum est. **H**ale. Omnes pisces fluminalis et lacuales: et si carne molliores sunt: grossiores tñ et in stomacho sunt nocentes: in corruptōibz cito uertibiles. Diuersitates piscium et turbidaz clara aqua: q: de clara laudabiliores: et longe minus corruptibiles: maxime petrosa in colēres: vel si aqua salsa est: q: odoros minus graues. In turbida aq̄ morātes peiores sunt: et magis corruptibiles: maxie si sint in q̄ta et lutuosa: q: hī grauioris odor: sūt: si sint in fortiter currētibz meliores sunt q̄ quietiscentibus. Sicut q̄ inhabitant vbi venti flant melioris carnis q̄ si nullus vēt: ibi sufflauerit: maxime si septentrioni loca illa sunt opposita: q: ventus septentrionalis naturaliter sicus: est et secū odorifera bz. Ideoq; piscibus grauitatem odoros aufert. Qui vō inhabitat loca ventis occultis: peiores sunt: quia venti ablatio motum aque tollit et quietem reddit. Sicut pisces vbi aufert flant: illaudabiles sunt: cum aufert naturaliter humidū sunt: et qd secum ferunt abominabilis et grauis est odoros. vnde piscibus augmētatur grauitas odoros. **D**e exercitijs: pisces se semp mouent et laborantes sñj sunt mediocribus: q: multus motus et exercitia eoz rarificant corpora: emollunt carnes: viscositatem et grossitatem auferunt. Scdm diuersitates nutrimento: q: pascentes herbas recētes et radices laudabiles: oppositis sibi meliores: maxime si aq̄ fuerit clare. Diuersitates piscū et etate et magnitudine: q: meliores inter paruos et maiores sunt bis magis laudabiles: q: parui et si in vno laudant: in altero tñ nō effendit. maiores non laudantur in hoc vnde paruos magnificatur. ceterum

tur: vnde paruos deprimuntur: q: paruos et si in paruitate viscositatis grossitatis ceteratur: et q: velocius digeratur in stomacho sit nocens: in hoc tñ nō laudatus: q: cito in corruptionem mutatur. **M**aiores et si nō laudandi: q: grossi et viscosi stomacho nocunt: tñ boni: q: non corruptibiles sunt. **M**ediores s̄ laudabiles: vapore inter vtraq; extremare se debent: qui tñ tripliciter diuiduntur. Alij enim carne duriores: alij in genere suo molliores: alij mediocres. Qui in genere suo sunt duriores: parui erunt laudabiles: q: paruitas etatis siccitatem tēperat carnis. Qui vero molliores maiores erunt meliores: q: maiestas etatis mollicies eoz tēperabit. Qui mediocres in mediocritate maiores. **I**nde **H**al. pisces qui meliores sunt carnis ad digerēdus faciliores: et minus stomacho nocunt: cito in corruptionem mutant. **M**aiores carne sit grossiores: et ad digerēdus faciles. **I**tem macho nocētes: sed nō cito corruptibiles: boz medijs sūt laudandi: q: ad exercitiam vtraq; sibi sumit qd magi ē laudādū. Diuersitates piscū et auni tēbus et eoz grossicie et macie intelliguntur: q: mediocres in crassicie laudabiles sunt: cū nimium grossi sint: et ad digerēdus durū: stomachi emollitū: grossijs necrantes phlegma et viscosum. **S**i macri sunt ad digerendum durū: et id vtriq; de vtraq; malo non laudādi. **M**ediores ergo sunt meliores tēperationes et laudabiles sunt cū oia facere incipiunt: q: quidam ouis pleni in crassitate: et cum iam ouauerunt: macie afficiuntur. **Q**uidam vero cum oua emiserint in crassitate: et euz inceperint sunt macri. **A**mbō tñ non laudandi cū ouare inceperint. In crassitate enim ouis pleni illaudabiles sunt propter multitudinem sue pinguedinis: sicut et nō laudandi cum oua emiserint et nimietate sue maciei: qui etiam si in crassitate cū oua emiserint et multitudinem pinguedinis illaudabiles sunt. **Q**ui vero macri erant ouis pleni nō sunt amādi et quātitate maciei. **M**eliores boz medijs **C** Diuersitates piscū et suis membris multe sunt: alia enim naturaliter sunt pingua sicut vmbilicis auris culc oculi. **A**lia minus crassa sicut latera et ossa dōsum circūstantia. **A**lia enim naturaliter viscosa: sicut epitha. **A**lia enim naturaliter mobilia sicut cauda: doxi ossa: ala. **A**lia i motu rarioza sicut vmbilicis et coste. **P**it pinguis: ad nutriendū illaudabiliora: q: pinguedo facit ea viscosa: et a stomacho et intestinis lubrica ad penetrandum venas dura cito corruptibilia. maxime si pisces crassi sunt naturaliter. **Q**ue enim macri piscis naturaliter mēbra pinguis sunt: minoris non committit q: macies naturaliter pinguedinē tēperat illius mēbra. **Q**ue aut mēbra nō sunt naturaliter crassa sicut latera ad creūdū a stomacho et intestinis sunt tarda p paruitate sue viscositatis: sed tñ ad digerēdus velociora: et non cito conuertibilia: nutrimento laudabilia. maxime si pisces crassi fuerint: piscis enim pp:ie pinguedines nutrit: et in vētre adunat: et ideo doxi et latera minus sunt pingua. **L**um hec membra tñ pinguis piscis fuerit: teneriora et sapozosiora. et victuosiora. **L**um in acri fuerit: dura et grossa ad digerendum tarda. **Q**ue aut membra boz sunt laudabilia: sicut

cauda ⁊ doſa: ⁊ ala: carne ſunt peiora: et minus pinguiat: ad digerendum velociora: nutrimento laus dabiliora: maxime ſi piſcis claſſus fuerit. **Quæ min⁹ mobilis ſicut vmbilic⁹: ⁊ coſta vel viſcoſiora ſicut ca pita ſunt groſſiora: ⁊ ad digerendū vicioſiora: ⁊ ad nut riedū corruptibiliora.** **Inde H. Larovmbilic⁹ ⁊ ca pitis om̄i piſcium illaudabiles eſt: q̄ ſtomacho ima ta ꝑpter vicoſitatē ⁊ vnicuoſitatē ſuaz: vnde ⁊ du re digeritur. In fundum aut̄ ſtomachi deſcendentia pilos ſuos emolliunt: qui lubrici facti velociter eſcū tur. vñ plurima gñatur licentia. **Larou caude: ale: ⁊ oſſa doſi a capire ad caudā circūdas tenior: ⁊ ad digerendū eſt velocior: ⁊ nutritiō melior: et nimio motu ſuo: ⁊ oſſium fricatio carnē tenerat: ⁊ mollicie atq; ſaporitate pſtat ſibi. **Larera vero ⁊ coſte ad cō parationē caude ⁊ ale: parū ſunt dura: q; minus mo bilia: ad cōparationē vmbilic⁹ molliora ⁊ minus viſ coſa: ⁊ iō ad vmbilicū cōparata ſunt ſaporioſiora: ad digerendum velociora: ⁊ nutritiō laudabiliora.******

Cōprietariū piſcium ⁊ diuerſitatibus rōne locoꝝ affi gnatis: ꝑbetates ⁊ diuerſitates rōne aliarū ꝑſicularū: dī ſtioni aſſignat: inter q; indiſpoſitō aq; ⁊ locoꝝ aſcēditur. **Diuiditur aut̄ dec ꝑs in duas ꝑtes. In quarū prima. rj. cō ditiones enumerat ꝑenes quas ꝑbetates piſcium diuerſan tur. In ſcōa. ſ. in hac: Diuerſitates geneꝝ due ſunt ꝑ. ꝑoꝝ ſequitur de ipſoz diuerſitate: ſim ſingulas illarū cōditōnū ꝑima nō diuiditur. **Secōa diuidit̄ in. ſj. ſm̄ nūmꝝ illarū conditionū. In quarū prima aſſignat ꝑbetatiū piſcium di uerſitates a ꝑte ſuoz geneꝝ: q; cōſiſtunt in qualitatibus et habitudinibus ipſoz. In ſcōa. ſ. in hac: Diuerſitates piſcium ex natura. expedit ſe de ipſoz diuerſitate: q; ſuperius eſt aſ ſignata. In tertia. ſ. in hac: Diuerſitates piſcium ex turbida aqua ꝑ. aſſignat eorum diuerſitate a parte puritatis ⁊ im puritatis aquarū. In q̄ta. ſ. in hac: H. q; motu digimꝝ ꝑ. a ꝑte motus ⁊ q̄tis aquarū. In q̄ta. ſ. in hac. **Silr qui in habitat vbi vērē tē. a ꝑte flatu vntoz ⁊ p̄uatiōnis eius ⁊ ipſoz diuerſitate: eo q; aſſi q̄ motū a vērē ſunt. In ſexta ſ. in hac: De exercitijs ꝑſis ſe mouēt. a parte motus et quietis ꝑſiū. In ſeptima. ſ. in hac: Sōm̄ diuerſitatem nu trimentoz ꝑ. a ꝑte nutrimentoꝝ. In octaua. ſ. in hac: Di uerſitates piſcium ex etate ꝑ. a ꝑte etatis ⁊ magnitudinis: ⁊ puritatis ad ipſas ꝑſequentiū. In nona. ſ. in hac: Diuerſi tates piſcium ex anni tēporibus ꝑ. ex tēporibus anni. In de cima. ſ. in hac: Diuerſitates piſcium ex mēſibus ſuis ꝑ. a ꝑte mēbzoz. In vndecima. ſ. in hac: Diuerſitates piſcium ex artiſicijs ꝑ. a parte artiſiciali apparatum. **In ita aut̄ ꝑs ad ſequētē ſpectat lectionem. **Sunt ſiquid̄ in lectione ꝑſenti partes. rj. **Larica prima ꝑte dicit q; poſt ꝑdictas diuerſi tates aſſignande ſunt diuerſitates piſcium ſm̄ modos. rj. ⁊ ipſos ſm̄ ordinē aſſignat manifeſte. **Larica piūna ꝑte ſcōe ꝑbetatis due ſunt ꝑta. In quarū prima diſtinguit modos et diuerſitates piſcium a ꝑte ipſoz geneꝝ. In ſcōa. ſ. in hac: du ri vero carni⁹ ⁊ viſcoſi. de modis diuerſitatis ꝑſequit̄. **Di cit̄ iſq; ꝑ ꝑſces rōne ſuoz generū multiplici diuerſan ſm̄ mollicie ⁊ duricie ſubſtituit ⁊ partiū groſſitiē: nā q̄dā ſunt molles: q̄dā durit̄: molliſ aut̄ quidā ſunt viſcoſi: q̄dā nō viſcoſi. **Conſequent̄ de ſingulis ꝑſequit̄ q̄ribus. **Ibec aut̄ ꝑs diuidit̄ in tres. In quaz prima agit de duris nō viſcoſis **In ſcōa. ſ. in hac: Qui mollium ſunt carniū viſcoſaz ꝑ. agit de mollibus groſſis ⁊ viſcoſis. In tertia. ſ. in hac: Duras et viſcoſas ⁊ groſſas carnes habentes. agit de duris viſcoſis ⁊ groſſis. **Agēs iſq; de duris nō viſcoſis: dicit q; tales ſunt littoſi: ⁊ in pelago habitantes: ⁊ ſunt boni nutrimentū: cōꝑe tit̄ exercitātibus deſcendentibus: boni ſanguinē generant ⁊ multū dant nutrimentū. **De mollibus viſcoſis dicit q; pauū dū nutrimentū ⁊ groſſum: ⁊ iō cū aliq̄bus diuerſitatis ſunt comēdēt̄: multū aut̄ accidentāl̄ nutrimentū. **De duris viſcoſis dicit q; tales ſunt in magnis fluminib; cito fluētibus: et re****************************

ſpectu petroſoz ſunt dure digeſſionis: multū nutrientes ac cōdētāl̄iter reſpectu littoſoz: molliſ ſunt laudādi in oibus **De duris viſcoſis ⁊ groſſis: dicit q; mali ſunt nutrimentū: mul tū tñ nutritū: accidentāl̄: ⁊ mali ſunt ſapoꝝ: ⁊ bonibus odo ris. **Larica ſecundam ꝑtem ꝑrimo expedit ſe de diuerſitate piſcium rōne aquarū: dicens q; ſicut dicit̄ eſt: ꝑſices aq; ſalpe melioſes ſunt ꝑpter carniū ſubtilitatē. **Sōm̄ ſm̄ H. aſſi rat ꝑſices adinuit̄: dices fluminales ⁊ lacunales **ꝑus vñ beant carnes molles: ſi ſunt graues ſtomacho nocēt̄: cū to ad putredinē turbiditibus. **Larica tertiā partem aſſignat piſcium diuerſitate rōne puritatis aquarū ⁊ turbulentię q; dicens q; habitantes in pura maxime in locis petroſis melio res ſunt ꝑpter carniū puritatē: turbidā aq; habitātes pe toſes. **Larica quartā partē aſſignat diuerſitates piſcium ex ꝑte motus ⁊ q̄tis aquaz: dices q; qui ſunt in aqua crumne fluente cū magno impetu ſunt melioſes. **Larica quintā partē aſſignat eoz diuerſitate a ꝑte ventoz: dices q; vērē expoſi ti ſunt melioſes: ⁊ expoſiti boree melioſes q; expoſiti auro quia hie carnes depurat ⁊ odorū bonū reddit: auſter enim contrariū inducit. **Larica ſextā partē aſſignat piſcium diuerſita tē rōne ſuoz exercitiō ⁊ q̄tis: dices q; exercitantes ſunt me liores ꝑpter carniū ſubtilitatē. **Larica ſeptimā partem aſſi gnat eoz diuerſitate rōne nutrimentū: dices q; paſcēt̄es heri bas ⁊ radices ſunt melioſes ꝑpter nutrimentū puritatē. **Larica octauā partē ſunt tres ꝑtes. In quarū prima aſſignat ꝑ ſcū diuerſitate rōne etatis: dices q; qui ſunt vituperandi ꝑ ꝑter etiā duerſionē in corruptionē: tūde magni ſunt laudā di ſunt aut̄ laudandi ꝑpter velocē digeſtionē: ⁊ inde ſunt magni vituperandi: mediocres aut̄ ſunt ꝑſecte laudandi. **In ſcōa. ſ. in hac: **Que tū diuerſan triſt ꝑ. ipſoz ꝑſinctionē aſſignat dices q; q; ſunt molles ſunt mali in p̄ma etate: in ꝑrouecta boni: aut̄ durē cōtrario: medi in p̄ma. **In ter tia. ſ. in hac: **Inde H. a. ꝑſices parat ꝑ. ꝑſimam intentionē ſua ꝑ H. a. idem dicitur dicit̄. **Larica nona ꝑte duo inten dit. **ꝑimo dicit q; ꝑſices in quocūq; tēꝑore ſunt mediocꝝ habitudinibus ſunt laudādi. **In quo aut̄ pingues multū ſunt illaudabiles ꝑpter vicoſitatē: in q̄ multa macri ſunt illau dables ꝑpter duriciē. **Sōm̄ aſſignat eoz bonitatē ⁊ mali ciā rōne oioꝝ: dices q; ꝑſices mediocꝝ hie ꝑſides ſunt me liores cū facere oia inclinantur: quā ꝑſides cū ois ſunt pleni ſunt pingues: poſt ouationē macri: q̄dā poſt ouozum emiſſionē ſūt craſſi: in inceptiōne ouationis macri: ⁊ triq; boꝝ in ouatione ſunt illaudabiles: craſſi craſſi pleni ſunt ois ſūt laudādi: tunc diminuiſ ſedifices: poſt ouationē illaudabiles: q; tunc intēd̄ craſſitate: macri nō ſunt lauda biles in emiſſione ouoꝝ ꝑpter nimā macri: q; ſūt craſſi in emiſſione ouoꝝ nō ſunt laudabiles ꝑpter craſſitiē intē ſionē: q; ſūt mediocres iſq; ſunt laudabiles. **Larica decimā partē ꝑſequit̄ de piſcium diuerſitate a ꝑte mēbzoz: bec autē ꝑs diuidit̄ in duas. In quarū prima aſſignat diſtinctionē diuerſitatis mēbzoz. **In ſcōa. ſ. in hac: **ꝑſiguoſa ad nutriti dū ſunt illaudabiliora ꝑ. ꝑſequit̄ de ſingulis diuerſitate mēbzoz. **ꝑima nō diuidit̄. **Secōa aut̄ diuidit̄ in q̄nq; **In quarū prima agit de mēbzis pinguib; ſm̄. **In ſcōa. ſ. in hac: **Que aut̄ mēbzia nō natural̄ ſunt craſſa ꝑ. agit de macris. **In tertia. ſ. in hac: **Que aut̄ mēbzia boꝝ ꝑ. agit de mag; mo bilibus. **In q̄ta. ſ. in hac: **Que minus mobilis ſunt ꝑ. agit de min⁹ mobilib; **In q̄ta. ſ. in hac: **Inde H. a. vmbilic⁹ ⁊ ca pitis caro ꝑ. inducit autocitatē H. a. mēbzia adinuit̄ cōꝑa rantis ſm̄ maioꝝ tē laudē ⁊ minoꝝ: q; in ſcōa. **ꝑditionibus atredid̄. **Larica piūna ꝑte aſſignat mēbzoz diuſionē quadri mēbzē: q̄dā em̄ ſunt min⁹ pingua: q̄dā magis: q̄dā viſcoſa: q̄dā magis mobilia: q̄dā min⁹. **Larica piūna ꝑte ſcōe ꝑbetis agit de mēbzis pinguib; ſub ipſis viſcoſa cōꝑeꝑedēt̄: ⁊ ois cū ſunt laudabilia ꝑpter lubricationē a ſtomacho ⁊ diſſi cilē penetrationē. q̄dā tñ pinguiſ ſunt ex piſibus ꝑſigub; ⁊ bec ſunt peiora: q̄dā aut̄ ex macris ⁊ bec ꝑualēt̄. **Larica ſe cundā partē agit de macris: macri q; ſunt mala ꝑpter duriciē: de ꝑſibus aut̄ macria accepta ſunt peiora: de pingui bus meliora. **Larica tertiā partē agit de magis mobilib; di cēs q; ſunt meliora ꝑpter puritatē ⁊ ſubtilitatē a motu con tractā. **Larica quartā partē agit de min⁹ mobilib; dices q; ma**

la sunt. ppter cas dtrarij. Circa qnta pte inducit. Sa. coparant media aduicij. Sm maior laude z minor. z sermo copian? est. z sic terminat hoc ps. Circa pre ista qng dubitant. Primu est de diueritate pisciu a pre gnis iporu. Scdm est de diueritate pisciu a pre dispois aquaru in qibus habitat. Tertiu est de diueritate pisciu a pre ventoz. Quartu est de diueritate cooz a pre nutritiu. Quintuz de diueritate eoz ppter coozationem.

Circa pnu pcedit hoc mo: qrit cu sint pisces squamosi z qda no q sunt meliois nutritiu: z vides q no squamosi sint meliois nutritiu: q sile est in aialibus z piscib: vñ si cut in aialibus pili z yngues gñ inf ex supfluitate nutritiu: si sñ in piscibus sime ex supfluitate nutritiu gñant: et ex hoc ps q in natura humana est pauca generatio p dicitoz q: supfluitas pauca: sime g gñant ex supfluitas: z i illis piscibus in qbus erit plures sime: maior est supfluitas: z in carcib: i sime minor: s illa in qbus est minor: supfluitas meliois sunt nutritiu: q pisces no s qmoli meliois sunt nutritiu. Ad oppositu est illud q dicit ysaac. q habetes s qmas meliois sunt nutritiu: qd pcedimus. Et ca vniu est: q in piscib: sime caribus humiditates sunt multe z interius retinet: z nichil dicit exteriora: q cutis exterior: grossa est: z iō supfluitas no pnt exhalare nec ouerti in s qmas: z iō sunt mali nutritiu. In hñtib: vñ s qmas supfluitas i uitates ad exteriora pñt pnt: ppter naturā s qmari: vnde hñt etiā cutē exteriorē valde subtilē: vñ carnes interi? munda remanēt. Ad rōnē in dñi p solutio: qd de ppuetate pisciu est vñ in ipsa multa supfluitas generē. ppter magna s frigiditate quā hñt: z iō cu bmo supfluitas interius remanserit: mali nutritiu: sicut no hñtes s qmas: qñ p exteri? z admittit boni nutritiu sicut. Circa qrit cu sint qdam pisces hñtes s qmas pauca z minuz: qda sint hñtes grossi z multas: q sunt meliois nutritiu: z vides q habetes s qmas grossas: ppter em multitudine s qmari m dñi canis carnes interius: q quāto maior est multitudine s qmaruz tūo maior est puritas carnis: q pisces hñtes s qmas grossas z multas: m dñiores z melioes sunt. Circa dicitur: et per m dñi: sicut vident pñ soleis q hñt carnes m dñas z s qmas pauca z minuz. Ad hoc dicitur q in piscib: hñtes s qmas minutas: maior est laus: z ca vniu est: q s qma puenit ex humiditate interiori: vñ ad humiditate grossā puenit s qma grossa: z ex subtili humiditate subtilis s qma: vñ sicut videm? in natura humana p m q dicit Sa. q dō qui b vñ gues tenues: subtilis ingenij dō: qd: atrefant supfluitati cois: sñt q grossities s qmari atrefat grossities humiditatis: z subtilitas carni subtilitatis humiditatis: ps igif ex his q hñtes minuzas s qmas z subtiles sunt melioes: q atrefant bonitatis humiditatis: z hñtes grossas peiores: eo q atrefant grossitas humiditatis. Circa qrit qd gen? pisciu sit melius: an marini: an aliud: z vides q marini: dicit em Raf. q inter oia nutritia caro maxime nutrit z languine multipliat: z iō multi vctes carne sepe phlebotomē s pisces illi q maxime naturā carnis hñt: debet maxime nutrire: sed qda pisces marini sunt bmo sicut hñtes virtutes respirationis sicut delpbini z balena: gñti pisces inter oia gna pisciu magis nutrit. Scdm hoc vides: calo: naturalis magis nutrit illo nutritio qd est sibi duentis: z qd natū est: dicit ad naturas sanguinis: vñ qd magis ad naturam sanguinis ouertit magis nutrit: sed pisces sanguine caret sicut dicit pbs: q pisces q magis accedūt ad naturā sanguinis magis nutrit: sed qda pisces marini sūt bmo sicut delpbini: balena: gñti pisces maxime nutrit. Ad oppositu: illi pisces iō sunt nutritiu q ad naturas sanguinis z melio: sicut est magna difficultas ppter sui grossitē trāducitur sed marini p dicit sunt bmo: q peiois sunt nutritiu q aq dulcis pisces. Ad hoc dicitur q pisces carini q sunt respiratores z hñtes naturā sanguinis z calorē maxime nutrit. Ad rōnē em dicitur q aliqd dō: nutrire magis duob? modis: naturaliter vel accidētaliter: pisces igif marini isti multū nutrit accidētaliter: q magis inoant i mēbris: s naturaliter: vno modo sicalo mo nō: q naturaliter nutrire duobus modis est. Pmo: iō mo nō. ppter sui facile passibilitatē: z hoc mo lac dō: multū

nutrire naturaliter: q cito ouertit. Scdm mo ppter sui ppeotionem ad naturā sanguinis: pisces g petrosi de aqua dulci multū nutriti naturaliter plus q marini: q facit: pueritur Scdm tñ mo pisces magis hñtes naturā sanguinis magis nutrit. Circa qrit quis co sit piscibus sanguine carere: qd averū sanguine hñt: sicut delpbini z balena: z alij nō: sed quādā humiditate loco sanguinis. Ad hoc dicitur em auctores q fundamētū z origo sanguis emocant a forti tudie caloz: natura nā calo: natural? q fortis est: trunc nō trinetū ouertit ad pfectiones gñfios: z sic ad naturā sanguinis: pisces vō frigidū sunt multū: z iō nutritiu nō valent conuertre ppter: vñ remanet in coozpe citra digestionē: z iō nō pnt nutrimentū ouertre in sanguinē. Alij vō pisces sunt q calozē magnū hñt in coze: z iō naturā hñt sanguis si cut respiratores. Vñ notandū q ista simul sunt in aliquo magna caliditas cordis: pabit? pulmonis: respiratio: vox: pncipatio sanguinis: z ista oia sunt a fortitudine calozis naturalis z cordis: z ista oia in delpbino reperiunt.

Circa scdm pcedit hoc mo: qrit cu aliq pisces euident q neris sint in aqua salia z aqua dulci sicut lucius: aq mane: z lucius aq dulcis: qd sit meliois nutritiu: vides q illi q sunt in aq salia: q dicit ysa. q pisces in aqua salia laudabilis nutritiu sunt: qd purant s pfluitate. ppter saliditē nē. Ad oppositu est illud q videmus: q luc? marini: peior est q lucus aq dulcis: z anguilla marina melio: est q illa q est aq dulcis. Ad hoc dicitur q dā naturā melioes: qda nō: quidā sunt pisces hñtes carnes molles: viscosas: alij sūt qui hñt carnes duras aliquatū: sicut igif fuerit carnes molles melioes sunt pisces aq salis q aq dulcis. ppter carnis depurationē: s tamē aliquē fuerit illauidibus nutritiu menti sicut anguilla: pssimi sunt in vtraq aqua: tñ minus sunt laudabiles in aq salia q in aqua dulci: q aqua salia carnes abstergit z m dñiores. Sicut dicitur de alea q si fit i vtra q aqua: m dñi illauidibus est in aqua salia ppter causas p dicit: pisces vero m dñi z duris: aliquatū p rariū habēt lucius em in aqua dulci est naturaliter m dñus: z cu est in aqua salia acqrit in iplo magna sicutas: s fit mali nutritiu: q ai dicit ysa. q marini melioes sunt: intellexit loquendo gñti m dñio minus tamen quidam in aqua dulci melioes sunt aliqui? euident generis in aqua salia habitabiles. Circa scundo qrit quare in marinis piscib: sunt multe sime: sps ne vero pauce: in dulcibus vō coctario. Ad hoc dicitur q spine in piscibus sunt loco ossiu: sicut dicit Raf. deus in aia li creant os ad sustentamentū coozpos: z iō ai spine sunt loco ossiu: pauca hñt s qmas: tñ supfluitates mittunt exterius p s qmas: iō sime multe. In piscibus vō aq dulcis caro mollis est z subtilis: z iō egēt magno sustentamento: z sic egēt multis spinis: s qmas tñ hñt paucoes: q supfluitates in eis nō tantū mittunt exterius sicut in marinis: et iō pauca hñt s qmas. Circa Tertio qrit quare pisces maio res sunt in aqua salia q in dulci: z vides dñi: q aqua salia deficiatū est: q minoris quātitatis debet esse in aqua salia duplici de ca. Prima est. ppter loci spaciositatē. Scdm ca est quā ponit pbs in ludo de aialibus: caliditas aque: vñ hñt fungit q caliditas z humiditas sunt ca augmētū: q qñ calo: est cu humiditate pnt defenditur z sit augmentū. Ad rōnē dicitur q qñs aqua deficiat: de sui ppuetate reu? dū dicitur z ad augmentū pparat. Circa qrit de coozparatione pisciu ad ambulabilia in augmento: pbs em dicit q caliditas est ca augmētū: vñ subingit q carentia sanguine minora sunt: q carē calozis fortitudine: q enim habent sanguinē fortiozē habēt calozē: z magis habēt naturā sanguinis: g maio aialia ambulabilia debemus habere q natura. Ad hoc dicitur q ad augmentū dō requiruntur. Psimi est agēs. Scdm est materia. In aialibus g ambula bilibus ca efficiēs augmētū sive agēs maio: est q in aialib: naturalibus: in piscibus tñ humiditas est multa: cu boctia est ibi calo: magis: tñ nō loquunt nisi in habitibus respurationē z calozē cordis magis: zideo cu talis humiditas ca loci aduata debet certēdū naturaliter: z relinquat q ista aialia naturalia debent esse magna. Circa Quinto qrit q p

fices calidiores sint: an pices aq̄ salice: an pices aq̄ dulcis: z vide q̄ pices aq̄ dulcis: q̄ sicut aialia hnt habitacionē in aere p̄ntent: sicut pices hnt habitacionē in aq̄: sed in aere frigido coepta caliditas sunt: q̄ fit pices a aqua dulci q̄ frigida est respecta salice erunt calidiores. mino: p̄ p̄ippo crare in apbo. dicent: Eleutes hyme zc. in estate vo frigidit. et tñ dicit Auius. q̄ boies in regionib⁹ calidis frigidit⁹ simi sunt: z in frigidis calidi. Ad oppositū. in illis piscib⁹: maio: est caliditas: in q̄bus est maio: carnis mūdificatio: p̄pter salcedū nem: ergo calidiores sunt. h̄oc etiā p̄rmasat q̄ hoc q̄: i illis piscibus est maio: caliditas: in q̄bus pinguedo magis decti nat ad sibi: sed hoc est magis in piscibus marinis: in fluminis vo ad aquositate: q̄ pices marini calidiores sunt. Ad b̄ dicendū q̄ maio: est caliditas in marinis q̄ in fluminis. Ad rōnem dicēti q̄ caliditas est duplex: q̄da cōplexionalis ac cōdentalis: alia est naturalis. naturalis est illa de qua dicit⁹ q̄ est suba q̄da visus calida z humida veniens ad omnia mēbra: z hoc ad nutrimentū nō d̄: opari: ista recedēte vite z immediate extiprat. In boie fit facit ad nutrimentum: q̄ ipm nutrit: sed frigiditas aeris caloe: cōplexionalē minuit naturalē tñ augmentat z fortificat: q̄ ipm in centro coepta ris redidit: caliditas vo aeris cōplexionalē: cōplexionalē augmentat: naturalēc om̄inuit: cōr̄ p̄ q̄ in piscibus aque dulcis: caliditas naturalis fortis est.

Circa tertius pceditur hoc mō: q̄ritur q̄ pices meliores sint: an expositi vento austrino: an boreali. nam bonitas pisciū causat a mūdificatioe carniū z leuitate ipoz: sed vento austrino sup̄stantes multas aggregat in membris fm̄ Aus. borealis vo depurat: q̄ pices expositi vēto boreali meliores sunt q̄ expositi austrino. h̄oc etiā p̄rmasat q̄ q̄ caloe: naturalis fortificatur z virtus: carnes mūdiores reddunt: sed facit dicit Auius. virtus vēti borealis virtutē naturalem p̄orat in suis actionibus: q̄ carnes digestibiliores reddit. Scōa rō bec est: ois vctus disponēs aerē ad caliditatem z humiditatem: sicut ip̄s ad putrefactionē: sed vento austrino hoc facit: cū multitudine pluarū z vaporū aggregat: borealis vo cōtrario: ergo pices austrini p̄iores sunt cū pices inter oia vūctia vctus putrefacti. h̄oc etiā cōr̄: matu p̄ hoc q̄ idē oportet in aialibus z piscibus: sic carnes aialium: ostendūt in aere exposito vēto boreali meliores sunt q̄ austrino: q̄ fit r̄t cū piscibus: q̄ expositi boreali meliores erūt. Ad oppositū est q̄ dicit p̄bs in libro de naturis aialium: q̄ illi pices sunt optimi q̄ sunt in aqua in qua fiat vētus austrinus: q̄ austrinus cū fit calidus z humidus p̄ portionabilis est vite z ip̄m cōseruat: borealis vero cū fit frigidus z ficus vite p̄trariaf. Ad hoc dicendū q̄ pices expositi ventis septentrionalibus meliores sunt nutrimentis: sicut dicit ysa. Ad auctoitate Aristote. respondeo q̄ bonitas pisciū in tribus consistit. Primo est velocitas sui or̄: z multitudine. Scōm est mūdificatio carniū ipoz. Tertius bonitas nutrimentū maio: vel mino. Primo mō loquēdo pices expositi ventis austrinis meliores sunt: locus est austrinus est melio: ad sui or̄ z multiplicationem: z hanc viā tenet p̄bs. scōo z tertio mō expositi vento boreali meliores sunt: q̄ non aggregat sup̄stantes immo depurat: z sic carnes reddunt meliores z mūdiores. Sed tunc q̄ritur q̄ vēti vēto borealis vs virtutē depurandi: austrinus vero nō: z vs dicit Auius: frigiditas est ingrossare caliditatis subtilitate sed vēto opantur p̄ cōplexione qualitate maxime p̄ actus ergo vētus calidus magis depurat: sed austrin⁹ est h̄mōi ergo magis depurabit q̄ borealis. Contrariū dicunt auctores: q̄d est concedēdi. Ad rōnem dicēti q̄ actio calidit z frigidit duplex ē. Prima fit p̄ im̄pōnētiā sui ad sp̄m medii inter cōdentes: z hoc mōdo frigiditas ingrossat. Est alia actio per mediū inter cōdēs: z hoc mō frigiditas subtilia: ventus est austrinus viscosus nubes z pluuia: z tunc rotas aer insus fatu: z inter assatur: ventus vero borealis cōpingit h̄mōi su persulfat: z iō aer purus relinquunt. Sed tunc q̄ritur tertio q̄ caliditas z humiditas cōplexionis intrinseca opatur ad h̄mōi: tunc vite frigit d̄: sic calida z humiditas cōplexio diutius durat: frigiditas z ficus minus in vētis ve

ro cōtrario se h̄: vite em̄ fiat p̄ calidit z humidit: ergo caliditas z humiditas aeris z ventoz magis cōseruat vitam q̄ cōrripit. Ad hoc soluit s̄a. in libro cōplexionū. dicendo q̄ quedam est cōplexio naturalis: q̄dam cōdentalis. caliditas vero z humiditas naturalis vitam cōseruat: sed caliditas z humiditas ex terro: accidentalis est ac putrefactionis s̄us signum est sicut dicit s̄a. q̄ pices tempo frigido z sicco diu cōseruant: z q̄ caliditas z humiditas venēt est ac cōdentalis: z tals est cū putrefactionis: iō h̄mōi caliditas et humiditas vs vitā nō cōseruat: sed potius cōrripuit.

Circa quartū pcedit hoc mō: q̄ritur cū pices in aq̄ nu triant: vtrū est sola aqua nutritur: videtur q̄ nō: q̄ nihil nutritur nisi ex eo q̄o sibi p̄imum est z natū cōuerti ad naturam eius v̄ de p̄ditum restauret: sed elementa maris d̄stant a natura aialis: ergo nullū aialē q̄ elemento p̄o nutriti ergo neq̄ ex aqua. Ad oppositū est q̄ dicit p̄bs: q̄ pices ex aqua nutriuntur q̄ et vnda z penetrat in corp̄ visūstantiam. Tullius quoniam ponit q̄ quattuor sunt aialia q̄ visunt ex elementis sicut alce ex aq̄ sola: salamandra ex igne zc. Ad hoc dicendū q̄ impossibile est pices ex aqua pura nutriri. nec etiam ex aqua salia. sed nutriuntur ex muscaginisibus aquaz: vel ex herbis: vel ex piscibus alis Ad auctoitateū p̄bs. respondeo q̄ vñq̄ intellectū p̄bs q̄ aqua est nutrimentum pisciū: sed est nutrimentum ferens illas humiditates ex quibus nutriuntur. Deinde q̄ritur cum pices p̄ leuca cōferantur: vtrū sunt meliores q̄ recentes iuxta aquā z vide q̄ non inter oia vūctia pices sunt maxime putrefactibiles: sed sicut dicit ysa. caliditas aeris putrefactiua est ergo quāto aeri plus exponunt tanto magis putrefacti. Et contrarium tñ dicunt q̄ pices marini habent humiditatem grossam viscosam: z attenuatur z subtilitatur p̄ orientiam in aere Ad hoc dicendū q̄ recentes iuxta aquam meliores sunt. Ad rationem dicendū q̄ aer viscositas nō auferit: et v̄i detur auferre: inducit tñ potius putredinem.

Circa quintū pceditur hoc mō: q̄ritur q̄ oia in piscibus sunt multa z indistincta. Ad hoc dicendū q̄ cū huius est: q̄ in ip̄s est multa humiditas: z ideo superfluitas multa: oia vero sunt huiusmodi superfluitas: z ideo habent oia multa z indistincta. Cetero queritur quare oia piscium masculorum sunt mollia: feminarum vero dura: in spermatis bus animalium videmus contrarium: q̄ sperma viri durus est z coagulatū: sperma vero femine liquidum. Et cū hoc queritur quare oia femine habent grana indistincta. Ad hoc soluendum duobus modis. Primo modo fm̄ p̄bs: q̄ in piscibus virtus feminarū maioris est quantitas q̄ viri masculi: z ideo oia debent esse dura in femina.

De diuersitate piscium et artificio. Cap. lvi.

Clectio. i.

Inuestigatio piscium et artificijs in duo principaliter diuiduntur: aut recentium est p̄ sc̄m: aut siccom. Recentium duo sunt modi: aut ex naturis piscium: aut ex qualitatibus accipitum. Et naturis piscium quattuor sunt modi: aut enim carne molles sunt non viscosi: neq̄ grossi sicut petrosi: aut molles z viscosi: sicut matoz fluminum z litto: aut duri z parū viscosi sicut de pelago: aut carne duri z nimium viscosi sicut de puis fluminib⁹: z lacubus pisciarum. Qui molles z nō viscosi ad tēperadā eoz carnes nihil erit necessarium: s̄ laudabile boz artificij cū aqua z sale z ane to paucis poz: z oleo: z pice paucissimo. Inde Balchmōi p̄fectio tēperatio: est digestibilio: neq̄ non ceno stomacho. hoc ergo modo pices dari erit recentium: maxime recentibus ab extrinsecis. Si tamen aliquid aliud sit faciendum: vt si cūz mollitie sua piscis viscosus fuerit: z hūiditas z viscositas plurimū sunt minueda. P̄scis h̄mōi assat: aut cum oleo fr̄

pus dandus erit: focus enim et oleum calidum desiccant humiditatem et viscositatem auferunt: non tamen sine oleo commendendus est et obfomogaro ut facilitate recendi adiuvetur digestionem. Sed frigo pap olei est addendum: piscis enim cum oleo frigus stomachus emollit: et inde necesse est cum odorifero datur vino. Si autem mollit stomachi et abominaciones inde partiat: ut mel quillitibus datur: neque post nisi cum aceto obfomagaro et vino prebatur: hoc enim velociter eijciunt: neque stomachi emollunt. Si autem piscis durus et non viscosus sit: cum aqua et sale et ancuro et oleo: et poro: vino quoque fortissimo: et obfomogaro dandus erit. Si autem cum duricie viscositas et grossities affuerit: viscositas et grossities auferenda sunt: calido apponatur cineri: ut viscositates et grossitates amittat odoris. Deinde cum aceto datur et sinapi: et calamento: pipere quoque et zinzibere. Unde **Da.** Si quilibet piscis coquinandus erit: iusculum suum cum aromatibus paratis decoqui debet: et calido: et bullienti apponatur piscis. hoc enim saporosiorum reddit: et sanguinem laudabiliorē facit.

De diversis apparatus piscium. Lapi. lxx.

Qualitatis diversitas accipitum diversitas sunt artificia. Quidam enim sunt temperate qualitates: quidam intemperate. Imperatis dantur assati cum oleo frigi: obfomogaro vino: meliores tamen assati. Non temperatis repugnetur qualitatibus dominantibus cum sibi oppositis. Si calide nature fuerit: da iuscula frigidissima: vel citra: eos condensare cum aceto et pauco obfomogaro. frigidis qui fortivino: odias sinapi et zinzibere: pipe calamento. Humiditas assata densa odieda cum aceto: sinapi obfomogaro: fortivino: otigano: calamento et zinzibere. Sicis cum aqua et sale iuscula facies et ancuro. Sal si pisces vel sumatur cum melle vel vino: sive cum aceto: seu sale servantur. Qui cum melle: a melle calorem habet et siccitate: a vino maiorē calorem et siccitates que a melle: ab aceto frigiditatem vice caloris a vino datur: et insimul habet siccitatem. Sal dat calorem maiorem vino: et siccitatem aceto fortiosem: non tamen sicut in aceto custodit: stringunt ventre: sed potius solubiles sunt: neque sal custodita emollit semper et tencrare: sed aliqui plus indurat. Sal cum oparatur in reb? fm naturam rēti parientium: non fm suā: sicut in actione ignis videtur: qui plumbi liquifacit: luras vero indurat. Quia cum cozpozita in siccitate: et humiditate: subtilitate: grossitie: et viscositate essent diversa: sal autem ex diversis virtutibus compositus sit: quidam calidus et subtilitarius: quidam siccus et induratiuus: necesse est ut in cozpozibus actiones sue diversentur fm essentias cozpozum: et passionēs eorum: non fm suam naturam et essentiam: et ideo idē qd focus facit in cozpozibus. Quia calidus et siccus est naturaliter: sed tamen cum color agit et fortio: est. Manifestat qd hoc: quod vulgus facile capiat: tactus calore liquido sentit: ne scitur tamen esse sicum: quia siccitatis actio occulta tur. Lum ergo fortio: et dignio: sit calor: ignis: cum cozpus aliquod sibi oppositum fuerit: prius calefacit: et post humiditate dissolvit et expulsa siccitate sua

desiccatur et destruit. Idem et sal facit: cum enim humiditatem liquidam alicubi invenit: dissolvit et liquifacit. Si autem cozpus parve humiditatis fuerit continuatur et durifacit. Sale ergo apparatus si fuerit tencrare: et subtiles et liquidos humores naturaliter habentia: dissolvuntur ab humiditate sua: unde mollicies cozporum illorum augmentatur: et cum magis sit subtilis humiditas tanto plus emollefcit: et cozpozita tencrantur. Si autem parva sit humiditas: et non naturalis in qua oparatur: parve humiditati dominatur: et velociter desiccatur sicut i cozpis videri potest unde natura cibi auferitur. Si autem duri fuerit: tamen naturalis humiditatis et viscositatis: liquefit humiditas illa et dissolvitur: sicqz cozpus lenit et temperatur. Si cozpus molle sit: sed tamen parve humiditatis: ea dissolvitur et cozpus desiccatur: et cozpozita duricies et temperamentum dantur.

In hac parte intendit de diversitate piscium a parte artificialium apparatus: et deinde aggregatū partē in qua auctores agit de natura salis: et de eius diversitate a parte cozporum recipientium: et ostendit quibus animalibus competat et quibus non. Iste autem duas partes spectant ad presentem lectionem. Partem autem primam primo prosequitur. **Quid dicitur autem de pars in duas partes. In quarta prima distinguit habitudines piscium: ut fm diversas habitudines diversis singulis apparatus adaptet. In secunda in hac: Quia molles sunt et non viscosi et ostendit qd apparatus quibus piscibus conveniat. Prima pars non dividit. Secunda dividitur in sex. In quarta prima agit de apparatus piscium molliū subtilium. In secunda in hac: Si aliquid aliud sit facienda et agit de apparatus mollium viscosorum. In tertia in hac: Si autem piscis sit durus non viscosus agit de apparatus durorum non viscosorum. In quarta in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus viscosorum. In quinta in hac: Unde dicitur qd quilibet piscis accipitum et agit de apparatus mollium viscosorum. In sexta in hac: Si autem piscis sit durus non viscosus agit de apparatus durorum non viscosorum. In septima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In octava in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In nona in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In decima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In undecima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In duodecima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In trigesima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In quadraginta in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In quinquagesima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In sexagesima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In septuagesima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In octogesima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In nonagesima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum. In centesima in hac: Si autem duricie grossities et viscositas et agit de apparatus durorum non viscosorum.**

Actio. li.

Chalala ergo intelligitur: q; omnia aialia vbi concu-
nientia adunantur extrema: id est mollities carnis et
multitudo humoru: sicut lactentium porcoru agno:
ru: vel durities carnis et mediocritas: sicut veterum
boum et porcoru: illaudabilia sunt ad saluendu. **Qui**
buscumq; in corporibus due extremitates opposite
adunant: sicut mollities carnis et paruitas humoru sicut
beculoy lactentiu: aut durities carnis et multitudo
humoy sicut iumentu poroy laudatas ad saluendu. **Et**
pora enim molliat multu humoru habetia: si eis acced-
serit sal ad dissoluendu: dissoluntur humoribus et
liquefunt: et per totas partes diuiduntur corpora il-
losu: siq; sit causa augmentande mollitici suc: vnde
nutrimenti dat illaudabile: q; natura eoru facta est
sicut salus pblegma incidens propter quantitatem
a sale habita. **Id** eoz duplice ex causa sunt pessima
Una q; sanguinis sicut incensua et acumine suo. **Se-**
cunda: q; et mollitie suc carnis dure et tarde assimila-
tur mebris maxime si humiditas sua subtilis sit et li-
quida. **Si** autē in corporib; durities et paruitas hu-
moru adunetur et sal eis superueniat: necq; in humo-
ribus quid operet fuerit: reuertitur ad substantia
sue humiditates et consumit eas: sic durities augme-
tat carnis illi: et a natura cibi eicit. **Et** corporibus ho-
vbi mollities et paruitas humoru adunant: si sal eis
ueniat: necq; naturalr humor vbi operet inueniat:
ad eosde paruos humores reuertit: et plurima pars
eoru deficcit: siq; mollities corporibus ad tempera-
menti reducit. **Similiter** vbi durities et multitu-
do humoru adunant: sal accedens multos humores
inueniens dissoluit et liquefacit eos et deficcit quatu-
or potest. **Si** aut in deficcandis humorib; preualeat: ex
multitudine eoz: necesse est pars remaneat et cetera
da: que pars autē remanet adunat corpus illud: et
ad temperamētū reducat. **Chalala** ergo est intelligi la-
tentes porcos et agnos illaudabiles esse falsos. **Iu-**
uencs ho et veteres vtriusq; generis esse bonos fal-
sos. **Ceteros** aut boum et caprinē carnes falsę sunt
illaudabiles: eoru parui boni sunt falsi: q; oia parua
aialia ad comparationem veteru mollioza et tenerio-
ra sunt. **Si** aut de humidis naturaliter sunt: porcine
carnes et agnū si fuerint falsę: dissoluntur humorē sui
cū salis subtilitate: et virtus falsus deficit et illa pluri-
ma deficcatione: et pte sua humor multitudine. vnde
oporet remanere: et sic causa molliende carnis et cor-
rumpēde: q; falsis acumen accipit: vnde et sanguis in-
ceditur et tarde mebris assimilat. **Cetera** aut oim
aialiu sic: oia ad coparationē sui generis: et durioza
sunt. **Si** aut de aialib; naturaliter fuerint hūiditatis: si
cuti pecudibus et porcis: et sal eis veniat: erit tantu natu-
ralis humiditatis habet q; sal eoru deficcare nō po-
tuit: illud ergo qd remanet illoz corporē tēperat dur-
ritē. **Si** aut de aialibus naturaliter sicis fuerint: si
cuti bobus caprinis: et sal eis venierit: cito humiditas
eoru deficcet et consumit: et durities et siccitas eis au-
gmetur: et nutrimentū eoz cogreduntur. **Iunio**
ra aut nutrimentū durioza et minus hūida: q; parua sunt.
Si aut de aialibus fuerint naturaliter hūiditatis sicut
pecudibus et porcis: et ad salē ducuntur: deficit sal in
eis deficcandis pte multitudine hūiditatis: vñ ali

quantulū remanet emollitur: et duritiem illius corpo-
ris in tēperamētū reducit. **Si** aut de aialibus natu-
raliter sicis fuerint: sicut bobus capris: et sal eis ve-
nerit: necq; humiditātē in qua operet fuerit: defic-
catur corporis substantia et induratur plūsq; fuerit
vnde sit vt naturā exeat cibi. **Iunioza** tamen bouina
et caprina ad saluendu sunt melioza q; vetera: q; duri-
ties suozū corporu: et duritie est membroza et fostro
dine caloris naturalis. **Dura** ho corpora sunt veteru
et deficcatione substantialis hūiditatis eoz et appo-
pinq; uatide sue consumptionis. vñ sunt illaudabilio-
ra. **Dicit** tamen aliquis: quare veteru oim aialiu sic-
ciora et min⁹ humida naturaliter: et sensus sui dūa fa-
ret: q; seniores decipiti mollitiois iuueniūm carnis
et tēlozis cutis maioris hūiditatis: qd pbat ex semp
fluentibus salinis oculoz lachrymis scmp appa-
rit: et humiditate narū et liquiditate. **It** cōpōdēmus
verum dicitū: quia ita est vt asserit: nō tamē eis est
naturalis: s; pot⁹ accidentalis: q; calor eoz natura-
lis defecit in digerendo eoz nutrimento deficit: et su-
perfluitatibus suis dissoluendū: et per poros corpo-
ris emittendū: maxime in superfluitatibus terrie di-
gestionis deficit. vnde pūitatis dominat⁹ eoz corpo-
rib;: et cutis emollit: salū lachryme et mucositates
in eis augmentātur semper. et adhuc plus dicitur su-
mus. **Calor** suoz cerebrōz naturalis defecit: vñ qd
sibi superest: suoz nutrimentoz subtile pigre-
scit: et ideo remanētia in cōcitantib; suis sunt clau-
sa. **Que** cum vitiis expulsiua ita defecta ad remotio-
ra nō possit expellere loca ipa se dissoluit: et locisibi
cogruētib; et vicinis emittunt sicut odēs et naribus.
Hal. **Que** aialia bona sunt ad saluēdu dicit nō dura
necq; grossa bona si fuerit falsa: et bona dat nutrime-
ta. **Dura** intendit sicut vetera cuiuslibet aialis. **Ras**
sa duob; modis intelligitur. **Que** autem sunt sicut la-
cetes agni et porcēllē multe hūiditatis atq; multum
pīguia sint. **I**nguedo emī naturaliter grossa et visco-
sa: q; cū ad sal veniat: fit inde acuta romacho nocit⁹
ua: venēs aut advenas et sanguinē in grossatē recēdit
et corrūpit. **I**ride intelligēdū est de piscibus: vñ emī
mollitēs carnis et multitudine adunant hūiditatis: aut
durities carnis et puitas humoru ad saluēdu nō sunt bo-
ni et eisdē rōnib; supradictis: q; aut duri corpis et pui-
tioru ad saluēdu sūt boni. **Hal.** aut dicit. **Que** et q; pi-
sces mollis corpis sūt illaudabiles erūt falsi: siue mul-
ti humoris seu pauci sint: s; tui pūitioru meliusculi sūt
falsi. **In** mollitie emī corpis et humoru multis deficit
virt⁹ salis in eis deficcandis. qd aut inde remanet: au-
get mollitiē corpis et corrūpit: siq; illaudabiles fa-
cit. parui ho humoris: est sal nō solum totū qd tui
remanet nō auget mollitiē corpis: et hūiditatis nō pisces
sunt saluēdi nisi q; corpis sunt siccā et hūidit: cū adhuc
sunt mobiles et recētes: q; corpora eoz durioza vel cali-
diora et caloz naturalis fostro.

Post apparatū pisciu et naturā sal agit de natura et actio-
nib; salis diuersis aialib; ostēdēs qb; carnis sal cōpetat et
quib; nō. **I**de aut pars diuidit in duas. **In** p̄ma ostē-
dit quibus carnis cōpetat sal: et quibus nō. **In** scda indu-
cit **Hal.** ad cōfirmationē. **P**rima diuidit in duas. **In** euaq;
p̄ma ostēdit quibus carnis cōpetat sal: et quibus nō. **In** scda de-
scēdit ad specialia cōparis ea adimicē ratione maios

ris & minoris cōuenientie salis. Prima diuiditur in duas. In quarū prima ostēdit quibus carnis sal cōperat: & qui bus nō. In secūda reddit causam huius cōuenientie & dicit uenientie. Pars autē illa q̄ est de aialibus cōparatiōe diuidit̄ in duas. In quarū prima specialit̄ cōparatiōem. In secūda mouet quēstionē incidentē. Sunt igitur in le ctione present̄ partes quatuor. In quarū prima ostēdit qui bus carnis cōueniat sal: & quibus nō. In secūda. s. in hac: *Sopora enim mollia z. reddidit cām huius cōuenientie & dicit̄ scōuenientie.* In tertia. s. in hac: *Alia ergo est intelligi lacta res poscos z. descendit ad specialē cōparatiōem aialium ratiōne salis.* In quarta. s. in hac: *Pter tamē aliq̄ z. mouet quēstionē incidentē.* In quinta. s. in hac: *Inde dicit. zc. in ducit auctoritatē dicit. Circa primā partem dicit q̄ amā illa habētia humiditatis abundantā z. mollitiei nō sunt salendi: neq̄ habētia duritiē z. humoris paucitatē. Alia vō habentia montē carnis z. humoris paucitatē sunt salendi: similit̄ habentia duritiē z. humoris multitudinē. Circa se cūda partē adaptat triplicē causam triplicē dicitē diuersi tatē. Sopora est̄ diuidat̄ mollia sal nō egent propter duas causas. Una est liquefactio abiq̄ cōsumptioe lup. s. in. Alia est humiditatis intensio: obq̄ similit̄ eo nō egēt: q̄ cōm cōsumit̄ z. sicut humiditatis. Sopora dura vel mollia huiusmodi vel sicca eo nō egent. ppter causas cōtrariās. Circa terna pte cōparat aialia. admiēt rōne salis. Et summa sermons sui est: vt in omni genere aialia multū humida z. mollia multū sicca z. dura nō egent salē. Cōtraria indigent ipso. z. diuersitas procedit fm cōplexione habitudinē z. eta tē. Circa quartā partē primo mouet quēstionē incidentē: ex eo q̄ prius dicit aialia in senectute esse sicca: z. tamen ipsa p̄ humiditate persua videmus. Secūdo soluit dicens q̄ sunt naturaliter sicca ppter consumptionē substāntialis hū ditas. Sūt autē accidentaliter humida ppter supfluitatē ex indigētiōe a defectu caloris naturalis generatā. Circa quēntā partē inducit dicit. circa dicitā. z. primo ostēdit fm ipsum quibus carnis cōueniat sal: z. quibus nō. Illā quē dam ex sale laudabile: quēda illeudabile cōtrabūt nutritimē. Secūdo autē descendit ad pices fm dicit. ostēdēs quibus carnis cōueniat sal z. quibus nō. nā quidā pro ipsum cōsumit̄ tur: quidā superflue dissoluunt: quidā temperati sunt. Sic igitur terminatur bec pars de diuersitate dicte ex aialibus triplicis nature accepte. Circa partē istā quinq̄ p̄ritur. Primū est de diuersitate membroꝝ piscū. Secūdu est de diuersitate apparatus piscū recentiu. Tertū est de diuersi tate apparatus a parte nature recipiētū. Quartū est de di uersitate piscū salioꝝ. Quintū de effectibus salis.*

Circa primū pceditur hoc modo: queritur de pinguēdi ne piscium: vtrū sit saporosus: pinguēdine aialis ambulabī lis: z. videtur q̄ nō. dicit ysaac: q̄ pinguēdo aialium aquos lozum: sicut pora nō est boni saporis: sicōtū vō aialū pinguēdo bona est: sicut patet in pinguēdine bouis: sed in pis fabus est pinguēdo aquosa: q̄ pinguēdo piscium nō est saporosus: pinguēdine aialis. Secūda rō hec est. dicit ysaac q̄ pinguēdo sequitur naturā carnis animalis. vnde pinguēdo aialis sicca est: z. humidū humida: sed pices marine humidū sunt: ergo pinguēdo piscū multū est humida: q̄ sicut in pozco pinguēdo nō est laudabilis ppter magnā hū dīditatem z. liquiditatem: similit̄ nec pinguēdo piscū erit bona neq̄ saporosus. Ad oppositū est q̄ dicit ysaac: q̄ pin guēdo piscium saporosus est: z. maiō: quāntas ipisus iustū nec q̄ de alia pinguēdine: nec est ita adominabilis. Ad hoc dicitū q̄ pinguēdo duplex est. Quēda est pinguēdo aquo sa liq̄da: sicut pinguēdo pozci. Alia est pinguēdo q̄ admittit non habet siccitatis: z. bec sibus vocat: z. bec est delectabi lis saporis ad minus respectu alterius. nō enim tānū remol lit sromachū sicut pisma pinguēdo: tamē pisma duplex est: q̄ quēda est aquosa viscosa z. grossa: z. bec oīno est horribi lia: q̄ sua vinctuofitate remollit sromachū: sua viscositate ad heret partē: tibus sromachū sua grossitē facit moxā in stoma cho. Est autē alia pinguēdo liq̄da subtilis: z. bec est pisma: bec vero est delectabilis: delectat enim gustū. Secūdo queritur circa hoc in qua parte piscis maior: pinguēdo ag

gregat: z. videtur q̄ in parte posteriori: simile est de aialibus piscibus: s. in aialibus in parte posteriori: sicut in renibꝝ maior: pinguēdo generat: q̄ similit̄ in piscibꝝ pinguēdo in parte posteriori aggregat. Adstrari tamē videmus q̄ ius ta vmblicū reperit̄ in piscibus pinguēdo. q̄ cōcedimꝝ. Ad ratiōnē in contrariū dicēdū: q̄ nō est simile de aialibus et piscibus. generatur autē pinguēdo in aialibus fm diuersita tē: nā in volatilibus aggregatur pinguēdo in parte anterio ri dupl̄ de causā. Prima est affinitas caloris: cozdis cōsis mentis humiditatis. Sēda est: quia partes peccosis strice sunt multū: nec habēt cōcūitates q̄ requirunt ad pinguē dīne generatā. In renibus t̄i habet: q̄ sunt a fonte caloris remoti: habēt etiā cōcūitates. In aialibus vō ambulabi bus pinguēdo pōt esse in peccosis: q̄ habent peccosa lata: z. cōcūitates etiā sunt in renibus: t̄i maior: est ibi pinguēdo q̄ magis sunt remoti a fonte caloris. In piscibus vō calor cordis paruos est: humiditates vō sunt multe: iō nō valet cōsumere hūmōi hūditatis: z. ideo ius vmblicū in piscibꝝ bus pinguēdo magis aggregatur: pinguēdit etiā ibi cōcūitates plus q̄ in alio loco. Vterea ad pinguēdīne requirit̄ calor: sufficiens ad cōuertēdū: nō t̄i ad cōsumēdū: z. ideo ille ca lor: sufficit in cauda: nec nō in alijs locis extremis est pinguē do: q̄ in hūmōi cōtremis partibus est: motus cōtinuus: z. iō humiditas cōsumitur per motum illū. Cōtortio queritur: propter quid in quibūsdā piscibus epate est membrum vinctuosum: sicut patet in marinis canibus: z. videtur contrarium. In aialibus epate ipsū aliud est q̄ sanguis coagulat: ergo similit̄ vt videtur debet esse in piscibus. Secūda ratiō hec est caliditas cōsumens resistit pinguēdīni: sed q̄p̄ inter omnia mēbra calidū est multū: q̄ nō debet habere pin guēdīne: immo potius priuari pinguēdīne. Ad hoc dicitū q̄ pinguēdo in piscibus est circa epate: z. totū epate est quasi pinguēdo. Ad ratiōnē dicēdū q̄ in quibūsdā piscibꝝ hū ditas tota vinctuosa ad epate cōuertit: z. maxie in illis in qui bus est epate magnū, in ipso enim epate tota humiditas re tinetur: et non venit ad alia membra: nec est simile de epate alio: animalū: quia epate alioque valde calidum est: z. ideo humiditas cōsumitur: vnde non potest ibi pinguēdo gene rari. In piscibus vō epate vinctuosum est: z. ideo multus pinguēdo. Quarto queritur: quare hoc est in pinguēdo scisio lum: sicut in moxa z. canis marino: non autem in humidis: sicut in anguilla: lucē videtur contrarium: quia pinguēdo se quitur naturam corporis z. membroꝝ: ergo in pise in quo sunt carnes humidē debet esse maior: pinguēdo: s. talis p̄ piscis est anguilla: lucē: z. hūmōi dicit: ergo epate in istis mari ne debet esse vinctuosus. Ad hoc dicēdū q̄ sunt quidam pices magni epatis: z. q̄dam parui. pices igitur habētēs magnū epate habēt epate oleaginū z. vinctuosū: q̄ omnis magnus est retinetur in eo magna humiditas: z. ibi magna pinguēdo debet generari. Quinto queritur: quomodo ex hūmōi epate fiat oleū: videt̄ t̄i: pinguēdo in piscibus est adq̄ sicut pinguēdo pozci: s. pinguēdo talis nō recipit in flāmationē: q̄ epate illo vinctuosū nō potest oleum fieri. Adstrari tamen videmus. Ad hoc dicēdū q̄ in hūmōi epate piscū aggregat pinguēdo pura abiq̄ aquositate: z. non in quolibet: sed in epate piscis in quo est siccitas aliqua: sicut in epate canis marini: z. talis pinguēdo siccitatis attinet̄ quassibus est. Quis igitur p̄dicit sicut aquosus: non est ino ueniens in pinguēdo in aliqua parte aggregatur: sicut videt̄ mus q̄ ex fructibus arboris oleum generatur: arbor: sicut siccitatis est. Sexto queritur: quā pars piscis ius vmblicū sit saporosus: q̄ sit in caudale in alijs locis: ergo male dicit ysaac cū dicit oppositū. Ad hoc dicēdū q̄ in abo duplex est epate: vnus est exterior: qui lingue impānifer. alius vō qui naturā delectat. Vtrūq̄ dupliciter cōsiderat primo mo do quāntū ad p̄cipiū. sicut nō quāntū ad terminū. Pars igit vmblicū melio: est: z. saporosus: quāntū ad saporē exteriorē: quoad sui principii: vō loquamur de sapore interiori: ma ior: est sapor in cauda: cozstis q̄ sunt pure z. lenis digestiois. Septimo quis de hoc dicit ysaac: q̄ caro vmblicū iura inuenit̄ in alijs vō locis maior: t̄i t̄i dicit experimētū. Ad hoc dicēdū q̄ dicitur z. mollitēs est duobus modis.

Primo modo quantū ad tactū. Secūdo modo quantū ad coersionē per viā digestionis. Caro igit mollior est quantū ad mollitiē que per tactū celebratur: victuosa em̄ inuenitur in molliorē & duritiē que in viā digestionis attendit caro vmbilicū est dura. Caro vō costarū & caudę & hmoi mollior & factis digestionis. ¶ Quarto queritur quare partes supra ventrem sunt durę & sine ossibus: in omnibus vō ani malibus partes pectos habent ossa. Ad hoc dicendum q̄ hoc est propter duas causas. Prima est: q̄ venter indiget dilatatione & constrictione s̄m quantitate maiorē & minorē ipsius obī: sicut matre indiget dilatatiōe cū est fet̄ magnū & constrictione cū est fet̄ paruus: ossa vō dilatatiōē & constrictionē impedit: & ideo natura nō fecit ossa in homacho: nec in matre. Secunda causa est: quia frigide nature sunt et sicce: & ideo impedit digestionē que in homacho debet celebrari per caliditatem: & ideo non debent ibi esse ossa.

¶ Circa secundum proceditur hoc modo: queritur qui ipsi fecerunt conseruauerunt: an recentes marini: an flumi- nei: & videt̄ q̄ fluminei diuissos conseruauerunt: grossiticos atq̄ viscositas putredini resistit: q̄ viscositas partes colligat for- ni colligatione: sed in fluminalibus est viscositas magna: ergo diuissos conseruauerunt. Ad oppositū: illi pisces minus conseruauerunt in quibus est maior humiditas: sicut enim non de facili putrescunt: sicut bicat̄ Sal. s̄ in piscibus fluminalibus maior est humiditas: q̄ dicit̄ putrescunt: & sic mirū conseruauerunt. Ad hoc dicendū q̄ cā putredinis est duplex vel triplex. Prima est passiva & multo substantię. Secūda est multitudine humiditatis. Tertia est remotio viscositatis. Pisces igit fluminales nō sunt cito putrescibiles: propter viscositatem: s̄ q̄ sunt passibilis substantię sua viscositas nō potest resistere putrefactioni: q̄ viscositas est cū multa liquiditate & humiditate: talis viscositas potius apparat ad putrefactionē q̄ conseruauerunt a putredine. ¶ Secūdo querit̄: vtrū pisces fluminales debeant in aceto decoqui: & videtur q̄ sic q̄: in rebus in viscositate & humiditate excedentibus cōpetit apparatus cōtrarius: quā viscositatem et humiditatem respicit: sed accētū cū sit diuissū & accētū facit decocto accētū cōpetit in apparatus illo vno piscium. Ad oppositū: accētū addit in frigiditate & digestionem impedit: sed pisces frigidi sunt mollii: q̄ nō debent apparari cum aceto. Ad adderet enim in frigiditate: sed potius cum rebus calefacientibus ad istā frigiditatem & viscositatem remouendā. Ad hoc dicendum q̄ in apparatus viscosi paruorū marime cōpetit accētū: q̄ mediare sua virtute in casta diuidit viscositatem & humiditatem magnā in ipsi existente. Ad rationē dicendū q̄ duo sunt consideranda in apparatus pisciū. Primum est remotio viscositatis & humiditatis: hoc modo acetum competit: q̄ diuidit & incidit. Secūdū est confortatio digestionis a parte nostra: hoc modo apparatus debet fieri p̄ alla cimini: & hmoi digerētē & confortatiua. ¶ Tertio queritur: quare carnes pisciū reddantur dure per acetum. Ad hoc dicendū q̄ mollities in carnis pisciū consistit in viscositate & humiditate nimia. accētū vō ficatate humiditatem de- siccat: sua etiā virtute in casta viscositatem diuidit: & ideo humiditate remota & viscositate diuisa remanet caro dura.

¶ Quarto queritur: vtrū oleū pisciū viscositatem remoueat: & videtur q̄ non: nihil qd̄ oīno est viscosum aufert ab aliquo viscositate: sed oleū est hmoi: q̄ nō aufert viscositatem piscium. ¶ Contrariū dicit ysaac. ¶ Querit̄ etiā quomō oleus det piscibus siccitatem cū teparati sit sicut dicit Sal. & si de- clinet ad aliquā qualitatē illa est magis humiditas: & si de- hūil hūidū dat alij siccitatem: q̄ oleum nullo modo piscibus po- terit dare siccitatem. ¶ Contrariū tamen dicit ysaac. Ad hoc dicendū q̄ oleum in duplici statu consistit. Primum est natura eius absolute considerata: & hoc modo temperat̄ est: nec dat siccitatem nec hūiditatem. Secūdū status est s̄m q̄ igni exponit & calore & inflammationē ab igne recipit quā inducit in piscibus: & q̄ oleum de facili inflammat: calorem ma- gis inducit in piscibus: & hoc modo siccitatem inducit: cuius ad ignem recipit siccitatem & cōsumit humiditates. ¶ Item ergo de sui natura siccitatem non dat rebus: sed propter inflama- tionē quā ab igne recipit: ideo dicit Sal. bonū verbus q̄ pisces & res q̄ oleo frigit̄: de nigra nō propter oleū na-

turā sed propter inflammationē. ¶ Quanto querit̄ vnde hoc accidit q̄ h pisces in oleo nō dū cocto fricantur: curam exterius: nec q̄ coquuntur perfecte: q̄ tamē oleū piscium corā est tunc cōtinuē coquuntur: & nō amittit autē. In aqua vero & aceto hoc non cōtingit. Ad hoc dicendū q̄ oleū inter om- nes liquores maxime grossum & viscosum est: ideo nō potest penetrare pisces in profundū quā quid est: & propter hoc parte exteriorē penetrat & adurit: vnde propter viscosita- tem adheret vasi in quo coquitur. partes vō interiores vno remanēt: sed quādo oleū primi coctū est viscositas remo- uet̄: & sic oleū potest penetrare p̄ partes interiores & exte- riores: & tunc p̄hibet ad penetratē cutis vasculo: q̄ per visco- sitatē olei adhereret ab p̄coctione remouet̄. ¶ Sexto queritur quare oleū post perfectā decoctionem non ebullit: sicut aqua & accētū. Ad hoc dicendū q̄ oleū est res cito inflama- tionē recipit: & ita cito ebullitionē: in p̄ncipio ergo cum oleū viscositate retinetur: calō ignis reperies partes visco- sas illas eleuat & inducit ebullitionē quādam. Post vō hmoi decoctionē viscositas illa remouet̄: & ideo non fit motus illi- larū partū nec eleuatio nec ebullitio. ¶ Septimo querit̄: vtrū melior sit frictura pisciū cū appositione farine exterius & videt̄ q̄ nō: oleū viscosus est & propter inflammationē quā re- cipit ab igne desiccatur piscis: & hoc modo viscositate remo- uet̄. hoc autē non potest fieri nisi oleū ad profundum pisciū penetrat: q̄ illud qd̄ penetrationē olei ad profundū p̄hibet & viscositate augmentat potius nocet q̄ proficit: sed farina est hmoi: p̄hibet em̄ olei penetrationē: viscositate etiā aug- mentat: & nō cōpetit in frictura pisciū. ¶ Contrariū facit ysaac. Ad hoc dicendū q̄ non cōpetit farina: immo pisces in mediate oleo debent exponi. S̄ notādū sicut dicit ysaac: quidā sunt pisces oīno hūidi & tales debent fritari: & imme- diate oleo exponi: vō q̄ viscositas remouet̄: & hūiditas superflua desiccet̄. Alius est piscis ficus & durus aliquan- tulū & purus: & ideo ne talis humiditas in eis ibi nō superflua cōsumat s̄ remaneat: & sic ponit farina in talis frictura pisciū.

¶ Quinto queritur quod pisces paralytici exhibent̄: vtrū fricti eis debeant exhiberi: & videt̄ q̄ nō: paralytici est grossi- sis causat̄ hūiditas & viscositas: s̄ p̄ piscib̄ frictis tales genes- rant̄ hūiditas: q̄ pisces fricti nō cōpetit paralyticis. ¶ Contra- riū dicit Raf. dicit em̄ q̄ carnes fricte eis cōpetunt: q̄ fricti pisces eis exhibent̄ fricta debet eis exhiberi. qd̄ cōcedim̄. Ad rationē dicendū q̄ in paralytici duo p̄siderant. Primum est ḡna- tio grossior hūiditas. Secūdū est ipsorum desiccatio. ¶ Notādū q̄ grossi hūiditas nō generant nisi in mēbra sunt debilla: & ista via nō cōpetit pisces fricti: cū in mēbra fortia sunt: cōpetit eo q̄ desiccāt hūiditatem grossā faciētē paralyticis. ¶ Hoc querit̄: vtrū in hydrope cōpetat. In illis em̄ multa hūiditas adq̄ generat̄ q̄ os cōsumit: q̄ cū pisces fricti desiccet̄ videt̄ q̄ ope- rat̄ in hydrope. ¶ Contrariū t̄m dicit autores q̄ illa q̄ sunt difficilis digestiois nō cōpetit. Ad hoc dicendū q̄ in hydrope non cō- petit pisces fricti: vñ d̄ differ in paralytici & hydrope: q̄ in pa- ralytici potest esse epar saluū: ideo pisces fricti bene possunt di- geri: s̄ in hydrope epar peccat: nec est in sua virtute: & ideo q̄ tūc hmoi pisces nō possunt digeri non debet exhiberi.

¶ Circa tertium p̄cedit hoc modū: querit̄ cū pisces recentes exhi- beant̄ vtrū pl̄ cōpetat affati q̄ elixir: & videt̄ q̄ plus valeat affati: q̄ dicit ysaac de carnib̄ q̄ carnes hūide sicut porcine d̄nt affari ad remouendū superflua hūiditatem: carnes sicce fi- capne d̄nt elixari ad hoc vt hūiditas in ipsis acquirat̄: q̄ cū pi- sces sint hūidi manifestū est q̄ oportet affari. Ad hoc dicendū q̄ plus cōpetit affati q̄ elixir: in elixis multa hūiditas extra nea acquirat̄ ab aq̄. Ad rationē dicendū q̄ apparat̄ pisciū duo res sp̄cit. Natura pisciū: & hmoi affati pl̄ cōpetit: respicit etiā natura recipiētū: & hmoi q̄nis fricti q̄nis elixir cōpetit: q̄ bo- bus siccis elixari cōpetit: huius vō hūiditas affari. ¶ Secūdo querit̄ cū magis d̄nt apparari: cui melles aut vino: & q̄ ma- iorē caliditatem d̄nt: & videt̄ q̄ a melle: q̄ mel vino calidus est: & maiorē caliditatem a melle d̄nt q̄ a vino. ¶ Contrariū dicit ysaac. q̄ a vino & melle d̄nt caliditatem: sed t̄m maiorē a vino. Ad hoc dicendū q̄ mel calidus est vino: grossi t̄m vino: & iō nō potest penetrare p̄tes pisciū. vino vō subtili: & iō potest penetrare p̄tes pisciū: & ita maiorē inducit caliditatem q̄ mel.

Circa quartum proceditur hoc modo: queritur vtrū pi-
leuus cōpetat appositio salis: z videf q sic dicit ysaac q
carnes aialū in quibus est multa humiditas indigent mul-
ta cōsumptione: z ideo debent saliri: ergo similiter cum pis-
ces sint multi humidū indigent cōsumptione humiditatis:
ergo cū salisit humidū indigent sale. **C**ōtrariū dicit Ras-
q pifces saluti pessimi sunt: vnde nō sunt comedendi nisi ex
magis coactione. Ad hoc dicendū q nō cōpetit sal piscibus
sed carnis. Ad rationem dicendū q quedam sunt carnes
sicce: z talibus sal nō competit: q vterius desiccarent. Alie
sunt humide: z iste sunt duobus modis: q quedā sunt hu-
mide que nō habent humiditatem fixā: sed liquidā sicut
carnes porcelli z agni: z talibus sal nō cōpetit: q totā cōsu-
meret humiditate: z hoc vltimo modo pisces sunt humidū:
et ideo sal in eis nō competit: quia totum sit quasi salsum
z nihil remanet humiditatis.

Consequenter tria queruntur. Primum est de vsu sa-
lis z eius operatione. Secundum: quibus cibarijs cōpetit
appositio salis. Tertium est de effectibus salis z cibario:um
salis in corpore humano. **C**irca primum pcedit hoc mo-
do: queritur cū sint plura alia calida z sicca: etiā calidiora z
sicciora q sal: sicut piper z bmoī acuta: quare nō habent vir-
tutē cōseruandā a putredine sicut sal: z videf q debeant
habere: qm si sal ppter caliditatem suā z siccitatem virtu-
tem cōseruandā a putredine habeat: q cū acuta: sicut piper
z bmoī maiorē caliditatem z siccitatem habeat q sal: ergo
multo fortius cōseruant a putredine q sal. **C**ōtrariū vō
dicat experimentum. Ad hoc dicendū q ad cōseruationē
a putredine tria requirūt. Primum est dissolutio humidi-
tatis a calido. Secundū est cōsumptio humiditatis supflue.
Tertū est penetratio rei effectūs p singulas partes. Ibas
enim oēs operationes habet sal: penetrat enim per partes
vsq ad profundū z resoluūt z consumit: ideo virtutem ha-
bet cōseruandā a putredine. z per hoc soluit ratio in cōtrariū
quia Quis acuta maiorē habeat caliditatem z naturam
acuminis: nō tamen tantā habent virtutē cōseruandē et re-
soluendā: remanent etiā in superficie. **C**Secundo queritur
ppter quid pōtica nō cōseruāt a putredine: z videf q sic
debet esse. Pūtreō enim maxime viger t calidū z humidū
z ppter apertione poroū: s pōtica frigida sunt z sicca:
z etiā inducit dāuisione poroū: q pōtica cōseruāt a putre-
factione. Ad hoc dicendū q pōtica nō cōseruāt a putrefa-
ctione: z causa huius est: q ad hoc vt a putredine res cōser-
uentur: oportet vt humiditas oīno cōsumatur: pōtica vō vir-
tutē cōseruandā nō habent: sed solū claudūt poros: vt calor
exterio: nō possit penetrare nec interior: ex balare: nihilomi-
nis tamen remanet humiditas q est cū putrefactiōis: z ideo
pōtica nō possunt esse causa sufficiens cōseruandā rem a pu-
treidine. **C**Tertio querit: cum sint genera alia rerum cō-
feruantū a putredine: sicut myrrhā verni: quā naturā cō-
mūnem hoc competit istis z salis: z si oribus istis competit
quomodo differret. Ad hoc dicendū q causa cōmūnia
omnibus his rebus cōseruās a putredine est defensio sub-
iecti a causā putrefaciētē: sed hoc potest esse tribus modis.

Primo modo dissoluitur z cōsumitur: z hoc modo sal cō-
seruat a putredine. Secūdo modo partes cōporis cōseruāt
de eas in id ipsum coadunādo: z hoc nō myrrhā cōseruat
a putredine: cōseruat enī pres: z in id ipsum reducit. Tertio
modo poros cōporis claudendo: z hoc modo verni: conser-
uat a putredine: sua enī viscositate claudūt poros. **C**Quar-
to queritur: cū aceti habeat virtutē penetrandā ad profun-
dum sicut sal: quare nō habet virtutem cōseruandā a putre-
dine. Ad hoc dicendū q aceti istā virtutē nō habet: z causa
huius est. Inter illa enim que virtutem habent cōseruandā
a putredine: duo sunt maxime necessaria. Primum est hu-
miditatis dissolutio. Secūdo est cuiusdē cōsumptio: q ergo
acutum humidissimum est in substantia: quis sicca sit in cō-
plexione: nō tamē potest habere virtutē cōseruandā: sua enī
humiditas impedit cōsumptionē hūiditatis in altero. Sal
vō sicca est z in substantiā z in cōplexione: z ideo naturaliter
virtutem consumendū habet: z ideo de natura sua cōseruat
a putredine. **C**Quinto qritur de complexione salis: z videf

q sit frigide nature: quia de natura rei terrestris est vt sit
frigide z sicce nature: sed sal est natura terrestris pbo testā-
te q sal terra est: q sal frigide nature est z nō calide. Ad hoc
dicendū q in sale est duplex natura. quedā scilicet natura mate-
rialis terrestris: z hoc modo sal frigide nature ponitur: sic
pcedit obiectio. Alia est natura que est adustio cōtracta a
calore generāte sal: z q omne adustū calidū est: ideo in hac
via ponitur calidū z siccum. **C**Sexto queritur ppter qd
habet naturam terre cum aqua generetur sal. Ad hoc opo-
rēndū q in aqua est quā sal generatur sunt partes dupli-
ces: quedā terrestris: quedā aqueos. Sal autē nō generat
nisi per adustionē partū terrestrū z incinerationē a calore
solis. Partes vō aqueos nō aduruntur nisi per cōmitionē
partū terrestrū: generatur igitur saltedo per adustionē
partū terrestrū: q tamen in sale est dominū terre: ideo sic
cum efficitur z orū terrestrē: q: sicut dicitur est: cōsumit hu-
miditatis z remanet pars terrestris. **C**Septimo queritur
quare in aqua plus dissoluatur sal q in alia re calida z sicca.
Ad hoc dicendū q in natura terrestris nō generatur saltedo
de nisi fuerint cōmixte valde partes aqueos. vnde de qnō ge-
neratur saltedo nisi humido aqueos materia cōiungatur: ideo
ab aqua cum sit humida: z in tempore humido distil-
latur: z cū tepus est calidū coagulat. **C**Octauo qritur
vtrum sal sit substantie subtilis an grosse: z videf q grosse:
omnis res terrestris q per adustionē generatur: est substantie
grosse: sicut videmus in ponticis: sed sal est hmoī: ergo
est grosse substantie. Ad oppositum: omne illud est substan-
tie subtilis qd de facili penetrat z in partes paruas diuidit-
tur: s sal vsq ad profundū penetrat: z in partes paruas
videtur: q est subtilis substantie. **C**Dicendū q sal grosse substi-
tie est: dicendū tñ q subtilis est in actione: z diuisione subti-
lis omittit: q: capitulo de oleo in vicijs partialibus: q est di-
scussa. Sal enim penetrat de facili per dissolutionē factam ab
humido. Imbudit enī partes: z partes imbibidē penetrat
ad profundū: z ideo piper nō penetrat ad profundū.

Circa secundum pceditur hoc modo: qrit cū panis qua-
liatur z caro: cui magis competit sal: z videtur q panis: quia
sal p̄m Ras. est calidum. subtilis enim partes z appetitum
excitat: q in illo oleo magis competit sal: quā maiori subtili-
tione indiget: sed panis grossior est z viscosior: q: caro ergo
magis competit sal in pane q in carnisibus. Secūda ratio
hoc est: sal apponitur in cibarijs vt digestibilior z saposito-
ra reddat: sed panis diffusioris est digestibilior q caro: sicut
dicit Auicō. q matus nocementum inducitur in stomacho
et pane indigesto: q: et caro: ergo sal plus competit in pane
q in carne. Ad oppositum est qd vulgus facit: z hoc po-
batur: quia rebus abundantibus in humiditate apponit
sal ad ipsam remouendū: s caro est res abundans in humi-
ditate plus q panis: ergo carni magis competit sal q pani.
Ad hoc dicendū q sal in pane plus competit q in carne
p̄m q vult Ras. Ad rationē dicendū q sal ppter duas
causas apponitur. Prima est cōsumptio humiditatis sup-
flue: z hoc modo competit in quibusdam carnisibus. Secūda
est grosse: viscositas: ventositas: z grauitatis alleua-
tio: z quia panis viscosior est z grossior: q: caro: ideo plus co-
petit sal in pane. **C**Secundo queritur: cum sal apponit
in carnisibus z piscibus: quibus magis cōpetat: z videtur q pisci-
bus: res excellentes debent reduci ad temperamētum con-
trarium: sed pisces frigidores z humidiores sunt q car-
nes: ergo piscibus sal magis competit: vt ad temperamētum
reducatur. Ad oppositum est auctoitas Ras. s q nō
debet comedi saluti nisi ex magna coactione. Et ysaac q mi-
nime piscibus competit sal. qd cōcedimus. Ad rationē di-
cendū q: coporum quedam sunt sicca: quedam humiditatis
sic vero sal nō competit quia superflue desiccarent: simili-
ter carnisibus humidis multū nō cōpetit sal: sicut carnisibus
agni z porcelli: omnes enim humiditates eliquat: z totā car-
nē quasi in humiditate redigit. pisces vō hoc modo humidū
sunt: z ideo sicut carnisibus agni z porcelli sal nō cōpetit: sicut
quod piscibus cōpetit. **C**Tertio qrit: cū in genere piscium
quidā sint hūidi: qdā sicca: sicut in genere carniū: q: hoc
est q carnisibus hūidis: sicut potius cōpetat sal: piscibus q

hūiditas nō cōpetit: s; scicō vltima siccitate: sicut batso & mo: ne. Ad b dīcēdū q̄ differt natura pisciū & carniū: natura em pisciū oīno hūida est & multa hūiditate abundat: natura vō carniū est minus hūida: sicut dicit ysaac: s; sal nō cōpetit nī rēbus habētibus hūiditatem mediocrem: hoc est hēz & nō lēq̄ dā sicut porcelline. Similiter nō oībus piscibus cōpetit sal vnde nō cōpetit abundātib; in hūmiditate sicut generalit̄ ter piscibus de dulci aqua: cōpetit nī rēparis in hūiditate: s; isti sunt sicut: ideo piscib; hūiditas nō cōpetit sal sicut carniū hūiditas. Quarto q̄rit vtrū pinguedo debeat saliri: & vtrū magis q̄ caro: & videt q̄ nō: q; dicit ysaac q̄ carnes q̄ multā habēt hūmiditatem nō debēt saliri: q; totū in hūmō dicitur redigē & eliquaf. vñ in pblegma salis redigē: s; p̄n guedo est quasi caro mollis & multe hūmiditatis: q̄ nō debet saliri. Octauū fact vñs. Ad hoc dīcendū p̄m ysaac q̄ pinguedo nō debet saliri: peiores em hūmōes ex pingue: dī nō salia generant q̄ ex carne salia. Ad ratiōē p̄ solutio: q; nō quilibet hūiditas sufficit ad sal recipiēdū: s; illa q̄ est in duritie carnis: & vō est in carne intercepta pinguedine: in p̄n guedine vero nō est talis hūmiditas. Quinto queritur quare sal nō competit volatilib; Ad hoc dīcendū q̄ hoc est quia hūmiditas volatilib; est tenuis leuis subtilis: vnde veterio: subtili actione nō indiget: & si sal ad venire ipsam hūmiditatem penitus consumeret: & sic carnes sicce remaneret & pessimi nutrimentū. Sexto q̄rit quare cū pisces hūidi: & sic saliant simul: quare plus sentit sal sedo in hūmidis q̄ in siccis. Ad hoc dīcendū p̄m ysaac: q̄ sal in compositis hūmidis liquefacit liquefactione magna: & cōmiscet cū partib; hūiditatis ipsos. vnde q; ibi est multa hūiditas ppter b̄ maio: sal sedo sentit: sicut p̄s: q̄ simile: q; in sū vberē est maio: quātitas acuminis q̄ in pipere: q; in singulis vero amice acumē hūiditate grosse: in pipere vō nō cū nō sit hūiditas: similiter in pinguedine q̄ sal sedo est cōmiscet maio: sentit: q̄ in carne. Septimo q̄rit quare hoc nō est in pinguedine: & ipsa enim nō sentit: & si sentit partū sentit re ipse carnis macere. Ad hoc dīcendū q̄ oīs pinguedo hūiditatis vnetur osam: & hoc cōtraria est falsedini p̄m ysaac: & iō in ipsa nō sentit sal sedo. In carne vō macra nō est illa hūiditas: sed hūiditas sufficiens ad sal recipiēdū: ideo in illa sal sedo sentit. Octauo q̄rit quare pisces salsi ipsi in aqua salia amittunt falsedine: videt em oppositū cū simile augmētēt sūi simile: aqua salia nō aufert pisciū falsedine sed pot; auget. Ad hoc dīcendū q̄ de proprietate rei falsē est infideliare dissoluere cōsumere. vñ dicit p̄s q; si vestes ponantur in aqua salia mādificātur: si igitur pisces salsi in aqua salia ponat abstergit illas hūiditates deserētes falsē dinē. Si homo q̄rit quare in dysteribus temp̄ apponit sal quasi acumen generale. Ad hoc dīcendū q̄ sal habet dupli cem virtutē. s; modiciatū: & p̄ hā modiciatōe intestina cōmouet feces ad epiū: & propter hoc apponit sal: vt modiciet. Secūda virtus est mūdificare & excolare feces. Tercia virtus proceditur hoc modo: queritur quare res salte sunt in magis prouocent q̄ acute: & videt cōtrariū: q; sitis puenit ex caliditate & siccitate oīs stomachi: sed acuta maio: ē habent caliditatem & siccitatem q̄ salia: ergo magis debet sitim inducere. Octauū tamen videmus. Ad hoc dīcendū q̄ maio: est caliditas & siccitas in acutis q̄ in salis: & tamen maio: sitis puenit ex salis. Vñ dīcendū q̄ caliditas & siccitas est duplex. quēdā est in subtili materia: & hoc nō tantā impetione sensibīlē inducēt q̄ tantā moā facit in stomacho sicut si esset in materia grossa: & talis caliditas & siccitas est in acutis: sitis autē puenit ex nimia moa in stomacho & ex impetioe forti. Sal vō in grossiori materia est & magis sensibīlē impetioe facit: etiā fortio: caliditate & siccitate habet q̄ acuta: & iō maio: sitim inducit. Secūdo queritur quare eōtrario est in humoribus: q; hūmor acutus maio: sitim inducit q̄ salis. Ad hoc dīcendū q̄ differt actio ciborum & humorum. Actio enim humorum intrinsecus est: ideo multū permixta: & hoc modo dīclinus q̄ cholera ardens: q; maio: habet caliditē q̄ pblegma salium: maio: moā facit in stomacho: ideo sitis maio: ex illa p̄o uenit. Octauū est in cibis: q; cibus salis magnam moā

ram facit in stomacho propter sui grossitatem & maiorem q̄ acutus: ideo magis sitim inducit.

De diuisione cibosū. Cap. lxiij.

Lectio. liij.

Ibaria in duo diuiditur. Vñ est quod natura adeo excoxit: & apparauit: vt nullum aliud apparatū oportet addideri: vt in lacte videtur: & maturis fructibus. Aliud est in quo actiones suas nō excludit: quibus artificialiter succurrēdū est: vt in bonos mali sui mutētur: s; potes odores: duritiē: & asperitates: quibus natura ca abhorret. 3nde Gal. oportet inquit cibos nullos habere sapores malos stomacho nocituos: neq; odores horribiles vnde crebro nocentes pariant su mofitates: neq; duriores stomachū fatigantes: neq; mofuras quibus neruos eius mofdent. Quib; curatōis & nature amicitie studeri cōuenit. Qui q̄rit sicut sunt modis: aut solo foco: aut aqua soluta: aut cū vitro: s; sine cū sale: aut cū aceto vel olo: & alijs cōdicimētis. Ibaica sunt cibaria quibus ignis sufficit de quo tripliciter intēndimus. Aut enim subtilia in grossitē mutat & duritiē: sicut oua aslara: aut grossa & cōtinua in tenuitatē: & subtilitatē: vt aslara curam & similia: aut spissa & dura in raritatem & molitiē: sicut grana & legumina aslara: vt desinant esse ventrosa. Dura quoq; & spissa: vt si ignis ca faciat subtilitā: & a stomacho ad eiciēdū dura: q; fetus cōsum hūmiditatem desicat & copiosa sua rarificat. vnde fo machi hūmiditatem desiccare adiunat & potes suos in feriores oppilat. Foci autē duo modū sunt. Alius em ad aslandū fit: & panificatio: alius ad elicitandum & coquinandum. Focus panificat; aslandū mollior: & quietior: & sine flamma: in calore rēparatus bonus erit ne ad ceterioza copiosa p̄ualeat: & sua hūmiditatem consumat, dura & sicca faciat anteq̄ interiōra sint cocta. Si autem aslatorum hūmiditas nō est laudanda: igni durius immo: etur: vt sua hūmiditas consumatur & siccitati succedat. Focus elicitandū & coquinandū calidior: fit ad comparationem aslantis propter aquam que inest coquinandis & que foci rēpugnat; actioni: non tamen multam habent flammam: sed potius carbonibus vicinā. Carbonum em focus ceteris habetur laudabilior: quia in calefactōe do est eorum virtus equalis. vnde actio coxi in omnibus coquinandis rēi partibus equaliter dominatur: flamma non similitur: quia accensio sua p̄nce & ac utra est: neq; vascula vndiq; p̄cutit equaliter. vnde fit vt non coquinandoz sit coctio equalis. Equē in hōctio duplex est: vt sit sicca & grossa: in viscositate in grossitē subtilitā et temperat sicut p̄ces: si mīlia. Aut nō sapores sicut cucurbitas & similibus: si potem dat: aut hūmidā desiccat: aut odore grauit; grauitas sua aufert. Hossis vō et pinguib; plus oportet salis apponatur,

De aceto. Cap. lxxij.

Leci duplex est intentio. Aut enim abominabilibus & stomachū corrumpentibus aceti appositū: abominacionem auferre & sapora reddere: & stomachū cōfortare. Aut cū sine calefactione subtiliariua facere velimus: sicut in ptisano aliquando facim⁹: aliquantū aceti apponim⁹: vt subtilitas sine calore augmentetur.

De oleo. Cap. lxxij.

Leci triplex est nostra intentio. Aut enim saporem cibo dar: aut cui siccitas domina tur: mollitiē & lenitatē apparat: sicut milio lentibus & similibus: aut a cutis & mordētibus et sua viscositate & acumen & mosurā tēperat.

De morisipis id est salfamētis. Cap. lxx.

Morisipis triplex est intentio. Aut enim propter frigida & ad venas penetrandi naturaliter dura que necessario sunt subtilianda: vt facile penetrēt corpis vias. Aut propter nō sapora multū humidā abominabilia: quibus plus auferēda est sua horribilitas: & in sua horribilitate danda est saporitas: Aut in odore grauibus repugnetur.

Mō autē multū morisipis apponendū: nisi quantū sufficit ad malū saporem mutandū: quia sua multitudo hūiditatis cibo obuiat & ingrossat: & indigestionē apparat. vide hō condimentū solo herbarum succo apparandū est cum grossi sint corporis et ad digēdū duri.

Intentio nostra ceptera est quo modo cibaria sint apparāda: dicendū restat q̄ & quo modo sint reficienda: & a saporibus incipiamus: quia antiquiores esse videntur.

Sapores ergo nō acceptabiles in temperamento sunt ser. Aquosi acerosi si salsi pontici amari acuti. Si liguri cibus sit aquosus & insipidus: optimi aceto & sale conuenienter morisipie condictur. Si acerosus: solū sal sufficit: si saluus aceti. hōiū enim duoz saporēs quasi cōtrarij sunt.

Duoz vniquodq; alteri vim suā mutuat: cū tñ qualitates sint fortissime singulares: nec solo sibi opposito pot obuiari: siue cū q̄litates alie interserunt q̄ gustū has sentire nō pariuim⁹: aq̄ p̄ mitigāda sunt: & post hoc inferēdum dūi. Dicit tñ aliquis: Si aqua barū acumina mitigat: quare aqua sola nō sufficit vt nō alia apponantur cōtraria. Dicimus aqua insipida est. Si enim sola aqua velimus mitigare: sapor potius auferetur q̄ datur. Quilibet autē potū saporē cōmitti: saporē acceptabili largiri videm⁹. Si potius est cibus: boni est vt aq̄ dulci immundat & emolliatur: & cū altera aqua clivē. Si hō aliquantū poticitatē remanere velimus: nō multū coquinetur. Si oīno auferēda ē: excoquat donec dissoluatur. **O**stia autē elixa in aqua coctavirū sū amittit i ea. **I**nde **H**al. oīa inq̄ in aqua coctavirū sū debilitāt i ea. **Q** si diu i ipa excoq̄ moctur: tota virtus sua amittitur: maxie si de aqua in aqua mutetur: iō inscula cū in eis coquētur salia: & ipa efficiūt salia: q̄ focus subtilitātē cum fumo extrahit: grossities hō & salitas remanēt i eis. Si autē cibaria sint amara & talia sint q̄ fiat elixa: cū aq̄ sint elixāda: & tracta ab aq̄ci aceto & sale & ceteris sibi cōuenientibus sunt oāda. Si hō non

possunt elixari sicut aquose oliuē: in aqua frigidāz sale sunt appōnda: & sic suā amaritudinē amittit: de inde in altera aqua: & sale cū aceto reducēda sunt. Si autē amara sunt & vinctuosa sicut oliuē vñ oīi consuetur solū sal sufficit: q̄ suā humiditātē delectat: & ea ne pereat indurat. Si acuta & simplicis acuminis sicut cepe & sinapis virides: rami aqua & sale infundātur: paucū crā aceti apponatur. Si autē cū acumine suo amaritudo & poticitas mixta sunt: cū aqua & aceto equaliter positis elixētur: & post cū oleo dētur: vt acumina sua mitigent. **I**nde **H**al. acuta & dura aspera nō nisi cū oleo sunt dāda: vel q̄libet alia re vinctuosa: vinctuositas enim lenit acumē & mitigat: & viscositate indurat tēperat. Si spissiles autē apparētur cibaria & mūdificētur appositis rebus sibi cū non bona sint nō comedūtur. **I**n legumina grana sic sunt apparāda: s̄z vt sint ad comedēdū idonea: q̄ vt postea sint saporā: apparētur sicut vīrum⁹ dāda: vbi tñ olei est appōndū fm naturas apponā suscipiūtū t̄rei quā dā dā intēdūmus: aliq̄ enim saporē dādus: aliquādo asperam leniūtur: aliquādo dura emolliūtur: aliquādo aperitiua efficiūtur: vīna puocatur: vt cēs mollificatur siue constipātur vel somnus p̄catur: fm quas naturas olei diuersatur. **Q**ue coqnata cū suis iusculis comedūtur: quo ad comedēdū in ipsis imitantur. **Q**ue hō nō extrahātur. Si in estare caro coquim⁹ multa aqua apponatur: & carbonēs superponantur neq; vasculū cooperiat: vt grauitas sui odoris emittatur. Si autē grauis odoris fuerit naturaliter: siue in graue mutata sit: auferātur ossa: q̄ illac pius p̄ credo influit ad medullas: & ideo ciccūdas sunt ne iuscula sūt odoris malī. Si hō carnes siluaticę coqnāde sunt: post occisionē vna die vel plurib⁹ dimittēde vt sint tenere. **I**psiles hō recētes adhuc mouentes sunt coquinandū: q̄ et mollitē iue carnis nō nisi sal si sunt seruādū. Si autē durorū carnes sunt coqnāde aialū: a nq̄ occidātur multo farigentur motu: vt ita carnes dure tenerētur. **I**ndigestis hō & dure naturę sicut sentio:ibus: & egrotātib⁹ si carnes grosse dētur ad comedēdū verberētur: & cū pauco sale thymo quoq; calamēto i aq̄ apponātur: aliquādiu dimittātur. sic tantūdem nimīū lotē coquinētur. **I**de facit in piscibus: quia a sale humiditas & viscositas auferuntur: vñ sal oporet augmētetur in carnis p̄tibus dūib⁹. **S**icut **H**al. **Q**ue inq̄ carnes sūt piguiores & hūidiores multū sanguinē habētēs multū sunt: a liēde: & foco flāma carēti p̄mittant. **S**i hō mare nō hūide neq; sanguinolē pauco sale sunt salicēde: leui foco sunt p̄mittēde & asfande: & iurta vascula sint ponenda plena aqua: vt fumus carū ascendēs tēmp̄ret siccitatem.

Cōpleta est intentio circa naturā & diuersitatem vite et oī genere viuētū acceptę. **I**n hac autē pte agit de ciborum apparatu. **I**becant pars spectat ad p̄sentē lectionē. **D**iuisio autē in duas p̄tes. **I**n quarū prima agit de modis apparatū ciboz: s̄z q̄ apparatū n̄ cibis diuersantur fm saporū diuersitatem: ideo in scōa agit de saporū diuersitate diuersis cibis diuersos saporū diuersa cōdimita adaptēs. **I**n scōa pars diuidit i duas. **I**n quarum prima assignat diffinitio nem ciborum: p̄opter eos qui non indigent apparatu et eos qui ipso indigēt. **I**n scōda agit de natura eoz que cū

boz apparatus ingrediunt. **P**rima pars no diuidit: s; scda diuidit in duas. In qra prima assignat generale distinctione ciboz: si apparatus indiget a parte coe que ad apparatus frequentius concurrat. **S**ecunda aut pars no diuidit: sed scda diuidit in sex fm numeri coe que frequentius ad ciborum apparatus ingrediunt. In quarta prima agit de virtute ignis. In secunda de virtute aque. In tertia de virtute salis. In quarta de virtute aceti. In quinta de virtute olei. In sexta de virtute falsamenti. **S**ecunda aut pars pncipi palis diuidit in duas. In qra prima agit de diuersitate apparatus fm diuersitate saporu. In secunda diuersis cibis diuersos apparatus adaptat. **T**ertia diuidit in duas. In quarta prima assignat distinctione saporu no delectabiliu frequenter cadentiu in cibis. In secunda offedit quibus cibis quoz rum sapor quis copet apparatus. Sunt igitur in lectioe presentiu partes vndecim. In quarta prima assignat ciboz diuersitate & distinctione per eos q no egent: & eos q egent apparatus. In secunda. f. in hac. Quozq; modis fiet ez. assignat ea q maxime ad ciboz apparatus occurrunt. In tertia f. in hac. De quo triplex intendimus. ad singulos natus ra descendens specialiter agit de virtute ignis. In quarta. f. in hac. Aque intentio duplex est. alij de virtute aque. In qra. f. in hac. Salis vo qdrupe est nra intentio. de virtute salis. In sexta. f. in hac. Aceti duplex fit intentio. de virtute aceti. In septima. f. in hac. Olei triplex est intentio. de virtute olei. In octaua. f. in hac. Vniuersi vo triplex. de virtute falsamenti. In nona. f. in hac. Intentio nostra expleta est. de saporu no delectabiliu in cibis frequentius coeuz rontiu distinctione assignat. In decima. f. in hac. Si cib' est pntiosus: bonu est. de offedit quibus cibis quoz saporu que copetat codimeta. In vndecima. f. in hac. Ideoz qd' ez. ad quozda specialiu apparat' descidit. ¶ **A**lra pma partem dicit q ciboz quida sunt coe a natura: vt no egat artificiali preparatione: sicut fucus. alij vo indigent: vt eorum malicia repantur. **S**ecdo inducit h' ad dicentem. **A**lra secunda parte dicit q ciboz apparatus diuerant ratione ignis aque alioz qd' d'oz: s; quida indigent solo igne: qui d'at igne & aqua: quida omnibus alijs. **A**lra tertiam partem agit de igne. **I**llec aut pars diuiditur in duas. In quarum prima agit de virtute ignis. In secunda. f. in hac. Foci aut' sunt duobus modis. agit de vi diuersitate. **D**icit igitur q ignis actio triplex est. f. subtilis ingrossatio & induratio sicut ouoz: grossio subleuatio sicut carniu: duroz molli ficatio sicut leguminu. **S**ecundo querit: agit de eius diuersitate. **I**llec aut' pars diuidit in duas. In quarta prima agit de diuersitate ignis. In secunda. f. in hac. Carbonis em focus. ez. agit de diuersitate suaz partiu. f. carbonis & flame. **P**rima aut' diuidit in duas. In quarta prima agit de igne oxidato ad assiduu. In secunda. f. in hac. Focus eligendi & coquinandi. de oxidato ad eligendu. **D**icit igit' q duplex est ignis. vn' ad assiduu: alius ad eligendu oxidatus. **P**rima aut' leuio: debet esse: ficatius fortior. **D**einde agit de partibus ignis. **I**llec aut' pars diuiditur in duas. In quarta prima agit de carbone. In secunda. f. in hac. Flama vo no fit in illuz. ez. agit de flama. **D**icit igitur q ignis carbonis est equis: actio flame no cum fit pntios: & idem melior est actio ignis in carbone q in flama. **A**lra quarta partem agit de aqua cuius duplex est actio: durare mollire: & horribilia in saporu retundere & dulcorare. **A**lra quinta parte agit de fales cuius actio est quadruplex. grossio subleuatio: inspidioz saporatio: humidioz desiccatio: odos horribiliu ablatio. **A**lra sexta parte agit de aceto: cui' est duplex actio. f. abominatioz ablatio: grossioz sine caloze subleuatio. **A**lra septima parte agit de oleo cuius triplex est actio. f. inspidiozum & borendioz saporatio: siccoz buccatio: modicanis mitratio. **A**lra octaua parte agit de falsamento: quod mirapiliu appellat: qd' est acuminibus coisic: qd' fit ppter tria. f. ppter grossioz penetratione: ppter inspidioz saporatio nem: ppter odos grauui ablatione: neq; debet multo vsu accipi. **A**lra nona parte dicit q post predicta ostendendum est quibus cibis qui apparatus copetant: & incipiamus a falsiosis qui debent per apparatus corrigi: & sunt sex: inspi-

pidus. f. & alij. **A**lra decimam partem agit de singulis ostendens qui apparatus quibus cibis quoz saporu competat. **I**llec autem pars diuiditur in sex. In quarta prima agit de apparatus ciborum inspidiozum. In secunda. f. in hac. Si acetosus ez. de apparatus acetosorum. In tertia. f. in hac. Si salis ez. de apparatus salis. In quarta. f. in hac. Si pntiosus est cibuz. de de apparatus pntiosoz. In quinta. f. in hac. Si aut' cibaria sint amara. de de apparatus amaroz. In sexta. f. in hac. Si acuta & simplicis acuminis. de de apparatus acutorum. **I**nsipidi igitur cum sale & aceto & mirapiliu codiantur: acetosi cum sale: salsi cu aceto. **S**ufficit igitur q debent apparatus fieri per cotraria: & si no sufficit: bes: saporos mali p' mo per aquam repantur: de inde codimeta apponantur. **D**ouet aut' questioe quomodo aqua no sufficit cum boretoz auferat. & soluit bicens: q aqua boretoz auferendo autem saporem dat sicut codimeta. **D**e pntiosis pmo dicit q primo aqua debent remolli: deinde condiri. **D**einde inducit h' ad dicentem modi apparatus per decoctione in aqua. **E**u aut' ciboz amorum qdam sint amari simplicis: qda vntuositati admixti: de simplicib' dicit q debent per aqua frangi: deinde cu acetosis coqui: si aut' no possint coqui sicut oliuz aque: cu sale comedant. **D**e vntuosis dicit q debent fere perfundi. **A**u autem acetoz qdam sint simplices: quida admixti amantiduu: & pntiosan: de simplicibus dicit q saler aqua ez codiantur: de copositis autem dicit q cum bis elixentur & oleu adinguntur. **A**lra vndecima parte sub auctoritate h' ad adaptat specialib' duobus specialis apparatus repuntur. In secunda. f. in hac: **V**nde legumina grana & similia ez. descendit ad quozda ciboz specialis apparatus. **D**icit igitur q cibi horribiles codimeta cotrarij rempantur: sicut cum oleo & similibus. **S**ecunda autem pars diuiditur in septem. In quarum prima agit de apparatus leguminu q p'ius molliantur per aqua debent: deinde oleo codunt. oleu aut' diuersos facit effectus: & debet fieri aspectus ad corpora recipientia. In scda. f. in hac: **Q**ue coquinata cu suis iusculis. ez. agit de apparatus cibozum cum iusculis: dices q tales cum iuribus sunt accipit dicit: si aut' extrahitur vasculum debet habere os apertum vt sumi ceant: si aut' in illis est grauis odos: medulle auferantur que cito putrescat. In tertia. f. in hac: **S**i q carnes saluice ez. agit de apparatus carniu sicut f' q debet p' d'oz terfca: vt putrescant. In quarta. f. in hac: **P**isces vo recens ez. agit de apparatus pisciu recentiu: bicens q statim in entu debent coqui cum cito putrescat: & non possint nisi fales feruari. In quinta. f. in hac: **S**i autem quozdam duorum carnes ez. agit de apparatus carniu durorum: bicens q debet multo motu fatigari. In sexta. f. in hac: **I**n digestis vo & dure nature ez. agit de apparatus carniu dura rum grossarij: maxime cu de bilibus ephben: q de p' verberari debet: & postea coq. sal em carniu & piscibus viscositate auferat. In septima. f. in hac: **S**i h' inquit carnes dices. agit fm h' ad de apparatus pinguiu carniu & macrarij: dices q pingues cum sale multo debent preparari & fortis force eppo: vt humiditas superflua consumatur: macre aut' debent vasculis aqua calida plenis appopinquare: vt eaz siccitas irroretur: & leui force coqui: & sale pauco condiri. & sic termiatur pars de apparatus. ¶ **A**lra parte istam septem inquirunt **P**rimu est de illis cibis q indigent apparatus: & de illis qui non indigent. **S**ecundum est de igne. **T**ertium de aqua. **Q**uartum de sale. **Q**uintum de aceto. **S**extu de oleo. **S**eptimum de falsamento. ¶ **A**lra primum procedit hoc modo: queritur qsa cibuz eget apparatus: an caroz: an lac: & videtur q lac: apparatus quantum ad decoctionem fit ideo vt cibuz facilius digeratur: ergo cibuz ille qui minus digestus est: maiori indiget decoctione et apparatus: sed vniuersu est lac respectu carniu: & lac magis eget apparatus q caro: ergo si lac no eget: multo fortius neq; caro: & si caro eget multo fortius lac. **A**d oppositum est quod dicit ysaac: q lac non eget apparatus.

Ad hoc dicendum quod lac non eget apparatus: et cum huius est: quia natura in vberibus aialis sicut excoquitur: et ideo vterio de coctione non indiget. **P**roterea non hys grossis: et nec viscositate quod debeat per decoctionem remoueri: et ideo non indiget apparatu. Ad rationem in cotrariu dicens quod duplex est digestio. Quaedam enim est ordinata ad generationem membrorum: sicut illa quod desiderat virtus informata: et hoc digestio maior est in carne quam in lacte. **A**lii alia digestio ordinata ad nutrimentum: hoc maior est in lacte: et de ista loquitur. **S**ecundo queritur cum lac coquatur: quod quod quid non comedat: et videtur quod ita debeat esse: dicit enim ysaac sub aceto coquitur hyspopo. quod illud quod est lac et sperma in aialibus: in volatilibus est ouum. in lac loco nutrimentum fetus: sperma vero loco materie: hys ouum in volatilibus digestibile est quod lac: et est leuius: quod lac apparatus non indiget: multo fortius nec ouum. **A**d oppositum est quod factum: quod comedat: et non aut ouum. **A**d hoc dicendum quod ouum apparatus indiget cum comedat: et cum huius est: quod viscositate habet magnam: huiusmodi quoque decoctione indiget magna: et ideo indiget apparatu: lac vero huiusmodi viscositate vel huiusmodi non hys: ideo non indiget vterio de coctione illa quam hys a natura. **A**d rationem in cotrariu dicens quod sic: et plus dicitur esse si perius per distinctionem digestio: quod digestio quod ad generatio nem et coactionem: coposus ordinat: est maior: in ouo: in ouo. **I**lla vero quod ad nutrimentum ordinat: minor est in eodem: cotrariu est in lacte: et ideo non valet ratio. **C**ertio queritur vtrum fructus egeat apparatu magis quam carnes: et videtur quod propter hoc huius apparatus in cibis vter fiat. **P**rimo ita quod similitudo coposus: et facilius digerantur: quod illa quod in agis distat a natura humana magis egeat apparatu: hys fructus sunt huiusmodi respectu carnis: quod magis egeat apparatu quam carnes. **A**d oppositum est quod dicit ysaac. **A**d hoc dicendum quod apparatus non coposus fructibus. **H**oc dicitur tamen quod quidam sunt fructus liquidi molles: et talibus non coposus apparatu: sicut ficus et similes. **S**unt alij duri: sicut mala et pira: et isti propter sui grossitatem apparatu indigent. **A**d rationem in cotrariu dicens quod in digestione et apparatu non est multum differentia consideranda: hys coposus et coposus: et ideo cibaria que sunt mollia apparatu non indiget. **Q**uarto queritur vtrum plus coposus lac crudum aut coctum: et videtur quod plus coposus tractu cocti: quod quanto digestio maior est in cibo: tanto laudabilius: et natura magis obediens: hys maior est digestio in lacte cocto quam crudo: quod plus coposus coctum quam crudum. **C**otrariu dicit **B**uicent. quod lac debet comedat tale quale ad vberibus extrahitur: quod comedimur. **S**i enim attigeret aere huius ysaac corruptio ne accideret: sicut si igni exponeret pmutaret. **A**d rationem in cotrariu dicens huius ysaac: quod quedam cibaria sunt quod non egeat decoctione sicut lac: et talia debent accipi huius per natura preparant. **A**lia sunt quod decoctione indiget: sicut carnes: et ideo indigent apparatu.

Circa secundum proceditur hoc modo: queritur quod ignis sit fortior: an flamma an carbo: videtur quod flamma sit fortior: vnum quodque enim fortioris est fructus: et plus accedit ad sui principium: sed ignis qui est flamma plus accedit ad sui principium quam ad ignem: quod fortior est ignis flamma quam carbo. **S**ecunda ratio hoc est: vnum quodque quanto plus pmutat suo cotrariu tanto minor debet virtute: hys ignis carbo est in materia terrestri que aliquantulum est sibi cotraria: quod debilius debet virtute eo quod non admisceat tali materie: quod fortior est flamma quam carbo. **A**d oppositum: ille ignis est fortior: quod maior est impetio non caloris in lucis: hys ignis carbo est huiusmodi flamma: quod ignis qui est in carbone est fortior. **A**d hoc dicendum quod fortior est effectus ignis carbonis quam flammę propter duas causas. **P**rima est: quod existit in materia grossiori: et ideo grossioris effectum inducit et fortior. **A**lia causa est: quod ignis licet attingit oes partes equaliter carbonis huius sursum deorsum. **I**n flamma vero non equaliter: hys pyramidalis et pinea talis figura solis. **A**d rationem primam in cotrariu dicens quod caliditas maior est duplex: vter effectiue: et hoc modo caliditas maior est in flamma. **V**el locius enim in pmutat flamma. **A**lio modo: quod fortioris effectum in pmutat caliditatem: et hoc modo maior est caliditas in carbone. **A**d secundam rationem patet solutio: quod ignis in carbone est in duplici statu. **P**rimus est cum est ante punctionem substantię carbonis ad ignem: et hoc modo caliditas in carbone debilis est: cum

fit ibi substantia terrestris magna. **S**ecundo status est quem habet ignis post accessionem carbonis: et hoc modo fortior effectus impetio hys. **C**irca hoc queritur quare figura ignis qui est in flamma est pyramidalis: de qua loquitur ysaac: quod non attingit equaliter extremam. **V**nde actio est: quod actura et pinea et lata in fundo. **A**d hoc dicendum quod ignis qui est flamma: partim adaret materie terrestris. **C**arbonis: partim materie aeris: quod natura ignis est subtilis: et futurus est accedere iuriosius: quod partes superiores flammę: subtilitatem huius acute: et ideo hys talis figura: sicut huiusmodi: quod materie terrestris adaret: vnde latet huius dilatationem materie: et ideo fit lata figura in fundo et latet tota figura est pinea. **C**irca hoc queritur cum est duplex calor: scilicet calor coctus: et calor ignis: quod calor aeris pmutat credine procurat et non calor ignis. **A**d hoc dicendum quod quilibet calor est principium putrefactionis: sed calor ille solum qui extrahit huiusmodi ab eis subita consumptione. **H**oc enim videmus in aqua putrefacere. **P**rimo enim huiusmodi subtile extrahitur: et postea ingrossat retidius et fit putrefacta. **A**lio vero ignis non tunc huiusmodi consumptione subita consumit. **V**nde non remanet materia ad ingrossandum: hoc oposteret si induceret putrefactionem. **Q**uarto queritur quare calor solis est cum generatio vermium: et non calor ignis. **A**d hoc dicendum quod duplex est calor: scilicet calor aeris: et calor ignis: de quo dicit pmutat per opus ad consumptionem aialium: sicut calor ignis: vnde est visuosus nec nimis visuosus. **A**lio vero solis visuosus est: nec operat ad consumptionem aialium: sicut calor ignis: hys potius operat ad nutrimentum aialium: et ipsius generationem: et ideo est cum generationis vermium. **Q**uinto queritur quare debet multum igni appositum non recipit vterio putredine. **A**d hoc dicendum quod hoc est: quod putredo non fit nisi in materia humiditate: putredo enim fit per caliditatem per agens: per humiditatem tanquam per materia: et quod ignis humiditate in medio consumit: non est ibi materia putrefactibilis: et sic putredo non potest induci. **S**ecundo queritur: vtrum paucis cibariis sufficiat calor ignis ab eis alij. **A**d hoc dicendum quod duo sunt consideranda circa huiusmodi generationem. **P**rimus est digestio: et hoc modo solus ignis sufficit generat. **S**ecundus est repositio mali saporis: et hoc modo solus ignis non sufficit ad exhibitionem saporis laudabilis.

Circa tertium proceditur hoc modo: queritur de aqua: et queritur primo quare non possit amittere humiditatem frigiditatem: potest enim fieri non frigidum: non potest autem fieri non humidum. **A**d hoc dicendum quod humiditas duplex est: in substantia et in complexionem. **I**n substantia sicut cholera: nam in substantia humiditas est. in complexionem sicut ynsiber: quod igitur humiditas substantię ab ipsa aqua non potest remoueri quia manet aqua: quod sic pmutat seipsa: quod humiditas inest omni liquori substantialiter: ideo ab aqua non potest remoueri humiditas: et etiā quod in ipsa radicali: frigiditas vero tantum radicationem non habet in ipsa. **V**nde humiditas hys actiua sibi respondentem debet esse. **S**iccitate: ideo cum difficultate patitur nec remouet. **F**rigiditas vero actiua fortis. **S**iccitate: et ideo facit: eradicitur et remouetur. **S**ecundo queritur quare ignis non potest frigidari: sicut aqua potest calefieri: et quia in particularibus dicitur plenius est diffusio: ideo omittitur. **T**ertio queritur propter quid fontes in hyeme sunt calidius: in estate vero frigidius. **A**d hoc potest solui tribus modis. **P**rimus modus videtur inmuta et alia: est talis: fontes frigidiores sunt in hyeme: nobis tamen calidiores videntur: et causa huius est: quia coposus nostra in hyeme frigida sunt exterior: et ideo cum fontes frigidius eis apponuntur: sentitur calidi vel minus frigidius. **I**n estate vero coposus exterioris calida sunt: et ideo aqua fontium eis exhibita frigida videtur vel sentit: et ponit explet huiusmodi alij in balneo mugit: cum coposus sit calidius videtur vna frigida. **A**lij dicit quod in hyeme calor aeris coctus est. **I**nsolabilis appropinquat inferiori parti aque. **T**erre: et ideo aquas calefacit. **I**n estate vero multum eleuatur terra: et ideo calor non potest interioris profundarum: ideo fontes in estate frigidius sunt. **A**lij dicit quod opinio consensum: quod in hyeme fontes calidius sunt: causa est: quod calor: solis penetrat in poros terre: et quod ad cauernas aquarum aquas calefacit: in fundo totus calor: propter hoc retinetur: quia post clauduntur et non potest calor extrahere. **I**n estate vero ponis apertis calor: extrahit

lat: ideo fontes remanēt frigidī. ¶ Quarto querit quare aqua a calore ignis subtiliatur: alia vero ingrossatur: videntur huiusmodi: quia calor ignis exhalatione efficitur fumos resoluūt subtilis: et totum residuum ingrossatur: ergo debet similitur esse i aqua ergo aqua debet ingrossari ab igne. Et rariū tū dicit Auzic. q. differēt operat ignis supra cōposita etherogena & supra corpa simplicia hōgenea. cōposita est corpa ignis ingrossat: q. fumos subtilis resoluūt et residuum ingrossat. corpa vero simplicia subtiliat: q. frigiditate ingrossat partes aque resoluūt i separat: & hoc potest esse vna causa. sicut causa est: q. rarificat. tertia: q. presertim sicut terrestres separat ab aquosis: rōne quarum ingrossationem receperat.

¶ Circa quartū pceditur hoc modo: querit quare sal potius potius in cibarijs q̄ aliud continendum. Ad hoc dicitur q. cibaria quibus vniuersi habent insipiditatem et grossitatem et viscositatem sine grauitate. sicut enim oia cibaria insipida sunt respectu gustus: sal vero omnes istas qualitates remouet.

¶ Circa quintū pceditur hoc modo: querit vtrū acetū sit sicciū: et videt q. nō caliditas ebullitione inducē nisi acetū remouet calorem naturalem acetū: et naturā vinolam et dulcedinem: q. corruptū calorem naturalem corrūpit dulcedinem: ideo q. calor naturalis dulcedinem cōseruat: s. in cōplexione vini sunt duo: caliditas et frigiditas: s. calor: accidentalis inducens putredinem remouet calorem naturalem: et naturam vinolam: q. frigiditate: et sic relinquit q. acetum nō erit sicciū. Ad oppositū est q. dicitur acetosus. Ad hoc dicitur q. acetum sicciū est. Ad rōnem dicitur q. acetū in ebullitione non amittit frigiditatem: sed potius ipsam acquirat: et cā huius est q. i acetū sunt duplices partes. aquose et terrestres: cā admiscē cū aquosis inducunt frigiditatem. vñ efficiūt ipsū sicciū et i thiptici: caliditas vñ ebullitione inducens partes terrestres q. aquosis permiscet et sic dulcedinem remouet et sic acetum redditur ponticū et thipticū. ¶ Sēdo querit vñ hys tantā frigiditate acetū: et vtrū sit magis frigidū q. sicciū: et videt q. sicciū: q. calor: accidentalis putrefaciens ebullitione inducens agens supra calorem naturalem vini ipsū remouēdo huiusmodi ingrossat in ipso. frigiditate. sēdo vñ inducit frigiditatem: q. acetū magis est frigidū q. sicciū. Sēdo ratio hoc est: vñ in ad acetū cōuertitur p cōuersionem ad aquosam naturam: partes em vino se corrūpūt sunt: partes vero aquose remanēt: sed a parte aquosarum venit frigiditas et humiditas: a parte vinosarū caliditas et frigiditas: cum partes aquose remaneant vinose vero corrūpūt: q. acetū plus erit frigidū q. sicciū. Tertia rōne hoc est: videt em q. nō sit magis sicciū. ois qualitas cōmixta suo rōne debilis: efficiat: s. acetū frigiditas cōmiscet caliditatem: et sit frigiditas cōmiscet partibus aquosis: s. tam a parte frigiditatis q. a parte frigiditatis et debilitas: et sic nō erit magis frigidū q. sicciū. Ad oppositū sunt quattuor rōnes. Prima talis est: sicut vult Auzic. libro de simplicia medicina: acetū gñat p ebullitionem sicciū patet in succis vbi sunt quattuor sube. s. spumosa: aquosa: vinosa: et terrestres scilicet: sicut patet in vino et vna acerba: cū cōuertit ad dulcedinem et cōuertit potestate q. est mediū: dulcedo vñ illa sicut dicit ysaac: in grossa suba fundat: sed vini acetū redit ad naturam partū suā quā habuit in vna acerba: et sic corrumpit dulcedo et inducit acetosus et ponticū: sed succus in sua prima dispoñone est nature frigide et sicce et plus sicce: q. acetum erit magis sicciū q. frigidū. Sēdo ratio hoc est: caliditas inducens ebullitione i acetū caliditate naturalem remouet et inducit accidentalem: sed a quo est remouet calor naturalis inducit frigiditas. calor vñ accidentalis ebullitione facies partes terrestres cum aquosis permiscet: q. illas non remouet: sed in hac via maxime inducit frigiditas: q. acetū maxime erit sicciū.

¶ Tertia ratio hoc est: caliditas ebullitionem faciens et putredine habetur dēficat: caliditate pluuia q. transit p acrem fit thiptica: s. vini penetrat a caliditate ebullitione inducētē et omne tale fit sicciū et thipticū: q. acetū est magis sicciū q. frigidū. Quarta ratio hoc est: deficiat corporis duplex est: q. dicitur per viā accidētis: q. dicitur per viā naturalem. per viā accidētis sicut q. corpus deficiat p humoris euacuationē. p viā

essentialem: vñ q. a re deficiat sine sicca deficiat: s. acetū vtrāq. via corpus deficiat: q. acetū est maxime sicciū. minor pars: acetū em exhibitur pllegma dissoluit: cōiudat et subtiliat et ipsū expulsiōnē ad rēdē: ergo p viam accidentis deficiat. Tercia essentialis deficiat: q. restringit ventrē. Ad hoc dicitur q. plus est sicciū q. frigidū. et cā est: q. caliditas ebullitione inducens remouet caliditate essentialē et imprimit accidentale et est ibi frigiditas causata ex corruptione caliditatis: ista tū frigiditas hys caliditate sibi cōmixta: ideo frigiditas est de bilis: frigiditas vero ex pluribus partibus est in aceto et quasi tribus modis. frigiditas em inducitur a frigiditate vini q. nō habuit rariū ab igne: inducit etiā frigiditas ex cōmitione partium terrestriū cū aquosis. inducit etiā ex introductione caliditatis: q. calidi est deficiat: et sic pars est magis sicciū q. frigidum. Ad rōnem primā dicitur q. duplex est caliditas: essentialis. et accidentalis. essentialis in toto corrūpit: accidentalis vero acquirit: vñ simul inducit frigiditas cū caliditate: et ideo frigiditas nō est oino pura: imo admixta caliditate et debilis frigiditas vñ nō inducit rariū: q. caliditas nō hys bumectat: rē: ideo frigiditas nō admiscet cōtrario: et sic remanet pura et sic acetum est magis sicciū q. frigidū. Ad rōnem tertiā dicitur q. duplex est humiditas et sicciū. in suba. s. et cōplexione. i suba sicut ois liquor: in cōplexione humiditas quibus potest ppter sui humiditatem: et liquorica bumida est i sui cōplexione sicca tū in suba. in aceto igit partes aquose sunt humide in suba et sicce in cōplexione. humidū vñ in suba nō est: rariū sicco in cōplexione: vñ pluuia sicca est et thiptica: ideo frigiditas in aceto nō est cōmixta rariū: et sic remanet pura et fortis: et sic dicitur q. plus. ¶ Tercio querit circa hoc vtrū ex aceto possit fieri vinū: et videt q. sic. acetum em fit per defecatione caloris naturalis: sed nos videmus in rebus alijs sicut in stomacho: q. humores qui calorem naturalem amiserunt rediūt ad primū statū: q. sicut cū acetū habeat defecatione caloris naturalis poterit redire ad primū statū vini. Ad oppositū: via gñatiois ad corruptione potest ordinari et nō conuersio: q. res corrupta nō potest iterū gñari: s. ex vino fit acetū p corruptione: q. nō poterit iterū fieri gñatio vini. Ad hoc dicitur q. cōdū sicut vult Auzic. in cōmēto vbi appouit. q. ex aceto potest fieri vinū: sed ditinguit: q. suba vini potest esse ita q. non sit corrupta: sed adhuc manet natura vini: et hoc vñ potest dire ad vini: si tū sit completa corruptio nō potest redire ad vñ: sicut patet in humoribus: q. q. cōplete corrupti sunt nō potest corrigi. Ad rōnem dicitur q. in aceto est duplex natura. natura. s. corruptibilis eius: et talis nō redit ad vini. alia est suba vinosa q. latebat ppter actuale corruptione: et talis redit ad statū suū. ¶ Quarto querit cū lac acetat sicut vini: quare lac acetofum nō potest redire ad statū suū sicut vini: videt cōtrariū. nā maioris est dulcedinis lac q. vini: sed dulcedo vini nō potest ois corrūpi quā redat ad statū pristinum: ergo multo fortius lac acetofum idem poterit. Ad hoc dicitur q. in lacte nō est regressus ad statū pristinum: et causa huius est duplex. Prima cā est dispositio caloris cōseruatis. Alia est dispositio partū. In lacte vñ calor: magis est: ideo cū difficiatate deuinat. In lacte vñ calor est paruus: et nō tū naturalis: s. etiā calor: ille q. gñatus est ab alia. vñ iste debilis est: nec p istā potest cōseruari. sōa cā potest esse a pre dispositione partū et sube. suba em lactis facilius est dissoluitio: partes em de facili sequuntur. acetositas vero cā parte sōra: s. a dberet. i vino vero sequuntur nec dissoluitur partes: et ideo semper in aceto later natura nisi penitus fuerit corrupta.

¶ Quinto queritur ex quo vino fiat acetum fortiosus infirmitationis: an ex vino forti: an ex vino debili. et videtur q. ex vino debili: quia frigiditas acetū consistit in partibus aquosis que sunt frigide que acetofatem recipiūt: sed partes plures aquose sunt in vino debili aquoso q. i vino vinoso: ergo acetum generatur em vino debili habebit plures partes aquosas q. generatur ex vino forti: ergo maiorem habebit frigiditatem q. generatur ex vino forti. Secūda ratio hoc est: omne agens impellit magis impellit in materiam de ipsa ratiō tam: sed caliditas impellit in partes aquosas et vinosas: aquose tū magis dispoñt: sunt ad recipiēdū frigiditatem: ergo acetū quod habet plures partes tales: fortiosus

est in frigiditate: sed accit gñatū ex vino debili est ymo: ergo fortioris est in frigidatione q̄ generatū ex vino forti. Ad oppositū est qđ dicit Aſal. in libro de simplicī medicina q̄ ptes aquofe debili calore accēturz corrūpū: vinū vero vinofum forte non accēit nisi a forti calore sicut patet in yominibus parū calozis: qđ pio quolibet calore debili succūbunt: homines vero forte calozis nō nisi a forti: ergo in aceto in quo est fortior: caliditas fortior: frigiditas imp̄metur: sed ymo est vinum vinofum: ergo fortioris est frigiditatis q̄ aquofum. Secunda ratio hec est: acetum generatur per viam corruptionis: quia calor: eterio: calorem naturale corumpit: conseruat vero naturam vinofam: ergo quanto vinum magis vinofum: tanto maior est corruptio: et sic maior frigiditas. Ad hoc dicendum q̄ acetum generatur ex vino vinofio fortioris est in frigidatione q̄ generatū ex vino debili. Ad rōnem in contrariū dicens qđ in aceto sunt partes duplices: vinofe z aquofe: vinofe vero calorem naturalem ferūt: z ideo calor: putrefaciens illas partes vinofas corrupens inducit frigiditatē magnā: vñ qñ ille partes sunt plures sicut in aceto vinofio: tunc magna est frigiditas. Ad secundam dicens qđ calor agens est duplex: quia quidā est agens: alio imp̄mes. vñ calor: accidentalis corrūpit calidū z imp̄metit frigidū: z id imp̄metit aquofis. ¶ Sexto qñ qđ accit frigidus: non nouū an verū: z videt q̄ vctus: caliditas naturalis aceti consistit in partibus vinofis: accidentalitas in partibus putrefactis: sed quāto acetum est recētius tanto plus in ipso abundat partes vinofe z sic calidus est. Contrarium dicit Aſal. in libro de simplicī medicina: z Aſal cē. similiter. Ad hoc dicendum q̄ acetum nouū minoris est caliditatis: intelligit tñ q̄ acetum recens post complete corrupit est frigidus est q̄ vctus: tñ est in fieri corruptio minus: minus frigidū est q̄ vctus. Ad rōnem in contrarium dicens qđ in aceto duplex est natura caliditatis. Una est essentialis quā by a natura vini. Altera est accidentalis quā cōtra h̄t ab ebullitiōe. z ista post qđ separaf ab ebullitione: p̄tinue augmētāf. calor est in h̄tibus liquoribus ipso acutus reddi: caliditas tñ essentialis nō augmētāf. ¶ Septimo qñ q̄re acetū ponderosius est vino: quō videtur subtilius z leuius vino. Ad hoc dicendum qđ in vino partes terrestris sunt pauca q̄ ceosum tendunt: aerec vō multe: z ideo vini leuius efficitur. In aceto vero partes vinofe leues exhalat vel cōsumit: z terrestris q̄ ebullitione acquirunt z cōmiserunt cū aquofis: z sic totū fit p̄. Ierosum respectu vini. ¶ Octo nouo queritur: cū in aceto sunt partes duo: vinofe. s. z aquofe: quibus debeat in frigidatione. nō omne agēs corrupens in illā partem quā corrupit inducit effectū suū: sed caliditas accidentalitatis agit in calorem naturalem vini z ipm̄ corrupēdo inducit frigiditatē: ergo imp̄metit accidentalitatis caliditas partibus vini a quibus abieciatur caliditas: ergo partes vinofe calefiunt: aquofe vero frigide remanent. Ad oppositū vero est illud quod dicit Aſal. qđ partes vinofe in frigidatione aquofe calefiunt. Ad hoc dicendum qđ partes vinofe in frigidatione z aquofe calefiunt sicut vult Aſal. Ad rōnem dicens qđ caliditas duo efficit: abieciēt calorem naturalem vini z imp̄metit accidentalitatem: in partibus vero vinofis est caliditas actualis: z ideo ab illa abieciunt: z tñ inducūt frigiditatem: sicut in h̄t motuo inducūt frigiditatem abiecto calore naturali. postquam igitur in partibus vinofis frigiditatis: caliditas vero accidentalitatis figitur in partibus aquofis: ptes est aquofe nō recipiunt corruptionē: s̄ imp̄metio nem: z ideo calide remanent. ¶ Circa sextum pceditur hoc modo: queritur de oleo vtrū habeat feces: z videtur qđ sic: qđ oleum est de genere liquoris sed in liquoribus sicut dicit Aſal. est ponere multas substas ses spūmā substantiam superio: nō aquofam z feces postea: ergo similiter est in oleo: ergo oleum habebit feces. Ad oppositū est illud quod dicit Aſal. in libro de simplicī medicina: qđ in oleo nō est fet. Ad hoc dicit quidam qđ in oleo nō est fet: in veteri vero non. Nos autem dīcamus qđ in oleo nō est fet. z si est in veteri est z causa huius est: quia oleum non habet feces ppter viscositatem se gregitas: sed si fet est cum eo non separatur a substantia: vel est omnino estra

nea sicut ponit Aſal. qđ fet pot ibi esse admixta oleo. ¶ Secundo queritur quare vinum quanto vetustius tanto minoris est fecis: in oleo vero est contrarium. Ad hoc dicendum qđ alter est de vino z oleo. in vino enim iudicis acquirunt partes sequelstraneone: cum enim partes vniū sequestrantur: tunc vinum remanet purum: in oleo vero non est hoc sequelstratio ppter viscositatem. in oleo tamen veteri ponitur fet: quia calor cōuertit partes aereas ad terrestris z ideo sunt ibi feces. ¶ Tertio queritur vtrum oleum plus putrefiat: z videt qđ sic: quia putrefactio est per calidum z pusmidum z maxime vinctuosum: sed oleum est pusmidior: ergo oleum putrefcit. Ad oppositū est qđ dicit Aſal. qđ oleum minime putrefcit: qđ cōcedimus. Ad rōnem d. cōdem qđ in corporibus p̄bitetur putrefactio tribus de causis. Prima est defectus caliditatis z humiditatis: hoc modo lapideas s̄n̄siber vero hoc modo putreficit: quia habet in se humiditatem. Secunda causa est caliditatis fortitudo: hoc modo vina fortia a putrefactione p̄bitentur: z res in maximo motu caliditatem acquirunt fortem. Tertia est viscositas fortis partium resistens calido accidentalitatis: hoc modo oleum a putrefactione p̄bitet: z hoc innuit Aſal. dicens qđ in oleo est ita fortis necus partium qđ partes separari nō possunt. ¶ Ultimo queritur: quare oleum non accēit sicut lac z vinum. Ad hoc dicendum qđ ad acetositatem duo concurrunt p̄num est interceptio partium aquofarum cum terrestris que ad acetositatem ordinantur. secundū est debilis necus qui non potest calori repugnare: ideo inducitur acetositas. in oleo vero non est interceptio partium aquofarum: que ad acetositatem ordinantur. p̄terea necus est ibi fortis partium. z ita patet qđ oleum non potest fieri acetosum sicut lac z vinum.

De regimento sanitatis. Cap. lxxij.

¶ Lectio. liij.

Egimēta sanitatis z custodia sunt quatuor: modis. Unū vt dicta sit subtilis teporibus suis z quibus cōperit sicut de delicatis z quietis: z cauant in teporibus nō suis: z in his quibus nō cōuenit. Secūda: actio grosse dicte suo tepore: z cōplexione cōperenti: sicut in exercitiis: z laboribus: qđ etiā cūctetur in nō suis temporibus z non congruis complexionibus: Tertius vt suis cibaria dētur temporibus: z s̄m qđ oportet ordinentur. Ille autem contraria his sunt fugiatur. Quartus: vt a cibis malos eb̄mos generātibz: z stomachum corrupentibus custodia omnes ep̄ar z splenē op̄ilātibz. ¶ Restauramus etiā z restīciamus cibis z medicaminibus hocum nocentia remouentibus. Subtilis autem dicta triplex est. cū cibaria in actione z passione: z sua substantia sunt subtilia. Passiōe: sicut facilitate digerēdi z veloci in sanguinē mutabilitate. Actiōe cū laudabilis ab eis generaf sanguis: sicut pane cotto perfecte. carnis: perdicum: z similitum lactentis. h̄cudolum: z p̄tiosā incolētium piscū. Secūda subtilis est in passione sola: et si sanguinē illaudabilem generat sicut arriplices: z spinacia: z similes herbe que cito digeruntur: z in sanguinem mutantur. S̄gūis tamen qđ ab eis generatur: subtilis z aquosus: z cito a membris dissoluitur. Tertia subtilis est in actione: in cōmītia tū laudabilis: et si actio sit laudabilis: i humoibus subtilitandis z mundificandis: z vñs ap̄cendit: sicut quis tamen qui generatur ab eis: est acutus: z in nutrimento nō laudandus: sicut aromaticis: salis: acū

tis. Aromaticæ sunt sicut puri & forte vini. Acuta si cut radie sinapiæ & similia. Broffa quoqz diæta triplî cicer est diuidenda. Alia grossa i essentia & passione sua. In passione quia ad digerendum dura: & in sanguine mutari tarda. In essentia quia sanguis quem generat grossus vt de camelinis carnisibus: caprisinis pedularis: veteræ bouina. Secunda grossa est in passione sola. In actione vero non laudanda vt pe conicæ carnes: panis nõ bene fermetatus: q: ista etfi sint grossa ad digerendum dura: ex vîsositate tamẽ & humiditate sanguinem generant non laudabilem Tertia est grossa in actiõẽ & passione sua. In passio ne sicut in digestionis duritiet: in sanguinem muta tionis tarditate. In actione quia quos inuenit hys mores ingrossat & coagulat: & facit crudos & indige stos. Est autem triplex. Aut em̃ incrudat & congelat sicut cucumeres: citruli: lactuce & similia: aut vinctuo sa est & viscosa sicut pingedo: aut vrrung: sicut ge latina ex piscibus: maxime bestialibus vel duris car nibus sine aceto vel aromatibus. Temperata & mediocri s est diæta: sicut panis coctione perfectus: & dulci lactates & vituli similitur. Mediocritas tamen ciborum nõ est vnus modus. Sunt em̃ cibi inter duo extrema mediocres sicut bic diæti. Sunt & alij tẽpe rati vni extremis plus vicini quæ annuales agni. Qui etfi sint temperati: aliquantulum tamen calori artinet. Hispana nõ & medulle panis ter vel quater in aqua frigida lote etfi tẽperata fuerint artinent ta men frigiditati. Adhuc etiã mediocritas aliter esse potest. Duo contraria comitã quædam generant ci baria ad comparationem vnus solius mediocritia vt est cibus ex oïdo cum lentibus cocto coõpositus: qz mollities & humiditas oïdi temperant duritiam & siccitatem lentis. Simile faciunt lentres cum bletis coõquinate: quia frigiditatem & siccitatem lentium tẽ perat calor: & mollities blete. Diæta autem ex tempo ralis anni ordinãda est vt in vtre custodientes suas actiões naturaliter: demus diætas similes tempera tas & mediocres. hycem: estate: & autũno naturalibz opposita naturis eoz diæta datur: & fm qz naturas suas egredietur: diæta opposita ascendamus siue de scdam. Si em̃ ver naturã suã nõ custodierit: & ad extrẽmũ quodlibet pẽpẽderit: silitudo fugiat: & ad sibi opposita transeat: ver si ad calorem transierit temperata diæta debet vt: si tamen artinet frigiditãti: sicut perdicæ: vitellos: pisces petrosos: pisanã panem lotum. Si ad frigiditatem se mutauerit: rem perata diæta danda: sed tñ calor artinetur vt annua les agnos. Si ad humiditatem tẽperatam: hñ parũ delicatiusa dabimus: vt obmogaorum: piper: zinziber calamentum & similia. Si ad siccitatem: bume ctriãna denũ sicut agni lacteres: & blete humide.

¶ Posth̃ compleuit sermone suũ circa inuestigationem nature diete & pprietate eius: & de abõũ apparitibus edite: fm ordinẽ nõabilem de sanitatis regimenõ qd per diete administrationẽ pcedit: in hoc capitulo determinare intendit. Diuiditur aut hoc capitulum in duas partes. In quarũ prima distinguit modos cõditionũ in quibus sanita tatis consistit regimenũ. In scõda. s. in hac: Subtilis autẽ diæta triplex tẽ. de regimenõ sanitatis iuxta illoz modoz

singulos pceditur. Prima non diuidit: sed scõa diuidit in duas. In quarũ pma assignat pprietates diete subtilis: et grosse & mediocris: & de regimine diete rone tempoz aum. In scõa. s. in hac: Scõdati sunt etiã antiqui tẽ. agit de viũ diete subtilis & grosse: & mediocris: & de regimine sanitatis put in iparũ vñ offit. Prima aut pars est pma parte ca pituli spectat ad presẽte lectionẽ. Scõa aut pars diuidit in duas. In quarum prima assignat pprietates diete subtilis grosse & mediocris. In scõa. s. in hac: Diæta ex tẽpõũ anni ordinanda est. assignat ordinatiõẽ diete rone tẽpõz anni. Prima aut diuidit in tres. In quarũ pma assignat pprie tates & diuersitates diete subtilis. In scõa. s. in hac: Broffa diæta triplî tẽ diuideda tẽ. assignat pprietates & diuersita tes grosse. In tertia. s. in hac: Tẽperata vñ & mediocris tẽ. mediocris. Sunt igit in presẽti lectionẽ partes quinqz. In quarum prima distinguit modos attendendos in regimine sanitatis per diætam. In scõa assignat diuersitates & pprie rates subtilis diete. In tertia grosse. In quarta mediocris In quinta assignat ordinẽ diete rone tẽpõz anni. ¶ Scõa pma partẽ distinguit quatuor modos in quibus regimẽ tum sanitatis pssit. Pma est diete subtilis ordinatio ad vsum quicõz. scõs grosse ordinatio ad vñ exercitantiũ. tertius est consideratio tempoz anni. quartus autem ad a ci bis nociũs & bonoz electio. Circa scõam partem agens de diuersitate diete subtilis ipam i tres differẽtas distinguit. Pmo agit de subtili in actiõẽ & passioẽ. Diætã autem in passioẽ subtilis cõ de facili a natura pmutat. õ aut i actiõẽ subtilis habet subtilitatiõẽ i gñatio cũ ex ipa passioẽ subti lis gñat. Scõo aut de subtili i sola passioẽ: & de illa qz cito õuertit: malũ in sanguinẽ gñat. Tertio agit de subtili i actiõẽ & cõntia illaudabili & de illa qz sanguinẽ subtiliat: et ex ipa sanguis acur: & illaudabilis gñat. Diæta aut pma opert debili tatis & debilibus magis: scõa minus. tertia cadit in vñus me dicine. Circa tertiã partẽ diuidit grossam diætã triplũ disse rentia. Deinde pmo agit de grossa in passione & de illa qz debet esse illa que est dura ad cõuertendũ: & ex qua post duritiõẽ gñat grossus humor. Scõo agit de grossa in passioẽ sola: et est illa qz ppter grossitẽ suã tarde õuertit: ouerfa nõ nõ ma lũ gñat humorẽ. Tertio agit de grossa in actione & passione pmo aut agit de ipã: est illa qz tarde ouerfit: ouerfa hñ res grossas reddit. Scõo ipam diuidit rone actiõis: qz aut i gñat congelando sicut cumeres: aut signatando sicut vni ctuosa: aut vtro qz modo sicut gelatina qz est pssidũ vel car niũ condimentũ ad hoc vt seruetur. Circa quartã partem agit de diæta tẽperata: dicens qz ipa est equalis. scõo diætã qz nõ est vniõrmis: est singule ad diuersas extremitates decã nemt qdã ad caliditatem: quedã frigiditatem: & sic de alijs. Tẽpõ tio diætã qz põt hoc tẽperamentũ fieri p cõmittendũ abõz ad inuicẽ. Scõdũ tñ qz grossa diæta exercitãtibz õpõret: sed maxime pma. Circa quintã partẽ agit de regimenõ sanita tis fm tẽpõz anni. oïis aut intẽtio est vt diæta p vñũ cõple rionẽ corporis des & fm eleuationẽ diæticæ tẽpõis in scõo eleuet. ¶ Circa partẽ istã quatuorõ queritur. Pmũ est de diuersitate regiminis diete a parte regionũ. Scõdũ de diuersitate regiminis diete a parte tẽpõz anni. Tertũ de diuersitate diete a parte etatis. Quartũ est de diuersitate diete a parte exercitantiũ. ¶ Circa pñmũ pcedit hoc nõ: querit quibz hoibz quas lis regiois diæta subtilis õpõret: & videt qz hoibus calide regionis: qz cõ virtutis digestũ adest debilitas: tñ qz grossa diæta nocet & subtilis iuuat. natura em̃ cõ si debilis nõ põt sustinere grossũ. Diætã autẽ Auicẽ. qz hoibus calide regio nis hñus digestũa debilis est. in hoibus frigide regiois fo: tis est valde. cũ qz in hoibus calide regionis fit hñus debilis qz diæta subtilis eis õpõret. Scõa nõ hec est: calor naturalis nature est instrumentũ. hñ in hoibz calide regionis calor debi lis est: qz diæta calidus eis õpõret. minõz patet p Auicẽ. diætã rem: qz in hoibus calide regionis calor est. vñ in tali bus sensũ atõ accelera. Tertia nõ hec: regioes sunt. ppor tionales tempõibz anni: sicut diætã Auicẽ. hñ calida regio est art. pporionatur: frigida byemĩ: hñ in byeme. ppter foũ tudinẽ caloris cibaria multa & grossa offerẽda sunt. In etã

te so ppter debilitate eiusde pauca & subtilia: ergo sibi ho
 mmi in regione calida essentia subtilis dieta copetir. **C**ons
 trariu videt fm **S**al. i cometo sup apbois. omne sile augme
 tat suum sile & facit ipm furere: g calor: exterior: augmen
 calor: interior: sed est calor: est fortis grossa dieta copetir: g
 homini in regione calida essentia: est calor: in ipso augme
 copetir grossa dieta. **S**co 8o hec est: scilicet ferapion. ca
 lo: solis adunar calor: interior: in opationibus suis: sed ca
 lo: solis maior est in regione calida: qm eadē regione calor
 solis significat calor: naturale interior: h: qm calor: est fortis
 grossa dieta copetir: g homini in regione calida essentia: gros
 sa dieta copetir. **A**d hoc dicitur qd in regimēto sanitatis hoī
 essentia in regione calida subtilis dieta copetir. **A**d rōnē dicit
 dū q calor: actio est duplex: quoda em est cōtialis: & qda
 accidentalis. **A**ccidentalis est q addit i calorē vt calor: febrilis
 & hec copus calefacit. **A**lia calor: est actio qua resoluit ca
 lo: naturale & ipm: & ista sequit infrigidatio: vñ psequit
 duo pprie. i. frigiditas naturalis ppter resolutionē calous
 naturalis: & caliditas accidentalis ppter impessionē factam
 a calore. **A**d aueritā ferapionis dicendum ipse intelligit i
 materis subtilitā: vt ad adest hydrops partes eponat
 solit: vt materia aquosa depure. ad digestionem tñ materie
 & nutrimentū nō opetir calor solis. **N**el pōt oia alter: q calor
 exterior: aut est inoderatus aut imoderatus. si sit moderat
 us sic intelligendū q uuar calor: naturalem & ipm. si sit
 imoderatus quasi igneus: hoc modo nocet copoio ipm
 infāmādo. **C** **S**co 8o qm qis dieta copetir predictis: rvi
 def q liqda & humidā. **A**nobis em regione calide est ni
 ma caliditas mōyoz & in antio ppter resolutionē factam
 a calore: qd hōcētā debilitas virtus digestiue: s; in talibus
 debet dari hmoi dieta q iuuēt digestiue: & q natura nō im
 festat: talia vero sunt liqda & humidā: ergo cbaria liqda
 & humidā eis copetunt. **S**co 8o ratio hec est: in hmoi hōibus
 stomach? sic? est & corrigat? ppter fecit. & iō parue ca
 pacitatis: ergo talia cbaria eis copetit q multū nō replent
 & q nō faciūt magnā mōiā in stomacho: sed hmoi sunt liqda
 & humidā q de facili lubescunt: & etiā sua humiditate sto
 machū remollit: cbaria liqda & humidā eis copetit. **A**d
 oppositū: in talibus hōib? multa cholera in stomacho abun
 dat: s; sicut dicit ysa: q habēt? cholera multa in stomacho
 cbaria liqda de facili ad gen? cholericū cōuertitur: ppter
 sui passibilitatē. grossa vero pteat digeritur: sed nullū tale
 eis copetir: ergo cbaria liqda eis nō competit: qd cōcedi
 mus. **A**d rōnē in hmoi dicitur q cholera quob? in modis est
 in stomacho. qm em est naturalis cōsequē fortitudine ca
 losis naturalis ppter sui acumē & fortitudinē: & hec pcurat
 digestionē: & ad eam opaē: & habētibus hmoi cholera in
 stomacho grossa cbaria copetir: hec vero est in hōibus ha
 bitis? in regionib? frigidā. **A**lia autē est cholera ex actio
 calous accidentalis acquisita: & habētibus hmoi cholera in
 stomacho cbaria copetunt subtilia vt natura ex grossis nō
 infestur.

C **S**co 8o scidū pcedit hoc modo: querit qis dieta copet
 tar in vere? videt q frigidā & sicca: fm em quatuor: cōple
 xiōnes tēpoia anni distinguūt: gver habebit cōplexiōne ppo
 sūa: hec aut nō est nisi calidā & humidā: s; in alijs tēpoib?
 dant cbaria s; cōplexiōnis tēpois: ergo & in vere tēpoia de
 bet dari: sed ista sunt frigidā & sicca vt actio: g in vere acco
 tosa copetit. hoc cōfirmat p **S**al. dicit q in vere magna
 est generatio sanguinis: iusta illud pbi q sanguine demen
 to s; sunt in vere: q: ruc sanguis multū multiplicat: g ea q
 sanguine restimunt multū copetit: sed talia sunt frigidā &
 sicca sicut actio: g actio in vere copetit. **A**d oppositum
 dicit **S**al. in regimēto sanitatis oia sequitur na
 tura s; ad. in libo cōplexiōnis: g tēpoia nō declinat
 dicit **S**al. in libo cōplexiōnis: g tēpoia nō declinat
 ad aliquā extrematē copetit in vere. **A**d hōc etiā cōfirmat
 dicit **S**al. in cometo sup apbois. q tēpoia cōplexio sola
 s; sicut gaudet: & nō solum in dā parte cōplexionis: sed
 etiā a pte regis: g s; s; tēpoia in vere copetit. **A**d hoc
 dicitur q in vere tēpoia copetit. dicit etiā **S**al. q per nō

est calidū & humidū: s; est tēperatū. **A**d rōnē tñ dūtinguē
 est q caliditas & humiditas duplex est. **Q**uedam est cal
 dentalis: & immaturalis que est causa putrefactionis: & in tali
 cbaria frigida & sicca competunt vt in tēpoie pestilentiali.
Alia est caliditas & humiditas p quā vita cōseruā: q sicut
 vitaviget p calidū & humidū: s; hec cōplexio vita cōseruā
 & in tali cōplexione similia offerenda sunt. **C** **S**co querit
 qualis dieta copetir in estate vt frigidā & humidā: vide
 tur q sic? q calor: estatis distraha calidā & sicca in corp
 acquirir: sed in tali casu copetit s; s; in estate copetit die
 ta s; s; hec autē est frigida & humidā: g hec in estate copetir.
Ad oppositū: in estate est calor: debilis debilitate magna: g
 dieta facilis conuersionis copetir: sed hec non est frigida &
 humidā: q: ppter suā frigiditā digestionē repugnat: g in
 estate ista nō copetit. **A**d dicitur q in estate dieta frigida
 & humidā copetir. hūda in cōplexione: in subtilia subtilis
 vt facilis sit cōuersionis sicut iura carilli frigidatā & humi
 dant. **A**d rōnē in hmoi dicitur q debilitas calous natura
 lis q accidit in estate nō est ppter quilibet cām: sed ppter
 calous tēpois exaltatā. ista cām debilitat calor: naturalē
 & ipm resoluit: vñ si velis contēperare calorē tēpois per
 illud qd tēperate est: frigidū. hoc autē est frigidū & humidū
 & talis cibis in eis facile digerit. **C** **T**ertio querit qualis die
 ta copetat in autūno: r videt q distēperatā: quia sicut dicit
Sal. lib. cōplexiōnis: inter oia tēpoia matie autūni? est ineq
 s; & in tēperatā: g dieta s; s; tali tēpoie debet exhiberi eo
 q cōplexio distēperatā oīarie diete cōgūdat: sed bec est
 s; tēperatā: g in autūno copetit dieta distēperatā. **A**d rōnē
 tñ ponit auctores. **A**d hoc dicitur q i autūno dieta oīaria
 est exhibenda. **A** calidā & humidā. **A**d rōnē dicitur q in au
 tūno duo sunt. **P**rimū est inegalitas tēpois: & hoc modo
 dieta tēperatā copetit. **S**ecundū est eleuatio distrahe fm eo
 q corpus in cōplexione frigida & sicca eleuat: & hoc modo die
 ta cōstraria copetir: q remouet hmoi distrahas: vt si mēbrā
 sit valde calidā dicitur valde frigidū p contrariū. **C** **Q**uar
 to querit qualis dieta in hyeme copetat: r videt q grossa
 frigida & humidā: calidā em in hyeme fortis est: q calor:
 naturalis fortis est: tñ dieta grossa frigida & humidā debet
 dari ppter calous fortitudinē: & hoc est in hyeme: g dieta
 grossa frigida & humidā in hyeme debet exhiberi. **A**d rōnē
 ponit auctores. q dieta oīaria cōplexiōnis tēpois copetit
Ad hoc dicitur q dieta calidā & sicca in hyeme copetit. **A**d rō
 nē dicitur q duo sunt attendēda in tēpoie. **P**rimū est tē
 no: vt tuis. **S**ecundū est dispositio in corpore acquisita ex imp
 sione facta a calore ipsius tēpois. **R**atio: igit tēnois vñ
 tris grossa & frigida cbaria copetit in hyeme: rōnē tñ oīp
 nis corpus q a tēpoie acquit: dieta contraria copetit q est
 frigida & sicca. **C** **Q**uinto querit quare calor: cōplexio rīdet
 suba diete: vt grossities eius vel subtilitas: cōplexione vero
 tēpois rīdet cōplexio diete. **A**d hoc dicitur q causa dicitur
 q: in alio duo sunt. **P**rimū est aptitudo et ad cōuersionē
Secundū est alteratio distrahe. **A**ptitudo duo s; ad cōuersionē
 debet sube cōuersionē debet cōplexiōnis cōstrarie: vt si tē
 pois est calidū: am? frigida & cōstraria: & si tuis sit debilis
 os pari suble in suba: q suba alij quasi oīaria est virtut.
C **S**exto querit vt vñ mīctū multū debeat dari in esta
 te: r videt q nō: s; purū. i. estate em calor: naturalis debilis
 est: igit illud qd ipm calor: cōstruat: & in estate edibent: s;
 vñ purū est hmoi fm **S**al. cometo sup apbois. g in esta
 te magis copetit vñ purū q mīctū. **A**d oppositū: hō vñ
 de facili cōuertit ad calorē naturālē: nīr ad immaturalē: hō
 qd calor: naturālē nutrit: nutrit i naturalē: sic piz soloe &
 alijs mīctuosus. vñ dicit **S**al. q dare vñ pueris cōcedere
 ignē igni. nīr si febricitatē oīe ipm infamāt: s; in estate tēp
 calidū est vñ mīctū: oīe s; sic augmētari s; s; et factu
 rere: q vñ purū nō copetit. **A**d hoc dicitur fm auctores q
 vñ mīctū mīctū ad in estate os exhibent. **A**d rōnē dicitur
 q debilitas calous naturalis nō est ex quacūq; causa i esta
 te: sed puenit ab inequitate & excellētia caliditatis tēpois
 vñ inegalitas sit cōplexio & inegalitas debilitat vñ: q: g
 calor: naturalis corpus a calore tēpois dissoluit vel resolu
 tur: ideo si oīe aliqū calidū vel aliqū addens in calorē: pot?

d. bilabit calorē naturalē q̄ augmētet vel confortet: et iō vni purū in effare non debet exuberi.

¶ Circa tertii^o peccidit hoc modo: quērit q̄ diēta senibus cōpētat: vtrū opētat eis multus abus grossius: et videt q̄ sic: dissolūtiōi rēderē restauratio: s; in senibus magna sit dissolūtiō caliditatis et humiditatis naturalis: sed grossius abus multum restaurat: subtilis vero non: ergo grossius cibus et in magna quātitate cōpēt senibus. Sōcā ratio hęc est: dicit s̄as. in cōmōlo sup̄ apposuit. q̄ abus grossius vtrūcūq̄ augmēt et addit in modū: abus vero subtilis vtrūcūq̄ diminuit et nō addit in modū: sed in senibus adēst vtrūq̄ debilitas: et si ne modū: grossius grossius et multus eis cōpēt. Ad oppositū: vtrūcūq̄ existēte debili multitudine nutrimenti non cōpēt neq̄ grossius cib⁹: ne calō: naturalis extinguat: sicut paru⁹ ignis a multitudine lignoz et rīnguis: et lāpas a multitudine olei: sic autē calō: a multitudine cibi extinguit: sed in senibus calō: multū debilis est et vtrū. vñ dicit ysaac q̄ calō: in ipis est sicut lucerna parata extinguit: q̄ in eis neq̄ abus grossius neq̄ multus competit. Ad hoc dicendū q̄ paucus abus eis cōpēt et subtilis. Ad rōnem dicēdis q̄ duo sunt in se nō dō cōsiderāda. Primū est multa dissolūtiō corpis in eis facta. Secūda est tēno: virtus. Quārit ad dissolūtiōē corpis et vtrūq̄ nutrimento multo et magno indiget: s; q̄ tēno: virtutis debilis est: ideo multū cib⁹ et grossius nō sustinet ne calō: debilis extinguat. Dam⁹ igit subtilia et pauca vt fa nō faciānt? teno: virtutis q̄ debilis. Dam⁹ etiā frequēter et sepe vt magne dissolūtiō fiat satisfactio. et sic vtrūq̄ satis fiet et teno: virtutis et dissolūtiō corpis. ¶ Sēdo quērit quē seiumū plus sustinet in senibus q̄ iuuenibus: et videt q̄ rā riam. In senib⁹ est multū mēdoz inanitio: s; inanitio cā est famis et appetit⁹: q̄ in eis est maior: inanitio q̄ in iuuenibus et maior appetitus: ergo in senibus minus o; sustinet rē seiumū q̄ in iuuenibus. Ad oppositū est auctoitas h; ip. dicitis q̄ senes facillime ferūt seiumū: q̄ concedimus: et cā paulo est: q̄ calō: naturalis in eis debilis est. vnde nō multum inanis. Itē mēdoz sura sunt in eis et cōpāta et solida: et ideo cū difficultate dissoluantur: ideo nō est in eis magno appetit⁹: et ideo facillime sustinet seiumū. Iuuenes vero et pueri: q̄ forte hñt calorē et etiā mēdoz molliā et tenera obedientia dissolūtiō: ideo fit in eis magna dissolūtiō et inanitio: et ita magnus appetitus: et ideo minus sustinet seiumū et ieiunū. ¶ Tertio quērit quā facili⁹ ferūt seiumū: an senes an decrepiti: et videt q̄ decrepiti in illis est minor: est calor q̄ in senibus et vtrū. p̄strata: calores vero facillius ferunt seiumū cū inanitione nō sentiat vtrū: q̄ decrepiti facili⁹ ferūt seiumū. Ad oppositū est q̄ dicit s̄as. sup̄ apposuit. cū est dicit h; ip. senes nō intelletit de senio: abus existētib⁹ in senio quales sunt decrepiti q̄ cū magna difficultate ferūt seiumū. Ad hoc dicēdis q̄ decrepiti minus ferūt seiumū. Ferre enim seiumū non sequitur debilitatem caloris: sed dissolūtiōnem maiorem vel minorem: sed in decrepitis maxima sit dissolūtiō: ideo multum appetunt: ideo vñ sustinet seiumū. In senibus vñ nō fit magna dissolūtiō: et ideo nō multū appetit: et ideo leuiter famē sustinet. ¶ Quarto quērit q̄ diēta cōpētatur: et videt q̄ grossus et in magna quātitate: calor: forti et appetitui magno cibi cōpēt magnitudo: sed oia predicta in pueris reperit⁹: q̄ in pueris cōpēt grossius cibus et mult⁹. Sōcā ratio hęc est: natura in pueris maxime indiget nutrimento: et angmētō: sed in iuuenibus nō indiget nisi solo nutrimento: quā iam sunt in augmētō: p̄tore: ergo plus indiget natura cibi et pueris q̄ in iuuetute: quā p̄tore nutrimentū et augmentum: sed cibus multus et grossius ad ista cōpētatur: ergo grossius abus cōpēt pueris. h; hoc etiam cōfirmatur per h; ip. dicentem. Quī crescat multo indiget nutrimento. Ad oppositum: virtuti incōplete et debili multitudine cibi neq̄ grossities cōpēt: sic est in pueris: sicut dicit Auicē. q̄ in eis neq̄ multus cibus neq̄ grossius cōpēt. Ad hoc dicēdis q̄ pueris nō competit abus grossius neq̄ multus. h; abent enim membra debilia et calorē debilem. Ad rōnem dicēdis q̄ ad digestiōnem fortem requiritur fortitudo caloris et organum completio. hoc tamen nō est in pueris: imo habent organa incōpleta. vñ dicit Auicē.

q̄ habent pulsum debilem p̄pter imperfectionem organū. Ad aliud dicendū q̄ eis cōpēt cibaria liquida subtilia: q̄ debilis est in eis virtus. vnde debet exuberit abus frequenter et parum. ¶ Quinto quērit: cum sint diuersi erates: quo modo s̄m diuersas erates diuersetur diēta. Ad hoc dicendū q̄ pueris debet dari diēta in parua quātitate p̄pter virtutis et membrorum imperfectionē: tñ frequenter p̄pter indigentiam et necessitate vt fiat nutrimentum et augmentum. In adolescentia et iuuentute datur multa p̄pter nimiam necessitatē: calor: em in ipis fortis est et membra p̄fecta: et q̄ fortis debent dari multa: quia vero mēdoz perfecta: non debent dari frequēter. In senectute vero duo sunt: fortis virtutis et pauca deperditio. quia virtus fortis: ideo multus cibus competit: q̄ dissolūtiō pauca: non debet dari frequēter sed semel et multū. In decrepitis vñ paucus et frequenter in illis em calor: est similis lucerne parate extinctioni: sed lucerna a multitudine olei extinguit: sicut calor: extinguit et tur a multitudine cibi: et ideo nō datur decrepitis multum cibum: sed paucum et frequenter.

¶ Circa quartū quērit que diēta exercitū: s; cōpētatur: an grossa an subtilis: et videtur q̄ subtilis: exercitiū resolutio calorem naturalem et p̄ virtute existente debili cōpēt subtilis diēta et pauca: q̄ in exercitio competit diēta subtilis et pauca. Secūda ratio hęc est: cum calor: naturalis ad exteriora trahitur nō cōplet actionē digestiōnis: sed in exercitiis abus trahit calor: naturalis ad interioribus ad exteriora: q̄ in ipis calor: naturalis nō pōt cōplere actionē suā: ergo eis exhibēda est diēta talis vt calor: debilis ipam digerere possit: vñ dicit s̄as. q̄ in ipis cōpēt diēta subtilis. Ad oppositū: calor: naturalis p̄ exercitiū fortificat: q̄ p̄ ipm fit maxima dissolūtiō superfluitatum: sed quando calor: fortis est grossius abus competit: ergo exercitibus grossius abus competit. Ad hoc dicendū q̄ grossius abus et multus et frequēs eis competit. Ad rōnem dicēdis q̄ actio exercitiū est duplex vel triplex. Vna est excitatio caloris naturalis. Secūda est dissolūtiō. sup̄fluoz a corpore: et hoc modo dicitur q̄ competit eis grossa diēta. Tertia actio est dissolūtiō caloris naturalis et ipis: sed hoc nō est in exercitio: sed cōpētatur ad exercitiū. Ad aliud dicēdis q̄ status exercitiū est duplex: quī p̄mus est p̄tore exercitiū est in fieri: et hoc modo dicitur q̄ non competit grossa exercitibus. Secūda status est p̄tore exercitiū est complet⁹ et in facto: et tunc calor: dicit ad interiora et fortificatur: et sic grossa diēta exercitibus competit.

¶ Lectio. liiij.

Concordati etiā sunt antiqui: q̄ q̄ cibaria sunt velociter descendētia: facile venas p̄ncrantia: ante cibum primo danda. q̄ vero ad hoc tarda postremo Libus em facile digerēdus si extremus accipitur et digerat: et citre seltin⁹ sit: repugnat sibi grauius anteriori: abus: et citre non permittit. Lun autē citre non possit: innatari ibi: a calore cibi grossi calefit: et bulliens velociter corrumpitur. Si autem ante accipiat et digerat: nihil sibi exenti repugnat. Simi liter solubilia añ sunt accipiēda: stirpica añ postea et liquida antea. Subtilis añ absoluta est corpori necēditur nec grossitē tribuat sicut grossa. grossa tñ intendo que intervicosam et laudabilem habent substantiam: vtilis tñ est in custodiēda sanitas: et facilitate digestiue: et velocitate a mēdis dissolūdi et cā laudabilis sanguis: nō solū sanitatem custodit: s; et sanitatem reuocat infirmis. multotiens diuturni morbi auferunt. quāto ergo magis acuti. aliquid em sufficit sola ad infirmatem sanandū sine aliqua medicina. Unde oportet custodire medicum in morbis sanandis subtilē diēta haberi: et medicinā raram et et

maioris necessitate dari: quia antiqui dixerunt abstinentie studiosis; et subtilem dietam habentibus calorem refrigerari; et siccitatem humectari: que et nimio calore et forti fit in exercitiis laboris. *Est* te primum intrare balneum in acre temperato: aqua tamen dulci consistere: neque ibi diu stare. *Exiens* vini accipiat mitum et bibar plus quam oporteat: Deinde totum euomat: et aliquantulum quiescat: paucas deinde accipiens lactucas. herbe sunt refrigeratissime sine aliquo crassitate: post primum accipiat: et expectet quousque a stomacho digeratur. Deinde comedat pullosum a las: pedes quoque bedulinos bene coctos: et cum pauco obfomogaro et aceto: et uorum vitellam elicta. De herbis accipiat que laudabilis sunt cibi: sicut molochia: atriplices: bitres: vinum mietum cum aqua frigidissima. *Gal.* Multotiens inquit mihi sufficit in temporibus calidis sola primum cum oxidinameto tamen ciborum: et potum fm constructuicinem quorum liber hominum: vinum mietum cum aqua frigida sine uise prout alicui sunt bibentes. Alii enim in estu laborantes: et nimium calorem sentientes: parum quiescentes: et aquam frigidam bibentes: solent euadere infirmitates. Subtilis vero dicta est cibus in actione sua subtilibus: est essentia eorum illaudabilis sit: multum inuatur in corporibus suis habentes multos grossos crudos et viscosos humores: et eos qui habent oppilationes in epate: splenis duricie Inde *Gal.* subtilis inquit dicta oppilationes epatis aperit: et splenis duricie soluit: ipsum quoque minuit et in naturam suam reducit. *Idem.* Ego noui homines anbelitum habentes se dietanas subtiliter: qui taliter adiuti sunt ut euaserunt anbelitum: non post habere nisi paruum et rarum. *Idem.* Scio multos nefreticos: artericos: non tamen in articulis subiliosus: passionis crise: vel alleuiasse cum diete subtilitate. *In* tendit autem subtilem dietam grossos humores subtiliantem: sicut ocimel: et radices et similia. *Epileptia* autem si sit parua: et aliquis ab initio sibi occurrit cum abstinentia et subtili dicta: perfecte sanatur. Si autem indurata et elongata fuerit: est non sanatur: tamen multum et diete inuatur. Sed non semper est frequentanda: si enim salsa sit vel amara: acuta: est grossorum humorum sit subtilitativa: maxime si completio sit cholericum. non enim hec dicta eos inuatur: nec aliquos etiam nisi in quorum corporibus phlegmatici humores adunantur. *Calidus* est ergo nocitua hec dicta: quia in primis subtilizat sanguinem et post humiditatem desiccatur: incendit: et melancholicum facit. Inde *Gal.* oportet cognoscere operantem acuta cibaria: et humorum grossorum subtilitativa: ut perfecte quantitatem dandi sapiat: et quo tempore quis ve dominibus suis danda. *Grossa* vero dicta id est viscosa: et ad digerendum dura: licet perfectam non det sanitatem: tamen dat grossitatem et virtutem propter dissoluendi a membris longitudinem. *Ideo*que solis exercitiis sufficit et laborantibus: nec cito a membris dissoluatur: et ne eorum deficiat virtus. *Si* quidam vero plus desiderant grossitatem et fortitudinem: cum in perfecta sanitate sunt: quam maciem: et cum

membrorum carnositatem perfectam salubritatem: necesse est hanc frequentare. neque cum acciperint ociosos esse ab exercitiis reperire antequam cibi sumant. quod facientes uti possunt grossis: maxime si viscera corporis sana sint. *Sic* sana esse oportet: si grossis et ad digerendum duris vrantur: neque grauitatem: neque duritiam sciscerint in laceribus. *Item* oportet ut grossa sint sine exercitiis labores. *Sed* et fortiter exercitari sicut athlete: siles: viscosissima grossissima erit pariter. *min?* laboris coarsero. *Sic* si ascendit descendit sine quantitate exercitiorum. *Qui* non possunt exerceri: quia neque etas patitur: neque consuetudinis fuerit sibi: grossam et viscosam fugiant dietam: nisi cum prius caballauerint: vel pedites iuerint: ut tantumde valeat quantum exercitia vel exerceri. *Nulli* enim inimitabili? est regere sanitati quam ociositas et quies. maxime grossa videntur et viscosa dicta. *Ideo*que non patitur neque exerceri valentibus: dicta in passione subtilis: et eentia accipiat laudabilis: grossa et viscosam caueat quanto plus possunt: neque solis hec facienda: sed et corpora sunt mundificanda conuenibili pharmacia: et temperantia: et sepe accipienda digerere adiuuantia et sanitatem custodientia: sicut ocimel quilliticum. *Quibus* grossi humores et viscosi sunt: neque negligant electuaria humiditatem stomachi mundificaria: et epatis et splenis oppilationes aperientia: quod si neglexerint: cito incident morbos diuturnos: quorum causa humorum erit multitudine. *Exercitantes* autem et laborantes his opposita erunt facientes: quia in magnis exercitiis si dicta accipiant subtilis et cito solubilis: velociter deficiunt et consumuntur carnes: et in pylum cadunt. *Multi* ergo hominum studijs alijs occupati: cum dietam et exercitia sine quam oportet ordinare non possunt: cibaria non accipiant nisi que digerere valeat: neque mundificare corpus cum catartics: electuaria et similibus negligat. *Sic* igitur exercitia ante cibum ad regendam sanitatem optima sunt. *Que* post cibum erunt: maxime sanitatem impediunt: quia antecedentem cibum calefaciunt: et ebullientem antequam recoquatur eiciunt. *Qui* cas ad epam crudus et indigestus veniat: in venis capis humores adunantur grossi. diuersorum morborum et dure dissoluedo: cum cause futuri morbi. *Si* autem calor stomachi et epatis vitiosus fuerit: mutatur in sanguinem: non tamen laudabile: quia de grosso phlegmate existente: vnde plurimi dolores artheticos incedunt: et similes alios dolores. *In*de *Gal.* *Oportet* inquit post cibum exercitia et labores vitari: et licet re quies ante cibum fugienda erit: que exercitia humectationem et inanisit carnis: et corpora dissoluit cum fumo et sudore. *Sanguine* autem minuto carnem humectante: trahitur cibus et stomacho crudus: et indigestus. *Ideo*que et infirmitates incident. vnde ante se neccitatem moriuntur. *Idem* inquit: multi se sanos esse stomacho confidunt: et ad digerendum grossam et duram sufficere ipsum estimant sicut citrulus et cucumeres et similia. neque sentiant donec infirmitates subeat duras nimis: et cito moriuntur. *Inuenis* enim sepe hec comedendum necesse est adunari grossi

sticē frigiditatem humorum dure in sanguinem cō
uertibilem; quia parua et causa cito putrefiunt: et
pestimarū cā sunt febriū: vel calosē naturale cparis
minuunt: 2 digestione sibi auferunt 2 virtutem. vñ
de fit vt cito succedat hydropisus. 2 oportet ergo ma
gis esse studium regende sanitatis: cibos dari lauda
biles chimos generantes: siue subtilēs sint siue gros
si. *Hal.* inquit: omnes cibi in essentia sua non laudā
di: sunt maximo studio cutiādi: subtilēs seu grossi cū
nobis: non fanitatis sint generatiui. Sōli ergo
erercitantes grossis indigent cibis. *Hal.* grossi cibi
et ad digerendum duri: non tamen in essentia ma
le: non omnibus hominibus sunt fugiendi: q; eterci
tantibus foriter 2 laboratibus 2 perfectis in stoma
cho 2 cparis completionibus non nocent. Sed se
pe comedantur: tantum boni cpmi generantur. *De
neraliter ergo dicitur quī grossis vti debeant siue
subtilib? 2 restat dicere quomodo accipiant. Vol
les cibi 2 liquidi faciles sunt digestioni: idcoq; ante
duros accipiendi. Si enim postea digerantur: a dur
is etire non permittitur. In essentia mali ante bo
nos sunt sumendi. Si enim post in stomacho immo
rantur: et boni eis corruptis corrumpuntur. Qui in
essentia non laudandi: non tamen humidi vel viscosi
neq; ante cibum neq; post cibum: tātūmodo enim
sunt sumendi in hocq; medio. Qui vero cibi non
sunt illaudabiles: neq; tamen lubrici: neq; mīdificā
tes: 2 hi neq; ante cibum neq; post: sed accipiantur
medio. Qui neq; solubiles sunt neq; stiptici: sed tñ
mundificatiui: neq; illaudandi sicut amygdale: ven
tribus sicis ante cibum sunt sumendi: mollibus ve
ro post.*

Clegit superius de distinctione diete subtilis et grosse et
mediocris: et de eius diuersitate a parte temporum anni.
In hac autem parte diētā subtilem et grossam cōpositibus
adaptans: offendit quibus vtrāq; conueniat in regimento
sanitatis. Hęc autem pars spectat ad presentem lectionem.
Diuiditur autem in duas partes. In quarum prima agit
de vñ vtriusq; diuersis vtrāq; cōpositibus adaptans. In
secunda: scilicet in hac: *De generaliter ergo dicitur quī gross
sis cibis 2ē.* redeundo determinat de vñ acceptionis cibo
rum subtilem et grossos. *Prima pars* diuiditur in duas.
In quarum prima permittit ordinem ciborū grossorum et
subtilium. In secunda scilicet in hac: *Subtilēs autem cibi
absolute 2ē.* agit de vñ diete subtilis 2 grosse. In secunda
scilicet in hac: *Oportet autē intelligi 2ē.* post vñ vtriusq;
diete sub breuitate modum regiminis sanitatis circa vtrāq;
concludit. *Prima diuidit in duas.* In quarum prima agit
de vñ subtilis diete. In secunda: scilicet in hac: *Grōssa ves
ro 2 viscosa dieta 2ē.* agit de vñ grosse diete. *Hęc sic* quinq;
sunt partes in presentē lectione. In quarum prima tangit
ordinem diete subtilis 2 grosse. In secunda determinat
de vñ subtilis. In tertia de vñ grosse. In quarta regimen sa
nitatis circa vtriusq; vñ breuiter concludit. In quinta re
dit ad ciborum ordinem. **C***Circa primam partem dicit q̄
in multo vñ ciborum acceptione subtilēs debent pcedere
re: 2 deinde grossi: ne subtilium transitus impediatur 2 ipso
rum fiat corruptio: debent igitur prius solubiles et liquidi
accipi q̄ stiptici. Circa secundam partem agit de vñ subtilis
diete. Hęc autem pars diuiditur in duas. In quarum pri
ma agit de dieta subtili in passione et essentia. In secunda
scilicet in hac: *Subtilis vero dieta 2ē.* agit de dieta sublell*

in actione. *De subtili autem dieta in passione 2 essentia tria
intendit. Primo dicit q̄ bonum generat sanguinem: 2 vas
let in custodienda et regenda sanitate. Unde medicus de
bet eam in firmis inungere. Secundo sub auctoritate anti
quorum docet modum regendi cōposita obolita per ipsam
dicens: q̄ habentibus cōposita calida 2 sicca oportet etatem
2 labore: compet vñ vñ balnei temperati et mox tempo
rata in ipso: post certum potus vini mitti: 2 post vomitus
deinde quies: 2 post acceptio p̄sane: post cuius digestio
nem accipiantur pulli 2 alium extrematates 2 debe lauda
biles frigide. Tercio dicit q̄ *fm Hal.* multum in estate com
pet vñ vñ p̄sane et aque frigide et vñ mign: et per obser
uationem diete liberati sunt a diuersis morbis. *Pras au
tem illa que est de dieta subtili in acōie in duas diuiditur.
In quarum prima offendit quibus competit vñ eius. In
secunda scilicet in hac: Sed non semper est frequentanda
2ē.* quibus non competit offendit. *Secundo igitur q̄ habentib
bus grossos humores competit. Secundo fm Hal.* dicit q̄
multi a diuersis morbis per ipsam liberati sunt. *Primo dicit
cit q̄ non debet semper frequentari: quia primo humores in
cendit: deinde ingrossat et infigidat 2 hoc confirmat per
Hal.* Circa tertiam partem agit de vñ grosse diete. Hęc
autem pars diuiditur in duas. In quarum prima assignat
proprietates grosse diete. In secunda scilicet in hac: *Sum
quidam vero desiderant plus 2ē.* determinat de vñ eius
offēdis quib? competit 2 quib? non. *Sed* autem diuiditur
in duas. In quarum prima de vñ eius determinat. In se
cunda scilicet in hac: *Inde Hal.* multum accidit *fm Hal.*
offendit nouimenta q̄ et malo regimine accidit *fm Hal.*
Prima autem diuiditur in duas. In quarum prima vñ vñ
diete grosse determinat. In secunda: scilicet in hac: *Inde igitur
cur exercitia ante cibum 2ē.* de vñ exercitiorum interit: et
offendit modum et bonum vñ vñ ipsum. Secunda au
tem pars diuiditur in duas. In quarum prima vñ vñ exer
citiorū assignat. In secunda: scilicet in hac: *Inde Hal.* oportet
inquit post cibum 2ē. intentionem per *Hal.* Circa eorum
vñ vñ confirmat. Sunt igitur quinq; partes notabiles in
parte illa. In quarum prima agit de proprietate grosse diete
re. *De igitur q̄ dieta grossa est dure digestio: 2 p̄ces
trationis: tamen multum nutrit accidentaliter inembra: et
virtutes confortat propter longā moxam in membris. De
inde secundo offēdit modum vñ vñ a dicens 2 assignans
quibus competit et quibus non: et dicit q̄ illis qui vñ vñ
rem cōpositis querunt: competit post multum exercitium.
debiles et non exercitantes eam cauent nisi post exerci
tium: et in longo vñ vñ eius accipiant diuretica: et multi cui
dunt egritudines per p̄feruationem cum medicinis laxa
tiuis et electuariis et exercitiis. Deinde tertio dat modum
vñ vñ exercitiorū dicens: q̄ inungenda sunt ante cibum et
non post: quia ante cibum confortant: sed post cibum lubri
cant digestiuam impediētis. Deinde quarto induit *Hal.*
circa exercitia idem dicens. Deinde quinto *fm Hal.* tan
git nouimenta et vñ grosse diete: dicens q̄ multi non san
tiant nouimenta et malo p̄ouenientia regimine in iuueni
tute cum virtus est fortis: in senectute virtute deficientē
multas egritudines incurrentes. Circa quartam partem
agit breuiter de regimine sanitatis per vtrāq; dietarū: et
aggregat summā omnium predictorum: dicens primo q̄ in
sanitate custodienda oportet cibis laudabilibus vñ illauda
biles cauere sine sunt grossi siue subtilēs. Secundo hoc con
firmat per *Hal.* Tercio *fm Hal.* dicit q̄ grossi cibi non sunt
omnino cutiādi: quia foribus exercitantiibus 2 sanis com
petunt: sed tamen post longum vñ vñ nocent: quia humo
res malos generant. Circa quintam partem agit de ciborū
ordinatione: et quinq; canones assignat. *Primo* est q̄ mo
ram ipsi 2 subtilēs ante grossos sunt accipiēdi: quia per mo
ram ipsorum post suam digestionem corrumpuntur. *Sec
undus* est q̄ mali ante bonos debent accipi: quia alter bo
ni ipsorū p̄ cōmitionem corrumpuntur. *Tertius* est q̄ mali
qui tamen non sunt humidi neq; viscosi: in medio sunt acci**

piendi. Quartus est qd nō mali: non autem lubrici neq; inuidiatu: similiter in medio. Quintus est vt multum solubiles neq; siccitū multū: sed mundificatiui: non autē mali sicut an ygdale ventre conspato ante cibum sunt accipienda: et deinde molles absequantur. ¶ Circa partem istam queruntur duo. Primum est de ordine ciborum adiuuandae ordo: et subtilium de quibus tractat. Secundum de ordine cibi ad potum: et administratione eius post cibum.

¶ Circa primum pceditur hoc modo: queritur vtrum in eadem mensa plura cibaria competant: an vno solo debeat homo esse contentus: 2 videtur qd plura cōpetant: cibus exhibetur ad deperditū restauratiōem: sed ea que a membris deperduntur diuersorum sunt generum 2 diuersarum naturarum: ergo restaurantia debent esse diuersarum naturarum: sed huiusmodi sunt plura cibaria: ergo plura cibaria debent apponi et etiam competunt. Secunda ratio hec est: cibus exhibetur vt appetitui satisfiat: sed plura cibaria magis satisfaciunt appetitui qd vnum solum: ergo plura cibaria in eadem mensa cōpetunt. Ad oppositum: si in eadem mensa plura cibaria exhibentur: aut subtilia in eadem mensa cōpetunt: foris grossa pcedunt: ergo grossa prius sunt in fundo stomachi: et non permittunt subtilia descendere: 2 sic subtilia superant et preterunt: maxime cū digesta prius non egrediantur: quod quidem debet cauere conuersus tot sanitatis: ergo grossa non debent pcedere. Proterea: subtilia non debent pcedere. Subtilia enī a stomacho descendere: et sic traherent secum grossa cibaria cruda et indigesta: hoc etiam multum cauendum est in regimento sanitatis: ergo neq; subtilia ante grossa neq; grossa ante subtilia cōpetit in eadē mensa. hec est ratio Auicē. Tertia ratio hec est: exhibitio illarum rerum debet cauere et vitari: que calorem naturalem fatigat circa opationē digestionis: sed multitudine cibarioz calorem naturalem fatigat circa opationē digestionis: qd multitudine cibarioz debet vitari. ¶ Vno patet qd Auicē dicitē qd calor non sufficit ad eorum digestiōem conuertendam. Hoc etiam confirmatur per Auicē. dicitē qd de rebus deterioribus est multa cibaria in eadem mensa sumere propter causam supradictam. Dicit etiam Ras. qd inter impediētia regimenti sanitatis: vnum est in eadem mensa plura ferula recipere. Ad hoc dicendum qd plura ferula in eadem mensa impediunt sanitatem: 2 maxime illa que sunt diuersa sicut liquida 2 grossa: quia aut si pcedit grossa aut subtilia: temp sequit incoēueniens in regimento sanitatis. Ad rationem primam in contrarium dicendum qd membra sunt diuersa: 2 omne quod nutrit nutrit per simile: vnde nutrimenta similia sunt: sed si similitudo illa duplex est: actualis et potentialis. Actus vero in vno cibo non potest esse. et quātum ad istam non fit nutritio. Sed potestualis similitudo in vno cibo potest esse ad omnia membra. Ad secundam dicendum qd in regimento sanitatis duo sunt consideranda. Primum est satisfactio appetitus absq; fastidio: et huiusmodi satisfactio appetitū plus fit ex vno cibo qd ex pluribus. Secundum est ordo ciborum exhibendorum sicut quod ipsorum corruptio debet vitari: et ideo quia grossum subtilis le impedit si pcedat: et econuerso: dicitur qd plura cibaria non competunt. ¶ Secundo queritur: quare diuersitas ciborum sanitatem impedit et non multitudine medicinarum: 2 videtur contrarium: quia sicut dicit Auicē. medicina est odiosa nature et inimica. natura enim ipsam abhorret. cibus vero amicus est nature: ergo cum natura plus affligatur circa exhibitioem inimicis bilium qd amicabilium: ergo natura plus affligitur circa multitudine medicinarum qd ciborum: sed multitudine medicinarum non impedit sanitatem: sed potius efficit: ergo neq; multitudine ciborum sanitatem impedit. Secunda ratio hec est: sicut natura segregat partes cibi:

similiter segregat partes medicine: sed quando multes cibi exhibentur affligitur natura in segregatione singularum: ergo similiter natura affligitur in segregatione singularum medicinarum. Contrarium tamen videmus: quia natura grauatur in appositione multorum ciborum: non tamen in exhibitioem multarum medicinarum. Ad hoc dicendum: sicut quidam dicunt: et bene qd natura multum affligitur in administratione multorum ciborum: et non in administratione multarum medicinarum: et causa huius est: differenter enim operatur natura circa cibum et medicinam. Circa cibum enim operatur spolando ipsum a sua specie 2 induendo aliam speciem et complectionem membri super ipsum: et propter hoc natura multum laborat: in eius conuersione cum multis transmutationibus indigeat ad hoc vt in naturam nostrā copiosius transmutetur: et fiat membrum. Est enim cibus in potentia remota: et ideo in multitudine ne ciborum valde fatigatur natura. Circa vero medicine nam operatur natura solum ipsum excitando: non enim ipsam conuertit vel affimilat: et ideo non multum laborat natura circa medicinam: et ideo non grauatur in multitudine medicinarum: et ideo non est simile. Nos autem dicimus aliter: qd causa propter quam plura cibaria nocent nature: non est diuersitas eorum: sed eia ipsoz: impediens operationem nature circa ipsa sicut quod superius dictum est: quia si subtile pcedat grossum aut econuerso: vtruz modo affligitur natura circa ea: et ideo multa ferula non competunt: hoc autem modo non est in medicina. In diuersis enim medicinis non est ordo: immo aut simul exhibentur: vt turbitic et scamonea: aut exhibetur secunda postq; prima iam compleuerit actionem. Ad primam rationem dicendum qd natura plus affligitur circa exhibitioem medicine qd circa exhibitioem cibi: tamen multitudine medicine non nocet nature sicut multitudine cibi: 2 causa dicta est. Ad secundam dicendum qd nō est simile de cibo 2 medicina: quia in cibo fit separatio et conuersio: et non in medicina: et ideo natura circa multitudine cibi multum laborat: in medicina vero est sola segregatio partium: tamen quia medicina: est immutabilis nature: plus infestatur natura ex medicina qd ex cibo. ¶ Tertio queritur vtrum plus nocet diuersa cibaria simul exhibita: an vnum post aliud: 2 videtur qd si exhibeantur: simul debent exhiberi. dicit Auicē. qd subtile ante grossum non debet accipi: nec econuerso propter inconuenientia supradicta: ergo si plura dentur necesse est qd simul dentur. Secunda ratio hec est: dicit Auicē. qd de rebus deterioribus est mēsam prolongare in accipiendo plura ferula: quia quod prius coctum est trahitur ad epar 2 trahit secum cibum alium semicoctum: est quasi crudum: quod est cauendum in regimento sanitatis: et sic patet qd vnum post aliud non debet exhiberi: sed potius insimul. Contrarium tamen facimus: quod probatur: sicut enim diuersa cibaria accipiuntur non participant equelem digestionem: vnde cum subtilis de facili digeratur: descendit a stomacho ad intestina: et sic cum trahit grossum semicoctum: 2 inde fit fluxus pstanarius: quod est malum: ergo simul nō debet exhiberi. Ad hoc dicitur qd melius est accipere plura ferula simul qd moram facere inter vnum 2 alterum. Ad rationem dicendum qd cum vterq; abus accipitur simul vnum expectat digestionem alterius. cum enim grossum cum subtili venit ad fundum stomachi: grossus dat grossi temperamentum 2 committit: quoniam in mathematico sunt quasi vna massa: et ita ex his fit vnum: nec vnum coquit sine altero: quando tamen vnum ante alterum accipitur: contrario est. ¶ Quarto queritur cum plura cibaria administrantur: vtrum in elius sit accipere grossa cum grossis: et subtilia cum subtilibus: qd grossa cum subtilibus: aut econuerso. Dicit enim Auicenna qd dicit

stas cibo:um diuersorum generum impedit regimen sanu-
tatis: quia non sunt equalis conuersionis: et dicit Raf. q
duo cibi sanitatem impediunt: quoru vnus est liquidus: al-
ter q grossus: ergo tales cibi debet exhiberi q sunt equalis
grossicie et subtilitatis: ergo grossi cum grossis: et sub-
tiles cum subtilibus debent exhiberi. Contrarij tamen facis-
mus. Ad hoc dicendum q melius est accipere grossa cum
grossis: et subtilia cum subtilibus q alio modo: grossa enim
accepta cum subtilibus naturam impediunt cum sint diuer-
si delectus et in equalis digestionis. Ad rationem dicen-
du q duo sunt conside randa in regimento sanitatis. Pri-
mum est virtutis tolerantia: q hec respicit substantias abo-
rum et quantitates: q hoc modo subtilia cum grossis non
competunt. Secundum est osdo aborum: qui deputantur pie-
seruationis a noimento corruptionis: q hoc modo abaria
vniuersalia debent accipi. ¶ Quinto queritur vtrum mice
panis cum iure carniu impediunt regimen sanitatis:
et videtur q non: quia dicit Aucenna: maius noimentum
accidit ex indigestione panis q ex indigestione carnis: cum
panis grossio: sit et maior em moxam faciat in stomacho: ma-
iost igitur mollificatione indiget panis q caro: sed precipis-
mus dare carnes cum iustellis conditis: ergo multo fortius
precipiendum est dare panem cum iure carniu. Ad oppo-
situm est q dicit Rafis: q tria sunt impedienda sanitates.
Primum est appositio quercuorum et multorum ferulozus
in eadem mensa: quorum vnus cito descendit et alter de dif-
ficili. Secundum est magna mox ab in stomacho. Tertius
est exhibitio micarum panis cum iure. Hoc etiam probatur
hoc modo: exhibitio cibi subtilis cum grosso prohibetur: q
subtile facit grossum indigestum ad membra attrahit: sed
panis est cibis valde grossus: ergo aqua iuris cum sit sub-
tilis facit ipsum ad membra penetrare crudus: sed hoc mul-
tum debet cauere conseruato: sanitatis: ergo panis cum iure
carnis non oportet. Scda ratio hec est: indigestio panis
magis nocet q indigestio carnis: et sic transitus panis indi-
gesti maius noimentum inducit q carnis: sed carnes sub-
tiles prohibentur exhiberi cum grossis ne faciant grossas
penetrare ad membra: ergo similiter a parte panis debet
prohiberi: scilicet q cum iure non exhibentur mice panis.
Ad hoc dicendum q panis cum iure acceptus regimtum
sanitatis impedit: et causa huius est quia panis dure diges-
tionis est et conuersionis multum replens et oppillans: et
ideo cum iuri admiscetur facit ipsum penetrare ad membra
et sic volozes et oppillationes generantur. Ad rationem dis-
cendus q panis inuisus melior est q ficus: sed in eius exhi-
bitione duo sunt attendenda. Primum est facillis eius diges-
tio vel difficultis. Secundum est transitus. Panis igitur inuis-
sus digeritur: ad quantum digestionem melior est: quia fac-
ilis transit ad membra et non expectat digestionem: q hoc magis
ne debet cauere conseruato: sanitatis et cibis imperfecte
digestus non transeat ad membra. ¶ Sexto queritur vtru
debeat esse moxa inter duo ferula: et videtur q sic: vti dicit
et offino ne cibo primo seruicuto: ergo subsequatur: quia
natura plus trahit primum: et ipse facit trahit alterum
indigestum. Ingeniatid est ergo vt primum ante digeratur
q aduenat alter: sed hoc non potest fieri nisi per magnam
moxam inter duo abaria: ergo inter duo abaria competit
magnam moxam facere. Contrarij vni dicit Aucenna q de
rebus deterioribus est mensam prolongare inter duo fer-
ula: quia primum seruicocetus est et secunda medicata. Ad hoc
dicendum q non debet exhiberi moxa inter duo ferula:
sed simul debent accipi propter causam medicata. Ad vtraq
rationem dicendum q moxa duplex est. Quaedam tanta est
in qua vbius primum offino digerit: et recessit a stoma-
cho: et hec moxa non est nocua: sed tam non est vna mensa:
sed duo. Est etia alia moxa: cuius incipit digeri et super-
uenit crudus: et hec omnino nocua est et oino debet vitari:
ri: sed quia incerti sumus vtrum abus a stomacho descende-
rit: ideo precipimus vt non fiat moxa. ¶ Septimo queri-

tur qd est melius in regimento sanitatis: an q carnes primo
accipiant et postea poteta: an conuerto: et videtur q simul:
inter omnia genera aborum hec sunt maxime lubrica: scilicet
ius carniu: poteta et huiusmodi: cibo enim conuertuntur
et cito descendunt: sed Aucenna: que sunt faciles des-
census debent precedere grossa: quia alter fecit trahent
grossa: ergo necesse est q simul accipiantur carnes et poteta.
Si enim poteta prius acciperetur: lubricaret carnem in-
digestam: et si eouerso prius digeretur et secum traheret
carnem indigestam. Ad hoc dicendum q melius est q car-
nes cum poteta simul accipiantur: ita tamen q illud quod
est humidum non transeat ad fundum stomachi postea
alterum consequatur. ¶ Octauo queritur quando non
obseruatur osdo abarozum: vtrum debeant apponi medi-
cinalia remedia: confortantia digestionem: sicut est zinsi-
ber et huiusmodi: et videtur q sic: quia carnes ita debent
preparari vt sint apte ad digestionem: sed medicinalia
hoc faciunt: ergo competunt. Hoc etiam confirmatur per
ysaac bicentem q talia debent apponi que oppilationem
remouant: sed talia vni huiusmodi medicinalia: ergo com-
petunt. Contrarij dicit Aucenna: q conseruato: sanita-
tis debet cauere ne aliquis res medicinales commiscat:
quia cibaria corrumunt. Ad hoc dicendum q duplex est
status coposis. Nam quoddam est corpus in meliori forma
run: et tali competit regimenum san: tatis: et de tali loquitur
Aucenna, vnde in abis hmoi coposis non sunt appo-
nenda medicinalia: cum solum cibo indiget et conserua-
tione et non medicina. Alius est status coposis: quia quan-
doq est in latitudine sanitatis multum tamen recedens
a meliori formaru: et tunc talia debent apponi que no-
cumenta remouant sicut vni medicinalia et sic loquitur
ysaac. ¶ Nono queritur vtrum carnes debeant dari cum
salsamento: et videtur q non: malum enim est vt cibaria
cruda ad membra ferantur: sed huiusmodi salsamenta sunt
facilis penetrationis: et cito faciunt cibaria penetrare ad
membra: ergo non debent cum carniu exhiberi: quia sic
ipsas crudas facerent penetrare. Ad hoc dicendum q bes-
ne possunt dari cum salsamento: nec huiusmodi salsamen-
ta faciunt penetrare carnes: quia cum simul accipiantur si-
mul in copotantur et sunt vnum: et figurat actio nature su-
pra vtrum q genus: vnde salsamentum est quasi vebiculum.
¶ Circa secundum proceditur hoc modo: queritur vtrum
potus cum abo in eadem mensa debeat accipi simul: et vide-
tur q sic. In comestione satisfacimus appetitui: sed duplex
est appetitus. Quidam est respectu calidi et sicci sicut fame:
et iste est respectu cibi. Alius est respectu frigidit et humidit
sicut sitis: et iste est respectu potus: sed primo appetitui sa-
tisfacimus in mensa: ergo similiter alij appetitui debemus
satisfacere: ergo in eadem mensa cum abo accipiemus est
potus. Hoc confirmatur per Constantinum in pantegni.
Dicit enim q maius desiderium est circa potum q circa
cibum: et ponit exemplum in liberato a carcere: qui primo
appetit acrem: secundo potum: tertio cibum: ergo cum
magis sit necessarius potus q abus: cum in mensa accipi-
mus cibum: similiter et potum debemus accipere. Secun-
da ratio hec est: propter hoc damus cibum vt calor na-
turalis non resoluatur: nec consumat humiditates copo-
ris substantiales: et vt humiditates coposis conseruentur:
ergo illud quod humiditate coposis substantialem con-
seruat: magis debet exhiberi vel ita bene sicut abus: sed
potus humiditatem substantialem coposis conseruat: ergo
cum cibo debet exhiberi. Tertia ratio hec est: potus non
datur vt in stomacho maneat: sed vt ad membra cibum pes-
netrare faciat sua liquiditate: sed illud quod facit cibum
penetrare ad membra debet exhiberi cum cibo: ergo ad potus
sit huiusmodi debet accipi cum abo. Contrarij dicit Auic-
na: q canteat conseruato: sanitatis ne potum simul cum ci-
bo accipiat: sed post per magnam moxam. Hoc etiam proba-
tur: penetratio cibi crudi ad membra pessima est: potus vero
facit penetrare abis ad membra: ergo potus debet dari cus

cibus est perfecte coctus: et hoc est per magnam moxam post
 acceptationem cibi: ergo tunc debet accipi potus: et non cum
 cibo. Secunda ratio hoc est: potus refrigerat et vel actualis
 ter vel potentialiter: sed hoc impedit digestionem et cocionem
 nem cibi: sicut aqua frigida proiecta in potum bullientem
 impedit bullitionem: ergo cum cibo potus non est accipien-
 dus. Ad hoc dicendum quod potus simul debet accipi cum cibo.
 Dicit tamen Auicē. qd per magnam moxam post debet acci-
 pi. Propter hoc distinguendum quod in huiusmodi exhibitione duo sunt
 attendenda. Primum est satisfactio appetitus. Secundum est
 ordo ciborum et transitus ad membra. Si loquamur primo modo
 simul dantur cibum et porum: cum vtrique appetitui satisfaci-
 endum sit: sed satisfactio appetitus non considerat conser-
 uationem sanitatis in exhibitione potus. Quatuor tamen ad ordinem
 non competunt simul sed post: faceret enim cibum crudum ad
 membra penetrare. Ad aliud dicendum quod potus facit cibum
 penetrare: sed nunquam debet penetrare nisi perfecte diges-
 tus: et hoc est per magnam moxam post: et ideo tunc debet
 exhiberi potus. ¶ Secundo queritur quid in agis competit
 in regimento sanitatis: an vinum an aqua: et videtur quod vinum:
 quia digestionem plus suauitatem aqua: et sic vinum plus compe-
 tit. Contrarium dicit Auicē. quod aqua frigidissima plus compe-
 tit. Secunda ratio hoc est: nocuum quod conseruatio
 sanitatis debet curare est delegatio cibi crudi ad membra:
 sed vinum facit ipsum transire ad membra crudum: cum pro-
 pter suam dulcedinem ad membra trahatur: ergo vinum mi-
 nus competit in regimento sanitatis quam aqua. Ad hoc dicen-
 dum quod aqua plus competit in regimento sanitatis quam vinum:
 sicut dicit Auicē. Notandum tamen quod tria sunt consideranda
 in regimento sanitatis. Primum est impedimentum digestio-
 nis. Secundum est satisfactio sitis. Tertium est penetratio cibi
 crudi ad membra. Primum ergo modo vinum plus compe-
 tit quam aqua: quod minus digestionem impedit. Secundo tamen
 modo plus competit aqua frigidissima: quia plus sedat
 sitim et cibum non facit penetrare crudum. Vinum vero fa-
 cit: et ideo minus competit. ¶ Sed tunc queritur que aqua
 plus competit: an calida an frigida: et videtur quod calida: eo
 quod minus impedit digestionem. Contrarium tamen dicit Auicē
 n. qd frigida: quod concedimus. calida enim maxime remol-
 lit stomachum et appetitum defecit et nauisem prouocat: neq-
 satisfacit sitim. ¶ Sed tunc queritur: an in parua quantitate
 te: an in magna debet exhiberi: et videtur quod in magna: con-
 seruatio sanitatis multum debet cauere de purioris aque
 in stomacho: sed quando datur in magna quantitate non de
 facili conuertit sicut dicit Gal. ergo aqua in magna quanti-
 tate competit. Contrarium tamen dicit Auicē. scilicet quod in parua
 quantitate. Ad hoc dicendum quod in minima qua antitate debet
 dari: solum autem datur ad infrigidandum meri et os. Ad ras-
 tionem dicendum quod stomachus in duplici statu potest esse: quod
 esse in magno calore sicut in febribus et cholericis: vel potest esse
 in temperamento. Primum modo aqua in magna quantitate
 copietur et non conuertatur propter sui magnam quantitatem
 sed in secundo statu stomachus non excellit in caliditate: sed
 est temperatus: et ideo in parua quantitate competit. ¶ Tertio
 queritur vtrum vinum post acceptationem rerum putrida-
 rum conuertatur: sed quod sufficienter viscumum est in dietis
 particularibus capitulo de vino: ideo ad presens superflue
 minus. ¶ Sed postea queritur de quibusdam questionibus et
 queruntur sex. Primum est de ordine fructuum in eadem mensa.
 Secundum de ordine cene et prandij. Tertium de ordine somni.
 Quartum de dieta ereticantium. Quintum de diuersitate exerci-
 tii. Sextum de ordinatione balnei.

¶ Circa primum proceditur hoc modo: queritur vtrum cum
 alijs cibarijs debeat dari fructus: et videtur quod non: cbaria
 que de facili corripuntur secum trahunt alia cbaria ad sui
 corruptionem: sed fructus de facili corrumpuntur: ergo non de-
 bent cum alijs cibarijs exhiberi. Potest etiam istud probari
 per hoc quod dicit Gal. patrem suum nunquam comedisse
 et tunc semper fuit sanus: et postea fructum comedisse et fuit
 eger. Dicit etiam Gal. in commento super aphorismos: quod mali

cia autum est propter fructus. Et his omnibus potest con-
 cludi quod non competit cum alijs cibarijs. Sed contrarium
 videtur hoc modo: quandoque est visceralis sunt in coque: et da-
 tur contraria ad respiciendum vel alterandum diffractam: sed fru-
 ctus alterant diffractam cum sint frigidus: vnde etiam propter
 hoc dantur febriantibus: ergo multo fortius competit
 sanis. Ad hoc dicendum quod fructus nocent in regimento sanita-
 tis. Ad rationem dicendum quod differenter datur dieta in sa-
 nis et egris. Sanis enim datur temperata et similibus: egris
 competit dieta contraria que diffractam et morbum alteret:
 et ideo non sequitur quod si competat egris fructus frigidus:
 ad eorum diffractam alterandum: quod propter hoc competant
 sanis. ¶ Secundo queritur cum dantur fructus post cibum
 vel ante: vtrum debeat fieri moxam inter ipsos et alia cbaria:
 et videtur quod non: quod dicit Auicē. de rebus deterioribus est in
 regimento sanitatis moxam facere inter duo ferula: et cau-
 sa dicta est superius. Commiscetur enim coctum cum crudo: et
 non accidit nisi fiat moxam: ergo moxam non debet esse inter fru-
 ctus et alia cbaria. Ad oppositum est quod dicit Ras. quod inter fru-
 ctus molles et alia cbaria necesse est esse moxam. facili enim
 sunt conuersionis: et ita si non esset moxam corrumperet alia
 cbaria. Ad hoc dicendum quod inter fructus molles debet inter-
 cadere moxam: vnde debent accipi quasi in duabus mensis. Ad
 rationem dicendum quod moxam inter duo ferula duplex est. Una
 quando vnus abest est semicoctus: et alius crudus: et si com-
 miscantur sit corruptio et nocet incoctum magno: et hoc
 loquitur Auicēna. Alia est moxam que non est nodua: vnde
 pro complete digestio alter sequatur: et hoc modo intelligit Ras.
 ¶ Tertio queritur de fructibus potius sicut de piris et bu-
 tulmodi: vtrum immediate debeant accipi post cibum: et hoc
 post per magnam moxam: et videtur quod immediate: non enim
 debet fieri moxam inter cbaria dure digestionis: sed isti fru-
 ctus dure digestionis sunt: ergo non debet fieri moxam inter
 ipsos et alia cbaria. Contrarium dicit Ras. in almalice quod de-
 bent dari per magnam moxam post: causa huius est: quod fru-
 ctus sua pontiditate constringit os stomachi et facit defec-
 dere cbaria: ergo tunc debent dari fructus cum cibis per
 febre coctus est: sed hoc non est nisi per magnam moxam post
 ergo debent dari per magnam moxam post. Ad hoc dicendum
 quod per magnam moxam post debent dari fructus: scilicet vbi
 stus fuerit abusus. Ad rationem dicendum quod quedam sunt c-
 baria que quibus committitur cum alijs: vnus debet fieri vt in
 generibus carnum et piscium: et inter talia non debet fieri
 moxam. Alia sunt que non debent misceri alijs cibarijs vt fru-
 ctus: corrumperent enim totum si alij miscerent. ¶ Sed
 tunc queritur quare in alijs cibarijs auctores docent vitare
 moxam: in fructibus vero precipiunt moxam. Ad hoc dicendum
 quod hoc est fm Ras. propter hoc quod fructus intrinseca cbaria
 marime ad putredinem conuertuntur: et ideo nunquam debet
 fecum associare alia cbaria: et ideo vel post per magnam mo-
 ram: vel ante debet accipi. Alia vero cbaria que eorum multo
 ne non inducunt putredinem in stomacho: et ideo nec moxam
 mentum inducunt. ¶ Quarto queritur vtrum fructus ante com-
 pletam digestionem sicut cum cbaria sunt in os stomachi con-
 perant: et videtur quod sic: quod dicit ysaac: fructus exhibiti
 post cibum deponuntur ipsius deorsum: ergo immediate post cibum
 cum adhuc non defecerit ad fundum stomachi copietur. Contra-
 rium dicit Ras. ad hoc dicendum quod duo sunt ibi respectus. Primum
 est depositio cibi ab os stomachi ad fundum: et hoc modo com-
 petunt fructus: et hoc non est in regimento sanitatis: sed eo
 casione. Secundus est commixtio cibi cum semicocto: et hoc
 modo fructus non debent dari immediate: sed post per ma-
 gnam moxam: quia de facili conuertuntur: et hoc modo intel-
 ligunt ysaac et Ras.

¶ Circa secundum proceditur hoc modo: queritur in quo
 tempore copietur grossiora cbaria in regimento sanitatis: an
 in cena: an in prandio: et videtur quod in cena: in tempore illo dicitur
 in cibis grossioribus in quo calor naturalis fortior est: si hoc est in
 nocte: versus noctem plus copietur grossa cbaria quod in die:
 et sic in cena plus competit quam in prandio: minor patet per

ylas libo vinarum. q̄ in nocte calor fortis est: et tunc dige-
sio celebratur: quia tunc calor retrahitur ab exterioribus ad
interiora. In die vero calor naturalis minor fortis est: q̄ trahit
ad interiora ad exteriora. Secunda ratio hoc est: hoc die
affimulantur temporibus anni. vnde non hyeme: tres estis
calor v̄o in hyeme fortis est. vnde cibaria multa et grossa co-
petunt: quod inuit Hippo. dicit. Ventes hyeme t̄ca esta
te vero subtilia t̄ pauca propter calorem debilitantem: ergo si
mititer in hora que hyeme affimulantur grossa cibaria compe-
tunt: t̄ hoc est in hora cene vel noctis: ergo grossa cibaria
in cena competunt: t̄ in hora que estis affimulantur pauca
et subtilia: hoc est in hora diei. Tertia ratio hoc est: calidi-
tas debilitat tripliciter. Primo modo: cum calor a centro
corporis extrahit facit accidit in die. Secundo cum resolu-
it vt in febre. Tertio modo est extinguit ad humiditate aquo-
sa. t̄ tribus modis suis opposita fortis est: sc̄ q̄ retrahitur
ad interiora in nocte: ergo in nocte fortis est: sed tunc com-
petunt grossa cibaria: ergo in nocte vel in cena grossiora ci-
baria competunt q̄ in p̄andio. Hoc confirmatur per aucto-
ritatem Auiic. dicit enim q̄ in habitudine in regionibus calidis
est calor: debilis propter fortitudinem caloris exterioris resolu-
tis calorem interioris: habitibus v̄o in frigidis habent calor
rem fortem: sed non comparatur regionibus frigidis: dicit v̄o
calidis: ergo sicut in regionibus frigidis grossa cibaria com-
petunt: similiter in hora illa que proportionat illi regionibus
competunt grossa. hoc autē est in nocte: ergo in nocte grossiora
cibaria competunt. Quarta ratio hoc est: dicit Auiic. si suo de
anima: q̄ vna virtus retrahit aliam a suis operationibus: vnde
de p̄ceda in vna hora est factus in alia: t̄ bonus in studio
non est bonus in digestionē: vnde vna trahit instrumentum
commune ad sedes de virtus animalis olno viget per ca-
lorem naturalē et spiritus qui sunt instrumentum omnium vir-
tutum: ergo retrahit virtutē naturalē a suis operationibus?
conueniens v̄o est in nocte: q̄ naturalis retrahit animales: oēs
enim virtutes animales sc̄ sensibiles et motiue cessant: sola
naturalis in nutrimentum operatur in ipsum perfectam ac-
tionem celebrando: sed tunc calor: abus cōpetit: ergo de nocte
color grossus cōpetit. hoc confirmatur per Hippocratem
vnde dicitur q̄ vntres hyeme t̄pere t̄. t̄ cōcludat vt p̄s?
Dicit etiam Gal. q̄ tunc cibaria multa offerantur: tunc de-
bet somnus sequi: ergo versus noctē grossa cibaria compe-
tunt. Quinta ratio hoc est: somnus est reuocatio caloris ad
exterioribus ad interiora: similiter somnus est quies virtu-
tum animalium cum intentione naturalis: ergo quam no plus
viget somnus: t̄ calor est totus: virtus naturalis inten-
sio: sed hoc est magis in nocte q̄ in die: sed cum calor est for-
tis: cibaria grossiora cōpetunt: ergo plus competunt versus
noctes sicut in cena q̄ in die. Sexta ratio hoc est: dicit Auiic.
capi de somno. super oia cauedus est somnus diurnus: pas-
rat enim corpus ad apoplexiam et epilepsiam et malū inducit colo-
rem: somnus v̄o naturalis est nocturnus: t̄ tunc dominatur
calor: ergo tunc grossa cibaria debent dari: hoc autem est si
cena: ergo t̄. Ad oppositū: nihil q̄ grauitate corporis indu-
cit et multas egritudines: debet inungi in regimēto sanita-
tis: sed acceptio grossiorum ciborum in cena: sicut dicit Con-
stantinus in lib. de regimēto sanitatis: hoc facit inducit enim gra-
uitatem capitis et oculorum obscuritatem: ergo acceptio grossio-
rum ciborum in cena non cōpetit. Ad hoc dicendum q̄ in p̄an-
dio debent accipi pauca et subtilia cibaria: in cena v̄o debent
accipi grossa sicut dicit Hippocrates in regimēto acuto: q̄
in cena cibus liquidus debet in solidus mutari et grossum. Ad
rationē dicendū q̄ melior est cena q̄ p̄andium nisi q̄ facit gra-
uitatem capitis et oculorum obscuritatem. Unde notādū q̄ duo
sunt ibi attendēda. Primum est regimēto sanitatis: t̄ hoc
modo competunt grossa cibaria in cena. Secūdo est incurfus
accidentium: vnde dolo capitis et oculorum obscuritas: t̄ hoc mo-
do subtilia debent dari in cenam p̄andio grossa. hoc autem
conseruato: sanitatis non debet inspicere: sed debet tardare
ne cito dormiat donec abus ad fundus stomachi venerit: ne
predicta accidentia incurrat. ¶ Sed tunc querit vtrum hoc
debeat esse in egris: et videt q̄ non: cum immineat incurfus
accidentium et yepemētia in firmis attenuanda est diēta vnde

subtilia competunt. Natura enim tunc multū intenta est mor-
bo: ideo intendere non potest cōseruati nutrimentum: sed
in nocte in infirmis intendunt accidentia: plus enim laborat
in nocte q̄ in die sicut dicit Hippocrates. Quibus crisis fit t̄. er-
go versus noctem egris subtilia diēta debet exhiberi. hoc
autem confirmatur per Raf. qui dicit: qui pariter febrem
debet cibari in illa hora in qua minus affligitur. hoc autem
est in auro: t̄ si fit febris continua et in auro magis affligi-
gatur quod parum contingit: debet cibari in hora in qua fo-
lebat cibari q̄s sanus erat: sed quasi gñaliter magis affligi-
tur patēs versus noctē: ergo v̄us noctē v̄o exhiberi sub-
tilia diēta q̄ in die. Secunda ratio hoc est: differet diēta in sanis et
egris. In sanis enim datur vt corpus confortet et addat in cor-
pus. In egris v̄o datur vt non addat in motū: sc̄ in dolo-
rem capitis et oculorum obscuritatem et vt virtutem sulferet:
ergo in tali hora in qua magis affligitur patiens non com-
petunt cibaria grossa: hoc autem est versus noctē: ergo t̄.
Ad oppositū: dicit Hippocrates in regimēto acuto: q̄ in
fero debet dari pituita non colata: in oleo vero vel mane li-
quida: sed non colata grossior est q̄ liquida: ergo in egris
grosso diēta in sero competit. et hoc probat q̄ q̄s ledit for-
tes ledit debiles: sed sanis nocet multum abus dare de die:
ergo multo fortius ergo nocet. Ad hoc dicendū q̄ vt in plus
ridus egris debet exhiberi abus solidus in p̄andio magis
q̄ in cena duplici de causa. Prima est: q̄ incurfus additū
in pluribus magis insinuat de nocte q̄ de die: t̄ ideo nō com-
petunt grossa de nocte. Secunda causa est: q̄ egrī de nocte
parum dormiunt: ideo remanent abus crudus et indige-
ntus: si grossa in cena reciperent et inquietudine induceret:
que maxime in egris vitanda est. In sanis v̄o cōseruato est: nō
enim habent mala accidentia de nocte: vnde solum in illis in-
tendimus digestionē que sufficiat de nocte mediante som-
no reuocante calorem naturalē ab exterioribus ad interiora.
¶ Dicitur tamen q̄ quedā sunt egritudines que plus in-
sistent de die q̄ de nocte vt cholericā febris interpolata.
Quedam que continue affligunt cōtinua. In illa igitur que
continue affligit grossus abus in mane: subtilis in sero de-
bet exhiberi. In illa que de nocte plus affligit vt quoniam
na: debet cibari solidus dari in die. In illa t̄ que plus affli-
git debet dari grossus abus de nocte. Ad accitatem Hippo-
cratis dicendū q̄ intelligit cum egritudo incipit desina-
re. Ad aliud dicendū q̄ non est simile de sanis et egris. In
egris enim vitatur malicia accidentium: ideo abus solidus de-
bet dari de die. In sanis econtrario: q̄ in sanis solum inten-
ditur digestio. Ad accitatem dicendū q̄ aliquid potest ledere
re sanos et tuare infirmos vt fructus: tamen si intelligatur
respectu eiusdem non est instantia: vt si aliquid noceret sanis
dehilitando calorem naturalē respectu eiusdem noceret
infirmis: sed hoc non facit fructus: vnde bene tenet et
idem faceret v̄o debiles: debilitant enim calorem in sanis: t̄ for-
tificant in infirmis eo q̄ reuolunt ad temperamētū et alte-
rant malam discretam. ¶ Tertio queritur quare mala acci-
dentia yepemētis grauius de nocte q̄ de die: t̄ quare se-
quitur grauitas capitis et oculorum obscuritas acceptioe
grossiorum ciborum in sero: sicut dicit Constantinus et ysaac.
Ad hoc dicendū q̄ yepemētia accidentium fit de nocte:
virtus enim naturalis multum intenta est digestionē materie
motū. Animalis v̄o virtus quiescit: de die v̄o cōseruato est:
q̄ animalis in die operationibus v̄us intenta est: vnde incur-
sum accidentium non sentit in nocte vero sentit sic dicitur
enim q̄ animalis virtus intenta est querit: t̄ ideo grauiam
accidentium plus sentit in hora in qua quiescere debet: si igitur
virtus animalis non quiescit in nocte: sed grauetur: vi-
diū fuerit sine dormitione signū est noctis. Ad aliud dicen-
dum q̄ digestio maxime de nocte celebratur: quoniam igitur
multa fit repletio in sero: sumi resoluuntur qui eleuantur ad
caput et oculos: t̄ inducunt dolorem et grauitatem capitis: in
die v̄o sumi diuertunt a calore trahēte extra: plus nocet
tamē q̄ abus crudus remanet. ¶ Sed tunc querit quomō-
do debemus accipere cibum in estate et in hyeme: videtur q̄
plus nocet p̄andium in estate q̄ in hyeme: p̄andium prohibet
tur propter debilitatem caloris: ergo magis de cuitari in tpe

illo in quo calor debilis est: sed hoc est in estate potius q̄ in hyeme: ergo in estate plus nocet p̄dū q̄ in hyeme. **¶** De tercia in illa boza debet accipi cib⁹ q̄ frigidus: est: q̄ calor: ex tercio impedit digestio: sed hoc est in mane: ergo in mane debet cib⁹ accipi in estate. **¶** Quarta t̄m dicitur experiri cū. Ad hoc dicendū q̄ in estate d̄s cib⁹ accipi in mane: vt in auro vel in sine die. **¶** Notandū t̄m q̄ in estate noctes sunt par uel: ibi cib⁹ cōplet de nocte nō pot̄ digeri. **¶** Item a celerare cenā: ita q̄ pars diei in digestione suppleat: q̄ nō noceret facere. s̄t̄r̄ bonū erit: et t̄m melius si in sero cib⁹ ar̄ de accipiatur q̄ dormitio succedat vsq̄ ad tertā. In hyeme v̄o q̄ noctes sunt magne et sufficiens ad cōpletam digestio nem: ideo cib⁹ in sero potest accipi.

¶ Circa tertū p̄cedit hoc modo: querit vtrū somnus im mediate post cibū debeat sequi: et videt q̄ sic: post receptio nem cib⁹ perfecta requirit digestio: hoc v̄o fit post reuocatio nem caloris naturalis ad exteriorib⁹ ad interiora: hoc v̄o fa cit somnus: q̄ somn⁹ imediate post cibū necessari⁹ est. **¶** Secūda ratio hoc est: cum somnus non exercet tunc vigilia inducit: sed sicut dicit Auicē. somnus similis est quieti: vigilia v̄o si milis motui: sed post comestioē nocet mot⁹: q̄ reuocat ca lozem ad interiorib⁹ ad exteriora: ergo similiter nocet v̄i gilia post cibū: et sic reliquit per oppositū q̄ somnus est ne cessari⁹. Ad oppositū illud imediate post cibū non d̄s insuē q̄ ex quo sequit̄ malicia accidit v̄t inq̄etudo maxima s̄n copis dolo: capitis et grauitas oculorū et ōsmilia: vnde mul ti post cibū statim dormiūt et suffocant et subito moriuntur: vel exortitudines malas incurrūt: cib⁹ est remanet crudus: sed oīa ista p̄pter somnū accidit imediate post cibū: q̄ non cōpetit somnus post cibū imediate in regimēto sanitatis. **¶** Secūda rō hoc est: fundus stomachi locus digestionis est: est enim calidus: q̄ circumdat calorē cordis a finitibus: calore epa tis a dextera: ergo ante somnū debes attendere vt cib⁹ ad fundū stomachi veniat. ōs enim est frigidus est: h̄ descēsus cib⁹ ad frigidū fit per motū aliquantū s̄uauē: ergo post cibum imediate exercētus est motus s̄uauis: qui est deductio fa ciens cibaria descēdere ad fundū stomachi. **¶** Hoc confirmat per pbm qui dicit q̄ oportet post cib⁹ deambulare vt cib⁹ in ore stomachi non refidat: sed ad fundū descendat. Ad hoc dicendū q̄ nō statim post cibū dormiendū est: sed post du cū cib⁹ descēderit ad fundū: et debet homo stare et non se dere: et si motus exercat fit motus s̄uauis. **¶** Deductio que dam: et non motus q̄ labore sciat ludus pile et h̄mōi. Ad ra tiōē in contrariū dicendū q̄ duplex est motus. Quāda qui est labor: sicut ludus pile: et talē non debet exercere cōserua to: sicut motus post cibū. Alius est qui est deductio quedam et talis p̄cedit. **¶** Sed tunc querit vtrū somnus diurnus cō petat accepto cibū: videt q̄ sic: si tēpus nō est naturale deo bemus artificialiter facere vt flabellū cōtra calidū: ergo si militer in digestionē exercēda faciēdus est somnus. Ad op positū est illud q̄ dicit Auicē. p̄cipit enim vitare somnus post p̄dū in die. **¶** Deparat est ad paralyim et a poplectia et epi lentia: et tale malicia inducit. Ad hoc dicendū s̄m Auicē. q̄ pessimū est dormire in die. **¶** Cōsequēter querit cū aliq̄o amittit somnū de nocte vtrū debeat dormire de die. Ad hoc dicendū q̄ sic p̄pter necessitatē nature. **¶** Cōsequēter q̄ri tur vtrū alicui q̄ accipit cibū v̄t fit meli⁹ et dormire q̄ nō: tam in hyeme q̄ in estate. Ad hoc dicendū vt credo q̄ dormi re plus p̄cedit: vigilia est digestionem impedit. **¶** Deinde querit quod est melius: an stare an quiescere: et videt q̄ quiescere: q̄ mot⁹ calorē ab interiorib⁹ ad exteriora trahit: et hoc repugnat digestionē: ergo dispositio que motui repu gnat magis et est cōtraria est inuulgēda. Ad oppositū est auctoritas p̄bi q̄ oportet deambulare et. Ad hoc dicendū q̄ meli⁹ est statio t̄m moueat se: et si eger fit qui non possit se mouere erigatur corpus s̄uū cum puluinaribus retro ad spatulas appositis. **¶** Quōstia querit cum motus inuulgat ur q̄ melius est an post p̄dū: an post cenā: et videtur q̄ post p̄dū: q̄ dies est tēpus pertinens ad motū: nō v̄o ad quietē: sed res que sunt tēporibus non suis maxime nocent: ergo motus in nocte maxime nocet. Ad hoc dicendū q̄ non est quietēdū statim: sed p̄cius debet motus exerceri et

magis post p̄dū: q̄ post cenā: et loquo: de motu modera to qui est deductio.

¶ Circa quartum proceditur hoc modo: queritur vtrū grossa dieta an subtilis competat exercitanti: videtur q̄ subtilis: exercitatio resoluit calorem naturalem: maxime cum est immoderatum: sed cum calor naturalis resoluitur calor subtilis competit: ergo cum in exercitanti calor natu ralis resoluitur p̄pter exercitiū: relinquit q̄ eis subtilis die ta cōpetit. **¶** Secūda ratio hoc est: p̄ exercitiū calor naturalis ad interiorib⁹ ad exteriora trahitur: sed in tali calu cōpetunt semper subtilia cibaria: ergo exercitanti⁹ subtilis die ta cō petit. **¶** Ad hō: p̄t̄ per se simile in h̄mōi existēbus in regionibus in quib⁹ calor naturalis resoluitur ad exteriori calore sicut dicit Auicē. q̄b̄ cōpetit subtilis dieta: ergo a simili exerci tanti cum calor resoluit: cōpetit cib⁹ subtilis. Ad opposi tum: vbi magna est indigētia restauratiōis cum fortitudine caloris exigitur multa et grossa dieta: sed in exercitanti⁹ est fortis calor. Item multa fit deperditio in eis s̄m p̄sac: ergo illis cōpetit grossa dieta. **¶** Secūda ratio hoc est: in habētib⁹ posos apertos exigitur grossa dieta vt pon replent ne cib⁹ exhalet sed retineat: sed in exercitanti⁹ post sunt aperti p̄pter calorem: ergo grossa dieta eis cōpetit. Ad hoc dic endum q̄ in exercitanti⁹ cōpetit grossa dieta. **¶** Notandū tamen q̄ in exercitio sunt duo. Primum est extinctio caloris et humozis inchoō: hoc modo grossa dieta eis cōpetit. **¶** Secūda est resolutio caloris naturalis virtutis: sed hoc non facit p̄pter exercitiū: sed eius quantitas s̄z q̄n est immodera tum: et hoc modo dieta subtilis eis cōpetit. Ad rationē dē sum dum q̄ duplex est status exercitiū. Potest est exercitiū acci pi in fieri: tunc retrahitur calor naturalis ad interioribus ad exteriora: et sic cōpetit cib⁹ nesc̄ grossus nec subtilis. **¶** Secūda status est post factum esse. et hoc modo cōpetit cib⁹ grossus cum calor retrahatur ad exterioribus ad interiora.

¶ Deinde querit que dieta cōpetat exercitanti⁹ in anima: sicut scolariū et studentū: et videtur q̄ subtilis die ta isti exercitio cōpetat: grossa dieta cōpetit et exercitio in quo naturalis calor: exacta exitatione magna: hoc autē non est in exercitio animalī est ibi nō fit motus: ergo in tali exercitio nō cōpetit grossa dieta: s̄ subtilis. **¶** Secūda ratio hoc est: in illo exercitio cōpetit grossa dieta in quo suspensa a corpore resoluunt: sic autē non est in scolariū: imo potius sup̄ si utates aggregant: q̄ eis nō cōpetit grossa dieta: sed sub tilis. **¶** Tertia ratio hoc est: vna virtus retrahit aliā a suis operatiōibus sicut dicit Auicē. lib. de aia: videt virtus anima lis in studentibus multa laborat naturalis v̄o retrahit: sed q̄n virtus naturalis retrahitur a suis operatiōibus: nō cōpetit grossa dieta: ergo studentū nō cōpetit grossa dieta. Ad oppositū: videtur q̄ illis competat grossa dieta: calor excitatur et humo: munitur. Ad hoc dicendū q̄ scolariū non cōpetit grossa dieta sed subtilis. illud enim exercitiū est in quiete et non facit superflua residua. Ad rationē dicendū q̄ in hoc exercitio tria concurrūt. Primum est resolutio multa facta a corpore. **¶** Secūda est debilitas virtutis: q̄ quasi motus est. Tertiū est aggregatio superfluoꝝ in corpore. Quāto ad primum debet dari grossa cibaria: quāto autē ad alia duo sub tilia debet dari: vñ eis cōpetit comedere fructū et subtilia cibaria. **¶** Deinde q̄ris p̄ quā via studii sic impeditur in cor pus resolutionē et calefactionē et h̄mōi. Ad hoc dicendū q̄ virtutes animales rationē deseruiūt: virtutib⁹ v̄o animalib⁹ deser uiunt calor: et sp̄s: et q̄n existant inflāmant spirit⁹: et calor et depaūnt humores: et sic exercitanti⁹ corp⁹. **¶** Deinde q̄ris vtrū habentib⁹ i corpore multas superfluitates cōpetat exercitiū aliare sine corpali. Ad hoc dicendū q̄ nō: q̄ illo resolutio naturalē h̄mōi. et reliq̄t accidit: vñ talib⁹ cōpetit exercitiū corpale.

¶ Circa quintū p̄cedit hoc modo: querit vtrū quis infir gidet sicut motus calefacit: et videt q̄ sic: exercitanti⁹ exeat calorem: quies nō: ergo sicut exercitanti⁹ calefacit: sic quies in frigidat. **¶** Quarta t̄m querit calor: et sp̄s resoluunt: et quietē v̄o nō: imo pot̄ cōseruant: ergo quies magis calefacit q̄ motus. **¶** Quarta t̄m dicit Auicē. q̄ quies in frigidat s̄m. Ad hoc dicendū q̄ exercitiū semper calefacit: quies in frigidat: et quādo exercitiū non cōpetit calorem et spiritū: calefacit

accidentaliter. Infrigidat vo ppter hoc q̄ resoluūt calorem naturalem. Ad ratione cōcedit q̄ duplex est caliditas. Quaedā que aduenit ex additōe addendo in calōre sicut p̄s in erer? cico: z de tali dicit q̄ calefacit. nā omne q̄ addit in calōre calefacit. Alia est caliditas in cōseruādo: z hoc modo quies calōre inducit: cōseruat em calōre z cedit in ipsum: nō tñ dicit calefacere si non addit in calōre. ¶ Consequēter querit de hoc q̄ dicit Rōhāt. sc̄s q̄ motus aliq̄n infrigidat humores: ergo per oppositū quies aliq̄n calefacit. Rōtrariū dicit Auicē. q̄ quies neq̄ per se neq̄ per accidēs calefacit: s̄ motus. Ad hoc dicens q̄ motus corpus infrigidat resoluēdo humores z excitādo fidēs penetrare ad mēbra. z non valet istud argumentū: non calefacit: ergo infrigidat: z cōtrario non sequit̄ q̄ si non excitat calōre non calefacit: sed quies calōre cōseruādo calefacit: z reducit in idipsum: z nō addit in calōre: z isto modo non dicit calefacere neq̄ per se neq̄ p̄ accidēs. ¶ Deinde querit vtrū quies z exercitiū impimūt in corpus mediātibz rebus naturalibz: z videt̄ q̄ sic motus de se non calefacit nisi exercitādo calōre z spiritus: sed hoc sunt res naturales: ergo illis mediātibz impimūt in corpus. S̄ cōtra ille sunt res nō naturales que corpus non cōstituant: tñ corpus non manet sine illis: ergo cum calōre z spiritus sint h̄mōi: s̄ si illis mediātibz impimūt in corpus: nō impimūt mediātibz rebus naturalibz. Ad hoc dendum q̄ motus impimūt in corpus per res naturales infāmādo sp̄s z calōre: z ideo motus calefacit: vnde subiecti p̄p̄riū quibz motus est calōre: remōtū vo corpus. ¶ Deinde querit vtrū post cibū cōpetat exercitiū: z videt̄ q̄ non. Ad hoc autē q̄ fiat digestio post cibū debet cōari cōstruō: sanitatis: vñ debet reuocare calōre exercitiū ad interioribz: sed hoc impedit exercitiū reuocādo calōre naturalē ab interioribz: ad exteriora: ergo exercitiū post cibū non cōpetat. S̄cōda ratio hoc est: illud q̄ cibaria cruda ponit in fundo stomachi nocet in regimēto sanitatis: z exercitiū est h̄mōi: q̄ cōmouet cibaria z cōmota descendit: s̄ in regimēto sanitatis nō cōpetit exercitiū post prandī. Tertia ratio hoc est: dicit ysaac z ras. si ceteritū ante cibū summo iuuamēto iuuat: sic post cibū summo nocemēto nocet. Contrariū videt̄: ad digestionē res quiritur excitatio calōis naturalis: hoc vo fit per exercitiū: ergo post cibū debet fieri exercitiū. Ad hoc dicens q̄ post cibū nō debet fieri nisi quiddā paulatina ratio. Ad rationē dicens q̄ ad digestionē z calōre tria cōcurrunt. Prīmū est exercitādo calōis: sc̄ndū est situs in quo debet exercitari: tertium est situs materię debitus vt in fundo stomachi. Exercitiū vo multū debite calōre naturalē exercit: z iō nō iuuat. ¶ Circa tertū p̄ceditur hoc modo: querit de balneo quā re quibuscūq̄ cōpetit balneū ante cibū: quibusdāq̄ post. Ad hoc dicens q̄ balneū administrat quibuscūq̄ ad pinguedinē procreandā z humiditatē. talibus autem prodest post prandū z cibū: q̄ attrahit humiditatē ad exteriora corporis z replet sup̄ficiē corporis: vnde apparet pingue. Alhs ex̄p̄ betur ad remouendū pinguedinem: z talibus debet fieri balneū aque salis vt in superflua multa resoluūt z tarde post comedat. ¶ Ultimo querit quare cibus non cōpetit in balneo maletis cum iudicēte rēfōtione. Ad hoc dicens q̄ non cōpetit maletis in balneo cibus: q̄ calōre balnei trahit calōrem naturalē ab interioribus ad exteriora: z ideo si def̄cibz in balneo: nocet nocemēto magno: cum non fit calōre sufficiens interiori ad digerendum.

¶ Finiatur dicte vniuersale ysaac cū vberis commentarijs prestantissimi viri Petri hispani.

¶ Apolline artis monar che ysaac filij adopti ui Salomonis regis Arabum dicere particula res: cum vberimis excellentissimi viri Petri hispani: commentarijs.

¶ Biologus.

¶ Ompleuimus in libro primo vniuersale significatione generis cibarij z specierū eius: oportet in secūdo singuliter de cibus vnoquoque tractare: sicut in libris huius z finis de granis z fructibus erit.

¶ De diuersis accideribz cibariorum in sua substantia.

¶ Cū cibaria in sua substantia diuersis subiacent accideribz: in qualitate bono z malo: in quantitate multo z paruo: in natura calido z frigido: humido z siccō: duro z molli spisso z raro. Necessē est granū tritici tot accidentia similiter acceptare: ideo maxime q̄ precipuus est cibus ad humani corporis nutrimentū: z eius naturas liter simile cōplectit̄: proinde antiqui precipueq̄ p̄thagorici consenserūt in sua substantia tritici diuersarum existere qualitatē: z quantitatē: quinq̄ modis. Prīmū s̄m genus sūt: sc̄do propter terrā vbi nascit̄: tertio ppter regionis naturam: quarto ppter acris qualitates tepore sui in cōmetit̄: quinto pro sui nouitate z veritate.

¶ De genere tritici.

¶ Ceneris h̄o cuiusmodi sunt duo. Anum h̄o spissum z graue frāgī difficile: coloris ceretrius cerei: interius h̄o albi suspicīe lucidum z lene. Alterū aridiū z leuē frāgī facile: interiora ēp̄ albilissima: suspicīes h̄o nō lenis. Cuius quidē qd̄ superius diximus spissum z graue farina z medulla etubēratia et substantia sui coctice vincit z surfurē: meli? est faciēdo simile q̄ farine: nutrimentum eius plus est: cōcictio a stomacho tarda: digestio eius dura q̄si inobediēs est actionibz nature: ad cōfortationē mēbroz z vires dādas q̄ ad sanitatis custodiā magis valet. Ad mēbroz cōfortationē necessarius est cibus durus digerit̄: z tardus dissolui. Ad sanitatis h̄o custodia necessarū est cibū leuis digerit̄: cito dissolui. H̄ranū qd̄ lene est z facile frāgī pot̄: surfur z coctice farina exuperat z medullam: et h̄mōi rei gratia ad corpus nutrimentū minus est: z ad dissolutionē facilius: id eo ad sanitatis custodiā q̄ ad membrorum cōfortationem p̄ualet.

¶ Sicut testatur Plato in Timæcomnia composita resolubilia sunt in eis et quibus componuntur: z hoc tam celestia z elementaria. Unde Plato videm loquens in persona dei dicit. O dñ deoz quorum ego sum pater z opifex: natura vestra dissolubilia estis: mea autē voluntate indissolubiles. Alms ergo celestia cum sint causa inferoz: sint corruptibilia: multomagis z inferiora copota. Unde dicit Auicē. q̄ copota humana cōstituntur ex coposis liquidis z fluidis: vt ex spermate masculinis z femineis: ppter hoc ad tantā coagulationē punire nō potuerūt sicut lapidee z metallæ. Cōpa ergo h̄mōi cū ex istismodi coposis liquidis cōstituantur: passibilia sunt z dissolubilia tam a calōre naturali intrinseco: q̄ accidentali.

dituidis in plures differentias et maneries: q; quandoq; ab animalibus: quandoq; a terreniscentibus: et multis modis: quia quandoq; a fructibus: quandoq; a granis et. ab animalibus: q; ab his quadoq; ab illis: et sicut difficultus est scire: et omnis scientia de difficultate sic q; aer: q; sic etia pot esse de dieta: q; de eo potius q; de aere. Una ca est: q; aer non attrahit ad alterandū solūm: s; ab attrahit ad alterandū et nutritiōm: q; nullo mō nutrit: vt dicitur p;bus: sed attrahit ad alterandū solūm: s; ab attrahit ad alterandū et nutritiōm: q; sic etia de cibo sicut de dieta q; de aere. Secūda causa est: imo vniuersalitas: quia eo viuens recipit diētā et non aerē: imo solūmodo animalia degentia in aere recipiunt aerem: et nō degentia in aquis: et ois scientia est de vniuersali. Tercia causa: q; dieta in plures differentias et maneries partitur q; aer: et ita difficultus est ad cognoscendū et de difficultate est scientia. Quarta causa: q; pluribus modis potest variari dieta q; aer: et varietas facit confusioem et difficultatē: q; aer: et ita difficultus est ad cognoscendū: tamen q; licet difficultus aeris sit difficultus ad cognoscendū: tamen q; non possūmus illa resistere nouo mento aeris sicut dicitur p;ter hoc et. Vel dicitur aliter per interemptionē: q; difficultus est cognoscere diētā q; aeris: cum dieta sit magis obscura: et confusio indiget cognitione et scientia. Et tu obijce hypo: in p;notis in principio: q; cogitatio aeris est obijce difficultas ei: tamen dico q; cognitio omniū dietarū non patēs est nec manifesta: et ita de ipsa potest esse scientia: sed difficultus aeris est patens: vnde quilibet credit scire dispositionē aeris: et p;pter hoc q; scientia est de difficultis non potest esse scientia de aere sic de dieta. Ad secundum et tertium argentiū dico q; aliquid esse magis necessarium est oup;ra. q; pluribus modis est necessarium: et sic dieta est magis necessaria: q; q; cibus est necessarius ad nutriendum et ad alterandū simul: sed aer solū ad alterandū. Queritur quare non habemus vniuersalē egrorū sicut sanorū. Una causa est confusio egritudinum: q; em infinitis sunt egritudines: et vnicuiq; respōdet sua dieta: et de infinitis non est ars nec scientia. Secūda causa est: quia q; determinati est alibi non debet recipi in vna scientia: et q; in qualibet cura cuiuslibet egritudinis datur dieta p;opria. Tercia causa est: q; dieta p;oprie respicit sanitates: mes diēta p; egritudinē. Tercio dato q; de dieta potest esse scientia: queritur vtrum de dieta particulari: arguit q; non: q; diete particularēs possunt aliter fieri habere: q; aerem de infinitis non est scientia: sed diete particulares sunt infinitae: q; aerem contrariū est p;causator. Et probatur ratio: q; dicit H. in regni. et Haly in cōmō: q; medicinalis scientia non transgredit sensum: sed aristoteles dicit q; vniuersale est dū interrogat particulare dū sentitur: ergo solū de particulari dieta est scientia: et non de vniuersali. Item scientia de dieta est vt corpus restaret: sed vniuersalis non restaret corpus humanū: q; aerem dico q; est scientia de vniuersali et particulari. Ad duo p;ma argumenta dico q; duplex est particularē. Quoddam dicit quod non contingit subsumere: et de tali non est scientia. Aliud est sub quo contingit descendere et subsumere: et de tali est scientia: vnde ibi determinat de grano: et inter grana determinat siue descendit ad triticum: nam non descendit ad hoc granum inditū dicit triticū vel ordei: sed ad triticū vel ordei et. Ad alia argumenta in contrariū: ad p;miū illō: q; scientia medicina non transgredit sensum. Ad hoc dicit quidā q; verū est in cognitioe signō: vnde dicit ipsi q; Bar. stud. p;ponit cap. de signis: sed hoc nihil est: q; sequeret q; nō esset scientia de causis: quare aliter dicitur q; licet formaliter sensum non transgredat: tamen finaliter transgredit sensum: vnde omnia illa que in medicina determinat: finaliter sunt p;pter inditū dū. Ad secundū dico q; dieta vniuersalis in quantum vniuersalis nō nutrit: sed in quantum aptat corpū hūano.

De diuersitate tritici fm naturam terre.

Trinitas granū fm terrā vbi nascitur triticiam diuiditur. Est enim terra crassa et pinguis atq; putribilis: est macra et sicca naturaliter siue accidentaliter p;pter herbarum multitudinē: vnde a sua humiditate desiccatur et pinguedine desiccatur. Est et naturaliter sicca et macra: hoc quidē dicitur herbarū critica dupliciter et marcescit: vbi nitrosa sit et salinaria. Quod in crassa igitur et pingui nascitur granum: crassum est et pingue: granūq; in pōd erit: nutritiōq; ceitit. Quod in macra et sicca naturaliter siue accidentaliter: est macrum et siccum fit: leuicq; in pondere minusq; nutrit. Quod vero naturaliter et incensa pene nunq; dicitur ceptis fructum ferens erit: si quos tunc ferat: sicillim erunt et macerrime et a frumētū degenere: me dulle nihil habebunt: et zisania dicuntur. egressi de natura d;barij: et in naturā venenosam ingressi: vnde et compositus humanis nocuissimū sunt.

De diuersitate eiusdem ex natura regionis.

Inuestitū tritici fm tēpus nascentie: duo sunt modi: aliquando quippe moderatum est tempus atq; vernale: quale etiam in calore et humiditate: aliquando q; moderate deficit in aliquas q;litates egreditur: aliquando in initio moderatū in interperantū post in corruptionem atq; mutat. Si moderato tritici nascitur in tempore: in quantitate et qualitate perfectum erit et crassū medulle plurime: corticis pauci: si in immoderate erorum imperfectū erit: et macrum nutritis male. Intelligim? autē hoc et q;litatū aeris quādam modū et regionū qualitatū? diuersis. Nascit autē ali quando in tpe moderato: sed messis iā et p;mo tpe nascit quattuor modi sunt. Est em regio nature calide et sicce vt meridionalis. Est calide et humide: vt orientalis. Est frigide et sicce vt septentrionalis. Est frigide et humide vt occidentalis. Est usq; granū qd in calida et sicca nascit: humores eius pauci sunt vnde parū nutrit: calō: illius est defecitius: qm̄ regionū calō substantialis eius desiccatur humores: copiosiq; rarificat: vnde calosus interioris minor est vis: et fit etiā sicca et rarū et leue sit necessesse est. Terra que frigida est: humiditasq; nature: necesse est vt vmbrosa sit vel lutulenta. hoc multiplicatōrum humorū causa est quibus tritici nutritur cū hoc sit et aeris superaddatur frigiditas tenere: et vltimē sit granum atq; mollescit. Interiora eius certe rioris aeris frigiditas perforans calō: naturale extinguit. hoc medulle minūde causa est et furfuris augendū. Regiones frigide et sicce et niuis abundet et glaciē: aer densissimus ac frigidissimus in ea erorū tritici iteriora penetrat: q; exteriora claudit et spū: far: et naturalis proinde calō: clausus interioris extire non sinitur: fitq; hoc causa vt coniunctū et ponderosum: modulle sit plurime: corticis pauci: et p;te natura trit et cito digeritur.

De diuersitate eiusdem fm tempus.

Inuestitū tritici fm tēpus nascentie: duo sunt modi: aliquando quippe moderatum est tempus atq; vernale: quale etiam in calore et humiditate: aliquando q; moderate deficit in aliquas q;litates egreditur: aliquando in initio moderatū in interperantū post in corruptionem atq; mutat. Si moderato tritici nascitur in tempore: in quantitate et qualitate perfectum erit et crassū medulle plurime: corticis pauci: si in immoderate erorum imperfectū erit: et macrum nutritis male. Intelligim? autē hoc et q;litatū aeris quādam modū et regionū qualitatū? diuersis. Nascit autē ali quando in tpe moderato: sed messis iā et p;mo tpe

Inuestitū tritici fm tēpus nascentie: duo sunt modi: aliquando quippe moderatum est tempus atq; vernale: quale etiam in calore et humiditate: aliquando q; moderate deficit in aliquas q;litates egreditur: aliquando in initio moderatū in interperantū post in corruptionem atq; mutat. Si moderato tritici nascitur in tempore: in quantitate et qualitate perfectum erit et crassū medulle plurime: corticis pauci: si in immoderate erorum imperfectū erit: et macrum nutritis male. Intelligim? autē hoc et q;litatū aeris quādam modū et regionū qualitatū? diuersis. Nascit autē ali quando in tpe moderato: sed messis iā et p;mo tpe

graves calmi superuenientibus in tribus humectantur: ceterioris aeris calor ingressus eius deliccat humiditatem: sit itaq; ex accidentalibus causis macrum siccitatis et durum: est minime nutritibile: ides patitur si codē in tpe calidiverit et siccū flatibus attractetur.

De diuersitate eiusdem sive uetustatem et nouitatem.

Iueneritatem tritici pro uetustate ac nouitate sui modi sunt triplices. Acustū siq; dez ac longi teporis triticum siccum est et parum nutrit: ad digerendū etiam durum: qm̄ cum accidentalē eius humiditatē aeris penitus calor: exauriat: naturalē quoq; plurimū subtrahit. Nouū e contra: breuissq; teporis propter humiditatē simul ac viscositatē terre humidū est atq; viscosum: densum: digerit durum et inflatiū: ventositatē et rugitum faciens ventris. Si autē sit mediū vt videlicet neq; uetus sit neq; nouū: humiditas p̄ tepore inter multā et paucam mediā est: exhausta enī humiditatē accidentalē substantiale eius partē aeris deliccat calor: propterea hec species mediā laudabilior: erit: et melior: bene nāq; nutrit et cito digeritur: qm̄ q; longē est a viscositate terre pro tepore densitate viscositatemq; amittit. Aeris nō calor: si accidentalē ei? humiditatem exhauserit: substantiale prout expedit tē perauit: sed tñ hoc plus minusue contingit sive quālibet teporis qualitatē. Pertractatis diuersitatib? tritici extrinsecus acciditibus: vt de natura eius propria et essentiali subsiquamur oportet.

De diuersitate tritici sive substantialem naturam sui.

Secundū sui naturā substantiale triticus in primo gradu calidū est et humidū et siccum mediocriter: panis ex eo factus calidior: est: calor: eius in secundo gradu adipsū id est calore ignis et coctione: testatur hoc elementorū in rebus actio. Verbi gratia. Dolones cum natura sint frigidū et humidū in secundo gradu: eorum semen desiccatum ad solem in fine secūdi gradus effici siccum. eundem et faba in propria natura sue substantie frigida et siccā est. Si coquant in aqua humiditatē assumit. Si igitur siccum ex aqua humiditatē: humidū ex sole suscipit siccitatē: necesse est vt calidū et niue frigescat: et frigidū ex igne calefeat. Habet peterea granum tritici pprietatē ab omnibus granis exceptaz: q; nutritibile et laudabilior est: propter similitudinem complexionis nostri corporis. habet etiam cum ceteris comitatē pprietatē atq; cōmunem: q; videlicet colatiū est: mūdificatiū et lauariū: qd patēter de eius actionibus sive medicinis apparet: eius enī de ei? farina confectū purgatius est pectoris et pulmonis eosq; lenit asperitatē. Idē facit si ptisanā faciāmus sicut de osido fieri solet: et plus osdeaco ad rullim et purū et fluxum sanguinis ualeat: et si coquat cū oleo et duro superponitur apostematū dissoluetur: et si acceto mixta et melle pustulis apponatur q; nascunt in facie amouent. Et in aqua et ruta ita coquat et manille super liniatur dure propter lactis coagulationē interius: in mollicie duricies cōmutabitur. Temperata cū sive

co susquāmi et cataplasmate ex ea super neruos facto: humores nocuos defendere p̄bider. Branū ma flicatum cum salina hominis apostematū qd ex rabidi canis mōsu contingit: superpositū moribū fugat. De grano oleum factū ad impetiginē et serpiginem auferendā ualeat: ante tñ eorum locum aspero fricatur p̄ano: post oleo superungatur. De tenuissimo puluere qui ex molēdino efficitur: ius si fiat: ad fluxum sanguinis et sanici per os eiectum et emproicis ualeat.

De propria et essentiali natura tritici.

Ature coctex triticus calidē et sicce et colatiue ac mūdificatiue: magis q; farina nutrit: trimentū tamē ei? paruissimū est. In aqua calida missus: et p̄fricatus atq; colatus et coctus vt ius inde fiat: et pectora: et pulmonos a viscosis humoribus purgat: et si uice aque mittatur in lac nutritibile: sit: et ex stomacho eiectur cito. Si furfuris aceto mixta cataplasma calidū uulneribus et pustulis et scabiē adhibeas: ualeat atq; mūdificat. Si cum uino aque mixto coquatur: et cataplasma de eorum mamille propter lactis coagulationem dure superponitur dissoluit. ualeat idem ad serpentis mōsum. Tritici recētis et noui nutrimentū paruum existit: et crudū phlegmaticū et inflatiū rugitū et dolorē lateribus cōmouet: et in putredinē cito conuertitur. manifestat hoc qd uidentur in libidinosū et cucurbitinosum generatiōe: quare granū affatū ad ignē magis nutrit: ventositatē minus facit et stipticū est: in aqua coctum grauissimū est et inflatiū: digestiōne duram et rugitū mouet: humores densissimos generat et viscosos: maxime si granū est farine multum: furfuris parus habens: si tamen bene digeritur multū nutrit et membra confortat et tarde egerit: propterea oportet dare eis qui magnis laborib? exercitantur.

De pane tritico.

Anem triticum calidiorē dicitur esse alijs: diuersa tamē eius sunt nutrimenta: quattuor modis. Uno propter farinam unde factus est. Secundo ex artificio sui. Tertio ex igne ubi coctus est. Quarto pro qualitate qua sumitur. Farina trib? modis dispartitur: primo per essentialia sua: secūdo pro qualitate molitionis sue: tertius sive breuitatē: aut sive longitudinē teporis ex quo mola cōtrita est. Essentie tritici modus in duos contrarios diuiditur modos: aut enim viscosum et graue: et medulle multum: costicia parsi habēs: nutrimentū eius multū: egestio eius a stomacho tarda: digestio ei? dura est. Eius nutrimentū multitudine duplex est causa. Primo: quia quidē q; mēbra quantitatē multam ex eo recipiūt propter medulle multitudinē. Secūda in eis propter viscositatem et duricies suam diutius demorat. Tarditas rursum eiectionis a stomacho uel intestinis: duplex est causa. Una quidē q; ex eo nō multā recipiūt quantitatē intestina: mēbra quippe ei? plurimū quantitatē assument: unde necesse est ne intestina grauata cogatur ad egerendū. Altera causa q; furfuris parum habet: q; pro sui natura excoler et purget: unde rufus: panis quanto mūdior: est: tanto pluris est nutrimentū et duriores

z durioris egestionis tardiorisq; digestiois. Leuis em farina z rara medice pauce: cotice plurimi: pax nutrit: egredi facile: leuiter digerit. Haruitatis nutrimenti ei duplex est causa. Prima quide q; quāritas et ca parua mēbris accedit propter furfuris z corticis multitudine. Secūda qm̄ moza eius in mēbris parua est: farina leuitatis causa est: faciliū autē egestiois et intestinis bifaria ratio est: cū enim membra parū recipiūt: magna pars intestinis accedit: vnde grauata cito cogunt egerere. Rursus cū colatiue sit cortex nature: abundantia ei facile intestina eijciunt. Singuli em̄ duoz modi in quatuor diuidunt modos. Est em̄ cū subtili simul addepto cortice: grossum z densum relinquunt quod similia appellatur. Est etiam cum grosso z tenui relicto solum abijcit furfur. Est cum nimio grossum furfur z similia relinquit. Est cum similia sola ablata: furfur remanet et subtile. Hinc vobis quartus cotriari sunt: prius enim est nutritibilissimus z durus z ad digerendum tardus. Quartus minime nutrit: leuis est: ad digerendum facili. Secundus z tertius medi.

De diuersitate farine.

Diuersitates farine et molitione bifaria diuidunt. Est mollis pfecte trita z tora aqua vs: huius in stomacho conuersio facilis est: nutrimenti plus. Est cū nō perfecte trita: nec tota equalis: s; partim grossa partim tenuis. hec itaq; propter molitione diuersas demorat in stomacho: est digerit dura z egeri tarda. Diuersitatu farine fm̄ tempus triplex est modus: aut vicinus est molitici: aut loquū: aut mediū. Que vicini est te poris calcfacit corpus: ventricq; costipat. Ignē autem naturā et molendini volitione adcepta est: vnde stomachū calcfacit: z egestiois humiditatem ericcat. Que vobis longinquū est tempore: cpar calcfacit z a stomacho eijciunt. Que em̄ mediū est tempore: pfectatū est media potestatur.

Dubna fit ista scientia fit theosica: aut practica. Di eo q; nec est pure theosica: nec pure practica: imo mixta de theosica z practica: q; ista sciticia de dieta inquit docet cognitione de hinc em̄ theosica: inquitum vō adaptat corpori hinc est practica. Querit vtrū tritici sit abus appropiatius homini sicut granici z fructus porco: vide q; sic quia dicit Arist. in ethicis q; homo nō est aial pigrum: vnde nō est peiora egestiois q; aial aial inmo melioris ergo cū aial aial habeat nutrimentum sibi appropiatius: ergo z homo cū sit nobilissimū aial habeat nobilissimū nutrimentum ei appropiatius: sed hoc est triticum vnde dicit aut: in littera: q; tritici est nutrimentū z alterandū: z potius solum ad alterandū. Itē duplex est appetitus in hōie. naturalis z aial: fed dicit pbs q; potēte rationales se habent ad opposita: naturales ad vni solū: q; appetitus naturalis se habet ad vni solū abis z hoc erit tritici. In contra nū est aucto: determinandū de infinitis dicit respectu corporis viani. Itē dicit pbs in libro de plantis: q; oia plāta oxidatur ad aial: z hoc quātū ad fructū z folia z semen. et similiter omne aial ordinatur ad hōiem: q; Itē dicit Arist. cen. q; oia q; agunt a proprietate agunt oculte: vt scamonea attrahit cholericū: z adamas ferrum: z hoc a virtute oculta: sed nutrimentū nō agit oculte in corpus humanū: imo manifeste ipsius augendo z alterandū: q; nō appropiat homi

ni cū illa q; appropiat agat oculte. Querit vterque quare aialia sunt contenta vno cibo: s; aut omnes sibi appropiat. Respondetur ad istud. Quia prima est: q; omnia ordinant ad hōiem ratione sue nobilitatis: non aut sic aialia ad aialia. Secunda cū q; distinctio z cōplexiones maxime est in hōie. vnde quidā est cholericus: quidā melancholicus: quidā plegmaticus. z nō sic vero est de alijs aialibus: inmo potius semper est plegmaticus: z omnis hōie melancholicus: ideo sūt diuersum nutrimentū homini. Tertia cū est: q; homo sequit appetitū aialū qm̄ est in hōie diuersus: q; nō appetit cholericū cibū: modo plegmaticū: q; sicut nullū appropiat. Itā potēte aiales se habet ad opposita: z nō naturales quibus solū modo appetit butta: igitur. Ad questionē dico q; homo nō appropiat vni nutrimentū: s; tū. Ad primū cotriariū dico q; plus valet ad oppositū q; ad propositū: em̄ homo est aial nobilissimū. ppter hoc nullū nutrimentū sibi appropiat. Ad secundū dico q; nō appropiat vni sibi vni: imo sunt homines q; abhorrent vni: z multum sunt aues q; bibunt vinū. Tercia querat quare quidā ad hōiet vinū. dico q; hōie ppter malā cōplexionē calidā: z sic cū stomacho: z vstratia naturalis appetit cotriari: vnde dicit Gal. que igitur appetit frigidū z hūidū. Secūda cū potēte esse debilitas cōcurre ipsius stomacho: z cū vinū fit mē suū nocet stomacho debilitate cōcero. Tertia causa est passibilis capitis: q; aliqui habet caput adeo debile z passibile q; statim ledit a vno: igitur abhorrent vinū: q; stomachus cōpatitur cerebro cū habeat colligatū cū eo. Quarta cū potēte esse psetuendo: q; quā nutrimentū in terra nō vniōs: igitur Ad tertium argumentū dico q; quidā homines reguntur a natura sola: z tales nō se habet ad opposita: sed quidā reguntur a natura z ab aia: z tales se habet ad plura z opposita. Tertio dubitat: vtrū granū nutriat corpus humanū: z apparet q; nō: q; nutritio fit per cōueniētiā ad naturā humanā: sed aialia maiore habet cōueniētiā cum natura humana q; terrenā scētia: z tamen quedā aialia nō nutrit homines: vt bufones: igitur nec granum. Item quedam generantur ad generationem ita q; non ad nutritionem: vt sperma: z quedā ad nutritionē z nō ad generationē vrlac: sed granum ordinatur ad generationē: ergo nō ad nutritionē. In cotriariū est aucto: in littera loquēde de tritico. Ad primū dico q; quedā cōueniēt cum natura humana in forma speciosa: z talis cōueniēt nō facit nutritionem: imo oportet q; talia que sic cōueniūt spoliētur sua forma anteq; nutriat: z sic obijciat. Est alia cōueniētia in proprietate z substantia: z talis facit ad nutritionē: vt granum. Vel dicēdū q; tu bene obijceras si tu cōparares optimū in genere aialium ad optimū in genere granici: sed q; tu cōparas pessimum in genere aialium ad optimū in genere granorum: ppter hoc non valet. Ad secundū dico q; verum est respectu eiusdem: vnde granū illud q; ordinat ad generationē alterius: non ordinat ad nutritionē illius granū: sed tamē nihilominus potest ordinari ad nutritionē hōis. Vel dicēdū q; quedam ordinatur ad generationem respectu diuersorum: vt vitellum. Tercio tu querat quare illa que ordinatur ad generationē possunt ordinari ad nutritionē: s; illa que ad nutritionē: nō ordinatur ad generationē. Solutio: q; plus est regenerare q; nutrire: z nō eōuerso: vnde si aliquid pōt regenerare: z nutrire: z nō eōuerso. Quarto querit: vtrū granū siue tritici melius nutriat q; aialia cibaria: vnde dico q; nō: imo peius: q; dicit ysaac: nutrimentū bonū multū est ppter approximationē ad naturā humanā: sed multa cibaria magis approximat nature humane q; triticum: sicut sunt carnes: igitur. Probatio minoris: q; ysaac in dicitis vniuersi salubis infert q; elementum distat ab homine per quatuor conditiones: z terrenatens per tres: fed animal nō distat ab homine nisi per vni: igitur. Itē dicit Arist. q; nutrimentū pfecta assimilatio nutrimenti cum nutritio: sed caro est calidā z humidā in secundo sicut z natura humana: triticum vō in primo: igitur. Cotriariū nutriti velle in littera ysaac. Ad hoc dico q; sine dubio caro meliū nutrit q; triticū: quod concedo vt probat rationes. Ad aucto: itatem dico q; ipse loquit respectu aliorū granorum: quia ipsius melius nutrit.

¶ Quinto queritur: Vtrū triticū melius nutriat alijs gra-
nis: videtur q̄ nō: vt dicit **¶** Af. nutritio est assimilatio nu-
triti cū nutritio perfecta: sed quedā grana melius assimilantur
nature humane: vt ciceris qui sunt ca. z bu. in secundo
gradu sicut z natura humana: triticū vō in pmo gradu: igitur
triticū q̄ magis augmentat coitū: melius nutrit. **¶** Job a-
tio: q̄ dicit **¶** Auicē. q̄ ipsera est superfluitas cibi vitium: z
nō est superfluitas impuritas: immo puritas: vnde q̄
relinquitur nutritio: in adatur generatiue: s̄ ciceris ma-
gis augmentat coitū. z fabe similiter: vt volūt auctores: igitur
triticū. In contrariis. **¶** Triticū plus habet de farina z minus
de cortice q̄ aliud granū: z ratione farine nutrit: ergo me-
lius nutrit: q̄ cōcedo. **¶** Unde triticū meli⁹ nutrit q̄ alia gra-
na: tñ quia similitus nature humane: tum q̄ plus habet de
medulla z minus de cortice: id est plus de puro z minus de
impuro: z ista faciūt ad nutritionem: q̄ nutritio nihil aliud
est q̄ additio quanti ad quātū: z quantum nihil aliud est q̄
substantia. Ad argumentū dico q̄ ciceris sunt similiores na-
ture humane in cōplexione: z cōplexio nihil facit ad nutri-
tionem: sed triticū plus assimilatur nature humane in p̄pos-
pitate z substantia: z ista faciūt ad nutritionē. Ad secun-
dum dico q̄ coitus multus modis auget. Quādoq̄ per vir-
tuale impulsionē: vt imaginario alicuius pulis: ideo dicit
p̄bs in de aialibus: q̄ puelle de nouo coeutes nō possunt
abstinere a coitu: q̄ sunt bono memoria: z sepe recordantur
delectationē quā habuerunt in coitu: vnde ardentē cū ap-
petit. Alio modo augmentat coitus q̄ necando: vt abarā cū
to digestibilia: vt pulli: per dices: oua sobilita &c. z isto mo-
do verum est q̄ illud quod plus augetur coitū plus nutri-
tur: z hoc modo triticū melius nutrit q̄ ciceris z fabe. Ter-
tio modo augmentat coitus propter malā cōplexionē cas-
lidā z sicā existētē in corpore: z ipsum humiliter: z hoc di-
cit **¶** Af. in regni. q̄ cōplexio cali. z sic. maxime est ventera.
Quarto modo augetur coitus yentositatem generando: z
hoc modo legumina z omnia inflatiua: vt ciceris fabe: et
hmoi augmentant coitum: et talis augmentatio coitus ni-
hil facit ad nutritionem: q̄ erigit virgam solū. Quinto mo-
do augetur coitus per humorem cōbulationem z per confu-
sionē fit trillatio: z ista nihil facit ad nutritionem.

¶ Secundo fit naturale substantiam triticum &c.
¶ Superius determinauit aucto de tritico in via dicit: nunc
in via medicine. **¶** Queritur vtrum grossum z densum: z
aut subtile vel rarum melius nutrit. videtur q̄ rarum le-
uis melius nutrit: q̄ habentia symbolo facilioz fit tritius: z
sed triticū subtile z rarum citius digeritur in stomacho: et
maiorē habet convenientiam cum corpore humano: vt vo-
lunt auctores: igitur melius nutrit. Item caro pulli melius
nutrit q̄ caro bouis: igitur. In contrarium est aucto: in li-
tera dicens: q̄ grossum melius nutrit q̄ leue. Item gra-
num grossum plus habet de medulla. Ad hoc dico q̄ sub-
tile plus nutrit naturaliter: q̄ cito in substantiam aliti con-
uertitur: z dissoluitur cito a membris: grossum vō triticum
plus nutrit z melius accidentaliter: q̄ tarde cōuertitur: et
tarde a membris dissoluit: z ista distinctio inuit aucto:
in littera. Unde caro bouina plus valet ad cōfortiū virtutē
z sustentandū: sed caro pulli plus in regimine sanitatis
z naturaliter. **¶** Queritur vtrū triticū subtile plus valet in
regimine sanitatis q̄ grossus: vt dicit **¶** ysaac in littera: s̄ grossus
plus in cōfortatione virtutis. **¶** Probatur q̄ sic: quia
yfaac inferius in dietis vniuersalibus dicit q̄ pisces s̄qua
mossi plus valet in regimine sanitatis q̄ nō quam ossi: quia
per s̄quam mundificant a sup̄fluitatib⁹: igitur. similiter
triticū subtile z leue plus habet de cortice: z minus de me-
dulla: z magis depuratur est: q̄ in cortice dicit tota sup̄flui-
tas: non sic est grossum. **¶** Et nota q̄ triticū grossum min⁹
habet de superfluitate: vt de cortice: s̄ illa superfluitas nō
cedit in nutrimentum: z q̄ medulla grossi triticū magis est
impura q̄ medulla subtilis: ideo minus valet in regimine
sanitatis. **¶** Nota vtrū q̄ aliqd resistit causis egritudinis
duplifer. Alio modo membra confortando: z sic grossum
triticū plus resistit subtile: z hoc per accidens. Alio modo
fortiōdo calozē naturalē spiritū per quem dicitur delectare virtutē;

z virtus est illa que curat morbos: z hoc modo subtile plus
resistit: q̄ cito conuertitur in substantiam ebrioz. **¶** Nota
vtriusq̄ animalia meliosa sunt in illo tēpo: in quo abis-
dar plus suo nutrimentis fit illud fit bono: vnde si in dyem
nutriantur bono nutrimento vt grano: meliosa erunt q̄ in
estate si nutriantur herbis: similiter licet grossum triticum
plus in medulla abundet q̄ duplex: tamen medulla subtilis
iatio: est grossi. **¶** Nota q̄ bule est vt in mēditas. quedā
naturalis in terra: z talis est mater plantaz. Alia est acadē
talit⁹ superflua sicut q̄ abundat aquarū: z talis impedit
plāte: superflua sicut q̄ de tali loquitur pallad⁹. **¶** Nota q̄
aialia digerūt a calozē naturali intrinseco: z talis fort⁹ est in
byeme: p̄pter clausonē poroz: s̄ nutritiō plate dignē a
calozē extrinseco: vt a calozē fort⁹ aialia rare cōpositiō: vt bo-
mines in regiōe calida male degunt: vñ parui sunt z parū
vniuē: sed aialia dure cōpositiō: vt pote in clābolia ysa-
ni: z mule magna sunt z diuiniunt. **¶** Querit forte lege-
res sunt ita breuis vire: nō durit nisi q̄ vnicū annū in vi-
ta sua supra terrā. **¶** Nota vō p̄m p̄m: q̄ segetes inter se
terras platas maxime fructificat: vnde vnicū palana bene de-
fert centū grana &c. ideo multū expendunt in sua fructifica-
tione de sumo radice: z vira cōsumit per cōsumptionē
huius radicalis. Item cōfirmat hoc per p̄m in de aialibus
dicentē: q̄ mulier multū generat vel p̄mū est h̄yocis
vite q̄ nō generat: z similiter gallina multū ouat. **¶** Nota
idē vult grauidos: q̄ dicit q̄ solido iudicio viuunt magni
bus: q̄ fabis glandibus z castaneis z carnis bouina nutri-
tione que sunt radioris dissolutionis q̄ carne facili nutri-
tionis quibus multus nutritur. **¶** Queritur cui⁹ cōplexio
nis sit triticū: p̄s q̄ frigide z sicce complexionis: vt dicit
p̄bs in de plantis. **¶** Nota plāta generat h̄yocis aquosā
siccō terreo: sed ista sunt frigida: igitur. **¶** Item p̄bs dicit. **¶** In
tēpo: q̄ in omni mēto generatō citra medīs dominant
elementa grauiā: sed triticū est h̄yocis. **¶** Nota elemēta gra-
uia sunt aqua z terra q̄ sunt frigida: igitur. **¶** Et oē mēto loq̄-
tur naturā domināns in eo. In cōtrariis est ysaac in littera.
¶ Item oē maturatiū est calidū: vt dicit **¶** Auicē. sed triticū vs-
let in maturatiōe apostematū: vtrū. **¶** Auicē. igitur est calidū.
¶ Item dicit ysaac in littera: q̄ triticū habet similitudine cū na-
tura humana q̄ est calida: igitur. **¶** Item **¶** Af. in de simplicib⁹
dicina dicit: q̄ oē oleaginofum est calidū: s̄ frumētū est olea-
ginosum: q̄ in ista determinatōe oleo facto est tritico. igitur.
Ad hoc dico q̄ vno modo est calidū: z alio modo est frigidū. **¶**
de cōplexiōe distiguo. **¶** Qdā ē cōplexio rei materialis mi-
te q̄ cōsequit rōne suoz p̄ponētū materialū: z sic quodlibet
bet terrenales est frigide cōplexiōis: z pip q̄ est calidū in
q̄ro quātū ad h̄ est frigidū. **¶** Item ē alia cōplexio format⁹: qdā
est cōplexio format⁹ q̄ debet mīto in quātū vire: z sic oē
murtū est cal. z bu. cū vira sicut in cal. z bu. z de istis nō loq̄-
medicus: s̄ p̄bs. **¶** Item ē alia cōplexio format⁹ q̄ debet mīto
nō in quātū est vire: s̄ in quātū est mīto: z de talioq̄
medicus. z loquēdo de tali triticū est cal. z bu. q̄ sua medul-
la rōne cui⁹ nutrit: est ca. z bu. z vniuersalē denotat ad eo
q̄ vs in cētro: vñ a cētrali p̄plexiōe de tale vel tale. Ad hoc
argumentū: q̄ obijcis de humido materiali: z tale h̄yocis
nō ponit cōplexionē in mīto: s̄ solūmō illud q̄ formaliter
datur in eo in quātū est murtū: z in quātū nutrit: z q̄ rōne
medulle nutrit: igitur. **¶** Item ista distinctio cōplexionis locū plus
multis: igitur bonū est retinere cam.

¶ De diuersitate panis.
Iustificatus panis et artificio sui duo sunt
modi: aut est forma: aut est artificio: forma
aut triplex est: aut magna: aut parua: aut
media. Magna medulle plus habet costi

ēē subtiliorēz duriorē: cocter ppter ea parū nutrit: qz ad digerendū durus: humiditate egestionis ericcat: vnde z vētrē constipat. Medulla grossa est viscosa z humida. vnde est inflatiua pblegma viscosus generas. Panis parū z subtilis interiora ignis pfo:az z humiditate medulle ericcat: vnde parū nutrit z tarda egeritur: z ventrē astipat: precipue si frigidus sit z ex vino vel duobus diebus a coctioe lōginquus. vnde Hippocrates: panis magnus z grossus medulle est multus z nutrimenti plurius ventrē soluit. Panis parus z tenuis medulle est paucus: nutrimentū pauci egestio eius tarda: ventrem constipat. Qui nō mensure medic: in forma medie est potestatis.

De artificio panis.

Artificiū panis in quattuor diuiditur modos. Est panis quanti expedit fermeti habens z salis: z bene coctus: z sicut opoztē coctus. Est parū fermentatus atqz confectus: z in ceteris a necessaria temperatia immūtus. Est fermetū sal vltraqz satis est habes. Est asymus panis z sale carens. Qui moderatus sit in omnibus supradictis in stomacho pfecte digeritur: z sans guine in corpore clarissimū generat: vnde nature coe fortat actione: ppter ea comodus est eis: qui in quiete sunt z delictarū delectatione: z eis quoz digestio defectū patit: vt senio: z z egritudine excentū. Ais ei exhibita ceteris sufficit nature interius laborant. Exeritantibus autē z labantibus incoueniens est ppter suā subtilitatē z facilitatem dissolutionis ex mentibus corū. Panis fermentatus z salis parū habens nec bene coctus: viscositate tēcatz grossitico: vnde durus: est tardiorē ptoze: ppter hoc aptus est exeritantibus: abundātie calozis corū est cā fortitudinis digestioisqz. Qui fermetū supflūū salisqz habuit: parū nutrit z nō cofozta: virtus enī salis humiditate eius ericcat: fermentū cōiunctionē eius rafficat. Asymū minime nutrit z durissime digerit: pto pteitate habet oppilationē z vētricitatē generat: idcirco oibus naturis incoueniens est: nisi raro eis qui marinis laboribus exercentes sunt vt messoris.

De diuersitate focī.

Deus duobz modis ē diuersus. Aut ex natura sui: aut ex artificio cocti panis. Ex sui natura tripliciter: aut enī magnus est z fortis: aut debilis leuis: aut mediocris. Magnus z fortis desiccat z indurat exteriora panis. mica nō non bene cocta remanet: qz cocter velociter in duratū nō permittit focum penetrare ad interiora. Inde duabus de causis est illaudātia: vel qz cocter est durus z inde nō nutrit interiora: vt feruore incēsus: vel qz viscosa est z grossa mica: z ita vtrūqz indigetum diuerso humo: est generatiū. Durities coctis et incēsiō sic succissimū sanguinē parit: z cōstipat vētrē. viscositas z grossities mīce hūozes crudos z pblegmaticos faciunt: z solutiones vētris adiuvant. Debilitas focī ex defectione sui penetrare interiora pigritate: vnde diuersus habet immozari. Si enī anteqz coctus sit extraxeris: viscosus erit: fortiter digerentibus z exeritantibus tantū necessarius: si

visqz coquatur dimiliteris: sicus z durus erit digestio ni z stipiticos. Mediocris temperatus focus: qz totum copus panis equaliter perficit: laudabilis est: vnde perfecte z fm qz opoztē coquitur: bic autem vtilis est quietis z deliciar: z quozum virtus edificat sicut in semibus z ex egritudine resurgentibus.

De artificio panis iterum.

Artificiū duo modi sunt. Aut in furno: aut sub testis. In furno si sit fm qz opoztē coctus: bene digeritur z penetrat: focus totū panis corpus z mica cū coctice ex coquitur. Sub testis pco: est: quia focus tantum in vna parte operatur: altera nō generat viscosa permanet: ideo ad digerendū durus est. Si ergo sepe cōcedatur: post multum tempus inflationem z dolorem lateris generat. Similiter autē subtestis carbonēs vel cineres coctus: velociter desiccatur extrinsecus. Intrinsicus nō grossus remanet z viscosus: z multum cineris z terre ei admiscetur: maxime autem si ligna mollia fuerint z cito incenduntur: vnde inflationes membrorum z grauitates z vilus obscuritates faciunt.

De diuersitate panis et qualitate z c.

Diuersitates panis et qualitate accipiendā quattuor sunt. Alius calidus accipitur fm qz a foco egreditur. Alius frigidus si tamē eadem die comeditur. Alius post vinum vel duos dies. Alius postqz sicillimus est. Calidus autē magis nutritiuus digestiuus ventris penetratiuus: qz mollis est z cito dissoluitur: sed a stomacho z interstis eijci durus accidentaliter: nō naturaliter a stomacho: qz nō descendit inferius ppter leuitatē suā. ab intestinis: quia tātum venas inde penetrat: vnde ad intestina parum transcat z grauet ea. Accidentaliter autem dico: quia naturaliter ventrem bumectat: feces dissoluit. Qui autem eadem die comoditur: min⁹ est nutritiuus: velociter digeritur: tar de descendit: qz intrinsicus infriigidat: z poris clausis z calozis recluso: interius remanet fumus: z inde extr non potest potozū oppilationē: z reuertēs inuenit altam fumositatem: quibus grossities vētricitatis z inflationis conficitur: z inde durus z indigestus z inflatus: stomacho reddat. Qui post primū diē vel secundū accipit intus z exterius frigiditas domina: bic laudabilis est nutritiua: ad cōparationem tamē calidi minoris z velocis a stomacho dissoluitur: z intestinis cito eijci a stomacho: qz neqz grossus neqz viscosus ab intestinis qm dure penetrat venas: vnde adunat grauat intestina z eijci. Sicillimus rarus est z leuis cā ablare dūditatis: vñ humiditate desiccata: dure a stomacho eijci: cū diu opoztē imozari: vt infundatur cā sue siccitatis: z inde generatur sitis ppter defecationē stomachi: z multa humiditas vt infundat est necessaria: egestionem desiccat: vētrē cōstipat.

De fermento.

Fermentum diuersis compositum nutriti⁹ est: ita: calidus habet parū z frigiditatem vnde subtilē habet virtutē humozes co:z poris et interioribus extrahendi: z si cum

sale & oleo temperatū carbunculis apponatur ; mac-
turat & aperit.

De tri.

Tri grossus est & viscosus; ad digerēdū du-
rum; vppris cōspatiū; viā epatis & sple-
nis oppilat; lapidē in renibus generat et
in vetrica; qm̄ factum est ex massa asyria
nec sal habēte nec cocta. Quādo tñ digerit: in coepe
grossum sanguinē generat; sed ex aqua nisi coquat
dūditas adipsit: vnde humi. & cali. plus autē bu.
Vnde potus humectat: & valet ad tussim & ad dolo-
rem pulmonis qui ex paruo calore & siccitate natus
est: si cū portulaca coquatur: aut bleta: aut crisolo cā-
na: aut cucurbita: cinoprocias valet; samis aliquādo
cū oleo comestū: aut cū amygdalis: aut cū carne gal-
linē: vel alia peccina siue porcina multū nutrit: hūi-
res tamen viscosos generat & opilationē facit. Qui
vero ne sibi modo aliquo noccat; curā gerit; mentā
origanū aut calamitū & merū vini bibat aut mellis
cratum: cum aromatibus vel zinziber & conditum.

De spulsa.

Spule grossus est & viscosus & causis duabus:
epati nocent splenis & renibus: vna pro-
pter viscositatem olei: altera propter viscosi-
tatem farinē. Ideo pblegma grossum gene-
rāt & viscosus; & venarū viani oppilat: & epatis. Qui
autē hoc nocumenta pauent: eas cū melle māducent,
& epatici autē & splenicis ab eis se caueat p̄cipue.

De grano fracto.

Ranū fractū & similia si cū lacte coquant: s̄
quinē laudabile generat & nutrimentū mul-
tū: si tamen sepe sumant oppilationē epatis
faciūt: & duritiē splenis: lapidē in renib⁹ & ve-
licis: maxime si renes calidi inueniātur naturaliter si
ue accidentē aliter.

De amido.

Didū si sicci est & frigidū; durū ad d̄ge-
rendū; digestū tamen nō malū generat
sanguinē: sed viscositate quandā habet
pp̄erea asperitate lenit pectoris & pul-
monis: & solidatiū est vulneris coctus. Et si cū aqua
coquat & succara & amygdaleo: multū valet ad tussim
siccam; & ad humores qui tenues sunt: & a capite
in pulmonē pectusq; descendunt. Aliquando coctus
cū similia bñ nutrit: & sanguinē gñat tēperatū: sepe
tamen acceptum lapidē in renibus & vesica creat
p̄cipue si calidos inueniat renes naturaliter siue ac-
cidentē aliter: valet autē ad rep̄mēdos humores in
oculos descendentes et ad vulnera in eis nascētia si
oculorum miterum fit medicīna.

Superius diuersificauit panem quantū ad suā substan-
tiam: in ista a parte sui artifice. **Q**uertur quod est calidus
dius: aut triscum natum in regione calida aut frigida. **D**i-
co q̄ triticū simpliciter natum in frigida regione calidius est
nato in calida: q̄ in calida regione aeris caliditas consumit
humiditate naturā in qua radicitur calor: naturalis ipsi⁹.
Sed in tritico nato in frigida non ita cōsumitur humi. natu-
ralis: immo post dauiduntur ratione frigiditatis & gionis: &
per cōsequens fortificatur calor: naturalis interior. Et p̄ so-
lutione argumentorū que possent fieri: nota q̄ simile adue-

niens suo simili in puncto auget illud: sed si sit dissimile des-
truit & corrūpit: & sic intelligit Hippo. Et etiā cōfirmat q̄
Aristotelem in lib. de generatione dicentem q̄ maior: s̄ nam:
ma offuscatur minor. **I**dem Hippo. Duoq; dolores maior: deni-
grat alterū &c. Similiter dico licet calor celestis sit similis ca-
lo: naturalis ipsius tritici: tñ q̄ est excedens diminiuit bu-
midū radicale ipsius tritici: & per cōsequens calor imatus.
Aut alter nota: q̄ sic simile augmentat sibi simile de se
nō tamen de per accidēs: immo destruit cōsumēdo humidū
radicale. **N**ota vterius q̄ coctus tritici est calidior in ca-
lida regione q̄ in frigida: q̄ cōtinea immutat contentū ad
sua crasim: & coctus immediate exponit calori solis: vnde
coctus in calida regione est magis absteruus: q̄ magis ca-
lidus & sicus: sed nō est sic de medulla: q̄ nō exponitur ae-
ri. **N**ota vterius q̄ calor celestis confortat naturalem si
ille calor: naturalis sit debilis: sed si sit fortis: nō. vnde agēs
inueniens resistens fortius imp̄mittit: hoc est q̄ dicit p̄bis
in quarto methoos. q̄ aqua calida citius cōgelat a frigidi-
tate aeris. Et vtraq; nota q̄ aliquid fortificat aliud duplici-
ter. **U**no modo cōfortat illud. Alio modo debilitat eius
cōtrariū. **I**sto secūdo nō cōfortat calor: naturalis in hydro-
pe a calore celestis: q̄ calor celestis diminiuit hūmiditatem aquo-
sā ipsi⁹: hydroptosis: cōtra quā pugnat calor: naturalis. Aut
aliter nota q̄ calor: naturalis confortatur a celestis quado ca-
lor: naturalis agit supra materiā mobī hydroptosis: s̄ nō su-
pra nutrimentū materiā: immo debilitatur citius. Et qua in
tritico calor: naturalis agit in materiā nutrimentū: propter
hoc debilitat celestis: s̄ in hydrope calor: naturalis agit in ma-
teriā mobī s̄ inuatur a celestis. Et ratio huius est: q̄ cū
nō gñat nihil aliud sit q̄ preparatio male inuatur et expulsi-
o: nō calor: naturalis supra materiā mobī operā intendat
ipsam digerere & diuidere: postea cū expellere: cū calor: ce-
lestis subtiliter eā & habilitet eā ad expulsiōem: propter hoc
dico q̄ confortat & adiuvat naturā supra materiā mobī: s̄
supra nutrimentū perire exteriora: vnde debilitatur in
renibus & remanet locus deocōctis de pauperatur calidus in
turali & ita impedit digestiōem. **Q**uerit vtrum triticū anti-
quum sit calidius nouo. videt q̄ antiquū: q̄ dicit Auicē. q̄
siccitas est lima caloris: s̄ cū tritici sit calidus in p̄mo gradu v̄
ipse dicit: & p̄cessus in tempore deficcatur: videt &c. **I**dem dicit
S̄al. in de simplicia medicīna: q̄ vini & olei quāto antiquo
rā tanto calidiora. vnde probat aut quando domin⁹ suus luit ad
mū: hoc de seruo notarij qui quando domin⁹ suus luit ad
balnea: bibit vniū haustū vini vetusti: & statim incurrit mī-
nas vigiliaz: & per cōsequens morē. Sed calor celestis vniū
fomiter agit supra vini & tritici: & alia tērenantia: igit.
In hūi est aucto: in littera. **P**ropterea puritatem suā: s̄ sunt
etas calid. sed senectus est frigida: igit. **Q**uerit quidā
distingūdo q̄ triticū nouū calidius est antiquo: calor: naturalis
rā tanto calidiora. vnde probat aut quando domin⁹ suus luit ad
mū: hoc de seruo notarij qui quando domin⁹ suus luit ad
balnea: bibit vniū haustū vini vetusti: & statim incurrit mī-
nas vigiliaz: & per cōsequens morē. Sed calor celestis vniū
fomiter agit supra vini & tritici: & alia tērenantia: igit.

Querit vtrum triticū anti-
quum sit calidius nouo. videt q̄ antiquū: q̄ dicit Auicē. q̄
siccitas est lima caloris: s̄ cū tritici sit calidus in p̄mo gradu v̄
ipse dicit: & p̄cessus in tempore deficcatur: videt &c. **I**dem dicit
S̄al. in de simplicia medicīna: q̄ vini & olei quāto antiquo
rā tanto calidiora. vnde probat aut quando domin⁹ suus luit ad
mū: hoc de seruo notarij qui quando domin⁹ suus luit ad
balnea: bibit vniū haustū vini vetusti: & statim incurrit mī-
nas vigiliaz: & per cōsequens morē. Sed calor celestis vniū
fomiter agit supra vini & tritici: & alia tērenantia: igit.

Querit quidā
distingūdo q̄ triticū nouū calidius est antiquo: calor: naturalis
rā tanto calidiora. vnde probat aut quando domin⁹ suus luit ad
mū: hoc de seruo notarij qui quando domin⁹ suus luit ad
balnea: bibit vniū haustū vini vetusti: & statim incurrit mī-
nas vigiliaz: & per cōsequens morē. Sed calor celestis vniū
fomiter agit supra vini & tritici: & alia tērenantia: igit.

apostemata maturare. Arguſt q̄ nō; q̄ Œaf. in de cōplexiō
nis dicit q̄ oē maturatiū est ſimile cōplexiōi humane; ſ;
triticū est calidiſ in primo; tō complexio humana in ſecō; igitur
est nō ſimile. **Œgiz** iuxta hoc querit̄ quare triticum ma-
ſticitū maturat apoſtemata. Ad iſtud vltimū dico primo;
q̄ ratione ſalutē acquirit aliquo acumen; t̄ omne acutum
incaſū eſt t̄ penetratiuū; t̄ ſic cū ſua cōplexiō ſit cali. t̄ hu.
maturat. **Œly** dicit q̄ ſalutia hōis ſeum eſt venenōſa; q̄ in-
terſicit buſonē vel araneā; vnde videmus ſagittarios in bel
lo ſemper ſagittas ſuas aſpergere ſalutia ſua. reddit igitur
cū tritico maſticitō, materiā apoſtematis venenōſam q̄ tūc
eſt ſaraina nature; t̄ ſic natura expellere eā ſtatim nitit̄: vñ
de eā maturat t̄ poſt expellit. Ad primū dico q̄ Œaf. nō lo-
quitur de ſimili in puncto; immo ſufficit q̄ ſit in qualitate.
Vel dicendū q̄ triticū maſticitū eſt ſimile cōplexiōi huma-
ne; q̄ acqrit aliquā caliditatē vltra ſuū gradum a ſalutia ſua
maſticatione; t̄ ſic erit calidum in ſecundo ſicut cōplexiō hu-
mana. **Juxta** litterā nota q̄ inſuam q̄ de ſe mo. t̄ ſic nec
vno cū ſit narcotiſ; q̄ inſuam ſua ratione frigiditatis re-
percutit materiā nō ſuauit̄ ac neruoſ; t̄ triticū ratione ſue ca-
liditatis eōſ coſtat igitur. ¶ **Œoſtea** dubitat̄ p̄ hoc q̄
dicit poſtea q̄ oleum tritici valet ad ſerpinē t̄ impetiginē
aſtendā. Reſpondeo q̄ valet; q̄ ratione ſue humiditatis
remoluit; t̄ ratione ſue caliditatis oſſoluūt. Ad argumentū
rī ſolutionē dicitur q̄ vñ timeretur in apoſtematibus in
ſtaminatio nō cōpeteret tale oleum; nec etiā frigidū; ſ; in ſin-
pſigendū ſerpinē nō timeret inſuam. ¶ **Dubitat̄** q̄
innuit littera q̄ coctē triticū miſiſ in aqua calida t̄ perſifica-
tus purgat pectus a viſcoſis humorib; vnde valet in apoſ-
tematibus pectōis t̄ pulmonis ſi bibatur. Contra in talib;
vna apoſtematibus eſt febris; igit̄ cum tritico ſit calidū nō
cōpeterit eius coctē. Reſpondeo q̄ in ratione alterationis
t̄ via nō coctē; ſed bene in via abſterſionis t̄ mundifica-
tionis materię viſcoſe eſtentiſ in hmoi apoſtematibus; et
ſic loquit̄ in littera. **Œs** tu obijces q̄ coctē tritici nō eſt ab-
ſterſiuū cū ſit frigidus t̄ ficus natiuū aliter; t̄ omne abſter-
ſiuū eſt calidū t̄ ficū. **Dico** q̄ verū eſt; omnis coctē nati-
uū aliter eſt frigidus t̄ ficus; ſed q̄ eſt propinqua medulle
calidē eius; t̄ etiā ratione caloris celeſtis eſt calidus; quā ma-
gis acquiritur in coctōe ratione ſue ſubtilitatis; t̄ ideo ca-
lor magis t̄ citius penetrat eum. ¶ **Queritur** vtrū pan-
is melius nutritur auro. **Reſpondū** q̄ panis magis vel
melius nutritur accident aliter; q̄ dicitur conuenitur t̄ multus
immaturatur; vnde tarde diſſoluūt a medijs; ſed caro magis
nutritur naturaliter; q̄ citius digeritur t̄ citius diſſoluitur a
medijs; t̄ iſtā ſolutionē innuit̄ yſaac pſius in prima pagē
nā; t̄ per hoc poſſunt ſolui multa argumenta. Vel dicendū
q̄ caro magis nutrit naturaliter t̄ accidentaliter; q̄ magis
t̄ citius cōuertitur in ſubſtantiā membroſ; t̄ accidentaliter
quā tardius ſeparatur a medijs; t̄ hoc patet q̄ natura ma-
gis allicit̄ nutrimentū carnis q̄ panis; t̄ ſicut plus allicit̄ etiā
tardius ſint abire; t̄ ita plus moatur in medijs t̄ ſic plus
nutritur accidentaliter. **Œc** ſi dicitur q̄ in pane eſt citius t̄ po-
tius; vt aqua t̄ farina. **Reſcō** q̄ verū eſt; ſed illa humiditas
eſt aquoſa vnde nō nutritur in carne eſt humiditas aerea
calida t̄ humida ratiōe cuius nutrit. **Vel** dicendū q̄ iſtud ar-
gumentū magis valet ad nutritū; q̄ panis artificialiter pre-
paratur ppter hoc ad poſſitū; ſic caro que habet obū t̄ po-
tū de ſua cōplexiōe ſue compositione naturalit̄; omnis eſt
animalia virtutē accipiunt cibum; ſed nō omnia mingunt
vel vniat̄; vt pote volatilia. **Alterius** nota q̄ caro habet di-
geſtionē in aſiā; vnde q̄ facit artentius in pane; illud facit
natura in carne. **Œc** caro habet exteriorē digeſtionē; quā
vltimus decoquitur. **Item** decoquitur interiorē digeſtionē
ſecus in ſtomacho ideo nutrit. ¶ **Queritur** que repleto plus
nocet aut panis aut carnis. **Reſpō** q̄ panis; quia dicit **Œp**
po. q̄ facilius eſt repleti potū q̄ cibo. **Arguo** igit̄ ſic; quāto
aliquid min⁹ nutrit tanto eius repletio eſt minus timenda;
ſed panis minus nutrit quā tardius cōuertitur in ſubſtantiā
membroſ; reſpectu carnis; igitur. **Item** in egris eſt virtus debi-
lis t̄ ibi timeretur repleto ad minus quo ad virtutem; t̄ ta

men egris conceditur panis t̄ non caro; igitur repleto panis
minus nocet. **Item** contrariū eſt **Œaf**; t̄ **Auicē**. dicentes q̄
repleto panis eſt magis timenda; t̄ plus nocet q̄ repleto
carnis. **Item** in febribus dicit **Yſaac** q̄ cum ſanguis ſit na-
ture amicus; citius conuertitur eius defectus q̄ alius humor
ibi peccat; ergo ſimiliter cum caro aſſimilietur nature hu-
mane; t̄ magis allicitur a natura; t̄ minus nocet repleto ei⁹
q̄ panis. qd̄ cōcedo; t̄ pono iſtud argumentū vltimum pro
cauſa. Ad primū argumentū dico q̄ min⁹ nutrit intelligit̄
duplitter; aut ratiōe ſubſtantię ſubtilitatis; aut ratiōe ſecū
lentit̄ t̄ impuritatit̄ ſubſtantię. **Dico** ergo q̄ quāto aliquid
min⁹ nutrit ratiōe ſubſtantię ſubtilitatis; tanto eius reple-
tio eſt minus timenda; t̄ ſic obijces; ſed quāto aliquid mi-
nus nutrit ratiōe ſue ſeculitatis t̄ impuritatit̄ ſube tāto ei⁹
repleto eſt magis timenda; t̄ hoc modo repleto panis eſt
magis timēda; quia ratiōe ſue impuritatit̄ t̄ viſcoſitatit̄
minus nutrit q̄ caro. Ad ſecundū dico q̄ non negatur caro
in febribus acutis ppter timorē repletionit̄; ſed ppter
timorē inſtammatiōis; quia in carne eſt quedam humiditas
tas aerea t̄ vinctuoſa parata inflammatoriſ; ſed panis habet
humiditatem aquoſam illi inflammationit̄ oppoſitā t̄ oſino
reſiſtentiā. ¶ **Queritur** quare conceditur panis in omni
motbo vbi conceditur caro; ſed nō contra. **Reſpondeo** q̄
qdā ſunt egritudines frigide t̄ lōge in q̄d̄ timeſt caſus vir-
tutis; vt in quartana; t̄ in hmoi cōceditur t̄ panis t̄ caro ne
virt⁹ deſiciat; quedā vō ſunt breues acute t̄ calide in quib;
maxima eſt inflammatio; t̄ in talibus nō cōceditur caro; ſ;
ſed vinctuoſa t̄ parata inflammationit̄; t̄ tamen conceditur panis
quā qui habet humiditatem aquoſam illi inflammationit̄ con-
trariā. **Secunda** cauſa eſt cōſuetudo; eſt panis ſit deterio-
r tamen quia conſuetus eſt comedi omni tempore; ſed non ſit
ro caro; igitur. vnde **Œippo**. in apobolus; t̄ in regimēto
t̄ acuto. **Parū** deſertabilioſ; pot⁹ t̄ cibus; melioſ; eſt me-
lioſ; ibi ſit conſuetudo. **Tertia** cauſa eſt; q̄ in egris timorē
mus de repletionē quoad virtutē. **Item** in egris; vt dicit **Œa**;
eſt virt⁹ dimiſſiua; t̄ q̄ caro magis allicit appetitū; t̄ in ma-
iori quantitate attrahit; q̄ panis t̄ per conſequeſ magis
addit in virtutē; t̄ virtus debet diminui; igitur. ¶ **Queritur**
vtrū in morbis acutis magis cōpetat panis lotus in aq̄
q̄ ficus. **Ad hoc** dicendū q̄ ablutur panis; q̄ eſt cali. t̄
Œc ratiōe decoctioſ acquirat caliditatem. **Item** ratiōe ſalis
vel fermenti ibi poſſit acquirat alia caliditatem. **vide** ſi ad
miſtreſtur ficus addit in diſtraſam calidam febulē; et
ppter hoc ablutur; q̄ eius caliditas per aquā reprimitur.
Secunda cauſa eſt q̄ per decoctionē acquirat alia calidit̄
tatem que per aquā remouetur. **Tertia** cauſa eſt; quia talis
panis lotus adminiſtratur in via dietę t̄ in via medicine. in
via dietę ratiōe mite ad ſuſtētandū. in via medicine ra-
tione acquirat quā ablutur ad alterandū. **Œc** dicit **Œaf**; q̄ il-
la medicina eſt melioſ; que ſit per dietam q̄ per medicinam.
¶ **Queritur** quare homo citius digeritur q̄ comiſtione
vipe poſſit in vino; q̄ per potum ſolum vini. **Una** cauſa eſt
ſm p̄m; quia cum in vino ſunt partes aquoſe; t̄ quedam
vinoſe ſimul mictē; vna ibi inſticit attrahit partes vinoſas
ratione quartus vnum habet meliariſ; t̄ dimittit aquoſas
t̄ vinoſe in vīa penetrant vīq̄ ad profundum mictē; ideo
per hoc cognofcitur vīno forte a debili; q̄ quando vīa po-
nitur in vino fortiſtatem penetrant partes vinoſe que ſunt
calide vīq̄ ad poſtitudinē; non ſit vero in debili t̄ p̄auo. **Alia**
cauſa eſt; quia panis eſt calidus ratiōe decoctioſis t̄ ratiōe
trictit̄; t̄ attractio ſit a ſimili t̄ calido. **Item** vīno vō reſiſtū
terelictit̄; eſt quā nullus vīnoſ; ideo t̄. **Sed** nō ita inebriat
vīnum per ſe ratiōe partium aquoſarum que ſunt obtuſe
non permiſſentium ita cito partes vinoſas reſolui; nec ca-
put petere; t̄ per conſequeſ necitā ebrietatem inducere.
Sed alia cauſa poteſt eſſe maiō; moſo vīpe in ſtomacho
vini; quare dilutus eſſumat ad cerebrum vīpa q̄ vīnum
quā cito digeritur. ¶ **Dubitat̄** quia magis nutrit aut
panis niger immundus t̄ ſurſureus; vel panis mundus et
albus. **videtur** q̄ niger t̄ ſurſureus; quia quanto citius eſt
groſſiot tantomagis nutrit; vt caro bouina melius nutrit q̄
pullina t̄ plus. **Item** dicit **Œippo**. in ſine regimēti acutoſ

ram q̄ hydromeli magis nutrit q̄ vini dulce, & reddit causam q̄ pures habet feces: sed panis niger magis habet feces: na videmus hercoisare plus panem nigrū comedētes q̄ album: igitur, Ad cōtrariū arguitur: panis nutrit ratione medulle & non ratione furfuris & corticis: sed in albo est pl̄ de medulla & minus de cortice: igitur, vnde quasi conuertitur totus in naturā in embuonem & non niger, quod concedo pro causa prima. Secunda causa quia magis attrahitur ad membra: quia est magis cōformis nature humane ratione caliditatis: non sic niger ratione furfuris qui est siccus & frigidus. Tertia causa est: q̄ albus magis immoratur in membris: cum natura sit magis auida in eius retentione q̄ panis nigri. Ad primum argumentū dicitur q̄ illud solus tenet in rebus eiusdem generis & eisdem cōditionibus obseruatis: nā si nutritur ratione furfuris bene obferres: sed nō qua ratione medulle. Ad secundū respōdet q̄ Hippo, ibidem intelligit de nutritio natura al: dic autem intēdū de accidentali. Et dicit dū q̄ intelligit de hydromelle: vbi est plus de melle q̄ de aqua: & tale vs̄ pl̄ de sic̄ib; q̄ hydromel in quo plus est de aqua q̄ de melle: si non sic est de pane tō non est simile. ¶ Quarto queritur vtrum magis cōpetat panis niger & furfurus in regimine fanitatis: aut albus et mundus. videtur quia furfurus: quia citius digeritur: vt dicit littera: & omne tale inagis competit. Itē dicit Auicēna: q̄ conseruato: fanitatis fudeat bene semper ventrem lazum: vnde dicit q̄ est impossibile albere moui cū fluxu ventris naturali: sed panis furfurus optime laxat vētrem: vt dicit littera: q̄ maioribus habet feces respectu panis albi. tū quia plus habet de superfluo: tum quia plus habet de cortice ratione cuius est absterilius & mūdificatiuus. In cōtrarium est iste auctor: & Rufus qui dicit q̄ panis albus & mundus plus valet in regimine fanitatis: & quāto purior: & mundior: tanto melior: q̄ cōcedo: q̄ minus habet de superfluo & magis amicitur membris: & natura cum magis appetit et cum auidius retinet q̄ nigrum. ¶ Ad primum dicitur q̄ licet quantum ad hoc q̄ citius digeritur melius nutrit: tamen quia plus habet de superfluo vnde nō bene obicitur quia omnes conditiones non sunt eadē vtrobisq̄. Ad secundū dico q̄ panis albus natur. liter plus restringit: quia cō glutinatius & magis retinet a natura: si furfurus minus: q̄ citius expellitur cū non ita retineatur cum multum habeat de superfluo. ¶ Quinto dubitatur quis magis competat in regimine fanitatis: aut panis lotus in aq̄: aut aliquo bōdio: aut panis siccus: videtur q̄ lotus in aliquo liquore vel bōdio: q̄ prima digestio & scōa requirit rem mollē cū procedat subtiliādo: vñ q̄ citius digerit & meli; magis cōpetat in regimine fanitatis: si panis lot; est hūmō: igit. q̄ lot; melior est sicco: igit. quia q̄ melius in prima et secūda digestione etiā & in tertia: cum due sint preparatorie ad tertiam. Itē panis recedit a temperamento per siccitatē cū sit calidus & siccus: sed per loturam reducit ad temperamētum: & omne tale est melius in regimine fanitatis &c. In cōtrariū est Ras. dicens q̄ conseruato: fanitatis fudeat vitā & prolongationem mentē ne firmat panem lotum in aliquo liquore. ¶ Ad hoc dicitur quiddā q̄ panis lotus nō competat in magna quantitate sumitur in fanis: & attrahitur: vnde fanis est opilatōnis splenis & epans. Sed in egris cōpetit cū in pauca quantitate def: est; pax ille panis mox est i liquore: ita q̄ non habet multam viscositatem. Et dicit dū q̄ panis lotus cōpetit fanis in regimine fanitatis si sumatur in pauca quantitate: est non multum mox in liquore: ratio est: non possit multam acquirere viscositatē. Et si queras quare competat medico q̄ per loturam acquirat pauca viscositatem. Respondeo q̄ absterget et mūdificat superfluitates stomachi: & concedo duo prima argumenta. Ad secundum in cōtrarium dico q̄ Ras. intelligit in magna quantitate: vnde tunc sine dubio non cōpetit. ¶ Querit vtrum firmētum sit calidius q̄ passū: & videtur q̄ passū minus habet de humido radicali: & per consequens de calore: patet quia fermentum est passa antiquatā: & in processu temporis consumitur humiditas radicalis: igitur, Itē eadē est compara

tio grani noui ad vetus & paste ad fermentū: sed granus nouum calidius est veteri: igitur, In cōtrarium est ratio: quia caliditas mouet a centro ad circumferentiam ebullendo: & frigiditas cōtrario: sed fermentū mouet a centro ad circumferentiam ebullendo: igitur est calidius. Ad hoc dico q̄ fermentum est calidius calore accidentalī acquirito ab aere extrinseco. Sed pasta calidior est calore naturali: q̄ plus habet de hūido radicali in quo radicatur calor naturalis: & hac via procedunt quo prima argumenta: & prima via vltimum argumentum. que simpliciter duo prima argumenta concedo. ¶ Queritur quare cooperatur passa quando fermentatur. Causa est ne frigiditas aeris possit penetrare ad centrum ipsius paste: & eam extinguere: & per consequens eius calorem naturalem. ¶ Queritur de hoc qd dicit in littera: q̄ fermentum habet calorem paruum & frigiditatē: vnde videtur dicere q̄ habeat simul duo contraria. Solutio q̄ fermentum paruum habet calorem. i. accidentaliter acquiritum & frigiditatē. i. a calore naturali remissum: & hoc intendit dicere. ¶ Queritur de triū q̄ estibus in dūcō. Et primo vtrū cōpetat emopticois: & contra sulcum cum hoc dicit littera. videtur q̄ nō: quia in emopticois passione est debilis digestio: & triū vtrū dicit littera dūcō digeritur: igitur, Itē emopticois passio vna est in ptyfim: sed in ptyfim nō cōpetit illud quod dicitur digerit: igitur. In cōtrarium est auctor in littera. Propterea omē illud quod abstergit causam emopticois passionis competit in eius cura: sed triū est hūmō: igitur cū sit conglutinatius & absterilius: sanguinē subtilē inducēt emopticois passionē ingrossat: etiā grossum sanguinem generat. Itē apionē vāsiōē venaz solidat cū sit glutinatium: ergo cōpetit in passione emopticois qd concedo & hoc pono pro cā. Ad primum argumentū dico q̄ non datur in via dicit: vt tu obijcis: sed in via medicine: & medicina nō respicit digestionem citā vel tardam cū medicina nō patiatur: led agat: propter hoc patet solutio ad secundū argumentum. ¶ Queritur super hoc qd dicit in littera q̄ triū cōmēt cū oleo valet fanis. Contra triū tuperatur propter viscositatem quam habet: cū ergo oleus addat in maior viscositatem adiuuam minus competit. Ad hoc dico q̄ cum oleo cōmēt illi appetit: vnde quantū ad hoc plus facit bonū q̄ cōtra: vtrū viscositatē suam. Et vbi dicit in regim: quādo aliquid pōtē & nocet: si plus valet q̄ nocet d; admittit. ¶ Dubitatur de supulis q̄ generat grossos humores & phlegmaticos vt dicit: & tamē dicit q̄ qui vult cauere se ab hūmō grossis humoribus: comedat eas cum melle. Contra: mel addit in maiorem opilationem igitur cum melle nō debent comedī. Dico q̄ cū melle cōpetant nō ratione subtilitatis mellis cum sit opilatius: sed ratione acuminis eius acquiri: ratione cuius subtilitatis & vni dicit: igitur dicit q̄ cōpetunt sic contra opilationē. ¶ Dubitatur vtrum granū fractū generet sanguinē laudabilem: tamē dicit q̄ si multū & assidue comedatur generat opilationem & lapidē in renibus & vesica. Contra: Hippo. in aplo. & in regimēto auctor: dicit q̄ parū de fractū: ergo propter affinitatē dicit q̄ affinitatē nō generabit granū fractū affinitatē dicit vniuersalibus: q̄ ex bouina carne quāctūq̄ digeratur in possibile est bonū sanguinē generari. Sic dico de grano fracto. vnde si vna vice sumatur licet sit grossus abus: non tamen ppter hoc generat lapidē: nisi frequētē & assidue. Et tu obijcis assidue abus minus nocet &c. Dico q̄ hoc verū est respectu alterius abis non consistit: sic non est ibi. ¶ Dubitatur cuius complexionis sit amidum: videtur q̄ calide: quia de cibus ab aliquo attestatur: ita a quo dicitur vnde dicitur: sed amidū dēfanditur a tritico: igitur est calidū. sicut triticū. Itē panis q̄ ex farina seu medullarū cortice cōficiat dicit calidus: ergo magis amidus est et se sola medulla cōficiatur tritico. In cōtrarium est auctor: in littera dicit q̄ est frigi. & sic qd concedo. Et nota super hoc q̄ illa que subleto & in pauco & breui tempore sunt et tritice: illa retinet cōplexione tritici: vnde panis: quia subito fit: & in breui tempore de tritico sin eius corruptione subtilitatis: sed illa que sunt

ex tritico nō subito: sed paulatim et in longo tempore et cum corruptione substantie et putrefactione: illa nō retinet compositionem ipsius: immo magis contrariam. Et quia amidum fit ex tritico posito et putrefacto in aqua et corrupto ibi diu igitur acquirit frigi. et sic. Arguitur Iulius argumentū fecidū quia non est simile de pane et amido: quia panis fit subito et nō amidum. **¶** Quentur quare amidū oppilat mēbra nutritiua et adiuuat mēbra spiritalia. Una causa est: quod vene spirituales in principio sunt fricte: in fine vō late: vñ viscositas amidi subtiliatur et digerunt antequā ad spūalia pueniat et cū amido tunc habeat humiditatem lenit ea: eodē modo est de membris nutritiuorum venis. Vel occidendum quod immixtū diutius venit ad mēbra nutritiua: ideo oppilat ea.

De zānia.

Zānia nascitur inter triticum siccis cocturā p̄tis temporibus: vnde vim habet acutiā et venenosam: aliquando mentem turbans et zebriat. si farine oidei miscetur myrre croco. et ebriat: et mulieribus et inde fumigerit vulua: aperit eam concipiendiq; fit causa. **¶** Virta etiam sulphure vino et aceto ad imperiginē et serpiginem valet. cum vino cocta et stercore almino et lint semine cataplasmate facto apostema soluit: et scrophulas: cocta aut cum radice et cortice vertice vulnerib; iam putrefactis apposita sanat et mundificat.

De oido.

Oideū frigidum et siccum est in primo gradu: virtute mundificatiuum habet et excoctatiuum: et fabe similiter: p̄m q̄ faba excoctat: et propterea nutrimentum eius ab infarione est liberius: fabarū nō non similiter: plus tamen oideo nutriri accidentaliter non naturaliter. vnde **¶** Gal. oideū ceteris granis nutritibil; est. **¶** Rufus nō triticum inquit: oideum sunt nutritibiliora ceteris et laudabiliora: nutritibilis tamen est triticum. **¶** Nec arbitris bonum disputationes sibi esse cōtra rias. **¶** Galicenus dicit accidentaliter: **¶** Rufus nō intellexit subtiliter ac naturaliter. verbi gratia: si nutrimentū risi et oidei pponam; vñ est subtiliter oideū nutritibil; inuenit: p̄ om̄i substantie et medulle habet: si vero pponamus risi: vnde accidentaliter inuenimus vel reperimus risi maioris esse nutrimentū: propter grossitudinem suam et morā in stomacho longiorem: oideum accidētaliter minus nutritibile videtur propter digestionē citam et faciliē membri dissolutionem. Item **¶** Gal. de oideo et faba fm̄ medicis nam dicit: oideum et faba quoniam temperamentis membrorum vicina sunt: in multis locis fm̄ medicis nam in vsu habentur. Sed cum cerā et oleo in vnguentis et cataplasmatibus fit de oideo cōfectio talis: elicitur enim oideum primum in aqua: deinde assatur: inde farina facta cum zaccaro conficitur sic: vnde in estiuo tempore ad stomachi refrigerium et epatis valet: et sitim auferit cum aqua temperatum siue coctum: et cum codicario edatur: siue aliquantulum liquoridum: vt si cum multa bibatur. **¶** Inde fit prisanum hoc modo. **¶** Constatigitur oideum: vt coctus possit auferri: et mensura sumatur oidei vna et aque decem: et tamdiu coquatur donec redigatur ad vnam: deinde de coletur et potur detur. hoc valet ad sanitatē custodiendam corpusq; humectandus: si etiam refrigerium

et eo plus appeterat: acetū pars vel parus admisceatur: si calide nature fuerit: parum addatur feminis papaueris albi: prisanum sanum cerebro visum clarificat: et perfectissimum in eorum coque sanguinem generat: nec minus q̄ panis nutrit: hoc prisanum sanum est dādum. Infirmitis vero diuersis modis est dādum prout vnicuiq; expedit infirmitati: si vero fasium velis epatis calorem extirguere: bibe vt supra diximus. **¶** Si etiam excolatiuum et mundificatiuum: et prisanum esse volueris: cum cortice illud coque: si laxatiuum et refrigeratiuum cocto prisanum manna superponatur et mel violatum. si propter epatis constitutionē illud velis accipere: coque siml radices feniculi et apij: et accipe illud cum otisaccara plurimum propter ventris solutionem. **¶** Galic. dicit. **¶** Risi accipe non tamen quantum oideum opinatur valere. **¶** Non tamen stipiticum est nisi eius cortex rubescit: propterea stipiticum magis est albo risi rubescit. **¶** Naturā risi calida est in primo gradu: sic in secundo diuersis tamen modis hominibus accipitur illud: et fm̄ vnicuiq; modum actio eius in plus minusve mutatur. **¶** Aliquando nāq; illud mola terit: et farinam eius velut triticū coquunt: valet autem eis qui motionem patiuntur in stomacho: et intestinis. sunt et qui inter grum coquunt cum aqua: hoc valet ad cholericam diarriam. **¶** Idem alij cum lacte coquunt et amygdaleo: hoc modo amittit constipationem suam: et bene nutrit: et bonum sanguinem generat: sperma auget: habet etiam risi proprietatem q̄ si cum ipso: vel cum aqua ipsius lentiginē laues: auferit ipsam: et cutem mundificat.

De milio.

Milium frigidum est in primo gradu: sic in secundo. testatur hoc leuitas eius et concauitas viscositatis vnicuiusque status absentia nutrit mīr q̄ grana cetera et quib; panis fit: sanguinem minimum nec laudabilem generat: tamen siccitatis sue gratia confortatiui stomachi est alioq; membrorum coopsis: proinde et ventrum constipat. **¶** Dioscorides inlium diureticū esse dicit. **¶** Assatum ad toisonem dolorisq; ventris calidum si perpositum valet: causa autem nutrimenti minimum est siccitas eius. **¶** Non ab eis accipiendum est qui carnes suas augmentari et pinguescere volunt: nec eis qui laudabilem sanguinem suo corpori cupiunt generari: sed eis solummodo quibus stomachi refrigeratio est confortatio: humorumq; eius superfluum de siccato appetitur.

De panico.

Panicum in forma et natura est simile milio: minus tamen nutrit eorum ventrem magis constipat. Accipitur diuersis modis et pro eorum diuersitate immutat actionem suam. **¶** Quocirca tamen modo p̄parato omnī panico milium melius esse: coquunt autem sepe: aut cū pinguedine: aut cū oleo: sepe in lacte: aliquado nō cum apozimate triticū coctis et amygdaleo. **¶** Uñ pin

guedine cocti: aut cum oleo laudabile est: quoniam
 licitatem suam amittit: saporitatem ab eis: et boni
 nutrimenti acquirat: ostipationem autem sua priuatur
 propter lubricitatem: et mollitiem pinguedinis olei. **Luz**
 lacte simul vel apostimate supradicto coctus laudabi
 lius est eo quod cum aqua coquitur sola. **Lotionis** au
 tem cum aqua duo sunt modi: coquitur autem aut sa
 nis: aut mola confractum. **Sanius** autem ablato corti
 ce: et ad vnam nullij vel panici mensuram: quinde
 cim apponantur et aqua. ita cocti grossum est et du
 rum ad digerendum: nec est ventris constipariui: gra
 uat etiam stomachum: et ex eo integrum eicitur ad in
 testina. **Hoc** etiam grauat: ideoque cito egreditur ab eis
 hac ergo ratione stipitici non est. **Mola** tritici coquat
 ita: farine mundate decies tantum aque adiungatur:
 et postquam bis vel ter bullierit: fricatum digitis et cole
 tur: calamentis susceptorum donec durefacto excoquat: sic
 quod concidere vtile est: et terens subtilius est digerens
 facilius: minus vero stipitici et durum est propter sub
 stantiam absentiam.

De fabis.

Fabe in natura sua frigide: in siccitate sunt
 diuerse. **Comeditur** autem sicce ac perse
 cte temporibus suis. **Comeditur** virides
 non dum messionis sue completo tempo
 re. **Atrides** frigide sunt et huius in primo gradu: nu
 trimentum earum minus: quia humores generat gros
 sos et crudos. **Inflatiue**: et ventositatem faciunt in supe
 rioribus ventris: propterea valde nocue sunt. **Sicce**
 et non siccis temporibus perfecte sunt frigidez sicce
 in primo gradu: non laudabile sanguinem et car: ex deo
 magis nutrit accidetaliter: non naturaliter duabus
 de causis. **Una** propter substantie grossitudinem et tar
 ditatem dissolutionis et membris: subtilitatem vero
 substantie oddei et dissolutionem et membris: citra su
 perius dicitur: unde minus nutrit. **Secunda** pro
 pter sue multitudinis grossitatem et viscositatem ei
 unde carum inflat et dilatant: et operantur in ea quod
 fermentum in farina vel pasta: propterea in superio
 ribus ventris ventositatem plurimam grossam gene
 rant et inflationem ex qua fumus incipit ascendere et
 rebus nocet: et somnia multa et corrupta inducit. **Li**
 hoc ergo naturaliter hinc fabe: non eis aliquo coctio
 nis modo possunt auferri. **vide.** **Hal.** fabe si nimius
 coquantur: ventositatem et inflationem suam sicut ex
 deo auferre nequimus: minuere tamen possumus. **Et**
 perimento autem hoc probatur in eis qui fabis vte
 res assidue determinatione. **In digestionem** patiuntur
 et inflationem: et si familiam fuerint. **Itē** **Hal.** fabe
 fin cibum inflationem faciunt: et dure sunt ad dige
 rendum: et fin medicina adiunat humores et creare
 de pectore et pulmone: quoniam colamentum habet:
 et ideo non moventur in stomacho: sicut alij grossi cibi.
Manifestat hoc colamentum earum: mundifica
 tio: qua autem ceterius mundificari ceruimus: cum ea
 rum farina abluatur: idcirco ad lentiginem valet. **Qui**
 ergo autem coquois sui mundificari voluerit: et farina
 fabarum lauari assuecat. **Apostemat** in mamillis

vel in testiculari apposite et farina cocta in aceto cas
 tidaplasmate facto dissolunt. **Omnia** autem que dicit
 mus earum insunt medulle tantummodo: cortici autem
 nihil: est enim stipiticus et colamentus nulli habens:
 unde aliquando fabas decoquimus cum cortice in aceto
 rodamusque diartia patientibus propter defectionem
 ceteriue virtutis in stomacho et intestinis. **Religida**
 autem est magna alba non vetus: diuersis quoque
 modis: unde diuersa sunt eius in corpore actiones:
 sunt naque cocte in aqua: sunt autem assate igne. **Aqua**
 cocte laudabilior est: quoniam aqua eis plurimum
 auferit ventositatis et grossitatis: marie si ciecta aqua
 prior: altera adinstigat: hec quod decoctio duobus fit mo
 dis: aliqui cum cortice: aliqui sine. **Li** cortice cocte dure
 sunt ad digerendum: inflatiue: stipiticas cum cortice
 fabarum egestionem prohibet ventris: mox eius diu
 turna in ventre necesse est vt inflationem et vento
 sitatem generet. **Sine** cortice minus sunt inflatiue
 cito digeruntur. **Et** si sus fiat calcfactius rebus ap
 positis: vt pipere longo et zinzibere: et oleo amygdas
 leo: perfecta est medicina ad coitus operationem. **Sunt**
 qui eis vescuntur elixis aliquando cum cortice: aliqua
 do sine. **De elixis:** idem quod supradictum iudicam. **Lo**
 este tamen aliquando cum menta ouiganor cymino et
 similibus sua ventositatem et inflationem minuunt. **As**
 sate tamen ventositatis minus habent et inflationis
 ad digerendum sunt autem durissime: verumtamen
 si aqua infundatur post assationem et cum cymino me
 ta et ouigano comedatur parte duritici amittit. **Mē**
 scaoides fabe inquit noue veteribus magis stomas
 cho nocue sit. **Fabe** mirtre farine fenugreci cataplas
 mate facto apostemati retro auriculas valent. **Ad** li
 uorem sub oculis similiter cum rosa myrba et thure
 ouiqz albugine valent. **Ad** edicationem lippitudi
 nis oculorum cataplasmate facto valet. **Dasticate** et
 tonse temporibus apposite humoibus a capite in oca
 los descenditibus resistunt. **Lum** vino cocti si cas
 taplasmata fiat ex cistecitaculoz apostema dissoluit:
 Farina earum puero: apposita in inguinibus libidini
 nem constringit. **Locus** in quibus pili nascuntur sus
 propositis: subtile ac defectu pilam faciunt. **Scisse**
 quoque in duas partes: cataplasma super hirculid
 num mouibus facto: sanguinem stringit. **Damillis**
 lactis coagulatione induratis apposite dissolutione et
 lactis adiunant exitum: si cum alumine et oleo veteri
 misceas scropulas dissolunt. **Aqua** carum lanam
 tingit.

Superius determinauit auctor de tritico vero: hic de his
 vero: vt de zizania vel lolio quod idem est: et diuiditur. **quod**
 mo ponit zizanie generationem: sed eius inuentione: **se**
 chda ibi: Si farine oddei admisceat. **Itē** sequit illud capim
 in quo determinat de oddeo ibi: **Oddei** frigidus et sicci. **Et**
 in isto primo determinat de oddeo absolute. **Secundo** per co
 parationem ad riss. **secunda** ibi versus finem capit. **Hal.** di
 cit nsi. **Quæritur** verum zizania possit generari: et tritici
 co: videtur quod non: quia in elementis est generatio conuers
 sua et recipio: et vide et aere fit ignis et. non vero sic de
 alibus: illa ergo que magis vicinam elementis magis ba
 bebunt generationem conuersuam quod terre nascuntur et quod
 getabilia: si mineralia non hinc generationem recipio: nec
 conuersuam: quod dicit pbs quarto methopoz. **sciant** cines

artifices alkimie species metalloz transmutari non posse; ergo multo magis terrenae aëne: vel vegetabilia nõ habet gñationem conuerſuram. Sed ex tritico non pot gñari siza nia nisi gñatione conuerſuræ: igitur cũ illa gñatio non fit in vegetabilibus non fiet in tritico: s y sama. Itẽ dicit pbs in de alialibus: qd si species ordinat ad aliam: decetẽ est qd ad nobilitatem siue ad minus velius: unde multa gñatur mediã teverme que est nobilior: ideo potius dõs generari tritici ex s y sama q̄ contra. In contrarium est iste aucto. ¶ **U**ltimus queritur quare ex tritico magis generatur lolium q̄ ex alio grano. Ad istud vltimum dico: qd triticum est quasi granum cristense in centro respectu aliorum granoz: et in medio bonitatis eoz. Et sic dicit pbs in herbis: difficile est inuenire medium: facile vero est obuerti a medio: unde plura contrariantur tritico cum sit in medio bonitatis q̄ alijs granis cum sint in circumferentia: vel versus circumferentiaz propter quod et c. Sõõã cũ est qd: triticum est nobilissimũ in re cetera grana vt dicit superius: quanto aliquid est nobilius: tanto plura requiruntur ad eius generationem: et quanto plura requiruntur ad eius generationem: tanto magis accidit error: in eius gñatione: vt p̄s in domine in quo ppter hanc causam potius accidit error: q̄ in generatõe aliorum aialium: unde videmus plures boves cecos naturalis: et alios daudos: et etiã multa mōstra in natura humana cõtingunt: vt mola et alioz multo facilius et varie. Ad istud pot adduci pbs in topicis: dicens qd sciũs est destruerẽ qd cõstrucẽ diffinitionem: ratio qd: plura requiruntur ad eiõ constructionem q̄ destructionem. Ad primam questionẽ dico qd possibile est generatio s y same ex tritico. Ad primũ dico qd vnum mineralẽ potest cõparari ad aliud eiusdem speciei vt istud aurũ ad istud vel illud: ad possunt comparari me tallã diuersaz specierũ: et hoc duplĩter aut hoc sunt equẽ nobilitatẽ sic est impossibile qd vnum in aliud mutetur: aut comparatur vnum ad aliud alterius speciei magis nobilitẽ et sic potest vnum mutari in aliud. Sed ego distingo de potentia: aut de potentia nature ad artẽ: de potentia nature intelligo et non de potentia artis de qua loquitur p̄blos sopibus in metho. allegatis. Ad secundũ dico qd quedã generatur a natura cum intentione nature et sic concedo, aut ppter intentionem eius: et sic ex nobili fit vile. vt de tritico lolium: ista via generatur vermes et apostemata i corõ pote humanoẽ et superfluo nutrimento. Vel dicendum qd s y sama fit ex tritico citius per viam corruptiõis q̄ generatio nis: et sic non est transmutatio speciei in speciem: immo potius corruptio nobilitis s y tritici. ¶ **Q**ueritur in qua regio ne plus generetur lolium ex tritico: aut in humidã vel siccã. Ad illud dicit qd humidã: dicens in agricultura qd humiditas facit degenerare plantas: sed per generationem generat lolium ex tritico: igitur. Itẽ dicit p̄blos sopibus in libro de plantis: qd sol est pater plantaz: terra võ nũ. In illa ḡ regione in q̄ sol inũt recte: sunt radij solares vel caloz: solus lup plãtas: in illa minõ plãte degenerat: sed best in ea. et sic. igit. In tritico est aucto: in litera: qd plus fit ista generatio in siccis et corruptis temporibus. Itẽm continens immutat contentum ad suam crasim: vt vult p̄baretus in libro puluim: ergo cum medulla lolij sit calida et siccã: generabitur in ea. et sic. similiter et medulla tritici erit cal. et sic ea: quod cõcedo. Unde dico qd plus fit generatio lolij ex tritico in regione ca. et sic. qd in bu. quã caliditas et siccitas con sumunt humiditã aerem que erat ca. et bu. in tritico: et cum hoc trahat calorem naturalem ipsius tritici ad exteriorã. et facit ipsum exhalare. Itẽm ipsam resoluat: et per consequens inducat illi complexionem frigidam et siccã: et cõplexio via est in speciem: vt dicit p̄blos sopibus: et per istam viam in ca. et sic. regione generatur lolium ex tritico. Ad primũ argumentũ dico qd duplex est humiditas: quedã accidentalis et sup̄flua expãsa supra terram, et talis facit plãtas degenerare: et de tali loquitur palladius. Et alia humiditas est sentialis q̄ est calida et humidã dicitur. et talis non facit degenerare plantas: et de ista loquitur aucto: iste non palladius. Vel dicendum qd licet humiditas faciat degenerare tritici non tamen adco vt faciat generare lolium. Ad secundũ di

co qd sol de per se faciat generationem plantarũ: tamẽ de per accidens facit ad degenerationem: s y humidã radice confusum: et calorem naturalem ipsius plante resoluendo: et hoc modo fit degeneratio in tritico a caloze. ¶ **Q**ueritur verũ s y sama habeat somnum inducere et ebrietatem: vt dicit qd non inducat somnũ: s y citius instantias vigilarũ quia dicit constantius qd quidam est fumus suauis et multo cebis: et talis causat somnũ: quidam vero est fumus capiti notius maliciosus pungitiuus causans vigilas: et non somnum: cum ergo ex s y sama generetur fumus capitiũ et p̄gitiuus: igitur et c. Itẽm narcotica que sunt frigida in quartõ opium mandagosa iusquiamus et c. inducunt somnum vt dicunt auctores: sed s y sama non est sic frigida: igitur. In contrarium est aucto: in litera: dicens qd mentem turbat et inebriat. Solutio qd questio est affirmatiua vera. S y duplex est somnus: quidam naturalis qui fit ex fumo mulcebo: et talem non inducit s y sama. Quidam vero est inaturalis: et fit duobus modis: quia aut fit per viã refrigeratõis: et mortificationis sensuum et spirituum: et istum facit narcotici somno. Alio modo fit virtutem animalem retrahendo: et p̄ modo modo non: sed isto modo s y sama inducit fumum innaturalẽ: qd ab ea resolutum fumus maliciosus venenosus et pungitiuus: qui statim petit cerebrũ: et puenit ad virtutem aialem: et tunc virtus aialem sentiens illũ fumũ venenosum retrahit se: et cũ bac retrahunt sp̄s et influentia spirituum ad sensus p̄culares: et tunc opibus in mobilantur: et hõ s y sama inducit somnum et ebrietatẽ. Per istã viã solutio ad argumenta. ¶ **Q**ueritur verũ panis calidus aut frigidus factus ex s y sama inebriat plus: videtur qd calidus: qd magis potiosus et euaporatiuus qd frigidus: igitur. Et contrãrũ videmus ad sensum: qd narcotica frigida plus inebriant: et somnũ inducunt qd calida: igitur. Ad hoc r̄spondeo qd inebriare hõ est duplĩter: aut plus. scilicet: et sic dico qd plus ca. qd frigi. aut plus. et tardius dissoluitur et plus durat: et inebriatio: et sic contra: et hoc p̄ solutio ad alia argumenta. ¶ **Q**ueritur cuius complexionis sit oedem: et videtur qd calide et bu. qd dicit p̄blos in talis vniuersalibus qd duplex est bulcudo: qd daz desiccans et dicit subtilis est in actione: et talis est i mel le. Et ista bulcudano vt bulcudo oede: sed bulcudo bulcudano etans fundatur in calida substãtia: ergo cum s y sama dũm bulcudano fundetur in substãtia ca. et humidã: igitur ca. et bu. erit oedem. Itẽm p̄tãna que est ca. et bu. decidit ad oede: sed omne decitum atteratur ei a quo deciditur: igitur. In cõtrarium est aucto dicens qd est fr. et sic. in primo gradũ qd concedo. Ad primũ argumentũ dicit quidã qd est cal. et bu. quantũ ad medullã: sed quantũ ad corticẽ et medullã simul est fr. et sic. Sed ista solutio non valet: qd iste aucto: nõ loquitur de oede nisi in quantũ nutrit: et qd non nutrit nisi ratione medulle et non corticis: igitur. P̄tãna igitur aliter qd medulla hõ duplex substãtia: quãdã est fr. et sic. in centro eius: et talis est ibi a vniõ: quãdã ad istã ponitur in gradũ et taliam quantã aereã ca. et bu. et ista est subiectio dulcedinis: et quantã ad istã non ponit in gra. et de tali loquitur ysaac in vniuersalibus. Ad s̄cõm dico qd s y sama dicit aucto: s y perius siccã et s̄cõtionem acquirunt humiditatem: et humidã p̄ affationẽ siccitatẽ. Sicut dicit de p̄tãna qd p̄licationẽ accipit humiditãtẽ: vñ nõ est bu. p̄ se: p̄ artificia: s y oede est siccã de se. ¶ **Q**ueritur quõ magis nutrit aut tritici: aut oz. deã. vt qd tritici: qd maiorõ hõ: vniuentia cũ natura s y sama s y sup̄ius dicit ysaac in dictis vñbõ: qd nutritio fit p̄ ducẽtã ad naturã humanã: igitur. Itẽ granũ nutrit r̄õne medulle: s y tritici p̄bõ de medulla igitur. In tritico est aucto: ista dicit aucto: tãta s̄a. qd oedeã ceteris granis nutritiõis: et laudabilis: et nõ videt esse triticas inter s̄a. et ruf. qd in rufus dicit qd tritici nutritiõis est oedeã. Et ysaac soluit in ista dicit qd nõ est triticas: et s̄a. intelligit accidẽtã: qd tardõ: quẽrit et plus moã: et tardius m̄bis dissoluit. Sed rufus intelligit naturalẽ: qd citius vniuent: et etiã vñbõ: ois soluit: ita nulla et triticas. S y ista solutio ysaac videt p̄tã calidã: qd dicit qd fabe magis nutritum accidẽtã: qd oedeã et nõ naturalẽ: ppter hoc aliter dicendum qd s̄a. intelligit re spectu granorum determinandum: unde oedem nutrit

bilis est granis determinatio: q; de tritico superius de-
 terminatum est: igitur non comparat oedeum nisi ad triticum
 cum superius ea comparauerit: immo solum comparat o-
 deum ad alia grana inferius determinanda: vt ad milium z
 rium z panicum: quibus notabilis est. ¶ Queritur qd sic
 meli? In regimie sanitatis tritici aut oedei: videt q; oedeus
 q; illud qd citius digeritur plus valet: hoc est oedeus: vt di-
 cit in littera: igitur. Item dicit hippo. In regimeto auctoz: qd
 ledit sanos: ledit egros: z quod uiaat sanos iuuat egros: s; p-
 rifsana oedei plus iuuat egros q; facta ex tritico: igitur et
 sanos: igitur cum decimum attestat illa a quo de cidit. In
 contrarium est auctoz superius vt patuit: q; plus habet de
 medulla z matozem conuenientiam cum natura humana,
 quod concedo. Ad argumentum dico q; illud solum tenet
 quando fit comparatio vnus indiuidui ad aliud indiuidui
 z no; specie i ad speciem: z q; oedeum z triticum sunt diuer-
 sarum specierum: igitur non tenet. Ad secundum dico q; se-
 cus est de pifsana z de oedeo: quia pifsana melior est egris
 in via medicina: quia datur ad alterandum: et alteratio fit
 p; contraria: s; d panis oedei noceret illis: quia est fri. z ficus
 z nutritio fit per calidit: z panis datur ad nutriendum. S; p-
 rifsana tritici non potest alterare malam complexionem cal.
 z ficam: cus fit calida: igitur z. non est simile. ¶ Queritur
 vtrum risi fit s;pticum: vt dicit ysaac. Contra dicit ysaac in
 dietis vniuersalibus: q; sapor: s;pticus frig. est z ficus: sed
 risi est ca. z sic. igitur. Item risum valet in dissinteria chole-
 rica vt dicit. Contra: contraria contrarijs curantur: sed risi
 est ca. z sic. igitur. Item dicit littera q; risi rubecum plus
 valet in dissinteria cholericis q; albi. Contra: quanto est ma-
 gis rubecum: tanto est calidus: et ita magis augmentabit
 dissinteria cholericis. Ad primum dico vnus est s;pticus. S; p-
 duplex est s;pticus. Alia est q; est et resit saporis species
 z ista fundatur in frigida z sicca substantia: z hinc loquitur in
 dietis vniuersalibus z non bic. Alio modo accipitur s;pti-
 citas: prout nominat speciem compositionis: z ista potest
 esse in substantia calida z sicca: z sic sumitur bic: vnde risus
 s;pticus est li. viscosum conglutinatium: z conspitatuus
 Ad secundum dico q; non valet in dissinteria cholericis: ra-
 tione sue complexionis cum sicca. z sic. z ratione sue substi-
 ta conglutinosa: viscosa z soliditate. Ad tertius dico q;
 quia rubecum est grossius in substantia: ideo magis valet
 in dissinteria cho. no; ratione sue complexionis. ¶ Queritur
 milium sit calide z humide complexionis: q; fm ysaac z Aui-
 c. coxer cuiuslibet graniz cuiuslibet seminis est frigidus z
 ficus: z medulla calida z humidat: z a complexionem centra-
 li denominatur vniquodq; igitur cum medulla milij sit ca-
 lida z humidat sic z milium. Item omne euaporatiuum est
 cal. z hu. sed milium est euaporatiuum: vnde hippo. In re-
 gimie auctoz docet in pleuresi facere euaporationem de
 milio z sale: vnde dicit q; tale euaporatiu est fortius: igitur.
 In contrarius est auctoz in littera dicens q; est fri. in primo
 z sic in secundo. Alterius dubitatur de hoc qd dicit ysaac
 ipsum esse diureticum z vine prouocantiu. Contra: omne
 diureticum calidum: vt dicit in s;ptis: igitur. Item dubitatur
 de hoc qd dicit in littera: q; milium valet contra tosi-
 ones z dolores ventris. Contra: tosius ventris generatur a
 ventositate: ergo omne illud qd ventositatem consumit co-
 p;tit: sed milium est fri. z sic. igitur. Ad primum argumētū
 dico q; comparando coctio cuiuslibet granū ad medullam
 cuiuslibet: cois coxer est fri. z sic. z omnis medulla cal. et
 hu. z isto modo non ponitur in gra. Alio no; fit cōparatio
 medullae ad medullam: z hoc modo ponitur in gra. z sic ista
 comparatio medullae milij est fri. z sic. respectu medullae tri-
 tici: z hoc modo loquitur auctoz in littera: z alio modo Aui-
 c. z ysaac. Ad secundum dico q; milium de se no; est euapora-
 tiuum: sed rōne rorefactionis z mixtionis cū sale etiam est
 fictur plus. Ad videntū q; hoc est ratione cuiusdam substā-
 tie calide z vniuersae existentis in superficie acquisite ab acre
 extrinseco: z ratione ista non ponitur in gradu: z est pau-
 ca talis substantia calida z humidat: no; est ratione sue sub-

stantie centralis que est frigida z sicca: z ista distinctio ha-
 bet locum in multis terreniscentibus: vt in caule z cindua
 ideo bonū est eam habere p;e manibus: quia per istud sol-
 uitur aliud questum s; q; est diureticum ratione substantie
 superficialis z non ratione centralis. Ad videntū q; que
 dam sunt prouocantia vniam per se: vtelope diuretica: alia
 vero per accidens s; retinendo feces in intestinis ratione
 sue grossitice: quia dicit ysaac in vniis: q; dimittit vnius
 superfluitatis est causa augmentationis alterius vt patet.
 Ad aliud dicit q; valet ad tosi-ones ratione sue substantie
 superficialis z no; centralis: z etiam ratione sue rorefactio-
 nis. ¶ Dubitat de panico: dicit ysaac superius q; milium
 minus nutrit q; cetera grana: ergo minus nutrit q; panici.
 Postea dicit in capto de panico: q; panicum minus nutrit
 eo. Dicendum q; non est cōtractas: vnde credo q; panici
 simpliciter minus nutrit q; milium z q; cetera grana. Ad di-
 co q; auctoz comparat milium ad alia grana diuersa in specie:
 z panicum non est diuersum ab ipso milio: ideo non compa-
 rat tunc ipsum milium ad panicum. ¶ Queritur de fabis in
 via nutrimenti respectu oedei: vnde dicit q; oedeus magis nu-
 trit q; faba: quia dicit superius q; oedeus ceteris granis ma-
 gis nutrit: sed faba est granum: igitur. Item oedei minus
 habet de coctice z plus de medulla q; faba que habet cocti-
 cem duras magis z grossiorem: z in maiori quantitate. In
 contrarium est auctoz in littera. ¶ Cetera scō fm Aristo.
 quale vero altera: nutritio ergo fit ratione quantitatis: s; faba
 est maio: oedeo: igitur. Ad hoc dicitur q; duplex est nu-
 tritio: quedam est phantastica: z fm senium: z de tali loquē-
 do faba magis nutrit oedeo: vnde fabe magis pinguius fm
 apparentiam: quia ratione ventositatis fabarum cutis ego
 tenditur qua distensa videtur esse pinguis fm senium. Alia
 est nutritio fm veritatem: z tunc oedeum magis nutrit: q;
 citius conuertitur in substantiam mēbrozom: z et prout
 exemplum de fursure q; magis impinguit equos: z in bre-
 uiori tempore q; granum: z hoc phantastice z fm senius: q;
 eos magis inhat: z atque distendit. Ad videntū meli? cū
 isto auctoz: q; fabe magis nutrit accidentaliter: sed oedei
 magis naturaliter. Sed contra istam solutionem: fabe sunt
 lubricatue vt dicit littera: non ergo plus nutrunt acciden-
 taliter. Respondeo q; intelligit littera de excoctiatis: in se
 uo dubio fabe excoctate non magis nutrunt accidentaliter.
 sed non excoctate magis. Ad videntū q; licet fabe
 sint lubricatue in prima z secunda digestionē: non tamen
 in tertia: immo multum immozantur in mēbris: z de ista ter-
 tia digestionē loquitur auctoz in littera cum dicit: q; magis
 moztantur in mēbris: z ita ad vnum magis nutrunt fabe
 accidentaliter. hīs vniis patet solutio. ¶ Queritur quid ma-
 gis competit in regimine sani. aut faba vel oedei. Arguitur
 q; oedeum: q; magis assimilatur tritico: vt superius dicit au-
 ctoz: igitur. Item illud qd citius digeritur in stomacho: epa-
 te magis in regimine sanitatis competit: cum natura tunc
 minus laborat: sed oedeum est humilimodi vt dicit superius
 vniuersalibus: q; pisces squamosi meliores sunt no; s;nonis
 tota superficialis cecidat in squamas: z caro remanet pura.
 sed illud quod citius squama in piscibus: facit coctem in gran-
 nis z terreniscentibus: igitur que grana maiorem habent
 coctem: erunt meliora in regimine sanitatis sicut fabe. Item
 dicit philosophus in topicis q; idem est sanum simpliciter
 z sanum homini bene disposito. sanum ergo homini ergo
 est sanum fm quid z non simpliciter: sed sanum fm quid est
 egrum simpliciter: ergo cum oedei fit sanum homini ergo
 egrit oedeum egrum z malum simpliciter: sed nullum tale
 competit in regimine sanitatis: igitur. ¶ Duo prima argumē-
 ta tenent pro conclusione. Ad primum argumētum in cons-
 trarium dicendum q; duplex est abundantia superfluitatis
 Tria que fit ab opere nature: vt in pifsibus sunt squamē
 z talis depurat nutrimentum. Alia est que non fit opere na-
 ture: sed ex abundantia materie impure: z talis no; facit ad
 bonitate nutrimenti sicut in faba. Ad scōm dico q; aliq; sana
 sunt egra dupl. ratione egritudis: z talia sit sana fm qd
 et egra simplr. qdā vō coēpēt no; rōne egritudis: s; rōne

virtutibus: et talia sunt sana simpliciter, et hoc modo compete-
 eorum egris salicet ad sustentandum virtutem. **Q**ues-
 ritur vtrum omnes fabe taz sicce q̄ virides sint eiusdem com-
 plectionis. **A**rguitur q̄ sicce: dicit philopofus q̄ complexio est
 via in spem: sed fūm oēs fabe eiusdem sp̄is: igitur. **I**tem que
 est comparatio coctis ad cocticia: in medulle ad medullam
 fed coct̄: fabarū tam viridum q̄ ficarū est vnius comple-
 xionis: igitur fri. et sic. ergo et medulla tam virid̄. q̄ sic. erit ca. et
 humida. **I**n contrarium est aucto: in littera dicens q̄ viri-
 des sunt frigide et humiditate in primo gradu: et sicce fri. et sic. in
 primo. **A**d hoc dicitur q̄ in fabis est duplex complexio: q̄
 dicitur est radicalis et hanc: et ista est eadem in viridibus et sicis
 et ista est via in sp̄em. **A**lia est complexio fluens q̄ dicitur
 ficatur p̄m nutrimentus: et ista dicitur in viridibus et sicis
 reperitur. **A**d hoc dicit scdm argumentum q̄ non est site de
 coctice et medulla: q̄ coct̄: sem p̄m in vtr̄q̄ nutritur et nutri-
 mēto terreo et sicco: id est sem p̄m fri. et sic. medulla in viridi-
 bus nutritur et humiditate aquofo: ideo frigi. et hu. est: sed cū
 in processu temporis illa humiditas aquofo digeratur et de-
 ficatur: nutritur et humiditate sicca: ideo est in sicis sicca
 et a medulla que est contris denominatur complexio. **Q**ue-
 ritur que magis nutrit aut viriditas: aut sicca: videtur q̄ viri-
 dit̄: quia quāto aliquid est temperatus tāto melius nutrit
 et citius digeritur: sed faba a temperamento declinat q̄
 citatem: humiditas igitur cum reducta: igitur et. **I**tem dicit
 p̄aac inferius: q̄ omnis fetus sicce matris: quanto p̄opin-
 quio: partu tanto melius: vnde vitulus melio: est boue an-
 tiquo: ergo cuius faba viridis fit quasi fetus sicce matris: seq̄
 q̄ quāto vicinior terreo: tāto melio: fed viridis est hūm̄
 igitur. **I**n contrarium est aucto: in littera dicens q̄ fabe sic-
 ce sanguinem generant laudabilis: et ita magis nutritur
 viridibus. **I**tem vniquodq̄ digestum mel̄ est indigesto:
 sed faba sicca digesta est: q̄ processu temporis sua humiditas
 aquofo digeritur. **A**d hoc dicitur quidam: q̄ in via dicte
 sicce sunt meliores: p̄pter rationes statim dicitur: in
 via sicce virides sunt meliores: q̄ magis alterant malam
 complexionem siccam et calidam. **A**d dicitur q̄ comparan-
 do ipsas vniuersaliter respectu cuiuslibet repositi sicce sunt
 meliores: sed comparando particulariter respectu est hūm̄
 repositi: virides sunt meliores: q̄ in estate caloi: est acutus:
 qui per humiditatem et fri. fabarū viridū temperatur: sed
 sicce fabe adderet tunc in bilicra: si comederetur. **E**l
 dicitur q̄ sicce meliores sunt absolute: q̄ sanguinem lau-
 dabilis generant respectu viridum. **A**d primum dico q̄
 humiditas aerea meliora nutrimentum: et talis reperitur
 in sicis. sed humiditas aquofo indigesta peiora nutrimen-
 tum: que in viridibus reperitur. **A**d secundū dico q̄ non est
 simile: q̄ bos in prima etate nutritur et nutrimento melio-
 ri et magis digesto q̄ in vtefacta: sed sic non est de fabis: q̄
 idem hūm̄ nutrimentum tam virides q̄ sicce. **S**ecunda cau-
 sa est: q̄ fabe digeruntur a calore naturali interiori: et este-
 riori: sed in animalibus solum digeritur nutrimentum a
 calore interiori: et in animalibus calor est acutior et for-
 tior in iuuentute: igitur. **Q**ueritur vtrum fabe asfare sint
 meliores elicitas: et videtur q̄ elicitas: q̄ dicit superius q̄
 necesse est calidum et hūm̄ frigate: et q̄ frig. et igne cales-
 cent: vnde oportet q̄ sicay p̄ humiditatem acquirat hūm̄
 ditatem: et conuersio: cum ergo fabe recedant a tempera-
 mento per siccatem: ergo et q̄ in elicatione acquirunt hu-
 miditatem ab aqua: et in afflatione maiorem siccatē. **I**tem
 dicit p̄ba in quarto metho: q̄ illa que elixantur vniuerso-
 miter decoquantur: sed vniuerso miter decocti melius diffo-
 miter decocto: igitur. **I**n contrarium est littera. **P**uterea
 fabe peccant per ventositates: sed afflatio eam remouet: igitur.
Ad hoc dico q̄ fabe diuersa inducunt nocimenta: si illa
 debet apparari. **A**d hoc ergo q̄ faba a parte sue complexio-
 nis cum sint fri. et sic. inducunt constipationem ventris: que res-
 mouetur per elixationem: et sic procedunt prime rationes.
Item fabe quād̄ oq̄ inducunt no cumentum a parte sue cō-
 positionis cum sint ventose: et ventositatem generat: quā
 cum ad istud no cumentum remouendum seu diminuē-
 dum debent affari: q̄ per hoc q̄ dicit in littera remouetur

ventositates: et procedunt vltima argumenta. **S**i igitur plus
 nocet tosiō q̄ constipatio: assentur et contra. **E**t si ille qui
 debet comedere fabas: nec fit constipatus: nec ventosus: tū
 ventositas plus nocet assentur. **S**ecundo queritur de
 fabis a parte medicine: quare coct̄: fabarum est magis sti-
 pticus q̄ eius medulla: cum cortices alioq̄ granosus rō
 sint stiptici immo laxatiui: velut coct̄: tritici qui laxat ven-
 trem. **R**atio est quia coct̄: fabe inter cetera granay eho-
 rior: et sp̄isio: ideo caloi: celestis non potest imprimere in
 eum caliditatem et humiditatem: ratione cuius haberet las-
 sare: sed cortices alioq̄ granosum sunt rari: ratione cuius
 facile recipiunt impulsionem: igitur. **Q**ueritur quātus
 ad textum: vtrum faba sit optima medicina ad coitus ope-
 rationes. **A**rguitur q̄ non: quia sunt fri. et sic. fabe igitur ha-
 bent diminuerē coitus. **I**tem multi sunt audaces vel eda-
 ces: vnde multum appetunt: vt dicit Auic. sed augmētatio
 appetitus cibi diminit appetitus coitus: ergo cū fabe sint
 melancholicę nocent coitui. **I**tem dicit p̄ba in de animalibus
 q̄ galline comedentes fabas non ouant: igitur a coitui
 non augmētant coitum. **A**d hoc dico q̄ fabe prouocāt fili-
 tum ratione ventositatis sue erigentis virgam: et sic intell̄
 git aucto: sed non ratione imaginatiōis que inducitur est
 coitus: vt dicit p̄ba in de animalib: nec ratione materie ca-
 lide et humide. p̄fundantur: nec ratioe caliditatis et siccat̄
 stimulant: q̄ dicit A. in tegni. q̄ complexio cholericā est: ma-
 xime venerea q̄ stimulat. **Q**ueritur lup hoc q̄ in lit-
 tera dicitur q̄ fabe maturant apostemata mamillarum. **A**d
 hoc: omne maturatiui est ca. et hu. sed fabe sunt fri. et sic. igitur.
Dicendum q̄ hoc facit ratione vni: et non rōne ipsa
 rum: sed hoc n̄ h̄l̄ valet: q̄ ita bene faceret lignum vel lapis
 ideo melius dicitur q̄ maturant: q̄ ratione sue frigidi-
 tatis oppilant meatus et poros: ratione cuius calor natura-
 lis fortificatur interius qui digerit et maturat. **I**tem cum
 mamille sint spongiosę attrahunt humiditates ad seipias
 cum omnibus membris: et fabe repercutiunt tales humiditas
 rem: ideo maturant hac via. **E**t per hanc viam stringunt
 bidine in pueris quando emplastrant supra lingua: quia
 stringunt poros et meatus: nec permittunt materiam sper-
 matis descendere ad membra generatiua. **I**tem querit̄
 de hoc q̄ dicit littera q̄ fabe emplastrata supra locum
 piloni subniliant ipsos. **C**ontra: pilus nascitur ex fumo ca-
 lido et sicco: sed fabe sunt fri. et sic. igitur habebunt citius in
 grossare q̄ subtiliare. **D**ico q̄ pilos subniliant per accidens
 ratione oppilationis quam in poros inducunt: et non per se
 subniliat. **I**tem faba est adsternua: et oē tale est deplatuus.
El dicit orouerfia inter Auic. A. et ysaac: q̄ ysaac dicit au-
 coitate galeni. q̄ fabe si p̄ tridui decoquantur: n̄ op̄ amit-
 tunt ventositatem. **S**ed Auic. dicit q̄ possunt eas amittere.
Ad hoc dico q̄ ventositas fabarum potest impediri: non ta-
 men ex toto auferri: et sic intelligit A. et ysaac: et Auic.
 quando dicit q̄ potest auferri intelligitur a. impeditur.

De lenticula.

Lenticula frigida est in primo gradu: sicca
 in tertio. **I**nuestigata tamen eius natura
 ex duobus contrariis composita inuenitur
 vno i medulla: altero in cortice. **C**ortex est
 acuitatem habet: vnde ventrem ad solutionem mo-
 uet. **M**edulla stiptice est virtutis et confortatiue sto-
 machi et intestinorum: vnde ad cholericam diarriam
 valet. **L**enticule simul coct̄e cum cortice aquas tolle
 et cola: et oleum cum sale et aqua commisce: post q̄
 stipticas dabis: et si aqua p̄tio: eicta sit dum coqui-
 tur alteram adiungas: solutionem minuit: et si cum
 cortice ablato coquantur: et prima aqua abiecta: se-
 cunda addatur: melio: sit ad digerendum: et ad
 egestionem cholericam refrigerandam fortis. **I**n
 uerfalter dico: nutrimentum lentis grossum est: et
 ad digerendum durum: melancholicis sanguinem gnat

marime si cũ cortice comedatur: cerebrius fumo gros
so implet z melâcholicò: vñ cũ est doloris z fallaciuz
formidolosoꝝ fomoꝝ. Stomachũ z intestia vërolita
te ipler: z inflâtionem z constipationem facit: ppter
ca ceteris granis stomacho plus nocet: z pulmonĩ
ac diastragmati z pelliculis cerebri: ceteriqs neruis
pellucialz: pcpue neruis oculoꝝ: qm̃ hũiditate coz
deliccat z distepar: sanis officit oculis: quãto magis
infirmitis sue delicacionis cã: ventrẽ z mēstrua costĩ
pat: z ingrossat vt exire nõ possint exvitis matricis
Lēns itaqz cũ cortice cocta sicce est notia cõpletio
nĩ: z passionem melâcholicã in ea creat sicut nigram
mospdẽz z impetiginẽ: serpiginẽ cancrũ clepbariaz:
bis tñ q̃ hũmide sunt cõplexionis aliqñ p̃sunt: ideo
si sine cortice edantur hydroticis valer: cũ corticeve
ro nocet: aut ppter ventositatẽ z inflâtionem quam
creat. Lentacula laudabilis est grãdis z nona z coz
quibilibz: accipitur fm̃ cibĩ z medicinã. si fm̃ medicĩ
nã ppter cõteritue virtutis cõfortationẽ z calefactio
nem: aut ppter vëtris solutionẽ. Qui ad cõfortandã
virtutẽ p̃teritiã accipiũt: z restringẽde cholericẽ ege
stiosĩs cã: a cortice cã mundet p̃ioꝝ: dũ coquitur cie
cta aqua: scda addat: cocteqz accitũ immisceat: z ar
noglosic frõdes: z eius semina: z mala citonia: z ma
la acra z mēspila z silia. Qui ppter ofortadũ z cale
faciendũ stomachũ illãvolũt accipere: accitũ vicevini
rufum vel nigri: odoriferũqz cõmisceat. P̃ppter vë
tris solutionẽ accipienda cum silia: aut crisolocãna
aut cucurbita: siue molachia. Item fm̃ cibũ diuerse
accipitur: aliqñ solũ cũ oleo z aceto: aliqñ cuz carne
recetũ: aliqñ cũ sicca z salsa. Lũ aceto z oleo mio:is
est nutrimentũ: cũ carne recetũ maioris. Que vero cuz
sicca z salsa pessimã? ac nocivũ est cibũ. Natura naqz
carnis sicce: in se grossa est ad digerendũ dura. Dic
ta cum lente maliciã duplicat: vñ cũ est calefactiois
incentionisqz sanguis: cũ etiã in melâcholicos puer
tit humores: iõ pessima est maxime si cum cortice fue
rit cocta. Item vt nõ noccat si aptare volueris: emẽ
da a cortice z in aqua citra: p̃ioꝝqz ejicied aquã: se
cundã asit misce: z cũ aceto cã codĩ z origano: mēta
pipere cymino z oleo vel amygdaloz: aut sisamelcon
Diascorides: cũ melliloro z celidonia: oleo rosato ex
lente cataplasmate factõ in oculis calidã pariteribus
apostema dissolvit. Lũ malo granato cocta: ex rosis
siccis: pustulis vel apostematibus in auribus appo
sitã valet. Valet itẽ ad erisipilas z fissurã in pedibus
ppter frigus cũ aqua marina: si coq̃tur z mamillis
apponatur: lac coagulatiã valet habentibus.

De robellis.

Robellie frigidę sunt i primo gradu: medie
inter siccũ z hu. coctez carum sũpticus est.
Cortice ergo mĩdiate laudabiles gñant cĩ
bos: nec inflâtionẽ aut ventositatẽ faciunt
sicut fabe. Ad vsũ edendũ bone sunt in estate. z in ca
lida regione. Cataplasma factũ ex eis mēbris fractũ
appositũ solidat: z dolozes aufert maxime si cũ sapa
fuerit temperate. Itẽ ius ex illis velut ex faba factũ
valet ad cozã: z ad tussim dolozqz in pectore. Co
cteqz cũ oleo z crisolocãna: aut bletis febrẽ patien

tibus p̃sunt: q̃ ex sanguine nascit z cholera ru. Qui
ppter diarric restracionẽ illas volunt accipere: cocta
vna aqua eicta z alia addita: adm̃ ixtis potulace
ramis z succo maloz punicoz: acidofosum: z oleo ro
farum fumant.

De cicer.

Cicer est plur̃ nutrimentũ: ventrẽ humectat:
vinã mouet: mēstrua puocat: ventositatẽ
tñ creat z inflâtionem. Sed circo sperma cõ
ger: coitqz ofortat. Est cicer viride nec aũ
pletũ: est siccũ z cõpletũ. viride ad fabarũ pores mē
surare cõparationẽ: eadẽ em̃ q̃ fabarũ est siccarum z
viriditũ: ciceris est viridis z sicci. Sicci duobz diuis
datur modis, est em̃ cicer albo z nigri. Albu calidũ
est in primo gradu hu. in medio: p̃p̃terea nutrimentũ
cuius q̃ fabarũ maius est: nõ tñ bonũ: sed ad digerẽ
dũ durũ ventositatẽ z inflâtionẽ faciens: intantũ vt
carnẽ inflet z dilatet: z in ea idẽ facit qd̃ accerum in
sicco luto: aut fermentũ in pasta: vñ q̃ coitũ pulvere
cutis sũt: delatata em̃ z cretã caro lucticit z clarifi
catur. Idẽ coitum adiunat: qz tres bz causas ad coz
tũ p̃uicẽtes. i. caloz: nutrimentũ z inflâtionẽ. Unde
hippocrates: cicerũ sunt potestates due diuerse atqz
cõtrarie: cũ coq̃tur eas amittit: z in aq̃vbi coq̃tur re
deat. vñã dulcedinis: aliã saluginis. altera cũ dulce
cũt sua mundificat: z excolat: nutrit nutrimento
bono: lac augmẽtat: humectat vëtrẽ: apostemata dis
soluit ac minuit: z maxime q̃ in testiculis z retro au
riculas sunt. Lũ saluginẽ sua grossos humores dis
soluit ac minuit: z vinã z mēstrua puocat: ventrem
humectat: valet p̃tericis: hydroticis. valet vterius
ad totius cozpois caputũ puriginẽ. Si eius ius
lauetur: impetiginẽ: serpigineqz mundificat. Ita
inquit. Licer bz quasda amaritudines q̃bus aperi
tium est: mēstrua puocat: facilitatẽ facies ex vtero
pueri crendi: cucurbitinos libidinosqz educit: vëtrẽ
humectat: ad p̃tericos de oppilatõis epatis z fellã
let: lapides cũ frãgit in renibz z vesica: nocũũ est re
nũ z vesice vulneribz. Nigri albo est calidũ: hũmi
duz minz: p̃p̃terea amaritudo eĩz dulcedicẽ m̃aiflicat:
est: iõ plus albo in operatione epatis z splenis atqz
lapidum fractura. cucurbitinis libidicisqz valet: ad
epatis oppilatõnẽ. pcpue si cum apio coquantur ex
radice eius: iusqz bibatur ipsius. In augmentatõis
em̃ lactis: z spmatis z puocationis vñe albo est me
lius sue dulcedinis saporitatisqz causa.

Superius yfac determinauit de granis ex quibus con
ficatur panis: hũc autem de illis ex quibus non consistat.
Cubatur de complexioe lenticule: nã auctor vici q̃ est
frigi. z sicca. z hũic q̃ est temperata in actibus: tamen ma
gis declinat ad calidum: ṽ dicit. iste auctor: intelligit de
complexione centrali: sed hũic. de superficiali. Quoz
ritur quare auctores magis contrariantur in complexioe
istozum leguminũ q̃ in eozum compositione z operatio
ne. Solutio est: quia abozum quidam sunt compositi et di
uersis substantijs: vt pote caulis z lenticular: quidam po
nunt quantum adventralium: z quidam quantum ad sup̃
cilem. Item ista legumina diuificauerunt ratione regio
ne: quantum ad complexiones: qz quõqz nascunt in calida regio
ne: quõqz in frigida. Item etiam diuificauerunt rone etatis
z quõqz a parte tempozis sue colleccionis: qz qdã collegerunt
in hyeme: quedam in estate zc: sed sic non diuificatur eo

rum compositio & operatio: igitur. ¶ Queritur vtrum len-
tacula sit ventris solutiva. Solutio: enim ratione coarctas
habentis quoddam acumen est laparia: sed ratione medul-
le est conspicienda. Contra: cortex lenticule grossio: est me-
dulla vero subtilis: igitur. Ad eundem q̄ in cortice lenticule
sunt due substantia: quedam superficialis calida & sicca et
acuta: alia est centralis grossa conspicienda. ratione p̄me ve-
ro laxat. Sed videris impossibile aliquid habere diuersas
substantias: q̄ similes nutritur q̄ similes: sicut caulis nutrit
substantiam eius: igitur sit substantia sit styptica & ius stripi-
cum. Item omne occisum atteritur aut a quo deciditur: sed
ius decidit a substantia: igitur: Antecedens patet p̄ Sale.
In tegni. Item q̄d est sanguis in animali est succus in plan-
tis: sed sanguis est eiudem complexionis cum animali: igitur
z succus cum planta. In contrarium est auctor. ¶ Iuxta
hoc queritur quare non reperitur in omnibus plantis: q̄
succus laet & substantia stringat. ¶ Item queritur quare
non est conuertio reperire q̄ substantia laet & succo? stringat.
Ad primum in ratione dicendum q̄ est possibile in aliqui-
bus plantis reperire istas duas substantias diuersas & con-
trarias: ita q̄ succus laet & substantia stringat. ¶ Ad primum
item d̄: q̄ illud est verum de simili in actu idest nutriti uento
in actu: sed atque non est verum: vnde dicit p̄bs in libro
de anima: q̄ nutrimentis extra non est simile rei quā d̄ nutri-
re. Et si arguitur contra nutrimentum attrahitur & attractio
est a simili: ergo illud simile nutrit. Dico q̄ ibi mutatur q̄d
in quale: vnde verum q̄ quicquid nutrit attrahitur: z attra-
ctio fit a simili: ergo illud simile nutrit. Dico q̄ ibi mutatur q̄d
in quale: vnde verum q̄ quicquid nutrit attrahitur: z attra-
ctio fit a simili: ergo illud simile nutrit. ¶ Item queritur
plantam est duplex substantia: quedam superficialis cal. et
sicca: z ratione istius non nutrit sed laxat: est etiam alia sub-
stantia centralis: ratione cuius nutrit: z ista est frigida & sic-
ca & conspiciat: de ista vltima p̄cedit nisi arguatur. Ad se-
cundus dico q̄ aliquid occiditur multipliciter. Vno modo per
viam contrarietatis: z offensionis: vt est medulla ab ossi-
bus: q̄ ossa attrahunt nutrimentum melacholicum cuius sint
melacholica: z tunc remanet puritas nutrimenti que cōuer-
tatur in medullā: z tale desum non atteritur aut a quo de-
ciditur: sic succus decidit a planta: z similiter acquisitas
in carne a quatuor humocibus: hoc proprie non est desu-
sio: sed potius sequitur ratio. Alia est desectio per viam con-
trarietatis vt cholera iuuana & decidit a necessaria cholera
z tale desum atteritur: et a quo deciditur: z sic tu obiectis
Ad hoc argumentum p̄ solutio. Ad questum scdm d̄: q̄ in
quibusdam plantis est fortis attractio q̄ digestiua. parte
igitur illius nutrimentum digerit planta talis: aliam vero res
pudat sui respuit eā nō possit digerere: z tunc illa pars a ca-
lore celesti digeritur z subtiliatur: z concepit caloz & siccat
etiam: respectu illius partis laxat: hmo est calis et lenticu-
la. Quaedam vero sunt plantae que equalem habent attra-
ctiuam z digestiuam: sic totum illud quod attrahitur dige-
ritur: vnde conuertitur totum in sispiciam z fri. substans-
tiam: z sic patet solutio ad argumenta. Item alia causa: quia
cum ille plante que magis attrahit q̄ digerant repudiat
aliquam partem: z repudiatio fiat per viam contrarietatis
oportet q̄ illud q̄d repudiatur: conuertatur in oppositas q̄
laxat: cum ergo illud q̄ digeritur in planta sit fri. illud q̄d
repudiatur erit calidum z sic cum ratione cuius sit laxat
laxat. Ad tertium questum dico q̄ digestio fit ingrossando z
procedit ingrossando: cum ergo sit sicca sit suba plante
z istat q̄ suba plante erit grossio: succo: s̄ ois laxatio de p̄c
fit z subtilitate: vbi subile laxat. grossum v̄o comprimit et
ingrossat: z quia omnis succus subtilis est suba seu plan-
ta: igitur &c. ¶ Queritur vtrum lenticula confortat stomas-
dum: videtur q̄ sicq̄: omne frigidum z siccum confortat sto-
machus: z bac de causa melacholia trāsmittit ad stomachi
os: sed lenticula est fri. z sic igitur. In contrariū est auctor
z alij doctores. Respondeo in lenticula sunt duo: complexio
z compositio: ratione vero complexionis confortat stomas-
dum: sed non ratione compositiois cum sit inflatiua z v̄
trā dīstentia z rugitus causans: z hoc modo loquuntur au-
ctores. ¶ Queritur vtrum robella generet bonum nutri-

mentum. videtur q̄ sicq̄: hoc dicit auctor. Item dicit Ras-
q̄ robelle coere eū carne bonū p̄stant nutrimentū. Contra
generant grossum nutrimentum cum sint melacholica: er-
go nutrimentum earum peccat in substantia. Item frigidū
de sunt: ergo peccat in complexionē: z sic generant nutrimentū
tum pessimum. ¶ Item queritur super hoc q̄d dicit q̄ valent
in dolore pectoris. Contra: ois cura fit per contrarium: pe-
ctus est frigidus: q̄: neruosa z ossiflua: z similiter robel-
lie sunt fri. igitur &c. Iuxta hoc queritur quare omnia legu-
mina nocent oculis. Item queritur quare ius exlybita non
cent neruis: z extra emplastrata proliant z confortant. Ad
primas questionem dico q̄ robe lie generant malum nutri-
mentum vt probat vltima ratio quā concedo. Ad auctores
z ad ras̄ dico q̄ intelligunt q̄ de robella sine cortice est medul-
la. ¶ Et dicens q̄ nutrimentū d̄ bonum dupl̄: aut simpl̄
z sic non generant bonū. aut respectu a for leguminū et sic
intelligunt auctores. ¶ Et dicens q̄ robelle quoad cōpo-
sitionem z substantiam generant malum nutrimentum: sed
quoad complexionem z maxime in estate & coeptione cho-
lerica bonum q̄ frigiditate acumen nutrimenti tunc tem-
peratur quoad homines. Ad istam questionē dico: q̄ rōne
membroz adiacentium sepius membra pectoralia incurrit
morbum calidū. Ad tertiam questionem dico q̄ oia legumi-
na generant grossum z melacholicū nutrimentum: ratione
cuius fumus nisi ger z ossificus tendit ad caput spiritus v̄sū
billem ingrossando qui est clarus: igitur. Ad vltimam que-
stionē dico q̄ hoc est q̄d vt dicit consantinus: p̄legma cō-
tinue delegatur ad mēbra iuncturalia que sunt in continuo
motu: irorando eā ne per continuum motum defecerit
sicut videmus q̄ aqua v̄tine infamatur: ideo cum rotant non
n̄ ne per motum v̄tinū infamatur defecit ea. Sed ista legumina
trāmittit sicca z ossificus tendit ad caput spiritus v̄sū
extra emplastrata. p̄foant ratione defecationis moderate:
sed dicit Ras̄ q̄ neruis quanto sicctiores tanto meliores: nisi
ad tantū sicctitates perueniant q̄ rumpantur sine nimia sic-
tate. ¶ Queritur auctores cuius complexionis sunt: cuius sint q̄
dam meries p̄sioz. videtur q̄ frig. z sic q̄ sunt v̄tiosaf
dicit littera: z v̄tiositas in substantia grossa fundatur: vt d̄
Aristoteles: sed grossitas melacholie appropriatur: igitur
erit frigidus z sicce complexionis. Item et eius genera-
tur nutrimentum melacholicū igitur. In contrarium est au-
ctor dicens q̄ sunt ca. z pu. Sed vltimo dicit q̄ sunt ca. z sic.
Ad hoc dicendum q̄ dicit quoad illud substantiam sui
persicalem que est cal. z sic iste auctor: quoad centralem
substantiam in qua fundatur uuldeco: sic non est contra-
rictas. Ad argumentū dico q̄ rōne sicce cōpositionis ḡnant
nutrimentum melacholicū: z non ratione sicce completio-
nis: igitur non tenet argumentum. ¶ Nota vltimus q̄ au-
ctor dicit in littera q̄ prima decoctio accritur laxat: scdm cō-
suetudine: suba cicerū sup̄ficialis q̄ est calida z sicca: subtilior
est p̄pter q̄d de faciliō dissoluitur z ratione istius laxat: s̄
in secūda decoctione oisō dissoluitur z consumitur: ideo
non laxat: q̄ in secūda decoctione cōmendatur aque substans-
tia ciceris centralis calida z humidā ratione cuius cōstipat
Item secūda digestio procedit ingrossando: prima vero
subtiliādo: v̄i prima decoctio subtilis est scdm q̄: liquidū
lat z grossum conspiciat: igitur. Et si arguitur quāto aliqd
magis moat: aliquid plus illo impamit z fortis. Respo-
des q̄ veri est si virtus laxandi remaneret: sed dissoluitur
z resoluē z euaporat: igitur. ¶ Queritur vtri pura siue de-
coctio pisoz vel cicerz: q̄ idē ius: cōpetat in febribus. Has
sibi ciceribz q̄d p̄hēdit oia ḡna pisoz: videt q̄ nō: q̄d p̄par
mā est ca. z sic vt dicit Ras̄. i. ois laxatiua igitur q̄ pura la-
xat nō cōpetit. Item dicit Ras̄ in tegni. q̄ mediō d̄z h̄e ocu-
li detritū ad v̄tū: z similitud ad modū in curayo egri-
tis nō solū d̄z h̄e oculū ad virtutē: sed ad diminiūdū mor-
bus: igitur q̄ v̄nde dicit ois febricitandū cōferit: s̄ pure-
ra pisoz est bilida: igitur. Item ois q̄d laxat cōpetit in fe. s̄
pura laxat vt dicit auctores: igitur cōferit q̄ venter plu-
rimū sit p̄stipat in febribz. Ad hoc dicit q̄ quāru ad febzē

formalem non competit: sed quanti ad materiale febris di-
 stinguo: quia aut illa materia febris plus asligit suo acuminē
 ne q̄ sua quantitate: vt in tertianis veris: z sic nō competit
 q̄ h̄mōi pureta magis subtiliat z addit in fluxū: z facit ma-
 teriam h̄mōi magis furiosam z mobilē: quod est malum
 Si plus sua quantitate: sic cōpetit sicut in quartanis z ter-
 tianis notis z quotidianis: quia illa materia grossam sub-
 tiliat z reddit h̄abilem expulsiōis: z incidit z cū hoc nutrit
 z est optima medicina: vt dicit B. a. q̄ fit cū cibus z potibus
 p hoc ps soluto ad argu. q̄ tu obias de se. fo. mal. Uel dī
 cēdū q̄ B. a. intelligit de fortis? pharmacia z nō de debilib?
 vt est pureta. Ad scōm dico q̄ h̄ rōne sue cōplexionis pureta
 ta aliqd faciat mali in se. t̄ rōne sue cōpositionis z substā-
 tie plus facit boni: vt dicit: q̄ incidit diuidit materia grossas
 z cōpactā. **¶** Querit vtrū cicer debeat admistrari cū suo iu-
 re sanis: videt q̄ nō: q̄ dicit inferius q̄ qñ aliqd est dupli-
 cis iure: ita q̄ p vnā lapat z p aliā d̄sparat vt caulis: nō d̄z da-
 ri: sed cicer cū suo iure est h̄mōi. In cotranū est littera. z rō-
 ne p̄t q̄ cicer p suā siccitatē recedit a tēperamento: z p huius
 moditē reduci ad tēperamētū: oē tale cōpetit: igitur. q̄
 concedo. Ad argumētū obī q̄ valerit si virtus laxatiua z
 cōspatiua essent equalia virtuti: q̄ t̄ sic sine dubio opera-
 tione diuersa induceret in corpore: sed q̄ virtus diuersa
 in cedere vna d̄natur alteri virtus cōspatiua reduci ad
 tēperamētū p humiditatē sui iuris. **¶** Querit vtrum caro
 magis costrum puocet aut vinum: aut cicer: videtur q̄ ca-
 cer q̄ tria q̄ requirunt ad costrum in acerbis? reperit: vt pote
 materia cal. z hu. cōplexio naturalis humilās: z ventositas
 mētib? cleuās: nō sic in carne vel vino: igitur. **¶** Cēdū q̄ cice-
 res magis puocāt costrū vna medicīne: z sic loquitur auctor:
 z oē aliq̄ possent allegari. Sed nō in via diete: immovē
 nū z caro: q̄ p? de materia s̄nt. Et dico simplr q̄ caro z
 vīnū plus puocāt: q̄ vīnū dicit pōt q̄ quantum ad plures cōdī-
 tiones plus ciera puocāt: sed t̄ quantum ad vni? mētiōnes z
 extēnsiōnes: sc̄z materis s̄pnatice: caro z vīnū plus puo-
 cant: z etiā auctor cōparat carnē ad alia legumina z non ad
 carnē z vīnū. Et nota vterius q̄ in egnis vbi caret appetit?
 costrū plus puocāt cicer: nō in sanis z via diete: z sic quā-
 tum ad plura: h̄ cieres puocent costrū: t̄ illud solū in quo
 puocāt caro vel vīnū p̄ponderat obibus pluribus
¶ Querit vtrū in ycterica cōpetat cicer. Respondet q̄
 duplex est ycterica. Quēda est q̄ causat ex calefactiōe epatis
 q̄ qñ est sup calefactū gnat plus de cholera q̄ debet: q̄ de
 legata ad curē gnat ycterica z d̄ istā nō valet cicer. Alia est
 q̄ generat ex oppilatione meatus illius q̄ delegat ab epate
 ad cistū fellis q̄ oppilatio non pōt cholera delegare ad cistū
 fellis: immo ad oēs ptes cutis causans yctericiam: z cōtra
 istam yctericiam valet cicer: quia ratione sue ca. z sic aperit
 illos meatus.

De fascalis.

¶ Fascalis calidi sunt in medio secundi gra-
 du: humidū in fine. A c̄statur hoc q̄ vt plu-
 rimū nō perfecte vt cetera grana p̄nt de-
 siccari: z si desiccantur non multum tēpo-
 ris seruari valent: idē coez humores gignunt grossos
 inflatiuāz ventositate: humiq̄ plurimū caput im-
 plentem. somnia pessima z terribilia faciunt z cor-
 rupta. A si in duas diuiditur partes: sunt em̄ albi z
 subruſi. Albi minus calidi: humidū magis: vnde co-
 rum grossius est nutrimentum: z ad digerendus du-
 rus: h̄mōes p̄legmaticos faciūt z grossos. Attenua-
 re volentes grossitudinem eorum coes client: et elis-
 ratos corticibus mundant: mundatos cum obfomo-
 garo z oleo cermīno z pipere comedāt. Chirides albi
 ablati corticibus cum sale sunt asumendū: z sinapi
 origano z pipere: merum vinum z forte cum illis ac-
 cipies. Ruffi ca. plus z humiditatis ab albo minus

habent: ideo z in suis fortiores sunt operibus. Jus-
 cius ad mēstrua puocanda volentes: tres accipiat
 vncias: olei nardini. z. ij. galbani. d. j. z fm̄ illud calis-
 dum bibat.

De oobo.

¶ Robum calidum est in primo gradu: sicq̄
 in secundo: vnde mundificatiuum est: ex co-
 latiuum z aperitiuum. **¶** Undantū a costi-
 cibus: iurq̄ de eius farina facta: quē ventrem
 humectat: vīnā z mēstrua puocāt: cutēq̄ darifi-
 cat: non t̄n illo plurimum assueſcat ne forte sanguinē
 mingere faciat: z aliqñ p nares sanguinis efficitur
 kum. Farina oobi cocta cum cepotis qd̄ est species
 t̄buris hydropicis yctericiq̄z valet: quib? vtriq̄z ce-
 epatis oppilatione infirmitas contingit. **¶** Emprae-
 ra vero cum vino super rabiosi canis moſsum valet
 apposita: **¶** Emprata cum melle lentiginem mundat
 ficat. **¶** Mulnerib? z apostematibus similiter valet re-
 generando carnem.

¶ In ista parte determinat auctor: de fascalis et oobo:
¶ Querit quare fascalis comeduntur cum ficibus z casta-
 neis: quia ficus sunt viscosi: z castane ventose: z similes
 fascalis: z ita eorum malicia auget per ficus z castaneas. Re-
 sponſio est quia sunt magis appetibiles q̄ per se eius sint
 supridē: z castaneas z ficus dulces: quia melius sic appetit
 r̄ridē: melius nutritur. **¶** Querit super hoc qd̄ dicit
 in ista: q̄ fascalis puocant mēstrua: z puocantia mēstrua
 sunt calida z sicca: vt pote diuretica: sed fascalis vni frigidū
 z sicca: igitur. Item fascalis non puocant vīnū: ergo nec
 mēstrua. Dicendū q̄ qdam puocant mēstrua rōne subtilita-
 ris sube: quēda vero ratione complexionis calide z sicce: z si
 cut diuretica: qd̄a vero lubis: ando z remolliendo sanguinē
 z subnitido: z hoc mō fascalis puocant mēstrua. **¶** Hotta z sic-
 ca: z sic cōpetit in via medicīe z nō diete: z sic loquitur ysaac
 in littera. Alia est centralis frigida z sicca ratione cuius na-
 trit boues z pecudes: q̄ non est albus hominis. Et si ob-
 cis q̄ h̄c debet poni in gradu ratione substātie centralis
 per quam nutrimentum h̄c loquitur de dietis. Respondet
 q̄ quia est albus non congruus hominū: ideo possit h̄c for-
 lum graduationem ex parte: qua est medicina hominis.

¶ Nota q̄ quedam regenerant carnem materialiter vt q̄z
 tremitates animalium z abaria laudabilia: quia generant
 materiam carnis: z hoc modo oobum non regenerant car-
 nē: quia non est albus hominis: sed boū z equoz: quedam
 vero regenerant carnem effectiue vt medicīe: z istos que-
 dam hoc faciūt abstergendo z mundificando: vt super sp̄s
 gie: vnde dicit baly. q̄ vulnera non sanantur donec plus
 mundificentur. z hoc modo cum oobum sit absterſiuum z
 mundificatiū regenerant carnem: z sic loquitur auctor in li-
 tera: quedam vero regenerant carnem conglutinando z in
 uscādo vt gumme: quedas vero deficcando vt caries ligno-
 rum z puluis stanni: quia consumunt humiditatem z de-
 ficant: quedam vero vulneris labra coniungendo z restrin-
 gendo: vt tela aranee.

De lupinis.

¶ Lupini in secundo gradu cal. sunt z sicci.
 Farina eorum cum melle temperata po-
 tata lumbicos extinguit: z viscera pu-
 tredine expurgat. si cum ruta bibatur z pi-
 pere valet splenicis: aqua in qua cotta fuerint lo-
 te pustule auferuntur: si cū myrtha z melle cōficatis
 z pessarium facias mēstrua puocāt. Dulcorate
 aqua nutrimentum grossum est: zad digerendū dur-
 bumozes grossos generant: propterea nec vni h̄nt
 digestiuam sicut excolatiue: nec istipticam sicut con-

fortatue: stiptice & nature cibaria. Antiqui quidem inquit: farina lupini si piloz nascentium locis apponatur eis euellendi ca: & natos admittit & erugere illos non permittit: aqua ubi dulcorantur si loca cinicium ab luas mouentur.

De femugreco.

Femugreca cal. est in sedo gra. sic. in primo. Farina in melle teprata si potetur mobilitatem. defit surcum ventris: facit a grossis intestina & viscosis humoribus purgat. In aqua cocta & melle mixta idem facit: & cum ficibus & dactylis si coquantur donec spisserur: a icibus sumptu ad dolorem pectoris valet: & ad rasmum diu turnam. Nam grossorum: ad viscosum: phlegmatico rumq; humorum nocentem valet: & pectus expurgat. farine nigelle: rureq; s. quinq; cum melle temperate: si cus femugreca bibant apozimare matricis oppilationem auferat: viscosis illam grossiq; humoribus purgat: & est apozema dissoluit.

De sisamo.

Sisamum cal. in primo gradu: in sedo hu. Aliud sisamum cum cortice: aliud sine cortice: qd sine cortice victuosus est: id grossus durusq; ad digerendum. Quobis officiat stomacho: pteritis nervis eiusq; vilis. sua naq; viscositate emollit & defecere cogit: virtutem item contentu digestiuuq; defecatur: in fumo sitates humorisq; cholericos auerit: cito sitis generat & fastidium: odoris ovis boni in fetore comuratur marime si remaneat inter dentes: cum melle sumptus minus nocet: papue si asum comedatur. Qd cu cortice est: quociq; modo accepti minus nocet. Aqua ubi sisami coquantur frondes: caput si ablueris crines elongantur: surfurulos mundificat. Apozima sisami mensura prouocat. Antiqui quidam dicunt sisami contra venenus esse: idq; non impossibile ego dico: sua enim viscositate atq; victuositate & ventositate: poros corporis oes oppilat: nec ad cor venenum penetrare pmittit. Dialcoides nulla inter sisamecum & misceolum differentia facit: & sicut misceolum illud valere testatur: Balianus vero illud non affirmat.

De papauere.

Papaueris due sunt spes. Una siluestris alia domestica. Domestici duobus modis diuidit: est enim albus & nigrus: vbi opus sit. albi laudabilis ac nutritibilis fit: nigrum vero minus est frigidum: frigiditas est in sedo gradu. Dialcoides de papauere ait: quidam papauere vescuntur: paru vero nutrit: & durus est digeri sed afflictiis dormitione obliuiscit q; fiat. Si aqua in qua coquitur caput abluas: teperatam somnu in febribus prestat. Facit de papauere electuariu & syopu: valent ad rasmum q; et calidus subtilibusq; peccat humoribus q; et capite in pulmone pectorisq; descendent. Ire ad cholericis & diurnu egestione. Nigri virtus coocurrit in portione est: no cibo. frigiditas est & siccitas in quarto gradu: ppter ea vis eius in oib; actionibus maior est: alio: pteritum in somno. ventrisq; constipationem marime si syopum illius aque plu

uiali comiscetur: ideoq; cauendi ne sepe etiam: qm si sit assuefactus marime crebro stuporem inferat: in ruralis calor in eis extinguitur: succus aut papaueris nigri lac eius optium est. Et lacte tunc facti co melius est qd fit et succo. Papauer siluestriq; domesticis co in oibus fortius est.

De agnocasto.

Agnocastus ca. est & sic. in tertio gradu. p prietas eius est defecare: & curare libidinem & concupiscentia mortificare: inflatio nem auferat: spma desiccatur: non solum si cibo assumatur vel potu: sed etiam si iactri alicui supponat vbi Hal. atpenticis suaz tempore festiuitatuz agni castu ante deos in eius oraculis phebant: vt omne libidinem ab eis excluderent. hanc herbam greci per tafolu appellat: nomen aut supradictu: id est agni firum est: & castitatem mundiciam ve significat.

De femine lini.

Feni semen ca. in primo gradu: sicci no humorisq; est medium. paru nutrit: digeri est duru: inflatiu & nocitiu stomacho: no dicitur item est: assum & cum melle acceptum est meli: ad tussis valet: pectusq; phlegmatica collectio ne purificat: cum melle manducatum & pipere libidinem auget: & et apozimate eius cum oleo rosaz dlystere factu ad tenasim no cisioneq; valet intestinum: si apozimati eius calido mulieres infedant apozemata vultu carum dissoluitur.

Mota q; lupini multu nutrit accidit alter: vbi grossum gnan nutrit: quare multu morant in medicis: & tarde ab eis dissoluunt. Et q; vt dicit pbs dulce folia nutrit: ideo lupini debent multu inuari in aqua: donec coz amariu do seu suba coz amara qest suspensio totam rem oueat & ita dulcorant & tunc nutriunt: & sic intelligi ysaac in litte ra. Et nota q; coparamum medulla ad cortice eoz parum nutrit: q; multu hnt de cortice respectu medulle. Sed coparado amaris multu nutrit qm sunt dulcorati. Vnde vltro: oplupini & oia amara interficunt a prietate hermes & ferpentes: q; vita stat p cal. & bu. & io vita stat p dulcedine: in vita marime impedit papue in asaltu: exanguis: et in q; bus vita est debilis: vt in vermibus & serpentibus: vbi quanto plus est de sanguine tato plus est de calore: s; i; & vita. Sed cunda ca est q; oia amara fundant in subili suba. vt dicit Hal. in chfua: & diuisiua: & q; vermes sunt debilis coagulatonis: cu no habeant ossa nec sanguine: ideo oia amara diuidit: incidit eos & p ossis interimit. Alteri mo. q; materia piloz est vapor ca: & bu. victuosus fin stratione: & quidam durat hmo vapor: raudi & pili durant: q; consumit hmo: si vapor: et toto no pot amplius reparari: vt in caliditate naturalis: q; lupini sunt amara ca. sic. & consumptiu: ssumunt hmoi vaporis q; est materia piloz. Item rone sue calid. apertit poros & facit hmo vaporis exhalare: eius euellet capillos & pilos. C. Quercif vni femugreca valet & delosent pectus: vt in pleuresi. & hnt q; valet in pleuresibus pectus: q; incidit & diuidit materia apozematiz: & ea pparat ad expulsiu & sic intelligit auctoz. Et fit obijctat q; ois cura fit p d; in: vep. p. In in egestu: id is no fit: oia femugreca cum in forma: q; ca. & sic. in egestu in effectu diuisiu & in castu materie pleuresis hmo fit ca. & sic. cholericis. Et si arguas q; febris & accidit in spabile pleuresis: in pleuresis e mo; pncipalio: no is ne e; pectat & febris: in egestu & materia apozematiz: vbi pncipal; debent in fissure & materia apozematiz. Et al; bledia: q; no daf femugreca in pleuresi ad altera d; febris: sed ad incidend; & diuidend; materia pleuresi vt placet: & oisat farina femugreca i sacello postea & deococtam in aceto cum succo maluz: suppositam loco dolenti.

ea z equa vnus fetus: sed in paruis aialibus est pluralitas fetus sicut in cato z canicula zc. Et nota q̄ in regione calida plus fit gñatio bina fructuum in anno q̄ in frigida: quia tol est pater plantarū humiditas q̄o mater: ideo i calida regio ne est calio: celestis forte: z fortius inhiat radios suos sup plantas: igit. ¶ Querit quare ista fructificatio bis in anno plus fit in plānis inueniendis q̄ antiqua. Vna causa est fortitudo caloris z attractio. Scōda causa est a parte cōpositio nis: quia est raro: z subtilior: compositio q̄ antiqua. Itē quia ista fructificatio bis in anno maxime fit per occasionem vt pater in vite z rosario: vident̄ em̄ q̄ qñ volumus q̄ vites bñ faciant: tunc facimus decessionē in eis i martio: z sicut in rosario: quia per decessionem quāntitas eoz̄ minoat: vnde parū de nutrimento attraco cedit in subam eoz̄: multum vō in fructificationē. ¶ Querit cuius complexionis sit lac plantarū vt ficus tinnim ali. Dicit oēs auctores q̄ lac ficutū ē calidū z sicū. Iuxta hoc q̄ro quare lac aialū est frī. z bu. z plantarū calidū z sicū. Ad p̄mū istoz̄ dico q̄ nos possumus cōparare lac plantarū ad lac aialium: z sic lac plantarū est calidū z sicū. Itē ad lac alicū plāte: z sic quoddā est calidū z quoddā frigidū. Distinguit̄ itē: q̄ dā cōplexio materialis est in lacte plantę: que debet ē rōne cōpōnētū materialū: z talis est frī. quia est vniuerso frigidū gñaf. que dā vero est formalis qu. datur ei a calioe agente: z sic est cali. z sic ē per hoc pater solutio ad multa argumēta. Scilz si arguat q̄ decemū ab aliquo ei attestatur vt dicit d̄sal. in tegni: sed lac decidit p̄ plantę: ergo cū quedam est ca. z qdā frigi. sic est panter z lac quoddā ca. z quoddā frigi. Itē simi le gñatur et simili: sed dicit p̄bus quarto methozoz̄ q̄ p̄bus mores in plantis sunt frī. igit z lac quod est eis gñatur. Itē dicit d̄sal. q̄ calidum agens in materiā humidā denigrat: z in materiā siccam dealbat: ergo cū calio: celestis generet lac z agar in materiā humidā denigrabit: sic lac nō est nigriū gñō gñaf a calioe: z sic est frigidū. Solutio paruit. Ad sicā dum questio paret solutio: quia lac plantarū gñatur a calioe agente fz̄ solis: fz̄ in aialibus gñatur in mamillis q̄ sunt frī. z humidē: z continens immutat contentū ad suam crasim vt dicit p̄pharetus. Ideo q̄ aialia sunt humidioza plan tis z maxime bō cū simus creati in fine limofitatis: vt dicit d̄sal. z ita humidioza nutrimenta requirūt aialia q̄ plantę q̄ suat ficę. Scōda causa: q̄ lac in aialibus solus generatur in mamillis: in plantis vero in qualibet parte earum: z virtus vnita est fortio: seipsa dispersa: igitur facilius defecatur in plantis q̄ in animalibus. ¶ Querit quare queruus z ceterę plantę nō habent lac sicut ficus. Ratio est: q̄ fm̄ p̄bm̄ quedā aialia que habent abundantiam nutrimenti habēt lac vt interius z eperius nutriti fetus: vt femine: z quedā q̄ nō hñt abundantā nutrimentē nō hñt lac sicut aues. Scōda cā est: q̄ lac gñaf ex subtili nutrimento: fz̄ q̄ z m̄te alie plāte attrahūt grossum nutrimentē et impurū ad lactis gñationē Et per hoc possēt questio solui: quare herbe plus abundant in lacte q̄ arbores. ¶ Querit cuius saporis sunt ficus v̄ matura z noua z viridis: videt q̄ potici: dicit d̄sal. q̄ oēs fructus in principio sunt potici: saporis: ergo ficus immaturā noua cum sit in principio sui est potici saporis. Itē dicit ysaac̄ in diet̄ vniuersalibz̄ q̄ oēs fructus in sui principio sunt in miles suis plantis: q̄ cū planta ficus sit thipica: z sic frus eius. In 3̄m̄ est aucto: in littera. Solutio q̄ in ficu noua est duplex suba. quedā lactea subtilis in sup̄ficie exp̄sa: q̄ defert amaritudinē z quāntā ad istā ē amara. Et aut alia centralis a dñio que est potica: qui sapor nō manifestat in ficu immaturā: imo occultatur p̄ lapsoem amrum sup̄ficialeme qui sicut formētū totū massam parte cōiūpit poticū saporē Et dicit d̄sal. q̄ est quidā sapor: occultus: z talis est poticoe: quācū est detectus z est amarus. ¶ Querit cuius saporis sit ficū matura. R̄ndeo q̄ dulcis. Arguit̄ idē nō est causa z effectus respectu eiusdē: sed est dūq̄ sapor generatur amari: vt p̄ i melle vterius deo deo deo deo. Itē dicit d̄sal. q̄ fructū q̄ crudū pot̄ deo qui dicit occidit nō pot̄ inrudari: cum q̄ amara sit in aie calida q̄ dulcia: videt q̄ amara nō pot̄ sint fruct dulcia. In 3̄m̄ est aucto: littera. Solutio q̄ sapor amarus siue suba sup̄ficialis amara expirat aduenire ma

turitate sube centralis poticoe: ideo ex amaro nō fit dulce: sed bene ex potico per digestionē. ¶ Querit que ficus sit calidior: vtrū sic matura vel immatura: videt q̄ matura q̄ est digesta: z digesta calidiora sunt indigestis: sed sic matura est digesta respectu immaturę: igit. Itē dicit ysaac̄ in diet̄ vniuersalibz̄ q̄ p̄stū p̄stū infrigidat q̄ aqua p̄pter grossitē in p̄stū i qua fundat̄ frigi. cū q̄ digestio p̄cedat ingrosfando sequit̄. Itē 3̄m̄ est ysaac̄ littera qui dicit q̄ sic p̄te matura est minus calida. ¶ Beterera sapor amarus in calida suba fundat̄: vt dicit d̄sal. z ysaac̄ cū q̄ sapor amari sit in ficu immatura z nō i matura: sic p̄cedit duo vltia argu. Sed loquēdo de calioe formalī acq̄sito a calioe digerēte: sic matura calidior est immatura: z sic p̄cedit duo p̄ma argu mēta. ¶ Querit vtrū ficus cōpetit in regimine sanitatis videt q̄ nō: q̄ cito in putredinē cōuertitur: igit. Item ab̄ grossi peccantes p̄ excessus in grossitie nō cōpetit i regimine sanitatē: vt caro bouina z v̄sina: q̄ nec etiā peccatōes p̄ excessum in subtilitate quēdam modū sunt ficus: igit. Item ficus nō cōpetunt in stomacho imūdo: vt dicit l̄ra: sed oīs stomachus cūbus est imundus: q̄ dicit d̄sal. supra p̄notica: q̄ vomitus vō esse cōpositi et p̄blegmate z cholera: z ita oīs stomachus est replet̄ humoribus. In 3̄m̄ est aucto: in l̄ra dicit q̄ ficus inter ceteros fructus laudabilior: z nutritior: z lauda biliorē sanguinē gñat: z omē tale cōpetit i regimine sanitatis: igit. R̄n. q̄ duplex est regimē sanitatis: quōda formalis: z quōda finale. Regis igit sanitas q̄nis formalis: z sic cholericus p̄ cholericę regis formati eo statu in q̄ est sic ab̄ quatuor quātū ad istud nō cōpetit ficus. Sed q̄n regis finalis: sic reducat ad sanitatē z bonū statū: z sic dicit: z hoc nō cōpetit ficus: q̄ alterat. Ad p̄mū dico q̄ ficus non sunt s̄s̄ p̄te de putredinē i stomacho mūdo: q̄ imundus: talis nō indiget regimine cōseruatiuo: fz̄ potius curatiuo. Ad secundū dico q̄ nō est simile de cibo grosso z subtili: q̄ ab̄ grossus est abus n̄s̄: sed abus subtilis est abus z medicina. Valer igit ficus in via diete z medicine: z p̄sequē in sanitatis regimine. Ad tertium dico q̄ licet in stomacho sint plures bñ mores: nō tñ p̄ter hoc nō imūdo nisi illi humorēs a regis imie nature desistant: z putrefiant: imo dicit replet̄: z p̄ter hoc nō valet argumētū. ¶ Querit vtrū ficus debeat administrari ante p̄andū vel post: videt q̄ post: q̄ in omni digestioe bñ esse poticoe agentis ad passum: ergo cū in fundo stomachi maior sit calio: q̄ in eius officio: igit in fundo debēt poni cibaria grossa z non subtilia: q̄ statim adurerēt igit cū ficus sint subtiles nō debent poni in fundo vbi videt digestio. In 3̄m̄ est aucto: in l̄ra: qui dicit q̄ debēt accipi ieiuno stomacho: z qui noietatē eius oīno vtrius: ieiunū c̄p̄at. Ad hoc dicit d̄sal. q̄ quidā fructus molles rare cō postiois: vt cerasa: p̄gura z ficus: z tales q̄ perit in p̄ncipio mensis: cito digerunt z cito expelluntur. Itē abstergit̄ et m̄dicat̄ stomachū a suis sup̄fluitatibz̄. Quādo vero sunt duri grossi z solidi vt mēspira: piramēces. z tales debent iam post p̄adū. Vna causa ē: q̄ rōe ius p̄cederit status: sic debet dē cibaria ad fundū stomachi vbi videt digestio. Scōda cā est: q̄ isti fructi duri sunt frigi. z sic cōsistat stomachi appetitum. Tertia cā est: q̄ rōne frigi. z sic. vniuersitates sup̄natates abstergit̄ in oīs stomachi defectantes appetitū Ad argumētū dico q̄ perdit in illis q̄ administrantur in via diete z nō in via medicine. Et dicit d̄sal. q̄ bene aduerent si ficus remanēt vbi in fundo stomachi: q̄ sine dubio absterget̄ sed cito digerunt z cito expellunt̄ cū sint molles cōpōnis. ¶ Querit vtrū cōpetat potius post ficus: videt q̄ nō: quia potius administrat̄ post ab̄ receptū p̄pter tria. aut vtrū nutrimentū remollit̄: aut vt sic vehiculi nutrimentū: vt r̄si geret mēba tertie digestioe: sed sic illa cū est repleta in ficu remollit̄ nutrimentū: q̄ cali. z ē v̄siculari. q̄ bu. z sicu gerat mēba tertie digestioe: igit. Itē dicit d̄sal. q̄ habent ites fructus immatos meli q̄ an̄ habent̄: absterget̄: sed si ficus de se b̄s c̄bit: q̄ cali: t̄ccit: z potico: q̄ humidū acq̄m̄ ergo. In 3̄m̄ est v̄s̄is. semp̄ em̄ potamicum post cōmētionē ficus. R̄n. q̄ cōsiderādo conditionē ab̄ accepti nō cōpetit potius: fz̄ cōsiderādo conditionē accipiētis qui forte est d̄ole r̄tus b̄s officio stomachi ficū: cōpetit post potico: q̄

remollit potus cibum in stomacho ⁊ os stomachi. Vel dicitur edū q̄ si melius appetitur ficus cū vino tūc pot⁹ est vādus q; qd melius appetit mel⁹ digerit. Et ideo p̄ solutio alerius ubiq; s̄q; vtrum magis cōpetat cū aqua aut cū vino: cū si in vino cibi plus q̄ medicīne dens: melius valēt cū vino: cū plus appetant: si dens magis i via medicīne q̄ nutrimentū ad alterā dī: tūc valēt cū aqua melius: q; aqua reducit ad tēpe ramētū caliditatē eaz; quā vinū augmētat. ¶ Quērit vtrū ficus cōpetat i febrībus: videt q; nō: q; cito cōuertitur in putredinē vt dicit Iulius. In p̄sum arguit: dicit Iſa q; ficus sicca calore extinguit: sitim auferit: ⁊ iudōs puocat: ⁊ omne tale p̄petit in febrībus: igit. Rñ. q; qñ materia putrida febr̄. est in stomacho aut epate: nō p̄petit ficus: quia cito i putredinē cōuertēret: s; si materia putrida p̄tineat in intestinis aut pectoralibus mēbris: tunc cōpetit: q; alterat: abstergunt: ⁊ mundificant. ¶ Quērit vtrū ficus generēt pediculosos: vt dicit littera. Rōra: generāt sanguinem laudabilem: igit Rñ. q; sanguinē subtilē laudabilē generāt in corpore mīdo quō cito p̄ouipit ad exteriora ⁊ sanguis cito ad exteriora p̄cipit. At etiā gñant pediculos: q; in corpore nō mīdo cito i putredinē cōuertitur: et quia pediculi gñant. Et p̄ istā viā nō valēt p̄ta defecationem cutis: sed bene p̄ primā viā: qñ s̄q; vtrū est maculata a grossis hu. quos ficus subtrahit. Nota vtrū r̄ q; ficus sicut alia dulcia nocēt nutritiōis: q; oppilant ea cū habeant in principio venas latas ⁊ in fine strictas: ⁊ hoc si capiant in quantitate magna: s; i spūalibus mēbris iuuant: q; habent venas in principio strictas ⁊ in fine latas: ⁊ ita si eas subtrahant ante q̄ veniant ad membra spiritalia: et ipsa abstergunt.

De vuis in genere.

Uta in duo diuidit. Est quippe acerba nec matura: ⁊ est matura in sua completa dulcedine. bene digna ē appellatiōe vuc. Acerba frigida est in tertio gra. sicca in secundo. substantias in se tres habet diuersas: granos vnam: corticem alterā: humoris tertiam. Granos natura sicca est ⁊ dura cōuertitōis nullus in digestione: sed ex stomacho integra egredūtur cū sua forma: pistata ⁊ farina ex eis facta stomachū si bibat p̄forat: cholericā stringit egestionē matime si assetur. Cortex grossus est ⁊ neruosus nec cōuertit: p̄pterea non nutrit. Humor: p̄pter suā stipticitatē ⁊ ponticitatē durus est digerit: confortatiuus tamē stomachi ⁊ epatis calorem extinguit: sitim auferit: cholera rubeā mitigat: vomitū: egestionēq; cholericā fecum dī epatis p̄pter stritus cōtēntiue defecationē stringit: ocalis appositiuus palpebrarum: grossus humores attenuat ⁊ desiccāt. Halet itaq; ad puriginē oculorū ⁊ asperitatem: Diastocoides acerbe p̄cepit: vuc siccuti ante dies canalicules ad solem poni donec spissetur vt mel: hoc valet vulneribus et humoribus in gulam descendētib;: in gñguis atq; auricular: si desiccare facias valet vulneribus in intestinis diuturnisq; humorib; cœvula descendētib;. ¶ Vna matura sanguinē laudabilem facit: ceteris fructibus quēadmodū sic melior: cibus est: plus tñ ficus q̄ vna nutrit. Itē hec quartio: cōposita substantiis exsistit: ossa sunt frigida ⁊ stiptica: granis acerbe vuc in duricie vicina: habēt autē acū quoddā ob qd cito ex stomacho an cōuertionē erit. Itē cortex est frigidus ⁊ lic⁹ ad digestiōnē durus. Hal. cortices in q̄ vuc ⁊ ficus siles sunt ad digestiōnē duri: p̄pterea vna si cū cortice simul edat

⁊ ossibus indurat egestionē ⁊ inflationem: ventosita tēq; generat ⁊ humores grossos a vnguinē longinū quos laudabili. ¶ Rursus Hal. ficus ⁊ vas ceteris fructib; aserit laudabilior: nec em̄ dure sunt egestionis: sed potius cōmersionis facili: matime si in sua arborē perfecte sunt maturate. Et cōstat hoc hor tolant: qñ ficus ⁊ vuc tēporibus suis habēt cōpētū: tūc cis vtrū: vnde pingues ⁊ dare vult curis: facillitate aut carū digestiōis: illarū defūctores ab vna facile macerescunt. Laro quidem ficus ⁊ vuc inflatiua est in sui substantia: ⁊ ideo comedētium carnes inflant. Accipitur autē diuersis modis vna: vnde nutritiō mēta eius ⁊ actiones in corpore vult diuersa: accipit a quibusdā ho: a ipsa qua ex vite carpit: sunt qui cas suspēdunt donec humoris plurimū ē et cis ar̄ eliciat: sunt q; eas in musto vel sapa reponāt. Nota sic carptiōis acceptē si stomachū malis iueniat humorib; vacuū ⁊ cibus: ⁊ fortis ē digestio: digerit autē ab vno cōuertitur in sanguinē: ⁊ ventris adiuuant solutiōne corporis malis purgat humorib;. Lēctōra si stomachū humor aut cōmū repererint plenū ⁊ digerere imbecillē: in eo morantur ⁊ inflationem generant ⁊ rugitiū: in humoros malos cōuertitur: ⁊ fumi nōriū plurimū creat. Appense ab acē humoris superflū desiccant: ceteris vuis sunt laudabiliores ⁊ subtilis: dicitis cōueniētes: ab inflatiōe longe vult ⁊ vōtostate ⁊ fumositate: nec stipticē tñ sunt nec solubiles. In musto vel sapa grosse diere vult ⁊ stomacho minus cōueniētes: ⁊ a tenui diere longinqua: ventositatē inflationēq; pducit: p̄pter extraneos humores ex musto vel sapa p̄stinos.

De vuis sine carne.

Ue sine carne humores laudabiliores faciunt: minus tñ q̄ de eam carnis nutritiōne ⁊ cito digerit: idcirco vuc q; carnis plurius sunt q; humoris: nutritiliores duriorēq; existentes eis q; humoris q̄ carnis plus habent. Itē vut modis alijs sunt diuersi: aut sapore: aut calore: aut subtilitate: aut grossitudine. Sapor: alius est acetosus vicinus acerbitate: alius grossus ⁊ dulcis mellic; vicinus: alius mediū viciq; saporis. Grossus ac dulcis calidior ⁊ sitim generat: grossioris est nutritiō: ad digerendum durior: inflatiōnē faciens ac rugitiū: oppilationē plenius ac epatis. Subtilis aquosusq; frigidior ⁊ digerit lenior: confortatiuus stomachi ⁊ mundificatiuus ⁊ cholericis humorib;: sitis mitigatiuus ⁊ cōueniēs cōpletōib; tēperatis. Dilio: est qui videlicet vici est saporis: q; med⁹ est inter grossum ⁊ subtilē: sicut em̄ med⁹ est sapor: ita ⁊ potestatum diuersitatū vuc ex colore quadrifariā diuidunt. In albū q; durus est ⁊ aquosus modicū carnis habens cortices subtiliores: ossa crigua. In nigrū grosse carnis ⁊ corticis ⁊ humoris pauci ossū ingētiū. In citrinū ⁊ rufum p̄ceditorū mediōs. Vna alba luitur nutritiō facile digerit: venas cito p̄forat: ⁊ vnam puocat. Nigra dura est digerit: sed confortatiua stomachi: vna nā nō puocat: tñ si bñ digerat: nutritiōni multū p̄estat. Rufa vel citrina media supior; vñ. Trist. alba vna subtilis: min⁹ nutrit: ⁊ cito digerit: quāobzē vini

eius ebrietas cito venit ⁊ cito transit. Nigra grossa nutritur plurius: sed digestiois tardandae ratio vis ni eius ebrietas sero discedit. Rusa vel citrina hauri medicis sunt: cuiusvis vini ebrietas cito venit: cito transit. Rursus cuiusvis tarde diu pmanet ⁊ tarde transit. Passa ad vne coporatione: vt ficus est sic: ad coporatione vridiū: leuio: aut est ficus. Passa diuerfa est tribus modis: qm̄ est dulce perfecte in dulcedi ne: est acerbitate habēs est porticitate continens ⁊ aspirate: hoc est duabꝫ virtutibꝫ copositū existit. Una naturā dēz dissoluēdi. altera cōstringēdi ⁊ cōfortādi. Cōfortatio pcedit ex ossibꝫ. Dulce calidā: ēz hūmidus: maxime si nigrū sit: ideo mediū inter cōstipatiū ⁊ mollificatiū. Si malos inuenit humores in stomacho: remperat ⁊ mitigat motione stomachi presertim si carnosum sit ⁊ corticis tenuis. Et quoz aut ossiū hūmōi valer ad dolozē pectoris ⁊ pulmonis ⁊ tussim mitigat: ⁊ renes mundificat ⁊ vesicā. In cōmodum est spleni ⁊ epati picipue si duricie habent ⁊ grossitudine. Passum aut acerbitate habēs minꝫ nutrit ⁊ dulce frigidius est: hūmidū aut minus: maxime si albiū sit: ideo stomachū cōfortat: calorē certinꝫ guit: vētrē cōstipat. Passus diuerse accipit: cū ossibꝫ videlicet suis ⁊ sine ossibꝫ. Sine ossibꝫ itaqꝫ acceptū cōmodū est tussicidius: ⁊ ad pectoris dolozē pulmonis renū ac vesicē: vtrūm dissoluit: sed epati nocet ⁊ spleni presertim si duricem habet. Lū ossibus acceptū stomachū cōfortat: spleni ⁊ epati: maxime si acumen habet ⁊ carnē parā: ⁊ ossa magna.

De moris celsi.

Quia celsi duobus modis sunt: aut cruda ⁊ acra nō matura frigida: aut matura pfecte dulcia. Acra nec matura si sit ⁊ sicca: vim habet sūpticā cōfortatiā stomachi ⁊ intestinoꝝ: ⁊ ventrē cōstipat: ppter ea hūmōi multū siccata valent ad diarriā ⁊ dissinteriam: maxime si ebolēce sint. Itē eoz succus ad gutturis dolozē vel faucium vel vae valer multū: maxime si coctus sit cū sapa et modico succari. Natura ⁊ dulcia ad calorē ptingent ⁊ humiditate: plus aut ad hūmiditatem: quare ex stomacho eijciunt cito: vētrē humectat: vrinā puocat: si tū cibos in stomacho an se acceptos iuenerint: ⁊ eis obstitētibꝫ cōmōtatur: ⁊ in corruptionē cōuertunt ⁊ stomacho nocent ac capiti. Si aut stomachū vacāz iuenerint: bene digeruntur: sꝫ modici nutrit. Itē tunis accepta refrigerata in aqua frigida: aut i nūe refrigerata sunt valde sitim auferunt: ⁊ incēsiōne calozis extingunt. Si adit mozi cocta cū aqua ⁊ porta lambucos necat ⁊ cucurbitinos. Si frōdes simul coquantur ⁊ radiē: ⁊ aqua eoz retineat i ore: ad dolorem dentium valer. Si cum vino coquat ⁊ gargarisima fiat: valer humoibus ad gulā defecēdētibꝫ ⁊ gutturi. Si siccata mozi radiē ponat i acetoz ad solē quattuor decim diebꝫ relinqat: ⁊ delicata i puluerē redigat hic dentes perforatos ⁊ putridos appositus euellit. Cū ubrales vtri vna acerba plus in frigidū aut acetū. Et videt qꝫ agrestia: qꝫ dicit sꝫ. In megastirni res subtiles frigidis sunt: nō potunt. Et si tu obijās de acetoz: sꝫ dicit qꝫ tu sꝫ obijās: qꝫ sꝫ quāndā caliditate: cū sꝫ acetū sit in

subtiliori suba qꝫ agrestia minus in frigidabit. Itē dicit vsque in dicit vniuerfalibꝫ: qꝫ pssū plus in frigidat qꝫ aqua: sit ignis plus calefacit in ferro qꝫ in stipula rōe grosse subtilitate igit. In sꝫ sunt auctores. Itē dicit lippo. in apozis. qꝫ acetū inimicat neruis: qꝫ frigidū: ⁊ nō loquit de agrestia: igit. Rñ. qꝫ aliquid dicit esse frigidius altero duplꝫ. Cū modo formali: ⁊ sic agrestia est frigidior: ⁊ rōne illius frigiditatē ponit res i gra. Siue effectuez: hoc duplꝫ. Aut qꝫ acetū frigiditatis citius inducit: ⁊ sic acetū est frigidius agrestia: cū sit penetratiū ⁊ subtilis sube. Aut qꝫ sū effectum in dicit in plures partes: ⁊ sic acetum est frigidius agrestia: qꝫ acetū ptes remotas in frigidat cū ad eas penetrat. Aut qꝫ in frigidat plus. i. fortius ⁊ tardius rñ: ⁊ sic agrestia plus in frigidat: qꝫ tardius remanet qꝫ frigiditas cū in suba grosso ri fundet eꝫ frigiditas. Unde dicit Aristo. quarto metho. qꝫ qꝫ calida citiꝫ gela: ⁊ frigida tardā: ppter raritatem ⁊ grossitē frigide. Nota qꝫ agrestia cōfortat stomachū ⁊ nō acetū: qꝫ nō intrat nisi partes exteriores stomachi recludēs calorē interius ⁊ vniens: sꝫ acetū ad partes interio res penetrat eas defectans. In frigiditas circūdas cozꝫ frutes naturales cōfortat: sed sꝫ. p fundis defectat. vide lippo. dicit qꝫ p dicitur iuuenes melius digerit in byeme qꝫ in estate ppter hāc rōnem. Cū Querū quare vna gutta agrestie in oculo posita clarificat oculū ⁊ preseruat ipm ⁊ vna rōis. Causa est sꝫ sꝫ. qꝫ habēs frutes innatas meliꝫ opant. vñ dicit qꝫ meliorē illa medicina qꝫ sit cū abis ⁊ potibus. Et qꝫ in agrestia rōne calozis exterioris sūm partes sūm tiles: rōne quarū abstergit. Item in ea sunt partes grosse cētrales ⁊ pontice: rōne quarū repercutit materia fluētē ad oculū: igit preseruat a variolis que erant parate generari tali materia repercutia. Cū Querū quare oia pōtia sꝫ frigida ⁊ acetosa cōfortat stomachū. Rñ. que dā cōfortat stomachū operditū restaurandū vt nutritiū cōfortat mēbra: qꝫ in eis dependit restaurandū. Quēdā vero refocillādo: sic vira in vino odorifero facta ⁊ naribus vniuersāns appōita releuat a sincipiti: qꝫ spūs refocillat. Quēdā cōfortat materia mala euacuādo: vt medicina laxatiua. Quēdā vō malā discretā alterādo vt medicāa alteratiua: qꝫ dā p mores ⁊ spūs in cospore purificādo: vt aurū in lepa. Quēdā vero mēbra defectata cōfortat in vni redigendo: hoc mō aqua frigida cōpōtē in effat: qꝫ mēbra nutritia defectata ppter calorē vniū rōne sūe frigiditatis: qꝫ in vni redigit. ⁊ isto vltio mō quasi oia pōtia ⁊ acetosa cōfortat stomachū relaxatū redigendo: partes eius defectatas ⁊ relaxatas in idipm. vide irrigatū villos stomachi ⁊ cōfortant appetitū qui appetitus viget per irrigatiōnem villosum. Nota qꝫ sunt maiores vne i calida regione qꝫ frigida: qꝫ attractio sit a calido: ⁊ etiā digestio: ideo attractiua plante est fortior in calida regione ⁊c. Et non est simile de tritico: qꝫ sꝫ sūbam subtilē rarā: qꝫ a calore cōsumit extrinseco ⁊ sic ⁊c. nō autē est sic de vna qꝫ hꝫ grossam ⁊ durā sūbam ⁊ maiore hūmiditate resolutioni a calore resistit. Exēplum ponit de alnis equis ⁊ multis: qui maiores sunt in calidis regionibus qꝫ in frigidis: ⁊ hoc ppter eoz duram cōpōsitiōnē. Et si dicas qꝫ mdymet cōtradiō: dicitur ppius vites esse rare cōpōsitionis. Rñ. qꝫ sunt rare respectu querꝫ ⁊ allani arbor magna ruti: sꝫ respectu vniē herbe sunt durę cōpōsitionis ⁊ trespētū herbarū. vide dicit Aristo. qꝫ vitiū neqꝫ est planta neqꝫ herba: sed mediū inter vtriqꝫ: ⁊ vocat fruter. Nota qꝫ vne dulciores in frigida regione: qꝫ in frigida regione est moderata attractio nutritiū in vite: vnde tānī arbat vniū quātū digerere pōt: ⁊ illud nutritiū optime digerit: bul codo qꝫ bona digestiōe gñatur: sed in calida regione plus arbatit qꝫ possit digerere. Cū Querū quare quidam frutes maturant in arborē vt ficus pruna vna ⁊c. ⁊ quāndā nō vt poma castane ⁊c. Ratio est quia pimi fructus gñatur ex humido aquoso cito digestibilis qꝫ est cito passibile ⁊ obediē digestionis: sed castane: mēpila ⁊ pira gñant ex sicco terreo qꝫ repugnat digestionē cito ⁊ veloci. Cū Querū quare plante alte magis dulciorē fructū qꝫ citre: Sol ut vsaac in dicit vniuerfalibus: qꝫ in illo longo trāstru per longum sūptitē digerit fructū ⁊ subtiliāz: ⁊ ppter hoc dicit

Ziber

fi habet dentem euellere vt dicit littera. Respondeo qd ratio celsi per se data non euellit: fed cum vino fuperpofita quia ratione caliditatis vini penetrat gingiuam; et ratio nō fūe humiditatis remouit: et cum hoc fert virtutem radicis celsi ad interiora: vnde fubftantia radicis celsi ad interiora delata confringit: et compimit gingiuam et eam confringendo cum euellit.

De prunis.

Pruna prunū nutriunt. eorum duplex est modus: hic autē de melleis in parte: et in parte duris: qd illa qd habet nucleos primo: et fecundo de illis qui non habent nucleos: sicut poma. **Q**ueritur vtrum pruna competant in febribus: videtur qd non: quia dicit Auicē. qd caloz naturalis debili existente non competunt pruna: nec hōi fructus humidus et frigidus: quia statim calozem naturalem extringerēt sed in feb. caloz naturalis est debilis et febrilis fortis: igitur. **I**tem Auicē. cap. de eo quod comeditur et bibitur: dicit qd ex omnibus fructibus generantur humores pblegmatici et corruptibiles: s; corruptibiles maxime in feb. cōtinerat. **I**tem pruna non cōpētunt nisi in stomacho mundo: fed hoc machus feb. est immundus: igitur. **I**tem Avicē in alijs. **I**tem practici dicunt qd pruna debent refrigerari in aq; deinde febricitantibus administrari. **H**oc idem pbo per rōnem: quia dicit in littera auctoz qd pruna choleram rubeam pōtunt sed febrēs vt plurimū sunt de cholera: igitur. **I**tem omnis cura fit per cōtrarium: igitur. **A**d hoc dicit gradus supra vñ. vtiat: qd in febribus nullus fructus competit cum genere putrefactionem quia maxime debet caueri in feb. **A**d huc dicit qd pruna ratione febre complexionis competunt: quia aliterant malam complexionem calidam et siccam: sed ratione febre compositionis rare et mollis cito passibilis et parate putrefactioni non competunt. **I**tem dicunt et melius: qd competit ratione febris formalis: sed febris fit materialis sub alijs cholera ad huc competit alterando illam et nigrosando eam et ventrem lubicando magnam partem cholere euacuando: sed si materia febris fit pblegmatica: que indiget subtiliatione et maturatione: et non infrogatione: nō cōpēt. **A**d p̄mū argumētū dicit qd in caloz debili absolute nō cōpēt: s; in cōparatione ad materiam morbi debili bene cōpēt. **D**icit dicit qd cōpētunt pruna in febribus: qd natura sua non transmittit pruna in febribus nisi ad alterationem materie et hoc dicit Auicē. capto de opiatīs. **A**d secundum dicitur qd effect verum si biu manerent in corpore: sed cito epellantur. **A**d tertium dico qd stomacho immundo non competit cum distemperantia: et etiam ratione febris materialis: sed formalis. **Q**ueritur que magis competit alba vel nigra: videtur qd alba: quia sunt frigidiores: vt dicit littera. **I**n Avicē est littera que dicit qd nigrum perfecte maturatum est melius. **I**tem nigrum est magis digestū: igitur. **S**olutio qd in via medicine alba meliora sunt: sed in via dietę nigra sunt meliora: quia magis digesta: et vbi principaliter agit de dieta. **D**e dicitur qd nigra simpliciter sunt meliora: quia alba habet quandam humiditatem pblegmaticam per quam repugnant digestionē: et cito putrefiunt: et illa humiditas est cōsumpta in cgris p digestionē. **Q**ueritur que magis valeant in febribus: aut magna aut parua. **A**rguitur qd magna: quia vt dicit pbus: magnitudo inquit completum rei: igitur: cum res completa fit melior: quia magna non competit qd sunt ex abundantia materie qd ibi remanet indigesta. **I**tem nec parua: quia sunt qd deficiunt virtutis: sed mediocria valent: qd vti est ibi sufficiēte et materia equaliter et moderate abundantā. **T**amen postsumus dicere qd parua in feb. sunt meliora: qd magis digesta et digestio nō obiecta: nec ē ibi tāta materia pblegmatica. **A**d auctoritate dicitū vt pbus intelligit de magnitudine ei fons vti te qd nō est in magnis prunis: imo est debilis vti. **Q**ueritur de controuersia inter auctozes: qd Auicē dicit qd inter cetera pruna citrina sunt meliora: et ysaac dicit qd nigra sunt meliora. **A**d hoc dicit dicit qd Auicē. laudat citrina nō vitrupe

manifestatur hoc: quoniam si persicum fissum ferro post paululū naribus apponas: doxem quasi pure dūis senties. **S**parū odoratum et cōuersione longinquum: frondū eius succus potatus lumbrosos et cucurbitinos educit: idem facit si et eo cataplasmata feceris vmbilico: si verminose apponas auricule vt mes occidit.

Queritur quid sit natura prunorum. **R**espondeo qd ratio celsi per se data non euellit: fed cum vino fuperpofita quia ratione caliditatis vini penetrat gingiuam; et ratio nō fūe humiditatis remouit: et cum hoc fert virtutem radicis celsi ad interiora: vnde fubftantia radicis celsi ad interiora delata confringit: et compimit gingiuam et eam confringendo cum euellit.

De prunis.

Pruna prunū nutriunt. eorum duplex est modus: hic autē de melleis in parte: et in parte duris: qd illa qd habet nucleos primo: et fecundo de illis qui non habent nucleos: sicut poma. **Q**ueritur vtrum pruna competant in febribus: videtur qd non: quia dicit Auicē. qd caloz naturalis debili existente non competunt pruna: nec hōi fructus humidus et frigidus: quia statim calozem naturalem extringerēt sed in feb. caloz naturalis est debilis et febrilis fortis: igitur. **I**tem Auicē. cap. de eo quod comeditur et bibitur: dicit qd ex omnibus fructibus generantur humores pblegmatici et corruptibiles: s; corruptibiles maxime in feb. cōtinerat. **I**tem pruna non cōpētunt nisi in stomacho mundo: fed hoc machus feb. est immundus: igitur. **I**tem Avicē in alijs. **I**tem practici dicunt qd pruna debent refrigerari in aq; deinde febricitantibus administrari. **H**oc idem pbo per rōnem: quia dicit in littera auctoz qd pruna choleram rubeam pōtunt sed febrēs vt plurimū sunt de cholera: igitur. **I**tem omnis cura fit per cōtrarium: igitur. **A**d hoc dicit gradus supra vñ. vtiat: qd in febribus nullus fructus competit cum genere putrefactionem quia maxime debet caueri in feb. **A**d huc dicit qd pruna ratione febre complexionis competunt: quia aliterant malam complexionem calidam et siccam: sed ratione febre compositionis rare et mollis cito passibilis et parate putrefactioni non competunt. **I**tem dicunt et melius: qd competit ratione febris formalis: sed febris fit materialis sub alijs cholera ad huc competit alterando illam et nigrosando eam et ventrem lubicando magnam partem cholere euacuando: sed si materia febris fit pblegmatica: que indiget subtiliatione et maturatione: et non infrogatione: nō cōpēt. **A**d p̄mū argumētū dicit qd in caloz debili absolute nō cōpēt: s; in cōparatione ad materiam morbi debili bene cōpēt. **D**icit dicit qd cōpētunt pruna in febribus: qd natura sua non transmittit pruna in febribus nisi ad alterationem materie et hoc dicit Auicē. capto de opiatīs. **A**d secundum dicitur qd effect verum si biu manerent in corpore: sed cito epellantur. **A**d tertium dico qd stomacho immundo non competit cum distemperantia: et etiam ratione febris materialis: sed formalis. **Q**ueritur que magis competit alba vel nigra: videtur qd alba: quia sunt frigidiores: vt dicit littera. **I**n Avicē est littera que dicit qd nigrum perfecte maturatum est melius. **I**tem nigrum est magis digestū: igitur. **S**olutio qd in via medicine alba meliora sunt: sed in via dietę nigra sunt meliora: quia magis digesta: et vbi principaliter agit de dieta. **D**e dicitur qd nigra simpliciter sunt meliora: quia alba habet quandam humiditatem pblegmaticam per quam repugnant digestionē: et cito putrefiunt: et illa humiditas est cōsumpta in cgris p digestionē. **Q**ueritur que magis valeant in febribus: aut magna aut parua. **A**rguitur qd magna: quia vt dicit pbus: magnitudo inquit completum rei: igitur: cum res completa fit melior: quia magna non competit qd sunt ex abundantia materie qd ibi remanet indigesta. **I**tem nec parua: quia sunt qd deficiunt virtutis: sed mediocria valent: qd vti est ibi sufficiēte et materia equaliter et moderate abundantā. **T**amen postsumus dicere qd parua in feb. sunt meliora: qd magis digesta et digestio nō obiecta: nec ē ibi tāta materia pblegmatica. **A**d auctoritate dicitū vt pbus intelligit de magnitudine ei fons vti te qd nō est in magnis prunis: imo est debilis vti. **Q**ueritur de controuersia inter auctozes: qd Auicē dicit qd inter cetera pruna citrina sunt meliora: et ysaac dicit qd nigra sunt meliora. **A**d hoc dicit dicit qd Auicē. laudat citrina nō vitrupe

De crisonulis.

Crisonula frigida sunt et humida in secundo gradu. facile in putredinem cōuertibilia, grossum pblegma generant et viscosum in cōcauitate capitis et splenis: idcirco diuturne sunt causa febris. hec omnibus modis sunt pessima ideo ante cibū semper accipi debet stomacho inanitate: post cibum enim stomacho pleno in superioribus natant: et in accedatam cito putredinēz conuertuntur. **S**i enim nocitates eorum caucere cupimus: sciunt accipiamus: et post illa anisum masticem et vetus vinum ac odoriferum: oleum et nucleis eius expressum valet emoroidia.

De persicis.

Persica frigida sunt et humida in secundo gradu: plurimum similia crisonulis: sed sua portioa stomacho cōuenientia: non enim cōuertuntur vt crisonula: licet crisonulis sunt similia: quia eodem modo pblegma generant. **P**ersica citrini stomacho vacuo sunt edēda: et post vetus vinum odoriferum est bibendum. **P**ersica in duo diuiduntur. **E**st enim grande album pilosum: ruboris quidam habēs. **E**st paruum: lenē: rufum: vel citrinum. **H**ęc de sapore est dulcis: acrisq; cuiusdam humiditatis: humidius ac viscosus est: quare corruptibile in pblegma grossum atq; putredinem.

rando nigra: imo cum hoc nigra comendat: et sic sub nigro
 cōpēdēt citrini: fed ysaac diuidit nigrum solūmodo con
 tra albi: conapēs citrini sub nigro. ¶ Quēris q̄ p̄una de
 bent p̄na in sypus factis d̄ra febres: aut p̄una nostra vi
 dia: aut damascena que dia reseruant: videt q̄ nostra vi
 dia: q̄ alterant malam complexionē: cū sint frigidiora et humi
 dia: q̄ damascena: vt dicit in littera. Itē p̄una damascena
 sunt calida: igit. In p̄una est vīsus. Itē que est cōparatio
 vne p̄asle ad viridē: eadē est damascenā ad viridiā: s; vne
 p̄asle temp̄ in sypus ponitur: igit. Itē viridiā p̄una h̄t
 quādam humiditatem p̄legmaticā digēstioni repugnāte: sed
 indigēstionē maxime timet? in febribus? et damascena h̄t
 illā consumptā: igit. Solutio: q̄ si p̄asle plus molestat ca
 lose febili tunc viridiā debent poni: si aut plus a debilitate
 digēstive patiat: tūc damascena debet poni. Aliter q̄ si ma
 terna febrilis sit in regione p̄ime digēstive: vt in stomacho
 tunc magis cōpētunt viridiā: q̄ statim obuiant calori febrili
 et ip̄m alterant. Si vero sit in regione tercie digēstive: tūc
 damascena magis obent poni in sypus: q̄ cum sint ea. et
 hu. attrahunt a mēbris: et secum deferunt vt tunc medicina
 rum valētū cōtra febem: nō s; fecero viridiā: cū sint s̄ptica et
 frigida nec p̄nt ad mēbra tercie digēstive penetrare. S; q̄
 raro materia febris in stomacho p̄tinet: igit raro apponim?
 In sypus p̄una viridiā. Et si dicas q̄ vīsus temp̄ ponitur
 p̄asle et non viridē. R̄spondeo q̄ hoc est: temp̄ inueniuntur
 vne p̄asle et damascena: nō autē temp̄ viridiā p̄una nec viri
 des vne. ¶ Quēris vtrum p̄una damascena latent vtrē?
 Solutio: q̄ p̄una damascena rōne sue humiditatis laquant:
 et hoc per se: et sic loquitur ysaac bic: et d̄at. sed t̄n p̄ accidens
 restringunt: quia alioquin mēbra: et mēbra auidā sunt in eo
 rum retentione: et sic loquitur Auicē. auctoitate diaforidicis:
 Et sic d̄cti q̄ d̄at. et sic aucto: loquitur de viridib?: Auicē.
 sed et diaforidicis de damascenis. Nota q̄m p̄uni valēt s̄
 lapidē: vt dicit littera: q̄ rōne sue humiditatis remollit: et
 rōne caloris acquiritur ab eis: rōsi cōmunit materia ip̄ius la
 pidis et frangit. ¶ Quēris q̄ cuius complexionis sint cerasa
 rubea et nigra. R̄spondeo q̄ nota q̄ color: datur multis modis.
 Vno modo rōne finis: et sic tercia digēstio dealbat q̄ d̄s assim
 ilare mēbris nutrimentū et mēbra sunt alba. Secūdo modo
 rōne materie: et sic hoc dicit Auicē: q̄ calō: agens in mate
 ria sic dealbat in humidā s; denigrat: et duo s;ia ab eo
 dem agēte ḡnant. Tertio modo a modo actionis: et hoc mo
 dū a principio sue actionis denigrat: et in medio dealbat
 et in fine rubicat. Quarto modo a tota spēcie datur color: et
 sic ois coctus est niger: et ois agnus albus: et ois pica varia
 vt dicit p̄ba in de animalib?: et non reddidit inde causā. Et sic ru
 bedo in cerasis: vel nigredo d̄t ab agente: vt possit obici
 q̄ nigredo fit a calore adurentē: aut frigido mouēte: sed
 in cerasis nigris nō est adustus: ergo si frigida: d̄at igit a to
 ta spēcie: et sic p̄uis d̄cat Auicē. q̄ rubedo nisi a maiori
 temp̄ attestat: t̄n in cerasis rubetis rubedo nō fit ab agente:
 sed a tota spēcie: et etiā sic in rosis rubens et. Et si arguatur
 q̄ cerasa rubea citius digeruntur q̄ nigra: vt dicit ysaac: et sic
 h̄t qui citius digeruntur sunt calidiores: sed vult ysaac. R̄s
 d̄cat q̄ hoc nō fit rōne sue complexionis: sed cōpositionis: et
 sic fit cōdusto q̄ cerasa nigra sunt dulciora: et p̄ esse quēs ca
 lidiora rubetis cū crescit in plantis altioribus. ¶ Quēris
 q̄ cerasa fluēstria tardū maturatur domestica cū t̄n sint
 calidiora domestica. Et q̄ loq̄ fluēstria siccat in h̄m̄it
 lousero uo domestica humiditate et caliditate. vnde vide
 mus alia domestica hu. et ca. et fluēstria sicca et melacholis
 ea: cum q̄ cerasa domestica sint cali. et hu. citius recipiunt
 digēstionē q̄ fluēstria: que sunt fri. et sicca. ¶ Quēris q̄
 res cerasa fluēstria sunt pauca carnis: et multi nucleī: et quā
 uero domestica. R̄spondeo: q̄ cerasis fluēstria cū sint alio
 domestica: parum de humiditate attrahit et multū de sicco
 terreo: cū sit sicco domestica: et vniquodq̄ attrahit nutri
 mentū sibi cōueniēs: et q̄ caro ḡnt et humidio aquofo: q̄
 humidū aquofo in pauca quantitate attrahit a fluēstria.
 Item cumq̄ ibi cōsumat in lōgitudine itineris. S; quia
 ibi multū attrahit de sicco: et nucleus sit ḡntus et sicco ter
 reo: igitur nucleus est grossus: totum autē est cōstra in doo

mentis. ¶ Quēris de crisolocanis et perficis: et p̄im o
 vtrū crisolocāna generēt egritudines diuturnas: videtur q̄
 sic: quia hoc littera innēt. Item dicit q̄ generant grossum
 p̄legma et viscosum: sed omne tale ḡnt egritudines diutur
 nas: igit. In p̄uis est Auicē. dicit q̄ crisolocāna aromatica
 subtilē et laudabilē generant sanguinē: et cito digerunt: sed
 nullum tale generat egritudines diuturnas: igit. Ad argu
 mētum istud dicit q̄ Auicē. intelligit nō simpliciter: sed res
 p̄ectū crisolocāno: nō aromatico: ideo generat egritudi
 nes diuturnas. ¶ Iuxta h̄ quērit quare crisolocāna et p̄ica
 pessimi sunt nutrimenti: vñ dicit: perica sunt pessima esca.
 R̄spondeo: quia ḡnant hu. p̄legmaticos p̄ indigēstionē: ideo
 pessimi sunt nutrimenti. Alia causa est: quia perica et crisol
 locāna h̄nt in se amarū sapore: occultum: et hoc a natura sue
 plātē: et q̄ fructus artefactus sue plātē: et sua plātē ē amari saporis:
 sed omne quod nutrit: nutrit rōne sue dulcedinis: igit cum
 recedat a dulcedine sunt pessimi nutrimenti. Secūda
 causa est: q̄ s̄m Arist. caro iuxta ossa cito putrefit: et omne ta
 le est pessimi nutrimenti: sed ista habet carnē iuxta ossa: igit.
 ¶ Quēris: quomodo sunt perfica sine nucleo: et quare
 pessimi sunt per insertionem in salice q̄ in aliqua alia arbo
 re. R̄spondeo: q̄ salix inter omnes arbores s̄m p̄rim in libro
 de plantis: est magis rara: et tantūmodo attrahit humiditatem
 aquofoam: vnde non ordinatur ad boiem nisi quātum
 ad folia sua: ergo cū nihil attrahit de sicco terreo: et nucleus
 ḡntur ex sicco terreo: et caro et humidio aquofo: igit. Et q̄
 salix plus h̄t de humidio aquofo: vt patet: quia q̄n abans
 dunt adhuc floret: ideo soluit flosa. ¶ Quēris q̄
 sunt melioza aut perfica cum nucleo aut sine eo. P̄obatur
 q̄ sine eo: q̄ os artefactū melacholicū: caro vero sanguinis: igit
 R̄spondeo: q̄ cum nucleo melioza sunt: q̄ t̄c sunt in statu na
 turali: et vniquodq̄ sic se habens melius est. Ad argumētū
 dicit q̄ bene concluderet si nucleus cederet in nutrimentū:
 sed imo potius attrahit impuritatē carnis et am purificat.
 ¶ Quēris vtrum perfica sint melioza cum multo aut
 citi vno: videt q̄ cum vino: q̄ dicit littera q̄ in vino fore debet
 comedī: et non dicit cum multo. Ad idem: quia perfica gēntur
 rari hu. p̄legmaticū vt dicit littera: et per hoc recedunt a
 tēperamēto: h̄talis generatio p̄legmaticis p̄ multū auget
 per vinū vero corrigi: igit. In p̄uis est vīsus et citi vīsus.
 Perfica cū multo vobis damus odore iusto: sic est fumes
 rō mos in cibis sociādo racemos. In p̄uis etiā est erymos
 legia nominis: quia perfica dicitur p̄m quōdam quasi per se
 iniqua: cū multo fo amica. R̄spondeo q̄ vīsus laudat rōne appetitus:
 vnde vulgus magis ferunt appetitū: s; in vna medicine p̄e
 ualent in vino. Et nota q̄ q̄n aucto: dicit q̄ suauant stomā
 chū: intelligit resp̄ectū crisolocāno: q̄ simpliciter nocent.

De p̄uis.

Doma in duo diuiditur. In completum
 maturatum perfecte in sua arboze: et in
 crudū et immaturatū durum et lignum.
 Crudū male nutrit: et stochos nocet: do
 loze generat: labozēs stomacho efficit: et quo cicuto
 venas vt oportet non penetrat. asuacitate eorum
 causa fit febris diuturna et dure dissolut: quod de
 ceteris intelligendum est fructibus: qui non sunt in
 suis arbozibus perfecte maturati. In perfecte matu
 ratū in sua arboze diuersum est suorum pro diuersita
 te saporum. Est enim s̄ptica: est ponticum: rursus
 est acetosum: est dulce: est sine sapore. Ponticū sub
 stantia frigida et sicca terrefrigit: conueniens eis quo
 rum stomacho calor et humiditas dominatur: quo
 niam ponticitate sua stomachum p̄mitit: et humidis
 tatis eius plurimū in interiora demittit. qd̄ remanet
 desiccatur: quare stomachum confortat et intestina: et
 tamen grossum est: durum digerit: et tarde penetra
 p̄ iij

Ziber

re in venas: et ideo inflationē facit: et nervis nocet: hec enim natura est in corpore suo. Liquor vero eius laudabilior: subtilior: ac lentior: est: ad circo stomachū confortat et intestina: valet ad sanguinis fluxū: distillat: ad cholericā egestionē et vomitum: propterea pomorum huius succum oportet mandendo expimere carnem aut plicā: aut ingeniari quomodo eorum duriciā asperitatem auferant. hoc itaq; tribus modis fit: aut illudelicādo in aqua: vt et aqua humiditate attrahat et mollicie: aut sup sumū aque calide suspēdēdo vt humectet aut maturetur: aut dissecta p mesdium granis interioribus duris proiectis eorum loco mel aut succarum reponendo sicut naturam ac accipiantur: ita cōmūtatur: postea induendum pasta et in cinere calido aut p unis dimittendum donec pasta exteat? crecoquaf. Ars huius mollicie sibi prestat ac fapozitarem: et ad digerendum velocitatem: noxiatatem eius in nervis auferit. Stiptica substantia terretis et sicca humiditatem habet: propterea frigiditas est maioris q̄ siccitatis. liquor vero eius subtilior: superior: et corpus est mollius quare conuenit quoq; stomacho cui non multa humiditas dominatur: vis nāq; eius debilis est humiditati plurime repugnare: id circo actio eius ad ventris strictionem et stomachi confortationem et vomitum valet. Item appetitiue vel digestiue stauis est sine labore naturę. Acetosi nature dominatur aquosa substantia cum terretri et igneo. hac de causa frigiditas eius et siccitas temperatior est nature stiptico propter vicinitatem liquoris aere nature. inde humores generant frigidos tenuissimos penetrabiles. Actio eius composita est: qm̄ constringit et confortat stomachum et ventrem: et egestionem cholericam et vomitum inhibet: hec tamen sua stipticitate operantur. Lum frigiditate vero et tenuitate liquoris sitim extinguit: et acumen cholere urbee. cum acetositate cardiace cholericę vires auferit: et humores grossos qui calidi non sunt in stomacho destruit: et chimos dulces ac tenues quoz dulcedo sine acuminē existit: humores grossos diuidit: egestionem humectat et expellit: dulces vero chimos attenuat: vt totum corpus habeat penetrare. huiusmodi poma et ante cibum et post bona sunt edē: preter: pira sola: que ad modum. Diastocides asseruit quoniam pira ante cibum nocua sunt.

De citonijs et malis granatis.

Citonia et malagranata an cibū accepta: si sint pontica et stiptica: et similiter si sint acetosa stomachi confortant substantiam et intestinum. egestionem cholericam auferunt: motionemq; intestinum. Post cibum autem et superioribus stomachi ad inferiora deponunt eficas: et funum salientem ad caput: vomitumq; cholericum reprimunt. Et dulcium substantie natura et completio aquosa et temperata: caloris aliquid obtrinet: et ideo parum refrigerat: et stomachum confortat et ique: quare stomacho calido aut molli no cōuenit. Nocua eius qui cholericā egestionē hñt

et vomitum. Non saporosa pessima sunt in omnibus qualitatibus: quia nature frigide sunt et humides: magis autem frigide q̄ humide: propterea nec fin cibum valent: nec fin medicinam. quippe nec saporem habent vt expedit cibo: nec iuuamentum vt medicinę: quoniam pontica no sunt vt stomachum confortet: egestionemq; inhibeat: nec acida vt acumen cholere extinguat et vomitum: nec dulcedine habent vt murtian: sed humores pblegmaticos crudos gignunt. Quoniam ergo de malis: piris: citonijs et granatis vniuersaliter dicitur: oportet vt de singulis particulatiter dicamus.

De diversitate malorum.

Am in natura et substantia sui mala diuersa sunt: quoniam quedam pontica sunt terrestria: quedam stiptica et terrestri composita: et aquosa. Item acida ex aquoso modicoq; terrestri composita. Rursus dulcia temperata inter quatuor: qualitates media. Rursus insapora aquosa: necesse est vtique frondes et ramos corticeosq; eorum pariter esse diuersa. Pontica et stiptica sunt frigida: et tardiora ad digerendū magis autem confortatiua sunt stomachi et cōstrictiua egestionis. Porro acetosa que ceteris minus sicca sunt: subtiliora sunt necesse est ac penetrabiliora: quare acuminē cholere. extinguit: et defecationem eorū et acriditatem confortant: sitim mitigant: stomachum confortant: vim excitant appetitiuam: egestionem vomitumq; inhibent cholericam maxime si a ieiunio accipitur: quia cibi antea comesti prohibent ea ad locū decoctionis descendere: et ideo in superioribus narant: os enim stomachi superioris cōprimēdo inferius relaxando solutionem faciunt. In huiusmodi autem actionibus pontica stipticaq; sunt fortiora acidis. Habent tamen acida proprietate a stipticis potētiq; diuersam et discretam: in enim in stomacho humores grossos non frigidos inueniunt: diuidunt ac dissolunt: et ad inferiora deponunt atq; expellunt. Rursus si chimos dulces: nec acetos reperiunt: nec grossos acuum: et viam faciunt per totum corpus penetrandū. Strupus ex eis confectus sitidem valet. Dulcia vero que temperata sunt: inter quatuor: qualitates media: frigido stomacho minus nocent: ad strictionem siue laxationem ventris: in manifesto non sumantur. Sunt autem alia inter dulce et acidum media: huiusmodi appellatur. Actio eius media est dulcis et acida: ad sitim tamen mitigandam: caloremq; extinguedum: cholereq; rubee acumen acido est vicinum. Cardiaque vero qui ex calore contingit: palam prodest: propter vincum saporē quem habet. Insapora quoque illis aquosa humiditas dominatur: nec fapozitatem habet nec iuuamentum. Ad circo abominabilia sunt et fastidium faciunt: nec stomachum confortant: nec vētem dissolunt. Frondes et rami corticeosq; eorum stiptica sunt: et acida et confortatiua stomachi: valuerat solidant: humoresq; malos ad ea currentes inhibent.

De citonia.

Citonia generaliter diuiduntur in duo. In pfecte videlicet maturati: et rudis lignea. Rudis itaq; lignea pessima est: q; grossa est: et terre terre durum ad digerendu: humores generat crudos ac grossos: nil nutrit: idcirco ea vitare oportet. Maturati vniuersaliter frigidu est in sine primi gradus: sicca in medio secundi: ppterca ponticitas et stipicitas maiore est q; in ceteris malis: ideo valet ad sanguinis fluxum et egestionem et vomitum: confortatiu stomachi est: et si moxetur in co: multum tamen acceptu fastidiu facit: presertim post cibum: et maxime si cibus grossus sit ac viscosus. Rursus citonia specialiter diuiduntur in sex: in ponticum: stipicum: acetosum: musum: dulce: aquosus: vel in saporosum. Ponticu dicitur ceteris grossius est: ac terre strius durius digerit membra compunctis picipu nec uosa: quare caro ei pessima est. Multitudine quippe sue compunctis diuidit membra: quasi acuta et cetera: idcirco philopphi acetum illud accidenter asserunt: ppterca affuscitibus colicam passionem generat dolorisq; neruorum: verum tamen liquo: eius non similiter: si stomachu confortat: vna prouocat egestionem vomitusq; cholericu stringit: ad fluxum sanguinis valet: hac de causa succum mandendo ceteri primi oportet: carnem autem proijci: aut ingeniari vt eius duricia et asperitas auferatur: aut elixando: aut supra aquam calidam apponendo: aut scisso mel reponendo durioribus cicctis sicut supradiximus. Stipicu dicitur natura et actio vicina est pontico: debilius: tamen: et uisq; est liquo: ipsius: idcirco illud pontico vt picipimus confecto plus contulit. Bal. ait acidum est subtilissimu et penetrabilissimu. ideo sitis extinguit et acumen cholere reuertit: cardiaca et calore valet: egestionem vomitum cholericu vnam prouocat: vim appetitivam auget: odor: cuius vomitum prohibet: succus post bibitu vnum fumum deponit vini salicentem in caput: co: pessione autem sua dissoluit ventrem: vnde post cibum multu acceptum illius dabile est: stomachi enim superiora coprimens indigestas escas crudasq; deponit. Dulce tamen temperamentum quiddam caloris habet: vnde vis ei maxima non est sitim aut calorem extinguendi. Duzum medium est acidi et dulcis vnde nec solucit nec ventris contringendū virtute habet. Differentia mus et acidi est ea que pontici et stipici coparari. De aquoso vel insaposo sufficiat superius in vniuersali dicta disputari. De alioq; differentia ac coctanovū proprie tas duplex est. coctanovū vna q; cum stipicitate sua est diuertit: altera q; in corruptione non mutat in stomacho: mala aut ideo corrumpuntur: q; humiditas vel supflue et crude sint. Si coctana accipias mudificato stomacho cibo et humoibus: ventrem costringit: stomachu confortat. vnde Rufus: coctana non conuertunt in stomacho infirmo: quātomagis in sanis: diuerse tamen sunt actiones eorum pro diuersis temporibus accptionis: q; si stomacho cibo vacuo accipiantur: et confortant et profunt solutiōi ad stringendum: et vomitu et sanguinis fluxum et vnam pro

uocat. Si dō in stomacho cibus pleno accipiant: per manent nataria superioribus stomachi: oisq; eius confortant et expūmunt superiora cito: atq; ad inferiora deponunt cibum cito: magisq; ita accepta ad stringendum vomitum profunt ppter ois stomachi confortationem. Ppterca stipica omnia post cibum accepta solutionem faciunt ppter superiorum stomachi strictionem et inferioru dilatationem. Qui autē volum coctana ppter stomachu confortandum et egestionem stringendam acciperet: citium accipiant stomacho inanito. Qui nō ppter egestionem laxandam et stomachu vacuandū: post cibum accipiant: nō multum tamen quantitate: qm si multu accipiat stomachum grauare et digestioni repugnant. Solent quidam rependere et contradicere q; in ceteris malis non idem indicauimus de eorum virtute iudicium: quibus respondemus q; mala superflua humiditate habent crudam nec bene digesta: hoc eis prestat lubricitatem: nec sinit frigidu expimere et confortare. Eligenda ergo sunt coctana parua bene rotunda et odorifera vt rufus dicit.

Queritur de fructibus in parte mollis qui sunt eiusdem nature: vtru competat in regimine sanitatis: videtur q; sic: q; Aristoteles dicit q; plante mediante suo fructu ordinant ad hominem: mediante vero femine ad multiplicationem sui. Vnde dicit Ariston quarto metherosi: q; tunc est papa uer perfectum quando potest generare fili simile: igitur. Item dicit Gal. in regim. q; optima natura tantum appetit quantum digere potest. et libaly in commento dicit q; diuersa naturalis appetit similia: et per illa conseruatur: in natura libo cōtraria et per illa leditur. Et dicit Aristoteles q; naturam inquitum desiderare q; melius est. ergo cum pueri habeant optimā naturam respectu aliarū etatum et appetant istos fructus: igitur. In contrariū est autē. dicit q; cauere conseruato: sanitatis q; aliquod medicinale non accipiat: ergo si isti fructus sint medicinales: igit. Ad hoc dicunt q; dā q; duplex est regime sanitatis. quoddam est formaliter: tale cōstat per similia. et isto regimine solū indiget cōplexio tēpera ta: si sic non competat fructus. Est aliud regimen finale: q; fit per contraria: et hoc modo cōpetunt. Vnde dicendū q; in regimine conseruatio non cōpetunt. sed bene in permūtatio uo. Ad autem dicendū q; formaliter nullus fructus competit in regimine sanitatis. Ad primi argumentū dicit q; quosdam ordinantur ad hominem immediate vt caro et alia vna sustinodi cibaria et quibus homo nutritur immediate: et sic non competat fructus. Quaedam uero mediate vt oisibus ordinatur ad hominem mediante boue: sic fructus bene cōpetunt. Ad secundū dicitur q; non appetuntur a pueris appetitu naturali de quo intelligit pbus: sed appetitu aiāli qui cōis est ad bonū: q; ad malū. **Q**uerit vtru isti fructus cōpetat in plangitibus iuuentutis et retardatione senectutis: videt q; nō: q; iuuetus stat per cali. et hu. sicut vna: q; ois q; repūmū hmoi ca. et hu. abbeuiat iuuentute: sed cō isti fructus sint fri. et hu. abbeuiat iuuentute repūmū calorem naturale. Itē dicit Auic. q; ista tria cōsequuntur fed adinuicē. I. humiditas aquosa: canices et senect. v. videt q; senes humidū sunt illa humiditate calorem uenes sunt scilicet. I. humiditate accidit: sed isti fructus sunt humidū et fri. igit. In trius sunt practica. I. idē pbat ratiōe: q; inter oīs boies cholericū sunt inu: in iuuetute: et citius uenit ad senectute: et pbus gmatico cōuero: igit illi q; facit q; de cholericū pbe gmaticū plangit. Itē isti fructus cō sunt fri. et hu. retardat ad sumptōes hūidi naturalia calorem naturā p quā accelera senect. igit. Ad hoc dico q; senect. retardat multis modis. Et modo formaliter: scy per aliquā multiplicatā materiam humidā per quam stat iuuentus: et hoc modo omnis res calida et humidā retardat senectute. Sedo quedā retardat. p v

nectutem addendo in calozē naturalē: et hoc aut qualitatie sicut piper et alia que acunt calozem naturalē: aut quantitate ut per applicatio lane calide supra stomachū: vel puellē vel viri iuuenis ad stomachū: aut quantitate et qualitatie sicut bona cibaria. Aut per irrosationē aque calide supra mēbra sicut balneum aque calide que irrosat membra terrie di gestitue. Quarto modo humiditate aquosam accidentalem consumendo: et hoc modo opiate sicut omnia triffera vt dicit Auicenna: retardat fenectute: quia consumit materiam humidam aquosam accidentale et superfluum que faciebat rugas in corpore: per quas rugas homo videbatur esse senex. Quinto modo preferuado ab egritudine accelerante fenectutem: et hoc modo fructus: quia sunt frigi. et huius preferunt a morbo calido et sicco: pferunt a fenectute cita: et etiā repumendo citam, consumptionem humidit cal. repumēdo.

¶ Queritur vtrum isti fructus debeant capi ante vel post partum. Solutio: q quidam fructus sunt in toto molles et rare substantie: qui cito digeruntur et cito expelluntur: sicut cerasa et pruna: et aliuunt stomachum et abstergunt: et sicut medicina ante cibum sumuntur. Quidam sunt solidi et duriores compositionis sicut vinū poma: pira: cocotana: mēspila et huiusmodi: et tales post partum debent sumi. Una causa est: q faciunt cibos supernatantes descendere ad fundum stomachi ubi est locus coctionis. Secunda causa: q isti fructus ordinantur respectu oris stomachi cum habeant illud pressuram generatione sue ponticitatis: et sic faciunt cibaria ad fundum descendere et non ordinantur ad fundum: igit debent sumi in illa hora in qua remanent circa os: quia et illa est in fine partus. Tertia causa est: quia ratio sue substantie grosse reuocant pinguedinem seu vnicuositatem supernatantes in ore eius. Arguitur sic: omnes auctores volunt q cibi subtiliores prius debent sumi sicut pura breadia et c. sed huiusmodi fructus sunt subtiliores substantie: igitur. Secundo isti fructus incitant appetitum cum sint spiritus frigidus: et sic: sed appetitus debet incitari ante et non post: igitur. Item isti fructus sunt medicinales: q; competunt in via medicine vt ratione sue spiritus caliditate et ratione sue substantie desipiant cibaria: sed omnis medicina debet accipi ante cibum vel lōge a cibo igitur. In contrariū dicit Ras. q; dicit q fructus amari solidi et spiritus debent accipi post cibum: q; ipsum ad fundum stomachi faciunt descendere. Ad ista argumenta patet solutio per antedicta. Tamen ad primum dicit q quidam sunt cibi subtile et solubiles: et quidam solidi quorum vnus ad alium ordinatur non in via medicine: et de tali loquendo subtile precedat solidū vt pura carnes et sic obijciunt. Quidam vero sunt subtile fructus qui ad cibos ordinantur non in via dicit sed in medicina: et tales post cibum sumuntur. Ad secundum dicit q facere cibum descendere ad fundum stomachi: pponerat vbi qd est metare appetitū: igitur. Ad tertium dicitur q bene concludit de forti medicina latariua et c. **¶** Queritur vtrum isti fructus debeant sumi statim post cibum aut longe. Arguitur q statim: q; dicit Auicenna q vnus de deterioribus in regimine sanitatis est prologare mensam: igitur. Item sicut calvus datur statim post carnes: sic eades ratione isti fructus post cibaria: igitur. In contrariū arguit: isti fructus cito digeruntur respectu alioquin ciborum: et oportet q cibaria vnus comestione sine menie simul digerantur: igitur debent sumi longe post. Solutio: quidā sunt bomines qui gulose comedunt: et ad saturitatem: et nō comedunt vt viuunt: sed eōtra: et tales debent statim tales fructus comedere. Unde versus. Poma meri pleno nux est medicina veneno. vt illa cibaria superflua ad fundum stomachi compingant. Alij sunt qui sobrie comedunt et parce: et comedunt vt viuunt: vt dicitur in viatico: et tales debent comedere huiusmodi fructus longe a cibarij vt tu obijci. Ad primum argumentum dicitur q Auicenna intelligit de bona comestione. vnde si aliquis consuevit comedere in prima vel tertia et post longē vsq ad vesperas vel nonnō tunc malū est: et sic loquitur Auicē. et non loquit de bis sedere in mensa. Vel dicit q Auicēna intelligit de prolongatione mensę que est ciborum: et non q est ciborum et medicinarum sunt fructus. **¶** Dubitatur cuius complexionis sunt poma: videt q fr. et sicco:

q; fructus attestatur sue plante sicut fetus matri: sed plāta est stipica fr. et sicca: vt dicit Auicēna. igitur. Item generantur et residuo nutriment plantę qd est fr. et sicco: igitur. In contrariū sunt auctores dicitur q sunt fr. et huius. Rñ. q in pomis est duplex cōplexio. Quēda materialis: et illa est fr. et sicca: q; eorum cōpomenta materialia sunt fr. et sicca: sed huiusmodi aquosum: et hoc modo poma possunt cōparari ad alios fructus: et sic in principio sui sunt fr. et sicca: et in fine effusio dulcia calida et humidā. **¶** Queritur vtrum poma domestica et siluestria competant in regimine sanitatis. Solutio q non in via nutrimentis: sed bene in via medicine. Et si arguat q natura regulariter operas mittit melancolicam a splene ad os stomachi ad confortandū appetitum: igitur et medicus cum sit ministratur naturę debet mittere ista poma fr. et sicca. Rñ. q si natura indiget medicus tunc debet administrare: sed si natura non indiget: non est regulariter operas: nec est in latitudine sanitatis: sed potius egritudine: tunc tunc medicus administrare potest in cura egritudine et non in regimine sanitatis. Et si arguat q dicit pbs in lib. posterio. q; de ambulationi post cenam est causa sanitatis: ideo q; facit descendere cibum ad locos digestionis: cū igitur isti fructus illud faciunt: sequit et c. Rñ. q non est simile: q; de ambulationi nihil reale impletit q; generet putredinē: sed bene fructus q; cito conuertunt in putredinem: igitur. **¶** Querit vtrum poma cōpetant in febribus: aut de vsu cōmuni administrant. Solutio q in febre vno confideram? sed cōditionē infirmi q; si natura diete sine cibi: cū igitur cōditio infirmi fit fructus: tales ardet desiderare: tunc cōpetunt poma. Unde versus. Quod natura peti quis contraria ban? Nā potius natura viget cum vota replent. Et hoc idē vult Hippo. in aphorismis et in reg. acu. Item dicitur: abus. Si igitur confideremus naturā diete sine cibi vt potius tria sunt consideranda scilicet eius cōplexio: eius compositio: et tertio ipsi poma operatio. Rōne primi cōpetunt: q; alterat cū sint fr. et huius. Ratione terti cōpetunt: q; confortat os stomachi et appetitū q; marime defecta in febribus: et ventres laxat: vñ maxima copia materie febris est euacuat: p feculum: sed respectu scōi nō competunt: et cito in putredinē cadunt ratione sue substantie rare. Dico tñ q; vbi plus de putredine timem? nō debem? administrare: et vbi pl de mala distordia et cōstipatione vtrius cōtra. **¶** Querit vtrum cōpetit in omni feb. Rñ. q nō ratione materie: sed bene ratione forme feb. que est calor: in materia tñ cholericā competit. Et si arguat q humide diete et c. obus se. cōpetit. Rñ. q; quēda est huiusmodi a actu sicut vinū et nō in cēntia. Quēda eōtra vt lactuca poma et huius. Quēda vō in actu et essentia vt aqua: vñ dicit Hippo. intelligit de humido in actu solū. Vel dicit q; poma a ratione sue humiditatis cōpetit in omni febre: non in ratione sue substantie. **¶** Querit vtrum poma debeant decoqui aut nō in eoz administrare. Apparet q; debeant decoqui: q; vnus ita consuevit. Item carnes q; sunt magis similes nature humane q; poma anteq; comedant decoquantur: igitur. Item postū arguit: q; pbs quarto metho: cox dicit q; ars quantum cunq; laborat nunq; psequit naturā in sua operatio: et sic natura melior operat q; ars in operationibus: cōbus nature et arti: cū q; eruda poma a natura digerant: sequit et c. Item dicit pbs q; natura indiq; desiderare qd melior est: ergo illa sunt meliora illo mo q; sunt ordinata a natura: igitur. Solutio q; qdā sunt fructus molles digestiōi obediētes q; cōplete in sua arborē maturant cū generent et; vñ. ad vō vt carafā: puma et c. tales nō indigēt artificiali decoctione. Quēda vō sunt dure cōpōsitionis et solide respectu illoz: nec in fine arborē puit maturari cōplete cū et sicco generent: cuiusmodi sunt poma: pira: et tales artificiali decoctione indigēt: vnde in talibus ars supplet defectū nature. Vñ dicit Auicēna q; quēda sunt pira lapidosa: et talia maxime artificiali decoctione indigēt: q; est vtrū q; natura nunq; ars psequit in sua operatio nisi natura deficiat: sed q; dicitur deficiat rōne materie indubiētes et illi de defectū pot ars suplere: vñ si natura nequit facere doctū tñ ars facit. Ad aliud vtrū est fr. q; est nature possibile:

vnde perforare nequit & penetrare ad locū sitis: propterea si ex calore procul a stomacho in mēbris oritur sitis: & eo liquo potitū nequeat pervenire: auget calore & sitim: si autem in stomacho ex calore generetur: potitū cum fumū deficcet & cogit in vniū: vñ sit causa augēde sitis. Rursus si ex salo sit pblegma te: cogit potitū parte pblegmatis & solui p̄hibet: et fit cū augēde pblegmatis actiōis. Sp̄ira dulcia tēperate complexionis sunt: q̄ minus ceteris frigida sunt: quapropter calefaciunt & augent digestionem: valentq̄ in his qui stomacho frigidi sunt & siccī. propterea eis est h̄mōi: qm̄ si cum fungis coquantur omnē auferunt lesionē: precipue si siluestria sint propter potitū suam: arboris eorum agreffis cinis bibitus in his qui fungosum coctione suffocati sunt: valet multus. Insipida pira pessima sunt: qm̄ propter insipiditatem abhorretur a natura: idcirco laeuiosa & p̄fusa sunt stomacho.

De maligranatis.

Maligranata vtilia sunt esu: vs̄ vtiliora medicina: nutrimentū quippe eorum et si laudabile sit & bonū: tñ parū est propter subtilitatem eorum facilemque digestionē. Ex quattuor partibus cōposita sunt: que tamē oēs sunt stiptice: prima corer est cūis: secunda est caro: tertia est liquor: quarta grana. Liquor: frigidus est: sed v̄ ueris modis s̄m suos saporē & liquiditates. Sūt nāq̄ potica: acida: musa: dulcia: & insipida. Similiter liquor: tenuissimus ac aqnosus: grossus: paruus & medicosus. Potica aut stiptica impossibile est accipi s̄m ab̄q̄: propter asperitatem & duriciam ea natura abhorret: nec recipit nisi s̄m medicinā. H̄o inde huimodi granata si parū in superficie excoctū: cū: & trito: si succus aut cum vino aut s̄ro potetur laetatio: inferiora stomachi expūmūt: & expellūt humiditatem putrefactā de inferioribus: precipue si calida causa sit: actio enim eorum in stomacho sicut myrobala nosum citrinosi: & post mundificationē stomachi confortant absq̄ lesione eius nec uo: idcirco valent ad febrem diuturnā que ex putrefactis humoribus procreatur. H̄o igitur quos & scabiē de putredine salis pblegmatis natam: extirpat. Acidōsi et si min⁹ ceteris sit nutrimentus: v̄ uelicit malis & p̄ris & ceteris: propter tenuitatem tamē liquoris & aquositate acceptabilis liquoris & reparationis sunt nutrimentū: atq̄ facilia sunt esu: h̄mōi autem potestatis sunt propter paruitatem terrestres substantias: vnde in multis rebus melioris q̄ cetera sunt actionis: & sicut alijs cōmunis est potestas cho. ru. extingūde sitis egestionis & vomitus: propterea tamē habent extenuandi humores eorum cum v̄ina cōficiēdi: calores epatis extingūdi: membra confortat & presertim os stomachi: epar & cor. vnde valent ad cholericā cardiacā: & ad dolē qui nascit in os stomachi ex cholericis rubcis. vnde l̄p̄. in secunda particula ep̄i d̄m̄iarum de muliere patiente in p̄cedijs: veteres enim os stomachi p̄co: dia nuncupabant: patēbatur autem mosum et cholera continuū et acutus humoribus natum in herbentibus vtilis stomachi: & nū re

perit est qd̄ ei quodlibet cōferret remediū: nisi farina ordei cū succo granati acetosi: & iure est id quide: farine enim. p̄p̄si est humoris sup̄fluos ericare: mali h̄o granati acetosi: humoris acis extingūere: & stomachi cōfortare. H̄aber etiam propp̄si q̄ in oculis icterico: stillatur citrinum abicit ab omis colore: propterea ablaro coctice maligranati omnia acetosa p̄stentur: & succus extractus cum melle coquatur: et quanda vnguentū similitudinē habeat. valet ad vngulum oculo: expulsiōem: purificatq̄ acie a grossis viscosissq̄ humoribus. q̄ si naribus infundatur carmen superfluam corodit: & si ex eo gūguie inungantur rosuram & omnē fetorem expellit. Maligranati h̄o dulcis liquor: grossio: est & calidior: & digestis bilio: & propterea caloris aliquantulū stomacho ingerit: citosq̄ in cholericā rubeam mutatur: & hac de causa natura calidus incoenens est: & maxime febriū tantibus: humectat autem ventrem: pectos lenit asperitatem: tussim mitigat. maxime si fuerit affatum cum oleo violarum. & sic agatur fosamen in summitate maligranati: in similitudine laticis denarij et impleatur oleo violarum: & super p̄mas ponatur: quantum fuerit oleum in coctione minutum: tantum aliud semp̄ adhibeatur quousq̄ videatur nihil vltra posse suscipere: deinde ab igne tollatur: & ablaro coctice: interior pars contera: cuiusq̄ succus tuis sicutibus adhibendus est. Ista autem confectio ventrem humectat: v̄inam p̄noocat: tussimq̄ ex calore mitigat. Et si dulcis succus cu acetoso succo misceatur: bibentibus ventrem humectat: & cholericā rubē p̄hibet: calore febris extinguit: sed et si dulcia & acetosa maligranata insimul cū eorum pulpīs p̄stentur: ac succus bibat: fit ad stomachi cōfortationē vtilis: et cholericos humores atq̄ putrefactos expellit: tertianis febribus atq̄ hemicriticis succurrit. Quis quod est inter dulces & acetosum medium: ad epatis calorem & stomachi non minus valet q̄ acetosus: sed v̄in vomitum cōpescendū: & ventrem restringendū non habet: pars enim sue acetositatis ventris solutionem auferit: dulcedinis quide pars stipticum ventrem soluit: vnde fit q̄ inter stipticum & solubilem constat medium. Insipidū quod est quasi aque sapor: pro sui liquoris aquositate copia ad frigiditatem pertinet: vnde incoenens est s̄m cibum & s̄m medicinā. s̄m cibum: quia saporē cibi non habet: vt a membris eorum attrahatur. s̄m medicinā: quia propter aquositatem nec stomachi confortat: nec solutionem inib̄bet: idcirco fastidiū facit: stomachum mollem reddit: cibum in stomacho digerī nō permittit: vnde fit causa rugitus & inflationis. Sed tamē malo: granatorum nuclei si a succo expressi sunt: vtilis sunt ad extingūdi cholericū vomitum & egestionem: p̄co: pue si assentur coctice pulvis bibatur: calorem etiam stomachi atq̄ cholere rubec acumen extinguit. Eorum h̄o coctices frigidi ac siccī sunt & terrestres: qui si cū aqua coquātur r̄so & ordeo prius assatis: & ex oibus elytere fiat: dissintertis & diarricis commoda erunt. Similiter & ex coctibus eisdem aposima facti gūguas p̄fortat. Vno q̄ ex oleo loto emoy: ordi r̄o s̄m

De tilocaractis.

Xilocaracta modicum habent dulcedinis multiq; stipticitatis: quorum substantia grossa & lignea: digestionis inobediens sed viridia meliora sunt atq; solubilia: stomacho nocua. Sicca nō sunt stiptica & min⁹ noscētia hac de re: q; liquores eorum parū habēt acuminis: vñ viridia sunt v̄tris solutua. **L**ū autē desiccatur: & liquorē cum acumine amittunt: fitq; corū substantia terrestris & lignea: p̄inde fit constipationis causa & vine p̄uocationis: est tamen eorum pessimātas: q; tardissime descendit a stomacho: p̄pterea sunt causa generāde colice passionis si assidue comedantur. vnde **Galie**. vtinam tilocaracta nō venissent in partes nostras a firie rigōib⁹: ibi cū sunt solubilia: & vt ad nos veniūt: sunt stiptica corp̄is nocua.

De glandibus.

Nlandes frigide sunt in primo gradu sicce in secundo: idēz sunt difficiles digestionis inobediētes: v̄tris constipatiue sunt: tamē vinā p̄uocantes: & corp̄is nutritiue quasi quedā granata: de quoz de stomacho descendit: capitis dolorem faciunt: propter eaz sumus in stomacho atq; diastragmate clausum. **H**orū ro eorum superficies multum est stiptica: vnde valet ad fluxum sanguinis: maxime mulieribus: apozima quidem eius valet intestinoꝝ vulneribus: est etiam contra venenum. **H**ādes etiam si terantur & earum puluis in mulierum vulua mittatur: humores putridos de vulua fluentes eritcat.

De castaneis.

Astancie calide sunt in medio primi gradus sicce in secundo. Significatio earū caloris est dulcedo: earumq; saporitas & p̄ticitas siccitatem innuit: sed tamen ad glandium comparatione sunt ad digerendum faciles & nutritibiles: tussitentibus et p̄legmaticis non multum nocue: nec multum stipticę: nec multū diureticę. **Q**ue tamē plerūq; non comedantur: q; cerebro eius date inflationem & capitis faciunt dolere: p̄pter digestionis duriciem & fumum in stomacho clausum. **S**ed vt ab eis nouementū auferat & stipticiorēs fiant: affari eas oportet: vt earum corpus rareficetur: que sicca tempeperat pectoris: & vine difficultate dissoluit: q; si aqua tepida infundatur: q; eorum cōplectio temperatur et aque mollitię & humiditate: p̄inde sunt boni chymi in corpore generatiue. **C**holericis tamen cum succaro eas comedant: p̄legmaticis cum melle. **F**in medicinā nō virtutem habent laudabile: quia abiminationis & vomitus sunt constructiue: icium quoz stomachi cōsuetatiue. **R**ursus si cum modico sale terantur: & melle temperentur: ad rabidi animi modum seu humanus profunt: necnon cum vino aut sapa tēperate in magdalinis forma mulieribus sup poste sanguinem stringunt. **L**ataplasma quoz eorum cum oedi farina & aceto sine vino factum: & super mamillas tumentes positum: potenter auriliatur. **V**ñ coctibus v̄tris & puluerisatis & cum sa-

pa temperatis capiti adolecētis in modū cataplasmati impoſitis eius capillos confortat & augmetat: & contra alopecia m valet.

Queritur vtrum mēspila sint frigida & sicca: arguitur q; non: q; dicit philopppus in quarto physico: q; omnis motus a contrario in contrarium est: & si fiat motus a medio ad extremum vtrūq; medio tanq; contrario: ergo cum mēspila in principio sint frigi. & sicca: cum mouentur ad maturationem erunt calida & humida. **T**rem dicit philopppus q; mater putredinis est bu. & pater calū. in quarto methico. sed mēspila cito putrefiunt: igitur. **T**rem sunt diuretica: igitur ca. **S**olutio patuit in p̄cedenti: & simili: vbi dicitur est q; quadruplex est cōplectio. **E**t ad argumenta dicendum q; ratione cuiusdā substantie ca. suspicialis p̄uocāt eaz: q; est pauca igitur non reponitur in gra. mēspila quantum ad hoc. **A**d primū argumentū dico q; quidā est motus qui fit a natura trā: & iste fit a contrario in contrariū: & de tali loquitur philopppus. **A**lius est qui fit a natura & ab anima simul vt in mēspilis cum fit motus a contrario: & talis non fit a contrario in contrariū. **E**t dicendum q; quantum ad hoc q; est esse maturū & immaturū contrariantur: non tamē quoad cōplectionem. **A**d secundū dico q; putrefiunt cito ratione sine rare cōpositionis: & non ratione cōplectionis. **Q**ueritur vtrum mēspila appetunt appetitum: arguitur q; non: quia duplex est appetitus scilicet coctus qui fit vt repletum inanatur: & appetitus cibi qui fit vt inanatum repleatur: sed mēspila cū sint grosse substantie replent stomachū: igitur desunt appetitum. **T**rem: **B**aleniensis in de mot. & acci. adit q; appetitus nihil aliud est q; sensus inantionis: omne igitur q; destruit sensum: & appetitum: sed omne fri. est v̄mōi: & mēspila sunt frigida: igitur. **T**rem philopppus dicit sed de anima q; eius res est respectu calidi & sicci: sed fri. cōtraria calido & sicco: igitur. **I**n contrariū est iste aucto: & alij auctores. **A**d p̄mō dicitur q; mēspila principalis cōpētunt via medicinē: & q; tunc sumunt in pauca quantitate: igitur non replent stomachū. **A**d secundū dico q; mēspila non sunt frigi. frigiditate narcotizante vt arguit. **A**d tertū dico q; **A**ristoteles loquit cōparatiue scilicet respectu appetitus pot⁹ qui est respectu fri. & humidū: & non simpliciter: q; simpliciter est respectu ea. & humidū. **A**lij dicunt q; e suries est respectu calidi & sicca obiectue & tanq; obiectus: non tamē tanq; dispositio: & p̄ncipiū motiui. **E**t q; mēspila cum sint frigi. & sicca disponit os stomachi ad appetitū irridiādo os stomachi. **E**t dicitur q; aristoteles intelligit de appetitu naturali omnium mēbroꝝ & talē non p̄stant mēspila: & nō de appetitu aiāi qui v̄get per fri. & sic. vt appetitus stomachi. **I**tem nota q; mēspila confortāt appetitū trib⁹ modis. **V**no modo stomachū relaxatū p̄pter longā viā & longū exercitiū. **S**ecundo modo p̄pter remotionē osis stomachi. **T**ertio modo p̄pter phāsticā repletionē in ore stomachi: q; relaxatū & remollitū irridiāte ratione sue fri. & sic. & corrūgāt: & ratiōe sue grosse substantie phāsticā repletionē a sumis factā remouēdo appetitū confortāt. **S**ed sunt alie multe debilitatiōes appetitus in qb⁹ non valent mēspila: sicut in debilitatiōe facta a nimia caliditate desiccante: tunc aqua frigida in panis super ossibus applicata valet: & in debilitatiōe inanatur sicut post longas egritudines: s; ad b̄ valēt cibaria laudabilia: & sicut in facta p̄pter paralytis: q; tūc erocus & aromata: & sicut i facta p̄pter bu. grossos & zivulosos: q; tunc cōpētēt indistua & postea expulsua. **Q**uerit quare appetitus nō augmentat in autūno cum dicat l̄p̄ppo. & **B**al. q; simile est de eate: ropet: & q; cōplectio: & regione: vnde melancholicis sunt edaces: & q; in autūno vt dicit **B**aleniensis: sed autūno desecat appetitū. **C**ausa est: q; non solum appetitus intensū ratione cōplectionis fri. & sic. sed ratione etiam fortitudinis v̄trius: & q; in autūno est virtus debilis quia tempus est inequalis: igitur. **Q**ueritur quare cōplectio melancholica maxime eritat appetitū in domine: vnde videmus melancholicos hoies edaciorēs q; p̄legmaticos & sanguineos vt dicit **B**al. & cōuerso est in animalibus: vnde videmus animalia rapaciora vt leones: lupi: & canes edaciorēs boue & vacca &c. **R**atio prius est: q; licet

men extinguit: appetitum excitant: maxime si in medio prandij accipiuntur: que si digestioni obediētes sunt: optime stomachū confortant: & ventrē stringūt. Alio modo que abusive dicitur aquaticę: priusq̃ sunt nutritibiliores: minusq̃ stomachū confortant propter eorum vinctuositates: vnde a stomacho facile descēdunt. Nigre que ad maturitates perueniunt: calide sunt: & mediores inter siccam & humidū: quas tamē diaphanos dicit siccitati pertinere. **H**al. No testatur eas habere hūiditate. Possibile est em̃ qd dicit: eas em̃ saporitas ac vinctuositas innuit illā humiditates habere. hęc de causa: cibus earum multū nutritibilis & grossus & mollificas stomachū: tardus ad digerendū: facilis ad egerendū. tarditas digestionis fit propter vinctuositatē cibum facientē natare in summitate stomachi: & cohibentē ad locum decoctionis descendere. facilitas egestionis fit propter vinctuositatem in stomacho lubricantem: vnde prius q̃ digerat descendit a stomacho: idcirco ad prius & terrēstris comparationes sunt illaudabiles: que incoherentē & illaudabilē generant chymū: presertim si sint cū facile condite: nōnūq̃ em̃ in choleram conuertuntur. **H**ę acinthis minus nigris sunt nocibiles propter vinctuositas sue pōricitatisq̃ inopiā: proinde aliquantulum stomachū confortat: chymus tamē quē iste siue rubec generat oliuē: est sicut carum coloris: de nigris videlicet niger: de rubeis rubus generatur cibus: **R**ube inquit **H**a. oliuē colorē faciunt quasi vitellū oui. **I**te idem. rubec oliuē: nec nigredini nec maturitati accedentes: stomachū confortat: & ventrē confortant: sed nigre perfecte maturate cito in humoris corruptionē transducunt: stomachū molliunt: & ventrē bumectant. **H**ę et sicut medicina sunt vitales: q̃ si terā tur & super loca igne vel aqua calida vnta ponantur: vtescam ibidem nasciturā repimunt.

De oleis.

Leum bifarie diuiditur: est enim recens de oliuariū quides fructib⁹ nouiter expressum: est & vetus tarde de cisdē fructib⁹ manas. **R**ecens vero si sit de oliuis ponticis & immaturis: vocatur oleum ompbacinus. Antierusaliter tū oleum cognoscitur laudabilius in odore si sit odoriferum. in sapore: si sit optimi saporis. s. cuius pōricitas in lingua sentitur: acuminis indigēs. qualitate quia quantū pōricitatis hys: tantū frigiditatis & siccitatis continet: ob hoc stomachū confortat. proinde antiq̃ illud assimilare oleo rosato: illudq̃ in multis passionibus vice rosati delectat. **O**leū quod recens nouiter ab oliuis manatū nigris & maturis: calidus & humidū medioriter: stomachū mollificatū: vnta tū humefaciens cito in cholera ru. transformatur. **O**leū vero quod ab oliuis cepit diu residens: hūis & oleū fiat immaturis: omni carbit malicia: nisi q̃ aliquid retinebit pōricitatis: & ablata pōricitate pōnitus fit nocibile: citoq̃ in malos humores conuertibile: atq̃ mollē faciens stomachū: digestionem tū vntam non impedit. q̃ si multo magis inueterauerit: fit saporis fiat asperioris ac nocibilioris: incoherentis erit cū: medicinē tamen vtile.

Oliuē sunt fri. & sic. **F**ru. **A**uic. con. q̃ restringit fluxum vtrius. Item oliuē in sui principio sunt pontice: ergo fri. & sic. quod concedo. **H**ę q̃ in regione calida generent: tamen non immutant ad crasim commēditis aeris: q̃ continēs non complete dominatur de super: q̃ oliua non est obediēs. **H**ę q̃ sapor: amarus attestetur caliditatis: vt dicit ysaac in uersalibus dietis. & tamē q̃ sapor oliuē in mare non sunt calide gradualiter: quia illa subsistat. cal. in qua fundatur amaritudo est pauca superficialis: quod quantum ad substantiam centalem reponunt in gra. **H**ę nota quod aliud q̃ duplex est amaritudo: quedā que fit a calore agentis vt p̃ in melo le q̃ decoquitur ad ignem: & talis attestatur caliditatis. **A**lia est amaritudo que fit per aditionem partium terrestriū cum sicis sicut patet in mari quod est amarum. **H**ę nota q̃ siccitas induitur in oliuis a calore agentis & extraneo: & talis nō pōit i specie nec colectionē. **Q**uerit quare bucus abies & laurus longo tempore retinent folia sua & non sic alie plante. **S**olutio q̃ in buxo retinet folia ratione dure colectionis difficilis reuolubilis. **H**ę in abiete ratione vinctuositas & vinctuositas. **H**ę in lauro rōne materie nutritualis calid. & humid. & per viam primā melācholici homines oueruntur: scdm̃ p̃legmaticos: & p̃ tertia sanguine. **Q**ueritur quare folia lani acuta in buxolaurō oliua & in populo & alij sunt lata. **C**ausa est q̃. utrinque populū & humilij est humidū: hūidū: aq̃uosi: & meatus sunt lati per quos attrahitur: igitur expulsi in latum. **S**ed in alijs nōnūq̃ est viscosum & vinctuosum transiēs per angustos meatus. **Q**uerit quare oliuē tarde nutriunt cum sint in calida regione. **A**lia causa est. p̃pter abundantiam materie. **S**ōs causa est distantia fructus a sua planta. **T**ertia est est vinctuositas. nam homines tardius veniunt ad colectionem q̃ animalia alia minus nobilia. **H**ę hic q̃ omnis fructus in principio attestat sue plante excepta oliua que est amara: & fructus eius in p̃cipuo dulcis: & amaritudo introduitur tractu tēporis longo: ideo tardius m̃aturatur. **N**ota est illa planta maxime degit in calida regione. **A**maritudo rōne magne attractionis in virtute attractiua nutritiua. **S**ecundo de ratione sue nobilitatis. **T**ertio q̃ nutritiū q̃ nutritiū nobilitat. **S**ed & vnta. & omnia talia reperiunt in calida regione. **Q**uerit vnta oliua habet stomachū confortare vt dicit littera: & intelligit de medie etatis & non vnta & p̃me nec plene etatis seu maturitatis: q̃ tales meliores habet quandā vinctuositate naturalē nō nimis aq̃uosa fuit habent vnta: nec nimis desiccata sicut habet colecte mature. **Y**saac dicit q̃ debent sumi in medio prandij: quibus ratione molliciei deberet sumi ante cibum: & ratione siccitatis post: vnde si ante cibum essent facerent adominationē & defecarent appetitū sicut faciūt bodia nimis pinguis: tamen in principio sumunt prandij: igitur post sumerent super naturē stomacho ratione. igitur post sumerent super naturē medio vt ratione vinctuositatis mediciores faciant p̃iosa & varia defendere & sequētia: & ista vinctuositas earū non remaneat in ossifici faciens pbantistica repletionē. **Q**ueritur cuius colectionis sit olei a parte actuariū. **H**ę enim multū diffuse determinat de eius colectione in lib. de simplicia medicina: videt q̃ sit calid. & sic colectionis: & hoc per rationem **H**a. q̃ vt dicit omne vntuosum est calidū & sic. **I**te dicit p̃bs in lib. de animalibus: sed olei est vntuosus: igitur. **I**tes in habentibus symboli faciliō: est trans: sed oleum cito instānat: ergo habet coventioniam cum igne qui est ca. & sic. **I**tem dicit **A**uic. q̃ oleū supernaturale omnis alijs liquoribus: cum ergo calidū & sicca sit supernaturale igitur. **I**n cōtrariū est **H**a. in de simplicia medicina: probas q̃ est tēperatū hoc modo. **D**ime illud quod applicatū corponi tēperato non destrahit illud ad aliquā qualitatem tēperatū: oleū est hūmīl: igitur. **I**tem dicit p̃bs sicō de asaf: q̃ suscipiū colosis est non color: & foni adfons. **I**tem vnta ysaac in dietis vntuosus: q̃ suscipiū saporis est in siu p̃tente: ergo cum oleo omnes qualitates suscipiat erit de se nullus qualitatis: & sic erit temperatū. **I**tem dicit **H**a. in de simplicia medicina: q̃ omne illud quod coiposa frigida calefacit & calida refrigerat est temperatū: sed oleū est hūmīl igitur.

igitur. Ad hoc dico q̄ Auicē. dicit q̄ oleū est temperatū in caliditate tamen declinat ad humiditatē. Quidam dīstīn gunt q̄ aliquid dicitur esse tale vel tale per id quod habet in actu: hoc modo aqua calida dicit esse calida: licet sit essentia taliter frigida: z̄ s̄m̄jor calidū z̄ siccum: licet essentialiter sit calidū z̄ humidū. Item aliquid dicitur esse tale ab eo qd̄ habet in essentia: sicut aqua dicitur esse frigida: z̄ ab illa cōplectione essentiali denominat̄ vs̄ quoq̄ dicitur esse calidū. Et al. in tegm. Sur aliquid d̄ esse tale finaliter: vt lac dicit esse calidū z̄ humidū respectu nutrimenti: vs̄ ad nutrīdū: oīdī nemur: z̄ nutritio vigeat p̄ calidum z̄ humidū: licet lac essen tialiter sit frigidū z̄ hūidū. Et d̄s: oleū dicit formaliter: sicut caro est calida z̄ humida formaliter cū affimiletur cōplectio ni: quō calida est z̄ sic: hoc modo dicit q̄ oleū est formalit̄ ter calidū z̄ humidū. Sur effectus dicitur esse aliquid tale: z̄ hoc modo oleū est temperatū: qd̄ dīstrahit corpus hūi manū ad aliquā qualitatē. Itā solutio n̄ videtur velle d̄s. at. in de simplicid medicinali. Alij dicunt q̄ oleus cōsideratur in se est calidū z̄ humidū: z̄ in cōparatione ad naturā humanā est temperatū. Sed dicimus s̄m̄ primā solutio n̄ melius q̄ autores qui dicunt oleum calidū z̄ humidū loquuntur esse ctue. Ad primū argumentū dicitur q̄ vntuositas a calido generatur: sicut patet in fibris matris: z̄ talis attestatur caliditati. Alia est que non generatur a caliditate: sed a ma erie radice: z̄ talis nō attestatur caliditati: z̄ ita est in oleo. Ad secundum dico q̄ quedam infā amantur radice sue cōm plectionis ignites: talia caliditati atteritur: quedam hō rati one sue substantie passibiles: sicut oleū cū sit temperatū patitur cito: z̄ homo cū sit repertatū citius patitur lapsus q̄ alia animalia. Ad tertium dico q̄ oleum non supernatat alijs liquoribus ratione sue cōplexionis: sed ratione sue vs̄ scōsitatis. Ad aliud dico q̄ aer nō est in oleo seu oleum non est plenum aere per vs̄ cōpositionē z̄ cōmīctiōnis partijs aeratū naturaliter: q̄ tunc talis plenitudo argueret caliditē: sed est plenum aere per interceptionem: sicut patet de nuc in qua interceptur aer: tamen non dicitur calida: igitur in oleo similiter interceptur aer inter partes olei cū sint viscosē. Alia argumenta que probant oleum esse temperatū: concedo cū Auicē. Sed ad alia argumenta sequētia probantia ipsūm esse frigidū: dico ad primū q̄ species vno mo do sumit̄ p̄out supponitur generi: z̄ sic obijciat. Alio mo do sumit̄. putidē est qd̄ maneret z̄ sic capie p̄ba: vñ nō lo quitur quoad cōplexionem: sed quantum ad proprietatē s̄z̄ fluxus. Et dicitur q̄ in oleo est qdā pars aquosa: z̄ quā tum ad istam est sensus aque. Et alia vntuosa: z̄ talis non est sensus aque: z̄ quantum ad istā reponitur in gradu. Sed q̄ argumentum solutum probans oleum esse frigidū. Arguē sic: dicit Aristot. q̄ omnis aqua z̄ cū sensus est frigidus: sed s̄m̄ Aristote. oleum est species aque: igitur solutum est. Aliud sequitur argumentum: de natura frigidū est condensare, z̄ cōstringere z̄ cōferre cū moueat a dīstārentia ad centrum cōstringendo: sed partes olei cōferre sunt et condensare: vnde nō possunt separari ab invicē: igitur. Itē Auicē. dicit q̄ oleum refrigerat calida apostematā: igitur. Ad p̄simum istorum duorum respondet q̄ talis infertio nō fit rati one frigiditatis: sed viscositatis z̄ vntuositatis materie quare non potest cū alijs rebus misceri. Ad aliud dicitur q̄ nō refrigerat per contrarietate: sicut aqua frigida: sed p̄ remissionem: sicut aqua tepida refrigerat calidissimā: igitur oleū sit temperatū remissius refrigerat. Quērit̄ vtrū oleum sit siccum: patet q̄ sic: dicit Auicē. q̄ oleum cutē hominis desiccatur. Item dicit vs̄aac inferi: q̄ pisces qui peccant per humiditatem debent frīari in oleo: q̄ per oleum humiditas consumitur: igitur cū desiccet erit siccus. Itē oppositū ē vs̄aac q̄ dicit q̄ est lubricatissimū z̄ remolliūssimū sed omne tale est humidū: vt dicit Hippo. in regimine sanī tatis. Item d̄s. super p̄bo. dicit omne maturū stium esse cali. z̄ bu. sed oleum est hūidū. Item s̄bidem dicit q̄ illud qd̄ p̄curat sanitē est simile nature humane: sed oleū vt dicit Auicē. p̄curat sanitē: igit est ca. z̄ bu. sicut natura hūi ma. Ad primū dicit q̄ hoc est ratione caloris naturalis acuti

sub cure essentis: q̄ statim dīstrahit oleū cū sit temperatū a suo rēperamento: nō ratione olei. Similiter ad s̄cōm dīo q̄ hoc est ratione caloris ignis: qui dīstrahit oleū a suo tē peramento. Ad p̄sima dico q̄ licet oleū sit hūmī. in subsistētia nō tamē in cōplexione. Ad alia duo dico q̄ hoc nō facit ratio ne sue cōplexionis: sed dīstrahit calozē naturalē cōfocando z̄ digestione materie motū. p̄curat. Quērit̄ qd̄ oleū sit melius aut factū ē vno immaturis aut ex maturis: videt q̄ primū: q̄ dicit Auicē. q̄ ompacant̄ est melius. Item p̄s mū vñū qd̄ erit ab vna sp̄te est melius illo qd̄ erit p̄ tota lar: igitur a simili prima gutta q̄ cadit ab olivis erit melior scōba: z̄ sic primū oleū erit meli. In cōtrariū est vs̄aac dicit: q̄ oēs fructus sunt meliores in sui cōplemēto. Ad argumētū primū dico q̄ primū oleū est meli: vs̄ medicina: q̄ magis p̄tāci: z̄ mīn⁹ vntuosum: z̄ sic loquitur Auicē. Sed secūdū oleū est melius vs̄a nurimēti: q̄ fit ex oliuis cōpletis. Ad se cūndū dico q̄ nō est simile ovino: vt videbit̄ statim. Quē rit̄ qd̄ melius est oleū aut de oliuis matris dū rēferatur aut nouiter factū. Videt̄ oēs auctores z̄ maxime Auicē. q̄ oleū antiquū est multū cali. z̄ h̄ c̄ nouū hō rēperatū: vt d̄s: cū d̄s. sed omne rēperatum est melius nō rēperatū: igit. Et causa hūi est: oīs res rēperatā p̄cessum rēpōis pe iorā: sed res nō d̄s cū sit in rēperamento: sicut vñū nouū nō p̄ioratur. p̄cessu tempore: s̄ meliorā: ideo dicit vs̄aac q̄ vñū antiquū est meli: q̄ in vno nouo sunt plures p̄es aequē q̄ indiget̄ p̄cessu tempore ad carū cōsumptionem: sed in oleo sunt pauca que in beo rēpōis s̄sumunt: igitur. Nota q̄ oleū nō h̄ p̄tē: q̄ eius substantia est viscosa z̄ vnt uosa: z̄ viscositas ē cū: p̄s ad arē rēv̄ carene: vt dicit p̄s q̄ rto meteo. igit nō p̄mitte cū alijs rebz: z̄ quā p̄tē rā crio est permixtio puri cū impuro: ideo maxime p̄tēfectio nī resistit q̄uis sit cali. z̄ bu. Itē est grosse substantia: q̄ maxī me repugnat calozē extraneo. Et dicitur q̄ cali. z̄ bu. rema nentia in statu naturali nō sunt principia p̄tēfectiōis: igit cum sint in oleo in statu naturali nō generat̄ p̄tēfectiōis. Nota vltimus q̄ oleū supernatat alijs liquoribus quō sit ponderosum respectu aque: z̄ tamē aqua nō supernatat: et etiā quōs digestio p̄cedat ingrossando: vt dicit Arist. zin de aialibus dicit q̄ sperma bñ digestū petit fundi: z̄ vs̄aac in vñus q̄ ypostasis laudabilis bñ digesta petit fundi. Tna cā est: q̄ est pleni aere z̄ aer supernatat aq̄. Scōba cū est et mater viscositas rōne cuius refugit cōmīctiōne cū alia re. z̄ differit̄ graue z̄ p̄derosius: q̄ p̄derosius dicit bñius ma teriale: sed graue dicit molū: vñ poderosum nō opponit̄ lūi: sed graue: ideo si oleū sit p̄derosum tamē nō est graue. Itā videmus q̄. r. libe ligni supernatat aque: z̄ vna libra plūbi petit statim fundi. Et nota q̄ qdā est digestio q̄ p̄ce dit ingrossando: vt in spermate z̄ ypostasi: est aut̄ alia q̄ fit rarefendo: sicut in oleo. Nota vltimus q̄ oleum nō cōp̄tit in beneficiis aut alijs apostematibus magne caliditatis: q̄ cū sit oleū cito passibile: dīstrahit̄ p̄cessū a suo rēperamento: et infāmare: sed in alijs apostematibus calidīs vbi nō est ca lor fortis: oleū confocet calozē illi per modū remissionis: sicut aqua tepida calidissimā refrigerat.

De iunibus.

Iunibz calide sunt hu. in primo gradu. pa rī nutriti: z̄ difficiles ad digerēdū sunt stomachoz̄ nocive: z̄ sanguis p̄legmat̄ cū generatur. Huc tamē cū sunt pontice z̄ immatū rē: sanguinis acumen extinguit: z̄ si ad maturatiōis tempus peruenit: p̄ctosis ac pulmonis asperita tē hūmectat. vnde Hal. Iunibz nec sanos custodiūt nec sanitatem egris restitunt.

De myrrillis.

Myrillis dicitur cōponuntur virtutibus: s̄ m̄ cōs frigiditatis: siccitati p̄tēctiōis: dicitur q̄ habent enim p̄ticitatē z̄ modicā amaritudinis tenuēq̄ dulcedinē. Ideo q̄ p̄pter siccitē dulcedinis remunitatem valēt ad tussim de calozē cū

abſq; pectoris z pulmonis nocumēto: z propter ſua ponticitate cōtra ſanguinis fluxum z cholericā egeſtione, ſtomachi z veicie z inteſtiſinum ſunt cōſorta tiuē. Rurſus propter coſi pōticitatis z dulcedinis cōmitionē vna p̄uocāt: vtriusq; dolēz mſigant: eorum ſuccus nō minus fructibus valet. Myrtilloz tamē qui ſunt nigri: ceteris ſunt meliores.

De pomis citriniſ.

Doma citrina quattuor rebus ſunt cōpo ſita. Argitur q; cōter, ſecunda eſt caro, ter tia medulla, q̄ta ſemē. Corter q̄dem ca lidus eſt in primo gradu: ſiccus in ſecun do: qd acuminis eſt p̄do: oſtendit: cuius tamē ſubſtā tia eſt dura z ſolida: iteō ſi p̄do accipiat: diſfici le digeritur: tarde a ſtomacho deſcēdit. Q; ſi p̄pter eius acumen ac odoris ſuauitate: crigua pars tamē p̄o medicina ſumaf: ſtomachū cōfortat: z v̄m dige ſtiūz auger: bonūq; oīz preſtat odorē: eritq; cōtra ve neniū: qui ſiccus inter p̄anos miſſus: eos a tinea ſer uat incolumes. Diſaſcoides corter pomū citrini civi nō propinatus poterit mortifriū deſtruit venenū.

Rurſus idē: corter pregnantibus datus eſt: carū irrationabile curat appetitum. Caro autē frigida z humida in primo gradu: cui? tamē frigiditas maior eſt humiditate: vnde p̄pter ſua frigiditatē ſtomachi eſt refrigeratiua: z v̄m in obediēz digeſtiua: ad ege rendū quoq; diſſicilis ob eius corporis duritiē: qua propter ſtomacho inuito necelle eſt: vt ante omnem ſumatur cibū: q; ſi in medio p̄adij aut in fine ſumaf ſit cauſa dure ac groſſe febris: v̄m bonū eſt ante oēm cibū cū melle ac ſucca accipitur. Medulla ſub tilis eſt z aquoſa omniq; caret nutritio: eſt etiā ad oīm liquorem cōparationē que ſimplex: duob; t̄m modis: eſt enim ſine ſapore: nōnq̄ parū habens ſa pōrtantē: eſt z acroſa. Inſpida vero eſt frigida z humida in primo gradu: magis tamen frigiditati q̄ humiditati p̄tinet: v̄m calorē refrigerat: ſitis tribuit mitigationē. Acroſa v̄o frigida eſt z ſicca in ſedo gra du: virtutē habet incidentē extrematē z refrigerantē: idcirco ſit epatis calozis mitigationē: ſtomachiq; cōfortatiua: excitat enim appetitum: cholere rubee acumen obtundit: ſitricibus perfecte ſubuenit. ſua ſpectatē atq; triſtitiā de cholericā cardiaca procre ata remouet: egeſtionē vomitiūq; cholericum ſecat. Impetiginem z lentiginem cum ea fricatas deſtruit: qd reſtūcatur: q; ſi iſta in panniculo cauto madaſ: cū fricatur: ad priſtinū reduct colorē. Semē autem calē: z ſic. eſt in ſecundo gradu: qd ſua teſtatur amari tudo: vnde ſm cibū eſt in cōcūcenis: ſm medicinam eſt ſolubile: apocematiū q; diſſoluitū ſuauiſq; odor ſis eſt: contra venenū ſi cum vino propinc: fr̄s dōz v̄o arborz pomoz: citrinoſū odorifer ſunt: z quod dā habent acuminis: ſunt corticibus pomoz: citri no rum propinque in ſuamento.

Queritur vtrū iuuue bñ nutriti: eſt aucto: dicat aucto ritate Sal. q; nec ſanos cuſtodim: nec ſanitatē in egris co rant ſue reſtaurāt. Adico q; parū nutritū: q; male digerunt ratione ſue viſcoſitatis. Itē etia putrefiunt ratione ſue cō plexionis z ſubtilitatis ſubſtātie ſue: q̄ ſua ratione ſue cō plexiois cōuenire dicitur digeſtioni q; ſunt cali. z pu. z etiā

qua appetitū alliciūt. **Q**ueritur vtrū cōpetat via medi cina. Reſpōdo q; nō ſm textū. Tamen dicendū q; non com petunt coſpori: reparato: q; tale nō indiget medicamēto: ſed coſpori lapſo. diſtingue: aut adminiſtraſ: cum alia medici nis valentib; ad modū: eſt valēt: q; retinet medicinas ad locū mſmritatis ratione ſue viſcoſitatis. **S**per ſe diſtin gue: aut reſpectu mobī ſomnū: ſi cōpētunt: q; leniunt aſperitatē: aut reſpectu mobī materialis: ſi cōpētunt: q; ratione ſue viſcoſitatis z indigeſtionis generant humo res groſſos p̄legmaticos z indigeſtos paratos facere mox bum. **Q**ueritur vtrū iuuue generent p̄legma vt dicit litera. Argitur q; nō ſm cali. z bu. igitur generant bum ſimilē h̄o: eſt ſanguinē. **M**ota q; p̄legma generaf q̄nq; propter ſimilitudinē in ſubſtātia: et ſic carnes poſcine cas ſunt frigi. z bum. generaf p̄legma propter viſcoſitatē: bi digeſtionē reſugiētis. **E**tia q̄dam generant p̄legma ſi cut iuuue. Tertio modo generant p̄legma propter debi litatē virtutis z claudicantis calozis: z ſm hoc dicit p̄b in topi. q; p̄legma eſt p̄imum h̄ūidū a cibo indigeſtū. **Q**uerit to modo generant p̄legma ratione quantitatis: ſic quā do vini ſumitur in nimia quāitate in p̄legma cōuertitur q̄uis ſit cali. z bum. q; virtus ſue caloz: naturalis nō poreſ ſupa quantitatē tantā: ideo a ſuo regimine deſtruitur.

Queritur vtrū iuuue cōfortet z bumet ſp̄tialia. vnde detur q; nō: q; ſunt viſcoſe: ſed pectoralia indiget humidis z lenientibus. In cōrariū eſt yſaac. Solutio q; dicit cō pētū ſp̄ritualibus mōbis per v̄a fomētatiōis: z ſic aqua calida z liquoritia competūt: dilatant v̄a z bumētant. **Q**uedā v̄o alterādo: z ſic cali. z pu. eſt pectoralia ſim frigi da z ſicca: cuius ſignū eſt: q; multū moleſtant ſi in tempoſi frido z ſiccō: vt in autūno: tunc indigent alteratiū: q̄nq; cali. z bum. z t̄m maxime cōpetit: vt dicit Avicenna. pellicuſina pectori applicata: ca. z bum. **Q**uedā incidēdo z diuidē do humores p̄legmaticos ibi eſſitētes: z tunc cōpetit in aſua z diuiſiua: vt eſt yſopus. vnde verſus. Ad pulmonos opus cū lacte coquat yſopus. **Q**uedā v̄o pectoralia lubu candō: leniēdo: z hoc modo p̄ſana cōpetit. z iſto vltimo modo cōpetunt iuuue in aſperitatibus pectoraliū: z ſic lo quitur yſaac. **M**ota vltē: q; iuuue cito putrefiit: q; ſunt cali. z bum. z q; v̄m paſſibilis ſubſtātie. **Q**uerit cū p̄plexiois eſt myrtus ſue plāta myrtilloz. **P**ro quo nota ſm Sal. in de ſimplici medicina diſtinguentē quaduplicē ſub ſtātiā in roſa: dicit eſt q; in roſa eſt quedā ſuſcipialis ſub ſtātia cali. z ſic. z in iſta fundatur odor: z ita ſtatim exhalat. **E**t alia frigida z bum. z in iſta fundaf inſpiciatē: vnde roſa eſt quaſi inſpida. **E**t ibi alia ſubſtātia cali. z bum. ca rea in qua fundatur dulcedo. **E**t alia centralis a dñio frigi da z ſicca: z quoad ſtam in gradu reponit. **S**imiliter dico q; in myrto eſt duplex ſubſtātia: quedā ſuſcipialis cali. z ſic. z in iſta fundaf aromaticitas: z q; cito exhalat quoad ſtam nō poſſit in gradu: eſt alia centralis a dñio fri. z ſic. z de tallo quiſ Raf. eā graduū. **E**t rō eſt: q; ſcōi act; fundant in pri mis: z eſt eade qualitates: in primis: igit cū myrtillo habet reſtringere fluxum ſanguinis z egeſtionis: z reſtringit ſit a frigi. z ſic. ſequit q; ſunt fri. z ſic. **M**ota q; qdā eſt ſtipiticas q; eſt a radice materie: z talis maior eſt in planta z coctae q; in fructu z ſemine: qdā eſt q; p̄ digeſtionem acquirit q; oligo ſho inducit ſiccitatē: z p̄ cōſequēs ſtipiticas: z ſic fructus z ſc. ſunt magis ſtipica q; planta aut corter: z ſic loquunt au ctiores. **Q**uerit vtrū ſolia myrti cōpetit poſtrata in came ris febriantū z arca coctoz: vt dicit litera. Arguit q; nō: q; Sal. dicit ſup ap̄o. q; oē aromaticiū induit dolorem capitis: q; ab ipſo eleuāt ſumi calidū z ſicci q; caput peten tes inducūt doloz. **I**tē etiā h̄ūide diete obius ſeb. cōferūt: ſed myrtillo ſunt fri. z ſic. igit. **P**ro ſolutione nota q; ſi ad miniſtranſ z poſternanſ reſpectu febris ſormalis: tunc nō cōpetūt. **S**i v̄o reſpectu v̄tutis z caput ſit m̄idū a malis bu mo: ibus: tūc cōpetūt: ſp̄ ſus cōfortat: z ſic loquunt p̄acti cū: ſi v̄o ſit im̄idū tūc nō cōpetit: q; rōne ſue aromaticitatē reſoluerēt ſumū q; dolozē moueret caput. **Q**uerit vtrū myrtes vel myrtillo p̄uocet ſomnū. **R**eſpōdo q; quedam p̄uocant ſomnū natūrit: vt bona dicta z abſi laudabi

Ziber

ed latus caliditatis propter viscositatem generatā a calore nō mio. Mota q̄ mulcē quantus ad completiōem debet esse boni nutrimenti; veritamen quātū ad carū cōplexiōem: q̄ sunt substantiē grossē viscosē oppilatē: sunt oriū z grossi nutrimenti; vt dicit littera. ¶ Quēris cuius cōplexiōis sit succara: vtū calū sine pami gradus: z hūmi, in medio est. Respondeo q̄ sicut de oleo est dictum: loquendo formaliter est calū. z hūmi, sed loquendo effectiue est temperate cōmplexiōis. Mota q̄ quādo p̄ sac dicit in dietis vniuersalibus: q̄ succara est similis nature p̄ hanc q̄ cal. est i sedo: hic dicit q̄ succara est calū, in sine pami gradus: nō intelligit de simi litudine punctuali; sed de nō punctuali. ¶ Quēritur vtrum succara comperat in febze cū dicit littera q̄ enat choleram apparet q̄ sic. Respondeo q̄ nō: vt dicit auctor: q̄ cito in cholera cōuertitur: z sic in causam materialem adderet. Hāc enim succara sit temperata cito dīstrahitur a qualiter se sibi admittit. Et q̄uis enat cholera cū dominatur: cū tamen quando est ecōtra scilicet quando cholera ei dominat. Et si arguatur q̄ facit aquā penetrare que est obtule substantiē igitur valet. Respondeo q̄ nō sequitur cū plus noceat q̄ ius ut. ¶ Quēris vtrum succara habeat sitim ledare: vt dicit Barcartus. Respondeo q̄ sitis caufatur quādoq̄ ex malis humoribus in spūalibus existētibz: z tunc competit acetosa: quādoq̄ p̄o propter malā cōplexiōem calū. z sic spūa litum membrorum: z sic competit aqua frigida: quādoq̄ p̄o propter malā cōplexiōem calū. z sic. membrorum remotum a spūalibus: z sic cōpetit aqua frigida cum aceto: quia acetū facit penetrare aquam ad partes remotas. Alio modo caufatur sitis ex desiccatione z asperitate membrorum spūalium: z sic competit succara q̄ illa membra lenit z hūmectat: sed quia talis sitis vltima raro caufatur q̄ sunt ibi mali humores: ideo nō competit in febze: cū in illos cito cōuertat hūores. ¶ Quēris q̄re est q̄ succara nō sedat sitim: z tūc cū quod sit ex succara sedat. Ratio est: q̄ candi est grosse substantiē: non cito ideo in cholera cōuertatur: sit cut succara. Sed rō q̄ candi hūidū saliale multiplicat: vt volūt practici: z ita sitim sedat nō sic p̄o succara. ¶ Quēris quare succara crescit in calida regione nō frigida. Ratio q̄ sicut acetositas generatur a diminuto calore: ita dulcedo a fortiguitis. ¶ Quēris quare generatur in cānis z fistulis. Ratio est q̄ vt dicit Arist. in lib. de plantis natura nihil generat quin conferuet illud: ideo cū succara sit quādo generatur liquo: fluidus z liquidus: nō possit conferuari nisi in canna aut fistula. Secunda causa est a parte inateriē: q̄ cū natura semp̄ pcedit sequēstrando sequēstrat in generatiōe succare partes puras calidas hūmi. z aereas: ex quibus sit succara a partibus solidis grossis z impuris: que cū respūatur a natura cedunt in naturam canne que cōtinue indurāt z desiccantur a calore agente.

De melle.

Mel calidū est z sicā in secūdo gradu aliquā tulū habens acuminis ab apum natura acquirū. vnde cacoebimā cōpositū incidit z mundificat: maloziūq̄ copiā humoroz ab interioribus corporis per poros excludit: venarūq̄ sordes optime digerit: ideoq̄ nature frigide z hūmi de cōcūit: precipue seniozibus: cito em̄ in eis in sanguinē mutat. calidū hō incōmūis est maxime si cōplexiō eozū sit sicca: acūm em̄ incēdiosum largitur z in cholericū humorem cōuertitur. sūbō in sanguinū hūmōzē vertatur: cū calidiorē reddat: z nullū corporis eozū dat nutrimentum. Mel tamen diuerse est q̄litas fm̄ tempozis qualitates z diuersitates rerum apes nutrimentū. Est enim vernale: autumnale: hyemale: quibus laudabilis est vermale: autumnale vero p̄cius: hyemale nō pessimum: grossum enim est. vnde propter sue substantiē duritiam: virtus in sua deficit actione. Diuersitas rerum apes nutrimentū

multipler est: de q̄b̄ est flos amygdalū? z huic similia: z est calamentū origanū thymus z similia: abfens thymū p̄sop̄ eupatorium passium z similia. Mel autē apū amygdalū flouides pascētū ceteris temperatū est z saporosius humoris minuz q̄ acutus: vnde minus pectori stomachoz nocium: valet ad gule fauciumq̄ dolores: z ad suffocationem: si ex eo gale gargarismus: maxime si dispunctur z cū amygdalco cōmiscetur: vtile est etiā suffocatiō venenosis fungū q̄ si calefactū cū oleo cōmū mīscatur: tullim mīz gar: vine difficultatē soluit: z ventrem hūmectat: de coctum loca imperiginosa mundificat superpositus. Item cū farina sabc temperatum lentigines quozū q̄ fuerint abstergit. Mel q̄dē apū calamitū taliāq̄ edentium calidius ceteris: z siccus est: ideo conuenit epilēticis paralyticis: z putrefactos dissoluit hūmores. Vulnēra famiosa mundificat: maxie si sit pure do in auricula: i hursus apes abfens hūmōzē abotantē similia pascētis faciunt mel multo magis ceteris mūndificatiū et aperitiū: maxime ostipatiōis epatis z splenis z stomachi: hydropicis ideo sit inuamētū: si cū caneloz lacte seu sero caprino bibat: q̄ si dispūmati potest: valet cōtra canis rabidū morium. P̄os terea mellis actiō variatur fm̄ fumentū quādoq̄ tates: quidā enim illud accipiunt z vndum: quidā coquant cum multitudīne aque: deinde spūam ex anferunt: illudq̄ ad pūnas coquūt ad spūitudinē: quidā coquant abfēs aqua: z dispūmatū accipiunt. Mel autem sup̄ adicitur in sua p̄manens crūditiē z manducantibus inflationem z vrositatem generat: asperitatem pectoris augmentat propter sui acūm: vomitum z egestiōem p̄uocat. Mel tamen cū aqua multa sufficienter coctum: tenuius z hūmidū est: quā de re nihil acuminis i eo reperit: deinde sua virtus sua dulcedine minuitur: z ventrem facit hūmidum: in hīs tamē non est inflatiūm: neq̄ vomitus p̄uocatiūm: sed edentium corpora cito perforat acuelociter nutrit: pectorisq̄ lenit asperitatem: z vrinā adducit. Mel quidē coctū sine aqua: z dispūmatū: min⁹ ceteris habet acuminis: est tamen actiō eius vicina virtuti cocti mellis cum aqua: vine tamē nō dissoluit difficultatem.

De amygdalis.

Amygdale dulces sunt calū. z hūmi. in medio p̄imi gradus. Vnde Hal. habet in q̄ amygdalē amaritudinē sensū oculū tam propter sui saporitatem. Ceritāmē amygdalarum amaritudo vtriusq̄ accedentiū palā ostenditur: sit z earum actiō velut nucēs cozpōzū tritiua: sunt dure etiā ac grosse substantiē: digestiō ino bediētes p̄ suēvnicōsitaris egestat: ideoq̄ ante tandē cholericis assimilatur humoribz: neq̄ stomacho ceu nucēs sunt nociue. hāc de causa virtus earum fm̄ mediana est quasi virtus amararum amygdalarū. Peccoris renūm q̄ sordes mundificant: vrinam p̄uocant: epatis oppilationē reserant: ideoq̄ apes dātur per medicinam: dulces vero p̄o cibo dātur: quarum quippe oleus mel⁹ est quod ab eis extrahitur: q̄ earum cōpuz durū est. Sz si sup̄ficetibus ex

coctent eſuiq; dicitur: digeſtibiliores ſunt: maxie ſi cũ melle aut zuccara accipiãt. Amygdale aut virides ſunt tenuiores: laudabiliores ppter eaz aquoſitate dicitur ſi in aqua calida vna nocte iaceant excoctica te: ſunt in actioe viridibus vicine. Jocoꝝ ſi virides puiſq; cortices habeãt elixentur: z edãtur: gũguas conſtatibunt: ſtomachiq; calorem refrigerabunt.

¶ Amygdale amare cali. ſunt z fic. in ſine ſcõĩ gra- dus: extenuant perforant: ſunt diuretiche: groſſioruz z viſcoſozum humorũ diſſoluitur: vnde pectus mun- dificant z pulmonem ex humoꝝ pblegnatico: oppo- ſitionem ſplenis z epatis aperiant: groſſam ventofi- tatem habitam in colon interſtino: diſſolunt: vnaã pmoãcãt: renum ac matricum ſordes mundificant: z etiã coſtipationẽ aperiant. Que quedã interioꝝe coz- tice ablato ſi piſtate in vluuam mittantur: menſtrua poterit educit. ¶ Ruſus a corporibus putridos ex- pellunt humoros: ventris dolorem mitiganz: ſomnus inducit. qbus etiã cũ amido et mta potui datis om- ni cũ celeritate ſanguinis fluxum coarctant: et ſi cũ ſapa poterunt: vine difficultatem diſſolunt: lapideã omnino frangunt: et ſi cum aceto temperẽtur: facieĩ lentiginos abſtergunt: potate etiam cum vino dicitur ne febri mitigationem preſtant.

¶ Superius determinauit auctoꝝ de fructib; generatis in plantis: hic aut de his q; relinquunt ex opere aialis. Que riturã mel ſat ex reſiduo nutrimenti apũ tanq; ex cã ma- teriali: vel ex roze celeſti: ſicut dicunt auctoꝝ. Solutio q; causa materialis iſtus melis ex reſ celeſtis: qui eſt dulcis ſicut manãz labdanũ q; roze celeſtis filia barbas capiaz in greca cadete: z tũc ex puriori parte iſtius roze faciunt mã- nãz: z ex groſſioꝝ labdanũ. Similiter filie ros celeſtis q; bul- cis eſt: cadit in roze ſuper herbaz: z plantarũ flores: z apes nutrunt ex iſta dulcedine: z inde mel generat. Dico ergo q; mel generatur ex roze: z ros ex pluuia que maxie eſt dul- cis triplici de cauſa. Prima cauſa eſt: quia aqua pluuialis generatur ex alia aqua per ſequẽtrationẽ partiũ aerearum cali. z bum. que cedũt in naturã aqua pluuialis. Secunda cauſa: q; inter partes pluuie interdudditur partes aere ca- li. z bum. que ſunt dulces. Tertia cauſa: quia magis decoq- tur q; alia aqua: z digeſto pcedit dulcedã: igitur gene- ratur igitur materialiter a roze celeſti: z ab apibus tanq; ab agẽte cauſa. Nota tamẽ q; dulcedo in aliquo generatur ab agẽte: vt a calore degerẽte: z fic dicit Aulicn. q; ſanguis na- turalis dulcis eſt: q; eſt temperate digeſtus reſpectu alioꝝi humorũ. Et nõ eſt ſimile de fructibus qui ordinãtur ad ge- nerationẽ ſui ſimilis: vnde ordinat reſpectu ſue ſpecieĩ: ppter hoc ex reſiduo nutrimenti plãte generatur: ſed mel nõ ordinatur ad generationẽ mellis vel apis: ſed ſolũ ad nu- tritionẽ: igitur. Et nota vltimus fructi arance tellician: ita apes nichilificant: q; eſt ſititudo ſolũ quantum ad opationẽ z nõ quantum ad materã neq; ad finẽ: z tela araneaz ordinãt ad capiendũ nutrimentũ ſz muſcas: ſed mel ordinatur ad nu- tritionẽ: ppter hoc ex materia aliena potẽſt mel gene- rari. Et nota vltiõ; q; eo modo quo mel dicitur ab a piũ; eo nõ atteratur vice: q; ex dicitur ab eis tanq; a cauſa agẽ- te z efficiente: z a roze tanq; a cauſa materiali: nota q; apes ad hoc ordinãt quantum ad ſua operationẽ: z q; ho- mini duo ſunt neceſſaria: ſz nutritio: z cognitio: ideo faciũt mel ad nutriendũ z ceram ad intellectũ z cognitionẽ: z iſta eſt prima cauſa quare ex animalibus ãnuloſis iſtis genera- tur mel z cera. Secũda cũ eſt a parte ſue materie: q; ſicut in lacte eſt triplex ſubſtãtia ſz butyꝝofa: ſeroſa: z caſeata: ſic in aqua quedã eſt cali. z bum. cedens i cera: quedã frigi. z bu- mi. cedens in mel: z quedã frigi. z fic. cedens in mun. Nota q; cera illuminat ignẽ z mel eſtinguit: q; aera pars illõ;

ſauũ cedit in cerã: z aquoſã ſri. z bum. i. mel. Et nota q; mel eſtinguit paruum ignem ratione ſue ſri. z bum. i. magnus ignem fortiſcat: q; in magno igne illa humiditas cito conſu- mitur z reliquit ſiccitas q; eſt cauſa calois: igit. ¶ Que ſum cũ omne animal carẽs ſanguine ſicut apes ſitueno: nota ſum ſm pũm: quare tam nobilis operatio que eſt melifica- re z texere ſit ab iſtis aialib; vilibus z venoſis. Cauſa eſt ratione diſſidentie z timoris ne deſiciat eis nutrimentũ: ſi cut videntur timidos z elãcopolicos multo laboꝝe pro bo- nis temporalibus: z eſt æquale timẽre ne eis veniat pau- pertas: z timo: z diſſidia cauſatur a frigi. z fic. cum ergo iſta aialia ſint frigida z ſicca cum ſunt ex aqua: ideo iſta ſa- ciunt gregem z regem z cõbitent z opum cõmune: vt zc. ¶ Queritur cuius coõplexiois ſit mel. Solutio: q; in melle eſt duplex complexio. Quẽdam formalis que ſit ab agẽte: z fic eſt cali. z fic. complexiois: q; apes in generatione mel- lis acquirũt per motũ cali. z fic. z iſta eſt ibi a domino: qua re quantum ad ſitam ponitur ab yſaac cali. z fic. in ſecundo gradu. Quẽdam eſt complexio materialis: quia materia mellis quedã eſt remotiſſima: vnde aqua: ideo quantum ad iſta eſt frigi. z bum. Quẽdam eſt materia remota: vt pluuia: z fic eſt cali. z bum. Quẽdam eſt materia propinqua z fic us in ſauo ſat ſequẽtratio partiũ aerearum cali. z bum. q; cedunt in cerã a partibus terreſtribus frigi. z fic. que cedũt in naturam mellis: ideo eſt quantum ad hoc ſri. z fic. Nota q; duplex eſt dulcedo: quedam pura: z iſta eſt cali. z bum. quedam eſt admixta acuminũ: z iſta eſt cali. z fic. vt in melle ſc. Nota q; ſicut aliq; eſt frigidiũs formaliter: vt aqua reſ- pectu pũũ; pũũũ nõ frigidũ; eſſentia: q; in ſubſtãtia groſ- ſioꝝi fundat frigiditas in pũũũ. Ita etiã mel eſt caliũ; z ucca- ra eſſectue: z uccara calidiũ; melle formaliter. etiã ratioe acuminis mel in plures partes penetrat z dulcorat q; zucca- ra. Et ſi arguitur q; digeſto pcedit dulcedo: z dige- ſtio: erit dulcedo. verũ niſi inueniat reſiſtẽs: groſſaz ſubſtãtia mellis. Nota q; dulcedo potius inuenitur in plan- tis q; in aialibus: q; plante nutruntur et frigi. z bum. aut ſiccõ terreo: z cali. z bum. reſpũt: quare cedit in dulcedĩ nem: ſed aialia nutruntur ex cali. z bum. Item alia cauſa: quia plante ſunt omogenee: z animalia ſunt eterogenea habentia plura membra: quozum quedam attrahũt ſangu- nẽ: alia pblegma zc. ſed plante nõ attrahunt pro nutrime- to niſi bum. aquo. aut fic. terreũ: reſpũtentes cali. z bum. q; in dulcedinẽ cedit: z in aialib; niſi reſpũt de nutrime- to q; poſſit in dulcedinẽ cõuert. Nota q; mel uernale eſt mel; aut ſinali: tum ppter flores: tum ppter rozes: tum ppter operationẽ animalis: z ver virtutes confortat. Et ſi arguit q; uccara ſit in autumno. Reſpõdetur q; nõ eſt ſimi- le: quia tunc plante habent fructus maturos: eſ: z fit ex plã- ta: ſed mel fit ex apibus: z ſoibus zc. ¶ Queritur quod eſt melius aut mel coctum aut crudum: cum dicit Hippo. in re- gimine acutoꝝi: q; non poteſt dicere aliquam bonitatem in qua coctũ pferatur crudo. Reſpõdeo duplex eſt mel. quod- dam purum: z iſtud melius eſt crudũ: z fic intelligũt lãpũ; po. aliud impurũ: z tale eſt melius coctum: z fic eſt de aqua pura aut impura coctã aut nõ coctã. ¶ Querit quare oleũ melius eſt in ſupremo: mel vò in fundo: vinum vò in medio bolũ. Ratio: quia vniũquodq; melius eſt quando eſt in ſuo ſtatu naturali: z quia oleũ propiãtas eſt ſignaturã: igitur: z quã natura melis ſit fundũ petere: igitur. Sed vinum h; plures partes qualiũ aquoſas ſupermatãtes: z quaſi ter- reſtes fundum: igitur partes vniõs erunt in medio. ¶ Nota q; amygdale compent in ſebe: dum tamen amygdale ponantur in aqua frigida quozũq; ſua victuoſi- taẽ remoueat ante q; eis ſiat lac. Et ſi lac factũ fue- rit agitetur biu cum baculo: z ſuma tunc ſapernantes ino- ueatur: quia eſt victuoſitas ibi: et per hoc poſſunt ſolũ ar- gumẽta poſſibilia fieri. ¶ Querit qd mel; eſt aut lac amyg- dalatum coctũ aut crudum. Reſpõdeo q; in via medicã crudum eſt melius: ſed in via nutrimeũ coctum eſt melius. Tamen ſimpliãter loquendo crudum melius eſt cocto: quia in cocto partes aquoſe conſumuntur ratione quarum habe- bat alterare. Item crudum dulcius eſt cocto. ¶ Item coctum

est grossum conspiciendum: non sic vero erudum: Jte a coeto quida sumi cal. resoluuntur qui peteres caput causant dolere capitis qd est pessimum in febre. Nota qd considerado febrem seu complexionem febrialem lac amygdalaru pueua let in fe. brodio seu colatura pulli: considerado virtute ecotra est dicendum. **¶** Queritur vtrum lac amygdalaru conpetat in dolore capitis. Nota qd dolor capitis quandoq; causatur ex fumis malis: et hoc modo competat lac: quia ipso fumus repunit. Item etiam oppilat ratione sive vinctio status quare impedit fumos ad caput ascendere. Quadoq; vero causat dolor capitis ex strictura vtrius: et tunc no co: petitur: quia strictura ventris augmentat. Nota qd dulces ratione sue dulcedinis sunt vinctuosiores amaris.

¶ De nucibus.

Nuces dupliciter diuiduntur: sunt enim virides et sicce. Virides sunt min⁹ siccis cali. tamen habent aliquantulum humiditatis. ppter maturitate imperfecta: vnde parū sunt sicce: parūq; stomacho nocue. Nue si a ieiunio come datur cum obfomogaro et aereo: vntrem humectat: cumuta mādueate sunt contra venenum. Sicce no sunt tripliciter: quedam sunt temporū producti cas vicine: quedā remote: zalic sunt mediocres. Propinque autē sunt humide parum vinctuositas habentes atq; quiddam pōticitatis inest eis: que quāto ab eodam elongantur tempore: tanto earum consumitur humiditas: eisq; vinctuositas dominat: que tūc manducate cito in humore conuertuntur cholericū. Quibus itaq; vetustiorib⁹ existētib⁹ et vinctuositate multomagis dominante: sit earum sapor: vt vetustissimū oleum et cibi naturam amittunt. Cetera quidem nuce corporibus nocent: quia difficulter digeruntur et stomacho nocēt: cholericis assimilatur humoribus: calidior inuincantur tussi. Et si nuce comparamus auellanis: inuenimus auellanas nutrimenti maioris ppter sue substantie spissitudinem et viscositatis paruitate. Nuce minus auellanas sunt nutritiles: ppter suorum corporū raritatem: et sue vinctuositatis viscositatisq; copia: vnde villis stomachi semper sunt contrarie: nisi tamen stomachum inueniant temperatum: aut tantum habentem frigiditatis: quantum calidū nucem repugnare valet: idcirco tali sunt stomacho nutrimenti boni boneq; digestiois. Calidū no habentibus stomachum prestant vntionem: in cholericisq; mutatur humorē: ac fumos capitisq; dolore faciunt et in oculis vertiginem. Sed vt ab eis omne auferatur nocuumentum: mundate in aqua calida ponatur per noctem: vt partem humiditatis ab aqua sibi mutuet: sicut virides. Hoc medicina vero valet q: si ante cibum cum sicibus edantur: contra rem venenosam corpus defendunt. Ad si ex eo cataplasma feceris cū cepe et sale et melle mosui rādi canis proficiet. Rursus et eis cum melle et ruta cataplasmate facto super apostematā melancholicā vel pblegmatīca imponitā mire dissoluit. Nue etiam cū suis vinctibus trite: et super vmbilicum imposte: destruit apostematā intrinsecus in corpore manentia. Cōtra cum vero sicut frondisus sine arboris vnum etragiū cū vino esuf datum stranguie optime subuenit: et si cū aceto potetur repugnat febrisq; rigore habetibus.

¶ De auellanis.

Auellane nucib⁹ sunt frigidiores et pōticitiores: eaz em copia sunt spissiora et solidiora vinctuositate carētia: hac de re plus nucib⁹ sunt nutritiue: tardiores ad digerendum et ad descendendum de corpore: inflatione in ventre generat: maxime si cum interiori cortice cōedantur: que interiori cortice ablatō: sunt digestibiliores: etiam vtilēs antiquā habētibus tussim. ppe cicurum si pistate vescatur cū melle. Quibus etiam cū modico pipere assat: reumatizantib⁹ cito subueniūt que tamē no alle a ieiunio sumptē sunt contravene nū. Adeterea si cum exteriori cortice pistentur cū veteri adipe vsi vel suis allopiotis sunt inuatiue: lo eisq; denudatis capillos reuocant.

¶ De fistis.

Fistric calidi sunt et sicci in medio secum di gradus. bonus comeditibus prestat nutrimentum: quiddam tamen pōticitatis et amaritudinis habent: vnde sunt epatis confortatiui: eius etiam constipationem aperit. sunt pectus atq; pulmonē mūdificantes. Qui si cum vino cocti potui dantur: sunt contra venenum. Ipsi quoq; fistici proprie epati conueniunt. Oleus quidē eoz capiti dolet valet: qd Diacordis dicit stomachi esse inuatiui. Hal. hoc no affirmat: neq; em inuamēt: neq; lesionē stomacho facere dicit: neq; ventre soluer: nec cōstipat: sed tamen calidā habentes complexionem modicum ex eis comedat: qd si ass fuerint: comedentium stomachum confortant.

¶ De pincis.

Pince sunt calide in fine scdi gradus: sicce in eius initio: quasi due sunt species: scs masculinē q; que sunt: et femininē quaru forma magna. Masculinē sunt calidiores et siccores femininis: qm calor est qm in initio primi gradus: sicctasq; in fine eius: q; si in aq; calida fundant laudabile dat nutrimentū: et collectionē habētibus in pulmone et pectore subueniūt: atq; vntionibus et humorum putredine mitigationem prestant: que cum seminibus date cucumercis renum et vesice ardore et dolore vntionem prouocando auferunt. Feminine no masculinum sunt nutritibiores: grossum ac difficile faciunt ad dissolendum nutrimentum: sed tamē vtilēs sunt fm medicinā: sunt enim lenitū mē bioium asperitatis: humores puri et factos dissoluit: et extenuant: ppter hoc sunt vtilēs ad mundificandum pectoris sanicem cum tussi expellendam: que cū sapa propinate purificat renes atq; vesicam ab omni sanie: vntionem prouocant: lapidem expellit.

¶ Quercu cu⁹ copoleionis sunt nuce. An. q; quantum ad suam complexionem materialem sunt frigider sicce. Sed quocum ad formalem: hoc est dupliciter: vel loquuntur de nouis seu nouiter maturatis: et sic sunt calide et bñdē: et sic loquitur Constantinus: aut de ipsis immaturis: et sic sunt frigidit et sicce: aut de ipsis antiquatis: et sic sunt calide et sicce: quia in antiquans siccitas introducitur: et per cōsequēs caliditas: et sic loquitur Aucen. et ista imponitur ad genus acre extrinsecō. Et nota q; nuce valent contra venenum quia oppilant: et valent cum sicibus quando vntionem est

recens: et cū ruta quando est ant squarū: id est diu est q̄ fuit receptum. **N**ota q̄ facere sub nucē causat dolorem capitis: quia a nucē resolutur quedam subtilis calida aerea q̄ sub illius que in capite facit dissolutionem. Item quia nucēs vt plurimum habēt maiorem vmbrosam: ideo citius fatigant sibi quefunt: quia cum habeant humores in motu sit clausio pororum a frigida fūte vmbros: et dicitur humores magis cōmōtē tur: causant fūne frictas ad caput. **N**ota q̄ duplex est motus: quidam a natura solū: et quidam a natura: et anima sicut multi: ideo sicut caro bouina que est grauis naturā alter tamē in corpore humano recepta petit superius et inferi: et omnes differentias positionis ratione anime mouentis ad plures differentias propter diuersos fines: sic etiam in fructibz quidam habent coctores extra: quidam incoctos intra et cetera, ratio ne finis: q̄ quibus naturaliter res grosse et terrestres debeāt esse in centro re: tamē ratiōe anime mouentis possunt esse in superficie cōtrario. Et nota q̄ nucēs habēt multa spūta ppter passibilitatē nuclei sive medulle earum. **C**erte nota q̄ auellane habent imperfectum corticem exteriorē: vt ca loz exterior: magis possit digerere medullam cum sit durior ris digestiohis q̄ nucis: et nūq̄ habet duos cortices pfectos: quia facilius est digestiohis. **N**ota q̄ cum ysaac dicit q̄ auellane sunt magis nutritiue nucibz: intelligit accidētaliter et nō naturaliter: q̄ nucēs naturaliter magis nutriti: q̄ minus grosse substantiē. **N**ota q̄ quibus auellane magis alliciāt appetitū q̄ nucēs: et sint minus oleagine q̄ nucēs: tñ q̄ esse grosse substantiē substantiē pōderat quoad tardū digerit in corpore vtiā nō nota q̄ nucēs causant somnū et nō auellane: q̄ ab ipsis resolutur fumus cum sint magis euaporabiles: et etiā sunt oleaginiosiores: et oleus supernatati officio stomachi: quod officium habet maximam colligantiam cū capite: vnde pēdet a cerebro p duos neruos: sicut buria pēdet per laqueos sed auellane sunt grosse stomachi fundum petentes: igitur: et facta de causa soluitur questio quare nucēs ebrietatē inducunt et auellane destruant. **C**ertū quare frequens vtius auellanarum sū dicitur. oculos glaucos ad temperantiam cum reducit. Soluunt et dicitur: nō dicit istud propria auctoris fīate immo recitatio. **E**ad dicitur q̄ vtius q̄ ab ipsis resolutur fumus qui nihil aliud est q̄ vapor adustus: et ita vapor niger ad ipsos oculos fertur: et q̄ glaucitas in oculis sic p recellit a nigredine et accessus ad albedinē: igitur fumus si ger cōfōtat spiritus vitales qui dissepantati erant per accessum ad albedinē. **C** Nota q̄ oleum siccior nec suauit nec nocet stomacho: sicut dicit sicut. quia habet siccitatem in se ratione cuius inuatur: oleaginosa etiā ratiōe cuius nocet: et hoc sicut. cōsiderans dicit q̄ nec inuatur nec nocet. **N**ota q̄ fetus in plantis sū veritate nullo modo potest distinguī: vt dicit pbs in libro de plantis: q̄ fetus in plantis est cōfusus: tamē pbs in propriatē potest distinguī: et hoc modo distinguī pbs in sine vegetabilium dicens q̄ propium est plante que est masculis q̄ sit dura aspera et magna: femine vō parua rarior mollis et fertilis: et hoc modo ysaac ponit fetus in pineis. **C**ertū quare pinus et abies maxime inflammantur. **R**atio est: quia sicut de hominibus gulosus qui de nutrimento multum attrahunt nihil reliquunt familie: sed totū in suā naturā conuertit. Similiter dico de istis plantis q̄ multū attrahunt de humido aqueo: et meliorem partem illius conuertit in sui naturā: et propter hoc conuertunt vinctu ostendit in suam naturam: et sic rami eoz cito inflammantur. Sed alie plante: vt nux et cetera: conuertunt grossiū nutrimentum in sui naturam et acreum nutrimentum transmittunt ad suos fructus: ideo videmus q̄ fructus nucis cito inflammantur cōtrario est de fructu pini: quia eius planta citius inflammatur ratiōe iam dicta. **C**erte queris quare pinus maxime inflammantur circa radicem: abies vō circa ran os. **C**ausa ista patet: quia pinus foetem habet attractionem: ideo multum attrahit de nutrimento aereo et vtiusmodi maxime videt circa radicē. **A**liud vō nutrimentū transmittit ad fructū: sed abies nō fructificat: ideo nutrimentū quare debere in fructū cedere credit in ramos. **C**ertū queris quare fructus pini maxime cōpetit in motibus spiritualium: et in augmētano ne coitus. **C**ausa est calidū et humidū: ideo aperit meatus sicut

ritualius et ipsos lenit. Et quia sunt diurectici: ideo calefacit renes et membra generatiua: et etiam aperit meatus coitus: quibus apertis descendit sperma ad membra generatiua.

Certia particula de herbis.

Cia complectimur in libro secundo de granis leguminibus et fructibus prout oportuit in cūctis dēda sanitate: et egros valitudinē reddēda: oportet in tertio libro erequi ea q̄ dimissimus: scz olea condimenta carnes et pisces et similia: scilicet aquam et vinum: ab herbis et go incipiendum est.

C De melonibus.

Melones estū duobus modis sunt: rotūdi et longi: vterqz nō frigidus et humidus in medio secūdi gradus. **R**otūdi vterqz sciosiores et grossiores sunt. **L**ausa rotūdi ratis est becaliqz: eozz quia viscosus et grossus na vando in superficie diuidit se circa latera. **L**ongozz vterqz liquoz: quia subtilis est et aquosus: estū et di scurrit in inferius: idcirco ipsi elongantur qd testificatur hac ratione: sapor enim rotūdi aliquantum dulcedini vicinatur: longi nō sapor: quali aqua est: sapide aut vlcisqz et grossitudo et viscositas dicitur vnde loqz minus nocibilis est parumqz colatiuz et mundificatiuz. **R**otūdiuz autē nocibilior: magis colatiuz et vniū p̄uocatiuz: arnas et lapidē tur: videmus cū copiosa ab eis fricta ab omni mōdari soliditē: vtriqz tamen ad corruptionem parati sunt. **D**utantur etiā in humoū qualitatem in stomacho existentium: siue cholericū sine p̄legmaticū sunt: idcirco stomacho nocent cūsqz necros omnes mollificant: cūsqz lubricitatem prestant. **Q**uod si cibum in stomacho inuenerint: miscentur cum eo: et causa lubricitatis eibz egreditur p̄uiscqz coequatur. **I**n intestinis etiā rugitum inflationem et vētositatem faciūt: nōnūqz vomitum et abdominatio nem. ideo eoz condatantur ante omnem cibum stomacho ab humoribus inuito: nec ali? accipiatur eibz quousqz ipsi videantur esse digesti: si sic accipiantur digestionē obediunt: et bonis chymis assimilantur: licet eozum conuersio p̄legmatica sit. **Q**uibus contra datis frigidis pessimisqz generant humores: sūtqz causa malarum generandarum febriū: maxime cholericis et calidis naturaliter: qd fit ob sue velocitatē conuersiōis: et mutationem suā in cholericam humorem. **S**ed vt nocentium eozum auferatur: dentur in sine eoz ortēccarū: mararū: mastice. **P**̄legmatici complectimur homines accipiūt orimel. dētur sin siber conditum aut zinsiberis succus et thuris masculi. añ. s. j. aut dyamicum: et parum bibat vinum. **S**emen melonis et radice minus carne frigidā sunt: sed cum siccantur sūt sicca in sine secūdi gradus: idcirco plus carne sunt colatiua: ferens autem vinū p̄uocatur: renes et vesicam ab arnis mundificat et lapidibus: maiorem tamen in renibus q̄ in vesica habet actionē: renes autem sunt carnosī: vnde lapides

z arena in eis nascens sunt molles: vesica q̄ est ner uola duos generat lapides z arenas: qua de re nec esse est fortio: def medicina vesice q̄ renibus. **L**ocit ces autem melonum pulverizati ois fetorem tollit: si et aceto lauentur. **D**iascordis inquit: semen melo num superficicemus erectitatum z cum carne mes lomis z ciceris z fabe farina temperaturum: z in modū troscitā cōpositū: z ad solē siccatur: valet ad faciē mun dificandam z cutem extenuandam. **R**ursus radicis eorum pulvis. z. ij. cum orinelle inquit vomitum in ritar. **E**st z aliud melonum genus quī palestini voc cantur: quī vulgariter dicuntur saraceni: humiditas istis mino: est ceteris: frigidior: cū illis sunt: proin de tardiores: durisq̄ ad conversionem. **D**icimus etiā eos corruptioni esse inobedientes: vnde calorem ha bentibus in stomacho atq̄ febricitantibus cōueniūt: quia grossities eorum z frigiditas repugnando febril bus eorum ardorem extinguit.

De cucumeribus.

 Cucumeres frigidī sunt z humi. in secūdo gradu. grossi sunt z duri ad digerēdiū: z tarde a stomacho descēdit: itomachos sunt nocui: nervositate eius percutiūt: quā si cibis in stomacho aliquem inueniūt: cū sui frigiditate cum seruant crudum: nec inunt a stomacho dissoluit. Sed tamen minus stomacho nocent q̄ melones: quia cucumeres digestiue inobedientes vir tuti faciunt in stomacho laborum. Melones hō sto machi substantiā mollitū: z convertitū in vāno sos humores quibus stomachus percutitur: si melo nes bene digerantur: melios q̄ cucumē. generā chol mium: quia cucumeris grossitas est chim? pblegmari vitio vicinus. vnde Hippo. cucumeres sunt grossi z difficilis ad digerēdiū z magis q̄ melones: vniā pro uocant: vntrem humectant.

De citrulis.

 Citruli sunt frigidiores z grossiores: durio res z grauios cucumerib?: frigiditas eisi eorum est in fine secūdi gradus: proinde grossum generant pblegma: z magis cucu meribus nocent nervositati stomachi. **R**ursus pro pter suam duritiam z frigiditatem sunt grossi: v̄ humo sum z superfluo: v̄ generatiū: quod certificatur quia citruli in stomacho moram facientes corruptio nem z venenosos humores faciunt. Citruli ergo ma gis stomacho nocent. **M**edula tamen eorum perfe ctio: em generat chimum.

De cucurbita.

 Cucurbita frigida z humida est in secūdo gradu: pblegmaticam generat chimum: pro inde choleric nature couenit: contra frigidis nocet: cholericis etiā melios: est q̄ san guinis: quia eius humiditas stomachus humectat: z sitim cholericosū humo. extinguit. **S**imiliter debe mus intelligere cam esse nociuā pblegmaticis plus q̄ melā cholericis: quō quidē melios: est cholericis si hoc modo detur. coquatur in citenium z malignatū succo: aut vne agrestis: aut cum succo malyum citri

noy: aut oleo amygdalino: aut oleo ompbacio cō diaf. **P**blegmaticis hō sic datur: elixa in aqua z ab aqua crepella: cum sinapi pipere apio z menta: vili? datur vt eorum caliditate cōdimentū temperetur: chimum generat calidum: z cōdimentū eius sit cum coctanis z ceteris supradictis: vt tepetiem accipiat ad extingūdiū calorem: z stomachus confortandū. **Q**ue etiā habet actionem medicinē cōgruam: quia si inuoluitur pasta z afficitur: z succus intrinsecus in pasta inuentus potui detur: calorem febris mitigat: sitim extinguit. **R**eterea si cū castaifistula viola sue cara manna potui detur: purgat choleram. **P**oro si in aqua elixitur eiusq̄ ius cum melle z modico mē tro potui datur: eos quibus pblegma dominari vide tur adiuuat z tuetur. **L**orticis eius succus cum oleo rosaceo mirt? dolore capitis ortū ex calida cōpletio ne amputat. **R**ursus si ex eo de succo in aure calidi apostema habere ostendit: mire dolore mitigat: apo stemati repugnat: sed tamē colicē passioni nocet pro pter sue lubricitatis indigentiam.

Iste liber in sui principio fuit diuisus in quattuor: par tes principales. **I**n quā p̄ma determinat de dicta sum p̄ta a granis. **I**n secūda de sum p̄ta a fructibus z plantis. **I**n tertia de sum p̄ta ab herbis. **I**n q̄ta de sum p̄ta ab aliis bus. **D**uas? p̄mis excusū incipit tertia: in q̄ p̄mo vix trā situ: scdo tractatu. **Q**ueritur vtrū melones sint frigi: z humi: i medio scōi gradus: vt dicit ysaac. **R**espondeo q̄ sic: q̄ simile ex simiū generatur: tū ergo pblegmaticā hōnes ex sp̄sis generent: vt dicit Auicēna. **I**lota q̄ rerū quedam sunt omogene nature in toto et in p̄te: z acumen in istis arguit cali. z sic z absterione. q̄dā sunt et perogene nature ne z tales habet duplicē substantiā: vt in melones quāda sup̄ calē cali. z sic. diuenticā z absteriū: z istā habent ab agen te: z quantū ad istum non ponuntur in gra. quāda v̄o habēt centralē a dōmō frigidā z humidam: z quantum ad istā ponunt in gra. vt dicit ysaac. etiā dicit Auicēna q̄ mēgros q̄ debet denominari a centrali complexionē. **S**ic quis sint ul ces nō sunt tamē cali. z humi: quia duplex est dulcedo. cui dam pura: vt in succara: z talis arguit calē z humi: quedam est impura: sed permittat: et hoc quandoq̄ cum acimie: vt in melle: et talis arguit calidū z sicca. aliquando cum infi piditate: vt in melonibus: z talis frigiditate z humiditate at restatur. **Q**ueritur quem humorem habeant generare melones. **I**lota q̄ duplex est generatio humoū: quēda natura lis z ista sit in epate: z sic omnino plus habet generare sanguinem q̄ alium humorem: q̄ epas est calidū. z humi. **A**lia est generatio humoū non naturalis: z talis fit in stomacho: z hoc modo 3: q̄ si melones admittuntur fectas cholericos generant choleram: z in pblegmatico pbleg ma: z si in temperato plus adhibe. generat pblegma q̄ cholericā: q̄ pblegma abādar plus q̄ cholera in stomacho. **S**imiliter tamen dicēdiū est q̄ plus generant pblegma q̄ cholera propter duas causas dictas: quia sint frigi: z humi. et stomachus est pblegmate vt plurimum plenus seu abun dans plus q̄ cholera. **I**deo nota q̄ a parte saposi dicēti tur calidē humiditatem tamen quantum a parte abundantis humoū. **Q**ueritur vtrū melones cōpetent in febre. **R**espon. ysaac q̄ non: quia cito et de facili cōuertentur in humores puridos cum sint passibiles substantie: et nullum tale competit in febre. **I**lota q̄ ratione formalis febris cōpe tunt z non ratione materialis. **T**amē dicit aliter q̄ melones virdes qui habent humiditatem accidentale ratione cuius cito putr: sunt non cōpetent. Sed melones maturi. **Q**uerit vtrum cōpetant ante cibum vel post. **R**espondeo q̄ si ben tur via medicine cōpetunt post: quia illa que dantur via medicine dantur in pauca quantitate: et tunc non habent inducere nauicam: et sic loquitur Auicēna. quando dicit q̄

nocent stomacho ratione sue frigiditatis et neruis. Si vero dentur iua nutrimenti: cum dentur in multa quantitate: et multum esse timendum de nausea: tunc competunt ante cibum: quia tunc ponuntur in fundo: et sic loquuntur iste auctor.

Queritur vtrius cucumeres competant in fe. Respondet sicut de melo. Dicit tamen qd competunt ratione sincopis sunt ymoratis febribus: quia dicit qd releuant a sincopis: talis tunc in fe. acuta: quia in fe. chronica plus timendum est de fe. qd de sincopate vtr est quartana: et in acuta plus timeat de sincopate qd de febre vt de sincopi. Non tamen competit ratione materialis feb. cum sint putrefactibiles et passibiles nec etiā pprie rōne formalis: quia possunt dare aquas frigidam in sincopi febribus: vbi non erit timendum de eius pus erefractioe sicut de putredine cucume. Et si arguitur qd huiusmodi in tegni. naturalis differētia appetit similitudine: in naturas huius vtr contra naturam: igitur cum cucume. sint frigidus et humidi. et natura appetat talia in fe. competere. Respondet qd vbi obijcit de natura non coacta: sed natura coacta quandoq; appetit contra natura per motibus tamen: qd de facili patuntur cu causa. Ideo melius est dare alia frigidum: vbi non ita passibilia ratione sue substantie sicut aqua. **Q**ueritur qui sint meliores res aut cucu. rugosi aut lenes. Respondet qd asperi et rugosi sunt meliores: quia minus habent de mollicie: ratione cuius lenes vtruperantur. Nota qd immaturi sunt meliores propter istam causam quia sint minus molles. Et quis dicit qd vnaquodque melius est: dum est in suo completo merito: qd intelligitur vtr in pluribus et in non peccantibus in mollicie. Itē natura non generat nec digerit melones propter nutritionem: aut propter carnem: sed propter pepanā vt magis sint apta ad multiplicationem sue speciei. Altera nota qd bonitas istorum fructuum potest attendi in via medicina: et tunc virides meliores sunt: aut in via nutrimenti et perfectionis sui feminis: et sic maturi sunt meliores. Nota qd cucumeres confortant cor: et valent contra sincopim qd est in superficie quedam substantia subtilis aromatica. itē ratione complexionis sue frigidum et humidi. alterat membrorum spiritalium siccitatem. **Q**ueritur vtrum citruli valeant in febribus. videtur qd sic quia dicit Auicē. qd maxime ardores remouent: igitur. Solutio: Auicē intelligit de extra applicatis non intra. Nota qd non competunt in feb. cum apostemate: quia in crudentem materiam apostematam: et sic fe. eius sint accidēs: quibus curantur: tamen apostema non. Nota qd Auicē. dicit qd cucurbita valet in passione colica: qd vtr plurimum generatur a duricie fecum: quam cucu. habent res mollire ratione sue humiditatis.

De lactucis.

Lactuce duo genera sunt: domestica et siluestris. Domestica licet frigida sit et humida: non tamen est vltime dominatur: si de enim qualitates sunt quantitate dominantur: lactuca natura cibi careret: sed actio eius soli medicinis conuenit: magis in fine vtri temporis cum induratur. Ideoq; antiqui dixerunt eam esse frigidam in secundo gradu: et aquis lacuum affumilauerunt: quarum complexio minus aquis fluminum frigida est: propter solis calorem: eas vltis ad profundum penetrantem: et terre vilitatem: et commixtionem sui cum luto. Lactuca vero est sit meo dicitur frigida et humida: melior est ceteris herbis ad generandum bonum sanguinem in qualitate et quantitate: que si non laetur aqua: melior est: aqua enim sue humiditati et frigiditati prebet augmentus. Lactuca cito digeritur: vinam pouocat: mouetiones stomachi de cholera ru. etiam extinguit: vnde tussim placans: sanguinis ebullitiones refrigerat: somnum

vigilias habentibus prestat laudabilem: capitis dolorem de chol. vel sanguine facti amputat: cataplasma in temporibus ad supradicta valet: et cocta plus qd cruda esur est conueniens: quia eius lac calore ignis minuitur: propter quod somnum erit inducens: propter hoc et go lactuca in suo exordio cum lacte indiget: fit vtilis stomacho: et ad augmentandum lac in mulieribus: et vtrius semem conuenientis. Causa stomachi suauis est paruitas sui acuminis propter sui frigiditatis humiditatisq; temperiem: sperna et lac augmentat: propter bonitatem sanguinis quem generat in qualitate et quantitate perfectione. **R**ursus eius actio nec ventris est solutiua nec constipatiua: indiget etiam acumine et salcedine et dulcedine vnde fiat solubilis: et spirititates: et ponticatas non habet: per quam constipatiua indicetur: sed tamen cum induratur et lactis copiam habuerit eius humidi. minuitur et fit amari saporis: vnde fit aperitiua: sanguinem tamen generat pestimum: videtur cum afflicto febribus sit nocitua: quia tenebrositate in eorum oculis facit. spernatis materia corrumptit. Causa visum obscurans est: moritica: sensus: vnde visibilibus spiritibus extinguitur: cum sua etiam ponticatas calorem extinguit naturalis: ideoque sperna coagulatur hoc de causa senem lactuce pollutionem habentibus potui datum summa celeritate succurrit: cataplasma frondium arum crispula habentibus subuenit: calida etiam apostematata destruit.

Lactuca siluestris in forma similis est domestice: rami tamen siluestris longiores sunt: et odes fibrillosos et asperos: minusq; virides propter humiditatis sue paruitatem: quod restatur sue amaritudinis et ponticatas ris multitudine. Ideoque minoris est frigiditatis domestica: est enim quasi medicorū inter calidus et frigidus in primo gradu: cuius actio inuatiua quasi cupatorum: lac eius est quasi papaueris nigri: minus tamen frigidus. vnde diascorides: lactis siluestris lactuce. et semis cum succo domestice et aceto mixto: et potui data: hu. crudos expellit. solum etiam lac bibitus somnum inducit: alij dicunt menstrua prouocare propter suam amaritudinem.

De endiuia.

Endiuia duplex est: domestica et siluestris. Domestica vero diuersa est virtutis: habet enim amaritudinem: ponticatem et insipiditatem: que iterum in duas partes dividitur. Est enim byemalis et estiuas. Hyemalis autem insipida est: propter sue amaritudinis paucitatem: et in insipiditate eius propter repositio frigiditatis et hu. vnde frigida est in fine primi gradus: alij dicunt in principio secundi gradus: quidam autem dicunt eam esse hu. qd sensui non patet. eius enim siccitas palam est propter amaritudinem: suisq; ponticatas. In medicina vero vtilis est: qd cataplasma et ea facit stomachum sup stomachum positum mire confortat: in potu valet qd cholericis et cardiacis. Est tamen amaritudo est in maiori: sed minoris frigiditatis: frigida enim in primo

gradu: sic. in medio eiusdem: proinde peiorum generat sanguinem. Ita. enclivis siue lactuca que maioris est amaritudinis: ipsa deteriorum sanguinem generat. Estiva vero fin medicina est mediocris: quoniam plus est aperitiva maxime conspationis epatis: quod si elicitur deum cum obfomogaro: et olco ad comedendum erit nocibilis: si vero cum aceto: stomachum confortat et virtutem confipat: succusque eius coctus et de puma tunc cum yaccara bibitus conspationem aperit: et hunc ut uterfactos mundificat: fitque conueniens diu febricitantibus. Siluestris frigida est in initio primus gradus: sic. in fine eiusdem: ideoque habet ponticium stomachum confortantem: que si comedatur aut succus eius poterit: morfus scopionis subuenit cataplasma eius idem operatur. I Radix eius contra venenum est: que cum myrrha mittat: et in vulva missa: menstrua proculdubio prouocat.

Nota quod lactua si frequentur generat canicem: ut dicitur Avic. intelligendo in stomacho plegmatico. Et nota quod per us ratione lue complexionis fri. et hu. non generat bonum sanguinem nec bonum nutrimentum: tunc ratione sui acuminis oculi in fapozeta: qua de re balydatatem: et ratione centralis substantie fri. ratione cuius balydatem in fapozeta: et istis duobus temperatur et factus bonum nutrimentum: non tamen bonum nutrimentum: sed respectu alioz. oleris: et sic in religit littera: et etia si detur stomacho temperato aut plegmatico non generat bonum sanguinem: sed bene si in stomacho cholericorum ratione sue complexionis et etiam substantie. Nota vltimus quod formaliter lactuca melius nutrit quod bo rago: quod magis obedit digestionis: sed effectiue bo rago est purificat sanguine melius nutrit: non tamen ratione complexionis sue ca. et hu. Nota quod simpliciter lactuca non lora melior est lora: quod ablutio inducit molliorem: et est via in putrefactione: et lactua in via nutrimenti est melior: etia in via medicine: quod lactua de se est fri. et hu. quod virtutes: fri. et hu. facit penetrare partes superficiales calide et sic visus ad centrum: et sic effectiue non lora magis infirigidat: formaliter lora. Queritur vtrum omnis cibus et maxime frigidus in lactuca habeat corpus calefacere. Solutio: calefacere est dupli: aut quantitatie: et sic questio est affirmatiua: quod addit in sanguine: aut formaliter et qualitatie: et sic calidi cibi calefaciunt et frigidum non. Et si arguitur sic. Omne quod reduciunt ab aliquo de potentia in actum: conuertitur in naturam illius: sed omnis cibus receptus in corpore reduciunt de potentia in actum per calorem naturalem nostrum: corpus ergo conuertitur in calorem naturalem. Item questio quod reduciunt ab eodem agente de potentia ad actum: et in idem conuertuntur: eundem effectum habent inducere: sed omnes cibus in corpore receptus reduciunt de potentia ad actum a calore naturali: et in eundem calorem naturalem conuertitur: ergo eundem effectum inducunt cum calore naturali: sed calor naturalis calefacit corpus: ergo et. aut eundem effectum inducunt omnes cibi: sed quidam est cibus frigidus calidus qui calefacit: igitur et omnes cibi calefaciunt. Item dicit ysaac in se. quod tantum potest debile agens in magno repute quantum forte in paucis. hoc idem dicit philo sophus in de celo et mundo: ergo cum calor febus. fit forte agens in quemlibet humorem: et potest in suam naturam conuertitur: et ipsum calorem febulum fortificare: videtur quod similiter calor naturalis cum fit debile agens. hoc idem dicit Ba. in tercio de complexionibus quod omnis cibus tam calidus quam frigidus addit in sanguinem: et ita in ca. quod dicit Aristoteles. in de animalibus quod omnia animalia sanguine carentia frigiditas sunt et venosa: igitur. Contra: quod contrarium omnibus suo contrario respicit illud: igitur cibi frigidus alterabit respiciendo calorem naturalem et obfusando. Item dicit Ba. quod vniuersusque et velle dicitur ab eo quod habet in potentia et non ab eo quod habet in actu: quia quia ca. diceretur cal. cum sit frigidus: ergo cum cibi frigidus in corpore receptus

frigidus in potentia: et in corpore reduciunt in actum per calorem naturalem infirigidabunt: et si calefacerent corpus iam haberent vobus effectus contrarios quod est inconueniens: igitur. Ad primum dicitur quod illa auctoritas habet in stantiam: saltem in illis que reduciunt excitando calorem sopitum in actum: sicut aqua frigida supra calorem proleat: et tamen calor non conuertitur in naturam aque. Sed dicitur quod est vera quando reduciens complete dominatur supra illud quod reduciunt: sed non sic in proposito: non eius caloris naturalis complete dominatur supra cibum frigidum: immo cibus frigidus agit quodammodo ratione sue materie in calorem ipsum remittendo: et hoc inmutat Avic. capto de eo quod comedatur et bibit. Ad secundum dico quod verum est si ab eodem agente: et eodem modo se habent: et si puer terentur in idem eodem modo se habent: sed non sic est in proposito: quia cibus calidus reduciunt a calore naturali: non eodem modo sicut cibus frigidus: nec econuerso. Item non conuertuntur eodem modo in calorem naturalem: quibus ca. et fri. ut dictum est. Ad tertium dico quod non est simile de calore febuli et calore naturali: quia calor febus semper diminatur: sed non sic naturalis. Ad contrarium de Ba. dico quod ipse intelligit quantitatie et non qualitatie et formaliter. Queritur vtrum omnis cibus tam ca. quam frigidus habeat in fine corpus alterare. In tertia digestiua: videtur quod non: quia complexio via est in speciem: ut dicit ysaac ergo omnis cibus in secunda: aut saltem in tertia digestiua soluitur sua complexionione ergo et sua specie: igitur. Item hoc faceret maxime cibus frigidus: quia ca. non alterat cum affinitate nature humane: sed hoc non: quia Ba. dicit quod omnis cibus in fine calefacit: ergo faceret duo contraria: igitur. Item dicit philo sophus fecido de anima quod omnis cibus in principio dissimilis est corpori: in fine vero similis: igitur. Item dicit Ba. quod nutritio est perfecta affinitate nutrimenti cum nutritio: igitur cum cibus fri. et etiam cal. nutritio: igitur. Sed contra: que est comparatio pame digestiua nis ad secundam: eadem est secunde ad tertiam: sed prima digestio non immutat cibum: tunc quomodo alteret in secundam: ita similiter non ita secunda immutat cibum in tertia alteret. Item ut volunt auctores continuus versus frigidum corpus facit de cholericorum plegmaticorum: et contra de cal. respectu plegmaticorum: sed hoc non fieret nisi cibus in tertia digestiua alteraret: igitur. Ad hoc quod dicitur quod triplex est cibus: quidam est cibus extra: et quidam in via: et in secula digestio: et quidam cibus cibis effectus. Dicimus ergo quod extra et in via alterat: sed non in effectu cibans: videt ista solutio non valet: quia complexio est de cibante in effectu. Alij dicit quod sine dubio cibus cibans in effectu: in tertia digestiua corpus alterat: sed ipsa alteratio ipsi cibant non debet ab obstanti in effectu: immo potius calori naturali et spiritui: et per hanc viam. dicunt enim quod ex subtiliori parte nutrimenti: siue cibi cibantur in effectu generatur calor: naturalis et spiritus qui calefaciunt membra: et ita corpus alteratur: unde humiditas illius grossi cibi: in tertia digestiua non alterat: sed solum pars aerea et subtilis que conuertitur in calorem naturalem et spiritus. Sed contra istam solutionem sic possumus arguere: quia cum ista humiditas cibi in tertia digestiua grossa sit respectu illius que conuertitur in calorem naturalem et spiritus: videtur quod ista humiditas grossa magis habeat corpus alterare quod subtilis: quia omnis qualitas fundata in grossioribus subiecto fortius operatur. ut patet de caliditate ferri et stipule. Item cum illa pars subtilis que conuertitur in naturalem calorem: et spiritus sit valde subtilis: et membra sint solida: non potest membra alterare. Alij dicit quod omnis cibus in fine alterat: distinguendo tamen quod humiditas cibi in tertia digestiua potest considerari ratione tertie digestiue: et si non alterat: aut ratione vestigi: et adque retinet a secunda digestiua: et hoc modo habet alterare. Tamen dicendum est simpliciter quod omnis cibus maxime medicinalis: et lactuca: dupli modo: in tertia digestiua corpus alterat: quod alter plegmaticum non fiet cholericum aut e contra. Item tertio phisic. dicit phisic quod agens phisice dicitur agit patitur. hoc idem dicit Ba. ponens exemplum de cutello

qui seindit rem mollem: et tamen aliqui bebetur. Sicut dicitur de eo quod calidus naturalis agens in cibum: in tertia digestiva patitur ab ipso cibo. Ad primum argumentum dico quod duplex est species, quedam que inest res inquantum est res: ista non est via in species: est autem sensus qui debetur rei inquantum est mixtus: et ista remanet in cibo in tertia digestiva: et ratione ista alterat. Ad secundum dico quod frigidus cibus calefacit quantum dicitur: hoc modo loquitur ad a. sed tunc in frigiditate qualitatibus quod per gnat plegem in arcei: et in calore reperitur calorem naturalem: hoc non est inchoens. Ad tertium et quartum dico simul quod corpus humanum ab his latitudinibus ultra quam si peccat non erit naturalis: tunc fit in infra subsistat. Sed tunc in sua latitudine potest incedi et remitti: id est omnis cibum in fine est sicut inchoens inchoens: et inchoens inchoens. Sed non existit in puncto: quod plene humanum est causa in febri: et cibum erit causa forte in puero. Nota quod lac in verbis est amarum et non in astatibus: quoniam in verbis generatur ex humiditate terrestris quod est amarum: et in astatibus ex sanguine quod est viscosus. Et est album sicut in astatibus: quod vitrosus generatur a terra digestiva que proce dit de albando. Nota videris quod lac in lactu applicati exteriori alterat repugnando materiam causa: sed administratum interiori sedis: est maxime causa potantium: unde dicitur hippo. in am pto. Lac dare caput dolentibus malum. Nota quod in endivia est duplex substantia: quedam subtilis in superficie epipasa causa. sic in pressa ab agente: et quantum ad istam est causa et sicca. Alia est cetera subtilis et sicca a domino: quantum ad istam reperitur in gra. sic loquitur pfac. Nota quod quedam est amaritudo ab agente impressa: et quedam a radice materie et eius odor: ista caliditate non attinet sicut in endivia in qua generatur ab humido. aquoso: aut sicco terreo. Et sic hac de causa cum epar sit quasi sanguis coagulatus: habet endivia ratione sine substantie centralis ipsum vitre et confortare: et non permittit illud dissolui a sua diureticitate superficiali: nec ab alijs medicinis biurentis ca.

De apio.

Apium duplex est: modicum domesticum et silvestre. Domesticum in duas particulas dividitur: est enim quoddam in aqua nascens et aliud in botis. Aquaticum autem minus ceteris causa. est et sic. punde degehibile est et minus stipitium: unde cali. natura covent. Vallet in medicina: quia cataplasmatum cum panis mica super stomachum eius ardozem mitigat. Quod vero in botis nascitur: causa est in initio tertij gra. sic in medio: hoc testatur amaritudo eiusque actio. Jozqz coctum seu crudum eius datum oppilationem aperit: vinum puocat: ventrem stringit: proprietatem etiam de conspationem solvendit: et vias humoribus facit: deorsum ad stomachum vuluam et caput attrahendit: unde fit epilepticis nocentem: maxime fetui in valua existenti: vñ ha. pregnantis inquit assidue apium comedetes: fit ca generandi in corpore fetus aposte mata et putridas pustulas. Non debent in cibum apium laudare: quod humores totius corporis ad stomachum coadunat: unde generat vomitum. Semen magis frondibus est diureticum. Radix autem magis omnibus ouerica: quod si cum lactuca comedatur: non adeo coepibus nocet: quia de lactucarum humiditate temperiem aliquantulum suscipit. Nonnunquam in medicina mittitur in scmen: et doletis prestat mitigatione: atqz sufficitur remedi si: fitqz contra venenum. Sed tamen epilepticis apium vituere saliter nocet. Succus apij valet contra amphimeriam febrem: si solus aut cum succo maratri mixt: quod

terur. **De aliud genus apij:** quod vulgus cerfolium vocat. ca. in tertio gradu: sic in secundo. Quod potui datum cum mellicato: vinum et menstrua. pu uocat: laterum dolorem renum ac vesice placat. per tris dolorem de grossa ventositate mitigat: stomachi de omnium viscerum ventositatem et oppilationem dissoluit.

De petrosilino.

Petrosilinum est ca. et sic in fine tertij gradus ideoque diureticum est et incidens: vias et menstrua puuocat: ventositatem et inflationem dissoluit: precipue hoc eius se me facit. vnde ha. petrosilinum inquit cataplasmatum super pustulas scabiem et mospbcam mire mundificat: vnde fit hypodipicis iuuatium et periodicas febem patientibus: renum ac vesice dolorem placat quia co potis potos aperit et vias rarificat: et hu. et tenundo cum vna et sudore proicit: et vnuaz mundificat: eorum oppilationem aperit: apostemata eorum curat: maxime que sunt in renibus: ventositatem colicę passionis dissoluit. Quod pistatum et in vuluam mistum: secundinam et fetum motuum et pellit: quo etiam potui dato: mundificat fetus ab humoibus grossis et viscosis.

De eruca.

Ruca est ca. in secundo gradu: hñ. in primo: sola comesta capitis dolorem generat: et rostitatem et inflationem facit: que si mansuetur cocta spermati tribuit augmetur et veretur erigit. Augmentatio spermaris fit propter calorem cum humiditate eius. venter inflatio fit propter calidaz ventositatē. Sed tamen quia caput dolorem facit: cholericis et sanguineis illam caueant. Bilis genibus illam comedere datur cum endivia: lactus: portulaca: sola enim accepta calorem generat: digestiones corrumpit: ventrem constipat: spermaris de ficat humiditatem in calidus: frigidus vero coitum augmetat: et id naturalis frigidus: sumentis: quod coz idgestione adiuuat: ventrem humectat: coitum et sperma augmentat. Diat. vinum puuocat. quod hippo. negauit: dicit enim ventrem eam humectare: unde vias non puuocat: et bene dicit: non enim vinum habet appetere: sperma vero eius non inflationem generat: tamen: quod eger humiditate: sed cum calore suo coitum augmetat: sperma non facit et cetera.

De porris.

Porris est ca. in medio tertij gra. sic in fine eiusdem: quod certum facit sua ponticitas: unde sanguinem manantem a naribus stringit: sed in cibum inutilis est: nocet enim stomacho faciens inflationem ac ventositatem et cum sui acuminis neruos eius modere: dabet etiam proprietatem faciendi fumum nigrum melancholie pertinentem: qui ad caput saliens: visus tenebrositate ten facit: atqz somnia terribilia ac timosa inducit. vnde cauendum est ab omnibus naturas habentibus apras sue lesione: maxime cholericis: maniacis oppilationem in capite habentibus, Quem come

dere diligētes: accipiunt post eū portula. lactu. endi-
uia et similia: vt eius calor: ad istis rēperet: aut elice-
tur: deinde bis aut ter lactur et esui p̄uioi mō def.
qui tñ fm̄ medicīna valet. crudus cū comest? et arte
nas a grossis h̄io:ib? mūdificat: et epatis oppilatō
nē apit. h̄iō:ib? ocremā tribuit medelā. Suce? et? cū
aceto et oleo ros. et t̄bure narū? imissus: sanguinē
ab eis manāre stringit. s. eis q̄ sūt frigidē nature. In
aure distillatus colorē placat de frigiditate z h̄iō:ib?
tare. Crud? cataplar? sup̄ moxus serpētis b̄i. p̄det
Hicrus quoq; si p̄stetur z sup̄ emorodas catapleſ
timorē de h̄uiditate factū dissoluit. Caput et? coctū
et cū silameleo vel amygdaleo cōditū venerē susci-
tat z ventrē h̄iectat: z valet z colicā passionē q̄ sit et
grossis viscoliq; h̄io:ib?. Semē porri sicci? et? z for-
tioris actionis. de quo buo z. potui date cū totidē se-
minis myrte sanguinē q̄ p̄cto:z ceter cāribus opitu-
latur: gule tñ et dērib? nocet. Ad si asſec et cum na-
sturci semē miscat: emoroides partēib? p̄det: v̄l
tositate inrestinō:ū dissoluit: ventrē tñ cōstipat. Sil-
uestris vero cal. est in. iiii. gra. z sic. in. iij. p̄inde gros-
sus dissoluit hu. oppilatōis apit: vinā et mēstrua. p̄-
uocat. Suce? eius in modū p̄sarij vulture iposet? mē-
strua educit.

De fenculo.

Feniculus bifariū diuidit. est. n. siluēstris
et domesticus. Domesticus ca. est in medio
ij. gra. sicus in medio p̄imi. inobediēs ē
digestioni: s; tñ fm̄ medicīna valet. Suce-
cus et? coctus et depumatus atq; cū ortimelle potū
datus: valet cōtra diurnas febres: et vinā puocat
Qui desiccat? et cū collyrio mirr? firvtilis oculo:z lu-
mini. Semē eius calidum est in. ij. gra. sic. in sine p̄t
milactis est augmentatiū. oppilatōis epatis: renū:
vesice apit: inā: lapidē fragit: mēstrua puocat: valetq;
cōtra diurnas febres. Siluestris aut frāgruosus
inuar: lapidē: vs: inā: et mēstrua p̄? domestico curat
Diaseo. Radix fenculi cuz suo semine potata cōtra
p̄tericiā valet z cōtra venenū.

De menta.

Menta ca. ē z sic. in. ij. gra. bz p̄ricitate et
aromatica odorē: vñ stomachū s̄fortat: ap-
petitū iritat: abominationēz de putridis
hu. amputat. Succus eius cū malozū gra-
natozū succo cōmixtus: z cū aceto pomi citrini: lin-
gultū et vomitū cholericū sedat. ligna lenit aspera si
et co fricef. L. ataplasmā? sup̄ mamillas lacte tumi-
das tumozē oēs dissoluit. Esui asueta coitū suscitāt.
Quercif vñ apit sil. ca. et sic. vt dicit aucto: z etiā Aue.
Et videtur q̄ nō: q̄ dicit p̄ilar etus q̄ cōtinēs immutat cō-
tentū ad suā crasim: igitur cū oēs cōtinēat in aq̄ vt aquati
cū: et quoddā in terra vt dicitur: igitur vñ erit fr. et hūmū
dū. et scdm̄ frigidū et sicū. Itē dicit p̄bis in de asilibus q̄
ota habitantia in aq̄ sūt frigi. et hūmū. vt p̄sces rane ze.
sige et apit. Ad p̄mū oico q̄ p̄ilar et? intelligit de immuta-
tione quātū ad cōplexionē sūentē z nō radicalē: sed non po-
nitur in gra. quoad sūentē. Aut loquit de immutatioē fm̄
modū z nō fm̄ veritate: q̄ fm̄ vñ pot̄ imitari a cōtinēte: q̄
intēdē z remittit: nō tñ alterari in cōtrariū torti? latitudinis
sue. Ad scdm̄ oico q̄ p̄bis intelligit de illis q̄ nutritiū in aq̄s
sed apit nutritur in terra: q̄ quis fit in aqua: tñ radices ei?
sunt in terra. Et nota q̄ apium v̄rde est frigi. z hūmū. vt di-

cit rufus z macer: siccū est cali. z sicū: et sic intelligit au-
cto:z. Aut dico q̄ rufus z macer intelligit quā dū ad cū radi-
cē: et aucto: iste z hūmū. quātū ad semē: sed quātū ad eius
folia est cali. z hūmū. Nota q̄ apit q̄ dicitur in via medici-
ne: z sic cōpetit ab cō: aut vlti nutrimenti et dicit z sic p̄t
et hoc mō intelligit auct. Vlti dicit q̄ q̄ dicitur p̄se ad incidē
dū et diuidēdū humo. p̄plegmaticos z tunc cōpetit ab cō:ū
Aut datur cū alio alio tempante suā cali. z sic. vt cū ias-
ctu. et sic datur post ad ardōe stomachi repimēdū z appe-
titū cōfortandū et sic loquitur Aue. Quercif vñ apit inū-
tē et epileptiā vt dicit Aue. Et iste aucto: r̄idetur q̄ sic. Itē
quo nota q̄ a q̄bus dicit epileptiā mino: appoplezia: q̄ i
appoplezia replent oēs ventriculi cerebrū h̄iō:itate melanc-
colicā vel p̄plegmatica: i epileptiā vero replēt ventriculū an-
terio: deo dicit mino: appoplezia. z q̄ apit ratione sue ca-
liditatis apit z facit sūerē humozes ad cerebrū p̄pter hoc
inducit epileptiā. Itē q̄ iola abūditantia humozum non ge-
nerat epileptiā: s; etiā venozosus illi? et q̄ ep̄ apio resolu-
tur hum? venozosus qui petens cert. b̄i in h̄ic? matricā ep̄s
scentē i cerebro: sigif. z sic q̄: induciv̄ venozitatē causat ep̄-
leptiā. Et etiā q̄: dissoluit causat cōfectuā z nō materialiter
epileptiā. Et q̄: inūtatū et materia affeciente p̄neret ab
epileptiā q̄ vomitū inducit: tamē: quātū ad materiā cōno-
ctam rōne sue apitōis aut venozositatis cū inducit. Et no-
ta q̄ quis inuet cerebrum quantum ad eius p̄imū actum:
qui est caleſcere: tamē nocet quantum ad secundum actum:
qui est dissoluerē. Et nota q̄ quis nō cōfortet stomachum
quoad s̄p̄ticitatē et alios modos s̄fortationis: tamē quā-
tū ad abstentionē sordiditū stomachi et inactionē consistat
stomachū. Et licet inducat vomitū q̄ datur copozū immū-
do: non tamē q̄ datur mūdū. imo calefaciēdo stomachū cō-
fortat. Et nota q̄ apit generat bonū colozem: quia effectus
v̄ mouet h̄io:z a cētro copis ad s̄p̄ficiē suū sup̄p̄e: nō
tñ hoc facit bonum sanguinē et clarū ḡnando materialit̄.
Nota causas quare semē apit in prima digestiua restringit
in secūda laq̄: q̄ vñ puocat: et radix laxat i vtraq; Itē
est q̄: i emē apit diureticū est: q̄re facit trāsire totā h̄iō:itate
tem chili ad ep̄. et ratione etiam sue substantie q̄roſeres
materia in stomacho indurat: sed in radice est diureticū
tas quare vrimam puocat et ad bitinas lubicās intesti-
na. Nota q̄ generat apostemata aut pustulas in fetu quan-
do mulieres p̄egnantēs comedunt: apium ratione dissolu-
tionis humozum quos facit fluere ad stomachum et mat-
ricē vbi est fet? vnde dicit oribasi? q̄ stomachus et mat-
ricē est quasi doaca et sentina totius copozis: deo fetus interū-
cuntur aut pustulantur. Ulterius nota q̄ ratione sue diure-
ticitatis et dissolutionis humozū quaz facit: augmentat lac-
z coitū ep̄ctat: iō facit delegationē materie s̄p̄maticē ad tes-
ticulos et sanguine ad mamillas. Nota q̄ quādo vomitū
causat et humiditate villos stomachi remoliente: et vñ
tutē retentiū q̄ frigiditate mortificante apit: tū vomitū
refugit: cuz fit calidū et sicū: et sic intelligit macer. Sed q̄
causat et abundantia humozis existens in oze stom-
chi: tū vomitū puocat: quia tunc attrahit humozes ad sto-
machū et sic intelligit iste aucto:z. Quercif de tertio gene-
re apit s; de ceruloso qualiter valet cōtra apostemata vñ con-
tra cācrum sicut dicunt aucto:es: et tamē cancer generat et
materia sicca: z apium est si. cū. Nota q̄ quedā valet i apo-
stematib? valē rādo vt succo plantaginis et herba robertici?
in apostematib? sunt tria genera mo:boz: quedā vero v̄s
lenē corruptum illum quod est de materia remouēdū vt sic-
cus cholēdonie et aliumē: quedā abstergeō et mundificādo
et hoc modo valet apit contra cācrum. Et nota q̄ quis ge-
nerat eius nocet capiti: tamē cerulū inuāt cum sit aroma-
ticū valde. Nota q̄ petroselinū aut datur rescriptū p̄plegma-
tis solū et quoad suā duricitatē: et tunc semē est melius
aut respectu h̄io:is: p̄posit et p̄plegmatic et cholera: et tū
folia sūt melio:ia: q̄ rōe sui p̄plexiois valē ad p̄plegma z rōe
h̄iō:itatis actualis ad cholera. Nota etiā q̄ radice: calosif.
naturā: z intrinſecē z talis est illa: in duplex petroselinū
Al? est extrinſecus datus ab agētē vt calosif: h̄ic? hoc
modo est maio: in eius s̄p̄mate seu semine. Vlti dicit q̄

Dietarum particularium. Fo. cxxv ij.

est maior caliditate in se. et maior naturalis in radice: sic
tur in viello. **¶** Album est maior caliditate vitalis. **¶** Queritur
de eruca cuius sit complexio. Nota quod eruca quantum
ad eius complexionem accidentales est ca. et bu. et sic loquitur
iste auctor: sed quantum ad eius complexionem radicalem est ca.
et sic. et sic loquitur Aui. vnde dicit Senes sicut sunt cali. ra
dicali et humiditate accidentali: iuvenes vero eon
frano: qui sicut humiditate accidentali: humiditate
radicali: dicitur sicut in eruca. Uno modo loquitur iste: et
alio modo Aui. **¶** Nota quod eruca augmentat coitum erige
do virga per ventositates: et non materialiter: et quis pugnat in
guam et naves: et per hoc videtur calida maxime non tam
pungit linguam ratione acuminis: sicut porri et allia: sed ra
tione multitudinis fumi ab ipsis eleuari: et ideo non est multu
tam calida. **¶** Queritur quare eruca porrus et cepe gene
rant flatum. Solo quod flatus quibus generatur ex dilatatione ce
rebrum ut in gaudio: quod tunc regitua totius corporis pie
nimo delectatione quas habet in gaudio: cerebri dimittit
abire: et tunc elinquant humiditates cerebri ad oculos: et in
de generatur flatus: sicut videmus quod aliquis pie nimio gaudio
dimittit abire illud quod tenet. Aliquod causatur flatus per
viam restrictionis et contractionis: et hoc multipliciter: et quod
dam constringunt virtualiter impediendo: ut triticia: au
gustia: et tunc humiditates eliquant sicut ps in spongia ma
defacta quod compressitur et constringitur aqua cadit. Quod
dam vero contrahunt cerebrium extrinsecis impediendo
ut ventus borealis: Quodam vero malus fumum ad caput
mittendo ut eruca porrus cepe et lignum quod comburitur cum
fumo: quod ab ipsis resolutum fumus maliciosus et pungitius
qui statim petit caput cum caput sit in cerebro: sentiens illuz
fumum tam quod nocuum retrahit se et restringit cerebrum: ex
qua restrictione humoris fluunt: et inde generat flatus. **¶** Que
ritur vtrum porrus sanguinem restringit. Solutio: quod qua
do applicatur abintus restringit in plebmatia et augmen
tat in cholericis: sed si ab extra restringit cauterisando: aut
fm aliis suspiciado: quod vna habundantia grossam frigidam
et siccas per quam et. **¶** Elterius nota quod dolorem capitis sedat
extra applicat: quod rone ca. et bu. sicut humores subtiliat et ex
palar: et sic intelligit Aui. sedra intra applicatus dolorem au
gmentat. Et nota quod valde contra ebrietate fumos consumit
do et subtiliando. **¶** Queritur vtrum feniculus valeat in
omni passione oculoium. Respondeo quod sic. Nam ratione
sue complexionis valeat in calida: et etiam in colericis subtri
liando aperiendo et exhalando eam. Item valeat a tota spe
cie: est non semper respectu complexionis omni materie mor
bi oculoium: vnde sicut dicit Aui. quod cantarides compe
tunt a tota specie passionibus vesice: sic feniculus passio
nibus oculoium. **¶** Queritur quare serpens habet cautela
circa feniculum ipsum querendo ad accendendum eius visum
et alia animalia circa plures herbas: ut canis ad verbum sis
milien blado et non homo. Ratio est quia vna iuritus re
trahit alias a sua operatione. vnde qui bonus est in foro non
est bonus in theatro nec e conuerso: et qui virtus regitua ho
minis maxime impedita est circa plures res extrinsecas: id
minime sollicita est circa regimen proprium: e conuerso vero
est de alijs animalibus. **¶** Et aliter et melius dicitur sicut dicit
philosophus in libro de animalibus: aialia alia ab hote hu
bent vnu genus armature: ut canis dentes: ceruus cornua
et sic homo non by alijs sibi appropinquat. **¶** Et sicut pba
quod dicit sibi quilibet genus armature attribuitur ratione
sue nobilitatis: non autem sic alia animalia non habent aliquam
medicam innata. **¶** Nota quod feniculus valet contra venenum
fri. aliter et 3 calidit exhalando. **¶** Queritur vtrum feniculus
et alia diuretica valeant in cura lapidis: videtur quod non: quod di
cit pba quarto metho. quod si coagulatur a calido dissoluitur
in frigidis: et contrario: ergo cum lapis coaguletur a cal
lido in corpore humano: quod calor partes subtiles exhalat: et
grossi remanent: igitur. In contrarium est auctor. Solutio quod
valeat in cura lapidis cum alijsbus remolliens mixta. Ad
pba auctoritate dico quod habet caliditatem in multis: quidam di
cit quod pba loquitur de generatis in maior mundo: et non in di

noze. **¶** Et dico quod coagulatur a calido: non tamen eodem modo se
habente: nec ab eodem calido. vnde dico quod calidus generans
lapidem est debilis: et diureticus: istos est fortis. **¶** Et dicendum
quod hy caluminali auctoitas: quod lateres coagulantur a calido: est
tamen non dissoluantur a frigidis: vnde tu bene obtices si ista
humiditas non consumatur: quod in lateribus sunt humi
ditas consumitur a calore: propter hoc non possunt dissolui a
frigidis. **¶** Nota quod menta quod est ca. et sic constat stomachum
a tota natura. **¶** Item caliditatem stomachum frigiditatem
sic neruosus: et frigiditatem inuicem neruosus. **¶** Item ratione sue
aromatizatis. **¶** Nota tamen linguam non asperatam a humore
et cholico: aut malitiam linguam non asperatam a humore
tione humiditatis viscosae inuiscate in lingua quam habet
dissolueret et consumeret: et sic intelligit auctor. **¶** Nota quod men
ta quantum est de complexionem fiente est ca. et bu. et sic lo
quitur Aui. sed de complexionem radicali: ratione cuius res
ponitur in gra. est ca. et sicca. et sic auctor loquitur. **¶** Queritur
ritur quare menta posita in lacte non sint ipsam coagulatur
Ratio: quia est fit calida et sicca: sic illa: subtiliatur: non per
mittit ipsum coagulatur: quia lac coagulatur a frigidis con
stringente.

De botagine.

¶ Drago ca. est bu. in pio gra. by ppricta
tem leticia generat: si in vino missa pos
retur. **¶** etiam confortat: pincide antiq. m
seebant ante medicinis cardiace passioni
valentibus. **¶** Que quoz cum aqua cocta et melle ac
succaro potui data: canales pulmōis et gutturis op
tunc curat. **¶** De postulaca.

¶ Postulaca frigida est in tertio gra. bu. in
sco. **¶** Item eius habet aliquantulum pos
ticitatis: vni propter frigiditatem frondium
valet ad incensionem stomachi: matricis:
renū: et effice molitione: caloz et febrium
acumē certinquit: propter posticitatem qua rami huius sto
machū in intestina spostat: sic vulnera vel in ciavel in
vesica nascētia valet. **¶** Sanguis fluxus vni cum fuerit
stringit. **¶** Succus eius bibitus eucurbitines de ves
tre excludit. **¶** Qui si capiti frōt: tepozis inuigat: dolo
res calozoz auferit. **¶** Ramoz aut eius comestio disin
terā et cholericas egectionem habentibus subleuit.
¶ Preterea postulaca dentibus congelatis masticata
occurrit. **¶** lenit eius coitus asperitatis de acetosis
natam humoribus: **¶** Cataplasmata super emoroidas
earum sanguinem stringit.

De atriplicibus.

¶ Triplet frigida est primo gra. bu. i sedo. pa
rū nutrit: eius liquor est aquosus: cito cij
est: euenit medicinē propter suā viscositatem
caraplasmata super calidum apostema il
lud refrigerat: maxime si fit crispilla: **¶** Semē eius mū
dificatiū est et colariū: pincide vris est vetericaz:
quod de epatis est oppilatione distillatus. **¶** De qua. ij. 3.
cū melle et aqua potui datus: cholericus vomitus pio
uocabitur. **¶** De spinachibus.

¶ Spinachia fri. et bu. i sedo gra. vtrē bus
meat: et gule de sanguine et cholera ru
dolerit valer: et melior est stomacho quod attri
plices. **¶** De blitis.

¶ Litus fri. et bu. i sedo gra. laudabi
lem gūat dūmū: vtrē humectat: et nature
calide puenit: sicut certinquit: ruffim calida
humectat. **¶** De maluis.

Dietarum particularium. Fo. cxxviii.

q̄ ratione sue caliditatis attrahit sp̄ caliditate a pinguedine in qua decoquitur. Et nota q̄ caulis siluestris est ca. z sic cus: z plus valet in via mediane q̄ domesticus. Nota vitæ rursus q̄ quis macrobius seu macer inter omnia olera commendat caulem in via dietæ: tñ non est ei credendum: q̄ sanguinem melancholicum z turbidum generat. Et sic q̄ intel ligit quantum ad nutritionem: z nõ quantum ad modũ nutritionis: immo sic vituperatur: q̄ sanguinem melancholicum z turbidum generat. Nota vitæ q̄ caules byemales sunt meliores estivalibus: p̄ter q̄ sunt completiores.

Item ratione frigiditatis temporis positi constringuntur: z parit̄ attrahit de nutrimento: z illud parit̄ bene digerit a calore intrinseco qui maior est in byeme q̄ in estate: in qua calor ab extrinseco acquisitus maior est intrinseco: s; iste nõ meliorat nutrimentum. ¶ Alterius nota q̄ caules antiq̄ sunt meliores in via nutrimenti iuuentibus: q̄ succus antiq̄ quorum est magis digestus: z etiam caules antiq̄ sunt perfectiores. z non est simile de feris bouis: aut capr̄ q̄ melior est in iuuentute q̄ in senectute: q̄ non nutriuntur istefus et eodem nutrimento toto suo tempore durationis sicut caules: immo in iuuentute nutriuntur tales fetus ex purioro nutrimento z magis digesti: in senectute vero nõ. Nota vitæ rursus q̄ caules sunt meliores post gelũ q̄ ante: q̄ gelu ratione sue frigiditatis subsistanti eoz dilatãt z remouit z eos magis reddit aptos digestioni. Secũda causa est q̄ frigus debilitat eoz attractiũ: z calor intus naturalis fortificatur: sic completus digerit. Et nota q̄ si frigus penetrat vsq̄ ad interiora caulis calorem mortificaret: z eius calorem naturalem: sed sic non est: immo poros claudit folijs z circumdat caules: z sic p̄ antipariter affim calor intrinseco digerens fortificatur. Nota q̄ aucto: dicit q̄ prima aqua caulium debet abijci intelligendo via non medicine: sed nutrimenti. Et dicendum q̄ simpliciter melius valet cum suo primo iure. z ysaac q̄ dicit q̄ debet remoueri: intelligit ad maiorem nutritionem. Nota q̄ valet contra ebrietatem suum scz ingrossando. Et valet ad darsicanum visus: q̄ si succus eius applicatur ratione sue substantie sup̄icialis ca. z sicce visum abstergeudo: sed abusus visum obnubilãt obscurando spiritum visibilem qui datus est. Et hac de viua let in raucedine vocis causata ab humiditate inuiscata in spiritalibus: q̄ illas remouet z sic dardicat deperacides non tamen valet in raucedine causata a siccitate: z hac via maturat apostemata non lotus ratione sue. ca. z sic, sup̄icialis: z nõ rãõẽ centralis. ¶ Queritur quare caulis plus retinet sua folia q̄ cetera olera. Prima causa est rãõẽ finis q̄ ordinatur ad hominem respectu alioquin olerum: z hoc respectu fuocum foliorũ. Secunda causa est a parte sue materic: quia foetem habet attractiũ: vnde plus attrahit de nutrimento q̄ alia olera: z propter hoc quidam dicunt q̄ vitæ decur caulẽ aliozẽ domo. Tertia causa est: quia agricolæ matine sunt intenti caria caulẽ appendendo terram vnetuosam: z vnetuositas est causa retentionis foliorum.

De radicẽ.

Rapa calida ẽ in secũdo gradu: humida in primo: multum plus ceteris nutrit: dure tamen digeritur: mollem z inflatiũ facit carne propter sui ventositatem z inflatiõem: coitum suscitãt: que si in aqua coquatur: et illa eiecta in alia decoquatur: duricia sue substantiõem peratur: et mediocriter inter bonum z malum nutrit: que non bene cocta digeritur difficilẽ: ventositatem generat: z in venis z poris opillationem facit. Idcirco vtilis est bis cocta z vtraq̄ aqua proiecta: si coquatur cum pinguisima carne. Et cetera fm medietatem est cognata: quia quis iure it pedes podagricorum z artericorum loti fuerint: dolori mitigãctus p̄stabit.

De radicẽ.

Radicẽ ca. ẽ in tertio gradu: sic i secũdo. mĩs q̄ rapa nutrit p̄pter suum acumen quod est fortius acuminẽ rapæ. In nutrimentum eius grossum est z durum digestiõis: sicut macho est nocuũ: est etiam inuicõnicus oculis: dentibus: gula: et omnibus vultu doloribus: fm medicinam vero cocõnit: est enim laxatiua renũ vesicæ de grossis humoribus: vinam prouocat: lapidẽm frangit: z cocta comedatur: rursi de humoribus facte conuenit. fm cibum manducata: ratiõẽ z inflatiõem generat: et stomacho fit illaudabilis: quod ructus eius putridus restatur: qui maxime fit ante cibum. Et iunis eius data cibum cleuat: z de fere dere prohibet ad locum decoctionis: vnde fit causa indurãndẽ digestionis: z naturalem virtutem inibi det cibum in interiorẽ partem expellere: quare fit vomitus matine eis qui ventositatem habet in stomacho: que tamen post cibũ accepta minorem agit ventositatem superius ascendentem: z cum sua grauitate descendit inferiorẽ: z deponit cibũ in loco decoctionis z digerit vt oportet: vnde fit causa fecidãz digestionẽ cõsõtãndi: hęc enim gratia sue actionis: que non habentibus ventositatem impedit post cibum accepta. Et ideo volentes cam propter vmitum accipere: ante cibũ fumiãt: sed propter supplementum secunde terticãz digestionis post cibũ manducant.

De sparagiõ.

Sparagus ca. z bu. est in primo gradu: q̄ domesticus z siluestris est. Domesticus temperatior: ẽ z ceteris nutritibilis: p̄oim de sperma augmẽtat: stomacho p̄uenit vinam prouocat. Siluestris vero calidior z sicciõ: idcoq̄ plus est colarũs: aperit epatis opillatiõem z renũ: z vinam prouocat: atq̄ vtericis valet: cuius radix z semen nimium valet: q̄ eorum apozima bibitum araneorum moribus occurrit. Elirus autem datus ventrem humectat: valet enim contra dolorem doxi de humidã ventositatẽ ortum: colico dolori p̄stãt mitigatiõem. Bucca quoq̄ eodem apozimat: lota dolorẽ dentium amputat. Quidã autem nouicij dicunt sparagum coitus esse augmẽtatium: qd̄ ha. z Dias. negant. Ego quoq̄ dico q̄ si coitum augmẽtaret: non esset nisi ex copia sui nutrimentũ: nimium enim calorem non habet: nec vtericõs sitatem: vnde ventrem suscitẽt.

De baccis.

Bacca ca. est in medio scdi gradu: humida in medio primi. Que duobus modis est. Est enim domestica et siluestris. Duri grossius nutrimenti est: minus q̄ rapa nutrit: z h̄s quiddã acuminis: vnde est extenuã z diaforesim facit: atq̄ vinam z mensurã prouocat. ha bet etiam aliquantulum inflatiõis: vnde coitus est immatiua: q̄ assuefacta illaudabilẽ generat sanguinẽ: r̄o vt tẽperetur: oportet eam clariã: z eiecta aqua ter r̄o coquatur cum lactuca coisãdo cepã: z condiat cum oleo omp̄hãcio: acceto: pipere z carui.

De culcãsa.

Aleasca est radice plurimum in parte egypti nascens; aliquantulum ponticitatis habet cum acumine: vnde monstratur esse ca. z sic. Que si elictur: acumen penit? amittit: z viscositas quam prius habuerat latentem in ea patefacit. Ideoq; dicit grossius nutritri est generatissima: sed cum sui ponticitate stomachum confortat: z ventrem constipat: z tamen si moderate comedatur: bonum generat sanguinem vel nutrimentum: valet dissintericis eius viscositate quam hys z ponticitate.

De melongianis.

Melngiana ca. z he. est in si. secūdi gra. qd retificatur eius acumen z amaritudo et motus quo lingua inficitur: idcirco conuertibilis in cholericam naturam. hec est ei? ppietas: vñ curē co:positis corripit: lenigines: z impetiginas: cancrum: elephantias: durūq; ad dissolucndum apostema generat z oppilationes: et si mīlia facit. Que vt minoris fiat nocuenti: temperetur z fundatur z sale impletur: deinde diu post in aqua calida dimittatur: postea in aliā mitatur: z bis aut ter lauetur: vt aqua qua lauatur careat omni nigredine: deinde elictur: z aqua cicta cum pingui carne bouū seu pecudū: qd similitū recoquat. Illā autē aditq; carne comedere volētes coquat eius aceto: oleo ompbacino: z obfomogaro z siltibus.

De fungis.

Fungus si. sunt z humididi in tertio gradu. quod mollicie suisq; humiditate testificat. Qui duplices sunt: mortiferi. z im mortiferi. Immortiferi grossam habent ventositatem z humiditatem viscosam actioni nature z digestioni inobedientes: vnde illaudabiles sunt: vt pote tumores: ideoq; bonū est vt omnino caueatur. Quos comedere volētes: coisūq; nocuentū nō timētes: elictent atq; piris aut calamento miscantur: quoz primo iure expso: in alia aq; recoquātur: z cum pipere carui zinzibere calamēto origano z similibus condiantur: z esui tribuantur: z in fine merum verus poterit. Frigidū autēz natura accipiant in sine coisū zinzibere aditq; diacianinum: di atrionpiperecon: focugene: tyriacā magnam: vel aliud huiusmodi nature. Mortiferi vero sunt diuersę actionis sim eorum diuersitates: sunt enim quidam mortē inferentes cum suis frigiditate z humiditate velut cum sint in quarto gradu: sunt etiam quidam occidentes cum nimia viscositate z oppilatione: quam in pozis z venis faciunt: z propter humores eorum ad dissolucndum inobedientes: sunt etiam quidam cum mascula occidentes qualitate quam de loco habent vbi nascuntur: sicut illi qui sunt iuxta eruginosum ferrū aut pannos putridos: aut fossam reptiliū: vel arbores grossos viscososq; habentes bāntes. De mortiferorum signa hec sunt: mollicies. i. viscositas: humiditas z grossitudo. Qui si per mediū diuidantur aliquantulum in acre dimittantur: putridi pculus bio inueniuntur. Ignorant eos comedentes: ita curentur: pira eis esui dentur: aut cinis cum aceto: et nitrum cum oleo potui detur: vel fal cum aceto:

stercus galli siue galline cum aceto z melle. apostema etiam calamenti origani isopi z siltium iunat.

Rapa calida est in secundo gradu: humida in primo. Quod concedo: z causa est: quia mediane radice rapa ordinatur ad volem: sicut quedā plante mediante suo fructu vnde debet esse magna z multum attrahere de nutrimento: z q; attractio fit a calido: igitur est ca. z est humiditas: q; multum attrahit de humido a quoso. Et arguitur z his flores dicit: q; ventositas in grossis substantia fundat: sed grossa substantia: vel est plogmatia: vel melancholica et vtraq; frigida: igitur z rapa. Respondeo q; conceditur de materia grossa absoluit. Si autem comparantur. i. respectu caloris degerentis materia grossa poreit esse ca. Et si vterius arguitur: dicit Sa. q; calor: debilis potens est resoluerē z non consumere: calor vero fortis potens est resoluerē z consumere: sed in rapa est calor: resoluit: z non consumit vñ ventosa est. Et dicit pbs in quarto metho. q; calor debilis in viuētibus idem est q; frigiditas: vt pbs in reptilibus igitur est in rapa fit calor: debilis: z frigiditas. Solo: q; pbs in relligit de calore: debili nili impimentē: z nihil resoluit: sicut in reptilibus calor: debilis nili resoluit: sed in rapa calor: debilis aliquid impimit: q; resoluit z sic non valet. Et dicit q; duplex est calor: quidam qui debetur rei in genere: rui: z sic loquitur pbs: z quidam in genere mien debitus: sic loquitur aucto: qui agit de ea inquantū nutrit: nutrit inquantum est mixtum id est ca. Illota rapa loquendo materialiter minus nutrit bozagine: z lactuca: sed accidentaliter plus: quia plus tarde conuertitur in substantiam mediorū z plus immozatur in membris: z sic non est contrarietas ap parens in diuersis passibus huius: z etiam aucto: blic com parat ad sequendas verbas que cōpētunt ratione radicū z non ratione folioz. Et nota q; pbs dicit pbs q; radices sunt oī similes: z in ore est nutrimentum indigestum: ergo z in radice herbe: sed nutrimentum indigestum non nutrit: igitur neq; rapa. Solutio: q; quis radices sint oī similes: quāvis ad initium digestionis: z quantum ad hoc q; sicut per os attrahitur nutrit: entū ita p radice: tñ quantū ad cōplectentum digestionis non est simile: q; in ore non complete digeritur nutrimentum. Sed in radice q; complete digeritur z propter hoc arguitur ad insufficientē diuisione. Quia vtrū rapa sit melior in hyeme q; in estate: videtur q; nō: q; dicit Aristot. q; bonitas in planta sequitur bonitatem et irro:ationem pluuie: vnde dicit q; aqua pluuialis est cal. z hu. z plena vite: z valet ad multiplicationem z conseruatiōnem plante: ergo cum illa irro:atio plus fit in estate q; hyem: sequitur oppositum vnde ros cadit in estate. In cōtrarium est vulgus: q; maxime in hyeme comeditur z post gelu. Et ratio est sicut de caule fuit dictum. Ad argumentum dico q; tu bene obijcies eisdem conditionibus vtrorūq; manentibus: sed non sic est: non em̄ tantū attrahit in hyeme sicut in estate: ideo melius digeritur in hyeme. Nota q; rapa exeat coisum: primo q; armat membrum ad coisū ipm erigendo: scō q; quasdam partes habet ca. z sic. rōne quarum stimulat naturam ad coisum. Item est cal. z hu. z ita materia spermatis augmētat. Quia vtrū quare rapa vbi iusmodi radices sunt ventose. Vna causa est: q; latēat sub terra z imitatur ibi digestio: z nunq; imitū z cōplectentum digestionis sunt simul: id est sunt vtose q; in cōplete digeste. Scō ca est humiditatis abundantia z calois naturalis debilitas impotētis supra tantā materiam: ideo remanēt in digeste z per consequens ventose. Tertia ca est: q; nimis sunt in pfundo terre z non possunt recipere digestionē a calore solis: ideo remanēt indigeste z ventose. Quia quare rapa z vbi iusmodi radices habent magnas et folia parua sunt: p: terram. Quia est attractio multitudine siue feceritudo. Et dicit Au. q; fortius deo attractive dimittit expulsiua. Secunda causa est: graua finis: q; ordinatur ad hominem mediante radice. Tertia causa est: dicit philopopbus: natura quod addit in vna dimēsiōe dimittit in altera: vnde qd addit in longitudine dimittit in grossitate: vnde videm? nobiles: z maxime de sabaudia habentes tibias longas z graues et

elles et rusticos tibias grossas et breues. ¶ Queritur quali ter rapa valeat in podagra et arthrica: cum hoc dicat lites ra. Dico q ratione superficiali substat cal. et sic penetrat ad membra remota: et ratione sue humiditatis lenis illa: et ratione sue caliditatis materiam podagræ cōsumit et chira gre. ¶ Queritur de radice que gallice dicitur rabis: cuius complexionis sit: videt q frigida: q dicit Auicē. q radix digerit et non digeritur: s; calida cito digerunt: frigida vero digestioni repugnat: igitur erit frigida. Itē dicit pbilarep q calidum cito mobile: frigidum vero de difficulti mobile: ergo cum radice tarde defecdat a stomacho erit frigida. In cō trariū est aucto: dicens eis esse calidā in tertio et siccam in fe cundo. Ad argumentum Auicē. dicitur q Auicē. intelligit quantum ad coctem qui est calidus et siccus: et non quantum ad medullam que est frigida et hu. Et sic dicit Auicē. intel ligit ratione sue compositionis q non digeritur: et nō ratio ne sue complexionis. Nota vterius q ratione sui coctis confortat stomachum: sed non datur ante pastum: quia sicut madum defecaret: sed datur post: quia tunc confortat res tinendo ebarā in stomacho donec digeratur: ratione sue caliditatis et rōne sue compositionis. Nota vterius q radice plus valet in via diete medicinalis et respectu partū ppin quarum: tamen respectu longinquarum et in via medicame solū semē plū cōpetit: et sic loquitur Auicē. de semine. ¶ Que ritur de spago cuius sit complexionis. Solutio: q quantus ad humen est bureticū: et quantum ad radicem duplici ter potest considerari: aut put nonū extracta est a terra: et sic est ca. et hu. et sic loquitur aucto: aut put aliquātulum reuertata est et deficcet et sic est temperata: et hoc modo loquitur Gal. Et nota q quando dicit aucto: q plus nutrit ceteris herbis: intelligit naturaliter: q subtilioris substantie est rapa. Sed rapa accitatur plus nutrit: et sic superintelligit aucto. Illota vterius q addendo in materiam spermatis spagus auget coctum. et sic loquitur iste aucto: sed venosita tem generando non augmētat: et hoc modo loquitur Gal. et Dialecto: ides: et sic materialiter augmētat et non effectiue Arguitur: vinā augmētat: ergo materiam spermatis dimi nuunt: q vt dicit ysaac in de venis: quod addit in vna supflua tantū diminit in alia. Iloc bōnis: quia non est simile: quia sperma est superfluum residuātis et vinā impuritatū. Et in hoc non valet ysaac aucto. Nota q sparagus silue stris est melio: domesticus: sicut capreolus siluestris domes tico plū exercitat: et p motū sue carnes attenuant: sic silue stris spagus minus attrahit de nutrimento q domesticus et per cōsequens melius digerit. Et quando aucto: iste dicit q siluestris melio: est domesticus: quidam dicit q intelligit in via medicine et nō nutrimentū. ¶ Queritur de bauica seu pastinaca quod idem est: vtrum sit grossi nutrimentū dure digestionis: qd videt Ziliū cum sit ca. et hu. Solutio q a pre cōplexione est facilis digestionis et non a parte cōpositio nis. ¶ Queritur q plus prouocat coctum aut cruda aut cocta. Rñ. q in via diete medicinalis et materialiter cocta plus p uocat coctum. Et facit tamē et in via medicine cruda plus prouocat: q magis venosa cum minus digesta. ¶ Queritur autē cōplexio sit calidissima. Solutio est sicur de radice s; q rōne coctis est ca. et sic sed ratione medulle est frigi. et sic et hoc attestatur potestatis. Et si arguat q littera dicit q aliquātulū h; ponticatis cum acume: vnde intransit esse ca. et sic. et videt q male dicit: imo fr. et potestatis attestatur frigiditatem. Rñ. q plū vnde non refertur ad potestatem sed ad acum: ideo sic debet legi: q habet acum: ideo mī rantur esse ca. et sic. ¶ Queritur quem humorē habeant qe nerare melogiana: vtrū melcholici sicut dicit littera. Rñ. q sic: qus sint ca. et sic: et viderentur potē choleram gene rare: tamen q stomachum infirmant: quo infirmato hu. adurunt: et sic in chol. nigra ad usū conuertuntur: et sic lo quitur iste aucto. Et si dētur in magna quantitate vt in via diete: oppilant: sicut dicit aucto: tamen si in via medicine dantur: cum paucum de eis sumatur: oppilationem aperit q: ca. et sicca. ¶ Queritur de fungis vtrum sint plante aut medium inter terram et plantā. Et videtur q planta: quia omne viuens est animal aut planta: sed fungus viuunt: et non

sunt aialia: igitur. Itē omne est quod allicet gustum et nutrit est animal vel planta: igitur. Item in principio hu? aucto: determinare pmissit de vnoquoq; quod nutrit hominē vel animal: sed terra nō nutrit hominē: igitur erit animal vel planta. In Ziliū cum dicitur. dicens q vtrum medium inter terrā et plantā. Nota q duplex est mediū. Vnū fm vitatē et sic non sunt medium. Aliud fm pprietatem et sic sunt media: si cut dicit Aristot. q puer non est vir: imo medium inter an y mal et burum: non fm veritatem: sed fm pprietatem: quia magis propietatem habet cum buris: cum sit in agnis sue solum intentus circa coctionem et buisimodi est buis tum. Et vtra potes dicere q sunt plante viuifimodi: que non faciunt fructum: nec florem: nec grassicem: sicut ceteræ plā te. vnde sunt fructus medium viuifimodi: animalia in rupibus adderentia: que non mouentur motu locali vel progressiuo et buisimodi non mouentur motu animalia: imo iungit media inter plantam et aial: sic et isti fungi sūt. ¶ Querit quare fungi iungit venenosū. Vna causa est distantia fungorum ad hominē qui est animal nobilissimum: et fungi sunt planta vniissima. Alia causa est: quia sicut melancholia generat et fecit aliozum humorū et est venenosa et perniciosa: similiter fungi generantur et fecit terre que venenosa est. Et ideo illi qui crescit in locis mineralibus a quibus attrahitur ferrū quod est impuriū: parte ipsius terre generatur: quia est illa fecit et impuritate: quoniam eorum nutrimentum transt p r rubiginem que maxime est venenosa: ideo maxime sunt venenosū. Et etiam quia nutriuntur aliqui iuxta nucem: et oliuam melancholicum: ideo tales sunt pessimi. ¶ Querit quare fungi maxime cresunt post aquam tonitruū. Ratio est: quia illa aqua est subtilis substantie cal. et hu. vnde cito pu? trefcit: et isti fungi et putrefacti generantur: ideo maxime de nocte cresunt: quia ros de nocte cadit qui cum sit cal. et hu. cito putrefit. Item quia sunt vniissima nature subito generantur: quia pauca requiruntur ad eorum generatio nem. ¶ Queritur quare fungi parui qui vocantur tubera sunt meliores q magni. Causa est quia magni abundant in humiditate: que non potest in eis cito digerit: sed in paruis bene potest digerit: quia nō tantum abundant. ¶ Queritur qre poma valet cōtra coctionem eorum: cum poma sint frigidā: et ita non cōtra: habet digestionem. Dico q rōne sue frigiditatis confortat stomachum et appetitum allicunt: quia stomachus cōtra: potē supra digestionem seu maliciam illozum fungorum.

De capparīs.

Appari sunt triplicis modū radice: frōdes fructus. omnes ea sunt et sic. in secūdo gra du: quod coctum testatur amaritudo: potū citas et acumen: idcirco incidunt: dissoluit et mundificat stomachum a superfluis: et mēstra p uocant: qui vitilicos sunt fm mēdicinam q fm cibū q: illaudabilis sunt nutrimentū: vtpote cholericū: nigriq; sanguinis gñatiū: nervos stomachi percussunt: vnde clixos oportet mādūcari ablata eis a qua cōditos cit aceto et oleo. Qui si cum carne aut alia re comedi ab aliquo optantur: absq; coisandro non mādūcetur: quia coisandri natura prestat tēpe ricū nocumēto capparorum.

De cepis alijs et poris.

Quum trium virtus acumē habet: quia de substantia acuta mixta cum grossa et trefcit: humidā et aquosa: subtile aerea cōponitur. Que sic possunt intelligi. Si enim vnum horum pfectur et coletur: et aliquātulum in quodam vase dimittatur: in fundo calicis fet ter

refris acumen hñs inuenit: z succus liquorẽ bz cũ paruo calore aereo. **Qu**e inter se differit: quia cepe ca. est in .iij. gradu hu. in .iij. Alitũ ca. z sic. in .iij. gra. **Porus** ca. in .iij. sic. in .iij. **Porus** in oleo cepe comestũ cũ sut acuminẽ z humiditatem: valde in stomacho generat humores: sitim: inflationem: ventositatem: capitis dolorem: atq; insaniã facit vmo eius caput ascendẽte: z cerebri percutiente. vnde assuescentes illud in manã cadunt: z somnia terribilia ac melancholica cernunt: presertim si egredimur euntentes illud m̄ducent. Si aut̄ fm medicinã moderate fm q̄ oportet m̄ducatur: calorem inducit: z extenuat: z incidit humores grossos z viscosos: oia venari apit: vinã z menstrua auocat: otireminem mitigat: appetitum augmentat: superficiẽ rarefacit. **J**ũctio sudorem z egestionem puocat: vetrẽ cũ suo calore z siccitate irritat: sperma cũ sua humiditate augmentat: malũ tñ facit nutrimentum. **L**rudũ tñ comestũ: nihil nutrimenti cõpori tribuit. **S**i elicitur: z aqua proiecta: in alia recoquatur: dat nutrimentũ bonũ z plurimũ: maxime si cum pinguisima comedaẽ carne: z cũ bono condimento z odorifero condat. **A**lia vero parum nutrit: sunt nocua cholericis: z calidẽ naturalem habentibus. **Qu**e comesta: frigidis z humidis naturaliter vinã puocat: ventresq; humectat: eontrario siccis natura faciunt. **V**entri ex calore: nihil comeditibus inferat nocumẽ: bis elicitur: ocin de condantur cum aceto z obsomogaro. **S**unt etiã fm medicinã: quia moribus canis rabiosi remediũ prestant. **Comesta** quocq; fortĩ vino superbibito: contra serpẽtinũ mosium valent: z veneno infectis: z fridas passiones habentibus: sitim tyriaca magna. **D**ulci putant allũ maiorem sitim q̄ cepe generare. vnde peccant: qm̄ non solum sitim minorem q̄ cepe generat: sed etiam nullã sitim comestũ impendit: proinde a quibusdã tyriaca rusticoim vocatur.

De coriandro.

Quandrũ diuersẽ virtutis est: qd̄ testatur varietates sul saporis: habet etiã amaritudinem z poticitatem: ideoq; **I**ppodicit ipm̄ habere calorem p̄ sua amaritudine z poticitate sua: dicit esse stipticũ: vnde dicit: coriandrum viride calidum est z constipans ventrem otiremiã mitigas: qd̄ post cibũ acceptũ somnũ p̄stat. **S**z diascoyides inẽdit illd̄ frigidũ esse dicitq; illud scrophulas dissoluerẽ: qd̄ **H**al. negauit dicẽs ipsũ bile esse scrophulas frigiditate curari: q̄ grossi sunt z duri humoris. **D**icit iterũ **H**al. inẽtionẽ dñi. inãtelli gere nõ valco scrophulas frigiditate curari: z coriandru frigidũ esse dicitis. **S**apor: cui? amarus est: amaritudo aut̄ significat calozẽ extenuantem: sed fm cũbum durus digestionẽ inobediens. **Q**uod si misceatur cum aceto z malignanti agrestis succo: tẽperet sumit: vnde calorem extinguit stomachũ: fm medicinã vero congruit: q; succus eius mictus cum cruãa aceto: lithargyro z oleo ro. sic d̄ cal. apostemata z cholericas pustulas. **Q**d̄ si misceatur cum mica panis z farina lentis: cõtra erũptiã de grossis humoribus orã. vnde **D**iascoyides qd̄ z **H**al. affirmant

Quodet huiusmodi inquit cataplasmatis confectio nem in statu apostematis non in initio ponit: quia in initio necessaria est res infrigidans z dolorem mitigans non dissoluens z vulnera aperiens.

De ruta.

Ruta duplex est: domestica est siluestris: **S**iluestris ca. est z sic. in quarto gradu. **Domestica** in tertio. **V**ñ domestica melior est ad digerendum: q; vñ incidendi habet: et grossos viscosos humores extenuandi: ventositatem z inflationem dissoluerẽ: ventrẽ humectat: proinde iuuat infertioza interstina. **Q**uod si coquat cũq; apozima potui detur: tostonem colicũ ventris dolorem de ventositate viscosiq; humoribus factum. **R**ursus si coquatur in oleo z defrict ex eo factum fuerit: grossam dissoluit ventositatem: grossiq; et globosis interstinis suspensam. **I**n vino cocta potius data: sit contra hypofarcam.

Quæritur cuius complexionis sunt capparos. **R**ideo: in cappare est dupler substantia. **Q**uedam calida z sicca sicut pericalis erpanã per totum: z in cappare dñatur: z ideo quoad hanc ponitur in gradu ca. z sic. est alia substantia centralis pauca z occulta frigi. z sic. z quoad hã nõ ponit i gra. **E**t ad hoc qd̄ dicit **A**uicẽ. q; capparos fructificat sicut cucu. sed idẽritas fructificationis sequitur illam naturam complexionis zc. **R**ideo q; dupler est similitudo. **Q**uedam materialis z essentialis. **E**t quedam accidentalis z formalis. **D**ico ergo q; capparos fructificat sicut cucumer quãrd̄ ad formam exteriorẽ: nõ habent fructus similes in forma z sic loquitur **A**uicẽ. quã tamen quãtum ad materiam nutriti mentalem que est cali. z sic. respectu capparum. **M**ota q; si capparis sumatur via cibi in magna quantitate tunc oppilat: quia operatur tunc ratione sue substantiã: sed si sumatur in pauca quantitate: deopillat: quia tunc operatur p̄ suam complexionem calidã z sicam: z tunc datur via medicinẽ: et non generat sanguinem melancholicum grossum.

Quæritur quare capparis habet p̄prietatem in egrotantibus splenis: z ipsũ proprie respicit: non sic vero alia membra sicut epas: vt dicunt isti verisũ. **S**audet epas spodiõ: mace cor: cerebũ: quosq; musco. **P**ulmo liquorũ splem cappare: stomaquũq; galanga. **D**ẽmbã quocq; venteris congaudent satirone. **E**go dico q; a tota specie respicit splenẽ: z in istis nõ queratur ratio: vt dicit **A**uicẽ. sed soli ex perimento credatur. **S**ecũda causa est: q; splem est frigidus z sicus: z capparis ca. z sic. z ideo splem confortat: quia biferã innaturalis appetit contraria: quia illis iuuatur z reductur ad temperamentum. **I**tem in splene est melancholus receptaculum est melancholie ipsũm oppilans: z capparis sua ca. z sic. deopillat: z cum hoc alterat suam malã biferãã fr. z sic. **S**ed non sic epas respicit: quia eius substantiam cito passibilem dissolueret ratione sue caliditatis siccitatis. **T**ertia causa est: q; qd̄ sunt diuretica fundata in subtili substantia: vt flos genestis: z semen raphani: z ista respicit membra remota z deopillant ea: quedã vero i grossã substantia vt radij raphani: z huiusmodi deopillant m̄bea propinqua z ipsã respiciunt. **Q**uedam vero in medio substantia vt capparos z ista respicit: z deopillat m̄bea media sicut est splem. **M**ota q; radij capparis quantum ad partes. p̄pinq̄as est magis diuretica: sed quãtum ad longas quinq̄as semẽ est magis diureticũ: z sic nõ qd̄ dicit **A**uicẽ. sed p̄mo modo: z ideo radij est magis diuretica capiendo p̄fectio: sed nõ pro longis: imo femem. **Q**uæritur cuius complexionis sit cepe. **S**olutio: quantum ad complexionem essentialẽ z radicealem est ca. z sic. **S**ed quoad accidentalẽ talem z fluentem est cali. z bumi. quã in cepe abundatibus m̄ditas nitrosa z sulfa accidentaliter: sicut patet de semibus qui radicaliter sunt frigidũ z sicca: tamen accidentaliter sunt humidũ. **Q**uærit vtrum cepe generet hu. p̄legmaticũ

sicut dicit Raf. Rñ. per se & materialiter generat cholera effectiue tamen & accidentaliter generat pblegma hac via q; vt dicit Iffa: cepa bñ acumen rone cuius pñgit z modicam intestina z stomachum: z facit cibaria cito exire z pblegma est panis humidus a cibo indigesti: quo dicit pñbus in topicis. z hoc modo loquit Raf. Et dicit q; materialiter pblegma generat: quare dicit littera: cepa maxime est euaporabilis vnde per viam reumatismi fumi ab ea resoluti petunt caput Sed dicit Haly. q; quando ascendit reumata calida descendunt reumata frigida: z ita descendendo conuertuntur hmoi fumi in pblegma. Nota q; cepa nocet cerebro. Vna ca est: q; vt dicit Haly. cepa habet proprietatem infensidendi cerebrum: z ita nocendi. Secunda causa est: quia tñgit littera: quia est maxime euaporatiua: z ita caput replet z eius miringas distendit. Item habet acumen ratione cuius ipm modicam z pungit: sed abetra administrati non est ita euaporatiua: z sic rone completio non nocet: sed ratione substantie cito euaporabilis: z quando ab extra applicatur no euaporat: sed distillat. Et si arguas q; Haly dicit q; illa que valet extra valent intra: vñ que cito putrefiunt extra z intra igitur si fluxus cepe exterius applicatus capiti dolorem eius mitigat: vt dicit Auc. sequitur q; z intra simpliciter. Solutio est: intelligit de illis que principaliter agunt vt de medicis nis: z non de illis que agunt z patiunt vt cepa. ¶ Querit q; cepa z alia hmoi acumia habet vt alia: exteri emplastra facunt rumpent: non autem interius quando comeduntur: cum tamen membra interiosa sint passibiliora exterioribus. Vna causa est: quia sicut vult Auc. medicine est agens re: cibi vero patit. et ergo extra in emplastrum administrat in via medicine: igit. hñ intra administrat via cibi z ppter hoc non agunt: imo patiunt z nutriunt. Item intus recepta multiplici ditione degenerat: z a sua propria natura spoliatur z maxime alteratur. Secunda causa est: quia tñgit Haly. scy abudantia pblegmatis in stomacho que eis occurrit ipa repimendo: non autem sic quando extra applicatur. Tertia causa est: quia in stomacho vadunt per concussatē eius: non tangendo substantiam eius: sicut tangunt cutem: quando extra emplastant. z omnis actio fit per contactum vt dicit Arist. Quarta causa est: quom tangit Haly. quia: oñ z per magnum tempus morantur supra cutem: non autem in stomacho: z omne agens requirit tempus debitum ad suam operatione: igitur. Quinta causa est: admittit humorum cum eis in stomacho etc. Nota q; cepa valet in passionibus oculorum: quia est absterfua: quia calida z sicca. Secunda causa est: quia fm Arist. in de celo z mundo: in anteriori parte cerebri omnes sensus sunt situati: quia ergo cepa extra applicata ratione sui acuminis mundificat cerebri partē anteriorem per lachrymas iuuat oculos: sed abintra dicta euaporat: z ideo nocet. ¶ Queritur quare cepa valet in fetore oculis. Rñ. dicit q; fetor oculis quandoq; causat vicio spūali: vt in pythico z leprosis: z ille non potest curari. Aliquid causatur et mala complexio stomachi siue humoris vicio: z ille fetor: manifestatur ante cibum: z per potum vini odore fieri sedat. Tertio modo causatur vicio cerebri vt ppter bu. costumum esse in cerebri: vnde quando aer attrahitur per nates via portio curat ad cerebrum: z feci debet aliquid de odore illius humoris putridi: quando epiratur alia vero pars aeris currit ad os: z talis fetor: curatur p medicinas ad hoc valentes: z per aromatisas species. Quarto modo causatur vicio gingiuarum putridarum: z hic sedat per absterfua odorifera vt per galangam hoc modo causatur ppter humores putridos essentes in stomacho: z hinc fetorem remouet cepa: quia incidit z diuidit rone sue caliditatis z siccitatis illos humores: z pungit stomachum ad illos expellendum. Nota q; cepa lubricat ventrem ratione sui acuminis: quo pungit z modicam stomachum z stimulat: z ista de causa transmittit cholera iuuatna ad intestina ad eicitandum expulsiua: vt volunt auctores. Secunda causa est: quia habet cepa humiditates nitrosam lubricatiua: q; omne humidum lubricatiuum. Nota vterius q; cepa cruda plus impitit via medicine z cocta via cibi. ¶ Querit da quia sint calidiora: aut nata in regione calida aut frigida.

da. Solutio q; in frigida ratione constrictiois pororum et reclusionis z vnionis caloris naturalis: sed in calida regione fit exhalatio z tractio caloris naturalis ad exteriora. Et si arguatur q; Scrapion dicit q; calor naturalis iuuatur a se lefti: igitur. Distinguentū est: quia intelligit quando calor naturalis est debilis: quia quando est fortis destruitur a calore celesti qui plus est non destruitur debilem: sed fortem sibi resistēt calorem. Et causa huius est: quia quando alia quid impitit inuenit materiam magis resistentē tanto fortius impitit: z ppter hoc aqua calida citius coagelatur q; frigida: igitur cum calor fit fortis in alio: igitur cum eo bilatur: nō sic vero in hydrope: quia est calor naturalis debilis. Et dicit q; Scrapio intelligit quādo calor naturalis agit in materiam moti z non cibi. Et dicit q; deperactōe ad iuuat debilitando suum cōtrarium: vt in hydrope: z nō addendo in calorem naturalem de per se. ¶ Queritur vtrum alia valeant contra sitim: vt dicit Haly. in de simpliciter medicina. Respondeo q; sitis causatur quandoq; et inane in imbocium: vt patet in ieiunantibus: z ita sedatur per potum vini. Secundo modo per calefactionem remocium me bocium: sicut rone: z ita non potest sedari nisi per potum aque frigide mixte cum aetere: quia acetum facit acetum pe netrare vsq; ad renes: que est obtuse substantie. Tertio modo causatur sitis q; mala complexio stomachi siue vicio humoris: z ista per potum aque frigide curatur. Alio modo causatur sitis ppter supercalfectionem aeris frigidi spūali lum siue bu. vicio: z ista sedatur per attractionem aeris frigidi: vt dicit Constantinus. Quinto modo causatur ppter abundantiam male materis in stomacho vel spūaliibus essentis: z sic causatur per alium: quia ratione sue caliditatis z siccitatis abstergit z mundificat z incidit huiusmodi malam materiam sitim cauantem: z sic loquitur Bar. loco allegato: z sic non est incōueniens q; alia calidum sitim vno modo z sedent alio modo. Et sic alia magis habent sedare sitim q; cepa: quia magis absterfua. ¶ Queritur vtrum valet contra venenam: cum Placarius dicit q; sunt tyrica rusticorum: z inuit q; valet contra omnia venena. Respondeo q; valent effectue contra omnia venena: quia incidunt z consumunt: sed formaliter nō: q; nō valēt hoc modo contra venena calida. ¶ Queritur cuius complexionis sint cōtrarianda. Rñ. dicit q; quantum ad duplicem substantiam superficiale sunt calida z sicca: z in ista fundat amaritudinē quā habet: z ratione istius dissoluit apostemam: sed quantum ad substantiam cerebralem sunt frigida et sicca. et quoniam ad istam loquitur diascorides qui dicit q; sitim spūaliem et rura valet contra fluxū sanguinis siue delican do z confumendo: z etiam cauterizando cum sit calida et sicca: non autem valet condensando infrigidando etc. Nota vterius q; valet contra sacrum ignem abtergendo z mundificando ratione ca. z sic. sic: z non valet alterando. Nota q; domesticum eiusdem speciei est cali. siue fr: sed non est vt dom de illis que sunt diuerse speciei sicut rura siue fr: et domesticca. ¶ Querit q; multa querit rura: z traxit se cum rura quando vult pugrare cōtra serpentem. z quāda lupi inquirunt eam ad accendendum denes: z buso fencili ad recuperandum vsum: vt dicit pñbus in libro de animalibus. Respondeo q; sicut falsus hominis ieiun: est venens contra bonos: quia eis contrariatur a tota specie. Similis liter et venens contra serpentem: z ita animalia buta habent cautelas innatas: z hoc ratione sue vilicitatis respectu hominis qui non habet illas innatas: imo acquirit eas. Et dicitur quom quia rura est dissoluta: z serpens est regulatiois quem serpentem interficet ratione sui horribilis odoris etiam quem serpentem fugiunt. ¶ Queritur quare dicitur: Rura vteris venemini minuit: mulieribus auget. Ratio est quia cotus consistit in temperamento: z mulieri frigiditatem z humiditatem distemperant rura reducit ad temperamentum: vnde dicit pñbus q; mulieres plus appetunt coitum in estate q; in hyeme: quia in estate tēperant per caliditatem z siccitatem estatis: sed viri sunt minime distemperati isto distemperamento.

Ziber

De cymino.

Cymini calidū est in tertio gradu: sicū in secūdo: v̄tositatem dissoluit: dolorem ventris et t̄osionem placat. coctum cum cibarijs ventositatem generantibus cam t̄pe rat. Simili modo hoc faciunt nigelle. habent autem nigelle aliam proprietate: quia occidunt lumbricos si poterunt.

De aneto.

Aneti cali. est in fi. secūdi gra. sic. in medio. ventositatem et inflationem et tumorem dissoluit. cuius rami si in oleo cocti fuerint: diureticę virtutis sunt: et inflationē dissoluit: laboriosos mitigant: somnum prestant: humida apostemata ad sanitatem pducunt. Semen eius bibitū vinam puocat et lac augmentat: ventrem de humorum putredine misificat: dolorem et tumorem laboris dissoluit: habet etiā proprietate et in quēdā singulūm de plenitudine. Quod si v̄tatur sit cali. et sic. in tertio gradu. valet contra vulnera putrefacta et diu t̄rna in v̄terro nata.

De carui.

Carui cali. est et sic. in tertio gra. bz aliquantulum acuminis. v̄nde congruit frigidus humoros habentibus: ventositatem expellit: digestiua vim confortat: vinam puocat: lumbricos et cucurbitinos expellit.

De pipere.

Piper calidū est et sicū in quarto gra. valet frigidus et humidus habitentibus: stomachos. adiuvat: digestiua virtute: et est s̄m medicina: quia si immisceat in electuario optimum fit cōtra diuina tumens: que de grossis humoribus est. et pectus: pulmones: et stomachum de v̄tisco p̄blegmate mundificat: ventris inflationem et ventositatem aufer: vinam puocat.

De zinzibere.

Zinziber ca. est in tertio gradu: humiditatem habet: licet sensui non apparcat: quod testificatur: quia putredini apparatus est: v̄tile est frigidis: ventrem soluit: humiditate desiccatur: digestiua virtutem adiuvat: ventrem humectat.

De cinamomo.

Cinamomum calidum est in tertio gradu: stomachum confortat: quia aromatis cum est: oppilationem epatis aperit: et menstrua: et vinam puocat.

De croco.

Croco ca. est et sic. in primo gradu: stomachum confortat: epatis oppilationem aperit: anhelosos iuuat: vinam et menstrua puocat: et membra debilia oia confortat.

De mastice.

Mastice ca. est et sic. in secūdo gradu: stomachum confortat: vinam puocat: et indigestionem adiuvat.

De sinapi.

Sinapis ca. et sic. in medio quarti gradus humiditate capitis et stomachi desiccatur. Quia si cum blitis eius decur: stomachum de grossis humoribus mundificat villis eius se adnectentibus.

Queritur cuius cōplexionis sit cyminum. Nota quod dam ponunt in gradu ratione sue compositionis formalis: et hoc modo aqua in altiori gradu ponit frigida et p̄stius: et frigidior est. Quaedā ponuntur in gradu effectiuo: et sic per effectum quem inducunt: et hoc modo in altiori gradu ponitur p̄stium et aqua: et istis modis non ponit hic cyminum in gradu. Quaedā ponuntur in gradu ratione etatis: et sic cū cyminum in sua prima etate sit humidū que humiditas reprimat caliditatem: sic est calidum inter tertium et secundum: et sicum inter primum et secundum: et sic loquitur Auicē. aut ponitur in gradu ratione etatis completę: in qua abundans humiditas consumitur: nec suum calorem reprimat: et hoc modo ab isto auctore ponitur in gradu: et si in excedenti quantitate daretur lederet sensum: vt possit obijci: sed cyminum non datur in magna quantitate: quā permiscetur cum abaribus. **Q**ueritur v̄tū emplastratum super perussionem t̄lurorem habeat turpem et sedum colorem et sanguinem congestum et mortificatum remouere: interitus vero administratū eōtra vt dicit platearius: quod bz colorē sedū ḡtare. Nota quod abstergēdo imūdiatōes et sup̄fluitates cutis: vt dicitur ola acuta calida et sicca valet in maculis cutis: et sanguinis motum consumendo et abstergendo. Item quia habet aliquam p̄ticitatem prohibet fluxum huius. et sic emplastratum valet contra luozem: et sic loquitur Jobān̄tius de dono co. ore quod dicit quod leuis coloratur s̄m extigiam humoris efflētis sub cute. Et nota quod cyminum cōstet in parua quantitate raro bonū colorē facit: in magna tamen quantitate et sepe non: cum sit ca. in tertio et sic. in secūdo cholericis nimis sanguinē: qui cholericis penetrās ad cutem sedum colorem generat: et sic loquitur Auicē. et platearius. **Q**ueritur v̄tū anctum formū prestat. Respondēdo cum littera q̄ sic loquitur anctum co. p̄o distemperato patiente t̄osiones a ventositate in v̄tre cum ventositate cōsumat: in co. p̄o tamen tepore rato impediret formū. Nota quod anctum maturat apostemata remouendo: abstergendo: et consumendo humiditatem aquosam abundantem in apostemate: et sic intelligit auctore non tamen maturat: naturalem calorem qui in calido et v̄tudo fundatur confortando: sed laca succida et oleum et v̄tū iter res calide et humide. Hec fluxum materie crude ad locum repercutiēdo et confringendo potos membra apostemati: quod hoc modo repercutiua maturat. **Q**ueritur v̄tū anctum augmentat lac. Soluit quod quedā augmentant lac: et generant materialiter: scilicet bona cibaria: quedam v̄tū excitatiue: vt continua attractio mamille. Unde dicit p̄bros quod per cōtinuam tractionem potest v̄tū ciam puella habere lac: quia in illa cōtinua attractione fit dolo: et sic fortis dolo: puocat reuma: v̄nde humores fluxunt ad mamillas et ibi per naturam mamillarum in lac conuertuntur. Quod generat lac pungēdo mamilla: vt dicit Aristo. quod fricatio mamillarum cū v̄tice generat lac in mamillis. Quodam vero faciendo penetrare sanguinem ad mamillas: et sic ca. et sic. et omnia diuretica: sicut anctum augmentant lac. Item alioq̄ impedit trāsītū sanguinis menstrui ad mamillas p̄pter ventositatem grossam existentem inter mamillas et matricem et illos meatus oppilantem: et hoc inodo ad p̄c anctum generat siue augmentat lac: nō tamen sperma: imo diminuit quia est in pauca quantitate respectu lactis et magis passibilis: rōne cuius citius consumitur et desiccatur ab ancto. **Q**ueritur quare anctum sedat singultum et tamen vomitū parat. Et p̄bros est: quod singulū causatur quod v̄tositatem in terclusa inter partes siue parietes stomachi quā natura intendit expellere: et sicurat singultū anctum consumēdo: et etiā potus. v̄nde dicit p̄bros quod pluuia abscidit magnū ventum per eandem viam: quod ventus est et ventositas: et magna et pluuia ratione sue humiditatis habet illam abscidēdo. Sed vomitum habet anctum p̄curare: quia datur stomachum

cho plectoico resoluat: non potest consumi: cu non fit ate
 caliditatis q' consumat: q' non est calidus in secundo gradu:
 facti ergo ad pge. dissoluit fumos qui resolu facit pbita
 ficia repletione in os stomachi: z stomachus tunc sentiens
 nocuum tunc euomit. Sed ventositates consumit in singultu
 q' illa ventositas ex rat iam generata: z facilius est consumi
 re tantimodo q' resoluere z consumi simul. Nota q' vo
 mitus prouocat multis modis. Uno modo pbantafice re
 plendo os stomachi sicut aerum. Queda vo retinendo in
 stomacho raptim. Queda faciendo supnare in os sto
 machi: vt omnia victiosa. Queda rone sue quantitates. z
 sic docent practici doctores in stomacho forti z difficile vo
 miti. puocare vomitum post multa cibaria: quia tunc non
 est stomachus ita auidus in retinendo ebum sicut ante cibi
 vnde post ebum facilius euomit. Queda vero vomitu. puo
 cant attrahedo humores sive superfluitates ad stomachu
 ficut sunt medicine vomice: z iste sunt fontes: q: ta a partib?
 ppinqs q' remotis attrahit. Nota q' ameos vt dicit aucto
 retositat' expellit in cospore iam gnat: no tamen in cospo
 re nodum generata: quia non est potens resoluere z consu
 mere simul. ppter suam debilem caliditatem: sed bene consu
 mere iam generati. ¶ Queritur vtru piper copetat in re
 gimine sanitatis. It' querit quare omnia frigida in quar
 to gradu sunt venena vt iugumosa opif: sed calida in quar
 to gradu non sicut piper. Solutio istius manifestabit solus
 tion' alteri: quare dico q' vna causa est: q' calidi est amio
 ci nature: frigidu vero no. Sed causa est: quia vt dicit Ari
 sto. viuere est motus spitalis a centro ad circumferentiam: mo
 ri vero costra. vnde dicit opvita est primo in corde: z postea
 diffusundit a corde ad alia membra. Item vltimo est vita in
 corde: vltimu q' motus est: q' calos naturalis i vltimo
 resolu: ad co: t' ad sua minera fm q' recitat Sal. q' ipe
 possit manu sua in aial motu iuxta co: interior: z inue
 nit tantum calorem q' mirus fuit: q' igitur calidum mouet
 motu vite: z frigidu contra: igitur. Zierra causa est melio
 z subtilio: q' queda est complexio humana radicalis: z ista
 est inter vru temperametu z primi gradu. Queda est com
 plexio flues que est elata vsp ad secundu gradum. vñ est
 ca. z bu. in secundo gradu. Queda dico q' calida in quarto gra
 du non difant a complexione humana fluente nisi per dios
 gra. z ppter hoc non sunt venena. Sed frigida in quarto di
 fiant a complexione humana fluere pfer gra. quia p quatru
 prima difant a complexione fluente. It' a vero temperamtu
 siue radicali: qui est inter temperamtu z primi gra. distat
 p vnu gra. z coeuri radicalis distat a fluente per vnu.
 et ita frigida in quarto marant difant a complexione humana
 ppter qua marant contrarietatem sunt venena respectu
 complexiois humane. Et sic ad argumentu dicit q' piper z ca
 lida in quarto gra. sanis competit in parua quantitate. z tu
 obijs de magna quantitate qñ arguis q' ca. in quarto de
 struit sensum. Vel dic q' ca. in quarto copertit alijs ciba
 r'is non per se. Et no sic de eufobio: q' e' venenum a tota
 specie z non piper: sed sola rone complexiois. Sed ista solu
 tio nihil valet: q' lithargyru z sulphur sunt venena a comple
 xione z no tamen a ppietate: ergo z similitur piper. Ideo
 dicit q' lithargyru z sulphur sunt venena rone sue subtilitatis
 grosse que no potest a natura corrigi sicut substantia piperis
 que est subtilis: z per coequeus passibilis. Et de eufobio
 dico q' spuis fundet in substantia subtili: dicit tamen q' gnat
 est suphitate arboris cu sit eius gumi: ideo est venenu: no
 alit piper: q' no gnatat est suphitate arboris cu sit fruct'
 nutritus q' puriori parte nutritum arboris. Vel dic q' eu
 fo: bii receptum in cospore cito penetrat: z non potest expe
 ctare actione nature: sed piper multo morat: igit. ¶ Que
 ritur vtrum opes species piperis sicut leucopiper: macropi
 per: melanopiper sint complexiois eiusde. videt q' sic: cu sint
 eiusde arboris fm Plateariu: sic complexio est via ad specie:
 igitur. In vltimo est Auzic: dicit q' piper albi z longi ca. z
 bu. est in secundo gradu z nigrum in quarto. Rñdeo q' qua
 tum ad complexione radicali sunt eiusde complexiois: z ista
 complexio radicalis est via in specie. Sed quantum ad fluente
 que quotidie diuersificatur non sunt eiusde complexiois: q'

album piper z longum colligunt viridia ab arbor: z ideo
 humiditate hnt replemet' caliditate. Sed piper nigru collu
 gum ficum z coeple maturat: non habet tantu humidit
 tatem: imo nulla: ideo est calid' z ficu in quarto. est eñ ru
 gosum quod atresat befectu humiditatis vt patet i senio.
 ¶ Querit quare piper valet in tenebrositate oculoz. Rñ.
 q' rone sue ca. z sic. abstergit fodiendes oculu: z oculus debet
 esse tersus z politus. Secunda causa est: q' fm Aristo. cere
 bu: z oculus sunt eiusde nature: cuius signu est: q' vrungu
 marine debilitatur in coitu z partu: vnde oculus copanitur
 cerebro: z dicit q' cerebu: diues est in virtute aiali pauper
 vero in naturali. vnde est fri. z bu. q' ergo piper habet calos
 rem siue virtute natural' confortare vt digheñon: q' ca. et
 sic. ideo digheñon cerebu: coitatur z i ipm reduct ad tempera
 mentu: z per p'coeqs oculu cum sit eiusdem nature cum ce
 rebro. vnde dicit pbs q' oculus est nature aquee: cui' signu
 est quia si pungat acu: coitatur in aquea subam z in eam
 dissoluif. z hoc dicit Aristo. in de sensu z fenato. Tertia cau
 sa est: quia cerebroum dicitur superponit stomacho: z ideo
 cum piper confortet digheñon stomachi: similitur z cere
 bu: z per consequens oculu. ¶ Querit cuius complexiois sit
 zinsiber: videt q' calide z sicce: q' Auzic: dicit q' caliditas in
 tenfa z p'feuerans affociat sibi ficitate: ergo ca. in zinsib
 bere sit caliditas et ceteris: q' ca. in tertioz dicit littera: videt
 q' sit ficu. Item dicit Auzic. q' zinsiber magis calefacit q'
 piper: sed piper affociat sibi ficitate: ergo multomagis q'
 zinsiber. In vltimo est aucto: dicens q' est ca. z bu. Item et
 to putret. vt dicit Ias: In atere putredinis est humiditas:
 igit. Solutio: q' radicaliter est ca. z sic. z sic intelligit Auzic.
 h' uenter tamen est humidu: q' multa abundat in humiditate
 z cum sit radis latians sub terra: me possit ad plenu calos
 celestis digerens impunire nec illa humiditate consumere
 sicut facti in pipere quod exponitur aeri. Ad argumtu igit
 dicitur q' zinsiber plus calefacit. I. tardius z foiti: sed zins
 ber plus calefacit. Licitus. It' possimus dicere ad argumtu
 tum in vltimo q' illa humiditas non est naturalis: ideo cito
 putret. Nota q' zinsiber cohsipat sic detur in magna quanti
 tate: z sic intelligit Auzic. loque' auocitate Aline. z etia
 si detur vntu confipato a sicibus buris. Sed cohsipato ab
 humoibus vicosis larat eos incidendo z dissoluendo. etiã
 rone sue humiditatis lubricat: z rone sui auminis pungen
 do intestina etiã larat z sic intelligit Ias. ¶ Querit de hoc
 q' dicit Auzic. q' piper larat costrario mo q' samonea: qd
 est hoc dictu. Rñdeo q' samonea in modica quantitate
 sumpta restringit: sicut narrat Sal. de quoda luene q' erat
 cohsipatus: z sumptu parit de samonea q' feces defecauit:
 sed in senectute habuit ppetuu z immoderatu fluxu. com
 uerso est de zinsiber: q' in modica quantitate sumptu larat:
 quia tunc per humiditate reperatur: sed in magna quantitate
 sumptu defecit z cohsipat rone sue magne caliditatis
 Nota q' zinsiber rone sue humiditatis remoluit macula oculu
 locum: z rone sue caliditatis abstergit: incidit z diuidit ma
 culam. z dicit Sal. q' q' habent vntas imnatas melius opes
 ratur: z zinsiber habet istas duas imnatas. ¶ Que
 ritur quare cynamom' boni odoris: fact: garofili vero ge
 nerant fetore in ore. Auzic est: q' cynamom' boni odoris
 est: impitum odore in humido saluali: vnde tantum consi
 mit quantum resoluif: sed garofili licet boni odore impit
 nat in humido saluali: cum tamen non tantu consumat qua
 tum resoluif: illud quod resoluif inuicatur inter dentes
 z gingiuas: z ideo putret: z sic fetore generat. ¶ It' que
 ritur quare freques vltus z continuus liturum p'cedit aro
 maticaru generat fetorem anbelitus z tamen paucus z no
 freques generat boni. Rñdeo est: q' que nimis frequet' ar
 ritur plus resoluif q' consumant: igitur. ¶ Querit quare
 coxte subtilis cynamom' melios est: grossi. A' est: q' cyna
 mom' est coxte: arboris gñatus est suphitate nutriti
 arboris: z ita quanto grossio: tantomagis atresat impurita
 ti z coxtra. Secunda causa: q' coxte: subtilis atresat plan
 te iucni: grossius vero atresat: si in fluente plata est maie
 calos: z ita subtilis z magis digerit q' grossus. ¶ Querit
 quare cynamom' cito frangibile vituperatur. Rñdeo est: q'

significat privationem humiditatis: rone cuius laudabaf.
 ¶ De croco quero vnicū: quare defecit stomachi: tamē
 maxime confortat eo: Ad hoc croco fm̄ Auitē. q̄ crocus dire
 ctō opponitur acetofitas: q̄ acetofia habēt stomachū con
 fortare: igit. q̄ est aromaticus: z oīa aromatica habēt
 q̄ confortare: igit. Item penetratiuis est z oīū suūū per
 minima: z ppter hoc recerendo spūa confortat virtutē ut
 talem cuius domicilii est eo. ¶ Quentur quare masti: est
 frētū scamonee. A. A. u. s. est: q̄ fm̄ Bak. sup. p̄oficiis: oīs
 medicina scamonea nocet stomacho: z masti inter omīa
 gūma stomacho confortat: ideo interponit se inter stoma
 chū z scamoneā ne ei noceat: z ideo scamonea debet grosso
 modo puluerizari: z masti frētū materā vine. Et nota q̄ nocet
 q̄: meli? attraheta longinquis sic necita poterit adberere
 vllis stomachi: vt exoriet ipm̄. ¶ Nota q̄ sinapis fringit
 vinā z egestione p̄nocat: rone caliditatis sue z acuminis
 pungit intestina: z cōsumit materā vine. Et nota q̄ nocet
 cerebō: z sedo naribus p̄do sic vaeuapabilis maxime
 ideo funi acuti ab eo resoluūt perit caput modicādo: z ce
 rebri sentiens suū nocentū repellit eos ad narea: igitur
 carileū em̄ narū maxime sunt sensibiles. ¶ Querit qua
 re sinapis cerebrum iuuat: spūalia vero ledit: cōtrario est
 de alijs z erua: iura illū vsum. A. l. i. a. p̄ocibus p̄ofiant:
 cerebō z sinapis. A. u. s. est: q̄ sinapis est subtilis substā
 tiē z euaporabilis: vnde funi ab eo resoluūtur calidi z sicci
 q̄ alterant malā duritiam cerebri. f. r. z pu. z postea tūc
 p̄t caput cito se erouare ab illis funis: transmittēdo ad
 narea: cū sint subtiles. S. y. in stomacho nō moanē rone sue
 subtilitatis: z ppter hoc nō possunt impānere in spūalib?
 z ppter hoc iuuant cerebri: sinapis q̄ nocet spūalib?: sed
 cōuerso est de alijs erua z alijs acuminib?: q̄ dure funt
 substantiē z grosse: z nō cito euaporant: vnde diu moanē in
 stomacho: z tūc ad ipm̄ euaporat: non potest se cito erone
 ad cerebri: z q̄ ad ipm̄ euaporat: non potest se cito erone
 rare ab illis: ideo ledunt cerebri z iuuant spūalia.

¶ De aceto.

¶ Letum moderate infrigidat z fortiter de
 ficat causa defectionis sue frigiditatis: q̄
 de duobus componitur naturis. frigiditate
 videlicet essentiali que p sui acrofitate est.
 et accidentalī humiditate acquilite de ebullitione z
 putredine. omne enim actum est in initio dulce: sed
 cum coquitur calore solis z aeris z ebulliens non
 habuerit vinū quā custodiā: putrescit: z excoquitur
 cūis liquo: z in acrofitatem vertitur. ideoq̄ acētū
 infrigidat in primo gradu: et defecit in tertio: vnde
 ppter sue humiditatis z frigiditatis debilitate per
 forat velociter corpus vsq̄ ad loca remota: z facit ibi
 illū qd̄ i vino iam fecerat. L. a. subtilitātē est calō: quē
 acq̄sierat ab ebullitione. Ceteri vero liquozes nō ha
 bent illam subtilitatem simili modo: sicut vne agre
 stis liquo: et maligranati: pomis citrini z similiaum.
 horum actio plus in vicinis q̄ in longinquis operat̄
 locis. vnde Hal. volens stomachi refrigerare calōē
 aut membra sibi vicina: maloum granatorum succo
 cum: aut vne amare: aut pomū citrini accipiebat: vtile
 enim est: quia in stomacho moanitur ppter simplici
 tatem frigiditatis eorum. Volenti quidem refrige
 rare membra a stomacho remota: cōueniens est ace
 tum: habet enim vinū viam faciētem: quā ad loca lon
 gūna dirigitur: idcirco est dissolutiuum z ceterena
 tūū: quod calcactūū potū datū: oīpomiā habent
 tibus subuenit: z sanguinem z lac coagulatum in sto
 macho dissoluit: sit contra venenosa z mortem infes
 rentia: sicut est opium: iusquamus: cūso: bium z simi

lia: diuturne z tussientibus et pblegmate occurrūt: no
 cet tñ nouiter tussientibus: tussi maxime sicca exag
 tatis: q̄ si coquatur cum cibis: vel aliqua re mandu
 cetur: erit stomachi confortatiuum: apperibilem vinū
 excitat z augmentat: nulliq̄ repugnat humoribus
 ad stomachum venientibus.

¶ De obomogaro.

¶ Obomogarus ca. est in primo gradu. vritu
 tem habet mundantem: colantem: p̄ctus
 enim purificat: pulmonē atq̄ stomachum
 de grossis humoribus z putridis: saporem
 cibis p̄stat: ventrem bumectat: in femore dolorem
 seu sciaticā habentibus mitigatorem tribuit: siue
 m. anducetur: siue clysteris curat: z vulnera sordida de
 co loto mundificant neq̄ per sanas partes dilatant
 Harus etiam de piscibus minoris est caloris q̄ obso
 mogarus: pisces enim frigidī sunt z humidī: ideo
 garus eorum temperatus est.

¶ De sale.

¶ Al calcact moderate multūq̄ defecat:
 q̄ cōpositum est ex duobus qualitatibus
 vna est colatiua et inciliua: altera vero
 est coadunatiua z cōstipatiua: que vtroq̄
 deficcantes sunt. Idcirco sal defecit in tertio gra. ca
 lesacit in secūdo. qd̄ vna duobus modis est. De
 tallinū videlicet z marinum. Marini autem sit in
 marino: qd̄ Hal. negauit. dicit em̄ actionē illos fore
 equalē. In initio dissolunt z m̄dicant grossosū
 p̄sūitatē z putridoz humorum. deinde que et cis re
 manent deficcant z consumunt: quibus finitis ma
 ralem corpōis coadunāt humiditatem: z cōstrictā
 cōseruant: z poros cutis claudunt: vt illa humidū
 ras putredini non appareat. fm̄ medicinam non con
 ferūt. dāt em̄ cibis condimentum: sapositatem atq̄
 acceptabilitatē digestiua vinū adiuantem.

¶ Superius determinauit anteo: de condimentis solidis
 siue de illis que habent suū esse a natura: hic autem de
 liquidis que habent suū esse ab arte vt aceto. ¶ Querit
 verum sapor in aqua salua sit a p̄pria natura ipsius: videt
 q̄ non: dicit p̄bus in libro de sensu z sensato: q̄ aqua est
 materiale principium ad omnes sapos: sed nullum tale
 habet saporem a p̄pria natura: quā indifferenter se habet
 ad omnes sapos: neq̄ saporem habet fm̄ p̄bus: igitur. Se
 cunda ratio: sapor est passio nutrimenti: quia dicit p̄bus: ergo
 quod caret nutrimento caret sapor: quia p̄pria passio nō
 separatur a subiecto: sed aqua non nutrit cum sit simplex:
 vt dicit ysaac in diens vniuersalibus circa principū: ergo
 aqua non habet saporem. Tertia causa est: quia omnia ele
 menta carent sapore: vt dicit p̄bus. Quarta causa est: quia
 qualitates p̄oces sunt in elementis: z in illis qualitatibus
 solum quibus elementa sunt contenta: posteriores vero qua
 litates sunt in mixtis et bas sequitur sapor: sicut effectus
 p̄cipiam causam: igitur. Quinta causa: aqua est mate
 ria z principium omnū saporum: ergo habet saporem quā
 est principium omnū saporum: huiusmodi autem est sa
 por: insipidus fm̄ ysaac: ergo aqua salua est insipida essentia
 licet ad minus: sed sapor insipidus non est sapor nisi abusu
 ue z p̄sūatiue cū sit materia ad omnes sapos: z p̄ic sapor

est in omni aqua: igitur. Ad oppositum: sapor: est sequela cōplexionis et firmat suam speciem fm ysaac. unde non dicitur inquit complexionem: s; semper eam sequitur: aliter enim non cōfirmaret complexionis speciem: sed cōplexio frigida et humidā materialiter est in aqua salis: ergo in eadem erit sapor. Item color: plus distat a complexionē q̄ sapor: vel ab elemētis: quia sapor: firmat complexionem: nō autē color: s; color: cōplexio est in elemētis: ergo t̄ sapor: igitur sapor: est in aqua: q̄ color: fit in elemētis p̄ q̄: plato distinguebat elementa per sapes: ergo fm complexionem color: est in elemētis. Respondeo q̄ aqua salis nō est alius sapor: ris fm suam naturā. unde dicitur p̄ omnes aque in prin cipio sui fuerunt dulces vel insales. Ad primū in contrarium dico q̄ cōplexio est duplex. Una que est combinatio duarū qualitatum: t̄ hoc in elemētis. Alia est que resultat ex combinatio qualitatum elementoz in mixto: t̄ hoc est in mixtis t̄ banc complexionem sequitur sapor: t̄ non p̄nam de qua arguit. Ad secundum dico q̄ color: vno modo dicitur extrinsecas perspicui causis: sicut corpus fit luminis: et hoc modo color: est in elemētis t̄ in corpus: supercelestibus. Alio modo dicitur extrinsecas perspicui in corpus: terminato: t̄ hoc modo est in mixtis: t̄ hic color: sequitur complexionem mixti: non autem elementozum. ¶ Queritur quomodo generetur salredo in mari seu in aqua. Et videtur q̄ non a calore solis: quia dicit p̄bas in libro de sensu t̄ sensato: q̄ nullus sapor potest generari ex actioe caloris solis in aqua maris: t̄ a nullo alio generatur salredo in mari: sicut dicitur philosophi: ergo salredo in mari a natura p̄p̄ta t̄ non a calore solis causatur. Secundo: sapes: sunt per viam digestionis: sed aqua maris nullo digeritur a calore solis igitur. Tertio: dicit p̄bas in libro de sensu t̄ sensato: t̄ in libro vegetabilium: q̄ corpora saporosa pingua sunt t̄ nutriunt ergo aqua maris nec nutrit nec impingunt fm p̄bas: ergo non est saporosa: ergo non recipit salredinem a calore solis. Contrarium dicit p̄bas: t̄ haly in cōmento: q̄ salredo est in mari p̄pter aduersionem factam in ipsa a calore solis. Solutio fm p̄bas ex actione caloris solis t̄ reuerberatione radios nō ipsius supra mare resoluuntur partes subtiles maris t̄ remanent terrestres que permittit cum aqua maris efficiunt ipsam salsum. Ad ratiōnem in contrarium dico q̄ non sufficit subtilitas aque maris ad habendam salredinem: sed ad hoc requirit q̄ partes terrestres et aduste per calorem solis cōmiscantur cum ipsa aqua: t̄ reducunt ipsam salredinem: sicut patet in chere: qui cum miscet aque reducit eā ad naturam salredinis: t̄ hoc solis modo non soluit rationes quia in nullo tangit eas. quare aliter dicendum q̄ sapes dupliciter generantur. Vno modo per viam generationis t̄ hoc modo actio caloris solis nullum saporē generat in aqua: t̄ sic intelligit p̄bas. Alio modo per viam resolutionis subtilis a grosso: t̄ hoc modo actio solis efficit mare salsum. ¶ Queritur quare aqua maris non minuitur. Ratio est: quia sicut fit continua resolutio a calore solis: ita etiam continua restauratio per pluuas t̄ continuum fluxum cum fluxu. Illota q̄ aqua dulcis simpliciter et absolute subtilior: est salis: sicut vini actio. Et scias q̄ subtilis dulcis dupliciter. Vno modo in complexionē: et sic aqua salis subtilior: dulcis Vno modo in substantiā t̄ hoc dupliciter. Vno modo p̄pter tenuitatem partium sicut crystallus et vitrum. Alio modo p̄pter fortē penetrationem partium: t̄ isto modo vltimo actum est subtilis vino: t̄ aqua salis dulcis: sed non simpliciter quoad compositionem: quia videmus pondus superuolare in mari t̄ non in aqua dulci: igitur partes maris sunt grossiores. Illota q̄ aqua salis est magis calida q̄ frigida: q̄ fm s̄at. partes aduste vniat aq̄osus: igitur quia corpus calefacit t̄ desiccant ponit calida t̄ sicca. Illota q̄ duplex est actio solis. Una est resoluere: et per banc separat subtilē a grosso. Alia est ingrossare t̄ coagulare residuum: t̄ sic sal generatur a calore solis. Illota t̄ melius p̄ solutionē quozum dāt obiecto: q̄ aqua cōsiderata a parte sue cōplexionis et nature: per quā agit dissoluit sal: t̄ ab ea non generatur hoc modo: s; cōsiderata a parte sue substantiē siue nature materialis: t̄ p̄uata frigiditate per actionem solis sal non dissoluit

immo illud generat materialiter. Illota vltimus q̄ ex aqua dulci potest fieri sal sicut ex salis: t̄ per calorem ignis sicut solis. Illota vltimus q̄ calos: solis vel ignis agens in bumidum adurendo non tamen complete caude colorem nigri sicut patet in carbone: sed complete adurendo causat albi vt patet in sale t̄ ossibus combustis. ¶ Queritur quare sal p̄p̄oderat omnibus metallis dempto auro. Ratio est: q̄ ex partibus terrestribus valde generatur t̄ grauitas est de p̄p̄ietate terre. Illota q̄ Constantinus considerat salis cōplexionē absolute: ideo ponit ipm in tertio gradu. ysaac autem per comparationem ad corpus humanum: quod vbi bene ter desiccatur t̄ calefacit: ideo ponit ipsum in quarto gradu. Illota vltimus q̄ sicut dicit Constantinus in libro gradu. sal conseruat humiditates in caribus: nec sinit putrescere ipas. q̄ cōcedimus. Et si arguatur q̄ est cōsumptum bumiditatum: ergo non conseruat. Respondeo q̄ dissoluit t̄ cōsumptio vno modo fit per resolutionem bumiditatis a rebus calidis t̄ siccis: t̄ hanc non cōseruat sal: sed dissoluit t̄ cōsumit. Alio modo procedit per viam corruptionis bumiditatis t̄ putredinis: t̄ hanc corruptionem bumiditatis conseruat sal: t̄ prohibet a putredine. Et per banc prohibet dilatationem vulnerum: que dilatantur p̄pter corruptio nem putredinis: quam sal consumit. etiam sal est siccum t̄ sic cōfractiuum t̄ vitruum: quod nō habet per suam caliditatem: sed siccitatem. Illota q̄ hac via ratione sue abster sionis conseruat colorem in auro t̄ argenteo: sed si ponatur calos ferruginosus etiam sal mundificat: sed nō ferrugis nōsi ingrossare eius bumiditas in superficie gladii: t̄ ipm redderet ferruginosum. ¶ Queritur quare sal conseruat carnes a putrefactione t̄ non piper fm Constantinum: cum piper sit magis calidum: t̄ calidius sit cōseruare. Solutio: que dam sunt calida habētia magnā virtutem resoluendi t̄ cōsumendi bumiditatem corpus sicut piper. Quodam que virtutem habent resoluendi t̄ non cōsumendi sicut alia. Quodam calida que cōsumunt bumiditates: non tamen penitus: t̄ talia habent cōseruandi carnes virtutem: sicut myrba ratione sue caliditatis dissoluit bumiditates: t̄ ratiōe siccitatis cōsumit eas: t̄ ratione siccitatis cōsolidat corpus myrbatum: piper autē nō ita sic habet: ideo t̄. ¶ Queritur a quo causetur actum: videtur q̄ a frigido: quia dicit ysaac in dietis. vniuersalibus q̄ sapor: acetosus attestat frigiditatem: igitur. Item fm Aristotelem simile generatur ex suo simili: igitur cum actum sit frigidum a frigido generatur. Item in contrarium est Sal. in de simplicī medicina dicitur. ¶ In omnis putrefactio a calido fit: sed actum per putrefactionem generatur: igitur. Item vna in tempore calido cito conuertitur in actum: igitur a calido fit. Solutio: q̄ prima causa generationis acti immaterialis est debilitas caloris in vino: et defectus virtutis retentive et resistit illius. Sed secunda causa cōsumens et perficiens est exterior: calos: istum calos: extra trahens: t̄ quia calos: nō est nisi in bumido extrahitur cum fluxu bumido: t̄ sic inducitur frigiditas t̄ siccitas: ideo actum est frigidū t̄ siccū. Ad primum dico q̄ attestatur frigidum tanq̄ primo sufficiente: nō efficiens. Ad secundum q̄ in generatione vinuosa verū est sed in equoia nō. Vel p̄ sic frigidū est nō accides: vel calor per accidens seipm cōsumit cōsumendo suum bumidum t̄ intendens se multiplicare: sic est de calore in actio. Sed vltra sic arguitur: sapor: acetosus sequitur complexionem frigidam effectiue t̄ conseruatiue: sicut dicit ysaac in vi. die. sed actum est sapor: acetosi: igitur generatur a frigido: t̄ non a calido. Item s̄at. de simplicī medicina dicit q̄ acetum generat redeundo ad priorem statū: vt ad statū acetosum: sed status p̄mo acetosus est frigidus: igitur actum est a frigido t̄ nō calido. ¶ Querit vltimus quare acetositas in stomacho fit a frigido: vnde humores acuntur: p̄pter p̄legma: t̄ similiter in lacte fit acetositas a frigido: s; extra nō sed a calido vt patet in vino. ¶ Postea querit vtrū generet actum per putrefactionem: videt q̄ non: q̄ putrefactio fit per ea. t̄ vbi sed resoluunt in generatione acetosus de remanenti. t̄ sic. igit. Ad oppositū dicit s̄at. q̄ actū nihil aliud est q̄ vinum motuum. Ad primū dicendum q̄ in gene

ratione aceti multa cōcurrūt. gñatur em̄ aceti p̄ cōsumptio
nem partium ca. z bu. z de partes sunt vinose: z remanent
partes terrestris vna cum aquositas: z ex vtriusq; acetum
quāquāt: actiua ab aquositas: de terrestrib; passiuā. Dico
q; illud qđ primo opaf ad gñationē aceti est: debilitas ca-
lois naturalis z p̄ sequeñs vntis regitue cōseruatis vtrā
in vino: z hoc modo corruptio vni naturalis est: q; a p̄ncipi-
o intra. z defect; calois n̄b̄l aliud est q̄ frigiditas: ideo
prima causa gñationis aceti est frigiditas. Secunda causa
est caliditas cōtinentis extra sicut in qualibet alia re: vna
caliditas dicit Bā. extrahit caliditate interiorē ad exteriorē
ra quando calo: intra debilis est: sed qđ est fortis non extra-
hit vt in vino forti: q; subiectum est cal. est humiditas: ideo ca-
liditas hauriendō fecit trahit humidit; z sic cā porestatia gñas-
tionis aceti ē calo: exterior. Ad argumētū dico q; duplex est
p̄ncipiū. Formale z hoc est frigidit;: z huc p̄ncipio atēta f̄
sapor. Aliud est p̄ncipiū effectiui vel caliditas naturalis: z sic
putrefactio facit ipm̄ esse fri. z sic. Ad aliud dicēdū q; acetos-
itas agreste: est naturalis: z fm̄ ordinē n̄b̄re: sed in aceto
est contra nature ordinē z p̄ vni corruptionis. Item acetos-
itas agreste est in substantia grossa z confortat stomachū: sed
in aceto est in subtili substantia z penetrat neruos z nocet
stomacho: licet gñatio agreste sit p̄ calois defectū: tñ non
p̄ter intentionē nature: sed natura ibi facit acetositate vt
ex hac fiat transitus in dulcedinē: sed in aceto est acetositas
cōtra ordinē nature: ideo requirit illud qđ est contra naturā
hoc autē est putrefactio: igit. Ad aliud dico q; eoz que genes-
rā. quedā per se generāt: z sic cal. a calois gñatur. Alia autē
generāt per accidēs sicut in omni putrefactione: z sic p̄mo
calefacit: secundo infrigidat: sed infrigidatio diutius durat
z sapor: sequit cōplectio n̄b̄re manentē nō fluentē: ideo dicitur
sapor: acetosus fri. z siccus. Ad aliud qđ dicitur q; acetositas
quāq; generatur in lacte: q; calois naturalis extinguit: z pars
est frigide manifestatur. Secunda causa est: q; partes calī.
z bu. sunt superius: ideo cito separant vt partes q; faciunt
butyrū: tñc remanēt partes calēte z serose. Secdo modo
gñatur acetositas a calois digerente z tendēte ad dulcedi-
nē: sicut sunt p̄mo fructus pontic; secundo acetum: tertio
dulcescunt. Tertio modo gñatur acetositas p̄ defectū diges-
tionis z regimīnis vntis: sic gñat in stomacho: quia calois
nō potest abū digerere: z ideo facit in fructibus debilis ca-
lois: nō facit dulcedinē: s; acetositate: sic est in stomacho respē-
ctu cibi z calois debilis. Itē sic sequeñs q; agēs intēderet ge-
nerare dulcedinē: quare esset dul. qđ non potē esse. p̄pter des-
fectū calois nature p̄mo modo: q; aliquātulū trāsmittat
ab agēte: quare relinquat in dispositio media vt in acetosi-
tate. Et nota q; sunt hydropisus vel sit a frigiditate excedē-
te z calois naturalē mortificāte: a caliditate resoluēte
z frequētius sit p̄mo modo: sic z acetositas dupliciter fit
sed a caliditate frequētius. ¶ Querit q; partes in gñatione
aceti infrigidant: vtrū partes vinose vel aquose aut terres-
tres. Et arguit sic: respectu eiusdē gñatio z corruptio: s; co-
ruptio caliditatis est in partibus vinosis: ḡ in illis est in
productio frigiditatis. Itē dicit Bā. illud qđ putrefit in ge-
neratio aceti fit frigidit;: hūmōs sunt partes vinose: putrefit
em̄ ergo sunt fri. Et tra: dicit Bā. q; pres vinose exhalat
ergo nō remanēt in aceto: igit nō sunt frigidē. Solutio: q;
partes vinose putrefit: sed terrestris infrigidant: z huius
vna cā est: q; partes aquose sunt ibi simplices z recipiūt ele-
menta alterationē. Ad h; dicēdū q; p̄ vni remouet: s; huius
materia remanet: vñ partes vinose quāntū ad materia remanēt
q; tāsi implet doliū aceti sicut vini. S; corruptio attribuit
p̄. b; vinosis: q; vntis eoz corruptū: frigiditas vō terrestrib;
q; p̄mo infrigidatur: q; intra se habēt eam frigiditatis.

Quarta particula de aialibus.

In prima licet particula competenter de animalium naturis dixerimus: z de com-
plectioib; inuamēto z nocumēto eoz
vniuersaliter scripserimus: p̄pter ta

men in hac particula specialiter de singulis aperte
tractare: vt huius particule intentio cordibus legen-
tium tenaciter infingat. S; fit ergo nobis necesse quā-
dam superioris particule repetere: id est de omnibus
que sub clementis consistat disputare. Huc videlicet
aut sunt nascētia: aut animalia: vtraq; scilicet bu-
mane nature repugnantia vtpote mortifera: veluti
de animalibus sunt serpentes, de nascētib; terre
solium. Aut sunt humane nature competentia z mu-
triciua: sicut de animalibus caro pecudum et sumum:
de terrenascētib; grana. Aut sunt humane natu-
re incongrua: nullam tamen lesionem inferentia: vt
critius z lepus, de nascētib; autem oxobus z lu-
pinus. Huc autem sunt humane nature competentia z mu-
triciua: aut non sunt bene nutritiua: sicut bec que
dicimus: aut nullum nutrimentum ministrantia: ves-
luti cologintida: scamocia: elleboos: anacardus:
et similia: quoniam nostra est intentio de nutriti-
bus scribere: non oportet vt de alio dicatur.

De diuisione animalium.

Primum ergo q; omne animal generaliter
bisarie diuiditur. Aut enim siluestre: aut
domesticū. Siluestria vero animalia sunt
calidiora z sicciora z digestibilia: sed
laudabile nutrimentum generantia p̄pter multum
dinem motus z laboris eoz: p̄pter calorem z siccit-
tatem sui inhabitati aeris: quod fit. p̄pter calois fo-
lis z p̄pter indigentiam vmbre ca a sole operentis
Unde siluestria animalia minus boni sunt nutriti-
ti in quantitate z qualitate: nisi sola siluestria capi-
na: q; superfluitate calois motus z laboris que esse
uerit: eoz naturalis temperat frigiditas. Ideoq; ni-
mio eoz exercitio saporis carniū z odoris graui-
tas amputatur. ad utroque etiam digestiue virtuti
datur vt facillime optimoq; caro digeratur. Et cetera
vero animalia domestica ad siluestrium cōparationē
calorem z siccitatem temperatioem p̄pter sue
quietis et aeris tepēre. p̄uide sunt nutritiua et
laudabilia: grossiora tñ z duriora ad digerēdum.
Rursus oia siluestria vel domestica aialia tripliciter
diuidunt. Aut enim sunt masculina: aut femina: aut
castrata. Masculina vō oia: feminis sunt calidiora
z minoris humiditatis: sunt etiā laudabilia z dige-
stioni facilia. Femina vō q; minorē hnt calois z
humiditatem maiorē: ad digerēdū sunt tardiora. La-
strata vō quīs p̄pter humiditatem feminis sunt vici-
na: in calois tñ est discōditia: q; calois eoz inter vñ
quōq; cessit em̄ mediocritis. Castrata vō aialia maiorē
q; femina hnt calois z minorē masculinis: idcirco
digestibilia: a feminis sunt. Rursus vñquodq; ho-
rū femininoz simulq; ac masculinoz: aut est lacte:
aut adolēscens: aut in iuētute perfectū: aut decrepi-
tū. Lactēs vō calidius z humidius aialibus oibus:
atq; teneriorē h; carne p̄pter sanguinē naturā: sic
cōplectiois dñant. p̄pter hoc igit sunt qđā aialia in
suo genere humidica sicut porc; z pecudes: q; necessa-
rio de duabus partibus habent humiditatem. Et cetera
te scilicet z completionē: quare quod ab eis generā

tur est viscosum: digestioni difficile: facile tamen de stomacho descendit: sed difficillima a membris dissoluitur: viscosus generis pblegma: maxime si nō sit ex masculinis animalibus. Quod si fuerit aialia i suo gñe sicca: sicut caprina et bouina: suarū complexionū siccitas cum humiditate etatis temperat: vnde sunt leuioza et digestioni competentia: maxime si masculina sunt. Ideoq; lactentū corpora caprina et bouina sunt laudabilioza potius et peccinosis: que quidē omnia peccinosis laude indigent. Animalia in iuuentute manentia calidioza sunt lactentibus in qualitate: in quantitate nō minime: est enim eorum caro sicca: pro sue naturae remotione: unde animalia si sunt sicca: sicut boues et capre habent siccitate ex duabus partibus: scz etate et cōplexione: sunt ergo dura ac indigestibilioza: ad dissoluendū tarda: illaudabile que q; nutrimentum donāta. Quod si sunt animalia generis suo hūilia: sicut pecudes: potius naturalis eorum humiditas cum sua siccitate temperat: idcirco iuuenes potius et pecudes meliozes sunt iunctibus bobus: et capris. Animalia nō animalia inter lactentū humiditatem et iuuetutis siccitate temperata sunt: ideoq; oia ista vnum annū habentia sunt laudabilioza propter eorum humiditatis et siccitatis temperē. Melioza tamen sunt animalia que naturaliter sunt calida: calidus enim eorum adiumentū sue digestionis dat: vnde laudabile nutrimentū generant. Ideo propter hoc ergo animalia potina: caprina: bouina: ceteris sunt melioza vel vtilioza: quoniam naturalis caliditas eorum vehementior est et dominatio. Decepta quidem aialia sunt siccoza et durioza: que naturalis caliditas eorum defectiuis est: extinctionis: ppinquis: et eorum vicinitus humiditas finienda: et que virtus eorum digestiua est defecta: accidentaliter acquisiuitur humiditate crudam et inutribilem: ideoq; ad digerendū difficilia: et ad dissoluendū tardissima: illaudabile etiam: vtpote viscosum pblegma generatū: sed tamen si naturaliter fuerit calida minus nocua erunt. E conuerso si fuerint frigida pessima inferunt lesionē. Hęc de causa decepte pecudes minus capris sunt nocue. Et stat ergo sanguines que de vetulis hircis: capris: agnis lactentibus vel similibus ouibus vetulis generatur: pessimi est: causa eius pessimitatis non est vna: sed diuersa. Hirci enim nō et caprarum pessimitas: fit propter duriciem suarum carnum suę tarditate digestionis: et propter acutum sanguines quem generat. Hirci autem peioris sanguinis sunt generatiū que ea pre. Hęc simitas agnosum lactentū vel ouium vtriusque sunt propter humiditatis et viscositatis copiam et superfluitatem pblegmatis quam generant: vnde comesta priusque sunt digesta stomachū egrediuntur. Adolescentes quidē pecudes licet malignitati peccinanc etatis: tamen siccitas humiditas eorum temperat complexionē: vnde sunt laudabiles digestionis faciles: et bonum etiam generant. Cūtuque non lactentes: et qui in augmento sunt: iuuentutē videlicet vicinī sunt meliozes et digestibiliozes adolescentibus pecudibus et lactentibus. Lastrata nō bouina sunt melioza istis propter saporitate et molliciem suarum

carum vnde facillime digeruntur. Boues autē et capre in ea qualitate sunt duræ carnis et sicce: in qua potius et pecudes sunt viscosi et humidis: et propter hoc iuuenes potius et pecudes sunt meliozes bobus et capris in iuuentute crescentibus: licet boues et capre sunt deteriores. Idcirco lactentia hedulina sunt contentiora multimodis habentibus complexionibus propter temperiem quam habent. Sunt etiam comoda egritudine ercentibus. Simili modo caprina et peccinosis bouinis et potius animalibus meliora esse fatentur. Sufficit illis disparatio de nutrimentis animalium: oportet ergo nos particulariter quod restat subsequamur: et congrua deo fauente vniuersis iusq; animalis naturam et nutrimentū dicamus.

Superius determinauit ysaac de diea sumpta a terra nascentibus sicut a granis: fructibus: herbis. Hęc autem de sumpta ab aialibus: et primo determinat de sumpta a gressibus: scdo a volatilibus: tibi. Volantia. Primo querit de nutrimentis quantū ad potentā nutriri: et primo vti quodlibet mixtum habeat hominem nutrire: videtur que sic quia dicit Aristoteles secundo de generatione: que ex eisdem sumis et nutrimur. Hęc ysa. in diebus vniuersalibus dicit que nō agunt simplicia in cōposita: quæadmodū composita in cōposita: ista ergo duo tangit simplex non esse causam nutritionis: ergo cum quodlibet mixtū magis recedat a simplicitate omne mixtū nutrit. Item dicit philopophs in de generatione que in elementis qualitates sunt vitimate: iuxta mixta vō fracte: ergo est maior repugnancia elementi ad elementum que mixti ad mixtum: et tamen vnum elementum potest conuerti in aliud: vnde dicit philopophs que omnia elementa sunt materia igni: vnde omnia possunt conuerti in ignem: ergo multo magis mixtum quodlibet potest nutrire hominem. In contrariū est autem: in littera dicens que sunt quedā terrenascentia que repugnant nature humane: nec habent nutrire hominē vt olium: et quedam animalia: vt serpentes et c. Ad hoc dicunt quidā que quodlibet mixtum non nutrit: que ad hoc que aliquid nutrit alio modo: potest que habeat aliquas similitudines potentialē cum illo quod nutrit: sed multa sunt non habentia cōuenientiam cum natura humane sicut metalla et similia venena et vtilissima: igitur. Ad primum argumentum soluit per fallaciam consequentis: que non sequitur que si simplex non nutrit que propter hoc compositū non nutrit. Ad scdm dicunt que non est simile de elementis: et mixtis: quia elementa sunt ppinquiora materie: vnde quito vna forma remouetur ab vno elemento: tamen ibi inroduitur alia forma noua: sed non est sic in mixtis: que plura requirunt ad generationē mixti que elementis. Alij dicit contrariū sustinentes que quodlibet mixtū habet potentiam nutrire: et si nō nutrit defectus non prouenit a parte mixti: sed a parte caliditas dicitur generatis: et concedunt rationes hoc probantes. Ad rationē in contrarium quod obijcis que auctor dicit que multa et que nō nutrit est dupliciter: aut nullo modo: et sic nō intelligit auctor: aut prauo nullo modo nutrit: et sic intelligit auctor: et propter hoc talia dicit non nutrire: et hoc habentia a philopophs dicente que non geometricum hoc potest esse: aut nullo modo: aut prauo modo: vnde illa negatio potest esse in genere: et sic loquitur iste: aut extra genus: et sic tu obijcis. Queritur vtrum venenū habeat hominem nutrire: vbi dicitur que nō: que dicit Auicē. et Sa. que medicina est agere: vbi vō pati: sed venenū est medicamentū. Item magis repugnat venenū nature humane que elementum: cum elementum vt aerem quotidie respiremus: et aqua potemus: et tñ elementum vt volunt auctores nō nutrit: igit multo magis nec venenum. In contrariū est Auicē. ad auctoritate Rusti qui dicit que napellus nutrit: vnde dicit que quedam puella nauarra fuit ex napello qui est venenum: et est napellus radix quoddam plantæ in transmarinis partibus: in qua radice habitant plures mures maxime venenose: vnde est venenum. Et vbi dicit Salicenus et Auicē. que si datur aliqua medicina corpori

humano in tam parua quantitate q̄ non agat in corpus conuertitur: tamen omnis medicina est nature humane contraria ⁊ venenosa:igitur. Sed nota q̄ si venenū des in magna quantitate non nutrit: led interficit: sed in pauca bene nutrit. vnde dicit Salic. q̄ ante q̄ aliquod agens impinat suum est: cū in aliquid oportet q̄ detur in decenti quantitate: ⁊ q̄ habeat tempus debiti: ⁊ ponit exemplum de scintilla ignis: q̄ licet sit ignis: tamē non inflāmat q̄ est in nimis parua quantitate. Item q̄ statim extinguunt nō remanent sufficēti tpe. Similiter dico q̄ de napello q̄ quo fuit puella nutrita parum accepit nec enocuat: fed tamen ille multre vices in sine adunata fuerunt venenum. Primum est solutus per hoc. Ad primum dico q̄ licet medicine sit agere: non tamē ita quinariam eius sit pati: ⁊ similiter cibum est ita pati quoniam sit etiam agere: q̄ omne agens p̄physicū dum agit patitur: ⁊ dū mouet mouet: ⁊ vnde dicit philoſophus: q̄ quis p̄cipaliter eius sit agere. Ad secundū dico q̄ non est simile de elemento ⁊ mixto: quia ex elemento non potest fieri mixturā: ⁊ venenum est mixturā:igitur potest nutriti vnde dicit est. ¶ Queritur vtrum venenum spoliatur sua propria forma quando nutrit hominē: videtur q̄ non: quia dicit iste auctor: inferius q̄ lac recipit diversitate s̄m berbas ex quibus animal nutritur: ergo multo magis venenum spoliabitur a sua forma in tertia digestiua: nunc quando comedit animal berbas acrofas lac est acetosum: ⁊ quando dulces dulces. Item dicit Auicēn. q̄ impossibile est quin calidus: sanguis generetur ex alio q̄ lactu caro: ergo cum constat q̄ aliū in tertia digestiua non omnino spoliatur a sua forma: ergo nec venenum. Item dicit Auicēn q̄ puella que fuit nutrita ex na pelo interficiebat milites folo oculo: ⁊ galline comedentes eius sputum statim moriebantur: ⁊ constat cum q̄ hoc non esset si venenum spoliaret penitus a sua forma in tertia digestiua. In cōtrariū videmus: q̄ dicit Salic. q̄ nutritio est perfecta assimilatio nutrimenti cum nutrito: igitur cum venenum assimilatur perfecte nature humane que non est venenosa: non erit plus venenosum. Item vnu quod d̄ foris agit in illud in quod immediate agit ⁊ continē q̄ in illud in quō interrupto ⁊ mediate: ergo cum napellus est quo nutrita fuit puella: inmediate egert in puellas ⁊ continē ⁊ tamen non eam interfecit: videtur q̄ non interfecit alios respicientes: sed constat q̄ ipsam puellam interfecit: et si non spoliaret a sua forma ⁊ malicia: igitur cum nō interfecit est spoliatū a sua forma quādo nutrit. Ad hoc dicunt quidam q̄ napellus ex quo nutrita fuit illa puella: nō spoliabat a sua forma nec malicia: cuius signum est intersectio militis folo oculo. Ad primum argumētū in cōtrariū q̄ nutritio est perfecta assimilatio: responsus fuit superius capitu. de lactuca de sititudine in p̄cto ⁊ latitudine: ⁊ q̄tus in sine ille minime partes fuerint in venenū conuersē: tñ nō interfecit puellam propter affuefactionē. Ad secundū patet solutio q̄ affuefactionem ⁊ infuefactionē. q̄ erant identicus cum puella: et cōtrariū maxime militib⁹: propter infuetudinē. Alij sustinent cōtrariū dicitēs q̄ spoliatur sua forma quādo nutrit. Ad duo prima argumenta ista patet solutio: q̄ licet lac ex berbis acutis sit aliquāculū acū: ⁊ sanguis ex alijs calidior: ex lactuca: tamen in secūda digestiua spoliati fuerunt a sua specie ⁊ forma: tamen possunt interfici ⁊ remitti. Ad argumētum de puella dicitur q̄ hoc erat quando napellus recipiebatur in stomacho puelle multo tempore remanebat in stomacho crudus ⁊ indigestus: ⁊ tunc ab illo crudo fumo resoluebat fumus per os cum sit cōtinū in stomacho ⁊ interfecit bat milites ⁊ non per oculos: vnde hoc non erat q̄ illud venenum esset conuersum. ¶ Queritur quare animalia reptilia carentia pedibus ⁊ super terram reptilia sunt venena respectu hominis. Causa est multiplex. Vna est distātia ⁊ natura humana ⁊ habitatio in terra frigida ⁊ sicca: quod est elementum vile ⁊c. Secūda causa est cōtrarietas quam habent cū natura humana in cōplexione: q̄ huiusmodi sunt frigida ⁊ sanguine carentia vnde dicit philoſophus. Itē in essentia: quia homo est animal nobilissimū vnde comparatur ad alia animalia sicut aurum monetatū ad alia metalla: ⁊ vnde dicit philoſophus: ⁊ ista animalia sunt vilissima. Item a par-

te cōpositionis: q̄ huiusmodi reptilia sunt vilia: mollia: ⁊ viscosa indistincta: homo vō non: ⁊ istam distātiā sequit̄ videri in aspectu: ⁊ propter hoc fuit venena respectu hominis. ¶ Queritur quare animalia pedibus carentia ⁊ in terris habitantia sunt venena hominē: ⁊ non habitantia in aquis vt pisces. Vna causa est repugnātia: ⁊ non habitantia in aqua: q̄ pisces viuunt in bu. ⁊ reptilia in aqua: cum natura humana: q̄ pisces viuunt in bu. ⁊ reptilia in aqua: q̄ pisces per squamas ⁊ salēdine maris purificant̄: tamen tonica habet cōndā ⁊ nutrit ficut aliqui pisces cōspō. ¶ Querit̄ quare serpentes ⁊ huiusmodi animalia sunt venenosa respectu hominis ⁊ non respectu asinū: gallinā ⁊c. Vna causa est distātia est natura humana. Secūda causa est: q̄ homo meat ad co: habet latiores q̄ asinos: ⁊ ideo citius venenum petit co: ⁊ ledit. Item asin⁹ vt aliofer digēstiuū fortiores quare spoliat venenosa animalia ⁊ veneno ⁊ nō homo. ¶ Queritur quare cōsistit typhica est tyro cum sit animal maxime venenosum. Causa est s̄m Aristotele q̄ quidā fuit serpente ⁊ intra aquas ⁊ extra deponunt os sua: ⁊ extra similit̄ ter generat vt typhica: ⁊ isti fortiores calorem habent: ideo citius venenum est magis penetratiuū: ideo citius penetrat co: citius interficit: ideo sit typhica citius est tyro q̄ et alia serpentina. ¶ Queritur quare huiusmodi animalia curat lepra. Causa est: q̄ in lepra caro remanet salua s̄m spicē: inficitur tamen s̄m materiā: quādo ergo huiusmodi venena recipiuntur in corpore leprosi magis inficiunt carnes s̄m materiā: ⁊ tūc redditur odiosa illa caro s̄m materiā: ⁊ expellitur cum destitua ⁊ regimine eius. Item nutritio di Venena distādit carnem s̄m materiā ⁊ inflant̄ ⁊ ita faciunt solutionē cōtinuā: ⁊ ita illa caro inficit ⁊ destitua ⁊ regimine nature expellit ⁊ cadit s̄m Serapione est caro nua loco eius regenerat̄: ⁊ per hanc viam curant lepra. Itē s̄m Serapione sicut membra in naturalitate sua existit at trahit nutrimentū vt per illud nutriatur: ita membra lesa attrahit medicinā vt in morbo per huiusmodi medicinā auerenum liberetur. Vnde dicit Serapio q̄ carnes tyri maxime p̄uocant fluxum ventris: ⁊ in illo fluxu caro s̄m materiam que erat inficta expellitur: ⁊ alia noua regenerat̄: ita per huiusmodi venena lepra curatur. Sed nota q̄ intelligit de lepra causata ex calefactione ⁊ errore patitis: q̄ ista frequētur curatur: hōn tamen illa que venit a primis parentibus que est naturalis: quoniam nunq̄ curatur. Et ista via renouat suam iuuentutē aquila ⁊ ceruus: ⁊ quendam alia animalia comedentia huiusmodi serpentes ⁊ infinctu nature. Et quando ista animalia ceperunt ista venena currunt ad aquas: ⁊ bibunt tantū de illa aqua ⁊ caro illorum inficitur ⁊ accenditur ⁊ fit solutio cōtinuā: ⁊ tunc cadit caro vetus ⁊ noua regeneratur. ¶ Queritur quare equus: mulus: asinus ⁊ ista huiusmodi animalia non nutriūt hominē: nec ad nocēt si comedantur. Ratio est: q̄ natura es ordinatū ad dominē seruū ⁊ nō ad nutrimentū: ⁊ non nocent q̄ nō sunt venenosa animalia. ¶ Querit̄ vtrum animal siluestre fit melius vā nutrimentū domesticū: videtur q̄ siluatici: q̄ simile est de t̄o: pote: loco ⁊ erate ⁊ huiusmodi: vt dicit Hippo. sed h̄ ip̄o dicit q̄ cōstitutiōes anni sic fecerit saniores sunt pluuialia: igit̄ est locus siluestris sic fecerit domesticū sequit̄ q̄ ⁊c. Itē dicit: ysaac in vniuersalib⁹ dicens: q̄ b̄ sapit b̄ nutrit: ⁊ q̄ melius: ⁊ melius: ⁊ aialia siluatica melius sapit domesticis: igit̄. Itē dicit iste auctor: q̄ melius est aial q̄ abundat suo nutrimento naturali: sed aialia siluestria sunt huiusmodi: q̄ sui nutrimentum naturale est in capis: igit̄. Itē dicit inferius auctor: q̄ ale in aurb⁹ ⁊ pedes in pocis meliores sunt: ⁊ cā est q̄ p̄ motum suū depurant̄ a suis supflantibus: ergo cū siluestria sint in malos: motu q̄ domesticis magis depurant̄: ergo meliora. In huiusmodi iste auctor: dicit q̄ aialia siluestria minime sunt boni nutrimentū ⁊ in quitate ⁊ in quantitate. Itē nutrit p̄ dule cedine: s̄ domesticis sunt ca. r̄bo. igit̄. Itē Arist. s̄. de pl̄is dicit q̄ fruct⁹ domesticis meliores sunt siluestrib⁹: igitur s̄m ⁊ aialia. Ad hoc dicunt quidam: q̄ bonitas nutrimentū p̄fert a parte cōplexionis: ⁊ sic domesticis meliora sunt: q̄ ca. r̄bo. ⁊ siluatica sunt sicca: vā parte cōpositionis sic adus meliora sunt domesticis: q̄ magis mollia in cōpositione ⁊ viderit

filiofota. Suta a parte puritatis nutrimenti & mundicie: & sic filiofota meliora sunt. Vel die simpliciter q̄ domestica sunt meliora vt dicit aucto: quia filiofata sunt in motu continuo et excedenti:quare fce carnes indurantur & peiorantur. Item continue sunt sub aere et sole: vt ostendit littera. Item filiofata quandoq̄ nimis patiuntur famem: & sic in peioratur caro eorum: non sic de domesticis cum abundantia in suo nutrimento. Ad panis dico q̄ non est simile: qd sciantis aeris & deparat corpus a suis suspulcatibus: sed humiditas aeris non immo facit eas abundare: sed ficatas nutrimenti facti ipsam inobediens digestionis. Ad scdm dic q̄ non melius sapunt absolute: sed q̄ omnium precioso sum: ideo q̄ tardius & rarius habentigitur melius sapunt: non tamen si ita vltarentur sicut domestica. Ad tertiu dic q̄ electio nutrimenti non facit bonitate nisi: sed cum hoc abundantia qua sepe caret filiofata respectu domestico. Item habent cum labore: & penatigitur sunt peiora. Item tu bene obijcis quantu est a parte nutrimenti: sed domestica meliora quantu ad compositione & coplerione. Item domestica non trumt ex nutrimento molli: filiofata v̄o non imo q̄ sicco vt ex verbis scias. Ad quartu dic q̄ no est simile: quia hmoi sunt in motu teporato: non aut animalia filiofata: imo in excedenti deficiente nimis. Alij dicit q̄ ale & pedes porci melius nutritu quantu ad motu nutrimenti: q̄ dicitur digerunt: no tamen quantu ad quantitate nutrimenti: & sic ale melius nutrunt qualitate: & ale partes meli quantitate. Nota vlti: eius auctore q̄ capieolus filiofatus expit: q̄ melior est domestico. Laula est: q̄ capia vsq̄ maxime costu solidum est nutritur nutrimento valde meliopolio: io eius supfluitates interius retinet nec possunt exvalare propter soliditatem cutis & clausio poroꝝ. cuius signum est: q̄ valde fetet: ergo capieolus filiofatus est in maiori motu q̄ domesticus aperit se poro cutis & supfluitates exvalant: & sic magis deparatur. Et nota q̄ plus facti boni ille excedens motus in deparatione carnis q̄ locus domesticus in humectate eius scititate boni. Item plus facti boni motus excedens in aperiendo q̄ locus filiofatus mali in deficiente. Et sic no est melior: in etate lactenti ratione sue etatis humide solus: sed q̄ tunc nutritur ex nutrimento puro digesto: vt ex lacte capie: sed in iuuentute ex verbis puris: & propter hoc tunc est peior: sed filiofatus melior: domesticus est: propter hoc q̄ sue carnes melius deparatur: propter motu excedentes: qui in bonitate preponderat omnibus alijs.

De pecudibus.

Caudes calidiores sunt bobus: capris: & porcis: humidiores etia bobus & capris: minus tamen porcis humidis: caro enim porcina ceteris omnibus animalibus frigidior est & humidior: maxime domestica: q̄ filiofatis porcina ad domesticam coparatione calida est & sicca: vnde de minoris est nutrimenti. Domestica porcina carnes non oportet accipi nisi raro: & solimodo eius extremitates comedantur: sicut pedes: aures: & nares: hec enim comedantur semper in motu sunt: deest enim priusq̄ membra exercitari. Quicte v̄o viuentes cauent filiofata: multo magis domestica. Item cauende sunt capre & boues: exceptis vitulis & vedulis cu faciunt lactentes. Causa cauendi capras: porcos: & boues no est vna sed diuersa. Quicte enim viuenticibus & delectationem assequeribus: modicus est calor: & copia humorum frigidioru & viscosorum: et caro porcina frigida est & hu. similitur & viscosa: vnde fit causa augmentandi in eis pblegma humidum & viscosum: calor ergo eoz necessario fit defectus. Lepre v̄o & boues cu habent carnes grossas digestionis inobedientes: & calido: quicte viuenticu sicut dixim? sit imbecillius: necesse

sa rio ad eis non digeruntur nisi cum sint lactentes: tunc enim digestionis obediunt propter suarum carniu teneritate & etatis paruitatem. Caro peccorina calidior est & sicca: porcina: bobus etia & capris: calidior humidior: vnde tenerior: & ad digerendum facilior: capicilline de stomacho descendit: ventrem magis capitina & bouina humefacit: minus tamen q̄ porcina buimida est: non enim habet humiditate digestionis repugnatiuam sicut porcina: neq̄ humiditate lubrificatiuam vt ante q̄ coquatur stomachu egrediatur. Sed tamen nutrimenti eius diuersum est in benitate et malignitate: digestionis velocitate vt dicitur et v̄o fm etatis eiusdem coplerionis diuersitate. Diuersitas nutrimenti ex etate quadruplex est: est enim lactens et sue natiuitati vicina: vel remota ad huc crescens: vel iuuenula tam copletata: decrepita. Lactens viscositate vicina est porcis filiofatis: causa duobus modis est: vnus vicinitas vulture: alter lactis est humiditas qua nutritur: proinde caro eius illaudabilis: q̄ indigestibilis: & sui lubricitate de stomacho descendit indigesta: precipue si comederes stomachum humidum & defectiu habuerint. Ideo q̄ v̄o. vituperauit lactentes agnos & oues: q̄ viscosum generant pblegma: nisi manducates sicce fuerint coplerioris.

De arctibus.

Arctes aut in iuuentute manentes minoris humiditatis & viscositatis sunt propter etatis siccatate eozu coplerioni dominati: ideo eorum caro melior est agnis & ouibus: que si bene digeratur bonus multu q̄ sanguine generat: maxime si sint castrati: q̄ caliditas eorum & humiditas sepeparata est: vnde boni sunt saporis nisi cum sunt decrepiti: qui proculdubio sunt pessimi: qui vero no castrati sunt eis meliores: omnes enim decrepiti in calore naturaliter sunt defecti. Quorum caloris defectio duobus modis est: ex etate scz: & testiculozu indigentia. Annalis autem mediocritate habet coplerionem inter lactentiu humiditate & iuuentiu siccatate: ideo cu ceteris arctibus sunt meliores: & ad digerendum faciliores: sanguines enim mediocriter generant & iuuenes maxime iuuant calidas & siccas copleriones habentes: & habitantes in regione calida & sicca. Decrepiti v̄o sunt ceteris deterioros. Hia enim decrepita sunt fm generationem frigidiora & siccora: sunt ergo ligna & intipida: sed tamen licet propter senectutem sunt illaudabilia: q̄ cum calida & humi. fuerint: naturaliter erunt ceteris decrepitis meliora & laudabiliora.

De carne hircina.

Hirci ad comparatione pecudiu sunt frigidiores & siccores: licet sanguine generent acutum: qui quanto pecudibus sunt frigidiores & siccores: tanto sunt calidiores & siccores omnibus temperatam coplerionem habentibus: maxime si hirci sunt iuuenes: ideo non cito putredini sunt apparati. Castrati v̄o sunt meliores: quia non sunt tantu acuminis: siccatas enim eorum est temperata. Sunt ergo

fapoziofores: z ad digerendū faciliores: fed tñ nō vno modo funt nutritientes: quidā autē bñ: quidam male nutritiunt: quod fit p̄pter etatis coſiſq; cōplexionis diuerſitate. Sñt em̄ lactētes: funt z vicini ſue natūritati: funt quoq; iuuenes: z decrepiti. Lactentes vero funt ceteris animalib; laudabiliores in ſapore: z nutrimento: ac in digeſtione ad generandū bonum ſanguinē. lac em̄ naturalē cis preſtat humiditatez: vnde carent omni acuminē: eorum cōplexio rēperata eſt in caloze z humiditate abſq; ſui corruptione: facile ergo z ſubtile dant dietā: vtilis funt calidiōz: ſic cis z egritudines occurruntibus: z quanto diutius lac funt accepturi: tāto meliores ac teneriores funt. Iſi autē qui ſue natūritati ſunt vicini: nutrimentū dant ſubtile: z laudabile generant ſanguinē: minus tamē lactētib; vtilis funt. Iuuenes nō ſunt groſſi: z ad digerendū duri: peſſimū dant nutrimentū: ſanguinē vero generant melancholici. Idcirco *h*a. vituperauit bircoſ z iuuenes capraſ: q; generant ſanguinem melancholici. birci tamen capraſ ſunt deteriores: q; femine minus maſculis habent acumen z ſiccitatez: p̄pter hoc ergo femine capre z birci caſtrati ſunt meliores non caſtratiſ: q; humidiozē z fapoziofozem habent carnem: z laudabiliozē generant ſanguines. Sed videmus reſpondēdi a quibūſdā: cur iniquiunt bircoſ caſtratos non vituperatiſ: cum non caſtratiſ frigidiores ſunt caſtrati. Quibus reſpondemus: ſuperius audiviſ nos diſſe bircoſ non caſtratos acumen habere z interperatos eſſe ad cōparationē temperate humane cōplexionis. Qui ergo cum fuerint caſtratiſ: p̄tiorē carebit acuminē: ſūtiq; temperatiſ: peratas cōplexiones habentibus: maxime ſi birci ſunt iuuenes: ſed ſi ſunt decrepiti peſſimi erunt: quia p̄pter frigiditatē etatiſ funt frigidiffimi: eorumq; caloz: fere eſt defectus: humiditate quoq; quā cauſa caſtrationis acquiſierunt: p̄pter ſiccitatem ſenectutis amiſerunt.

De carne bouina.

Bouina caro ad comparationē carniſ pecudum z porco: cum ſpicilloſiſſima eſt: ſiccio: enim eſt caprina carne: ideo ſanguinem generat groſſum: turbidū z melancholici: multiq; dat nutrimentū: in obediēſ digeſtiō: tardeq; de ſtomacho eicitur: z a mēbris diſſiculte diſſoluit: z ventrem conſtipat. q; ſi ca veſcētis funt melācholice cōplexionis: ſplenerici erunt: quartanā patiētur: cōplexiones eorum coſtūperant: z in hypochōdri incident: nōnunq; naſcetur in cis ſcabies z impetigio: clephātia: lepra: cancer: ſerpigo: ſm̄ complexionē quam p̄paratā his morbis inuenit. Sed tamē diuerſi eſt nutrimenti p̄pter ſuam etatē variatē. Eſt enim lactens: adoleſcens: iuuenis: z decrepitiſ. Lactēs nō laudabile generat nutrimentū: facilis eſt digeſtioni: q; caloz z humiditas eius in quāritate multa eſt p̄pter vultū vicinitatē z lactis bibitionē. Idcirco bouum generat ſanguinē: choleram etiam tubēā ſtomacho expellit: maxime ſi comedentiſ naturalis caloz dominetur. Egritudinē eorum multo licet nō nocent: ad digerendū tamen grauis eſt p̄pter deſe

ctionem virtutis eorum. Adoleſcentes nō minus q; lactentes ſunt humidū: vtriuſq; digeſcitur. Sed qui ab eis generatur ſanguis: non eſt illudabilis p̄pter fortitudinē ſui calozis naturalis: z p̄pter ſui vicinitatem ad lactentē: ſucciſ carniū teneritate: ideoq; ſi cum aceto ius eius condatur z bibatur: ſtomachum confortat z inſelina: eſt z vtilis cholericis egritudines habentibus. Iuuenes autē poſt ſue natūritati� remotione calozē z humiditate caret: quā de lactis z vultū vicinitate habuerat: quare ſicte cōplexionis eſt z dure ad digerendū difficilis: humorē gñat melancholici: maxime ſi comedētū naturas apparatus melancholic inuenit. Decrepitiſ quidē peſſimiſ eſt p̄pter nimiam ſui calozis ſiccitatem z ſiccitatis augmentū in eo er etate ſuiq; cōplexione generatā: vnde caro eius duriffima ac lignea coctioni repugnatiua: nullum dat nutrimentū: nulliq; ſapores. Sunt igitur omnibus fapozioſes: z laudabiliores lactētes: ſecundo adoleſcentes p̄cipue ſi fuerint iuſſellati z cum aceto conditi: menta: petroſilii: coſiandro: croce: z ſimilibus: ſicut cum pipere z cinamomo.

Queritur ſuper hoc qd̄ dicit in littera p̄cedētū vitruſ verū q; omnia aialia ſunt calidiora maſculina q; feminina: videtur q; nō: q; dicit Iſaly in cōmento ſuper tegni. q; ad mēbum ſimile p̄perant egritudines ſimiles: z ad cōplexiones ſites pariter egritudines ſimiles: ergo cuſ quedā mulieres incurraūt egritudines calidas: z quidā viri egritudines frigidāſ: igitur. Itē biſpo. in apophiſis. Qui creſcit plurimū habent in artū calozē: vnde inuiri: z hoc vult Iſaly cōmētoſ: q; nutrimentū ſit a forti calozē: z cuſ quedā mulieres quibūſdā viris maiorēſ: erunt calidiorēſ. Itē dicit Iſaly: q; audacia z ira proueniūt a calozē forti: ergo cum quedā mulieres ſint iracundioſes quibūſdā viris: ſequi propoſuit. In contrarium eſt aucto: in littera. Itē dicit Iſaly: z hoc inuiri etiā Ariſtote: q; maſ in dextra parte generat: femina ſo in ſiniſtra: fed dextra eſt calidior: ſiniſtra: igitur cum continens immutat contentū ad ſuam craſim v̄ dicit philoſoſtus: igitur. Ad hoc dicunt quidā q; triplex eſt comparatio. Quēdā in genere: quēdā in ſpecie: et quēdā in indiuiduo. et ſic dicunt q; ſte aucto: intelligit in genere dñi: poteſt pati: bene inſtātiā in particulari. Alij dicit q; duplex eſt caliditas. Quēdā reſpicientes totum: z de iſta quedā mulieres ſunt calidiores quibūſdā viris: ſed loquēdo de reſpiciente parte: ratione cuius reponit animal in ſpecie v̄tote reſpectu teſticulozum: ſic omnes maſculi ſunt calidiores feminis: q; dicit pbs q; habent ſuos teſticuloſ intra: q; ſi eſſent extra non eſſent: ſufficiēt erunt ad digerendū ſuum ſperma: z p̄pter hoc reponuntur intra earū teſtici. Alij dicunt q; vſaqueſ intelligit omnibus cōditionibus remanentib; eiſde v̄tobiz: z q; ſunt diuerſe: igit. Alij dicit q; qdā eſt caliditas cauſata ab influētia anime preſentialiter ſupra membra: z ſic ſentit igit vſaac: z hoc modo etiam co: eſt calidius ceteris mētib; ſ. Aliā eſt cauſata a corpore elementari: z tali modo quedam mulier poteſt eſſe calidior viro: co: ſi. reſpectu alioſ mētib; bozum: z ſic p̄z ſolutio ad argumētā diuerſa ſm̄ diuerſas reſolutiones. ¶ Vtrum v̄trum maſculus ſit digeſtibilior: femella cum hoc inuariat littera: videtur q; non: quia diuerſi eſt ſuperius q; omne animal ſiluatium eſt p̄tius domeſtici: eo p̄pter peccatū in ſecitate: ſed omnes maſ eſt ſiccio: femella: igitur. Itē dicit philoſoſpus ſecundo de plantis: q; femine eſt pati: vnde debet eſſe mollis: patēs z terribilis: maſculi ſo eſt agere: vnde debet eſſe durus: cum igitur alij ſit pati ſm̄ Iſaleniſ ſequitur zc. Solutio q; bonitas nutrimenti attenditur quādoq; er parte virtutis: et ſic maſ eſt melioſis nutrimentū: quia virtuoſior: aut a parte intelligenēti et puritati: et ad hoc eſt melius nutrimentum maris: aut a parte. compositionis: et ſic femina eſt melioſis n̄

trimenti. Ad argumentū dico q̄ non est simile q̄ animal do
 mesticū ca. est. et hūmī. et siluatiū ca. et fici. Et masculus est
 ca. et ficius: et femella frigida et hu. Igitur. Ad scēdū dico q̄
 equiuocaf de patio: q̄ pbs intelligit respectu sui viri et nō re
 spectu alteri: aut in via nutrimenti: aut respectu cōples
 sionis et in puritate: aut respectu cōpōsitionis. Sed tamē
 dicamus cum auctore q̄ mas sim plūter est melior: q̄ in do
 mesticū p̄poderat. Et pari passū solentur que: sicut que sit de
 aialibus castratis respectu non castratorū: q̄ nō castrata cō
 parantur mari et castrata femine: tamen non castrata sunt
 peiora tēpore coitus: ideo q̄ certo tēpore coeunt: debet t̄fic
 viran: sed in alio tēpore sunt meliores: et quoad virtutem et
 quoad puritate: sed castrata quoad cōpōsitionē: quia sunt
 meliora et. ¶ Queritur quare castrata buta meliora: et
 in moribus et homines peiorat quāntas ad motus naturales: et
 etias acq̄uissit. Una causa est: q̄ sim Aristotelē homo est
 animal nobilissimū: ideo melior est et melius: tanto susp̄si
 est diffusius et multiplicatius: ideo maxime ad generatio
 nem: et quānto aliquid nobiliss est et melius: tanto susp̄si
 est diffusius et multiplicatius: ideo maxime ad generatio
 nem ordinatur: et non ad nutritionē: cum non ordinatur ad
 aliquid aliud animal: igitur. Secunda causa est: q̄ sicut dicit
 Aristotē: testiculus reuerberatur calido: naturalis super oia
 membra: qui calat: totum corpus mūdicat a suis superflui
 tatibus: nō autem in castrato s̄ hūmorū superfluitates res
 manent: et dicit viciatus q̄ anima insequitur corpus in aliis
 operationibus: igitur. Tertia causa est: q̄ castratio reduct
 hominē ad naturam feminē: sed pbs in principio cōtra
 tu de animalibus pessima debilis est et tristis: inuida: iracun
 da: et ponit ibi multas feminitates: igitur. sed nō sic anima
 lia buta cum ordinat ad nutritionē et non principaliter ad
 generatiōē. ¶ Queritur vtrum omne animal ruminans
 sit melius in prima etate et in lactenti q̄ in alijs et atibus se
 quentibus excepto arate: et animalia non ruminantia vt
 pecora peiora q̄ in alijs. R̄n. est affirmatiua: q̄ virtus gene
 ratia viget per calidū et humidū: et maxime per hūm: dum
 tum q̄ hu. est pabuli caliditas: tum q̄ hu. est figurabile et dis
 tēstibile s̄m omnem figuram. Et quia animalia ruminan
 tia sunt frigida et ficca: et maxime peccant per siccitate: p̄o
 per hoc cum in etate lactēti sua ficca et reducat ad temp̄e
 ramentum per etatem: ideo tunc meliora. Sed aris est ca.
 et hu. et peccat per humiditate: ideo cum in p̄ima etate au
 getur sua humiditas: in adolescentia v̄o temperat: igitur.
 Similiter dico de animalibus non ruminantibus vt de por
 co cum peccat per fr. et hūmī. ideo sunt meliora in iuuen
 tute etate. Secūda causa est: q̄ animalia ruminantia in eta
 te iuuentutis multū comedunt herbas ficas: vnde ibi est
 multum de superfluo: patet per multitudinē stercoꝝ: et
 sicut boues et vacce: et in etate lactenti habent nutrimentū
 purum s̄z lac: igitur. Sed animalia non ruminantia vt por
 co non nutriunt in iuuentute: sunt meliores sunt. Tertia causa est
 a parte digestiōis: q̄ animalia ruminantia male digerunt
 cum careant dentibus in superioribus mandibula: cum materia
 durā conuertatur in cocturā: cum hoc comedunt herbas
 multas in iuuentute de difficili digestibiles: igitur nutrime
 tum eorum est melius in lactenti etate. Et si arguat q̄ ysa.
 dicit q̄ vnuquodq̄ est meli⁹ in suo cōpōtēto. Responde
 q̄ intelligit in genere: tamen eius sermo potest pati instān
 tiam in particulari. Et si arguat q̄ p̄fices sunt meliores in
 t̄m cōpōtēto. non est simile q̄ p̄fices peccant per hu. que
 tracu tēpore cōsumitur: et ruminantia animalia per siccitate
 tem q̄ in etate lactenti temperat. ¶ Queritur que caro meli⁹
 nutriat vtrius pecocina. I. arctina: aut pecocina. R̄n. q̄ aliqd
 d̄s nutrire ratione cōplexionis et cōpōsitionis: aut ratione
 aspectus et p̄prietatis. Ratio de cōplexionis et cōpōsitiōis
 sicut pullina caro optime nutrit hominē cum sit ca. et hūmī.
 et ratione cōpōsitionis est b̄n digestibilis. Ratione v̄o aspe
 ctus et p̄prietatis sicut glans optime nutrit porcū: propter
 aspectū et p̄prietatē quem habet ad porcū: et otob⁹ bos
 uem: et porcūa hominē: et sic intelligit Aucen. et alij arabes.
 Vel dicit q̄ in genere d̄feruatiū pecocina melior est: sed in
 genere d̄feruatiū pecocina quia p̄ferat hominē a moꝝ

bis calidior: et sic intelligit Aucen. et omnes arabes. Itē ca
 ro pecocina laxat ventrem. Et dicit Aucen. q̄ in omni genere
 p̄feruatiū debemus tenere ventrem laxū. Vel dicit q̄ por
 cus est similio: homini quoad figuram membris: q̄ simi
 lem habet an atomia: non tamen in cōplexione et substantia
 sicut arces: igitur dicit q̄ simpliciter arces est similio: et me
 lior: q̄ similitudo potest p̄cedere talis non facit ad bonitate
 nutrimentū. ¶ Queritur vtrum caro pecocina laxat s̄z sit ca. et
 hu. R̄n. q̄ per se laxat cum sit hu. tamen de peractis cōsu
 pat: q̄ natura est auida in eius retentione cum allicit multū
 tum natura plus q̄ pecocina. Et propter hoc Raf. cōmēn
 dat pellem omnia in regimine fanitari: et vituperat pelles
 varias in regimine fanitari: q̄ ca. est et hu. cōfōm̄ nature
 humane: et etiam q̄ habet pilosū multū d̄m̄ vnde ordinā
 tur a natura ad cooperiendū hominē: nō sic v̄o pelles vana
 abundant in pilis: nec est ita cōfōm̄ nature humane. Ho
 ta q̄ pelles animalium ruminantū nō ita comedunt sicut nō
 ruminantū ratione fue duricit: et pelles porci est tenerio: q̄
 nutrit q̄ meliori nutrimento q̄ pecus etatis p̄fete. ¶ Quer
 ritur quare pelles extrematū comedunt vt pelles pedum:
 non sic v̄o pelles docti. Causa est: q̄ sunt tenues: q̄d manife
 stat pilosū paucitas. Nam dicit pbs q̄ multitudine pilorum
 indurat sicut videtur in docto vbi pelles est durissima: sunt
 etiam ibi plures pilū q̄ et maiores. Secūda causa est: q̄
 extrematates sunt neruofe et meliopolice: vnde attrahit de
 nutrimento q̄ est meliopolitū et in eo remanet puritas
 nutrimentū: igitur. ¶ Queritur quare pelles ouina maxime ge
 nerat pediculos inter ceteras pelles. Causa est q̄ dicit ysa.
 in sc̄b̄id⁹: et Aristoteles in de animalibus: q̄ duplex est ca
 lo. Quidā est celestis et viuificus: et talis affim̄t calori
 naturalis: vnde talis calat: est plenus vite. Et affim̄t calori
 lot elementaris ca. et ficius: et corripens. et h̄e affim̄t calori
 loci febili: cui igitur pelles ouina fit ca. et hūmida simlis ca
 loci naturalis: ideo est maxime viuificus: igitur generat pedicu
 los. Nota q̄ pulmo veruaculus valet in frenetū d̄firmata: et
 attractiuis ratione sue p̄gnosioritatis et euapotatiuis: et
 etiam maxime actualis caliditatis. Nota q̄ hircus petus nu
 erit q̄ capta loquendo in etate lactenti etas: q̄ oris mas est
 ficus respectu femine: vni ratioe sc̄tus: et vnam ratioe cō
 plexionis: sed femella sic capta non habet nisi duas. Et si ar
 guatur q̄ auctore dicit q̄ oris masculus melior est femina:
 ipse loquit in parabola generali: p̄pter hoc nō est pondēda
 instātia in particulari. Et si arguat q̄ ratioe mot⁹ ei⁹ et ma
 ioris caloris p̄ deparat hircus. R̄n. q̄ nō vituperat p̄pter
 immūdicidē sed p̄pter duriciē. Nota q̄ quis oē decitum ab
 alio ei at̄t̄t̄t̄t̄: et hircus fit fr. et sic t̄ sanguis ei⁹ et ca. diure
 ticus p̄ accidēs ratioe sc̄s aduosiōis facta et reuerberatione
 cocti sui duri et sp̄ssi: v̄n̄ habet coctū p̄ armatura cū careat p̄
 lis multis. ¶ Queritur quare valet sepm̄ hircus contra
 d̄ffinitatē: cū hircus ḡnet et sanguine hircino: cui ac̄t̄t̄t̄t̄
 et diureticus: et sic marie vel magia haberet fluxū cholericū
 augmētare. Valet autē q̄ hircus finalit̄ coagulāt et vt fiat
 lēquū vel pars mēdi et nō est lēquū: et q̄ oē coagulatur et
 crassum h̄s contigunt: igitur. Sed sc̄a ca est: q̄ ḡnat a calore
 debili: vt dicit pbs in de aialibus: et calor debilis ḡnat p̄ctis
 tatem: et oia p̄ctis refringunt s̄m ysa: igitur. Et tertia cau
 sa est: q̄ maxime coagulatur de facili p̄t q̄ recipit infra ei⁹
 stercis: igitur cadē supra interstina cito coagulabit et p̄ oia ei⁹
 t̄o refrigit. Not. q̄ bos domesticus simp̄t melior est q̄ silue
 stris: quia est siluestris magis fit occupat⁹ a superfluitate
 q̄ domesticus: t̄n̄ q̄ domesticus est magis mollis et m̄r⁹ sic
 cus: igitur quoad cōplexionē et cōpōsitionē est melior. Et non
 est s̄z de hircus domesticus et siluestris: q̄ bos ar̄t̄t̄t̄t̄ et sup
 fluas cōsumit: etā est maioris virtus quare fortū digerit: et
 etiā h̄s quasi d̄rine fluxū v̄tr̄is que a superfluitate: q̄d m̄r⁹
 nō autē sic hircus laborat aut ar̄t̄t̄t̄t̄: nec h̄s ventrē ita laxū: nec
 est tāte virtus. ¶ Queritur vtrum bodū carnū bouinā carū
 peat in regimine sani. videt q̄ nō: q̄ bodū decidit a carū
 bus q̄ sunt pessime vt dicit I. et: omne necis est eludē pas
 ture ei a quo decidit vt vult I. d̄ly: igitur. In s̄m̄ sunt pas
 tici. Item Aristoteles commendat as̄gligiam anatis et bos

am bouis. Item sicut videmus in herbis q̄ quanto folia sunt magis melacholica: tato earū succus est magis diureticus: q̄ similiter erit in carnib⁹ melacholicis q̄ biodium eaz erit magis diuretici⁹ ⁊ magis solutiū. Item est optimū in regimine sanitatis tenere ventre laxariū: vt dicit Auicē. cum igitur huiusmodi biodium sequitur ⁊c. Item dicit ysaac qd̄ sapit bene nutrit bene: sed paulimodi biodium optime sapit: igitur optime nutrit: quod concedo. Vna causa est q̄ bene sapit. Scda causa q̄ laxat ventrē. Tertia causa quia bos est melacholicus: ⁊ mēbra sua sunt melacholica: ⁊ at trahunt de nutrimento illud qd̄ est melacholicū conuertens in eorum substantia: ⁊ illud quod est aereum respuunt: ⁊ illud transmittitur in spongiositatis membris: qd̄ in biodio cōmēdatur: igitur est bonum in regimine sanitatis. Ad argumentū dico q̄ verū est si decidatur per viam continentis ⁊ similitudinis sicut cholera iuuatiua a necessaria. Et non si decidat per viam contrarietatis ⁊ sequestrationis ⁊ repudiij vt medulla ab ossibus: q̄ medulla est ca. ⁊ hui⁹ ⁊ ossa sunt fri. ⁊ sic. ¶ Queritur verum bos sit melio: aut vacca. Nam in dietis vniuersalibus ysaac mouet questionē: quare vacca nō est melio: boue sicut capra hircio: ⁊ ibi diffulse soluit. Ad hoc dico q̄ licet hircus peccet per fri. ⁊ sicum: tamen plus peccat per sicci⁹: ⁊ h⁹ sexus feminis faciat ad siccitatē: tamē temperat eius siccitatem: quare capra melior est hircio. Sed licet bos peccet per fri. ⁊ sicci⁹: plus tamē per frigiditē: ⁊ q̄ sexus feminis addit in frigi. ideo vacca peior boue: q̄ omnis femina frigiditē est masculo. Et hoc de causa vacca melio: est in regione q̄ calidus q̄ bos: q̄ eius frigiditas remittit ⁊ in mar siccatas auget: h⁹ regio frigida addit in humiditate: ideo meliorat bouē qui peccabat per siccitatem magis. Alia causa: quare vacca est melio: in regione calida: est q̄ vacce nō ordinantur ad laborē sicut ibi boues qui desiccantur amplius ratione laboris cū calore regionis: non autem vacce: q̄ non sunt fortes ad arandum.

De carne ceruina.

Ceruina caro melacholica est ⁊ dura ad digerendū: sed tamen sicut supra diximus diuersa est fm̄ etates ⁊ cōplexiōes eius: sunt enī lactētes ceteris laudabiliores ⁊ vtiliores: sed adolecētes. Iuuenes nō sunt his duriores: decrepiti nō omnium pessimi. Iuuenes nō si fuerint castrati: meliores erūt: qm̄ calor eorum ⁊ siccitas temperatur.

De carne leporina.

Lepus h⁹ sit siccus ⁊ grossum ⁊ sicci⁹ sanguinem generās: est tñ melio: iuuenib⁹ hircis ⁊ capris: proinde sicut siccus volētib⁹ h⁹ cōplexiōes: h⁹ nō tenuē seruātib⁹ dictā.

De carne ericina.

Ricinus vinū habet dissoluentē ⁊ desiccantē proprie stomachi cōstrat: ventres soluit: ⁊ vimam p̄nuocat vtilis quoq̄ fit eis qui clephantico morbo sunt apparati.

De carne porcina.

Porcina caro multū est nutritiū: bonū edimū generat: ventres humectat: propter hūiditatis suę viscositatis copā: vniā pronocat: ⁊ tenuē dicitantib⁹ est in cōmuniōes: diuersē tñ quantitatē ⁊ qualitatis est: p̄pter etatis suę cōplexiōnis varietatē. Sunt enī quidā lactētes: quidā adolecētes: quidā iuuenes: quidā decrepiti. Lactentes sunt ceteris humidiores: proinde sunt cōuertibiles in malos humores ⁊ in putredinē: p̄cipue si inuenierint stomachus: p̄occupatus malis humoribus. Sed stomachi for-

tem habētibus: ⁊ siccis calidiss⁹ cōplexiōibus sūt vtilēs: bene enī digeruntur ⁊ perfectū multumq̄ generant nutrimentū. humidis nō naturis sunt pessimi: p̄cipue si stomachus eorum plenus sit putredinis ⁊ malis humoribus: p̄blegma enī generant viscosum. vnde sunt causa generās podagrā: vli dolores: sciaticū morbum: lapidem in renibus: paralytim: ⁊ si mīlia fm̄ cōplexiōes ⁊ naturas quas inueniūt. Adolecētes sunt meliores ⁊ bene nutritibiles: laudabilē enī generant sanguinē. Iuuenes autem ceteris sunt meliores: marie castrati. Decrepiti nō pessimi sunt: sunt enī frigiditē: ⁊ duram habent carnem ⁊ ligneam ⁊ inspidam. Quibus afflicentes cadunt in mediocritiam ⁊ diuturnas febres sicut quartanā ⁊ hūidū.

De asino: equo: camelo: ⁊ mulo.

Iter bec animalia vniuersaliter non manducant: omnia tamen natura dicamus. Omnia autem bec malum dant nutrimentum: generat⁹ pessimū sanguinē. Aliq̄ enī difficile digerit: stomacho nocet: vomitū. Cetera etiam animalia similiter bec agunt: asinus tñ subtilior est nutrimentū ⁊ carnis q̄ equi: tñ difficile: ⁊ duram afflicentes cadunt in mediocritiam ⁊ diuturnas febres sicut quartanā ⁊ hūidū.

De carne vīna.

Vitina caro est viscosissima: digerit ino vbedicus: pessimūq̄ dat nutrimentū: vnde plus pertinet medicinē q̄ cibo.

De carne leonina.

Leonina caro ceteris calidior: est: grossa grauis ⁊ difficilis ad digerendū: dolēt ⁊ tormionem in ventre generat: et in ventostatem conuertitur.

Nota simpliciter ceruum domesticū esse meliorē in vā dieie siluestri sicut de boue dictū est. Et quis intestina cerui fetēt vt dicit p̄bis: cuius signū est q̄ canes nolunt come dere: imo respuunt vt dicit: ⁊ fetō: debeat augeri in domestico cū non tantū depurē quoad exercitiū sicut siluestris: tamē ille fetō: maximū nō arguit pessimitatē in ceruicibus: mo potius bonitatē: q̄ signū est q̄ carnes sunt depurate a superfluitate melacholica transmissa ad intestina ratione cuius fetēt. Et vltimus nota q̄ animalis bonitas potest atē tēdi respectu sup̄p̄tius sēz nature: ⁊ sic siluaticus melio est: q̄ melius degit in loco siluestri ⁊ longius ibi viuūt: ⁊ sic illi telligit Constantinus: tamen quoad bonitatis fines: ad quā ordinatur sēz ad nutrēdiū hominē domesticus melio est. Queritur quare ceruus renouat iuuentutē inter cetera animalia gressibilia: comestibilia. Ratio est: q̄ est aial valde solidum ⁊ durum: ⁊ quantum magis procedit in senectute tanto carnes magis indurantur: ⁊ tunc reddunt odiosam nature: ⁊ ideo natura ingeniauit vt tūc deponeret: ⁊ ideo dicit philosophus q̄ tūc querit serpentē ⁊c. vt supra de leporis. Et dicit philosophus q̄ est simile q̄ tunc quedam animalia que habent membra ex radice nutrimentū generata: sicut sunt conua: plumas: ⁊ spolia serpentū: ⁊ talia natura restituta rare potest: q̄ habet materiam cōtra: non est autem feco membris spermaticibus. Queritur quare ceruus depōnit conua. Causa est: q̄ est aial valde melacholicū abundans in materia melacholica ex qua conua generatur: ideo efficiuntur ita magna ⁊ grauis q̄ natura ingeniauit deponere vt melius fageret: quia est animal valde timidum: ⁊ impeditur ipsum ad fugam: igitur cum natura habeat satis de materia ex qua ad alta generandum: ideo deponit antea: et dicit philosophus in de animalibus: q̄ quando depōnit conua abscondit eaz magis detrimē non possit

inueniri et eius impotentia percipiatur defectus: vñ est aial valde ingeniosus. Et rone abudantie nutrimenti melacholici generatur os seu cartilago in medio cordis. Ios fori et super fluo nutrimento melancholico: et vñ rone fortitudinis seu fortitosis virtutis existens in corde. ¶ Queritur quare os de corde cerui valet in passiflori? co. dicit. Et nota causa est fin. Arz dicit quod ceruus est valde ingeniosus et altitudo: vñ comest stercora: ceruus est valde ingeniosus ad co: vt pulegijs dicit herbas valentes et habentes aspectu ad co: vt pulegijs origani et c. et in hmoi impitum nutrimentis: vnde dicit Aba. qd cibus dat propriam naturam stomacho: qd ergo hmoi os generatur et herbas habetibus aspectu ad co: propter hoc generatur et passifloribus. Et coa est causa autem: quia vt valet in passifloribus co. pposita recipitur in corpore: natura dicit quod aliqua medicina co. pposita transmittit ad co: et ad membra ra diuidit eam et aromata simplicitate ad membra que talibus indigent. Et similitur in medicinis cardiacis natura diuidit illas et transmittit ad co: os de corde cerui: vt illud cofortet. Et nota causa est qd co. sicut in fractura tibiari dantur tibiæ ad comedendum: ita et in passifloribus cordis os de corde cerui. Nota qd lepus generat sanguine melancholici: ideo pessimum dat nutrimentum vt dicit littera. Et quis carnes sapiat bene ratione substantie aeræ includit in porositatibus carnis eius et membris: tamen carnes ratione sue substantie non bene sapit: ideo non bene nutritur. Nota vltra qd lepus domesticus peior est filicetri. Nam dicit pbs qd que dam sint animalia que non possunt domari vt aper: lepus: et vulpes: ideo non bene capiunt suum nutrimentum in domo: nec audacter: in quo sunt dupliciter: sic carnes eoz deficiunt vt in domo qd si essent libere in capio. Nota qd ceruus et lepus sunt valde mobiles: quibus sint aialia melacholica et nata in loco sicco terreo inepto ad mori: et hoc id non habet ratione sine co. plemione radicalis: aut substantie grossæ melancholice: sed ratione fine sensu cal. et hu. Aut hoc est a natura: qd sicut videmus qd natura dat genus armature multiplexer animalibus: vt apes habet auciles et equus pedes posteriores ad recalcitrantes: et taurus cornua et canis dentes: et sicce alios. vt dicit Aristo. in de animalibus. Ita cum lepus sit animal pauperrimum in virtute et maxime tinnidum: natura noluit ipsius puiare omni bono: sed fecit pedes eius veloces vt per hoc possit fugere et euadere. ¶ Queritur cuius co. plemionis sit ceruus. R. qd ca. et sic vt dicit auctor. nam vñim prouocat et omne diureticum est calidum et siccus. In contrariu est pbs dicens qd omne animal carens sanguine est frigidum. Solutio qd quantum ad co. plemionem que debetur ei inquantu est mixtum est cali. et sic. et sic prouocat vñ nam: et sic loquitur auctor: quod quoad co. plemionem que debet ei inquantu est viuens. i. ex influentia anime supra membra sic frigidus est cum careat sanguine: et sic loquitur pbs: et ista distinctiones habetis a h. a. in de co. plemionibus: dicit qd in suscipiam est frigidus co. plemio quantum ad hoc qd est mixtum: et ratione istius reperitur et narcotizat: sed quantum ad hoc qd est viuens est calidus: nam multu crescit et fit lepus hipes eius et loquitur reserptus. Et non erit est de sic fraga: quia quantum ad co. plemionem que debetur ei inquantu mixtum est multu ca. et sicca diuretica: et ratione istius frangit lapidem: sed quantum ad co. plemionem que debet ei inquantu est viuens est frigidus: vnde videtur qd non multu crescit supra terram: nec multu elongat spiritus: nec folia eius a terra. Et ponitur exemplum de apib: qd inquantu apes sunt aialia viueta: sunt multu frigida et careat sanguine: sed inquantu mixta sunt ca. cum generet et faciat mel qd est valde ca. et siccum. Nota qd caro erici valet contra lepra epar confortado: est lepra proueniat ex mala co. plemione epari antiquata: item mulfidica et splen. ¶ Queritur cuius co. plemionis sit porcus: videtur qd calidus: qd pinguedo est cali. et hu. vt dicit auctor: iste sed porcus maxime in pinguedine abundat: igitur. Item dicit Auicenna qd caro porcina inter ceteras maxime assimilatur naturæ humane: igitur. Nam dicit qd quidam vendiderunt carnes hu manas p carne porcina: igitur. Itē dicit pbs lib. de aialib: qd porcus et taurus sunt aialia fortis pugnet et audacie magne. Et Aba. et lbalay dicit qd ista atrethant caliditatem: igitur. In 3. ius

est auctor: dicens qd porcus inter cetera aialia est frigidus. Item dicit Aba. qd stomachus fri. est bonus appetere: malus aut digerere. Et Aristo. dicit qd melacholica sunt edaces quod sine fr. ergo est porcus maxime sit edax: vnde semper intendit comitionem: igitur. Itē pinguedo in frigiditate parit: igitur: vt dicit littera in mieri: et in loco remotio a fonte calidior: in renib: igitur est porcus abundet in pinguedine erit maxime frigidus: qd coedo ad autotribus. Ad primu dico qd duplex est pinguedo. Quæda ærea vinctuosa citra et sicco terreo plus generata: et ista est in aialibus ruminantibus et etiam in volatilib: et ista est valde sapotosa et atrethant caliditatem vt tu obijcis. Est autē alia alba et humidio aquosa: gñata: et sic vt humidu aquosum est insipiditudo: ita ista pinguedo et non atrethant caliditatem imo frigiditatem: et talis reperit in porco. Ad scdm dico qd equiuocatur de frigiditate: qd non intelligit quoad co. plemionem: sed quoad figuram de similitudine et co. plemione qd mollior est sic: et caro humana. Itē est organisata sicut hu mana. Ad tertiu dico qd quida est calidus elementaris qui debetur aialia inquantu est mixtum: et talis facit ad bonitatem nutrimenti: et de tali loquedo porcus est frigidus: et de ista loquitur auctor. Alius est calidus ab influentia alie supra membra et talis non facit ad bonitatem nutrimenti: et de tali loquitur Aristo. et dicit qd porcus est fortis pugne. ¶ Si queratur quis est melior: aut porcus filicetri: aut domesticus. R. n. p. cia sicut de cap: eo loquitur et domesticus: aut de boue filicetri et domesticus. Et si bicas qd porcus domesticus peior est filicetri. Nota vltra qd illud peccatū est minus qd peccatū per i. citates hu. dicit qd illud peccatū est minus qd peccatū per i. citates filicetri. Nota vltra qd porcus nutritus est grano melior est simpliciter loquedo qd et glande: et quis porcus peior et per humidu et glans deficiet: in qd porcus filicetri nimio motu laborat deficiente et multoties est: ideo plus peccat siccitate sua qd domesticus sua humiditate. Itē glans per bet maior et impuritate qd tritici: quare porcus domesticus n. tritrus et eo est minus depuratus qd domesticus n. tritrus et tritico. Et si arguas qd glans est ppriū nutrimentum porcoz. R. n. per interemptionem: et hoc bene sciat illi tias abouū maxime impinguant: et si arguas qd glans impingunt porci plus qd granu. R. n. qd hoc est p. h. a. itate infirado carne ei: et non realiter sicut tritici est hu. granu. Nota qd porci sunt meliores simpliciter loquedo in estate qd in hyeme: qd peccatū cent in humiditate que deficiat siue depuratur in estate: et quis in hyeme sunt calidiores ppter caliditatem interiorum: et porcoz clausio: tamen ille superfluitates detrahunt interius: et in estate exhalant magis. Et quis porci in regione frigida sit peiores: plus superfluitatibus abundant. ¶ Queritur quare porci et similia animalia pblegmatica sunt ita pingues. R. n. qd est ratione stricture et meatu vnde refusa dat sanguis extra venas: et debili calore ibidem coagulatur: et vinctuositatis et in pinguedine co. uertitur: sed ista solutio nihil valet: qd per istam viam melacholici essent pinguiiores cum habent stricture meatu: ideo dicendum est qd hoc non sufficit: sed cum hoc abundantia humiditatis et caliditatis et ista tria sunt in porco qui est pblegmaticus: et non in animalibus melancholicis. ¶ Queritur quare in istis animalibus vt in porco abundat maxime pinguedo: et non in aliis. Causa est stricture meatu: et extra venas exiit sanguis per resudationem et cadit in erremetibus membris: et ista debili calore adunatur et in naturam pinguedinis co. uertitur. Et nota causa est: qd a calore debili ista pinguedo co. gularitur: et talis calidus debilis plus abundat extra.

Quinta particula.

De diuersitate membrorum animalium.

In superioci particula dicitur membra animalium esse diuersa in compositione: commitione: loco: motu: quiete. Dem hoc autem compositio triplex est. Vñ. Vt omni est pinguisima vis vicina per

quas superfluitates humorū excludunt: aut parum habet pinguedinis: et est remota a vijs humorū fecē expellentibus: vel est inter hec duo mediocrius sicut animalū sunt latera et similia. Inguissima vero cōpositio est indigestibilis: cito de stomacho defecēda: venter humectat: velocius in corruptionē conuertitur: plegmatis viscosi est generatua: magis si sit de humidis animalibus: vt sunt porci et pecudes. **Mēbra** autē modicū pinguedinis habētia: sunt digestibilia: et stomacho competētia: et bonū sanguine generantia. **Mēbra** autē mediocria inter maciē et crassitiem habent qualitatē firmicitatē et extremitatū mediocriū sibi coadherētū. **Diuersitas** nō completio num triplex est: aut enī cōplexio est sicca naturaliter sicut neruus: cutis: et intestina: venter: vulua: et similia. Aut naturaliter humida: velut cerebrū: spōdilla: ossis: medulla: pinguedo et similia. Aut inter vtriūq; mediocrius sicut est caro pinguedine nuda que est in ceruicē: coris et similibus. **Mēbra** nō que naturaliter sicca sunt: dure digerunt: tardēq; de stomacho eiciūtur: et minus ceteris sunt nutritua: maxime si fuerint de animalibus naturaliter siccis sicut bobus: capris: que quīs bene sint masticata: in stomacho et epate bene digesta: sic tamē generāt sanguinē et pessimum: sed tñ oibus membris siccitati naturaliter p̄necantibus cutis et nerui sunt meliora: p̄sertim si de lacereitibus et humidis naturaliter fuerint. **Mēbra** nō naturaliter humida sicut cerebrū: pinguedo et similia sunt viscosa et lubricatua: stomachi viscosus sua humiditate defecāt et corripunt: sunt etiam in malos humores conuertibilia: si materā inuenerit. **Membra** mediocritatē habēt sicut caro pinguedine nuda vel vacua sunt rēparatua et fapoziora: et digestioni faciōra: et laudabilē sanguinē generātia. maxime si fuerint de animalibus rēparatis cōplexiōis habentibus sicut sunt heduli: vituli lactentes et iuuenes porci: et peccudē iuuenturē habētes. **Rursus** inter vnāquāq; istarum extremitatū habēt aliud mediocre sicut cetera membra tenera inter pinguisimā carnem et pinguedinē nudam mediocria velut sunt mamille: testiculī: costarū extremitates: fundamēta lūngue et ceruicis tenerrates: hec sunt inter pinguedinē et carnem mediocria. testatur hoc corū color: qui est inter pinguedinē albedinē et carnū ruborem: et corū tenerritas q̄ est carne tenerris: pinguedine nō durior: vel siccor: potius sunt boni fapozis: et si bene digerant: nutritiō mentū dabunt velut pinguis caro: si autem male digesta fuerint: liquidissimū et viscosum plegma generant p̄ qualitate sue substantie suozū animalū. **Diuersitas** nō membrorū sū locum vbi sunt multiplex est. Sunt enī quedā a cute et ossibus lōginqua: sicut venter: stomachus et viscera: sunt quedā cerebro vicina: alia fundamēto naturalis calosus vicina: alia nō ab eis remota. Sunt etiā quedā mediocria que cuti et ossibus vicinā: sunt tenerris carnis minorisq; pinguedinis. sunt etiam fapidoza et digestibilia duobus modis. **Unus** propter multā substantie eius dissolutionē que egreditur per poros cutis cū sudore. **Alius** propter collisionē que fit et ossi-

bus ea confricantibus. **Mēbra** a cute et ossibus remota grossiorē habēt carnem: multoq; sunt pinguedinē: idcirco sunt indigestibilia et insipida et copā malozū epimozū gñantia ppter duas res. **Una** q̄ vijs sunt vicina per quas humorum feces expellunt: et ppter longinquitatē porozū cutis p̄ quos sic humiditatis superfluitas nequit egredi. **Alia** ppter ossiū absentia: vnde tenera fieri neq; collidi possunt: ideoq; venter et intestina et similia sunt grossiora et male nutritibilia. **Mēbra** quoq; inter co: et cerebrū existētia calozū vicina natural: sunt boni fapozis digestioniq; facilia et boni nutritiō generatua ppter duas res. **Una** pro vicinitate calozis naturalis superfluitates sui nutritiō purificatis. **Secunda** q̄ bene bonozū sanguine co:dis et epatis sunt nutrita. **Membra** nō q̄ caude sunt vicina et a calore naturali lōginqua: duriora sunt indigestibilia minusq; fapora: quod fit duobus modis. **Primo** propter calorem naturale ab eis remotū. **Secundo** q̄ fuerit nutrita sanguine male in epate cocto. **Membra** nō inter hec mediocria sunt vs̄ vtrasq; extremitates sibi vicinā: de eis cū qualitates accipiunt. **Mēbra** enī dextre et partis meliora sunt his que a sinistra sunt ppter vicinitatē epatis qd est naturalis calozū fundamētū: vtiōq; enī actionē habet circa loca vicina q̄ circa remota. **Membra** autem diueritas sū motū et quicē est multumoda: aut sunt mobilia et modici humiditatis habent: quare fapozioza facileq; sunt digestibilia: aut contraria et contrarie se habentia. **Multus** autē mēbra mobilia sunt lacrti: ideoq; parum humoris habent: sunt etiam digestibiles.

Superius determinauit aucto: de nutrimento sue de dicta sumpta a toto animali: hic autē a partibus animalis: et primo gñaliter: scō autē p̄cedat: partū sibi. **Primo** triplex est causa. **Quæritur** que membra sint melioris nutrimenti respectu corporis humani: vtrū pinguis vel mediā in pinguedine vel macilentia: videtur q̄ pinguis: q̄ nutrimenti stat per naturam dulcedinis: vnde lōis vultu nutriti: sed maxime pinguedo est dulcis et fapozioza: igit. **Item** aucto: dicit q̄ pinguedo est caro et pu. ergo maxime nutrit: igitur. **In contrariū** est iste aucto: dicit q̄ pinguisima cōpositio est indigestibilis et. **Sz** membra mediū pinguedinis habētia vt macile. tñ inter digestibilia ergo melioris nutrimenti: quod cōcedo. **Una** causa est: q̄ pinguis membra sunt viscosa: et in ore stomachi supernatantia: et ppter hoc indigestibilia et crudum humorē generantia vt hu. p̄ple gñatū cum. **Item** pinguisa sunt mollia ratione cuius remollunt viscosos stomachi: et ita defecant appetitū et generāt abominatiorum: cum stomachi appetitus vigeat per frigiditatem vniuersi. **Ad argumenta** sic q̄ tu obijcis a parte cōplexiōis: tamen a parte cōpositiōis: q̄ viscosa lūta et mollia: sunt magis indigestibilia. **Quæritur** quare pinguedo maxime in renibus et non sicut in alijs partibus generat. **Una** causa est: q̄ a calore debili generat: et renes habent debile calozū sū sunt ren: oti a fonte calozis. **Secūda** causa est: q̄ vna continue defertur ad renes et sicut aliqua vntuofitē sanguinis deo: pot: t. **Tertia** causa est: q̄ renes sunt membra mollia et tenera: situata supra et durissime ergo leduntur ab ossi: natura sibi gñant pinguedinē vt supra canē requiescit sicut supra cul: trā. **Quarta** causa est: q̄ vna est viscosus et semper secum defert aliquid hu. acuti: me ergo renes ab acumine leduntur natura gñant pinguedinē illi. **Quæritur** quare pinguedo in animalibus ruminantibus est inā mobilis vt in bos et fapozioza: et non in non ruminantibus sicut in porco et insipida: **Ratio** est: q̄ in alacibus ruminantibus gñatur pinguedo et siccio terro

ficcio terro: et per actionē caloris fit saporositas: et sicci ter-
 reum est infāmabile. Sed in non ruminantibus generatur
 ex humida aquofo qđ est infāmabile et albu et non infāmabile:
 sed potius eructatur. Et hac de causa pinguedo potius reco-
 ditur sapida per appositionē salis calī. et sic temperatis hūi-
 ditatē aquofo. ¶ Queritur que membra citius digerantur
 vtrū naturaliter humidā vel sicca. Respondeo qđ triplex
 est digestio: scilicet prima scilicet et tertia. Respondeo pamez secū-
 da de humidā citius digeruntur: quia tales procedunt liquefaci-
 endo: et eis magis assimilantur liquida vel humidā. Sed
 quia tertia digestio procedit ingrossando: qđ assimilat nutri-
 mentum membrīs que sunt grossā: sicca: citius digeruntur:
 id est citius in membrīs assimilantur. ¶ Queritur vtrum cu-
 tis vis coziūm sit boni nutrimenti. videtur qđ sic: quod dicit Aō
 stanti. et Aristot. qđ cutis maxime est temperata: et maxime hos
 minis: et maxime in pulpīs digitōis: sicut in nervis pulpūs cū cu-
 tis sit ibi maxime temperata: ergo cū bonitas nutrimenti p-
 temperamentum consistat: et cutis sit maxime temperata:
 tunc erit boni nutrimenti. In cōtrariū est aucto: in littera.
 inueniens qđ cutis neruū: bzeuter membra sicca pessimi sunt
 nutrimenti. Respon. qđ eadem sunt boni nutrimenti ratio
 ne cōplexions et cōpositionis simul: sicut caro arctica: qđ
 est rare cōplexions et calī: et humi. cōplexions: quedam v-
 troque cōpositionis solū: sicut perdid qđ est rare cōpositio
 nis: et in cōplexione frigī. et sic quēdo e contrario: scilicet rōne
 cōplexions solū sicut arctia: qđ licet sit melancholicus in sub-
 stantia: qđ dure cōpositionis: tamen qđ calī. et humi. cōplexio-
 nis non hñ digeritur: et ideo cū nutrimentū in magis respiciat
 cōpositionē qđ cōplexionē: ideo cutis nō est boni nutrimenti
 tū cū sit cūre substantiē in cōpositione: sicut sit calī. et hu. cō-
 plexione. ¶ Queritur quare cutis humana maxime est tē-
 perata. Una causa est: qđ est in vniuersali cōcurfus mēbro
 rum frigī. calī. humi. et sic: qđ careget calī. et humi. neruū vō frī-
 gi. et sic. et cutis ambit oīa et carnes et neruos: ideo et ipsa
 resultat cūtempo temperata in cute. Secunda cā est equa-
 litas distantia membrorum frī. sic. humi. calī. et rebū est frī-
 gi. et hu. et co: est calī. et sic. et cutis equaliter distat ab istis.
 Tertia causa est finalis: qđ tactus sūm Aristot. per temperamē-
 tum viget: vnde bonitate intellectus sequitur bonitas tar-
 ctus: vnde videt pbs: et quia bonitas intellectus est in domine:
 ideo et in ipso est temperamentum cutis in quareget tactus
 et sic illius vltimus sunt salū. ¶ Hos ap̄ audita lūy: vni simia qu
 fū: dultur odoratu pellit aranca tactu. cū tactus sit opti-
 mus in domine. ¶ Queritur vtrum caro glādiosa mollis:
 vt mamille et vniōi sunt boni nutrimenti: videtur qđ sic: qđ
 mollia membra sunt bene digestibilia: sed caro glandulosa
 est mollis: vt mamille: igitur. Item lac est optimi nutrimen-
 ti et puri: vñ dicit Aōst. qđ aialia in pueritia pulpōtosa sunt
 qđ in alijs etatibus preter finalē. Item lac est optimi nutrimen-
 ti et puri: vñ dicit Aōst. qđ aialia in pueritia nutrimentū est
 lacte: sed omne decilum attestatur illi vnde deciditur: igitur
 caro sunt pessimi nutrimenti. Ad argumentū dico qđ du-
 plex est mollities: quedam ratione cōpositionis: debilis co-
 gulationē talis est in mulierib: virginitas et non facit ad
 nitentem nutrimentū: et talis est in carne glandulosa: et sic obij-
 ctis. Est alia generata a calore quōd id est qđ teneritas et ra-
 ritate: et talis est in viris. et arguit ipsa bonitate nutrimentū:
 igitur. Ad sōm dñ qđ nō valet: qđ lac decindit a māmillis tāqđ
 a causa efficiēte: et nō tanqđ pars māmillaz. igitur. ¶ Que-
 ritur que membra sunt meliora: vtrū interiora aut exteriora:
 videt qđ interiora: qđ dicit pbs: qđ sanguinea membra sunt me-
 liora qđ melior nutrimentū nutrunt: vñ sicut dicit pbs: in
 principio vrinaz: sanguis nō nutrit nisi prius ab vtriusqđ do-
 leribus mūdificetur: et plegmatē: sed membra interiora sunt
 sanguinea respectu exteriora: vt dicit pbs: igitur. ¶ Res dicit
 pbs: qđ illa aialia meliora que meliori qđ nutrimento nutrūt
 tū: qđ membra interiora cū sint bnef: sūm Aristotēle dicentē qđ
 co: et melior nutrimento nutrit sicut res: respectu sue fami-
 lie: ergo interiora sunt meliora. Sic bonitas nutrimenti pes-
 nes mūdiciem et puritatem attenditur: sed dicit Auzen. qđ
 membra interiora trāsmittit suā sūpilitates ad exteriora:
 et sic ab illis depurāt: igitur. In dñ dicit auct. dicit qđ exteriora

sunt meliora. Una causa est: qđ exteriora pprie sunt ppter
 bolem: interiora aut ppter indiuūm. vñ sicut sperma et
 germē vitelli sunt pessimi nutrimenti: similiter et membra in-
 teriora. Secunda causa est: qđ interiora nō habent vias libe-
 ras ad expulsiōē suarū sūpilitatū: sicut habet exte-
 riora. Tertia cā est: qđ sunt offusio respectu interiorū: vnde per
 collisiōē suaz: carniū: in ossibus depurantur et attenuant
 sicut patet de pisib: petrosi qđ sunt meliores nō petrosi.
 Item oīa attrahunt nutrimentū meliōtiorē: cōuertunt
 in sui naturā: et respuūt nutrimentū bonū a ereli calī. et hu. qđ
 cecidit in naturā carniū. Ad primū dico qđ aliquod mēbrū pē-
 det sanguinea: vel qđ sit sanguineum de natura sua: et talia
 sunt meliora: aut qđ sit sanguis abundat sicut co: dicit fan-
 guinea: qđ ibi abundat sanguis plusqđ in alijs mēbris: et simi-
 liter in venis et arterijs: et sic sunt frigī. et sic: et talis sanguis
 abundantia non facit ad bonitatem. Ad secundū dico qđ si
 cut dicit pbs: in vni. dietis. Ad tertiū dico qđ si frī-
 toto nature humanam omnino cibū quantumcuqđ sit
 purus aliquid habet de se superfluo: illud nō potest exbala-
 ri nec mundificari. Dicitur qđ licet membra interiora nutri-
 tur ex puriori nutrimento: tamen aliqđ habet de se superfluo
 et illud nō pot exbalari nec mūdificari: sicut in mēbris exte-
 rioribus: et propter hoc adbus interiora sunt peiora. Ad t-
 tum dico qđ membra interiora non mittunt suās sūpilitates
 res ad exteriora: vt ibi remanēt: et vt expellāt extra corpū.
 Ad questionē vltimā dico qđ membra exteriora dantur cōp-
 sentibus: qđ magis sunt depurata et attenuata. ¶ Queritur
 que sint meliora: aut anteriora: aut posteriora: videt qđ
 posteriora: qđ vtrū naturalis palat mēbrū: aialia vō vniu-
 cat: sed posteriora sunt epati viciosa qđ est mēbrū nutrītis
 mēbra: igitur. Item dicit pbs: in vni. die. et etiā inuict Aristot.
 qđ calī. et humi. et maxime dulcia nutriūt: sed dignitudo est calī.
 et humi. que generaliter plus generat posterioribus: igitur.
 In cōtrariū est aucto: dicit qđ membra cauda vicina sunt
 teriora. Ad bō dicit qđ vtrū est excepto pocō: vñ dicit pbs.
 Una cā est: qđ situatiō est in anteriori parte cuiuslibet aialis
 rōne cuius adiuuaf digestio et meliora: et tertia rōne sū calor
 anteriora melius depurant. Secūda cā est a parte motū: qđ
 aial est magis mobilis a parte anteriori. vñ dicit Aristot. qđ ale
 in aialibus: et pedes anterioris in aialibus: et manus in dōis
 equipollēt in motu: vñ magis depurant a sua sūpilitatē
 bus delegat suās sūpilitates ad posteriora: sicut videt
 in podagra. Quarta cā est: qđ membra anteriora nutrunt nu-
 trimento magis puro et magis digesto: qđ sanguis gene-
 rat et epate: qđ potio delegat ad membra posteriora cū sint
 vilia: qđ vō ad co: et ibi digerit et depurat: postea a co: dicit
 oleqđ ad membra anteriora et quo nutrunt. Ad primū di-
 cif qđ nō valet: qđ vñs epat sit magis cōviciōm: tñ adiuuaf
 in sua digestiōe a calore: co: dicit qđ est magis viciōm anteriori-
 bus mēbris. Ad sōm dico qđ pinguedo citra ca. et hu.
 saporosa magis generat in anterioribus: et alba in sūpida: frī. et hu.
 in posterioribus: id argumentū cū dicit oppositū. ¶ Hos
 ta qđ pbs: excipit pocū a qñdō: et pocus superio: est aial-
 rio: in pre posterioribus in anteriori: vt a sūm: ideo sūpili-
 tates ad interiora membra delegant. Illam pocus et sūpili-
 terrū glandem nō querit. Secūda cā: qđ pocus in posteriori
 parte est fortis: sicut a sūm: et in anteriori parte debilio: et
 membra fortia trāsmittunt suās sūpilitates ad debi-
 lioza: igitur. Tertia cā est: qđ pocus maxime abūdat in cerebro
 qđ est frī. et hu. vñ est aialvale plegmaticū et sic frī. cerebri
 propinqđ anterioribus partib: remittit calozē co: dicit in sūpīs
 plusqđ in posterioribus: et sic nō depurant partes anterioris
 sicut posterioris. Aristot. etiā excipit posteriora feminarum.
 Una cā est: qđ depurant p mētra. Secūda cā est: qđ maxime
 posteriora feminaz mouentur in coitu: et sic magis depurāt
 tur. Et si arguit qđ similitudē et masculoz. Respon. qđ nō est
 simile: qđ i feminis eleuant et in masculis depūmunt. ¶ Que-
 ritur que sint meliora: aut dextra aut sinistra membra: videt
 qđ sinistra ptes: qđ sū sanguis arterialis abūdat qđ darios: est
 et purior: et sic ex puriori sanguine nutrunt: in dextra vō par-
 te sanguis venalis abūdat qđ nō ē ita clarus. Item dicit Aristot.

q̄ sinistra pars proportionatur p̄legmati: dextra v̄o cholere: sed p̄legma melius nutrit q̄ cholera: q̄ tempore necessitatis cōuertit in sanguine: igitur sinister sinistra melior erit. In contrariū est aucto: in littera. Volūto: q̄ mēbra dextre partis sunt meliora. Una egest: in Arist. est dextrū est fortius superfluitatibus depuratur. Secunda causa est: q̄ par et fel in dextra situant mediāntibus quibus viget digestio et depuratio. Tertia causa est: q̄ licet cox in poie situe in sinistro: magis tamen virtualiter inuolūt in dextra: et similiter in aialibz. Ad p̄mū dico q̄ talis sanguis nō ordinat̄ ad nutritiōē dū. Itē alia reformāt̄ peccati: vt dicitur est. Ad scōz oīcēdū q̄ p̄legma nō assimilaf cholere quāti ad substantiā: s̄z quāti ad cōplexionē z virtutē: q̄ sicut cholera rōne sue cali. z sic. fortificat digestiōē: similiter z dextra pars: q̄ ibi est fortior digestio. Alij dicunt q̄ nō tantum in sinistra parte abundat purque sunt meliora: sicut mobilia mēbra aut dcta. Respon. cū auctore q̄ mobilia. Et nota q̄ duplex est motus: q̄ dū est cū ab iudātia nutritiōē: z talis melior: nutritiōē: aialia. Et si ad aialis cū indigentia sicut in siluestribus aialibz: z talis impetior: q̄ nō tantū depurat sicut p̄mū: sed et nimis deficit. Alij dicūt q̄ motus temperatus meliorat sicut est motus partū respectu totius: nō tamen excedēs sicut in siluestribus. Ad scōm dico q̄ reperit calor: ab interioribus: z tūc nutritiōem exītes in cōiūtate aialis: sicut in stomacho nō potest digeri. Sed motus in parte aialis nō impedit digestiōē: q̄ pars nō habet nutritiōē in cōiūtate quēdam modū aial. Vel dū q̄ motus impedit digestiū primā z scōz dā: z ppter hoc impedit in toto aial quāti ad primā z scōz dā: sed terna nō impedit: immo adiuuat: q̄ in tertia digestiua sit motus ad oēs partes: z h̄mōi motus adiuuat.

De extremitatibus aialium.

Quia absolute z virtualiter mebroz di spolio est cōpleta: cozūz diuerfitas: cōsequenter particulariter coūz naturas z p̄cipitates dicamus. Extremitates aialium: q̄ omnino carēt pinguedine: tande digeruntur: sunt enī de substantia cutis z neruo: sed qui semp sunt in motu z labore: sunt digestibiliores neruosis mēbris immobilibus z nō laboriosis: q̄ neruosa nec motum nec labore habentia: v̄t scōm dāt nutritiōē lubricatiua z stomacho z intestinis cito descendens. Necesse ergo vt extremitates simile generent nutritiōem: sed tamē nō tantū: quod sic probat: cū enī coquuntur per suas partes dilatantur: q̄ significat leuitatē z subtilitatē: parūz tamen eoz est nutritiōē. H̄des aut̄ fm medicānū sunt v̄tiosos: p̄coris z pulmonis asperitatē leniūt: atq̄ contra sicā z ruffim vaslent: adiuuant etiā paritēs vulnera vel cōcorariōnes in vesica: q̄ si manducauerūt eos q̄ dissintierant partūz: vulnera intestinoz solidat̄ z solutionē accidentaliter constringunt: natura enī eoz lubricatiua est ppter viscositatē quā habēt. H̄des tamen anteriores posteriozibus sunt meliores: propter fundamētū naturalis colozis eius vicinantis. Labia aut̄ auribus sunt laudabiliora: quia auriculę de cute z cartilagine sunt compositę. Articulatiōes nō etiā de animalibus iuuentibz fuerūt: est bene coquūtur: crūt indigestibiles: si nō de lactēribz: bene sunt cocte digestibiles erūt: sed omnibz extremitatibus animalū pedes sunt meliores.

De cerebro,

Primum in prima particula qualiter anti qui discordati sunt de natura cerebri: quida enim sunt arbitrati illud accidētaliter calidū esse: sed Arist. in lib. de animalibus dicit calidū esse naturaliter: z frigidū accidentaliter: cū? disputatiōē nō oportet hic nos repetere. Dicimus ergo cerebū naturaliter calidū: z frigidū accidentaliter: proinde humidū z viscosum: ab omnia bile: appetitū corumpit in stomacho: citoq̄ in pure dīne conuertitur: maxime si in fine cibi maderet. vnde Gal. Volentes inquit vomere: cerebū in fine cibi cū multo oleo comedat: idcoq̄ oportet añ cibū post cibū cerebū cauere h̄uidas cōplexiōes h̄mōibz ac debile appetitū in stomacho: veritāmē habentes stomachū sic: si illud comedat: beneq̄ in stomacho digestiū sit: curis dabit multū nutritiōē: añ tamen q̄ comedant cū aceto: pipere zinziberē obfomogaro z menta et similibus illud condiant.

Superius determinati est de dicta sumpta a partibus aialium generaliter: hic aut̄ specialiter: primo ponit p̄mū ad hęc partē. scōz exequitur: scōz ibi: z extremitates aialium. Quēz v̄tū extremitates aialium: sunt boni nutritiōē. videt q̄ nō: immo pessimi: q̄ ab iudātia in offibus neruis z pelliculis q̄ sunt frigida z sicca meliora et oīa talia sunt pessima. Item superius vituperat partes posteriores: q̄ maxime a fonte calidus distat: s̄z pedes sunt remotissimi: igit. Arist. dicit. Est q̄ locus h̄mōis demissus aptus est ad recipiēdū superfluitates membroz superfluitatē: se dū quāto plus recipit de superfluitatibus tanto peiores: s̄z pedes sunt inferoissimū sine in similitig. In p̄mū est auct. dicit q̄ extremitates aialium sunt meliores z maxime pedes. Item paucit docent admissit̄ eas contulē scōzibus. Respo. q̄ pedes sunt optimi nutritiōē. Una cā est: q̄ sunt in cōtinuo motu: ratio cuius depurat a superfluitatibus. Secūda causa est: maxime sunt offiosi sine offio si z macie potant iuta versis. In pede potino sunt r̄mōi. igit. vnde p̄ collisionē cū offibus sue carnes atrenatur et depuratur. Itē illa offia atrenant nutritiōē meliorit: z illud cōuertit in suā substantiam repositūz nutritiōē: acētū calidū z h̄uidū: z illud cedit in carnē. Tertia cā est: q̄ parūz dant nutritiōē: z natura est auidā supra paucū z nauicat seu h̄uidat̄ supra multū. Quarta cā est: q̄ fm Arist. off mēbz dicitur in sua operatione: vt oculus inuidēdo: auris in audēdo: z dentes ordinant a natura ad incidēdū z masticandū: z q̄ in comēsiōe pedū aialium plus operant q̄ circa animalium membra alia: igitur. Patet igitur ad oīa arguēta solutio: q̄ licet pedes aialium sunt neruosi offiosi et la bona q̄ modo dicta sunt preponderant istis malis. Et nota q̄ dicitur cōualescētibz: q̄ allicunt gustū z incitant appetitū. Itē etiam offia nō comedunt: z licet pelles nerui sint duri: tamen optime digeruntur: q̄ sunt a suis superfluitatibus mīdāt. Quēritur v̄tūz pedes anteriores sint meliores: vt dicit littera. videt q̄ nō: posteriores ad eos mitunt suas supfluitates cū sint altiores: igit. Solutio q̄ quid dicit q̄ duplex est: p̄s sunt dicit p̄s in principio libri de aialibus: s̄z maior q̄ cōtinēt rotā bancā v̄t ad genu: z loquēdo de tali postmo: pes est melior: q̄ magis elenat. Est etiā pes minor: a genu inferius: z anterior: tūc est melior: q̄ magis mouet z depurat. Itē proproquino: est cozi. Itē pedes anteriores suppositi sunt respectu in p̄mōz anteriorū: q̄ sunt nobilia z et nobilissimū nutritiōē: non sic quo posteriores qui supponunt posterioribus mēbris que sunt vilia. Et si obijciat q̄ posteriori est elenatior. Respo. q̄ v̄t est loquendo de maios pedes z nō de minor: immo anteriori: q̄ posteriori equaliter sunt dimissū. Quērit de cerebro de quo maxie est cōtrarietas inter aucto. vt inter ysaac z Arist. q̄ sic dicit q̄ est calid. z hu: sed videtur q̄ sit frigid.

Dietarū particularium. Fo. cxxxvij.

e humi. qz dicit **Haly** in commento supra regni: qz sola cōple-
 re pēperata gaudet sibi similibus: lapsa vō cōtrarijs illis
 suauatur. cū ergo cerebri cōplexio sit lapsa iuuabitur a cōtra-
 rijs: s; cerebū ledit cito a frigidio: vt p̄p̄ in capitū d̄viso qz
 r̄sio: ita ut ante a calido: igitur cerebū ē frī. **Itē dicit pbs** in p̄-
 lido de aialib; qz cerebū dicitur superponit cordi vt rōne
 sūt frigiditatis mitiget calorē cordis: s; cō mitigatiū calorē
 r̄sio est frigidū. **Itē dicit in de sensu** i sensu qz cerebū ē ocu-
 lus eiusdē sūt nature: s; oculi est aque nature: qd p̄ qz
 si acu pungat ex aqua: z in aquā refoquit: igitur cerebū.
Itē dicit d̄sal: qz illa que extinguit ignē sūt aquosā: s; s̄m
 ysaac z **Arif**. dicitur et spūalis medulla sūt v̄mōi: igitur.
 sed aqua est frī. z bu. **Itē dicit iure** ysaac qz cerebū ē spūa-
 lis medulla sūt eiusdē nature: z postea dicit qz spūalis me-
 dulla est frī. z hūmī. igitur. **Itē dicit pbs** qz oīa aīalia carēntia
 cerebū sūt ca. vt apes z vespe: qd p̄s; dicit qz qh pūgūt
 inflammāt: ergo a s̄io sensu p̄sentia cerebū causānt frī.
Itē dicit pbs s̄o de aīalibus qz simile est de toto z de partē:
 sed sic dicit pbs aīalia carēntia sanguine sūt frigi. s; s̄m
 p̄s; qz cuiusmodi ē cerebū. **Itē dicit d̄sal**: qz v̄mōi qz
 mēdū nutrit et sibi simili nutrimento: vt p̄ p̄legmatica et
 p̄legmate: z cholericā et cholera: z iter mēdū p̄legmati-
 ca dicit qz cerebū nutrit p̄legmate: z p̄legma est s̄ic ce-
 rebū igitur. **Itē dicit pbs** qz sentire est pati: mouere vō age-
 re: s; cū cerebū sit p̄ncipali sensus maxime habebit qualis
 r̄sio passiuas: z mouere actiuas: s; frigiditas vobilit: acti-
 uas: z hūditas r̄sio: passiuas: s; s̄m habebit: igitur. In cōtra-
 r̄sio est ysaac dicit qz est naturaliter calū. z accidentaliter frī-
 gi. **Itē dicit pbs** tertio de aīalibus: qz v̄mōi sūt calidus
 est z hūmī. cerebū est hūmī: igitur. **Itē in t̄p̄**. dicit qz cerebū
 est eternū. z glōsā v̄no modo sic: qz patio rei eterne est in
 cerebro: vt pote intellectus: aut et materia eternā est cere-
 brū: qz mediāte p̄fermate sūt eterne: vt perpetuā: s; s̄m
 sperma est calū. z hūmī. igitur. **Itē dicit pbs** cerebū enuerat
 appetitū: sed frigi. nō sūt hūmī: immo potius marā: igitur.
Itē hoc dicit quidā qz inquantū est mitis sic est frigi. z bu.
 z sic loquitur **Arif**. qz dicit qz supponit cordi ad mitigādū ei
 calorē: vel inquantū est viuens: sic est calū. z hūmī. z sic lo-
 quitur ysaac. Sed ista solutio nō valet: qz ysaac loquitur de cere-
 bro ea parte qua cadit in nutrimentū: z sic est mortuū: z **Arif**.
 capit p̄ior viuit. **Alī dicit** qz cōsequitur quantū ad naturā
 suā propriā quā habet a natura cōpōnentiū: z hoc modo cū
 materia eius sit aquosa frī. z bu. sic est frī. z bu. z hoc modo
 loquitur **Arif**. aut quāntū ad influentiā aliunde venientē: et
 sic cū cōtinue a corde ad ipsūm delegentur spūs qz sūt ca.
 z sic. est calū. z bu. z sic loquitur aucto iste. Sed ista solutio nō
 valet: qz ysaac dicit qz est calū. naturaliter: frigi. s; accidē-
 taliter: z solutio ponit cōtra. **Alī dicit** qz cerebū p̄t cōn-
 siderā: v̄no modo rōne cōpōnentiū: z sic cū cerebū sit mē-
 dib; nobile cōpōnunt et elementis nobilibus: vt et leuidus
 que sūt ignis z aer: z sic est calū. z bu. z hoc modo loquitur
 ysaac. **Alī** potest considerari inquantū est p̄ncipali etiā ad
 operationes nō peragendas: sic ad huc est calū. z bu. qz frī-
 gi. vt dicit **Auicē**. nō apponit manū in openb; nature. **Alī**
 p̄t considerari respectū aliō mēdū p̄ncipaliū: vt cordis
 et testiculorū que valde sūt calū. z hoc modo respectiue est
 frī. z hūmī. z sic loquitur pbs. **Alīo** modo dicendū est: et me-
 llus qz cerebū potest considerari v̄no modo quantū ad mate-
 ria suā primā z remouissimā: sic est frigi. z hūmī. qz sua ma-
 teria prima est aqua: z sic loquitur pbs. **Alī** quāntū ad mate-
 ria proximā qz est sperma qd est calū. z hūmī: qz spermate im-
 mediāte generat: cuius sicut qz multū ledit cerebū in coi-
 tu in quo fit maxime emissio spermatis. vnde dicit **Auicē**.
 qz in generatiōe fetus et spermate p̄mo generantur tres
 ampulle: et prima cor: et alia cerebū: z et alia epur: et sic
 loquitur iste aucto. **Alī** p̄t etiā considerari cerebū ratiōe
 vaporū ascendentiū ad eū: dicit **Auicē** qz ascendit rura mata
 calū. descendunt autē frigi. sed hoc nō est nisi propter hoc qz
 illa remota calida in cerebro infirmāntur per naturā cere-
 bri: z hoc nō est frī. z bu. z sic loquitur aucto iste dicit qz est ac-
 cidentaliter frigi. z naturaliter calū. vt declarātū est. v̄ ysaac

quādo arguit auctoritate **Arif**. qz sic calū. z hūmī. dicit qz
 propter hoc qz est de genere medullarū z pinguedinis: z p̄m
 guedo est calū. z hūmī. Sed d̄s̄m̄guēdū de pinguedine: qz
 quēdā est pinguedo siue v̄mōi r̄sio terreat: ista est calū. z
 hūmī. est autē taliaque: z ista est frigi. z hūmī. z talis est in
 cerebro. **Alī dicit** qz est frigi. z hūmī. rōne substantie medulla-
 rū: z sic loquitur pbs: igitur rōne iustitiae anere v̄mōi r̄sio ca.
 z hūmī. est calū. z hūmī. qz maxime est sensibilibus: z de ista in-
 telligit ysaac qz est artiter: sensibilibus. **Quērit** quare in aīa-
 bus z maxime rapaciūbus z mōtans: vt falcone z aquila ce-
 rebū est melius via nutrimentū. **Quā** aīa est frigi: cerebū rece-
 dit a tēperamento p̄ frī. z hūmī. autē sūt in motu ra-
 tione cuius frigiditas tēperat. **Sōcā** cū est frī: aues parū
 habēt caput: z ideo parū cerebū: sed homo habet magnū
 caput: igitur z multū cerebū quare est frī. z hūmī. **Que-
 ritur** quare cerebū est melius in aīe. **Ratio** est: qz aīe
 est bonus quātū ad quālibet suā partē: s; cū eleuat ad lanā et
 pellē: oīa z igitur quātū ad cerebū. **Sōcā** cū ē: aīe
 est eleuatus in anteriori parte: ideo nō inficit a sup̄fluitati
 bus mēdū: alioz per viā defensus ad eū. **Itē** quērit qua-
 re est melius in vitulo. **Ratio** est: qz nutritur et lacte vacino
 quod est melius in nutrimento: vnde sūt melius eleuati z euapo-
 rantes ab hūmōi lacte cōtemperant frī. z hūmī. cerebū vitu-
 li: ideo meliorat cū lac fit maxime euaporatiū. vnde lac ca-
 put dolentibus dare malum: vt dicit **Hippo**.

De medulla.

Medulla spondiliū ad cōpōnentiū medulle
 ossiū s̄p̄ndiliū est z hūmidissima: est cū
 sicut cerebū: durior: tamē est z mīnoris hu-
 miditatis: qz si bene digerat grossius plus
 cerebū dabit nutrimentū: medulla tamē ossiū saporos-
 sior: est: s; fastidii facit: v̄mōi digesta multū nutrit.

De pinguedine.

Pinguedo est mixta cum carne z ossibus:
 sicut que in costis z lateralib; z cauda ac
 in similibus locis reperitur. **Adēps** nō a
 carne est separatus: sicut atungine: cū car-
 ne in renibus. **Adēps** nō grossior: est pinguedine: cū est
 mixta fastidiosis: z solubilis: abō est sūt fasti-
 diū inducitur: cibiqz instrumētū mollitiā z hūmēta-
 cientiā maxime villos stomachi: habēt quoz p̄p̄s
 tatē sup oēs cibos natandū: z cibū viscosum gros-
 sum digestiōnis inobediētē faciendū: z fallam satu-
 ritatem generandū: maxime si cū dulcibus comedan-
 tur. vnde **Rufus**. quocunqz inquit mēda pinguedi-
 nis habuerint abundantia: parū nutrimentū: copiosū
 suggerit: pars enim pinguisa p̄o sū lubi: cōstitū s̄to
 machum z intestina nō cocta egreditur. vnde solum
 modo et carnosa copiosi datur nutrimentū. Sed ta-
 men carnosa melior: est nō carnosa pinguedine: quia
 grossioris viscositatis z digestiōnis durioris: z faci-
 lē putredini apparata: propterea non oportet et cōtra-
 ri p̄o nutrimento: nisi eam cui caro mixta est: que cōtra
 p̄o solo condimēto donetur: vt cibis laudabilem sa-
 porem faciat: nam carnosa et non carnosa pinguedo
 p̄o nutrimento datur: pessima est: opplationem gene-
 rat: et humores p̄legmaticos adiunat: sed tamen
 p̄legmata ab eis generata inter se differunt: carnos-
 se enim pinguedinis p̄legma subtiliū est z nutritibiliū.

De oculis.

Oculi sunt et diuersis substantijs cōpositi:
 habent enim lacertos: pinguedinem: pellī-
 culas: humores. **Quod** autē est cū pte pin-

guosa: prinet calori z hñiditati: z qd est a parte pel-
liculari: artinet frigiditati z siccitati: idcirco de pins-
gubus aialibus frigidí sunt z humidí. Si ño de ma-
cilentis: frigidí z licci. Et licet oculi facilius ceteris
membis digerantur: tamé ño pinguedinem sibi ad-
mixtam habet: grauedinis viscolitatis z indigestio-
nis quiddá: propter hoc ño accipiantur nisi cū aceto
z obliomogaro: apio: pipere: calamento: z insibere: et
similibus condantur.

De naribus.

Nares frigide sunt z sicce: sunt enim cartilas-
ginosæ: ideoq digestioni difficiles: parí nu-
trium: edantur ergo cum aceto: obliomoga-
ro: sinapi: carui: pipere: z insibere: z similibus.

De lacte.

Lingua inter cætos z tenerá carné est
mediocris: idcirco sola comesta dat nutri-
mentum inter durum z molle medicore:
que si cum lactero sibi iuncto manducef-
crit laudabilis: faciliusq digeret. Itur-
sus si cum tenera carne sibi iuncta per quá salua ozi
decedit manducetur: durioris z viscoliosus crit di-
gestiois: vñ bonú est si cū obliomogaro: pipere: ace-
to: oigano: z insibere: z similibus comedatur.

De gutture.

Guttur frigidú est z siccú: q cartilaginosis:
pinde paruí dat nutrimentum digckioni
inobediens: hac de causa cū cadis aromati-
bus dect comedi.

De corde.

Corde pure est substantie z nature lacterosi
pertinens: tarde de stomacho eijatur: sed
tñ coz bene digeritur: multum z bonú pre-
stat cozpo nutrimentum.

De pulmone.

Pulmo facilis é digestiois: z facile de sto-
macho eijatur propter leuitatem ac rari-
tatem substantie: proinde ceteris mēbris
minus nutrit generans: humorem pble-
gnati partinentem.

De epate.

Epate osibus membris aialium grossius est
z durius digeri: sanguinem tamé generat
laudabilem: nutritilius est ño carne ño ha-
bente pinguedinē: sed lactentiu epate ceter-
ris melius: galline ño melius est q lactentiu: propter
si galline nutrimentú fuerit tritice farina coz lacte di-
stemperata z sicubus.

De splene.

Splen illaudabilis est nutrimentú: corru-
ptum z melacholicum sanguinē generat
digestioi durú: z tarde de stomacho eijat-
tur: parí tamé ponticitatis habet ppter
choleram nigra sibi dominantē. Idcirco assius come-
dentium ginginas confoztat. Splen autē porcinus
melior: ceteris est propter sue substantie subtilitatem
et raritatem.

Queritur vtrú medulle generentur ex sanguine vel ex
spermate: videtur q ex sanguine: quia dicit pbs q in animá

libus habentibus sibi bum medulla est similis sibi: z in pa-
ventib? sagimen medulla est similis sagimini: sed tam sibi
bus q sanguinem ex sanguine generatur: igitur z medulla
la. Item Aristo. Auicē. z Hali. dicunt q membra radica-
lia ex spermate generantur. cuius signum est: q si deperdit
tur non possunt restituarí. Membra vò replentia ex sangui-
ne generantur: sicut medulla. Item dicit Auicē. q medulla
le in principio sunt rubell coloris: vt de illis inueniendú rus-
beus colo: attestat sanguini z ño spermati: cū sperma sit
albú: igitur. In contrariú est Aristo. ponens aliquos medulla-
lis ex spermate generari. Itē dicit ysaac q spinalis medulla
la frigida est z bum. z est inutilis cerebri: ois cerebri ex sper-
mate generatur sñm Aristo. igitur. Respon. q quedá est me-
dulla que cõtinetur in osse z non est ordinata ad illud os in
quo continetur: vt est medulla cerebri: quia cõtinet sub era-
neo: z tamen ño ordinatur ad nutriendú cranciu: z similiter
medulla spinalis: zalis sine buquo generatur ex spermate:
z sic pcedunt sedē rationes: z sic loquitur Aristo. Alie sunt
cõtente in osse z ordinatur ad eus nutrimentum: z sic ge-
nerantur ex sanguine siue ex nutrimento: z sic procedit ppi-
merones. Queritur vtrú medulle ordiantur a cerebro:
videtur q he: quia si cõtinens outur a cõtinente z cõtentiú
similiter a cõtinente: sed oia offa ordiantur a crancio: ergo et
medulle contente in ossibus. Item dicit Hali. q oia pins-
cipis attestantur: ergo que alicut attestantur outur ab eo-
dem: sed medulle attestant cerebri: igitur ab eodē outur.
Itē dicit Aristo. q pncipiú rei est in quo res plus abidat
vnde sñm Arst. sanguis plus abundat in corde q in alijs mē-
bris: vñ dicit outri a corde: q similiter cū plus medulla abun-
det in cerebro q in alijs mēbris: dicitur outri ab eodē. In cõ-
trariú est Aristo. dicens q non ordiantur a cerebro. Et tamé
Konstan. z Auicē. ponunt q aliqua medulla outur a cere-
bro: z propter hoc queratur contrarietas ista. Ad hoc dicit
dñi q quedá ordiantur ab aliquo per deosionē: vt sperma ab
humiditate: z quedá per viá infusiois et irradiationis: vt
pili in cute a cute: z herbe a terra. z quedam per cõtinuita-
tē z extē: vt rami a stipite: z stipes a radice. z quedam per
viam influentis: sicut a corde virtutes ad oia membra. que
dam vò per viá similitudinis: sicut omnes nerui outur a
pelliculari: vt a pia matre z dura. Dico ergo q aliq medulle
outur a cerebro per viá deosionis: sed istorum que sic outur:
quidá est otus vniuersalis z quidá particularis. Dico
ergo q medulla cerebri z spinalis medulla outur a cerebro
otu particulari: z sic loquitur Auicē. z Konstan. Sed alie
medulle a cerebro ordiantur otu vniuersali z non particu-
lari: immo otu particulari ordiantur a medulla spinali. His cõ-
medulle ossiu compositis necessarie sint ad humectandum
nra membra composita in quibus sunt: si haberet otum par-
ticularem a cerebro iam cerebri nimis esset debilitatum: z
propter hoc habuerit otum a spina: vel a nuca a qua outur
particulariter spina: que protensa est per medius dorsu
vsq ad caudam vel vsq ad anũ. Quãdo ergo Aristo. negat
otum medullarum a cerebro: ño negat simpliciter: sed ne-
gat q ño influat: quia medulla spinalis que est cali. z bum.
situata est sub cerebro qd est frigi. z bum. vt contēperet ce-
rebri z sibi infuat cali. z bum. z sic patet solutio ad argu-
mēta. Alij dicit q nuca non outur a cerebro: sed cū d. ossi.
dicit q a cerebro: nuca ois: ipse intelligit q ista oue: s; nu-
cha et cerebrum ordiantur a tertio sc; a materia spermatica.
Queritur cur? complexionis sit medulla: videtur q frigi-
gi. z sic. quia dicit Philare. q cõtinens immutat contentú
ad suam crasim: sed ossa sunt frigi. z sic. igit. Item dicit Hali
li in cõmēto supra regni q humiditas generata in membro
calido est cali. z in frigi. frigida. vnde dicit ysaac q sanguis
calidus est lacte: z hoc est quia sanguis generatur in mem-
bro calidioris: vt in epate: lac vò in frigi. vt in mamillis: ergo
cū ossa in quibus generatur medulla sint frigi. siml ter ec.
Item generatur ex nutrimento melancholico ossium: sñm.
In contrarium sunt omnes auctores dicentes medullá esse
cali. z bum. Item dicit ysaac q omne vniuersum est cali-
z bum. Item dicit etiam q sapo: dulcis caliditas attestat.
Respon. q quedam est medulla: vt spódilum generata ex

Spermatē & a cerebro oritur: talis est frī, z buni, sicut cerebri. Hōt aliā medulla osium: talis est cali, z buni. Hōt vterius q̄ medulla quātus est de principio materiali: est ca li, z buni, q̄ generatur ex nutrimento osium: z ossa de nutrimento attrahunt partem grossam impurā melācholicam z repudiāt puram acream: que in medullam conuertitur: tamēn quoad continens est, frī, sic tamēn quā ossa nō multum impingunt in medullam: nec non sequitur cōplectio osium. ¶ Queritur vtrū medulla nutrit os in quo cōtinetur. Respon. q̄ non loquendo de nutrimento restauratio nis: sed bene nutrimento refocillationis: id est habitatio nis osium: vt suscipiant nutrimentum: q̄ cum sint dura: z den fa nisi remollescent a medulla non possent bene nutrirī: et hac via intelligit pbs in rj. de aialibus dicens q̄ ossa ex me dulla nutriūtur. Hāc si nutrunt ossa vera z materiali nut ritionē p̄ medullę cōseruacionē z verā assimilacionē in sub stantia osium: cum quedam medullę ex spermate generentur: sicut spīnalis medulla osium: z medullę cerebri: z ossa ex san guine generantur: iam se queritur tale in cōiunctiōnis q̄ mē bria sanguinea: vt ossa nutrirentur ex membris spermatēis vt ex quibusdā medullis q̄ est contra ordinē. ¶ Queritur quare medulla est in ossibus z non in carne aut neruo aut alijs membris. Vna causa est: q̄ sicut pinguedo est tpeauri sus nature: ita z medulla ex vtrosq̄ parte nutrimenti ge neretur: z quia sicut tpeauri sus suum tpeauri repo nit in turbis foribus: z nō debilis: sic z natura medul laris in ossibus cum sint membra fortia respectu alioꝝ. Secūda causa iam dicta est: q̄ cum ossa sint membra dura et solida suū nutrimentū quod est grossum in melācholicū: nō possēt eorum substantiā penetrare nisi essent remollita: ideo natura medullā in ip̄is potī collocat. Tertia causa est: q̄ sicut Aristot. nutrimentū sit ex mīxto: vnde dicit ysaac q̄ non agunt simplicia in cōposita quōdāmodo cōposita in composita: vnde nutrimentum osium est mīxtum ex quadam parte melācholica quam ad se attrahūt: z alia p̄legmatī ca siue aerea quam tantū superflū nutrimentū eoꝝ respūit z non expellunt ad carnem: cū nō sit membris ignobilis lega re suas superfluitates ad nobilia: ideo in concacitate ossis remanet substantia medullaris. Quarta causa est: q̄ ossa in digestione nutrimenti sunt pauperrima: ideo cum digestio fiat per cali, z humidū, natura ingeniatū recondere in eis medullam cali, z humidū, iuuantem eorum digestionem: sicut ad fundū stomachi natura portione melācholicę delegat ad eius appetitum sustentandū: z portione cholere ad eiꝝ dig estionem confortandā: cū stomachi sit de se in calose pau perissimū. Et hoc de causa ossa quedam lata nō habēt medullam: quia sicut similitudo carnis circumdant ad hūmectandū: adeo q̄ sunt habita ad nutrimentum suum at trahendū: nō sunt ita magna spissa nec rotunda: sicut illa in quibus medulla generatur. Et ita alia causa est: quia ossa in pectoris z alia que sunt iuxta cali, membra: vt iuxta eos non habēt medullam: quia calos fortis baurit totā medullam si ue humiditatem: et bec est causa quare ossa leonīs nō sunt medullosa: quia leo est animal valde calidum. Secūda causa est etiam: quia leo est animal maxime pugne z audax: vt dicit pbs: cuius signum est: quia inuadit aialia seipso maio rā: ideo natura fugat cuius sagacitatem non est finis: dedit ei ossa dura z fortia z nō cōcua. Hōt q̄ medulla aialū p̄le gramiticoꝝ vt potē: aut sanguineorum vt arctis nō est ita spīda sicut melācholicū vt bouis: quia non est tanta vis fe questratiua in ip̄is fieri in melācholicis aialibus. ¶ Queritur q̄re spīnalis medulla est ita insipida. Vna causa est: q̄ generat ex matena spermatēica que nō ordinatur ad nutri mentum: sed ad generacionē. Secūda causa est: quia assimi latur z maxime est conformis cerebro in quo continetur humiditas aquosa sup̄flua que valde est insipida. ¶ Queritur a qua digestione generetur pinguedo: an a prima secun da vel tertia: vnde p̄ nō a tertia: q̄ dicit Auicēn. q̄ tertia dig estiuā facit de carne carnem: z de oleo ossa: sed pinguedo est nullum istōꝝ: igitur. Item tertia digestiua generat quid di stinctū: prima z secūda quid indistinctū z confusum: cū ergo pinguedo sit quid indistinctum: sequitur zc. Item vni

quodq̄ generatur a virtute illius in quo magis abundat et magis conseruatur: sed pinguedo maxime abundat in secūda digestiua: vt circa renes z stomachi: ergo a secūda dig estiuā generatur. In cōtrariū est pbs z Auicēn. dicens q̄ a tertia digestiua generatur. Et ratio: quia secūda digestiua generat humiditē: z nihil extra humiditē: vnde non generat humiditatem: sed pinguedo nō est humor: immo aliquid ex tra humorē: vnde pinguedo generat ex sanguine vltra spe ciē humoris. Respon. q̄ generatur a tertia digestiua. Sed nota q̄ quandoq̄ operatur complete: z tunc generat mem bium vel carnem. vnde tunc ex carne facit carnem zc. z sic lo quitur Auicēn. quando q̄ vt operatur incomplete: z sic gene rat pinguedinem: q̄ quādoq̄ a scda digestiua generatur multitudine humoris: z tunc tertia digestiua non potest pers fecte z cōplete operari sup̄a vniū multitudine: z facit q̄ potest: z sic generat pinguedinē: z hoc multum dico q̄ tertia dig estiuā nō appropiat sibi aliquod mēbrū: immo est in quo libet mēbro: igitur pinguedo maxime abundat in secūda digestiua: tamēn propter hoc non generatur a secūda: im mo potius a tertia cū in quolibet membro sit tertia dig estiuā. ¶ Queritur cuius cōplectio sit pinguedo: z vtrū ge neretur a calido aut a frigido: videtur q̄ sit cali. z buni. q̄ a calido generatur: q̄ pbs z Auicēn. dicit q̄ generatur ex vntuositate sanguinis q̄ est cali, z buni. Et eo mē matura tiū est cali, z buni. sicut ysaac supra pronōciat: sed pinguedo est maturatiua: vnde apostolus mata: igitur. Item dicit ysaac q̄ generat pinguedo ex quo caliditate: sicut ysaac vō dicit q̄ a frigiditate: z ita videtur cōtrarietas aut vō. Et eo q̄ dissoluit a frigido coagulatur a calido z cōcū rō: sed pinguedo a calido dissoluitur: ergo a frigido coagulat: z ita est frigi, z buni. Respon. q̄ ad generacionem pinguedinis duo requiruntur. Primo requirit fortis dig estiuā generis multitudine humorum: z sic materialiter pin guedo generatur a forti calore: z sic loquit ysaac. q̄ eius ma teria a forti calore generatur. Secūdo modo generatur for mally: z tūc a debili calore generatur nō potente agere lu pia tantam quantitatem humorū cōplete: ex eis faciens car nem aut ossa zc. et hoc modo loquitur iste auctoꝝ. Sed nos ta q̄ duplex est pinguedo: quedam est citrina siue aerea ca li, z buni. alia est alba aquosa: ista est frigi, z hu. ¶ Que ritur que pinguedo sit calida: an noua vel antiqua: videtur q̄ antiqua sit frigidior: quia pinguedo sequitur natū rā atas lus z cōplectioem eius cuiꝝ est: sed animal antiquum frigi dius est iuuenē: igitur. Item dicit auctoꝝ: sicut q̄ pingue do habet caliditatem ab aialū cuius est: quāto ergo magis re mouet a suo aialū tanto frigidior est: sed quāto antiquior: tā to magis remouetur a suo animalis: igitur. In cōtrariū est ysaac. dicens q̄ quāto antiquior: tanto calidior. Item simile est de oleo z de vino z pinguedine: sed vinum z oleum quā to antiquiora tāto calidiora: igitur. q̄ concedo. Vna causa est: q̄ per processum tempus confumitur aiquetas tā a ca lose intrinseco q̄ extrinseco: sicut in vino z oleo. Ad fecum dum dicitur q̄ nō valet: q̄ nō dicitur pinguedo antiqua co q̄ ab animalū antequo extrahit: sed q̄ diu fuit seruata. Ad secūdu cōceditur quātitatiue: sed nō qualitatiue: vbi obijci obijci de calore vntuosi z nō de calore naturalis de quo loq̄ mur hic. ¶ Queritur quare pinguedo non est in aialū: ca rentibus sanguine. Vna causa est: q̄ pinguedo generat ex sōra z forti prima digestiua z sōra z talia aialia nō habēt secūda digestiua fortē. Secūda causa: q̄ generatur mate rialiter ex vntuositate sanguinis: z ista animalia nō habēt sanguinem: igitur. ¶ Queritur quare pinguedo maxime abundat in regione naturalis: vt circa stomachum z renes: z non in aialū: vt in cerebro tantum: nec in vitali: vt circa cor. Vna causa est: q̄ pinguedo generatur ex obiecto z effectu ipsius epatis: vt ex vntuositate ipsius sanguinis que maxi me abundat circa regionē naturālē vt circa stomachū z vmbilicū. Secūda causa est: q̄ in regione naturalis: vt circa epas est calos mediocritis z temperatus potēs resoluerē: z nō con sumere: sed in regione vitali est nimis calos: totā humiditatem cōsumēs: z in aialū nimis debilis: q̄ ibi est nimia frigiditas

ca cerebri fit frigi. z bu. igitur. Tertia causa est ex pte finis: q; si effect in parte aial tunc impeditur transitu spiritus in fibulū: z in vitali spūaliū spūum: sed in naturali abidat pin guedo: q; naturalis debet esse calū: z pumi. cū ibi viget di gēthio q; est cali. z pumi. ¶ Quæritur quare tertia digesti ōa facit thesauri: vt pote pinguedine: nō scda aut pma di gēthio. Una causa est: quia tertia digestio regi cōparat cui si buidit famulatur: vnde sicut rex vel dñi haurit a subditis seruitutibus pecuniā: z inde thesaurizat: nō serui a dñof: militet tertia digestio zc. Secunda causa est: q; natura sa gar cuius sagacitatis nō ex finis: thesaurizat de nutrimento puro z mīdo cuiusmodi ē in tertia digestiua: z nō de ipuro z sculēto qd est in prima z scda. vnde sicut rex nō reponit in thesauro suo metalla vilia: immo nobilia: sicut aurū et ar genti: similiter z natura zc. ¶ Quæritur cuius cōplexionis sit oculus: videtur q; cali. z sic. q; dicit Aristo. scdo de aia: q; eadē est natura medij organū z obiecti: sed mediū vñus est lucidū: vt aer: ergo z oculus qui est vñus organū: s; lux. est species ignis: z ignis est cali. z sic. cōplexiōis: igit z oculus. ¶ Itē dicit Aristo. q; aialia abundantia in sanguine z spiriti bus sunt cali. carēna vō sanguine sunt frigida: igitur cum oculū sint pleni spiritibus. vnde dicit Constan. q; neruus ob ticus mediāte quo defertur spiritus vñus est cōcauus: z hoc vt possit continere maiorem cōpū spūum: igitur cus spūs sūt cali. z sic. similiter z oculus. ¶ Itē in de sensu z sensato recitat q; quidam appropinquauerūt quattuor: sensus ele mentis: z Empedocles appropinquauit vñum igni: sed ignis est cali. z sic igit z oculus. ¶ In cōtrariū est Aūicen. z Aristo. dicentes cū frigi. z bu. cōplexione. ¶ Itē dicit Aristo. q; oculus z cerebri sunt eiusdē nature: sed cerebri est frī. z pumi. igit z oculus. ¶ Itē dicit Aristo. in de sensu z sensato q; vñū quodq; cōpositum resoluū in ea ex quib; cōponit: sed oculu lus resoluū in aqua substātia: que est frī. z pumi. igitur. Ad hoc dicendū q; quedā est cōplexio in oculo que est ratio ne materie ex qua cōponit: z ista est radicalis: z sic est frī. et pumi. cū materia ex qua cōponit sit frī. z pumi. vñ aliā cō plexio sequitur radicē materie: z sic loquit Aūicen. z Aristo. Aliā est complexio ipsius oculi sicut z accidētalis: ista est duplex: q; aut pōt considerari rōne spūum fluentiū ad oculū: z sic est cali. z sic. cōplexione z igne: z sic loquit Aristo. dodes. Est autē aliā oculi complexio: fluens: que debetur ex ratione cōmēntis: vt pote radicē pinguedinis: z sic est cali. z pumi. z hoc modo loquitur similiter Aristo. Ad primū quod obijcia q; eadē est natura zc. Dico q; verum est formalis: vt peruenias: vñ tū mediū q; organū est peruiū: z sic loquitur Aristo. Ad alia argumēta patet solutio per distinctionē. ¶ Quæritur vtrū oculus sit boni saporis: videt q; nō: q; dicit Aristo. q; natura aq; vult esse insipida: cū q; oculus sit nature aquee erit. insipidū saporis. In cōtrariū est Aūicen. dicens q; oculus optime sapit. ad hoc sunt versus. Lauda regit: me diū nutrit: caput est saporatum. Solutio q; oculus est sapo rosus radicē pinguedinis circūdatiōis: nō tamē rōne sue sub stātie pprie. ¶ Nota q; nares quātū ad substātiā cōtralem cartilaginofam frī. z sic. ponticā pessime nutriūt: sic intelli git littera. Sed quātū ad substātiā aerē cali. z pumi. ibi in terceptā bene sapiūt z nutriūt: sic zc. Et si arguas quod bene sapit bene nutrit: verū est si bene s; sapit de natura po pia: sed nares bene sapūt: verū nutrit: verū humiditas aerē interdule. ¶ Quæritur vtrū lingua sit alicuius saporis: videtur q; nō: q; dicit Aristo. q; susceptiū sōni est absōni: sed susceptiū saporis est insipidū seu insaporū: cus q; lingua suscipiat oēs saporēs sequit q; est insipida. ¶ Cōtrariū videtur q; bene sapit quodē comedet. Respō. q; lingua pōt cō siderari dum viuūt z dum est in aialū viuētē: z sic recipit om nes saporēs: q; ibi abundat humiditas salualis: z sic obijcia. ¶ Vel pōt cōsiderari in quātū est mictū: z dum est extra siue in va nutrimenti: z hoc modo optime sapit in gustu q; humiditas salualis cus tū cōsumitur z detegitur ep; pro pia būditas: q; optime sapit. ¶ Quærit vtrū guttur mul tū nutrit: videt q; sic: q; nutrimentū nutrit ratione sue qual itatis: alterat vō ratione sue qualitatis: sed guttur at mul tū nutrimentū: s; multū nutrit. ¶ Cōtrariū tamē dicit aucto: in

littera. Respō. q; accidētaliter multū nutrit: q; grossum dāt nutrimentū qd de officia digerit: z multū in mēbris mouet tū parū nutrit naturaliter: z sic loquit aucto. ¶ Nota vlt rō q; co: dat maiū nutrimentū materialiter: q; generat nu trimētū meliōcolici frī. z sic. Lamē effectus est boni nutri menti: q; cū habeat aspectū ad sic: q; sic sicut dicitur sicut de coode cerui: tūc quādo comedit cū bonis cōbarijs laudabilibus ip sa oucit ad co: z digerit. ¶ Quæritur cuius cōplexiōis sit pulmo: videt q; meliōcolice: q; sicut co: est meliōcolicum q; est in cōtinuo motu: igit z similiter pulmo cū sit in cōtinuo motu. ¶ Itē dicit Haly q; ad mēbrū simile pperat egrit tudinis similes: q; cū in pulmone sepe generet perplepmonia q; sit ex pblegmate: videt q; pulmo cōt frī. z pumi. ¶ Itē dicit Hippocrates q; cōtinēs immutat cōtētū ad sua crasim: ergo cū sū Aūicen. humiditas pblegmatica ad pulmone m trāmittat: videt q; pulmo sit frī. z bu. ¶ Itē dicit iste aucto q; pblegma generat: ergo est mēbrū pblegmaticū. ¶ In cōtra riū est Aūicen. dicens q; est mēbrū cholericū. ¶ Itē vult Hipp. et Gal. in tegni. q; cōplexio cholericā maxime est rara z quæri nosa: sed pulmo est bmo: igitur. Respō. q; loquēdo de radis cali cōplexione est cholericus: z sic loquit Aūicē. z Aristo. lo quēdo tū de fluente est frigi. z sic. cōplexiōis: q; ista diuersi ficat sūm nutrimentū z cōtinēs: z sic obijcia. Ad primū dico nō est simile de coode z pulmone: q; pulmo propter aliqd cōtinuo mouet q; co: s; vt attrahat aerē z expelat eē: sed co: cōtinuo mouetur: vt ppter motū cōtinuū z cōfricationem partū solidariū generet calo: naturalis z spēs: z ideo non est simile. ¶ Nota p illo qd dicit Aristo. q; pulmo est terminus caloris: q; co: etiā est terminus caloris. s; pulmo est pncipiū pū caloris tanq; indicis: z co: tanq; generatōis cū. ¶ Quæritur vtrū epar generet grossum nutrimentū: videt q; non: q; sūm Consta. sanguis est coagulatus: vnde rare est substā tie: sicut sanguis generat nutrimentū rarū nō grossū. ¶ In cōtrariū est aucto: dicens q; epar oibus mēbris est profusius z ourius digerit. Respon. q; epar dū in aialū viuētē tūc est rarū z sic obijcia: aut dum est extractuū: z dā vā nu trimenti nō indurata: igit videtis sanguine extractū ad aia li indurari coagulari z inspissari: licet in aialū sit liquidus z clarus: z sic loquitur aucto: iste. ¶ Quæritur quare in aialū bus la: tētibus melius est epar q; in volatilibus aut aialib; sensibus. Ratio est: q; par peccat per siccitatē z duritiem: igit sicut fetus sicce materis quanto propinquior: partu tū melio: q; tūc temperatur eius siccitas. Similiter bico q; epar in aialibus lactentibus temperatur ratione cali. z pumi. ¶ Itē ratio lactis remollitur. Sed aues sunt sicce z bus re: z propter hoc indurantē z peioant. ¶ Quæritur quare epar galline melius est q; alioq; epar volatiliū: sicut dicit iste aucto. Hoc idē vult Aūicen. z maxime si cū farina z ocus lacte nutritur temperata in scibus siccis. Ad hoc soluit s; b; rardus. sed ipse petit principij: q; epar galline est maxime odosifera: z spiritus generatiū. Sed adhuc restat que stio quare hoc est. Responde z dic q; gallina cali. est z pumi. temperate: z maxime est animal domesticū: ratione ergo loci acquirat cali. z pumi. per q; mēstices epatis subtilitatis z durities. ¶ Item farina lactis siccus habent cali. z pumi. rōne cuius remollitur epar. ¶ Quæritur vtrū spēs habeat gene rare rōmū fm q; dicunt versus. s; co: sapit z pulmo loquitur sed cōsumit frās. S; plē rēdē facit cogit amare secur. videt q; nō: q; dicit Aūicen. q; rōnis generat q; sanguine puro mundo epistē in coode z mēbra nutritiue. vnde dicit p; q; pueri z fluentes valde sunt frigidus: q; habet purū san guinē. cū ergo s; plē habeat turbidū sanguinem generare. ¶ meliōcolici nō generat rōmū: immo cōtinuo tritiū. ¶ Respon. q; s; plē in animalū cuius est causat rōmū: q; deputat sanguinē a meliōcolici cū ad se trahat totū meliōcolici: z tamē in via nutrimenti receptus generat bu. meliōcolicum z sic intelligit iste aucto. ¶ Quæritur quare s; plē in rōnis cauernosis aut sit mēbrū meliōcolicum z durū: et meliō colia nō faciat raritatē: immo potius compactionē. Respō. q; quedam sunt cōplexiōis meliōcolice: z tamē sunt sub stātie sanguinee: vt perdis q; frī. est z sicce complexione: tamen optime nutrit. q; est cōpōsitiōis z substātie cali;

pumi, quedā sō sunt eōdtrario cali. z pumi. cōplexiōis: z ta men sunt substatie melancholicę: vt anser. Similiter dico de splene qd snt frī. de cōplexione z cali. de cōpositiōe.

De renibus.

Renes duob? modis sunt illaudabiles: vno propter sue substatie cōruptionē z duritiē z grossitiē: secundo qd cozzū nutrimentū hie rarissime pinguedo: vnde z sanguinē generat grossum z pessimum.

Quēnt qre renes fuerūt duri z macri. Lausa ē: qd pof sent obuiare acuminē vīne qd cōtinue trāsīt p eos: z sic sunt duri ratiōe finis. Et sunt macri: qd si essent pingues cito ab acumine vīne dissoluerentur. Et ideo pinguedo bene circā dat eos: vt acumē vīne agat in illā: z nō in substatia renalē z vt etiā cū sit cali. z pumi. habeat cōfortare digestiua cozzū cū sint frī. z sic. Et ppterea qd vīna cōtinue trāsīt per renes que est superfluitas z nō possunt bene depurari ab illa sup fluitate oīno cū sint debilis caloris: ideo renes sunt odosius fetidi. Secunda qd abundat renes in pinguedine aquosa que que nō multū diligitur a natura: immo cito destituitur a regimine eius: z sic putrefit quare renes sunt grauis z fetidi odosius.

De lacte.

Lactis prima particula dicitur lac tempera tam cōplexiōē parti esse egressiuz: in calore videlicet z humiditate que sunt in secundo gradu: vnde pificibus min? est huiusmodi: plegmatis generatiuz: vicinū est enim sanguinū: neqz aliud est qd sanguis secundo coctus in vberibus: habet tamē de mamillis albedinē saporitatez z habilitatē. Sed reprobendū nos sopsibi nos nobis hęc propositionē obijciētes: si calidū z huiusmodi inquit est lac propter secūda decoctionē: cur itaqz nō dicitur neruos ossa z cetera mēbra qd dicitur frigida esse: calozē z hūiditatez habere cū sanguis sū militet cozzū sit materia. Quibus respondemus non bene consequi cozzū propositionem. qd cū dicamus sanguinē esse calidū z hūidū: alijs tū qūtatib? nō in diger: cōpositū esse est de secda cōpositione: z omne qd sedo cōpositū est: omnes inuenimus in eo qualitates: quibus qualitati pteinet sibi dominātī. verbi gratia. Inuenis homo estis cholere rubec pncipat: puer quoqz sanguinū: senex plegmatis: alijs tū huiusmodi: nō videtur carere. Similiter z cozzū mēbra que per se sunt manētia diuerfas habēt cōplexiones z naturas: sicut epatis est sanguinē facere: splenis sanguinū sine fecē z nigre cholere vicinū sanguineuz suscipere: z fellis propriū est caloris sanguinis vicinā partē suscipere: s; lac nō est ita pte neqz a sanguine separatiuz: nō enim est aliud nisi sanguis sedo coct? in vberib?: vñ psumpt ab vberib? albedinē z saporitatez: qd natura pparauit ad nutrimentū aialū: sicut enīd sanguinē opata est ad fouēda cozza. Tercio tamen lac in substatia tuis diuerfū est. quoddā aut subtile: quoddā grossū: z aliud faciens facile digestiōē est: z aliud tardā: qd sit quattuor modis. Primo s; mvariā aialū cōplexiōnem er quibus est. Secūdo propter diuerfitatez tempozū anni. Tertio propter inequalitatez aialū nutrimentozū. Quarto p vicinatez vel tarditatez mulgēdi. Diuerfitas autē sue essentie triplex est: subtilis videlicet: grossa: z calida. Et quibus inter has extremitates

alia habeat mediā: tū nō oportet vt dicatur. Lac etiā in se tres habet substatias: vna est subtilis clara qd dā hīs acuminis: alia est grossa terrestris: tertia est tenuis victuosa: ideo pro acuminē calozē z subtilitate quā habet: est mundificatiuz feci: grossiōisqz hūo rī substatiarū: p uocatur etiā solutiōnis: z epatis aperit oppilationē. Pars vno grossa. i. caseata p sui terre stri substatia frigiditati pertinet z siccitati: tamen cū recēs est: hūiditati prius revidet: cū ergo desiccat est grossa: tarda ad digerēdi: vētris cōstipatiua: z grossiōis z viscosoz hūoīū generatiua. Pars quidem vna ctuosa. i. butyrosa: qd est aerea: calida est z hūida: molificatiua z teperate vētris humectatiua: est z hūane cōplexioni similit. Lucinus ergo lac subtilis pars dñari cōspicit: facili est digestiōis: quod autē terrestri subiectū ē parti: tardā facit digestiōē: z qd acri pti net erit mediocre. Lac tū ceteris laudabilibus equaliter has tres i se habet substatias: sicut lac muliebre. Vnde caprinū qbus oppositū est vaccinū. Sed inter vaccinū z caprinū pecorinū est mediocre: grossū enim est caprinū z plus terrestre: subtilius sō z aquosius vaccinū: qd hūoī rōne ostendit: lac enim pecorinū multū facit caseū: z grauis odosius est: vaccinū autem suauis est odosius. Sed videmus a sopsibis reprobēdi. Cur inquit lac pecorinū vaccinū dicitur esse subtilius: cū pecorinū magis abūdet caseo z vaccinū butyro: atqz butyrū sit caseo leuū? Quibus respondēdi est sic. Pecorinū aquosius z calidius est vaccinū: qd natura pecorū calida est z hūida. Vaccinū sō mīnoris est aquositatez: calozē h; defectū: qd aialū frigiditas z siccitas dñat. Et iterū lac aliud inter pecorinū z caprinū mediocre: sicut iumentinū z asininū: bozz enim lac aquosius est pecorinū z caprinū: sed iumentinū vicinū est pecorinū: asininū sō caprinū qd minoris est aquositatez: idcirco nōnūqz cōglutatur in stomacho: nisi cū calidū ab vberibus eries bibat: aut cū fuerit cū modico mellez sale mīxtū: tali modo propinati nullā cōglutinationē dabit: verūtamē in securi sum? de capino quin coagulē: ergo nō oportet dari nisi cum melle z sale: sin autē tali dabitur modo nihilominus semetipsum coagulabit: z grauitatez in stomacho: z in gula suffocationē generabit. vnde Gal. nō mīro: patientes in stomacho grauitatez z in gula suffocationē ppter lactis coagulationē. S; vacinū z pecorinū scmp coagulantur in stomacho p sui grossitatez terrestritatez. S; alā g est lac multum habēs aquositatez z parū casei: sicut pecorinū iumentinū asininū: nullā in stomacho facere cōglutinationē. Ideoz ventris est humectatiuz propter sue aquositatez abundantiā: z qñi eius aquositas aliquantulū habet acuminis: est enim ventri solutiōnis pōinde quiddā medicū ferū. i. lactis aquositatez dāt potū: vt in de stomachus totūqz corpus mundet de putredine maloz humoroz. Pars sō butyrosa: qd aerea est natez sup cibū: vt oleū sup aqua: quare cibis grossitudinez tribuit z viscositatez: vnde indigestū manet: cibos etiā digerit incipitēs lubricat: z a stomacho deponit: p; utqz decoctionis rēpus compleat. Sed fm medicinā apostematata maturado dissoluit: z cutis duritie molli

Liber

ficat. Terrestres quidē pars. i. caseata stomachū grauat: digestionē indurat: inflationem grossosq; humores generat: quare fit cā generadī oppilationē in epate splene: z in renib; lapides: maxime si eadē mēbra bmoī rebus inuenit apparata. Sed si auferatur a lacte aquositas: vt terrestris z aerea permancat: fit perfecta medicina habitibus vulnera in pectore vel in vesica: desiccatur em̄ ea z consolidatur: qđ hac ratione testificat. Si em̄ lac accēpitur statim vt ab vberib; fuerit emulsum z calefactū ferri seu molendini lapidem in eo decem vicibus extinguiūmus: vel quousq; lactis aquositate psumpta cōspicim;: deinde ad ppi mandū damus: sed tamen hoc lac q; in stomacho caseatur propter aquositate ablationē: libet nos inue stigando suā mutare actionem: vt nullā in stomacho coagulationē ingerat. **H**iscemus ergo post ep̄ de coctione qđdā aque tepide: z sic ab omī coagulatione securamur. **H** si redarguit nos sospitē dicētes. **L**ur naturalē lactis aquositate abfultis: z aqua accidentalē sibi attribuitis: **H**ispōdemus naturalis aquositas lactis habet acūm: vñ est laratiua: z res laratiua in se habēs acūm est incoquētes vulnera in pectore z pulmone habētib;: nō em̄ incertū sum; qđ acuti humores vulnerū ad intestina fluentes: alia faciat vulnera atq; diffinteram generēt. **D**uerit; tas lactis sūm tpa anī est in unequalitate naturarū tē por;: quadrarie tñ diuidit. Est em̄ yemale: est iūm: autūnale: hyemale. Ternale quidē lac ceteris meli; est z tēperatiū duob; modis. Ano q; ver ceteris tēporib; tēperatiū: est em̄ mediocre inter quattuor qualitates. Alio propter lactis naturā: nā lac tēporiā generatōis aialū loquūtiū: est aquosum z indigestū: ppter humores in tempore coadunatos a tempore cōceptōis: ac cum xl diebus a tempore quo generentur aialia elongantur: superfluitas quā habue runt desiccatur z consumitur: z nō restat in lacte nisi humiditas naturalis z substantialis: quare temperatū est z laudabile: facile digestionē z inconvertibile in putredinē malorū humorū: maxime si dabitur sana habentibus corpora. Autūmale nō est dissimile: naturalis enim humiditas est plurimū finita: z caseata est multiplicata: vnde grossum est z difficulter digeritur: stomachū grauat: grossam ventositatē z inflationē generat: z putredinē apparatur. Est iūm autem inter has duas extremitates est mediocre. **H**yemale nō raro inuenit: qđ illius fuerit temporis pessimūz erit: qđ siccatissimū z grossissimū propter loquinquitatem temporis a partu: idcirco sui humiditas naturalis profus est finita. **D**ueritas ergo lactis propter nutrimentum aialū multplex est. Animalia em̄ recentes herbas pascentia: faciūt subtile lac z aquosū: cito digestiūm: z minus ventositatis z inflationis generatiū: qđ lac aialium siccatūz herbarū extremitates pascentiū: vel siccā gramina. **L**ac etiā aialū stipri ce arboris extremitatibus vlcensitū: vile est stomacho z ceteris viscerib;. **Q**uod autē e aialibus fit subtilia manducantibus: omnibus est dētērius: pōim de lac capinū plus ceteris stomacho cōcūit: semp enim stipriāz herbis vtunt. i. extremitatibus a rboz

massicis videlicet quercus: lentis: oliuēz similiū. **I**n terdū etiā de frondib; vescuūz arborū: scz scamonez: ritimall: belleboz: vnde earū lac pessimū est vt pte stomacho no ciūi; pseritum sue neruositati. **H**ic dicitur sco. testatur. vidi inquit capias belleboz albi pascētis: z in initio pascedi vomitū patiebantur: cuius rei effectus talis est: qđ earū lac bibentibus stomacho de fectionem vomitū atq; nauicam ingerebat. **H**ic dicitur veritas lactis sūm tempus triplex est. Aut enim vidē nū est vberibus: aut longinquo: aut mediocre. **H**ic em̄ vel est dulce vel liquidū: idcirco ceteris laudabilius est z digestibilis: citoq; in sanguine virtutib; le: si prout oportet accipiat: z quantum cōuertit; rare valuerit: si em̄ vltra qđ oportum fuerit sumat naturam grauat: z capiti stomachoq; insert nocumētum: dētibus atq; gingiuis mollitē dabit; ptre faciet ea: qđ assueto z multū cibitō dētēs et gingiue mollificantur: vnde putrefiunt. **F**it ergo necessariū vt os lauetur cū vino vel aceto: vt qđ de lacte dētibus inuasiū fuerit mūdificetur. **L**aput le dicitur propter sumū lactis corrupti in stomacho z ptre refacti ad caput ascendētē. **H**oc est stomacho: cum multa sui qualitas et corruptione digestionis in malos humores conuertitur: in fumosos videlicet z acidos. **I**n fumosos si calide nature fuerit. **I**n acetosos si stomachus frigidā cōplexione habuerit. **Q** stomachi caliditas vel frigiditas: aut est naturalis: aut accidentalis. **N**aturalis nō est ab initio forme in quo stomacho lac cōuertibile est continuo. **A**ccidentalē nō cū in stomacho cōcūit coadunatio est humorū aut cū cibus ante lactis acceptōē sumit. **L**ac ergo cōuertetur si in stomacho huiusmodi reperit. **S**opponit a quibnsdā videt. **L**ur inquit lac in duas qualitates contrarias fit conuertibile: in fumosam. i. que calorem significat: z acetosam per quā frigiditate in religinūz. **R**espondemus dicētes lac in se duas substantias contrarias habere: ac reā z terrestrē. **L**ac tam z butyrosam. **L**ac caseata nō pars propter frigiditatem sui qđz siccitate induratur ad digerēdū. vnde in acetositate conuertitur precipue si inuenit cibus vel humores in stomacho acetositate pntentes. **B**utyrosa qđd pro sui calore ac leuitate mutatur in fumositatem pseritū in stomacho sibi simile inuenit: idcirco non oportet lac potari nisi fumosam inanitate: z ab humoribus mūdificato: sitq; lac de sanis anī malibus: sed neq; crebro neq; multam de eo quantitate accipiant: in huiusmodi enim mensura suoptam sanguinem laudabilem generat: vntem butyromectat: pectoris: pulmonem: a vesicam inuatur: maxime si suam amiserit aquositatem: vt aliquando cas aliis coctū cibarijs māduetur: sicut ris: milio: panico: z similibus. quare bene nutrit: minūz generatiū vtolitatis: est durum tamen digestionē: est etiam causa generandi in epate z intestinis oppilationes: z in renibus lapides: nihilominus facit hoc si manducetur euz melle sca z acaro: et licet pectoris z pulmonis sit inuatiūm: epatis tamen ac intestinorū oppilatōnis est generatiū. **L**ac nō acetosus frigidū est z siccus: digestiō indolēdētis: grauat gingiua: dēt

tibus: stomacho nocet: logum enim est tepus cum ab
 vberibus fuerit emulsus. vnde H^{al}. lac inquit lau-
 dabile vel illaudabile fm p^{ri}ncipaliter vel longi-
 quitatem temporis cum ab vberibus exierit.

C De butyro.

Butyrum in prima particula naturam, buty-
 ri esse quasi pinguedinis q^u est cum carne z
 ossibus comixta: p^{ro}pterca vultucribus pe-
 ccoris z pulmonis vel diaphragmatis est co-
 ueniens: mundificat enim z colat: atq^{ue} vulnera ad ma-
 curitatem perducit: gingiuis etiam infantium dolenti-
 bus p^{ro}pter dentes eis nascentes dat mitigationem.
 Sed si cum melle mixtum potui detur: fit contra veneni
 Sed assuetum stomacho nocet: q^u villos z stoma-
 chi asperitatem leuit.

C De caseo.

Caseus vlt est pessim^{us}: stomachi grauatiu^s:
 digestioni difficilis. Jdcirc^o sepe illo vren-
 tes colica incidunt passionem: z lapides in
 renibus generat. Sed tñ diuerso modo est
 quidam enim comedit illi sicut quo fit: alij cum
 sicci^o fuerit z vetus: nonnulli cum est mediocri^s
 Recens aut minus ceteris est calidus z acutus: vno
 de vicin^{is} est frigiditari z humiditari quasi in primo
 gradu: qd est p^{ro}pter humectationem z lactis aquosi-
 tatem in se contentam: quare ceteris est nutriti-
 uis z ventrem humectat abiq^{ue} villo stomachi no^o cumeto
 precipue si sale indiget. Actus vero z sicci^osimus est
 acumen z calorem palas habes p^{ro} salis z coaguli sic-
 citate: p^{ro}inde cito in fumositatem z colicos conuer-
 titur humores. Quod vobis modis cotingit: vno
 q^u et victuosis in apparatu est ad aquositatis indi-
 geria: alio p^{ro} acumine quod acquiritur a coagulo et
 sale: ideo spiriticus est p^{ro}pter siccitatem qua ab ipis
 retinet. Jdcirc^o si cum alijs rebus comedatur: virtu-
 tem subtilitatum z aperituum habentibus: fit de-
 terius: q^u est causa lapides generandi in renibus: ni-
 bil enim aliud est materia lapidis nisi grossorum co-
 pia humorum acumen cum calore habentium: quod
 semper in caseo inuenitur. Lase^o ergo taliter cristes
 cauendus est: q^u non est bonus ad nutrimentum: nec
 ad bonum sanguinem generandum: neq^{ue} ad ventres
 humectandum. Laseus quidem inter nouos z vetu-
 stum mediocri^s: fit laudabilis z illaudabilis fm ali-
 quarum extremitatum vicinitatem.

C Superius aucto: determinauit de dicta sumpta ab aia
 lactis: bic ac eorum superfluitatis: puritatis dico vt de
 lacte. Et primo determinat de lacte. Secundo de confectis
 secunda ibi: Dicitur in prima particula. **Q**uerit vtru
 lac sit necessarium animalibus ambulantiibus: z videtur q^u
 no^o q^u sicut se by pullus respectu sui out: ita ferus respectu sue
 matris: sed pullus statim q^u cadit ab ouo q^urit sibi nutri-
 mentu^m: z no^o by illud a natura p^{ro}paratum: ergo z sicut f^o am-
 bulantium statim q^u a matre cadit: q^uret suum nutrimentu^m sicut
 z ita lac non est ei necessarium. Hoc idē videtur p^{ro} loci a ma-
 rio: q^u aiala in sui prima etate non habet nutrimentu^m a natu-
 ra p^{ro}paratum sicut lac: nisi p^{ro}pter oblationem suam: ergo q^u
 volatilia sint debilitata q^u ambulanti: z tñ non habent nu-
 trimentum sibi a natura p^{ro}parati: ergo multo mag^{is} nec am-
 bulantiā cū sint fortiosa. Rñdeo q^u est necessariū ambulanti-
 bus in sua prima etate: z non volatilibus. Cima causa est

magnitudo corporis ambulantium z virtus debilitata: vnde
 de eis virtus non est sufficiens ad mouendum corpus suu^m
 in prima etate: z sic non possunt acquirere fide nutritimentum
 z hoc recitat H^{al}. de quodā rustico qui tātū creuit: q^u vir-
 tus non fuit sufficiens ad mouendi sua mēbra: igitur natu-
 ra nil generans q^u conseruet p^{ro}paratū ambulantium lac:
 no^o sic vero volatilibus cum sint parui corporis. Sedā causa
 est a parte cōplexionis: q^u volatilia sunt ca. z sic. z calidū est
 cito mobile vt dicit p^{ro}pheta. Item siccitas est habilis ad
 motū: sed ambulantiā no^o sunt ita sicca sed humidā: z iō in
 habilia sunt ad motū in prima etate: sic natura eis p^{ro}paratū
 Tertia cū est a parte nobilitat^{is}: q^u ambulantiā nobilitata sunt
 q^u volatilia: z ideo natura est magis sollicita circa eorū cōser-
 uationem: z ideo eis p^{ro}parat nutrimentū in prima etate vt
 lac. Quarta causa est ex parte materie z ē melior: q^u sicut scis
 tis lac generat ex quadā portione sanguinis mensurū: sed
 sanguis mensuralis abundat in ambulantiibus cum sint hu-
 mida: z non in volatilibus cū sint sicca. z per hoc p^{ro} solutio
 ad primū argumentū. Ad scōm dico q^u si simplic^{iter} z absolute
 virtus sit fortior in ambulantiibus: respectu tñ magnitudi-
 nis corpo^{is}: quā debet mouere: sunt debilitata. **Q**uerit
 vtru lac possit generari in masculis: videtur q^u no^o: q^u gene-
 ratur ex quadā portione sanguinis mensurū: sed sanguis me-
 strualis no^o est in masculis: igitur. Item dicit Arist^o q^u quod
 est ouum in volatilibus multoties quantum ad vitellus:
 illud est lac in ambulantiibus: q^u sicut ex vitello nutritur pul-
 lus: ita et lacte fetus est. sed femine in volatilibus tantissimo
 habent ouum z non masculi: ergo similit^{er} in ambulantiibus
 femine ambulantium tantissimo habebunt lac z non mas-
 culi. In contrariū est Arist^o. qui dicit q^u videt quēdā caprū
 q^u tātū habuit lac q^u fuit mirum. Item natura nihil facit fru-
 stra nec deficit in necessarijs: sed mamille sunt generate p^{ro}
 p^{ro}pter generationem lactis: ergo cū in masculis sint mamille
 ibi erit lac. Rñdeo q^u lactis duplex est generatio: quedam
 naturalis z cum intentione naturę: z sic solum in feminis
 generatur: p^{ro}ter tamen intentionem nature potest in mas-
 culis lac forte generari: vt recitat Aristotele de capro. Quo-
 niam accipiebatur caper z cum vitica mamille eius fricabā-
 tur quousq^{ue} sanguis egrediebatur: postea fricabant tātum
 sine vitice: q^u sanguis ibi veniens p^{ro}pter fricationem z so-
 lutionem p^{ro}mutatis dealbabatur. Nam fm veritate no^o
 est lac: sed quasi lac cum sit album. Ad argumentū dico q^u
 mamille in viris seu masculis generatur p^{ro}pter becem
 z non p^{ro}pter necessitatem. Potest tamen sustineri q^u de
 lacte generat ex sanguinis portione mensurū: verum est de
 lacte generato fm veritatem z per naturam cum intentione
 nature. Ad aliud dicendū q^u non est ferit: q^u lac generatur
 in mamillis q^u sunt cōtinuari z femine: sed matris no^o est cōis
 eis: in volatilib^{us} igit^{ur} mas no^o generat out. **Q**uerit a qua
 digestiua lac habeat gñari: vide q^u a tertia: q^u a prima et
 scōa vltra humorē nihil gñat: sed lac vltra humorē est gñatū
 tñ: igit^{ur}. Itē q^u gñat in prima z scōa digestiua by p^{ro} p^{ro}ri
 ceptaculus sue sup^{er}fluitatis: sed q^u gñat in tertia digestiua
 sua sup^{er}fluitas no^o by receptaculi p^{ro} p^{ro}ri: sed lactis sup^{er}flui-
 tas no^o by receptaculi: ergo. Itē prima digestiua dat colorē
 glaucū ei q^u od agitur: scōa vero rubellū: sed tertia dat colorē
 album: igitur. In contrarium sunt auctores. Item prima z
 secunda appropiāt sibi locum: sed tertia digestiua non: q^u
 lactis generatio appropiāt sibi locum: igitur: sed non ge-
 neratur a prima digestiua: ergo a secunda. Item q^u gene-
 ratur in prima digestiua ordinatur ad aliud: q^u ad secundas
 z q^u in secunda ad aliā: q^u ad tertiam: sed quod in tertia ge-
 neratur ad aliud non ordinatur: sed lac ordinatur ad aliud:
 ergo in secunda digestiua cum in prima non generetur. So-
 lutio: quidam dicunt q^u a secundā: alij vero q^u a tertia dige-
 stiua generatur. Sed nunc dicimus saluo pseudico melio-
 ris sententię q^u a secunda digestiua. Sed nota q^u scōa ad
 gestiuā habet partem duplicem: scōam primā z secundā: p^{ro}
 p^{ro} p^{ro}ri q^u est humoris generati: ad tertiā digestiua ordinat^{ur}
 sed eius pars scōda sue operatiō no^o. Nam sicut sanguis
 q^u est prius in epate generatus ad coe^o z t^{ra}smittitur: z ibi vlti-
 mus digerit^{ur}: sic similit^{er} in mamillis sanguis p^{ro} in epate

humana duplex est. radicalis & fluens: sed cōplexio radialis est temperata in gradu: & respectu illius dicuntur lac ca li. & hu. & hoc modo dicuntur ysaac intellexit. Sed respectu cōplexionis fluentis que influit vixit ad sōm gradū: lac autē in primo dicitur quia est frigidus: & sic loquitur Constantinus. Si ista solutio nulla est: quā si de quolibet possem? dicere esse ca. & esse fr. sicut de vino & quolibet alio respectu radicalis ca. & respectu fluentis fr. Quare a quibusdā dicitur: lac posse dupliciter considerari: aut in cōparatione ad sanguinem: ex quo generatur: si abstrahitur sic ponunt ca. & hu. cū sit compositus humani nutrimenti: tū respectu sanguinis humani a quo generatur: ut est in membris fr. est. Primo modo loquitur aucto: istud modo dicitur. Aliter dicitur quod lac sumptum formaliter est ca. & hu. si effectus est fr. quā dicitur autē quod si aliquid corpus lacte utatur cōtinue & assidue illud infrigidat: sic p. Auicē. pater q. est effectus fr. et. Aliter dicitur: & melius q. cōplexio potest dari alibi in multis: aut rōne eius materiam aut finis: aut agentis: aut rōne continentis. Si rarietas agentis tunc cum calore debilis sit agens: & calor: debilis aut Auicē. pro frigiditate reputatur: sic lac rōne agentis est frigidus. Item rōne continentis est fr. quā mamillae que sunt frigide immutantur ipsi ad suā crassitatem. Si autem quae sunt frigide finis cum eius finis sit nutritio: & omnis nutritio sit p. calidus. & hu. sic autē rōne in materiam remota: & tenuio tunc: cum huiusmodi materia sit sanguis in eoque generatur: sic lac est ca. & hu. Si propinquitate mediate sit lac est fr. quā sua materia propinqua mediate est sanguis mēstruus qui est fr. Si propinque & immediate: rarietas materia est sanguis mēstruus: in mamilla iam receptus: & hoc dupliciter quā iste sanguis in duobus locis digeritur. cū est receptus est in mamilla delegatur p. venam seu viā quandā ad co. protensam: et ibi digeritur: & tunc est ca. & hu. post hoc autē p. aliam viā reuertitur ad mamillam: & vltimus subtiliō digeritur: & sic est fr. Si autē rarietas loquitur de lacte rōne continentis & agentis: rōne materiam propinque: & ideo ponunt lac fr. ysaac autē ratione finis ad quos ordinatur: & sic est ca. & sic patet quā alter remouetur controuersia inter auctores scilicet ysaac. & Barthol. & Constantinus. et ysaac ex alia. Sed non dicitur p. co. cōtrouersia inter alios auctores: & Auicē. & rarietas dicentes lac esse temperatū: ideo dicendū quod lac fm q. cōparatur ad cōplexionem humanā sic loquitur alij auctores: sed cōsideratur fm se & in se sic loquitur Auicē. & rarietas dicitur q. si lac fuerit in suis tribus substantijs adequatū temperatū est respectu suspensio: si non fuerit in duobus substantijs adequatū: nō. hoc videri dicimus lac esse simpliciter fr. & hu. fm q. vult dicitur. & alij. Constantinus. & Barthol. & Auicē. etiā in principio scōi. Ad argumentū contrarium ostendit dulcedinem. concedo si illud fuerit dulce a tota sua natura: & ab eo quod in eo magis distat: rōne eius magis cadit in viā nutrimenti: sed talis dulcedo nō est in lacte. Hoc est esse dulce a natura. propinque & radicali: sed solū rōne substantie suspensio: ad illa substantia lac non denotatur. Ad aliud: quod natura ordinatur ad nutrendum: sed in illa ordinaris habuit aspectus ad finem: rōne autem finis dedit lac rarietate cōplexionem. Consideratur etiam natura quod lac erat. p. nutrimento fetus quod est mollis virtutis debilis nō potest digere: & grossum nutrimentū: nec in eius substantia cōuertere: ideo lac debuit esse liquidus: huiusmodi substantia que est vitius digerere tur. Alia ca. q. oportuit esse fluidi nutrimenti distensibile: quā fetus p. postquam in utero distendit fm omnem tensionem: ideo lac fuit creatus fluidum & humidum: aquosum: vt esset aditus usq. ad huiusmodi distensionem & non impediret. Ad aliud dicitur q. nō est sicut vitello & lacte: rōne agentis: & rōne materiam: & rōne finis vltimae. aut est rarietas calidioris ambulantis. Item sanguis in volatilibus est calidior: et illo generatur vitellum dārū subtile & mundū: sed lac generatur ex sanguine mēstruo qui est fr. Item vitellum est. ppter nutritionem fetus calidus: & propter nutritionem fetus frigidus: igitur non est simile. Queritur vtrum lac sit calidius sanguine: videtur q. sic quia vt dicit Aristoteles. digesta sunt calidiora indigesta: sed lac est sanguis secundo coctus: igitur. Item dicitur dicitur q. crudum potest decoqui: et coctum non potest in

erudari: cum ergo lac ex sanguine generetur: aut hoc erit per maiorem decoctionem aut coctum in crudabit: sed hoc non est possibile: igitur. In contrarium dicitur ysaac. dicens q. sicut epur calidius est manilla: sic sanguis calidior lacte. Ad hoc dicitur quod lac potest copari ad sanguinē & hoc dupl. aut ad sanguinē venale & arteriale: & sic sanguis est calidior lacte: aut ad sanguinē mēstruale & sic lac calidior est sanguis: et huiusmodi sanguis fit fr. & hu. Alij dicitur q. loquedo de calore vniuersali mētari sanguis calidior est lacte: & loquedo de calore vniuersali pcedere ab aia: cū in lacte fit potentia magis pinguis ad fr. fiat mēstruus vel p. mēstruus: dicitur lac esse calidius. Sed ista solutio nulla: quā sanguis q. est in aialibus est fr. pinguis potentia vt fiat mēstruus vel pars mēstrui: sic lac. Alij dicitur q. lac & sanguis fm q. sunt ex parte aialibus: lac est calidior: sed digestibilior: & dicitur mēstruus. Si autē pur sunt in animalibus frigidior est calidior: & per istam distinctionem non soluitur argumentum: ideo dicimus fm dicitur. q. sanguis simpliciter calidior est: Ad primū dicitur: lac est sanguis cōcoctus: pur ly secundo dicitur postherioritatem in tempore: ita q. sit tenuis: lac est sanguis postherior: coctus: & sic habet veritatem ppositio & non. pur ly secundo dicitur inferiori calore: & c. Sed ista solutio nihil valet: quā petit illud quod demonstrat: petit enim q. lac nō sit magis coctus: & deo coctus: & hoc ponit in argumentum: ideo nō soluitur: ppter ea videtur dicitur. Quā ista ppositio: digesta calidiora sunt indigesta: verum est si illa digesta & indigesta ab eodem agente fuerint digesta: si tunc sanguis dicitur calidior pplegmate: vt rumpit ab eodem agente & simul digerit: sed sanguis & lac non digeritur ab eodem agente: sed a diuersis: nec simul. Sanguis enim digerit ab epate: & lac a mamilla. Deinde dicitur q. est simile de aqua bullita supra fontem: unde amota ab illo igne: sed postea supra debile ignem: supra quem semper decoquitur: non q. habet calorem maiorem: & augmentatur: sed q. temp. subtilitas bitur supra parū ignem: sic et lac est secundo coctus quā ad subtilitatem sue sube: sed non quā ad caliditatem maiorem. Ad aliud dicitur q. dicitur Aristoteles loqui in illis quos vult ad aliud nō ordinatur sicut in humanis dicens q. ex cholera nō sit sanguis: ne q. ex sanguine pplegma: sed eorum: sed sic nō est in lacte & sanguine: quā sanguis ad lac ordinatur: & de talibus coctis potest in crudari quoad caliditatem: licet non quo ad subtilitatem substantie. Vel dicitur q. coctus ab vno agente ab eodem non potest in crudari: sed bene ab alio agente: sicut p. de carne q. vltima decoctione decocta est in aialibus est. Si illa caro comedita: potest in crudari ab alio agente: quā et ea p. vno fieri dicitur deinde dicitur: & c. Queritur vtrum lac diuerus nō sit p. ceteris melius & magis temperatus: videtur q. non: quod dicit ysaac in die. vni. q. lac bum and est subtilissimū: sed temperatū cōstitit in medio: est cū subtilissimū & grossissimū sunt extrema: lac nō erit temperatū. Item lac in aialibus generatur et suspiratur: & est in bove q. ex sanguine mēstruo sed suspiratur: sicut dicitur in bove q. in aialibus: igitur In contrarium dicitur ysaac. Item dicit Aristoteles. & alij. lac sequit cōplexionem aialis cuius est: sed inter cetera aialibus est magis me temperatū: igitur eius lac erit melius: dicitur de contra rarietate huiusmodi in scripto. Item in vno alio loco dicitur q. post lac humanū caprinū est melius: in alio loco q. post lac humanū camelini est melius. Ad primū dicitur vtrum lac humanū sit melius. Dicendū quod de lacte dicitur quod dupl. aut a parte cōplexionis & temperamenti in tribus substantijs: si vna nō est melius: q. est ca. & hu. pplexionis respectu lactis aliorum aialium. Item temperatū est in tribus substantijs. Si vero loquatur de lacte rōne cōpositionis: cū humanū lac sit cōpositius debilis: sit multū fluidius: sic vacanti est comelior. Dicitur q. loquitur de lacte in via medicine: aut nutrimenti: Si in via medicine hoc est dupl. aut in via medicine ceteris applicat: aut interius. Si primo nō sic lac humanū est melior: quod calidius & humidius & magis temperatū. Item est suauis: melleus: mollissimū & fedariū dolosus: & in multis inuatur melius. Item interius sic calidius est melius: quā in exterioribus: sed vniuersum grossum & humidus: & eorum mundissimum est. Si autē loquatur de lacte in via nutrimenti: aut

igitur administratur respectu etatis adolescentie et infantie et sic humani est melius: quoniam maiorem similitudinem habet cum natura humana quam alius lac: quoniam lac humani ex sanguine menstruo generatur: et insans in matrice ex sanguine menstruo nutritur: et sic in illa etate propter maiorem similitudinem melius nutritur ex lacte humano. Item melius habet nutriti ex lacte matris quam alterius mulieris: propter maiorem similitudinem. Si autem loquamur de lacte respectu etatis iuuentutis: cum in illa etate membra iam sint dura: et viri: indiget grossius nutriti: et sic cum vacuam lac fit grossius nutriti: melius est illis. Alia causa quare lac humanum magis concipit puritas: et sic in vacuo: et citius: quod est necessarium in illa etate. Si autem velimus sufficere lac humanum sit melius: possumus respondere ad argumenta: unde dicitur: quod subtile est multis modis: aut in substantia: aut in actione: aut in passione et obedientia. Dicitur est igitur quod lac humanum melius est et subtilius in passione et obedientia: quoniam omni lacte est passibilis et magis obediens: lac autem camelinum ceteris melius est in actione: quia est incisivum diuisivum grossius humo: et purgativum. In substantia autem pecorum melius est: quod subtilius et aequosius: et in inus coadunatiu in stomacho. Hoc visum potest responderi ad argumenta. Ad primum quod obicitur quod est subtilius: verum est in sua subtilitate: sed in passione et obedientia temperatum est. Ad aliud dicitur quod illa superfluitas est quae generat lac in bove est purior: et mundior: superfluitatibus in alijs animalibus repetitis est: quibus lac in eis generatur: quoniam in bove est vis segregata puri ab impuro fonte: et melius: magis operans cum distinctione quam in alijs animalibus: id sanguis menstruus magis depuratur quam in alijs animalibus. Ad aliud de contradictione autem dicitur ad seipsum dicitur in vno loco: quod lac sequitur complexionem eius cuius est: et in alio quod se habet semitam contrariam dicitur, sine quodammodo sequitur complexionem cuius est: sed radicale: sed sequitur complexionem fluentis: et propter hoc concedunt rationes istam: quoniam quantum est ex parte complexionis fluentis membra attrahunt quod est eis sit: et quod est contrarium et dissimile repudiatur: et sic illo genere lac in eis generatur: ideo in aialibus melancholicis lac melius est quam in alijs: quoniam membra attrahunt nutrimentum grossius et melancholicum: conuertendo illud in sui substantias et repudiant illud quod est subtile aereum vinctuosum: et illud in aialibus conuertitur in lac: ideo eorum lac est bonum. In aialibus vero temperatis est contrarium: et sic quantum ad complexionem fluentem lac vadit per semitam contrariam. Aliter potest dici quod in lacte est duplex complexio: est enim quedam ei data a propria materia: et hoc modo et ratione huius vadit per semitam contrariam respectu aialis: propter causam modo dictam: membra repudiatur illam materiam et quae generat lac. Est autem alia complexio data ab agente: et quia idem est agens quod agit in materia nutrimenti: et materiam lactis: hoc modo et ratione huius lac sequitur complexionem aialis cuius est: et sic ratione agentis: et sic per quod non est contradictio. Aliter dicitur quod in alijs aialibus ab homine vadit per semitam contrariam. In bove vero per similitudinem: et causa huius est: fortitudo segregatae in bove quod non est in alijs animalibus: quoniam in bove generatur lac ex subtiliori parte nutrimenti: et valde bene depurata: quae non est a membris repudiatur sicut in alijs animalibus. Secunda causa est: quod in homine est copia nutrimenti: nec oportet ut attrahant membra superfluitates alius: de. et sic mamilla non attrahit: nisi quod est conueniens specie actioni. Sed in alijs non est copia nutrimenti: ideo ad se attrahunt membra quod est impurum: et inconueniens specie nature: ideo lac humanum vadit per similitudinem respectu sui aialis: sed in alijs animalibus non: sed per semitam contrariam. Queritur verum lac vaccinum plus abundat in substantia cascata vel butyrosa: videtur quod plus in cascata: quia dicitur ysaac in die. vni. quod lac vaccini et pecorum plus abundat in cascato. Item dicitur Aristoteles in libro de aialibus: quod in animalibus grossas verbas comedentibus abundat sirus: et verbas autem minutas comedentibus abundat sagimen: sed sirus est lac ex eadem materia sicut generata in eodem aiali: sed sirus est grossus substantie: ergo et lac. Tunc arguitur: vacca nutritur

et verbas grossosibus: ergo lac vacce erit grossus: et sic grossosibus substantie: sed si sic plus abundabit in cascata substantia. Item sicut dicit ysaac in die. vni. quod lac sequitur complexionem perbari: et quibus aialia nutritur: unde si perbe in campo matricae et lac erit aridus matricae sicut dicit. Et etiam dicit quod aialia esulam comedentia eorum lac est laxativum: sed nutrimentum vacce est vacuum: igitur et lac. In contrarium est auctor: dicens quod lac grossum plus abundat in butyro: et peccorum plus in cascato. Queritur verum lac pecorum plus abundat in cascato aut butyro: videtur quod in butyro: sicut dicit ysaac in regni. quod ab aliquo dicitur: attestat ei a quo dicitur: ergo et lac pecorum dicitur aut peccore ei attestat: sed pecus est ca. et butyro. ergo et lac. sed substantia butyro sa est ca. et butyro. igitur. Item dicit ysaac in vni. die. quod lac sequitur complexionem aialis cuius est: sed ouis est ca. et butyro. ergo erit eius lac ca. et butyro. plus abundat in butyro. Queritur vter? quod lac plus restringit ventrem: aut vaccinum: aut pecorum videtur quod pecorum: quoniam ventrem restringit per fructum. sic sed lac pecorum est plus abundans in cascato: et per quod plus est fructus. et sic. Ad hoc dicitur quidam in plus in butyro abundare est dupliciter: aut fructum veritatem: aut fructum appetitiam: primo modo lac pecorum plus abundat in butyro. Vaccinum autem sicut hoc patet sic quod lac pecorum est ca. et butyro. respectu aliorum sed caliditas debetur lacti ratione substantie butyro: igitur. Sed in vaccino fructum appetitiam: et non fructum veritatem abundat substantia butyro: ideo plus est cascata: cum vacca sit fructus. et sic. et quod dicitur ab alio attestatur ei: per ab ea. in regni. et sic. Sed illa solutio nulla est quae veritatem potest continere: si lac dederit ut nutrimento per viam vinctuositatis: sed hoc non: aliter dicitur quod abundare in cascato et butyro hoc est dupliciter: aut quantitativum: aut qualitativum: primo modo plus abundat pecorum: si qualitativum vinctuosum. Sed hoc solutio forte veritatem pretendat: quia sumpta equali quantitate lactis pecorum: et vaccini plus quantitativum erit in pecorum quam in vaccino: tunc ad solutionem nihil facit. Aliter dicitur per ysaac quod vacca plus abundat in substantia butyro: et minus in cascata: et tunc est fructus: quod vacca sit aial melancholicum: et eius membra: melancholicum plus attrahunt de nutrimento: quod est eis conueniens in suo melancholicum positione: et dissimile repudiatur quod est ca. et butyro: vinctuosum: conuerso est hoc pecorum: eius membra sunt ca. et butyro: vinctuosum: ideo de nutrimento quod est eis simile res ca. et butyro. erit vinctuosum: repudiatur quod est melancholicum: et illud in lac conuertitur. Ad argumenta solutio: quod auctor: intelligit respectu lactis camelini: et pecorum: et non simpliciter: sed sicut per simile est de lacte et sirus dico quod non est simile: quod sirus generatur ex residuo nutrimenti de caelo a nutrimento per viam vinctuositatis: sed sic lac: per viam sequestrationis. Vel dicitur quod lytragis ex residuo nutrimenti: tunc calos: agens supra illa aliter et alter agit in lacte et sirus: quoniam sirus ingrossando et lacte subtilis do et digerendo. Vel dicitur quod lytragis ex residuo nutrimenti: non tunc ex eodem residuo: quod lac ex residuo aereo: et non sic sirus: igitur non est simile. Ad aliud quod vacca nutritur ex grosso nutrimento tunc pars eius subtilis aerea in lac conuertitur: et grossa pars in substantiam melior. Ad aliud quod queritur de pecorum. Dicitur est verum et dicitur est. Ad illud quod obicitur quod dicitur ab aliquo. Dicitur quod verum de illo quod dicitur per viam vinctuositatis et continuatatis: sed lac dicitur per viam sequestrationis. Ad aliud: quod lac sequitur complexionem aialis. Dicitur quod lac dicitur est non sicut superius: quod quantum ad complexionem radicalem lac non sequitur eius complexionem: quoniam lac est diuersa materia respectu materiae nutrimentalis generalis: sed quantum est ex parte complexionis fluentis bene potest veritate habere: quoniam complexio fluis resillat et administratione sequestrationis: et sic illis resillat lac generatur: et illarum complexionem sequitur. Vel dicitur quod per agens sequitur complexionem aialis cuius est: sed ex parte materice habet per semitam contrariam. Vel dicitur quod verum est quantum ad illas partes am amilla a quo dicitur: et quod a mamilla dicitur: ideo ei attestatur: et non toti animali. Ad aliud questum dicitur quod vaccinum magis restringit ventrem: et sic

Dietarum particulariarum. Fo. cxxij.

q: in eo plus absidat substantia caseata qualitatue: z a qua litate fit alteratio: a quantitate vero augmentatio: z a substantia nutritio: q: in vacino substantia caseata abundat q: litate: in pecosino quantitas est calid: ideo vacini plus refrigerat q: pecosini. p hoc fit solutio ad argumenta. ¶ Quæritur quomodo tempore lacte sit melius: videtur q: in autumno qm: la cris bonitas attenditur q: parte bury: sed in autumno plus abundat substantia buryosa. igitur. Item lac sequitur na turam complexionis herbarum q: quibus animal nutrit: sed herbe sunt in autumno in suo complemento: in quo complexionis sunt meliores: v: dicit Arist. igitur. In contrarium est au ctio: dicit lac vernale esse melius: quibus de causa quas assignat in littera. Item sicut vult aucto: bonitate opera tionis z virtutis sequitur bonitas lactis: sed in vere virtus est fortior: z digestio melior: igitur lac operatio melior: sic lac est melius. Item sicut dicit bary supra tegni. temperamē tum complexionis sequitur fortitudo virtutis: sed in vere est complexionis temperantiam: ergo in vere virtus fortior: sed a virtute fortior melius lac generatur. ¶ Tunc queritur de contrarietate istius auctoris lib. isto. z die. viii. quia b: dicit lac vernale melius esse: z in die. viii. autu nale melius esse. Solutio: q: lac vernale potest dupliciter co siderari: Uno modo quantum ad eius finem: z ad eius pncipi pium. Si quantum ad eius principium tunc est pessimum: cui duplex est ca. fm Arist. in principio veria lac est partu ppin quum: sic est liquidissimu: fluidum totus aqueus a virtute valde debili generatu: z sic pessimum est. Alia causa: q: est immundum. ppter superfluitates q: remanserunt post partum que miscetur cum lacte: sic lac est immundus. Tertia causa est a parte nutritiæ: in principio verbe herbe sunt adque nimis paræ: z tenere: vnde quasi aqua sunt: et in de ex illis fit lac aqueus: fluidum: liquidum: frigidum: vltra modum: z quantum ad ista loquitur ysaac in dietis. vni versalibus. Si autem sumatur lac quantum ad finem veris: q: tunc est remotum a partu z a superfluitatibus depuratu: z a meliori nutrimento generatus: tunc melior est: passus z virtuosus: esse fortior: tunc sic loquitur ysaac b: c. Sola causa faciens ad sui augmentum est radis superior: q: tunc sol est in suo ascensu: sed in autumno est in recessu: q: in suo ascensu: fol infuit calorem ad vitam z conseruationem faciē dum: contra vero in suo recessu. igitur. ¶ Quæritur de me lio: a parte sine mulsionis: vtrum lac nouiter tractus de ma lius: aut iam diu mullum z conseruatum: videtur q: lac diu reueruatum sit melius: q: dicit Sa. vinum oleum z pingue do quanto antiquius: tanto meliora. Sed simile est de illis z de lacte: igitur. Item sicut dicit Arist. z Auic. fetus sic ce matris quanto propinquus partu tato melior: z aucto iste similitur illud inuicit: q: p oppositu fiet: matris humidie quanto partu ppinquo: tanto peior: sed lac diu mullus ppor tionatur fetui humidus: igitur. In contrarium est aucto: iste Ad hoc dicit q: lac recens nouiter mullus melius est: referua to: q: cas bulius est: q: lac est nature aquee: vnde bz multu de substantia humidat: aqua: q: partu de caliditate z bec cito ex balatur: z q: lac non comedatur. p parte mafosi nisi ratione sue caliditatis: ideo si referuet deterioratur cum illa ex parte tunc z magis fit fri. z bu. Et hoc bz p Sa. in de crenis die bus: vbi dicit q: radis superior: influens in bec inferiora sem per fit teneta a parte fortiori: sic cum frigiditas z humiditas in lacte habeant osium: si referuetur a superiore cospo re suatur: z sic magis infrigidatur z deterioratur. Ad illud de oleo: vino zc. Respondendum q: non est simile: qm in illis est calor: fortis: nec resoluitur a calore aere: sed hmoi melio rantur. ppter consumptionem humiditatis: tñ calor: eoz natural: nō destruitur: z si in lacte humiditas consumatur: hoc fit cum exhalatione caloris naturalis: igitur deterioratur. Ad aliud dicendum q: non est simile: q: fetus humidus materiarum peccat per humiditatem que ad tempera mentum reductur tractu tempore per eius consumptio nem: z calor naturalis fortificationem: sed non est sic de lacte: q: tractu tempore eius complexio non fit magis: sicca: nec calor eius intenditur: immo exbalatur: tunc lac plus peccat per sui frigiditatem q: humiditatem: z ideo quan

to propinquus sine mulsionis tato melius. ¶ Quæritur cuius complexionis fit buryum: z videtur q: calid: q: omne vna ctuosus est ca. z bu. v: dicit ysaac in die. viii. sed buryus est vnicuosus: igitur. Item omne qd supernatur elementis quibus est calid: z bu. q: propium est elementorum les nium supra graua esse: sed buryum supernatur alijs obis: igitur. Item dicit Auic. buryz esse ca. z bu. Constantius vero dicit temperatum. ¶ Quæritur vtrum buryum miri get dolorem: videtur q: non: q: fm Auic. dolorem mitigan tia sunt narcotica: igitur. In contrarium est cois vltus pncipi cium. ¶ Quæritur vltius: quomodo humorem habeat gene rare: videtur q: sanguineum: q: dicit bary simile est simili pa bet generari: sed bury. est ca. z bu. igitur. In contrarium est ra tis dices q: ex buryo generatur buryo: plegmatia. Ad pimum dubium responderetur q: si buryo dicatur tale vel tale hoc est respectu co: plectionis humane: sed complexio hu mana duplex est: f: f: z radicalis. Si respectu radicalis: tñ est ca. z bu. q: excedit calorem radicalem in caliditate. Si re spectu calosis fluentis: cum ille ponatur in sedo gradu: sic d: frigidum: q: eius caliditas non extenditur vsq: ad sedm gradus: sed deficit aliquantulum. Vel respectu fluentis pon semus dicere temperatum: q: parum recedit a ca. z bu. in sedo gradu. Verbo hoc pty solutio ad controuersias inter Sa. stanti. z Auic. q: Constantius loquitur de complexionis re parata large fm sui latitudinem: fm q: est in puncto tē: rato z in propinquis illi puncto: z sic loquendo buryo est temperatum. Auic. vero loquitur de temperamento in pū cto: z fricte. z sine dubio bury. non est temperatum: inter Sa. cit ca. z bu. circa sedm gra. circa. Ad illud qd supermatat: il lud non est ratione sue complexionis: sed ratione substantie sue vnicuosæ. Ad secundum queritur. Illota q: quædam dolorem mitigant materie fluxum remouendo sicut facit reperculsua. Alia sensum amouendo sicut narcotica. Sed lo est est sensus rei contrarie. Alia materiam euapando sicut euaporatoria. Alia virtutem confortando sicut res. cal. z bu. z temperate: cantilene incidit: hmoi dulces z vltimo dicitur enim p hoc virtus obliuiscitur dolorem. Item fortis catur z potentior: est ad expellendum materiam malam: et ista via buryum valet ad mitigandum dolorem: ca. z bu m. temperatum: z sic in eo delectatur natura: z per eius fortificatur. Item alia: q: potiori est apertium: z sic fa cilit euaporationem materie. Item ratione sue humiditatis in uat ad distensionem sustinendam: q: distensio causat dolorem in membro: sicco. Ad aliud queritur: verus est q: ex parte sue co plectionis bonum bumorem possit generare: sed ex pte sue substantie repugnat de calore i ad accidens nō generat bonus bumorem: q: refugit locū decoctionis: z non pot inde digerit: q: qd non digeritur: non bene nutrit. ¶ Quæritur vtrum cas seus coepat in regimine sanita. z videt q: sic fm Sa. qd de cindis ab aliq: attestat: in quo decidit: bz buryus de cindis a lacte: z fm ysaac lac est vnum de melioribus nutrimentis: igitur z casus. Item dicit Auic. q: vni de melioribus in regi. sa. est tenere ventre molle z sumere rem digestibile: sic casus ventre remollit. Item cito digerit: igitur coepit. In co trarium est aucto: in littera dices q: ois casus natural: pess mus. Item nihil generatum lapidis coepit in regi. sa. sed casus est hmoi fm ista aucto: z igitur. Item ras in almanas: rebv dii putat de casuo i sine comedat ois casu cultari: igitur. ¶ Quæritur qd casus sit melior: aut cru dus aut coctus q: coctus fit deterior: ps: casus propter eius duriciem vtu perat: is: qd propter duriciē z viscositatem: vtu perat: p: q: qd ppter duriciē tantu: casus acrit vsq: viscositate: nec p illa amittit duriciē: igitur. In contrarium est Sa. in comento supra legitur aucto: dices q: legumina p eoz decoctionis acquirunt bonitatem: sic legumina sunt meliora: obis sic z casu: igitur. ¶ Quæritur qd melio: aut perfortat: q: casus peccat z crositum nus: videtur q: perfortat: est substantia rarior: z sic subtilior: igitur. In contrarium est ysaac. ¶ Quæritur quomodo stultitia libet comedat casus. ¶ Quæritur vtrum casus possit admittit ratione casu: videt q: nō: qm casu ē dure digestio: nec admodi digeritur: vniū facit ad penetrationē citā: z sic facit casum

transire indigestum quod est pessimum: igitur. Item dicit
 dicitur. qd si post opium administratur vinum: opium cito inter
 fit: & hoc quia vinum factopium ad co: penetrare: ergo
 pariter vinum fiti casum indigestum cito penetrare: &
 quod est malum: igitur. In contrarium est vltus. ¶ Quod
 ritur vtrum casus sumptus cum diuretica habeat lapid
 dem generare: videtur q: non: quia diuretica lapidem hap
 bent frangere: & diuidere: igitur. Item fm istum auctorem
 bene generatur q: hu. aquosus fluidus in se fit acumen hap
 bentibus: rone cuius fit lapides glicos: sed casus recens:
 licet sit hu. & aquosus: tñ non hy acumen: igitur. Ad pñm
 istoz dicendum q: in via cbi non coepit: qm cbi os lumi rã
 ta quantitas q: q: ad fiat sufficiens nutritio: sed calci nõ os
 sumi quãtitas magna qm naturam aggrauaret: & digestio
 ni repugnaret: & finem cbi non attingeret. Sed in via me
 dicine pot coepere: & hoc per loci digestio: & sic effecti
 tate facit defendere cibaria ad acti digestio: & sic effecti
 vo valet ad nutritionem: & non materialiter: ita q: eius lub
 stantia in substantias mē: uoz conuertitur. Vel dicendum
 q: ois casus vniuersaliter est pessimus. Et cñ malus in p
 ma digestus: q: rone fue coepit: & rone fue substantie re
 pugnat digestiõ. ¶ Et cñ in sã: q: virtute secunde dis
 gē: tiaz qd hy sã: & sic substantia epans ossoluit: & sic ei
 virtute locã. Recens vero cum remel it: & digestio viget
 p: cõstructione: eius pones fe. Item est infrigidat & sic peior
 in sã. In tertia vero pessimus: q: inobediens conuertio
 ni: & rone cõpersione: q: durus & grossus terrestris: & soli
 dus: & sic de difficult ei assimilã. Si velimus sustinere q: sic
 pessimus: possumus videre ad argumẽta. Ad pñm õ: q: si
 per viã cõnuitatis & vniuersaliter ppositio est vã: aut p
 viã inuestrationis: & sic nõ est vera: q: casus de cendi
 p viã inuestrationis: s: nec in silo remanet substantia illa q
 sua inerat lacti: ideo casus non sedur bonitatem lactis.
 Ad scõm dicendi q: vers est respectu caset antiqui, sed hoc
 simp: falsum. Si aut velimus sustinere q: casus sit bonus
 respondemus ad auctores: y: fac q: loquit de substantia
 cascata ammotia alijs substantijs bonis: & sic lo
 quitur auct: cñ cum vituperat. patet p: precedẽtia: pauis
 em determinat de substantia ferrea per se: & butyrosa p: fe:
 igit in loco illo vbi determinat de casu: determinat de sub
 stantia cascata per se: nõ est dubium vniõ substantiam p
 se non esse bona: sic loquitur auct: Sed si sumatur casus
 vt in cõstent tres substantie p: cõm: tionem: hoc nõ pot oici
 bon: Ad aliud dubiõ dicendum q: crudus melio: & coctus
 peior: q: in decocione acquirat viscositatem: rã: nõ cu: red
 ditur digestiõ inobediens: q: plus esset. Et qd obijctur
 q: legitima melioratur: õ: q: legitima plus dicunt pecca
 re: ppter ventositate: coz: q: substantie duric: & q: ventosi
 tas h: et toto non auferat: sicut vult. ¶ Sale. tñ p parte mi
 nutur: ideo meliorat: sed casus peccat ppter vniõ sub
 stantie q: non amouetur p decoctione: & cñ hoc acquirat vis
 cositatem. ¶ Queritur quis melior aut assatus: aut eluap
 tus. Dicendum q: recens assatus melior: q: peccat p multas
 humiditatem q: amputatur p asationem. Sed si vetus assa
 retur eius substantia humiditas auferretur: ideo si p: in q
 gat ei decoqui melius esset p elicationem q: p asationem
 q: vltus inter sit malus. Ad aliud q: sum dicendi q: pfoat
 peio: est: q: hoc demonstrat eius siccitate: & sic humiditate
 substantias de pditionis. Sed ille q: est cõtinuus ad huc
 substantias de pditionis: q: tenent ptes cñ partibus: ratione cuius
 substantie casus laudat: fm q: laus h: debet in cõparatione
 vnius ad alii. Et nota q: rã cõpositio est duplex: qdã est
 a: fortitudine calozis: & illa raritas est bona: qdã est a debi
 li: cõualitate partium mollium: & illa sũt qñq: est bona. Et
 quedã cõpositio rare siccitatis & de pditionis humiditatis
 substantias: & hoc nõ est bona cõpositio: & talis est in casu
 pfoato. Ad aliud questiõ de fluidis quare liberet comediti
 casus. Una cñ est: q: simile appetit siccitatis: sicut aut sunt me
 lancolicus: & casus est melancolicus. Alia cñ est: q: casus est
 cibus & condimentis: h: em naturam vniõ: & nõ cibus est

cito apparatus: & q: sicuti cõparationem suoz cõdiment
 toz sunt non multã sollicitudo libere comediti casum
 cõparatum inueniãt: Sed oia pãmam solutionem obijct
 qm sicuti sunt indigesti: & dicit vly q: disticta immatura
 lis appetit disticta: ergo appetit disticta: non ergo ca
 seum. Ad hoc dicendum q: h: talis disticta fit immatura: s
 tñ est eis assueta: & quali naturalis esset: q: dicit dicit q: cõ
 su erudo est altera natura: ideo casus est sic disticta similia
 Ad aliud q: sum de vno dicendi q: in parua quantitate nõ
 coepit: q: vni parua quãtitas a membris attrahitur: sic
 illud vinum secum deferret casum. Sed in magna quan
 tate coepit: qm in stomacho remanet nec ad media rotã au
 trahitur: & sic facit casum in stomacho morari & facit ad
 digestiõem: & sic manens in stomacho: q: ponderosus fa
 cit ad bonam digestiõem alioz cibarioz. Ad illud qd obijct
 tur de opio. ¶ Respondeo q: nõ est simile: q: opii nullo modo
 cibus est: sed casus aliq: coepit vt vinum est. Ad aliud q
 sum. Respondeo q: casus recens non sed vetus sic: q: lapis
 gñatur: q: hu. plegmatidis in se acumẽt: habentibus: igit
 in recenti fit aquositas: & diurectis consumatur: tamẽ ibi
 non inuenit acumen a quo os lapis generat. Sed in vetu
 sto eius humiditas cõsumitur cito: & h: acumen: vni ratio
 ne vetustatis: tñ rone salitudinis: & ideo cñ diurectis ad
 ministratum pot lapides generare. Et qd obijctur q: dure
 ta lapides frangunt: verũ est in materia sicca sicut est lapis
 confirmatus gentia: sed in materia humidã nonnet: q:
 in casu veterũ humiditate inueniunt eam consumunt: &
 reliquum compingunt: & sic lapis potest generari q: casu
 cum diurectis.

De volatilibus.

Volatilis vniuersaliter sunt subtiliores: & le
 uioza oibus carum habentibus: sunt etiã
 digestibiliora oibus aialibus ambulãt
 bus: minus tñ sunt nutritibilia: s: silectria
 minus domesticis vni humidita: & tenuior habent
 carne: sunt & faciliores digestioni. Causa raritatis car
 nis est: p sui labozis nimietate: & subtilitate sui ac
 ris & siccitate. Necesse est ergo cõtraria doz habeat
 domestica: sed tñ domestica plus nutritiõ & sunt rã
 peratioza: atq: laudabilis generant franguntur p
 sui humiditate: labozisq: temperic. ¶ Ocio domesti
 ca campos inhabitantia sunt meliora cõmedētibz
 in casula pro sui motu: & q: eam suscipiunt q: nature
 sufficit. ¶ Rursus ceteris volatilibz starna est subti
 lior: pulliq: perdit: pulliq: gallinac: post hoc per
 dit fasanus & gallina. ¶ Rcliqui vero antibus durio
 res & grauiores sunt grues & pãones: vñ non oie
 ter manducari eos in cstat: nisi mortuus vno die: in
 byeme vero postq: occisi fuerint duobus vlt tribus
 diebus maneat: sicq: manducantur vt caro eorum
 fiat tenera. ¶ Humido: est ceteris anferana: strutio
 & pulli columbini: precipue si sint in casula nutritiã
 casus sunt grossi: duricq: ad digerẽdum: maxime si
 eorum pasca sunt in lacubus: & in similibz locis:
 hoc testatur sui odoris saporisq: boorditas: pulli
 tamen columbini sunt meliores: popterea anfer
 ana: strutio: & similia stomacho sunt nocua: grauat
 enim & putrefaciunt eos propter sue humiditatis su
 perfluitatem: suiq: labilitatem. Sed eorum ale disti
 miles sunt eis: faciles namq: sunt ad digerẽdum: &
 longinque a corruptione pro sui labozis motusq: ni
 mietate. ¶ Propter hoc q: sicuti eis est comediti p
 ter alas & collũ: collũ cñ mibilonũ est in motu & la
 bo: & rã subtilũ: & graui caris odore ac sapor: qm

etiam volatilia non habent talia membra vt alas et collum. Aues autem terrestria loca incolentes meliores sunt in paludibus et lacubus habitantibus. Omnis bus ergo aubus aquosa habitantibus loca: anares sunt deteriores. Adterea oibus turtures siciores sunt: quare non oportet eos comedi nisi cum viuis animalibus fuerit: maudetur post occasionem traxato die: taliter enim comete laudabiliter gstant sanguine: medio erent videlicet inter grossum et subtile. Laudiores oibus aubus passeris sunt: alioque parue aues: sicut et ergo sunt et sanguinis incensiu.

De pullis

Omni gallinarii leuiores sunt digestioi ce teris domesticis volatilibus: et laudabile generat sanguine: appetitu cofortant: et oibus naturis sunt puentiores: quod si cum aqua coquantur et cum aceto: modicoque cymino coficiantur: mitigatione calidum habentibus stomachum ferunt: colique ad temperatam reducent complexionem maxime ab egritudine ad sanitatem: quod si cociti fuerint absque aceto: sunt meliores et viriliores ventri uolentibus humidum habere. Rursus si ius eorum cum aceto uuarum agreffium: succo maleorum puni eorum acetosum: aut cum sumac odia: stomachi est confortatiu: atque cholericam habentibus solutionem solucit: et debilem habentibus ad defectum appetitu calidum est uariat: cui fauorat ius odois suiq: sapotis iugens delectu. puocat: aliquantus etiam fit nutritiuum. Laudabiliores tui pulli masculi canere incipientes et in temperata pinguedine existentes. Balina vero minus pullis est humida: propterea hec ad pullos coparationem digestionis est difficilis: tui bene digesta plures erit nutritiuum. Si de ea simplex ius coficiatur erit melior: quod ab aqua quiddam humiditatis acquirat: unde stomachi est cofortatiu: multum dans nutritiuum: Si autem cum succo uuaru agreffium vel maloz granatoz agreffium acetosoz sicut superius diximus condiantur: erit contra cholericam egestionem. Galli vero iuuenes sunt duriores ad digerendum minusque humiditatis que galline. Decrepiti autem iuuenibus molliores: istenciores: isque sunt carnis: tardi tui sunt digestio. Qui si coquantur in. r. libris aqua multuz salis ibi misceat: super p: unas quo usque consumpta fuerit caro ponat: deinde vna nocte manere dimittat: mane vero calefactu ius et esui datur: sic optime valet contra colicam passionem: caro est eoz quiddam byzostostatis: quod in coctione solutu fit causa solutionis. Adoro si verus gallus findatur: et omnia eius viscera extrahantur: et de semine croci hor tensis: polipodio: caulibusque siluetricibus impleatur: et in. r. libris aque coquantur donec cofumatut sic est virilissima colicam habentibus passiones: viscofos enim et plegmaticos purgabit humores: melancholicam etiam habentibus complexionem subuenit: et grossam stomachi ventositatem excludit: dolo rem enim eius mitigat: tremorem et artericum dolo rem curat: et valet contra periodice febris: pleritate.

De pullis columbinis,

Omni columbini calidi sunt et copiose humidi: quia oibem grossum dant nutrimentum quod testatur grauitas ad volandum: si uolare incendantur amittunt illam grauitatem: fitque eoz caro leuior et ad digerendum accepta bilio: est etiam conueniens plegmaticam habentibus complexionem: in conueniens cholericis et calidis natura. Columbi in iuuentute manentes vel transientes eam dure sunt digestionis: et illaudabile faciunt nutrimentu: vrpote nocumtenti gnatium.

De extremitatibus volatiliu.

Estatur Balc. extremitates volatiliu hoc esse ad totius coparationes quod sunt viscera aialium ad eoz corporis coparationem. Venter omni volatiliu lacertosus est durus ad digerendum: sed si digeratur multum datur nutrimentu: oibus tui ventribus auferius est laudabile: propter copiam humiditatis sui aialis: post hunc gallinaecus. Similiter et icur: et tui sunt ceteris nutritiliores et puentiores. Ale vero vniuersiuusque volatilis sunt alijs membris laudabiliores: pro sui motus ac laboris nimietate: constat enim motus multitudine humoz superfluitate expelli: vnde ale fit fauorosa ac digestibilior. Rursus iuuenium volatiliu ale sunt meliores puerilibus pro fortitudine motus eoz. Mulloz uo ale la bene nutriant parui tui datur nutrimentu. Colla laudabilis nutrimenti sunt propter nimium motum quem habent sicut diximus de alijs: sed colla auferis et galline sunt meliora collis omnium aialium. Similiter volatilia castrata oibus aialibus ambulantiibus sunt virilio: necnon galli castrati oibus volatilibus conuenientiores: laudabilis enim nutrimentum et perfectum generant sanguinem. Erc bella eorum in bilominus cerebellis ambulantiibus sunt meliora. Ercbella enim volatiliu minus humiditatis et viscolitatis sunt cerebellis ambulantiibus: propter hoc si iudicamus docti cerebella parum esse humida ad illoruz comparisonem: sed laudabiliora oibus cerebellis volatiliu sunt cerebella pulloz: ista nocum: perdicum: galloz et gallinarum.

Superius determinauit ysaac de dieta sumpta ab ambulantiibus et eorum superfluitatibus: hic autem de dieta sumpta a volatilibus. Et pmo determinat de sumpta a subtilis eorum. Secundo de sumpta ab eorum superfluitatibus scda ibi. Quia hec sunt volatilibus. Quicquid quod sunt calidiora aut volatilia: aut ambulanta sine gressibus. videtur quod ambulata dicat philosophus. scilicet de animalibus: quod animalia magna calidiora sunt paruis animalibus. Et causum redidit: quia magis habent de sanguine: et hoc manifestat etiam per hoc quod animalia sanguine carentia sunt frigida: sicut ferpentes: sed ambulancia sunt maiora volatilibus: igitur dicit philosophus quod habere sanguinem et calorem fortiter committantur: cuius signum est: quia cor plus continet de sanguine que aliquid aliud membrum calidius est. Sed dicit Aristoteles quod simile est de toto et de parte. Si ergo pars dicatur calidiora alia: quia plus habet de sanguine: similiter et totus respectu totius: sed ambulancia plus habent de sanguine: igitur. In oppositu est Aristoteles dicens quod ambulabile animal est sanguineum respectu volatilis: volatilis vero cholericum: sed animal cholericum calidius est sanguine: igitur Item sicut dicit Aesculapius et hoc vult aucto: iste in diebus vniuersalibus: Elementa vilia leuia in volatilibus dominantur respectu ambulantiu: et in ambulantiibus elementa grauia

respectu volatiliū: sed vniquodq; mītrū debet denomi-
nari ab eo qđ in eo dominatur: igitur cum elemēta leuia sint
grauibus calidiora: sequitur etc. Item sicut dicit phylaretus
calidum facile mobile: et frigidum difficile mobile: sed vola-
tilia sunt multum mobilia respectu ambulantiū: igitur. Ad
hoc dicendum qđ duplex est calor: sicut ponit *sa*. ponēs ele-
mentarē et viuificū. Est aut calor elementaris qui est in
mītro inquantum mītrum est: et loquendo de tali calore *sa*
fraga calidior: est iusquam: a qua ad sūt cōmītionē ma-
gis concurrir calor elemētaris et plus. Si aut loquimur de
calore viuifico ab aīa influso: plus est talis calor in iusquā
maior: et maior est satisfra. Est alius calor viuificus pcedas
ab aīa qui inest mītro inquantum generatum: et qui calor a
duobus spermatis descendit. Descendit igitur qđ calor a
mur de calore habito p influentiā aīe et viuificū: calor est
viuificus: et huius subiectum est sanguis: animalia ambula-
tia sunt calidiora: et sic loquitur pbs de tali calore cum dicit
qđ animalia magna habent plus de sanguine et sunt calidiora:
ra: sed iste calor in animalī nō manet fm qđ animal cadit in
nutrimentum: immo et toto amotus est fm amotio-
nem aīe: nec ratione talis calor fit nutritio. Loquendo au-
tem de calore elementari volatilia sunt calidiora: qđ ad eo-
rum cōmītionē concurrunt elementa leuia plus fm vir-
tutem qđ graua respectu animalium ambulantiū: in ambu-
lantiū vero reuocuerit: et qđ viuificū: calor elemē-
taris manet in mītro: fm qđ cadit in nutrimentum: ideo cali-
diora sunt volatilia ambulantiū: et sic loquitur pbs. Ad
prium igitur dicitur qđ ambulantiā calidiora sunt calio-
res viuifico: quia ab illo sumitur augmentum et per illud fit. Ad
aliud dicendum qđ ratione sanguinis et caloris in sanguine
fundati sunt calidiora: sed ratio illius non cadunt in via
nutrimentitō: non obicitur qđ big agatur de dicta. Que-
ritur gratia huius: cum volatilia sint calidiora ambulanti-
bus: quare potius administrantur febriatibz si contingat ad
ministrare qđ ambulantiā vel eorum extremitates: sicut pe-
des potius qui satis sunt laudandi. Dicendum qđ plus com-
petunt qđ pedes potius. Quia causa est: qđ in informatiue sint
calidiora: tñ effectiue pedes potius sint calidiores: et hoc est
quia calor eorum est in profundiū substantiā: et talis calor: pbs
habet calefacere qđ in subtiliū substantiā manens: sicut dicit
ysaac in dietis vnuer. qđ p silium plus infrigidat qđ aqua.
Alia causa est: qđ est in ala complexio ca. et sic in qua mul-
tū timemus de inflammatione: humiditas autē vntuo-
sa cito inflāmur: et qđ ambulantiā respectu volatiliū sunt ca.
et hu. ideo ratione humiditatis vntuosae cito inflāmur
rētur. sic nō sunt volatilia: qđ sicca sunt respectu ambulantiū
non autem sunt ita sicca qđ in siccitate febres addant. Terna
causa est: qđ volatilia sunt magis digestibilia et minus gra-
uatur natura in eorum digestionē qđ in pedibus potius qđ ma-
gis sunt aurī: neruosi. Item volatilia sunt magis a super-
fluitatibus depurata: et ideo non tantum timetur de eorum
putrefactione. Queritur quod volatilia sint calidiora: aut
in aquis degentia: aut in campis: videtur qđ in aquis degē-
tia sint frigidiora. Sicut dicit phylaretus continens immu-
tat cōtentum ad suam crasim: id aquatica complexio
aquis continentur: ideo. Item sicut dicit *sa*. abus dat ho-
macho propiam completiōē: et hoc confirmat dicens qđ si
quis cholericus affuecat cibariis plegmatica complexio
eius mutabitur: sed volatilia aquatica nutriūtur cibis pple-
gmaticis fri. et hu. igitur. s; habitantia in campis nutriūtur
granis que plus sint calida cibariis aquaticis: igitur. Item
sicut dicit *sa*. in tegni. et haly supra illum locū: Diferentia na-
turis appetit similia: et immutabilis contraria seu dissim-
ilia: sed volutiūm differantia aquas inhabitantiū natura
lis est: et appetunt locum frigidum: ergo. In contrariis est
ratio dicens viuificū modū aīe est calidioris: et hoc confir-
māt per odores: dicens qđ sunt odores grauis et doribus
calidis odores atterit caliditate et siccitate: igitur. Ad hoc dis-
cedunt qđ aquance aues vnuer saliter sint calidiores cās
pessibus. Sed notandum fm *arsn*. qđ quedam aues inha-
bitant aquas propter eorum caliditatem maximam et excol-
lentem sicut est cozzus piscator. Quedam autem ppter ex-

rum mimiam siccitatem: vt reptimatur per humiditatem aq
sicut ignis. Quedam autem qđ ab aquis suum nutrimentum
sumunt sicut est ardea: vnde quedam sunt multo calid-
iores degentium in campis. Ad prium argumentum qđ
continens immutat etc. et ad scdm: qđ per idem solunt: dis-
cedunt qđ duplex est complexio: radicalis et fluēs. Radica-
lis autem est immobilis et manens semper eadem: nec illa
inmutatur a continēte: s; fluēs bene potimur: vnde sicut
la mutetur in volutiūm aquaticis: tamen quia illa com-
plexio non remanet: immo perimatur fm qđ cadunt i via
nutrimenti: ppter hoc nihilominus aīe mutetur cōplexio
illa: dicentur ille aues calidiora quia quod cadit in nutrimentum
nō habet complexiōem fluentem sed radicalem. Et dicitur
citur complexio fluēs: cōplexio habita p presentiam aīe: et
per sui influentiā. Aliter dicit qđ mutare est duobus modis.
Vno modo de contrario in contrarium: et sic non mutat cō-
tinentem contentum: nec abus stomachum. Alio modo dicit
mutatio idem qđ remissio: et hoc modo continens bene po-
test mutare contentum et cibum stomachum: et sicly remitte-
tur cōplexio: tñ sua complexio remanet. Ad aliud: qđ differ-
entia naturalis etc. dicendum qđ illaz auium: quarum est habu-
ratio in aquis ppter nimiam caliditatem: et earum quarum
est ppter nimiam siccitatem: non differantia non est natura-
lis: sed plus innaturalis: et ponit hic vt earum cōplexiōes
valeant refrenare aqua quas habitant. Et dicitur qđ di-
fferentia naturalis: quedā est temperata et hoc similia appo-
rit: quedā lapsa: et hoc est duplex: aut est est lapsa lapsa par-
uo: et sic adhuc appetit similia: aut lapsa magno et sic diffi-
milia: et qđ ille aues que nimis sunt calidior: et ille que nimis
sunt siccē sunt lapsē magno lapsu: idem diffimilia appetunt.
Queritur que melius nutriunt: aut volatilia aut ambu-
lantia: et non queritur que plus nutriunt: qđ ambulantiā p
nutriunt. Et videtur qđ ambulantiā melius nutriunt: qđ
sicut dicit ysaac in die. vni. qđ nutritio per similitudine fit: qđ
ergo maiorem similitudinem hys cum natura humana: cō-
tura nutrit: sed ambulantiā plus conueniunt cū natura hu-
mana: qđ masticant sicut homo: tamen etiam qđ vadunt et in
pluribus a ijs assimilantur: igitur. Item sicut dicit auctor:
omne domesticum animal melius nutritur siluatiōis: ambu-
lantia sunt magis domestica qđ volatilia: igitur. Item sicut
dicit pbs in lib. de moete et vita. calor naturalis pphē: hu-
m. radicalis qđ est modicum vite non cessat depascere: cū
destruere: illud ergo qđ isti cōsumptioni plus resistit melius
nutrit: sed ambulabile est viuificū: igitur. et per sui humi-
ditatem cū obuiat: vnde nisi esset humiditas nutribus cito
consummeretur humidum radicale: sed nutritibus humidis
tas maior est in ambulantiā qđ volatilia: igitur. In contrariis
est auctor: dicens qđ volatilia naturaliter sunt subtiliora: et
leuioza omnibus ambulantiū sunt enis digestibilia: s; minus
nutribilia: vult ergo qđ melius nutriunt: licet minus
Item sicut dicit auctor: aīalia meliozi nutrimento nutrita
sunt melioza: sed volatilia nutriuntur granis: ambulantiā
herbis: sed granū melius est nutrimentum: igitur. Ad hoc
dicendum qđ bonitas nutrimenti pluribus modis potest
esse. Vno modo aliquid dicitur bene nutrire ratione comple-
xionis sicut pulli gallinacei: galline: carnes pecorum: et cū
sunt ca. et hu. complexiōis: et etiam ratione compositionis
hec bene nutriunt. Quedam enim ratione compositionis be-
ne nutriunt et in ratione complexiōis: sicut pides: car-
nes podine vitulane: capreoli: et cōsimiles que sunt rare com-
positionis. Tertio modo dicitur aliquid bene nutrire ratio-
ne cōordinationis nature: qđ illud natura ordinatū ad nutri-
tionem: sicut lac dicitur melius nutrire spermate: licet sper-
ma sit ca. et humi. quia tamen non est a natura ordinatum:
ideo nō bene nutrit. Quarto modo aliquid dicitur bene nu-
trire ratione sue mundicie: sicut dicimus vnuer saliter ma-
sculum esse meliozem femina: qđ mundiciōem. Quinto modo
ratione similitudinis: sicut triticum dicitur melius nutrire ceteris
granis. Dicendum ergo qđ ex parte complexiōis et cōdi-
nationis nature ambulantiā melius nutriunt: tñ ex parte
alarum conditionum volatilia melius: qđ conditiones sunt
fortiores et meliores. Illaz nutriunt ex parte materie et sunt
ludinis

litudinē et cōpositionis: q̄ cōpositio plus facit ad nutritio-
nem q̄ completio. vnde rōne cōpletionis nō fit nutritio: s;
 alteratio: rōne autē cōpositionis fit nutritio. Ad primū dico
 q̄ fit melior nutritio per siccitudinē in essentialibus: et nō in
 accidentalibus: et ideo cōcedit q̄ ambulancia magis assimilā
 tur. verū est in accidentalibus q̄ nō faciunt ad nutritionem
 sicut maliciare: pedibus ite: acere: et similia talia que nō fa-
 ciūt ad nutritionē. S; volatilia: quēnti in cētātib; q̄ sunt
 mēdices: cōpositionis rariās: digestiōnis obedientia: coz
 q̄ leuitas. Ad aliud cōmēdit facta cōparatione in eadē spe-
 cie sicut comparat ysaac domesticā ad siluaticā eiusdē spe-
 cie: sic nō est ad p̄positū: ideo nō valet. Ad aliud q̄ p̄mi-
 dicit ambulancia plus resistit cōsumptioni: dicendū q̄ illa
 humiditas ambulancia plus resistit nō solum: sed enā po-
 tes: quī potius pōt supplere defectū humiditatis volatiliū:
 sed defectus nutritiois ambulantiū nō pōt per aliquid sup-
 pleri. ¶ Queritur que volatilia sunt meliora: aut siluatica
 aut siluatica: videtur q̄ domestica: q̄m volatilia peccant p̄
 siccitatem: locus ergo qui cōd siccatem reducit ad tēpera-
 mēti melior: est: s; illē dōmestici: igit. Itē dicit iste auctor
 q̄ nō al dōmestici meliorē s; siluatici: igit. In s; est auctor
 dicit q̄ siluatica dōmestici minus sunt humida: sed rone
 rōne p̄dēt carnē: et sunt digestiōni faciliōra: ergo siluatica
 sunt meliora. Ad hoc dōcendū q̄ domestica vno modo sunt me-
 liora: siluatica alio modo. Quātum est ex parte cōpletiois
 et copie nutrimenti domestica sunt meliora: sed quātū est ex
 parte cōpositionis et mundiciē siluatica meliora sunt: s; q̄
 de cōditiones sunt meliores b̄be: sic siluatica meliora sunt
 dōmestica. Ad primū dōcendū q̄ licet sint sicciōra: sunt tamē
 mundiora: quod equi potest tēperantē dōmesticoz: et plus.
 Ad aliud q̄ omne animal dōmesticū est melius siluatici:
 dicendū q̄ ysaac loquitur de animalibus ambulantiibus
 nō de volatilibus. vbi dōcendū sicut p̄ius. ¶ Queritur q̄
 meliores sint in regimine fantias: an aues cāpēres aut
 aquatice. et videtur q̄ aquatice: q̄ oīs aues peccat per sic-
 citatē: sed nutritio fit per tēperantē: que ergo magis ad
 tēperamentum accedunt meliores sunt: sed aquatice sunt
 b̄mōz: earum siccitas per humiditātē aque remittit: igit.
 Itē bonitas nutrimenti attendit penes eius mūdiciem
 sed aquatice sunt mundiores: q̄ ab aqua mūdantur: igit.
 In s;ium est Ras. vituperans aquaticas respectu campe-
 strū. Itē auctor iste innuit campēres esse meliores. Ad
 dōcendū q̄ esse melius est multipliciter: aut ex parte comple-
 tionis: aut cōpositionis. aut mundiciē: aut tēperamentū
 in cōplexiōe et cōpositiōe: aut ex parte siccitudinis. Ad
 ergo q̄ aues aquatice sint tēperatores a parte cōpo-
 sitionis: quod for: non est verum: a parte cōpletionis est
 conuēto. Sunt enim campēres a parte cōpositionis ra-
 riores et digestiōni obediētes magis loquēdo de raritate
 supple causata a fortitudine virtutis. Itē sunt meliores
 a parte mundiciē: q̄m aues campēres a suis supersuata-
 ribus melius purificant q̄ aquatice: q̄m aquaticarum sus-
 perfluatē intrinsecus retinēt. ppter frigiditatē aque clau-
 detem poros exteri: nec ex parte permittit. Ceterū dō-
 cendū q̄ aues inhabitantes aquas ppter eaz caliditatē coz
 celeritē et siccitatē: licet sint tēperatores: et ad tēpera-
 mentum maius reducunt per aquas respectu sūspensius: non
 t̄n: respectu cāpēstrū. Itē etia aquatice sunt imundiores
 ppter potum dāuonem a frigore aque vt patet: quia in
 b̄ne plures supersuataribus gūtantur in nobis q̄ in c̄stare
 etiā sunt in sūmū: motu q̄ campēres et motus consumit
 supersuatares: igitur. Ad aliud dōcendū q̄ licet aqua lauet
 exteriora nō t̄n intrinsecus: et nutrimenti nō fit a parte exte-
 rior. ¶ Querit q̄ aues sunt meliores nutrimenti: aut rapa-
 cios aut nō rapaces: videt q̄ rapaces: sicut dicit auctor: alia
 etiā melior nutritio nutrita sunt meliora: sed rapacia sunt
 b̄mōz: q̄ carne vtriusq̄: igit. Itē p̄sces rapaces ceteris
 sunt meliores: q̄ a similia aues ¶ Itē querit quare quedā
 a sila ambulancia rapacia vt visus et talis cōpetit vna nu-
 trimenti: et quedam nō. et volatilia omnia rapacia fugiunt
 vt vult Ras. Ad primū dōcendū q̄ aues rapaces sunt deterio-
 ris nutrimenti: nec etiā cōpetit vna nutrimenti. Et causa est

sin Arist. a pte p̄sces: q̄m q̄ a natura ad vni ordinat: ad ali-
 nō debet ordinari vna nature sicut patet: vitell: in in ovo or-
 dinatur ad pulli nutritionē: albumē vero ad subsistētiē pulli
 generationē. vnde ita ordinat ad vocita q̄ nō ad nutrimentū
 tūm et spermā ita ad generandi ordinat: q̄ non ad nutrimentū
 dum lactia ad nutrimentū q̄ non ad generandi. et q̄ b̄mō
 aues rapaces a natura sunt ad rapendi ordinatē: ideo non
 ad nutrimentū. Omne est quod nutrit passibile est: vnde cibi
 est parti. he aues ordinantur ad agendi: et non ad nutriendi
 passione: quod dicitur de abo. Secunda causa est: q̄ nutritio
 tūm est p̄ ca. et vbi. et tēperantē vs esse: he aut aues sunt ca.
 sicce de v̄p̄ta cōpletione. Itē q̄ per rapacitatē et per motū
 continuū superflūū plus deficiat: ideo earū sic. et cal. in
 tēdunt. Alia causa est durities fies carnis: q̄m ppter nimā
 siccitatē t̄a naturalē et per motū acquisite carnes earum
 duriores sunt: rōne cuius duriciē digestiōni sunt inobediē-
 tes. Itē alia causa: q̄m aues rapaces quales sunt: ideo p̄
 pter nimā aboz multitudinē prima digestio errat: et sic ter-
 tia: et p̄ sequēs parum in subam mēbz cōuertit: ppter
 q̄ earū carnes sicce manēt: et sic digestiōni inobediētes. Itē
 guloze comedēt et q̄m abū p̄n cū labore et pena maxima
 et cum barent guloze comedēt: et illo plus accipiūt q̄ b̄
 gerere possunt: sicce est sic de p̄sibus et aibus: q̄m p̄sces
 inquirētes suam p̄dam non nimis laborant: quia vt plus
 rimi coz p̄da coram eis est. ppter aque fluctuantē. Itē
 suauit ab aqua in sūi venatione: et nō sic aues ab aere. Itē
 coz p̄da nō pōt absōda: q̄ in aqua minime sunt carne
 nec loco oculi: sicut sunt supra terrā et in aere. Alia causa est
 et melior: q̄m p̄sces sunt fr. et vbi. vniuersaliter: dōcendū
 p̄ mouent t̄mō meliorā: q̄ coz humiditas p̄ b̄ remittit:
 et ad tēperantē intrē reducit respectu alioz p̄sūm. sed aues
 peccat p̄ siccitatē: igit. et per hoc patet solutio ad questionē
 primā: et etiā latius ad secundā: q̄m ambulancia respectu vola-
 tilium sunt ca. et vbi. et ideo per motū nō ad tantū perueniunt
 siccitatē nec duriciē sicut aues: igit quedā possunt esse bona
 nō aut sic de aibus. ¶ Querit dōcendū nutriti: aut pulla
 plus: aut pulla: videt q̄ pulla: quia oēs aues peccant p̄ siccit-
 tatem: et pulla plus per humiditātē ferus ad tēperamentū
 tum accedit: igit. Itē hoc patet per v̄m qui p̄nit vna cū
 auctoribus caponē esse melior: gallo: eo q̄ reducit ad cō-
 p̄tionē femine respectu galli: igit. In s;ium est vsus plus
 eligēs pullū q̄ pullā in coz iuuenturē. Itē auctor iste dicit
 q̄ omnis masculus est vniuersaliter melior: femella eo q̄ m̄
 no. ¶ Querit tunc q̄m est q̄ gallus melius nutriti: aut q̄
 est iuuenis: aut q̄m inquit canere. Et q̄ iuuenis videt: quia
 gallus siccus est: sed dicit auctor iste q̄ fetus masculi sicce
 quātō p̄p̄inquo: partū tanto melior: igit. ¶ Querit cum
 gallus decrepit? b̄at lagare sicut dicit auctor: querit
 iuuenis sit laxatius: et post esse videt q̄ sic. Dicit auctor
 q̄ laxatius est rōe caliditas intrē: s; caliditas fortis: est
 in iuene q̄ in decrepito: igit meli poterit lagare: q̄ vbi est
 eadē causa t̄i est idē effectus. Itē querit de Sierate aucto-
 ris: q̄m inter aues laudabiles enumerat per dicit hic: et die
 ris vniuer. inter illaudabiles enumerat. Itē raris p̄dices
 vituperat. Ad primū dōcendū q̄ in tēperato cozpoze pullus
 est competetior: q̄ est magis tēperatus. Itē magis mun-
 dus et a supersuataribus suis depuratus. Sed in cozpoze
 d̄temperato: vt in febilitante: vbi timemus plus malū cō-
 p̄tionē calidā et sicca: sic pullū videmus esse meliorē: q̄ bus
 m̄dico: et frigidio: d̄t plus timemus putrefactionē: sic
 pullus cōpetit: quia nō ato cōuertit in putredine: q̄ mun-
 dus est. Sed simpliciter loquendo pullus est melior: q̄ cal-
 dio: et muno: et maioris et fortioris virtus potentis nutritre
 et mūdior: a supersuataribus. Itē est rariōis carnis et tes-
 neriosis loquendo de raritate a forti calore causata: et nō de
 raritate que est idem q̄ mollicies causamōdi raritas in fomi-
 nis iuuenis. Ad primū q̄ pulla est tēperato. R̄n. q̄ hoc
 est falsum: imo pullus. Ad aliud dōcendū q̄ pullus est melior
 quando incipit cantare: quia tunc est melior: et virtus fo-
 rtioris potentis in melius nutritre. Et q̄ arguitur de fetu
 sicce matris. R̄ndetur q̄ illud intelligit in ambulantiibus
 et non in volatilibus. Dōcendū q̄ gallina nō est inater

Ziber

fica: imo temperata. Ad aliud dicitur quod gallus decrepitus est laticus: et non iuuenis. Et causa fici laticionis est: quia in gallo decrepito sunt ibi terrestris partes aduste per calorem antecessentem in anteriori etate. Item in eo est abundans humiditas accidentalis et calidus compositio eius pariter terrestris et viscosus fit laticus. Sed sic non est in iuueni: imo per oppositum: quod non habet partes terrestris adustas: nec humiditatem tantam accidentalem. De perdicis dicitur quod a parte copulationis vituperabilis est: quod frigidus est, et sic loquitur rassa et auca in die. Vniuer. Sed a parte copulationis raris bene digestibilis est laudabilis: et sic loquitur vbi.

¶ Queritur quare et per quam viam valet contra maculam in oculo sanguis columbinus et anguille. Rideo quod sanguis colubini valet: quia calidus penetrat maculam: et quia humidus eam remouet: et quod est acutus abstergit. Est enim sanguis acutus ratione siccitatis columbe que est frigidus. Et sic deinde dicitur valeat remouendo columbam sub ala. Sanguis anguille solus valet remouendo maculam: et debet administrari cum absterfuitis et sanguine columbe per se. **¶** Queritur quare aues habent duos pedes solum: quia sunt erecti copiosis: dicitur ysaac in die. Vniuer. In compositione volatilibus dicitur elementa leuia: sed elementa leuia de sui natura mouentur de cetero ad circumsedem: ideo eriguntur: quia elementa leuia sunt in eis a diuino sed in ambulatibus sunt elementa grauiora a diuino: que mouentur ad ceterum: ideo non sunt erecti copiosis. Alia causa est: sicut Aristoteles dicit: quod vniuersumque conferuntur in loco in quo generatur: et quia aues generantur in aere volunt per naturam conferari: sed erectio copiosis facit ad huiusmodi erectionem: igitur. Item quatuor pedes fuerunt necessarii ambulatibus: propter grauitatem et magnitudinem copiosis. Vel dicitur quod manus in hominibus proportionantur pedibus et ale in volucribus pedibus: ideo habent quatuor: pedes equipollet. Item sicut Aristoteles dicit: omne animal habens bandam habet duos pedes solus: quia banda proportionat duobus pedibus: et quod homo habet bandam: igitur. **¶** Queritur quare aues capellares habent pedes fissos: et aquatice habent corium in pedibus: et pedes ligatos. Causa est sicut naturam a parte finis: quod sicut dicit Aristoteles natura vniuersumque animalium instrumentum: per quod possit conferari et nutriris: et quod campetres acquirunt sibi nutrimentum per pedes: ideo muniant eos in pedibus fissis: ut melius possent per eos nutrimentum acquirere. In rapacibus fissos et magnos ut melius rapiant. In alijs que sunt apte volare pedes competentes gratationi sicut galline etc. Sed aquatice habent pedes ligatos de corio: quod quod facit remus in gubernatione nauis: facit pes in talibus ad eos regendum in aqua ad nutrimentum consequendum. Et ideo vult bene sciunt findere corium pedum anserum: quia vult ut non vadant ad aquas. **¶** Queritur quare aues coicant cum homine in vociferando non sic aialia gressibilia. Causa est quod aues in regione spirituali vel vitali coicant cum homine: quod sunt erecti copiosis: regionis autem spiritualis est vociferare. Sed ambulatium non coicant cum homine in regione spirituali: sed inferiori: et ideo ambulat ut homo. **¶** Queritur quare aues non habent dentes. Causa est: quod sunt calide et sic copulationis nutrimentum sui sine masticatione digerere potentes: et quod dentes faciunt ad nutrimentum preparationem: illa preparatio non indiget: ideo non habent dentes. Sed si querat quare res pisces habent dentes: cum sint aialia rapacia. Respondetur: quod non habent dentes ut cibum masticent et ut digestiue preparent: sed ut ad rapiendum sint aptiores. **¶** Queritur quare volatilia habent duplice stomachum. Ratio est: quod habent vniuersum cibum preparant loco dentium: unde quod faciunt dentes in alijs animalibus facit primum stomachum in quo cibum potius recipitur: unde ibidem remouitur: ad alium stomachum preparatur: unde grana remouita ibidem et aliquantum liberata ad secundum stomachum mittuntur: et vterque ibi digeritur antequam ad epar mittatur. **¶** Ad huc queritur quare non habent receptaculum melacholicum. Causa est: quod tota in pluma conuertitur et vngues: ideo non sunt necessarii. Item nec cholera: quia tota transmittitur per membra ut reddatur leuosa: cum sint multum mobilia: et etiam ad intestina transmittitur ad excitandum expulsiuam. Et si obijciatur quod expulsi-

sua viget per calidum et humidum dicitur quod hoc principaliter: tamen a cholera iuuatur tanquam ab excitante et modicante. Vel dicitur quod tota transmittitur ad stomachum: ut fortificetur digestio.

De ouis

Oua sunt animalibus volatilibus: quod sanguis et sperma sunt animalibus ambulantibus. Sicut enim sanguis et sperma materia et nutrimentum supradictorum animalium ambulantium: ita oua sunt materia et nutrimentum volatiliu. Oua enim volatiliu masculinum sunt cumbentium: hoc duo in se retinere videntur: sperma videlicet et nutrimentum. Proinde velocius et multum nutritia et confortatiua: velocius nutritur propter suam subtilitatem suiq; liquidis teporamentis: copiosis sunt confortatiua: quia quanto plus calor in eis operatur: tanto magis induratur. sicut vbi demus in exterioribus fieri: quanto enim calor: ignis in eis operatur: tanto magis indurari incipiunt: nutrimentum dant multum: quia tota eorum substantia mutata membris omnino assimilata: pro sua natura humani nature vicinitate: maxime eorum vitella: quia in calore et humiditate sunt temperata: magis videtur esse humane complexionis similia: sed tamen si assent ab igne calorem suscipiunt: et siccitatem. unde sunt de siccariua: minusque caloris refrigeratiua. Si vero cum aqua fuerint elata: humiditatem sumunt: proinde minus defecatiua magisque caloris mitigatiua. Albumen tamen eorum aliquantum frigiditatis et grossitatis pertinet: unde est durum ad digerendum et tardum. Propterea oua inter se quatuor modis differant. Primum pro animalium naturis et eorum etatibus. secundum propter longiuitatem temporis ouorum in aere manentium. tertium est artificium coctionis eorum. quartus si plus quam oportet vel minus coquantur. Diuersitas autem naturarum ouorum et ceterorum animalium et etatum multiplex est: quia si oua de temperatis fuerint animalibus bene carnositas et iuuenilis: ceteris sunt laudabiliora: maxime si masculis fuerint succumbentia. contraria autem eorum ratio. Proinde oua perdidit et galline sunt laudabiliora. sunt enim crasse propter eam vel quicrem quam habent. si vero fuerint iuuenes et masculos habuerint multo plus erunt laudanda. aialia enim masculis succumbentia calorem habent vehementiores: quare odor eorum omni caret acuminis. vni sunt facilia ad digerendum. Pro hoc anferis oua sunt bonitatis quippe piam habentia. et licet sint grauiora duraque ad digerendum: tamen si calor erit fortis: ipsaque bene digerantur: erunt superioribus nutritiora magisque confortatiua. Propterea istis oua sturaj sunt. sunt enim grauis odoris idcirco sunt dura grauiusque digerunt. Proxima vero omnium sunt pauonis oua propter bonitatem odoris sue carnis: unde sunt indigestibilia: humanisque copulationi inconuenientia. Sed calidiora ceteris et ardentiorum sanguinem generantia sunt passerum. post hoc columbarum: minorum tamen calorem et siccitatem habent.

De diuersitate ouorum

Inferitas ouoz extra cecitatum est triplex. aut enim recitatur vetera; aut mediocria. Receria vero sunt laudabiliora; q; calor; eoz naturalis est fortior; hoc testatur boni odoris suiq; saporis acceptabilitas. ppter hoc bene nutrit atq; calor eoz confortat natura le. Quarta vero pessima sunt. vnde corruptibile generant nutrimentu. calor enim naturalis est defectus atq; ab acre aliu sumptur. ideoq; maloz hno; pu redimē citi? subest: z quato vetustiora: tato erit deteriora. vnde Gal. nulla inquit iniuria oua dico habere nisi q fuerint vetusta. qmquid eoz naturalis calor: est perditus alio accidentalit ab acre sumpto faciente in eis bullitione atq; putrefactione. Q si reprobēderint nos possit deciteas: si oua nihil iniurie habent nisi q vetera sunt; cur dicitis oua gallicae z perditas meliora esse pcepit? in masculos habuerint? Quib? respondēdū est falsam opposuisse ppositionem. In superioribus dicitur oua esse fm suozum aialium essentiam. vnde necessario laudabilis animalis oua sunt laudabilia: illaudabilia vero illaudabilia. Et iniuria quā dicitur? nō est essentialis sed accidentalis: idcirco omnib? aialib? pertinet. Ergo si oua aialium laudabilia fuerint vetusta: erunt illaudabilia. Si vero sunt et illaudabilia? oua erit pessima. Homine vides: q; in vna essentia inuenitur quiddam obediens digestioni z quiddā inobediens: vtraq; vero sunt in vno genere z i vna essentia: z nō differūt inter se nisi in multitudine z paritate: z nō est necesse vt cibuz copiam dans nutrimentū sit laudabilis: paritate vni sit illaudabilis. Inuenimus enim quendam vnam nutrimenta esse laudabilia et illaudabilia: paritq; nutrimenta laudabilia et illaudabilia: z tamen vnius generis sunt z vnius animalis: sicut lactētia vitellina z camelina: quia vitellina multum nutrimenta sunt laudanda: camelina vō multum dant nutrimentum: sed tamen illaudabilia sunt: ergo in nutrimento conuenientia: in substantia vero inuenientia: quia illa sunt illaudabilia: ista vero laudabilia. Item duas preparationes vnius cibi discere pare inuenimus. vna scz ad digerēdū facilē: z aliam duram. verbigratia: oua in aqua elicta z mediocriter cocta facilia sunt digestioni. si vero ad duritatem coquantur: tarde digeruntur. sunt ergo in substantia similia: z in coctione dissimilia.

¶ De artificio ouozum.

Inferitas vero ouoz fm artificiu multo pler est. Sunt enim quedā assa siue in cinere siue in carbonibus: sunt et quedam in aqua elicta: alia in sartagine cum olco fricta vel alia pinguedine: sunt z quedam in aqua z olco atq; tali comētario vt cōdimerō: sicut cepa: pipere: cymino z similibus cocta: sunt alia cum carne z herbis iucellata. Assara sunt grossiora z duriora ad digerēdum elicitas: qm calorē z siccitatem ab igne suscipiunt: fumositate etiam ac odoris grauitatem. Elicta vero in aqua sine restis: in sua naturali custodiatū humiditate cum aqua humectatione: suiq; odoris grauitate amittunt. vnde ceteris ouoz

preparationibus sunt laudabiliora: pcepit si mediocriter cocta fuerint. Fricta vero ceteris deteriora z grossiora: citiq; in fumositate z in cholericis humoribus ac putredine cōuertibilia. quare sunt causa faustidij z abominatōnis: quia cōuerfa in putredinem quicquid bonoz cibariozum in stomacho inuenitur putrefaciunt. Quic vero cum aqua coquant z olco comētariis sunt faciliem digestionē habentia: cōtius augmētatiua z spermaris multiplicatiua: maxime si cū assa carne fuerint cocta z calidis atq; odoiferis cōdimerōs sicut pipere: cinamomo: succaro z silib?.

¶ Superius determinauit de nutrimento sumpto a volatilibus penes eoz subam: in ista aut parte de sumpto a superfluitatibus: que sunt oua. Ista pars diuidit in duas. Ibi mo diuificat oua a parte sue essentie. Secundo a parte suarū ppositatū. ¶ Quērit vtrū oī generatio sit necessaria ppter pulli generationē: videt q; nō: q; fm q; vult Arist. scōd de gñatio: elementa leuia citius gñantur q; grauiā: igit cōpositū sequat natura eoz q; in oī dñant alia aialia in quibus dñant grauiā: citius debetū generari q; in quibus dñant grauiā: id est volatilib? dñant elementa leuia fm q; dicit ysaac in olectis vniuersalib?: z in gressibilib? elementa grauiā: ergo multo magis volatilia habebūt gñare sine medio: cū gressibilia sine medio habeant gñare: igitur. Itē q; est cōparatio masculi ad feminā: eadē est volatilis ad ambulans: sicut enim masculus est calidior: femina: sic vola. amb. sed masculus generatō est citior: igit. minor: est enim la. bos: in gñatione masculi q; femelle: vt vult pbius: igit. ouum nō est necessariū ad gñationē pulli. Itē sicut vult Aucē. cotus disponit ad gñationē: ista alia aut vniculcus cōuertitōrius generat: sed volatilia voloculus generat. igit. In cōtra. rōtium est Arist. dicens q; quedā aialia imediātē generat sicut gressibilia: z quedā mediātē: z hoc est sup. h. q; quedā mediātē ouo vt volatilia: quedam mediātē vt rētes: quedā mediātē anulo: sicut vult vesp. zc. ¶ Quērit q; ouū in volatilib? bus sit ppter gñationē: que hō est in quib? volatilib? plus debent abundare oua: aut in rapacib?: aut in nō rapacib? videtur q; in rapacibus: q; vtus generatiua sequitur fortū dñē vtus regitua aialis: q; ergo hnt fortioz vtentem fētū potentioz ad gñationē: s; rapaces aues sunt hmoi: igit. citius signū est: q; oēs alia aues suppediant: ergo zc. Itē fm Arist. z Aucē. z oēs alia auctozes: s; pna z materia fe minatiua est superflua vltimi cibi: sed sperma reterat est. q; aues ergo abundant in melioz nutrimeō z reteratōri plus abidat in materia spermatica vel seminatiua: sed rapaces sunt hmoi: igit. fe si plus abundant in ouis: z quia est illa materia sunt generata: q; zc. In sicut est sensus videt enim aues nō rapaces plura habere oua. Itē sicut dicit Arist. q; d. natura plus gñaret fet? eos nō posset cōseruare: q; q; hnt defectū nutrimeō: q; q; copia. Itē multū la boāt in acquisitione nutrimeō: cū igit oportet q; laborat z z p suis fetibus: si plures haberēt eos cōseruare nō possent: igit nō oportuit in eis plures fetus gñari. ¶ Quērit q; aues plus in ouis abidēt: aut magne aut parue: videt q; magne fm q; vult Ari. vbi terminat h? nutriniua z augmētatiua: hic incipit gñatiua: igit sequit z requirit magnitudinē: q; q; maiozes erūt i frute gñatiua erūt potētiore: igit. Itē fm Arist. in libro cū z mīditiua sunt q; admittit habet ordinē: s; suba vtus z operatio z que cōsequitur. Si igit suba magna z vtus magna z opatio magna: cū igit augmētatiua substantia sit magna z vtus magna sic z operatio magna: sed eoz operatio est ouare: igit. In sicut est Arist. in. xvij. de aialibus dicens q; aialia parua plus abidant in fructu vel fetibus q; magna. Itē sicut dicit Arist. in libro de plantis: plante magne defecte sunt in fructu: parue aut in fructu multum abundat: sed simile est de plantis z aubus: igitur. Item fm Arist. sperma et materia seminatiua et residuo nutrimeō sunt: q; habent ergo plus de residuo nutrimeō: plus possunt generare: sed parua aialia sunt hmoi: cū

non possunt totū nutrimentū in sui naturam cōvertere : igit. Ad primū dicit qd si fīm Arist. in de alib. Unde notandū fīm cū qd aialis quēdā generatū imediāte sicut gressibilia quēdā vero mediāte : hoc duplīter : qm̄ quēdā mediāte ouo vt volatilia : z quēdā mediāte verine : sicut aialia apulo fa z sanguine carētia. Dicitū igit qd volatilia generant me diante ouo multiplici de causa : qm̄ virtuti generatiue nobī lis debetur operatio z perfecta : ideo ad hoc qd virtus gene ratiua perfectū quid possit generare z hīc sūt in sua spēde primo relictū vtus foris regitū : z qd in ambulantiū vtus foris est : ideo possunt generare sibi simile z imediāte Sed cū vtus sit debilis in volatilibus : natura sagax ordinā uit vt qd nō imediāte cū vtute fori faciāt mediāte cū vtute debili. Ideo outū est mediātū in generatione pulli. Aialia cau sa est a parte vtutis : qm̄ vtus naturalis operat per ca. z hu. tā naturalis in epate que est ppter indiuū : qd naturalis in testiculis que est ppter specē. Item illius virtutis qd est in intestinis opatio sequit opationem vtutis naturalis in epate : z ambulantiā ceteris aialibus plus abundāt in illis principijs que sunt caliditas z humiditas : qd sunt principia generationis : aialia autē deficitū sitū videbitur : ideo hmoī aialia potentia sunt ad generationē qd aialia : ideo ime diāte generant : z volatilia in vno principio deficiunt : sēs in humiditate nō totale : sed ad hoc qd sit sufficiens principium fīm qd requiritur ex parte ipsius : quia est qualitas passiuā. Aialia autē angustia aialis deficiunt in dignoī principio : sēs in calore : z hmoī generant mediāte verine. Sed quare z p quā viam fiat illa generatio nō est presentis speculationis. Sunt quēdā aialia que deficiunt in vtropz principio : z bec non generant : ne mediāte ouo nec mediāte verine. Aialia cau sa est quare ouo mediāte generant volatilia : qd eoz gene ratiōis multitudine est necessaria : z in eoz matricibus tot fe tus non potuissent contineri : nec virtus fuisset foris : ideo natura ingeniauit oua : vt per ea suppleret zc. ¶ S. qm̄ quare eoz multitudine est necessaria. Causa est vt credo : qd eoz vita cito exhalat : cum sint parū copiosis z virtutis deo bilis. Secunda causa est : qd est necessaria ad hōis nutritio nem : ideo ad cōseruationē nature humane ordināuit mul titudinē eoz. Ad primū argumētū qd elementa leuia citius generant : dicitū est qd duplex est generatio. Vna per con uersionē : z alia p ppgationē speciei. loquēdo de cōuersiua generatione bec est in elementis : nullo modo atēdit in mixtis qd quattuor elementis : z de tali intelligit Aristo. Sed ppgatiua sit p caloz naturalē : z ideo illa aialia in quibus talis virtus est foris : citius generat : z qd foris est in am bulantibus : igit. Vel dicitū qd in volatilibus qd dñant cle mēta leuia citius sit generatio illius qd generatur : scilicet ouī. Vel dicitū qd generatio citior est : z ita imediātā i vola tibus ex parte generati : sēs nō ex parte generātis. Ex parte generati dico qd parte matricē qd quā dō fieri generatio. Ad aliud dicitū qd licet pportional quātū ad cōplexionē : nō tamen quātū ad virtutem sed potius cōuerso. Ad aliud de cōitū dicitū qd sicut volatilia citius z frequentius cōunt : sic citius generant illud qd generant sēs ouum. Vel dicitū qd est citius z frequentius cōunt : tamen non tantū operantur in illis cōitibus : sicut aial ambulans in vno cōitū : qd ambu lans vtus est foris : z ideo in paruo z in vno simul plz est potens agere z virtutē influere per quā sit generatio qd volatilis : ideo zc. ¶ Querit qre volatilia ita frequēt cōunt Causa est mala cōplexio calida z sicca. Hęc rōne morus qui ea calcādit. Hęc rōne residuitatis nutritiōis : qm̄ viuunt et cōmēdit sine discretione. ¶ Querit quare volatilia nō habent virgam z ambulantiā habēt. Dicitū qd in ambulan tibus est necessaria multis de causis. Nam qd in ambulanti bus generatio fit et spermatē imediāte : z qd ad hoc qd sper ma sit aptum generatiōis opozet qd sit tēperatissimū : z tūc opozet qd illa ouo spermata tangāt se per minima. Sed qd collū matricis in ambulantiū est longū : tūc si nō esset vir ga z tingeret sperma mutari anteqd esset in matricē : z aliqz qualitates z transmutationes suscipere rōne quarū possēt fieri impedimētū in generatione : igit. Sed in volatilibus sperma nō inducta ordinā ad aialis generatiōē : sēs mediāte

ouo : z ideo nō fuit periculū fatūū in mutatione spermatia volatilis sicut ambulantis. Aialia causa est : quia si sperma vola tilium contingat mutari ad frigidū latius : natura eoz calida et sicca est potens ad tēperamentū reducere aptū ad genera tionem respectu speciei : sed ambulantiā sunt ocellis calidior respectu spoz : igit. Aialia cā est qd ambulantiā mingunt : sic virga fuit eis necessaria : sed volatilia nō mingunt : igit. Ad aliud dubiū dicitū est qd nō rapaces plus abundāt in fetūz qd rapaces. Causa qd ouū est et qd rapaces nutrimentū non manent : z illa plus cōsumitur in volatilibus : igit. Aialia cau sa est : qd nimirū motus eoz psumit illam humiditātē mediā te quo motu acquiritur cum pena suū nutrimentū : z sic hōs berēt etiam plures fetus nō possēt eis z sibi sufficere nutrimēti : z natura nihil facit qd nō possit cōseruare. Unde rec itat Aristo. qd aquila que est auis rapax : si quattuor oua has beāt : frigidū qm̄ qd industria habet nature qd non possēt sustinere in nutritione quattuor fetūz. Hęc recitat veterius pōs qd aquila fugat in aialiam regionē fetus suos postqz possunt volare : vt illius pceda ppter rapacitatē eoz nō minuat. Ad argumētū qd rapaces sunt foris vtutis : dicitū est qd ve rum est : sed hoc solū nō sufficit ad multiplicationē fetus : sēs materne multitudinis : qm̄ multiplicatio a materia est : z forma tio z distinctio a forma : qd hmoī auerapaces nō habēt materiā sufficientē : qd per caliditatem eoz z nimis motum cōsumitur : ideo. vel da aialiam solutionē hōi diuersas causas pnotatas. Ad aliud dicitū qd Quis nutrimentū eoz sit melius : tamen po maior parte cōsumit. Hęc licet ab eo corū extra corpus sit melius : tamen intrā nō : qm̄ ad vniū digestiōis mittit indigestū ppter eoz gulositatē : quia vir tus digestiua in prima non sufficit ad digerendū. Ad aliud dubium qd paruū plus debent abundare in fetūz : qd eis est plus de residuo nutrimentū quod est materia spermatia z seminata : que de nutrimentū parū in eoz corpus cōuertit Ad aliud argumētū respondeo qd verū est respectu eiusdē aialis z in eadē specie : vnde melz z cōplexius generat aial completum z magnū qd paruū in sua specie z in cōpletum z magnū qd paruū. Et appellat Aristo. magnū in suo tempo re perfectū. Ad aliud dicitū qd si hē debeant per ordinē res pectu hūz cōditiois sēs est magnitudo : nō ppter hoc res pectu cuiuslibet conditionis : z ppter hoc nō opozet et vtutem tūc multitudinis in generatione. ¶ Querit vtrū albumen sit calidius vitello : videt qd albumē : qd fīm Arist. in mēdo roz : digesta vitellū calidiora indigesta : sed albumē est magis digestū : igit. Probata quia vitellum a seōa digestiua z abu mē a terna. Hęc fīm Arist. elementa leuia mouēt ad cōstē rentias grauiā ad cētriū : vitellū ad cētriū mouet z albumē ad circūferētias : igit. Hęc dicit aucto : qd illud qd est spma respectu sangui. mēstrū in aialibus ambulantiū dicit abbumen respectu vitelli in volatilibus : sed sperma calidius est sanguine : igit. In dicitū est aucto dices qd vitellū est calidius albumine. Item scit dicit Gal. supra apposit. sicut epas est calidius manilla : sic sanguis lacte. z sic vitū qd epas sit calidius qd cetera membra z qd totū corpus dempro coar de : sēs spma descendit a roto corpore : z vitellū affinitat san guini : z albumen spermati : sed sanguis generat in epate : igit. In dicitū est Aristo. vt dē aialibus inuēt qd abu men est calidius vitello. Solutio qd loquendo de calore et ele mentari vitellū est calidius albumine : z ille calidū remant in mixto put cadit in nutrimentū : sed nō viuū in calo : quō albumen est calidius vitello : z sic intelligit Aristo. ¶ Querit vtrū vitellū generet et sanguine : videt qd non : quia san guis menstruus solum est in homine. vnde fīm Aristo. sem la humana solū habet menstrua : igit ouū vitellū nō gene ratur ex sanguine vitello. Hęc qd descendit ab aliquo et at testā fīm Gal. sed vitellū est substantiā dure cōpate et dē sanguis fluide liqde mollis : igit. In dicitū est ysaac dicens qd illud quod est sperma in ambulantiū dicit abbumen in volatilibus. Hęc quod est sang. mēstrū : z ambulantiū dicit vitellū in volatilibus. Hęc quod est sang. mēstrū : z ambulantiū dicit vitellū in volatilibus. Item vitellum attrahit sanguinū : ergo ad descendit. ¶ Querit vtrū et ouo ventū possit fieri generatio vel possit pullus generari : videt

q sic dicit pbus q spermata masculi non est materia fetus: s; a gens: ergo in ouo veti ad hoc q; ex eo fiat fetus: nō deficit nisi agēs: z sic ad min? pōt esse materia pulli vel fetus. Itē uicōmis est generatio in volatilibus: z piscibus: s; pisces sine masculo generā: s; z volatilia: ergo ex ouo veti quod generatur sine masculo: poterit fetus generari. Item hoc innuit Arist. dicens q; ouū venti est aprē generationi. postea dicit q; nō: querit s; gntur de contradictione ipsius ad seipm Item sicut vult Auiē. qd est coagulū: vel quod facit coagulum respectu calē: facit spermata viri respectu spermatis mulieris: sed sine coagulo nō fit calē: ergo sine spermate viri nō fit fet? ex spermate mulieris. ¶ Querit quod melius nutrit vel ouum venti vel ouū perfecte generatū: vide q; ouū venti dicit Arist. q; illud quod ad vniū ordinat per naturam ad aliud nō debet ordinari: z si ordinat nō bene agit sed ouū veti gntū a masculo in femina est ad generationē ordinatū nō ad nutritionē: sed ouum venti non ad generatō: ergo ad nutritionē: s; gnt. ¶ Querit qd melius nutrit aut vitellum vel albumen: vide q; albumen: quia nutritio fit per assimilatiōem s; m. Sal. sed albumen plus assimilatur nature humane: q; ex albumine gntat aial viuēs: s; gnt. Itē dicit Arist. ij. de generatiōe: q; ex efflō sumus z nutrimur: sed albumen est illud ex quo res est: ergo ex eo melius fiet nutritio. In huius est iste aucto: Itē quod ad vniū per naturā ordinat ad aliud nō pōt bē ordinari: s; albumē ordinat ad gntatiōē z vitellū ad nutritionē: s; gnt. Ad pīmū questū respondēo q; generatur ex sanguine menstruo. Sed sanguis nris mensural multiplex est positio. Est enim vna portio que mittit ad membra prima radicialia: vt inde sustententur z cōpleatur eoz quantitas. Est autē alia portio missa ad mēbra replenda sicut ad pinguedinem carne adipem. Est alia que mittit ad fetum in matrice: vel ad illud quod est in matrice p; positionē loco fetus: vt in aialib;. Quarta portio mittitur ad mamillas: vt generet lac ex ea ad nutriendū fetū extra matricē. Quinta portio currit de mēse in mēsem. Quātum ad tres pīmas portiones reperitur sanguis mēstruus in aialū quolibet: tam vola. q; ambu. quātū ad quatuor: p; mas in ambulantiū lac habentib;: quātum ad quinq; portiones oēs solū in femina humana. Ad secundū q; sanguis est subtilis clarus: bicēdū q; est clar? vinctuosus subtilis s; m q; est distinctus ab alijs humocibus. S; tamen sanguis ille ex quo generat vitellum: grossius est coagulatus z cōpact? nec vinctuosus: z illi attestatur vitellum. Ad secūdū questū distinguēdum est: aut est extra: aut intra. Si extra impossibile est s; m q; dicit pbus in de aialib;. Si intra aut est ad huc molle z tenerū potens ad hoc q; recipiat spermata masculi: sic ex eo poterit fieri generatio si spermata masculi in eo recipiat aut est durū completū: z sic nō pōt fieri ex eo generatio. Et ponit exemplum de mola in matrice. q; si in principio dum est noua mollis tenuis: vir coeat cum muliere: z spermata in matrice recipit: poterit fieri gntatiō: quod forte nō est verum Ad pīmū q; spermata masculi non est materia fetus. Bicēdū est q; est materia fetus: z cum hoc est agens: sed quia agēs est nobilis patiente: ideo totū spermata ab agente denoiatur: Ad aliud qd est de piscib;: bicēdū est q; modus generatōis eoz talis est: q; femina pīmo spermatis iuxta ripam vel aliquo loco: postea masculus sequitur statim spermatisans supra illa oua. z dicit pbus q; ex ouis supra que spermatisat masculus generantur pisces z alia oua putrefiunt. Sic dicē dum q; si in volatilibus masculus tēpōe debito supra matrem spermatisans spermatisauerit inde fit generatio: si nō non. Ad aliud questum dicendum q; ouum perfectum melius nutrit. Ad argumētū bicēdū q; nō solū ordinatur ad generandum: imo etiam cum hoc ad nutriendum. Vel bicēdū q; verum q; ordinatur ad generandum respectu sue speciei z ad nutriendum respectu alterius speciei. Sed melius est dicendum simpliciter q; ouum venti pīs est in via nutritio menti. Ad aliud questum dicendum q; vitellum: quia albumen est aquosum: nam spermata femine semper est aquosius spermate masculi. Item albumen ordinatur ad generandum z non ad nutriendum: z conuersio de vitello.

De piscibus.

Primum in prima particula huius libri vniuersale disputationem piscium suorum generis diuersitate z naturas, volumus aut in hoc libro quippiam superioris disputationis repetere: vt facillime cordibus legentū hoc disputatio fundet: neq; conuertatur ad superiorē particulam nisi cum certam rōnē volūt ostendere: aut argumentum. Dicimus ergo naturam piscium vniuersaliter esse frigidā z humida: pbeq; matis generatiua: cōuenientē calidam habētibus cōplexiōē z siccam marime i estiuo tēpōe z calida regionē. In cōueniētiā nō est frigidus humidifq; cōplexiōib; z carnositas: maxime quib; molles nerui fuerint: z ad byemalē tēp; veniunt: vel frigidā regionē habitauerint: natura h; em eos infrigidat: z humectat: p; oxide quib; cholera rubea datur: z calidam habētibus complexio nem: coitum confortat z spermata augmentat. Sed diuersant fratribus modis generaliter: sunt em marini qui nec creantur nisi in solo mari. sunt z fluminei nō nascentes nisi in flumine z dulcibus aquis: sunt z qui nascuntur in vtraq;. Mascentes quidē in solo mari: dupl; sunt. sunt em quidā ascendēs a mari ad dulcem aquā: z delectantur in ea: sunt z alij aquas fugientes dulces z in eis nō delectātes. Qui autē nascuntur in aquis dulcibus: salinas odio habent. vnde non ad eas tendunt: nisi em coguntur deponi impetu fluentis aque. Qui vero in vtraq; aqua creantur: sunt duobus modis: aut de dulcibus in salinas aquas vadunt vel e cōtrō: s; plures inuenimus a falsis in dulces ascendentes: q; a dulcibus ad salinas ppter delectationem dulcedinis aque: quos sic possum; discernere. In mari nascentes spinas hnt pocas duras z grossas p siccitate aque in qua nati sunt. Qui vero nati sunt in flumine: subtiliores hnt spinas multas molles p mollitiē humiditatis aque i qua nati sunt. Dulciter do spinariū fuit vt fultaret mollitiē eozq; teneritatem. Si s; s;phite obijciunt dicentes: quare spine eoz nō sunt grosse vt melius tegerēt teneritātē carnis. Rūdemus: humiditas aque eozq; teneritas repugnat nature: vt nequeat duras atq; grossas creare spinas. idcirco natura multiplicauit z totum corp; spinas: vt qd deberet sustinere cū spinaz duricie z grossicie: em carū multitudine hoc possit supple re. ¶ Variū vero iterū sunt duplices quidam em nascuntur in pelago z in altis locis. sunt etiam alij in ripa planifq; aquis nati. Qui vero creati sunt in pelago: aut petrosis z arenosis locis habitant: aut in totis z mollib;. Qui vero nati sunt in ripa z paribus paucitatem aque habētibus: aut lutosus z mollissimis nascuntur dulcibus aquis vicinariibus: vel sunt nascentes in arenosis z petrosis locis ab aquis dulcibus longe remoti: qui non adeo sunt puri cu qui in arenosis z petrosis locis pelagi morantur ppter putredinem z sorditatē terre: sunt ergo subtiliores z laudabiliores omnibus piscib; marinis: z ad digerendum faciliores: z ad sanguinem generandum laudabiliores. Qui nati sunt in pelago: z habitant petrosam z arenosam loca: sed tamē tarde de stomacho et inire

Liber

stinis creantur ppter sue viscositatis paruitatē: quod testat sue pinguedinis indigentia: suisq; saporis habilitas. Sunt ergo humanis corporibus conuenientes, omnis enī cibus quanto saporosior: tanto delectabilior: et corporib; humanis diuenticior: et longior a sapi ditate: rāto min; delectabilis et min; conueniens huma nis naturis: ppter hoc piscib; hor; spēs: laudabilior: et digestibilior magisq; oibus ad salutē regendā est efficacior ppter eoz; temperamentū. Non enī sunt sub tiles aquosi nec terrestres grossi: s; aliquatūliū hūmi ditatis ppter humorem naturalem in eis dominātē. Hōst; bos sunt quidā aliquid bonitatis habētes: lu rosa et mollia loca maris inhabitantes dulcib; aquis vicinātes: nō adeo puri sicut qui in arenosis et petro sis locis pelagi moriātur. ppter putredinē et foetiditē terre. In tertio loco sunt q; in arenosis et petrosos lo cis ripe habitant. Hęciores ceteris qui habitant in ripis maris et lutosos et mollib; precipue si flumina et paludes eis vicina sūt. Hęciores aut; aquar; dulcū vniuersali; sunt grossiores et viscosiores tardioresq; ad digerendū: facili; etiā et stomacho egrediunt; q; marinis: sed tamen nutritiores sunt. Sunt etiā duo bus modis: quidā generantur in flumine, quidam in palu; s; et lacubus. Hęcerea sunt fluminū multis modis. Sunt qui in magno flumine creatur et claris; s; sūmo super petras et arenas nimis impetuosē fluentē clarissimū enī est ppter longinquitatē foetidici ei; uitatis. Sunt et qui nascitur in paruo flumine debili ter fluente super lurum et putredinem. ppter ciuitatis foetidiciem sibi vicina. Hęciores aut; lacuales sunt diuersi. sunt enim quidam in quibusdā lacubus nascentes ab vna parte mare ingrediētib;: et ab alia parte flumina ad eos intrāt. sunt et alij qui in lacub; oriuntur longe a mari remotis: flumina tñ in eis de; currit. sunt et alij nec ipsi in mare: nec flumina in eis sunt ingrediētia. Et rātamē pisces dulcū aquarū hī sunt meliores qui magna inhabitāt flumina impe tuose fluentia: quoz; fundus est lapideus: et longinqua sunt a ciuitatis foetidie: q; fortitudine cursus aque copiosū. n; pisces sup lapidē. vnde caro eoz; tenera tur: s; causa sue digestionis: et ab eis viscositas et odoris grauitas expellit: precipue si non sit altitudo aquarum vt pisces terre sunt propinqui: qui quanto paucitate aque habuerint: tanto a terra frequentius percutiuntur: et aque claritate omni horribilitate ca rebūt: ideoq; sunt quasi pisces petrosa loca pelagi in habitantes. Hęciores aut; parui fluminis super luo tosa loca debilitē currentis et foetidici ciuitatis vici nātis: sunt viscosiores et horribilē hnt odorē: sunt et grauiiores ad digerendū: et deteriores sunt saporis: vñ malum dant nutrimentum: q; debilitat cursus aque quales reddidit pisces: claudiq; in eoz; corporibus copiosos humores: quare fit causa viscositatis et hor ribilis odoris: difficilisq; digestio. Hęciores vero lacuales ceteris sunt peiores: grauioris enī sunt odo ris et grauior digeruntur. maxime si sunt longe a ma ri et fluminibus. Hābēt enī requiē: nec flumen intrat in eos vt eoz; putredinē lauet. vnde pisciū humores augmentant;: eoz;q; poti clauduntur. quod sic certiss;

catur: quia cum aquas eterint: cito in putredinē co; uertuntur. eoz; viscositatis multitudine claudit poros; et suffocat et certinq; calorem intrinsecus locorum. Hęciores aut; in prima particula hui; libri pisciū hmoi; disputacionē. Fuerat enim quidā lacus artifi ciose factus: cuius longitudo erat. cl. b. ac. b. latitudo vero. cc. cuiusq; foetidies semper spacio decem dierum purificabatur: noniq; .xx. qua purgacione fa cta p duos ānos: dimiserūt multo teporis intervallo illotū. vnde multis raris fuit replet;: foetidie etiāq; miaz; putredine: rādem per solitum foramen eo mū diflicato: inueniunt multa genera ibi pisciū: quādeo erant crassi et viscosi et lubricatiū vt manibus nuls larems possent teneri. mox etiā vt a lacu exierant moriebant;: quoz; viscositas et lubricatio fuerāt et pu tredine et foedicie ipsius lacus. vnde postq; coque; bantur: nullo modo poterant manducari. ppter pus tredinē et horribilitatem odoris et saporis eozum. Quibus itaq; piscibus meliores sunt: qui habitant in lacubus a mari remotis: quos semper flumina ins trant: quia partim lauātur fluminis aqua. Hęc melio res sunt lacus mare ingrediētes et fluminibus eos ingrediētib;: sunt enī pisces eoz; vicini piscib; parua flumina inhabitantibus ciuitati vicina. vñ Hęc. pisces inquit marini vniuersaliter minores habent viscositatem et humiditatem ceteris. Hōst; bos sunt pisces magni fluminis fortiter fluctis: et pisces lacū mare introeuntū. Deteriores ceteris sunt q; in lacub; habitant a mari et a flumine remotis: sunt enim viscosiores et omnibus indigestibiliores. H; curius est vñ genus piscium mare et flumina atq; lacus inhabi tantū: s; marini meliores et laudabiliores: vñq; tñ illaudabiles. Alia aut; piscium est diuersitas que quinq; modis fit. Prima eoz; videlicet generis va rietas: eoz;q; coplexionis inqualitas: secunda cibo rum est differentia: tertia ventoz; distātia: quarta re rum naturaliter et ventis ductorum est impuritas: quinta artificij sui māducandi est dissimilitudo. Di uersitas ergo generis pisciū eoz;q; coplexionis est biforomis. Sunt enim quidā habentes squamas: alij minime. Squama aut; est grossa dura et multa: vel est subtilis et mollis et pauca. Sed pisces squamas ha bentes sunt meliores: squama enī significat humoz; paruitatem et aq; viscositatis indigentia: q; natura sup; fluitates humoz; ab interioribus ad exteriora expe ltit ad nutriendas squamas: sicut animalium natura etiā finiens digestione exteriorib; mandat mēbris quecumq; sunt conuenientia ad nutrimentū lane pi loz; et similia. Vnde pisces squamas habentes duras et grossas meliores sunt habentibus molles et subtiles. Squamam enim grossicē paruitatem inuit humozum. Contrario habentes copiam ha bent humozum. Et per hoc testatur: quia grossicē squamam piscium marinorum maior est squamam piscium fluminum. Squama iterum docti maior est squamē ventriū. doctum enim siccior est vtre. Diuersitas vero eozum pisces nutrimentū: est multiformis. Sunt enim quidam olera pascentes vel radices aut grana: que omnia sunt bona: vnde

bonim dant nutrimentum. fitq; illo: cum genus piscium ad comedendum vitale. Econtrario sunt contraria pascuentes. Sunt iterum pisces lutum et immundiciam edentes: ideo corruptibiles sunt: malum habentes saporum: et horribilem odorem: digestioni male obediētes.

¶ Diversitas vero piscium ppter ventos multitudina est. Pisces enim in plaga septentrionalia habitantes: si insufflanti fuerint septentrionali vento erunt meliores: ab occidentali et meridionali insufflatis: qm̄ orientales et occidentales siciores sunt: vnde sunt causa grossam expellens et dissolvens fumosi tatem in terra ascendente. Meridionales et occidentales tales humidiores sunt: idcirco sunt causa fumose grauitatis in terra fallentes: et claudunt poros corporis animalium. Similiter et pisces fluminis a ventis perflato: cum meliores sunt piscibus fluminis a ventis cooperito: quia fortitudine et impetu ventorum momentum fluminis vacillat aqua. quocirca q; aqua mouetur: et pisces necessario mouentur inuice se alidētes et perfricantes: quare superfluitas humorum ab eis expellitur: suntq; tenaciores: et viscositatis et odoris saporisq; horribilitas qua habuerunt ab eis excludit. Et si veteri puluerem vel aerem clarissimū et sicissimū portauerint: melius est q; si turbidus sit et humidus.

¶ Diversitas ergo piscium pro artificio coctionis multifariam diuiditur: aut enim assil comeduntur: aut cum oleo fricantur: aut cocti cum oleo et aqua et cōdimentis: aut sola aqua eliti. Assil quidē et cum oleo fricti meliores sunt humiditatis et viscositatis: vnde non sunt veterum humectatiua: quia duriores ad digerendum vapore stomachum grauantiores: assil tamen fricti sunt laudabiliores: quia fricti quiddam habent viscositatis: ppter oleum. Pisces autem cum aqua oleo porris anteo et similibus preparati: sunt ceteris digestibiliores et ventrius solutiui. Cum acetio cocti erunt refrigeratiui: minus tamen humectatiui. Qui vero cum aqua sola elicitur: sunt omnibus laudabiliores quoniam eorum viscositatem aqua: in qua fuerant cocti abstrulit: precipue si manducentur cum oleo obmoga: menta: apio: ruta: carui: pipere: zinzibere: et silibus. **¶** Cancros et omnes pisces habentes conturbas: testatur Bal. solubiles esse ppter salicitatem: eorumq; acumen: proinde stomacho sunt nociui: maxime si ueruositati.

¶ Superius determinauit ysaac de nutrimento sumpto a terrenascētibus: gressilibus? volatilibus? et cois superfluitaribus: sic aut ab animalibus aquaticis: et diuidit in pbemū et tractatū. Tractatus hic incipit: Dicam? ergo natura. **¶** Quæritur primo de situ buius capituli. Superius in prima parte cula buius libri diuisit aialia: q; quedā ambulantia: quedā volatilia: quedā reptilia. Et si ergo determinauit de ambulantiibus et volatilibus: bti debet determinare post illa de reptilibus. Si olea? q; solū determinat de illis aialibus que cadunt in via nutrimenti respectu nature humane: ideo de his nō determinat. Sed videt? q; reptilia cadāt in via nutrimenti bti. Ad dicit? q; nutritio est perfecta assimilatio nutrimenti cum nutritio: sed bti aialia bti maiore similitudinem cum homine q; herbe et terrenascētia quia viuūt: sed terrenascētia cadunt in via nutrimenti: igit a fortiori rōne et reptilia. Item fortis est digestio in hōie q; in volatilibus: aquaticis: sicut animalibus: anseribus: gressilibus? bti: s; reptilia sunt nutrimentum respectu illoz: igit. Ad hōe q; non ca-

dunt in via nutrimenti respectu bti. Causa prima est: q; tota specie et per aspectū directū sunt nature humane venenosa: igit. Sed nota q; sunt venenosa ppter distantiam nimiam eorum a natura humana: venenosa autē fit per distantiam rōne venenosa. Sunt autē multi distantia et rōne cōplexione et cōpositione et elemētis in quo habitant: vita em̄ humana stat per ea. et bu. hōi aut aialia sunt frigidissimū et sicca: et sic nature humane cōtraria. Sūt et viliſſimo elemento cōposita: s; a terra q; vtraq; qualitate nature humane repugnant igit. Item q; in terra habitant: et continē immutat contentū ad suam crasim. Item bti aialia sunt viliſſima: et homo est animal nobilissimū. Ad arguētū dicēdū q; est plus cōueniāt in forma: quia in vita: hoc tñ nō sufficit ad nutrēdum: sed erigit cōplexio debita et cōpositio et debita distantia. Sed terrenascētia non sunt ita distantia in cōplexione nec in cōpositione: igit. Itē p naturam sunt ad btiem ordī nata. Ad aliud dicēdū q; ppter hoc nō oportet et sint nutrimentum respectu bti: quia plus distant ab hōie q; ab aialibus aquaticis: cum sint quodāmodo vilia respectu nature humane. Itē aialia q;: venenū statim inuenit co: et inuadit in hōie rōne largitatis meatū: et sic antē sp̄ sp̄olee a sua malicia eos interdiſt inuadendo: nō autem sic in aquaticis ppter stricturā meatū eoz. **¶** Queritur in quo elemento debeat pisces habitare: videt? q; in acre: q; vita stat per calidū et humidū: igit vita melius cōseruaf in elemento calido et humido: ergo in aere debet habitare. Itē si curvul dicitur in regni et baly supra locū illū. Dicitur aī in naturalis meli? de gis in tepore sibi ppario et loco et regione sicut p; q; coloris em̄ melius se habent in byeme: et plegmatici in estate propter frigiditatem: sed pisces sunt dis temperant in frigiditate et humiditate: ergo in elemento bis qualitatis bus opposito: s; hoc est aer: igit. In 3o dicit Aristot. dicitē pisces in aquis habitare eo q; in eis generant. Itā dicit vniū quod q; habet cōseruari in loco vbi b; generari. Et propter hūc ad hoc scēi pcorat ponēs locū esse pncipiū gñatiōis eo q; facit ad gñationē in cōseruādo gñati. Secunda causa est: q; pisces aqua per b; andos inspirare et respirare. Tertia causa est: quia eorum nutrimentū est in aqua. Quarta causa est: q; fm̄ Aristot. magis dominatur in piscibus. Quinta causa est: quia pisces habēt instrumenta habilia ad mortū factū in aqua: et non habēt pedes vt moueantur supra terrā: neq; alas vt in aere moueantur: igit. Ad arguētū dicēdū q; vita stat in aere: et non btiem intra et non extra. Aer aut calidus et humidus est: sed extra nec facit immediate ad vitam tanq; pimum principium vite: s; pimum? caloz intra et humidus est ip̄ btiem. Ad aliū dicēdū q; duplex est dīstrasia: s; naturalis et innaturalis. Dīstrasia lapsa naturalis nō melius degit in loco opposito nec regione nec cōplexione sic obicitur. Sed lapsa innaturalis melius se habet in opposito. Et dicēdū q; quantum est ex parte cōplexionis melius degeneret in loco opposito: tñ ex parte aliarū cōditionum: que dicitur sint: sicut fies compositiois et aliarum melius se habet piscēs in aqua. **¶** Queritur cuius complexionis sint pisces: videtur q; sint calidi: q; dicit phlaretus q; cōrines imputat contentum ad suam crasim: sed aqua est dulcis aut salis in qua continentur: igit sunt calidi. Itā dicit ysaac in diebus vniuersalibus: q; sapor firmat complexionē et cōplexio speciem: sed bi saporos atq; restant caliditatis: igit. Itē dicit phlaretus q; calidū ē factū mobile: sed pisces sunt facile mobiles: igit sunt calidi. Ad cit etiā Aristot. q; pisces vniū dormiūt mouent caudas: igit. Item vt dicit Aristot. natura est sagax: calius sagacitatis nō est finis: que in nullo deficit: nec errare. Itē dicit vniū quod q; in loco ppro ordinatū: vt melius regeret eius cōplexio: s; q; sapor p; p; s; posuit em̄ cerebri dīrecte supra et: et eius frigiditas p caliditate frigiditate: vt melius regeret eius cōplexio: s; q; est elementum frigidum: vt eorum caliditas temperaret ergo sunt calidi. In 3o dicit Aristot. et ceteri autoces dicit res esse frigi. et bti. Item Aristot. v. vij. de aialibus dicit q;

habere sanguinem est causa calozis: sed pisces parum habent de sanguine: ergo parum de calozis: igitur in eis est caloz: paucis. Sed dicit plus quantum metheoroz qd paruos caloz: frigiditati atteritur: igitur. Item sicut dicit Sa. Et ysaac in oetis vniuersalibus: sapor firmat suam speciem et coplectione: sed pisces sunt insipidi: sunt enim aquosi saporis vt dicit plus: sed insipiditas atteritur frigiditati: igitur. Ad hoc dicendum qd sunt frigidit z humidit: vt dicit Rasis z ysaac et alij. Et causa est: quia sunt in elemento frigido: et in eorum compositione dominantur elementa frigida: z ex nutrimento frigido nutriuntur: z habent paucitatem sanguinis: z sunt virtutis debilis. Ad argumentum dicendum qd aqua dulcis est calida z salua similiter: sed hoc non potest uenit ratione sue essentie z substantie: sed ex parte partium aerearum in dulci: z terrestrium adustarum in salua admixtarum cum partibus aqueis: sed ex parte calium partium admixtarum non fit nutritio: quia sunt in pauca quantitate respectu aquearum: ideo pisces pro maiori parte a substantia aque nutriuntur: quod est frigida z humidit: z sunt contenti: igitur pisces sunt frigidit z humidit: ideo contentus dulcedi. aut salis. ratione sue paucitatis non potest impingere suam crasim contento. Ad aliud dicendum qd pisces sunt facile mobiles per naturam alteram: scilicet aque: z non per naturam propriam. Et dicendum qd illud quod est facile mobile ratione complexionis est calidum: sed ratione compositionis z membrorum ordinacionis non oportet qd sit calida. Ad aliud nota qd plus quado dicit illam propositionem loquitur in minori mundo z non in maiori: et pisces contentur in maiori. ¶ Queritur qui pisces sint calidiores aut marini aut fluuiales: videtur qd marini: quia aqua marina est calidior fluuialibus. Item fm Aristotelem: habere sanguinem est causa caliditatis: videtur qd marini plus habent de sanguine qd fluuiales: igitur. Ad oppositum: sicut dicit ysaac animalia calidioris nutrimento nutrita sunt calidiora: sed fluuiales sunt huiusmodi: quia perbis z floribus quantum quedam sunt calide. Sed pisces marini nutriuntur paruis piscibus: qui sunt omnes pblegmatici. Item fm phylaretu calidit e facile mobilis: fluuiales sunt mobiliores marinis igitur. Dicendum qd marini sunt calidiores quantum est ex parte continentis z sanguinis: z bac via procedunt duo prima argumenta. Sed quantum est ex parte motus z nutritiuenti fluuiales sunt calidiores: be enim condicio nes scilicet locus z sanguinis multitudine plus faciunt ad calozem qd motus z nutrimentum. Et dicendum qd ex parte complexionis radicalis marini sunt calidiores: sed ex parte fluentis fluuiales: quoniam complexio variatur fm variationem nutrimenti: et quia fluuiales calidioris nutrimento nutriuntur: igitur. Et dicendum qd fluuiales: quia facillius mouentur ratione subtilitatis aque: z marini tardius: quia aqua maris plus resistit motui eoz: qd aqua dulcis. ¶ Queritur vtrum pisces sint boni nutrimenti: videtur qd sic: quia dicit aucto: iste qd compositio plus attenditur in nutrimento qd aliquid aliud: sed quod est bone compositionis et rare: et quod cito digeritur: boni est nutrimenti: sed pisces sunt huiusmodi: igitur. Item dicit aucto: iste masculum meliozem esse femella: eo qd est mundio: ea sed pisces inter cetera animalia sunt mundio: quia sunt in elemento magis puro z absterfuo: z hoc significauit Aristoteles dicens: qd piscibus natura non dedit epidimiam: sicut alij animalibus in aere z terra habitantibus: quia aqua mundio est igitur. In contrarium est rasis dicens qd pisces parit nutriti Etiam iste aucto: dicit qd parum nutriuntur: z cito conuertuntur in putredinem: z omne tale non est boni nutrimenti: igitur. ¶ Tunc qd qui meliores aut fluuiales aut marini: z videtur qd fluuiales: quoniam nutrimentum quanto dulcius tanto melius fm constantiam: omne tale quod nutrit in quantum dulce nutrit: sed fluuiales sunt dulciores fm phylaretum: quia continentis immutat contentum ad suam crasim: igitur. Item sicut dicit phyloropbus: idem tempus est contentis pomibus z piscibus: sed tempus pluuiosum est

conueniens hominibus: quia pluuiosa est calida z humidit: ergo et piscibus: quia dulcis: cum sit calida et humidit: igitur. In contrarium est iste aucto: dicens qd rapaces pisces sunt meliores: sed marini sunt huiusmodi respectu fluuialium: igitur. Item aucto: iste commendat pisces squamosos: sed marini sunt magis squamosi qd fluuiales: igitur. Ad primum questum dicendum qd in nutritione duo attenduntur: scilicet ceteri nutriti z nutriti. Ad parte nutritis ad hoc qd bene nutrit requirit qd sit in complexionem temperaturam z compositionis mediocris: dicit enim Aristoteles qd metallis non nutriuntur: quia sunt nimis dure compositionis: nec quod est nimis molle nutrit. Item requiritur mundicies: quia igitur ista tria in piscibus se habent per oppositum: quia non sunt temperati in complexionem cum sint frigidit z humidit. Item non sunt compositionis mediocris: sed sunt molles cito in putredinem conuertibilis. Item sunt immundi. Dicit enim Sa. qd frigiditas est causa immundicie: quia frigiditas claudit poros: z sic superfluitates intra corpus retinentur: propter quod corpora immundicia reddunt. Sed ex parte nutriti videamus si competunt: quia quandoqz complexio humana calidior est solito z debitor: z refrigeratur p assumptionem piscium. Item quandoqz virtus est debilis: z indiget cibis leuibus digerit: z mollibus: huiusmodi sunt pisces: sic ex parte nutriti quandoqz possent competere in nutritioe. Alter dicendum: quod in idem redit: qd humana complexio cito z de facili causa vergit se ad caliditatem: z ideo pisces ad pseruationem illius versiois competunt. Et dicendum fm Rasin: qd pisces non sunt boni nutrimenti: quia sicut dicit: habent sanguinem aquosum generum: talis autem sanguis non bene nutrit: igitur. Ad primum dicitur qd aliud requiritur qd substantie subtilitas: scilicet mundicies suarum carniu: z temperamentum in complexionem: hoc non est in piscibus. Et dicendum qd quedam rara sunt non facit ab bonam nutritionem. Est enim quilibet causa sara a caloz: z forti virtute saluis alijs conditionibus: z bec bene nutrit. Est autem alia que idem est qd mollicies dicit in piscibus: z talis non bene nutrit. Ad aliud dicendum qd quia cito in substantiam couertitur: ideo timeur de putrefactione. Ad aliud dicendum qd non sunt mundi: intra: licet extra: sed ex parte partium exteriorum non cedunt nutriti mento. Et ad Aristotelem dicendum qd aqua est mundissima caruia extra: sed non intra: immo augmentatia foedelicet propter porozum clausonem: et sic per accidens. Ad aliud patet solutio. ¶ Ad aliud questu dicitur qd marini sunt meliores: tum quia mundiores: tum quia magis in sanguine abundant: tum quia durioris carnis: quoniam per collisionem suarum carniu: cum suis squamis duris meliorantur: sicut fluuiales: cum lapidibus collidentur. Et sic simpliciter marini sunt meliores: sed per accidens fluuiales sunt meliores: quia in flumine se delectant: marini autem propter aque salidinem tristantur: et sic ex parte accedentium anime fluuiales sunt meliores. Ad aliud qd habitant in aqua salua non nutriuntur ea: sed buld. vnde vtroruz est idem nutrimentum: scilicet fluuialium et marinum. ¶ Queritur vtrum pisces habitantes in aqua salua sint salui: videtur qd sic: quia continentis immutat contentum ad suam crasim: igitur. Item Aristoteles in libro de plantis dicit qd si plante fuerint nate in terra salua erunt salie: et hoc innuit ysaac dicens quod ad herbas bulces z qualdam aqua rasat: et hoc propter naturam terre in qua crescut: igitur a simili pisces zc. Item ysaac ponit in animalibus huiusmodi tatem penes diuerfiter loci: sicut in situacionis z omestis dices illa calidiora vel alterius saporis qd alia: igitur a simili de piscibus. Item dicit aucto: iste qd pisces lutosi acquirunt saporem a luto: ergo marini a mari: z sic erunt salui. ¶ Queritur vtrum pisces competant feblicitantibus: videtur qd sic: qd dicit Hippo. qd humidit dicit zc. Item dicit Sa. In tegni. qd omnia cura fit per contrarium: igitur. Item dicit aucto: in estate z etate iuvene z complexionem ebrietatis pisces copetere vt refrigerent coplectionem calidit: igitur. Sed in contrarij arguit: qd magis timeur in febribus est pu

de compositione quattuor elementorū. Aqua em̄ quia frigida est ⁊ humida naturaliter ⁊ essentialiter: ⁊ nō ad alias res cōparationē necessario nullū dat nutrimentū calide ⁊ sicce cōpelerōi: q̄ cōtraria est ⁊ repugnat oibus calidīs ⁊ siccis naturaliter: qd̄ cū ita sit: necesse est in eis operetur nihil: nisi fm̄ qd̄ operatur contrariū contrario: ⁊ actio cuiuslibet cōtrarij nō est res sibi cōtrarie augmentatiua vel nutritiua: sed repugnatiua ⁊ destructiua: sicut videmus aquā igni resistere: albedinē nigredinī. aqua em̄ ignem extinguit: ignis nō aquā calcfacit. similiter albedo vult albam reddere nigredinē: ⁊ nigredo nigrescere albedinem: nō q̄ cōmiscetur: sed potius inimicādo vniū minuit alterū. **H**alā est ergo aquā nullum dare nutrimentū corporibus. **P**roterea dicimus aquā esse simplicem: ⁊ corpora nostra cōposita: ⁊ simplex non operatur in cōposito sicut compositus in compositū. simplex em̄ cōposito dissimiliter: cōpositū cōposito simile: cōpositum suū simile crescere facit: simplex autem cōduer⁹ so facit illud decretere. **N**utrimentū nihil aliud est q̄ cibi assimilatio in corporibus edentū: q̄ simile est potestate: sed aqua non est nutritibilis: q̄ neq̄ potest fieri: neq̄ accidentaliter est similis calori ⁊ siccitate nostri corporis. **Q** si respenderint nos sop̄biste dicētes: **S**i aqua est sicut distillat: q̄ necessitas fuit vt aqua daretur nature humane: cum nos videm⁹ alia aialia nullo mō posse regimī rarissime absq̄ aqua. **Q**uib⁹ respondendū est: aque necessitas duobus modis fit. **Q**uo q̄: potat cibum per totum corpus cū sui subtilitate ⁊ liquoze: dissoluit autem ⁊ attenuat cibum vt possit venas penetrare ⁊ ceteras vas corporis. **A**lio modo: q̄: cum frigiditate ⁊ sui humectatione refrigerat ⁊ extinguit caloris extranei naturalis acumen: ⁊ sitim ab eo generatā mitigat p̄pter contrarietatem quam vtraq̄ habent: ⁊ dissoluit fumū circa cor: accumulatum: qm̄ confortat naturā in actione sua: sed nō si inuenit fortē caloris qualitātē adeo vt nequeat ei repugnare: mutatur in ipsū patiente: sicut videmus in exterioribus aquā in ignē transire: mutatur em̄ in igneam naturā p̄ sui subtilitate: vnde ignis cōfortatur ⁊ augmentatur. **C**ū nos oportet: si p̄uideamus vt bec vniūmo tribuas: ingeniare illā: admisce⁹ do ei videls rem grossā: ⁊ eā grauantē: que sit in secunda cōpelerōe cōposita: sicut psillū: panis lotus: ⁊ similia: vt fiat grossior ⁊ grauior: neq̄ calosi obediāt extraneo: sed p̄ eam extinguat sitis ab eo generata: ⁊ calori mitiget. **L**audabilis aqua duo in se continet: vniū est ei sui essentia: aliud est ei sui cursus origine. **E**t sui essentia: claritas ⁊ humiditas nullum habens colozē nec sapore nec odore nec fetore: q̄: color: sapore: ⁊ odor: significāt colozem: cōpelerōnes qualitātē ab actione nature cōpositas in corporibus. **I**n secunda compositione de humiditate ⁊ frigiditate. **N**on ergo debet habere sapore: colozem: neq̄ odorem: q̄ si bec habet significat alias rem in ea esse adunatā. **S**i nō habuerit colozem: necesse est vt sit albus: clarissimus: ⁊ nitidus: hic em̄ demonstrat aquam esse clarissimā ⁊ tenuissimā aere cōmixtam. **S**i vero habet sapore: necesse est vt sit acceptabilis:

lis: cōmunis ⁊ facilis sensui. **Q** si odorem habeat: necesse est vt sit odorifera: omni carēs putredine ⁊ grauitate. **Q**uecumq̄ aqua talis est: bonum habet saporem: venarum erit penetratiua: ⁊ cibosq̄ poratiua: ⁊ nullam auget ventositatē: rugitum vel grauitatē. **D**igo sui cursus necesse vt sit, contra orientem alij quantulus septentrionalis pertinens plage vt septentrionalis ⁊ orientalis ventus cum perferat. **F**lucius eius necesse est vt sit fixus ⁊ velox currens super lapidē paruum: ⁊ arenas clarissimas: nullam habēs immundiciā: aut cursus super cretam lapidā nimisq̄ mundā: colozē rube⁹ aut niger: vniūmodi em̄ aqua subtilis est ⁊ leuis: que posita ad ignem seu solem cōtissime calefit: calefacta nō si ad aerē ponatur: veloci⁹ ter refrigeratur: q̄: cōtissima eius mutatio de qualitate in qualitate fuit est significans leuitatē: nec ostēdens illam quippiā terretre habere. **S**ed omnibus autē aquis pluuialis est electio: que vicine ab aeris summitate cecidit: munda tamen si fuerit ab omni putredine: ⁊ ponatur in cisterna optime loca: talis em̄ aqua minus ceteris humiditas: ⁊ quiddā stipricitatis habet: vnde non nocet stomacho: sed potius cum cōfortat. **H**oc h̄c cōmendamus aquam fluminis magni longe a ciuitate remoti: cuius liquor est clarissimus: super arenas nitidas vel lapides arenas: tamen melius si fluit super lapides q̄ super arenas: lapides em̄ illidunt aquam: eiusq̄ grossiciē attenuant. **Q**ue nō super arenas fluit nitidas: melio: q̄ pluuialis in cisterna longo morans tēpore: **M**orans aqua in cisterna: malam suscipit qualitātē a fumositate terre. **P**roterea est fontina in quadam bonitate: q̄ fuit ex parte orientis vel septentrionis: melio: etiam si ex oriente q̄ septentrione fluat: sicut **H**ip. ⁊ **H**al. at testantur. **H**aga inquit orientalis ca. ⁊ sic ⁊ oī mane ibi oritur sol: q̄ est cā aerē extenuandū ⁊ fumū m̄dificandū: atq̄ grossiciē in modico tēpore subtiliandū. **S**ed volentes aquā p̄bare q̄ sit grauis aut leuis lincos tenues accipiant pannos ⁊ veteres colozē m̄dicos diuidant equaliter ⁊ madefactant eos duabus aquis diuersis: deinde vtriq̄ panni equaliter aquis expressis: vno loco suspendantur ⁊ eodem tempore: qui nō primus erit siccus: aquam in qua idēs missus fuerat: sciāt esse leuiorem ⁊ tenuiorem. **S**ed tamen li volunt clarificare aquam ⁊ mundificare p̄pter cholericos ⁊ iuuenes ceterosq̄ calidas naturas habentes: accipiant eam cum puluere boli ⁊ cōmole: spodij ⁊ similia. sic decet purificari. **H**umidas nō naturas habentibus donetur cū amygdalis amaris ⁊ ossibus crisomilozū ⁊ aluminē mixta. **E**mpetrant vero naturam habentibus donetur cum amygdalis dulcibus ⁊ tritici farina. **Q** si necesse est vt aqua potetur frigidissima aut turbida: oportet eam misceri vino albo: sincero: acervo ⁊ clarissimo: quod si neglectum fuerit in stomacho conuertetur: stomachosq̄ defectionem tribuit: ⁊ cum stomachus deficit: malos humores recipit ad eos fluentes: sicut videmus assidue iciumum ferentes in virtute deficere: stomacho per iciumum calcfacto. **Q**uod si bec aqua miscetur cum supradicto vino: fiet tenuis ⁊ digesta

est in Aiuicen, quonia aqua calida potosa est z rara plus q̄ frigida: z quia frigiditas c̄ius z fortius copus rarus et potosum penetrat q̄ ourum z solidum: idem talis aqua in Aiuicen, c̄ius z fortius c̄ogelaf: q̄ frigiditas penetrat vsq̄ ad interiora. ¶ Queritur vtrum aqua nutriat: videtur q̄ sic: dicit Aristote. q̄ licz pisces habent in aqua salta: nutriuntur tamen aqua dulci: sed visioimis est nutritio in piscibus: in homine: q̄ piscis nutritum aqua dulci: vt dicit Aristote. ergo z homo. Item dicit ysaac in febribus: q̄ cadē est materia morbi z nutritiē: sed aqua potest esse materia morbi: sicut vult Hippo. in regimento acutoz: vbi dicit q̄ aquam potēti conuerti in gēmo cholentis: ergo pot v̄ Hippo. est materia morbi: z sic materia nutritiē: et sic aqua potest nutrire. Item dicit ysaac in fe. qd̄ potest agēs forte in paucō tēpore: pot̄ debile in multo: sed calor ignis q̄ est agens forte respectu calosis naturalis potest aquam in paucō tēpore ad sui naturas conuētere: ergo z calor nostri coposis poterit eam in multo tēpore ad sui naturā conuētere: z sic nutriti: igitur. In contrariū est omnis medicus: et Aristot. in scō de generatione: vbi dicit q̄ eisdē sumus: z nutritur: sed sumus q̄ mixtus: ergo et nutritur: sed aqua non est mixta: igitur. Item dicit aucto: in vniuersalisibus dietis q̄ non agunt simplicia in cōpositis: quē admodū cōposita in cōpositis non nutrit. Item dicit Aiuicen. q̄ nutriti est deperditū restituarē: ergo qd̄ nutrit deperditū restituarit: cum ergo deperditū sit nutritū illud quod nutriti est mixtū: s̄ aqua nō est b̄mō: igit. Ad hoc dicitū q̄ aqua nutrit effectiue: quia est inq̄nū adiuuās z faciens ad nutrionem cum faciat penetrare z deponere cibum per membra in non nutriti materialiter z informatiue: ita q̄ materia nutritiōis cadat in materia nutritiōis: et eius formam assumat. Ad argumētū de piscibus. soluitur: q̄ hoc est verū effectiue sed non materialiter. Ad aliud dicitū q̄ Hippo. non intelligit q̄ materia aque translat in cholera: sed q̄ sic eius causa effectiue: sic q̄: data in feb. acutis calorē acuit z intendit: q̄ contrarij per aduentus contrarij fortificatur: qui calor fortificatus acutus z intensus: humores in stomacho cōsentes calefit: z in cholera ducit: z sic aqua in cholera conuertitur effectiue z non materialiter. Ad aliud dicitū q̄ est loqui dupliciter de agente forti z debili: aut de visioimis: aut de diffomibus. si de visioimis: pot̄ esse verum: si respectu eiusdē fuerint ordinati: sed calor ignis z naturalis non sunt agentes visioimis: q̄ vnum simplex: et aliud cōpositū: ideo non obicitur. ¶ Querit que aqua sit melior: aut currens super arenam: aut lutum. ¶ Super arenas: q̄ simile est de continēre z contento: sed pisces habitantes super arenā sunt meliores q̄ super lutum: ergo z aqua similiter. Itē sicut dicit Aiuicen. aqua quanto rarior: tanto melior: sed currens super arenā est rarior: q̄ per colitionē illius arene rarificat: igitur. In contrariū est aucto: iste z traf. ¶ Querit que sit melior: aut aqua stans aut currens. Dicit Constant. q̄ motus turbidat aquas: sed currentes sunt motē: ergo z turbide: sed turbide sunt deteriores: igitur. In contrariū est Aiuicen. ysaac z ceteri doctores. Ad primum dicitur q̄ a parte raritatis z subtilitatis est melior: currens super arenā. Sed quantum a parte mundiciē currens super lutum est melior: qm̄ lutum attrahit foridices z aque impuritates qd̄ non facit arena: z hoc intelligendo de luto puro mūdo arguloso nō fetido: z corrupto: at̄s fecus est. Nam aqua currens supra arenā z lapides trahit naturam arene z lapidū: z ḡnat lapidē: vt vult Aiuicen. Item q̄ illa aqua dum est extra currit est apta ad generationē sanguisugariū: etiā in hom. q̄ cum suam proprietatem retineat: est apta generatiōi sanguisugariū: ex proprietate qd̄ pessimi est. ¶ Ad aliud questū dicitū q̄ non est sic de piscibus z aqua: qm̄ illi pisces sunt infidiores q̄ in aqua lutosā habitantes: z non est simile: q̄ illi pisces non nutriuntur illa aqua. S̄ sic est illa nutritiē qd̄ est impossibile: q̄ aqua non nutriti: deteriores essent: vnde malam qualitatē aque nō accipiunt ideo boni z aqua remanet mala. Ad aliud q̄ teo solutio: quia quantum est ex parte raritatis melior: est

sed alie cōditōes plus repugnat ad hoc q̄ sit bona q̄ sita possit iuuare. Ad aliud questū dicitū q̄ aqua currens sim̄ pliciter est melior: qm̄ per motus: subtilitatur z clarificat z a suis superfluitatibus mundificat: nec acquirit putredines aqua autē stans propter sui immobilitatē acquirit putredines. Item currens refugit in pectore c̄ calosis aeris sicut radioli solis qui sunt principij putrefactionis in humido. stans autem non refugit: sed recipit: propter qd̄ deteriores tur. Ad argumētū dicitū est q̄ aut est cōsuetū moueri q̄ sui naturam z sicut non turbat: aut non z sic turbat: z de ista non est dubiū. Item currens aut est profunda aut non: si parua et profunda non turbat: si parua z terra sit: p̄pe acra potest turbari: est sine dubio q̄ talis turbatiōe deterioratur. ¶ Querit quare aqua referrata in poro p̄ noctē melior est q̄ stantibus bibita. Item melior q̄ referrata in suo canali. Ratio est: q̄ potus attrahit feces aque: z sic clarificat z depuratur: dum tamen non ibi nimis moratur meliorat: q̄ alia acquireret malas qualitates: z q̄ nō ponat sub diuo a quo possit eas habere: sed motans in suo canali: q̄ ibi diu moratur quasi semperitē: ideo malas ibi qualitates concipit. ¶ Querit quare aque currentes versus orientem z septentrionem otum habentes a parte meridionali z occidentali meliores sunt q̄ e c̄uerso. Causa est: venti calidi z bumidi pluuias a plaga meridionali affluunt eas: z q̄: secum multas foridices z immundities afferunt: sunt putredines afferentes ideo zc. Sed a plaga meridionali z occidentali q̄ sufflantur a ventis minus z puris frigidis z c̄: sic nullam malam qualitatem deferunt: ideo aquas m̄ difficant z purificant: ideo sunt meliores: quia illivent illis in via obuiant.

De vino.

Vinum bonū dat nutrimentū corpori: sanitate reddidit z custodit: si sic accipitur in qd̄ oportet: quantum natura valebit sufferre: digestibile est: z virtutē: nō solum in stomacho: verū etiā scd̄ q̄ est in epate. Quare p̄ calidū physici scd̄ datū sunt q̄ impossibile sit actionē s̄ntis digestiue cōfortari absq̄ caloris naturalis foridatū: nec q̄ vllus cibus inuenit aut potus q̄ adeo sit naturalis cōfortatiuus z augmētatiuus pur v̄inum propter familiaritatis consuetudinē: qd̄ eius natura habet: z q̄ humanis est cōueniēs corporibz: eius calor similis est calori naturali: atq̄ cō cōcurrit in naturalem z m̄dissimū sanguinē: qd̄ hoc probat experimento. Verbi gratia. Si duos homines in natura frigidā: z etate quales: z vno tempore equaliter phlebotomen: z vni detur vini ad potandū: alteri aqua: aqua bibens in virtute z digestionē debilitatur: alter v̄o confortat. vnde Rufus. Vinum non solum cōfortat calorē naturālē: verum z turbidū clarificat sanguinē: z aditus totius corporis: marine venarum aperit: tenebrosam fumositate tristitice generatiuam a corde expellit: totiusq̄ corporis membra corroborat: z non solum sua bonitas in corpore ostēditur: sed etiam in anima operatur: facit em̄ illā obliuisci tristitiā z angustias: datq̄ sibi leticiam: confortat eam ad inuestigandā subtiliter ac diffidilen rem: eiq̄ tribuit sollicitudinē z audaciam: nec est sentire dolorem necq̄ laborē dimittit. Nam em̄ est sentire et labores animē: q̄ mortis non nature pertinet: q̄ actio nature non est aliud nisi preparatio instrumento: v̄o operetur cum eis anima: quod testat: quod videtur in arboribus: nam videm̄ eas natura licet dare fructū: z attrahere sibi nutrimentū z augmēt

tari absq; sensu & sensibili motu. Mater ergo iuuu-
mentum vini animā & corpus vna copō: bēdere. Ad
cum ita sit: necesse est vt sit cōueniens omnibus eta-
tibus: temporibus: & regionibus: tamē cum sumptū
fuerit fm vin & consuetudinēz bibētis: & qd natura
ferre poterit: q; videmus adolescentulos & pueros
quandā vini quantitatē sustinere: iuuenes vō & vi-
ros maiores. Accēpitur autē licet eis optimū esse
videat ad confortanda corpora eorū: & da augmētā-
dum eorum naturalē calorem: & excludendā suorum
humorū superfluitatē: multominus tamē q̄ iuuenes
tolerant vini quantitatē: p̄pter defectiōnē eorum
capitis & suorum neruoz mollicie. Actio ergo vini nō
eodē modo operatur in senibus: sicut in iuuenibus
pueris & adolēcentibus. In senib; vō est fm medicā-
nam: q; calor vini repugnat eorum frigiditatē. In iu-
uenibus vō fm cibum: q; vini natura iuuenum natu-
ris similis est. Adolēcentibus & pueris est fm cibum
& medicā: q; calor eorum naturalis: s; substantiali-
ter sit fortis: nondū tñ est in perfectione. p̄pter abun-
dantiā eorum humiditatis: p̄inde vini natura
li calor: dat augmentum & nutrimentū: & eorum de-
ficientē humiditatem: vnde est fm cibum & medicā.
Malā ergo est vinus esse bonū omnibus si fm quod
oportet accipiatur: qd nullus physicus in aliquibus
hominibus seu rēpō:ibus laudat nec vituperat: nisi
fm quantitatē qua bibunt: vel cōmitionē aque cum
eis: q; si multū & purū fuerit: cōuenit in hyemali tēpo-
re & frigida regione. In estate vō calidāq; regione
vini paucitas multūq; cōmitiē necessario congruit:
corpora enim refrigerat & humectat p̄opter aquam
que eis cōmixta est: repugnat enim aere calosi ne ca-
lida & sicca fiant corpora: & potat aquā vinum cum
sui subtilitate ad totius membra corporis velociter.
Ideoq; antiq; assimilauerē vini tyriace magnē natu-
re: q; cōpererunt eam duarū contrariarū rerum esse
suauitatē: vnde vini similit̄ repererūt esse duorum
proficuum. Calefacit enim frigidā: & infrigidat calidā:
humectat sicca: et emat humidā: eius tamen calefa-
ctio & defecatio est naturaliter: humectatio & infri-
gidatio accidentaliter: q; cum sui subtilitate & perfo-
ratione potat aquam ad mēbra que necesse est refri-
gerari & humectari: multoties enim sitis p̄uisq; ab
aqua ctingit: p̄feret̄ si causa sitis calos est: & sic-
citas in mēbris a stomacho remotis: qm̄ cum sui re-
muitate ducit aquā ad eadē mēbra: vnde humectant
& refrigerant: sitisq; ctingitur. Sed tamen h; bec
dicimus de actiōe vini: abū dicemus illud diuer-
sum fm sui generis diuersitatem.

De distinctione vini.

Iueritas enim vini generaliter est triplex:
aut enim recens vnius anni vel partipost: aut
vetus a quattuor vsq; ad septēz transiens
annos: aut mediocre. I. a duobus vsq; ad
quattuor. Recētē vō est calor in primo gradu vñ per-
tinet frigiditati et humiditati: idcirco ceteris est nu-
tribili? malos generat humores: inordinata somnia
& ventositatē stomachi & intestinoz. vnde, Gal. U

nū quodcūq; recēs fuerit: nō habet vim ducēdā cibū
per corpus: neq; vinā puocādō: opz ergo frigiditas &
humidas habētēs naturas illi cauret: ventositatē
enī et inflationē fastidiosq; generat. Ideoq; si neces-
sitas fuerit vini eligat clarissimum: aquosum: subtile:
diu toxiculari cligaf. Aetius autē vini qd tranfit
vsq; ad septē annos vel plus calidū est et sicū in. iii.
gradu: & habet quiddā amaritudinis. hmoi vinum
parū nutrit: citosq; caput ascēdit: & mētē percurit: po-
pter sue punctiōnis acūmē: maxime si multū ex eo bi-
bat: & parū aque ibi miscatur. p̄pter hoc igitur cano-
ant illud neruos debiles habētēs: & qui sensus acu-
tos habuerint: magnū eis vis p̄stat: nocumētā: nisi
tantā in suis corporibus habeāt humiditatē: q̄ bene
resistat vini acūmī. vii. h. multū inquit vinū vetus
cōueniēs his quoz valis multitudo humorū crudoz
est accumulata. Aūti vō inter nouū & vetus medio-
cre est bonū: vt pote rēparatū fm qd est ab vtraq; ex-
tremitate noui. f. & veteris remoti. In hac mediocri-
tate vini cōstētēs dicūt calidū: & sicū in scdo gradu
p̄inde hmoi vini cligaf. Acutissimū vō qd p̄pū
perdit lapozē: & amaritudinē habet: spernat. Simili-
ter vinum cauet qd velle a toxiculari ceteriq; ad-
huc est indigestū: et a bullitione nō quicūq; neq; ter
refria ad suū locū dēscēdit: naturalem: nec etiā ea
reū ad suū locū salūtē: sed ad supiora: neq; liquoz
clarissimus: medicocriter stās mūdificatur: et lucidissi-
mus apparet. Sed tñ debem? intelligere qd vini ve-
tustissimū augmētāt calorem vltra tēperamētū: ne
cetoq; pelliculis cerebri: & mētem percutit: nōnūq; et
tinguit naturalē calozē cum acūmine fuisq; siccitatē.
Itcēs vō vini p̄ sue humiditatis abūditatē et calo-
ris paritate: p̄p̄ ebullitionē suiq; turbiditatē: ma-
los gnat humores: terribilia somnia inducit: ventosi-
tate et inflationē stomacho nocūta: et opilationē
in vinalibus creat vsq; vnde. h. decet inquit vini di-
uersitates intelligi: qd recēs qd vicinum est toxiculari
calidū est in primo gradu. Act? vō septē annos trās-
iens: calidus est in tertio. Mediocre qd est a duob;
vsq; quattuor: calidum in secundo. Quanto enim vi-
num habet calos: is paucitatem: tanto humidū ap-
probaf: & quāto calidius: rāto siccū. Aūti ergo lau-
dabilis alia est diuersitas qd est quatuorpla. Una est co-
lor: secunda a sapore: tertia odor: quarta liquoz: quinta
deblitas eiusq; fortitudo. Lolo: generaliter diuidi-
tur quadrifariam. Duo enim colozes sunt simplices:
id est albus et niger. et duo et bis cōpositi: id est au-
reus & rubeus. Sunt et alij colozes: inter hos duos:
& inter extremitates suas: id est glaucus et rufus: q̄
sunt inter rubeum et album: et palmens et subalbū
dus: qui sunt inter aureus et citrinū: quod possumus
intelligere sensualiter et intellectualiter. Aūti enim
de albi vis factum: in primordio est albi p̄pter
aquositate et cruditate: et defecationē sui ca-
lois naturalis: sed cum aliquantū iper inueterauerit
et vnum annum transierit: calor eius confortatur: et
ipsius humiditas mūr: tur: fitq; colozis subalbidū:
q; si plus inueterauerit: vt duos transcat annos:
multiplex calor eius augmētatur: suisq; humidū

ras minuit: fitq; su^o color: palmens. Qd si iterū plus fuerit: et: z quatuor annos transierit: suāq; dige stionem cōpleurit: z naturalis calor: in statu venerit color eius fit citrin^o. Similiter vini de rubeis vitis in initio cū adhuc est crudis: eiusq; calor: defectus: co lor: em habebit albedini vicinum. Lūq; vini trāserit annum: z confortatur calor: eiusq; digestio z descen dunt terrena ad suum locum naturale: z incipit clar ficari: fit mediore z inter rubicum z nigrū. Si autē duos annos trāseat z calor: eius fit cōfortatio: suāq; cōpleurit digestione: z descendit terreste ad inte riora: z clarificat: fit rubei coloris. Halam ergo in telligimus vinum album z nigrū esse minus ceteris calidum: sed album magis q̄ nigrū humiditati per tiner pro sub subtilitate z aequalitate sibi domināte: z grossitate atq; terrestreitate nigro dominātibz. Hoc testari videtur nigri vides ponticitas: albi in si piditas qui in sapore aque videt viciari. vnde Ba. nullum inquit vinū inuenitur pontici z grossum nisi nigrum vel nigredini vicinū. Similiter non inueni mus vinum subtile z aequosum: nisi albus et albedini vicinum: propter hoc albus est subtilius: minusq; cō mitione suscipit: est z sensu facile: cito digestum: z velociter venari perforatiū z vniū prouocatiuum: parum tamē nutrit propter sui leuitatē. vnde cito in caput ascendit: obliq; facit ebrietatē cito dissol uendam. Higram hō cōrariū est isti: q; grossius est z durius ad digerendū: z difficile ad penetrandū iūā venari: z vniū prouocandū: grossiusq; dat nutriti um: prouide ad caput ascendit: sed cum ascēdit facit forem ebrietatē ad dissoluendū tardā. Vina hō co lores mediocriter inter vtrāq; extrēmitatē habētia: quanto sunt ab vtrūq; extrēmitatibz remota: albi vis delicia z nigri: tanto sunt calidiora: z eō cōrso: quā s̄ tollis extrēmitatibus vicinā: tanto frigidiora in telliguntur: propter hoc rufus q; est de vuis nigris: z aureū quod est de albis sunt calidiora: q; calor coz est in tertio gradu: atq; sunt ab vtrūq; extrēmitati dus satis remota: itaq; in media mediocritate. Iku beū hō est nigro in grossicie z duricie vicinū: idcirco nutritibilis est oibus excepto nigro: parū tñ prouo catv: inam: z tarde caput ascendit: z durā facit ebrie tatem dissolutioni officillimā. Ruscus hō de rubcis vuis factū: z palmū de albis sunt vicina vuis albis in leuitate z digestiois facilitate: sed albū ceteris est lenius: q; nihil ab aqua differat nisi in aliquātula pon ticitate: vnde non suffert aliquam cōmictionē. Halam vero melioris est saporis z odoris q̄ cetera. Hō iūde vasōū est perforatiū: pectoris z pulmo nis cū serentiū mūdificatiū. Subalbidū nō adeo laudādū in actione: albū hō z aequosum nullā mūdifi cationē facit: propter hoc securius datur febricitā tibus: z facile cum vniū: fumo z sudore egreditur. Hō cozq; hō iūde. Insuper volētibz mūdificare pecto ra subalbidum dari vniū: z dulce vinum melius est in hac actionē q̄ subalbidū: quū dulce ventrē hume ctat: vniū tñ non puocat: grossum em est z durū ad aperitēdos poros: hō subalbidū aperit poros: citoq; venari vias aperit: z velociter ad vesicā venies fo

ras eijctur: ceteris ergo ad prouo caudā vniū conue nientius est. Citrinus ergo z glaucus: q; sunt ab ex trēmitatibz. i. albo z nigro quantum oportet remota: ceteris sunt calidiora z leniora: faciliusq; caput ascē dentia: z magis ceteris caput pcentia: implet em caput pingitūo fumo: faciliq; cōmouet ad ebrietas tem: sed tamē leuissime dissoluitur. Oppositio talis nobis fit a soppistis. Lur dicitur vniū citrinū: glau cum ceteris esse subtilius z lenius: cum albus videt q̄ subtilius z quasi aqua. Quibz sic respōdem^o: in mul tis locis hu^o libri dicitur esse subtile multis modis est: aliquādo em aliquōd dicitur subtile propter sue actio nis velocitatē z fortitudinē sue penetrationis: sicut pipar: cinamomū: z sūziber z similia: hec em in suis actionibus sunt fortissima: nam subleuant humores: eorumq; feces mundificant. Est z alio modo subtile: sicut res facillime passua ad obediēdiū nature z vniū turti digestiue veluti fit laudabilis pisces z oia mol lia. Est z alia subtilitatis interio: quēadmodū essen tia z nutrimentus laudabilis cibi: cui panis bene co ctus z mundus: z stercora z pulli gallinaci. hec em fit laudabilē generant sanguinē. Vinum ergo album hō fit subtile propter sui liquiditatem z sue facil itatem digestionis: Iku hō z glaucū z citrinum subtilia sunt in suarum actionū fortitudine: feces hu morum attenuantia z expellentia z mundificantia clarisq; faciētia: qd planius in suo loco dicitur sum^o. Superius determinant vnae de diea a poru sumpta qui est potus tñ vr aqua: hōc hō a vno qui est cibus z pe ctus. Et diuidit in duas: q; primo determinat de potu com muni z naturali. Secō autē de specialī z artificiali versus fit nem libri vbi dicit. Sapa grossus. ¶ Querit vtrum aqua pluuialis fit melior: videtur q; non: fm Anstote. tertio to picosū: ppter qd vniū quodq; tale z illud magis digesti fm q; vult Auicē. z Raf. aque font. si per pluuiales detentant: q; turbantur sicut dicitur: ergo illa erit deterior. Item si cut inuēit omnes autozes aqua pluuialis est calida z hu mida subtilis substantie: sed talis cito putrefit: sed nullū ta le est laudabile: igitur. Item aqua fm autozes quanto fim plicio: tanto melior: sed aqua pluuialis est composita ex co qd ab aquis autozes. ¶ Querit que pluuialis est melior: aut estiuales: aut hyemales: videtur q; estiuales: q; fm Ba. qd descenditur ab aliquo attestatur ei aqu descendit: sed aque estiuales pluuiales ab aquis estiuis q̄ meliores sunt in estate descendunt. Igitur. In contrariū est Auicē. cap. de co quod comeditur z bibitur: dicens q; nulla est deterior: illa que ex niue z glacie est generata: sed aqua pluuialis estiuis est vniū modū: igitur. ¶ Querit quare aqua pluuialis est melior cum tonitruo melior est vr dicitur autozes z pacticā. ¶ Querit vterius vtrum fit spiritica: videtur q; non: dis cit vnae in diebis vniuersalibus q; spiriticum est frigidum z sicum: sed aqua pluuialis fm autozes est calida z humi. igitur. Item sicut dicit vnae. spiritica est in grossa substātia: sed aqua est subtilis substantie: igitur. Ad primū que sit tum dicendum qd de vere loquendū est dupliciter: aut resp ectu sui z hoc modo sanis est q; aliquod tempus: aut per cō parationem ad corpora: z hoc dupliciter. Aut illud corpus est mundū omni carens occasione morbī: sic fit sanissimū: aut cōparatur ad corpora z hoc habens in se causam egritudinis: z sic nō est sanissimū qm̄ hōmō egritudinē hō de potentia ad actū ducere: mouet em hōmōes ab interio: ad exteriora: vnde morboū est generatiū per accidēs. Sic de aqua plu uiali est loquendum fm se: z hoc modo melior est ceteris quoniam est cali. z hum. subtilis: dara: dulcis: z rara: z sic laudabilis a parte complexionis z cōpositionis. Si autē de

ea loquimur in comparatione ad corpus: hoc est dupliciter: aut ad corpus mundi carens omni occasione motus: et sic est sanissima: aut ad corpus inmundum habens humores paratos putredini: et sic est illaudabilis: quoniam cito putrefit: et in humo: tur putredini naturae vel putrefactioni cito committitur: et nullum tale cōpētū vult timentur putrefactio. Ad aliud argumentū dicendū qd hoc non puenit a parte subtili etque pluuias: sed a parte motu: et sic cadit. Ad aliud dicendū qd verum est recepta in corpore immudo. Ad aliud dicendū est qd spūs fit resoluta ex diuersis aquis sicut dulcibus et salis: hoc tamen fit per resolutionē partū subtilium quoad inuicē miscetur: que sunt homogenee nature: quia habent similitudinē fore eandē et omninodam: et q: partes eius sunt vniuersales. In hoc partes aliarū aquarū: ideo est simplicior: et melior. Non em̄ componitur ex partibus falsis neque falsae qua resoluitur: sed a dulcibus sicut dictum est. Ad aliud questū dico qd estatis est melior: qd ab aqua subtili lous resoluitur et mūdior. Et qm̄ aer in quo fit gñatio aqua pluuias est subtilior: et mūdior: et inde pluua me ioratur. Tertia causa est a parte solis qui est incitioris actiōis in estate: hoc habet aspectū directū tunc super becineriōs: ideo potētior est in elevatione humorū ab aquis et quibus materiatiter generat pluua. Item potētior est in subtilitate eius cum in aere mostratur: et per aerem descendit qui dispositus est in caliditate et ficat: et que qualitates sunt ad lubrificationem facientes. In dyemete fuit oēs oppositē: ideo aqua pluuias estatis est melior. Ad aliud argumentū de Aiuicē. Dicendū qd aqua ex nibe imediata generata nondū per calorem solis subtiliata et depurata deterior est: et sic loquitur auicē. Sed tamen in estate: qd per actionē caloris solis aqua ex nibe generata ante qd nibe completur delectum subtiliatur et mundificatur: nec remanet immunda anteqd ad nos peruenit: ideo melior dicit: vide in principio sic generationis non est laudabilis: sed in fine. Ad aliud que situs dicendū qd aqua pluuias cum contrito generata est subtilior: et purior: et hoc per actionē ignis in nube aquosa extēditur: est aqua in qua ferri calidissimi fit extēctio est subtilior: et purior. Zonitrum em̄ est continuus sonus propter ignis extēctiōem in nube vt dicit pluuias: igitur est melior: talis qd subtilior: et purior: simplicia pluuias. Ad aliud que situs dicitur qd non est simplicia potuit fictitatis est vna species fa: sed dicit ficticia: qd ventris restrictiua. Et ideo duplex est ficticia: quoddam est per se coctanua: et in grossa subtiliata talis ficticia fundatur. Aliud est ficticia per accidens sēs qd dicitur. i. vine pzoacantiā: et ipsius multicitaria sunt que augmētata se dimittunt: et diminuta se augmētata: sēs sudor: reghō: et vīna. vnde vine augmētatio est causa dimittuntōis estomēstis: et sic consistit ventrē de paco adens: hoc modo pluuias aqua dicitur ficticia: ita dicit quiddā. Alij causam ponit: qd ratione dulcedinis natura mē bzoam est auida in attrahēdo et retinēdo: et sic eā multū retinent: ideo ficticia dicitur. Alij em̄ dicit esse ficticia ratione cōplexiōis: dicit em̄ eam esse calidā et habere aliquā tulam siccitātē ratione eius agit: nōis in aere calido: qm̄ dicit et dicit. si calidū pueret afficit sibi siccū: ideo ppter causam eius per accidens penetratiua est ad mēdia: et sic est ficticia ca. Alij dicit qd acquiritur siccitātē ratione illi: qd ab aquis falsis eleuatur. aqua em̄ falsa ficticia est: et qd descendit ad aliquo zc. Sed ista solutio nihil vlet: qd dicitur est qd resolutio nō fit ab agis falsis nisi partū subtiliū et dulaū: et p hoc parte solutio ad argumentū. Nam aqua nō est ficticia per se: sed per accidens: vnde vsūm est. Queritur vtrum aqua cōpēt in febribus: apparet qd non: cito patit a calido potēt per sui subtilitātē et propter similitudinē em̄ in cōplexiōne cum calido: sed nullum tale cōpēt in febribus: qd in ipsis tēmetur de insistantiōis: igit. Item dicit hīppo an regimēto ad actiōis: qd aqua cito conuertit in genus cholericū: igit. In contrariū est Ras. Aiuicē et pzoaci. Itē dicit dicit. In fecm̄ cura fit per contrariū: sed h̄bis est mala cōplexiō ca. et sic. et aqua est sēs. Querit quem humorem

aqua habeat generare. Querit quae aqua fit melior: aut cocta aut cruda. Cocta fit oterior: videt: qd ignis agens in quacūq; materia super illud qd est in ea subtile committit quantū potest: ergo agens in aqua qd est subtile in ea committit: et in vaporem resolutū et grossum: et terrēre manet: sed aqua quanto subtilior: tanto melior: igitur. Sed dicitur et ceterum est qd aqua pluuias est melior: nec est melior: nisi qd actionē caloris celestis: quod subtilior: et mūdior cōpētior: sed aqua cocta similis: est illi qd cruda: sēs dicit Ras. qd similitus est melior: melior est igit. Querit de nibe vtrū sit deterior melior: et vtrū sit ceteris frigidior: videt qd melior: sēs dicit aucto: aqua melior: p cōmixtiōne partū aerearū est aqua: sed in nibe est maior mixtiō partium aerearū et bulis signū est leuitas: igitur. Item qd fit calidior: dicit dicit a sal. de simplici medicina qd res frigidas subtiles inuenire non potuit nisi aereus: et reddit causam quare et quomodo non fit frigidus h̄s calida. Ad primū vtrū respōdet qd in feb. pblegmata aut melancholica aut de cholera pblegmata ad sinistra nulla modo cōpēt. Sed si fit de cholera pura quandoq; cōpēt: quandoq; nō: qd plura sunt consideranda: primo virtus fit frigidior: deinde etis inuēntus. Item qd fit bona habitudo. Item qd nulla fit cōtrarietas a parte potētis: sēs qd tempus fit calidior. Itē qd habet vicia sana: pectus sanū: qd nullus fit timor: de apostemate: dicitur qd nō timetur de aliquo nisi solū de mala cōplexiōne calida et sicca a materia cholericā pura veniētē. sic cōpēt potius aque: et cōpēt solū in quā nitate magna: qd in in parua quantitate daretur vsu caliditate: sēs potens est super illam cōtereretur eam in genus cholericū: et in cholera multat fit effectū et non materiatiter vtrū dictum fuit superius. Sed si in magna quantitate datur: cōpēt potens supra materiā motū eā digerendū: ingrossandū: et ad exitum et expulsiōem habilem faciendo et mala complexionem alterando: debet em̄ eā patiente presentari in vobis se claro et agitari eā coque vt ardentius appetat: debet esse in maiori quantitate qd iustituer poterit. Et ideo parte solutio ad argumentū: qd si in aqua in pauca quantitate dicit et in via dicit et nō medicare: cōuertit in genus cholericū. Nam in via medicare datur cū in magna quantitate potatur: vnde dicit qd in parua. Ad aliud dicit dicit qd in genū cholericū. Querit sēs qd vult hīppo. et dicitur cōm. nientie materia: quia aqua est subtilis substantia: et cito pueritilis sicut cholera. Item ratione agentis: et sic loquit hīppo. qm̄ in febribus acutis fortior est calor: et vehemēns: ideo est potens cōuertere aquā in sui naturā cholere: et hoc effectū et non materiatiter: per hoc patet solutio ad primū: qd maior est similitudo aque ad cholera qd ad pblegma sēs. licet in qualitate non sic fit. Et si arguas dicit Constanti. qd humores sunt sēs h̄s elementorū et appropriat vniūq; h̄s humores: aqua elementorū: dicit qd cholera proportionat igni: sanguis aeri: aqua pblegmata: et terre melancholica: igit. Respō. qd ista proportio attenditur sub complexiōne et non pnes substantiā: et cōuertio fit pncipaliter ratione substantie in qua aqua plus cōmunicat cum cholera. Ad aliud dicendū qd in via dicit plus cōpēt cocta qd cruda: qd subtilior: et rario: et magis cito attrahit ad mēdia: et ipsum penetrare facit: sed in parte meliorne plus cōpēt cruda qd cholera ingrossat: et ca. et sic deplexiōne magis alterat. Alter dicit qd duplex est aqua. Quoddam pura: simplex et vniuersalis nature et homogenee: et tota est in partibus: et hoc est cocta melior: qd cruda: qd ista per decoctionē subtiliatur et meliorat. Et h̄s autē alia aqua grossa non pura nature etherogenee: et talis deterior est cocta qd cruda: qd in decoctione partes subtiles ebalpan et grossiores manent: et sic patet solutio ad argumenta. Ad aliud dicitur dum qd nix ceteris aquis deterior est: qm̄ frigidissima est et frigidum neruos percūt et nocet ossibus et neruis: et qd machus est neruofus: et maxime os eius: ideo sic legit quare non est bona. Item humores ingrossat ratione frigiditatis. Item grossior est alius: aqua quanto grossior: tūto potētior. Item frigidior est. Ad argumentum dicendū qd aer est in nibe per interceptiōem et non per admittiōem. Ad aliud dicit dicit dicit. qd res subtiles frigidas et. dicendū qd aqua non est

non est subtilis si eleuetur in aere: q; hoc non est per natu-
ram fua substantie sed per naturam aeris intercepti: id nō
valet. Ad aliud psolutio per sdem: q; si aer esset de substan-
tia sua p admittioē efficit calidus: sed nō sic est: igitur.

De diuersitate vini ppter saporem.

Iuertas autē vini ppter saporem multi-
plex est: gñaliter autē quartio: modis: est
enī dulce: est et acerbū: z qd abusuū dicit
insipidum: est et forte in sapore et odore.

Sunt etiam inter hoc extremitates alia medicoria
de eoz: saporibus cōposita: sunt z occulta ad corpē
hendēti eoz: noia. Dulce autē in sedo gradu: sic
cum in primo: aliquantulū humiditatis pertinet: pro-
pterea est grossum z illaudabile in sua actione: nisi
q; ventrem soluit: q; in oi re dulci vi laxatiua z co-
latina inuenit. Ad vinum si aliquid inuenierit in co-
pore qd illius vini ortarium sit actionē: z cohibetur
ad crendū: calcfi z bullit: ascenditq; ad superiorē
partem stomachi: z conuertitur in cholericus humo-
res: sitimq; gñat z vrosilitatē inflatū: in supiori pte
z laterē: nociūq; oppilationē in epate z splene ge-
nerat: lapidem in renibus creat: maxime si inuenit
hoc mēbra talibus passionibus pparata: aut digesti-
uam virtutem debet. Ppter hoc caueant illud qd
vino grossa z hūida dñatur natura: q; si affuerint
eo pfecto in hydropicam incidit passionem: q; cum
sui viscositate z grossitate liquozis implet venas de
grosso sanguine z turbido: z oīm carnium raritate
grossam accumularet: ventositatem: qd est cā generandi
oppilationē. vnde Ba. dulce inquit vinū nō solū est
oppilatium: sed inflatūe ventositatis generatiuz
in epate videt: z splene: oibusq; mēbris excepto pul-
monē eiusq; oppilationē apit. Lā. epar oppilās et
pulmonis cōspilationē aperit fit ppter vias eoz q;
cū venit ad epar per largas vias: z magnā viā. i.
venas q; vocatur porta: stansq; ibi digeritur: deinde
ad subtilissimas veniēs vias q; sunt in sua pcauitate
nō pōt se trāsire p angustas vias: qre ibi pmanēs
oppilationē facit z apoltemata creat fm sui naturā:
pulmonē autē nō sūt cōtingit: q; pūmū venit p an-
gustas z subtiles venas: cūq; ibi digerat: venit in pul-
monis canales q; sunt largi: z potat secū quantū fe-
cis habuerit p vie largitatem: cā expellit cū spūris
z fecrat: ppter hoc dulce vinum adiūuat ad mun-
dificandam z expellendā ab eo fecem: eiusq; dissol-
uit oppilationem. Illud tñ caueant qd bus generatur
sitis: eoz enī calozē augmētat: z hūiditate salūe de-
siccāt z ingrossat: sitiq; quasi cretat annectitur cana-
libus pulmonis: vnde induratur ad crecūdū. Huius
modi etiam vinum dulce dicitur fm est saporē: odore:
atq; liquozē: sed tñ hūc vīno ppiūm est dulcedo cū
ingredine grossitē z turbiditate. vnde Ba. Hūc in-
uenitur vinum dulcissimū qd nō sit nigrū z grossū
z quanto a nigredine z grossitate remouetur: tāto mi-
nus est dulce: z vincum bz saporē. Ideoz qd cūq;
vinum dulce rubozē z claritatē pñiet: z bibitiū quan-
tum oportet: z fm qd nature sufficit: fit conueniens
egritudinē ecentūtibz: z quibus fuerat necessaria
multitudo nutriment: sed tñ eoz cōposita q; sunt de
bilis nō possunt ea sustinere: sicut bīp. dicit: Facili?

est repleti potū qd cibo. iterū Ba. Non oportet caue-
re vinū quibus grossitudo cibi conuenit: maxime si
vinum pertineat rubozē z claritatē: sed tñ qui patium
tur in visceribus defectioē: epate videt splene z re-
nibus: z quoz cōposita bydropisī appurata sunt: ab
omni genere dulcis vini sunt cohibendi. Pñonticum
de vīnū qd acerbū dē: durius est z graui: tardiusq;
digerit: venasq; difficilius dulci pfozat: q; dulce cali-
dus est: acceptabiliorem sapore bz. Pñontici vero. i.
acrbum videtur esse terrefre: asperum habens fa-
porem: vnde difficile est pfozandum venas: neq;
vinam: neq; egectionē: aut sudorē puocat: nō ergo
bonū sanguinē generat: ventrē inde z intestina con-
fortat: stringit ergo egectionē de stomachi defectioē
maxime si solutio cā caloriz fiat: cui? signa sunt rasu-
ra intestinoz. vñ Dīaf. vīnū inquit acrbum diureti-
cū est. Sed nescimus q; intentioē hoc dicit: qd tamē
sic possumus intelligere: q; si parū fuerit ponticum:
clarū z subtilissimū in liquozē: multozq; comitū nō
est nociū pectori z capiti: stomachi calorem certū
guit: z vīnā puocat. Cūq; autē insipidū melius est
pontico: q; temperatū ad cōparationem stiptici: vñ
congruit calidas hñtib? cōplectiones: maxime tñ sto-
macho: paz tñ nutrit: citoq; p vīnam eicitur. Cūq;
qd fortissimū est: ceteris est calidius z fortis: actio-
nis: citoq; caput ascendit ac bullire z feruere facit
corpōis humores: vnde fumus caput ascendens no-
cet cerebro: menēq; pcurit. Necesse est ergo vt ca-
ueant illud quibus dñatur cōpletio calida: nisi mul-
tum fuerit comitum: q; si comitum fuerit quantū
oportet: z vt decet accipiatur. I. fm qd cōuenit etati
bus: tēpori: regionibus: consuetudinē: est laudabile:
q; grossos dissoluit humores: vias venarū de putre-
dine mundificat: atq; putredinem z sanguinē clarī-
ficat. Senibus autē z qui eoz etati vicinantur: pro-
pter coadunationem superfluitatis in eoz corpōis
bus fit hūmō optimū vīnū: maxime si puritatis fue-
rit vicinū: q; eoz calozē confortat: crudo: nōq; abūdi-
ciam dissoluit humorum. Pñonticum conuenit quibus
collecti fuerint grossi z crudi humores.

De diuersitate vini ppter liquorem.

Iuertas autē vini ppter liquorem tri-
plex est: aut enim subtile aquosum: aut ter-
restre grossum: aut mediocē. Cūq; autē
subtile aquosum semper inuenitur cū al-
bedine z claritate: vnde facile est in stomacho: cito
enim digeritur: z venas perfosat: vīnāq; puocat.
Ideo vtile febicitantibus: quia non sinit calca-
fide: neq; mentem percutit: nullum etiam cerebz vel
neruis infert nocumentum. Si vero fuerit mīctum
erit melius: maxime ad ctingendam sitim. Cūq;
vero terrefre z grossum oppositū est subtili z aquo-
so: vnde q; grossum est: plus ceteris stomachum gra-
uat: durum enim est ad digestionem faciendā: z dif-
ficile ad perfosandas venas: vīnam nō puocat:
tardēq; ad caput ascendit propter sui fumī grauitatē:
tam atq; grossitudo: idcirco nō facit ebrietatem: q;
tamen si fuerit: cito dissoluitur.

De diuersitate vini ppter odorem.

Ziber

Dueritas vini ppter odorem quadrifaria diuiditur. Aut enim est odoriferi cito sensus pfoans odorabilem: et in pelliculis cerebri flantem: qd fit p sui leuitate: et q: aromatiu est. Est et vinum nullius odoris p grossitate suisq: grauitate. Tertium est inter subtile et grossum leue et graue: mediocre. Quartum vero horribilem hz odorem: sensusq: corruptionis illatum. Vinum odoriferi suum liquore significat esse subtilem: et reperaturum: oisq: sodicis mundicatum: penitusq: digestus: vnde claru sanguinem gnat et laudabilem: et mundu: cordis ergo confortatiu: animq: lericat: et angustia expellit: qm mundificat sanguinem a foeditate in corpore existente: expulsiq: sanguinis foeditate fumus grossus: turbidus et obscurus: solitus naturalis caloris lumen obscurare expellitur: vnde fit calericie: ppter hoc ergo hmoi vniu oibus etaribz et coplerionibus conueniens est si accipiatur vt oportet: et qd a natura sustinetur. vnde hip. vinum inquit odoriferu subtilius: leuius: digestibili? ceteris est ac nutritiuus: q: significat naturam suam coplesse actione: et oem contrariu ab eo esse ablatum: pinde vinas puocat: citro: ad caput ascendit: et facillime ab co inebriatur: sed tñ cito ab ea liberabitur. Cuius qd nullius odoris est: inuit sue fumositatis grossitatem: grauitatem et indigestibilitatem: idcirco illaudabilis est nutritiuo: ppter hoc ergo nec mundificat: nec sanguinem clarificat: neq: confortat cor: nec creat lericiam. grossos etiam augmentat humores: et fumum turbidum generat et obscurus: quare fit ca tristicie: sed tñ ppter suam grauitatem et grossitatem: no cito in caput ascendit: et ebrietate generat: qd si fecerit dure tarde eis dissoluitur. Cuium inter subtile et grossum est mediocre: cuius odoris medioeris fit actio et passio ei?: fm qd est ppinquam vel remotu ab eoz extremitatibus: si enim remotum fuerit a bonitate malus erit si vero a malignitate bonum erit: q si steterit in medio eoz erit mediocre. Cuium qd grauez et horribilem hz odorem est pessimum: et fm sui odoris horribilitatem et grauitatem nocet cerebro: et grauat: et pcutit mentem: pelliculisq: cerebri infert lesionem: et pessimum generat sanguinem: maxime si est ponticu vnde Ha. oportet inquit caueri a vino horribile naturam et grauitate hite: maxime si ponticu est: q: durum est digestionem: digestum etiam generat sanguinem malum.

De triplici vino.

Vinum triplex est: aut enim fortissimum: vel debilissimum: aut mediocre. Sunt etia iter horum extremitates: qdam q sensus discernere nequit. Fortissimu vero ceteris est calidius: citoq: ad caput ascendit: et mentem percutit: q: caput de multis et calidis implet fumis: qd hip. vocauit inquam vinum. Cuium qd est debilissimu: actionem hz supiori oppositam. Cuius qd hip. dicit aquo sum vniu: mediocrem hz actionem: fm qd est vicinus vel remotu a bonitate vel malignitate extremitatum illorū. Porro q: coplesum singulariter et simpli vniu diuicarietatem: et vniuicuisq: pparitate: oportet nos

totam finire vini copositi disputationem. Impossibile est enim vinum inueniri aliquo sapore: colore: et odore carens.

De vino albo et nigro.

Multiplex ergo est ab albo et nigro: que sunt oim extremitates: et oes colores quos inuenimus: sunt et istis compositi. Albo vniu no prinet defectio odoris: et laposis: nullas suffert comitiones: et raro inuenire possimus vt sit dulce vel poticu et grossum. Cuium qd est subtile: debile: in spidum: et nulla sustinens comitiones: min? ceteris calidum est: faciliusq: digestionis: et cito renas oisq: co: potis penetrat poros: et velocius expellit: pinde min? est ceteris nutritibile: et plus alijs infrigidar: et calorem et sitim extinguit: et vnam puocat. Q: si ponticum fuerit: necesse est vt sit grossus: impossibile enim est vniu ee ponticu: vt suus liquor non sit grossus: q: vniu: taliter existens illaudabile dat nutrimentu: duru ad digerendum: vna no puocat: ventrem ostipat: tarde ad caput ascendit: stomachum et cerebri confortat: et prodest malas bidentibus aquas figuram co: potis disturbantes: eos etia iuuat qui frigidissimam potauerunt aquam vel vniu: q: si corruptibilis aqua bibatur: in malos conuertet humores: sicut superius in tractatu aque dicitur: vniu fit ca corripendi: et debilitadi stomachi: eiusq: stomachus defecerit: a totius corporis partibus currit ad eum mali humores copleret: sicut in stomachicis videmus iunijs assuetudibus: calcit enim stomachus ppter aboz indigentia: stomachus ergo eoz necessario deficit: q: humores ad stomachu sunt venientes qda etia ab eis fumositas caput ascendit et dolere ibi gnat. Sed si aqua citriuo albo et potico bibim? mitram: subtiliar: et attenuat illa: suisq: acumen mitigat sicut aqua vniu meru trahit: osq: stomachi confortat: et adiuuat ad deponendum oem suam lesionem infersus. Sed aqua frigidissima absq: oim comitione ne bibita: maxime dat nutrimentu sicut iam dicitur. Meruis enim stomachi et pectoris et silium nocet: que si cu pdicto miscetur vino: reperatur abq: frigiditas stomachicis confortabit. Sed cu calida habent? naturam no oportet commisceri: q: frigiditas aq caloz eoz turu repat. vñ Ha. calidas hntibus naturas natura liter vel accidetali: plus fit conueniens aqua frigidissima vino: et si in aliquo tpe necessarii fuerit eis vniu: albu et ponticu poterit. Qd si vinum albu dulcedis nem hz: mediocre erit ad digerendum inter albus et rene et ponticu: durius enim et tardius erit ad digerendum q: subtile: facilius vero pontico: pinde vniu: est nutritiuus: ventrem bumectat: stomacho tñ nocet: vt totitatem ac rugitum creat: sed tñ oem nutrimentum facit est debile et leue: sui enim dulcedo no est magna: nam cum albo vino dulcedo non est conueniens: et si est: necessarii est parua.

De vino nigro.

Nigro prinet grossicis liquoris: grauitas odoris: vñ difficile est ad digerendum: tarde ad caput ascendit: multi nutrit: vñ nas enim de grossi sanguine impleat: ad vñ

lio. vii. **H**a. **A**ñi inquit lucens claz & rubei medio cre est inter rosei & subtile: & nigrum grossum & dulce: ppter hoc non adeo grossus generat humores: si cur nigris: nec subtilat eos vt albi: quod cum fuerit citoz & odoriferum: necesse est fumus eius sit subtilis fortez ad caput ascendens: **L**aucant ergo illud quoz rum capita vel corpora sunt debilia. **D**ulce veroz rubei multa iuuat infirma diu hites pectora & pulmonem: marine quos necesse est mundificari cu spu eis: & quibus spūū est durus & viscosum: hmoi enim spūū necesse est pmo expelli cu re mediocriter cale facere: deinde humectatiua: postea subtilitatiua & mū dificatiua: ne humores duri & viscosi repugnādo vir tuti nō obediāt expulsiue: sed potius generēt grossam: & durā tullim: p cā venari pectoris fiat crepta tura: pinde si cum vino dulci & rubeo res fuerit muta pectoris purgatiua: perfecta & optima medicina erit eidē passio. **C**inum vero roseum deuisu ru beis: & palmeum de citrinis: & hmoi sunt mediocria inter citrini & glauci: subtile & album: idcirco ad cō parationē eoz: pmo nutritiua & in sanguinem cō uertibiliora. **R**oseū tñ facilius palmeo in sanguinez mutatur: ppter suū calorem sanguini vicināte: que q: nunq̄ in uentri possunt: nisi dara in colore: & odori fera in odore: necessario caput leuiter petūt: cerebro tñ & suis pelliculis non sunt nocētia: ppter eoz leuitatem: quare facile quis ex eis inebriatur: leuissimē etēinde curatur. **A**ñi aut̄ aurē & rufum: q: mediocria sunt teporis tēperata sunt: in secdo gradu calida: cū aut̄ sunt vteruta vñatur eis in tertio gra. **C**as loz. **S**unt qz sapores acuti: & liquores dari & sub tiles aromatici hites odorez: citoz caput petūt: im pler cerebri de calido & pūgitiuo fumo: pellicul etiā cerebri oibzqz neruis nocent: ideo si hmoi vīna dē tur eis qui naturaliter vel accidentaliter sunt cholici: aut tristes vel laborantibus vel icunātibz: nō modicū inferunt nocementū: q: corpora eoz calefa ciūt: & ad febrem eā cōmouent: dolore capitis gñant ppter nocementum: qd cerebro neruisqz faciunt: ma rine si estium fuerit tempus: regioz calida. **S**z tñ non debemus arbitrarī vt nocementū faciāt ex mali sanguinis generatione: sed ppter calozes: q: calefa ciunt & deficiant eoz corpora q̄ necesse est infrigida ri & humectari. **A**ñi tñ hec vīna dolozes capitis de grossis humoibus in stomacho placent: qd dissoluit & attenuant & expellunt humores qui sunt cā doloz ris. **P**ropter hoc si conentur humida habentibus cōplexiones naturaliter sine aciditas: vel q̄ de lectionem & requiem amauerint: siue eis data fue rint: quoz corpora multitudine grossoz humorum sunt accumulata: tempus etiam sit hyemale: regioz frigidā: inuamentum optimum erit: q: humores ina niunt: venas & vasa corporis ad omni mūdificat pu tredine cum vīna & sudore. **H**a. bonum est inq̄ ve nas plenas habentibus grossorum humorū caloz: p tinentium dari vīnum subtile & album: aut subalbidum vel roseum: aut palmeum mediocriter tempus habentia: vt tamen si humores sunt grossi & frigidī: bonum est vīnum citrinum & rufum: que sunt medio

cris temporis: necnon roseum & palmeum cum sunt vetusta.

De vino temperate sumpto. **I**num vniuersaliter tēperate bibendum fin eta tem: tempus: regionem: cōsuetudinē atqz naturā: & quantum natura ferre valebit: san guinem laudabilem augmentabit propter sui naturam: liquorem & colorem sanguini similarem bonum saporem cibis & portibus pferat: cibisqz desiderium excitat: libidinem & cotum irritat: q: vitalis & animalis virtus per illud confortatur: & naturalis que est in toto corpore: temperat vigorē: & fortitudinem suscipit: stomachum adiutat ad cibū appetē dum: retinendum: ad digerendū: & ad feces expellendas: cōpositiones etiam cōplexionum aie & corporis cum sui odore: & mundificatione regit & corroborat: qd testatur eius actio: que palā vitatur: nam cōspicimus illud tollere tristitiam anime: puocar let: cā & mutat vitium nature aie in virtutem: vertit enī cā ab impietate ad pietatem: ab auaricia in solitudine: a superbia in humilitate: a pigritia in solitudine de timore in audaciam: mentis etiam dedidiam & t̄ cōfirmatorem & ignauitiam in astutiam faciendā & ingentium. **R**ufus testatur perlas & belenos semp vī no vti volentes dispntare: vel cū alio ratiocinari: seu consiliū dare ad regendam rēpublicam: & cognoscebant q: vīnum est mentis confortatiuum: & rectitudinis & veritatis demonstratiuum: **H** deni tamen eo vtebantur cum volebant verius cōponere: seu lu dere cum instrumentis mulce arti pertinetibus: q: experimento inueniebant mentē eoz acui vīno: & rō nem augmentari: eam etiā de potestate in actum p uchi: hoc vero fit cum prout oporet: bibitur. **S**ed si vsqz ad ebrietatem bibitum fuerit: generabit p̄dictis cōtraria: q: ebrietas rationalis aie lumen certinū gūit: & bestialem & irrationabilem vim confortat. **V**ī pmanet corpus vclur nauis stās ī mari absqz gubernatoribus: & militia indigens ductore: ppter hoc fa uet rei nō amuende: & laudat qd illaudandus est: in mo qd dicimus sapientibus facit. **S**ed stultis & ma lignis est ebrietas generatur: in primordio facit eos multa & irrationabilia loqui: cū furore: iratōz sup bia: & mouet eos deloco ad locum: & tandem incidunt in adulteria: furta: homicidia: & cetera vitia. **I**deoz volentes familiā custodire: oporet vt se a vīno custo dian: nisi fm lq̄ expedit eoz nature. **S**ed tamē va let fm medicinam. **E**st enim competens oibus sana habentibus corporibus: sanitatem enīz custodit. **D**e co tamē vīno dicimus qd deuite est: & qd mediocriter teporis est. **I**a duobus annis vsqz ad quattuor: cuius color inter rubicum & citrinum mediocriter est: edozqz aromaticus. **P**ost hoc vīnum coctum est bonus calid? tñ & gross? multiqz nutritis & difficile ad pe netrādū: tarde facit ebrietate: q̄ si fuerit oīū durabit

De vīno de sapa. **S**apa grossior ē & durior: in stomacho infla tiua: q̄ si digeratur multū dat nutrimentū & est congrua patientibz in pectorē: & pulmonē: & vniuersatis in renibus: & vesica

est enim mundificatiua & consolidatiua. ¶ Sunt & alij potus non de vitibus: sicut de melle & uuis passis: vel ficibus: & dactylis & silibus. Cuius de melle in flatuam est: uentositatis generatiuum: epatis & etia splenis oppilatiuum. Cuium de uuis passis confortat stomachum sua ponticaria. Cuius de ficibus in flatu: ventrem dissoluit: et malos humores generat pblegmatico humo: pertinet. Cuius de dactylis melancholicos creat humores: mentē purit: dure digerit: oppilat splenis & epat. Cuius de frumento & ordeo sunt inacceptabilia & idigestibilia: malos humores & fumos generantia: contipant epat & splenem & lapidem in renibus creant.

¶ Sinitur tertus.

¶ Superius aucto: determinauit de uirtute uini a pte coloris albi & nigri qui sunt colores extremi. In ista parte de terminat de uirtute uini ex parte medio: color. Et primo determinat de uino rubeo: deinde de roico: ubi. Cuius uero roico. ¶ Queritur qd uinum sit calidius aut album aut rubescit. Videtur qd album: albedo attestatur fortior: uelotio digestioni: sed quod magis digestus est calidius est: igitur. Nam digestio scda pcedit rubescido: & tertia dealbando. In contrariū est ysa & oēs auctores. ¶ Queritur qd uisus sit calidius: aut nouit: aut antiqui: uidetur qd antiqui sit frigidus: qd tractu tps sit acetosus: sed acetū est frigidus. Item oēs uinum est frigidus in ultimis etatibus qd pmitis: igitur & uinum silt. Ad pmiū dico qd rubesit est calidius. Ad argumentum dico qd duplex est albedo: qdam q generatur p calores ueteros: scz uinum: & talis attestatur calidius fortior: Est alia albedo pueniens ex parte materie: ex qua res est: & sic albedo est in epato & in uino albo. Ad aliud dicendum qd uinum possit ad tantā etatem puenire q tota uirtus eius exbalaret: sed uinum etatis. viij. annoz: melius est & fortius nouo. Et cus obiectis de aceto: dicitur qd est ppter excellentiam sue caliditatis: & non p naturam frigiditatis ut obiectis. Hanc sicut alia vitz ad mediū iuuentutis acuitur in caliditate: sic & uinum aquosarū partū consumptione: post qd ad tantā etatem scz ultra. viij. aut plures annos possit deuenire: q exbalaretur calo: et sicut in senib? sit. ¶ Queritur qd est dulcius & qd est grossius: aut uinum album: aut rubecum. Et uerū uini album puocat uinam. Videtur qd alba sunt dulciora: qm̄ uina noua in sui nouitate manentia sunt dulciora q̄ antiquata: sed in sui nouitate sunt alba respectu suspensus in alio tpe: igitur. Item sicut Aristot. digestio pcedit dulcorando: sed alba uini magis digesta: qd albedo attestatur maiori digestioni: igitur. In contrariū est aucto: iste ponens uini rubesit dulcius. Item sicut: dulcis cum sit ca. & u. fundatur in substantia grossa: sed uinum rubecum est grossius substantie q̄ album: igitur. ¶ Queritur igitur qd est grossius uel album uel rubecum. Et uidet qd album: qd generatur a frigido respectu rubesit: fr̄ est ingrossare & restringere: igitur album est rubeo grossius. Itē res subtilis est magis penetrare: sed uina rubea sunt penetrabiliora: ergo subtiliora. ¶ Ad pmiū dubium dico qd uina rubea sunt dulciora: qd uina sunt ex tribus aquosa & uino sic copiosa: & qd in uino albo p pluribus partibus dicitur aquositas respectu partū uinosarū: in rubeo eōuerso: q̄ aut est insipidius: ergo uinum album cū sit magis aquosum minus est dulce: qd partes uinosas uel dulces q̄ plus abūdant in uino rubeo. Ad argumentū dicendum qd ista comparatio fit in eadē specie: & de fieri in diuersis speciebus: qd alter est de uinis diuersis in specie sicut de albo & rubeo: & obiectur de eo scz uino respectu sumpsi? in diuersis etatibus. Ad aliud qd albedo attestat digestiō. dicitur qd albedo data ab agere q̄ dicitur a calido: quibz a frigidis. si a calido dulcor: est tina gis: si a frigidis non est uinum. Alio modo datur a materia. Si aut data fuerit a materia non attestatur maiori digestiō: & qd sic dicit uino albo scz a frigidis. Ad aliud dubiū qd rubecum est grossius: qd plus de compositione partium u-

nosariū: quā est ingrossare q̄ aquosariū: & etia plus & melius sunt digesta. Ad argumentum dō: qd grossitas & subtilitas: uino modo sumuntur p̄m qd calidius a calido uel frigidius & sic alba grossiora. Alio modo pur resiliunt a cōtione: & hoc modo uina alba sunt subtiliora: & sic loquitur aucto. Ad aliud dicendum qd subtile est duplex: uino modo in actione: & sic uinum rub. Alio modo in substantia & passionē: sic rubecum est grossius substantie. ¶ Queritur utri uina dulciora deopillant: uidet qd non: qd dulcedo fundatur in grossa substantia: & oē dulcedo oppilatiua etia est attractiua igitur. Itē dicit iste aucto: qd deopillant membra spūalia & oppilant nutritiua: ergo est & ad dicto. Item dicit aucto: qd uinum album non est cū substantia grossa: alibi dicit qd est repertibile uini album: & sic est sibi. ¶ Queritur. Ad pmiū dicendum qd uina dulciora sunt spūalia: mēdoz deopillatiua & oppilatiua nutritiua: qd p̄mō uina sunt dulciora in magna quantitate attrahuntur a membris nutritiuis: q̄ habent uenas in principio amplas & in fine stricatas: dicitur qd sunt grosse substantie p̄mō uino non possunt exire: sic oppilant. Item ad membra nutritiua uinum ante qd alteratur multū: sed totū eōuerso est de membris spūaliū: ideo et. Ad aliud dicendum qd duplex est albedo. uina peria & dasia interminata: & talis est in uino albo & non fundat in grossa substantia: & de calido loquitur hie aucto. Alia est non pura & terminata: & talis p̄t est in grossa substantia: & de tali alibi loquitur aucto. ¶ Queritur utrum uinum album aquosum habeat uinam puocare: put scit aucto: uidet qd non: qd sicut calida puocant uinam: sed uina aquosa uel frigidiora: igitur. Itē puocantia uinam habent uas uimales penetrare: sed uinum album non potens penetrare: est obfus substantie cum sit aquosum: igitur. ¶ Queritur uel in calida regione. sicut in uino albo & de etate: tempore & complete: sed uinum citius corruptum in tpe ca. igitur sicut et in regione ca. Itē sicut Aristot. sentit citius acidi uetus in ca. regione qd frigida: & sic mox: qd sentit est mox: & sic ad uenit ad corruptionē. ¶ Contrariū p̄t ad sentit: qd in regione ca. de officiali acuit: & sic non corruptum. Itē uina debilia uini sunt cito corruptum: p̄t ad sentit: uero non: in regione calida sunt fortia uina: igitur. Ad pmiū dico qd uina aquosa puocant uinam: qd abundant in partibus sic: si aqua autē non nutritio: ideo ille partes aquose omnes ex dunt in superfluitate: que est uina: eōuerso est de uino uinoso qd credit in nutrimento: ideo pauca in superfluitate conuertitur: unde uini aquosum non puocat uinam rōne sue cōplexionis: sed substantie sue multe. Ad aliud dō: si sine dubio si uinum debile est in calida regione: citius eorum pererit qd in frigida: unde uini forte rōne cōplexionis proprie non cito corrumpitur: rōne calide cōplexiōis rōnis sic citius eorum pererit. ¶ Queritur utrum uinum percutat mentem ut dicit aucto: uidetur qd non: qd uinum leuonem inentis: ut p̄s in amate bereoz: igitur. ¶ Possit dicitur aucto. Dicitur qd percutit mētem: qd est maxime euaporabile ad caput & turbat cerebrum: & sic inducit letho & uirtutem ledit. Sed nota qd uirus debilis est dupl. Uno modo ppter debilitatem sui membri: & dicit debilitatū au gmentat uinum. Alio modo est permissio est defectu spiritus & eoz debilitate: & sic uinum curat: qd spiritus recitat: eoz uat & reformat. Ad aliud dicendum qd non curat simpliciter: uisus lesiones: sed curat hoc modo: qd si facti in alio membro maiorem lesionē: tunc non sentitur minor dolor: qd maiori denigrat minor: & uisoz sicut sicut. Ad contrarietate alibi dicit qd dicit qd cōpetit: & plura qd dicit non: dicitur qd plura intelligit de uini administratione in pauca quantitate: & sic non competit uinum. ¶ Queritur in magna quantitate & sic non est contrarietas. ¶ Queritur quare uinum plus non cet lingue qd contrarietas. Respondeo qd lingua & gustu gustu & loque. In gustu scz p̄ humiditā rōne humiditatis in radice lingue essentia: In loqua uero p̄ sui motum: & qd ad motum eius facit neruus qui cū est emollitus: non est motu: ueniens ne obediens debito modo dicit qd res molliorem facit potus uini: igitur. ¶ Queritur qd hōyā

magis plongare & conseruare: aut vinum aut aqua: videf
 qd vinum nō prolongat: qd abbreviatio vite consistit in reso-
 lutione humidī naturalis a calore facta: sed vinum addit in
 hūmō resolutionem cum fit virtutis consumptiuū: & augmē-
 tar calorem resoluente in hūmō radiale: qd est pabulum eius
 igitur abbreviat vitam. Itē illud qd neruos peuit & cgritu-
 dines malas: vt epilepsia & paralyim inducit: est abbreviat
 vitam: vinum est hūmō: sicut dicit Ras. igitur. Item aqua
 plus retardat consumptionē humidī radicalis qd vinum: er-
 go magis conseruat vitam: nam aqua est hūmō respectu vi-
 ni: vt dicit Ras. igitur. Ad oppositum: prolongatio vite cō-
 sistit in conseruatione caloris naturalis quātitate qualita-
 tiue & vtrosq; modo: sed vini vtrosq; modo calorem natura-
 lem conseruat: vt vult ysaac & a. & alij doctores: & hoc non
 facit aq; igit. Sed qd facit in sanguinez & calozē naturā
 conseruat: & magis augmentat vtrosq; prolongat vitā: qd
 quod non est hūmō: sed vinus illud facit & non aqua: igitur
 Ites omne illud qd suscitāt boēm a morte subita tempore
 i magis conseruat vitā & plongat: qd non est hūmō: sed
 vinum est hūmō: vt ps in sinopi que est quedā mors: igitur
 Quarto mox accelerat dupliciter. Eno modo per cōsum-
 ptionem humidī radicalis & caloris naturalis extinctionem
 Sed modo ppter multitudinem superfluitatum aggrega-
 tarum calorem naturalem suffocant: & prima mors est
 naturalis: scōvero accidit: sed illud qd superfluitates
 nocuas consumit & expellit a corpore: & calorem naturalem
 conseruat & augmentat: magis plongat vitam qd nō est
 hūmō: sed vinum est hūmō fm Ras. igitur magis qd
 aqua plongat. Item p Rasim vinum retardat senectū-
 tem que est via in moitem: quod non fit per aquam: igitur
 Item fm Rasim. vinum conseruat interiora membra que
 sunt radicē conseruationis: eo qd in ipsis consistit & fundatur
 vitā: ergo vinum plongat vitam magis qd aqua & vtrū-
 que concedimus: qd sanitate conseruat & moderate sus-
 mō: & fortitudinem corporis augmentat si moderate sus-
 mōtur. Ad primum argumentum in contrarium: dicendum
 qd mors vel abbreviatio vite accidit in comparatione ad ca-
 lorem naturalem dupliciter. Primo ppter consumptionē
 humiditatis substantialis. Sed modo ppter extinctionem calo-
 ris naturalis: sed vinum semper in naturam augmentat: & addit qua-
 titate hūmōi substantialis humiditatis: & qualitate caloris
 naturalis: per que cōseruat & prolongat vitā. Aqua ve-
 ro extinguit calorem naturalem & virtutes corporis & opo-
 rationes defeciat: & ideo per vinum vita conseruatur & pro-
 longatur in sanis: per aquam vero abbreviatur & destruit.
 Ad secundum dico qd vinum dupliciter consideratur. Eno
 modo a parte sue virtutis: & sic conseruat calorem naturalem
 & fortitudinem virtutis corporis: & vitam plongat. Alio
 modo consideratur a parte modi exhibitionis. & hoc dupli-
 citer: vel quia non datur in quantitate debita: & in bonis
 competentibus & sic de alijs conditionibus: & hoc modo in
 ducti egritudines molestas vt obiectum est. Vel potest dā-
 ri moderate & competenter: & tunc vitam plongat & cōser-
 uat. Ad tertium dicendum qd aliquod conseruat humiditatem
 substantialem dupliciter. Eno modo ppter sui conseruationē
 in sanguinem & calorem naturalem: & sic vinum conseruat
 humiditatem substantialem que est fundamentum vite. Alio
 modo qd membra fibant & bumectat: & caloris excessum re-
 gunt: non tamen conuertitur in naturam sanguinis & ca-
 lois naturalis: & sic aqua fm Rasim conseruat humiditatem
 substantialem: ne consumatur a calore excedente tēpe-
 ramentum: & sic obijct.

In latinis quide libris nulli auctore
 huiusmodi qd de vitis certā & autēricam
 cognitionē dederit. Cū ad arabicay
 linguā me diuertit in qua quēdas lib-
 ros in hūmōi noticiā admirandū re-
 peri: que ego Constantinus aplyca-
 nus moris castitēis monachus: latine ligue ad trās
 ferendū dare destinaui: vt de labore ac pini ad ipi-
 scer: & intro ducēdis ad cognoscēdū vinā amplia-
 rem iter. Liber iste de antiquis collect: & ex-
 prus est auctoibus: p que cognoscēde vine patēt
 aditus: & etiā diuisōes ipsi & significatiōes. Fecit
 aut cū filius adoptiuus salomonis: ysaac in arabica
 lingua: & cū diuisit in decē pticulas. Prima est de vine
 ne essentia. Secūda quare vina noctis aptiores: vt si
 significatiōe qd dicit. Tertia que quos morbos signi-
 ficat: & vina. Quarta de inuamento eius: & nomenclā-
 to. Quinta de ipsius diuersitate in liquoze & cole-
 re. Sexta: de liquoze vine. Septima: qualis vina cū
 subtilitate & claritate aueniat: & qualis cū turbidita-
 te & grossitudine. Octaua: de vine hypostasi ac sua di-
 uisiōe atq; significatiōe. Nonā: que vina cū quali
 hypostasi cōueniat. Decima: de inuamento: & de
 hypostasi quid significet.

Sicut dicit Bala. in lib. interiorum particula. v.
 dicitur: cor est fundamētū: & qd fontē naturalis
 caloris: & triplex: & pncipiū: & qd egrediunt tres
 virtutes: corpus: regitue. Unaq; est actio pā
 bz mēbz qd ipsa pfect: pmo actio impedimētū qd bz in
 te: necessario mēbz cū: est infirma: sicut dicit Bala. in p. ma
 caloris interior. Secūda est vitalis calois est fundamētū: ce-
 rebū a quo sensus & motus oriunt: epar qd nutritio vtus
 est pncipiū: sicut dicit Bala. in. v. interior. S. mo sem p imi-
 taf cōplexiōe cordis. nō eo patitē oia cōpatunt mēbz:
 vñ mēbz corpis actionē sua facit ppter moderatā ppiā
 cordis cōplexiōe: itē qd actionē cerebri ablato suo moderatō
 mine: palā est auferri. idē & de epare intelligim. Tercia actio
 nē cordis nō necesse est auferri ablatō boni: & reperamētū
 sicut: & inq; alialib; huiusmodi fibus in foraminib; accēdit
 tibus: cū sensus & motus actuali nō inueniunt in eis: adum
 etiā nō accipiētibus: nō necesse est moti quoz qd: patiat
 cūq; reperamētū cōplexiōis cordis corripit: necessario per
 rit aial. Et cū ista mēbz sint interiora: eoz cognitio est p
 intellectū & nō p sensum. vñ dicit Bala. in lib. interior. In te
 nostra in hoc lib. est agere de passionibus mēbz qd cōmo-
 seuntur intellectu & nō sensu. & daly in cōmōte supra tēgn-
 vbi dicit illudmet verbum. De medicinali scia sensum nō trās
 scendit: mouet qstionē: sicut medicinalis scia de mēbz. Et in isto
 rionibus qd sensu apphēdī nō pnt: sū solo intellectu. Et in isto
 sua est qd s media interiora non sint sensibilia: sua in signa
 sensibilia sunt. & simit lesiones. Sed in cognitione: cordis
 deuenim; p pulsū: vñ dicit Aui. Pulsus est motus: accēdit
 calozē spūs & diastole & sistole cōpositi: vñ dicit qd p se
 ra attracti. Receptacula est spūs sunt cor & arterie sicut ba-
 betis ab haly in cōmōte supra tēgn: vñ dicit qd in corde ge-
 nerant due sube. Una aerea calida & humida. scalo: natu-
 ralis: alia ignea calida & secca subtilis corpus spiritus: & a corde
 p arterias delegant ipsū ad oia mēbz copiosius viuificāda:
 spūs est caloz: currit cū sanguine. ysaac vō dicit in lib.
 de elementis. Per vitā mēbz suro qd p alia vitā currit sangui-
 in arteria & spūs: & in hoc dicit ysaac alia auctoib; & pbl
 larerus in lib. pulsus. Pulsus est motus cordis & arteriaz:
 qui fin sistole & diastole fit ad infunditādoē innati calois
 & egestionē vel ejectionē humoraz superfluitatū. In cognitio-
 ne autē cerebri deuenim; p manū dūctū capitis & figuraz
 & capilloz colorē. Sicut dicit Bala. in tēgn: & parū est capus
 v iij

¶ Finiuntur diete particularēs ysaac cum commen-
 tarijs doctissimi viri Petri hispani.

¶ Sequitur liber vinarum eiusdem: cum non modice fru-
 gis doctissimi viri Petri hispani commentarijs.

Circa scdm sic pcedo: videt qd ppter passionē epatis z cerebri nō cōtingat aliquē mori: qd dicit dñs al. in. v. ptecula interiorū: qd hoc tēpōrante est ablatio: qd loquit de cerebio: z epate nō est necesse actionē cordis auferri: vñ inuult qd de vtriusq tēpōrante z actiōnis cordis z epatis: ad hoc pot actio cordis remanere: sed vita non pōt perire donec actio cordis auferat: qd videt qd ppter passionē cerebri z epatis cordis auferat: dñs. Itē dicit dñs al. in prima particula interioū: qd vna qlibet actio vñ pnia mēbra quibus per fiat: z ipsa actiōe partē mēbrū cuius est infirma: qd ha bonus qd actiōe pnia patitē patit. pnia mēbrū: non patit qd pnia actiōe nō patit pnia mēbrū. Sed vita ra dicat in corde: vñ cor est pnia mēbrū ipsius vite: sensus sō z motus in corde: vñ cerebri est eoz pnia mēbrū: patit z sensu z motu. ppter hoc patit cor: cū nō sit pnia mēbrū sensus z motus. Hōst qd nec actio sua infirma: bis. f. vita ppter passionē sensus z motus: qd videt qd ppter passionē cerebri z epatis nō contingat aliquē mori: cū mori nō accidat nisi cor patiat: in quo radice vita tanq in ppio membo. In cōtrariū dicit dñs al. in v. particula interiorū: qui dicit qd aial perit ppter epatis passionē. Itē vita nō potest cōseruari sine restauratiōe operatōis: sed patiente epate patitur z destruit restauratiō: cū vmozet qd quibz sit restitutiō in epate generant: qd z p cōsequētia videt qd ppter passio nē epatis contingit mori. Ad hoc dicendū qd ista questio pōt esse duplex: pōt em esse qñtio: vñ ppter passionē ipsi epatis z cerebri sine passionē cordis possit aliquis mori: et ego dico qd nō simpliciter: immo oportet ad hoc vt mori in duca: qd co: aialis parit: cū vita aialis in corde radicetur. Et pōt esse qñtio vñ ppter passionē cerebri z epatis cōtingat aliquē mori: ego dico qd sic fit excedēs: ex qd sequit: sic: qd p. Et hoc dico qd mori pōt habere duplex pncipiū. f. pncipiū inchoas: z sic cerebri z epas possunt esse pncipia mortis ppter eoz passionē. Itē mori vñ pncipiū cōplens z perficiēs: z sic cor est pncipiū cōplens z perficiēs moritē: z pncipiū cōplēs z perficiēs destructionē vite. Ad illud qd obijct qd dñs al. dicit qd aial perit ppter passionē epatis: dicendū qd illa passio epatis z cerebri similiter potest esse parua vel magna. Si parua: sic dico qd nō perit aial ppter parua passionē epatis z cerebri. Si magna z excedens: sic dico qd p cōsequēs cor patit z ita perit. vñ dñs al. loquit de epatis passio excedētē magna. qd hō p sōto ad scōs: qd epate lesō excedētē lesiōe necessario destruit restauratiō vt dicit dñs z c.

Postea possunt queri quedā pertinentia ad introitū vniuersi libi. Et primo querit vtrū de vna possit esse scētia: videt qd nō: qñ scētia est de vniuersali qd bz percipi intellectu z nō sensu: sed vna est sensu perceptibilis: qd de vna non potest esse scētia. Itē dicit Porphyrus qd infinita relinquenda sunt qd nō cadūt in arte cū sint variabilia: sed vna est variabilis: qd a rebus infinitis pōt variari vt dicit auctores: qd de vna nō poterit esse scētia. In cōtrariū sunt auctores de vniuersi tractantes vt pte Theophrastus z ysaac in lib. isto determinans de vniuersi. Dicit etia cognitiō membroz interiorūz hominis est necessaria: sed talis cognitiō habet per vna: qd vna attestat vniuersiōni epatis z venaz: ergo de vniuersi scētia de necessitate. qd cōcedimus. Ad pimum in cōtrariū dicendū qd licet vna inuānt est signū sit per se possibilis sensui: vt ad aliquod cerebriū in intellectu vnde signum est qd hō offert sensui: sic aliquod cerebriū in intellectu: rariōse ergo habitus cerebriū in intellectu ab ipso pōt esse signū: potest de ipsa vna esse scētia. vnde vna vniuersi dicitur habitus cerebriū fact scētia. Ad scōm dicendū qd licet vna possit pluribus modis z a pluribz rebus variari: veritatem colozes omēs in quibus vna variatur: sunt determinati ab auctozibus: z ppter hoc de ipsa potest esse scētia. Et dicendū qd vna consideratur pōt attestatur vniuersiōni vniuersi digēstus digerētis nutrimentū in sanis: z materiā morbi in egrie: z quia semper vna habet vne signū in se per qd representat digēstionē bonā vel malā: z etiā proprias regulas pōt representant bulsum dicit: ppter hoc de ipsa potest esse scētia. ¶ Secundo queritur ad quē pnteat determinare de vna: vtrū ad medicū: vel ad pbm:

videt qd non ad medicū: quia dñs al. in ptegni dicit qd medicina est ppter cōtemplatiōem rerū naturalium: nō naturalium: z rerū extra naturā. vnde medicus solum habet considerare res naturales: nō naturales: z extra naturam: sed vna non est res naturalis: vt patet inducendū: nec non naturalis vt patet inducendū: similiter nec res contra naturā vt patet similiter inducendū: ergo vna nō est de consideratiōe medici immo potius pbi. Itē quid determinatum est in pñcio scētia debet supponi in posteriori: sed pbi dicitur minar de vna in pbi: vt in lib. de animalibus: ergo medicus debet illam supponere a pbi z non de vna determinare. Si tu dicas qd aliter determinat pbi de vna z medicus: quia pbi determinat de eius substantia: medicus vero de eius significatiōibus. Hōst dicitur in lēctione bodierna ysaac: qd prima particula est de essētia. f. de substantia vniuersi: ergo videt qd hoc qd etiā medicus determinat de substantia vniuersi: ergo sua solutio nulla. Ad questioē dicendū qd ppropie ad medicum pertinet determinare de vna: quia medicus cōsiderat corpus humanū potit subhaturā sanitati: et egritudini z neutralitati: z quia ista omnia cognoscit medicus per vna: ppter hoc ad ipsū ppropie pertinet determinare de vna. Ad illud qd obijct in cōtrariū: dicendū qd vna potest reduci ad rē cōtra naturā in egrie. vnde dicit Auicē. qd vna est signū medico actiōis: accidens sō infirmo: vnde in egrie potest reduci ad rem cōtra naturā: qd per cōparatiōem ad egrie vt accidēs. Itē pōt reduci ad rē nō naturalē vt pte inanitiōe: z ppter hoc ppte pnteat ad medicū. Ad scōm dicendū qd aliter determinat pbi z medicus de vna: quia pbi in lib. de animalibus determinat de virtute vniuersi: vt pte de aequitate nō considerando aliquas conditiones ipsius: sed medicus determinat de eius essētia catōibus. Et tu obijct: medicus determinat de eius essētia z c. dicendū qd medicus hic appellat substantiā vel essētiā vniuersi pōt conditiones sunt ei ad qd rēres: vt substantiā ipsiū sum z bñō. Sed pbi determinat solummodo de substantia vniuersi in rem z veritate. ¶ Iuxta hoc querit qd habeam scētia separata de signo sumpto a virtute aiali qd a virtute aiali: z a virtute naturali vt scētia de vniuersi: quare fit militer nō habemus scētia separata a virtute aiali qd a virtute aiali: cum sint certiosa separata nō habemus scētia separata de signo sumpto a virtute aiali. Vna cū est qd medicus pncipaliter considerat illa signa qd attestant sanitati: egritudini: z neutralitati: z quia signa sumpta a virtute naturali z vitali sunt bñō: ppter hoc z. f. signa sumpta ab aiali in vno: vñ qd vñ aiali est pncipiū cognoscēdi tñm: z medicus non curat solū de cognitiōe: z ppter hoc nō habemus scētiam de signo sumpto ab aiali virtute. Scōa cū est: qd signa sumpta ab aiali virtute sunt certa: veritēti quāto sensui est offerit: vt p. de vniuersi: vnde talia matē sunt manifesta: z ppter hoc de ipsiis nō potuit esse scētia: cū scētia sit de difficulti: nō de re oīno manifesta. Et tu obijct bñō signa sumpta certiosa dicēdi qd p. f. facit ad oppositiū ad ad: p. f. qd em sunt ut dēssima z certissima: ppter hoc de ipsiis nō potuit esse scētia cū ois scētia sit de difficulti sicut dicit est supra. ¶ Itē quis qre nō habem scētiam separata de signis sumptis a virtute gnatiua scz a testiculis: qd videt qd debent p. habere: qd lib. i. p. n. phosi est docet p. n. f. a testiculis: vñ dicit qd in febre acuta fit testiculū retrahat: signū est mortale. Ad qñstioē dicēdi qd gnatio est ppter cōseruatiōem speciei: z nō indiuidii: z qd medicus nō intēdit pncipaliter cōseruare spēm: imo indiuidiū: ppter hoc z. Scōa cū est: de re incurruptibilē cōtinua z qd semp est: z qd opatio vniuersi gnatiua est est cōtinua: imo in quibusdā raro accidit vel nunq: scētia debet esse de eis que semp accidit: ppter hoc nō potuit esse scētia separata de signis sumptis a testiculis. Ad illud quod obijct de bip p. cōtra. in pronostico: dicendū qd cōtractio testiculoz non est opus virtutis generatiue: immo potit virtutis naturalis vñ bñōi scētio fit ppter defecatiōem z corrugiōem factam in neruis a calore innaturali iacutus: z ppter hō nō valet illa obiectio. ¶ Scz tūc quis qre habem scētia separata de signo sumpto a superfluitate sēde digēstiuē: vt pte scētia de vni:

ua: z nō habemno sciētā se paratā de signo sumpto a super
 fluitate p̄me: vt de egestionibus: ne q̄ ternū vt de sudore.
 Ad hoc dicēdū q̄ de egestionibus nō potuit esse sciētia: scia
 cā est: scia sicut dicitur est: de eo qd̄ cōtinue z etiā fre
 quēssime accidit: z q̄ egestio nō semp̄ est: immo q̄sp̄ per
 octo dies retinet: vel p̄ quēsdam: nō sic v̄o v̄ina. vnde dicit
 Auicē: q̄ retio v̄ine per tres dies in acutus est signū mor
 tale. p̄pter hoc de egestionibus nō potuit esse sciētia: pos
 sit esse sciētia de v̄ina. Scōa cā est: q̄ egestio est corpus ou
 rī solūdū: z fm̄ quilibet sui partē obstruit: v̄nō nō pollimus
 egestionē videre fm̄ quilibet sui partē: s; v̄ina liq̄a est ce
 peruā: z p̄t fm̄ quilibet sui partē v̄ine: z ita egritudo vel
 sanitas p̄notificari. Tertio cā est inoponitas: q̄ cū est
 postillimus p̄notificari: z habere signa egritudinis p̄ egestio
 nes sicut p̄ v̄inam: veritū q̄ inoponitas esset de ferre: eges
 tionē corā medico ad scolas: p̄pter hoc nō fuit sciētia tes
 parata de egestionibus. Similiter de sudore nō fuit sciētia
 separata: q̄ sciētia est de eis q̄ semp̄ z cōtinue accidit: z q̄
 sudor: nō semp̄ nec cōtinue accidit: immo raro p̄pter h̄ ca.
 Scōa cā est: q̄ superfluitas sudoris accidit insubilitate et
 p̄ poros q̄nō sic v̄o superfluitas v̄ine p̄pter hoc z. Cū
 timo q̄nō sit verus signū in p̄notificandū: verū pulsus
 vel v̄ina certius. Thēdē q̄ v̄ina: q̄ dicit v̄ina in lib. isto
 q̄ v̄ina in morbis marimā h̄ significatiōe: sed qd̄ p̄ super
 abundātiā d; v̄ni soli cōuenit: q̄ v̄ina est signū certius. Itē
 illud signū est certius: q̄ dicit q̄ percipit a certio sentit z cer
 tior: sed v̄ina percipit a sensu v̄ni: q̄ est certior inter oēs. v̄n
 dicit p̄s q̄ v̄ni nō desinit fere arpa. v̄n dicitur: pulsus v̄o
 percipit a tactu q̄ nō est ita certus: q̄ nec ita discretus: q̄ v̄i
 na est signū certius z verius. v̄n dicit A. d. h̄. in lib. de ocu
 lis: q̄ v̄ni est perfectio: z discretio. A. d. h̄. verius z certus
 cognoscimus aliqd̄ ipso presentē: q̄ ipso absente: s; per pul
 sum iudicamus de egrō ipso presentē: per v̄inā v̄o egrō ab
 sente: q̄ pulsus est signū certius z certius q̄ v̄ina. Itē illud
 est signū certius qd̄ attestat radiū: q̄ illud qd̄ attestat ra
 mis: sed pulsus attestat radiū: i. cordi qd̄ est radiū vite: v̄i
 na v̄o epati z v̄ni q̄ sunt facti ramū: q̄ verius signū est pul
 sus q̄ v̄ina. Itē pulsus percipit v̄ni accipit p̄ tactu q̄ est ve
 rior: z certior: z melior: in hoc q̄ in alijs. v̄n dicit p̄s: q̄ licet
 in pote sit p̄uauolens: tamē est v̄nō optimus tactus: q̄
 videt q̄ pulsus sit signū verū? z certius. Ad hoc dicēdū est
 q̄ v̄ina z etiā pulsus aut sunt in sanis vel in egris. Si in sa
 nis: hoc est dupliciter: q̄ aut volumus iudicare de bonitate
 digestionis: sic v̄ina certius signū erit: q̄ p̄p̄ie z immedia
 te attestat digestiōis: s; v̄o de tenore virtutis: sic pulsus ve
 rius signū: cū immedia te attestat cordi z vite. Si v̄o imōi
 sint in egris: hoc est dupliciter: q̄ aut ille motus est mate
 rialis vel immaterialis. Si in materialis hoc est dupliciter: q̄
 aut volumus accipere indicā de specie morbi: z quantū ad
 hoc v̄ina meli? signū est z certus: z p̄t ponē et replē de spe
 cie? et p̄ie. Aut accipim? indicā de termino morbi: z h̄ ou
 pliter: q̄ aut de termino confuso: z sic v̄ina certus? ē signū:
 aut de termino terminato: q̄ v̄i debeat moti cras vel postera
 z hoc dupl? q̄ aut de termino terminato immedato vt p̄t
 sit certius debeat moti in crastino: sic pulsus verus? est signū
 q̄ v̄ina: q̄ immedia te attestat virtuti. Si aut velimus accipere
 indicā et p̄notificari de termino determinato t̄n: vt si de
 beat motus q̄ aut quarta die vel in quarta die: sic v̄ina cer
 tius signū ē: q̄ si debeat moti in quarta die signa indigestio
 nis p̄t apparebit in v̄ina. Per istā distinctiōe satis p̄t
 patere solutio ad argumenta: z p̄ applicari solutio ad e. Si
 aut morbi in egris sit materialis vt p̄t d; h̄. eodē mō
 distinguēdū est sicut p̄ius z per eadē vias. z p̄c sufficiat.

De essentia v̄ine.

Prima est colamētū sanguinis cetero: i. q̄
 bumōis de nature quidē actionis? natū.
 Impossibile est esse videt v̄o a sanguine
 fm̄ q̄ op̄ corpus nutritur: nisi de v̄is q̄
 prius cholericis z p̄p̄egmate mūdificet: z a suo co
 lamētō sciungat: qd̄ v̄ine liq̄o esse dicit: q̄ v̄ina li
 quōt ac vt postquam in se cōtinet. L. i. quō: aut est san

guini colamētū vt seruī caseo: q̄ in renes descendit: p̄
 maiorē venā q̄ est in interiorib? suis: z a renib? ad ve
 sicā digreditur: sicut a stomacho ad intestina cibus
 Sed t̄n bi duo descēsus a se inuicē distare vidēt: est
 estū cibus in stomacho digratu: z cōtraquā ante q̄
 ad intestina ducatur: q̄ ab? naturaliter nō est colam
 mētus nec fer: v̄ina nō nō ita: sed potius colamētū
 t̄ quoddā qd̄ natura a sanguinis puritate separāt.

¶ Sinto prohemio: hic incipit tractat: z bluidif in duos
 partes. In prima determinat de v̄ina quantū ad eius ge
 nerationē: colore: liquore: significatiōe: z cōtēta. In scōa
 ponit quōsdā canones generales de significatiōibus v̄ine
 versus sine libi: v̄ic: A. o. i. b. z l. i. quōibus v̄ine z. p̄i
 ma in duas. In prima determinat de v̄ina quantū ad eius
 generatiōe: significatiōe: colore: z liquore. In scōa
 tū ad ep̄ cōtēta siue vt postquam. Scōa ibi: h̄. y. p̄. h̄. o. i. b. s.
 in duo bluidif. P̄. i. ma in duas. In prima determinat de v̄i
 na quantū ad eius gnationē: colationē: z inspectionem. In
 scōa de e? significatiōib? determinat. Scōa ibi: v̄. i. n. a. m. i.
 mā in morbis. P̄. i. ma in duas. In prima determinat de v̄i
 na quantū ad eius generatiōe. In secunda quantū ad ep̄
 colationē z inspectionem. Scōa ibi: v̄. i. n. a. m. i. o. c. t. e. r. t. e. n. o.
 Itē i. ma in duas. In prima determinat de v̄ina siue po
 nit generatiōe v̄ine. In scōa determinat de optatiōib?
 p̄me: scōe: z tertie digreditur vt meli? appareat v̄o v̄i
 siue v̄ina sit supfluitas. Scōa ibi: d. i. g. r. e. s. s. i. o. e. s. t. t. r. i. p. l. e. s. t. e. t.
 P̄. i. ma pars est presentis lectiōis: z dividit in duas. In
 prima ponit diffinitioē v̄ine. In secunda explanatiōem.
 secunda ibi. Impossibile enim esse videtur. z ita secunda
 in duas. In prima ponit explanatiōē v̄ni diffinitioē.
 In secunda cōfirmat illā per simile. ibi: l. i. q̄. u. o. n. o. n. e. s. t. a. n. g. u. i. n. i. s.
 Et ista in duas. In prima ponit illā similitudine. In scōa
 da corriget illā. Scōa ibi: Sed tamē bi duo descēsus. Hec
 est bluidif z sententiā lectiōis in general.

¶ In primo querit de diffinitione posita ab auctore in lit
 tera: videt q̄ sit inoponitas: qd̄ ob diffinitio est accidit per sub
 stantialia z nō per accidentalia: sed colamētū est diffinitio in
 cōpetens est illa diffinitio. Ad hoc dicēdū q̄ glossā dicit est
 cut dicit Berardus. v̄ina est colamētū. i. res colata: et
 ita res colata est substantia. Vel dicēdū q̄ nō est proprie
 diffinitio: sed quēsdā descriptio. Itē iste dicit q̄ est colamē
 tū sanguis z alio: nō bumōis: t̄p̄oophilus v̄o dicit q̄ est cola
 mētū sanguinis z nō dicit alio. v̄nō: q̄ iste supfluitas vel
 de diminutus. Et dicēdū q̄ t̄p̄oophilus sub sanguine com
 p̄hēdit alios bumōis: v̄nō accipit sanguinē per matā p̄t
 sanaria: ite v̄o loquitur de sanguine p̄out diuidit ab alijs
 bumōisibus. ¶ Secundo queritur v̄nō liquo: v̄nō sit co
 pus simplex vel cōpositum: z videtur q̄ sit corpus simplex
 q̄ duplex est calō: qd̄ vitalis: z quidā naturalis. S; v̄i
 lis habet refrigerari per corpus simplex vt per aerē: natu
 lis v̄o per aquā: sed aer per quē refrigerat calō: natu
 lis est corpus simplex. Itē dicit v̄ina in lib. de elementis: q̄ nō agunt
 simplicia in cōpositis quōdamodū cōposita in cōpositis: v̄n
 er simplex nō sit cōpositū seu mixtus: immo ex mixto fit mixtus
 s; dicit p̄s in lib. de aialib? q̄ ad ista i. aut? cedit plumas
 v̄n er adistate autū ḡnāf plumę: q̄ si aqua solutā s; habet
 plumas ḡnare: nō erit qd̄ simplex: immo cōpositū seu mixtus.
 Ad hoc dicēdū est qd̄ ad istā simplicitate omnino da a simplici
 citate: vt ignis in sua p̄p̄ia s̄p̄era: q̄ tūc est qd̄ simpliciss

mi. Quædã sũnt cõpõstã ex elemẽta: vt elemẽtata. Sũnt etia quædã media inter hoc: q̄ negũ sunt ita simplicia: negũ ita cõpõstã sine mixta: immo sunt admixta: z de tal. admixtiõ: sũt dicit A. Sũnt in pãtẽni. q̄ impossibile est terrã esse sine portione aeris: hoc nõ liquo: vni sine vna: et cõpõ admixtiõ: et cõ alio mixtiõ: z nõ simple: negũ mixti sicut dicitũ est. ¶ Ad p̄mũ argumẽtũ q̄ obijci: q̄ aer est qd̄ simple: dicẽdũ q̄ nec aer negũ aqua sunt simplicia p̄out refrigerant calidũ: immo sunt admixta: nõ sic v̄o aer. Ad scõm argumẽtũ q̄ nõ est simile de aere: z aqua: q̄ aer nõ generat in corpõ: nec digestiõne im̄põsione recipit in corpõ: sicut facit aqua: sũnt q̄ in corpõ gñat: z recipit im̄põsionẽ ad murtionẽ in corpõ: ab alijs humoribũ: nõ sic v̄o aer. Ad scõm argumẽtũ q̄ obijci: q̄ elemẽta p̄pter sui simplicitatẽ nõ nutritũ: q̄ dũ v̄ina nõ nutrit erit simple: dicẽdũ q̄ ibi ẽ fallacia cõsequẽtis: vñ nõ sequit̄ q̄ nõ illud qd̄ nõ nutrit sit simple: q̄ venena nõ nutrit z tñ nõ sunt simplicia: immo mixta. Ad ter tũ dicẽdũ q̄ seri nõ põr ita extrã p̄i d̄bcat aliq̄d a caseiãtã. ¶ Elel dicẽdũ q̄ nõ est simile oino de aquositate z de ferõ: p̄pter hoc nõ valet illud argumẽtũ. Ad aliud qd̄ obijciãtur q̄ Auicẽn. dicit q̄ nullum simple p̄treffit: dicẽdũ q̄ verũ est. vñ aer nõ p̄treffit de ferõ: sed rõne admixti. Sũnt ter vna sine aquositate nõ p̄treffit nisi rõne admixti: vide nõ est simple: nec mixti: sũ admixti. Ad aliud dicẽdũ q̄ gña tio alcuius est duplex. Aut materialiter: aut effectiue. Sũnt dico: q̄ equositate nõ generant plume in aubus materia liter: fed effectiue: q̄ materia ẽr qua debet generari plume erit grossa: nec poterat penetrare efferius: z aquositas ad suat illã materia v̄t penetrat. Sic oio q̄ plume generant̄ er aquositas: nõ materialiter imo effectiue: q̄ efficit aquositas illã penetrationẽ: z hoc nõ intelligit pbs cũ dicit q̄ er aquositate generant plume in aubũ: z p̄pter hoc nõ opõr ter q̄ sit mixti. ¶ Elel dicẽdũ q̄ ad sũnt nõ est corpõ simple: immo admixti: z rõne illũ admixtiõis quã v̄ ab v̄toribus trãsit in pluma. ¶ Elel dicẽdũ q̄ duplex est ad sũnt. Quædã q̄ ẽ pura ad sũnt: vt ps i capulosis: z talis nõ õndit medico aliquũ opatiõẽ nature sue digestiõis: z talis plus attinet simplicitatẽ q̄ admixtiõis. Sũt itẽrã alia ad sũnt q̄ segregata sunt ad opatiõẽ nature: z talis habet aliqũd admixtiõis: z non est qd̄ simple. ¶ Sõdo q̄rit vñ vna generat̄ er chilo in stomacho generato: vel er chimo in epate generato. Videãt q̄ er chilo: q̄ er eadẽ materia generant̄ quattuor humores: z aquositas: sũ q̄tuo: vt humores generant̄ er chilo: q̄ aquositas: vñ chylus delegat̄ sue attrãtã a stomacho ad epã: et ibi generant̄ er illo quattuor hũores: z quinta substãtia est aquositas. ¶ Itẽ dicit pbs q̄ materia est trãsmutabilis in aliã speciẽ: fed chylus recipit trãsmutationẽ: q̄ er eo generatur chimus in epate: ergo chylus erit materia v̄ine: q̄ v̄ina gẽnerabitur er chilo. ¶ In cõtrãriũ est aucto: in littera dicẽs q̄ v̄ina est colamentũ sanguinis et alioqũ humor: sed p̄ mores oẽs sunt chimus: q̄ chimo colabilẽ v̄ina z generabitur. ¶ Itẽ dicit auctores q̄ v̄ina est superfluitas scõe digestiõis que fit in epate: sũ chimus generat̄ in epate z nõ chylus: ergo er chimo generatur v̄ina. Ad hoc dicẽdũ q̄ generatio v̄ine põr accipi dupliciter: aut fm̄ verum: z sic er chilo generat̄: aut fm̄ sententiã: z sic er chimo: z hoc est quod dicit per alia v̄ba: q̄ v̄ina aut generat̄ p̄ viã decisiois: aut p̄ viã scõstratiõis. Loquẽdo de generatione v̄ine p̄ viã decisiois: sic er chimo generat̄: quia tũc sequẽtãrã fm̄ sententiã z q̄ media sunt artifices sensibiles: p̄pter hoc dicunt q̄ er opatiõẽ scõe digestiõis generat̄. l. scõstratiõẽ: tñ loquẽdo fm̄ verũ generat̄ er chilo tanq̄ a cã m̄: terã: z p̄ istã distinctio nõ patet solutio ad rationes ad q̄dã partem.

egestione: z nõ v̄ina: cũ eõ uerõ sit: vt dicit pbs: q̄ oẽ a sal mingõs est egerẽs. Ad p̄mũ itõz dicẽdũ q̄ aqua z terra sunt elemẽta grauiã materialia: ignis v̄o z aer sũnt elemẽta leuia z p̄pter b nõ ẽ mirũ cũ supfluitas descendãt a materia: sũt aqua z terra h̄nt supfluitates in mixto: nõ sic v̄o aer z cõm sũnt elemẽta minime materialia. Sõ cõa est: q̄ est supfluitas fit in istis inferioribũ: vt p̄tote in bobus z buiris: z hoc a parte aeris z ignis: tñ h̄mõ in sensibilibũ expãlat nec p̄cipiunt: nõ sic vero supfluitates terre z aque. ¶ Terra cõa est: q̄ vt dicit pbs in lib. merbeorũ in istis inferioribũ elemẽta grauiã sunt a õnio: z ita nõ est mirũ si plus appareat superfluitates sicut egestiõ z v̄ina. ¶ Ad scõm q̄ritõẽ dicẽdũ q̄ pluma digestiõ p̄cedit subtilitã: vñ nutrimentũ crudũ z grossũ diuidit z subtiliat segregãdo partes grossas: vt p̄tõ feces que sunt terre: z ita superfluitates scõe digestiõis appropiãnt terre: sũ scõa digẽlho p̄cedit ingrossãdo: vt de er chilo generant̄ humores per ingrossãtionẽ: vñ relinqũnt subtilitã: z illud abijci: vt p̄tõ aquositate: z p̄pter b vñ na cũ gñat in epate: appropiãt aqua: q̄ v̄ina est supfluitas scõe digestiõis. ¶ Ad tertiã q̄ritõẽ dicẽdũ q̄ oẽ alã egerit: q̄ egestiõ sũdet cibo: vñ dicit pbs in lib. de alãtũ: q̄ in omni alãli sunt duo fosamina. Vñ p̄ qd̄ accipit cibũ: z aliud p̄ qd̄ emittit: vñ in quolibet alã cõtinua fit deceptiõ. Ad b q̄ aliq̄s cõterit q̄ potest er restãre: z hoc nõ põr esse nisi per cibũ: z q̄ cibũ non põr esse ita similis cõno cõpletiõni m̄õbz: q̄ nõ p̄õuertat l̄ m̄õbz substãtia: p̄pter b necesse fuit q̄ sequestrerẽ puritas cibi ab impuritate: z illa puritas cõuertit̄ in alãli substãtia: impuritas v̄o cõuertit̄ in feces: z p̄pter hoc nõ necesse fẽt oẽ alã restaurari: hoc p̄tõ: z egestiõ respõdeat cibo: p̄pter hoc oio q̄ sicut alã nõ põr viuere sine cibo: nec fine egestiõ: z p̄pter b vñ alã egerit: sũ nõ oẽ alã mingit. ¶ Lausa v̄bius est: q̄ v̄ina respõdet p̄tõ: q̄ qdã alãlia sunt q̄ nõ potat sicut pices: immo accipit aquã per bãcos: q̄ p̄ bãcos illã emittit: p̄pter hoc pices nõ mingit. Similiter q̄ v̄ina in elemẽto v̄ido: quã m̄ditas illius aque sufficit ad refrigerationẽ sui caliditã: quã paucus est. Similiter aues nõ mingunt vel v̄inant. Sũ cõa est: q̄ est habetã magnũ calidũ: cũ sint alãlia cal. z sic. verũ tñ q̄ volãt̄ medio interstitio aeris v̄bi est locus sempiterni frigori: vt dicit pbs: aer h̄mõ v̄bi receptũ refrigerat̄ sua caliditas. ¶ Elel dicẽdũ q̄ licet aues potãt̄: tñ illã aquositas cedit in pluma: vt dicitũ est. ¶ Elel dicẽdũ q̄ volãtã sunt multũ calida z sicca: illã aquositas cõsumit a calore essentia li vel elemẽtali in ipsõs exsistent: p̄pter nõ mingit. ¶ Tercio q̄rit vñ v̄ina generat̄ i toto corpõ vel solũ in epate: vide tur q̄ in toto corpõ: q̄ dicit in lã: q̄ v̄ina est colamentũ san guinis z alioz hũoz: sũ oẽs hũores fm̄ baly possunt gñari in toto corpõ: q̄ v̄ina. ¶ Itẽ dicit de opfluma q̄ v̄ina est colã m̄tũ sanguinis: sũ er p̄plemate in qlibet pte corpõ vt v̄o lãt auctores possent gñari sanguis: gẽtũ v̄ina est colamentũ sanguis: v̄ina in qlibet pte corpõ poterit gñari sicut sanguis. ¶ In t̄mũ sũt auctores: q̄ dicit q̄ v̄ina est supfluitas scõe digestiõis: sed scõa digestiõ solũ in epate z celebrãt: q̄ z v̄ina in epate solũ gñabit: q̄ cõcedim. ¶ Ad p̄mũ argumẽtũ in t̄mũ dicẽdũ q̄ duplex ẽ gñatio hũoz. Quædã ẽ p̄ma z simul tanca: z talis fit in epate: z istã gñationẽ p̄mã sequit̄ v̄ina: z q̄ istã solũ fit in epate: p̄pter hoc v̄ina solũ in epate gnerat̄. Sũ alia gñatio hũoz scõãrã z successiua: talis põr fieri in qlibet pte corpõ: talẽ nõ sequit̄ v̄ina: z de tali obijciõ tu. Ad scõm dicẽdũ q̄ v̄ina est colamentũ cuuãtãt sanguinis: solũ illius sanguinis q̄ in prima gñatione generat̄ z est in epate: z de tali intelligit de opfl. ¶ Quarto dato q̄ v̄ina habetã gñari in epate: q̄rit vñ gñat̄ in s̄pma epatis: vel i gibbo: videãt q̄ in s̄pma: q̄ dicit de opfl. q̄ v̄ina nascit̄ a ramosa vena que gñat̄ in s̄pma epatis: sũ videãt q̄ in s̄pma generat̄. ¶ Itẽ v̄ina gñat̄ in prima gñatione humorõ: sũ gñatio humorõ fit in s̄pma epatis: z nõ in gibbo: z talis põr fieri in littera. ¶ Dicit̄ et̄ in gibbo: vñ descendit in venis p̄ maiorẽ venã. ¶ Itẽ v̄ina z h̄mõ v̄ina est in gibbo: er eo in gibbo epatis v̄ina generat̄. Ad hoc dicẽdũ q̄ scõm generat̄ ita est: z p̄ viã decisiois in s̄pma epatis habet v̄ina generat̄ vt probãt rõnes. ¶ Loquẽdo de generatione v̄ine fm̄ viã fẽt

quefractiois et in sensu in gibbo epatis: q: p hilm venā de
 fecidit nec ipso appet sensibilibet: q: p hanc est arteris sensu
 bilis: ppter hoc ponit ipsam nasci in bilis: q: ibi primo appet
 ret eius descensum in rembus. et per hoc patet solutio ad
 rationes. ¶ Quinto querit de quoda verbo qd dicit in lsa.
 q: dicit qd ad hoc q sanguis pfecte nutrit corpus: oportet
 q pnis inundatice ab vtriusq cholericus: plegmate. Et
 dicit q dicit fallum: q: dicit huius: q: quodlibet mēbus, nū
 det q nutritio sibi pportionalis. vñ membris sanguineus
 nutrit et sanguine: cholericus et cholera. et cū q in corpore
 sint quedā mēba cholericā melacholica: plegmatica: et ha
 beat nutriti et pportio nutritio sibi pportionalis: vñ q san
 guis nutritio nō debeat mūdificari ab vtriusq cholera et pble
 gmate: imo cū sanguine debet vtriusq cholera et pblegma
 currere ad nutriendū mēba. Itē dicit in. in pantegni dicit
 q humores sunt filij elementonū. similiter erūt in quolibet
 quattuor: hūores. sanguis q ad hoc q nutrit corpus nō dō
 mūdificari ab vtriusq cholericus et plegmate. Ad h dicitū
 q duplex ē cholera: iuuatiua et necessaria: et similiter duplex
 melacholia: iuuatiua et necessaria. Et dicit q cholera iuuati
 ua claudis in cysti fellis. Similiter melacholia iuuatiua clau
 dit in splene. Et quando q dicit aucto: q oportet q sanguis
 mūdificet ab vtriusq cholericus: ipse intelligit de iuuatiua
 et nō de necessarijs: immo necessarii currūt cū sanguine: vñ
 tu obijcis de necessarijs: et p hanc loquit de suuatiuis: et per
 hoc pty plane responso ad argumēta. Cholera autem iuu
 tiua claudis in cysti fellis duplici de cā. Una cā est: vt p surs
 culū superiorē deleget portio ipsius ad stomachū ad cōfo
 et mūdificatiōe: p inferiōrē vō vna portio ad intestina ad
 cōfortatiū expulsiua modiciōo intestina facies feces exire.
 Similiter melacholia iuuatiua claudis in splene: vt per surs
 culū superiorē deleget vna portio melancholie ad os sto
 machi: vt per eā cōfortet appetitū: p inferiorē vō ad intesti
 na: vt cōfortet expulsiua q viget p frigiditā. Per hoc patet
 resolutio: qre cholera et melacholia habuerūt receptacula
 pportio: nō p plegma: nec sanguis. Et sūto esto est: chole
 ra et melacholia sunt odiose nature: et propter hoc et. Sed
 sanguis est filius nature: et nutrit mēba. Itē p plegma cur
 rit cū sanguine: et in tempore necessitatis conuertatur in
 sanguine: ppter hoc non habent receptacula. Per h etiā
 p solutio quare aquositas q nō nutrit: nō habet recepta
 cula: nec fuit segregata: immo currit cū humoib? ad mem
 bra: et cū humis est necessitas: q est humores erāt grossi nō
 poterāt trāsire ad mēba rōne sue grossitiei: et ppter hoc ne
 cessaria fuit aquositas que facit eos penetrare et deponat
 eos ad mēba: et tunc redit ad epar: et in reditu suo a mēbris
 ad epar deffert se cū hypostafim vt mel? videbitis in sequen
 tibus. hoc sunt ea que querēbantur.

¶ Digestio est triplex est: et tria loca in corpore pos
 sident. Primum in stomacho. Secundum in epate. Et ter
 tium in oibus mēbris corporis. In stomacho digerit ci
 bus potus: et cū ingrediētia corpus: sicut sicut cibi
 sive potus: primum ad stomachū trahunt vbi digerit
 tur et concoquitur: et in succū quasi in pituitā conuer
 tunt: deinde in nutrimentū suū stomachus sibi attra
 hit qd nature sue est simile et cōplexioni eius: et sup
 flua deponit et foamīne suo iscrio: qd postā vocat
 phlegmā ad intestinū iunctū huic foamīni: quod ducet
 nū vocat: q: quāntitas sui: p mēbra cuiusq: hoīs duo
 decim sunt digiti cū suis dimēsa digitis. Hoc intesti
 nū in longitudinē dōsi est creatū: et quāntitas sue cō
 cūctatis est sicut quāntitas foamīnis potis: qd ideo
 postā vocat: q: vñ ad naturē necessitate cibū a sto
 macho deponēs claudis: quē cum deponere incipiat
 apit illa portā: et defecit ceca: et claudis postea sicut
 fuit antea. Et si autē cibū ad intestinū veniat: accipit
 inde nutrimenta sua: que nature sue assimilāt: qd autē
 remanet sicut toscular exco: q deponēs in intestinis

sibi iunctū: qd est totū rotundū et globosius: a medicis
 vocat icium: vulgus aut rotundū dicit: et postā lacti.
 Ad quod intestinū cū cibū veniat: trahit sibi totū
 succū ad humectationē epatis: ac si magnes ferrum
 traheret. Intestinū autē emittit illā humectationem
 epari quasi sudore: qd foamē vnde crecat apertū non
 habeat. Accipit ergo cibū a quibusdam venis ibi totū
 in uicē solidatis atq: iunctis: et inter intestinū epar po
 litis. hē mēraice sunt vocat. Epar hō cū ab his
 succū cepit: mittit eū ad coquendū suis venis. In
 restinū aut predictū in lōgitudine dōsi creatū est: et
 nō rotundū nec globosum: sicut aliud fuit intestinū.
 Quidē naturē necessitas fecit duobus de causis:
 Vel vt cibū et rectitudine itineris ad intestinū de
 scenderet facili? Vel ne locus ille impediret necessa
 rius: mēraice venis se ibi diuidentibus de vena q
 ab epar egredit: et per alia ibidē pōstēria: pelliculas
 se et carne glādulosam atq: silia. Aliud hō intestinū
 sibi iunctū necessitas nature expetit rotundū et glo
 bosum: vt tādū cib? ibi imozaret: donec in epate fic
 cus et substantialis sua humectatio traheret quod
 icium vocat: q: cū ab epar prout dicit: cibi mundici
 tas erugat: remanet a cibū vacuū et icium: qd cōpo
 bat et aialib? q interfecta comedunt: in his est hoc
 intestinū fecis semp vacuū iunctū et sicū diuiditatis.
 Epar hō de succo cibi quē excoquendum fuis dimie
 rar venis: sanguinem facit: et grossum diuidens a sub
 tili: in sui nutrimenti confortamentū: suā substantie
 assimilamētū accipit: qd remanet omnibus mēbris
 mittens corpus. Et de omnia ipsa mēba sibi tra
 hunt: sic nature et substantie assimilantia.

¶ Superi? posuit aucto: generatiōe vniuer? et diffinitio
 ne. In parte ista determinat aucto: de triplici digestiōe: et
 hoc vt meli? appet cui? digestiue vna hē signū: a. Et
 uidit autē pars ista in duas. In pma enumerat triplicē dige
 stionē. In scda de illis excoquit ibi: In stomacho digerit. et
 ista scda in tres. In pma psequit de eparē pime digesti
 ue. Scdo de opatiōe scde. Et ppar hō de lucco cib. In ter
 tia de opatiōe tertie. Ibi: Tertio hō digestibilitas. Pma
 in duas. In pma determinat de opatiōe pime digestiue in
 stomacho. scdo in intestino. Scda ibi: Et si autē ad intes
 ti na. et ista scda in duas. In pma determinat de opatiōe p
 me digestiue in inte. siliis. In scda reddit cām de situ et figu
 ra intestinorū. scda ibi: Intestinū predictū. Pma in duas.
 In pma determinat opatiōe pime digestiue in duodeno.
 In scda in ieiunio. scda ibi: Ad qd intestinū. Et sequit illa
 pars in qua reddit cām de situ et figura intestinorū. et illa in
 duas. In pma reddit cām in duodeno. In scda in ieiunio:
 ibi: Aliud intestinū. Et sequit illa pars in q determinat ope
 ratione scde digestiue: et illa in duas. In pma determinat
 opatiōe scde digestiue. eparis supra materiā nutriment.
 In scda determinat opatiōe quōtidā mēbos ad aduā
 tū epar in opatiōe lue digestiue: vt opatiōe partū
 līs et splenis. scda ibi: Et lēni sibi pmititua. Pma pars
 partūbus predictūbus pmet ad presertem sectionē. hēc est
 diuisio et sententia lectionis in generali.

¶ Hic quātū duo pncipaliter. Primum est de opatiōe pime
 digestiue. Scdo de opatiōe scde. Et pmo tria quātū. Primum
 est de numero digestionū: q sunt tres digestiue: vt di
 cit aucto: s. pma in stomacho: scda in epate: tertia in oibus
 mēbris. Et dicit q nō sit nisi vna digestiua: q digestiō nō fit
 nisi a calore naturali digente: et nō sit nisi vna cal
 lo: naturalis et corpore: vly q sibi nō erit nisi vna digestiō.
 Itē dicit haly haly: et aliq aucto: q quattuor sunt frutes in
 corpore: attractiua: retentiua: digestiua: et expulsiua: et

q; dicit **S**irardus plane supra locū istū q̄ impossibile est q̄ ex chylo fiat humiditas nisi prius fiat humor: sed nō potest fieri humor: nisi trāseat per epas: cū chylos nō trāseat p̄ epas: ex chylo nō poterit fieri humiditas: 2 ita neq; corpus nu trāit. **P**ropter hoc dicitur est aliter q̄ duplex est nutritio: q̄ dā q̄ sit p̄ viā refocillationis: vt̄ in corpōs refocillat̄ p̄ pipā panis in vino odorifero intincta: 2 nariō: s̄ncōpstantis ap̄ plicata: 2 hoc modo dico q̄ stomachus nutrit̄ ex chylo in ipso generato. i. refocillat̄: 2 hoc modo intelligit̄ aucto: vt̄ cre do. **E**t alia nutritio q̄ est p̄ propria nutritio per viā cōuersio nis sicut nutritiō siue humiditas cōuertit̄ in mēbra in ter tia figurata: 2 hoc modo nō nutritur stomachus ex chylo: 2 de tali nutritio procedit̄ illa duo argumēta: 2 itā nutritiōne per viā refocillationis videt̄ **A**uicē. plane inuere in tertio vbi dicit q̄ stomachus tribus modis nutrit̄. **E**no modo q; fouet̄ ex chylo adhuc in ipso existente. **S**ecōdo nō dicit ipse nutritur stomachus ex nutritiōne veniēte: s; a venis in anatomia dictis. **T**ertio s̄o modo nutrit̄ stomachus ex san guine veniēte vel attracto ad stomachū ab obolus mēbris in tempore famis. vñ vult **A**uicē floc̄ stomachus fouet̄ ex chylo in ipso existente. i. refocillatur.

De operatione scōe digestiue querunt̄ plura. **P**rimus est vt̄ trus humores habeant̄ generari in coide vel in epate. **Q**uod generatur in coide pbat̄ pbs in lib. de aialibus plurib; ratiōibus: quarū vna est talis: illud dicit̄ ipse: est elementū rei in quo plus est de re. vñ mare est elementū oim aquarū: q; in ipso plus reperit̄ de aqua: sicut in coide plus inuenitur de sanguine: vt̄ dicit̄ pbs: q; in epate: s; in coide generant̄ humores. **I**te de portatio sanguinis 2 cōseruatio eiusdē est in venis: s; vne oimū in coide: s; 2 sanguis i coide generat̄. p̄batio minoris: q; pbs pbat̄ q; vne oimū in coide tali ratiōe. **D**icit̄ ipse ram; q; ois a radice nunq; penetrat̄ vsq; ad radice: sed vne penetrat̄ epas 2 nō coide: s; cois est radice venarū 2 nō non epas. si ergo vne oimū in coide: s; 2 humores sicut san guis q; cōseruatur in venis. **I**n cōtrariū est aucto: apte in lib. dicit̄ em; q; hūores in epate generant̄. **I**te quotienscūq; scōa digestio debilitat̄ auctores precipit̄ apponere empla stra 2 remedia cōsuetū digestione scōam supra regionem epatis: 2 nō supra regione cordis: sed hoc nō p̄cipit̄ nisi in epate celebrat̄ scōa digestio q; generant̄ hūores: ergo in epate generant̄ humores. **I**te dicit̄ **C**onstan; in p̄te genti: q; in epate est quedā vena delegata ad co: per quā delegatur sanguis ad epate ad co: ex hoc ergo inuit̄ q; in epate hūores generant̄ 2 nō in coide. **A**d hoc dicit̄ q; duplex est generatio hūoz: quedā virtualis: 2 bec fit in coide: q; a coide p̄umpit̄ virtus ad oia mēbra 2 regit̄ vniūquodq; mēbrum in sua opatiōe: 2 est alia generatio humoz; materialis 2 foymalis: 2 bec fit in epate: q; chimus ex quo materialiter hūores generant̄: cōtineat̄ in epate. **I**terū epas est membrū foymaliter generans humores: sed ista generatio formalis est duplex: quedā foymaliter generat̄: 2 bec est in epate: 2 q̄ dā est cōplēs: 2 talis fit in coide: vñ ab epate delegat̄ sanguis ad co: 2 in coide vteroz digestione digerit̄. **A**d p̄mā argumētū dicit̄ q; pbs intelligit̄ de generatiōe virtuali: vñ bene cōcedo q; humores virtualiter generant̄ in coide. **E**t tu obijcis in qua pōt cōrineri q; epas: maiorē habet cōcauitatē et ampliorē in qua pōt cōrineri q; coide: nō ppter h; q; in ipso coide generat̄. **A**d aliud dicit̄ q; vne oimū ab epate: vñ dicit̄ **I**shaly in cōmēto supra regni: q; in epate ois q̄ dā crux 2 est vena magna: 2 ex ea ramificatur vne non pulsantiles: **E**t tu obijcis de pbo q; vne ois existit̄ a coide. dicit̄ q; vñ est de venis pulsantibus in quibus sanguis continet̄ 2 conseruat̄. **E**t dicit̄ q; vne ois existit̄ a coide virtualiter: 2 sic intelligit̄ pbs: vñ omnia mēbra a coide generantur: 2 sic dicit̄ pbs q; sicut silus expulsius a domo patris constituit̄ sibi domū propriā in qua possit̄ habitare: ita sperma deestim a patre in matre p̄mo constituit̄ co: tanq; receptaculū. **E**t tu obijcis postea vne penetrat̄ epas 2. dicit̄ q; non penetrant̄: immo vna oisur in gibbo: alia in syma: 2 ppter hoc quia vndiq; apparent vne: credimus q; vne penetrat̄ epas: q; vne hoc nō fit verū. **E**t dicit̄ q; duplex est pene

tratio: quedā per viā decisionis: 2 hoc modo vne non penetrat̄ epas: 2 de tali procedit̄ tuū argumentū. **E**t alia que fit per viam infisionis: 2 sic quā vne ab epate cōmunitur: ita dicit̄ postulat̄ epas penetrare: 2 ita adhuc in epate hūores generantur 2 nō in coide. **E**t tu obijcis q; nutrit̄ ex sanguine s; dicit̄ pbs q; cois inluit̄ alijis mēbris 2 nihil recipit̄ ab alijs mēbris: ergo non recipit̄ illum sanguinem: ex quo nutritur ab epate: ergo ille sanguis ex quo cois nutritur generatur in ipso coide. **D**icit̄ dicit̄ q; immo illum sanguinem qui quo nutritur recipit̄ ab epate. vnde **C**onstan; dicit̄ vt̄ dicit̄ q; ab epate procedit̄ quedam vna ad co: per quā delegatur sanguis ad epate ad co. **E**t tu obijcis: q; inluit̄ alijs mēbris: 2 nihil ab ipso recipit̄. dicit̄ q; verū est q; virtutē inluit̄ alijs mēbris: 2 illa a mēbris non recipit̄: 2 sic intelligit̄ pbs. **S**ed nutrimentum bene potest̄ ab epate recipere: 2 vñ dicit̄ **C**onstan; 2 sic nō est contradictio. **S**ecundo querit̄ vñ humores omnes generantur in epate: videt̄ q; sic q; dicit̄ pbs q; idē manēs idē semp nati ē facere idē: s; q; epas fit vñ membrū semp manēs idē: semper efficit̄ vñ hūorem rem se generabit̄: non ergo quattuor. **I**te si est diuersitas in generatiōe humoz; in epate: aut erit a parte cause materialis: aut efficiētis: s; quia materialis est vna vñ chimus: 2 efficiētis vna vt̄ epas: ergo nō erit diuersitas humoz; in specie in epate: immo vniū generabitur. **I**n cōtrariū est **I**shaly in cōmēto supra regni qui dicit̄ q; quattuor hūores in epate generantur: p̄legata sanguis: cholera: melanc cholia. **P**roterea humores in epate diuersificantur a parte cause materialis: q; dicit̄ **C**onstan; in p̄te genti: q; humores sint filij elementoz;: cū ergo in chimoz; q; humores generantur sint quattuor elementa: similitur erunt hūoz; quattuor: cōrespondentes illis elementis: ita q; vñ corpō debet̄ igni: vt̄ cholera: terre melanc cholia 2c. **E**t diuersificatur a parte cause efficiētis: q; dicit̄ **A**uicē in p̄mo q; p̄legata vna generatur a caloze claudicāte: sanguis a temperato calore: cholera ab excedente: melanc cholia a frigore: 2 p̄mo vt̄ p̄legata vt̄ p̄mo est fer sanguinis: cū ergo humores habeant̄ diuersificari in epate ram a parte cause materialis q; a parte cause efficiētis: quod concedo: videtur q; erit quattuor humores in epate generati. diuersi in specie. q; cōcedo. **A**d p̄mum argumētū qd obijcis de pbo: dicit̄ q; duplex est agens: regulatū 2 nō regulatū: vñ verū est q; idē nō regulatū manēs idē semp facit̄ idē: 2 sic loquit̄ pbs. **S**ed de agēte regulato nō est verū: immo bñ pōt facere diuersa: vt̄ quia nutrimentū melius in corpore receptū: sicut terre nature semper petit̄ fundum siue inferius ad nutriendū membra inferiora nisi regulatur. i. a virtute: 2 propter hoc bene pōt nutrire membra superiora: vnde vndiq; nutrit̄. **S**imilitur dicit̄ dicit̄ est hūoz; quia licet epas fit vniū: tamen q; regulat̄ a caloze bene potest̄ diuersa constituere: vt̄ quattuor: humores. **E**t dicit̄ dicit̄ q; est epas cū sit vniū generat̄ humoz; ex chylo qui similitur est vniū: nō tamen generat̄ humoz; in quantū vniū: immo inquantū diuersum: quia modo a caloze claudicant̄: modo do a temperato 2c. nec inquantū chim; est vniū: immo inquantū habet in se quattuor: hūozes quattuor: elementis respōdētia: vt̄ parte igneam: aquam: terrē: aerem: 2 ita epas poterit̄ quattuor: hūozes diuersos in specie generare. **E**t per tam dicta ad solutionem: patet respon; plane ad secundū argumētum q; licet causa materialis sicut chimus sit vna: nō sit epas generatur humores inquantū vna. **S**imilitur licet epas fit vniū: non tamen inquantū vniū: 2 sic soluitur ad argumēta.

Sed enim p̄mūtu sibi trahit calidiora: 2 cholera rubre vicina: nutrit̄ se de pinguedine illa 2 rubi cunditate quam a sanguine videt̄ accepisse: nature sue est silis: qd remanet cholera est sola. **S**plē sibi at trahit turbiditate 2 grossitudinē sanguinis: est quod suo substantie assimilat̄: in nutrimentū sui retinet̄: qd restat simplr est cholera nigra. **I**mmo spūmā suā trahit sibi: nō ad nutrimentū: s; vt̄ taliter p̄maneat p̄be gna inde faciat. vñ ipse humectat̄ ad motū cōfortē.

Ad secūda dīcēdū q̄ periplemonia generat per viā decisio-
nis vel cōgēstionis: vel per viā deriuationis. vnde quādo dī-
cīt l̄bal̄ q̄ ad membū similit̄ epparatū egritudine similes
dicēdū q̄ veri est de illis epparatūbus que generantur
per viā cōgēstiois: z nō de illis que sūt per viā deriuatiois: vt
q̄: piplemonia vt plurimū sūt per viā deriuationis: vt pote
a catarris a capite descendētibz: vt dicit Auiē. p̄pter hoc
nō oportet q̄ ex pblegmate nutriatur. Ad cōtrouerfiā dicēdū
q̄ quedā est spuma que generatur p̄pter feruorē factū
a caliditate ebulliente: vt patet in olla bullēte: z talis spū-
ma trāsīt in cholera: z de tali loquit̄ l̄bal̄. Est alia spuma q̄
generat̄ p̄pter interpositiōē humidī aceri in hūdo aquo-
so: vt in vndis maris: z talis trāsīt in pblegma: z talis in
pulmone attrahit̄: z de tali loquit̄ ysaac in littera. Tercio
queritur vtrū cor: nutriat̄ ex sanguine tēperatissimo. Et vt
dicit q̄ nō: q̄ dicit Auiē. q̄ quodlibet mēbrū nutrit̄ ex nutri-
mento sibi similit̄: sed cor est melācholicū. ḡ ex nutrimento me-
lācholico nutrit̄: nō ergo ex sanguine tēperatissimo. In cō-
trariū est ysaac in littera: quī dicit q̄ cor nutrit̄ ex sanguine
tēperatissimo. P̄terea si natura dat mēbris nobilissimū
nutrimentū nobilissimū nutrimentū: vltimū? nō vltimū: cū cor inter om-
nia mēbra sit mēbrū nobilissimū: ex nobilissimo nutrimento
nutrit̄: ergo ex sanguine tēperatissimo nutrit̄: q̄ d̄ cōcedo.
Ad p̄mū argumentū dicēdū q̄ cordis triplex est cōplexio:
quedā em̄ est cōplexio in corde elementaris ratione elemen-
torū in ipso dominantū: z q̄ in ipso plus domīnat̄ elemen-
tū terrē z durum: z hoc non dissoluatur a calore: sicut in ipso
so habitate: sic cor est cōplexio melācholicē. z sic obijcis tu.
Et alia cōplexio in ipso inquantū est viuens: z ita cū vita sūt
per calidū z hūidū: hoc modo cor est sanguine cōplexiois: z
sic ex sanguine tēperatissimo nutrit̄: z sic loquit̄ ysaac.
Et iterū tertia cōplexio in corde que est calida z sicca rōne
caloris vitalis: z spiritū in ipso habitantū: z ita cū sit mē-
brū nobilissimū cōseruare vitā ex sanguine tēperatissimo nu-
tritur: q̄ per sūū motū continuū generat̄ intra se calozē et
spiritū: q̄ ex puriorē parte nutrimenti generatur in ipso per
cōfricatioē suarū partū ad inuicē. Et tu obijcis sicut cor
est in cōtinuo motu q̄ ppter hoc durū: ita sicut pulmo cū
cōtinuo aera attrahat ad refrigeriū cordis: videt̄ q̄ pulmo
est esse dure substantiē z nō spongiosē. Dicēdū q̄ non oportet
tū. Una causa est a parte calozē: q̄ em̄ cor per cōfricatioē
suarū partū inter se generat calozē z spiritū: ppter hoc ne-
cessē fuit q̄ esset durū: q̄ ex cōfricatioē duorū corporū mol-
liū nō posset hoc fieri. Sed pulmo nō generat hūmō: z p̄-
pter hoc nō oportet q̄ sit dure substantiē. Secūda causa est:
q̄ licet pulmo sit in cōtinuo motu: tamē irrosat̄ a pblegma
te intra se attracto: z ppter hoc nō oportuit q̄ esset durus.
Et tu queris quare similit̄ ad cor: non attrahit̄ pblegma
ad irrosatiōē: ne p̄ motū suū cōtinuū desiccet̄. Dicēdū
q̄ nō oportet: q̄ cor os esse z est mēbrū calidissimū cū intra
se cōtineat calozē z spiritū. Si ḡ ibi attraheret̄ pblegma tā
ipsum refrigeraret̄: z ppter hoc nō oportuit q̄ ad cor pbleg-
ma attraheret̄. Tercia cū quare pulmo sūt spongiosus ē: q̄
aer attractus in pulmone digerit̄ in suis spōgiositatibus z
suis porositatibus ne subito indigestus veniat ad cor: q̄ si
indigestus ad cor veniret̄: extingeret calozē in corde. C̄ Vlti-
mo querit̄ vtrū ex superfluitate cordis nutriat̄ cerebri: cui
hoc dicit ysaac in littera. Et dicit q̄ nō: quī quodq̄ mem-
brū nutrit̄ ex nutrimento sibi proportionali: z similit̄: sed supra
fluitas cordis si decendant a corde: z oē decusum ab aliq̄
atēstet̄ ei a quo decēdit̄: ipsum calidē: ex superfluitate cor-
dis nō nutrit̄ cerebri: cū sicut sit pblegmaticū: q̄ dicit ergo
q̄ dicit in l̄ra. Ad hoc dicēdū q̄ duplex est superfluitas: q̄ dā
per viā sequētratiois: q̄ dā per viā decisiois. vñ dico q̄ decus-
sum attestat̄ ei a quo decēdit̄ p viā decisiois: z nō p viam
sequētratiois. Dico ergo q̄ cor attrahit̄ vñ nutrimentū: vñ
illud digerit̄ vltorio: oblationē: z partē puriorē retinet̄ ad
ipsum nutriendū: residuū vero trāsmit̄ ad partes pctos-
rales z ad cerebri: vt inde nutriat̄. vnde illud mittit̄ a cor-
de ad caput: z huiusmodi trāsmissum non est superfluitas
cordis: ita q̄ sit nutrimentū ipsū: imo est purū. sed tñ est su-
perfluitas. i. residuū respectu nutrimentū in corde retētū: z sic

intellegit ysaac in littera: z per hoc patet solutio ad questio-
nem et ad argumentum.

Tercia nō digestibilitas sanguinis digerit̄: z in
carne carnē: z in neruo neruū: z in osse ossē z fa-
cit. Sicut in arboribus z terrenascētibus videmus.
que sūt mutatiōē elementorū in lignis lignū. in fructi-
bus frondēs: in fructibus fructus faciūt: z in rubi-
dis etiā rubicūda: z in citrinis citrina: z i dulcibz dul-
cia: z in amaris amara: z sūta. Et si supsiū cibi rema-
nēt in mēbris: tertia d̄: supfluitas: quā ad potos cūq̄
expellit̄ mēbra: z cū sudore emittit̄ si sit bñda: z cū
fimo si sit sicca. De fimo nascuntur pilī: vt pote in ar-
boribus potest videri: in quibus calor naturalis su-
persua cibi sui emittit̄ ad exteriora: vnde cotices et
pilos suos faciat.

Superius determinauit de operatiōe p̄mē z secūde
digestiōis: p̄ de operatiōe tertiē determinat̄: z vltimū dī-
cūas. In quā p̄mā determinat̄ de opatiōe tertiē digesti-
ōis. In secūda de superfluitate tertiē digestiōis: ubi d̄ sup-
fluitū cibi remanēt. Tercia p̄mā in duas. In p̄mā p̄mō
q̄ d̄ intēdit̄. In scōda cōfirmat̄ per simile sumptū in arboribz:
scōda ibi: Sicut in arboribz. Tūc loquit̄ illa pars quā deter-
minat̄ de superfluitate tertiē digestiōis z cōparatiōe ad vir-
tutē fortē. In secūda cōparatiōe ad debilit̄. scōda ibi: Si
aut̄ virtus mēbrorū defecit̄. z ita secūda in duas. In p̄mā
determinat̄ de superfluitate tertiē digestiōis per cōparatiō-
nē ad virtutē debilit̄. Secūda cōparatiōe ad virtutē de-
biliorē. scōda ibi: Si ḡ mēbrorū natura. p̄mā pars cū p̄-
cedētibus spectat ad presentē lectiōē. Illa pars quā de-
terminat̄ de superfluitate per cōparatiōē ad virtutē debilit̄
diuidit̄ in duas. In p̄mā determinat̄ de hūmō supfluitate
inquantū est superfluitas. In secūda in quantū est signū me-
dico. scōda ibi. Hypothafis ḡmōstrat. P̄mā i duas. In p̄-
mā narrat. In secūda cōfirmat̄. scōda ibi: Unde d̄at. Sic lo-
quit̄ illa pars in qua determinat̄ de hūmō supfluitate inquantū
est signū medico: scōda in tres. In p̄mā determinat̄ de
superfluitate tertiē digestiōis. de hypothafis. In scōda de
superfluitate p̄mē: vt de egestiōe ibi: Similiter egestiō. hoc
est diuisio z sentētia lectiōis in generali.

Libic possunt duo queri p̄ncipaliter. P̄mū est de op-
tione tertiē digestiue. Et scōm est de superfluitatibus dige-
stionis. De p̄mō quānt quing. P̄mū est vñ mēbra
possunt nutriri. Et videt̄ q̄ non: q̄ dicit Auiē. In de simplic-
medicina: ysaac dicit vni. q̄ nutritio ē p̄fecta assimilati-
uō nutritiōis cū nutritio. Si ergo nutrimentū nutrit mēbra
p̄fecte mēbris assimilatur: si p̄fecte mēbris assimilati-
ōis: aut ḡ cū vtrūq̄ tā nutrimentū q̄ res nutrita sit corpus
occupabit maiorē locū q̄ vniunt̄ in assimilatiōē: aut erit
in eodē loco equaliter: sed nō occupat maiorē locū q̄ p̄mō
q̄ sic sequerē q̄ aialia in omni tēpore: z semper nutrit̄
tur aialia: non tñ semper augēt̄. ḡ non occupat maiorē locū
est: ergo constat q̄ in eodē loco z equali quantitate erunt in
illa assimilatiōe: sed hoc est inconueniens: q̄ dicit p̄ba q̄ in
possibile est duo corpora esse in vno eodē loco z equali similit̄
z semel: ergo relinquē q̄ nutrimentū nō potest mēbra nu-
trire. Itē cū nutritio sit p̄fecta assimilatiō nutritiōis cum
re nutrita: oportet q̄ nutrimentū ad hoc q̄ nutrit mēbra
q̄ minimū vniat̄ ḡmō alterū: s̄ hoc nō poterit esse
nisi nutrimentū sit in equalitate cū re nutrita: q̄ est incon-
ueniens: vt probat̄ est in p̄cedico argumento: ergo zc. In cō-
trariū est ysaac in littera: q̄ dicit q̄ tertia digestibilitas dige-
tur: ergo mēbra nutriuntur. P̄terea dicit Auiē. cū nutri-
mentū est ppter restauratiōē deperditū: sed deperditio fit
in quolibet mēbro: ergo z restauratio: sed restauratio non
fit nisi per nutritionē: q̄ nutritio est in quolibet mēbro: q̄
cōcedo: q̄ cū in quolibet mēbro fiat cōsumptio a calore ex-
teriori z interiori: z ita deperditio: z necesse est q̄ illa deperditio
restaurē

restaurer per nutrimentū: z ita necessē est quōlibet in eūdem viūis nutriti. ¶ Ad p̄mū argumētū dicitū q̄ corpus pōt dici a copulātiōe est grossum z huiusmodi: z fieri vlti est q̄ duo corpora copulata impossibīle est esse in eodē loco: z sic obijciū. ¶ Vel pōt dici a copositate: id est p̄t z corp̄ nō grossum fed subtilis: z de tali loco q̄ duo corpora subtilia possunt esse in eodem loco: z ita eōdē humiditas que est nutrimentum fit subtilis: pōt esse in eodē loco cum nutritio. ¶ Vel dicitū d̄ melius forte: q̄ nutrimentū z nutritio eundē locū occupat z equalē. ¶ Et tū obijci: ergo erit deo corpora in eodē loco q̄ est impossibīle. ¶ Sed dicitū q̄ caro nisi coporū ris plena est potis: vnde humiditas q̄ est nutrimentū im̄bitur in poris illis. ¶ Itē mēbū recipiēs multū cōdenfat sem̄ p̄ aduentū nutrimentū: vt p̄s de aere cōdēfat. ¶ Vel dicitū d̄ nutrimentū aduentis in eūdo deperdit intrat locū deperditū: tum: q̄ prius erat aere repletus: z ita equalē locū cōtinet nutrimentū z res nutritio: z tertia digestio. ¶ Sed fecidū dicitū d̄ q̄ duplex est mīnimū. Quoddā ē mīnimū in subtilitāte vt quālibet diuidit ita q̄ vltra nō pōt diuidi: z loquēdo de tali mīnimū nō opt̄ q̄ mīnimū nutrimentū attingat mīnimū rei nutritio. ¶ Et aliud mīnimū in natura illud. s. q̄ nō pōt plus diuidi vltra hoc q̄ agat vt p̄s de igne: q̄ ignis possit ita di diuidi in mīnima q̄ nō calefacit: z sicut venenum possit dari tā mīnima quāntate q̄ nō efficit venenū: vñ illud mīnimū non est mīnimū nature: immo illud est mīnimū nature: quod non potest diuidi plus vltra hoc q̄ agat. ¶ Et sic bico q̄ mīnimū nutrimentū attingit mīnimū membra: nō q̄ mīnimū mēbū sicut cōuertit mīnimū nutrimentū suū naturā. in mīnimū mēbū q̄ d̄ nutrimentū: ergo illo nutrimentū nō potest nutrimentū dicitū esse nutrimentū non pōt penetrare ad mēbra nutritiā. Si tū dicās q̄ imo pōt. l. per poros. ¶ Aōra: ¶ Hoc est vterq̄: ergo d̄ quōlibet partem opt̄ teat nutritio quibet pars habebit poros: q̄s hoc est saluus: q̄si inter quoslibet duos poros est pars quedā q̄ nō h̄z poros: ergo illa nō nutrit vt videt. ¶ Merit̄ ergo p̄ quā viā h̄mōi partes nutriant. Solutio dicitū q̄ nutrimentū vt humores prius gñant̄ in epate z delectant̄ ab epate ad magnas venas: z a magnas venas ad paruas z a paruas ad minimas z a minimis ad sp̄giositas mēbroz. ¶ ¶ Ad p̄mū argumētū q̄ nō trahit p̄ vacuū: imo p̄ plētū. sed illud est plētū humiditate q̄ cedūt nutrimentū delectat: vnde p̄ poros plētū nos aere: vel humiditate nutrimentū cedite trahit nutrimentū ad mēbra. ¶ Et obijci: ergo quilibet pars est porosa: dicitū d̄ nō oportet: imo q̄ nutrimentū intrat p̄ poros tunc pars q̄ est p̄p̄e poris attrahit nutrimentū illū sicut adamas attrahit ferritū: z h̄ obiectū vñ ac super? z ita est illo nutrimentū sic a poris attrahit nutritio partes q̄ sunt inter poros: q̄ nutrimentū attrahit a tota specie. ¶ ¶ Tertia hoc q̄r q̄no ossa nutriantur: cū nō habeat poros. z dicitū q̄ ossa licet s̄m s̄m sum non habeat poros: veniūt s̄m vterq̄ vñ dicit̄ Galē. in megategri q̄ nature forti vbi ē impossibīle: facit cōtra sudare sanem p̄ mediū ossis: ergo multo in magis humiditas nutrit mēbū cū sit subtilior: z iterū magis dilecta nature. ¶ Unde dico q̄ ossa restaurant p̄ nutrimentū: q̄ ibi fit deperditio. Sed q̄ nō tanta fit deperditio in ipsis cū sint mēbra me lanbolica dura z compacta: p̄pter hoc non trā fuit de me? labolia in corde quāntū de alio vbi? q̄ minime indiget restauratiōe cū modica fit deperditio in ipsis. ¶ ¶ Quarto est vñ vtrū mēbra nutrit̄ digestiue nutrit̄ ex humore vel ex h̄mōi miditate. ¶ Elidit q̄ ex h̄mōi: q̄ si fiat indio in mēbro exit sanguis qui est humor z non humiditas: sed mēbū nutrit̄ ex humore i ipso cūstite: ergo quōlibet mēbū nutrit̄ ex sanguine. ¶ Itē vnde delectant̄ ab epate ad membra: composit̄ ibi delectū sanguinē ad mēbra nutritiā. vñ illud q̄ cōrinet̄ in venis est sanguis: q̄ autē est extra venas est humiditas: q̄ sanguis quando exit a venis p̄r delectat ad mēbra nutritiā da fit humiditas in sp̄giositatibus mēbroz. vñ quādu est

in venis est humor: s̄ p̄ totū corpus sunt vene ad epate de legate: z sanguis: q̄ quodlibet mēbū: ex sanguine nutrit̄ nō ex humiditate. In cōtrarium est dicitū: qui dicit q̄ sanguis ad hoc q̄ nutrit: op̄s p̄ prius certat capita paruarum venaz: z cadit in sp̄giositas mēbroz: z tūc cōuertitur in humiditate: z illa humiditate mēbra nutritur: s̄ ex sanguine. ¶ Itē tertia digestio delectat: sed a nobiscat: sed mēbra tertia digestiue alba sunt: ergo nutrimentū est h̄miditate q̄ est alba z nō ex sanguine q̄ est rebus. Solutio: dicitū scur dicit̄ Galē in de cōplexionib̄: q̄ triplex est cib̄. q̄ futur? cib̄: z istū possum? appropare ad cibū q̄ est p̄ia digestiōis: z cibū s̄cis cibo vt cib̄ q̄ est in scōa digestiua: z cib̄ cibis in effectus: vt ille q̄ est tertia digestiōis: z iste vltim? q̄ est vterq̄ rus cib̄: z est itō vltimo cibo in effectus cibāre mēbra tertia digestiue nutrit̄. ¶ ¶ Ad p̄mū argumētū dicitū q̄ sanguis erit a carne incōsa nō q̄ nutrit̄ ex sanguine: sed q̄ in qualis parte carnis terminat̄ vena effundēs sanguine: vñ h̄mōi sanguis nō nutrit̄ illud mēbū: aquo erit nisi p̄? exat illas paruas venas. ¶ Itē si queras q̄r nō exit i h̄mōi indiciōe h̄mōiditas cū ex humiditate h̄mōi mēbū nutrit̄: vt tu dicis. ¶ Dicitū q̄ vna causa est: q̄ illa h̄miditas est grossa: sanguis vero subtilis est z p̄pter hoc cito exit. Scōa cū q̄r: mēbra a tota specie attrahit illa humiditate ad sui nutrimentū: vñ p̄mittit̄ ipam exire q̄ caro incidit. Tertia causa est: q̄ si h̄mōiditas exiret i illa incōsa: q̄ tū nō dicit̄: iam ipa nō apparet exire h̄miditas imo a sanguine ringeret z totū videret esse sanguis. ¶ Vel dicitū q̄ sanguis erit ab h̄mōi indiciōe: ibi fit solutio p̄tinuit. z solutio cōtinuit̄ in ducit dolo: z dolo: p̄ uocari reuma z ita ad inflectioe fluit sanguis. ¶ Per iam dicit̄ pater solutio ad fecidū argumētū: q̄ licet in qualibet parte sint vene cōferentes sanguine: tū ille sanguis nō nutrit̄ deo: nec prius cadat a venis in sp̄giositas mēbroz: q̄ primo fit h̄miditas ex qua membra nutriuntur. Vno nutrit̄ vt illa ex sanguine dicitū q̄ attrahit sanguinē in ipa cōuertit̄ in humore erit in h̄miditate: z ex illa nutritur. ¶ ¶ Tertia hoc querit̄ q̄r scōa digestiua opaf simul z semel quanto: humores: tertia vno successiue: opaf q̄ primo humiditate: scōo rō: tertia cibū: quanto giutiū. ¶ Itē q̄r attrahit? z retinet̄ z expulsiua opaf p̄ villos: digestiua nō opaf p̄ villos. ¶ Itē q̄r vtrū naturalis cōrīne opaf z nūq̄ delectat nec sanguis: aialis vō sanguis z delectat q̄q̄ vt i somno. ¶ ¶ Ad p̄mū itōz dicitū q̄ nō ē mīnū si scōa digestiua opaf simul z semel quanto: humores: q̄ materia est eadē vt d̄ q̄m: z cō effectūs eadē vt epaf: s̄ in humiditate dicitū est materia cadē nec effectūs idē vt dicit̄ est. Scōa cū q̄r: s̄mis impondē cessitatē in eis que sunt ad finem: z tertia digestiua nobis lio: est q̄ alie: q̄ alie finaliter ordinantur ad tertia: p̄pter h̄ indiguit̄ maior tēpore ad ḡrationē h̄miditatis z paulatine z successiue eas h̄miditates ḡnauit. ¶ ¶ Ad scōas q̄stionē dicitū q̄ attrahit z retinet̄ z expulsiua ordinatur z delectat vtrū digestiue. vñ p̄ncipalis est inter illas: z p̄ncipalis ē pl̄vōs h̄re naturā vtrius naturalis q̄ operat̄ p̄ cōplexione ē q̄ alie: z p̄pter hoc digestiua opaf p̄ cōplexione: alie vō p̄ villos. Scōa cū ē: q̄r affilia nutrit̄ dicit̄ vno dicit̄ vñ dicit̄ si carne carni ē: vñ assimilat nutrimentū mēbro: vñ dicit̄ affi mlet sibi ipa p̄ villos opaf: p̄ villos ḡnare q̄ ē incōndensibile sibi sibi intēd̄ z assimilare nutrimentū mēbro. ¶ ¶ Ad vltimā q̄stionē dicitū q̄ cōm̄p̄risonis est distātia: cū vō cōseruatiōis z cōtinuitatis est vno. ¶ Dico q̄ vtrū naturalis opaf supra obiectū sibi cōiunctū: vt supra nutrimentū: z tūc intendit cōseruare mēbū s̄m temp̄ in fup̄a nutrit̄: z p̄pter hoc cōtinuit̄ opaf: q̄ foritū do mēbū p̄ sua opationē obiectū conforat: z ita cōtinuit̄ opaf: nec fatigat: q̄ agit in obiectū cōtinuit̄. ¶ Itē forificatio mēbū s̄m forit̄ forit̄ i sua opationē s̄ vtrū aialis agit supra obiectū sibi s̄m in fup̄a illud q̄ est extra nec intendit forificare nec cōseruare: z ita nō est vtrū fit fatigat z delectat q̄q̄ a sua opationē. ¶ ¶ Quinto q̄r vtrū caro s̄ sp̄m possit nutriti. z appello carnē s̄ sp̄m q̄ a p̄ti mō s̄m mandū. ¶ Itē videt̄ q̄ nō nutrit̄: q̄ dicit̄ p̄t mō caro s̄ materia. illa q̄ est nutrimentū ḡnāt fluit z refluūt: s̄ caro s̄ sp̄m nō fluit nec refluūt: si fluit nō deperdit: z si nō deperdit

no restaurat p nutrimenta: qñ nutrit. Itē nutrimentū est ppter restauracionē: pēdunt: h caro fm spēm hī dēpdat nō pōt restaurari: vt dicit auctōr. z etiā sēat: i tegni: qñ nutritur. In gtrariū est pbus: q dicit q ēp qō nutrit qlibet pars nutrit. cū q caro hī pēp hī pars aialis qō nutrit: videt q caro fm spēs nutrit. qō dēdo. Ad pmiū arg. dēcedū q caro fm spēs: z fluit z refluat: h nō fluit z refluat fl. Itē ru obijcis si fluit: q nutrit. Dēcedū qñ dēpdat aliqd sūt ipi qñ i pūcto gñat. Itē minus dēpdat de carne fm spēm q de alia: z hoc q: magis dīgigit a natura. vñ ipi multū remanet de carne fm spēm p quā vita p̄tinuat. vñ verū ē q illa caro hō spēm q de perdit nō regnat: h loco qñ gñat aliqd: z sic pō solo ad aliō

¶ Dēterea querit de scō. de sup̄fluitatib?: z p̄mo qrit: vtrū puer i vtero matris existēs egerat vel habeat egestionē: z videt q sicq: dicit p̄bus: q puer in vtero viuit mo replantē: h plāta h̄ egestionis in vterū: terre: q z puer in vtero matris egerit. Itē tres digestiue ita ordinatē sunt q scō sup̄fluitatē: z tertia scōam: z p̄ma: h̄ infans in vtero h̄ sup̄fluitatē scōe digestiue vt vīna: z sup̄fluitatem terre: vt sudorē: q̄ habebit sup̄fluitatē p̄ime digestiue vt egestionē. In dūū est p̄bus q dicit q puer extra vterū p̄mo egerit: nō q̄ in vtero. Itē dicit l. p̄ma. in p̄tēgini: q puer in vtero iuoluit trīb pelliculis. p̄ma est scōdima q̄ defendit ip̄m a nocumētis: scōa vō vīna egestionē: z tertia sudorē: z nō enumerat aliqū q̄ recipiat egestionē: q̄ puer in vtero non egerit. Itē egestio est sup̄fluitas nutrimentū p̄os sumpti: h̄ puer in vtero nō recipit nutrimentū suū p̄os: imo p̄ vmbili cū: q̄ in vtero nō habebit egestionē: qō dēdo. Eina cā est: q̄ nihil recipit p̄os. Scōa cā ē: q̄ puer in vtero valde molli ē z valde h̄ mēbra tenera z mollia. vñ indiget molli nutrime to: z nō duro: z ppter hoc natura ei administrat molliūmū nutrimentū: vt nutrimentū in scōa digestiue gñatū: vt est hu mo: ¶ Ad p̄mū argumētū dēcedū q̄ verū ē: q puer h̄ sup̄fluitatē in vtero: nō ip̄e: h̄ mater fuo: q̄ in stomacho matris digerit cib? q̄ trāsīt ad egerit: z in e parte m̄fis gñat nutrime tē pueri in vtero existētis. vñ digestio cibi p̄cessit in m̄fe z ppter hoc mater h̄ illā egestionē: h̄ puer in vtero h̄ vīna. Itē tu obijcis ille puer vt dicit h̄ vīna: q̄ ex humoib? nutrit: q̄ humores sūt in scōa digestiue: z ita cū vīna sit sup̄fluitas scōe digestiue habebit vīna. S; z cū illi humores p̄tus fuerūt in e parte m̄fis gñati: videt q̄ mater h̄ vīna illā vīna z nō puer. Itē dēcedū q̄ qñ humores in e parte m̄fis digerant ad vmbilicū fer? ad ip̄m nutrimentū: cū h̄mōi humo ribus currit aquositas aduūsus illos humores penetrare: z hoc inuit aucto: super?: z ppter hoc dico q̄ h̄ vīna: q̄ ex illis humoib?: ad ip̄m delegatis in vtero suo fe q̄traq̄ aquo sitas q̄ delegata sūt cū humoib?: z et illa aquositate gñat vīna in puero in vtero existēte. Itē h̄ sudorē: z tu obijcis tibi est debilis v̄tus nō potēs delegare sup̄fluitates exteri?: vt inuit in l. s̄a. Dēcedū q̄ licet tibi sit debilis v̄tus: tū q̄ sua mēbra sunt mollia z tenera: illa debilis v̄tus nō pōt trāsire sup̄fluitates exteri?: z inde sudorē gñare: interdū sicut for tis virtus in hōte habente dura mēbra: z solida. z p̄ hoc patet solutio ad quēstia.

¶ Si autē mēbroz v̄tus defecerit: vt tertia digestio sup̄fluita nō expellat p̄ poros corporis: reddunt ep̄ati per casidē venas a natura: quib? ad cadē mēbra flu xerit sanguis. Qd cū colamēto sanguinis renib? epar mittit: z cū vīna cicit: hoc ē hypostasis. vñ Hal. vi na in sanis paucillat aut nullā h̄ hypostasim: cū in vase dū remāserit: qō ē ppter q̄tūte mēbroz expelle tū sup̄fluitates ciboz p̄ poros corporis. Itē hypostasis egerit mōstrat quāritatē actionis nature in tertia digestiue i mēbris existēte. mōstrat z q̄tūte coctōis ciboz i raritate mēbroz: q̄ gñatiū sunt morboz

¶ Aliquo aut vīne potēdit actionē nature in scōa digestiue dūlatatē: q̄ ē in e parte: z q̄tūte actōis z coctōis ciboz i venis. Sily dīp̄mō egestio ostēdit quāritatē actōis nature: q̄ i p̄ia ē digestiue i stomacho: z q̄i

tatē coctōis cibi in ip̄o. Si q̄ mēbroz natura ad red dēdā sup̄fluitatē cibi ep̄ati officiat: remanet clausa i humiditate z in mēbroz ē raritate: z i ea q̄ i venis est. i sanguine. Itē aut sup̄fluitas ciboz vocat cru ditas: cū mēbra eos nō excoquant: mēbro digerat: nec i suā assimilēt substitūt: vel q: nō eis necessaria sūt: vel q̄ stomach? et epar nō h̄n eos decocerit: q̄ cū cib? nō h̄n i stomacho z epare cocerit: sūt ip̄sibile ē i mēbris digerat: z eoz substātīe assimilēt: cū pot? cū abhorreat: nec i suū opus recipiat. h̄ vīna: bō cū h̄ bi cibū accepit: z i excoquēdo mediatur: si sic ip̄m imp̄fecte digerit: alterū appetit. Et um q̄ p̄mū dī gesserit: z a stomacho descendere inceperit: trahit fe cū alterū cibi crudū z nō excoctū: q̄ crudus ad epar v̄tens: nō ibi recipit coctōnē: nec in p̄fectū muta tur sanguinē: h̄ remanet clarus croceus atq̄ crudus Et aut h̄mōi cibū ad mēbra v̄tens: nō pōt in eis digerit: nec ip̄oz substātīe assimilari. Si q̄ mēbris vīna iuosa fuerit: expellit z p̄ corpus poros emittit: q̄ si nō: remanet clausus: vt dicitur: z in humiditate raris mēbroz: z i excoquitate venaz: efficit sibi ele mēnt: z materia morboz in corpore nascitū: mutat dus in diuersas passiones fm sui naturas vel cōple xiones. Et alidus est q̄m h̄mōis sanguinolētā materiā facit: frigidus: calidus p̄blematica: frigid? z sic? melancholica: calid? z sic? cholericā. Et h̄ de materie manēt i corpore: z eas cib? z pot? vel aer calid? aliaie silia adinuenerint: z i malū d̄strauerint: semētēs pu trescūt: z generat putredinē febriū. Si nō nō putre scāt: h̄ poros calfaciat: necesse est sanguis elestat: z eripē febrius est ea. Si materie pars ad aliqua eflu xerit mēbra: fm sui naturā in ip̄is apostematā gener at: vt pote sanguinolētā materia p̄blemonce: chol erica h̄crisipilas: p̄blegmatica zimias: melcholica sc̄iros. S; si natura d̄stō: tēf ad expellēdū ad exteri ra: z v̄tus cutis in emittēdo deficiat: remanet abus indulus: z inde diuerse gñariōes z corruptiones ge nerant purguro: pustulas: scabios: impetigio: sily mo p̄ba: vt ruce: z silya. Si autē aliqua materia in inter iorū cute fe includat: carbūculos generat: vlcera: et scrophulas: cācrū z silyas fm sui naturas.

¶ Superius determinatū aucto: de sup̄fluitatib? cōpa rationē ad v̄tūte fortē z debile. In pte ista p̄ cōparacionē ad v̄tūte debiliorē: z hoc diuidit in duas. In p̄ma fact qō dicit ē. In scōa reddit cām q̄liter et h̄mōi sup̄fluitatē in mēbris remanētē gñant diuerse egritudines. scōa ibi: cū cū ḡlemētū. Itē p̄ma in duas. In p̄ma p̄ponit q̄tūte dēcedū. In scōa p̄pōsit v̄tūte declarat. scōa ibi: v̄biera h̄. Itē illa pars in qua reddit cām quāt h̄mōi sup̄fluitas in corpore recta est cā diuerfoz mēbroz: z illa in duas: p̄mo p̄e dio generat: scōa ip̄at. scōa ibi: ē h̄ vō de materie. Et ista in duas. In p̄ma determinat gñationē mēbroz interiorē et h̄mōi sup̄fluitate recta. In scōa dēterat gñationē mēbroz exteriorē. scōa ibi: S; si natura cōtōct. p̄ia in duas: p̄ p̄mo dēterat gñationē febriū et h̄mōi materia recta. Et scōa gñationē apostematū. scōa ibi: S; si materie pars. Itē est diuisio z silya lectiois in generali.

¶ Hic p̄mo dubitat vtrū vīna sit sup̄fluitas p̄o: sily: vel cibū trit: vel vtrūq̄: videt q̄ vtrūq̄: q̄ dicit sup̄fluitatē: aucto: q̄ vīna est sup̄fluitas sanguinis z alioz humoib? h̄ sanguis z alij humores generant fe cibū: q̄ cibū sit et ebo: z p̄ tu: q̄ z vīna est sup̄fluitas vtrūq̄. Itē videt q̄ et potu venit vīna: vñ quī multū potam?: multū vīnam?: Itē sine

potu venit vna. vñ si abſineam? a potu p multũ tepus: z comedam? ſiſt vñabim? vñ ppter defectũ pot? nõ deficit vna. vñ vna e ſupfluitas vñuſq;: z ab vtrogz deſindif. z dñra: nõ qđ deſindif ab aliquo arteſat eia qđ deſindif: ſ; vna arteſat potui nõ abovt pbabo: ſ; ſoli a potu deſin dif. pbatio minor: qđ dicit Auic. qđ pot? deſert cibi qđ eſt groſſus ad mēbra. Sñt theophyl? dicit qđ adſitas delegat cũ ſanguie ad mēbra: z hoc vt faciat ſanguie qđ groſſus eſt pe netrare ad mēbra: z linquẽ qđ vna arteſat potui z nõ ci boẽ ſolu erit ſupfluitas pot? z nõ cibi. Itẽ vna qđ e lĩqda arteſat potui qđ lĩqđ: ſ; abv nõ elĩqđ: imo ſolid? qđ einõ arteſtabit: imo ſolu vna erit ſupfluitas pot? z non obſtq; oẽ qđ deſidit ab aliã zẽ. Solutio: dicitũ qđ de vna poſtu mus loq dupl? qđ dã e vna qđ eſt pura adſitas nec aliquã digeſtionẽ recipit i cope: vt pſi i crapulofis: z talis põt atte ſtari potui ſolu: z de tali nõ loquit aucto: in libro iſto: qđ ta lis ſignificat purã digeſtionẽ. Eſt alia vna que eſt ſignũ medico: que digeſtionem recipit in coſpore vt in epate: z ta lis deſinditur ab vtrogz: z de tali vna loquit yſaac libro ſto. vñ dicitũ pima ratione z ſedam. Ad pñũ argu. i dñũ qđ obſtẽ. qđ vna defert z facit penetrare ad mēbra. vñ arte ſtat potui tñ: dicitũ qđ deſindit a cibo ſit. Et qđ: i cibo e re perre qđruple ſubam. l. terream: aqueã z ignea: z aerea. vñ parte aqã cibi deſindit vna: z iõ non eſt mirũ ſi facit pẽ falidã penetrare iſpam deſerẽdo ad mēbra: ſic pſi i ceto qđ plus inſrigidat qđ agreſta: z b e qđ: i aceto ſunt pres calide z frigidẽ. vñ calide partes faciũt penetrare frigidã vſq; ad cernũ: z iõ aceti pl? inſrigidat: qđ penetrat ad ptes interio res z exteriorẽs. ſ; agreſta nõ bñ niſi ptes frigidãs: z ppter bñ nõ p inſrigidat niſi i ſuperie. Sñt dicitũ e qđ ptes aqẽ qđ ſunt i cibo deſerũt ptes terreas ad mēbra: z faciũt iſpas pe netrare. vñ vna põt eſſe ſupfluitas cibi ſic z pot? . Sñt p bñ ſolo ad ſecũdũ: qm̄ verũ e qđ vna nõ arteſat pñi lĩqde cibi: ſ; pot? arteſtari pñi aquee iſpũ cibũ: iñ abovt dicitũ eſt dñũ qm̄o ptes z in dñũ micro ſit. ¶ Sico qñt verũ vñ na i tepate gñata ſtatim deſcendat ad renes. Elicet qđ ſtatim debeat deſcendere ad renes z deſcendat: qđ dicit Auic. z eſt ſtatim z alij auctores: qđ qñto vñtas naturalẽ ordinatẽ ſunt in corpõ. vñ arteſta attrahit qđ retiet retẽtia: z digeſtũa digerit ſtati illõ qđ retinuit retẽtia: z expulſũa expellit qđ digerit digeſtũa. vñ poſt digeſtionẽ ſtatim agit expulſũa iõ mediatẽ: qđ aũvna cõplet digerã iſpã egrẽ: videt qđ ſtatim expulſũa dõs eſt expellere: z ita vñtas egrẽ gñata ſtatim deſcendit ad renes. Itẽ ſicut eſt vñ ad cholera nõ vñ ſplen ad melãcholia: ita e hñt renes ad vna: ſ; poſt gñationẽ choſ lere ſit ſtatim attrahit cholera z ſplen melãcholia: qđ ſit re nes ſtatim attrahit vna pot? e vñ gñationẽ i epate: z ita nõ delegabit vna cũ ſagũs: imo ſtatim deſcendẽt ab epate ad renes. Itẽ natura rene epar? delegat ſupfluitates a mēbũ nobilit? ad ignobilia z nõ ab ignobilit? ad nobilia: ſ; ſi vñ na trãmittit cũ ſanguine ad mēbra: redit poſtea ad epar vt dicit i ſa. z b e z curſum nature: qđ ſic mēbra corpũ exteriori na tranſmittunt ſuaſ ſupfluitates ad mēbũ nobile vt ad epar: nõ qđ bñ ſt natura rene operatẽ: videt qđ vna i epate gñata nõ deſerat ad mēbra: imo ſtatim deſcendit ab epate ad renes. Itẽ dñũ e aucto: i pcedẽti lectõẽ vt dicitũ e. Itẽ tercia vna e ſignũ medico. ppter tñã. l. ppter colorẽ liquorũ rẽ et hypotaſim: ſ; nõ eſt ſignũ quãtũ ad hypotaſim nõ ſi piũs delegat? ad mēbra cũ ſanguie: qđ i ſuo reditu ad epar deſert ſecũ hypotaſim: qđ necceſſe fuit vt vna p: dele garet ad mēbra anqđ deſcenderet ad renes. Itẽ theophyl? pla ne dicit qđ adſitas cũ vñtoib? i epate gñata currit cũ ſanguie ad mēbra: z hoc vt faciat ſanguie qđ groſſus eſt penetrare ad mēbra rone vna ſubſtatit: z ita pñ? delegat vna ad mēbra anqđ ad renes deſcendat. Solutio: dicit Auic. qđ illa adſi tas qđ gñat i epate cũ alijs vñtoib? nõ delegat ad mēbra: imo ſtatim attrahit eã renes: ſ; illa adſitas qđ eſt in dumozĩ bus currit cũ ſanguie ad mēbra. Sñt bus ſolutioni nõ adbe re. Itẽ pper natura dicitũ aliter qđ loquẽdo de vna naturali in epate gñata z cõplete digeſta z in venis pur eſt ſignũ me dico: iſta p rovel? pñt currit cũ ſanguie ad mēbra ad hoc vt faciat ſanguie penetrare ad mēbra: z b dicit theophylus

plane. ¶ Ad pñũ argu. i dñũ dicitũ ſm̄ theophyl? qđ ſi vñ na in epate gñata ſtatim debeat ad renes deſcendere: verũ tñ non deſcendit: qđ natura: ppter necceſſitatẽ delegat cũ ſan guie ad mēbra ad citã penetrationẽ ſanguis qđ groſſus eſt: nõ poſſet penetrare: z ita per õñs nec nutrire niã adſitas cũ ipõ delegat: qđ adſitas rone fue bñdñtas facit ſanguie nõ penetrare. Ad dñũ dñũ qđ quãto citius vna in epate gñat tãto cit? expellit: nõ tñ ad renes: imo ad mēbra ppter necceſſitatẽ vt dicitũ eſt. Ad ſecũdũ dñũ dñũ qđ ſite eſt quãtũ ad b qđ vtrogz attrahit: ſ; diſſimile e quãtũ ad hoc qđ natura nõ indiget cholera nec melãcholia iunantia ad pe netrationẽ: z ppter bñmõ i ſelle ſtatim z i ſplene ledunt? S; adſitas nõ attrahit ſtatim a renib? imo. ppter necceſſi tatẽ cũ ſanguie delegat ad mēbra. vñ i ſto argumẽto eſt fallacia pñtis. Ad tertũ dicitũ qđ vt obhẽis pur natura de bite opaf? ſ; qđ natura qñq; e debilis nec põt bñmõ ſupflui tates ſic adſitate expellerẽ: tñ õs qđ p vna debitas z apias deleget exte? z bñ ſit p epar. z vt nob. mēbra ignobilia nõ trãmittit ſuaſ ſupfluitates ad nobilia zẽ. dicitũ qđ verũ e vt ibi remaneãt: z ppter b vna reuertit a mēbris exteriori bus ad epar: nõ qđ ibi remaneãt: ſed qđ ab epate ad renes ad trapaf? z a renib? deſcendit in veſicã: z a veſica in vñã z a vir ga extra. Itẽ vt obhẽis poſtea: ſic lachryma z ſaluũ ſunt iũ plũuitates ſit z adſitas vt vna ſ; qđto natura gñatũt ſa liuã vt lachryma: ſtatim eõs expellit: qđ ſit z vna. Sñt dicitũ qđ ſtatim expellit vna ſicut ſaluã: ſ; nõ expellit ſtatim ad renes: imo ad mēbra. Elic dicitũ qđ ſ; adſitas ſine vna ſit ſupfluitas qđ impura vel magis impura qđ ſaluã vel lachryma: verũ natura nõ eã cito expellit ad renes: imo ſicõ trãmittit cũ ſanguie. ppter necceſſitatẽ vt dicitũ eſt: nõ ſicõ lachryma vel ſaluã. ¶ Tertio qñt vñ vna pl? z pncipal ius arteſat paſſionib? intra venas vel paſſionib? extra ven as. Et vt qđ pl? paſſionib? et venas: qđ vna pncipal arte ſtat materie mobi: iſpã materia mobi: vt plurimũ eſt extra ve nas: qđ zẽ. Itẽ vna ſignificat digeſtionẽ materie mobi: z eã medio reſpectat? ſic digeſtio materie mobi: fit a tertã digeſtũa vt in dñũ mēbo: qđ tertã digeſtũa opaf? extra ve nas: qđ zẽ. Itẽ p vna diſcretũ medic? inter tres ſpẽs epti cerũ obhẽis eſt mobi? extra venas: qđ vna arteſat paſſionib? extra venas. Itẽ dñũ eſt yſaac in pcedẽti dicitũ: dicit qđ lĩ quo: vine pñdit actionẽ nature in ſcõa digeſtũa qđ e epar te: z qñate chimoq; i venis: qđ arteſat ſcõa digeſtũe eſt paſſi nibus intra venas. Ad b dicitũ qđ vna ſi e i ſanis tñ p: z martine arteſat ſupra diſpoſitionẽ epatis z venas: ſ; ſi ſit egris aut materia crineaſ intravenas tñ p paſſionib? intra venas. ſi extra: extra. S; tñ ſimp̄ loquẽdo vna quã tũ eſt de ſe pl? arteſat paſſionib? intra venas z principal? z p õñs arteſat paſſionib? extra: tñ ſi materia mobi: crineaſ intra venas z extra: dico qđ pl? arteſat materia intra quãtũ e de ſe. Ad pñũ argu. ſ; ſolo qm̄ quãtũ eſt de ſe pl? arteſat paſſionib? intra. verũ tñ ſi materia ſit extra pñ e arteſat. Ad ſecũdũ qđ obhẽis dicitũ qđ digeſtio materie mobi: fit a ter tia digeſtũa z tertã digeſtũa opaf? extra. dicitũ qđ tertã digeſtũa opatur intra z extra: ſed tñ qm̄ materia eſt intra z extra pl? obhẽis vna materie intra qđ materie extra. Ad tertũ qđ obhẽis de eptia: dicitũ qđ eptia nõ ſolu e extra vel venas: imo qñq; intra: z qñ ſit intra z extra pl? arteſat vt na eptice facit intra. ¶ Quarto qñt qđ iſtoz ſit ſignũ cerũ tius vñ vna vel egritõ: videt qđ egritõ: qđ ſignũ eſt ſecũ ſenſũ ſubhẽit: z aliqđ in intellectu derelinq; ſed egritõ magis ſubhẽit ſe ſenſũ: qđ magis e ſenſibilo qđ vna: qđ egritõ ſtõ erit ſignũ cerũ. Itẽ p egritõne cognoſcũt? tres ſpẽs diſtinterie: qđ pma ſpẽs cognoſcit qñ illõ qđ egritõ e qñ lo vta carnis. ſcõa qñ e qñ ſaſura pergemina. tertã qñ fruſta carnis egritõ: z b nõ cognoſcũt? p vna: qđ egritõ e cerũ ſignũ. Itẽ vna z egritõ ſim̄ ſigna reſpectantibus medico actionẽ vturis digerẽtis. illõ qđ magis reſpectantibus e me lus actionẽ vturis digerẽtis cerũ ſignũ: ſ; egritõ eſt bñmõ: qđ magis imorãſ in ſtomaco qđ vna in epate vel in venis: vñ calõ digerẽt? p lĩqã moã melã z ſit? iſm̄pẽt actionẽ ſua in egritõ qđ in vna: qđ vna cito labit a cope qđ: ſre quẽt? vna: qđ egeram? z egritõ e ſignũ cerũ? qđ

vesica impleri: et vna añ tepus excoctur. sicut sepe fit in infirmis in creticis dieb: cũ natura accelerauerit: et ante tepus naturale sua coctione compleuerit q: materia mobi cũ muerat: atq: de die ante noctem digerit cogit. **Q**uod negat aliq dicitur: q: si vna ante tepus naturale colligat: neq: certa: neq: bona esse videtur. Unde silitudinē docetur de turbis carniū coquinatis: et excoctis cũ foz: in multo a sole excocto. Dicit ergo si qdlibet vtr accipiat anteq: excoctat: i: et pres suas diuidat: turbidū et grossum iucnis: si nō post optatā coctionē. i. digestionē colligat: cũ pres sue iam diuidant: turbulenti et grossum in fundo innem: et desup quedā natat pinguedo atq: teperat liquos. Quibus est ita rñdendū hāc silitudinē nō cosequi. Res em̄ cretorū igne cocta: ante coctionē: et post coctionē accipi valet: sed nō silt vna: quā impossibilē est colligi anteq: in vesica coadunata sit: natura sui posse cōpleuerit siue fortiter et pfecte: seu debilitet et minoate. Si nature viri fuit fortis et actio eius pfecta sit: vna bene digerit et excoquit: significat q: leuitate vite fecis: et velocitate sui ad obediendū actioni nature: et dñationē nature in sua decoctione. Si actio eius sit debilis: significat grossitudinē fecis: et grauitate atq: duriciē: vñ nature actioni fit inobediēs: et natura pigra ad decoctionē.

Quomodo colligi debeat vna et intueri et.

Olligat in vase vitro: albo: claro: et rotūdo in fundo ad vesice formā: et operatā a frigido aere: vt in caloe pudure naturalis: sicut erit a coq. Neq: muref de vase in vase: ne forte trāmutado corripat: neq: de loco in loco cũ post eq: et deponatōe turbida effiat: et in veritate cognoscenda: medi dēcipit. **C**olligi inquā dicitur: vel semel in vno vase: vel multoties: et i vase multitudine. **L**ora: q: meli q: pars actione nature significat. Si multoties colligit ops in multis vasis colligat: vt quātas vniuscuiusq: coctōis intellecta fm fortioe iudicat. **D**ps q: vt cũ a vesica erit: viderat: añq: ab acre corripat: i loco lucido splēdori solis opposito. **C**las i dextera manu teneat et sinistra retere teneat: vt ei? daritas vel turbulētia videat apti. **L**euit vas moueat: et post qdscere pmitat: vt leuitate hypoastasis: et velocitate vite videas motionis: et boei vie serena. **A**liqñ n̄ et necessitate ad cādele videda erit lumē: et faciēdū ē sicut dicitur de sole tribi videda: cũ intermissioe vt dēcat. **U**rina cũ postq: erit in vase: mutat. v. modis. **Q**uedā erit clara et pmanet clara: qdā cũ clara erit: postea grossefcit: alia grossa erit et pmanet grossa: alia grossa erit et darscit postea: atq: ad grossitudinē suā remeat. **C**ū tribi videda: necesse est viderat: vt cũ erit qualis erit viderat: si grossa sit an subtilis: et post paululū con siderada: si in eadē qualitate pmaneat: aut muref de subtilitate i grossitudinē: vel de grossitudinē in subtilitate. **S**i de subtilitate in grossitudinē mutat. **T**er tō videda an in grossitudinē pmaneat: vel ad subtilitate redeat: quā cām in loco suo plani? exequemur. **C**alefieri vna postq: erit: et in vitro frigerit illaudabile est: q: aliqñ vna erit turbida et grossa: et

ppter vctositatē grossam pmanet grossa et indiget neq: diuisa est et pigritia caloris naturalis ad colectionē sui: q: dñi ad focū vt aqua calida calefit: et plect motū cruditatis q: nature defuciat: et mutat de grossitudine in claritate: et fallam facit significacionem.

Superi? determinauit aucto: gñationē vine: bic dicitur minat: siue docet vine collectionē et inspectionē. Et diuidit hec pars in duas. In p:ia pnta quādā regulā gñat. In se cūda ponit cōditōis valres ad ei? collectionē et inspectionē. nē. **S**ca ibi: **S**ōq: fit necesse vt studeam? Et ista scda in duas: q: in pma enumerat bmo dñitōis. In scda de illis psequit: ibi. **T**ep? colligēdū optimū. Et ista in duas. In pma determinat de dñitōib? valrib? ad ei? collectionē. In scda de dñitōib? valrib? ad ei? inspectionē. ibi: **D**ps vt cũ a vesica erit. **P**uma i tres. In pma docet tepus colligēdū. i. in quo tepore debeat colligi vna. In scda in q: vase: et colligat in vitro vase. In tertia docet quāritatē ei? i. quātas dñ colligi: ibi: **C**olligi: iquā dñ oz tota. **I**terū pma in duas. In pma docet tep? colligēdū. In scda mouet dubitationē. **S**ca ibi: **D** negant aliq. Et ista scda in duas. In pma mouet obsecationē. In scda soluit. **S**ca ibi: **Q**uid? rñdendū. **A**q: sequit illa ps i q: dēteriat de dñitōib? valrib? ad ei? inspectionē et illa in q:tuor. In pma docet in q: tepore debeat videri. In scda q:uo debeat videri. **S**ca ibi: **Q**uo videri de in loco. **L**ucido. In tertia docet quōtas v: videri: ibi: **D**ps. **T**ribi v: v: v: **I**terū q:ta docet vtrū debeat calefieri ad ignē si frigidatē: vt coagulet: aut turbet: ibi: **C**alefieri vna. **I**llec est diuisio et sūa lectiois in general.

Hic primo dubitatur: que vna sit certiois significacionis: vtrum vna noctis vel diei: viderit q: vna diei: q: vna illa que attēfat digēstioi facit in oib? mēbris certio: est q: illa q: attēfat digēstioi facit in oib? mēbris: vt pbato: vna diei: attēfat digēstioi facit in oib? mēbris: vt pbato: vna diei: noctis nō: q: et pbato minus: diei in ita q: de nocte calio: naturalis retrahit intra: et ita opaf supra scdas digēstioi trā. **S** in die dispersit supra oia mēbra coipis vniuscuiusq: gneris et operas: q: cũ ab vniuscuiusq: parationē et cōpleta digestionē caloris naturalis supra: vna accipiat vna significacionē certiois: videt q: certio: fit vna de die q: de nocte. **I**te vt babebitis inferius: vna significat seu est signū me dico p trās: q: p colozē: hquoē: et hypoastasis: certio: signū est vna p hypoastasis: q: p colozem vel liquorē. **N**am dicit egid? **E**t i cōtēs rata lex: discretio certa. **I**udex cōstit rfa vera fides. qñ q: plus appetit digēstio hypoastasis: tunc vna certio: erit: hōc est de die: q: vt dicunt auctores p hypoastasis est supfluitas tertie digēstio: et tertia digēstio p viger de die q: de nocte: q: vna diei certio: erit q: vna noctis. In **S**im ē ysaac in pncipio lectiois presentis. **P**otere dicit pba in lib. de causis: q: ois trus vniū fortio: est scpa dispersa: s: in nocte calio: naturalis retrahit intra in loco digēstiois: et ibi vniū et fortificat: et ita meli? opaf supra digēstionem: de die vō dispersit extra: a fortioi opatione vel impulsionē caloris naturalis supra digēstionem recipitur na significacionē certio: eadē q: fiat de nocte relinquit q: vna noctis certio: est significacionē s: vna diei. qd cōcedo eū ysaac: et istā rōnē vltimā pono p cā: vñ cũ vime gñatio fit in syne epatis fm vertatē et deactionē: q: ibi dēfēdit ab alia humo:ibus: in gibbo vero epatis fit fm appositionē et sequelationē: et bmo dicitur sint itra et de nocte calio: naturalis cōfōtans digēstioi interius retrahat fortio: impmeracionē s: in vna de nocte q: de die: q: vt dicit dispersit supra mēbra exterioris: ppter hoc vna noctis certiois ē iudicij q: diei. **A**d pmiū argumē. **A**d pmiū argumē: q: calio: naturalis dispersus ad oia mēbra nō facit ad digēstioi vna: imo potius eam impedit: q: qñ dispersit extra: diminiuit intra: vt vltim est. **A**d scdū argumētū dicit q: bene cōcedo q: certiois signū est vna p hypoastasis: q: p liquorē vel colozē et tu obhis: digēstio hypoastasis meli? appareat de die: dico q: fallum est: imo melius appareat in fine noctis. **I**terū sūa rotam: quia tunc generata est et cōpleta scda digēstio et cui? operatione materia vnde generatur hypoastasis: in illa

pota abundat: sed de die cōsumit illa materia hypostasis,
 vñ qđ ysaac dicit qđ vna noctis certioris: z nō intelligit de
 media nocte: s; in fine noctis: vñ vna in fine noctis facta vt
 in auroa certioris est significatio: qđ tūc abundat materia
 hypostasis qđ de nocte fuit seqltrata: z desula ab humo: ib;
 p opationē scđe digestiuē: z ppter hoc dicit aucto: in lra: qđ
 tēpus optimū colligēdi vna est cō somnus sit expletus: et
 natura iam ad exteriora exierit: z hoc est i fine noctis: z nō
 in medio diei: qđ tūc materia hypostasis cōsumit. ¶ Sed
 qđ vñ vna sit magis tincta: vñ in die vel in nocte: z hoc
 est qđere vñ in somno velin vigilia. Et videt qđ magis tinc
 ta sit i die: qđ nor assimilaf byemi: dies vō estati: s; in estate
 vñe sunt migis tincte qđ in byeme: ergo sñr de die qđ de no
 cte. Itē dies assimilaf motu z exercitio: nor vō quieti: sed
 motus z exercitio tingu vna: quies vō cam remittit: s; sñr
 dies magis habebit vna tincta qđ nor. In dñi est aucto:
 dicit: qđ vna melius digerit de nocte: s; a meliori digestio
 ne recipit melio: tinctura: s; vna in nocte siue noctis ma
 gis est tincta qđ vna diei. ¶ Seceta dicit in littera: qđ vna
 noctis certioris est significatio: qđ vna diei: s; vna signi
 ficat illud quod significat per tincturam: ergo cum vna
 noctis sit certior: videtur qđ magis sit tincta qđ vna diei, qđ
 cōcedo. Et istas duas rōnes pono. p causa. Ad pñm argu
 menti dico qđ nō est penitus sile de nocte z de byeme: qđ in
 byeme frigiditas multū perscurat. vñ claudir potos z retri
 nctur tūc lupū intras intra qđ sunt aquose z indigestivā
 remittit: z discolorantes: s; nō sic perscurat frigiditas in
 nocte: imo est brevis z in crastino die expellunt: qđ poi ape
 rit rōne lucis z caloris diei zē. vñ dico qđ i nocte magis ē
 tincta vna: qđ de nocte caloz: naturalis qui tingu vnam in
 exteriora aialis retrahit. Itē poi claudunt: z ita caloz: natu
 ralis z spūs interiori retinetur z confortant: z ita fortz: ca
 los naturalis impmit actionē suā ipsa vna ipam tingēdo.
 Itē spūs fugitū intra ppter tenesofitate noctis z obscuri
 tate cū illā maxime fugiant: z istis tribus de causis magis
 tincta ē de nocte. Sed de die remittit in tinctura: tū qđ spūs
 ē: sñt ppter amicitiatē cōueniētia quā habet cū luce. tū
 qđ: oisana quinq; sensū apta funt ad exercēda officia sua
 z ita vñ: naturalis retrahit z remittit ab opatiōe sua: z aialis
 intēdit: qđ intensio aialis vñtus est remissio naturalis: z
 eodē rō. tū qđ poi aperitū rōne caloz diei: z istis de cau
 sis debilitat naturalis vñtus intra quod debet tingere vñ
 nam. Ad secūdu argumētū dicitū qđ nō est penitus sinitē
 de qđte z de nocte: qđ i qđere caloz: naturalis nō ē intra retra
 ctio: imo dñt qđ extra: tū qđ sopit ē extra nō tingu vna:
 s; de nocte retrahit intra: z ita opaf supra vna rēgēdo ipā:
 s; si tu obijdas in exercitio tingu vna: z tū caloz: ē extra: s;
 sñr in qđere. Dicitū qđ nō: qđ exercitio cōmouet caloz: natu
 ralis cōmoues humozes z vna nngēs: sed in quere caloz:
 naturalis sopitus est: nec pot hoc facere: z sic soluit ad illa
 duo argumēta. Unde dicitū qđ ipa est fallacia: qđ quēris.
 z in oibus talib; qđ sic est quoad quid: z quoad quid dñsi
 mile. ¶ Tertio dubitat sup hoc qđ ipē inuod i lra qđ i nocte
 fortificat digestio: caloz: naturalis digerens se retrahit in
 tra: de die vō debilitat: qđ: trahit extra. vñ dicit qđ de die vñ
 tus aialis operans remittit naturalē in sua operationibus
 ppter hoc querit vñtus digestio sit fortio: vel vigeat in
 nocte vel de die: videt qđ digestio plus vigeat in die: qđ dige
 stio sit i calore naturalis: sed fortio est caloz: naturalis de die
 vt pbat qđ de nocte: qđ digestio plus vigeat de die. pbatio
 mōis: dicit plus qđ talis est differentia inter motū natu
 ralem z violentū: qđ motus naturalis in fine intēdit: violentus
 vero in fine remittit: qđ ergo motus calozis naturalis
 qui sit de die a centro ad dīffrentiā: sit caloz: naturalis: in
 eodē rō de die. ergo melius celebrabit digestio de die qđ de
 nocte: cum ad intensionē calozis naturalis sequit melio: et
 fortio digestio. Item exercitio confortat digestio: vñ dicit
 cū ysaac in dicit vñtus salubis: qđ grossa cibaria debēt ad
 ministrari exercitibus: qđ per exercitū melius digerunt
 queris po cibaria mollia z de facili digestibilia. Si ē exerci
 tium confortat digestio: z dies assimilaf exercitio: videt
 qđ de die fortio: sit digestio qđ de nocte. In dñi est aucto: in

lra. Itē dicit Auzē. qđ vna vñtus retrahit aliā a sua opatiōe
 cum ergo in die intendat virtus aialis: in die retrahit natu
 ralis a sua opatiōe: z ita a digestio: z cū i nocte intendat na
 turalis retrahit aialis: z ita in nocte fortio: est digestio qđ
 in die, qđ cōcedo. z istā vltimā rōne pono. p causa. Ad pñm
 argumētū in pparariū multiplex est solutio: dicitū duplex
 est motus naturalis. Quia est qui sit elongationē a radice
 ce: z talis in fine debilitat: vt patet de candela ardētē: qđ for
 tior: z maio: est lumen. ppe candela ē longe a candela: z ta
 lis motus est in motu calozis naturalis ad exteriora. vnde
 in fine debilitat: z de tali nō intelligit pbus. Est alius motus
 naturalis qui sit p approximationē ad radicē: vt patet in las
 pide descēdētē: qđ in fine intendit eius motus: z de tali intels
 ligit pbus. z talis motus non est in motu calozis naturalis
 ad exteriora: z ppter hoc nō valet argumētū. Et dicitū
 qđ duplex est motus. Quia qđ est rectus: vt grauis recto motu
 perit centrū: z leuis recto motu sursum: z talis motus natu
 ralis in fine intendit: z de tali loquit pbus. z talis nō est in
 motu calozis naturalis ad exteriora. Est alius motus natu
 ralis: qui est circularis: vt patet in motu calozis naturalis ad
 exteriora: qđ vndēq; distigat: z talis debilitat i fine: z de
 tali nō loquit pbus. Et dicitū qđ duplex est motus natu
 ralis. Quia cum qui regit a natura solū: z nō ab aia: z talis in
 fine intēdit: z de tali loquit pbus. Est alius qđ regit a natura
 z ab aia: z talis i fine debilitat: z talis ē caloz: naturalis ad
 exteriora. vñ in fine. i. qđ venit exteriori debilitat digestio in
 tra: z ppter hoc fortio: digestio ē de nocte: debilis de die.
 Ad secūdu argumētū dicitū qđ confortat digestio: hoc
 ē duplr. aut effectiue: aut informatiue. vñ dico qđ exercitio
 confortat digestio: effectiue: qđ excitat caloz: naturalē qui
 excitat: colunt melioz nutrimentū: quod cōsumpto mētia
 inaniatur z appetit nutrimentū quod nutratur. s; informati
 ue impedit digestio: qđ retrahit caloz: naturalem ab inte
 riorib; ad exteriora. vñ in fine i. motus digestio: impedit
 sed in principio confortat. ¶ Quarto querit vñtus vñ
 retrahit aliā a sua opatiōe: cū hoc inuaz ysaac in lra. Et
 videt qđ nō: qđ dicit baly in cōmento supra tēgū: qđ pñmum
 operationis ē vñtus cogitatio, vnde sequit qđ cogitatio
 disponit ad opatiōē: qđ retrahit caloz: naturalē ad cōfor
 tationē: natura totū operat: medicus vō est ministratur.
 cogitatio vō seu vñtus aialis disponit ad naturalē operantē
 Sed quecunq; ita se habent qđ vnum disponit ad reliquū
 vñtus retrahit alterū a sua opatiōe: cū qđ aialis et natura
 lis sic se habeat: videt qđ aialis operans de die non retrahit
 naturalē a sua opatiōe. Itē qđ duo virtutes cōtrarie ope
 rantur supra diuersa obiecta: nō oportet qđ vna impediatur
 liquā: sed sic se habent virtus naturalis z aialis: qđ supra di
 uersa obiecta operantur. Nam aialis operat supra obiecta
 qñq; sensū. naturalis vero supra nutrimentū: z ita obiecta
 sunt diuersa: ergo vna virtus vt aialis nō retrahit vel impe
 dit reliquā vt naturalē a sua opatiōe. Itē dicit baly in su
 p. pñotica: qđ ille medicus plus sanatur de quod habet maio: cō
 fidentia. per hoc ergo inuuit: qđ aialis virtus facit ad cōfor
 tationē naturalis: sed nullū tale cōfortans reliquū: impedit
 ipm siue retrahit a sua opatiōe: ergo aialis nō impedit na
 turalē a sua operatione. Itē dicit pbus qđ imaginis namū
 generat namū. vnde inuuit qđ imaginaria virtus disponit
 ad vñtus gñatiua: sed nullū tale impedit reliquū: ergo sñr a
 parte ista cum aialis disponat ad naturalē nō impedit natu
 rale a sua opatiōe. Contrariū dicit aucto: plane in lra. Itē
 dicit Auzē. qđ vna vñtus retrahit aliā a sua opatiōe. Itē qđ duo
 virtutes contrarie operantur per idē mediū: si vna intēdit
 in sua operatione reliqua remittit in sua opatiōe: sed
 vñtus aialis z naturalis operant per idē mediū: s; p caloz:
 naturalē: ergo si aialis virtus intendat i sua opatiōe: z hoc
 extra: naturalis: qđ p idē mediū opaf remittitur intra: z ita
 aialis impedit naturalem in sua opatiōe: qđ cōcedo cum
 ysaac: z cū Auzē. Sed dñt distinguo de duab; virtutibus
 contrariis: qđ aut vna finaliter ordinatur ad quod reliqua: z sic
 vna nō impedit reliquā: vt patet de confidentia: z aialis ordi
 natur tūc ad illud ad quod ordinatur naturalis. Ad hanc
 tate: z hoc modo vna nō retrahit aliam: imo cam magis cō

potat. Sicr biceñd est de imaginatiua cogitate nani: z fina
 luer codinatur ad gñatione nani: vel imaginatiua cogitate
 nanum q parat informatiue virtuti vt nani infoimet. vnde
 bñdñ virtutes operatur supra idem z non supra diuerfa: z
 de talibus virtutibus fco: dñatis verum est: q vna nō re
 trahit aliā. Etel bñdñ due virtutes cōtrarie opantur supra
 diuerfa obiecta: z p idem modū vt patet in pposito: qz aīa
 lis opatur supra obiecta qñqz sensū p calozē naturalē z na
 turalis supra nutritiētē sūt p calozē naturalē: z ppter hoc
 necesse est q si vna intendatur extra vt aīalis: q reliqua res
 mītra fit naturalis. z sic intelligit Auicē. z ysaac quā
 do dicit q vna frus retrahit aliā a sua opatione. z per istā
 distinctionē pñe solui oīa argumēta: z bec sufficient.

¶ Tertia particula que quos morbos
 habeat significare vīna.

Vīna maximam in morbis habet signi
 ficationē: circa actionis nature quan
 titatem: atqz circa calozem z fecis deco
 ctionē naturalē: si fit in initio vel in me
 dio: vel in sui cōplemētō. Lū em̄ vīna
 sanguinis aquatice: z ceterorum humorum sit colozē
 turā: aquosi autē sanguinis habitatio sit i vena: neces
 se est certiorē faciat significationem morboz in venis
 contentoz: qz extra venas positoz: qz in vena de
 coctionis z nature actionis fortior: z manifestior est
 in habitatio. Quod cū sit: necesse est vt cū morbi z fe
 ces eoz sint generati in venis: z vīna sit laudabilis
 z significatiua boni: vel illaudabilis et significatiua
 mali: significatio eius siue in bono siue in malo: cer
 tior est z apertior. Lū autē morbus in locis extra ve
 nas sit sicut i stomacho vel in intestinis siue i neruis
 z spīs instrumentis: alijs vt bñdñ: z vīna sit lauda
 bilis z significatiua boni: significatio eius debilis est:
 et a bonitate remota. Si illaudabilis et signifi
 catiua mali: eius significatio in timore certior: z ma
 nifestior. Quia si morbus extra venas sit: z longe a
 loco coctionis: z vīna laudabilis sit non est laus di
 gestionem significat morbi: cum virtutē nature ostē
 dat agentē intrā venas: non fortitudinē in morbi ma
 teria extra venas generata. Lū autē vīna sit pessī
 ma: z mali timendi significatiua: significatio est for
 tis z recta. pessimitas em̄ vīne semp portendit de
 fectionē actionis nature intrā venas: z locum coctio
 nis extra. Si ergo eius actio in loco coctionis sit de
 fecta: necesse est vt in locis extra venas coctio ei⁹ sit
 defectissima. Lū autē natura in hac quantitate defi
 cit: nō sumus securi quin morbus ipam vīnat: z in
 firmus percat anteqz natura feces morbi generati
 uas excoquat. vnde Hal. Si morb⁹ inquit nō intra
 venas sit: z vīna laudabilis: significatio eius ad sa
 lutē debilis: z spes longa erit. Si illaudabilis: signi
 ficatio eius ad timorē est fortissima z certissima. Cū
 l'ippo. in ep̄d. vīna laudabilis i colica passioe z in
 neruis z in spīs z pectoris instrumentis: nō plurimū
 nos certior vt ad salutē infirm⁹ veniat: si i passio
 nobis bis mala fit z illaudabilis: significatio in timo
 re fortissima est z certissima. Qd sic ipse firmat. Audi
 inquit mulier vleon habentē: eius vīna fuit cruda
 atqz grossa: vnde mortem eius iudicauit: z post diem
 tertium fuit mortua. Lū ista bu⁹ rei: qz passio de apo
 stemate fuit in intestinis extra locū coctionis: quia

ergo vīna sicut hippocrates dixit cruda fuit z indi
 gesta: defectionem actionis naturalis extra loca si
 gnificauit coctionis. Lū ergo actio naturalis in loco
 coctionis deficit: in loco extra coctionē: pū dixit
 erit defectissima. Natura autē sic deficiente: z morbo
 atqz vīna permanentibus in hac cruditate z durī
 tate: maxima z certissima significatio est de habēdo
 timorē. Vnde oportet vt vīna non solum in morbis ex
 tra venas: nos certificet. Lōsid eremus g z seratio
 nes: morbos pulmonis pectoris z dyasfragmatis si
 gnificātes. Lōsid eremus z digestionē z colicā pas
 sionē: z in intestinis portendētem vulnera. Lōsid
 eremus vomitus z similia passionē stomachi ostēdē
 tia: qz tantū vīna qualitatē cōplexioni coctionis mō
 strat dominatē: z quantitatē naturalis actionis in lo
 co coctionis: id est venis. qd em̄ de infirmis erit mē
 būs: significat qualitatē materie vnde morbus sit:
 bonam siue malā subtilētem vna grossam crudā seu co
 ctam: z si quod a mēbris exit laudabile fuerit: boni
 tatē materie ostēdit morbi: z vīna rubedine tincta
 z digesta virtutem actionis naturalis in loco mon
 strat coctionis: certum z vicinū signū est saluris. V
 si est contrarium: appropinquat ad timendum. Si
 vero vīna significatio sit laudabilis: altera vero illau
 dabilis iudiciū fm certiorē erit significationē. Tera
 bigratia. Si hō pleurēsim habeat z spūtū ei⁹ lauda
 bile sit cito z leuiter erit: color eius albus. spūm
 quoqz iunctū z cōtinuū: z vīna cocta atqz tincta: vir
 tutem actionis naturalis in loco coctionis certum
 certum signum z vicinum est saluris. Si seratus sit
 pessimus: z certus eius durus: color viridius vel nī
 ger: liquo: subtilis: odo: feridus: vīna cruda z alba:
 significat nature actionem in loco coctionis deficien
 tē: sit vicinus nunciū ad mortem. Sed si mediū sit
 serare inter laudabile z illaudabile: z erit suum in
 ter velocitatem z tarditatē: color eius liuidus vel cī
 trinus: liquo: eius subtilis: vīna vero laudabilis co
 cta z tincta: serare autē illud nō in sua pmanens qua
 litate: h̄ meliorat: spes lōginqa certificat. Est autē
 impossibile vicinam esse salutem: cum spūtū in initio
 fuerit illaudabile. Si spūtū in illa qualitate permā
 serit: vel etiā peiorauerit: timorē de longe significat.
 Impossibile ē em̄ q vicina sit morz z vīna sit lauda
 bilis. Itē est impossibile significare salutē si vīna sit
 illaudabilis: vū spūtū sit pessimū: vū corruptionē et
 pessimitatē materie morbi significat: qz permanere
 spūtū in sua qlitate mala: z mutare suū esse in peiorē
 decoctionē significat qz actio nature deficit vel in lo
 co passiois: z extra locum coctionis vīne. Plurimū
 em̄ liquo: vīne significat actionē nature in loco co
 ctionis vīne defectā: z in loco extra fuit coctionē de
 fectionē. Quod intelligit de corruptionē per mēb⁹
 erente z ei⁹ cruditate. Si vīna cū pessimitate serā
 di sit pessima: mortē significat: h̄ tñ remotam: qz spu
 tū ab initio nō fuit pessimum.

¶ Superi⁹ deterior auctor gñationē vīne z ei⁹ collectio
 nē: z ei⁹ inspectionē. In pte ista determinat auctor ei⁹ signi
 ficationē. Et ista in duas. In prima determinat ei⁹ signi
 cationē in gñali. In sēda pte determinat quasdā cōditōes
 diuersificātes significationē vīne. Scōbā ibi: Urina trib⁹ mo
 p iij

cipit tinctura: ergo prima vna magis est tincta q̄ secunda.
 ¶ Itē hoc idē videmus ad sentim. et hoc concedo. Cū dico q̄
 prima vna magis est tincta q̄ secunda: et loquor vt in plurib;
 nisi per aliquod accidens variet: vt dicitur fuit in principio hu
 ius libri. Ad primū argumentū in contrariū dico q̄ si hęc
 da vna plus imbuatur in cospore q̄ prima: verūtamē ita in
 ipsa nō est tanta permixtio humorū sicut in prima: nec ita for
 sis calor: rēge vna; ppter hoc nō est ita tincta sicut p̄ma.
 ¶ Per hoc p̄t solutio ad scdm: q̄ si immus de a quositate sit
 in cospore in secūda vna: verūtamē q̄ non est tanta per
 mixtio humorū: ppter hoc non est ita tincta.
 ¶ Ad p̄mū lectūe resantē plura dubitāda. P̄mū est vtrū
 vna sit certū signū in morbo aliq̄ hoc dicit aucto: in lra. Et
 videt q̄ nō: q̄ nū nullū in eodē morbo pluries variatū est cer
 tum signum in morbo: sed vna in eodē morbo pluries
 variatur: vt dicit in littera: ergo non est certū signū in mor
 bis. ¶ Altera nullū vnum z idē manens diuersos z cō
 trarios modos significans est certum signum: sed vna est
 huiusmodi: q̄ eadē vna contrarios modos representat:
 vt patet de vna nigra: que q̄ significat solutionē quar
 tancq̄q̄ modificatiōe nature: ergo vna non est certum
 signum in morbis. In contrariū est aucto: in littera: dicit enī
 q̄ vna mat̄ria in morbis habet significatiōē. ¶ Altera
 dicit sc̄al: in tegm: omne q̄ definitū ab aliquo attestatur
 a quo definitur: sed vna in morbis defenditur a mat̄ria
 nō morbi: ergo vna attestabit mat̄rie morbi: ergo est cer
 tum signum in morbo. quod concedo. Ad primū argumē
 tum in contrariū dico q̄ plus valet ad oppositū q̄ ad propo
 situm: q̄ licet vna varietur pluries in eodem morbo: quia
 alia est in augmento q̄ in principio: z in statu q̄ in augmen
 to z c. tamen habet propriam significatiōē in qualibet va
 riatione illius morbi: z q̄ propriam habet significatiōē in
 qualibet variatione: ppter hoc est certum signū in illo mor
 bo. Ad secundū dicitur vt dicit Serardus in glossis: q̄ ea
 dem vna non significat modos contrarios: id est non indi
 cat de diuersis morbis in specie: immo significat diuersos
 modos quantitā ad mat̄ria: q̄ supra diuersas mat̄rias at
 testatur: vñ illa diuersa significatio non venit a parte spe
 cies morbi: immo a parte mat̄rie supra quā attestat vna.
 ¶ Sc̄o queritur vtrum vna sit certus signū in sanitate
 vt in egritudine. Et videt q̄ in sanitate sit certus signum:
 q̄ vna quātomagis est digesta: tanto certior est z verior:
 sed in sanitate melius digeritur q̄ in egritudine: q̄ in sanī
 tate est fortis: calor: ipsam digerens: ergo vna est certus
 signum in sanitate z fortis: impletur: sed calor: naturalis im
 peditur suam actionē z fortis impletur: z derelinquit suum ve
 stigium in passim q̄ agēs impeditur: sed calor: naturalis im
 p̄mens suam actionē in vna non impeditur in sanis: imo
 in egris: q̄ in egris impeditur a mat̄ria morbi: ergo melius
 impletur suam operationē in vna in sanitate q̄ in egritū
 dine: sed vna non dicitur certum signū nisi ppter recep
 tionem actionis caloris naturalis: ergo cum actio calo
 ris naturalis in vna sit fortis: in sanitate videtur q̄ vna
 in sanitate certus signum erit q̄ in egritudine. In contra
 riū est aucto: in littera: dicit q̄ vna mat̄ria habet signi
 ficatiōem in morbis: z non dicit hoc de sanitate. Item hoc
 idē vult Serardus in glossis. ¶ Altera vna significat p
 tria: sc̄ per colorem: est liquoris: z per hypostasim: vt habetur
 in libro isto. Sed cum dicit ysaac q̄ vna verus significat
 per hypostasim q̄ per colorem vel liquoris: z hoc idē vult
 Egidius: si ergo vna verus significat per hypostasim: et
 dicit ysaac inferius q̄ i sanis nulla est hypostasis aut pauca:
 ergo videtur q̄ non sit certū signū in sanis: cum in sanis nō
 significat aliqd per hypostasim: vt dicitur em est: ergo relinquit
 q̄ vna certus signum est in egris. quod concedo. Vna
 causa est: q̄ dicit Serardus sicut est de pugile exarato: q̄
 tunc apparet magis sua fortitudo q̄ quādo est quietus. Si
 milit est de vna in egritudine: natura est in egritudine
 excitata a mat̄ria morbi: z ideo fortius imp̄tunt operatio
 nem suā in vna q̄ in sanitate quando non est stimulatā ab
 aliquo: z ppter hoc vna certus signum est in egritudine
 ne q̄ in sanitate. Secūda causa est: q̄ dicit sc̄al. sup ap̄o

rimos: filij huius tēporis omnes sunt gulosi: vnde inde bē
 te se regunt z se exponunt illi cētis z gulostratibus infimtis:
 z ppter hoc vna non potest esse certum signū in ipsis: q̄
 tunc natura seu calor: naturalis nō bene se habet: q̄ in egrit
 udine homines se regunt fm p̄ceptis iudicis ordinatē:
 et ppter hoc melius apparet tibi operatio caloris natura
 lis supra vna q̄ in sanis: z ppter hoc vna certus signum
 est in sanitate q̄ in egritudine. ¶ Et iam dicitur pater solutio
 ad argumēta: z p̄mo ad primū: q̄ si calor: in sanitate sit for
 tius: verūtamē q̄ nisi debito modo se regunt. Item q̄ ibi non
 reperitur hęc vice conditiōe que exigunt ad certū iudiciū
 vna: ppter hoc non est certum signū in sanis. Ad secū
 dum tam pater solutio: q̄ enī in egritudine vna humulata
 a mat̄ria morbi: ppter hoc melius impletur actionē suā:
 in vna: sed non sic in sanitate cum debito modo se regunt
 sanī. ¶ Tertio queritur vtrū per vna deueniamus in cog
 nitionem speciei morbi: z hoc est querere quando videm
 vnam possumus vere cognoscere q̄ patitur tertianā vt l
 huiusmodi. Et videtur q̄ sic: q̄ facilius est discernere inter
 species diuersos morborum q̄ inter species eiusdē morbi:
 sed per vna discernimus inter species eiusdē morbi: vt o
 te inter tres species etib; ergo multomagis per vna: po
 terimus discernere inter species diuersos morborum: ergo
 per vnam possumus deuenire in cognitionē speciei mor
 bi. Item dicit Hippocra: in quarta particula ap̄ostomē.
 Quibus in febrib; vna conturbata z velut subingalib; his
 capitis dolores aut adfunt aut aderunt: ergo fm Hippo.
 videtur q̄ per vnam possumus deuenire in cognitionē spe
 derum morbi. Item dicit ysaac in libro isto: z etiaz hoc vult
 Egidius: q̄ in acuta egritudine vna crifens alia precedit
 de rubea significat t̄renfimer: hoc ergo immit q̄ per vna
 possumus deuenire in cognitionē specierum morbi. Item
 dicit ysaac q̄ q̄tates actiue dāt colore: passiuē sō subam in
 vna: sed ois morbus vel ois species morbi vel ab actiuis
 vt a passiuis dependet: q̄ ois species morbi cognoscitur p̄ v
 nam. hoc argumētū est valse sophisticū. Sc̄tra illud q̄ vñ
 z idē manet in diuersis morbis: non est signum deueniē
 in cognitionē diuersarum specierum morbi: sed vna ma
 net vna z eadem in diuersis morbis: q̄ eadem vna diuer
 sos modos representat: ergo per vnam nō possumus de
 uenire in cognitionem diuersarum specierum morbi. Item
 hoc idē vult Serardus in glossis. z hoc concedo. Unde di
 co q̄ per vnam quātum est de sc̄m possumus deuenire
 in cognitionē diuersarum specierum morbi: nisi habeat alia
 signa: vt egestiones: sp̄ta: sub̄tomata: indicium patētiōis:
 vnde vna principaliter attestatur supra mat̄ria morbi
 z non supra speciem morbi. ¶ Ad primū argumentū in
 contrariū dicitur q̄ tu supponis fallum: quia per vnam
 non discernimus inter tres species etib; nisi habeamus
 alia signa cum hoc: vnde licet vna sit oleagina in etib;:
 verūtamē non ppter hoc dicemus si videamus vnam
 oleaginam q̄ patiens sit etib;: quia talis vna potest ap
 parere in alijs morbis q̄ in etib;: vt p̄tote in viciatione res
 num z c. vt dicit Egidius. ¶ Per hoc idē patet solutio ad
 secundum argumentum: z eodem modo est dicendum. Ad
 tertium argumentum sophisticū: q̄ obijctis q̄ actiue dant
 colorem: passiuē substantiam: dicendum q̄ actiue z passive
 non dant colorem nisi substantiam nisi per mat̄ria morbi:
 vnde attestatur principaliter mat̄rie morbi. ¶ Sc̄o
 queritur vtrum vna defendatur a mat̄ria nutrimentel
 a mat̄ria morbi: et loquor de vna in egris. Et videtur q̄
 non defendatur a mat̄ria morbi: immo a mat̄ria nutrime
 ti: quia dicit ysaac superius q̄ vna est superfluitas sangui
 nis z aliorum humorum: sed sanguis z alij humores desin
 duntur a mat̄ria nutrimentel: ergo z vna cum sit eorum
 superfluitas a mat̄ria nutrimentel defendatur. Item vñ
 na in venis generatur: vnde attestatur eā q̄ dicit defenditur
 vt a mat̄ria intra venas: sed mat̄ria morbi quādo q̄
 extra venas: ergo non defenditur a mat̄ria morbi. In cō
 trariū est aucto: in littera: qui dicit q̄ vna mat̄ria habet
 in morbis significatiōē: z Serar. exponit. l. supra mat̄ria
 morbi: si hęc significatiōē supra mat̄ria morbi a mat̄ria

morbis descendit: ergo &c. Itē in diversis morbis videmus
diversos colores. Sicut in rigentia morbi: ut in morbo
pblegmatico videmus vinā albi & hmoi: sed hoc non esset
nisi vinā descendere a materia morbi: ergo descendit a ma-
teria morbi. Ad hoc ostendit q̄ vinā descendit abtraq̄ ma-
teria tam nutritivi q̄ morbi. Ad primū argumentū in. Sicut
q̄ obicit q̄ vinā descendit a sanguine: r̄ alij humores: r̄
sanguis r̄ alij humores sunt materia nutritivi r̄ non mor-
bi: dico q̄ fallum est: imo sunt materia morbi q̄ sunt in sta-
tu immaturali ita bene facti sunt materia nutritivi q̄ sunt
in statu naturali. Ad secundū dicendum q̄ vinā descendit a
materia morbi intra venas: et tu obijcis materia morbi q̄
cōtinet extra venas: dicens q̄ illi materie nō p̄ncipaliter
attestatur: imo p̄ncipaliter materie intra venas. Vel dicit
dum q̄ vinā deponat cum sanguine ad omnia mēbra cor-
poris vt faciat penetrare: unde omnibus mēbris attestat: r̄
in reditu suo ad ep̄ar desert secum hypostasim: r̄ ppter hoc
potest ita attestari materie morbi extra venas existit sicut
intra. Et sic patet solutio questuorum.

Quarta particula de iuuamēto: vel
nocimento: vel neutro vine.

Rine eritica triplicat in suis significatiōi-
bus. Vel enī iuuatiua: sine nocitiua: seu
neutra. Inuit autē duobus modis. vel enī
cū ad multitudinē humorū in corpore adu-
natorū expellendā natura cōstratur per vinā. Vel
cum ad humores corruptos r̄ putrefactos a natura
dissolvendos: r̄ a corpore cū vinā expellendos. Sed
differunt hec duo: q̄ primū in quantitate est multū:
r̄ abundantissimū: in qualitate vō bonū est: cū neq̄
pessimū sit: neq̄ putrefactū. Secundū in qualitate
est pessimū: feridū: r̄ putrefactū: sed in quantitate est
laudabilē: cum inter multū r̄ paucū medicore sit in
liquore. Similiter nocimentū vine est duplex: cum
aliqui dura creat r̄ laboriosa implens vesicam r̄ gra-
uans r̄ molestans. Aliq̄ multa r̄ ipsa: vt bumecta
r̄ tione corporis substantiale finiat: mēbra dissoluat: vt
virtus deficiat. **N**ocimentū triplex est: vel ex qua-
litate sua: vel ex acumine r̄ calore humores cholericū
cos cū ipsa descendentes: r̄ cā incendētis significat: vt
ex salitate r̄ sua in cōsido humores pblegmaticos
incidēt: vt ex sua aciditate pungēt pblegma acidū
potendēt. **N**eutrū in duo diuidit: vel q̄ cū cor-
pus humorū corruptoz sine nocitiuoz abundantia ca-
reat: quos natura expellere cū vinā oporteat: r̄ nul-
lum aliud fuit iuuamentū ipsi? nisi nature actus soli-
tus: vel q̄ si eritē suoz non multū sit: neq̄ ita spissum
vt corpus asumat bumectandū: neq̄ adeo durū r̄ la-
boriosum sit: vt implens vesicā grauet eam: neq̄ ita
mutabilis sit in qualitate sua vt fiat calida: falsa: vel
acida: in egressione sua nulla facit nocumēta. vñ hip-
p. in epidī. Urina naturalis est r̄ sana: cum facile r̄ sine
dolore creat: r̄ sine ardore r̄ putredie r̄ ferore r̄ autē
gens sentit suauitate atq̄ delectatione. Voluit autē
h̄ippo. intelligi: q̄ facillitas erundi: eam liberā esse
significat ab humoribus malis: fetor: ab latus: corpus
significat mundatū de corruptis r̄ purtūis humoribus.
Delectatio mingēdi mōstrat perfectionē actio-
nis naturalis.

Superius determinauit auctore significatiōem vine in
sūbam purvinā attestat materie intra venas. h̄ic determi-
nat de eritu vine. Et diuiditur pars ista in duas. In prima

diuidit eritū vine. In secūda de mēbris diuiditibus agit,
secūda ibi: Inuit autem duobus modis, r̄ ista secūda di-
uiditur in tres. In prima determinat de eritu iuuatiuo. In
secūda de eritu nocituo: ibi: Similiter nocimentū vine.
In tertia de eritu neutro: ibi: Neutra in duo. Prima diui-
ditur in duas. In prima ponit duos eritū iuuatiuos. In se-
cūda ponit differentia inter illos: ibi: Differēt hec duo.
In tertia qua determinat de eritu nocituo diuidit in duas.
In prima pcedit generaliter. In secūda specialiter. Secūda ibi:
Nocimentū triplex est. Illa pars in qua determinat de eritū
neutro diuidit in duas. In prima pponit q̄ intendit. In
secūda cōfirmat ipsūm positū per auctoritātē h̄ippo. se-
cūda ibi: Unde h̄ippo. in epidī. h̄ec est vniuerso r̄ senten-
tia lectiois in generali.

Hic refat tria de lectione pcedētū dubitāda. Primū est
vtrū vinā habeat certā significatiōem in morbo immateriali:
sicut h̄y in morbo materiali. Et vt q̄ non: q̄ in p̄ncipio p̄ce-
dētis lectionis dicit vñ. q̄ vinā maximā h̄y significatiōem in
morbis in decoctione fecit: cum q̄ in morbo immateriali nō
sit fer: videtur q̄ vinā nō habeat certā significatiōem in mor-
bo immateriali. Item dicit superius q̄ vinā laudabilis non
est certum signū ad salutē quādo materia est extra vna: cū
ergo in morbo immateriali materia sit extra venas: vt in epi-
nera r̄ hmoi: videt q̄ vinā nō habebit certā significatiōem
in morbo immateriali. Contra dicit superius q̄ vinā in mor-
bis representat quantitatē actionis nature: sed quantitas
actiois nature pot apparere ita in morbo immateriali: sicut
r̄ in materiali: q̄ sicut in morbo materiali natura impeditur
ppter materiā morbi q̄ ita in morbo immateriali natura
potest impediri fore debilitari ppter malā cōp̄lesionē siue a
mala cōp̄lesione frigida vel calida: ergo &c. Itē per vñam
deuenimus in cognitiōne calefactionis ep̄aris que est in ma-
terialis r̄ in cognitiōne ep̄imere r̄ et h̄ic q̄ sunt morbi im-
materiales loquendo de materia q̄: ergo vinā certam
significatiōem habet in morbo immateriali. Ad hoc ostendit
q̄ vinā certā significatiōem habet in morbo materiali: quia
materialis: sed plus in morbo materiali vt dicit Serarū: sicut
p̄ncipaliter attestat materie intra venas. vnde dicit Serar-
dus q̄ maximā habet significatiōem in morbo materiali:
r̄ aliquid in morbo immateriali? Per hoc p̄t solutio ad pi-
mū: q̄si aucto: per hoc q̄ dicit q̄ materia p̄t significatiōem
in morbo materiali? nō excludit cum habeat ali-
quam in morbo immateriali? Ad cōm argumentū dicit
dum q̄ q̄si aucto: dicit superius q̄ vinā laudabilis non est
certum signū salutis q̄ materia est extra: p̄t cōparatū vinā
laudabilē ad illudabile q̄ materia est extra: vt bene vena
est q̄ vinā laudabilis nō est certū signū salutis q̄ materia
est extra: q̄ h̄ decoctio fit bona intra: t̄ pot deficere extra:
vñ non dicit simpliciter q̄ vinā laudabilis fit certū signū sa-
lutis q̄ materia est extra: non dicit hoc simpliciter: sed p̄
comparationem ad vñam illudabile q̄ materia simpliciter est
extra: q̄ vinā illudabilis est certū signū mortis q̄ mate-
ria est extra: q̄ significat defectū digestiois extra venas: et
h̄ est defectus digestiois: extra: ergo r̄ in loco cōstitū intra.
Vel dicendū q̄ illud argumentū non cōcludit in morbo im-
materiali: vinā nō significat supra digestiōem materie mor-
bi: cum ibi non sit materia: sed supra digestiōem morbi. Sed
in morbo materiali de quo pcedit argumentū illud: vinā at-
testatur supra digestiōem materie morbi: vñ indigestiōem.
Secūdo querit super hoc q̄ dicit aucto: in lectione pcedē-
ti: q̄ vinā laudabilis nō est certum signū salutis in morbis
extra venas: sed vinā illudabilis in morbis extra est certū
signū mortis. Et ppter hoc querit vtrū vinā laudabilis in
morbis extra venas sit certū signū salutis: sicut illudabile
est certū signū mortis. Et videt q̄ sic: dicit S̄. a. tēgū:
q̄ oīta a p̄ncipiis attestant virtutē r̄ vicio p̄ncipiōis: cū
ergo vinā laudabilis r̄ illudabilis sint oīta ab actiōe calō-
ris naturalis supra materiā morbi: quia rōne illudabile erit
certū signū mortis in morbis extra venas: eadē rōne vinā
laudabilis erit certum signū salutis in morbis extra venas.
Itē dicit h̄ippo. in p̄ncipiis: q̄ in febribus idem est
terminus ad bonum: r̄ ad malum: vnde si in quarta die ap̄

pareat signa digestionis: et debent erescere in septima die: tunc in septima erescibile et ad bonum. Si po in quarta die appareant similes signa indigestionis: erescibile in septima et ad malum debeat erescere: ergo similiter idem potest esse signum ad bonum et ad malum sub contrariis dispositionibus: quia ergo ratione vana illaudabilis est certum signum morbis in morbis extra: venas: eadem ratione vana laudabilis erit certum signum salutis in morbis extra. In contrarium est vana in littera precedit dicens vana laudabilis in morbis extra: venas non est certum signum salutis: sed illaudabilis est certum signum morbis. Hoc idem probat per suam rationem quod ponit in littera: qd arcescente radice necesse est arcescere ranum: sed vana illaudabilis extra venas significat defectum digestionis intra: et ita est certum signum morbis: sed vana laudabilis extra venas: significat bonam digestionem intrave nasibi est radar digestionis: non propter hoc necesse est qd fit bona digestio extra: imo potest esse bona digestio intra: et in deficiente extra: et propter hoc vana laudabilis in morbis extra venas non est certum signum salutis: sed vana illaudabilis est certum signum morbis. Hoc dicitur ad vana. Ad primum argumentum in contrarium dicitur qd virtus et vitium in ortis a principibus potest esse duplex: aut naturalis: aut acquisitus: et appello virtus tunc naturalis et vitium naturalis: qd influit naturaliter a prima generatione. Uterque igitur. Si cerebri naturalis fit debito modo ad dispositum: ut dicitur in 2. in tegni. necesse est nervos et nervorum et oia extra ab huius principio qd est cerebri: esse bene disposita et hinc se habere naturaliter: et si male sit dispositus illud principium naturaliter: et oia extra ab eo male se habebunt et cerebro: et sic loquitur Galenus. Et appello virtus et acquisitam vel vitium acquisitum qd non influit naturaliter a prima generatione: sed est acquisitum. Uterque igitur. Si vitium sit modo in oculo quo ositur a cerebro tanquam a principio: et illud vitium sit acquisitum: ut a mala materia cholericis: vel a casu: vel ab alio quo alio extrinsecus non est qd illud vitium sit in cerebro. Idem cerebri habeat illud vitium: et hoc modo loquedo virtus et vitium ortis a principibus non attestant principio: et de hoc non intelligit Galenus. Similiter est a parte illa: et vana illaudabilis in morbis extra sit certum signum ad mortem: qd significat defectum coctis intra: qd vana laudabilis extra sit certum signum salutis: qd coctio bene potest se habere intra: et de hoc Galenus. Ad secundum argumentum dicitur qd verum est qd idem potest esse signum ad bonum et ad malum sub contrariis dispositionibus: et in illis que significant per se sicut qd materia est intra venas: qd vana significat per se supra materia intra venas: et qd in morbis extra venas vana non significat per se supra materia morbi extra: imo per accidens: qd vana significat super materiam extra venas per defectum digestionis intra: propter hoc non valet illud argumentum. Tertio queritur super hoc quod dicit Galenus. Hippocrates dicitem qd ipse Hippocrates vidit quidam mulierem plenum vel placentia passionem habentem: cuius vana fuit grossa et cruda: vnde motus et indicavit: et motus fuit post tertium diem. Et propter hoc est questio: vtrum in placentia passione vana grossa et cruda apparet sit signum morbis, et videtur qd non: qd de bonitate signi est qd representet signatum tunc modo quo est: sed placentia passio et colica similiter vel plurimum causant et plegmatica cruda: ergo vana cum sit signum: debet representare placentia fide colore conveniente materiam plegmatica cruda: sed in plegmatica materia cruda vana: et esse grossa et cruda: qd in placentia passione vana apparet vna veniens grossa et cruda non est signum morbis. Hinc dicit Avicenna. Quia vana variatur quibus a materia morbi: quibus a membro in quo illa materia continetur: sed materia placentia passionis vel plurimum est plegmatica qd est frigida: et membrum continentis huiusmodi materia placentia sunt intestina que sunt frigida: ergo vana debeat variari a materia morbi: et a membro: et utraque sunt frigida: propterea vana in placentia passione debet habere vice representare colorem et substantiam frigidam: grossa est color albus et grossa substantia et cruda: ergo vana alba: grossa et cruda in placentia passione non est certum signum morbis. In contrarium est Hippocrates veridicus in littera ut dicitur est. Item vana illa in placentia passione apparet que signum est pessimitate et virtute prostrata et defecta in illa passione:

talis vana pessima est: sed vana grossa alba et cruda in placentia apparet est huiusmodi: ergo est pessima et motus significat vana. Hippocrates in morbis: qd dicit Avicenna. Quia vana tunc pluribus de causis: qd inter illas dicit quia vana quodammodo: tunc propter dolorem nimium: cum ergo in placentia passione dolo: fit nimius et quasi vitium: tunc debet esse vana tincta. Et ergo apparet alba: grossa et cruda: significat virtute esse prostrata: et propter nimio dolo: motus tunc debet esse vana tincta: et propter nimio dolo: motus tunc debet esse vana tincta. Sed etiam est: qd in placentia passione ibi est oppilatio: vna cholera iuuatua a felle non ad intestina transmissa ad fortissimum candidum expulsiva intestino: non potest transire propter oppilationem: et tunc redit ad epa: et debet tingere vna in epate generata. Si ergo vana non tingatur ab illa cholera: immo remanet alba et cruda: signum est qd natura prostrata est propter nimio dolo: et defecta non potest vana tingere a cholera degerendo: vel a cholera permittendo. Tertia causa est: quia vel vitium est generatio vna est intra venas: et hoc dicit Galenus superius: debet ergo bene digereri: qd ibi vna fortitudo digestio vna. Si ergo ibi non digeratur: immo fit alba et cruda: tunc signum est qd tantum est defectus digestionis intra qd non commentum redit ad extra: vnde tunc est dolo: extra qd membrum ledunt intra: nec possunt perficere suas operationes cum sint prostrata pro nimio dolo: et hoc est pessimum: et propter hoc talis vana alba et est signum morbis in placentia: et hoc modo dicitur intelligit Hippocrates. Et propter hoc motus pionicus in placentia passione per tale vana. Sed hoc patet solutio ad argumentum in contrarium: quod materia colice et placentia fit placentia: qd quibus in medio frigido coctineat: hoc non debet impedire tinctionem: et si impediatur tinctio hoc non debet propter predictas causas tres: et propter hoc vana alba et cruda et grossa in placentia est signum mortale.

Postea restant quatuor de presentia lectione inquirenda. Et primo queritur vtrum medicus debeat determinare de exitu vna: et videtur qd non: qd sicut vana est superflua scilicet digestione: ita egestio prime et spiritus: sed medicus non determinat de exitu spiritus vel egestionis: ergo nec de exitu vna. Item medicus non determinat de vana nisi inquam vna: vna est signum medicorum: sed exitus vnae non est signum medicorum: qd vna aut nunquam percipit exitum vnae infirmo: ergo non debet de exitu vnae determinare. In contrarium est autem: in presentia lectione determinis de exitu vna: sed hoc non faceret nisi ad cum pertinere: ergo ad est pertinere de terminare de exitu vnae. quod dicitur. Ad primum argumentum respondeo per interceptionem: quia autem determinis de exitu egestionis: vnde dicit Hippocrates in principio apophorismatum. In perturbationibus ventris est vomitus? quibus si sunt: siquidem qualia operet purgari purgen? et sic autem determinat de exitu spiritus: vnde dicitur qd si spiritus tum sit albus tum est facile exiens in vna tunc est bonum est signum in pleurite: vnde tu supponis falsum. Ad secundum dicitur qd exitus vnae est signum infirmo per se: qd quidam sententia punctio: et motus in exitu vnae: est autem signum medicorum per accidens. I. per indicium patientis: vnde medicus dicitur in cognitione exitus vnae per indicium patientis: qd perit ab eo vtrum habeat arsurum et punctioem in emittendo vna: vna nam est. Sed queritur de exitu iuuatua: et videtur qd ois vnae exitus sit iuuatua: qd quilibet vnae delectat in sua operatione: ergo vnae expulsiva vnae delectat in sua operatione: sed sua operatio est expulsio: ergo delectat expulsiue. In exitu: sed eius delectat in iuuatua: ergo omnis exitus vnae est iuuatua. Item retentio cuius est nociva eius euacuatio est iuuatua: sed retentio: est nociva: qd maxime nocet: ergo cuius emissio vel exitus erit iuuatua: nullus ergo exitus vnae erit nocivus. In contrarium est autem: dicens qd vnae exitus triplicis: quidam est exitus vnae iuuatua: quidam nocivus: quidam neuter. Sic ille dicit vna

est nocitius qui dolo: e inducit in exitu: sed vna qñq; pū
 git z modicat in emittēdo: ergo exitus talis vine est nocitū
 us: nō ergo omnis exit? vine est iuuatiuus. qđ oecdo. Ad
 primū argumentū dico q; verū est q; ois virt? natural? ope
 rans nō impedita delectat in sua operatione: sed nō sic est in
 expulsiua vine: qm̄ impedit natura in exitu ppter modica
 tionē z pñctionē: z ppter hoc nō valet illud argumentū. Ad
 scđm argumentū dicendū q; exitus vine cuiuslibet v? est in
 facto esse vel in fieri exitus: vñ h? exitus vine in facto esse sit
 iuuatiu? qm̄ expellit materia nocitiua: verū est nocitū?
 in fieri. s. dñ exit: q; pūgit z uo: dicit z. ¶ Tertio querit de
 exitu nocitūo z arguo sic. Si vñū oppositorū ē multiplici
 ter z reliquum: sed exitus iuuatiuus z nocitū? sunt opposi
 ti: ergo si vñū ē multipliciter z reliquus: z si vñū non dicit
 multipliciter: nec reliquū: sed iuuatiu? exitus est duplex: q;
 z nocitūus duplex: nō ergo triplex. ¶ In contrariis est autoz
 in ista dicens q; nocitūus est triplex. ¶ Iuxta hoc quero cū
 dicit in ista q; exitus nocitūus sit per cōmixtionē cholere et
 plegmatis cū vna: qre nō dicit q; sit exitus nocitūus per
 cōmixtionē sanguinis z melancholie cū vna. Itē quero cū
 sint quinq; species plegmatis scz plegma dulce: salūm:
 insipidū: acre: z vitruū. quare tāgit tñ duas spēs plegmat?
 in exitu nocitūo vine. s. plegma salūm: z acre: z nō tāgit
 alias species. ¶ Ad primū argumentū dicendū q; nocitūū
 z iuuatiuū se habēt sicut bonū z malū: vñ sicut bonum vno
 modo: malum aut multifariā: sic iuuatiuus exit? duob? mo
 dis: nocitūus vō plurib?. Et dicitū q; factius est destrue
 re q; cōstruere: z q; iuuatiuus exitus est quasi cōstructiuus:
 nocitūus vō facti destructiu? ppter hoc nocitū? pōt dī
 ci plurib? modis q; iuuatiuus. Et dicitū q; si vñū opposi
 totum ē multiplex z reliquum: verū est in gñe: vñū hoc
 dicit supra in principio lectōis: q; nocitūus ē: sicut iuuati
 uus: sed ista ppositio nō tenet in oppositis ī specie: vñ feb.
 z ophthalmicū nihil est contrariū: vñ dicit pbus in topi. verū
 est in specie: sed in gñe cōtrariū habet: q; omī egritudinī cō
 trariā sanitas in gñe: z sic est ibi. Itā h? iuuatiuus nō dī
 citur nisi duplx: tñ nocitū? pōt dīci triplex. ¶ Ad scđm qñtū
 dicitū q; ipse nō enumerat nisi humores illos 3 facit ardu
 rā z pñctionē in exitu: sed hoc per cōmixtionē sui cū vna: z
 q; sanguis cum sit calidus z humidus: z amicus nature vt
 dicit Constantinus z ysaac: non facit pñctionem. Itē vñ
 melācholia nō facit pñctionē: q; est in pauca quantitate in
 co: pe. Itē vñ est grossa: z nō pōt ppter grossiciā suā permī
 serī cū vna: z ppter hoc nō dicit hoc de melancholia z san
 guine cū non faciāt pñctionē in exitu vine. ¶ Ad tertius
 questū dicendū q; plegma acre z salūm habent inducere
 pñctionē per admixtionē sui cū vna: z ppter hoc tangit
 istas duas species plegmatis in exitu nocitūo: z nō alias
 species cū nō habeāt pñctionē gñare. ¶ Ultimo querit de
 exitu neutro: z videt q; non differat a iuuatiuo: q; exit? neu
 ter est qđ humores non peccāt in co: pe: nec quantitatiue:
 nec qñtatiue: vt dicit: s; in exitu iuuatiuo humores nō pec
 cant: nec qualitatiue: nec quantitatiue: q; neuter non differt
 a iuuatiuo: nec cōuerso. Itē exit? iuuatiu? est ille qui dele
 ctat: sed exit? neuter vbi humores non peccāt sui qualitate
 nec sui qñtitate delectat: ergo nō est neuter: imo est iuuā
 tiuus. Ad hoc dicitū q; exit? iuuatiuus z neuter differūt:
 q; in iuuatiuo exitu est duplex delectatio. Vna q; res nocitū
 us expellunt. Et alia q; res nocitūus expellunt ita q; nō in
 duant aliquā lesionē in exitu: sed in neutro exitu nō est nisi
 vñica delectatio: q; materia expellit q; non multū nocebat.
 Itē adhuc differūt: q; h? in vtroq; sit delectatio: tñ est maior
 delectatio exitu iuuatiuo q; in neutro. Et tu obijces: q; tra:
 q; exit? iuuatiu? est naturalis: q; expelluntur materie corrupte
 neuter vō est in naturalis: q; res naturales expellunt: q; nec
 peccant qualitate nec qñtitate: ergo maior delectatio erit
 in exitu neutro q; in iuuatiuo. Dicendū q; exitus iuuatiuus
 plus delectat q; neuter: q; maior delectatio est in exitu vel in
 expulsiōne materie corrupte que exit sine aliqua lesiōe quā
 inducit: q; in exitu materie non corrupte: z ppter hoc ma
 ior est delectatio in exitu vine iuuatiuo q; in neutro. Itē cō
 sunt que querantur.

De diuersitate vine.

¶ Rina trib? modis dīcitur: scilicet: in qualitate
 z qñtitate: sicut dicit. In qñtitate cū mul
 ta sit vel pauca: sicut mediocrius. Vltra qñ
 tuo: significat: vel actionē nature fz crūm:
 sicut in multitudine vine in critica die: p dissolutio
 nes supfluoꝝ humoꝝ cū vna expellendoz: vel abā
 dantia humoꝝ in co: pe: quos genuit quies z inuati
 tas z cōtractio: negligētia: vñ multitudine abiz poe:
 siue q; cibus non in tpe suo: neq; ex ordine sumit: vñ
 pueroꝝ vna naturalis grossa est z multa. ¶ Tertio si
 gnicatū est vacuitas humoꝝ co: poris cū vna: sicut
 sepe fit in cōsumptioe co: poris: cū deficiat calor nar
 turalis in custodiēda mēbzōiū humectatioe substā
 tiali. Unde hmoī vna nimis est pessima: q; timoz
 nūciat. Quartū est defectio virtutis cōterite in re
 nibus habite: z appetitiue cōfortatione de extraneo
 calore cōplectōi renū dominātē. Etiam: cū in renib?
 si cōfortatur: humectatio aque deficiat: z cito trahit
 sibi qđ bibib. Et autē virtutē pētitiuā inuenit defi
 ciente vel defectā in renib?: descendit velociter: z non
 diu pmanet. Ideoz hāc passiōne habētes nō fatūā
 tur aqua: sicut videm? ī dyabete: quā beleni diarrhā
 vine vocat: assilantes actōi circūi actōne quoz: vñ
 incipit eodem circūlando cito redit: vnde intelligit
 q; aqua sicut intrinsecus intrat: similiter extra redat
 sine mora: sicut em̄ bibunt: sitidē z mingunt.

¶ De paucitate z eius significatiōe fm̄ qñtitate.
 Aucitas vine vniuersaliter pessimātē
 inuit morbi: qđ duobus sit modis: vel ex
 defectio virtutis humiditatis sanguinis
 postatis ad renes: vel ppter ignem calē
 nimis illam cōsumētem. Quia calor dñatur fabricam
 tiali sanguinis humectationē: deficiat z facies can
 deficere: sicut in peracutis febribus que molestissime
 esse cōprobātur. Itē hoc species pziōis est mollior:
 sicut ha. testatur. ¶ Parua inqt vna in peracutis fe
 bribus est pessima: q; calor febziū (vel febziū) signi
 ficat: qui humectationē sanguinis substantiāle finit
 z vine instrumentū potēdāt quasi mortificātū. Ali
 quando vna abūdat z minorat: ppter duas cās su
 pradictas: z nō tāti malū significat: q; aliquid augmē
 tatur ppter parū sudoz: z egestione coꝝ q; a co: pe
 dissolunt: z aliquid ex ipsoꝝ abū dantia minorat: sup
 fluitas em̄ coꝝ pib? locis erit: cū digestioe: sudoz
 re: z vna: quoz altero abundat: alterū minuit. Si
 vna crescat: egestio necesse est minuat. Vna me
 diocrius inter paucitatē z multitudinē: tēperatā ostē
 dit co: poris cōplexionē: z virtutis in calore naturali
 temperantiā: z fm̄ cursum nature actionē.

¶ Quia pñcula de qñtate vi. z ei? significatiōib?
 In qualitate qñtu: sunt modi: vel em̄
 odore: vel de sapore: vel de colore: vt de li
 quore. De colore: vt exteriori vel interiori.
 Exteriori sicut de ebis forte odore habē
 tibus: z odore vine vicētib? sicut caulis? spargazie:
 maratro: fenugreco: z similib?. De interiori: vel acu
 to: quo humores in cōsensu z cholericū significāt: vel
 ex fetentib? humoꝝib?: vel ex cholera mixta cū vna:

CSecundo principaliter querit de odore vine: q; dicit in lra q; sparagus: maritru & caules comest dā odorē vine. Et ppter hoc qñ vtrū ubi comest possint dare odorē vine. et rñde q; non: q; dicit Herardus qñ destruit spēs rei de struit operatio: q; oēs res: sed hmoi herbe q; sunt ubi i scōa digestio amittit illū specē: q; in humores puerunt: ergo t opationē p̄lequentē eas: sed sua opatio est dare odorē ergo nō possunt dare odorē vine in scōa digestioē vbi cū vni na permiscetur. Item dicit: in de simplici medicina ponit denis inter cibi: t dicit q; hmoi ubi possunt dare vine odorē: Et tu obijct hmoi amittit suā specē in scōa digestiua: dicit dum q; nō oīno: vñ forte aliqua pars illaz verbarū remāsit in p̄p̄ia specie q; permiscet cū vina: t dat vine odorē. Et dicit q; nō oīno amittit suā specē in scōa digestiua: imo remanet ubi aliquēd estigit carni p; p̄tine dare odorē: vñ patet de sanguine et lactuca gñato: q; l; et lactuca gñef sanguis in scōa digestiua lactuca amittit suā speciem: tñ a ducit in sanguine et lactuca gñato remanet aliqd vestigiū lactuce: q; frigido: est semp sanguis et lactuca generatus sanguine gñato et alio: sicut est ibi. Et dicit q; duplex est cōplexio in re: quedā formalis: t quedā magis materialis q; inest rei magis ab elementis cōponēbz cā. Dico ergo q; cōplexio ista materialis nō cōsequit cibū in quantū abus: sed in quantū mictū: vñ l; in scōa digestiua amittit suā formā quā est abus: tñ ad huc ubi remanet cōplexio siue formā materialis q; inest rei rñde mictū: q; tale formā ibi remanentē p̄t abus hmoi dare odorē vine: t istā solutionē vide tur Auicē. Inuere in capitulo de eo q; comedit t bibit: vñ illud argumentū pcedit de specie rei formalis: vñ bene verū est q; abus amittit illā in scōa digestiua: nō est verū de specie materiali. Et dicit q; hmoi ubi in fieri digestiōnis. l. q; nō dū sunt p̄tate digesti: nō nō amittit suā specē: t id tunc possunt dare odorē vine: sed quando sunt in facto esse digestiōnis: tñc amittit suā specē oīno: vñ tūc nō dāt. t p̄t mo nō loquit abus: in lra: t istam solutionē possum; d̄se a d̄a. in de cōplexione q; dicit q; ex herbis: anetū: rura: t calamentū sunt ubi t obijct. Ppter hoc p̄t solo ad scōm argumentū: q; d̄a. loquit de cibo tñ: vñ verū est q; p̄p̄ietas ubi quā est abus nō est pati: t non agere: sed ubi medicina les hñ possunt agere: hmoi sunt sparagus: caules de quib; fetida q; egestio: t videt q; sic: q; in boie est egestio magis fetida q; in alia animalib;: t hoc est q; i stomacho hōis fortior est calor segregās purū ab impuro: ergo a sili t in epate bo minis est fortior calor segregās: vñ ab humosib; q; in stomacho. Et dicit q; vna cū generet t segregat t epate sit magis fetida q; egestio q; segregat in stomacho. Itē vult ysa. in dietis vniuersalibus: t d̄a. in de simplici medicina q; ad o: tō: fortē facit caliditas: cui ergo fortior calor: sit in epate vbi gñatur: vna q; in stomacho vbi gñatur: egestio: videt q; vna boīs magis debeat esse fetida q; egestio. In huius est Auicē. dicit q; in boie egestio bz esse fetida t vna grauis odoris. Itē vna fetida in acutis morbis est mala signū: q; multomagis i boie tēperato. Itē ex cylo gñat egestio i stomacho et cyto vna in epate: sed abus magis est impur; q; chim;: q; egestio magis i pura t magis fetida q; vna: q; d̄o d̄o. Et dicit p̄mū argumentū dico q; l; inasol calor: segregās sit i epate: verū tū: q; chim;: ex quo gñat t segregat vna: est magis purus q; chim;: ergo gñat t segregat bo minus fetet vna q; egestio. Ad scōm argumentū dicit dum q; verū est q; caliditas facit ad forte odorē: nō tñ. ppter hoc sequit q; faciat ad odorē fetidū: vnde illud argumentū nō cōcludit: vnde caliditas facit ad odorē aromaticū. Et dicit q; l; in epate sit fortior calor: tūc nō est ibi materia impura sicut in stomacho: t ppter hoc nō ita fetet vna sicut egestio. Et rñtio qñ sup hoc q; dicit Auicē. q; i acutis morbis fit fetio: in vna t postea remoueat: hmoi remotio est signū mortale. Sed dicit ysaas in lra super; q; ablatio fetoris ab vna significat corpus esse mōdicatū a sup̄ius

ratib; corruptis: sed hoc est bonū: q; ablatio fetoris ab vna est bonū. Itē dicit Auicē. q; in acutis fetio: vine est p̄tū: q; per locū ab oppoſita remotio fetoris in acutis est bonū signū. Et rñtio dicit Auicē. postea vt dicitur: q; d̄ereta qñ in acutis primo est fetio: in vna postea remouet: signū est casus t debilitatis nature nō potēs ampl; cōmouere humores putridos: nec cū vna p̄ficere: sed b̄ esse pessimū in acutis: q; tūc cōcedo. Tamē dicit q; illa remotio fetio ris in acutis pot esse ex vnatūre q; expulit totā matrem corruptā a corpore: t redit sanitas: t talis remotio est bonū signū in acutis: t hoc nō pcedit p̄mū argumentū. Et p̄tē potēs remoueri fetio: in acutis ab vna ppter casum virtutis non potēs amplius cōmouere humores: t tūc est pessimū: rñc loquit Auicē. t ppter hoc dicit Auicē. q; est pessimū rñc post redeat sanitas. Pter istā dicta p̄t solutio ad scōm argumentū: qñ l; fetio: vna sicut p̄tū signū in acutis: q; significat abū dantā humores corruptos in corpore: nō tñ. ppter hoc eius remotio est bona: q; pot remoueri ppter casum virtutis moti ficat vt dicitur est. Et vltimo querit sup hoc q; dicit in fine lectōis q; in p̄legmatē accidit frigiditas t humiditas do minatur: sed i lapo: acutus siue acerosus arefat caliditate t siccatitas: vt dicit in diens vniuers. q; nō erit fri. t bu. Et dicit q; actualiter p̄legma acutus est ca. t sic tñ accidit pot esse fri. t bu. Et dicit q; quantū ad propiā cōplexionem est cal. t sic tamen ab acquisitione pot esse fri. t bu. t sic loquitur ysaas in littera. huc sunt que querantur.

CDe colore vine et eius diuisione.
In rñc color gñatur diuidit in duo. vel cū naturalis est: vel non naturalis. Inaturalis est tēperatus mediocrius inter colores quatuor humoros: neq; sibi dñantur singulorum colorū qualitates: suo tēperamento cum eicentis. Istē color est mediocrius inter citrinū t igneū. Citrinus est color designat naturā in vna cōpleuisse cōtione suā: t de substantia cholere sibi miscuisse quantitatē tēperatā. Igneū ostēdit vna committit aq̄ositati t sanguinis pulchritudinē. Tñ ambo bi colores mediocritati sunt vicinātes. t tēpamēto ppter actionis caloris naturalis vtrūque: t corū iter vnaq; extremitates colorū. s. albi t nigri mediocritatē. Et cum sit: necesse est vtrū color: inter hos duos: sit tēperato: t certio: t dignio: t sane cōplexionis significatio. Si parū has qlitates cicitrit: bouū est vt rubens sit igneo viciū: q; significat aquositate sanguinis mictū cū vna: sanguis laudabilis: et ceteris hūioib;: t in nature amicus. Et dicit d̄a. Trina rubra t citrina igneū vicina: mōstrat naturā cholere ru. in se gñasse quantitatē tēperatā. Idē in lib. p̄ter c̄ricos. Et color naturalis est citrin; t clarus: q; virtutē actiōis nature significat esse in corpore.

CSuper; d̄eterminat aucto: de significatiōe vine a par tēdo: is t supor. In p̄t ista d̄eterminat a p̄t coloris: t rñc dicit pars ista in duas. In p̄ma d̄eterminat colore vine in naturalē t imaturalē. In scōa p̄sequit de mēbris diuidēbz. scōa ubi: Inaturalis tēperat; t ista scōa diuidit in duas. In p̄ma d̄eterminat de colore naturalis. In scōa de imaturali: h̄c o: d̄eterminat de colore naturā. In scōa d̄eterminat de colore naturalē variatē. scōa ubi: Et am d̄eterminat colorem. In p̄ma pars cū pcedit est p̄mū lectōis: t videt de mēbris. scōa ubi: Citrinus est color. t ista scōa in duas. In p̄ma d̄eterminat de colore citrino t igneo. In scōa d̄eterminat de colore citrino d̄eterminat de colore citrino t igneo. In scōa d̄eterminat de colore citrino. In scōa de igneo: ubi: Igneus ostēdit vna. Itē sequit illa p̄t scōa in qua d̄ebet colore mediū: t illa in duas. In p̄ma

Superius determinavit auctor: de naturali colore ipsius vine. hic determinat aditiones colore naturalium varietates ista pars in duas dividitur. In prima enumerat aditiones colorem naturalium varietates. In secunda de illis. **¶** Sequitur: ibi: Etas abfolute sunt quatuor. et ista scda in v. q. primo diuersificat colore: vine penes etas. Sed penes complexionem in fine pituita leuissimas. **¶** Completo generaliter dividitur in duas. In tertia penes dietas: ibi: Diuersitas vine propter cibaria. In quarta penes motum: et quietem: ibi: Diuersitas vine propter motum et cetera. In quinta penes rem extrinsecas accidentem: ibi: Diuersitas vine propter rem extrinsecas. **¶** Prima pars cui precedit est presentis lectionis. Et ista scda in duas. In prima enumerat etas: quatuor: etas. In scda diuersificat vinam penes alias. scda sibi: **¶** Per uerous vine. et ista scda in quattuor. In prima determinat de vna pueroz. In scda de vna iuuentis: ibi: In iuuentis color vine. In tertia determinat de vna senib: ibi: In senib: vna. In quarta de vna in fenioibus: ibi: In fenioibus. **¶** In vna in prima narra r vna. In scda mouet obiectionem et illa soluitur: **¶** Mutat qd q defectio. **¶** Prima in duas: in prima narra: in scda qd assignat. scda sibi: **¶** Prostrudo et multitudine. et ista scda in duas fin duas eas quoz assignat: ita q in prima assignat cam quaz vna pueroz. et alba. scda sibi: **¶** Vinocatio coctiois. **¶** Sic sequit illa ps in qua determinat de vna fenioz ad vna mulieris. scda sibi: **¶** Differetia aut vna ne mulier. hoc est diuisio et scda lectionis in generali.

Ibi primo dubitat de quibusdam questionibus quas dicit **¶** Sed rardus. primo supra lectione ista in suis glossis. et primo qm est coplexio magis fit immediata in odo caloz ipsi vine q etas. **¶** qe pmo diuersificat vna penes etas et q penes complexionem est conuerio debet facere vt videat. **¶** Itre quare iste enumerat quatuor etas: **¶** Aut vero et bip. septem etas enumerat. **¶** Itre quare a principio naturalium vsq ad augmentum. i. vsq ad iuuentem: sunt plures etas vt puercia demia plantarum: iuuentia: infancie: adulescentia: pubertas. **¶** Sed ab augmento. i. a iuuentem vsq ad senem non sunt nisi due. i. senis et senectus. **¶** Ad primu istoz dicitur q ly plexio fit magis immediata in odo caloz vine q etas: verumtu q etas magis sensibiliter colorat vna q coplexio: q plus differt sensibiliter vna pueroz ab vna iuuentis vel senis q vna in cholericis ab vna melancholicis. **¶** ppter hoc merito diuersificat auctores vna plus a pte etatis q coplexiois: et medius fit sensibilis artifer. **¶** Ad scdm dicitur q iste auctor: de terminat de etatibus. **¶** Sic fm q habet vna variare: et quia vna magis sensibilis variat penes istas quatuor etas. i. penes puerciam: iuuentem: et senectutem: et senis: ppter hoc solui de ista determinat: et no de alijs etatibus. **¶** Sed hui. gnali ter determinat de etatibus: ppter h tagit oia. **¶** Sibi vbi dicitur minat de etatibus fm egritudines venientes in illis etatibus: et q diuersis egritudines veniunt in oibus etatibus: ita q vna egritudo veniens in vna etate: diuersa ab egritudine veniente in alia etate: vt pte in apophis. ppter hoc de oibus etatibus determinat bip. **¶** Sed quoniam sup hoc qd dicit in littera. q vna pueroz de esse multa. et propter hoc querit vna fit multavel pauca. **¶** Et videt q pauca: q dicit in littera q pauca de osolutois facta ad multitudinem vine: et q p loca ab opposit: in multitudine osolutois facta ad paucitatem vine: sed maior dissolutio fit in puercis q in iuuentibus vt pbabo: ergo minor: vna et pauca de esse in puercis: pbato minoris. supra illud aph. ibi: **¶** Tunc crescit plurimū habent innati caloz. dicit **¶** Sed. q oē qd resoluū ab humido plus est qd resoluū a ficco: et ergo resoluū a puercis: s; maior: resolutio facta ad minorationem et pauca: et vna: in puercis vna de esse pauca. **¶** Itre dicit **¶** Aut. q in puellis iuuentis no sunt menstrua: et reddi cām: quoz tenuis in hmoi iuue nbus cedit in nutrimentū: et augmetur: ergo eadē ratione in puercia illa supfluitas qd conuerti p vna cedit tota in augmentū: et nutrimentū pueroz: et ad huc nutriantur et augmetur: et ita minor: ab in ipsis puercis: vna: ergo no erit multa vna in puercis immo pauca. **¶** In triū est auctor: in littera vt dicit est. **¶** Itre dicit superius q multitudine vine fit

ppter abundantiam humiditatis: et multitudine indigestio nis: et ergo humiditatis abundat in puercis. vt dicit **¶** Aut. q in puercia humiditatis vincit calorem. **¶** In iuuentem humiditatis adequat caloz: In fenioerum: vni fuerit humiditatis caloz: videat ergo q in puercia vna fit multa et no pau ca. **¶** Sed cōcedo cū vsaq. **¶** Et sic q in puercis vna est multa et hoc ppter quod est in indigestione: q ly calo. in ipsis fit fortis: et non pot bene supra multitudinem et inoxidationem abiaro. **¶** Itre multa est in puercia vna ppter conuersionem cibarioz. **¶** humidoz q facit ad multitudinem. **¶** Ad vnum argumentū dicitur q plus valet ad oppositū q ad ppositū: q est pauca resolutio fit in puercis: ppter hoc omis supfluitates q sunt multe etas fit qd resoluū a ficco: et resoluū ab humido plus fit qd resoluū a ficco: et dicitur q verū est h vtrobisq fit equalis caloz. **¶** Sed non fit est: q ly puerc fit humidis: verū fit caloz nō ita est auct: nec ita resoluens sicut est in iuuentibus in qbus est maior: fecit: tas. **¶** Itre nō ita fit resolutio a puercis: et h ppter paritatem exercitū: vt dicit in littera. **¶** Ad scdm argumentū dicitur q secus est de menstruo et de vna: q menstrū est supfluitas residuatis qua indiget natura ad nutrimentū: et ppter hoc in puellis iuuentibus no sunt menstrua: quoz torum cedit in nutrimentū et augmentū. **¶** Sed vna est supfluitas pura indigestio nis putā dēfēdit in vena: et illa nō indiget natura nec cedit in nutrimentū et augmentū. **¶** ppter hoc expellit in multa quantitate. **¶** Tertio videtur sup h qd dicit in littera: q vna pueroz est grossa: qritur q salum dicit: immo q fit subtilis: q dicit in littera q vna pueroz est indigesta: et indigestio remittit vna: vt dicit in littera q vna in fenioibus: **¶** ppter indigestionem est subtilissima: ergo cū vna pueroz simi liter fit indigesta erit subtilis. **¶** Itre dicit **¶** Ita. in tegni: qd dēfēdit ab aliquo attestatur et a quo dēfēditur: vna dēfēdit ab humidoz: et humores in puercis sunt subtiles **¶** Itre habet media subtilia: ergo vna est attestatur: ergo erit subtilis et non grossa. **¶** In etram dicit auctor: in ista. **¶** Ergo auctor: dicit infer: q optine aut vna caloz: passio vō nō vnde caliditas q sui presentiam colozat vnam: frigiditas: ve ro per sui presentiam remittit: similiter humiditas per sui presentiam inspissat vna: frigiditas vero q sui presentiam est clare facit et attenuat: sed humiditas maxima est in puercis: ergo inspissabit vna: ergo vna pueroz erit grossa. **¶** Sed cōcedo. **¶** Ad primū argumentū in etram dicitur q verū est q vna pueroz est indigesta. **¶** Sed tamē dicitur q duplex est digestio: qdam est digestio quasi mediana: qdam vero que est principium digestionis et quasi inchoata. vt ps in ordine digestionis: q prima digestio in stomaco est quasi principium digestionis: vñ gnat rem liquidā dicit dōli: scda vō q est in epate est qm mediana: et gnat aliqd grossius vt dōmus. **¶** Tns de verū est q vna pueroz est indigesta: sicut est caloz digestua respectu tertie: sed nō est indigesta qn ibi fortis caloz: fit sed nō ille fortis caloz: dōmouet humores: et ideo vna pueroz apparet grossa. **¶** Sed vna in fenioibus est indigesta et subtilis: q in ipsis est quasi principium digestionis: et nō est ibi fortis caloz: q possit humores dōmouere: et inspissare: et ppter hoc vna fenioz est subtilissima: q assimilatur prime digestionis in stomaco q gnat rem magis liquidam vt dōli: q scda q est in epate: et ppter hoc nō inquis fit vna in fenibus fit subtilissima: quia debilis caloz: in dōli: argumētus dicitur q ly humores in puercis fit subtiliores et etā media habet naturā subtilia: verū vna accidentia: erit grossa: et ppter hoc fortis caloz: nō potē ē coplexio digere re dōmouere humores: et ita ppter fortē dōmouere q mox in ipsis erit vna grossa. **¶** Quarto querit super hoc qd dicit in littera: q vna pueroz est alba vel albedinivina et videat q salum dicit: immo q debeat esse rubra et tincta: q vna tincta a forti caloz: h in puercis caloz est fortissimū sufficiens ad augmentandū: et nutrimentū: ergo in ipsis vna maxime de esse rubra et tincta et non alba. **¶** In etram dicit auctor: in littera dicit q est albedinivina. **¶** Itre vna puero rā vt vñus est est indigesta: h indigestio remittit vna: ergo

cum in iuuenibus vina sit citrina vel subcitrina: in pueris erit magis remissa: et ita albedini vicina. Et hoc peccdo. Et ad primū argumentū dicendū q̄ in pueris sit fortior calor: abiolure: verū tñ p̄ parationē ad sūb cibū quō recipiūt est debilis: q̄ inodiatē et sup̄flue comedūt: vñ temp̄ intendūt compositionē: p̄pter hoc sū calidus: naturalis h̄ sit fortissimū? uerū tñ nō pot̄ sup̄ta tantā multitudinē cibarioꝝ implere agere: et ita remanet vina puerorum indigesta: et ita alba vel albedini vicina. ¶ Ultimo q̄ritur in quibus est maior calor: utriū in pueris vel iuuenibꝝ? cū de hoc loquatur in littera Et videt q̄ maior calor: sit in pueris: calor: puerorū sufficit ad augmentandū et ad nutriendū: calor: vero iuuenū solum modo ad nutriendū: ergo maior calor: ē in pueris cū plura habeat facere q̄ calor: iuuenū. Itē ista tria habent ordinem substantia virtus et opatio: vt dicit pbs: vñ a substantia egreditur virtus et a virtute opatio: sed substantia caloris maior est in pueris: q̄ magis vicinatur spermati: ergo maior calor: est in pueris. Et extra fortior calor: maior: fortius digerit: sed calor: iuuenum fortiora digerit: vt carnes bouinas et cibus duras: calor: vero puerorū debilis q̄: cibaria mollia: et ergo maior est calor: in iuuenibꝝ q̄ in pueris. Propterea q̄ etiā quantitate maior: sit calor: in iuuenibꝝ: videt eo q̄ calor: est accitatus: sed ad multiplicationē et extensionē subiecti extenditur accidens: vñ dicit pbs quātrū sup̄ficie dices tantā et albedines: cū ergo mēba iuuenū sint maiora: et fortiora q̄ mēba puerorū: videt q̄ etiā quantitate maior: calor: erit in iuuenibꝝ. Ad hoc dicendū q̄ maior: calor: est in pueris quātitate: in iuuenibus est maior: est qualitate: vt dicit auctor in littera. Hoc etiā vult Aui. S. 25. in lib. de cōplexionibꝝ multū disputat de hoc: et dicit q̄ bñ possibile est q̄ idē calor: et qualis pot̄ imp̄iri in lapide et in aqua: sed tñ in lapide sic calor: erit acutior: in aqua vero magis mulcebis: sed in iuuenibus est magis acutus: vñ equalis est calor: in ipsi vte dicit et. Serardus vero satis pbabiliter soluit istā q̄stionē et dicit q̄ calor: mihi pot̄ notari. purū accidēs: et hoc mō maior est in iuuenibus: vel pot̄ mihi uisare subas quādā. f. vaporem aeris mulcebis et suaue factur: et sic maior: est in pueris. Et dicit dū pot̄ dicit ysaac in littera: q̄ quātrū ad subas deferentē calorem sic maior: est calor: in pueris: q̄ in pueris plus de sanguine est: et sanguis est vbi caloris naturalis: sed tñ in iuuenibus maior: est qualitate et intensiue: et virtuat: q̄ in iuuenibus meliꝝ apparet opatio calidi q̄ in pueris. ¶ Ad p̄mū argumentū dicendū: q̄ in pueris calor: ordinat finaliter ad augēdū et ad nutriendū cū eos oporteat nutrirī et augeri: p̄pter raritātē et mollitiē membrorū: sed in iuuenibus calor: non ordinat finalit̄ nisi ad nutriendū et nō ad augmentandū cum mēba habeat nimis dura. Ad scōm ptz solo p̄ dicit: quū verū est q̄ in pueris maior: est calor: lo quom de calore: quō est suba: et de hac obijctio tu. Sed non est verū de calore: q̄ est accidens. Ad tertiu dicendū q̄ calor: iuuenū nō digerit dura cibaria: p̄pter hoc q̄ sit fortior: sed p̄pter homogeneitātē: vñ rōne homogeneitatis vt dicit Aui. digerit iuuenes cum habeat mēba solida: solida cibaria: et pueri cū habeat mēba mollia cibaria mollia: et nō p̄pter fortē vel debilitatē calidē. Ad vltimū argumentū dicendū q̄ calor: put noiat mihi accidēs maior: est in iuuenibus: et tu obijctio q̄ calor: etiā quantitate sit maior: in iuuenibus: q̄ habet magis mēba et. Dicendū q̄ est mēba iuuenū sit maiora: et magis extēsa q̄ mēba puerorū: nō p̄pter hoc tñ maior: calor: est in ipsi: quia equas re coadunata in paruo loco potest ēē fortior: q̄ illa edux dispersa in pluribus locis: sic est ibi: vñ calor: in pueris coadunatur: in iuuenibus disp̄git et. Et dicit dū duplex est calor: qdā q̄ descendit et spermate a patris parentibus: et talis maior: est in pueris: alius est calor: quō generatur per compositionem partium cordis in corde et talis maior: est in iuuenibus.

De diuersitate vine fm cōplexionē.

Complexio gñaliter diuidit̄ in duo: vel entz naturalis est vel nō naturalis. Naturalis ē et quattuor: cōposita qualitatibus: altera alteram nō superante. hanc hoies habēt

cōplexionem: vinā in liquore et colore habet temperatā. i. citrinā clarā et mediocē inter citrinū et lignū colore: aliquo em mediocē inter grossū et subtile. ¶ Nō naturalis principl̄ in duo diuidit̄: vel em est simplex vel cōposita. Simplex est cū vna quitas coloris dñatur cōplexioni. Qualitates em sunt quattuor: caliditas frigiditas humiditas et siccitas. vñ et simplices sunt quattuor: cōplexiones calidē et frigidē et sic. ¶ Cōplexiones calidē et frigidē actionē hñt in colore vine: cū in liquore illandabile habeant actionē. ¶ Calor: vine p̄stat ruborē et tinctionē: cū ei corpus sanguis calefiunt: coctiones cōfortatur vineorū. vñ fit vt vina ticta sit et rubicūda. Frigiditas vine cruditate et albedines p̄stat: qd em corpus refrigeratur sanguinē cōgelat: coctione necesse est destruat: q̄ propter vina alba fit et cruda. ¶ Cōplexiones humidē et sicce in liquore vine suas habent actiones: q̄ humiditas turbiditate p̄stat et grossitudinē: sicceitas liquorē subtiliat et clarificat. ¶ Cōplexiones compositē et duabus qualitatibus sunt comitē: cum ergo cōplexio et qualitatibus sit quattuor. f. cal. hu. et sic. frigiditate. he cōplexiones quattuor: critica et sicca. ¶ Cōplexio calida et sicca: frigidā et hu. frigidā et sicca. ¶ Cōplexio calida et humidā p̄stat vine rubores in colore. grossitudinē in liquore. Et calor: em sicut dicit sanguinē calefacit: coctionē cōfortat: vineruborē: et tincturā dat: humiditas liquorē ingrossat: turbiditate p̄stat: vñ fit vt vina cui dñatur sanguis grossa et rubicūda sit: q̄ sanguis est calidus et humidus. ¶ Cōplexio calida et sicca dat vine ruborē in colore: subtiliat in liquore: q̄ calor: vinā facit rubicūdam et clarā: q̄ cholera rubi. calida est et sic. ¶ Cōplexio frigida et humidā vine albedinē in colore: grossitudinē i liquore dat: q̄ frigiditas sanguinis calorem cōgelat et p̄fectionē coctionis: et tincturā vine tollit humiditas grossificat liquorē: dans sibi turbiditātē. Et fit vt cui dñatur pblegma vinā faciat grossā et albam: cū dñatur et humidū sit pblegma. ¶ Cōplexio frigida et sicca vinā albas facit in colore: claram in liquore: q̄ frigiditas vine aufert tincturā: et sicceitas subtiliat liquorē et clarificat. Et dicit vt cui dñatur cholera dominatur: vinam albam et clarā: et subtiliatam habeant q̄ cholera ista frigida est et sicca. ¶ Superius determinat aucto: de diuersitate coloris: et videt in duas. In prima diuidit̄ complexionem in naturalē et nō naturalē. In scda p̄sequitur de mēbis diuidēdū ibi: Naturalis est quattuor. et ista scda duas. In prima determinat de colore naturalis ipsius vine. In scda de nō naturali: Non naturalis. et ista scda i duas. In prima diuidit̄ aucto: cōplexionē nō naturalē in simplici et cōposita. In scda p̄sequitur de illis: In simplex est cū vna quitas. scda in duas. In prima determinat de cōplexione simplici in cūda de cōposita. scda ibi: Cōplexiones cōpositē. In prima in duas. In prima determinat aucto: de qualitate simplici. In scda determinat aucto: operationes quas facit ista qualitates in vna scda ibi: Cōplexiones calidē et frigidē et ista scda in duas. In prima determinat aucto: operationes actiuarū q̄litarū in vna: In scda operationes passiuarū: ibi: Cōplexiones humidā et sicca. Tunc sequitur illa ps in qua determinat aucto: de cōplexionibꝝ cōpositis: et illa in duas. In prima p̄ponit q̄ dicitur scda de illis. p̄sequitur. scda ibi: Cōplexio calida et humidā: et ista scda in quattuor: q̄ primo de

terminat & cōplexeone calida & humidā. In sēda de calida & siccā: & cōplexeone calida & siccā. In tertia de cōplexeone frigida & humidā: ubi & cōplexeone frigida & humidā. In quarta de frigida & siccā. ubi & cōplexeone frigida & siccā, hęc est dī sibi & sibi lectio.

¶ **I**bi dubitat de quōsdā gñōnibꝫ quos qñt s̄ Bernardus supra lectionē s̄mā in suis qñōnibꝫ. & primo qñt cū cōplexeone etatis nō dīuerificat vīnā nisi cū cōplexeone: videtur q̄ factus patuit s̄tud caplm de cōplexeone p̄ caplm de etate. Itēz sup̄ius determinauit autē: naturalē colorē ipsius vīne: vt pote colorē mediū inter cītrīnū & igneum: quare ergo dīgēre p̄nt de h̄mō. Itēz quare reperit s̄ue quare itromittit s̄e in hac pte determinare de liquoze: q̄ postea facit caplm sepa ratū de liquoze. Item hīc agit solū de colorē vīne: cū ergo passūe qualitates nīp̄l faciat ad colorē vīne: vt dicit in littera: videt q̄ ibi nō d̄s determinare de opatione qualitatus passuarū: immo solum de opatione actuarū: cū actūe solū dant colorē: & nō passūe. ¶ Ad p̄mū s̄tōz dīcedū q̄ h̄s etas penes cōplexeonē variet vīnā: tñ in qualibet etate p̄nt dīuerse cōplexeones. vt in etate puerit̄e sunt quattuor: cōplexeones zc. vñ ibi ponit caplm de cōplexeone. i. de dīuerſitate vīne coloris a pte cōplexeōnū: vt apparet d̄n̄ta inter vīnā vīnus pueri ab vīna alterius pueri. vñ nō solū inter d̄n̄t ponere dīuerſitatē inter vīnā pueri & vīnā iuuenis: nūm inter vīnā vñ? pueri ab vīna alterius: & ppter hoc dī uerſificat tbi colorē vīne a pte cōplexeōnū. ¶ Ad s̄cōz dīcedū q̄ sup̄ius d̄eterminauit autē quōsdā d̄s de naturali colorē ip̄s vīne: hīc vō de excedēt: q̄s hīc dīuidit cōplexeonē in naturalē & in naturalē. ppter h̄ ad manifestandū suū. p̄p̄ositi determinat de colorē naturalē: vt app̄t cōplexeonū naturalū vīnā naturalē. ¶ Ad tertiū dīcedū q̄ hīc facit caplm separatū de cōplexeōnē: & ppter hoc d̄s effectus cōplexeōnū d̄s determinare: & q̄ liq̄oz: est effectus cōplexeōnū. i. pu. et sic q̄ passūe dāt liq̄ozē vt dicit in lra: ppter hoc d̄s cītrōm̄mittit s̄e de liquoze: et in d̄ct̄. ¶ Ad quartū s̄t̄ p̄s solutio: q̄ em̄ nō videremus sufficētē dīuſionē cōplexeōnū nisi vī deremus opationē qualitatus cōplexeōnū: ppter hoc opationes tā actiua: q̄ passiva: determinat. ¶ Postea querit s̄ Bernardus: vīnū colorē d̄s vīne cōplexeōnū radicali vel s̄tūe. Ad nō radicali. p̄b̄t̄ sic q̄ vīnā tīngit a dīgestiōe epatis: sed dīgestiō epatis fit p̄ calozē fluentē & nō p̄ radicalem colorē: d̄s ad cōplexeonē radicali immo a fluētē. s̄ d̄tra: cōplexeōnū radicalis est inter vī tēperamentū & p̄mū gradum fluēs vō eleuata est vīq̄ ad tēp̄m gradū: sed dicit in littera: q̄ naturalis color vīne cōp̄sīt: est q̄ quattuor: qualitatis? altera alterā nō excedēt: s̄ sic est in radicali cōplexeone & nō in fluētē: ergo d̄s color vīne a cōplexeone radicali et nō a fluētē. Ad hoc soluit s̄ Bernardus in lra: & vult dicere vt videt q̄ a fluētē: q̄ radicali cōplexeone & fluētē resultat vīnā cōplexeō: actuali in corpore & h̄c est fluēs. Vel dīcedū q̄ ab vīraq̄ tā a radicali q̄ a fluētē dāt color in vīna: a radicali tanq̄ ab occulta & regulatē: a fluētē tanq̄ a manifesta & regulata a radicali: vñ in p̄te rēperato debite rege te d̄s color in vīna ab vīraq̄ cōplexeone: led magis & manifestū a fluētē: cū opationes cōplexeōnū fluētis magis apparet q̄ opationes radicalis: vt p̄s de colorē cutis: color em̄ naturalis magis sensibilibi videt gñaria cōplexeōnū fluētē q̄ a radicali. s̄t̄ b̄ dīcedū est vīna. ¶ Ad p̄mū argumentū solūo p̄ interemptionē dīcedo q̄ dīgestiō epatis nō solū fit per calozē fluentē: immo etiā p̄ radicalem: s̄ d̄m̄ magis manifeste p̄ fluentē. Ad s̄cōm̄ argumentū in d̄m̄ dīcedū q̄ de cōplexeone radicali & fluētē resultat quasi tēperamentū: tale p̄t dare colorē ip̄s vīne. ¶ S̄cōdō qñt vīnū fit ponere cōplexeonē rēperatū: sed q̄ dīsp̄tata est supra dīctas vīes: fol. r. v. ibi. ¶ Tercia partē s̄t̄ zc. & etiā supra tēgnī s̄d̄a. ppter hoc ad p̄s etas om̄t̄. ¶ Sed tertiū qñt de obinatōis qualitatus: q̄ vī d̄ct̄ q̄ nō s̄nt nisi due obinatōes: q̄ dicit s̄d̄a. in de cōplexeōnū: q̄ necesse est q̄ s̄u caliditas vīnat q̄ s̄tūm sequat siccitas: & cū frigiditas vīnat q̄ sequat humiditas. ergo cū siccitas sequat ea: & humiditas siccit. videt q̄ nō erunt nisi due obinatōes dīuerſe. scilicet humiditatis & humiditatis & frigiditatis & siccitatis. Itē impossibile est q̄ntares & rarias

cōcurrere ad m̄sē: s̄ caliditas & siccitas s̄nt dīe: q̄ mouet motu s̄tō: q̄ ca. mouet a cētro ad cīrcūferētia dilatato: siccitas & cōuerso cōstrīngēdo: s̄nt h̄m̄. mouet a cīrcūferētia ad cētrū cōstrīngēdo: p̄uiditas eōtrario dilatato: ergo cal. et sic. nō cōparant s̄ se: & h̄c. ergo nūm s̄nt līte cōbīnatioes. S̄o lo dīcedū q̄ s̄tē q̄nto: v̄b̄m̄ d̄ct̄ q̄ p̄nt p̄sac in lra possibiles s̄nt. ¶ Ad p̄mū argumentū dicit q̄ s̄d̄a. nō loq̄tur sub autocitate. p̄p̄ia ibi q̄ dicit illū s̄tō: immo re etat illud: & postea destruit: vñ bene p̄t fieri obinatō ca. et sic. & sic. & bu. Sed s̄ hoc p̄t sic obij. Aut. dicit q̄ q̄libet caliditas d̄ficat: nō tñ q̄libz frigiditas d̄ficat: r̄ponit cōp̄tē p̄t de vere. vñ dicit q̄ humiditas veris p̄t rēperari p̄ caliditate: estatis subsēquētis: sed siccitas autūm nō p̄t rēperari p̄ frigiditate: h̄p̄em̄is subsēquētē: ergo cū q̄libet caliditas d̄ficat calidū s̄mp̄ associabit sibi siccitū: q̄ nō p̄t esse illa cōbīnatio ca. cū bu. s̄tē dīcedū ad hoc q̄ q̄ dicit Aut. q̄ q̄libet caliditas d̄ficat: ip̄s loq̄tur de caliditate p̄ferente, vñ v̄t est q̄ calidū p̄feras alio d̄ct̄ sibi siccitū: sed tñ caliditas nō p̄feras bene p̄t cōpari tē cū h̄m̄dū. & sic ad huc s̄nt ille quattuor obinatōes possibiles. ¶ Quarto qñt vīnū color in vīna d̄s plus a cōplexeone cordis vel epatis. Et q̄ plus ab cōplexeōne cordis dīgēt: dicit in littera: q̄ in cōplexeone cal. & bu. est vīna rubra: & sp̄s: & h̄c q̄ dicit ip̄s q̄ sanguis sup̄ calcit. Sed malo: sup̄ calcit sanguinis est in corde q̄ in epate: q̄ vīna magis tīngit a cōplexeone cordis q̄ epatis. Itē dicit Aut. q̄ caloz naturalis & sp̄s s̄nt calidiores de toto corpore: postea sanguis deinde epatis. In d̄m̄ s̄nt autocites dīctes q̄ vīna d̄s d̄n̄t ab humoibus in epate: vñ recipit colorē. q̄ calozat p̄ cōm̄tione humoz: q̄ nō s̄nt in corde. Itē vīna tīngit ab opatione s̄cōe dīgestiue: & illa fit in epate & nō in corde: ergo zc. Itē dicit sup̄ q̄ vīna p̄ncipalī attestat passioē v̄b̄m̄ epatis & venaz: q̄ plus tīngit ab epate q̄ a corde. Ad d̄cedo: vñ dīco q̄ loq̄t̄ de opatione p̄ma sensibilibi in immediata vīna tīngit s̄ue colorat a cōplexeōne s̄ue ab opatione epatis: tñ vīnū n̄t colorat a corde: q̄ cō: inflūit vīnū sup̄ia oīa m̄s̄ b̄a. ¶ Ad duo p̄ma argumenta soluo vīna colorat: dīcedū q̄ vīna nō tīngit ab illo sanguine quī sup̄ calcit in corde immo anteq̄ ille sanguis q̄ calcit in corde trāsmittat ad cor: tīngit vīna in epate: q̄ gñāz cū humoibꝫ in s̄yna epatis: s̄ q̄ s̄tra f̄ ant ab h̄m̄: d̄m̄ in ep̄bo: & ibi recipit t̄nctiōē ex cōm̄tione humoz: & s̄ sensibilibi infensibilibi. ¶ Quinto qñt sup̄ h̄ q̄ dicit in lra q̄ cōplexeōnū lītatē. s̄ r̄. & ca. dāt colorē vīne: passūe v̄o. l. p̄. & sic. dāt et s̄ubam. Sed s̄: color dāt vīnū p̄ dīgestiōē: s̄ dīgestiō v̄get p̄ ca. & bu. q̄ tā passūe q̄ actiue dāt colorē vīne. Itē videt q̄ actiue dēt s̄ubaz q̄ actiue s̄nt fortiores q̄ passūe: q̄ dāt vīnū s̄ud q̄ dīf s̄ilius est: sed dīficilē? est dare s̄ubam vīnē q̄ colorē: q̄ color est accidēs: & dīficilē? est dare s̄ubam q̄ accidēs: q̄ cū actiue s̄nt fortiores dāt vīnū s̄ubam: passūe v̄o cū s̄nt debiliores dāt vīnū colorē. In d̄m̄ est autoz: in lra: vt dīctum est. P̄solum? itez p̄bare q̄ passūe dāt colorē: q̄ d̄ct̄ est cā cāe est cā causat: sed passūe s̄nt cā s̄ubē: vt dicit in lra: s̄ uba est cā coloris: q̄ s̄ubam vel plūq̄m̄ dāt colorē vīnē: vt d̄ d̄ct̄ inferi: q̄ passūe dāt vīnū colorē. Itē caliditas siccum d̄calbat: h̄m̄dū vero d̄m̄igrat: q̄ s̄. & sic. dāt colorē q̄ s̄nt passūe: & nō caliditas q̄ est actiua: q̄ si ca. daret colorē eādē colorē induceret in siccū & in humidū: sed hoc nō est zc. Ad hoc soluit s̄ Bernardus dīct̄ q̄ actiue dāt colorē & s̄ubam: & passūe fit: sed actiue dāt p̄ncipaliter colorē: ex sequētī s̄ubam. passūe eōtrario. i. p̄ncipaliter s̄ubam: q̄ sequētī s̄ubam. Sed hoc nīp̄l est: dicit q̄ s̄ac in littera: q̄ actiue dant colorē: ita q̄ nō s̄nt substantiam: passūe vero substantiam ita q̄ nō colorē. P̄opter hoc dīcedū est aliter q̄ actiue dāt colorē: p̄ se: s̄ubam p̄ accidēs: passūe s̄ubam p̄ se: colorē p̄ accidēs. v̄b̄ ḡra: color dāt in vīna p̄ vīā cōm̄titiōis sensibilibis: vel p̄ vīā dīgestiōis: & hoc est p̄ vīā cōm̄titiōis infensibilibis: ponat q̄ cholera in modicā quantitate p̄ m̄s̄ceat cū vīna tīngit s̄tūm sensibilibi vīnā: q̄ d̄t in nou

ingrosabit vel inspissabit: ea manifeste: imo ea quasi paru: augm. nihil inspissabit: talis inspissabit: quatuor ad medicus suba: z ita p5 q actue: vt pote caliditas in cholera tingens cholera colorabile vna: z non dabit ei subam nisi p accides: sicut dicitur de passibus: q humiditas p sui pntia: z sicca z ita p sui pntione substantia vna: q multitudi humiditatis pntifices se cu vna dat subam spissam ipsi vme: z no dat ei quatuor est de fe coloz: qz est illa humiditas q pntificatur cu vna q ingrosat vna fit colorata colore aliquo: tñ quatuor est de fe sua iniectione non dat ei coloz nisi p accides: imo quatuor est de fe solis dat ei subam. f. colozitudines vel pmo. Et dicitur aliter q actue dat ei coloz: format f. materiati: q caliditas tingit sanguine: z ita p sui pntiam caliditas facit tincturam in vna format: sicut frigiditas remissio: sed effectus dat subam: qz facit ebullitionem in hys ribus: z ita p comixtionem illoz humoru cu vna: z ita p accidens dat subam: eouerso est de passibus: qz format: vnt. ei subam. f. p sui pntia: effectus vo coloz: p accides: qz ex per iniectione resultat coloz: talis in vna. Ad primu argumentu tñ dicitur q veru est q vna tinctur p digestionem: z digestio vt get p ca. z huiusmodi ita illa caliditas facit ad coloz: z pntificat ad subam: z ita no babe argumentu. Ad scdm dicitur q tñ suba vine q coloz: est accides: ppter h equali possum dari: qz appellat tñ subam vine pntifices immediate cose quates natura: vt tenue spissum z mediocre. Et dicitur q veru est q p via gñationis facit: est dare coloz: q subas: z hac via actue cu sint fortiores daret subam: sed p via comixtionis no est veru. imo facile est re facere spissam via comixtionis: vt pntificet pulueri cu aqua: sic est in pposito. Et dicitur q h actue sint fortiores simpliciter passiu: tamen passiu sunt fortiores quatuor ad istu effectus q est liquor: z ca huius est: q liquor: spissus: tenuis: z medicos immediate que quif materia: sed sint qntitates passiu sunt magis materiales q actue: ppter h actue dnt coloz: q est magi format z passiu subam sine liquore q est magis materialis. p ia dicitur p plane solutio ad alia argumenta. Ultimo qnt sup hoc qd dicit in ista: qz frigiditas z siccatas facit vna tenuem alba. Contra: humor niger z spissus: z vna dnt attestari huiusmodi frigiditas z siccatas facit no vna tenuem z alba: imo potu nigra z spissam. vñ dicit inferius q in solutione qntate est vna nigra z spissa. Et dicitur q melacholia pot tingere vna p sui complexionem: z sic cu melacholia sit frigida z sicca rone frigiditatis dealbar: rone siccatatis attenuat: z h modo loquitur aucto: ibi: qz tñ diuersificat coloz: vine penes complexionem: vel melacholia pot tingere vna p sui complexionem: z sic cu sit humor niger z spissus facit vnam nigram z spissam: z sic est in solutione quartane.

De diuersitate vine propter cibum.

Quercitas vine propter cibaria duplex est: vel in quantitate: vel in qualitate. Quantitas cibi dicitur per modum. Omnis enim cibus: vel multus: vel parus: vel mediocris. Vult vine cruditate z albedine largis: hoc ex caus duabus: ex multitudine cibi z potus caloz naturalis gñat: z digestio contrahit. Lñ aut cibus no pfecte digerit: sanguis no pfecte coeplet: nec vna tingit: h crudata cgredit: qd plurimu patitur gulosi: ppter potus cibiqz plentitudine maxime si vniu sit subtiler albu. Secda crit ca: qz multitudo cibi z pot: coep hñe ctat. Luz humor in corpore augmetat: sanguinis caloz minuit z cogelat: atqz caloz natural in coctioe de ficit: vñ cruda z alba crit. Paru? cib? dat vine ruboz z claritate: qz putras cibi deficiat humiditate corporis: humiditas mitozata calcificat corpus: vñ vna clara fit z ru. sicut in iuuenib? icuuantib? maxime ha. Trina u. qñ fm quantitate vini diuersat: qz si multu sit: liquor vine cgrat: minuit hypostas: tinctura minorat vine: z albedini appropinquat: maxime

si pauca sit: liquor: e facit pauca: hypostasim multa et maior tincturam ruantat propinquat. Ite vniu si ppter multitudinem no accipiat coctionem: vna no imutatur: z crit sicut fuit bibitur. Si albu sit z claru: vna crit alba z clara. Si vo grossum z nigrum: vna grossa crit z nigra. Si grossum z citrinu: vna crit sicut. Lib? medicos inter subtile z grossum: multu z pauca: fm leuitate sua ac natura facit digestionem bonam ac temperatam coctionem: fm q actio crit nature: z temperamentu in liquore z coloz vine. Unde diuersat ex cibi qntitatib? qnto: vine. Libus enim est calidus est frigidus: est humidus: z est siccus. Calidus dat ruboz z tincturam vine: Lalo: enim epar calcificat in pntis. vñ su? rubescit sanguis: et ebullit spissus cordis: vna tingit z calcificat: sicut videm? in bobus calida sepe cibaria comedebit: vt pote mel z ista. Libus frigidus vine dat cruditate z albedine: qz frigiditas calorem epatis mitigat: spissus cordis cogelationem vine auert: qz cu bene non coquat: vna cruda z alba reddis: sicut cu pisces z ista comeduntur. Libus humidus dat vine turbiditate z grossum: dicitur z plurimu ea facit alba z cruda: raro rubeam z tincta. humectatio enim cibi augmetat humectationem corporis: humectatio augmetata calorem sanguinis necesse est vt minuat z spiss cordis cogelat. Sz tñ si cibus caloz habeat q humectationem vicat: z grossum calcificat: rubo: z turbiditas sunt i vna. Libus sic vine subtilitate z claritate largis: plurimu est rubus color: raro citrin? z albu: qz siccatas cibi deficiat humiditate sanguinis: qz cu minuat calcificat cordis spissus vna rubca z clara efficit. Si ista comeditur: rari beat frigiditatis: vt ogelet caloz sanguis: z mitiget feruoz sui z tinctura: vñ rubo: em vine strabat: oplice facit i vna casus: mutat enim in citrinu sicut in calidam habetibus complexionem: vel in albam: sicut in complexionem habentibus frigidam.

Supius diuersificat aucto: vine coloz penes etates z complexionem: hic penes dietam: diuidit hoc ps in duas. In prima diuidit. In scda de mēbris diuidētib? agit: ibi: Quil tas tribus erit modis. Et ista scda in duas. In prima diuersificat vna q penes quantitate ipsi? cibi. In scda penes quantitate: ibi: Et qualitate? In prima in duas. In prima diuidit quantitate cibi. In scda de mēbris diuidētib? agit. Secunda ibi. Vultus vine cruditate. z ista scda in duas. In prima diuersificat coloz: vine penes cibi illi: multu z paucum. In scda penes mediocre. scda ibi: Libus medicos. prima in duas. In prima diuersificat vna penes cibi multum z pauci. In scda affirmat aut contrate. Sa scda ibi: Sa. mult vna. prima in duas. In prima diuersificat vnam penes multu cibi. In scda penes pauci cibi: ibi: Paru? cib? multu in duas. In prima diuersificat vna penes cibi multu: z assignat vna cam: qz cib? multu? facit vna cruda z alba. In scda assignat scdas cam ad h dicit: ibi: scda crit ca: qz multitudo. Sic sequit illa ps in q diuersificat coloz: vine penes qntitates cibi: z ista in duas. In prima diuidit. In scda de mēbris diuidētib? agit. scda ibi: Calidus dat vine coloz: rē. z ista scda in duas. In prima determinat aucto: de operatione qualitatu actuaz ipsi? cibi in coloz: vine. In scda determinat operationem qualitatu passiuaru in vna. scda ibi incipit: Lib? humidus. prima in duas. In prima determinat operationem cibi calidi in vna. In scda cibi frigidis. scda ibi: Lib? frigidus vine. Et sequit illa ps in q determinat quates qntitatū passiuaru in vna z ista in duas. In prima de terminat operationem cibi humidu in coloz: vine in scda de terminat

nō remanēt in sōco coepe. Itē in sōco cal. naturalis magis
 intēra & sollicita ē circa digestiōne: tū q; ppter absentia lūm
 nis retrahit interi: tū q; tūc in sōmo de nocte opationes
 quinq; sentius cessant: ita fossificat calor digerēs interi:
 nō sic q; est in quiete: & ppter hoc dea vira q; remittit vīs
 nō vt dicit. ¶ Septio dubitat de diuersificatiōe colorū vīs
 ne ppter tē extrinsecus adueniēt. Itē pmo q̄rit vērū ē ca
 loze exterioris tingat vīna cū hoc dicit in īfa. Itē videt q; nō
 imo pot? remittat: q; calor exterioriōne sūtu dimis trahit
 colorē naturalē ab interiorib; ad exteriora: ita debilitat
 q; gētiūā: q; digestiō debilitata remittit vīna q; tē. Itē cal. ex
 terior: debilitat cal. digerētē q; tingit vīna: q; cal. exterior: re
 mittit vīna. In sūū est auc. in īfa dicit q; calor extrinsecus
 colorē facit in vīna & rubosē. Itē cal. exterior: diminuit hūi
 ditatē corpus abūditatē q; hūiditas p sui abūditā remittit
 vīna: q; cal. exterior: tingit vīna. Itē hoc pcedo cū p̄fac. Ad
 p̄mū argumētū & ad sōm in sūū p̄s lo q; h; calor: extrin
 secus trahat colorē naturalē exteri: & debilitat cal. digerētē
 & quātū ad h; obderet remittit vīna: vērū si acuit cal. & sū
 mū hūiditatē: & ppter h; quātū ad h; p̄s factū ad fictiōnē vī
 ne q; p̄dico nō ad remissionē. ¶ Q̄ntio q̄rit sup h; q; dicit
 in īfa: q; frigus exterioris dat vīne ruiditatē & albedinē. ¶ S
 tra frigus exterioris claudit poros: ita s̄focāt cal. digerētē
 tē interioris: vī dicit b̄ppo. in apbo. q; venter hyeme & ve
 re calidissimū sunt natura: si ergo frigus exterioris claudit po
 ros & cōfocāt digestiōnē: adueniēs tingit vīna nō q̄remittet.
 Itē vīna plus tingit de nocte q; de die: hoc est q; in nos
 tē viget frigiditas: in vigilia s̄o caliditas: q; videt q; frigus
 exterior: tingit vīna. In sūū est auc. in īfa. Itē h; pbat auc:
 in īfa: q; frigus exteri: adueniēs: aut est forte aut debile. S̄i
 forte tūc penetrat vsq; ad interiora & refrigerat colorē natu
 rale: ita ipedat digestiōnē & p cōsequēs remittit vīna: red
 dit eā crudā & albā. S̄i sit debile claudit poros corpus in sup
 ficē & t̄rictinet p accidēs hūiditates in coepe q; remittit
 vīna: q; frig? exteri? semp remittit vīna. q; d̄cedo cū p̄saac.
 Ad p̄mū argumētū in sūū dico q; in h; claudit poros & s̄fo
 ret cal. exteri: vērū q; si sit debile claudit abūditā in coepe
 & q; plus faciat ad remissionē: vīne ppter h; remittit vīna.
 Ad sōm argumētū dicitū q; tu p̄mō nō cās vt cām: nō em
 innoce p̄ tingit vīna ppter frigus exteri: immo ppter
 calorē digerētē q; tūc fossificat interi: ppter m̄tas cās. s̄i sit
 in vigilia nō remittit vīna ppter cal. exteri: immo ppter h;
 q; calor: naturalis digerēs trahit exterioris ppter adueniē
 tiā quā h; cū calor exteriori: & ita loco digestiō is depau
 perato calore naturali impedit digestiō.

De color: vīne extra naturā.

Color: vīne extra naturā diuersus est dua
 bus de causis: vel ppter d̄stantiā h̄ioz cor
 porū mutatiōe sui: vel ppter dissolūtiōnē
 pinguedinis & carniū coepois. Dominans
 tūa hūmōr in coepe duob; fit modis: simpliciter vel
 cōposito. Simply de vno est h̄io: coepoi d̄stante.
 Lū ergo h̄iozes coepois quattuor: sunt: sanguis: am
 be cholere: atq; pblegma: accessit est vīnā humoꝝ
 q̄rno: colores significare. Tū ille q; albus est & gros
 sus d̄stantiā significat pblegmatū. Sc̄do nūmū est
 citrinū q; vocat aurcus: q; cholera rubea potēdēt d̄sta
 ri. Tertio rubeus: vī sanguis d̄mū intēdit. Quare
 niger q; chol. nigra sūpare denotat. ¶ Lep̄ctōes
 cōponunt et duobus h̄ioib; mittitū coepoi domi
 nantibus. Lū aut h̄iozes sunt quattuor: cōpositiōnes
 inde sex generant: sed tūc sunt impossibiles et q;
 tuoz possibiles. Impossibiles cholera rub. cum pble
 gmate: & cholera nigra cū sanguine ppter oppositiō
 ne vtrāq; repugnatē. Sanguis em̄ repugnat cholere
 nigre calore & hūmiditate. Cholera aut rubea pble
 gmati calore & siccitate: vñ fit vt in cōm̄tēde sui im
 possibiles sint nisi fm vicinatē. vrb̄iḡ: si aliquid
 cholere rub. ad stomachū descēderit & ibi pblegma

tica hūiditate nimia inuenerit: & cū ipa se m̄ceat de
 ipsis citrinū color: nascet h; d̄stantiā alteri? alteri. S
 cū cho. ru. d̄iēct fiet citrinū itēsus. ii pblegma: sit q̄i
 vitellū out. cū sint c̄q̄lia: sit q̄i citrinū pomū. Quat
 tuoz sit in am̄tiorē possibiles: est sang. cit. cho. rub.
 & cū pbleg. pp cōcordiā cho. rub. cū calore & pbleg.
 cū hūiditate. ¶ h; bol. ei nig. cū pbleg. & cho. ru. pp coi
 ueniētia pbleg. cū frigiditate: & chol. ru. cū siccitate.
 S; tū s̄agus nō ita affimilat pbleg. sicut cho. ru. cū
 magis cōcordat q; q̄litate faciēt. i. calore colorē vīne
 inuētū cū pbleg. ex q̄litate patētē lique vīne im
 tate. i. hūiditate: & sicut cho. nig. nō ita affimilat: neq;
 cōcordat cū cho. ru. sicut cū pbleg. q; cū pbleg. et facit
 tē q̄litate. i. frigiditate colorē vīne mutat. cōcordat
 cū cho. ru. et patētē q̄litate. i. siccitate lique vīne
 mutatē. Sufficit qd dicitur? d̄ apoli? h̄ioz: q̄litate?
 De signōib; vniuersaliūz color: & vniuersaliūz p̄petat.

¶ Anc q; dicitur sūt h̄iozes colorū vniuersaliūz
 q; & p̄p̄tates suaz d̄iaz. L̄plexio apoli
 ita est c̄q̄lia vt ineq̄lis. Et q̄lis ē cui vne c̄q̄l
 podere q̄litate ex c̄q̄litate n̄nulla alia: in quārtate
 supante: & sit. iij. q; totidē mōstrāt colores. P̄mū
 est citrinū: alter rufus vel igne? q̄i flos croce: tertio
 purpure: q̄r? cinerit? ¶ Citrinū? apoli? ē citrinū
 mo & albo: q; s̄q̄ hūiditate pbleg. cū cho. rub. m̄tra
 q; mutat colorē & dedit citrinū claritate. Figne
 us apoli? ē er rubeo & citrino. vñ calidissimū mon
 strat saguinē vel cholericū. P̄purpure? apoli? ē
 gerrimoz rubeo: vñ mōstrāt sanguis incensioē tā
 cho. nig. app̄op̄quātē. L̄ cinerit? er albo & nigro: q;
 cho. nig. & pbleg. d̄stantiā als abūditāriam significat.
 Quidā credunt tū eadē colorē esse viridē & cineritiū
 qd falsū est. L̄alo: ei sit debile: frigiditas cineritiū
 colorē: qd palā fit er eis q; er artificio fuerit exteriori:
 in q̄b; viridis color: er citrino fit & nigro: q; abo color
 res. i. citrinū & niger calorē sūt significatēs: cinerit?
 er albo & nigro frigiditate significantiū cōtrario.
 ¶ R̄p̄h̄ctimur h; a q̄sūdā nobis obiectib;: q̄re
 p̄rmissūti colorē er citrino & nigro apoli: in quo fit
 mul d̄stanti cho. ru. & nig. significat: & colorē apoli:
 er rub. & alb. q; d̄stantiā s̄q̄t sang. & pbleg. ¶ R̄ h̄idcm?
 q; impossibile ē duob;? er cāis ipsos inueniri. Est em̄
 quētiā sang. & pble. i. hūiditate: tū repugnatī calore
 & h; chol. rub. & nig. in siccitate cōueniāt: tū in calore
 repugnat. hūiditas aut & siccitas nullā h̄nt actionē
 in colore vīne. vñ fit vt impossibile sit cū i vīna inueni
 ri. Sc̄do q; impossibile ē res inueniri & nō inueniri in si
 mul sicut res strarias. ¶ Rubor vīne d̄tute significat
 digestiōis: & app̄op̄iā ad p̄m̄tētiā sui. Albedo ei
 cruditate: & grossitate: digestiōis ablatōis: qd imposs
 bile est in simul d̄iungi: nisi fm vicinatē: & nō fm cō
 m̄tione: sicut q̄dā medicū dicit. Aliq̄i in coepe h̄io
 ditates adunā crude de pbleg. ḡie: q̄s expellit natu
 ra cū rubea vīna: m̄triḡ: s̄ll color: nō f̄ocēs mutat.
 ¶ Citrinitas vīne subtilitate & lenitate fecit vidē
 tur significare & naturā incipitē decoquere. Nigro
 do h̄o vīne significat grossitudinē humoz & incētiō
 nē coe: & pigr̄itiam nature in coctionē ipsorū: quāpio
 pter nō coniungitur in eodem.
 ¶ Superi? d̄eterminat auctoz de calore naturali h; deter
 minat de s̄nnaturali: & d̄uidit h; pars in duas. In p̄ta cū
 merat duos diuersificatiōes colorē vīne naturalis. In s̄cōa p̄sa

vt a calore epatis z ab eadē cā material: sed quattuor: hūo
res sūt ab eodē genere: vt a calore epatis digerētē: z ab ea
dē cā material: vt a pmo: q̄ simul ad inuicē oēs humores
possunt cōbinari sine p̄missio. In hūo est aucto: in l̄ra: d̄
cēs q̄ r̄tuor: cōbinationes hūoz ad inuicē sunt possibilē:
duo v̄ impossibilē: z reddat cū illa eadē l̄ra. Itē cōm̄
tio sine cōbinatio hūo nō fit nisi p̄pter cōueniētā qual
tatis: sed sanguis cū melacholia repugnat in vtraq̄ qualitatē:
tē: cholera cū p̄legmate: q̄ iste duo cōbinationes erūt in
possibilē: nō q̄ cōbinatio oīm hūoz ad inuicē ē possibilis.
Sed dico ad plēnā q̄ duplex cōbinatio hūoz in corpē pōt
esse: q̄da absolute: vt dicit hūo: oēs hūoz cōm̄cent̄ z t̄ h̄ v̄
d̄n̄atur: z hoc ad nutr̄d̄ vel ad ḡnandū feb̄: z talis cōbinatio
hūoz sine cōm̄tio in corpē ē possibilis ad inuicē: z sic obij
cis tu. Est alia cōbinatio hūoz in corpē nō absolute sed duo
rū hūoz d̄nantis cōlter vel inēq̄lter alijs hūozib̄: z istoz
q̄da sunt possibilē: vt dicit l̄ra: q̄da nō: z de ista nō loquit̄
in l̄ra: z de tali tu nō obijcis, z per istā d̄stinctionē p̄ solus
tio ad argumētā. Et p̄mo ad p̄mū. nā verū est q̄ sicut ele
mēta possunt cōm̄sceri adinuicē: ita hūozes loquēdo de cō
m̄tio q̄ v̄ hūo: d̄n̄at̄ aljs vt l̄ sanguine sanguis in
p̄legmate p̄legmate. s̄ loquēdo de cōm̄tio ita q̄ duo
elemēta cōm̄scant̄ ita q̄ cōlter d̄n̄at̄: sic nō est verū q̄ im
possibile est q̄ in vno eodē m̄to: ita duo elemēta. s̄ ignis z
aqua d̄n̄at̄: cū in vtraq̄ q̄litate repugnat̄: nec aer z terra si
cut nec isti hūozes. s̄ sanguis z melacholia z cholera z p̄le
gma. Ad aliud p̄ s̄o: q̄m̄ h̄ cōcedo q̄ in hūiditate est q̄
quodlibet m̄bū nutrit̄ cōm̄cent̄ q̄ r̄tuor: hūozes adinuicē
ita q̄ v̄ hūo: d̄n̄at̄ aljs: sed nō cōm̄cent̄ illa cōm̄tio de q̄ lo
quit̄ h̄. Et vtraq̄ d̄n̄at̄. Per hoc p̄s solo ad tertiū: q̄m̄ tu
nō obijcis de illa cōm̄tio de q̄ loquit̄ in l̄ra. Sed cō dato
q̄ q̄da cōbinatio sit possibilis z q̄da nō: q̄rif in quo loco sit
plus possibilis cōm̄tio hūoz: vtrū intra venas vel extra.
Et videt̄ q̄ intra venas sit plus possibilis cōbinatio sine cō
m̄tio hūoz ad inuicē: q̄ illo loco vbi pl̄ abūdāt̄ hūozes
ibi plus est cōm̄tio possibilis hūoz illoz: cū cōm̄tio fiat p̄
cōueniētā z cōactum: s̄ hūozes plus abūdāt̄ intra venas
q̄ extra: z tē. Itē cōm̄tio hūoz sit rōne cōueniētē: s̄ m̄
o: est cōueniētia hūoz in venis q̄ extra: q̄ extra segregat̄
v̄nus ab alio: vt cholera z melacholia a sanguine: q̄ in venis
plus est possibilis cōm̄tio hūoz ad inuicē. In hūo est au
cto: in l̄ra p̄cedēt̄ q̄ dicit q̄ cōbinatio hūoz n̄a fm̄ vicinatē
sit extra venas: vt in stomacho. Et d̄cēt̄ q̄ loquēdo de cō
binatione hūoz q̄ nō possunt cōbinari aliquo mō ad colorā
d̄v̄n̄at̄ v̄ cholera cū melacholia: sic dico q̄ talis nec pōt si
r̄ intra venas nec extra. Sed loquēdo de cōbinatione hūoz
q̄ possunt cōbinari ad nutr̄d̄ siue ad gēnandū feb̄: z
hoc p̄ v̄ cōm̄tio: sic dico q̄ talis cōbinatio plus possibi
lis est fieri intra venas q̄ extra: z sic p̄cedēt̄ p̄m̄ rōnes z de
tali nō loquit̄ aucto: in l̄ra: sed loquit̄ de cōbinatione hūoz
fm̄ vicinatē. I. q̄ duo hūozes cōbinant̄ ad inuicē ita q̄ vter
q̄ cōlter d̄n̄at̄: sic dico q̄ talis cōbinatio plus est possibilis
extra venas q̄ intra v̄ manifestat̄ aucto: in l̄ra: z per hoc p̄
solo ad argumētā. ¶ Tertio q̄ de quadā cōtrouersia q̄
videt̄ ibi esse apte: dicit em̄ versus p̄ncipiū p̄cedēt̄ l̄
ctōis q̄ possibilis est cōbinatio sanguinis cū p̄legmate: z
cōstat q̄ ibi loquit̄ de cōbinatione fm̄ cōm̄tio n̄a nō fm̄ v̄
cinitatē: q̄ n̄ ibi est d̄ctū aliter: q̄ b̄ scimus q̄ fm̄ vicinatē
bene pōt cōbinari sanguis cū p̄legmate. Postea q̄re ver̄
sus sine illius lectionis dicit q̄ fm̄ vicinatē pōt sanguis cō
binari cū p̄legmate: z nō fm̄ cōm̄tio: z ita videt̄ sibi cō
tradidit: q̄ prius dicit q̄ sanguis cū p̄legmate pōt cōbina
ri fm̄ cōm̄tio: postea hoc negat plane. Ad hoc dicit q̄da
q̄ quādo dicit q̄ possibilis est eoz cōm̄tio: ipse loquit̄ tunc
de cōm̄tio eoz in se z absolute: postea vero q̄ dicit q̄
nō est possibilis fm̄ cōm̄tio ipse loquit̄ quātū ad colorā
d̄ v̄n̄at̄: q̄ tūc quātū ad hoc est impossibilis. Sed hoc n̄
bil est: quia quādo dicit q̄ est possibilis ante istā partē locu
tus fuit de h̄mō cōm̄tio per cōparationē ad colorē
v̄n̄e: vnde dicit q̄ de h̄mō cholere rubec z p̄legmate resul
tat color: citrinus. Et dicit ad hoc q̄ verū est q̄ prius loquit̄
tur de colore humos: et ista cōbinatione: vnde si cholera z

p̄legma dominēt̄ur in corpē p̄ v̄ cōm̄tio sit d̄ctū
l̄ra: hūo: s̄. Postea v̄ q̄ dicit q̄ sanguis nō p̄m̄cent̄
p̄legmate: loquit̄ fm̄ cōm̄tio ad hoc vt color v̄n̄at̄:
v̄ prius possit colorē hūoz. Postea, v̄ v̄n̄at̄ quē
colorē v̄n̄e. Sed hoc n̄ bil est aucto: q̄ parit̄ oīs q̄ dicit
q̄ fm̄ cōm̄tio possunt cōbinari: ponit colorē citrinū quē
tu dicit q̄ possit in humos: illā eadē partē de v̄n̄a:
v̄ dicit q̄ citrinus color: cōposit̄ est: et d̄ctū m̄to z alio.
Et p̄pterea dicendū est aliter q̄ primo quādo dicit q̄ possi
bilis est cōm̄tio sanguinis cū p̄legmate loquit̄ ibi in
genere nō d̄cendū ad equalē z in equalē cōlter: s̄
q̄ ipse negat hoc postea dicit q̄ fm̄ cōm̄tio n̄a nō pōt cō
binari sanguis cū p̄legmate: ipse loquit̄ tūc quātū ad cō
lter v̄n̄at̄ est q̄ in equali cōm̄tio sanguinis cū p̄legmate
nō pōt fieri h̄mō cōbinatio: ita q̄ sanguis z p̄legma equa
liter d̄n̄at̄: q̄ digesti z indigesti non possunt se cōp̄
z simul in equali d̄no ad colorē: add̄ v̄n̄at̄: z sic nō est d̄ctū.
Vel aliter dicendū q̄ in equali cōm̄tio est possibilis est cōbina
tio h̄mō: dicendū q̄ ipse loquit̄ p̄ cōparationē ad impos
sibilē cōbinationē q̄ in vtraq̄ qualitate repugnat̄ adinuicē
ita v̄o est quasi possibilis cōbinatio. Cōbinatione sanguinis
cū p̄legmate quātū ad impossibilē q̄ iste nō repugnat̄
si in altera qualitate. I. in actiua: z p̄uenit in passiva: ita
satis p̄babiliter vt dicimus possumus ad hoc respondere.
¶ Quarto quē vtrū cholera plus cōm̄cent̄ vel cōm̄cent̄
cū p̄legmate vel cū melacholia. Et videt̄ q̄ plus cum
p̄legmate: q̄ cōbinatione cholere cū p̄legmate resul
tat color: v̄nus: vt ipse dicit vt p̄to color: citrinū q̄ cōm̄cent̄
citrinissimo z albo: s̄ cōbinatione cholere cū melacholia
nō sit aliq̄ color: nec fm̄ vicinatē nec fm̄ cōm̄tio: v̄ d̄
cit in l̄ra: q̄ plus cōm̄cent̄ cholera cū p̄legmate q̄ cū melan
cholia. Itē v̄n̄at̄ in febrib̄ determinat̄ quādā feb̄ cōm̄
tio: cōbinatione siue q̄ cōm̄tio cholere cū p̄legmate: vt
p̄m̄t̄ritē: z nō determinat̄ aliqua p̄posita est cholera: vt
melacholia: q̄ pl̄ pōt cōm̄cent̄ cholera cū p̄legmate q̄ cū me
lacholia. In hūo est aucto: in l̄ra p̄cedēt̄ cōm̄tio cōbinatio
cholere cū p̄legmate est impossibilis cū in vtraq̄ qualitatē
tē repugnat̄. Et p̄pter hoc q̄ q̄rif quare nō habem̄ cō
aliquē ex cōm̄tio cholere z melacholia: cū plus cōm̄cent̄
q̄ cholera z p̄legma: sicut habem̄ colorē cōposit̄ est cho
lera z p̄legmate vt est color: citrinus. Itē quare nō habem̄
v̄nus feb̄ notabile est: cōcurrit cholere cū melacholia ad in
uicē sicut est: cōcurrit cholere cū p̄legmate sicut p̄m̄t̄ritē.
Ad p̄mū d̄cēt̄ q̄ fm̄ vicinatē cholera cōm̄cent̄ cū p̄
gmate s̄ fm̄ cōm̄tio: nō cōm̄cent̄ cū vtraq̄ q̄litate repu
gnat̄ adinuicē: vt dicit l̄ra: z b̄ nō loquit̄ l̄ra. S̄ cū melacholia
cholera nō pōt cōm̄cent̄ nec fm̄ cōm̄tio: n̄ conuenit
in passiuo: z passiuo nō d̄at colorē: nec fm̄ vicinatē vt dicit
in l̄ra: q̄ ex tali cōm̄tio ferret̄ bifcolor: cum cholere ratione
sine leuitatis sem̄p̄ habeat̄ ascedere: melacholia v̄ rōne sine
grauitatis: d̄cedere: z ibi loquit̄ de cōm̄tio hūoz: put̄ q̄
tali cōbinatione hūoz ḡnāt color: v̄n̄a cōlter oīs d̄nantis.
Et per h̄ p̄s solo quare nō habem̄ colorē ex cōbinatione
cholere cū melacholia: q̄ cū melacholia maḡ est de p̄n̄a so
lida nō possit recipere cōm̄tio cholere. Sed tūc q̄m̄ p̄
gma est humidū pōt h̄mō cōm̄cent̄ sine recipere cōm̄tio cholere
cū sit fluidū z liquidū. Ad v̄ltimū q̄ntum d̄ctū nō p̄
poruit esse feb̄is cōposita adinū: notabil̄ q̄ cōm̄tio cholere z
melacholia. q̄ tūc oportet q̄ melacholia putreficat̄ intra
v̄ extra. nō pōt putrefieri intra: q̄ p̄pter sui maliciā minimē
infra abūdāt̄. Itē: maḡ repugnat̄ putrefactionē ita nō pōt
esse cū putrefactiois cholere extra q̄ erigere cū p̄
h̄mō ferret̄ feb̄ p̄posita notabilis. Itē si putrefactio
sit i modica quāntitate respectu alioz hūoz nō pōt esse indu
cere putrefactionē in cholera intra: q̄ ad hoc q̄ putrefactio
ctus extra inducat putrefactionē in bilio: intra: oportet q̄
humos extra inducēs putrefactionē sit in magna quāntitate
respectu hūoz intra: sic nō pōt esse melacholia cū sit pauca
respectu cholere z alioz hūoz: s̄ p̄legma pōt putrefieri
intra z extra: z ita pōt esse cū feb̄is notabilis: vt p̄m̄t̄ritē
teus ex cōm̄tio cholere cū p̄legmate: sic p̄ solo ad illa
¶ Quinto quē vtrū p̄legma plus cōm̄cent̄ cū melacholia

lia vel cū sanguine. Et videt q̄ plus cōmifceat cū melācho
 lia: q̄ p̄legma t̄ melācholia cōicit in actiua. s. in frigiditate
 est: p̄legma t̄ rō sanguis in passiuis. s. in hūiditate: t̄ maior
 est cōueniētia a parte passiuaz. q̄ p̄legma t̄ rō sanguis
 plus pōt cōmifceri cū melācholia q̄ cū sanguine. Et aucto
 r ponit in littera p̄cedētī colore q̄ cōmifceat p̄legmatū cū
 melācholia: vt pote colore dieritici cōpositū cū sanguine: ergo
 t̄ nō ponit colore q̄ cōmifceat p̄legmatū cū sanguine: ergo
 plus pōt cōmifceri p̄legma cū melācholia q̄ cū sanguine.
 Adtra: habentium symbolum facillō: est transitus: i. sed
 p̄legma immediate pōt transire in sanguinē t̄ nō in melā
 cholia nisi mediate: q̄ p̄legma plus pōt p̄mifceri cū sangui
 ne q̄ cū melācholia. Et p̄legma currit cū sanguine ad nu
 triendū mēbra: vt in tēpore necessitate cōuertat in sangui
 nē nō sic vō melācholia: imo cū sit cōfiosa nature recludit
 in splene: q̄ maiorē cōueniētiā h̄t p̄legma cū sanguine q̄ cū
 melācholia: q̄ plus pōt p̄mifceri cū sanguine q̄ cū melācho
 lia. Ad hoc dicendū q̄ p̄legma plus cōmifceat cū melācho
 lia ad colorādū vīnā cū cōicant in actiua: q̄ cū sanguine cū
 cōicant in passiuis: cū actiue dāt colore: passiuē liquore: Ad
 arguētia in hūc dōctū q̄ p̄legma plus cōuenit cū sang
 uine quātū ad nutriendū mēbra: vt obijciat: quātū ad
 colorādū vīnā plus potest obinari p̄legma cū melācholia
 cū cōueniāt in actiua: t̄ sic loquit in litt. r. ¶ Sexto que
 rit: vtrū cholera pl̄ possit obinari cū melācholia vel cū san
 guine: videt q̄ plus cū melācholia: cōmifctio rōne vicinī
 tatis: sed cholera t̄ melācholia plus vicinātur: q̄ ambo ex
 tra venas p̄tinent q̄ cū cholera t̄ cū sanguine cū sanguis sit
 intra t̄ cholera extra: q̄ cholera plus pōt obinari cū melācho
 lia q̄ cū sanguine. Et plus cōuenit cholera cū melācholia
 cū vtraq̄ sit cōdubilis nature: q̄ cū sanguine cū sit amicus na
 ture: plus pōt obinari cholera cū melācholia q̄ cū sangui
 ne. In cōtrariū est aucto: in littera illa: ponēs quēdā colore
 vt colore purpureū: q̄ politer est cholera t̄ sanguis. i. ex nigro
 rimo t̄ rubeo: t̄ nō ex cholera t̄ melācholia. Et cholera t̄
 sanguis puenit in actiua q̄ dāt colore: t̄ cholera t̄ melācho
 lia in passiuis t̄ maior est cōueniētia in actiua: q̄ plus pōt
 obinari cholera cū sanguine q̄ cū melācholia. q̄ dōdo lo
 quēdo de cōbinatiōe respectu coloratiōis vīne: t̄ sic loquit
 aucto: in littera: t̄ nō loquēdo de cōbinatiōe qualitātū in se
 q̄ sic p̄cedit p̄ma argumēta. t̄ per hāc dīstīctiōē p̄ sōto
 ad illa argumēta. ¶ Septimo q̄rit vtrū melācholia possit
 cōbinari cū p̄legmate vel cū cholera. Et videt q̄ plus cum
 p̄legmate: q̄ melācholia cū p̄legmate cōuenit in actiua
 vt in frigiditate: cū cholera vō in passiuā. s. in siccitate t̄ ma
 ior est cōueniētia a parte actiuaz qualitātū q̄ passiuaz. cū
 cōbinatiō sit rōne cōueniētiē: q̄ plus pōt melācholia cōbinari
 cū p̄legmate q̄ cū cholera. Et ipse ponit in illa lra colore
 cōpositū est: albor nigro. i. ex p̄legmate t̄ melācholia: vt ei
 neri dicit: nō ponit colore cōpositū est: cholera t̄ melācholia: nec
 immo dicit q̄ cholera nō pōt cōbinari cū melācholia nec sim
 cōmifctiōe nec sim vicināte: q̄ melācholia plus pōt cōbina
 ri cū p̄legmate q̄ cū cholera. Adtra ab eodem symbolum
 facillō: est transitus: h̄ cholera immediate trāsit in melācholia
 t̄ nō p̄legma immediate in melācholia: t̄ cōbinatiō fit rōne
 cōueniētiē: q̄ melācholia plus pōt cōbinari cū cholera q̄ cū
 p̄legmate. Et melācholia t̄ cholera maiorē h̄nt cōueniē
 tiā: q̄ ambo sunt extra: p̄legma vō intra: q̄ currit cum san
 guine t̄. Et cholera t̄ melācholia magis cōiūnt a natura
 q̄ p̄legma: q̄ magis cōuenit cū cholera melācholia q̄ cum
 p̄legmate: pl̄ pōt cōbinari cū cholera q̄ cū p̄legmate.
 Ad hoc dicendū q̄ loquēdo de cōbinatiōe quātū ad colorati
 ōē vīne sic melācholia pl̄ pōt cōbinari cū p̄legmate q̄ cū
 cholera: sic p̄cedit p̄me rōne: t̄ loquēdo de cōbinatiōe
 nītarū in se sic plus cū cholera: t̄ hoc mō p̄cedit vltimē rō
 nes: aucto: iste loquit de cōbinatiōe p̄ cōparatiōē ad co
 lore vīne. i. put ex cōbinatiōe h̄mō aliquo: sit quāda color: cō
 positus representans eualē dñium aliquo: h̄mōi sic cōbina
 toū. ¶ Ultimo q̄rit vtrū colores medij cōponant ex extre
 mis. Et videt q̄ nō: q̄ sicut mētē sit ex elemētis eodē mō
 quales sed ex primis qualitātibus t̄ nō ex sedis: sed co
 lores medij sōde qualitate: q̄ nō sūt ex extremis: q̄ si

militer sunt qualitates sode: imo ex p̄mis. Et q̄ ex duob?
 cōtrariis cōponit aliqd̄ oportet q̄ hoc sit mediate actiōe: s̄
 actiō debet dīstantibus p̄mis t̄ nō extremis q̄ sunt quātitate
 sode: q̄ medij colores nō cōponunt ex extremis: imo ex p̄mi
 mis qualitatibus. In cōtrariū est aucto: in lra: q̄ ex albo et
 nigro q̄ sunt colores extremi: cōponit citrinū color: q̄ est me
 dius: t̄ hoc cōcedo. Et h̄ dīstīctiōe dicit: q̄ duplex est cū colo
 ris medij: quēdā est p̄ma t̄ efficitur t̄ mediana coloris medij
 t̄ sic p̄me quātitate: sic p̄cedit p̄me rōne: quēdā vō est a
 formālio: t̄ sic extremi colores: vtrū dīco q̄ p̄ime qualitate
 effectiue cōponunt colores: sed color: ex extremis for
 maliter ipso componunt: t̄ hoc modo loquit in littera.

De colorib? cōsumptionē corporis
 t̄ dissolutionē membrō: significatib?

In a cōsumptionē corporis significās est
 vinctuosa: t̄ nebula in sup̄ficie vīne appa
 res: dissolutionem potēt dī: s̄ t̄ p̄mi?
 duobus modis diuidit. Quēdā em̄ dīso
 lutiōe pinguedinis renū significat: q̄dā cōsumpti
 ōē toti? corpis. Dīfferētia eaz tribus est modis. Si
 gnificās dissolutionē pinguedinis renū: i. sine febre:
 calor: em̄ nō est cōdi iūctus: neq̄ dispersus p̄ totus
 corpus: vt febris efficiat. Cōsumptionē significās
 toti? corpis: cōtinuas h̄t febris: calor: cōdi iūctus
 t̄ p̄ totū corp? diuisus: ip̄i t̄ sanguinē calefacit: t̄ fe
 bres facit. Sed modus significās dissolūi pinguedi
 nē in renib?: liquor est coctus t̄ digestus h̄tate mem
 broz: demōstrās: q̄ nō dū ad ea passioēs pueniūt. Si
 gnificās cōsumptionē corpis liquor est crudus: indī
 gestus: q̄ mēbra defecta sunt in decoctiōe vīne p̄o
 pter passioēs corp?: inceptā cōsumptionē ipoz. Et
 tertius modus significās dissolutionē pinguedinis in rē
 nib?: vinctuosa est nebula in sup̄ficie vīne apparen
 s subito cum corp? creat t̄ sine mōra. Mō em̄ sociatā
 h̄t cū vīna intra corp? tāta: vt moxē sepata ab ea
 p̄ter b̄ueitātē vīe inter renes t̄ cursum vīne. vtrū
 Hippo. Quibus sup̄vīnā p̄quedo (als nebula) ap
 pareat subito: calorē renū significat. Subita: q̄ in si
 mul apparet: nō paulatim t̄ rara. In ea q̄ cōsumpti
 ōē corpis significat nō apparet pinguedo: nisi post q̄
 moxē est in vase aliquādū: q̄ sociatē h̄t cum vīna in
 tra corpus tāta vt diu vīe possit separari p̄ter loq̄m
 quātate vīe q̄ inter mēbra cōsumpta est t̄ cursum vī
 ne. Sed a ip̄es significās corpis cōsumptionē diuidit
 tur i tria. Est em̄ citrina subtilis q̄si oleum p̄trens
 albedinē: nebula h̄ns vinctuosam. Calor: em̄ ep? citri
 nus significat cruditatē t̄ grossitudinē fecū. Vinctuo
 sitas nebule significat dissolutionē pinguedinis in
 coepe cū extraneoz nō fortissimō colore: vtrū hec spēs
 facile curari pōt: i. q̄s b̄t stūdiū: vt testat liber n̄ de
 febrīb?. Est t̄ alia spēs citrinissima: h̄ns vinctuositate
 i alius vinctuositate t̄ liquorē q̄si oleū: h̄ns nebula q̄si
 arance telā: significat augmētationē passioēs t̄ abū
 dātiā calorē: t̄ p̄fectionē cōsumptiōis de illa hūiditate
 q̄ in mēbroz ē raritate: vt vīna est coagulatiō. Qua
 p̄pter iste color: ē molestio: t̄ a fanitate loq̄ndō:
 nō em̄ p̄ter pessimitatē morbū: s̄ p̄ fortitudinē ca
 lorē: calor fortis in hūiditate q̄ in mēbroz est rarit
 atē: nondū cōglutinatus est cū carne: vel duris mē
 bris que sunt fundamentū corpore: videt si salubris
 significatio sup̄uenient possibīle est sanari: t̄ vīna

est ei crasis: si no. nō. Tertia est q̄ cruginosa est coloris nimium incensa: per pertines viriditatis: cuius liquor quasi viride oleū habes nebula actis horribilis atq; abominabilis odoris: que cōsumptionē molliū significat carniū: que coagulationi sunt vicine: et incipiūt cōsumi dure carnes: et oīa mēbra dura: vide hec species est molestissima: a spe loquūna: atq; morte significat. vide Bal. dicit. Si vinctuolitas cōsumptionē pinguedinis significat: cruginosa vīna monstrat consumptionē carniū omnium et durorū membrorū. Quapropter peior et pestilentiō est cruginosa q̄ vinctuosa: et ille ambe sint pessime: cruginosa tamē magis mortē significat vicinā: vinctuosa a morte est remota: si liquor cruginosus cruginosam hypostasin habet fit mortū propinquū: et cōsumptionē membrorū durorū significat cū calor igneo et incensivo.

CIn parte precedenti determinauit aucto: de vīna inna turali representante dñum humorū: hic de vīne colore res presentante hūoz cōsumptionē: et diuidit in duas. In p̄ma ponit regulā generālē de vīna significatē cōsumptionē. In sc̄da diuidit sc̄da ibi: Sed tamen p̄mituit. et ista sc̄da in duas. In p̄ma diuidit. In secūda de diuidētibus agit. sc̄da ibi: Differentia eoz et tribus modis. et ista in duas. In p̄ma ponit differentiā inter vīnā significatē cōsumptionē totius corporis: et vīnā significatē cōsumptionē renū. In secūda posequit de vīna significatē quartū ad eius colorē cōsumptionē totū corpus. sc̄da ibi: Sc̄da copoz signifi cās cōsumptionē. Itēz p̄ma in tres fm tres differentias q̄ ponit inter vīnā significatē cōsumptionē renū: et inter vīnā significatē cōsumptionē totū corpus: quartū p̄ma sumitur ex absentia febris vel eius presentia. Secūda p̄nes digestione et indigestione. Tertia p̄nes citā apparationē resolutionis pinguedinis in vīna: vel p̄nes tardā. sc̄da ibi: Secūdus modus significans. Tertia ibi: Tertius modus significatū. et ista terna in duas. In p̄ma determinat qualis vīna appareat in cōsumptionē renū. In secūda qualis appareat in cōsumptionē totius corporis. sc̄da ibi: In ea que cōsumptionem corporis significat. P̄ma in duas. In p̄ma facit q̄ dicitur est. In sc̄da cōfirmat auctoritate Hippo. sc̄da ibi: Unde hippo. Tūc sequit illa pars in qua p̄sequitur de vīna significatē vel representantē cōsumptionem totius corporis: et illa in tres fm tres vīnas significatēs cōsumptionē totius corporis: quartū p̄ma vīna representat p̄mā specē et p̄ne: sc̄da secūda: tertia tertiā. sc̄da ibi: Est et alia species vīne. Tertia ibi: Tertia q̄ cruginosa. et ista tertia in duas. In p̄ma narrat: in secūda auctoritate Bal. cōfirmat. sc̄da ibi: Et Bal. dicit. hec est diuisio et sententiā lectio nis in generali.

Chic trunū duo in genere. p̄mū est de precedentē lectio ne. Secūda de presentē. De precedentē lectione p̄mo que ris: cū plures sint alie cōmbinationes humorū admittit q̄ ser: quare ponit tūc ser. Itēz Egidius et Theophrastus determinātes de coloribus vīne ponunt. r. r. colores. Itēz vō tantum ser. P̄mū vitellū: sc̄dū citrinū: tertio glaucum: quarto vermilio sum: quinto plūbimū: sexto siccū: quare videt iste dimittunt cū plures debeat ponere colores q̄ illi: q̄ iste fac tractant separatur. Itēz diffinitus determinat vīnā q̄ illi: q̄ plures debet illi ponere colores q̄ illi: et p̄pter h̄ que ris sufficitia color. Ad p̄mū illū dicitur q̄ ille est feniblis arbor: v̄ determinat illas cōmbinationes hūoz q̄ sunt magis notabiles et magis variantes colorē vīne: et p̄pter hoc ponit istas ser: et nō plures. Ad sc̄dū dicitur q̄ Egidius et Theophrastus determināt de colorib; Ad p̄mū dicitur q̄ illa et ista ponit plures. S̄ aucto: itēz determinat de colorib; p̄mū gnādo eoz cās: v̄ nō ponit nisi illos colores q̄ v̄bit cās nota biles: et p̄pter hoc nō ponit nisi ser. p̄dicos. De sufficitia dī co q̄ oīs color: vīne aut s̄ḡt digestionē aut p̄uationē diges

tionis. Si p̄uationē digestionis h̄ est dupl: aut p̄pter frigiditatem mortificatē: aut p̄pter indigestionē. Si p̄pter frigiditatem mortificatē: h̄ est dupl: q̄: aut illa frigiditas h̄ est mortificatio nem cōpletā: et sic habemus nigri colorē: aut incōpletā: et sic est lauidus: et ita duos: aut significat p̄uationē digestionis p̄pter indigestionē: et sic sunt quatuor: colores: calidus: glaucus: lacteus: aropos: et isti colores habentur in digestione et in mino. Si vō color vīne significat digestionē hoc est dupl: aut digestionē p̄fectā: aut excedētē. Si p̄fectā tripliciter: aut p̄mū p̄tū digestionis: et sic sunt duo pallidus vel subpallidus: aut digestionē mediā: et sic duo s̄t subtri rin? et subustus: aut cōpletā: et sic duo citrin? et rufus. Si vero color vīne significat digestionē excedentē: hoc dupli ceter: aut sine aduisione aut cū aduisione. hoc dupli ceter: aut sine aduisione: rubens: sub rubens: rubicundus: et sub rubicundus: et differit isti quatuor colores fm istos: et sic sunt duo: inopos: et h̄ yanos: aut mediā aduisione sic est viridus: aut cōpletā: et sic niger: et sic habetur. r. r. colores: q̄ niger significat cōpletā aduisione: et p̄ significat cōpletā mortificationē et frigiditate p̄uenientē. Et nota sicut dicit s̄berardus supra locū illū: q̄ oēs isti. r. r. colores p̄nt deha cū reduca ad illos fer colores quos coloris colores idigētiō nē significatēs: et citrinū significatēs digestionē: et cū itare ductionē inuenietis in glossulis s̄berardi supra passus istum.

CItēz querit quare in illa fila enumerat glauci colorem et nō rufum: et tamen p̄sequitur de rufo et nō de glaucio: et ita citrinū colorē ponit p̄ medio et extremū. Et solo hūoz est: q̄ dicit q̄ citrinū: color mediū est: itēz intelligit de citri nō intellō: q̄ h̄ dicit q̄ extremū de rufo: et dicit q̄ nō est in cōueniens: sed q̄ citrinū intellō sit mediū: et q̄ citrinū remissum sit extremū citrinū intellō. Itēz dicit illa q̄ rufus et vermiliofus iter rubet et citrinū mōderatū: cū dicit p̄ rufus color: representat dñū cholere: vermiliofus dñū sanguinis. Elidetur q̄ male dicitur: q̄ humo: magis calidus: magis tingit vīnā: cū ergo cholera sit calidus: magis magis tingit vīnā: ergo cū vermiliofus sit color: magis tingit vīnā: vtrum cholera rubet vel sanguis. Ad h̄ dicitū q̄ sanguis plus tingit vīnā q̄ cholera: et ita vermiliofus: et sic color: magis tingit vīnā: et rufus: et nō cholera rubet. Et tu obijcit: cholera est calidus sanguine: q̄ sic sine du bio cholera magis tingit vīnā q̄ sanguis cū cholera sit calidior: vt tu obijcās: imo color: dat vīne q̄nq; p̄mā cōmōtionē et q̄ sanguis rubicundus: est q̄ cholera: p̄pter h̄ p̄mōtionē sanguinis cū vīna magis tingit q̄ per viā cōmōtionē cholere cū vīna: sic loquitur ibi. Et dicitur q̄ tu b̄i obijcēs h̄ cholera et sanguis essent in eadē quantitate. S̄ dicitur q̄ nō sunt: immo sanguis et illa color: plus abūdat q̄ cholera: v̄ rōne sue būditatis insipifit vīnam et rufi rubicundiorum.

CDe presentē lectione q̄runt quatuor. P̄mū est de s̄m hūoz capituli. Elidetur q̄ male s̄ntet h̄ic q̄ cū b̄i determinat colorē vīne: et nō de p̄ctis: et istud capituli videt q̄ dicitur: vt de pinguedine resoluta et vīna: loquit q̄ debet s̄ntari in parte inferiori vbi determinat de cōctis et nō b̄. Itēz q̄r̄t cū multa sint alia mēbra a quib; possit pinguedine resolu: ut alia renibus: quare non facit mentionē de resolutione pinguedinis in vīna ab alijs membris: sicut a corde epate et ceteris: sicut facit mentionē de pinguedine resoluta a renibus in vīna. Itēz aucto: in parte ista ponit tantū differentias inter pinguedinē resolutam a renibus et a toto corpore: et Auzen. et alij auctores ponit istas calidē tere et crām alias duas cū istis. s. q̄ maio: pinguedo appareat in cōsumptione renū: q̄ in cōsumptione totius corporis. Alia differentia est q̄ in consumptione totius corporis corpus extenuat: et non

in consumptione renas: quare videt ille aucto: esse diminutu
 nis cui non ponat illas duas causas. **C**ad primu istoz soluit
 serbaras dices q coctia in vna sunt duoz generu. que
 da sunt liquida & fluida permittita eis q toto corpore vine
 pinguedo: & de talibus coctis loquit ibi. **S**icut alia dura
 que non permittent se per totu corpus vine: nec dat colorem
 vine: & de talibus determinabit inferus. **E**t dicitu q co
 tentia significat qnz de se: sic non determinat: ibi de coten
 tis ponit de se significat: quoad hoc fo cu hoc q significat de
 se variat colore vine et fm punctione cui variat: & hoc no de
 terminat ibi de pinguedine: inquantu variat vna quartu ad
 colore cu ibi determinat de colore: & de obus variatibz co
 loz vine: ita debuit illud capitulu situari: q in parte infe
 riori determinabit de contentis pout significat de se: & non
 pout variat colore vine. **C**ad scdm dicens q licet pingue
 do sit in alijs mbris: vt in corde epate & in mai: est in re
 nes: & hoc est q pinguedo coagulat a frigido & renes
 valde remoti sunt a fonte caloz: & etia notabiliter variat
 vine colore cu sit in mai: quantate: & ille est sensibilis ar
 tifer: & determinat variatione notabile ipis vine. **C**ad ter
 tiu dicens q istas tres differentias quas ponit aucto: il
 le habent alie due. na p hoc qd dicit q in pinguedine reso
 luta a toto corpore est febris satis potes intelligere extenua
 tionem totius corporis: per hoc vero qd dicit q citius app
 aret pinguedo resoluta a renibus in vna: p hoc potes in
 telligere q mai: pinguedo resoluta a renibus q a toto cor
 pore. **S**olutio super hoc q inuit in ista: qd pinguedo dissol
 utur a calido. **A**tra idem no est principiu solio: actui: ergo
 cu calo: nostri corpus fit principiu coagulationis pinguedi
 nis videt q calo: no erit principiu dissolutionis cu dissolutione
 & coagulatione sint actus vice effectus contrarij. **I**te dicit pbs
 in lib. merb. cooz. qd coagulaf a calido: dissolut a frigido.
 sed pinguedo coagulat a calido nostri corporis: vt dicit
 ergo dissolut a frigido: no ergo a calido. **A**d hoc dicens q
 duplex est caloz: quida debilis vt calo: nostri corporis: & ta
 lis est principiu coagulationis pinguedinis: & est alius for
 tis calo: & excedens vt talis est principiu dissolutionis: vna
 de licet fit id caloz vtrobz in specie: sed hoc pbs solo ad argu
 menta. **T**ertio querit sup hoc qd dicit in ista q mai: pin
 guedo resoluta a renibus q a toto corpore. **A**tra mai: re
 soluto pinguedinis fit a mai: caloz: sed mai: calo: est in
 toto corpore q in renibus: ergo mai: pinguedo resolutur
 a toto corpore q a renibus. **I**tem mai: pinguedo est in to
 to corpore q in renibus: ergo mai: resolutio pinguedinis
 fiet a toto corpore q a renibus. **I**n contrariu est aucto: in lit
 teris: etia dicit. **S**ed ego dico q mai: resolutio pinguedi
 nis fit a renibus q a toto corpore. **M**na ca est: q renes sunt
 in propinqua distantia ad vesica: & ita non multu permittit
 tur pinguedo resoluta a renibz cu vna: immo statim appa
 ret in superficie vine. **S**ed membra tertie digestiue sunt in
 longa distantia ab vna: ita pinguedo resoluta ab ipsis for
 titer permittit cu vna: ita ideo no ita cito apparet: imo opoz
 ter q vna pius resideat. **S**ecuda ca est: q in dissolutione
 pinguedinis a renibus no est febris: vt dicit in ista: q confu
 mat pinguedine resoluta a renibus: & ideo mai: pinguedo
 resoluta a renibus. **S**ed in dissolutione a toto corpore est fe
 bris coctus illa pinguedine: & ppter hoc no pot apparet
 pinguedo in dissolutione totius corporis: & per hoc patet
 solo ad argumeta. **E**ltimo querit q quauis humiditates
 copis coagulant in febze etia: no huores. **V**idetur q hu
 ores consumant q humiditates: qz dicit Sal. q illud
 qd magis diligit a natura vltimo dat consumptioni: & magis
 coctus a natura: & ponit etepu de medicina attrahente
 cholera: q primo purgat cholera: & sic de alijs: vltimo vero
 sanguine cu sanguis sit amicus nature: q similitur cu huili
 tates consumant in etica: videt q multomagis & humores
 cu huores minus diligan a natura: & huilitates: qz bum
 iditates sunt in pproquiori dispostioe ad mbris q huores.
Et ppter b qrit qre caloz in naturalis operas in huores
 opat putrefactione: no consumptione: caloz opans in vni
 ditas opat consumptione: & no putrefactione. **I**te querit

cu sint qtuor huilitates: & febzis etica fm suas tres spe
 cies habeat fieri in tribz huilitatibus: vt in roze: abio: glu
 tino: quare no bz fieriu prima huilitate q est in capibus
 paruaz venaz. **C**ad pmu dicens q in febze etica caloz fe
 bris est in mbris tanq in subiecto: in huilitatibus tanq in
 obiecto: & q huilitates plus sunt in mbris q huores: pro
 pter hoc in etica humiditates consumunt & no huores. **E**t
 cida ca est q huilitates magis sunt pte consumptio: huores
 putrefactioni. vñ dicit Aostan. q in dissolutione copis hiani
 ipsis cedunt in igne: caloz naturalis in aere: & mbris in ter
 ra: & huores in aqua. vñ ptes siles reuertunt in elemeta fl
 bi sita. **I**te dicit Sal. in qro de simpli. medi. q ota elemeta
 possunt recipere caloz ignis: ppter aqua: qz aqua est huio:
 no pot recipere igne cu in vtraqz qlitate ei repugnet ad m
 immediate sicut alia elemeta. **S**icut dicitu ea q pre ista q huio
 res & huilitates no recipiunt caloz nisi fm expietiam sui: vñ
 cu huores sint fluidi & aquel no poterit recipere caloz: co
 sumunt: q caloz coctus ppale debet coepi duoz & solido
 vt pote huilitatibz q sunt terre nature respectu huio: imo
 oportuit q huores recipere caloz respodere etia in etica co
 sumunt huilitates & no huores cu caloz coctus respon
 det huilitatibz & no huioibz. **P**er hoc ps soluto ad que
 ritu pmu: qz em putredo est ebullitio co: ppoz liqoz & flui
 doiu & p mixtio puri cu impuro: ppter hoc in huio: bus em
 putredo cu sint fluidi liqdi: & ibi fit puru & impuru: & no i hu
 miditatibz cu huilitates sint solidi: & quasi terre respectu
 huio: & no ita ipure: & no potuit ibi esse consumptione. **E**t in huio
 ribz: qz consumptione debet coepi: solidis & terris: & huioes
 sunt fluidi & no solidi: & per hoc em potes videre q in hu
 miditatibz est consumptione & no putrefactio. **P**er hoc ps solo ad que
 ritu scdm qritu: in pma huilitate no pot esse aliquid spes et
 ce: imo pot ibi esse febris putrida: & hoc est q illa huilitas
 pma q est in capiti: paruaz venaz: est fluida adpuc & liq
 da: vñ cu adpuc retineat nomen humoris: bi pot recipere
 calozem ebullente & no caloz consumptione: & sic patet solu
 no ad questia.

¶ Sexta particula de liqore vine.

Liquor vine in tria diuidit. **E**st em aquo
 sus & subtilis: vel grossus & turbidus: sine
 mediocrit. **L**a diuertitatis vine & liqore
 actio est nature i ipso liqore: q est natura
 liu vel no naturalis. **N**aturalis inter gros
 sum & subtilē claru & turbidu est mediocrit: & scmp
 in eiusde qlitatis reperamto subsistit. **N**eque pfectio
 ne significat coctiois: & pmanere in eade qlitate: & te
 peratos mostrat esse huiores in quantitate qlitate: &
 leuitate coz ad naturā: & potestate nature ad eos di
 gerēdos. **I**no naturalis diuidit i duoz: in aquoso & sub
 tilē: vel grossus & turbidu. **Q**uozus & subtilis crudi
 tate significat huoz: & grossitudinē coz: & natura pi
 grescentē cis repugnare: & eos minime cooqre. **S**i
 sit sine febze modis mostrat duobz: vt et nimia sarie
 tate grossus giboz & multoz natura v incēdit: & caloz
 re naturale cogelatinat: vel et ad frigidā multa ebibi
 ta & sepiissime: sicut patiant hoies in diabete. **S**i sit
 cu febribz chronicis & letis significat oppilationē gibbi
 epatis & venaz inter renes & epaz ppter grossos hu
 mores ibi clausos & inuicatos in quibz dissolutionis
 natura deficit. **A**u **H**al. **A**rina inquit aquosa & sub
 tilis cruditate & defectione demōstrat coctiois: duo
 bus modis. qda em erit subtilis: s; cu eritit vase in
 gressocite: & qda ē subtilis: subtilis caloz & pmanes: mo
 bum adpuc crudi ostēdit: & etia naturale mōn
 du huioi resistere incipientem: meqz adpuc aliquid

In hmoibus facient: vnde morb' extat: neq' aliqd etiam facere poterat. Circa si talis movet: z salubria signa sequant: terminu' morbi cu' apertemate sub hy cindris suspicamur. An h'at. vnaale go tpe subtilis z salubib' sequentibus signis: apocima sub hypocu dries exiturum offedit. Si febris a cuta z incensa sit: pessimu' quide' nunciat: q' calorem naturalē cu' calore febris calcheri significat: z incendi: z in supiora ascē dere copiosis atq' capitis: z dimitti loca coctōis va cua calorū naturalis. Sicut Hippo. Qui febris ha bēt acutas: z vna' faciūt albam z clarā: significavē turā frenesim. Dōstrauit Hippo. ascensionē sumi calidissimi natum ex luctamine vtriusq' calorū. s. fe' b'is atq' naturalis: q' si sint in initio morbi: z postea vna tincta appareat ppinq' caloi naturalis: atq' in die critica sit vel fiat in nūcia sui: significatio sequaf laudabilis sicut plēdo: facit: leuitas anbelit': boni nitas virtutis: facilitas motus: paruitas sitis: bonus somnus: sanatur infirmus post longū tamen tēpus: q' significatur caloi: extraneus defectus: z calorē naturalē in superioza copiosis dimissile ascensionem z confortare locū coctōis: z naturā excitatam in fe cibus subtiliādis: z dissolutionē sumi cerebrū ascen dentis: que si in die appareat critica: crisi nunciāt in die quarta futurā. Si vna in cruditate z subtili tate veniat post diē illa critica: in qua illa bona signa apparuerit: regiduitas significat morbi: ppter feces nature remanētes: quas nō subtilauit in sui initio: z hec nunciant timorē. Si remanēt vna aliquādiu in cruditate sua: significat naturā in substantiā fecum di missile coctōne inceptā: neq' potest tate habere eis re pugnādi. Si in quarta die postea grossa hypostasis apparcat: z est diuisa sicut ovisi factura: z humores incensos z vfos calorē igneo significat: z denūciat vicinitatē perditionis. Si nulla habet hypostasim: sed superficialē? nebula rubea sit z naturalis: hoc in die nūcia vel critica: z laudabilē significationem habeat: naturā motam in subtiliādis fecibus mon strat. Lūius virtus si augmentetur et confortetur: actio eius in coctōe nebulos fecis cōpletur: z fer di uidit z deponitur: fetes terrestris in locū suū descen dit: qd salutē morbi portendit.

De subtili q' postea ingrossescit in vase.

Urina crās subtilis: z fit grossio: postq' in vase moratur: significat q' natura co' quere inceptit: z hūores cōmiserit: et ventositatē humoim dissoluerit. quozq' bonam partē subtiliauit ppter velocitatē z leuitatē motuū suoz: s. y a coctōe durū partū defecerit pro pter grauitatē se mouēdi. Sūt autē he partes aquo se z terrestris nature: que in cruditate z grossitudine sua permanent: neq' vllā coctōne receperunt. Lūm autē vna grossa creat: pars acerca mouetur et sub tilitate sua: nec i loco suo manet naturalis: cui obuia ut grossitudo humiditatis: vnde fit causa turbidita tis vne propter foritudinem motus sui: z cōturba rionem eius: sicut videmus ventum mare turbantē propter motus sui foritudinem.

Superi' determinat uit aucto: de odoze: sipoze: z coloz

vine: hie de liquoze: z diuidit in duas. In prima determi nat de liquoze in se z absolute. In scda per cōparationē ad calozē determinatōe quoz liqoz: cu' quo colozē cōueniat sibi: Quoniam quidē de subtiliādis vne cōplemūm. Prima in duas. In prima diuidit liqozē in naturā z innaturalē. In secūda psequitur de mēbris diuidētibz. scda ibi: vna naturalis inter grossum z ista secūda in duas. In prima ppo sequitur de liquoze naturalis. In secūda de innaturali. scda ibi: hō naturalis i duo diuidit. z ista secūda in duas. In prima diuidit liqozē nō naturalē nō naturalē. In secūda psequitur de mēbris diuidētibz. scda ibi: hō quozis z subtilis cru ditatē. z ista scda in duas. In prima determinat de liquoze aquoso z subtili. In secūda de liquoze grossoz turbidōe cūda in sine presētis lectionis: sibi: Circa grossa naturam operari in coctōne significat. Prima in duas. In prima de terminat de significatione vine aquozē z subtilis. In secū da auctoitate scda cōfirmat. scda ibi. Unde scda. vna in quit. Prima in duas. In prima ponit regulā generalē de si gnificatione vine aquozē z subtilis. In secūda determinat de significatione put est cu' febre: vel sine febre. scda ibi: Si sit sine febre: z ista secūda in duas. In prima determi nat significationē vine aquozē z subtilis pout apparet sine febre. In secūda pout apparet cu' febre. scda ibi: Si sit cu' febribus. Tūc sequit illa pars in qua cōfirmat auctoitas te scda. z ista in duas. In prima diuidit. In secūda de v uicētibz mēbris agit. scda ibi: Subtilis crās z pma nens. z ista secūda in duas. In prima determinat de vna subtili aquosa put erit z remanēt subtilis quid significat. In secūda determinat de vna subtili exante: postea grossiāta quid significat. scda ibi: Circa exiā subtilis z grossiāta postq'. Prima in duas. In prima determinat significatio nem vine exantē subtilis z remanētē subtilis: hoc abso lute. In secūda determinat de significatione hōi vine per cōparationē ad tpa morbi. scda ibi: Que si sint in initio morbi. Prima in duas. In prima narrat. In secūda cōfir mat. scda ibi: Unde scda. vna lōgo. z ista scda in duas fm duas cōfirmationes: quarū prima est scda. scda vna dippo. scda ibi: Sicut hippo. Tūc sequitur illa pars in qua de terminat de significatione vine exantē subtilis z remanētē subtilis p cōparationē ad tēpōa morbi: z ista in duas. In prima determinat significationē talis vine pout appa ret ante diē crētam z in die critica. In secūda determinat eius significationē put apparet post diē critica. scda ibi: Si vna in subtilitate z cruditate. z ista s' cūda in duas. In prima determinat de hōi vna pout significat timorē mali futuri. In secūda determinat de hōi vna put significat spēdem futuri boni vel salutis. scda ibi incipit: Si nulla habeat hypostasim. Prima in tres. In pma determi nat de hōi vna subtili pout significat reatūm exantē nris. In secūda pout significat pstrationē virtutis: ibi: Si remaneat vna aliquādiu. In tertia pout sigt perditō nē viciam: ibi: Si in quarta die postea zc. Tūc sequit illa pars in qua determinat significationē vine exantē sub tili: z postea ingrossate: z ista in duas. In prima proponit qd intendit. In secūda declarat sibi ppropofitū. scda ibi: Si vna grossa exeat. h'ec est diuisio de ista lectione in general.

De primo dubitat de quibusdā obiectibz literalibz.

z primo querit qd diuidit liquoze in tria: in subtilē z sūp sum z mediocrem: postea dicit q' vna flue liqoz subtilis quādoq' exit subtilis z postea ingrossat: quādoq' subtilis remanēt subt. lis: z similitur q' grossus quādoq' exit: post ea subtiliatur zc. quare nō diuidit similitur liquoze me diocre. Vel qd meli' vidē hie dicere de medioc: q' medio cris liqoz ē medi' inter grossū z subtilē: s. maiorē duētiē tia medi' cu' extremis q' extremozū adiuicē: q' liqoz sub tilis potest ingrossari z cōuerfio. grossus subtiliari: multo magis z mediocris potēt transire in grossū vel in subtile. Ad hoc dicendū q' liqoz mediocris foritudinem virtutis z obedientiā materie. vnde vna mediocris signifi cat cōplementū digestiōis. vñ illud qd est in cōplemento nō querit diuificari: z ppter hoc nōn diuidit: sed subtilis est in principio digestiōis: z semper tendit ad cōplementum et ita qd qd

et quæ in grossâ: et grossitudo sedo apparet significet digestionem mediata. sicut vîna grossa post potest subtilitari: et grossa significat digestionem mediata: subtilitas vero potest se quæ completâ digestionem: et ita est subtilis liquor: et grossus sunt incompleti in potum diuisi et variari: et tunc ad cõple mentum. ¶ Ad arguendum dicendum quod veritas est quod mediis plus cõuenit immo: immo cum extremis quod extrema adinuenit. vnde ratiõnem quæram ad suas causas. s. quæstio ad coloris signifi cationem immo digestionem: et mediis plus cõueniunt extrema adinuenit quod mediis est extremis. ¶ Et hæc quæ sup hoc quod in ruit in sua: quod natura dimittit ascendere ad partes su periores: si ergo dimittit ascendere: quod illa dimissio significat quod iam natura ascendit: ergo non est principii egritudinis et quo iam plus ascendit. Et dicendum quod loquitur ibi ysac de principio recidit: vnde in initio recidit huius potest esse quod natura iam plus ascendit et. Vel dicendum quod aucto: loquitur in morbis chronicis in quibus principium multum distat ab augmento: et huiusmodi latitudine. Vel dicendum quod loquitur de dimissione respec tu ad ascensionis rursus et non inchoate iam. ¶ Et hæc querit supra hoc quod dicit auctoritate et. s. quod si longo morbo vîna semper subtilis significat apostema futurum in hypochondriis. videtur quod potius ibi apparere debeat futurum et non subtilis: quod decaum artefacti illa quo defecit: sed huiusmodi aposte matus plurius sunt et huiusmodi grossus: ergo vîna signifi cationem huiusmodi apostemata et esse grossa et non subtilis. Et dicendum quod tu bene obsecras si aliquid de materia illius aposte matus eliquaretur et vîna: sed non sic est: imo materia ex qua debet fieri huiusmodi apostema et grossa: et ita oppilat meatus nec permittit aliquid de humoribus exire et vîna propter structuram meatuum factam propter illam materiam grossam. Et illa materia est cruda et indigesta vîna aliqd de ea non potest eliquari et vîna: et propter hoc in talibus apostematibus apparere vîna subtilis: et huiusmodi liquor in sua. ¶ Et querit: quia dicit quod vîna subtilis aliquid multum in tacta apparet in die cretica: vel in die nundantia. vnde post dicit criticam enumerat nundantia: videtur quod male: nundantia precedit cretica: et non cõuerso. Et dicendum quod loquitur de die nundantia: quod huius potest apparere post dicit cretica: et precedente. Item dicit postea quod si talis vîna apparet in die cretica: significat crismum in die quarta. Vel dicit quod male dicit quod dies quarta est emiccia tina et crice: et non cretica nundantia. Et dicendum quod non loquitur de quarta die que est nundantia cretica: sed de quarta die sequente crismi. De quarta die sequente crismi factum in festum: vel in quarta et.

¶ Secundo queritur principaliter quod istum plus detur vîna: vtrum color: vel liquor: et videtur quod color: quia dicit Hippocra. in prima particula apophisi. ubi reperit natura ibi ducere oportet per cõuenientem regionem. et dicit et. supra illi apophisi. quod medicus debet sequi operationem nature. Et dicit Auicenna quod medicus debet incipere a facilius liquor: ergo et natura. sed facilius est dare colore vîna quod subam: ut dicit theophrastus: ergo plus erit in vîna color: quod liquor. Et aucto: in libro isto post determinat de colore vîna quod de liquoribus: hoc non est nisi plus esset color in vîna quod liquor: ergo et. In scilicet est vîna. qui dicit quod prima digestio in vîna est efficiere subam. s. liquoribus: seda colore: ergo plus est in vîna liquoribus quod color. Et hoc est quod procedit sicut effectus: sed liquor est causa coloris: vnde dicitur superius quod liquoribus: et vîna quod color. Ad hoc dicendum quod liquor potest diceri sicut sumi. vna emiccia vîna. s. pro aquositate: et hoc modo de vîna loquitur plus in de aialibus: et hoc modo sine dubio plus est in vîna liquoribus quod color. Vel post liquoribus considerat inquitur de dispositione vîna in istas differentias quod sunt subtile grossum et medio cruet: sic liquoribus non est vna essentia vîna: immo est accidens et qualitas. et hoc modo loquitur medicus: ut iste aucto: de liquoribus. vnde dicunt quidam quod loquendo de liquoribus isto vltimo modo id est pur liquoribus est accidens: sic dicunt quod sensibilibus plus est color in vîna quod liquoribus: et hoc est quod plus percipit color quod est obiectum visus quod liquoribus. Item minima pars cholere si miscetur et vîna tingit et colorabit vîna sensibilibus et non tabitur: non tamen est causabilis sensibilibus: quia illa pauca

potio cholere non insensibiliter vîna sensibilibus: et hoc modo sicut sensum coloribus plus est in vîna quod liquoribus: sensibilibus in sicut vîna liquoribus: plus est quod coloribus: aut coloribus non fit ibi nisi per liquoribus: ut visum est. Alii dicunt aliter et in idem redit: quod coloribus notabilis et sensibilibus plus est vîna quod liquoribus: notabilis: et huius loquitur theophrastus: et sicut sensibilibus artibus dicitur quod facilius est dare colore quod subam notabile: veritatem liquoribus: innotabilis et insensibilis per et est in vîna quod coloribus: plus: et hoc modo soluit et. et per hoc patet solutio ad primum argumentum: quod theophrastus videtur dicitur esse: loquitur de colore et liquoribus notabilis et fit medicus: et medicina sensum non transcendit. per hoc patet solutio ad secundum: quod aucto: iste loquitur de colore et liquoribus notabilis. Ad argumentum quod obijciatur in contrarium per Auicenna. qui dicit quod prima digestio nis operatio in vîna est efficere subtilitatem. s. liquoribus dicendum quod ipse loquitur de liquoribus. put est vna substantia vîna: id est put dicit aquositate: et nos loquitur put est qualitas et accidens. Vel dicendum quod Auicenna loquitur de generatione sicut verum: mos vero de generatione sicut sensum. Ad secundum dicendum quod verum est quod liquoribus: put est aquositas est causa coloribus: et non inquitur esse qualitas et. Tercio dato quod sensum sensum coloribus plus est in vîna quod liquoribus: queritur vtrum facilius sit dare liquoribus: et videtur quod dicitur esse: coloribus: be ne potest dari vîna sine liquoribus: ergo facilius est dare liquoribus rem. In scilicet est theophrastus in vîna visus dicitur quod facilius est dare colore vîna quod liquoribus. Et dicendum ad hoc videtur esse superius: quod facilius est dare vîna liquoribus: imnotabilis quod colore vîna ut tu ob. veritatem facilius est dare colore notabile et sensibile vîna quod liquoribus: et hoc notabilis: et hoc modo loquitur theophrastus. ¶ Quarto queritur vtrum plures sint colores quod liquoribus. Et videtur quod ad minus tot sunt liquoribus quot colores: quia effectus non debet variari nisi per causas suas: sed liquoribus est causa coloribus: supra: ergo quot erunt liquoribus tot colores et non plures: et quot colores: tot liquoribus et non minores. Et contra istud non potest nisi tres liquoribus: ponit aucto: plures colores. Ad hoc dicendum quod plures sunt colores quod liquoribus. Vna causa est: quia facilius est dare colore notabilem quod liquoribus: et illud quod facilius est pluribus modis potest variari. Et secunda causa est: quia coloribus tenet a parte forme liquoribus: magis a parte materie: et omnis distinctio et diuersitas a forma distinctio vero a materia. Tertia causa est: quia medicus cum sit sensibilibus iudicat de vîna a parte coloribus: cum coloribus sit obiectum visus. vnde plus debet variari a parte coloribus quod liquoribus: et ideo plures sint colores: quod liquoribus in vîna. ¶ Ad argumentum in contrarium dicendum quod liquoribus sit causa coloribus: tamen quia vîna et idem liquoribus potest esse sub diuersis coloribus propter hoc plures sunt colores. Vel dicendum quod licet liquoribus sit causa coloribus: tamen aliquando datur color sine liquoribus notabilis: et propter hoc saltem quantum ad hoc: sunt plures colores. ¶ Quia vîna ro queritur vtrum subtilitas in vîna causatur a calido vel a frigido. Et videtur quod non a frigido: quia nullum faciens caliditas: ones partium facit ad subtilitatem: imo potest ad grossitudinem: sed frigiditas adueniens in vînam facit condensationem partium vîna: ergo non facit subtilitatem: imo propter grossitudinem. Item oppositum oppositum sunt effectus: sed caliditas et frigiditas sunt opposita: ergo efficiunt effectus: et oppositos: sicut caliditas est subtile: et frigiditas est cruet condensare et ingrossare: ergo subtilitas in vîna non causabitur a frigido. In contrarium est aucto: in sua: liquoribus aquosus et subtilis significat cruditate humoribus: que cruditas fit a frigido: ergo subtilitas in vîna causabitur a frigido. Et dicendum quod subtilitas in vîna potest causari a calido: et similiter a frigido. et tu obijci: frigiditas condensat et dicendum quod verum est sicut est in corpore vîna. vnde frigiditas adueniens liquoribus existens in vîna condensat: et sic obijci tu: sed tamen frigiditas existens in aqua causante vînam ut in epate: subtile: quia frigiditas existens in epate facit cruditatem in humoribus. vnde cibaria remanent in digesta: sicut humoribus: qui indigesti non attrahuntur a re

visus nec eliquant cum vīna: et tunc vīna exit subtilis: et hoc modo intelligit in s'ra. Sed hoc idem patet solutio ad secundum argumentū. Item aucto: videt sibi contradicere hic et in parte precedenti: qd dicit qd multitudine humoris est causa vīne subtilis: super? vero dicit qd multitudine ciborum in pueris est causa vīne grosse. Et solutio huius patet p' predicta: qd multitudine pot' mibi dicere p' solutionē oīno d' gestioni: et hoc modo loquit' sibi: quia multitudine ciboz est causa vīne subtilis per omnimodā p'uationē digestioni: Et iterum quedam multitudine p'uias completam digestiōem: et sic loquitur superius qd multitudine ciboz in pueris vbi est iam digestiō quasi mediata ē causa grosse vīne: et sic nō est contradicō. ¶ Serto querit sup hoc qd dicit in s'ra. qd vīna subtilis postea pot' ingrossari: videt qd falsus dicit: qd illud qd ingrossat aut hoc est ppter appositionē corporis grossi: aut ppter condensationem partium adinice: sed vīna subtilis micta nō grossat' ppter appositionem corporis grossi: quia nihil ibi apponit. Item nec ingrossat' ppter cōdensationem partium: qd tunc obtineret minorē locū q' ante: qd falsum ē: qd nō obtinet minorē locū: vt p' sensu: ergo nullo mō vīna subtilis pot' ingrossari. Et videt qd ingrossat' qm ppter adfectionē partū: et tu obijcis: qd obtinet minorē locum. dico qd verū est p'm rem licet nō videat' p'm sensus vnde dicit Serardus: qd sicut est pe pulvis qd sunt supra ignē: et qd sunt actu calidi: qd tūc sunt clare: et qd deponunt ab igne: et in frigidant' qd sicut grossi et spisse. sicut dicit ipse est de vīna: qd qm vīna mingit. in fieri est: tūc ē subtilis: ppter caliditatem: sed postea qm residet in vase p' pcessum temporis in frigidatur et infusatur et ingrossatur: et p' ista vīa vīna subtilis micta postmodū pot' fieri grossa. ¶ Et ultimo videtur sup hoc qd inuit aucto: in s'ra qd vīna subtilis: per manēs subtilis et alba apparet' significat' frenesim. Et dicit frenesim s'z et cholericū humorē qui habet t'ngere vīna: qd apparet' vīna in frenesi tincta et non alba. Et dicendum qd cholera qm est in epate t'ngit vīna: sed qm ipsa cholera est in cerebro non t'ngit vīna: quare non eliquat' cum vīna nec cum eadem permiscetur: sed apparet' tunc alba et subtilis: vt dicit in littera.

De vīna grossa et eius diuisione.

Rīna grossa operari naturam in coctione significat: et miscuisse feces: in quibus ebullitionem fecerat et turbiditatem: que duobus exit modis. Est enim quedam grossa et turbida cretens: et in grossitudine permanens et turbiditate. Est cretens grossa et turbida: sed clarificatur postea. ¶ Que grossa erit: et grossa permanet: significat matrem inter materiam morbi et naturā conurbationis: s'z tū natura superata est: quia humores turbant et cōmūscit: et quādam digestiōem et subtilitatem monstrat: et si non esset quedam durities et grossitudo in materia morbi permanens: natura completeret actionē suā: et diuisisset illā materiam: et vnaquāq' partem in suū locum misisset: et liquorē clarificasset in corpore vel extra. Si ergo in sua turbiditate et grossitudine sua permāserit: dicitur cretens: cam transiret vel nunciam futurā: monstrat nō et actionē nature turbiditatem suam esse: s'z igneo calore hūores turbare: et ebullitionem: in quibus turbiditate fecit et ebullitionem: sicut calorem estius solis facere videmus? et coctura (alibi coctura) vīni. S'z si infirmus grauitat' sentit in capite: futura s'becem demonstrat. Que si sit post febrem: nunciat dolorem capitis festinantem (alibi vicināntem). Sed ipsa cephalica in duo diuidit': aut puenit cretium et nunciat cam futuram: qd cū natura fecit subtiliare incipiat et humores cū vīna dissoluat: et ipsi humorib' sumi cgregdiuntur:

qui ascendentes cerebrū dolorem ibi faciūt. Et ebullitionē pungitiorū humorū: et cū igneo calore et turba biditate ipsoz: et fumis ascēderit? eoz cerebrū: sicut Hippo. in appo. In febribus vīna sumētina in bacribus: dolo: capitis est p'ens vel cito futurus. vnde malum nuncia: nisi laudabilis significatio sequatur: sicut rinctura vīne: et coctio eius: dicitur facies: bonitas anhelitus: leuitas motus: que nature significat coctionem: et eius in morbum p'ualitū dicitur. Si hęc bona signa in die apparant cretica: et eius nuncia: intelligimus naturam debere confortari: beneq' in tempore posse feces subtiliare: sed sine qd sint in die cretica: neq' nuncia: intendimus nō eā posse nisi per longa tempora confortari. Et si vīna turbida sit vel grossa in habentibus dolore capitis et humoribus grossis: significat dissolutionē morbi cū nimia vīna. ¶ Et vīna cretens grossa et postq' cretens in vase clarificatur: naturā complectit coctionem fecis significat: et subtiliasse eam: neq' remansisse nisi vt diuidat': et vnaquāq' pars in locum suū naturaliter ponatur. Et significat aut vīna erit ante qd compleuerit natura suam actionem in ea. Que cum cretens extra: potuere nature eoz vnaquāq' partem in suū locum infundere ppter virtutem naturalis caloris quā habuere. Natura em̄ perfecte intus subtilianē et diuēgit: deinde vnaquāq' pars suū locū naturalē petit: et pars aerea sursum ascēdit: et deorsum terrestris vnde liquor remanet clarus et mundificatus. Vnde intelligimus qd si vīna in corpore remansisset per partem tempus: partes eius autēq' exissent vnde cregitur. Vnde Gal. Grossa vīna que postq' erit clarificatur: significat naturam p'ualere in coctione et febribus subtiliantes: in dñatione sūt: et non nisi partū in ea remansisse: vt partes diuidentur in eam: sicut si postq' erit foras: velociter clarificatur: qd cum vicinum tēpus sit: materia clarificata: significat nature actionem esse ad cōplēctum viciniosum. Et temporis em̄ longinquitas partem aeream habere aliquā densitat' grossitudinē. vī nature necessariū est loquē tēpus autēq' in partes suas extra diuidat.

Superius determinauit aucto: de liquorē subtilis hibe grossi. Et diuidit' in duas. In prima determinat significationē vīne siue liquoris grosse. In s'ca cōparat liquorē adinuem: ibi in fine presentis lectionis: Palam qd vīna prima in duas. In prima ponit regulam generale de significatione liquoris grosse. In s'ca subtilitū liquorē grossiū ibi: Qui duob' exit modis. Et ista s'ca in duas. In prima vidit. In s'ca de ebullitione videntibus agit: ibi: Que grossa erit et grossa. Et ista s'ca in duas. In prima determinat significationē vīne qd erit grossa et permanet grossa. In s'ca de terminat significationē vīne grosse qd erit grossa postea in vase clarificat. S'ca ibi. Que grossa erit grossa et postq' prima in duas. In prima determinat de vīna grossa permanente grossa qd causat' a calore forti naturali. In s'ca de terminat significationē hūi vīne causate a forti calore in naturalib' ibi: Si in sua turbiditate. Et ista in duas. In prima determinat significationē hūi vīne grosse causate a calore innaturali. In s'ca declarat quoddā suppositū: ibi: Et ista in duo diuidit'. Et ista s'ca in duas. In prima declarat. In s'ca ante cocturam Hippo. confirmat. S'ca ibi: Sicut Hippo. in appo. Tūc licet quā illa pars in qua determinat significationē vīne siue liquoris qd erit grossa: et postea in vase clarificat. Et illa in duas. In prima facit qd dicit' est. In

secunda auctoritate Gal. confirmat. Scia ibi: Unde Gal. grossa vina. Ite est diluio & inia lectionis in general. ¶ Ibi dubitat qd grossitas vine & qd unum quinq; ratio qd color debeat apparere in corpore temperato: vtrum grossitas vel subtilitas. Et videt qd grossitas: quia dicit superius qd liquor subtilis apparere in vina ppter debilitatem virtutis nō potestis permiscere humores cū vina: ergo per locū ab oppo sitis grossitas apparere ppter fortitudinē virtutis potentis permiscere humores cū vina: sed foris virt' est in corpore temperato: quia dicit Gal. qd fortitudo virtutis sequit' temperantiam: ergo grossus liquor debet esse in corpore temperato. Item grossus liquor vt dicitur est: apparere ppter fortē cōmitionē humor: sed in corpore temperato est fortis cōmitione humor: quia corpus temperatum nutrit ex purissimo nutrimento. vnde in ipso fit fortissima segregatiua: segregans purū ab impuro: z impurū eliquans cū vina z p miscens in expellendo: ergo in corpore temperato dicitur esse liquor grossus. In 3o dicitur est aucto: in besterna lectio dicit qd in corpore temperato vbi est fortitudo virtutis potentis se gregare z transmittere partes ad loca p'pria est liquor: me diocris in vna qd cōcedo cū ysaac. ¶ Ad p'mū argumētū in contrarium: dico qd liquor: corpus temperati vt pote est liquor: medio cris pot' apparere ad subtilē qd significat impo'tentem naturā: z hoc modo est grossus: vel pot' comparari ad grossum qui significat naturā potentē cōmiscere humores nō fit segregare: z hoc modo est quasi subtilis respectu illi: z ideo est mediocris: qd significat naturā potentem facere cōmitionē z turbulentiā z segregare partes z transmittere ad loca p'pria: z ppter hoc est mediocris zc. Ad secundū argumētū dicitur qd verum est qd in corpore temperato est permixtio humor: s; cum hoc est ibi fortissima segregatiua transmittēs partes ad loca p'pria: ppter hoc nō est ibi grossus liquor: imo mediocris. ¶ Secundo querit vtrū grossus liquor: generatur ab humido epate vel a siccō: z videtur qd generatur a siccō: quia a siccō epate generatur siccū est grossus humor: z grossi humorē z siccū grossant vinam: ab hūido humidi qui subtiliati in vna: ergo videt qd grossus liquor: generat a siccō epate: subtilis ab humido. Contra: actio dant colorem passivē liquorē: vnde humiditas p' sibi presentiam insipiat vinū vt dicit superius. siccitas p' p'uantionem humiditatis subtilis: ergo grossus liquor: non generatur a siccō epate. Item in epate siccō ficus humor: generatur qui non potest eliquari cum vina ratione sue siccitatis: ergo a siccō epate non generatur grossus liquor: imo subtilis. qd concedo. vnde in epate siccō generatur subtilis liquor: z mult'. vñ dicit egidi'. Sic cū mōstrat epate effusio multa liquoris. ¶ Ad p'mū dicitur qd grossus liquor: qd generatur per decisionem z eliquationem: z sic sine dubio cū in epate siccō generatur siccū humorē z grossi: si eliquant cum vina sine dubio facerēt grossum: z sic ob. tu. Sed non sic est: imo quia sunt siccū non possunt eliquari: cum vina: z ideo epate vina subtilis: quia siccitas per p'uantionem humiditatis: que humiditas facit vinam grossam per sui cōmitionem cum vina illa siccitas sine dubio generat z causat liquorē subtilem z non grossum: vt dicitur est. ¶ Tertio querit vtrum vina grossa apparens in initio mobis fit bonū signū. Et videt qd sic: qd omne quod significat naturam operari in actione materis mobis est bonū signum in omnibus temporibus: mobis dicit vina grossa apparens est hūmōi vt dicit in littera: ergo erit bonum signum in p'prie op'io mobis. ¶ Quarta dicit in littera: qd vina grossa aliquādo caufat a calore naturali: aliquid ab inaturali: z dicit qd i' d' nescis tepōib' mobis significat calorem naturalem z inaturalē sed dicit qd in die cretica hūmōi apparens significat calorem inaturalē: ergo in principio mobis hūmōi apparens significat aliud qd calorem inaturalē: sed nō nisi calorem inaturalē ergo in principio mobis talis vina apparens significat calorem naturalem p'ualere: sed hoc est bonum: ergo vina grossa apprens in principio mobis est bonū signum. Contra: dicit in i'fa qd vina que fit grossa vbi sunt bonitas apparens talis grossa in principio est malū signū: sed talis vina grossa apparens in principio mobis fit vbi sunt bonitas: quia dicit

Aliud. qd principium egritudinis est tepus illud in quo apparent signa digestionis: sed in principio nō apparēt signa digestionis: ergo constat qd vina grossa apparens in principio fit vbi sunt bonitas: ergo malū signū. Et hoc idem vult Aliud. dicit etiam qd vina grossa apparens in principio mobis est malum signum. Et hoc concedo: quia talis apparens grossa in principio mobis: aut significat p'urbationē in humoribus a calore inaturali: forte qd est pessimum: aut significat dñum grossū humor: in corpore inobediētiū nature qd similitur est malū. ¶ Ad p'mū argumētū dicitur qd qñ aucto: dicit ibi qd vina grossa apparens significat naturā operari in actione zc. ipse loquit' qñ apparere in augmento z non in principio: z tu ob. de principio z. ppter hoc non valet. Ad secundū argumētū dicitur qd aucto: non dicit qd vina grossa apparens in die cretica significat calorem inaturalē: vnde tu ob. de falso intellectu h're: quia imo pot' signū scire calorem naturalem: sed dicit qd si ante diē cretica apparereat grossa: z semper permanere adhuc in i'fa grosside post diē cretica: tūc sine dubio significat calorem inaturalē diari vt declarat in i'fa: z ppter hoc nō valet argumētū. ¶ Quarta vt dicitur super hoc qd dicit in i'fa qd vina eriens grossa postea in vase clarificat: videt qd nō possit postea in vase clarificari: qd si postea in vase clarificat: hoc non est nisi ppter calorem z spiritū delegatos cum vinam: qd calor z spiritus segregant z transmittunt partes grossas inferius z subtiles superius: s; maior calor z spiritus plus funt intra. i. qñ vina adhuc est in corpore qd qñ est extra: ergo melius segregabunt i'fa z clarificabunt: sed hī intra non potuit clarificari calorem vina: ergo multomagis extra. Item sicut calor nō naturalis z spiritus defendit cū vina extra micta: ita cū sanguine in inuentione: z sicut calorem: sed calor z spiritus defendit cū egestio extra nō possunt dare calorem egestio: nec sanguini nec ipsos clarificare: sicut nec vina. In 3o dicit aucto: in littera qui dicit qd postea in vase clarificat: quero ergo p quam viam vina eriens grossa a corpore postea in vase clarificat. Ad hoc vltim' dicitur qd sicut dicit in littera qd qñ virtus est fortis z materia obediens: tunc natura facit ebullitionem z turbationē in humoribus z segregationē postea: et transmittit partes p'prias ad loca p'pria: z tunc clarificatur vina intra: sed quando vina modificatiōnem facit in vesica z cogitur extra: cum illa vina defendit calorem naturalis z spiritus: vnde nō pot' morari intra: imo erit fortis: sed virtus sine calore naturalis z spiritus cum ipsa decisi complet clarificationē: quia in vinali segregant partes grossas z subtiles z ita clarificatur vina. vnde si vina tūc parū plus moraret in corpore clarificata esset. Et per hoc patet solutio ad p'mū qñ licet non sit clarificata intra tūc ibi potuit clarificari: si ne moraret: sed quia non ibi remansit: ppter punctionem quā inducitur in vesica. ppter hoc calor: decessit cum vina extra ipam clarificauit. Et dicitur qd licet virtus sit debilis: extra simpliciter: tūc fortis est p' coparationem ad materiam iam dispositam: vnde materia est iam disposita ad clarificandū quādo est extra qd nō erat intra: vñ plus pot' debile agens supra materiam dispositā qd forte agēs supra indispōsitā. Ad secundū argumētū dicitur qd non est simile de vina z egestione: quia egestio est dura z inobediens sequestrationi: sed vina est fluida: rara: liquida: z obediens segregationi. vñ in corpore liquido vt in vina facili' possunt segregari partes z subtiliari qd in corpore solido. ¶ Vltimo querit sup hoc qd dicit in littera: qd vina grossa z permanens apparens in die nescia: significat dolorem capitis z crism futurā ad bonū. z ppter hoc querit vtrum doler capitis possit esse signum crisis bone nature: Et videtur qd non: quia significat morbum p'ualere nature: z hoc est pessimum z non bonū. In 3o dicit in littera. Quarta dicit ibi d' nescis. Quibus quod crisis ventura est bis non diffipalis ante acumen zc. Et dicitur qd doler capitis causatus a calore naturali. qñ natura carminat z diuidit materiam: z inde leuatur fumus qui petentes cerebrum inducunt ibi dolorem: sic dico qd talis dolens est bonum signum: quia talis fit a calore naturali digerente materiam mobis z diuidente eam: z hoc modo loquit' aucto: in i'fa: sed doler capitis qd causatur a calore

innaturali faciente ebullitionem in humoribus: z eleuare su
mā d petes et rebui ibi induit dolo: z talis dolo: ē signū
malū: z sic ob. tu. z sic p̄p̄ solutio ad illa.

¶ **H**alam ergo est q̄: vīna etiens grossa si clarifi-
catur melio: est q̄ que nunq̄ clarificatur: neq̄ ad cla-
ritudinem mouet. **H**rossa est etiens: z clarifcens:
significat q̄ natura suam actionē compluerit: z nō
remanet nisi vt partes diuidat: z in suū vnaquāq̄ lo-
cum naturalem mitrat. **¶** **Q**ue non clarifcē: significat
naturam incepisse operari: quia humores turbauit:
z ventositatem eorū dissoluit: nōdum tamen coctio-
nem compluit: nec appropinquauit: feces enim
non subtilitauit: vnde extra diuidere non potuit: que
tū cū b̄mōi sit: melio: est q̄ q̄ subtilis erit: z postea
grossifcē: sicut subtilis erit: z postq̄ erit: grossif-
cē: melio: est q̄ que subtilis erit: z post permans
in subtilitate sua: z claritate. **¶** **S**ubtilis enim etiens
z post grossifcens: significat naturam nōdū corifcē
neq̄ feces digessisse: tamē appropinquauit: z moue-
re feces incipit: atq̄ eas turbare voluit: anteq̄ vīna
copus erit. **¶** **Q**ue subtilis erit: z in sua subtilitate
atq̄ claritate permant: nōdū incipisse naturam et
mouisse ostēdit. **¶** **U**nde **H**al. vīne extra coctionē quat-
tuor sunt. **¶** **E**na est grossissima z crudissima: sicut que
erit clara: z permant in cruditate sua. **¶** **S**ecunda est
minus cruda atq̄ grossa: sicut eriens clara: z postq̄
erit grossifcens: martine si color eius sit igneus. **¶** **L**o-
lo: em igneus significat virtutem caloris naturalis
z mediocritatem coctionis. **¶** **T**ertia est minus crus-
da atq̄ grossa q̄ secunda: z plus cocta: sicut etiens
grossa: z p̄mans in turbiditate z grossitate sua: ma-
tine si sit tincta. **¶** **Q**uarta extra ceteras ad cōplemē-
tam coctionis appropinqua: sicut vīna etiens gros-
sa: z clarifcens postq̄ creat: martine in vicino tēpo:re.
¶ **E**t si quidam dicant: quare vīna crenentem grossam
z postq̄ quicuri clarifcētem dicitur esse contra co-
ctionē: cū **H**al. eā p̄p̄inquā esse fecit perfecte coctio-
nē: dicens non remanere nisi vnamquāq̄ partem di-
uidere: z singulas in locum suum mittere: **¶** **R**ndem?
q̄ dicitur non remanere nisi p̄tes suas diuidere: signi-
ficat minorationem actionis complēda. **¶** **N**on ergo
significatio eius ad coctionem fuit perfecta: quia nō
suo tēpo: naturali apparuit: sicut cū vīna de corpo-
re erit: nec est significatio minorationis perfecta in
actione sua complēda.

¶ **S**uperi? determinauit aucto: de liquore subtili z gros-
sio: cōparat significatiōes b̄mōi liquorū admixtē. **¶** **E**t of-
uiditur in duas. **¶** **I**n prima comparat b̄mōi liquores quāti
ad significatiōem. **¶** **S**ecū quāti ad etiens: ibi. **¶** **D**e vīna q̄ mu-
tatur postq̄ in vīnālī. **¶** **V**īna in duas. **¶** **D**e vīna q̄ mu-
tatur postq̄ in vīnālī. **¶** **V**īna in duas. **¶** **I**n prima cōparat
b̄mōi significatiōes liquorū admixtē. **¶** **I**n secūda docet re-
ducere omnes differentias liquorū ad vīnembz diuisione
ibi. **¶** **E**rine tripliciter diuiditur. **¶** **V**īna in duas. **¶** **I**n prima
cōparat significatiōes b̄mōi liquorū admixtē z absolute
in secūda comparat b̄mōi significatiōes ad tempa: mo-
bi in fine presentis lectionis: ibi. **¶** **D**e **H**al. plentis ostēdit.
¶ **V**īna in duas. **¶** **I**n prima cōparat b̄mōi liquorū admixtē
in secūda cōfirmat: ibi. **¶** **U**nde **H**al. vīne contra coctionē
¶ **V**īna in duas. **¶** **I**n prima cōparat vīnam grossam ad sub-
tilem. **¶** **I**n secūda grossam ad subtilem: z subtilem ad subti-
lem: ibi. **¶** **Q**ue tū cū b̄mōi sit melio: z vīna in duas. **¶** **I**n pri-
ma cōparat grossam vīnam ad subtilem. **¶** **I**n secūda causam

assignat, secūda ibi: **¶** **R**rossa em etiens. **¶** **T**ūc sequit illa para
in qua cōparat grossam ad subtilem: z subtile ad subtile: et
illa in duas. **¶** **I**n prima facit q̄ dicitur est. **¶** **I**n secūda causam
assignat. **¶** **S**ca ibi: **¶** **S**ubtilis em etiens. **¶** **T**ūc sequit illa para
in qua confirmat: z illa in duas. **¶** **I**n prima facit q̄ dicitur est.
¶ **I**n scda mouet obiectionē: ibi: **¶** **E**t si quidā dicat: z ista scda
in duas. **¶** **I**n prima mouet illi obiectionē. **¶** **I**n secūda soluit
ibi. **¶** **R**ndemus q̄ dixit. **¶** **I**de est diuisio z inia lectionis in
generalī.

¶ **H**ic queruntur duo in genere. **¶** **P**rimū est de precedenti
lectione. **¶** **S**ecūdi est de presenti. **¶** **D**e precedenti lectione q̄nt
de tomatōne turbatione vel turbulencia vīne: z de toma-
tione vīne queruntur quattuor. **¶** **P**rimū est vīnū tomatō
causē in vīna a calido vel a frigido. **¶** **E**t videt q̄ a calido et
non a frigido: quia tomatō fit in vīna p̄pter defectū calō-
ris naturalis z spiritūū deficiōis cū vīna. p̄pter defectū calō-
ris causatū ab exhalatiōe illorū: vnde q̄n calō: naturalis z spi-
ritus defici cū vīna exhalat ab vīna: qui debent regere
partes vīne: tunc statim vīna tomat: cū ergo caliditas vī-
ciat ad exhalationem z moueat ab interiori ad exteriorē: fri-
giditas vero eōuerso cōmouēda a circūferentia ad centrū
vnde calō: naturalē z spūs conseruat in vīna z coadiuuat
z nō facit ad exhalationē eorū sicut facit caliditas: videtur
q̄ tomatō in vīna causat a calido z nō a frigido. **¶** **I**tem vī-
na extra copus est calō: debilis deficiat: sed frigiditas con-
seruat calō: debile in liquoribus: caliditas vero destruit.
vī videtis sensibilitatē q̄ vīna debilia. **¶** **P**auci calorem habē-
tia melius conseruantur in hyeme q̄ in estate: imo in estate
citissime periciant: q̄ sicut erit i vīna q̄ frigiditas retardat
tomatōne: caliditas vero accelerat eā: q̄ tomatō inuēta
causā a calido z non a frigido. **¶** **C**ontra: calō: debilis conser-
uat a calore exteriori: vt patet in plantis vbi est calō: debilis
que melius degunt z vegetant in estate q̄ in hyeme: eō-
uerso est de calore fonti. vnde calō: digestiū in hyeme q̄ for-
tio: est q̄ in planta minorat in estate: z fortissimā in hyeme.
vnde **H**ippo. i appo. **¶** **E**ires copus est vere calidissimū sunt
natura: cū ergo in vīna extra copus fit calō: debilis cōpō-
tabit a calore exteriori: z nō destruet: imo potū destruet et
minorabit a frigido: sed tomatō in vīna nō fit nisi p̄pter
minoratiōem caloris z spiritūū i vīna z eorū exhalationem:
ergo cū calō: exterior non mino: et eorū: imo potius conser-
uet: frigiditas: videt q̄ tomatō causat a frigiditate: z nō
caliditate. **¶** **I**tem simile cōseruat sibi simile: cōtrarium vero
corripit: ergo cū tomatō nō fiat nisi p̄pter exhalatiōem spi-
ritūū z destructionē: caliditas nō corripit: vīna imo potius
frigiditas cū cōtrariet calori naturali z spiritūū: ergo to-
matō causat a frigido z nō a calido. **¶** **I**uxta hoc quero q̄nt
in estate maio: fit corruptio in humoribus: z in vere sicut q̄nt
in hyeme. vī plures febres putride fiunt in estate q̄nt in hyeme
totū eōuerso est de vīna q̄ citi? z pluris tomat in hyeme
q̄nt in estate. **¶** **A**d primā dicitū q̄ tomatō q̄nt causat
in vīna a principio intrinseco: q̄nt ab extrinseco. **¶** **A** principio
intrinseco duplīter: aut p̄pter ebullient calō: decilium est
vīna z paucitati spiritūū q̄ cito exhalat: aut p̄pter morbū
vī p̄pter aliquid de materia morbī cōmūm cū vīna vt p̄o-
pter sanie ibi permittit q̄ causat tomatōnem i vīna. **¶** **A** prin-
cipio vero extrinseco causat vel a calido resolente calorem
z spiritum in vīna: aut a frigiditate calō: naturalē z spi-
ritus in vīna mortificante. **¶** **V**nde dico q̄ quandoq̄ causatur
tomatō in vīna a calido: q̄nt a frigido: vnde dicit **B**ar.
in libro suo de anima: q̄ spūs sunt lux: vel speciem lucis ab-
bentes. vnde per sui presentiam in vīna faciūt liquorem da-
rum z perulium. **¶** **I**tem calō: naturalis z spiritus defici cū
vīna regunt partes vīne: per sui ergo presentiam vīna causat
claritatis in vīna z pericuriat: sicut ergo per sui absentiam
sunt causa claritatis z pericuriat: ita per sui absentiam
sunt causa turbiditatis z tomatōnis: z quia calō: z spūs
in vīna existēs quandoq̄ possunt abesse: p̄pter caliditatem
exhalant eorū: quandoq̄ vero p̄pter frigiditatem eorū mor-
tificantem: p̄pter hoc dico q̄ tomatō in vīna potest causari
a calido z a frigido. **¶** **A**d primū argumentum dico q̄nt
verum est q̄ caliditas exteriori: facit ad exhalationem caloris

naturalis & spiritus in vna: & ita per consequens ad tonationem: frigiditas vero non facit ad exhalationem hmoi: & ita nec ad tonationem: veri est ista via. Sed dico qd frigiditas facit ad tonationem: vni est exhalando: sed modificatio calorem naturalem: spiritus: & hoc non modificat: qd est excellens. Itē pauca frigiditas potest modificare calorem naturalē & spiritus in vna cum hmoi sint obsoles. Item cū vna sit rara pauca frigiditas ibi superueniens potest cito penetrare illud corpus rari & calorem naturalē ibi casitēre & spiritus cito modificare: vt patet de reprobis in cavernis terre acerbioribus: qd cū habeant compositionem raram cito corrumpunt & leduntur a frigiditate, similiter est in vna. Itē hoc patet ad feciditatem licet frigiditas cōferat calorem debilem ad exhalationem: tñ non feruat a corruptione & modificatione: imo cito modificat ad aliud argumentū est in vna. Itē hoc patet ad feciditatem caloris debilis confortatur a calore exteriori: si sint ad idem cadunt illi duo calores: vt patet in plantis. sed si ordinem ad diuersa non oportet. vnde calor: est huius non confortat calorem digerentem in pomine: imo potius minorat & retrahit ipm a sua operatione: & hoc est quia non ordinat ad idem: qd calor: tepota sine calor: exteriori: non ordinat ad digerendum: non trahit: imo ad digerendum materiam mobili. vnde dicit lib. p. cap. ap. bonif. qd estas motus abbeuuitat: hoc est: qd trahit materiam mobili a centro ad circumferentiā diuidēdo & digerēdo eā: led calor: interior: digerens ordinat ad digerendum nutrimentum. & ppter hoc isti duo calores non confortat se ad fruēdo: imo vni destruit aliud qd ordinat ad diuersos fines sicut est a parte vine: quia calor: exterior: superueniens calori in vna existenti & regens partes vine trahit ipm ad exteriora: & ita facit ad exhalationem: & hoc non caliditas exterioris causare potest tonationem in vna: cū non ordinat ad digerēdo partes vine & segregandū sicut ordinabat calor: naturalis vine. Itē hoc patet solo ad aliud argumentū: quia verū est qd simile cōterat vni sitet qd ordinat ad eundē finē: vni quia calor: exterior: interior: non ordinat ad eundē finē: imo ad diuersos: ppter hoc vnus destruit alium: vnde caliditas causat tonationem in vna exhalando: & frigiditas cū sit vna modificatio. ¶ Ad questionē dicit qd corruptionē humorum intra corpus requirit ebullitio & perturbatio: & quia vt dicit philaretus: calidū est facile mobile: frigidū difficile mobile: ppter hoc in estate & in vere vbi est calor: maior: sit ebullitio & per consequens corruptio in humoribus qd in hyeme Itē vt dicit huius. vni quocqd leditur a sibi simili: & qd caliditas cum sit amica nature plus aduenit corpori qd frigiditas imo frigiditas cū sit inimica minime aduenit: ppter hoc frigiditas minime facit ebullitionem in humoribus: caliditas vero pluribus: qd eodem modo de vna: qd cum frigiditas faciat modificationem: tēra frigiditas adueniens cito ledit vnam raram: ppter hoc cito tonatur in tempore frigiditate: sed in calido non ita cito: cū frigiditas plus possit in istis effectibus qd caliditas: vt iam patebit. ¶ Secundo dicit qd a frigiditate a calido causat tonationem in vna: quia quia qd citius a calido vtrum a calido vel a frigiditate. Itē videt qd quoslibet citi causat forte agens citius inducit suū effectū in eandē materiam qd agens debilius vel debile: sed calidū est agens fortius qd frigidū: ergo citius inducit tonationem in vna qd frigidum cū caliditas fortis: actus qd frigiditas. In cetera istis sensibus qd videt vna citi? & frequēt? in hyeme tonari qd in estate: hoc non est nisi a frigiditate: ergo tē. Itē dicitur frigiditas causat tonationem in vna modificatio calorem naturalē & spiritus regentes partes ipsius vine: caliditas vero resoluendo & exhalando: sed operatio resolutiōis ē paulatina vt patet in resoluente humiditatis radicalis: operatio vero modificatiōis est subita: ergo frigiditas citius causat tonationem in vna qd caliditas. ¶ Ad pimum argumentum qd est valde sospititudo: dico qd licet caliditas sit fortis: actus qd frigiditas: tñ in multis effectibus potest frigiditas in quos non potest caliditas: vnde licet caliditas sit fortis: simpliciter: tamē quantum ad istum effectum quā est tonatio

re vnam: fortis: frigiditas est velocior: vt visum est. Ad qd sionem dico qd in tonatione vine inficitur vas: quia ppter absentiam caloris naturalis & spiritus hmoi: deest cū vna sicut viscosi adherētis partibus vas. vnde dicit pbus in metaphys. qd viscosum est qd adheret. Secunda causa est: quia quia frigiditas non tonatur tunc humores perticiat: ad aquositate: cum sint lub regimine caloris naturalis & spirituum & quia aquositas est mōdicatitudo & absteruata. vni valeo tra puricum vt voluit auctores: ppter hoc tunc aquositas non pmitit illos humores ad pterere partibus vas: quia vasis nec ipsas partes inficit: sed quando vna tonatur tunc partes non regunt a natura: imo humores segregantur ab aque sitate & ita cum sint viscosi adherēt partibus vas: et ipse tunc inficiunt. ¶ Tertio queritur vtrum vna tonata possit redire ad ignem: videtur vt non. dicit pbus in de animalibus & ysaac similiter in febribus: qd calor: igneus est destructiuus calori: vero celestis vni est vilius: vnde sic illud qd magis videt inficit non inficit neqz qd minor: s; magis videtur qd calor: celestis qui est vilius possit clarificare vnam qd calor: igneus qui est destructiuus: sed tamen calor: celestis non potest. vnde si millesies ponat vna tonata ad solē nunqz rediret per calorem celestem: ergo multum minus rediret per calorem igneum. In cōtrarium est ysaac superius dicens qd vna que redit ad ignem: sed est certe significatiōnis: & ita supponit qd vna tonata potest redire ad ignem. Ad hoc dicendum qd vna quandoqz tonatur: ppter exhalationem caloris naturalis & spirituum omnino & modificationem illorum: & tunc nullo modo potest redire ad ignem: aliquid vero tonatur vna: ppter frigus exterioris adueniens compingens calorem naturalem & spiritus & coadunans & sopitos faciens: non omnino modificans: sic potest redire per ignem: quia calor: igneus remouet tunc frigiditatem exterioris compingentem calorem naturalem & spiritus & tonationem facit per consequens. ¶ Ad argumentum pimum dicendum qd licet calor: celestis sit vilius: tñ partes vine & clarificandū est in remouendo frigiditatem exteriori tonationem inducentem in vna. ¶ Quarto queritur vtrum vna tonata sit bonū signum vel malū: & videtur qd sit malum signum: quia vna vni dicit est tonat qd defectu caloris naturalis & spirituum in vna qd causat per exhalationem factam a calido vel modificatiōnem factam a frigido: sed defectus caloris naturalis & spirituum semper est malum signum: ergo tonatio erit malum signum. Item vna tonata i. turbida & vna colorata opponuntur: sed vna colorata semper est bonū signum: vt dicit supra: quia significat naturā potentem colorare vnam: ergo per locum ab op. possit vna tonata erit malum signum. In cōtrarium sunt practici dicentes: qd tonatio vine significat digestionem materie mobis: vnde quando vna tonatur signum est tunc qd materia mobis digerit sit hoc est bonum signum: ergo tonatio vine est bonum signum. Item vna tonata significat qd aliquid de materia mobis erit cum vna qd facit vnam cito tonari: sed hoc est bonum signum: ergo tonatio vine est bonum signum. Ad hoc dicendū qd vna quā: indiget tonatur in sanis: quandoqz in egriis. Si in sanis: aut tonatur: ppter frigiditatem superuenientem compingentem partes vine tē. & tunc nec est bonum valde: nec valde malum: aut quandoqz tonatur in sanis: ppter debilitatem spirituum & caloris naturalis cito modificatiōis: & hoc est malum: aut ppter abundantiam partium humorum in corpore existentium: & quosdam cum vna essentium: & hoc est similiter malum: quia malum est qd humores sint abunde in corporibus sanis. Quamdoqz vero tonatur vna in egriis: & hoc ppter emissionem materie mobis factam cū vna: que materia mobis: diquas est vna facit tonare ipm: & hoc dupliciter: quia aut ante istam tonationem a tali causa factam apparuerat signa digestionis materie mobis: aut non apparuerit. Si tonatio talis vna in egriis: ppter digestionem materie mobis factam cum vna & prius apparuerit signa digestionis tñ est bonum signum: quia talis tonatio significat naturam

prevalere z digeffisse materiam mobi z portionem illius ma-
 terie mobi cu vina transfuffiffe. Si vero talis tonatio fiat
 absqz signis digeffionis precedentibus: tunc est malum in
 egra: quia significat per hoc q natura succubiti: z ex mate-
 ria mobi tantum abundat in corpore qz redunda ad vna
 ratione sue multitudinis: vnde significat talis tonatio
 tunc fieri vntu hominis. Per hoc patet solutio ad argumē-
 ta. ¶ Ad primū dico q verum est q tonatio significat de-
 fectum spiritū z caloris: si d hoc pot esse simpliciter. ppter
 motificationem: z talis sine dubio est mala: vel defectum
 quātū ad tempus: z talis nō est valde mala: quia postea po-
 test redire per ignē. Vel dicendum q tonatio significat de-
 fectum spirituum dupliciter. aut per comparationem ad sa-
 num: z hoc est malum: vel per comparationem ad egrum:
 vel propter eliquationem materie mobi factam cum vi-
 na tonantē vnam: z sic si ante apparuerint signa diges-
 tionis materie mobi talis defectus spirituum in vna nō
 est malus vt declaratum est: imo bonus. Per hoc patet so-
 lutio ad secundū q licet coloratio vine fit bona: non tñ
 tonatio ppter hoc mala: quia potest fieri ppter eliquatio-
 nem materie mobi vt dictū est. Vel dicendum q coloratio
 vine non est boni temper: imo quandoqz mali: quia signi-
 ficat incensionem factam in humoibus zc. Per hoc idē pa-
 tet solutio ad aliud in contrarium.

¶ De present lectione queritur quattuor. Et primo que-
 ritur si melio: vtrum subtilis vel grossus: videtur q sub-
 tilis melio sit: quia illa vna melio: est que trāsit in terminū
 melioem: sed dicit aucto: in littera q vna illa que transit
 a grossicie ad subtilitatem transit ad terminum melioem
 q illa que transit a subtilitate ad grossicem: ergo subtilis
 melio: est q grossa. Item illa vna deterior: est que signifi-
 cat in maximam turbationem nature: sed grossa est hmoi: vt
 dicit in isa: subtilis vero nō: ergo subtilis me ior est q grossa
 In contrarium est aucto: in littera precedenti dices: q vna
 n subtilis significat naturam non potentem inchoare diges-
 tionem: grossa vero significat naturam incipisse operari sit
 p deoctionem materie mobi: sed illa vna que significat
 naturam incipisse operari supra materiam mobi est melio:
 q illa que significat naturā nō potēte inchoare operationē
 supra materiam mobi: ergo grossa melio: est q subtilis. Ad
 hoc dicendū q quedam est subtilitas in vna causata p viā
 indig: stionis: z talis est pessima in vna: qz significat natu-
 ram nō potentem operari supra materiam mobi: z de tali p-
 cedit vitimū argumētum. Est iterū subtilitas causata in vi-
 na per viā digeffionis: q sequit grossam: z talis idē est q cla-
 ritas z mediocritas: z talis melio: est q grossicies: q signi-
 ficat naturā cōpleuisse cōctionē in humoibus z clarificasse
 vinā trāsmittēdo partes graues inferius: leues vero supe-
 rius: z tunc aquositas sine liquo: remanet clarus: z de tali
 pcedunt prime rationes. Per hoc patet solutio ad primū
 argumētū: qm tu obijcis de subtilitate causata per viā di-
 gessionis: z talis sine dubio transit in terminū melioem q
 grossa: sed tñ loquēdo de subtilitate causata per viam indig-
 gessionis nō est verū: imo talis subtilitas est pessima. Ad se-
 cundū patet solutio: qm verum est q subtilitas causata p
 viam digessionis melio: est q grossa. vnde dico q qm mate-
 ria mobi est in codē: vna significans turbationē humoū
 materie melio: est q significans quietē: z ponit dicit. exē-
 plum de rege: q si rex sit in castro sine dubio meli⁹ est q sit
 quietus in castro q turbatus: atqz si hostes sint ante castri-
 melius est q sit in turbatōe q in quiete. Similiter est a pre-
 sita q vna grossa significat turbationē z naturā potētem
 cōnuere operari supra materiam mobi: s; si sit ibi subtilis
 vna significat naturā nō potēte facere cōmotionē z p-
 turbationē in humoibus. ¶ Secundo queritur vtrū me-
 lior sit vna vniuersalis sicut cogens subtilis z permanens
 subtilis q vna diffomis: quia vniuersalis significat humo-
 res temperatos esse in corpore vt dicit in principio precedē-
 tis lectionis: diffomis vero significat humores intēper-
 atos esse in corpore: ergo vniuersalis melio: est. Item dicit in
 ferus q si hypostasis laudabilis perseveret in eodem statu
 vsqz ad statum egritudinis boni significat. Si vero diuersif-

ficet malū: ergo similiter liquo: vniuersalis bonū erit signū
 in vna: diffomis vō malū. In tertia dicit aucto: in littera
 dicens: q si liquo: cogens subtilis permaneat semper sub-
 tilis malum est: si vero postea ingrossetur bonum. Item bi-
 cit q si exeat grossa z permaneat grossa malum est: si vero
 clarificetur bonum est: z reddidit causas in littera. Pictera
 dicit in littera: q vna cōpis subtilis z permanens subtilis
 significat naturam non potentem operari in deoctione sub-
 tilis: sed illa vna que significat potentiam nature operan-
 tem supra materiam mobi: melio: est q vna significans
 naturam omnino impotentem: ergo vna diffomis est me-
 lior q vniuersalis. Ad hoc dicendum q loquendo de melio-
 ri lique: qui significat cōplementum digessionis: talis vna
 formis melio: est q diffomis: z de tali loquitur in precedē-
 ti lectione in principio: sed loquēdo de lique: subtili z gros-
 so qui significat digessionem incompletam: tales melioes
 sunt diffomes q vniuersales: sed hoc est quia significat diges-
 tionem incompletam: vnde lique: subtilis si permanet sub-
 tilis significat impotentiam nature: si vero ingrossetur tñ
 significat impotentiam nature inchoantē. Item grossa si
 significat naturam incipisse operari: si vero permaneat gros-
 sa semp significat naturam impotentē: q significat q natura
 potuit incipere digestionē z nō cōplere: si postea clarific-
 significat naturā operari cōplēta digessione. Per hoc patet
 solutio ad primū argumentum: quia aucto in preceden-
 ti lectione loquitur de lique: mediocri: tu vero obijcis de
 lique: subtili z grosso. Ad secundū patet solutio: z dico
 q loquendo de hypostasi naturalis z mediocri: illa melio: est
 vniuersalis q diffomis: sed tamen de immaturali non est ve-
 rum: similiter z de lique: z. Per hoc patet solutio eiusdem
 questionis que solet fieri: quia diffomitas simul z meli⁹ vt
 biscolo: in vna est mali: diffomitas vero successiva est ma-
 lum: vt quando vna cōmutatur a grossicie in subtilitatem z
 eōuerso. Et solutio huius est: q diffomitas simul z meli⁹
 in vna vt biscolo: significat impotentiam nature: vnde o-
 minium significat diuersarum materiarū in corpore: z natu-
 ram potentem supra vna materiam digrendo: impotentē ve-
 ro supra alterā: sed diffomitas successiva est bona: q signi-
 ficat fortitudinē virtutis potentis inchoare z cōplere diges-
 tionē supra materiam mobi. ¶ Tertio qrit vtrū trāsō vna
 ne a subtilitate in grossicē sit melio: q transit cōuerso.
 sc; a grossicie in subtilitatem: z videt q sic: quia manifestū
 a subtilitate in grossicē trāsit in terminū meliois: quia sub-
 tilitas significat impotentiam nature: grossicies vero poten-
 tia: ergo est melio. Itē ille transitus est melio: qui sequit
 operationem digessionis: sed trāsitus a subtilitate in grossi-
 cem est hmoi: quia pcedit ingrossando sicut pcedit diges-
 stio scdā respectu prime: ergo est melio. In terti dicit aucto:
 in isa dicens q trāsitus a grossicie in subtilitatem est melio:
 quia significat materiam cōplere digessionē: qz transitus
 a subtilitate in grossicē qui significat naturā tantēmodo in-
 choantē digessionē zc. qz concedo. ¶ Ad primū argumētum
 in cōtrarium patet solutio per predicta: quia tu obijcis
 de subtilitate causata per viā indig: stionis: z talis sine dubio
 est peior: sed subtilitas causata per viam digessionis est
 melio. Ad secundū dicendum q duplex est digessio. Quēdā
 supra iuuatū: vt supra nutrimentū: z talis pcedit ingrossan-
 do. Quēdā supra nociūm vt supra materiam mobi: z talis p-
 cedit qzqz subtilitudo qzqz ingrossando: z tu ob; de illa diges-
 stione que sit supra nutrimentum. ¶ Quarto qritur supra
 hoc qd dicit q vna clarificatur in vna: patet trāsmissio-
 nem partium terrarum in pfundis: aerarum vero ad supe-
 rius: ergo similiter cū talis trāsmissio partium fiat in vna
 tonata: videtur q tonata debet esse clara. Et dicendum q
 diuersimode trāsmituntur partes hinc z inde: quia in vna
 tonata licet sit trāsmissio partium ad loca ppa: tñ hmoi
 partes non reguntur a calore naturali nec a spiritibus: ita
 cum spiritus sint lucidi z clarificent vnam z talis non regit-
 tur p spiritus nō erit clara: si in vna grossa primo z omissa
 clarificata partes vne reguntur a calore z spiritibus z pro-
 pter hoc sit clara. ¶ Postea querit supra hoc qd dicit q vna
 grossa z turbida significat digessionem completam. cū su-

perius dicitur q̄ significat incompletam. Et dicendum q̄
 hic dicit q̄ significat completam. i. vicinam cōpletō: q̄
 vero dicit superius q̄ incompletam: ipse loquit̄ ibi respēda
 claritate postea. ¶ In queritur siq̄ hoc q̄ dicit q̄ exiēs
 clara est grossissima: quomodo pot̄ esse clara et grossissima.
 et solutio p̄vius est: quia dicit q̄ grossissima est causaliter:
 quia talis significat materiam esse grossam: et omnino dis
 gestioni repugnantem: unde cū ipsa causa sit grossa: nihil est
 quatur de illa materia cū vīna: et p̄ter hoc est clara forma
 liter: tamen causaliter est grossa: et nō dicit q̄ sit grossissima
 quia significat materiam grossam eliquatam cum vīna: q̄
 sine dubio impossibile est ipsam esse clarā tunc.

¶ Quod Bal. pleni⁹ ostēdit cū dicit. Significatio
 actōis si occulta sit: nō ap̄ta: sicut significatio vīne
 subtiliter creant̄ et post in vase grossescit: et vī
 ne ignee subtilis: et similiter citrulline. omnes enī
 inq̄r iste debilitatē coctōis significant: et modū esse
 in initio. Et si significatiōes appareat: et p̄manēt: et
 ad p̄fectionē nō veniēt: sicut vīne turbide creant̄
 et turbide p̄manēt: rubee si tincta sit: vīne lenes
 vel albe: vīnebulæ matie: vīne p̄fecte: vīne d̄si ap
 parent in digestiōibus imperfecte: in mediocritate
 sunt coctōis: et i augmentō morbi. Et si significatiōes
 appareant perfecte: sed nō tamen in suo naturali tē
 pore: i. intra corpora anteq̄ creat vīna: sicut grosse
 creant̄: et cum in vase sit clarificat̄: coctio appo
 pinquat p̄fectionē: et morbus in vltimitate est sui
 augmenti: et non nisi declinatio tantum superest sibi
 Et si significatiōes in tempore suo apparuerint: si
 cur in vīna que clarificat anteq̄ corpus exierit: signi
 ficat complementum coctōis: et declinationem
 morbi: et cum incepisse mitigari. Tempus vero
 declinationis est et quo significatiōes in suo appa
 reant tempore naturali vsq̄ ad ablationem et miti
 dificationem morbi perfecte in toto corpore. ¶ Bal.
 vīna inquit tripliciter diuiditur. Est enī vīna cocta
 que salutem significat: est et pessima que mortem
 significat: est et cruda in coctione defecta: que grossi
 tudinem fecum designat: et defectionem digestiōis.
 Cocta vīna in declinatioe egroum: sanorum vīne
 assimilatur: sicut vīna ignea: in liquore et colore me
 dia. Que extra hanc est in subtilitate: vel grossitudi
 ne: cruditate: et defectionē coctōis videtur signi
 ficare: et si cetermitas eius sit in subtilitate: et ignea
 in colore: significat et laudabilior pte naturā oparā
 in fecū coctionē. Virtus enī tincture vīne et bonitas
 coloris vīnaq̄ bona sunt signa. Claritas vero vīne
 et eius subtilitas morbum ad huc esse crudum signifi
 cat. Unde Bal. quedam est vīna que morbi crudū
 et nō coctū significat: sicut ignea et subtilis: et q̄ albā
 habet hypostasim: et suspensam: et subrillem: sed tamē
 neq̄ lenis neq̄ mollis est.

¶ Que vīna significat longitudinem morbi.
 ¶ Vīna que in fundo pertinet ruboi: si cū
 subtilitate sua alba sit et aquosa: ablatio
 nem coctōis demonstret cum longinquā
 tate: et morbi pessimitate. Si postea lauda
 biles appareant significatiōes: sicut grossitudo vī
 ne et tinctura: sperari potest salus: sed tamē post lon
 gum tempus: et cum maioribus molestatiōibus. Si
 autē matet i grossitudinē de subtilitate sine tinctura

et remanet albedo et cruditas: mostrat turbiditatem
 et grossitudinem suam non esse et actione naturae: sed
 de extraneo et igneo calore: quia natura non miscet but
 mores: nec turbidos facit nisi natura tingat liquores:
 et significat mediocritatem coctōis. Unde vīna gros
 sa si sit tincta: virtutē caloris naturalis designat: ma
 xime si sit ignea.

De vīnis perditionē significantibus.

¶ Vīna pessima que perditionem significat:
 est quadrupla. Quedam enim perditio
 nem absolute potendit: sicut que nigram
 habet hypostasim: et liquorem alterius colo
 ris q̄ nigri: etia turbidam in nigredine. Queda p̄
 ditionem debiliorem potest: sicut que hypostasim ha
 bens nigram: sed nanctem. Quedam debilio: est se
 cunda q̄ nebulā habet in superficie nigram. Quarta
 perditionē certā et necessariā: quia vīna nigra: et by
 postasim nigra: et maxime granofusa: quia feces gran
 se semp designat perditionē: maxime si sint nigre.

¶ Superius cōparauit aucto: significatiōes liquoz ad in
 uicē. In parte ista cōparat significatiōes liquoz ad tēpo
 ra morbi: et diuidit in quattuor. In prima determinat de vīna
 apparetē in principio morbi. In scōda de vīna apparetē
 in augmentō: ibi: Et si significatiōes appareant et permanēt.
 In tertia de vīna apparetē in statu: ibi: Et si significatiōes
 appareat p̄fecte. In quarta de vīna apparetē in declinatio
 ne: ibi: Et si significatiōes i tēpore suo apparuerint. Et ista
 quarta in duas. In prima determinat de vīna apparetē
 in declinatione. In scōda docet cognoscere tēpore declinatiōis
 ibi: Tēpore vō declinatiōis. Tūc sequit̄ secunda pars prin
 cipalis huius lectionis: in qua docet reducere eos differen
 tias liquoz ad trimēstrē diuisionē: q̄ sic incipit. Vīne tri
 pliciter diuiditur. Est illa in duas. In prima diuidit. In se
 cunda de mēbris diuidētibz agit: ibi: Cocta sanoz vīna.
 Et ista scōda in tres. In prima determinat de vīna signi
 ficatē coctōis p̄fectā et digestiōis. In scōda de vīna signi
 ficatē idigestiōis: ibi: Que extra hanc est et. In tertia de vī
 na significatē perditionem: ibi: Vīna pessima q̄ p̄ditionē.
 Scōda istaz diuidit in duas. In prima determinat de vīna
 significatē cruditatem et idigestiōis et hoc in ḡnali. scōda
 in specialī magis: ibi: S; tñ neq̄ lenis neq̄ mollis. In prima
 in duas. In prima determinat de vīna significatē cruditatē
 et hoc in ḡnali. Scōda confirmat auctōitate Bal. ibi: Unde
 Bal. quedam est vīna. Hec est diuisio et scōda lectionis in
 generali.

¶ Hic primo dubitat de tēpore morbi: cū de ipsis faciat
 aucto: mētionē in ista determinatio eoz vīna. Et primo q̄
 ritur de principio morbi q̄ sit sine q̄ appellat principium
 morbi: et videt q̄ principium morbi sit illud instans indiu
 sibile a quo fit motus a sanitate in egritudinem: quō tunc bō
 incipit esse eger q̄n desinit esse san⁹: s; hoc est in illo instans
 indiuisibile a quo fit motus a sanitate in egritudinē: et illud
 instans indiuisibile est principium morbi. A Stracō: consideratio
 medicinalis sentium nō transiēdit vt dicit Alaly: sed illud in
 stans indiuisibile nō p̄t cognosci a medico: ergo nō est prin
 cipium morbi. Ad hoc distinguo sicut distinguat Al. in
 p̄ntegri. et Bal. in de crisi: q̄ vno modo est principium egrit
 udinis illud instans indiuisibile in quo arripit egritudo pa
 tientem: et tunc non est de consideratione medici: cum sit
 imperceptibile vt nō. Alio dicit principium morbi. f. spacit
 triū dierū: et tale sit non est de p̄sideratione medici: quia vi
 uerificat in morbis acutis et chronicis. Tertū dicit principium
 egritudinis illud q̄ est vñ de quatuor: tēpōibus morbi
 et tale est de p̄sideratione medici: et de talū dicit Bal. q̄ prin
 cipium egritudinis est illa hora in qua patientis primo sentit sen
 sibiliter egritudinē et cessat ab operibus consuetis et consu
 lit medicā. ¶ Secundo querit vtrū principium egritudinis

possit cognosci. Et videt qd nō: quia si cognoscit: aut cognoscit q signa digestionis: aut indigestionis: sed nō potest cognoscit q signa digestionis vel indigestionis: q dicit Aulicē. qd principium egritudinis est illud tempus in quo nec apparent signa digestionis nec indigestionis: ergo principium egritudinis non potest cognosci. In contrariis est Isaac in lra pntis, qd determinat qualis vna apparet in principio egritudinis. Intererea aucto: iste videt dicitur Aulicē qd aucto: iste dicit ibi: qd vna egritudo subtilis postea ingrossescens apparet in principio morbi: et dicit superius qd vna egritudo subtilis postea ingrossescens significat digestionem: qd significat naturam incipiente operari in decoctio feci: sed dicit Aulicē. qd in principio morbi nec apparet signa digestionis: nec indigestionis: qd fm Aulicē. talis vna nō potest apparere in principio morbi: iste fit dicit qd imo apparet. ¶ Ad primum istum dico qd principium egritudinis potest cognosci: et dico qd cognoscit per hoc qd in principio nec apparent signa digestionis nec indigestionis. Et tu ob. qd in principio non apparent signa digestionis nec indigestionis: vt dicit Aulicē. dico qd verum est per positionem: sed tamen sunt ibi per puationem: vnde licet signa digestionis vel indigestionis nō sint signa principij p positionem: tñ sunt per puationem. Et tu obicies qd imo qd in principio morbi signa indigestionis apparent fm positionem: qd constat qd in principio morbi signa digestionis nō apparent: ergo de necessitate signa indigestionis: et per illa habebit cognoscit principij. Item constat qd in principio morbi materia omnino est indigesta: ergo signa indigestionis apparent et p illa cognoscit principium. Item signa digestionis apparent in principio morbi: qd aucto: dicit in lra qd in principio morbi apparet vna subtilis: postea grossescens: et talis significat digestionem vt dicit aucto: superius: qd relinquit q signa indigestionis et digestionis eadē per positionem apparet in principio morbi: et per illa poterit principij cognoscit. Et videndum ad hoc qd duplex est indigestio. Quædam enim est que fit ex pugna nature contra morbum: et materia morbi pueat morbo: et remanet indigesta: qd natura succubet et nō potest materiam morbi digerere: et talis nō qd apparet in principio morbi: imo potest apparere in augmento: quia in principio nondum natura pugnat contra materiam morbi: et de tali loquitur Aulicē: quando dicit qd in principio nec apparet signa digestionis nec indigestionis. Est iterum alia indigestio que nō fit ex pugna nature contra morbum: et talis apparet in principio morbi: quia in principio morbi natura nō fit insurgit contra morbum vel contra materiam morbi: imo est qd sopita: et per talem indigestionem per puationem potest cognoscit principium egritudo: dicit de tali ob. tu: non de prima. et ppter hoc dicit Aulicē. in fine de cretibus diebus optimū vbi dicit em qd morus aliqui venit sine crisi: et hoc qd materia morbi tāta abundat in corpore qd ante qd insurgat natura contra illam: extinguitur calor naturalis in coctio patet in apostemate cordis. Et tu ob. qd etiā signa digestionis apparent in principio morbi: qd dicit aucto: littera: qd in principio apparet vna subtilis: postea grossescens: et talis vt dicit superius significat digestionem: et Aulicē. dicit qd in principio nec apparent signa digestionis nec indigestionis. Dicedum qd quando aucto: dicit in lra superius qd vna subtilis postea grossescens significat digestionem: ipse intelligit de occultata vnde verum est qd significat digestionem occultam: vt patet in littera presentis: sed qd Aulicē. dicit: qd in principio nec apparent signa digestionis nec indigestionis: quia si agens appropinquet patienti impossibile est non agere: ergo cum materia morbi fit in corpore natura de necessitate inducet in materiam illam digestionem vel indigestionem. natura dico tunc succubante materia morbi vel obstante. Ad hoc dico qd verum est si natura nō fit sopita: vel si calor non subito exinguitur. vñ tu ob. de digestionis facta per pugnam et non de indigestionis facta ppter extinctionem factam a materia morbi sine in sultu aliquo precedente. ¶ Tertio dato qd principium morbi

possit cognosci: queritur per quid habeat cognoscit: vt per accidentia morbi vel per sensibilem lesionem operationum consuetarum: videtur qd non possit cognosci per accidentia morbi: quia dicit Aulicē. qd nondum est febris quando apparent accidentia: vt fitis vel dolor capitis: ergo ad principium morbi fit morbus: nō poterit cognosci per accidentia morbi. Item omne accidens posterius est subiecto: ergo accidens sequitur morbum et non antecedit: et si non antecedit non habet cognoscere morbum: ergo accidentia non habent cognitionem principij morbi. In contrarium est Hippo. in pnoctibus dicens: qd tunc est principium morbi quando patientis incipit dolere et rigere: sed tam dolor qd rigor: sunt accidentia morbi: ergo principium morbi cognoscitur per accidentia morbi. Sed qd venimus ad cognitionem principij morbi per sensibilem lesionem operationum: videt qd hoc dicit Aulicē. in regni. dicit enim qd terminus videtur p hoc qd dicit inter sanitatem et egritudinem est sensibilis lesio operationum. Item dicit Aulicē. alibi: qd principium egritudinis est prima hora in qua patientis primo sentit sensibiliter egritudinem et cessat ab operationibus consuetis: et consultum dicunt: ergo per hoc videtur qd per sensibilem lesionem operationum venimus ad cognitionem principij morbi. Et tra: si hoc esset verum iam sequeretur qd in eadem egritudine principium esset diuersum: quia multi sunt qui cū habet febres sunt morbi et languidi et statim cessant ab operationibus consuetis: quidam vero sunt qui habent febres et tñ sunt fortes: et non ita cito cessant ab operationibus consuetis: qd c. ¶ Solutio: ad primum istum dico qd principium morbi cognoscitur per accidentia morbi: sed accidentia sunt triplicis generis: quedā antecedentia morbi: quedam concomitantia: quedam subsequenta. Dico ergo qd principium morbi cognoscitur per accidentia concomitantia: vt pleuresis cognoscitur per dolorem lateris puncti form per pulsam ferriam: per difficultatem anhelitus: que omnia concomitantia pleuriam: et non cognoscitur principium morbi p accidentia concomitantia: nec p consequentia. Pter hoc ppositio latio ad primum argumentum: per Aulicē. de fiti et dolore capitis: qd antecedit morbum: sed fiti hmoi antecedit: ita post sunt concomitantia: et quando concomitantia tunc bant cognitionem principij. Ad secundum dicendum qd verum est qd accidens morbi posterius est morbo quantum ad causam morbi. vt bignatū. de vomitu semper antecedit trillatū loq inferioris: est tunc vomitus subsequitur: et tamen vomitus actualis cognoscit habet per stimulationem: et hoc est: quia labium inferius colligatum habet cum ore thomacū quantum ad pelliculam interiorē in quo ore cōtinetur materia siue causa vomitus: et tamen antecedit vomitum. Et tu ob. qd accidens est posterius subiecto: ergo nō cognoscitur subiectum per accidens. Ad hoc dico qd duplex est posterius: scilicet natura et tempore. vnde licet accidens morbi fit posterius natura qd morbus: tamen tempore est simul cum morbo: vt patet de pede impreso in puluere: quia licet illa impressio sit posterius natura qd pes: tamen simul est tempore et pede similiter dico qd licet accidens morbi fit posterius natura: tamen simul est tempore cum morbo: vt patet de fiti et dolore capitis: per que quidem cognoscitur morbus: quia licet sit posterius natura qd morbus sicut febres: tñ simul sunt tempore cum febre. Pter hoc patet solutio ad argumentum in contrarium: quia Hippo. in pnoctibus: quando ipse dicit qd tunc est principium egritudinis: quando patientis indidit dolere et ipse intelligit de accidentibus concomitantibus morbum. ¶ Ad aliud qd postea queritur: vt principij egritudinis habeat cognoscit per sensibilem lesionem operationum. dico cum Aulicē. qd sic: et concedo argumentum hoc probantia. Ad illud qd ob. in contrariis: qd si hoc esset verum iam sequeretur inconnuentione: scilicet qd principium in eadem egritudine esset diuersum in diuersis. Dico qd non: qd principium proprie est illud tempus in quo patientis primo sentit sensibiliter egritudinem et cogitur vt morbi cesset: ab operationibus consuetis. vnde licet ille qui est fortis habens febrem non ita cesset: tamen cogitur vt morbi: licet cesset: et vel saltem in mente sua cogitur qd loquitur cum medico: et

eis: q̄ sicut in totali morbo sunt quattuor: tēpora. s̄ncipiū: augmentū: status: et declinatio: ita in paroxismo morbi sicut febdis sunt quattuor: tpa p̄dicta: sed in oibus rēposib⁹ paro xismi cōtingit mori patientem: vt dicit B̄a. ergo in declinatio tione morbi cōtingit patientem mori vel quare nō. In con trariū est B̄a. ibidē dicens: q̄ in oibus rēposib⁹ morbi p̄tin git patientē mori p̄teritū in declinatōe. Et hoc p̄bat sic B̄a. dicens q̄ mors nihil aliud est q̄ cōpletū dñūm materiē mori b⁹ supra naturā: sed in declinatōe morbi materia morbi nō p̄t cōplete dominari supra naturā: s̄ in declinatōe mate ria expellat a corpore: ergo non cōtingit mori in declinatōe morbi: q̄ ex quo natura fuit potēs in statu supra materiam morbi. I. supra fortius ratiōe cuius deberet succedere: ergo erit potēs supra debilius in declinatōe: q̄ cōcedo. Vñ dī co q̄ in p̄fecta declinatōe morbi. I. q̄ in materia totaliter eua cuatur a corpore nullus moris: q̄ hoc cōcedo cū B̄a. et cōcedo s̄nā vltimā ratiōne et cā pono p̄ causā. ¶ Ad p̄mum argu mentū in B̄a dico q̄ quoad quid d̄sistitudo. s̄ quoad hoc q̄ vrbid⁹ est pugna: et quoad quid d̄sistitudo. s̄ quoad hoc q̄ vtr̄opugil mouet per se p̄tra aliū: sed nō sic est a pte na ture p̄tra morbi: vnde materia morbi nō mouet p̄tra natu ram nisi prius moueat a natura: et p̄ter hoc est ibi fallacia cōtē quēria. Ad sc̄m argumētū soluit ip̄emet B̄a. dicens q̄ l̄s in declinatōe morbi nullus moris: it̄i p̄t mori in declina tione paroxisimū: q̄ in declinatōe morbi nullus moris: et hoc est quia tunc materia totaliter euacuatur: nec p̄t d̄nari tunc cōplete supra naturā: s̄ ita nec mori inducere: sed in p̄ncipi pio morbi: et in augmento et in statu: bene cōtingit mori: quia materia est intra corpus: et. s̄t in principio: augmento: et ita tu paroxisimū cōtingit mori: q̄ tū totū corpus est cōp̄tēp̄ sum a materia morbi: et ita natura non p̄t p̄ualere materiē et cōplete d̄nari: s̄t in declinatōe p̄cessit cōtingit mori: q̄ tū materia et natura veniunt extra: et ita natura fuit virtus potēt̄ dissoluti: et inde mors potēt̄ consequi.

¶ B̄a. in q̄. Urina q̄ mutat postq̄ fuerit in vinali ingressa: grati est dicere: neq̄ debem⁹ dimittere: q̄ plurimū medici decipiunt inde. Urina clara et subtili si postq̄ exierit turbat⁹ et grossificat⁹: deinde in sua claritate subtili redit: significat quā d̄vōsitas et p̄manere in vrina postq̄ exierit: sed cū ventrositas illa se mouerit: vt ad locū suū naturālē ascendat: liquo: turbat⁹ est. Et si autē se separauerit: et in loco suo remāse rit: liquo: clarificat⁹ est. Alij dicit q̄ B̄a. dicit vrina aliqui grossa exire: et post clarificat⁹: deinde in sua grossitudine et turbiditate redit: iterū in claritate et subtilitate. qd̄ dicit esse causa cuiusdā vrositas et grosse in vrina p̄manētis: q̄ cū clarificata esset prima vice et ad ascendendū locū suū naturālē moueret se: liquo: turbat⁹ est: qd̄ cū se separaret: et in loco suo remaneret: clarificat⁹ est. Qd̄ dicit videri esse impossibile: q̄ vrina qd̄ exiit grossa: in q̄ natura laborat subtilitāda: q̄ exeat: nō tantū h̄s grossitate et turiditate: vt postq̄ semel clarificata sit: nature altera vice clarificare necesse sit: qd̄ etiā si fieret: calo: naturalis nō i vrina egressa eādem virtutē haberet: vt altera vice clarificare posset cum a suo fundamētō separat⁹ sit. Iterū si fieret: nil significatio vrine intra corpus: valeret: sed actio naturalis caloris tantū dē posset extra corpus: quantū et intra corpus. Qd̄ palā falsum est: p̄terer ergo ostē dim⁹ q̄ mutatio vrine extra corpus ex grossitudine et turbiditate in claritate et subtilitate: significatiua est cōplete coctiōis feci et digestiōis eārū. Que cū tpe benei fit: fit melior: et laudabilior: eōd̄ratio si tpe mo retur longo. Urine q̄ mutabiles nō in suis q̄litaribus permanentes: sed de subtilitate in grossitudine: et de

grossitudine in subtilitate se mutātes: meliores sunt q̄ in vnīs qualitatibus p̄manētēs. Urina exiēs in gulis rēposib⁹ s̄m q̄ natura in ipsa operat⁹ melior: est q̄ que in vna exiit q̄litate: et si mutat in oīdine: non ex nature actiōe efficit: sed exiit clara vbi deberet cū tur bida: et eōd̄uerso: vbi turbida ibi clara. B̄. Urina h̄c qui exiēs clara: et grossificēs postq̄ exeat: et in cōtione grossa clarificat postea: melior: est q̄ q̄ in vna q̄litate permanet: et quāro in breuiorū tperatō meli⁹. Et mu tatio de grossitudine i claritate melior: est q̄ de claritate in grossitudine: q̄ hoc morū significat nature: et inceptiōne in cōtione. De grossitudine se mutās in claritate: cōpletā in coctiōe demonstrat nature actio nem: et p̄p̄quare ad diuisionē: et singulas partes mit tere in locū suū naturālē. ¶ Urina exiēs i vnoquoq̄ tpe: et in vna q̄litate: subtili: seu grossa: et q̄ si mutet: nō tamē s̄m ordinē nature mutat p̄ma esse: q̄ in quo dam tpe subtilis: in quodā grossa: et sine ordinē exiit: significat nature disturbatiōne: q̄ nō in vna q̄litate fecit coctiōne: et q̄ nature actio nō d̄nāt in decoctiōe feci p̄ter disturbatiōne et defecatiōne suā. vñ vna sit diuersa: et cōturbata. Quidā t̄i rep̄chēdit B̄a. atq̄ dicit: quare B̄a. nō fecit differentiā inter gros sam et turbidā: sed postq̄ eas fecit siles: s̄ p̄po. tamē eas differre fecit in p̄ncipiū: q̄ dicit vrinā grossam nō esse turbidā. B̄. h̄c d̄m⁹ bis quantū ad verborū sonū: inter vtrūq̄ p̄m videt esse d̄dictiō: q̄ si vtriusq̄ d̄ scutiā interio: nulla penit⁹ apparebit dissentio. B̄. nō est em̄ Aristo. testatē d̄dictiō vera: nisi q̄n idē subie ctum: idēq̄ est p̄dicatū: qd̄ in affirmatiōne et in nega tione: ita videt⁹ vt subiectū et p̄dicatū negatiōis nūllā eūquatiōe d̄sistat a subiecto et p̄dicato affirma tiōis: nullūq̄ sop̄sima diuersē relatiōis: seu diuersarum partium: seu diuersi t̄p̄is intercedat: et in actu vtrāq̄ p̄t̄iue aueniat. B̄. is em̄ dissentio negatiōis et affirmatiōis in sola particula negatiua p̄sistit. Vñ vtriusq̄ differre etiā d̄m⁹ videat⁹: nō tamē sensus cō trariūs est int̄iōni: q̄ certa d̄icitas sicut Aristo. cō firmar: nō est nisi vbi naturaliter sunt d̄ia: vt i subie ctum et in subiecto sit vni s̄m eūquatiōe subiecti et in subiecto in vno tpe cōcedet: et in cadē relatiōe: et coadunet sibi potestatiue: vel actualiter: neq̄ d̄ico: d̄nē: nisi in negatōe. Qd̄ cū ita sit: palā est. B̄. nō cō tradidisse s̄ p̄po. neq̄ repugnasse suis d̄ictiō: nō em̄ conueniūt potestatiue: neq̄ actualiter: quia B̄. alie. intellexit actualiter: quod dicit vrina grossa turbida est: ac in actu diceret: q̄ sensuualiter est videt⁹: q̄ vrina non est grossa: nisi ex bumorum cōmitione et ebullitione. Que cū sint in vrina: liquo:is necesse est subseq̄uat turbiditas. s̄ p̄po. p̄t̄efferit intellexit i suis verbis dicens: vrina grossa nō est turbida: s̄ p̄t̄e clara: qd̄ itē dicere est intellexit actualiter: et loq̄i sit a sen sib⁹ corpis: primū t̄i est ratiō. Urina q̄n grossa: est actualiter sit turbida: viciā t̄i est vt p̄t̄iuei subtilitate mutat⁹ et claritate: q̄ significat naturā i coctiōne h̄ioz op̄atā cē: et feces cōmouisset: et liquo: turbasse neq̄ laborare in mutādis reb⁹: nisi i subtilitādis feci bus: et mittēdis singulis locū suū naturālē: vñ liquo: clarificet. s̄ d̄ alā q̄ intelligim⁹ b̄ippo. intellexit vrinā

grossam non esse turbida: nisi est mutatio vicinitate in claritate et subtilitate. Nec nos citavidemus? In quo mutet: nisi in ista transfuatur. Ideoque antiqui soliti sunt dicere vinam grossam antequam clarificet: non esse turbidam: subtritis enim est in potestate. Alij intelligunt contrarietate que est inter verba Hippo. et Ba. in parte non esse vinum: non in actu et potestate. Dicit enim Hippo. cum dicit vinam grossam non turbidam: non intellexit turbiditate liquoris: sed potius? hypostasias: ac si diceret vinam grossam in liquoribus: non est turbida in hypostasias. Sed hec verba non sunt verba Hippo. similia: hinc enim cum ebulliat et commiscantur: liquores necesse est turbent ubi nulla hypostasias habet: nec clara nec turbida: feces enim cum commiscantur: terrarum pars natat et mixta: sicutur. Si autem Hippo. dicit intellexit nebula: dicit enim impossibile est nebula clara: liquoribus commixtus esse turbidus: vel nebula esse turbida: et liquoribus clarum nisi redat ad potestatem et actum: dicitur. Si liquoribus turbidus est actualiter: nebula potestatis: subtilis est: sed hoc cum superiorum ratione referendum est.

Superius coparavit autem: significatio liquoribus ad usum: put mutantem antequam in vini finitibus: put mutantur: prout iam sunt in vino: et differt mutatio hinc et inde: quia prius coparavit mutationem: vinum prout mingitur subtilis: postea ingrossat in vase: vel conuertit: hic vero determinat liquoribus mutationem: put omnino fit in vase. Ipostet egressa est a corpore: et residet in vase: et dividit in partes duas. In prima ponit quod intendit. In secunda persequit de introitu: ubi: Erit nam inquit clara: et ista scda in duas. In prima determinat de mutatione vinum: put iam est in vase: et de eius significatio. In scda mouet dubitationem: ubi: Quibus in Ba. lenis respondet dunt. Vinum in duas. In prima determinat de significatio vinum mutare in vini finitibus: et quomodo nature. In scda de mutatione vinum hinc non naturaliter determinat: ubi: Erit in eis in vnoquoque tpe. Vinum in duas. In prima determinat de mutatione vinum facta in vini naturaliter. In scda ponit regulas generales de hinc mutationibus in naturalibus: ubi: Erit ergo non naturalis non in suis. Vinum in duas: in prima determinat de significatio: ubi: hinc vinum mutare: i. in vini naturalibus. In scda addit conclusionem principalem: ubi: Quod alter ergo ostendit. Vinum in duas: in prima determinat de significatione talis vinum in vini mutare: et hoc finit Ba. In scda cum finit autem alio: ubi: Alij dicit quod et ista scda in duas. In prima determinat de hinc mutatione vinum in vini naturalibus: ubi: Erit inquit etiam clara. Vinum in duas finit duas regulas: quarum prima sumit de significatio hinc mutationem in vini. In scda de defendendo siue comparando hinc mutationem ad tpe: ubi: quomodo quantum ad significationem. scda incipit ubi: Erit in eis in singularibus tpebus. Tunc sequit illa pars in qua mouet dubitationem: ubi: Illa in duas. In prima mouet. In scda remouet: ubi: Respondet scda. et ista scda in duas. In prima ridet ad illa obiectionem solutionem. pp. In scda solutionem alio: ponendo quoque opinionem. scda ubi: Alij intellexerit dicitur. Vinum in duas. In prima ponit materiam solutionis: ubi: scda applicat ad ppositum. scda ubi: Quod ita fit scda est scda. Tunc sequit illa pars in qua ponit solutionem alio: et illa in duas. In prima ponit quoque opinionem. In scda repobat illa scda ubi: Sed hec verba non sunt verba Hippo. et ista scda in duas. In prima destruit solutionem alio: quod solubet per distinctionem liquoribus ad hypostasias finit. In scda destruit solutionem alio: quod solubet per distinctionem liquoribus ad nebula. scda ubi: Si autem dicitur hypostasias. Ipostet est diuisio et contenta lectionis in generali.

Hic querunt duo in q. Vinum est de peccati lectione. Sed de peccati lectione querunt quatuor. Vinum est sup hoc quod dicit in illa: quia cocta fano: vine affinis: mixtatur: et loquit de vna cocta egros. Propter hoc queritur vtrum vinum egros possit esse similia vni fano: Et videt quod non: quia ille vni que representat praria non sunt similia: imo potius differunt: sed vni fano: et egros sunt hinc: quia vni in famis representat sanitatem: in egros egritum dicitur: ergo non erit similes. Et vni fano: dicitur a forti calore: ferunt ab vni digestis a debili calore: quia calor: fortis tunc agit vni digestis remittit: sed vni fano: dicitur a forti calore: vni egros: a debili: ergo sunt differentes et non similes. In contrarium est autem in littera illa vni dicitur est. De tera dicit prius quod color igneus apparet in vna cu liquoribus: mediocri representat vni fano: hinc dicit color color igneus? et liquoribus: mediocri significat vni cocta in egros: ergo sunt similes. et hoc coedo cum vna. Ad prium argumentum in contrarium solum per interpositionem dicendo quod non representant diuersa nec praria: imo idem: fortitudine caloris digere: tunc supra diuersas materias: quod talis vna apparet in fano significat fortitudine caloris digerentis materiam nutrimentum: in egros vero materiam: ubi diuersitas solum est a parte materice: et diuersitas a parte vni non ponit dicitur sitare in re. Ad hoc dicitur quod in egros calor digerit si debilis absolute: tunc per comparationem ad materiam morbi paucam et obediens est fortis. que hinc pot calor debilis est in egros supra materiam morbi paucam et obediens in digerendo ipsam sicut calor: fortis in sanis supra multam materiam nutrimentum: lem obediens. Sed dicitur super hoc quod dicitur autem in littera illa: quod vna nigra est pessima. Istam illa vna est bona que significat educationem male materice a corpore. Sed nigra est hinc: quod significat educationem melancholicam a corpore: ergo est bona. In inferius habebitis quod vna nigra in solutione quartane apparet est bona. Et dicendum quod vna pot apparet nigra in egros: aut in natura: aut in solutione: quarum tane: et sic est bona: et sic obis: tunc: et sic obis: aut in inferius: quod significat materiam melancholicam facientem quartanam educi a corpore. Ad vna nigra quod apparet in morbis vni finitibus: et hoc dupliciter: aut ppter firmitatem: aut ppter calorem: calorem naturaliter: tunc peccat color laudis: aut propter calorem in naturaliter adferunt: et sic peccat color vni dicitur: vni quod istorum est pessima: et sic intelligit ubi vna.

Tertio dubitat super hoc quod innuit in illa littera: quod vni vna nigram et significat perditionem quarta est pessima: illa. que habet liquoribus nigri: et hypostasias vni finitibus. In gram: et ppter hoc querit vtrum hypostasias nigra sit melior: id est minus perniciosa cum liquoribus vni finitibus: cum nigro vel cum diffomis liquoribus. cum alio vel rubeo. et. Et videtur quod hypostasias nigra cum liquoribus vni finitibus sit melior: et in materia perniciosa quod diffomis liquoribus: significat potentiam naturalem potestis operari debet: diffomitas vero impotentia. Erit nam que est bicolor: significat impotentiam naturalem potestis supra partem materice impotentis supra alteram partem: ergo vna representans hypostasias nigram cum liquoribus vni finitibus erit melior: cum diffomis. Dicitur autem in littera hodierna quod impossibile est quod apparet vna grossa: et hypostasias clara: et ita innuit quod liquoribus vine debet esse vni finitibus cum hypostasias non diffomis. In contrarium est autem: in littera peccati vni dicitur. De tera illa vna deterior: est que significat materiam in vtraque digestuam. In scda et tertia: que in vna tunc in tertia: sed hypostasias nigra cum liquoribus vni finitibus significat malum in vtraque digestuam: quia liquoribus niger significat adustionem siue mortificationem in scda digestuam: et hypostasias nigra adustionem in tertia: et hypostasias nigra cum liquoribus diffomis: vel cum liquoribus alio non significat nisi malum in tertia digestuam: quia generat hypostasias: ergo hypostasias nigra cum liquoribus vni finitibus est magis malum: quod coedo cum vna. Ad prium argumentum in contrarium dico quod vni est quod diffomitas vbi debet esse vni finitibus est mala: quod significat impotentiam naturalem: sed tunc diffomitas vbi debet esse vni finitibus tane est bona: vnde inter liquoribus et hypostasias debet esse vni

formitas: q: liquo: generat in secunda bigestiva: vñ pot esse albus niger z bñd: q: hypostasís ðo in tertia: cuius semper est albificare. Si ergo hypostasís que debet esse alba appareat nigra: z liquo: similitur niger: tunc est vñformitas vbi debet esse diffomitas: z ppter hoc malit: z hoc modo loquitur in illa littera. Ad scdm dicendū q: non cōduat in littera bodierna: q: hypostasís grossa possit esse cū liquo: subtili: nec eoclerio: imo dicit q: in turbulētia liquoris nō pot appere hypostasís clara: q: q: quō liquo: est turbidus non pot ibi aliquo modo apparere hypostasís: nec clara nec turbida. ¶ Quarto querit super hoc qd dicit in illa lra: q: pma vna perditōne significās: est illa que habet nigra hypostasim z liquo: cōtra hypostasim. i. diffomē. Scda est que habet nigra hypostasim natantē cum liquo: vñformi: z dicit q: secūda debilio: est in significādo perditōne q: pma. Et tra: quāto liquo: est magis vñformis hypostasim nigre: tāto peior: sed hoc est in scda vna: vt dicit in littera: z nō in pma: ergo scda non est debilio: in significādo perditōne q: pma: imo est fortior. Itē in pma vna remanēt hypostasís in pprio loco. i. in fundo: in scda nō: imo supernatāt: sed illa vna minus mala est que significat hypostasim in pprio loco q: que non: ergo pma debilio: est in significādo perditōnem q: secūda. In contrariū est aucto: in littera illa vt dicitur est. Et cetera in pma vna est vna nigra subiciens que representat consumptionē oīno factam z mortificatio nem calois naturalis nō potēs eluare ventositatē: z consumptionē ipsius ventositatis z omniū que sunt in vna. In secūda vno est hypostasís nigra sed tamē supernatās: vnde per hoc q: supernatāt significat q: ibi est aliqua ventositas nondū consumpta: z natura pot ad huc illam ventositatem eluare in somno: ergo scda debilio: est in significādo perditōnem q: pma. z cōcedo hoc cum pma: q: istam vltimā rationem pono p causa. ¶ Ad pumū argumētū dico q: in pma vna z in secūda est diffomitas: vnde tu supponis aliquid: cum dicit q: in secūda est vñformitas: quia ibi est d: sfo: mitas: q: loquit ibi de vna habetē hypostasim nigra natā tem supposito eodē liquo: nigro supple. Et dicit q: q: in pma vna sit diffomitas hypostasim ad liquo: i. scda vni formitas: tñ pma ad huc fortior: est in padio: z hoc est q: significat consumptionē oīno vt dicit est: cum ibi fit hypostasís subiciens non habetē aliquā ventositatē quā natura possit eluare zc. z certius signū sumit ab hypostasim q: a liquo: vt dicit Egidius z Theophilus. Ad scdm dicendū q: q: in secūda vna hypostasís sit in supremo z non in pprio loco: tamē debilio: est in significādo perditōne q: pma in qua hypostasís est in fundo: z hoc est quia ibi loquit de hypostasim innaturali: sed dicit aucto: inferius q: quanto hypostasim innaturalis est in supmo: tanto minus mala. vñ sicut naturalis de qua tu obijcis: hypostasís melior: est in fundo q: in medio: z in medio q: in supmo: ita innaturalis melior: est in supmo q: in medio: z in medio q: in fundo: z hoc melius patebit inferius.

De lectioe pñti querunt tria. Primum est sup hoc qd dicit in ista bodierna: q: vine non naturales meliores sunt qñ permutant in vase qñ permanēt in eadē qualitate. Contra: super? dicit q: vna grossa permanēs grossa melior: est q: subtilis mutata in grossitudinē: loquit ibi de immatura: z sit hic ergo videat sibi. Scdere. Et solutio huius est q: loquēdo de liquo: vno respectu eiusdē liquo: i. melio: est vna innaturalis q: mutata in diuersis tñd: morbi: q: si permaneat in eadē qlitate: q: qñ mutat significat potentia naturē: qñ nō impotentia: z sic intelligit aucto: ibi: sed cōparādo vñ liquo: ad aliū: melio: est illavina grossa q: remanēt grossa: q: significat naturā iā opari: vñ vna alia mixta subtili: z postea ingrossescēs: q: illa q: postea ingrossescēs significat naturā inepisse modo opari: et sic loquit aucto: si perierit ita nō est Sclicio: q: dicit cōparat vñ liquo: ad eundē: sicut perius vñ liquo: ad aliū. Scdo querit super hoc qd dicit in ista: q: substantia grossa vine nō pot esse hypostasís clara. Contra: dicit inferius q: vna rubicēndissima in colore cōparatur grossicē z turbidatē: z qñ ipse dicit in tali vna apparet hypostasís laudabilis vt clara: signū est eustasios:

z ita innuit q: cum liquo: grosso pot esse hypostasís clara. Et dicendum q: vna grossa dicitur tripl: aut grossissima: aut mediocriter grossa: aut attenuos grossicē: vñ iste loquit aucto: de vna grossissima: q: in tali sine dubio nō pot appere aliqua hypostasís: nec grossa nec clara: sed qñ dicit q: inferius ipse loquit de vna grossa nō grossissima: sed attenuante grossicē: z sic nō est cōtradictio. Et dicit qñ in parte ista loquit aucto: de vna grossa vñ in similitudo: inferius ðo loquit de grossa per vna diuisionē z nature ingrossatē. ¶ Quinto querit de dubitatione z sospitatione: z querit vtrū vna turbida z grossa differūt: videat q: nō: qd dicitur. Et solutio huius est p ysac q: dicit in littera q: vna turbida z grossa sunt idē actu: non tñ potestate zc. q: turbida potestate est clara. Et dicit q: turbida vna z grossa differūt: q: turbida est illa in qua permiscēt partes impure cum liquo: i. illc partes impure sunt liquide: vt qñ permiscēt vna in impura cū pura: tñ fit turbiditas: grossitas vñ qñ permiscēt partes grosse pure cū liquo: z sic pty qliter differūt.

Septima particula qlis vna cū subtilitate z claritate pueniat: z qlis cū turbiditate z grossitudine.

Mandoquidē de substantia vine expletur: z inuamētō vñ nocumētō ipsi: z de diuersitate liquoris z coloris est: pty pmissim: in B loco dicam: q: color vine cōueniat cū subtilitate z cruditate naturalī sine acidētal: z qñ pueniat cū grossitate z turbiditate naturaliter vel acidētal. Incipiam? aut ab extremitatibus color: q: sunt alb? z niger: q: naturalī sunt coloris antiquiores. Et cū alij colores ab istis sunt cōpositi: neq: ipsi cōponunt ab alijs. C Incipiēdū est aut ab albedine: q: color: est prim? z initiū color: cum oīs alios ipse recipiat: z nullus alioz ipm suscipiat. Et si quidā repēndat dicitēs: nōne inuicem? rubore z trinitate alij q: color: ib? de subiecto corpore ablati: coep? remanere albū. Quib? rñdēdū est. Impossibile ē cū si qlibet color auferat autē appcat al? qñ succedat albedine ablati coloris: s; nō de albedine s; nō cū necesse est auferri albedinē vt succedat ibi bet alioz color. Malā q: q: alb? color: suscipit alios: sed nullus alioz ipm. Ita inq: vna alba: grossa nō cōueniūt: q: albedo grossitudinē significat bumoz z cruditatē coz: z naturā in repugnatōe morbi pigritantē. Bostitudo significat naturā iā inceptū decoctionē bumoz: z coz cōmitionē: vñ eos sumit in possibile est nisi accidentaliter. Aliqñ cū cōadmanēt bñozes grossi in coepe de crudi pblegmatū: qñ: quos expellit natura: z tēnt cū vna: hoc fit diuobus modis: aut cū leni febre z diuturno morbo: vel cū ignea febre z acuro morbo. Quē cum leni est febre z iustitudo morbi: diuturnitate sui potēdū est. Si in die nūcia vel critica appcat: z martine in die q: morbi: morbi significatur ab apostemate in morbis liberatio. Si post dies tertā sit: recidiū morbi significat. Et Bal. vna alba laetra aliqua z grossitudine bumoz liberat: vñ rime si sit multa: multitudo cū sua bumozes grossos significat in corpore cōadnotatos: vel diuturnū bumoz: vt laborē. Si in die sit critica: liberationē significat ab apostemate: qd est post auricular. Et dicitur: de enim laborē: febris est generare apostema post aures aut in auriculis. Quozum liberatio duob? est

modis: vel enim materia pungit nares cum suo acumine & subtilitate: & tade exit cum sanguine: vel natura deponit in corporis inferiora: & expellit cum urina: cuius causa grossitudine est: & grauitas. Si diuina grossitudine non pmaneat neq; mutat: apostema sub hypochondrijs suspicamus: ubi si permaneat: non sumus securi: quia excocti in sanem lit mutandi: sanie aut veniente & laudabili signo sequere: significat salus: post loqui tepus tibi: sed si significatio mala fuerit: vicinitate denunciat moris. Quod si cum acuta sit febris: cruditate nature portedit: & pigritate in repugnatioe materie morbi: & percussione i regimeto morbi. Cum Hipp. urina lactea huiusmodi grossos significat inuascitas: vel i venis gibbi epatis: vel in venis sui cocauit. Si cum leui sit febris: diuturnitate significat morbi. Si cum acuta: angustias & timore vicinus denunciat: q; materia morbi ex duob; coposita ostendit diuisi humorib;: vnus est acutus cholericus: alter grossus pblegmaticus. Hoc ostendit dicitur ex acuminibus: & in cecione sui: & grossitudinis vine atq; cruditate. Viri enim i in cecione febribus acumen & pessimitate materie morbi denunciat. Hostilitudo enim vine & cruditas: grossitudine materie: & duriciem coctionis monstrat: que cum sit: morbus pessimus: est: sicut Hippo. Modus in quo pessimus & molestissimus ex duob; contrarijs humorib; copositus: vno acuto & velocissimo: altero grosso & tardissimo: q; natura acume materie: & pessimitate morbi non pot; pati: neq; velocitate sui mot;: neq; cum altero morbo duro: & tardido & longo in recipienda alteratione. Si autem doleat infirmus in dextro hypochondrijs: multo peius. Si sup; vniuersa nebula alba q; spuma apparcat: infirmus perditioni est vicinus: q; nebula pumosa ebullitione humoris cum igneo calore denunciat: & si criginosus haeruerit vomitum: vicinior est ad perendum: q; significat cholericam incensionem.

Superius determinauit aucto de colore & liquoze abscissio. Ibi coparat colore ad liquoze determinado quos colore cu quo liquoze conuenit: & diuidit pars ista in duas. In prima determinat de colorib; extremis: vt de albo & nigro. In scda de medijs. scda ibi: Colores hi conueniunt cu grossitudine. n. prima i duas. In prima determinat de colore albo: cu quo liquoze conuenit. In scda de colore nigro determinado cu quo liquoze conuenit. scda ibi: Urina subtilis cu nigro. pma in duas. In prima determinat de colore albo cu grossa substantia. scda cu subtili substantia. scda ibi: in fine pituis lectionis: Urina alba q; subtilitate. pma in duas. In prima coti nuat dicta dicenda. In scda psequit. scda ibi: Urina alba & grossa. pma in duas. In prima pponit qd intendit. In scda remouet dubiu. scda ibi: Et si quida dicentes reprehedit. Illa pars in qua psequit de vna alba & grossa: diuidit in duas. In prima psequit de hmoi vna ghaliter. scda specialit. scda ibi: Si cum leui sit febris: & ista scda in duas. In prima determinat de hmoi vna alba & grossa. put apparet in febre lenta. In scda p hmoi appet in acuta. scda ibi: Si cum acuta sit febris. pma in duas. In prima determinat de hmoi vna in alba & grossa apparence in scda febre significatio solutio nem apostemat. In scda significatio gnatione apostematis sub hypochondrijs. scda ibi: Si vna vna in grossitudine permaneat. pma i duas. In prima determinat de hmoi vna in significatio solutioe apostemat sub hypochondrijs. In secunda docet modi liberatijs apostematis. ibi: Quoz libe ratio est duob; modis. pma in duas. In prima narrat. In secunda docitate huius. confirmat. scda ibi: Et de huius vna alba. Sic sequit illa pars in qua determinat de hmoi vna

na alba & grossa apparence in febre acuta: & illa in duas. In prima determinat de hmoi vna in febre acuta significatioe malis. In scda determinat de hmoi vna significatioe pessimum malis. scda ibi: Si autem doleat infirmus. pma in duas. In prima determinat de hmoi vna alba & spissa significatioe malis in febre acuta. In secunda confirmat auctoritate Hippo. scda ibi: Et de Hippo. vna lactea. & ista secunda in duas: fm duas auctoritates Hippo. scda ibi: Sicut Hippo. morbus inquit. & ista scda in duas. In prima narrat. In secunda causam assignat. scda ibi: Hoc ostendit ex acuminibus. Ipe est diuisio & sententia lectionis in generali.

Ibi primo dubitat de quibusda questionib; littera ex planantibus: & primo dubitat cum superius in capitulo de colore prius determinauerit de colore: medicis q; de coloribus: & similiter in capitulo de liquoze prius de medicis q; de extremis: hic po primo de extremis: secundo de coloribus medijs: & ita videt peruertere ordinem. Item dubitatur cu prius sufficiat determinari et de colore: & liquoze requare hic recapitulat siue repetit hoc idem. Ad primum soluit Serar. dicens q; hic videtur aucto: genere doctrine copositior: & ppter hoc hic incipit a primis colorib;: & coponitibus coloris medijs vt albo & nigro. Sed superius in capitulo de colore & liquoze videtur morbo resolutio: & ppter hoc in illis capitulis primo incipit ab vltimo colore. Ita medicis qui est vltimus in copositione. Ad secundum videtur q; de vtroq; per se superius sufficiat determinari: s; q; de continuatione huiusmodi ouerfa iudicia: ppter hoc hic determinat conuenit siue de conueniente coloris cum liquoze. p huiusmodi dubitatur super hoc qd dicit in littera q; vna alba in colore: grossa in substantia apparet in febre lenta i principio significat longitudine morbi. Et dicit dicit pper q; talia vna significat digestionem inchoata: & ita morbi breuiem & non longum. Et solutio huius est q; talis vna alba et grossa in principio febris lenta apparet si vt simlomatia: & ppter hoc significat longitudine morbi: & sic liquetur ibi: sed quandoq; talis vt nature fit: tunc significat digestionem inchoata: & sic liquetur superius. Item dicit postea q; vna alba & grossa in acuta febre apparet est malis: quia significat morbum compositum ex contrarijs: vt ex cholera & pblegmate. Et videtur q; coposito ex cholera & pblegmate non fit materia: quia omnis cura fit per contrarijs: si ergo morbus fit ex materia calida bonum est: quia ibi fit materia frigida repis mens acumen materie calide: ergo talis coposito est bona. Et dicend; q; tu veri obijeres si illa materia frigida vt pblegma remaneret i illo morbo sub statu naturali: s; non fit: imo putrefcit: & ppter hoc cum omne putrefactum sit calidum hmoi pblegma compositum ex cholera magis acuto choleram & ita malum. Item cu cholera sit mobilis & cillissime terminabilis quant; est de se: fit cum miscetur pblegma et huiusmodi sit grossum & tarde terminatio: & motus: ppter hoc talis coposito est malus: & sic liquetur in littera.

Secundo principiter dubitatur super hoc qd innuit in littera q; quidam colores conueniunt cum quibusda liquoze: naturaliter: & quid non. Ppter hoc est questio: vtri coloris quilibet cum quolibet liquoze conuenit naturaliter. videtur q; sic: quia dicit superius aucto: q; acutie dant colorum passiuo substantia: sed quilibet actio naturaliter conuenit cu quolibet passiuo: ergo quilibet color cum quolibet liquoze: quia fit concurfus est in causis & similiter in effectibus. In contrarijs est in littera vt dicitur est. pterea multi sunt colores digestionem significantes: & multi liquozes significantes indigestionem: sed impossibile est digestionem & indigestiones simul: & semel esse in eodem naturali: rere ergo impossibile est quilibet colore cum quolibet liquoze naturaliter conuenire: & hoc conuenit. Ad primum argumentum in contrarijs dico q; huius concurfus fit in causis: non fit in effectibus: q; omne agens agit & impunit in passiuo fm exigentia materie: vt dicit Serar. dicitur: quia albus color frigiditate attinet: & frigiditas facit aquositate duram: impossibile est aquositate temperate: vt dicit Serar. ppter hoc color albus non pot; conuenire naturaliter cum grossa vna loquendo de conuenientia in tpe naturali: s; non accidat huius pot; conuenire alio color:

cum grosso liquore: vt si vina. i. aquositas descendens inue-
 niat pbl: gma in quibusdā partib⁹ bñ pōt permisceri z fieri
 grossa zc. Vel dicendū q̄ l̄ actiua quibet cū qualibet pas-
 sua possit cōcurrere: verūm nō abus color: cū grosso liquo-
 re: z causa hui⁹ est: q̄ color: grossus vt dicitur est sup⁹: nō da-
 tur in vina nisi p cōmitionē bumoz cū vina v̄ ch ad s̄tate
 vine: z q̄: color: alio significat frigiditatem z indigestionē nō
 permittit h̄tates pmisceri cū aquositate cū sint indigesti: et
 ita nō pōt accere grossum liquore. ¶ Tertio quē sup̄ h̄ qd dicit
 ut in s̄ta q̄ color: extremi vt alio: nigri sunt antiquiores co-
 lores: medij medij: prius est equalē q̄ inequalē: cū ḡ colo-
 res medij sint eq̄les: extremi s̄o ineq̄les: relinquūt q̄ medij
 colores erūt p̄tiores: antiquiores q̄ extremi. p̄terea regula
 p̄t est q̄ illud qd regulat ab illa regula: s̄ medij color: ē re-
 gula colorū extremoz: q̄ erit p̄tior: z antiquior. Itē dicit in s̄ta
 q̄ abus color: est p̄ncipiū z fundamentū alioz colorū: ergo
 illi colores q̄ erunt viciniores colorū alio erūt p̄tiores: s̄ me-
 dij colores viciniores sunt alio q̄ nigri color: ergo m̄ dij co-
 lores erūt p̄tiores z antiquiores salte q̄ nigri color: z nō cō-
 trariū est in littera: vt dicitur est. Ad hoc soluit Serardus q̄
 prius dicit multipliciter: aut nobilitate: aut ḡnandē: vñ me-
 dius color: p̄tior est nobilitate: q̄ regulat alios: z hac via p̄
 cedūt due p̄ime rōnes. Sed cū extremi color: vt alio: z ni-
 ger p̄tiores sunt: sunt p̄tiores ḡnatione: q̄ cōponūt medios: z
 sic loquit in s̄ta. Ad tertij argumentū dicendū q̄ ordinā-
 nō istoz colorū pōt dupl̄r efficiari: q̄ possunt loq̄ de istis
 absolute: p̄t er extremis efficiari medij: z sic extremi p̄tior
 res sunt z antiquiores: z sic loquitur auctor in s̄ta: vt possunt
 de istis loqui specialiter prout generant in corpore a calore:
 digerēt: z q̄ in generatiōe istoz colorū in corpore a calore
 digerēt: prius generat abus color: a calore claudicatē: sed
 loco rubeus a forti calore aduret: sic dico q̄ quartū ad h̄c
 ordinē medij color: p̄tiores sunt z antiquiores nigro colo-
 re: z sic obijctur tū. ¶ Quarto querit sup̄ hoc qd dicit in s̄ta:
 q̄ abus color: recipit oēs alios colores. Lōra: recipere des-
 betur materie z nō forme: sed color: alio: inter oēs alios co-
 lores matie est formalis: q̄ magis recipit de luce q̄ est forma
 color: ergo minime recipiet alios colores. Item videt q̄ abus
 color: non pōt recipere nigrum color: z ita nō recipit
 oēs colores: q̄ niger color: causat a calido aduret: alio: p̄o
 causat a frigido: sed calidus prius est q̄ frigidus: ergo abus
 color: nō pōt recipere supra se nigrū color: z ita nō recipit
 oēs colores alios. ¶ P̄terea abus color: z niger cōtrariant
 adinuenit: sed impossibile est duo sc̄ia simul z semel esse in
 eodē subiecto: qd op̄oretet si alio: color: recipit nigrū: q̄ cū
 hoc nō possit esse videt q̄ abus color: non poterit recipere ni-
 grum: z ita nec oēs colores. In d̄itiū est auctor in littera dis-
 cens q̄ abus color: recipit oēs alios colores: z p̄bat hoc: q̄ se
 queratris alijs colorib⁹ ab aliquo remanet abus color: sed
 tñ remoto alio colore nō remanet alij color: s̄ abus color:
 recipit oēs alios colores. Ad hoc soluit Serar. dicens q̄ d̄i-
 plex est color: abus: quidā est color: alio: peruis nō termin-
 natus q̄ fit ex p̄mixtiōe lucis: z talis recipit oēs alios colo-
 res: z hoc dupl̄r. Primo nō per p̄tiationē: vñ q̄: talis color:
 abus peruis nō est terminat⁹: p̄ter hoc p̄tiationē reci-
 pit oēs alios colores. Sol. cā quare recipit talis color: abus
 p̄mixtiōis alios colores est: q̄ talis efficiet per participati-
 onē lucis: z q̄ ois color: aut est p̄ participatiōe lucis: aut
 per p̄tiationē: p̄ter hoc aut alio: peruis nō terminat⁹
 recipit alios colores supra se: p̄ter participatiōe quā ha-
 bet cū luce. Est iterū alijs color: alio: qui est terminatus: et
 talis est in aliquo coe terminato z recipit alios colores q̄:
 est abus: vñ alio: aggregat. z iterū q̄ fundat in substantia
 rara: spongiosa z viscosa: p̄ter hoc aut color: imbutunt alij co-
 lores in alio: z ei adherēt: nō sic in nigro: qui niger fundat
 in grossa substantia z solida: z propter hoc alij colores citius
 adherēt alio colorū q̄ fundat in rara substantia viscosa q̄ ni-
 gro qui fundat in grossa substantia z solida. Alia causa est: q̄
 color: n̄bit aliud est q̄ lux: in corporea: z: alio: color: fit per
 participatiōem lucis: alio: hō color: per p̄tiationē a luce
 maiore: vñ minore: z p̄tiationē nō pōt sup̄uenire habet: vñ
 cōuersio. vnde vidēs pōt esse cecus: z non cōuersio: p̄ter

hoc alio: color: pōt recipere alios tanq̄ habitus p̄tiationē:
 z alij non possunt recipere alios: q̄: p̄tiationē nō pōt recipere
 habitū. Et tu obijct q̄ abus color: nō pōt recipere nigrum:
 q̄: sunt cōtraria zc. Dicendū q̄ q̄ abus color: recipit nigrū
 in alio liquore est abus color: z in alio est niger: z in s̄ta con-
 trariantur: tñ non sunt in eodē subiecto: tñ arguit vñ pōt redi
 pere relinqui vt alio: nigrū. Ad aliud argumentū qd antecē-
 dit istud modo soluit: dico q̄ verus est q̄ caliditas simpliciter
 p̄cedit frigiditatem: sed tamē in corpore in ḡnatione color:
 prius est frigiditas. i. color: claudicans causans alio colorē
 q̄ caliditas causans nigrū per aduersionē: vñ p̄ ordinē
 color: in corpore generant. Sed cōtra p̄dictā solutiōne obij-
 ciunt quidā: q̄: tū dicit q̄ abus color: q̄ fundat in substantia
 rara: spongiosa: z subtili: z viscosa recipit alios colores:
 z non niger color: recipit alios: quia est in substantia solida et
 grossa. Contra hoc sic obijctur: q̄ abus color: causat a frigi-
 ditate: z frigiditas condensat: ergo abus color: fundatur in
 substantia grossa: sed niger causat a calido: z calidi est rarefac-
 cere: ergo niger color: fundat in rara substantia: ergo medius
 poterit recipere alios colores q̄ abus color: cū fundatur in
 grossa substantia: vt p̄bat est. Et dicitur q̄ verū est: caliditas
 in p̄ncipio z augmento rarefacit: vt tu obijctis: s̄ in fine p̄stir-
 git z p̄sumit: z q̄ color: niger est termin⁹: color: q̄: causat
 a calore aduret: p̄ter hoc niger color: adue fundat in grossa
 substantia z solida: vt p̄ter hoc de melacoplia: q̄: sic melacoplia
 fit humo: ḡnatus a calido: tñ est humo: grossus: et solido
 inter oēs: similitur est ibi: z p̄ter hoc niger color: nō poterit
 recipere alios colores. ¶ Quinto queritur: vtrum vina
 possit esse alba in color: z ipsa in liquore: videtur q̄ sic q̄
 si causa est eadē z effectus similitur: sed frigiditas est causa
 albedinis: z sit est causa grossitiei siue spissitudinis: q̄: frigi-
 ditas condensat z inspissat: ergo zc. Item in corpore humidio
 pōt esse humo: alio: z spissus: vt p̄legat a frigiditate causatur:
 ergo similitur in hac vina poterit esse color: abus: et
 liquo: grossus a frigiditate causatus. In p̄tariū est auctor
 in littera auctoritate d̄ca. Et hoc p̄bat: q̄ albedo in vina
 significat indigestionē: spissitudo v̄t grossitas digestiōne:
 sed impossibile est indigestiōne z digestiōne sit esse in eodē
 naturaliter: ergo impossibile est v̄na esse alba z spissum na-
 turaliter. Et hoc concessio naturaliter conueniunt: sed ta-
 men accidit aliter postquam cōuenire vt dicitur est supra. ¶ Ad
 p̄mū argumentū in contrariū dico q̄ frigiditas habet v̄t
 p̄licē operationē. Enā in restato in quo operat⁹ v̄t epate
 condensando ipsum: z sic obijct tu. Id abet iterum alijs ope-
 rationē per quā facit vinum clarū: q̄ condensando epa-
 nerat humores grossos: viscosos: z indigestos: qui nō possunt
 sunt eliquam cum v̄na: z hoc modo per accēs facit vinū
 clarum in substantia. ¶ Per hoc patet solutio ad secundū: qm̄
 verū est q̄ frigiditas quantum ad suam p̄mā operationē in
 epate facit humo: z album z spissum in epate: sed tñ quan-
 tum ad suam secundā operationē facit vinū clarum: et hoc
 per accidens: et sic loquitur auctor in littera. ¶ Sexto z v̄ti
 mo querit v̄tū color: abus causat in vina a calido vel a frigi-
 do: videtur q̄ a calido: q̄ ille color: qui plus habet de per-
 uietate causatur ab elementis peruis magis: vt ab igne z
 aere: s̄ color: alio: est h̄mō: q̄ magis causat ab elementis per-
 uis: vt ab igne z aere: s̄ tā ignis q̄ aer sunt elementa calida:
 color: alio: ḡnāat a calido. Itē albedo digregat z dilatat
 visum: ergo causatur ab elementis digregantibus z dilata-
 tis visum: sed calida elementa magis dilatant z digregant
 q̄ frigida: ergo quantum color: generat siue causatur a ca-
 lido z non a frigido. Itē dicit p̄s in lib. methetico: z etiā
 alio: q̄ color: abus et permixtiōne ignis cum aere: ergo et
 calido generat. In contrariū est auctor in littera qui dicit q̄
 abus color: significat frigiditatem z cruditatem: sed cruditas cau-
 satur a frigido: ergo et abus color: representans cruditatem.
 Item n̄c maxime est alio color: z tñ generat a frigido: vñ
 vult p̄s in methetico z non a calido: ergo zc. Itē dicit d̄i-
 cen. q̄ caliditas agēs in materia sicca debeat: in materia
 humidā denigrat: frigiditas v̄t cōuersio: q̄ agens in mate-
 ria sicca denigrat: in humidā dealbat: ergo cū v̄na sit co-
 pus humidū caliditas agens in v̄na generabit colorem n̄c

grum: frigiditas fo ibide generabit colorem albi: ergo co-
 lo: albus generat frivina a frigiditate non a calido. qd conce-
 do: et hoc pono p causa. Sed tñ distinguo: vt pateat solutio
 ad argumenta: et dico q duplex est gñatio coloru: quedā vñ
 naturalis et pñma que fit ex cōmūto: elementoz: et hoc mo-
 do loquit p̄b̄: qd calor albus generat a calido ex pernitio:
 ne ignis cum aere: et hoc modo procedunt p̄ime rationes:
 et hoc modo non loquit auctoz in littera. Est iteruz alius co-
 lor particularis datus ex actioe qualitatis elem entariarū in
 corporibus elemētatis: vt albo datur in lacte et in sperma-
 te: et talis qñq̄ generatur siue causat a calido: qñq̄ vo a fri-
 gido fm̄ exigentiā materi: vnde si sit caliditas agēs in ma-
 teriā sicā dealbat: in humidā denigrat: frigiditas vo agēs
 in materiā humidā dealbat: et sicā denigrat: et non in vīna cau-
 sat a frigiditate: et per istam distinctionē patet solutio ad
 argumēta: q: p̄mū procedit de generatione coloru: vniuerso
 salū. Alia vo de particulari: vt dictum est.

De vīna alba.

Rūna alba q̄ cū subtilitate et claritate na-
 turaliter conuenit: q̄tuo: significat. De
 sectione coctionis: et paruitate digestio-
 nis. Secō defectioe caloris naturalis in
 loco coctionis vīne. Tercio defectioe mēb̄ozum et
 dissolutione virtutis eozum. Quarto oppilatione et
 apostema vīnis vīne: vñ in mēb̄is sibi vicinis. De
 defectioe coctionis et paruitas digestiois que sunt cau-
 sa albedinis vīne: et subtilitatis sicut in tria diuidit̄
 tur. In defectioe stomachi ad cibū digerēdi fm̄ q̄
 oportet deficientis: ppter cibū humidū multūq̄ in-
 stantū: vel propter cibū inordinatē acceptū. In vīna
 in gulosis et in multū facientibus vītem cibis:
 alba est et clara. Secō est ex coctioe virtutis dige-
 stionis in epate: cui calor naturalis minuit: et epar
 deficit in digerendis cibis ad spm̄ venientibus: neq̄
 inde perfectus sanguis efficitur vel generat: sicut pa-
 tiuntur ycterici: ex defectioe digestioe virtutis epa-
 tis: vnde ycterici est pessima: q: hydropisim futurā
 nūciat: q: virtus epatis sanguinis mūdificatiua est
 quasi mortua. Tñ Bil: sicut in ablatione stomachi
 coctionis: vīna albescens et clara et cians cibozū ple-
 nitudinē in stomacho ostendit: sic cum in epate non
 eeoquas succus cibi: vīna alba et subtilis hyposar-
 cam futurā denūciat. Tercio defectioe tertie dige-
 stionis in oibus mēb̄is: sed tñ maxime in renibus:
 quozū virtutes si sunt deficientes: digestiua et contenti-
 ua: scilz appetitiua et expulsiua confortant: vnde magis
 humiditas aque trahit: que qualis alba et clara
 bibitur: talis cum vīna emittit: sicut in diabete vide-
 tur. De defectioe caloris naturalis in loco coctionis
 vīne. I. in venis: duobz est modis: vel q: calor natura-
 lis cū incēdit calore febris: ad corpus supiora ascen-
 dit et capit: et venas et sevacuas dimittit: doloroz
 nūmū et molestiaoz gignit in capite ppter aduna-
 tionē in vno loco calozis: vñ scilz i. naturalis et ignei:
 vñ vīna alba erit et cruda: sicut in freneticis. vñ Ba.
 vīna alba et subtilis in febris: incēdit: alienationē
 p̄sentē et futurā ostēdit: maxime si cū albedine sit lu-
 cent: q: calor et incēdit acūm ebolere rubeo inuit.
 Vīna ergo ista cruda defectioe naturalis caloris si
 gñificat i loco coctiois: q: ad supiora ascēdit: vñ alie

natio est expectāda timozis cñficiatiua: q: cerebi: na-
 tura deficit in cōfortioe illi: ebolere taliter ebullit
 tis et incēdit: qd cū sit: impossibile est vti remane-
 re: sicut Hippo. in acutis. Vīna alba et lucida malū
 significat: maxime in freneticis. Si fo nō b̄ aliena-
 tionē: neq̄ mēris corruptionē: laudabilē supemēre
 significatio: sicut tinctura vīne: liquoroz grossitudi-
 nis: facit splendor: virtutis bonitate: mo: leuitate:
 anhelitus facilitate: somni laudabilitate: salua post
 loq̄m̄ tēpus. Hipp. in epidemia de infirmo quoda recit
 tatur: cuius nomē plantius fuerat: cuius vīna ab in-
 trio morbi vsq̄ ad .xl. dies alba fuit et lucida: in die .xl.
 vīne affuit rubor: parū habens hypostasim in fun-
 do: cum autem .l.c. esset dierum: infirmus exijt cum
 nūnia in fundo vīna: vnde cum caustuz iudicauit:
 quod in .lxxx. die conrigit. Impossibile em̄ est viciū
 terminū esse et morbi tante grauitatis et tarditatis
 fuisse. Secō est modus calozis naturalis in loco co-
 ctionis vīne deficientis: q: aliqui in corpore nascit apo-
 stema longe a loco coctiois vacuū dimittit: sicut vide-
 mus in vīnis habitū apostema in iugulibz: i. ascel-
 lis: collo: et sillisbus locis. De illuzio autē mēb̄ozū:
 et humiditatis eoz ex defectioe: cōtētie virtutis in
 mēb̄is: cū subtilitatis humiditas mēb̄ozū nō possit
 cōtineri: s̄ pot: ligit et cū vīna effluit mutata vt al-
 ba fiat: sicut videm: i vīnis leuis febris: tñ q̄ dicitur
 nas hūiditas mēb̄ozū: parūm ligit actioes. De p̄pi-
 latioe vīaz: vīne q̄tuo: modis ē. Al em̄ ex cholera ni-
 gra et idigesta et grossa defecēdit ad vīne vīas: easq̄
 oppilat: et dēntē grossitudinē ne eriat: sicut in fe-
 bie q̄rtana. Al ppter phlegma grossus et vitruū: qd
 in vīne defecēdit vīas et cōpūm eas: sicut in mulieri-
 bus mēstrua per dētibz: et in habitibz dolorē hācā
 rum et oppilatōe vīaz: q̄ inter renes et epar sunt. Al
 ex cholera ru. cū humiditate grossa: mixta et viscosa:
 q̄ grossificauit cholera: et venit erit cū vīna: vñ vī-
 na p̄didit colorē: quē de cholera h̄re debeuerat: et subti-
 lis facta est et alba: sicut i yctericiā et oppilatis infe-
 rioribz vīs fellis: cū cholera erit: pbibeat cū vīna et
 cgestionibz: q̄ vīaz facta sunt alba. Al ex lapidibz
 i vesica nascētibz: vīazq̄ vīne oppilatibz: ne color ei:
 et grossitudo egrediat: sed tñ causa albedinis vīne et
 lapidibz vesice: alia est naturalis ppter istā. Zapis
 em̄ semp sibi trahit de vīna naturalē grossitudinē co-
 loratā in nutrimentū suū: vñ natura subtilis remanet
 et alba. De apostemata q̄ albedinis vīne sunt causa:
 duobz modis sunt. Est em̄ apostema in vīna nascēs
 vīaz: strigēs eas: pozozū suos oppilat: pbibeō grossi-
 tudinē ei: et vīne colozatā: sicut apostema facit illud
 qd inter renes et epar nascit: qd i venis iter renes et
 vesicā et venis vesicē ois: q̄s implet nascēs in mēb̄is vt
 citius vīne vīs: quas cōstringit cū immissione sui: sicut
 in colica passione: et ex cholericō est apostemate.

Superius determinatū auctoz de colore albo cū liquore
 grosso: hic determinat de colore albo cū liquo: subtili: et di-
 uidit in duas. In p̄ma enumerat q̄tuo: significata coloris
 albi cū liquore subtili. In sc̄da p̄causit de illis. sc̄da ibi: De
 defectioe coctiois et. et ista secunda in quattuor: fm̄ quattuor:

significata que ponit vine habetis colore album: z liquoze
 siue substantia subtiliorem, scdm significati hic incipit: **D**efero
 ano caloris naturalis in loco coctiois, tertiu ibi: **D**issolutio
 entis membrorum, quartu ibi: **O**ppositio vitarum vine, **D**ua
 prima videtur in tres: q: primi significati vni vni vine sub-
 diuidit in tria significata, scda ibi: **S**com est defectio virtu-
 tis, tertiu ibi: **T**ertiu defectiois tertie digestiois, **S**ca istaz
 in duas, **I**n prima narrat, **I**n secunda confirmat, secunda ibi:
Sca, sicut in ablatioe, **T**ic sequit illa pars in qua ponit scdm
 significati principale: et illa in duas fm duo significata: q: il-
 lud scdm significati subdiuidit in duo significata, secunda
 ibi: **S**ca dicitur est modus caloris naturalis, **I**n prima in duas,
In prima narrat, **I**n scda confirmat, secunda ibi: **E**nde **S**ca,
 vna alba, et ista secunda in duas, **I**n prima confirmat auctori-
 tate **S**ca, **I**n secunda auctoritate **I**ppo, secunda ibi: **S**icut
Ippo, z ista secunda in duas fm duas confirmatōes **I**ppo,
 scda ibi: **I**ppo, in epidimia, **T**ic sequit illa pars in qua ponit
 tertiu significati principale: z illa in tres: q: in pma deter-
 minat significatum vine albe subtilis que fit ppter oppila-
 tionem facta in humoibus, **I**n secunda a lapidibus in reni-
 bus vel vesica existētibz, **I**n tertiu in apostematibz, secun-
 da ibi: **E**l eplapidibus, **T**ertiu ibi: **A**postemata autē albē di-
 nis, **I**de est diuisio z sententia lectiois in generali.

¶ **H**ic primo dubitat quare iste non ponit nisi nouē signifi-
 cationes vine albi coloris cum substantia subtili: **E**gidius vo
 ponit, xij, **E**t dicitur q: omnes ille significatōes quas **E**gi-
 dius ponit possunt: reduci ad defectioē coctionis quā iste
 ponit: et hoc innuit **E**gidius in fine illorū versū: cum dicit,
Zalis cruda pot vel indigesta vocari, **P**ostea videtur q: pri-
 mum significati principale z secundū snt idem: z non differ-
 rat: quia in primo significato apparet vna alba z subtilis
 propter defectioē digestiois: in secundo vt ipse dicit: pro-
 pter defectū caloris naturalis in loco coctionis: sed si deficit
 calor, naturalis in loco coctionis statim fit indigestio: ergo
 idem sunt, **E**t dicitur q: differat: q: primi significati vine
 albe z subtilis est, ppter defectū digestiois z caloris diges-
 tionis in se, l. quando oīno deficit, **S**ecundū vo significati
 est, ppter separationē caloris naturalis a loco coctionis: vt
 quādo calor naturalis petit caput z separaf a loco coctiois:
 non tamē ppter hoc deficit in se, **P**ostea videt q: tertiu si-
 gnificati principale z tertiu significati primi significati nō
 differat: q: vtrobiz est defectus digestiois in mēbris tertie
 digestiue: ergo nō differūt, **E**t dicitur q: differūt: q: dicitur
 simo est defectus in mēbris tertie digestiue hinc z inde:
 q: in tertio significato est defectus virtutis digestiue: ita q:
 ibi fit cōsumptio humiditatis a calore immaturali: z ille humi-
 ditatis subtilianf z eliquant cū vna: vt in etico, **S**ed in
 tertio significato primi significati est defectus caloris natura-
 lis siue digestiois a calore accidentalī non consumētis: vnde
 ibi est diabetē qñ renes supercalescunt: vnde ibi est calor: ma-
 gnus: non tamē consumēs: sed in tertio significato principa-
 lis est calor: immaturalis cōsumēs, **¶** **P**ostea querit quid ad-
 propositū de tertia digestiua: q: cum hic determinet de li-
 quoz z colore: z nō de hypostasi: z tertiu digestiua gñet
 solū hypostasi z nō colore vel liquoze: non deberet facere
 mentionē hic de tertia digestiua, **E**t solutio huius est q: ve-
 rum est: quia tertiu digestiua primo z per se generat hypo-
 stasi solū: sed tamē per accidē habet diuersificare colore
 z liquoze: z hic debet determinare de oibus colore z liquo-
 re variatibus, **T**ertiu em digestiua per accidens variat
 quozem: q: cum ibi fit calor multus accidentalis: multū cō-
 sumit de humiditate: z inde calatur multa sitis: z per oīs
 multus generat appetitus potus: z multa potatio: vñ mul-
 tus potus recipit qui non potest digerit a pauco calore natu-
 rali in loco coctiois existēte: z ita remanet crudus z eliquat
 cum vna z ipsum subtiliat, **I**tem qñ in tertia digestiua est
 accidentalis calor fortissimus liquefacit humiditates in ter-
 tia digestiua existētes: z eliquat cū vna z facit colore albū:
 z ppter hoc satis pertinet ad ppositū dicere de tertia dige-
 stiu, **¶** **P**ostea dubitat super hoc q: innuit q: in acutis
 morbis si apparet vna alba z subtilis cum frenesi semper

est malū signum: si vō sine frenesi apparet talis in acutis:
 quādoq: bonum est: quādoq: malū, **S**ed videtur q: in acu-
 ta febre sine frenesi non possit appere vna alba: quia ex
 quo in acuta non est frenesi: constat q: calor naturalis quoz
 petit cerebrus: imo remanet in loco coctionis: ergo semper
 tunc tinget vinam: q: impossibile est agens appozitū
 patienti non agere: ergo tunc non potest vna alba appere al-
 ba imo tincta, **A**d hoc dico sciat dicit **S**erardus: q: in acu-
 ta febre sine frenesi materia cholericā non rapiatur ad cere-
 brum: tamen ppter hoc non remanet in loco coctionis: imo
 quoz vergit ad intestina z inducit dissinetā: et tūc nō rema-
 net in loco coctionis: z ppter hoc non tingit vinū: imo cū
 vna alba in colore: z subtilis in substantia, **P**ostea videtur
 q: scdm significati secundū significati principalis non differ-
 rat a quarto principali: q: vtrobiz est apostema vt dicit, **E**t
 dicitur q: in secūdo significato secundū principalis apparet
 vna alba z clara, ppter apostema factus in locis remotis a
 vjs vine vt in apostematibz factis sub ascellis: q: calor natu-
 ralis ibi currit z spiritus: tunc coctionis locus remanet
 depauperatus a calore naturali: z ita vna nō tingitur: sed
 in quarto principali est alba z subtilis, ppter oppilationem
 factā ab apostematibus existētibz in vjs vine: pprimū
 vt in vesica z renibus: vnde oppillat meatū: z tunc exiit
 rā aquositas alba, ppter stricturā vīarū, **¶** **P**ostea querit
 super hoc q: dicit in littera: q: in etyca erit vna alba z sub-
 tilla, ppter calorē immaturalē fortē cōsumētis, **C**ontra: si
 est ibi calor: fortis consumens humiditates: ergo vna erit
 grossa cum ille humiditates eliquant cum vna z cā ingros-
 sant: z iterum est ibi calor: fortis tingens vna, **E**t dicitur
 q: in etyca apparet vna alba in colore, ppter calorē natu-
 ralem debilitatū: z ppter calorem accidentalē non acutum:
 immo lentū non potētē tingere vinam, **I**tem subtilis ap-
 paret in etyca vt in prima specie z secundā ad mēbris: hoc
 est quia a calore etyca humiditates secundē prima z secun-
 da debilitat vt tunc coagulate: z ideo per illi caloz accēdit
 talē subtilianf z liquefuit cum vna non insufficiens: q:
 non sunt de se ipse zc, vt pz de phlegmate vitreo: q:
 facit vinam subtilē per eius dissolutionē: z hoc est quia
 debilitat coagulatū est: cito subtiliat a calore accidentalē
 liquefit cū vna, **¶** **I**tem hoc querit quare in diabete vbi
 est calor immaturalis in mēbris sitis digestiue vni renibz
 est maxima sitis: non sicq: in etyca: z tamen in etyca est ca-
 lor: consumens humiditates z deperdit eas: z ita maime
 ibi debet generari sitis: z huius est triplex causa: quia in dia-
 bete vbi est sitis: quia calor est ibi magis acutus inducēs
 tum matozem: in etyca vō non sic imo lētus, **S**ecūda causa
 est consuetud: o quia em in etyca calor: accidentalis est con-
 suctus: in diabete vō nō est cōsuetus: z ppter hoc operatiois
 caloris accidentalis vt sitis magis sunt occulte in etyca: in
 diabete vō magis manifeste, **T**ertiu causa est: quia calor: ac-
 cidentalē in etyca magis est radicatus in mēbris solidis:
 vnde maxime ibi debilitatur virtus naturalis z mortificat
 z non appetit: sed in diabete non ita calor: accidentalē est
 ruz in solidis mēbris: nec ita debilitat calor naturalē: vt
 virtutem naturalē que appetit potus, **¶** **P**ostea querit
 super hoc q: dicit q: in diabete apparet vna alba z subtilis
 lē, **C**ontra: in diabete est supercalefactorem: vnde calor
 est in loco coctionis vt in renibus vbi vna recipit specie vt
 ne ergo vna debet ibi appere tincta z non alba, **E**t solū-
 tio huius est q: in diabete fit calor: fortis in renibus: tamē
 non tingit vinā: z hoc est: quia calor: fortis nō potest age-
 re nisi in passum sibi obediens: z quia in diabete aquositas
 continue attrahitur z cōtinue emittit: calor ille: si sit fortis
 non potest in primere tincturā in illa aquositate longi tempo-
 re remanet vna sine aquositas intra corpus: quia vna ap-
 paret tincta: sed nō sic est, ppter hoc apparet alba, **¶** **P**ostea
 querit super hoc q: dicit q: vna alba in colore subtilis in
 substantia significati principalis in renibus vel vesica, **C**ontra:
 dicit **E**riopon q: lapis generatur a calore excedente: cal-
 lo: excedens tingit vinam: ergo erit tincta, **I**tem grossa z
 non subtilis: quia lapis generatur ex grossis humoibus: z
 vltimos:

viscosi: qui grossi humores habet ingrossare vinā: z non subtiliare. Itē dicit q̄ in lapide apparet vinā alba z subtilis: q̄ lapis trahit ad sui nutritiōē grossitudinē: innuit q̄ q̄ lapis nutritur: quod est incommensens: quia nutritio de beaur soli aiato z nō inaiato. ¶ Ad p̄mū dicit q̄ in lapide apparet vinā alba z subtilis: vñ dicit in s̄a duplici de cā vna cā est: q̄ lapis deopparat meatū cū ḡner ex grossis hūmōibus: z tūc sola aq̄ositas alba z subtilis eliquat z nō aliq̄ de humōibz: p̄pter fricturā meatū. Scōca cā est: q̄ lapis trahit ad sui nutritiōē parte grossam: z tūc p̄ subtilis ep̄it zc. Ad p̄mū argumētū dico q̄ by lapis ḡnetur a calo re excedētē: tñ p̄ accidētē facit vinā albā z tenuē oppiladō meatū vt dicit āf. Ad scōm p̄ solutiōē: q̄ plus facit ad op̄p̄itū q̄ ad p̄p̄ositū: quia cū lapis ḡnat ex grossis hūmōibus p̄pter b̄ oppilāt. Itē r̄ illi nō possunt eliquare cum aq̄ositate. Ad aliud dico q̄ lapis trahit ad sui nutritiōē: p̄tē grossiōē: non q̄ p̄p̄ie nutritiā vt tu ob̄is: sed trahit p̄ virtutē quandā qua h̄s ad hoc vt petreficēt ille grossus dīco: vt p̄s in mineraliōibus: vnde non est p̄p̄ie nutritio. ¶ Scōpta dubitantur sup hoc q̄ dicit in quarto significatō q̄ vinā aliq̄n̄ app̄t alba z subtilis p̄t ap̄stema exitis in v̄is v̄ine: aliq̄n̄ p̄t ap̄stema in locis vicinis vt i n̄tre finis v̄i colica. vñ innuit q̄ colica app̄t v̄ina alba. Scōra superius dicit q̄ in colica app̄t v̄ina tincta z non alba. Itē dicit dicit q̄ in colica ḡn̄q̄ tingitur vinā p̄pter do lozem nūmā. Et dicit q̄ q̄ ois in colica est maximus do: or: z tūc calor naturalis q̄ p̄is ibi currunt z tingunt v̄inā z sic loquitur Auc. q̄ in colica tingit v̄ina. z s̄it hoc nō loq̄ tur auctor: sup̄ius: aliq̄n̄ vero in colica non est magnus do: lo: sed cū est v̄i multa inateria oppilāt: z r̄ne illius oppilātis p̄pter fricturā meatū ep̄it vinā alba z clara: vnde cum non sit ibi magnus do: non tingitur: z hoc modo lo quitur auctor in parte ista.

Quis liquor v̄ine nigre conuenit.

¶ **M**agna subtilis cū nigredine non conuenit: cū nigredo in v̄ina tres significat naturalis causas. Vel sanguis in cōtentionē suc subtilis naturalis humiditatis cōsumptionē ex igneo calore. Vel caloris naturalis extinctionē z congelationē p̄pter nūmā frigiditatē. Vel humores melancolicos a natura subtiliaris z fm̄ cr̄im̄cpulsos qui cū v̄ina cecidit: quā z grossam faciunt: sicut v̄ina ex nature actione in sine febris contrahat: sicut meatū s̄tuoq̄ auct̄ cōtendo: mo appropinquatē dissolutione. Si auferant ex melancolicis z grossis humōibus quos dissoluit natura z nō expellit cū v̄ina. vñ s̄it v̄ina nigra cū subtilitate z claritate cōuenire s̄it in possibile. Si autē cōtigit: nō naturalis sed accidētāly s̄it. Verbi gr̄a: il humores p̄blegmatici grossi in coz poze sint: vel melancolicī crudī: cū grossitudine sua descendit ad v̄ine vias: z oppilāt eas cōtrahētēs grossitudinē ne ceat. Si humores fuerint p̄blegmatici grossi in coz poze v̄ina alba erit. Si melancolicī daf v̄ine tinctura z nigredo: erit subtilis z nigra accidētāly non naturalis. Si cū lenta sit febre: significat angustā nūmā z defectionē: aliq̄n̄ alienationē: hoc maxime nūciat sanguinis fluxū in die cretica: pecc̄i p̄ue in mēstruosis mulieribus z emor̄oidibz. Si cū acutus sit febris? s̄it pessima: maxime si in quāritate sit pauca: q̄ nigredo p̄tinet incisioni z v̄sioni. Hūmōz pauca sine ostendit subtilitatis humectatio nis in sanguine. Subtilitas grossitudinē z cruditatē m̄strat in aterie mobz z diuturnitatē s̄it: q̄ natura nō p̄t digerere: z cruditas z durities in logo tēpo re p̄manet. vñ bip. v̄ina nigra z subtilis in febriz?

peracutus pessima est: maxime si sit pauca. Si enim multa z cū vigiliis z surditate hypotali sup̄uenit: te nigra z naturalis die cretica: languine z naribus fluere significat. Si significatio sup̄uenit laudabilis solutiōe p̄ticit morbi p̄pter sanguinē a naribus effluentē. ¶ Nigra aut v̄ine q̄ grossitudine cōuenit z turbiditate hūoz: dicit q̄ aī q̄ tria significat. Vel abundantā humoz melancolicoz fm̄ cr̄im̄ cū v̄i na expulsiōē: vel incensionē sanguinis: z cōsumptionē humectationis substantialis: vel congelationē caloris naturalis p̄pter nūmā frigiditatē sui. Qualiscumq̄ actio nature fuit fm̄ cr̄im̄ n̄ficiat salure melancolicoz coz mo: boz sicut iā dicitur. ¶ An bip. in epidimia: in possibile est saluare in firmis in quoz v̄ina d̄natur nigredo: nisi illos a q̄bus fm̄ cr̄im̄ v̄ine crecit. Tūc mēstrua cū auferant mulieribz v̄igra erit v̄ina s̄it p̄cedēt causa cito sanant: q̄ fm̄ cr̄im̄ v̄ina erit ab ipsis. In t̄l̄gēdū est hippocretē hoc nō dicitur sine cā. i. sine febriz: vel alius r̄bus nigredini v̄ine p̄ t̄nētibus: nisi accidētibus mēstrua sc̄mp p̄cedere solētibus. ¶ An bip. in eodē loco: si auferant mēstrua f̄minis nigris sup̄uenitibus v̄inis: cito sanant. ¶ V̄ina nigra q̄ incensionē significat humoz duobz est mo dis: q̄dam enim incensionē significat cholere rubec cū igneo calore: q̄dam in incensionē sanguinis. Inter q̄s duas distat: q̄ p̄iorē sc̄mp s̄ctur molestatio: angustia: dolo: capitis: si in initio sit mo: b̄: z signū sequatur laudabile: atq̄ bona sup̄uenit cr̄isis: possibile est saluari. ¶ Bal. sup epidimia. Hippo. aliq̄n̄ infirmus in principio morbi nigra v̄ina cū accidētibus molestissimis z terribilissimis: z tū salua sit v̄i sua custodia s̄it: z facilius auhelitus: z bona cr̄isis sup̄ uenit. Itē idem in eodē: aliq̄n̄ in initio morbi v̄ina nigra venit cū timore accidētē: z p̄manet vsq̄z i dē v̄i. post vero bona sup̄ueniente v̄ina cū hypotali alba: declinationē morbi: z illius salutem nūciat. Si signa nō sequantur laudabilia: sed angustia auhelit: sudo: in mēbris sup̄ioribus: alimatio mētis: p̄uitas desid̄iū cribi: p̄ditouem ostēdit. Sed si sit in pleure si z diuersam habeat hypotalim: in qua color post colorē sit: vel rociūda sicut gutta: febrē z mortem d̄mōstrat. Si febris sit acuta: sp̄asmi er̄ inantioe an re mortem denūciat. Scōs mo dus incensionis: sanguis liquorē parū h̄s. q̄ si mala significatio sequat sicut tempoz cōstrictio: cōcūctas oculo: cōtractio labioz: z pulpe auricularū immer: q̄ duobz sunt mo dis. Anus ex ablatione nutritiōē hūoz membrōz: p̄pter cōsumptionē substantialis humiditatis coz p̄ nutritiōē. Alius est modus: q̄ instrumēta q̄ trahere solēt humectationē substantialē in nutritiōē coz poze sunt modificata. vñ hec spēs pessima est maxime si febris sit in censa. Urine ergo nigra significatē congelationē caloris naturalis: z p̄p̄inationē sue ex t̄nctionis: cā est cholera nigra: q̄ nature p̄ualer p̄o p̄ter frigiditatē sui: z caloz suffocatio: auferēs sui quōi pulchritudinē z splendorē: vnde significat mortē. ¶ Quidā antiq̄ dicit v̄ina nigra aliq̄n̄ significare p̄teticā ex oppilātōe splenis: quā natura eadē deficit in trahētis ab epate fecibz: sanguis: z aliq̄n̄ apparat

nes humoꝝ. Sed a frigido tantummodo causat vno mō. f. p
per nimiam frigiditatem mortificante calorem naturalem
et spūs: ergo pluries a calido q: duobus modis: q̄ a frigido
q: vno mō tantū. Sed q̄ pluries causatur niger color a fri
gido q: a calido: videt: q: nō causatur a calido nisi ppter in
censionem humoꝝ et ita vno mō: sed de duobus modis a fri
gido. f. ppter eliquationē humoꝝ frigidoꝝ melācolicoꝝ
cū vīna: et ppter mortificationem caloris naturalis a fri
gitate nimia: ergo pluries a frigido q: a calido. Ad hoc dō
sue p̄iudicio melioꝝ q̄ pluries causat niger color: a cali
do q: a frigido: sed tū potest generari a frigido. Et ppter
hoc loquendum est ad vtraq̄ argumenta. prima p̄bant q̄
nullo modo causat a frigido: et ppter hoc dico ad primum
q̄ idem dicitur simode se habens bene pot̄ esse cōtrarioꝝ
rum vt ps de naua in nauis: q̄ sui p̄sistentiam est cū salutis
perliū absentias p̄dicatōis. Sicut dico q̄ frigiditas dicitur
simode se habens pot̄ esse cōtrarioꝝ vt albi coloris vel ni
gri: vnde verū est q̄ frigiditas impediens digestiōnem est
cū albedinis: sic loquitur sup̄ius: sed frigiditas extinguēs
et mortificans calorem naturalem et spūs est cū nigri coloris
et sic loquitur ibi. Ad s̄cōm dico q̄ verū est q̄ frigiditas agēs
in materiā humidam vt in vīnam dealbat p̄ se: sed tū p̄
accidens pot̄ denigrare: q̄ frigiditas excedens mortificans et
p̄tēt et p̄ accidens agit in spūs: et q̄ spūs sunt sicut: illa frigi
ditas agens in spūs denigrat: hoc mō frigiditas potest
causare nigras liquoꝝ. Ad aliud argumentū q̄ sequit̄ p̄ q̄
p̄bat q̄ pluries causatur niger color: a calido q̄ a frigido: bi
cō q̄ verū est: et bene cōcedo q̄ pluries causatur a calido q̄
a frigido: quia cū caliditas sit amica nature: frigiditas econ
tra: facilius p̄tēt intendi caliditas in corpore
q̄ ibi introduci frigiditas. Unde solo ad istud argumentū
q̄ sequitur: q̄ si duobus modis fiat a frigido: et vno mō solū
a calido: tū illud solum pluries et frequētius? aduenit q̄ alia
duo. vnde facilius est incendere calorem in corpore q̄ ibi fri
giditatem q̄ est cōtraria introducere: et p̄ hoc ps solutio
ad illa argumenta. ¶ Quinto q̄ritur vtrum in febribus acu
tis pluries sit color niger cum subtili substantia vel cū gros
sa. Videtur q̄ pluries cum subtili: in acutis materia est
subtilis: et vīna descendit ad materia mōbi et desinat ad
testatur ei a quo descendit: ergo vīna in acutis apparē
cum nigro colore pluries erit cum liquoꝝ: subtili q̄ cū gros
so. ¶ Altera in lectione p̄cedenti habuisti q̄ in clyca
consilium frigiditatis que eliquat vīna: et subtiliā
et faciunt vīnam subtilem: ergo cum in acutis melioꝝ sit di
soluto et consump̄o humiditatum vīna in illis erit sub
tilis et non spissa: q̄ niger color: pluries erit in acutis cū sub
tili liquoꝝ q̄ cum grosso. Contra: in lectione ista habemus
ad auctoꝝ: q̄ nigra vīna naturaliter comparitur spissis
lorem et non subtilem: sed frequentius aduenit color cū sub
stantia naturali q̄ cū innaturali: ergo in acutis pluries est
color niger cum substantia frigida q̄ cum subtili. ¶ Altera
vīna nigra cum spisso liquoꝝ tendit ad bonum: q̄ signifi
cat solutionem quartane: sed vīna nigra cum subtili substā
tia significat malum vt dicit: sed dicit s̄ca. super ap̄osil. q̄
crisis pluries fit in acutis: et crisis vt dicit s̄ca. plus attinet
saluti q̄ moti: ergo in acutis vīna grossa et nigra pluries
apparet q̄ nigra et subtilis. quod concedo ppter rationes
istas dicitas. ¶ Ad primum argumentum in contrariis di
co q̄ si in acutis materia sit subtilis: vīna vīna non nigra sit
in acutis bona tunc humores ingrossantur et incernantur
tunc fit spissa vīna: ppter hoc pluries est in acutis color: ni
ger cum spissa substantia: et non cū subtili naturaliter dico.
Ad s̄cōm dico q̄ seorsū est de humoꝝ eliquatis in clyca
q̄ illi de nouo fiat coagulati: et ppter hoc dissoluntur et
subtiliātur et eliquantur cum vīna cum subtiliā. ¶ Alter
ea ibi non est color subito aduens nec incernans: sed color
paulatim consumens: sed in acuta febre verum est q̄ calor
est consumptio: q̄ subita aduēto et incernatio: et ita ingros
setur vīna. ¶ Altera ibi aduēnt humoꝝ qui ingros
sant et faciunt vīnam grossam. ¶ Sexto queritur que vī
na sit peior: vtrum vīna alba vel vīna nigra. q̄ alba sit pe

ior: videt: q̄ illa vīna que significat p̄uātionem caloris na
turalis digerentis est peior q̄ illa que significat caloris au
gumentū in corpore: sed alba significat p̄uātionē caloris na
turalis digerētis: q̄ significat indigestiōē vt p̄bati: et si
p̄ca: nigra vero solum significat caloris augmentū: q̄ signi
ficat excessum in digestiōe: ergo alba peior. Item alba vī
na vt habitum est supra naturaliter conuenit cum subti
li substantia: nigra vero est grossa vt dicit in littera: sed sub
tilis substantia est peior: q̄ grossa: vt dicit superius: q̄ sub
tilis significat omnino impotentiam nature non potentis in
cōpare digestiōē: grossa vero significat potentiam nature
potentis turbare humores in digerendo eos: ergo alba vī
na que conuenit naturali cū subtili suba peior est: q̄ nigra
q̄ conuenit cū grossa. Contra: illa vīna peior est: q̄ significat
malum q̄ non pot̄ corrigi: illa q̄ significat malum q̄ dō
corrigit: sed nigra vīna significat aduersionem humoꝝ q̄ dō
pot̄ corrigi: alba vero debilitat virtutem digerentis que
postea bene pot̄ fortificari et corrigi: ergo nigra peior est: q̄
alba. ¶ Altera alba vīna significat dñitum p̄lygmatum
nigra dñitum melancolicū: sed p̄lygma magis est amicus
nature et cōueniens: melācolia vero male vīna: q̄ con
cedo. Et dico q̄ loquendo vt in pluribus: comparatio ma
lam vīnam albam ad malā nigra: peior est nigra q̄ alba: et
concedo rōnes hoc p̄bans: et eas pono p̄ casū in q̄dam
nigra vīna vt illa que apparet in solutione quartane me
lioꝝ est q̄ alba: sed ego loquor vt in pluribus. ¶ Ad p̄mum
argumentū dico q̄ nigra nō solum significat calori augmē
tū: immo calorem aduēntes humoꝝ qui nō possunt corri
gi: sed alba nō significat indigestiōē: omnino: immo calore dō
gerentē significat esse debilitatū q̄ postea bene pot̄ forti
cari et corrigi: et ppter hoc alba minus mala. Ad s̄cōm argu
mentū dico q̄ grossitas et subtilitas possunt aduenire or
p̄liciter. Vno modo ppter calorem digerere incipit: et sic
sine dubio grossa substantia melioꝝ est: et sic loquitur spūs
sed cum tali grossa non conuenit niger color: naturalis: in o
cū grossa suba causata a calore aduēnt. Elei ppter frigi
ditatē mortificat et congelat: et talis grossa substantia
peior est: quare non pot̄ corrigi: q̄ subtilis q̄ potest corrigi.
¶ Septimo q̄ritur vtrum vīna nigra rep̄ntans incensio
nem cholere sit deterius: q̄ rep̄ntans incensioē sanguinis. vi
det q̄ sic: illa peior est: q̄ resp̄ntat peiora sintomatā: in
incensioe cholere peiora sunt sintomatā s̄cō in incensioe san
guinis: ergo et. Item apostema sanguinū in quo est inflā
tio sanguinis est minus malum q̄ apostema cholericū
ergo similiter incensio sanguinis minus erit mala q̄ incen
sio cholere: ergo vīna nigra rep̄ntans incensioē sangui
nis erit minus mala: et rep̄ntans incensioē cholere ma
gis mala. ¶ Altera in lepra sanguinea est incensio san
guinis in toto corpore: sed in lepra cholera est incensio
cholere: et tū peior est lepra cholera: q̄ ibi cadunt membra
et lepra sanguinea: ergo sicut incensio cholere in toto corpo
re peior erit q̄ incensio sanguinis: sicut et vīna rep̄ntans in
censioē cholere in corpore erit peior: q̄ rep̄ntans incensioē san
guinis. In dñi est auctoꝝ ista dices q̄ s̄cōs modis signifi
cat incensioē sanguinis: et dicit vīna rep̄ntans istum
vitiū modū est pessima: sed pessimi est vītra q̄ non pot̄
esse additio: q̄ vīna nigra rep̄ntans incensioē sanguinis
peior est q̄ vīna nigra rep̄ntans incensioē cholere. Idem
idē p̄bat s̄ca rōnes q̄ sanguis amabilis est nature q̄ cho
lera: ergo incensio in sanguine facta peior erit q̄ in cho
lera. q̄ concedo. Unde dico q̄ sicut sanguis est magis amī
cō nature q̄ cholera: peccatū in sanguine: sicut incensio ma
gis molestā naturā q̄ incensio in cholera: et ponitur exem
plū de filio de seruo patris. vī sicut sanguis inter omnes
humoꝝ magis obligat a natura in statu naturalis in
statu innaturali magis odio habetur a natura. ¶ Ad p̄mū
argumentū in contrariis dico q̄ si peiora sintomatā p̄nt
in incensioe cholere q̄ sanguinis: tū peior est incensio san
guinis: q̄ cum sanguis sit vehiculum caloris naturalis et
spiritus: non sic vero cholera: ppter hoc dico q̄ q̄ sit in
censio in sanguine caloris naturalis et spiritus adiuratur et

in cōditur: et cadit tunc q̄ curat morbos: et ita plus obest
causis virtutis in incensione sanguinis q̄ fīntōm atamala
in incensione cholere: cū virtus in incensione cholere non ca-
dat. Ad sc̄m dico q̄ fecus est de sanguie putrefacto in apo-
stematē in aliqua parte corporis: q̄ adpuc in venis nō incē-
ditur: immo remanet calor naturalis: et sp̄s in q̄bus consi-
sit virtus curans morbos et potēs corrigere illud malū: sed
non sic est q̄ si incensio intra venas in sanguine: q̄ tam ca-
lor naturalis q̄ sp̄s aduruntur: p̄ sp̄s cadit virtus. Ad
aliud s̄t̄ p̄solutio: q̄ secus est de incensione sanguinis fas-
tra in lepra sanguinea et in toto corpore: quia in lepra san-
guinea incensio sanguinis fit in carne: et tunc adpuc rema-
net calor naturalis et sp̄s in sanguine intra venas: et p̄pter
hoc leprosis bene pot̄ vivere p̄ longū tempus: sed incensio
ne facta in sanguine intra calor naturalis et sp̄s adurūtur
et virtus cadit non sic fit in incensione cholere: et p̄pter hoc
peior est vīna nigra representans incensionem factā in san-
guine q̄ in cholera: et sic patet solutio ad oīa quęstia.

¶ Qui colores conueniant cum gros-
situdine et turbiditate.

¶ Colores bi conueniant cū grossitudine et tur-
biditate: quī soli sunt de gñe cholere nigre
sed tñ sidius plus significat incensionem
humorū et assumptionē humiditatis sangui-
nis. vñ significat sp̄sini. q̄ si sit cū febribus acutis:
alienationē mentis et timorem mortis significat. Si
laudabilis significatio supenerit: vel in die critica
erit: si morbo sit vicina: futuram salutē nūciat si-
cut **Ba.** testatur: viridis inquit vīna si in die appa-
reat critica: et infirmus dolorē nō habeat: morbi dī-
solutionem significat. Sulphureus minor est sileo
in incensione: quī si sit cum leni febre: stranguariā po-
tendit. Si moietur aliquādiū: et quantitas vīne ma-
ioietur: ebibite aque quantitate consumitur corpus
Si cum acutis sit febribus: pessimus denunciatur
sp̄sasmus. Si subtilitas superuenierit et extremitas
corporis frigerit. et sudor in superioibz mēbris fue-
rit: pessimitas erit: et p̄ditio sp̄sini. **¶** Plumbeus
congelationem demonstrat et frigiditatem. vñ calo-
ris naturalis defecationem significat: et primum
ad extinctiones. vnde fit certa causa hypostatice pes-
sime et mortifere.

¶ De vitellino et citrina et citrinissimo.

¶ Si colores cū claritate concordāt et sub-
tilitate: q̄ significant cruditatē et coctio-
nis defecationē: et si natura inceptit deco-
quere: et inceptit p̄ualere in coctione.
vñ color: est in vīna tñ pigrificā mōstrat
nature in cōplenda coctione: cum deficit hypostasis
lenius est em̄ nature agere colorē q̄ hypostasis: hyp-
ostasis em̄ non cōplerur: nisi cum virtute coctionis
per totū corpus: et color cū virtute tñ calorīs natura
lis in loco coctionis. Cū bi colores non bonū signifi-
cat perfectū vniuersaliter: q̄ p̄fectio bonitatis cū hy-
postasis est tñ. qd̄ cum ita sit: necesse est quicūqz boz
colorum minus habet tincturę: defecationē coctionis
in eis esse: et a bonitate elongare. **¶** Vitellinus autē
color minor est in tinctura: vnde a bonitate remotior
et nature albe vīne in cruditate et defecatione coctōis
ppio: sed tamen quia tincturam aliquantulam ha-
bet: est melior: cum significet naturam inceptisse al-
quantulū coctōis. **¶** Citrinissimo colorē virtus ope-

rantis nature designatur in coctione: vnde bonitate
monstrat cōplentō vicinantiē: q̄ mediocritas in p̄fecti-
one est coplenda cum hypostasis non habeat. **¶** Ci-
trinus mediocritas est inter citrinissimū et vitellinum
bonitatem ergo suam significat nondū esse comples-
tam: cum inceptit bonitas: nondū tamen apparet
bonitas: sicut dicit **Hippo.** citrina vīna sanitate
nondū p̄fectā significat. **¶** Itatura em̄ colorē fas-
cit: hypostasis tñ facere non potest. **¶** Si h̄mōi dū
permanerit: defecationē nature in decoctione morbi
significat. **¶** Vnde **Hippo.** citrina et subtilis nodū mor-
bum digestū significat: et si in diuturno sit morbo: nō
curatur infirmus si permaneat Calibi non securatur
infirmus vt permaneat. Quousqz morbū digerat. **¶**
autē febris non extinguitur: et alba hypostasis videat:
et in liquoze diuersificet: peior est: q̄ alba hypostasis
ante digestionē morbi: nec est coctio naturalis: s̄
potius et matrice morbi grossitudine: et sui morus
grauitate. **¶** Ad cū sit necesse est nature tādū illam di-
gerere: vt certificet infirmus permanere: donec dige-
stione possit cōplere. **¶** Si h̄mōi laboriosa sit in
febribus pessima est: q̄ si febris inceptit: sp̄sini de
repletioe potendit: humorē em̄ grossum et crudū si-
gnificat: et in digerēdo cum naturam pigrām. Que
vīna si sit in paralyticū vel epilepticū: nō mala signi-
ficat: q̄ paruitas sue ticture et natura est morbi ma-
terie: non et pigrificā nature in morbi decoctione. Cū
Ba. intelligere est: q̄ vīna citrina in acuta febre est
pessima si nō sequat laudabile signū: et apparet fe-
cis tictura in die critica vel nīcia: q̄ natura excitat
et in decoctione fecis confortat. **¶** Bal. pulchra r̄ rec-
tat h̄mōi in epistola ad glaucōm. **¶** Cui inq̄ iuuenē
reij. annoz acutam feb. patientē. **¶** Intertia autē de fe-
bris ad vītādū em̄ qd̄dam introiitū eoz quidiemur
medici: p̄conuantes p̄ vīas et placas vt se vendere
possint: huiusmodi sanguine infirmi q̄ cū introiitū
digestionē q̄sunt. **¶** Dicit autē pater q̄ fipici est: deū
de medicus quō dñs **Ba.** h̄ic loci negligit et miser
putauit p̄pharmacā laudabile eē ante decoctionem
morbi: et accepit tres baccas quas feci habuerat: et
ercoctauit eas cū paruo succaro miscēs et p̄stasas
infirmito dedit bibendas: et illa die septem habuit sel-
las: vnde dissoluta est virtus sua. **¶** In die autem altera.
lab initio febris quarta: intrauit ad ipsum vītātū
dū et qualitate sui habitus certimū. vidi enim fa-
ciem mutatam a facie sanitatis: et vīna facta est
citrina et dara. **¶** Qd̄ cum viderem in tertia die nūcia
timul: et nullam medicinā mādauī fieri: nisi solā p̄stā
nam: et exurgens cito putauī esse et debite nature
in morbi repugnatione pigrificantis. **¶** Ad cū vidit pe-
ter dicit. **¶** Domine er habitū tuo timul: si ergo aliqd̄
malū videris ostēde nobis. **¶** R̄ spondit: bodie dies
nīcia est: que qd̄ euenire debeat in die septimo signi-
ficare debuerat. ego autē bac die sperauī laudabile
me videre significationem: nunc euenit contrarium
vnde multum timeo. **¶** Dicitqz pater infirmū: berō die
melius se habuit q̄ bodie. **¶** Quisqz em̄ parēs nosse
medicus h̄erī digestionem quęsunt: cui fipici est
dicit: ipse autē tres baccas, extra bēs ercoctauit: et p̄

flauit: et cū succara dedit ei bibere. qd cū audisset: di-
xi: scis ne quales bacce erant: non equidē dicit: s; cor-
tices earū habeo. ostendit. **Sa.** dicit: quas cū ostēdes:
ret: vidi cataputē et cortices: et iratus nimis acumē
medicīne etiā in non febrib; periculosis esse edocuit:
quanto magis ergo in feb;: **Sicq;** casus cognosce
rem: redij: et confortat; dedit pillū cū rodosaccara: et
nutritū cū pitano et silibus alijs cibarijs. **Seda** die
venit: et intraui et vinas sibi vidi citrina: sed tñ signū
faciē aliquantūlū fuit restauratū. **Ego** autē idē feci
cū refrigeratione et humiditate: vīna tñ semp extē-
tit citrina vsq; in diē. it. in qua diē nunciātina in pre-
supioi vermīculosa exiuit: et in duabus inferioribus
partib; citrina. **In** diē. x. due pres vermīculose exte-
ret: et tertia inferior citrina. **In** x. tota exiuit vermī-
culosa et in liquore tēperata. **In** xij. exiuit tertia ps
supio: citrina et tēperata: et due pres inferiores vni-
culose. **In** xij. due pres supiores fuerunt citrine tem-
perate: tertia inferior vermīculosa. **In** xiiij. tota exi-
uit citrina et tēperata vsq; hypostasis albā et rotun-
dam et in ofua equalitate pfectā et tēperatā. **Admi-
rat;** autē sui actionē nature: et bonitatē: et ordinationis
sue paulatim adducte vsq; ad finē morbi cū infirm;
eualert. **Teritāmē** sospitē repēdit nos dicē-
tes: quō crīsis fuit in. xiiij. cū dies morata sit nuncia-
tina vsq; in. ix. **An** nō dicit hippo. dies nūcra si vsq; in diē
vii. fuerit morata: grossitudinē materie morbi signifi-
cat: et granitatē sui mot;: crīsis autē est impossibīle ante
crī. venire: vñ mostrāt qd si nunciātina vsq; in diē
ix. mox: materia grauior: et grossior: pbabit: et ipso-
bile est venire crīsis ante diē. ix. **Itē** pōdemus si mo-
ra nūcra diei vsq; in. ix. p grossitudinē et granitatem
esset materie morbi: verus esset qd dicitur: si materia
fuit in occasiōe defoīs: copoi adueniētē que ipdicit
naturā i morbi regimine: aduētus crīsis in diē. xiiij.
lenē et subtilē i sui naturā materiā significat. **Itē**
sospitē: quare dicitur vīnā citrinā et subtilē crudita-
tē significare et coctōis defectiōnē: cū **Sa.** dicitur vī-
nā citrinā et subtilē qd est inter citrinissimā et igneā na-
turale esse vīnā: **Itē** idē: antea dicitur in libro nro
q; vīna sanguinis et cetero; humor; sit colamentū.
Itē necesse est vt vīna semp ostendat hōies corp;
dīnantes. **Itē** autē hoc fit necessarii: et corpus sit sanū
et complexio temperata: sanguis et ceteri humores in
potestate temperati sint: necesse est: vt vīna et cetero-
ris q; duo: humo:ibus equaliter sit composita. **Itē**
autem videmus q; in cōpositis bis coloribus: i. rubro
re sanguinis cum plegmate: et vtriusq; cholericus
q; citrinus et subtilis color: aliquantūlū pertinens
igneo colorē componitur: fm virtutem naturalis ca-
lotis in inuenibus: et eius defectiōnem in senibus et
alijs etaribus. **Lum** ergo complexio extra tempera-
mentum fit: complexio sanguinis humo:ibus do-
minetur alijs: necesse est vt laudemus vīnam et hū-
mo:ibus copoi dominātib; coloratam. **Unde** vī-
nā citrinā et subtilis in copo:ibus sanis est laudabi-
lis. in infirmis q; illaudabilis. qd manifestat et tēpe-
ramtō liquoris in sanis: et cruditate sua in infirmis.

De inceptiōe hypostasis.

Dolores bi significāt naturā inceptisse face-
re hypostasim: sed nondū opuluisse: ob h
claritatē dimississe: et subtilitatē intrauisse.
Sz tñ rufus calidior: est oib; et acutior: cho-
le rubec significat. vñ si q; acuta sit febre: acumē
et cruditate materie morbi virtutē et augmentatiōnē:
et pigrā significat naturā ad digestiōnē. **Laloz** et ergo
patuunt infirmi et incōsionē: angustias defectiōis et
vigilias magis q; crīsis apopopiquat. **Colluctatur**
em hōies calor: naturalis sicut est videre i nā tertia
na in tertia et in q̄tra piodo. qd si lōgi sit tēpo:is: defe-
ctio est nature et sue virtutis. **Si** in supicie sua appa-
ruerit sicut spuma vini alienationē mentis significat
Nigra alienationē et timorē nūciat. **In** firmo sple-
netico hypostasis nigra et diuina pditionē significat
cū igneus color splenem cōsumat.

CSupius determinauit auctor de colorib; extemis: vt de
albo et nigro cū quibus liquoib; pueniāt: et de significatiōe
cop;: hie de colorib; medijs: et diuisiō in quatuor. **In** p̄ma
determinat de colorib; medijs morte et pditionē significan-
tibus. **In** scōa de significatiōibus indigestiōnē: ibi: **Di**cti co-
lores cū dantate. **In** tertia de colorib; significatiōibus dige-
stionē vel inchoatā: vel mediatam: vel cōpletā: ibi: **Et** illi
nus aut color. **In** q̄tra de colorib; significatiōibus: et ceteris
in digestiōe: ibi: **Et** rutilosa vīna dantati. **Tres** p̄ma partes
spectat ad p̄ntem lectiōnē: et diuisiō p̄ma in duas. **In** p̄-
ma pponit qd iresūt. **In** scōa p̄sequit de coloribus p̄ntio-
nē significatiōibus. scōa ibi: **Sed** ius significatio humo: et
ista scōa in tres. **In** p̄ma determinat de colore fido vel vi-
ridi qd idē ē. **In** scōa de sulphureo: ibi: **Sulphureo** minor ē
fidio. **In** tertia de plūbio: ibi: **Plūbio** ius ḡlationem.
Seda ps p̄ncipat scōes in q̄ determinat de colorib; indi-
gestiōnē significatiōibus diuisiō. **Tūc** sequit tertia ps p̄nd
pals in q̄ determinat de coloribus digestiōnem significatiō-
ibus q; hie incipit. **Et** illius. et illa in duas. **In** p̄ma dēter-
minat de colore vitellino citrinissimo et citrino. **In** scōa de
colore rufo et subrufo. scōa ibi: **Et** lozes bi significat. p̄ma
in duas. **In** p̄ma determinat de bmo colorib; significatiō-
ibus. **In** scōa recitat epistolā **Sa.** ad glaucōnē. scōa ibi: **Sa.**
le. pulchra rē recitat. **Ps**ima in tres. **In** p̄ma determinat de
colore vitellino qd significat. **In** scōa de citrinissimo: ibi: **Et**
trinitimo colore virtus. **In** tertia de citrino: ibi: **Et** rino me-
dioris est. **Tūc** sequit illa ps in q̄ recitat epistolā **Sa.** et illa
i duas. **In** p̄ma recitat et narrat cā. **In** scōa mouet obiectio-
nes sospitaz. **S**occi: **Et** tñ sospitē nos. **Ps**ima in duas
In p̄ma narrat illā fabulā. **In** scōa applicat ad p̄positum
scōa ibi: **Seda** die veniētē intraui. **Tūc** sequit illa ps in qua
mouet obiectiōes sospitaz: et illa in duas fm duas obie-
ctiōnes quas mouet et soluit. scōa ibi: **Itē** p̄m sospitē. **Itē**
est diuisio et ista lectiōnis in ḡnali.

CItē p̄mo dubitat cū p̄mo lupius determinauit auctor
de coloribus extemis: vt de albo significatē indigestiōnem
videt q; postea immediate determinare deberet de colorib;
bus vicinatib; albo colorē: vt de pallido et subpallido hāro
pos siue glaucō q; fit significatē indigestiōnē: et nō de sulphu-
reo et viridi q; nō vicinat ab albo: immo postius significat adu-
stionē. **Ad** hoc soluit **Serardus** q; immediate ante istas le-
ctiōnē determinauit de colorib; q; d̄tinguntur cū substantiā
grossā: et ppter h̄ immediate post determinat sanitē de illis
qui cōsistit vñ cū grossa suba: et si sunt virides et sulphuree:
et nō pallidus vel subpallidus: et ppter hoc in lectiōne ista
p̄mo determinat de viridi et sulphureo q; de pallido vel sub-
pallido. **Et** dicit q; immediate ante istā lectiōnē determinā-
uit de colorib; significatiōibus mortificationē et aduisionē cō-
pletā vt de nigro: et ppter h̄ immediate post determinat de
illis q; sunt via in aduisionē et mortificationē: vt de viridi et
plūbio et sulphureo et pocimui. **C** Postea q̄rit cū plus
determinauerit qualis color niger habeat cōsistētiā

est suba subtili: quare sibi bic non dicitur color: viridis quod sibi si
 gnicat aduisione habet coniungi cum suba subtili accidat
 est occiduum color: niger significat aduisione copleras. vii
 hinc: aduisti tunc sunt in vno loco qert: faciles oppilatio
 ne in meatibus eliquant et vno anni exiliu subrilis: h vi
 ridis color: significat aduisione inchoata. vii hinc: non dicitur
 sunt in detem: imo aduiscunt in motu: ppter h non pnt
 facere oppilationem in illa oppilatio eliquat cirmua: p
 pter hoc non pot pingu color: vidis cu subrilu liquoze nec na
 turali nec accidat imo semp q grossu. ¶ Tre dicit illa
 color: viridis significat aduisione profuso: quare no dicit
 q bmoi significat mortificatione caloz naturalis et spiritu
 causat: ppter frigiditate: q significat frigiditate viridis co
 lor: q nos videmus q viridis color: in arboribus significat
 frigiditate: vt dicit pbua in lib. de platis: q sibi color: viridis
 in vna frigiditate significabit. Tre ppter h qm qm videm
 venas virides: et hoc ppter frigiditate mortificat: ergo si
 muliter in vna viridis color: qm causat a frigiditate mor
 tificat. Ad b dicitur q viridis color: in vna gnae ex comi
 tione nign color: et citrin: q color: citrinus semp gnae a
 calido: ppter hoc color: viridis q gnae ex citrino semp gnae
 in vna a calido et nra a frigidit: b dicit sberardus. ¶ Ad
 pma argumentu in huius solut: sberardus dicit q tu bene
 obiectes si viridis color: in pla vs gnae ex comi: tione citri
 ni: nigro: sed no sic est: ppter hoc no valet. Ad aliud dico
 dicitur est supra: q viridis color: causat multiplex. vii in epul
 tione no apparent vene virides causate a frigiditate: immo
 qm nige: et hoc a caliditate excedit. ¶ Postea qrit cu b de
 terminet de medice color: et pmo de viridi q sibi aduio
 ne: videt q imediate post viride debet pot: de terminare
 de purpureo rubeo et vermiliuo q sibi significat caloz ex
 det: q de pallido subpallido glauco q significat indigestio
 ne et frigiditate: q determinatio sua de bmoi colorib: debe
 ret esse p m vicinitate. Et occidit q pma imediate ante illa
 lectione determinat de colore pilibno significat frigidit
 det excedit: ppter hoc in ediate post determinat de
 colorib: significat frigiditate: vt de pallido et subpallido
 de cc. ¶ Postea dubitat qm hoc qd dicit in illa q dicit
 colorib: cu claritate: nungunt: et gloriat sberardus. pallidus
 et subpallidus de co: nungunt cu grossu liquoze. Et huius
 solutio est: q sibi significat indigestione et ingrossitudine bmo
 ni no pot esse eliquant cu vna et purbare vna et grossitate
 gnae: et ppter h no possunt nungi cu liqre grossu imo sem
 per cu claro. Tre dicit in illa q color: subpurreus significat
 franguria. Adtra: dicit in illa q subpurreus significat caloz
 forte adurent vna et elargante: q no poterit significare fra
 guria. Ad hoc dicitur q subpurreus significat inchoam adu
 sione q viridis: vii subpurreus significat caloz et vna est sub
 tile et opilante grossum: q grossum copacti pot debere
 dere in collo vesice et ibi oppilatione efficere: et p vna fran
 guria inducere. Et opponit sberardus q talis vna fran
 guria ppter oppilationem: q debet et ure subtilis: et m
 dicit q talis copacti cu suba grossa semp. Ad hoc dicitur q
 vs opplet bmoi materia collas vesice: no m. ppter hoc exit
 subtilis imo grossa: q ad franguria no exigit nisi exit
 de botiosua: et bmoi vna exit per angustia meatum:
 ppter hoc facit franguria. vii no oportet q sit subtilis imo
 bene pot esse grossa et franguria significare. ¶ Postea dubit
 at super hoc qd b dicit auctor in illa postea: vii dicit de vno
 medico q dedit cataputas illi pariter: ipse ipso abt q ille
 catapute sunt medicina forns et violata: qd e pbarmacus: q
 est calidus: et ipse patiebat motu calidi: q male fecit: q ex
 quo ipse dicit q talis medicina violata nocet famis quanto
 magis eius. Elide q no debet docere pbaric: qd m
 regimto auctor docet pbaric: dan in pleureti qd est motu
 bus acut: et est calida materia: et m bellebotus medicatio
 leta et q no. Tre dicit q medicin a violata no dant facu
 tura: et bene docere pbaric: qd pbarmacus est calidus: et ma
 teria acutoz est calida. Et tu opponit pb. docet dare: d
 co q qda vnt acute de materia calida copacta in medso fo
 lido et copo: to vt in pleureti: et talis no pot extrahi nisi per

medicina forte et violenta: et ppter b docet bpi. aduisione
 re bellebot: ibi sed materia ipius acute de quo loquitur lisa
 non it talis: et ppter hoc repobar: epibationes. pbarmac
 in tali acuta. Et dicitur q bpi. erit recerari nature et no
 uerari vtur patiens et medicus quaterat: et ppter hoc po
 terat dare secunde: sed sic vno moderni cu no sint ita experiri
 arte medicie etc. Et dicitur q no docuit dare bellebot: bpi
 in pleureti: imo cu respituo vt ps in regimto: sed sic dicit
 istas cataputas sine respituo aliquo: ppter hoc repobar
 ¶ Postea qrit sup hoc qd dicit in pcessu illu mosuo de q
 narrat q pmo ante nonum die eruit vna citrina. postea
 in. q. die. in pre supioxi eruit vermilioza et dicit q in illu
 de tota eruit citrina. vii inuuit q ante nonu die erat mater
 ria pentus indigesta et eruit citrina: postea in. xlii. die cre
 tica fuit materia tota b digesta: et eruit fuit citrina: die cre
 de f. inuere q citrin: color: significat indigestione et dige
 sione copleta: quod hoc pot esse: Et dicitur q fm qd dicit
 solutiore pme obiectis q citrinatis in talis significat dige
 stione: equali quattuor: pmo in coque et fatis significat dige
 stione: sed in egros vs vna respitua dicitur pmo in dnas
 si q citrina appat in egros significat indigestione: et ppter b
 ante nonu die citrina appata ibi significat indigestio
 sione: q debuit apparere rubea fm dnuum bmois dnuu
 in illa acuta egritudine: sed in nona appatur in supra pte
 vermilioza. et ita significat pncipi digestio: et in pcessu
 postea significat maior temp digestio: q significat
 subtiliores ptes materie esse digestas: et ppter b apparuit
 rubea in pte supioxi: h in sine qm materia fuit tota expul
 sa: et corp: redit ad sanitate vel incipit redire tunc apparuit
 tota citrina et digestio significat: et sic pps supioxi apparuit
 ¶ Postea dubitat sup h qd sibi ppter hmet vna fatis inuit
 in illa q equali tps de esse hie in dicitura in q apparuit pmo
 manifeste signa digestio vs ad statum et ppter b pncipi
 pti morbi. Elide hoc esse fallum: q dicit bpi. in apbo. q. p.
 dies est nucia et indicatur. n. h. sed est: et q no fatis est tps
 ab. xj. vs ad. xlii. quatuor. n. h. sed est: et pncipi morbi. Tre
 motus naturalis in sine in dicit: ppter h motus in sine mubi: sed
 motus dig: stiois est motu naturalis: q in dicit in sine q
 qd est esse tps. Adtra: vt inuuit in illa q est esse. Et b
 exco. et ca hui: est: q organones nature paulatine tunc
 ordinat et no subire: vt dicit Bale. in de ceteris digestio. vii
 signa dig: stiois manifesta no apparent de dicit bmois. vii
 diata sit: qm est q digestio mediata: tunc apparent signa dige
 stiois manifesta: q quanto tpe indigit natura ad digestio
 ne mediatam mater morbiantis tpe et equi indiget ad dige
 sione alteri medicantis: et q natura fuit pedia in modo
 illi: patiens: ppter hoc no apparuit signa digestiois
 vsq. in. ar. et crisis fuit in. xj. Ad illud qd obicit i. xlii. per
 bpi. in apbo. q dicit q. h. est nucia. n. h. dico q bpi. ibi in
 apbo. docet quod fiat m crisis medicinalis: et quo tres septis
 mane facit ratiomodo. et. dies. vii. q. dies q est indicatur
 xlii. fuit terna dies scd b ebdomade sicut qra dies fuit p
 me hebdomade. Et dicitur q materia homogenea cohe
 re debet sem p dies natura et talis: sed non sic est in materia
 inobediens et eterogenea: est materia mater iobediens fuit in
 illo modo in quo. xj. fuit indicatur. n. h. Et dicitur q hui.
 in sine de crisi ponit crisis fieri se. modis. quatuor q hui
 cit subito ad salute: ista dicitur crisis absolute: ista q hui
 ad morte: et ista de mala absolute: terna est q dicit paulati
 ne ad salute: et hoc est crisis diminita: quedam quarta q hu
 cit paulatine ad mortem: et hoc e mala: vel ista q hui
 gregarij: due res in co: poret: et tunc copat: q tunc acut
 to et paulatine ad bonum: vt qm ps materie subito euacuat
 et maio: ps remanet et paulatine ouerit a natura et expellit:
 et tunc fit crisis ad bonum: et hoc est quinta crisis: et expellit:
 et tunc fit crisis ad mortem: et maio: remanet qd no pnt
 euacuat ps materie et maio: remanet qd no pnt euacuat
 et tunc fit crisis ad malum: et ita fit crisis in m. modis. vii. qd
 equali tps de esse a die natura vsq ad statum: et vsq ad pncipi
 pti: hoc intelligend est de vna crisi absolute: et de de pncipi
 in qua due res agerant: sed qd bpi. dicit q. h. est indi

cautia. **xiij.** b est in illa crisi i qua huc res aggregant: q: qñ rj. est indicativa. **xiij.** dico q i. vij. die pcedenti aliqd fuit ubi de expulsum de materia morbida: sed tri maior pa remanet vt dicitur est. p hoc ps solutio ad scdm argumentū. ¶ Postea dicitur sup hoc qd dicit postea q color: rufus: et lubiusus cōuenit cum claritate. Et oritur in pncipio lectionis supius dicit q cū mediocri suba cōuenit: hoc idē vult egidius cū dicit. In rufus vergēs puri color emulsi auri: Equales pu rus medius cui se lique: vntz. et q. qd cōisget color: rufus vel subrufus cū subtili lique: et q. grosso. Et solutio huius ps p dicit a p litera: rufus: qm color rufus in sanis: sicut gatur cū mediocri suba: r sic loquitur egidius et auctor: su pra: sed in egris coniungitur cum subtili: q: significat indigestionem vt in acutis: r sic loquitur bñ.

De vīna vermiliofa.

Ermiliofa vīa claritati r subtilitati qñq̄ ducitur: r itē grossitudinē: cū iter rufus r ruberū media fit grossitudo sua: aliqñ rubeca aliqñ clara rufa sū naturā humoz: co: poi dñantū. Subtil' vīna r clara acumē cholericū sang. significat: r feb. cū abelitu r ortomōia significat. In alba supuenitē r hypostasi lenē r rotunda nūctat coctio cōpleta: r sal' vīna. Si hypostasis lenē r rotū dā nō by: ē coctio defecta: sal' remota: q: fort' tñctu ra crisi salutē significat: r hī hypostasis sua r subtili' ras ablata: digestio: defecta r morbū diuturnū fo re significat. **¶ An Ha.** si vīa i tāta sūmmitate sit bona salubis est. si cū bonitate subtilis est in lique: salu tem post longū tps videt significare. Si infirm' q̄s nerit: r in die quarta fit lenis: in die. vij. crisis erit impecta: s; in nona salubif: si tñ laudabilis r illau dabilis significatio apparet: fm fortiora r certiora iu dicabit signa. **¶ Urine subtilitas r coctio defecta mo rari faciūt crīsum i. e.** Matura enim in. vij. nō potuit di gerere ppf ruditatē r subtilitatē materic. **¶ An Ha** le. vīna bona salutē significat. in die quarta appa reat: salus erit i die. vij. ex necessitate futura. **¶ Hip.** ait **Urina** rubea r clara salubis: est q̄ rubicunda p̄o pter plēdo: r coloris sui pulchritudinē. grossa r tur bida grossitudinē r bñditatē materic significat: r se bē nūciat molestā r andelofam. nō tēperata in tur biditate r grossitudine si diu pmaneat: grossitudinē r materic multitudinē r feb. portēdit molestatiōē atq; timorē: q: in vīne rubore sanguis eruginosus in incētio cholere significat: in grossitudine sui grossitu do bñdit sanguinis dēmonstrat in loco pmanere suo. **¶ Aetostitans** multitudine r multa motio r chullitio cū calore crraneo. i. febre nō ex actiōē naturali. **Urina** turbida apparet r rubea in die. r. crisis cōpleti die r l. humoz em color r chullitio: cū nō nūc apparet in die. r. gravitatē r grossitudinē sui mot' dēnūciat. vīi ipōssibile est digestiōē cōpleti añ. xl. mot' em ve lor r leuis significat velocitatē crisis: q: febres sunt lenes nature cito obedētēs. eōtrario si grosse sint vīi bīp. dñs crīsum in die. vij. nebuloſas habuit vīna in die q̄ta boiem nūctās liberant. **¶ Hebula** in die q̄ta apparet nature lenitatē r mot' morbū significat ve locitatē: r natura nō in digestiōē pigritantē. crisis si nō vsq; in. vij. die appuit: grossitudinē fecū ostēdit: nōq; sal' in die. rj. venire potuit: vsq; inter iūctū mor bi r sūe cōle est quātātā q̄ inter q̄rtā r septimaz erit: si nūctā in septia apparet: ipōssibile est venire cri

sim ante. **xiij.** si nūctā appat in. r. ipōssibile est cri sim apleri añ. xl. si nūctā in. r. in die nūctā appa reat: nec in die critica: movatur crisis in die altera a critica: aliqñ venit crisis post lōgū tñ tps. bīp. i. cpi. Quidā infirm' fuerit cū vīna in. vij. habuit hyposta sim albam: r sanat' est in. r. vij. ipōssibile est salua ri in. rj. ppter puritatē hypostasis: r iteri q: i die cō tica nō apparuit. **¶ De vīna rubicidissima.**

Rina rubicidissima ducitur turbiditate r grossitudinē naturali: q: virtute significat nature r dñantia in decoctione. Si neq; grossa neq; turbida appat: nō er sua natura est: s; er accidētis passio: sicut si dñat sanguis acutē cholere incēdēs cā r lique: sūi dñatificas: do lo: ē in capite alienatio imō: s; illaudabilis supve nerit signa sicut acut' fetor: nigra r viscosa hyposta sis: sunt nūctā timorē. Si subtiliter post p̄dictam grossitudinē dēmonstrat augmentatam calefactionem **¶ Oueniēs** aut natural' grossitudinē bñditatē r tur biditātē duob' dñatidit modis: q: grossitudinē em si gnificat sanguis: r cruditatē clausam in vasis epatis r venis dypapthagmatis r i venis q̄ sunt sub ipis. vīi significatur febris: cū dolore pectoris r lateris r apo stema i dypapthagmate: r oē gen' pleurexis: r apole ma cerebrū vīi gignit frenchis: que ex apostemate est dypapthagmat': aliqñ significat salutē cū rubicidissi ma sit: r rubor virtutē coctōis r dñantia nature si gnificat digestiōē: maxime si hypostasis fuerit alba lenis et rotūda. **Urina** enim si fuerit huiusmodi er virtute decoctōis r rubore caloris: vīctā salubē ostē dit. Si hypostasis fuerit rubca: sed tñ lenis r rotūda: tardā salutē demonstrat. **Et** si non habuerit by postasim: lique: aut turbidus r cōmītus fuerit: tñ motē alōge portēdit: q: turbiditas er igneo dñante est calor nature: r nō er actiōē nature. vīi bīppo. in epidi. **Urina** rubca si hypostasim habeat: salutis est nūctā certa. Si nō cū lique: est grosso r turbido: il laudabile est: q: grosso significat sanguinē nimiam habentē v̄tositatē: quā calor dissoluit morbū non ca lor naturalis. Si talis vīna cū acuta sit febre: coctōis r treme: dolore hypocōndriū: i. lingue aspitante: mele stationē significat r timorē. Si vomit' eruginosus supuenit vīctā timorē. Si in suplicē cruditas r albedo apparet dēscēdētēs vsq; in p̄tē sui tertia: na ture timorē r capitis dēnūciat dolozē: alienationem q̄ r timorē vicinitatē. Si cruditas r albedo in tota sunt vīna: timorē sunt magis vīctā: si nec albedo nec cruditas apparet. Si vīna i sui rubore r turbidita te pmaneat: bydropsi p̄sent est moris: q: bydropsis defectiōē significat digestiōis epatis: q̄ digestio si deficit: r vīna in rubore pmaneat: coarctatur abus er incēsiōē supius. **¶ Corruptio** enim cibi duob' est modis: vel er defectiōē caloris: vel er augmentatiōē r fortitudinē sui: sicut videm' in exteriorib' materis panc. s. r carne er foc i nē si magnitudinē. **¶ Sed** mo dū dūidit in duo. quēdā enim defectiōem significat virtutis epatis in mundificādo sanguinē er humorū bus. **Alia** defectiōē in renibus de sanguinis colamiē qo sibi veniētē digerēdo. **¶ De** dūidit vīnē: q: s; r

gnificatio defectioe epatis rubicundio est z grossior z minus habes splendoris facies infirmi citrina z plis bina cu consumptione corporis: par em deficiens ab emisso dno sanguine de vrisqz ebolere z plegmate vel alia fecerit: mittit ad alia mēbra corrupti sanguine que ex plima pte refutat mēbra: cu parū idē recipiāt fedit igitur ad epar: z cu colamēto sanguinis immititur renibus: sicqz cu vīna sine moza egredit: membra nō cu nutrimento carcat cōsumunt: z colores corporis mutantur in plūbeū z citrinum z alios colores. Cū hāc nō inq̄t bona vīta viuimus sine epatis sanitate. Altera defectioe mēbra significās in renibz in duo rursus diuidit: vel ex putrate sui rubor: z multitudine sui splendoris: epar em est forte in digerēdo sanguine z sui mūdicatioe: q̄ cu digestus z mūdicat: maneat ad mēbra recipit ea nutritur: z fortis p manere corp? in suis qlitatibz. Colamētū q̄ est? cuz puo rubore petit renes: vñ z nutritur: qui cu deficiat in digerēdo colamētū eijctū cū vīna z rubore illi. Scōs modus defectiois in renibz? dolo: in ventre sentit: defectio in renibz? (als genibz?) qz siccitas in renibz dñatur: qz parū nutritur ppter defectioe suā in mundificando colamento sanguinis: vnde cuz vīna rubo: ille cct.

¶ De vīna purpurea. 1

Rīna purpurea conuenit grossitudinē et turbiditatē duobus fit modis. Cuius est ex incensioe sanguinis cuz igneo colore: alter ex cōpositione: vel cō ditione ebolere cum humoribus z sanguine z eoz cōmētionē. Primus est pessimus: qz incensioe mōtationē morbi significat humore z timore sui. Si febris sit fortis: timo: fit pcor. Si hēat aspera hypostasit z granulosas: fit morbus nō adeo suspectus. Scōs modus est ex condusione ebolericā intra sanguinē: significās venarum q̄ inter epar z fel sunt oppilationē. Bene em oppilate cōtrahit pte ebolericā in sanguinē: q̄ ad fel vadit z in sanguinē se claudit: qd cu sit dispersiq̄ cū ipso p totū corpus: cuius exteriora inde tingunt. Cū intus pessima ptericia gñatur: z iterū cū colamēto sanguinis ad renes vadit cū inde cū vīna: cui tincturas p̄tat q̄n lutū rubcū p̄tinēs nigredini aliquid ruli: et iō pessima: z timore significat: nisi laudabilē significatio vel illaudabilis supueniat: z tūc fm fortioe z certorem iudica.

¶ De vīna rosea.

Rīna rosea subtilitatē z claritatē ducit: q̄ supulitatē significat sanguinē cū būiditate nō coacta mētra: q̄ suū rubore mutauit cū claritate rosea. Adā est q̄ p vīna subtilissimā vel grossissimā cruditate z diurnitate morbi significat: z lōge est a coctione subtilitatē vīne p̄tinēt nō grossitudinē. Hōstie em est si necesse tps in cōplenda sui coctioe vt subtilitē atqz diuidat z clarificet: subtili vīne magis necessarium est tempus: quā necesse est p̄mā tps vt commiscatur ebulliat z turbetur: tandēqz grossa efficiat: post necessarium est aliud tēpus vt subtilitē diuidat z clarificetur.

¶ De vicinitate colorū ses de vīna tēperate citrina rufa z rubea z vermiliofa: iste omnes sunt vicine in colore

Rīne tēperate citrinissima rufa z rubea z vermiliofa sunt vicine. Coloz istoz bonitas virtute actiois nature significat in ipis: vñ liquores eoz tēperamēto sunt vicinē: vñ na si sit subtilissima: defectioe nature in coctioe sua significat. sicut hāc inq̄t: possibile est vt in vīna subnef subtilis liquoris: h̄ tñ nō multū subtilis. Subtilissima em natura nūq̄ in coctioe agere offēdit. bonitas colorū signē vt actiois nature: q̄ duo nō sibi ueniūt. vñ ppria ē subtilitas albedinis z vicina in colore. vñ dicit. impossibile ē vt subtilissima vīna sit ticta nisi pua sit tinctura: fortis em tinctura vt actiois nature i initio morbi signē: q̄ statu actionē suā p̄plet

¶ Supius determinauit auctoz de coloribz indigestiones significātibz: z digestioe: p̄letā vt imitari vel mediare: hic determinat de coloribz? vīne caloz: q̄ excedit significatibus z de significatioe eoz: z diuidit ista ps in duas. In p̄ma de terminat de v̄mō coloribz? caloz excedit significatibus. In scōa recapitulat de v̄mō. scōa ibi: Adā q̄ est? vīna. P̄ma in q̄ntoz. In p̄ma de terminat de colore? Vermiliofo. In scōa de rubicundissimo: ibi: Rubicundissima vīna. In tertia de colore purpureo: ibi: Erina purpurea. In quarta de rosco: ibi: Erina rosea. P̄ma in duas. In p̄ma de terminat de colore? Vermiliofo cu subtili sūba. In scōa de eoz cum grossa sūba: ibi: Grossa z turbida. P̄ma in duas. In p̄ma narrat. In scōa auctozitate scōa. P̄ma in q̄ntoz. In scōa de q̄ntoz illa ps in q̄ determinat de colore? Vermiliofo cu grossa sūba: z illa in duas: p̄ma de terminat de p̄mō iustimodi vīna in gñali. In scōa in q̄ntoz cōparationē ad tēpa morbi. scōa ibi: Erina turbida z rubea. Tunc seq̄t illa ps in q̄ determinat de colore rubicundissimo: z illa in duas. In p̄ma de terminat de colore rubicundissimo cu subtili sūba: q̄ p̄uenit accidētā. In scōa de terminat de colore rubicundissimo cu grossa sūba: q̄ p̄uenit naturā. scōa ibi: Quēntis naturā? grossitudinē. z ista scōa in duas. In p̄ma de terminat de colore rubicundissimo cu grossa sūba: z b̄ in gñali. In scōa in spali put apparet v̄mō in febre acuta. scōa ibi: Si vīa cū acuta sit febre. P̄ma in duas. In p̄ma narrat. In scōa p̄mā auctozitate bip. ibi: In bip. in q̄ntoz. Tunc seq̄t illa ps in q̄ determinat de v̄mō rubicundissimo colore put apparet in febre acuta: z illa in duas. In p̄ma narrat. In scōa declarat qdā suppositū illa narratōe. scōa ibi: Corruptio em cibi. z ista scōa in duas. In p̄ma diuidit. In scōa subdiuidit. scōa ibi: Primus modus diuidit in duo. z ista sententia in duas. In p̄ma subdiuidit. In scōa de terminat fuz p̄nit differentia inter vīnas illos duos modos representās scōa ibi: Hēc duozie differit. z ista scōa in duas. In p̄ma de terminat de v̄mō vīna rubicundissima z grossa purificat significat epatis. In scōa put significat defectū renū. scōa ibi: Alia digestioem significat in renibz. Tunc seq̄t illa ps in q̄ determinat de colore purpureo. z illa in duas fm duos modos talis vīne. scōa ibi: Scōs modus. tūc seq̄t illa ps in q̄ determinat de colore rosco: z illa ppter sui putatē nō diuiditur: s; postea seq̄t illa ps in q̄ recapitulat: z illa diuiditur in duas. In p̄ma recapitulat de vīna subtili z grossa. In scōa recapitulat de medio: vel tēperate. scōa ibi: Erine tēperate citrinissima. Hēc est v̄mō z ista lectioem in generali.

¶ Hic diuidat sup v̄mō f̄bo qd dicit in fine p̄cedētē vt actiois: dicit em q̄ rufus color: est calidus: oibz? ains: z ista sup ponit q̄ sit calidus: z incēso: q̄ color: rubus? Sed Zooloz rufus v̄mō vt dicit ē attestat sanguinē: rubus v̄mō vt dicit in p̄te v̄mō attestat tēperamēto humoz: in coep: q̄ p̄plet sanguinea calidus: est cōplexione tēperata: ergo color rubus? dante ita cōplexioni sanguine calidus: erit q̄ rufus attestat: cū cōplexioni tēperate bu mox: q̄ si est calidus: erit incēso: cū cōplexioni sit tingere vīnā z incēso: ergo rubus color: magis est incēso q̄ rufus. P̄ vetera color rubus vt dicit: rufus significat dñū nature in coctioe: sed super dicit q̄ rufus signē: cruditatē: s; color: iste magis est incēso q̄ signē dñū nature: dicit: rēns q̄ ille q̄ signē cruditatē: s; rubus? magis est incēso q̄ rufus

nem in partib; vine: s; si talis hypostas granosa nō appa
ret in tali vīna purpurea significat mortificationē z aduſio
nē oīno factā in oībus partibus z etiā inuentofitate. ¶ Cel
tino dubitatur super hoc qd dicit postea in lpa q; vīna lubri
lis z cnericia significat subtilitate z cruditate: z ita innuit
q; subtilitas z cruditas possint se simul cōpati in eadē vīna.
¶ Oītra cruditas nō est in vīna nisi ppter diuisibilitatem et
partibilitatē partū materis: subtilitas vō ppter diuisibili
tatē z partibilitatē: sed impossibile est diuisibilitatē z indi
uisibilitatē esse simul in eadē vīna: s; fallum dicit. Et dicens
dū q; nō loquit ibi de vīna nisi ppter diuisibilitatē partū
grossaz z sequestrationē: vt tu obijcas: immo loquit de sub
tilitate q; fit per viā indigestiōis: vñ qñq; materia est ita sub
tilis z fumosa q; natura nō potest eā attingere nec digerere
vel ingrossare: immo subterfugit: vt de cholera ardentissima
p;: z tūc remanet subtilis z cruda: z sic loquit ibi.

¶ Particula. viij. de diuisione hypostas gñalr.
Hypostas vīne gñaliter in duo diuidit: aut
em̄ naturalis est: aut nō naturalis. Natu
ralis regulā suā custodit: cū nec diffinitionē
īnam excedit: nec infra subsistit. qd quinq;
modis fit: colore: loco: liquoze: forma: motu. Loco
cū albiſſima sit et necessitate. nō alba em̄ nō est na
turalis: qd in sequētib; explanabimus. Loco: vt se
deat in vasis fundo: q; si nō sedeat in fundo: hyposta
sis vocat imerito. Liqueo: vt sit medicocris iter sub
tile z grossum: q; nō medicocris nō est digna rēpara
ta iudicari. Forma: vt sit rorūda lenis qñ pinea: vt
inferio: pars sit lata: superio: sit acuta. Motu: qm̄
o; rēpoze leuis esse in motu debet: vt si vōs moueat
tur: cito sine liquoze turbiditate ascēdat superi: cū
verovasqueſcat: subito descendat ad inferioza: z in
forma pinee resiccat. Lū hec quinq; dixerim; abso
lute: oportet vniuersalius psequamur z expreſſius:
vt intellectus pateſcat legentibus.

¶ De hypostasi alba naturali.
Hypostasis alba naturalis dicit esse cū na
tura dicitur humorib;: z feces put opz co
quatur: qd actio est in spermate resticula
rū: in lacte mamillarū: in sanie apocema
tū testat: q; natura si in coctioe spermat;
puealeat fm̄ q; opz: citit sperma albiū iunctū in li
quoze rēparati: odoriferū: quia odor est quasi nos
uelli fruce? palmaz. cū aut in decoctioe deficiat: vel
aliquid eā impediatur: seu cōplexio mala: seu malozū
humozū in coipoze abundantia: corruptum necesse est
erreat in colore: liquoze: horribili odore: nodū em̄ cō
plectū fuit in coctione vt auferret ab ipso sanguinis
aerodo: sicut cū exteriori caro et coquirit: si nō i coctio
ne cōplecat: et odore z sapore abominat. Idē est de li
cte in mamillis z sanie in apocemate: qd i si caloz
naturalis dñetur: alba mundificata iuncta z non ferida
egredunt. Si natura in coquēdis nō plectat: z a sua
digestioe deficiat: z extraneus caloz illi dñetur: horri
bilis in odore emittit: z diuisa in liquoze: q; rosea z
subtilis si materia calida fuerit: vel cinerola z pecia
ra: si materia sit frigidā. Sed tamen cā albedinis na
turalis hypostas nō est assimilada sanie: s; po
tius spermatiz lacti: q; natura sanie mēbris pax affi
milar: lac vō z sperma specialiter z naturaliter mem
bris cōformant: qd duob; fit modis. Sperma em̄ po
testariue est mēbrū: lac caro. hoc aut mōstrat cū for
mā suā dimittere z essentia videam;: z in formā mē

broz murent. Sperma ḡ illud est in qd mutat pote
stariue: z ipsa i ipso sunt potestariue. inde em̄ generā
tur z cōficiunt. Impossibile em̄ est effectū nō esse in
cā efficiēte naturalē vel potestariue. Qd si effect possi
bile potest vltur ex gallo esse: z clephas cōstruē
hoc aut in ppatulo est vitati obtuare. Sed mos modus
est: q; cā faciēs sperma nature est actio fofa: facis fa
niē cā reb; alijs om̄iscet nō naturalib;. Actio autē can
se nō naturalis nō cōmiscet cōtioni actioni naturaliq;
est miscet i quantitate: dispar tñ est in q̄litate: actio
nis em̄ naturalis p̄pū est coctio subtiliadi feces: z
emittere apostema i actū rez naturalū. ¶ Itē nō na
turalis p̄pū est destructio z putrefactio: z ad destru
ctionē z putrefactionē a sui natura egressio. qd man
festat qm̄ cū caloz naturalis qdā dimiserit aliala cop
solit; naturā custodiē z essentiam: subiecte extraneo
caloze destruuunt z putrefacta corripunt. Ergo natu
ra ostit medi (cals astruēdi) z p̄lecti rē naturalē cā.
¶ Res vō extra naturā cā destruedūe corripēdi est cō
plectiua. ¶ Itē p̄pū nos sop̄p̄ste in hypostas al
bedine: dicitēs: qre alba hypostas ē laudabilis z si
gnificatiua digestiōnis z coctiōis. Albedo vō vīne
illaudabilis z si ḡna z cruditatis et indigestiōis:
¶ Itē p̄pū dicitur modis fieri: q; hypostas funda
mentū est tertie digestiōis: q; i mēbris cū suā cōplex
coctionē z digestiōne mēbroz pfecte exprimit iustitū
nē. ¶ Ad q; hypostas est sedo decoct; saguis: q; sedo
ercoct; post rubozē p̄lectū nō iuenit i quā muret q̄l
tatē mēbris assimilata: nisi tātū in albedine: sicut dicit
mōs cū sanguis in lac z sperma mutaret. z sicut cū ca
ro in pinguedinē trāsducatur: q; pinguedo in initio nil
alid est q; caro mollis iuncta coagulatiō: q; cū calo
rē naturalē in se admiserit: z suā coctionē cōplectur:
mutatā in albedine facit pinguedinē. Brit. in lib. de
aialib; intrulato pfecte b; explanauit: nō tñ est in
rētiōis illud in libū nostrū intromitit: s; si q; intē
ligere voluerit: recurrat ad autocitate Brit. Vīna
sanguis z alioz hūoz ē colamerū. Ee ipis assimilāt
q; caloz: ex bis cōposit; retinet. i hūoz em̄ cōmitio
nib;. i. sanguis cū p̄leg. z vtriusq; choleric; caloz est
medicocris rēparatus: q; citrin; est z subtilis: s; tñ
hūoz aliq; dñet corpis p̄lectiōis: sine simplic: sine cō
posit; sit: caloz est in vīna apparebit. Necesse est qd
alba hypostas cōplectētū significet coctiōis z dige
stiois sue: z tinctura vīne vīne tūdit actiōis nature
z cōplectētū siq; coctiōis. ¶ Alā est intelligi q; hypo
stasis natural; albedo fundamētū sit. qd cū ita sit: by
postasis nō alba extra naturā erit: z nō infirmitate
p̄tinebit: q; caloz naturalis si a coctioe materie mo
bi defecerit: hypostas nō cōpleta in coctioe erit: et
dūa est albedini: z mouet in colore mat erit mōbi: vt
rubca: rufa: glauca: citrina: z ciniciaci vīdis vīligna
fit. ¶ Rufe z glauca; dñet chol. rub. z nō infirmitate
dñatē z digestiōis cōplectiōne. vñ sicut alba ad san
tatē sunt vīne. ¶ Rubca hypostas siq; medio
critate coctiōis z possibilitate cōplectētū. ¶ Citrina
hypostas siq; q; nodū natura coctionē incēpit: tñ
possibile est illi: q; caloz est stabilis fm̄ caloz mat
ric mōbi: nō adbuē mutat in corruptionē vel cōsum
ptionē: qd in loco suo liquidō dicitur.

genitus put est in statu naturali: in put dicitur est in statu
 inaturali: est materia motu ab illa pot descendit hypofita
 fia. Argumenta ad oppositum cedeo: quia pro me iunt.

C De hypofitai in fundo.

In fundo hypofitai significat nature vir
 tute operantis in fecib⁹ subtiliandis atq³
 oiuindendis: et particulis in loci sui natu
 rale ponendis: vt pars aerea sursum ascen
 dat: terretris deorsum veniat: liquo: clarus et mifid⁹
 ficat: veniat. **C** Hypofitai iter subtile et grossam
 mediocris temperamēti significat et cōplēctū coctio
 nis: ideo temperamētū et cōplēctū coctio
 tem habet inter oiales extremitates. **D**ia enī cuius
 liber rei extremitas est extra temperamētū. vñ **A**rifto
 oiffinitio perfecta est cui si quid adiūctis: superflūū
 est: si minūctis erit a pfectione minorata: si nō nō in
 fra subfistat: nec vltra pcedat: pfecta esse pbatur.
 Sūpfluitatē dicit esse a cōplēctō exte: q³ minorat
 tūo mino: est a cōplēctō. verbi gratia: luna cū lumē
 mūdo ministrare incipiat: mino: est q³ sit amplius su
 cura. deinde lumē et splendor: paulatim augmentan
 tur quādo ad rotunditatem et luciditatē perducitur.
 Et nō ad cōplēctū et ad pfectionē suā peruene
 rit: nō cōplēctō: em neq³ vlt⁹ pfectionē essentia quo
 ascendat inuenit: deinde redit ad minorationem sui.
 Hec est pfectio significatiois in re naturali et spīri
 tualibus signis. Quod enim cōplēctū excedit: mi
 norationē habet cōplēctū: et temperamētū erit. vñ
 de fit vt mediocris hypofitai inter subtile et grossas
 temperamētū et cōplēctū significat coctiois. **L**e
 nitas hypofitai et coctiois sui: et rotunditas sue for
 merz acūmē supmitatis subtilitatis sui et lenitatis si
 gnificat: et ascēsiōnis in angulos naturaliter erectos
 q³ cōp⁹rob⁹at in igne: qui cū clarus et pur⁹ sit: motus
 eius in acūmē anguli ascendit. **L**ec sōphite nos re
 pēndāt: et de sede ignis dicant: quare sedes ignis
 lata est et spaciōsa: superiora sui subtrita et stricta et
 erecta. indicū tū sic sedis idē est q³ et sui acūmē
 in igneitate et natura. **R**espōdem⁹ sedes ignis nō est
 lata et spaciōsa in igneitate et natura: sed ex corpore
 subiecto sibi forma recipit sue latitudinis: et quocūq³
 pars ignis a subiecto se separar: cōstrīngit se et subri
 liat: et quāto magis elongat: tāto plus subtrilat quō
 usq³ in angulum transducit. Similiter cordis forma
 est pīna: cū actio calosis naturalis inde pcedat: cui⁹
 indicū in actione et natura fm indicū est ignis. vñ
 sedes ei⁹ lata est interius: et superiora sui acuta: **L**e
 sensuualiter repēdamur. Quomodo inquirī infima
 pars cordis est lata: superiora acuta: cū in boie erecto
 sedes cordis sursum lata sit: acūmē tendit ad infe
 riora: **R**espō. sensus tuis nō est intellectualis: q³ mō
 strat in pede radicē corporis humani: et caput ei⁹ ras
 mos. Sic ratio tibi contraria est. **R**adix omnium ar
 borū est fundamentum suorum ramorum qui inde
 procedunt et eceunt. **S**cū in omnibus terrarū ascen
 sibus: arboribus: sicut quibuslibet et alijs: si radices pa
 tiantur desiccatur et cōsumuntur: sed ramus nō nocet
 radicē: neq³ mutatur a suis qualitatibus. **I**dem fit in
 cerebro cuiuslibet et aialie: q³ si patitur toti necet co:

pori. Sed si membrorum quorūdā sit passio: nihil no
 cet cerebro: quia cerebrum sensus et motus est intū.
 a quo pcedit nerui: qui sunt fundamēta corporis:
 et ligamēta sui. **H**oc manifestatur quia si vnus neru⁹
 in cadatur in manib⁹ vel in pedibus: inde cerebrū nō
 impeditur: neq³ etiā media membra inter cerebrū et
 membrū in cūsus. Si aut neruus in cerebro patitur:
 omnia membra quorū actio ab illo neruo incipit: dā
 nabuntur. **R**adix ergo corporis humani caput est: et
 extremitas sui rami: cōp⁹ inter radices et ramos le
 diū erit. **Q**uēdē antiq³ hominē inuēse asilumale
 runt arbori: cuius radix sup eris sit: rami v⁹o infe
 rius sint. q³ cū ita sit: necesse est intū cordis et sedes
 sui contra cerebrum sit: rami et extremitates pedum
 infima. **L**ocū ergo forma est pīna: cū sedes lata fit
 et superiora acuta tūto. **R**epēndūt tamen nos de
 epate dicētes: quare epa nō similitur est: cum ipis
 inde pcedat naturalis: et sanguis qui totum corpus
 nutrit. **R**espō. nō consequi. non enim vne ab epate
 erit vt intelligis. **E**pa enim nūq³ aliud est q³ caro
 celata cū neruis subtilibus: quos non potest sensus
 cōpēndere. q³ si nō esset: nō esset epa sensibile.
 passiones et vne atq³ vasa a neruis sunt exētia. vñ
 si quēdā vne findant in epate: quoddā necrosūm
 corpus in illis cōgretatur: vt separata et scissa restau
 rent. **Q**uēdē ergo nō incipit ab epate. vñ si dixeris
 epa esse fundamentum corporis quia inde erit spūs
 naturalis: cor quoq³ fundamentum fecerit cum inde
 pcedat spiritus vitalis. **R**espō. tibi vnde virtutes
 corporis procedunt non est fundamētum corpo
 ris: neq³ vne etiā per quas exēti. **S**i dixeris te dixisse
 ideo fundamētū esse q³ sanguis ibi excoquatur: et in
 de totum nutrit corpus: **R**espō. ergo fundamē
 tum est stomachus: cum cibus in eo coquatur: vt epa
 tū coct⁹ pparet. **S**imiliter coquus pīsto: fundamē
 tū erit: q³ stomacho pparat cibū: q³ impossibile est.
C Super⁹ determinat aucto: de colore hypofitai natu
 ralis: hic de loco et liquo: et de ei⁹ forma: fm hoc sunt par
 tes tres principales in lactatione. scōa ibi: **H**ypofitai in
 ter subtile. **L**ecitas hypofitai et pūctio. **T**ertia
 ppter sui breuitatē nō diuidit: sed scōa in duas. **I**n prima
 pponit q³ intēdit. **I**n secunda declarat sui ppositū per
 exēptā. scōa ibi: **E**terbi grata inuenimus lunā. **T**ūc sequit il
 la pars in qua determinat de forma hypofitai naturalis:
 et illa in duas. **I**n prima pponit quod intēdit: determinans
 de forma hypofitai naturalis. **I**n scōa mouet obiectioes fo
 pūctāz. scōa ibi: **L**e sōphite nos repēndāt. et ista scōa
 in tres obiectioes q³ mouet: remouet. scōa ibi: **L**e sensu
 liter repēndamur. **T**ertia ibi: **R**epēndūt nos tū de epa
 te. **H**ec est diuisio et sentētia lectionis in generali.

C **H**ic primo dubitatur vtrū hypofitai naturalis proprie
 habeat in fundo vel in supmo residere. **Q**uōd in supmo vide
 tur: q³ tres digestiue ordinat sunt: et similitur eorum super
 iuitates: vnde sicut se habet superfluitas scōe ad primā: ita
 superfluitas tertie ad superfluitate scōe: sed superfluitas scōe
 de vt vna leuior est q³ superfluitas pme. **I**terius: q³ sit pū
 fluitas tertie vt hypofitai leuior erit q³ superfluitas scōe
 de. **I**tem: q³ vna: s⁹ coipa leuiā semp perit: locū supioes: q³ locū
 hypofitai naturalis erit supio. **I**te dicit pbs q³ digesti
 uosa sunt indigestis: et hoc est: q³ in digestis partes in pure
 seq³strant et abijciunt a puris: et pure ibi remanēt: q³ sunt le
 ues: ipure abijciunt q³ sunt graues: s⁹ in pū⁹ indigestis p⁹
 miscent impure cū puris: et impure aggrauāt puras: cū q³ p
 postais naturalis mōste sit digesta erit ibi: sequēstratio pū⁹

rum impuratus a puris: et ita semper petit hypostasim naturalem locum superiorum. Item dicit in littera superius q̄ sicut pinguedo ⁊ lac coalescant a calore naturali in tertia digestiva: similiter ⁊ hypostasim: sed pinguedo semper petit locum superiorum: quia semper natus: ergo similiter et hypostasim naturalis. In contrarium est aucto: in principio lectionis dicens q̄ debet esse in fundo. ⁊ p̄terea in precedenti lectione dicit q̄ hypostasim ⁊ fames ⁊ sperma assimilatur: s̄ tam fames q̄ sperma femper petit fundum: ⁊ ⁊ hypostasim. ⁊ p̄terea hypostasim q̄ est in summo vinevel in medio s̄git aliquā v̄tositate esse in vīna q̄ elevat v̄mōi hypostasim: s̄ q̄ est in vīna signū est q̄ natura potuit resolūere v̄mōi v̄to sitatē ⁊ nō solūere potuit: v̄n̄ significat digestionē icōpletā ⁊ omne tale est pessimū in hypostasi naturali: s̄ q̄ ipsa est in fundo tūc significat cōpletā digestionem: ita q̄ natura potuit digerere equaliter omnes partes vine ⁊ trāsmittere ad loca pp̄ia: ita q̄ partes terreas inferius aqueas in medio aeracis superius: ⁊ hoc est bonū: s̄ hypostasim naturalis pp̄ie debet esse in fundo ⁊ non in summo vel medio. Et hoc cōcedo cū ysaac: cōcedo istas rōnes vltimo factas. Sed ad p̄m̄i r̄spōdeo dicēdo q̄ nō est similitudo inter p̄mā ⁊ secundā ⁊ inter tertiā ⁊ scōdam. ⁊ p̄terea tertia digestio p̄cedit subtiliōdo v̄n̄ abicit grossum ⁊ v̄tercus: secundā v̄o p̄cedit ingrossādo ⁊ abicit subtilē aquositate generat v̄mōi: ⁊ p̄ter hoc maxima diffimilitudo est inter p̄mā ⁊ secundā. Similiter inter secundā ⁊ tertiā est alia diffimilitudo: q̄ scōda v̄ v̄ctū est: abicit subtilē aquositate ⁊ retinet grossum: ⁊ illud trāsmittit ad tertiā sine aliquo subtili: ⁊ tūc tertiā nō h̄y aliquid subtilē ⁊ sequēstrat ab illo nutrīmento partes impuras: ⁊ ille sicut grosse ⁊ terrestres er: quib⁹ generat hypostasim: ⁊ q̄ partes terrestres s̄mp̄ petit fundū p̄pter hoc hypostasim naturalis semper petit fundū. Ad secundū dico q̄ leuius dicit v̄p̄t̄. Vno nō leui⁹. I. nature obediētis. ⁊ sic intelligit p̄b̄ cum dicit q̄ digesta leuiora sunt l. obediētia: nature indigestis: vel leuius in motu: ⁊ hoc modo tu obijcis: ⁊ sic nō intelligit. Et tu obijcis maxime di gerit: ḡminus habebit de impuro: ⁊ ita minime petit fundū. Dico q̄ verū est q̄ maxime digerit: sed quāto magis digerit nutrīmentū ex cuius superfluitate generat hypostasim tantomagis ingrossat ⁊ membris assimilatur: ⁊ quāto magis ingrossat tanto sua superfluitas v̄t hypostasim grossior est: ⁊ magis terrestris: ⁊ ita tantomagis petit fundum. Ad tertiū dicēdū q̄ simile est quoad hoc q̄ t̄ hypostasim: q̄ pinguedo a tertia digestiva dealbatur: sed dissimile est q̄ pinguedo est nature aerē ⁊ ita semper natus: sed hypostasim nō: immo magis terrestris nō petit fundum. Secundo queritur super hoc q̄ dicit in littera q̄ hypostasim naturalis debet esse medicocis in liquoze. Sed cōtra dicit in littera: q̄ locus naturalis ipsius hypostasim naturalis est esse in fundo: sed quāto hypostasim grossior: tantomagis petit fundum: ergo debet habere liquoze grossum. ⁊ t̄ hypostasim at̄tatur operationi tertiē digestiue: sed tertiā digestio p̄cedit ingrossādo: s̄ illa que ingrossio: erit magis attestabitur operationi tertiē digestiue: v̄mōi est grossa ⁊ nō medicocis: ergo hypostasim debet esse grossam in liquoze. In cōtrariū est aucto: in littera: q̄ dicit q̄ debet esse medicocis: ⁊ p̄ hoc in littera per Aristotē. q̄ dicit q̄ diffinitio illa est bona cui si adiunxeris aliqd̄ est sup̄flūū: si diminueris erit dimīnuta: similiter ⁊ de hypostasi. Hoc idē p̄bat per lunam: q̄ sicut illa luna est perfecta. I. in sui cōplēto q̄ sit trāscēndat v̄tra declīnabit a tēperamento: ⁊ si minuat nō erit in cōplēto. Similiter est de hypostasi q̄ illa erit naturalis q̄ habet liquoze medicocem ⁊ si minuat debet esse medicocis in liquoze: ⁊ hoc cōcedo cum ysaac. Ad p̄m̄i argumētum in cōtrarium dico sicut dicit ⁊ Bernardus: q̄ in hypostasi ista conditio que est esse in fundo: nihil significat per se nisi cum alijs conditionibus: sicut nec cypria in algorismo aliquid significat nisi p̄reponatur alijs figuris: vel postposita natur. Unde in hypostasi in fundo existens requiritur cum hoc alie conditiones laudabiles. I. q̄ sit digesta: lenis: desalbata: pineata: ⁊ q̄ liquo: medicocis at̄tatur pineatior leuitati dealbationi ⁊ v̄mōi: ⁊ nō liquo: grossius: q̄ grossius

significat naturā non potentem trāsmittere partes ad p̄p̄ia loca: propter hoc debet esse medicocis in liquoze. Ad secundū dico q̄ verū est q̄ tertia digestio procedit ingrossādo per cōparationē ad secūda tamē: que debet esse medicocis ⁊ sic. Tertiū dubitatur super hoc q̄ dicit in littera: q̄ hypostasim naturalis debet esse forme piramidalis sine pineate. Contra dicit ysaac: hypostasim naturalis debet esse homogenea ⁊ v̄n̄iformis: sed partes v̄n̄iformes non mouētur ad diuersa loca: immo ad eundem locū: ergo hypostasim erit s̄pherice figure ⁊ nō pineate: q̄ si pineate sita fuerit q̄ partes eius terrestris siue graues p̄terent fundum ⁊ partes leues sup̄remum: q̄ non potest esse cū sit v̄n̄iformis v̄t dicit ysaac. Item ipse cōparat hypostasim sub cōuenientiam ad lunā ⁊ ad corpora superiora: sed nos videmus q̄ corpora superiora v̄t luna ⁊ v̄mōi sunt s̄pherice figure ⁊ nō pineate: ergo similiter hypostasim erit rotunde figure siue s̄pherice. In cōtrariū est aucto: in littera: ⁊ p̄bat hoc per simile sumptum in corde ⁊ in igne: plane patet in littera. m̄ de probat q̄ hypostasim naturalis debet esse pineate ⁊ triangularis figure. ⁊ p̄terea hypostasim naturalis at̄tatur complemento caloris naturalis digerentis potentis sequēstrare partes terrestris a leui⁹ ⁊ aeris trāsmittendo graues inferius ⁊ leues superius: sed talis trāsmittitio facit formam piramidalem: ergo hypostasim naturalis erit pineate siue piramidalis figure. Et hoc concedo ⁊ pono istas rationes vltimas pro causa. Ad p̄m̄i in cōtrariū dico q̄ hoc sicut sum partes v̄n̄iformes: ita q̄ sunt omnes obediētia nature digerent: ita q̄ graues trāsmittit inferius: leues superius: ⁊ talis v̄n̄iformitas est in hypostasi: ⁊ sic loquitur ysaac. Quēda v̄o sunt v̄n̄iformes ita q̄ omnes grosse ⁊ trāscēndat ad eundem locū: ⁊ de tali obijcis tūc ⁊ sic non est in hypostasi naturali. Ad secundū dico q̄ simile est quoad hoc q̄ sicut luna cōpleta est p̄fecta ⁊ q̄ trāscēdit beatam. ⁊ sicut hypostasim naturalis est q̄ est medicocis: ⁊ q̄ trāscēdit beatam a tēperamento: sic ponit exēplū. Sed dissimile est quoad hoc q̄ hypostasim generatur a superfluitate naturalis in qua sunt quattuor: partes. scilicet: aquosē ⁊ v̄mōi. v̄n̄de natura trāsmittit qualibet partem ad loca pp̄ia: sed nō sic est in luna nec in corporibus superioribus: v̄n̄de non generatur ab elementis sicut hypostasim. v̄n̄de luna quod debet regere inferiora ⁊ corpora sicut superiora debent regere inferiora: propter hoc habuit illā formam que magis est apta ad hoc bene aut̄t̄ rotunda: ⁊ p̄ter hoc luna ⁊ corpora superiora siue s̄pherice figure ⁊ nō piramidalia. Quarto dubitat sup̄ hoc q̄ dicit in littera: q̄ ignis debet esse piramidalis figure. Et tra ignis est v̄n̄us de quattuor: elementis: sed omnia elementa sunt s̄pherice figure et nō pineate vel piramidalia: ergo ignis erit s̄pherice figure. ⁊ t̄ cōtinentes immutat contentū in pante ḡni: q̄ ignis continetur in cōuertere obis luncer go erit eūsdē figure cum luna: sed luna est s̄pherice figure ⁊ non piramidalis: ergo ⁊ ignis. In contrarium est aucto: in littera: v̄t dicitur est. Et hoc concedo: et duo q̄ ignis v̄n̄dicitur potest cōsiderari. Vno modo p̄out est in s̄phera ⁊ materia propria: ⁊ t̄c sua materiam consumit ⁊ sic est s̄pherice figure: ⁊ hoc modo procedit t̄c rationes. Obi potest obijci: sicut dicitur in istis inferioribus: q̄ ibi est in materia aliena: v̄n̄de dicit p̄b̄ in r̄v̄. de animalibus q̄ ignis in istis inferioribus v̄t in materialibus vel v̄mōi: semper est in materia aliena: ⁊ ideo facit conū sup̄ q̄ quia semper trāscēdit s̄pherice propriam: sed quia est in materia aliena que est grauis: propter hoc habet formā latam inferi⁹: ⁊ hoc fm̄ eūsdē m̄ materia terie: v̄n̄de habet latitudinem inferius: conūm v̄t superius ⁊ ita est piramidalis figure: ⁊ hoc modo loquitur ibi. Quinto dubitat: v̄t v̄t cerebri sit fundamentum omnium membrorum: videtur q̄ non: quia dicit p̄b̄ in lib. de animalibus: q̄ co: est fundamentum omnium membrorum: non ergo cerebri: quia sic esset pondus quo p̄ima fundamētata ⁊ p̄ncipia membrorum: quod est inconueniens. Item dicit ⁊ h̄aly: q̄ sp̄s vitalis ⁊ sicut radix: naturalis v̄t animalis sicut trunci: ⁊ ita vitalis est fundamētū naturalis ⁊ animalis s̄ sicut co: cū sit fundamētū v̄tra ipsūm co: erit fundamētū

alioſq; mēbroꝝ. Sed videſt q; epar fit fundamētū oīm mem-
broꝝ: quia vt dicit d'ippo. mēbra nō augentur niſi per viꝛ-
tutē naturālē. vñ ad h' q; mēbra nutriant vel augeant opoz-
tet q; virtus naturalis pcedat: ſed virtus naturalis radi-
etur in epate: ſi hinc foluit ſeruidus dicit q; ſm pboꝝ duo
oīm mēbroꝝ. Ad hoc foluit mēbroꝝ: quod dicit virtualē: z hoc
plex eſt fundamētū alioꝝ: q; a code pcedit virtū: alio
modo co: eſt fundamētū materiale: z hoc modo cereb-
rū: quod dicit q; eſt fundamētū: z hoc eſt q; ab ipſo pcedunt ner-
ui qui vñt ſenſus z motū oībꝝ mēbris. vñ virtutes exiſt-
a code ſed ſpationes pcedit ab alijs: ſicut mandati erit
a rege: ſed ſpationes exiſt a ſubditis. ſed iſta reſolu-
tio dubia eſt. Ad h' dicit q; yſaac errauit tripliciter. Errauit
enī h' q; dicit q; cerebū eſt fundamētū alioꝝ mēbroꝝ. Se-
cundo errauit quādo dicit q; immediate vene oīum: a ner-
uis. Tertio modo in dictis vniuerſalibꝝ vbi dicit q; cerebū
eſt calidiꝝ z nullū nūtur hoc pbar in dictis vniuerſalibꝝ.
ſed o. cū ad illū qd obijci q; cerebū eſt fundamētū mem-
broꝝ: q; duplex eſt fundamētū. vno modo dicit fundamē-
tū illud p̄mū a quo alia oīūtur: z ſic dicit pboꝝ q; co: eſt fun-
damētū: z hoc nō loquit h'ic alio modo dicit fundamē-
tū qd eſt p̄mū ſuſtentationis. z hoc modo cerebū eſt fun-
damētū: quia nerui ſi ligamētā qd ſuſtentat alia mēbra
oīum: a cerebō. z hoc dicit plane in ſa. Alij vñcut q; fun-
damētū dicit multiplici: quod dicit eſt fundamētū mēbroꝝ
radicalitū: z ſic cerebū: q; in cerebō eſt ſine maxime abſurdū
ſperma ce: quo mēbra radicalia generantur: z h' modo loquit
auctoꝝ in littera: q; cerebū eſt fundamētū alioꝝ: z per hoc
patet ſolutio ad duo p̄ma argumenta. Ad tertiu ſoluit Au-
tenticus q; quādo h' d'ippo. dicit q; mēbra nō augentur niſi
ſi per virtutē naturālē oblitus fuit: q; nō p̄t aliquis nu-
tri ſi nō virtutē naturālē: q; poſuit hoc oblitus fuit vite: vñ vñ
ta ſtat in code p̄pter hoc p̄t in littera: q; vene oīūtur a
neruis. z ſic auctoꝝ volunt omnes q; oīum: ab epate.
z ſeruidus alij in cerebō generat ipſis animalia: ita
in epate ſanguis: ſed ipſis animalis ſuus reſpicit: vt nerui
oīūtur a cerebō: ergo ſimiliter ſanguis z vene q; ſanguis
nō habet deſerere: ad mēbra oīūtur in epate nō ergo a ner-
uis. In cōtraſtū eſt auctoꝝ in littera qui dicit q; vene oīum ſi
a neruis. z hoc pbar q; epar eſt ſubſtātia coagulata neruis:
ergo z. ita innuit q; vñ a neruis oīūtur. In cōtraſtū
eſt ſa. In lib. interior dicens q; nec in epate nec in renibus
inuenimus pollutionem: z hoc eſt quia vt ipſe dicit: ibi non
ſunt nerui: z ita vult ſa. q; in epate nō ſunt nerui: z ita cō-
tradictio eſt inter ſa. z auctoꝝ in ſū. Ad hoc dicit d' p̄m
quod d' q; yſaac falſum dicit a parte in littera dicendo q; vene
oīūtur a neruis: immo oīūtur ab epate. Sed tamē de
benus ſuſtinerē auctoꝝ p̄pter hoc dicens q; vene oīum
ab epate: z nō oīūtur ab epate immo a neruis: non enim
oīūtur ab epate virtualiter immo a code: vt dicit pboꝝ: ita
men materialiter eſt ſenſibiliter oīūtur ab epate: z q; mē-
dici ſunt ſenſibiles p̄pter hoc dicunt q; oīūtur ab epate.
Iteꝛum iſte dicit q; a neruis oīūtur vene. z ſua cū ſuit: q; in
epate vt dicit in littera ſunt vene minime: z hoc de nos
ceſſitate: q; cū epar mutet dūm in dūm: oportet ad hoc q;
in epate eſſent minime vene ita q; yſaac ſi valde groſſus me-
dicus z etiā iudeus. p̄pter hoc credit q; vene nō oīūnt
ab epate: p̄pter hoc q; nō ſenſibiliter apparet ortus eaz in
epate: ideo dicit q; a neruis. i. a mēbro: neruoſo ſiue a mē-
bro: neruoſo: vt a filiis in ipſo epate exiſtentibꝝ. Et per hoc
patet q; non eſt contradictio inter ſa. z auctoꝝ. veni eſt loquē-
do de p̄p̄o de neruis: qui eſt neruoſus p̄p̄o nō habet cōcauita-
tem aliquā: ſed in vñ intra ſubſtātia neruoſa non exiſtens
p̄p̄o neruoſus: ſed ſpecie nerui habens: z hoc modo loquit
auctoꝝ: dicens in ſa q; vene oīum a neruis. i. a quibūſdā mē-
bris ſi multitudine neruoſi habentibus vel ſpecie. ¶ Ultimo
dubitatur de ſitu cordis in homine: q; dicitur in littera: q; pars

lata eſt ſuperius: conus ſo inferius. z ſōtra pars p̄deroſoꝝ
ſemper perit locū inferiorē: q; cū latioꝝ pars cordis ſit p̄de-
roſio: ſemper petit partē inferiorē: ſed pars inferioris boſa
eſt verſus pedes: q; z. ¶ Itē co: inſiur caloz naturalē: ipſa
in mēbris ſm ſūl partem latiorē: vnde vñ ſunt mēbra
maiora: z latiora ſor debet magis influere: ſed hoc eſt infe-
rioris: vt verſus pedes: q; pars latioꝝ ipſius cordis ſituaſiſ
in trarium: vnde caput eſt quaſi radiꝝ: z ita latioꝝ cordis re-
ſt ſuſum: conus ſo deoſum verſus pedes. ¶ z ſeruidus dicit
dicit ſuſum: conus ſo de animalibus q; cerebū ſuit ſituum in opo-
ſita parte cordis vt ſua frigiditate mitiget caloz cordis: z
co: in oppoſito cerebū vt attemperet frigiditatem cere. ſed
vñ ſuo calore: ſed hoc non poſſet fieri niſi pars latioꝝ cordis
tenderet ſuperiꝝ q; z. ¶ z ſeruidus dicit pboꝝ q; in p̄ſiſoꝝ co:
ſituum eſt ita q; pars acuta tendit verſus caput: latioꝝ
pars verſus caudā: z hoc eſt q; cū ſim frigiditatem inſpirat aquā
per brācoꝝ: z ita ſi acuta pars eſt verſus caput ſtatim per
frigiditatē aque extingueretur caloz cordis: ſed cōtrario
eſt de homine: quia latioꝝ pars cordis tendit verſus caput et
hoc eſt quia habet co: calidiſſimū: z oportet q; refrigeretur
per aerē inſpiratū: ſed hoc nō poſſet eſſe niſi eſt latioꝝ pars
ſuperius: q; ſi conus eſt verſus caput: tū ibi nō ſit foſamē
nō poſſet caloz cordis mitigari per aera z p̄pter hoc z. ¶ Et
hoc conodo cū pboꝝ z cū yſaac: z iſtas rationes pono q; cā.
¶ Ad p̄mū in cōtraſtū dico q; quedā regularitā ab anima
ſolū z in talibus veni eſt q; pars p̄deroſoꝝ: ſemper petit lo-
cū inferiorē: ſed in illis que regulant ab anima z a natura
nō eſt verū: ſic eſt in code: z p̄pter hoc z. Ad ſcōm ſoluo p;
interceptionē minoris: q; dico q; mēbra inferiora non inſe-
gent maior influentia q; ſuperiora: immo potius cōuerſo
vnde natura eſt ſicut bonus paterfamilias qui dat proſpicio
ſilo bonum nutrimentū ſerulenter vero groſſum. Similiter
natura debite operas tranſmittit puriorē partē nutrimentū
ad partes ſuperiores: z magis ſolida eſt circa ipſas: z ita ma-
ior caloz inſiur in mēbris inferioribus minorē quia tā-
tū nō curat de ipſis ſicut de ſuperioribus: z ſic ſolū ad illud.
¶ Lenitas hypotaſis z velocitas morſi ſit ad illud.
¶ Lenitas natura agentem z in morbi materiam
dominantē ſignificat propter leuitatem materie et
ſuā obediētā nature. Si enim non obediret z in alijs
quo impediret: digeſtionem ſuam dimitteret cruda:
z nō bene coctā cmitteret. ¶ Palā ergo intelligit q;
regule hypotaſis: v. eſt cōpobaſ: albedo ſui colo-
ris: ſeſſio in fundo vaſis: mediocritas ſui liquoris: z
rotūditas forme: leuitas z facilis ſui morſi. ¶ Lenitas
v. ad ſunt p̄fecta eſt natura in tēperamento cōplexiois
z ſanitate corpis. ¶ Lenitas alij bay: p̄p̄tati aufert z
cōp̄tēs actio faciētis nature tollit: oibꝝ ablatiſ z
tertia actio aufertur ab oībꝝ mēbris. Si ergo leui-
tas motus hypotaſis tollat: z ſm motū nature egre-
diatur: actio naturalis dūm ſui i digeſtōis ſeſcibꝝ
auferunt. Lenitate z rotūditate forme ablatiſ: natu-
re diſtationem in oīs ptes materie morbi neceſſe eſt
tollit: z actio ſua in oibꝝ eſt eſſis. Si ſo in quibꝝ opa-
reſi: in p̄tibꝝ nō erit diuerſa. In p̄tibꝝ. i. quibꝝ ſubſi-
lis z qdā groſſa: alia cruda. ¶ Dediocritas z tēpera-
mēto liquoris ablatiſ aufert z cōp̄tētis coctiois
in ſeſcibꝝ. ¶ Si nō ſedat hypotaſis inferioris: diuifio na-
ture in partibus z poſitio vniuſuiusq; partis in lo-
cum ſuus naturalem tollat. ¶ Si albedo hypotaſis
aufertur: z digeſtio nō cōpletur: que cū inſumit auctoꝝ
runt: tertia digeſtio in mēbris neceſſe eſt tollat.
¶ ¶ Itē p̄p̄tati nos ſop̄biſte dicitēs: q; nō dicitū
aufertur hypotaſim et fortitudine tū mēbroꝝ corpo

ris: z in superfluitatibus sui nutrimenti p poros ex
pellēdis: z nō ex ablatiōe tercie digestiōis: Respon
dem? q; mēbris fortibus in cepellēdis ciboz supflui
tatibus nō necesse est reddi epati: z inde remib? mit
ti cū colamēro sanguinis: z ita erit cū vine hypofla
fi. **L**ōfirmat B ex **H**al. dicto dicitur: vīna in sanis nō
h3 hypoflafim: nifi parā: q; moxē in vasis: q; virtus
digestionis tercie et fortitudine memb:oz est fortis.
Respōdemus hīs mōstrauit **H**al. in verbis se intel
lexisse de corp:ibus sanis: q; rēperatē sunt cōplectio
nis: z perfecta in virtutibus suis: neq; plus capiunt
ciboz nifi quān digerat natura coz. qd cū sit cōstat
eos nō habere hypoflafim: q; mēbra fortiora sunt.
Sed infirma coz:oz virtutibus obuantia ex abla
tione virtutis defectiōe inuuit tercie digestiōis.
mēbris enī deficiētibz in cepellēdis ciboz super
fluitatib?: epati reddunt z cū vīna emittunt. **Q**ue
cū in vīna nō apparēat: in mēbris pmanēat: cōuer
sio illa diuersos morbos gnat fm supfluitatum natu
ras: q; intus B facit caloi naturalī: qd igni ligna de
foris. **A**n g̃ intelligim? q; si hypoflasi adit albedo:
fessio in fundo: liquois mediocritas: forme rotundū
tas: z lenitas nō habeat. **E**t hac vīna in sua vī amissa
grossam vērositatē significat quodā in tpe partē sui
diuidētē: z nature actionē in se cōplēri p̄hibētē. **A**n
aliqñ vīna lenis erit z rotūda: aliqñ nō dispersa: et
diuisa cū hypoflasi albo: fundi fessio: mediocritas
liquois fuerit. si lenitas z cōiunctio desit: duas regu
las sibi esse sublatas itelligim? vñ nature significat
pigrinitē: q; p̄tib? hypoflasis nō eq̄litr dicit. **H**ec g̃
species p̄tioe est p̄tio: q; p̄tio: significat virtutem
nature agentis in quodā rēpore: vt vērositatem gros
sam dissolueret: z feces subtraheret: q; si in om̄i rēpore
nō faciat: aliqñ tamē facere laborat. **H**ec species na
ture defectiōnē in dissolūda significat ventositatē:
z in fecū digestiōe. **H**ec in om̄i rēpore: sed tñ in p̄rio
r̄ occultū quiddā expalamē ops. **A**ētō sitas grossam
partē hypoflasis adunari p̄hibēs: aliqñ cōfortat
dievna: z deficit paulatim vsq; in vīna: postea fit
ecōtrario: vt vna die deficiat z cōfortetur paulatim
vsq; in diē morbi: postea aliqñ vna die deficit: vt alte
ra cōfortatur. **E**t p̄tio: q; vna die deficiat: cōfortat
vsq; in finē morbi: mino: in pessimitate est: q; ea que
vna die cōfortari habet: altera nō videtur deficere:
actio enī z malicia eius pessima si nō cōfortetur. **I**te
melior est ea que vna die deficit: z postea cōfortatur:
q; vna die deficiat altera cōfortans: luctari cū mor
bi materia significat natura: z pualere inter dū eā.
Defectio vero vnius diei z cōfortatio cōtinua signifi
cat fugā nature cū sui defectiōne in materie morbi re
pugnatiōe. **D**ñe hoc in pulsiō? similiter intelligi
mus: q; si pulsus vna die melioratur: altera nō nō: me
lior est q; vna die melioratur: z postea semper p̄tio: z
to. vnde hypoflasis nunq; iuncta: neq; simul aduna
ta: p̄tio: est q; que vna die adunata: altera nō nō adu
nata. **I**te cōiuncta vna die altera vero nō: p̄tio: est
semper coadunata. **A**ndē palam est intelligi: q; si by
poflasis cū duobz supradictis auferat: sedere in fun
do z rēperati esse liquois leuē z lenē esse: p̄dite sunt

regule quattuor: z significat grossas vērositates z in
digestas: quib? feruac humoroz turbent liquozes:
z natant feces fundi: fessio nō p̄hibētēs. **S**i inde al
bedo auferatur z ablatiō superioribus: cū oēs regu
las suas perdididerit: significat defectiōne coctiōis
pigrinitē nature in cōplēmento digestiōis. **S**i alaba
albedine ipsa videt sedere in fundo fm colore signifi
catur: z qualitas materie morbi intelligit: z quan
tās actionis sue siue fortis sit siue debilis. verbū g̃ gra
tia. **S**i hypoflasis glauca sit siue rufa: designat q; al
bedo hypoflasi sit vicina virtute coctiōis: z cōplē
to digestiōis: q; parū remaneret vt alba fiat. **S**i sit
citrina materia morbi remanet cholericā: z nihil po
tēficat natura in sua coctiōe: sed tñ potēstatem habet
vt hypoflasis in colore materie morbi remanet nun
dū immutata in corruptiōe z incensioē vt faciat fe
ridē. **A**ndē **H**ippo. ii in hypoflasi cholera dicitur
vt leuis z subtilis mori: morbus est calidus. vnde
Hippo. monstrat per leuitatē motus leuitatē esse
in fecibus: z cōiū obediētia: qd dicit subtilitē
superiōrē z latitudinē inferiorē volūt intelligere: et
tunc forma eius est quali pīnea. **S**i hypoflasis itru
bea erit morbus quali sanguinolentus: z mediocri
coctio eius. viridis vel nigra incensioē humorum si
gnificat: q; ab obediētia itē remota. **A**laba igit vt
poflasis z rufa p̄pionquiores sunt coctiōi q; rubea:
rubea melior est q; citrina. citrina melior est q; viri
dis: qd alibi melius sumus dicitur. **S**ufficit de by
poflasi quantitatē mōstrare coctiōis: q; quantitas
coctiōis quantitatē mōstrat actionis naturalis caloi
ris: z q; quantitas calois naturalis quantitatē cōple
ctiōis in sanitatē z in infirmitatē.

Superius determinauit aucto: de quattuor cōditio
nis hypoflasis naturalis: vnde colore: situ: liquois: forma:
Hic determinat de quinta cōditioe. f. de bonitate motus:
z vniuersitatis in duas. **I**n prima determinat: de leuitate mori
hypoflasis naturalis. **I**n secūda conclusit aucto: cōditio
ne principalē. f. q; plēntia cōditiois predictarū in hypoflasi
naturali significat digestiōne cōplētam: absentia vō eartū di
gestiōne in cōplēta. scōa ibi: **P**alam ergo intelligit q; de
gule. z ita scōa in duas. **I**n prima facit qd dicit est. **I**n
secūda recapitulat. scōa ibi in fine lectiōis: Sufficit dīp̄sē. **P**ri
ma in duas. **I**n prima cōducit suū cōditiōne p̄ncipalem.
In secūda cā declarat. scōa ibi: **S**i enī leuitas motus hypof
flasis. z ita scōa in duas. **I**n prima declarat p̄mō cōditio
nē in generali. **I**n scōa in specialī. scōa ibi: **E**ndē g̃ intelligi
mus q; sine hypoflasi. prima in duas. **I**n prima oed rari
generalī illā cōditiōne principalē. **I**n scōa mouet obiectio
nē fop̄bitatē: z illā soluit. scōa ibi: **Z**n fop̄bitate rēp̄o dicit
nos. z ita scōa in duas. **I**n p̄ma mouet obiectiōe z soluit.
In secūda cōfirmat hoc: ibi: **E**ōfirmatur hoc ex **H**al. **T**unc
sequitur illa pars in qua declarat p̄mō cōditiōne magis
in specialī: z illa in quinq;. **I**n prima declarat qualiter si au
ferat vnicā cōditio hypoflasis naturalis significabit indige
stionē. **I**n secūda z tertiat auferantur duobz: **E**um in by
poflasi albo. **I**n quarta qualiter quattuor: ibi: **E**ndē p̄
lā semp est intelligi. **I**n quarta qualiter. v. ibi: **S**i autē ab
do auferatur. **I**n quinta q̄lter ablata albedine: **S**i abla
ta albedine. **S**cōa istarū in duas. **I**n prima narrat. **I**n scō
da quoddā occultū in illa narratiōe significabit declarat. se
cūda ibi: **S**ed q̄ p̄tio: quiddā occultū. **T**ūc sequit illa pars
in qua ostēdit qualiter ablata albedine significatur: **I**n
scōa: z illa in duas. **I**n prima proponit. **I**n scōda p̄mō cō
ditur de hypoflasis causatis ex ablatiōe p̄mō cōditiois.
secūda ibi: **S**i hypoflasis sit glauca. z ita scōa in quattuor.

In sma determinat de hypofafis glauca. In fca de rubca
 ibi. Si hypofafis fit rubca. In tertia de viridi. ibi. Viridis
 vero vel nigra. In quarta coparat hmoi adinuic. ibi. Glau
 ca igitur hypofafis.

Chic primo dubitatur quid ad pofitum de motu hypo
 fafio: videtur q male determinat hic de motu eius: quia
 motus folimodo eft animatorum: vnde dicit pbs. q ppuif
 eft animator: feifis moueri: cum ergo hypofafis fit quid
 inanimatum: non habet motum: ergo male determinat de ei? mo
 tu. Item fuperius vbi determinatur de vna nō determina
 uit de motu vine: ergo fimiliter nec ibi debet determinare
 de motu hypofafis. Ad hoc dicitur q non debet determinari ibi
 de motu naturali ipfius hypofafis: quia non habet motum
 naturalem vt tu ob. fed de motu eius violento: quia quādo
 vna mouetur violento mouetur hypofafis in ipa. p hoc
 patet folutio ad primū argumentū: q: verum eft q hypofafis
 fia cum fit quid inanimatū nō habet motū naturalem: fed ha
 bet violentum. Et nota q hic determinat de motu violento
 no ipfius hypofafis ad habendam perfectā digeftionē. i. ad
 habendū fignū perfecte digeftionis: quia quando hypofa
 fia fit cito mouet fupra z diuellit z cito redit in fundū fub
 propria forma: vt fub pinatea forma: tunc fignū eft q
 bene digefta eft: z partes terreftres bene feparate funt a
 natura ad aquofitate: z dicendum q non eft ibi aliqua ven
 tofitas ibi remanēs inconfumta: que faciat illam hypofa
 fim remanere eleuatum z hoc bene permittit ibi. Ad fecū
 dū argumentū dicitur q hypofafis fit motū minimū refidēs
 in vna in fundo qd de facili poteft moueri z eleuari: z cito
 redire in fundū fub ppia forma fi fit naturalis. vnde in ipa
 hypofafis in naturalis dñi pofunt partes terreftres z groffe
 feparari ad aquofitate: et propter hoc ibi eius motum de
 terminat: fed in vna naturaliter fe habente partes humo
 rales non pofunt feparari ad aquofitate cū mifcantur fin
 minimū: imo fi feparant tunc non remanet fub fua natura
 lite: imo tota: z ppter hoc fuperius non determinatur
 de motu ipfius vine: quia per motū ipfius non pofsumus
 iudicare de complemento digeftionis: fic pofsumus p r mo
 tu hypofafis. **C**Secundo dubitatur: vtrum leuitas mo
 tus ad fuperiora fit bonū fignū: videtur q non: quia vna
 queq res naturaliter debet moueri ad fuū ppium locū
 fed pprius locus hypofafis naturalis eft fundus: ergo de
 bet naturaliter moueri ad fundum z non ad fuperiora: z fi
 mouet ad fuperiora: hoc eft inaturaliter: f; fignū debet
 reprezentare fignatus: eo modo quo eft: ergo hypofafis na
 turalis femper debet petere fundum fi fignificat bonū: non
 ergo ad fuperiora debet moueri. Item hypofafis non mo
 uetur ad fuperiora nifi ppter aliquam ventofitatem cum
 eius pprius locus fit fundus: fed fi fignificat ventofitatem
 hoc eft peffimū: ergo hypofafis mouens ad fuperiora eft
 malū fignū: quia indigefionem fignificat z nō comple
 mentum digeftionis. In contrarium eft aucto: in lra: qui di
 cit qd bonū fignū: q fignificat naturā dñari fupra mate
 riam mobi complete. **R**eterea hypofafis naturalis mo
 uens ad fuperiora fignificat leuitatem z obediētā materie
 remanens vero femper in fundo inobediētiam: fed hypo
 fafio fignificans obedientiam materie z leuitatem eft bo
 num fignū: fignificans vero cōtrarium malum: cum ergo
 hypofafis naturalis cito mouens ad fuperiora fignificet
 obedientiam materie erit bonum fignū: qd concedo cum
 yfac. vnde hypofafis naturalis cito ascendens fuperius
 z cito veniens inferius fub ppia forma pinatea eft bonū
 fignū vt fupra dicitur. **C**Ad primū argumentū in con
 trarium dico q verū eft q motus naturalis ipfius hypofafis
 eft fundus: fed tamen per violentiam poteft moueri ad fupes
 riora z poftea redire inferius ftatum fub forma ppia. vnde
 tu bene obheres in materia f; remanere fupra z non redire. Ad fecū
 dum patet folutio per iam dicta: quia verum eft q quando
 per ventofitatem eleuatur hypofafis nō redit: fed nō dicit
 in littera q non redat: imo ftatim redat fub ppia for
 ma. **C**Tertio dubitatur vtrum motus hypofafis fit natu
 ralis vel violentus: z loquo: de illo motu hypofafis quādo
 talis mouet a membris tertie digeftiue quomō eft fuperru

tas. z redit cum aquofitate ad renes z ad veficam per mea
 tus. **A**d hmoi motus hypofafis fit violentus. pbatu: quia
 fupfluitates digeftionis habet ppia emiffionē per que ha
 bet expelli: vt ftercus p anū: vniū aquofitas z fuperru
 tas tertie poros cutis hinc fudo: z hmoi: ergo fuperru
 tas tertie digeftiue. ppie z naturaliter habeat expelli p po
 ros cutis: fi ipfa non expellat per poros cutis: imo redat
 cum aquofitate ad veficam: hmoi motus non erit natura
 lis: imo violentus. Item hypofafis eft fuperruū mēbro
 rū tertie digeftiue: fi ergo redat ad epar: z ad renes: z ad
 veficā cum aquofitate: tunc membra ignobilia tranfmittit
 fuas fuperruūitates ad membra nobilia: fed talis motus eft
 contra naturam: ergo non eft naturalis. Contra ille motus
 q fignificat cogitā actionem z complementū victorie natu
 re z materia mobī eft naturalis: f; hypofafis naturalis cū
 fuīs conditionibus eft hmoi vt dicit aucto: in littera: ergo
 eft naturalis. **R**eterea ille motus hypofafis a membris ter
 tie digeftiue ad veficā fit a principio intra vt a difpofitiō
 bus hypofafis laudabilibus. principio dico intra complete
 paffo: quia fignificat obedientiam z lenitatem: quia fi ma
 teria effer nimis groffa z inobediens nunq fequitur: tunc
 ergo cū vna fequitur fit a principio intra vt dicit paffo: z
 omnis talis motus eft naturalis: ergo z. Ad hoc dico q
 vno modo dicitur naturalis motus qui fit furfum z deor
 fum: z talis motus ppie eft in illis que regulant tantū a
 natura z non ab anima: vt motū inanimatū: vt leue naturalis
 ter tendit furfum z graue deorfum: z de tali motu nihil ad
 pofitum: quia talein motum non eft ppie ponere in cor
 pore humano: at omnia que funt in corpore humano: regu
 lata funt a natura z ab anima: z loquendo de ifto motu re
 gularato ab anima dico q motus hypofafis a membris ter
 tie digeftiue fit ad veficā z tunc erit naturalis z nō violent?
 q fit a vrute forti dominante fupra materia mobī: z pcedo
 itas vitimas rationes dico q pbatent. **C**Ad primū argumē
 tum in contrarium dico q femper verū eft q fuperruūitates
 tertie digeftiue ppie habeat expelli p poros cutis: nifi na
 ra fit impedita vel debilitata: vel materia fit groffa: quia qui
 natura eft fortis i tertia digeftiua exhalat fuas fupfluitates
 in fenfibilibus: vel conuertit in aquam fupram z cum fudore
 emittit: fed fi fit impedita aliquidum: cū materia fit ni
 mis groffa et non poflit per poros expelli: tunc facit quod
 poteft z trāfmittit eas fuperruūitates cū aquofitate ad mea
 tus magis manifeftos cuiusmodi funt meatus ad veficam
 Et tu obijces q natura tunc coacta eft: ergo talis motus erit
 violentus: dico q non imo naturalis: quia natura non cogit
 nec debilitat fupfluctes: imo cogit folimodo refpectu
 virtutis fortiffime potentis illas fupfluitates expellere in
 fenfibilibus: vnde ad hoc factis fortis q trāfmittit fuas fup
 fluitates cum aquofitate ad veficam vt hypofafis. et per
 hoc patet folutio ad fecundum argumentū: q: mēbra igno
 bilia non tranfmittit fuas fuperruūitates ad nobilia: vt ibi
 maneat: imo q errorius expellant. **E**t dicitur q trāfmite
 tunt per meatus magis manifeftos: fed tu obijces: q fup
 fluitas tertie digeftiue nūq expellit nifi p ppium emiffio
 rium: vnde ftercus nunq expellitur per vnam nec emi
 ctionē tertie digeftiue vt per poros: ergo fimiliter fuperru
 itates tertie vt hypofafis nunq expellent q emittionē fide
 vt per vnam. **D**ico q non eft fimile: quia fuperruūitates p
 me vt ftercus habet vias largas et notabiles per quas fem
 per: z hoc eft: quia fuperruūitates groffa q nō poflet exire
 per meatum ftrictum vt per virgā: z fimiliter fuperruūitates
 fecunde vt vna h; vias fenfibiles z notabiles vt virgam
 z ppter hoc nunq exire per emanctioem tertie digeftiue:
 fed fuperruūitates terne non habet vias ita notabiles z fenfi
 biles: vnde non habent nifi poros cutis. Si ergo fua fupfl
 uitas fit fubtilis poterit expelli p poros cutis qui funt ftricti
 fi vero fit groffa materia non poterit expelli per poros qui
 funt ftricti: cogit ergo vt dicitur effer exire per vnam. **C**Quar
 to dubitatur fuper hoc qd dicit in littera: q hypofafis non
 poteft effer: nec apparere in fortitudine virtutis idē forti
 exiftente vrute. **C**otra: quāto vrus effer fortis: tanto magis
 expellit fuas fuperruūitates: z quantomagis

magis apparēt: ergo i fortitudine virtutis in tertia digestiua potest esse hypostas. **P**roterea nos videmus q̄ quanto virtus est fortior: in prima digestiua: tantomagis expellitur sup̄fluitas sua vt steruus: ⁊ fit hoc idē videmus in fecidā: q̄ s̄ in tertia digestiua quanto virtus est fortior: tantomagis erit ibi sup̄fluitas vt hypostasis. **I**n 2um est auctoz in littera vt dictū est. **P**roterea dicit superius auctoz: q̄ q̄ virtus est fortior: tunc non apparet hypostasis: ⁊ hoc est: q̄ sup̄fluitas expellitur insensibiliter p̄ poros vel etiam cū sudore: vnde in sanis nulla vel pauca apparet hypostasis: q̄ in fortitudine virtutis nō est hypostasis: imo expellitur illa sup̄fluitas q̄ d̄ cedere in hypostasim p̄ poros insensibiliter vel cū sudore. **A**d hoc dico q̄ fortitudo virtutis p̄r esse duobus modis: aut absolute: aut p̄ cōparationē ad materiā nutritiuā. **D**ico q̄ q̄ virtus fortis ē respectu materie nutritiue: ⁊ ibi est regimē ordinatū: tunc nō apparet hypostasis: q̄ totū cō uertit ibi: ⁊ nō est ibi sup̄fluitas: ⁊ scintelligit auctoz in lra sed q̄ virtus est fortis absolute: tñ materia morbi est grossa ⁊ inobediēs: tunc virtus nō p̄r eam expellere insensibiliter vel cum sudore p̄ poros cutis: imo eā transmittit cū aquositate ad vesicas: ⁊ hoc appellat hypostasis. **A**d p̄m. si q̄ ob. in 2um q̄ quāto fortior: virtus tantomagis expellit suas sup̄fluitates: q̄ verum est: vñ nō oportet q̄ hoc fit cū hypostasi: imo insensibiliter vel cū sudore. **A**d secūdu d̄ dico q̄ nō est s̄le: q̄ licet i fortitudine virtutis p̄me appareat semp̄ sup̄fluitas vt steruus: ⁊ in fortitudine sedēt vīna: tñ non in fortitudine tertie semp̄ apparet hypostasis sine sensibilibus sup̄fluitas. **U**na causā est: quia sup̄fluitas p̄me digestiue ⁊ scōe multū est impura ⁊ grossa. vnde nō potest insensibiliter euaporari: sicut facit sup̄fluitas tertie q̄ magis est pura ⁊ magis digesta. **S**cōda causā est: q̄ in tertia digestiua quodlibet membrū h̄ suā sup̄fluitate: ⁊ ita quodlibet membrū meli⁹ p̄r cōsumere suā sup̄fluitatē q̄ vñ membrū solum totam illā sup̄fluitate: ⁊ q̄ prima ⁊ scōa sup̄fluitas nō est insimul in vno membro vt in stomaco vel in epate: non possunt consumere suam sup̄fluitatem: sed in tertia digestiua quodlibet membrū habet suā sup̄fluitatē ⁊ illa de leui potest cōsumere ⁊ insensibiliter expellere.

Hypostasis ergo cum naturam suam erit: mutationem significat in completionē corporis: vel in vna qualitate sicut in caliditate: vel in colore: loco: liquore: vel in suis qualitatibus quibus. **S**i in suo colore vel calore: rubea erit vel citrina: vel sicut dicim⁹ quolibet alia. **S**i cetera natura sui loci erit: suspēditur: vel natar: vel in superficie est nebulosa. **L**iquida subtilis est vel grossa plus q̄ oportet. **F**ormaturam erit: lata sit vel dispersa in partib⁹ diuersa: vt partim sit subtilis: partim grossa. **N**aturam leuis motus sui erit: quodam in tempore: erit laudabilis quodam illaudabilis vt dicemus.

De hypostasi accidentalī.

Hypostasis accidentalis diuersat tribus modis. in loco: in quantitate: ⁊ qualitate. **I**n loco vel in sectione fundi: vel in suspensione medijs: vel nebulosa est in sup̄ficie sui. **D**iuersitas locorum quantitatem monstrat coctionis: siue in initio sit: vel in medio: vel in cōplemēto. **H**ypostasis nebulosa est i primis: in cōplemēto in fundo erit: media in medio suspenditur vāsis: q̄ cū natura humores excoquēs facere hypostasim incipiat: in primis dissoluēs mouet suā vtrostratem: quā cū mouerit altitudine perit: qui locus suus est naturalis: ⁊ cū ascenderit: humiditatem turbidā reddidit in grossans eam: ⁊ terrestrā fecit cū nature sui motus potans facit quāsdā nebulā. **L**i cōctionē me

diar: ventositate subtiliat: ⁊ virtus sui mor⁹ deficit: deinde hūditas subtiliat: grossities amittit: pars terrestris in locū suū naturalē regredit in mediā venicā vīnā. q̄ ex grossitudine remanet ⁊ humiditate: p̄bet partē terrestrē i locū suū descendere: remanet q̄ in media vīna natās ⁊ suspēsa. **L**ocatione cōpleta est in partibus diuisa. pars aerea natar effecta nebulosa: pars q̄ grauior terrea in fundū descendit: humiditas autē permanet clara ⁊ mūdificata. **I**n intelligit nebulosam hypostasim significare initū coctionis: ⁊ virtutē nature in faciendam hypostasim. **N**aturalis significat mediocritatem coctionis: ⁊ inceptiōē cōplemētis: ⁊ preualere naturam in digerendis humoibus: ⁊ partibus suis diuidēdis. **I**n fundo cōplemētis coctionis ostēdit: ⁊ diminutionē fecis: ponēdo in locū suū naturalē vnaquāq̄. **E**x loco igit hypostasis neq̄ bonum absolute: neq̄ malū significat: sed quantitas siue boni siue mali cōplemētis: siue minoratio cōplemētis ⁊ mediocritas. **H**ypostasis bona siue mala ex colore liquore ⁊ motus leuitate est interēda. **S**ūt enim q̄dā colores h̄ absolute significatēs: q̄dā indēditē. **I**dē cōtingit de significatiōe mali. **Q**uidā est sine mediocritate inter bonū ⁊ malum absolute ⁊ definit. **A**lbedo significat tantū absolute bonū: dicitur bonū si sit alba: candida: in liquore tepērata: in forma rotunda: lenis: ⁊ in motu leuis. **Q**ue cū sint signa sua: sine dubio sunt perfecta ⁊ bona pp̄te. **S**i alba hypostasis ad hanc pp̄tate se moueat: ⁊ aliqua vārum regularum amittat: absolute vocat alba: ⁊ bonū significat: sed nō absolute. significatiōes ⁊ bonitate minorant fm q̄ de his regulis erit m̄r. **C**olore hypostasis significas malū absolute est nigredo tantū definitum nigerrima: in liquore diuersa: granosa vel aspera: q̄ sine dubio mala sunt: maxime si vīna sit nigra. **I**nter bonū ⁊ malū mediocritas: rubor: citrinitas: viriditas: sed rubor: tñ ceteris est melior: bono viciōsior: significas sanguinis ceteris humoibus melior. **V**iriditas est peior: vñ timorū vicinior: q̄ humor significat in sectionē: ⁊ sanguinis humiditatis cōsumptionē. **C**itrinus color significat bonū ⁊ malū: q̄ naturaliter acutus ⁊ nō coceros ostēdit cholericus humores. **I**dē vtrūq̄ significat possibile: vt ⁊ calor: febriū deficiat: ⁊ acumē cholere extinguat: ⁊ nō cōfortat naturā in materiā morbi digerēda. **H**ypostasis q̄ mutat in rustatē ⁊ glandecine: significat salutē. **I**te potest esse vt calor: febribus augmētē: acumē cholere cōfortet: sanguis ⁊ alij humores incendant: hypostasis in viriditate muret. vñ timor in malū nesciat. **S**igna ergo citrine hypostasis non absoluta sunt. i. nō certa. **R**ep̄ebēdimur tñ a dicentib⁹: quare rubea non dicitur absoluta s̄le: si possit natura in cōplemētū cōfortari coctionis: hypostasis in albedine mutari ⁊ salus significari. **I**te possibile sit vt natura in cōplemētū digerendū feces deficiat: ⁊ humores calos febriū incēdat: ⁊ hypostasis in viriditate muret: vñ malū timor potēndū. **R**ū fallum est q̄ p̄posuisti q̄ rubea hypostasis sine dubio significat bonū nō suspēctum vel ex essentia vel ex sui forma. **E**x essentia: q̄ vīne hypostasis sanguis est materia: sanguis vero ceteris

hūoibꝫ ē laudabilior: z i actōe nature facilior. Et for
ma: qꝫ mediocritatē significat: z sui vicinitatē cōple
met: neqꝫ superet nature nisi digestione cōplere: z in
albedinē mutare: significat qꝫ bonū certū. Si aliquid
aliū colorē mutet nō albi: nō est sibi naturalē: sꝫ accidē
tē: cū rubo: hypostasifatur significet coctōis:
z vicinitatē ad albedinē naturalē. Eūdem cōmōdo
naturalē in interioribꝫ coquois: cū cōpleat in epate
siccū cibū: mutare in ruboem: z facere inde sanguī
nē: qꝫ in testiculis z mamillis scōo excoctus in albe
dinē mutat: vt sperma z lac cōcrecet. Reprehēdit tñ
nos antiqui sopbisse dicētes. Quare z caro nō alba
fuit cum sanguis scōo excoctus sit: Itē. non. Caro
enī sanguis est coagulatus cum paruo calore: z nō p
fecta decoctio. Si enī perfecte decoqueret: in albe
dinē mutaret: z pinguedo efficeret: qꝫ nihil est aliud
qꝫ mollis caro decocta scōo. Hypostasifatus ergo rubo
coctionis significat perfectionē: z ppinquitatē mus
tandi in albedinē. Lītrina hypostafis nō ita: qꝫ sua
materia cholera est rubea: forma cruditas z defectio
coctōis. Cholera autē rubea est acuminis suo natura
liter est perniciofa. Si augmētet febris cū calore: et
cōcretet: nō certū sumus quin humores incēdant: et
natura deficiat in repugnācia morbi materia. Si ca
lo febris decesserit: z acmē cholere rubee extingua
tur: natura necesse est confortetur: z digestio morbi
compleatur. Significatio igitur rubee hypostafis
naturalis est et essentialis. citrine: possibilis non na
turalis nec essentialis. Cōprehendimur tamē a
quibusdā: quare iniquitū hypostafis citrina nō fuit
melior qꝫ rubea: cū sit inter viridē z rubcā media: et
tu pꝫ dicitur media extremis dignior: Rñdem
mensurasti nō dimētēdiā: assimilasti nō assimilanda
ponēs mediocritatē inter bonitatē z peiorationē: qꝫ
vtraqꝫ recipit citrinitas: in rebus tñ diuersis: z inter
duo opposita: quoz neutrum recipit. Lītrina cñi by
postafis est inter rubum laudabile certum: z viridē
de illaudabile certum: z ad comparationem viridīs
laudabilis: qꝫ remotio: est a pessimitate. rubea enī
sicut dicitur: certa salus significatur: z viridī timo
certus. Lītrina z bonum z malum in rebus diuer
sis significat. ppter causam etraneanam: non sui essen
tiā: mediocritas nō ita est. de sua enī cēntia nō de cā
est etranea: neqꝫ est cōparatiōe ad aliā. qd enī erit
ab ipa vitra se est: z si nō ad ipam perueniat infra se
est. verbigratia. si melsumamus z cū multa aqua mi
secamus: dulcorē suū minozati reperimus: si aut ad
focū excoquat aquositas paulatim minozat: dulcor
augmētatur vt ad hoc qd ante fuit reuertatur. Līvero
ad pfectionē pꝫ habitū deueniat: si pꝫ excoquat nō
ad maiorē dulcorē deuenit qꝫ pꝫ habitus: fꝫ potiꝫ mi
nozati: z ita i sanguīnē mutat: z de sanguīnē i amarit
tudinē trāsdūcit: bac rōne pꝫspecta: qꝫ repērat inter
duas minozationes: vel etiā inter pērationes. Tēpera
mentū si augmētetur vel minozetur: cōplēmentū z p
fectionē egredit: qd vero cōplēmentū egreditur: con
stat qꝫ minuat. Si enī esset possibilē post cōplēmen
tū aliud cōplēmentū succedere: vel post pfectū aliud
pfectū esse: pꝫima neqꝫ pfecta essent neqꝫ cōpleta.

Cōsuplus determinauit auctore de hypostafis naturalis: pꝫ
de innaturalis: z diuidit in duas. In pꝫa determinat de by
postafis innaturalis gñaliter. In scōa specialiter subdiuidēdo
ipam: ibi: hypostafis accidentalis diuersatur. z ita scōa in
duas. In pꝫa diuidit hypostafis accidentalē fice inatura
lē. In scōa pꝫsequit de mēbris diuidēdo. Scōa ibi: di
uersitas locoꝝ quantitatē. Et ita scōa in tres. In pꝫa di
uersificat hypostafim innaturalē a parte loci. In scōa diuer
sificat eā a parte quantitatē: ibi: diuersitas hypostafis in
quāitate. In tertia a pte qualitatis: ibi: diuersitas hypo
stafis in qualitate. Pꝫima in duas. In pꝫa diuersificat by
postafim innaturalē a parte loci. In scōa repetit illud qd dixit
superius vt vterius addat aliquid. Scōa ibi in fine presen
tis lectionis: hypostafis gñificatio de malo ad bonum.
Pꝫima in duas. In pꝫa facit qd dixit est. In scōa cōdu
dit conclusionē incidentē. scōa ibi: Et loco igit hypostafis
neqꝫ bonum. Pꝫima in duas. In pꝫa diuersificat bypo
stafim a parte loci. In scōa concludit illud qd pꝫauit. scōa ibi:
Enī intelligit nebulosa. Pꝫima in duas. In pꝫa facit qd
dixit est. In scōa cās assignat. Scōa ibi: Auis est: qꝫ na
tura humores. Et ita scōa in tres. In pꝫa reddit cū de
hypostafis innaturalis in suspicē existit. In scōa de hōmō est
stete in medio: ibi: Et cōctioē natura mediat. In tertia de
existētē in fundo: ibi: Cōctioē cōpura. Tūc sequit illa pars
in qua cōcludit cōclusionē incidentē: z ita in duas. In pꝫa
pꝫcludit illā cōclusionē: z eā declarat. In scōa mouet obiectio
nes sophistarum: z illas soluit. scōa ibi: In reprehendimur
a olectibus. Pꝫima in duas. In pꝫa cōcludit illā cōclusio
nē incidentē. In scōa eā declarat. scōa ibi: Sunt enī quidā
colores. Et ita scōa in duas. In pꝫa diuidit. In scōa de
mēbris illius diuisionis pꝫsequitur. scōa ibi: Albedo tantū
significat absolute bonum. Pꝫima in duas. In pꝫa deter
minat de coloribꝫ extremis hypostafis innaturalis. In scōa
de medijs. scōa ibi: Inter bonū z malū mediocritas. Pꝫima
in duas. In pꝫa determinat de colore ab aliā significatē ab
solute z definite bonū. In scōa de nigro significatē absolu
te z definite malū. scōa ibi: Nigro: hypostafis significatē ab
solute malū est nigredo. Illa pars in qua determinat de co
loribus medijs diuidit in duas. In pꝫa determinat de co
loribus medijs magis declinantibus ad vnum extremū qꝫ
ad aliud: vt ad malū qꝫ ad bonū: vel e conuerso. In scōa de
terminat de coloribus medijs nō magis declinantibus ad vñ
extremū qꝫ ad aliud. scōa ibi: Citrinus color: z bonū signifi
cat z malū. Tūc sequit illa pars in qua mouet obiectōis so
phistarū. Et ita in tres fms obiectōis. scōa ibi: Repe
hendit tñ nos aliqui dicētes. Tertia ibi: Reprehendimur
tñ a sophistis zc. Pꝫima in duas. In pꝫa mouet illam pꝫ
mā obiectōnē. In scōa soluit eā. scōa ibi: Rñdem: fallum
est qd pꝫposuisti. Scōa obiectio non diuidit: sed pars illa
in qua mouet tantū obiectōnē diuidit in duas. In pꝫa mo
uet illā obiectōnē tantū: z soluit eā z declarat qualiter citri
nus color: est mediū inter rubum z viridē. In scōa declarat
qualiter citrinus nō vere est mediū inter rubum z viridē.
scōa ibi: Obiectōnitas non ita est. Itē est diuisio z finis les
ctōnis in generali.

Cōdicant duo pꝫcipaliter subdita. Pꝫimi est de
precedenti lectione. Scōadi de presenti lectione. De pꝫe
dicti lectione sūt duo. Pꝫimi est vt rꝫ hypostafis naturalis
est suis cōditōibꝫ posse apparere in egris. Ad nō videt: qꝫ
dicitur scōa. In de crisi qꝫ in egris nō est expectāda digestio ea
dem quādamodū in sanis: qꝫ in egris est pꝫis debilis: in
sanis fortis: sed hypostafis naturalis est suis cōditōibus lau
dabilibꝫ significat cōstitutōnē status z cōplēmentū digestio
nis: qꝫ nō potēti in egris apparere cum ibi sit frūs debilis.
z dtra illa signa qꝫ significat: pꝫeta digestioē materie mor
bi possunt apparere in egris: sed hypostafis naturalis est
suis cōditōibꝫ est hōmō: qꝫ apparet i egris. Itē dicit bꝫpo.
in pꝫolecta: qꝫ si in die nuncia vt in quarta: apparet by
postafis naturalis est suis bonis cōditōibꝫ: significat crisin
naturā i septima z ad bonū: sed crisis nō est nisi i egris: qꝫ by
postafis naturalis est suis cōditōibꝫ laudabilibꝫ posse appare
re in egris. Ad hoc cōstitū quidā: qꝫ in egris pōt apparere by

potestas naturalis cuius conditionibus: si tñ nō pōt appare-
re ita laudabilis sicut in sanis. Et per hoc respondet ad au-
cōritatē dicitur in de cristi: q̄ verū est: q̄ nō est expectanda ea-
dem digestio in egris sicut in sanis: verū est dico ita lauda-
bilis. Alij dicit q̄ hypostas naturalis potest apparere in
egris sicut in sanis quāto est de conditionibus hypostas.
vñ sicut in sanis naturalis hypostas refidit in fundo: et est
alba et sicut in egris: sed quātū est a parte liquoris nō q̄: si
quō: hypostas in egris non pōt ita bene digeri sicut in sa-
nis: q̄ in egris vtrius obilis est per cōparationē ad sanos: et
q̄ nō iudicamus de hypostasi sicut in se: imo de ipsa iu-
dicam⁹ cū suo liquore: et liquo: nō est ita digest⁹? Egris sicut
i sanis: et nō ē hypostas naturalis nisi habeat liquore opti-
me digest⁹: ppter hoc dicit dicitur in de cristi. q̄ nō est expectā-
da eadē digestio in egris sicut in sanis. Et sic possumus solu-
re ad dicitur q̄ verū est q̄ nō est eadē. Et cōpleta digestio nutri-
menti in egris sicut in sanis: sed tñ cōpleta digestio matric
mobi pōt esse in egris: et ita pōt ibi apparere hypostas na-
turalis cū suis cōditionib⁹ laudabilibus. Et tñ ubi vtrius est
obilis in egris: in sanis vero fortis et dico q̄ vtrius pōt dici
fort⁹ absolute vel p cōparationē ad materiā mobi. Et in dico
q̄ virtus in sanis fortis est absolute q̄ in egris. verūtem
vtrius in egris fortis: est p cōparationē ad materiā mobi q̄
est pauca et obediens digestionē: q̄ vtrius in sanis p cōpara-
tionē ad materiā nutrimentū est q̄ est multa et inobediēs. ppter
tñ multitudinē et abūditatē. vñ ita bñ pōt hypostas natu-
ralis apparere in egris sicut in sanis. Ad hōnes autē ad opposi-
tū cōcedo. ¶ Scōdo dubitat vtrū hypostas diuulsa conti-
nue apparē sit melior vel dīscōtinue apparē diuulsa. Et
melio: sit illa q̄ continue apparē diuulsa: videt⁹: q̄ opationes
nature ordinate sunt: opationes vero materie mobi dīscō-
tinue: sed melius est illud signū q̄ significat operationē: na-
ture q̄ illud q̄ significat operationē mobi: sed hypostas
cōtinue apparē diuulsa significat ordinatōnem: et ita opera-
tionē nature: illa vero q̄ dīscōtinue apparē diuulsa vt nō
diuulsa cōtinue: etas vero dīscōtinue significat inordinatō-
nē: et ita operationē materie mobi: q̄ hypostas cōtinue ap-
parē diuulsa est melio: q̄ dīscōtinue. ¶ Tercera dicit in se-
ri⁹ q̄ hypostas nigra in celo: est q̄n apparē i supremo q̄n
in fundo residet: et cā hui⁹ est: q̄n residet in fundo signifi-
cat cōsūmpcionē omnimodā vt partū oīm aduersionē: et etiā
vtrōtatē: s; q̄n est in supremo significat ad huc aliquā vna
vtrōtatē esse in vna q̄ nondū consumpta est: imo eleuat illā
hypostas in iugrā: sed hypostas cōtinue apparē diuulsa
significat vtrōtatē aliquā nondū cōsumpta: imo potentē
diuellere ptes hypostas: s; q̄n dīscōtinue apparē diuulsa
significat q̄n vtrōtatē oīno esse cōsumptā: q̄n nō: et illa
hypostas peior: est q̄ significat vtrōtatē omnino esse con-
sumptā q̄ q̄ nō ergo hypostas cōtinue apparens diuulsa
melio: est q̄ apparē dīscōtinue diuulsa. In cōtrariū est au-
cto: i sra pcedētē dicit⁹: q̄ hypostas naturalis dīscōtinue
apparē diuulsa melio: est sine minus mala q̄ cōtinue ap-
parē diuulsa. Et hoc pbat q̄ cōtinuitas in malo peior: est
q̄ dīscōtinuitas. vnde peius est malū cōtinuū q̄ interpola-
tū: q̄ cū hypostas cōtinue apparē diuulsa significat ma-
lū cōtinuū: peior erit cōtinue diuulsa q̄ dīscōtinue. Et hoc
cōcedo cum ysaac. ¶ Ad primū argumentū in dicitur dico q̄
quidā est motus ordinatus ad bonū: et talis motus ordinat⁹
tus ad bonū melio: est cōtinuus q̄ dīscōtinuus: et sic ob. tu
est alius motus ordinat⁹: et talis melio: est dīscōtis-
nus: vnde melius est malū vna vice aduersionē q̄ continue
aduersionē: et sic loquit⁹ aucto: in sra: q̄ ibi loquit⁹ de hypo-
stasi naturali. Si q̄ ipsa sit diuulsa tñ significat malū. sed tñ
melio: est si significat vna vice malū q̄ cōtinue. vñ tu suppos-
nis falsum dicendo q̄ hypostas cōtinua diuulsa significat
operationē naturae: imo potius significat operationē mor-
bi. Ad scōdū ptes solutio: q̄ in sra illa comparat aucto: iste
hypostas in naturalē ad naturalē. vnde cōtinua diuulsa
est in naturalis: et vtrōtis est mala: quia significat defectū
in digestionis complemento: sed cum continue significatē
vtrōtatē peior: est q̄ dīscōtinue: et hoc modo loquit⁹ sibi:
sed quando tu ob. tu comparas in naturalē ad naturalē.

vnde comparando hypostas in diuulsa ad nigram in fundo
de tunc nigra peior: est.

¶ Postea queritur de presenti lectione de hypostas in na-
turali: et primo querit quare non diuersificat hypostas ac-
cidentalē nisi tripliciter. s; penes loci: quantitatem: et qualita-
tem: quia videtur esse infusio in illa dicitur: quia si
vñ oppositum dicitur multipliciter et reliquum: vnde dicit
et cū pbis: sed hypostas naturalis et in naturalis opposita
trem: ergo quorū modis diuersificat naturalis tōmō modis
ob diuersificat in naturalis: s; naturalis q̄ nō mōdiuier
sificat vt habitum est supra: s; insufficientē est qui non diuersi-
ficat in naturalē nisi tripliciter. ¶ Tercera bonū vno mo-
do dicitur malum vero multiformis: vt dicit pbis. s; natura-
lis hypostas est sicut bonum: in naturalis sicut malum: s;
plurib⁹ modis debet diuersificari in naturalis q̄ naturalis: s;
plurib⁹ modis debet diuersificari in naturalis q̄ naturalis: ad mi-
nus fer: vel plus. Ad hoc dico q̄ in naturalis hypostas solū
modo diuersificat penes tres condiciones pias enumerat⁹
ratas. Ad primū argumentum in contrarium dico q̄ motus
quantitate compenditur debita forma et liquor: et liquor: et
ita non est infusio. Ad scōdum dico q̄ verum est q̄
pluribus modis debet diuersificari et diuersificat in natu-
ralis q̄ naturalis: s; q̄ aucto: non pōt narrare illos mo-
dos infinitos ppter hoc illos oēs reducit ad tres modos
generales quos ponit in littera. ¶ Tertia hoc quero cū po-
nat in parte ista quantitātē esse cōditionē hypostas in
naturalis vel accidentalis: quare superius vbi determinauit
de naturalis hypostas in non posuit similitudinem hypostas esse
conditionem in naturalis hypostas. Ad hoc soluit dicitur
dus dicens q̄ quantitas non est certum signum nec ad bo-
num nec ad malum: et quia hypostas naturalis est cer-
tum signum ad bonum: propter hoc non posuit superius
quantitatem esse conditionem hypostas naturalis. Vbi tñ
cendū q̄ superius quando determinauit de hypostas natu-
rali reducit quantitatem hypostas ad mediocritatem in
liquore: vnde si scim⁹ q̄ hypostas naturalis est melioris
in liquore: tunc scim⁹ q̄ non peccat in quantitate. ¶ Scōdo
dubitat⁹ super hoc q̄ dicit aucto: in littera: q̄ vtrōtis
colo: est medium inter bonū et malum. Et vnde dicitur
lo: significat aduersionē: et aduictio semper est vtrōtis
ridis colo: qui representat aduersionē semper erit malus: nō
ergo erit medium inter bonū et malum. Et ipse soluit hoc
in littera: quia medium est tñ plus destinat ad vnum extre-
mum vt pote ad malum. ¶ Tercio dubitat⁹ super hoc q̄
ysaac dicit postea in littera: q̄ caro coagulata parua et mo-
do calore: pinguedo vero a fortissimo. Et hoc pbat q̄ car-
lo: completus suam actionem dealbat: non completus vero
rubificat: sed pinguedo dealbat: non fiero caro: imo est
mediata in beoctione vt dicit in littera: ergo pinguedo a fortis
est calore coagulatur q̄ caro. Sed contra dicitur. et alij di-
cunt q̄ pinguedo coagulatur a frigido. i. a calido remissio: s;
dicit Constantinus in ptegenti: q̄ caro coagulatur a calido
et sicco: s; calidū et sicco calidū est q̄ calidum remissum: s;
caro coagulata a fortiori calore q̄ pinguedo. ¶ Tercera fortior
calore: fortius coagulata: vnde videtur carnes viroam duras
res et fortius coagulatas q̄ feminarum: et hoc est: quia in vi-
ris carnes coagulatur a fortiori calore: sed caro fortius co-
gulatur q̄ pinguedo: ergo a fortiori calore coagulatur caro
q̄ pinguedo. Ad hoc dicit quidam et dicitur sicut q̄
dicit aucto: in littera: q̄ caro coagulatur a pauco calore: s;
intelligit de materia carnis vt de sanguine ante q̄ fiat vera
caro: et nō intelligit de vera carne iam coagulata. Alij dicit
q̄ verum est q̄ caro coagulatur a pauco calore: id est a debili-
iori calore q̄ pinguedo: auctorem sustinēdo. Et si obijciat:
caro fortius coagulatur: ergo a fortiori calore q̄ pinguedo
coagulatur. Item dicit q̄ tantum et etiam plus potest fieri
caro debile agens in longo tempore quant⁹ fore in pauco
et quia dicitur sicut fore a debili calore: tamen debet
esse paulatim et in longo tempore et ita fore: vnde coagulat
respectu pinguedinis quo coagulatur a forti subito et in bre-
ui tempore. Et dicendum q̄ calid⁹ dicitur fortior dicitur
aut in se et absolute: aut per cōparationē ad materiam in quā

igit. Unde dico q̄ caro generatur siue coagulatur a forti ca
loze in se: sic ob. tu: pinguedo vero a debiliore: si tamen pin
guedo coagulatur a forti calore: per comparisonem ad ma
teriam q̄ qua generat pinguedo: et materia est pauca et etiā
obediens illi calori simpliciter debili cum fortiori: per cōpa
rationem ad prius materiam pauca: caro vero a debiliore
ri per comparisonem ad materiam q̄ qua caro generatur
que est multa et abundans supra quā non bene potest ca
lo: fortis ad dealbandum: sicut potest cal: debilis supra ma
teriam pinguedinis. Unde bene dico q̄ caro a fortiori: calore
in se generatur q̄ pinguedo: et potest hoc videtur q̄ in locis
calidis vt. p̄p̄co: et. nunq̄ potest ḡnari pinguedo: tamen
caro ibidem bene generat. Per hoc patet solutio ad duo
ultima argumenta. Ad auctore istum dico sicut dictum est q̄
caro coagulans carnem fortiori: est simpliciter q̄ calor: coagu
lans pinguedinem: verū tamen per comparisonem ad ma
teriam que pauca est: calor: coagulans pinguedinem fortiori
est: calor: vero coagulans carnem debiliore: est: quia illa mate
ria q̄ qua generatur caro ratione siue multitudinis et abun
dantie est inobediens h̄mōi cal: et ita non potest cōplere
q̄ caro delbari: et hoc vitimo modo loquitur in littera. Ad
secundum argumentum dico q̄ tu bene obijceras si caro pa
beret materiam ita obediens calori coagulati sicut pingue
do: sed nō sic est vt dictū est et p̄pter hoc nō valet. Quar
to dubitatur super hoc qd̄ dicit auctor: in littera versus fine
lectionis q̄ si aqua ponatur cum melle diminetur dulcedinē
mellis. Contra: dicit A. Gal. de simplici medicina: q̄ aqua et
oleum sunt elementum omniū medicinarum: ergo aqua et
oleum poterunt transmutari a quolibet sibi appposito et nō
transmutabunt vel diminuentur alia: ergo aqua posita cum
melle non minuat dulcedinem mellis caliditas diminetur de fri
gidityte: est actiua q̄ frigiditas: ergo caliditas diminetur de fri
gidityte: et non conuerso: sed aqua frigida est: mel vero est
calidum: ergo mel diminuet de aqua: et non aqua posita cū
melle dulcedinem mellis. Item caliditas diminetur de fri
gidityte vero mellis est: quid facit: quando ergo aqua
ponitur cum melle diminetur de dulcedine mellis: quia dul
cedo in melle fundatur in grossa substantia: et aqua subtiliat
illa grossam substantiam et remittit eam: cum hoc remittit
qualitatem fundatam in illa grossa substantia vt dulcedo
nem: et sic loquitur auctor: in littera. ¶ Ad primū argumen
tum in 3̄m dico q̄ verum est q̄ aqua transmutatur a quo
libet sibi admixto cum sit elementum: tamen in sua transmu
tatione agit in illud qd̄ eam transmutat: vt patet: quia culeo
lis agens in ceram mollem quib̄ betatur: quia in agēdo
patitur. Similiter aqua posita cum melle in patiēdo agit: et
diminuit dulcorem mellis. Per hoc patet solutio ad fecidū
q̄ v̄tū est q̄ caliditas est fortis: actiua: et etiā caliditas mel
lis agit in aquam: et in agēdo patitur ab aqua: quia aqua
diminuit elus dulcorē. ¶ Ultimo dubitatur super hoc qd̄
dicit postea auctor: in littera: q̄ mel a dulcedine transit in sal
fedine: et de falsedine in amaritudinem. Sed videtur q̄ sine
diare transit a dulcedine in amaritudinem et non in falsē
dinem: quia vt dicit p̄bus: omnis motus fit a contrario in
contrarium: cum ergo dulcedo contrarietur amaritudini et
non falsedini: videtur q̄ a dulcedine mel immediate transeat
in amaritudinē. Reterea vt dicit A. Gal. in de simplici medi
cina: mel est dulcius omni re et generat humorem amaro
re: cholera in corpore nostro: ergo similiter exterius per calo
rem ignis mel conuertitur immediate in amaritudinē. Itē
fortis est calor: ignis agens exterius q̄ calor: naturalis agens
in corpore: sed calor: naturalis agens in corpore immediate ge
nerat et melle amaritudinem et non falsedinem: ergo simi
ter calor: ignis eternus cum sit fortis: transibit siue faacet
transibit in melle a dulcedine immediate in amaritudinē. In
cōtrarium est auctor: in littera: vt dicit et: etiam in dicit
vniuersalibus: quod dicit q̄ mel primo transit a dulcedine in
falsedinem et a falsedine in amaritudinem. Reterea nō est
deuenire ab extremo in extremū nisi per medium: sed dulce
do et amaritudo sunt extrema: falsedo vero medium: ergo
non est deuenire a dulcedine mellis in amaritudinem nisi
mediante falsedine. Et hoc concedo: et causa prius est: quia

falsedo fundatur in mediocri substantia: amaritudo vero et
dulcedo in grossa: vñ qd̄ mel decoquitur ad ignem primo
consumitur et aduritur partes subtiles et sunt amar: sed
partes grosse nō: imo sunt per calorem ignis quasi parip̄e
de. vnde et coniunctione partium subtilium que iam sunt
amare: per adunctionem cum inspidis generatur falsedine: et
ita mel a dulcedine transit in amaritudinem: sed postea quando
calo: inale scit: transcurrit omnes partes grossas et subtiles
q̄ iam erāt aduste: ita totum fit amarum: et p̄pter hoc mel
transit a dulcedine in amaritudinem mediante falsedine: et
hoc modo loquitur auctor: in littera. ¶ Ad primū argu
mentum in contrarium dico q̄ verum est: q̄ omnis motus
fit a contrario in contrariū formaliter et diffemperatum. vñ
de licet dulcedo et amaritudo sint contraria formaliter: cum
dulcedo et falsedo sunt cōtraria diffemperata: et talis motus
potest bene esse. Vel dicendum q̄ omnis motus est a con
trario in cōtrarium: verum est per aliquod medium: pro
falsedo est medium inter dulcedinem et amaritudinem: pro
pter hoc mel transit a dulcedine in amaritudinem median
te falsedine. Ad alia duo argumenta vniuersalium respon
deo dicendo q̄ non est sile de calore naturali: et de igneo: q̄
vt dicit Aristotinus: humores sunt filij elementorum: et
quia in vnoquoq̄ mixto sunt quartus elementum: et
elementi dīnans generat humos: in corpore mixto: et quia
mel est calidus et siccum: p̄pter hoc et melle recepto i corpore
generatur humor calidus et ficcus: vt cholera que est ama
ra: ferat humorem: immo consumere partes tam subtiles q̄
grossas: et quia non ita cito potest consumere grossas sicut
subtiles: p̄pter hoc generatur primo falsedo in melle vt de
claratū est q̄ amaritudo cōpleta. Vel dicitur q̄ in corpore
humano non potest generari falsedo et melle: quia si posset
hoc nō esset nisi p̄plexima salūm: s̄ h̄mōi est inaturalis: et nō
loquitur de generatione: humosum inaturali: imo natura
li: p̄pter hoc et: et sic soluit ad illud.

¶ Hypostasis ergo significatio de malo ad bonum
et colore suo intelligitur: liquore: forma: motus: leu
tate. Quantitatem boni vice mali: et locis intendi
mus suis. Hypostasis enim laudabilis et significat
ua bonificat alba: est cum in fundo sit: perfectam bo
nitatem potendū. Itatō bonitatem minus: tamen cu
perfectam. Hebuloſa bonitatem non completam: q̄
hypostasis fundi naturaliter laudabilis significat fe
cum coctionem: et earum diuisionem: et vnaquāq̄ se
cessisse partem in locum suum naturalem. Itatō
mediocrem significat coctionem: et ad digerendum
propinquitatem: et humores diuidi incipientes: sed
p̄pter ventositatem quādam grossam nondum a na
tura subtilitatem: que quia perfectam non habet
subtilitatem: remanentur indiuisē. vnde bonitatem
non completam ostendit. Hebuloſa naturam deco
quere in cessisse significat: et ventositatem humoris dif
soluere: sed tamen superest fe actioni mediare posse
coctione: et subtilitate ventositatem: et motus sui face
re quere: vt humiditatem suam subtiliter: quartus
hypostasis descendens in inferiora nater. Itē aliud
necessarium est tempus vt digestio cōpleatur: et hu
mores diuidantur: quorum vnaquāq̄ pars in locum
suum naturalem ponatur: sicq̄ pars terrestris in fun
dum descendat. vnde bonum nondum completum
significat: sed apparet deficit. ¶ Significatio
quantitatis in mala hypostasi contraria est signis
bone hypostasis: q̄ si in fundo sit: mali cōpleti signi
ficat. Si naturae: significat minus malum esse q̄ cō
pletum, Hebuloſa malum nondū cōpleti ostendit.

Ziber

In fundo em federe hypostasin malam: extra actio-
nem est nature: significans grossitudinem: et humo-
rum cruditatem: et sui motus grauitate. Cum enim
materia morbi huiusmodi sit qualitatibus: non sumus
securi de natura confortada in repugnatione morbi:
fugit ergo atq; redit ante separationem morbi. vnde
de malum significat completum. ¶ Matans si subri-
lior: et lenior: ut: significat naturam posse in repugna-
tione morbi ante separationem sui: ideocq; malū por-
tendit minus q̄ completū. ¶ Hypostasis inter lau-
dabile et illaudabile mediocritas est citrina: q̄ si sit ne-
bulosa spem complendi significat coctionem. Si na-
talis speramus minus q̄ compleri. Si in fundo sit
cruditatem humorum: et grauitatem cum grossicie
significat. necesse ergo est nature in longo tempore
suam digestionem complere. Si natauerit humores
leniores significat et subtiliores esse: et naturam vnā
actione impleuisset: sed superesse plus subtilitate: et ne-
bulosam p̄iusq̄ natarem facere: deinde subtilitate:
et nāquāq; in loco suo mitti: atq; in fundo federe.
Et nebulosa intelliguntur humores esse subtiliores:
et leniores: et q̄ natura suam solutionem cōpleuerit:
atq; allucinauerit. vnde nebulosa fit: neq; remanet
nihil vt natet humores: postq; diuidantur: et pars ter-
rea in fundum reuertatur: vnde spes perfectiōis por-
tendit. ¶ Malam ergo intelligitur: quia hypostas-
is inter bonū et malum mediocritas in fundo humorū
cruditate: et morbi ostēdit diurnitate: si in initio mor-
bi apparuerit: et virtus infirmo sit spem alonge por-
tendit. In statu si natura sit defecta: virtus est rē-
mor: quia non sumus securi propter materie grauita-
tem: et eius grossitudinē quin virtus deficiat ad mor-
bi repugnationē: et natura fugiat lacerationes ante q̄
morbi digerat. Matatili vel nebulosa significatur
materie subtilitas: lenitas: et morbi benignitas. In sta-
tu morbi si virtus bona fuerit: spes longinqua erit: si
virtus sit defecta: timorē de loco nūciat. ¶ Hyposta-
sis in quadam die morbi nebulosa: et in fundo die ipsa
pessima est: q̄ natura significat fugere a morbi re-
gimine propter grossitudinem et grauitatem mate-
rie. In fundo enim subito federe hypostasin et sine
ordine non est nature est actione: quia actio natura-
lis paulatim fm ordinem procedit fm quantitatem
virtutis. cum autem ita subito euenerit: timet natu-
ra et fugit propter grossitudinem et grauitatem ma-
terie morbi. Quod confirmatur et dicitur Gal. hyposta-
sis inquit si in initio nebulosa sit: subtilitate signi-
ficat materie: et facilitatem obediēti nature. in fun-
do grossitatem et grauitatem. si natauerit mediocri-
tatem ostendit cum vicina nebulose sit. Quibus et
vobis mōstrat: q̄ si hypostasis a nimia subtilitate et le-
uitate in grauitate et grossicie subito sine mediocrita-
te mutetur: non est actione est nature: vnde pessima
et timoris est nūciatiua. ¶ Insequunt nos quidā
dicentes: vnde differunt subtilis hypostasis cocta et
subtilitate: et que in fundo est grossa atq; cruda? Itē
natans cruda et indigesta: quid differat se cocta et
digesta? ¶ Respondemus: hypostasis in fundo cruda
et indigesta est: eius color est citrinus: liquor sub-

tilior: q̄ oporteat vel grossior forma supsticia. Cruda
subtilis cocta non cruda: si autē bene sit cocta: alba
est et candida: liquor est mediocritas: forma p̄nica. Cri-
na in liquore temperata: hypostasis quocq; natat: si
subtilis est: sitca et lenis: videt et tinctura pulchra: si
grossa: dispersa et diuersa atq; diuisa: vna eius cras-
sa et turbida. Si in qualitate illa permanet: neq;
subtiliter: pessima est: et mali significatiua. Vnde
Hippo. vna inquit natans et nunq̄ in fundo ses-
det: cum sudore et colore sub hypochondria: timorem
significat.

¶ Superius determinauit aucto: de hypostasi naturali et
innaturali: diuidendo innaturalem a parte loci. hic repetit
aucto: q̄ si p̄ modū cōclusionis illud q̄ dicitur superius et diui-
dit ista pars i duas. In prima repetit aucto: de hypostasi na-
turali. In secunda de innaturali. secunda ibi: Significatio
quāritas in mala hypostasi. Et ista scōa in duas. In prima
determinat de significatiōe hypostasis innaturalis. In scōa
mouet obiectionē topistaz et illā soluit. scōa ibi: Insequunt
nos quidā dicentes. ¶ Prima duas. In prima determinat
de significatiōe hypostasis innaturalis q̄ in ḡali. In scōa
da declarat illud magis in speciali determinando de hypo-
stasi citrina. secunda ibi: Hypostasis inter laudabile et illau-
dabile. Et ista secunda in duas. In prima determinat de hypo-
stasi citrina: prout in vna die semper remanet in eodem
loco vt in supremo medio fallit vel in fundo. In secunda
determinat de ipsa prout non remanet in eodem loco: imo
prout in vna die est in supremo: et in eadem subito
est in fundo. secunda ibi: Hypostasis in quibus die
morbi. Prima in duas. In prima determinat de hypostas-
si citrina: prout in eadem die obinet eodem locum: vt
supremum medium: vel infimum. In secunda concludit
illud quod probauit. secunda ibi: Malam ergo intelligitur.
Illa pars in qua determinat de hypostasi innaturali prout
in eadem die obinet diuersa loca diuiditur in duas. In pri-
ma facit q̄ dicitur est. In secunda confirmat hoc dicitur
ibi: Quod confirmat et dicitur Gal. hoc est diuisio et senten-
tia lectiois in generalit.

¶ Hic primo dicitur de littera precedenti: et primo suo
p̄ hoc q̄ dicit q̄ hypostasis innaturalis rubra melior est q̄
citrina: et hoc est quod dicit ipse: quia rubra attestatur co-
minio sanguinis: citrina dominio cholere: et sanguis cum sit
amicus nature corrigibilior est q̄ alij humores. Et propter
hoc queritur vtrum sanguis peccans in corpore citius cor-
rigatur a natura q̄ alius humor: peccans. Et videtur q̄
non: immo q̄ minus: quia sicut sanguis est maxime diges-
tus respectu aliorum humorum eodem modo sperma
maxime est digestum a natura respectu sanguinis mēstrui: sed
sp̄ma vt dicit Gal. tardius corrigitur si peccet q̄ sanguis
mensruus. vnde suffocatio matris ex spermate retento
deterior est q̄ ex sanguine mensruo: ergo similiter sanguis
peccans in corpore tardius corrigetur a natura q̄ alius hu-
mor. Item illud peccatum q̄ est in humore grossiori in cō-
positione et in maiori quantitate existente in corpore tardius
corrigitur: q̄ illud illud peccatum q̄ est in subtiliori humore
re in compositione et in minori quantitate: sed peccatum in
sanguine est in grossiori humore in compositione et maiori
in quantitate q̄ peccatum in cholera: vt patet per se: ergo
tardius corrigetur a natura peccatum in sanguine q̄ peccatum
in cholera. In contrarium est aucto: in littera: vt dicitur
est. ¶ Altera illud q̄ magis est innaturale et minus conueni-
nit vire citius interficit et tardius corrigitur a natura: vt pas-
tet de venenis interficiētibz: ergo per locum ab oppositis:
illud quod magis naturale est homini: et magis conueni-
nit nature humane citius corrigetur a natura: si sanguis des-
erit calorem naturalē: et spiritus ad omnia et embaa corpo-
rum cum sit amicus nature et familiaris: ergo citius corrigi-
tur a natura q̄ alius humor. Ad hoc dicunt quidam q̄ tary

dus corrigitur a natura q̄ alius humo: si fit in statu imma-
 turali: quia sicut filius obediens patri magis diligitur q̄ ser-
 uas: eodem modo si filius delinquit in patrem tardius re-
 cōcilias patri q̄ seruis suis. Sic dicitur a pre ista q̄ sanguis
 non peccans magis diligitur a natura: q̄nō eodē modo peccat
 & derelinquitur a natura tardius corrigitur a natura. Sed
 ysaac plane: cōtrarius est illis qui sic dicunt: & ppter hoc
 dicit cum ysaac: q̄ sanguis peccans citius corrigitur a natu-
 ra q̄ alius humo: peccans. ¶ Ad p̄mum argumē-
 tum in contrarium dico q̄ non est p̄tius simile de sperma
 re & de sanguine. Est enim simile quoad hoc: q̄ sicut sper-
 ma digeritur a natura eodem modo sanguis: sed dissimile
 est quoad hoc: q̄ sperma non digeritur a natura vt reman-
 neat in corpore in quo digeritur: immo potius vt eter-
 ceat operationes suas extra: vnde non ordinatur sperma ad
 cōstructionem individui: sed potius speciei. Hō est ergo
 mirum q̄ ex quo sperma non digerit a natura vt remaneat
 in corpore: si remaneat in corpore: & retineatur si faciat vel
 generet egritudinem perniciosam: sed sanguis ex quo nu-
 tritur corpus digeritur a natura vt remaneat in corpore: et
 ab eo corpus nutritur: & ppter hoc ex quo est ordinatur a
 natura: vt ipse remaneat in corpore: si peccet cito potest
 corrigi a natura: quia digerit a natura vt conducatur in mē-
 bra: & vt fit mediū in vita, vnde natura plus laborat in eius
 correctione q̄ in correctione aliorum humorum. Item si san-
 guis quantum ad eius substantiam magis est obediens di-
 gestioni q̄ alius humo: quia p̄legma a inobediens est diges-
 tioni ppter eius grossitatem: cholera ppter eius nimiam
 subtilitatem: & quia sanguis est quasi mediocris substantie
 suæ non est ita grossus sicut p̄legma: nec ita subtilis sicut
 cholera ppter hoc citius corrigitur. Ad secundum argu-
 mentum dico q̄ plus facit ad oppositum q̄ ad propo-
 situm. vnde verum est q̄ sanguis in grossio: substantia fū-
 das q̄ cholera: etiam in maiori quantitate est in corpore. q̄
 cholera: ppter hoc dicitur citius corrigitur. vñ cholera non
 cito corrigi ppter eū subtilitatem: & ppter eū paucitatem: s̄
 illa grossities que est in sanguine nō est grossities simpliciter:
 imo est quasi mediocris & respectu cholere & p̄legma-
 tis. ¶ Secundo dubitatur super hoc qd̄ dicit in precedenti
 lectioe vt dicitur est: q̄ hypofasis rubra melior est q̄ citrina.
 Item: sicut iudicamus in egritudinibus per hypofasim:
 ita per sputum: sed dicit Hippo. q̄ sputum citrinum me-
 lius est q̄ rub: um: ergo similiter hypofasis citrina melior
 est q̄ rubra. Item illud quod magis viciatur melior: est
 melior: sed hypofasis citrina viciatur magis hypofasim
 melior: vt albe que est naturalis: quia rubra hypofasim nō
 trāsit in albedinem nisi prius rubedo remittatur: & fiat quas
 si citrina: ergo citrina melior est q̄ rubra. Ad hoc dico cum
 ysaac: q̄ rubra hypofasim melior est q̄ citrina: & hoc est: q̄
 rubra attestatur sanguini qui magis est obediens nature: ci-
 trina cholere q̄ magis inobediens. vnde hypofasis rubra
 significat q̄ materia digesta est: & non erigit nisi q̄ transeat
 in albedinem: citrina vero non. Item: citrina hypofasim
 sis non potest transire in albam: que est naturalis: nisi per
 ruborem: et ppter hoc rubra melior est q̄ citrina.

¶ Ad p̄mum argumentum in contrarium dico q̄ sputum
 quandoq̄ citrinum est ppter digestionem materie mobi-
 li: sic loquitur Hippo. cum dicit q̄ citrinum est melius q̄ ru-
 bum: quia prius q̄ sputum rubrum fiat album oporet q̄
 transeat per citrinitatem. Alio modo dicitur sputum citri-
 num etiam rubrum: non ppter digestionem: sed ratio-
 ne materie cholere: vel sanguine: et sic rubrum me-
 lius est: quia attestatur sanguini qui magis est obediens
 nature q̄ cholera. Similiter dico q̄ hypofasis illa que est
 citrina per viam digestionis melior est q̄ rubra: quia citri-
 na magis significat digestionem q̄ rubra: cum non fit deue-
 nire a rubra hypofasim in albam nisi per citrinam: sed ta-
 men loquendo de hypofasim rubra & citrina per viam diges-
 tionis. Sed de his loquendo ratione materie scilicet put-
 habent colorem materie dominantis: sic dico q̄ rubra me-

lio: est q̄ citrina: quia rubra attestatur materie magis obe-
 dienti nature q̄ citrina: & hoc modo vltimo loquitur aucto-
 in littera: cum dicit q̄ rubra hypofasis melior est citrina.
 ¶ Et dicitur quod non est equalis cōparatio sputi citri-
 rubrum: & hypofasis citrine ad rubrum: quia sputum ru-
 bium quandoq̄ venit ppter digestionem: vt quando ma-
 teria cholericā que citrina est transiit in albedinem: primo
 transiit in ruborem postea in albedinem: quandoq̄ vero fit
 sputum rubrum ppter colorem materie sanguinee que
 rubra est: vtroḡ istos: unum modum rubrum sputi melius
 est citrinum: & hoc modo nō loquitur Hippo. aliquid vero fit
 siue venit sputum rubrum ppter rupturam vene & erit
 sputum rubrum: & respectu talis sputi rubi citrinum me-
 lius est: & sic loquitur Hippo. quia citrinum est melius: & tu
 obijcis postea: ergo similiter citrina hypofasis melior est
 rubra. Dico q̄ non valet: quia hypofasis rubra nullo mo-
 do fit ppter rupturam vene: immo est semper quandoq̄
 hypofasis rubra: hoc est ppter colorem materie et non
 ppter rupturam vene: rubedo attestatur sanguini. citri-
 nitas cholere: & sanguis magis est obediens nature q̄ cho-
 lera: ppter hoc dicit q̄ rubra hypofasis melior est citrina
 Ad secundum dico q̄ verum est: q̄ illud quod affimilatur
 melior melius est: vt equus melior est simia: quia equus
 affimilatur homini in melioribus: simia vero in ridiculosis:
 bus: & quia rubra hypofasis affimilatur albe in melioribus:
 vnde in digestioe: citrina vero in peioribus fit in colore: ppter
 hoc rubra melior est citrina. ¶ Et dicitur q̄ tu obijcis a par-
 te digestionis &c. ¶ Tertio dubitatur super hoc qd̄ dicit
 aucto: in lectione precedenti q̄ rubra hypofasis melior est
 citrina: & hoc est dicit ipse: q̄ rubra trāsit in albam sine medio
 citrina vero cum medio. Et probat hoc sicut sanguis transiit
 immediate in sperma qd̄ est album: quia sanguis dealbatur
 in testiculari immediate: ergo similiter hypofasis rubra trāsit
 in albedinem sine medio. Contra non est venire ab extremo
 in extremum nisi per medium: ergo cum rubus color: & al-
 bus sint extrema: oportet q̄ transitus colorum sit per medium
 cum ergo plures colores medi: vtrotum pallidus subpallidus
 dus rufus &c. sint mediū inter rubrum & album: transitus
 rebet: & albi est per medium. Item: dicitur dicit superius q̄ hyp-
 ofasis glauca & rufa meliores sunt q̄ citrina: & hoc est qd̄
 dicit ipse: quia magis p̄pinq̄uitates sunt digestionis vt albe
 & ita inuit q̄ per colores medios fit transitus ab vno extre-
 mo ad aliud: ergo cum rubra & alba sint extrema: transitus
 earum erit per aliquod mediū. ¶ Ad hoc dicit serardus
 q̄ impessio coloris vt quando fit transitus ab vno colore
 ad alium est duobus modis. Quodam est impessio coloris
 superaddendo colorem coloris: & loquendo de tali verum est
 q̄ fit per aliquod mediū: & sic obijcis tu. Quodam vero
 impessio coloris fit & tegendo colorem vt quando destruit
 vnus color: & color: qd̄ est sub illo detegitur: & hoc modo dicitur
 tur aucto: in littera. Et dicitur quod transitus a rubra hyp-
 ofasim in albam sine dubio fit per medium vel sensibilibiter
 vel insensibilibiter: vt fit per medium insensibile s̄m sensum:
 tamen per medium fit s̄m verum: sed dicit q̄ sine dubio fit:
 verum est sensibilibiter: quia enī quando est rubra hypofasis at-
 testatur sanguini: & sanguis est valde obediens digestionis:
 ppter hoc in breui tempore & quasi insensibilibiter quantum
 ad nos fit trāsitus a rubra hypofasim in albam: & hoc modo
 loquitur aucto: in littera. Item hoc patet soluto ad p̄-
 mum: quia verum est q̄ non est venire ab extremo in extre-
 mum: nisi per medium: verum est sensibilibiter vel insensibi-
 liter quoad nos. Ad secundum argumentum dico q̄ non
 est simile de citrina hypofasim: quia citrina attestatur cholere
 re que valde est inobediens digestionis: & ppter hoc non po-
 test transire in breui tempore in albam: nec insensibilibiter:
 ter: sicut facit rubra que attestatur sanguini: qui est na-
 ture obediens &c.

¶ Postea dubitatur de presentis lectione: et queruntur
 tria. Primum est super hoc qd̄ inuit aucto: in littera: q̄
 p̄ itj

hypostasius innaturalis contraria est naturalis: quia sicut naturalis melior est in fundo: minus bona in mediocritate: minus bona in supremo: eodem modo e converso innaturalis minus mala est in supremo magis mala in medio: magis tunc vero mala in fundo. Sed videtur quod hypostasis innaturalis melior sit in fundo quam in medio: vel supremo: quia dicit in littera quod locus hypostasis de se nec bonum nec malum significat: sed quantitate boni vel mali: sed ego video quod in hypostasi naturali residentia in fundo significat quantitatem boni: licet non significet bonum vel malum: ergo similiter in hypostasi innaturali significabit quantitatem boni: vel quod non. Propterea hypostasis innaturalis quanto melius digeritur: tanto melior est ut dicit: sed quanto melior est hypostasis: tanto magis petit fundum: ergo hypostasis innaturalis in fundo melior est quam in medio vel supremo. Ad hoc dico cum ysaac: quod hypostasis innaturalis quanto magis est in supremo tanto melior: quanto magis in fundo tanto deterior: quia quando est in fundo significat uoto: quia fit virtutis vel iniquitatis: tunc si est in fundo significat omnimodam adultionem in humo: ibi uobilitate nature et eius mortificationem: ita quod non potest eleuare ventositatem aliquam ab illis humo: ibi: quod ventositas possit eleuare illam hypostasis in supremo vel medio. Et hoc significat aliud: quod si illa hypostasis innaturalis residens in fundo sit alterius coloris quam viridis vel nigri significat tantam grossiciem materię: et tantam inobedientiam: quod ab illa materia: propter sui grossiciem non potuit resolui aliqua ventositas que possit eleuare illam hypostasis in supremo: et verum istocum esse pessimum: et propter hoc quando hypostasis innaturalis est in fundo pessima est. Ad primum argumentum in contrarium dico quod esse in fundo aliud est hypostasi naturali: aliud in innaturali: quod in naturali significat fortitudinem digestionis: et complementum: et propter hoc est bonum: sed in innaturali significat complementum omnimode indigestionis: et propter hoc est malum. Ad secundum argumentum: soluo per interemptionem innotens. Dico enim quod quanto hypostasis innaturalis magis digeritur tanto magis petit supremum locum: et non infimum. unde tu obijcis ac si hypostasis innaturalis esset naturalis: quod est falsum. Secundo dubitatur super hoc quod aucto: innuit in littera: quod hypostasis innaturalis melior est subtilis quam grossa. Contra: quia sicut iudicamus per hypostasis in liquoribus: sed dicit superius quod liquor vime grossius melior est subtili: quia grossius significat naturam inchoare digestionem: subtilis vero omnino in digestionem et nature impotentiam: ergo similiter hypostasis grossa melior erit subtili. Item dicit superius quod illa hypostasis melior est que magis petit fundum: sed grossa est huiusmodi respectu subtilis: ergo melior. Contra: grossa hypostasis ut dicit in littera: significat omnimodam indigestionem et materię inobedientiam: subtilis vero significat subtilitatem et aliquam materię inobedientiam: ergo subtilis melior est grossa. Propterea dicit in littera quod hypostasis innaturalis natans melior est quam in fundo residens: sed hypostasis innaturalis natat ratione subtilitatis: quia subtilis est supernature: sed petit fundum ratione grossitiei: quia grossa naturaliter petit fundum: ergo subtilis hypostasis innaturalis melior est quam grossa: hoc concedo cum ysaac: et concedo istas varias rationes hoc probantes. Unde dico quod innaturalis hypostasis subtilis melior est: quia significat aliquam speciem: ut virtutem fortem per comparisonem ad materiam quam potest subtiliare: grossa vero timore: quia significat impotentiam nature et inobedientiam et grossiciem materię. Ad primum argumentum in contrarium dico quod grossus liquor: quandoque melior est subtili: ut quando grossus significat principium digestionis: sub

tilis vero omnino indigestionem: et sic loquitur aucto superius: quoad hoc vero subtilis melior est quam grossus: ut quando subtilitas causatur propter sequentrationem partium et transfusionem cuiuslibet ad proprium locum quia tunc remanet liquor: clarus et subtilis: et talis melior est quam grossus: quia significat complementum digestionis: grossus vero principium digestionis: et sic obijcis. Et subtilis significat obedientiam materię: grossus inobedientiam. Similiter dico de hypostasi: sed dico quod hypostasis si innaturali semper grossities est: quia grossities materię subtilitas vero ab obedientia: et propter hoc in hypostasi in naturali subtilis melior est quam grossa: quod ibi grossitudo semper significat grossities materię: et sic loquitur aucto. Ad secundum patet solutio: quod tu obijcis de naturali: de te tunc verum est quod melior est que petit fundum: quia generat ibi grossities a natura digerente et non est verum de innaturali: quia ibi semper causat grossities ab grossities materię. Tertio dubitat super hoc quod dicit aucto in littera: quod hypostasis innaturalis que in eadem die sua permata: et postea in eadem die subito petit fundum: pessima est. hoc probat: quia talis sit a dominio materię: non ab operatione nature: quia operationes nature ordinatae sunt: et non subiecte: cum ergo talis hypostasis sit inordinata et subiecta: huiusmodi significat dominum materię: non morbi: et natura fugit a facie materię morbi. Sed videtur quod talis hypostasis sit ordinata sit bonum signum: quia dicit superius in capitulo de liquoribus: quod permutatio subito facta in qualitatibus vime ut a grossitudine in subtilitatem melior est quam paulatina. Unde si mingatur vime grossa melior est cito permutetur a grossitudine in subtilitatem quam si permanet semper grossa: ergo similiter subita permutatio in hypostasi ut si modo natat: modo perat fundum: melior erit quam si semper in eadem die maneat in eodem loco. Propterea hypostasis natans significat in digestionem: residens vero in fundo digestionem: ut dicit superius: sed mutatio ab indigestione ad digestionem est laudabilis: ergo hypostasis modo natans et statim patens fundum erit laudabilis. Ad hoc dico cum ysaac in littera quod talis transitus in laudabilis est: quia significatur fieri ex vi materię morbi: et non ex vi nature. Ad primum argumentum in contrarium dico quod non est simile de permutacione illa liquoris: de qua loquitur superius: et de permutacione hypostasis innaturalis: de qua loquitur ibi: quia superius loquitur de vime que digeritur interiorius ut intra corpus et sequatur exteriorius. Unde quando huiusmodi digeritur intra et mingitur grossa: natura intra totam suam actionem compleuit preterquam sequentrationem partium: quia compleuisset si illa remansisset intra: et propter hoc melius est quam statim subleuatur quando est extra quam si non subleuatur: quia quando statim subleuatur: tunc significat dominium nature supra materiam morbi: et non restat nisi transfusio partium ad propria loca et clarificatio liquoris. Sed non sic est de hypostasi innaturali: quia magis est grossa et magis inobediens. unde quando ipsa est in supremo natans: natura non potest eam tantum digerere in vna die et eadem die perat fundum per actionem nature: et propter hoc si perat fundum eadem die: hoc est de dominio materię morbi supra naturam. Et dicitur quod ibi loquitur de hypostasi innaturali: in qua non requiritur tantummodo defensio ad fundum ad hoc quod significet bonum: immo requiritur cum hoc quod habeat omnes alias condiciones laudabiles: ut colorem album: formam pinguem: liquorem medicum: et natura non potuit in hypostasi innaturali omnes istas condiciones facere subito. Si ergo veniat ad fundum subito: hoc est sine conditionibus: et tunc est malum: quia significat hoc fieri ex dominio morbi: et hoc modo loquitur aucto: in littera. Ad secundum soluo per

interemptionem: et dico q̄ quando talis hypostasis natans in vna de subito petit fundum: dico q̄ iste transitus non fit ab indigestione ad digestionem: immo potius ab indigestione ad vnam et pessimam indigestionem: et sic patet solutio ad illa. Vel aliter dicendum q̄ quando dicitur q̄ hypostasis natans significat indigestionem: refidens vero in fundo digestionem: illud intelligitur de hypostasi iam tendens ad bonum: et ideo si talis hypostasis per vteriozem decoctionem restitit in fundo: dicitur laudabilis. Sed hypostasis que simpliciter et absolute nec per vteriozem decoctionem efficit potest laudabilis: quanto magis natans: tanto minus mala: quanto magis refidens in fundo: tanto magis mala. et de tali hypostasi innaturali refidens in fundo: intellescit ylaac in textu: quia semper malum significat.

De diuersitate hypostasis in quantitate.

Iuertas hypostasis in quantitate: vel multa est: vel pauca: sine media. Multa vel in corporibus sanis: vel infirmis. In sanis grossicem et bonam significat virtutudinem: et humiditatis naturalis multitudinem. In his multa adunatur quantitas et superfluitate cibi et potus duabus et causis. Vel quia mētraica subtilitas est et naturaliter stricta propter molitiam: et cutis sic humiditatis atq̄ pinguedinis multitudinem: quod ex subtilitate pilorum intelligitur: et paucitate carnis. Vel quia humiditas eorum est multa grossa et viscosa: calor vero paruus. Lum autē potū sunt stricti humores grossi et viscosi cō defectione caloris: parum dissoluitur in ipsis et superfluitate tertie digestionis: illa autem superfluitas intra coporum claudunt interiora: et ibi abundat: quā oportet naturam reddere epati: et emissam cum vrina facere hypostasin. Unde Halicenus: hypostasis in pinguidibus multa: in malis est parua in mediocribus media. In corporibus neq̄ pinguidibus: neq̄ crassis hypostasis multa est duob̄ modis. Vel ex motus et exercitij dimissione et afflueta quiesce et suauitate: cum parum dissoluitur per poros: et multū adunatur in corpore de superfluitate tertie digestionis: propter paruitatem eorum cum fumo et sudore. Vel ex multitudine ciborum et potuum sine ordine acceptorum: maxime si cibis in sui natura grossus sit et viscosus. Unde hypostasis in pueris multa fit: cum accipiunt plus q̄ digerāt: et cum membra deficient ad suā persuitatem expellendam: reddunt eam epati. Unde cum vrina erit: et multam facit hypostasin. et ideo multa est hypostasis in corporibus sanis significans fortitudinem membrorum ad expellendam humorū superfluitatem tertie digestionis. Lum etiā non potest erit poros corporis propter stricturam pororum: vel multitudinem suam: redditur epati: et erit cum vrina hypostasis quasi naturalis: neq̄ differat naturalis nisi in quantitate sua: quia plus est q̄ sit in naturali. Unde Halicenus: hypostasis multa et subtilis et in liquoze mediocritas: sed tamē in forma alba: rotunda: et in motu leuē: sanitatem et membrorum virtutem significat ad coctionis completionē: tamē eius multitudine abundantia ostēdit humorū. Multitudo

do hypostasis: in corporibus infirmis alba est rotunda: iuncta et lenis: vel dispersa: non rotunda: neq̄ iuncta. Alba et rotunda morbi naturam a superioribus ad inferiora descendente nunciat: et maxime in die apparens critica. Unde Halicenus: hypostasis alba et multa bonum significat: ideo si in vrina febricitum apparuerit: et febris cum alienatione sit: et capilli ceciderint: significat quiescem morbi: nuncians materiam a superioribus ad inferiora descendentem. Non alba: nec rotunda: neq̄ iuncta: multos humores in corpore adunatos significat de genere phlegmatis grossi vel subtilis. Si sit sine febre: oportet purgari corpus: ut Halicenus dicit. Multa hypostasis humores ostendit in corpore: quos necesse est nature purgare. Si sit cum febre: rigorē nunciat superuenturus tibi: humores enim calidi si calore caleant febris: necesse est purifant: nec necesse est rigorē faciant: maxime si hypostasis sit furfurā. Unde Halicenus: hypostasis multa et furfurā et cum febre et cum salute renem et vesicē: rigorē significat febris superūctur. Hypostasis multa febre non mitigant: neq̄ minuta: consumi copus significat. Charitas hypostasis vel in corporibus est sanis: vel in infirmis. In sanis significat scitias maxime et subtilitas. Superfluum enim potus et cibus in ipsis coadunatus paruus est: vel et raritate pororum: et humores non viscosi: neq̄ grossi sunt: quod ex multitudine monstrat pilorum: et grossicie et asperitate eorum. Vel quia humores subtilis sunt et currentes: et calor naturalis fortis. Qui cum multus in corpore coadunetur et virtuosus: cum subtilitate humorum et raritate pororum: dissoluitur multum. Parum ergo in tertie digestionis corpore coadunatur: cum natura non inueniat quid epati reddat: et cum vrina eiciat. Tamen reprehendimur a quibusdam apertum nobis exemplum dantibus et dicentibus. Si de corporibus pinguidibus minus dissoluitur: quare ergo in eis plus sudoris habetur. Respondemus etiam sensus hoc ostendat: veritas tamen est e contra: quia macrozum calor: naturalis est fortior: humiditas subtilior: et leuior: propter paruitatem pinguedinis et viscositatis: vnde calor eorum desiccat semper humiditatem sudorum: licet non appareat sensui. Corpora hō pingua caleat parum naturaliter: humiditas eorum grossior: et viscosior est: et ideo calor desiccat in desiccatione sudoris aliquandiu in superficie corporis remanentis: et interim semper sui semper apparentis. Quod cum videatur: plus dissolui ab eis putat: sed veritas repugnat. Parua hypostasis in corporibus crassis duo potendit: vel nimietatem exercitij et laboris: motus enim fortis suā paruitatem dissoluit corporis: et quod superfluum est tertie digestionis minuit: non ergo inuenit natura quid epati reddat: et cū vrina quā hypostasin emittat. Similiter et cum iocūctur: et multum cibus accipiat: nihil superfluum tertie digestionis in corpore

coadunatur; martine si cibus subtilis et leuis et ad digerendum fumatur facilis. ¶ Puritas hypostasos in coeppibus infirmis significat paruitatem huiusmodi sanguinis et propinquitatem consumptionis: unde pessima est si cum febre sit acuta. ¶ Et emperamentum hypostasos inter multum et paucum: si significat complexionis temperamenti: et virtutem membrorum in complemento sui quod oportet actionum naturalium.

¶ Superius determinauit aucto: hypostasim innaturalem a parte loci: hic diuersificat eam a parte quantitatis: et diuiditur in duas. In prima diuidit et subdiuidit. In secunda de membris diuersidentibus agit, secunda ibi: In sanis grossitie et bonam significat, et ista secunda in tres. In prima determinat de multitudine hypostasos. In secunda de paucitate: ibi: Puritas hypostasos vel in coeppibus? In tertia de medicis tractatur: Temperamentum hypostasos inter multum. Prima in duas. In prima determinat de multitudine hypostasos in coeppibus sanis. In secunda de infirmis, secunda ibi: Multitudo hypostasos in coeppibus infirmis. Prima in duas. In prima determinat de multitudine hypostasos in coeppibus pinguium: In secunda de ea in coeppibus medicis. In secunda declarat suum propositum, secunda ibi: In coeppibus neque pinguium: neque maris. Et ista in duas. In prima determinat de multitudine hypostasos in coeppibus medicis. In secunda declarat suum propositum, secunda ibi: Unde hypostasos in pueris. Tunc sequitur illa pars in qua determinat de multitudine hypostasos in coeppibus infirmis: et illa in duas. In prima diuidit. In secunda de membris diuersidentibus agit, secunda ibi: Alba et rotunda, et ista secunda in duas. In prima determinat de alba et rotunda hypostasos in coeppibus infirmis. In secunda de non alba neque rotunda, secunda ibi: Non alba neque rotunda. Tunc sequitur illa pars in qua determinat de paucitate vel paruitate hypostasos: et illa in duas. In prima diuidit. In secunda de membris diuersidentibus agit, secunda ibi: In sanis significat fictitatem, et illa secunda in duas. In prima determinat de paruitate hypostasos in coeppibus sanis. In secunda de ea in infirmis, secunda ibi: Paucitas hypostasos in coeppibus infirmis. Prima in duas. In prima determinat de paucitate hypostasos in coeppibus sanis maris. In secunda de ea in crassis vel pinguium, secunda ibi: Puritas hypostasos in coeppibus crassis. Prima in duas: in prima proponit quod intendit. In secunda mouet objectionem oppositam: et illam soluit, secunda ibi: Tamen reprobetur a quibusdam, hoc est diuisio et sententia lectionis in generali.

¶ Hic primo dubitatur utrum hypostasos multa in quantitate appareat in sanis coeppibus sit bonum signum vel malum cum de hoc sequatur in littera. Et videtur quod sit malum: quod omne signum quod euenit contra naturam reus est mali: sed hypostasos multa in sanis venit contra naturam sanorum: quia dicit superius quod in sanis pauca aut nulla debet esse hypostasos. Si ergo in ipsis sanis eueniat multa hypostasos: hoc erit contra naturam sanorum: ergo erit malum. ¶ Altera omne quod in sanis significat debilitatem virtutis est malum signum: sed hypostasos multa in sanis est vultuositas ergo malum. Probatio inferius: quod dicit superius quod quando natura fortis est facit superfluitates tertie digestionis insensibiliter per poros ex balare: quando minus fortis conuertit eos in aqueam substantiam: et expellit cum sudore: quandoque debilis trahit menses ad epar: tunc erunt cum aquositate vane per vesicam et vocantur hypostasos. Si ergo hypostasos multa appareat in sanis significat debilitatem virtutis et ita malum. In contrarium est aucto: in littera. Et hoc possumus probare per hoc quod dicit in littera: quod omne quod significat potentiam et virtutem membrorum in expellendo suas superfluitates est bonum signum in sanis et in egris: sed hypostasos multa in quantitate apparens in sanis est vultuositas: ergo est bonum signum vt dicit in littera: quod concedo, Unde dicit

et hoc hypostasos multa apparens in sanis est bonum signum: quia significat quod corpus bene nutritur et quod membra fortia sunt in expellendo suas superfluitates per hypostasim cum vana. Item significat bonam habitudinem corporis: ita quod minus macram: neque nimis pinguem: vt dicit in littera. ¶ Ad illud quod primo obicitur: quod in sanis pauca aut nulla debet apparere hypostasos vt dicit superius: dico quod verum est in sanis debito modo et ordinate reagentibus: sed tamen in sanis multum fumentibus de nutrimento et inordinate reagentibus debet apparere multa hypostasos: et tunc dicit bonum signum: in talibus significat fortitudinem membrorum in expellendo suas superfluitates cum vana: et sic loquitur ibi aucto. Ad secundum argumentum dico quod in sanis in quibus multa est hypostasos sit debilis virtus per comparationem ad virtutem fortitorem potentem illam superfluitatem que exit per hypostasim expellere insensibiliter per poros: tamen in ipsis est virtus absoluta que potest illam superfluitatem expellere per hypostasim cum vana: unde est ibi fortis virtus simpliciter et absolute. ¶ Secundo dubitatur utrum in pueris debeat apparere multa hypostasos naturaliter in quantitate: non videtur: quod quanto plus conuertitur de nutrimento in aliquo corpore: tanto minus est ibi de superfluitate illius nutrimenti in tertia digestionis: in pueris plus conuertitur de nutrimento: quod ibi est fortis causa: requiritur nutrimentum propter augmentum vel nutrimentum: ergo in ipsis minus erit superfluitas: et ita pauca debet in ipsis apparere hypostasos. Contra: cum hypostasos sit superfluitas tertie digestionis non potest venire nisi propter bonitatem digestionis. Vbi ergo est indigestio ibi non debet esse hypostasos: sed in pueris est indigestio: quod vt dicit in littera ipsis est inordinata cibi acceptio: unde plus sumunt de nutrimento quod possunt digerere: remanet ergo illud nutrimentum indigestum: et si remanet indigestum non conuertitur in tertia digestionis: et si non conuertatur in tertia digestionis non generabitur inde hypostasos: ergo cum ita sit in pueris non debet apparere naturaliter in ipsis multa hypostasos. In contrarium est aucto: in littera: dicens quod in pueris multa sit hypostasos: hoc probatur: quia hypostasos multa est quod superfluitate multum cibi: sed pueri multum accipiunt de cibo nec possunt conuertere: et ita manet multa superfluitas que deorsum ad epar a membris: deinde ad vesicam per renes: et vocatur hypostasos que exire cum vana cum habeant virtutem fortem potentem expellere suas superfluitates cum vana: et hoc concedo cum vana. ¶ Ad primum argumentum in contrarium dico quod tu bene obiectes si pueri parum acciperent de nutrimento et illud totum conuertere: tunc pauca esset ibi hypostasos: sed sic non est: immo quia accipiunt multum de cibo plus digerere possunt et inordinate: si multum conuertant tamen adhuc multum remanet de superfluitate que coadit in hypostasim: quod habent virtutem fortem et vt dicit in littera. Ad secundum dico quod quedam est indigestio in qua nullo modo fit transmutatio nutrimenti nec conuersio: talis sine dubio prouat hypostasim: et de tali obicitur tu: et talis non est in pueris: et hoc appellatur indigestio absoluta. Est alia indigestio que non est mere indigestio: immo dicitur solum indigestio respectu digestionis complete: talis non prouat hypostasim: immo potius facit hypostasim nullam: vt dicit aucto: in littera, et talis est in pueris: quia in pueris cibaria recipiunt inordinate et multa: propter hoc debent linguatur multa hypostasos: quia illa digeruntur: sed non ita complete digeruntur: quod omnia conuertantur in substantiam membrorum: et. ¶ Tertio dubitatur super hoc quod dicit in littera auctoritate Galienae quod hypostasos multa in quantitate et subtilis apparens significat lanitatem. Contra: superius dicitur in sanis debet apparere multum diocris et subtilis. Ad hoc soluitur: dicens quod ibi accipitur subtilis pro medio: vel pro vicia medicorum: sed non accipitur subtilis pro extremo. I. per subtilis significat omnino indigestionem: vt tu obijcis. ¶ Quarto dubitatur super hoc quod dicit postea in littera quod non alba hypostasos in infirmis apparere significat et vioces plegmaticos addidit in coeppibus.

Contra: de seum attestatur ei a quo descenditur: ergo cum in infirmis hypostas descendatur a materia mo: bi: vr ab humobus pylegmaticis attestatur eis: ergo cum humo res pylegmaticis fit albi: hypostasis eis attestans similiter erit alba: ergo dicitur male. Et dicitur q̄ quando dicit q̄ de bet esse non alba non p̄iatur ab albedine absolute: immo albedinem lucentem et candentem vel candidam: unde in infirmis hypostasis non ab albedine non candida vel lucida: immo obfcura significat humores pylegmaticos in corpore ab uno daretur sic intelligi aucto: in littera. ¶ Quinto dubitatur vtrum a corporebus pinguius fiat ma: dissolutio vel a macris. Et a pinguius fiat ma: videtur: q̄ dicit Sa: m: p̄i ma: particula supra illam apollinid: Qui crescit plurimū habet inmatum calorem: et etiam hoc dicit in de simplicis medicina: q̄ oē q̄d dissoluitur ab humidio ma: q̄ q̄d dissoluit a sicco: sed corpora pingua humidiora sunt q̄ macra: ergo maior dissolutio fit a corporebus pinguius q̄ a macris. Et terea quanto membra sunt fortius coagulata: tanto minor fit resolutio ab ipsis vr patet de metallis: fed corpora macra fortius sunt coagulata: q̄ pingua: ergo minor resolutio fit a macris et maior a pinguius. ¶ Sexto minoritas: q̄ dicit Constantinus in pantegni: q̄ corpora macra fortius sunt calidiora: pingua v̄o debiliora: fed fortior calor fortius coagulatur: ergo macra corpora fortius sunt coagulata: ergo minor resolutio fit a macris corporibus q̄ a pinguius. ¶ In contrarium est aucto: in littera: dicens q̄ in macris maior fit resolutio: q̄ ibi fit fortior calor et humiditas subtilis habilis ad resoluendū. In pinguis v̄o minor: q̄ ibi est calor: debilis et humiditas grossa inobediens resolutioni. Et terea in macris corporibus sunt pori rari et amplii: unde humiditas que in ipsis est subtilis de facili pot̄ per huiusmodi poros larga respirari: fed in pinguius est humiditas grossa et calor: debilis et por̄ stricti: unde huiusmodi humiditas grossa non potest respirari libere per huiusmodi poros strictos: ideo maior resolutio fit a corporebus macris q̄ a pinguius. Ad hoc distinguitur quidam q̄ duplex est resolutio a corporebus: una est resolutio humiditatis necessarie ad nutrimentum membrorum: et loquendo de tali ma: fit resolutio in macris q̄ in pinguius. Et alia resolutio facta in corporebus humiditatis superflue que non debet conuerti in mēbra: de tali loquendo fit ma: in pinguius: quia in ipsis abundant plures humiditates superflue. Et dicitur q̄ resolutio facta in corpore dicitur dupliciter: aut absolute: et fit ma: fit a pinguius: aut per comparationē ad materiam contentam in corpore a quo fit resolutio: fit ma: fit in macris: q̄ si se libere humiditatis sunt in corpore pingui et fiat resolutio in tribus libris huiusmodi humiditatis: in macro v̄o sunt quattuor: et fiat resolutio in duabus libris: dico q̄ ma: resolutio fit in macro corpore per comparationē ad humiditatem in suo corpore contentam q̄ in pingui. Et hoc per solutio ad primū argumentū. Et dicit q̄ verū est q̄ p̄m rem plus resolutur a pinguius absolute. Loquendo tamen per comparationē ad materiam vel humiditatem in corpore contentam plus dissoluitur a macris. Et dicitur q̄ licet sensibiliter maior resolutio fiat ab humido vr a pinguius: tamen insensibiliter maior fit a macris. Et dicitur q̄ maior dissolutio fit ab humido per comparationē ad eum dem calorem q̄ a sicco: tamen maior dissolutio fit a sicco: q̄ maior calor est ibi consumens. Ad secundum dico q̄ h̄s corpora macra fortius sunt coagulata q̄ pingua: verum tamen q̄ calor resoluens immediate venit in humiditates corporis nutrimentales et in carnem fine aliquo obstaculo: propter hoc maior fit dissolutio a macris: fed in pinguius superfluitates venit immediate calor: consumens nec resoluens superfluitates corporis necessarias: imo superfluitates que sunt quasi clypeus ad defendendū necessarias humiditates: et h̄s non fit tanta resolutio in pinguius: quanta in macris. Et dicitur q̄ h̄s corpora macra sunt fortius coagulata q̄ pingua: verum tamen quia in macris sunt pori rari et largi et humiditates subtiles cito fit ab ipsis resolutio: fed in pinguius por̄ sunt stricti et humiditas grossa non potens eliquari per strictos meatus. ¶ Septo dubitatur vtrum maior hypostasis

in quantitate appareat in corporebus macris vel in pinguius. Et in macris maior videtur: q̄ quato plus conuertit de nutrimento in corpore: tanto minus r̄ manet ibi de superfluo: et in corporebus pinguius plus conuertitur de nutrimento in macris minus: ergo in pinguius minor erit hypostasis in quantitate: in macris maior. Et terea vici in principio istius lectionis q̄ multa hypostasis significat fortitudinem et potentiam membrorum in expellendo suas superfluitates: fed fortior virtus est in macris q̄ in pinguius: ergo maior hypostasis in quantitate debet esse in macris q̄ in pinguius. ¶ In contrarium est aucto: in littera: dicens q̄ in pinguius maior est hypostasis in quantitate: et hoc est propter multitudinem nutrimenti. Et terea in macris est calor: fortis et humiditas subtilis: unde calor huiusmodi fortis consumit illā humiditatem subtiliorem omnino: fed in pinguius calor est debilis et humiditas grossa: unde calor debilis in pinguius non potest consumere humiditatem grossam: imo eam resoluunt et non potest consumere: imo eam transmittit cum vana per hypostasim: et ita maior hypostasis in quantitate appareat in pinguius et: et hoc concedo. ¶ Ad primum in contrarium dico q̄ h̄s in pinguius plus conuertitur de nutrimento: verum tamen q̄ est ibi multitudo cibi et calor debilis non potens consumere humiditatem grossam: et in macris calor fortis potens consumere humiditatem subtiliorem: propter hoc ad plus ma: debet esse hypostasis in pinguius q̄ in macris. Et terea in pinguius non sunt pori rari nec largi: sic sicut sunt in macris: immo stricti: unde superfluitates in pinguius non possunt insensibiliter exhalari: imo oportet q̄ exeat cum vana et fiat hypostasis. Ad secundum dico q̄ h̄s in macris fortior fit virtus absolute q̄ in pinguius: tam per comparationē ad expulsiōnem huiusmodi superfluitatis per hypostasim cum vana fortior est in pinguius propter rationes iam dictas in predicta solutione: et sic soluitur.

De diuersitate hypostasis in qualitate.

Diuersitas hypostasis in qualitate: vel in liquoze est: vel in colore. Ilico: vane vel naturalis est: vel non naturalis. Naturalis insensibiliter subtilis et grossus mediocrius rotidus est et lenis: sicut iam dixi. Non naturalis vel diuersus est in liquoze: et extra temperamentū in subtilitate et grossitate: vel diuersus est in partibus: et granulosus propter incōtinētā digestibilis virtutis: licet in molēdi non videtur q̄d cū nō retineat granū integrū fere atque emittit grossus. Et terea temperamentū in subtilitate: mediocritate significat naturā in coctōe. In grossitudine o grossitate humorū et grauitate eorum: et pingritudinē nature ad subleuandū. Si in initio fit morbi: longitūdinem sui ostendit: et duriciem v̄o dissolutionis. In statu morbi non sumus securi quin nature defectus cum firmatus ante q̄ morbus digeratur. Bianco sicut si cum febre sit solida et continua: consumptione corporis significat: sed tamen significat in beuitate et timoris et longitudine sui sicut coloris diuersa erit. Si cum acuta fit febre: incensionis humorum nunciā est et timoris.

De colore hypostasis.

Color hypostasis vel naturalis est: vel non naturalis. Naturalis albus et candidus. Non naturalis in octo diuiditur. Est enim obscurus in albedine parurus: est glaucus vel rufus: sive rubens: citrinus: vel cinerius: viridis vel niger. Obscurus vel extratemperamentum est in liquoze: hypostasis subtilis seu grosse vel in partibus diuersa et granulosus. Extra temperamentum in grossitudine fit sine febre: humores

grossos significat de genere plegmatis: quos natu-
ra dissolvere non possit. Necesse est ergo ea adiuuare
in corpore mundificatio: cuius pharmacia propter illos
humores expellente. Si cum febre: significat grossi-
tudinem humorum cum viscositate et duricie ipsorum
soluendo: In initio autem morbi si virtus adfir-
mum tamen remotam potendit. In statu et virtute
defecta: vicinus est timor. Subtilis vel significat hu-
miditatem saniet: vel plegma non bene coctum: sed
tamen aliquantulum: quod album: neque rotundum: neque
sunt. Si cum febre et furfurea et color: significat saniet
ne aliqua re: in renibus vel in vesica rigorem febrius
superenturum nunciat. Differit hoc hypostasis et na-
turalis: quod naturalis candida est in albedine: rotun-
da: et iuncta: leuis in motu. Hec namque candida est:
non iuncta: neque rotunda: sed lata: que cum mouetur: si-
cut puluis dissoluitur: et cum vixina miscetur quiescens
velociter non descendit. Sicut *Ha.* inquit: aliquan-
do in vixina apparet in fundo albedo non clara: que si
grossior est: apparet: subtile plegma demonstrat.
Si cum subtilitate sit spumosa: ventositatis fecis com-
mixtam significat. *¶* Melibulosa quasi vesica vel vixina
ventositatis frigidam et grossam ostendit et inflatua:
ad solucendum duram: et longitudinem morbi nunciat.
¶ Saniosa et odore intelligitur: maxime si creas lo-
ca vixine vicina sicut est vesica. *¶* Exit enim cum qualitas
te sua: et non mutatur cum alia. Si autem a locis ab
vixina longe remotis extirrit: et cum alijs humoribus
ferocem auferentibus se miscetur: intelligitur ex vixi-
ne eroditate: et infirmi inquisitione. Si circa renes
vel epas vel loca vixine vicina dolorem sentiat: si do-
lorem senserit: vbi dolo: inde morbus erit. *¶* Hypo-
stasis alba que est granosa et in partibus disparita:
vel cum febre est acuta: vel solida et continua. Si cum
acuta: humores plegmaticos calore febris incensos
significat. *¶* Que cum solida est et continua: vel in essen-
tia sua squamosa sicut piscium squama: significat disso-
lutiorem exteriorum membrorum et durorum et subtri-
lium. *¶* Vel furfurea est que dissolutione humiditatis: et no-
uiter coagulate partis membrorum designat. *¶* Vel si-
cut farina grossa durorum membrorum diu coagula-
torum consumptua. *¶* Que si mouet: calor febris pin-
guedinem mollem et tenem in primis calefacit et hinc
quefacit. In superficie vixine nebula vinctuosa videtur
apparere: quatomagis autem febris consistatur: tan-
toplus dura caro vel pinguedo dissoluitur: et vixina ne-
bulosa quasi arance reba egreditur. Si iterum plus
augmētetur: dura reba et eorum cortices liqueunt: et
sufficiens vixina erit squamosa vel scintillo. *¶* Fe-
bre plus augmētata: et ad infirmitate pringente mem-
bra: concauitas membrorum liquefit. humiditas vixi-
na erente furfurea. *¶* Unde *Ha.* hypostasis squamosa
sa consumptione durorum membrorum significat. *¶* Fur-
furea calorem fortiozem in membri perforatione. hypo-
stasis maior atque grossior: calores significat grossiorē
et fortiozem. *¶* Ideo hypostasis sicut farina grossa pro-
prio: est consumptioni in parte membrorum dura: et
morem post longum tempus nunciat. *¶* *Ha.* si in vixina
febricitans hypostasis quasi farina grossa erit: dicitur

nitatem morbi portendit. vnde plurimum morbum au-
teque morbus dicitur. *¶* Vixina squamosa et furfu-
rea licet consumpta significet dura membra: aliquid
tamen scabium significat in vesica. *¶* Differunt ta-
men: qui consumptuaria habens febres per totum vixi-
natum: vixina ex defectio membrorum est cruda. *¶* *Ex* fa-
bie vesice est fundosa: vixina sua est digesta: quod virtus
membrorum in coctione est fortis anteque vixina ad vesi-
cam venerit. *¶* Non ad est febris: quod calor qui vesicam in-
trixit: diuersus est per partes corporis: ideoque non sit fe-
bris in hac sicut in specie altera.

¶ Superius diuersificauit aucto: hypostasis in naturalis
a parte loci et quantitatis: hic a parte qualitatis: et diuiditur
in duas. *¶* In prima diuidit. In secunda profectur: ibi: *¶* Na-
turalis inter subtilis. et ista secunda in duas. *¶* In prima ptes
quitur aucto: de liquore hypostasis in naturalis. *¶* Secundo de co-
lore. secunda ibi: *¶* Quod hypostasis naturalis est. *¶* Vixina
in duas. *¶* In prima determinat de liquore hypostasis tempera-
to. *¶* Secundo de temperato: ibi: *¶* Scire temperamenti. *¶* Tunc
sequit illa pars in qua determinat de colore: et illa in duas.
¶ In prima diuidit colores hypostasis in naturalis. *¶* In secun-
da de membris diuiditibus agit. *¶* Secunda: ibi: *¶* Extra tempera-
mentum in grossitudine. et ista secunda in octo partes im-
p sunt octo colores hypostasis in naturalis. *¶* In prima deter-
minat de hypostasis in naturalis habentibus album colore ob-
scurum. *¶* In secunda de glauca hypostasis et rufa: sic de alijs p-
ordinem. *¶* Secunda ibi: *¶* Glauca hypostasis argentea. *¶* Vixina
pars cum precedentibus ad presentem lectione spectat: *¶* *¶* *¶*
diuidit ista pars in duas. *¶* In prima determinat de hypostasi
si in naturalis alba et obscura: et tunc temperamenti diuer-
torem. *¶* Secunda ibi: *¶* Hypostasis alba que est granosa et in par-
tibus disparita. *¶* Prima in duas: in prima determinat grossi-
ficiem. *¶* In secunda propter subtilitatem. *¶* Secunda ibi: *¶* Subtri-
lis vel significat humiditatem famel et. et ista secunda in duas.
¶ In prima determinat de imo albi et subtili. *¶* Secundo de fa-
niola. *¶* Secunda ibi: *¶* Saniosa et odore intelligitur. *¶* Tunc sequit
illa pars in qua determinat de hypostasi in naturalis alba ob-
scura: propter partium diuersitatem: et illa in duas. *¶* In prima fa-
cit quod dicitur est. *¶* In secunda confirmat auctoritate ista. *¶* *¶*
Secunda ibi: *¶* Unde *Ha.* hypostasis squamosa. *¶* *¶* *¶*
et sententia lectionis in generali.

¶ Hic primo dubitatur super hoc quod aucto: non ponit in
littera nisi octo colores hypostasis in naturalis: et vnicui colo-
rem posuit superius de naturali vel album colores. *¶* Egidius
vero posuit viginti colores vixine: vnde dicit: *¶* *¶* *¶*
sunt variare colores. *¶* queritur ergo quare non sunt tot colo-
res hypostasis quot vixine. *¶* Ad hoc dico quod liquore vixine passio
bilior est quod hypostasis: ideo pluribus modis potest varia-
ri color vixine. *¶* Secunda causa est quod color vixine parvus est: et
est materialis ad alios colores: vixi non habet vixina colore ali-
quem terminatum: propter hoc pluribus modis potest varia-
ri: si hypostasis hys colorē terminari vixine: propter hoc
non potest tot modis variari sicut vixina. *¶* *¶* *¶*
est motuum visus mediantem actu lucidi: et propter hoc dicitur
quidam quod de nocte non sunt colores cum non percipiatur. *¶* *¶*
ergo quod liquor vixine immediatius se exponit visui: et pro-
pter hoc pluribus modis potest variari: fed liquor hypostasi-
s magis mediatius: vnde non potest percipi liquore: hypostasi-
s nisi mediantem liquore vixine: propter hoc et. *¶* *¶*
cendum quod ipse enuntemet in parte ista colores hypostasis in
generalis et non in specialis: propter hoc non ponit nisi octo:
quod illi posunt reduci ad istos octo: et sub istis comprehenduntur
et sic soluantur ad illud. *¶* *¶* *¶*
vero dicit quod naturalis liquor nature est medicos inter subtri-
liem et grossum: et ita videt sibi contradicere. *¶* *¶*
tus est: quod ipse accipit hic temperamenti in subtilitate. *¶* *¶*

medicina siue pharmacia contra huiusmodi humores si sint cum febre: q̄ sine. Contrarium tamen dicitur in littera. Et ego dico q̄ verum est q̄ medicina datur contra materia huiusmodi: quantum ad hoc debet euacuari: sed q̄ si humor grossus nō pot̄ expelli a corpore nisi q̄ medicina violēta: et oīa medicina violēta vltima pharmacia est calida: vt dicit. s̄ sup̄ appo rifino: omne pharmacia est calida: p̄pter hoc dicitur aucto: in ista q̄ si sit cum febre non oportet administrari talē medicīnā calidā: quia tunc augmentaretur distrahens: sed si sit sine febre bene potest dari. ¶ Altera dubitatur super hoc q̄ dicitur: q̄ h̄mōī materia grossa p̄legmatica debet euacuari cum medicina habente aspectum ad illum humorē: et ita supponit q̄ aliqua sit medicina euacuans vnicum humorē. Sed contra: q̄ dicit s̄a. in de simplici medicina: q̄ non est aliqua medicina ita habens aspectum ad vnum humorē: quod non possit euacuare omēs. vnde dicit q̄ si datur aliqua medicina euacuans cholera: vt sciamonea et datur primo euacuabit cholera: sed si cōsatur euacuabit p̄legmatica scidō: si vō vltra melancholiam vltimo sanguinem vnde inuit q̄ non est aliqua medicina que non possit euacuare alios humores oēs. In contrariū t̄i est aucto: in littera: q̄ dicit q̄ debet illa materia grossa p̄legmatica si sit sine febre euacuari cum medicina habente aspectum ad illā humorē p̄legmaticū. Item hoc volunt auctores: vnde dicitur q̄ sciamonea euacuat cholera: et turbidū p̄legmatica: ep̄i thym? melancholīā et. quod concedo cum auctore. ¶ Ad argumentū in contrariū dico q̄ quelibet medicina simpliciter habet aspectum ad aliquem humorē: et tu obijcis de s̄a. dico q̄ si medicina datur in debita quantitate et decenti et suis conditionibus laudabilibus habebit propriū humorē euacuare. Si vō datur in quantitate indēbita et inadec̄ta omnes humores euacuabit: et sic loquitur s̄a. et hoc tribus de causis. Prima causa est debilitas venarū: quando enim medicina aliqua datur in quantitate indēcenti remanet in corpore et debilitat venas ita q̄ non possint cōtinere humorē: immo permittunt abire. Secunda causa est amplitudo o. s̄iciorum: quia quādo aliqua medicina calida administratur corpori: ratione sine caliditate habet officina ampliare: ita q̄ humores defendunt et ita humorē liquidū: primo exiit post illum humorē ad quem habuit aspectū illa medicina. Tertia causa est modificatio medicine solutiue. Et sup̄ hoc dicit Serapio optimū verbum: dicit est q̄ aliquando medicina laxatiua exhibita euacuat humorē illum ad quem non habet aspectum: et non euacuat illum ad quem habuit aspectum. Verbi gratia. Si sciamonea datur ad euacuandū cholera: cum habeat proprie aspectū ad eā: et si illa cholera habet in locis remotis a via medicine vt in capite et melancholiam cōtinens in stomacho: ipsa euacuat humorē presentē vt melancholiam quā inuenit in via: et dimittit cholera: que est in remotis. ¶ Etrimo dubitatur vtrum hypostasīs innaturalis alba squamosa significet maiore consumptionē q̄ furfuracea. Videtur q̄ sic: quia hypostasīs squamosa significet consumptionē duriorū membrorū: furfura vō mollium: sed peior est consumptio facta in membris solidis q̄ in mollibus: ergo squamosa peior. In contrariū est ysaac auctoritate s̄a. qui dicit q̄ hypostasīs furfurea significet fortiores calorem cōsumente: squamosa minorē: ergo furfurea hypostasīs significat maiorem consumptionē q̄ squamosa. Et hoc concedo: et hoc est q̄ hypostasīs squamosa solū habet latitudinē: vnde calor resoluens in hypostasīs squamosa solū resoluta superficie: calor vō resoluens in furfurea est in latitudine: id est in superficie et in profundis: et propter hoc est peior furfurea. ¶ Ad primum argumentū dico q̄ verum est q̄ in hypostasīs squamosa sit cōsumptio in membris solidis. et tu obijcis: peior est consumptio in membris solidis q̄ in mollibus: dico q̄ verum est reliquis paribus: sed in hypostasīs squamosa est consumptio pauca in membris solidis v̄pote in superficie t̄i. In furfurea vō est maxima consumptio in medijs mollibus: quia sit in superficie et in profundis: propter hoc dico q̄ furfurea maiorem consumptionē significat q̄ squamosa et ideo peior est: et sic patet soluto omniū questionū.

¶ De glauca hypostasi et rufa.

ypostasīs glauca atq̄ rufa: vel lentis est rorrida atq̄ s̄icita: vel diuersa in motu leuosa: albe ycinia in virtute coctiois: et bonitate significatiois. Sed t̄i differit iste et alba: q̄ alba naturā p̄legmaticā demōstrat. Glauca et rufa cholericā et calidā, quasi farina grossa et in partibus diuersa consumptionē copiosā ostēdit. Glauca consumptionē noue carnis nouiter coagulatae. Rufa consumptionē dure carnis que oīu coagulata fuerit. ¶ De rubea hypostasi.

Hypostasīs rubea vel in liquoze est tēperata: iuncta et rorrida: vel dispersa diuersa et granosa. Tēperata vel multā significat abundantiam sanguinis: vel non coctionē sanguinis rorrida: t̄i significatio est mali: neq̄ timoris: q̄ materia sua sit sanguis: cum sanguis alijs humoribus sit dignior: et nature familiarior. Differit q̄ que sanguinē significat bonū et coctionē perfectā: colore habet rubicundū: et liquoze tēperatū. Trina ergo debet esse laudabilis: b̄citate significat modicam: me si in quartavel quinta die apparerit. Sicut. s̄. rubea inquit hypostasīs tēperata et iuncta si in initio appareat: dissoluitur morbus in die septima. ¶ Rosa subtilis vel arsenica et in liquoze subtilis: duritatem demonstrat morbi. Vnde Gal. Hypostasīs rubea et arsenica morbi longiore significat: si materia morbi lentis sit: et si in b̄cui tēpore ventura erit. Rubea ergo et arsenica hypostasīs roses et subtilis non bene coctū ostēdit sanguinē. Intellegimus hoc et cruditate vine: quia impossibile est in rubea hypostasīs cruditatem esse liquoze: coctio est liquozeis lenio: est q̄ hypostasīs. Si ergo hypostasīs cocta sit liquozeis necesse est plus et coqui manifestum est legitur quia rubeus sanguis et subtilis non bene coctus sit et actioe nature in interiori corpore. Inuenimus enim cibum cum coctione suam completat: intra scorum mactum fieri vt pristanum p̄legmaticū. Cum autē succus suus in eparuerit: vt scdo cecocqua f̄t vbi sua coctio mediocrius est: fit sanguis rose? et subtilis: et cum coctio sua cōpleatur: fit bene coctus et v̄m̄liofus: vt temperamentū egreditur: incenditur: et sic cholericus: si plus in coctione augmentetur et infusione: fit melancholicus v̄stus. Quod intelligitur: q̄ sanguis in coctione completus: inter duas extremitates non temperatas mediatur. Ana est non cōpleta sicut in sanguine roseo et subtili: altera est b̄miditas p̄legmatica in stomacho cocta. Altera nō completa sicut in sanguine acuto et cholericō: et post extremitatē istā in melācholico sanguine acuto. Rubea ergo hypostasīs sit arsenica sit et liquozeis: rorrida roseum et subtilis significat sanguinem. Huiusmodi sicut dicitur post gradū est sanguis in coctione completi: sicut gradus p̄legmatice complexionis: post roses sanguinē est. Huiusmodi autē cholericus sanguinis et acuti post gradū est sanguis in coctione completi: et gradus melācholicū et incensū sanguinis post sanguinē est cholericū et acuti. Hypostasīs autē rubea et granosa in partibus diuersa: alia est lentis na sicut lentū fractura: alia oībina: id est quasi oīu

fractura: alia sandaricina: id est sicut sandarici fra-
gmenta: alia arena. *Zerina* passioni epatis est pro-
pria: designans calorem epatis complexioni domina-
ntem: *virtuti* diuisione obuiant ne fm qd oportet di-
uidat sanguinē. vnde hypostasis vel spmptionē signi-
ficat totū corpus: vñ renū siue solū epatis. *Calor* em̄
febilis quamomagis moratur: tantomagis calefit: z
mollicies pinguedinis mollescit z liquefit z exiit cū
vina nebula oleagūna sicut aranee tela. Si comple-
xio corporis est humidā: exiit hypostasis arsenica. Si
calor augmentet: z caroventris dissoluat. si cōplexio
infirmi cholericā sit: exiit hypostasis rufa. In comple-
xione sanguinea fit hypostasis obovina: q̄ tñ epatis
z renū cōsumptionē est ppria: differēs a significante
cōsumptionē totius corporis: qd hic pulchritudinem
autem colozis: z in corpore nullā cōsumptionē ostēdit.
Pulchritudo em̄ colozis cū sanitate est epatis: z
cū virtuosa coctioe sanguinis. Cū h̄al. non dñ inq̄
vniatur nisi cū sanitate epatis: z cū virtuosa coctioe
sanguinis. significans cōsumi totū corpus: z consum-
ptioe in toto corpore apparere intelligit: z neq̄ pul-
chritudo colozis aufert. Hec differēt a significante con-
sumptionē solidoz renū: qz in ipsa febris est cōtinua:
hypostasis natar. In renū cōsumptionē non febricitat:
qz hypostasis in fundo est digesta. Aliquū vinē ipso-
stasis exiit rubea: z quasi pili: que de renū exiit substa-
tia. Cū hippo. si in vina fit quasi caro: vulnera sunt
in renibz. *Arenosa* z quasi rubea arena: vel in liquo-
re est diuersa: vel granosa: z in partibz diuersa. Que
extra temperamentū est liquoris: si febris adit diu-
tinitates morbi significat: si sine febre humores ad
renes descendit sanguinolenti: qd confirmat ex dolo-
re in ventre: z circa h̄aschas. *Hiansa* z in partibz di-
uersa lapidē in renibus conerctat significat: z fit ex
renū caloze mensurā excedente: calor em̄ renum men-
surā excedens: z humores illuc grossi descendentes:
cito faciunt lapidēs.

Superius determinauit auctoz: de hypostasi innatura-
li alba obscurā: sic de glauca z rufa: z diuidit ista pars in
duas. In prima determinat de glauca z rufa. In scda de ru-
bea scda ibi: hypostasis rubea in liquore. z ista scda in
duas. In prima diuidit hypostasis rubea innaturalē. In se-
cunda de medijs diuidētibz agit. scda ibi: *Lepera* vel mul-
ta. z ista scda in duas. In prima determinat de hypostasi ru-
bea innaturali temperata z iuncta. In scdo de rubea vis-
mulla z granosa. scda ibi: hypostasis rubea z granosa. pri-
ma in duas. In prima psequit de hypostasi rubea tēpera-
ta. In scda confirmat. secunda ibi. Sicut dicitur inquit hypo-
stasis rubea. z ista scda in duas. In prima confirmat. In se-
cunda suam confirmationē declarat. scda ibi: *Inuenimus*
em̄ cibū. *Tūc* significat illa pars in q̄ determinat auctoz: de hy-
postasi innaturali granosa z diuilla: z illa in duas. In prima
diuidit. In scda de medijs diuidētibz agit. prima ibi: hyp-
postasis rubea z granosa. scda ibi: *Zerina* passioni epatis.
z ista scda in tres: qz in prima determinat de hypostasi len-
ta. In scda de obovina z sandaricina. scda ibi: *Obovina* z
sandaricina. In tertia de de arenosa: ibi: *Arenosa* z quasi
rubea. *Imia* istarū non diuidit: sed scda in duas. In pri-
ma determinat de hypostasi obovina z sandaricina. put si
significat cōsumptionē totius corporis z renū. In secunda
ponit differētiam fm q̄ significat ista. scda ibi: *Quē* tamē

epatis z renū. z ista scda in duas. In prima determinat de
hypostasi obovina z sandaricina. put significat cōsumptionē
nem renum. In secunda ponit significat cōsumptionē to-
tius corporis. scda ibi: *Significans* conium totum corpus.
Hec est diuilio z sententia lectionis p̄sentis.

¶ In primo dubitat super hoc qd dicitur in prima parte le-
ctionis: qz hypostasis glauca significat materiā cholericam
calidam. Sed cōtra. Simile est de vina. z de hypostasi: vnde
de sicut iudicam? per hypostasim fed vina glauca attestat mes-
viam suae per liquorē vine: sed vina glauca attestat mes-
lanchole z nō cholere. vnde dicit egiidius. *Glauca* melan-
cholicē crascoe fit conca testis: ergo similiter hypostasis
glauca attestabit melancholie z non cholere. Ites deusim
attestat ei a quo descendit: sed hypostasis descendit a mate-
ria morbo: ergo ei attestabit: s; cholera aut est citrina aut ru-
bea z non glauca: ergo hypostasis glauca non attestabitur
cholere. ¶ Item quero si hypostasis glauca attestat cho-
lere: quare non attestatur sanguini. Cū p̄mū istozū dī
conit quidā qz auctoz nō accipit ibi colozē glaucē: pprie put
significat indigestionē: imo accipit cum puo rufo vel subru-
fo: z fm hoc facile est respondere ad argumētā. *Et* dicitur
qz accipit ibi pprie glaucē dīne. put glaucos colozē cōponit
ex albo obscuro z pauco nigro. Sed dico qz duplex est glau-
cedo siue qz glaucedo potest aduenire in hypostasi dupliciter.
¶ Vno modo potest descendit a materiā melancholica que
est glauca: z hoc modo glauca hypostasis attestatur melan-
cholie: z sic obijcis tu: vñ potest aduenire glaucos colozē
hypostasi per viam digestionis: et hoc modo loquitur auctoz
in littera: dicitō qz glauca hypostasis significat materiā
cholericā: z hoc per viam istam: qz quando citra hypostasi-
sis debet per vteriozē digestionē conuerti in albā naturalē
primo fit rubea: deinde subrubea: postea rufa et subrufa:
postea glauca: z vltimo albo: z hoc modo glauca hypostasis
potest attestari cholere. ¶ Per hoc patet solutio ad p̄mū ar-
gumētū in contrariū: qz vina glauca attestatur melancholie
per viam digestionis: qz descendit a materiā melancholie
que est glauca: sed hypostasis glauca prout loquitur de
ipsa in littera: attestatur cholere solutio ad secundū argumē-
tum qd tu obijcis de idem patet solutio ad secundū argumē-
tum qd tu obijcis tu: vñ potest hypostasi per viam digestionis
attestante ei a quo descendit: z non per viam digestionis.
¶ Ad aliud qd queris de sanguine: dico qz glauca hypostasi-
sis non potest attestari sanguini: z hoc est qz vñ dicitur est vi-
peruus: sanguis maxime est obediens nature z amicus: vnde
de cūstima cōuertitur in albedinē z quasi insensibiliter: sed
cholera non: imo per multa mediā: z ppter hoc glauca hypo-
stasis attestatur cholere z nō sanguini. ¶ Secundo di-
bitatur super hoc qd dicit auctoz: in littera qz hypostasis len-
tissima significat passionē epatis z eius defectum. Cōtra: by-
postasis est sup̄tissima terre digestionē: fed epas est p̄cipiū
secundē: ergo lentissima hypostasis non attestabitur secūde
digestiue: z ita non significabit passionē epatis. Ad hoc ob-
ioco qz lentissima hypostasis vñ dicit auctoz: in littera: significat
passionem epatis. Ad argumētum dico qz epas est p̄cipiū
secūde digestionē: put deservit alijs medijs: z sic obij-
cis. Item ipsum epas habet intra se tērdū digestionē prout
conuertit nutrimentū in ipō generatū in suā naturā: z quā-
tum ad h̄ by hypostasis lentissima significare defectū epatis
z hoc modo intelligit auctoz. ¶ Tertio dubitatur sup hoc
qd dicit auctoz: in littera: qz hypostasis arenosa significat las-
pidem in renibus vel in vesica: hoc idē vult egiidius z Theo.
Sed contrariū qd significat morbi solutionem significat
eius generacionē: sed hypostasis arenosa significat lapidē
solutionem: vnde quando videmus hypostasim arenosam
signi est dissolutū lapidē: ergo non significabit eius ge-
neracionem. Ad hoc dico qz arenosa hypostasis quādoqz
signi em̄ dissolutū lapidē: qz eius solutionē: fed diuer-
significat lapidē generacionē: qz eius solutionē: fed diuer-
significat lapidē si in principio lapidē apparat vina grossa z
viscosa: postea fo vtrupta in statu limpida z clara z veniat
arenosa: tūc significat qz generacionē: fed si postea administrant
medicane calide lapidē diuiliue: z vina p̄mo appat q̄ in
statu clara: postea fo in declinatōe arenosa: tūc hypostasis

dura: q̄ quanto magis motat: petra facit cum calore re
nā. Obijcēt etiā quare vīna lapidē habentū nō est
tincta: cū tamē sit sicca ⁊ digesta. ¶ R̄spōdem⁹: q̄ la
pis hoc habet propriū: vt pinguedinē ⁊ grossitiē vī
ne attrahat ī sui nutrimentū: ⁊ ideo remanet nō ticta.

¶ De hypostasi nigra.

Hypostasis nigra omnino est pessima: vel
ex incensiuo calore substantialem humi
ditatē sanguinis incendente: vel de nimia
frigiditate calori naturalē cōgelate ⁊ ex
ringuete. Que duo a se differunt: q̄ priore

est lucida: altera obscura. Que em̄ ex calore: ip̄imis
est citrina vīna cocta: ⁊ cū calō: augmētāt: in viridi
tatē mutat. Itē calōne augmētato humores incēdū
tur: nigra tñ sed lucida efficitur. Sed a caloris natu
ralis cōgelati ⁊ certineti significatiua: in initio est lu
cida: in liquo: eruda. Et frigiditas augmētāt: ⁊ ca
lor naturalis cōgelat: plūbina efficit. frigore plus au
gmentato: ⁊ calō: naturali certineti: sit nigra nō lu
cida sed obscura: ⁊ ideo hypostasis viridis ⁊ plumbi
na pessime sunt: sunt em̄ de genere nigredinis in tin
tura. Viridis em̄ hypostasis significat fortitudinem
caloris: ⁊ incēsiōne sanguinis. plūbina fortitudinē fri
giditatis: ⁊ cōgelationē caloris naturalis. Cū signifi
catio nigre hypostasis vel absolutā. i. non certā s̄gt
perditio: vel certā: vel parū aptā. Est ⁊ alia min⁹

malī significatiua in perditioe absoluta: vt nigra est
in fundo sedes: cū liquo: nō in suo est colore vel nō
gradimē: marie si lenis sit ⁊ tincta: vel sicca: vel sicut
hypostasis rubea ⁊ cinericia: si sint diuersa: ⁊ q̄ si fa
rina grossa certa in perditioe est: sicut nigra hyposta
sis si liquo: eius affimiletur nigredini: maxime si sit
dispertita: ⁊ granosa aperta: s̄ tñ in pditioe parua
hypostasiematas atq; nigra viridis ⁊ plūbina in fun
do malū minus signū q̄ cerere. est hypostasis nigra
⁊ nebulosa: viridis ⁊ plūbina natates. Quidam anti
quozū de nigra hypostasi dixerunt: q̄ si sit in fundo:
multū malū significat. Si natat: malū priore minus
significat. Nebulosa malū nōdū cōpletū significat.

Diuersa ⁊ granosa incēsiōne sanguinis ⁊ cōsumptio
nē sue significat humiditatis: vel cōsumptionē sple
nis et nimio calore: viridis calori incendēte: plumbi
na frigiditate cōgelantē. Bene q̄ intelligit et supra
dictis significatiomb⁹: q̄ hypostasis bonū absolutū
significat: est alba absoluta: q̄ nō bonū certū denun
ciat: est alba in fundo: iuncta lenis ⁊ rotunda: q̄ malus
absolutū: est absolute nigra in malo certa. Nigra et
dispertita granosa: cū liquo: affimilef nigredini:
post has omnes hypostasis absoluta ⁊ quasi oleagi
na ⁊ granosa.

**¶ Nonā particula de hypostasi: que
vīna cum quali conueniat.**

Am de natura vniuscuiusq; hypostasis et
suis p̄prietatib⁹ dictū sit qd volum⁹: opoz
tet nūc bic dicam⁹: q̄ hypostasis grossa cō
ueniat liquo: q̄ subtilis ⁊ mediocrī. Incipit
dū de alba hypostasi naturalē nō naturalē. ¶ Alba
hypostasis lenis ⁊ rotūda atq; sicca: grossa liquo: ⁊
subtili nō conuenit: q̄ si sit h̄mōi coctionē feci ostēdit:

⁊ dissolutionē morbi. Grossa hypostasis inītiū cōctio
nis ⁊ ebullitiōne s̄gt fecis. Subtilis liquo: ablatio
nem monstrat coctionis: ⁊ ideo nō cōuenit. Si alba
hypostasis est sicca sit ⁊ rotūda ⁊ lenis: q̄ grossus li
quo: ⁊ subtilis grossitudinē fecis grauitatē ⁊ crudit
atē ostēdit: q̄ cū adstrim⁹: iuncta nec rotūda sit
hypostasis: q̄ cū qualitatibus h̄mōi cōplementi cō
ctionis ⁊ perfectio significatur digestiōnis.

¶ De rufa hypostasi.

Rufa hypostasis liquo: grosso nō cōgruit,
Grossities em̄ liquo: is inītiū coctiois: ⁊
ebullitiōne feci ostēdit. Rufa hypostasis
vicinā albe ⁊ leni hypostasi in cōplemēto
coctionis inīciatiua saluris. Impossibile ē est vt ru
fa in tēperamēto liquoris cōueniat. Scio autē me re
p̄bendi ab obiectiōnibus: quare grossus liquo: ru
fe hypostasi nō cōuenit: cū sit tēperamētū liquoris: ⁊
albe tñ hypostasi cōuenit. R̄spōdem⁹ em̄: alba in li
quo: potest esse diuersa ⁊ nō diuersa. Diuersa gros
situdinē feci ⁊ cruditatē carū significat. vnde grosso
liquo: cōuenit: de rufa impossibile est illi. Et em̄ fe
ces crude ⁊ grosse sint: necesse est vt hypostasis citri
na sit: necq; in rustate mutatur: nisi coctio digestiōnis
cōpleatur. vnde grosso liquo: nō cōcordat: nisi infir
mus visulvel tristetur: que vīna in fecib⁹ turbant.

¶ De glauca hypostasi.

Lauca hypostas tēperato liquo: conue
nit: q̄ natura in oibus qualitatib⁹ est qua
si rufa. vnde in partibus potest esse diuer
sa: nisi trīstitiā patiat infirm⁹ vel vigilias.

**¶ Rubea hypostasis grosso ⁊ tēperato cōuenit li
quo: i. Quedā sanguinē coctū: quiddā subtile signifi
cat ⁊ roseū. Cū cōplemētū in coctioe certificat san
guis est color sandaricinū: liquo: is turbidū. ¶ Hy
postases iste grosso liquo: cōueniunt: q̄ incēsiōnem
grossoz humoz ⁊ defectiōne significat coctionū. vñ
⁊ pessime sunt: maxime nigra si sit granosa.**

**¶ Decima particula de vnaquaq; vīna ⁊
hypostasi quid significent.**

Diximus de liquoribus ⁊ vīnis hyposta
sibus monstratis: ⁊ q̄ tēperamētū mon
strat cōplectiois nō regimini: corruptio
ne quoq; ⁊ sanitate: vel infirmitate vni
uersaliter dicit: oportet libū cōpleri coloris hypos
tasis ⁊ liquoris: ⁊ in cōpōditō de citrina colore morbi
significante. ¶ Urina citrina ⁊ subtilis in febre diu
rurnitate potēdit. In febre acuta nō sumus certi vt
ad statū pueniat. Urina ⁊ subtilis cū alba hyposta
si malū significat in febrib⁹ laboriosis. si in initio sit
spasmi significat. Urina ⁊ subtilis in febre acuta est
mala. Urina ⁊ subtilis cū alba hypostasi in liquo: er
duerfa ⁊ furfura timēda est. Urina cholericā ī febrē
bus laboriosis: maxime inītiū morbi spasmi ostēdit.
In paralyticis appetitū nō habētibus: sit spiritus est
laudabilis. Urina cholericā si in die cretica: maxime
quarta in ordinē: ebula rubea apparuerit: laudabilis
erit. Urina citrina in superficie spumosa: ⁊ antea
alba: si sanguis ⁊ naribus effluat mala, Cholericā in

Ziber

feb. acuta cū hypostasi alba pessima est: q: crudum esse morbum nunciat.

De alba.

Alba vīna nō cholere significatua: cum ardoie febris: dolore capina: vigilia: et cū alienatiōe mētis: mala est et vicina mortī. Subtilis et alba in yctericia mala: cum hydropi sim pessima demōstrat esse futura. Alba et subtilis cū febre mala. Alba et subtilis in hancap: dolore oppilationē significat in via vine de grossō phlegmate. In febre oppilationē de cholera grossa, Albar grossa apparet in die cretica: maxime quarta: a dolore arctici liberat: ab apostemate post auriculas: post crism revocationē significat morbi. Urina alba si cū purgione sit coispe: et in inferioribus ventris: arena in vena futura erit. Urina alba et grossa in febris lenibus angustia et timorē demōstrat. Urina alba et grossa sine hypostasi dolore et timorē demōstrat. Urina alba et grossa quasi oleagina mortalis est. Urina alba et grossa nebulosa sicut spuma pessima est. Urina habes nebulā qū nīca: dolore et remōd' hētz morbi diuturnitatē. Urina alba et putrida mala est: quia hūores sunt maridi. Urina alba et putrida cū febris bus alienatiōe mētis demōstrat. Urina alba sicut fanies in incendio febris mala est: maxime in frenetico. Urina alba et grossa sine hypostasi hūores grossos et viscosos significat. Urina alba et grossa nō mutans se longo tēpore: lapidē in renibus futurū portēdit. Urina aquosa et subtilis: si in vna qualitate permāserit: superfina est in humo:ibus humidis: si cū febre lenit adunat aqua citrina in corpore. Urina aquosa cū dolore hypochondrie: nimij hūores sunt humidī in venis. Urina aquosa si tū fuerit rubea et in febris bus: febres auferētur. Urina aquosa in cōtinua alienatiōe mētis significat: sed tū cōfortari debet natura in subtiliādis humo:ibus: et deponi nebulā in inferioribus: nūcians liberatiōne febris et reuocatiōne mētis: si nō habeat nebulā in initio acute febris: mala erit. Urina aquosa si paulatim creasit in yctericia in hydropiliū infirmus incidet. Urina in febris acutis aquosa: si quasi sanguifuga vel orobū habeat mala est. Urina in initio febris cruda: si bona sunt si grana alia: laborem demōstrat. Urina cruda in initio febris nō laudabilis est: in statu et in vicinitate crasis pessima erit. Urina cruda colore obscura: neq: hypostasim habens: pessima est. Urina cruda in initio acute febris: si hypostasis sit quasi farina grossa: futura est alienatiō mētis et timor: spasmi.

De vīna rubea.

Alba vīna cū febre acuta bona est. Rubea vīna cū hypostasi multa: nimij alba febris dissolutionem significat: si mutata parua et subtilē se fecerit: febris habet cōfortari et post alleuari. Rubea vīna pura si subtilis sit: pessima est. Urina rubea et subtilis et lenis. I. vna ctiosa doleem arctici sigr: et alienationem mētis. Urina rubea et fetida cū hypostasi nigra: et turbida quasi pili: vel in victuositate pessima est et mortalis. Urina rubea cū hylecon pessima est. Urina rubea et si

ne hypostasi mala. Urina rubea et grossa neq: clarificans in dolore aricularum et surditate: dolore capitis ostēdit: et tenuitate hypochondrie pessima yctericia aū die septimū sigr. Mutata et subtilia cū natura hī hypostasi: in colore obscura cū alijs signis similibus modum reuocari: et mentem significat alienari. Urina grossa et rubea in febre acuta dolore capitis: et hypochondrie colli grauitatē significat. Urina pura rubea in hydropili mortē significat. Urina pura sicut sanguis siue sicut vīni sine dolore capitis laboriosa: si in qualitate illa pmaneat: futurus est lapis iurefica. Urina rubea quasi color sanguinis parua et subtilis mala est: maxime in sciaticis. Urina rubea sicut sanguis in febris acutis mortē subitancā demōstrat. Urina rubea in tertia parte supior: alba: dolore capitis et mentis alienationē significat. Urina rubea cū vomitu quasi erugiuosa: lingue asperitatē et mortē significat. Urina rubea qū color sanguinis in acuta febre et tremore corporis et dolore in vena hypochondria mortalis. Si quis sanguinē mingat multū et habito: venas in renibus hī incisam vel in epate vel in menstruis.

De rufa vīna.

Rufa vīna cholera rubea dīatur. Urina rufas subtilis cum acuta febre sine hypostasi molestatio die illa erit: si vna parua neat virus deficiat. Rubea vīna parua cū yctericia dissolutionē morbi significat. Rufa vīna cū febre et frenetico est pessima. cū dolore capitis periculosissima erit. Rufa vīna et quasi vīni spuma alienatiōe mētis significat. Urina rufa cū hypostasi nigra in spleneticis est mala.

De vīna viridī.

Viridī vīna in die apparēs cretica: si firmissimus in capite doleat: solutioni doloris demōstrat. Urina viridīs in incensione febris alienationē: si febris sit lenis: et infirmus multā aquā bibat: cōsumptionē corporis significat. Urina viridīs vel sulphurea in incensione febris: et si infirmus subtilitatus fuerit: et in superioribus iuda uerit: et in extremis frigerit: pessimū spasmi et in anitione significat. Urina viridīs et erugiuosa spasmum futurum nunciat.

De vīna plurib.

Viridī vīna in pluribus est pessima et mortalis. Urina nigra in acutis febris hypostasis nigra et natante: cū vigilis et surditate: longitudinē morbi significat: et solutionē sui cū fluxu sanguinis. Urina nigra in febre incensa: et cū capitis grauitate: angustia mētis: alienatiō erit in crisis tpe cū sanguis flura: marie i mulierib: quibus menstrua sunt ablata. Urina nigra et grossa in acutis febris spasmi: et si alienari adhiere desiderium auferendi abi et mortem significat. Urina nigra sicut sanguis obscurus in pleureti mortale. vīna nigra cum febre acuta et hypostasi vīneria sepe mutans colorē est mortalis. Urina nigra et fetida in andelini et sudore in mēbris supioribus mortalis. Urina nigra et fetida sine dolore vesice mortalis.

De uina oleagina.

Urina oleagina cū hypostasi iuncta: si infir-
mus rigeat bonū. Urina oleagina in super-
ficie quasi arance tela cōsumptionē pingue-
ditis significat. Aliscoa quasi olei appa-
rens pinguedinis cōsumptionē significat. Si uina
alernatim mutet colore: cōsumptionē corporis et dis-
solutionē significat uirtutis. Urina quaz die muta-
bilis pessima est: marie in apostemate de appragma-
tis. Urina obscura in febre acuta pessimā crīsim futu-
ram nūciat. Urina clara et lucida in febre acuta do-
lore in capite significat. Cruda et indigesta alienatio-
nem pessimā significat. Urina turbida colore obscu-
ratam febre mala. Urina sicut rubigo ferri in febre acu-
ta ipsamū futurā significat. Urina obscura et quasi ru-
bigo ferri in febre leni frāguriā significat uentur-
ram. Urina lucida et bene cocta in magnitudine sple-
nis bona. Urina lucida in mentis stupore: alienatio-
nem mētis cum febrilibus significat. Urina lucida cū
hypostasi viscosa: uel sicut eris scintilla in vētris et pe-
ctinis dolore atq; virgē cōsumptionē renū uel scabiē
uicē significat. Si autē in his locis nō sit dolor: mē-
bra alia cōsumuntur. Urina subtilis et cholericā: dolo-
rem mēbroisū significat. Urina subtilis et aquosa ma-
ior aqua bibita pessima est. Urina subtilis et acuta fe-
bre eius dolore capitis et collis atq; dorsi mala. Urina
subtilis in sine febris: apostema epati significat futu-
rum. Urina subtilis cū hypostasi in febribus acutis
alienationē potendit. Urina subtilis cū alienatione
mala: si grossa et cruda hypostasis fuerit: timēda est.
Urina subtilis multa in pleuresi et sicca tussis: aliena-
tionē significat mentis. Si sanguis et naribus sup-
uenerit et sudo: nimis: mob? dissoluetur. Urina sub-
tilis in ruborem uersa cū hypostasi grossa et alba uici-
nitatem crīsis: et dissolutionem morbi cū sudore signi-
ficat. Urina subtilis quasi nigra in grauitate capitis
et dolore dorsi: plurimum fluxum et naribus ostendit.
Urina subtilis cū acuta febre quasi nigra cū natāre
hypostasi cōturbationē corporis et plurimū sangui-
nem et naribus et crīsim cum sudore significat. Urina
subtilis prius nigredini: uel colozū sanguinis: acuta
in odore: acida in sapore et pungitiua cū hypostasi ni-
gra timorem significat. Urina subtilis cū incensione
febris: et quasi nigra et multuz oleagina: mortē demō-
strat: in infirmo sene epileptici significat.

De uina semper grossa.

Urina semper grossa cū grauitate capitis
febre superuenturā ostendit. Urina gros-
sa et turbida que nunq̄ fit clara et alia si-
gna h̄ bona: laudabilis est. Urina grossa
et nō clarificanda uentositatē grossam et
inflatiuā et hypostasi mixtam signat: quam furus leuat
et nō deorsum descendere permittat. unde dolore ca-
pitis ostendit presentē uel futurū. Lōmictio hui? uē-
tofitatis sanoz hypostasi: prohibet nō clarificetur dū
egreditur: sed cū creat turbida: et clara fit cū refrige-
scat: quia calor semper eleuat mouet: frigiditas facit
quietam: unde aqua dulcis siue salsa cum calcei at est
turbida: cū frigefacta clara, Urina grossa cū grauitate

capitis bona. Urina grossa multa cum dolore epatis
dissolutionē mōstrat dolozis. Urina grossa et turbida
sine hypostasi mala. Urina grossa cū hypostasi furu-
rea pustulas in uesica signat. Urina q̄si lactea in p̄in-
cipio febr̄ mortalis. Urina grossa multa et febre acu-
ta mala. Urina grossa et lactea et in vomitu erugino-
sa siccitate lingue superueniente mortalis. Urina vi-
scosa cū dolore renū mala. uina multa plus q̄ sit co-
fucta uel parua in febribus mala. uina maior: aqua
bibita cōsumptionē corporis significat. plusq̄ solet
mundificationē corporis. in ictericis uel sedentis-
bus inanitionē humiditatis substācialis: et consum-
ptionē mēbroz. uina multa et spissa sine cōsumptio-
ne: multitudinē humiditatis significat. uina multa
cum grauitate corporis et colico dolore: bona. in li-
quore et colore eris sine dolore: dissolutio: signi-
ficat maxime cū hypostasi alba et grossa et viscosa uel
mucofa. uina multa et grossa in passione colica lauda-
bilis. uina multa et viscosam habēs hypostasi uel
mucofam: laudabilis in dolore artetico. uina multa
et grossa in p̄co laudabilis: maxime si albam hyposta-
sim habeat. uina multa et spissa grossa uel parum ru-
bea abundantia sanguinis demōstrat. uina multa in
epore augmentat febris: et cū multa hypostasi: calo-
rē et defectionē signat. uina diu eris cū hypostasi mul-
ta in febre diuturna: dissolutionem febris significat.
uina multa et alba et saniosa epileptici significat. uina
multa et subita et quasi sanguis incisionem uenaz
in renib? significat. uina i yctericis plusq̄ eporet:
eris citrinitati attrineat: pessima: q; hydrōpium signi-
ficat: q; cū uenerit: multitudo uine laudabilis: et: quā
aliquādo oportet artificialiter fieri multā. uina alis
quādo multa aliquādo parua: in febre acuta pessima
est: et in leni diuturnitate morbi significat. uina parua
in acutis febribus est pessima: si hypostasi altera
netur in diuerso colore molcta erit: marie in reuma-
ticis. uina parua paulatim eris et guttatim pessi-
ma. uina parua et rubicida longitudine morbi signi-
ficat. uina parua et subtilis et q̄si sanguis mala. uina
parua et grossa in febre acuta: pessima est: maxime
in fluxu vētris. uina fetida putredinē et nature mor-
tificationē significat. uina si fe tūctur: dolore habē-
ribus capitis: spasmū emouciat: uina sine uolitate
eris cū renum sanitate et uelice pessima est: et mox
ti uicina.

De hypostasi grossa.

Hypostasis q̄si farina grossa in febre diu-
urna cū signis alijs bonis: dissolutionē
febris significat et apostematis: si in illa
la qualitate permanserit post eruptionē
apostematis: mortale et pessimū cric: ma-
xime si cū uina alia apparcat signa pessima. Hypo-
stasis multa cū febre cōtinua: si febris nō mutet uel
minuat: cōsumptionē corpis significat. Hypostasis
quasi sanguis et sanies longitudine morbi significat.
Hypostasis furfurēa: et uel sanies colorata cū sanita-
te renū et uelice: rigore febris significat. Hypostasis
multa et rubea cū laudabili liquore: et naturali post se-
ptē dies dissolutionē febris signat. Hypostasis natans

et non in fundum descendens: cum sudores accensione by
 poandrie et dolore rimenda est. ¶ Hebula præter
 crism apparens morbi demonstrat reuocationem.
 Hebula rufa acumini morbi significat. Hebula qua
 si farina grossa morbi diurnitatem. Hebula nigra
 alienatione mentis. Hebula nigra in febre peryodica
 et sue interpositionis custodia: febribus mutatione in
 quartana signat. ¶ Citrina in superficie spumosa in febre
 acuta dolore capitis nictat. Citrina spumosa si sitiva
 scosa et sine mala significatiõe alia bona erit. Citrina
 spumosa in superficie sicut uinea dolorem renu signat.

¶ Superius determinauit aucto: de hypofassi glauca ru
 fa rubea et sic de alijs: hic de citrina. Tunc sequitur illa pars in
 qua determinat de cõiunctone coloris hypofassis cũ liquo
 re que sunt superius diuisa cõtra predictas: et illa pars hic in
 capite. Et de natura vniuũsalis hypofassis. et sim hoc sunt
 due partes principales in presenti lectione. Prima diuidit
 in duas. In prima diuidit hypofassim citrinã. In scõda de m
 bis diuidentibus agit. scõda ibi: Diuersa in liquore sunt. et
 ista scõda in duas. In prima determinat de hypofassi citrina.
 Scõda de nigra. scõda ibi: Nigra hypofassis oino est pessima.
 Prima in duas. In prima determinat de hypofassi ci
 trina. In scõda mouet obiectiones sopsistaz et soluit. scõda
 ibi: Rependunt tamẽ nos quãdam dicentes. Prima in
 duas. In prima determinat de hypofassi citrina in genera
 li. In scõda in specialia. scõda ibi: Subtilis: et opoiteat. et
 ista scõda in duas. In prima determinat de hypofassi citrina
 exente temperamẽtu ppter subtilitã et grossitiẽ. In scõda
 ppter partiu diuersitatẽ. scõda ibi: Cranosa et diuer
 sa lapideã. et ista scõda in duas. In prima narrat. In scõda
 ista narrationẽ declarat. scõda ibi: Vateria grossa et visco
 sa si potos. Tunc sequitur illa pars in qua mouet obiectiones:
 et illa in duas in duas obiectiones quas mouet: et soluit. scõda
 ibi: Obijctur etiã quare nigra. Tunc sequitur illa pars in
 qua determinat de hypofassi nigra in generali. In scõda
 in specialia. scõda ibi: Certa in pãditõ est. Prima in duas.
 In prima determinat de hypofassi nigra. In scõda de vi
 ridi et plũbina que sunt vie in nigra. scõda ibi: Et ideo viridi
 et plũbina. Illa pars in qua determinat in speciali de ni
 gra diuiditur in duas. In prima narrat. In scõda confir
 mat. scõda ibi: Quãdam antiquo: de nigra hypofassi. Tunc
 sequitur scõda pars principã lectionis. et illa in quatuor.
 In prima determinat de cõiunctone hypofassis albe cuz li
 quore suo. In scõda de cõiunctone rufe hypofassis cũ liq
 uore quo uenit. ibi: Rufa hypofassis liquo:is grossi. In tercia
 de glauca: ibi: Glauca hypofassis. In quarta de rubea: ibi:
 Rubea hypofassis. scõda istaz quatuor diuiditur in duas.
 In prima proponit quod in tẽdit. In scõda mouet obie
 ctionẽ et soluit. scõda ibi: São hic me respicendũ. Hec est
 diuisio et sententia lectionis in generali: et per consequens
 totius libri.

¶ Hic primo dubitatur super hoc quod dicit aucto: in lfa.
 et citrina hypofassis si sit cũ febre significat materiã chole
 ricã et post longũ tempus salutẽ morbi: et ita innuit q signi
 ficat morbu longũ. Contra superius dicit q significat morbu
 cũ cholericus: sed morbus cholericus est breuis et nõ longus
 ergo male dicit hic. Ad hoc dico q longitudo morbi potest
 esse duobus modis. Aut cõparando vnu morbum ad aliũ:
 vt melancholicũ ad cholericũ et c. sic nõ loquit: et sic obijct;
 aut cõparando vnu morbu ad cundẽ: et sic loquit in littera.
 vnde citrina hypofassis significat choleram indigestã: vnde
 significat morbu longũ respectu illius: que significat chole
 ram digestã. ¶ Secundo dubitatur sup hoc qõ dicit postea
 in littera q citrina hypofassis si appareat sine febre signi
 ficat bumores cholericos vel pplegma nõ bene coctũ. Et on
 tra omne quod defendit ab aũo attestat ei a quo defendi a
 tur: sed pplegma est albi coloris: ergo hypofassis attestans
 pplegmatici: debet esse alba et non citrina: ergo male di
 cit. Ad hoc dico q citrina hypofassis quandoq attestatur

pplegmati. Et tu obijctis. pplegma est albi coloris. dico q
 rum est in statu naturali: sed pplegma quando purentis cõ
 uertitur quandoq in citrinũ colorẽ. et hoc modo citrina
 hypofassis pplegmati poterit attestari: q in pplegmate in li
 tra. Et dicitur q aucto: nõ accipit pplegma q in liquorẽ
 te naturali: sed qõ dulci vel salio: quibus permittit aliq po
 tũ cholere: et sic ad huc hypofassis citrina pplegmate pote
 rit attestari. ¶ Tertio dubitatur q hypofassis nigra sit
 terio: vnu illa q causatur a calore adurete vel a frigido mo
 rificante. q hypofassis nigra que causatur a calore aduren
 te sit potius videt: q illa hypofassis est deterio: que signifi
 cat fortio: hostem esse in corpore: sed nigra hypofassis cau
 sata a calore adurete est vniõ respectu causate a frigiditate
 ergo et. Probatio minoris: qõ dicit Auicẽ. q caliditas est
 fo: no: actiua q frigiditas. vnde licet tã caliditas aduretis q
 frigiditas mortificans sint extrã et corpus immittent. tamẽ
 caliditas cũ sit fortio: est deterio: est tã. Et dicit Auicẽ.
 q frigiditas vltimã atque mortificans est ipsa mors caliditas
 imati: si nihil est deterio: in corpore q illud qõ significat
 mortẽ caloris innat: q nigra hypofassis causata a frigiditate
 mortificatẽ est potius q causata a calore adurete cũ hoc
 significat. Et hoc concedo quia a nigra causata a frigiditate
 mortificante nõ est spes salutis: tã a nigra causata a calore
 adurete est quandoq spes salutis: vt videmus in saluta
 que tane vbi apparet hypofassis nigra: q bumores caliditas
 erunt cũ vna et. Ad primũ argumentũ in cõtrariũ dico
 q licet caliditas sit fortio: nõ tamen in omni corpore: vt
 patet in propostio: frigiditas est vltimã omnino est repug
 nans vite: et ppter hoc fortius et violentius inducit pernici
 tionem q caliditas: q caliditas aliquã cõuenientẽ habet
 cũ vita: que stat et calidum iunimã. vnde caliditas est am
 ca nature: frigiditas vno oino inimica. et ppter hoc omnia frigi
 gida in quarto sunt venena: non tamẽ omnia calida in quo
 to vt piper et. Et tu obijctis caliditas inducit mortẽ: dicit q frigiditas:
 et dolos potest virtutẽ et. dico q frigiditas
 maiorẽ dolorem inducit casualiter: veritatẽ q mortifica
 car mẽb: si et stupet ad hunc dolorem nõ sentitur: sed caliditas
 sit q sensus rei extrã. ¶ Quarto dubitatur super hoc qõ
 aucto: determinat in littera de hypofassi viridi. videt q hypofassis
 nõ possit esse viridis: q hypofassis est signifi
 terie digestiue: sed fortio: digestio est in membris terie di
 gestiuẽ et vterio: q in scõda digestione. et viridis hypofas
 sis generatur a fortissimã et excedit digestione: sed in secun
 da digestione vt in epate ibi est debilio: digestio: caloris mi
 nus excedens a quo nõ potest generari bumores viridis: ergo
 multo magis nec in tercia digestiua: vñ si cholera passiva
 na vel eruginosa generatur in corpore: et hoc nõ est in epate
 et immo in stomacho: dicit Auicẽ. Et dicit superius q et
 eadẽ materiã generatur sudor: hypofassis: sed sudor nõ po
 test esse viridis: ergo nec hypofassis. In cõtrariũ est aucto:
 in litte na determinans de hypofassi viridi et plũbina. Hec
 teria hypofassis nigra que significat aduentionem cõplicitã
 est passibilis in tercia digestiua: vt dicit in littera declarans
 de ipsa: ergo multo magis hypofassis viridis significans
 aduentionẽ inchoatã est passibilis in tercia digestiua. qõ cõ
 cedo. Ad primũ argumentũ in cõtrariũ dico q fecus est de
 secunda digestione et tercia. In scõda etiam digestione est
 epã qõ est mẽbũ nobile seruissimũ toti corpõ qõ est sensu
 et radix totius digestiõis: et ppter hoc in ipso non potuit
 generari bumores viridis qui significat venosissimũ: sed in
 tercia digestiua bene potuit: quia membra terie digesti
 ue sunt ita nobilia. Et dicitur q ex operatione terie dig
 gestiue nunq generatur hypofassis viridis: per generatio
 nem: immo per decissionem: quia bene potest esse qã chole
 ra piassina eruginosa in stomacho generata potuit delectã
 in tercia digestiua aliquid et erigebit cũ vna et. Ad secundũ
 dico q sudor significat materiã nature obediẽtẽ et subiectã
 q trãtis fortitudinẽ: et qõ color viridis nunq cõparatur ma
 teriam obediẽtẽtẽ nec subiectẽ: sed in ipso: ppter
 hoc non potest apparere in sudore color viridis: sed in hyp
 ofassi bene potest: quia bene patitur materiam grossam

que debet emitti per hypostasim. ¶ Quinto dubitatur si per hoc qd dicit postea in littera a: q rufa hypostasis cū grosso liquoze nō cōuenit. Contra color rufus in vna bene cōuenit cū grosso liquoze: ergo similiter i hypostasi: vel quare nō. Itē arguo sic sicut sopysite: q: alba hypostasis significat maiore digestionē q rufa: et tñ alba potest cōuenire cum grosso liquoze: ergo multo magis rufa. Ad hoc dico q rufa hypostasis nō cōuenit cū grosso liquoze: vt dicit in littera et causa huius est: q: rufa hypostasis significat digestionem quasi completā: vnde vicina est albe hypostasi q significat completam digestionem: sed grossus liquo: significat indigestionem: et quia impossibile est digestionē et indigestionē simul esse in eodem: ppter hoc etc. ¶ Ad p̄mū dico q secus est de vna et hypostasi: q: color rufus in vna est a materia qua desandit: vt a cholericā materia q potest esse indigesta: sed color rufus in hypostasi semp est per viam digestionis et propter hoc etc. Alia causa est quia verū iudicamus per hypostasim q per vna: et propter hoc maio: digestio requiritur in hypostasi. vñ oportet q sit digesta in liquoze colore nō sic vero in vna: immo potest esse digesta in colore et nō in liquoze. Iterū facilius est dare liquoze in hypostasi q colore: et ppter hoc oportet de necessitate q sit hypostasis sit

digesta in colore q sit et in liquoze: et propter hoc etc. Ad secundum dico q quedam est albedo in hypostasi que arrestatur indigestiō: talis auent cū grosso liquoze: et sic obijcis. Et si alia albedo que significat digestionem completam: et de tali nō est verū q cōueniat cū grosso: immo cū subtili semper et similiter rufa: q: significat digestionem cōuenit cum subtili et minus cum grosso: et hoc modo intelligit in littera.

¶ Ultimo dubitatur super hoc qd dicitur versus finem lectio nis q illa hypostasis que significat completam coctionem sanguinis dicitur esse coloris sandaracini et liquoris turbidi. Contra superius dicit q illa q signat cōplemētū digestionis sanguinis: dicitur esse liquoris medioctis et nō turbidi. Ad hoc dico q complementū digestionis sanguinis quandoq est in termino cōplementi: et tunc debet esse hypostasis hoc significans liquoris medioctis: et sic loquitur superius. Vel potest esse complementū non in termino: sed circa termini: ita q ille sanguis sit nature obediens: ita q ercat aliquid eius cū hypostasi: et sic liquoze est turbidus: et hoc modo loquitur in littera.

¶ Finiuntur Urine ysaac cū vberimis cōmentarijs doctissimi viri Petri hispani.

Liber febrilium ysaac ifraclite filij adoptiui Salomonis regis arabie. Prologus in eundem Constantini monachi.

Quoniae te charissime fili iohannes laudamus merito cordis dolore propter effectum esse... Quid sit febris... Quid sit febris... Quid sit febris...

Febris est in quibus diuidit partes. Prima est de essentia febris cuius diffinitio: febris naturalis... Febris est in quibus diuidit partes. Prima est de essentia febris...

ra enim illud odio habens deserit nec regit ipsum. Berna mens ergo in concuaitate memborum... De quatuor inquirendis.

Potest eos qui volunt aliquid inuestigare... De quatuor inquirendis. Potest eos qui volunt aliquid inuestigare...

atur esse affirmet. si falsa negetur. Quaque enim res multas & diuersas habet proprietates: qua quedam proprie-
tata a substantia est inseparabilis: vt calor ab igne: rī
fius ab homine. Sunt & alie proprietates rerum assequē-
tes que admodum canētes in homine. Sunt & alie proprie-
tates rerum accidentia ostendentes sicut vsio ignem: lit-
tere & artem a homine. Quod cum ita sit: necesse est nō respō-
dere de qualis sit nisi questio prius reuoluatur & inuesti-
gatur vt proprietates de qua fit questio pateat. verbi gra-
tia. Si facimus interrogatio qualis sit homo: responde-
mus homo est compositus & multis qualitatibus ac di-
uersis rebz: sicut rīsi literis arte canicie: & his similibz.
De qua igitur barum qualitatū dixerit videamus quā
si viderimus esse veram: oportet nos eam affirmare & fal-
sam negare. Palam ergo est qd omnis questio debet esse
responsio opposita: & sū numerū questionis debet esse
numerus responsionis. Interrogatio autē est quattuor
modis: et eodē modo necesse est responsio fiat: qd palā
ostēdit Aristote. cum dicit. Inuestigatio rerum inquit cū
equali sit numero. Qd optime dicit: equalis em numerus
quattuor: habet angulos, verbi gratia: quattuor: longitu-
do sunt duo & latitudo duo: quoniam latitudinem si sū
longitudinem multiplicauerimus sūt quattuor. Sed re-
spondendum a philosophis dicitur: cur aristotelicam in-
tentionem non dicit esse de nouē: inuenimus enim no-
uem quattuor: habere angulos: quia eius longitudo sunt
tres & latitudo tres: si multiplicata fuerit longitudo est
latitudo sūt nouē. Quibus respondendum est con-
trarium propositionem duobus modis opposuisse. Primi
quia si Aristote. intentio nō est de quattuor: oportet et
eam monstrare de quo alio numero quattuor: angulos ha-
bente sua fuerit intentio sicut sexdecim viginti: & tri-
rum triginta. hec omnia quattuor: oportuerat esse
dicere quadrangulo secundo vel tertio vel quarto. Alio-
quin quattuor: est p̄ter: & dignos omni quadrangulo & p̄
eius totus numeri fit complementum. verbi gratia: incipia-
mus ab vno qui est elementum et causa numeri: cui si in-
gimus duo que sunt insum numeri sunt tres: quibus
si addimus tres que sunt ei vicinantes sunt sex. De-
inde si ponimus quattuor: que sunt ei naturaliter vicini
sunt decem: si itaqz numerus completus. Palam igitur
est qd si aristotelica intentio de numero non fuerit nisi
de quattuor: Sed licet dixerimus oēm questionem fieri
quattuor: modis: dicimus tñ quoniam tunc fit quadru-
plex cum essentia rerum est sensualiter incomprehensibi-
lis: sed cum sensui patet non est necesse vt prima que-
sio dicatur: id est an sit interrogare enim vtrū homo sit
necne maxima stulticia est. nam si insipientibus est hoc co-
gnitum: quatuor magis & sapientibus. Palam enim patet
sensui: quod testatur Aristote. in libro qui dicitur apode-
sia: omne inquit scientiā q̄ nostro cognita est intellectu
accipimus ab alia scientia: sic enim vna ab alia procedens
venit ad eam scientiam que non habet medicocritatem in se
et nostrum intellectum. nulla ergo est querendi necessi-
tas vtrum sit homo an non: quia sensualiter potest hoc
inueniri: sicut qd dicitur esse & duo est par: & omnis nume-
rus aut par aut impar: tōmne equalis si minuit ab equa-
li necesse est qd ex eo permanet si equalis: huius sciētie nul-
la est medicocritas inter se et nostrum intellectum: sed con-
uenit inuestigari qd sit & quomodo sit & qualis sit & qua-
re sit. igitur si fuerint interrogati quid sit homo: hō est
animal rationale morale. hec itaqz distinctio est ei p̄o-
pria: & suam ostendit naturam: atqz facit cum differre ab
aliis animalibus: quoniam animal est suum genus et
elementum: & eius forme subiectum: ratio autem et mo-
talitas sunt ei species & forma. de qualis sit est respō-
dendum homo est compositus & anima immortali & sen-
situali & de corpore destructibili & dissolubili: testatur
autem sempiternalem esse animam post corporis separa-

tionē & aietas qua ipsa in eternū nō indiget motio eius
que fit per se substantialiter: non per aliud: et inquit qd
per se mouetur est indestructibile & infinitus. vsz corpus
monstratur esse destructibile & finitum per motum eius
que fit de contrariis oppositioibus: & de eius operatio-
ne vniū in alium: et qua semper naturaliter volunt cō-
ueri ad sua elementa. Sed potest a quibusdā nobis obij-
ci dicentibus: quoniam contrarietas est ablata ab anima
cum illam sensualiter videamus contrarium recipere.
Videmus eam enim mutari de scientia in stultitiam et
ecōuerso que vtriqz sunt contraria. Quibus sic fiat respō-
sio: scientia & stulticia non accidunt anime substantialiter
sed qualitate: quia anima essentialiter est vna: id
est substantia incorporea coposita completa: naturalis
videlicet & instrumentalis vitam in potestate habentis:
anima ergo essentialiter vitam habet contrarietatem:
quare sit homo si fuerit interrogatio: fiat illa responsio.
homo enim cum sit de naturali corpore constitutus: est
organum rationalis anime: vt cum eo rerum veritatem
discernere valeat: et cum eo operetur sū q̄ rationi attri-
bet. Sed si dicatur quare sit homo rationalis: Respō-
dendum est hoc modo: vt dicitur bonum a malo: vt
rum a falso. Ratio enim nil aliud esse conspicitur nisi
discretio boni a malo. igitur quia cōpōsumus de quo
sit homo & quomodo et qualis sit & quare sit: si quibus
est vt incipiamus de febribus quid sit & qualis sit & q̄re
sit: si quacuqz et magna stulticia est interrogare an sit
ipsa sensui pateat. Est ergo inpendendi de febze quid sit
hac enim inuestigatione essentia rerum ostēditur.

De febribus diffinitione.

Cap. iij.

Febrio est calor naturam in in-
suo petens co: per medicocritatem: de-
inde subito fit diuidens eius calorem na-
turali per totū corpus naturali no-
cet actio. Extraneo em calore ad re-
cedente naturali egreditur a tem-
peramento: cuius ipse per totū cor-
poris membra diuiditur vt eis vitam
tribuat: quia est egressus a suo temperamento: necesse est
vt membra cum recipiūt in ea qualitate que est. vnde ca-
lescit et vult ea generatqz toti corpori febrem actioni na-
turali subito nocentem. Palam ergo est qd febriū nil ali-
ud est nisi calor extra naturam caloris actioni nocens natu-
rali. Sed cum absolute dicimus calorem: ostenditur calor
febrilis et alij calores sicut naturalis copositis regitibus
et aliis calor: extraneus: sicut solis ignis balneariū & bis
similū. Quis dicimus calorem extra naturā: discerui oportet
a naturali calore coposum regitibus: qd calor: natura-
lis semper est ab animalibus inseparabilis: calor febris est
extraneus et ab eis separabilis: sed cum diuiditur per
totum corpus: licet naturali nocentia: differt tamē a
naturali. ab alijs caloribus: sicut caloris solis balneariū &
& bis similibus. horū enim calor: quibus sit extra naturam
insum tamē extraneo: & interioris coposum non calefacit:
neqz actioni nocet naturalis: et postq̄ ei nocet: tamen le-
sio non est primitiua: quia primum mutatur ad febrem: de-
inde febris nocet actioni. Illud ergo nocentia est p̄o-
pter febrem et nō propter solis calorem. Huius naturalis
dicimus actionem: intelligenda sunt sibi appetitio: som-
nus et vigilia sedere ambulare: & alia multa bus similia:
hec enim omnia desiderant et mutantur propter febrem.
Ideoqz febris est morbus: p̄ter febrem vni tantus mem-
bro eueniunt: & permanentes alio tempore interval-
lo: nec subito actioni naturali nocit: sicut podagra hydro-
pisis melancholia & bis similia: nam vnaqueqz egritudine
num harū vni copositis membris accidit: et non omnibus
z iij

febris autem econverso: quoniam per eam corpus intus z extra patitur. Hocet etiam spiritibus z virtutibus animatis actioibusque naturalibus. Et licet dicamus febrem actioni naturali esse nocivam: non tamen eam destruit. Actio enim naturalis nunquam destruitur: nisi cum sit separatio anime z corporis. Et si reprehendatur nos quodam sophiste dicentes: quare calori extra naturam plus ad cor: per arterias veniat: quam ad cerebrum per nervos: z ad epar per venas? Respondendum est: cor enim scimus naturaliter calidius z siccius cerebri z epate: q; fundamatur caloris naturalis est: z ab eo ad totius corporis membra pcedit. Arterie etiam calidiores z sicciore sunt venis et nervis naturaliter: z sunt vice caloris naturalis: precipue si aliqua harum sanguinem habuerit z spiritus leuissima est: et velocissima huius motu. Et q; arterie: q; sunt calidiores z sicciore naturaliter: necesse est vt calor ex tranatur citi? ad heret eis q; nervi z venis: ppter siccitate et similitudine quod habent. Verbi gratia: lignis citius in siccis lignis quam in humidis z viridibus incenditur: propter societate quatuor: atq; habet q; siccitate. Similiter pacione credendum est: q; calor per naturam accidit velocius: cor di z arterijs calores z siccitate habetibus naturaliter quam alijs membris. Sed tamen quodammodo calores vitione cor citius z rri nno patitur: z quamdam tardius fm q; est materia febris quemadmodum sanguis: z cholera rubra: sanguis enim augmentatur et sua vasa egrediens: z a natura spretus mox putrefcit: quia sanguis est calidus z humidus: cholera rubra: licet cum vna qualitate putredini repugnet: id est cum siccitate: cum calore tamen sibi conuenit. Sunt et alie materie que sunt tardiores: sicut cholera nigra putredini repugnans cum vtraque qualitate: et plegma cum frigiditate. Sed reprehendimus a sophistis nobis dicentibus: si veridicus est sermo quem dicitis vt nulla putredine fiat nisi cum materie regimentum a natura reliquis: tur: sanguis enim quomodo a natura dimittitur cum oib; pateat q; sanguis sit eius fundamentum z ab eo ad totius corpus procedat: et per eum confortetur: atq; ipse sit eius nutrimentum. Quibus respondendum est: sanguis licet sit amicus nature: tamen cum fuerit temperamentum egrediens augmentatur: et naturam aggrauans odio tenetur ab ea: qui quoniam ab illa non regitur nec custoditur: necesse est vt putrefiat et sic videmus patre filium spernere z a se expellere cum ei sit inobediens: z tunc dilicitur est. Qui itez si dixerint quomodo febris possit fieri de plegmate cum plegma naturaliter sit oppositum febrili febris enim calida z sicca: plegma vero frigidum z humidum. Respondendumus ita: dicimus febre non posse creari de plegmate in sua natura existente: sed cum egredietur a suo naturali loco suaque natura: z ebulliens putrefcit. ex ebullitione vero accidentalem sumit calorem: quod plenius sumus scripturi in suo loco cum de putridis febribus disputabim. Completa vero hac disputatione: oportet nos inuestigare vtrum possit esse febris: aut aliquis morbus de qualitatibus tribus necne. vnde dicamus quia impossibile est trum qualitate: esse febrem fieri coniunctione: quarum due sint opposite: Ergo impossibile est vt febris de tribus qualitatibus iunctis generetur: quemadmodum de calore et siccitate: z frigiditate. Frigiditas autem repugnat calori et destruit eum. Similiter de humiditate z siccitate z calore fieri morbus impossibile est: quia siccitas humiditati repugnat et destruit ea. Et si aliqui sophiste dicat: cur negasti mor-

bum esse ortum de tribus qualitatibus: et dixisti vnam esse compositionem de quatuor: qualitatibus: cum quatuor: magis sint repugnante: q; tres: tres enim in vno loco repugnant et quatuor: in duobus: q; calor repugnat frigiditati z humiditati z siccitati. Respondendum: q; vna na corpora sunt composita de quatuor: qualitatibus equa: licet admodum repugnantibus: z vna alter non dominatur: que cum egredietur a temperamento suo vt vna superet aliam: impossibile est vt due qualitates duabus alijs dominantur ac eas destruant: quia non est dominatio nisi in vna. na destructa est ea que sibi fuerat opposita. Sed febrem dicimus habere tres qualitates. eius enim generis est triplex. Calida est: quia humana corpora tribus modis composita sunt: inebis videlicet calida: humida: z spiritibus. ceteri sunt q; tribus composita: necesse est vt eius generis febris sit triplex: vnum in solidis membris sit cum carne pinguedine nervis vlenis cartilagine z similibus. Aliud in humoribus spiritibus sanguine plegmate z vtraque cholera. Tertium in fibrillis. vbi itaq; qui est in corde: q; est fundamentum caloris naturalis. z in spiritu animali qui est fundamentum sensus z voluntarij motus: z naturalis qui est fundamentum quatuor naturalium virtutum: virtutis recte dicitur digestiue cibi z ex pulliue. Quam quocumque enim membrum compositum has quatuor virtutes habet: sicut tamen hoc macus et epar fortius habent has virtutes: nam sunt eis familiares plus q; ceteris membris: q; licet cum eis operentur propter nutrienda semetipsa: illam tamen faciunt operationem propter omnia corporis membra. Vnde inde quidam antiqui naturam fluitis z iniurijs regi alimij lauerunt dicentes: quodam enim inembra fecit esse delicatiora aliorum membrorum actione: quodam etiam fecit esse laboratiora causa iniurijs alia. Ipsi etiam arbitrii sunt stomachum z epar duas z diuersas habere actiones: quare vna sit propria ad eius nutrimentum: alia vero sit communis etiam omnibus corporis membris. Secerunt argumenta de harum actionum diuersitate: z de remotione carum non in vno tempore venientium: dicunt enim stomachus in initio vniuersale facere actionem z cibum mutare in chylum quia si in pstanti. deinde suam prout oportet particulariter facere actionem cum proporetate quam habet ad digerendum cibum. z conuertit eum ad nutriendum suam essentiam. Id ac de causa estimari illi duas actiones habere: propriam scy z communem. Quorum intentio sic est destrueda: quia argumentum eoz duobus modis est corruptum. Vno modo si duas virtutes digestiuis propriam videlicet et communem prout dixerat stomachus habet: necesse est vt sint remote ac diuersae: vna scilicet operans in vno tempore: et altera in alio. aut sint coniuncte vt vtraque in vna hora faciat actiones. Et si vno acto ab altera differat actio: z vtraque in vno fieri loco atq; in vno membro: impossibile est non mutari cibum fm illi membri natura: s; conuertit z assimilaf essentie illius membri: quemadmodum videmus cibum oib; membris corporis assimilari. Naturalis enim actio in omnibus membris nihil aliud operari videtur nisi conuertere ad essentiam eorum illud quod fuerit eis simile. Stomachus igitur quoniam est vnum membrum: vniuersaliter tamen necesse est habeat digestiuam. Et si ille due virtutes: propria videlicet z communis duo stomachi loca habuerint: necesse est vt ille stomachi partes cum proprio corpore digerentes permanent absq; nutrimento: propria enim indigent virtute qua cibum possit mutari: z

veharum reprimuntur et similia. Propterea quod admodum est egritudo que fit propter angustiam et triticiam et humorem copiam ad putredinem preparatorum sicut diximus de actione nature: quia autem natura cum non est inueniens cibum laudabilem humano corpori similem: illam partem ubi que est composita inueniens ad dissimilem separata si militer a congrua et claudicat eam in quibusdam corporis locis. Pars vero que est conueniens corpori: modificata bene nutrit totum corpus. Superfluitate ubi itaque augmentata est loco ubi clausa fuerat multiplicata: egreditur foras ipsius locum cuius est custodia: que a natura dimittitur et non ab ea regitur: quia cum fuerat in loco in quo natura cum posuerat rexit et custodiuit eam. Egreffus vero inde odio tenetur nec ab ea regitur: sed permanet in membrorum concavitate. Unde quando aliquid euenit sibi accidens sicut a natura et positis regionis loci aeris et his similibus illa superfluitas mutatur contra naturam et putrefactione generat morbos. Hac de causa antiqui assimilauerunt naturam tempus anni absolute humane complexioni: et compositioni: et naturas regionum atque locorum humane etatis: et naturam aeris non trahentem in complexionem tempus anni assimilauerunt humane nature quod non est in suam complexionem. Potest autem in corpore factio sue complexionis: et compositionis: que in eo operantur. Repererunt etiam regionis complexionem. I. aerem qui non est in eo actio complexionis agit tempus anni: que non est in corpore complexionem vel compositionem: ac etiam in: quoniam in humana corporis complexio est secundata vel prospera ad similitudinem anni regionis augmentatur et regitur. si autem fuerit conuersio inuinitur et destruit. Et quod in hoc loco nostre disputationis est finis et nostram abolutam: plebem intentione: dicendo quod se. sit et quis sit et que sit: nos dicere disputationis inuinitur et destruit. Et quod in principio est igitur ab ephimera: que fit in spiritu: quod propter quartum res factum. Una quia hec cito ad corpus vel ad eorum de parua venit occasione. Secunda quia eius disputatio et significatio ad aliarum febrium comparationem facillima est et planissima. Tertia quoniam curatio eius leuissima: si enim quod oportet fiat. caret enim materia unde medicus expectet digestionem et solutionem. Quarta quod plurimum hec fe. est causa aliarum duarum spiritus enim non habet materiam per quam calorem permaneat: causa fe. cessante. Secunda febris que est in humoribus et in solidis membris: quod habet materiam permanet in corpore calorem que est causa fe. pitererunt. Tercia fe. ephimera causa est duarum aliarum febrium: que fit duobus modis. quia aliquando humores fit cuti dicimus in corpore augmentati sunt ex eunt locis: suntque preparati ad putrefactionem. Unde cum ephimera fe. accedit ad spiritum: necesse est illam calefaciat materiam: et eam putrefaciat: quia putrefacta fe. necessario et ea generatur aut quia medicus nonnunquam errat in cura ephimere fe. et facit sumere infirmum cibum ante progressum tempus: aut quoniam iubet ei abstinentiam habere: quousque status febris transit: deinde cibum ei donat et balneare cum facit: plusquam cibum digeratur. unde calorem balnei ubi digestionem: si enim quod oportet non preualere perficere: et crudus circa corpus exteriora egredietur: cuius poros cum sua claudat cruditate atque viscositate. unde illic permanet illius cruditas et superfluitas non potest per poros exire: Similiter fit in solidis membris: quia aliquando quaedam habent humiditatem non naturalem ad suscipiendum calorem preparatas: aut siccitate: que si calefuerit pro ephimera et deficiunt non valentia illi calorem a se expellere: permanentes ille calor: in eis febris ephimera generat.

De ephimera feb. Cap. j.

- De significationibus ephimere. Cap. ij.
- De ephimera que est propter calorem solis et eius cura. Capitul. iij.
- De ephimera que est causa frigiditatis et congelationis: et eius cura. Capitul. iij.
- De ephimera que est propter balneum aque frigide et eius cura. Capitul. v.
- De ephimera que fit propter cibos potusue calidos et eius cura. Capitul. vj.
- De ephimera propter ieiunium et eius cura. Cap. vij.
- De ephimera propter labores et eius cura. Cap. viij.
- De ephimera que fit propter bubones in lignis generatos collo et sub axillis et eius cura. Cap. ix.
- De ephimera que fit propter vigilias et eius cura. Cap. x.
- De ephimera que fit propter iram et eius cura. Cap. xi.
- De ephimera que fit propter angustiam et triticiam: et de differentia inter angustiam et triticiam: duodecim sunt diuersitates. Capitul. xij.

De ephimera feb. Cap. iij.

Ephimera est abusuimus nomen: fuit enim a quadam bestia maris trinitum que non viuunt nisi per unum diem que fe. quia non permanet nisi per unum diem: hoc nomen est eius similitudinis. Sed tamen quod dicitur eam videlicet quod ad tertium diem et quartis procedere.

quod raro contingit eius prope corpus in danti: maxime cum fumus qui ab eo diffoluitur fuerit grossus: quia propter corpus opacitatem naturalis sine accidentibus grossum fumum non finit resolu. unde fit calum elongata febris: que si quartum diem transierit: et sanguinem calidum citet et incendit: a sua natura egreditur et mutatur in causam: que iterum fit multo plus morabitur: et naturalis corporis humiditati coniungatur: in ephimera fe. mutatur. Igitur ephimera quod ephimera est causa aliarum febrium: et nulla alia est causa ephimere. Sed reprobendum a quibus for phistis dicitibus. quare gal. dicit ephimeram minus diei et postea dicit eam posse venire usque ad quartum diem: Quibus respondemus gal. dicitur fe. generaliter in tria: in spiritibus humoribus et solidis membris. Quia igitur ephimera in spiritu moratur plurimum non transit nisi vna die et raro ad quartum diem ascendit: equiuit aliud nomen inuenire quod ei imponeret: unde appellauit eam ephimeram: sed tamen non diuisit eam absolute: quia de ephimera nauit eam cum dicit sic. si ephimera transierit diem quartum mutabitur in causam. possibile est enim ut causa ephimere oleum in corpore motus utrat sanguis et febris non scatur continua. Causa vero ephimere generaliter in duo diuiditur: aut enim fit propter alium morbum: aut ipsa est morbus. Illa autem que non fit propter alium morbum in duo partitur: aut fit intrinsecus aut extrinsecus. que iterum diuiditur in tria. Etenim est calor: solis et calidus magnum incendium facientis. Aliud est in membris calidum et congelatio et balneatio in spiritibus aque: sicut est alium morbus nitrosus et sulphureus. Tertium est nomen sine corpus exerta. anime sicut ira tristitia angustia et oratio. Corporis vero sicut nimis labor ambulatum et equitatum: aut fit intrinsecus sicut et cibus et potus et medicina omnibus calidis. Et itaque facta propter aliud quedam est febris apostematata semper sequens in inguine in collo sub axillis et sub auribus nascentia. his enim precedit fe. est eorum accis: sicut morbus fit accis corporis: quod accidit duobus modis: aut simpliciter: aut copio-

strum. Simpler sicut fe. non facta causa alterius: sed ipsa fit modus. & possit quomodocumque est fe. propter aliud creatum. Sed gal. dicitur ad eas duobus modis: vni inquit est vni uersalis: & aliud est particulare. Particulare vo est sicut illud qd non est propter aliud sed ppter ipsius est modus. Vniuersale vo quod admodum accidit aliquo modis subsequens: qd est quibus modis: aut est ineparabile sicut dolor: capitis si tris ipsa angustia: que semper accidit febribus neq; ab eis separatur: que ly sine in quibusda fortiora in quibusda debiora: sc. tamē ista nisi nunq potest esse: sicut corpora nullo modo inueniunt q vmbra oio carētaur et sepabiler fit aliq; qd non sic vigilia alienatio strup: in quibusda accidit fe. quibusda non. hec enim fe. euenit pessimum aliquando. Sed potest nobis vbiq; a quibusda occidit: ut de ephimeris: scilicet in angustia per apostema facta vbiq; est de ephimeris: scilicet in apno. dicit qd ois fe. de in angustia apostemate nata est pessima. Quibus respondendum dicit: qd ois si non est ephimera sua intētionē determinate dicit: qd ois si non est ephimera sua fe. Apostema enim in quibusduo duobus modis fieri potest. aut cum illud fit per se motus: aut cum fit propter aliud. propter aliud cum est palam ostensum sensu: sicut cū fiam vulnera in talo pede: t in simili que sunt salubria. & corrum feb. cito dissoluitur. proinde etiam eam possum in genere ephimeris feb. Sed si ipsum est per se motus: sine causa sensu compensata fit fe. in quibusda vbiq; est de ephimeris: sicut in aliud apostema est de humoribus grossis & putridis est interioribus: coposis essentibus & pentalibus morbis creatis. hac de causa determinauit illud bippo. cū dicitur si non est ephimera feb. Rursus si opponant nobis dicentes multos videmus homines anime & corporis laboribus videntes tamen in ephimeram non incidunt. Respondendum: accidentia corporis eueniunt quattuor modis. aut propter eorum complexionem coposis similitantem sicut est oleum cerea p; adeps que sunt igni similia. aut propter corpus ad recipiendum accidentia preparati sicut calamus pili & similia: que sunt preparata ad recipiendum ignē. aut propter eorum accidentium virtutem coposis dominantibus sicut est virtus opij: que dominatur omnib; corporib; multum eius quātantem accipitibus. aut propter illorum accidentium itum continuatum per longum tempus corporis peruenientem: sicut sensu aliter videmus aquam guttatur lapidem percutiendo perfosare propter continuatorem longi temporis. Quod cum ita sit: necesse est ephimeram generetur in corpore ad causas febrium generatis preparato sicut corpora calido & sicco: quibus ipse cause sunt multum fortis: aut sine multum debiles vel multum continue. Quib; ergo tribus causis si corpus careat: impossibile est vt in ephimeram incidat.

De significationibus ephimerarum. Capitulum ij.

phimera habet significationes quibus differt ab ethica. habet & alias quibus differt a triteo multas etā habet alias cum quibus se. putredinis non conuenit. Differentia vero quā habet cum ethica: hec est: quia causa ephimeræ est et pauco tempore: causa vero ethicæ et longo: In hoc ergo differt: s; in calore conuenit. Causa est ephimeræ fe. est ex duobus vel tribus diebus: causa vero ethicæ ex duobus vel tribus mensibus vel pluribus est. Sed fe. putredinis nullā concordiam habet cum ephimera. Ethica quidem est cum ephimera concordans tribus modis. Vno quia causa ephimeræ et ethicæ est vna: sicut angustia tristitia fortis cogitatio & his similia. Secundo quia ephimera et ethica sunt de simplicibus qualitatibus materia carentibus. Tertio quia calor: ephimeræ et ethicæ non est multum fortis. Sed febres putredinis sunt istis oppositæ: quia causa earum est qualitas cū materia: & ille sunt simplices: iste vero cōpositæ. Amplius quia cal. & causa istarū est fortis et pungitior: propter ebullitionem & incensionem putredinis humorum que est earum materia. Dilantia vero ephimeræ & tritei hec est: q; si ephimera fuerit s; qd potest: nec infirmi nec med. cū aliquo ad ciderit peccatum: determinabitur in primo: triteus vero non similiter: quoniam ephimera sicut dicitur: in nullum habere impedimentum: in primo die erit dissoluta quāsi a balneo egredientium. et nimitet vire & sudoris. triteus vero licet raro habeat sudorem: in primo tamē die non est in crum: sed propter lenitatem materiam & subtilitatem inter cutem & carnē latens. nec tantus calor: fe. fuerat vt omnino posset illam desiccare: et proinde debilitet eam calefaciens eam. licet modicum. Quæ res precepit erimus a quibusda qd phisus dicitur: si ephimeræ fe. est de sola qualitate materiam non habet: quare determinatio eius fit cum sudore: sicut fumo. Respondendum recte ephimeræ feb. sudorem & vniuersum esse negatum: quia de terne digestionis subtilitate est hoc qd dissoluitur p coposis poros cū sudore & fumo & vna propter febrem calorem & virtutem actionis nature: quem admodum videmus homines semper patiri propter nimium motum vel propter aeris vel balnei calorem. Znuenimus enim hanc humiditatem sub cute existentem dissolueri non nunquam et vsq; ad coposio interiora per foras: & interiorum humiditatem excoquendo eliquantia cum vna expellere eam: propter hoc sepe videmus quia qui balneum temperaturam habent calorem ingredientur: si sit in habuerint propter coposio eorum scilicet: curantur a siti: quoniam calor balnei cuius subtilitate dissoluit humores & sicca bumectat membra que sunt causa sitis. Secundum ephimera tres habet significationes quibus a febrib; putridis differt: Vna quia calor: ephimeræ est leuis et sua vis: que cum ad flatum venit nullam facit angustiam et laboris: quia caret materia in qua natura laborat ad digerendum et ad expellendum. Secunda quoniam vna ephimeram habetum est quasi sanos in colore liquoris: sicut bippo stat: que licet inter fe differant modice tū earum est differētia. videlicet in colore et rubore. Tertia: quia pulsus ephimeram patientium non distat a sanorum pulsu: nisi in dilatationis velocitate et constrictione materiam non esse in corpore partes arteriarum conflringentem vt illa exterioris et calidam immit qualitatem. Unde necesse est vt natura organorum partem velociter dilatat: vt multam & res quantitates attrahat per quam illius qualitas acumen refrigeretur. Ephimera igitur feb. que est fe sola qualitate. L. calore sine materia non est sibi necessitas vt construat velociter partem organorum: quia non habet quod expellatur. proinde fit motus pulsus in dilatare ad attrahendum aeris subtilitatem quia calor refrigeratur plus et velocius q̄ cū pulsus constrictione.

De ephimera que fit propter calorem solis: et eius cura. Capitulum iij.

phimera que est propter solis feruorem: intellegendam est si capita patientium toto corpore sint calidiora: quia calor solis spiritum calefacit animam et vitalem fortiter & velociter sine mediotate. Spiritus animalis calefit causa feruoris solis caput percussio: et propter solis feruorem cito ad eum per flatum venientem. Sed tamen illa que est de calore solis: maiorem capiti infert calorem q̄ toti corpori: propter solem capiti repugnantem et ei oppositum: proinde nimium capitis patiuntur dolorem: et in facie feruorem: et vniuersum plenitudinem in temporibus essentium. Nonnunquam etiam reumate exagitantur cum nimio calore et narum incensione. Subtilitas enim caloris tenues calefacit et eliquat capitis humores: et facit eos ad nares descendere. Illa vero que est propter estium aeris calorem: plus calefacit corpus q̄ caput: quia calor aeris per flatum facilis ad eos accendit q̄ ad caput. Alius significationes hec sunt: Excoquunt patientium sunt incensa et sicca propter aeris calorem: vnde magnam habent sitim et aerem desiderant frigidum. Vnde vbius fe. curam tū est vt in frigidum & hume

faciamus aerem: et in pauente domus sternamus frondes et flores infrigidates: et calidos fumos extinguentes: sicut viol. rosas nemus frondes psilij semperuam salicis frödes flores basiliconis et hmoi. et temp sunt et aq frigida vel rosata in fundeda. Et licet basilicon sit cal. i primo gra. n. p. uetaté hmoi cedi frigiditate aq p. narea: Es os nos paritici narea sipe humectare et oleo viol. nenufari. et sibi b. Linguenda sunt tempora captoiat aqua ros. si non habue rint reuma. et si reuma habuerint capitis de humo: si humo sitate: cauendi sunt de acetio et camphora. Ad narea eorum apponamus fumum aque calide in qua decocta sint viola et camomilla. Et caueant ab omnibus olei vntionibz. Et si non habuerint capita de humo: fumofitate plena: neq reumate: boni est vt capta eorum rotemus post declinatio nem febris aqua in qua cocta sint viola et camomilla. Et si capita eorum plenitudinem habuerint: abstineant ab hac aqua: et solummodo sumi eius odorent. Succum vtriusq generis malorum granatorum accipiant. Emodant melo nes palefimos: vias vt emales: medullam citruli et cucume nis. omnia cum niue refrigerata: si niue fuerint assueti. Eius num bibant mictum cum syruo granato: et violi. Eges sio eorum sicca fit fuerit: humectanda erit cum syruo viol. facto de pumis ouiscentia et similibus. Post febris declina tionem: boni est si balneantur in temperato balneo aeris et aque temperamenti habente. Manducet in initio p. andij medullas citruli et cucumeris et mica panis tota cum succo ro. Manducato autem stomacho de humosis copia et febris humofitate expulsa: omnes pullos gallinaceos: per dies coctas cum iure condito de succo malorum gra. et acetio viuarum agrestium cum ramis portulacae lactuce et similibus.

De ephimera que fit causa frigiditatis et congelationis: et eius cura. Cap. iij.

Ephimeram ephimeram propter frigiditatem et congelationem: cognoscitur cum significatio nibus oppositis ephimere. ppter solis et aeris calorem generate: quia hi qui patiuntur ephimeram de solis et aeris feruore creantur: habet exteriora corporis calefacta: vnde cutis rarificatur. Isti vö qui causa frigiditatis ab ephimera molestantur: habet suorum superficiei coporum frigidam et siccam: et poros cutis constipatos et oppilatos: quare calidiora interiora corporis clausis sanguini dominatur: et venit ad epar et naturalis vrtuti dominatur p. iusq vitali et animal: propter hoc color cutis eorum mutatur in plumbeum et obscurum colorem: facies eorum est tumida: et sentiunt nimiam frigiditatem et grauitatem in capite. Hares eorum aut nihil emittunt: aut si aliquid ab eis currit: est frigidissimum et viscosum. Pul sus eorum est paruus et velox. Causa paruitatis est oppila tio pororum. Causa vero velocitatis est conclusio calozia ad corporis interiora. Sed tamen paruitas et velocitas pul sus minor: est istis q. eis qui in stricta aqua et nitrosa fe bal neauerint. Illi enim plus istis oppilatos habent poros: et cutem siccam. Urina eorum alba est et cruda duobz modis. Vno quia fumus qui solitus erat per poros exire est clausus ad interiora venarum: qui cum fuerit augmentatus (als humectatus) sanguines humefacit: etiam cum adiuuat aer qui per statum intrat. vnde infrigidatio et humectatio sangui nis caloz: eius deficit: p. ioinde sanguinis color mutatur in albedinem. et quia vna est colamentum sanguinis: necessi te est vt sit alba et cruda. Alio modo quia humores ad inte riora corporis coadunati naturalem impediunt calorem: ad digerendum vinarum: vnde merito vna est alba et cruda.

De cura p. dicitur febris.

Propter hos ante omnia cauere sibi balneis p. iusq. movbi fiat digestio: et violentia febris sit declinata. Et cum euis modis videris digesti: et febre declinata est: mittere sunt pedes eo rum vrsq ad genua in aqua calida in qua cocta sint camomilla sanctus viopus silibus abrotanum et si milia. et ipsi induntur super sumu eius: deinde balneum tep. eratum ingrediuntur: et fricantur ibi: vt poro aperian tur: et cutis eorum humefiat. Figitur cum cognofimus q.

poti eorum sint aperti: et caloz qui ad corporis interiora co adunatus fuerat: sit dispersus et diluatus: et quedam sit pare eius ad corporis exteriora progressa: laudamus capsa ta eorum ad aqua calida in qua cocta sint camomilla anethi et miscbimus cum aqua quedam olea virtutem diffusio uam haberia sicut camomillon nificum yreleon narditon et cauedi sunt ab ephimata nifi cum omnis sudor hui rit egressus: me causa ephimatum poro clauduntur: mate ria qua necesse est caloz exeat epar non possit. sed per manens ad corporis interiora maxinum generet nocumen tum: et ducat patientes ad magnam molestiam predictio nis. Et caueant ne diu in balneo moerentur: quia aqua h. coe poris sit humectatiua magis ceteris rebus: eius tamen ca lor perforat corpus vrsq ad interiora. Unde cum sumi fuerint intus in corpore existentes calefiunt: repugnat eis grossiores aque. Ideoq. melius est si in acre moerentur q. in solio: quia cum solui implet poros et claudit cum humidi tate aque: aer vero balnei et poros aperiens est: et humosi tatem corporis dissolvens: idcirco exercita ista sunt con uenientia. et quia exercitia temperata dissolunt et rari cant corpus et vias per quas sumi eorum transeunt: propter illos cibos accipere subtilis. videlicet laudabiles chimi gerantes et nullam eis frigiditatem ingerentes. sicut per dulina caro annualis agni et similia. quia f. nostram mententionem oportet corpora eorum humectari cum ariditate quo aptata sunt iure condito: vt videlicet caluamino et si succo parue cepe et modico opyni caru cinamome et simi libus. Abstineant a viscosis cibis et grossis. Potet vna cu aqua calida mictum: multis operari indumetis: et iura eorum latus ponendi sunt carbones ignis vt repugnent fri giditati aeris. narius eorum omnia odifera applicent que te perate sunt calefacientia: sicut sanicus yreos et similibus: et de fructibus sicut citruli et similia. Quicunq. etiam reuma habuerint caueat sibi a balneo nisi essent morbo.

De ephimera que fit propter balnea aqua spiricie. Capitul. v.

Ephimera pariturum causa balneo spiricie aquam habentium et deificat uä sicut est nitrosa et aluminosa et sulphurea autē habent spicetorem et magis oppilatum q. superiores: propterea quia calidiusse est interiora corporis eorum: et dominatur sanguini: venens ad epar prius actioni nocet naturalis q. vitali et animalique rum be snt significaciones. S. tangit cutis eorum humilitate et aspera. que admodi coria in logo tepore ista q. las et cortices mal gra. postita. Et si man. alicui parti copis imposita diu moeratur vt cutis calefat causa calozis palme manus eorum sentiet qui de illo corporis loco dissoluitur calidum et acutum esse et pungitum. Pulsus etiam eorum in initio febr. minor est et velox et pulsus superius: q. cutis eorum est siccora et magis oppilata. vnde cum siccitas com. git vrsq ad interiora corporis membra: isti pulsus eorum tur dus et largus. Causa tarditatis est siccitas eorum: quia nimiam frigiditas in interioribus et exterioribus corporis coadunatur. Causa largitatis est multitudine coadunatio eorum fumoz que in organis est non dissolutio. Urina eorum est multa et turbida et aliquantulum pertinens ad albedine: caditatem: Multa vero est propter humiditatem ad corpo ris interiora conclusam: que solita fuerat per sudorem et fumum. Cruda est et alba duobus modis. vno quia vna non permanet in loco coctionis vt coquantur et rubet fat in locis: alio propter nimiam humiditatem sanguini commista.

De eius cura.

Dius febris curatio similis est supio. Et potet etiam sicut dicitur vt balneantur: sed non nisi declinate febr. et deponatur pedes vrsq ad genua sua in aqua quas supra didimus. deinde in temperato balneo balneantur. cauedi sunt ab omni vntione. bonum est si aliquantulum exercitium vtantur. cibos leues accipiant: qui sint faciles ad digerendum: et bonum generet chimum: aliquantulum frigiditatis pertinens: vt valeant fumozum ad interiora coadunari.

notatus acumen extinguere. Vinum non bibant nisi copioso carere plenitudine: et cum omnis fumositas a copioso respulsa fuerit.

De ephimera que fit propter cibos potulq; calidos et eius cura. **Lap. vi.**

Ephimera que fit propter cibos et potus calidos in initio ad spiritum peruenit naturalem. Omnis enim cibus ius potus venit ad stomachum: et ab eo ad epari: qui cum fuerit calidi: necesse est vt calescat sanguinem et spiritum naturalem. Deinde venies ad cor: per totum corpus diuiditur. Ideoq; vna corpus rubicundior: est ceteris omnibus ephimeras patientibus: augmentata igitur fe. sentium dolorem et calorem in epa te. vnde oportet studiose epar curari cum orisat. et loco ma locum grana. iuleb. et aqua ro. et campora: cibos accipiant potulicam videlicet arpillares faciolam pullos gallinam coos cucur. et similia. Et atraplasinemes epar et stomachus a cibo inanitum de sandal rosas farina oxdei: aqua ro. camphora et similia. Comedit melones palestinos mala grana mala poma pira pomu citrini: medullas coctana: in epila vias mota et similia.

De ephimera que fit propter ieiunium: et eius cura. **Lap. vii.**

Ephimera que est propter ieiunium differt ab aliis ephimeris: quia facies patientium est macilentior et firma quasi facies egritudines egrituum oculos habent concavos pulsilq; debiles et volor: vnam acutum et rubundum: et ius debilis pullus est deorsu: Subtilitas eius est propter inanitorem organorum. Velocitas eius est propter necessitatem esse atrahendi ad cordis calorem mitrigandum et acutus fumos abintus egerit: expellendum. Rubo: vine fit causa paucitatis naturalis humiditatis et siccitatis copiosi dominantis. Et unde oportet in statu fe. nullam dari cibum: sed faciem accipiant maiorem grana. et potum accipiant aque palestine viarii pyemalius succum locubet. Et si hoc eis non sufficit et fames eos percutit: dandus erit succus panis cum iucara loco. decimant itaq; feb. si videatur pus esse digrossus domus psifanam calidam: et expectabim? vsquequo digesta erit: deinde mittamus eos in balneum et cum copus calidus occidit: et sudores emittere vnguentum erit cum oleo viro: vt daudens popos repugnet humiditati coposus ne extrinsecus deat: deinde dicitur cum cibis lenibus et subtilibus: et ad digerendum facilius atq; tenuem sanguinem generantibus.

De ephimera que fit propter labores et eius cura. **Lap. viii.**

Ephimera que fit causa laborantis coposis fit aut propter equitarem ambulare: et cetera subito tribus virtutibus accidit spiritualibus: sed tunc ad spiritum alem magis est pertinens: quoniam in exercitijs membra fricantur et calefiunt: quibus necesse est vt lacerti: enerui sint calefacti: vt calor ad cerebrum pulsilq; febus accedat: vnde febre veniente et calor fe cerebro dominante: necesse est vt ietus caloris cerebri per cutem supeliter fricatus significatio: be sunt: coposus corpus fuit debeat et sicca. Et si labor copos multus fuerit: et fides eius acutissim? aut nihil sudat: et hoc duob? modis. Eno: quia sudor qui debet eire cum febre est finitus causa laboris. Alio quia spiritus solens per poros emittere suam dotem est defectus. Qui etiam si parum laborauerit sudant tamen parvissime: aut humilitas eorum ex labore dissoluta et quasi finia est. Porinde pulsus eorum parvus subtilis velox: et duplex in dilatione propter necessitate atrahendi aerem ad interiora: vt mitigetur acumen caloris coposis nocent. Paruitas et subtilitas pulsis est propter membris defectiorem: et paupertates spiritus vitalis. pro labore est inimitate dissolutus est. Ideoq; magnum in articulis: in concatenatione dolorem partium: qui vt curentur oportet aliqui de requie ingeniam: deinde cum oleo ro. vel nupharino vngant. Et si labor modicus extitit: fricent copos coo: cum multus: autem multus: fricentur parva. Post

ea in temperato balneo lauentur sepe et nullam motam in eo faciant: ne substantialis eorum humiditas consumatur: et in ebycam incidant. In solium descendant vt copos eorum humefiant: egerit: aut soluti est oleo violaco vel ne nupharino vngantur vt clausis eorum poris humiditas accidentaliter intus in corpore acquisita permaneat. Et otus si gant ne copos deficcetur. De oculis agnos animales: pullos laudabiles digesti sunt: de oculis agnos animales: pullos multum mixta: que membra eorum humectat. Vinum est copos penetratius est: coeunte aqua cum vino digeritur et humefacit membra. De fructibus comedat mala grana et vias puma mala et similia.

De ephimera que fit propter bubones in inguine: collo et sub axillis et eius cura. **Lap. ix.**

Ephimera et bubonibus in inguine collo et sub axillis accidentibus duobus modis est: aut enim causa eius est in pparulo: aut est contrario. Et vero cuius causa est non in pparulo: aut bippo: in apboisimis testante cognofatur. In buboni bubus inquit febo. oes male ephimeris. Que autem est manifesta fit propter pusillas vel apostemata et vulnera in manibus vel pedibus sine capite nascentia. Causa vero porum bubonum hec est: natura enim nascentibus suis pusillis vel apostematibus currit ad regenda et custodienda eorum loca: similitur et languis et vitalis spiritus cum ea posantur: sanguis ergo per mollia et lacterosa loca preteriens replet ea et motans in eis generat apostemata: nomina a locis sumentia: qui dnu ibi permanentes calefiunt: cuius calor ad cor perueniens febem generat. Unde pulsus eorum est magnus velox et spissus: vna cruda et alba: facies eorum rubicunda et turgida: febre quoq; cessante quedam in superficie apparet insusio. Causa magni pulsis est multitudo sanguinis et caloris vitalis spiritus nimietas: velocitas et spissitas fuit ex necessitate nature multum aerem ad cor: atrahentis: vt refrigeretur et extingatur caloris aem. Albedo et cruditas vine est propter sanguinem et calorem naturalem a coctionis loco remoti: et ad loca infirma egerit: rubo: facit propter languinem superflucis coposis dominantem: tumor propter sanguinis plenitudinem: sudor deest nate febo. euenit: quia natura abundantiam humoru inter? coadunatum excludit vel expellit. Unde oportet nos ante omnia frudere: ad curandas pusillas et apostemata que causa bubonis fuerant. Deinde balneum et in aere balneum motem: vt humor copos paulatim dissolatur: neq; quolibet vnguento vngant: si volentes in folio degerendum facit et substantiam laudabilem habentem.

De ephimera que fit propter vigilias et eius cura. **Lap. x.**

Ephimera que fit propter vigiliam in spiritu constat animalia: que his signis cognoscit. Paucitatis facies: totum corpus est citrinum oculi concavi: palpebre molles et graues ad mouendum tarde. pulsus eorum est paruus: vna subtilis et indigesta: vultus turgidus. Aritritas propter choleram est fe ad exteriora propter vigilias mouetem: tumor facit est propter ventositatem et ciborum cruditatem: quia propter vigilias calor naturalis ad exteriora egeritur: vnde locus coctionis absq; calore permanens frigidum et vno san vntositatem faciens: facit cutem tumescere. Et concauo oculo: cum duobus est modis. Eno quia spiritus vitalis vifibilis solens implere substantiam oculum defecatus est: Allo quia caret inuimento propter vigilias. Paruitas est pulsus propter virtutem causa vigiliarum deficiente. Subtilitas vine est propter solitudinem que patitur anima in vigilis. Cruditas eius est propter vigilias naturam in coctione: vine impediens: et actionem sensuum eam ad exteriora prouocantium. Unde cum sit bmo febo. virtus in anismali spiritu in cerebro existente: necesse est vt turbetur cerebri: propter nimietatem sui motus: proinde oportet imitari magnium studium. Et propter modum somni cum fricatione

pedum: hoc est trahit humores in capite existentes et repugnat fumo ad caput ascendenti. Tibum accipiat medicum qui sit facilis ad digerendum: quia natura propter defectum non multum suffert bibum. Tibum bibant temperati in quantitate et virtute. Ad coitum omnino caueant quousque ad procerum vsium eorum conuerſi fuerint.

De ephimera que fit propter iram et eius cura. Cap. xij.
Ephimera que fit propter iram: virtuti animali et naturali domiatur. Animal propter impetum anime ad faciendum vindictam se mouens: naturalis vero propter naturam sollicitudinem ad corporis exteriora excedit. Proinde oculi eorum sunt rubicundi foras exeuntes: citiusque hinc et illic se mouentes palpebre eorum sunt sicce: pulsus magnus et fortis: rubor faciei et oculorum eminentia: motusque eorum velocitas propter sanguinis ebullitionem: et propter naturam ad corporis exteriora excedit: et propter iram furor: se vindicare volens: sicut Aristoteles dicit. Ira inquit ebullitio est sanguinis natura ad exteriora tendente propter animam se vindicare volentem: sed tamen si ira cum timore fuerit mixta: erit color eorum modo rubicundus: modo citrinus: quia cum natura mouetur ad exteriora cum anima causa vindictam faciendi sanguine cum eis egredientes facies fit rubei coloris. Anima vero et natura ad exteriora redeuntibus: ut propter timorem eorum studium: conuertitur cum eis sanguis: quocirca facies citri na fit: siccatas est palpebrarum propter nimium earum motum anima sollicitante illas. vnde efficitur eorum humiditas. Magnitudo pulsus duobus modis fit. Vno propter fortitudinem cordis natura illud sollicitante. Alio propter virtutem corporis in essentia fortitudinis sue permanentis. Illi enim pilus aliquem modum habuit quo virtus corporis debilitata fit. vnde necessario vira eorum fit digesta nullum habens acumen. digestibilis eius fit: quia calor naturalis est in loco coctionis. indigesta acuminis est propter extraneum calorem ad non interiora intrantem et cito exeuntem. Propter ut in intro curu ingenium quomodo eorum confortetur et calor: extinguatur: quod fit cum eruptione ire qua ipsi obtinent: deinde in temperatum misentur balneum scilicet pount ferunt horum consuetudo: et post sudorem vngitur cum oleo viri. cal. Postea descendant in solum ibi tamen non egredientes balneo: comedant frigida et humida: et abstineant vino quousque calor eorum declinabitur: vinum autem mittum accipiant: caueant sibi a coitu ne putrefactis eorum humoribus putridas incident feaut quidam ab eorum capite humores descendentes apostema generent.

De ephimera que fit propter angustiam et tristitiam accarum differentia. Cap. xij.

Afferentia est inter angustiam et tristitiam: quia tristitia ad rationalem pertinet virtutem in cerebro existente: angustia vero ad spirituales in corde existentes: ideo angustia plurimum fit circa phthysim quam tristitia: sed tamen quia causa vtriusque et curatio est vna: necessario disputatio earum est vna. Dicitur igitur ephimera que fit propter angustiam et tristitiam habet has significationes. Oculi patientium aliquando foras eminent: et veloces sunt ad mouendum: et aliquando concaui et diffici les et mobiles: nonnunquam enim neque concaui: neque foras sunt eminentes. Causa diuersitatis est tristitia: aliquando enim est tristitia propter magnam siccitatem vel parentum cogitationem: et quandoque propter magnam suspicionem et timorem: et aliquando est neque timorosa: neque suspecta. Igitur cum sit cogitatio de rebus lenitioribus: oculi eorum sunt foras eminentes hinc et illic: nonnunquam mobiles: quia desiderat vindicare (alibi videtur) quod amat. Unde natura egrediens ad corporis exteriora erit sanguis cum ea. Ideo facies et color eorum est rubicundus: et vira eorum minus habet acuminis solitudo: pulsus eorum magnus est. Quia tristitia et cogitatio fuerit propter aliquem timorem et suspicionem: sunt oculi eorum concaui et quieti: quia natura conuersa est ad interiora ad custodiendum: cor. Adcirco spiritudo: faciei mutatur: et corpora eorum sunt macilentia: pul-

sus subtilis et vira acuta. Si vero tristitia fuerit inter res amabilem et odibilem medicorum: erunt oculi eorum quieti neque concaui: neque foras exeuntes. Multitudo tristitia iterum duobus modis. Vno in cogitatione et inuestigatione laudabilium rerum ad rationem pertinentium: sicut est cogitatio diuine bonitatis seu de mentis iusticie nature terrore et similibus: que naturaliter ad animam pertinent. Alio in cogitatione pessime et immunde rei atque illauidabilis apud animam sicut est amor: qui per eos dicitur: ludus et carnis leticia. Quocumque vero cogitatio fit de laudabilibus et cogitatio semper laudabilis et acceptabilis apud animas. Cogitatio vero de pessimis et vituperabilibus rebus propter verba corrupta et pessima animę inconuenientia. Igitur quia perfecta medicina est que et causam tollit et gratitudinem: necesse est, ut ab ea incipiamus: et ingenium quo possimus auferre ab eis cogitationem et suspicionem: cum diuersis musicorum generibus: et cum omni causa letitiam prouocante: ut obliuioni tradant tristitiam: et quietiam eorum a labore: quia animam pro cogitationis immunitate debilitatur atque infirmatur: similiter et corpus debilitatur propter animam. sicut dicit Aristoteles. vtrum anime sequitur complexione corporis: et corporis complexio sequitur complexione anime: proinde oportet nos non negligere corpus: sed adiuuemus illum cum rebus humefaciendis. Causam sibi ab omnibus cibis desiccatis: ne causa eorum veniant ad phthysim: quia ethica magis pertinet ad istam quam ad ceteras ephimeras. Siccatas enim istorum corporum dominatur: et corpora eorum calida sunt. vnde oportet illos humectari: sed cum balneo temperato: et descendant in solum: deinde vngantur cum oleo violato. Dietam accipiant frigidam et humidam que sit facilis ad digerendum sicut plantana: ro hedulina cucurbita atriplex potulaca bitans. Eorum bibant quod non sit vix et multum sit: sicut de fructibus videlicet vna cetera ambrosus comedant: sicut dicit vna cetera palestini et similia.

De ethica pars huius libri. Cap. i.
De ethica que non est propter alium morbum. Cap. ii.
De ethica composita cum febre putrida. Cap. iij.
De ethica simplicis ethice. Cap. iij.

De ethica et phthysim et cura eorum. Cap. i.

Iusque de ethica et phthysim disputamus: nec esse et in eius definitionem dicimus. dicimus ergo phthysim esse eorum humiditatis consumptionem que est naturalis vel non naturalis. Humilis est sicut patitur scilicet neque vel de corporum naturalis eorum virtus in digerendis cibis: et in humiditate nutritia attrahenda delectat: restaretur corporis humiditas: que per humum et sudorem dissoluta est. Hec est causa consumptionis decepti: eorum arbor et terrenitas. Causa vero consumptionis est tribus modis. Vna est naturalis: substantiam humiditatem desiccans sicut calor solis facit in estate. Secunda humorem nutritium ablatio. sicut in hyeme non vniosa. Tertia humorem nutritiuum efficit corruptionem eorum ad malas qualitates permutatio: sicut ad microscopum vel sulphureositate: aluminositate et similia. Sic et in huminis corporibus contingit: consumitur enim ab aliis humoibus ea nutritibus: et natura prout oportet in digerendo cibos deficient: neque membra que dissoluta sunt restare valent: sicut fenibus euenire dicimus. Unde antiqui vocauerunt hanc speciem phthysim deceptam. Exopus est calor extraneo dominante: et substantiam membris humiditatem desiccante: consumitur: sicut fit circa acuturam studium eam precedentem: similiter de angustia et diuturnam tristitia. Proterea corpus alter consumitur: et sanguis corporis nutritius a longi dulcedine et saporesitate mutatur que ad modum propter sanguis: erigitur: mutat: quod sanguis in diuturna egritudine corripitur et propter id est saporem membris natura odio tenet: nec eo nutritium. membra

Inquit nutrimento carentia Infrigidantur & desiccantur: & cō
 sumant. Adsumuntq; non nutriuntur. infrigidat: q; sangui
 ne qui est calidus & humidus cessante necesse est membra in
 frigidantur que solentur de sanguine calefieri. Et si repeti
 bendat nos soporise & dicat: quare antiqui febriotes dicunt
 sicca habere corpora cum sensus ostendat contrarium: inue
 nimus enim febriotes malosis esse humiditatis & iuuenes
 Respondendum in prima huius libri particula diximus
 q; humiditas decrepitorum fit accidentaliter propter defec
 tionem caloris naturalis eorum cibaria prout oportet di
 gere nequeunt: propter debilitatem membrorum ter
 tice digestionis superfluitatem expellere non valent: quod
 testantur hydropici: corpora enim eorum plena sunt in multis
 eisdem citre aque: & humiditas tamen habent macilentia et
 consumpta. Non naturalis itaq; consumptio duobus mo
 dis est: aut cum feb. aut sine feb. sine fe. est aut calida aut fri
 gida: frigida vero propter alios diuturnos morbos. humi
 da apostemat: vel propter alios diuturnos morbos. humi
 da enim morbi quia sunt diuturni nimis de corporis humi
 ditate dissolunt. Unde infrigidato corpore virtus digesti
 va deficiat: idcirco cibaria cruda & indigesta permanent: que
 cum ita sint membra patiens abhorret: ea neq; eis nutriti
 ur: quia quid molestiam continens pulsum habent debi
 lem tardum & stritum: vnam albam & subtilem & crudam.
 Pulvis est debilis & dissolutio virtutis corporis propter
 egritudinis diuturnitatem: tardus propter caloris natura
 lis deflectionem: sicut congelationem. Et ruditas vix pro
 pter frigiditatem complexionis corporis dominantem: et
 propter calorem naturalem in loco coctionis deficientem.
 Subtilitas & claritas sunt propter corpus siccitates: & natu
 ralis humiditatis indigentiam vnam ingrosare solentia.
 Adsumptio que est ca. sine feb. fit propter calidos huius
 motus cōdi appositos: quorum sumus ad co. ascendens ei
 mutat complexionem ei q; accidentalem prestat calorem. vix
 de sanguine corruptur: & propterea eis sapozitas mutat
 & mēba illū odientia nec ab eo nutriuntur consumuntur. Cū
 sēba. vidi inquit hunc copium sensualem. volēs eis copis
 interiora p̄curari sicut stomachi intestina & sicut: precepti
 in spaciōso loco poni firmam simul & sepe perquiri vt qua
 liter corpus eius consumeretur: tandem per medium diuis
 dens eam inueni ad co. eius humores corrupos: quo
 sumum ad co. ascendisse & hanc complexionem corrupis
 fecerit: quocirca antiqui hanc complexionem voca
 runt p̄b̄t̄ȳsim decrepitam. Et q; complexionem? disputatio
 nem p̄b̄t̄ȳsim naturalis non naturalis: oportet inquiri
 de accidentali que est cum fe. ¶ P̄b̄t̄ȳsim igitur que cum
 feb. fit duobus a modis est: aut ipsa per se est morbus: aut
 propter alium. Quæ vero per se est morbus: fit ex feb. cale
 facientibus & desiccantibus: plurimū fit causa eius est epi
 mera: maxime si propter exercitia animæ fuerit: sicut pro
 pter vigiliās: cogitātionem: tristitiam: angustiam: legere &
 inuestigare. et omnibus enim istis animalis spiritus fatiga
 tur & spirituales & accidentales accipiunt calorem: qui ca
 lor: cuius morabitur substantialem consumit & desiccabit hu
 miditatem: maxime si corpora sua sint ad hoc preparata: sicut
 sunt calidam & sicca habentes complexionem. macilentia
 fricta habentes pectora: & capita sp̄cularum foas exēun
 tia sicut ale autium stantes in tertia iuuenili: videlicet q; est a
 .xviij. annis vsq; ad .xxv. p̄cipue fit eas fuerit vel ca
 lidus aer: aut regio calida. Inueniunt etiā fit propter corpo
 rea exercitia: sicut p̄pter equare alios vel labores facere: aut
 p̄pter calida cibaria & potū & medicinā. ¶ P̄b̄t̄ȳsim. fo
 que est cum feb. que fit propter alium morbū est quartuo
 modis: aut est de ephimera que moratur: maxime et pro
 prium terminum transit & sanguinem calefacit: aut est pro
 pter febrem acutam: est calefacta & exēnuat sanguinem & do
 mians consumit substantialem humiditatem: aut est pro
 pter febres putredines cum commiscetur & suas mutat
 interpolationes: aut est propter diuturnas egritudines cō
 sumentes membrorum humiditatem: sicut cum veniet: tū
 si dolore pectoris pulmonis dyap̄bragmatici renus et vix
 dolore qui est de calore & apostematib; omnibus apparēt

ribus: que sunt prolixa corpus calefacientia & confluentia
 C Significationes autē p̄b̄t̄ȳsim vniuersaliter sunt quatuor
 modis. Eno quia feb. totum corpus circundat: et omnibus
 membrorum humiditas & spiritibus equaliter omnia: ut
 membris tñ solidis multo plus est familiarior: p̄p̄nde antī
 qui hanc fe. naturali calore non in temperamento: sed in cō
 s̄t̄inatione affimilauerunt: quia membris est huiusmodi: nec
 ab eis seungit: sed miscetur naturali calori: & ei affimilatur:
 neq; enim augmentatur: neq; decessit spiritibus hęc: si tñ
 men declinat nonm̄q; vt febri putrida intra vna exēsi.
 Differt tamen ab ea: quia febri ethica fe. causa man
 festa declinat: sicut putrida fed. fe. fe. putrida intra vna p̄
 manens: aliquando declinat in initio cum vomitu. Secun
 do quia calor: licet totum corpus circundat: est tamen lenis
 neq; pungitius. vnde infirmū nullam partē fe. estimat
 Tertio quia calor: plumbosus est & luidus: c̄rimus: plens
 dido est: sanguine indigent. Quarto q; tēp̄a coris: alpera
 oculi concaui sicam comitates chaperia: nutritia enim
 hūditas ablata est: ab eis: hētriat totus corpus siccitas
 hē sunt significationes vniuersales ethice: particularis ve
 ro diuerse sunt. Ethica vero quartuo modis est: causa est:
 quia humores sunt quartuo. Et q; est in vasis sanguinis
 scy humo: in venis existens sicut humiditas arborum terre
 q; nascentium permanent in summitatibus eorum: velut
 humiditas in ramis vitis existens. Secundus est hūmi
 ditas existens in concauitate membrorum: in quibus natu
 ra nondum tertiam fecit digestionem: nec eam membris
 affimilauit: sicut est aquosa humiditas que est in arborib;
 & terrascensibus: vel humiditas que est in frumēto
 & vix nondum maturis. Tertius humiditas est mem
 b̄o: in quā natura incipit operari: sed tamen non coagula
 uit neq; perficit ea sicut est caro tenera que non est mem
 bris affimilata: sicut humiditas frumenti que cepit coa
 gulari et lapozifera fieri: & mollis tamen adp̄c permāet
 & humiditas vix coagulari & dulcis fieri indiens: sed tas
 men non est dedicata nec ad duriciem conuerfa. Quar
 tus est humiditas membra regens & custodiens sicut hūmi
 ditas in membris coagulata: & ad duriciē conuerfa & est in
 bis vni effecta: sicut humiditas frumēto affimilata: illō
 ne putrefact custodiens: & sicut humiditas vnam passā
 rum substantiam earum ne putrefact obseruans. Igitur q;
 corpora hūditas q̄duplex est: necesse est ip̄s ethice tres
 sunt. Ena est humiditas in membris permanentis: in quā natura
 nondum tertiam digestionem operata est: neq; membris eam
 affimilauit. Secunda membrorum est humiditas quæ ope
 rari natura iam incipit: sed tamen non coagulatur neq; eas
 perficit. Tertia est substantialis humiditas qua regitur &
 custodiuntur membra. Quarta palmi bec est: humiditas em
 sanguinis si augmentatur: & naturam super: totum reben
 tur nec ab ea regitur nec mundificabitur: quia amplius de
 moans maxime calēs & putrefact ex corporis calore: & feb.
 putrida fm suam materiā intra vasa generabitur. Et si nō
 augmentabitur nec a natura dimittatur: sed solummodo
 propter id qd in ephimera fe. diximus calefacta: calor vsq;
 ad mundificatum sanguinem qui est in artērijs deueniat:
 coniungetur eis eo & confortabitur: & venarum & artēriarū
 substantia calefaciet: calor: etiam vsq; ad humiditatem que
 est in raritate membrorum permanente accedet: & eas vni
 etuositatem desiccabit: qui quia vntuositatem & saporem
 amittit merito a membris non suscipitur: mēba igitur in
 rimento carentia consumuntur. Ille est p̄p̄ima species ethi
 ce: p̄p̄inde bec species ad curandus febriū fit sapientis ma
 num patēs incidit. Dedicis enim si incipit velocior
 calorem extinguerē cum frigidis & humidis sic abis p̄tū
 odere aere & similibus: distillem illum calorem extinguerē
 & infirmus sanabit. Et nisi succurratur: ad calorem in corpore
 fit permanens & vntuositatem: vsq; ad humiditatem mem
 brorum que coagulari viciā est: deueniat: ipsi; defice
 et vntuositatē & lapozifitatem mēbris nō afflatur: cōstē
 odientib; vñ s̄mptio & siccitas eorum augmentat: fiet: Et
 bec sēda species ethice que dura est & molesta ad curandus

¶ Si calor: magis augmetur et substantiali medioz humidu
 tati dicitur et cum siccat: et veniens vitz ad humiditate me
 biosum qd fuerat cum eis ad initio complexionis desiccabit
 eam: et fit tertia species etpice que incurabilis est. Calor: est
 extraneus humiditatem membra curadentem desiccavit
 operans in ea sicut calor: solis in lapide et ligno operatur. Ca
 lo: enim solis longo tempore lapidū et lignorum humiditas
 desiccatur et eorum victuositatem separatur: quasi cineres
 eam facit. Causa est: qd lapis et lignum sunt de quattuor ele
 mentis cōposita: pōmide calor: in eis b operatur: qd testat
 actio illius in lapide desiccatur: et calor eniz et ad calcem illum
 conuertit. Est ergo possibile vt nisi modo operetur calor: so
 lis longo tempore: nulla enim differentia est inter calor: et so
 lis et ignis: nisi qd: ignis velocius: iste vero tardius operatur
 Possunt enim intelligere qd lapis habeat substantialē hu
 miditatem: cum arboris et herbe in montibz et lapidibz con
 stat: qd si hōies nō habeat nutriti et augmetari minime pos
 sent. Completa igitur etpice disputatione que est ppter aliu
 modum: oportet nos feci ordinem etpice qd nō est ppter aliu
 alium modum existens.

¶ De etpice qd non fit ppter alium modum. Cap. ij.

Causa etpice que non est ppter alium modum
 humiditas est in concauitate cordis: et venis et
 arterijs in habitano: que si calefiat: et a sua na
 tura in calorem et siccitate: ppter anime exer
 ctia prout dicitur: mutetur sine vlla diminutione
 sui fiet prima et simplex spēs etpice que per seipfam est mor
 bus. Hoc itaqz facile causatur: qd calor: extraneus nō est nisi
 in humiditate sanguinis que in corde est et in suis venis et
 in arterijs: nihil enim in eo facit nisi solidū calcificationem
 et ebullitiones. Et si calor: augmetur et calefaciat substan
 tiam cordis et arteriarum atqz venarum: et siccetur humidi
 tas eius que est vicina coagulationi: fit secunda species hu
 midis etpice. Et si plus augmetatus fuerit calor: etpice: vt de
 siccet substantialem humiditatem cordis et suarum venaz
 et arteriarū illum custodire et regere solentz: fiet tertia spe
 cies huius etpice: sicut qd incurabilis sicut dicitur. Et qd co
 pleuimus causam etpice que est ppter alium modum: et
 causam eius que non est ppter alium modum: sed ppter se:
 necesse est vt dicamz vniuersalissimas species significatiōnes

¶ Prima igitur etpice que ppter aliu modū fit si
 cut ppter ephimerā: intelligenda est ita: quoniam eius vi
 demus aliquem ephimerā habentem de angustia: tristitia
 ira et similibus anime exercitijs: et feb. permanet vsqz ad ter
 tium diem consistens in vna qualitate. s. vt non augmen
 retur necqz minuitur: et apparent in cute infirmi ob suritas
 luiditas: oritica et consumpcio: et manu super in firmū pos
 sita sentitur calor: pungens et acutus: et nulla hōia augmen
 tatur necqz minuitur aut dedinatur: est prima species etpice
 febris. ¶ Qd si appareat cum his signis augmentū feb.
 cum infirmus manducauerit: intelligimus scdm speciem huius
 fe. esse. Sicut in tubilosis oportet inuestigari: qd si datus
 est cibum temperatum et laudabilem tribus diebus in duer
 sis temporibus: in prima videlicet die mane: in scda ad festam
 in tertia vespere: et in vnoquoqz horum dierum fe. augme
 tari viderimus: et ad corpus exteriora exire: pro certo cre
 dendum est hanc esse scdm species. Causa est: quia calor: in
 firmorum est intra corpus quietus: ad que cum abus et po
 tus venierit: suscitatur et diuiditur extra corpus: qd re
 stat de calido lapide vel calore: aqua enim sup eos inciden
 te mor calor: in interioribus eorum reciditur extra corpus
 egreditur. Causa est: qd aqua et frigiditate et humiditate ca
 lois opposita est: et qd calorem percussit humefacit eā cum
 sua humiditate. unde sibi aperitur posit: et veniens aq vsqz
 ad calorem: calor: suscitatur etpice repugnat et fugit ante illas
 exteriora partes. Et mo itelligendū est de abis et potibz his
 in firmis facere. Quādiā vero arbitrarū sunt calozes febule si
 scepco cibo augmentari: cibi enim in augmentū fe. accipiunt
 tur. unde fe. materiam inueniuntz crescit extra corpus egre
 diens: et lucem ad testimonium de derunt: que dum ha
 beret oleum crescit et augmentatur ignis. Sed postea suam
 destruetur intentionem cum hac pbatione. cibo enim in

diuersis temporibus oblati febribz videtur augmentari qd
 liter. unde estimati fuerunt et color: se. in cibo augmentatur
 ppter cibi humiditatem cum calor: repugnat: sicut dicitur
 in calore fieri et calidus lapidibus: hęc est secunda species etpice
 ¶ Tertia vero plus palam patet sentius: qd facies infirmi est
 mutata in plumbeo colore aut luidius: que significatio
 ostendit substantialem humiditatem esse desiccata: et vt
 tutem naturalem desiccata esse: nares sordes limz et acu
 re: oculi concaui siccam chaperā habentes: qd nutrimentum
 ad oculos veniens non est bone qualitate: qd virtus ipsa des
 iuncta que defecta est minime potest digerere: permanet ergo
 clausum in oculo: in angulis calozis aeris et fe. desiccatur:
 offium quoqz compositio oculos circumdantium mutatur:
 et tepora sunt aspera: motus palpebrarum et supraducio sic
 grauis ppter siccitatem eorum: qd facies claudunt oculos
 sine vlla voluntate: quasi a somno sint grauati ppter
 virtutis defecionem et dissolutionem: sed et manu sup eos
 imposita frigidū et sic inueniuntur: et manu sibi in osare to
 nec eorum corpora et calore mane caluescit: calor sentitur
 a corpore eorum paulatim ascendere. Et in vtriusqz speciei
 rianz: apparent quasi non habentes vitz et tunc consp
 eci quasi tabula: et si cutem eorum cum biginis contringas
 aliquantulum extendens: etpice permanet ead minime sus
 ferius descendens: caret enim humiditate qua mollis fiat
 et ad suum locum conuertat. Quam feb. speciem si quis hu
 uenerit morē pauldubio iudicat. Pulsus eoz est debilis
 parus durus et spissus: atqz eoz qd dicitur. Et debilis et
 parus pulsus est defectio et cōsumptio virtutis: spissitas ve
 ro est ppter multitudinem cibi cōsumpti etpice. Et ma
 rum est sicut oleum in liquore habens squamas: que si sup
 petram fundatur: sonabit quasi oleum. Causa eius est ppter
 consumptionem substantialis humiditatis in solidis
 membris existens: et hęc causa consumptionis et dissolutio
 nis est ppter siccam complexionem membra dominantes.
 ¶ Locatur decrepita senectutis in modum necqz sanabitur
 cum natura cōuertit fuerit vt ante fuit. Stomachus eorum
 est quasi stomachus decrepitouum: cui impossibile est quicquid
 ueruat in ipsa qualitate qua fuit. In parua uide. hō
 machus eoz semper est defectus: et in iuuentute. videri
 stio eorum impeditur. Similiter patientes siccitatem in qui
 budam membris solidis: cum substantialis humoris aliquantulum
 lam patitur siccitatem cito consumitur. Si vero siccitas
 fuerit multat: mors erit proxima. Post hoc cepit et hō
 cidus si in siccitate mutantur periculum significat: sed in
 non cito mortiferū sicut sunt prius. ¶ Potest etiā intelligi:
 qd si omnia solida membra fuerint desiccata et multo tepore
 re taliter parmaneat: necesse est vt infirmitas qd siccitas
 cum sola veniat: non permanet longo tempore: quoniam me
 bra nutrimentum non inuenientia refrigerantur et desiccatur:
 nutrimentum enim eorum calidum et humidū est. In
 gnis. Unde cum viderimus membra desiccari et nullus hu
 bere humiditatem et frigiditatem humectemus eas: autz
 fuerint infrigidata in nullam faciamus ei curam: quia mole
 stum est.

¶ De etpice composita cū febre putrida. Cap. iij.

Alienus dixit febre febrem videlicet esse compo
 sitam cum alia febre de putredine: et videlicet eam
 nullis habere commixtionem. Cuius compo
 site significatio hęc est: interpositio fe. febuis pu
 tredinis: et continuatio etpice feb. illa interpolatione ppter
 eius: et nos nullam de antiquis humidis disputationem:
 de eius cura cum est composita: discussio enim est et cura
 qd sunt contrarie opposite: feb. enim putredine necessaria est
 res lauaua et colaria etiā obfcurata: vt lauet colet et do
 siccet humores qd sunt causa putredinis. Et etpice cōsum
 refrigerans et humectans vt refrigeret humectet calidum
 febulem et laudabilem compositi ppter humiditatem. unde
 vtraz causa est sibi opposita: pñe conuenit medio vt in
 uestiget et studeat ne aliquis incurat fallaciam. Et illis igitur
 est hęc cura si fe. fuerit commixta: vt custodiat naturam
 lis humiditas et expellat putredinis materiam: sicut oportet
 et vt causa etpice auferatur per contrarius: sicut labor: et
 quiete

qualete: & vigilia cum somno: trifticia eius leticia curet. Simi-
liter necesse est fubftantialis humiditas corporis membrorum
regimini custodire: & calor extinguat acciditales: & naturalis
cofo: ref. ficut cu' abis: & p'vobus q' d'mus laudabile generan-
tibz refrigerantibz: & p'mocis c'tenuantibz: que admodu' e-
st p'fanata familia: que dicitur fumus. & auca't a medicinis
quanto plus poffint nifi cum magna fuerit neceffitas: deim
de eligant medicina que e' leuis & facilis nature: & inueftio
gent virtute medicine vtrius fit attenuantia abfque calefactio-
ne & coactio: & d'ida e'it ergo aqua cal. cu' accelfio fe. pu-
tride veniet. cu' rigore: i'q'it fieri. & fi vomit: f'pote vene-
rit boni e'it: quo non veniet: fi vis cu' puocare: necesse e'it vt
fiat cu' leuiffimo vomitu. Acumine aut febus ceffante & an-
guftia infirmi quefciente & appetitu ubi furgente b'abimus
p'fanam & panē bis vel ter loti cu' aqua frigida & zaccara
Damus odorem cotrum cum lentibus: fed lentes fint mun-
date & elate & prima decoctionis aqua auferatur: deinde
mifcetur cu' o'ideo & ramis portulacę & lactuce: cu' modico
cozandri recentis aut veris: & cu' aceto & zaccara & modico
croco. Si vero fe. putredinis fit de p'legmate fuit pone
da inuicem portulacę lactuce aliquantulum mēte & apy & blif-
tis. Sūmo mane accipiant rodosaccarā cum succaro mixtā
& fi cognofcimus. p' certo calozes e'tibz non e'ffe membrorum
raritate: & nondum veniffe ad humiditatem q' e'it coagulā-
tioni vna: & necesse e'it dare infirmo fucos fcarole lupu-
li & apy dandi fuit: fed tñ raro: nec illos fepe affuefciat ma-
gime fucci apy: q' calozē habet & ficcitatem. Sitr fi necesse
habent trocisci de rofa accipie'ti fuit sine de berber: aut fi
fint neceffaria mathę & maratrū cu' rodosaccara raro tribu-
tur: cu' neceffitas fuerit egrotante oportet oīno ab aqua
frigida abftere. Itēz. fi fuerit neceffitas magna coctā ei da
bim' cu' modico mafficis mixte cu' aliquo vili f'p'po. & fi
apofema in vifceribz fuerit oīno abftineat ab aqua frigida
nifi cu' calidiffima fuerit apoftemata: q' calida apoftemata
trahit ad fe frigida aqua: & p'hibet ea ne ad cor veniat: q' d'it
fi ad cor: veniet cum fua frigidityte naturalē extinguit calo-
rem. & potret etiā vt caueam' ne cibū in acceffione fe. putri-
de tribuamus: neq' panē antea: q' anguftiam dabit immo
z febz: augmētatur: t'ps etiā exacerbatius e'logabit: q' fi
videm' acceffionem mane fieri calidā d'abim' aquā rigore
incipiente & impediemus infirmū fugietem mala gra. in t'p-
pote acceffionis: acceffione q' ceffante d'abimus p'fanā: of-
geffa itaq' p'fanā offerimus ubi fm q' natura expe'it. Si
autē febus in medio die incipit augeri: mane bānda erit
p'fanā: rigore vō incipiente calidam d'abimus aquā vt vo-
mitus puocet. Recedente quidē feb. acumine & infirmo
quefciente cibumimus eum fm q' oportebit. & fi fe. a vefpe
re incipit mane d'abim' p'fanā. & i'q'z digefta fuerit: cibū
d'abimus. put oportebit: fed tamen minoē quantitātē cibū
q' natura digerere valeat. Incipiente itaq' rigore vomitum
cum calida puocabimus. Sufficit quantū difputauimus
de e'thice que e'it cum putrida febre. cōmura: hec aut e'it re-
gula per quā medicus poteft addere & minuere dietam fm
q' virtutē patientis e'te. cognofcat.

De dicta simplicia e'thice. Cap. iij.

Implex e'thica duobz modis e'it. Aut copus e'it
imdifficatum ab humoribz ad putredinem fe p-
paratibus. vñ opz nos incipit curam cam e'thice
expellētem p' cotrariis ficut dicitur: ficut triftitia
cum leticia: itam cu' patētia & familia cu' fuis con-
trariis: deinde expellam: materia putrefieri incipietem cum
medicinalibz abis attenuandis & miffidantibus abfque
loze ficcitate: ficut e'it fucus lupuli: cu' rodosaccara & violis
zaccara myrbat. māna caftañilla & filibus cōmēti. & i'q'z
certi fimo: q' materia copis fit purgata: ordinam' acere lo-
ca & indumēta abum & ponē odores cathaplafmata & filia:
et mutabimus ea ab inutilitate ad vtilitatem: quia necesse
e'it vt fit aer frigidus & humidus: locus feptentrionalis: indu-
menta naturaliter fint frigida & humida licet linea veruſta
& loca aromatica cum fandalis & aqua ro. & i'baria fumant
infracta & extinguita extraneum calorem & naturalem
cofoctātia & fubftantiam corporis humiditatem custodiē

ria: ficut funt p'fanā panis lotus bisvel ter in aqua frigida
aut panis infusus in vino albisimo leuiffimo & bene mixto
lactuce portulacę cucurbitę blifis atriplicis. oia condita funt
cu' amygdaleon. & e' fructu: ficut fuit vtraq' malagra. me-
lones paleſtini: mala: p'pe vt bymalos: & familia. & de fru-
pis ficut malozigra: & uilep capite. & itam: in aquā quā
bibere volū bolum: f'podiū: fandalos abos: ſemen portula-
cę & familia. & de aromatisbus ficut fuit frōdes & ftores con-
foctati: & refrigerantiu: ficut rofa falices mirra vena
p'har & fandalis. & auca't cāp'p'oz p'pter ficcitatez quā habet
nifi cu' certi fuerimus habere in fuis cap'itibz fubftantiam hu-
midā: que repugnet ficcitatez cāp'p'oz. Sed fi humiditas ca-
p'itis e'it parua & accidētalis b'uiditas: cāp'p'oz caucat quā-
tum plus poffint: q' reuma ly fit calidum: cāp'p'oz tñ nocet
eis ly fit frigida: q' e'it duobz modis. Uno q' frigiditate ſua
accidētali humiditati repugnat que e'it in capite & eam in-
groſſat: vnde fit cauſa agmētandi reuma. Alio q' cu' ſua ſiccitate
naturalem deſiccāt capite humiditatem: non e'it humi-
ditas capitis ficcitatez capite valet repugnare: nifi cum fue-
rit maioris quantitatē q' ficcitas e'it cāp'p'oz. & cathaplafmata
vero que epati ſunt ponēda cōcedimus vt habet cāp'p'oz
q' naturalis epatis humiditas ficcitatez cāp'p'oz repugnat &
coertit eam ad temperamētum. Sed rep'ebit videmur a
quib'udā ſophiſtis nobis queſtionem opponētibus de cere
bz humiditate: quare inquit humiditas cerebz ficcitatez cā-
p'p'oz non repugnat quz cerebz naturaliter fit humiditas ce-
teris membris copis. Unde reſpōdēdum erit cerebz ſem-
per mouetur. p'pter imaginatonem & rationes: quia e'it ſum-
damētum ſenſuum & volūtatū motus: & ſumit ſemper accen-
dūt ad illud. calozem etiā aeris plus patitur q' aer: ideoq'
cerebum accidentaliter e'it ficcus epatez: ceteris mēbris
fit humidus naturaliter. Hōmūq' d'abim' trocisci de ſpō-
di & bolo cum ſirupo quē dicitimus: & aliquando d'abimus
p'ſitium fi egeſſio non fit humida: ſolutio e'it venis in hac
paſſione e'it peſſima: q' materia eius acuta e'it & pungitima
& p'vumozes in hac egritudine ſoliti ſunt ad interſtina deſcē-
dere: quoniā ſicut vult defecta ad diſſolutiōem e'it & expellens
eum eoſ per poros qui ad interſtina copis clauſi reſolu-
tur: deſcendēdūq' ad interſtina & eis vias faciunt actiones:
aut lubricitatez faciunt vt egeſſio nequeat retineri: aut exco-
riat & natetur diſſinteria. De cura igitur q' rigō ad hūc
locum noſtram dicitimus diſputabimus: & mōſtrauimus pla-
neq' curatio dulus febus e'it cum ordinamēto aeris loſſina
dumētorum ubi et potus aromatum balnei vnicrius:
necesse e'it vt plane dicamus quomodo & vbi ordināda ſunt
hec omnia. Incipiēdum e'it ad aere: quia nobis familia e'it.
Igitur ſi tempus fuerit vemale non tamen multus: fit frigi-
dum: non debet illud aliquo ingenio ingeniarū bonum e'it:
q' ſi multum fuerit frigidum necesse e'it illud ingeniarū: vide-
licet panis operiatur ne frigidā aeris virtus copis exte-
rioribus dominetur & cutem deſiccet: coaptari oportet illud vt
infrigidetur & humefat: ſcilicet vt manſio infirmi ſit ſpacio-
ſa & ſeptentrionalis & poſte ſeptentrionalis. in paumētoſter-
namus roſas: violas: nemufar: baſilicum: ſempium: ra-
mos vitium: & modicam aquam ſuper ea ſompuimus. & ſi
copoza eorum indicant materiam ad putredinem prepara-
tam: bonum e'it vt vngamus copoza coſti de fucis lactuce
portulacę vuarum amararū ſolatri cu' oleo roſaceo mixtuz
deſtri inunctio non d'ub ſuper pectoza mouetur: quia inſtru-
mētum ſpiritus e'it percuſſum. Ingeniemus etiam p'vot
poſſumus melius ne humiditas eoꝝ diſſoluatur. q' ſi vritus
eoꝝ fuerit defecta: & mēbra diſſoluta: & vne apparē albe. p-
pter ſanguinis inanitionem: oſia quoꝝ bacchia ſubtiliſſima
& eoꝝ cōcatentatio inanita. prima portēditur moſs.

Umq; febus aliquando per fe e'it motus: e'it aliq' per
alium ficut frenes & alij inoibz bis families:
aut e'it p'opter p'vot dines febis in quib'udā
mēbris exiſtente: ſicut in diap'zagnat pulmo-
ne: aut p'opter fluctum aut p'pter epa-
tis dolorem reuz vly: necesse e'it vt cum eam cognouerim
e'it in aliquo iſtoꝝum: p'p'hibeamus patientēz & ad aquis frī

Ziber

gidijs: et ab vntione succorum quos superius diximus: nisi cū apostema p qd febris fuerit sit calidissimū. Deinde ex ea modicum dabimus: quia cal. apostematis trahit ad febrē mīditatem aque: p̄hibet eam ne veniat ad co: & nocet ea loco naturali. De p̄ apostema nō fuerit calidissimū: abfines: mus eos ab aqua frigida: & mitigabimus calorem eoz: cus are abo frigidisq̄ aromatibus. Unde Bar. aqua inquit frī gida in ethica que est. p̄pter alium motum pessima est. p̄cipue fit morbus dicitur vt fuerit. Lausa q: morbus qui cau sa est ethice necesse est vt sit calidū sicut frenesit & sīta: aut daturus sicut putrida febris erratica cōmīta & similia. Si vero calidū fuerit acutus motus paruo tempore percussit subfistiale compositū humiditates & defecauit eam & dissol uit virtutem membroz. vnde calor codis est defectus & neq̄ quis humiditati aque repugnare, sic ergo humiditas aque causa est calorem naturale extinguēdi. Si autem morbus fuerit dicitur: cōsummauit sanguines mēbroz & emēdas uit eam a carne. vnde mēbris infirigiditas calor deficit nas turalis: necessario igitur calor codis sit defectus. p̄inde frī giditas aque calor codis neq̄ repugnare aut resistere ma xime si fuerit materia in venis & arterijs ad putredinem p̄e parata: q̄ humiditas aque illam augmētā & materiā indur at vt nequeat digerī. p̄cipue fit in vīna nullū signum des cōctionis apparet. Abalē ergo intelligimus: q̄ nullo modo danda est aqua in ethica nisi cū ipsa morbus per se fuerit: si virtus eoz custodiā sit. q̄ si virtus eoz debilis sit caueant aquā. Unde oportet arbitrari qualiter coza eoz humefiat & cōfotemur virtutem eoz: cus cibis qui sunt faciles ad dis gerēdum & multū nutrībiles: q̄ sanguis eoz: eoz licet sit laudabilis tamen modicus est. similit̄ sp̄s animalis & vī tale: & p̄pter sanguinis paruitates membra minuētur que sunt totius copis fundamēta & p̄pter paruitatem aīas & vitalis sp̄s deficit calor naturalis. vñ necesse est festinemus ad restaurāda eoz: coza & in virtute & nutrīmēto cū cibis & potib: qui sunt faciles & subito & multū nutrībiles. sicut est vīnū albi & grossū & rubē grossū. Sicut illū p̄ in ap̄o. Facili⁹ est repleri potu q̄ cibo: sed tñ p̄not oportet bādum est ei & quomodo opz: hoc est nō purum necieimus vt p̄stet mēbris maxime stomacho calozē & siccitatem: sed nō debet accipi multū & subito vt intrās velocior exeat nec mēbra nu triat. nec multū grossum vt moas in agustis locis oppilatō nem generet: ideoq̄ oportet nō aliquid negare & egritudine excēditus & maxime ethicis: cibū accipiēdi medioerem: facile nutrēmēto & quiddā grossicē habentem vt p̄manēs in mem bis nutriat cōfotet ea. Illeq̄ intelligere debem⁹ vt hippo cratis intēto esset de potu absolutō vel de humidis cibis ab soluta: sed p̄uenit nobis noscere: q̄ eius intēto fuerit de re bus nutrībibus leuiter & facilliter sicut sunt vīna grossitatis aliquid habētia & in mēbris p̄manētia vt nutrīmētum eis inserāt. De cibis sīr facile nutritiuis & nature obedētib: sicut sunt lac pitana facis lotus & similia. ethici vero cum p̄o certo noscāt vntem cessauit: nec alia re indagēt nisi au gmentationē & nutrīmēto copis: accipiāt mane lac caprinum in quo statim emulso miscatur in eadē quantitate cal. aqua & ad sīaueum ignē coquatur quousq̄. tota aqua cōsumatur. deinde potū detur calidū put ab vberibus emulsus fuerit. quo ebibito tps expectetur quo digerit fuerit. deinde dabis mus stannum p̄dicē pullos similia. oīa iussellata. vīnū al bum & ponticum medioeriter bibāt. De si nō poterint solū lac b̄m̄e mēdēdum erit cum oīdo et similia. tritici & similib: bus q̄ virtus digeritua eoz fortis fuerit. Sed tamen si cognoscimus coza eorum nullam habere materiā seu vū mores qui sint ad putredinem p̄paratū: cauedum erit ab eis cibis & dabimus solū modo pitana & panem lotū. maxie me si in eorum uestione ebolera apparet. vniuersaliter etiam dicitur q̄ nō debemus dare lac p̄dicē & his similia. aut vīnum ponticum nisi cū certissime cognoscimus febrem ab eis esse ablatā: q̄ cū palā nouerimus balneabimus eos in balneo aque sapidē temperato in acre: & calor aque sit quass calor lactis cū ab vberibus emulsus: & ingememus vt balneum mansioni eorum sit vīnum. & ducatur in culcitra aut in lecto ne motio eorum pedibus cunium duo noui

menta faciat. aut faciat eos sicciōres: aut calefaciat & debili tet eos vt in balneo stare nequeant: quia necesse est eis in ba lio balnet diu morari: quia aqua solij que est temperata p̄o stat copozibus eorum humiditatem augmētā & virtutes q̄ p̄o: ter vero vt sit solium spaciōsum & ostio balnei vīnū vt non ambulent per aerem balnei ne parua eorum humi tas substantialis deficiat. & oportet vt aqua balnei vīnū me temperata sit: quia calida fit plusq̄ oportet fuerit: cōdau nabit autem plusq̄ optet & indurabit eam. Si vero frī gida plusq̄ oportet debilibus copozibus tribuit frigiditatem: & calorē extinguit naturale: autem claudē & oppilat. & fm nostrā intentionem hocum potū debet ap̄o riri & cus mollificari: q̄ sunt in istis clausi & opplati natura liter: q̄ sine cōsumptione humiditatis res nulla potest inue niri dilatans & aperēs poros copozis eoz sicut facti aqua que est temperate calida: q̄ mēbra copis delectantur in ea: & natura excitat & p̄ totius copis membra dilatant p̄o: p̄ter aque delectationem que est eis similia. vnde natura se delectante sanguis eam sequitur: & venis v̄s ad copozis exterioria poros mollificat aperēs dilatat: & actio natura in hoc loco quo delectat est opposita actioni lociq̄ odē. q̄ si a noctiua fugit natura ad interiora copis. vnde extromi tates de sanguine & naturali inanūtur calore. p̄inde panis tur oppilatōnem & ouricem in cute. & oportet igitur istū nos inuestigare vt diffiniamus quātum patitēs morari in balneo debeat: que mora talis sit: quā si viderimus rubredī da & inflata fieri coza plusq̄ consuēta & minū inopāda a balneo extrahāmus: quia si dimittimus eos plusq̄ opo ter cōsummābunt. Ideoq̄ eorum volumus carnem in coza poze augmētare: dimittimus eos in balneo quousq̄ sunt rubicundi & inflati. Si autem eam minure volumus post in stationem dimittimus eos in balneo donec infansio trahat: & ipsi ad suam naturam fuerint cōuerſi: sed eam vntem figari illa tempozis: q̄ sunt multū tritici & cum vntem in car nem volumus augmētare: p̄pterea vntem terminus us a balneo debent egredi: est rubor copis ne ipsi vīna vntem nentes ad deterius veniant. Egredeantur itaq̄ a balneo ynguētus copozis eorum cum oleis frigidis & humidis: vel ynguētis vt custodiāt frīditatem quā aqua accipit ne aer illam consumat. Rursus oportet vt diuersis volumus post in stationem frīditatem sit mane plusq̄ accipiēti lac ad pitana vt infrigidet & refrigeret copozis eoz: sicut cū die vespere possit lac & cibis sint digerit. De si virtus infirmi fotem p̄o p̄steteris esse vt possit amplius balneari bonum est. bonum etiam est si lac super infirmum fuerit emulsus p̄m̄us in solium dēscēdat: & mittatur in balneo frondes frigidē et humide sicut lactuce nensur viola et si milia. Si aut infirm⁹ est ab humozibus mīdificatus ad p̄u tredinem se preparantibus: dabis eis balneum excēditum lac asinum cū ab vberibus fuerit nullum. hoc em lacbus passioni est optimum: ceteris subtilibus & tardius ad cōs gulationem: sed oportet eligi asinum iuuenem & sanam: p̄ bare eius lac v̄rus sit albi: neq̄ naturaliter liquidum neq̄ spissum multum: & nutriamus eum cum lactica sempozna cotiandro & dono oīdo: & bona aqua. lacte vero digeritō ite rum ad balneum mittatur. De si balneo patientes delectant tur eo q̄ eis assuetum fuerat: tertio ad balneum deducatur. sed spaciū sit v̄nus ab alio quib: boz: postea cōdēdē pedices pullos gallinacos & alios gallinarum. caueant ab omni cibo graui: sed oportet ibi quātumten fieri tales quo stomachus nō grauetur: q̄ cōtēplari possimus hoc modo quia si vederimus cibū & patientis stomachus excēditum patiatur et acidum et fumosum ructum facit: cognoscimus eos non bene digerere. vnde abī quātumten delectā mus adeo donec p̄cipitamus eum optime esse digerere. Rursus si viderimus eos multa quantitate reſectōis carere: dabimus lac vacinum: plus tñ butyrum ad eo fit extraer eum. Deinde prima videbimus ei. h. 3. sicq̄ ascendimus vsq̄ ad quartū. Et quonā lac nominatius illud deſer uinare volumus cui botum conueniat & cui non. vnde dicit mus q̄ cū lac ceteris cibis est facillius & omnia copozis mē bra nutriat: erit cōbus nutrībilib: & laudabilibus ad p̄cipuum

maxime qui alium nequeunt fumere cibum et laudabilis est lac muliebrem si puellam lactauerit: post hoc est asinum. sed tamen quidam odidit vitrum: et quod eis abominabile est: oportet dari capinus. Est enim medi ocere inter subtile et grossum: fed piumq demus illud: deest poni capia in loco puro: et nutritiam eam cum bono oideo et herbis sic cuticando lactuca frondibus celsi et bis similibus: et carueas ne infirmi patiatur solutionem. pmoide oportet bis vel ter calidum lapidem in lacta cstringit vt aquositas eius consumatur. Et si virtus eorum fuerit confortata dabitur eis canoros frigiditas cotos cum oideo vel pitana et sifa. Tergitur si sufficenter de lacte diphuatum: topoi ter non quibus conueniat aqua frigide potus moftrare: vel alie res frigide. Sed piumq diphuatumem carum incipiamus: monstrabimus quomodo frigidum aut calide absolute sine ne alcius rei comparatione. Et phisici itaq concordat dicentes nullum corpus esse calidum: frigidum: humidum aut sicum absolute sine alcius rei comparatione nisi eleuata solū. Dicit enim fe reperire ignem calidum non ad alterius rei comparatione: quia si efficit calidus ad comparationem alterius: necessario efficit frigidus ad alterius comparationem. Hocq nullam rem inuenimus igne calidior rem. Ergo eius odimus calidus frigidum humidum aut sicum: non dicimus nisi ad comparationem humanorum corpus: cum que sunt temperata: quia humana corpora ceteris corporibus sunt temperata. propter hoc cum aliquam rem inuenimus nullam passionem nostro sensu inferentem: sed eo delectantem etq conuenientem cum quadam similitudine: intelligimus eam esse temperatam quasi humani corporis temperis. Rursus si aliam reperimus quae noster patitur sentiens: sed tamen sine illius doloris tribulatione: intelligimus eam temperatam humani corporis transigentem esse vno gradu. Item si aliqua res maior sentiam faciat passionem: et tamen camtolerare valeat: dicimus eam duobus gradibus vltra temperamentum esse. Si autem adeo sensu dominetur vt dolores generet: in tertio gradu cognoscitur esse. Si vno magis faciat nocentem vt destruat sensum et seingat media sensualia: in quarto videtur esse. Qualem et quia calidum et humidum frigidum et sicum sunt ad comparationem humanorum corporum temperi exceptis folis elementis. vnde cuertamus quilibet ad eos quibus conuenit aqua frigida et alia frigida et humidum nō. Cum et bica sit per se motus simplex et corpora patientium sunt abq vltra putredinis in ateria: optimus est vt demus eis cibaria frigidissima naturaliter: eaq arti ficialiter frigidiora faciamus frigidum sunt pitana panis totus lactuca: cucumeres palestris. Et aquam demus frigidam prout oportet maxime si virtus eorum non sit imbecillus: et si digestio appareat in vniuersis. Et si et bica propter aliam motum fuerit acutum vel diuturnus: prohibeamus aquam frigidam et alia infrigidantia prout melius possumus: maxime si nullum signum digestionis appareat in vniuersis: et corpora nō sint pura de materia putredinis generata. Et ausa vniuers duo bus modis est. Vno quia media corporum cgritudinem patientium olum sunt delectata: et calid: eoz debilis estz paru vno de aqua et alia frigida sunt medioz obus et naturalē calidē restingunt. Et si corpus eoz fuerit imida, ppter aliquod apostema vel crudum: prohibemus reliquias: aqua et cetera frigida insurant et ingrossant eoz vt nequeat digeri. Vni vno natura quia calefacit et naturalē cofortat calorem: oportet consumpta corpora ppter diuturnum motum habentē res accipiant moderate: tamen murtum sit et album z lene. Consumptio vero corporis que est sine feb. et causa eius est subnaturalis humiditatis corporis cgritudinis: et naturalis calid: eoz extinctus est. ppter sanguinis paruitatem: oportet vt restituatur cum corporis calefactione. Inq dīamus a modo dico calore et cathamodice ad maiorē ascendimus ne sicut bica corporis mutatione infirmus deficiat. Demus itaq sypum de sīsibis et z iringoz radice: peccozin am carnea: vni non multum verus: ne dolorem capitis faciat et corpora cum parum deficiat. sedant in aqua in qua cocta sint sancticus bac filicum: pcos frondez: citruli, fumentur de ligno aloes: ca

ueant omnino coltu. Quoz virtus si augmetari incipiat dabimus tyuacam et muscatam. Plus itaq si sint cofortati balneentur et balneum egredientes comedant annuale agnum: viscellati conditum cum spica z sīsiber: et bibant vinum vt prouocet eis somni. Si autem aliquid patiatur febdes modicam videlicet aut tussim effi sciant album viscosum et grossum: dabimus eis apsimata de pprope: electuarium qd recipit febesten. l. iulibus. xxx. liquiritie. 3. v. uariū passiarum enucleatarum. 5. r. capilloz veneris. 3. i. uariū ce. c. omnia in. 2. libris aque coquantur vsquequo ad duas redcant. da et inde 3. iij. colatas ad bibendum cum 3. v. de ros dosacca. postea comedat ius frumenti z fenugra. z accipiat electuarium qd recipit fe. lini. 3. i. f. obozi. 3. medulle se. l. omz bacia. 3. i. succi liquiritie. 3. i. iac puluerem et cum oleo amz gda. r. ca deinde adie succa qd sufficit. Als r. succi caulibus libras. iij. mellis diphumati libras. ij. coquantur vsq ad mellis redierint ipsi diphumate. postea medullas sifici quantū sufficit tere: et cum melle tempera. deinde cum potui dare volueris da cum lacte capino aut asino vel peccozino coctis eius. 5. h. leucifia. Als r. marari radice: aph radice ana. 3. h. namfi 3. ij. malue seminis. 5. iij. lini. 5. iij. iulibus. r. sic sic ce. v. v. uariū passiarum enucleat. 5. v. bec omnia in. viij. lib. aque coquantur vsquequo ad duas redierint: vobis omni die ad bibendum 3. iij. cus rososacca. violas ana. 3. i. Et si calorem non habeat temperus qd non fiet byemal cum melle. 3. v. accipiat illud. Troscia valeres ad phthysicos em pcos cardiacos cu. r. gūmi ara. berberz boli ana. 5. iij. ro. spodi. fe. portulac ana. 5. i. f. canerum fluuialium assa totū. 5. vij. basiliconis arnoglossē fe. bozag. aij. 5. i. coziarū dī sici. 5. ij. f. insuli in aceto et adolem siccat potu assa ti. diagamant. amidi. femi. citruli. cucu. ana. 5. ij. fe. mirte. 5. iij. fe. maloum. citronius. fe. berbe acetose ana. 5. h. liquiritie. 5. iij. feub. 5. ij. f. cacabe gemmarum non perforata rum ana. 5. h. omnia trita cum aqua rosacea tēperetur et r. officii et eis fiat. vobis et inde 5. h. Alia vltima simili modo r. berbens sand. al. spodi. ana. 5. iij. rofarum. 5. v. fe. portulac. atru. cucu. cucur. ana. 5. ij. f. diagamant. gūmi ara. fe. amidi ana. 5. ij. boli. 5. iij. berbe acetose. cacabe. gemmarum non perforatarum ana. 5. h. iij. tempera cum succo arnoglossē. Als r. spodi. bol. ro. ana. 5. iij. gummi arabi. diagamant. fe. arnoglossē ana. 5. iij. seminis papaueris. 5. v. fe. portulac. fe. atriplicis. ana. 5. iij. berberis. 5. h. fac puluerem et tēpera cum aqua rosacea. Alij valētes propter acetose ana. 5. h. fe. portulac. ro. spodi ana. 5. iij. fe. mirte berberz acetose ana. 5. h. fe. gūmi ara. bi. 5. iij. h. ppoquididos. 5. iij. puluerem et cus lico cito mox tēperetur: da potui cum sypu citronis. Alij valēt res contra distenteria cum tussu quā phthysici patitur. r. gūmi fe. citruli. ana. 5. iij. fe. basiliconis. 5. ij. f. fe. mirte. 5. iij. berbe acetose. 5. iij. fe. mirte. portulac. 5. iij. bec omnia assata in puluerem redigantur. vobis eius. 5. iij. cum sypu mirte. Et ceterarum conueniens phthysicis tussim habentibus cofectum cui sypu violaceo. maxime quibz in pulmone z peo croce descendunt humores grossi et viscosi. r. febesten. c. iulibus. l. vuarum passiarum enucleatarum. 5. r. fe. maluc. 5. iij. canerorum luatorum et assatū. 5. r. cap. fe. arnoglossē ana. 5. v. liquiritie. 3. i. omnia in. viij. libris aque coquantur quousq ad duas redcant. deinde 3. iij. sape adde z succa. 3. iij. Isterum vsq ad mellis ipsitudinem coquantur. deinde acapē gūmi diagamant. fe. citrouli ana. 5. v. iij. fe. cucu. 3. i. amigdalarū dulcium 3. viij. fe. portulac. 5. v. amidi. 5. viij. fe. papaueris. al. 5. v. fe. puluerem: et cū superioribus temperetur. Quilule que sub lingua posse valēt contra tussim. r. gūmi diagamant. fe. portulac. fe. citronis rum. ana. 5. iij. femi. cucu. 5. v. amidi. 5. iij. amigd. 5. v. iij. pube mundate. 5. h. fe. maluc. 5. iij. liquiritie. 5. v. omnia in puluerem redacta tēperentur cum succo pili. Et Athapalasma contra tussim pectora byemecans. r. malueulsi. radicum et frōdium maluc. ana. 5. iij. diagamant. 5. h. cere abe olei vici. ana. 3. iij. fac cathapalasma. Troscia valētes contra flegmatis sercatis qui fit phthysicis. r. gūmi diagamant. fe. portulac. ana. 5. v. succi liquiritie. 5. vj. boli cōpinoe: ana. 5. v. succi

hypoquistidos acacie. ana. ʒ. liij. co:alli: cacabie. ana. ʒ. iij. spo
 dij. ʒ. vj. rosaz. ʒ. iij. se. mirte. ʒ. iij. coriadrī infusi et affati. ʒ. vj.
 vij. tempera cum aqua rosacea. Cataplasma cōtra sanguis
 nias sc̄ratur et tussim et feb̄ris calorem. R̄. cucurbitre trite
 quasi medulle. ʒ. iij. cāphore. ʒ. j. sandal. al. et rub. ʒ. h. ʒ. ro
 se sicce. ʒ. ij. ʒ. cere. al. ʒ. xxx. olei rosati. ʒ. j. fiat cataplasma.
 S̄trupus iuuans sanguinem sc̄ratur. R̄. succi arnoglossē.
 succi cucur. cucur. citrullū. citrose. an. lib. h. succi mirra
 locum lib. j. succi pomoum aquosiss. lib. v. omnia coquans
 tur donec fiant quasi sapa: deinde cum aq̄ frigida potui des
 tur. Electuarium valens contra humores sanguinolentos
 qui sunt in pectore et pulmone: et calorem extinguit: vulne
 ra pectoris sanat. R̄. amidi. se. citoniorum. an. ʒ. v. saba. boli.
 an. ʒ. vj. se. malue. se. melonia. an. ʒ. iij. gumī. ʒ. xxx. ʒ. agagan
 ti liquiritic. an. ʒ. iij. oia puluerizata cū sapa temperētur. Q̄
 si non fuerit febris nec humores grossi et conuenit melius
 mundificari: iungantur otobi. ʒ. vj. yfopi. ʒ. vj. marari se.
 apij. an. ʒ. ij. et ʒ. v. Si v̄o humores fuerit grossiores putrefacti
 se. fenugreci. se. lini. carui. equali pondere cum oleo amigda
 lino et melle tēperabimus. An̄s R̄. passij otobi medulle. se.
 bombacis. an. ʒ. iij. se. lini. fenugreci. ʒ. ij. omnia in puluere
 redacta cum melle temperentur.

- ¶** Quarta pars vobis de feb. acutis et accidens
 tibus eius concomitantibus.
 De febribus causon et frenesi. Cap. ij.
 De frenesi. Cap. ij.
 De crisi. Cap. iij.
 De signis nunciatibus. Cap. iij.
 De scientia futuroum morborum. Cap. v.
 De scientia diei cretice. Cap. vj.
 De cognoscenda crisi ventura. Cap. vij.
 De synocha sine putredine que inflatiū dicitur: et pleu
 resi. Cap. viij.
 De spūto laudabili et illaudabili et mediocri. Cap. ix.
 De causa digerente materiam adiuuante et apostemata
 rumpente. Cap. x.
 De differentiā vere et nō vere pleuresis et calido apostemate
 epatis sine perleptomie. Cap. xi.
 De differentiā alienationis que fit p̄pter passionē diaphra
 gmatis et que fit p̄pter passionem cerebri. Cap. xij.
 De significatione vtriusque morbor. Cap. xij.
 De dieta et cura ip̄os. Cap. xij.
 Iterum de cura ip̄os morbor. Cap. xv.
 De synochi. Cap. xvi.
 De ycterici. Cap. xvij.
 De se. inflāmata et pleure. et que eā sequitur. Cap. xvij.
 De pleuresi non vera. Cap. xix.

¶ De febribus causon et frenesi. Cap. ij.
 Causon cōtinuum h̄y calozē calozī natura
 li nocuum et ei magnum facientem impetum
 propter morbi repugnationem. cuius nocu
 mentum est impetus et molestia qui ab in
 itio cum ea eueniunt: propter acumen mate
 riei quā creatur. huius enim materia ignea est
 acutissima in concuitate venarum coadunata et arteriarū
 cordi vicinantium et maxime venarum ois stomachi: et in
 concuitate epatis et pulmonis. Ideo differt feb. eia. ters
 tiana que est intra venas: quia trahit cholera est in ves
 uis a corde remouis. Sed in causon que de cholera genera
 tur: maxime est in concuitate venarum que sunt in cor
 de vel sibi vicinantibus: hoc cessatur durities febris: furiosū
 eas sicut acumen: et fortitudo et continuatio fitis. Cau
 sa vero fortitudinis et acuminis et continuatitatis febris hec
 est: quia materia est in venis que sunt in ore stomachi et in
 epate. Que febris duobus modis est. Uno q̄: est acutissima
 et seruentissima. Sicut enim materia pura cholera est rubea
 cum nulla humiditate cōmixta. Est et alia que non est tantū
 feruoris: quia sua materia est cholera cōmixta cum quadam
 plegmatia humiditate cōmixta. proinde vocauerūt primā
 causon propter suam v̄sionem: eius enim materia est de pu
 ra cholera ardentissima. secundam vero nominauerunt acu
 tam absolute: quia materia est aliquātulus sanguinolenta.

Plurimū autem prima fluuibus accidit: quoniam eorum
 complexio naturaliter est calida et sicca. precipue in est
 re. Estas enim huius febris est naturaliter constantia et
 augmentatiua: quia cum suo caloze et siccitate coposus hu
 miditatem cum liuore et fumo dissoluit et desiccit. vnde
 necesse est vene eueniantur. propter hoc in extremi
 tate diei vene attrahunt ad se sumum acutis in extremi
 tate lere rubee maxime si regio calida et sicca est. Que febris po
 pla habet accidentia que ab ea sunt inseparabilia. habet
 etiam alia que sunt separabilia eiq̄ et alius febris per
 nentia. Inseparabilia quides sunt hec. acumen calozis et fir
 titudo duritia et continuatio febris et fitis: que in statu mo
 bi sunt fortiora. Separabilia vero accidentia et et alia feb.
 cōia diuiduntur duobus modis: aut significant spem et salu
 tem: aut desperationem et perditiones. Illa vero que spem
 salutis significant: sunt virtus infirmis: et sensus bonitas: et
 uitas coposus: et calor febris in toto corpore equalis: sp̄s
 nō speditur et laudabilis cōpositio facit infirmis: appetitū et vi
 gestio bona. et libentissimā cibī acceptio. pulsus fortitudo na
 turali assimilantia: signa cōtentionis in v̄na et egestio app
 parentia: sicut v̄na rubecunda clarissima equalis in liquo
 re habens hypostasim albā lenem consistit et in fundo va
 sia permanentem. Egestio vero in quantitate qua cibus et
 potus fuerunt: et expulsio in tepore quo facti fuerunt: in co
 loze quidē pertinēs cholere: liquorem habens inter sp̄s
 et liquidū mediocrem cū cholera tinctū: quia cholera quā
 habet admixtam significat ouestiones. Causa virtutis infir
 mi et sensus bonitatis et leuitatis coposus cibis appetitus
 salutem significat: quia sanitatem cerebri demonstrat et vir
 tutem neruorum et lacertos omnibus membris sensum et
 voluntarium motum prestantium. Omnes enim physici pro
 culdubio credunt neruos et lacertos a cerebro procedere
 et usq̄ instrumenta esse. vnde eius fundamentum est forte ne
 cesse est forma sint eius instrumenta: vt cū instrumenta sala
 re actio animalis operetur et compleatur: et actio animalis
 malis complemento perfectus permanet sensus naturalē
 confortis actionem: et cū actionis naturalis confortatione
 corpus sit leue et desiderit cū sit forte. Equalis vero ca
 lozis in toto corpore equaliter permanens et spiritus facili
 tas et virtus pulsus infirmis ipsum habere virtutem signifi
 cant. Ostendit enim nobilita mēdo esse robusta de quibus
 vtr̄ p̄cedit et mōstratur. Ico et pulmo et diaphragma et pe
 ctoris mēdo sunt cordis instrumenta. sano q̄ fundamēto sana
 eius sunt instrumenta: vnde status cōpletur et pulsus con
 fortatur et etiam cū fortitudine calor per totū corpus diuidit
 tur. Significationes v̄o illaudabiles morē significatē du
 plici modo sunt: aut enim significat morbi fortitudinem et mo
 lestiam sine timore: aut inuultū suspensionem et timorē. Pro
 le autem que fortitudinem morbi ostendit sunt feb. combi
 natio et vehementia dolozis: fitis fortitudo: vigilia: suspō
 alicatio mentis: augmentatio febris: imparibus diabus: locu
 sitas calozis in corpore permanentis: scilicet quidā dicitur
 lidus quidam locus frigidus: sudor calidus calorem febris
 et sitim non mitigans. vomitus et egestio ignea nullam di
 trinitatem habentia: cruditas et grossities vine. viscositas
 et limositas dentes copertes: sanguis enaribus cum
 rigore manans in sine morbi: que omnia dicimus non timo
 rem significare: quia quandoq̄ ea accidit bona sequuntur
 et nonnunq̄ mala. verberantia. Fortitudo febris et magni
 tudo fitis acumen significat et v̄sionem cholere que est
 se. materia. Q̄ si in cretico die laudabilis veniat purgatio et
 feb. et fitis mitigata fuerint salua potenditur. Si autem
 in die cretico febris et calor fitis augmententur: timorē enim
 significabit. vigilia significat calozē: et siccitatem in cerebro
 dominari: et nonnunq̄ significat dolorem esse somnum au
 ferentem: sed eo cessante vigilia cessabit. stupor autem men
 tis ostendit fumum calidum humidum impletent cerebrū
 ventriculos et virtutē eius bumefacientem. Q̄ si laudabi
 lis crisis sequatur: scilicet cū v̄na et egestio aut sudore et
 pellentissima materiam illum fumum generentem: et aliquid
 cōtentionis s̄nem apparebit in v̄na: salutis indicium pro
 nunciabit. Si autem v̄na augmentabitur in cruditate et

grossicie et metetur in albedines; si munda crit. Alienano vero significat sumum calidum et sicum in cerebro dominans; tem: et suam humiditatem desiccare: quia si bona sequatur crisis et febri transit virtus confortatur: salutem pronūciabit. Si vero mala et augmentabitur feb. acumen et virtus patientis debilitari incipiat: malum significabit. abundantiam enim humoris significabit. Sudor vero calidus in die critico fit apparet et totum corpus circumdet: febriq; miris gabitur: salutiferum erit signum. Si autem eo apparetur febris non deficiat: longitudinem mobis significabit. abundantiam vero humoris extraneos interius accumulatos ostendit esse: quos longo tempore necesse est digerere et purgare a natura. Si non circūdet totum corpus et febris augmetur tunc motus inuult: maxime si non fit in die critico: quia significat defectam esse actionem in toto corpore equaliter. Si dolentis vomitus ostendit cholera. in toto corpore dominari. Si quis tum nature conuenit fuerit: prout virtus patientis toles rare poterit: et ex eo corpus fit alienatum in salutem pronūciabit. Si autem plures virtus patientis poterit sustinere fuerit: nec prout naturam oportet: non sicutur quin natura deficiat in repugnatione mobis. Egestio vero ignea siue tota significat dominans cholera. si in die critico apparuerit: aut in die decidat dominans cholera: eam sequatur leuitas corporis et bonitas virtus: est laudabilis. Contraria vero conuerso. Si ruditas et grossities vine duobus modis fit: aut si in uero. aut si in liquore. Si colore vero fit fuerit citrina: significat actionem caloris naturalis esse defectam in loco coctionis. quia si bona sequatur crisis: virtus naturalis incipiat esse digerere et extenuare: atq; vina fit rubei coloris tepere ramentum habens in liquore: sit in die critico laudabitur indicia salutis pronūciat. Si vina appareat cruda scilicet: aut alba et fibrillosa: aut grossa et cruda mala erit et timosa. In liquore vero potest fieri duercis modis: quia aliquando erit fibrillosa et clara et in ea permanet subtilitate: et aliquando erit grossa et turbida: refidens vero fit clara. et aliquando mingitur grossa et turbida et talis permanens. Est et alia species subtilis et clara refidens vero fit turbida. que autem clara etiens clara permanens ostendit naturam nullam in ea face re actionem coctionis. Que vero turbida mingitur deinde fit clara significat initium coctionis esse completū. Illa quides que erit turbida et in sua permanet turbiditate. et ea que erit clara et refidens fit turbida: sunt mercuriosae inter salutem et timorem: que qui plurius et apertius cupit audire: legat librum nostrum de vniuerso. Timorosa dentium significat virtutem extranei caloris dominari. Aloni enim extraneus coctionis hūiditatis si dominetur ingrossat eam sitq; viscosa: si deities cooperat longitudinem mobis significat. Si vero virtus infirma fuerit fortis viri mobis queat sustinere salutem significabit. Si autem debilis multū molestū erit. Si plures potest interuenire de sanguine per naves exire: cum rigore: potest dicere: quia impossibile est coadunari in hac febre: bec duo accidit si simul: quia sanguis et narius exies significat cholera: que est materia febris esse intra venas mixta cum sanguine. Rigore vero ostendit materia esse extranea et narium et membrorum sensibilibus vicinam: quia propter choleram que est materia mobis currentem ad membra sensibilia et moedicantem ea fit rigore. Rigore ergo est fluxu sanguinis per naves exierit esse inconueniens in caupon in vno tempore. Sanguis per naves extraneus licet fit in purificationibus huius febris: si in die critico appareat: nisi fit viri virtutem patientis et quantum necesse fuerit: et maxime in fine mobis: et ante tunc apparuerit signa coctionis in vna et egestione erit laudabilis salutem pronūciat. Si vero euerberio fit. salicet viri non veniat in die critico: sitq; paruum gutturam fluens: aut multus plures virtus tolerare queat malus erit et timosus. Picci potest fit in initio: mobis et plures vili signū coctionis apparereat. Rigore itaq; si in acuta febre maxie in caupon eueniat: necq; salutem necq; timorem significabit: qñ vero sunt et eo alia accidentia que sunt salutem vel timorem ostendunt: tamen si nulla cum sequantur accidentia molestū est. Si vero bona bonū significabit. Si apparet in fine mobis: in die salicet critica: et cum laudabilis purgatio sequatur: fe-

bisq; mitigetur: salutiferum erit indicium: quia significabit naturam esse confortatā et expellere feces mobis ad membris vasis exterioribus. Si domine rigos in fine mobis est aliquo coctionis signo veniens in futuro rigos pronūciat. Si in initio mobis veniat plures motus incipit digerere mala nūciabit maxime si non fit in die critico. Palam ergo est q; vbi sanguis de nariis currit in acuta febre non est rigos: et vbi rigos non est sanguinis fluxus per naves: et si aliquando fuerit malū pronūciabit. significabit enim cholera: que est materia febris in interioribus venas et arteriarum exterioribus: et toti corpore dominari. Si si permanet et faciat interpolatationem erit pessimum duobus modis: quia cum veniat aut erit cum virtute: aut cum deflectione virtutis. Si fit et virtute et patens fuerit fortis illauidabilis erit: quia vilius est nature post rigorem faciat purgationem. Purgatione vero facta et rigore non cessante duritatis mobis significatur: quia ostendit materiam mobis esse grossam et duram ad digerendum. vnde non sumus securi quin virtus patientis deficiat plures materia mobis digeratur: quia nequit pati scilicet acuminis et diuturni mobis et a siduum motum rigos. Si eger ad initium mobis fuerit defectus: pessimum est duobus modis. vno quia si solutio rigorem sequatur necesse est viri virtus sit debilis non valens cum pati. si autem nulla cum sequatur purgatio: ostendit virtutem esse defectam: quia non potest malos expellere humores qui sunt causa rigoris. Si accidit vero timorem proculdubio significat hęc sunt defectio virtutis et eius inertia mobis: patet in nequitis: corruptio spiritus et appetitus: pulvis abscessio: angustia: timor: suspitio: alienatio: gurte sanguinis per naves manans et non in die critico frigiditates: sed indot non in toto corpore: rigos: in in toto mobis vtericia. Si ante vñ dies appareat frigiditas exterioris corporis: maxime in extremitatibus subita sitis ablatio sine causa manifestat: nec in die critico: repentina suffocatio sine quibus apparet inuoluntarie lachryme et sine vlla passione oculorum: patiens et nigredo vniuersi: albedo et crustitas egestiones sui q; viscositas et vnetuositas et eius frigiditas diuisio quasi furree resolutiones causa corruptionis spiritus vniuersi malū pronūciat: quia significat virtutem infirmam esse defectam et mobis pessimitatem quatuor modis. Corruptio enim spiritus: aut facit magnum pulsum et velocem: aut magnum et tardum: aut paruum et velocem: aut paruum et tardum. Si vniuersi et velocis significat apostema esse in cerebro aut in diaphragmate. Differentia inter vniuersi est bec: q; apostema fuerit sequitur alienatio mentis: et rubor oculorum quos emittunt. Si potest ita qd est in diaphragmate: habet angustiam spiritus et peritiam strictram. Si vniuersi et tardus pulvis alienationem mentis significat: q; patiens propter distributionem mentis retinet statum: deinde cum subito emittit: sicut fas ciant hī qui grauem vomitū somnum et subito excitantur. Pulvis vero qui parvus est et velocis significat extranei calorem aggravare et suffocare virtutem spirituales et p̄pibe re eam ne fortiter egrediatur. Pulvis vero qui parvus est et tardus ostendit propinquitatem extinctionis caloris naturalis. Abscessio pulvis ostendit virtutis deflectionem et dissolutionem. Angustia significat actus humoros et coctionis osti stomachi dominari: qd nobilissimū est mēdo vniuersi sensibile acuti sensum habet: prout sensus calidus et eo patitur membra: salicet vniuersa sicut cerebrū: eo par. quodammodo Roma ubi passionem sequitur cardiaca et cordis tremor. Ideo est osti stomachi acuta et nocua dominat cholera: patitur alienationem mentis et cordis tremorem: q; calefacto et igneo calore: et ad eius repugnationem deficiat tremor: et accidit. Similiter etiam cerebro si dominatur incensio caloris et substantialis humiditas deficiatur. vnde fit mentis alienatio. Si deinde iniquitas in caupon euenit timorem nūciat: quia significat spasum in ore stomachi fieri propter deflectionem sue substantialis humiditatis. Similiter et dolores in visceribus: si caupon patientibus accidit: malum potest dicit: quoniam intestina ostendit spasmatā. Timor et suspitio et stupor in acuta febre molestiam inuunt: quia pessimum denotant humores esse in ventriculis cerebri: lumen

rem eliquare: vinctuositatem aut viscofitatem intestinum lubricantem facere solentes. Sed tamen stercois vinctuositas est viscofitas duobus modis est: aut est alba: aut citrina. **S** est alba: significat: qd eliquatio in interiori pellicula intestini fit: si vero citrina offendit calorem esse perforari vsq; ad interioriorem partem que est vicina neruofe parti: et est periculis prope. Interus igitur est prope vsu mutata: velut si vna vice sit liqida et aquosa: alia sit pusilla: et altera sit citrina: namdo vero ignea cum sanguine mixta: pessimū est et mortale: quia significat pessimos spiritus nature dominari: et eam superatū haberi: et eos egreffos esse cū egestione. mai me si apparet in diebus cretio: et nonnūq; significat defecionem digestiue virtutis. Aliquādo egestio erit spumosa que inuit vinctositatem esse cum ea mixtam se mouentem et spumofam illam facientem: sicut videmus fieri in tēpsta te maris: aut significat nimis et feruentissimum calorem bulitionem facientem. vnde fit spumosa: quāmodus videmus fieri in olla cū fuerit super ignem magnū posita. Sufficit nobis quantum disputatumus de causis et significationibus acute febdis.

De frenesi. Cap. ij.

Renesis absolute dicitur esse calidum apostema nascens in pelliculis cerebri et ebullitione sanguinis in corde effluens: qd sequitur vigilię et alenatio: et nonnūq; frenesis est apostema in vterius cerebri: qd est peius et molestius. **A**lia frenesis duobus modis est: aut est incenso cholere rubec in vterius cerebri: aut ebullitio sanguinis cordis: qd sanguis cordis buliens est cū cholera rubea: que emittit fumū ad caput generatq; apostema calidū et cholericū: et hec est causa vere frenesie que est per se morbus: non ppter aliū. Quidam vero arbitrantur sicut qd calidū de bulente sanguine cordis ad caput ascēdit sit calidus et humidus: qd falsū est. **F**umū enī ad caput saliens si fuerit humidus eliquatur et inferius descendit et in pectoris cocautatem descendit. Si aut illius fumū humiditas ad pectoris ostēdes currit in diaphragmate: apostema generabit et pleureis incubabitur. Pars vero fumū que in capite remansit: dissoluta p pcoris cū sudore: fumo egreditur. Sed frenesis que fit ex ebullitione sanguinis nō simili modo est sicut fumū: qd fumū qui inde oritur calidissimus est et sicillimus de genere cholere rubec: qd ad cerebri ascēdes nullam habet humiditatem qua possit eliquari: et inferi ad diaphragma descendere vt illic generet apostema qd pleureis dicitur. **D**iffert etiam frenesis a pleurei: qd frenesis est de fumo calido igneo et sicco. **A**lia pleureis est fumū calidus et sanguinolentus: poinde antiqui frenesim fe bdi assimilauerūt causam: et pleureim acute fe bdi.

S et et alia frenesis accidentaliter alium modum sequitur: sicut frenesis que fit ppter pleureis: sicut que fit duobus modis. **E**no ppter fumū calidum et humidum ad cerebium ascēdemem sicut vitium. **A**lio ppter neruoz colligatiam quā cerebri cū diaphragmate habet. quāmodum cerebri vitium paritur ex passione stomachi et matris: ppter colligatias neruoz quam habet cum eis. **E**nde aliquando frenesis fit ppter passiones in matris: et aliquando frenesis fit ppter putredinem que est in pleuremate: quia cum putredine ascendit eius fumus ad caput et generat frenesim: calidūquod fit ppter adustionem cholere et mutationem eius ad cholera. **S**ed hoc genus frenesis est pessimum et difficile ad curandū. **E**t quia disputatio nostra est de acuta frenesi et dysimus certam et veram frenesim esse propter cholera rubecam in cerebro ebullientem et ad cerebium ascendentem: dicimus eius significationes. **H**ec ergo frenesis plurimū inueniuntur accidit: cum labores magnos facit: et cum eorum complexio est calida et sicca et tempus estiuū: et regio et aer calida fuerint et sicca. **S**ed oportet nos intelligere: qd aliquid rem aliam superat et tinguntur virtus rei que vincitur: sicut videmus fieri in ebrietate. **F**umus enim vini cooperit et vincit lumen mentis et virtutem actionem sensus et voluntarij motus. **S**imili modo fit in hoc morbo: quia extraneus calor: cum naturales cooperit ac vincat calorem: lumen splendoris eius extinguit:

et facit distipationem stuporem ac defectiones. **H**abet etiam hec egritudo accidentia: que sunt ab ea separabilia nec et accidunt nisi cum febdis augmentatur. **H**abet etiam que sunt in separabilia: sicut dolores capitis: et spiritus angustia: et cum febdis febdis appropinquabit alia que est veniet accidentia: sicut nimia sitis siccatas et palati asperitas et nigredo lingue angustia cordis tremor: stupor defectio: mutatio faciei a naturali ad non naturalem colorem que ad citrinatates: et naua frenesis fuerit cholera rubea in cerebro bulliens: aut in ru bozem si causa fuerit bullitio sanguinis in corde effluens: **Q** si patietes hec in tēpore estiuo fuerit: calor: eorum est pū gitiuus et intolerabilis a toto corpore: alienationes et vigilię lemianantur et cetera accidentia que superius diximus. **I**gitur quia causa significationum et accidentium diximus disputationem: oportet nos sequamur tempora acute egritudinis: et dicamus que bonam crism erunt ostendentia et que malam. **D**icam ergo tēpora esse quattuor: initium: augmentum: statum et declinationes. **I**nitium est cum incipit morbus apparere et accidentia ad eum veniunt carpatmodi cum quousq; erunt cōpleta. **H**oc tēpus est dicimus esse initium: nō sicut alij arbitrantur sunt dicentes initium acute egritudinis esse cum sola appareat febris. **S**ed cum omnia accidentia morbi nōstantia apparuerint dicimus esse initium: **I**tem incipiunt augmētari carpatmodum vsq; ad summum ascensionis terminum veniūt et natura mouetur ad repugnationem in morbi appellamus augmētum. **A**ccidit ad reuertum ad vltimitatem venientibus et actione nature in magno labore ad resistendum morbo effluente vsq; dum febris et omnia accidentia que ferre incipiunt vocamus statū. **I**n hoc tēpore crism cum quousq; fiat purgatione expectamus quia aut fit cum sudore: si materia morbi extrematis corporis fuerit vicina: aut cum vna si in se intra nasus cum sanguine mixta: aut cum vomitu: in ore fontaria fuerit: aut cum egestione si in fido stomachi vel in ictibus erit. **E**t ab hoc quia crism apparet et omnia accidentia molesta mitigatur vsq; ad morbi digestionē perfectam cum dissolutione vocatur declinatio. **I**n hoc enim tempore salutem infirmo nunciamus: quia impossibile est mori sit in hoc tempore. **I**llam neq; experimētum neq; ratio illam offendit. **I**mpossibile enim est vt morus veniat morbo digesto et dissoluto et natura dominari incipiente: quia si natura infirmis fortis et stabilis fuerit ad expugnandum fortitudinis morbi vltimitatem: necesse est vt bene patiat valeat complemētum digestionis morbi: et in hoc tempore impossibile est vt morbus natura dominetur maxime si medicus eā adiuuerit. **Q**uos ergo non veniet nisi in tribus morbi tēporibus: in initio videlicet augmento et statu. **I**n declinatione vero impossibile est: quod declinatio nō est nisi cū crism fuerit laudabilis. **I**mpossibile est etiam materia morbi grossa et indigesta et actio natura non obediens: morbus habeat declinationem: quia si natura motis apparent: que sicut sunt eradicatas duricia materie eiusq; molestatio natura dominas: que nullum verius motus signum habet et hoc qd diximus: quia cū natura est defectissima in statu morbi neq; valet tolerare fluxum vltimū mixtas accidentium: necesse est mori sit proxima fine bubio. **Q**ualis ergo crism tria habeat tēpora: morbi: id est initium augmentum et statum. **I**mpossibile enim est declinationem habere: quia declinatio non potest fieri nisi bona crism precederet: cum significationes ostēdit morionem morbi esse finem declinationem: sicut quāntus natura tolerare valet. **V**nde hec significatio salutem et dissolutionem morbi nōdat. **Q** si motio morbi eodē tēpore fiat: significabit pessimitatem morbi: neq; vlla faciet declinationem. **V**nde **S**a. in libro crismo: quousq; quis morbus sit in suis tēporibus quattuor ordinatus: salubris: est: qui vero est inordinatus: non venit ad declinationem: quia plus motem inferit. **O**ccidit enī in initio aut in augmento aut in statu. **S**ed aliquid morio morbi inter hec duos est mediocrius: cuius indicium crism significat esse que magis in eo apparent: qd in alio loco dicitur planū sumū. **E**t alia stabilitas mori? morbi et sine ordinatiois qd est finem oportet: et subtilitas et lenitas materis et fortitudo virtutis. **E**t au sa vero instabilis motus et ordinatiois non potest oportet

Postet nos intelligere in acuta egritudine: q; motus morbus augmentatur: sitq; furiosus in vl timitate status: natura est q; opposita, vñ inter naturam: & motus fit duellum: a quoni certamine actio que nascitur vocatur crisis: sed tamen si natura motus p̄ualer: et ipse ante eam fugiat: bona dicitur crisis. Si vñ motus naturam superat: tunc crisis mala nasciputabit. Sed p̄cipus q; bellum apparet natura & motus: bono demonstrabit qualiter operatio fiat in die certamina. Verbi gratia: si crisis natura facere debeat in, vij. monstrat nobis in quarta: q; monstrat in vñdecima quædam modum facit in, xij. quarta q; dies. z. xj. sunt indicatue. vij. z. xij. sunt criticæ: z aliquando tamē. vij. nunciatur. xij. Sed si rependant nos quidā sospitite videntes: quare. xj. nō est plus q; vij. xij. indicatua: quia vñdecima quartedecime vicinior est. Respondemus materia morbi cū est grossa z grauior uem habet motum vt significationes eius prolongent vsq; ad. vij. nequit natura suam complere actionē nisi in alia. vij. q; vt dicitur cum materia morbi est grossa eius determina tione necesse est sic grauior: z eouertit est si materia fit leuis.

De signis nunciatiuis. Cap. iij.

Signa nunciatiua duobus modis sunt: aut certæ: aut dubia. Dubia sicut sudor: calidus non in toto corpore veniens: aut in toto corpore frigidus: z cum fe. non cessat: sed sudor totum corpus circūdans est laudabilis: sed si feb. non cessauerit p̄ciōpter cum est dubius. Sudor: si frigidus qui non fit in toto corpore malus est: sed eius est calidus dubius est. Signa autē que sunt certā duobus modis sunt: aut em̄i semper sunt laudabilia: aut semper illaudabilia. Unde antiqui dicunt esse vij. genera febris. i. laudabilia: z. ii. illaudabilia. Primum signum est: sanitas virtutis suo: ut si tolerantis. Oppositum huius est defectio virtutis morbi patiens. Secundum leuitas corporis: se facile mouentis. Contrariū huius est grauitas corporis: inerte motum habentis. Tertium est sanitas mētis: z facili appetitus: obiq; leuitas. Oppositū eū est corruptio mentis: difficilis appetitus: z grauitas cibi. Quartus est effigies infirmis sano similis. Oppositū eius est mutatio faciei facie: sicut cum fuerit citrina: lauida: et nigra: nuditas carum: tempus certē: z frontis duritia: acumē narium: totura: angustia foraminū narium: frigiditas aurium: z palpebrarum inuerio: labiorū extensio: aper tione vniūs oculi mino: q; alterius: concantus oculo: lachry me inuoluntane: obcurtans nigredinis oculo: cum turbulētia aut rubor: aut viridis vena: aut sicca cæcberia in eis apparens: aut palpebrarū spasmatio: aut incōsuetu oculo: albedo in somnis apparens. Quintum bonitas est spiritus z facultas eius naturalis spiritus simulantis. Oppositū huius est disturbatio z angustia spiritus: aut magnitudo et paruitas eius. Sextū est bonitas somni in assuetu tempore veniētis z infirmis laudatis. Contrariū autē est corruptio somni infirmo nocentis: maxime si in somno viderit terribilia z timocosa et spānciter in somno. Septimum est fortitudo pulsus z eius equalitas naturali similitudinē. Contrariū eius est debilitas pulsus: maxime si fuerit foemū idiosus in loco certōnis: z apparitio vine bigesse in die critica. Oppositum est defectio caloris naturalis in loco certōnis z vine indigēstio quem admodū si fit alba: subtilis: clara aut turbida v' grossa: maxime in die critica. Nonum: laudabilis est purgatio cum sudore videli si materia fit subtilis z extenior: partē corporis viciā: aut cum sanguine de naribus fluerit: si pluri ma materia fit intra venas capitis: aut cum spūto si materia in pectore in pulmone z diaphragmate: aut cum vomitū si fuerit in ose formā: aut cū viciā si materia sit mixta cū sanguine macie si fuerit in gibus epatis: q; materia si fuerit in gibus epatis necesse est cū viciā euacuetur: si autē sit in sua cōcauitate cum egestione egredietur: q; vena concauit

uitatis epatis sunt iuncte interitis. Sunt etiam quedam significationes bonum offendentes: sicut si fuerit sudor in toto corpore z feb. per cum mitetur: sitq; extringatur. Sanguis e naribus fluens in die critico si fit quantitas per secrete quā natura pati valeat: et si infirmus eo p̄terente aliquid ulubatur. Sputum autem si appareat in tertā aut in quarta die: z fuerit paruum: album z digestum: viscosum z coitunctum z facile exeat cum vna vel duabus vultibus. Comitus si fuerit citrinus quasi vitellum oui mixtum cū p̄p̄gema te albo temperatū liquorem habere: bene ogestio: de quo infirmus alleuiabit ab angustia quā prius habebat. Urina si fuerit vñ citrina z tēperata in liquore: hypofastum: habet album: iunctam: z lenem p̄nce fortiam habentem. Egestio si fuerit similis naturali z equalis in quantitate cibi quem sumperat: z si exeat in tempore quo confectudo fuerat: cum liquo: sit temperatus inter subtilem z grossum nullum habens fetorem: aut acutum calorem habeat stinctum cū equalitate acritatis: aut ignei coloris: significat em̄i talis egestio haberi de cho. ru. quantū oportet ad expellēdā z subtiliandam fecem. Sicut et alie significationes que omnib; bis sunt opposite. vnde timorem nūciantem sudor: non in die critico apparet frigidus: z non totum corpus circūdans: maxime si in solo fuerit capite: z descendat in faciem z frontem: z granosus z rotundus guttas habēs. Sanguis e naribus extens: si ante coctionem: idest in initio morbi apparet: maxime in secundo die. Sputus si moxetur vix in sinem morbi: z si fit multum citrinum: aut rufum: viridis: nigrum: subtile: aquosum: grossum: ouillum: diuersum: fit stinctum: maxime si horribilis ac putridi fuerit odoris. Diuersus si fuerit igneus: aut cholericus mixtus cum humoribus subtilibus aut aquosis aut viridibus: nigris: eruginosis. Urina passiva: albissima: aquosa: aut grossa: aut nigra: turbida z lactea: epiceque fit habet hypofastum rubeam aut citrinam vel nigram: aut sicut oui vitellum z virfurē. Egestio si fuerit malum: quantitate aut multum: minor citrinissima vel ignea: aut viridis: nigra: fabulosa: aquosa: grossa et diuersa z superficialitens vinctuosa aut oleaginis: fetidissima: acuta z horribilis: maxime si nō in assuetu exeat tempore. Oportet iterum nos intelligere q; certissima cū significationū sanitatem nunciatiū: est fortitudo virtutis: z pessima omnium significationū perditiones inueniuntur est debilitas virtutis. Deinde decet nos cognoscere quia cum videbimus bona signa in die critico apparentia: aut omnia que dicimus: aut plura: expectanda erit bona crisis in die critica que est nūciantine viciā viciā. Si vñ mala fuerint z videbimus signa in die nūciantine expectanda est mala crisis in die critica nunciatiue viciā. De si bona signa cum malis appareant signis: iudicabimus p̄cesse debilibus fortis z multa paucis. Verbi gratia. si multa mala appareant signa citrino aut duob; bonis: iudicabimus ea esse p̄cesse: maxime si ea que sunt multa fuerint fortiosa z certio: z cōmoxia: q; si fuerint equalia in longo tempore inozes esse futuram offendit: sed ralem si signa laudabilia fuerint fortiosa z certio in p̄ctio tempore denunciant futuram esse futuram: mala signa nūciant grossam materiam dūrā ad obediēdū. vñ necesse est crisis trāscat ab illa die critica que pertinet diet eius nūciantia. De si omnia mala signa que plura eorum ad mala mutantur in die critica: significabit salūtem citam aut tardam p̄ velocitatem temporis: in quo signa fuerint mutata. Si autem non mutantur signa offendunt timorem in lōgo tempore esse futuram. Verbi gratia. Si appareant quedam significationes in tertā die z pluri me carum sint laudabiles: z quedā iuncte debilem significationem habentes: significat salūtem esse venturā in. xij. q; mala signa que cum bonis apparēt: significat morbi habere mala qualitatē. Deinde crisis. a. vij. ad. xij. trāsit. Si autē ille significationes male mutantur: ante. vij. aut. vj. ad bona: possibile est vt crisis veniat in. vj. que si non mutantur in septima timorem significabit in longo tempore esse futurum: quia non sumus securi quia male significationes creant: et confortatur si in sui stabilitate permanent.

unde virtus nature deficit: et bone significatioes ad malus
 mudantur. Boni etiam est medico vt non solum bonas
 & malas significationes consideret: sed etiam oportet illum
 inuestigare illas q̄ sunt fortiores: et certiores: atq; illas que
 sunt debiliores: et instabiliores. Verbi gratia: si q̄q; videat
 laudabilia signa: tria illaudabilia signa: iudicandū erit ad
 quinq; plusq; ad tria: sed iudicijus fortiter erit fallax: q; possi-
 bile est vt tria sint fortiora et certiora q̄ quinq; quemadmo-
 dum si infirmus angustia spiritus patiatur: tuncq; sitim aut
 dolorem capitis habeat: tamen de dolo non sunt maiora il-
 lo vno signo. significatio angustia spiritus: p̄ similitudine inuuit:
 q; est significatio defectiois humane vite: sed paruitas si-
 tis et dolo: capitis non sunt simili modo: q; facilius patitur
 infirmus dolorem in capite et sitim q̄ angustiam spiritus: an-
 gustia em̄ spiritus non aliud significat nisi defectionem vus
 mane vite. Palam ergo intelligimus q; acuta egritudo de-
 terminatur in .iij. aut. vi. aut. xij. die. Et si mō ab initio de-
 ne cognita fuerit: bene poterit noscere vtrum sit mortifera:
 an non tribus modis. Vno q; ex facilitate et fortitudine virtus
 tis: et ordinatione et perfectione actionis naturalis: aut eōs
 trario. Secūdo ex bonitate laudabilis qualitatis moti et le-
 uitate et subtilitate materiei et facilitate sui motus: aut ex
 eorum oppositio. Tertio ex leuitate corporis: et facilitate sp̄i-
 ritus: et bonitate pulsus et tonni et appetitus: qui sunt quā-
 tuor oportet: et ex signo coctionis in vna apparente: sicut
 p̄ime in die nunciatur: aut ex contrarijs. Diuturno vero
 moti qui sunt de grossis vniuersa tarde se mouentes: sicut
 quartana et ceteri non potest medicus inuestigare ab initio
 vtrum sint mortiferi necne: q; non habent in initio furiosus
 motus: aut velocem motum per que medicus cognoscit ab
 initio ad quid sint conuersurū: q; materia propter sui grossi-
 tatem et sui motus tarditatem non obedit actionibus nature
 vt fer eius mouatur et in initio digeratur: vt sic possit me-
 dicus futura indicare ab initio. Unde oportet nos in diuturno
 a egritudine inuestigare motū ei? et actionē per vnaquāq;
 bebdomada: quonia motus diuturne egritudinis per se p̄-
 mouetur propter grossitatem et grauitatem sue materiei: acus
 tam vō egritudine per quartanaria decet cognosci: q; ma-
 teria sua est subtilis eiusq; motus leuis et veloc. Sicq; infir-
 mus in diuturna passioe fit: et in vnaquāq; bebdomada alle-
 uiabitur: et bona appareat significatio: bonam moti qualis
 tatem ostendens: et sanitatem virtutis bonam inuuit salu-
 tem. Si autem infirmus in vnaquāq; septimana sit grauior:
 et debilio: et malum appareat signum: male qualitas nunciatur:
 et etiā debilitas virtutis: timore indicat. Sed oportet
 intelligi: q; sunt quedam diuturne egritudines: quarum
 motus et significationes per septem mouent et cognoscunt:
 sunt et alie quarum motioes et signa per tria septenaria mouent
 et cognoscunt. Verbi gr̄a. si p̄m? mot? est i. x. die: scōs
 critin. xij. tertius in .iij. die. Causa est: q; grossissima et durissima
 ma est materia cum imbecilli virtute. Unde palam intelligi-
 mus quoniam moti quoru motus fit per quartanaria: si-
 gnificant subtilitatem et acumen materiei: et velocitatem sui mo-
 tus cum virtutis fortitudine. et moti qui plurimum mouent
 per septenarium sunt propter grossitatem materiei et caloris
 paruitatem: et motus tarditatem: et virtutis debilitatem. Quō-
 erq; qui mouent p̄ tria septenaria necesse est grossiores et
 duriores et tardiores habeant motus. Sicq; moti suos ser-
 uant ordines: sicut oportet: ostendit et bonas habere qua-
 litates et leuis esse materiei: et virtutis fortitudinem. Si vero
 situs non custodierit ordinationes: necq; tempora prout cō-
 uenit seruauerit: significat malas qualitates et materiei du-
 riciam: ac virtutis defectionem. Instabilis moti motio duos
 vus modis fit: aut enim ante suum tempus venit. vnde signifi-
 ficat acum et malam qualitatem materiei: sicut ipsa p̄ se causa
 motiois an̄ huius tempus: aut post suū tempus morat: vñ inuuit grossi-
 tatem materiei et duriciam: et nature p̄gritatem et destructionem
 virtutis. Unde Galen. in libro crismum: laudabilis inquit mo-
 tio moti facti p̄m ordinem est ad sciendū aperta et indubia
 et moti quidam motio: et causa cuius motio fit illa laudabilis et
 inordinata: est vna ac dubia ad cognoscendū: et eius magna

ac difficili cognoscitur inuestigatione. Unde dico q; inuesti-
 gatio fit triplex. Aut em̄ est eius inuētio necessaria: aut possi-
 bilis: aut impossibilis. Necessaria sicut inuestigatio q̄ fit p̄
 rationē et distinctionē. Im̄ em̄ inuestigatio est inmutabilis:
 quia eius inuēntio est necessaria: cuius inuestigatio non in-
 uentio si non veniat: non fit propter vus culpā: sed propter
 accidentia impedimentum aliquod faciētia. Possibilis sicut
 inuestigatio que fit p̄m experimentum: in qua inuestigatio
 certum et incertū sunt equalia. Verbi gratia. si quis
 res alicui probata sit nulla ratione cum affirmante: possibi-
 le est vt aliquando fit: alie alie cuius ratioe: et affirmatio-
 ne. Impossibilis sicut actio vulgarum: que non fit p̄m ratio-
 nem: necq; p̄m experimentum venit: que si veniat fit p̄m for-
 tunam. Verbi gratia. quidam puteū propter aquā sedens
 inuenit thesaurum: cuius inuēntio necq; p̄m rationem: necq;
 p̄m experimentū fuerat: sed p̄m fortunam.

De scientia furiosorum morborū. Cap. v.
 Quicq; vult furiosos cognoscere modos: vtri
 sint ad saluē necne: oportet vt perquirat motum
 acute egritudinis: necq; cum obliuionē tra-
 dat: et ea q; denunciatia significatioe app̄re-
 statum videt: ac moti vltimitate ostendens:
 sicut duriciem feb. augmentationē et dolo: et capitis: sine for-
 titudinem: laborum: spiritus angustiam: attractionē hypoco-
 chondrii: colic dolorem: motiones mētorum infirmi de
 loco ad locum. Illud em̄ cognoscitur et inuenitur cum defec-
 ctione virtutis et mala moti qualitate: intelligis defec-
 ctionem nature ante motum fugere et certissime pronuntiam
 lam crism esse venturā: maxime si non fuerit in die nunciatur
 tua nec cretica: sicut sunt in .ij. vel. vi. viij. xij. et p̄e similibus:
 et in die nunciatur: bonas crism et bonā qualitate moti videt:
 et in die nunciatur: bonas crism et bonā qualitate moti videt:
 luten p̄cipue si fuerit in nocte diem creticam ante cōter:
 aut in die noctem creticam p̄eunte. Ipsis em̄ vñ si appa-
 reant terribilia accidentia sicut alienatio que p̄is non fue-
 rat: et excitatio infirmi ne fiat fomicidolus: q; hoc accidens
 tunc sicut solita veniat. Causa q; sumus illius materiei cau-
 put ascendit. natura: et enim in .iij. diebus coadunat crismos:
 qui si fuerit cholericus eos in ventrem deponit vt cum egris-
 sione expellantur: si autem fuerint sanguinolenti in epate
 coadunant vt cum vna egrediant: et cum quos coadunans
 ne chimorum quedam nascitur ebullitio: hunc caput dōs
 gnes. vnde illa terribilia creant accidentia. Sed chimorum ma-
 teria cum egestione aut vna expulsa infirmus quiescit: hoc
 manifestat illeum accidentū transiit. Unde illud p̄m appo-
 abdo. Illud em̄ rationes aliecitari non oportet credere: necq;
 vereri valde male que sunt irrationaliter: multa est vna
 incerta et non valde permanere: necq; morari consueuerit.

De scientia cretice diei. Cap. vi.
 Tres cretica duobus modis est: aut plurimum
 in ea fit crisis laudabilis et salutis significatio:
 aut non venit in ea crisis: que si veniat est p̄m
 ma. Dies itaq; cretica q̄ fit laudabilis est .iij. die.
 v. vi. ix. x. xij. xvij. xx. xxj. Illa laudabilis vō .h. vi.
 viij. x. xij. xv. et vij. Crisim em̄ in his diebus facta pessima est:
 q; bellum quod tunc fit inter naturam et motū est de meo
 bi actioe eiusq; fortitudine nature domināte. Propter hoc
 significationes in his diebus apparentes si fuerint male mo-
 tem pronuntiant cito. Si autem bone significatio futuram
 recipioationes: moti prolitatem. Tertiam em̄ et quādam
 causa sunt mediores inter laudabile et illa laudabile: quam
 causa in suo loco explanabit. Sed diez laudabilium sunt que-
 dam proprie cretice: sunt et quedam nulle. Ille que sunt
 proprie cretice sunt laudabiliores: certiores dicimus esse.
 vij. x. xij. post has sunt .ix. et .xxj. proprie autem et cretice
 sic sunt .iij. et .xj. post has .v. et .xvij. post has tertia et cre-
 tima octava: aliquando nuncia venit in die cretica: et cre-
 tica in nunciatur. Causa grauitas est et grossitas materiei
 rici subtilitas eiusq; leuitas: quia si materia grossa fuerit

rum cholericis inuenit in pectore plegma z vtrig micti in simul egrediunt: vnde apparet quia digesti. Etius spuri specum possumus intelligere hoc allegatur: quia patens post creatum non quiescit: neq; modus sanguis: quia illa albedo non fuerit de materia morbida: de plegmate in pectore existente. Sufficit quantitas putredinis de spu laudabili z laudabilis z medicor: oportet nos itaq; sequi significationes coctionis materie z non coctionis scz vicinitatis z tarditatis crepantis apoftematis. Vnde octimus significatio coctionis materie z non coctionis intelligit ex rigore que patitur infirmi in eo tepore: z intelligit feb. cum dolore existente: extensione membrorum in quibus est apofstema: z venarum z ligamentorum z chordarum cum membris ligatarum. **Causa rigoris** est propter a curie materie membra pungens sensibilia. Durities febris est propter nature motionem z sollicitudinem: quia natura cum mouetur ad coquendum materia calefit: corpus cuius calid: ad eo venit z a corde cum vitali spiritu per arterias ad totos corporis membra. Fortitudo doloris: z extensio membrorum propter materiam bullentem: z coctionis virtute calefactam. vnde eliquatur z augmentatur z suum locum pro sua quantitate extendit ibiq; generat dolorem quasi separationis iuncture. Vnde signis apparetur: bus pro certo coctionem materie speramus: z vicinitate complecti. Et q; complet suam coctionem: eius ebullitio mitis gatur: febrisq; mitigat vel refrigeratur: dolor z extensio minuitur. Hec cu viderim? intendim? complectim coctionis esse vnum. z tepus crepandi apoftematis esse ppinquissimum Hippocra. in apho. Circa generatione sanie dolores z fe. accidunt magis q; facta sanie. Apofstema autem in quarto die aperto si fit creatio pauca alba iuncta z equalis: significat crism in septima esse futura: maxime si bone significatio nea sicut dignimus cum ea apparuerit. Et si fuerit rubea cu aliquanto sanie comista: innuit medio critates: coctionis in vi. z crism in. xiiij. Si vero fuerit citrina fit pessima: sed tamen si laudabiles significationes cum eavererint: z mutatur in rubotem ac in albedine in quinta aut septima nunciat crism in. xl. aut. lx. Si autem citrina ante quarta apparuerit z mutetur in albedine aut in rubedine in quarta no est mala: z significat crism in. xij. esse vetera. Et si apparet citrina post quinta aut septima erit pessima z timosis nunciatur: quia signisficatur no fuisse de acione nature: sed de duabus reb; aut acumine materie: aut multitudine quantitas z angustie loci in quo fit. **Causa** q; si medicina fuerit acutissima et multa superat naturam z cogit ea vt faciat rumpere apofstema ante rpus. Et si infirmus nihil screauerit z siccitate osis habuerit spu duricie anhelat? aut ostiomia febre inceffam inter motuos coputabif. Si autem screauerit sanie: neq; put optis mifdicetur ante. fl. aut. ly. a die quo apertum fuerat apofstema futura est mors: aut periplemonia. Postsumus autem cognoscere que barum est ventura per bonas z malas significationes: q; si bone significationes plures fuerint aut certiores: z apofstema ante. fl. mifdicet nunciat salutem. Et si apofstema non mifdicetur ante. fl. mutatur in periplemoniam. Si autem signa timosis plura fuerint z certiora puiusq; vlnus mifdicatū sit: mors erit expectanda. Sed nonnunq; rum; pitur apofstema ab exterioribus causis: sicut ex ratione infirmis se comouentis in iram: vocem z ficationem: aut culpa medicis se ad medicandū festinantis apofstema cum calidis z apertis medicis puiusq; aliquod coctionis signū apparat. Quodcuq; aut hoz apofstematū aperit fit min? malū.

Causa digerente materia adiuuante z apofstematam rumpente. Rapi. r.

Ultis modis adiuuatur materia vt digeratur z apofstema aperitur: sed tamen prius oportet perquiri vnde natura est materie: aut natura medij in quo fit apofstema. Verbi gratia: si materia morbida fuerit calida aut sanguinolenta: membra vbi est apofstema calidū: aut sunt nobilia aut carnosā: infirmus iuuenis z calidus eius completio: tempus est iuu: certe regio calida: significat vlocitate digestionis materie z aperendi apofstematū: plurimum etiā hoc fit in septima die. Et si fuerit contrariū z

materia fit plegmatica aut melancholica membra nemora z dura: tepus dyemata: etas simul aer z regio frigida: induratur materia apofstematā z tardatur ad aperendum. Si autem cause fuerint comites: calidū videt cum frigido: et pumidū cum sicco: fit velocitas z tarditas vlnerandi apofstematū. Fin plus z minus harum qualitatū: quemadmodū si aena causa fit maior fit vlnus velocior quasi in. viij. aut. xiiij. Si autem fit plus frigida morabit vlnus: aut in. xiiij. aut in. xl. Si autem cause fuerint eque: sicut apofstema vulneratio inter. xiiij. z. xiiij. Aliquādo confortat membra in quo fit apofstema z expellit materia in illo in alii loci: q; postumus cognoscere per materie motum: q; si mutatio materie fit post secum extenuationem: z signum coctionis apparetur in natura: spu z egestionē: z virtus fuerit fortis ad expellendam materiam cum vna z egestionē aut sudore: fitq; hoc causa ad salutem. Si em̄ fit purgatio per vnam: exciet multa z turbida: si autem cum egestionē: egredietur multa z cholera z liquida: si vno per sudore: erit multa z calida z fortes habet odorem. Et si expulso materie fiat anteq; signum coctionis appareat: z virtus erit fortis: expellet materiam ad coctionis ribus z nobilitas membris ad exteriora z ignobilia que sunt preparata ad recipiendum coctis: vbi causa naturaliter sic cut ad alas fundamēti interitio z sicut inquina z ceteras membrorum concaluitates z concatenationes: z aliquādo materia mandatur ad superiora membra: z aliquādo ad inferiora. Materia si fuerit subtilis z leuis: accedet ad superiora membra z vadit post aures: si autem grauis z terrena: accedet ad inferiora. Sicut testiculos z inguinali genua. Postsumus intelligere si materia sursum aut deorsum fuerit: quia cū sursum vult accedere ascendit: dolos capitis: pectus z spiritus angustia. Si autem ad inferiora descendit: fit: pectus dolor: vtrius lateris extensio z pectinis grauitas. Si cū frustis medicis materia esse videtur commota ab interioribus ad exteriora: putant bonus esse fit confortat exterioribus illam materiam non recipiant. vnde cataplasma z res confortatiuas ponunt super ea z frigidas confortationes facientes: q; cum faciunt conuertunt materiam ad pteora loca: vnde per infirmos: sed peritus medicus videns materiam esse periora esse expulsum studet quantum oino extrinsecus ducatur vt interiora membra sanentur: q; replanabimus cum de cura de spu timosis. Sed cū mouet materia morbi: neq; vlnus in virtute posse inuenitur per q; adiuuatur vt foras expellat: nec apparet in vna aut egestionē aliquid signis nobis demonstrans materiam extrinsecus esse expulsum: nec in alio quo membra exterioribus tumos seu aliquid apparet apofstema per quod finis certū q; materia foras fit ducta: timos vlnus: non enim finis securi quom materia currens fit ad certum: aut ad aliquid membrū nobilitate pte: pteioribus nascitur.

De differentia vere z non vere pleureis: et calido apofstematē epatis siue periplemonie. Capitulum. xi.

Per pleureis differat non vera cum proprijs et significationibus: que sunt duricia febr. angustia spiritus: tussis in infirio sicca: pncipio in latere: que accidentia se. sequit extensio pulvis. huius vlnus si est ceteris ferre. Et q; apofstema maturatū fuerit pteioribus: neq; vlnus ab omni mifdicat sanie: velociter mouetur z mutat materia ab interiori diaphragmate ad exteriora z iuncta cum pulmone generat periplemoniam: de qua causa dolor: que fit: q; pulmo est insensibilis: z aliquid indunt in periplemoniam puiusq; apofstema rumpat. Hic vera aut pleureis habet significationes has vnde grauitate lateris abiq; tussis z spu: quia morbus est extra spiritus instrumēta: pteiore pulvis eoz est mollior: z postea extensus manu super locū passionis: mor sentit dolorē: z aliquādo tumo: apofstematū apparet extrinsecus q; in futuro dē ebirurgia curat. Apofstema epatis q; videtur esse pleureticum cū non sit. Aliquādo itaq; epatis apofstema cognoscitur per citrinitatē vlni? infirmi: q; parit est fundamētū sanguinis: q; cū deficit i mifdicatōe sanguinis: imūdus citrinitatis sanguis z copus non nutrens mutat illud in pteioribus

e sicce tuffes sunt: q̄ materia est extra spiritus in frum̄ta.
 Pusillus coz̄ est uirio: pleurico pusilli. C̄. p̄plemonia
 fō intelligit̄ cū rubore faciei panētis: lingue plābim̄ labris
 calore extrematū coz̄ posito paruitate egestionis r̄vina tar
 ditatē z copia eius plurimū: r̄ sup̄iacent: graui detinet̄
 somno: neq̄ exatant nisi cū magna voce aut sono: cūq̄ dor
 micino os habent apertum: pusillus est inordinatus z debis
 lis velut si abo potuq̄ pleni essent: r̄ aliq̄ alienationē pas
 sionū z sensus coz̄ r̄p̄tionē: propter ficatitē hūmiditatē
 eozum. Quibus mox̄ appo: quātibz: multus quidē fu
 dit accidit: extremitates eozum infrigidat: z sepe deficiat
 pulsusq̄ eozū fit parvus ac spissus. De si confortetur z spu
 ritū sit tante quantitatē qua fanies pulmonis penitus m̄s
 diflicetur: r̄ in bonas qualitates mutetur: vt sit albi iunctū
 lenē facies ad egrēditū: pauci nulli faciens dolo: z ca
 rens putens vicinam ondit salutē. Si fuerit multū z sanio
 sum putens cum virtute defecta vicinā dicitatē mortē adesse
 que passio plurimū fit in byeme z in fine autūni: z in venē
 z estate: raro. fit et̄ in omnibus etatibz: r̄ mulieribus men
 strus carētibz: r̄ plurimū feniozibus. virtus em̄ eozum
 est defecta z intolerabilis. Unde fenes hanc passionē incidē
 tes moriunt̄: iuuenes fo plurimū sanantur vel saluant̄: qz
 hec passio nullum facit dolo:z: pulmo em̄ infensibilis est:
 p̄o passio que sensibilibz mēbris contingit veloci: mox̄
 tem iuuenibz q̄ sensus infert. Iuuenes em̄ p̄pter acutē
 sensus ac caloz̄ coplesionis eozum fenibz liotes sunt. vnde
 mox̄ dolo:z pati nequeunt: fenes autē seu fenotes propter
 frigiditatem suā r̄ coplesionē morbi dolo:z non multum
 sciunt: p̄inde non cito moriuntur.

C De differentia alienationis que fit p̄pter
 passionem diaphragmatis: z que fit p̄pter
 cerebri.

Cap. xij.

Lienatio que fit p̄pter passionē diaphragma
 tis non est continua: qz dolo: cum acutē fe
 cessante augmentat̄: z illis mitigantibus mi
 tigatur: mox̄ fo diaphragmatis incipiente
 partium dolo:z r̄ in ventre z in hypochondris
 extensio. Spiritus eozum est inordinatus: qz ante aliena
 tionem est parvus z spissus: veniens autem alienationē sit
 modo magn̄ z tardus z modo spissus. Causa fortitudo est
 z defectio est alienatio: qm̄ alienatio si fuerit parua fit spi
 ritus paruus z spissus: si fortis z spiritus fit magnus z tar
 dus: qm̄ alienatio confortatur patens continet̄ ignoran
 tia r̄ am̄ interitus: deinde subito eus fortiter emittit. Alie
 ratio autem que fit p̄pter cerebri passionē incipit augmē
 tum suū catamodico cōtinuat̄: neq̄ se cessante z mitiga
 te quietat̄ ipsa: qz passio in essentia cerebri est. ideoq̄ flu
 tus eozum infensibilis z parussimus est: facies cap̄ coz̄
 nimium partium dolo:z z dolo:z oculi lachrymatur: nares
 aquā distillant: z eos eozum emittit liquorem.

C De temporis vniuersorum morbozū
 significatione.

Cap. xij.

Riusq̄ curam harum passionum incipiamus
 opz de vniuerso: morbozū t̄pis significatio
 ne disputemus: vt possimus inuenire scientiā
 nobis ostensurā in quo t̄pore debeamus cibū
 z medicinam offerre: z in quo non. Unde dici
 mus qz t̄pa morbi sunt. iij. sicut dixim̄ etates esse. iij. que
 tamē sunt duobus modis. Aut em̄ veloci habet̄ motū z cito
 ad finē decenit̄ sicut in acutis passionibz: aut finem vltimū
 na sicut in interpolatis se. z morbis. T̄pota acutoz: morbo
 num duplīcter sunt: aut ab initio vsq̄ ad finem finem perdu
 centia infirmū ad salutē: t̄pis t̄pa ad mortē: aut ab initio quoz
 deb sunt existētia. Rursus t̄pa qz dicitur esse q̄tuo: sunt
 decennitū vides: augmētū: status: z declinatio. In iij. est
 cū incipit morbus apparere z cū accēdit paulatim veniūt
 quozq̄ vel oia vel plurima apparent. Augmentus est cū
 nunciatioz cōplēt̄ appareat z molesta z acutio: a quo fieri incē
 piunt quozq̄ repugnant morbi z nature ostenduntur. Sta
 tus est vltimū repugnationē apparete vsq̄ ad crīm̄ etiā
 purgatiōe cuiuscūq̄ fiat speciei: quo in t̄pore separationē
 morbi sine ad bonū sine ad malū expectam̄. Declinatio est

ab initio crisi mitigatis terribilit̄ accidenti: iustioribus: si
 cut feb. sitis z similia vsq̄ ad salutem. T̄mpota autem feb.
 quaque die existētia: si finem non appareat: quoniam quab
 litatis. i. continue esse vident̄: ratio tamen ostendit illa ali
 cūsus esse quietis seu in carcerio in die: qz duobz modis ter
 stificatur: vno qz feb. quozē infirmus est sollicitus z suaz
 uis: qz plurimū fit in autō: p̄pter flāz frigiditatē caloz̄ fe
 repugnantē. Alio est scientia rerum non naturalū. Q̄tis em̄
 si vbiōtū habet finem sicut omnis motus: qz ergo habet finem
 necessario habuit initium: fo initium habuit necessario pau
 latim ascendit vsq̄ ad finem ascendit z quietit̄: deinde in
 cipit. hoc em̄ nisi ita fuerit nec in iij. magni habuisset. Itē
 impossibile est corpus pati multū z acutē z acutē si subito
 venierit: sicut videmus in mortiferis passionibus subito coz̄
 pus aggregēditur: z illud nulli sibi repugnate defuncto
 bus. natura cum subito sibi aliquid contrariū veniret tole
 rando ci repugnat. Concedant omnes p̄bi qz extrane: cas
 lo: qui est causa fe. non calefacit totum corpus nec totū: cas
 niar ad coz̄ z calefacit illud: z ad coz̄ caloz̄ non naturalē
 mandetur. Proinde bifinitū fe. esse caloz̄ ad coz̄ corpus actio
 niz naturalis nocētē. Unde impossibile est caloz̄ a coz̄ p̄
 omnia coz̄pus mēbra vniūda subito fe paulatim: p̄ce
 dat eam fatigatio z dolo: p̄pter caloz̄ fe ad fenfibilia mē
 bra mouent̄: sed caloz̄ cum per totū coz̄pus dispersum non
 incendit z calefacit mēbra subtiliora: si caloz̄ ille rales habuit
 virtutem membra om̄nino destruit: sed paulatim incipit
 quozq̄ ad finem venit fm̄ qz virtus coz̄pus illum ferre po
 tuisset: vnde quietit̄ z postea incipit sicut videtur fieri in om̄i
 re non naturali non in vna re permanente. Alia ergo ostē
 ditur qz continue venit fm̄ qz virtus coz̄pus fo diuturnū mo
 bi z interpolatū diuifum dupliciter: aut sunt ab initio vsq̄
 ad finem: aut sunt in vnaquozq̄ exacerbatione. T̄pota itaq̄
 diuturnū morbi disticta sunt ad cognoscendū: qz necessariū
 est inuestigari vbi fuerit incēptio z declinatio: z accessio
 z qz tribus modis intelligitur. Vnus est fenitancia z
 tarditas feb̄is exacerbatiōis. Secundus est longinquitas
 z breuitas temporis. Tertius magnitudo z duricia est: aut
 paruitas z leuitas. Fenitancia est. si pius q̄ solita fuerit iter
 cipiat significat in augmento esse morbi: si tardatur declina
 tionem morbi ostendit: si autem cūstodierit sua t̄pota: sitq̄
 post nūctatioz signoz apparitionē: demonstrat esse in sta
 tu. qz si pius q̄ significat apparere: exacerbatio fenitancia
 innuit morbi in initio eē. De longitudo z breuitate exacer
 batiōis: qz si fiat longio: qz solcat esse: significat morbi eē in
 augmento. Si autē breuior: ondit declinationē. Si fo fuerit
 eqlis sitq̄ post apparitionē nūctatioz signoz statū morbi
 demonstrat. Si aut inuit morbi sitū. Terbi gra fe. tertiana
 rigoz: in c̄pit prima hora diei z quietit̄ hinc in fine ferte: z stat
 queta a sexta vsq̄ ad finē noctis. Fe. ḡ intelligim̄ esse qz fer
 boas z quietē per. viij. De si hunc terminum custodierit
 significat morbi adhuc in initio esse. Si aut exacerbatiōis
 tempoz incipit̄ augmentari z tempoz quietis minuit̄: intel
 legimus morbi esse in augmento: quāz modū est t̄pota
 accessiois fuisse vno decem hore aut. viij. z t̄pus quietis
 vi. vel. xij. appellatur augmentū. De si hunc diem serua
 uerit z apparuerit significatiois vltimāte: morbi deno
 tantes diūmū morbi esse in statu. Si t̄pus accessiois mi
 nuitur z tempoz declinationis augmentat̄ vt tempoz ac
 cessionis per sex boas z declinationis per. viij. intelligim̄
 morbi esse in declinationē. Si fo fuerit equalia vt tempoz
 accessiois sit. xij. hore z quietis. xij. duo significat: quia si
 fuerit anteq̄ appareat nūctatio significatiois demon
 strat̄ initū morbi. Si post: augmentū nūctat. T̄pus quietis
 tribus modis esse aut fenitancia: aut tardatur: aut elonga
 tur: aut breuiatur: aut aggrauatur: aut alieuiatur. quāto sit
 tardus tantomagis augmentatur accessio: et quanto plus
 est fenitancia: r̄ itomagis detrimētū significat: si autē fuerit
 equalē post apparitionē nūctatioz signoz statū morbi
 innuit. Si autem aut nūctatioz signoz: initium morbi in
 dicit. De leuitate temporis z grauitate eodē mō intelligit̄

¶ si quies fuerit grauis augmentū significat: si leuis decre-
mentum: qualis t ante nunciatorū signoz apparitionē inis-
tium ostendit. post exītes statū morbī denotat. F. ebis autē
periodice intelligitur facile intelligitur q̄ patet sensu: qm̄
ab initio rigoris t fatigationis ac frigiditatis extrematuz
propter calorem naturalem ab exterioribus ad interiora su-
gentem cū feb. paulatim incipit per totū corpus quousq̄
mēbra calefacta extrema que causa rigoris facta fuerat: inis-
tium febris vocatur: t ab initio febriū augmentari incipiens
vīḡ cum corpore toto in illa morbis augmentatiōe equalis
esse conspiciunt augmentū nuncupat. Item ab illis calo-
ris tempore equaliter in toto corpore permanētis vīḡ cum
in vīctima feruoris t accidētis accessione febriū fuerit: augmē-
tata: t infirmi magnam patiunt sitim t angustia: t pa. nos
quibus sunt cooperiti echiū: t frigida aqua. ppter nimiam
caloris incensionem infundī desiderant: sudore per corpus
apparente: t omnibus accidētibus quiescere incipientibus
statū appellamus: t a principio sudosis: donec in toto cor-
pore apparuerit febriū declinatur t patiens quieuerit
appetit: t somnus venire incipit declinatio dicit. Suffi-
cit quantū de scientia acuratum morborū disputatum us.

¶ De dieta t cura ipsorum. Cap. xij.
¶ Potest autē nos incipere quomodo possimus
morbos fm̄ sua potestate dietare t curare. Unde di-
cimus q̄ conuenit nobis capitis dolore t caloris
t angustie vltimāte intelligere. Nam si videri-
mus hoc in morbis incipientibus fieri: morbos
peracutos esse intelligimus: eorūq̄ materia aut illimā mo-
tum velocissimū habent. Sed si cū capitis dolore signū co-
ctiōis aliquod in tertio die apparuerit: crīsim in quarta die
expectabimus: sed in quarta die crīsis erit in septima. In
septima apparē nunciat crīsim in .xj. aut .xij. Et si fuerint
certi q̄ crīsis in quarta veniat significatiōis vīctis hoc de-
monstrāndus: bonum est prohiberi cibum in his quatuor
diebus: nisi aliquid contrariū fuerit sicur puerilis etas cali-
da q̄ infirmi cōplexio v. l. poroz largitas: t multū fuerat de
corpore solito more dissolutū: aut cōsuetudo fuerat multuz
comedēdis: vīs enī essentibus non oportet cibū prohibe-
ri: q̄ virtus puerū debilis est: t mēbra eorum sunt in au-
gmentū. vnde nisi fuerint cum cibo confortati virtus dehis-
cit. Sed t amē deest nos cauere ne cibi offeramus in statu
morbī ne impediat natura ad repugnandū morbū. Simili-
ter habentibus calidas cōplexiones t dissolutione corporis
non oportet prohiberi. Eodē modo his qui sunt soliti in sa-
nitate multū comedere cibū si negauerimus: t postea subis-
to eis dederimus: hac subitanea mutatiōe molestari incepe-
runt: q̄ cibus non fuit solū materia q̄ corpus nutrīmeto:
sed ppter virtutē confortādā aut custodiendā ne deficiat aut
defectā regat ne fiat defectio: proinde opto nos cauere ne
oīno his cibū auferam: s̄ si p certo crīsim in q̄ta die expe-
ctamus dāmus melliatū si cōplexio patiens fuerit frigida.
Si autem calida rosatus ei concedimus sirupū: aut vios
latum vel succum maligranati: mannā et similia. Que si eis
non sufficiant ad virtutē regendā dari conuenit p̄tisanū co-
latum: sed t̄ nō multū ne aggrauas impediat naturam ad
repugnandū morbo: aut virtus nature defecta nequeat ei
bū digerere: vnde dimittit t mutat in malos cibos sitz
causā perēdit infirmū. Proinde opto nos cum vultū dare
cibū aut medicinā: p̄quiramus declinātis febriū t dissolu-
tionem angustie omnīq̄ accidētū: q̄ natura in hoc tēpo-
re nullum habet impedimentū: t quādamōdū deest p̄hibe-
ri cibum in vltimo feb. acuminē: sic in die statū licet fit par-
at ad impar abstinēdi sunt a cibo t medicinā: ne impediat na-
tura t morbus. Postea. Dies enī statū ductio infirmi ad
bonū siue ad malū. Si ad bonū impediat natura ad cōplē-
tūdū bonū. Si aut ad malū: angustia t labores gemināt
nature: h̄ testificat q̄ plurimū mors i statu venire cōpiscit:
hac de causa nō deest medicū morbi morbi: aut eius acūmē
negligere vt sit fidus virtū morbi: aut eius acūmē
accidētā cōp̄ calida sine an sint frigida: talis enī inuestigatio
materia morbi facit intelligi: virtum morbus sit acutus t sta-
tus eius vicinus: aut non acutus t status eius non vicinus:

bis enī certificatis poterit medicus scire in quo tēpo-
re beat cibum dare t in quo prohibere. Verbi gratia. si certifi-
cat die fieri: p̄hibeat cibum t det quosdā sirupos qui sunt ei
ueniētes: infirmus eis cum hac medicina t illis accidētū
famē in quatuor: bis diebus vltimāte: sed t̄ si quodlibet ma-
pedimentorum q̄ dicitur non habuerit sicut puerilem etas-
tem vel calidam cōplexionem: aut raritatē potiori seu con-
suetudinem multū comedēdi. nam si vīḡ. t istis habuerit:
dandū est p̄tisanū colatū die p̄mo t tēdo t tertio: t quarto
prohibeat. Et si crīsis vīḡ in septimo permanerit dāmus
p̄tisanum colatū a primo vīḡ ad quintū: in sexto t septimo
negamus t solos sirupos eis tribuim̄. Simili modo opo-
ret faciamus in omni statu acuti morbi s̄ sit longus aut bre-
uis. Eodē modo in periodictis facientiū est: p̄hibeamus s̄
cibum in die accessions: nec concedamus eis cibum nisi
quiescente se. Interposita etiā die vident cibū dare: quātū
natura sustinet t virtuti sufficit. Necesse est ergo sic cibū
ueniēs eis t bonū cōp̄m generamus. Et si morbus videret
esse diuturnus ad frigiditatē pertinēs cibari deest infirmū
cum subtilibus cibis moderatū caloz dābentibus. t cauet
da sunt frigida t s̄ptica ne morbus crudior t grossior fiat: et
ad digerendū durio: t quasi inobediēs. Iterum inanois t
paucitas cibi diuturno non cōuenit morbo: q̄ virtus aut
tēp̄ veniat statū: desicit necq̄ potest morbo repugnare: ita
ta aut appropinquatē t natura morbo resistere t cōple-
tere incipit: aufrendus enī cibuz t dandū est melliatū: s̄
q̄ cibuz in hoc tēpo-
re impedit naturā ad complēndū suam
actionē materiā morbi expellētē. Sed si egestionē necesse
fuerit bumectari dābim̄ vīctisacarrā t s̄lla. Et cauetur enī
a forti laxatio. Et q̄ viderim̄ materiā cū hac dieta atter-
nuari t alleuatiōne nature: purgem̄: cū cūleū t facili
pharmacia aut clystere fm̄ q̄ cognoscim̄ q̄ aliq̄d horū fūerit
iueniēs. Et aut nōdā tamē est donec materia fuerit grossa
ne eliquatū cum acūmē pharmaciōe nō obediēt virtus
ppter suas grossitū: vnde generet angustia t laborē infirmo:
Sed bonū est vt faciam̄ ep̄itimatā: cataplasmatā: fomen-
tuz: emplastrū: mellecatōne t bis s̄lla. Sed t̄ vīḡ inuēti
gemus naturā multiscūq̄q̄ mēbra: t quātūtae vī caloz sit
gigitatis: humiditatis: t siccitatis: t si acutus dōbet sentire
nece t vt repugnet vīctuz loco fm̄ statū naturā: virtutē
t sensum. Et si cōplexio corruptio aut in toto sit aspe-
ret aut in vno aut in duobus mēbris aut pluribus: oportet tes-
tum intelligiq̄: sensibilia mēbra citius patiunt q̄ aliamētra
me si fuerint nobilita ppter acuti sensum quē habēt. Postu-
rum itaq̄ naturā vīctū suū usq̄ mēbra cognoscere per ex-
tasia ab eis sicut p̄ munctū naturā cerebri ostēdēt: t p̄tra-
tum pectus t pulmonē: per vīnam ep̄ar t rence t vesicā:
per vīctuz stomachū: per egestionē intestina: per fideles:
loca que sunt vīctia t exterioribus corporis. Rurūis oportet
inuestigemus qualitatē morbi cuius quātūtae sit in mē-
bra eiusdē quātūtae cibū t mat̄riā opponere sciamus: ne
plura dantes q̄ quantitas est morbi: sum mutemus cōple-
xionem. S̄nificat quantū dicitur de acuta t. t causa eius t
eius significatiōibus.

¶ Iterum de cura istorum morborum. Cap. xv.
¶ Sed vīctū morbi: quia sunt mollia angustia p̄tisanū
ad timore: oportet nos ab initio fudicose aliquid
m̄: prout damana ratio eos intelligere potes-
rit: maxime in quatuor rebz dōbet habere quos
s̄lippo. autoz: autoz: ac p̄cepto est diceret: p̄o-
ter non solum s̄lippo prebere que oportet sciendū t̄. In
bus vīctioe dicitōis inonstrat nobis s̄lippo. causam co-
ruptiōis sanitatis in firmi fieri quatuor: modis: Eius per-
tinet medicō: secundus infirmo: tertū mīnistris t vīctū
bus: quartus exterioribus causis sicut acuti scdm̄ t̄na t̄co
t multū bis s̄lippo. Et infirmus: necesse est medicō s̄lippo
dicens: mīnistris fideles dīcēt t studiosi in artificio cibi t po-
tuz t medicinē. Indumenta etiā t domus t lectus t similia.
Studeant visitantes ne veniant ad cum nisi se. mīḡantē t
corpore infirmi alleuare: ne infirmus super eos animum
habens impediatur sensus t natura: necq̄ aliquid ei dicant
nuncj

deinde allam accipiat simili mō. **¶** Si passio fuerit cholericā acuta cathaplasma abis patiente de sanda talbis viol. añ. ʒ. iiij. polinis oidei. ʒ. i. et f. cornū cucurbit. ʒ. v. radicis malue. ʒ. ij. et f. oia phzata rēperent cū succo sempuue et oleo viol. accipiat. p̄simū tritū cū amigō. et sacchara. Panē lotū cū zac carā accipiat. vsperne ligat mol. gra. vnas hyemales mādu cet. Si e. sc̄io fit r̄sp̄tata h̄ficiat cū māna viol. sacchara ca. s̄stasit. solutus itaq̄ cucurbit. h̄fici. vñ si dolōē i capite vel alie nationē habuerit h̄ficiat nares cū oleo viol. aut nemfarij. ca thaplasma ē frōs de sand. al. et ru. r̄sp̄tatis cū aq̄ ru. caucāt ne aliq̄ cathaplasma imponat capiti ne clausis poris sum? in capite augmētē. **¶** Si sp̄tū totū sit i quarta die nūciat cirrini. i. r̄ij. aut. r̄ij. f. ʒ. q̄ materia morbi leuis grauisse fue rit. q̄ si cirrini in. iij. die apparuerit loquūtatē morbi figt. sed tñ nō dū timōē aut salutē figt. sed si in. vij. mūtē in rus boē. i. talia bona signa sint in longo tēpore salutē esse futu ram ostēdit. Si aut vsq̄ in. vij. p̄maneat cirrini: et illaudabilius appareant significationes timōy vñmō demōstrat. si au tem signones sint mediocres sit tarditas timōis s̄m signifi cationū cōmitionē. Cathaplasma valēs cōtra pleurij. que est feb. acuta. R. malue pollinis oidei añ. ʒ. v. viol. sand. al. añ. ʒ. ij. f. postul. ʒ. i. orbis pulueris accipe cere albe ʒ. v. olei ru. ʒ. v. q̄ liquefacta ad cinerē pulueri admisceat. **¶** Est aut̄ alla pleureffis q̄ nō fit de acuta re. est em̄ de mate ria p̄legmatica vel melancholica de qua lib. iij. n̄m volum? denudare. vñ d̄sp̄tām? de ea. Itā si certissime viderimus pleurē. p̄legmaticā eē aut melancholicā assuefacim? panē r̄cataplasmatū? d̄soluitūm sicur f. R. lini. fe. ʒ. iij. senu greci. ʒ. ij. radicis malue. ʒ. iij. oidei midatis. ʒ. ij. coctis i aqua et colatis et addito amigōleō: aut yzele. et sp̄gna in eo ista fa patient loco supponat. Accipiat p̄simū cū sebestē l̄grici. et iulub. cū sacchara. Aposima R. sebestē. l̄. iulub. r̄. ficus. v. liq̄ricē. ʒ. iij. se. lini. affi. ʒ. v. mel q̄ soluit i libis aque ad medietatē et addita. ʒ. vna mellis et colati potui def. Electua riū s̄m valēs. R. dragagātī. ʒ. iij. gūmi. ʒ. v. r̄. se. lini. affi. ʒ. v. liq̄ricē. ʒ. iij. amigō. ʒ. ij. v. ficē. vtice p̄ncari añ. ʒ. ij. et f. tēpe ra cū melle viol. da ius ciceris cutrice. et spinarchia. **¶** Docto declinatē da sp̄am mellitā. pectus vngat camomillonē yzeleon et similib? **¶** Si tractā. l̄. die apostema nō mūdifici t̄ ut mutabit in perplemonā. vñ accipiat hoc mūdificatio nū aposima. R. radice maratri ap̄ gūmi maloz gra. añ. ʒ. ʒ. i. sebestē. l̄. iulub. r̄. ficus. v. liq̄ricē. ʒ. iij. maratri añ. añ. ʒ. v. h. fe. malue. ʒ. h. amigō. amaf. et dulciā añ. ʒ. v. coquatur in. v. libris aque ad tertā et ʒ. iij. colate potenē. **¶** Si fortius vis mūdificare adde l̄bi. ʒ. h. yspoi. ʒ. v. capill̄ venerē. Aliud aposi ma. R. cācroz fluiat midatoz. ʒ. ij. sebestē. r̄. iulub. r̄. li quiricē. ʒ. iij. yzeos. ʒ. iij. fe. lini. affi. ʒ. iij. et coctis in tribo? li bis aque ad medietatē lib. i. et colatis dabis potui cus. ʒ. v. sacchara. Electuariū pectus et pulmonē mūdians de grossis h̄yosib? R. solis. ʒ. i. p̄ncar. ʒ. r̄. amigō. dulciā et amarari añ. ʒ. v. semis lini. affi. ʒ. v. mel q̄ sufficit da i modū nucis Aliud s̄m modo valēs. R. succi liq̄ricē amigō. ama. añ. ʒ. i. gūmi mat. gra. añ. ʒ. i. mel q̄ sufficit. Aliud. R. succi l̄grici. p̄ nearū amigō. dulciā et amara. medulle se. bōbaciā añ. ʒ. v. vuarū passaz enudatari. ʒ. iij. ranti pōdus quātū oēs spes cies p̄stare quasi mellis sape et penidroz quantum sufficit P̄lulaz. succi liq̄ricē. ʒ. i. croci. ʒ. i. amidi. fe. lini. affi. ʒ. v. et f. medulle seminis bōbaciā. ʒ. h. et f. tēpera cū lacte. p̄simū et fac pilulas in modū ciceris: quarū vnā sub lingua teneat d̄lqz fuerit eliquara deinde aliū accipiat. Aliud. R. amigō. ama. et dulciā fe. lini. affi. medulle bōbaciā p̄ncari añ. ʒ. iij. anifi ʒ. iij. fabe mīde. ʒ. iij. gūmi dragagātī añ. ʒ. ij. sacchara. ʒ. iij. p̄ncari. ʒ. iij. coquantur sacchara et penidē in succo maratri donec ad p̄stitudinē mellis venerint: cum eo speciez pul uis r̄peretur fac pilulas in modum ciceris.

¶ Quarta particula. huius de feb. putridis. **¶** Quid sit putredo. **¶** De causa putredinem adiuvante. **¶** De ymo qui fit de putredine sanguinis. **¶** De causa feb. pestilentialium. **¶** De causa variolarū fere omnibus accidentium. **¶** De cura synochorum.

De causa putredis febriū
De febte tertiana et eius cura.
De amphimerino.
De cura amphimerini.
De hemitricite et eius materia.
De cura hemitricite.
De tetracite.
De febte quartana et eius cura.
De epiala.
De liparia.
De cura epialoe.
De cura liparie.
De cā diuersitate fe. adinuicē interplot.
De diuersitate interplotum feb. propter qualitatem et quantitatem.
De cōpōsitione et duplicatione febriū.
De febte accidente propter dolōem epatis splenis vel alie rius membri.

Cap. vii.
 Cap. viii.
 Cap. ix.
 Cap. x.
 Cap. xi.
 Cap. xii.
 Cap. xiii.
 Cap. xiiii.
 Cap. xv.
 Cap. xvi.
 Cap. xvii.
 Cap. xviii.
 Cap. xix.
 Cap. xx.
 Cap. xxi.
 Cap. xxii.
 Cap. xxiii.
 Cap. xxiiii.
 Cap. xxv.

¶ Quia disputauimus de febrib? in sp̄i nascentib? et epimeris: et de eis si sunt i solidis mēbris. I. tēp̄is et de vrisq̄ acutis: quarū vna nascentē est de cholera nas bea. l. causos. ʒ. altera vero cur? est panis sanguinis materia dicit? vocatur infantia op̄ nos ordinatim de febrib? putridis disputare. vnde p̄simū dicitur est quid sit putredo: et q̄ causi fa ḡnat? et q̄ cōpleo putredinē cū suis q̄ntitatib? r̄es pit: et q̄ nō cū vna q̄ntitate: et q̄ nō recipit eā nisi accidentē. **¶** Tñ dicamus q̄ ois cōpleo q̄ est extra naturā et tēp̄em iū tū sit q̄dupl̄iciter. p̄ma ca. et humida. tōa est ca. h̄. tera tia s̄ri. et pu. quarta s̄ri. et sicca. q̄rū nulla putredinē recipit et generat nisi ca. et pu. putredo in ea naturaliter est. Et q̄ pu tredo necessario ḡnat et h̄miditate q̄ liq̄t materia diuidi tur dilatās eā ad extrēmā: et faciens eā habere mortē fac ille currendi. **¶** Itē necessariū est extra calēscit putredinē et feruac. vñ nō naturalē c̄pimi q̄ s̄it ʒ. cal. naturalē c̄p̄ h̄m̄ licerit seleḡ p̄turbauerit: sit coḡ ebullitio extra actionē na ture: q̄ ebullitio et p̄turbatio cū fuerit nō est actō naturē et p̄turbatio in ea nō ebullit. vñ mūdificet et expellat. vñ sit cā materia cōuerdit ad corruptionē et putredinē: q̄ putredo nō est aliud nisi corruptio humidroz et liq̄roz: cōp̄oz porum p̄pter ebullitionē et turbationē extranea caloz vni ens. p̄inde putrefactio nō est nisi cū q̄ntitatē ad exteriō ra fe mouētib?. i. caloz et h̄miditate. q̄ humiditas cū dilata et eliquat materia: et cū diuidit in exteriōrib? facit eā curre re inuenit locū caloz: quo possit bullire et turbata eam facere quā caloz p̄turbans: et tñ nō dū sua cōplens digestiōnē nec partē illaudabilē a laudabilē diuidens fe mīdens vrisq̄: cō r̄ipit eāq̄ putrefacti. pars cū illaudabilis a laudabilē nō po tens diuidi ac mūdificari corumpit eam cito ac p̄turbat. **¶** Qualitates autē q̄rū mor? ab extrēmātib? ad extrē reuertit sicut frigiditas et siccitas nō recipiūt putredinē: q̄ siccitas desecat coadunat et repugnat dilatatiōē et diuisionē. sicut frigiditas q̄ gelat refrigerat et resistit calozē ebullitiōē. eodē modo si quael res fuerit cōposita et duab? q̄ntitatē cōra r̄is cū vna moueāt ad interiorē et cū alia ad exteriorē sicut ca lōz et siccitate h̄miditate et frigiditate q̄ nō recipit sicut ca lōz: caloz materia ad extrēmātes suas dilatat siccitas tñ coadunat et desecat eam: p̄hibet eā dilatari bullire et tēp̄ h̄miditas vna materia bumefaciat et dilatat et curre faciat ad exteriorē: frigiditas tñ cogelat et ingrostat eā q̄o bihet ne actiō h̄miditatis obediat. **¶** Hāc ergo est nō possē fieri bullitiōē et putrefactionē nisi cū h̄miditate mollitū te et dilatante et rem currete faciente ad extrēmā. **¶** Res ergo quarū feces nō diuiditur cum dilatantur et bulliūt necesse r̄io putrefiunt: nā bullitio non est nisi p̄pter calozem et h̄m̄ miditatem. que vni in aqua coquatur dissoluantur et molli fiantur: que vero assantur desecantur et indurantur.

¶ De causa putredinem fac ientē. **¶** Capitulū. ij.

Rigoris causa putredinis generas consipatio est
 coispe et poioz oppilatio et celsio fumoz in
 cis: poris est clausis et coisipatio necessario feces
 tette digeliosis in interioribz coisipis rez
 inanet: qd no aliq d euenit aut corupe? putredinis
 sicut calida abaria et coisuerbia: aut corupe? putredinis
 aer sicut de corpibz mortuis exiens coisipit oim coisipio
 et generat pestilentiā et pestima in eis mortalitates
 causa coisipatio potoz gualter in duo diuidit: aut de in
 terioibz aut de exterioribz. De exterioribz sicut de aer fri
 gidissimo balneo hūctis et sulphureis aluminosis vntro
 his. De interioribz vero sicut frigus humoibz et viscosis in
 interioribz coisip coadunatio: ppter requisit et delectationē
 et ceteris ablationē affiduitate grossos et viscosi ciboz et
 multe quantitatē no fm ordinē acceptoz: nec cum soma
 que est inanit: qd multitudine requirit et sicut coispa in
 frigidat. vnde cib' non digerit fed ingrossat: vnde et humi
 dus efficitur: pnde sup istas tertie digeliosis ad pozos
 cutis veniens grossa et viscosa et no potens egredi claudet
 et oppilat pozos cutis: sicut fecē videm? vini claudere foamā
 no colamēt et pphibere grossitatē vni ne exeat: eodē modo
 fit et cib' grossus et viscosus fit naturaliter. multi etiā come
 dere virtutē aggrauat: vni neqz cum digerere et pmanet cru
 dus. Similiter cibis accept' ptoze nodum inanito indige
 sus pmanet: qd oia sunt calia grossitatis et viscositatis hu
 morū. balneo etiā loti cibo nodum digesto calio: balnei tra
 hit cib' humiditatis ad interioribus ad exteriora. vnde p sua
 cruditate no potēs egredi coispat pozos. p cetera qd come
 dunt vltra qd virtus tolerare queat: quo incipiente digeri:
 alius sumit vni ptoze egrediente trahitur cū eo qd nondum
 erat digelitus qui necessario defecdens ad pozos veniēs cuz
 sua grossicie viscositate pozos oppilat. hē sūt cause putre
 dinit se. putridas facientis. p significationes aut putridari
 febriū sunt. x. p̄lia est qdā pterreni et in coisope inuetera
 tum: cuius se. no nascit de presentibz rebz aut exterioribus
 nisi fiat accidētaliter. vbi gra: ephimera de presentibus
 r̄ioibz cuius nascens est inuetera aliq in coispe inuetera
 tū calefact et putrefact illud p̄na qd est ea quedā accidēt
 liter putrefactio rem ante cedente. sicut videm? niū accu
 dentaliter extremitates coispe viret et ei' succuras separa
 re. qd ppter nimitate vite frigiditatis calio: ad interiora
 coadunaf incidit vitū et extremitates. n̄ ergo est cā incensio
 nisi licet no fit naturaliter. Sca significatio qd rigor: semp
 antecedit putridā se. et frigus marie si materia sit extra vasa
 et sensibilibz mēbris vicina. sed tū non oēs febres rigor: vel
 frigidōē h̄ites sunt putridae. qd aliq rigor: accidit ephimē
 re accidētaliter. sicut ephimera si malos in coispe d̄imos iue
 rit calefact eos et sumi. puocat quo sensibilia mēbra pun
 gente rigor: nascitur: talis est rigor: no oim pmanet. Rigor
 autē differt a frigidōe: qd in rigore feniunt paties punctioem
 quasi cuius et spine finit et in coispe. et non pmanet diu: quia
 causa hui' sunt acuti funi d̄imi c̄ini c̄r̄ti h̄ites. Frigus
 feniunt infirmi quasi nūm coadunato sit in eis mixta. quia
 causa eius sunt d̄imi graues et t̄geli ad mouēdū. Tertia qd
 putrida interpolat et m̄tis interpolatōibz interpolatur nisi
 parumsum et leuissima materia erit. vni bisputam? de cā sua
 r̄io interpolatōis et ouerfite. Et diuidit: qd cā putredinis
 febris est materia in coispe diu coadunata. que vel de h̄tuo:
 humo: b̄ est mixta vel est pura. Si fit cōmixta interpolatur
 indefinite. p cetera cā putrefactio materias se. calos no na
 turalis est. qd si inuenit materā putredini obediētē uenit
 et calos obediētē: si nouit actōi ei' repugnat: p̄inde san guis
 qd cū vtraqz q̄itate conuenit putredini cito extraneo obedit
 calos. vni fit se. p̄tina. Interpolatio ei' no est aliud nisi p̄o
 pter materā extraneā calos p̄dicentē cum sua duricia quā
 necesse est ad calos extraneos diuidat deinde calefacit. et cā
 feruere faciat. Ad cō d̄o. ru. qd cū vna q̄itate putredini cō
 uenit: et cā aliā: sit et cā calos: uenit: cū siccitate ho iū
 peditur calos: donec illa siccitas vae actioni obedit. p̄ h̄le
 gma qd qd cā vna q̄itate putredini obedit. i. h̄uiditate. et cū
 alia no uenit. sicut frigiditas necessario calos: moaf i fr̄i
 gitate d̄iqz sua actōi ueniat. p̄ polera nigra qd vtraqz

q̄itate putredini repugnat: multi ipedit calos naturalē et
 extraneū p̄inde interpolatio ei' tardior: et ceteri. Quarta signifi
 ficatio ē qd calos putredis reb. ē fortissim? et sensu p̄sentit
 nā man? iūqz patiet postea cum febus ad locū p̄tationē
 calosis manuz p̄sentem: manu etiā ablata pmanet calos.
 Quinta signio ē qd p̄yocia fe. mariam gnat angustia p̄ter
 grossitatis sumi putredinis i domoqz bullit. Is si materia
 fit subtilis et v̄p fit fortis humo: et v̄p dissolu: et paties d̄elicit
 pulsis tepatur: uerit ad sui ordinē. Et si fit grossa et v̄bi
 da tardaqz ad mouēdū: naturā aggrauat p̄e eius dissolu
 tōe deficiat: vni humo: ingrossat in corde et angustia augmen
 taf: pulsisqz no uerit a sua naturalē q̄itate ad naturalē
 Sexta signio est qd in statu p̄yocidē fe. significatōes obediētē
 cōplementū putredinis. i. dolo: capitis itis siccitas ois et
 angustia. Septia significatio ē: et coispa in purridas non mū
 ducant cū fe. in vnaqz d̄elicit accessio: qd materia putredini
 nis est i interioribz coispa clausa. Et octua signio qd putrida
 materia si sit intra vasa fit calos infestabilis. Is aliq̄i se p̄
 aliquatū tū sentit. qd si sit extra vasa fit cō interpolatio.
 Nonna significatio ē: qd vna i initio putredē cruda ē ppter
 cruditate materie. Decima signio est: qd pulsis putredini
 nis ois est plen? qd vasa funt plena grossis et crudis fumis. In
 ois paties h̄c se. no fudat in initio. Sca p̄yocia ad augmen
 tū uenit fit pulsis i prima accessio paruis et vacuus: ceteri
 sante aut rigore et calefacta materia qd pulsis plen? ad ex
 teriora dilatata cū dilatatio maior est qd contractio. Sca qd
 medici arbitrant sunt qd paruitas sudoris i p̄cipio fe. putri
 de c̄is fit ppter calos fortitudinē coispa h̄uiditate paula
 tum extenuant: qd fallum est. qd si paruitas sudoris fuisse
 et calos h̄uiditate defecatis pulsis est inanit? et vacuus.
 et nos in initio fe. p̄yocidē vni pulsis est plen? et durus.
 Sudoris qd puitas in initio p̄yocidē fe. ppter grossicie mate
 rie et duriciem ei' ad dissoluēdū inobediētē. Sufficit itaqz
 quāsi v̄p putam? de cā putredinis febris faciente. Principia
 mus qd et dicam? de vnaqz specie p̄tū no postulat: et qd epl
 dimia h̄ypo. sicut sem p̄ medicū h̄c debere actionē naturā
 eos nos sūa autocitate seruare: aut em? ois medicū min
 strū eē nature. Quocirca ipsam? a synochō qd fit de putre
 dine sanguinis: qd sanguis et p̄cipalio: ceteris d̄ioibz: et h
 tribz moīs. Et no: est rep̄tio: re p̄posito: ceteri: p̄inde fe
 cit et natura eē materia et nutritiū toti? coispa. sicut cum
 est acceptabilis: ceteris elemēt' sensu natura et alia: alio
 cū natura materā et p̄tini in adolecētia ad suis uidei
 mētibz: qd ppter debilitatē suoz mēbroz adolecētis neque
 unt pati nutritiū alter? materiei qd fit lōge a tēperamēto
 Tertio ppter amorē eius qd dignitate fecit cū maioris qua
 ritatis qd ceteros et diuisi cū p totū corp'. Sicut qd videm?
 tāta nature eē dilectionē et sanguie: et est dignior: faceret: et
 vt a p̄ncipalio et nature familiaris incipiam?. Sca quidam
 interroget qd differat inter sensu naturā rōnalē et aiaz
 R̄idem? sensus tripl' diuidit: al' est aiaz: al' rōnal': al'
 natural'. Natural' ē i oibz mēbris aiaz: qd sensus materia
 qd ē eis suis v̄n cā p fe trahit: sicut felluā p̄ amaritudinē san
 guinis fenes: et cā ad fe trahit: et sicut d̄iqz coispa mēbris
 suū sūt ad fe ducit: quādamō ossa qd frigidat? sic p̄ ad fe
 trahit: caroz lacert qd calid? et h̄uiditas et. ceteris ad fr̄i
 dil est et h̄uid. Alia aut sensus est sicut lingua qd sentit fa
 porē: ois qd qd sentit colorē formā et figurā. aures autē qd sen
 tit sonū: et sicut. Rōnalis sensus p̄ncipalē rōnalē ac vt corpē
 bendat rem certā rerum frute et vt in falso discernat.

De synochō qd fit de putredine sanguinis. Et. iij.
 Anguis firm cursum naturę vrie inuenit et ar
 r̄is claudet: qd sunt eius v̄s p̄ qd p totū coispa
 distit et ipm nutrit: cū a suo naturali loco v̄s
 erd̄it: no custodit a natura: Is p̄regimē dimite
 tit v̄s coisipit et in diuersos modos mutat: ma
 rime v̄ltra mēsurā naturāle egredit. Et si in suo p̄māferit
 loco agit qd p̄pice facere ois nutritiū et regmētū oibz
 v̄s tr̄bit. Sca si in quantitate augmētat: mutat a sua p̄pā q̄l
 rate. v̄n odit et natura eiusqz regimē d̄elicit vni pmanet cru
 dus et indigelitus et coispa no nutrit: necessario putredit et
 se. putrida ḡnat: qd synochus appellat. Et si rep̄bendit nos

quidā dicētes cur accidat sanguini putredo cū sit amicus na-
ture? per eū regat̄ z nutrit̄ corp̄. Rñdem? sanguis h̄ sit
amicus nature: cū q̄ augmet̄ ē aggrauat̄ natura vñ odō
tenet̄ ab ea. sicut p̄ odū filiū cū ei inobediēs sit: sanguis eo
dē nō a suo tēpamēto egressus a natura reicit̄ z p̄naret̄ eij
aut p̄ aliaa p̄tes egredit̄. quē q̄ d̄ si nō poterit expellere
dimittit̄ eij vñ putrefact̄. se. gñat̄ s̄mochū. Dicit̄ qm̄ san-
guis aut̄ est intra vasa: aut̄ extra corp̄: aut̄ solūmō extra va-
sa. Sanguis aut̄ q̄ ē extra corp̄: aut̄ p̄tēte nature p̄m̄ cr̄i-
sim: sicut̄ videm̄ in die cretica sanguis fluere p̄ mares: per
emtoprydas p̄ mētra: aut̄ nō in fin̄ natura p̄t̄ aliq̄ accessio-
nis accidēs nature cā cogēv̄t et̄ eijat̄ sanguinē. Q̄ aut̄ sit
inter? aut̄ ext̄er? ext̄erius sicut̄ incisioe gladij: aut̄ bis s̄m̄-
bus. In̄trinic̄? v̄o cū aliq̄ p̄ctōis vena r̄ipit̄: aut̄ p̄t̄ mul-
titudinē sanguinis vel organo: suōi angustia. Sanguis
aut̄ q̄ solūmō extra vasa est: aut̄ est in toto corp̄: aut̄ in vno
loco d̄ausus. Si in toto corp̄ fuerit generat̄ tumorē rubo-
rem: calorē in toto corp̄o. Si fuerit in vno loco et̄ maturat̄
mutat̄ in sanie. q̄ si nō digerat̄ sicut̄ tumorē ruboē in eor-
dem loco. Sanguis v̄o qui est intra vasa: aut̄ est in oib̄ v̄a-
sa: aut̄ est in quib̄dā. Si fuerit in omib̄ v̄o s̄mochū generat̄
si i aliq̄ v̄o facit̄ in illo loco. z ab eo nomē accipit̄: quā cogē-
scimus et̄ calore: doloze illius loci. S̄ disputatio nostra nō
est de febre q̄ fit in parte corp̄is: sed de illa q̄ fit p̄pter san-
guinē in oib̄ v̄o venis putrefactū. vñ p̄sūp̄ de ea disputem̄:
oys nos mōstrare eam illius caloris gñatū. Quia de re dicit̄
nūs: q̄ causa q̄ calor gñatur. v̄o modis est: quinq̄ sunt calor
re facientes v̄n̄: passivus: quoz p̄im̄ est calor: iolis ignis et̄
calens. Scōs calida d̄b̄aria porus ac in medicina. Tertius
num̄: motus z labor: incidentes substat̄a in membro: p̄pter
mōta adinuitē se fricantia. Quartus est putredo. Quintus
est cōdūlo p̄oiciū. Sextus est maclitas corp̄is z paruitas
sue naturalis h̄iditatis: q̄ corpus si in hac mētra fuerit
fit preparatū ad recipiēdū calore: et̄ q̄ si fuerit cā calozis
z se. nō est nisi calor extra naturā: necesse est ergo v̄t h̄is sex
stet̄ causa se. Sed si fuerimus interrogari q̄ sit differētia in-
ter se. s̄mochū q̄ sit cū putredine sanguinis: z s̄mochū que
nō sit de putredine sanguinis q̄ inflatiua vocat̄. Rñdemus
s̄mochū q̄ sit de putredine sanguinis patietēs facient̄ pu-
tridā v̄na p̄pter putredine sanguinis: pulsū habēt̄ inor-
dinatū: q̄ cōstrictio et̄ veloco: est q̄ dilatatio. p̄pter nau-
ram festinatē se ad expellēdā sanguinis putrefacti fumi ois
tate. Inflatiua vero fit dinofit̄. q̄ v̄na patientis nullā h̄t
putredinē: q̄ ei? materia purus est sanguis nō putrefact̄.
Rursus si dixerint q̄ sit differētia inter se. q̄ est de putredine
nō sanguinis z se. continuam que sit de putredine ceteroz
humoz. Respōdebim̄: sed. q̄ sit de putredine humoz: h̄ v̄i
deat̄ v̄na esse: bonus t̄ medicus: si h̄i ea inuestigauerit
sentit̄ ei? interpolatōe: q̄ sit inter finē v̄nus accessionis: z
initū alteri. S̄ s̄mochū nullā h̄t dimissionē nisi aliq̄ trā-
quillitatis in extrematib̄ diei cū aer fuerit frigidus. q̄ mi-
tigatio nō fit p̄pter se. h̄ qui infirmus q̄esit et̄ gaudet de
aeris frigiditate se. acumē mitigāte. Que se. trib̄ modis sit
q̄: quēdā est q̄lter ab initio v̄s ad finē: aliqua debilit̄er
incipiens z paulatim accēdit v̄s ad finē. est z alia fortiter
incipiens in initio: deinde carbamodici de se dicit̄ v̄s ad finē
Eausa quia materia que putrefit̄ de sanguine: aut̄ est tan-
ta quāta dissoluitur: aut̄ minor: q̄ dissoluitur: aut̄ plus. Un-
de si tanta sit materij putredo quanta eius dissoluit̄
nascitur illa species s̄mochē que dicitur botomēnus. quia
in vna q̄ die dissoluit̄ idē z putrefit̄: q̄ ita sit: s̄gē me dio-
critatē inter spē salutis z timoz mortis. Sed si q̄ de mate-
ria putrefit̄ minoris sit quantitat̄is: q̄ id quod resoluitur
nascit̄ illa spē q̄ d̄: epaugmat̄ico: q̄ salutē s̄gē. Illa si q̄ de
materia dissoluit̄ minus est eo q̄d putrefit̄ s̄mochē paulatim
materia. vnde necesse est v̄t veniet̄ morbo ad finē vel ad
cr̄isim: imbil de materia illat̄: putrefit̄ p̄sūp̄manet̄ q̄ facillime
p̄r̄: q̄ ab̄: q̄ virtus est fortis. Rursus si de materia pl̄: pu-
trifit̄ q̄ dissoluit̄ sit illa spē quā dicit̄ augmat̄ica: q̄ spē
est pessima z timoz nōcūtiua. q̄ illius materie m̄ta quāsi
tate putrefacta: z pauca dissoluitur: necesse v̄t of die augmen-
tetur feb. angustia z molestatio: vnde timozis est dubietas.

q̄ in vno q̄ die augmet̄. ante materia timē? ne in statu
ta illius materie quantitas augmet̄ur: vñ nullo modo eas
natura pati valeat: qua de re natura edente necesse d̄
m̄nctur. Significationes autem s̄mochē: quibus modis
sunt: aut̄ antecēdit̄ eos calis fatigatio grauitas: quibus plens
tudo membro: rubor z eam in ext̄eris oib̄ibus corp̄is: aut̄ cā
subsequētēs sicut̄ dolo: captis cā inēstione z grauitate ru-
bo: facit̄ tumorē tempoz: z certisio v̄nū suū emittētia
turbatio et̄ tenebrositas oculoz: q̄ figure verū aut̄ oculos
apparet̄e pulsis fortitudo z velocitas z cuius magnitudo
ac plentitudo: quoz molities organo: facies patietis q̄si bal-
neū egredit̄is. v̄na rubificat̄ z rēperata in liq̄ore. Quia
fortitudinis pulsus est. p̄pter fortitudinē virtutis natura-
lis. eius magnitudo est. p̄pter sanguinis plentitudinē. v̄o
citas eius est. p̄pter sanguinis calozē. organo molities
ē. p̄pter sanguinis h̄iditatem. Ruboz v̄ne rubo z calor
sanguinis faciunt. sp̄edoz v̄ne est. p̄pter sanguinis puritatem
tem. S̄ est tamē illa spē de cuius materia plus dicit̄
dissoluit̄ augmet̄ur putredo in corp̄o. et̄ v̄na h̄t turbida
atq̄ color eius fit ar̄enicus. Accidit̄ etiā h̄c fe. pariet̄ in
statio quēdam modis est q̄ inflatiua molestant̄: nō cū differēt̄
nisi q̄: est cū putredine sanguinis: inflatiua v̄o minime. Et̄
q̄: buic se. bec sicut̄ accidēt̄. I. varole z ceterē pestilēntias
passiones accidit̄: necesse est de eis disputare p̄sūp̄: cur
eius incipiunt.

De causa feb. pestilentialium. Cap. iij.
Pestilentialis febrim est pessima mutatio
aeris z corruptio eius: dicit̄ in q̄rtuo: t̄pibus amicit̄
mutatio aeris fit quatuor modis: aut̄ cū d̄nari et̄
vna et̄ q̄rtuo q̄ntitat̄: aut̄ p̄pter magnū pul-
verem terre cū perturbat̄ et̄ obscurant̄: aut̄ p̄pter magnū
fetoze sicut̄ cadaueris corp̄is aialū qd̄ est ceteris pestis. pro
inde plurimū patiunt̄ pessimos morbos de pestilētia q̄
z se. nō de gñe humoz: q̄ sicut̄ pestim̄ in vobus aut̄ v̄ne
nosus: s̄lt̄ z aqua nocet̄ z destruit̄ substat̄a: q̄s accipiunt̄
nō saluam nisi rarissimū: sicut̄ aer si corripit̄ et̄ putrefit̄: cū
cūq̄ patit̄ nō euadit̄ nisi pauca s̄m̄. Aer etiā nobilit̄: cū
bis z poeb̄: q̄ velociter p̄roat̄ ad se: pulmonē cū statu
atracto sine vlla corruptōe: proinde om̄s infirm̄: s̄m̄ plu-
rimū infirmat̄ur ex aeris corruptioe. Antiqui cōcordant̄ sunt
marie hippo. q̄ si in q̄rtuo: anni t̄pibus aer corripit̄: q̄
nerant̄ in illo anno pestilēte: z mortales passiones. Dicit̄
Rursus sit etiā si venti in tribus mētib̄ byemis in decētia ma-
rio februario: p̄sent̄ z puluis in aere augmet̄. z aeris d̄-
plecio i s̄ccitatē mutat̄ nullā h̄ns pluuiā z dies in q̄ntate
d̄uerfant̄: vt̄ videlicet̄ vna dies sit calida z alia frigida: sicut̄
rit h̄ pessima signa byem̄: et̄ vere aut̄ accēdit̄ pluuiā: t̄
bido cuius p̄turbatio nō dissoluta. h̄. iij. v. aut̄. v̄. die ra-
ro s̄m̄ se. pessime nō s̄m̄ humozes: sed plume nascuntur
variole z pustule: multe etiā tunc plume oīuntur mortales
pestilētie. Dicit̄ et̄ iterū si vt̄ z byems taliter fuerit: nec
esse est sit in estate arturbidus z humidus z nō durus et̄
arboisus z terre nascuntis puluis: d̄natur: vnde fit cū in
corp̄o defudationes generas. copiosa etiā nō s̄m̄t nec pu-
mectantur: sicut̄ solita sunt in estate d̄mectari naturaliter
Rursus in quibus sit auras vt̄ z byems s̄m̄: vt̄ dicimus: est
in initio accēdit̄ aut̄nū moralitas in aialū: z h̄c q̄dam
noctū venerit aut̄nū appareat̄ in aere. videlicet̄ sept̄
trionalit̄ si aīe ac lampades multe ac d̄uerse. Q̄ si q̄dam
runt puluis intentionis rōnem: b̄cem: b̄c q̄ d̄ct̄ sunt non
posse ab eis intelligi nisi p̄sūp̄ta ac intellecta motus. Illa
scientia et̄ cōsuetio earū adinuenit̄ q̄ sit circulus s̄us z q̄
licitibus cuius stellarū que est s̄m̄ earū loca. z in circulo est
in vnoquoq̄ anni tēpore. Rursus si d̄icent̄ si fe que d̄ct̄
tis sint propter actionē motus stellarū: que necesse sunt
bec in libris scriberent̄ a medicis cum ea defendere contra
reputatos nequeant. Respondem̄: corruptio aeris nō
accidit̄ nisi corporib̄: ad ea preparatis. Unde d̄ medicus
vident̄ significationes aeris in vnoquoq̄ tempore: am̄nem-
turi: poterit m̄dicare materiam de corp̄o: v̄nū corruptio
n̄ preparatis p̄sūp̄: corruptio accidit̄ eis: et̄ etiam tempo-
ramentū p̄tate sc̄ierit: vt̄ venture corruptio d̄ repugnare

fulmet: quibus non sufficientibz curentur et medicina qua dignius i cura fluxus sanguinis qui est in caufon. Si pariatur coctio tremozet imponitur stomacho fano. farina oidei malua campb. arenen stomacho fano: et parat cum succis potul. sem puiue citruli arnoglossa et acro. In eoz mansio ner sternant frondes vitini miri falicia basilicon: et vasa aqua plena in circuitu mansionis mittantur. Cataplasma ventri venter ex oleo ro. acurbita cucu. et sibilbus. Clysterisenf et succis cucu. cucuta vasa agrestis succo arnoglossae. si oleo ro. si hyc febribz fit ppter aposte. aut erispilas accipiant succi solari coctum r distoperatu cu castafist. manna viol. sacchara. ponant super apostema. rose malue membra solatri cotradrum. Si caloz est frigidz croci misceamus. si apostema sit de actoe nature r fm crism ponit disto lutia sicut membra malua. camo. croci solatri r sista. Si aut h fe. fit ppter variolas et defudationez pot scri p signa q dignius in initio morbi oculi rigentur: lauentur q cu iure oliue r succo granatoz acetosum. Deinde lauentur aqua ro. sumac et antimoniom cum campbo. teporant cu succo rianturi vt mundificatur cocti putredo. Apozima ad expellendas variolas. R. lacte. 5. v. lentis midae. 5. v. d. agragantf 5. ij. coquantur tribus lib. aquae tertiaz dabis potui gurecti. In fe. no fozt insignant bae aposimari. R. succi maratri 5. ij. def. qz aposi. mara. apij dimini rodosaccare et croci r gargarys. r etia accipiant pntiaut crisolocannā cury bitam postulca blif. humefat vent. r si fit necesse in primā hebdomada cu manna castafist. rodosaccara r similibz. Solutio ventris huic passioi solet euenire sponte: quia materia cns vt acuminis pungit intestina: vnde solutio fit. quibz artificiali solutione cauendū est r ab acutis r salis: accipiant granata vnaq pura coctā r similia. Si hycma frigidū vt tepus fuerit habeant focū cu lignis vitium r tamaricis variolae autem deficiat si necesse est balneantur cu farina oidei risi milio r similibz. Si habet solutionē ventris accipiant troscali spodiū qul. R. simi boli. añ. 5. ij. amid. 5. ij. r f. berbe. spodij ro. añ. 5. ij. fe. herbe acetose. 5. ij. mirte. 5. ij. croci. 5. i. tēpera cu succo citione: da potui mictos cum succo coctanoz. si variole sint plumbet r superficiet tenuis late aut nigre mortales sunt. si aut in fine synochi vis relicta quas purgare r extinguerē da troscalis synochi reliquias extingunt. R. spodi. 5. ij. se. potul. cucu. añ. 5. ij. fe. cu curbi. citrulli añ. 5. ij. gū. draga. amid. añ. 5. ij. herberis. 5. ij. libri. 5. v. tempera cum aqua ro. potulur cum succo grana toz r simulum.

De causa putride febris. Cap. vij. **Q**uia causa fe. putride cal. est extra naturam operans in fece chymotum: que fit de tertia digestio ne in omnibus membris corporis existente: que fey inest: quia oia q accipim? siue fit potus siue cibus non sunt omnino laudabilia: vnde cū venientes ad stomachum facti quasi pftanum: epar trahit colamentum eius ad se qd digestum est: r in sanguinem coactum madatur membris vt ex eo nutriantur qd sue complexionis conuenit. fey autem quā non conuenit per poros cu sudore r fumo expellit. si in mēbro fuerit defecta ad expellendum fecem propter mutationem suarum complexionum vel compositionum: aut propter oppilationē pororum aut propter grauitatem materis: si fuerit in quāitate multā: aut grossā: aut viscosa: fey permanet in conca: itate membrorum et raritate coctum. si fuerit pulmonis et splenis: r coactitate stomachi venarum et similibz: que si moueant in quibusdam repositis. vel mala cibaria qualitatem eius augmētantia: aut propter aeris inuasionem r similibz: odiet tenebra natura: propter suam corruptionē nec regit eam. que sine regimento permanens calefit interiori caloz et sua fumose re dicitur proinde bullit et putrefit: sicut humores cadauerum bullentes conrumpunt r putrefiunt cum naturalium per dierat calozem r regimentum nature: que putrefacta geriderit feb. fm vim concultatōis: vnde nomen accipit a suo elemento. Si em materia fuerit cholericā r trianā vtrā generat duodecim horas tenēs. r. xx. v. defens. Si fit pblegmatia amp pimerinā facit. xvij. se mouēs hois: et scy quiescēs

si melancholica quartana generat que. xvij. hois mouetur. r. xvij. quiescit. Lausa diuersitatis haurum grauitas et leuitas est materic ad putredinem conueniens. Nam omnis putredo non fit nisi cum caloz et humiditate. quocūqz ergo materia vniu fuerit complexio: aut ex vicina fit facilio: est ad putredinem: contraria vero contraria. Eius de quartana quia materia frigida est et strag: r cūta putredinis est ca. et hu. repugnat putredini cum frig: r quocūqz materic ergo est. xvij. hois crinitio. nūq. necesse est enim vt caloz extraneus. xvij. hois habeat in mutata alia qualitate. si quidam iddēt non respiciendū dicitur. Quare iste terminus ipse non maior vlt minor est xvij. hois et non plus neqz minus: quia omne qd contrahitur qd est sub lunari circulo est ea. iij. elementis adinuenim oppositis: destrucere em est conuersio vniu in aliud. vbi gratia. clementia mutantur in cibum: abus in humores: bumores in membra. Item cum destruitur corpus: bumores reuertuntur ad aquā. spūs ad aere: caloz ad ignem: ossa ad terram. Actio quocūqz elementū fit propter motus line solis omniqz stellarū motum habentis. Sol quocūqz est causa ceterozū r domitor: r curfus eius ad ortu suo exiens ad eūdē rediēs nō manet nisi. xvij. hois. vbi fit materia in alia parte putredini obediat: fit tepus accessio citius. si dicitur tertiana: quia calide ficat qz materie est: et cu vna qualitate. i. caloz cōuen. r cum alia non: necessario caloz extraneus: xvij. hois in mutanda illius ficat in putredines. Unde respiciendū quare caloz extraneus in quarta mo: etur. xvij. hois ad vnam qualitatem. si ficat. xvij. r in tertiana ad eandem qualitatem. mo: tur. xvij. Respondeo demus scitatas coposis duobus modis est: aut cum caloz vel frigiditate: caloz aut defecit corpus: qd nulli manet r bumores defecit. frigiditas vo materia coadunata pgetat vnde bumoz in ea clauditur: qd caloz extraneus accedent de cōstituta aperit materia r bumoz eius defuit putredini obediēs. In ea aut q ppter caloz est defecata: bumozes nō sūt i eo clausi nec coagulati necessario caloz extraneus r coardat i ea liquifacēda: diuidēda. Silt si oppulset de amp pimerino: cur amp pimerin? fit facilio: ad putredinē qz tertiana: cū etiā repugnet putredini cū vna qz tate. i. frigiditate. Rndem? pblegma est sanguis semuot? r in albedinē qz gūditatē mutat. vident? em naturā matueriale sū sanguinē in lac in mamillis r in testiculis sperma. Jdeoz natura madauit pblegma cu sanguine r totū corp? neqz dicit silt illō in aliq mēbro: nec loco sicut vtrāqz cho. qz aliq corp? ex eo nutrit cū paupertatē sanguis habuerit. Jgit pblegma est dnuari obediēs putredini sicut sanguis. r nō dicitur si ppter puritate siue frigiditate? in q caloz: cūneus aliquotē potz mo: af i mutatio illi? dicitur in putredinē. Preterea vbi cim? hāc fe. tertianā de cholero chimo r putrido nasci ppter id qd dixim?: qz cholera ru. cū dñaf corp? aut putrefit aut nō. que nō putrefit: aut est in vno mēbro: aut in toto corp? si fit i toto corp? gñat ytericā siue fe. qz aut est in qui buldā mēbris facit tertianā putrefactā. Aut est in toto corp? aut in vno mēbro. si fit in vno mēbro gñat apostema qd erit spilla. si fit in toto corp? aut est intra vasa: aut est. si fit intra vasa: aut gñat tertianā sine rigore: aut caufon. Si fit est vasa faciet tertianā interpolatā. ea em materia qz i vtra vasa nō faciet rogozē eo q est clausa in vasis: non potens transire per loca sensibilia et pungere ea. R. Jgit em non est aliud q materia purgūis mēbris sensibilia. H. 5. def. fe. i. intra vasa fit cu interpolatione in die tamen remissionis nō quiescit sicut ea que fit extra vasa: quia eius materia est mixta cu sanguine r cum eo mouetur. sed tñ in die tranquilla quiescit et mitigatur aliquantū. vnde a die craciationis destruitur Quocūqz fe. a caufone differt. qz materia tertianā cōtine intra vasa existens cōtine est in cibis venis coposis. sed materia caufon plurimū consistit in venis cordi vicinanz: sicut sunt vene omis stomachi et patis r pulmonis: pūde est acutior r molestior. materia aut tertianae frueniens: est alio in locis copozis q in illis: sed vt beveroz febrax cōtine adinuenim: quia materia vtriusqz est cho. vtrāqz etiā est cōtinua: caufon tñ aliquid fit de salio pblegmate sicut pippo. in

et augmetat feb. qd status morbi est vicinus. Adcirco dolo: capitis augmetat et sicut fitis vomitus angustia defectio sic citas labiozum rubro: oculoz et aliquando cutis faciei fit livida aut nigra: et alijqz natura cholericā puocat egestionem fm crism qd oles cretica est et motat accessio. rñ. hois: et ali quado. rñij. si materia fuerit grossa: deinde cu mimicrate fu dosis dissolutū marie si egestio fuerit ex cōtrario: qd bec materia dissolutū in accessione. Et si materia subtilis fue rit atqz leuis expellitur per potum cum sudore: si est grauis cū egestione mediocrius cūstens cū vomitu et hiat: hys itaqz accidentibus transacta infirmus quiescit et cōfortat. Quin ta autē accessio accedēte partē est minoris molestatiōis qd fuerit in q̄rta: licz eñ molestatio tertie accessiōis malignita ti vicinat. Sexta autē accessio debilis est: et modici suoz ac ceditū apparet. Septima autē accessio vt multū. rñ. hois p̄ mauc: deinde ab infirmo cedit oīs molestatio et angustia et ipse valde ab egredūde egredit. Et alijqz b feb. in tertia ac cessione finit: et nōnū q̄ in. iij. fed plurimū in. vij. qd intelligi tur et significatiōe in vna alijqz locis sic aut oīm? apparē tibuz. qd si in p̄ma die apparuit erit dicitis: si autē postea tardabit: sed tñ si vera fuerit nō trāsit. vij. perodos sine alio d̄p̄p̄o. determinatū. Eñ oīs modici in hac feb. se cauere ab initio vt nō det infirmo rē est calefaciēte ne materia calefas ca cū suo acumine caput saliat et frenem generet: fiat qz ti mox et molestatio peioroz qd materia quā generat. Rubee eñ cholere acumē et velocitas nō sustinet medicā igno: antiā et infirmi stultitia. Et illius aut huius curamētū taliter est vt in p̄mis purifac stus vtrū fit potus vel nō. q̄ si fortis fue rit et materia modici suriosa cathartici dani cōuenit chole. rub. purgās eiusqz acumē extinguit sicut de cōsuetudine. s. h. puma. rñ. mirabol. citr. z. j. castē. s. v. v. necitas et hys sibi? Si autē egestio cho lypica fuerit et vt molestias eā liq̄da faciē di aliquantūlū d̄p̄agres. opz miserit: h̄ nō in die accessiōis ca taridē def: s̄ aut de p̄ma aut tertia aut q̄rta die. Et ad dā etiā est quādam plus pot fieri ne impediāt natura in die accessiōis volēs modico repugnare et materia cū? expellere cū cathartico aut cho. Sufficit autē in accessioe p̄siliū cū succo mal. grana. aut sirup. aliqz fit et cōueniēs: s̄ becaonda sunt cū nim? aut fortis fit caloz et sitis. Si autē taliter nō ex titerit sufficit solus sirupus: qd p̄siliū aliqz cōgelur et indu rit matēria. Si autē accessio inceperit post p̄siliū sufficit infir mo solus sirupus et datus mane: fed. quidē trāsacta et p̄siliū nō de: vespere panis lotus cū sacchara. Et si accessio ad me diū diē inceperit matutino p̄siliū accipiat neqz sumat ali quā nisi feb. cessauerit. Et ceteretūe quidē feb. panē cū sacchara accipiat. Si autē feb. in vespere aut p̄ma noctis boia ince perit mane sumat p̄siliū: et cū feb. cessauerit panē lotū. Et ca uere opz ne in boia accessiōis aliq̄d et tribuat nec trib? bo ris anteqz cathartici p̄pter v̄tutis defectiōnem aut p̄pter paruitatē etatis et aere da in die quiescit mānā cāsiā. viol. succa. oxifeni. puma rodosacca. in die autē accessiōis succum mal. gra. cū p̄silio. qd si b nō suffecerint suppositoziū necessē est fiat belido nitro d̄p̄agredio succa. et bis similibus. hys vō nō sufficientibus clystere fiat de oedeo infidato viol. malua bleta sebelten surfure obfomog. succa. oleo viol. nitro sale cōit d̄p̄agredio. Et si q̄ncqz dies trāsierit paties et morb? ad vl timatū venerit. p̄bibe cibū et da infirmo solū p̄siliū mane: vespere panē lotū cū succa. Et oedeo modo dieta in. v. z. die v̄tā fitur in die accessiōis fecerit veniēte. vij. coep? sit ma nitū et natura libera possit morbo resistere nullū habēs im pedimentū: z. in. vij. solū accipiat p̄siliū mane si accessio ad vj. est vētūra. Et si aliq̄ fuerit suspitio ne cibus in stomacho amonēter p̄pter sui inauentionē extingue cathamodicum cū succo mal. grana. et melon? palefimus. feb. aut mitigata et angustia z in cōsione ab infirmo cedentib? si p̄sitionē in oē stomachi sentiat accipiat panem lotū cū aqua: aut colas

tū aut solū aut cū modico succa. Si gule scitātē aut in ten sionē habuerit in palato gargariset succi cauci. et p̄siliū po ter et aposina p̄nuoz et oxifeni. si doloz capiti panē v̄tute ca nares cū oleo viol. caput infundat de muliebri lacte vel affimino vel capno: emplastrū de p̄silio suppone capiti: p̄siliū lotū et pap. aque ro. et et eo qd inuē elicitur. Si autē in spira ri et suppone fronti et tepozibus vel lenda: oīs albos: sicut in testa intincta aque ro. et et eo qd inuē elicitur. Si autē troc scd. ij. admixto modico capbore et siccari cōsiant cū aq̄ ro. et serue: et cū feces succiferat aqua signatē mēsurat pannus et superponat tepozibus et fronti. et supponat tepo ribus olei ro. aut viol. cū aceto mittū infundat. Si autē sicut tas augmentata capiti dñet: et infirmus alienationē patiat: sternutationē fac cū oleis et lacte qd dicitur sumus: dñet etiā caput et eis: pedes et cū crura mittant in aqua quā cocta fuerint viol. papaueris cocti: lactura et aliquantūlū camo millē: et hac aq̄ si fuerit necessitas laus caput. Et si in die septima solutio aut vomitus venierit fecit et actione nōtante nullā artificiale ingenij opozet coaptat quozqz solutio permāscrit si fuerit vñ opozet: et fm qd opz: et quānta natura sustinerit. opz nō mitigare incensioe stomachi cū sirupo mal. grana. aut viol. et spodio: fed si augmentatē. s̄. s̄. s̄. de festio in vltimate stat? et mutet pulsus in calidū et veloci? et inmodatū. vna vō fiat rubicūda et incensa et infirmus sit pusillanims aut timidus quozqz videns cām ventre quāz tū opz et fm qd opz. Et si ventris solido augmentatū sitqz necessitas vt cōfortet natura cū cibo: dabis p̄siliū facuz de oedeo affato et panē affatū lotū farinā mal. grana. cū aq̄ ro. et si post hoc solutio nō cessauerit da rosicū de spodio cū sirupo de succo agrestis vna: aut de aceto pomū citri. vltimū cōuenit de melio r̄si cū sumac et amig. vñ et similib? vbi autē mane ciliū? aqua ro. de pane decto. Et si cholera in egestioe fuerit augmentata: et dūbit est ne dōscent int̄cho na: et patiens distinetat patiat: cōfortet int̄choina cū s. h. et s̄. h. herbe acetose: et cū clystere de succo amigoloz virge palo ris ramis postū. Oleo ro. terra figillata testis ouoz affato rum et similibus in cauzon dicitis. accipiat pul. simi bolu ter re figillate añ. s. iij. amidū spodi añ. s. iij. fe. malue affat. fe. mire añ. s. iij. ful puluerem: et dabis. s. iij. cū oleo ro. repozera: et cū sirupo mirino et aqua figi. et cathapalme f̄roma chus de floze vitū salicis mali coccani piroz: dōsi oīm ho res añ. s. iij. gall. s. ij. ro. sanū. rub. panis apyccani añ. s. iij. oia in puluerē redacta cū aqua ro. et succo mire d̄ltemper tur. si calozem nimū habuerit modici capbore admisce tur. mitte in aquā quam potui dabis spodiū bolū q̄. ara. oia affata cū sumac succa. et aqua frigida mixta. sumat eto na saccharā simplicē et diacionū. Et si distinetat patiat: aut sincopin aut vtericia cura cū medicina: h̄z p̄siliū oīs d̄igimus in cauzon: ibi eñ panē d̄igimus quātum opozitū. vnde nō est opus illud repetamus dic.

De amphimerino. Cap. i. Amphimerinus de phlegmatico chymo nascit phlegma eñ si corpore cōplexat oñs: aut p̄ v̄tute: aut minime. nō putrefactū: aut in toto est: coep aut in pte. si fuerit in toto coep ḡtū bypollarā aut frigid. cōtinū sine fe. Et si d̄uerit? est fortitudo: et defectio mēbroz. qd mēbra cū nec ita sint expellūt paulatī oīs phlegma neqz dimittūt illo cō dunariv bypollarā ḡnef. qd si fuerit de frigida coadū et in coepoz: vñ bypollarā nascit. Si autē fuerit in vno loco factū biuidū apostema qd s̄mia n̄scupat: si vō fuerit putrefactū: aut est in toto coepoz: aut in vno mēbro. Si est in vno mēbro generat vulnera aut pustulas de quibus humores sunt sani oīs et aquosi. Si fuerit in toto coepoz: aut et infra vasa aut extra. Si est interficus generat cōsistū amphimerinū sine rigore: p̄pter cām quā superius d̄igimus de alijs humo ribus cū fuerit intra vasa. Si est extrinsecus facta amphime rinū cū interpolaretur: quāz tribus modis cognofcimus sicut in tertiana d̄igim? i. naturalī nō naturalī et et extra natura. Res naturalis est etas: v̄plexio: h̄z naturalis est tempus regio et et artificium infirmi. Res extra naturam sunt acci dētia et q̄ hac fe. generant: q̄ sunt infirmi accidētia: medi

quatur in tribus lib. aque donec ad vna redacta: deinde coléf.
 Apozima de cupato: valens 3 b'ac febre cū est diuturna .
 R. cupato: r. succi eius añ. 5. liij. fumi terre añ. 5. liij.
 origani. 5. h. abfintib. 5. h. R. fumi terre añ. 5. liij. lacti amigdala.
 amarar añ. 5. liij. oia coquantur in tribus lib. aque donec ad
 vna cōuertant: deinde coléf. a potui. 3. h. Aliud. R. oia ga
 ni. 5. liij. ameo. 5. liij. 5. h. purrei añ. 5. h. R. coñdri. 5. liij. ro. 5.
 liij. calamit. 5. vj. liquoris bedegar añ. 5. liij. omnia in tribus
 libris aq. coquantur vigs. ad tertiam partē z colatū dabis potuf.
 Troscif. R. valē. 3 febris diuturna cum nimia frigidita
 re. R. lace. 5. h. succi cupato: 5. liij. spice. 5. vj. asari aristo.
 ro. añ. 5. liij. hōge. 5. h. amida. amara. amarani ap. añ. mēo
 re. añ. 5. liij. croci. 5. h. bierepi. 5. vj. tēpera oia cū succo lupi.
 dabis cū mellicato r succo marari ap. Alius filr valēs .
 R. anisi. 5. v. amida. 5. h. squānā. 5. liij. bierepi. 5. h. succi cup
 ato: 5. liij. z 6. marari ap. añ. 5. liij. spice rofay añ. 5. liij. tē
 pera cū succo marari z dabis ad potandū cū apozimate ra
 pificam. Alius. R. aloes. 5. h. coñdri. 5. liij. calamit. 5. v. vuzay
 p. aca. enucleata. 5. vj. coquantur in tribus lib. aque ad tertiam
 colatū dabis potui. Troscifus alij. R. spice asari ameo for
 li abfintib. lace añ. 5. h. anisi. 5. vj. succi abfintib. succi cupato
 ri añ. 5. liij. aloes. loes. 5. v. ap. h. c. 5. h. z fo. oia cū succo ap. au
 marari temperent troscif infocmentur. dabis eos ad po
 tandū cū apozimate superioi. Et si nini? in bac febre frig
 do fuerit: epythima supra doctum frigidose accedente im
 ponat cus oleo vbi cocta fuerit piritrā staphisāgia piper
 calamentū. Alius similitur. R. thuris masculi piperis piritri
 equalis pōdus fac puluērē z tempera cū oleo ex quo vngas
 doctum.

De hemitrite z eius materia. R. ap. h.
 Hemitrite nascitur de materia cholericā extra
 vasa existere: z pblegmatica intra vasa que vtra
 qz in quāstare est equalis. vñ vñ po. in primo li
 bro epidimicpemitritea n. quicū hō dimittit. qd
 bene dicit. qz vna suari materiā est intra vasa.
 materia enim cū fuerit intra vasa nō quiescit paties qz non
 habet inter polationē. Quis fuerit inter polas naturaliter: et
 qz febris de quāstare materiā n. quicū hō dimittit. qd
 in die tertianā acciditū fignio cōmita z molestatio feb. va
 lida: qz molestatio est de vna febre. 3. h. In die autē amphi
 merine signa apparent simplicia z pta: z molestatio febris
 est mollis: z leuio: qz vnius febris est. Et si quidā sopliste
 nos respēbenderit z dicit: si est hemitrite feb. de duabz
 febr. cōposita. I. amphimerina z tertiana: z amphimerinus
 palā in eo apparet: cū 5. qz significatiois fatis patē.quare
 accipit nomē a tertiana z nō ab amphimerino. Respōdēt
 qz amphimerinus aperte patet fenitū z nō est necesse sibi
 nomē imponē: a tertiana z nō ab amphimerino. Et si dicitur
 rem oimdo z ipsa negare. Si iterū dixerint quomodo pos
 sum? nocere tertianē materiā vtrū sit extra vasa: z aplyme
 rini materiā intra vasa. R. dicit qz si frigiditudo qz solita erat
 in aplymerino nō apparet rēgione: tertiana apparet intelligi
 tur materiā amphimerini esse intravasa. Dietera cum bec
 febris quotidiē accidit cognoscit qz ab pblegmaticam habet
 re materiā z qz frigore caret z rēgionē habet. cognoscimus et
 cholericā materiā cōmitant rē.

De cura hemitrite.
 Hemitrite quōe cholericā z pblegmatica mate
 ria est: necesse est curamētē e? sit mediocre inter
 rem calefactiua z refrigeratiua: z qz ois cōmī
 tio aut est in potestate z actu equalis vel in qua
 lio aut vna fno: est altera. opz vtraqz vñ? he
 mitrite materia aut sit cūlis aut inaequalis. Si fuerit equa
 lis sit vera hemitriteus: cuius curatio sit cū rebz attenuā
 tibus z dissolutiuis nullū frigidose: aut caloz facientibz: si
 cut iuppam marari succo ap. succo olera mē. zaccara rodo
 zaccara pñfano cū orimelle. Et si cholera fuerit mafos sit fa
 cilis: z leuio: quā curari deqz cū rebz mīdificatiuis z modi
 cū refrigeratiuis: siue endiua maratro redos. zaccara vif. z
 zaccara māna pñfano cū ois zaccara z similibz. Si au
 tē pblegma vides dñari sit hemitriteus molestos qz medicō
 tur cū mīdificatiuis z dissolutiuis z aliquātūlis calefactiuis

quādamodū mellerate cū aqua calida sirupo abfintib. pñfa
 nō in quo cocta fuerint ap. radiū marari radiū anemum cū succo
 mētri opime. Laccipiat troscif de berbena oia cū succo ma
 rari z orimelle. Iumet mel. rō. qz mastic anio maratro aq
 calida. Si vide ris materia attenuatē mouerit egrediat z
 signū cōctiois in vna appuerit: dabis ppharmacā fua iter
 folutionē faciente. z boni est si post cibū vomit? puocē z z
 diurena tribuantur sicut troscif de abfin. z de lacta cū succo
 marari endule z ap. R. h. valētes. R. bierepi. calamit. añ.
 añ. 5. v. marari anisi ap. añ. 5. h. fac puluērē tēpera cū succo
 ap. dabis. 5. h. cū tēpera. Alie pil. filr valētes. R. bierepi.
 calamit. añ. 5. v. marari anisi ap. añ. 5. h. succi abfintib. luo
 ci cupato: añ. 5. v. tēpera cū succo fumi terre z fac pilos
 bis potui. 5. h. cum aqua calida.

De tetrato. R. ap. h.
 Tetrato nascit de cymo melācolico. cū? ma
 teria aut est putrefacta: aut nō putrefacta. In
 putrefacta aut est in toto corpē: aut i? vno mēbro
 coarctata. Si fuerit in toto corpē nigri gñat vxo
 ritinā qz sit ex defectioe splenis sanguinis feces ab
 apostema qd vocat silrositas. Si fuerit putrefacta: aut est
 in vno mēbro: aut in toto corpē. Si sit in vno mēbro gñat can
 cer mēbra comedens. Si fuerit in toto corpē: aut est in vna vasa
 aut extra. Si est intrinsecus facit qñāna line rigore n. qz
 in tēpola. Si fuerit extrinsecus cū est interpolatio quā intell
 gim? tribz modis. I. re naturali nō naturali: re extra natura
 De re naturali sic cognoscit qz plurimū accidit qd? frigi
 z sicca dñatur complexio: cuius etat est tenebus a. r. v. ad
 alānos marie si fuerit calidū z sic: vne corp. augule z oc
 culte. z alij sit calidas z ficcas habentibus complexionē
 accidit aliter: qz chol. nig. nō inuenit mī in frigidis z ficcas
 habētibus complexionē naturalē: z eis quoz complexioes fue
 rint calide z sicce accidit aliter: qz cōp. xij. mī sit in cor
 pore calido z sicco clausi: z moant ibi vñm ex cholera z
 loce cotūqz hūiditates dñant z mutant i? cholera nigra.
 De re nō naturali sic cognoscit. nascit cū in tēpola? frigi
 dis z ficcas: z in eis qz sunt frigidū z sicca naturaliter: z dicit
 sit frigidā z sicca. similitur i? regioē z aere similit modo ex
 stēt vñ. De re extra naturā sic cognoscit. puenit: qz febr. cū
 incipit magn? panētē currit frigidō laboriofus z ostū? fra
 ctura: z frigiditas z grossitas materie currit ad insensibilia
 mēbra agguat nimis mēbra frāgēs ad dissigēs z logo eis
 moaf tpe: nō em cito vñ? qz incipit vñ nō nimū fact calo
 rē: hō turbat corp? ppter materiā naturā laborē faciente
 z aliqz materiē naturā dñat z dēcat infirmus: z aliqz mor
 bus nature pstat: vñ patēs molestā. Alao aut febris
 ad similitatē accēditē mutat color: eoz in plūbē z nigri
 colorē: cū qz febus mingat color: eoz sit plūbē aut sulphu
 reus z cur? eoz sit sicca z dura: cū est ficcitas chol. nig. Et si
 cur tertiana pprie facit doloē capitis z patios: amphimer
 nis dolorem homachit. sic z tetratoe doloē z duritia splen
 nis sequunt. pprie. cū est ficcitas z grossitas materie. l. bec
 aut febr. r. liij. ho moaf z dēcat. d. viij. Et si aut febr. cū vñ
 z duritia dicitur. vñ nūqz hūiditatis i? corpē pmanet z corpē
 caloz mēbra patēs gēsit nihil mī sentēs qz mate
 ria qz ad dicitur. Et testificat qz extrinsecus ignē videm?
 sicca dōburere ligna z ea ad dicitur pducere: hūiditatis incē
 dent in eis suis caloz opfe vidē? suare. Puluis in bac febr.
 in initio est paruos tardus z occultus. In vltimate aut mor
 bi sit magn? plenus. Et si putatis tarditatis plenus est in
 initio frigiditas materie grossitudo cū. Et magnitudinis
 z plenitudinis in vltimate est fortitudo mor? materie mo
 tu r pugnantis. Quia in initio febris est alba fibrilis aquo
 sa z cruda: sed febre ad finē veniētē sit nigra. Quia albedo
 nō est cruditas et grossitas materie. Claritas z subtilitas
 duobus modis sunt. Vno ppter siccitatē materie: alio qz
 ppter suā grossitē vno oppulant: vñ pōbidentur grossitudo
 liquo: is vine ne egrediat: sicut feces vni pphibē vā a
 modo creat: pinde exit clarū z subtile. Et nigredinis vine
 in sine hū? febris sit ppter naturā digerētē z subtilitatem

an. 5. lij. p[ro]p[ri]o nigri ame. an. 3. j. stocazis. 5. vj. croci. 5. x. melli
 lot. 5. vij. m[er]itico. 5. lij. ydiorci. 5. v. mell q[ui] sufficit. i. dabis
 5. r[ati]o. c[um] calida. ydiorci. R. floz herbe poliarie albe z c[um]
 terri myrpe an. 5. j. dauci calidi oro. ciperi z lobalfami afa
 r[ati]o nigri aloes an. 5. lij. rubec colti ipse. z colti masticis an. 5. v.
 R. nigri calvino odoriferos fac trociscu. Alios simili mo valens
 R. myrpe 5. v. spice 5. v. r[ati]o. croci. 5. v. j. castorei anisi an. 5. z c.
 anomi. 5. lij. api. 5. v. j. squinati. 5. v. vj. gummi mal gra. 5. v. s[er]i
 leos. 5. lij. ydiorci. 5. v. mel q[ui] sufficit. Diacostus ad q[ui]tra
 na z ad supradicta valens R. cinamomi alpe ipse case lu
 gnee costia[n]i. vij. myrpe squinati fucci cupatorij anisi apij
 a[ri]ari an. 5. v. j. reubarba. arisolfo. croci an. 3. j. ab inthij. 5. v.
 mel q[ui] sufficit da. 5. j. cu aqua cali. Alij simili mo valens. R.
 ameo. 5. x. pipis nigri 5. v. j. s[er]i. 5. v. j. afari. 5. v. j. calamit.
 5. z. case. 5. v. j. spice. 5. v. carui. 5. v. j. anisi. 5. v. j. masticis. 5. v. j.
 marari. 5. v. j. mel q[ui] sufficit. R. illi. v[er]issime R. i. herapici
 c[um]ini an. 5. v. agari. 5. v. j. lij. turbid. 5. v. j. ab inthij. 5. v. j. salp[ur]i
 albi falsi ameo an. 5. v. j. lij. polidij. 5. v. j. anatri apij anisi
 ali. 5. j. z rep[er]a cu succo mente z fac pilul. quar. 5. j. cu cali
 da ponent in die transila. Trocisci. R. croci. 5. j. salp[ur]i. 5. v.
 R. case. li. c. colti ipse an. 5. v. j. papave. 5. v. j. sigie anisi an. 5. v. j.
 succi liquiritie. 5. v. j. rep[er]a cu succo apij dabis ad potandus
 cu calida r[ati]o. vij. omigani an. 5. v. i. o[ra]ngani. 5. v. v. j. v. j. pasle. 3. j. om
 na in tribus libris aqua coquantur ad tertia z colatis ad bis
 midiam libi potui dabis.

De cepiala. Cap. xv.

Chala est febris qua copios interiora incen
 ditur z exteriora infrigidat: q[ui]a materia est
 p[ro]p[ri]a grossum vitreum. cu quedam pars est
 putrefacta: quedam minime. Pars aut q[ui] putre
 fit generat febre: altera aut q[ui] est impu
 trefacta facit cogelatione cu sua natura. Et q[ui]e no pu
 restit e[st] grossitudo est z duritia materie: q[ui] p[ro]p[ri]a gma no
 naturalia sunt q[ui]a: vni dulce: scdm fallum: tertiu acco
 sum: quartu vitru. Dulce v[er]o est vicinu naturali: s[ed] t[er]ti modu
 est cu calidi. p[ro]p[ri]a sua dulcedine: no em est aliud nisi fan
 guis no p[ro]p[ri]e digelitus: p[ro]p[ri]a natura cu natural indiget
 p[ro]p[ri]a mater haber dulce in vice eius z digerit illud cum fan
 guine z emolit cu eo m[er]ito: cocautatur z cocatenatione:
 v[er]o facile moueat: illud etiā expulsiu virtutis facit esse ma
 teria. Salsitudo z acetosus sunt in stomacho. Salsa em coz
 aut est calio: extraneus stomachi coplesioni dominans: aut
 nimia frigiditudo: quia p[ro]p[ri]a natura ad stomachum vs
 mens ad m[er]itand[um] z obstruat capillu virtute si in sto
 macho extraneu inueniet caloz calid est in fallum conuert
 rit: q[ui] si extraneu reperiet ibi frigiditate deicit calio: natu
 ralis cu sua augmenta frigiditudo: v[er]o in acetositate mutatur.
 Salsa aut salissimus obduos modis est: aut est putredo
 p[ro]p[ri]a calefaciens naturale illudq[ue] conuertit in acidi
 tate. v[er]o fit fallum: aut est nimis calio: p[ro]p[ri]a masticis h[er]idita
 tem deficiat qua de re s[er]i amittit saporositate z couertitur
 in falsus. Similiter cu acetosus p[ro]p[ri]a masticis duob[us] modis est:
 aut est frigiditas: aut calio: q[ui] frigiditas si asfitati sangui
 nis dicit. p[ro]p[ri]a biter em ad cocitione p[ro]p[ri]e veniat. v[er]o cum
 sua actione copleret nequitur necq[ue] in fapitate venerit e[st]
 aquositas p[ro]p[ri]a tenet sibilis: p[ro]p[ri]a cito mutat in acetositate
 sicut videmus frigidu aerē in multo operari cu paritatem
 habet dulcedine: q[ui] mutat illud in acetositate. S[ed] alio: antes
 i sanguis aquositate inueniet inspidat z inctuosam: qua
 da in ea facit ebullitione z couertitur illud in acetositate: sicut
 calio solis: z aeris in aqua mellis z multo facit cu dulcedo
 coz fuerit p[ro]p[ri]a v[er]o in aqua mellis e[st] coz: q[ui] in eis rata no
 inuenit dulcedor cathodic coz humiditate: mutat in ace
 tositate. Eode modo videmus caloz aeris agere in pitiana
 z lacte: cu no in eis rata inueniet dulcedine v[er]o sua custodia
 tur h[er]iditas couertit cu in acetositate. p[ro]p[ri]a masticis h[er]iditas
 grossissimi est z viscosus: q[ui] in eius nimia est frigiditas na
 turali dominans p[ro]p[ri]a gma: v[er]o ingrossat z fundit e[st] fit qua

si liquidu vitru. p[ro]p[ri]a no potuit illud natura in regimēto
 copios. p[ro]p[ri]a e[st] duritie actio nature inbedere. vnde
 no naturalis calio: cu ad illud veniet neq[ue] illud ofno putre
 facere: s[ed] parte e[st] q[ui] faciliō: e[st] putrefact: alia putrefacere z no
 valet. Ideoq[ue] in hac febre interiora copios calent z exteriora
 ra frigent: q[ui] partim p[ro]p[ri]a intere[st] p[ro]p[ri]a: sicut calio: extra
 nas accidit: cui q[ui] ip[s]a obediatur putrefact: pars aut e[st] cu
 ca copios exteriora habitas: q[ui] illi no obedit calio: no n[on] pu
 trefit: sed in sua p[ro]p[ri]a natura: v[er]o naturaliter generat frigidu
 tatem. Amp[er]imerina aut differt ab cepiala: q[ui] tota materia
 amp[er]imerine putrefit. v[er]o calio: e[st] totu coz circudat. E[st] p[ro]p[ri]a
 no est bulc s[er]i: q[ui] tota no pot[est] putrefic[er]i interiora calefa
 cit z exteriora infrigidat. h[er]e etiā febre. alter ab amp[er]imerina
 differt: q[ui] v[er]o in ea crudissima est z alio: q[ui] v[er]o v[er]o appa
 ret in amp[er]imerina. pulsu similit[er] est paruu z debilis p[ro]p[ri]a
 q[ui] in amp[er]imerina: z alio: cu materia epialos melacp[ro]p[ri]a
 misset materia. v[er]o sua augmenta grossitudo z e[st] co[ra]ta e
 p[ro]p[ri]a: sicut motus fit tardus: q[ui] aliquando de. v. in
 v. mouet: z alio: p[ro]p[ri]a. v[er]o nonu[n]q[ue] per. x.

De liparia. Cap. xvj.

Febris aut liparios causi est de choleric materia
 incensa mixta cu vitreo p[ro]p[ri]a gmate aut cu melo
 cholica materia. v[er]o conuertit z a natura cholere
 egredit[ur] q[ui] differt ab cepialo: q[ui] illa interiora co
 pios calefacit z exteriora infrigidat: ad copo
 ris extremitate: z oppilans poros: foamam p[ro]p[ri]a biter ne v[er]o
 mus dissoluat: z accidit partem nimia fitis z lique agitas
 p[ro]p[ri]a caloz in copios interiora no dominat[ur] s[ed] in liparios
 oia sunt zia q[ui] interiora sunt frigida z exteriora fit calida.
 Et q[ui] cu materia e[st] fit copiosa de melacp[ro]p[ri]a z p[ro]p[ri]a gma
 tico h[er]idit: chol. rubea fo licis incedat z in grossit: o[mn]idit
 cu extra copus z calefacit illud exterius: vitreum aut p[ro]p[ri]a
 gma z melacp[ro]p[ri]a h[er]idit: naturat[ur] sicut p[ro]p[ri]a gma coaduna
 ti z iucti. v[er]o in copis interiorib[us] v[er]o sicut accu[m]ulat: qui
 q[ui] in interioribus existit: z t[er]ti no putreficit ne esse est v[er]o
 tenoia infrigidat. Et si q[ui]dam s[er]i p[ro]p[ri]a nos resp[er]e b[e]n[e]d[e]n
 de p[ro]p[ri]a biter: q[ui]a: no interiora calefit z exteriora
 no infrigidat. Cu materia bu[er]o febr. choleric z p[ro]p[ri]a gma
 tica: R[ati]o dem p[ro]p[ri]a gma in b[e]n[e]d[e]n[er]e est licet molliet
 v[er]o facile obedit extraneo calio: p[ro]p[ri]a febr. choleric z p[ro]p[ri]a gma
 tica: R[ati]o dem p[ro]p[ri]a gma in liparios no gnat febr. sic
 facit in epia: R[ati]o dem p[ro]p[ri]a gma q[ui] est in p[ro]p[ri]a licet fit
 frigidissim[us] z durissim[us] t[er]ti no in toto est colie: p[ro]p[ri]a cu ex
 trane[st] calio: ad illud venit parte e[st] q[ui] liqua z putrefacit co
 uenit calefacit z putrefact. Alia v[er]o dura z putredini no
 bedient[ur] putrefacere neq[ue] in epialo fo p[ro]p[ri]a gma est frigi
 dissim[us] z durissim[us] z totu equale. Ideo extraneus calio:
 no valet ad e[st] accedere: neq[ue] illud couertere ad putredine.

De cura epialos. Cap. xvij.

Epialos q[ui] de vitreo p[ro]p[ri]a gmate nascit neesse est
 v[er]o curet fit amp[er]imerina: s[ed] fit p[ro]p[ri]a gma q[ui] est in
 epialo: q[ui] est frigidus: ops fieri medicina eius
 calidior: s[ed] p[ro]p[ri]a materia eius fuerit frigida: sed
 decet ab initio incipi a medicina que debilitat
 sunt calefacientes donec eas natura assuefaciat: deinde pau
 latin ad calidiores ascendi quousq[ue] ad illa calidiora quatuor
 veniat in qua nostra vita interio. R[ati]o in nostra interio est
 fit in hac febre v[er]o m[er]itico somp[er]us cu re purgata m[er]itico
 factu z colatiua. p[ro]p[ri]a gma materia p[ro]p[ri]a v[er]o v[er]o v[er]o v[er]o
 mellez aqua caldas: in qua cocta sint spica anisum z similia.
 Et si materia inceptit febre mouere z signu coctiois in v[er]o
 apparuerit: p[ro]p[ri]a gma materia eius apomate de aloz z aposi
 mate de b[e]n[e]d[e]n[er]e p[ro]p[ri]a gma somp[er]us z pilul de fetida. c[um] fit

re fiat eis in quo intravit se. croci potestis centaurea anethi
abrotani herba pollicaria ameos bdellii seraphim colophon
tida z bis similia. Post purgatione materia alificandam
tidori vbi asa z aristoferi ponunt. z plin in qb? cupatoni
mafic abfimb. calosus ror. spica z crocus z sila intracurrit.
Dietā accipit qd fit lauania z durctica sicut eis in acce?
qd obfomogaro z cimino z amigdalcon blinis radicib? ipa
ragis porris omnibus coctis z qd obfomogaro coctis. por
ter opinel squillitici ea aqua. accipiat post cibū z aduicū
diateron pipereon diacalamentū z bis similia.

Cap. xvij.

Parios aut: q: materia est pblegmatica cum
cholera mixta: dari op5 minus calida q̄ in c̄pis
lo sic mel ro. z op5accara aposlina de aloē p̄c
rapigra z orizaccara cuz succo marari aph̄ anis
uasticie z similibus.

C De cā diuerfitatis febriū aduicū iterpolānti. Cap. xix.

Pha cōplemūm quēdā voluimus dicere de
pumo. q̄ putredine: op̄nos explanare cām di
uerfitatis febriū aduicū iterpolānti. z q̄re
quēdā nō habet tranquillitātē. Is parti quē
cāt qd nō p̄t sentit: z q̄re alia. xvij. hōas te
neat z sex dimittat. Alia etiā. xij. hōas mouca
tur z xxxij. quiescat. z alia. xxiij. hōbeat cōmōtione. z xvij.
re quē. Et quis super? z ternaia videls: de h̄ v̄putauiū
placet tñ nobis illud repetere vt firmius sit annexū in cmo
rie. vñ vicinus cām esse duobus modis. Vnus q̄ritū elē
mētoz est diuerfitas suarūq̄ actionū. Alij sunt quātitates
z quātitates materēz. Ratioz sensus q̄ elemētū natura de
monstrat quātitates esse q̄tuo: caloz: frigiditaz: siccitaz: z
z humiditaz. D̄uāna em̄i coepa nō videm? mutari neq̄ cōs
uertī nisi ad eas: z nō sanari neq̄ restaurari nisi p̄ eas. Nē si
alia q̄nta esset in n̄s coepoz: abiq̄ his q̄tuo: nē cessario
ad ea mutarent sicut ad istas cōuertunt. Hecesse etiā esset
exhiberi alia q̄ritate isti q̄nta: q̄nta vt cū ista curarent z restau
rarent: q̄ medicina nō est aliud nisi repugnatio v̄nus: D̄ij
ad aliō q̄nt: nos em̄i nō inuenim? q̄nta coepa mutant accō
uertant nisi ad calidū frigidū hūidū z sicca: neq̄ sanari z
restaurari nō videm? nisi cū calido frigidū hūido z sicco h̄
cut Arist. dicit in q̄ta particula megalomio: p̄ d̄ij inq̄ cu
ramuz z p̄ similitudinē augmētant. Quatuor: q̄ sunt quā
tes neq̄ pl? neq̄ min? D̄oportet itēz intelligi q: de istis q̄
tuo: quātitatibus due sunt actiue. q. caloz z frigiditas z due
sunt passiuē. i. hūiditas z siccitas: q. caloz semp facit siccitaz
tē: desiccāt em̄i hūiditaz coepis: frigiditas em̄i facit hūiditaz
tē: claudīt z coadunat eā atq̄ p̄hibet nō dissoluat. hūidi
tas aut z siccitas nihil faciūt in caloz z frigiditate. Caloz: q̄
z frigiditas sunt facitēs hūiditaz z siccitaz: z hūiditas z
siccitas sunt illoz passiuē. Vñ mirō: de iohāne damasceno
quare negauit caloz nō facere siccitaz z arbitratz est vt
intērio Arist. de caloz siccitaz faciente taliter esset vt siccitaz
de sit instrumentū p̄ qd caloz: suam opaf actionem. z fecit
hūic similitudinē sensuualiter cū dixerit q̄ ignis aque cal. sic
actiuus z aqua sic et actiua passiuaz z oīa q̄ sicca sit instru
mentū et mediariū aq̄ z ignis vt peā ignis valcat calefa
cere aquā. D̄ij h̄ aut videt qd nō exercitauerit se in sermōni
bus p̄biolophoz neq̄ inuestigauerit eoz intētiōē: nō em̄i
similaz sapiente Arist. qd nō intēdit actiua q̄ritate facit z pas
siua qd instrumentū: q̄ actiua actiue opaf essentialiter z na
turalit̄ in passiuaz: z instrumentū em̄i est oīnū accidēs adiutiū
actiue p̄tās actioni: oīa q̄ nō est aliud nisi instrumentū aquā
ne curat retinēs z custodiēs vt ignis in ea opari valeat: q̄ si
ignis nō poterit illud facere sine mediatozib? z instrumentū
quo moētū olei z eliquat ceram plūib? z multa alia coepa z
nisi q: actio sua est naturalior nō em̄i mediatoz: instrumentū
z ego aut nō parupēdo fecitē z pudētāz Job. damasc. z di
co h̄a intētiōē nō esse et ignozia p̄boz d̄boz: h̄ spero in
hoc die de intēditē sic r̄beticoz d̄ntē litigatozē d̄n̄ insensatū
qualiter possunt vincere aliquid: h̄ nō cū veritate. Et q: palā
intelligim? caloz z frigiditaz quātitates esse actiuas: z hūidi
taz z siccitaz esse passiuas: oīdem? itēz intelligere q: caloz
lo: fortio: actiuus est z frigiditas debilius: z siccitas est fortioz

passiua: hūiditas aut debilius est. Inuenimus etiā caloz: q̄
tius z fortius facere in nostris coepibus q̄ frigiditaz: q̄ fri
giditas nō facit in n̄s coepibus nisi post aliqd̄ t̄pis spaciū
p̄omde plus passiuū frigiditaz hūic q̄ ignis caloz. Sicut
citaz aut: de esse fortioz passiuaz q̄ reperimus eam duriozē z
magis repugnāte ad respiciēd caloz: vñ vel frigiditaz q̄ sit
hūiditas. h̄ testat ferrū z lapis q̄ sunt duriozē inobediēto
ra ad recipiēd caloz vel frigiditaz q̄ q̄: q̄ hūiditas aut
rei dilatat z molliciat: vñ inuenti calitatis vā ad p̄tōs
das ceteras coepas parte velocior. Siccitas aut coadunat
partē rei z eā indurat. vñ caliditas in eoyelocis aut qd̄ p̄nc
trare. Actioz itēz qualitatis in quodā coadūt z in quodā
discrepāt: inuenim? em̄i actioz calozis cū hūiditatis actioz
esse cōueniētes ad mouēdas p̄tes rei ad exteriora: videmus
em̄i dilatarī z ep̄adi ac apiri coepa cū ipse ad exteriora eā d̄
latauerit. Acto em̄i frigiditatis dicitur qd siccitatis actione
esse cōueniēs q: coadunat res z mouet eas ad centrū: z ap̄
propinquant partes eoz aduicū. Et si qdā fortioz nō
in hūiditate z siccitate rep̄hēdit dicitēs: q̄ siccitaz z hūi
ditaz nō d̄p̄stis esse actiuas cū dixerit q̄ hūiditas partē
rei dilatat z eā ad exteriora extēdat: siccitas z frigiditas co
adunant z eā facit ad centrū mouere z l̄ supiorib? q̄ dicit
Aristo. dicitas actiones ab eoz esse ablatas z esse passiuas.
Respōdemus Ariston. non ablatas abfultū eas actiuas esse
nisi in caloz z frigiditate: sed inter se aduicim videmus
habere actiones: quia videm? hūiditaz rē p̄mectare
z dilatare z siccitaz coadunare eādē: q̄ Arist. nō hūiditaz et
siccitaz actionē abfultū nisi in caloz z frigiditate: h̄ calidū
tas z frigiditas sint eaz actiue. Inuenim? em̄i caloz hūidi
taz minuerē z siccitaz augmētare z frigiditaz deerecere
siccitaz z hūiditatis esse augmētatiū: z minimū frigiditas
q: caloz: hūiditaz desiccāt. vñ quātates eoz qd̄ coadunant. vñ
crecere facit eā. hūiditatis esse augmētatiū: z minimū frigiditas
z frigiditate. Galā q̄ intelligimus q: in elemēto caloz: est for
tio: actiua z frigiditas fortio: actiuas: eodē mō intelligim?
caloz: z hūiditas dilatat z mouet rē ad exteriora: z frigiditas
et siccitas coadunant z arceēt eā ad interiora ipsius coepa pa
stēta. qd̄ cū ita fit necesse est vt quēq̄ materia fuerit coepo
sita de actiua fortioz passiuā debilius sicut est sanguis: se
bis q̄ ab ea nascit cōtinua est: vbi q̄: inuenim? m̄ sanguis
fortioz actiua. i. caloz: est debilius passiuā. hūiditas: et q̄
p̄tetas calozis z hūiditatis est dilatare z mouere rē ad ex
teriora sit motio z dilatatio hūi? febris ad exteriora faciliē
inuenit locū cal. vt eis actio semp fit: ea. Sanguis est feb. ad
natiūm hūiditas ei? defecta est ad repugnāndū caloz: etiā
dilatationē z ad exteriora motionē aduicū: plūde fortioz
est de sanguine est cōtinua. Et qm̄ in cholera rub. est fortioz
actiua. i. caloz: z fortioz passiuā. i. siccitas z p̄tetas calozis
est dilatare z mouere ad exteriora z siccitas coadunat cmo
uer rē ad interiora hūi? feb. motio naturalit̄ indurat necesse
rio: et dilatatio eius ad exteriora agrauat. vñ ea caloz ip̄tē
ad cōtinuandā actionē suā. plūde antē ip̄e cū fluo caloz: opo
tur z ei? materia circa suaz extremities egrediē p̄ vñ d̄
repugnat eis siccitas vt nō fiat feb. cōtinuata z tardat com
v̄s q̄ tertia dicit: z q̄ in p̄blegmate est debilius actiua. i. fri
giditas et debilius passiuā. hūiditas z frigiditas est coad
natio hūioz: z motio chinoz ad exteriora: z hūiditas p̄p̄te
dilatat z mouet eos circa extremities facilioz: necesse est
h̄ fe. habeat motū z dilatationē z ad extremities est debi
lis. z q: chol. rub. debilius est actiua. i. frigiditate z fortioz
passiuā. i. siccitate z vt q̄ d̄: coadunat ad cōstringendū z reti
nendū materiā intrinsecus b̄mōi febris materia necesse est
indurat z tardat ad dilatatē sic circa extremities: plūde
ei? interpolatio sit iōgio: sua accessio: q: nō habet in cho
lera nigra vlla res caloz aduicū: sed ad exteriora vñ vtrāq̄ qualitātē
z quus nō inuenimus in cholera nigra nisi vtrāq̄ qualitātē
eā ad interiora cōmouētē in sui tate cōstringendū. z d̄ q̄
uitate motus ferus d̄u moraf nec cito egredimur. z d̄ q̄
tempus feie ep̄acerbatiois ad cōparationē sue tranquillitatis
febrū est iōgissimū z ad cōparationē sue tranquillitatis est
v̄ssimū. hoc testificatur videmus enim lapides z ferrū
cet tate caloz: ignis recipiant: h̄ succēptus officine extia.

gauri i
naturar
de qd d
terica ch
circa cop
fēbus nō
ra egred
fit in nat
rat. Sed
tura eius
exteriora
tus cor

ad putr
guinis.
De quā
teria cur
cor febr
cuius m
bens ca
de putr
in quam
bens ac
cholere
liquore
multitu
nuo p̄
p̄ter fur
vnde le
pp̄er
aggrau
citatis
ter pur
liter est
in suā
les: sus
ter: s̄
si cō
calida
dā art
nis fe
nisi su
nisi su
q̄nta
natur
fit p̄
gmētē
Quo
quab
quā
z m̄
z m̄
fopp
uar
rium
dita
dita
riā in
q̄ m
q̄ m
ting
p̄
p̄
ne:

gnitur: igne vero extincto nihil caloris in eis pmanisse repe-
 rirur:arent enim humiditate in qua calor: adberere se valeat
 Et si qda sopfisse nos repereberit dicetes: si vtraq; qua-
 litas cholere nigre intrinsecus se comouet: quomodo calor:
 circa corpus exteriora dicitur? Respondeamus dignimus qz
 febus no nascitur de materia melacholica nisi cu a sua natu-
 ra egredatur putrefit: subtilitas enim eius est liquida lz siccata
 a egredatur putrefit: subtilitas enim eius est liquida lz siccata
 fit in natura. vnde ppter suu liquore putrefit et febre genes-
 rat. Sed tamen febre circa exteriora corporis apparere si ma-
 tura eius naturaliter fit calida: fit morus eius velocior: ad
 exteriora q ad interiora. Si lz materia fuerit frigida: fit mo-
 tus comertio.

¶ De diuersitate interpolataru februm pior
 ter qualitate z quantitate. Cap. xx.

Diuersitas interpolataru februm ppter qualitate
 m quantitate materie multiplex est. Est enim fe-
 bus cuius materia multa est in quantitate z te-
 perata in liquore: z fortiozem habet calorem na-
 turaliter z accidentaliter ppter sui bullitionem
 ad putrefactionem sicut febus que nascitur de putredine fan-
 guinis. Est et alia cuius materia subtilis z ignea habes calo-
 rem que admodu feb. que generat de sanguine. Est et alia ma-
 tura cuius subtilissima z sicillima in natura z calidissima in
 cut febus q fit de putredine cholere rubee. Est iterum alia
 cuius materia est multa z humidida accidentaliter ppter
 bens calor ppter bullitione z putrefactione sicut ea q fit
 de putredine pblegmatis. Rursum et altera que est pauca
 in quantitate grossa z siccata naturaliter liquida turbida ha-
 bens accidentaliter calor ppter bullitione z putrefactione
 no tñ ex sui natura quedamodum febris nascitur de putredine
 cholere nigre. Un cu feb. de multa ois materia temperata in
 liquore z cal. naturaliter tunc synoda feb. aduertit: se materici
 multitudine in liquoribus humiditate: qua de re accessio est? fit coti-
 nua nulla facies remissionis ab initio vsq; ad materici cofum-
 ptione: fit tñ vniuus febris consumptio plurimum breuis est pro-
 pter sua materia q est facillia z de diuersi actioni z coctioni
 vnde hoc febris plurime in sepe finit: q fit septe trasferit fit
 ppter alia materia q est sanguinis comicta est ingrossans z
 aggregans: hoc de ea plaga vsq; ad a. aut. n. die. Et velo-
 citatis hanc febris bifolus est. ppter sanguine q licet veloci-
 ter putrefiat sua tamē essentia temperata est. vñ si accidenta-
 liter est putrefactus naturaliter tñ est temperat: pñde cito
 in sua coertit natura. Sed alij puuones no sunt huic simi-
 les: sumunt enim putredinem z calorem in quantitate z qualita-
 te: fit sanguis no est eius similitudo: no enim putredine suscipit
 nisi si sola qualitate: qualitas enim eius calida est z humidida: est
 calida coplero ceteris coplerio: est temperatio. Et si qui-
 da arbitrantur vt augmentatio caloris z humiditatis sangui-
 nis sit ea qualitate est: pcorripit: peccat: hoc enim no est aliud
 nisi fue quārtatis augmentatio no qñtatis corruptio. nā sua
 qñtatis no corrūpit nisi cu solus cal. augmentat z egredit
 natura sanguis fitq; cholere? aut augmentata ei? hūiditate
 fit pblegmatis. Si calor cuiusq; hūiditas cūlter fuerit au-
 gmentata fit augmentatio quantitate no corruptio qualitates.
 Quocirca aut febris de materia subtili fuerit siccata z ignea
 habuerit calorem naturaliter festinat calorem in materia: z facit
 quasi cinere: z mūdā corp? a calore: q calor: no inuenit hu-
 miditate cui aduigere se valeat. Hc testat qd videm? in siccis
 z viridibus lignis: siccata enim cito vniuntur z ad cinere coertunt
 ter: sed in viridibus alligatis ignis ou seruat. Et si quidā
 sopfisse nos repereberit dicetes: quomodo calorem fer-
 uat humiditas cum vtraq; sint contraria: z omne contra-
 rium semper suo repugnat contrario. Respondeamus humi-
 ditas repugnat calori: pñde q calor: operat in ea: lz cum humi-
 ditas incipit pati calorem custodit ac seruat: cuq; recipit mate-
 riam in qua calor: operat f ne cito p edesumatur: pñde quon-
 q materia febus fuerit siccata z subtilis sicut cholera incen-
 dit ac cofumit velocius fit: quasi cinis z cito eius calor: ex-
 tinguit z tardat sua reuerfio: q nihil prior? materici in corp-
 pte pmanet: vt velocius calor incipere valeat: fit materia
 febus si fuerit hūidat grossa sicut pblegma sua tardat vñ
 ne: quā vō pati incipit diu sustinet ea z tarde calor: extin-

quit ppter materia est repugnantē: quo tñ extincto oino cor-
 pus ex calore mūdificat: qz hūiditas z grossitas materie re-
 sistit calori z coque. vñ cito in locis coertit accessione. Calor
 enim pñe exacerbatōis alterū adiunxit q est de febris accessio
 vt cito frigeretur incipiat: ppter hoc moza huūiditate triplex
 q sua diuisio. ei? enim accessio. vñ. hōis moza: sed tripli-
 tas sex. Materia iterū fit grossa fuerit z sicca fuerit melachol-
 lia repugnat calori cu sua grossitudine: quā thivere incipiat
 materia cofumit: coertit ea qñ ad emerē z mūdificat: cor-
 pus ab illa: calor: enim caret hūiditate q custodiri valeat pro-
 pter siccitate naturalē materie. Ideo vno hūiditate recipio
 cito tardat: qz frigiditas materie suisq; grossitudine non obe-
 dit calori: vt cito in ea manere possint: corp? iterū de puori
 accessio est mūdificat. vñ no pmanet aliqd calorem p qd ca-
 lor: sode exacerbatōis adiunxit: hoc de ea tēp? triplex
 hūid? feb. est bis tñ quantū tēp? sue exacerbatōis: exacerba-
 tio enim. xiiij. hōis pmanet: sed dimissio. xviij. Et si sopfisse
 nos repereberit z vñ: cito in locis coertit accessio. Calor
 mit ea: z aliqd cito z aliqd tarde sumit ppter subtilitatem z
 grossitē materie: cui no videm? naturalē calorem materia di-
 gerere z exertit: necesse expellere. Rñdem? ois cal. natural
 vel accidentalis necesse est habeat materici q nutritia: qz si no
 habuerit cito extinguit. vñ nutritio caloris naturalis est hūi-
 didas sanguinis in arterijs efficitur suisq; vñctiofatis: z calori
 naturalis materia in q operat sunt cibaria: vñ est excoct
 z digerit: z laudabile diuidit qñmā a no laudabile: z lauda-
 bile mādāt p totū corpus vt eo nutrita. Laudabile vō ex-
 terius expellit. Si calor febus no est hūiditate: qz enim nutri-
 menti est vñctiofata materia qz febus gñat: fit subiectus
 vbi opat est materia vbi febus nascit: qz nisi hoc esset natu-
 ralē incēderet hūiditate ea cofumeret: qmō possibile est in
 ueniri calorem abq; materia in q operet. Ideoq; materia fe-
 bis cessante z ipa cessat: z materia adpū pmanet z febus
 pmanet. Pñal ergo intelligimus qz actio caloris naturalis
 in hūidibus corpis fm qz opz z pur necesse est ad copis re-
 gēre: qz actio: que admodū in alijs locis dicitur. inuenim? enim
 calorem naturalē cibum subtilitate z digerere atq; mūdificāre
 fecit: quos expellere p loca q natura ad pparat: fit calor
 febus operat cu sua natura in materia q est putrefacta per
 vñctiofata: exacerbatōis: vt ei? hūiditate m p vñctiofata: exa-
 cerbatōis cofumat. Ideoq; cessante materia trāfit febus: h
 testat qz videm? febre periodicā qz scere z incipere multis
 modis exacerbatōis z interpolatōis: z nulla actio nature
 in ea appet neq; in vna neci sōa accessio: qz natura pparat
 tenuat diuidit z digerit materia: deinde ea expellit. Itē fit
 qz natura no facit accessioē nisi in die mūdificata aut critica
 qz dissolutio materie adpūmerit tertiana: facta aut critica
 ne lz pñta exacerbatōis vel in pñta no est ex actio: fit calor
 feb. no est nisi fm ordinē vt natura pparat: qz natura pparat
 z etiā diuidat: deinde expellat in die mūdificata aut criti-
 ca. qz si festinat añ tēpus aut tardat mūdificatū: ei? enim festi-
 natio inuolat acmē materici operi an illū tēpus. tarditas vō
 naturā inuolat: materici grossitate z naturā plūrit. Sñ dñtia actio
 sigz calor: est h: qz calor: naturalis pñz digerit materia: de-
 inde ea p congrua loca expellit aut cu fudore: aut cu vomitu
 aut cu solutōne aut cu vñsa: calor: febus: depascendo cof-
 sumit materia cu suo nutritioe nec ea digerit aut expellit
 fit materia cu fuerit expleta z siccata febus: qz caret nutritioe
 to extinguit donec alia inuenierit materia: z cūvāt: ppter h
 in initio motū interpolatōis febus eiusq; diuisione pa-
 tiens nullā lentit: requit nisi qñtate febre: qz natura nodū
 excocti materia nec ea digerit.

¶ De duplicatione z compositione februm. Cap. xxj.

Febris q fit de putredine diuōis componit z du-
 plicat mult? modis: aut fm coplerione: aut vs
 cinitate: aut fm ppositione: aut fm psecutione
 qz aliqñ miscet vob feb. in vna die z in vno tpe
 vbi gñā: duplex tertiana incipit in vna hora et
 diez in vna dimittit: quedamodū fit in pñta hora diei incipiat

z in fine diei dimittit, hec enim febres vt multi, rñ, hois mo-
 uetur. Et aliquado cõponunt due febres ex diuersis mate-
 rijs: vna videlicet cholera: altera pblegmatica: q̄ vtraq̄ in
 cipit in p̄ma hora diei: z omittit pblegmatica i fine diei: z pble-
 gmatica in medianocte. Vñ si he fuerint omittre: z vna ma-
 teria fuerit intra vasa et alia extra: sunt significaciones fa-
 ciles ad cognoscendum: q̄ vtraq̄ si fuerit intra vasa aut ex-
 tra: sunt significaciones earũ dure ad cognoscendum: obicu-
 re p̄cipue si vni fuerint materie: z in vno inceperit t̄po-
 re. Sed rñ q̄ in t̄re z assidue in hac arte laborauit z in secre-
 tis antiquoũ eperatatus est: eaz significatiões eos nõ la-
 tent: q̄ si bñ inuestiget vniũ cuiusq̄ materie, p̄prias signifi-
 cationes: z eas q̄ plurime z modice contingunt oĩno potest
 cognoscere, verbi gratia: quis duas patit febres: vna chole-
 ricã z aliã pblegmaticã: quarũ si pblegmatica fuerit maior
 sit rigos: feb̄is frigidã: extremitates corporis manus vide-
 licet z pedes infrigidant: z augmentũ atq̄ feb̄is acumen
 venter tardantur: nec patiens habet acumẽ aut sitim: sed
 licet p̄pter cholera sitim habeat: parua tamen sitis est: mi-
 noi citã molestia feb̄is vesan: q̄ si vtraq̄ materia fuerit
 equalis in quantitate. Ideo itaq̄ species feb̄is cu? materia
 pblegmatica est maior: nõ facit vna multũ tinctã aut mul-
 tũ acutã: nec patiens sudat nisi parã in fine actiõis z vomit
 pblegma. De si cholericã pars fuerit maior: sit rigos: fortis
 z frigiditas leuior sitis z incensio maior: sit accessus feb̄is: ci-
 tio: sudor multus z vna tincta z acutior: z vomit cholera.
 De si vtraq̄ materia fuerit equalis in quantitate: he signifi-
 cationes q̄dã alter erit: quãdã modũ si rigos: z frigiditas fuisse
 equalia. Augmentũ feb̄is inter violentiam z tarditatem
 mediocrius z vomitus mitius de pblegmata z cholera, que
 vtraq̄ materia si fuerit intra vasa caret rigore atq̄ z frigidita-
 te: ceteras tñ habet significatiões feb̄is: q̄ sit cõtinua: cu? p̄-
 significaciones ac diuersitates poterit quis discernere sicut
 dixim? De si vna materia fuerit intra vasa: z altera extra ri-
 gos: est ablatas ab ea que cõstat intrinsecus z permanet il-
 larũ significatiões: p̄out ostẽduntur: sitq̄ feb̄is quasi cõri-
 nua: rigos videmus i bemistrico qui est de pblegmata intra
 vasa existente: de cholera que est extra cũ fuerint equalis
 in quantitate z qualitate: p̄oĩnde est quasi cõtinua sicut h̄p̄
 po. in p̄ia particula epidimie pemitritus inquit nunq̄ di-
 mittit, qd̄ glotiosissim? h̄p̄. sapit̄er z vere dicit: q̄ mate-
 ria cũ fuerit intra vasa: h̄ naturaliter sit interpolas: nõ tñ q̄
 scit, q̄ feb̄. q̄ de pblegmata z cholericã cõponit materia z
 s̄m pblegma sit cõtinua: s̄m cholera vno die dimittit z
 vna minime: si fuerint significatiões diei ad tritũ p̄tinetes
 cõpõsite de tertio i tertiu? amphimerino: sitq̄ sua molestia
 tio sicut ea q̄ sit de diuersis materijs. In die aut̄ ap̄p̄merini
 significatiões simplices apparẽt z feb̄. leuis, idoc itaq̄ mo-
 do ops̄ intelligi duas febres de vna materia videlicet chole-
 ricã z pblegmaticã: q̄ signiões ostẽdit eas duplices esse
 demõstrates. Sedẽ quodã mo? cognoscim? si quidã habue-
 rit tertiana cõtinuã z quartana interpolata: q̄ necesse est
 vt a tertiana rigos: sit ablatas. Est enim intra vasa cũ sangui-
 mixta: z a sensibilibus membris longinqua z cetera signifi-
 cationes permanẽt cõm̄ite cũ quartana. Vñ de signis tertiane
 vñe apparẽt vñe sitis cholericus vomit? acutior: vñe pul-
 sus fortitudo z velocitas z cita feb̄is accessio. De signis aut̄
 quartane ostẽduntur tremo: nimia frigiditas grauitas z fra-
 gilitas carnis z ossiũ: q̄ grossities z grauitas materie frã
 q̄ntã m̄ba: z pmanẽt signa tertiane, rñ, hois, deinde signa
 quartane sola apparẽt sine illoz cõmixtiõẽ z moiant dulsq̄: co-
 rus tempus finitur qd̄ est, rñ, hois. hac itaq̄ decet mens-
 sura inuestigari significatiões feb̄is: vt in p̄parulo e? certũ
 t̄udo apparẽt: z ois ab eop̄betas trãseat. A p̄plexio aut̄
 est cõtinuã duarũ materiãrũ diuersãrũ in vna feb̄e: sicut
 est l̄p̄arios que est mixta de cholericã materia cum visco-
 pblegmata: aut cũ melãcholia. A cõpõstio sicut cũ due fe-
 bres cõponunt s̄m vicinitate: z p̄secutionẽ in duobus t̄po-
 ribus vna sequens aliam: hõc tamen carũ sunt cõm̄ite. i. cũ
 prima cedit altera in cipit: z carũ significatiões ordinariũ
 apparent: p̄oĩnde hec feb̄is nõ habet obicũ significatiõ-
 nẽ. Aliquado tamen materia vniũq̄ feb̄is in duobus hor-
 quartana: z ea q̄ cõstat in stomacho diei ap̄p̄merino. Vñ
 terea aliquado vtraq̄ materia est in vno m̄bro sicut mater-
 ia tertiane z quotidiane in stomacho ep̄itis. Nonnõq̄ due
 feb̄es sunt de vna materia: sed tamẽ p̄pter eius duritiẽ
 z grossitiẽ partim putrefit z partim minime. Partis itaq̄
 que putrefit eius calor ostẽditur: sed ea cõsumpta feb̄is in-
 cipit putrefieri: z calor e? apparet. q̄ vtraq̄ feb̄is ex h̄is
 accidentiũ facilitate cognosci potest. Sed tñ nonnõq̄ tres fe-
 bres cõiunguntur sicut diximus: que sunt aut s̄m cõm̄itio-
 nem aut s̄m cõpõsitionem. Quatuor autẽ feb̄es impossibi-
 le est cõiungantur: nisi cũ due vniũ fuerint materie: z due
 alterius, verbi gratia: sicut si fuerint due feb̄es de cholera
 z due de pblegmata: terna de cholera: quarta de melãcho-
 lia. Sanguinis autẽ significatiõis impossibilis est cum illarũ
 gnis apparẽt: sanguis enim plus ac abundantius in corpore
 est toto q̄ omnes alij humores: q̄ si putrefit z feb̄es generat
 operit omnes feb̄es que cũ ea sunt cõm̄ite: p̄pter multũ
 rudinem sue quantitatẽ et obicũt carũ significatiões: sed
 de omnibus reb̄is fortis debiliõ demigret: multũ pauca ostẽ-
 detatur lumen solis lumẽ ignis operiens: vnde h̄p̄po. in
 ap̄do. duobus colorũ in vno loco factorum vnus demigret al-
 terũ. interid̄ h̄ippo. vt maior obicũret minorẽ vt fenestã nõ
 apparẽt. z dicit vnũ locũ p̄pter vicinitatem tempore vnũ
 q̄ duobus qui sunt quasi vnus locus: sicut in loca oculis z
 caninis dentibus vicinãtia. Bala ergo intelligitur q̄ san-
 guis ceteros humores putrefactos si cũ eo mixti fuerint ob-
 scurat: nec sanguis cuius alia lateris feb̄is: licet aliqua fe-
 b̄is sit causa alterius sanguine feb̄is: quia aliquando pu-
 trent vsq̄ p̄pter alios humores putrefit z calefit: nec ipse
 alios calefacit humores: eius enim complexio temperamẽ-
 to vicina est: p̄oĩnde si putrefit z calefit nõ multum a tem-
 peramento egreditur: sed ceteri humores in naturali eorum
 cursu existentes sunt vltra temperamentum quantomagis
 cũ cursum egrediantur suum.

Febre accidente p̄pter dolorem ep̄itã
 splenis vel alterius membri. Cap. xxiij.
 Aliquando est febris p̄pter ep̄itã dolorem aut
 splenis cerebri lateris pulmonis renũ z similiarũ
 z cessante morbo qui est causa feb̄is cessat: sed
 vnde vñs est e? curatio t̄ certissima causa eius
 curetur. i. sanetur m̄bru cũ? occasiõ feb̄is generata est.
 Sed prius oportet intelligi q̄ feb̄is z alios morbos cõ-
 mita: aliquando est debilis sicut si fuerit p̄pter splenem
 renes aut vesicã: z aliquando fortis est: p̄pter splenem
 rit p̄pter epar cerebri z latius: z nonnõq̄ est debilis z
 aliquando fortis: fortis autem cũ sit p̄pter pulmonẽ. Dolens
 enim pulmonis si fuerit p̄pter sanguinẽ aut cholera feb̄is
 erit fortis. Si autẽ sit p̄pter pblegma aut cholera nigra
 feb̄is erit lenis: molestatio autem feb̄is que fit p̄pter
 quia materia eius est sanguis: lenitas autẽ eius que fit p̄pter
 p̄pter splenem est p̄pter cholera nigra que est eius materia: molestatio
 feb̄is q̄ sit p̄pter cerebri est p̄pter neruos et
 sensus acumen: lateris autẽ molestatio fit p̄pter cholera
 que est eius materia z p̄pter vicinitatem cordis.

Explicunt febres ysaac.

Registriũ huius partis operũ ysaac.
 a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. 2. 3. 4. 5. 6.
 Omnes sunt quaterniones p̄ter B. quinternum.

Repertorium seu indicium omnium operum

Ysaac in hoc volumine contentorum coadunatio:quam: quonia volumen ipsum in duas diuisum est partes: in totidem secare haud incommodum esse arbitrati sumus.

Quarum prior: libri definitionum: libri elementorum: libri dietarum vniuersalium: libri dietarum particularium: libri de vitiis: et libri de febribus: cum vbertimis commentarijs doctissimi viri Petri hispani super libros dietarum vniuersalium: dietarum particularium: necnon vinarum: complectitur indices.

Altera vero viginti libroꝝ pantechni: quoz primi decem theoreticam: alij autem decem practicam cöcernunt. Item tractatus Constantini de gradibus medicinaz sive ordinem alphabeticum: secundo libro practice pantechni annexi. Item viatici in septem libros partiales distincti. Item libri de oculis. Item libri de stomacho. Item libri de virtutibus simplicium medicinarum. Item compendij megatechni Constantini in quattuordecim partiti particulas. Item libelli eiusdem (ut ferunt) Constantini: de obliuione: representat indices.

In cömendationem operuz Ysaac carmen.

Aspicis Ysaaci physicos monumenta magistri:
Vitis in humanum qui genus esse solet.
Auxilium medicina dabit: natura labori
Ledit: et amisso robore victa iacet.
Philly: idem vires hic sunt: et phalidos verbe:
Quicquid habet coi prouida cura senis.
Ergo presentem nummis conquire libellum:
Quo physicus fias doctio: ipse magis.

Quintiani stoe poete laureati ad
lectorem iambicum archilochium.

Qui salubrem gestas machaona:
Apollinarem siue habere filium:
Sub hoc labores iugiter volumine,
Operta pandit: nubilosa luminat:
Aegrotam sanat: vlcrum vim corrigit,
Opus hoc venustum tamq̃ plenum flosculis:
Hucusq̃ latuit inuolutum nubibus:
At pote vigilijs se inuidens mortalium,
At ne salutis abderetur amplius
Hoc tale donum: prouidens antonius
Moster toledus mittit ecce in publicum,
Letare lecto: non magis volumini
Debes: dolorum mitigat q̃ tormina:
Quam qui ce operto reddidit notissimum,
Accede tandem volue fidas paginas:
Si vis salubrem protinus machaona:
Apollinarem siue habere filium.

Petri pomarij valentini ad le
ctorem herasticon.

Huc cupidi medicam iuuenes qui queritis artem:
Lo: por eat: celeri comp: operate gradu,
Rinari causas: seu scindere semina morbi
Vltis: non delos his meliora dabit,
Debes toledo nimum studiosa iuuentus:
Nam nisi curasset delitasset opus,

Tabula

De musa.		De corde	
De canna mellis.		De pulmone	folio.cxxvij.
De zucpharo.		De epate	ibidem.
De melle.		De splene	ibidem.
De amygdalis.		De renibus.	ibidem.
De nucibus.		De lacte.	folio.cxi.
De suellanis.		De butyro.	ibidem.
De fistidis.		De casco.	folio.cxi.
De pincis	✠	De volatilibus.	ibidem.
De melonibus.		De pullis columbinis.	folio.cxiij.
De cucum eribus.		De extrematibus volatiliū.	folio.cxiij.
De lactuis.	✠	De ouis.	ibidem.
De endiuia.		De diuersitate ouorum.	ibidem.
De apio.		De artificijs ouorum.	folio.cxiij.
De petroselino		De piscibus.	ibidem.
De cruce.		De niue.	ibidem.
De porris.	✠	De vino.	ibidem.
De feniculo.		De distinctione vini.	ibidem.
De menta.		De diuersitate vini propter saporem.	ibidem.
De boragine.		De diuersitate vini propter liquorem.	ibidem.
De portulaca.		De diuersitate vini propter odorem.	ibidem.
De atriplicibus.		De triplici vino.	ibidem.
De spinachijs.		De vino nigro.	ibidem.
De blitis.		De vino temperate sumpto.	ibidem.
De maluis.		De vino de sapa.	ibidem.
De fida.		De essentia vine.	ibidem.
De caulibus.		De significationibus certioris vine in morbis.	ibidem.
De rapis.		De tempore collectionis vine.	ibidem.
De radice.		Quomodo colligitur vna z intueri	ibidem.
De sparagio.		Que vna quos morbos habeat significare.	ibidem.
De bauchis		De iuuamento vel nocumto vel neutro vine.	ibidem.
De culcassa.		De diuersitate vine.	ibidem.
De melogianis.		De paucitate z eius significatione fm quãtãtatem.	ibidem.
De fungis.		De qualitate vine z eius significationibus.	ibidem.
De capparis.		De colore vine z eius diuisione.	ibidem.
De cepis: allijs: z porris.		De diuersitate vine fm complexionem.	ibidem.
De coziandro.		De diuersitate vine propter cibum.	ibidem.
De ruta.		De diuersitate vine propter exercitia.	ibidem.
De cimino.		De diuersitate vine propter quietem.	ibidem.
De aneto.		De diuersitate vine ppter extrinsecus accidẽtia.	ibidem.
De carui.		De colore vine extra naturam.	ibidem.
De pipere.		De significationibus vniuersaliũz coloris z differentijs suarũ	ibidem.
De zinzibere.		rum propter etatem.	ibidem.
De cinamomo.		De inequali cõplexione z eius accidentibus	ibidem.
De croco.		De coloribus consumptionem corporis z dissolutiones menũ	ibidem.
De mastice		borũ significantibus.	ibidem.
De sinapi.		De liquore vine.	ibidem.
De acetõ.		De subtili que postea ingrossescit in vase.	ibidem.
De obsomogaro.		De vina grossa z eius diuisione.	ibidem.
De sale.		Que vina significet longitudinem morbi.	ibidem.
De diuisione aialium.		De vinis perditionem significantibus.	ibidem.
De pecudibus.		Qualis vina cum subtilitate z claritate conueniat z qualis	ibidem.
De arctibus.		cum turbiditate z grossitudine.	ibidem.
De carne hircina.		De vina alba.	ibidem.
De carne bouina.		Quis liquor vine nigre conueniat.	ibidem.
De carne ceruina.		Qui colores conueniat cõ grossitudine z turbiditate.	ibidem.
De carne lepouina.		De vitellino: citrino: z citrinissimo.	ibidem.
De carne cricina.		De inceptione hypostasias.	ibidem.
De carne porcina.		De vina vermiliosa.	ibidem.
De asino: equo: camelo: z mulo.		De vina rubicundissima.	ibidem.
De carne vфина.		De vina purpurea.	ibidem.
De carne leonina.		De vina rosea.	ibidem.
De diuersitate memborũ animalium.		De vina temperate citrina: rufa: rubea: vermiliosa.	ibidem.
De extrematibus animalium.		De diuisione hypostasias in generalis.	ibidem.
De cerebro.		De hypostasi alba naturali.	ibidem.
De medulla.		De hypostasi in fundo.	ibidem.
De pinguedine.		De hypostasi accidentalis.	ibidem.
De oculis.		De diuersitate hypostasias in quãtitate.	ibidem.
De naribus.		De diuersitate hypostasias in qualitate	ibidem.
De lingua.		de colore hypostasias.	ibidem.
De gutture.			

Febrū: et dubioꝝ lib. dietarū vniuersaliū.

De glauca hypostasi rufa. fo. cccx.
 De rubea hypostasi. ibidem.
 De atrina hypostasi et cinerofa. fo. cc.
 De hypostasi nigra. fol. ccj.
 Que vna cum quali hypostasi conueniat. ibidem.
 De rufa hypostasi. ibidem.
 De glauca hypostasi. ibidem.
 De vnaquaq; vna et hypostasi quid significant. fo. ccj.
 De vna alba. eodem.
 De vna rubea. eodem.
 De vna rufa. eodem.
 De vna vindi. eodem.
 De vna nigra. eodem.
 De vna oleagina. folio. ccij.
 De vna semper grossa. ibidem.
 De hypostasi grossa. ibidem.

De causa putredinem faciente. Lapi. ij. [ibidem]
 De synoco que fit de putredine sanguis. Lapi. iij. fo. cccx.
 De causa febrium pentalium. Lapi. iij. fo. cccm.
 De febrium variolaz q; tere vltus accidit. L. a. v. fo. cccxij.
 De cura synocorum. Lapi. vj. ibidem.
 De causa putredis febrium. Lapi. vij. fo. cccxij.
 De cura synocorum et eius cura. Lapi. viij. fo. cccxij.
 De amphimerino. Lapi. iij. fo. cccm.
 De demitrico et eius materia. Lapi. iij. fo. cccxij.
 De cura demitricis. Lapi. iij. fo. cccxij.
 De tetraco. Lapi. iij. ibidem.
 De febre quartana et eius cura. Lapi. iij. ibides.

¶ Dubia docte ventilata a Petro hispano super libro dietarum vniuersalium.

¶ Repertorium cap. libri febrium ysaac. fo. cccij.
 De libri diuisione. Lapi. i. ibidem.
 De quattuor inquirendis. Lapi. ij. fo. cccij.
 De febribus diuisione. Lapi. iij. fo. cccij.
 Propter quod fit febris. Lapi. iij. fo. cccij.

An scientia medicine sit necessaria. folio. cxi.
 Quomodo scientia medicine cōsuetur. ibidem.
 An scientia dietarum sit necessaria. ibidem.
 Que causi sint scientie dietarum. ibidem.
 Qui parti medicine scientie de octis supponatur. fo. cxi.
 An calor nostris corporis consumat et retoluit humiditatem substantialem. ibidem.
 An retoluto fiat a calore qui cōsequitur complexione rasi calem aut insulfentem. folio. cxiij.
 An retolutio humiditatis substantialis possit fieri in corpore re temperato. ibidem.

¶ Secunde partis capitula.
 De epimera febre. Lapi. i. folio. ccv.
 De significationibus epimere. Lapi. ij. folio. ccvi.
 De epimera que est propter calorem solis et eius cura. Lapi. iij. folio. ccv.
 De epimera que est propter frigiditatem et congelationem: et eius cura. Lapi. iij. folio. ccv.
 De epimera que est propter balnea aque siccitice: et eius cura. Lapi. v. eodem.
 De epimera que est propter abos potusq; calidos et eius cura. Lapi. vi. folio. ccvij.

An retolutio humiditatis subtilis possit phyber. ibidem.
 An retolutio humiditatis subtilis possit retardari. ibidem.
 An mora naturalis possit retardari. ibidem.
 An deperditum possit restaurari. ibidem.
 An inducatur nocumētus ex resolutione frigiditatis sicut caliditatis. folio. cxiij.

De epimera propter ieiunium et eius cura. Lapi. vij. fo. ccces.
 De epimera propter labores et eius cura. Lapi. viij. fo. ccces.
 De epimera que fit propter bubones in inguine generatos colico: et sub ascellis: et eius cura. Lapi. iij. fo. ccces.
 De epimera q; fit propter vigilias et eius cura. Lapi. i. fo. co.
 De epimera q; fit propter iram et eius cura. Lapi. i. fo. co.
 De epimera que fit propter angustia et tristitia et de viderentia inter angustia et tristitia. Lapi. iij. fo. ccces.

An retolutio nō pot fieri in lapidib; et metallis. Lapi. iij. fo. ccces.
 An aer possit spari et corp; hianus plumar. eodem.
 An possit inueniri abus equis nature nisi corpus. eodem.
 An caro humana nutriat. fol. cxiij.
 An complexio equalis sit in rerum natura. fol. cv.
 An complexio equalis possit in natura pcurari. ibidem.
 An complexio equalis inuicem cōferatur: an maxime sit vni cubilis ab egris causis. ibidem.

¶ Tertie partis capitula.
 De ethica et pbyssi: et eius cura. Lapi. i. folio. ccvij.
 De ethica que nō fit propter alium modū. Lapi. i. fo. ccvij.
 De ethica cōposita cum febre putrida. Lapi. iij. ibides.
 De dieta simplicis ethice. Lapi. iij. fol. ccc.

An corp; videretur possit regi p sile vel sria. ibidem.
 An aer in regimine sinitatis sit magis necessari; cibo. fo. cxi.
 An malus abus plus nocet q; malus aer. folio. cxi.
 An cub; magis est q; a corpore temperato q; potus. ibides.
 An corpus calido in quarto debeat offerri frigida in eodem gradu. ibidem.

¶ Quarte partis capitula
 De febribus canion et frenchi. Lapi. i. folio. ccc.
 De frenchi. Lapi. i. fo. cccij.
 De crisi. Lapi. i. ibidem.
 De signis nunciatiuis. Lapi. iij. folio. cccij.
 De scientia futuroꝝ morboꝝ. Lapi. v. ibidem.
 De scientia cretice diei. Lapi. v. ibidem.
 De cognoscenda crisi ventura. Lapi. vij. fo. cccij.
 De synoco sine putredine: que inflatua dicitur: et de pleurati. Lapi. vij. fo. cccm.

Cur vimur abis calidā in quarto: et non frigidā in eodem gradu. ibidem.
 Cur quedam plante frigidę in quarto viuunt. ibides.
 An dieta exercitium debeat esse grossa aut subtilis. fo. cxi.
 An dieta subtilis competat exercitū et exercitio animalū vt studio. ibidem.

De spūto laudabili et illaudabili et mediocri. L. a. ix. fo. cccv.
 De causa digerente mātandam adiutate et apostemata corū pente. Lapi. i. ibidem.
 De differentia vere et nō vere pleureis: et calido apostemate epatis siue pleurpemonia. Lapi. i. ibidem.
 De differentia alienationis que fit propter passionem diuā pbiagnatus: et que fit propter cerebrū. Lapi. i. fo. cccv.
 De his vniuersis morboꝝ significatione. Lapi. iij. fo. ccc.
 De dieta et cura ipsoꝝ. Lapi. iij. fo. cccm.
 De cura iterum ipsoꝝ morboꝝ. Lapi. v. fo. cccm.
 De frenchi. Lapi. v. folio. cccvij.
 De ptericia. Lapi. v. folio. cccvij.
 De febre inflatua et pleureis: q; ea q; dicitur. ca. v. iij. ibides.
 De pleurechi non vera. Lapi. i. fol. cccij.

Que dieta competat corporibus in estate. ibides.
 An corpus plium debeat cōferuari per dissimilia extra et sio mila intra. folio. cxi.
 An potū sint necessarii. ibidem.
 Quales dieta cōpetat habētib; potos raras. fol. cxi.
 Que dieta cōpetat corporibus frictis et pisse cōpositis. ibides.
 Que sit causa diuersitatis oiete circa raritatem et densitatem potozum. ibidem.

¶ Quinte partis capitula.
 Quid sit putredo. Lapi. i. folio. cccij.

An in estate iuuentus cōpetat subtilis dieta. fo. cxiij.
 Quam qualitate m sequitur potoz raritas. fol. cxiij.
 An contingat ponere in corpore potos s; gitudinales et latitudinales. ibidem.
 An abus veniat p vtroq; potos. fo. cxiij.
 An spiritus indiget potis per quos trāseat ad membra s; aut nutrimentum. fo. cxiij.
 Qui sint longioris vite: an habentes potos raras an ipsos folio. cxiij.
 Cur in iuuentibus sunt potis. ibidem.
 Cur h; min; est pilosus et debilis: et ppositiois q; abusa. ibides.
 a ij

Tabula

Qui magis appetunt cibos an habentes poros raros an spissos.	ibidem.	An a quositas immediate sequatur frigiditatem aut calidi- tatem.	ibidem.
An calia debeat restaurari: qualia sunt deperdita.	ibidem.	Quomodo res dulcis accedit in stomacho.	ibidem.
An intentio medicorum circa dietam sit eadem: et contraria circa medicinam.	folio. xij.	Quare phlegma magis commiscetur cholere et alio humore ribus.	folio. xxiij.
Cur natura sustinet multitudinem medicinarum: et non ci- usmodi.	ibidem.	Quare quidam humores naturales habent receptaculum: innaturales vero non.	eodem.
An intentio medicine sit semper per contrarium.	ibidem.	Cur natura fecit receptaculum cholere et melancholie: non autem phlegmati.	eodem.
An cause conferuantes procedant per similia: efficientes ve- ro per contraria.	fo. xij.	Cur humores innaturales magis generentur in stomacho.	eodem.
Quomodo eadem res habeat naturam cibi et medicine.	eo.	Que cibaria in stomacho debeant precedere: subtilia an grossa.	folio. xxv.
An venenum et medicina possint nutrire.	eodem.	Que cibaria debeant precedere in calida complexionis: et que in frigida.	ibidem.
Cur cum insequiamus nutriti passeres: non nutrit hoies.	fo. xij.	Que cibaria debet prius dari in regione calida: et que in fri- gida.	ibidem.
An aialia nutrita ex veneno: nutrit hoiem.	ibidem.	An vinctuosus debeant prius exhiberi.	ibidem.
An via experimendi et rationis differant.	fo. xij.	Quomodo salueter controuersia auctorum de preceffione et subsecutione ciborum.	folio. xxvj.
An via experimendi sit de arte: et in arte: an ante artem.	fo. xx.	An subtilia masticabilia: aut foliula debeant prius accipi grossa cibaria.	ibidem.
An via experimenti sit in butis.	ibidem.	An vinum debeat exhiberi post cibum vel antea.	ibidem.
An via experimendi sit per acquisitionem.	fo. xx.	An vinum debeat accipi immediate post cibum: vel longe post.	ibidem.
An via rationis insit butis.	ibidem.	An aqua magis copietur in accceptione cibi quam vini.	ibidem.
Quomodo differat via experimenti assignata primo posteno rum: ab ea que in medicina dicitur.	folio. xx.	Cur multitudo diuersorum ciborum in eadem mensa non cet.	folio. xxvj.
Quomodo differat via experimenti peritiorum: a via experi- menti rusticorum.	ibidem.	An sit melius accipere magnam prandium quam cenam.	ibidem.
Que via est certior: an via experimenti: an ratio.	ibidem.	An repleto nimis plus nocet post inanitionem quam econ- uerso.	folio. xxvj.
Cur sapor magis firmet speciem nutriti quam odor.	ibidem.	An dulce nutrimentum multum nutrit vel parum.	fo. xxvj.
Cur odor est medium in via rationis: et non in via experi- menti.	ibidem.	An maxime dulce maxime nutrit.	ibidem.
Quot conditiones requiruntur ad viam experimendi.	ibidem.	Cur saccharum et melcum sint maxime dulcissima: non maxime nutriunt.	ibidem.
An sit aliqua medicina composita: vel cibus.	fo. xxj.	An dulce multum nutrit naturaliter: vel accedit alteri.	ibidem.
An sit aliquis cibus simplex: vel medicina.	ibidem.	An sapor omnis nutrit per suam speciem: aut per partium pationem dulcedinis.	ibidem.
An medicina diuersas virtutes quas habet: habeat in eadem substantia vel diuersis.	folio. xxj.	Quomodo vnius saporis acquirat bonitatem per commix- tionem cum alijs.	ibidem.
Cur in aliquibus cibus liquo: est eiusdem nature cum substi- tia: in quibusdam non: vt in caulibus.	ibidem.	Quomodo sapor dulcis sit causa nutrimenti.	ibidem.
Cur rapbanus digerit et non digeritur.	ibidem.	Quomodo dulce in via medicine dissoluit humores grossos et mundificat.	folio. xxvij.
Alquo habet cibus quibusdam nocet. et quosdam iuuat.	ibidem.	Quomodo dulcedo quasdam res indurat: et quasdam meli- osificat.	ibidem.
An furculum fellis veniens ad intestina: prebeat eis aliquam utilitatem.	folio. xxij.	An sapor vinctuosus plus nutrit omnibus alijs.	ibidem.
An aliqua virtus stomachi confortetur per choleram trans- missam a felle ad ipsum.	ibidem.	An cibus vinctuosus magis nutrit naturaliter: an accedens taliter.	folio. xxij.
Cur in cholericis viget appetitus coitus et non cibi.	ibidem.	Cur cibus vinctuosus multum saturat.	ibidem.
Cur furculum fellis maius delegatur intestinis: minus ve- ro stomacho.	folio. xxij.	Quare cibus dulcis multum saturat.	ibidem.
Cur non mittitur furculus a splene ad intestina.	ibidem.	Que factiosa citius auferuntur: an que et vinctuosus: an que et dulcis.	folio. xxij.
Cur phlegma non habet proprium receptaculum sicut chole- ra et melancholia.	fol. xxij.	Quem humores generant vinctuosus: an sanguinem an phlo- gmatum.	ibidem.
Cur spleen est causa risus mundificandis sanguinem: citius fellis non fit causa amouis.	ibidem.	An sapor salis habeat virtutem penetratiuam ad mem- bra.	folio. xxij.
Cur egestio autium viuientium de rapina est alba: in alijs non.	folio. xxij.	Quomodo salis habeat virtutem laxandi.	ibidem.
Cur in quibusdam animalibus sit bona digestio: licet in sto- macho eorum sit parum cholere.	ibidem.	Quomodo amara confortent stomachum.	ibidem.
Cur in quibusdam animalibus fel reseruat in loco debito in quibusdam non.	ibidem.	An pontica confortent stomachum.	ibidem.
Cur stomachus fuit factus frigide complexionis: eius habeat digerere.	folio. xxij.	An acuta laxant vt piper allia et diuisimodi.	ibidem.
Cur os stomachi creatus est frigide complexionis: et fundus calide.	ibidem.	An acuta generant choleram nigram vel rubeam.	ibidem.
Quomodo stomachus habeat calorem a splene: cum spleen sit frigidus.	ibidem.	An acuta habeant virtutem conferuandi res a putredine: folio.	xxx.
An solus sanguis nutrit.	folio. xxij.	An acuta habeant virtutem prouocandi sitim.	ibidem.
An vnus solus humor sufficiat ad nutriendum.	eodem.	An acetum plus infrigidat quam agrestia: id est succus vite acet- be.	ibidem.
An omnes humores simul generentur.	eodem.	An acetosum repugnat choleram rubeam.	ibidem.
An cholera coheret in sanguine ad hoc vt nutrit.	fo. xxij.	An acetosa repugnant sitim.	ibidem.
An humorum a quositas nutrit.	ibidem.	Cur acetosa magis nocent nigris quam alia.	folio. xxij.
An phlegma acetosum generetur a frigiditate: aut calidi- tate.	folio. xxij.	An acetum conferat sitim.	ibidem.
		An pontica habeant virtutem laxandi.	ibidem.

Dubioꝝ lib. dietarum vniuersalium.

An pontica larent sua ponderositate. folio. xxx.
An mirabolani larent sua pōticitate aut gūmōsitate. ibidē.
Quomodo quedam inspidiaptur cucurbita valeant in febribus acutis. ibidē.
Cur pices non dantur in febribus acutis. ibidē.
An natura diuidat inter partes ciborum ad hoc vt operentur suas operationes. folio. xxxij.
An in oleo fit maxima partium separatio. ibidē.
An compositum ex arte fiat vnum mixtus in specie. ibidē.
An medicina composita oportet a tota specie: aut virtute altius partis. folio. xxxij.
Quomodo in compositis ab arte: aut a natura operatio fit a parte compositi ratione partium. ibidē.
Quare natura non nisi cōpositis separat inter partes medicōis ne cōpōsit ab arte: et nō cutisibus mixti a natura. ibidē.
Quare multi cibi compositi nature nocent: et multe medicōis ne non. ibidē.
Quare per nimis dationem quidam cibi acquirunt stipticitatem et nō laxationem. folio. xxxij.
Cur caulis crudus attrahit saniem apothematibus: coctus vero non. ibidē.
Cur quedam plantae in iuuentute sunt frigide et humide: in senectute calide et acute. ibidē.
Cur lac in lactuca in iuuentute inspidum est: in senectute amarum. ibidē.
Cur lac ficus in principio est amarum: in fine maturacionis conuertatur in dulcedinem. folio. xxxij.
Cur ius galli veteris plus laetet q̄ noui. ibidē.
Cur succorum diuini conferuatur q̄ mel. ibidē.
Cur in melle q̄ purius et subtilius est: petit fundum: non sic in oleo et vino. folio. xxxij.
An mel competat p̄ticipis. ibidē.
An elementa nutriant. folio. xxxij.
Per cuius elementū omniū fiat nutritio ex mixtis. ibidē.
Cur elementa non nutriunt. ibidē.
An elementa simplicia immutent sensum tactus. folio. xxxij.
An elementa immutent gustum. ibidē.
An elementa possint immutare organum visus. ibidē.
An quod alterum immutare: organum habeat cum eo similitudinem. ibidē.
An organa sensus careat natura suoz obiectoz. folio. xxxij.
An quattuor prime qualitates sint obiecta omnium sensuum. ibidē.
An organum tactus careat qualitatibus. ibidē.
Que sit natura medi: obiecti: et organū. ibidē.
An delectatio et dolor: comunicet oibus sensibus. folio. xxxij.
An dolor: sentiat a sensibus. ibidē.
An dolor: sit obiectum sensus tactus per se. ibidē.
Quomodo idolum rei corumpit sensum. ibidē.
An ponticus sapor et inspidus sint duo initialia principia saporum. folio. xxxv.
An sapor ponticus et inspidus sint eque prima principia saporum: vel quis eorum prior. ibidē.
An hos sapos ponticum et inspidum precedat alius sapor communis omnibus. ibidē.
An omnes sapos siant per cōmixtionem elementorum. ibidē.
An omnes sapos generentur in fructibus per viam digestionis. ibidē.
An nouem generantur sapos p̄ viam cōmixtionis. folio. xxxvi.
Ex quibus qualitatibus generantur sapos a predominio folio. xxxvi.
Ex cuius omniō q̄tatis passiuē generentur sapos. ibidē.
Quomodo ledetur contra dicto inter Galie. dicentem omni fructum in principio ponticum: et Aristotlem dicentem q̄ mirabolani primo sint dulces: post pontici. ibidē.
Quomodo idem fructus transfundatur ad diuersos sapos manente eadem substantia. ibidē.

An calidum vel frigidum sit principium effectuum saporum. folio. xxxvi.
An sapor generetur a actionem caloris exterioris. ibidē.
Cur calor exterior nō opatur ad digestionem in aliis: sicut calor exterior: expedit supra materiam morbi: et non supra materiam nutrimenti. ibidē.
An humidum sit principium formale saporum. folio. xxxvi.
An species saporum sint finite. ibidē.
An ex saporē pōticio plures sapos generatur. folio. xxxviij.
An omnes sapos generantur ex humiditate eadem prima. ibidē.
An dulce possit ex amaro generari. ibidē.
Cur in quibusdam fructibus amaritudo est prius dulcedine vt in ficibus. folio. xxxviij.
Quare in quibusdam fructibus est prius insipiditas: postea amaritudo vt in lactuca: ibidē.
Quomodo oēs fructus sunt pōtici in principio sibi sibi. ibidē.
An ex insipido possit fieri dulce. ibidē.
An quilibet sapor generetur ex quolibet. ibidē.
An isti sapos s̄z dulces: vinctuosus: salisus: amarus: et acutus generentur ex dominio ca. et tu. fol. xxxviij.
Quomodo sapor salisus in melle generatur. ibidē.
Cur ysaac non assignauit generationes saporum ex insipido sicut ex pontico. fol. xxxij.
An salia sint calida in secundo gradu. ibidē.
An salium sit calidius vinctuoso. ibidē.
An distinctio gradus sit bona. folio. xl.
An distinctio gradus ab alindō data sit bona an respectu complexionis radicalis aut influentis determinetur gradus. ibidē.
An gradus procedant in infinitum. ibidē.
An partes in gradibus procedant in infinitum. ibidē.
An asperum et lenem: molle et durum: grossum et subtilia: sic in gradu. folio. xl.
An obiecta aliorum sensuum sint in gradu. ibidē.
An dolo: et delectatio sint in gradu. ibidē.
An virtus consequens speciem sit in gradu. ibidē.
An qualitates passive sint in gradu. ibidē.
An res cōpōsitae partem aut naturam sint in gradu. fol. xli.
Cur ponimus cōplexionem fluentem potius in secundo gradu q̄ in alio. ibidē.
An quilibet gradus possit esse in quolibet gradu. ibidē.
An sit aliquod frigidum in quarto gradu. folio. xli.
An sit aliquod siccum in quarto. ibidē.
An sit aliquod humidum in quarto. ibidē.
An alij sapos nutriant p̄ proprias species: an per naturam dulcedinis. folio. xliij.
An sapor sit per se causa nutrimenti. ibidē.
An cholera rubea nutriat. ibidē.
An sapor dulcis sit temperatus. folio. xliij.
An dulce sit temperati respectu cōplexionis fluctūs. ibidē.
An fructus arboris remotioris a terra sint dulciores bis qui sunt arboris proximioris. ibidē.
An alij sapos diuisantur per species ratione puritatis et cōmixtionis sicut dulcis. folio. xliij.
An dulcedo cōmixta insipido et vinctuoso recipiat diuersitatem per ipsum cōmixtionem. ibidē.
An dulcedo pura diuisatur sicut cōmixta. ibidē.
Que diuisio sit diuisio dulcedinis facta ab ysaac. folio. xliij.
An dulcedo pura maxime nutriat. ibidē.
An dulcedo generet oppilationes. ibidē.
An dulce purum cum humana complexionē sit in eodem gradu. ibidē.
An dulce purum fit simile humane complexionis. ibidē.
An dulce cōmixtum multe viscositati multum nutriat. folio. xliij.
An dulce viscosum generet oppilationes. ibidē.
An dulce viscosum generet oppilationes circa pulmones vespas sicut epatis et splenis. ibidē.
An oppilationes a dulci proueniētes maxime siant in splene. ibidē.
An dulcedo viscosa sit generatiua febris interpolare. ibidē.

Tabula

An dulce per admixtionem eius cum infipido maxime dimi
nuatur. folio. lxxij.
An oppilatio generata ex dulci admixto infipido: sit facilio
ris dissolutio. ibidem.
An dulce acutum adiuuet virtutem expulsiuam. ibidem.
An dulce acutum sit minus aptum ad oppilationem generatam
dase: q̄ dulce purum. ibidem.
An dulce vinctuosum sit calidius dulci puro. ibidem.
An dulce vinctuosus sit magis paratus putrefactioni. ibidem.
An sapor vinctuosus multum nutriat. folio. lxx.
An vinctuosum alijs magis nutriat naturaliter: aut accidens
taliter. ibidem.
An vinctuosum plus satiet q̄ dulce. ibidem.
An vinctuosum plus proportionem complexionis humane
q̄ dulce. ibidem.
An vinctuosum sit grossum: et nutrimentum faciat grossum.
folio. lxx.
Cur vinctuosum cito conuertatur ad calorem exteriorum: et
non interiorum. ibidem.
An vinctuosum conuertatur magis ad phlegma: q̄ ad san
guinem. folio. lxxj.
An dulce et amarum sint principia saporum vt p̄bit: an p̄
ticum et insipidum vt medicū. ibidem.
An amarum plus habeat caliditatem intensam q̄ siccitas
tem. ibidem.
An in amaro sit ponticum. ibidem.
An acutum plus cedat in nutrimentum q̄ amarum. folio. lxxj.
An sapor amarum plus infestet gustum q̄ acutus. ibidem.
Quid sit odor. folio. lxxij.
An odor nutriat. folio. lxxij.
An spiritus animalis existens in cerebro odoribus nutriat
tur. ibidem.
An calo naturalis et spiritus vitalis nutriantur aere attra
cto ad eo. folio. lxxij.
An odor immutet organum olfactus prout existit in proprio
fumo et propria materia: vel prout est extra propriam ma
teriam sicut similitudo et idolum odoris. ibidem.
An sensus olfactus sit in nobis maxime incertus. folio. lxxij.
An sensus tactus sit in nobis certior. folio. lxxij.
An sensus gustus sit in nobis maxime certus. ibidem.
An visus et auditus sint in nobis certiores. ibidem.
An incertitudo sensus olfactus sit propter profunditatem
organum. folio. lxxij.
Cur in catulo ante nonum diem debilitatur visus: et non ol
factus. ibidem.
An odor suauis et horribilis simul veniat ad olfactum. ibidem.
An duo odores contrarij simul mouentur per idem me
dium. ibidem.
An a corpore temperato exeat odor. folio. l.
An odor corporis temperati sit suauis: resolutio a distempe
rato. ibidem.
An rosa sit suauis odoris. folio. l.
An rosa sit magis calida q̄ frigida. ibidem.
Cur omnis substantia rose cognoscitur per gustum: preter
vnam que cognoscitur per olfactum. ibidem.
An rosa sit diuersarum substantiarum. folio. l.
An confectioes ex rosa consistant. folio. l.
An campopara per olfactum remoueat coitum: et canidem
inducat. ibidem.
An viole per olfactum infrigident. ibidem.
An aromatica cito cerebrum auent. ibidem.
An cibi molles sint bene digestibiles in tertia digestionem. fo
lio. lxx.
An cibus mollis citius conuertatur ad membra q̄ durus. fo
lio. lxx.
An cibus grossus possit sanguinem subtilem generare. fo
lio. lxx.
An semper ex subtili cibo generetur sanguis subtilis: et non
grossus. ibidem.
An mala digestio prima possit corrigi per secundam. ibidem.
An dicta mediciorum vt pulli debeat in febribus exhiberi.
folio. lxxij.

An cibaria subtilia: an grossa competant conalescentibus
ab egritudine. ibidem.
An in phlebotomatis potus augeatur et cibus diminuat.
folio. lxxij.
An phlebotomatis competat vinum simplicatum aut pu
rum. ibidem.
An portionato exhibeatur vinum purum. ibidem.
An subtilitas ex grossities causetur a complexionem: aut a
quartuo: qualitatibus. folio. lxxij.
An ignis agat in aquam subtiliando. ibidem.
Quomodo res frigide agunt in corpus nostrum. folio. lxxij.
Quid sit subtile et quid grossum. folio. lxxij.
Quomodo differat subtile in corpulentis et grossitas atq; in
liquidis et tenuibus. folio. lxx.
Quomodo per additionem: rarum: densum: subtile: grossum:
acutum: obtusum: velox: tardum: diuersas habent cau
sas in medicina. ibidem.
An oleum purum fiat grossum vel subtile: et coniectio res
sarum. folio. lxx.
An subtilitati complexionis: an substantie debeatur gene
ratiō. ibidem.
Quomodo differat penetratio facta ratione substantie ab ea
que fit ratione complexionis. ibidem.
An subtile in actione fit in natura cibi aut medicine. ibidem.
An vinctus magis confortet calorem naturalem q̄ cibus. ibidem.
An fructus aliqui possint perfecte nutrire corpus huma
num. folio. lxx.
An fructus cōpetant in regimine sanitatis. ibidem.
Cur omnes fructus conuertantur ad humores aquosos. folio. lxx.
An exercitantes ducent fructus. ibidem.
An omnes fructus cōpetant exercitantes. ibidem.
An exercitantes indigent fructibus infrigidatis in aqua.
folio. lxx.
An patientibus apostemata pectoris vel pulmonis cōpetat
fructus aliqui vt pira. ibidem.
Cur quibusdam plantis debetur productio fructuum: et qui
busdam non. folio. lxx.
Cur in quibusdam plantis inest productio fructuum bis in
anno. ibidem.
An contingat in omni regione bis produci fructus in anno
ab eade planta. ibidem.
An fructus in plantis generentur ex operatione primæ: scilicet
de vel terre digestionis. folio. lxx.
Cur in quibusdam plantis vt perisolia sunt dura et ama
ra sed fructus dulces. ibidem.
Cur ramus decisus a planta et terre applicatus vivit: non sic
in animalibus. ibidem.
Cur mixtio potest fieri in plantis: et non in animalibus. ibidem.
Cur fructus in insertionem sequitur naturam plantæ que inser
ritur. ibidem.
An sit aliqua pars plantæ principalis et fixa que non possit
renouari. folio. lxx.
An pars fixa et principalis in plantis sit radix. ibidem.
Cur non fiant renouatiōes in animalibus sicut in plantis. ibidem.
Cur in quibusdam plantis conseruatur folia: in quibusdam
non. ibidem.
Cur plantæ habentes folia lata parum cōseruāt illa: que ve
ro stricta multum. folio. lxx.
Cur folia in plantis non cōseruāt humiditatem: sicut capis
li in homine cum sint similes. folio. lxx.
Cur plantæ frigidæ et sicce diu conseruatur: non tamen anima
lia frigida et sicca. ibidem.
An in substantia grani possint esse diuersæ nature. folio. lxx.
An corticis aut medulle caliditas magis attribuitur. ibidem.
An in omnibus granis sit duplex natura scilicet corticis et me
dulle. ibidem.
Cur in folio cortex frigidus et medulla calida est. folio. lxx.
An sit aliquod legumen cuius substantia laet: et eius reser
uat. ibidem.
Cur in alauda paleas eius cōstipet et substantia laet. folio. lxx.
An caulis laet et solum substantia subtiles et succum. ibidem.
An quāto fructus sunt maturiores: sint tāto meliores. ibidem.

Dubioꝝ lib. dietarum vniuersalium.

Eur aliqui fructus ex humiditate aquosa generati expectant
 maturationem: aliqui non. folio. lxx.
Eur mollities in animalibus est in prima etate: in fructibus
 e contrario. ibidem.
Eur semina in cucumeribus debeat accipi perfecte matura:
 sine citra. ibidem.
Eur quidam fructus maiorem dulcedinem acquirunt extra
 arborescē q̄ in arboꝝ. ibidem.
Quomodo in lactuca maneat frigiditas per quam copus
 immutat. folio. lxxij.
Quomodo in lactuca maneat frigiditas per quam copus
 immutat. folio. lxxij.
An cibus frigidus cum aduenit co:posit: augmetet calores
 naturales. ibidem.
An elementa leuis a dominio veniant ad constitutiones ani
 malium. folio. lxxij.
An animalia sequatur in suo motu motū elemētoꝝ. ibidem.
Que pars aque fit verio: aqua: an infima: an infima: an
 media. folio. lxxij.
An nutrimentum in animalibus habeat dominium terre ⁊
 aque. ibidem.
An aialia plus nutriatur ex aialibus q̄ ex alijs. ibidem.
An testudo sit cibus maxime temperatus. ibidem.
An carnes scilicet naturaliter sint meliores. fol. lxx.
An bos in femineo sexu fit laudabilior: nutritiō q̄ in ma
 sculino. ibidem.
Eur vacce in quibusdam regionibus vt hispania sint lauda
 biliores q̄ bos. ibidem.
Eur secus acquirat bonitatem in capra: ⁊ non in vacca: licet
 sint similia complexionis. ibidem.
An carnes in femineo sexu sint humidiores. ibidem.
Eur animalia bruta fetent cū sunt in coitu ⁊ maxime caper.
 folio. lxxij.
An aial castratum sit melius nō castrato. ibidem.
Eur omnia animalia bruta eiusde speciei iudicatur eiusdem
 complexionis: non autem omnes boies. ibidem.
Eur bos ⁊ ceruus: si in domo nutriatur: sunt teneri q̄ in pa
 gues: cum sint melandolici. ibidem.
An qua etate aialia sunt calidiora. folio. lxxij.
An calor naturalis fit fortior: i etate lactētē q̄ iuētus. ibid.
An aialia siluestria domesticis sint meliora. folio. lxxij.
An aial siluestre lactans sit melius domesticis. fol. lxxij.
An quo maios bonitas acquiratur in silua: an in apo: an in
 capteolo. ibidem.
An in boue acquiratur bonitas in silua sicut in capolo. ibidem.
Eur in regionibus calidis bruta sunt magna ⁊ boies parui
 e contrario in frigidis. folio. lxxij.
An ius bouis laet: ⁊ caro ⁊ substantia cōstipet
 ibidem.
An animalia nutrita herbis laxa ius laet: ibidem.
An fructus plate possint fieri laxatiui. folio. lxxij.
An animalibus calidis magis debeat pinguedo q̄ frigidis.
 ibidem.
Eur alaudē in estate sint maxime copiosus eous nutritiō
 et existēt: in hyeme contra. ibidem.
Eur anser impinguetur ex ablatione potus et exhibitione
 cibi. ibidem.
Eur bos in domo nutritus redit ad statū iuuetutis. ibid.
An caro humana maiorem habeat pinguedinem alio ani
 mali. folio. lxx.
An sit melius nutrimentum ex carne habente pinguedines
 interceptam q̄ sine pinguedine. ibidem.
Euro pinguis in quem buimoret cōuertatur. ibidem.
An res vinctuosae debeant exhiberi in principio vel in fine.
 folio. lxx.
An cibus vinctuosus debeat exhiberi: ⁊ q̄ plus nocet. ibid.
An caro mollis appetitum remoueat. ibidem.
Que pinguedo magis cōpetat: an potior: an bouis. ibidem.
An calor naturalis ex res vinctuosus nutriatur: ⁊ ex quo
 nutriatur spiritus. fol. lxx.
An in aialibus ficcis caro femine sit melior. ibidem.
An res calide ⁊ humidē sint bone in autūno ⁊ vere. ibid.
An caro porcina fit melior: in estate. fol. lxx.
An in elijs sit maior humiditas q̄ in aialis. ibidem.

An caro affata competat in paralyfi. ibidem.
An caro affata magis cōpetat in distenteria q̄ elica. fol. lxx.
An caro sita in hydropse debeat exhiberi sicut in paralyfi.
 folio. lxx.
An cum carne affata debeat alia caro exhiberi. ibides.
An post carnem affatas debeat potus exhiberi. ibides.
An caro cocta in pasta fit bona. ibidem.
An caro elija debeat prius dari q̄ affata. ibidem.
An malitia carnis ⁊ nocumētum possit remoueri. fol. lxxij.
An omnis caro sit calida. folio. lxxij.
An vinum magis debeat accipi post carnes: aut post pi
 fices. ibidem.
An vinum magis calefaciat corpus q̄ caro. ibidem.
An omnis pinguedo sit calida. folio. lxxij.
An caro sit calidior: pinguedine. ibidem.
An pinguedo magis calefaciat corpus q̄ caro. fol. lxxij.
An caro cum pinguedine plus nutriat carne sine
 pingue. ibidem.
An pinguedo sit calidior oleo. ibidem.
An oleum sit sicum. ibidem.
An pinguedo sit frigidior oleo. ibidem.
An pinguedo aialis sit calidior sanguine eiusde aialis. ibid.
An sepum hylarini cōpetat in distenteria. ibidem.
Eur pinguedo: oleum ⁊ actum quāto vetustiora tanto cali
 diores: non fit in animalibus. ibidem.
An medulla sit calida vel frigida. folio. lxxij.
An pinguedo sit calidior: medulla. ibidem.
An medulla ossium sit nutrimentum eorum: vel superflua.
 folio. lxxij.
An quibus ossibus est medulla: ⁊ in quibus non. fol. lxx.
Quomodo nutriatur ossa in quibus nō est medulla. ibides.
Eur in ossibus quorūdam animalium nō est medulla vt in
 ossibus leonis. ibidem.
Eur quorūdam aialium medulla est liquidior: quorūdam sol
 da vt in vacca. ibidem.
Eur medulla non potest ab igne inflammari sicut pingue
 do. ibidem.
An cerebrus sit cōplexionis calide aut frigide. ibidem.
An nuclea sit cōplexionis frigide aut calide. ibidem.
An nuclea osiatur a cerebro. ibidem.
Eur nuclea cum sit medulla generetur ex spermate: sed cete
 re medulle ex sanguine. ibidem.
An membra que sunt in cōtinuo motu: sint meliora nutri
 menti q̄ caro pura. folio. lxx.
An auricle sint laudabilis nutritiō. ibidem.
Eur extremitates sint de genere neruorum ⁊ cartilaginō
 sum. ibidem.
Eur aures omnium aialium sunt in cōtinuo motu exceptis
 hominis ⁊ simle. folio. lxx.
An extremitates venenosae aialis sint sane ⁊ pure. ibidem.
Eur cauda culus: aialis est multe pinguedinis. ibides.
Eur membra anteriora sunt peioris nutrimenti posterioris
 bus. folio. lxx.
Eur in poico posterior pars est melior: in ariete anterior. fo
 lio. lxx.
Quare cutis est temperata. ibidem.
Eur caro circa ossa est laudabilis nutritiō. ibidem.
Eur in ventre ⁊ matrice non est os. ibidem.
Que animalia maiorem impmissionem caliditatis copos induc
 unt: volatilia an ambulatiua. fol. lxxij.
An anser sit facilioris digestionis q̄ hecus. eodem.
An animalia viuētia de rapina: sint laudabilis nutrimentū
 eodem.
Quis sanguis est melior: ad delendam maculam oculi: an
 animalis viuētis de rapina: aut pulli colubini. fol. lxxij.
An caro coturnicis sit laudabilis nutrimentū. eodem.
Quis pullus est melioris nutrimenti: aut nouiter genitus:
 aut procreatus. eodem.
An ius galli veteris laet ratione: maioris acuminis: an aialis:
 folio eodem.

Tabula

Ballo et gallina veteribus existitibus: quis horum est melioris nutrimenti. folio. lxxvij.
Lur ius galline veteris non laet sicut galli veteris. ibidem.
Quis est melioris nutrimenti an gallus caponatus: an galina. ibidem.
Quis est melioris nutrimenti an gallus castratus: an non castratus. ibidem.
An ius galline veteris aut iuuenis sit exhibendum potior natia. ibidem.
Eum aliquis immediate ductus est: quid magis competat an ius galline an pitiana. ibidem.
An passeris sint exhibendi in febribus. folio. lxxvij.
An passeris in quartanis et quotidianis coepent. ibidem.
Lur passeris epilepsiam curent cum sint epileptici. ibidem.
Qualliter passeris coitum prouocent. ibidem.
An passeris nocent coipou: quia ex malo nutriuntur nutrimento. ibidem.
Lur gallina non sit illa adhibilis: cum nutrimentum capiat illa laudabile. folio. lxxvij.
Lur gallina nutrita ex scibus et lacte est laudabilis nutrimento. ibidem.
Lur in aialibus ambulabilibus pinguedo congregatur circa pectus: in volatilibus non. ibidem.
Lur nates volatiliu pingues sunt: ambulabilium autem non. ibidem.
Pinguedo quoque calore gignitur: an forsitan debili. folio. lxxij.
An pinguedo generetur ante conuersionem sanguinis in carnem. eodem.
Lur inter aialia ambulabilia intestina potius sunt meliora: et inter volatilia intestina anferis. eodem.
Quibus animalibus coepat ouatio. folio. lxxij.
An aialibus coepat ouatio rone coepationis. ibidem.
An ex ouo debeat produci fetus intra vterum magis ex tra. ibidem.
Quare quedam aues multa producant oua vt gallina: quedam pauca vt rapaces. ibidem.
Lur columbe multotiens generent in anno. folio. lxxij.
Lur gallina parui corporis plura producat oua quam magna. ibidem.
Lur galline multum ouas cito mouitur. ibidem.
Lur in piscibus plura oua sunt et quasi infinita. ibidem.
Lur in ouis piscium est vnus color: autum aut duplex. ibidem.
An ex quolibet ouo piscium generetur vnus piscis. ibidem.
Ex qua materia vitellum ouii generetur. folio. lxxij.
An vitellus aut albumen prius cedat in materia fetu. ibidem.
An in ouo requiratur semen aut germen. ibidem.
An in ouo venti sit albumen. ibidem.
An ouum veteri possit gigni sine coactu masculi. ibidem.
Lur femina in hominibus non possit generare simile ouo venti. folio. lxxij.
An ouum veteri gignitur ex spermate coitus. eodem.
Lur ouum ex vtero creat a parte lata non acuta. eodem.
An durities in ouo veniat a matrice: an post. eodem.
An ouum cum creat a pullo debeat apparere liquidum. eodem.
Ex qua via fiat exitus fetus ab ouo. folio. lxxij.
An vitellum sit melioris nutrimenti albumine. ibidem.
An vitellum infit velocius putrescere. ibidem.
An ex dono aiali bonum generetur ouum. ibidem.
An ouum sit calidius carne eiusdem animalis a quo generetur. folio. lxxij.
An albumen sit calidius vitello. ibidem.
An oua venti sint melioris saporis quam aialia. ibidem.
An ouum magis nutrit quam caro. ibidem.
An ouum magis prouocet coitum quam caro. ibidem.
An vitalescunt a febre coepat vitellum ouum. folio. lxxij.
Quid magis coepat coalescere: an oua: an carnes. eodem.
Quid plus competat plebotomias an caro: pulloium: an oua. eodem.
An albumen ouum fluxum sanguinis restringat. eodem.
Lur in vulneribus ponatur albumen. eodem.
Que necessitas est lactis in aialibus: et quibus debetur lactis et quibus ouatio. folio. lxxij.

Lur animalibus ambulabilibus debetur lactinon autem volatilibus. folio. lxxij.
An in masculis sit lac. eodem.
An lac gignitur ex sanguine menstruo vel alio. eodem.
Ex cuius digessione opere lac relinquatur. folio. lxxij.
An lac sit supfluitas nutrimenti mamillarum que relinquatur ex residuo siccumiditatis. ibidem.
An lac sit calidius ouo. ibidem.
An lac possit in lac posse transfundari. folio. lxxij.
An lac possit in sanguinem mutari. ibidem.
An fetus in vtero possit ex lacte nutriri. folio. lxxij.
An lac debeat esse album. ibidem.
Lur lac retineat potius saporis quam coloris sanguinis. ibidem.
An lac femine albe sit laudabilis lacte femine nigre. ibidem.
An lac coeponatur ex spurcissis substantiis. folio. lxxij.
An sint plures substantie in lacte quam tres. ibidem.
An ille sube in lacte sequatur humores. ibidem.
An serum sit aquositas sanguinis eiusdem nature cum vitello. folio. lxxij.
Quis coepationis sit serum. ibidem.
Unde habeat serum acumen suum. ibidem.
An serum sit coepationis sicce aut humide. folio. lxxij.
An serum sit subtilius in substantia quam acetum. ibidem.
Quare seru clarius est lacte: acetum vero turbidius vino. ibidem.
An serum habeat virtutem laxandi. ibidem.
An substantia casata lactis generet bonum nutrimentum. folio. lxxij.
An lac immediate multum coepat epithis. ibidem.
An in lacte epithis in fluxu ventris: ponatur lapis ardens. ibidem.
An lac competat venenis. ibidem.
An lac competat leprosis. ibidem.
An lac sequatur naturam aialis cuius est. folio. lxxij.
An lac mulieris sit laudabilis nutrimenti. ibidem.
An lac caprinum sit subtile. ibidem.
An lac caprinum habeat acumen. ibidem.
An lac caprinum sit alius laudabilis. folio. lxxij.
An lac humanum sit subtilius a simio. ibidem.
An lac humanum sit subtilius camelino. ibidem.
An passua possint efficere lac lactatium vel restringium. folio. lxxij.
An sal ouibus exhibitur augmentet lac. ibidem.
An omni aiali debeat coagulum. ibidem.
An coagulum coepat lepoi. folio. lxxij.
Lur ista se coemittitur: habitus ventrium magnoze lactis ruminatio: et carities oetus in mandibula supioris: carities coagulationis: habere conua. ibidem.
An lac coaguletur a calido vel a frigido. ibidem.
An lac coagularum in stomacho lactentis: prius coaguletur in mamilla aliquo modo. folio. lxxij.
An in aialibus melancolia lac debeat in stomacho coagulari. eodem.
An in stomacho aialis prouecti lac debeat coagulari. eodem.
Lur in initio primi lactis sit coagulatus: et non in alio. eodem.
Ex cuius caloris actione: praeceat coagulatio lactis. folio. lxxij.
An in aiali abortiuo debeat reperiri coagulatum vel aliquo loco eius. ibidem.
An quid cedit coagulatum in aiali puecto. ibidem.
Unde accidat folliculus in coagulo ceteris ipsi. ibidem.
Quomodo coagulatum valeat ad coagulationem lactis. ibidem.
Lur lac vaccinum citius coaguletur in stomacho. folio. lxxij.
An coagulatio lactis in stomacho fiat calido aut frigido. ibidem.
Lur sal in coagulatione conueniat. ibidem.
Que est virtus in coagulo vt coagulet lac. ibidem.
Lur lac coagulatus cessat tardius. folio. lxxij.
Qua via in lacte fluxum est coagulatum. ibidem.
Qua via valeat in fluxu vteris coagulatum. ibidem.
Ex cuius aialis lacte fiat quantitas maior casei. folio. lxxij.
An ex ouino lacte generetur quantitas maior casei quam ex vacchino. ibidem.
An in ouino caseo sit maior pinguedo quam in vacchino. ibidem.

Dubioꝝ lib. Dietarū vniuersalium.

Cur cascus ouinus melior est vaccino in quibusdam regio-
 nibus fol. lxxvij.
 Cur in generatione casti sequere ferunt partes serose: et co-
 perat alic duæ partes. ibidem.
 An cascus coctus magis cõpõet q̃ crudus ibidem.
 An in casco veteri fit melior caliditas q̃ i nouo. ibidem.
 Cur in casco partes extreme citrinentur: intime vero sunt
 albe. fo. lxxvij.
 Quare cascus maris affatus valeat in fluxu ventris ibid.
 Quibus cõplecionis fit coagulã. ibidem.
 An coagulã nouũ fortius opõet veteri ibidem.
 An serum conuertatur ad acetositatẽ frigiditate aut calidita-
 te. ibidem.
 Cur acetositas piuis attribuat substatie serosæ q̃ alijs q̃n
 lac corrumpitur. fol. lxxvij.
 An butyrũ sit calidius oleo. ibidem.
 Cur ex butyro nõ fiant cõfectiones sicut ex oleo. ibidem.
 An pisces sint dure digestiois. fo. lxxvij.
 An pisces naturaliter sint frigidiores animalibus ambulabi-
 libus. ibidem.
 An pisces recentes faciunt magnam motam in stomacho. fo. lxxvij.
 An pisces recentes sint generent
 An ex piscibus generetur lepra. ibidem.
 An pisces cum lacte comesti generent lepram fo. lxx.
 An pisces cõpõent in febribus. ibidem.
 An pisces maus nouocentri adducant q̃ amygdale ibidẽ.
 An pisces magis q̃ caro competant: cõualecti ab egritudine
 te. ibidem.
 An in piscibus marinis sit malis: grauitas odoris q̃ in flumi-
 nis. fo. lxx.
 Cur pisces aque salis nõ habeat carnes salias. ibidẽ.
 An pisces qui transierunt ab aquis dulcibus ad salias sint
 meliores illis qui educti. ibidẽ.
 An pisces squamosi sint meliores nutrimenti nõ squamosi.
 folio. lxxj.
 An pisces habentes squamas paruas et paucas: sint melio-
 res h̃bitibus grossas et multas. eodem.
 An pisces marini sint meliores alijs. eodẽ.
 Cur delphinus et balena habeat verum sanguinem licet sint
 pisces. eodem.
 Quis piscis idem specie est melior: an aque dulcis: an salis.
 folio. lxxj.
 Cur in piscibus marinis sint squame multe: spine pauca: in
 dulcibus aquis educti. ibidem.
 Cur in aqua salia maiores sunt pisces q̃ in dulci ibidem.
 An animalia nata in salis aqua ambulabilia. ibidem.
 An pisces aque salis sint calidiores piscibus aquarum dul-
 cium fo. lxxj. et sequenti.
 An pisces expositi vento austrino sint meliores expositi boꝝ
 reali. folio. lxxj.
 Cur ventus borealis habeat virtutem depurandi: austrinus
 non. eodem.
 An caliditas et humiditas in ventis faciat ad vitam longiore
 sicut in cõplecionibus. eodem.
 An pisces ex sola aqua nutriantur. fo. lxxj.
 An pisces delati per leuca: sint meliores his qui iuxta aqua.
 folio. lxxj.
 Cur oua in piscibus sint multa et indifincta. eodem.
 Cur oua piscium masculorum sunt mollia: feminarum vero
 dura. eodem.
 An pinguedo piscium sit saporosior: pinguedine animalium
 ambulabilium. fol. lxxij.
 An qua piscis parte pinguedo magis aggregatur. ibidẽ.
 An in quibusdã piscibus marinis sit epar vinctuosum. ibidẽ.
 Cur in piscibus ficis vt moua et cane marino: epar est pins
 quens autẽ in humidis. fo. lxxij.
 An ex eparte bululimodi vinctuosus fiat oleum. ibidem.
 An pars piscis iuxta vmblicũ sit saporosior: cauda. ibidem.
 An caro vmblici in piscibus fit durior alijs partibus. ibidẽ.
 Cur partes ventrales in piscibus sunt dure sine osse: in an-
 malibus autẽ habent ossa. fol. lxxij.

An pisces marini recetes diutius cõferunt fluminis. ibidẽ.
 An pisces fluales debeant in aceto decoqui ibidem.
 Quare carnes pisci nõ reddantur dure per acetũ. ibidẽ.
 An oleum det piscibus siccitatem fo. lxxij.
 Cur pisces frigi in oleo nondũ cocto amittant curẽ: et non per
 secte coquantur. ibidẽ.
 Cur olei post perfectam decoctionem nõ ebullit sicut aqua
 et acetum. ibidẽ.
 An pisces frigi cũ farina exteriũ: sint meliores q̃ sine fari-
 na. ibidem.
 An paralyticis debeant pisces exhiberi frigi ibidem.
 An pisces competant hydrosis. ibidẽ.
 An pisces recentes cum exhibeatur: plus competant affati
 q̃ elati. fol. lxxij.
 An pisces magis debeant apparari cum melle q̃ cum vino.
 folio. lxxij.
 An piscibus cõpõet appositio salis ibidem.
 Cur multa calidiora et sicciora sale nõ preferunt a putredine
 eodem.
 An pontica preferuẽt a putredine eodem.
 Quis quã naturã comunem sal et multa alia preferuẽt a pu-
 tredine. eodem.
 Cur acetum nõ habeat virtutẽ preferuãdi a putredine cum
 sit penetratiuum eodem.
 An sal sit frigidæ nature. ibidẽ.
 Cur sal habeat naturas terre: cum tamẽ generetur ex aqua.
 folio. lxxij.
 Cur sal potius in aqua dissoluitur q̃ in aliqua alia re. calida.
 folio. lxxij.
 An sal sit substantie subtilis an grosse. eodem.
 Cur magis cõpõet sal: aut panis: aut carni eodem.
 Cur magis cõpõet sal: aut carnis: aut piscibus eodem.
 Cur carnis humiditas competat sal: nõ autem piscibus hu-
 midis sed siccis. eodem.
 An pinguedo debeat saliri. fol. lxx.
 An sal cõpõet volatilibus. ibidẽ.
 Cur salcido plus sentiat in piscibus humidis q̃ siccis. ibidẽ.
 An salcido plus sentiat in pinguedine q̃ in carne. fo.
 lxx.
 Cur pisces salis appositũ in aqua salia amittant saliditatem.
 folio. lxx.
 Cur sal ponatur in clysteribus ibidem.
 Cur salis res magis piouocent sitim q̃ acute. ibidem.
 Cur humor acutus maiorem sitim inducat q̃ salis. fo.
 lxx.
 Quis cibus magis indigeat apparatu: an caro: an lac fo.
 lxx.
 Cur ouum non comedatur crudum sicut lac. fo. lxx.
 An fructus magis q̃ caro indigeat apparatu. ibidem.
 An lac crudum plus conueniat q̃ coctum ibidẽ.
 An carbo ignis sit fortior: flamma. ibidem.
 Cur figura ignis que est in flamma est pyramidalis. fo.
 lxx.
 Cur calor acris putredinem procreat: nõ calor ignis. fo.
 lxx.
 Cur calor solis generet vermes: et non calor ignis. ibidem.
 Cur membrum mutilatum igni appositum non recipit vite-
 rius putrefactionem. ibidem.
 An paucis cibarijs sufficiat solus ignis absq̃ alijs. fo.
 lxx.
 An aqua possit amittere suã humiditatem sicut frigiditas
 ibidem.
 Cur ignis non potest frigerescere sicut aqua calefere. fo.
 lxx.
 Cur fontes in hyeme sunt calidi: et in estate frigidĩ. fo.
 lxx.
 Cur aqua a calore ignis subtiletur: cetera ab eo ingrossentur.
 fol. lxxij.
 Cur sal potius q̃ aliud condimentum ponatur in cibarijs.
 folio lxxij.
 An acetum sit siccum. ibidem.

Tabula

An acetum sit magis frigidū q̄ siccum: ⁊ vnde habeat tantā
 siccitatem, fo. xvij. eodem.
An ex aceto possit fieri vinum.
**An lac acetosum non potest redire ad statum suum sicut vi-
 num.** eodem.
**An ex vino fortē vel debili fiat acetum fortioris infrigidati-
 onis.** ibidem.
An acetum nouū sit frigidius veteri. ibidem.
An cur acetum ponderosius sit vino ibidem.
**An partibus vinosis vel aquis aceti debeatur infrigidati-
 tio.** fo. xvij. eodem.
An oleum habeat feces.
**An in vino vetustiori pauciores sunt feces: in oleo contra-
 folio. xvij. eodem.**
An oleum putrefiat. ibidem.
An oleum non accedit sicut vinum ⁊ lac: ibidem.
Quis? hōibus illis regionis dieta subtilis uentat. fo. xvij. eodem.
Qualis dieta competat hōibus regionis calide ibidem.
Qualis dieta competat in vere ibidem.
Qualis dieta cōpetat in estate ibidem.
Qualis dieta competat in autumno ibidem.
Qualis dieta cōpetat in hyeme ibidem.
Quare calidioribus respōdeat substantia diete: ibidem.
An in estate competat vinum purū aut mīctum. fo. xvij. eodem.
An in sensibus competat cibus grossius ⁊ multus. fo. xvij. eodem.
Quare scitūis plus sustineat in sensibus q̄ iuuenib? eod. eodem.
An senes facilius ferant ieiunium decrepitis eodem.
Qualis dieta competat pueris fo. xvij. eodem.
Quomodo s̄m diuersas etates diuerset dieta. fo. xvij. eodem.
Que dieta exercitantibus cōueniat. folio. c. eodem.
An in eadem mensa plura cibaria cōpetant. folio. c. eodem.
An diuersitas ciborū sanitatem impedit: ⁊ non multitudine ibidem.
medicinarum.
An plura cibaria simul exhibita plus nocent q̄ vnum post ibidem.
aliud
An sit melius accipere cibaria grossa cum grossis: q̄ grossa ibidem.
cum subtilibus. ibidem.
An mīce panis cū iure carniū impediant regimen sanitatis eod. eodem.
folio.
An debeat esse mora inter duo ferula eodem.
An melius sit primo capere carnes: ⁊ postea potat: an eodē eodem.
uero. eodem.
An qm̄ nō obseruatur ordo in cibis: sit apponēdū stomacho eodem.
cōferens digestionē eodem.
An carnes debeant dari cum salsamento. eodem.
An potus cum cibo in eadem mensa debeat accipi simul, fo. xvij. eodem.
li.
An vini sit melius aqua in regimine sanitatis ibidem.
An aqua calida sit melior: frigida in regimine sanitatis. ibidem.
An aqua debeat exhiberi i magna quantitate aut pauca. ibidem.
An cū alijs cibarijs debeant dari fructus. fo. xvij. eodem.
An cum dantur fructus: prius aut post debeat fieri mora in ibidem.
ter ipsos ⁊ abum.
An fructus pontici vel pira debeant accipi immediate post ci- ibidem.
bum: aut post boam. ibidem.
An fructus cōpetant ante perfecta digestionē ibidem.
An in cena aut prādio cōpetat grossa cibaria. fo. xvij. eodem.
An egros debeat dari grossiora in cena vel in prādio. fo. xvij. eodem.
An mala accidentia vel emētus grauent de nocte q̄ de die eodem.
folio.
An in estate debeat accipi prāndiū maius q̄ in hyeme. eodem.
An post cibum immediate sit dormiendum. fo. xvij. eodem.
An somnus diurnus cōpetat post cibum. ibidem.
An qui non dormiūt in nocte: debeat dormire in die. ibidem.
An sit melius dormire q̄ non ei qui acceperit cibū. ibidem.
An sit melius stare an quiescere post cibum. ibidem.
An motus melius fiat post prāndiū q̄ post cenam. ibidem.
An dieta grossa vel subtilis competat exercitantib? fo. xvij. eodem.
Que dieta cōpetat exercitantibus in aia vt scolarijs. ibidem.
Qua via studiū anime impedit calefactionem in corpore ⁊

resolutionem.
An habentibus in corpore superfluitates sufficiat exercitiū fo. xvij. eodem.
animale sine corporali. ibidem.
An quies infrigidet motū? calefaciat fo. xvij. eodem.
An quies aliquādo calefaciat. fo. xvij. eodem.
An quies ⁊ exercitiū impm̄it in corpus mediantibus re- ibidem.
bus naturalibus. ibidem.
An post cibum competat exercitiū. ibidem.
Quare quibusdam competit balneū ante cibum: quibusdā ibidem.
post. fo. xvij. eodem.
An cibus non competat in balneo macilentis ibidem.

¶ Sintur tabula questionum ⁊ dubiorum agitatorum a doctissimo viro Petro hispano sup lib. dietarū vniuersaliū ysaac israelite.

¶ Dubia subtiliter pertractata a Petro hispano super libro dietarum particularium.

An dieta sit necessaria corpori humano. fo. xvij. eodem.
An de dieta possit esse scientia ibidem.
Quare non habemus vnam scientiam egrotum sicut sanorum. fo. xvij. eodem.
An de dieta in particulari possit esse scientia ibidem.
An scientia de dietis sit theoretica aut practica. fo. xvij. eodem.
An triticū sit cibus homini appropriatus. ibidem.
An alia animalia ab homine sunt contenta vno cibo: homo ibidem.
astomnes sibi appropriat. ibidem.
An quidam abhorreat vinum. fo. xvij. eodem.
An grana nutriat corpus humanū. fo. xvij. eodem.
An que ordinantur ad generationes: possunt ordinari ad ibidem.
nutritionem: non eōuerso. eodem.
An triticū melius nutriat q̄ alia cibaria. eodem.
An triticū melius nutriat alijs granis. eodem.
An triticum grossum ⁊ densum aut subtile ⁊ rarum melius fo. xvij. eodem.
nutriat. eodem.
An triticum subtile plus valeat in regimine sanitatis q̄ grossum. fo. xvij. eodem.
An segetes sunt tam breues vite. ibidem.
An vis complexionis sit triticum ibidem.
An triticū masticatū habeat apostematā maturare. ibidem.
An triticum natum in regione calida sit calidius nato in regione frigida. fo. xvij. eodem.
An triticū antiquū sit calidius nouo ibidem.
An triticū masticatū habeat apostematā maturare. ibidem.
An oleum tritici valeat ad serpiginem ⁊ impetiginem remouendam. fo. xvij. eodem.
An coctex tritici missus in aqua calida ⁊ perfrictus purgectus a viscosis humoribus: ⁊ an valeat apostematibus pectozis. ibidem.
An panis melius nutriat q̄ caro. ibidem.
An repletio panis plus nocet repletionē carnis. ibidem.
An concedatur panis in omni modo in quo concedatur caro: rōsted non eōtra. fo. xvij. eodem.
An in morbis acutis magis competat panis lotus q̄ crustus. fo. xvij. eodem.
An homo citius inebriatur ex comestione vipe possit in vno ibidem.
no q̄ ex solo vino. ibidem.
An panis immundus ⁊ fursureus magis nutriat manducet fo. xvij. eodem.
albo. fo. xvij. eodem.
An in regimine sanitatis magis competat panis niger ⁊ durus

Dubioꝝ lib. dietarū particularum.

- fureus ꝑ albus mundus. ibidem.
 An in regimine sanitatis magis competat panis lotus in aqua aut bocio: ꝑ panis ficus ibidem.
 An fermentis sit calidius ꝑ passu. ibidem.
 An cooperatur panis qñ fermentatur. ibidem.
 An fermenti habeat calid. ꝑ frigi. parius. ibidem.
 An tri qui est cibus iudicorum: competat emopthois et cõtra tussim. fo. cvij.
 An tri comestum cũ oleo cõpetat sanis. ibidem.
 An sipleu comeste cum melle caueat ab humo:ibus grosfis. ibidem.
 An granum fractum generet sanguinem laudabile. fo. cvij.
 An amidum sit complexionis calide ibidem.
 An amidum oppilat membra nutritiua: ꝑ adiuuat membra spiritalia. fo. cvij.
 An ysania possit generari ex tritico: ibidem.
 An ex tritico magis generetur lolii ꝑ ex alio grano. fo. cix.
 An in regione humidã magis generetur lolium ꝑ in sicca. folio.
 An ysania habeat inducere somni t ebrietatem. ibidem.
 An panis calidus factus ex ysania magis inebriet ꝑ frigidus. ibidem.
 An oideum sit calide t humide complexionis. ibidem.
 An tritici magis nutrit ꝑ oideum fo. cx.
 An triticum sit nullus in regimine sanitatis ꝑ oideum. folio.
 An risi sit stipticum ibidem.
 An milium sit calide t humide complexionis. ibidem.
 An panicum minus nutriat ꝑ milium fo. cix.
 An oideum magis nutriat ꝑ faba. cx.
 An in regimine sanitatis magis competat oideum ꝑ faba. folio.
 An fabe sicce t virides sint eũdem cõplexionis. fo. cx.
 An faba sicca magis nutriat ꝑ viridis. ibide.
 An faba affata sit melior elcta ibidem.
 An coctices fabarum sint magis stiptici ꝑ medulle: cum alijs coctices sint lactasui. fo. cx.
 An faba sit optima ad coitus operationem. ibide.
 An faba maturet apofematã manillarum. ibidem.
 An faba emplastrata super locum pilorum subtiliter pilos. cx.
 An lentacula sit frigide t sicce cõplexionis. fo. cx.
 An autoces sunt magis contrarij in complexionis quoru: dam leguminum ꝑ in cõpositione t operatione. ibidem.
 An lentacula sit ventris solutiva. fo. cxj.
 An non omnium plantarū succus laet: t substantia strinat. ibidem.
 An non reperitur planta cui? substantia laet: t succus strinat. ibide.
 An lentacula confortet stomachum. ibide.
 An robile generent bonum nutrimentum. fo. cxj.
 An robile valeant in dolore pectoris. fo. cxj.
 An cicer sit complexionis frigide t sicce fo. cxj.
 An decoctio acernum vel pisiorum competat in febribus. fo. cxj.
 An cicer cum suo iure debeat sanis administrari ibidem.
 An caro magis coctum puocet an vinum an cicer. ibidem.
 An i pteridia competat cicer ibide.
 An fiseoli comedendi sint cum ficibus t castaneis. ibide.
 An fiseoli puocent menstrua. fo. cxj.
 An fenugreci valeat dolore pectoris vt in pleuresi fo. cxj.
 An fistamus generet humorem cholericum ibide.
 An fistamus cõ coctice melius digeratur ꝑ sine coctice cxj.
 An fistamus appetitum eneruat t nocet officio stomachi. folio.
 An fistamus habeat prospietatem in prolongando capillos. folio.
 An papauer sit calide complexionis fo. cxj.
 An opium factum ex succo papaueris sit melius factu ex lacte eius eodem.
- An semen lini det malum nutrimentu. fo. cxij.
 An aliqua planta possit bis in anno fructificare. ibide.
 An quedam plante bis fructificant in anno: quedam non. folio.
 An fructificare bis in anno inest plantis paruie: non magnis. cxij.
 An fructificare bis in anno inest plantis iuuenibus: non an. ibidem.
 An fructus complexionis est lac plantarum: vt ficus et telyz mali. fo. cxij.
 An lac animalium est frigi. t humi. et plantarum calidum et sicum. eode.
 An quercus et cetera plante non habent lac sicut ficus. co.
 An uis saporis sunt ficus imature noue t virides fo. cxij.
 An uis saporis est ficus matura. ibidem.
 An ficus est calidus: an matura an immatura. ibide.
 An ficus competat in regimine sanitatis ibide.
 An ficus debeant administrari ante pãndis vel post. ibide.
 An competat potus post ficus ibidem.
 An post ficus magis cõpetat aqua ꝑ vinum. fo. cxij.
 An ficus cõpetat in febribus eodem.
 An ficus generet pediculos. eodem.
 An uia acera plus infrigidet ꝑ acetus fo. cxij.
 An gurta agreffe posita in oculo preseruet a variolis t daꝑriferet oculum. ibidem.
 An omnia pontica: stiptica: frigida t acetosa confortent stomachum ibidem.
 An quidam fructus maturant in arbor: quidam non. cxij.
 An plate alta magis dulcorant fructus suos ꝑ curte. ibide.
 An ex vuis paruus generetur vinum bonus: ex magnis pãuum t aquaticum fo. cxv.
 An uia humana vites secundet eodem.
 An uia matura recens sit melior: seruata eode.
 An racemi t mustum dulce non inebriant: vinum t cerussa inebriant. fo. cxv.
 An uia frigida competat in febribus ibide.
 An moia sint frigida t humida ibidem.
 An moia competant in febribus. ibidem.
 An moia habeat extinguere ebleram ibidem.
 An diamozon debeat fieri ex mois maturis aut immaturis. fo. cxv.
 An fructus debeant colligi maturi aut immaturi. fo. cxv.
 An radij celsi laet ventrem. ibidem.
 An radij celsi habeat bentem euellere. ibidem.
 An puina competat in febribus. fo. cxv.
 An puina alba sint in febribus melioza nigris. eodem.
 An puina magna in febribus sint melioza paruus. eode.
 An puina sint melioza: citrina aut nigra. eodem.
 An puina debeant in sirupis contra febris poni. fo. cxvj.
 An puina damaescena laet ventrem. ibide.
 An uis complexionis sint cerasa rubea et nigra. fo. cxvj.
 An cerasa siluestria tardius maturentur domesticis: cum tamen sint calidiora. ibidem.
 An cerasa siluestria sunt pauce carnis t multi nuclej. ibide.
 An crismole generent t rigidines diuturnas. fo. cxvj.
 An crismola t perfica sint pessimi nutrimenti. eodem.
 An modo sãnt perfica sine nucleo t maxime in falice. eode.
 An perfica sint melioza an cum nucleo an sine eo. eodem.
 An perfica sint melioza cum musto aut cũ uino. eodem.
 An fructus in parte molles competant in regimine sanitatis. fo. cxvj.
 An hẽdem fructus competant in prolonganda iuuentute et senectute retardanda ibidem.
 An isti fructus debeant capi ante vel post pastum. ibidem.
 An isti fructus debeat capi statim post abum aut longe post folio. cxvj.
 An uis complexionis sint poma. fo. cxvj.
 An poma domestica et siluestria competant in regimine sanitatis. ibidem.

Tabula

An poma competant in febribus.	fo. cxvij.	Quod est melius an mel coctum aut crudū.	ibidē.
An poma cōpetant in omni febre.	ibidē.	Quod oleum melius est in superno: mel in fundo: vini in meso.	fo. cxvij.
An poma debeāt decoqui cum administrantur.	ibidē.	Quod est melius lac amygdalarum an coctum aut crudum.	fo. cxvij.
Que poma magis cōpetant aut affata aut elisa.	fo. cxvij.	An lac amygdalarū competat in dolore capitis.	cxvij.
Cur ex pomis fit vinum.	fo. cxvij.	Quis complexio nis sunt nucēs.	ibidē.
Cur sicca diu cōsuetur: poma vero cito putrescunt.	fo. cxvij.	Cur frequēs visus auellanus: reducti oculos glaucos ad temperamentū sūm Aulcennā.	fo. cxvij.
Quis cōplexio nis sint coctana.	cxvij.	Cur pinus circa radicem: abies circa ramos maxime infusa.	ibidē.
An coctana cōpetant in regimine sanitatis.	ibidē.	Cur fructus pinū maxime competit in morbis spiritalium et augmentatiōe coctus.	fo. cxvij.
An fucus citonior: p̄ouocet vinum.	ibidē.	An melones sint frigidi ⁊ humidī.	ibidē.
An poma aut coctana magis competant in regimine sanitatis.	ibidē.	Quem humorem habeant generare melones.	ibidē.
An pira competant ieiunio stomacho aut repleto.	fo. cxix.	An melones competant in febre.	ibidē.
An post pira competat aqua aut vinum.	ibidē.	An melones competant ante abum vel post.	ibidē.
Que sint saniosa aut pira aut poma.	fo. cxix.	An cucumeres competant in febre.	fo. cxix.
An malagranata competant in febribus.	fo. cxix.	Qui sunt meliores: an cucumeres rugosi aut lenes.	ibidē.
Cur succus mali granatū habet linguam denigrare: ⁊ oculos clarificare.	ibidē.	An citruli valeant in febre.	ibidē.
An fucus malorum granatorum competat ante abum vel post.	ibidē.	An omnis abus maxime frigidus vel lactuca habeat copiosam caliditatem.	fo. cxix.
An malagranata bulgia cōpetat in febribus.	ibidē.	An omnis abus tam calidus q̄ frigidus habeat in fine copiosam alterare.	fo. cxix.
An bulgia plus confuset stomachum q̄ acetosa.	ibidē.	An apium sit calidum ⁊ siccum.	fo. cxix.
Quod est magis restrictiū: aut flos granati: aut cortex mali: aut fructus aut planta.	ibidē.	An apium inicit epilepsiam.	ibidē.
An mēspila sint frigida ⁊ sicca.	fo. cxix.	An cersolum valeat contra cancrum.	ibidē.
An mēspila augeant appetitum.	fo. cxix.	Quis complexio nis sit eruca.	fo. cxix.
Cur appetitus non augmentatur in autūno.	fo. cxix.	Cur eruca: porri ⁊ cepe generent stertum.	ibidē.
Quare cōplexio melancholica maxime exicit appetitū.	fo. cxix.	An porrus sanguinem restringat.	ibidē.
An mēspila competant ante abum aut post.	fo. cxix.	An feniculus valeat in omni passione oculorum.	fo. cxix.
Cur mēspila mollescūt extra arborē: nō sic alij fructus.	ibidē.	Cur serpens habeat cautem circa feniculum ad secundum et tertium: et multa alia animalia circa plures herbas: et nō homo.	ibidē.
Que sint meliora ⁊ locarata viridia aut mollia.	ibidē.	An feniculus ⁊ alia diuretica valeant in cura lapidis.	ibidē.
Quis complexio nis stomachū confonent.	fo. cxix.	Cur menta posita in lacte non sint ipsum coagulari.	ibidē.
An interior cortex glandis sit stipiticiō: cum exterior sit grossus.	ibidē.	An portulaca ⁊ alia frigida epiplastrata sūnt.	fo. cxix.
An castane sint calide in primo gradu ⁊ sicce in secundo.	ibidē.	An atriplex parū nutriat.	ibidē.
Cur buras: abies et laurus oliu retinent folia sua: non sic alie plantae.	fo. cxix.	Quis complexio nis est malua.	ibidē.
Cur in buris lauro ⁊ oliua folia sunt acuta: in populo ⁊ alijs sunt lata.	ibidē.	An bita vntrem cōstipet.	ibidē.
Cur oliua tarde nutriuntur cū sint in calida regione.	ibidē.	Cur caulis magis retinet sua folia q̄ cetera olera.	fo. cxix.
An oliua habeat stomachum confortare.	ibidē.	An rapa sit melior in hyeme q̄ in estate.	ibidē.
Quis complexio nis sit oleum a parte actiuarum.	ibidē.	Cur rape ⁊ bulbis modi radices sunt venefice.	ibidē.
An oleum sit siccum.	fo. cxix.	Cur rape ⁊ bulbis modi radices magnas: ⁊ folia parua supra terram.	ibidē.
Quod oleum de oliuis maturis est melius: aut recens: aut antiquum.	ibidē.	Quomodo rapa valeat in podagra ⁊ artetico.	fo. cxix.
An iuiube bene nutriant.	fo. cxix.	Quis complexio nis est radix.	ibidē.
An iuiube competant in via medicine.	fo. cxix.	Quis complexio nis est sparagus.	ibidē.
An iuiube generent p̄legma.	fo. cxix.	An pastinaca sit grossi nutrimenti ⁊ dure digestioni.	ibidē.
An iuiube cōfotent ⁊ humectēt spiritalia.	fo. cxix.	Que pastinaca magis p̄uocet coctū cruda aut cocta.	ibidē.
Quis complexio nis est myrtus.	fo. cxix.	Quis complexio nis est culecisa.	fo. cxix.
An folia myrti in camera febicitantiū p̄strata cōpetēt.	ibidē.	Quem humorem habeat generare melongiana.	ibidē.
An myrtus p̄uocet somnum.	ibidē.	An fungus sit planta vel medium inter terram et plantam.	fo. cxix.
Cur pomum citrinū ⁊ cucurbita magis generēt in fructu ⁊ non in arboribus.	fo. cxix.	Cur fungi sunt venenosi.	ibidē.
Cur cucurbita ⁊ similia uolunt sepius irrorari aqua.	fo. cxix.	Cur fungi maxime crescant post aquam tonitruū.	ibidē.
Cur palma ferens dactylos non fructificat donec q̄serit centum annos.	fo. cxix.	Cur tubera sint meliora fungus magnis.	ibidē.
Quis complexio nis est zuccharum.	fo. cxix.	Cur poma valeat contra cōmestione m fungosū.	fo. cxix.
An zuccharū competat in febre.	ibidē.	Quis complexio nis sunt capparos.	ibidē.
An zuccharū habeat sitim sedare.	ibidē.	Cur capparisi habet p̄p̄teratam cum splene.	ibidē.
Cur zuccharū non sedet sitim: ⁊ tamen candi sedat.	ibidē.	Quis complexio nis est cepe.	ibidē.
Cur zuccharū crescit in calida regione: ⁊ nō in frigida.	ibidē.	Cur cepe ⁊ allia ⁊ similia exteriori emplastrata facta raptim ram: non autem intra.	fo. cxix.
Cur zuccharū generetur in cannis ⁊ fistulis.	ibidē.	Cur cepe ualeat in ferre otis.	fo. cxix.
An mel fiat ex residuo nutrimenti ap̄ tanq̄ materia: aut ex rose electi.	fo. cxix.	Que allia sunt calidiora: an nata in regione calida.	fo. cxix.
Cur mellificare ⁊ terere cōpetat ap̄ibus.	ibidē.	An allia valeant contra sitim.	fo. cxix.
Quis complexio nis est mel.	ibidē.	An allia valeant contra venenum.	fo. cxix.

Dubioꝝ dietarij particulariũ.

Lulus complexions est cotandrum. fo. cxxx.
 Lur mustela querit rutam ꝛ fricat e cum ea quando vult pu
 gnare contra serpentem. ibidem.
 Lur ruta minuit in viris venerẽ: in mulieribꝫ auget. codẽ.
 Lulus cõplexionis est cyminum. fo. cxxx.
 An cyminum emplastatum super percussionem habeat tur
 pem colorẽ ꝛ sanguinẽ cõgelatũ remouere: ibidem.
 An anetum formũ paret. fo. cxxx.
 An anetum augmentet lac. ibidem.
 Lur anetum sedet singultum: et in vomitũ pcurat. ibidẽ.
 An piper cõpctat in regimine sanitatis. fo. cxxx.
 An omnes species piperis sint eiusdem cõplexionis. codẽ.
 Lur piper valet in tenebrositate oculoꝝ. eodem.
 Lulus cõplexionis sit sinsi: ber. fo. cxxx.
 Quis est dicere qꝫ piper laqat e contrario modo qꝫ scamonea.
 folio
 Lur cynamomum facit bonum odoratẽ: gariofilũ vero fetos
 rum in ore. fo. cxxx.
 Lur frequens vsus aromatiũ odoratũ fetos: anhelitus: pau
 sus vero non. ibidem.
 Lur cortex subtilis cynamomi melior est grossio. ibidẽ.
 Lur cynamomum cito frangibile vituperat. ibidem.
 Lur crocus defecet si machũ et cõsorat eo. ibidem.
 Lur mastic est frẽsũ scamonee. ibidem.
 Lur sinapis cerebũ iuuat: et spiritũ lade. ibidem.
 An sapor in aqua salũ sit a propria natura ipsius. ibidem.
 Quomodo generetur sal sedo in mari seu in aqua fo. cxxxij.
 Lur aqua maris non minuitur. ibidem.
 Lur sal preponderat omnibus metallis bempto auro. ibidẽ.
 Lur sal cõseruat carnes a putrefactione: sed nõ piper. ibidẽ.
 A quo causatur acetum. ibidem.
 Lur acetositas in stomacho generetur a frigido: extra vero
 non. ibidem.
 An generetur acetũ per putrefactionem. ibidem.
 Que partes in gñatione acetũ infrigidantur: aqueose vnoset:
 aut terrestres. ibidem.
 An quodlibet mĩxtum habeat hominem nutriti. fo. cxxxij.
 An veneniũ habeat hominem nutriti. ibidem.
 An veneniũ spoliẽ sua ppria forma qũ nutriti dõem. ibidẽ.
 Lur animalia reptilia carentia pedibus et super terram re
 pentia sunt venena homini. ibidẽ.
 Lur pisces non sunt venena homini sicut animalia reptilia
 carentia pedibus in terra. ibidem.
 Lur serpentes sunt venenosi respectu hominis: non autem
 anseris et galline. ibidẽ.
 Lur typhaca cõsicitur ex tyro aiali in maxime venenosa. ibidẽ.
 Lur butirodi aialia curant lepram. ibidem.
 Lur equus: mulus: et asinus non nutriunt hominem: neqꝫ
 nocent si comedantur. ibidem.
 An aial situlifre in via nutriti sit melius domestico. ibidẽ.
 An omne aial masculinus sit calidius feminino. fo. cxxxij.
 An mas sit digestibilis: femella. eodem.
 Quare castro buta meliorat in maribus: homines peio
 rat in moribus naturalibus et acquifitis. fo. cxxxv.
 An omne animal ruminans sit peius in prima etate excepto
 aricte: non ruminata vero peiora. ibidem.
 Que caro melius nutriat an aricetina aut porcina. ibidem.
 An caro peiora lacte. ibidem.
 Lur pelles extrematũ comedunt: non pelles docti. ibidẽ.
 Lur pellis ouina maxime generat pediculos. ibidẽ.
 Lur sebum birci valet contra disinteriam. ibidem.
 An bodium animalium bouinarum comedit in regimine sa
 nitatis. ibidem.
 An bos sit melior: vacca. ibidẽ.
 Lur ceruus renouat iuuentũ inter aialia gressibilia. ibidẽ.
 Lur ceruus deponit cornua. ibidem.
 Quare os de corde cerui valet i passionibꝫ cordis. fo. cxxxvj.
 Lulus cõplexionis sit ericius. ibidem.
 Quis est melior: aut potius siluestris aut domesticus. ibidẽ.
 Lur porci et aial aialia phlegmatica sunt ita pinguis. ibidẽ.
 Lur in porco abundat maxime pinguedo exteriũ. ibidem.

Que membra sint meliosius nutrimenti aut pinguis aut in a
 cilenta. ibidem.
 Lur pinguedo maxime in renibus generatur. ibidem.
 Lur pinguedo in animalibus ruminantibus est inflamma
 bilis et sapidiosa: non fit nõ ruminantibus. ibidem.
 An membra naturaliter humidã citius digerantur naturaliter
 ter sicca. fo. cxxxvij.
 An cutis sit boni nutrimenti. ibidẽ.
 Lur cutis humana maxime e temperata. ibidẽ.
 An caro glandulosa vt mamilla: sit boni nutrimenti. ibidẽ.
 An membra interiora sint meliosa exteriõibus. ibidẽ.
 An membra anteriora sint meliosa posterioribus. ibidẽ.
 An membra dextra sint meliosa sinistra. ibidẽ.
 An membra mobilia meliosius. ibidẽ.
 An extremitates animalium sint boni nutrimenti. ibidẽ.
 An pedes anteriores sint melioses posterioribus. ibidẽ.
 An cerebrũ sit calidum et humidum. ibidem.
 Lur in aibus rapacibus cerebrum est melius via nutriti
 ti. folio. cxxxvij.
 Lur cerebrum in aricete est melius. ibidẽ.
 Lur cerebrum est melius in vitulo. ibidẽ.
 An medulle generentur ex sanguine aut spermate. ibidem.
 An medulle oiantur a cerebro. ibidem.
 Lulus complexionis sit medulla. ibidẽ.
 An medulla nutriat os in quo continetur. fo. cxxxix.
 Lur medulla est in ossibus: non in carne neqꝫ neruo. ibidẽ.
 Lur spinalis medulla est ita insipida. ibidem.
 A qua digestione prima secunda vel tertia generat pingue
 do. ibidem.
 Lulus complexionis est pinguedo. ibidẽ.
 Que pinguedo est calidior: noua vel antiqua. ibidem.
 Lur pinguedo non est in animalibus carentibus sangui
 ne. ibidem.
 Lur pinguedo maxime abundat in regione naturali. ibidẽ.
 Lur tertia digestiua facit tpeaurũ. fo. cxxxix.
 Lulus complexionis sit oculus. ibidem.
 An oculus sit boni saporis. ibidem.
 An lingua sit alioquin saporis. ibidem.
 An guttur multum nutriat. ibidem.
 Lulus complexionis est pulmo. ibidem.
 An epar generet grossum nutrimentum. ibidem.
 Lur epar animalis lactentis melius est qꝫ animati: et volatilis
 aut lenis. ibidem.
 Lur epar galline est melius quocũqꝫ epare volatilis. ibidẽ.
 An spleen habeat generare risum. ibidem.
 Lur spleen est rarum cauernosum cum sit melancholicus. fo. cxl.
 Lur rones fuerunt buri et macri. ibidem.
 An lac sit necessarium animalibus ambulantiõ. folio. cxi.
 An lac possit in masculis generari. ibidem.
 A qua digestiua habeat lac generari. ibidem.
 An lac debeat esse albi coloris. ibidem.
 An ferum sit calidum. fo. cxij.
 Que lac sit compositũ ex quattuor elementis: cur vna pars
 non est comparata igni et cholere sicut sang. pbleg. et me
 lanchole. ibidem.
 Lulus complexionis est lac. ibidem.
 An lac sit calidius sanguine. fo. cxlij.
 An lac humanum sit ceteris melius et magis temperas
 rum. ibidem.
 An lac vaccinum plus abundet in substantia casata vel bus
 tyrosa. ibidem.
 An lac peccotinum plus abundet in casco aut butyro. ibidẽ.
 Quod lac an vaccinum an peccotinum plus refringat ven
 trem. ibidem.
 An quo tempore anni lac sit melius. fo. cxliij.
 Quomodo sedetur discordia in ysaac in quo tempore anni
 lac sit melius. ibidem.
 An lac nouiter mullum sit melius. ibidem.
 Lulus complexionis sit butyrum. fo. cxliij.
 An butyrum mĩtget dolores. ibidẽ.
 Quem humorem habeat generare butyrum. ibidem.

Tabula dubi. li. vinarū.

An casus cōpetat in regimine sanitatis, folio. cclij.
 An casus crudus sit melior: cocro, eodem.
 An casus solidus sit melior: perfoctus, eodem.
 An stultitia libenter comedunt casuum eodem.
 An vinum competat post casum, fo. eodem.
 An casus sumptus cum diureticis habeat lapidem generatorem, fo. eodem.
 An casus affatus sit melior: est, fo. eodem.
 Que sint calidiora: an volatilia an ambulabilia & gressibilia, folio. cclxij.
 An volatilia cum sint calidiora: potius administrantur febribus, eodem.
 An volatilia degentia in campis sint calidiora: degentibus in aquis, eodē.
 Que melius nutriat: an volatilia: an ambulancia, eodem.
 Que volatilia sint meliora: an dōesticia: aut siluestria, fo. cclv.
 Que aues meliores sint in regimine sanitatis: an campēstres an aquatice, ibidem.
 Que aues sunt meliores nutriti: aut rapaces: aut non rapaces, ibidem.
 An quedam animalia ambulancia rapacia competunt via nutriti: quedam non, ibidem.
 Quid melius nutrit pullus aut pulla, fo. cclv.
 An gallus iuuenis melius nutriat q̄ cū incipit canere, ibidē.
 An gallus iuuenis sit laxatius, ibidem.
 An sanguis columbinus & anguille valeat contra maculā oculi, folio. cclv.
 An aues habent duos pedes solum, ibidē.
 An aues campēstres habent pedes fissos: aquatice eorum in pedibus et ligatos, ibidem.
 An aues cōmunicant cum homine in vociferādo, ibidē.
 An aues non habent dentes, fo. cclv.
 An volatilia habent duplicē stomachū, ibidem.
 An volatilia nō habent receptaculū melācolie, ibidē.
 An gñatio oui sit necessaria: ppter pulli gñationē, fo. cclvj.
 An in volatilibus rapacibus magis debeant abundare oua q̄ in non rapacibus, ibidem.
 An aues magne plus abundant in ouis q̄ parue, ibidem.
 An multitudo ouoū est necessaria, ibidem.
 An volatilia ita frequenter coeunt, fo. cclvj.
 An volatilia non habent virgam & ambulancia nōt, ibidē.
 An albumen sit calidius vitello, ibidem.
 An vitellū generetur ex sanguine, ibidē.
 An ex ovo venti possit fieri generatio pulli, ibidem.
 An ouum venti perfectus nutriat ouo perfecte generato, folio. cclvij.
 Quod melius nutriat: an vitellus an albumen, fo. eodē.
 In quo elemento debent pisces habitare, fo. cclvij.
 Melius complexionis sint pisces, ibidem.
 An pisces marini sint calidiores si uualibus, ibidem.
 An pisces sint boni nutriti, fo. cclvij.
 Qui pisces sint meliores si uuales an marini, ibidem.
 An pisces habitantes cū aqua salia sint salii, ibidem.
 An pisces competant feblicitantibus, ibidem.
 An pisces exētes a mari & in aqua dulcē ingredientēs sint meliores an ecōtrario, fo. cclij.
 An pisces non habent ossa, ibidem.
 An pisces aque dulcis habent multas squamas & molles: marini paucas & duras, ibidē.
 Per quam viam pisces fitim inducunt, ibidem.
 An itinerantes auere debent a piscibus, ibidem.
 An aqua piscium valet cōtra scabiem, ibidem.
 An pisces squamosi sunt boni: aues plumose non, ibidem.
 An pisces rare compositionis habent squamas: dure non: contrarium in arboribus de folijs, ibidem.
 An puli & squame plus abstant in dorso q̄ in ventre, ibidē.
 An caput est saporosum in piscibus, ibidem.
 An aqua quam potamus sit elementum, fo. cl.
 An in aqua sit frigiditas vitæ, eodem.
 An frigiditas ab aqua potest remoueri: cum sit essentialis: t̄ non humiditas, fo. eodem.
 An igitur non potest frigeri: cū aqua possit calefieri, eo,

An aqua habeat ignem extinguere & omne humidum in quantum humidus, folio. cl.
 An aqua tempore frigido sunt calide: in tempore calido frigidæ, folio. cl.
 An aqua calida fortius et citius congelatur q̄ frigida, ibidem.
 An aqua nutriat, fo. clj.
 Que aqua est melior: aut currens super arenam: aut statum, ibidem.
 Que aqua sit melior: aut stans: aut currens, ibidem.
 An aqua reueruata est melior: q̄ statim bibita, fo. clj.
 An aqua currens versus orientem & septentrionem sunt meliores q̄ eueruata, fo. eodem.
 An aqua pluuialis sit melior: fo. clj.
 An aqua pluuialis est ualens sit melior: pluuiali pyemali: ibidē.
 An aqua pluuialis uenies cū tonitruo est melior, ibidē.
 An aqua pluuialis sit siptica, ibidē.
 An aqua competat in febribus, fo. clj.
 Quem humorū habeat aqua generare, ibidem.
 An aqua cocta sit melior: cruda, ibidem.
 An nix sit ceteris melior: & frigidior, ibidem.
 An vinum competat cholericis, fo. clxij.
 An vinum competat pueris, ibidem.
 An vinum competat senibus, ibidem.
 An vinum competat in paralyti, ibidem.
 An vinum in paralyti cōpetat post. xx. dies, ibidem.
 An vinum exterius administratum confortat nervos: interius debilitat, fo. clxij.
 Per quam viam vinum reuocat a sinopli, fo. eodem.
 Quas egrotu dimes vinum habeat generare, eodem.
 Quis complexionis sit vinum, eodem.
 An vinum album sit calidum, eodem.
 An vinum album sit calidius rubeo, fo. clv.
 An vinum nouū sit calidius antiquo, ibidem.
 An vinum album sit dulcius rubeo, ibidem.
 An vinum album sit grossius rubeo, ibidem.
 An vinum album prouocet vinum, ibidem.
 An vina dulcia deopulent, fo. clv.
 An vinum album aquosum habeat vinā prouocare, ibidē.
 An in calida regione vina magis corrumpantur, ibidem.
 An vinum percutiat mentem, ibidem.
 An vinum plus nocet lingue q̄ alij membris, ibidē.
 Quod magis habeat plangere vitā: an vinū: an aqua, ibidē.

¶ Finis dubiorum libri dietarū particulariū.

¶ Dubia q̄ disertissime pertractata a Petro hispano super libro vinarum ysaac.

An sine motu cordis possit aliquādiu stare vita, fo. clvj.
 An ex passione epatis et cerebri contingat aliquē mos. ibidē.
 et sequē.
 An de vina possit esse scietia, fo. clvj.
 An ad philosophum: aut medicū pertineat determinare de vina, ibidē.
 An non habemus scientiam separatam de signo sumpto a virtute animalū, ibidē.
 An non habemus scientiam separatam de signo sumpto a virtute generatiua, ibidem.
 An nō habemus scientiam separatam de signo sumpto a p̄p̄ma & tertia digestione sicut a secūda, ibidē.
 Quod est verius & certius signum an sumptum ex vina aut puluū, ibidē.
 An distinctio vine posita ab ysaac sit bona, fo. clvj.
 An liquo: vine sit corpus simpliciter vel compositum, eodē.
 An vina generetur ex chylo generato in stomacho: et ex chylo generato in epate, fo. clxij.
 An aqua & terra habeat superfluitatem sensibilem: non aer et ignis in compositis, ibidem.
 An superfluitas p̄ime digestiōis appropiat terre: sic vero aque, ibidem.
 An omne aial habeat egestionē: sed non vinum, ibidem.

Tabula dubioꝝ li. vñmarī.

An vīna generetur in toto corpore: aut in epate. ibidem. fo.
 An vīna generetur in spina epatis: aut in gibbo. ibid. cliv.
 An ad hoc q̄ sanguis nutriat corpus: debeat mundificari ab vtriusq̄ cholericis. ibidem. fo. clivij.
 An tres tantū sint digestiones. folio. cliv.
 An in ore fiat digestio. ibidem.
 An trachea arteria fiat posita in parte anteriori gutturis: via vero cibi: vtriusq̄ mori in parte posteriori. ibidem.
 An via cibi est mollis corrigiola & stricta: via autē aeris lar̄ ga & solida. ibidem.
 An prima digestio de albet: secūda aut rubifcet. ibidem.
 An prima digestio operatur quid confusum: secūda autem quid dissolutum vt humores. ibidem.
 An stomachus nutriat ex cibo. fo. cliv.
 An stomachus habeat generari in corde vel i epate. ibidē.
 An humores omnes generentur in epate. ibidē.
 An generatio humorū sit circularis. fo. clv.
 An sel primo attrahat choleram: vel splen melancholiam. clv.
 An dicitur q̄ sel cōmoueat irā. eodem.
 An pulmo nutriat ex p̄legmate. eodem.
 An cor nutriat ex sanguine temperatissimo. fo. clv.
 An ex superfluitate cordis nutriat cerebrū. ibidem.
 An membra possint nutri. ibidem.
 An nutrimentū possit penetrare ad membra. fo. clvj.
 Quomodo ossa nutriat: cū non habeat poros. ibidem.
 An membra tercie digestiue nutriat: ex humore vel humis ditate. ibidem.
 An secūda digestiua operatur simul & semel quattuor: bus motes: tercia vero digestio nō operatur simul quattuor: bus miditates. ibidem.
 An attractiua: expulsiua & retentiua operatur per villos: non autē digestiua. ibidem.
 An naturalis virtus cōtinue operatur & nunq̄ quiescit neq̄ fatigatur: animalis vero fatigatur & quiescit quandoq̄ in somno. fo. clvj.
 An cura q̄m speciem possit nutri. ibidem.
 An cura q̄m speciem habeat egestiones. ibidem.
 An vīna sit superfluitas potus tantū: aut cibi tantum: aut vtriusq̄. ibidem.
 An vīna in epate generata statim descendat ad renes. fo. clvj.
 An vīna plus & principalis attestetur passionibus itra venas: aut extra. ibidem.
 An vīna sit certius signum q̄ egestio. ibidem.
 Cuius complexionis est vīna. ibidem.
 An tercia digestiua possit corrigere peccatū secūde. ibidē.
 An vīna noctis sit certiosū significationis q̄ vīna diei. fo. clvj.
 An vīna noctis sit magis tincta q̄ in die. ibidem.
 An digestio magis vigeat in nocte q̄ in die. ibidē.
 An vna virtus aliam retrahat a sua operatione. ibidē.
 An virtus expulsiua vīne magis vigeat in nocte q̄ in die. fo. clvj.
 An virtus expulsiua vices sit tm̄ naturalis: aut composita ex naturalī & animalī. eodem.
 Que vīna sit magis tincta: an prima: an secūda: in homine non gulofo. eodem.
 An vīna sit certum signum in morbis. fo. clvj.
 An vīna sit certus signum in sanitate vel in egritudine. fo. clvj.
 An per vīnam veniamus in cognitionem speciei morbī. fo. clvj.
 An vīna in egris decidatur a materia morbi vel nutrimenti. fo. clvj.
 An vīna habeat certam significationem in morbo innatura. fo. clvj.
 An vīna laudabilis in morbis extra venas sit certum signū salutis: sicut illa dabilis est certū signū mortis. fo. clvj.

An in vīna passione vīna grossa et cruda sit signum mortis. fo. clvj.
 An medicus debeat determinare de exitu vīne. ibidē.
 An omnis vīne exitus sit uariatus. ibidem.
 An exitus vīne nocturnus sit duplex: aut triplex. ibidem.
 An exitus vīne nocturnus non fiat per cōmitiones sanguinis et melancholice. ibidem.
 An in exitu nocturno vīne nō fiat mētio nisi de duabus speciebus p̄legmatis. fo. clvj.
 An exitus neuter seu indifferens vīne differat a iuuatuo. fo. clvj.
 An vīna plus multiplicet in estate q̄ in hyeme. fo. clvj.
 An ventus borealis faciat ad multitudine vīne. ibidem.
 An vīna multiplicetur propter calorem interiorum. ibidē.
 An cibi comestī possint dare odorem vīne. ibidem.
 An in homine temperato vīna debeat esse magis fetida q̄ egestio. fo. clvj.
 An in acutis morbis cū remouetur fetor: in vīna: sit signum eodem. eodem.
 An in p̄legmate acido dominetur frigiditas et humiditas. fo. clvj.
 An color vīne sit certum signū medico. fo. clvj.
 An color vīne detur per viam digestiōis vel cōmitionis. fo. clvj.
 An omnis vīna sit naturalis. ibidem.
 An color albus vel citrinus vel rubecus sit in vīna naturalis. fo. clvj.
 An color rubecus plus reperitur in sanis q̄ in egris. fo. clvj.
 An egestio debeat naturaliter esse magis tincta q̄ vīna. fo. clvj.
 An primo diuersificetur vīna penes etatē q̄ penes cōmplexiones. fo. clvj.
 An in pueris debeat vīna esse pauca aut multa. ibidē.
 An vīna pueroꝝ sit grossa. ibidem.
 An vīna pueroꝝ sit alba. ibidem.
 An calor pueri sit maior calore iuuenis. ibidem.
 An color detur vīne a complexionē radicali vel fluenti. fo. clvj.
 An due tm̄ sint cōbinationes qualitatum. fo. clvj.
 An color vīne detur a cōplexione coloris vel epatis. ibidē.
 An actiue qualitates dent colore: passiuē vō substantiam. fo. clvj.
 An frigiditas & siccitas faciant vīnam albam & tenuem. fo. clvj.
 An vīna plus diuersificetur vīna penes quantitātē cibi non penes substantiam. fo. clvj.
 An cibus possit variare colorem vīne. eodem.
 An cibus cibus in effectu possit variare colorem vīne. eodem.
 An cibus multus in crudet vīnam. eodem.
 An cibus paucus rubifcet vīna. eodem.
 An vinum multum bibitum faciat vīnam multam. fo. clvj.
 An vinum subtile album bibitum remittat vīnam. fo. clvj.
 An vīna plus diuersificetur vīnam ex parte exercitij anime q̄ corporis. ibidem.
 An accidentia anime diuersificent vīnam. ibidē.
 An angustia p̄stet corpori calorem lenem: tristitia vero acutissimum. ibidem.
 An ira habeat vīnam tingere. ibidem.
 An vigilia tingat vīnam. fo. clvj.
 An motus corporis tingat vīnam. ibidem.
 An quies anime et corporis p̄stet vīne cruditatem. fo. clvj.
 An ex colore exteriori tingatur vīna. fo. clvj.
 An frigus exterioris det vīne cruditatem et albedinem. fo. clvj.
 An vīna plus diuersificetur colorem vīne innaturalis a parte complexionis male. fo. clvj.

Tabula

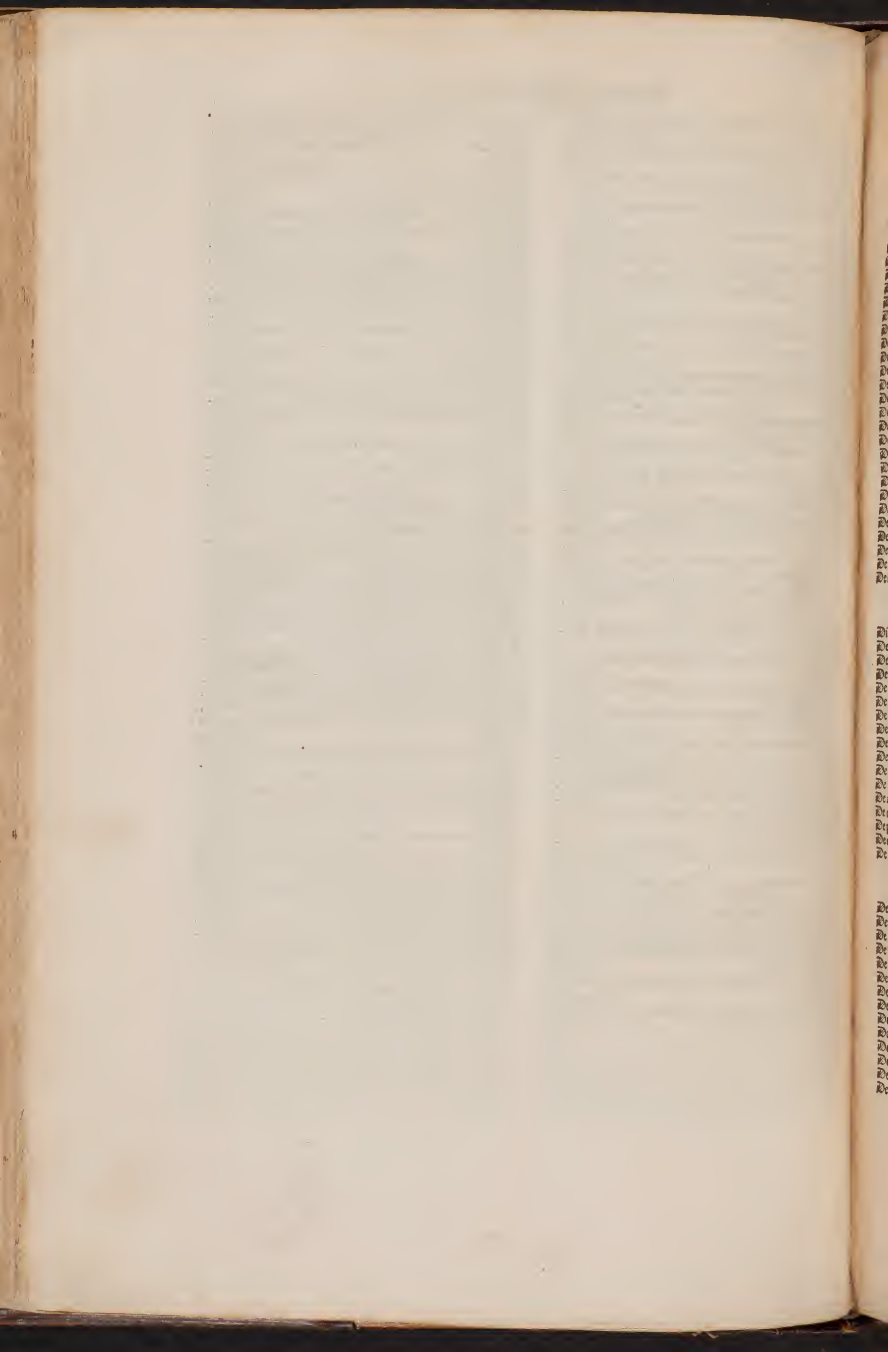
- An sanguis magis conueniat cum cholera q̄ cum p̄legma** fo. clxxij.
te.
An combinatio cholere cum p̄legmate sit impossibilis. fo. lio.
An colo: igneus m̄ differt sanguinē cholericū. fol. clxxij.
An colo: purpureus significet sanguinem melancholicum. folio.
Per quam viam colo: viridis antecedit choleram nigram. folio.
An colo: niger significet aliquā frigiditatē clxxij.
Et nō p̄binatio p̄legmatis cū sanguine per dominū vtriusq̄ nō pot̄ fieri s̄m cōmitionē: t̄i potest fieri s̄z viciuitatē: cōbinatio vero cholere cum melancholia nullo modo fieri potest. clxxij.
An cōmixtio omn̄ū humorū sit possibilis. ibidem.
An intra venas aut extra plus cōbinētur humores. fo. lio.
An cholera plus cōmīscatur cum p̄legmate aut cum melā cholā. fo. clxxij.
Et nō habeamus colorem aliquem ex cōmīxtione cholere et melancholice. ibidem.
An p̄legma plus cōmīscatur cū melancholia aut cum sanguine. ibidem.
An cholera plus cōmīscatur cum melancholia aut cum sanguine. fo. clxxv.
An melancholia possit combinari cum p̄legmate aut cum cholera. eodem.
An colores medij componantur ex extremis. eodem.
Et ponit sex tantum combinationes humorum: cum sint plures. fo. clxxv.
Et enumerat glaucū colorē: et non rufum: et tamen p̄sequitur de rufo et non de glauco. eodem.
An capitulū in tertio bene siue tur. eodem.
Et nō fiat mentionē de resolutione pinguedinis ab alijs mēbris q̄ a renibus. fo. clxxv.
An maius pinguedo resoluatur a renibus q̄ a toto corpore. folio.
Per quam viam in etipico cōsumantur humiditates et nō humores. clxxvj.
Et colo: innaturalis operā in humoris operatur putrefactionem: et non cōsumptionem: operans vero in humiditates operat consumptionē: et nō putrefactionem ibidem.
Et febribus etipica nō habeat fieri in prima humiditate. fo. lio.
Et de medicatō coloris non dicit q̄ possit subitari aut in grossari. ibidem.
An vina subtilis et alba in principio egritudinis apprens significet q̄ natura dimiserit ascendere ad partes superiores. fo. clxxvij.
An in morbo longae vina semper manēs subtilis: significet apostema futurū in hypochondrijs. ibidem.
An colo: vine detur prius q̄ liquore. ibidem.
An facilius sit d̄re liquore q̄ colore: et vine. ibidē.
An plures sint liquores q̄ colores. fo. clxxvij.
An subtilitas in vina causetur a calido aut a frigido. ibidē.
An vina subtilis possit ingrossari. ibidem.
An vina subtilis permanēs sic alba significet frenesim. fo. lio.
An colo: grossus vel subtilis debeat apparere in corpore: et operato. fo. clxxvij.
An grossus liquo: generatur ab epate humido vel siccō. fo. lio.
An vina grossa apprens in initio morbi sit bonum signum folio. clxxvij.
An vina cruenta grossa postea possit clarificari ibidem.
An dolo: capitis possit esse signum operis bone future. ibidē.
An rotatio vine causetur a calido vel a frigido. ibidē.
Et in estate est maior corruptio humorum: q̄ in hyeme: etiam men tatio vine est maior: in hyeme q̄ in estate ibidē.
Et quō etipico causetur rotatio in vina: aut a calido: aut a frigido. fo. clxxij.
Et vas in cōmīxtione vine insidatur ibidem.
- An vina rotata possit redire ad ignem** ibidem.
An vina rotata sit bonum signum vel malum. ibidē.
Que vina est melior: subtilis aut grossa. fo. clxxij.
An vina vniuersim exiēs et sic manēs sit melior: q̄ diffusim folio clxxij.
An transitus vine a subtilitate in grossitatem sit melior: q̄ conuersio. clxxij.
Et cum vina clarificetur propter transmissio: nem peritum rearum in profundum: et in rotata fiat talis transmissio: videtur q̄ rotata debeat esse clara. ibidē.
An vina grossa et turbida significet digestionis completam folio. clxxij.
An vina possit esse clara et grossissima fo. clxxij.
Principium morbi quid sit. ibidē.
An principium egritudinis possit cognosci. ibidē.
An vina subtilis postea grossifacens significet digestionem folio. clxxij.
An principium morbi habet cognosci p̄ accidentia morbi aut per sensibilem lesionem operationi cōsuetari. ibidē.
An augmentum differat a statu fo. clxxij.
An status sit longus: bonarū egritudinis. ibidem.
An virtus naturalis plus laborat in principio: aut in statu morbi. ibidem.
An declinatio sit vnum de temporibus morbi. ibidem.
An in declinatione cōtingat aliquē moti. ibidem.
An vina egros: possit esse similia vine sanorum. clxxij.
An vina nigra sit pessima. ibidē.
An hypostasis nigra sit melior: cum liquore vniuersim aut d̄si foimi. ibidem.
An vina cum hypostasi nigra et liquore vniuersim sit vbius lios in significando perditionem q̄ cum liquore diffusim folio. clxxij.
An vine non naturales meliores sint quando permittuntur in vase q̄ quando permanent in eadem qualitate. ibidē.
An cum substantia grossa vina possit esse hypostasis clara. ibidem.
An vina turbida et grossa differant ibidem.
An vina alba in colore: grossa in substantia apprens in febrelenta in principio: significet longitudinem morbi. fo. lio.
An colo: quilibet cum quolibet liquore naturaliter conueniat. eodem.
An colores extremi sint antiquiores medijs. eodem.
An albus colo: recipiat omnes alios colores. ibidem.
An vina possit esse alba in colore et fissi in liquore ibidē.
An colo: albus causetur a calido aut frigido. ibidem.
Et ur ysaac non ponit nisi nouem significationes vine albi coloris cum substantia subtili fo. clxxij.
Et loquatur de terra digestione quando loquitur de colore et liquore. ibidem.
An in acuta febre sine frenesi possit apparere vina alba. fo. lio.
An vina alba et subtilis in etipico sit propter calorem innaturalem cōsumētēz ibidem.
Et in diabete est maxima sitis. ibidem.
An in diabete appareat vina alba et subtilis. ibidem.
An vina alba subtilis significet lapides in renibus vel in vesica ibidem.
An in colica appareat vina alba. fo. clxxv.
An frigiditas cōgelans possit causare nigrum colorem in tria. ibidem.
An ex oppilatōe melancholice aliquādo appareat vina grossa. ibidem.
An niger colo: conueniat naturaliter cum colore subtili et grossi. ibidem.
An niger colo: frequentius causetur a frigido q̄ a calido. fo. lio.
An in febribus acutis pluries sit colo: niger cum subtili substantia aut grossa fo. clxxij.
An vina alba sit peior nigra vina. ibidē.
An vina nigra representat incrementum cholere: sit peior q̄ representans decrementum sanguinis. ibidē.

Dubioꝝ lib. v. marii.

An post determinati onem de colore albo: debuffet deter-
nare de medio. folio. cxxxvij
 Cur non dicit q̄ color: viridis habet coniungi cum substantia,
 subtili accidentaliter. eodem.
 An post determinationem de colore viridi: debuffet deter-
nare de purpureo: rubeo: & vermiculofo. eodem.
 An pallidus & subpallidus coniungantur cum grosso liquo-
re. eodem.
 An in morbo calido debeat dari p̄paracum calidum & vici-
lentum. fo. cxxxvij.
 An citra? color: significet digestionē aut indigestionē. ibidē.
 An eque tempus debeat esse a die nunciaria in qua ap-
paret primo signa digestionis vsq; ad status & vsq; ad prin-
cipium moti. ibidem.
 An color rufus & subrufus pueniat cū claritate. fo. dxxxvij.
 An rufus color: fit calidior rubeo. folio. eodem.
 An color: vermiculosus cōueniat naturaliter cū subtili liquo-
re & grosso. fo. dxxxvij.
 An vna vermiculosa grossa in qua apparet nebula rubea in
superficie in quarta die significet bonā crifim futuram in se
ptima. ibidem.
 An vna rubicēda grossitudinē cōueniens significet actionē
nature & calorem digerentem. ibidem.
 An in vna rubicēda sanguis dicitur cholere acute vel rus
be. ibidem.
 An cibus contrariū in stomacho propter augmentationē
caloris naturalis. ibidem.
 An vna purpurea dicitur hypostasim granofam: minus suspe-
cta sit q̄ si non habeat hypostasim granofam. ibidem.
 An subtilitas et cruditās possint se simul compati in eadem
vna. ibidem.
 An hypostasim naturalis generetur ab operatione secunde
vel tertie digestionis. fo. cc.
 An hypostasim descendatur ab omnibus membris: vel a quib-
busdam solum. fo. eodem.
 An hypostasim sit certius signum q̄ vna eodē.
 An hypostasim plus affimiletur sanies an spermati an lacti.
folio. eodem.
 An sanies generetur a calore naturali: vel non naturali: vel
ab vitro. folio. cc.
 An hypostasim coniungatur cum vna anteq̄ vadat ad mē-
bra tertie digestionis. ibidem.
 An hypostasim generetur ex materia moti: aut ex materia
nutrimenti. ibidem.
 An hypostasim naturalis habeat i fundo vel supremo reside-
re. folio. ccj.
 An hypostasim naturalis debeat eē medio? i liquore. ibidē.
 An hypostasim naturalis debeat eē forme piramidalis. ibidē.
 An ignis debeat eē piramidalis figure. ibidem.
 An cerebrū sit fundamentum omnium membrorum. ibidē.
 An re ostentat a neruis. fo. ccij.
 An pars lata cordis sit superior & conus inferior eodem.
 An bene determinet ysaac determinando de motu hyposta-
sis. folio. ccxij.
 An leuitas motus ad superiora in hypostasi sit bonum si-
gnum. ibidem.
 An motus hypostasim sit naturalis vel violentus. ibidem.
 An hypostasim possit apparere fonti existente virtute. ibidē.
 An hypostasim naturalis possit in egris apparere. fo. ccxij.
 An hypostasim diuisa continua apparet sit melior: vel dif-
continua apparet. ibidem.
 Cur ysaac non diuersificat hypostasim accidentalem nisi tri-
pliciter folio. ccxij.
 An color: viridis sit medium inter bonum & malum. eodem.

An pinguedo a fortiori calore coaguletur q̄ caro. fo. eodem.
 An aqua cōmixta mellī diminuat dulcedinē mellis. fo. ccv.
 An mel transeat de dulcedine in amaritudinem per saliedū
eodem.
 An sanguis peccans in corpore citius corrigatur a natura q̄
alvus humo: peccans. eodem.
 An hypostasim rubea sit melior: citrina. fo. ccvj.
 An hypostasim rubea transeat in albedinē sine medio. ibidē.
 An hypostasim innaturalis sit melior: in fundo q̄ in medio
aut supremo. ibidem.
 An hypostasim innaturalis sit melior: subtilis q̄ grossa. ibidē.
 An hypostasim innaturalis q̄ in eadem die supnat: & post-
ea subito in eadē die pent fundum: sit bonū signū. ibidē.
 An hypostasim multa in quantitate in sanis coposus sit si-
gnū bonum. fol. ccxvij.
 An i pueris debeat apparere multa hypostasim naturaliter
in quāitate. ibidem.
 An hypostasim multa in quāitate & subtilis apparet signū
ficti sanitatem. ibidem.
 An non alba hypostasim in infirmis apparet: significet du-
mos pblegmaticos abundare in corpore. ibidem.
 An a coposus pinguis fiat maior: resolutio q̄ a ma-
gis. folio. ccxvij.
 An maior: hypostasim in quāitate apparet in coposus: ma-
gis vel pinguis. ibidem.
 Cur ysaac nō ponit nisi octo colores hypostasim innaturalis
folio. ccxvij.
 An temperamentum hypostasim in subtilitate significet me-
diocritatem nature in coctione eodem.
 An hypostasim descendatur ex humore vel humiditate. fo.
lio. ccxij.
 An hypostasim descendatur ab humiditate humoral: vel a ro-
re: vel a cambio: vel a glutino. ibidem.
 An hypostasim descendatur ab humiditate post q̄ illa conuer-
sa est in membra: vel anteq̄ conuertatur. ibidem.
 An quādo hypostasim alba significet grossos humores pble-
gmaticos: oportet quādo sunt sine febre expelli cū p̄par-
macia: si vero cum febre sine pharmacia. ibidem.
 An sit aliqua medicina euacuās vni tri humores. ibidem.
 An hypostasim innaturalis alba squamosa significet maiorē
consumptionem q̄ furfurē. eodem.
 An hypostasim glauca significet materiā cholericā. fo. cc.
 Cur hypostasim glauca non attrahat sanguini. ibidem.
 An hypostasim lentissima significet passionē epatis & eius de-
fectum. ibidem.
 An hypostasim arenosa significet lapidem in renibus vel ves-
fica. ibidem.
 An lapis generetur a calido vel a frigido. ibidem.
 An lapis generetur a calido naturali vel innaturali. ibidē.
 An sanguis absolute dicitur: sit melior: digestus q̄ cholericus?
acutus. ibidem.
 An hypostasim citrina cū febre: significet motum longum.
folio. ccij.
 An hypostasim citrina si sit sine febre: significet p̄iores dō-
lericos: vel pblegma non bene coctū. ibidem.
 An hypostasim nigra causat a calido adurente: sit deterio-
rilla que causatur a frigido mortificante. ibidem.
 An possit esse hypostasim viridis. ibidem.
 An rufa hypostasim cum grosso liquore conueniat. fo. ccij.
 An hypostasim que significet completam coctionem sanguis
nis debeat eē coloris sandaracani & liquoris turbidi. ibidē.

¶ Sinis dubioꝝ in commentarijs
de vna motuum.

Tabula librorum Pantechni.

Secunda pars reparatoriorum seu tabularum totius operis,

Capitulum reparatorium et capitulum Pantechni,

Liber primus theoricè continet capita. xxv.

Qualis debeat esse discipulus. cap. ij. folio. j.
 Que scri conueniat ab introducendis. cap. ij. ibidem.
 De diuisione medicine. cap. iij. ibidem.
 De elementis. cap. iij. ibidem.
 De commixtione. cap. v. fol. ij.
 De mutatione in complexionem. cap. vj. eodem.
 De diuisione complexionum. cap. vij. eodem.
 De signis humane complexionis. cap. viij. eodem.
 De vniuersali complexionem membrorum. cap. ix. eodem.
 De particulari complexionem cerebri. cap. x. fol. iij.
 De complexionem oculorum. cap. xj. ibidem.
 De complexionem cordis. cap. xij. ibidem.
 De complexionem testiculorum. cap. xiiij. ibidem.
 De complexionem stomachi. cap. xv. ibidem.
 De complexionem pulmonis. cap. xvj. ibidem.
 De complexionem totius corporis. cap. xvij. fol. iij.
 De moderato corpore. cap. xvij. eodem.
 De causa mutante signa complexionis. cap. xix. eodem.
 De mutationem complexionis propter regionem. cap. xx. eodẽ.
 De mutationem complexionis propter etatem. cap. xxj. fol. iij.
 De mutationem complexionis propter ceterum. cap. xxij. ibidẽ.
 De mutationem complexionis propter cõsuetudinẽ. cap. xxiiij. ibidẽ.
 De signo sani corporis. cap. xxiiij. ibidem.
 De humoribus. cap. xxv.

Liber secundus continet. xvij. capita.

Disputatio de omnibus membris. cap. i. fol. v.
 De ossibus. cap. ij. eodem.
 De ossibus capitio. cap. iij. eodem.
 De ossibus docti. cap. iij. fol. vj.
 De ossibus pectoris. cap. v. ibidem.
 De ossibus spatule. cap. vj. ibidem.
 De ossibus manuum. cap. vij. ibidem.
 De ossibus pedum. cap. viij. ibidem.
 De cartilagine. cap. ix. ibidem.
 De neruis. cap. x. fol. vj.
 De ligamentis et chordis. cap. xj. eodem.
 De venis. cap. xij. eodem.
 De arterijs. cap. xiiij. fol. vij.
 De carne vel pinguedine. cap. xiiij. ibidem.
 De pelliculis. cap. xv. ibidem.
 De cute. cap. xvj. fol. ix.
 De pilis et vngulis. cap. xvij. eodem.

Liber tertius continet. xxxvij. capita.

De compositis membris. cap. i. fol. ix.
 De lacertis siue musculis. cap. ij. ibidem.
 De lacertis mouentibus collum et caput. cap. iij. ibidem.
 De lacertis mouentibus gutture et sibi subiecta. cap. iij. ibidẽ.
 De lacertis mouentibus spatulas. cap. v. ibidem.
 De lacertis mouentibus manus. cap. vj. fol. x.
 De lacertis mouentibus pectus. cap. vij. eodem.
 De lacertis mouentibus ventrem. cap. viij. eodem.
 De lacertis mouentibus costas. cap. ix. eodem.
 De lacertis mouentibus crura. cap. x. eodem.
 De lacertis mouentibus pedes. cap. xj. eodem.
 De compositis membris interioribus et cerebro. cap. xij. eodẽ.
 De nucha. cap. xiiij. fo. xj.
 De oculis. cap. xiiij. ibidem.

De instrumentis odoratus seu naribus. cap. xij. ibidem.
 De instrumentis auditus. cap. xvj. ibidem.
 De instrumentis lingue. cap. xvij. ibidem.
 De instrumentis spiritus et primo de vnyla. cap. xvij. ibidẽ.
 De gutture. cap. xix. ibidem.
 De canalibus pulmonis. cap. xx. fol. xij.
 De pulmone. cap. xxj. eodem.
 De corde et cerebri. cap. xxij. eodem.
 De diaphragmate. cap. xxiiij. eodem.
 De instrumentis aborum et primo de bucca et superio et inferiori. cap. xxv. eodem.
 De ore stomachi seu mery. cap. xxv. fol. xij.
 De stomacho. cap. xxvij. ibidem.
 De intestinis. cap. xxvij. fol. xij.
 De iero. cap. xxvij. eodem.
 De epate. cap. xxix. eodem.
 De splene. cap. xxx. eodem.
 De felle. cap. xxxj. eodem.
 De renibus. cap. xxxij. eodem.
 De vesica. cap. xxxij. eodem.
 De inebis genitalibus et primo de matrice. cap. xxxiiij. eodẽ.
 De mammillis. cap. xxxv. fol. xiiij.
 De testiculis et vasis spermatis. cap. xxxvj. ibidem.
 De virga. cap. xxxvj. ibidem.

Liber quartus continet capita. xx.

Disputatio de virtutibus. cap. i. fol. xiiij.
 De virtute naturali. cap. ij. fol. xv.
 De virtute naturali in stomacho operante. cap. iij. eodem.
 De eiusdem in vnyla operatione. cap. iij. fol. xvj.
 De virtute spirituali dilatare et constringere. cap. v. ibidem.
 De status suauitatis. cap. vj. ibidem.
 De causa motus. cap. vij. ibidem.
 De virtute spirituali passibilis. cap. viij. ibidem.
 De virtute animata. cap. ix. ibidem.
 De virtute sensibilis. cap. x. fol. xvij.
 De virtute visus. cap. xi. eodem.
 De virtute auditus. cap. xij. eodem.
 De virtute odoratus. cap. xiiij. eodem.
 De virtute gustus. cap. xiiij. eodem.
 De virtute tactus. cap. xv. eodem.
 Quid vnicuique sensui conueniat et quid disconueniat. cap. xv. folio. xvij.
 De virtute voluntarium motu faciente. cap. xvij. ibidem.
 De actionibus. cap. xvij. ibidem.
 De spiritibus. cap. xix. ibidem.
 Quid horum vnumquodque faciat cum exit naturam suam. cap. xx. ibidem.

Liber quintus capita habet. cxiij.

Disputatio de rebus non naturalibus. cap. i. fo. xvij.
 De natura aeris. cap. ij. eodem.
 De natura temporum anni. cap. iij. eodem.
 Quid tempora anni faciant cum cursum nature explant. ca. eodem.
 Quid faciat tempus si naturale cursum creat. cap. v. fol. xix.
 Quis vnumquodque tempore sint passuri et quæ casuri. ca. vj. ibidẽ.
 De mutatione aeris propter stellarum. cap. vij. ibidem.
 De aeris mutatione propter ventos. cap. viij. ibidem.
 De mutatione aeris propter regionem. cap. ix. ibidem.
 De mutatione aeris propter loca. cap. x. fol. xx.
 De pestilentia aeris. cap. xj. eodem.
 De diuersitate exercitiorum. cap. xij. eodem.
 De qualitate motus. cap. xij. eodem.
 De actionibus balneorum. cap. xiiij. eodem.
 De cibis disputatio vniuersalis. cap. xliij. fol. xij.
 De granis et primo de frumento. cap. xv. fol. xij.
 De amido. cap. xv. ibidem.

Librorum **S**antechni.

De accidentibus in mēstruis apparentibus. cap. xxxv. eodē.
 De accidentibus in sudore apparentibus. cap. xxxv. eodem.
 De inaniitione non naturali. cap. xxxv. eodem.

¶ Liber septimus continet capita. xviij.

De vniuersalibus significationibus et eorum diuisionibus. cap. i. fo. xxx.
 De intelligēdis pulsibus et quid p eos significat. ca. ij. ibidem.
 De pulsuum generibus et eoz qualitatē. cap. iij. ibidem.
 De causis quas in pulsi factis naturalē. cap. iij. fo. xxxi.
 De mutatione pulsus ppter rē nō naturalē. cap. v. fo. xxxiij.
 De mutatione pulsus ppter rē natura. ca. vj. eodem.
 De pulsibus apoftemata significanti. cap. viij. eodem.
 De pulsibus apoftemata cerebri significanti. cap. ix. fo. xxxiij.
 De pulsibus apoftemata significanti. ca. x. ibidē.
 De pulsibus apoftemata significanti. ca. x. ibidē.
 De vniuersali dispositione vinarum. ca. x. fo. xxxiij.
 De qualitatibus cognofcentis colorū vine et earum diuisionibus: quid per eas significat. cap. xij. eodem.
 De significatione liquoris vine. cap. xij. eodem.
 De significatione hypofthesis. cap. xij. eodem.
 De significatione in egestionē apparitū. cap. xv. fo. xxxv.
 De significationibus screturū. cap. xvij. ibidem.
 De significationibus sudoris. cap. xvij. ibidem.

¶ Liber octauus continet capita. xxx.

De diuisione singulari significationis. cap. i. fo. xxxvj.
 De genere febris et diuifitate eius et causa et significatione eius. cap. iij. eodem.
 De febre ephimera et causa et significatione ei. cap. iij. eodē.
 De putredine febriū et causa earū et causa periodoz earum. cap. iij. eodem.
 De significatione putredinis febriū. cap. v. fo. xxxvii.
 De febribus cōpositis: et causis earum: et significationibus earum. cap. vi. ibidem.
 De febre etica et causa et significatione ei. cap. viij. ibidem.
 De sputato vniuersalis de apoftematibus. cap. viij. fo. xxxvii.
 De apoftemate et sanguine et cā et significatione ei. ca. ix. eodē.
 De apoftemate cholericō et cā et significatione. cap. x. eodē.
 De apoftemate pblegmatiko et causa et eius significatione. cap. xi. eodem.
 De apoftemate melancholico: causa et eius significatione. cap. xij. eodem.
 De passionibus quas patitur exterior pars copotis. i. cutis cap. xij. fo. xxxviij.
 De variola et causa et significatione eius. cap. xij. ibidem.
 De lepra causa et significatione eius. cap. xv. fo. xxxix.
 De moxpea et causa et significatione sua. cap. xv. ibidem.
 De scabie et cutis excoziatione. cap. xvij. ibidem.
 De purgine. cap. xvij. ibidem.
 De pediculis. cap. xvij. ibidem.
 De pustulis. cap. xv. fo. xxxix.
 De vesidatione. cap. xv. eodem.
 De verrucis. cap. xv. eodem.
 De apoftemate qd vocatur yppofina. cap. xvij. eodem.
 De morbis illis qui sunt p pūij quibusdam membris et non alijs. cap. xvij. fo. xxxix.
 De carbunculis et vulneribus. cap. xv. fo. xxxix.
 De morfu bestie venenose: et incipiendū a morfu canis rabio di. cap. xv. fo. xxxix.
 De morfu tyrie et serpentis. cap. xv. fo. xl.
 De morfu scorpionis. cap. xv. ibidem.
 De morfu vesparum. cap. xv. ibidem.
 De morfu aranee. cap. xv. ibidem.

¶ Liber nonus. xliij. continet capita.

De vniuersali via qua intelliguntur passionēs corporū in feriores. cap. i. fo. xl.

De intēticō interiorū morboz et diuisione eoz. cap. ij. fo. xli.
 De cephalca et causa et significatione eius. cap. iij. eodem.
 De frenesi calida et frigida: et apoftemate cerebri: alienatione mētis: et causis eoz: et significationibus. cap. iij. eodē.
 De lethargia et causa et significatione eius. cap. v. eodem.
 De apoplexia et epilepsia et causis et significationibus earū. cap. v. fo. xli.
 De melacholia et causa et significatione eius. cap. vi. ibidem.
 De amore qd berocos dicit: cā et significatione ei. ca. vi. ibidē.
 De passionibus quas patitur nuchā: sicut emollitō: et pti natione et similibus. cap. ix. ibidem.
 De paralyfi et causa et significatione eius. cap. x. ibidem.
 De spasmus et plenitudine. cap. x. fo. xli.
 De tremore qui et paralyfis dicitur. cap. x. fo. xli.
 De gibbositate. cap. x. fo. xli.
 De passionibus que nascuntur in mēbris sensibus: et ab oculis incipiendū. cap. xv. fo. xliij.
 De passionibus mēbris auditus: et causis eoz. cap. xv. fo. xliij.
 De passionibus mēbris odoratus: et causis et significationibus eius. cap. xv. ibidem.
 De passionibus lingue: et causis et significatione ei. cap. xv. ibidē.
 De passionibus oris et mēbris eius. cap. xv. ibidē.
 De passionibus in mēbris anhelantis. cap. xv. ibidē.
 De passionibus in gula: et pulmonis canalibus: et lactertis pētrois. cap. xv. fo. xlv.
 De passionibus pulmonis. cap. xv. eodem.
 De passionibus in pelluculis costas cooperentibus. cap. xv. eodē.
 De passionibus in diaphragmate ptingentibus. cap. xv. eodē.
 De passionibus cordis. cap. xv. eodem.
 De passionibus in instrumentis abinascētibz: et a stomacho incipiendū. cap. xv. fo. xlv.
 De passionibus in fundo stomachi nascētibz. cap. xv. ibidē.
 De passionibus intestinorum. cap. xv. ibidē.
 De colla ca passione. cap. xv. ibidē.
 De passione plecton. cap. xv. ibidē.
 De lumbicis et alijs vermicibus. cap. xv. ibidē.
 De passionibus natiū. cap. xv. ibidē.
 De passionibus epatis: causis et significatione earū. ca. xv. eodē.
 De hydropisi. cap. xv. eodem.
 De passionibus splenis. cap. xv. fo. xli.
 De passionibus fellis. cap. xv. fo. xli.
 De passionibus renū. cap. xv. fo. xli.
 De passionibus vesice. cap. xv. fo. xli.
 De passionibus siphac. cap. xv. ibidē.
 De passionibus generatiuoz mēbris: ca. xl. fo. xli.
 De passionibus virgē. cap. xli. eodem.
 De passionibus matricis. cap. xli. fo. l.
 De passionibus mammillarum. cap. xli. fo. l.
 De passionibus coxarum et pedum. cap. xli. ibidem.

¶ Liber decimus. xliij. continet capita.

De vtilitate significationis nunciatiue. cap. i. fo. li.
 De significatione plenitudinis et diuifitōe vltioz. cap. ij. eodē.
 De significatione ptopia morbi futuri et passione nunciatiua. cap. iij. fo. li.
 De significatione temporū morbi. cap. iij. ibidē.
 De scientia a cui et diuifitū morbi. cap. v. fo. liij.
 De intelligenda causa et causa eius. cap. v. eodem.
 De qua purgatione crisi veniat. cap. v. eodem.
 De ymeracrisi. cap. v. eodem.
 De diuifitate olei cretice sūm naturā numeri et cursum lune. cap. v. fo. liij.
 De significatione nunciante crisi. cap. v. fo. lv.
 De significatione particulari vel motempe el salutem potēntē. cap. v. ibidē.
 De significationibus salutis. cap. v. fo. lvij.
 De significatione qua salus vel moris infirmi possit puenire eodem. cap. v. eodem.

¶ Sequitur index primū practices.

Tabula

¶ Liber primus practices continet xxx. capita.

De disputatione regēdoꝝ sanoz. **Cap. i.** folio. lviij.
 De vniuersali regimento sanitatis: et incipiēdum a tempoz
 bus anni: et primo a vere. **Cap. ii.** ibidem.
 De exercitio et labore. **Cap. iij.** ibidem.
 De balneo. **cap. iiii.** folio. lix.
 De aqua et vino. **cap. v.** eodem.
 De modificatioe corpis ad custodiā sanitatis. **cap. vi.** eodē.
 De custodia sanitatis et cura egritudinum cum consuetudine.
cap. vii. folio. lx.
 De consuetudine potus. **cap. viij.** folio. lxj.
 De consuetudine somni. **cap. ix.** ibidem.
 De consuetudine coitus. **cap. x.** ibidem.
 De consuetudine purgationis. **cap. xi.** ibidem.
 De participari regimento sanitatis. **cap. xij.** folio. lxj.
 De corporibus reparamētum ex cūtibus. **cap. xiiij.** eodem.
 De corporibus et cutis qualitate. **cap. xiiij.** eodem.
 De malis cōplexionibus membrorū. **cap. xv.** folio. lxij.
 De cōseruandis dētibus. **cap. xvi.** ibidem.
 De lapidibus qui generātur in renibus. **cap. xvij.** ibidem.
 De mulieribus parua s vulu s habētibus. **cap. xvij.** ibidem.
 De his quoz corpora nō possunt in suis cōplexionibus pma
 nere: nec ad temperamētum mutari. **cap. xix.** ibidem.
 De regimento infantium. **cap. xx.** folio. lxij.
 De regimine p̄gnantū. **cap. xxi.** eodem.
 De corporibus iuuenum. **cap. xxij.** folio. lxij.
 De corporibus seniorum. **cap. xxiiij.** ibidem.
 De egrētibus ab egritudine. **cap. xxv.** ibidem.
 De cōseruandis corporibꝝ a pestiferiāli morbo. **cap. xxv.** ibidem.
 De causa morboꝝ. **cap. xxvi.** folio. lxij. et sequē.
 De regimine quoz sūt curius trās seētū. **cap. xxviij.** folio. lxij.
 De mensuroꝝ augebto. **cap. xxviij.** eodem.
 De corporibus extra naturam mutatis. **cap. xxix.** eodem.
 De corporibus ornamentis. **cap. xxx.** folio. lxv.

¶ Liber secundus practices cōtinet capita. lxxv. Et ad dicitur tractatus de gradibus medicinarū fm ordinem alphabeti.

De diuisione curatiōnis egritudinum. **cap. i.** folio. lxxv.
 De mediō cure oz vires simplicū medicinarū. **cap. ij.** ibidem.
 De p̄batione medicine p̄ experimētum. **cap. iij.** ibidem.
 De p̄batione medicine p̄ velocitatem et tarditatem sue
 alterationis. **cap. iij.** ibidem.
 De velocitate et tarditate coagulationis. **cap. v.** ibidem.
 De tentatione medicine p̄ saporem. **cap. vi.** ibidem.
 De scienā virtutis medicine p̄ odorem. **cap. viij.** folio. lxxvj.
 De cognoscēda medicīna p̄ colorem. **cap. viij.** eodem.
 De singulis virtutibus medicinarum a prima procedenti
 bus. **cap. ix.** eodem.
 De medicīna mollitūa. **cap. x.** eodem.
 De medicīna induratiua. **cap. xi.** eodem.
 De medicīna oppilatiua. **cap. xij.** eodem.
 De medicīna aperitiua. **cap. xiiij.** eodem.
 De medicīna mōdificatiua. **cap. xiiij.** eodem.
 De medicīna rarificatiua. **cap. xv.** eodem.
 De medicīna solidatiua. **cap. xvi.** eodem.
 De medicīna largatiua. **cap. xvij.** folio. lxxvij.
 De medicīna cōstrictiua. **cap. xvij.** ibidem.
 De medicīna vitūa. **cap. xix.** ibidem.
 De medicīna putrefactiua. **cap. xx.** ibidem.
 De virtute medicine liquefacētis carnes. **cap. xxj.** ibidem.
 De medicīna cicatriua. **cap. xxij.** ibidem.
 De medicīna carnis curatiua. **cap. xxiiij.** ibidem.
 De medicīna attractiua. **cap. xxiiij.** ibidem.
 De medicīna expulsiua. **cap. xxv.** ibidem.
 De medicīna que custodit corpus a mortifera potione. **cap**
pitu. xxvj. folio. lxxvij.
 De medicīna mītigante doloꝝ. **cap. xxvij.** eodem.
 De virtute tertia medicine lapidē frāgēte. **cap. xxviiij.** folio. lxxvij.
 De medicīna vniā p̄rouocante. **cap. xxix.** ibidem.

de medicīna mēstrua p̄rouocāte. **cap. xxx.** ibidem.
 de medicīna lac generāte. **cap. xxxj.** ibidem.
 De medicīna sperma generāte vel an gmetate. **cap. xxxij.** ibidem.
 de medicīna lac auferente et desiccāte. **cap. xxxij.** ibidem.
 de medicīna pectꝝ pulmonē mōdificāte. **cap. xxxiiij.** folio. lxxvij.
 de diuisione simplicis medicine. **cap. xxxv.** folio. lxxvij.
 de naturꝝ simplicū medicinarū et p̄mo de herb. **cap. xxxvj.** eodē.
 de semibus berbarum. **cap. xxxvij.** eodem.
 de grānis et p̄mo de frumēto. **cap. xxxvij.** eodem.
 de folijs arborum et berbarū. **cap. xxxvij.** eodem.
 de scoribus plātarum. **cap. xl.** folio. lxxvij.
 de fructibus berbarum. **cap. xli.** ibidem.
 de oleis fructū et radicū vel siccum vel seminum vel medic
 larum ossium. **cap. xliij.** folio. lxxvij.
 de succis et p̄mo de aloē. **cap. xliij.** folio. lxxvij.
 de virtutibus gūnarum. **cap. xliij.** folio. lxxvij.
 de virtutibus lignoz et p̄mo de ligno aloes. **cap. xliij.** eodem.
 de virtutibus radicū arborū vel berbarū. **cap. xliij.** eodem.
 de virtutibus terrarū et lutoꝝ. **cap. xliij.** eodem.
 de virtutibus lapidum. **cap. xliij.** eodem.
 de salibus et eoz virtutibus. **cap. xliij.** eodem.
 de virtutibus metallorū. **cap. l.** eodem.
 de vitriolis et alumine. **cap. li.** eodem.
 de medicinis que sunt ex animalibus et p̄mo de sanguin
 bus. **cap. liij.** eodem.
 de virtutibus lactis animalium. **cap. liij.** eodem.
 de coagulatis animalū. **ca. liij.** eodem.
 de diuersis virtutibus eoz. **cap. lv.** folio. lxxvij.
 de sudose bois et salina eius. **cap. lvj.** folio. lxxvij.
 de virtutibus felle animalū. **cap. lvij.** eodem.
 de virtutibus viciariū animalū. **cap. lvij.** eodem.
 de virtutibus stercoꝝ animalū et auiū. **cap. lvij.** eodem.
 de viciis marinis et quibdam alijs animalū. **cap. lvij.** eodem.
 de vrte p̄quedinis animalū et auiū et medullis eoz. **ca. liij. co.**
 de virtutibꝝ capitū animalū. **cap. lxxj.** eodem.
 de virtutibus conuū animalū. **cap. lxxij.** eodem.
 de virtutibus membrorū bestrū. **cap. lxxij.** eodem.
 de rethculis et vnguitibus animalū. **cap. lxxij.** eodem.
 de ossibus animalū et coio serpentū. **ca. lxxij.** eodem.
 de capillis lana et pilis boīm. **cap. lxxij.** eodem.
 de diuisione dissolutiuarū medicinarū. **cap. lxxij.** eodem.
 de medicinis dissolutiuis. **cap. lxxij.** eodem.
 de eisdem medicinis dissolutiuis. **cap. lxx.** eodem.
 de medicinis dissolutiuis iterum: et p̄mo de scamone. **ca. p.**
lxxj. folio. lxxvij.
 de medicinis vomitiuis. **cap. lxxij.** eodem.
 Quomodo accipiens vel accepturi vel q̄ accepturi lacriā
 vel vomitiuis se habere debeāt. **cap. lxxij.** eodem.
 de eisdē lapatiuis accipiendis. **cap. lxxij.** eodem.
 de medicinis elgēdis et q̄liter seruetur. **ca. p. lxxv.** eodem.
 ¶ De gradibus medicinarum fm ordinem alphabeti
 ctatus. eodem.

¶ Liber tertius practices cōtinet capita. liij.

De origine biete. **cap. i.** folio. lxxvij.
 De bieta omnium egritudinum. **cap. ij.** ibidem.
 de simplicibus medicinis et cōpositis. **cap. iij.** ibidem.
 de simplicibus medicinis oculoz. **cap. liij.** folio. lxxvij.
 de medicinis cōpositis oculoz. **cap. v.** eodem.
 de cura febris ephimere que fit p̄pter calorem solis. **ca.**
pitu. vi. eodem.
 De cura febris ephimere p̄pter frigiditatem. **cap. viij.** eodem.
 de cura febris ephimere p̄pter balneū. **cap. viij.** eodem.
 de cura febris ephimere p̄pter abos p̄ pot. **cap. ix.** eodem.
 de cura ephimere p̄pter ieiunium. **cap. ix.** folio. lxxvij.
 de cura febris ephimere p̄pter labores. **cap. ix.** eodem.
 de cura febris ephimere p̄pter bubones. **cap. ix.** ibidem.

Zibrorum Santechni.

de cura febris ephimeræ ppter vigilias. cap. lxiij. ibidem.
 de cura febris ephimeræ ppter iram. cap. lxiij. fo. lxxvij.
 de cura febris ephimeræ ppter angustiam. cap. lxx. eodem.
 de ptyphii et tifici et eius cura. cap. lxxij. fo. lxxvij.
 de signis et causis tifici et ptyphii. cap. lxxij. ibidem.
 de distinctione tifici. cap. lxxij. fo. lxxvij.
 de tifici simplici et eius cura. cap. lxx. ibidem.
 de tifici que fit ppter alios morbos. cap. lxx. ibidem.
 de balneo aque calide. cap. lxxij. fo. lxxvij.
 de cura pulmonis vicerati. cap. lxxij. fo. lxxvij.
 de ptyphii sine febre. cap. lxxij. eodem.
 de ptyphii calida. cap. lxxij. eodem.
 de febre que dicitur caufon. cap. lxxvj. fo. lxxij.
 de febre et eius cura. cap. lxxvj. eodem.
 de ictericia et eius cura. cap. lxxvij. fo. lxx.
 de febre inflatiua et eius cura et de frenesi. cap. lxxvij. ibidem.
 de febris putrida et earum cura. cap. lxx. ibidem.
 de febre inflatiua et eius cura. cap. lxx. fo. lxx.
 de febre tertiana et eius cura. cap. lxxij. fo. lxx.
 de febre quotidiana et eius cura. cap. lxxij. fo. lxx.
 de particulari cura febris. cap. lxxij. ibidem.
 de hemitrico et eius cura. cap. lxxij. ibidem.
 de febre quartana et eius cura. cap. lxxvj. ibidem.
 de epialoe et eius cura. cap. lxxvj. fo. lxx.
 de liparose et eius cura. cap. lxxvj. eodem.
 de febre que alios morbos sequitur. cap. lxxvij. eodem.
 de dispositione interpolata febris. cap. lxxij. eodem.
 de tertiana interpolata et eius cura. cap. lxx. eodem.
 de tertiana nota et eius cura. cap. lxx. eodem.
 de cura quotidiæ febris. cap. lxxij. fo. lxx.
 de cura quartanæ febris. cap. lxxij. ibidem.
 de cura duplicis quartanæ. cap. lxxij. ibidem.
 de cura apostematum ex sanguine. cap. lxx. fo. lxx.
 de triplici materia apostematum. cap. lxx. eodem.
 de cura apostematum ex phlegmate. cap. lxxvj. eodem.
 de cura melancholicæ apostematum. cap. lxxvj. eodem.
 de cura scrophularum et verrucarum. cap. lxx. eodem.

¶ Liber quartus practices continet capita lxxij.

De curis passionum in exterioribus membris corporis. cap. p. i.
 De cura lepre et eius significatione. cap. lxx. fo. lxxij.
 De origine lepre et eius cura. cap. lxx. ibidem.
 De cura lepre a cholera nigra et phlegmate causate. cap. lxx. ibidem.
 De medicaminibus lepre siue mopsee. cap. v. fo. lxxij.
 De mopsee et eius cura. cap. vi. eodem.
 De impetigine et eius cura. cap. viij. eodem.
 De scabie et purigine. cap. viij. eodem.
 De pediculis. cap. ix. eodem.
 De pustulis in capite nascentibus. cap. x. fo. lxxij.
 De pustulis in facie nascentibus. cap. xij. ibidem.
 De pustulis que herpes milii dicitur. cap. xij. ibidem.
 De poris et verrucis. cap. xij. ibidem.
 De vulneribus ex sanguine. cap. xiiij. fo. lxxij.
 De cura apostematum quæ apofina dicitur. cap. xv. eodem.
 De sudore. cap. xv. eodem.
 De sudore proocando. cap. xvij. eodem.
 De sacro igne. cap. xvij. eodem.
 De variolis et earum cura. cap. xix. fo. lxx.
 De aloppitia et eius cura. cap. xix. ibidem.
 De casu capillorum et eius cura. cap. xx. ibidem.
 De fauo capitis et eius cura. cap. xxij. ibidem.
 De tinea capillum puerorum et eius cura. cap. xxij. fo. lxx.
 De lentiginibus in facie et earum cura. cap. xxij. fo. lxx.
 De cura pustularem in facie. cap. xxvj. eodem.
 De apostemate calcanel quæ clephasia dicitur. cap. xxvj. eodem.
 De variolis crurium et earum cura. cap. xxvj. eodem.
 De carbunculis et eorum cura. cap. xxvij. fo. lxx.
 De carbunculis et alijs vulneribus que farsum dicuntur. ca.

pitui. xxi.
 De fistulis et earum cura. cap. xxx. fo. lxx.
 De vulneribus planis et cõcaus. cap. i. xxx. fo. lxx.
 De causa separationis iuncture. cap. xxxij. fo. lxx.
 De incendio ignis vel aque. cap. xxxij. fo. lxx.
 De vulneribus crurium vel pedum propter ocreas. cap. xxxij. tu. xxxij.
 De scissuris manuum et pedum. cap. xxxvj. fo. lxx.
 De albedine et grossitudine vnguium. cap. xxxvj. fo. lxx.
 De motu canis rabidi. cap. xxxvij. fo. lxx.
 De motu hominis finit vel mulæ. cap. xxxvij. fo. lxx.
 De motu serpentis vel ryæ. cap. xxxvij. fo. lxx.
 De punctura scorpionis et eius cura. cap. xl. fo. lxx.
 De motu vesparii et apum. cap. xli. fo. lxx.
 De medicina custodiende corpus a mortifera potione. cap. xli. fo. lxx.
 De dolore totius corporis. cap. xliij. fo. lxx.

¶ Liber quintus practices continet capita lxxij.

Et in hoc libro de passionibus membrorum interuorum et earum curis tractabit. cap. lxx. fo. lxx.
 De cephalæ et eius cura. cap. lxx. fo. lxx.
 De dolore medij capitis. cap. lxx. fo. lxx.
 De dolore crani. cap. lxx. fo. lxx.
 De dolore intercutaneo. cap. v. fo. lxx.
 De dolore qui accidit post somnum. cap. v. fo. lxx.
 De frenesi. cap. vi. fo. lxx.
 De frigida frenesi. cap. viij. fo. lxx.
 De stupore mentis. cap. ix. fo. lxx.
 De visibili. cap. x. fo. lxx.
 De passione que cum a vocatur. cap. x. fo. lxx.
 De congelatione cerebri. cap. x. fo. lxx.
 De corruptione memoriæ. cap. x. fo. lxx.
 De fotomia et vertigine. cap. x. fo. lxx.
 De ebrietate et eius cura. cap. xv. fo. lxx.
 De steruatione. cap. xv. fo. lxx.
 De epilepsia et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De apoplexia et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De dormitatione et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De melancholice eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De mania et alienatione mentis. cap. xvij. fo. lxx.
 De mollitie nucle. cap. xvij. fo. lxx.
 De epilepsia spasmi et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De paralyti et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De spasmo et tpetano et eorū cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De tremore et icticacitate et earū cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De gibbositate. cap. xvij. fo. lxx.
 De ophthalmia et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De grauedine oculorū et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De passionibus comæ et earū cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De cecitate et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De his quæ mobil vident ab hora nona in antes. cap. xvij. fo. lxx.
 De passionibus palpebrarū et primo de amatu auratus et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De dolore auris et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De sanie exesite ab aure et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De sanguine exesite ab aure et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De aliqua re cadente in aurem et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De auditus biminutione et eius cura. cap. xvij. fo. lxx.
 De sonitu auris et eius cura. cap. xli. fo. lxx.
 De tetroe auris et eius cura. cap. xli. fo. lxx.
 De coica et eius cura. cap. xli. fo. lxx.
 De fluxu sanguinis et nansus et eius cura. cap. xli. fo. lxx.
 De fistulis labiorū et earū cura. cap. xli. fo. lxx.
 De paralyti lingue et eius cura. cap. xli. fo. lxx.
 De mollitie lingue et eius cura. cap. xli. fo. lxx.
 De dolore dentis et eius cura. cap. xli. fo. lxx.
 De dentibus putridis et eorū cura. cap. xli. fo. lxx.
 De motione dentium. cap. xli. fo. lxx.

Tabula lib. de stomacho et simpli. medicinis.

¶ Index cap. libri de stomacho: cuius. xxvij. sunt cap.

De stomachi complectione seu compositione et utilitate. cap. i. fo. clxxvij.
 De causa appetitus virtutis stomachi. cap. ij. ibidem.
 De sinuopi et cardiaca propter colligantiam cordis et stomachi. cap. iij. ibidem.
 De passione cerebri propter eiusdem colligantiam cum stomacho. cap. iiii. ibidem.
 De quattuor virtutibus naturalibus. cap. v. ibidem.
 De custodia virtutis naturalium et earum reuocacione ad suam complectionem. cap. vi. fo. clxxix.
 De signis complectionis stomachi. cap. vii. eodem.
 De varijs antidotis diuersis stomachi complectionibus conuenientibus. cap. viii. eodem.
 De cibarijs quibus vti debet ea habentes stomachum. c. it. fo. clxxx.
 De custodia calidi et humiditatis stomachi. cap. ix. ibidem.
 De significatione complectionis stomachi: et regimine frigiditatis stomachi. cap. x. ibidem.
 De oleis calidis: et quibusdam alijs antidotis eiusdem intentionis. cap. xi. ibidem.
 De complectione stomachi custodienda: et ad temperamentum reuocanda. cap. xii. fo. clxxxij.
 De apostematibus in ore stomachi nascentibus: et eorum cura. cap. xiii. eodem.
 De cursu vulnerum in stomacho nascentium. cap. xv. eodem.
 De custodia sanitatis et cibi digestionem. cap. xvi. fo. clxxxij.
 De corruptione digestionis virtutis. cap. xvii. ibidem.
 De ablatione desiderabilis virtutis. cap. xviii. fo. clxxxij.
 De irrationabili appetitu. cap. xix. eodem.
 De mala appetitus quantitate: idest canino appetitu et eius cura. cap. xx. eodem.
 De appetitu extra naturam et eius cura. cap. xxij. eodem.
 De singulis innaturalibus et eius cura. cap. xxiii. fo. clxxxij.
 De inflatione stomachi et eius cura. cap. xxiiii. ibidem.
 De vomitu et eius cura. cap. xxv. fo. clxxxv.
 De diebus seu cibarijs diuersis stomacho conuenientibus vel non. cap. xxvi. eodem.
 De electuarijs: stirupis et emplastris diuersis stomacho conuenientibus. cap. xxvii. fo. clxxxvj.

¶ Finis indicis capitulorum libri de stomacho.

¶ Repertorium cap. libelli de virtutibus simplicium medicinarum: cuius. lxx. sunt capita.

De medicinis perfecte temperatis. cap. i. fo. clxxxvij.
 De calidis in primo gradu. cap. ij. ibidem.
 De calidis in secundo gradu. cap. iij. ibidem.
 De calidis in tertio gradu. cap. iiii. ibidem.
 De calidis in quarto gradu. cap. v. ibidem.
 De frigidis in primo gradu. cap. vi. fo. clxxxvij.
 De frigidis in secundo gradu. cap. vii. eodem.
 De frigidis in tertio gradu. cap. viii. eodem.
 De frigidis in quarto gradu. cap. ix. eodem.
 De siccis in primo gradu. cap. x. fo. clxxxvij.
 De siccis in secundo gradu. cap. xi. ibidem.
 De siccis in tertio gradu. cap. xii. ibidem.
 De siccis in quarto gradu. cap. xiii. ibidem.
 De humidis in primo gradu. cap. xiiii. fo. clxxxvij.
 De humidis in secundo gradu. cap. xv. eodem.
 De humidis in tertio gradu. cap. xvi. eodem.
 De humidis in quarto gradu. cap. xvii. eodem.
 De medicinis attractiuis. cap. xviii. fo. clxxxvij.
 De laxatiuis. cap. xix. ibidem.
 De contractiuis. cap. xx. ibidem.
 De induratiuis. cap. xxi. ibidem.
 De mollificatiuis. cap. xxii. ibidem.
 De maturatiuis. cap. xxiii. ibidem.
 De oppellatiuis. cap. xxiiii. ibidem.
 De aperitiuis. cap. xxv. ibidem.
 De mundificatiuis. cap. xxvi. fo. clxxxvij.
 De generantibus bonam carnem in vulnere. cap. xxvij. eodem.

De corrosiuis. cap. i. fo. clxxxvij.
 De ulcerantibus superficie. cap. ii. fo. clxxxvij.
 De cicatrizantibus. cap. iii. fo. clxxxvij.
 De conglutinantibus. cap. iiii. fo. clxxxvij.
 De attenuantibus. cap. v. fo. clxxxvij.
 De incisuius. cap. vi. fo. clxxxvij.
 De rarificatiuis. cap. vii. fo. clxxxvij.
 De diaforeticis. cap. viii. fo. clxxxvij.
 De reperiussiuus. cap. ix. fo. clxxxvij.
 De obdormitantibus. cap. x. fo. clxxxvij.
 De modicantibus. cap. xi. fo. clxxxvij.
 De confortantibus. cap. xii. fo. clxxxvij.
 De repugnantibus veneno. cap. xiii. fo. clxxxvij.
 De mitigantibus dolorem et calorem. cap. xiiii. fo. clxxxvij.
 De mitigantibus calorem et frigorem. cap. xv. fo. clxxxvij.
 De aperientibus: et venarum. cap. xvi. fo. clxxxvij.
 De lenientibus. cap. xvii. fo. clxxxvij.
 De prouocantibus humum. cap. xviii. fo. clxxxvij.
 De clarificantibus visum. cap. xix. fo. clxxxvij.
 De necantibus lumbicos: fomes vel pediculos. cap. xx. fo. clxxxvij.
 De mundificantibus pectus. cap. xxi. fo. clxxxvij.
 De generantibus lac. cap. xxii. fo. clxxxvij.
 De confortantibus colicam. cap. xxiii. fo. clxxxvij.
 De auferentibus libidinem et sperma. cap. xxiiii. fo. clxxxvij.
 De diureticis. cap. xxv. fo. clxxxvij.
 De frangentibus lapidem. cap. xxvi. fo. clxxxvij.
 De prouocantibus menstrua. cap. xxvii. fo. clxxxvij.
 De cibis qui cito digeruntur. cap. i. fo. clxxxvij.
 De cibis qui tarde digeruntur. cap. ii. fo. clxxxvij.
 De generantibus malos humores. cap. iiii. fo. clxxxvij.
 De cibis qui facile corrumpuntur in corpore. cap. v. fo. clxxxvij.
 De cibis qui difficile corrumpuntur. cap. vi. fo. clxxxvij.
 De cito excruentibus. cap. vii. fo. clxxxvij.
 De tarde excruentibus. cap. viii. fo. clxxxvij.
 De customatiuis. cap. ix. fo. clxxxvij.
 De cacostomatiuis. cap. x. fo. clxxxvij.
 De cibis inflatiuis. cap. xi. fo. clxxxvij.
 De auferentibus ventositate. cap. xii. fo. clxxxvij.
 De parum nutritibus. cap. xiii. fo. clxxxvij.
 De multum nutritibus. cap. xiiii. fo. clxxxvij.
 De impinguantibus. cap. xv. fo. clxxxvij.

¶ Finis indicis cap. libelli de virtutibus simplicium medicinarum.

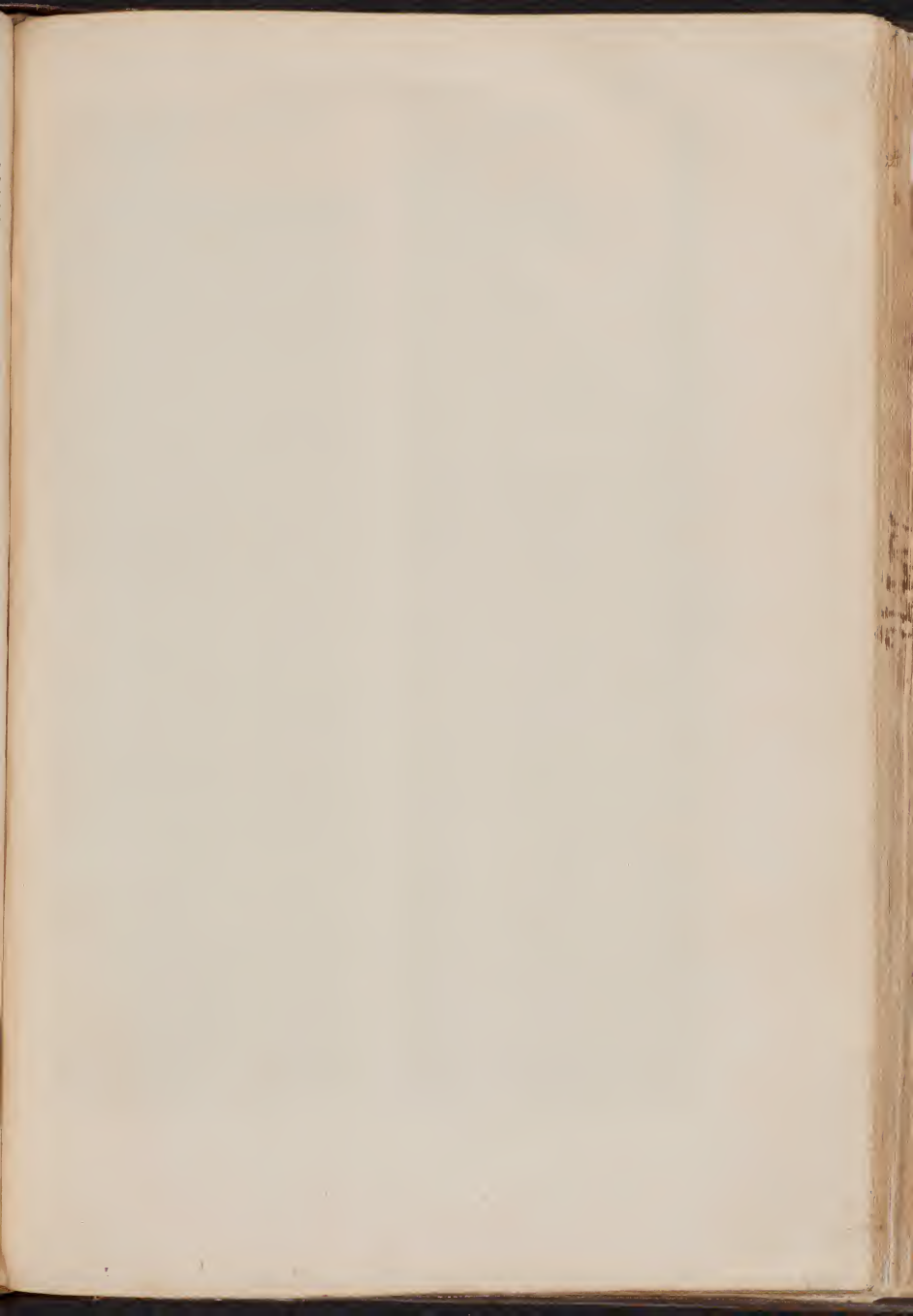
¶ Megatechni Gal. et compendij megatechni Leonstantini vulgo intitulati in. xiiii. diuisetur particulas.

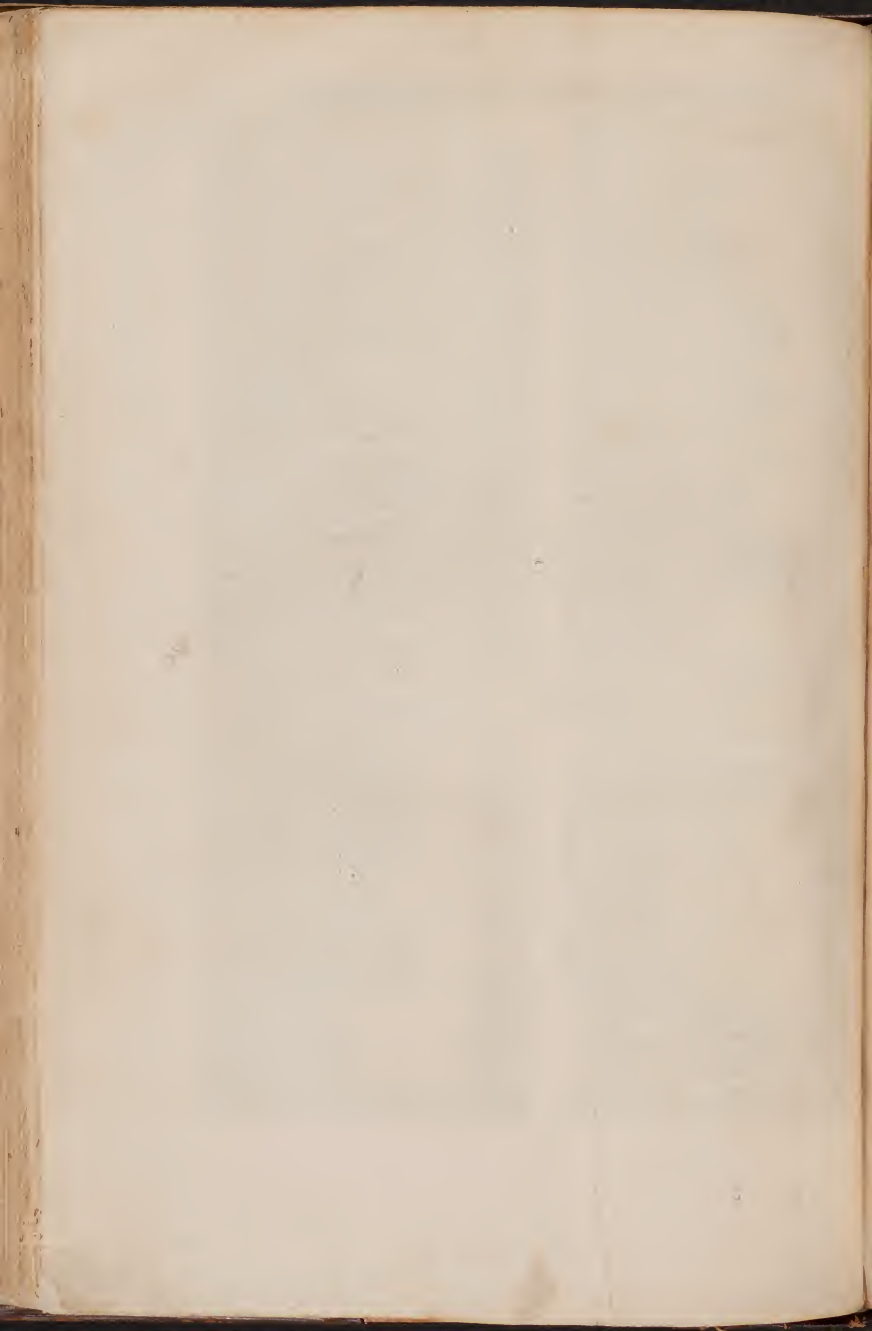
- Particula prima. fo. clxxxvij.
- Particula secunda. fo. clxxxvij.
- Particula tertia. fo. clxxxvij.
- Particula quarta. fo. clxxxvij.
- Particula quinta. fo. clxxxvij.
- Particula sexta. fo. clxxxvij.
- Particula septima. fo. clxxxvij.
- Particula octaua. fo. clxxxvij.
- Particula nona. fo. clxxxvij.
- Particula decima. fo. clxxxvij.
- Particula vndecima. fo. clxxxvij.
- Particula duodecima. fo. clxxxvij.
- Particula decimatercia. fo. clxxxvij.
- Particula decimaquarta. fo. clxxxvij.

¶ Finis indicis particularum compendij megatechni.

¶ In calce voluminis ponitur tractatus quidam de obliuione Constantino (et perhibent) copiosus: qui ob eius paruitatem in diuisiuis remanet.

¶ Tandem finem optati suntur repertoria seu indices omnium operum ysaac in hoc volumine contentorum.

construccionem cum em oia corpa sub lunari globo posita vs
 deaur sibi esse comitatur dissimilita. et em qdas appareat in
 comitatu sntia: intellectu coprobatur tñ comitatu s dissimilita.
 Elementa s sensu r e ipsa constar esse simpla r similia. vñ oia
 gna vocatur elementa. qdas corpa sibi videtur esse sntia: vt in
 aialibus ossa dura r solida inueniunt: vñ terre sunt sntia: vs
 mores liqidos inueniunt: r molles: ergo aque sntes. copamys
 etia sntia aeris esse affirmuladum: tactu calores discernim: igni
 sntem: tñ nulli doz est aliq sntis esse constatur: vt coz comitatur
 nido r structio: vt coprobatur: qd aiarus vt coz? sntie matas
 nam et vs comitatur: vt in pgredditis a terra videmus.
 Profectum est vs terre semen si nō habet solen: r aerem parit
 a terra nō egrit. Si vero quatuor elementa moderentur
 semen augmetatur. Aialia snt: q sine terrenis sntibus nō sub
 sistit: est facta: vt. sñ. elemētis constituitur. Dataloz qz coz
 pta vs lapides: estia idōna nō videtur: et vs tñ quattuor
 consistunt: r destructione constituntur: qz queqz destruitur
 necesse est ad hoc quattuor reuertantur. In aialibus ergo
 motū sntibus primo caloz pūtu ad ignem necesse est reuertat
 tur: vs ad aerem: humores ad aquā: caro r ossa ad terrā.
 snt r in arboribus. Elementa ergo et tō nō destruitur: qz
 hoc destruitur qz eis constituitur ad sntū pncipiū particula
 riter reuertitur: r idco dignū est ea elementa vocari. De vs
 tamen multū difsecat facta snti. quidam aut dicit oia cor
 paza de vno elemētō sntia. r sñ admicem dissidēt. Quidaz
 enim dicit solos atomos esse elemētū. alij ignem tñ. alij
 aerem. ali aquā. ali terrā. ¶ Sed doz erroi s̄ippo. in li.
 que fecit de dñana natura: satis obiciatur. dixit esse necessa
 rium nullū s̄struēdum de vna tñ sibi parte. quō em eadem re
 a se diuerfa gñaret sine diuerfa rerum comitacione: snt
 pto em frumētū semine nisi igne comitatur terre: r aque
 nibi videtur gñare. Snt in aialibus sine comitacione maris
 r se. nibi gñatur. Item s̄ippo. in eodem: si hō inquit fieret
 de vno elemētō: nullū diuerfis partibus crearet. qd em in coz
 des sibi obuiaret nullū. Itē s̄ippo. in inquit diuerfa nō pa
 teretur diueris modis: nō r crearetur: vs hoc credere ab
 sūrdū est: diueris modis diuerfis partibus. ¶ Ita
 em est q elemēta esse quattuor q sensu apparēt simpla intel
 lectu pō copōta: nunquā em subsistit terra sine aqua. ignis
 sine aerē pte: aliq nōqz cetera snt. Qdōcūqz hoz vsa ppa
 qualitate est p̄ctus: illud pprie est elemētus: qd si sensu nō
 patet: r tñ p̄ intellectū. vide p̄bi dicitur quattuor esse elemē
 ta: vs qz calidū: frigidū: humidū: siccū: neqz in his solas
 qualitates intellegit: sed subsistatū coz. Calidū em actuali
 ter p̄ctus ignem esse dicit: frigidū actualē p̄ctum ter
 ram: in snti em comitacione alias qz lites ad se inuicem mutuā
 ter. p̄pter assidū enim motū lunaris globi sibi vicini siccata
 tem nact? est ignis. Aer p̄o p̄pter affinitatem ignis adept?
 est calidū. aqua ex aeris pinguitate humētū videtur d̄re. ter
 rā p̄pter aquā snt frigidā. ¶ Ignis qz naturaliter calidū est
 r siccus. Aer ca. vñ. aqua frigida. r vñ. terra frigida r siccā.
 Et vs aut qualitatib? qdas diffidē vidētur. Ignis lubrico
 lis atqz leuis: idcoqz semp altioa p̄nt. terra grauior: r gros
 sior: atqz sibi coagulatio: r ad ima grauior. Aer igne gra
 uior: aqua pō leuior: r idco medius. aqua terra leuior: r acru
 nis: r idco medius. Ideo de qualitatib? elemētōz r nature
 nis eorum sufficit.

¶ De comitacione. Aapl. v.

¶ Quom comitacionib? nature sue in hāc quam nō
 habebat d̄ntionē? efficitur qd quid intruitur:
 nos tñ ita quā a nobis diuerfa admiscetur cozpa.
 Si em vniū r aquā mitem? comiteta sensuā
 ter vniū esse videtur: sed vniū quodqz in snt natura
 consistit r intellectu: neqz in aliud esse mutatur sicut in snt
 gūmētū panis comest? r d̄ducitur. Semen em mādatus terre
 naturā accipit herbe. Et s̄mictio aut elemētōz nō equalis i
 obus calidis copibus: in alia maior: in alio minor. nō em
 ca. s̄ri. vñ. sic. eadē est quantitas i boē qz in equo: neqz in scora
 tē in platone: neqz in vite eadem qz in ficu. Ideo aut elemēt
 qz quantitas satis fuit necessaria diuerfa diuerfate genez
 r spēs suas: r specēz indidua. Si em eadē esset oim crea
 toz: vana forma r p̄prietas foret: sed vs comitaciones sibi snt

inequales: non tñ adeo discordes qn sibi snt vicinantes: vel
 vt dicit s̄ippo. in li. de dñana natura. Si calidum inquit nō
 temperatur ex frigidō: r sicut ex hūido in cozps tēperam
 to: vel si vniū alia p̄grauet: coz? s̄trūdum stare nō pōt. hoc
 sunt s̄ba s̄ippo. p̄notada r p̄ponderada oim gna metallis.
 Si em caloz abundat plusqz coz? s̄ntat qz materia inuētur
 sicqz coz? destruit. Sed si frigidū est plusqz coz? equalitaz
 r insipifata materia coz? nō pōt formari. Si vōlta modū
 sit hūida vt subsistere nō possit res formata: ita p̄fectus est
 quat. si aut siccitas erubet: tñ res illa molli materia vt forma
 ri possit. Itēz in eodē lib. de dñana natura: r impossibile ē inqt
 rem vniū et diuerfa r multis s̄struētū in qualitate? coz
 virtutib? congruē comisceri: sicut inuenimus asini comisceri
 cū iumento: vel canū r lupidōz: vniū sntū in natura r p̄prietate
 sua. Sufficit ista de comitacione elemētōz

¶ De mutatione in cōplexione. Aapl. v.
 ¶ In elemētōz tractatu supior oia corpa subiecta
 cōstruōni r destructiōi et elemētōz comitō
 nū? fieri coprobauim? in quāntate r q̄itate di
 uerfa p̄t formadū vti cozps exēp̄tate necessi
 tas. Et em quāntitas eq̄lis r ineq̄lis. equalis q̄ d
 cetur s̄perata. ineq̄lis inēp̄tatione: q̄ quattuor q̄titatib? aut
 duab? s̄perat. Illud aut inēp̄tatione esse d̄mō? r et elemētōz
 comitacione p̄ctur. Si qz elemētis coz? copōsitū in quā
 titate r q̄itate equalē sit: illud erit rēp̄tatur. Si ignea pars
 supet calidū est. Si aut aera: humidū. si aqua: frigidū. si ter
 rea: siccū. si ignea r aerea: ca. r hu. si aerea r aqua: fr. r hu.
 si aquosa r terrea: fr. r sic. si ignea r terrea: ca. r sic. Mouē
 ergo snt cōplexiones. hñ. ineq̄lis: r vna equalis. Ineq̄lis
 quattuor: sunt simplices r q̄rtus: cōpōsite. de vne in summa
 extremitate. alia em extremitas est rēp̄tata: alia inēp̄tata
 inter quas sunt multi gradū. ¶ S̄b̄iḡa. Si diuerfos colores
 vt albedinē r nigredinē: r crocē rubēntē rubicōdum equali pō
 parte admiscetur: diuerfos colores p̄p̄ios reddim?. Si vero
 partem vniūmim? r rursum aliū admim: rursum color est
 alius. r ita in infinitū. vñ sit de cōplexiōnib? p̄pter diuerfitatē
 rez quāntitatē sic i copōz qz diuerse coz forme esse vidētur.

¶ De diuisione cōplexionum. Aapl. vi.
 ¶ Cōplexiōnē vniūqzqz diuerfis modis diuidit
 plures. alia inquit est rēp̄tata: alia inēp̄tata.
 Rēp̄tata est: qz cōplexiōnib? oim extremitatū s̄ba
 rum equalis: et q̄rtus elemētōz comitacione quā
 titatem eq̄litate d̄ntēs. cōplexiō ista est equalis r
 multū verax r creta. Est r alia cōplexiō rēp̄ta snt qz necessaria
 i snt vniū s̄uūqz cozps esse rēp̄tata. Sed dñana corpa
 certe r verax rēp̄tate. i. vicina. Sed s̄ba vniū aialia vno tñ
 officio snt cōrēnta. hō vñ idem cōpatur oia: r idco rōnalis
 est r itellectualis: qz qd facit intelligit: r rōne discernit. vole
 aut manu toto cozpe snt rēp̄tationē vs rēp̄ta factū? qd
 rent: r capēda firm? tenerēt. Si em tact? rēp̄tatur nō esset
 calidum a frigidō nō discerneret: neqz mollia a duris: neqz le
 nia ab asperis. Nullus em sentit aliqd nisi mutetur sensus
 in q̄rtate rei sentit. vñ s̄iḡa. Tact? in boē vt tendē tenerēt
 oportet esse rēp̄tatos. Si em man? nimis mollis essent. seu
 dure retinēda nō retinerēt. Sed tñ aliqū rēnt tenētū op
 esse duriores qz mollē. De cōplexione rēp̄tata s̄ba dicit ita
 coz? nullū sensuāliter vt intellectuāli inuenitur equatē rē
 p̄tati in obus extremitatib?. In mēte em excepto aliquo
 cozpe et q̄rtus: qualitatib? eq̄litate subsistit: vna i quali
 tas inesse intelligit que nulli aliqz assimilat. r de rēp̄tata
 esse d̄. Si pō sensuā accipie velim? aquā calidissimā r hūidā
 frigidissimā equali pōdere mitemus. qd comiteta si hāc s̄nt
 rēp̄tata inter ca. r fr. inueniuntur. Si puluerem r aquā mō
 siccū inter mōle r durū temperatū sentim? sicqz multa
 cōsimilia possim? arbitrari per que temperatū possit intell
 gi. Temperatū pō fm qd esse necessarium in omni cozpe r in ob
 us extremitatib? certe r verax est rēp̄tatur r cōp̄ fm qz
 est necessarium effigie cozps in qua d̄nti est. vñ s̄iḡa. Leo ca
 lidus est: vt rapidus r incipidus. Lep? frigidus vt timid? r
 fugax. S̄ba aut cōplexiō rēp̄tatiō et rōne differentis officio:
 vt equ? qz velocior est r bello atqz d̄ictē temperat? canis
 qz sagax circa venationem r circa dñi noticiā familiaris: est

Liber primus

similiter temperatus. Item intelligitur in terrenalibus. vis enim et sic temperata esse dicuntur: q. bene sunt fructifera: et bonum saporem habentia. Similiter in pigmentis et speciebus: que sunt melius in sui natura dicitur esse temperata. Sufficit dicisse de temperamento complexionis fm q. est necessarium. ¶ De complexionem omnium interperatam ca. fri. bu. sic. que aut intelligitur qualitates sole: extra subiecti: aut in subiecto sunt. In subiecto actuali vel potencialiter: siue actualiter siue potentialiter: que cum sensu non apparet: in esse possunt: vel pipe cum calide sit natura non sensualiter dicitur enim: nisi cum caleat corpus? comeditis: calor enim potentialiter est. Actualiter dicitur in subiecto esse: vt in aqua calide calidus? et similia. actualis dicitur: aut in summa vltimitate vt in quatuor elementis: aut sub vltimitate vni. vt in corporibus aëtiis.

¶ In aëtiis coepe dicitur esse dicitur esse: vt in supra alias ex: copatione fm temperamenti vel interperamentum. fm temperamentum vt si dicam? aiat ronale calidus quatuor ad bores. homo enim otibus reteratio: est aëtiis speciebus? fm in temperamentum: vt ad dicitur aiat calidus ad copationes alterius aiat. Idem dicendum est de bis q. potentialiter sunt.

De signis vniuersali complexionis. Cap. viij.

¶ Vniuersali complexionem et naturalem complexionem vniuersaliusque vult dire: eam q. singulorum mēbroz est ops eum cognoscere: que si ignoscatur: et totū corpus ignoscatur. Alij enim oia. alij plurima mēbra habet ca. alij bu. alij fri. alij sic. Sicut habetes cerebri: ca. co: vō frigidū. et parū temperatū. bu? autem co: potis nequit complexio complexiōni in singulis mēbroz complexiōibus cognitis. Singulorum complexiōis. cognoscere nō poterit nisi naturas eoz fm q. esse ops cognoueris. Lcerebri frigidū necesse est esse: ad rōnis capacitātē. i. memoriē. Lco: ca. lida q. vitez caloris naturalis est fūdamētū. Spar ca. z bu. q. virtutis digestiue est caput z principij. Lfra frigida sic. q. singularitas totū corpus sup ea est fundata. Silt alij mēbris vis qdam data est naturalis: fm q. necesse est singularis. vnde cū quelibet mēbra dicam? ca. fri. bu. z sic. fm q. debetis runt sunt cōsideranda: nō ex certa copatione reteramētū: cū enim dicim? cerebri esse ca. co: vero fri. nō ideo dī: q. cerebri vō esse fit calidus. co: quoz cerebri frigidus: sed q. nō ita fit vt vni quoz q. esse debuit. nunquā enim cerebriū calidū est coide: co: frigidus cerebriū impossibile est esse.

De vniuersali complexionem mēbroz. Cap. ix.

¶ Omnis complexio in vniuerso coepe reterata est put diximus ante. mēbroz in natura est diuersa. qdas enim mēbra sunt reterata: qdam interperata. Temperata vt cutis q. reteratissima est in manu vof. z hoc ideo est: q. cutis est cooperimentum totius corporis z defensio ad exteriori: per sicut calor: frigore: lesione est receptrix humor a natura de interioribus mēbris expulsoz: ideo reterata dī: q. mēbra reterata qualibet dicitate cōtraria pueniētē: non ilico mutatur: z si mutatur ad naturas pparias cito reuertitur. Luris in vna manu ppter tatum est reterata. Dēbra vō nō reterata. alia ca. alia fri. alia bu. alia sic. qdam in vltimitate maiorū sunt ca. qdas in minorū. quedā in mediocri. In vltimitate maiorū ca. calidissima sunt vt co: lco: enim calidus est otibus mēbris corpis: q. inde calor: naturalis ad oia mēbra corpis pcedit. Spar q. calidus minus tū q. co: vt cito digerat. post ista duo simplex caro ca. post hāc lacerti: sed nūm? calidi carne simplici. z hoc ex neruo nūm? comixtione cōuenit. deinde splen est calidus. Ibi enim feces sanguinis colligunt. Deinde renes paz sanguinis habentes. post vene z arterie: que qdam natura sui sunt frigidē. si tū calefiscit: vasa sanguis sunt. Dēbra frigida sunt alia plus: alia minus: alia mediocriter. Ibi otibus mēbris sunt frigidiores. post bos ossa. post q. cartilagine. deinde liq. gā mētra. deinde pāniculi. deinde nerui. medulle spōdiliū z cerebri. in vltimis pinguedo. ¶ Vniuersaliter oia mēbra sanquinem habētia sunt ca. Sanguine vero carētia sunt frigida. Dēbra humidā alia vltimissima: alia min? alia mediocriter. Ibi vltimissima sunt pinguo mēbra. secūdo quibuscum. tertio medulle spōdiliū. quarto loco vbera. quinto testiculū z sub stātia pulmonis: repari splen: renes: lacerti. Siccā mēbra sunt

pili primo. secundo ossa. tertio loco cartilaginea. quarto loco ligamēta. quinto deinde. sexto pāniculi. post bos vene. post quas nerui motui faciētes motum spōtanum: post carē: in vltimo deinde sensibiles: hoc est oim simplex natura mēbrum valde officile: q. cerebriū frigidū esse cognoscere nō erit ca. z bu. ossa frig. z sic. Dicitā singulorum mēbroz complexiōe fm q. ops ea esse cōuenit dicere de eoz. inuicē mēbris complexiōe ne: quā mediā malā complexiōem sanitatis voluerit dī. In cepiamus autē a cerebri: ppter mutationem enim sui mutatio fit totius corpis. Quatuor enim sunt fundamēta corpis. cerebriū: co: z epar: z testiculū.

De particulari complexionem cerebri. Cap. x.

¶ Complexio cerebri multis modis pot cognosci. aut enim a forma dignoscit: aut a pilis ad ipso pceditibus: vel etus actionibus: vel ex pulsis ad co superfluis vel a tactu: vel ex oculo signis. A formoz caput nec nimis magnū: nec nimis parū temperatum dī: hie cerebri. si occupitū z sinapre aliquotulūm acuatū ambo tēpora aliquotulūm plana: sicut dē. inquit. pfectio enim cerebri: ex quadā cere rotunditate qz consideratū dī: duab? partib? cōpimatur duob? digitis vtraz plana reuocatur. Acumen anterioris capitis pris ppter vtriusq. fit. p pte cerebri. ex quo pcedit nerui. vñ qng sensus exēti. Accumen posterioris pris ppter vtriusq. fit puppis. vñ medulle spondiliū z nerui sunt volūtariū motum faciētes. Sape parū interperatū significat esse cerebri. cū p parua hie materia: z formatiue virtutis debilitas. Digna forma capitis si fuerit: laudabilis aliquotulūm grossa: erit: z spōdiliū silt z nerui laudabile erit signis. Si vero nō: nūm? q. nō ex virtute fit formatiua. hie ex nimia matere abundantia. hoc aut caput semp cephalica infirmitate z auriculo colore z angustia. Et pilis ad ipso nō dicitur: q. pū nigri z crispi si cito post partū nascitur pueris calorē cerebri nō monstrat. Si silt abot vel rufi siue subcastaneū z aliquotulū tardi frigiditate nō significat cerebri. Ibi plant z nō decaluidi humiditatem pot dicit cerebri: ideoq. mulieres z eunuchi nō sunt calidi: quia cerebriū habēt humidū. Ibi cito natescentes hie in altum tendētes surgētes: ostendit cerebri siccitatem. Si nimis nigri crispi z rufi z cito decaluidi: z calidi z siccū significat cerebri: z si plant nec nimis rufi: necq. ad calidum siccū calidum z humidū. significat cerebri. Ibi aut calidum z humidum significat cerebriū. Ibi gerrimi nō multum tardi nō cito decaluidi sic canescētes: frigidū z siccum ostendit cerebriū. De actionibus cerebri dicitur dī. Sollicitus est instabilis audax: atqz loquax: nō somniculosus calidus habet cerebri. Dofiosus nec animosus nec cito mobilis: frigidus ger: z obliuiosus: humidus: leuis: velox: vigil: z bone mēne: siccum. velox: instabilis: aofus: z variēgus: z multum vigil. calidum z siccum. somniculosus: z somniator: nec nimis leuis siue instabilis calidus z humidus: piger obliuiosus durus ad intellectū atqz somniculosus: frigidus habet cerebriū z humidū. Frigidū z siccum habēs cerebriū: similes est in actionibus frigidum minus tū somniculosus est. A suspensū b? ab ipso expulsi: suspensitas ab ore exis siue nalo si fuerit parua z nimis cocta: calorem nimis significat. Sed nimis est cruda z semper reumatica frigiditatis. Si multa z liquidū mīditatem. si parua z siccā: siccitatem. si parua z cocta: bore z grossa calidū z siccū significat cerebri. si nimia z cocta z semper reumatica calidū z humidū significat cerebriū multū z siccā: frigidū z siccū. Si multa z cruda: frigidum z humidum: que complexio citā monstrat infirmitatem: vt dicit b? ipso poera. in aphosis. quoum inquit nares bumide emittunt: vt mores emittunt: z sperma liquidum habētēs infirmitatē q. sanitati sunt viciniōs. De tactu dicitur dī. Sicut tactu calidum significat esse cerebriū calidum z conuero. De signis oculo dicitur dī. Qui grossas habēt in oculis venas. z easdem rubificatas: tatum vero calidum: cerebriū monstrat esse calidum: cōtraria habētēs frigidus: signū tamen est humiditatis. Si vero sint rubificati z vene subleues fuerint: tactus vero siccus: sensus clari: sic. significat cerebri.

Si oculi sint rubicundi & grossi: tactusque calidi: & alij sensus turbidi calorem & humorum monstrat cerebrum, si contrarium frigidum & siccum.

De coeptione oculoꝝ. Lapi. xij.

Complexio oculoꝝ cognoscitur ex venis: vel ex tactu: vel ex motu: vel ex eorum coloribus: vel ex abundantia ab eis expulsa. De venis si maxime rubicunde & grosse: tactus calidus: calorem oculoꝝ significat: contrario frigiditas.

Si tactus est humidus: humiditatem significat, si contrarium siccitatem. Si multus sunt lachrymæ humiditatem, si non siccitatem. Si oculi sunt magni corpusque totum & caput similitur fuerit: temperatum significat complexionis & formam vitæ. Si oculi sint magni corpusque totum & caput paruum fuerit: abundantiam male materie & eam intemperatam ostendit. Oculus parvulus parvo corpori & capiti assimilatus: parvum: & tamen temperatam designat esse naturam. Si conuulso: contrarium. De coloribus: si glauci nigri & cerui fuerint: contrarium. Si autem ex crisolloydos parvitate: concauitate: vel turbiditate. euagados: humor multus est et turbulens vbiq; ista sunt: oculi nigri sunt ex necessitate, glauci istis sunt contrarij: ceruini adueniunt horum aliqua nigros & glaucos facientia.

De coeptione cordis. Lapi. xij.

Odis complexio de actione intelligitur, de figura corporis, de tactu, de pilis. De actione: si pulsus & spiritus sunt vehementes in homine: ipse ves ro magne audacie vel iracundie: calorem cordis vel totum corpus videtur significare: contraria frigiditatem. Si spiritus & pulsus non adeo vehementes videntur: homo cito irascitur: tardèque placet: siccitas designatur. Si spiritus & pulsus fortes sunt & veloces & ipsi, si milititer homo velox ad iram & sollicitus: calidus est & siccitas designatur. Si spiritus & pulsus mediocres & molles: homo si milititer cito irascitur caliditatem & humiditatem significat. Si pulsus parvus & similitur spiritus: homo non animosus, piger: non multum irascibilis & irascens cito placabilis: frigidus & humidus homo est. Si spiritus parvus & durus: & si milititer spiritus: non cito irascens tardèque placabilis: frigidus & siccus homo est. Volentes hoc discernere naturas epatis oportet considerare: quod si natura eius non cognoscitur multum considerent deceptum. De composito figura. Si pectus fuerit latum: non capite vel spondili assimilatum: hoc monstrat esse calidum. Si spondilis magna fuerit: necesse est & magnas esse costas pectus. pectus enim ossa supra spondila sunt: facta: & pectus latè erit: sinature designatur contraria. Et si siderata ergo pectus latitudine spondili & capiti non assimilata: constat eam et calidæ caloris venire. Si latitudo pectus ex calore pronenat: cordis: pulsus magnus sequitur. Si calidus: cordis in angusto pectore fit: spiritus velocius et spiritus: & pulsus erit. angustia enim pectus non semel tantum caput aeris quantum sufficit refrigerando calorem cordis natura ergo aerem duplicat: ex pectus angustia: quæ semel capere si parum latè esset. Si autem pectus strictum sit: non propter paritatem capitis vel spondili: significat frigiditatem cordis: quia calorem est dilatate: frigidus est contrarium. De pilis. Si pili multi & nigri sunt in pectore: vel in composita pectus: calidum significat cordis: si non contrarium. Si pauci & lenes sunt pili: humiditatem: significat. si multi et asper siccitatem. De tactu. Si pectus totum et confinis gladius sint tactu calida calorem significant. Si vero frigida frigiditatem, si humida humiditatem, si siccitas siccitatem. His omnibus consideratis necesse est naturam epatis cognoscere. Si enim epas calidus conueniat: bene esse certa constat. sin autem incerta.

De coeptione epatis. Lapi. xij.

Complexiones epatis consideramus, de venis, de humoribus, de pilis, de tactu, de coloribus. De venis: si venæ late sint & grosse: calidus significatur, si parve & stricte: frigiditas. si molles: humiditas, si dure siccitas, si grosse & late: dure: calidus: si

siccitas significatur, si amplez molles caliditas & hu. Si stricte lubiles & dure frigiditas & siccitas. si stricte & molles: frigiditas & humiditas. De humoribus. Si homo est cholericus: aut maxime in iu: tate sanguis est calidissimus: calor epatis significatur, si sanguis multum in nigredinem & pusillum: calor & siccitas significatur, si abundet in corpore calidum: color eum significat & augmetur. tum si hoc complexio preualerit plussq; oportet: humoris si sibi quatuor putredine est maxime si plus humor q; calidus abundet. parua de causa feb. periodicæ partur: & craticæ. Sed si calor: humiditas tamen exuperet non tantum febrem. De pilis. Si pili super ventrem & pectinem multi sunt: significat calorem epatis. Si non contrarium. De tactu. Si venter & pectus frigidus sunt frigiditatem ostendit, similitur in alijs intelligit. De coloribus. Si totum corpus sit temperatum inter albus & rufum: inter caliditatem & humiditatem: significat temperamentum. si rufum & crocum: calorem: si nigrum & albidum: vicinum frigiditatem & humiditatem. si luteum & plumbeum & nigredini vicinum: frigidum & siccum epas significat & abundantiam cholere nigre.

De coeptione testiculoꝝ. Lapi. xij.

Testiculoꝝ complexio de pilis intelligitur: et de substantia spermatis: aut de actionibus. De pilis si sint in pectine multi: vel super vmbilicum calorem significat: si multi & alper: caliditatem & humiditatem. si pauci & parui nascens frigiditatem. si molles frigidus & humidus, si tunc & asper: frigidus & siccus. De spermate. si multi grolus fuerit calor ostendit. contraria contrarium. De actionibus: si est liberosus & generans maxime grolus masculus: membrumque temper habens erectum: calorem significat si non contrarium. Si numerum libidinosus fuerit: & non sibi necesse: & multi generat: caliditatem & humiditatem: si numerus in coitu est compositus: tunc & tardus in actione caliditatem & siccitas significat: si nullus est concupiscit: & tardus in creatione: frigidus & siccus significat testiculos. Similitur in frigidis & sicco tamen est spiritum. in humido liquidum. parum uarum complexio non homines parum generat & maxime feminas.

De coeptione stomachi. Lapi. xij.

Complexiones stomachi cognoscuntur de actionibus: si stomachus fuerit calidus: grossos cibos digerit. delicatos consumit & immutat. plus digerit & appetit. cibos maxime querit calidos: necq; famem sustinere potest. Frigidus stomachus grossi cibi non est digestivus: sed grauatur potius & multum in motus acidus: abos frigidus magis querit & plus appetit & digerit. Siccus stomachus cito sitit. parus aquæ sibi sufficit: que si superflua fuerit crepitum in ventre facit: siccos semper querit cibos. humidus stomachus non sitit: plus midos cibos appetit: parum digerit. Compositus humoris sitit: non ex occasione est stomachi: sed ex affinitate cordis & pulmonis. Complexio enim cordis videt pulcherrima si calida & sicca fuerit: sitim facit. & si aqua bibere non sibi potest. Sed aeris frigidi tractu maxime & leuatur. De conuenientia ciborum: quia frigidus frigidum conuenit stomacho: & in alijs omnibus hanc rationem sentit consideranda. In naturales sunt in naturales stomachi complexionis: ex appetitu ciborum facile quis discernet. In naturales enim sibi familia appetit. contraria contraria: parus stomachus: paruo cibo grauatur: si non contrarium.

De coeptione pulmonis. Lapi. xij.

Complexiones pulmonis ex conuenientia capitur aeris: & ex creationibus: que vocibus. Si enim pulmo calorem aeris non patitur & frigidus delectatur: calorem significat. si non conuenit. De voce: si est parua: frigus designat. si magna: calorem. si rauca humiditatem. si subtilis & clara: siccitatem. De creatura: pulmo humidus si cantet que vel loquatur multum seruat. siccus nihil. Non solum autem de pulmonis frigiditate vel caliditate parua vox vel magna videtur procedere: sed etiam de pulmonis paruitate vel magnitudine. Magnitudo enim

Ziber primus

vocis magnitudinem sequitur pulmonis. Receptio aeris de maiori & largiori. In parva vero eoductio intellige. Sed tamen calor largioris pulmonis semper facit calenem. Et frigus semper e contra angustat. Color autem lenis ex lenitate calis est pulmonis. Aspera ex eius asperitate nimia. Canalis enim pulmonis lenis ex eius asperitate non completio. Intellecta autem huius particulari completionis alioam convenientias sunt in convenientias quibus potest intelligere: cum enim aliquid membrum frigidum nocere conspiciamus: in calidus vero delectari: calorem eius oportet intelligere: et alia sunt has rationes.

De complexionibus totius corporis. Lapi. xvij.

Un singulorum membrorum naturalem dixerimus complexionibus: totius corporis dispositionem dicere non naturalem: que capitur de tactu. de colore. de pilis. de figura. de actionibus. De tactu. corpus complexionibus calide calidius est moderato corpore. frigidum frigidius. Calida tamen corpora sunt duplicia: aut enim siccata et delectabilis sunt calidius ut in pueris: aut fumosi et horribilis: ut ethiopicis. Sicca si tangimus duriora sunt moderata corporibus: humida molliora. De colore. calida corpora sunt rubicunda: frigida sunt alba. De pilis. in corpore calido: pili nascuntur citius: et multi et asperi et nigri coloris: in sicco et calido nigri et crispi sunt. In calido et humido nigri et lenes erunt: in frigido et humido lenes et flauti: in frigido et sicco minus flauentur. Multi enim sunt pilis: materia sui fumus est siccus et dens: de poris corporis: cuius pars subséquens continue prius egerunt expellens aer exteriori: desiccatur procerum. hic fumus in calidus et siccus abidat corporibus: et ideo corpora frigida et humida pilis sunt carentia: quia hunc fumum non habent: cum fumus eorum sit frigidum et humidum: et eorum humiditas non continuum fumum faciat: propter eorum siccum: subséquens et oppilat intercedit humectatio. Quia vero frigida corpora pilis sunt carentia: caluitum plurimum non solum contingere: nisi extrema senectute: et membrorum scilicet siccitate: hoc maxime in vertice: quia vertice custos buis motum autem ossa habet tantum: ergo fumus in cute sicca non continuus huc et illic dispergitur: qui cum exteriori poros apertos relinquit ex siccitate citius. sicque in cute latitudine se dispergit circumpungit: nigredo pilis et fumus calorem: et visio non contingit. Ruffitudo ex calore temperato: atque nascitur in temperatis et maxime ante summam iuuentutem. Albi pilis sunt propter fumum phlegmaticum: sicut videmus in frigida regione nascuntibus: et in senibus et frigiditate complexionibus. Piloque crispitudo vel asperitas ex calore nimio vel ex visione fit: vel ex pororum tortitudine per quos fumus exit. Hæc autem est igni adiecta nimio sui calore se coplat. In loz planities: fit ex frigiditate et humiditate fumis: sicut videtur in infantibus et frigida loca inhabitantibus. De figura. qualitates corporis sunt quattuor: aut enim pinguedo nimia: aut macies superflua. siccities vel squaliditas. Transistudo nimia: aut est de pinguedine resultata: aut ex carnis abundantia aut ex vitioque. macies vero e conuerso. Si pinguis sit cæterum habet carnis parum: frigiditatem ostendit: et humiditatis et siccitatis temperamentum significat. Sed si vitioque abundant: calor siccitatis et humiditatis temperamentum est. Macies temperata calida et frigida: temperamentum et siccitatis per se vitioque significat. Si inter pinguedinem et maciem sit in medium: temperamentum erit qualitatibus. Hec autem est ratio vnde pinguedo abundat in corpore frigido. caro vero in calido. Pinguedinem enim sanguinis calidus consumit naturalis: in frigido remanet: peruenas diffunditur in membra naturaliter frigida: sicut corpora panniculata sunt: in quibus sanguis coadunatus: pinguedinem facit. Si enim in carnosa membra venerit dissolutum non permanens propter calorem carnis. Si tamen corpora fuerint calida et quæta: pinguedo sanguinis remanet in carnosa membris: et ideo femine sunt sepe pinguis. Sed tamen frigidiores sunt quam masculi. Oportet autem considerare semper carnem super ossa existentem. Multoties enim cum in membris carnosa sunt

ossa vero subtilia apparent macida: et conuerso ossa grossa et parum carnea apparent pinguis: et oportet ergo antea perquiri de macie. Macies superflua calorem significat. Inhibet frigiditatem et siccitatem significat. De actionibus. Omnis actio: aut animalis: aut spiritualis: aut naturalis. Actio animalis intellectus boni est in corpore calido: in responsione citius. instabilis: in frigido contrario. Spiritus: si homo calidus sit: audax et verecundus: iracundus: vorax: et velocis pulsus. contraria contrario. In naturalibus vero calido augmentatur citius: multus appetit et bene digerit. libidinosum facit. contraria contrario. Hec complexio totius corporis est non naturalis ad coparationem equalis complexionis corporis. Insuper singulariter et sparium dixerimus in panis: hic insulm receptaliemus ut lectos sensus pariter facilius. Si enim corpus est calidus: multus appetit: pinguedo parua. color: rubeus: pili multi et nigri. tactus: calidus: intellectus bonus: homo multus facundus: mobilissimus: audax: iracundus: libidinosus. multum appetit et cito digerit: asperæ vocis: contraria contrario. Si corpus fuerit siccum erit macidum: et sicciora erunt media asperiora. Siccus est humidum erit pingue carnosum. Si calidus et siccus erit macidum: et pilosus: pinguis nigri erunt: color: brunneus: cras ca. et durus: homo intellectualis: audax: appetibilis: digestibilis. maxime tamen grossi cibilibidinosus. Si calidum et humidum fuerit nimis carnis erit. parue pinguedinis pili nigri atque plani. tactus calidus et humidus. color albus et rufus medius. Corpora frigida et humida alba sunt et pinguis pili rufi. intellectus durus: homo obtusior: animosus. nec multum appetens: nec cito digerens: non libidinosus. Corpora frigida et sicca sunt alba aliquidum frigidum macidum. pili rufi: sed aliquidum citri. tactus frigidus et durus. Oportet medicum cognoscere que harum qualitatibus abidet in vnoquoque corpore.

De moderato corpore. Lapi. xvij.

In superioribus libi partibus dicitur nos me minimum de temperata complexionis corporis quantum ad comparisonem equalis: oportet ergo nos dicere de equali complexionibus eius significatio. Corpus ergo equalis nec multum macidum: nec pingue multum. color: eius inter albus et rubeum est medius. pili infantis sunt rufi in puericia: in iuuentute nigri. citius inter calidum et frigidum lenis et durus: siccus vole manuum est temperata. Actiones animalis: spiritualis et naturalis modum tenent perfectionibus: homo boni intellectus non obtusioris: pudicus: audax: et contentus inter velocem et pigrum medius: nec multus pinguis: nec impius: nec gulosus. actiones omnium membrorum perfecte sunt. Hec complexio supra dictarum medietate complexionum. Si autem in quolibet corpore videtur aliqua harum qualitatibus discordantibus in maiorem iudicandum est tibi partem. Si fuerint equalis considerandum sunt frigidiores.

De causa mutæ signa complexionis. Lapi. xxi.

Significatio complexionis mutata scitur: aut ex mutata regione in qua nutritus et natus est: quia libet vel ex etate: aut ex sexu maris et femine: aut ex consuetudine.

De mutatione complexionis propter regionem. Lapi. xx.

Significatio complexionis de in pilis albisque superstitis in regione temperata sunt perspiciente. In regionem non possunt fallere: sed in temperata sepe fallit: utpote in regione canopo subdita: vnde aliquando est egyptus: semper vero in ethiopia coloris sunt nigri: pili crispi et asperi. sicca autem infirio: pars corporis subtilis: facies tumida: oculi concaui: nasi magni: atque in terio: a frigida. et ideo inanimositas esse debilitat: quia significatio: nec tamen videtur esse calidus. calor enim corporis calorem naturalem ab interioribus ad exteriora protrahit: et ita frigidum interiora. In frigida regione septentrionalis

nali supposita polo maioris sive minoris: plii sunt flauis lenes et albi: color albus, facies rubicunda, pectora lata, pe...

De mutatione complexionis pro...

Omnia etas apud medicos quadrifarie diuiditur: aut enim puertia: aut iuuentus: aut senectus: aut senium.

ratis quid nutriat virtus non inueniat naturalis. vnde necesse est vt in excessus vite appropinquet, ipsamur enim sic...

De mutatione complexionis pro...

In omnibus animalibus calidiores et sicciores sunt masculi qd fe. femine frigidiores et humidiore: qd ex pulis colitur.

De mutatione complexionis pro...

Conuersio diuina mutatur in naturam. Hec enim lipporca. Conuersio est altera natura: hoc autem fit aut propter dietam: aut artem alio...

De signo sibi corporis.

Potest medicus corpus cognoscere sanum et hoc maxime apud applicandos. Si qd est frigidum vel an...

Liber primus

habere dispositionem fin corporeis quantitate. Si nimiam habuerit maciem: significat calorem & siccitatem: & ptychis nimiam festinatione. Si multum crassum fuerit: significat frigiditatem: & abundantiam plegmatias: & suspitionem repentis mortis: & suspitionem diuturni morbi: sicut apoplexie: epileptie: paralytis et similibus. In cute sua nulla sit macula: sicut morpheæ alba vel nigra. In capite capilli debent esse rari alperii non facile eradicandi: nec habeat in capite alopitium vel tyrtiam. his enim mala complexio cerebri significatur: nec caput sit oblongum: nec sibi ponderosum: nec grauis sit membris: nec viles pectus: popo: e. Homines enim huiusmodi aut iam sunt epileptici: aut cito futuri. Quili neq; nimis veloces: neq; cito mobiles. Sermo non sit inordinatus: his enim melancholia designatur. Quili neq; multi concuiunt: neq; foras emissi: quia per hoc interpositio visus designatur: verba non sint balba vel graua: quia significant plegmatias abundantiam in crebra: et neruorum lingue inde defectum: vox eius non sit rauca: vicia enim figuram demonstrat. ois eius non sit fetidum: quia fetor humorum demonstrat putredines. & potest etiam viciam inquiri celsitiam. Supinus ergo iaceat capite tori corpore equali celsitente matibus extensis: in vtroq; latere. incuruatis genibus & terre infans calcibus. siq; rebus ordinatis manum suam medicus apponet ortorum: & simitrosus ab ore suo machi vsq; ad vitinam splenis vel epatis extremitatem. Si a dextris vel a sinistris durus vel tumidus apparuerit apostema significat splenis vel epatis. Si sup vmbilicum & peneum sit: apostema est stomachi. & vitium hydropisis. similitur si inter vmbilicum & peneum habeat mulier tumidum aut durum: cancer in vultu potenditur. Si tempore menstruum defectio sibi venerit: que nimis fit fortis: suffocationem martricis significat: et suspitionem esse subitanee mortis. vna etiam femine siue maris videatur: si arensa: vel lutuosa sit: est petre nitia in libris vel vesica. si caueatur ne anus sit vulneratus: vel emoroidas patiatur: neq; crura grossas habeat venas: quia ferent varicose. Significationes iste in sano inquiruntur corpore. carnis enim istis corpus maculis obnoxium est sanitati.

De humoribus. Lapi. xv.

In elementorum tractatu superius diximus: quod quedam elementa quibusdam corporibus sunt communia: quibusdam propria. communia sunt quattuor: elementa. propria vero sunt duplicia. quedam non quibusdam sunt propria animalibus: vt similia membra equis & tauris: & hominibus: quod ad huc dicatur sumus: quodas homines & oibus ceteris bestiis sanguinem habentibus: vt humoribus: quibus succedunt dispositiones: omnia ergo membra humana siue bestialia sanguinem habentia: et quattuor humoribus sunt facta. de sanguine: cholera: plegmatia: & melancholia: quorum prima elementa sunt principia. Ideoq; humoribus sunt vocati filij elementorum: quia sunt similes eis: cum vniuersisq; humoribus: et eorum consistat qualitate. humoribus ergo quattuor: sanguinem habentibus: se ad ea elementa esse videntur. horum autem quattuor humoribus equalitate custodiendibus omnia animata corpora sanguinem habentia: necesse est esse sana. in fine qualis humoris vero infirma fin q; competit eorum complexioni. Dicit Hippo. in libro de humana natura: omne animalium corpus sanguinem plegma: cholera rubea & cholera nigra oportet habere naturaliter: quia hec sanguinolentis corporibus superpetunt: & eis eorum sanitas vel infirmitas subsistit: quia his bene se commiscuntur: & eorum qualitatibus vel quantitatibus bene cõperentibus necesse est corpora esse sana. Si minus: vel exuperat: vel in vno loco sunt incõpetenter posita: necesse est subsequatur infirmitas. Quidam autem pbi in his obstant Hippo. dicentes et vno tibi humoris hominem existere. vñ & sibi distidit. alij enim sanguinem dicunt quib; videntur vicini sunt: alij affirmat quib; libet alioq; humoribus. Quilibet de causis decipiatur: aut de substantia & qualitate sanguinis quaerite: aut de substantie humoribus dissimilitudine: aut de catartico operatione. De substantia sanguinis diuersitate: q; fetus in vultu formatio non nisi de spermate & sano

gumie sit menstruus: tamen sine hu. cetero: cuius alij sectae colationes sunt sanguis: q; sanguis cu sit diuersa nature est incut multu a quo pcedit quattuor: substantia diuersa. vna est vni claritas: que cholere rubee est assimilata. alia est grossitas et ipsa est plegma. alia grauis atq; grossa: est fundum petens que res appellatur: vt intelligitur esse cholera nigra. quata substantia vini est puritas sanguinis: a ceteris humoribus puritate comparanda. nullus tamen est alij purus: vt alia ca reat humoribus. Sanguis enim mensurus est aliquid aliquid rufus: q; cholere rubee multum commiscetur. aliquid purus purus cholere nigre simillimus. alijq; simillimus & de plegmate esse videtur. aliquando aquosus propter aquosum motus. Similiter aut videtur in inasione vene de substantie humoribus dissimilitudine: q; quedas mēbra calida sunt & sicca. quedam frigida & sicca: que ex quattuor humoribus esse possunt. mirabilis enim humana natura reges corpora sanguinea ad vultu puritate: & extracta inde substantia humana creat mēbra: et calido calida: et frigido frigida. Sufficit hoc et qd sit ad hos maxime & confundendos qui dicit vna corpora sanguinis nolēta et p̄tore cōstare vno. In catarticas apparet. ppter enim plegma deponendum accipitēs catarticum: plegma depositur sunt. quidam ppter cholere rubea & nigra. Item: iam quedas p̄ficiūt catartica ad eades deponēda. Item: igitur et quattuor: est humo. quous alij sunt naturaliter: nisi non naturaliter. Sanguis naturalis calidus & humidus: quedam pars in arterijs est subtilis cum rubiditate: clara rufitatis contigua. pars quedam posita in vene inter grossum & subtile est mediocrius: & coloris purpurei: fapore buldus: nullus fetosus: cito coagulatur cus erit. hoc quoq; signi ficat temperantiam epatis Sang. non naturalis si grossus & turbidus fuerit: ca. & sic epatis significat: subtilis & aquosus frigiditate nimiam ipsius. rufus clarus & fetidus m̄tore non cholere rubee & putredines eius significat. Sapo: cuius debet esse amarus. si saluus et salso plegmatia: periculis commiscetur. si autem desuper est ipsumus: ventositas nimia monstratur. coagulat: & aquosus defectiois epatilis esse significat. q; enim depelli cum sudore: vna humoris flet hoc totum in sanguine remanet. Plegma naturale frigidius & humidum est sine fape semper p venas madatur in natura cum digerit & corpus inde nutritur: q; plegma esse fang. dimidie coctus. vñ natura non singularia dedit mēbris ad tra bendum sibi: sicut alij dedit humoribus: potest esse digens & corpus nutritre. Plegma non naturale quadrifaria esse: est acidus: qd est frigidus? & sic? ceteri: & est saluum qd est calidus? & sicca. vitreū acedim cōtrarium qd vitreum dicit: q; vitreo color assimilatur. dulces sanguis. p̄tner & leuis decoquitur q; in quo sapor non habetur. Cholera rub. naturaliter cal. & sic. est: que in reperaturis corporibus in rubore p̄fecta est & subtilis. hęc sibi sibi sēp attrahit. madatq; inter finis vt ea laxat & a plegmatis putredine m̄det. partem stomacho madat vt digestibilem faciat. pars remanens sine acumine p totum corpus mittitur cū sang. vt subtilis? sang. subtilis iter venest ita mēbra nutritat subtili cibo idigētia. Mō naturalis chol. & quadrifaria. est enim citrina et plegmatis aquositate & chol. rub. naturalis cõmplexio. q; minus p̄ naturalis est calidior vitello oui assimilata. in q; grossus plegma est chol. ru. m̄tore & ista min? proice est ca. he due cōcreant in epate. alia est cōt passim sēp madat iter stomachu calidas herbas cõm dētus: q; calidior: est proior? alia est eruginosa q; eruginosa assimilatur: sēp q; in stomacho ex nimia incisione nascitur cuius venenosa est q̄litas: & ob hoc est calidissima & pestifera. Cholera nigra: qdam naturalis: qdam innaturalis. naturalis frigida est & sicca: que est in sanguine cōtusa in vno loco. fapoz: cuius aciditatis cōsignus. est aut grossus: cuius partes meliozes splen sibi attrahit in nutrimentū sic. alteram madat in macho: in appetitu cōstōdit. mō? grossus madat p venas vt membra nutritat grossiores cibos sibi querētia. sunt ossa. cartilago et similia: tenetq; sanguinem sista: ne nimis mobilis corpus fugiat. hec nascitur de bileta fin frigidum et siccum habita. Cholera nigra non naturalis est incipio si cholera nigra naturali nascitur: estq; calida et acuta: si a potet acida. hec feruet cum in terram cadit: a proice distat

rens qua in vase posita musce fugiunt quasi ardent: p:io: e
 so appetit. Alia nascit ex incensa cho. ru. acurio: z caudio: z
 p:io: e: pec bar pessimas qualitates destruedi: z morbos
 pessimos in corpore faciendi: sicut cancrum: lepram: z pessi
 ma vulnura tota membra concedentia: cuius colo: p:io: e est
 nigrius: z igne sublicidus. lib:anc quida videtes sanguinem
 nigrum esse dicunt: q: sanguis venas erens coagulat: z
 no feruet: pec coetra: z est acida qualitas pessima. Si enim
 in aliqua membra incidit: sicut gladius vel ignis incidit:
 est z alia liuida in colore: z alia violaci coloris: cuius peio:
 est liuidio: nascens de dicta calida z sicca. Galie. vidi inquit
 plures hac cholera digeretes: z digesta post duos dies mis
 tata: alii facti sunt cum digestionem multa. liigra cho. viola
 ce: coloris si in citrum colore mutatur ipsi sanantur: copo:
 ter autem intelligatur: q: quidam horum humo:ri in alium
 mutatur: quidam vo non. p:blegma em si naturali calore
 calcatur z excoctat in sanguinem mutatur: sanguis in cho:
 leram: sed impossibile est sanguine in p:blegma mutari. cho.
 ru. in nigras calos: nimio mutatur nunq in sanguine: necq
 p:blegma in cho. nigrum. Res est bene cocta nunq ampl
 ad hoc redigitur vt sit cruda: necq cocta z incensa nimis an
 plus boni cibi facit: q: in humo:ri co siderat. p:blegma
 enim melis coctum possibile est sanguine fieri si excoctur
 tur calore naturali. cho. ni. z combusta impossibile est q: ad
 cruditate redcat: z p:blegma faciat. Istud etias intelligit
 de alio humo:ribus. l: hoc aut fieri necesse q: de humo:ri b
 diceretur: q: quicqz humores in quantitate vel qualitate
 preualent ex necessitate morbidus: copus facient: si autem
 ad vnum membru confluerint: z ipsum morbidu sit egritu
 dinem facient: fm q: bicemus est de causis morbo:ri z signi
 ficatiombus eorum disputabimus: q: autem faciunt humo
 res dum preualent: id vnum minuitur non facient: si autem
 vnum vel omnes in quantitate summitate vel vltimitate p:u
 aluerint: suffocatur calo: naturalis z vita perit. Si v: vel
 omnes in qualitate corumpant ipsi corruptis in vni m: v
 bum descendebus ipsius membri actio corrumpitur: vnde
 si: co: panatur morbo subicitur.

Explicit prima particula.

Incipit secunda particula.

- Disputatio de omnibus membris.
- De ossibus.
- De ossibus capitulis.
- De ossibus bovis.
- De ossibus pectoris.
- De ossibus spatule.
- De ossibus manuum.
- De ossibus pedum.
- De cartilagine.
- De neruis.
- De ligamentis z chordis.
- De venis.
- De arterijs.
- De carne vel pinguedine.
- De pelliculis.
- De cute.
- De pile et vngulis.

- Cap. i.
- Cap. ij.
- Cap. iij.
- Cap. iij.
- Cap. v.
- Cap. vi.
- Cap. vii.
- Cap. viij.
- Cap. ix.
- Cap. x.
- Cap. xij.
- Cap. xij.
- Cap. xij.
- Cap. xij.
- Cap. xvi.
- Cap. xvij.

Disputatio de omnibus medijs.

Lapi. i.

Primum in alio libro q: humores et
 elementa sunt materia coposis. In p:sen
 ti autem dicendū est de similitudine me
 dibus que ipsius elementa sunt: q: inde
 officialia me:ba sunt: natura em mirabi
 lis de multis me:bis in qualitate z quan
 titate diuersis copus aialis copoluit: vt
 p: ea regeret aialis quod libet q: in suo vniore viueret: z ex
 p:let id ad q: factum est naturaliter: vniquodq: em aial
 coposis instrumenta virtuti anime habet co:perentia: q: leo
 cum sit audax anime z fraxid: copus habuit forte: atqz
 graues in pedib: vngues: z in ore dentes acutissimos. Leo
 pus cum sit timidissimus: coposis membra lenitate nimia
 fuge habuit aptissima: q: virtutes anime sibi erant diuersi:

fecit deus coposis instrumenta virtutib: suis co:peretia vt
 pote manus in homine vt cum eis operaretur: in quibus
 sunt digiti multi z diuersi: vt p: eos magna et minima pos
 sint retineri. Spar rubrum fecit vt superbetat creando
 sanguini: mamillas et testiculos ad creandum lac et spers
 ma fecit albos: natura vo oia coposis me:ba omnia z actio
 nibus fecit co:uenientia. ¶ Actioes sunt tres: sp:ialis: natu
 ralis: z animalis: quibus coposis instrumenta sunt similia:
 vnde membra virtute animata sequentia vocantur anima
 ta: z in alijs similitur. Membra aut animata fecit deus in
 animalibus omnibus p:pter sensus z voluntarios motus.
 Sed in homine p:pter hoc: z intellectus: z p:pter rationem
 f: cit cerebri: z oculos: odorata instrumenta: nares: etia z au
 riculas: linguam: z motus. Membra sp:itualia facta sunt: p:
 pter status sp:itualia: z calos naturalis co:seruatis: vt sunt
 pectus z p:niculi eius: cor z pulmo cum suis canalib: f: aus
 ces: diaphragma z arterie. Naturalia membra sunt biparti
 ta: quedam nutritiua sunt: alia generatiua. Nutritiua cibi
 mutant in membris: totius coposis substantia: omnia em
 humana z bestialia copos consumunt ab aere z calore na
 turali: z necesse est vt eorum consumptio ad conseruandum
 integritatem cibi reparetur. l: hoc autem sunt membra nu
 tritiua: os: dentes: os stomachi: stomachus: intestina: epaz:
 splen: renes: fel: vesica: vene. Membra autem genitalia sunt
 facta vt specificent individua: z vt individua rent specifica
 ta: q: em omnia individua naturaliter consumunt: necesse
 fuit vt per genitalia repararent: que sunt matric: vel yulua:
 virga: testiculi: z spermatis vasa singula. l: hoc animato
 rum in qua z sp:itualium: seu naturalium: vnum habent prin
 cipale membru: cuius causa facta sunt alia: que actionis fice
 sunt adiunameta vel sup:stituta sic expulsiua vel co:serua
 tiua. In animatis principale est cerebri: q: in ipso est memo
 ria: ratio: intellectus: z de ipso virtus sensus: z motus vo
 luntarius ad alia membra coposis p:greduum: actionis fice
 adiunameta sunt: oculi: auditus instrumenta: odoratus: mer
 u: lacerti: vniquodq: em istorum exteriora locata ad cereb
 rum: q: sibi potata disposuit. l: heru: z lacerti mouentur
 ad opera: a cerebro discreta z disposita: z neruis mediantib:
 bus ab ipso ad totum corpus sensus alia feruntur. Istos: etias
 quedam superfluitatis expulsiua sunt vt nares em: fectio: f:
 oculi lacry: ymnari: de fensu: f: p:niculi super cerebri: po
 fici. De membris sp:itualibus cor z pulmo principalissim: q: vite
 et calos naturalis est fundamentu: q: de ipso ad alia membra
 procedit viuificanda: adiunameta sunt pulmo: p:niculi: z
 lacerti pectoris: motu em istos trahitur aer ad refrigeran
 dum calores cordis: z calos expulsiu: fumosus: qui circa cor
 coadunatur. Por: etia ab ipso ad alia membra sunt arterie:
 ipse em sunt a corde naturaliter accipientes calos: z virtutem
 vitalem z naturalis portant ad omnia coposis me:ba: mem
 bra de fensu: cordis sunt sui p:niculi: diaphragma: z pecto
 ris p:niculi. De membris nutritiuis: principale est epaz:
 ibi em succus mutatur ciborum et sanguis efficitur de ipso
 ad totum corpus nutriticus: spargendus: huius adiunameta
 sunt diuersa: quedam em cibi preparant vt stomacho leuio
 rem reddant sicut os: dentes: quedam calefaciunt z mutant cibi
 vt cum allicent ad mutandū in sanguinem: q: facit stoma
 chus: quedam potant a stomacho ad epaz: sic: intestini gib:
 hostes: q: inuicem medici vocat: z sicut mela: fca: qui ab
 epate ad totum corpus potantia sunt: sicut vena que a me
 dis vocatur concaua. Alia em superfluitatē sanguinis ex
 pellunt z mundant sicut fel: splen: renes. Alia parte cibi
 perflui recipiunt z expellunt: vt sunt grola intestina: z ves
 ca. q: em reijcit stomaachus ab his recipit z expellit: vesica
 recipit superfluitates aquosias a renibus de sanguine depu
 ratas. Intestina feces grossas a renibus de receptis expel
 lunt. In membris grolis: principales sunt testiculi: cor: ad
 adiunameta spermatis: sunt vasa: q: in masculis sunt f: mulierib:
 de spermate factis fetus. Omnia adiunameta infantes non
 triant: de vno ad aliud portant: sunt spermatis vasa atqz
 virga. Elasa em spermatis in masculis spermata in vluu: por
 tat de testiculis: in fectio: ista me:ba: diuersa fecit natura. l: r

Liber secundus

etiam diuidunt membra scy in similia partes toti totunqz parti affinitas: vt ossa: cartilago: nerui: vene: arterie: pan-
nula: ligamenta: pinguedo: caro: pili: cutis: vngula. Aut in
membra composita: vt caput: manus: pedes: et similia: hec
autem vocantur officialia membra. Similia sunt octo: pri-
mo ossa: secundo chorde: cartilago: nerui: ligamenta: ter-
tio vene: quarto arterie: quinto cartil. gines: glandes: pin-
guedo: sexto cutis: et pellucida: septimo pili: octauo vngulae.

De ossibus capituli. Capitulum. ff.

Omni ossium scy sunt mollia: et in similia capituli:
alia dicitur ossa petrosi: et costarum: alia spiculari
furecularum: alia manubria: alia pedes. Ossia capituli
sunt cranei: et ossa meti: et dentium: cranei forma est
rotunda: ante tamen et retro acuta. Rotunda vt

a passibilitate sit remotior: aut vt quantitatis cerebri sit capa-
cior: anterius ppter proxi-
mum ad cerebrum: qui quingz sensus deserit. puppis polle-
rius a catur: vnde medulle spondilium egreduntur: et ner-
ui motum facientes vultuarum. Craneum ex ossibus est
multis sibiuicem concatenatis: qd fuit quingz de causis:
aut vt inde sumi suspensat: et reseruetur: aut vt vene et arterie
ad cerebrum introeundi: et ena: et eundi viam habeant: aut vt
cerebro firmiter panniculi inhererent: nec cerebro incidere:
et cadentes aggrauerent: aut si vnum frangeret: ne alia con-
quassaretur: aut qd est mollior: proca: puppis fo durior: que
due qualitates sibiuicem concatenatis: bus cranei: ma-
ma est quinquapla: et in artubus sextupla: cuius duo sunt ossa
similia sibi: et vocatur decima: et est aliud in capite proce:
vbi inciditur cooua: et vocatur coconatum: cuius hec est for-
ma. Aliud est oblongum per medium capitis porrecti: et vo-
catur erectum: cuius hec est forma: et est aliud in capite
proca vel puppi qd est sicut greca lauda. Ibi tres
sibi iunctis bmo fossa fit. decima ex vtroqz latere sunt
posita super auriculas a cononato incipientia vsq ad greci
lauda: et sunt longa et equaliter ab erecto separata: et sunt
alia duo in medio capitis iuncta vtrinqz cum erecto: sunt
quadrangula: quorum mollis est substantia: propter firmam
peruicacitatem dissoluenda: qui circa ventriculi: cerebri proce:
rem adunatur. Sit et duo alia vtrinqz postica: sicut tri-
gula in tria ossa diuisa: quorum vnus quod est sicut burt: na-
turam. Vnu est petrosum qd vocatur os petrosi: formam
auriculæ habens ibi positum: propter auriculæ formam: petro-
rius ossis eius est trianguli natura: sumunt autem in se sibi
lis: qd positum sunt ibi propter firmantiam: et mnt ne locas
suum exiret. Vtriqz em ossa immobilia in istis sunt fundata:
hoc os nō est adeo durū vt immobilia. Et est tū tertiu qd nec
tempus est vocatū alijs duobus minus dictum: quod est
dura ne cito essent passibilia: et intelligas in alterius par-
tis triángulo. In proca capitis est quoddam os sole coconato
to differens a craneo: et hoc vocatur frons: cuius forma: ar-
culi est medietas: nec multum molle: nec multum burt: qd
ideo fuit temperatum vt nec lederetur vicinitas calorem.
Et est etiam puppis os solo lauda differens a craneo: et vocat
puppis os: forma cuius non eadem est in omnibus homini-
bus: burti est: qd puppis caret oculis quos sustinet. Pro-
ter ista sunt quingz alia. Vnum palo similitur: qd cranei est
maxille est firmamentū ossi puppis iuncti: et vsq ad solum
capitis os porrectū vt maxillis firmaret: craneo differens
ab ossi puppis per quoddam os aliud: qd super lauda iun-
gitur vtrinqz ascendens vsq ad coconatum. Quicquid lauda
ros tempozum: quattuor sunt alia: ex vtroqz latere alterna-
ra: et vtrinqz vsq ad medium pertingenti: que vocantur
paria: et ob defensionem tempozū ibi sunt locata. Ossia ma-
xillarum craneo sunt iuncta: que ideo de multis frustis fit
vt si vnum pateretur: alia non lederetur: et qd naturaliter
omnia dura erant: et mollia oportuit esse plura. Sunt autē
octo: duo oculos: vnum in maxillari: et nariū extremitate:
duo alia: in naso in nasi foramine vnum: vbi pares dentes et
quadrupli firmant: alteri oculis: duo vtrinqz in pupilla: co-
ronati: hinc: et sibi palia ptingit ad oculos vsq ad maxilla-
rum extrema partē: de se: nētia: et ad nariū media: qd
currit vnum ex vna parte potentū in quo pares et quadru-
pli firmantur dentes. Oculorum singula diuiduntur in tria
ambo maxillari vnde grossa ab oculibus incipientes: et
vsq ad caninos dentes protenta in quibus sunt os bētes
ppter quadruplos atqz pares: quorum vnus quod vsq vtrin-
qz ad collaterale: et vsq ad caninos dentes procedunt et

De ossibus. Capitulum. ff.

Ossis: et scicior pars corporis sunt ossa: qd duabz
de causis necesse fuit: aut qd corporis sunt funda-
mēta super que totius corporis sita est fabricatu-
ra: vnde ea oportuit esse firma: aut qd ab exte-
rioribus defendūt interiora: vnde necesse fuit esse
duriora. Ossa autē in corpore multa et diuersa in gēe scy de causis
oportuit esse firma: aut ex corporis motione: aut ex corporis
expellenda sumofa suspēditur: aut ex corp passibilitate: aut
qz in alio loco parua: in alio oportuit esse magna: aut ppter
resistendū: vel ppter sui motus leuitatē. Et corporis mo-
tionē: quodam mēda in animalibus aliqñ mouere: aliqñ
quiescere fieri necesse: aliqñ ad em mouent manus: pedes
z caput: z manū vole sine diachyis: z digiti sine volis: pro-
pter superfluitatis sumofe expulsiōne: qz omnis superflui-
tas cibi subtilis est vel grossa: grosse viam dedit natura infe-
riorē: qd satis parat vitiū: sumofe superfluitati viam supe-
rius scatur per quā secreto expellitur: fecit em poros in cute:
sicut in capitis ossē. Caput em summa pars est corporis qd
est sibi iudē qd rectū domui: sumi vō natura semp altiora pe-
rit. Sicut ergo necesse ossa capituli perforata esse ne sumos cō-
clusos prohiberet: exire. Ibi ergo pora non propalant vitiū:
ne ab exterioribus aliquid intret qd cerebro noceat. Ideoqz
multa ossa sibi iuncta sunt: quia a medicis vocantur sco-
roma. Ibc oportet esse multa propter eorū passibilitatem:
vt facilius essent passibilia: si vniū pars pareretur necesse
est totū sibi cōparere: vnde natura duo fecit vel tria: z vbi
oportuit plura: vt si vnum pareretur compatiendo alterum
non lederetur: z sumi vice infirmi fungeretur. Ossa ergo ma-
xillaz multa sunt: manū atqz pedū: que magna atqz parua
sunt et quantitate membrorum: si em membra fuerint magna:
et corpe diachyia z crura: magna sunt ossa: si parua vt digiti z
similia: ossa sunt parua: ppter firmitatē: qd natura videns
vbi ossa debēt esse solida non ea fecit concava: sicut nec ma-
xillarum ossa: ppter motus leuitatē fecit natura in coris:
z in similibus mēdis concauitates: qd nec erant magna z
mobilia oportuit esse concava: que duabz de causis sunt ne
dullis plena ne cōcauitate frangerent: vel vt inde nutrien-
tur. Ossa iuncta aut sunt solida: aut immobilia: quozū motus
aut mollis est: aut durus: aut vt alterius acumē intra alte-
rius sit concauitate: que ex acumine quantitate magna vel
parua debent esse. Inest autē concauitate quoddā obficus
lum ad acuminis repellendū ictum: ne cadens z concauum
collidens suam perdat mobilitatē. Obficus autē quasi: quoddā
cartilagine est vestitū: z similitur concauū: quibz viscosa hu-
miditas inest vt leui: mouerent ossa vtrinqz extremitatibz
quedā ligamenta inducunt neruosa: ne motu nimio ossa se
iungent. Iste motus nō est equalis in omnibz partibus:
est em vbi sunt crura: acumē: z concauitas vt in spartulis: est
vbi vtraqz longa vt in coris: est vbi nō sunt rotunda: vt in spō-
diliis: est cuius acumē non est de eodem ossē: sed de alio
conuocato sibi ossē: vt in cubiti posteriori parte. Ibi nō sunt
ossa in concatenatione mobilia: stabilia sui firmitate quedā
sibi iuncte sunt concatenata. vt capitis cranei. Hec enim ossa
dentes habēt sicut ferraz: quozū vnus quodqz inter duo intrat
alia: quedam sunt plantaria: sicut dentes in mento z in ma-
xilla: quedam solida adeo sunt climata: vt nūnta planticie qsi
vnum vide antur esse: quedā alba sicut pura ossa: quedā tñ
viscositate sibi conglutinata sicut mentū ossa vtrinqz sibi cō-
currentia cum medio mento sunt solidata. In iudē inuenitur
in quibusdam mobilibus.

que grossa sunt & dura: vtpote neruum ab eo descendere
 defendentia. Hæc ossa p̄ior dicitur bina ab angulis me-
 diocum incipientia & vsq; ad quadruplos dentes p̄oteta &
 nasi lateribus ab alijs differunt: que ideo sunt tenera: vsq;
 forte nump̄erunt ante solidantur. Quæ vbi est nasi foratu
 do subile est: & vbi dicitur in parua duo: que sunt perforata
 vsq; ad cranei concava. Quæ vbi dicitur pares & quadrupli ra-
 dicantur: differat ab alijs nasi lateribus. Sui particularia to-
 tius faciei ossa sunt volumus. xxxij. esse pieter dentiu & in
 vi inuenimus. Dentiu est ossa sunt duo in ipio iuncta medio
 vbi dentes firmant subtiliores quadrupli atq; pares: quoꝝ
 altera extremitas duas habet furculas. Una est acuta sub
 paribus quos supra diximus: cuius acuminis quedã p̄or-
 dentur: que in lacertis tempoꝝ potendit: per quem buc
 ca clauduntur: altera furcula est grossa rotunda posita in con-
 cauitate que est sub buocum vberum cranei sititudine. Ibi
 sus furcule rotunditate mentum sit immobile. Dentes sunt
 quasi quedam plantaria ossibus maxillarum & mēto infra
 qui sunt. xxxij. in marillis superioꝝ: postri: totidem in
 inferioribus: quoru: quattuor: in anteriori parte pares vocã
 tur quadrupli & lati & acuti indocose a medicis vocant: sunt
 est necessaria ad incisioẽ cum sitit cibi: duo vocant canini
 collaterales quadrupli in fuisse aut: in radice fo las
 tur orbis circi commolendos apti. Sunt & decem alij vtrinꝝ
 gemini collaterales quadrupli: latiusq; molares sunt
 vocati: ad molendũ est cibum & frangendũ sunt neces-
 sarij. Iste idem numerus dentiu in mento est intelligẽdus.
 Ibi omnes furcat sunt: sed in eis quidam sunt duceri. Alij
 est quattuor: alij tres: alij duos habet furculos: alij vni ha-
 bent furculã: quadrupli atq; pares. I. molares tres: vltimo
 res quattuor: primi molares infra p̄ior duas habent fur-
 culas: vltimu in.

De ossibus docti. Capitulu. iij.

Sicut docti ab ossibus incipit puppis capitis: &
 vsq; ad vicinatẽ potenduntur ani. Hec quat-
 uo: ab causis fuerint necessaria: aut q; funda-
 menta sunt alio: aut est super ea posita sunt:
 scilicet nautis tota vix carinã mediã: aut q; operi-
 tosum sunt & defensionẽ viderunt: q; lacertoru: aut q; ner-
 uis imo necessaria sunt toti corp̄i per quẽ descendere
 a cerebro sensus membris daretur inferioribus: & motio: cui
 est membra a cerebro sit remota: & vix longinqua
 eis denegat sensuilitas: vis quedã est ossi spondiliũ
 medullis per quas dispensatur neruis cõtribus per remo-
 tas partes corp̄is: que quasi medulle lingua arabica voca-
 tur nuca. Quarto docti ossa fuerẽ necessaria vt custodiret
 & defensaret nuca: ne quid leuionis pateret ab extra pos-
 itis: sunt ergo hec ossa defensionũ nuce: sicut craneus est
 cerebri: eadẽ est et nucẽ q; cerebri natura. Spõdiles dua
 bue de causis ex ossibus sunt multas: vel vt quodlibet aial
 se inclinare & erigere possent: aut vt eorum concuaitas alio
 bẽ efficit lata: alio bẽ fricta: & aut alio bẽ fricta: alio bẽ sub-
 rilla. Hæc em̄ pars superior: subtilis est & concuaitas larga
 inferior: grossa & subtilis concuaitas. Docti ossa sunt quatuor
 p̄partia: alia est colla: alia docti: alia renus: alia iuxta anam.
 I. duo colla habuit duab; de causis: aut p̄pter fonsitãre
 vocis: animal carnis collo voce caret oino sicut piscis: aut
 si quã habeat nuca: habet sicut rana: aut vt caput ante: et
 retro moueret. Colla p̄pter spondiles habet m̄ nexes & sub-
 tiliores: in concuaitate largiores. Doctum duodecim min;
 concuaitas: sed maiores & grossiores. Doctum est earũ: q;
 coste super eas fundate sunt: aut q; visera cooperiuntur ab
 eis: earum concuaitas ideo est fricta: q; nuca descendens a
 cerebro in colla spõdilib; est grossa: quã multitudine neruo-
 rum a docti defensionũ necesse fuit subtilitari & concuaitate
 tem̄ minoari. Renum spondiles p̄ioribus sunt maiores: &
 grossiores: atq; caue minus: q; postea probabimus. q; oia
 vt dicitur: & hic considerent: q; est de vnaqueq; spondili
 duo egerunt neru: necesse fuit subtilitari: barum inde fuit ma-
 foitã: q; vna p̄ter ad alteram portat. Sunt autẽ. xiiij. om̄s
 iste sibi nũc cõcauitas: exceptis p̄ioribus in colla positis
 sum̄m̄tibus: q; ex puppi duo egerunt acumina duab; p̄ior

ris spondilis concuaitatib; & dextris & a sinistris succedẽtis
 et qua colligatione caput dextrorsum & sinistrorsum est mo-
 uere. A spõdili scõ. duo egerunt acumina p̄ior: am̄e prime spõ-
 dilis p̄cedentia ad puppim vsq; ad colla p̄tingentia q; dua;
 bus p̄cedis ligantur ante & retro vt per eas moueatur ca-
 put. Dicitur alie fuit sunt: necesse quibusdã frustulis sinistris
 inter duas succedẽtib; quib; & fibi: catenarẽ & alterius
 motus eis nõ p̄hiberet. Docti spõdilis superior: habet p̄-
 shula duo: similiter inferior: quoꝝ vniquodq; subit sub p̄-
 paratam concuaitatem: quinq; colla: quinq; renum: quat-
 tuor: habent sursum & quattuor: deorsum. Ibi singula cõ-
 cauitates suas intrãt singulas vbi perfectis concuaitis sibi
 colligan. que ad hoc fuerit necessaria: vt ceterorum essent
 firmamenta. In docti spondilib; duo sunt tria: a quib; duo
 ala sicut spina contorta egerunt. Hec contorta a medicis ap-
 pellantur lenica: vnaqueq; spondilis habet tria. vna; sus
 per: & duo sub sus lateralia. similiter habent oia pieter p̄-
 mas in collo positas: que ideo caruerunt eis tortio: nisi
 non obessent lacertis caput ante mouentib;. Tortio ista
 in. ir. vel. vij. spondilibus petri inferiora. decima semper ha-
 bet erectas: alio: omniũ superiorum contorta sunt. Hec len-
 nicã tribus de causis fuerunt necessaria: aut vt posteroꝝ
 ra colla colligãret: aut vt lacertos supra bosum: vnas arte-
 rias & neruos firmaret: aut vt costas sibi firmiter adhere-
 re faciant: vnaqueq; spondilis duplicis est foaminis: per
 que pares nerui egerunt: qui de nuca interiori p̄cedunt.
 Ibi etiam est quedã foaminis inter duas spõdiles fuit: que
 dam intra vnam tri inter duas spondiles sunt foamina: q;
 cum vnaqueq; semicirculosa habeat ipsa iunctis necesse est
 reddi foamina. Hec cõsiderant in colla spondilib;: alie em̄
 sunt superius pluri; mediũ habentes circuli: sed inferior; ha-
 bent minus: quibus iunctis perfectio sit circuli: & hoc in spõ-
 dilibus docti. Spondiles renũ vnum foamen habent tria: q;
 sunt iuxta anam. Quæ istud latum inferiori spondili renum
 iunctum in similitudine spondilis de tribus ossibus est fa-
 ctum: quoru: duo lata duas habent concuaitates nõ adeo ma-
 gnas. Hec sunt ossib; corarũ iuxta: in quib; vnoquoꝝ sunt
 foamina: a quibus nerui p̄cedit: hec nõ sunt lateralia: sicut
 spondilib;: Hæc em̄ corarum in lateribus sunt: foamina
 ergo ista in medio sunt posita. Alterũ oyo uocatur ipse anam.
 similiter de tribus factum ossib;: hec sunt nature cartilagi-
 num: a quibus tres pares nerui egerunt. Vni par erit de duo
 bus foaminibus spondili foamina affimilantib;: os ter-
 tium inferior foamẽ habet aliud: vnde erit quidã neruus.
 Hec de docti sufficiant ossibus.

De ossibus pectoris. Capitulu. v.

De ossibus pectoris. Capitulu. v.
 Ecto:is fundamentũ supra doctum est positi
 cuius magna est concuaitas vt intra se posita
 custodiat. Eco: & pulmonem: & p̄nialcos &c.
 Magnitudo cõcauitatis fuit vt pulmo possit
 buc & illic dilatari: constat pectus costis & ter-
 neritate quadã costaru: xiiij. in anterioribus & posterioribus sit
 diuisio. de. xiiij. anterioribus p̄cedit: q; dicitur q; docti sunt ligate
 spõdilib; septem. Ec: vt q; latere semicirculo assistant. Et
 si iugant circuli facere videtur: hec ligantur in anterioribus: q;
 septem teneris ossibus cartilaginũ affimilantib;: sed tamen
 in teneritudinis summitate per cartilago esse cõp̄tatur:
 que dum flexionẽ sui & cordis & diaphragmatis. Hec p̄ter
 ad defensionem sui & cordis & diaphragmatis. Hec p̄ter
 riores: coste quinq; docti spondilib; sunt inferte: hec sunt
 reu: non possint ad ossa tenera p̄tingere: earũ extremitas
 nõ fote ripere est cartilaginea: sunt autẽ oia. x. & xviij.

De ossibus sparte & furcula. Cap. vi.

De ossibus sparte & furcula. Cap. vi.
 Parule ossa duab; de causis fuerunt necessaria
 aut. s. vt defenderent pectus retro ne pateretur
 quidẽ leuionis ab exteriorib;: aut vt armozum iu-
 garent ossa: que interius sunt cõcaua: exteꝝ: q;
 gibbosa: erat em̄ necessarium vt p̄cederet docti
 cõcauitas: que ossa habent nodos quos medici vocant spa-
 tularum oculos: quod nomen ex effectu sumperant suo:
 sicut enim oculi totius anterioris defensionis sunt corp̄is:

Ziber secundus

et ista a posteriori descendunt pectus, hinc quasi oculi ideo sunt cōcaui vt armōiū acūmina possint eos ingredi, habet aut spatula duo acūmina: retro vniū cuius rostro assimilati: per qd eadē spatula furcile est admitta ne a superior: locū suum creat. hinc vsq; alteri ad hoc trā positi ne suber; et rē acūmē armōz. Furcile ad hoc trā necessarē vt armos ligant: et a pectore differre facient ne forte pectus manū contraheret: hōz ossa exteriori sunt rotūda interiori nō concaua: et cum tenentūda pectus ante ligata: retro vō cum cuius rostro: eorum ligamēta sunt ossa cartilaginosa vō cum cantur spatularū capita ad hoc posita trā vt cōcatenationē facerent armōz.

De ossibus manuum. Ca. vij

Maqueq; manū in tria ossa generaliter diuidit in armū cuius os est magnū: concaui atq; rotūdū: et familiarē emī parte cōcaui est: ab extranea vō gibbosum atq; rotūdū. Dico autē illud familiare qd interiori parti copoiz videt attingere: extraneū qd exterius. hoc aut fuit solitariū: qd cū spatulū vna concatenatiōe est copulati: fuit magnū vt manus ferret et brachiū: cōcatenatio emī manus atq; brachiū hinc cōnectitur ossi. Rotūdū efficitur vt non facile patretur: sit aut cōcaui vt arterie: vne: atq; nerui viam haberent ad manū atq; brachiū. Extranea gibbositas familiarī parti fuit cōpetentissima. In extremitate superioris est acutum vt spatule intrare concaui: cōcatenatio fieret mollior. qd adeo est molle vt locū suum aliquid cogat: extrinsecus licet ideo vt armus vnicūq; sit mobilis. Extremitas inferiori attingē brachiū capta habet duo in familiarī parte manus q nulli ossi colligat: vt nerui: vne: atq; arterie in eo ligarentur: intusq; bina sunt duo: vnus retro: et alteri antea que brachiū intrant concaui: vt suam facerent concatenationem. Brachiū et duob; constat ossibus. Vnū supra et apellat cubit; superior. Alterū infra et vocat inferius. est aut inferi; p̄iorū mal; q; potāis potato mal; dy ē vt firmius. hōc duo rotūda h; acūmina que mala vocant ad extremitatem armī pertingentia: malū malū est exterius: atq; minor interiori. cōcauitatē habent armū quā intrant cum extēdit ossi brachiū. Extēdit pars manus et nouē minutis consistit ossibus medulla carentib; solidis et diuersis: ossa nouē habuit vt manus esset mobilis: sunt aut diuersi forma. Altera gibbosa: altera concaua: alia erecta: vt cum oia iungentur quasi vnū os redderet. hinc in duob; ordinib; sunt stantia: et vna parte cum vole pectinibus: et altera cum duabus brachiū concatenationib; fortiter ligant: concatenatio ad superiora habet bonum tria: brachiū concauitatē subeinita per quam manus lateralter extēdit atq; stringitur: concatenatio inferiori atq; minor: extremitati interioris ligatur brachiū ipsius acūmē cōcaui quinq; ossiū subintrāte. hōc concatenatio motū facit ante et retro: vola manus in duo diuiditur. Pecten pars vna: digiti vocant: altera q; pecten de p̄siliū. sit ossibus: ne sit forte vnū patiat: et altera non le dantur. Digitū sunt quinq; quos vniūq; est tribus componitur ossibus: que sibi inuicē concatenant: et quattuor digiti cum pectine ligantur: pollex cum brachiū interiori: et in ossiū iungitur concatenatione: fuitq; noduli inferiores superioribus maioris: et latiores: quia potāis eo qd potatur latius est atq; firmius.

De ossibus pedum. Capitulum. vij.

Os pedum medicū in quattuor diuidunt. sunt emī eorum: sunt brachiū: sunt et crurum atq; pedum. hōc parū ossa ante et retro superi; cū aut ligantur ossibus: cuius vnaqueq; pars in tres diuiditur: os mediat atq; superior p̄siliū vocat banda: que ligatur cum am ossib; concauitatem suam intrantibus: de p̄siliū hōc vocatur: p̄siliū vō est cōcaui. osses est post illud qd os vniū vocat. tertium os peius est: os core est necessariū p̄pter core notum. ossa interiora et exteriora ad custodienda spermatis vasa: matricē quoq; et vesicā rectāq; intestina. Os core maior est totius corporis ossibus: totū in extranea parte a su-

perioi aut familiarī ab inferiori a posteriori parte concaui: ab interiori gibbosum duo habēs acūmina: h; superioris et inferioris: cuius magnitudo hinc duabus de causis: vel quia totius corporis ossium est fundamentū: vel q; maiorē latitudinem potat per quem motū fit pedum. Tertio dicitur extraneae partis a superiorū parte est: vt locum habeant lacertū: qui h; essent extrinsecus in eundo fricant: tertio dicitur familiarī parte inferiori: ne sit essent ex vna parte totitudines totū corpus totum et inrectū fieret: concauitas posterioris et gibbositas anteriori vt firma esset fessica: cumen rotatur superi; vt h; ante p̄siliū ingrediat. Inferius duo acūmina duas cōcauitates cruris sunt subeinita. Cruris emī duob; est ossi que aridines vocata sunt. vnum magnū in familiarī parte positum duo habet concaua: que cōcatenatiū genu reddunt inferiori parti core iuncta. In huius concatenatiōe spacio superius est rotūdū et cartilaginofum atq; cōcaui: cuius concaua cruris et core intrant ossa: atq; vocatur genu. hōc duo altera in parte est extranea: qd subitū: et curuis est aridines prima non pertingens a superiorū vsq; ad concatenationem popliti: sed ab inferiori maiori dicitur aridines: h; aridines caulle pedis iunctis concatenatio quodam it: vnde motus procedit facilius. minus autē in nuamēto maior datur vt pondus patiatur lacertū: aut vt neruosi: arterias et lacertos tutaretur: aut vt inter ipsū atq; manus cōcatenatio calcanei redderet. h; pedis diuisio est fenestrata emī caulla: est et calcaneus: et pedis nauicula et rase: q; sit in gūa vocat arabica: et est pectus: sunt et digiti. Os calcanei rotūdū est superi; a parte familiarī: ab extranea parte: ligum est et subtile subter; latū atq; solidū attingens terrā. h; rotūdū nō qd forte patiat. et digitū atq; subulitas vtiū h; mare: vel vt supposita pateret. Soliditas vt ferre dura posset coipa: caulla calcanei est supposita mollior; ligumētis retro cōnecta duo habēs acūmina a familiarī maiori intrans cōcauitatē arundinis: ab extranea minoris: hae concatenatione calcaneus sursum et hūm mouetur. Os nauiculae ad modū nauis est factū superius et retro: et vtriusq; operiens extremitatē caulle: vnde est ligatiū fuit ossis tenatum: per hae pediat lateralis motus: vniūq; ossa calcaneae est ligata: sed ab extranea parte infra a familiarī alius: vt locum remaneret concaui. h; cōcatenatio dupliciter fuit necessaria: vt. i. pes caute sit superius: concaui concaui haberet ad qd cito confugeret. vel vt calcaneus a motum leuio: redderet. Rasea quattuor habet ossa: maiori posterioris cum nauiculae retro iuncta ossibus a parte familiarī: aut cum tribus ossibus pectinis. Os quartū qd vocatur glidolum in parte minoris digiti est positū: cuius acūmē vel getur retro calcanei intrat concaui: aut cum duob; pectinis ossibus ligatur. Rasea fuit in pedibus necessaria: sicut et in manib; sed trī ista quattuor: illa ossa h; octo: maio: emī motus manibus qd pedibus fuit necessarius. h; pecten et quinq; consistit iunctis cum quattuor rase: ossibus: tria emī hōc iungunt cum tribus rase: duo cum glandoso vnop̄tē pedum vtile fuit sicut et manu: quattuor digiti tria ossa habet singuli: pollex qd est maior: trī habet duo: vt per pecten sustentari: vt fuit manus per pollicē tenendi habuit facultatem: ita et pes sustentandi in descensum siue ascensum firmi tatem. Ossia ergo corporis ossa sunt. xl. et cxxij. capitū spatulā: paria. xliij. maxillaria: dentium inferiorū. xv. vnum par licūo menti: dentū superiorū. i. xvj. spondiles. xliij. costas. iij. ani. iij. costas. xliij. teneritudines. vij. spatulā. ij. capitū spatulā. iij. furcularū. ij. armōz. ij. cubitoz. ij. superiorū. ii. inferiorū. ij. rase manū. xvj. pectinis in manibus. viij. digitū. xxx. dand; qd est calcaneū. ij. nauicularū rase pedum. et digitū. um. xxx.

Cartilago est ossium teneritas quouslibet fetuum ossibus assimilata: de qua satis tractauimus in ossium compositionibus: cum quibus ligatur et est pectinis teneritas: cofas: extremitates: et hypo condricioz pars in ano et brachi; et extremitatibus ossiū acutoz: nariumq; auricular; gutturis: et canalū pal-

monia: que omnia fuerit cartilaginosa ne forte rumpeatur cum placentur.

Cerebri sunt necessarii vrsuam atqz motu voluta riam ferrent membris totius corporis: ossibus: li gameris t cartilaginibus: pinguedini: z glandi bus: in natura em sua nullu opus habet sensum necqz motu. Sed hoc singula. purdicem? fuerit necessaria. Quidam medicos dicunt dētes offeolos sensum habere: qz labris tremulis z ipsi tremere vident: z dolo re patiuntur: dolo: autē ne esse sine sensu: qd negant alij bi centes dolo: illam esse in gingiuis atqz neruis. quoslibet neruosi fundamentū esse cerebri cum volitarij motus atqz sensus sit firmamentū. Qdēs autē nerui aut de cerebro pro dēit: aut de mediatoib? cerebri. Cerebri mediatores dicitur esse spōdiliū medulle que nūpa sunt appellatē: qd ideo oportuit esse ne s. fionnes a cerebro. p dērent immediate: aut rumpeatur aut nimia lōgin quante sensu perderent. Qdē dēroz ergo propinquo: nerui a cerebro procedentes sunt molliores: de nūpa duriores: ceteros a proa cerebri olium alioū sunt molliūm: qz sensum potant alijs molliores vt dō murent circa sentientes. Qdē dēroz autē a puppi cerebri fuerunt duri: vt motu possent pati: qz mollia veloci motu cō to rumpuntur. Illeuoz a cerebro euentū septē paria sunt quidam ad oculos progrediunt vt darent eis sensu visus. Aliorū ad cordē vt darent eis motiōē. Aliorū quidā vadit ad linguam z sensum gustus sicut z motus: quidā ad tems proa vt motū gustus sicut z motus: quidā ad nariū egerit etre mīatē z vīū ad labia: quidā ad gingiuis atqz dētes ten dunt donātes eis tactū. Quarta pars parium diuiditur p palati summū vt eis donet gustū. Quinta paris pars tēdit ad aurialia: vt auditum eis pbeat: pars ad latitudines pēto cialium lacertozum tēdit vt virtutē det eis motiōem. Sextē paris pars tendit ad vīsera vt per eā sentiant. Pars ad lacertos gutturales vt eos moueat. Septimū vadit ad lacertos lingue z gutturis vt inde possint moueri: vniūqzqz istozum pīūqz egerit cranēi duobus cerebri panniculis est coopertū: subtilis panniculus propter nutrimentū sui est venosus: alter est grossus: z durus: ad ossibus cranēi defen dens neruos. Pīūm par neruosi a cerebro euentū est cō cauum nulli aliozū tanta concauitate assimilandū: cui? sub stantia cerebri nature est vicina: concauitas ergo. eis omni bus fuit necessaria vt per eos spiritus visionis daretur oc ularia. Sunt autē isti maiores nerui totius corporis: quod ex duabus causis cōtingit: vel ne cōcauitatis causa rumpe retur aut vt maiorem quantitatē ferret spiritū. fuerit mol les vt sentient faceret velocior: p dēitqz isti duo a duob? quasi vberibus cerebri vicinātes nariibus pīus concauū ibi funguntur: a nariibus pō procedit ad oculos hoc modo

Secūditas ista oculis pmaxime fuit necessaria vt fōte pa teretur vnus ramulus: per alterū alterū lumen oculo pbe beretur: hoc probare poteris si dāso vno oculo alterū ape rueris. Illerius a dextra parte veniens ad dextrā oculū ten dit a sinistra ad sinistrā. Quorū singulus ad oculos vsqz pro gressus ita ibi dilatatur vt vna tunica cūctū cōcauitis. Spiritus autē visionis a cerebro progrediens: z eandem percutiens oculis irradiat. Nerui isti egressi a cerebro mol les sunt z lenes: sed quanto plus ab eo elongant: tāto duo riores efficiunt. Ad oculos autem cum veniūt: ibidem rur sus mollescunt. Secūdu par neruoz a posteriori parte in cipit aliozū pīozū: quozum vnūquisqz egit per foamen cranēi qd videntem est oculous singulozum concauitatē: quā cūctantes dilatant: vt per eos oculū moueant. Pars tertius incipiens retro pōt secūduū se diuidit: z per sedem capitis egerit a puppi cerebri: quarto pari vnus: fuit postea pīpa tur separatum: qui cum cecat a cranēo in quattuor: diuidit neruos. Qnūs foamē egerit qd vna subit iuuensilis. bic cum per ceruicē descendit in vīsera diaphragmati superposita dispersit se per ea. Alter foamē ocellis temporis egeratur: z neruo quarti paris cōmīctetur. Tertius cum foamē ocellis ocularis egerat. vnde secūdu par iam cūctat: in tres alios diuiditur neruos: bozum pīmus furculatus in ceteris: b? oculozum angulus dilatatur: z lacertos tempozum tandem

ingreditur. Alter ab angulis oculozum maioribus narium foamina ingressus ibidem in quattuor: diuiditur. Illus in maxillis in duos neruos se diuidit. Qnūs intrat oīs inter rosa: ab altero extrinsecus vtrāqz superiōis labij ceteros maxillā dat gustum lingue. Ilū? altera pars inferioris labi dētes radicat z gingiuis. Quarta pars septem parium pīcipalū tertio pari sibi mūcto: post ab eo coniungitur: z per tunicam palati dīspartitur vt per ipsūm libi tactus pbe beaf. Quinta pō par in egressione sua in duo diuidit paria. Qnūs a cerebri incipiens proa. alterū retro. tertū pīcipa le par: in auriculariū secedit foamina: vbi se dilatās eadem cūctat: hoc autem par auribus auditū dat. Secūdu par huius quinti a posteriori parte egit pīozū foamē scy vbi petrosū vocat osū cum tamen fit apertū. hoc cōmīctum pari tertio et magna parte secedit in maxillā lacertos. Al tera pars in lacertos tempozū vt eorum adiuuet sensum: z par tertū. Sextū par pīcipale a puppi vnde egit per fo rāmen narium vtrūqz in extremitate lauda greci affimilat te: ab vno quoqz eozum quattuor: iterū nerui egerit. Pīmū? intrat lacertos gula valens ad fundamētū lingue adiuuet. Pars septimū in euāde lingue motū. Alter tendit ad lacer tos summarū spatulārū. Tertius qui est maior: ceteris p cer uicem vsqz ad venam iuuensile descendit: per quā vadens in furculā diuidit multiformiter. Partium enim in lacertos gutturis z descendēs ad pectus in furculam alia diuiditur: z redit ascendēs in gutturis lacertos caput habentes infe rius. Ilicca medicis vocatur tonatilis: bic iterū furculā: et ad eo: ex parte diuidit: rad pulmonē quoqz ad lacertos et z ad canales eius: qui supposito diaphragmati vīsera z os secedit stomachi mīscēs se nerui tertij paris. Septimū par pīcipale incipit a puppi cerebri: vnde nūpa oīs istā pā buit: bic se in lacertos diuidit lingue: partim cum cartila gine cōnectitur gutturali scuti affimilat: in lacertos diu fa inclinatos positos in ossē lauda grecum assimilante. Alij a cerebro videntē procedere nūpa mediatricē. Nūpa cū a cerebro descendit in spōdiles dōsi incipiens a fine pīpizē sdest a prima spōdiliū collisib? bac nūpa ex necessitate pce dunt nerui z sensum z voluntariū motū potātes membris sub collo positos. Sunt autē trigintaduo libi paria z vnum tmīmpar. In collo em octo: in dorso duodecim: in renibus quoz: iuxta aut tres: in ano tres: in fine ani vnū. Pīmū? de octo egit a prima collis spōdiliū secedens in lacertos capitis pars secūda inter primā z secūda spōdiliū habet eozum partim in cutem tendens capitis z sentiat: in posteriorē collis lacertos pars altera: alia in latos vadit lacertos super spatulas: par tertium inter dōsi emens z tertiam spōdile: in alios vtrūqz diuidit neruos: quozum vnus ad lacertos inferiores: alter ad lacertos vtrūqz vadit posteriorē. Pars quartum egit per foamina tertie atqz quarte spōdiliū: cu ius vniūquodqz caput in duo diuiditur: pars boū maior z plurima contra spōdiliū in spīnam tendit. Inde in lacertos inter dōsum z collum positos. Inde reuertens in dorso la ceros furculatur: pars altera minor mīscetur cum pari ter tio. Pars quintū inter quartam atqz quintā egit spōdiliū: cuius vnaqueqz pars in duas diuiditur alias: minor: pars adēdu spatulas in lacertos diuidit earum: maior: partim procedit in spīnam dōsi: partim in latos super spatulas la ceros: partim in lacertos inter collum z caput positos. Al tera pars huius maioris mīscēs cum septem parib? a cer uicē pcedentib?: z secedit postea vsqz ad diaphragma. Sextū par egit inter quintam z sextā spōdiliū. Septimū autē inter sextam z septimā. Octauū inter septimā z octauā. Ille autē paria partium in cūctas: pars em in lacertos tendit capitis z collis. Alia in lacertos dōsi: Alia in diaphragma pter octo um tmī. Alia in ascillas vsqz in concauitatē spatule vt mo tum det digitis. Alia in brachy cutē vt ficiat sentientē. Pī mū. ch. parū a pectozis spōdiliū? euentū inter primā egit z secedit: cuius pars vadit in lacertos: aut costas. Alia in lacertos super dōsum. Alia sup pīmos costas: z octauo pari coniungitur procedēs vsqz ad volā manus vt p ipam

dum: que & cephalica: barū pars in armo multo: quiter est
 quāz & in venāz q̄ vocat media: sed rursus adunat̄ postea:
 altera pars remanet interea. Spatulose q̄. pars in cutē ar
 mi diuiditur vt lacerti interiora. Ine nutriant. Alcellata sū
 miter in codē armo spargit̄ vti lacerti exteriorēs per cā nū
 triantur: sed in armo cocatenationē hīs condescendētib⁹ me
 dia qdā q̄ vtriq̄z hinc. hinc q̄: bacq̄ est media: vocat
 media. qd̄ remanet de spatulosa partim in bacq̄ tendit ex
 teriora bacq̄ vna vocanda: & descendit in rascās manus
 infer⁹ vbi in extranea rascē partē diuidit: pars altera cum
 alcellata hincq̄ parte vna: quod remanet de alcellata in rascās
 duas diuidit: quāz vna rursus in duas alias diuidit. Etena
 prioris dualitatis inter auricularē dignitas & medicū vadit:
 hec lingua arabica vocat ossilla: altera inter mediū & indy
 cem vole petit vicināte. Quāz: altera inter mediū in rascās
 tendit manualē. Altera super p̄cio: ē fite rascē petit confirmā.
 Tertia circa cubitū diuiditur media ascendēs vsq̄ ad bacq̄
 superiora a parte extranea: que in duas diuisa redit vsq̄ ad
 rascām manū exteriorē: vbi inter indicē diuidit & pollicē.
 Pars altera petit bacq̄ inferos extrema in tria vbi diuisa
 dēndā. Etena h̄z inter indicē vadit & mediū & cū mediatrice
 indicis & pollicis functā ibi tandē efficitur vna. Altera inter
 mediū & indicē. Hec est illa quā propter splenē incidit me
 dicū: sanguine inde emittentes tādi quouq̄z per seipsam
 obturetur. Tertia inter auricularē fecedit & medicū. Hec est
 diuisio sursum euntis cōcaue. Pars descendētis anteq̄ diuisi
 datur p̄ncipalī in radiō ipsam: sicut pilus partim multofo
 miter & subaliter. Ibi autē q̄z pilū parte dextra renū p̄nicul
 os & sibi vicina loca petit: q̄ ea nutrit. Postq̄ hec pars
 principālī furculat̄ & cocatenat̄ rursus ingredit̄: per has res
 nes sibi attrahit sanguinis colamentū: quedā a renib⁹ testī
 culis intrat: vbi furculat̄: ab his rursus due vene in renium
 spondiles exēit: q̄ per duo latera vadunt ad alia: & ad lacer
 tos iuxta anum. Ab his duob⁹ due venule exēunt: que spon
 diles intrant & vni duā a eas nutriūt: que ad spondilū suū
 venientes vtrinq̄ vadunt lateraliter. vna in dextrā coram.
 altera in sinistrā: de quāz radice deē exēunt vene. Etena in
 anum vadit. Sexta subtilis sicut pilus ad pellicula penis.
 Tertia ad carnem super osq̄ ani exēntēs. Quarta ad lacer
 tos qui cūcūnt nates. Quinta ad os matricis: & partes in
 feriores & vesicam. Sexta ad lacerotos qui sunt super penis
 ossā. Septima in eis que sunt super vtrēm. Octaua in natu
 ram feminē & masculū vrgam. Nonā & decima in lacerotos
 costarū vsq̄ in yla. Facta bac diuisione vna furcula fecedit
 ab eadem radice que in cocas vadit: altera in earū exteriora
 a parte sēs extranea tendēs vsq̄ ad inferiora: & diuidit mul
 tofo miter in inferiorē coe veniens lacerotos: ad genuū
 cocatenationē in tres diuidit. Etena per medium & per omnes
 coe lacerotos superiores: & inferiores partitur. Secunda in
 cruris exterioris arundinē vsq̄ in caulle concatenationē:
 hec autem vna vocatur scia. Tertia in cruris inferioris deē
 dens vsq̄ ad coram gibbosa atq̄ cauilam: ista a mediā vsq̄
 cata est soppena: que ambe cōueniunt in calcaneū. De scia
 due vene exēunt crūdantes in medē arundinē ab extranea
 .i. familiarī parte: & diuidunt in pedē supra & infra. Alie t̄m
 minorē circūdat arundinē. Etena ante & altera retro. Ibe sunt
 venāz coposites cōpositiones: quarū vndem sunt diuisio
 nes. Sunt etiā quedā vene ad vmbilicū fetuū venientes ad
 epate: alie a pota: alie a conca. Etena que vsq̄ p̄ctosis tve
 ne diuap̄bagmatis: spatulosa cum suis ramis: & alcellata cū
 suis exteriorēs arterie: & circūdantes ventrem: vene ossis
 ant̄ & vene exteriorēs an̄.

dunt pauca per transfursum: barū arteriarū substantia est
 mollissima: qd̄ eis necesse fuit: quia duos motus habere.
 Etena in dilatāto cum fibi spiritum a cordis trahunt imo
 qd̄ cum exteriorib⁹ fit panniculis per longitudinē. Secūdis
 est motus confringendi & fumofam superfluitate expellē
 di: qd̄ cum interioribus fit panniculis per vnum villosis. Ibi
 autem adiuuant per villam transfursum: hīs panniculis reti
 netur sanguis qui a corde trahitur: vnde vtriusq̄ sunt exte
 rioribus imo venis omnibus: qd̄ eis cōuenit ex motu ne for
 te rumpent̄. Ibe autē vene a cordis incipiunt sinistrā cons
 cauitate: & bac est due p̄cedit pulsat̄: quarum vna m
 nox panniculis habet r̄mū mollē. Ibe exēnta vocatur pulsa
 t̄: que necessaria ob hoc fuit vt multam quantitatem san
 guinis: & spiritū ferret pulmonē: ac ēt exipere que sangui
 ni bonaret. hec vna pulmoē intrat: & ibi multofo miter est
 diuisa. Altera est priorē maior: quā aristotelicū vocat̄ orti: va
 daces vo medicū. Ista a corde ascendē diuiditur in duas.
 Quāz: fecedit in dextram concūtatē cordis: & ibi diuidit.
 A maiore coe circūdat̄. Quāz qd̄ remanet de hīs furculatis
 in duas se diuidit: vna ascēdit sursum: altera descendit deo
 sum: & maio: q̄: inferna mēba superiorib⁹ sunt plura: ascē
 dens sursum duarum pulcarū fitenarū: maio: tendit ad gen
 giuas: & ex trāsurto in dextra latera: que ad molloē ascen
 dens carnem quā appellat̄ moū glandem in tres diuiditur:
 due sunt maxime procedentes in latera occulte arterie. vna
 detrosio: altera infirprofum: & bas in colli tendens latera
 libus: luemileq̄z vocant̄: que absonē se cōmītes in & in
 ascensū carnes concūtatē subeuntēs multofo miter diuisi
 duntur: & functē ficut vene efficitur vbi: cerebūm se bila
 tates vt spiritus animatus digerat̄: postea aduēnt: & si
 cut pius due effecte substantiam intrant cerebūm vt animas
 tum sibi ferant spiritum. Tertia que remanet in tres diuisi
 ditur alias. Pars ad oculos tendit & in p̄cios colli spon
 diles & spatularū vicināte vsq̄ in earum summitate: & deē
 dens vsq̄ ad alcellas ingurgit cum alcellata ibi absonā & in
 manū diuisa est in multis modis furculata. Pars in laceratis
 manū interiorēs tendunt ab interiorib⁹ vsq̄ ad cubitos in
 quibus extra apparent cum alcellata: postea recedentes ab
 furculas multis modis ibi furculat̄ & in laceratos bacq̄ dī
 uiduntur. Altera ad manū furculat̄ per superiorē viā
 bacq̄. Ibe est cuius pulsum in morbis morbis tangūt. Al
 tera ab inferioribus bacq̄ ad rascām manū tendit diuisa
 in lacerotos vole: aliquando apparet retro manum. Altera
 pars vene ascendēs sursum vsq̄ ad sinistram alcellam per
 trāsursum diuiditur in sin lateris mēba: sicut & altera un
 gens se cum alcellata. Etena orti deē dens deo vsq̄ recta
 sup spondiles doxi vsq̄ in anū vadit: que an̄q̄ descendat
 in procedendo fit multimoda diuisio: cuiq̄z in vniūctū vsq̄
 spondilis latera & intrat spondilū vicina membra. Etena barū
 subtilis diuiditur per loca pulmonis tendēs vsq̄ in eius ex
 remitate & in canales eiusdem: altera vadit in costas: due
 alie parue in diap̄bagma. Alia circūdat intestina subtilia
 que postea diuiduntur intra rectum intestinum & circūdat
 ipsum. Ibe vsq̄ vene pulsatiles mīctur alijs pulsum non h̄z
 dentibus: et cum subtiles vene diuiduntur: singulas spon
 diles singulū par ingreditur. Quēdas fo vadit ad nuchā:
 quedam ad h̄d̄as vbi admiscuntur venis pulsum non h̄z
 dentibus: que cum ad ossā an̄i peruenant in duas se diuisi
 dunt: sicut & non habentes pulsum q̄ subtiles eos sunt. Etena
 vadit in dextrā: altera in sinistram costas: sed ante q̄ ad eas
 veniat: vna q̄q̄ furculatur vna in vesice latera vsq̄ ad vni
 bilicūm p̄cedit: que in fetu manent in ventre matris
 folet inueniri: in perfectis en̄ vic inuenire poteris cum de
 scendit r̄m: & in lacerotos parū anum diuiditur: sicut de non
 pulsat̄ vna bifurca: sed quedam pars in interiora: que
 dam vo vadit in exteriora. Iste sunt arterie que habentur
 in coe. Quedam vo sunt circūdantes fetum. quedam ab
 orti procedentes ad venas vadunt vsq̄ pulsatiles: alie ad
 quinq̄ spondiles: alie in sinistram costas: alie vadit ad ascel
 las: alie ad funenles: alie ad diap̄bagma fecedentes: alie
 in primis furculat̄: alie par atq̄ splenē: & et inclina se ex
 tendunt.

De arterijs. Capitū. viij.
 Etena que vocantur arterie nature suere ne
 cessarie vt calorem naturalē a corde ad omnia
 mēba coposites deferant & spiritum vitālē.
 Ibe autem arterie de duob⁹ panniculis sunt
 coposite in forma similes: sed in substantia
 dissimiles. Earum interiora per latitudinē
 sunt villosa: quarū substantia est dura & in quibus est grossio
 r̄ sine exteriora: extrinsecus villosa eam per longitudinē va

Liber primus

De carne & pinguedine. Capitulum. iiii.

Carnis species in corpore sunt tres. Quaedam est pars nervosa & chondria admixta lacere est vocata: de qua carne dicemur in membrorum compositione. In his autem lacertis maior pars est carnis: alia caro sola inter duras & mollem est temperata: alia est glandosa. **S**ola caro est in coram: & in dorso exteriori: & interiori atque inter dentes. Sed que in coram facit parte exterioris: osium super eam quiescentis est quasi culcitra. Caro exteriori: & interiori: duobus modis de causis necessaria fuit. In exteriori enim dorso caro interiora calcatur: que propter nuda naturalem frigiditatem: & osium atque nervorum que naturaliter frigida sunt facta est. Hinc eius altera causa. scilicet concubitatio nervorum ascendenti: arteriarum descendenti recreatio maxima: ne forte rumpentes deficiant in via. Caro dorso exteriori ab exteriori aere sui est defensio: & concubitatio spondilium & costarum recreatio. Caro inter dentes eorum firmata dices nutritio eos vt sunt habiles. Caro glandosa diuisa in tria: humectatione enim bona & iuuante generat: quod testiculum & mamille faciunt & glande que sub lingua sunt: quod & lingue humiditatem attrahunt: ne nimia siccitate torpescant ad motum nature. Alia enim glandosa: aut replent loca vacua: aut venarum & nervorum sicut fometa qualia sunt in ventre posita: & ea que vocantur moxa: & que ventriculorum cerebri sunt media. Sunt quedam etiam glandosa expulsum a membris humorum recipientia: qualia sunt nascentia in inter auricularis: post auricularis in collo: glande intestinum circueunt: vena exenterii ab epate future necessarie: que cum exeat in testinum circueat: vademque inter intestinum & stomachum circueat: illud quoque porta est vocatum. Hinc vena nervi admittitur & arterie: que descendentes a corde in corpus inferi: circueunt intestinis: prebent sensum. Hinc omnia in loca diuisa sibi vicina: & in illa via se currunt ad intestina: quod via ex suspensione nimia non fuisset tuta nisi natura mirabilis eis subsisteret: hec glandosa quibus loca replerent vacua vt in via hac quiescerent: ne nimio interstitio atque motu feumperent. **B**landosa fuerunt molia vt suauis quiescerent super ea: vt si forte aliqua durities eis obuiasset mollia haberent ad que refugerent. Blandum motum est maius: quod a superioris parte costarum dilatatur. glans illa que pinui est affimilata in medio ventriculi cerebri: ad hoc vult posita vt idem quod superiora suppleat. Blandosa expulsum hinc recipientia in accessis sunt necessaria: vt hu. malos a corde expulsum recipient: quos quod debilia sunt in expellendo retorque non possunt. Inguinis glandosa est epate recipiunt expulsum: colli & post auricularis a cerebro eiecia.

Inguedo est res humida que maxime inuenitur super pelliculas & neruosa loca naturaliter frigida. Sanguis enim subtilis & vinctuosus pinguedinem non obstruat in locis calidis & sibi penetrabilibus. Si autem in loca naturaliter frigida sit tandem se coagulat: et pinguedinem concreat: quod fecit natura et necessitate sibi maxime: vt nerui & pellicule: quod sicca fuerant pinguedine rescindantur humiditate: ne forte rumpantur et nimio suo motu.

De pelliculis. Capitulum. v.

Pellicule siue pancreatici subtilia et dura sunt corpora que cooperiuntur membra: nisi hu. subnilius nec preter ossa durius in toto corpore reperitur: quod fuit necesse vt alia membra possent cooperiri & defendere dura: ne facile rumpentur subtilia: ne nimia corpus quiritas occuparet. **D**embrosi quedam vni: quedam duos habent pancreaticos: lacerti vno tamen sunt contenti quoque vniuersi sunt operati: qui pancreatici ita glutinatur eis vt non facile auferantur: quod tribus de causis necesse fuit. primo vt membra sibi coadunentur: secundo vt ab alijs separet: tertio vt si quando lacerti sensum cem percutiunt: per hunc pancreaticum tamen maneat. Interiora membra duos habent. Eiusdem eadem necessitate qua et lacerti: alterum superpositum prius: non tamen iunctum nisi vni membra sunt sibi iunctum ligata: qui fuit necessarius vt membrum esset tutius & ligaretur firmius. **D**eb: a interna: pectoris

duobus sunt operata pancreatici preter illam qui costarum cooperimentum. **D**eb: interna sunt illis ambo: operum: quibus etiam cerebri cooperitur: quod quomodo fiat videri. **S**ed pius videndum est de cooperitis costarum. **P**anicularis costarum subtilis sicut araneae tela gemas interiores pectoris operat costas: & membra circueat pectoralia: que duo prodeunt pectoris partientes tendunt: qui in longitudine duriora: magis sunt iunctivis ad finem tendunt: que furculas: magis cuius extremitates anteriori solidas: posterius vero in pectoris spondilibus vbi iuncti paulatim se separant: ad quodque niant ad quod dicitur perueniunt: tunc tandem maxime se iungunt eos enim media cum cum pancreaticis suis: & postea iungunt cum dorso spondilibus: vbi perfectissime solidantur. **S**unt autem in pectore concavitates due ad sinualem separet. **P**ectoris pancreatici dupli sunt necessarii. **D**eb: maior fuit necessitas vt vna pectoris concavitas sua actione amitteret: ex parte alia altera explet quod infirma non possit: et in vna parte apostema nascetur: idque status amitteret: altera medietate medium statum et vocem faciat. **S**i enim vtrique indiget motu intercedente vitalis status amittitur. **D**imot fuit necessitas vt ab ipsis exiret et membra concua operentur: idem panicularis nem: neruos: venas & arterias. **L**igatus membra pectoris ne venis excederet locis. **L**ocis pancreatici qui sua capsula esse dicitur: ex omnibus circueat partibus: cuius forma fronte cordis est imaginata: qui aliquantulum a corde est ferretur: a suo motu prepedat. **H**inc cordis sedeli cogit vt in arterijs ab ipso procedentibus: pancreaticis pectoribus in maxime cordis ambo: colligat pancreatici in fine pectoralis neritudinis. **I**dem se habet omnes pancreatici medietate: sed non adeo fuit remoti. **E**st & talis arabice syphac vocatus: qui sicut araneae tela subtilis: qui sub lacertis tris positus a cartilagine gladio affimilatur: qui super os stomachi tendens vsus in eo penis: circueat stomachi super os dorso dilatatur. **E**st autem circa os stomachi grossus: sed semper subtilis vsus ad penis os. **S**olidaturque cum super ventrem detrostrum & sinistrorsum ponant. **I**dem cum penis offe ligatur ita firmetur vt vsus aliquis erodatur: maximeque cum diaphragmate & cum lacertis antennis et quibus exeat in corde subtile atque parue: que vniuersi vniuersi: idemque in parte paribus esse probat. **E**nde quidem putant chirurgici in costura ventris vulnera inter syphac tangi & sicut: quod saluus est cui sit operum et coadunatio chondrii. **I**te fuit vniuersi quibus de causis. **P**rimo quod operum mentum est membrum omnium sub diaphragmate posita. **S**ed vt defendat ne lacerti ventris cadant super iera. **T**ertio vt cum feces ab exant: facile exant. **S**yphac: diaphragmate istius retro illuc vt ante cogit feces exant: diaphragmatis man: resque aliqua liquida mittat. **Q**uarto vt non multum stomachus infletur cum res infistat comedat: ubi enim destruit ventositas exprimentibus diaphragmate & syphac. **Q**uinto vt colligat omnia sub diaphragmate membra posita. **D**eb: enim iste syphac pancreaticos peruenit sicut & totum corpus cutis: ita & viscera custodit pancreatici. **S** stomachi: epate: splenis: renes: intestina: matricem: vesicam: testiculos: venas: arterias: atque neruos. **P**aniculari operis stomachi grossi: est pancreaticus alioque viscerum: & bodeo vt in istis non rumpat. **H**ic cum syphac ligatur. **S**ubtile epatus pancreatici diaphragmate sunt legati ex parte gibbosa: et inter interioris ex parte su concavi. **P**ellicule plenis cum postremis vngantur costis & cum hactis. **S**imiliter renes: intestina: vesicam: matricem: atque testiculum habent pelliculas se operantes: vniuersi sibi membris colligantes. **T**esticulos pancreaticos cum a syphac ad spermatis vasa differunt interius testiculum diuisum. **V**nde vtrique operitur: sacculumque testiculum vatur. **A** syphac quo egredietur neruos: ipsius & intestina medietate: cui ventris pinguedine coniungit. **E**st arabice sibi vni vatur: & a pinguedine secedit intrat intestina que circueat operans venas & arterias: venas atque solus duos venas atque neruos & intestina defendit & circueat. **Q**uomodo sibi vni pinguedine & pancreaticus tegit: **H**ic: hinc mo reticulis. **L**um enim de copolitis sit in membris: inter copolita dicit. **H**ic pancreatici

panniculi oia mēbra tegunt: q; a summo craneo p̄cedunt: cerebri q; operiunt̄ quo tantū duo sunt, vn̄? grossi: dura mater vocatur: craneo supponit̄. hic cerebriō fuit necessarius: vt a duritie cranei ipsū tutaret̄ q; cranei ossibus cōnectitur ferrā affimilantibus. Alter est subtilissimus: z collī gāf arterijs atq; venis forme affimilatus scēdine. Secūda dūna enī est illa in quo vene arterieq; z panniculi sibi inuicem sunt cōnecti. hic fuit necessarius vt per ipsū a dura mater cerebri tutaret̄: venisq; sibi inuicem frangat̄ nutrit̄ atq; calor: naturalis per pulsum dare ē: oēs ergo vene nerui et arterie bis pelliculis intra cerebriō operiunt̄ anteq; cranei egrediant̄. Sed de cerebri dicitur cōspicūdit de his dicem̄ liquidis: sicut enī natura mirabilis pelliculas fecit inter oia vasa curandis: ita z cute interitibus circumdedit corpus ne quid forte pateretur defois.

De cute. Cap. xvi.

Visus autē in hominibus pulchritudo inuoluit̄ subtilis q; efficit̄ q; i quōlibet alijs aialib; ppter non bilitatē tactus. Si enī dura z grossa efferē sicut pelliculis condyle cū pateretur nihil sentiret. Si pilosa sicut alinoz atq; boum: piloz massa attenuaret tactū: vnde manus volis subtilior: z mollior fuit ppter tactum z in capite fragilior q; in alijs mēbris: vt fumo intes a toro coque reciperet z excluderet. Et autē hoc curis tota vniq;q; perforatur fumos a se excludat. Ite autem foramina post sunt vocata. Cutis quoq; bois nō in oib; mēbris est equa licet: cutis enī facie subtilior: est alijs calua sensus atq; daritatis. Si enī grossa foret rubo: sanguis nō in ea apparet̄. Grossa est in alijs mēbris sicut in pedis platis: q; oī conuenit vt forte pungētib; aculeis nō inde coque lederent lacertis. est z mollis sicut volaz cur; q; oīdo fit vt cito mutaret̄ in naturā rei sentiet̄: est z dura sicut pedis planta: vt calcare possit dura: est nō pilosa vt cutis manū atq; pedū vt maiorēq; bareat sensum: est et pilosa sicut cutis capitis barbeq; z su perat: q; oī dicei cū de pilis tractabim; q; dicitur oibus sic cōiungitur suppositis vt nullatenus possit excoriari. Solida tur enī cū lacertis sicut cutis marillaz atq; frontis labiorū q; z faciei: manū quoq; extremitatis: vel cū chondis vt cutis volarū manualū z plantaz pedū: q; dicitur excēdit a lacertis medioz brachioz: q; anteq; veniat ad rāfā manū dilatate plātas implicānt digitoz ipsaz manū: q; trib; ex causis puenit: vel ex tactus nobilitate: vel ne pili ibi nascerent quibus tāgēndi sensus impediret: vel vt initio cutis z coque quoddā faceret tēperamentū. A lacertis crurū epeunt cho: dē ad plātas pedū z venientes ad cauitā ibi tandē se dilatāt plātaq; operietes se p̄fēctissime alligāt vt vix aut nūq; excoriarī valeat. Et ita alioz mēbroz inter se z lacertos hāc bet panniculū: vnde facilius excoriantur.

De pilis z yngulis. Cap. xvij.

Pilosū z yngular nō idē q; totius corporis est incrementū: oia enī mēbra corporis in longis atq; latum vident̄ augmentari: sed hec solum in longitudinē crescut. Itē definitū habēt mēbra crescēndi modū: hec autē augmentant̄ inter rim dū viuūt: q; oīdo fit: q; qdā expulsiō sunt corporis. Pili ex fumo calidoz sicco cōstīunt. Subtilitas enī sumi dū egredit̄ extraneo aree epicra: q; dum mollietas in terioz sumi per poros creat aree erunt: z nō se diuidētē exeat. Sunt q; pili naturaliter inuamentū corporis vel tantū superfluitatis expulsiō. Inuamēta sunt capilli z alia: ca pili enī caput custodiūt bonē atq; z defendūt: quibus si ca reat z maxima est in bonē atq; z precipue in mulieribus. Superfluitas defendūt ne quid nociū de super cadat in oculum. Sunt z bonēfantia q; bono dedecozat eoz carētia. Si lia ante z retro sursum z deorsum sunt oculoz inuamēta. hābent p̄nā q; nō est alioz piloz: ante enim sunt erecta: q; si forte leuarent̄ sursum oculū non clauderēt: neq; ab aū venietibus iactibus cum defenderēt: sed hec sursum lia deorsum coopererent visum. Ite eadē nō crescut: q; naturaliter sicut alia mēbra fundata sunt. Palpebre face sunt nō poro se atq; dure vel vt pili semper erecti essent vel ne crescerēt, herba enī in terra molli nimis inclināt atq; crescit. In ter,

ra dura nō crescens fiat erecta: hec facit natura corporis inuamēta atq; ornamenta. Solū ornamentū est barba bene apparet̄ z cooperiet̄ marillas. Est autē cū car marculus et nō femina barba: fatq; marilla calidiora sunt: in quibus sumus qui piloz est materia: augmentatur magis q; in feminis: q; q; nature sufficereb̄ expellere per vni locū in masculis expellit per duo loca. i. caput atq; barbā: vnde fieri femine calidissime aliquādiēq; barba: z cōtra in masculis frigidis. vñ cunctū nō barba: fatq; perdidit̄ inuamēta calidiora. Pili ergo isti facti sunt a naturā essent iūuamēta z ornamenta. Alij oēs nature sunt expulsiōes: q; mēbra calida z humida z inde sumū emittunt sicut pilosa sicut per nis ppter testiculoz cōfina: z pectus ppter vicināte cor dis: hec omnia nō sunt naturalia: sed superfluitas pulsiōis us sicut videmus in portis: quēd nō studio colēti nascit̄. Ungula est solidata cū carne sibi iūcta et cute supmo: cū ligamēta sunt chondiosa: veniūt tamen ad yngulas nerui ve ne arterie vt eis dēt sensum z naturale nutrimentū harū incrementum non longum est atq; latum sicut alioz est mēbroum: erit ergo tantū longū sicut z plouum.

Suntur liber secundus: sequit liber tertius.

Capitula libri tertij.

- De compositis membris Cap. i.
- De lacertis siue muscili Cap. ij.
- De lacertis mouentibus collū z caput Cap. iij.
- De lacertis mouētib; guttur z sibi subiecta Cap. iij.
- De lacertis mouētib; spatulas Cap. v.
- De lacertis mouētib; manus Cap. vi.
- De lacertis mouētib; pectus Cap. vii.
- De lacertis mouētib; ventrem Cap. viii.
- De lacertis mouētib; coras Cap. ix.
- De lacertis mouētib; pedes Cap. x.
- De cōpositis membris interiozibus vt cerebro Cap. xi.
- De nucha Cap. xii.
- De oculis Cap. xiii.
- De instrumentis odoratus seu naribus Cap. xiiii.
- De instrumentis auditus Cap. xv.
- De instrumentis lingue Cap. xvi.
- De instrumentis spiritus: z primo de vula Cap. xvii.
- De gutture Cap. xviii.
- De canalibus pulmonis Cap. xix.
- De pulmone Cap. xx.
- De corde z cerebro Cap. xxi.
- De diaph: agmate Cap. xxii.
- De instrumentis aboum: z primo de buccaz superiori pellicula Cap. xxiii.
- De ore stomachi seu mery Cap. xxv.
- De stomacho Cap. xxvi.
- De intestinis Cap. xxvii.
- De pinguedine Cap. xxviii.
- De epate Cap. xxix.
- De splene Cap. xxx.
- De felle Cap. xxxi.
- De renibus Cap. xxxii.
- De vesica Cap. xxxiii.
- De membris genitalibus: z primo de matrice Cap. xxxiiii.
- De mammillis Cap. xxxv.
- De testiculis z vasīs spermatis Cap. xxxvi.
- De vīrga Cap. xxxvii.

De compositis membris. Cap. i.

Alia superius de consimilibus membris tractauimus: de compositis mēbris que officialia dicuntur dicuntur sumus. Et cōposita membra aut sunt vniuersalia ut caput: manus: z pedes. Aut particularia q; vniuersalia sunt ptes: vt lacerti vel mu sculi: qui z ipsi sunt cōpositi de carne: de neruis: de venis: de ligamentis: de p̄nā

Liber tertius

culis. Caput autē mēbrū est uniuersale: qđ de lacertis similibusq; mēbris cōpositū uidet esse. Pūs de cōpositō lacertorum sermonis sumamus exordium: ignoratis etiā totius partibus: et ipsū totum ignoabatur.

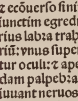
M De lacertis siue musculis. Cap. iij.
Musculus ergo cōponitur de carne neruisq; et ligamentis: atq; panniculis vestit: et super ossa ligatur ligamentis ab ipsis ossibus p̄cedētib; . Iherui autē a nuda vel cerebro exētes ad lacertos: cū ad superiorē ueniūt et tremita tem in multimodā seducunt diuisionē: et in lacertos: uiscēse carnē. Ab ossibus quoq; qđ musculis supposita sunt: ligamenta exēnt qđ cū neruis et carne se cōsūt: et hysq; cōp̄ cōficiūt qđ lacertos uocat. Ab inferiori autē extremitate musculi exēnt nerui cū ligamētis que cum miscantur corpus efficiūt: qđ chorda uocatur. Chorde autē et nerui fuerunt necessarij causa uolūtarij motus mēbrorum. Chorde autē musculi extremitate exētes extēse ligant mēbra: concatenationē: cuius causa musculis est factus. Eum autē necessarius fit motus mēbrū uolūtarij: lacertus in sui origine retroque: cum quo chorde ita foititer trahuntur et membra concatenata moueant: et in lacerti partē reducant. Si enim uolās manū interiori moueri lacertus ad trahendum lacertum interior tota manus replicatur. Si autē exterior: dilatata manus extra redinatur. Oēs lacerti quinque modis sunt diuersi: et in quantitate: qualitate: figura: situ: loci: et dispositione chordarū ab eis egressarū. In quantitate: quia quidā sunt magni: ut maiora mēbra: sicut corpe per eos possent moueri: quidā parui ut palpebrarū lacerti: et per quos moues pedis mouentur digiti: ut enim Bas. restaf: hi pro nimia puitate sui vir inueniunt ab anatomicis. Sunt etiā lacerti subtiles sicut filij per uentrē postiq; uenitri et intestinis fuerunt necessarij in expulsiōnis digestiōnis et ut ad suauiter uesciam ad expellendā uinā. proficiūt etiā parturienti: in fetuū exclusionib;: et ab eisdē diaphragma adiuuatur cū pectus inflat et expirantur et uel status recipiatur: per bos em̄ calefit stomachus. In figura sunt diuersi: quia: saliter oporitur eos figurari prout capacitatis est mēbrorum ubi sunt postiq; . Sunt enim quidam trianguli sicut lacerti pectosii. Alij rotundi sicut filij circūdati uesci atq; am̄: quidā quadranguli sicut super uentrē possit: alij longi sicut alij duo super uentrem suspensū. Et sicut loci sunt diuersi: quia qui retro motui fuerūt necessarij super longitudinē mēbrorum sunt erecti. Et cōpositiōe diuersitas est lacertorū super uentrē locatorū: quoz caro necq; neruis neq; ligamētis cōmiscet: tñ in eoz extremitatib; chorde solidantur. In chorde autē egressione dissimilitudo uidet: qđ aliqui a lacertis duobus siue tribus una sola chorde egreditur: sicut illa chorde grossa que ad pedes p̄dēt: hęc autē a duobus est lacertis qđ necesse fuit qđ mēbra erāt maria: qđ nō sufficiebat unū lacertus. Sunt ergo duo ut tractus fit fortior: uel si unus la cefat: alter medietatē suam compleat. In membris quoq; similibus idē inuenitur. Sunt autē lacerti a quibus due uel tres chorde exēnt uel plures que sunt de medio inter. viij. ut in curuis p̄ora posito. Ab hoc enim. iij. chorde exēnt qđ ad quattuor digitos pedū tendunt. huius fuit magnitudo qđ si unus solus esset idemq; paruus: chorde adeo subtiles essent ut in digitis illis nō sufficerent. Similiter in quibusdā alijs mēbris inuenies. Sūt autē quidam lacerti a quibus chorde nō exēnt: sed quasi in eoz extremitate lacertorum cum sunt solidate sicut in lacertis qui super nates sunt: et qui collum uescie circūdant: imōi sunt diuersitates lacertorum.

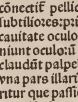
M De lacertis mouētib; collū et caput. Cap. iij.
Acerti autē oēs in. viij. diuidunt pres. Alij enim caput et collū mouētes: alij gulam atq; guttur et sibi uicina: alij spatulas: alij manū: alij pedes: alij uentrē: et eius uicina uoluntarij motus habentia: alij pedes: alij coras. Lacertos autē capitis quinque sunt modi. Sunt quidā faciē mouētes totam p̄ter mentē et oculos: alij mentē: alij oculos tantū: alij caput: alij collum. Mouentes faciē sunt sex. Duo mouēt maxillas: et separant labia: et hi appellantur latī. Chorde

de primo botum parte a colli spondilis spūs exēnt: et ad extremas maxillas tendūt: et separant mouēt eaz: in quibus etiā hōibus auriculas. Secunda pars chordarū ab ossibus p̄cedit mediarij spatularū: ascendens p̄ collum ad extrema uadit labiorū: una sinistrosam alia dexterosam: que ambe cum utrinq; mouentur sicut totura ossis mouet. Si una sola: os in chorde parte toquet. Chorde qđ teretis partis ab ambabus exēnt furculas: et ascendendo uadunt in inferiora labia toquentes inferius buccā trahunt. Quare partis chorde in transversum ab eis furculis exēnt in hęc modum. Chordę autē a dextra parte teretis sinistree et cōuerso sinistra dextram: que cū trahantur utraq; labia iunctim egrediuntur. Lacertorū faciē mouētis duo furculi labia trahunt: alij duo super extremitatē dilatatur nerui: unus super frontē frontē necessarij: ut per eū claudatur oculi: et aperirentur. Lacertorū oculos mouentim: quidam palpebras tantū: quidam oculos: quidā uisuales adiuuant neruos ne forte p̄rent cū ad uidentū nimis aperirentur. Palpebras mouentes sunt tres: unus est suspensus in eodem osse ubi est oculus: chorde nimis palpebrarū cōnectit pelluculis: qđ necesse fuit ut aperiret oculi. Alij subtiliores: primo in angulis oculi sunt postiq; et quasi in cōcauitate oculorū sepulti. Alij duo eoz ad extremitatē cōuincunt oculos: et palpebras: et utrinq; de eis iunguntur: claudūt palpebras si utraq; uel officium suppleat. Sed si una pars illarū patiatur: tñ nō claudunt palpebras: neque apertur que passio ab hōippo. officios uocatur. Lacerti firmos uisuales neruos in quosdam sunt duo: tres uel quatuor alios. Lacerti mouentes oculos sunt sex: duo ipsos oculos regūt: tertij mouet in parte dextrā: unū in sinistra: quolitus superius sextus attrahit inferius. Lacerti mouent mēbra sunt quattuor: pares: duo pares ad suspensio mentum mouentes. hi sunt ambo lacerti tempoz: ambo lacerti qđ sunt in ore: tertij par incipit post auriculas: partē cōuincit in collū: post ascendit in mentē inferius mouens ipsos: quartū par est super maxillas mouēs mentū utraq; labia: lacerti hi masticatores uocant. Lacerti mouēt caput uel pluciter accipiuntur: aut enim caput mouent sicut aut caput et collū. Solū caput mouentes quidā sunt inferius inclinantes: et sunt duo pares post auriculas incipientes: et duo furculas et pectosio tenentur tendunt: quidā in alij cōuincit et retro sectum: biq; quattuor: pares sunt: unū mouēs mouent: et duo pares in cōcōnataōne capitis postiq; unus dextrosam et alius sinistrosam. Et apud et collum mouētes quidam mouent retrosum et sunt pares quattuor: quidā mouent ante et in latera utraq; et par unum subuos ossis machy postum cuius villum cum secunda et prima spondili est solidatum.

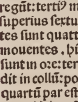
De lacertis mouētib; gutturē sibi subiecta. Cap. iij.

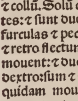
M Acerti mouentes gulā et guttur sunt quattuor: qđ a teneritudine costaz pectosio incipiunt: et mo iunguntur cū ossibus lauda affimilantibus: et mo uēt gulā inferius et duo ligant cū cartilagine lauda to affimilant: alij quattuor sunt qui ad inferiora trahūt. Lacerti gutturos sunt. xij. duo incipitēs a lauda et duo a scuto: qđ duo ad inuicē iuncti sunt: ut et scuti fringit cartilagini: qđ duo cū cartilagine iū cū carne: et duo fringit cartilagine cū cū affimilant: duo incipitēs ab ossē sagitte affimilantē p̄tingētēs ad utraq; latera lingue. Sūt et alij qđ a lauda incipitēs: quoz quattuor: lingua mouēt: quinque lauda tenet. Sūt et duo lingue suppositi: latī uisibili Bule et lacerti sunt duo: unus dexteraliter simit. quā nec cessarij sunt ad uocē emittendā: et ad trahētiendū. Collum alij sunt quattuor: lacerti. duo retro dextrosam mouēt: collū alij et ante sinistrosam.

M De lacertis mouētib; spatulas. Cap. iij.
Acerti mouentes spatulas sunt. viij. duo a spondilibus oculorum: et per transferim descendentes: unus in oculum spatularū ascendens in furculas sursum: ut uersus caput spatulas trahat. Alij duo in inferiora tendit: et iungunt cū spatulis: et simit

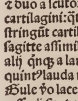
De lacertis mouētib; spatulas. Cap. iij.
Acerti mouentes spatulas sunt. viij. duo a spondilibus oculorum: et per transferim descendentes: unus in oculum spatularū ascendens in furculas sursum: ut uersus caput spatulas trahat. Alij duo in inferiora tendit: et iungunt cū spatulis: et simit

De lacertis mouētib; gutturē sibi subiecta. Cap. iij.
Acerti mouentes gulā et guttur sunt quattuor: qđ a teneritudine costaz pectosio incipiunt: et mo iunguntur cū ossibus lauda affimilantibus: et mo uēt gulā inferius et duo ligant cū cartilagine lauda to affimilant: alij quattuor sunt qui ad inferiora trahūt. Lacerti gutturos sunt. xij. duo incipitēs a lauda et duo a scuto: qđ duo ad inuicē iuncti sunt: ut et scuti fringit cartilagini: qđ duo cū cartilagine iū cū carne: et duo fringit cartilagine cū cū affimilant: duo incipitēs ab ossē sagitte affimilantē p̄tingētēs ad utraq; latera lingue. Sūt et alij qđ a lauda incipitēs: quoz quattuor: lingua mouēt: quinque lauda tenet. Sūt et duo lingue suppositi: latī uisibili Bule et lacerti sunt duo: unus dexteraliter simit. quā nec cessarij sunt ad uocē emittendā: et ad trahētiendū. Collum alij sunt quattuor: lacerti. duo retro dextrosam mouēt: collū alij et ante sinistrosam.

De lacertis mouētib; spatulas. Cap. iij.
Acerti mouentes spatulas sunt. viij. duo a spondilibus oculorum: et per transferim descendentes: unus in oculum spatularū ascendens in furculas sursum: ut uersus caput spatulas trahat. Alij duo in inferiora tendit: et iungunt cū spatulis: et simit

De lacertis mouētib; spatulas. Cap. iij.
Acerti mouentes spatulas sunt. viij. duo a spondilibus oculorum: et per transferim descendentes: unus in oculum spatularū ascendens in furculas sursum: ut uersus caput spatulas trahat. Alij duo in inferiora tendit: et iungunt cū spatulis: et simit

De lacertis mouētib; spatulas. Cap. iij.
Acerti mouentes spatulas sunt. viij. duo a spondilibus oculorum: et per transferim descendentes: unus in oculum spatularū ascendens in furculas sursum: ut uersus caput spatulas trahat. Alij duo in inferiora tendit: et iungunt cū spatulis: et simit

facit priori. Terti? incipiens a prima fpondilli fecus oculos spatulari iugit: z spatulas ad colla erigit. Quartus a laud ad incipit iunctus coſte ſuperiori: z roſtro ad perdes coſui: q ad hoc adiuuat in parte colli leuet ſpatulas. Quint? z ſextus q a ſpinis fpondilli incipit dilatant ſpatulas atqz ſtrin gunt. Septim? ab offe pectoris incipit: z inferior? ſpatulaz parte tendit: qd fit in vno motu ſpatulas an z retro ſuſpe riuz: infernus trahit z ſimiliter ad arnos inferius z retro.

De lacertis mouentibus manus. Cap. vj. Accerti quibus mouent manus ſunt tripliciter alij emi armu: alij manuſe plantaz: alij mouent brachia. Mouentes armu ſunt tri. tres a pecto re defendentes armu mouet in parte extranea: boni vnus qui maios: eſt ſub mamillis incipit: alij duo ab offibus teneritudinis alioſus duo

rit: vn? a coſtis incipit poſteriorib?: alter ab hancis: quib? ſingulis lata choꝛda eꝛes necreſ concentrationi. Armoz quinqz incipiunt ab offibus ſpatulaz: z armo ſe iungunt. vn? boſi eſt in lateribus ſpatulaz poſterior: alij duo in extranea parte mouet armu: ſi retro pꝛer boz. rñ quida alius partus eſt lacertus in fundo ſpatulaz poſte?: iunus per traheretur moueri armu. Lacerti mouentes brachij ſunt: quos poſiti ſup armu mouetes per traheretur in hinc modu: qd ſue runt neceſſarij ad hoc vt brachia lateraleri teneret rectum ſurſus z deoſum: duo o vn? in anteriori pre locati ſunt: vn? bozum qui etiã maios incipit ab inferiori parte lacertoꝝum ſpatule: alter ab exteriori armo. Sit z alij duo lacerti retro dilatantes brachij: vnus qui z maios a familiari parte poſe dicit brachij ſue armu: z pꝛendit ad brachij ſuperius: alij ter qui z minor incipit ab inferiori brachio. E boide coſi nō choꝛdis iunguntur ſuperioꝝ. In extranea parte brachij ſunt deoꝛ lacerti: vnus eſt in medio exterioris brachij incipiens ab extranea parte capitis armu: z intrat tres alios lacertos hinc iunctos: z in lacere tria lateri alij ſunt iuncti ſuperioꝝ: cō catenationi cubiti: z vnus alius lacertus in extraneo latere ab inferiori incipiens parte armu: duo alij lacerti per tranſuer ſum inuerſant retro brachij. Lacerti mouentes platas maꝝ nauſalij in familiari parte brachij ſunt: eſt ſeptē p longij ſuſpenſi: alij ſunt in ipſis platis: illi ſepꝛe ſunt ſubmer ſup poſiti vt nō pꝛemantur digitis. E z alius paruus incipiens a media parte capitis armu a parte familiari a quo eꝛit choꝛ da que dilatatur ſubtus digitos z plantas: qd ſit tribus de cauſis: vt ſermet platas a manu: vt bonum donet tactu: vt ſibi plū nāſcatur. Sunt z alij duo ſubtus boz quinqz eꝛ trā uerſio poſiti ad hoc neceſſarij in brachij ſui cū tota manu in uerſent in facē ſui. Lacerti ſuper in manu locati. xvij. ſunt in duos ordines poſiti. Iuxta cū ſunt ſepꝛe: bonus quinqz: di gitos mouent ſurſum: ad vnquoꝝ bozum choꝛde parue eꝛeunt iuncte cū cōcatenatione pectinis manu: vn? lacerto ſua ſeparat pollicem ab alijs omnibus: z eſt alius quo auri cularis a medico ſeuſungit. In inferiori ordine plantaruz vn decim ſunt lacerti: quida bozum cōcauitatē plante faciunt z a rafa a manu incipiunt alij iungunt: z in vnquoꝝ quat tuo: digitum bim ſolidantur in prima concatenatione ip ſoum z per hoc mobiles ſunt.

De lacertis mouentibus pectus. Cap. vij. Accerti pectoris: alij pectus dilatant: z alij con ſtringunt. Dilatantes ſunt nouē: quoz vnus eſt diaphragma. Alij duo ſunt ſub? furculaz: vnus quilibet boz incipiens eſt ab offe qd vocat caput ſpatule: z ibi iungit cū prima coſtari pꝛe coſis: ſurſum trahit vt adiuuet dilatari pectus: ſunt z tres pares alij: quoz vnus a ſecunda eꝛit ſpōdilli ſicut diximus alibi: ſecundus in cōcauitate offis ſpatule: tertius incipit a ſeptima ſpōdilli colli: bōis pectus dilatata: duo ſtringē tū per longū ad coſtas tendunt bī pectus colligant z con ſtringunt: ſunt z alij tres pares coſtas inferiores ſurſus tra hentes: ſunt z lacerti duo in longum in extremitate pꝛe riouſant teneritudinē que eſt ſuper cartilaginē que aſſimila tur gladio. Lacerti dilatantes z conſtringentes inter coſtas ſunt pectoris. Inter duas coſtas vnus eſt lacertus: qui in vil li cōpoſitione eſt diuerſus: cuius villi cōpoſitione actus

diſcernit vnus cuiuſcuſqz lacerti qui eꝛ parte coſtarum ſunt maios: dilatant pectus cū villo exteriori z ſtringunt cum vn terioꝝ: qui autē eꝛ parte cartilaginofa eſt cum exteriori villo conſtringit z cū interiori dilatata.

De lacertis mouentibus ventrē. Cap. viij. Accerti ventris: alij ad ventrē: alij ad teſticulos ſunt pꝛi nē: alij ad teſte colligat ad anti: alij ad ipſaz ſum gam. Ventriſ accertes octo ſunt: duo ſubriles alios ſitu loci ſuperiores: qz ſit cutinantes. In apcipientes alacere cartilaginis gladio aſſimilatis ab extremitate coſtas poſtremarum ventres ventrē totū vſqz in os penis ſecedunt: quoz vnus villoſitas per longum vadit qui duabus choꝛdis cum offe ligantur. Sunt eꝛ alij quattuor lacerti per tranſuerſum poſiti z primis poſiti: quoz vn villoſitas eꝛ tranſuerſo eſt locata. Ibi ab offe dancbe incipiunt: z ad ſupiores coſtas veniūt: duo alij a dextris z duo alij a ſiniſtris in hunc modū. Duo quoꝝ alij quattuor ſunt poſiti: quoz villoſitas per latū vadit: hī a dextris z a ſiniſtris totū cooperentes ſpꝛa: a ſpōdilibus renum inci piūt: z ab offibus hancbe vadunt vſqz in extremitatem co ſtarum poſterior: in medio iuncti ab ipſis pꝛocedentes pellic ulaz aſſimilantes: z cū ſpꝛa ſolidant nō expreſſionibus nimis digeſtis z vne vn partus rumpant: z firmat dia phragma ne vocis vne tuſſis ſecundā expreſſione nāia. bī idē ſomachij calcificiūt. Lacerti dēcedentes ad teſticulos in maſculis ſunt quattuor: duo a dextris z duo a ſiniſtris: in mulieribus due: vnus dextroſum alius ſiniſtroſum: d ne ceſſarij ſunt vt teſticulos tenēnt ne deoſum cadant. Dvaſcu loꝝ ideo plures: ſeminaꝝ ſo paucoꝝes: qz maſculoz teſti culi deoſius pendunt: ſeminaꝝ ſo firmiter ſedent. In collo veſice duo ſunt lacerti: vnus arcūdat collum z vili: z vili eius per latū: cuius duplex eſt iuamentum: pꝛem eſt col lum veſice in eſſuſione vaine: z illud idem ſtringit ne vaine añ tēpus eꝛeat. In virga quattuor ſunt: duo dilatant in las tere vic virgā pꝛebentis: quoz vn eſt iuamentum dilatare viā: vn ſperma in recta via catat virgā: z vt recte eꝛeat eſt: duo alij ſunt qui ab offe incipiūt penis: z cū virga per tranſuer ſum iuncti iuamentum in erectione vaine nō alioquodum dimitta tur cadere: bī cum virga ſoliter dilatantur z ſurſum eꝛi gunt. Si vnus taſſimodo moueat virga in ſui parte vnus erit. Lacerti mouentes nates ſunt quattuor: vnus in extre mitate recti intellini iuuans z mundificans ipſum: nō quid remaneat indigeſtū: alter ſibi ſuppoſitus z eꝛtrematē inte ſti arcūdat ſtringitqz arqz claudat ne quid extra ab intelli no eꝛeat: cuius ſuperiores extremitates cū fundamēto vir ge ſunt viciuſate: duo alij vtrinqz alternatim poſiti ſuperio res nates leuāt ne colon eꝛeat cū nimia tbenafmo vꝛgeat: inde enim accidit qz molleſcentib? laxantibus his ſi colon eꝛie rit: q ad locū nō poſſit reduci nūll reducat cū digeſtis.

De lacertis mouentibus coras. Cap. ix. Accerti mouentes coras decem ſunt: quoz vnus vnus incipit ab offe hancbe: alter ab offe coꝛe. Eꝛes ab hancba duo habet capita que fuerit neceſſarij latera mouerēt in coras. Sit etiã duo alij incipientes ab offe penis: vnus a par te extranea: alter a familiari qui ſimul iunguntur z in acu mine maioꝝum offiuz ſolidant. Os enim coras duo habet fo ramina verius genuū cōſinia: in parte extranea maior: in fa miliari minor: boꝝ iuamentum coras dilatant atqz ſtringit quia qui incipit a parte familiari anez z in familiari parte re git: alter ab extranea retro regit: z in parte extranea: eſt e cili ſolus ad dilatandum facias.

De lacertis mouentibus crura. Cap. x. Accerti mouentes crura ſunt nouē: tres maiores in parte familiari ante poſiti atqz locati: vnus in cū dicit a maios corae acume pꝛocēdes vſqz ad ge nua a quo eꝛeunt choꝛde. Duo alij maioꝝuz vnus vnus ab eodem eꝛit acumine z a recto offe ſein ctus cū genu atqz cruris offibus. Sed dilatāt crura: quinqz retro poſiti in coꝛe parte familiari minores ſunt priozibus il lis: duo boꝝ laterales ſunt illoꝝ: trium qui incipientes ab offe coꝛe retroꝝ iunguntur a parte familiari cruris iuuans

Liber tertius

tes moti cruris, a familiari parte tres alij post duos retro sunt positi incipientes ab ossiflore: ab his vna chorda egreditur cōcatenationi crurij ligat: vnus familiarē partē inclinat genuū: et in eadē mouet crura. Quedam cū coxe capite in familiari iungit parte: vt sibi attrahat crura: q: cōcatenationi genuū copulat: et cōcatenatio crura maiouibus. Nonne laercus est paruus et in cōcatenatione genuū fundatus qui uiuat crurij motus in vtrūq: latere.

De lacertis motibus crura et pedes. Cap. rj. Accerti mouentes pedes atq: digitos sunt dupliciter: quia quidā ponuntur in crure: quidā in calcce. Lacerti cruris sunt. xij. octo retro incipiunt a coxe capite duo: et cum maxima chorda ligantur cum calcaneo: hec chorda cum calcēū trahat cum crure ipsū firmat qua patente videt officiū pedis perire. Est et alius huius mediū lacertus qui incipiens ab extranea parte arundinis cruris vtriusq: ad calcem tendit: neq: ab ipso chorde erit: hic duos priores adiunat: vt si vnus illorū patiat hic patiens vice suppleat. Sunt et alij tres quorum vnus ab extranea cruris arundine erit: et eius chorde in duas diuisit mediū digitū: et v: laterale caput minimū: Secundus a posteriori parte erit vt incipit cruris: a quo chorde extra et in priore chorde erit: vbi in duas le diuisit ligans pollicē et eius mōdo: digitū exteriorē. Tertius a capite erit familiaris arundinis cuius chorda ab extremitate in sima iungitur cū rafa: et vtr: in pollicem le dilatata retro mouet pedem: et in partē familiarem. huius trū naturale est suu amēt: sc: digitos mouere pedemq: firmare. Septimus incipit a coxe acuminē maiori: vadēs in calcēū a quo chorda ex dilatata le in plantā cut dat sursum: tactuq: lenitate. Septē priores vnus qui est maior: incipit ab extranea parte arundinis: a quo chorda eriens vadit in pollicem pedis pedem a terra leuā sursum. Alter erit ab eodē loco: vbi priores tendens in os pollicis: vt pedem in quolibet latere toques re possit. Tertius inter duas arundines locat a quo tandē chorda egreditur vt tendens ad pollicem per eū dilatatur. Quartus ab extranea arundinis capite incipit: et digitis appositus quattuor: chordis ligatur ab eo procedentibus. Quintus ab arundine incipit extranea pollicē constringēs cum chorda vna. Septus ab eadem arundine egreditur: et est paruus: cuius chorda a parte extranea ad minorem digitum tenditur. Similiter vnus qui ad secundū a minime progredit: ambo iuuantes: vt pedem in anteriorem partem dilatent: sed cū secūdo lacerto pes mouetur et sursum erigitur. Lacerti super pedem sunt. xvj. quinque super calcaneū: quoru vnusquisq: chordas habet ad digitos cuntes vt eos cōmoueat lateraler. Septē sunt in medio pedis: quorum iuuamenta iuuamentis eorū qui sunt in media planta sunt similia: quattuor: sunt in rafa positi chordas habētēs digitos preter pollicē mouentes. Decem reliqui ante vnāquāq: cōcatenationē sunt positi: duosq: horum motum iuuat sicut duo in volis manū. Sed sciri restat: Bar. multi anato micos vnus negauerunt: quia iuuante non potuerunt: hi sunt musculi totius corporis qui sunt quingenti et octoginta vnus.

De cōpositis mēbris interiorib: vt cerebro. Cap. rj. Compositum membrū cōtertio incipienda est a cerebro: querebunt dignius et nobilius est omnibus alijs: quia materiale est fundamentū in homine: vt potestas a nime rationalis ab actuali potest procedere: quō in excellētiori loco siue parte positum eam si est oculorū. Sicut est homo aliquid diceturus aliorū loca progredit: vt prospectetur detur: sic natura mirabilis in arce locatū supior: vt que sibi cerebri suppeditat discernere vnus valeat. Cerebri vero corpus est albi: et sine sanguine humidū: quō ideo fit: vt cito mutetur in naturā sententiā. Diuisiū aut in duas partes principaliter: sc: in priorem et puppin: quarū differentia grossior: est cerebri pellicula: que duplicat inter duas. Pora maior: est puppi atq: molior. maior: vt nerui sensuales ab ea procederēt qui sunt septem pares. Puppis minor: est: pauci nerui ab ea procedunt: et a nuda. Oculis sunt proa: quia eius sensuales nerui

ab ea exeunt: hanc emolliri oportuit: vt cito sensum caperēt nerui. Puppis dura: vt facilius motū pateretur. Cerebri tres habet concuitates que cerebri venter: duo vocantur ventriculi in proa positi: vocantur preuentriculi a quibus aer per nares egredit atq: trahit: et ex quibus venter exit a cerebro. In eisdem quoq: ventriculis spiritus vitæ in naturā mutat: aialis: ab his rursus duo capita egreditur tur duobus affimilata venteribus: quibus odoratus efficitur cum oportet esse duos ventriculos a quibus fin gulis fin gulis exēit nerui: qui duo fuerunt vt si vnus pateretur: alterum subministraret iuuamentū. Puppis vnus est ventriculus qui puppis esse dicit ad quem accedit spiritus animalis cum in duobus aliquantulum sit mutatus: proce venterius qui viam habet perforatam: vnde spiritus animalis ad ventriculum transeat puppis. Hecesse fuit vt duo proce venter li ventriculo iungerent puppis: vnde vnus vte perforatus ventriculo est continuatus: sed bec via ante ad puppin veniat in eundo reperit quedā spatia: ubi dicitur quia vnus vnus ventriculus efficitur: qui ideo rotundatur vt maior: quāntas spiritus suscipiat et ne facile patiat: bulgus triculū principis est quoddam corpus glandosum cuius forma est quasi pucea ad hoc necessariat spaciū inter vnus: vnde rete efficitur replet. Hec aut pucea vtr: ad locum vadit sibi destinatum suspensa: et in eundo quoddam corpus obambulat lōq: quō huius habet concuam. Aliud aut hirculum nerui est initiatum: cuius vnus caputa sine pucea incipit et in ventriculis puppis alteri succedit. Aliud vnde frustula lōga exēit neruis lateralia: et nates hominū vnus ctas affimilantia. Hec lateralia mediū sunt ventriculi subtilibus aperta pelliculis: hec pellicule cum nansibus sunt date vtriusq: substantia neruis non narius est similitudo pluribus enim compositus furculus in modum cōcatenationis de pluribus facit ventriculis subtilibus naris eius dem sunt substantic: vnus vnusq: non est infimio: quā in extremitate sui puppi cerebri iam vicina vbi pelliculari sit nitar subtilitas: subtilis est gibbosus: vnde paulatim dilatatur quo ad narius interitiū inde repleatur: quōs fodat vnus corpus effiatur cum narius: vnde cum neruis in longitudine dilatatur: nates perfectissime clauduntur: cum neruis rugatur nates aperitur: quia pellicule gibbositate nerui iuncte cum eodem trabuntur. quantitas enim forma minis sit erugatione nerui: eius rugatio longitudinis est curtatio: latitudinis ampliatio: et in modis sphaere conforma tio. Hic neruis in docto nariū ligatur cū duabus chordis quō sit ne motu nimo de suo loco mouatur. Est autem duorio: cerebro ne forte quoquo modo patiatur. Est iuuamentū vt claudat foramen inter puppin et mediū ventriculum: et intraturo animalis aperiat spiritū: post q: vnus intrauerit claudat: et hec est forma cerebri quō circundant duo ventriculi: panniculi qui vocantur matres cerebri: vnus grossius qui dicitur mater vocatur: bec craneo supponitur: sed in medio cerebra vnus ingrostat: quō ibi dicitur quō in osse lauda firmat: in de duplex descendit in cerebrum per loci: sc: illum quē due arterie ascendunt. Hec duo enim ventriculo due arterie dunt que per lauda lateraler vadunt: et in fine eius le vnus qui vbi terminatur proa et puppis: illic quoq: accedit altera extremitas ventriculi que iuncta quanta vnus redit minor: quō fuit in ceteris locis: cui vna vnus non pulsatus occurrit: et per longum vadit in proam cerebri: que licet non fit venata: tamen quia est concua et sanguinem postat vena vocatur. Terra: quia in duabus arterijs in buram matrem descenditibus: quedā concuata et quia ista sanguinis babis flet: vnde ab anatomica vena vocatur: quia vntes huiusmine sanguis ibi recipitur: dum vnus motū ingrostat et coagulatur: hunc locum vocant tocolur cereleus: cuius est concuatus: vnde sanguis coagulatus in depe dicitur quia est per hoc tocolur duplex: adiacet vena que dicitur et postea con iuncte aliud tocolur videntur consicere: sed in loco videtur tur lauda supposita: dura mater non craneo solidatur: sed potius suspēditur et eius foraminibus egreditur in cerebri huc et illuc dflatur: et vnus folus panniculus efficitur tercutaneus: sic autem bec dura mater propter tres necessi

lateat aut vt matrem p̄ craneo supposita custodiat a duriti
 e cranei: vel vt p̄ota & p̄uppis per eam differant: vel vt co
 operimentum & defensio sit venarum & arteriarū cerebruz
 circumdantium: quia be sunt ad nucem com̄icre in modus
 tele: quarum spacia panniculi implet subtilissimi vt nihil
 vacuz remaneat in eis. Similiter pia mater subtilis e: am
 babis conficitur venis intraneā parte cranei ad cerebrum
 descendentes: & ambabus arterijs a tela reti assimilante
 crescentibus: hec panniculos habet vacuum earum replētes
 sicut secundina. & propter hoc bi panniculi vocant̄ secundina
 ni. libe autem pia mater dure matris supposita est: que ce
 rebro cōiuncta vndiq; ipsū circumdat: & se spargit p̄ concu
 ritatem cerebri. libec mollior: est in subtiliā q̄ dura mater
 & durior: est cerebro cui est cōiuncta sicut cutis carni cōgius
 tinata: differens a dura matre paruo quodam interstitio: s̄
 in quibusdam coniungitur illi: sicut cum vene cranium in
 grediuntur: et cum cerebrum dilatatur et confringitur sub
 filiatur pia mater: quia cerebri venas & arterias colligit: ne
 forte sint suspēse: earumq; concuaitates oporet suppletat.
 Sicut: vt cerebrum coadunet ne dispareat: & operiens a du
 ra matre defendat: vt pote a cranei duritiā ipsā defenditur
 dura matre. Tertio vt cerebri nutrit per has quas habet
 venas: est spiritum bet per arterias quas in se continet. libi
 sunt panniculi cooperētes cerebrum neruoz adiuuantes:
 & dum intrant spiritum sunt protegentes. Post enim nudi
 & soli exeat duritiem cranei. vnde superfluitates suas rej
 ctat cerebrum buriēt sumus postea. Omnis autem super
 fluitas ipsius vel subtilis est sicut fumus: vel grossa & co
 agulata. Quomō supfluitas a toto corpore redit ad capitis
 suprema: vñ cranium capitis suppositū quedam habet ossa
 ferre assimilantia: & quāda concuaitatē habentia. vnde fu
 mus: ille exeat: que in similiū tractatur membrōz diasse
 non meminitus. Superfluitas grossa & coagulata petit in
 ferioza: cui expellente natura mirabilis duo fecit: foamina
 sc̄z buccam et nara. Dura enim mater perforata est super
 nares: & quasi colatum quoddam huic superfluitati cōti
 bet. Similiter & duo ossa narium dure matris supposita ten
 tiuntur esse perforata: vnde superfluitas exeat: & statim ad
 extenozibus introeat. Ithozum autē ossium foamina sunt
 multiformia: alia enim sunt retia: alia transversa: quedam
 p̄o et toto lata ad statum recipiendum sunt facta. Retia &
 vt emittat cerebri digressa. Transuersa & transversa: vel ne ac
 frigidus & nodosus ad cerebrum introeat subtilis: vel ne dū
 copiosa sicut puluis subsentat ab extenozibus superfluitas
 per buccam lemitēta: per duo egreditur loca: vel ab inter
 stitio p̄uppis atq; p̄ote per trāsuerū vñq; in viam primā
 descendente: hec viā quanto plus de descendit: tantomagis se
 rotundat atq; fringit quādo post cōiungenda glandis que
 concuata & rotunda: sicut fibra vñatur ossi colatozōsi
 mili. Ithoz autē q̄ suppositi est palato: concuaitas ista em
 botū est vocata: sicut vini p̄ embotū ista supfluitates iste
 grosse per bac semper fluunt. Embotum autē istud ex pel
 lulis componitur que a secunda matre egreduntur: embo
 tum enim cerebro superius: glandi in̄gitur inferius. Hās
 autem extra duram matrem locatur. Quantitas autem hu
 ius s̄perice glandis spaciū illud est q̄ inter durā matrem
 est & ossa palati vnde telate in modum retis et ambabus su
 uentibus excedit venis. circūdat hęc glandem s̄pericā:
 venarum vero rete non nostris materialibus retibus est si
 mile. Istud enim ita sibi implicatur vt vñ aut nunq̄ dissol
 uatur. q̄ subitas cerebrum dilatatur dextrosius & deorsus
 aut & retro. dilatatur per spaciū q̄ est inter duram ma
 trem & palatum. De hoc reti duvene exeat quales pilus
 atq; rete inde fieret: fuerunt per dure matris duo fossa
 mina intrantes cerebrum: et per ventriculos eius se diffun
 dunt vndiq;: sed de his sufficienter discimus cum de arterijs
 tractaremus. Rete autem sicut necessarium: vt valem sp̄
 ritum per iuueniles ascendentes venas decoquat: & in natu
 ram animalis spiritus mutari faciat: eius enim hic subtilior
 & alius dignior: fit spiritus: sicut natura rete vbi immoitis vt
 talis spiritus decoquatur atq; subtilitur: & in naturā ani
 malis mutetur: qui etiam per duas venas a tela exeat

cerebri ventriculos ingreditur: & ibi magis et magis subti
 latur.

De nuca. Cap. xij.

Nuca cū a cerebro emittatur a spondilibus ope
 ra defenditur. Spondiles enim sicut sicut operi
 menti: sicut & cerebri cranium: propter hoc duo
 vbi cerebri panniculi operitur: sc̄z dura matre
 & pia matre: qui id sibi faciunt qd̄ erga cerebri
 super quos panniculos: sicut sunt duo et ligamenta: cōpōsi
 ti in grossitudine atq; duritie similes dure matris: hi fi. eni
 necessarij duabus de causis: vel vt nuca defendant & ope
 riant: vel vt spondilibus eam cōiunctant: qui si quoquo mo
 do patiantur: dura matrem illeca. Illud enim patiente vel incisa
 sensum amittunt spherica membra: que si inter cranij et
 primam spondilem incidatur omnia sibi adiacentia sensu
 & motu priuantur: Si autem prima renna spondilis paria
 terti officij pedum amittunt: superiora tamē in suo statu re
 seruantur: vnde intelligitur: si qua superior: ledit inferior
 res sine lesione condemnentur: q̄ facilius expellimus eis
 causas morū accidentium dicemus.

De oculis. Cap. xij.

Culi sunt instrumentū visus: bi etiam duo sunt
 vt si forte vno patiente alter vicem suam possit
 complere. Sunt autem vniuersaliores efficiētes
 cause decem: tres h̄yōes & septē tunice non
 tamen hec omnia visum faciunt: sed vna ten
 tū: alia tñ omnia vñ res solius sunt iuuamenta. Est autē
 solum instrumentum visus: sc̄z humor: non est: et toto rotundus
 quia in superficie aliquantulum est planus atq; clarus sicut
 crystallus. Ithoz humor: grece vocatur crystalloides: cui in
 medio tunica est fundatio. Aliquātulū est rotundus vt nō
 facile patiat: suplicie pari plana vt rem tendens meli
 percipiat. Si enim penitus rotundaretur non bene sensus
 rerum aptaretur. Omnis enim res rotunda in latera sua re
 cisa instabilis est & non firma. Clarus & lucidus est: vt o
 in oppositos colores trāferat. In tunica: medio: nē vndiq;
 caret iuuatū suppletum. Inducta vel iuuata sunt
 duo h̄yōes & septē tunice. Ithoz humor: vniuersalioris
 est sicut vitri liquor: q̄ fecit natura: vt crystalloidem nutriat
 sicut em alia media sanguine nutrita: sed crystalloides
 moueat. Ithoz humor: fecit natura: qui fanguis susci
 piat: & in ipsius essentiam vertat: & mutat atq; depura
 tum ad crystalloidem mittat clarum. Ithoz humor: alius autē cry
 stalloidem locatur ne ab aere desiccetur: qui clarus atq; al
 bus ouī albumini assimilatur cuagaydon vocatur: cuius al
 terum est iuuamentum: vt ab crystalloidem asperit tunice re
 moueat tactū. Septē tunice: tres ante cuagaydon vocatur: & tres
 locatur post gelydous. Septima que est subtilior: inter euag
 ydon sita est: & crystalloides. Duo neru cōcūi a
 venientes ad oculos in exitu sui duobus induti sunt pāni
 culis cerebri quos exeat cum ad ossa oculi veniant: & dū bi
 latentes se extendunt circūdat eos tela venarum & arte
 riarum a pia matre excurrentium. Ithoz singularis in medio
 crystalloides locat: vbi due extremitates euagaydos & ge
 laidos esse sentiunt. Hęc & arterie bī cōtēte vocatur rete
 ex retis tamē similitudine cuius iuuamentum est ad crystal
 loidem visuale spiritum ferre. Hęc quoq; & arterijs vñ
 cōstitit sanguis in vitreo humorē subministratur: vitreus
 & crystalloides cum venis & arterijs creatum sanguinem si
 bi sugendo attrahunt a reti vitreus humor: et crystalloi
 dos a vitreo. Amboz neruozum panniculi a duabus im
 tribus exeat cerebri: quorum primus subtilior: rete operit
 & iungitur cum ipso vt rete coniungatur crystalloides: q̄ si
 vt vñgite rete nutrit: calo: fo naturalis q̄ alterijs dat: hec
 autē tunica vocatur secundina: sicut & mater pia vnde p̄ote
 dit est vocata. hanc secundinā velat grossior: pellicula que cō
 solidatur vbi & secundina reti coniungitur. Hęc vñ fūcūs
 saria vt oculi ligatur: & ab ossi cum defendere: vocatur au
 tem sc̄ros: be sunt extreme tunice p̄fectissimē sicut vitreo
 humor atq; crystalloidem sol: date in medio. qui locus voca
 tur vitreus: quia in colorib; diuersitate p̄si assimilatur. In cir

Liber tertius

cutribus tres anteriores tunice ante euagaydon sunt posite: quarum vna albuginem oui velat: cuius forma vne me dicatas: vna in antea: intrinsecus versus albuginem villosa. color inter nigri et venetum medius vnde vocatur yuca que a secundina egreditur: hęc sunt eius iuuameta: conca nutrit vnde multis abundat venis. Scdm crystallodon et come est differētia ne crystalloidi come duritie sua nocet: vnde opo truit vt esset hūmda. Tertio: vt nigredine sua spiri tū coadunet visibilem ne dispergatur per aerem. Illigrit enim coloris naturale est sibi lumen coadunare: candidi vō dispergere: vnde quidā visu deficiente propter splendorem nimisi parū claudunt palpebras oculorū: vt visus licet paruus ad vucā refugiat: postea amplio: egrediatur: vñ dedit natura nimum splendore: in hac cōcūitate vucę: que etiam est pertusata vt spiritus visibilis ab ea rem sensam sūco percutat. Est etiam villosa vt aquā ad oculos descendentem cōdubat: est come dura solida atq; albo conu simillima: et subtilissima q̄ et furculis multis est cōposita: hū exortia q̄ si siq̄ma euellit: erit ab illa pānculus qui sup̄ vocatur est sclyoz: qui sicut dicitur? a dura matre egredit. Conca fuit necessaria vt crystalloiden ab intrinsecis aciditib; cōsuetat. Clara est lucida ne visuale spiritum epre prohibeat: quia subtilissimam esse oportet. Coniunctina tunica est subtilis et alba in omnibus oculi lacertis solidata: non opere ritis conca: sed circūdata: hęc est illa albo que videtur in oculo solidata: et eius panniculo q̄ intercutaneus sup̄ positus est craneo. Hęc fuit necessaria: q; vñdyc oculum ossibus solidata: et lacertos operit quibus mouetur oculi. Ibe sunt tres tunice oui albugini apposite. Septima est subtilissima albusmāz mīdissima: que oui albugini est sup̄ posita: eam tantū partem operit quam vitreus humo: operiendam dimisit: vocatur autem arane retina: quia ipsi est simillima: hęc est quā in oculo videmus cō speculum inspicimus: qđ ex nimia sit claritate lucētissima forōdē: hęc sunt omnes oculi partes: tres tunice: scy: vitreus albugineus crystallinus: septem tunice: retina: secundina atq; dura: ara nee tela vucę conca conjunctina.

De naribus.

Cap. xv.

Nares duo sunt foramina nasi in vna cartilagine differentia tamen ad tenuitā: quorum singulum nafus ascendit: et in duo foramina se diuidit. Primum in buccam transuerſum tendit: alterū post matrem duram vadit in ossa colatoio similia: de quibus dicimus satis cum superfluitates ab eo exeuntes retiginus. hęc vie grossis panniculis sunt inducte que a sexto incipiūt pari: qđ diuiditur in os linguam et palatum: guttur quoq; et canales pulmonis et in os stomachi. Hęc narū bus bus de causis sunt necessarę: prima q̄ maior: est ad opus trahendi spiritus odoratus: altera vt emittat grossas vni perſultates a cerebro venientes. hęc sunt transuerſe et nō pulmoni opposite: vt si aer frigidus aliquando subeat pulmoni non ledat: et si quid cum aere sicut puluis vel cinis intrauerit pulmoni obesse non possit: sed aer obābulana trā uerſa in eundo depuretur et caleſcat: solida ne ad pulmonē perueniant repellat. Quādam tamen arbitrati sunt vias in naso apparentes esse odoratus instrumentum: quia oppilatis naribus nullus sentitur odoratus: et si aperiantur sico sentitur. Sed falsa est eorum opinio: hęc enim tantum ad prozam cerebri ferunt odoratus. Duo frustulayberibus similia odoratus sunt instrumenta: que vsq; ad colatoium descendunt vbi dura mater est perforata: et similitur super eam extrema vberum vsq; in ventriculos proce: cerebri per tingētia. Odoratus sic efficitur. Fumus odoriferorum corporū dissolutus et cum aere mixtus per narum foramina ab vberibus trahitur: qui per vberum perturbationes cerebro transmittitur. Si vō in domo fumosa odorifera flatus suspenditur: odoratus amittit: nares tamen fumo odorifero implentur. qđ constat q; cum a loco odorifero femouca mur: et flatus suspēsus antea ab vberibus sugatur odoratū redditur: vnde constat non esse nares odoratus instrumentum: sed potius illa proce frustula que vocatur vbera. Lē rebū enim dilatata et constringit: vt fusi calorē custodiat na

turalē. Cū dilatatur aerem trahit a naribus pectore quoq; et canalibus pulmonis. et qualicūq; fumus solidicūq; aeri est necesse ad cerebrum trahatur. Dilatare enim illud flatus trahere dicimus. Quā autē constringitur fumosus aer: et emissiones a ventriculis cerebri per nares expelluntur: hęc autem expulſio flatus est emissio.

De instrumentis auditus. Cap. xvi.
Auditus instrumenta sunt in petroso ossis foramina et pelliculis quibus ea operiuntur et auriculis: cui vno tamen hōi duo auditus perſicit. qđ si vbi duabus de causis aliis adiuuatur: vnus par neruorum a quinto pari egreditur: quod in foramina petrosi ossis protenditur vbi dilatatur: foramina interioria aperitur. Que sunt transuerſa sicut reticularia ne frigidus aer penetraret cito et pānculus obesseret: et alio quod nociuū incidat qđ instrumentum auditus impediatur. Cartilago exterior: que auricula dicitur duabus de causis fuit necessaria. Defendit enim ne quid in auditu cadat: sicut oculos defendunt cilia. Secundo: quia vucę adiuuat: vñ enim est percussio acria: que cum ad cartilaginem veniat ibi ad nata forſiter intrat foramina.

De instrumentis lingue. Cap. xvii.
Ingua est instrumentum gustus et lacrimosus: de carne molli componitur et spongice est imilatur: ad quā multe vene veniunt sanguine plene: vñ rubicunda est colore: hęc eadem operiunt vberibus quibus spaciū buccę et palati induitur: et os stomachi guttur et canales pulmonis. a superiori parte apparet tota: ab inferiorib; ad ligamenta: quibus mento est cōnera: in quibusdam tamen membris vñdyc opoatet vt cōtrahatur lingua ne in partem mouetur diuersa: vnde opoatet incisū linguę: vt sibi motus per totum os et palatum detur. In ligamentorum lateribus quedā vene sunt que saliuam temper lingue subministrant: hęc ab intro lingue incipiunt in modum arteriarū: a quibus emanat humectatio plegmatica que vocatur saliuā. Hęc a medicis vocantur habitatio saliuaris. Intra lingue: vnde exunt hęc vene: caro est glandulosa atq; alba ipsius saliuę generatua: que adiuuat cum saliuā ab illis venis recipiat: vnde humectat linguā atq; buccā. Lingue fundamentum vñdyc videtur: guttur est inuicem: vñdyc totum videatur esse vnum: cum sit tamen eorum substantia diuersa: hęc est lingue compositio et animatorum membrorum interiorum et compositorum.

De instrumentis spiritus: et primo de vuula. Capitulū. xviii.

Vlta: maioris membrorum interiorum et compositorum tractatum complexum: de interioribus ergo cōpositis spiritu subministrantibus dicim; sicut de vuula: gutture: et pulmone: diaphragmate: et pectore: et de pectore tamen satis dicim; cum de eius compositioe tractauimus. Dicendum est ergo de vuula qđ triplis de causa fuit necessaria: prima q; vocem pulcra et fortem reddit: secunda: quia aerem alliciat intrantem: eiusq; temperat frigiditate: vnde quidā motum cum eis radicitus incidatur non tamen amittentes vocem sonoram: sed nimum recipientes aerem qui pectus in frigidat et pulmone: quos propter incidētē non totis opoatet et trape sed partem: tertia vt recipiat puluerem ne guttur intret vel pulmone.

De gutture. Cap. xix.

Guttur est extremis canalibus pulmonis que est duplicis iuuameta. Maius et primus vt aerem emittat flatusq; trahat. Scdm pper vocē: alio quando facit natura duarum vel trium membrorum instrumenta: sicut subtilem fecit matrem cerebrum oportentem: que venas et arterias ligaret inuicē et cerebrum ne dispergeretur coadunaret. Aliquando facit eadem natura vt expulſa alterius rei sit iuuameta: sicut fumus causam pilorum esse dicimus. Idem fecit natura in pulmone et in eius canalibus vt instrumenta essent flatus ad calorē naturalem cordis refrigerandum: et vt vocis flatus

instrumentum. Aer enim trahitur vt cordis calo: naturalis refrigeratur. Aer vero trahitur dupliciter nos opifcultur vel vt fumosa superfluitas expellatur: vel vt materia vocis efficiatur. Iste igitur duabus de causis copositus est canalis pulmonis: qui tametsi flatus ex multo furculum concaenatione: ligamentis constructur vt possit dilatari: & stringi: que duo artinet voluntario motui: qd nisi potest fieri nisi ex membris cocarenatis. Iste uero canalis substantia cartilaginosa est atq; dura: vt cum ventus exeat vox clara fiat. Raritas uocis ex humiditate fit canalis pulmonis: cuius superioris extremitas gule vicina est durior: omnibus canalibus: hoc uocatur guttur: unde instrumentum uocis fuit: qd durum est inter alios canales pulmonis: qd ex tribus cartilaginosis fit maioribus. Primum qd est anterior gibbosus est exterioris concavum est intra in quibusda hominibus tactu sentitur. Secundum prope est minus rero iuxta os stomachi locatur vt illud copiat qd proxiis desinit cartilagini: gutturi quadam concatenatione & ligamentis iungitur vt dilatetur: & constringatur inferioris ligamenti solidetur: neruis qd ligatur: & duabus costis inferioribus excurtibus de ossibus sicuti affimilantibus. Tertia cartilago tato secunda qd est minor: quanto prolo: secunda fuit maior. Ista tertia secunda qd equitat que cippii affimilat duo habens cocaua que sicuti se intrant furcula que sunt quasi cocatenata vt in hac cocatenatione guttur clauderet & aperiretur. Primum cartilago ubi secunde & tertia cobungitur stricte est fundameto: qd fuit necesse: vt q; pulmonem fundameto habet ex parte vt gurtur. Tertia cartilago cocauitatem habet ex parte vt sicuti redderet: simile fistule vel frustule per que aer ad canalem pulmonis: & ipsum pulmonem possit transire. Guttur uero eade uelle qua & lingua & palatum & os stomachi dicitur in uersu quoque cartilagine affimilante cippii. Quis vnus est duas habens furculas affimilantes duo lauda: q; os illud per collum extenditur: cuius linea mediastina in dorsi est prime cartilagine: lingue subtentio est supposita. Inferius lauda est sicuti acuminis pume cartilagine quantitas. Est autem acuminis quantitas iuncta atq; solida: vt intrat cartilagine latera: & ligamenta eius quasi nerui a cartilagine egrediuntur: lauda superioris cum offe sagitte affimilante ligatur. Hoc est copositio gutturis ex tribus cartilaginosis. Hoc autem gutturis per qua aer intrat & exit habet quoddam corpus qd lignee fistule affimilatur: cui lignee fistule corpus non est affimilandum cum ista posteriori: sed lud uero natura primium. Hoc autem corpus sicuti compositionem nullam habet in toto corpore similitudinem. Adponitur enim ex glande pelliculis & pinguedine. uocatur autem gutturis lingua siue cataracta: est primus, uocis instrumentum: neq; enim potest aliter vox esse nisi ista duodatur cetera facta. Si enim uia gutturis est aperta impossibile est uocem audire: quia paulatim aer exit: qd contrarium est formandoy: cetero tantum fit quidam flatus qd contrarium est uocem: si uero fortiter magnus. Cum uox formatur subito multus aer ex corpore egreditur: cuius uia primium a largo prope hinc angustum: post paulatim extensum dilatatur & angustatur. Hoc gutturis cataracta ad flatum costringendū fuit necessaria: non autē ad costringentem et toto vt intrus contrahatur: sed in emissione uocis costringitur vt rinq; latera ralisit pectus: & rias costis lacertosis hypochondrie vicinis: unde totum pectus & lacerti mouentes guttur mouentur atq; licet fortis fit coarctat non subito egreditur: qd facit laud aeris que cippium affimilans cartilagini costringit. Est q; butius rei complementum corpus lignee fistule affimilatum cocaudata pars parti claudit uiam gutturis per lignee butius latera: natura enim fecit duo foamiana que ad locum cocauum fecerit qd aer non potest subire dū per largitate uagatur uia. Sed ad ad latera se dirigit illa duo lateralia aperit foamina: vt tandem extire ualeat. Hoc autē duo foamiana a superioris inferius sicut linea sunt extensa: & sunt quasi pellicule vtq; in concavum clausae: vt guttur claudatur et non aialis aperiat flatus. Rursum cum ebus cuius uocis gutturis uocis cataracta tangit subire se a cataracta claudit: neq;

uiam ad pulmonem prohibet. Aliquando enim clauditur potius ne multa quantitas succipi possit: aliquando enim pia si intrat pelliculae: & uentriculos suos humectat. Guttur est cartilagosum & rotundū: unde fit uox sicuti in transi giutiendū ebus vtq; ad canales descendit pulmonis & gurturis: & ita in vomitu vtq; ad palatum ascendit: sicut in tras giutiendo cibo cataracta clauditur & os stomachi deprimi: sic in expellendo uomitu fubterio: ebus guttur obstruit vt transeat uomitus.

De canalibus pulmonis. Cap. xv.

Canales pulmonis ex multis componuntur: & rursus lagnosis rotundis in modis anuli: altera tamen sibi suppositi ab inferiori: extrimitate gutturis vtq; ad initium pulmonis per longitudinem colli. Sunt autem ligate sibi metipsis ex pelliculis ligamentis: neq; tñ ex ore pte sunt cartilaginosis: ita in per tineta colli ppter repetitione osis stomachi. In pte de pte ceteris sunt sicut ligamēta siue chorde. Habet autem vnusq; anulus pelliculas extrinsecas rotundissimas: qd pellicule dure sunt & solide: hē sūt pellicule qd an dicitur os stomachi atq; guttur circumdare. Rursum defossos pānculos habet vnus quisq; anulus sicut operietus canalis pulmonis. Analis fuit collo necessarius vt aerem expelleret: & attraheret: flatu qd uocis & uocem susciperet: que eus in furculas perueniat ubi pccosis est spāritosa: per pulmonē se spargendo dilata tē: & cū uenis ambabus a corde uenientibus admittit sicut diuisi ramuli. sunt similes anuli ex parte cartilaginee ex parte panniculosi: suntq; sanguine mundissimi a aiali fice nature competentis. Iste vnus incisionem rupturā percussio nem in aliquo locum partiat anulus fanguinolentū efficitur. vñ tuis nāscit: & sanguis ille ad nos tunc deuenit ex pellitur. flatus enim sanguine pulmonis impeditur. Analis hoc fuit cartilagosus ppter uocis instrumentum: qd neq; durū sicut os esse debuit: neq; molle. Cartilago mollior est ossibus: & durior: alio copositis partibus: ex multis cartilaginosis & ligamentis efficitur propter flatum dilatandum: & stringendū: qd fieri non possit si ex uno cartilagine effer.

De pulmone. Cap. xvi.

Pulmo est de molli carne & aere. Sicuti coagu late simillimū qd vnus vascelat. Hoc est vnus cordis: alterum a sinistra: tertium a dextera canalibus. pphicis a dextera concauitate foamiana est non pulsaria: sed facta eius sicut arteria: qd de duobus uicinis panniculis est facta. vñ uena diu arteria qd fuit necesse vt pulmonem nutrire possit. Duris & duobus fit panniculis vt subtilitate ligeret sanguinis & aeris in nutritura pulmonis. Pulmo est subtilis est subtilitate: aere: unde nutritio oportet habere simile. Eius a cordis sinistra: uia est sola arteria: cuius forma est sicut uena: qd uia est & rursus pellicula uide uenata uocatur arteria: hoc fuit necessaria: vt spiritum & clarū sanguinem pulmonis ferat: sicut multam quantitate fert ppter suā raritate. uia uenae a canali pul monis: oppositio est fistula. Est cartilagosus qd & pānculus canales sūt pulmonis: vt & cartilagosos os stomachi iūgatur: qd cartilagine sua cū uenata iūgif arteria. Eiusmodi qd trium uasorum uocū cum intrat stomachi est quadrupartitum: due partes eunt dextrosius: due sinistrorsus. Pulmo enim in duobus diuiditur panniculis pectus mediantibus illud intercedentibus. Quattuor superiores partes per pulmonem postea diuiduntur multiplicitate. Analis pulmonis aliter diuiditur in dextreis: que diuisio fuit necessaria ut esset fulcimentum & quasi culcitra uenis uis pccosis ad euntibus: hoc est copositio pulmonis: cuius inuamentū est vt ros: circūdet vndiq; uicq; pprio moti careat motus ppter rō: qd moueri adiuuat. Est autē pulmo instrumentum sicuti sicut motus uocum. Spiritus necessarius fuit propter coquiū enim eos fundamentum est & sensus caloris naturalis: necesse est aerem trahi: unde feruo: uis refrigerari: & fumosa supfluitas possit expelli. unde diuis motus habuit contrarios dilatandi quo spiritum traheret refrigerandi: constringendū: quo fumose supfluitates possent expelli. ne creta sibi rō act

cutius forma est quasi spherica: sed tñ eius extrema aliquas
culum sunt longa. Inferiora vsu periosus? sunt latiora: fossa
men sue latitudine versus intestina videtur stringi: fossam
stricte partis dilatatur in mery. **E**greditur autē et duobus
panniculis: interior est neruosus, et villos habet in longitu
dine: in transverso: exterior carnosus est: per latum habet
pilos et pelliculas solentes: later aliter ligat: et epatis ex parte
dorsi cum sp. sibi. **A**diuuat autē stomachus vt cibi erco
quat et epati mittat ercoctum. vt facilius epar in sanguinis
naturam vertat. sic buca in opus stomachi cibum adapa
rat in consumptum: quam formam epati ercoctione vocant me
dicis panam digestione suarum partium. **A**diuuamenta
sunt panniculi ipsius villosorum quoq; et spherice forme que
in presentia sunt decenda. **D**uoq; panniculorum duplex est
inuentum. album est in mery sibi vsu trahit: qd fit cū pan
niculo interiori per longum villato sicut superius diximus
demery. stomachus est in transglutitendis surgit ad mery
et ab eo suscipit sibi cibi: sicut si qualibet manū ad qualibet
rem suscipiendam potest erci. **S**ecūdi panniculi inuamenti
est retinere sibi cibum: qui cum peruenit ad stomachum ad
ipso quasi banatur quoad digerenda digerantur et retine
da in suum vsu retineantur. expellenda ergo ad intestina
mittuntur. vnde superiora stringuntur: inferiora vero dilata
ntur. **I**ntestino vero fe aperiente quoq; posta vocatur: strin
gere illud exterior: facit panniculus: vnde villum latum bab
etur. omne est membrum duobus confans panniculis: si
villum per longum habuerit: inde suscipienda suscipit. **S**i
fuerit per latum inde rejicitur rejiciēdi: quoam interior:
fit neruosus qd nimia fortitudo fecit sui sensus. **A**um enim
stomachus recepta omnibus suppedatet interiorib; digni
orem sensum opus rursus impleretur expecteret: sed plurimus
tamen sensus in ore suo habetur. **E**c enim stomachi senti
mus qd famem vocamus. **H**ac ergo necessitate os stomachi
neruosum et ipsam oportuit esse stomachum. **D**escendunt
autem iterum duo maiores nerui a summitate cerebri per
os stomachi et ipsam stomachum spargendi. **E**xterior:
panniculus facit carnosus: vt stomachus fiat calidus vt bis
gerere valeat. natura enim carnis calida est et humidā. et bis
in parte dextra affatur epati: babilisq; locus inde appa
ret. **S**plen enim in sinistra: mery iungitur vt melius calefere
t. **A**ceri inferius: sibi vno superius vt melius calefere
ad digerendum stomachus qui ligatur vndiq; ne mot? sup
extrema: vt desuper mery iungeretur. **I**n stomacho vero in
ferius. latitudo inferior. et angustia superior. que in huna
no tantum stomacho ideo fuerit necessaria. quia cum ho
mo pze aljs erectio: fit animalibus: cib? in inferiori semp
suscipitur: vnde fuit latitudo inferiori: vt multitudine cibi inde
posset capi. **A**ritudo inferioris fossam in opposita cibi inde
fit forte transglutitur aliquod durum: et non bene ma
stratum: intrare valeat. fossam inferius secō angustatur
quia cibus in stomacho nimia ercoctione subtilitatis facili
us egreditur: et rursus ne cib? anteq; ercoquatur ercat. vñ
et oportet semper claudatur.

De intestinis. Cap. xxvij.

Intestina super dorsi pondiles et os lati sunt
posita: et ligamentis a sphyac egredientibus
ligata: incipientia ab inferiori fossamine stoma
chi qd posta vocatur vñ in anum protenden
tur: et gibbosa in sinistra a dextra: et a sinistra
retrouertur in dextram. **H**ec et duob? compo
nuntur panniculis. **E**nusquisq; panniculus habet villum
in latitudine rotundum: quorum effluencia cadē est que in sto
macho dicta. **S**unt autem sex numero: tria sunt subtilia que
sunt superiora: et cum posta sunt iuncta: tria grossa ab in

feriosi subtilis sunt incipientia. **T**rium trium subtilium voca
tur duodenum. quia sua longitudo po mensura cuiuslibet
hominis duodecim habet digitos: super oculos erigitur in
nullam partem sui toquetur: et stricte alia circunvoluntur.
Alterū vocatur cecum: quia semper est cibo vacuum: globo
qo circūctum in similitudinem aliorum. **T**ertius subtilis est
appellatum scdo similitudine. sed tamen nūq sine cibi fec inue
tum. **S**exto: suum triū primū est obum appellatum: et inca
pit a subtili extremitate et est latum: dextra in sinistra par
tem circūuoluit: qd vocatur obum qo tantū vno fossam
ne est contētum per qd intrantia intrant: et excentia excent
qd egreditur ab eo aliud intrant infestini qd vocatur yleon.
obum vero intestinum facco est affinitatum. **S**cōm grossoz
illud est qd vocamus yleon. qd similitur alijs a dextra in fini
strā tendit. **S**ed tñ a dextra ascendit sup bandam: et vocat
yleon qst dura digestio. vnde yleon dolo: in hoc residit in
testimo. **T**ertius intestini est rectus: qd in inferiori ani extremi
tate ponitur et vocatur colon. vbi cum aliquando digestio
inberet: inde colica nascitur passio. **H**oc ceteris latius est et ar
teric. sed hōium maiō: pars remanet circa superiora: ligam
tum cum pelliculis et glandulosa carne in sua conuoluta. que
omnia in superioribus sunt dicta. **H**ec est intestinum com
positio. **I**uuat vt a stomacho digesta recipiant: et inde sus
cipiam in ādent ad epari: cecq; fossa recipiant: et inde sus
cipiam in ādent ad epari: cecq; fossa recipiant. **A** superiorio
na que vocatur posta vena multe pōdeunt ad intestina. ab
intestinis quoq; percurrunt ad epari: et he vocantur meso
raia: per quas cibi succus ad epari tendit ab intestinis. **R**ur
sus intestina iuuant: quia cibum mutant. cibum enim intra
stomachum receptus: digestus cum postea ercat: et ad sub
tile intestinum veniat: ibi aliquos consūmens moras: melius
subtiliatur. et inde per meseraicas ad epari progreditur vbi
in naturam sanguinis mutatur. sicut enim buca et mery ci
bum subtilant vt stomacho subtilitatem mitrānt: et in sub
tili intestino nondum bene depuratum in stomacho: multo
maio: fit digestio: vt epari miratur digestibilior. **V**nde hoc
intestinum stomachi essentie est vicinum. **H**ec est vna inte
stinorum necessitas. **S**ingulorum autem virtutum dicturi
sumus et compositionem. **E**orum autem globositas et ro
tunditas: ideo fuere necessaria: vt ab? aliquādiu ibi maneat
qd si non fieret homo semper comederet: et semper digere
ret. **S**ecūdo fuere necessaria vt cibum partim digerant put
cis suppetit et partim retineant: superflua vero expellant
Duodenum intestinum ad oesum est erectum: vt venis et
arterijs: atq; neruis dare locum. **S**ic enim locatum minus
obtinēt loci spacium. **D**icendum est quare et duobus pan
niculis fuerunt et vlla per latum succederunt. **D**uo pan
niculi fuerunt necessarij: vt si vnus pateretur: ab altero sibi
subueniretur: sicut in viturata videmus differētia. quia
aliquando in digestionē frustula carnis videmus erce. que
de interioribus panniculis constat esse: non tamen per in
testinum: quia exterior: panniculus facit bis supplementus
hocum vlla per latum sibi erentia: vt superfluum fortis
ter sine expulsura: vnde fit vt sint duplicia. **I**nferiora inte
stina superioribus sunt grossiora et maiora: vt non frequen
tius hominem ad fellam ire oporteat: quia si digestio loca
stricte incidere facile ea implet et cito euacuari oportet: q
si ampla: contingit e conuolere.

De sibus. Cap. xxvij.

Sibus et duobus panniculis grossis atq; spis
sibus componitur: quorum alter supponitur al
teri. **I**n bozi medio multa est grossitudo mul
te vene et arterie. **S**rossitudo illa est super in
testina. cuius forma sicut sacculus suis maris
pium ercat. **I**ncipit ab os stomachi: et vsq; ad
intestinum qd vocatur colon tendit: breuitate est videm est vbi
et principij. aliqñ solidat aliq; tendit: et epatis: et in do
si costis: neq; in his determinat: sed sicut solet contingere.

Liber tertius

Sepius iungitur cum stomacho et splene atq; color: vt stomachus et intestina per seipsum possint calefieri. et vt liget atq; operiat venas quas habent intestina.

¶ De epate. Capitul. xxxi.

Par in dextro latere ponitur: et super hypochondria locatur. Est autem gibbosus: atq; coccaus. Concauitas stomacho et intestinis est finitima amplectitur enim stomachum cum suis quinq; fructibus. Gibbositas adpragmati est appositita ita vt ipsum tægat. ligatur cū diaphragma te pelliculis ipsum operientibus: et similiter costis posterioribus. Concauitas etiam sua stomacho et intestinis cū pelliculis et venis est ligata. Idoc epar nō equaliter se habet in omnibus a salibus quāitate siue partibus. In omnibus enim maius est q̄ in alijs animalibus eisdem quantitates. Numerus partū in quibusdam duarū: in quibusdā trium in alijs quatuor: in alijs quinq;. Epar magnas partes tenet in dextera: ab altera lara sua coccauitate vna progreditur que vocatur porta. que anteq̄ epar in dñs diuidit venas quinq; epatis intrātes p̄ticular: vt vna quocq; pars quina in multas venas diuiditur subtilissimas que in inferiorē stomachum potēduntur. In duodenum quoq; intestinum: et icellum: atq; rectum. qd̄ satis dicitur cum de venis tractaretur. Hæccesariū fuit epar vt cibum mutet: et sanguinem faciat: que postea per venas in totius corporis membra traſiunt. vnde sit q̄ substantia epatis coagulato assimilē sanguini: cibus enim in stomacho coccoctus et digestibilis factus postea ingreditur: et deinde duodenum: et postea in icellum et a icellum in subtile intestini. Subtile vero succū bene colatum per meseraicas mittit venas advenā que vocatur porta. et per hanc eandem epatis intrat ventrem. inde per venas sparsim dilatata que per epar extendunt: epar cibus mutat in naturam sanguinis que per venam maiorem q̄ vocatur concaua: in cetera corporis membra mandat.

¶ De splene. Capitul. xxxii.

In parte est sinistra: cuius forma aliquantum est longa: et parum intra stomachum concaua. et versus partem inferiorē gibbosa. In his autē duob; locis ligat̄ cum panniculis cui vna cōiungitur vascula: vni qd̄ maius est quāitate et gibbositate est epatis qd̄ ab epate sanguine cholericum nigrū videtur splenē attrahere. alterū minus inter splenē et os stomachi locatur. vnde cho. ni. ad os stomachi mandat: vt appetitus inde confortetur. Splenis iuuamentum est vt sanguine in epate mīdificet vasculū supradictū cum quo sibi trahit sanguinis fecem: quā p̄ aliu dvas os stomachi mittit quātus ad iuuandū appetitū sufficiat. necq; in totū et illico mittit: sed aliquādiu sibi retinens in sui trāsformationē vltus partem. alia pars tandē iam facta cho. nigra: pur disc: mittitur stomacho in suo appetitu confortando. vñ sit vt splenis substantia qua sūgit et mittit rara sit vt spongia. et grossos du. sibi contrahat: color eius nigredini assimilatur vt cho. ni. exprimat̄.

¶ De felle. Capitul. xxxiii.

Est super epatis frustulum maius est. huius vnus est triū panniculis fortis et durus: bina habet vascula. vnus in epatis coccauitate iunctus per qd̄ cho. ru. a sanguine epatis depuratur. Alterū in duob; vnum boiū maius intestini iungitur. vnde cho. ru. impleat officium. collo huius furculi duc iunguntur vie. vna est illius arterie que exiit ab epate altera est nerui ad epar veniens vnde intrat et sensus datur fellis. est autem fellis iuuamentum vt sanguinem a cho. ru. mundificet ne forte ibi remanens cum incenderet.

¶ De renibus. Capitul. xxxiiii.

¶ Enes sunt in lateribus dorsi spondilium: quorum dexter est excelsior: vni epatis instans frustulo: ducum concauitas sibi alternatim est appositā: qd̄ in solo contigit homine: et singulis due et concaua inseruntur furcule cum ipsa ingreditur vena ab epate: vna sanguinem potat: vt ipsum

nutriat. alteravt sanguinis colamentum sibi trahat. l. vna ambobus quocq; de maiorū vena accedunt furcule: et vitam eis possent dare. ab ambobus duo egerunt vascula longa: que bene concaua pelliculis operata: que iunguntur cum vena a medicis vocantur emunctoria: per que vsicam potēditur vna. ab hoc autem renes sunt vt a quatuor sanguines sanguinem: cum in epate depurant.

¶ De vesica. Capitul. xxxv.

Vesica in maribus super renum intestinum ponitur. est autē vnus panniculis idemq; durus. durus vt cho. ru. committitur ferri. super forosamen vni habet lacertum quo vesica contrahitur ne vna priet̄ velle hominis egrediat̄. a renibus ad vesicam tendit vna per vasa que superius vocata sunt emunctoria: hec cum ipsa solidatur prout dicitur: que cum ad vesicam veniunt vesice quodam modo pelliculam excorant: vt pateat vasculis: post pellicula solidatur: et vt ante fuit inuentura: forte venas ingreditur. et vine accedent prout dicitur epato riando aperitur.

¶ De genitalibus. Capitul. xxxvii.

¶ Strig in forma sua est sicut vesica: cuius forma maxima est profunditas: q̄ vringit habet quasi quædam frustula combus assimilata: quibus differt a vesica. ascendunt autē concaua vsq; ad supradicta emunctoria: et per frustula arteriarum tranant que sperma et spiritum in vuluam portant. Vulue substantia est neruosa: vt in coc. pu. postea dicit̄ extendi. et tunc maxime cum fetus incipit maiorari. bucca est neruosa: vt in cōmitione maior delectationē est assensibilis: moderate dura vt intrando semini extendere cur: et eo recepto claudere. qd̄ vtrūq; non sicut in nimis dura siue mollis esset. vnus panniculis pilos habet in concaua positione defomes: qui vnus est et parvus et in longum extensus: necessarius appetitū trahendi spermatis: est et alius et obliquo et maior: et ad hoc solummodo vt spermatis et concepti fetus est fer. contentos. est alia lateralis quo fetus egresurus emitteretur. sed superposita est intestine: et vesica superposita: vt vulue substantia intestinis grossitudine intestinum esse vice culat̄: cuius operitium est vesica: membris sibi vicinis ligatur ligamentis flexibilibus quib; eā extendentibus non tamen ruptur: vesica longior est inferius q̄ vulua. et vulua excedit superius: et vesice collum nature femine est iunctum. Natura autē femine est spaciolus illud qd̄ vtracq; penis ossa mediat: super anum locatur. defosis habet frustula de pelliculis que vocantur badara: que frustula sunt in feminis: sicut in maribus piecipua: fuerunt autem necessaria vt ab aeris frigiditate vulue essent operiosa. Ductus coccaua duo sunt magna. vnus dextrum: alterum sinistrum. hec vtracq; in vnum secedunt concauū qd̄ vulua vocatur collum. qua ergo tria sunt coccaua antiqui cōsueverunt dicere vuluas. qd̄ est videri in interfecto animalis: si vuluam circueris. discoperis esse superioribus pelliculis: duo apparēt concaua tercio iuncta. que quasi due videntur esse vulue. necessaria quædam concaua vbi gemini habent locum. in his sunt quasi quedam fosse que venarum sunt duce: vnde mensura solentur. Sit autem aspera ista loca vt iuuandū spermati essent oportuna vbi. ligatur secundina. Duxi: vero duos habet utriculos in summitate colli posticos post frustula que superius vocantur concaua. quorum vnus dexter: alter vero sinister. minores in quantitate q̄ sint testiculū masculi. forma eorum rotunda: parū tamen in superficie tenuis plana substantia glandosa: sicut ea sunt que concauit venas eorum mediastinas. duriores femininū q̄ masculinū: quibus singulis singule de renibus veniunt: venę que subeunt frustulis superius ita vocata. De testiculo vnocuoq; quedam penne videntur exire per quas testiculū sperma iaciunt in vasa spermatis. Vals est vulue forma et compositio sua. que fm̄ tempus et etates in diuersis feminis est diuersa. qua grauide maiores habent q̄ non grauidæ. nōnū q̄ grauide minores q̄ non grauide. quanto plus femine grauidantur

tantoplus eard vulue ppter retentionē maio:ātur. Scōm etates:q; minores sūt puelle parue & puelle adulte. vetera ne miores q; inuēctū libidinosē q; nō libidinosē. S; natus ralis matricis quātitas in longitudine ad vmbilico vsq; in natura fēminē. q; est digitorū: latitudo est spaciōsi duoz emunctoz. mediū vno duoz vulue conua se lūngunt.

Sicut bip. & ga. perpendunt sperma est artifice & natura creando infantium. mēstrua vero sola materia sunt concē creat fetus nisi spermata maris et femine concēctant. vna em a mēstrui vnicūsus mēstrificata in cōmicio nevrulog retinet sperma virtute sua cōstituta. In inq; viri sperma neq; mul tum liquidū: neq; spissum: neq; viscosum fuerit: sperma reti netur: quia bucca vulue postētime claudis: qd pōt intueri si aliqua bestia occaderis plena: adeo et obvulue clausis inue nitur: vt ne ingredi possit acus: qd cōtingit et nūmā. cupis scētia retinēdi spermatis: qd cōvir ga creat virtute virge et pulsiua vadit rectū p vulue collum vsq; in istius fundamē tū: vbi oī dilatae vicina loca replent: lateralia vero cōmua remanent vacua: ad quoz vadit acūs cōplēdas exit sper ma de testiculis feminae p vasa suis fundamēta virile sperma nō po tuerat puenire. & sic vtrūq; quedā loca vacua remaneant implēnt illo spermate qd mictum dixerant & remanisse. Et mērio autē hoc duab; de causis fit necessaria. pimo vt sper ma masculinū cōtempert femineū. masculinū em grossum est et calidū. femineū contra frigidū et liquidū. masculinū ergo et nimia flū pssitudinē nō pōt se dilatare: et ex nimio flū calore materiam destruit infantis. vñ fuit necesse vt sua rī qualitatē diuersitate feminei sperma vstratq; tempe raret. Secōda causa est vt pāniculus inde feret qui infantulū circūdaret dū sibi cōmicio circūquoz spergitur vulue calo re excoquit. vñ pāniculū cūstissime efficit: sicut ex pasta liq; da ferro calido pssoluta cūstissime fit nebula. Venitas autē et plantis vulue nō pōt pmittunt pāniculū adberere pter supradictas follas: ibi em cōgūtantur asperitate nimia qui pāniculus ides fact spermati qd ouo nouiter formatō suus facit pāniculus. In buto em aial iam vicinante conce ptū hic pāniculus follisū q; sunt venarū oīa tñ alligat; inuenitur q; via dissoluta: fit tunc alia interfertur. Unde re fert bip. de salutate mulere q; salians post septē dies con ceptiōis inter dūm oī pāniculus conuenit in similitu dine oīi nodū cōpleti. Ad vñ pāniculū totū vndiq; sperma circūcūctū ingreditur p mēstrua p venarū oīa. per supra dictas follas. nodū em adeo est durus qui facile pōte tur: ad quē etiam sanguis subtilissimū. et spūs per arterias ingreditur: eum q; nō nimis flū impetū nō solidari pōtea permittunt. sibi quoq; naturaliter spīritū habens et na turale calore sperma tradit sanguinē et spīritū exteriorē: q; dum pāniculus induretur fossamina nō claudūtur. Ene quoq; et arterie nascentes in spermate venis et arterijs ad vuluum puenientib; sunt itēte: et sanguinē et spm secū ferunt: et a fermatim sibi supposita mediātibus venarū et arteriarū foa mīmō. de his aut venis et arterijs in modū tele circūuolū tis: circūuolū pāniculus: et postea de venis omnibus due tñ venē sunt. de duabus vero arterijs vna sola arteria conficitur q; confecta secūdina vocatur. ad hoc necessaria vt illam arteriā: duab; venas cōfirmet et defendat: vel vt per venas de mēstruo sanguine infantē nutriat: et per arteriā spīritū subtilē: et sanguinē sibi trbuat. in his duob; pānicu los alij nascunt duo: vnus secundine primus a vulue egre ditur. cuius forma fasaole similitima cum infantis lūngif ve fua: vt suam vinam suscipiens efciat. Et vñ alter est supposi tus latus atq; grossius: qui sumū et dūmectationē infantulū suscipiens asit se concretur. vtrūq; spermate sibi inuectū cōmicta et sanguinis caliditate sunt sicut vesice: sicut in re spissa et viscosa videtur. que cum igne excoquat quasi ve sic ppter ebullitiōē efficitur: que effice cum sibi pōtea adunentur: et spīritū spermatis adimplēt: in pefectio

ne spermatis magis cōcauantur vbi spermatis extremis indurecit ne spiritum permittat egredi. vnde fit vt spiritus et sanguis pāniculū secundine penetrent: et spermatis cōcauitates replēat. Vltimo vero formatiua de mēstruo san guine infantis membra nititur informare: de solo spermate alba cōficiens membra. s; cerebuz: ofas: cartilagineas: pel lulas: ligamēta: venas quoq; arterias. De sanguine me struo epar et pter co omnia membra carnosā. quā co: de sanguine fit arterie. Itē cōvir: formatiua pūs illa efficit me bra que alioz sunt fundamētū. vt pōte cerebuz. co: epar & cerebū: et spermatis fit cētia: co: de sanguine fit arterie epar de sanguine mēstruo vnus ad secundina veniente. hoc trīs in formatiōe sua sunt sibi vicina: s; ad seimētie se cōditū pōtea. Illa autē vna q; de oibus alijis fit vna ad co: veniēs sanguinē subtilē et spm sibi subministrat. Et bis fun damētis alia nascitur trā. De cerebro nerū et mēbra epar distit: quā de corde ideo natura fecit epar: q; pmitit ne ex vie longinquitate ripēret. De epare verovē sanguinē dēserētes fecit. Itis q; fundamētū factis: fecit natura ofas hęc custodiētia. De spermate em fit crancum vt custodiat cerebū: spondiles nūq; custodiētes: pectus cōstas vt co: pus custodiant: posteriores cōstas vt defendat epar. Illa tñ apparent pima q; sunt fundamētis alia sicut sensus m strumēta: cerebro vicina: pulmo cordis: stomachus: splen: re nes et pāniculi eparis sunt vnicū. Post illa nascunt et alia istis posteriora mēbra in cōcauitate pectosipedes et stia. q; paulatim informant oīa ex quo c; vulua alitū sperma. In fans em concreat q;ttuo: gradib;. pmo est sicut anatom; cis videt cū spermati adque stridinus: quē bip. sperma vō cat: alter cū sperma sanguini se admiscet: tamē cerebū: co: epar nōdum ad pleni formatiua sunt: s; sicut sanguinis fun t massa: quē gradū. bip. vocat ferti. tertio cerebuz corde q; epare iam formatiua: alia mēbra appāret in forma que d; ab bip. embrio. quartus quoq; alia apparet que formatiua. q; gra dū ab bip. infans vocatur. Iam em incipit se mouere et p edibus calcitrare. In tribus pñobus infans membroscis suoz te affimilatur. hęc est formatiua infantium membroscis suoz rī. Tēpus pletionis est vni: qui in septē nōdū mēstrus si fit masculū. xxx. dieb; informatur: et. xx. mouetur. femina in xxx. formatur. in. lxx. mouetur. et. cc. dieb; cōpletur. Decc; in. c. nūm masculus. cly. formatur diebus. cc. mouetur. femi na in. lxx. formatū s; cōpleti in. cc. mouetur. in. c. n. c. sex. nascitur. Masculus oī citius cōpletur: quia sperma vnde na setur fortius est et calidū. Itē tamē testatur se vidisse mo lierē ante. xxx. diem aboz: s; se esse et abortiuo oīa membra compleuisse. Unde de bip. cuius est forma in. xxxv. dieb; com plet. cccc. partit. modus em cōpletionis o; cē duplus mo tuū parturitionis: parturitiō vero tripla. S; quis autē q;sto netur cur infans. viij. mēsum nō vluat. Ita respōdendū est testatur bip. oēm infantē in. viij. mēsum motū habere: q; si adeo fortis fuerit exire possit: quoquo nō ad vitā calēst S; nō exire: ipso motū ita debilitat et patit: vt in sequenti mense exiens nullaten; possit viuere. S; aut ad nonū mē sum siue. c. natuities pteletur a passione pñosis motus in tra vuluum robozat. vnde est probare q; oēm matre p; in ita. partum mense. Scidē est q; q; in dextro masculus: in si nistro fo latere femina formatur: et calidiores sunt feminis. vnde latus qd est calidū vendicauerit sibi. de sinistro accipi endū et cōuerso. Sinister etiā testiculū femine frigidiores na turē: p; probat eē. vñ et sperma frī. et bu. Cēnuerit q; dicen dū. q; quāto sperma magis frī. sit. atq; spissum: tāto sp; masculi tē nascunt. q; et sperma frī. et cōuerso et cōuerso dicit. S; q;to masculū decepti erit vni: m. erit pulchri color: mot; lenio: dextra mamilla erit maior: atq; durior: mamille sit; mitas magna atq; dura. pulsus i dextra manu maior: spissū et plenio: de scia cepa accipiedū est c; de mafulo in xxx. dieb; femie fit purgatio. de femia i. xxxv. S; sperma vñ si abundauerit plū; femine: infans videbitur p; affimilia re. si femine: erit magis matrici affimilād. Quōdo; femine

Liber quartus

pariunt geminos. Ita tñ testat se vidisse mulierē tres peperisse. Scuos masculos & vnā feminā. Quidā dicit q̄ mulier h̄i pepit duos filios & duas filias. Alij fatent se vidisse mulierē q̄nc̄ masculos & duas feminas. Alij fatent se vidisse mulierē peperisse quinq; & ita q̄ntuo; annis. x. genuisse et hos vitasse: q̄ satis est possibile nature. q; vultu q̄ntuo; h̄s foetus: quas dixit: venaz oia q̄ ad vultuā ascendunt mētra. Dicit aliq̄ mulierē in septimo mēse peperisse. in nono vero masculū alterū. vñ dēms̄tr̄at post h̄m̄i d̄ceptū alterū d̄cepisse masculū. lib̄os q̄dā dicit mulierē quadā d̄cepisse: sed post annū n̄bil aliō q̄ carnis massā emississe. hęc oia nature sunt possibilis. S; tñ ego nullū vidē q̄ fatere se vidisse.

De mamillis. Cap. xxxv.

Mamille de glandosa carne sunt facte molli et alba: sicut lactis est natura. Sūt autē vene & arterie sibi iuncte contexte. hęc sunt impositae pectori vt cordi essent viciue: q̄ caloris fundamētum est naturalis: quantum adiuuarent decoctionē sanguinis. Quē sunt necessarie vti la generatur vnde infans nutritur. puer enī in vultu posit⁹ lan guine mēstruo nutrebat: vnde op̄s puerū natū habere nutrimentū eidē sanguini finitūm. De mamillis ergo b̄s femina in pectore. vt hęc cordi viciue sanguinē naturalē excoctum ca loze in naturā mētra lactē: cōcaua enī vena ad cōueniēs et de corde ad pectus extēns ascendit vsq; in gutturis furculas. et i duas diuidit maiores furculas. & simile faciunt ar teric: q̄ ambe furculatim descendunt. & ambe diuiduntur in ambas: & multipliciter diuise cū earum miscēt carne. San guis veniens ad mamillas excoquitur in via anteq̄ pueruē niat ad eas. hīc enī sanguis per vene cōcaua ad cor ascendit et inde redditur pectori. et de pectore redit ad cor: de corde ad mamillas penetrat: & venatim spargit per mamillas vbi tamdiū moratur quo ad lactis p̄fectionē excoctus f. excoct⁹ in mamillaz spongiosam lactis carnē. q̄ hęc caro naturam habet lactē. Sic fit nutrimentū cuiuslibet infantis. Itadē et epar succū cibi mutat in naturā sanguinis. vt deur ceteris nutrimentū mēbris. & matre carnosā. De autē lacoe san guine mēstruo fiat: & a vultu mamillas attingat: signum est: q; a mulieris conceptione incipit mēstrua cessare. vt in fantib; in vultu posit⁹: inde videatur nutrimentū dedisse. Quiliens ab ortu sadendariū mamille emollescit: et si ante fuerint dure sicut b̄p. in ap̄o. refatur. Si mulier iquit postq̄ geminos d̄cepit dextra mamilla emollescit: ab ortu ius sit masculus: si sinistra: femina.

De testiculis. Cap. xxxvj.

Testiculi instrumenta sunt generadi spermatis et ab hoc coponuntur de carne glandosa alba molli & rara vt albi faciāt sperma. Vni q̄ h̄c testiculus vno p̄nniculo est obditus: qui a s; yphac egreditur: ad cox̄ vniūq; vena venit a renibus p̄ qua vis sanguis ei subministrat: vnde materia spermatis esse pbatur. hīc cū ad testiculos veniat multipliciter ater per eos se dilatat. Iterū due arterie a dorsi cunctiunt parte: q̄ per testiculos multipliciter diuidunt sicut vena q̄ bus miscetur. hęc arterie per testiculos carnē disperguntur mētra. Sanguis q̄ spermatis ē materia anteq̄ pueniat ad testiculos ex pte mutat: & p̄ venas dispergit. & tūc albescit cū digestio cōpleat. deinde carne testiculoz hęc venē intrat: vñ sperma fit p̄fectū. De testiculis duobus exēunt quoque substantia est sicut testiculo: vno. inter hęc duo vasa testiculi eijcunt sperma: & a vasis suscipit vīrga. sicut a mulierum testiculis suscipit vultu: hęc vasa vocatur spermatis: q̄ longa sunt in masculis. q; de testiculis ascendūt in ossa penis. & in vīrga descendunt: hęc longa sunt in masculis & dura. longa vt a testiculis extēns penula melius excoctus f. in via largitas vt cito a vīrga exeat & in vultu c̄rga virili. duritia: ne errie riperentur lōgiquitate. In muliere vasa spermatis cōtra ria sunt bis. Sūt enī curta stricta & mollia: q; ipsi mulieris subtilē est sperma. vnde fit vt p̄ stricta loca facile currat. cur ta: q̄ viciua sunt loca ad que p̄iōh̄etur sperma. mollia: quia non longa refabāt eis via.

De vīrga. Capitulū. xxxvj.

Vīrga est caro neruosa: rotunda: & cōcaua ab vtroq; penis incipit ossē: & vtriusq; neruosi b; sibi oppositos ex trāsverso. q̄ dupliē est cū fuit necessaria. Vltima vt p̄ vasa sua sperma in vultu p̄ciat. vnde fuit neruosa vt appo nitum concupiscentie in tactu habeat. cōcaua efficitur: vt accedente appetitu vento impletur. vnde erigitur. Ambo lacerti sunt fiji oppositi lateraliter: vt nūq; vīrga possit flecti. vnde reatum sperma in vultum p̄ciat. Et cūdo: q̄ cum vesica vte spermatia sit viciua: p̄c eadem via emittitur vīna: vesicam enī et parte anī natura exultat quā ossibus penis admoit: que in masculis collū habuit q̄ vīrge cōiūgitur concuait que vīnam expellit. Quiliens cum vīrga careat: parū longi colli sibi est necessarium vt in natu ram femineam eijciat vīnam.

Explicat tertia partícula: incipit quarta.

Disputatio de virtutibus.

De virtute naturali.

De virtute naturali in stomacho operante.

De eiusdem in vultu operante.

De virtute spiritali dilatante & confringente. Cap. v.

De status iuuuentutis.

De causa mortis.

De virtute spiritali passibili.

De virtute animata.

De virtute sensibili.

De virtute visus.

De virtute auditus.

De virtute odoratus.

De virtute gustus.

De virtute tactus.

Quid viciusq; sensui cōueniat: et qd̄ dicitur viciusq;.

De virtute volitarium motum faciente.

De actionibus.

De spiritibus.

Quid bonū vniūq; q̄d̄ faciāt cum erit naturā suā. Cap. vi.

Disputatio de virtutibus.

Distat ex libris superiorib; vbi elemēta numerarunt: q; oē corpus aīrū sine inaiat: sensibile sē itē sibile est: q̄ntuo; elemētōz ad sensu cō cōiāt cōmīctio. & qd̄ cōz quali passibilitate eorum cōmīctio in vno quoq; corpore vocatur complexio. Sunt autem hęc calida frigida. vni. sic. Tanta vero in vnoquoq; corpore vniūq; existit quantitas quanta est necessaria. Complexiones iste sicut instrumētū sunt nature siue aīe siue vtriusq; oim enī corpore regimēta aut ex aīa & natura: aut ex sola natura. q; natura aīata: naturalia regit mēbra. sola aīata regit aīa. q̄ oī ita fit: necesse ē nature atq; aīe quadā vīrtutē necē q̄ opationē suā valeat p̄plere. vīrt⁹: eoz actōib; mōstrat: vīrt⁹ q̄ nature mō gnat mō nutrit: mō pascit. vīrt⁹ vīo aīe solū viuificat. q; cōz: arterias p̄strigit & dilatat mēbra dās & itellectū sensus q; & volitariū motū. vīrt⁹ vīrtutes ḡnales sunt tres. vna actiōis in nature: q̄ vocat naturalis. altera viciūsis ē solū aīe: & vocat spūal. alia dās sensus & volitariū motū & in itellectū: sicut est aīe: & vocat aīata. Actio vīrtus naturalis aīalib; & arbitriū est vniuersalis: q̄ n̄bil aliō est: q̄ q̄nta: nutrit: & augmētāt. hīc aīalib; & arbitriū: vniūq; q̄ vīrtutē. q̄ vīrtutē aīalib; & arbitriū: hęc vīrtutes ḡnales sunt tres. vna actiōis viciūsis ḡnīs cōpētūt. Augmētatio ē in quātitate eoz mōstrato. q̄ s̄ fit vsq; ad p̄mētū itē iuuētutis. Nutrimentū ē in mēbris restauratio dissolue rei: vt aīa p̄manere queat. & ne p̄pter hoc qd̄ ab ipso dissoluit pereat: sicut enim intus & exteri⁹ aīalium mēbra dissoluntur. Itēntus p̄pter ea. naturalis temp̄ dissoluit: & s̄mētū: exteri⁹: p̄pter aerē itēdē facit sem̄. In arbitriū s̄nt generatur de eoz spermatis: que in frondes & ramos mutantur. Qd̄ autēz ḡnatur necesse est vt augmētetur vsq; ad constitutum tempus. ne esse: et etiam vt nutriatur: et vt subsistat: cū aer semper ipsum dissoluit.

Liber quartus

bita: et vniuersos semet trahit sibi sicut, unde seminatros ter re salitate dulcorat volentes in terra salia se inant herba que vocat sicut. hec enim naturaliter est salia, unde a terra trahit sibi similia: et ita dulcorat terra. Similiter de cibis vniuersos quodq; mediorum facit: quod digestiva eorum similitudine aptat, cui necessarii est tempus vt operatio sua compleatur, unde virtute indigni contentiua: que tandem cibum tenent donec ex coquantur, et assimilantur digestiua, quod vero membra aliqua trahunt superflua: et non sibi assimilantur: necessaria sunt virtus expulsiua et expulsiua eorum que membris erant inutilia. Operatio ergo pastus digestiua tria ppria esse videtur: passus enim augmentat solidat et assimilant, sanguis enim per venas asper sus membris necesse est circa quos dilatetur: postquam solidat, deinde medio cuius assimilatur, unde consequitur vt membra dilatentur et augmententur, quod testantur qui bolifimul patium tunc, que quicq; enim isti comedunt: in nullo eos augmentant. Soli datione confirmant qui hypofarce morbo laboiant: corpora enim eorum augmentantur: sed non solidant. Sunt enim liquida et aquosa: cum in eis calor naturalis non operetur: ita vt cibum nigroserit et insulsetur et ita solidat. Assimilatione fatetur qui morbopea fatigantur, bonum enim membra augmentantur solidantur sed non assimilantur: quod fit, ppter mutabilis se des deflectionem, quod cutis in cocuitate sua clausum habet humorem grossum, quod virtus mutabilis in sanguine mutare non potuit. Et bis ergo intelligimur passionibus: quia augmentantur: solidantur et assimilantur: totus passus est corporis vbi huiusmodi imponitur tria nomina, vni cum iam non est cibum sed potus succus, alterum cum iam in sanguine mutatur, tertium cum augmentat solidat et assimilant. Huiusmodi medio sumitur cibum in duobus diuersis temporibus: cum enim stomachus cibum sibi venientem digerit: parte sibi competentem retinet qua in sui nutrimenti substantia cocernat: post ab epate sanguis ad exteriores panniculos venit et eos nutrit. Item meri et buccae: cum per eos cibum transcat parte suam recipiunt. i. subtilissimam quod est sicut fumus unde nutritur. de inde sanguis venis per venas ab epate sibi diuersas nutrit eas: subtile intestinum de cibo a stomacho descendente ad ipsum sibi simile nutrimentum, deinde venae excentes a vena que potus vocatur sanguine portant unde ipsum nutriant sibi et grossum intestinum de cibi fecibus sibi simile nutrit nutrimentum, ad quod nutriendum sanguis descendit per venas in exterioribus suis locatas, ad epate ascendit cibum in stomacho digestus quod pvenas trahit mediastinas sicut stomachi. Rursus aut a stomacho descendit sicut excoctab epate sicut per venas que mediastine vocantur. Similiter et cetera membra cibum dicitur esse nisi pervenas sibi adiacentes suscipiunt per quas easdem egreditur ab ea cum in sanguinem est excoctus. Sed tamē singula membra: illud a membro de bilio: sibi atrahunt, sicut eo ab epate: epate ab intestinis, intestina a venis vel a forioribus eius abunde multum, nec totum sit eis necessarium, sicut stomachus ab epate, vt iam epinatus nutritur inde, epate enim cum nimium sit inde repletum: membra enim suam nimiam abundantiam expellunt ad debilio: sicut stomachus ad intestina vel loca sibi vicina, cum enim stomachus in suis abudet suis perioribus per mery superfluitate suam expellit et emittit. Sicut in superioribus intestinis mittitur in inferioribus expellenda, duobus modis emittit expellentia: vel cum sibi sumperunt necessaria et remanent superflua, sicut cum stomachus tunc tunc et recipit quantum copietur: quod vero sibi superfluit ad intestinum reficit, vel eius eadem superfluitas patitur medio nocet: quod fit modo duplici cum multa quantitas sit continens membrum grauat vt diutius retinere nequeat, unde vomit vel solutio sequitur que homines propter suum comedere et bibere patiuntur: vel si cibum in incidentes conuertatur qualitates: sicut cum in stomacho in cho. mutatur, unde incenditur cholera tandem in intestinum emittitur ad intestinum cum incenditur in vicina reficit rursus: vel cum vomitur per buccam emittitur, cum bac virtute naturali regimen tum est coctus, sed eius rationalitate dixerimus huiusmodi virtutis actiones: deinde quomodo et quanto sensu aliter percipiuntur: quod duabus similitudinibus in stomacho et vultu mo

stravit. Sa. hec enim membra apparent sensibilia per quod paratio fit ad similia membra.

C De virtute naturali in stomacho operante. **L**ib. 4. Appetitua in stomacho in transfigurationibus appetitua ret liquida, videmus enim in animalibus quomodo apparet a bucca trahit et in stomachum mittit. Sicut de hoc cat quia cum cibum trahitur motus mery sic voluntarium sicut dicitur obuiabitur. et transfigurationem voluntarium fit homini: motus tamen mery et stomachi est naturalis, quod facile perperditur et fluuio cibi appetitua dignatur et stomacho cum amara sibi dicitur. Item stomachi et mery res non masticatas in famelicis videmus trahere preter motum huius voluntarii, mery quoque curari videtur et ascendere stomachus et nimia trahendi victus appetitua. In quibusdam etiam animalibus curti mery habentibus stomachum vsque in buccam trahi aspiciunt. et hoc maxime in gulosos animalibus: suauem quod cibum dulcem stomachus mery videmus cito trahentem, que postea epate ex nimio sui dulcorate a stomacho sibi mutat, quod quibet facile potest phare. Si quis enim facit cibum comedit cum post dulcoris succedat vomit subsequitur dulcoris vltim: euomitur, stomachus est ex cibi dulcorate delectat in plundum sui illum trahere cogitur. cetera, si quis cibum vel potum percipit quod stomachus sufficit abhorreat: videmus stomachus vni in bis contrahi et curari que quoquo modo recepta inuita retinentur et coacta. Sic fit quod per pedes suspendatur et caput inferius habeat: vltimque cibum sibi transfigurit et stomacho dimittitur: unde liquet quod nisi appetitua naturalis esset stomachus sibi cibum non traheret. et ostentia vero vni cibum ad stomachum venientem ex cibum contrahit lateribus eius inferius claudit et nequeat liquet: egredi. Sicut et intestina retinet et a stomacho mittitur ad eadem, unde liquidissime consistit quod trutes contentium stomacho et intestina fluunt: quod apertus videtur sicut in animalibus edente et coedda reuolunt: cum enim cibum sibi dicitur: et tunc in tercia illi cibum est cibum spiritum cum suis panniculis constringit stomachus: quod si aliquando differat occidit quoad cibum in intestinis dirigitur: intestina sicut vni dicitur constringit feces, vni intelligit quod intestina et stomachus vni dicitur ostentia qua sibi dicitur retinet. vni dicitur sicut inuicem cibum et ostentia: cum enim stomachus per medietatem mery sibi dicitur retinet: vni dicitur, per dicitur constringit in interioribus panniculis vertit natura quod duabus de causis stomachus facit sibi vni dicitur: vni dicitur: sicut et de ipsius dicitur: inter eos panniculos sibi natura nutritur. Sicut et est vt leuior epate reddat: quam auerit et depurati facit: epate in sanguine vertat, sicut enim bucca ipsum mutat vt stomachus facit: percipiat: ita et stomachus facit epate, epate in natura sanatur vt facit: cum sumat cetera membra. Impossibile enim est aliquid rei multas quantitates subito mutari in trias: nisi preclat et paulatim fiat, non enim panis potest subito in sanguinem mutari vt in corpore venient. Sicut per hoc aliquotulū mutat: post in stomacho sibi natura ipsi, deinde in sibi bene intestinum mittit: et tunc aliquotulū mutat, post epate sibi trahit per masticatas venas et tunc in sanguinem mutat, sicut sanguinem sibi trahit et ab epate vt facit: cetera membra in sui mutet subsas. In eo muta tione cibi facile potest percipi: quod enim inter dentes remanet putridum per effectum: et tunc in natura carni bucce mutat: sicut et carnis et phlegmate miscet, quod digestum calidum sibi bene calidum per phlegma est calidum digestum sit cogitum, quod supponit serpiginem et apostemata sanant: et copiones interflammas. Item cibi qualitates intra stomachum naturali calore mutate cum digesto miscentur phlegmate vbi maior sit epate mutatio stomachi: et eo est calidior: ppter cho. ru. ad ipsi dicitur a selle: et quia calidioribus membris vicinatur: de cetera epate habens a sinistra vno splenem: eorum diaphragma superius dorsi laceratos posterius, in epate plura in stomacho cibum mutat, quippe cum epate illo multo sit calidior: quia natura est sanguinis sibi dicitur eam in coagulata. Chorus expulsiua incipit cum actio digestiva vel contentiva finit: stomachus enim cum cibum digerit quod sibi similitur, suscipit quantum est sufficit: quod remanet quod superfluum sibi dicitur grauat cum non sit sibi necessarium. De enim superioribus dicitur clauso:

inferiosi qđ poza vocat aperto: in subtile intestinum phicit qđ sibi simile inde suscipit: succęq; tot? ubi mēserala attra-
 bit. qđ superfluit grossum intestinum suscipit a subal. f. feces
 brotum sicutudine sua acetat qđ grauat et cęst focas. mēse
 nura vero succę qđ accipit humidū mētricę partib; in na-
 rura sanguinis mutatur. deinde vntęq; mēbum per ve-
 nas atrahit sibi: puri sibi pęnt. qđ vntę mēt. qđ supfluit et
 ceteris mittit mēbriōs elufoq; rei appetitus. S; in qđ stoma-
 chy tractat et molestantur expellit. Dolestat em stoma-
 chy et nimicitate est potus: vel cibi cum in ebriofis expellit. vť
 perit qđ opocet: qđ cę vomitu sicut in ebriofis expellit. vť
 cum digelctioe sicut in gulois. Itē si cibus sine potus intus
 stomacho in malas qualitates vertitur. S; inferioris sui grauentur: cę
 stomacho vomitu emittitur. S; inferioris sui grauentur: cę
 digestione expellunt. vnde coprobatur qđ virtute expulsiua
 habet stomacho. Hęc vides in vomitu stomacho cę alijs
 in superiora moueri viscerib;: cum digestio duret vel acu-
 tos cę in incensioe habeat humores intestina. nonne cę alijs
 visceribus ea vides moueri ad inferiora: vť rta modū cęre
 alijq; sicut videmus fieri in thēnasona. Est et vť oib;
 stomacho qđ tūto: sulciri virtutibus appetitina: contentura:
 digelctiua: expulsiua. s; hęc habet cętra corpis membra.

De elutione in vltima operatione. Cap. iij.

Item in stomacho has quattuor virtutes culibet
 reddidimus intelligibiles: in vltima itē faciam?
 ops: vt ex duobus bis in aljs mēbris cōsideretur
 in membris. Superior em in membris cōplexioe
 dicitur: qđ desiderium et cōmplexiōē tradendi
 spermatis vltima natura fecit: qđ fuit necesse ppter għare.
 vntę appetitiua hoc cogit fieri vt in cōitu et lentire: qđ vntę
 għam sibi trahit vltima: sicut sanguinem vntęosa: hoc tūc tem-
 pōstis fit cum semina cōcipit. Am em vidēt? vltima a mens-
 truo sanguine mēdicat: ceteris vntę eadē humoib; de-
 puratur: tūc matie in trabedo spermata anima? qđ cę rece-
 perit vntę illud ita dicit atq; claudit: ne sicut bip. dicit
 acas intrare possit: vltima manet cōtētia. Virtus mutabilis
 implex forma: vntę intelligit cōtētia. Virtus mutabilis
 illa circa cōtētia cę palam fit in mutatione spermatis qđ
 talia: s; substatialis diuersitate mēbriōs: infantis. Expulsi-
 ua actus duob; apparet: vntę: vel cę mēbra infantis supple-
 antur: vel cum infans mēatur: qđ infante cōpleto mēbriatim
 expellit: cōtētia: s; mutabilis actione iam desinente: succę
 dicit actio expulsiua qđ mēse. vntę. vntę. vntę. vntę. vntę. vntę.
 tem vltima duplici de causa. vť quia infans grauat ne ppter
 sul quēntat valeat cum sustinere: vel qđ sibi obā conuenien-
 tē non inuenit. Vnde pedū pūssione panniculōs areuolu-
 tos vt exeat rūptur: vntę anū panniculōs humores: cęntos
 intus vltima s; cępuit: qđ cę ferre nequeat expellit eos foras
 Expulsiua infantis motū duob; nē: qđ causis: vel qđ erugine
 parit quā ferre natura vltima nē patit. Est em in stomacho ap-
 petitiua cę trāsglutētia trāsglutētia: illa eadē coeundo est in
 vltima. cōtētia in stomacho cum cibi fiat excoctio: in vlti-
 ma dū infans ēntat. Dūtabilis i stomacho cibi natura suā
 est: vntę: in vltima est cę sperma atq; mēstrua in diuersos
 mēbriōs infantis mutat cōtētia. Expulsiua i stomacho: in sub-
 tile intestini cibi est emissio. in vltima cę infans parat. Itē dū
 in ceteris vt intelligat necesse est mēse: bis in bis em nulla
 tenus possent regi. Itē qđ tūto: vntę nature sunt ministrā-
 tes: vť in custodiētia sanitate: s; infirmitatis curatioe. hęc vo-
 cat bip. infirmitatis curas: qđ digne sunt hoc noē vocari: qđ
 pūstule vite apotematate mēterioi medicamine per hęc
 vntę curari. infirmitates multe p hęc sanātur fōmo sine
 requie. motu: vntę cęta copora ab hęc naturis vident? se
 parat? in paruo tēpōte pūrestat.

De virtute spiritali dilatante et constrin-
 gente. Capitulum. v.

Sperit? nos dicitis meminit? qđ oia coepa trib?
 requirit vntę: naturā: spūalē: s; aialia: qđ de
 naturalis dicitur: de spūali cōdo expet dicitur?
 Virtus ergo spūalis est illa qđ viuificat: cę? fun?

damentis est cor, a quo vita ad mēbra corpis pcedit viuificā
 da. hęc quādā habet partem cui ministrat: quādam minis-
 trantē. Per illam cui ministratur cor? arterie dilatantur: cę
 constringuntur. que ministrat iram: pugnas: indignationem: cę
 cōstringuntur. Sed nos pius de dilatante et con-
 stringente dicemus. Dilatatio est mot? localis a medio in
 omnes extremitates. sicut arca folio? agitur folles. cum
 eēt aerem recipiunt: circa quos se extendunt. cōstrictio fit
 cōuerso. i. ab extremitatib; ad mediū. qđ in eisdē folliibus
 videtur. cę em aer emittatur: folles vntę cōstringunt. duo
 autē ista virtus complet operatur: cordis tamen cę arteriar?
 motus non ex toto similis est folliibus: sicut medicā aritrātrā
 vntę. hęc em motus virtute aeris appetitiua pferitur.
 que virtus in corde facit idem qđ ferrarius corda folles. quia
 virtus cordis dilatandi aerem a pulmone trahit. qui pector-
 re mediatoe: ad pulmonē vadit. Accertus em qui cę inter
 costas pectus cōstringit et dilatat. qđ cum dilatatur pulmo
 cum eo ampliatur: aeris introitus hunc gestum consequi-
 tur. aerem enim cum virtute appetitiua cor? a pulmone sibi
 trahit: postea arteria cōde. hac eadem virtute et trahunt
 qđ trahere dicitur tractus status esse. Virtus constringendi
 superfluitatē sumofam a corde expellit. idē em lacertus qui
 est inter costas cōstringit cor? arterias: qđ sequitur dū pe-
 ctus constringitur. hac autem cōstrictioe cōstringuntur super-
 fluitatem expellunt cor? cę arterie. hęc autem cōstrictio cor?
 dis est emissio. vntę qđ actus anhelare vite flare dicit. Ar-
 terie que cōdi sunt vntę aerem et subtilem sanguinem s; bi
 trahunt: dum dilantur et cōstringuntur. aer et sanguis
 autur: cę vntę replentur. Sed ille arterie que cōdi sunt
 vicine aerem a foras venientem virtute recipere: inter hęc
 et piores medie respiciunt a corde. hęc etiā primo sanguinē
 subtilem a vntę recipiunt. Quēdam enim fōsamina dū vene
 inter se et arterias per que sanguis introat. qđ coprobatur
 sanguis venari totus dilabitur. hęc enim dilatandi virtus
 est cōstringere que anhelitus vite status vocatur. qui vo-
 luntario fit motu: et cę pectore mouet. motus autem pecto-
 ris fit cum lacertis. ois autē motus qui cę neruis fit cę lac-
 tatis est volūtari? qđ inde coprobatur: cę dū vntę tenet et ali
 quādū. cę em fētētia sentiamus iuo dīpium cobidemus.

De status iuuentutis. Cap. vj.

Anhelitus siue status est necessarius: vt calor
 naturalis per cę temperetur: et spiritus animalis ge-
 neretur. Iustodia enim caloris naturalis tra-
 ctus est frigidit aeris ad sue temperamentum
 incensionis: et est expulsiua sumofi aeris cę sanguine cōcreta
 ti. nutrimentū vitalis spiritus: vt vt animalis generetur s; i-
 giditatis aeris est tractus. spiritus ergo anhelitus ē necessa-
 rius: vt ex aeris tēpore augmētetur: għatio vntę s; tēpera-
 menti sanguinis fit fumositatē: dicitur sum? cę dē desū
 dīspūtauerim? tēperamentū sanguinis est temperis fit caloris
 naturalis: caloris naturalis tempōis fit alijs. Vnde opocet anhelit-
 us in cibo sine potu vel in alijs. Vntę enim cūstos
 dit que sine spiritū moderato calore naturalis: neq; caloris natu-
 ralis custodit. vt sanguis temperetur: vnde calor: natu-
 ralis nutritur. hęc enim anhelitus magis est necessarius
 qđ cibis vel potus. S; quis enim suffocatus tandem dī-
 mittatur quoquo modoviuus: vel si fit famelicus: vel sita-
 bundus: in recipiendo anhelitum: vt calor: naturalis refri-
 geretur: citius festinat qđ vt famē vel sitim placare va-
 leat expetat. Refrigeratur autem calor: et quomōia expulsi-
 ua superfluitatis: prius potus: deinde cibis nutritur: animal
 ergo sine potu vel cibo aliquādū viuūt: sed sine tractu aeris
 nullatenus dū viuūt. vnde intelligitur non posse virtutem
 sine temperamento caloris naturalis: succedit enim causa
 mortis de qua ad presens dicitur funus.

De causa mortis. Capitulum. vij.

Causa mortis. Capitulum. vij.

Liber quartus

Alienus dicit in libro que de anhelis fecit iuamento. Omne aial necesse est mori ex corruptioe cerebri: siue spūs in cerebro exstis: vel ex calozis naturalis corruptioe, nisi em calo: naturalis coz rumpat cerebri non facile corrūpitur: neq; caloz iste corrūpitur sine causis subsequētib; spūs autē non alitē corrūpitur nisi cū exinanit vulnerē: cerebro incidētib; et vētriculo ipsius penetrantibus: vel cū calozis naturalis tēā peramētum corrūpitur. Si autē spūritus retineatur vt exinanito illa o: sicut ex vulneribus exinanitur. Causa q̄ motus n̄ p̄ aliud est vt pote. ga. testis: q̄ vt calozis naturalis tēā peramētū corrūpat. q̄d contingit ex causis coz; trinficus mouētib; vel extrinsec; ipm turbantib;. L̄ a interior: suoz est instrumentoz vel q̄litatum siue sui nutrimentū corruptio. Instrumenta igitur sua sunt cerebri. coz. z epar. Si cerebuz corrūpitur z mot; volūtaria ab eo nō p̄greditur ad pet; vnde post cōsequē q̄ anhelis auferat z calo: naturalis extinguitur. corrupti coz; vntē auferat spūale de pulmone trahentē aerem. ex oia ista auferuntur. Corruptio epatis generatōne auferat sanguis quo calo: nutritur naturalis. hoz singula vel p̄pter malā coelationem est. vel p̄pter officialē motū. Apleto mala. vel est calidissima q̄ rē sibi subiectā incendit sicut videt in peracussimis fe. quibus cito boies mortificant: vel est frigidissima: sicut in morbo q̄ dicitur cōgelatio. Docti officiales sunt apostemata calida vel frigida q̄ predicta patiuntur membra: sicut apostemata cerebri que diuimus esse frensem: vel oppilationem sua: sicut epilepsia appolepiam: in q̄bus morbis cerebri claudis frigidis z congelatis humozibus: ne vsus motiua ad ipm transire valeat vnde cōsequē vt spūs auferat. q̄ oppilatio si ad pulmone veniat aens trāstus denegatur coz: vnde calo: extinguitur naturalis. Elene epatis si oppiliētur: ne ad eas possint spūs transire: necesse est vt infrigidētur: neq; sanguis in eis ḡnetur z inde causa motis cōmittitur. In his tñ coz; coz; patiens mortificat. velocius em in passione maxima tñ motū trāstent cito cerebri z epar in medio. vnde nō facile ifirm; euadit. Calo: naturalis corrūpitur in qualitatib; vel ex maximo caloze sicut i peracutis fe. in q̄bus calo: extraneus ad calozē naturālē penetrat vt ipm cito destruat: vt ex potioe calidissima: sicut est euforbia z sista. vt ex nimia infrigidatione: vel ex frigidissima potione: sicut opio suuquāmo q̄d iste calo: extinguitur: vel ex nimia inanitione: sicut solutioe nimia: vel p̄betotomia fame vel siti. bis em omnibus caloz destruitur naturalis cū nō habeat vñ nutria. nimis repletio t̄onib;. vt si hō humidiorib; tribus quoq; vel potib; adeo reficiatur vt multis hōis cōculcationib; suffocetur: q̄ ebrioz sis solet contingere ex ventriculoz z vāriū cerebri repletione: z sicut cōtingit pinguissimis hōibus quibus vne z arterie nimia conculeata pinguedine adeo coarctantur: vt caloz iste extinguitur. Ab extenoz; caloz: iste naturalis coz rumpitur: vel cū foras totus egreditur vntus tot; adu natur: vel ex nimia plenitudine: vel ex anhelitus extinctioe siue ex substātie siue vel ex qualitatē suarū corruptione: vñ foras totum exire cogitur: vel totā suam substātia z suum nutrimentum expellit: tota siue excluditur substātia cū nimis gaudis subito dissoluit: et exire cū facit. vnde cito q̄ mox q̄ coz; trerius refrigerat: vtriusq; passio lucerne affimilaf q̄ ad ventū validū ponitur: ipso em vnto supueniente extinguitur. Audiuim; em multos p̄e nimio gaudio fuisse mortuos. Tota substātia expellitur a rebus in cerebroz pectore nimia intentionē factib;: q̄ cum vsq; ad ventriculos eoz; penetrat calozem extinguitur naturalem. huius calozis naturalis nutrimentū tollitur ex venariū et arteriarū incisionib; bis. vnde totus sanguis exiens calozē naturālē extinguit: q̄d lucerne affimilatur cui oleū subtrahitur. Causa defozis hūctus colligētes timo: z doloz: sunt subito cōtūgētes: q̄ bus d̄ calo: adunatur in vñū cetera mēbra infrigidatur: z inde moitūtur. Ex plenitudine corrūpitur cū quis in aqua submergit: impletis em coz; cōcausant; anhelis oppilatur. vnde boies suffocant z moitūtur: q̄d lucerne affimilatur q̄ nimio oleo reddat. Anhelitus extinguitur ex naris

et ois p̄ductionibus: vel suffocatione q̄ sumbus; q̄d lucerne ardent affimilatur: que si vase quoz subto opariatur extinguitur: cū ad eam exterior: aer ingredi nō permittitur. Causa vñ calozis substātia corripit: mali est aeris odor; fetēti fumo admixt; de bis solutis nascit mortuos cogit; vel puteozū lutozoz fetozibus: q̄ passio affimilatur lucerne in fumosis locis postre. q̄d corruptio substāntialis motus est alicuius venozis repletis cuius venozis copus p̄notat: calozem naturālē vitiat. Caloz naturalis in q̄litatē vntoz; motis corrūpitur: vt q̄ ita caleat vt dissoluat: q̄d in balneo calidissimo cōmōtib;: vel in sole calidissimo hāctozibus: q̄d affimilatur lucerne nimio igni vel soli appozit; ex nimia infrigidatioe. vnde calozē est p̄gelare: hoc cōuenit frigida loca obambulantibus: vel sup n̄lium cadentibus: q̄d in imle ē lucerne frigidō loco oppilatur. Sic naturali caloze corrupto ex bis omnibus motis cogitur: eius ergo nutrimentū vel tēperamētū vitiat. Eum ergo hō nō lacenus possit sine anhelitus: constat anhelitus dois magnus est supplex mentis. Sufficit nobis d̄supliciter de vnture ipsali cum m̄mstrat: dicendū est de spē et coequa sibi. f. q̄ minitrat.

De virtute spiritali passibili. Cap. vii.

Spiritalis virtus que ministrat iram pugnat in dignatione z oratione suppeditat. per anhelitus ministrare q̄ sit ex causa intercedit. aliq̄do ex naturali caloze: que causā ipm mouet calozem cūc est ira. Ira em est feruor: cozis per que caloz naturalis subito extra p̄cipit: cum aia ob illatas intenas ecogitatā vindictam explere desiderat. Similitur pugna est cū caloz: iste ad exteriorē exeat: cū quis parē sibi vult perare laborat. dubitans ne humilis z defectus ab alio habeatur. Si patiarur vt non ab alio vincatur d̄natio est. In dignatio est cū aliqua extranea re calozem h̄cāq̄ntaria. alii quis alicui indignatur se subicere. bis ista sunt contraria. Si mo: est cū caloz: se declinat in cozpos interiora quādo aia formidatā reformidat: in auditu ficut contritū: inuisi ficut leonē siue tygri d̄ videre. Tāmidat pugne est cōtraria: vnter quā calozē interius descendente: vel de lēstetate: q̄d p̄us ipm impugnatuerit velit nolū cogitur quibus subdit. quod consequitur cum quis a maiore superatur. Diminutionē z indignationē cōtraria est humilitas z delectio animi. virtus spūialis ministrans est h̄mō. Exordiat autem medicū et philosophoz; de virtutes a principitate coctis sunt nascentes z rōnabilibus z irrationabilib; componunt animalibus. h̄tus em aialis ministrata: vel cui ministratur qua coz; arterie dilatant: z p̄stringunt: ita quod vnter ficitur z oibus cōmuniē est animalibus ministrantē similitur constat esse cōmūē. Sed tamen animal rōnale mortale hanc bz; coz; discretione causa rōnis in cerebro fozdente: q̄d cōuenit vt aliquando itā colphere possit: animal irrationale naturaliter habet et sine discretione.

De virtute animata. Cap. viii.

Virtutis animalis habitationem et fundamentum cōstat esse cerebri. est autē tūm generum. Cūq; q̄d per se solū excedit cerebri: oibus tamē neruis mediātib; ab eo cōstāt. Ad a solo cerebro efficitur ordinatio est que in tria diuiditur. in p̄fantasia: rōnem: me moiam. Sensus et ois volozitarius neruis mediātib; cōsticitur. Hos p̄ius dicem; de virtute ordinatōne faciet. he tres vtutes. i. p̄fantasia: rō: z memoria: mēne vocat. q̄ bus ab irrationabilib; differim; aialibus. et magis intelluctu quibus alie dūb; ex intelluctu p̄cedit. In omni becture p̄p̄ia: qm omnib; animalibus dignio: esse cōstat. animal em irrōnale quicqd agit naturaliter facit: sine discretione vlla. Cūq; quocq; trisi in cerebro locib; p̄p̄ium vñ sedent et vnde exunt: locos em imaginatioe in p̄osa est cerebri. Locoz vero intellectus siue rōnis vntūcūq; actione p̄p̄ia reoz: inquit. h̄rū vnaqueq; p̄p̄iam habet actionem: virtus em imaginatioe est q̄ format et imaginat et mittit ad intelluctum. Intellectus iudex est z discretor: rerū quas ab imaginatōne rōnabiliter siue solo intellectu suscipit et operāda manūla.

manuata. Spiritus animatus illa petit mētia que operari sunt habilia: vt motum eripiant voluntarium: que in solo intellectu sunt: et memorie cōmēdātur. De motu quo: mat in sus posita cutiosens ea donec ad eum ducaus.

De virtute sensibilibus. Cap. i.

Sensus sensibilibus et motum voluntarium cerebri dum facit prout dicitur: mediātibz neruis qui eorum instrumēta esse cōpōbātur: cū spūs aialis a vetriculis ad mētia p neruos ercat. vñ se intelligitur q si neruis incidatur: sensus et volūtarius motus: mētio cū erit auferetur. Solus est sensus vsq volūtarius: sicut nerui virt? fuerat. In tractatu neruoz dicitur a proza cerebri neruos p gredi: facientes sensus vt mollētibz? sentiat: quib? volūtarius motus efficitur a pupilli cerebri egrediūtur: ne ppter motus facile rīpatur. De sensib? et motu volūtario satis dicitur: nō ergo repetēdus est: ne legētibz satisfaciā? tantū modo hīc dicitur quōd operetur. Virrutes sensuum quinq? sunt. vñ: auditus: gust? odonatus: tact? Vir? vñus est subtilior: alijs: q?pe eius natura fit ignea. Ignis aut tres qualitates h? s. flammā: ruborem: spē doem. oculi solum de igne spē doē? habēt: tum ergo et colores q? sentiat: dicit erūt solum: vñ colores discernit. Quōd vñum mētia: subit litas seqtur auditum: cuius sensus est aeris et p cussi aeris fontus: qui vōr esse intelligitur. Hoc est nībil aliud est: q? aeris tactus. Quōd auditū mētia: subit litas seqtur odonatus cum eius natura fit fumea. fūm? vō inter terrā et aqua fa se h?y. Post odonati subtilior: est gust?: cui? natura ē aquo sa: ad quez oēs pntent liqores. Lactus grossior: est oibus: q? natura sua terrena est: vt pote bumida in duris? molli? asperis? et lenib?: calidus et frigidus. Illuz singla sua se impct officia: vt mutet in se naturas rerum quas sentiat: quas cus tandem mens sentiat: intellectū preparat.

De virtute visus. Cap. i.

Visus cum sit sensus igneus: ignis aut subtilior: et oibus mediātibz cōpōb? necesse est alijs subtilior: babeat. qd illud cōpōbat: q? p?pēdit longe remotissima. Alij vō sensus tñ sibi pprius qua: spūs aut visibilibz de cōcauitatibus nerui vtriq? venit oculis. nerui aut a vetriculis pte cerebri pcedit: qui antequam ad oculos veniant coniuncti necesse est vt redeant dū sibi ad eodem ramos qui crystallo lydō se solidat. hec aut crystallos pimum instrumentum est spūs visibilibz: que est lucē rīssimā et clarissimā. vnde confēquitur vt cito se aptet colorib?. spūs est visibilis qui de cerebri est vetriculis in cōcauitatem neruoz clarificatus incidit. vnde post vsq ad crystallos puenit: natura sicut aer dicit dare est clara. que cū ad crystallos puenit: inde foras exiit: et fm similitudinē sui miscetur ad dicit aerem: q? duo cum sibi incooperatū vtraz cū sime cōmātatur: aer emi et spūs facile vsqz rerum se cōmīctit colorib?. spūs aut crystallo lyden erēs mutacionēq? sibi deserēs cito mutat eam ita dem: quā mutacionē cū mens feritit que in vetriculis est cerebri res exteriores colorib? discernit: fm colorem q? foras cum copijs quantitates atq? motū intelligit. aer emi dicit lucē rīssim? tantū spūi dat supplementū: quātus et neruo cerebri. neru? est a cerebri sensib? atq? motū suscipit suisq? portat mētia. Sicut aer exterios visibili spiritali color fert mutacionē? spūs eadem mētia infert mutacionē: qd tūc tñ efficitur cū inter eos spūs spīdo exteri? pūstigit: nūllū tñ mōmētū in terrā q? pūstigit: pūstigit: tūc emi res q? visū rīgūtur lōge mōmētum: tūc tñ sine vlla spūs quantitate pūstigit: qd tūc consequitur cū aer nos circūdāns est clarissim?: modo nebulosus: vt cito coloribus immutetur: qui si nebulosus est aut obscurus: spūs visibilis interducitur et obscuratur: et obscuritatis sibi obuiat immoatur: nec ad qd amplectēdū rēdēt amplectitur. Sicut si corp? aliud inter spūs et rem quā videre anbetat obicitur: nullaten? pōt penetrare spūs. Idem in tactu inuenitur. Si emi videns inentionem vel volōsem patitur: inter tactū volētis dicit atq? mētia nulla quantitas cōstīderatur: spūs nīsi forte paratur neruis quo ad digitū posita tūc sensus. de alijs quoq? sensibus idem cōsideramus.

De auditu. Cap. ii.

Auditū satis dicitur super? de loco emi prore cerebri vbi sedes est quarti vel quinti paris pares nerui exiūt: qui p os petrolium in forami na auriculari secēdit vbi se dilatāt: et extendit? et ea penit? aperit. hoc aut operemētum: auditus pimum est instrumentum idem valēs auditus: qd visū cry stallos. hū? natura est aerea q? sensus auditus: per plectos neruos ad aures puenit a cerebri: auditus ergo ita fit. cum emi vox aerem rīgāt: et tactus aeris ad auricularas pueniat in eorum cōcauitate penetrata tandem se ad tandem inde p rīngēs ad auditus foramina: sicut natus est vt yndas faciat al ternas paulatim. tactus emi pprius aeris ppriū quōtē m? cutit ille succedētē sibi: et in hoc tādiu alternatim quōsq? ad aures penetrat et vbi locū ingredit? que tocular voca ri dicitur. vnde cū ad aures veniat operimēta in tacti aeris naturā mutat et natura. Sicut aut similia: q? vtraz aeris. hec aut immutatio ad mētem deducitur neruos. mēs vero sic discernit nerui introitū vocis.

De odoratu. Cap. iij.

Odoratus grossior: est auditus: cui? sensus est qd fūmus quidā. vñus instrumentū duo dicitur: est frustilla a cerebri p dicitur mamillis asfīllan tia: que uelcinatur offi colorato simili. Odoratus ergo siue dicitur. fūm? emi odoriferi corpōsissimo latus aeri cōmīctetur nares ingreditur: quem cerebri vetricū li p illa duo frustilla attrahit sibi et in suam mutat naturam. hāc aut mutacionem tādem sentit mēs. aeris vero tract? et rebō est necessari? qd idem sibi facit qd coadi anbetit. Cū emi dilatata aer frigid? ad spūm refrigerandū introitū dicitur. Hū vero p rīngitū fumoosa odoribus expellitur. dilatato igit aer guttatim ad pulmōnē trahitur: qui tract? odonatus dicit. isto emi motu odorata odoramus cū frustillis illis uob? fumus ad cerebri? trahēdus aut admiscetur a corpō odorato vō dissolut? alij odorem nari? attribūdēt: sed iam superius eoz errorem cōsūtuimus.

De gustu. Cap. iij.

Gustus est grossior: odoratu quāto fūm? subtilior: aqua vniuerſa. sensus emi odoratus est fūmus: et gustus sensibilibz est aquosa bumectatio: que inter fumū et terram aqua cōmūnicat. ppter hoc aut natura sui pimi instrumentū. s. lingue raris est sicut spōgia: vt bumectatōnes asfīllat aquosas. pcedit vō rō quidā neruus a cerebri qui prout dicitur a tercio pari se iūgitur et hīc p linguā dū dicitur: vt gust? det sibi sensum qui sic efficitur. res gustāda cū ad linguam veniat: et eius effen tiam tāgāt suam naturā in ea operat? vt lingua in sui natura mutet. illa aut mutatio tāgēna neruū: cum mādāt gustum mentī ad illum discernēdum: et iudiciū sicut supio res fecerunt.

De tactu. Cap. iij.

Actus sūus est alijs sensib?: q? mutat se in rei sub stāntia que tāgitur: et neruos mēti mutatio mādatur: et illa mens sentit mutacionem. oēs aut sen sus pter tactū ppria habent mētia vnde sentit Sed tactus est in mētibz totius corpis nisi in vñs gūlbz et in plūis: vñcūq? emi mētia nerui aut a nuda vñs nūstatur a cerebri: vt sensus datur eis: sed pūl? et vngu le q? neruis carere: nullū sensum habere: q? plus a fumo sico nascit. vngule aut in digitoz extrēmities cū legamētis solis sunt ligatē atq? neruū. vñ vbi ligatē sit sibi tñ sensus. et cōmūnicat. Cap. iij.

Omnes isti sensus cū fm naturas suas curant: et quedā fenidit in eis: qdāz vō abborēt omni modo refutant vt pote vñus in albi: et nigri mēs dhs venētis et virdib? delectatur: et abborēt al bum lucētissimum: et sicut nigri. album emi est nature sue sit quod loquū tū videtur et obscurat et per cum dispersit: si cur videm? in sole aspiciētib?. Nigri etiam cōtra aduāt et retro: quet vñ venēt: sicut in loco obscurato mētia vñs obscurari videmus: sed tñ plus albedo q? quēlibet nō

Ziber quartus

et nigredo: q; albedo visum dispergit subito, nigredo vero paulatim coadunat. Si ergo visus ex nimia albedine patitur: viriditas et venetia similibusq; reparatur. Si vero patitur et nigredine reparatur et albedine. Sicut et alij sensus si alij quodam patitur et recreatio nō subita p' rario; refouetur. Auditus dulcis? vocis? delectatur: claris paruis atq; lenib? et ordinatis: sicut est motus in corp'is. Si autē mot' est grauisissimus sicut tonitru; aut acutissim' sicut in rarisuris maris motus siue eris: audit' inde efferatur. Quodatus aromataz delectatur. his autē odor: et si fumo est tēperatus. abhorret autē fetores: q; odor intēperatus est fumi; Sustus autē dulcibus delectatur: q; his alperitas lingue lenitur et solidatur: cōtra abhorret amara. hic est fapo: lingua efferatur et p'forat. et eius iuncturas incēdit: separatur: qui est pōico fapores patiatur siue acido delectatur vnicuoso: et si amaro siue falso leditur: a dulcib? reparatur. Lactus vero delectatur in tāgendis corp'ib? que sunt dulcorata qualitatib? sicut frigiditate et caliditate: lenis et asper mediocritas: q; quocuoq; mō tāgedo curi assimilaf. abhorret autē calidissima: q; dissoluūt. acutissima: q; incidūt. frigidissima: q; coagulāt atq; stringūt.

De virtute voluntarij motu facite. **L. Api. viij.**
 Virtus voluntarij motu p' neruos a cerebro egreditur p' eos q; p'cipat' aut scidario creant: sicut qui a nucha videtur exire. et ita p' neruos hic sensus p'tingit ad lacertos et p' eum mot' lacertis de cur. aut lacertis mouetur eadem ossa necesse est moueri: cū quibus lacertis ligatur. traxit aut ossibus tota cōcatenatio eoz mouetur: et inde cōsequitur voluntarij motus: quif' efficitur. lacerti qui in suis sunt p'cipio p' quodas que in eis sunt tangitur: et in eam partem qua ducit eos voluntarij mot' tot'queitur. verbi g'ra. Si man' moueri d'isponatur: lacertus qui est in familiar' pte bacchi mouetur et in sui initium rugetur: ossium mot' et eoz cōcatenatio cōcomitatur: et ita man' ab antea rugata voluntario motu clauduntur. Si vero lacertus extranee ptes mouetur. man' in extraneam partez voluntario motu necesse est rugetur. est autē vni uer' aliter voluntarij motu: cuius tot sunt ptes: quot lacertis mēbra mouēt: et quib' aut mēbra sunt quingēta. et lxxi. lacertos habēta: de corp'is facis dicitur in lacertoz tractatu.

De actombus. L. Api. viij.

Quin supus de naturalib' spūali siue aiata dicit' sit virtutib' de actomb' videtur esse dicēdus. est autem actio q'das virtuti naturali attainē. q'dam vō spūali. et q'da aiata. de vna q' dicitur: est de singulari d'isputatum: et idē intelligim'. q; q'das est simplex: scz illa que vni operatur: sicut in naturali appetitiua: reuertua: digestiua: expulsiua: et in spūali cōstringere et dilatare: et in aiata mot' voluntarij. est autē actio q'dam cōposita q' duo facit siue plura: sicut in naturali desiderium siue depotatio generare et nutrire. desiderium est ex duab' virtutibus: scz appetitiua et sensitiua g'natur. depotatio rursus ex duabus efficitur virtutib'. appetitiua scz et expulsiua: g'natur ex tripli ci fit virtute: mutatiua: formatiua: et nutritiua. Nutrire faciunt virtutes due. s. augmētatiua et pascina. In spūali: auhelitus: dilatare: et cōstringere cōponitur. In aiata sensus fit duabus virtutib'. vna est mouēs sensus ad senticdum. alia tera que sentit: que oia pōt quilibet intelligere.

De spiritibus. L. Api. xij.

Quoniam qualibet virtute suspē de solo dicendum spū: eius de ser naturalib' ias dicitur. his est ser tēperatis reb' humana regitur: copia. ois est spū: imōi ē tripartit'. est enim naturalis: est spūalis: est animalis. Naturalis spūis in epate nascitur: et ab ipso per venas ad totius mēbra corp'is pedit: et virtutem regit: et augmētatur naturalē. et actiones custodit eiusdē. hic regit et p'fecti sanguis sumo nascitur: q; in epate mīscificat'. et digest' et orbis humorib' clare depuratur. Spūalis spūis in corde nascitur vadis p' arterias ad totius corp'is mēbra: spūalem virtutem augmētans atq; regēs: actionesq; eius custodēs spūis aiata in cerebri nāstura: vetriculis p' neruos tēdēs ad in embra tot' corp'is. vñ virtus aiata regitur et augmētatur eiusq; actiones custodit: hic est spūali spū. p'curatur qui

in corde generatur: q; hic spūis a corde ad cerebrum p' arterias ascēdit que iuueniles dicitur. de autē arriere cū ad cerebrum veniat craneum vñq; ad cerebri sedem penetrat: et sic scilz multipl' dicitur celatur: sicut retē. et sub' cranei dicitur sup. deinde a reti duo filij principales egreditur: q; retroretur sup idē rete p'cedunt. Spūalis vero spūis cū a corde p'greditur in tele multiplicat' diffundit: in eiusdē multiplicat' tem immorat: et tandū ibi digerit quoad depure et clarificetur: et ita aiata spūis tādē ab eo g'natur. p'pter breuitatem tēperatur et ad pūpis aiata digestio p'fert. Sicut ad hoc facta sunt vbera. vt ea sanguis ubi depurat' fieret lac. postq' hic spūalis spūis rete egredit' p' ambas arterias sicut rete retortas: et ad vetriculos p'vocat cerebro dilatata: vbi iteq; subtiliat' qd' depuradus superat et sic p' fluos meaz. palatum atq; nares. ipse vō vadit ad vetriculos pūpis p' via medij vetriculi et ad pūpis mediū dicitur: q' nō lenq; est aqua: q; in cōcauitate sua quodā corp'is vermī assimilata est dicitur: sed cū expetit natura vt mēz hūc p'p' ad pūpis mittatur: rursus neru'. Spūis vt trāsiret et neru' postea se claudat: vt p' vō rat: et ita spūis anteq' pūpis p'ntat' motū ibi et memoniam facit. p'ra minoris sensus creat' et r'pantatā. Spūis medij vetriculi intellect' siue rō sit. Dicit autē quidā p'io: hic pūpis eoz: eadē est aia et ipsa sit corp'ea. Alij vō dicit' q' aie sit in strumētus: et hī aiata fatetur esse incomp'oea: quoz intentio p'ioze est melior. hūc dicitur q' nec p'p'ir' aiata: hūc p' aiatum rōnale spūis. ostēdēs hīc in ymaginis esse corp'oz ad op' aie nō ipsam aiata. Socrates et Plato: Aristoteles et theodores: platonij: peripatetici: pop'p'ietici: et alij q' plures vnanimiter affirmāt: q; nec est corp'oea: nec lege tenetur: nec g'ndifit: q; cū totus corp' vtrū illa illuminet ad q's exteriora: p'gressa nō est in sua substantia aliquis s'ensio patitur: et sicut p' solis lumen p'imo oium rerū color: ite intelligētā. sic aia armonie corp'is p' spūales sapitē iures: p'ima et scdam intelligētā ofert. et sicut lux solis in corp'oea est sūū cōplens officiū nullā partiu diuisionē: sic aia: ite etiā lumen solis qd' est incomp'oea separaf ab aere et ab aliis intelligētā oculoz sine corruptione. Et ymonius vō dicit' nō esse mirū: q' aia q' substantia est incomp'oea separaf a corp'oe sine corruptione: nō ignis qui ē substantia corp'oea: possit aliqd' separaf ex reb' q'bus est iunctus: et reuert' in ipsa natura hūc nē sui corruptē: s; q; d'isputatio hūmōi nō hūc suppetit intētionē. est enim p'ioza s'ia hūc dimitteda.

Quid vox qd' faciat' est natura sui. L. Api. x.

Portet intelligaf et p'cedit: q; hic tēperatis sepe naturalib' hūana regatur corp'oz: ut autem mōderationem creāt corp'oz infirmū est aut neutru'. Sunt tres corp'oz q'itates. s'ant. infirmū: nec s'anus nec infirmū. Corp'oz enim aliud est sanū qd' hūc ratū est in cōplēione m' d'oz s'ituz: et in cōplēione officij lūm: et in fōma: et in quāritate m'ero siue cōplēōne officij est: sicut d'uenit esse. Aliud autē est infirmū qd' hūc est itig' mentā. s. in cōplēione m' d'oz s'ituz: et in cōplēōne officij lūm. Hecq; s'ant: nec infirmū tripl' est intelligēdus. vñ ē vbi nō est certa sanitas: nec certa infirmitas: sicut in sensib' alia exp' ficit eoz qui et sani sunt et infirmi: sed t'rim diuersis m' d'oz: sicut si oculi sint infirmi: totum corp' aliud fit sanū: aut euz sanitas et infirmitas in eadē sunt mēbra. vclut ita corp'oz tēperatus sit in cōplēione infirmū vō in cōplēōne: sicut in cōplēōne s'ant: in cōplēione infirmū. Et t'rim estimat' est fm diuersus fctis: sicut vales calide. p'plexionis in effate s'ant infirmi. in hūeme vō sint sani: et cocuero frigidū infirmū in hūeme vō infirmi. Simil' vniuitat' in puertia infirmū sunt funētuz s'ant. de s'icē cōtra. De diffinitione infirmitatis d' scodati sunt medici. Sed h'ip. et h'a. et qui cōm'itatur infirmitatem esse dicit' substantiā actiōis nocumētā: q' si naturalia corp'oea: est t'ri actiōes sunt fm q' ops est: et sensui apparet: nec aliqd' sibi nocet: illa corp'ea h'ip. et h'a. dicit' p'ra esse hūana. vñ et sanitatē sic d'ist'uit. S'antus est cū corp'oz actiōis suā cōplēat fm q' expetit natura. Infirmitas vō cū corp'oz patat' actiōne nō naturalē: nec hūc mō dicit'. H'etrū vō esse dicit' euz corp'oz medicorū: nec hūc s'anus sit: nec infirmū. Alij dicit' q' cū corp'oz natura sui expetit

sue patitur sic no: infirma sunt: quoz error: est pmarim? fm em eos oia coipa sunt infirma. raro em imo nup inuenitur in coeptione naturali que adeo perficiatur. Infirmas ergo est que sensuali actioni nocet. De opreioe san coipis iam satis dictum: quibus sufficit: de infirmis dicemus cuz de rebus extra natura disputabimus: de neutris satis apparere ualuerit si duo prioz intelliguntur.

¶ Explicet quarta particula: incipit quintus.

¶ Capitula libri quinti

Disputatio in rebus non naturalibus
De natura aeris
De naturis temporum anni
Quid tra anni faciat cu cursum nature sue explicat.
Quid faciat tempus si naturalem cursum exeat.
Qui in uinoquoy tpe sint passuri: et qui casuali
De mutatione aeris propter stellas
De aeris mutatione propter uentos
De mutatione aeris propter regiones
De mutatione aeris propter loca
De pestilentia aeris
De diuersitate exercitiorum
De actionibus balneozum
De cibis disputatio uiciorum
De gramis et primo de frumento
De amido
De tri
De fursure
De ordoo: et pane ordeaceo
De riso
De cepis
De alijs
De porris
De fructibus herbar: et primo de melongijs
De cucurbitis
De melonibus
De citrulis
De cucumeribus
De canna mellis
De musa
De fungis
De panico et milio
De lentibus
De fabis
De cicere
De lupinis
De fenugreco
De fascalis
De sifamo
De papauere
De lactuca
De scarifola
De malua
De bletis
De spinarctia
De caulibus
De bletis et atriplicibus
De portulaca
De menta
De tarcon
De nasturtio
De apio
De couandro
De solatro
De ramis barbarum
De carambia
De rapis
De radibus
De fructibus arbor: et primo de ficibus
De uuis
De mozis
De cerasis

De persicis
De maligranatis
De coctanis
De malis
De pins
De malis citrins
De gramis
De prunis et cerasis
De dacylis
De olius
De nucibus
De auellanis
De amygdalis
De pbulicis
De plocaractis
De capparis
De glandibus
De castaneis
De lentiscis
De mepillis
De iulibus
De carmb? aialium: et ab ambulab? incipit.
De membris animalium
De carmbus uolatilium
De carmb? qles actioes accipiat i becoquedo.
De carne frica
De affatis
De piscibus
De superfluitatibus animalium
De sero
De calco
De uispro
De ouis
De melle
De succaro
De ponbus et primo de aqua
De uino et micro
De actionibus meri
De potibus medicinalibus
De naturis siccum odoriferorum
De naturis aromatatum
De natura uestimentozum
De sonno et uigilijs
De coitu
De inamitione no naturali vt uina menstruis et.
De accidentibus anime
De gaudio
De angustia
De tristitia
De timore
De uerecundia

¶ Disputatio de rebus no naturalibus.

¶ Quia de re naturalis quantum sufficit?
bat dicim? restat de no naturalis dicamus
quam sufficit de hac arte se intronit
tib? vt dn liber nr disponat fm duos
no p? facta. Res q no naturalis necessitas
ria est bo: vt har? uis sue regat. sunt aut
gnaliter fer. Saer? mor? et qe: cib? et pos
tus. somnus et uigilia: repleto et manito
n naturalis. in qua balnea: coitus: exercitia: uine: regeliones:
emunctioes: et silia coiputatur. Sed tri accidit aie in quib?
gaudij: ira: timor: gultu: tristitia: opustatur. hec ser est no
naturalis uidentur: nec tri extra natura sunt opustata: q: si be
operetur fm q opz uicijus coip: in quate ita: gilitate: et
tpe: custodi res naturalis in suo cursu. et h bec no sint natu
ralia: in naturalia tu mutatur: et p ea coipis sanitas obseruaf
vsquequo naturalis destruat. Et si fuerit edoeruo: coip? na
ture sue cursus infirmat. si aut infirmet: infirmas q:
stodit et augmetat. Si q bec fer disponam? coip? moderati
moderata qz hie oxidatione. Un? q aer ei eligat. et mor? et
exercitia tpe reter. balnea dulcis aq: et in calore tpeporato: et

sum: et eas non calidissima pascas habes pluuia: et illas raras aut minus non sicilimus: et ipse aliquatulum pluuiosus. hyme frigida et pluuiosa: et si inde iam non reant contraria contrarie facient. Et ergo tepora suas coplationes seruauerint naturales pluuia generantur supfluitates. Si autem naturas suas exeat inuertas exitu luo non naturali ppter excessu generat. Sape tñ in tepo melleffimam nasci possit bile et infirmitates si pcedes tps imoderatus fuerit. Si em hys pluuialis et austrina fuerit: hys in corpibz augmētatur. Vere ueniente dissoluatur: et si ipse tepatum et putredine nascuntur feb. hys alii dicitur: et alij huiusmodi: sicut apoplexia: epilepsia: et filia. Oculi cutisq; puant tps sua natura non creditur: sicut hys dicitur in apbo. et in pto. sunt huiusmodi vere manie et mela cholici epilepsie: sanguis hum: squamites corispe: baccinatus: lepe: mela: alij hys: rubores: vicerosi plurimi: pustule: et artice. qd hieo dicit hys. q in hoc tepo nascuntur. manie hys quoz copia huiusmodi sunt plena: sicut qui in hyme multas et diuersas vntur cibarijs: in hoc copibus hymes augmētatur. capita. ppter frigiditatem adfectione calosis huiusmodi implentur. hys autem veniat: et in hyme coagulati incipiūt: hys dissoluitur in capite sunt: et in ventriculo cerebri currunt: et apoplexia et epilepsia gñantur. Si in cerebri vntur pellucidas fiet inde mania. si ad nas res ducuntur corispe. si in guttur sint fient branci. si in pectora fiet tussis. si venerit in corpore interiora expellatur ad exteriora. In hoc em tepo natura fortior est et aeris tperice: et pellit hios ad interiora: ad exteriora: et a nobilibz mēbus in ptes cutis. vñ nascuntur albi et filia: et in exterioribz nasci mōcauit hys. Si hios in mēbus defluerint: catenationes sunt pustule: artice. Dicit item hys in sexta pticu la epid. qd inuēit veris mali est ppter frigiditatem: qd veri est: qd hoc tepo dissoluatur in pulmone et ppter effluēt. In estate idē dicit qdā p dicitur nasci et fe. omnia: et tertianas: vomit: diarrias: oculos et auris dolores. viceratos: omnes pudēdo putredines. qd idē dicit: qd veris hys principio iugitur estat. vñ est natura nature estans et vicina: sed moibi veris moibi hys estat sunt filies. Hys estas et calosis sui natura cholera generat. qd si pnter fecat feb. omnia et tertianas facit. si surus affeāt oculos et auris dolores et eius viceratos gñat. Si ad stomachi et intestina veniat: vomitus et diarrias facit. si ad exteriora depellatur: putredines et vesudationes. In autūno hys dicit multa estio: nasci: et fe. gñanas et errantes: hys dotes: ppter hys: frangulas: liseratas: ltpasas: squinitas: yleos: hys: mela cholici. qd dicit hys. tñ itel ligitur: et estans sine et inuēit sibi vicinatur. hios cholericus in estate nascētes et autūno calos accēditur in cho. ni. mutati. vñ quartane nascuntur: manie: splenes: et splenis magnitudie hys dotes. Si hios mela cholici ad interiora secederint. ad stomachi et ad intestina fit dissinteria: et in infra spūs ppter tps ficitur excitatur: vñ ppter hys nascitur. ppter frigiditatem aeris qd nocitua est neruis: vñ sunt sciencia. Si hios cholericus in collū vesice descendit fit straguria. si in guttur squinita. et in pulmone anbelit. si in intestina apostemata: et yleos gñant. feb. qd inordinatas dicit hys. et instabilitate veniunt tps: sicut albi dicit: qui eadē die aliqui quidē estualigū: qd autinas expectatur egritudines: nascuntur alcarides lumbidi: dolores podoiz: et alij moibi pessimi et nimia fructu estio: comestio: et aeris instabilitate. Dicit etiā in hyme nascuntur pleuresie: pplemonia et hian aeris frigidit: mēba vbi nascuntur ista non possunt pati frigiditatem aeris ppter necessitatem anbelit. Si hys et se pterionale fuerit tps: sicut tussis. hys em in infra hys qd frigidus aer est nobiliss: hanc et corispe: et epilepsia et popleria dolores capitis et passioibz sunt nimie frigiditas et abundantia pblematis.

coagulati in hyme. ver accēdes dissoluit: et calafatis putredine facit: veniente estate magis ac magis videt apparere. Dicit idē alibi de esse tps: in diebz canaliculor pluuia et frigiditate et veri annualis vel autinas fuerit bozales: moibi nascētes qd sunt tunc et filia: aut non fan? Si cōtra puris et natura huiusmodi et mulieribz moibi erit expectada. frigiditas et filia. lalibus sunt. et non et morte euasit: qrtane: et de qrtana hys hydropes sūt expectate. qd idē dicit de canaliculor: qd canicula in estate et media. si in h tpe aer frigidus fuerit et bozales: collecte putredines non nimis feruent. ppter hanc frigiditatem. nec gñatur nimia cho. in corpibz. vñ autūno: et fan? qd materia infirmitatis non mutans de frigiditate et sic. vbi de se nū? dicit: qd natura non habet putredine: qd calido hūdo fit. Si estas non fuerit frigiditas sic calidissima: et ver pterius caliditas et hu. hys fo pluuialis: muliere et pueros natura huiusmodi: morte necesse est expectare. ppter nimia putredinem et hu. bullitione. Si qui moibi euasit: incurrit gñanas sue hydropes: qd eos putridi fecit hios: qd in cho. nig. muratur. Hys dicit. et hys austrina fuerit et pluuia: ver fecit et bozale. mulieres qd ppter ad ver et occasie abotuit. Si gignit imbecilles hys vel pestatur statim moitur: aut moibi viuere tenues exites. Junio: et ppter palmie ficce sūt et dissinterie. Senio: qd catarr? cito dissoluit: mulieres et occasie dicit adotire: qd humide sūt naturez tps sūt. Si ver frigiditas et sic cito pforat interiora corpus et pueritas cito occidit ferri: qd subito nascit et subito valde calos pnat: et subito et frigiditate morit. Dicit qd capta talibz impletur hu. et ver frigiditas subleqitur hu. non digeritur: hys pblemata efficiuntur: qd ppter calos et hyme pblemata salum efficiunt. si locu los defecerit opprobriū sicca facit. si in testina dissinteria si in pect? vel pulmone catarr. si in vtriculo cerebri adoplexia. si ad ltp? pleurim. hys aut apoplexia in pntonegoma ton. hys. repetit vices: habitas in ciuitate vteroz et aeris boz ne opōnis et bona vris aqua in hys hys est salubritas: et si econtra euenerit: euenerit hia. bonis dicit opōnem ciuitatis qd in alto fit: vbi bozales pnt vñ mala est qd in valled. Hys dicit in alio pto. et estas ficca et bozalis fit: et autūnus pluuiosus et austrin: capitis dolores sunt in hyme: tussis: hanc: et corispe: et filia. qd idē dicit et capita replētur huiusmodi: marie qd huiusmodi sunt nature: et aut frigiditas fit hyme claudatur i cerebri hios: qd si hieo pmaneat facit hios reus capis: si descendat ad nres catarr? et corispe fit. si in pect? et pulmone raucitas et tussis. si stricti fit pect? et ppter hys par. itā in ppter hys icidit. aliq. h tpe palpsis et epilepsia nascit. hyme em frigiditas capita plena hios: pforat. Hys hys. si autūnus bozalis et sic fuerit: hūdo natura puenit sicut mulieribz et pueris hūdo nimia cho. bozales ficce et fe. dñant acute et manie. qd idē dicit: qd oibes calide hu. nature aer frigiditas et sic. expetit: qd coz et tepamētum. vñ nēte fo hyme: ppter claudatur in? recludatur hios: ma l vñ moibz suspicad? erit. cholericus subitio: hios bozales calos dissoluit estatis. et se ficcitate autis. gñosi aut corpus remanēt et veniente hyme pto claudatur. et si grossus hios ad oculos descendit opprobriū sicca. si ad pelliculas int? cerebri: mania gignit: et si putredine: fe. diuturnas facit. Hys alibi hys. hūdo omnes anni omne ficce puant hys. In anno re et mlt? motus: qd idē dicit: qd h tpe putredine diuturnos modos gñant: sicut alibi dicit: egritudines et mlti pluuialis sunt fe. lōge ventus hūdo: putredines: epilepsia: apoplexia: et squinita: et buncatōnes et nimia pluuia multe sunt et frigiditas et pbecmatice: si putredine febes ad expellēdas dure sūt. cerebri qd in hoc aer nimis replēb. hu. qd si defecerit in vtriculo cerebri: apoplexia et epilepsia facit. si in guttur squinita. si in stomachi vel intestina fluxu vteris. Sicca tps non pluuiosus: ficcitate attinet corpore. hios et hoc tepo sunt cholericus: qd cito putredine: si adunetur i lcope cito aduritur et calos. Item hys. si ficcitate augmētatur acute fe. gignitur: et si aer sic? pmaneat. fe. acuta et tertiana et alie nascuntur infirmitates calidos sic. artines. qd dicit: et hoc tps siccitatis cholericos gignit hios: et hys tps moibi non pmanēt diu. ppter materie velocitatem et pmutaciones

¶ Quid facit tps in naturali cursum creat. Cap. v. et tps natura sua exēdit hys. dicta se qmur Si hys ficca bozalis fuerit: ver aut pluuiosus et austrin: necesse est esse in estate. fe. acutas: opprobriū: dissinteria: manie: pueri mulieribz natura hūdo. h tpe moibi qd hys. retigit et putredine sūt. ppter calos et buncatōne veriaz: qd hios fuerit

Ziber quintus

perati. Tempus motus temperate calefacit corpus: qui si parum exeat tepamētus facit modū interpatūs cū corpī nūmūm p̄fcat calorem: et aliqñ ficitatē p̄pter humectationis dissolutionē. qui si modū excedit: corp⁹ refrigeratur. calor em̄ naturalis dissoluit: ad qd̄ expellit: corp⁹ refrigeratur et hūmectat: rōne dicit̄. Si in vena vel in mēdio aliquo nō p̄ncipali multa quantitas fit coadunata p̄legmaris motus accidēs nimius ea dissoluit: qd̄ etiā in aliq̄ veniēs mēbra nobilia ea refrigerat humectat. vñ totū corp⁹ refrigerat. Dōt⁹ autē necessitates vidēt̄ esse tres. Naturalē calōrē suscitāt augmētāt: vt actionē suā m̄ op⁹ expleat. Scōa vt potos apiat ad sup̄fluitates a corp⁹ expellēdas. Tertiā vt fricacōe sua assidua corp⁹ iduret: p̄fortet mēbra: vt qd̄ agere debēt operēt̄ur: nec facile et cito typū patiāt̄ur. Quū mot⁹ vidēt̄ur esse duo: aut vñs aut p̄uar⁹. Vñs quē fm̄ diuersa studia sua hōies exequunt̄ur i vita. Hic p̄: iapari in hōib⁹ est p̄fiderād⁹ est em̄ actio in hōie studiosa: vt in ferrario ferratura: in agrī cola agricultura. Sed exercitiū est accidētale studium: qd̄ rursus in duo diuidit. aut em̄ exercitiū mot⁹ graui⁹: vt cūdo et pōdera ferōdo: aut i vno loco frādō: et idē operādō: sicut for dere: et fabricare: et sista bna labociosa: et onerosa: vt non adeo fortis: nec rediolus: sicut mercari: ferre: redire: contēdere: argumētari: et sista artificialia: vt luere: iembere. In hīs ei opa tionib⁹ totū corpus mouet. Quasi uas mot⁹ est exercitiū qd̄ infirmis a medicis indigunt: qd̄ itēz in duo diuidit: aut qd̄ per se hō̄ exēcut̄: aut qd̄ p̄ alii circa eū efficiē. qd̄ hō̄ p se hō̄ citi: totū mouet corp⁹: aut p̄tēm corp⁹. totū corpus sicut lux carū: multū gyari. vñ Luca. Sequana gēs frenis i gyū: est optima ductis. et c̄q̄are: et venari. Sp̄ars corp⁹ mouet: vt si manib⁹ lapides lactēt̄. et a terra tēret̄: vel c̄p̄arizēt̄. i pedib⁹: vt si in toto corp⁹ pedes tñ mouēt̄ur. in dōsio sine pectore: sicut inclinare: et rigere. in infirmis sp̄s sicut garrire et alia h̄mōi. vñ cōp̄a exēcōt̄ur. Qd̄ p̄ alii circa hōiem opera tur est sicut fricare cū mappa: vel cū manib⁹. fricare cū mappa adiuuat: qd̄ febres et labore nascēt̄es leuat. digestionem cōfortat. impetiginē et morp̄hēa alleuat. Item mot⁹ gñalis fit trib⁹ modis: in quantitate: in q̄litate: in velocitate: et tarditate. In q̄litate: leniter: fortiter: hōie mediocriter. fortiter: vt morp̄ille qui nō naturalit̄ est fortis: sicut fodiēt̄: arā: ductā: di: vel qui ad velle hōis fit: vt fricare. de quo iam dixi: c̄q̄are ambulare. leniter hōie mediocriter qui p̄t̄ naturalit̄ et aliorum quēlib⁹ quācitatē in hīs oibus p̄fiderāb̄.

De qualitate motus. Capl.

Hōtis ergo mot⁹ calefacit: induratur: exsiccat corpus. fri cari duriter: corpus fortatur: induratur et subtilat. Terminus cuiuslib⁹ fortis motus et spissitudinē et grauitatē cōfīderatur anhelit⁹: et ex nimio sudore p̄dēditur. Terminus fricacōis cum corp⁹ spissus subtilietur: et cū prius durit fuerit suble emollitur. Leuis mot⁹ est cū: potus calefit et desiccatur. et le uiter fricacō termin⁹ est: cū corp⁹ aliquātulum rubeat: et in grossē. Dōtus mediocris est cū corp⁹ calefit et induratur et exsiccat: tñ sup̄iorib⁹ est mediocris: cū terminus est cū iam tēperate inspissari incipit anhelit⁹: et sudor iam p̄ potos cutis egredit̄. Dediocris em̄ fricacōis termin⁹ est cū corp⁹ inflet̄: aliquātulum rubeat: et emarcescere incipiat. Ibe sunt di uersitates q̄litate motū. Quātū diuersitates sūt sūt tri plices: aut em̄ est mult⁹: et idē facit qd̄ fortis in q̄litate mot⁹: aut debilis: et mediocris idē facis qd̄ uo q̄litate sup̄ioris. Istos etiā tres mot⁹ i velocitate debet p̄fiderare quāritatē et q̄litate adinūcē. si se adinūcē p̄ponat: nouē reddidit. Si em̄ fort⁹ et mult⁹ calefacit et desiccatur ultra modū corp⁹: et ita vñt dissoluit: et desiccātē v̄tute naturalit̄ refrigerat corp⁹. si fort⁹ et pau⁹ moderate calefacit et exsiccat corp⁹: nec q̄ tūc vñt dissoluit. si debilis et mult⁹ facit qd̄ fortis opatur. si debilis et pau⁹: facit qd̄ debilen facit sup̄ius. si mediocris et pau⁹: facit qd̄ debilis mot⁹. Diuersitates motū fm̄ velocit ates et tarditate. Si velox sit et spissus idēs qd̄ fortis opabit̄ si rar⁹: facit qd̄ debilis. si mediocris multus et velox: facit qd̄ mult⁹ fortis: vt dissoluit vñt: et calō: naturalis refrigeret̄ si fortis: rar⁹ et pau⁹: idē facit qd̄ mediocris. si cū mediocri fortis inter velocitātē et tarditatē: et raritatē: et multitudine et paucitatē: facit qd̄ fortis. si debilis cū multo et velox: facit qd̄ fortis. si debilis cū pauco et raro: facit qd̄ multū debilis. si

debilis inter tepatus cū multo et pauco inter tepatus et velo cē et rar⁹: facit qd̄ mediocriter debilis. Si mediocris inter debi lē et fortē cū velox et multo: facit qd̄ multū fortis. si medioc ris inter debilē et fortē cū raro: pauco: qd̄ multū cū tepato et sup̄ debile facit. Si tres tepati p̄ponatur adinūcē facit qd̄ mot⁹ tepat⁹. Si cōponatur adinūcē tres mediocres: sicut ciet⁹ qd̄ mot⁹ sub tepato: et sup̄ debile. Si t̄oē motib⁹ fricacōis intelligit̄. Dōt⁹ em̄ ite est triplex: in quantitate. in velocitate. in tarditate. In quantitate. dūc⁹ em̄ citi sicut debilis. durum emollit corp⁹: si fit fortis induratur molle: subfluitat qd̄ ab eo depellit. mollis fricacōis mot⁹ emollit: sicut debilis p̄bos apert parū inflat. fricacōis mot⁹ inter durū et molle tepatus: fa cit qd̄ inter fortē et debilē: indurascop⁹: fortis et augmētās. mult⁹ desiccatur et minuit: pau⁹ facit qd̄ mollis. mot⁹ in ter paucū et multū: facit qd̄ tepera: inter durū et molle. Si t̄ inter velox et rar⁹ et mult⁹: facit qd̄ durus et mollis tepera tus. Si t̄ hi cōponitur velox: rar⁹: mult⁹: pau⁹: sicut et su periores mot⁹: quoz actiones eadē sunt sup̄ioribus. Dico dicit̄ur et aliter artificiosus: in corpib⁹ qualitates: sicut ferrare: fonnari: aurificas: qd̄ hec artificia calōrē faciūt et excōtāt. Bal neartium exercitia calefaciunt et bumectāt. venato et c̄p̄ior num exercitia refrigerant corpora. piscatores et nauigatores refrigerat et bumectat. vñ op⁹ p̄ficacōem esse medicis in hōi sterionibus hōat et sup̄ior. Ego tñ satis deterrumini quid vñ quisq̄ debet opari. Dōtus qui exercitia vocat̄ur hōi circa corpora operatur. Quicūq̄ hōi opposita est vñformis ex pus refrigerat et bumectat: augmētās p̄legma: et nō dissol uens sup̄flua. aliqñ tñ aliter calefacit corp⁹. Si em̄ aliqñ cal hōies d̄nuntiar calid⁹ et nō tēperati: cōmoueat motū tepato dissoluitur bumotes et potos exēctis. si quiescat d̄nuntiar pot⁹: et bumotes cōadunatū calid⁹ vñ calefit corpus sp̄s fe b̄: vñbus. maxime si aer circū d̄as nos sit frigidus.

De actionibus balneorum. Capl. ii.

Si balnea motū nō succedat: ex p̄cedēt̄ diuisio nem cū inaniōni subiecta sūt: op⁹ ea post motum poni et exercitia: cū corp⁹ actioēs veniat post multū motū. Sani em̄ post exercitia vñt balneis: vt p̄ hōies exercitia nō dissoluit: dissoluit balneis et siccitas bumectet qd̄ exercitia acquirūt: et vt m̄dificatiō putredines et fomes in d̄nari corp⁹ et puluere collectis exer citijs. Bal neū igitur in custodiēda sanitate esse vñe sanis: si ante cibū et post exercitia exēcuta fuerint ilico. Balneum ergo exercitio nō p̄cedēt̄ superfluitatem cibi potos indige stam egerit. coagulatos dissoluit vñ. qui per potos ad eum dum erāt parti: qui in aliquod nobile membrum effudit: vbi infirmitatem parit. Si t̄ balneari ilico post cibum nō op⁹ qd̄ humo: s̄: corpus replet et cibi indiget̄ exēctis in vñs al qd̄ facit oppilatōēs. vñ si frequēt̄ fiat hydroptis gñal. quā qui euaserint: hō post exercitia et post cibū se balneare rint: rari sunt corp⁹ pot⁹ et largi: de eoz corp⁹ sup̄iorib⁹ sup̄tas leniter dissoluit. quā potior exercitia et balneam p̄no quecūt: qd̄ ide corp⁹ desiccāt et subtiliat vñ balneam d̄e cibum. vnde opante balneis parum cibi accipi: et tēperatum. aljs post cibū balneū ot modo est fugiēdum. Dō vero ante cibum et post exercitia: sanos ilico vñ balneum cōstāt cū corp⁹ reddat humidit̄: calorem naturalem cōfortat: et bonā facit digestiōis: auferit fatigationē: potos amoueat: sup̄fluitates euacuat: dolores mitigat: ventositates dissoluit. Infirmos ergo op⁹ balneam fm̄ qd̄ expedit̄ necessitates: aut cū se euacuat d̄: vel calefaciēd̄ vñ refrigerat: vel bumectat: vel desiccāt. p̄dēt̄ scabiosis: vt bumotes dissoluant̄ intercutem: nec vno bumectat. catarrhos maturat. vñ de frigideitate recuo tem puocat. yleos iuuat. s̄li. riones: auferit e potos. multa etiā sunt alia yuoamēta c̄p̄ qd̄ dicit̄ur c̄ de modis qbus necesse est balneari tractauerimus. Dicit̄ tñ Bala. euacuatiō nes cum balneo exercitio subtilitudo potosē bumocibus iam cutem ad eundem vicinātib⁹. D̄m uocēs grossi: nec qd̄ balneis: nec qd̄ exercitijs sunt euacuand⁹: sed potus et vñs nocent: si non plus eos aliter subtiliet. Balneū et vñ bus cōsumat q̄litate corp⁹. et suo aere: vel ex sua q̄litate ex sua operatione diuersa. Aer balneū est triplex: est enim prime castē aer qui tepidus est nō calefaciēs corpus: s̄cōe ca

Alia calidiora sunt cepis & ficiora: maximū calozē co-
post facietia: acuta cepis: sic coquant ardozē illū amite
fūt: potō: q̄ cibo meliora sunt: cocta magi nutritū q̄ cruda:
habent autodum: digerere adiuuat: coſtipationē v̄tris
habentes caueant oportet & capite dolent.

De poris. Lapi. xxij.

Orni minus bis duob; calidi sunt: capitis dolorē faciūt
sicut superiora: coſtū mouēt: in moydes adiuuat: si
te crudi sint siue coct: ventofitates intestinorum expellūt.

De fructib; perbarū: ē primo de melongis. Lapi. xxiiij.

Longia vetera & amara ca. & sic. si recta: & non ama-
ra sunt & sic. si curca comesta ad digerendū v̄ra sunt:
cocta faciliōs. cū aceto appetitū adiuuat: & stomachū p̄o-
tat: melancholiā ḡnant ad comedendū grata: v̄n q̄ nō vitā
tur subito nocent & crasus.

De cucurbitis. Lapi. xxv.

Cucurbita in s̄do gradu fr. & bu. parū nutrit: & ppter
hoc coeunt fr̄ebitantib; & ſitientib;: et ex calozē turb
ſētibus: quā si frigida nature velint boves comedere: appo-
nant piper: ſinib;: & filia.

De melonibus. Lapi. xxvj.

Melones sunt fr. & bu. s̄do gradu: cito digerunt: quia
sunt colatiui: v̄nā p̄uocant: impetigine & morpheā
inde lauatū mūdificat: q̄ maxime ſemē v̄de faceret: cito in
v̄nōs stomachi q̄ mutat. & a. inq̄ melones stomachū
corripunt: venenofos v̄n ḡnant. & p̄e & multū comedētes
ſeb. patientur.

De citrulis. Lapi. xxvij.

Ymū & cucumeres fr. sunt & bu. calozē & ſitim et̄m
ḡnant: v̄nā p̄uocant: ſed citruli sunt frigidiores: & al
quā ſitū generant: q̄ conuertibiles ſūt.

De cucumeribus. Lapi. xxviij.

Melones paleſtini quī & cucumeres dicunt ſaracenicū:
fr. sunt bu. ſitientib; & fr̄ebitantib; valēt: acuta fe-
c̄tinguntur: si aqua decoctioſa eius detur cū ſucaro acu-
ta feb. & ycteris: valet ſimiliter cū ſpodio calozē epatis: fri-
gidi inde caueat ſibi.

De canna mellis. Lapi. xxix.

Anna mellis ca. est & bu. in primo gradu: valet aſperita
cti pulmonis: bucores em̄iſſoſos de canalib; eius ex-
pellit: ſed tamen inſit: v̄nā p̄uocant.

De mela. Lapi. lxx.

Mela ca. est in primo gradu & bu. multū nutrit: durs est
Mad expellendū a stomacho: maxime si multū comedaſ
aſperitat pulmonis adiuuat: & pectoris: diuena est: vas
let vulneribus atq; renū: libidine augmentat.

De fungis. Lapi. lxxi.

Angi fr. sunt & bu. ad digerendū v̄nā multū comest
languiſtā ḡnant: iore stomachi & grauitatē v̄q; ad be-
fectionem: melancholiā & p̄legma ḡnant: quib; ſdam sunt
moſtiferi.

De panico. Lapi. lxxii.

Anticū atq; mliū sunt fr. & sic. in s̄do gradu: parū nu-
trunt: ſp̄itica sunt: p̄mū multū est plus ſp̄itatus:
v̄nā p̄uocant: ad comedendū meliora ſi cum butyro vel
amyg. ſint cocta: quib; admittis b̄n. ctant: & ſcitias coſtū
expellūt.

De lentibus. Lapi. lxxiiij.

Entes fr. sunt in s̄do gradu ſic. in tertio. v̄nde melan-
cholici generāt: ſan. quibus si q̄ v̄tat ſepe: cholericus
eſt: niger: & melancholici moſti pat̄: ſicut cancri: ele-
p̄antiā: manā & ſiba. Hoc et̄m oculis ſi ſice ſint cōple-
rentur: humida ſubueniūt: & ſi cum exteriori coio coquant
ſolubiles ſunt: ſi ſine illo ſp̄itice: erit melioris ad comedē-
dum: ſi cum blitico coct ſuerit: vel cum ſp̄marchia: vel mal-
ua vel atriplicibus: pectoris ſi cū carne ſic: q̄ plus melan-
cholici ſunt: ad digerendū dure & v̄toſe: ſi cū mediata co-
quantur oede: dum ctant atq; nutritur.

De fabis. Lapi. lxxiiij.

Abē ſi ſint virides fr. sunt & bu. atq; p̄legmatice. Si
ſo ſice inſtante & v̄toſe: maxime ſi ſint cū ſuo coctio-
re: ad digerendū ſunt dure. Ideoq; comedētes ſtatim gra-
uitatem capitis & ventofitatē & ſanguiem ſentitū: q̄ melio-
res ſunt ſi aq̄ inſundant: & poſtea igit̄ aſſent: vel ſi excoctū
tur & bene coquant: nullā venoſitatē faciūt comedentib;:
maxime ſi cinimū & piper & ananimoſi: aliquid eis admō-
ſcant: ſi farina de eis fiat: & ſicut ius eas coquant cū amyg.

& ſucaro: & calidas bet comedere v̄t bibere: adiuuat: tuſſe
tes: & gutturis pectoris quoq; & pulmonis aſperitates: & ſi
cū tunica ſua coquant: v̄tris iuuat fluxus & diſinterias: & ſi
vomitū: facta inde farina: ſi facē v̄t corpus inde laucus mun-
dificat cutem de lentigine vel alijs maculis: quā nutritū
tum eſt temperatū: quas qui comeditur & v̄toſitatē ſuge-
re voluerit cū calamitō coquant vel origano: piper vel oleo
virides comedēs ſingl; comedit & coquantū atq; ſalem.

De cicere. Lapi. lxxv.

Cicer ca. est & sic. in aliquā humiditate habet: ventos
ſum & inſtantiū eſt: v̄nde coſtū mouēt: ſperma augmē-
tat & lac: v̄nā & mētra: puoat: aqua v̄bi coctū: cum ſim-
no: cinamomo & aneto calciaſt & groſſos b̄toſes diſſoluit:
lapidē renum & v̄toſe frangit: nigri ſoſitū eſt ad hoc q̄ al-
bum. Cicer aut̄ mundificat lentiginē & morpheā: & alias cu-
tis maculas.

De lupinis. Lapi. lxxvj.

Lupini in primo gra. est ca. in s̄do sic. nimia habes ſp̄itū
indine & amaritudinē: ſi nō eſt coctū: ſi ſi ca. q̄ ſale
coquant: ſolozaf: v̄nā eſt ad digerendū: ſi comedaſ bu. groſ-
ſos ḡnat: ſi multū nutrit: v̄n labozatū: v̄nctur: & fe exercitū
tib;: q̄ ſi digeſtibile via facere cū calamitō & origano & ſale
& oleo & obſomogaro comedaſ: ſi cū ſua amaritudinē comes-
daſ: v̄nā & mētra puoat: ſicut mōſti expellit: libidinos
& aſcandes eſt: quā patib; opoz epatis & ſplenis & pul-
monis aperiūt: aqua eſt in quo coquant p̄uic rei p̄deſe v̄idē.

De fenugreco. Lapi. lxxvij.

Fenugrecū ca. est in s̄do gradu atq; ſic: ſolubile ſi an-
te cibū comedaſ. Si in cibo nō adeo dolozē facit in ca-
p̄te & abominatiōe: aq̄ v̄bi coquit colata: cū melle miſta
ſolutiōne facit v̄tris: mētra puoat: parturienti m̄diſis
cat. Si autē fenugrecū cū ſibus ſic coquant: quas ſortiter: &
poſtea coles: & colature t̄m̄dē adſicias mellis: & itē coqs
quo ad ſp̄ititudinē veniat: valet ad veterē tuſſem: p̄ct̄
m̄diſic: & pulmonē de humoib; groſſis atq; v̄toſis.

De faſcolis. Lapi. lxxviij.

Alcoloz quedā ſunt al. v̄q; fr. sunt & sic. quedam
fr. & ipla ſunt ca. utraque ſi inſtasia: minus ſi
q̄ faba: que ſi coquant cum oleo & obſomogaro
& ſinapi: cinamomo & ſcaroloz: eruta & origano:
bene digerunt & nutritur. R̄uſi faſcolū mētra
p̄uocant.

De ſiſamo. Lapi. lxxix.

Yſamū in primo gradu eſt cali. in ſeco bu: plus
fr. q̄ aliud granum habet olei. Ideoq; emollit
ſtomachū: ſi appetitiuā virtutē deſtruit: abominati-
onē facit: v̄nā p̄uocant: ḡnat v̄toſos atq; groſ-
ſos: q̄s ardoſe ſit in stomacho: ex nimio calō
vel acuta potio: aſtū ſortū: v̄no: olei ſiſamini accipiat co-
clearū. q̄ ſibi multū p̄deſt. ſi quis autē comedere vult ſiſa-
mum v̄t nō noccat aſtū: in terula cū melle comeda�.

De papauere. Lapi. l.

Papauer al. in s̄do est ad comedendū q̄ nigri: q̄ in ter-
tio gradu fr. est & bu. & idēco ſomnū p̄ſtat. Nigri ſa-
cti coſtipationē v̄tris: v̄traq; orra tuſſem adiuuat: ad hoc
eſt mel; albū ſi cum ſucaro & melle comeda�.

De lactuca. Lapi. lxxi.

Lactuce fr. sunt in s̄do gradu: & bu. oib; v̄rbis nutriti-
lioz: ſanguis quē ḡnant melio: eſt eo quē alie berbe
p̄uocant: ſomnū p̄ſtat: ſitim mitigaſ: v̄nā coctē ſue crude
ſunt: libidine auferūt: macia eſt ſp̄ma eaz bibat: frigide natu-
re b̄toſes cū apio ſue mētra comedaſ. C̄de ſcarola. & a. lxxi.

De ſcarola. & a. lxxi.

ſcarola ſue endiua nature lactuce eſt: v̄nā: ſi m̄n?
fr. & bu. m̄n? nutrit: amara eſt: q̄ quā amaritudinē ſplen-
is & epatis ſp̄itacione aperiūt: aqua eſt v̄lct̄ ycteris: ſi
lido apoſtemati iunat ſuſpoſita: maſcens in b̄yem: eſt fr. &
humidior: q̄ que in eſtate. C̄de mala. & a. lxxii.

De mala. & a. lxxii.

Alia medicorū ca. est & bu. v̄nde b̄nctat contra
p̄toſis adiuuat: aſperitatib; pulmonis: gutturis ſeu
pectoris adiuuat: aſtū ſico ſi aqua in amygdale ſit coctā:
que ſi in aqua coquant & cum oleo & aceto comedaſ: ventrē
ſoluit. C̄de blitica. & a. lxxiiij.

De blitica. & a. lxxiiij.

Blitica q̄ & ſida bleſ ca. est & bu. in primo gradu: v̄trē bu-
mectat: coſtipationē ſplenis ſue potoz epatis aperiūt

Liber quintus

cetera tussim adiuuat: quā quōd hoc comedunt: vt acetū & sinapi mifceant: opotebit: radix ep' grossulz pblegma gēnerat: stomacho inconueniens est.

C De spinaricia. Capitulū. xlv.
Spinaricia inter frigidū & humidū est: repara: vniū s'rem humectat: contra asperitātē gutturis & pectoris atq; tussim adiuuat: homines frigide nature cū cinamomo & pipere comedant. **C** De caulibus. Cap. lvi.

C Aulis diuersē est cōplexionis: aqua eius frigida est & bus mīda mundificās: ventrē emollit: qui vērīs vult folu- tionem coquat in aqua: & eius aquā didat: qui vult cōspira- tionem aquā ehaat: & caulē ibi coctū comedit: q; frigidus est & sicus: caules quoq; tenebas oculo: eis quifisci sunt procreāt: humidus cōuerso facit: bonus est cū carne crassa: aut cum amygdā. melancholicis odiosus est.

C De blitis & arriplicibus. Cap. lviij.
Aete & atriplices frigide sunt & hu. sed atriplices humi- dios: & blet: frigidiores: vnde sunt iuuariue hoibus calide cōplexionis & ca: & caufon & febū tertiane: sed tamē neg cōspirauiue sunt: neg solutioe sunt.

C De portulaca. Cap. lviij.
Portulaca in scōo gradu frī. in tertio hu. calidā naturā adiuuat: frondes eius cōgelatis dentib; p'sunt. Rami stipiti sunt: serreati sanguinis ep pectore p'sunt: & distintes est & fluitū sang: is l mulierib; de succo ep? carbaplastina factū: dolo: ep caprisule apothema de calore mitigat: frigide nature homo cum menta & apio comedit.

C De eruca. Capitulū. lviij.
Eruca ca. est in tertio gradu. hu. in primo: sperma au- gmentat: coctū incitat: dolo: ep capitis facit: opoter er- go cum lactucis temperetur. **C** De menta. Cap. l.

C De menta. Cap. l.
Menta in scōo gradu ca. est & sicca: quiddā habet humidū dicitur p quā ardos mouet libidinis: epatis frigidē adiuuat: stomachūq; cōfortat: ep frigore defectū: abominas- tionem: singultrū ep plentitudine curat: digestiuam virtutem cōfortat. **C** De tarcon. Cap. li.

C De tarcon. Cap. li.
Arcon ca. est & sic. stomachū cōfortat: similiter vt mēta. Sed nimis conestit: moatur ad digerendum.

C De sturucio. Capitulū. li.
Sturucio ca. est & sic. pblegma viscosū & ventositas tantū dissoluit. **C** De apio. Cap. liij.

C De apio. Cap. liij.
Pūā ca. est & sic. in tertio gradu: ventositatē dissoluit: Arvina & mētra puocat: cōspirauiue epatis vel splē- nis aperit: sed tamē gignit dolo: em capitis.

C De coiandro. Cap. liij.
Coiandrū melius est inter poriones q̄ herbas annu- merandū: aliqñ eisi occidit: & aliquātula pars coiandrū tantūdem facit quantū multa quārtas lactucarū in prestan- do somno: neg herba per se est comedenda: sed cum alijs co- quendis admiscēda odoratus boni caudis: masticatū alio: odore fetidū auferat atq; cepari. **C** De solatro. Cap. li.

C De solatro. Cap. li.
Solatru frigidū est & sicū in scōo gradu: vrinā puocat: cōspirauiue epatis: vesice atq; renū relaxat: apothema adiuuat in bis mēbris positum.

C De ramis herbarum. Cap. lviij.
Rami herbarū anteq; germīnēt: & virides sunt a q̄busdā comedunt: & idē eis faciūt qd & berbe quaz rami sunt: s; tñ plus nutriti: & hūidiores sunt sicū sparagi: q; ca. sunt & hu. mediocriter nutritēs: & sperma generatēs: coctūq; res- num ac epatis aperientēs: si coctū cū aqua & oleo & obfomogaro comedant. **C** De mēstia tamē nutritiōes sunt q̄ sint siluestres. **C** De ciraubis. Cap. lviij.

C De ciraubis. Cap. lviij.
Arambi frī. & sic. sunt & caulib; stiles: sed minus sicca tūti: & mali sanguinis gñatū: q; ruz comedent puides re vt dñ coquant: & cū carne crassa acetū q; & obfomogaro. **C** De rapis. Cap. lviij.

C De rapis. Cap. lviij.
Rapa calida est & hu. grossū cibūq; habens: in flatua & multū nutritiō: sperma augmētās: & aliquātulū est diuretica. **C** De radichibus. Cap. liij.

C De radichibus. Cap. liij.
Radices in tertio gradu sunt cali. & sicce: stomachū male conturbātes & q̄ ibi inueniūt: fetidū reddētēs ruatūti:

quapropter vomituri comedat: malū faciūt nutrimentum & grossum: & ad digerendū durum: q̄uis quidā eas solubiles esse dicant: qd est falsum: cū in natura sua sint indigē- biles: alia quomodo facient digerētēs: coctū quidē mouēt: frondes tamen meliores q̄ radices.

C De fructibus arborū: & pumo de ficibus. Cap. li.
Ficus in primo gradu sunt ca. virides humidē in- scōo: sicco vter siccatē & humiditatē temperat: mediocriter nutritiō: sanguis quē generāt: meli- tius est q̄ aliq; fruct; est: iūcto digerunt: colas- tiue est frī solubiles: maxime si mature sint: tū- sientes adiuuat: pectori: pulmonī: vesice: & renibus mundū- cias parāt: maxime si aliquid quod colatiū sit admiscerit: sicut calamētū: organū: ameos. Ficus quidē vōstrōrum facit: maxime non mature: ad digerendum sunt dure: sic meliores sunt. Sepe & multum comedunt: pediculis sunt abūdātes: maxime qui putredines humores in corpore habent. Virides comedētēs eas: in sine carū ortycaccaram acci- piant: q; siccas manducat: amygd. vel nucis in fine habeat.

C De vuis. Cap. liij.
De laudib; ficū sunt vicine: que multū meli- res sunt si pellē exteriorē: habent tenuē: & mol- lium in tuis humores solubiles em sunt: cōtrarie contrariū. Que autē in dulcedine sunt perferat: calide sunt & humidē: que autē acide & pomice frigide sunt & sic. acerbē frigidiores & siccares sunt in hy- me perdurātes: ceteris vitiū sunt nutritiōes. Vitis cū or- tice exteriori: & acinis comestē ad digerendum sunt durior go sine his nature erunt digestibiles atq; folubiles. Eius passē naturaliter faciūt qd & ille vñ sunt. Sed his calidior res & nutritiōes parip' pectus & pulmonē adiuuatēs si vō scos hu. inueniūt: que autē macide & non ad comē- stomachū cōfortat: minus calida & stipiti: q; si vñ est solubilis carnosā comedit sine acinis: quas vñ coactū ebibens: multo melius est solubilis.

C De molis. Cap. liij.
Mola frī. in primo gradu. hu. in scōo. Si bene sint matura sunt solubilia: immatura insolubilia stipitiā & sic. sic. romachū ca. & sic. valla: que aie iūctis comēta digestibilia: & bonos hu. genes- rantia: contrario p' raria: maxime si in stomacho inueniunt humores malos: sunt em cōuertibilia.

C De cerasis. Capitulū. liij.
Cerfisa frī. sunt & hu. & mois in actione sua similia: sed in cōuertibilia: & peiores humores generantia.

C De perficis. Cap. liij.
Perfisa sunt frī. & pblegma generātia: & grossiores coqu- est cibis q̄ coctanoz: sed nō facile cōuertunt. q; facile ab offib; emundant & separant & tenere frī sube: cito digerunt: cōtraria contrarie.

C De maligranatis. Cap. liij.
Maligranata frī. sunt: acida sunt frigidiora: in humidū- tate & siccatē mediocriā: cho. ru. extringūt: sic machū & epat confortāt: que ep calore deficiūt: abominatē nem res mouent. Sana solutioe vērīs si sicca sint: q; raria sunt humores cholericos dunt: ne o descendāt in stomachū. Mul- cia inter calidū & frigidū tēperata sunt & humidā: si q; ama- ta fuerint tenera: sufflentes de colore adiuuat. Hippocra- m epid. quedam inquit mulier curā in p'cedo: quōs coleret nū- laq; res dolo: em illum mitigarē: nisi siccus māliger. & rari- na o: dē: hēc tamē apposuit. vnde ab Hippo. inter illas minus p'cedas: eos stomachi est vocata: que cum ep cholericis do- leret humo: dū b mōi cibo recreatur.

C De coctanis. Cap. liij.
Coctana frigidā sunt & sicca atq; stipitiā calidā cōfortant: ubi cōfortant: ante abum cōmēta cōspirauiue possū- bum solunt: eorū aqua magis romachū cōfortat: sub- stantia cōspira.

C De malis. Capitulū. lviij.
Mala frigidā sunt & sicca: calorem stōmachi cōfortantia sunt frigidiora: dulcia & odorifera: inter calidū & frigidū

Liber quintus

titillatione facit. Et bis ergo dicitur a prudēti medico a per-
spicienda dicenda debet considerari. Quia de passis facta lute-
rosioribus sunt vicia. Mellicia calidiora et sicciora cholera ge-
nerantia frigide copulationi et pblegmatica; maxime si sint
aromatica valentia. Dactylia ceteris grossioia sunt viciis: et
nutribilioia: melancholiosa pariter: et minus calefaciunt. Quis
ceruifia de quocumq; grano fit facta grossior: est q̄ vna dacty-
lica: et ad digerendū durissima: cōstipat viscerā: maxime si fit
noua: inflationem et ventositatē generat: sed tamen digerēs
tes multum nutrit.

De pondus medicinalibus. Cap. cij.

Stus medicinalis est ormel: orisaccara: et alia
bis similia. Ormel inter calidum et frigidū est
temperatū: si autem cum herbarū radicib⁹ con-
ficiatur calori vicinatur: pblegma viscosum dis-
soluit et ventositatē destruit: si cum zuccaro sit
omni erati et regioni conuenit: q̄ potos appetit: pblegma vi-
scosissimū dissoluit: spiritū creationem ex peritoneo et pulmone ex-
pellit: acumen cholere mitigat: omnibus infirmitatibus ex
cho. et pblegmata cōmiter: sicut benitricid⁹ p̄ficat: si cū aqua
coctanoū conficiatur: cōfortat stomachi: de putredinib⁹
pblegmatis et alio cum humoū mundificat eum: virtutē ap-
petitiam ercitat: egritudines exuentes cōfortat. Et cum
squilla hydrotopico iuuat: et epatico: spleneticosq; frigide
nature: alinatios: anhelosos: et viscoso pblegmate cōstipa-
tos iuuat. Zulep tēperatū est: frigiditatis et humiditatis per-
tinet: stomachi refrigerat ardores: in acutis febrib⁹ valet.
Melliciter calori attingit: frigida membra resouet: colatiū
et diureticū: aliquantulū nutritiū. Sirupus rosatus re-
frigeratū est: acutis valet feb. defectio appetit⁹ in egritatē
rid⁹ p̄ficat. Sirupus viol. acutus feb. exinguit: vtrē
humectat: asperitatē gutturis: pulmonis quoq; et pectoris
mitigat. Sirupus mirtinus stomachi cōfortat: ventrē con-
stipat: distenteriam auert: et diarnā. similiter factus de co-
stis idem operatur.

De naturis flosum odorisferoū. Cap. ciiij.

Es odorisfera et tangibilis aliquantulū mutati-
ua est corporis: sed non adeo sicut aer: potus: et
cibus. Odorisferatū plus mutat cerebriū: rāgi-
bilis exterioriū membro: cōi copulationē transfundit
sicut sicut cutis et viciniū sibi: qd̄ cū fiat rei mu-
tanti corpus oporet hec duo: id est odoratus et tactus sibi
met cōnectant: que rebus non naturalibus adiungunt. Et
promissiones nostre non minuant: ab odorisferis ergo inci-
piamus: et hocum in cerebro actionib⁹: actiones em suas in
exterioribus: cum de simplici practica medicine in subsequē-
tibus disputabim⁹: dicim⁹. Odorisfera ergo ista: aut flores
sunt: aut aromata. Istos autē a floribus incipiamus. Cōfir-
tus diuersas habet virtutes: pontica em est et frigida et sic-
ca: aliquantulū est amara: ideo parit calidū et dissolutiua est:
vnde iuuat cerebriū qd̄ est calidū et humidū. Rosa similiter
diuersas habet qualitates: sed frigiditatis tamen pertinens:
et ideo cerebriū refrigerat et ciccat. Sābaquū calidum
est et sicum: dissolvens cerebriū humiditatis: eiusdēq; ventosi-
tatem: et ipsius aperit cōspationē. Balsūm calidū est et
sicū: pblegmatis et grossiū humoū dissolutiū: dolos ca-
pit et frigiditate adiūtiū. Succus est et frigiditatis et ple-
nitudine stomachi adiūtiū singultū. Sābaquū calidum est
et sicū et dissolutiū: i paralyti et epileptici et hemigranea pble-
gmatica et omnib⁹ modis pblegmatis cerebri est validū.
Yuccos diuersas habet naturas: sed calidū: tamen vicinas: et
propter hoc dissoluit omnes cerebri infirmitates pblegmata:
Chiola frigida est et hu. calorem et siccitatē cerebri adiu-
uat: somnum p̄ficat. Litrinus flos frigidior iuuat in cere-
bro et cōfortat.

De naturis aromatum. Cap. ciiij.

Alis in aromatis est muscus in tertio gradu
calidus et sicus defectuosus cordis et frigore
cōfortatiuus: membra deficientia cōfortat. De
musco et croco sunt mutatiōes paralyfim adiu-
uantes et cerebriū cōfortantes. Ambia ca. est et
sic. actiones eius a musco parum dissimilant. Barosilū ca.

est et sicum in secundo gradu: frigidum adiūtiū cerebri et
defectum atq; melancholicū: anime et cordis cōfortatiū.
Sādali in tertio gradu sunt frigidi: dolorem iuuat capitis
calidi: calosis cerebri sunt refrigeratiui. Kampozia frigida
est in tertio gradu et sicca: calorem et siccitatē cerebri refrige-
rat: cordis et anime et calore defectiōē p̄fortat. Signū ali-
diuerse est nature: sed tamē vniuersaliter est ca. et sicū adiu-
uans cerebri et stomachi punctione: eosiq; defectuosos
animā et cor: et oia interna p̄fortat mēbra. Olycis est calore
et frigore modicissimus est: stomachi frigidū cōfortat et
defectione virtutis contentiū adiūtiū. Spica calida est et
sic. stomachi et epatis frigiditatem iuuat: diuretica est et mē-
strua puocat. Costum calidū est et sicū defectiōē cōfortat
neruoꝝ valens contra venenū: omne autem aromaticū calidū
et sicum cōfortat cor: atq; stomachi et cerebriū: tū
m replet ipsū.

De natura vestimentorum. Cap. cv.

Onestimentū corpori appositum necesse est
calefaciat cum aeris frigiditate repellat: sed tas-
men cum quasi quidam calor: corporis eceat po-
ros: calefit inde et ipsa. Sunt autē vestes diuer-
ses: quedā s. plus: quedā minus calefaciunt: sicut
cut lince. Omne em lineū cum induitur refrigerat corpus
et maxime si licetur: si autem non: calefacit et multū mēbra
humectat. Bombicinum plus reddit calidū: et maxime si sit
subtile et tenerū: membra tenet. Quodcūq; vestimētū est
pliosū: plus calefacit et reddit mēbra tenera. Vene atq; rari
calefacit et epicat: et mēbra indurat et efflati est optima. Las-
nea calefacit et epicat: et mēbra indurat: membra calida ca-
lescit et tenerat: frigiditatis renū est optima. Sericum quon-
to subtilius et pliosius tāto plus calefacit et tenerat corpus:
contraria contrarie operantur. Pellice vestes fin alioū
diuersitates considerantur: quanto ergo cutis frigidior: et pl-
lus mollis: tanto calidior: qd̄ perspicat: medicus et regionū
situs: et et hominū consuetudinibus bene discernet.

De somno et vigiliis. Cap. cvi.

Um de cibo: et potum satis et abunde tracta-
therim diuersitates: de somno et vigiliis: que ca-
comitantur necessarius sequitur tractatus. Som-
nus autem aut naturalis: aut non naturalis: sed
naturalis huic nonno attingit naturalis: non natura-
lis inter illa que extra naturam sunt ponēdos erit. Sic est
somnia naturalis et temperata humiditate crebri: et sic
mo humido atq; claro a toto corpore ascendit ad crebri:
vnde cum cibum et cibosū et cerebriū fumus ingreditur: faci-
le dormitamus. Fit autē somnus naturaliter propter duas
res. Primo videlicet verē crebriū cum sensibus a sensatione
suo: motū quiescat: vnde animalis virtus quiescat
actiones cum somno adest. Si vultus: auditus: gustus: odora-
tus: et motus voluntarius. Actiones vō spirituales et natu-
rales in suo cursu sunt inuenientes: dormientes em si an-
ditu p̄suantur: neq; digestiua virtus amittitur: qd̄ ex arteria
rum motu atq; flatu cōpobatur: et q̄ cōmēta a dormientibus
melius digerunt. Secūdo fit necessitas somni vtriusq;
et humores coquat calido: em naturalis interiora sic
petit corpus. Vnde q̄ in hyeme magis dormim⁹: et non
ctium pollicitate: melius digerimus q̄ in quolibet alio tē-
pore. Vn calis: naturalis restat operari tempus: q̄ est dormi-
mus necesse est magis operari: et extremitates corporis
in multis dormientibus refrigerant. Actiones quoq; somni
diuerse sunt duob⁹ modis: aut fin quāntitate temporis: aut
fin magnitudine materie quā in corpore inuenit. Sed quā-
titate temporis: q̄ si multus est somnus aiata dicitur vtrius-
tus: corpus humectat et refrigeratur: pblegma multoatur et
calo: naturalis minuit. Si autē somn⁹ est q̄ moderat⁹: cibus dō-
geritur: corpus impinguit: labo: dissoluitur: animus cōfor-
tatur: calo: naturalis augmentatur: humores temperantur:
mens clarificatur. Si autē minor: est q̄ oportet: animus et
virtutes naturales et digestiua deficit: corpus deficitur.
Actiones somni et magnitudine materie quā inuenit in cor-
pore sunt: q̄ si cibum aut humores inuenit indigestibiles:
quocum sunt quantitates plus q̄ virtus naturalis eppellat
let cum

let cum caloi intere naturalis; qd in boimie maxime facit magnitudie materie vincte z extinguatur, sicut videtur in initio piodi ampleximerinet. ppter hoc copus vt multu comes dntes nō antea oimiant q̄ cibou s̄ stomachi aliquatūla oī gestione sentiant. Et similiter fibricitates in hoīs a celsio nō oimire non op̄s. Si em̄ cop̄? vbi celsi inatur calois; naturalis interiora copois ingredit̄; subfistatiale humectatē epicat; cum nihil aliud epicatūdi inueniat: postq; caloi: minuitur: z copus refrigeratur. Si vero somnus cibos et humores inueniat teporatos: caloi naturalis interiora in trans copois: cibos digerit: h̄iores teporatos reddit: copus humectat calefacit z limpiatq; b̄e sunt actioēs somni in coipib; cuiuslibet aīalis. ¶ Et illic qdā sunt naturales et quedam extra naturā. De his que sunt extra naturā t̄c disputabim; et de rebus causis accidentibus oleim;. Illa naturales s̄gitur vigile virtute naturalē fatigat atq; copus, virtus t̄n aīata cōsotatur: q; caloi: naturalis copus egreditur: sensus atq; motus copois cōsotantur. Et illic ergo copis interiora refrigerat: exteriora fo calefacit et ericantur: q̄ si sint plusq; opoteat caloi: augmentat copusq; ericaf. ¶ De coitu. ¶ Capm. cvii.

Coitus est vigiliis disputatione finita: de coitu loquitur nra sententia: cum naturalis exinanitio atineat. qd natura fecit in aīalib; vt gigneret. et species eiusdē gnis cōseruarentur: in gñatioē em̄ destructa repararet. vnde in nra delectationē fecit natura in coitu: vt quibet aīal ad hoc allceretur z aīa retur. Quē em̄ fore potes delectationē t̄n in coitu appetunt pauci vero gignendoz spe filioz: irrōnabilia delectationē t̄n sunt p̄tenta. Fecit quoq; materia gignēdoz sperma: qd copois est qdam supfluitas: sed nō alijs supfluitatib; assi milanda. I. emittitomb; s̄putis sudoz: in similib; qd nullas necessitatē emittitur. Sperma em̄ simul de meliori substatia totius copis gñatur. Unde ga. dicit in lib. custodiēde sanitatis. natura inquit spermat; aere z igne est nature. c̄p ergo p̄plexio ca. est z humida necessario. q; de puro z clarificato sanguine gñatur. vnde fundamēta principalis mēborū nutriuntur. Ideoz q; d quidam in coitu plusq; opoteat epereretur: virtus minuitur et copus efficitur. cum enim multo moto: sanguinis quietas minuarur I p̄lebotomia numq; t̄n aliquis inde ita dilatat̄: sicut in triplicato vel q; duplicato coluret: t̄n multo minus q̄ sanguinis emittatur: z iūis defectiois causa talis est. q; c̄ natura illud sperma misertit qd in testibus z vasīs spermatos luenerit: z h̄ ad id operandi scdo aietur: q̄ tamē in vasīs naturā inuēniat qd paratum emittit: colligit p̄ alia mēba qd sanguinis paratū ad sperma fuerat. Et: si multoties homo in coitu fatigē: sanguis t̄n qui p̄ncipalia mēba p̄ncipaliter nutrit tandem emittitur. vnde fit vt multū id operantib; sanguis p̄ spermate per virgam emittat. q; natura ad id coquēdus non habuit tēpus cōgruus. necesse est ergo deficiat copus libip. atq; h̄a. dicitur. Motus sanitatis custodiēde fomes est vnus. alij cōtra. Hōs autē h̄p. z ga. auctozitati consenti mus: dicitēs coitum v̄n mutatur copus esse vnū: qui cū ep̄ cedat modū: necesse est vt generet motum. sicut em̄ si h̄y motus quibus copus regitur minuitur siue augmentatur modū: necesse est inde eperere: itidē in quibet p̄tingit coitu. vnde cū in vasīs libi cōpētib; sperma augmentet: cop̄ vt a natura ficat alia quibet supfluitas expellat. qd sine coitu qh̄q; expellitur sepe fit in pollutionib;. Pollutioēs enim nihil aliud sunt nisi q; h̄iores q; materia sunt spermatos: calescunt z augmentantur. vnde cū vasā spermatos implentur necessitas eperet educat̄. q; si necq; coitu necq; pollutioē eperant t̄betanū in inquinib; generat: z grauitatē sub hypo cundrijs. immo totū copus grauant. aliq̄ in vasīs suis calescunt: z febres faciunt. aliq̄ fumus coe: ascendit cerebrū: et pessima gñat accidēta. circa ip̄m. et ppter hoc libi coit̄ eperatur q̄n op̄? z fm̄ q; necesse est: leuigatur copus: sanitas corrobora: cogitationēs male remouentur: ira extinguitur: melancolia iuuat: multi modū p̄legmatid pulsanur appetitus excitat. Si autē coitu morboz cōstat cā: q; cop̄ refrigerat z ericaf: z aliq̄ calefit q; motu nimio. Et oit̄ autē

triplex est: aut em̄ ppter rem naturā: aut nō naturale: aut extra naturā. Naturalis est puer vel iuuenis nō exeret cuius p̄plexiones sunt calidē z bu. z restitūi s̄r. z pinguis est et rufus: z neruosus atq; sanus. Illegit̄ igit̄ dolo: cm̄ patitur in inquinib; p̄legmat̄ copois totius grauitates et fastidiū. aliquādo cū calidat febres siue melancolia gñat: sc̄ptomiam z cardiacam. Si vero frigidē fit nature z sicce: et restitūi s̄r: z est maclentius caloz abus siue liuidus: z spermatos parui. si autē sepe operef copus infrigidat: caloi naturalis minui pot: rarificat̄ nerui deficiat̄: remoz: aīe defectioēs: cardiacā: fastidiū: artericus dolo: pectozis et pulmonis mala accidetā s̄buenit. Et si ppter hoc non defit̄at z copus corumpat in spafum opoteat decidat: vnde necesse est vt h̄y cauet. Si autē cōplexioēs fit frigi. z bu. aut cal. z sic. medicoriter debet exercere. si autē aliter: morboz necesse est toleret. frigidus z bu. si hoc operef: caloi: naturalis dgelatur: nerui emollitur. z Calidē sicce p̄plexiois homo dgelatur: paritur totius copis: oculoq; quoq; concauitates: z alias ficcas infirmitates. Illud naturalis est si cū cibis: z potu copus pleni est: exeret autē. defectioēs copois quāq; ē: emollitōēs neruoz: colozes at rufes: d̄spatiōēs in vesicā humores augmentat̄ viscosi. Et: si non defit̄at aut I hydrospit̄: aut in anhelit̄: aut in paralytiā decidet. Si autē sitiens fecerit aut famelicus aut post vomitū. z yē? s̄n solutioē seu p̄lebotomiaē aut balnei: aut post quibet laboz: aut vigiliā: aut tristitiā: deficiat copus z ericaf. caloi: naturalis dissolut̄: visus obscurat̄: oculi concauntur aliquādo spafmus z defectio sequunt. Si autē si post quā diū subito fit: maxime si in estate aut autumno. q; hoc buo t̄pū coitui sunt incōuenientia. Si autē opaturat quis coitum z copus nec adeo pleni: nec adeo fit exinanitū habetom̄: cum sperma collectū cum letus fit et solici: iuuatur copus et talo naturalis cōsotat̄ p̄cepue in pueritia: iuuente et in vernali t̄pē hoc operari est vtile. Quicūq; vero facit̄ ppter rem extra naturā: sicut qui turbationē mētis patiunt̄ ppter melancolia aut cogitationē intra fallam habēs: aut sunt berosi: aut p̄legmatid pleni: fallas laboz: ad plentū dine copis: seu cerebrū est pleni h̄ioz: vel in capna coa: auti sumi ingrediat̄: sanū est cū. manas em̄ auert: amo rem teporat: suspitioēs fallam mitigat: laboz: alleuat: costipatioēs potoz aperit: abundantiā humor. cerebri a superiozibus in inferiora deponit: z maxime p̄dest fit complexio cuiuslibet calida est z humida. Et q; rursum coem̄ qd pectozis aut pulmonis infirmitatē habet̄ vel arcticū: in vltiozibus grossi: frigidū quoq; z p̄legmatid morbi: z in vltioz dolēs siue etiā d̄stantem vel doloē stomachi et defectioēs habētēs cathartid z corroborat̄: vel in bis infirmitatibus augmentat̄: vel si nō habet̄ eis accelerant: magis fit coit̄ cerebrū: neruis nocere videt̄. ppter dissolutionē aīalis sp̄ ritus: pectozis et pulmonis. ppter nimis motū vel talis sp̄is dissolutionē. aut ergo sic in infirmitatib; vt in p̄centia t̄e potis: z corruptioēs aeris coitū vitetur. Quādam coeuntēs virtutū patiuntur defectioēs: z stomachi abominatōēs: in ore stomachi ficcitates et oculoz cōcauit. res. Si vero ab̄ stineat spermate in vasīs sua abundatē: grauitatem capitis tolerat̄: angustia quoq; et abominatioēs: quos op̄s mēdo carit̄ libido possit eptingit: sperma deficiat̄: qd in practica nra sum; dicitur. Quādiā alia cū h̄ op̄eratur n̄goz et tremore copoz patiunt̄: qd corruptionē humorū figit: doloz libi solute cū coit̄ supuenit. Alij in eodē opere nimio fatigatur putoz. v̄n cogit̄ q; p̄trednes vltioz copis dissoluant̄. ¶ De inanitioē nō naturali vt vīna mēstrus. c̄. z. cviii.

Conitūquē de coitu. s̄r. p̄culari et inanitioē n̄s posse d̄gim;. De vniuersali. naturali exinanitioē vniuersali d̄cedit̄ ē videt̄: sicut de egestioē n̄ vīna mēstrus z s̄libus. hoc si cōbideatur n̄ eperant: aut si plus q; op̄s p̄cedit: morbos fm̄ suā naturā generat̄. v̄n necesse est non teneri cū curius exptu let naturalis: qd nō put op̄ eperant: medicid in expellendis sitagant: si vero int̄peratus et multū t̄p̄ extitit: in retinēdis labozet. Si q̄ em̄ egestiois seu v̄nōtate tenet: colicim̄ s̄pna sinon etiā angustias defectioēs appetitē: vomitum

Liber sextus

ventositatem stomachi vel intestinum patitur retinentes. Si que abundant in exitu dissoluntur: et corpora deficiunt. Si autem emittant cholericis et istis facit vulnera. Urina retenta frigidum ardore et dolore vesice: atque renis gnat. Et eadem vulnera: et sic pluresque opus: sic facit: et vires dissoluit: corpora deficiat. De istis non egesta in istis infirmitatibus faciunt acutas: tardantia infirmitatem epar: calorem naturalem extinguunt: et sepe in hydropisim cadit. Si eorum iter sumus ad eos: ascendit subtilitate et angustia gnat. Si in eorum sumus: diurnum hemerica gignitur et cephalica deficiunt: et similia. Itidem facit emoroiday: si costringat postquam ex consuetudine venerit. Sanguis per gula atque buccas egredietur: si teneat ab his quibus contingit per consuetudinem gnat morbos in capite. sicut gravitate et tignine et silia. Si autem exeat pluresque oportet siccitate faciei et oculorum gnat. unde non oportet negligi naturales et infirmitates ut ordinetur per cursum corpora naturales.

De accidentibus anime. Cap. cix.
Urgatio epleta naturali et actionibus corpora corpora expositio: subfertur de accidentibus anime dicam: et quod circa corpora operentur. Quia ergo corpora et accidentibus anime immutatur. sicut et in peccatis corruptis corpus: ex consuetudine conferunt: ita accidentia et sanitas et corruptionis consuetudine sunt causa. Praesentes enim quibusque et causis angustia: et etiam tristitia atque tignine: suspicantes: amantes: sepe pessimas incidit infirmitates: et citissimas mortes. Alii vero se coercent: et rationally animi compelescentes: quod mali ipsa venerit moderate sustinet: has esse gnat infirmitates. et si quod aliquid venerit in modo accidentia irrationabiliter eos molestata: si infirmitatem difficulter sanant accidentia autem hec causa sunt sanantia. Ira enim si frigide coactionis vel timide interuenit: multum eis subuenit. lentia solitiora tristis: et angustia iuuat. Multos inquit Bat. hotes noui qui ex longo tempore angustia sine tristitia sunt per pessima: sed cum ad gaudium sine diuitiis puenerint: ad sanitates redeunt pristina. Alii vero ex infirmitate habita sanantur: cum que amauerint ab eis videatur. Sicut coactione cerebri calidam et siccam: et semper habentes gaudium et leticia: tristitia et angustia suspicientes adiuant: quod calor in interiora rediens nullam partem dispersionem exteriori. Et ergo ita et accidentibus anime mutentur: corpora: oportet dicantur diuersitates. et circa corpora eorum actiones. Accidentia anime sunt ira: tristitia: angustia: timor: et vercidia. Ira est ebullitio sanguinis qui in corde consistit: et mor? calor sine subito extra corpore exitu ad videlicet. huiusmodi actio corporis est calefactio et excitatio: pro. ru. coactione: et aliquando gnat fe. ephimeras. huiusmodi autem corpora ad putredinem parati se. gignit et putredine. Ira vero augmetate calor dissoluitur naturalis: et naturalis virtus deficit. tremor: quoque fit maxime his quod non adeo sunt virtuosus. sed tamen hec ira non motificat frigidus nature si non est superflua. aliquid enim est contra. calor enim naturalis exteriora mouet corpora: et cum ipso vires sanguinis. vni mali humores ad bonos redeunt et carnes cresunt. Sanguis enim epicus arterias carne implet et nutrit ac manifestat calorem exire. Rubor: vilius in corpore: et maxime in facie opone implent sanguine.

De gaudio. Cap. cx.
Audium sine leticia est epicus calor naturalis paulatim in exteriora. vni aia coactione: calor naturalis per torum corpus temperat: sanguines suctione sua augmentat: corpus impinguit. et idcirco oibus et maxime sanis congruit corpus sed tamen gaudium aliquid interstit: si subitum fit. propter calor naturalis extra corpus egressionem. et in exteriora corporis dispersionem: quod venefas rufus dixit quandoque fuisse et immo et super bito gaudio superueniente.

De angustia. Cap. cxj.
Angustia est cum paulatim calor naturalis interiora subintrat corpora. unde se. nascitur ephimeras. Que angustia si diu moetur: calor augmentatur: et solida membra calefiunt. et in etibus cas se. cadunt. et si frigida coactione sunt: calor

extinguitur naturalis: est ergo angustia omnibus corporibus maxime sicis et frigidis noctibus.

De tristitia. Cap. cxij.
Ristitia est calor naturalis aliquid exeat: aliquid intret. Intra enim cum que speraverit desperare: et sic sperat que desperauerit. opus ergo si habuit intolerabiles eptiones: ad forsitan quidquam futurum reuertere calamitate: non calor naturalis epicus refrigerat interiora in exteriora se parat.

De timore. Cap. cxij.
Timor est calor naturalis cal. interiora corporis subito intret ut ad aiam fugiat: quod si nocet et potest: et etiam multum expauet.

De vercidia. Cap. cxij.
Vercidia est calor naturalis interiora intret et exteriora in vno momento vixit. calor enim naturalis ad interiora sicut in timore refugit in exteriora: et potest memorialiter recurrat ad exteriora: ut defendat certis non sibi certa. unde fit ut cuius rubeat in vercidia. hoc duos accidentia actiones calidat corpori sunt inuenientes.

Explicit quintus liber.
Incipit sexta partialis theoricæ de rebus contra naturam.
Capitula libri sexti.

- De re extra naturam. Lap. lxi.
- De morbis et eorum generibus. Lap. lxi.
- De morbis officialibus. Lap. lxi.
- De morbis sepe parantibus iuncturas. Lap. lxi.
- De causis omnium morborum. Lap. lxi.
- De causis similitum morborum. Lap. lxi.
- De causis seculum morborum. Lap. lxi.
- De causa frangente iuncturas. Lap. lxi.
- De causis accidentium. Lap. lxi.
- De accidentibus et eorum generibus. Lap. lxi.
- De accidentibus animate virtutis. Lap. lxi.
- De accidentibus sensuum. Lap. lxi.
- De accidentibus auditus. Lap. lxi.
- De accidentibus gustus. Lap. lxi.
- De accidentibus odoratus. Lap. lxi.
- De accidentibus tactus. Lap. lxi.
- De delictis siue doloribus. Lap. lxi.
- De accidentibus appetitus. Lap. lxi.
- De accidentibus cerebri et cordis propter eos stomachi. Lap. lxi.
- De accidentibus sensus sensuum. i. cerebri. Lap. lxi.
- De accidentibus voluntarij motus. Lap. lxi.
- De malis motibus. Lap. lxi.
- De accidentibus morbum generantibus. Lap. lxi.
- De accidentibus solius membri. Lap. lxi.
- De accidentibus actionum nature et morbi. Lap. lxi.
- De accidentibus spiritualium actionum. Lap. lxi.
- De accidentibus naturalium actionum. Lap. lxi.
- De accidentibus appetitus coentis et expulsiue. Lap. lxi.
- De accidentibus secunde digestionis. Lap. lxi.
- De accidentibus tertie digestionis. Lap. lxi.
- De accidentibus morborum corporum. Lap. lxi.
- De accidentibus apparentibus in erectibus corporibus. Lap. lxi.
- De accidentibus in vni apparentibus. Lap. lxi.
- De accidentibus in mensuris apparentibus. Lap. lxi.
- De accidentibus in sudore apparentibus. Lap. lxi.
- De inanitione non naturalis. Lap. lxi.

De rebus extra naturam. Lap. lxi.

Cia in superioribus tres partes ibo rice esse dicimus: et de vni aia pmiis expleimus. L. naturalis. et non naturalis partibus: restat tertia que extra naturam dicenda. Et aut extra naturam morbi: et causa morbos facies: et accidentia morbos sequentia. Quod aut regimeta sanos corporum et temperamentis sunt rerum naturalium: hecque temperamenta in coactione similitum morborum: et coactione officialium

Ziber sextus

Completio mala q̄ similitudo morboꝝ est: c̄st: ēst: q̄dri parita: de calido: q̄ frigidu: de hu: q̄ de sic. Causa calidi morbi est fenaria: nimis motus: vel aic sicut ira vel corpus sicut labor: male nō cōsuetus: vel occurrit actualis calidus sicut est huiusmodi: vel in balneis vel cōspatio calidus q̄ calor nō patitur dissolui: coposif sicut per nitum ambulatū: vel aluminosis aquis balneantibus cōtingit. vel ex putredine. eō q̄m q̄d putrefactio necesse est caletur: vel ex paucitate cibi sicut in acribus: q̄tingit vbi cū calor: nutrimentū nō inuenit ad humores copositis calefa calidos: et excaandens redit: vel cib⁹ potestatiue calidus sicut alia: pipere: cepa: et silia. Causa frigidoꝝ morboꝝ octo sunt occurrit frigiditatis actualis: vt nitus: vel aeris frigidus: adeo longa frigiditas vt calor: naturalis congelecat: vel res frigidat: et tñ potestatiua: sicut aqua frigida: lactuca: papauer: et silia. vel nimia cibi⁹ potus abundantia q̄ calorē suffocant naturalis: sicut cū in lucerna nimis apponit oleū subito extinguitur: vel ex nimia cibi⁹ paritate. sicut q̄tingit in igne ligna nō habet: vel ex nimia cōspatiōe potos: uū qua impediēte dissolui potos nō possunt: sicut augmētatur calor: naturalis cōsumit: vel ex nimia potos largitate q̄ calorē dissoluit: foamina ampliat sicut: motus: in balneis sepe contingit vel ex nimio motu q̄ calor: naturalis dissoluit. vñ necesse est corpus refrigeret: vel ex quate nimia hūores augmētante quib⁹ extinguit ipse calor: hō sunt morboꝝ frigidōꝝ cause: s; neq; in precedēti calore: neq; in mō dicta frigiditate abfolute oq; intelligi cōspatiōe potos caletur: vel refrigerari. Sicut cōspatiōis vtriusq; in vnoq; coꝝ: coꝝ triplici ratiōe diuerſi: in cōspatiōis qualitate: in humoꝝ quāntitate: in naturis humoꝝ: et coꝝ dissolutio. Quāntitas cōspatiōis multa si fuerit: in coꝝe infirmitates frigiditas facit. quā calor: naturalis vnde effugit: neq; aerē refrigerētē et repāntē intrare pmitit: vnde calorē necesse ē extingui. Cōspatiō puā coꝝ calefacit: q̄ per putrate hūe dissoluitio mala vel nimia coꝝp⁹ infrigidat. q̄ et coꝝ augmētate ca. naturalis vñ extinguitur. hūores parit: dom: cōspatiō nō multa calorē naturalis p̄stat et augmētāt. hūores cōp̄olentium dissoluit: et male q̄ntat: in coꝝe oppilato morboꝝ calidos ḡnat et malos. hūores frigidus vtriusq; et p̄legmatici et t̄ oppilato coꝝe frigidus ḡnat morboꝝ et p̄legmaticos. aliiq; etiā hūores melācolidū sunt: dissoluit frigidus. et sic. in oppilato coꝝe frigidus et melācolidus ḡnat morboꝝ. hūores doctū morboꝝ cause sunt q̄nos. occurrit actualis hūiditatis sicut in dulcis aq̄ balneis: vel hūiditate aeris: vel nimis cib⁹ et pot⁹: vt res potestatiue hūida. sicut lactuca. cucur. atriplicia. vñā mētū cū multa aq̄ et silia. vel quies nimia q̄ humores augmētant: et coꝝp⁹ humectat: vel cōspatiō potos coꝝpus humectat. si hu sunt hūidi. Siccoꝝ morboꝝ q̄nos sunt cause. occurrit siccitatis actualis. sicut ambulati in venenosā loca cōtingit: vel bis q̄ infoditum arene vel pulueri causa. et cādi nimis hūores: vel balneat⁹ in aq̄ maris: aq̄ve aluminosis siue sulphureis. Sicut puitas cibi q̄ hūiditatis coꝝpus eicitat. Tertia res p̄tatiue sicca sicut lentici. salaces tñ. Quarta nimis labor: et exercitū q̄ coꝝpis dissoluit hūmilitas. Quia nimis potos: quāntitas qua coꝝpis dissoluit hūmilitas. hō sunt sicut morboꝝ cause q̄ dicunt cōplectōes male simpliciter sine materia: in cōspatiōe est cause sunt potos: et ex nūero cōplectōis causat erit nūq; morboꝝ: et fm moꝝdo causat modi erit morboꝝ. Si q̄ est p̄tatiue calidā ac cipar potione et motu nimio moueat aq̄s ca. balneat: calidus laborabit morboꝝ: q̄ malat ca. si cōpletio. Si vō cause sint multe actōes diuerſe: vel vnde calefacit: alie infrigidat: alie humectat: alie eicitat: vel vnde hūores hō expleat. vñ calidus morboꝝ fuerit: calorē necesse est nō operet. et sic morboꝝ mala cōplectio coꝝp̄ simplex. Et si hūmilitate composita sint due: q̄r vnaq; operat fm se: et cōspatiō morboꝝ notat. Si autē oēs in simul aggreget: et vnaq; suā actiōe operetur: morboꝝ id est ḡnat. hō sunt cause sicut morboꝝ q̄ sine materia sicut hūmilitas. Morboꝝ male cōplectōis cū aliq̄ hu. ad aliq̄ morboꝝ infirma effluat: sicut sunt cause. vel est vñ morboꝝ: se e pelletis sup̄hūiditate sui nutrimentū: vel ad alios sibi vncō

tes mēbris q̄ et fortitudine sua principalia faciūt mēbris. cū cerebri. coꝝ. epa. arterie: et vne: vel mēbris defectio sicut nētis ea. l. recipit q̄ a foctib⁹ sibi mādant mēbris: cū mēbris expellere p̄e vel post hūmilitate. Defectio autē ita ut naturalis est: sicut cutis q̄ ad hūmilitate facta vt ad iteron⁹ morboꝝ recipiat expulsa: t̄caro glandosa in asellis: et inguibus: et post auriculas: q̄ est natura hūmilitate defecta vt recipiant a p̄cipalib⁹ mēbris expulsa: vel extra natura cadē est defectio: q̄ vel a principio defecta esse incipit: vel post aliquid lū p̄tis. Quāntitas q̄ mēbris infirma defectū ē intelligitur vel multa hūores quāntitas in coꝝe et mala et inordinata dieta solēt augmētari sicut in comedētib⁹ multa et mala cibaria: neq; carūtib⁹ balnea vel exercina. in quocōq; poib⁹ inde mal⁹ sanguis cumulat: cui mādādo sua organa sicut fel et splē nō sunt sufficiētia. vñ mala materia i coꝝe adunata de mēbris in mēbris necesse est de curat. Vel defectio vtrius nutritiue q̄ recipiētes mēbris nature cibi neq; ad aptare neq; in ei⁹ sicut dicitur: t̄raformare: vt poro largitas qua hūores coꝝpis a foctib⁹ mēbris cito currunt ad defecta epulsoꝝ receptiua: q̄ circa coꝝpis sunt infirma. hō sunt cause similitudo morboꝝ: cum materia.

Causa officialium morboꝝ sunt q̄tuor. In vna mēbroꝝ: in quāntitate: in nūero: et postio. In secunda q̄nos modi sunt: vt ex diffingurate mēbris: vel in paucitate: vel in p̄statōis: vel ex aspitante vel lenitate. In diffingurate: vel in vlnula: vel in natuūitate: vel in falsitate: vel ex aliq̄ infirmitate i predictis hūmilitate: vel postea adueniēte. In vlnula ex nimia matuūitate: vel multa sit quāntitas quā natura foctiua ad vniq; membruū incoēniētē et magni foctiua dicitur. vel si sit parua et q̄ natura fm q̄ oꝝp̄s expellere nō valeat. vel si sit parua et materia q̄ntiatua adeo fit durat natura fm q̄ necesse ē nō obedit. vel adeo aq̄s et liq̄da vt vtriusq; foctiua fugiat In natuūitate cū non fm q̄ oꝝp̄s exeat sup̄ius. vel sup̄ius vnde fit vt coꝝp̄matur aliq̄ mēbris: et tenentur sine sua membrum illud dēbitetur. In falsitate: vel ex infirmitate: vel nimia coarctatione dēbitatur. Et infirmitate in supradictis tribus: vel postea veniente octo sunt modi. vt si nutriti anteq̄ debeat infans ambulare cogit. vt contingit aliq̄ mēbris docti cā tenentur: vel factuū vt si cōcarnatio vertebri rupta ad hoc q̄d hūmilitate redire valeat vel et medici occasione cū mēbra fracta necesse sit solidare: vel ex infirmitate: anteq̄ mēbris solidet mouere latagat vel et mēbris p̄petare: vt si q̄ nos p̄tatiue et sic patulos vel et malis hūores: sicut lepotos. vel ex p̄tate hūores adēctē p̄tatiue in carne finēda: et sumēda: q̄ est dicitur et hūores q̄ sunt in sicutis desiccantib⁹: vel ex soliditate adēctē nerus vel lacertis vt iactōis neruoꝝ: q̄ soliditate adēctē: hūores laxant: cōcarnationes: vel ex sp̄mate: vel ex p̄tatione vel et laxatione choꝝdaz q̄ mēbra solēt toꝝre et in alia parte vertere. sicut vt in paralyti facit toꝝante doio. vel p̄p̄tate vel et p̄p̄tate apoſtēma q̄ corripere possunt figurat. hō sunt cause morboꝝ et diffingurate mēbroꝝ. In morboꝝ etia ligat q̄ oꝝp̄s: laxat cū laxa plusq; oꝝp̄s laxat. Et p̄tatiue vt oppilatio. cōstricō sit ex nimietate vtriusq; reitine: vel ex dēbitate expellētis: vel ex abdicāta frigoris coarctatiue: et dēbitate expellētis: vel ex abundantia siccitatis adēctē: vel ex nimia cōstricōne aliq̄ loci singulari coarctate: vel ex immato apostēmate cōcarnate coarctate: vel ex soliditate cū vulnera nōcūnt i p̄statōis: sicut vlnula: vel ex extremitate eicitat. Cōspatiō sit p̄p̄tate grossos et villos suos cōmōs: vel p̄tate lapide: vel coarctatione san. vel vruca et silia. Argente et vtriusq; epulsiua: vel ex dēbitate cōtentiua: vel ex nimio calore rarificat: vel ex nimia hūmilitate mollescit: vel medicina potos aperit: vel est nūmum. Sicut p̄tatis cā bifaria est: vel cū inter: sicut hūores autē a capite descendēt in meri. vel in guttur. vel in canales pulmonis: et hoc loca exasperat. aut exteriore vt accenti cibuli puluis: vel fumus. vñ meri guttur et canales pulmonis asperitas sepe cōtingit. Lentitas vel inter: est cū vniq; hu.

a capite vel alia locis in vultu z stomachi descendit: vel ex
 terius: sicut humidi cibi vt puluerz de butyro: z sicut q eadez
 loca leniunt. In quantitate mēbroz: vel ex magnitudine: vel
 ex paritate. magnitudine vel ex nimia materia: vel ex nimia
 virtute formatiua: vel ex vtroq; hoc aut magnitudo natura
 les est: vel non naturalis. Paritas ex paritate materie: vel
 ex defectione virtutis formatiue: vel in infuso: vel putredine:
 vel ex nimio frigidoz sicut niusu. In nūero vel ex multiplica
 tione vel diminutione. multiplicatio vel naturalis est: qd est ex
 abundantia spermatis z formatiua virtute neq; nimis forti
 neg; nimis debili. si em est virtus ordinē suū nō exeret. si de
 bilis suphaurit nō faceret. Aut non naturalis qd ex materia
 nō bonā fit: z virtute mediocri qd est debilis suphaurit atq;
 ad exteriora nō expelleret: foris nō locatime emitteret. b
 multiplicitas nō naturalis sicut vruce: glādes: vngule: tocha
 dimittonis cā itide est bipertita: aut em exterioris. sicut sel
 siones: putredines: ignis incēdēs: aut interioris: vt ex sper
 matis paritate: z defectioe formatiue. De mēbroz positio
 ne duob; modis est: ppendere: vel qd exant locū suū: vel ex
 societate alioz. Locū est causū interius vel exteri? veniē
 tibus. exteriū sicut nimio motu in saliendo. vnde via sypbac
 ad testiculos crepatur: z intestini z sīrbum illuc descendat
 qd vocat chyli. alqñ sypbac sup ventrē crepat: vt intestini z
 sīrbi exeat. alqñ ex nimio saltu frustillū vertebri resillit. vel
 ex stringit ineri? ppter bñoz humiditātē qui cū locū exat
 mēbroz bumectat: z laxat. In bumozes sypbac z sīrbi in tes
 ticulos descendere faciūt: z ptenatione mēbroz dissoluūt
 et mollunt. Ex societate alioz duo modi sunt: pferādi: vt
 cū mēbra naturaliter iuncta separant: vel sepata iunguntur

De causa feūgēte interioris. Cap. viij.

Separādi iūcturā cā vel interius: est: vel exteriū.

Exteriū: est sicut fuscate inciso: petre calus. ignis
 cōbūstio. Interiū: vnt autōrū dymoz incēsiō: vē
 tostias grossā putredo.

De causis accidentiū. Cap. ix.

In superiori? vna spēs extra naturā esse dicit
 mus. In moboz z eoz causis: opz put statim?
 accēdiētia nō cogitābz dicam? Dōbz est obz
 nō nōz mēbz actiōbz sine mediatoz. Accēdiētia
 sunt nocumētā actiōbz qd cōtū sicut mobum
 dōbz? igit accēdiētā cā est infer? sicut aut accēdiētia sīgno
 nes qd mob? ostēdit. vbi gñ: si stomachus malas cōple
 siones habet: digestio opz mala sequat: q digestioe vero
 mala intelligit esse: plexio stomachi mala: qd male digestio?
 nis est cā: z digestio mala: qd mala malā cōplexiōe sequit
 male plexionis sīgni esse dō: qvō per cā mala stomachi
 ostēditur: plexio: erit bicēda est sīgno. In illa qd est differen
 tia inter sīgiones z accēdiētia: nisi effectibus suis: forsan sit
 aliquātila. cā pō in moboz cōsiderādoz accēdiētia cognoscim?
 q mob? sequitur: morbi cās ce dicitm? accēdiētū. Accēdiētia
 moboz sequentia moboz sīgificatiōes puram? esse bicē
 da. opz igit vt in hoc nō tractatū dicam? accēdiētia et moz
 bos z causas eoz. hunc aut tractatū de causis dicemus esse
 accēdiētū: sequēs pūcula z moboz continebit: z sīgiones
 eoz: quā titulauim? de sēctia sīgificatiōbz: vt cū qd libū
 nrm legat: z moboz intelligat z accēdiētia moboz denun
 ciantia.

De accēdiētō? z eoz sīgibz. Cap. x.

Accēdiētia vniuersalē sunt triplex. pā q nocumē
 tis actiōnū sunt emētia. scōa in modis composi
 apparētia. terna in effectū? copus se ostēdiētia
 pima scōi z tertii sunt cā. Actiōnū nocumētia ex
 mobo sunt q accēdiētū est cā. qñtatesem copoz
 et eozū q a composi? epeunt: qñtates sequitur act? actiōnū
 et qñtates actiōnū sequunt mēbra cā facientia. Si em mē
 bra patiunt suis nocet actiōnū? actiōnū nocumētia effectū
 bus ab eis pudent? sunt obvlātā: quozū est quāstas sīm
 q actiōnū sunt nocumētia. si em virtus appetitiua in f. le de
 ficiat in trabēda cholera: z sanguinis mūdicatiōe colorem
 composū in citrini mutat. hie mob? d? vt erit. Trina mu
 tata sit citrina que colamētū est sanguinis. Item digestioe
 abscit ppter paritātē cholerae a felle ad intestini effluen
 tis. hac de causā in citrinitatē mutatē copoz. mutatio vero

digestiois z vaine fuit ex defectione virtutis appetitiue qd
 debuit in felle. Illos aut de accēdiētōz dicemus: qz quibus
 actiones patiunt. oē ergo mob? patiēs suā implicat actio
 nis. Passio mēbz: vel ex corruptione est pplexiois naturalis
 sicut in calidū sicut frigi. sicut bu. sicut fic. mētauerit. aut ex
 corruptioe cōpositiois sicut apocumatis: z dissolue conca
 tenationis z ex mmositate niert. z sicut officiali mēbz
 atinēnt: aut ex corruptioe sicut pplexiois iūcture. sicut fractu
 re: in aliis: z simillū. Actiōes naturalis quarz singule trib? modis
 sunt: aīat: spūalis: naturalis. quarez singule trib? modis
 sunt passiuē: vel em aufer? totū sicut fit oculis ceatā: iūctū
 bus lurditas: zingrat: qd sicut passio mastia modis exardat.
 vel toto minuit. sicut fit visus obfure? audit? grauerur. qd
 cōtingit cū passio membz? patientis nō multū mōis pati. aut
 qñtas actiōis mutat: sicut cū amicos musco oculis se obfci
 ant. et tñ realiter ea non vidēt. b fit cū actiō vniuersalis parua
 est z debilis.

De accēdiētōz aīate actiōnis. Cap. xi.
 Actiō regitiua sive ordinatiua est pphastat? et
 memoria: qd oīa mens vniuersalē. Passio mēbz
 est triplex. aut cū tota aufer? z hoc ex frigida cō
 plexioe subie cerebz patit? qd si paulatim cerebz
 accēdat: oīes reddit qñt? domientes z stupidos
 z si frigiditas cū nimis hōiōbz? suis plegmaticis repat: z
 vetriculos cerebz subito implet z oppilari facit: apople
 ziam gñat. D? si subito z partim cerebz implet vetriculos
 partim vero nō: epilepsia facit. aut mēs minuit: qd ex frigi
 ditate est cōplexiō cerebz nō foris qd turbationē mēbz vel
 somni facit. Si aut ex calida pplexioe cōtingit alienatiōe
 gignit mēbz. Si cū hōz matēra pplexio fit mala z matē
 ria plegmatica z i puppi cerebz: letargia fit. Si matēria
 calida est z sanguinea in cerebz vel suis pelliculis posita
 apotema facit: frenesim gñat cū febre: z alienatiōe mē
 tis. si sine apotemate fit: alienatiōe facti mētis sine febre
 Si matēria ex plegmate z cho. ru. fit: oposta qñt? suscitatio
 nē gñat. Si ex cho. ni. sine apotemate: inaniā vel melācho
 liā certū est cā facere. Si matēria melancolica fit in puppi
 cerebz cōstipatiōe facit mēbz. aut mens suis cursum exit.
 hoc aut ex cā. pplexioe. z fumo calido fit cerebz accēdiēt?
 ex alienatiōe gignētū? vel sicut videt in febribz. Si ex cōple
 xione fit frigida z parua nascitur munditia. Si ex fumo frigi
 dō z sic fiat: pphastat? cū gñat melācholia. Si ex plegma
 tia z cholericā hōiōes vnas implet cerebz accēdiētē vt
 tignē gñat. z somnia. b de sunt accēdiētia q mēs patit vni
 uersalia. Sed q mens tripliciter est diuisa. In phantasia rō
 nē et memoria. quarz vnaqueq; pūcipalē suū locū in cere
 bz videt obtinere: necesse est vt in partē vna tñ pars lūa
 suam actiōe amittat: cerebre vero suis actiōnib? nō pūciē
 tur. Si em patitur cerebz pōra: impeditur a suo curru pba
 stia: vt aut tota muret vt vidēs que realiter non videtur.
 facta quidam videbat medicus. de quo testatur Bā. quia in
 domo sua cātatores: z citrāzēates videret: qd ex rōnis sanis
 tatis: cū hoc sibi contingeret: oēs suos compellerat exire. et
 ex memorie icolumitate vtrāstites se videbantur cōgēre: aut
 minuerunt cum res non sīm qd sunt imaginatur. Si matē
 pars cerebz patiatur: aut tota rōta auferitur non dicitur
 mens discernenda a non discernēdis: facta quidam de quo
 Bā. dicit qd ex rationis affectioe queq; in domo babuit
 vidēt esse pūcillū qd fecit: qd phantasia: z memoria: bes
 ne sanam retinuit. vnde proiet a quā essent cognouit. aut
 minuitur: z mala ratio gignitur: qd desipere vocatur: aut
 extra cursum naturālē exit que alienatiō nominatur mētis.
 Si puppis paratur cerebz: memēdo nocumētū fit. aut qñtā
 auferitur tota vt obliuiscatur oīm qd facere debeat. sicut de
 quibus testat Bā. se vidētū aut quidā postem euasit nō
 mina sua z seipos obliuiscit: tradidit: z amicos suos
 non sunt recoadāt: aut minuitur: dum non nisi vicina tem
 pōa recoadatur: aut extra cursum suum ambulat: et tñ
 vocatur mala memoria. be autem tria sunt que mems pū
 cipalis vel ex mala pplexioe: vel ex bumozū patitur frigi
 ditate. qd testificatur: quia opium et mandragora que sunt
 frigida si bibatur mens alienatur.

De accēdiētibus sensuum. Cap. xij.

D ij

scit in anatomia de nervis diximus. Iste autē sensus sicut et suprenos patit: nō tamē ynaq; passio pprium habet nōmē. Quædā habent nōmē vniuersale alijs. sicut stillationē emollitiōe. has enī duas singulas patitur mēbra. vel oīa singula sicut manū? pedes cū emollitur: manū vel pedum emollitiō vocat. Oīa enī corpōis mēbra dolent: siue delectatur. sed q̄ pprio nōe p̄uianf. patitur autē tactus: vel cū a fertur totus. vnde sensus et voluntariū motus amittitur boq; contingit sepe manū? vel pedibus: vel minoatur et paruitas tact? or: vt si mēbra in tactu obdormit: vel eursū sūm affectus egredif. et dolo: vocatur. Emollitiō siue obdormitiōis vna est causa: sed q̄ emollitiō infirmitas ē in aior? obdormitiō: cū in p̄mis totū sensum et voluntariū aufert motū. obdormitiō vtrūq; grauat: cū nō fit auferat. obdormit autē aliq; mēbra vni. aliq; dolo corp? totū. aliq; dolo deinde grauat motus voluntariū? sicut in cōgelatis demit? cū acrimina manducant vel insant. Obdormitiōis causa nulla est alia q̄ virtus sensibilibz que a cerebro per neruos pcedit. ad obdormitiā mēbra nō trāsit: q̄ extrinsecus et nimio frigore vel niue cōp̄tū neruū coadunantib? et cōstringētib?: neq; vniūe trāsit p̄mittētib?: vel intrin? et cōplexiōe frigida vel oppilatōe. oppilatōe vbi v̄ ex viscosibus. vel apostematib? vel aliq; dolo obstricōibz. Vnde sunt que sed obdormitiōe emollitiōe. Si passio fiat a cerebro totū corpus sensum et voluntariū p̄dit motū. si fit a nucha p̄ nullā tā mittit neruū mēbra. Si in vno t̄m neruo fit passio: membrū patitur cū ille administrat neruus: q̄ quomō fiat deca rās sequētia. Si cerebri patitur sensus et voluntariū motus amittitur: et motus illic cōsequit. Si nucha et in spondili prima tam diu vult patē q̄ dū sine suffocāt. q; puppim cerebri passio istā tangit. Ides contingit sub scōla vel tertia spondili patienti. Ibi infirmitas cerebri nō moiat sed et amissio anhelitus. q; neruū veniētes ad lacertos peccat ab his p̄dent lictis. Si autē nucha subto quartam spondilē dolet: collū mouent supiora. Si post quintā. oīa mēbra corpis sine diaphragmate p̄uianf motiōe et parū dolent in lacertis peccōis: si periorib? et spularū ossibus. et in bacchōis armis siue lacertis. Si post sextam motum spondilē supiora p̄dit. In spatulis sensus remanet et mot? i bacchōis mot? et nō sensus. Si post septimā diaphragmate multi lacertis peccōis mouentur: et man? sentu et mouetur. spatulē nō sensū sed mouent. Si post viij. vel ij. patitur totū peccus atq; manus sensum habet atq; motū. hanc rātionē? ceterē sp̄diles in patitur nocent mēbro cū famulā tur. q̄ et anatomia nostra facile quis intelligat. tu tamen cōsidera: q; mēbra cū neruus sensum et voluntariū motum administrat: si patitur vtrūq; illud p̄uianf. si inq; passione nimia grauat. Si nō sit nimia motum p̄dit cum sensus remeat motus enī fortis: est q̄ sensus. si duocū neruōis alter sensum: alter voluntariū administrat motū: qui hōis patietur membrum suo tantus p̄uianf effectus.

De leucis siue dolobus. Cap. xvij.

Delectatio siue dolo: habetur in oibus sensibz. bo rum vtrūq; sensum mutet in naturā rei sensē. S; delectatio rei extra naturā in naturalē est mutatio sicut infirmitatis in sanitate. hec si sint pauca neq; dolores faciūt: neq; delitias. et si paulatim veniūt: neq; delitias: neq; dolores gñant. Si enī mali hōies res paulatim in p̄uianf corpore aggregent nulli dolores inde nascuntur. et inanti paulatim humores nullas s̄tr gignunt delectationes: sed si mutatio subita fit: et magna vtrūq; generat grauiā. Si enī in aliq; mēbro humores frigidi siue calidi occurrūt dolores graues faciūt: et si mali humores ab aliquo coadunati sine subito apostemate purgent delictationes siue dolores in tactu nascuntur grauiiores. q; tact? grauios est obdus: neq; in naturā rei. sensē subito mutatur. neq; ab ip̄a rei sententiā cito percutitur. vnde cū pati latum tactu accedat necesse est grauius leniat. alij sensus nō t̄m dolent: siue delectantur. vnde enī cito in rem sententiā mutat. sicut ad colores. vnde parum patitur dolores seu de

lectationes. vnde itaq; et tactus in alio: p̄tū postū tunc extremitatibus. alij enī inter multū et parum sunt mediū. S; tamē dolo: siue delectatio in gustu q̄ tactu videt esse maior. et aut subtilior. In auditu fortis est q̄ in visu. est enī grossior: aut ditus: odoratus inter auditū et gustū mediocrius est habendus. quia nihil aliū est dolo: q̄ iūctū separatio: que est in tactu de re incidente cōtēctē et nimia extēnsiōe et calore vel frigore. hec nō faciūt dolorem nisi cū iūcturā in cōtūm separant. Nilimius est dolo: acies sua rariū est: idco separatur: frigus cōtra coadunatur. et sp̄sitar quo ad coadunata separet et seingrat sicut iluro videtur quod dū eritca eō non cadere et seingrat sicut iluro videtur quod dū eritca eō non cadere natum sicutur. Obdormit ergo itelligi malā p̄plexiōe nō facere natum sicutur. Si quis qualiter est op̄e corpus de dolore: nōtū cum diuersa fit. Quasi naturalis est. Illudim tres membrum naturaliter dolere videtur. sicut in eptica. et in hydrocipi videm? q; mala p̄plexiō totū corpōis obortur. Ibi ergo dolorem sentiunt: q; nullū mēbrum ab infirmitate est liberū q̄ infirmitati odoleat patientum. vnde in perypodiōis febribus magnū dolo: in prima perypodiōis sentitur. q; alie nūc est neq; p̄uianf sentit corpus: s; postq̄ per totū corpus dispersitur. nō dolo: tāt? sentitur q̄ mala cōplexiō diuersa tunc: neq; per oē equale est corpus. quia in aliquibus membris: in aliquibus vero nō: in quibusdam plus: in quibusdā vero minus: tunc tandē dolo: sentitur: q; pars diuersa fit. Dolo: in vtu de albo est colore: quo separatur visus et disgregatur sicut de calido: vel de colore nigro qui adunatur? tādē separatur sicut frigidū. In gustu enī nimia acititate dolet v̄ amariū: rituāne: q; partes separāt lingue sicut calidū vident facere: vel ex pontico coadunante et cōstringente sicut frigidū. In auditu et maxime voce siue acuta dolo: nascatur: q; audit? separatur sicut albedo nimirū visum. vnu quilibz sensū exterius dolet et delectatur sicut visus auditus: odoratus: q; dolo: sentit vel delectatur auditiōe: videm? dolo: odoratis qui dolent vel delectantur auditiōe: videm? dolo: odoratis vel interius vel exterius. sicut gustus et tactus. Sicut et terius sentit q; diuersa. Inter? q; ex sapore sanguinis siue p̄plexiōne calidat. sicut hōcēnt cholera vel salsum p̄plexiōne: vel acidū. Tact? dolet exterius cū incisione v̄ p̄ctura separatur. Inter? et mala p̄plexiōne caloris vel frigoris hōi grossi vel acuti. Delectatur exterius cū tenera inter calidū et frigidū temperata tangatur. Interius cū malu. b. a corpore dissoluunt sicut in balneis vnde? vel cū res nocētia expellit. sicut in coitu cū sperma emittitur: sperma enī cum in suis abundet vasīs nocet et grauat naturā. vnde cū expellitur adiunatur natura et delectat. Oīaio: in expellendū spermate est delectatio. q; dolo: in coadunando: q; cum expellitur simul et subito emittitur: cū diuisa adeo paulatim coadunatur vtrūq; dolo: delectatur. Delectatio in coitu maior est in mulieribus: q; in masculis: q; masculi delectant t̄m in expulsiōe sp̄sitarata. Mulieres dupl? delectantur et suo spermate expellendū et masculi recipiēdo exulante ardētis desiderio. De accidētibz appetitus. Cap. xviii.

Stomachi os nerui habet descendētē a cerebro vnde sensus datur stomachi videriōne necesse sariū est vt acideria si patitur attineat tactus accidētē. Passio oīs stomachi vel ip̄i soli non est actiō: vel alijs mēbris causa siue fœdētatis. sicut et cerebrum patit et oīa stomachi passioibz. Diuersa enī faciūt nocētia: replēssiam: alienationē: mania: vel no cet membris vicinis. sicut cordi et foies. sicut desectioni et vnticē anhelitus. Accideria que stomachus in cibi deside nō p̄pter se patitur sunt tria: vel enī totum auferitur deside rum: vel minor: vel cursum siue egreditur. Vtrūq; vel q; non extināif: vel ex necessitate extināta restatur: vel q; os stomachi nō sentiat vt sese inanti. qd fit vel p̄pter se cū in mala mutetur cōplexiōe sicut in febribz? epevidem? cū cōplexiō fit calida: vel et cerebri passione. sicut in mania vel ex passione nerui a cerebro ad os stomachi veniētis. vel p̄pter ipsius nerui frictionem. vel p̄pter incisionem. Oīa notatur desiderētis: cū non adeo grauis sunt vt ex toto auferatur. p̄plexiōne: p̄pter cibū vel potum. p̄pter ab eū quātitate vel q̄itate. In quantitate cum muleus appetat. nō scilicet

Liber sextus

vocatur, qđ sit ex humoribꝫ acidis in ore stomachi. Scilicet
 sequit multa egestio z hūda; vel ex nimia inanitione ex ni
 ma facta solutio. Solutio p̄tingit ex calore qđ epeccat z dis
 soluit; vel defectioe cōtine p̄tū. In q̄tate cũ salia aci
 da aliqñ carbones appetatur sine lutoſa; qđ sit ex hūoibꝫ
 putridis in ore stomachi. B̄ patiūm maſte p̄gnates in p̄
 mo: scđo: z tertio mēſe: sit felus paruus nō multo ſanguine
 mēſtuo v̄tatur: ſed melius nutrita. peio: aduna: z p̄turo
 fit in ore stomachi v̄t malū appetitū gignit. In quarto mē
 ſe creſcens fer: nō parua eſt ſanguinis q̄ntitate eſt cōtēn
 tas. z ſup̄fluitas qđ p̄tū fuerat vomitū vel faſtidio mulierū ex
 inanit. aliqñ hoc fit v̄tū ſi p̄gnatis feminis. eſt aut ex
 hūoibꝫ in ore stomachi. Si hūoies ſint acuti deſideriū mi
 niſ cibi z potus creſcit. Si acide deſideriū cibi augmētā
 et potus miniſ. acidi em̄ bu. in ore stomachi deſideriū au
 gent cibi. Si hūoies dulcoient cibi z potus minuūtū. dul
 ces em̄ bu. implet z humectat. Potus malū deſideriū eſt in
 q̄ntitate vel q̄tate. In q̄ntitate cũ nimia appetat aqua;
 hoc eſt ex nimia caloze in ore stomachi: vel ex ſalto p̄blegma
 te: vel ex cholericis hūoibꝫ. In q̄tate cũ hūoies putridi
 ſue p̄legmatid vel cholericū qđ appetit. tria ſue q̄ntita.

**De accidentibus cerebri z cordis propter os sto
 machi.** Capitulū. xij.

Accidētia cerebri z cordis actionū ex ore stoma
 chi patitiū deſunt. In cerebri alienationes
 ex calido apoſtemate in stomachi ore: mentis
 cōtēptioes ex frigiditate oris stomachi: p̄tin
 gentes: hec frigiditas eſt vel sine materia vel
 cum p̄legmatid hūoibꝫ: vel ex frigida ace
 pta medicina. ſicut opio. ceruſa. v̄t frigidū cibo. ſicut fungis
 lacte acido. vel qđ a vullia mulieris frigidū ſum: aſcendit os
 stomachi: cui mulier nō mēſtuoarū neqꝫ ſperma emiſerit.
 qđ ore stomachi cerebri aſcēdit ex cōſocietate ſui. Epilepſia
 quoqꝫ ex humoribꝫ naſcit p̄legmatid qđ in ore stomachi
 ſunt. mania ſit. p̄ptero: nimis stomachi eſt melacholicoſo humo
 re: qđ ſum: cũ cerebri p̄ſit: mania b̄nā gnat: hec cerebri
 patit ex ore stomachi p̄ſit: foſtis et cerebri deſecerit
 naturalis ſue accidētia cũ os stomachi foſte habet ſenſus
 accidētia cordis z arteriarū ex ore stomachi ſunt ſincopie:
 viſus obſcuritas: bolūm. i. ſincopie ex nimio eſt dolore et
 ex ſonſituo ſuo ſenſu z cordis arteriarū: qđ defectioſibus humo
 re: ſue accidētia. Bolūm eſt ex mala p̄plexio
 ne frigiditatis in ore stomachi ex paruitate cibi z defectioe
 virtutis. accidētia qđ cor: et cerebri ex ore stomachi patiūm
 malus eſt anhelit: z cōſtrictio ipſi: qđ ſit ex apoſtemate in
 stomachi ore: diaphragma p̄tente. hec accidētia ſuffici
 unt que attingere tactu ſuperius dicta ſunt.

De accidētibꝫ ſenſus ſenſū. i. cerebri. Cap. xij.

Accidētia cerebri oīm ſenſū fundamētū nim? eſt ſom
 nus ex frigida p̄plexioe ſū: z p̄ſticipatio mēti ex nimia
 hūiditate ipſius. vel de frigidis cibis ſicut papauere et opio
 vigilie cauſe cauſis ſonmū faciētibꝫ ſunt. z trarie. i. ſiccitati
 nimie p̄plexioni calide z ſicce. z abis v̄is ſimilibus.

De accidētibꝫ voluntarij motus. Cap. xij.

Accidētia voluntarij motus modis ſunt tribꝫ. vel
 em̄ totus auerſ. totus ſicut em̄ mollit: vel mino
 ratur ſicut cũ cōgelat: vel curſus ſui egredit. qđ
 diuerſus modis p̄fici. Ex actioe em̄ nature ſicut
 rigore: tuſſis: ſternutatio: ofſitate: ſpondilare: ſin
 gulture: ructare: vel ex mobili actione ſicut p̄ſimo titillatio
 ne: vel actionibꝫ nature et mobi ſicut tremore z motu p̄ge
 latione et emollitione ſequētibꝫ. In natura dicta virtutis
 in reſiſtū regitū avel aiata. Emollitio v̄nde totu: auferitur volū
 tarius motus: ex neruo eſt patiente mēbriū cuius erat moue
 re. qđ ſit vel ex frigida cōplexioe vel ex apoſtemate. vel ex vi
 ſcoſis et groſſis bu. vel ex cōſtrictioe. Que ſi ſap̄tete nucha
 cōtingerit totū corpꝫ emollit. z minor: apopleſia vocatur.
 hec ſi in aliq̄ ſit neruo laxat mēbriū cuius neru: po: tabat motū
 ſi in lacertis guturis vocem patiens amittit. ſi in lacertis ve
 ſce v̄nā nō pōt cōtine quin exeat sine patientis volūate
 ſi in manibus egeſtio ab inuitis egredit. In ſi v̄nā z ege
 ſtio naturaliter ſunt cũ expulſiua virtute: exitus tñ cum vo
 luntate ab aiata. p̄cedit actione. v̄nē em̄ egreſſio velice eſt

egreſſio. virtutis expulſiue expulſio lacertoz. velice obſta
 tio vel emollitio. qđ oia ex actione virtutis exiunt aiata. p̄
 intelligendū eſt de egeſtio. Eſt enim egeſtio inſtitū con
 ſtrictio: z lacertoz rectū inſtitū arcuſtatū emollitio. v̄n
 cũ velice emollit ſtrāgura ſubſequit qđ naturalis accidētia eſt
 virtuti cũ lacerti emollitū q̄bus os stomachi eſt cōſtrictū
 et extra volūate patiens v̄nā egredit qđ accidētia lacerte
 ti. Siſt cum egeſtio cōſtrictū virtuti naturalis accidētia
 cum voluntate virtutis aiata. hec ſunt res non motu volūtatū
 auferētes. p̄de motu: minoratur: ex obdormitio: cuſp̄t ea
 de cō: eſt nō ad os magna. obdormitio b̄ ex natura z mo
 tu: eſt neqꝫ enim ſenſus amittit ſiue motus: ſed non ſunt
 perfecti ex nocumento motū.

De malis motibus. Cap. xij.

Motus volitarius cũ curſum ſui egredit: rigore:
 tremore: tuſſis: et ea qđ p̄cedimꝫ gñantur. Mo
 cipimꝫ de rigore z tremore. hec accidētia de acu
 tis ſunt v̄tuoibꝫ ſiue p̄gnatū. In media ſenſi
 lia eſſentibꝫ. ſicut ſunt lacerte: neruſ. v̄is et ſenſi
 ceſ cũ ab iſti p̄gnatū hūoibꝫ v̄n z ex virtute ſenſus mo
 uent: z ad hos expellēdos hūoies ab expulſiua virtute adit
 fundit vel ſocus incidat corpꝫ. moue em̄ natura ad res
 expellēdas noctiuas. Eſt aut cũ rigoris triplex: calor: frig:
 defectio caloris naturalis: z abū dāta humoris. Calor eſt in
 terio: ſicut chol. ru. ardor: quā febris ſequit ex neceſſitate:
 vel exterior: ſicut cũ v̄lneribꝫ acuta medicina iponit. v̄n
 neratus tremore z rigore patit. Siſt inuenit in hoibꝫ p̄
 nis acutis hūoibꝫ: cũ balnea ingrediūm tremūt. cũ calozes
 balneoz hūoies ad exteriora trabūt. frigidis ei exterior ex
 aqua eſt vel aere. Interior: qđ de cho. ni. naſcit quā febris ſeq̄
 tur: qđ ille humor nullum rigore gñat: niſi paus p̄uretat:
 et cũ putruerit rigore eſt caloz facit. Si aut rigores ſunt ſi
 ne febril: ſi pars putreat: pars vero nō: gñatur fe. epiloſ
 .i. habēs rigore z tremore. Defectio cal. naturalis. i. abū dā
 tia hūoies rigore ſeu tremore facit: moſ inuenit. hūoies
 em̄ abū dāta cũ caloz naturalē defectū ſuocant: v̄n et
 certiguit. rigore: ex frigore: et tremore eſt oppoſit: tremore eſt
 ex motu virtutis expulſiue qđ in lacertis eſt ad expellēdos
 noctiuos hūoies: v̄nde rigore: ex caloz virtute eſt tremore.
 quia calor in motu foſtis eſt frigore. Rigore: ex frigido ſiſte
 quif: tremore eōtario. v̄n tremore in epib̄nariis minor: qđ
 in treis cũ frigidus qđ calor: in interiora fugit. p̄ter dol
 rem exterior: ex humoribus noctiuis. Tuſſis ex actione eſt
 nature. copoſis regitūe. eſt q̄s motus foſtis regitūe vir
 tutis vt res noctiuas ab instrumentis anhelans expellat:
 et ſit cum cōſtrictione pectōis pulmonem cōſtringentia
 aeris: exit foſter: z velozitatē potans que habet pulmo atqꝫ
 pectus ex noctiū bu. v̄nde neceſſe eſt nature v̄n tuſſi ſer
 tis ſit in virtute quatinus humoros poſſit expellere: quā
 materia nō groſſa debet eſt vel viſcoſa: em̄ officiū ſit ad
 pellendū: neqꝫ ſubtilis materia vt diſſipa reſiſtat ad locū ſi
 qđ medicū cũ multū erit groſſa eſt ſubtiliare cũ ſi p̄po
 z amos z ſitū. Si nimis liquida fuerit eſt in groſſam cũ
 virtutibꝫ plurimioſis viſcoſa eadem diuidat in lacertis. Tuſſio
 cauſa p̄plexio eſt mala calida vel frigida in lacertis pectōis
 vel canalibꝫ pulmonis: vel in guttore. aut materia interio
 re vel exteriorē. exteriorē ſicut ab ore: potu: puluere: ſimo: ſi
 ture vel canalibꝫ pulmonis. Interiorē ſicut hūoies: cũ cap
 re deſcēdētū: in canales pulmonis vel guttur ſiue pectōis.
 cur in catarro videmꝫ: vel d̄p̄m̄ ab epatis ḡnbo atēdētū
 bus vel ſubſtilitate d̄p̄m̄ in diuifiōnibꝫ: canalibꝫ pulmon
 nis: vel ſicut qđ in pleuritice vel periplemonia cōſiſtunt:
 vel ſicut v̄n aere pectōis et pulmonis.

De accidētibus motū generantibꝫ. Cap. xij.

Ternutatio eſt ſicut tuſſis ex natura regitūe vir
 tutis i motu expulſiue virtutis ad expellēdas res
 noctiuas de ventriculo cerebri qđ naribus a cere
 bro expellunt. Tuſſis tñ a pectore z pulmōe eſt
 cū. Stermutatio a naribus z cerebro pectōis ad
 lutoſo. Tu cũ cerebri expellēdas ſumofis hūoies: mouet
 duo nariū z cerebri media foſamina ap̄iunt vt humor: exeat
 facilius: pectus lacertis cōſtrictū v̄n aere egredite: mali bu

ris e duritie sui organii, temperatus mediā in his duobus .
 Alij qdē ex his habet plus: alij vō minus: q̄ dicēdi sunt in cā
 mutatiōis pulsus. Tēpus motus diuidit̄ in velox tardū et
 mediū: velox est q̄ longū spatium breui p̄ficet tēpo: tardus
 q̄ parūū spatium in lōgo tpe insequit̄: mediū inter hos duos
 est hūmidus. vnuquodq̄ horū ex duobus nascit̄ causis. i. vir
 tute e calox: velox em̄ ex fortialitate e sana virtute. Calox
 aut frigidus aerē sibi elabozat attrahere: tardus ex virtutis
 defectiōe se debilitet mouente e caloris minozatiōe. Tertiiū
 fm virtutis tenōē diuidit̄ in fortē debilē mediū. Fortis q̄
 quasi quadā virtute dignus a se videt̄ expellere. Debilis q̄
 dignū debilē percipit: mediū inter hos duos est tēperatū
 hi duobus sunt modis: fortis ex fortitudine est, virtutis et
 mollitie organii ad mouendum organū. Debilis ex debilitate
 ter est virtutis e inobediētia organii: mediū ad virtutis tē
 peratū. Quartū fm cōsistētia organii diuidit̄ in durū: molē
 lemedū. Durus est q̄ dignū tan genibus q̄ sit fortis videt̄.
 Differt em̄ a forti ite durus: qm̄ fortis est magnus fortitudo
 durus dilatā vna scula: vñ reddunt̄ quasi maiora. Durus
 est q̄ duritē virtutis nō obtemperat vt se dilatet.
 Mollis est quē dignit̄ multa inuaitate sentit̄ vt videat̄
 ab eis separi e penetrari: hōz mediū inter hos est tēperatū.
 Durū et ficatate vix vafuolū: molle sue hūiditatis mol
 tie. Quintiū fm pleniū e vacuū diuidit̄ in pleniū e vacuū e
 mediū. Plenus quādā quā hūiditate reddidatē videt̄. va
 cuū q̄ apparet inflatus: sed cū tangit̄ quā vacuū dignit̄
 percusat. Plenus ex plentitudine sanguinis e spiritus in vas
 tis cōsiderat: vacuū eōtrario. mediū ab his est tempera
 tus. Sextū fm qualitates arteriarū diuidit̄ in calidū e fri
 gidū e mediū: calidus q̄ dignit̄ extremitates sentit̄ calidū
 ad artēriā subilitatū: frigidus eōtrario est intelligendū.
 Decidit̄ ab his duobus tēperat. Calox aut substantie arte
 riarum ex materia intra eas est habitā i. sanguine e spiri
 tu: frigidus eōtrario: mediocritas ad vtrūq̄ est refer
 enda. Septimiū et tēpo: quicū diuidit̄ in spissū rarū
 e mediū. Dicit̄ em̄ Gal. pulsus inquit̄ in dilatatiōe e cōstri
 ctiōe sua duos habet quietes. Vna cū pulsus in dilatatiōe
 vna sit dignit̄ extēritates percipiat: hanc aut extēritatem
 vocat quietē. Qd̄ vō dicit̄ Gal. nos sentiat̄ alter inuenimus
 quos sōba in cōstriōe est sua qd̄ est cū pulsus ad centrum
 suū redat̄: qd̄ nō facile sentit̄ percipit: sed tantū pulsū
 dū moxante rarum: parum vō tardatē vocamus spissū
 mediocriter se habetē temperatū: spissus ex fortitudine est
 caloxis e defectiōe virtutis. Fortitudo em̄ caloxis magnitudo
 dicit̄ repetit̄ refrigeratiōis. Defectio em̄ virtutis cū semel
 nō valeat bis vel ter i appetēdo labozat: q̄ inde vocat̄ spis
 situdo ista. rarū ex defectiōe est paritate caloxis atq̄ for
 titudine virtutis: mediū in cōstriōe e virtute est tēperatū.
 Octauū fm ordinatiōe inordinatiōe diuidit̄ in pōd̄ plau
 dabile e nō laudabile: hoc aut pōdus ex cōparatiōe cōdies
 rabit̄. Cōparatiō vō aut motus est cuiuslibet ad motum vt
 est equalitas fm cōstriōne ad motū pōdus in dilatatiōe et
 eōtrario: aut tēporalis quietis ad motū tēporalē sicut in di
 latatiōe equalitatis tēporis cōstriōnis in q̄te extēritatē eō
 trario. Taudabile pondus inter se e sibi cōsōcū familiarē: sit
 cū pulsus pueri pulsiū assimilat̄ puerili: inuenit̄ inuenit̄
 cōplexiōnis calidē eide p̄plexiō. Pulsus illaudabilis pōde
 ris est in familiaritate dissimilis sicut pulsus puerilis diffi
 milis est inueniens. Est e pulsus extra pōdus q̄ nulli ceteri
 familiarē: hōz vō difficulter intelligit̄ nisi dū inuestiget̄ e as
 sidue q̄ conuertat̄ q̄ quāritas ē tēporalis motus q̄ dicit̄ vñ
 ferre videt̄ pulsus fm̄. Quādā est cōp̄: b̄sibilis sicut si dicat̄
 t̄ps dilatādū duplū ē q̄t extēritatē aut triplū aut vñ e ne
 distat̄ aut aplū est: qdā in cōp̄: b̄sibilis triplū. in dilatatiōe si
 vō p̄stricō: nō habem̄: aut pōsum p̄sillare: qd̄ sit aut m̄
 tū aut nūmū aut cūtra vna modū est habedū. vñ hoc genus
 pulsus inter cetera est molestissimū. Monum vō fm concō
 diū diuidit̄ in cōle e nō cōle: hoc aut cōle in oib̄ p̄mo
 munit̄ inuenit̄. Est aut̄ inuenit̄ pulsus cū p̄ssio eiusdē est
 cūlitas: in dignit̄: extēritatib̄: cū sit multa e magna per
 cussio sit: e in magnitudine eūlis nō pua nō rara nō spissa:
 nec in vilo diuersa. Hōz eūlis ē pulsi: cuius p̄ssio diuersa: si

ue in motu sicut si mō sit spissus nō rarus mō velox mō tardus
 siue in quāitate dilatatiōis sicut mō fortis mō leuis e
 similia. eūlis aut̄ pulsus: aut̄ idē est in oib̄ e abzolute eūlis
 dicit̄: aut̄ eūlis in sola quāitate virtute siue motus fm̄ cū
 dē modū eūlis dē. Hōz eūlis sit aut̄ in oib̄ pulsus est gene
 rib̄: e abzolute non eūlis dicit̄: aut̄ est in aliquo: in aliquo vō
 nō: e fm̄ eundē in quo nō eūlis dicit̄. Hōz eūlis q̄ sit: aut̄
 in pulsibus est multū: aut̄ in paucis: q̄ rursus in eisdē aut̄ o
 dinatus aut̄ inordinat̄ est videndus. Inordinat̄ est q̄ caude
 fociōne est assimilādus. Sic em̄ pulsus p̄mū est magnus: post
 vō parus: e tertio maior: quarto vero loco minimus: e ita
 ordinatim p̄cedit̄ quoadusq̄ ad vñ de trib̄ veniat̄ finit̄
 bus: aut̄ est: t̄mūatū quoadusq̄ donec ext̄ toto finit̄: e sic si
 nutia vocat̄ cauda fociōne: aut gradatū: m̄ocaf̄ vtrūq̄ ad
 minimū p̄gressus in magnitudine regredit̄. in magnitudi
 nē vō aut̄ in eādē in q̄ fuerat: aut̄ in paulo minōre q̄ ince
 perat. H̄te vero pulsus e retonatiua cauda fociōne dicit̄. Est
 tertū q̄ cū p̄de sit magnus gradatim in minimū finit̄: e inde
 subito e sine graduali reditu in magnitudine reflit̄ p̄io: e
 itidē minō: ad rursus in magnitudine sit vñ regredit̄: vñ
 gradatū: h̄ celertus: vep̄ pot̄ subitaneū: hoc aut̄ cauda fo
 ciciōne: aut̄ in velocitate e tarditate cōsiderabilis: si pulsus
 mō sit velox postea sit tardus: e tandē in tarditate finit̄: aut̄
 in virtute vt si pulsus indoluit̄ esse fortis: e ita gradatim
 aut̄ de cōcedēt quoad fiat debilis: aut̄ a magno e p̄mo inci
 piat̄ sicut iū dixim̄. pulsus q̄ cauda vocat̄ fociōne ita est in
 telligēdus. put̄ expōsum: q̄ iō sic vocat̄: q̄ cauda fociōne
 a grossitudine lēp̄is paulatī incipit̄ subtilitari. de ineq̄l̄ e o
 dinato v̄cutiq̄ sufficit̄ distille. Inordinat̄ pulsus ē vbi duo
 magis e vñ p̄ius e alter mediū: aut̄ duo parū e vñ medio
 crinis: e alter magnus cui succedat e p̄ius e sita. H̄te aut̄ in
 ordina: in oib̄ inuenit̄ pulsus generibus: aut̄ p̄p̄r in vna
 p̄ssio: ē diuersus: aut̄ em̄ pulsus velox ē p̄ssio: e tādē
 in se ipsū redit̄: vñ redit̄ in dilatatiōe sua est in equa
 lis p̄ velocitate e tarditate sūt: aut̄ ante q̄ recedat̄ vna
 p̄ssio facere videt̄. Quidm̄ q̄ cū velox esse incipit̄ aut̄
 paulatim dicit̄: post̄ in dilatatiōe sua cōp̄lāda tradat̄: aut̄
 cū incipit̄ esse mediocritas tūde quietit̄ e dilatate p̄greffit̄:
 aut̄ incipit̄ tardare tādē videt̄ dicit̄ q̄ vñ se finit̄ op̄lē
 da sua dilatatiōe. In h̄mō p̄mū auct̄ratiō: qdā pulsus
 inuenit̄ q̄ cap̄col̄ vocat̄. Incipit̄ em̄ a velocitate est digni
 toz p̄ssio: nec cadere videt̄ e post̄ atq̄ e op̄lēda dilatatiōe
 q̄ nomē istud a cap̄col̄ similitudine fortis: q̄ cap̄col̄ cū in
 cipiat̄ saltū quasi quiescere in acre videt̄: e post̄ in explēdo
 cursu est velocissimus: sed nō regredit̄: est̄ incipit̄ esse ve
 lox: e in medio tardare: vñ cōsequit̄ vt inistū velox habeat̄
 finis vō tardus e eōnuerio: q̄ inapit̄ esse tardus in medio
 velocissimus. vñ cōstat̄ q̄ inistū sit tardit̄: finis vō velox: et̄
 incipiat̄ esse mediocritas mutādus in velocitate vñ in tardita
 tē. Tertū h̄ bis putere videt̄ marcellin̄ vocat̄: qd̄ dignit̄
 p̄cutat̄ dilatādo atq̄ ad cētū suū regredit̄: h̄de dignit̄
 p̄cutit̄: qd̄ ex duritie p̄tingit̄ motū suū: q̄ sic in mar
 tello e in incaude p̄cutit̄: vt cū p̄cutat̄ martellus ab incaude
 resillit̄ videatur: resillit̄ aut̄ illud aliq̄ tertiarū. H̄te aut̄ in
 t̄p̄ in quāitate motus in t̄noze v̄m̄tis cōsiderat̄: in aliis nō
 ita: im̄ possibile est vt̄ sub vno dēno e in eandē parte o
 gni in agnis inueniat̄: e in parūm eandē p̄ssio: nec mure
 toz: aut̄ vt parus in eandē p̄ssio sit magnus: magis em̄
 e necessitate quatuor: dignit̄ videt̄ trāire. Sic q̄ latas
 est fibrice nūq̄ in eandē p̄ssio inuenit̄: necq̄ calidus e fri
 gidus: necq̄ mollis e dur̄: necq̄ vacuus est plenus. H̄te aut̄
 diuersitas pulsū in vna p̄ssio: nec in eandē organii parte .
 Diuersitas aut̄ p̄ssio: t̄n eandē p̄te organii est sit̄ disti
 milis. Pulsus em̄ sub duobus est dignis qdā velox: e alter
 sub duobus tardus e cōuerso: aut̄ sub duob̄ velox: sub duo
 bus mediocritas: aut̄ sub tribus velox: e sub vno mediocri
 tas: aut̄ sub vno digito diuersus. In hac aut̄ eandē rōne: fortē et̄
 debilē intelligit̄. Sub hac diuersitate cauda fociōne: aut̄ pulsus
 inordinat̄ est inuenit̄. Cauda fociōne inuenit̄ vñ pulsus
 sub vno digito attingenti baculum est grossius: sub dimidio
 mino: scōlo: sub tertio parus: sub quarto minimus. Similit̄
 ter hoc cauda fociōne in forti e debili raro e spisso est intelli

vident cōtingere. Etates vō pulsum mutās a tēperamento
 q: pueri velociorē habēt. ppter caloriē refrigerandiū natura
 lē quoniam calor naturalis multus est in pueris: tēperate rati
 mē magnitudinē q: virtutis: quī quito est minor: tanto est
 velocior: qō facit paruitas virtutis que ad trahendū aerē se
 meli non sufficit. Senexes in pulsu nimū sunt fortes: et ma
 gnū habēt pulsum: et involuntariē tēperati: qō fit ex calore
 et cōm virtute. Senexes paruitas tēperati: qō fit ex calore
 ppter eoz frigidā cōplexionē: vñ nō est necesse multū aerem
 trahi cō refrigerandiō. Sic etates huius affines sū cū cui ma
 gis sunt vicinates pulsum sunt habentes: q: cū pulsus pue
 ri velocissimū: et spississimū: sūt tēperati in multitudine et parui
 tate: et pulsus decrepiti minū: et tardissimū: et defectissimū.
 et iuuenis pteate iuuentutis maximū: et fortissimū: et in velo
 citate et tarditate tēperatus. Et causis dictis superius cō
 stat: q: pueri pulsum cum magis augmentent a velocitate et
 spissitudine minuis et maiorat vsq: quod ad perfectā iuuentu
 tem decemiat. Vbi pulsus magnus et fortissimus et in veloci
 tate et tarditate tēperatus efficit quoad medietas tēperati
 g:itur. Et vō senectus subeae paruitatem succedit supradictā
 cōtraria donec etas veniat decrepita in q: pulsus sit parui
 tatis et tardus. Tēpora autē sicut vter et autūnus: q: tēpera
 ra sunt inter calidū et frigidū forte faciunt pulsum: omē em
 tēperamentū virtutē custodit et augmentat: velocitatis autē
 et tarditatis caloris sunt tēperata. Et has: quia est calidissima
 pulsus reddit debile et paruum: male em cōplexioni virtus sem
 per deficit: virtute vero deficitē nō potest dilatare pulsus
 v: magnus efficiatur: vñ veloci cōsequitur et spissus v: ma
 gnitudo aeris atrahatur. Ilypems: q: frigida et humidā fa
 cit pulsum tardū: parui: et defecti. Paruitas et defectio
 est mala cōplexio cōsequi: male autē cōplexioni deficit vir
 tus. tarditas sit: q: multū oportet refrigerari: sed tamē pul
 sus in hyeme fortior est q: in estate: q: calor naturalis inter
 roza renugit copiosa. In estate calor ossilouit virtutem: vñ
 pulsum necesse est esse maiore qui ad refrigerandiū sufficit
 trahere aerē. Et oportet autē intelligi: q: vniuicūlibet et re
 mētas temporis tēperat participat sibi viciniam: velus pūm
 mensis veris parit parū hyemis extrinsecat: et medius ipsi
 mensis est propius: tertius est autē vniuersus spissus cōmunicat
 qualitatibus. Regiōes mutant spissum habēt velocem: sicut
 n: habitates sicut in clypeo pulsum habēt velocem: sicut
 estius. In habitates vō frigidā pulsum scilicet habent pulsum
 assimilantem byemal. In habitates tēperatas regiōes: vñ
 pote sub recta linea moietas pulsus habent mediocē ver
 nali et autūnali equiparantē. Regiōes vō inter has posi
 te sū in pulsu sunt habēde q: eis p:pinosus esse vidēt
 cō de regiōib: p:se dūm: itidē in aere intelligat. Calidus
 em aer pulsus facit effualis: frigidus byemal: tēperat: ver
 nalis et autūnalis. P:genates in pulsu sunt mutabiles: qua
 pulsum faciunt magnū velocē atq: spissum: qō cōsequit: q: calor
 fetus calorem eaz augmentat naturalē. Arterie em se
 cundine arterie fetus sunt: tunc et v: v: arterijs mu
 lierū sunt copulate: sicut in anatomia nostra meminimus
 nos distisse. In virtute: q: vsq: in quintū mēsem: est pulsus
 mediocrius. Circa em muliebres vsq: ad hoc tēpus sunt me
 diocres: q: fet: ad huc pū est et debilis neq: multū cibū de
 earū coposib: ad se trahit: vñ pulsus inter velocitatis et spis
 situdine est temperatus. In sexto vō mense vires earū inci
 piunt minuire: fetus em maiorat: natura grauat: q: maio
 ribus iam ab eo q:rit: quappoport vimb: defacētib: pulsus
 debilis tardus reddit. Sōnis etiā mutat pulsum: dūm: q:
 calor naturalis interiora pesti copiosa in somno causā
 dum digerēt. Pulsus autē in initio somni paruos est: et tar
 dus: mediantē somno rarefat. Etibus autē cū digerēt sit et tar
 du: totū copos: se diuiserit: cōtra: calor atq: v: et pulsus sit
 fortis atq: magnū: s: h: rarior atq: tardior. Post cibū vō di
 gestione sū somno: plonge: ut superfluitas expelli diff: rā
 pulsus sit debilis et paruos atq: sicut pū: tardus. vñ non
 oportet v: post cibū digerit a somno excitens ad expelle
 das cibū pulsuutes sicut cōsequit: vñ: s: pūta: emactio
 nes. Si autē subito quilibet excite a somno: aut ppter vob
 s: aut ppter persussione sicut metū ab eo egredietē natura

disturbat et pulsus magnus et fortis efficit: velox quoq: atq:
 spissus inordinatus atq: tremebundus. cō vero quilibet ex
 citat: pulsus in pōre redit: s: est cū naturalis q: pulsus mu
 diat cū pulsus cuiusq: a p:pio factū videt mutari vñ in red
 licat copus a sua natura turbatū aliquid in mutandiō.
 Causa naturalē mutās pulsus est bipitā: in re naturalē scz
 atq: extra naturalē: de quibus deo auxiliāte planius dicem:
 in subsequētib: In p:sentiar autē nō naturalē incipim:
 De mutō nō pulsus ppter re nō naturalē. Cap. v.
 Mutā nō naturalis inter naturalē et extra naturalē
 est mediocrius. Est autē bec quadruplex. In re nō
 exercitia balnea cib: atq: por: . Exercitia sū sine
 tēperata pulsum faciūt magnū forte velocē atq:
 spissum. Si em sunt intēperata pmo: dissoluūt
 superfluous mēba cōtra: calor naturalis augmentat sū
 cut in exercitio iā dūm: . Si vō exercitia exerit tēperata sit
 pulsus magnus durus tardus atq: rarus: q: si q: nimius se
 exercet virtus sua deficit. vñ necesse est pulsus deficitē et
 calor naturalis dissoluūt atq: minuit. ex pūitate caloris natu
 ralis pulsus tardus atq: rarus. si ex multo aut exercitio: q:
 hūores exicant pulsus durus reddat. Balnea sū in duo red
 dit diuisus: aut em calidū: aut frigidū. Et alidū aq: est fluē aer:
 in quib: si q: tēperate se balneat pulsus facit magnū forte
 velocē et spissum. tēperati em balneū virtutē augmentat
 ppter dissolutionē humidariū spissitatis et calefaciens: coz
 pus pulsum velocē facit et spissum et mollē ppter mēbosus
 humectationē maxime sit pulsus fit dūlis aq: si aut aliq:
 diu motē q: in balneo fit balneū sū q: fuerit et debilit:
 et pmanet velocitas sicut p: v: et spissitudo: qō fit ex defecto
 ne virtutis et dissolutionē vñ dūm: coposus et augmentatio
 ne caloris sū: sū em mollitē et duritē pulsus permanet me
 diocrius: et si q: tādū in balneo motē quoad calor dissoluūt
 sit pulsus paruos et defectus tardus vel rarus sicut nimius
 exercitatus patuit. Balneates sū cū aqua frigida si sint cras
 si et mediocriter motent in balneo sit pulsus magnus for
 tis q: et velocē: q: frigidū tēperata caloz naturalē cado
 nat et vntē cōtra: . Si autē motē in aqua frigida vsq: caloz
 naturalis fugiat in coposio interiora: facit pulsus paruos ra
 rus atq: tardū qō scq:ur q: v: sū fofat. Si macidi parue car
 nis iā frigida balneat et nō multū mōem sibi pulsus de
 factus sit et tardus: frigiditas em in tali copo cito mēbosū
 interiora penetrat ex carnis paruitate et calor naturalis de
 fiat et virtus minuit vñ pulsus debilis fit et tardus atq: du
 rus: q: o: gana frigiditate cōstipant. Et vō in aq: frigida mo
 rent vsq: ad calor naturalis interiora fugiat coposus et fris
 giditas p:ncipalia pūtat mēba sit paruisimū: vñ defectiss
 mus debilis durus atq: rarus. Etibus autē ex q:litate sua au
 quātitate pulsus mutat. Si em quātitas fuerit multa sit pul
 sus in initio inordinat: q: cibus in initio vntē agrauat: q:
 cū digerat v: v: exatit. Agrauat quidē cib: bō pmanet in
 digestus. Excatit v: cū iā digerat cib: et p: totū copos: diu
 dat: vñ cū agrauat cib: sit pulsus paruos: cū q: vntē exat
 itest est magnus. Si em cib: bñ sit digestus et p: oia mēba di
 uisus: sit pulsus magnus fortis velox: quia dum calidus deo
 ne digerat: virtus augmentat et calor naturalis nutritur et
 pulsus mollit: cōtra: fat et magnificat. Si cib: est paruos
 cito digerētus et p: media digerētus: sit pulsus min: for
 tis et minor: inter dūm: et mollitē tēperat: . Et q: dūm: sit
 sit cib: sit calidus facit pulsum spissum et velocē: et alia q:
 per: dūm: . si frigidū sit tardus et rarus si hūidū: gana emol
 lunt. hoc q: sū sū cōplexionē pulsu: viderē facere. aq: em
 q: par nutrit sū hūidū mōm: sū sicut et cib: mutat pulsum
 q: vō diu motat sū in stomacho videt mēba mōm: q: si hūidū
 gūditus: vntē facit pulsus: si tepida mollit. Quā circa pul
 sus operat: qō et digerētus alius: facit em cū fortē magnū q:
 et velocē: sed tamen aliquid multū cito mōm: . cibus em ma
 gis q: vntē copos: et nutritur. vñ in actio circa pulsus est
 velocitatis et cito in sanantē mutabilis. alii potus si sint calidū
 di pulsum velocitatis et spissum: si aut frigidū paruos et rarus
 dū. bec est mutatio pulsalis cōsequētes ex re nō naturalē.

Liber septimus

De mutatioe pulsus ppter re extra naturā. La. vj.
 Ullum mutatioe re extra naturā consequē
 te taliter fit. Causa extra naturā est mo-
 bus z accidētia morbi succedente: que et cau-
 sis nascuntur nō naturalibus corpus a qualis
 talibus suis naturalibus ad qualitatem extra
 naturam mutantibus sicut iam dicitur superius: que cum
 sint multe z indefinite: ab antiquis tamē generaliter in duo
 sunt conclusē. Dicunt enim causas pulsū in re extra natu-
 ram mutantē esse quas: aut dissolventes z virtutem dissol-
 pantes: aut grauantēs z confringētes. Causa dissoluen-
 z dissipans virtutem ablatio est cibi nutritiui: pessimitas
 quoq; morbi: accidētia animē namq; dolores superfluitas
 inanitates. Virtutē grauatēs z confringētes nimia est pleni-
 tudo cibi: humorū multitudo: apostemata frigida z calida
 z alia similia. Dicimus ergo prius de virtutē dissoluenti-
 bus. Virtutē dissoluentē pulsū sciunt paruū defectus
 velocem atq; spissum: que cum plus dissoluant virtutē: ran-
 tomagis pulsū debilitat in z tarditatem reuocat. Si
 hoc dissolutio plogerit in vermiculosum pulsū regre-
 ditur: z inde in formiculosum reuertitur: qui inter alios est
 minimus z debilissimus atq; spississimus. Aliquādo itē ver-
 miculosus fit pulsus cū subito dissoluitur virtus sicut in flu-
 u sanguinis de vena videmus vel de arterijs in plebotō-
 mia siue in vulneribus siue de naribus: aut ex dissolutione
 ventris nimia z similitudo: aliquando pulsus formiculosus
 venit subita: qđ consequitur cū subito cadit vita: vel vltus
 sicut in sinopio videmus. Dicunt autem quidā ante formi-
 culosum pulsū necesse venire vermiculosum: sed in sinco-
 pito sine vlla quāitate temporis mutatur: z cito in ver-
 miculosū regreditur. Hic est pulsus naturalis: qui ex dissolu-
 tione venit virtutis. Particulares autē qui ex ablatioe sunt
 cibi pulsū faciunt in initio paruū z debile: qđ calor natu-
 ralis adhuc permanet: aliqñ autē augmentatur: sed si fames
 diu perseveret: calor naturalis minuit. Velde pulsus fit tar-
 dus paruus quoq; z defectus. Si vero paulatim dissoluat
 pulsus nimium spissum. Mutatio autē pulsuum ex pessimi-
 tate morborū formiculosum facit pulsū. Virtus enim con-
 funditur z dissoluitur z cōsumitur. Accidētibz autē mutat
 tur pulsus sicut leticia: tristitia: ira. Ira enim pulsū veloci-
 cem facit fortem atq; spissum. Virtus enim z calor natura-
 lis exeat in exteriora corporis nimio de siderio vindican-
 di. Est autē hic pulsus inter duritē z mollitiem temperatus
 Leticia: qđ calorem naturalem: licet parū extra corpus emit-
 tit: pulsū magnum facit: z mediocre inter fortē z debilem
 tardus quoq; atq; velocem. Irā enim refrigeratio necessa-
 ria multa propter calorem naturalem temperamēta. Tristitia
 in interiora corporis calorem naturalem reducit paulatim. Vnde
 pulsū facit debilem paruū z rariū: qđ si moeretur quoad vir-
 tus consumatur: fit pulsus primū vermiculosus: deinde for-
 miculosus. Timor calorem in interiora corporis subito pellit
 naturalem: virtus vō nō quasi timida fugit: modo quasi de-
 sensiva redit: qđ propter fit pulsus velocis tremens z inordinas-
 tus. Si vō timor moeretur z memoria non amittitur pulsus
 redditur tristi similis. Si autem tardauerit tādū quoq; sp-
 dissolutur: facit pulsū prius vermiculosum: debinc vō for-
 miculosum. Dolor quoq; si in aliquo principali sit membo
 sicut epate aut stomacho pulsū reddit pessimū: si non in
 principali sit mēbro: sicut manu siue pede z est magis: facit
 idē qđ in membro principalis: dolor ergo siue in principali
 sit membo siue nō principali pulsū facit fortē in initio spissū
 vel velocem: quia natura ad hoc tantum mouetur: vō do-
 lor expellatur cum qua virtus vitalis z calor: naturalis mo-
 uetur: qui dolor si permāserit quoad virtus euauerit: pul-
 sus puus fit z debilis z ex calore velde spissus z inordinat-
 qđ fit: dolor interdū crescit interdū minuat. Mutatio
 qđ fit: ex inanitione sicut ex diarria: aut fluxu sanguinis
 de naribz aut de venis: aut de alijs locis: in initio facit pul-
 sū paruū z defectū: tardū quoq; rariū et nimia inanitione
 venarum quasi vauum: qđ si moeratur fit virtus dissoluta
 tur facit vermiculosum z post formiculosum. Si inanicio sit
 subita: facit vermiculosum z post formiculosum.

De mutatione pulsus propter rea virtutum gra-
 uatibus. La. p. vii.

Dicitur pulsus gūitate z contractioe struū gūitate ex
 humoibus nimis qui in toto corpore malos ge-
 nerant morbos: qđ in uno solo membro abun-
 dent morbo: vbi facit hū naturā spissā vō naturā
 z effectū membroz: vnde morbi nascētes ex
 plenitudine sunt plures qđ qui nascitū z inanimō. Hoc
 autē incipimus a morbis ex plenitudine nascētibz: z quos
 faciunt pulsus: scđ prius dicendi sunt vniuersaliter: post
 particulariter. Pulsus gū vniuersalis a grauantibus vir-
 tem moerit ex paruus: debilis z nō plenus. Virtus enim dē-
 cit ex grauitate humorū: defecatione aut virtutis defecato se-
 quitur pulsus: qđ nō potest dilatari in plenitū ppter abun-
 dantiā hu. spissus est: qđ ex necessitate acere trahere debet.
 Virtus autem victa ex humoribus pulsū facit inordinatū
 sicut ignis multis lignis aliquādo suppūmif: aliqñ emer-
 git. Quando vō virtus multū est grauatā multiplicē diuersita-
 tem pulsū necesse est fieri: qđ in magnitudine aut virtute
 aut in velocitate aut vobus siue pluribus siue enim par-
 tioribus. Et aut virtus equiparet humores: nunciat ppar
 equalē diuersitatē magnos. I. equalēs minoribz: z ab hu-
 moribus virtus vincat paruū z defecti fit pulsus: z pulsi-
 opy fortes efficiuntur: z eōtrario: aliqñ virtus ex quibz
 nocentibus subito mouet z repente rariū digitos usque
 feat pulsū qđ percutit superflua esse videtur. La. p. vii. c. i.
 cum natura qualescūq; subuenit aliqñ nocentibus: vnde mo-
 uetur inuita vt ab illo nocentis se defendat: aliquando
 deficit virtus in rēpō: moeretur: vnde quiescat necesse est: ex
 propter hoc inter duas siue tres vna percussio minus ap-
 pareat: hic est pulsus vniuersalis ex plenitudine: virtus
 tute grauatē. Particularis est ex sanguine peritō corp-
 z dispergente: quia magnus est z veloci: z sanguinis ca-
 lore temperatus inter duritē z mollitatem vō eius calidus.
 Si autē ex chole. rub. fit velocis z spissus calidissimus quoq;
 z durus z inordinatus: qđ contingit ex ficatate chole. ru.
 Si z abundantiā fit ex plegmate facit pulsū mucosum: et
 tardiozem molliorē z minus oxidatum. Si ex chole. nigri
 gra: facit qđ z plegmate: sed tardioz z durus. Et autē illi
 humo. in corpore putrefacti vt sed. faciunt pulsū facit ma-
 gnū velocem z spissum inordinatum z in tactu calidus.
 Illos autē incipimus quibus apostemata faciunt
 in pulsbz. Apstemata gū multis modis sunt di-
 uerfa: aut em calida sunt apostemata: vt ex fangu-
 ine nalcntia que plegmones sunt vocata: aut ex chole.
 rub. z dicunt herisipilla: aut ex plegmate: z vocant spissū:
 aut ex chole. nig. que filrosi sunt dicta: aut etiā ppter locū
 vbi sunt: sicut in cerebro: macho: manu: pede: aut ex mē-
 bro: vbi substantia sicut carnosā aut neruosa vel multū venosa
 nimis ve arteria: z similia: aut ex mensuris apostematū: z
 cut si magna aut parua sunt. Et gū apostemata tō diuersi
 titibus sunt facta: necesse est vt z pulsus fm hoc diuersif.
 Est autem prius inq̄redā de pulsibus qđ sūt ex plegmo-
 nibz. Plegmō inq̄redā est inflatio extra naturā: qđ fit ex fangu-
 inolētibz hu. in quedā mēbro: z cōuenitibus z eadē extēdit
 tibus atq; impletibus ad venis z arterijs ibidē inamētibz:
 hūc semp sequuntur durities z dolores z poyz opplationes
 sicut imprefiones: cōtē poi opplent manu nō credif: vnde
 iōi coadunatus necesse est caletat z putredine faciat. Et si
 magnū sit apostemata: aut in principali sit mēbro: facit sed.
 Febres autē de pulsibus durz paruū debile velocē z inordinatū
 sicut serrā faciūt. Durities ppter extentiones arteriarū est.

Singula mēbra in quibz humo. se coadunant vt
 apostemata aut alios morbos faciūt necesse ē.
 Illos autē incipimus quibus apostemata faciunt
 in pulsbz. Apstemata gū multis modis sunt di-
 uerfa: aut em calida sunt apostemata: vt ex fangu-
 ine nalcntia que plegmones sunt vocata: aut ex chole.
 rub. z dicunt herisipilla: aut ex plegmate: z vocant spissū:
 aut ex chole. nig. que filrosi sunt dicta: aut etiā ppter locū
 vbi sunt: sicut in cerebro: macho: manu: pede: aut ex mē-
 bro: vbi substantia sicut carnosā aut neruosa vel multū venosa
 nimis ve arteria: z similia: aut ex mensuris apostematū: z
 cut si magna aut parua sunt. Et gū apostemata tō diuersi
 titibus sunt facta: necesse est vt z pulsus fm hoc diuersif.
 Est autem prius inq̄redā de pulsibus qđ sūt ex plegmo-
 nibz. Plegmō inq̄redā est inflatio extra naturā: qđ fit ex fangu-
 inolētibz hu. in quedā mēbro: z cōuenitibus z eadē extēdit
 tibus atq; impletibus ad venis z arterijs ibidē inamētibz:
 hūc semp sequuntur durities z dolores z poyz opplationes
 sicut imprefiones: cōtē poi opplent manu nō credif: vnde
 iōi coadunatus necesse est caletat z putredine faciat. Et si
 magnū sit apostemata: aut in principali sit mēbro: facit sed.
 Febres autē de pulsibus durz paruū debile velocē z inordinatū
 sicut serrā faciūt. Durities ppter extentiones arteriarū est.

Paruitas propter duriciem substantie organum et defec-
 tionem virtutis: qd dure arterie virtuti no obediunt dilatare.
 defectio virtutis dilatate organa no pot fm qd opy. Veloci-
 tas z spissitudo sunt nefaria ad nimij refrigeratione caloris.
 Quom em defectio virtutis femel acrier trahere no sufficiat
 Apertu sepius dicit qdno ipeta neqat impleri. Aduer-
 sitas aut eulter dilatari no pmitit. vi partim fm magnu: z
 in apofte ma nomen ferre ex imitatione accepit. hec ca est cuiusq
 dignis: nomen ferre ex imitatione accepit. hec ca est cuiusq
 apofte ma calido. Louri: parui: debilis: velocis: ipfius: z
 ocidant. Lys vo omne apofte ma qrtuo: tra babaet. Intus:
 augumentu: fitati: z bedinatione. necesse est pulfus fm quta
 res duerfan tepoz. In initio min' vi duricie. vi magn' est
 z fortis: veloz: z ipfius: z parti duerfus. apofte ma em
 in initio non adeo est fortis: qd durices no nimis magna est.
 Citius vo aduc no est grauis: vi organa aduc potuerit
 dilatari. Lalo: magnus in initio: vi velocitas est z magnitudo
 aduerfitas no est multa: qd durices est pua. In augme-
 to aut eade fitat: z fiderada: sed m maiora: marie durices
 que plentudin' conitat. Et rero: z duerfitas i hoc augme-
 to opz sint maiore: est aut pulfus paru. Lico: ad statu pue-
 niatur oia qd oim' augumentu: marie tm durices z duerfi-
 tas i statu sunt fortiora ppter supradicta: tuc aut pulfus est
 debillim'. velocitas: z spissitudo augumentu: vel: calori: ni-
 mis refrigeratur. In declinatione vel cu d'cedit apofte ma
 et dissoluitur humores: vt apofte ma terminetur: opoz
 ter. vt pulfus iniani reducatur qualitates: aut cu dissipetur
 duricles: grofii induratur ibidem pmanetes: z apofte ma in
 duricem mutatur. vi pulfus durior est: et subtilior: qd organa
 na in lantudine z phunditate et iura duricie no dilatatur.
 Est aut min' velocitatis ppter diminutione caloris: qui qd
 paru' est: no opz refrigerari. hec est pulfus mutato et apo-
 stemate calido. In mutatioe pulfus cu substantie m'ebroz: car-
 nofa no hnt duz. neqz parafine: qd duerfas. neuofa hnt du
 rissim'. et duricia. i. neruoz: z pulfus et duricie nimia: z for-
 tidime voloz: qd sensibillim' est loc' neruofus. Duerfitas
 tas est in vna z eade serrata. Lys i magnu fit apofte ma de
 uerfas hec fit tremebidus: qd ex diffidit' z duricie est hui'
 pulfus maior' qd in alia pulfus: hec duab' ex cais seqt: ma-
 gnitudine. L. apofte mati: z duricie neru'. vi pulfus ide patir
 qd ex chore arduo: qd cum nimis extenditur: no pculio
 ni acqiescit: fed porz: post loqum tuz tremit. Lys aut apo-
 stema est in locis mult' venofis: pulfus minoris duricie est:
 z mollicie maioris. hec em membra neruofa sunt mollia.
 Si apofte ma i m'ebis est arteriatas: pulfus magn' erit: ex ni-
 meritate caloris. duerfus ex passione cordis lubra nulla me-
 diate ca in mutatioe. ppter locu. Si apofte ma fit in cerebro:
 pulfus fit sicut in neruois m'ebis. Si in epate pulfus erit i
 milis m'ebroz venofoz pulfus. Si i m'ebis cordis vicinis. In
 corde em nulla apofte ma pot esse aial uiuo exite: fit pul'
 arteriatas simillim'. hec est duerfitas pulfus ex calore apo-
 stematu. z ppter m'ebia. aliq' calido apofte mati aliq' accidit
 tuz euent: z ideo copofit' fit pulfus ex natura apofte mati z
 accidit: accades aut ppter m'ebia apofte mati cu alio collig-
 gatione sicut spasmus quem ho patitur ex apofte mati dia-
 ptagmatas: z ex colligantia. f. diapthagmatas: z cerebri p-
 pter m'ebia actiones apofte mati: sicut est corruptio digestio-
 nis et apofte mate in homado: z sicut anhelu' z suffocatio
 ex pulmone apofte mato. Sicut z alia accidit apofte mati et
 tranea: sicut fincipos: oolo: capitis: et alia hmoi de qbus di-
 cemus cu de singulari apofte mati' d'fputabim'. hec sunt muta-
 tiones pulfus et calido apofte mati: et sanguis nactete. Apo-
 stemata et cho. ru. nactete qd vocant' ferripia: pulfus facit
 spissum atqz duric' qd ex calore z ficcitate contingit cho. rub.
 duerfus: qd ex nimis duricia. Si frigidu fuerit apofte ma z ex
 pblegmate pulfus tardu' z rarum videtur facere. no em est
 multu necesse refrigerare. mollis eta est pulfus ppter pble-
 gmatis humiditate: no duerfus ppter paruitate duricie. Si
 apofte ma est cho. n. pulfus sequit' subtilitas. duricies eta
 z tarditas atqz raritas. duerfus: hec est alia: z hoc cau-
 sa duricie: opz aut intelligat qd quarts hui' mutatois: ni
 multitudine z paucitate et apofte mati est d'fiderada quati

tate z ex m'ebroz nobilitate: z eotario. Si em apofte ma
 gnu est: z in aliq nobilis m'ebroz: sicut i cerebro aut in epate
 aut in stomacho: magna z fortis est mutatio. Si paru' z in
 pde seu manu sequitur contrarium.
 De pulsiu cerebri passione significatibus. Cap. ix.
 Em ad post' nos de gnu' tractatu' apofte ma
 tuz: sufficiet dixerim' de duerfitate: pul-
 sum: opz subsequi tractatu' de pulfus in q'bus
 i m'ebis ab alijs morbis nactetur. D'obi i corpo-
 ra m'ebis sunt multi: fit pulfus facietes. aliq' s'bnique s'it
 stiles. aut q: moxi spociet' s'ibi p'fomulati: aut in caie: aut
 eti' i m'ebroz subfatis. vi abbeuladus est tractat' qd p' q'd
 dam hoz pulfus alioz m'ebroz conofitur. Incipit d' qd a
 morbis in m'ebis nactetur: sicut in cerebro pcedit
 b'fz ab ipfo. D'cedit d' q' que p ipfa pulfus fit mutatio.
 D'obi i cerebro nactetur s'it: aut frenesis: aut mania: aut le-
 thargia: vt q'it excitatio s'oni: z gelatio: z epilepsia: z apoplezia:
 spalm': m'ebroz mollities. z frenesis e apofte ma itra cerebri
 pellicie quaz natura e neruofa pui facies pulfus: spissum:
 fo: z s'ellu' q' si loco suo mouet apparet. Et durices
 ppter apofte mat' z defenctioes. in neruofis em est m'ebis pa-
 uitas ppter duric' dilatatione iocunetes. spissitudo vt re-
 frigeret calori: fortitudo: qd in his morbis v'it' est fortior. vi
 quida' morbi in his infirmatib' subito eriguntur: z paulo
 res: z garnetes efficiuntur: qd ex corruptioe m'ebis sequit'.
 oist'etiois et fortitudine virtutis. vi s'it paru dilatet. Paru
 vo apparet sensu q' si loco suo statijs mouet. Qd aut mor-
 bus ex choleric' hoc aut marie si h'ciditates s'it sicce. augmet' e
 em durices organi iterdia: qd pulfus reddid' magn' i hmoi
 m'ebis: qd cotingit cu apofte paru s'it: s'it em ipso d'cedit
 pellicule cerebri aut h'ioes pblegmatis: em pmitit' dilata-
 ti. Aliq' in hoc morbo dilatatio veloci: est q' contractio: est
 contractio veloci: qd dilatatio: cuius re ca est: qd apofte ma
 calid' in pelliculis cerebri z p'ntu febz et putredie sunt
 humouum: quas apofte ma facit cum calefit: dilatatio est
 veloci: cu plurim' est calor: qd aer trahit' necessario in calo-
 re cordis refrigeratio: z contractio tardio: vt aeris frigiditas
 sit abidid' in corde. L. em h'ioes em s'it plures p'ftrictio
 veloci: e: dilatatio tardio: qd fit necessitate putredies fu-
 moz. expellere. vocat' aut pulfus p'ftrictio: qd in oibus est fe-
 bilis: ex putredie nactetur. L. em calor putredinib' fit
 mai: dilatatioe sue in initio fit p'ftrictio: qd fit ex suprad-
 ctis cais. hmoi s'it pulfus in frenesi. In mania z m'ela cho-
 leia s'it plurim' letbargic' z m'ete: z s'it pul' s'it magni:
 z debiles: molles: tardi: atqz rari duerfitate estuofu: qd e:
 qd pblegmatis h'ioes in cerebro sunt nactetur: aut de alijs
 m'ebis ad ipm' curretes: cerebri qd h'uidus est m'ebis. vi fit
 necesse pulfus mollities s'it. pblegma in his morbis putre-
 fit. z fe. no fortes facit' pulfus opz minor s'it: qd ex nimia hu-
 miditate est debilis. ex defectioe vo virtutis est h'uiditate: qd
 ueritas e estuofa. qd em h'ioes sunt frigidu: pulfus tarde
 fit z rarefit. L. vo d'ist' aliq' in hoc morbo pulfus dupl'es
 est p'causio: qd sequit' cu h'ioes in cerebro augumentu: qd
 bus est pellicule d'fcedit' z organa indurant' z motu fluo
 reppellunt pul' ad vna p'causioe mouet. D'obi qd t'p'm
 na grece vocat' latine vo q'it exspectatio a s'oni do: z a fren-
 si z letbargia duerfas: s'it freneticu' z letbargic' medicore
 habebit pulfus: simillat' aut interd' freneticu: s' est maior
 vel mollis: p'p' pblegmaticus hu. i cerebro: qd in velocitate
 z spissitudine est medicore neqz tremebidus s'it. tremo: em
 pulfus i mania: z freneticis est ficcate sua s'it. Pulfus
 in zgelatioe qd mot' fit in cerebro: est p'ftrictio: z i frenic
 lis puppis ex h'ioib' frigiditate: s'it est letbargic' s' t'ni
 durio: z fortio: z min' duerfio: qd ex ficcate s'it. h'uiditas
 tea em trites organo: emollit'. duerfitas aut semp' seqt'
 defectioe. In hoc vo morbo pulfus tactu' e calid'. Apople-
 zia z epilepsia: ex p'ftrictioib' v'etriculoz cerebri nactetur: z
 hoc ex grofo pblegmate. vi regitua z motus virtutes patiu'
 tur fm q' in sublequiti libro dicitur sum'. vi v'it'z morbi
 pulfus in initio suo facit' p'p'etuosum ex defenctioib' pellicu

Morbos in cibalibus inuicibus nascuntium que-
dam in primo digeruntur sicut in stomacho et
relinis nascuntur: quodam in secundo sicut in epas-
te: aut in tertio digeruntur: sicut i corpis membris
notus. In stomacho apostema calidum nascitur
sive frigidus: quod dicitur et stomacho hinc: curius: aut cho-
teris: et aut sanguinolentus: aut plegmaticus: aut melachol-
licus. Aliquando in hiis in stomacho occurreret non facit: apo-
stema: quodlibet alii modis: quod colorem sine sanguine
gustum sive factum: abominacionem: vomitum: nimium de-
siderium ad potu vel ad cibi et coctio: et ad malos quod morbos
desiderium qui malas qualitates facit que dicemus: cum
morbos exteriores tertigimus. **P**ulsus quoque vltis accidit
parus est et debilis quod ex grauitate contingit vritus et dispo-
sitione vlti: pprius vniuicibus accidit talis est. Si apo-
stema in qua in ore stomachi est calidus: pulsus terebinosum:
facit durus et ferratus: atque ipsissimum. terebinosum quod os
stoma est neruofum: et quod in hoc morbo defecta est vritus debilis
est pulsus: quod defectio fit pliogetur: fit pulsus tardus. Si autem
in ore stomachi apostema fit frigidus: pulsus durus debilem
quod rari facit. Si vero os stomachi puncturatus patitur: aut an-
gustiam: aut aboiacione: aut quod alia accedentia a pignibus
hu. nascitur pulsus parui debilem atque ipsissimum ppter
calorem recessandum. alioquin vero vi. sunt frigidus: tardus. Si
quoque moctificet ppter nimios vi. virtute grauaties: aut p-
pter chimos multos: et grossos et sine fle. in initio hor. acci-
dentium rari patitur pulsus. Si autem angustia vel singultus aut
gemitus: vel coctio: et hoc ex cholericis sint hinc: fit
pulsus vermicosus. si vero ex plenitudine fit frigidus hu-
mor: sicut boulinus: pulsus facit rax: pulsi atque debiles. **D**uer-
sas sua i positione est vna: et pte est vna vt rages hab v-
gitas: et organica subaerata puret. hinc pulsus os fros
machi ex morbis parui. **I**nter patitur qui pharmacia vritus
turi. In initio est portiois accepte et iam in stomacho portio
quiescit: et humores sicut filices et sui appetitua virtute extra
bat: in ista forma eicit. et res extra ab istis. pulsus in qua
cum hifores qui adque in stomacho sint nec extra egerit: la-
tus est et debilis. latus: et humectatione hinc: qui in stom-
acho sunt: et subam organica emollit: debilitas hinc est.
ppter grauitatem vritus et hinc. Si autem purgatio portiois
incipit: et angustia atque coctio virtute adsum fit pulsus
diuersus et modicus. Si autem solutio fit aliquantum leuio-
inordinata diuersitas fit ordinata. **E**pleta purgatione: et in
proxiem stativritute redente fit pulsus magnus et copiosus.
Si vero purgatio augmetur et completo acatur pulsus erit
spissus et diuersus. et si stomachi picturam patiat: pulsus
est ipsissimus et defectissimus. Si autem purgatio augmetur sin
copiam. defectos faciat: pulsus fit vermicosus. purgatoe
vritus ad ipsam demittit vlti singultus pulsi erit tremulus. Si
autem catharticum non fit quod opetur: pulsus erit debilis et pur-
et virtutis grauitatis. Si vero catharticum ab inferioribus bu.
cotrapat ad stomachum sine quolibet intestini: inde non egre
ditur vritus grauior: et pulsus fit diuersus: inordinatus: et la-
tus: et huiusmodi ex coagulat bu. organa humectatis. **H**inc
est pulsus qui pharmacia accepti. **T**ides patitur: qui po-
tionem vomitus accipit sicut bellebois. In initio est pul-
sus debilis est lat: quod aus purgetur quarum ops pulsus ma-
fo: fit et d biberet. Si autem bibe de bellebois suscitacione patit
atur: pulsus parui debilis ipsissus erit. In epate. In secda
digeruntur et ex mala defecio plenitudo vlti morbi nascit. ppe
digeruntur: hydrophitis: et alii morbi. hydrophitis est triple: est
hydrophitis: simpans: a hypochondria: hydrophitis facit pulsus spissus
et parui dicitur et terebinosum. parui fit ex grauitate vritu-
tis. ipsissus est defecatione. durus et spissus est vritute et
pansia facit vritus ipsissum atque durus. spissus est vritute et
defecatione. buncies: et hoc morbo a siccitate nascitur. **H**ypo-
pansia latum facit pulsus mollem: est in osium: quod contingit: quod
hoc morbi gen? et nimia humiditate fit. **I**nteractia si sine fle. fit
parui pulsus ipsissum atque durus facit: neque est debilis. **M**or-
bi qui nascitur in toto corpore ppter corruptione tertie dige-
stionis sunt elephatis et facit pulsus parui et debilem ipsi-
sum. paruum et defectum: quod hinc morbus et grauissimus hu. na

scitur. **M**orbos pulsum facit latum: in molem atque tardus et
frigiditate atque humectatione plegmaticum. **M**ors autem intelli-
gas et similitudine seripos non scripta. Sufficit quod dicitur
de pulsibus et eorum significationibus.

De vniuicibus disputacione vna. **L**xiij.
In quibuslibet locis pcedunt libror vna vltim?
est colorem angus in renibus. **H**ic autem san-
guis dicitur in renibus post digestionem cibi:
et scatur vna egressione colat. **H**ic postea reni
est officium sibi trahere: sicut sanguis colorem: et tunc
nere quoadusque ptem sanguis in sui nutrimentis dicitur
aqua vero in vltis: traahit p vna. s. vna vna foritas
scale ab anatomicis: et quod qdas vna defecatus hinc fieri
vt vna duaz res tunc fit significatio gual? aut quatuor epa-
tis vna: et propter: coctio etia et hor. affinitate: aut pas-
sionis in infirmitas ipsius vna: etia: sicut in renibus vlti vesica
et in eiusdem vna vna qua non est scale dicitur hinc. **S**ignificatio-
nes autem vna in venis et epate in ipso videtur albedie: sub-
tilitate quibus significatibus vna sunt plures digeratur. hinc
vna defecatione epatis est adhectio significat: et venarus
costipacione: et venarus et epatis affinitate: morbi vna signi-
ficatur in coactio: in se. est videtur: quod fit et bu. sint putredis
nibus vna albedie et subtilitate cruditas et indigesta signi-
ficatur. in epimeria vero coctio fin quod dicitur sum? i seque-
tib? et de se. disputabim? **S**ignificatio iterum in infirmitate:
et in squamulis videtur et sanie. vna vna itelligitur renium et
vesice. **F**irmitas quod ipsi vna vel viret e vna nature. **S**ist
et si arenoia vel lapideus vna in vna significat egressu
a vesica: hinc est vna significat circa media supradicta: et
adeo firmite significatur morbi peccatis et pulsat: sicut
rebit. **S**i quod vis p vna fieri cert? opus infirmitas dicitur: vt
in vase vritus albo daro et magno colligat postquam longior
somo fuerit expetatur: et antea aqua bibat. et etiam cib?
fuerit digestus: et a stomacho et subtilitate infirmitas iam non de-
scendat egressus: non autem colligat eam dicitur: aut sitat: et
ops postquam in vase fuerit collecta: ita vna in loco quoda quies-
cat: vt in fundis vasis hypostasis descendat: quia idcirco vna
ne interio oberret medicos: si enim vas fuerit albus et clarus
apparet vna alba et dara fin esse vasis: quod fit magni fuerit:
vna tota condonebit. vna meli? certificatur medicus dicitur in vna
ne extremitate talis hypostasis non potius euenit: egressus
post somni vero longiore ops vt colligatur: vt ab? pfecte
digeratur: et in sanguine pfectioem muretur. ante aqua po-
tum: et aqua vna medat calorem: ante cibis: nec cit cholera ad
digerendum abii reat: vna fin quod expet calorea. alioquin
erit erit alba: et ita medicus ludicet non fam elatum vna fit
dum coenit esse egru: quod fane et sicut vna colore: ar
vna em cholera certu est augmetur. **H**ec ad subdam fue-
runt necessaria ne impuissimus medicus deuet in boz igno-
rancia et contra fin quod necesse est infirmitat regat.

De significatione coloris vna. **L**xliij.
Omnis significatio vna: aut ex hypostasi: aut ex li-
quore. **L**iquor autem colorem aut in sui dicitur
essentia: color: qualitates bu. denotat digestibilis
vna indigestibilis: qui in se dicitur in albis: et
trinum: ignis: crocus ruber qui vocat albus vna
gru. **A**bedo autem et nimio plegmatico. **I**nteractia: et
tione: et trinitas et pua coactio: et hoc. **I**nteractia: et
est quanta cholere dicitur in excessu. **I**nteractia: et in
colore igneam excedit: et rufitate sanguis coactio: vna
et sicut vna hinc in colorem mutatur non et sanguis com-
pans: sed et nimio coloris: sicut vna: aut podagra: auris quod
et sicut: alioquin rufus color: idcirco dicitur et copus alcaia
tunc erit: vna vritus et copis potius penetrat: vt in vna
venas vna et eam tangit: idcirco etiam coactio: et comedent
vna: aut castasit. accipit vna: sed fit et color: casta vero
cassa rubore sigillitudo. **P**hlegmatica rubra non erit ludo
cassa dicitur de e? odore: vna vna: sicut vna: et sicut et
hinc itelligit putredis: et eis fle. in autem ita fuerit: ops
quod si supradicta ipsu fuerit. **H**ec autem signum est si erent?
curadus noceam? **E**rina vero nigra aut frigiditate nimiam

Ziber septimus

denotat: aut calorem & nimiam incensionem. Differunt autem frigiditate & calida vna: quia calida in primis est rufa: postea luida: deinde nigra sicut videm? in ictericia. aliquid tñ nigrescit vna et comititio de melocholice. Frigida in initio est alba postea luida: deinceps nigra. Citrina? vno color: in oibus his laudabilior: niger & subtilis peior.

De significatione liquoris vine. Cap. xliij.

Duoque essentialiter in tria videtur diuidi: aut enim grossus: aut subtilis: aut mediocris. Subtilis fastidius significat quod est defectio digestionis: sequitur fortis enim digestio et vna et ceteros hu. corporis necesse est nigrescere. Et enim liquoris subtilitate monstratur esse coaptationem. Si enim vna stricte fuerint dum pu mox colescit subtilitas: aliquant: eoz vero grossitudo remanet intrus: grossitudo significat digestionem vel huoz coctionem: aut grossoz huoz cu vna coctionem. vñ sit vt vna in pueris si subtilis sit peior est quod in iuuenibus. Citrina enim in pueris naturaliter est grossa et eoz colectione huda et calore nimio? forti cu ergo natura suam creat est pessima in iuuenib? coctura sequitur. Citrina enim eoz naturalit? est subtilis et virtute cholere in eis abudat. Dooderatio liquoris i vna tñ panem eum eoz huoz in quantitate et qualitate: eoz coctione significat. Clna qz aut? huc vna: subtilis in qua atqz grossa in duo diuidit: aut enim subtilis erit: et in subtilitate te erigit: q significat quod nodum natura inceptit coquere hio res illos qui in moxoz sunt materia: aut subtilis egrediet? et postea grossitudo huozes significat inceptis decoqui a natura: qui vt supra dicit? moxoz sunt materia. Grossa silt? erit: et in grossitudine pmaneat: aut cu grossa creat subtilit? postea sed grossa erit: et in sua grossitudine pmanet huoz signifi? cat ebullitionem in augmento vel in statu existente: qz temp sequitur vna in initio subtilem: postea vero grossam. marie si post? paru? tps hypostasit? fundi defecerit. Si aut? vna i initio mob? fuerit grossa: et grossa pmanerit pditione? in firm? potendit? grossitudo sua et putridis hu. est cum calore igneo. id eoz significat deflectione? nature in huoz coactione et in eozdem diuisione. Si vero vna cu grossitudine sua gloz bosa est vel lumetina doloz est capitis pteritum pientes aut fu ruz denotat. Et alio? enim naturalis cu in grossam opetur ma teria grossam vto itatit? gnat. grosse enim vto itatit? calo: pñ? et cito ascendit caput. Citrina erit grossa: post tñ subtilitudo atqz clarificata: incipietur digerere natura mob? significat: et tñ ebullitio atqz feruor: ia mitigata silt? qd? dicit? cu puo post? tps hypostasit? in fidit? defecerit: aut defectio? nature potendit? que in mob? digestionem incepta defecerit. Si aut? vna in principio grossa inceptit subtilitatem: postea diuturnitatem mob? significat: sicut h? ppo. testatur in epidid. Si vñ na inquit a grossitudine sua inceptit subtilitatem die. xxx. necesse est? expectare diem creticu. xl. Clna quisqz qz liquor? vine cu suo colore qualitates suas demonstrat in coque: sicut si vna alba et subtilis sit et clara i fams: nature offedit deflectione? ppter frigiditatem colectionem: vtpote in senib?: et frigide nature videm? potius: et item fastidit? et multo ingluuie. In mob? diis qz res in dñrat pessimas: et i pessimitate diuersas: qz morbi si fuerit diuturni: vna ita materiam de mob? sunt neqz coctio: neqz digestio esse significat: sicut videm? in quartanis feb. et in paraly. epilepsia qz et silt? q? vna si in egritudine? bus sit acuta: vt in caulon neqz infirm? a mete desipuerit futura frenesis significatur. cholera enim ascendit cerebrum denotatur. Si aut? infirmus a mete alienetur: pdino ipsius egroti designat. cum enim cho. cerebrum ascendit significat quod ipsa ipm cobulerit. Si aut? h eadē vna cu significatioe fue rit altera pessima? tmoze? pculdubio significat. Et si in die apparuerit qra ante diem septimum moietur infirm? marie si sibi defecerit vñ? Et si significatio illa non multu fuerit pessima in. xx. die infirm? expectatur moitur? coctio: tñ ali quando lora: vt si vñ? cu aliqua bona significatione affue rit post longu tps infirmitatis cu apostemate: aut cu nimis forti eua dit purgatioe. Sic q? vno fine alioqz boz duoz subtilit? vno? residuo peio: vtpote si fuerit designatur. et si post bec vna apparuerit in egritudine acuta citam readuatio: nem significat. et itez nimis calorē offendit in renibus existit?

tem: qui motus byabetica vocatur. hñs vna in liquore et colore est sicut aqua: quia aqua ebibita sine mora egredit? alio quo: vt in epate tingi nequeat: interdu habetes lapidem vel stranguria? huc eadem habet vnam. Item sicut iam digm? significat coaptationem: vel nimie aque ebitionem: aut assiduam inanitione. vñ oqs infirm? ingratu ne medic? in iudicio fallat. Citrina alba et grossa pu. grossoz pblematicos significat in venis esse adunatos a natura purgatioe: sed cu vna emittēdos: que si talis fuerit in egritudine acuta in qua vis spicadum sit apostemata: liberabit a suspectione apostematis infirm? marie si bec vna in cretica die apparat? qz sicut spma fiat liberabunt? ad infirmitate intestina. marie frigidit. Citrina aut? citrina? et clara significat naturam nequitissime digere: morbi materia? ppter deflectione? suam. vñ inceptit digere: et coloratā. post vero emittit liqas: que cu fiat citrina sicut poma citrina? et clara salute? mob? significat: silt? post paru? tps longitudine. Si aut? liquor fuerit tēperat? vel oisius saluta? et ablatio in infirmitatis significat. Et tñ citrina vna cu? color oleagineus? erit: qz color et liquor assimilatur oleo. est aut? parum citrina? sed liquor: etius sicut oleu? melque oia vna pessima et pditiones significat. Diffolutio enim pinguedinis significat esse in vicerib?: marie si vna in quantitate sit mlti. ta. si enim pua no dato perituru infirm? denotat. Silt? vna in qua pinguedo supereminet et nebula: dissolutio pinguedinis in renib? ppter mala colectionem acuta et calida defigat. Citrina aut? clara et ignea natura in colore operata ostēdit esse pfecte: sed nodum in liquore opari incipisse. Ignis enim color: nunqua? liquoz conuenit grossi. Citrina aut? nimis rubet? subtilis sit vel clara materia? mox no incipit? purgari et dicit? preferit? si illa quarte logo moietur tpe: aut paratit? materie? et vna abfissione? in interiori coque: sicut panem viuens iuuenes ieiunates: aut nimis calid? potēdit? coque interiori: sicut boies partit? in feb. tertianae: aut nimis viue? silt? las et tristitias nimis coque calefacietes. Impossibile est aut? hanc vna liqdam et clara grossi liquoz esse compta. Et vñ tudine enim liquoris materia? mox designat? esse digebilis in claritate enim eoztrario. Citrina rubicundissima et albetina im possibile est cum claritate et subtili? liquore coeunat. Potius enim ipsius ex sanguie esse significat. Sanguis enim pfecta digestio significat: que pu. alio? et vna necesse est grossat. Puus vine vñs significatio: abiditudo est sanguis et moxum esse. si in principio mob? multa et grossa fuerit vna neqz clarificauerit apostema calidū epatis et sanguis pu. crudus oisius? eto potēdit? est? enim raboz: ex sanguis est colamento. grossitudo et cruditate eoz? bec vero vna si cu qualy salubritate significatione veniat: salute? post mob? diuturnitate denotat. Sed si significatio vna pculosa: perculis? post longum tps denotat. Si aut? vna infirm?. et die rubicunda fuerit ois? silt? et expectat. hñs significatio est vna rubicunda grosse. vna aut? nigra: si ab initio fuerit subtilis morte? pculdubio ostēdit. marie si eoz nigredo ex nimia fuerit coctione vel frigiditate: vel calozis naturalis extinctione. Citrina grossa et nigra: aut nimis frigus dñari denotat: sicut videm? in eis in quib? ca. naturalis extinguit? et cogetatur: aut emittitur sanguis significat: sicut pcpimus in hys q? vnam caliditate sentit? in interiori coque: aut purgatione? cho. sicut vñ demus in quartanis declinatis feb. et in fams? subtilitatem? hoc dieo est videre post coaptationem sanguis: quē in tpu partit?ur femine. saluatur enim cu vna nigra atqz grossa. Item enim puer intra matrem sanguis puo natus? post paru? tps intra remanet niger et turbatus: ita dieo vt coaptetur. vnde gñatur pessim? femine mob? cum termino? cu nigra vna atqz grossa imminet vna: vbi q? ppter ista vna nigra fuerit atqz grossa pessime terminat significat.

De significatione vni hypostasit? Cap. xlv.
Dipostasit? in tres diuiditur ptes. est enim nebulosa que in summitate vasis apparere? est et alia in medio vasis suspēta: tertia que cu? defecit? petit vna

fls ina. Quam vnaqueq; aut diuersa in colore: vt pote al-
bede: nigred: frigiditate: sine liquiditate: aut in forma velut
leni diffusitate: vel simile affinitati: vel grossio: similia sue
furfuracea: sine scintillata: aut arenosa: aut coobi forma: aut
in sanguine: aut in fame. Hæbua vtostatem grossam signi-
ficat. que mobis materia sursum postat: z incipitẽm natu-
ram digerere designat. vñ hÿppo. inquit: si nebula quarta
die appareret: erit in septima. Sulp. p̄sa mediocritatem
digeñtionis significat: z ventositatẽ sursum leuãtem cito dñs
soluẽdam inuãt. hÿp. ypothasis peccõ imã: si fit alba digeñtio
nem perfectã significat: z vtostatem a calore naturali dñsso
luant: qd̄ in p̄tigi si alba z lenis z equalis omni tpe mobis
fuerit. calo: vine citrinus. Si ergo vna die apparuerit ta-
lia: altera s̄o non: qui viderit defectosẽ frutis intelligere po-
terit que digeñtio aliqñ deficit. hÿp. ypothasis q̄ lenis z alba s̄o
dñsuncta naturam pigrescere mōstrat in mobis materia p̄se
ete digerẽda: z vtostatem ibi creatã que digeñtibilem vim
dñsistat: z dñsolutu materiam. hÿp. ypothasis q̄ dñsuncta peccõ
erit leni in tpe apparerit. z in tpe occultat. peccõ iniquã erit si
in toto tpe mobis apparuerit: q̄ multa vtostatem ostẽdit
quã natura nequit dissoluerẽ. vñ cõtra q̄ fit pessima. hÿp.
in epid. cuiusdam inquit egr̄ hÿp. ypothasis die. viij. apparuit
qd̄ quãdam cum intellexisse putat de die. lxxx. hÿp. ypothasis aut
rura fuit in fũdo atq; lenis: cūq; dñscrep̄ terminũ infirmi-
tatem euasit infirmũ. Alterius aut hÿp. ypothasis apparuit al.
die. r. z in fundo: dñs dñsuncta: mortuũq; est die postera. op̄s
q̄ intelligas: q̄ ypothasis lenis al. in fundo q̄ atq; iũcta
oibus est p̄ferẽda: z digeñtio est significatiua: qd̄ in con-
tingit cū in fundo iũcta z ḡta subdeterit: quãpote hÿp.
dicit ypothasis al. lenis si in q̄ta die apparuerit in fũdo cri-
sis in die. vñ furura erit. Item ip̄s dicit: al. bi. si vine ypo-
thasis multa z lenis z in fundo apparuerit in alienatis iũcte
se. habebit: post capillos calius apparerit in alienatis iũcte
se. mobis em materia cerebri affẽdit z infirmitate ista. Hÿs aut
in vna ymo hÿp. ypothasis apparuerit: qd̄ obaf. defẽdit in
inferiora corpis. b. est significatio ypothasis al. z lenis
z in fũdo iũcta: qd̄ fortitudo sanitatis z demõstratio. Sed si
ypothesis imedo fortitudo significatio ad salutẽ est debilis.
signatã s̄o est debilior. Delio: autẽ hÿp. ypothasis al. z lenis
z in fundo cõ iam ad hÿp. ypothasis. si tñ ante subelbis fuerit
si aut ante digeñtionẽ apparuerit: z in initio mobis cadẽ est
illaudabilis. Aliqñ vna ypothasis apparet alia laudãda
que de gñe est p̄blematico z viscoso: z marie in vna alba
differt tñ hec a supioris: supior est iũcta z in nullo dñsuncta
p̄blematica nõ ẽ iũcta: q̄ i se b̄ p̄tes minutissimas arenã si-
millimas. hÿp. ypothasis citrina nimũ calorem siḡt: z mobis
pessimãtẽ. Kuba vñ bona digeñtionẽ materiã deniciat
sanguis coagulati z nõ bñ digeñti. vñ mobis designat lõgũ
q̄tas salubris tñ futuri. est em necesse naturẽ iuno: arĩ multũ
in digerẽdo sanguis. mobis vero nõ auferẽ nisi tũc cuo ma-
teria digerat. Si em hÿp. ypothasis cũ mala significatõe fue-
rit: post lõgũ tps moũt significatiua erit. Luida ypothasis
dñart nimũ frigus: z moñficiã naturã demõstrat. marie si
cum significatiõe pessima fuerit. Hægra ypothasis oim hÿp
pothasis est pessima: ad significatiõe moũt p̄p̄tissima: q̄
aut nimã incõsione: aut pessimã siḡt frigiditãtẽ q̄ calores cõ-
geit naturalẽ. Dñsiferit autẽ hec dicit: q̄ vna p̄ vna dñs
li iũcta: post vero nigra de frigiditate est nimã. Si vñ p̄ vna
pureã: deinde nigra: de icõsione erit itelligẽda. hÿp. ypothasis
que erit quasi fimbria: vel grossior: vt odoẽ farina est pessima
z incõsione: grossi p̄blematici significat: z dñsolutiõe car-
nis diuersẽ: z fructum igneus est color erit: carne dñsso-
lutã z reductã in similitudinem quã videmus similia vel
ordinã. hÿp. ypothasis scintillata: p̄tõ z supradicta: q̄ solido
rum mēdoz dissolutionẽ z in frustulis significat diuersitas
tes. hÿp. ypothasis furfura peccõ est scintillata: q̄ venaz z sube
te. hÿp. ypothasis significat. arena in fundo vine vñs lapi-
dem futurũ in renibus vel in vesica significat: hÿp aut vine color
est sicut oobi: vel sicut sandaric. hÿmõ ypothasis est
boim in renibz vel vesica passioẽ habetum. Hÿs color vine
diuis diuersi: qd̄ cõtingit ex b̄. p̄blematicis: aut ex gñe
famei p̄blematici cõm̄te. hec aut renum coloribus coagulã

tur sine coniungitur sicut lipidum in aqua sicut in limbo limbo
vel in caldario balnei coagulatur: z est color niger que lapidum
dem in renibus de p̄blematicis significat nascẽtem quo mo-
do vasis cõm̄tis sanguine feabus. Saneis aut que in fundo
vasis est significat vulnerã in aliquo infloz: vine infidẽtã:
z que iam crepuit: aut vulnerã aliquo mēdoz supioris.
Differunt autem q̄ que in infloz sunt vine duo durã: et
sepe cõtingit: a superioz: defẽdẽda duobz vel tribz bu-
rãt diebus. Item si cũ vna squame exierit z quasi q̄das q̄o
lera parentia significat vulnerã in vesica. si cum fame lenis
ypothesis exierit: z in fundo subliterit: apostema calidũ si-
gnificat in vesica iam maturatũ. hoc aut cũ maturauerit de-
scendit in vesicã bu. maturatũ. q̄ vna exierit de coccois
mõstrat signũ. Op̄s dñsferunt inter samem al. in vna apparẽt
tẽ z al. hÿp. ypothasis atq; p̄blematicã. Dñsiferit q̄ sãnes ferec
alã nõ nõ. hec ẽ vñs siḡto circa mo: bõs p̄ntes vel futuro.

¶ De significationibz in egestionẽ apparet. f. a. r. v.

¶ Epletis vine gñibus z euidem significationibz
bus: diuersitatibz quoz in digeñtionibz suis z
virtutibus: op̄s ad egestionẽ vertatur filius et
cius qualitates in corpibus: z qd̄ p cam signifi-
cetur. Egestionis aut significatio in qualitatibus
bus corpis minus est certa q̄ vine. Erina aut
significat passioẽ venaz z epatis: atq; vine instrumentõz.
Egestio vñ solius stomachi z intestinoz z virtutem quã va-
beat: atq; digerãt. Significatio digeñtionis quadrupartita
est in vna sui gñis: aut est in q̄tate: aut quantitate: aut quã-
pauca: aut media: quartã vna gñis iudicãda est: eibi cõp̄-
tione: aut ex quantitate eius q̄tate: scilicet si est multus cibz:
z egestio sua fortitudinẽ virtutis passioẽ: aut fortitudinẽ
virtutis cõtrẽtũ significat: aut expulsiõe defectionẽ. f. a. b.
paruis z egestio multa: defectionẽ significat virtutis cõten-
tue z debilitatem: z frutis expulsiõe fortitudinẽ: aut defe-
ctionẽm passioẽ: aut bu. expulsiõe a natura p quos egestio
nis muta q̄tãtã. f. c. cõp̄tate a qualitate cibi: qd̄ est cibz
q̄ maior: egreditur q̄ accipitur scit sunt nubes z multa. est z
cibus de quo tantũdẽ egreditur quãrum sumis: sicut panis
temperã: z annuales carnes pocine fice agniscẽt z cibz
de quo feces egreditur plus accipitur: sicut sunt bacca
z rapula. Significatiõe cõp̄tatiõis si cibi qualitates egestio
ni affimilã. tẽperamẽtum aut egestionis naturalis in q̄tã-
tate dimetõdus ẽ ex q̄tãtate cibi. Significatio aut in q̄tã-
tate in tres partes diuiditur: aut in liq̄ore: aut in colore: aut
in odoz. Aliquo: aut mollis aut durz: mollicies designat: q̄
colamõz cibi nõ ad epar icõrãt: aut hÿcices defẽdẽtes ad
stomachũ anteqũ cibũ tẽ digerẽt exire cum cõpellãt: aut
fm bu. ad intestinũ defẽdẽtes ibi cõm̄iti egestionẽ liq̄das
reddãt: qd̄ poterit itelligere et egestioẽ coloris: q̄ egestio
cibi filis cibũ nõ potuisse epar trãbere ostẽdit. Si aut color
miceatur alicũ dños: mōstrat bu. defẽdit ad stomachũ
fue ad intestinũ: z ita dñsolutũ cibũ. Egestio si fuerit sicca
nimũ calorem in infloz cibi esse significat: qui humerãtã
nem cibi defecat: aut nimũ defidẽtũ corpis circa cibũ. vnde
epar colamẽtum cibi ad infloz sibi trãbẽ feces excauit.
Significatio egestionis coloratẽ: aut ẽ quasi ignea: aut vere
igneã: aut nullatẽ: circina: aut vridia: aut nigra. Quasi
igneã egestio est naturalis salutẽ significat: si tñ inter bu-
rum z molle temperatã fit. Vere ignea dñsbi sibi demõstrat
cibũ. z eam pessimẽ defecat ad intestina: qui color: si in in-
itio mobis apparerit significat ab dñsãta cholere in corpẽ
q̄ si in mobis destinationẽ: manifestationẽ corpis videtur
ostẽdere. Egestio nullatenus circina significat cibũ nõ de-
scendisse in alia q̄ foleat in vna vt vidẽt in ictericia. Dñs
gestio citrina cho. plusq; op̄bat et i tẽstina defẽdit: nãciat
Chãris vero cholẽrã incandẽtẽ circa vtrẽm z intestinũ de
signat. Si vñ vñ idãta sit quãsi passium nimis est pessimũ.
Nigra est egestio ab dñsãda cho. z moñficiõe colorã na-
turalis deniciat. bic aut cho. ceteris ẽ peccõ: z distillẽ mo-
tis significatiõis nisi paulatim in dñsunitatẽ se vertat. Dñs
si acedẽti aliquo modo attingat seu attingat p̄blematicã
aciditatem z frigiditatem mōstrat cum digeñtionẽ esse ad

Liber septimus

mitam: que si feteat nimium: in corpe potest dicitur putredines humoꝝ. Tps etiã est discerendus: aut em̄ erit antequã opoꝝ reat: aut post tẽpẽs: aut in tpe tardus. Post tps expulsiue virtus deficiens: denotat: aut egestionẽ nõ cito venisse ad intestina: aut digestiue virtus tarditate. Ante tps egiõs: virtutis contẽtiue significat defecationẽ: aut aliquã rem virtutem expulsiuam: tẽpẽ tps motum. I. aut cpo. incensionẽ in stomacho pugnantẽ: aut cibũ acutum: aut pultulas: aut vulnera fuisse circa stomachũ ppter que nõ potuerit retine re cibũ. Digestio egestiõs in tpe opportuno: significat sanitatem virtutis corpõ: dinãtia. Qualitas etiã egestiõis quõ creat est vidẽda. qdam enim erit cum sono: quedã vinctuosa & viscosa: & qdam spumosa. alia leuis: & sup aquã natatilis. alia cum sanguine: alia cũ sanie. Trens cum sono significat egestiõẽ comitram cũ hu. ventoso & inflatiuo: & intestina dcta & frigiditate nimia. Einctuosa: dissolutio: & pignedis significat. Viscosa: dissolutiõẽ sũd metũ solidõz mẽboꝝ. Spumosa: nimis calor: sicut videtur in olla seruẽti: aut vòsõta tẽm egestioni commixtam: sicut in mari videtur spuma cum adit tempestas. Leuis & sup aquã natatilis vòsõtatem comitram egestioni ostẽdit: sicut videtur in colica pas. Egestionem cum fame: aut sup sanguine sic discernere. Sanguinolenta apostemata in testino subtili fieri grosso significat. Sanies vulnera in intestinis esse nũciat. si aut erit sanguis: aut sanies ante digestionẽ: vulnera erit in intestino grosso: q si post digestionẽ experierit erit in subtili. si aut cõmiscatur egestiõ in intelligitur vulnera in intestino mediocti. hęc de digestiõne & eius significatione sufficiat nõ digestiõ.

De significationibus sreatuum. Lapi. xvij.

Significatio earum rerum quas expellit natura p spũs infra in pleuresi vel periplemonia si sint in digesta sunt sputa: cocta excreatio erit dicitur: quoz significatio in motibus infusoz spũs in quatuor diuiditur: aut in quantitate: aut in qualitate aut in tpe: aut quõ creat. De quantitate q: quedam parua: quedã magna. qdam mediã. aliqũ vero nulla. Que si fit multa coctionem significat & infirmum esse in statu. Si aut parua incipit digerere natura & motũ in trãsit inĩtius: puenit ad augmentũ. Si vero tẽperata interit multũ & paruum: significat q: natura p̄tin motũ digestiõem tñ ad huc in augmẽto sit. Si vero nihil erit motus in inĩtio est. De qualitate vero dicitur est que in quattuor diuiditur. in liquorem: colorem: dozes: & formã. Liquor: aut subtilis est: significas naturam incipisse digerere: sed debilit. aut grossus quo grossi tũdo materie & coctionis tarditas designatur: aut tẽperat: inter subtilem & grossum quo materie coctio mõstratur & in statu suo incipit esse motus. Color: aut nimis est atrim: quo abũdãtia cho. significat: ipsiusq; virtutis: aut alb: significas materiam esse phlegmaticã: aut rubr: cũ sanguis dñatur: aut niger: aut liliudus. qd? calor: nimis: aut melãcholica materia: aut nimia frigiditas significat. Odor: aut fetidus: quo nimia materie putredo potẽditur: aut sine odore qui significat putredinem euasissẽ. Forma aut euz euz rotũda qua in a lilitas foris & nimia significat. vñ lĩp. in epidi. sputum rotundum nõ febricitãtium p̄t̄p̄sim spurũ in p̄t̄p̄sim iadisse. Item in eodem lib. qui rotũde sreatur & cũ fe. alienatiõis future signũ videtur hęc citam: certã habebit mẽtis alienationes. Sicut excreatio in forma diuersa qua mõ designatur liquiditas. Tps: q: aut erit in inĩtio motus significat breuitatem sui: aut velocitatem coctiõis: aut moratur. & ex hoc diuertiturnitas motus designatur. Quõ erit: q: aut facile erit fine tũs: & significat coctiõẽ & nature virtutem: aut difficulter & cũ nimia tũs significas ablatiõẽ digestionis & defectiõnez virtutis laudabilis: decoctio sreatiõis: & significas velocitatem salutis: est alba bñ cocta in quantitate multa adunã: tã in eptu facillima sine tũs nõ male odiffera: in inĩtio motus egressã cõtraria subtilis est: & parua & cruda dñificat: & cũ durice & forti tũs egressã: & cũ color niger: aut viridis: aut citrinissimus: aut liliudus: aut fetidus: oĩa ista significationis sunt pessime: & mortis nũciatiue.

De significationibus sudoribus. Lapi. xvij.

De significationibus sudoribus in quoz modoz diuiditur in quattuor: alia est eius mẽbi modus in quo apparet. alia est in spissitudine sua. tertia in quantitate. quarta in qualitate. Apparet in mẽbo quoque libet corpis: eodem mẽbo modũ esse ostẽdit. Spissitudo sua laudãda est si multa sit & spissima: quã naturam ad expellẽdos hũores forem & ad mĩdicãtẽm corpõ significat. Si aut admodũ est siccata & nõ sit cõtinua: aut quõ sũdent mẽba: qdam nõ non: quedã plus: quedã minus: aut quodã in tpe egrediatur: quodã nõ: sed iterũ reuertatur: oēs pessime esse significatur. significat em̄ naturã in expellẽdis hũosibus nõ esse p̄fecte virtuosam. Quantitas aut rẽpõta inter multũ & parũ: & bec melior: & ad salutem p̄põit: aut malo: est q̄ opoat & bec mala: q: dissoluit virtutem: & deficit natura: aut muno: est q̄ opoat: bec mala: quã dissoluit virtutem: & deficit natura: cum non quantitas tñ motus materie sufficiat: & debilitatem nature significat. Qualitas in serẽ diuidẽda: aut em̄ de reselligitur: aut de odore: aut de sapore: aut de liquore: aut de sua qualitate & diuersitate. De calore & frigiditate. si em̄ sit temperata inter vtraq; laudabile est. si vero: creat temperamentum est mollium: si tñ mĩno: cũ erit si calido: q̄ frigidio: fit. De colore: q: si est albus est laudabilis. si citrius cholera ostẽdit. si ruber sanguis significatiuus. si liliudus viridus quoque niger: cho. ru. sũt. Si aut fũm materia motus motus: cuiusq; mõi sit frigidio: laudabile erit signũ. significat em̄ q: natura expulsiue hu. illosũ materia fuit motus. si aut nõ erit contrariũ: q: significat hu. expelli nõ oportuerit. De odore: qdam acidus qui motus materie esse phlegmaticã ostẽdit & acidã. & acutus quo cholera foris & acuta significat. tur. est & fetidus quo hu. putridi designatur. De sapore: quidã acer. qdam uulcã. quidã salisũ. de qbus est iudicãdum: sicut de colore & odore est dictum. De liquore: quidã est subtilis qui materie subtilitatem potẽdit. & grossus qui & grossam. de equitate & diuersitate: sicut cõpilis in omni qualitate quã dignũ laudabile esse videtur. Si non: contrarium.

De significationibus sreatuum. Lapi. xvij.

Incipit octaua particula sreatiõis de coctiõne motoz particularium & causis coctiõis.

Capitulum lĩb. octauũ.

- De diuisione singularis significationis Lapi. i.
- De gñe febris & diuersitate ei: & cã & significatiõẽ ei: Lapi. ii.
- De febre ephimera: & causa & significatiõis eius Lapi. iii.
- De putredie febriũ: cã eaz: & cã periodoz eaz Lapi. iiii.
- De significatione putredinis febrim Lapi. v.
- De febrĩ: cõpositis: & causis eaz: & significatiõib: Lapi. vi.
- De febre typhica: & causa & significatiõis eius Lapi. vii.
- Disputatio vniuersalis de apostematibus Lapi. viii.
- De apostemate q̄ sanguie: & cã & significatiõis eius Lapi. ix.
- De apostemate cholericõ: & cã eius & significatiõis Lapi. x.
- De apostemate phlegmaticõ: & cã & significatiõis ei: Lapi. xi.
- De apostemate melãcholico: cã & significatiõis eius. Lapi. xii.
- De passioib: q̄s patitur exteriori: p̄ corpis. Latus Lapi. xiii.
- De variola: & causa & significatiõis eius Lapi. xiiii.
- De lepra: & causa & significatiõis sua Lapi. xv.
- De morphea: & causa & significatiõis sua Lapi. xvi.
- De scabie & cutis excoctatione Lapi. xvii.
- De purgine Lapi. xviii.
- De pediculis Lapi. xix.
- De pustulis Lapi. xx.
- De desudatione Lapi. xxi.
- De verrucis Lapi. xxii.
- De apostemate quod vocatur ypposima Lapi. xxiii.
- De morbis illis qui sunt p̄p̄t̄ quibusdã & nõ aliis. Lapi. xxiiii.
- De carbunculo & vulneribus Lapi. xxv.
- De motu bestie venenose: & incipiendum amõuũ canis Lapi. xxvi.
- De motu tyrie & serpentum Lapi. xxvii.
- De motu sco: pionis Lapi. xxviii.
- De motu vesp̄arum Lapi. xxix.
- De motu arane Lapi. xxx.

cus manus diu inbrepat sui calore potos laxat: et ita caloe de
 mum emergit qui se prius occultauerat. oculi eoz et facies
 parum tumet. pulsus no est paruos: qz virtute custoditur z
 caloe naturali inra copus: parum tamen est diuersus et
 occultus. hooz vna aut atrina est: aut aqz humores aquosi
 fi de coepe solit dissolu cu claudatur et coestipatione cutis
 vna coacti suo caloe mutat: ruboz quoquo mo snt ymu
 tati. hec tñ se. aliqñ in se. putridas mutat: si i coepe sint pu
 apparati ad feb. putridas. Oporet qz discernatur inter epi
 meram z apparatus putredini. Si igitur recedit cum sudore
 laudabili z pullu eqñ: significat pauldubio ephimerā. si autē
 moeretur in coepe: caloe totū copus iudificauerit: z
 pulsus fuerit diuersus: z vna no digerit z fetida: mutatio i
 se. putridas designat. Cus vō se. moatur: neqz in pta pō
 do discessit: sed qñ vna ius vel fynochz: z pulsus fuerit
 diuersus: z vna nulla putredo significat: opz te male su
 spicari: z et hie eam expectare: z et pte plurima mutabif in
 acutissimā. pu. em putredinis sudore: neqz dissolutioe eua
 nescit. ppter adūsiones potoz. vñ festinadum est in medicā
 da bac. medicamine quo dicitur sum: atqz putrefiant pu.
 z posthinc nascitur se. fēoz nāscet a reb? mutātibz coe
 pus: sicut cib? aut ex coe z quāritas: sicut fastidio z sa
 turitate: aut ex qñitate vt pote aboz vlz potioniū caloe. Ita
 sentium a saturitate significatio est talis. sumosa ractuatio
 z fetida: stis nimia. ardor: et cibi corruptioe. aliqñ habet so
 lutione vtrius. aliqñ ostipatione. Is ostipatio in his est mole
 stia. ppter adūsioe maloz ephimoz in interiorib? coepoz.
 Quē ex aboz vlz potioniū nascitur caloe: hōiō notatur si
 significatio: facies z oculi in tactu sunt calidissimi: z rubicū
 distimū: epar snt in tactu calidū z iusim? i stomacho z epate
 quāsi sentit icōtionē z ficitatē: z in ore amaritudinē z stilia.
 q: caloe in hac fe. a spū inapit natural: z cib? elid? in pms
 stomachū z postea calefacit epar qui illius sunt fundamēta.
 Vtrā aut in se. ista rubea est alēpina. Febrib? autem mō ni
 mo labore vel motu copus nascitur: vlz labor: sit fortis: du
 ra z sicca reddif cutis: z post recessioē febris pmanet puls?
 paruos: qz nimis labor: dissoluit virtutē: s; i labor: nō sit
 mult? cutis duricies remanebit dū febris secesserit. z post
 de cute sum? exiens humectat cutē. potos aperit. pulsus ma
 gnus est: qz virt? in hac fe. inulta est: z caloe augmētatur: qz
 non sicut labor: mult? Si enī labor: nō mult? fuerit: augmēta
 tur caloe: copus: tact? in laboriosa fe. sūm qualitates est aeris
 si labor: pcesserit: qz si aer sit calidus sicut caloe solis z s; i b?
 non multū cutis erit: qz si aer sit frigidus: tact? cutis erit
 frigid? neqz sicca multū erit cutis. Si fe. ex motib? ale nasci
 tur: sicut ex ira z s; i b? taliter notabitur: multū exētū ocu
 li facies rubet z tumet. caloe enī in hac fe. exent exteriora
 copis dū vidētā hōi sibi qñt: pulsus magn? vna enīs pñ
 ctioes facit z ardores ppter caloe. Si ex angustia sit z tristi
 tia: oali sunt cōcaus: facies caloe z cōtinua: qz spūs z caloe: su
 giūt in interiora. pulsus paruos ppter calozis diminutionē
 et iudicē occultationem. vna rubea ardores facies cū creat.
 Febrib? ex vigilijs oculoz graues z hydicos dormitatio
 ni cōgnos: palpebras grauē z dure mouētes: facies z tor
 tuor cop? sunt inflata: z atrinitati vicinis: que oia cōtingūt
 ex debilitate digerēdi abū. digestio enī sibi molestatur vigi
 lijs. abus vō indiget nō gñat spm: vel sanguinem aialis: z
 sanguis si nō gñetur necesse est coloz muref. Item ex indi
 gestione sequitur albedo vine. Si fe. ppter apostema in ingui
 nibus vel aljs copis mēbris nascit: taliter significabitur: fa
 cies rubet z inflatur ppter sanguinē z calozes copis nō pñ
 cties. Item aut inflatur ppter adūsionē: ascēdit suauiter fumus
 calidus copus: magnus sit pulsus z veloz atqz spissus: vna
 albedini pñnet: magn? z veloz atqz spissus erit pulsus ex
 virtute z multitudine calois. Infirm? enī duas patitur inqz
 firmitates calidas. i. apostematā z fe. ipsas. albedo vine: qz
 chole. vna tingētia rēdit ad apostema. omūs enī dolor: p
 pñctibz humozes sibi trahere. Ibe tunc significatiōes vnde
 ephimere se. oēs intelliguntur species.

Febres putredinum et putredinibus nascuntur
 quattuor: humorumque: yu. caloe facies calidissimē
 bus caliditate vñ putreficit: z postea alta illi
 mēbro viciosa. s; i b? batin ad coe modē ad
 arterias puenit caloz: z de arterijs in oia mēbra
 corpis. Et causa vñ putredo nascitur est qñpua: multu do
 quāritas hūoz: grossitudo coep: dūlio hūoz: ad ostipatio
 ne nata. hūozes enī qui dissolu nō possunt putredinē: qz
 humiditate videm? putrefieri extenuem cū non habeat ve
 nis capacitātē. S; i pcedit aut fe bñm et putredinē nāscitū mul
 te sunt. Sūt enī simplices sunt z cōposite. simplices qz palā
 sunt: sicut z pu. qñtuor sunt. vñ qz vocat fynochus qui ex
 putredine nascitur. hoc aut molestationē facit: qz desere in
 firmū nō pmitit. S; iōm gen? ex dpo. ru. nascitur z mē? voc
 cat: qui vna die accipit: z alia die pmitit qz est salubris z bre
 uis. Salubris qz cop? vna die qeicit. breuis qz hūozis nāscit
 ur subtilis est z veloz z cito digerit: atoz dissoluit. Tertius
 est putredine nascitur dpo. ni. z vocatur grana. vna die mē
 ptes ouab? desere pmitit: est salubris e z lōgā. salubris qz
 cop? duob? diebus qeicit. lōgāqz materia vñ nascitur dura e
 ad digerēdi z grofa: z ad dissolūēde iohedies. Quārti ge
 n? est putredie pblegmatis nascit: z appimerinos qz die
 inuadēs. est aut longā z molesta. longa qz materia est grossā
 z viscosa. vñ nō est digestibilis dissolubilis. molesta: qz die
 iuadit nec corp? desere pmitit. vnaqz pars multū p
 ditur. Febrib? enī qz ex putredine sanguis nascit in tres ptes
 diuidit. Est enī quoad ad initio vñ in fine cōlis: vñ p
 lis. hēc aut est cū tantidem finit? sanguis quātm vsqz putre
 dinis. Est z altera qz in initio est debilitat: desere creat: aut
 aut in fine puenit: molesta fit. postea minus quoad debilit
 ref: hōc est cū plus sanguis putrefit qñ sinit. Est z altera in
 initio fortis: z postea debilitat quoad oia debilitat: hēc est
 p? finitur sanguis qz putreficit. Febrib? qz ex putredine nascit
 humozum alioz: vnaqz in duas diuiditur. vna est cōtinua
 altera interpolata: sicut iam dixim?. Sum enī pu. qui cōtinu
 sunt materiales: intra arterias sunt z venas: z in qñs putre
 scāt: se. cōtinuas necesse est fieri: qz si venas z arterias
 sunt z putrefcāt: interpolatas se. faciat. vnde se. ex putredine
 nascēs sanguis cōtinua sit: qz intra venas z arterias cū in
 z iterum cū putredo sanguis in pte sit pforat pforā z cōbu
 rit ism: z se. nō dimittit quoad ps finitur qz putrefit z dige
 ratur atqz dissoluit. Febrib? ex aljs nāscitū sunt: hēc est cō
 nua: qz hūozes intra venas z arterias putrefcētis nō cito
 possunt dissolu ppter cōstipationē: z suā viscositatē. vñ
 cito possunt finita sit prima remanet ps sui calois quoad scōa sic
 cedit: z a scōa ad tertiā. z ita fit cōtinua. Si aut pu. extra ter
 venas z arterias putrefcāt febres interpolatas facit: qz
 que putrefcit cū in vno loco fit paulatim ad putredinis locū acce
 dit: cū? collectio in tpe illo est cū interpolatur interduas cō
 cessiones. Aliqñ quoz putrefcit sanguis intra venas z arte
 rias: z feb. facit cōtinuas: qz cū in vno mēbro multa aduē
 tur quāritas: z putridum apostema facit: z ex cōstipatione
 potoz: quā facit apostema ppter putredinē calefacit mem
 bum: necesse est vbi est apostema: z caloe: mēbrum vadit p
 arterias: z a vider eas ad oia membra: z ita fe. nō dimittit
 donec apostema cōdigerit z mūdicat. hēc est cū cuiusdā sed.
 cōtinue: z cuiusdā interpolata. Quertitas piodi febrib? qz
 cāis trib? est. Vna est putredinē hūoz: velozitas vñ cōp
 tarditas. S; oia collectio hūoz: qz putrefit occidit vltimas vel
 tarditas eiusdē. Tertia purgatioes coe velocitas vñ vltimas
 vñ amphimerin? vñ die accipit. ppter velozitatē se collectio
 nis que contingit: multitudine se quāritas: z ficitate
 sue putredinis ppter humiditatem z tarditatem suę purga
 tionis ppter viscositatem. Polera nāscit. vna die acc
 cipit: z duobus non: qz tarda est ad collectionem ppter
 sue quāritatis paruitatem et duriciē putredinis. ppter ingu
 ditatem z ficitatem: et ex velocitate purgationis: quia non
 est materia ipsius meli cholae multum viscosa. Polera nā
 febres vnius die: z alterius nō. facit: qz media inter dpo.
 ni. z pblegma: miosis enī est quāritatis qz pblegmatis
 nis vero qz dpo. ni. z pblegmatis est ficio. dpo. vñ nāscit
 substantia qz est leuis: est his duob? hēc est cū diuersitas

De putredine febrium z causa earum: z causa
 periodoz earundem. Cap. iij.

rit: qd corpus pppinquat p dicitur. Etus in significatio talis est in initio. si febrem ignis inchoat: tres dies videm? corium autem: nec calor habet: nec alia etia significacione ca lois: febrem et putredine armentem. vtpote rigorem z tre morem. stim: angustia: ficatorem: z in lingua ingreditur: significacionem: capitis dolere: vnde putredine: pullus magni tudine: z eius diuersitate. aliqz signa que febrem et putredine? sunt comitantia. calorom quoqz quater z manuetur. z tribus vel amplius? cotinuu: sed tamen confortu: cum cibi accipiant: nocte dormiat. febres et pocaludubio est intelligenda: et talis ab initio de esse significatio. et vo au gmentatur ab humectatione venari inchoatur. vbi in firm? consumitur: caro eius minuitur: cutis debet esse: facies tenua tur: oculi coeantur: imo totu corpus consumitur. calorqz ab alia incipit humectatione. qd intelligit: qd oculi z cauatur: lippiunt. palpebre pendunt inferius ac si dormiretur. hec aut oia qz virtute luti defecta: totu corpus exsiccat: z rurs gatur. splendor z flos vite auferuntur. cutis faciei sicut tot? corpus fit t horetiosa sicut coium sup ossa extenuat: tempus rano planio: auriculae strata: color carnis: spatule eleuat: vter ficus. qz si tagatur sub diaphragmate: oia viscera fic ca inueniuntur: z quasi non apparent exterius: penter tene nois: z cum docto luto: calor: coequis in initio tactus de bilis: z cum immoretur: manus fit aut? pullus durus z ex tesus quasi epode debilis z firmate. hec sunt significaciones feb. et pice: z eius cause.

De apoftematibus. Cap. viii.

Apoftema est grossitudo z inchoatio quas de sup? fluis hu. membris aliqz patitur. h? aut hu. aut ab alio membro sunt effluentes: qz ipm a se expel lit. ppter modificationem sui: aut in eodem memo bro colligitur vbi esse apoftema coprobaf. Duo bus materie. de mixto in membris: ppter adunacionem est vj. rerum quas pmo: qz causas moti tagerem? . Ite sunt fortitudo mēdi: expellentes: debilitas recipitis: multitudo materię: largitas posorum: defectus virtutis pascitiue in recipientibus membris: z qz recipientia membra replentibus sunt subdita: adunatio materię in membris: qz defecione est pascitiue virtutis non perfecte abum ad ipam venientē dis gerētis: cuius ita permanet supfluitas vt paulatim crescat. z illud membru implet z extendit vbi fit apoftema. Et au tem subto in mēdo nascitur apoftema: de alio membro in telligitur acurrifse materia: quod de calido intelligendum cum apoftemate. Si in aliquo membro nascitur: z paulatim in aliquo membro augmētatur: de fluxu intelligitur esse ma terie de alio in aliud membrum effluente: aut de eius in idē coadunatione. Ite ocauto consideratur in frigido apoftema te. Apoftematis autem duo sunt genera: aut fri. aut ca. Et a lida de coeplexioe mala z ca. cum materia descendēte ad mē bra: que si fit calid. z humi. sanguinolenta generat apoftema ta. que vocantur pblegmones. Et quide inquit: quiddā pble gmones de mala complexionē nascitur atqz. ruborem: qui cum augmententur atqz consistuntur mēbra illud quodlibet de eo modificatur. Ite pfectus est qz patiens sustinet fe bres. Et si materia est calida z fica atqz cholericā generat apoftema qd vocatur berisipila. Frigidū apoftema est mala nascitur coeplexione z frigida descendente de alio membro materia: aut in eodem collecta. Si autem materia est frigida z fica: atqz meliōcolica: apoftema qd vocatur scilros ge nerat. Si frigida z humida fit: apoftema qd vocat simia gi gnit. Si qz apoftematum sunt. Ili. vnum nascēs de san guine: z vocatur pblegmon. Secundū de de cho. r. z vocatur berisipila. Tertium de plegmate: z vocatur simia. Quartū de melanchoia: et vocatur scilros. Vnum quodqz istorum est aut simplex: et solum. vtpote de vna materia natum: aut compositum: z apoftemata multa sunt. Aliquando enim de duobus: aliquando de tribus: aliquando de quattuor: compos nuntur humo. Et apofito autē aut est equalis in quātitate: aut vna plus abundat altera. vnde apoftemata sunt multa fm abundantiam z humo: vnum multitudinem: aut in com positione minoracionem. In telliguntur autem apoftema ta et significacione diuersa fm qz equali materia compo

nuntur. dure z moleste intelligitur compositum qz diuersa hu. Et qualitate intelligitur qz humore dominante. Et apofito tum aut apoftematum quedam nomen habent p ppositi: quedam quoqz carent. Apoftema compositū et dco. et fan guine: si plus abundat dco. berisipila vocatur pblegmonia ca. Si sanguis cholera supergreditur: pblegmon berisipila vocatur. quorum singulorum causa in qualitatibus est diuersa. Aut enim et causa faciente est apoftema: aut in membro vbi consistat: aut et materia ibi pabita: de quib? sin gulis fm qz sufficiat etrimus dicere.

De apoftemate et sanguine z cau sa z significacione eius. Cap. ix.

Apoftema apoftema aut et primitiua: aut et an tecedente nascitur causa. Et sua vero primitiua sunt vulnera fistula in casto ignis incendio defice ratio fractura. qdlibet horum membrorum pfecto currit ad patiens hu. sanguinolentus. Etus em est nature singulis membris ad nutriendū sanguinem mite re: z de bili mēdo maxime vt illud possit sanare. Sed et membris patiat: sanguis in illa natura sua non mutatur: nec sufficit ad expellendū eum virtus. Remanet ergo in mēdo faciens superfluitate in eo qd offēdit postea: z qz membris in flat z sanguis. ppter consistationē poroz calidū et exire non possit: qz apoftema pemit arterias. Et sua antecedit est san guinis plenitudo: cui si bonus sit z tēperatū qūitate z sub stantia z putrefactū: aut ad illud membru perueniat: generat simplex pblegmonia apoftema: cuius significatio est mēdi inflatio z dolor: sed h? paruus: pulsationē habet extēsiōne: z nimis calor: ardo: z rubore: repugnans manu dū ipm tagit: sed h? hec caliditas. ppter materie temperantia non sunt grauiora. Si autē mēbus multas arterias habeat z fortiter sentiat: dolor z pulsatio sunt maiora. qz si paucas habue rit: z debilitate sentiat: h? dolor z sine pulsatione grauiatē. Si v? sanguis tēpate fit coeplexio: z grossus in substantia: facit apoftema in carne: z predicta accidit sine foetore: z extēsiō z pulsatio maria. Et si sanguis est tēpantū sui sub te fit subitū: pblegmonē in cute gnat: z significatio: supradicta mino: est: nec pulsationē h? . Si nec bonū sit nec tēperatū: sed subtilis et calidissimus: simplex berisipila gñatur: que melior est qz si cum sanguine fit z cho. z significatio est qz ardo: est nimius: z pluit pblegmon rubet z incendit: qz si cum manu tagat: ab eo repellit manū: z post statim reuertit. Si san. cum pessimitate sua grossus fit in substantia: nascitur apoftema qd vocat berisipila: z cognominat variola: alij dicit igne esse fa ete. Ite ocauto dicem? de hoc apoftema te z eius significacione cum dixerim? de passione in exteriori cute permāente. Diuersa v? sunt hec apoftemata sangui nolenta: aut membris vbi nascunt est diuersitas. Si em in facie nascat vt capite appellat infirre: z et significatio ni mius est faciei rubor: z capitis inflatio z omniū partū suaz ruor: z dolor z pulsatio. Si in cerebri nascat pellucida ap pellatur frenesis. In conspectibus oculoz pānicula nata: vocat opthalmia. In pellucida costari nuncupat pleuresia. In pulmone periplemonia. In diaphragmate pleuresia abutit: z frenesis. Si in mollie sub acellis: aut in inguini bus vel oculis vel post auriculas: z cito sanā facta: vocabit peshlētia z vulnera. Si pblegmon berisipila pertineat: aut pblegmoni berisipila: cito sanā faciat vocabitur vulnera z peshlētia. Si in alio quolibet mēdo est: absolutū dicitur pblegmon: qz si aperiat anastamē vocabit. Ite ocauto nomen significat separationē z elongationē: qz mēdi vbi est apof stema: et de alio mēdo: ad ipm descendat: aut in ipso fit colle cta materia: necesse est membris se redat: z quācūqz locoz faciat: in quo saniet fit collectio. Ite aut materia aut sanioz est: aut sanguis: aut de vtroqz mixtum: materia fit natu ra digerat: z fundamētū mēdi cum simile faciat fit sanies al ba. Sed si digerere non possit nec assimilare bene qualitati p ppter defecione sui perit: z grossus atqz turbidus fit san guis: qz si parum in materia operetur natura: partim dige rit: partim v? non sunt sanguis et sanies: et vocatur apo stema vulnus: cuius significatio est dolor: et pulsatio: z ma xime eius materia perfecte digeratur: totaqz in sanie mutes: dolo: mitigat: qz materie suba facta. est non diuersa. Signio

Liber octauus

vulneris sanguinē habētis: q̄ tactu digitis quasi eis cedit
 z subitus digitos recūdit. Si habuit sanguinē inuenit vuln?
 quasi se extendēs: vñ op̄s bñ intelligas ne grossitudinē mēbri
 te decipiat: neq̄ em̄ p̄pter grossitudinē bñ senties q̄m mem
 bñ illud tanges: q̄ maxime in infirmo nocet: q̄ sanies corū
 pit membra: z quasi corrodit ipsum.

**De apostemate choleroico et causa z eius
 significacione. Capitu. 7.**

Holera ru. si sit simplex z ad aliq̄ mēbri vides
 deſcedere: facit apoſtea q̄ vocat formica z aliud
 fulſa: q̄ si cōſanguine mſcaſa: heriſpila inde ge
 nerat. Formica vō si de ſubtili fit cō. ſit ſimplex
 in cute naſcēs apoſtema. hec vtiq̄ ſignificat: q̄ cu
 tis incendit: ſi aut cō. ſit ſubtilis z acuta: gñat apoſtema
 cutē corodēs z carnē perforās: q̄ formica vocat māducatū
 ua. horū ſignificatio eſt vt cutē obambulet: z ſe ſicut formi
 ca dilatat. hec puriginē facit in tactu ardoēs quoq̄ atq̄ calo
 rem: z cito vulnerat: ſi autē inter ſubtilē z groſſam ſit tēpe
 rata neq̄ multū acuta: formica quā militū vocat gñat. Signi
 ficatio eius eſt vt in cute/puſtule fm̄ miliū ſititudinē habeat
 in. heriſpila q̄ ex ſanguine naſcit ſubtili z cō. cutis ru
 box: inſcēdo quoq̄ ſignificat atq̄ caloz: cōi pulſatio: oſſiq̄
 ei? ſiḡtio pblegmone: z heriſpila ei? foroz pblegmomica.

**De pblegmatico apoſtemate z causa z ſi
 gnificacione eius. Capitu. 8.**

Apoſtema naſcēs ex pblegmate inter ſubtilitā
 rem: groſſitudinē q̄ z viſcoſitatē tēperato: z ad
 mēbra deſcēdente ſubito: vera vocat ſimia.
 Aliq̄ naſcēs eſt ex vtoſitate ſumoſa ſicut vt
 detur i coſpe hydropico atq̄ phtyſico: z i eo
 qui fundamētū mēbroz h̄s corruptū. Huius apoſtemat̄
 ſignificatio eſt albedo z mollitēs ſine dolore: q̄ di digit̄ p̄
 matur: impreſſio digitoz ibidē remanet: ſed tñ cū ex vtoſita
 te ſit formica: nulla digitoz remanet: forma: z di percutiat
 quaſi corū reſonat: ſi de pblegmate eſt groſſo z viſcoſo vō
 catur apoſtema: z glans z ſcroppula: z verruca: z nodi ſimi
 les gladi: q̄ de pblegmate eſt groſſo cō. n̄. cōmixto gñat
 verrucaſ: ſi pblegmata ſit ſalūm: z cō ſanguine mixtū gñat
 puſtule ſanoſe: z apoſtema groſſum in magnitudine diuer
 ſum: quoq̄ quoddā ſite eſt accer: z hoc in magnitudine au
 gmentat vt quaſi melior efficiat: z melone maius: z in ſaccu
 lo eſt om̄i latere circūdatū: q̄ motū nō cum mēbroz videtur
 eſſe ſolidatū: ſed eſt quaſi ſeparatū: cū? ſolidatio tñ eſt cuz
 cute. Sñā ei? ſunt q̄rtuo: eſt em̄ pinguoſum z mellitūm
 pulnitū q̄ z iuncatū. Pinguoſum de groſſo pblegmate
 naſcit: q̄ intelligit q̄ in litio ſtringit ſenſum bñs z materiā
 colligēs quaſi pinguēdinē: cuiuſq̄ tactus eſt quaſi pinguēdi
 nis alticius. Mellitūm ex pinguēdine naſcit pblegmatis:
 cui? materia in colore z liquore eſt quaſi mel: cum tangit ei
 to manū fugit z regredit: tactuſq̄ ei? ſicut vris mel habēt
 tis. Pulnitū z iuncatū ex eodē pblegmate vñ z mellitū
 naſcunt. hec intelligunt q̄ fundamētū eoz dilatatur: par
 uitq̄ eoz eſt ſenſus: z mollis tact: ſed tñ pulnitū materiā
 h̄s ſimilē pulitib? z iuncatū eſt ſite iuncate ſacte delacte.
 Et eſt aliud de materiā naſcēs pblegmatis groſſi z peſſimi
 cū ſanguine groſſo z puteū mixtū: bu? materiā q̄ſi lutū vñ
 eſt arena: vel q̄ſi ſex olei: vel vini ſue carbonis z ſiſus cui?
 tactus durio: ſuperiorib?. Scroppula eſt apoſtema q̄ſi glā
 naſcens in molli carne collatū: aut in ea q̄ eſt ſub aſcellis vel in
 quib? maxime aut in p̄ora colli: vel in latere ſui: eſt autē
 ſemp vna vel due: vel tres vel plures: et vnaqueq̄ pellicu
 lis circūdatū: quare ſcroppula vocat: q̄ in collis potio: cum
 ſepe naſcunt: vñ dicit aliq̄ vt pote ſcroppa multos pozcellos
 gñat: ita z bec in n̄ero augmētata: nomē a ſimilē eſt ſortita.
 Verruca eſt puſtula rotūda in tactu dura: acuta: aut nodo
 ſimilima: z eſt duriffima. Aliq̄ſi tamē eſt ſicut auellana: vel
 n̄ſcēlana naſcens in locis illis q̄ ſunt nodi: carnis: hec aliq̄
 cum ſp̄m̄tariū dignus quaſi vulnera facit.

De apoſtemate melācholico cū z ſiḡtio ei?. Cap. 9.

Apoſtema naſcēs de cholera nigra quaſi ſex olei: z
 aut eius eſt turbulētia z vocatur ſimplex ſcleroſus. Eius
 ſignificatio eſt duriciēs: neq̄ multum dolet: color eius albe

do vel liuiditas vel quaſi color: corporis in quoſt: ſi autem
 hec materia de membro in quo eſt naſcitur: et partim extra
 venas eſt: et partim in venis includitur: apoſtema ſit quod
 cācer vocat. eius ſiḡtio: durū eſt: et tēm: z duriciēs: q̄
 p̄tera: forma ei? quaſi forma cācer: quēne q̄ in apoſtema
 ſunt latere eſtēte ſunt: atq̄ de melācholica materia plene:
 pedibusq̄ cācerōſi aſſimilate. Et ſi alia apoſtea naſcēs
 de cō. n̄. que de cō. ru. eſt inſcēla: canerq̄ generat q̄ z
 comedat z vulnerat. Significatio ei? q̄ vulnera leſa ſunt
 groſſa exterioris inuēta: habēs quaſi pinguēdinē: color ei?
 viridis vel ruſus: vuln? nigrū. ſunt ſunt qualitates apoſtema
 tum z cauſe z ſignificaciones eozum.

De paſſionib? q̄s patit exterior: ps corpis. ſcu? z a. 10.

Aſſiones naſcēs in corpore exteriorib? q̄
 dam de interiori cauſa naſcitur: q̄ z aſſecedens
 vocatur: quedam de exteriori: z hec p̄mittitur
 vocatur. De ante eodē cā naſcēs: quedā in
 toto coſpe ſunt apparēte: ſicut variola: ſcapa:
 morpheā: z q̄dā in quōſdā mēbroz: z non aliq̄
 ſicut allopecia: q̄ capitis eſt p̄p̄ta: z lentigo: q̄ facis. Naſcē
 tes de p̄mittita ſunt ſicut ſeparatōſe: lapide ſcru
 de coſpe ſit inſaſto: ſicut de gladi inſcēto: quas quedas
 ſunt: atq̄ ſiſib? grauius coſpōſit? quedas de aſſecō
 poubus: ſicut aliaſi comēſtib? moſit? quoq̄ aut p̄no
 ctionibus. Aliaſi quedā veniū habent: ſicut canis rabid?
 tyic: ſepēs z ſita: quedā vō nō ſicut canis: b̄. Hōs autē
 incipiunt a paſſionib? exteriorib? que de cauſa interiori cau
 ſantur: q̄ de his incipiūt: quib? oia mēbra circūdatū vt
 lepia: variola: morpheā: iperigo: viriditas: ſerpio: ſcabies:
 purigo: pediculi: puſtule parue: vulnura de inſcōne naſcē
 ſia: deſudatio: apoſtema: q̄ vocat ypoſima: ſup? ſcleroſis:
 cōſtipatio ſu: ſacer ignis: heriſpila: berpes z morbillus.

De variola et cauſa et ſignificacione eius. Cap. 11.

Variola ſunt multe puſtule in toto corpore: aut maiori
 parte diſperſe: aut in vno mēbro: in aliſto nō: aut in
 qui vocat has ignis carbones ſue filias ignis: que aut puſtu
 la augmēto etatis naſcuntur maxime: cum enim fetus in
 vulua ſanguine mētro nutria: qui ex ſup̄fluitate multo
 bus naſcit corpis: z abſepate in vena quaſi ſicut iam dixer
 mus emittit: p̄p̄q̄ ſanguis in ſubſtantia z ſitate fit dur
 ſus. In ſubſtantia: aliq̄ melācholico. In ſitate: aliq̄
 eſt ſanguis laudabilis: aliq̄ illudabilis: ſicut ignis: cum
 melio: qui inſemia habet nutritur: cuius mēbra augmē
 centur: ſex aut in mēbroz remanet matricis z inueniēs z
 infans de v̄tre matris egreſſus nutritur: melio vtatur q̄
 de ſanguine mētro: p̄terea mēbra em̄ de melio matricis
 tur: z ſup̄fluitas remanet in corpore infantis ſue infantili
 poſtea aliud mouet ad exteriora corpōis: eius motio: aut
 de cauſa exteriori: ſicut aere peſſimalis: etiam de ſcāli ro
 manētis odore moſti reſidēs: poſtea odorauent: ſicut de
 ternoi: ſicut de infantis ordinatiōe in adu r̄ijs: q̄ ſi ſunt cal
 bu. atq̄ groſſa: ſicut multe ſunt carnes dactyli atq̄ meli: et
 bis ſiſia: b̄mōi materiā augmētātia z ebullētia: cū ſuperent
 a natura in corpis: pellunt exteriora: z naſcunt puſtule q̄
 vocātur ignite punc q̄ ſunt peſſime: ſm ſue matere quaſi
 tates: ſi em̄ calida ſit in cōplexione z groſſa in ſubſtantia nō
 tñ in qualitate peſſima: naſcunt inde puſtule: q̄ in inſito
 ſunt parue: atq̄ tandem in magnitudine lentis maioris z
 groſſioſis augmētantur: rotūda: cauerman: z effeſte: ſicut
 de vt lucide velocior aperitur: que aperte deſcībunt: z hec
 cū prima diluatiūda habentes puriginē atq̄ duriciēs: hec
 aut ſpecies ceteris lucido: z ſalubrio: eſt ſi autē de ſangui
 ne ſit groſſo melācholico: et peſſime qualitate vulnura in
 ſinitio ſunt lucide medio punctū nigrum habent: atq̄ aſſe
 qm eſt atur: dilatatur: z altera alteri cōſiḡit neq̄ rotūda: ſi
 ſi eaz forma i laterib? diuerſa: color eoz luteo: atq̄ plūbe
 cinerici: atq̄ atrū: p̄te b̄t putredine z autē: em̄gre ſicut
 ignis ſcēda: aliq̄ nō ap̄unt: b̄mōi peſſime ſit z morale:
 q̄ b̄ſi adm̄ſcēſ ſan. cū acuta putredine ſit ſicut ſicut ignis
 inſcēla. z vocat ignis acerq̄: iterū peſſimi eſt. Et iterū v
 riola de calido ſan. z ſubtili nō multū peſſima: hec autē d̄re
 niat ad ſtatū eſt q̄ſi milia: aut mino: color ei? rub? n̄ q̄ ap̄

ritur: h dilata f et euahesit. Hic significatio variale in ins...

De lepra et causa et significatio sua. Cap. xv.

Lepra est morbus deficiens oia media corporis: que...

De morphea et causa et significatio sua. Cap. xvj.

Morphea est morbus exterior: apparet corpus in quibusdam...

De scabie et purgione atque curatio. Cap. xvij.

Scabies et purgione atque curatio. Cap. xvij. Scabies...

De scabie et purgione atque curatio. Cap. xvij.

De scabie et purgione atque curatio. Cap. xvij. Scabies...

De purgione. Cap. xvij.

Purgio nasci sentio: ppter defectione cu...

inter digitos: in cubitis et super anti: et accidat ipsi: alij...

est in toto corpore.

De pediculis. Cap. xxi. Pediculi sunt de supflitate bilida et grossa atq...

De pustulis. Cap. xxij.

Est ale parue sunt et pessimis pu. qd extra corpus a na...

De pustulatione. Cap. xxij.

Estudat que pustula parua sicut mlti que in exteriori...

De verrucis. Cap. xxij.

Erruce pue sunt pustule durissime et rotide sicut au...

De apostemate quod vocatur yporissina. Cap. xxij.

Postema qd vocat yporissina est san. et vto fitate: et de...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

De morbis illis qui sunt ptopi: quibusda...

Ziber octauus

habentibꝫ inquit alioquin si varices veniat capilli redeunt: sed nō est vsuale vt bi varices habeat. Aliqñ aut capilli propter paruitatē cibi & boni sumi ex nutrīens cadit: aliqñ ex raritate poroꝝ p quos cū fumus creat dispersit & rarificat neqꝫ pili conficiunt: aliqñ aut ex poroꝝ constipatiōe: q̄ cons tinguē & pblegmate ex humiditate: q̄ si fumus vñ sunt pili cū hac humiditate exierit defecit: post humiditas reuertit vt poros claudat: tūc sꝫt alteri fumū ad exēcūm parati nō dīnuet vt pili idē nascant. Aliqñ em̄ pili cadit post acu tum morbo: et aliqñ etiā post calōē nimii & fumū acutus & pessimū. Aliqñ ppter ablationē boni humoris: sicut videt in pphycis & erbicis. Mellicina etiā pustula in capite est natua habēs putredinē: buꝫ multe sunt species. est em̄ q̄ vocat fauus: & de pblegmate falso nascit. Significatio eius q̄: sunt pustule pfoātes cutē capitis cum subelitate: forami nis que habēt humiditatē fauo mellis affinitatē. Est & alia que vocat sciosa: sunt aut pustule dure & rotūde habentes ruborē: & in interioꝝ: quasi sicut sunt grana. Est & alia pa bens pfoationē in capite subtilē: pꝫioꝝbus minorē: de qua currit humiditates quasi carniū lauatōes. Est & alia rubea parua quasi mamillae summatē de qua erit hūiditas q̄si sanguinis est aqua. Est & alia sicca alba: de qua albi cadit cori ce. Furfur est subtilē ac rubra sicut furfur cadēs a capite sine vulneratiōe: q̄ ex fumo otigit pblegmatico: falso: aut de sanguine melancholico humorū cōmixto. Capitis magnitudo: longitudo & rotio & v̄tositate grossa nascunt: q̄ ossibus ferre assimilantꝫ insuscitantur: ita alteri ad altero diuidit & elongat: vñ caput magnificat. Apostema q̄ sub cute capitis est cū digitis rāgitur leuiter mouet: est aut de humoribus subtilibꝫ & a quosis subius cutē capitis se coadunantꝫ. Est tūmes semp in maxillis nascētis sunt de fumo q̄ de sanguine est infecio: & humoribꝫ melancholicis q̄ sunt in stomacho: aut in alijs locis corporis sicut mulieres patiunt cōcipietes cum in coposibꝫ: q̄r mali coadunantur bu. Est q̄ in maxillis sicut efficit de bu. nascit grossis & acutis: est autē vulne ratiua pustula: incipēs a maxilla. In cēno v̄o facte vel nartū est quasi mellicina pustula rufa tūi fluiditati contigua: aliqñ faciens vulnere. P̄poret aut intelligi qualia vulnere sint in hoc loco: vel in alio mēbro. si em̄ rotūdi est & p̄fundū: pessimum est & molestū: q̄ de materia nascit grossa & ca. Elephā tia est melancholicū apostema nascēs in cute vel calcaneo & crure. Signū eiꝫ: forma pedis ē q̄si forma pedis elephāti nō diuersa: sed eūlis. Clarices sunt venę in cruribꝫ plene & ni mīsi grosse nascētēs de bu. melancholicis in has venas descē dētꝫ: & eas implētꝫ: plurimū autē his nascunt q̄ laborāt in pedibꝫ: & erecti stant. Descēdit em̄ bu. in has venas q̄ sunt in cruribꝫ: & ppter hoc marmaris & vīaris plurimū nascūtꝫ: & in agro laborantibꝫ & sibiꝫ. Significatiōes earū sunt q̄: vene tōte sunt & grosse vīditatē pertinetēs. Dactylia in crure nascunt & est vulnꝫ cōcauū atqꝫ pfoāte rotūdu: & mā ducās arcūstantia: & ad sanandū est molestū. Que autē insit in manibꝫ nascunt & pedibꝫ: vna est vena mediāns. s. assura in manibꝫ & pedibꝫ: vna ista in crure nascit & dactylis: ali q̄si pueris in lateribꝫ. plurimū autē hec passio nascit in ca. regionibꝫ: sicut india: et biopia: & egypto. Sūt & alie passio nes sub cute nascētēs: & sunt sicut vene forti motu se mouen tes sicut vermes: & cum aperiat locus vbi hārē venarū est caput sit dolo: r. Saffure aut manūi tꝫedū calcaneo rum sunt de cho. n. & r. alijs sicꝫ bu. alijs locis dominātibꝫ. Que in digitis est scissura calidū est apostema in vicinitate nascens vncularū doloꝝ: & ardētē faciens nimium.

De carbunculis & vulneribus. Cap. xxv.

Quomodo species super notauerim: dixisse nos meminum: q̄ si iucture lepatio sit in carneo carū ds placitū p̄trecat dicent vulnera: si in ossibus & fractura. Vulnere q̄ quedā sunt sola & simplicita: sicut scissura sola: vñ mēbrū i quo est nulla p̄dit pars. b aut scissura aliqñ ē parua inficosa: aliqñ magna: quedā est sicca: quedā habēs putredinē: hec est in facie. p̄pter deflectionē digerētisā cibi ad cāvenētis. Est em̄ mēbrū duas bꝫ sup̄stulantes. Una scissura est q̄ posos dissoluti corpo ris. Altera grossa: vñ nascit luti sup̄ cute. B̄tredo i vulne

ribꝫ: bu. est subtilibꝫ q̄ calore nō dissoluit: quod dicit vulnꝫ est hmo in p̄patalo est: neqꝫ signū idiget. Vulnere cōpō sita q̄dā sunt cū causa: aut cū morbo: aut cū accidētꝫ. Est causa cū in loco suo inueniāt & se defendere materā. Signū ficatio eozꝫ multitudine hūiditate i vulneribꝫ: & ip̄i sicut: Est morbo: aliqñ est ex ca. cōpōne: & significatio eiꝫ est rubro lilius mēbrū: in incendio atqꝫ dolo: aliqñ est ex cōpōne sicca. Signū est hūiditatis multitudine: & vulnꝫ putredō: & mollicies i tactu: aliqñ est ex cōpōne sicca: signū vulnꝫ ē ficitas eiꝫ & duricia. Est morbo officiali: quedā sunt bꝫ minoratiōis: sicut carnis i vulneribꝫ: & partis de mēbris cadēs: q̄dā fm magnitudinē sicut apostema q̄ de calore ē & vulnꝫ fact: est aut fm separationē iucture: sicut iciso nervi vt fractura ossis. Et opōstio vulnerū cū accidētꝫ: est sicut cū doloꝝ qui vulnꝫ nera sequit. Quomodoqꝫ aut vulnꝫ siue simplex: seu cōpō tum si inueterescat & p̄ dies trālat fistula appellat: q̄ vulnus p̄funditatē bꝫ: os eiꝫ strictū est: p̄funditas lata: caro dura & alba sine dolo: aliqñ autē vt sicca: aliqñ mīta: caro mīta: aliqñ ab ip̄o calore: aliqñ autē vt fistula currit multa hūiditas: aliqñ nō: aliqñ os eiꝫ claudit: aliqñ aperit: aliqñ p̄fundat & putredat: aliqñ in neruū venit: aliqñ in venā: aut in aliq̄ nobilē mē brū: & comedit ip̄m: aliqñ cōcauio eiꝫ est recta: aliqñ trans uersa: aliqñ in fistula mata sita. Sufficit dīsse de iucture separationē q̄ est in carne: vulnere: apostema: & de q̄tūti p̄p̄ diueritate. Et aperte iucture q̄ in ossibꝫ & fractura: q̄dā fm est facile: q̄ patet sensu: fractura cū palā est: q̄ cū mouetur manꝫ sup̄ ipsas vidēt mēbra separata & diuersa: & mēbrū sco ma nō recta: vulnere autē & apostema facile apparēt. Et pa ratio iucture q̄ ex alioꝝ est facta: si ex alijs fit nō veneno sū nō differt ab alijs vulneribꝫ & aperta est: sed interrogatō infirmi idiget q̄ eis comedit vt momodert: motus aia lis venenosū vel comestiones: vel p̄turas sequitur accidē tia pessima & diuersa que sunt dicenda: vt intelligant vñ sint & qualia: & fm q̄ oportet medicemꝫ & non erremus.

De morbo bestie venenose: & incipit ad a mofu canis rabidi. Cap. xxvj.

Alimalia venenosa quedā sunt comedētia: q̄dā mordētia: quedā p̄gentia. Comedētia sunt canis rabidus: mus: mus: & illa q̄ vocat elephus & auricula. Mordētia sunt tyse & cōa gōia terpen tur: tyse sititēs & gōia doloꝝ: vel in a p̄fundan tes se & he q̄ dicunt picipitros: & q̄ ossos & comētia p̄ gentia sunt sicut scorpiōes: vespes: apes: & arane: & scorpiꝫ qui d̄: rastellari: & reptilia: pediculi vulnūs vocat. Cere em̄ venenū canis rabidi nimis est ficat: & defecit: & cere bo nocēs plurimū: vñ sp̄: fm: & de boros: q̄. Canis cū p̄p̄s comedit pessima patit d̄ accidētia: cui comestio i medicina nō succurrerit perit. Op̄s q̄ intelligi signōes canis: vt calid diam: & videant: canē q̄ em̄ momodert: vt cū mofum canis factim: & fm q̄ ops medicemꝫ: signa sunt q̄: sic se vt canis rabidus refutās comedere & bibere: nimis fati patit: & mē sionē: aquā fugit: os aperit: lingua emittit: de ore spuma eb si ut sicut spuma cameli: caput eiꝫ i aliud latꝫ sup̄ pedē: oculi eiꝫ rubicūdi summa: auricula suspēdē: se: fm: temp: aliqñ sicut spuma egredit: cū q̄ latrat rauos: est: aliqñ vō nō bꝫ: & cū ambulat nutat in quercias paruas: negat suos somnō cōs latrās i os: latrat etiā in canes vñ in boies: que est aliqñ canes vidēt fugiūt q̄. Rufus bec inq̄t patit canes d̄ntio ne cho. n. & est q̄dā species melancholica quō plurimū canem canes i estate parū in hyme. Accidētia boies de canē hmo mofū in initio nihil mōlo: sentit: plaga autē ista ab alijs differt vulneribꝫ: cū autē dies elongat t̄betio statē patiunt & ruborē in corpore: vidēt i facie: fusco q̄ & deflectionē & aq̄ timōē: quā cum mactat tremi: fugit: neqꝫ cū bibi: simular fugit oēm humiditatē: & aliqñ latrat sicut canes: atqꝫ bꝫ cū boies mōdat: eadē mofū patiunt accidētia: q̄ aut post. p̄ dies veniūt: aut. vñ. mētes: aut. post. vñ. causa accidētꝫ p̄o pter aq̄ timōē: pfoatio veniū p totū corpꝫ. timor: aq̄ cōs p̄ q̄dā dicit. p̄p̄ nimia ē ficitacō: corpus d̄ntio: fugiūt em̄ q̄d nature que est v̄ranū. Rufus bꝫ passioē meliāchole specē esse dicit de cho. n. nascētē: & canē cho. n. dicit d̄ntio:

que pessime fit qualitas: sicut veneni: nota qd multi cus respicit aqua melascolicis timet: ita z canes isti aque sunt timidi. Dicitur aut quidam in ea videre formam illos canis qd eos comoderit. Alij dicit qd in testina vel eius stercus ibi cernit. Hec est significatio vbi intelligit canis rabidi motus ab alijs animalibus dicitur: pec autem post dicitur: aut post. r. l. dies: aut post sex menses vel octo consequuntur: sed in initio nulli ea est offa inter plagam banc z ab alio cane vel ab alio animali non venenoso factam. Ad potter tñ in pñapio dicitur: vbi pñapio aque timo: venat in medicinis: qui timo: cui cenerit: nulla curatio motus esse poterit: sed si añ timor: aquelet succurra curatio: sanas z liberat: maxime si pfecto inuenerit medicamē z medicat. Dicitur motus canis rabidus vel rabidi sic ē: qd si supponat emplastrum de nucē bñ pituita vna die vna nocte: deinde ablatu de gallo vel galline esuriet ad comedēdū: si postq̄ comederit virget non est motus: canis rabidi: si autē ē motus: opo die illa z nocte expectet: mori cñi non cto. Alij dicit qd si panis frustu accipiat z sanguine plagā exuncta vngat canis prohaat: nullatenus comedit si canis rabidus sit: eius hmo significatio non canis rabidi motus dicitur. Dicitur si motus doloze nimis infert panē: z color: plage est lividus: symie est quasi hominis.

C De motu tyrie z serpentum. Cap. xxvij.

Tyrus z serpentes veneni ca. est: z qui ab eis motus dicitur doloze nimis illo patitur loco: z postea de loco recedit z totū corpus. In loco aut motus duo formam vident separata: z sunt dentis suoz loco eius: post ab ipsis humiditas currit quasi fit olei: deinde humiditas fumosa: z in circuitu loci apostema calidū est par: qd vbi ruborem z liuiditatem atq̄ vesicas q̄si ab igne obstiti sint: corpus coloz mutat: adomationē z vnitū patitur z deflectionē: tremore: frigidū sicut: caro comedit z de mēbro in membrum corrodit: de ginguis sanguis est sicut: atq̄ stringit. Ad os glandose est putridus: de quo pessimum odore egredit. Dicitur autē quidam pedes sup illam incedentes et cōtiant: z patit apostema in crure: qui autē cū medicat: manus eius et cōtiant: quōd hunc serpentem occiderit odore eius putridus sit: z oēm odore perdit nisi solus huius fetoris. Significatio huius motus qd apostema in illo lo co sublequit: qd rubore vesica illa media circūdat: aliquādo summatis currit q̄si aqua sanguinis: doloze patitur in ore stomachi. Serpens qd vocatur sithinda motu infert dolozem eis qd ab ea mordent: z est cōtinuū z sanguis inde egredit: sitim in ultā partem: neq̄ aqua saturant ppter calozis huius tyrie magnitudinē: neq̄ ab hac motu enadit mortem. Serpens qd in aqua pfundat: largitate eis plage facit quos mordet: z liuidū colozem ab ipsa humiditas est nigra: imul ta z fetida sicut: tor: qui a compositis motuoz egreditur. Serpens qui vocat pigrēnis est tyria maior: supenozibus z latioris colli: que si quē comoderit: qd tyria idem facit: et emollitionē in carne z tumore sicut hydrophis z caro est ex emollitionē in carne. Tyria que esurios vocat: cuius collas sur sum erigat atq̄ extēdatur: z de ore san. spura: plage quam motu facti parū: est nimis quasi acus pforatio: z parū sans guinis ab ipsa esurient: neq̄ apostema vel tumorē facit: q̄ aut ab hoc mordent: obscuritate vltis patitur: z doloze totius corporis et sensus corporis p̄dicit: neq̄: euadit ab hac motu. Serpens cōtuet: qui vocat basiliscus: loci quē comoderit citrinū facit: virge erectionē cum pedumobis.

C De motu scorpionis. Cap. xxvij.

Scorpionis veneni frigidū est vnde qui mordent q̄si inuicem frigidū patitur: locus cito tumet: rubore atq̄ duricē habet: z extensionē: ardore q̄si aliq̄n z frigiditate: aliq̄n augmetat doloze: aliq̄n mitigatur: doloze est quasi acus p̄ctura: aliq̄n facies de sectionem si super arteria ceciderit: aliq̄n epilepsia si sup neruum cadit. **C** De motu vesparum. Cap. xxviii.

Vespe atq̄ apes eius quoque pungit tumorē calidū z ruborem facit: z doloze: zrosit eoz remane vbi p̄gigit aliq̄n motu sudore patitur: z adomationē labioz: ictigitationem inguinū tumorē: virge erectionē.

C De motu arane. Capitulum. xxv.

Raneas multe sunt species que vbi mordēt faciūt multū doloze: rubore: frigidus sudore: z citrinū colozē: aliq̄n stragure in vna duricē z virge extensionē intra inguina z genua: z p̄tensionē in stomacho: lique extensionē: vt eozū sermo non possit dicitur: vomit humiditatem quasi arane telā: z vtrius emollitionē. si aqua ca. in fundatur doloze dimittit: cū creat reuertit. Alia species arane nersū in loco quē mordent doloze facit: rubore sicut doloze: p̄tensionē in vna: frigiditate in compositis extemitate: virge extensionē. Scorpions qui vocat raltellatus est paruos z habet caudā retro salientē: huc plurimū inuenitur vbi succariū conficit: doloze non patitur in p̄ctis: scōa vō z tertia die pessima patitur adortis: sicut tumorē in lingua: sanguinū mingere: tremore cordis: defecationē: angustia: multū motuū de hmo scorpionis motus: huc est significatio separatis dicitur qd ex alijs venenosis est. Hic est finis passionū q̄ in exterioribz corporis huius tate est.

C Incipit nota pars theorie de motis interioribz z causis z significacionibus eozū. **C** Capitulum libi noni.

- De vniuersali via qua intelligunt passionēs corporum in exterioribus. **Capitulum primum:**
- De intentionē interiorū: z distinctionē eozū. **Cap. ij.**
- De cephalate: z causa: z significacione eius. **Cap. iij.**
- De frensi calida z frigida: z apostemate cerebri: et alienatione mētis: z causis eozum z significacionibz. **Cap. iiii.**
- De lethargia z causa z significacione eius. **Cap. v.**
- De apoplexia z epilepsia: z causis z significacionibz eozū. **Cap. vi.**
- De melancholia: z causa z significacione eius. **Cap. vii.**
- De amore qd heros dicitur: z causa z significacione eius. **Cap. viii.**
- De passionibus quas paritur nucha: sicut emollitionē: et p̄tensionē et similibus. **Cap. ix.**
- De paralyti: z causa z significacione eius. **Cap. x.**
- De spasmō ex plenitudine. **Cap. xi.**
- De spasmō ex inanitione. **Cap. xii.**
- De tremore qui z paralyti dicitur. **Cap. xiii.**
- De gibbositate. **Cap. xiiii.**
- De passionibus que nascuntur in membris sensu: et ab oculis incipiendum. **Cap. xv.**
- De passionibz mēbrozū auditus: z causis eozū. **Cap. xvi.**
- De passionibus mēbrozū odatus: z causis z significacionibus eius. **Cap. xvii.**
- De passionibus lingue: z causis z significacionibus eozū. **Cap. xviii.**
- De passionibus oris: z membrozū eius. **Cap. xix.**
- De passionibus in membris anhelitus nascentibus. **Cap. xx.**
- De passionibus in gula: z pulmonis canalibus: et lacertis pectoris. **Cap. xxi.**
- De passionibus pulmonis. **Cap. xxii.**
- De passionibus in pelliculis costas cooperentibus. **Cap. xxiii.**
- De passionibus in diaphragmate cōtingentibus. **Cap. xxiiii.**
- De passionibus cordis. **Cap. xxv.**
- De passionibus in instrumentis cū nascentibus: z a forma cū incipiendum. **Cap. xxvi.**
- De passionibus in fundo stomachi nascentibus. **Cap. xxvii.**
- De passionibus intestinorum. **Cap. xxviii.**
- De colica passione. **Cap. xxix.**
- De passione p̄leon. **Cap. xxx.**
- De lumbicis z alijs vermibus. **Cap. xxxi.**
- De passionibus natium. **Cap. xxxii.**
- De passionibz epatis: causis z significacionibus eozū. **Cap. xxxiii.**
- De hydrophi. **Cap. xxxiiii.**
- De passionibus splenis. **Cap. xxxv.**
- De passionibus fellis. **Cap. xxxvi.**
- De passionibus renum. **Cap. xxxvii.**
- De passionibus vesice. **Capitulum xxxviii.**
- De passionibus sphyac. **Cap. xxxix.**
- De passionibus generatiuorum membrozū. **Cap. xl.**
- De passionibus virge. **Cap. xli.**
- De passionibus matricis. **Cap. xlii.**
- De passionibus mamillarum. **Cap. xliii.**
- De passionibus coarum z pedum. **Cap. xliiiii.**

Ziber nonus

De vniuersali via qua intelligitur passio

nea corporis interioris. Capitulum primū.

Membri nascentes in interioribus corporis nō adeo faciles sunt intelligi: sicut qui nascuntur in exterioribus corporis. Propter ergo medicum noticiā habere actionis singulorum membrorum: et complexiones eorum subtilissimas suas et vniuersalium suarum cognoscere: et quātitates et formas: et locos in corpore: et quā colligānā singula habeāt ad alia mēbra: et quātū habeāt hūiorū vel aliarū rerū: sicut nos diximus vbi quātitates membrorum retigim⁹. Et his em̄ intelligit vniuersalium membrorum interioris morbum: et in quo mēbro: et quali sit loco mēbrū perpendit: et qualitas morbi et eius quantitas discernitur. Et cum ergo horum noticiā sit necessaria: monstrāde est via et mēsurā: vnde possit intelligi hec via: et mensura est octonaria. vna est quā intelligim⁹: no cumentum in actionibus. secūda: qua de corpore euentia. tertia: dolōe vniuersalium membrorum priuatū significat. quarta: ex loco infirmū dat signū. quinta: et apostemata. sexta: et propter vniuersalium actionū vnde accidit. septima: et aliorum membrorum colligantia. octaua: et interrogatio de vniuersaligatione. Et noticiā actionis intelligimus membrum in firmum: quomodo em̄ actio patitur: et cui noceat membrum ostendit infirmū: cuius actio est: et ex propria sui causa: aut ex alterius membri colligantia: sicut in desiderij cibi videm⁹ defectio: qua passio in ore stomachi certificatur. Ipe autē passio aut est propria: aut ex cerebri colligantia. A corpore euentia et mēbra monstrat infirma: et passionū suarum naturas. Intelligit modus aut ex exercitū est suba: aut de loco vniuersalium egredietia. De suba euentū est hypostasis que est in vniuersa: que si est sursum: vesice infirmitatem significat: si sicut frustum carnis passionem in renibus ostēdit. Similiter si cum tussi pellicula similia erit copulsula: significat: quod pellicularū substantia que sunt sicut frusta sit corrupta et putrida. Et euentia etia intellige de quantitate: sicut cū in egestione erit frustum carnis inueniatur: vnde vulnus in grosso intestino intelligitur. Si parū sit: subtilis intestini vulnus erit. Vel si creterit vne frustum cum tussi. Si in situ sit: pulmonem infirmū ostēdit. Si parū in canali pulmonis erit: pulmonem em̄ vne sit magne: canali quoque parue. Et itē: si cū tussi erit antli pulmonis et sint putrida: intelligēda est putrida suba pulmonis. Si magni: certifica putrefcere pulmonis ligamēta et macrescētia erit cum tussi: quod illi non putrescāt ex sua duricia. Et si sit in alij membris. Et loco si de corpore euentia scabias: significat vtiem esse in instrumentis spiritus: si cū vomitu: in stomacho erit: si cum egestione: in intestinis. Sed si illa quā est sicut lauatura carnis: cum egestio exeat: passio intelligitur esse in cōcauitate epatis. Si cum vniuersa: in eius parte gibbosa. Et si vulnera sint in spacio vetricis: et sypbac scissus fuerit et scissura ad interiora pueniat viscera: et cibus aut cibus exeat: vulnera erunt vsq; in cōcauitate stomachi perforantia. Si cum egestione perforata sunt intestina. Si cum vniuersa: et vesica est perforata. Si in pectore cadat vulnus: et inde exeat quasi ventus: vulnus perforare intelligit vsq; ad pelliculas cooperentes costas. Item cum sanguis de qui busdam exeat membris: vena rupta intelligit. Si autē erit falsus et rufus et clarus in cōcauitate arteria significat. Significatio quoque de dolore membrorum priuato: membrorum infirmorum substantiam demonstrat. Si dolor cum pulsatione sit passio est in arterijs: aut in mēbro multas arterias habenti. Si cū punitura: passione est in mēbro paruū sensum habētē significat. Si dolor sit extensius: et in ambobus latera progrediatur: passio nerui significat. Si moliter extenditur: passio in pelliculis est ossa cooperēndū: et causa faciens dolōe perpenditur. Si em̄ cum dolore sine ardore et frigida est complexio. Si habet extensionē: significat ventositatē. Si puriginem et venerationē: autem hūores significat. Significatio infirmū mēbro: de loco: quod si dextris fit lateris: separ et cetera mēbra eiusdem partis ostendit infirmū: si sinistris: splenem similiter cum ceteris membris: de locis. Significatio apostematis mōstrat mēbra infirma: et sua forma: quod si apostema sit in dextero

latere: et quasi mediū circulus in epate intelligitur esse. Si longum aut quadrangulū: in laertis erit ventris. Significatio de proprijs accidentibus essentias morbi monstrantibus: aut de colore: sicut de rubore macille perleptomium monstrat: et luido colore epatici significat: et lingueque nigredine peracutas febres potēdē: aut de forma sicut vniuersalium. Quātitate: et hyphysicos demonstrat: aut de euentū copus: sicut egestio: que est sicut carnis lauatura: et passionem epatis deficiētia nota. Significatio de colligantia alterius membri: sicut cū digiti deficiūt in sensu: et torum copus nihil patitur in paucis neruis ad manū neruis ad pedem: intelligimus. Si passio sit ex alterius membri colligantia: et cōpositio intelligit suā: et si augmentē cū passione aliena. verbi gratia. alienatio mentis si crescit: et augmētetur cum feb. intelligimus eam esse ex colligantia cerebri cū alijs membris. Si alienatio sit equalis neq; cū alia passione augmentatur: vel quiescit: intelligim⁹ alienationē esse feb. cerebri. Et si similiter omnis passio fit in mēbris sit tūc se habens instabilis: significat quod passio infirmitatis mēbrū sit fortius: et si q̄scat aut augmentē cū passione alia certifica: et alteri alicui mēbro colligantia est. Significatio de interrogatio et inuestigatio interrogat infirmū: et si sub diaphanitate patitur: certificatur: quomodo et dolōe sentiat. Si in dextero latere esse dixerit: intelligimus esse epatis: si in sinistro: splenis si in medio stomachi. Similiter interrogat de quantitate morbi: est hec: infirmū interrogat quid sit: quāntitas passionis: et quid non. Dicit si dubitemus passionē esse et calidā vel frigida cōplexione: interrogādus est infirmus que causa potest esse calida vel frigida dolōe suū m̄tū: si dixerit calida: ex cōplexione intelligitur frigida: si frigida e contra. Si militet antiqui medici: faciunt si in aliquo mēbro dubij sunt nec certificarī possunt: expectant vnde referent: aut calidat: hūmectet aut deficiat. Sed tū cauendū sibi est quod potest actionē suam apparere in vniuerso: vel nocentem et ex parte finē sibi videbitur. Et si morbus subitō veniat et creter quiescat de cōplexione est cali. quod si paulatim et mox et frigidis est humoibus. Significatio cause morbi: et si vbius temus aliquem morbum erit: frigate vel calore: interrogat infirmus de dieta qualis fuerit. Si fuerit calidior: sicut cibus est calidus vel potus: aut nimis exercitū: assidūque balneis et in sole stare intelligimus esse et calorem: cōtraria contrarietate: sicut si interrogat spasmatis aut dieta plenitudinē pertinuerit: vt potest si grossus cibus sit: et quies aut balneis post cibum: spasmatis erit plenitudine intelligitur: et si labore vel nimia exercitū ante fuisse postulat et manitionē cū sudore vel phlebotomia digere: aut acuta feb. precedētē intelligitur esse de inanitione. Si autem interrogat stranguriam habens: an grossas: an subtilē habuit dietam: aut sanguinē minierit: aut sanē vel arenam: et si grossam dietā esse dixerit: intelligimus propter humores grossos vtrioscos cōmpositionē fecisse: vnde stranguria fuerit. Si autē dixerit quod sanem vel sanguinē minierit: ex vulnere esse intelligit. Si arenas vel lapides paruos minierit: intelligimus quod lapides cecidit in via. Si autem nullum horum habuit: defecationes epulsiue virtutis que i vesica est esse intelligimus: magis si infirmus aut minister suus dixerit: quod cū lacat supinus et prematur vesica: vniuersa egredietur. Si hūc hūc patitur cōmpositionis egressum sine volūtate: interrogat si sciderit in loco frigidissimo: quod si postulat lacertos ardidantes nates frigidū et virtutem contentū: intelligimus defecāe quod cuncti sensum suū prodiderit. Si perculsus in oculo fuerit: intelligimus quod neruus qui ad neruū tendit natum et nudā passio sint. Si dixerit percussione in cetera lacerti effectū intelligitur quod lacertus apostema habuit: nec ad mellichidum se infirmū festinauit: vniuersa induruit. Et si vniuersa volūntate exierit: oportet infirmum ingratū: si antea passio sua fuerit: aut super pedine ceciderit: aut vesica nimis frigiditudoem habuit: sicut si quis in aqua frigida sciderit: vel loco frigidio. Si hoc dixerit sicut de natibus sciderit: intelligimus quod colligantia alterius membri passioem: vti in interrogemus quā ante oculos imaginationē videtur: aut in ore stomachi

lum est extensus. Alia ex stomachi patiens est colligata propter copiosione frigida aut pblegmatica. Signi q: infirm? h: abominatio cordis tremore augmentat ppter nimia comestione. Itē qñq: nascit ex icotomia ex cotinus acut? feb.

De apoplexia et signonibus eius et epilepsia. La. vj. Apoplexia et epilepsia nascunt ex vetriculoz cerebri cotipationibz. Et atit apoplexia cu cōs vetriculi cerebri oīno opplant et iūbito: vñ vñ len fibilis et mobilis transire p̄hibet: et mēba sensu bilia: et motu volutaria aliqd nō operant. Et est

tant ergo virtus sensibilis et motus regunt virtutis: actioz neqz cessando minuunt. Oppliatio aut p̄ passio. ex hu. est pblegmatica. grossis et viscosis: aut ex pblegmate cu melacho. se miscete: siue ex grossitudine sanguinis: aliqñ vni p̄centu dme et educate: q: apoplexie species est: mortalis sicut v̄p. in ap̄po. atit: si inq: ebit? apoplexia patiat sp̄malat atqz mo rif: nō feb. supueniat: aut nō loqz et ebrietas dissoluat. Et cedit pat. h̄ac v̄olo: in capite acut? tumor: in fauob? : ob fuitas in v̄isu: vertigo: epilepsio: inuaginatio: et tremittitū frigidior: copis trillatio. Signi h̄o? p̄ passio. vicina est congestio in signis infirmus nō occidit motus sup caput cadētia nō sentit: ameli? et q̄q: stertens auditur. cu augmēta erit p̄f. anhelus sit stertens: et in anhelu aliqñ sonus peotonis audit: quod ex duritie angustia sit ipsus anhelitus. Si aut passio nō cōfōret pbleg. longis nō trāsgunt: s; p̄ nates emittit. Si h̄oc p̄f. sit ex pbleg. vel sangu. ruber facies. Si est de ho. nigredini peruenit: patiens tenet oculos semis clausos et p̄manet fixi fuerit in laere: fatis sedētes aut iacētes fatis et similia. Ix ex p̄f. si fit totus nō sanāf. si debilis ad sanādū dura fit: s; mouet in epilepsia et paralytū: sic loq. dicit: apoplexia si est fort? nō est sanabilis: si debilis nō facile curabilis. Et epilepsia et citi tot? sp̄f. inq: patit: vt in terrā cadat infirm? aliqñ t̄pibus cōstituta: aliqñ interpo latio buris: cā e? est apoplexia: sed tamē mino: in fortitu dme et v̄tute: cā em? q: epilepsia facit nō est in oib? cerebri v̄o triculio: s; qdā v̄etriculoz opplant: et v̄ie neruo: mēba coz pozis mouētū. sua materia mino: est q: apoplexia in quārtate et q̄uitate et substāta: vñ sit vt infirmus in epilepsia sentiat et se moueat qd nō sit in apoplexia: et inde dicunt epilepsie cāz apoplexie esse media: qdā in epilepsia est a cerebri qdā a neruo: et sp̄fimo. q: ex cerebri: qdā ex ipso loq: qdā ex cerebri: ois stomachi vel alteri? mēbi: q: est soli? cerebri: nascit sicut dicit ex ostipat? v̄etriculis ipsius cerebri: et q: sp̄ritu atqz v̄it? m̄tibus. p̄hibent ne ad mēba trāscant q̄volūtariē mouent: b̄ opplatiōis ex hu. sunt q: offis pblegmaticis et viscosis in boia passiois ad v̄etriculos cerebri de cēdētibz: aut ex grossis hu. melacho. aut cōp̄essio cerebri cu frangant offa capitis: aliqñ h̄oc p̄f. nascit cu rotato vel circucudo h̄o se moueat centes vel amplius: h̄ilozes atqz sp̄us calēfēt et mouent et ita h̄o in terrā labit. Et pilepsiam de cerebri pcedit nim? capitis loq: cu grauitate et v̄isus obfcuritate: corruptio dibus sensu: a dicit? gustus: et odorat? si fit ex pblegmate fit coz? pleni grossus et alē? dicit fuit refūgeratiua: humectatiua et pblegmatis generatiua. Si de d̄o. fit nig. h̄o macidus est color niger: et v̄it? est sumo patium pblegmatico vel melacholico ad cerebri ascēdētibz: et v̄etriculos ep̄ sp̄lētibz: et oppliatibz pcedit h̄ac nimia ois roma q: angustia abominatio cordis tremore: punctura in stomacho maxie si tardē comestio: aut mino: est: h̄oc et timent? subitobalun? aliqñ pcedit v̄isus obfcuritate: aliqñ clamāt v̄o me magna: aliqñ nō cadit sed debilitat? et deiciūt: currit de oib? cozū salua. Et plepsia de alijs mēbis coz: et sumo patium frigidio ascēdēt ad cerebri: de patēte mēbo: sicut in manu? pedis digitorū vid: mūs passioibz: et in colica: est in articis passioibz. oim horū signa sunt passiois ois stomachi sita: humus em̄ ab his ad cerebri ascēdēt: aliqñ etiā cōtingit mulierib? cōcipiētibz? si parturient infanē: aliquando a scorpionib? si nervos incederit mosus. Signa hoz ois: q: patiens sumis frigidū tenat ascēdere a mēbis vbi sunt: et h̄o dicit de mēbo in mēbū quoad pueniat ad cerebri? et ita cadit. h̄oies v̄mōi p̄f. p̄bituri patū atqz t̄p. p̄nciant

affutura sibi et his q: sentitū indicis. Et pilepsia ex sp̄fimo q: ceteri est peior: est cu sp̄fimo q: oia cozū mēba cōsequit: cū em̄ cerebri v̄etriculoz ex illa ab dicitur in impleant: et neru actioes principali mēbous et maxime regunt virtutis patium: et sicat: aut v̄itibus pbleg. et melacho. h̄oc em̄ cu neru uip larē cōp̄tēt: vñ neru sp̄fimo? p̄uicet: em̄ em̄ in terrā cadit: h̄oies epilepsie p̄vicia et apoplexie. Pcedit aut tē epilepsia abominatio et obliuio: q: stabili est: ois sp̄ritū h̄o significatioes: sputa in ois flagellatioes in sui p̄e. Sp̄ritu rū cā ē: q: natura v̄it? expellere cās motū faciētes. flagellatiois cā v̄tutis expulsiue est mo? d̄ repellēdo bus. Par ricularia singulorū hoim accidētia in bac p̄f. sunt: h̄o ter cadit damat linguas mactat p̄ter volūtate ex sit ex sio z v̄ina: in alijs sp̄ma. Sig etiā sunt h̄o v̄t infirm? cū vno z myr̄p̄a z conu capuzo fumigē: et def ad comēdētū ep̄r capnū aslarū: et odorat ipsius: cito em̄ p̄p̄ h̄o icidit terre: et parēt significatioes dicte. Alij dicit in pelles capnas vestit nouiter excolatas q: infundant? aq̄ liqua cadunt. Quōti bac passioe mouitur: q: accidētibz? h̄is molestant. plurimū bac pueris venit paruis posterioz q: etati z iuueniorū. Sed nūi z senectus ppter fectiois et uembou: ois nō patunt. Pueri ex duob? habēt causis: aut ppter naturale hūme ctationē sui cerebri: aut p̄f. malā dicit. Si cā h̄o et p̄lepsio ē naturalis: initio natiuitat? cōtingit. Si cā h̄o malā dicit post p̄sequit: nec p̄p̄ sanant si post bac etates euenit. In pueritia multi sanant si em̄ q: ois medicinē: sanatis coz et ietaz v̄itū regiois z dicitē et amutatioes: s; r. r. Anos trāscit motus et ip̄a. Et r. p̄f. altera ex grossa nales pblegmata. h̄ac aliqñ ppter ebrietatē solēt pati z ex mala digestioe z multa comētiōe grossoz cibo: nūi maxie: et q: neqz se valent neqz ceteri h̄oc p̄f. cedit si sup oxē mēris et epilepsia: ois aut bac itellē q: si apparēt hominū signa quia videat in somnis q: incidat res sibi grauis: aut quasi v̄t aliquis est accipiat z cōstringat aut sicut ab alto suffocet: velle aut clamare cū nō audiat.

De melacholia et q: significatioe eius. Et ap. vii. Melacholia est sine fe. alienatio mētis. Et dicitur aut ex cerebri aut ex colligato sibi mēbo. Si ex solo cerebri fit ex hu. est melacho. in cerebri nascuntibus: aut a stomacho veniētibz: et paulatim sibi se coadunātibz: et ipsi incidētibus v̄itū et animus turbat z rōnabilitas mutatur. Et colligatio cerebri ad alia mēba sumi z melacholi hu. sunt a stomacho: aut sibi v̄p cū dicit. Est z melacholia q: ex tot? cozpois hu. est incēnsis aut de timore z tristitia. Sunt signa vniuersalia melacholice timo: z tristitia: et intentione mala: aliqñ timēt mox tē alij des. derat eandē: aliqñ multi ridēt: aliqñ s; r. alij se negāt aliqñ v̄ia lutea se esse putāt z cauent ne ea fragāt: aliqñ sperāt q: sint buta aialia: z significatio v̄itū q: sp̄i. p̄nciat q: em̄ de hu. est melacho. in cerebri incēnsis nimia h̄o alienatio angustias: tristitias: timores: dubitatioes: malas imaginatioes: suspicatioes: et silia. Si ex frigido acide ructat vel fusiose mala h̄o digestioes: sputa m̄ta loq: de sub p̄p̄ocidit ardore fontis d̄t em̄ lītate: sicut inter sp̄tula bus. h̄oc aut dicitā post abn̄i v̄itū venientia: q: ex sanguine est ardētē: alie nationē h̄o cū r̄itū z lēntia: cozpus infirmū madidus: color niger p̄li i cozpe sunt nimū nisi in p̄tore: vne late: obrubet pulvis magnus paz v̄itū: dicit ep̄ cali. z hu. sicut carnes dactyli mel v̄itū forte. h̄oc fuit ep̄ signa. q: ex m̄to est sanguis. q̄uitatē sentit in cozpe: z emoroidibus languis em̄ v̄it et cōsuetudine et restringit: femina p̄dit mensurā: et olea abidat? sanguis sicut flama. In melacho. ex d̄o. habēt alie nationē: clamorē: insubilitatē: v̄isitas: nō desēt multi ira fuit: multi calidū habēt tactū sine feb. maciētē habent et siccitatē: oculos insubilitatē aspectqz leonis: dicitur aut coloris: etas iuuenilis est cōplexio naturalis cali. fabulatores aetia dicit a dicit: et sicca: fice et alie finap̄s z similes herber: laboriozi icunātes: et parū comestioes: multi h̄bentes v̄itū v̄itū z dulcē z v̄ia. v̄nde p̄f. certificat durioz: nō legitis. Si hu. sint melacho. angustiat infirmus: tristit? est cōtigitos sicut timidus plōas: z mala marinas: solitudinē amāto: et h̄o oia accidētia melacho. v̄niuersalia: s; r. in ce

De melacholia et q: significatioe eius. Et ap. vii. Melacholia est sine fe. alienatio mētis. Et dicitur aut ex cerebri aut ex colligato sibi mēbo. Si ex solo cerebri fit ex hu. est melacho. in cerebri nascuntibus: aut a stomacho veniētibz: et paulatim sibi se coadunātibz: et ipsi incidētibus v̄itū et animus turbat z rōnabilitas mutatur. Et colligatio cerebri ad alia mēba sumi z melacholi hu. sunt a stomacho: aut sibi v̄p cū dicit. Est z melacholia q: ex tot? cozpois hu. est incēnsis aut de timore z tristitia. Sunt signa vniuersalia melacholice timo: z tristitia: et intentione mala: aliqñ timēt mox tē alij des. derat eandē: aliqñ multi ridēt: aliqñ s; r. alij se negāt aliqñ v̄ia lutea se esse putāt z cauent ne ea fragāt: aliqñ sperāt q: sint buta aialia: z significatio v̄itū q: sp̄i. p̄nciat q: em̄ de hu. est melacho. in cerebri incēnsis nimia h̄o alienatio angustias: tristitias: timores: dubitatioes: malas imaginatioes: suspicatioes: et silia. Si ex frigido acide ructat vel fusiose mala h̄o digestioes: sputa m̄ta loq: de sub p̄p̄ocidit ardore fontis d̄t em̄ lītate: sicut inter sp̄tula bus. h̄oc aut dicitā post abn̄i v̄itū venientia: q: ex sanguine est ardētē: alie nationē h̄o cū r̄itū z lēntia: cozpus infirmū madidus: color niger p̄li i cozpe sunt nimū nisi in p̄tore: vne late: obrubet pulvis magnus paz v̄itū: dicit ep̄ cali. z hu. sicut carnes dactyli mel v̄itū forte. h̄oc fuit ep̄ signa. q: ex m̄to est sanguis. q̄uitatē sentit in cozpe: z emoroidibus languis em̄ v̄it et cōsuetudine et restringit: femina p̄dit mensurā: et olea abidat? sanguis sicut flama. In melacho. ex d̄o. habēt alie nationē: clamorē: insubilitatē: v̄isitas: nō desēt multi ira fuit: multi calidū habēt tactū sine feb. maciētē habent et siccitatē: oculos insubilitatē aspectqz leonis: dicitur aut coloris: etas iuuenilis est cōplexio naturalis cali. fabulatores aetia dicit a dicit: et sicca: fice et alie finap̄s z similes herber: laboriozi icunātes: et parū comestioes: multi h̄bentes v̄itū v̄itū z dulcē z v̄ia. v̄nde p̄f. certificat durioz: nō legitis. Si hu. sint melacho. angustiat infirmus: tristit? est cōtigitos sicut timidus plōas: z mala marinas: solitudinē amāto: et h̄o oia accidētia melacho. v̄niuersalia: s; r. in ce

Ziber nonus

rebzo ex cpo. nig. hecys. ppia: timore: tristitia: angustia: q
 accidit ex ingredine humoris z obfcuritate z turbiditate
 animo: hia significatio: ipocies bndi in firmitate intel
 ligitur. hia in scdo epio. parcula: cu? cor: inqt hz coplexio
 ne calida z sicca: coplexione qd cerebri humidam facie cadit
 in melacholia: cholera est dominas vsq in iuuentute inten
 dit z in cpo. nig. uerit. adplexio cerebri cu frigidat hz sic
 mollescit z deicit: vñ sumi melacholice accedere a copore
 recipit: deinde obfcurat tristitia z timore sibi dominantib?
 Hec duo accidit melacholice sunt ppia: vnde hippo: vnde
 in appo. timore z tristitia patietes: melancholiam intelligu
 tur habere passionē. hec aut pas. fit plurimuz in autumno.
 Est z alia spēs melacholice quā q habet galli vident habere
 vñ sicut dicitur z clamāt sicut galli: z latrāt sicut canes: immo
 se esse canes dicunt: eunt de nocte ad nocumeta: z ibi vsq
 ad diē morant. Signa bndi sunt: qz color est citrin: oculi cō
 caui siccus: et sicca: sicut multū: in pedib? et vulnera z
 pustule videt: z in facie sicut offendit cadit sup facie: i cru
 ribus semp habet caninos moūs. nāq sanant q hac spē
 infirmant: ops aut intelligat: qz pas. a paritib? hereditet.

¶ De amore qd heros dicitur z cā z signone eius. Cap. viij.

Amor: est cōsidētia ale luptuosa in re amata et
 cōmunitatis in eadē assiduitas: cui? sigio ocu
 lorū est cōcautas: z ipso: motio assidua: ma
 gie palpebrarū: neqz lachryman: pulchritudī
 nē hnt in vīsu: mēbra pter oculos in macie mu
 tant: pulsus coz sit tristitū: hz sit res amata noia? pulsus de
 sua natura mutat diuersa? z turbat. hec est sigio morboz
 in cerebro nascētū. Opz aut intelligi: qz significatioes quo
 rāda morboz duarū vel triū sunt coplexioes passionū: sicut
 est alienatio ptnēs frenesi z melacholie z stupor: letyargie
 z passio? chum vocatē: alie vniuersalībz morbi sunt pprie:
 sicut timor: tristitia melacholie: spuma quoqz epilepsie: vñ
 nō est necessariū in cōib? significationibus cōsidere nisi po
 pias vnde possit iudicare fatagat adiungere.

¶ De passionibus quas pati nucha. Cap. ix.

Afflones in nucha z neruis: z a nucha pcedēte
 suos septē epī pēdunt: mollietis epilepsia de
 spasio epilepsia dormitacionis spasmus tres
 mo: titillatio. Doliētis ē cū in initio neru? ad
 aliqz mēbrū veniēs oppilat. Vñ? em motiua
 hnt ne trāseat ad mēbrū illū: deinde mēbrū emollit vt neqz
 sentiat neqz moueat. Si aut oppilatio fit oim neruo? iūtz
 auferē sensus cū motu ton? z oī actiōi regitūe nocet
 tur: z tunc epilepsia de spasio vocat qd de plegmate est ce
 rebri implete ventriculos. Si aut oppilatio in latere sivo
 totius ill? lateris z faciei fit emollitio: z vocat epilepsia et
 paralytia. Si vō oppilatio i nucha fit i initio mēbroz qd sub
 facie sunt fit emollitio. z si in vno latere oppilat nucha: mē
 bra illi? lateris emollunt. Si vō fit oppilatio i neruo? ad la
 certos veniētū initio faciei: z hoc in latere vno: in latere il
 lo faciei est emollitio vocat paralytia: qd palytia ex molliē
 z spasio nascit cōadunatis: qz emollit nimis maxille lacer
 tur z alter? spasma. Si vō spatio fit in initio neru? ad que
 tur veniētis amputatio fit vocat: z in neruo ad pectoris veniē
 tiēte laceratos fit angustia anhelit?: z si in neruo qd venit ad
 vesice laceratos epit vīna pter voluntatem. Sin laceratoz
 natiū neruo epit egestio sine voluntate. Itē intelligendum
 est de cūctis mēbris si ad laceratos eo veniētis oppilentur
 nerui: emollitio em neruo mēbrū sensus ex necessitate amittit
 tur atqz est motus. Hēpēsiōes aut sunt ligamētū aut apo
 stematis in nucha nascētū: aut ossis locū suis exstitis neruū
 cōpūctis. Itē mollietis mēbrū ē in incōsē sū neru? ad illū
 veniētis z fracione ipsius si per latā inada que mollietis
 nūq sana ē: hz si p lōqz amputet nihil nocumēt mēbrū pati
 tur. Hāc. hec pas. pēdunt hz subito supuenit calor: aut
 nimia frigiditas hū. que sunt: in loco vbi neruus incipit
 descendit: maxime hāc patitur qd neruus habent debiles
 fortib? em neruis raro hoc accidit. Sigio vñ neru? molliō
 intelligit satis est in ppulio ex sui mollietē: sensus z mo
 tus ablatiōe. Si ex vbi. sit pble. sit subito sine cā exteriori. Si

ex cōpēsiōe sit ligamētū intelligit qz ex ligamēto fuerit. Et
 de incōsē aut cōpēsiōe nerui necesse ē pēssibile pēssimē:
 aut casum: aliquē emollitio sublequit cū mēbrū a sit cō
 tenatiōe dissoluit. ppter pūditatē em z vicositatē inhi
 dat ligamētū z vnicat os vt eteat locū pū: alioqz ex ma
 teria calida cōtingit scruvidem: in sine acute pas. vt pte
 nefis ex molliē mēbrū. Sepe in colica pas. veniunt emollitio
 z cōcatenatiō separatio cū mollos fm crism frantē
 natura hu. ab interiorib? ad exteriora implete. Cū aut frantē
 eos vleo habentes quib? cubitoz separant cōcatenatiōes
 alij cozaz alij spūaliūm motū perdūt: sed tū post sentis
 est perfectus. Paulus dicit qz multos colicam pēssimē
 vidit z de molliōibus extrimitatū curati sunt: qz sen
 sum perdidit vnt. Hēpēsiō significatiōes sunt qz sen
 sum cadit luptuos vt zolūtariū motus amittit. qz habens
 passioe dolo: in capite nimius z plenitudo in fauceb? vt
 tigo z obfcuritas vilius: frigiditas in stomaco extremitas
 bus titillatio in corpore: toto grauitas in motu frictio: dens
 titū in somno: vīna nig. hypostasis qñ farina grossa aut ca
 bus. hēc pas. plurimū senioib? zomtingit doibus frigidē
 z hūide pplexiōis: quoz diēta gōstia est z pplegmatē ex
 neratiua. Iuuenes nō liberant hī hāc. pas. in tpe calido pas
 tiant. Hecioz qualitas vilius pas. est anpctus mali z dicit
 si z sue diuersitatis ablatiū. Separatio cōcatenatiōis pas
 est: cū enim ossis frustū videt: patet qz suas cōcatenatiōes
 rit. Aliquādo in mēbro vno simul latet emollitio: spasmus
 z separatio: qd videre poteris cū mēbrū emollitio z separa
 tiō tremat circa suū initio: aliqz videbis separatiū spasmus
 z tremulū: vñ oportet pcedere: ne in medicina decipiaris.

¶ De paralytia z causa z significatioe eius. Cap. x.

Paralytia est facie totio z maxime lateris vni
 motio: qd cōtingit ex motiua virtute ad lacer
 tos facie z oculo: nō trāseat. Itē paralytia
 nascit ex spasio vnius maxille laceratū sanam
 maxilla sibi trahit: cui? significatio est: qz colū
 infirmi ex parte sani lateris nō potest claudē. Infirius em
 palpebra retinet ex infirio: que si suplata pcepit: hnt?
 ex vna parte osis tāū epit qz fit qz maxille laceratū
 tus potrahit: qz vō sensus z motus amittit oīs emollitio
 nis species certifiānt. Dōmitatio nascit vñ emollitio: ex
 neruo: illi. cōspatiōē: tēd tamē emollitiois cū est fortior:
 hic etenim sensus perdit z mot? Itē dormitatio ex frigida
 cōplexione nascit: qz neruus in parte sua cōpilat z corruga
 tur: ideo paralytiū aiatē ad illū potest trāferre: qz trā
 sit nō pfecte trāst: aliqz nascit ex nimia frigiditate: qz trā
 sit nō pfecte: aliqz ex nerui defaectioe: sicut illius qd sup mē
 brū iacuerit: aliqz ex vō sitate clausa subtus moqzant: qz
 sam cōpimēte nucha: qd virtute motiua oppilat: ad ner
 uum trāseat. Significatio hui? pas. est: quasi formica am
 bulātes p mēbra sentit: cū videm? in sup mēbra sedētib?.

¶ De spasio et plenitudine. Cap. xi.

Spasmus est minozatio longitudinis membra
 infirmi in quāritate sua naturali: cui? fit in toto
 corpore: est vocat tētanus quo totū corpus
 extēdit: vel multa mēbra in vtraqz latera extē
 dit: z est extēsiō erecta in neutra ē latera mo
 uens: tētanus vō in acuta pas. est. Si aut spasmus in ante
 rioribus est mēbris anterior: spasmus vocatur: hī fit cū pas.
 est in posteriorib? laceratis. Si retro spasmus vocat posterior
 tū in anteriorib? laceratis est spasmus passio vniuersalībz
 mēbrū cōparitē veniēs ad laceratos patientis mēbrū. Spasmus
 vel tētanus siue ex plenitudine vel inanitate sunt: aut ex
 mala cōplexiōe frigida nascunt: aut ex apostemate alioquo
 nerui calido: aut ex plenitudine cū implete neruus
 z hū. z ppleg. hū. est extēditib? z a lōgitudine sua em
 noātib? z laceratū ad que ipse veniētis sit impleat. Plurimū
 nascit hīc spasmus in pueris lac grossis sūgentibus: z mul
 tis sine cautela comestionibus z exercitiis defectioibus co
 ruz emollitioibus z coz extendēdoz: facilitatibus quoqz
 fanitas est scallima. Significatioes pcedētēs spasmū in

pueris acuta & continua est feb. vigilie & dissipatio & ventris
 acrimoniae oculor. virula mēbra foeda sunt & flica partu ex
 plenitudine spalmū patētia: q̄ cū euenerit durus est sanari
 Significatio eius: q̄. Venit subitus: diēta antea fuit pertri
 nes plenitudinē: aliqui etiā post ebrietatē venit. h̄ij. inquit
 quī habet spalmū si feb. quarene superuenerit cito soluit
 spalmus eo: hic est q̄ ex pure diēta grossi & melacho. est hu.
 q̄ ca caletis oculor. & plum in mēbris. **¶** Potest autē intel
 ligi q̄ si inuenit & adolectēs epilepsia paralytīm apople
 siam in estate partū fuerint ex plenitudine pessima & molta
 eis cōtingit. & cause eīn pas facētēs pas. fatibus eoꝝ sunt
 inconueniētēs. minus molte sunt & citius deiciunt si seni
 bus in hyeme veniūt. p̄pter cōcordiā p̄p̄tū ad cōp̄er
 nes eoꝝ & naturas repositū anni.

¶ De spalmō ex inanitione. **Cap. xij.**

¶ Spalmus ex inanitione est ficitas nerui: con
 tractio sut cōtractioe lacerti in se & mēbris au
 lus erat minoratio sicut videtur in cho: dis citha
 re q̄ cū igni appropinquant aut calido aeri con
 trahunt & per se rumpunt. **¶** Est autē hūc spalmū
 intelligi de inanitione precedētē sicut nimia solutione vētris:
 aut in mulieribus fluxu sanguinis: aut de vulneribus si ue
 de narib. **¶** Similiter de re defficitia fuit labor: fame: vi
 gilij: feb. acuta. hic spalmus petio: est q̄ ex plenitudine: hu
 mores dissoluit: p̄pter calore defficit materia: vñ spalmū
 fit. **¶** Si vero spalmus post feb. venierit ex ficitate & cōsum
 ptione fit hūditatis. p̄pter cal. precedens feb. q̄ petio: est
 p̄tio: hic spalmus: maxime si post feb. q̄ sunt ex cerebri apo
 stemate nascit. vñ s̄. l. o. is inquit spalmus post feb. nascit
 est pessimus. Spalmus nascit ex frigida oplexione: aut est
 interio: sicut cū ex hu. frigidis cōgelant & corrugant lacerti
 copis: & maxie illi q̄ sunt lup spōdiles collivē docti vel totū
 copis. **¶** Si in mēbris sit antenotio: vocat spalmū
 mus. si in postioribus postior: vocat: si in toto corpore
 spalmus absolutus: est significatio: q̄ rubo: videlicet viridis vel
 luidus est color: oculi quasi foas exierit & maiores apparet
 q̄ fuerint: infirmus q̄ ridet & corpus infiat sonat digitū et
 vigilias patit vñ solutione & ex hōis cōspatione: vñna
 paulatin exsiccit sanguis. in initio mō: bi patitur sin
 gultū & oolor: in capite cubitis & dorso: alij tremorē &
 a lecto p̄pter spalmū cadit: hunc spalmū & thetānū habētū
 expectet moies in diē quartū quē dē si transferit motus
 transit: & est spes sanandū. Spalmus quē neruus patitur
 ex apostemate calido est cū ad cerebū puenit p̄. vbi aposte
 ma nascitur. vnde pellicule patitur.

¶ De tremore qui paralytis dicit. **Cap. xij.**

¶ Remo: cōtingit ex defectioe virtutis motus
 que in tremētibus est mēbris. **¶** Est autē duabꝝ
 de causis: aut feb. de interio: aut de causa exte
 rioꝝ. **¶** Est interioꝝ sicut de frigida oplexioe sicut
 patitur seniores: & aqua frigida bibētes sive
 in ipsa balneātes: sive nimum vñū bibētes:
 multū enim vñū corpus refrigerat: virtutē dissoluit: aut ex
 oppilatione grossū hu. virtutē motū cōtrahētū ne per
 fecte transire possit ad membra: vñ defficit motus illius mē
 bra: aut de hu. grossis in ipso mēbro coadunatis: q̄ cū virt
 motus mēbrū trahit sursum: ipsū sua grauitate dep̄mit
 deorsū: inter q̄ duo motus vñū cōtrarij q̄ sunt tremor:
 sunt vocādū. **¶** De exteriori causa fuit aqua frusta suspēctio
 ne tremore timore. **¶** Tūtilatioes seu iragationes de mate
 ria grossa venenosa: sumosa sunt nascētes: q̄ intelligimꝝ
 q̄ in frigidis nascunt temp̄tibus & frigidis atq̄ p̄le gma
 tids cō: p̄tibus cū in aqua frigida balneant.

¶ De gibbositate. **Cap. xij.**

¶ Gibbositas aut est anterior: quod fit cū docti spō
 diles erēt anterior: aut posterior: cū p̄tendunt
 in poster. **¶** Aliq̄ etiā exierit in aliq̄ latēri & q̄
 inde fit vocat rotuosum. **¶** Extus aut spōdilius
 aut de interioꝝ: aut de exteriori causa. **¶** De in
 terioꝝ ficit cū hu. plūm grossi & viscosi quibꝝ nuoba extendi
 turē ligamēta spōdiliū infundunt & labice spōdiles effi
 ciunt: deinde separate locū suū exēit. **¶** Et de cā interioꝝ si

cū cū calidū apothema nascit in lacertis spōdilibꝝ vicijs
 q̄ cōp̄tens de loco suo & spellit: aut de viciōtate subꝝ
 spōdiles se claudēt. **¶** De spōdiles p̄mit & a loco suo scdu
 dit. **¶** De cā exteriori sicut calū percussioe & similibꝝ. **¶** h̄ij.
 doctas aut adeo est aperta: nō significatio: vñ mdicat:
 s̄ h̄ij. est q̄ est ex apostemate sequit nullū angustia anbelu:
 q̄ est ostuosiōis. **¶** Potest autē intelligi q̄ gibbosis p̄pter
 apothema pectoris an etate: ano est moitur: apothema em
 nascēs h̄ij. quoz mēbra augmētāt & sp̄sum in pectore au
 gmentabit: neq̄ p̄t. p̄pter pauc. dilataf: neq̄ coste
 crescant: eo: autem & pulmo semper accipit incrementum
 q̄ cū fiat pectus nimij stringit: p̄pter nō crescentes costas
 apothema fo: eo: quoz & pulmo semper augmētāt: vñ
 nō: se est anbelu: vñ stringit: q̄ duritie moitur. **¶** h̄ij. vñ
 dentes gibbū cū tussi & anbelu ante etate inueniūt cito mo
 riunt. locū spōdiliū infirme poterit certificari si super spōd
 les docti manū sua asirūm vñq̄ deorsum mouebit. **¶** h̄ij. si au
 tē manus sua sup spōdē q̄ foras exierit cō: rit: aut q̄ sur
 sum afederit: aut introierit: aut deo: ficm deuenierit: aut de
 medio docto se mouerit: nō q̄ ibi infirma fit. **¶** h̄ij. sunt
 significaciones & causet: mōdum in cerebro: & neruū: & ab
 ipsis procedentibus nascuntur.

¶ De passionibus que nascuntur in mēbris sensu
 & ab oculis insipientium. **Cap. xv.**

¶ Afflictoe oculor: in p̄suetina vel comea sunt: rubeo:
 vna: vel euagido: vel in inter vucē: crysallina
 vel in palpebis: vel in angulo oculor: aut in
 pelliculis vñ: aut in lacertis oculor & palpe
 bras mouentibus: aut in venis q̄ ad oculor ve
 niūt de pelliculis cerebri. **¶** Passiones in cōiū
 ctina nascētes sunt: op̄thalmia: tremo: durities: purigo:
 similia: p̄cia: vngula. **¶** Op̄thyma est cal. apothema nascēs
 in cōiunctina: est triplex. **¶** Una est nascēs de cā p̄mitia: quod
 sole: fumo: puluere: oleo: cal. & similibꝝ: est fe. quā sine apo
 stemate patitur oculor: cal. si affuerit vel q̄es eius succedat
 de fat doloꝝ. **¶** Significatio hūc op̄thyma lachrymē rubo:
 res: ardore: & ois pua. **¶** Seda est turbulētia in odis: & rubeo
 & dolo: p̄tore: m̄aio: **¶** h̄ij. est ab exteriori cā: p̄tia & p̄ma:
 sed fortio: est cā aut de interioꝝ: aut de calido apothemate
 in cōiunctina nascētē. **¶** p̄t. ex hu. calidos defficiēs de cere
 bro: & deff: tige ipsius mēbris: h̄ij. q̄dā est de bilis: quedam
 fortis. **¶** Significatio de bilis: q̄ cā sua deffecitē & pla deff:
 dit. **¶** Est & durio: cuius significatio oculor: tumo: dolo: durit
 es: multe lachrymē: plenitudo venaz: q̄ et nimia fit mate
 ria & fortitudine sui caloris. **¶** Tertia durio: est feb. & acciden
 tia cā significatio sunt durio: & fortio: & matius apote
 ma: tumo: in ambabus partibus & palpebis ad exteriora
 inuersis graues sunt in motu: oculor: albedo mercedē sua
 est altio: q̄ et nimia ē materia & sanguinolētia. **¶** Durioes sunt
 quattuor: modis. **¶** Unꝝ est subito patitur: & maxie est in se
 nioribus. **¶** Significatio eiꝝ color: est albꝝ anguli oculor: qua
 si mōsurā muscax aut calicū patitur. **¶** S̄. eos modus p̄tore
 est tumido: & frigidio: quē si tāgas digitus forma digitor: re
 manet ibi. **¶** Aliq̄ lachrymē habent: aliq̄ nō: paruis est oco
 lo. **¶** Tertius est fortio: quē est digitus p̄tore nullus tū vesti
 giū ibi remanet: q̄s doloꝝ. **¶** Quartꝝ est fortissimus atq̄
 maximꝝ in quo apothema oculū palpebe: auferit partē vñq̄
 ad superalicia. **¶** Est aut apothema durū nō digitis p̄tore: co
 lo: eiꝝ luidus: dolo: nullus: & plurimꝝ i varlois & op̄thral
 ma diuturna nascit & in hyeme: aliq̄ nō: patitur cū
 in palpebis: cū doloꝝ & rubeo: motū: gūitate: nimia ficit:
 rubeo: meros: parua & dura coadunatio: grauitate aperit
 dī oculos in sulcitate: a somno: puriginia: significatioes lachry
 mē oculis sunt falte vitree oculos incedētes: & in palpebis rubeo
 res & puriginos. **¶** Similia est vena sanguinea plena & gros
 sa q̄ semp augmētāf rubebit & marofas: aliq̄ lachrymā: vñmas
 habēs rubeo: q̄ & puriginē oculū q̄n mēbra sumofam h̄ij.
 p̄cia est sanguis defficiens ad cōiunctinā de ruptura ven
 narū q̄ aut de p̄tissio nascit aut de vulnere. **¶** Ungula est ex
 peritissio: rubeo: nascens in maiori anulo oculū: q̄ exten
 dit vñq̄ in nardēdo: cōp̄tēs vñq̄ & s̄b: de sunt p̄tin
 cōiunctina nascētes: q̄ aut nascunt ex comea sunt cāter: trul

ficatio: grauitas est capitis macie circa inferiorē partē oculi
 li. Et etiā ex hūore inter neruū defendēte z eū oppellente.
 Signa: q; pilu culices: mufce: & apparet in initio motū an-
 te oculum: neq; in oculide videat q; significatio. si aut claudat
 vnus oculus: alterius foramē nō dilatat: hec oppellatio est
 peior: q; ipsi vifibilib pōt ad illi oculi trāfire z dilatarī.
 Et z altera passio: confusio nafces ex pūssione calu vel ca-
 pitis collifione: aut ex nimio vntu. l. de pas. aut auert vi-
 sum et toto: aut minuat. Et z altera. l. nebulositas q; ex de-
 fecōe est vifibilib pōt a cerebō veniētis: z paritate sui.
 Et z altera cum dō in nocte nihil videat qd ex grossitudine
 est ipsi vifibilib z turbulētia vntu. Itē patiunt q; a te re
 mota nō vidēt: pūpna q; vō apicunt. Itē affides aut nafce-
 tes ex neruis z lacrimis oculis z palpebas mouētibus pro-
 pter cerebri pūssitū. Signū hui; rei: q; mot; vntu; q; oca-
 li corripunt. Aliqñ cōtingit in altero duosq; neruos ad
 oculos veniētū. Signū q; mot; illi; corripit ad quē ille ve-
 niat: neruus: aliqñ fit in vniūse vntu; nerui. vñ lacert;
 corripit a quo dūctio illa mouebat. Lacertos oculos mo-
 uentes diximus cū de mēbris tractarem: vntu; q; est oca-
 lus. it; by lacertos. vñ lacertos mouētes: tres radices nerui: vñ
 spū; erit cōstrigēte: z oculi. sursum leuātes. Sex mouētes
 q; ipsi sunt nō emollunt. Decem; oculis cōpūmis: si spal-
 merur descendit inferius. Lacerti angulos emollit oculum
 mouēt in alterā partē. Si spāmis in aler; angulū oculum
 mouēt: Ambō lacert oculum regitū: aut spāsmati: aut
 emollit dolo; oculū sunt facti. Tres lacerti q; in initio
 sunt nerui: vñ erit spū; ad hoc facti sunt vt diximus: vt ner-
 uum teneat z trahat a motu oculi: leuēt supert; q; spā-
 mati nō nocēt oculis: s; emollit nocēt: q; oculi exire faciūt
 qd aut de interiori est causa cū materia ad neruū z lacertos
 descendit: aut de exteriori sit pūssio. Si exierint oculi et vi-
 sus hui; remāserit: significat neruis luminaris extēdi ex ner-
 ui mollitie cū tangētē z cōstringētē. Si aut visus perierit si-
 gnificat nerui emollitio luminaris. Si oculi ex pūssione vel
 quibet re hmo; exierint z visus sanus fuerit: intelligimus q;
 solus lacertus lesus fuit: si vñ visus obnuevit neruus: pcul-
 dubio est lesus. Lacerti palpebas mouētes sic vntu; sunt
 tres: vnus sursum erigens: duo infer; dēprimētes. Si leuās
 sursum emollit palpeba nō leuāt: si vnus tantū media pal-
 peba leuāt z media claudit: si hō lacertus mollit media
 palpeba ad fanū lacerti toucēt. Si spāsmic palpeba ad
 inferius lacertū reuoluet. Significatio passiois venaz a cra-
 neo capitis ad oculos veniētū: extēso est venaz frōns z tē-
 poū. Venaz q; sub craneo sunt significatio nimia est firmi-
 ratio z assidus humor: si curfus p neres atq; oculos. Ene
 frontis z tēpō; si paritū non erit: videat. l. de sunt pas-
 siones oculū: z cause z significaciones eorum.

C De passioib; mēbro; audit; z causis eaz. La. xvj.
 Affiones mēbro; audit; aut vnuerfales
 sunt obus: aut in vno solo nasunt mēbro. Vni-
 uersales sunt dolores ex mala cōplēxōe nasce-
 tes siue ex apostematib; vel luncturaz separa-
 tionibus. Et cōplēxōe mala cali, sūt ardo: ru-
 bor: cal: circidētes auriculas q; accedēz cā
 actualiter frigidā eas adiūat. Si dolo; sit de frigidā cōplē-
 xōe erit sine rubore z ardoe: qd adiūat cā actualiter cal.
 macie si infirmi dicit aī fuerit refrigeratiua. Et cōplēxō hui;
 d z sicca nullū auricularū dolo; generat. Apostemata sa-
 ciūt dolo; nimū z pulsationē in capite z in frōte grauitatē
 z in facie rubore: q; magna sunt nō erit sine fe. frigi. faciūt
 grauitatē: z extēsiōe sine pulsatiōe z nō multo dolo;: q; l-
 bet daz pas. si in pōsitiōibus sunt auricularū dolores oēs
 faciūt hōs in pūssitūbus eaz. Si vero in primis instrū-
 mētis: aut in auditus neruis: dolo; gignēt intra cranium
 in parte perinētē auricularū fundamētis. Si exteriora mē-
 bra patiuntur forāmis palā erit sensū. Itēture separatio
 sicut fractura z contusio: si in anteriori est co auditus inel-
 ligit cum sensū: sanguis erit inde egressus: si in primis audit-
 us instrūmētis: aut in neruo pūssio fuerit exterior: aut dū-
 tio instrūmētis passio auriculas circidētes z pūssio siue cō-
 tūso pcecesserit: q; instrumēta auditus aut eorum ner-

uus fracturā siue cōfūsiōē patiunt. Passiones mēbro;:
 auditus: alie in primo foramine nasuntur: alie in mēbro;
 quolibet interio; seu neruo auditū faciētes. In primo for-
 mine vulnus: verruca: caro supūsa: vermes: aut imundū
 cia: vel aliq; corpus caduce exrēficatus: vel aqua vel aliq;ua
 bestialia: sicut culices: mufce: vel vōitates. Signū eius q;
 famies ab auricula egr. dicit. Interius nasunt ex putredine
 humo. quoz significatio: vel auriculas purigo: sentitur q;
 oculū motio z foras epeit. aliqñ caro supūsa: verruca immū-
 dicā de supūsis bu. sunt oziētia que in pparulo vidēt si
 infirmi auricula soli apponāt. Similitur et in ipas cadit de
 foris palā est sensū. Aliqua esse pcedit q; quia fuerit balneā
 rus: aut caput tollit. l. de oēs pal. si magne sunt vñ auditū
 claudūt z surditatē faciūt: si parue detrahūt auditu. Que
 in neruo nasunt funt sonitus sursurus voces nō reales: q;
 cōtingit: ex vōitate in pūssiculis claudite cerebri aū-
 ctulaz: nerui siue nerui audit; siue sui instrumētis. Aut sunt
 ex hui; in illis locis se mouētibus. si ex grossis sine bu. graui-
 tas cū sonitu in hui; locis z in capite sunt. Si ex pteiofita
 te fit z vōitate fit dēmatio z grauitas auditus q; surditas
 vocat. Si veniat ex accidētibus q; mēbra sua patiuntur
 aut ex mala erit cōplēxōe: aut ex morbo officia: sicut opē-
 latione q; apostemate vel grosso bu. aut ex istitūre separa-
 tionē: sicut fractura vel fistula: aliqñ grauitas ex cerebro na-
 scit cū quodlibet supradictū trāsit parit. Si audit; vñ au-
 ricle vel ambaz: aures: q; alii sensus oēs siue plures infir-
 mātur poterit intelligi q; ex hui; cerebro fit. Si vñ aliq; non
 corripunt: auditus vō solus dāne: nerui ex quo auditus
 est: aut instrumētū est pū; intelligim;. Auditū vō ablatū si
 ue minor: a passione neq; in forāmis; aureclaz: neq;
 in exterioribus mēbris apparet: nisi infirmus versus auricu-
 las dolo; grauitat in corpore interioribus sentiat: intelligi-
 mus grossos bu. ad neruū z auditus instrumētū occurren-
 tes: q; si cū cōplēxione fuerit et pulsatiōe pūpitur esse et
 apostemate: si cū fractura vel pūssione intendit mēbris
 siue tactus vel cōtūsus esse. Itē auditus deficit ex debi-
 litate virtutis auditūbus: sicut senioibus cōtingit. Aliquādo
 fit surditas cū puer pceat in voluaz: aut natura auditū vel
 infirmū instrumentum negligat perulorū: q; nūq; defectio
 erit ex materię grossitudine. Itē ex acuta egritudine cū bu.
 chole. ad cerebri assendit hōs iuuat si p gestione purgēt
 cho. sicut hōp. in appo. cholericā inquit solutiōe hābēt;
 surditate superueniēte solo tollit. Surdis si solutio cholericā
 superuenierit surditatem tollit. l. de sunt passiones in mē-
 bris auditus nascentes.

C De passioibus mēbro; odoratus: z causi-
 sis z significatiōibus eius. La. xvij.
 Affiones in mēbris odoratus: vel in manibus nasce-
 tes sunt in pelliculis eas cooperētibus: vel in offe-
 colatois assimilante: vel in pelliculis cerebri fluid
 os operētibus: vel in primo instrumēto odoratus: i. vntus
 oculi cerebri q; similis est māmillaz capiti bus. In narib; vel
 ex mala cōplēxione: vel ex morbo officia: vel luncture pa-
 ratione. Et mala cōplēxioe vel ex significatiōe vel cā fructe
 in supiorib; hoc intelligit. Ex morbo officia in nascente na-
 ribus: vel ex apostematibus in nascentibus: vel vntu; bu;
 siue carne supūsa polūp aīa assimilātē: q; sicut alii illud
 cū q; vel itip; accipere nates suas oppilat pedibus: ita hec
 caro narū via: qd palā est sensū: maxime si nates infirmi
 apponant soli. l. hec passio est adeo magna: q; cū narū vias
 oppilat odoratū tollit: que si nō ex toto auertat si minorat.
 Et dūso vel fractura si magna fuerit odoratū auertat si pua
 minorat eū. In narū pelliculis et mala cōplēxioe vel ex cal-
 do vel duro apostemate fit. Signū apostematis cal. q; gra-
 uitatē cū pulsatiōe sentit infirmus: duri fuerit grauitatē
 z pteiofositatē sine pulsatiōe. passio hō voci solet nocere. In
 offe colatois assimilante z pelliculis ipsium cooperētibus
 oppilatio z fetor: nasunt. Oppilatio fit ex grossis bu. forā-
 mina ipsius oppilantibus: vnde infirmus sentit grauitatem
 veniētē ex naribus in capitis interioribus. Vellicule marof-
 santur z oppilantur: vel ex grossis humoribus: vel ex apote-
 mate calido sine duro: z tūc sentit infirmus ficat in capite

Ziber nonus

apostema habeat. Feto: vel ex putredine ossis colozio affi-
milantis: vel de ferentibus humoribus in foaminitibus suis
vel pelliculis se immiscetibus. Aliquando etia fetoz: est cũ hu-
mores sunt in cerebro: fetentes: quos habentes febr. habent
in capite z dolores. Feto: nascens de humoribus putridis
z f. tidis in foaminitibus ossis minoratione facit vocis. In in-
strumētis odoratus passio coisza est: z est minozatio odo-
rum. Loisza est hūo: humoris defecēs z ventriculis pro-
cerebit in naribus. Est autem de calore vel frigore quod pa-
titur cerebrū: sicut videmus in his qui in calore morantur so-
lis. Dissoluunt aut in capite humo. z effluit ad nates: hoc
aut contingit his q in frigiditate stant acris in quibus hu-
qui solent dissolui claudunt z augmentantur: z effluunt in
naribus. z minozat vel aufertur odoratus ex mala cōplexio-
ne nimia: vel ex morbo officiali: sicut ex apostemate: vel ex
opillatōe: z ex grossis humoribus viscosis: aut de separa-
tione immure. hoc si sint magna aufertur odoratus: si parua
minozat. hōum signa alibi iam dictimus. Est ergo videtur
infirmū aliquid parū habente significationē in proa cerebri
naribus ptenentis: quibū est qn passit in ventriculis pro-
re cerebri: z in instrumētis odoratus. V. ventriculo: extrineta
ribus a tēp pelliculis ipsius. Si aut videtur hōem narib? lo-
quente in ellipse in ossē colozio: similit esse passionē: sicut ē
in ventriculis esse cerebri: z in instrumento odoratus ac in
pelliculis ipsius.

**De passionibus lingue: z causis z signifi-
cationibus eius.** Cap. xvij.

Diffiones lingue aut in ipsius corpore: z pelliculis
exterioribus lingue: z oibus partib? buccē cireū
dātibus ipsam nascunt: aut in neruis ad eā veniē-
tibus ex proa cerebri: vñ pedūt ipsi nerui. Sunt aut apo-
stematā gustus cōrripente: pustule late z extense in pellic-
culis exterioribus lingue: z oibus partibus buccē: sunt q. al-
bi coloris plurimū nascētes puens z infantibus maluz lac-
sugentibus. vñ aliquando totū ossē patit: z vsq ad mery per-
uenit z somāpi pelliculas: z nigri sunt coloris. Apostema
linguā magnificās z ab ore extra faciēs elicit vocat lingue.
Est z aliud apostema qd vocat rana: sō q sicut rana nascit
sub lingua. Est z aliud calidū apostema z sanguinolētū. vñ
lingua patit. Corruptelā gustus aliquid in amaritudine est:
vñ infirmus amarū sapozē sentiat in ore in oibus q comes-
dit: qd contingit si substantie lingue oñent hu. cholericū: aut
totū ossē: sicut in febribus videtur tertianis z in ytericis: ali-
quādo quidā dulcedinē in ore sentiūt z in oibus q comedūt
qd ex sanguinis dominatōe sit in lingua z in toto corpore.
Quidā falsa sapozē: qd sit de pblegmate falso. Similiter de
ceteris hu. intelligas. Passio mery p quā sentit gustus: abla-
tio est vel minozatio gustus: qd psequit cũ paruis in ore sit
sapor: vel nullus. patit etiā ille neruus: vñ mor? z loqia lin-
gua oāt grauitatē z loquēdi ablatiōe de passione cō-
fusa z grossa ad neruū defecēde: ex aut tunc tere separatōe
aut ex collisione in cerebro nascēte. Significatio vñ certifi-
catur itidē vt in supioribus certificabitur. Aliquādo lingua
p atitur grauitatē z loquēdi ablatiōe de passione cō-
rebu: vñ neruus pcedit quā ad linguā veniat: aut ex toto ce-
rebro: qd vel ex mala cōplexiōe est: vel ex morbo officiali sicut
in frenesi z pacutis patitur. z sicut in epilepsia z paralyse z si-
milibus ex frigida z humida nascētib. De sunt signifi-
cationes passionum in lingua nascētib.

De passionibus oris z membrorum eius. Cap. xix.

Diffiones in mēbris oris: aut sunt in labiis: aut
in dentibus: aut in vniua: aut in vtra q glāde:
vel in carne q toto est. In labiis est fissura
emo: royde: pustule: q oia nascunt ex sangu. ex
ex cho. ru. In dentib? doloz est nimius: corrosio-
nes: z acerbitates: z omitationes: z pforatio-
nes. Doloz aut aut ex cōplexiōe est cal. aut ex frig. quas pa-
tit ad ipsos veniēs neru: qd intelligit ex calid. actualiter
vel frigida eis cōuembili. Est etiā ex cal. apostemate in car-
ne dentū nascēte. Dētes em sunt impatiibiles cū sint infen-

si-
biles: qd intelligit quia dens ruptus nullū dolorē patitur.
Doloz ergo est ex mala cōplexiōe neruos passibiles facit:
vel ex caliditate frigido apostemate. Causa qd cū dētes
est cũ dens extrahit: qd neruus tūc extrahit: sū ablatio den-
te dilata: necq apostema vs in cōpamatur: z hō loq spaciū
vñ fumus exat dissolutus: z medicamina lo infirmi appo-
natur cũ dens aufertur: vt cūsum sanetur. Corrosiones pati-
tur dens ex humoz acutoū z cito putrit: dētes qd comē-
tū putredimibus. Pforatiōes sunt corpus citius cōpore:
rens dētes ex fumo ascēdēte a stomacho. Et acerbitates
aut sunt de exteriori cā cũ cōdit res nimis acida: aut de in-
teriori ppter acidos hu. stomachi. Dōmitatiōes sunt ex
causa nimis frigida actualiter: sicut niue glacie sine aqua
mia frigiditate. Est us dentū atq; motus eoz: aut ex pbleg-
mate est gingiue z ei? cōstione: aut ex loqui vñ postū sunt la-
gitate. Zargitas ista aut naturaliter est hūi in dentib? ppter
ro:ū: ex defectiōe sua z lacte ad ipsos currite: z alio dētes
fortū necessitate. Zargitas sicca fibra: z duras res frigiditas:
aut ex siccitate sua: sicut in feniōib? cōtingit. Dētes cadere
vident q: loca vñ pius tenebant cū deficcantur in quantu-
tate minozat: z proa cōpōditōe distrahunt: sicut labium. Est
di aut quozdā dētes: qd est feniō: bus dētes cadētes locum
cadētib aliq nascētes supplet: sed nō est credēdi: qm tate
riā preparatā dētibz in cōpōditōe feniōū difficile est calidū
ueniri. Est gingiua z caroz patit dētib? apostema est calidū
infirmo dolozē faciēs z pulsationē gingiue z dentū. Est ve
alta passio dentilis vocata cũ in putredine mutet calidum
apostema: vñ putrefit gingiua. Aliq; vniua cadere facit
z doloz ossis cōtrahit. Est z passio q est caroz superiū: vñ
catur adilis: que in dētibz nascit inferioribus ppter calidū
dū apostema. Estimar tamē infirmū aliq; comēdit qd
fisse in dētib? sicut etia sanguis de gingiuis qd ex truitis
defectiōe ptingit pafatiue. Caro ossis idē patitur qd cōpore
ue. Apostema calidū putredinē z sanguis fluxū. Blafit
in ore fetoz: qd aut ex dētibz est: aut ex putredine gingiue
est: aut ex putridōe in ore stomachi pblegmate cũ curtu salu-
ue qd ex cerebri est pūditate. Ex stomacho intelligit: qd cōpore
nihil bonū habet qd dicitur: z fetoz: cũ comeditur minuz. In
vniua calidū apostema nascit faciēs dolozē z pulsatōe in
tra buccā interiorē: z in transgredientē molestatiōe cō-
lita cadit: qd intelligit qd quasi res suspēsum certū infirmus
videt os aperitur lingua emittitur: z vniua lēgiz q fuerit
eius est frustulū ossis summi rotatā: tradit: eius libillā
tur. si ergo cadere dū morietur: incidatur.

De passionibus in mēbris anhelitus nascētib? Cap. xx.

Diffiones in mēbris spūs: in gula: vel in guttu
re aut in pulmonis nascunt canalib? vel in ip-
so pulmone: vel in pelliculis costis operentibus:
vel in lacertis siue diaphragmate vel in corde. In gula: qd in vtraq nascunt glādes: q
glādes vocatē sunt amygdaline: z salue sunt
generatiue: quēdā in lacertis: quēdā in pelliculis venterū
pulmonē z guttur. Que in vīa gula nascunt amygdaline: ca-
lidū apostema patiunt. Signū eius doloz est illius loci: mo-
xime cūz transgredientia transguntur: z rubor: in exteriori
gula habetur. In lacertis est lēgionāria z suffocatio. Sūp-
nantia est calidū apostema in gula vel in mery lacertis. Est
apostema in interiori est lacerto appellat fumidū: est pū-
mū in trāglūtidē. Si in lacerto exteriori appellat fumidū
q infirmū in angustia anhelitus patiunt: z molestatiōe est
z in orthoma ipsius: z febrib? vociaz minozatiōe z vniua
dolozē collit z faciē ruboz z extēsiōe z transgredientibus
ntic oculozum qd cōcauitate. Suffocatio est apostema calidū
in lacertis gutturis: qd si in exteriori sit abolutā suffocatio
nē est vocat: si in interiori est lacerto quinā vocabit suffo-
catio. huius accidentia sunt vt in quinā: sed in quinā
sua sunt fortiora z duriora. hūmō infirmi sem pūm: cū
nulla abari apozū sunt trāglūtidē: nec hūmō infirmi: sed est
sunt sicut suffocatio. Opillatio aut ista augmentatōe est
mery opillat: aliq; etiā aliquid abozē trāglūtidē qd trāglū-
tidē per foam iam ascēdit palati: z nates em. Iba cōpū-
aliq; suffocatio marie pueris cōtingit ex debilitate spūali

ligamentis, aliqui ex passio est casu solet euenire. In hac specie nihil valet medicina. Sperabilior est suffocatio et salubrior: et cum apparet in gula apostema apto ore et ligum emissio. Item si rubor: et apostema extra gula appareat: peccat bonum est si gnis, pessima est: et mortifera cum nulli apostema appareat.

De passionibus in gula et pulmonis canalibus et lacertis pectoris. Cap. xxxj.

Aliones in gula: gutturis: et canalium: pulmonis pelliculis: sunt catarrhi: ad huiusmodi aures de cerebri descendentes, et ad gula mery guttur et canales pulmonis, qui ad naves descendunt contra chyrosari. Si ad guttur: canales pulmonis inde fit passio pelliculis, et raucitas: et parua gnatu, tussis, si in pulmonem et pectus descendit: tussis indest fit fortis, hinc catarrh: aut de calore est que caput patit in facie de plus inunctione, aut est de friguidine, sicut de aere frigiditate. Qui de calore infirmant: calores partium, et in facie ardore: et in capite sentiant: aut humores in gulam et naves autos descendentes: et in gutture, canalibus quoque pulmonis asperitates. Si fit de frigore in proca capitis: sentit extensione in fronte et oppilationem in naribus ad buccam per foratione per tussis indest minatur et auferat et vor minores Item se, acuta plurimim sequitur catarrh, et dolores capitis cum rigore, raucitas gutturis nascens ex catarrho: et raucitas canalium pulmonis in initio est quasi grauis, Item quida raucitas paritur non fit ex catarrho, quam gignit calida complexio, si cut in febribus videt, aut frigida: sicut in bove statu, hec raucitas est sicca nulla profectione humida. Item nascitur raucitas ex complexione humida: que guttur et canales pulmonis partium, unde infunditur et emollitur, cum aut aer pulmonem extirrit: et per hec media transierit uo clara, ppter humiditatem non fit, hec asperitate: neque dolores sentiunt in his locis. Aliqui quos raucitas: et tussis et ea nascitur exteriori, sicut pulvere fumo et clamore nimio, que faciunt asperitates et apostema in gutture, et canalibus pulmonis cum dolore. Quos aut intelligatur: quos catarrus et raucitas in senioibus non cito maturant: sicut tussis, restatur in apno, bianci et coarise senioibus non maturant.

De passionibus pulmonis. Cap. xxxij.

Aliones pulmonis sunt fortis tussis: anhelitus asma: angustia spiritus: ophthalmia: piplemonia: sereatus sanguinis: sanies: et ptyphisa. Tussis aut ex catarrho: aut ex mala pplemonia nascit. Item catarrho: cum huca capite descendit, et ad pectus et pulmonem ventit: tussis fa cilit, et marie si materia fit acuta, et cohesiva, ut pustule nascitur in pectore, qua tussim hinc: alioquin tubales et acutos sereant hu, quoque materia mru est pessima, siue sereant siue non: quod si non ferant remanet in pectore non maturata, et pulmo nec percuit in grossitas. Si sereatur: tussis nimia coheret, hec cum materia subtilis non a pulmone facile ascendet: ex subtile sit, reuertit enim cito ascendit, et in effide loci ubi ppter hunc descendit, unde tussis augetur: tussis quoque pectus mouetur: neque possimus securari quoniam tunc alique uene crepentur pulmonis, et veniunt in putredinem de sereatu sanguinis: alioquin sereant pplegma subtile, alioquin viride, et quida diuersas se, patunt sicut per putredinem in pulmone de his hu, que tussis cum diuturna fit diuersas sereant causas. Item dicitur quida medice: quos boles diuturnas se, habuerunt, et que grandine sereauerunt. Quod aliq: sicut lapide in vesica nascens sereauerit cum quibus sereantibus tussis auferatur: et ipsi sanis efficiunt. Et au si lapidis fuit: quod materia fluida grossa in canalibus pulmonis quod ibi innotata fuit et qui lapide se fecit. Que aut tussis et ma la complexio fit: aucto de calida est, aucto frigiones calor: in anhelitu sitis et defecto recipit frigida aerem, et rubor: in facie, alioquin quida citrini sereant, aut de complexione est frigida cuius significatio facies est lauita: neque sitim habet neque calor nocet aer frigidus inuait calidus. In multis aut passio nibus tussis nascit sicut pleuresi, periplemonia: sereatu san gnis, aut sanici dolore capitis: quod in suo loco sumus diu curi. Elent autem tussis et asperitate gutturis vel ex acuta tussis abarise siccitatis, aut per pulvere huc de aliqua re in canales pulmonis nascente siue cadente, huc tussis est sicca,

Item hec eadem nascitur de hu, grossis in via pulmonis se miscentibus neque cum tussis creuntibus: aut de alia materia que dispergitur et cadit antequam egredietur anhelitus et asma et ophthalmia et spiritus angustia nascunt de constrictione viarum pulmonis, sicut aut ophthalmia et spio angustia ppter frigidum et grossum viscosum hu, in ipis vis se in uiscerates et claudetes, quod intelligitur, quod magnitudine spiritus et sui sine se, spiritus inuicibus, quo materie fringentes naves partium: aut labocantes in curru et spissitudine anhelitus Item autem huusmodi infirmis lacertis supinus augmentatur, si erectus alluciat, somnus eorum partibus: emittere aerem suum est qui recipere. Et au tussis est quia natura uult emittere illos hu, grossos. Et ad magnitudinem tussis: quia in hac passione non deficit virtus, spissitudo: quia aer ppter angustias viarum non intrat quantum sufficit, et facit natura ut multis visibus aerem trahere sufficit: quod pius vna vice faciebat, ophthalmia et scabre: quia lacertis pectoris et eius pellicule cum iaceat supinus supus pulmone cas dunt, et vna compingunt: neque potest spirare infirmus si non sedeat aut erigatur, unde hec passio vocatur orthomia ab orthos grece quod est rectus latine, quia huusmodi passio ens semper uult erectus esse, anhelitus idest angustia spiritus: vniuersale accidens est huusmodi passio et multarum aliarum que in instrumentis spiritus spiritus, quia hec membra si patiuntur eorum actio necesse est minuat. Quod potest autem intelligas: quod hec passio, sine sereatu in hydrospum cadit. Anhelitus et orthomia nascitur ex calore qui est ex fumo coheret, et implet pectus et pulmone. Significatio anhelitus est pulvis magnitudo, est sitis nimia et maior aucto: trahendi aere quod emittendit sicut in periplemonia videtur. Aliquando etiam angustia spiritus: ex apostemate in splene nascitur: et interdum ex mollitie lacertis pectoris, cum mutetur materia ad pulmone ppter vicinitatem: quod contingit ex defectione pulmonis plecta et his membris recipientis. Significatio huiusmodi passio, fe, est continua et fortis angustia spiritus et tussis, dolore: grauis in proca capitis, rubor: in maxillis et oculis, uene sunt ple ne tumet palpebre, sentitur ardo in facie, sitis est nimia, de ficatio in lingua maxima frigida aere deflensio, causa febr, quia calor apostematis ad co, transit. Et tussis omnes passio sequitur que est in instrumentis spiritus et angustia ppter restrictione apostematis: in pectore, et alio: sequitur calidum apostema, rubor: maxillae et oculorum: et ascensionis uulvi calidi fit qui de pulmone ascendit ad caput et faciem. Et au ruboris in maxillis, quia rubor: propositum est accidens in periplemonia, quia maxille sunt tenere et rare carnis, unde calidum sumu citius accipiunt quod alia parte facie: ardo: sitis: et lingue siccitas, calor cordis et pectoris sequuntur: et si passio ista de materia sit cholericum, enim significatio fortis est, et mo lesta atque periculosa. Si materia fit ex sanguine: significatio non adeo et magna, pulsus in hac parte est estuosus, et au aut apostema sanie facere incipiat: patitur autem fe, rigorem atque tremores. Si ex uo latere fit putredo sentitur infirmus graui tatem illius lateris: et si iacet in latere sano: sentit alteru lateris graue: atque qui rem aliquam sentit ibi suspensam. Aliquos dunt in pectore nascitur dolo: sine tussis: quod significat passio, estostatis extendent, pulmo tamen et costari pellicule nihil habent mali. Sereatio sanguinis: aut de pulmone est: aut de ceteris spiritus instrumentis: aut de interioribus membris: licet nisi fit tractatus passio pulmonis: non tamen est ppter intermittendum de sereatu sanguinis, ut sermo de sanguine fit continuo non circumpage disperfas. Sereare ergo san, pout dicitur, pessimum accidens est. Sere san, a superioribus quoquo modo exeat malum signum est, si ab inferioribus non, cum quod tussis, dicit emocopydas intellexit ab inferioribus. Et au si exiunt: aut interior: est aut exterior: sereatio: sicut passio casus luctari salire clamare, ex his enim uene scinduntur: seu scinduntur: et quibus sanguis subitus et multus exit. Interior: sicut est catarrus descendens a capite in pulmone nem calidus: et cohesiuus: et cholericus et plegmaticus: sanis saluus: cuius exire sanguinem: est paruum et fed: aut mentur: ut fit multum. Inter exterior: aut ab his est qui lent mentur habere: aut ab emoroides, cui aut hec auferantur.

Ziber nonus

tur vene de illo sanguine implem. Aliqñ ex cõpletõne frigidã
 da z sic. que inculcat cõstringit ficitur venas. z ponit par
 tẽ sup earũ partẽ. vñ z crepanz sicut in luto videtur qd cum
 ericã: sicut. Exi sanguis aut de capite quẽ ex freatu ẽ i
 telligere: aut de ore que ex spũto potens perperã: aut de
 gula z gutture cũ racione: aut ex mery que ex dolore in
 ter spatulas est intelligendũ: aut de ore stomachi qd sigẽ do
 lo: ibi habitus: aut de profunditate stomachi qd ex vomitu
 z paruo dolore est intelligi: aut de canalibz pulmonis et co
 gnoscit ex forti tuffi. p̃ic subito: z sine dolore exit. pulmo em̃
 insensibilis est z multũ p̃icit q̃ in colore est rubeus durus
 et spumofus. vnde b̃p. in apbo. q̃ san. s̃creauerit spumofum
 freatus ille est pulmonis. De pectore sanguis cũ erient in
 telligens ex tuffi: z parũ sicut de sanguisuga exit: qd plurimus
 est parua cã egrediẽt b̃is quĩ catarrũ patiuntur: z quoruũ fru
 ctum est pectus. qbus hu. a capite ad pectus descendit acu
 ti z subtiles acumine suo bec m̃bia excozantes z vulnerã
 tes. q̃ em̃ pectus habent strictũ parua de cã crepantur vne
 coã: quia stricte z subtiles sunt. S̃creatũ: cũ vnicũ: aut de apo
 stomatis est pectus: vel pulmonis: cũ vnicũ: aut in las
 certis est pulmonis: vel in costarum sit pelliculis siue dia
 phragmatis. de q̃blosa ad pulmonẽ tendit. p̃pter rarita
 tem subtilitẽ siue. sicut videt in pleureli cũ ap̃ostema facit
 vulnũ: aut post freatũ san guis sanies erit. aut de fissura nõ
 solidata. que cũ sanie faciat natura necesse est freatu em̃ta
 ri. qd de calido est ap̃ostemate: ops se intelligere. qd de apo
 stema qd in bis loas est z sanie facit. fe. rigozẽ. atqz tremozẽ
 ginguit. qd cõtingit cũ tandem sanies fuerit. et exquo febici
 taerit infirmus expectat vt a p̃ostema crepetur. crepare
 expectat in. vij. die. aut. ex. aut. xl. si. l. sicut b̃p. dicit in p̃
 nosticia. hoc est ex calozẽ materic: aut ex lãa frigiditate: aut
 de grossitudine siue subtilitate. q̃ materia sit subtilis in
 substantia calida: crepatur in. xl. matie si cõplexio sit frigidã etas
 sanis: tps byemis. cum crepare appropinquat. f. b. z rigozẽ
 augmentatur. Si ap̃ostema fit in pectore: ita maio: doloz: si
 in latere pectus infirmus sentit cũ in latere iacet sano q̃ si
 rẽ suspẽctus in stomacho. si in vtroz: ita maio: doloz: in
 sentit cũ. Cum crepatur ap̃ostema lãrum freatũ cũ tuffi
 egreditur. si deorsum: vadit sanies ad intestina z stomachũ
 Si natura in maio: venã mandat que vocatur cõcaua: reni
 bus per cõcaua venam madat vbi vna colatur. b̃i autẽ
 infirmi fe. cõmua patiuntur. sed nõ subito freatur sanies
 que si moxẽ in p̃b̃ythis decidit. bec em̃ subz pulmonis
 comedit z putrefacit. et s̃it facit sanguis: si ad saniem vene
 rit. Plurimi qd h̃ic mo: b̃i incidit. xvij. sunt amozũ vñz ad
 xvj. p̃pter õnationẽ calozis ad cõplexionẽ h̃mõĩ etatis. m̃b̃
 va cois sunt tenera: pulmo teneroz: vnde a sanie cito come
 ditur. Itẽ partem hanc pas. qui apparat sunt ad eandem.
 b̃i autẽ sunt macidi: pectozẽ stricte: spatulas b̃ites eleua
 tas. quibz calidus sepe venit catarrus. Strictio pectozis ve
 nas stricte facit. Catarrus qui sepe venit pulmonẽ incidit
 z putrefacit. Op̃ter autem intelligitur quia bec pas. ab assis
 tentio sibi infirmis cõtingit. z a partibus z auis. Signi
 ficatio p̃b̃ythis vrima est fe. tepida in die: cretẽs in nocte
 z post cibũ: passio ista est sicut calũ: caloz augmentatur
 cũ ad infundat. Aliqñ ñi. si sudãt oculi cõcauan: maxille
 rubefact. digitũ vngule pulmo cõcauan: in calcaneo molles ve
 ste. appetit deficit. Quozõz cõcauan: ex cõsumptio est hu
 miditatis z desiccatioẽ sui. rubo: in maxillis ex ascensione
 sumi calidi a pulmõẽ in facie: cõcauan: vnguiũ ex cõsumptio
 ne carnis prius eas replẽtis. caloz extremitatũ corpis z digi
 torũ: p̃pter calozẽ q̃ in fundamẽtis et extremitatũ sicut ossiũ: qd
 digitũ et matã p̃te funt ossiũ. caloz: caloz: p̃pter remo
 tionẽ cal. naturalis et virtutis sp̃ualis ab eoz fundamẽtis.
 vnde cito mortuoz: ap̃ostema molle cito partum ficut in
 compositio mortuoz: videm: tum t̃mõẽ: appetitus deficit
 ex desiccõne p̃sine ṽtutis. De fãne solent dubitare medi
 cõvri sanies aut p̃b̃legma fit: qd p̃b̃abis. p̃hõies in vas ple
 num aqua: z expectãtis va: bozi: fundi pctierit sanies erit
 p̃b̃legma si sup̃nauerit. h̃c sunt significaciones p̃b̃ythis.

De passionibus in pelliculis costas cooperantibus. Capitulũ. xxiij.

Aliones in costaz pelliculis z pectozis lacertis
 sunt ap̃ostema vulnere et fissa. Est q̃ ap̃ostema
 ma vocatur in costaruz pelliculis. sed et ab ali
 uo vocat bec pleuritis. veram em̃ pleuritis in
 diaphragmate ẽ nasci. Acciditã d̃cã p̃p̃tã
 tia semp̃ iunt cũ ipa: negõ b̃i p̃manet ab initio vñz i sine illi
 recedãtia. sunt aut fe. vrima tuffis sine freatu i lãto morbũ
 angustia anhelitus. doloz: pungitius. Si pas. fit molesta
 foris: doloz: a costis vñz ad furculas ascẽdit a latere illo vbi
 ap̃ostema fit. z aliqñ sub diaphragmate desẽdit. Et fe. ad
 infirmũ membũ vicinias cordis. tuffis p̃pter expulsi
 virtutis morã ad expellendã nocituum materiaz. angustia
 anhelitus: qd ex ap̃ostemate via sp̃s cõp̃m̃itur. doloz: pun
 gitiuus: qd ap̃ostema est in pelliculis que sensibiles sunt: qz
 neruole sunt. cã dolozis ascẽdit ad furculas: qz furculaz
 doloz: sibi vñz pelliculas. qz p̃robãt ap̃ostema et in inter
 rior: pellicularũ p̃te: qd cũ sit cõm̃itẽtur dolozis furculaz
 arni z maxille. s̃i ap̃ostema sit in inferior: pellicula: doloz lo
 cus qui est sub hypocõstria. Si pleuritis in initio freatum
 habuerit: ẽ breuis: salubris. Si em̃ in die q̃ta freatum in
 vij. erit. crisis. vel. it. vel ad plus in. xij. Si freatus. ad. vij.
 die p̃tendit morbus plongetur: z crisis in. xij. differt vel
 plus. q̃ sit species ap̃ostemate: qd freatu p̃õr intelligit. Si
 em̃ rubens fuerit: sanguis em̃ ap̃ostema. si citroz: choloz
 cũ. si albus z spumofus: p̃b̃legmaticũ si mg. vel vrimõ. m̃b̃
 cõpolicũ. sed h̃c bec doz p̃b̃legmaticũ et m̃elocholicũ: raro in
 pelliculis nascuntur costaz: p̃pter grossitudinẽ matricis et
 pellicularũ subtilitatẽ z constrictionẽ a q̃bõ nõ recipitur
 subtilitatis materia p̃fotans facili q̃ grossa. Sanguinis quo
 lericũ subtilioris z facilius sunt. vñ in bis pelliculis nascunt
 pellicularũ teste. b̃p. in apbo. qui sepe ocirentã m̃b̃
 restim habere nõ debet. D̃cirma em̃ nascitur ex p̃b̃legma
 ticis hu. copozõ õnantibz z infra stomachi fe cõadantibz.
 qui cũ grosse sint materie a pelliculis bis nõ recipiunt: nisi
 cõplena hu. cõiungant. Itẽ z altera pas. qd doloz: lateris ve
 catur. et est ap̃ostema in lacertis nascens pectozis. z aliqñ in
 interioribz costaruz pelliculis. Signũ hu? est fe. cõmua
 pulsatio sine p̃ctura. Doloz: lateris maxime cũ sup̃tẽ
 tẽ z recipit z nõ tuffis neg s̃creat. Si autẽ tuffis est parua
 z sine freatu facilis: qd fit in trabendo aere: doloz: augmen
 tatur: ap̃ostema ẽ in lactero quo pectus cõstringitur. aliqua
 do in lactero extra pectus. qd ap̃ostema cũ tactu sentitur.

De passionibus in diaphragmate. Cap. xxiiij.

Aliones in diaphragmate. qd sunt p̃p̃tã: quod
 aliorũ m̃b̃ozõz colligatio: p̃p̃tã pleuritis
 i. nascens in diaphragmate ap̃ostema est. qd quã
 ruo: sequitur accidentia in pleuriti abusu b̃a d̃tra. Itẽ
 alienatio m̃tis et nõ cum eoz colligãte cerebri. Colligãtia
 erit: aut ex cerebzo: aut ex epate erit. ex cerebzo calidũ apo
 stema. vñ m̃tis alienatio differẽs ab alienatõne qd p̃p̃tã
 cerebzi: qd acciditã qd h̃ac solẽt seq. lobulio. vigilia. lãdõ
 me lippitudo. quãz rẽ a vestimẽtis auferre siue parietũ.
 citas ligue nõ apparẽt in initio morbũ diaphragmatũ.
 z cõstrictio potẽt videri. In initio rubet est in oculis
 z cõstrictio ṽtris. z angustia anhelitũ. qd epaz q̃i ap̃ostema
 suũ cõr: rullim patit: z angustia sp̃is ex colligãtia gibũ epa
 tis. z diaphragmatis: qd ite lãgĩt: qd doloz ẽ in dextro latere
 sentit infirmũ.

De passionibus cordis. Cap. xxv.

Aliones cordis aut priuãte sunt ipi: sicut doloz et
 tremoz: aut ex alioz m̃b̃ozõz colligãtia in doloz fi
 cut desiccio. Doloz: cordis et mala cõplexio est:
 aut ex officiali morbo. ficut iusture separatio. Mala p̃plexio
 calida ex pulsus duritia intelligit: q̃ si sit p̃p̃tã: z pulsus cõ
 positus erit. P̃cio: passio cordis a cõplexione calida ficut
 tas ẽ: aut etiã caloz z ficitas. ex b̃is cõmõ nascit cõp̃s cõ
 sup̃tio qd p̃b̃ythis vocat. post hoc pessimo m̃õõ d̃tra ẽ
 p̃plexio qd em̃ f̃ defectio. Ex officiali morbo qd ap̃ostema cali
 dũ sanguinolentũ vel cholericũ co: partit: vt lãa op̃m̃ta: qd si
 cõtingat nõ diuivuit. Annulligat aut ex ardore: g̃rãtate et
 t̃p̃etinatõne. Separatio ẽ iusture: sicut ex vulnere a pectozẽ

in coe perforante; qđ cũ penetraverit vtriculos maxime si
 nifros mox illico. si non: post parum tpe mox est. Sicut in oi
 pal. cordis tati vius: quāsi ē fortitudo pal. Tremo: cordis
 ex humiditate est aqua in pelliculis cordis cōtenta diuersi
 fa. Signū ei: qđ coa a suo loco moueri sentit infirmus. nō em
 potest distatari vel confringi pāter hūiditate sui. Et tūgit
 etiā ex apoplemate: qđ si fit calidū cadit cito in firmus. Si vūri
 subilitate patit ex qđ mox. Et cito tremo: ex hūiditate sã
 quinolenta. sicut in venis ille habuit quo sã. q: cum ti
 stillatious pateretur per triennium cum pblebotomia fuerit
 medicat: in quos singulis paulatin cũ liberauit. In quar
 no vero die vel anno festinata pblebotomia ante passionem
 non venit illa stillatio. Errotratus est Salen: debere pce
 dere pal. illum qui se cessauerit: z p homo liberatus fuerit.
 Et aliam fit cordis stillatio ex humo melancholico ascēdēte
 ad co. Defectio ex dissolutoe efficitur spūalis: q̄ aut be ple
 nitudine contūge hanc eandē virtutē grauāte z cōfunden
 te. sicut in deflectione illavidei que ex humo: nāsit vey
 nas illas impletibus: z de plenitudine stomachi a cibis:
 aut ex plenitudine cerebri sicut in apoplexia vidēre. aut ex
 nimia inanitione virtutē dissolvente sicut in diarria: siue so
 lutione post potione acceptam vidēre. z nimio sudore:
 sanguinis sicut: pblebotomia: seu ex naribus. aut ex san
 guinis pfluio qđ mulieres ex menstruis aut parturitione
 pariunt. aut ex nimia nigra exsione: aut vulneribus: et
 abstinētia cibi z nimio labor. similibusq̄ inanitionibz men
 strum excedentibz. quibz cũ re nocitua iuuatue res expel
 luntur: aut ex completionē calida. sicut in febribus: aut ex
 cōplexione frigida quā os stomachi patitur qđ pal. bolissim
 vocatur. aut ex multis diuersis cōplexionibus subito se cō
 mutantibus. aut ex nimio dolore virtutem dissolvente z spi
 ritū paruuificāte. sicut dolore in stomachi oie. z illum doloz:
 bus: paruuificāte vel vultu: qđ in articulis sunt vel neruis. vel
 in lacteoz capillibus. z similibus doloz plurimos facien
 tes. Item in suffocatioe matris defectio nascitur ex cor
 ruptioibus quozā mōdo: cum. z eozā moxificatioibus
 vnde postea sum: ad ascēdēte frigidū. z defectio cordis
 vocatur: z inde substantia mox nascitur. Itē defectio in fe
 periculis est infir. aut ppter doloz nimis ex calore nascen
 tem. aut ppter putredines hu. ad stomachum effluentes. et
 virtutem spūalem principia. aut ex feb: icantā apoplema
 te in aliquo membro pncipali habito. ad qđ cũ hu. illi deliq̄
 dunt doloz augmētā z defectio fit. aut in oie stomachi des
 sectionē patitur. vnde hu. ad se suscipit veniētes: qđ si ingros
 sentur virtus grauatur: z defectio generatur. Signū: frige
 sent extrema corporis: anbellus deficit: z frigescit: paruis
 tas fit pulsus: z defectio ipsius: citrinitas coloris. z si vocā
 infirmus non audit: nisi quasi longe remotus: aut post domū
 potius sit. Id ex sent signa passionū in corde z ceteris spiri
 tus instrumentis nascuntium.

**De passionibus in instrumentis cibi nascētibz: et
 a stomacho incipiēdum. Cap. xxvj.**

Aliones in instrumentis cibi vel sunt in mery:
 vel in oie stomachi: vel in intestinis: in epate qđ
 vel in splene: vel in felle: vel in renibz: vel in ve
 fica. In mery aut in suba sua: aut in via. vñ ad
 stomachum transunt cibaria. In suba sua. cũ
 virtus deficit appetitua ab oie cibi trahēs: z ad stomachū
 mitrens. Deficit z vīr expulsiua: vnde vomit: conquisit.
 hoc aut ex mala completionē deficit aut ex morbo officiali:
 aut iūcture separatiōe: aut ex lacteoz passione suoz ipsi
 mery actionē expellētis. Et mala cōplexio calida qđ ex fit in
 plectione nimia z refrigeratiōe cũ aqua bibitur frigida. aut
 ex cōplexione frigida que cōtra erit intelligēda. aut ex com
 plexione humidā: que ex humiditate osis. et multis inter
 ligatur spūis. Et morbo officiali: sicut ex calido apoplemate
 te qđ cũ rubore: z fitis intelligitur manifestat: z dolore inter
 spatulas: vel ex frigido apoplemate in quo grauitas est sine
 dolore. Et reparatione iūcture sanguinis subsēquitur vor
 mis ex doloz inter spatulas. que si fit in longum: mino
 rem facit appetitum. Si ner latū minoz facit vomitum. In
 via sua mery patitur cōspirationem: qđ ex exteriori est apo

stemate eam viam oppillante: aut ex lacteozum apoplemate
 quibz ceteris actio mery erpletur. Significatio apoplema
 tis calidi dolo: est z feb. atq̄ fitis. qđ cum famiem facit au
 gmentatur feb. z rigorem patitur atq̄ tremozem. Et frigidū
 fit z grauitatem sui lod. z tpeinationem sui facti. per
 cito: significatio oppilat mery est cum appetitio cibi ad
 stomachum transire non possit. Paffio stomachi: aut in oie
 aut in fundamēto sui erit. Paffio in oie dura est molestiss
 ma. aliq̄ mortificā. ppe cordis vicinitate: z cerebri societa
 tis: qđ fit ex mala cōplexione vel morbo officiali iūcture
 separatiōe cũ cerebrum vel co: patitur: ppter ipsū sibi cō
 iunctum. Erebzom: cuius causa patitur vigilas alienationem
 mentis in fe. malos somnos z terribiles: spāsmi: cōplexias:
 tremozē. sã. in megategni: vidi inquit in feb. hoies spāsmi
 patientem sine aliqua significatione spāsmi pueniantem.
 Aliq̄ em patiuntur hoc ex malis cibarijs qđ comeduntur
 belitū z singultū faciētia: qđ comesta cũ euoman cito qelē
 tur. Et colligantia sui co: deficit atq̄ tremis. Alij est dolo:
 soli oie stomachi: sicut corruptio appetitū vel bolissim: abla
 tio et appetitū dolo: precociōis fitis natoio cibi in oie
 stomachi: vel ex mala cōplexione in stomachi nascitur oie. qđ
 si fit ca. sequitur fitis nimia qđ caloz: que vtrāq̄ in stomachi
 sentiunt oie. vnde in aqua frigida vel in libet alia re actua
 liter frigida delectant extrinseca: apposta. Si fit cũ materia
 cholera: patit abominatiōe z ois amaritudinem. Si mala
 fit cōplexio frigida: fitis ē parua z delectat bis in cā actuali
 ca. ois stomachi extrinseca apposta. z in dōbis calidū. qđ si fit
 cũ materia pblegmatica vñ melē cholica: sentit infirmus: oie fa
 porē acidū. Si aut pbat vberis: vtrū mala cōplexio cũ mate
 ria fit: ba infirmo comedēda cibaria bonos omoz gñantia z
 facit vomat. qđ si cũ malis videas cōiuncta hu. de mala mate
 ria esse intelligas. si nō: cōtra. Et ma qđ ide gñit. si em post
 moderatū cibi z aquā bibita grossa fit: turbida itelligit
 z cũ materia. si nō: cōtra. Cōplexio bilidaria: se nō facit
 doloz nisi post diuturnitatē. Si em vno moxē mala acci
 dentia cōiuncta: qđ ex hūiditate fit hypodipsis vel ex siccate
 phthysia. Apoplemata ca. a stomacho fitis nascētia cũ fe. pul
 satioe: grauitate: fiti: angustia: anbelatoe: gressitudine cus
 tactu in oie stomachi appāre caloz. hoc apat: facta vulne
 ra faciūt pulsationē. z fe. fortiorē rigozē qđ z tremozē. qđ duo
 accidētia ex acuta materia. qđ in oie stomachi pugnat. B
 aut materia in aptis vulneribz: z sanē faciētibz: cum vomitu
 purga. Si sint frigida itelligunt fe. gressitudine i oie stoma
 chi z quitate sine fitis caloz. Et sicutre separatōe stomachi
 sicut z mery patit: z estēdē signibz benotat. Corruptio app
 petitū aut est ex supilitate: vel minoratiōe: siue ablatione.
 Supilitas aut ex q̄itate cibarioz est. sicut in mulieribus
 capiētibz: aut ex q̄itate qđ fames vocat. B si fit mta: vocat
 canina. Minoratiōe appetitū minūit. ablatioe aufer: sicut i
 bolissim videf. Defideriū maloz i q̄itate ciboz: ex p̄oibz ē
 pessime q̄itatis i oie stomachi nascētibz: vñ adda desiderā
 tur cibaria: salia: p̄tica: vel acuta. q̄is etiā lutti: terra: car
 bones: testa. z alia in q̄itate pessima. sicut cōcipiētibz videf
 qđ supilitas mētruz in nutritiōi fetus in oie stomachi
 coadunaf. sanguis em mētruz superfluous est in mulie
 rū corpibz: quā natura pparauit in creādo fetus. qđ cōcepit
 stringit ne egrediat. melio: z iuuabilis in fetu: daf nutri
 mēti: minus bonū accēdit ad mamillas in lac: factio: p̄ in
 coe remanet multibz. qđ descendēs in oie stomachi maluz
 desiderū faciūt in mē. s. h. h. z. illi. aut vtrū: qđ fetus dī est
 paruus non multo sanguine nutritur. dī autē creuerit: mul
 to indigētiōe: vt p̄tus ascendit permansens in oie stoma
 chi. Augmētatiōe desiderii cibi qđ fames vocatur ex cōplexio
 ē frigida quā os stomachi patit qđ ex acidi itelligit rucatio
 ne. z desiderū qđ minoratiōe accidit lida egessione: vel ex i
 nitione corpis. cũ mēbra erinanta desiderant repleri. sicut
 videt post fe. qđ purgationē: finētēs. mēbra em erinanta
 trahit sibi qđ subtile intestini incipit. et itino euacuato
 ab oie stomachi trahit sibi. Ideo fames fit quā itelligit
 ex inanitione precedenti. Significatio quā p̄tinētia est fa
 mes que non potest sustineri z multū comeditur donec: gra

exiunt hu. stomachi & intestina pungentes: et nocent inte-
 stino cu egessione. z mery cum vomitu: unde stomachus z in
 testini dolores patiuntur nimis: angustiam instabilitate ve
 cadant in defecatione: z facili malitiam: tempora dilatant
 naves acutur: frigiditatem coepos: erremitates. z maxime
 si corporis hu. cozp? sit apparatus. Diarrha est purgatio hu
 morum diuersorum et subtiliss. qui aut ex mala sunt ciboz
 ordinatio. In quatuor: si multu sunt z grauantes stoma-
 chum vt expellantur: et eos alij hu. consuequantur. In quali-
 tate cum homo accipiat cibum faciem ad correspondendum. si
 cum melioris: curabitur: mota: z sita. he em in stomacho
 cum corrumpitur expellitur: z cum eis alij hu. egrediuntur
 aut cibi ordinatio. sicut cum accipitur ad digerendum du-
 riora post velociora. aut constipatione meseritatur. he ve-
 ne si sint constipate colamentum cibi ad epar non pot tra-
 fre. exit ergo cu egessione qd ex plenitudine est venarum et
 cozpos. digeffus est cibis in stomacho fm qd opoz: et in sub-
 tili intestino non valens transire ad epar: ad alia cozpos
 membra sicqz cum egessione exit. qd ex plenitudine multo-
 rum hu. nascitur ad stomachum descendenti. aut ex cozpo-
 re sunt toto. aut ex vno membro. hoc autem fm natura sicut
 in cretica die videmus cu membra noctiuos hu. expellat ad
 stomachum: vt potius cerebri ad stomachum et intestinus. in
 quo maxime notatui hu. adunantur: z ab eo in stomachum
 propellantur. hu. autem hu. aut falsi sunt: aut acuti facientes
 egessione sanguinis. signa saliosa: quia falsitate vel ama-
 ritudinem in ore infirmi sentiant: acuti pungunt z nimium
 sentire faciunt. Si nec falsi nec acuti sunt defecatione tantu
 faciunt. Differt autem a pitui modo: quia pitui facit vomit-
 um. et cdo. ruz exit plurimum. Diarrha vomitu caret: z qd
 exit diuersum esse vniuersis qualitates. Item pitui est acutus
 et velocior auferitur: Diarrha vno diuersum est modus.
 Species diarrhe ex multis hu. ad stomachum fluentibz sunt
 diuersi fm diuersitatem materie. cu est quedam humidita-
 tes ad stomachum a cerebro descendunt propter cozple-
 tionem cal vel frigiditatem. z descendunt partim
 in naves: partim in palatu. z de palato in stomachum vel in
 testinum. cozplectioes eozum corumpunt. vnde deficit di-
 gestio eozum. deinde vritus dissoluit. z aliquando ad morte
 deducit hic modus. z est z alia species que no multu solus
 tionem habet: sed paruum z eandem cholericam. qd confu-
 quitur ex augmentatis in cozpo hu. quibz non oportet coz-
 pus nutritur: sicqz in stomachi et intestinum ppellantur.
 Est z alia species que solutione interpolatam habet duos
 vel tres dies cessans. z postea durans. cumqz cessauerit re-
 uertit sicut p? fuit. qd dtingit cu in illis coadunati chyli
 expellantur ad stomachum z intestinu sicut fe. coadunatur
 materia que est interpolata: sicut in dieta. aliquando hec
 in tertiana est feb. cum cholericis hu. natura expellit in die
 accessiois. Est aut z alia que nascitur de oppilatione meseria
 carili. cu cibi succus fm qd oportet ad epar non egrediatur: s?
 subtilis ad epar descendit z ad intestinu mediocrius. sicut v?
 detur in hypodri que ex constipatione doringit. hec species
 consumptione vel constipatione facit cozpos. quia puissis
 mi venit ad epar et ad cozpus. z similiter ocs species diar-
 ric: si moeretur consumptio cozpos sequitur. Est et alia be-
 hu. nascens humidis z plegmaticis in intestino in qua bo-
 lozem insumptio patitur z infatione: qd exit paruum est z ra-
 rum. moeretur infirmo ad fellu diu. z enteria est cum sicqz
 comeditur a stomacho exit cibis sine vili sui mutatione: qd
 ex nimia est defecatione virtutis contentie cibi tenere non
 valente. dtingit aut ex cozplectioe frigida z humida do-
 minante stomacho. et in intestino subtili vnde cibi? lubricus
 efficitur. aliquando quoqz ex intestini z stomachi defectioe est
 cum cibum fm qd opoz non possunt mutare. quia non fm qd
 opoz mutetur neqz tempore cozpenti. sicut autem propter pu-
 stulas et vulnera q in inferiori tunica stomachi ad qua
 cibis veniat: z illa tangat vulnera et pignat. stomachus et
 dolore que sentit mouet expellens cibum ante qd sit digest?
 vt mutat. vt se defendat a fibi nocendo. Intelligim? hoc ex
 pulsibus z vulneribz q in ore z lingua infirmo patit. z qd ca-
 los z scitatis in ore sentiunt. z enteria ergo sicut dixim? par-

uitas est cibi in stomacho moeratis. et citius exitus cu intra
 uerit. Et de hu. in apbo. in lenteria diuina oriemia na?
 ta que no fuit ante: bonis signis. z rictus in est. dtingit et ci-
 bo in stomacho moeratis: contentia dicitur trita. z libi
 natio z vomitus aut de cibi tuni quantitate. si pluri opoz
 teat from abum grauanus z in ore fluo natans: qd cum fibi no
 ceat ad mery expellat z de mery cozvomitu efficit. De qua-
 litate si cibi? abominabilis sit amarus acutus z pugnatiua
 qui cum nocent stomacho expellunt ab eo. hu. si in conca-
 uitate stomachi sint: faciunt vomitum. si intra tunica em
 et tunice villis inuoluitur: abominatio efficitur. hu. quoqz
 hu. aliquando nascitur in stomacho. z aliquando ad ipm effu-
 rit: aut ab alio membro. Nascetes in stomacho cotinus sunt: qd
 corruptio cozplectionis sue eos gnatur. qui ab alio loco ve-
 derunt paruo tempore ibi quefcit adunares se in modu v?
 descensuri sunt ad stomachu. llumozum aut species intel-
 guntur ex sapore bonum que uomitur. Si em sunt amara
 ex cho ru. Si falsa: dulcia: vel acida: plegmatica. Aliquodo
 est vomitus fm crissim. cu natura hu. expellit qui causa sunt
 motu a parte superiori. z Singulus est spasmus interuoz
 paniculou stomachi cu sui eade est que spasmu in neruis
 aut em de plenitudine: aut de immitate: aut de pignatitate
 de cozplectioe frigida. De plenitudine: sicut videt in multu
 cibi? plus qd oportet accipit: z bis quoz diu est ino-
 dinata. De immitatione: sicut post febes z ventris solutioes
 et post longam cibi abstinentia: qd intelligitur ex preceden-
 tibus: z unctura de cholericis est hu. in stomacho nascen-
 bus: aut de alijs modis ad ipsum fluentibus: vel de potioe
 acuta: sicut cibo: vel beuio veteris puro. Singulus est frigi-
 da cozplectio: et frigidu cibi pessima est acceptioe q spissa
 tur in stomachi subtilitate: eam spasmu. sicut patitur sentio-
 res. z diuinos modos habetes. Infatio: qd gurgulatioes
 aut de interioz? sunt rictus in stomacho no bis sit calidus
 vt digeri possit cibi: z vicositas dispersit. neqz frigidu
 cibi? mutet. s? cal. cu inest defect. qd cibi non digerit perfe-
 cret in ventositatem mutat fumolam et sunt infatio et
 gurgulatio in stomacho: aut de exterioribz: sicut cum cibis
 accipit quo vicositas generat vt pote fabe z fatulentia. z fissa.
 z vicositas que ex bis nascit parui moas. cu rictatu em du-
 soluitur. Ructatus qd ex vicositate stomachi infatuus nascit
 qua v? in os ascendit: z fum? ascendit. aut de vicositibz
 calidis. vnde ructat? sit fumosis: aut de frigidis hu. z sit aci-
 dus. aliquodo quoqz ructa f acide ex frigidis cibari? z mul-
 tis. que cu non possit stomachus bene digerere ex calous de-
 fectione: sit inde ructare acidu. Ructat? aliquando sit adeo
 validus vt a stomacho cibi? egrediatur z gignat v?as. Si
 aut ructatus non exeat: generatur ventositas z inflatio no-
 civa. z ac coagulati intra stomachu fit cu qui habent cu fri-
 gidum lac recenit vt frequenter nullum accipiunt.

De passionibus intestinis. Lap. xxviij.

Passiones in intestinis sunt distinteria: tenas-
 mon: colica pas. pleon: ventositas: lumbicuz:
 ascardis: coztractioes. Distinteria aut est ab
 epate vocatur epatica. de qua dicitur fumus
 postea. aut ex intestinis que ex nimio motu fit
 vel ex ca. a postemate in intestinis nascenit et crepante. aut
 ex hu. qui ad intestinu descendunt: in diarria. si materia fit
 acuta z cholericis: siue falsa z plegmatica: vnde panicilli
 intestini putriscunt vulnerat. Hanc pas. habentes ante pu-
 get cholericos z diuersos hu. z postea plegmatica b?stia
 re: qd cozp? cu in testinis biditas viscosa z desup tunica
 ra excoasit: postea tunc excoasit qda de testinosis cozp?
 cum e. q si sint qd frusta carnis subseqtur p?cto iurim. q
 testini suba sicut ex cometa. z v?g ad subas e? p?notata: qd
 impossibile e curare. post purgat sanguine q fit cu venaru
 aperian? oia q in testinosis sunt suba. aliquo purredo fetens
 exit sicut de cozpe mortui. aliqz sicut digne dissoluta co-
 lose z liquoze. hoc aut est cus caloz: dissoluit p?ncipue in
 in membris est pinguis? que fit moeretur sicut xerini efficit
 lumbicuz est distinteria cryenax? s?stura: cu in quibus hu. augmen-
 tatur vnde scinduntur. Mutant autem quidam esse emorois
 dem. z non est emorois. quia emorois est ex scissura vnaqz

Ziber nonus

fit motus? et ad perditionem ducens. Et spiritatio aut de aposte mate est cuius significacione meminimus nos dixisse. aut de grossis hu. in ore venarum a porta se disidentiu inuiscanti bus: et in uena que in gibbo epatis est fit de coadunatis qua cohsipione intelligitur: ex oleo grauitate et rherino sitate in dextro latere hu. hypochondri sine fe. Si oppletur gibbus epatis: fit vna aquosus et subtilis. Si in concanuta te sua: egestio est liquida.

De egestio. Cap. xxxiij.

Alliones in alijs membris ex colligaria nascent epatis: quedam ipaces est hydropsis. Quis enim hydropsis ex defectione nascitur virtutis generatiue sanguinis. aut si de sua actione defecerit. hec ex passione epatis nascit qd fundamentum est ipsius. sicut si complexio est frigida: succum cibi in perfectum sanguinem non valentis mutare. et aliquando patitur aliquid membri epati colligatus siue vicini sicut stomachus qui patitur cu cibum fm q opz digerere non potest. et ita indigestus v totius corpus spargit membris corporis in sua natura eum digerere non valentibus. patitur et icellum intestini: et meleraica vena cu i murdo cibi succo deficiat: non ad epam mardivaleat. vñ vñ de sic mutaturia san. cu cib? ad ipsam venire nequit. Aliqñ hydropsis ex defectio est pulmonis: qui non pot emitti et humiditate sanguinis. reinant ergo in san. membra nutritis: et eorum cohsipione humectans. Aliqñ ex defectio renu in tribudo sanguine aquatilis: aqua est remanes in san. nutrit membra et eorum cohsipione humectat. Spes hydropsis sunt. it. tympania: bydropsis: hypofarca. Tympania est defectio caloris epatis: non nimie frigiditas. mutat aut san. in ventositate inter pelliculas ventris et intestinum: que coadunant. aut ex multis cibus est accipiendis ventositatis generatiua. Signum eius est quia si super ventrem percussatur: sonus quasi tympani auditur. Hydropsis ex nimia est frigiditate: et complexio epatis dñante humiditate. vñ cib? in hñda et aquosus mutat natura q inter pelliculas ventris et intestinum coadunatur. hu? passionis causa est ex herbis frigidis: et fructibus: et aqua frigida. Si gnun eius in inferni ventris mouet et sonat qñ vter aqua pleosus. Hydropsis est cu cib? epate hñda mutat ppter frigidam cohsipionem: et aquosus et humiditas. vnde postea omnia meleraica sunt et pblegmatica. Que de duro apostemate est vias oppletur epatis et cohsipime. vnde spirit? ad ipsam pbitur trāsire cohsipione refrigerante et vte sanguinis mutatur a deficiente: cibumq in pblegmatica mutare aut de apostemate splenis deficientis ab emundato sanguine de cho. ru. vñ sanguis augmentatur in epate. et extinguitur ex? calor. aut de fluxu sanguinis: aut de vulnere: aut de mēstruis: aut de emorione: et sic conclusus: calor epatis de nimio refrigerat sanguinem: sicut in lucerna. lucerna ex nimio oleo extinguitur. aut ex frigida cohsipione stomachi: cu cib? non possit bene digeri. et madatur crudus epatis mutatus in pblegmaticos hu. aut de hu. grossis et viscosis oppilatione facietibus in via epatis. spiritusq corrahētib?: et cohsipione refrigerantib? ex qua oppilatione san. non potest transire: sed aquosus et subtilior trahitur. vnde mēbra corporis humectant. Item fit ex defectio icellum intestini et meleraice. Itē post fe. diuturna ppter nimia aqua ebibitā et defectioe cibi in stomacho digerēti: ex calore fe. vñ oppilatio fit. Item ex acuta pas. vel epatis ca. cohsipione et virtutis dissolutione non valentis san. gnare. De hydropsi null? potest curari cū nec ca. nec fr. accipere possit: calidis augmēt? t? t? febrem: frigidis? hydropsis. Et signum. q. corpus est inflatu totum et molle: qd si tangas est digitis: forma digitorū ibi remanebit: nec in intus facies tumescit et pedes corporis est sicut color mortui. cum autē passio tempo re moxur longo humectatur corpus et liquidū efficitur: qd cum ex puris aquosa humiditas inde currit. vnde bippo. pu. stule in cohsipione hydropsis non sanatur. quia pu. stule non rissit deficitatio sanatur medicamine: et humide hydropsis si non potest medicina defecata. Lminis hydropsis vñ uersaliter pedū et calcaneorū patitur. quia sumus

in corā nascens corporibus est grossus et defectioe caloris naturalis. et sua grossitudine ad pedem descendit interiora: et longitudine aut sui a fundameo caloris naturalis et epatis et cordis non potest dissolui. Hydropsis ex stomacho in testinis et meleraica propis habet: byrriam diurnam que tumorem non dissoluit. De passione stomachi ppter frigiditate sui: et quia cibum digerere non possit. crudus aut tectum permanet: ex pellit cum est grauet. qui cib? ad in testinum veniat icellum non potest colari fm q opy et ad meleraicas transeat. vnde pellit ipm ad grossum intestinum que res causa est byrrie. ppter epatico apostemate in testinis: durities egestionis. tūlis: ex par tūmidū stringit vñ ppsigma propter sui vicinitate. deinde stringit pulmones: pectus in vñs suis et impellit ad tūscens grossus infirmis sperans sibi prodesse. siccitas egestionis: quia icellum et meleraica in hoc genere fortia sunt et sana. et bene colamentum cibi ad epam mandatia. vna autē fellis ad epam est oppilata: ex apostematis oppensione. vnde ad fel non venit nisi parus de cho. ru. ideoz a felle ad intestinum nabū accedet nisi per vñsumus: hocq est fice egestionis causa.

De passionibus splenis. Cap. xxxv.

Alliones splenis sunt: oppilatio: apostema: defectio: ventositas. Defectio cum deficiat trabe re ab epate feces sanguinis. vñ magna generat yctericia: qd san. cho. m. amiscet. et ad conpū trahit omnia membra. aut defectioe cohsipione virtutis que est in splene generans purgationem cho. m. cus vomitu et egestione. aliqñ hec causa est qua expellit natura propter mūdificatione corporis: qd tolerabile est nature et suauitatis. qd est obuiat nature: neq inuauit et neq tolerabile: aut ex defectioe expulsiue. cho. m. expellit ad os stomachi. et defectioem generat desiderij cib. pan. passio nē splen tolerat: sicut et epate et complexio ca. vel frigiditas oppilatio nascitur ex grossis hu. et vitiosis in via fe. munitatibus: intelligitur ex grauitate: ventositate: et tectio sitate Aliquando oppilatio fit in via per qua cho. m. ad splen ab epate vadit. et yctericiam nigra facit cum alijs pas. ad cho. m. pertinentib?: aut in ea via fit vnde cho. m. a splene ad os stomachi fecit. et diueria apostemata signis ppter cho. m. in his locis cedulam. se quitur hęc defectio desiderij cib? Apostemata ista aut sunt calida et calore: in tactu intelligenda grauitate quozq doloz: et fe. atq. scti. Aliquando sunt do lozes versus furculas et spaulas sinistras: qd et vniuerse est splenis ad diaphragma et societate diaphragmat? ad fur culas. aliquādo frigida sunt apostemata et pblegmatica et mollite tumoris sub tactu intelligēda et albedine col. In hoc poze: aut sunt de cho. m. et intelligitur ex duritie grauitate et grossitudine. et coloris corporis mutatio non in liuoritate vel viriditate. hec plurimū nascunt in splene ex grossitudine melancholie cuius fundamentum est splen. sunt enim post ca. apostemata cum subtilis dissoluitur materia et remanet grossa vel inflata ad vños: et in eo se claudet. Item splen fit aut ex apostemate ad tectum repugnatione. et nimia rēpugnatione siue grauitate. hec aliquādo dissoluitur sed cito reuertitur ppter inflatiua cibaria que accipiuntur. Sequitur autē omnia apostemata splenis vel magnitudine sui corporis macilentia. vnde bippo. dicit. Si splen fit magnus macrescit: et si splen macrescit corpus impinguntur. Et in li bo: de membris interioribus: paruitas splenis bonitatem ciborum potendit. eius magnitudo contrario. Item in epio. patitibus apostema in inferiori parte splenis: necesse est fiat sanguis subtilis. errantia ca. auricule frigide. subtilitas sanguinis: quia splen semper trahit feces sanguinis cum aut apostema habet necesse est plus trahat. vnde san guinem subtiliat. calor: extrematis quia calor: in splene non naturalis ab ipso propter apostema fugit. frigiditas auricula rum quia cum sanguis subtilis ad auriculas subtilissimus venit que naturaliter splen frigidate neq. calidum et sanguine. Item in eodem: sepe inquit b. dentes et arrum et rēv ma non patiuntur apostema in splene. Causa vñsume dicit quia reyna nascitur de subtilibus et aquosis et qd pblegmaticis hu. apostema aut splenis et grossis est et melancholicis.

De passionibus

De passionibus fellis. Cap. xxxvj.

Assio in felle est yctericia : que vel ex oppilatio
ne contingit : esse defectioe appetitiue virtus
tis in felle. yctericia enim aut ex actione est natu
ra cpo. ru. in exteriora corporis sicut crism expelle
re fecit : in vi. oie modis fieri : motus augmēta
tus fuerit : auferatur felle. infirmus aut quicuerit
et motus declinauerit. Que aut fit non est pmo : nec sicut
crism : aut ex coplerione ca. qua patitur epar cibum mu
tans in cpo. ni. t mittēs per oia corporis membra : aut ex calo
re est nimio venis dominatē. vñ cib⁹ in cpo. ru. similitur mu
tatur : totū corpus mādatur : aut de mutatione quosdam
bu. copis qui sunt in mēbris in cpo. ru. qd ex reb⁹ ca. fit et
venosus : vt ex portione ca. t venenosa : aut ex coplerione mē
broz calidissima qd in cpo. ni. mutatur : aut ex defectioe vir
tutis appetitiue qd est in felle : que cpo. trahit ab epare : t mū
dificat sang. remanet aut cpo. in epare mixta cū sanguine : t
vadit per venas ad omnia corporis mēbra : aut occipitata
via epatis ad felle que cpo. trahit : ne ad ipm trāfire possit :
remanet mixta cū sanguine vadēs per venas ad totum corp⁹
pus : aut ex via fellis oppilata versus intestina. vnde cpo. au
gmentata reuertitur ad epar t cū sanguine vadit ad totum
corp⁹. Intellegitur hec diuersitas : qd illa que de oppilatioe
est fellis superior vel inferior : egestionem al. t vnam citri
nam facit : que nō est ppter fel : sed ppter epatis pas. inde
egestio tingitur cū cpo. t fit et ex appetente epatis siue fel
lis : et egestio cholericæ solutionis t. t grauitas in oestro
latere. Si ex calore est epatis t venaz fit vna rubicunda : t
desuper atrina : natat spuma. Si epar t vne sunt salubria :
fit color naturalis in vna. Poteat aut intelligas : qd ycteri
cia ppter epar t venas subito appareat : veniat : alie spe
cies sunt minores.

De passionibus renum. Cap. xxxvij.

Affiones in renib⁹ sunt arena : lapis : apostema
tata : vulnera : sanguinem mingere : dyabeta. Are
na et lapis de calore nimio sunt renū t de hu.
grositas : viscositas desiccata humilitatem. p
pter calorem : pmanet qd grossitudo. t fit petra
tempore longo desiccata : maxime qd si aduertit vīe strictio
vnde vna de renibus trāsit ad vesicā. Solatur enim vīe
subtilitas nō grossa : quia via est stricta. arene tamen mate
ria parum est viscosa atqz grossa : que cū ad renes veniat pas
rum coagulat : expellitqz eam virtus expulsiua cum vīa : et
apparet qd eijctur quasi arena : que in spacio renum inuisca
tur : t non extens coagulat per fortitudine caloris : t omni
die materia augmētata coagulat sicut petra. Sale. o. sit.
aliquid lapis est et vulnere in renibus : si enim facit tibus :
t non purgātibus. vnde coadunatur sanies t lapis efficitur
ex hac causa : mensura fit lapis in renibus t vesica. Poteat
autem intelligas : qd lapis in renibus plurimū nascitur in se
nioribus : t pueris in vesica plurimū. Et aut lapis in senio
sibus in renibus defectio est caloris naturalis : vnde hu. pble
gunt ad grossi semper augmentatur in eoz. coz. opozibus p
pter defectioem ogestiue virtutis. Item qd via vnde vna
de renibus ad vesicam est trāstura : est stricta : ppter frigidu
dinem in vijs eoz. frigidudo est semp stringit vias : t mate
ria grossa cum ad renes veniat nō potest trāfire tota ad vesic
cam ppter viam strictā : sed subtiliter colata pmanet in cōca
uitate renum grossa : t humiditas cum calore desiccata efficit
tur petra. lapis iste magnus est ppter largitatem cōcauita
tis vesice. Pueri in vesica patiuntur lapidem duabus de cau
sis : quia hu. grossi t viscosi nascuntur in eis. ppter gulosita
tem plurimam : quia non de grossis cibarijs cauent sibi : t ni
mum exerceantur post cibum : aut : coz. vīa : vnde vna ad ve
sicam est trāstura : alga est. ppter fortitudines caloris nimij
naturalis t expulsiue virtutis : vnde materia grossa t subti
lis facile ad vesicam trāsit. via autem l. collum vesice : vnde
vīa exit de vesica est stricta ppter paruitatem etatis eoz t
suois membroz : vnde nō currit extra nisi subtilis : grossa re
manet in vesica : t cū calice vesice lapidem facit : ideo qd
non generatur lapis in vesica luenum : qd vīa eoz ppter calo
rem est subtilis. plus enim habet caloris qd humiditatis : t se

ua. t se in dieta pluri⁹ pueri : et vesice collum in eis est lar
gum : grossa ergo vīa t subtilis facile exit. ppter hoc etiam
nō nascitur lapis in vesica mulieris : qd vesice eam collum est
breue t largum. exit ergo vīa subtilis atqz grossa ppter ves
icam pas. Pas. ergo renum t vesice sanatur omissa. propter hec
vie stricturam t coplerionē vīe frigiditatis. Quidā medicū
dicunt lapidem in epare gharri : in obo intestino in colon
t in auriculo : sed t Sale. dicit fē vidisse lapidem domini
diuturnam ruffum habentem t fereatē quēdam : ita sanus
de tussi est factus. Causa lapidis nimia fuit caliditas : t au
gmentatio humoium in his membris fē inuisicatum. Signi
ficatio arenę t lapidis : a renibus fit : vīa exit paulatim
cum ardore : t est arenosa. dolorem habet pa. in panchys et
grauitatem in locis renum : t aliquādo dolos est cū pūctura
t aliquādo dolos : restituli qui in parte est infirmi renis. doz
lo : quoqz est anti : pedis cum domitatioe illius partis doz
colligātia : est reni ad pedem per arteria. Solot arene renes
exiens diuersim. est. qdās enim nimis est citrina : t est quasi
sandarica : quedam habet colorem arenę : est sicut cinis.
Poterat autem medium perquirere : t mētum esse in hac
pas. aliquid enim est in intestinis : t putat qd in renibus. Sa.
dit. qd ex pte renum dolorem passus fuerit ventris : t quasi
locum periorari terrebbe sentit. t maxime vnde vīa de
renibus ad vesicam tendit, fecit autem argaliā cum oleo
cum quaterunt hu. quasi vitrum obfolluto t dolorem ab
stulerunt. dicit ergo fē cogitasse lapidem haberi in via vīe
de renibus ad vesicā t fuisse dolosē in grosso intestino. Apo
stema in renibus fole est calidum : qd intelligis ex dolos t
grauitate : t ardore infirmi renis parte : et est sicut feb. t doz
lo : capitis vomitu egestione atrina. duricie vīe. cum
vulnera faciat : patiuntur feb. interplotatione diuersitatis : ris
goremqz diuersum t dolosus argimētum. Infirmus in late
re sano iaccēs rene infirmum sentit qd suspensum est de fri
goze. Signum est : est grauitas sine dolore. In initio vīus
modi apostematis errat medicū nō studentes : patēs pas.
esse colicam : sed offert a colica : qd in pas. renum ascendit do
lo : ad femora : t inde vno figur loco : cū aut fiat argaliā : do
lo : augmentatur : qd intestina materia implemtur renes cō
pimuntur : in colica pas. dolos motus in intestino. Vulne
ra in renibus : aut de causa exteriori sunt : sicut percussione
et casu : aut de interiori sunt : sicut de acutis et calidis hu.
Signum vulnerum dolos in renibus sine grauitate
t sanie. San. extire : t squamas in vīa. aliquid dicitur frustra
sicut carnes : qd est cum renum ptreffunt carnes. Cirina in
renum vulnerib⁹ facile exit t nō dura. Signum extire : aut
de interioribus est : aut de exteriorib⁹. De interioribus est of
gestiua desicā virtus in renibus t colamentum sanguinis
sicut oportet nō mutatur : aut desicā contentus virtus que
in venis est : neqz sanguinem tenet : sed cum vīa emittit
aut ex largitate est in via vīe ad renes cum subito exit vī
na : t sanguis cum ipsa sine dolore exit fit parua. Altiqum
do san. de renibus est interpaldo : sicut de emorozidib⁹ :
butimodi patientes sentiunt dolorem vīus femora : sed
cum san. creat : dolos : qualescit : aut de marcentibus est venis.
vnde in his sanguis paulatim exit : aut est siliua alicui⁹ vne
in renibus et multi sanguinis cōuententia. Siquis ab exte
riori causa extens percussione casu saltu : t similibus et
interrogatione intelligitur infirmus. Dyabeta est ppter so
stitudinem expulsiue virtutis cum qua trahitur colantemur
sanguinis. f. vīa : hoc aut ex nimio est renum desiderio ad
aquosam humiditatem : qd ppter calorem : est siliū multitudines
aquosā desideratur : vt calice extingatur : vnde humiditates
trahit ad epar sicut ab omnib⁹ alijs membris : qd facit pa
si nimiam sitim : t desiderium membroz coz. opoz ad aquo
sam humiditatem : ppter defectioem virtutis cōtentiuę
que non potest tenere humiditatem sibi venientem. Signum
huius pas. Itelligēde est : nō nimia sitis sine fe. t sicitas i coz
pote nō apparet : vīa est sine ardore abas : subtilis sicut aq.
Infirmus cū aquam bibent velociter cū mingit : quia renes
trahunt eam ab epare anteqz mutetur in eo et expellat eam
ab se cum non possunt retinere. Poteat autem intelligi : qd
si senes in renibus patiātur nō sanatur. t sicut cū diuturnis

Ziber nonus

multis morbis moritur: sicut lib. in appositionis testatur.

De passionibus vesice. Cap. xxviii.

Diffusiones in vesica sunt p[ro]pter voluntatem. Zapis m[en]s de nascitur: unde et in renibus. sunt aut hu[m]i grossi et viscosi: et calo: in substantia vesice: et angustia sui colli: maxime hoc fit in pueris sicut me ate dicitur memini. Hec nascitur in iuue[n]ibus bonam dietam non tenentibus: sed potius unde hu[m]i grossi et viscosi g[ra]niantur. Signum hu[m]i pas[si]o: dolo: est in collo vesice: et in virga purigo: et vine cruditas: subtilis est: alba arena exit cum v[er]ina: et durities in v[er]ina est. apostema intel ligitur sicut et in renibus: sed rancem dolo: hu[m]i est in pene ni mus: et apostema defons apparet tactui. Durities vine in hac passione maior est q[uam] in renib[us]. Sanies exiens de vulne ribus maior est q[uam] renum. sequitur hanc ventris constipatio p[ro]pter co[m]p[re]ssione[m] vesice ad intestina. Ululera in vesica sicut in renibus iam dicta. Sed in vulnere vesice durities est vine et ardo: aliquando v[er]ina sicut subtilis apparet in t[er]ra vel similia: aut furfurata. Stragura aut de reb[us] est qua in vesica iam dictum: aut ex defectio[n]e virtutis co[n]tente et emolliore subvesice: neq[ue] pot[est] in v[er]ina egere et p[ro]movere. In telligitur q[uod] in firmo vt sup[er]ius iaceat p[er]ipitur: et vt vesica p[re]matur: unde v[er]ina p[er] virgam exit: et infirmus quiescit: aut de apostema in collo vesice: vel in lacertis sui colli: aut de hu[m]i grossi et viscosi inuiscidibus: in v[er]ina que est inter vesicam et v[er]gam. Intellegim[us] q[uod] dierna infirmitas g[ra]uata grossioz et viscosoz hu[m]i fuerit: aut ex oppilatione p[ro]pter coagularum sanguinis viam stringentem. Aliq[ui] stragura nascitur ex acutis hu[m]i in vesica nascitibus: aut de acutis in v[er]ina qualitate bus semp[er] vesicam pungentibus. Intellegitur ex vine rubore et ardo: que sentit infirmo: et exrematate virge. Exire v[er]ina p[ro]pter volu[n]tatem et lacertoz est mollicie circumdantium colu[m]i v[er]i: et ex defectio[n]e virtutis co[n]tente. p[ro]pter humiditatem qua patitur. plurimum co[n]tingit pueris p[ro]pter humiditatem suoz membroz. Item et mutatione sp[er]matis appo[n]te vesice q[ui] fo[ec]as egreditur: et ligameta vesice rumpuntur ne v[er]ina teneatur. Op[er]as aut intelligit: q[uod] si hac pas[si]o: feniores patiuntur non sanatur: sicut lib. testatur.

De passionibus siphac. Cap. xxxi.

Diffusiones siphac qui in vere est sunt scissura: crepatura: raritas: et alq[ui] s[er]bum et intestinum egreditur extra siphac: et co[n]tra lacertos v[er]ina: et alq[ui] contra vmbilicum et sub vmbilico: in qua parte v[er]ina tendit et intestinum. apparet aut quasi tumor: et apostema: et videtur esse crepatura. Que aut est in inguinib[us] et via ad testiculos descendit: et exeat in t[er]ra s[er]bum tendens in locum il lum si subsistit in inguinibus appellatur hernia inguinaris. si descendit in saculos testiculorum vocatur hernia testiculorum. lib[er] pas[si]o nascitur: aut de nimio motu: sicut saltu: aut nimio clamore: aut grauis rei pondere: aut percussio[n]e sua p[ro]p[ter] v[er]tem venente: et maxie si post p[re]c[er]dia venerint dec r[ati]o p[er] atq[ue] reparatur siphac: aut de hu[m]i grossi. sicut aut[em] co[n]tin[ua]t[ur] aut de ventositate similiter ventrem et intestina inflante vt infirmus iaceat sup[er]ius p[re]cipitur: et q[uod] exierit tagatur: et si potest in locum suum reducat[ur]. Si autem facile redierit crepatura erit: si non: tumor: est vel apostema. Op[er]as aut[em] intelligit: quia si crepatura sub vmbilico fuerit molestissima: et dolerissima sit: vel enim subtile est intestinum: q[uod] cum p[re]matur cibi superfluitatibus dolores sentit infirmus: que crepatura multum est sub vmbilico non dolo: quia locus ille ab intestinis est long[ue] neq[ue] erit nisi solum s[er]bum. si crepatura subius s[er]bum fit in initio non dolo: quia crepatura est ibi: vbi infirmitas grossa sunt: et ex grossitudine sua in principio non exurit: sed cum crepatura se dilatat: deinde exurit illa dolorem facientia. Hec fo[ec]as vmbilicus: cum siphac reparatur: sicut d[omi]nus: et fit aliquando ex humiditate p[ro]p[ter] hanc in vmbilico: aut de sanguine ibi coadunato p[ro]p[ter] scissuram vene vel arterie: et exit sanguis subius cutem sicut cum patiuntur apostema q[uod] vocatur p[ro]p[er]osina. Aliq[ui]

quoq[ue] sit et ventositate que crepatura est siphac facit dolorem tumidi corporis: et tunc mollem sine dolore. Si intestina exierint introdeunt cum tanguntur dignis: cum firmum balneum introiter: augumentatur vmbilicus: et crepatur. Si crepatura ex humiditate fit: tactu mollior erit: nec reuertitur cum tangatur dignis nec crescit. Si et vena est vel arteria: cutis dolo: color: violatus erit: aut niger. Si et carne fit superfluitatibus dolo non crescit nec augumentado est: si et ventositate tactu est mollior.

De passionibus generatiuorum membroz. Cap. l.

Diffusiones in generatiuis: aut in testibus: aut in v[er]ga: aut in matrice: aut in vberibus. In testibus: aut in eozum substantia: aut inter substantiam eozum et pelliculas: aut inter cutem et pelliculas: aut in venis suis: aut in cute exteriori. Si in substantia sit: auter desiderium libidinis et generare: aut paruitatem facit spermatis: et apostema atq[ue] vulnere. Ablatio libidinis: aut ex siccitate tenatio est hoc membroz: sicut videtur in epilepsia: aut ex paruitate spermatis: aut ex ablatione cibi. Paruitas spermatis est: aut ex completionis frigida et sicca domine: et sicca que mutare substantiam spermatis non potest: q[uod] de materia sibi venit. Ablatio g[ra]ndi: aut est de nimis mala completionis testiculos dominata: aut nimis ca. qua spermatis in cenditur materia: aut nimis frigus que cum cogit et aduere: aut humida: que dissoluit et subleuat: aut sicca que igitur. Exire sperma p[ro]pter volu[n]tatem nec virgam exurgere et v[er]itatis p[ro]tine est in testiculo defecio[n]e et festitudine capulo sue et caloz et humiditate domatibus completionis: sicut fit cum spermatis instrumeta pacitur sp[er]mum: sicut in epilepsia videmus. Hoc enim membra cum sp[er]matur: motu non naturali mouetur. deinde q[uod] spermatis habet expellitur. Apostema calidus et magnitudine intelligitur testiculo rum: et rubore: et caloz: et dolo: eozum. Frigiditas p[ro]p[ter] hanc et albedine coloris: mollicie tactus: dolo: ris paruitate. Si melacholicum: intelligitur eozum et luidus. Sed inter eozum substantias nascitur et pelliculas: aduatio est humiditatis aqueose et frigide sicut videmus in hydroscopis: et intelligitur et tumore et t[er]mine co[n]tra albedine: luiditate et aque sicut tactu apparet: et otinigit cum s[er]bum et in testin[is] ad hoc membra defecio[n]e: et cus pellicule argue rint: nascitur in inguiliu locis: aut de solutione ligam[en]ti in testinorum. Causa pot[est] vniuersalis est aut salus: aut das mare: aut perussio: aut de humiditate mollior et v[er]itate v[er]iam intra inguina et testiculos: qua facit descendere ab inguilibus ad eoz saccellos. Significatio vniuersalis vnde pot[est] itelligi tumor: est in testiculo: vel si in saltu infirmo: vel ita liber alia re se et exurere: tumor augumentatur: neq[ue] si cum d[omi]nis tenens reuertitur: et aliquado egressio in hoc loca v[er]dit: et ibi clauditur: et aliquado ex hoc dolo: gurgulionem est nati. Ex t[er]minatione tumor est et intestinum defecio non subito: sed paulatim. sicut siphac stringit testina ab ipso exentia: q[uod] inter cutem et pelliculas nascitur tumor est motus: qui ex grossis nascitur hu[m]i. in hoc loco descendit: et in venis nascitur: varices sunt quaz eadem causa que in tra ribus dicta. intelligitur: q[uod] venas videmus plenas: atq[ue] rotundas. Molliciem testiculoz: aut in eido grauitatem plurimum in testiculo patitur sinistro p[ro]pter paruitatem illi calozis. q[uod] in cute nascitur exterior: tumor pustule: purgines: vulnere: et alia similia: sicut cutis patitur humani corporis.

De passionibus virge. Cap. li.

Diffusiones in virga: aut in sua sunt substantia: aut in v[er]ia. In sua substantia est illa passio que vocatur mor r[ati]o: siphac: id est vis erectionis multitudine: et titillationis passio apostemata vulnere. In v[er]ia vis siphac. Ere ctionis frequentatio et ventositate est grossa: humida et v[er]iosa: et caloz: moderato: que in telligitur et nimia ereccio[n]e virge sine titillatione. aliquando hoc facit ab inuenit longo tempore et post manducata ca. et acuta: q[uod] contingit et v[er]itate grossa ibi inclusa. Patitur puulmodi humores calidum et erigere nimium. aliquado quoq[ue] molliciem vultum spermatis: et aliquando sp[er]mum. Qui sp[er]mum incidit

esto modifit cum venter eorum intumescit: sudor eorum frigidat. Apoftemata et vulnera que parturivirga sunt extricium in membris passioni similia. Apofisma intelligitur ex ardore vine et exundat durice: et ex grossis hu. sanie et sans gume: et squamis cum vna et estibus.

De passionibus matricis. Cap. lxiij.

Aliones in matrice sunt sanguis fluxus: ablatio menstruo: dissolutio: suffocatio: vicositas: apofisma: tumores: passio que vocatur sparatio: et conclusio: emoroyis afflura: venaria: matricis: ablatio copien di: spissima abotio: duricies parturicidi menstruum exitum: et eorum ablationem fm naturam oportet prius intelligi. Den

strua ergo mulierum epeunt cum decimum annum expleant et plurimum extenduntur in. sta. auferuntur quibusdam circa xxx. annos: quibusdam vero circa. l. lbermosfoditus non habet menstrua. Menstrua vero naturalia sunt continua per duorum dierum spacia. ad plurimum. vij. dierum. si vltra traicunt non erit naturalia. Stantur autem mulieres cum tempore menstruo veniat: que mulier menstrua sua differt diu: inoleum enim ducitur: et quia purgamentum multe quantitates subito succedit: tempus interpolatum. et. est dies rum: et vsq. in duos vel plures accessit menses: que autem post istud tempus veniat naturalia non sunt: et vocatur hoc tempus menstruo: costrictio. hoc. aut. est. vel. ex. pas. in. vultu. vel. in. toto. corpore. vel. in. vno. membro. De. vultu. aut. aut. propter. apofisma. aut. propter. vultu. toturam: aut. abotiu. nisi. aut. ex. punctione. matricis: aut. ex. opplatione: aut. ex. frigida. complexionem. venarum. et. claudet: aut. ex. humoribus. grossis. et. vicosis. iam. implicibus: aut. ex. vulneribus. in. eis. coagulatur. sanguis. et. oppillatur. C. item. menstruo. costrictio. naturalis. ppter. emoroydas. aut. sanguines. de. naribus. vel. petore. egredit. De. toto. corpore. aut. ppter. feb. aut. ppter. complexionis. corruptionem: sicut. bydropisis. scilicet. de. vno. membro: sicut. de. passioe. pectoris: si. tomachi. vel. epatis. Aliquando. ex. grossitudine. nimia. coepos. p. m. emente. venas. et. stringendo. Significatio. vnuersalis. costrictionis. menstruo. rum: grauitas. est. inferioris. ventris. et. totius. corpore: dolor. doxi: et. coll: costrictio. vine. et. egestionis. aliquando. vna. nigra. est: et. deficit. virtus. appetitiua. aliquando. autem. appetit. mala. cibaria: et. plurimum. patitur. pessima. accidentia: sicut. defecationem. adominationem: mensis. corruptionem: rigorem. apoftemata. in. inguinibus. Sanguinis. fluxus: aut. ex. defecatione. est. contentive. virtutis: aut. de. sang. subtilitate. sui. acuminis: aut. de. eiusdem. multitudine: et. venari. plenitudine: ne. aut. de. fissura. venarum. matricis. et. hu. acutis. aliquando. et. nimia. purgatione. in. parturitione: aut. de. egressionem. fetus. anteq. animum. quod. aut. augmetur. sanguinis. fluxus. et. immo. sar. mutationem. colicis. patitur. et. tumorem. maxime. in. pedibus. et. corruptionem. virtutis. digestiue: qui. si. augmetur. perit. Dolor. est. cu. humiditas. de. ore. vultu. extens: que. aut. in. vultu. nascitur. cum. passitiua. cessit. est. virtus: aut. cum. hu. de. vultu. ad. alium. locum. fm. purgationes. effluit. Intelligitur. mollicie. qualitas. et. colore. et. substantia. Si. est. rufa. sanguinem. significat. si. alba. et. vifcosa. pblegia. si. citrina. cholera: si. nigra. melacholiam. aliquando. multum. effluit. aliquando. vifcoso. et. grossis. Aliquando. possunt. intelligi. significationes. Si. muliere. panno. mifidos. lineos. in. tra. se. mittere. comendes. albos: et. insipias. eos. ficcatos. si. ru. si. fure. sang. potendit. si. citrin. q. si. albi. pblegia. si. nigri. melacholiam. C. Suffocatio. matricis. est. ablatio. anbelit: que. passio. est. quous. continet. autem. ex. colligatia. cerebri. ad. ipsam: et. cordis: et. multe. passiones. inde. veniunt: sicut. cephalaea: apoplezia: epilepsia: defectio. Que. autem. hac. passio. nem. habent. perent. cu. suffocatio. augmentatur. hoc. enim. et. augmentatur. et. meigatur. aliq. interpolatur: sicut. in. epilepsia. l. hoc. pas. ex. plenitudine. est. vultu: et. spmaris. costrictio. nis: cu. femine. elongatur. a. complexionem. qua. habuerit. in. corpore. suetudine. Augmentatur. enim. sperma. in. vasis: qd. cu. inculca. tur. naturalis. cal: extinguitur. et. coeplo. vultu. refrigeratur: aut. ex. menstruo. costrictione. cum. longo. tardatur. tem

pote: et facit idem qd sperma. Plurimum nascitur hec passio feminis iuuenibus: et iunioribus propter nimiam earum desiderium ad libidinem: aut si nimia menstrua habuerint que postea constricta sunt. Quare hec non patitur: quia in matrice sperma non clauditur. conclusio enim sper matris maxime est causa vultus rei. patitur inde iuuenes: et non coepientes propter passionem quod instrumenta sper matris sustinent et venarum oia. vnde menstrua effluit: nam pime si mulieres non parturirit propter potationem quam p. hac re accipiunt. Significatio vultusmodi pas. quia in initio sui: et anteq. incipiat augmentari: debilitas est mensis pigritia: defectio crurum: citrinitas faciei: humiditas oculorum: cum augmentatur: mens alienatur deficit: et vox: aut fertur: spissatur vultus et diuertitur: et deficit: et in fine aufer tur infirma vi motus esse putetur: sed cum lineo abotio cino tenetur appposito naribus: vt si status moueatur siue non: intelligatur. facies rubescit: et qst tumescit. matris: fur sum traditur: et similiter lacerti in cruribus: cum autem insc pit aleuian et quiescere emollitur vultu: et descendit ad inferiora: et ab ipsa parua fluit humiditas. In ventre inferioris gurgulationem et ventositatem ad eisdum patitur. C. ventositas et inflatio quas patitur vultu: aut ex completionem est frigida cum cal: naturalis deficit: et qd cibi sibi venit in ventositate mutatur: et abotio: aut ex sanguine os vultu oppillatur. Aliquando hec ventositas: aut in fundo est vultu: aut in eius tunica. vultusmodi infirme patitur tumor in pectine vsq. in interiora ventris et dolorem cum ex tensione et vadit vsq. in inguina et stomachum atq. diaphragma. Signa propria vultusmodi pas. sunt: quia cum super vmbilicum percutis sonus quasi tympani auditur. Apofisma plurimum patitur ea. et durum. Alidum: aut de causa exteriori: sicut punctione: aut de interiori: sicut de menstruo: constrictio: vel sanguinis in parturitione: aut ex abotio: aut parturienti durice: qd consequitur cum hoc membrum et nimio motu patiatur: et ad illud hu. trahuntur. hoc apofisma: aut in tota vel parte: et intelligitur ex feb. continua: et dolore in collo et capite et in crano. maxime et oculorum grauitate: et extremitatum mollicie: stomachi corruptione et sin: et configurationem egestionis et vine: sicut Hippocra. in apofismis: que inquit apofisma habet in naribus: aut in vultu: sequitur eam straguria: quod et apofisma est: et compressione ad collum vesice: et os vultu propter apofisma qd est in parte vultu: et in parte non. Apofisma autem in puppi eius quo dolo: in dolo efficitur. et confipatio egestionis: aut in proza vnde dolo: est penis. et stranguria: aut in superiori parte fit: dolo: est super vmbilicum et circa stomachum. Si in lateribus fit dolo: in inguinibus: et circa atq. cruribus. Si in inferiori sub vmbilico doletur. si in ore eius circa anti patitur. si vultu cu. digito tagat: dura inuenit. Cum apofisma facit vultu: omnia supradicta accedentia augmentantur et diuersa feb. interpolando iungitur et rigore: sed cum crepari debeat: dolo: et feb. augentur: et pun gunt. Si dolo: in inferiori est vultu: et cum digito super peen mens tangas: sentitur sanies coadunata. hoc autem est cum matius est apofisma. Similiter si in ore vultu durum apofisma vocatum (dicos supermasculum) vultum collo vesice: et vultu sine antecedente apofemate: vel alia passio vnde vultus nasci debet. nascitur autem ex cholera nigra. sequitur autem hoc apofisma in illa parte vultu: totura: cui si no succurratur medicina cadit in bydropisim. Significatio vultus apofematis est duricies penis et os vultu: grauitas tumor: et conturbatio motuum membrorum: et inaxime crurum: et pigritia. Aliquando hoc apofisma in cancrum mutatur: id est duru apofisma qd et cholera nascitur nigra. et plurimum in ore vultu: aliquando faciens vultu: et si non vultu neretur: et dolo: nimio intelligitur in inguinibus et inferiori ventris dolore: et os vultu. color. eius qst fe: vni aut niger. Si fit vulneratum cum bis accidentibus sunt pun: rigore et putredo: et pertinet colore albo: aut rubeo: aut viridi. aliquando humiditas inde effluit aquosa et fetida alba: aut nigra siue rubea. Alia quoq. accedentia apofemati pertinent

generet. Si vis certificare fetum masculum esse: color mulie-
ris pulcherrimus est et motus lenior venter rotundus: et color co-
pulis rubicundus. Si color est fedius: mortuus tardus: venter
longus in facie lilius habetur: et aliquando in cruribus plus
salsus: et vulnera fuerint: fetus feminicus erit. **E**t causa aborti-
ci: aut de interioribus est: aut de exterioribus. **D**e interiori-
bus: propter humiditatem viscosam in vultu: que fetum lubri-
cat: aut ex mala complexionem vultu: qua virtus deficit coen-
tari: sicut ex vultu opotemate: aut fe. aut nimio cursu men-
struorum: in conceptione vnde fetum nutrimentum venit mi-
nus et motus a natura expellitur. **D**e exterioribus: sicut
satur: nimio clamore: timore: ira: leticia: que si sint nimia et
fata: et firmaturo continua: aut ex percussione siue casu
in ventre siue dorso. aut ex carptio: aut post mundificatio-
nem: aut de nimio cursu sanguinis: ab aliquo membro corpo-
ris. **C**uricis parturienti: aut ex matre: aut ex fetu: aut ex
secundina contingit: aut ex aliqua re exteriori. **E**t matre si
nimis crassa: aut vultu eius est parua: aut virgo: aut timi-
da: aut debilis: vt fetum expellere non possit: aut si apostema
in vultu habuit siue alia passio: aut in alio aliquo mem-
bro: aut si non in tempore suo partus exierit. **E**t fetu: si ni-
mis magnus vel crassus: aut parum leuis: vt ad inferosa
non descendit: aut si magnus caput siue duo capita ha-
buerit: aut mortuus fuerit: aut si plures sint. quidam enim
dicunt se vidisse mulierem quocq; peperisset: tres aut quatuor
tuos multi videre: aut si fetus non fm q; oporet exierit. **C**as-
pui enim fetus debet esse pius. et manus eius iuxta corpus
extense: aut pedes pius: sed non diforti. Si aliter non est
fm q; oporet. **E**t secundina: aut si non incidatur ex grossi-
tudine sua: aut si ante tempus se scindat: aut si nimis lubri-
lis sit. **E**t causa exterior: sicut ex frigido aere vultu constrin-
gent: et coagulante: aut calido aere corpus rarificante: et
virtutem debilitate: vt ferri nequeat expellere. **I**n his obitus
si mulier fermentationem patitur aduante facilitatem parus
t: sicut Hippocra. in apophisim. **Q**ue inquit pas. vultus
patitur: et subita firmaturo venent bonum signum est. **D**i-
cunt obsterices: quia parturire feminas longum est: sed do-
lo debilis: parturire vero masculum dolo acur: sed veloci.
Si de muliere ante partu exat sanguis: durus erit partus.
si moxerit facili.

De passioibus mamillaz. Lapi. li. ij.

Alto in vberibus aut vniuersalis est: q; in eis
sicut in alijs nascitur membris exterioribus ma-
ximam complexionem: apostemata: et similia: que intelli-
guntur. sicut alias distisse nos meminimus. **A**ut
propria est: sicut calidum apostema qd nascitur
in ipsis et coagulatione lactis: qd ex timore et
dolo intelligitur: durice quoc; et rubore. **S**i sanguis co-
gulatus sit: intelligitur ex durice: paruo timore: et sangui-
nis dum mulgetur ostensione. dicit Hippocra. hec maniam
significare. **S**i ale. enim cum verum distisse fatetur: non ta-
men semper: sed raro cum fumus sang. crebreum ascendit.
Alquando patitur mamille: vt vna vel ambe contrahatur
in grauidatione: vñ significatur nouementum fetu: vel abor-
tus. **S**i vna contrahitur et gemini fuerint: vnus aborti-
ci: **E**t vna contrahitur: masculus. si sinistra: femina aborti-
ci. **E**t causa contrahedi: quia sanguis minuitur in venis: ad ma-
millas edens a mensuris. **I**tem sanguis ab omnibus me-
bris ad vultum ascendit: propter locum nature ad expel-
lendum se: nunc: ergo et a mamillis. Alquando patitur vul-
nera in grauidatione: duricem: dolorem significatem in ge-
nibus: et corpus: oculis: sicut Hippocra. dicit. **E**t causa doloris:
quia sanguis augmentatur et multiplicatur in mamillis
cum natura cum expulsi: aut in inferosa corporis: aut in
supiora expellit. **S**i in inferosa: patitur core et genua. sin
supiora: opib; aliam: et passiones alias oculoz patitur.

De passioibus coraz. et pedum. Lapi. li. iij.

Affiones in coris et pedibus: sunt scia: arte-
tica: podagra. Scia dolo est in baccha. bece nis
passio in coatenatione nascitur coraz. differt
a podagra: quia dolo: quia dolo: huiusmodi est
in corazum offibus exterioribus descendens

vsq; ad coatenationem genium: et aliqñ in calcaneo: et in
extrematate pedis. ab extranea parte nascitur aut de bilio
b; grossis et sanguinolentis: aut grossis et plegmaticis in co-
atenatione corazum inclusis. aliquando in coatenatione
sua separantur core propter materie viscositatem: in coatenatione
sua moxerit: pedes contrahitur: et claudicat: obsequitur: qd si vni-
nimio enim non cibis resicitur: vt oporet. vnde contrahitur ne
cessa est: ideo Hippocra. in apophisim. **Q**ui voluit inquit
in coris si dolo: se prologauerit: et cora discoatenatione: necesse
pes contrahatur et fiat homo claudus. plurimum hoc fit in
partib; sinistris. **D**olo: arteticus dolo: est et tumor: qui in co-
atenatione membrorum nascitur. aliquando in coatenatione
ne pedis membrorum: sicut calcaneo: et maxime digitorum
pollicibus: et podagra vocatur. **I**n coatenatione ma-
nim et cubito: vnus sola artetica vocatur. **N**ascitur autem
aliquando in coatenatione maxillarum et musculorum colli
epatis: fellis: splenis: vt causa eius intelligi non possit. **E**t
causa coatenatio est defecta ad quam explendam et exten-
dendam descendit humorum materia: vñ membra extendat
et eorum ligamenta nimium dololet: ubi faciunt. **E**t au-
sa magnitudinis dololet est duplex. **E**na: quia nerui et liga-
menta sunt sensibilia: et materia cum in coatenationem
membrorum descendit non cito dissoluitur propter duricem
illoz locoz: et non habet vbi moueatur: et curat scit mol-
liora membra. **I**tem p; passio pars in dolore est peior: podagra.
causa: q; materia podagrica in parua descendit membra. **I**poli-
ces quocumq; coatenatio parua est: vt matricem pie parui-
rate suo capere neqñ si multa sit: vnde nimis extenduntur:
et dolo augmetatur. **S**i descendat hec materia in maiora me-
bra: sicut coras: distidit in ipsas: vt potest in magna non exten-
ditur: neq; in dolo magnificatur. **D**efectio coatenationis
aut naturalis est: et quo factus est homo: idem initium su-
matur a parentela: aut ex labore nimio est fatigata est: coate-
natio: sicut multo equitatu et assiduo quo pedum deficit con-
catenatio: maximeq; pollicis: aut etiam ex mutatione. **E**t ex
mutate nimia eiusdem coatenationis: aut ex percussione
locum incidente coatenationis in qua humo. descendit:
aut q; in partibus membris sunt qd iam vultu expellatur: p-
pter laborem nimium: sicut equitare multum et coitum: que
causa bus morbo generando est pessima: maxime si post se-
punitatem cibi veniat. vnde Hippocra. in apophisim inquit
puri et eumubi non sunt podagrici: qd consequitur: quia
coitu non vritur. hec enim causa prout dicit huius morbi est
maxima. dicit **S**ca. super hanc apophisim. **E**t eumubi non coeat
tamen nostro tempore: podagricane: quia taliter dicitur vt
corpora humoribus impleant: sicut nimis est potus et cibis:
ebrietas: quies: et suaustas: mulfidicandis corpus negligetia:
que omnia sunt podagrae causa: sed pueros nimquam vidi po-
dagricos: nisi q; dolozem arteticum in manib; siue genibus
habent et vicinate pedum. **I**tem Hippocra. in alio apdo.
passio podagrae plurimum mouetur in dextero et vtro. **S**ca
li. super hoc. in vere piopter inordinatam dietam et grossam
in byeme acceptam. vnde huius in eorum coitibus: aduna-
ti cum veris tempus venere liquefuit: et currentes mem-
bra pungunt: et in eis nocitum sunt: vnde expelluntur ad de-
biliora membra vñ morbo apparta. **I**n autumo adunant
vultu multi in coitum propter fructus multos in estate com-
estos: cum autem autumo venierit: et humores augmeta-
ti sunt: decurrunt in membra debilia prout dicit. Alquando
podagra est ex partela. verbi gratia. **S**i sint quedam mem-
bra in coitibus patrum debilia: sicut in filijs similia: q; in
membrorum fundamenta et spermate sunt facta. sperma au-
tem in coitibus vultu simodi firmant: sicut cum humoribus
bis qui morbi huiusmodi sunt generatiui: et filij qui de hoc
spermate generantur: vt in hunc morbum incidat est appara-
tus: quia enim pedes naturaliter sunt debiles: et similitur
omne membrum de bile morbo appaturum est: quia natura
bos humores mandat ad ipsos: idcoq; cum vultus coitibus
sepe e videtur infirma: sepe bu. recidit: intellige debilita esse
obibus membris corpis: et obus succurrunt alijs. Alquando do-
lozar tetanus: et podagra nascitur et trifficia: angustia: vigi-
lia: et alijs anime acciditibus: quia humores in inferosa cor

Liber decimus

posis mouetur: et in hanc cōcatenationem debilem mittitur. Quinque saltem dico: quia arcticus dolor et podagra atq; scia plurimum nascitur cū cibo et potu homines impentur: quiescent: et cotum sepe operantur: nimium: et maxime post cibum, bec autem membra naturaliter: aut accidentaliter sunt debilia. Materia unde motus est: aut sanguinolenta est: et exterior rubore: et tumore: et dolore ligēda et pulsatione nimia iuuamētoq; rei frigide actualiter supposita: aut ecōuersio, cuius diēta fuit arida sanguinis generatiua: aut est cholericā: et ex nimio dolore intelligitur: et trinitate coloris: et paruitate tumoris: diēta infirmi cho, fuit generatiua: et iuuat res frigida actualiter supposita: aut melancholica: quā ex liuiditate coloris est intelligi: et duricie: cuius iuuamētum est res calida et humida supposita. In firmi anterior: diēta fuit cholere nigre generatiua: aut pblegmatica et albedine coloris: et paruitate tumoris: et doloris intelligenda: sed tamen in concūitate concatenationis sensu, iuuatur autem rei actualiter calida superposita: diēta infirmi fuit aut pblegmatica generatiua que de viscoso pblegmata nascitur, si in concatenatione motetur: augmentat grossitudinem et viscositatem eius: et inde lapis generatur: sicut in vesica nascitur: qd cum ita fit incurabilis est. Aliquādo nascitur ex materia quattuor humorum commista que diuersitate significationum intelligitur: sed huiusmodi passionis durus est intellectus. cuius causa multifaria est sicut diximus: vnde difficulter sanatur. Potest et intelligere apostema nascens in concatenatione sanem colligere: quia vnde mīditas eius est viscosa: cum autem augmētatur: vt caro circumdans concatenationem infandatur: pustule generantur sicut in coisib; hypofarcan habētibus. Si vō apostema et tumor in podagra dies morietur. Et statim quiescit: in quā materia fit grossa. Si enim subtilis sit: minus moratur. Hec sunt significationes morborū pntium quā in quolibet mēborū sunt interiorum.

¶ Sinitur pars nona theoricē.

¶ Incipit pars decima theoreticē de signis pnotis infirmitatum ad salutem: siue ad motum attinentium.

¶ Capitula libri decimi.

De vtilitate significationis nūciatiue	Cap. i.
De significatione plenitudinis et dñatione hūoz	Cap. ij.
De significatione propriā morbi futuri: et passionē nūciatiua	Cap. iij.
De significatione tempoz morbi	Cap. iiii.
De scientia acuti et diurni morbi	Cap. v.
De intelligēda crisi et causa eius	Cap. vi.
De qua purgatione crisi veniat	Cap. vii.
De ymeracrisi	Cap. viii.
De diuersitate diei et noctis fm naturam numeri et cursum lune	Cap. ix.
De significatione nūciatiue crisi	Cap. x.
De significatione particulari vel motem vel salutem potendenti	Cap. xi.
De significationibus salutis	Cap. xii.
De significatione qua salus vel mors infirmi possit pnteri deri.	Cap. xiiij.

¶ De vtilitate significationis nūciatiue.

Intellectus significationum futurarum rerum non minus est iuuatiuus: q̄ scire significationem presentium morborum: magis q̄ credendum est posse iuuare cum dignus sit scire. Significatio ergo nūciatiua quedam morbum denūciat: et hec in sanis est corporibus: quedā salutem morbi: aut molestationem et pessimitatem: aut perditionem: que tamen in infirmis corporibus sunt consideranda. Si ergo medicus nascitur morbi sit psonibus: diētam et medicinam operatur: vnde morbus curetur: et sanum corpus fm

sui naturam custoditur. Si vero intelligat: q̄ infirmus morbum euadat: sit in eo medicando fidus et securus et sollicitus: sed pcedens q̄ infirmus moriturus sit: de nulla in eo medicina se intronatur. vnde magnum est medicum inuocatum. Si enim medicus pūderit motes: et enūciauerit amittitur ab omnibus de via medicina confidentibus sibi: vnde vnam hic famam pmerebitur: in futuro mercedis habebitur.

¶ De significatione plenitudinis et dominationis hū.

Significatio qua nūciatur modus qualis sanis significatio fit venturus: quedam vniuersalis: quedam particularis. Vniuersalis: quā significatio infirmitates nūciatur multas: bec autem humorū copis mōstrat plenitudinem: et eorumdem corruptionem. Particularis: vno indicio: vnum morbum ostendit. Hos autem in vniuersali incipiunt significatio: que in humorum est plenitudo et eorum corruptione. Plenitudinis causa: multa est: cū et potus quantitas: exercitio: vel balneoq; negligentia: multa quies et lassitas: et quibus in corpore plures adiunguntur humores q̄ distillantur: et si hū. illi de cibo nati sunt laudabili: q̄ plurimum inuenimus in hominibus potos cauos habentibus: ppter paruitatem humorū que ad ipsos dissoluitur. Et sic sepe fecimus p̄tulum epidū. qui sepe inquit: et multo tempore multum laboauerat: et omni die in laborem incidere: et multum dibat: laborem suum nō in suo tempore: sed diuersi morbi in eius corpore sunt generādi. Peior erit morbus et deterior: vbi cho. et viscosum pblegmata cōadunantur: quoz quātitas multa. Corruptio autē hūoz et multitudine est illaudabilis: hūoz malos chimos generādiem. de q̄ hūoz corpib; plus remanet q̄ dissoluitur. Vnde plenitudo corporis: aut est p̄ vasa. venas: q̄ vasa. t. ocultas hāz repleta: et aut est fm opationes vtrius. Que fm vasa est multitudine et hūoz: inter venas arterias implens eas plus q̄ capit et extendens sicut videtur cum vres humiditate impletur: q̄ plurimum est ex sanguine et spiritu. Significatio cor: quā corp; apparet plenitudo: vne similitur tumide et extēti: alio cor: plus rubet: tact; calidus: necq; fuit in balneo vel aere calido. Per emouent sanguinem in corpore exteriori: et vne impletur vnde color sit rubeus: et tactus calidus: pignitudo et emollior extenditur alaud: sensus turbatur: aliquātilum memoria graua. aliquid etiam sanguis fluit de narib; soluto est vtrius diēta fuit aēta vnde plenitudo est extra: somn; multus: et vtrius et dolor: in capite: quib; plenitudo corporis significat. ea que fm vasa est: et est significatio sanguinis: et si somnauerit vnde aia lenescit. et color fuit rubeus plus plenitudo san. et rificat. Plenitudo q̄ fm cōparationem et est virtus: vtrius est defecta: necq; valet ferre hū. copis: est sint pauca fuit in corpore grauitas sine apparitione plenitudinis aliqua sine dolore et nocumēto. materia em illa nō est malis est hū. vnde plenitudo aut ad cōparationem est virtus aīate qua morietur corp;. vñ graua nimis et mēbra duratur ad motū: aut ad cōparationē vtrius naturaliter a digestionē deficiat: cū vbi accipiat: et sup̄fluitas in corpore remaneat que vtrius grauitas: et si illa abundantia adeo est multa: vt corp; implet. Intelligitur autē ex pigritia et grauitate et deficiet cū deficiet: et videt in somno quasi graue pondus habeat in collo. vna est indigesta: et somn; et sudor: est mult; sed tñ sine rubore et tumore: et copis extēsiōne. pulsus vō magnus: q̄ hūoz: p̄t faciens nō est mult; vt corp; inde implet. malus est est ad virtutis deficiētis cōparationem: vt cōtinere nō queat. Ex corruptione humorū si mali humores corpus fm sanguinem sunt intelligit et significatiōib; illis: quib; plenitudo corporis que fm vasa fuit: sed abeat aīate: vt in corpore eoz; humiditas appareat: aut cōtinuitas: vne plene. pulsus diuersus parum habens magnitudinis: in ore dulcedo sentit. Sed tñ q̄ sanus le cū amaritudine et lassitate cōmiserit: et cū aere dīne. corp; febricitat: et aliquid pulule apparēt: diēta hōis calida et humida fuit: sicut carnes et res dulces. Si etas fit dolescentia et ergo car: et hū. tps vnum magis rificat et in amittit esse sanguinis. Itē si in somno nec rificat videret que odosis fit

Liber decimus

monem quoque pectus: quif si fit grossus canales pulmonis opplantur: et alia cōstitit. Si acutus eadem membra pū gūtur: et vulnera faciūt. Tūtilatio veniens sepe sub pūcū dria: apostema in diaphragmate futurum significat. Quia in pleureis saniem vī san. creat: et in dieb: tū nō mūdificā em pūa sunt: sanies em si in pectore moxerat ad pulmonē con fluit: et cito vulnera ppter raritatem sue sube. Scireare rotūdiū i pleureis pūtyim potēdū: et si fit cū sigtōe aliena tioni pntēte certūcū alienatio esse. Si q̄s hēat grauitatē in dextra pre sub diaphragmate pūcturā: et extēsiōem: ha bebūt epāns pal. epār em in latere isto et i illo loco positū est vbi si q̄s grauitatem fennat. Aspationes pūcturam acutus bu. vī apostema ca. significat. Si egestio sit alba ycterica p̄ nūciat. c̄p̄o. em ru. nō vadit ad corpis inferosa: sed cū san guine multa totū corp̄ p̄mbulat: q̄d t̄ngit et cōspitatioe fellis. Quib: facies est tūmida: et sicut oculoꝝ palpebrē: p̄dro p̄ssim sigt: q̄ v̄tus digestua cū deficiat nec possit ad hēc ire loca: vt digerat: tumorē creat. Quib: totura: et dolo: est circa vmbilicū: q̄ mitigat cū p̄pharmacia vel ep̄pitimae vī cale factōe alio ve medicamine: tympaniā significat v̄tūras. Si quis fastidiū h̄z et abominatōes in sinistra pre sub p̄pocū dria v̄tō sitarem: colicā caueat pal. q̄ egestio si nō erit clau di color: et in stomatū ascēdit: et fastidium: et aboiatiōem: et vomitū facit. colon em intestinum in sinistra pre est positū. cū ergo egestio nō erat v̄tus necesse est vt in hoc loco dau dat. Si q̄s in re: morib: et in banchis: grauitatē et extēsiōem habuerit: in renibus habebit passioē. Si in extēsiōe: v̄tus dolosē habuerit: expectāda sunt apostemata in extērio ribus locis. Si int: sicut habebit intrinsecū. Qui in gūte vī nam sicut litargirum p̄sitatum: lapidem in vesica habet. Si ardor vine dū moxerat vulnera in vesica nūciat: et virga. Qui habet egestiōem cum totura: et ardorem in matibus distinteriam sunt habituri: q̄ bu. cū egestiōe exētes d̄o lerici sunt et acuti. Si augmentū purigo et ardo: natum emoroydas pronūciat. Si p̄gnatēs solutiōem ventris patiātur: aboius significat. Si sang. in mamilla coagu latur futuram maniam significat. menstruus enim sanguis cum ad mamillam venerit: et virtutem in lac mutādū non ha buerit: sicq̄ in mamillis permāscrit: calefact: et pessimā mate riam melancholicam mutat: et causa manie efficitur: q̄ su mō acut: et p̄pigitū: i cerebrū ascēdit. Si mulier maadissima est et cōpit aboiis fetus ante q̄ ingroccat: q̄ si mulier ma adissima est: et cōpit nō ingroccat: vt sep̄ in sua sanitate p maneat: grossities est cū sanguis in nutrimentū corpis venit q̄d cū nō fiat et sep̄ sine abo remaneat: necesse ē moxat: et cū mulier expellat. Si mulier in mamillis duriciē pariat doloꝝ in mamillaz: et cor: genium atq̄ oculoꝝ: necq̄ ide abortien dis puer nūciat: q̄ duricia mamillaz de nimia est. et doloꝝ abū dntia: que cū augmentū: duriciē cōstitit: et extendit et natura illā abū dntiam expellit in hoc mō dnta: et doloꝝ ge nerat. fetus nō abortit: q̄ sanguis in nutrimentū sui sibi venit. Quilicis p̄gnatūs menstrua si curat nō et cōsuetu dine sua: sep̄ eius nō est sanus: et sicut si lac de mamillis fluat q̄d t̄ngit q̄ nutrimentū fetus sanguis est menstruus: q̄ si et cōsuetudine sua curat defectiōem significat sep̄ cū non sibi trahere valeat. Si vero nō mūdificat multos post p̄us moꝝ bus gūatur. sanguis em non exēdēs: i indolus est inalus. bon us em puerum nutritū: et secum traxit plurimū: hic si res maneat apostema in vulua vel epate generat: et aliq̄ si san guis est pessimus in p̄ditiōem portat. Vulnura habent: et quib: tumor: nascitur qui subito decadat retro: sep̄ vul nera: sp̄asmus nascitur mōstratur: aut thytanus. si antea significat: aut mania: perplemonia: sanguis vel sanies egestio vel pleuresis. Si em apostema est in p̄patalo certissimū firmus de malis sibi vultus accidētibus. Si subito intus re decat: monet materiam ad q̄dam membra p̄māpaliaz: et pesti mos mox gūat. Si retro vel in dosto fit apostema: sunt rebatans et sp̄ smus: q̄d hoc corpis loca plurimū sunt neruo si. Si aut materia sit in pectore et in ipm circū dntib: facit pe riplemonia: pleuresis: saniem: et sicut. Si materia in stomas ebun descendit et in intestina: facit sanguis egestiōem. Si quis vulnera in capite pariat: locus vbi vulnus est emole

litur: et locus oppositus sp̄asmus. Quicūq̄ mēbra caletē vel frigeat: morbi coridē denūciat. Si in quibusdā sudor: apparet bu. calidū in eisdem mēbris significat.

De significatione temporis morbi. Cap. iij.

Primo signōs morbos sanis corpib: mūdiciōe futurōs. Q̄ p̄s q̄ dicam: cas signōs: q̄ saluē si ve p̄dicos: i infirmis corpib: sūt potēdicos. Scia aut hāc significationē: aut v̄tis est aut p̄uicū ris. Q̄ta in tria diuiditur: aut in morbi t̄p̄o sig tiam: aut in acuti seu vltimū morbi differentiam: aut in diem critica et eius significationē, hōs ab v̄tis incipietes signi ficatione de morbi ordiem t̄p̄o: q̄ t̄p̄o: scia marie est re cessaria p̄pter statū. Inecessitas deceptis est duob: modis. vna em p̄uicū futurū morb: et crisis: et altera s̄m rēpamē tus est infirmū. futurū autē morbi necesse est p̄uicū: sep̄ pluri m i statu moxitur: cū hoc morbi t̄p̄o molestū sit et p̄uicū: aliq̄ i augmento moxitur in debeatōe nō: nisi passioe altera supueniet: aut de peccato regimēti in dēctā. Quia p̄o carū aut et parte est infirmū si in obedēte sit aut medicū in regimētum peccauerit: aut ministri: sicut oburgatiōem: clau more: infirmū p̄turbationē: et ex motus impontunatē: q̄ bus morb: reuertit. et plurimū si v̄tus esse salubritas. Si v̄tus deficiat moxitur. Si fortis sit pa. medicus p̄uicū et mōstū q̄ morbus in t̄p̄o status secedit. si v̄tus deficiat et v̄tis ad statum nō sufficit: operet medicus rem cōfortatū v̄tūris s̄m diecā et medicinā. Si mox sit mortalis: p̄uicū: mōstū ē āte statū s̄m q̄libet deficiat. Regimētū infirmū: debeat: si in statu fuerit: subitū dēctōe nōe in virtutē et c̄p̄o impo diat: et morbo nō repugnat. Si morbus ad statū nōbus puerit: grossitiōem cū infirmo op̄s ministrare: ne v̄tus distel uatur v̄tis ad statū. T̄p̄o: morbi t̄p̄o: in quo: v̄tus: mōstū: aug mētum: status: et declinatio. Initū insensibile est: q̄ in tria diuidit: aut em in t̄p̄o q̄ nō habet latitudinē: et insensibile est: aut in t̄p̄o cū diffinitio est in trib: v̄tus: q̄d esse verus in morbus constat oibus v̄tis ratio nō recipiat: aut in t̄p̄o cū mutationem ficiat infirmū: et nouemūti actiōes: quoad morbus incipit deoq̄: vel diger. hoc autē t̄p̄o certū est in itū. Augmentū et cū natura idipiat digerere morb: et mox bus augmentur in fortitudine et v̄tus deficiat. Status est augmentū et cōplementū deoctionis: q̄d est cū morbus figurat necq̄ augmentat: et morbus molestio: et p̄uicū: alioce habetur. Declinatio post statū incipit cū accidētē sua figurat id est nō mouentur: et in inū incipit et virtutes p̄uenit in morbum: in infirmis: quelesunt finitō morbum. hoc t̄p̄o tribus modis intelligit. aut em et natura morbi: aut et acci dentibus eum cōcomitantibus: aut et deoctione et eius abla tione. Et natura morbi: res perquiritur: quib: cōcomitantibus morbus d̄ficiat: sicut sunt familiaria accidētia. vbi ḡta plure sis accidētia familiaria: sicut alibi dicit est: sunt feb. doloꝝ: p̄ungitiō: tussis: et anhelitus. Si ergo hoc accidētia ad in itio morbi nō minu. aut: necq̄ augmentur: et cōp̄ grauetur morbus in augmento esse potendū. Si virtus morbi in magnitudine augmentur: et ibi tandem defigatur: et mox bus ad statum ascendisse significat. Si a quantitate p̄p̄o bus habita minoratur: quiddam leuitas et quicis sensio rit infirmus: intendit morbus esse declinatus. Et accidētibus morbi cōcomitantibus: in quibus feb. doloꝝ: capitis: in alijs alienatio mētis: in alijs vigilie. et aliam: sic et acci dentia cum augmentū videamus et morbus augmentur in virtute signat: status morbi perperdit. Si vero minoratur in declinatione: fore deoctionem. Et deoctione: nō apparet aliq̄digestions in v̄tis: nec in egestiōe: nec in sp̄smo: morbi in initio esse intelligimus: q̄ aut aliq̄ significatiō deoctionis apparet: morbi in augmento esse est intelligēdus cū deocho cōpleat: morb: est in statu: et i deoctionē v̄tis q̄d et ḡte in firmū: cleuitate et intelligit. Si morbi et p̄uicū se. est: p̄quēda sunt accidētia: que comitant f i t̄p̄o accessio: et eius augmentatiōis: mōstū: et deoctionis. deocho: et cū d̄ce ablatiōis: et festinatōis et mox: longitudo et bre uitas: et laboris vite quietis: et equalitatis in festinatō ne et mox: longitudine et breuitate: quia si febriō ante statū

sp̄s festinet augmenti significat: si motus post suū sp̄s: deo
 clinato potenditur: sed tamen oportet inquiri q: inulte res
 bees ante tempus in sua periode festinantur: alie moan̄.
 Et deo oportet intelligi q: si feb. festinant ante tempus quo
 accipere solebat: intelligunt in augm̄to esse: si contra in
 declinatōe. Augm̄tatio est feb. in lōgitudine et beatitate.
 Si em̄ tēpus duratōis vel augm̄tatiōis lōgus est q: soleat
 esse: intelliges in augm̄to esse: si autem in declinatōe: si
 equalē in statu. Si feb. natura festinat: et tūctūe mox̄ ita
 q: festinare et mox̄ari suum cūq̄ sit potes intelligere esse
 statū. Et longitudine quēris infirmi tater p̄p̄des: si lon̄
 ge queat infirmus a feb. et corpus a calore mūdificet: et al̄
 leuitur in declinatōe esse intelligit. Si t̄p̄s accōsionis fe
 b̄is quieti est equalē: infirmus a feb. dimissus: neq̄ leuita
 tem̄ neq̄ quietē festinat in statu intendit esse feb. q: p̄5 autē
 intelligit q: sp̄aciū vniuersū q: hocum quatuor: tempus autē
 lōgitudine et beatitate est motus: q: tēpus inuicē et augm̄t
 atōis in acuta egritudine est parū: et similiter status et declina
 tiōis. Materiam autē hunc modū generat̄ est subtilis: et ca
 lor: fortis: vnde motū decoctio festinat. In modū dicitur
 non sp̄aciū hoc. iij. tēpus lōgū est: materia em̄ vni exit grossa
 est: et calor: parua: vnde fit vt bigitio et decoctio moentur.
 Ideo q: dicitur motus in estate beuio: est cum esū q:
 calor: ad coquēdā materiam adiunt: et acut̄ motus in hyc
 ne longior: postur̄ frigiditūe autē vbi congelat̄is et deco
 ctionē tardat̄. testatur hoc beatus feb. quartane et quo
 tidiane in estate et tēpo calido: et longitudo earū in hycne et
 autūno et frigido tēpe. Sc̄eb. autē sp̄no de vlc̄a: sūdo
 re superueniente: neq̄ termini cōplect̄: dicitur tūctūe signū
 feat: q: multitudinē materie demonstrat.

De scientia acuti et dicitur moti. Cap. v.

Scientia acuti vel dicitur moti necessaria est
 duob: de causis: aut ex p̄uidencia vt dicit̄ n̄
 vbi motus: n̄nat: aut ex cōi infirmi oxidatōib̄.
 Ex p̄uidencia: q: passio acuta finit in die c̄ctico:
 dicitur acū egritudine et solutio: medicus iacu
 ta egritudine salutē infirmi vel perditōne nūciat in tpe cri
 sis. In dicitur v̄o fm̄ decoctōne et dissolutōe: et cus aut
 fertur o: coctio: et minoat et dissolut̄ virtus. Et cōi ordina
 tiōib̄: sic: q: em̄ egritudine acuta velociter venit ad statū: ne
 cessē est q: cū subtili dicta infirm̄ si nutriti medicū ne natura
 infirmi sp̄dia et digerētē cibos ad motū repugnāciū. In
 dicitur infirmata grossos cibos necesse ē subn̄strare: ne
 ex lōgitudine tēpus motū dissolut̄ virt: cū em̄ ad statū per
 ueniat: necesse est vt iam subtilis deat cib: hac de cā motus
 bum acuti intelligere maio est necessitas. Acut̄ etiā motus
 beas esse intelligit: cuius tēpus parū est: et molestationē ha
 bet. vbi h̄p̄. in ap̄o. indicat̄ in q: de morte et vita nō p̄cēt
 et certū in egritudine acuta. Hoc autē dicit̄ propter mole
 stationē et suū accidētū duriciē. Et de feat de vita spera
 mus: ita de morte t̄m̄: et cōuēso. Egritudo em̄ acuta
 oxidatōne habet in quo acuminē: est em̄ acuta in vltimita
 te: cuius terminus est in tertia vel quarta die: vel. vij. vel. liij.
 aut. xvij. vel. q: est quocūq̄ acuta mutatur: cui: s terminus
 est. a. p̄. die v̄q̄ ad. pl. et ita nullus motus vocat acut̄ post
 gl. v̄ca finiendus: et t̄ dicitur: cui: terminus nō est fm̄ cri
 sis: sed fm̄ dissolutōne sensū apparētē et materie decoctio
 nis. Perditio est: minoatōe virtutis significat et ablatio
 decoctōis. Quo modo motus acut̄ et crisi intelligat̄ si
 mendus: et dissolutōne dicitur: et specie motū et mo
 tu suo pulsu figura corporis qualitatib̄: et ex reb̄ coniu
 ctis suo diffim̄tis: atq̄ debet et occidit vel ex̄bitis. De
 specie motū sicut causon̄: vera tertia: si motus: et alio fe
 b̄ib̄ q: apostemata sequunt̄ in v̄sib̄: sicut frenesi: pleu
 resi: periplemia: squinania. Itē sunt feb. acute in die ter
 tia finiendū: q̄nto v̄o aut̄n̄ales: vt h̄cemales: marie quo
 tidiane nōvere tertia: demittit̄ feb. lippanos: talis mor
 bi p̄tematū vt in elāp̄col: motū sunt dicitur nō cū cri
 sis finit. Immutatōe motū: q: velog: et mot: calor: fortis
 et nōcūctū grauet magnū: et doler fortis: tūc acut̄ motus
 demōstrat: sicut p̄t̄arie sequunt̄. Et pulsu: q: si sit magnū:

velog: vel sp̄sius: acutus motus denunciat̄. Si parus:
 tardus vel rarus erit dicitur. Et figura et quantitas: cor
 poris: q: si in prima die apparēt minoatōe carnis: et deficcato:
 facie: mutatio coloris: aut in rubore: aut in citrinitate: acu
 tum int̄nat motū: si contra dicitur. Et rebus quidē
 conuētis siue dicitur: intelligimus vt ex reb̄ naturalib̄
 l. etate infirmi sua cōplectōe et regione sua: que si figantur
 cum sup̄adictis: vt infirmus fit laucis: cōplectio est: calis
 da: tempus est iij: regio et ar calidus: magis est certicanus
 dūs motus acutus. Si infirmus fit senio: et regio frigida:
 tēpus h̄cemale fit motus dicitur. Si significatiōes in
 ter h̄c fuerint mediocres: et medicos motus inter acuti
 et dicitur: si fuerit: oportet vt fluidas et inuestigas: b̄ signi
 ficatiōes: et inter forte et debile cōparat. Si em̄ h̄c fuerint:
 de acute egritudine et dicitur: facies non fallerit.

De intelligenda crisi et causa eius. Cap. vi.

Tempora motū dicitur acuti: sequit̄ vt de crisi et
 et causis dicam. Dico autē q: salū motū vt egritudo
 et motus lūcōm̄tatio et reuolutio motū: q: duo
 aut in tpe paruo sub̄bita: et ad salutē infirmū
 ducunt: aut ad mortem defertentia. que ducunt
 ad salutē bone crisis esse dicunt: que ad mortē male. h̄c
 autem in acuta egritudine sicut p̄cedens: aut mutatio pau
 latim in longo tēpe: potest p̄fic dicitur infirmū ad salutem
 que cū augm̄tatiōe fit virtutis: et minoatōe motū: si pau
 latim: aut h̄c eadē mutatio paulatim ad mortē ducit: q: fit
 cum virtus minoat̄: et motus augmentat̄: hoc autem est
 cum m̄ba: consumunt et substantiales humiditas: eos
 congelat̄: et calor naturalis extinguit̄. hoc autem v̄t q:
 dicitur egritudine: aut em̄ sunt mutatio inter tardū et ve
 log dicitur: et ad salutē ducit: q: fit cū motū sub̄bito ad bo
 nū reuertit̄: et post paulatim minoat̄ incipit: et v̄ augm̄
 tari quocūq̄ motus finiat̄: aut mutatio inter tardum et
 ve log ducit ad mortē: quod fit cum sub̄bita motū reuolutio:
 infirmi virtus minoat̄: et paulatim ad mortē dissoluit̄.
 h̄c duo in mediocrib̄ cōsideranda sunt passioibus: que
 inter acutum et dicitur motū habent. Ergo species cri
 sis sunt. vj. mutatio prima ad bonū sub̄bita: dicitur bona cri
 sis: sc̄da ad malum sub̄bita: dicitur crisis mala. tertia mutatio
 motū paulatim ad bonū: et dicitur quarta mutatio
 motū paulatim ad mortem: et dicitur p̄mo atq̄ finitio: q: n̄
 ta mutatio sub̄bita ad bonū: que paulatim minoat̄ vt q: ad
 sanitatem: sexta similiter ad malū cum virtus deficiat vt q:
 ad p̄dēdū. h̄c duo vltima cōposita crisi dicunt̄. Bona cri
 sis in si acuta egritudo acut̄: fit cū vbi sub̄stantia: et natura ad
 dissolutōne bonū a malo mouet̄: et in expellendū malū mo
 uet̄ et confortat̄ v̄t a corpore eiciat̄. Mala crisis simi
 liter est in statu cum nature p̄ualcat̄ motus: et est itaq̄ si
 aut dicit̄ saluē: crisis mutatio velox et sub̄bita super
 uenientis motus propter duriciem accidentium: et infirmū
 luctantem ducens ad salutem vel ad mortem. Velox
 ratem dicit motus propter calorē: calor em̄ naturalis natu
 ralter facit velocem mutatiōe. Duriciem accidentiū et in
 firmū dicit reuolutiōne: motus in vltimitate status: et
 virtutis est post et furor bumōs: vnde motus egritudo: et
 ex nature dominatione in motum vel ex repugnatōe vir
 tutis em̄ repugnat motus vt cus vincat: quoquo modo p̄t
 se adiuuat vt materia f̄s a corpore expellat̄. Similiter motus
 contra virtutem pugnat: laborat vt sibi p̄ualcat̄. Et
 autem virtus motum superat: fit crisis bona: et infirmum
 ad sanitatem ducit: cum motus virtutis vincit̄ mala cri
 sis: et infirmum iterum. Vocatur autem crisis succidūm: q:
 hoc tempore apparet perfectio motus quo v̄ndum fit in
 firmo et scientia quantitas motū et virtutis infirmi: v̄t opo
 tet virtutē infirmi inuestigare: q: multū suat̄ in p̄nolitia
 futuris medicus: non autem ex ratione p̄t intelligi: si pot̄
 experimētis et v̄sitatōib̄ infirmi assiduis. Intelleuit̄ aut
 crisis tribus modis: aut ex scientia rerum cum quibus ve
 niat: aut ex scientia in qua dicit esse debeat: aut ex scientia suo
 signorum: id est accidentium malorum.

De qua purgatione crisis veniat. Cap. vii.

Liber decimus

Cientia rer si cum quib? crisi? sit ventura tali
rer est inqrenda: cui? virtus morbo pualeat:
aut materia? ei? expellit? oino a corpe? vel valeat
illud purgare: aut in aliquo membr? phicit? igno
bile atq? debile. Purgatio materic? e? pulle? e?
cum morbus sit acut?: materia subtilis atq? le
uis: hoc aut? est cum sudore atq? vomitu sue egestion?e: aut
sanguine de crasis effluente: mestrus quoq? e? emorroy?
dis. quecuq? potum veniant erit crisis inde habeda. Hoc e?
purgatio in quibusda? est maior: in quibusda? minor: fin qua
ritate? materic? loci in firmu. Scdm materia? q? in cholericis
ca vel pacata passione crisis erit cu? sudore: vomitu? siue ege
stione. In sanguinolentis ergo morbis? feb. que sequitur
apostemata in viscerib?: si calida sit materia? erit cu? langu
ne a naribus fluente menstruis vel emorroydis. Scdm loci
infirmi: q? crisis in frenesi cum sanguine e naribus erit et ni
mio sudore in collo? in capite. In feb. que est ppter aposte
ma epatis: si sit in gibbo fuerit: cum sanguine e naribus
debris: aut cu? sudore totius corporis: aut cu? digesta? vna.
Si sit in ocauitate epatis: plurima crisis cu? vris solutio:
vomit? sudore: mestrus vel emorroydis erit. In fe. ppter
apostema splenis: si in sinistra parte apostema erit. Ita sup
prima? parte epy? vera causa? que est? er pura? dpo. plurima
crisis facit cu? sanguine e narib? effluere. virtus eni? calozis
in hac feb. leuat sursum sanguine? e? dissoluit atq? ventosita
tem gignit: vnde vena aperitur: et crepan? atq? materia? in
quedam vnde? membra: in quibus inde generant? vel vlnie
ra vel apostemata: vel nigredine? aliqua media? qd? contingit
cum morbus non adeo est fortis: et materia? est grossa: neq?
virtus adeo est fortis: vna aut? dara. plurim? aut? hoc est
in morbis quoq? crisi? post dies est. q? quicunq? morbus
post dies. xx. terminatur materic? est grosse? vel frigide? et ad
digerend? dure? vnde vsq? ad. xx. dies morat? vel plus: deim?
de eam natura confortat? in materia? in aliquod membr? e?
pellit? eam: vnde generat? vulnera nigredine? vel apostemas?
ta. Hoc vulnera si in aliqua concatenatio? sit vnde defecta?
e? in firmu? in manib? vel pedib? doloz? arcticis? habeat: aposte
mata gignit. Si in infirmitate in firmu? laboziosus fuerit vel
si febricitauerit: plurim? erit apostema in articulari. It? q?
quodam m?boz fatigauerit anteq? infirmat? fuerit: in illud
membr? morbo? incidet. Apostema eti? in m?bris naturali
ter debilib? nascit? sicut in articulari. Si passio fuerit in cere
bro: aut nascit? in molli carne? q? est in collo: si morbi sunt fuffo
cables: aut molli carne? scellaru? in passione pectoris e? pul
monis? e? pleuresi? aut nascit? in inguinib?: sicut in fe. aposte
ma splenis? v? epatis sequenti?: et eti? apostemata alioz m?
boz q? sub hypochondria? sunt. Apostemata itaq? p?ssu? a m?
bra in quib? nascunt? deisgratia? sunt in fe. q? er v?ceru? nascu
tur apostematib?. cum bis omnib? acutus finitur morbus.
Quasi? morbus cu? quolibet istoz? no? finit? peio: q? fuerit re
dit. Si post auricularis ercat apostema neq? sanie? facit: re
uersione? morbi significat: aut articularia? apostema. Mox? et
aut? intelligatur q? cu? morbus sinas? sine aliquo? pcedentiu?
siue purgatio? vel vlnierib? vel apostematib? non debere
te? videre quin reuertat?. Unde op? te fortiter studere in in
firmi regimine? sicut dicuntur in regimido? egritudine?
erectis. Si eni? hoc fecerit? est morbus no? fuerit fortis no? re
uertur. Si vo? morbus fortis fuerit: et tu fin? op? oportet in
firmu? diu? receris: reuertit? is no? fortis: e? infirmus debilis
sanandus erit. Ergo si negligas infirmi regimendu? reuertit?
morbo? duplus q? fuerit? no? curatur.

De ymeracrisi. Cap. viij.

Deracrisis habeda est in die determinato. I.
iij. v. vii. ix. xi. xiiij. xv. xvii. xx. xxij. xxiiij. xxvij.
xx. xxxiij. xxxvij. xl. e? post. xl. morbus cum crisi
non finitur: s? est egestionib? et dissolutionib?.
Hic tam? dicit in p. no. q? crisis in. xl. v. l. lxx.
z. ar. veniat. Item dicit q? infanti? morbus. vij. annis finia
tur: aut cu? ad etate? perueniat. Ita no? dicit morbos ceticos
post. xl. dies p? crism? finiedos. hoc em? est? tardus sicut
crisis motus: q? est post. xv. no? est velox? veluti ante dictu? est.
Uigint? e? ceticis sunt dies vsq? ad. xl. venientes: et ibi se com?

plentes: dies in medio pretermis? non sunt ceticis cum cri
sis in eis non veniat: vel si eueniat rara est: cum morali:
aut morbo? reuertit? peio? q? fuerit. hi aut? dies ceticis dicit?
et quo infirmus mutatio? suari? l. et accionem: eorum
nomenclatur. Passiones multici? que post partum: eis veni
t a die parturitione? sicut lib? p. dicit in incipit. Dies ceticis
quatuor? modis differant? e? spissitudine? in p?ssu? v?
nietis? raritate. Scdm modus e? h?c: veniat? e? d
q? n?citat? res post? fe? futuras sic posse? est. Tertio? veniat? e?
e? malignitate? vna. Quarta? e? p?ter? debilitate. Spissitudo? e?
ue raras: q? sunt quida? dies ceticis in q? crisis sepe acci
dit: z? sunt in quibus raro venit: et sunt in quibus fit ei? v?
ni medicoribus. Dies in quibus venit sepius differantur. v?
spissitudine? gradibus. Primus gradus est. vij. vel. xiiij. Scdm
dus. xj. vel. xvij. z. xx. Tertius. xj. xvij. z. xij. Quartus. iij. et
xvij. Dies in quibus raro venit crisis in q? duo? diuisant?. pri
mus. vj. scs. vij. tertio. xvij. quartus. xij. Medicoribus
est. xij. v. xxij. v. Diuersitas diei ceticic? e? nuncio? hie
fozian? post? fe? venit: et cum dies indicantius quid in die
cetica? indicatius post? fe? ventura veniat? d. beat? nunciat?
v? pote? dies q?ta nunciat? qd? boni? erit in. vij. veniat? qd?
malignitatis in. vj. Terbi? gra. si in quarta? apparuit? bene? i?
gnificationes: sicut in vlna? coctione? oregonis: e? ego?
ris insusos? e? gutte? sanguinis e naribus effluente? e? post?
derij? ubi? ceticos? somni? dicit: e? bonitas? m?ris? fe? ad?
mentu? morbi? in die. vij. Si vero male? fit sicut ante dictu?
tates: et extrematur? frigiditudo? sudosus? v?p?ffores? in
firmi? grauitate? mos infirmi? erit in die. vij. dies. vij. ma
ciatus est. xj. iij. iij. xij. xvij. xvij. xj. Diuersitas diei ceticic?
in bono? z? in malo? est: qua? quedam crisis est bona? z? fada
lis? z? e. rta: v? bona? crisis est? cum morbus finitur anteq?
significatio? deoctionis? finitua? fuerit? in malis? accidit? e?
ruerit? que? timenda? est: sicut tremos? coctio? doloz? in p?cedo
dij? z? cum aliqua? est purgatione? et ante? fe? bonus? nuncium?
dabuert. Ibi? dies inter? fe? p?iores? z? p?iores? p?iores?
bis omnibus. vij. z. iij. habentur: post? bis in bonitate? finit?
iij. z. xx. minores? bis in bonitate. ij. z. post? bonis. xv. v. xj.
post? bis. iij. est autem dies in qua? crisis veniat? est mala.
Crisis mala? est? quam non p?cedunt? deoctionis? significatio
nes: z? accidentia? sunt pessima? magna? z? molta. v. vij. iij.
post? bis. ij. post. xv. z. xj. Diuersitas crasis in vlnis? e? de
bilitate? est: q? est quedam dies ceticic? q? arculado? curres?
dam? no? non arculado? curres? e? arculado? qd? finit?
c?puta? v. iij. vij. xj. xvij. xj. xvij. z? hoc codice? vige? ad
xl. sicut dicit? h?p. termini? inquit? e? post. xl. dies: arculado? z?
sunt dies: vsq? ad. xxx. et aut? xj. tr?cat? de ceticis? virtus quo
ternarij? virtuos? ceticic? tr?sit. in. vj. z? cric? e? cum. iij. z? v?
arculantes? ipse? sunt fortiores? et motu? velociores. Dies
autem? ceticic? que? no? circulant? currit? est? bis? lita? quoniam
ter quaternarius? currit? z? est. vij. quoz? virtus? currit? v?
xx. quos? cum? transeat? aut? est? virtus? in eis. Si autem? fuerit
debilis. I. causa? autem? diei ceticic? in. iij. z? vij. fontos? e? v?
cio? cursus? est? lune? cu? em? stelle? motus? omni? d?struunt?
z? destruendo? sunt? in m?do? cause? z? vnaque? e?? bac? bobat?
proprietate? p? fe? destruitur? z? sine? altera? e? luna? bobat?
prietate? significat? rem? vel? velocius? fe? mouentem? z? coeunt?
lem: z? illa? rone? velocitates? habet? cum? omnibus? aliis? in? m?do
uersione? z? motu? rerum? ppter? vlnicitate? sui? artum? in? m?do
inferio? actione? f?e? in vlnocibus? apparent? m?nt? e?
plurim? coniungunt? cu? sole? z? cum? inter? fe? sole? gradus
sint. xlv. z? sua? figura? sit? media? qd? raturat? e? in? quarta? die? est?
sue? appariitionis. Item? cum? actione? f?e? sint? debiles? e?
lo? tepore? cu? inter? fe? sole? gradus? sint. x. z? h?c? figura? e?
quadratura? vna? e? z? qua? inter? fe? sole? quarta? pars? est? cu?
culi? qui? in? die? e? est? consistit? inter? fe? actione? eius? in? hoc
tempore? sint? fortiores? cu? inter? fe? sole? gradus? sint? gradus? z?
figura? sui? tres? partes? sint? circuli? z? hoc? in. iij. sic? die? a? sua? d?
solitudo? z? actio? e? debiliores? sint? p?iores? cu? inter? fe? et
sole? e? r. sint? grad? z? e? h?c? figura? oino? vocat? oppo?itio? e? d?
in? die? qd? raturat? e? h?c? vna? e? est? p?ter? arculat? e? actio? e?
e? fortis? sint? z? sicut? cu? ad? oppo?itio?e? sole? p. xlv. qd? vlnit?
vel. x. aut? q? v. sicut? suas? actio?e? circa? rerum? mutatio?

Liber decimus

numerū: op3 ergo dicitur unde eadē cretica fm cursum lune
 diuertit. Dico ergo scilicet op3 pbi z confirmat: q; sol z ce-
 teri planete causa sunt dīstruōnis z dēstructionis istius nri
 mundi infernois: s; tū forio: z stabiliō: z rectio: atq; muta-
 tabiliō: in his est sol. Scim⁹ em̄ q; veris: estatis: autūm: et
 hyemis ipse solus z non alius causa sit: in actionib⁹ rerum
 que p ea fiunt. i. generare animalia que elementoz sunt pas-
 ses: z cōplere fructus in suis actōib⁹ z pfectiōib⁹: mou. re-
 ctū ipā aialia idē facit ad coitū pmanet gen⁹ suū: z alias
 res que vniuersales faciunt actiōes. Sterū actiōes lune in
 hoc nō subsistantis quas diximus sunt magne: sed tū minores
 solis actiōes: et rēi postērio: est in q; dīatiōe: q; dīatiōes mē
 sū p ipā sunt z actiōes sue i p sibi⁹ maris sunt apre. Quic⁹
 qd em̄ facit a sole accipit: q; lumē suū nō est nouū nisi a sole
 separet: neq; illuminat aliqua pars ipsius nisi q; a sole con-
 spiciatur: lumen vō totū suū perdit: cum inter ipsam z solē
 vmbra terre opponit. Qis ergo actio lūa videt esse fm quā
 ritatem que a sole elongat: lumē eius tunc implet cū oppo-
 nitur soli: mediatur cum quadrat: debiliō vō est tertianū
 q; quartanū: debilissimā vō est sextū nouelū cū post dīstru-
 ctionem appareat ab cōsolū: q; lumine solis est operitū. Qa
 gnitudo ergo in fructibus: z mouēdis ad coitū aialibus: z
 mensurōz curribus fm dīfinita tēpora cōsiderat: z simili-
 ter epieplia circularē z multa alia que fm q; a sole incipiunt
 elongari sunt habēda. Qdā ergo sit intellectus: q; luna ad-
 iutorio solis indiget: sol autē nullū necessitatē habeat: neq;
 lune: neq; ceteroz planetaz: nullū em̄ hoc sibi pōt obuiare
 in iestate faciēda cū nostris capitib⁹ sit opposit⁹: neq; in frī-
 goze faciēda cū curat declināda a pīoz oppositio: nec in fa-
 ciēdis rēperatis temporib⁹: s; vernali: z autūnali cū curfus
 suus rēperet. Unde pbi solū imperatorū assimilauerunt: lū-
 na scō ab impatore cesari: q; iter nos z solē opposita est
 posse fuit in oibus his mundanis copozib⁹: necesse est erer⁹
 ceat: neq; in hac dominatiōe ceteris planetis est dignior:
 q; est fortior: sed q; nobis est vicinior. Idē ergo causa est ne
 cessaria vt omnia res mūdāna er ordinatiō z regimēto fiat
 lune: z s; sui similitudine se habeat. Que ergo res lunari
 mīlitudinē magis est appetēda vel aptāda q; ipsa natura: s; u-
 cur em̄ luna a sole accipit lucē z sibi aptāda: sic z natura a lu-
 na z sibi coaprat. Diuersitas q; dicit cretica fm lunā est dicē-
 da. Idē autē diuersitas est multiplex: q; luna a sole figurata
 octoz accipit q; magne sunt z aperte: sed q; tuoz: ceteris sunt
 fortiores z apertiores in suis actionib⁹. Vna cū bicōnis ap-
 pareat: z in die quarta. Scō cū soli sit opposita z lumē suū
 cōpleat: qd sit cū inter se z solē. d. xij. sint gradus in. xij. Se-
 cūda die tertia z quarta cū primo z scōdo a sole quadratur.
 Qmū quadratū est cū medieline cōpletur lumē: z oien-
 talis est. Idē autē est cum inter se z solē a parte orientis. x. c.
 sunt gradus: z hoc in septima die fit. Scōm quadratū est cū
 lunen cōpletur mediē lune z est occidentalis: qd sit cū inter
 se z solē a parte occidentis. x. sunt gradus: hoc autē est. xij. die.
 Sed tū cum orientalis est: fortior z apertior: est: q; ad sui com-
 plementū tendit: ergo obstruō: z debiliō erit cum occiden-
 talis sit q; ad defectiōnem sui vadit: er pppter hoc fit septi-
 ma dies fortior: in morbo q; rī. Si ergo be sunt q; tuoz: si-
 gure lune quas fortiores z apertiores dicitur esse: et ideo
 pūationes sunt diei creticē z non nūciatiue. Alie vō q; tuoz
 figure que pīozibus sunt debiliores in virtute: Qmā est:
 cum mediā sit inter solē z pūmū quadratū a parte orientis.
 xlv. sunt gradus: tū est in die tertia. Scōda est cum inter se z so-
 lem z pūmū quadratū a parte occidentis cum lumine im-
 pleatur quarta sui: z sunt inter ipsū z solem a parte occi-
 dentis. xlv. gradus: et hoc est. xxiij. die. Tertia est cum inter
 signū oppositiōis sit z pūmū quadratū. i. lōge a signo op-
 positiōis er parte meridici. lxx. gradus: z a sole er parte me-
 ridici. lxxij. sunt gradus z medii: z hoc est in die. xi. quarta
 cum inter signū oppositiōis z scōm quadratum sit. i. lōge
 a signo oppositiōis a parte septētrionis. l. gradus: et a
 sole er eadē parte. lxxvij. z medii: z hoc est in. xvij. die cōple-
 tis lune figuratiōib⁹. Restat vt dicamus que fortior sit:
 et q; debiliō: z que mediocrius. Qm. ergo luna in pūmo qua
 drato sit solis: aut inter solē z hoc idē quadratū ascendēs

in orientem sit fortior: in significatiōe: z altior: z turtior. Qd
 autem in secūdo sit: aut inter solē: z hoc idē quadratū
 descendēs in occidentē: sit debiliō: z nō adeo certior. Et q;
 sit orientalis ad cōplementū sui vadit. Qm. vō autē occi-
 talis: ad defectiōnem sui tendit. vnde. iij. z lxx. fortiores sunt:
 z fidētiōes q; xij. z xxiij. restat q; hoc eritue maris sunt q;
 dicitur: quia in. iij. z. xv. dieb⁹ fortiores sunt q; in. xij. z. xxiij.
 Similiter cum luna sit inter signū oppositiōis: z pūmū
 quadratū a parte meridici fit fortior eius aco: z apertior
 q; cum sit in hac eadē quantitate a parte septētrionis: q;
 in meridie ad cōplementū ascendit: in septētrione eadē
 ad defectiōnem descendit. Item luna figurata habet alias oc-
 cultas z debiles in significatiōibus. Idē vna die ante con-
 functiōem solis z vna die post: z ante oppositiōem vna die:
 altera post: q; ante coniuñctionem z post sunt dies pares. i.
 xxvij. z. x. crīs autē in his nō est certa neq; verā fm q; pas-
 ria dicitur imperfecta et incompleta. ante oppositiōem:
 z post est. xij. z. xv. imbo dies: est sint imparēs nō nume-
 rantur: z si. xij. appareat virtus z initiū actiōis in ipsam cō-
 plementū est tū in. xij. propter hoc. xij. fortior: est cery-
 rior: duobus sc; modis: aut q; complementū actiōis in ipsa
 est: z in ipsa appareat: aut q; vna fortior: lune in. xij. est die q;
 plena est lumine. xv. q; xij. est vicina z scōda z cōplementas
 actiōis in. xij. impossibile est quin alterū complementum
 sit in ea cum nō a seimūc tantū sit spaciū natura aliud dō-
 plere possit. Actiōes em̄ naturē non sunt subite: sed paulu-
 tim z intermisse fm dīfinitionē z ordinamētū. Alie vō
 inter duos sunt q; dīata sūt nō sunt certe: q; an. vij. z. x. p. l. vi.
 vj. est. z. vij. z ante. xij. est. x. z. xij. de comma sunt paria
 et ideo debilia. Illona vō nūciatiua est: q; natura cum in. xi. cū
 sim facere incipiat in. iij. die nūciat q; ipsa nō acciderit
 liter facit: q; ad virtutē z complementū ascendit ante pūmū
 quadratū z oppositiōem. Idē autem est diuersitas diei cre-
 ticē fm naturā numeri z lūcē lune. Sed sunt vōmes fm
 cut s; p sibi se hoc conturbatēs z cōtrariantes dicentes: vō
 aut cōstitatē: scilicet dies creticē extra naturā numeri z curfus
 lune: dicētes num erū imparem in die cretica esse fortiorē
 q; parem: quare ergo crifim in. xij. z nūmū confirmatissimū
 in. iij. cū hoc videri sit paritas. Rēpōditur: s; s; impa-
 res dies creticē dies sint certiores z digniores naturaliter:
 pares intermiscitur accidētialiter: q; si crifis inde indi-
 piat: completer in. xij. iij. impurtia: q; in ipsa appareat quid
 natura oportet: et s; h; in tertia die incipiat completer in
 in. iij. inde vocatur nūciatiua. qd pbi nō negligētis cum vt
 derent impantat hoc cōtingere accidētialiter reuertit sunt
 in se actionem inuestigatēs nature: z naturā inueniunt
 rum altissimaz motū se quentem: qd cum fiducialiter exple-
 uissent ad lunam redierunt terre viciōis: z eam viderunt
 in mensibus inueniunt: q; sodiacum in quibusdā mensibus
 xxvij. in quibusdā. xxvij. peragratur manifestū. Scim⁹
 luna appareat vespere ante. xij. diem significatur mēspz
 teritus fuisse. x. diem: in quo mense luna sodiacū in. xvij.
 diebus habuit expletum. Si em̄. xvij. duos impens dies
 appareat luna sub splēdore solis: et ita omēs dies sūt. xij.
 Si autem appareat post. xij. significatur mensis pēteritus
 fuisse. x. diem completus: z lunam suam circūle
 uisse in. xvij. diebus. Si em̄. xvij. dies lunens dies app-
 pareat luna sub splēdore solis: z ita numerus. x. diem com-
 pletur. Unde oportet intelligi q; luna tardum z velocius
 motum. Velis autē est eadē natura vt mouetur fm motum
 altissimū rerum: cum em̄ sit vna virtus suarū virtutū: s; cō-
 cit eam deus omnipotens ad constituēdū: z dēstruēdū
 aptiozem. Qm. ergo pbi hoc appareat certissimū erit:
 cum naturā fecthat in suo motu z actione: aut propter simi-
 tatem virtutis naturalis: aut propter subtilitatē z leuitatē
 materie fit motus suus z actio fm lunā sodiacum in. xvij.
 diebus cōplēte: z si natura tardetur: aut er defectiōe
 aut er grossitudine z granitate materie fit motus z actio
 fm lunam sodiacū in. xvij. diebus cōplētem. Qere er
 go inelinguatib⁹ qd diuersitate motuum crifis fm dīstru-
 tatē motū sunt nature in velocitate z tarditate: sicut mo-
 tatiōes figurarū lune in velocitate z tarditate sunt er mo-

tuum suoni diuersitatebus: in velocitate et tarditate. Sufficit nobis de die cretica et eius diuersitate dixisse fm naturam numeri et cursum luna.

De significatione nunciantis crifim. Cap. 1.

Significatio qua significat crifis: aut future nō gaudia et: aut p̄tētia. Futura designans crifim: motus est morbi et furor: ius: fortitudo caloris: et signis deoctionis in vna et egestione atq; spūnas: pulsus magnitudo et eius velocitas: si febris est periculis: si finitatio sua et motus velocitas et molestatio: sicut si tertiana fuerit et tuens sit: etas infirmi tps calidus: materia cpo. vna crifis: pec oia significat velocitas enim crifis. Si aut cōtrario: sicut si morbi motus fuerit quies: et calor: debilis et nulla coctio appuerit: pulsus paruus: tardus: feb. periculis tardio: et debilis et actio: quotidiana sit vel quartana: infirmus aut femo: vel fene: rēpus frigidus significat tarditas crifis. Si significatio mediocris fuerit q̄ inter has duas media sit: sit crifis inter velocez et tardum mediocris. Et si significatio morbi crifis ventura intelligig ant q̄ veniat. Significatio presens crifim offēdet magna fuit accidētia semper crifim comitātia: precedunt enim purgationes has et vulnera in crifim venientia cōtratio et angustia et accidētia magna timida. Quia aut vñs nō fuerit intelligere crifim: nec fuerit assuetus in visitatione infirmi timer et dubitat. Si in die fuerit crifis: fit molestatio et periclitatio in nocte: fit in nocte futura fit in die fit molestatio et periclitatio. Hec aut molestatio est cōtratio infirmi: et surrectio et iactans mutatio: in capite: dolores: magis frupos: alie nates: grauitas sensus: splēdo: et mala imitatio: tenebro sitas: lachryme sine fletu: rubor: in oculis sine opp̄thalmia: rubor: facie: menti motus: angustia: anhelitus: tremor: coctio: dolos: colli: cruris: v̄tris inferioris ad sapia: inf. nosu labio: trillatio: p̄ctura: in romacho: olo: in oculo: rigor: tremor: angustia in vna: cōspatio: egestio: sitis nimia: et alia magna accidētia. vnde intelligimus q̄ crifis fit p̄ces fene. Si significatio hē aut tere aut partim apparuerit in nocte: significat crifis ventura in die illius noctis: q̄ si in die fuerit erit in nocte futura. hē signa aut bona aut mala crifim nūciat. De bona oñt q̄ die crifis cōpetit nos certissim car pulis fortis: aut deoctiones bone apparētes: qd cū sit sequitur bone purgationes quas dixi: et aut sanitas infirmi: aut melioratio fit. si purgationes fit de qualitatib; morboz pertinētibus: vde loco infirmum vicino fit sanitas certio: v̄ melioratio. Species aut purgationis vniuersi modi de accidētibus vnāquāq; precedenti: intelligimus. Si em infirmi facies et nates rubuerint: et grauitas in temporib; et dolores in collo habuerint: et apparuerint. sibi aut oculos tenebrositas: aut splēdo: et sentiat tēnositate vbi hypochondria crifis cū sanguine et naribus ventura significat. Si cum bis signis purigo et rubor: apparuerit in narib; et infirmus cū naribus suis oia: intelligit statim futurum sanguis. et si adolecētibus fuerit magis certissim sanguis: sanguis em si adolecētibus est plunius: in iuuenib; v̄ et femib; raro sanguis est iuu: a naribus. Et infirmus patit in capite grauitate: et dolores in ore stomachi et titillatione in infero: vbi labris: et sub hypochondria frigerit: certū signū est vromendi. Si alienatione mentis: stupor: et ostipatione habuerit v̄nē et egestionis: rubor rem quoq; in exterioribus: coctio: sumi calidus de capite ascendente cum infusione: pulsus v̄o mollē et estuofum: significat crifis ventura cū sudore. Si aut nihil horum presenserit et infirmus grauitate puncturā et gurgulationē sub vmbilico sentierit: crifis cū egestione futura erit. Si v̄o patit dolores: et t̄tatione in dorso: et solutione v̄tris et emoroydem in v̄sa habuerit: tunc crifis erit in sanguine emoroydarum: et sibi fit emulio: intelligere de menstruis. Si crifis de bimō purgatio in bona die cretica fuerit: p̄cesserit coctio et fortis pulsus: et infirmus postea quic tē et leuitate ferit: et accidētia que cū crifis fuerit ablata sunt: et calor: deueserit: color: meliore: infirmus quoq; pulsus cōferte: crifis bona et p̄fecta esse intelligit. Significationes crifis male bone sunt cōtrarie: accidētibus em que diximus apparētibus: siue partim sive oib; v̄o cretica: siue noctibus: neq; de die

bona crifis vel signo apparente deoctionis: pulsus debilis et purgationib; in qualitatib; morbo nō armentib; mala et periculosa crifis significabit. Si significationes fuerint mes diocres: crifis non p̄fecta erit et morbus mox: neq; liberat: sed in die cretica postea futura morabit. V̄erb; grati: si in die fuerit. vii. motabit morbus ab oculo: v̄q; i. ar. vel. si die fuerit morbi finitudo: reuertit morbus: et et infirmitas fuerit pessima: et virtus defecta fit periculis. Sed si virtus fortis fuerit salubre crifis. Op̄ aut medicū intelligit: periculosa accidētia finitudo facere crifim in die q̄nta vel sexta salubria retardare et acuitate sua.

De significatione particulari vel motū vel l. luten postendenti. Cap. 1.

Via diximus que oportuerat de significatione vniuersali salutē vel morē nunciat: de temporibus q̄ et sciētia acuti vel diuturni morbi: et de scientia crifis: op̄ incipi de significatione particulari salutē vel morē nunciant in oibus morib; et hoc fiet fm auctoritate h̄ippo. in p̄no. et in ap̄o. et in alijs suis libris: et q̄ et plurimis infirmis visitatis nobis apparuerunt. Incipiamus ergo a malis significationib; p̄dictionem nunciantib;: et post ab his quib; salus perpendit: sed tam op̄ intelligi que be significatōes male in magnitudine: p̄ fortitate: bonitate et malignitate vult dixerit: in quibusdā em vites: in quibusdā dō debiles: in quibusdā mediocres fuerunt: qd glososus h̄ippo. mōstrauit in ap̄o. et in alijs suis libris: cum ceterisofum morale: et motū vicinū dixit. quib; diuersis motū significari p̄caudib; intellexit: cum autem malū vis sit possibile est infirmum sanari si bona signa apparuerint. Hos igit a malis significationib; incipiam; Significationes inquit que malū nunciat: aut in acuta egritudine: v̄ diuturnas erunt cōsiderāde. In acuta intelligim; t̄t accidētibus in qualitatib; in tactu: in corpus egritudinis: et morbum qualitatē: v̄. De coctio qualitatē: si em facies mortali affimile: malū signū ostendit de virtute et defectio apparet in facie toto quantū remouet: est a facie luna. Facies si efigurata fuerit: sicut h̄ippo. dixit: nates et oculi concaus: rēpora solida et lena: auricle frigide et cōtrate: cartilagineas eaz; trāfuerit: curis facie et rētra: color: lilius vel viridis: super facie occubātes: periculi significat: hē oia: si non et solutio v̄tris vel et vigiliis fuerint: v̄ et labore: vel n̄ mio dolores: t̄t em miosa sunt i p̄sumate: facies em bimō in diuturnis morbis: et nimio labore et digestionibus fit n̄ m̄ m̄is: p̄pter morbi corpus confundente: et buemctationis carnolor; memb; dissolutionē et coq; defecationē: spiritus et sanguinis minorationē: et labore: dolores: vigiliis p̄pter dissolutionē multā spiritus et humiditatis siccitate: atq; de fectionē spiritus et caloris naturalis: que in extrema coctio pertingere nō possunt: maxime in facie que parū habet sanguinis p̄pter remotionem a corde et epate que fundam ita sunt spiritus et sanguinis. Item q̄ pars plunima faciei sunt oia: Si em caro et humiditas obfoluat: be pessimatates cito in facie ostendit: que si in diuturno morbo fortis apparuerint p̄pter longitūdine morbi necesse est v̄t post parum tempus: fortitudinē: molestationē: et magnitudinem significant motū: vnde peritōnem videntur offēdere: sed si sint et labore: vigiliis: digestionis: fluxio: dolores nimis periculum erit. Si dies tres transierint: et accidētia permāscerint: et morbo esse intelligit et sunt mortalia. Si albedo oculorū est ru: et v̄ne liliide vel nigre mortalia. Si albedo oculorū h̄i significat: et sicutum pellicularū et v̄. sanguinolentia. li aliquid venarū oculorum: et earum nigredo: frigiditū nō sicut oculor;. hē signa propria ad nocentem sunt attrinētia. Scire foas oculos in egritudine acuta malum signū si nō sit et vomitu: vel op̄thalmia. Si em non sit et bis duobus pessima materia: de se de se in oculos denotat. Si oculi aliquid rei sunt alligati neq; se mouerint pessimum signum: coagulationem et mortificationem sui significat. Si albedo oculorum in somno apparuerit et palpebre sint semilause: neq; bec et purgatione neq; consuetudine: vel in sanitate: p̄sumum est et mortale: et defecationem cerebri significat. Si

bu. in corpore se coadunantes diuersos in eo morbos significanc: materia multo tepore ad repugnandū z cōsolidādū necessaria: vñ multo pessimata significat diuturna: cñ passio fit cholericā cñ fastidio z hō digestionē habeat longo tēpore: fastidiū fibrenter: hō significat: z intestinis apothema. Si oisintertia qñ carnis frustula exierit: mox signi-
ficat: qñ vulnera comederit inuicta: zenerit vñ in scōas tunica perforata: z excoarauerit: qñ est egessio paulatin ve-
na cōspissa: malū est: q cogit infrā mē leuare z ita deficiat vir-
tutis eius: maxime fit per pungitiam. Egessio pura post diuin-
teriam in alium est: q intestina excoarata sunt ab acuta cho.
Egessio nigra spōte veniē cū fe. vñ sine fe. pessimū est si nō
minuit: z oīa q exiūt de corpore egessioes z vine si mali sint
colosis pessimū est: si nō murtat aut qesat: q nigredo eges-
siois z vine icēssio significat. Si muref z paulatim qesat
vnture nature malos bu. simētē i corpore sign. Qualicōqz mor-
bo in initio cho. m. defurūz: aut deo: usqz exeat mox signifi-
cat: q: aut materie mltitudinē: aut virtutis cōtēntie significat
defectionē: quomū qualecūqz sit pessimū est z mortale. Quas
lūcōqz de acuta egritudine aut diuturna defecerit z aliq alia
re: z nī. cho. exierit post illū. vñ mox: sicut abortiva mulier.
virtus em in bmoī cecidit: vel bu. morbo ipsa natura nō epu-
lit: sed ex sua abūndantia erielit. Febres peracutas habent
res: si suprici sunt: malū significat: calor em accēdit ad supio-
ra. z significat sub hypochōdria subilesnooent stomacho: z
epati: z alijs instrumentis cū. Si aut augmentet dissoluto
dubii fit de morte. Eleotifitē exire cū sonitu: cū sine nō facit
cōsuetudinis: aut inuercidus non fit malū est in acuta
egritudine. Si em sine mē fuerit significat magnū dolorē
ventrē circūdantem. Si autē terra voluntatem emētis significat
alientationē que vtrāqz est pessima. Significatiōes in vīna
si sunt capite: vīna in m. asculo seu femina perditionē si
gnificat: cūqz sit puerit: tūpore: significat em cōsumptio-
nem humectationis in corpore z moistificationē instrumenti
vīne: vīna em nlex in cēssione ē humor ppter calorē nimī:
z inde perditio significat in otibus etabz nisi signis pceoz
dēnt: in die cretico talis z multa veniet. Pueroz qvō vīna
subtilis z aquosa malū est: q: naturaliter debet esse grossa
cū hypofasit. ppter frutē eoz corpus mutabile z coctione
humoz sicut in spiritus in pleurex z emunctioz reumate: z
sane in vulnerē: qñ sit grossio: intelligit deoctor. Si aut
vīna pueroz subtilis est z aquosa in lōgo tēpore malū est:
ppter cōtrarietate nature eoz: q: si in vīna hypofasit sit
nigra: in simitate aut vasis aut nebula descēdit ad infero-
ra perditionē significat: quā nigra hypofasitō demōstratiua
est icēssiois: aut nimie frigiditatis: z fit in fundo: aut des-
cendit ad inferoia: significat morbi victoriā z in virtū-
tem sui dominationē: sicut alba hypofasit cū lenis z in fun-
do sit: significat sanitatē z deoctionis cōpletionē. Eū nigra
hypofasitō ablationē sicut deoctoris. Urina adā z subtilis ma-
la: q: sicut deoctoris ablationē z nature defectioes ad morbi
materie repugnatiōem. Itē sicut ascēssione caloris ad supio-
ra corporis: z futura alienationē. Si aut vīna sit talis: z bo-
mo alienatus sit: perditionē ostendit: q: calor: cerebo: cō-
mixtus est. Si aut salubris fuerit significatiōes z mēs salu-
bis sit: significat apothema futurū sub hypochōdria: q: mor-
bus cum moxē rādū grossa materia significat. frigidā ma-
teria ad deoctionē est dura cū si natura dominet deponit
ad corporis inferoia. Urina fetida z grossa malū significat:
q: fetoz: putredinē: z grossitudo parit turbit. Urina turbis-
da z nō deardāda: z si deardet parua sū hypofasitō effici-
t: mala est: cū multitudine caloris extrane demōstrat: faciens
quasi ebullitiōem z caloris naturalis defectiōem vt nō possit
digerere materia. Hypofasitō que est quasi farina grossa vt
scentilliosa: aut furfura est mala: q: hypofasitō ista consump-
tionē membroz significat. Assimilādo grossam vīnā: aut ex
icēssione est grossi sanguinis: aut ebullitiōe carnis: pro-
pter nimietate caloris. Scentilliosa de excoaritate duroz: est
mēbroz vñ pziot: est peio: furfura est de excoaritate venaz
z inde ē pessima. Mox: tñ itelligas de vesica z de rembz aliqñ
exire hypofasitō bmoī z nō significare malū. Intelliguntur
aut de dolore que sentit infirmus in bonū mēbro: ū circūda

tionibus. Puritas vīne est malū: significat em icēssioē
z humiditatis cōsumptionē: aut virtutis defectiōem nimiam
vīnā z sanguine diluētis: aut expulsiue debilitatē. Quom?
si fit niger vel viridit: vel eruginosus est pessimū: si fetens
mortalis: causa est: eade est quā dicitur de egessioe z vīnaz
de nūna. sanatione z frigiditudo. Si homo bmoī colozes
in simul vomat: sit certio: ad motem: q: maloz bu. significat
multitudinē. Spura si in passioe petroz sit rubicuda: aut
pure citrina necqz cū salua mitta: cū tussē egredietis maluz
significat: q: pura dīationē humoz potendit per fe. expul-
tis sicut cū tussē z grossitudine sicut labor: nature ad expellē-
dū: si viride sit vt cū spumulosū: sit malū sicut de egessioe de-
rimus: de bmoī intelligit colozes liuidū z nigri similitudē:
immo omē spūti ex quo nō quecit dolo: malū est: maxime
si sit multū: q: materia multā z petoz significat z pessimā.
Spurū vñ de dolo: mingat bonū est. Spurū in ptybysis
cis paulatin z cū nimio labore mortale est: defectiōem em
virtutis digestiue z expulsiue z cruditate materie significat.
Si multū sit z facile exire minus pessimam ostendit: qz
lōgo tēpore cōsumit. Sudor si in oīe adit nec tñ cretio:
fuerit: nec totū corpus tenuerit: nec fe. extinguit: nec cor-
pus alleuat: sed potius peioas malus est: z fit frigidus z
in capite z in collo trit fit peioz. Si aut cum acuta egritudi-
ne fit mortale: si cū leui dūerit: morbi significat: q: frigi-
dus sudor: significat frigidū humorē z caloris naturalis
defectiōem. Si sudor signū deoctoris pcesserit: multitudine
demōstrat humiditatis z defectiōem virtutis contentiue: si
rigoz z tremoz sequitur sudor: morbi significat fortitudo.
Sane. e nardū si sit grossus parū z iuger moxē demōstrat:
maxime in fe. acutis: q: significat plegmonē in cerebo esse
sanguinis corū pntē: si sit foie creticā: aut cito moxē: aut
post longū tēpus liberat cum alijs criibus. Si de nardus
creant bu. virides: aut tērini malus: quia in cerebo cho.
malū significat dominantē: z ipm incident. In fe. signū
cariōes pessime quas per dūssio ab excrementis a corpore.
Significatiōes de qualitatē: morboz si intelligunt: mor-
bus si fuerit ex morbo anteriori z fortis sit: atqz in nobilis
bus mēbris sit pessimū. Si dolor z infirmus parat in capis
te fortissimū: atqz moxē est feb. acutē: si male ale signi-
ficatiōes sint: sine duobz sit mortale: q: significat calidū apo-
stema esse in cerebro: z i sua tunica: si male. significatiōes nō
apparuerit liberationē significat cū sanguine z nardū: aut
cū aliquibz apostematibz. Sāgū autē e nardū in hac passio-
ne effluit iuuenibus: z ante. xx. dies: si post. xx. dies z senes
fuerint cū apostematibz. Si dolo i capite: z grauitas in col-
lo moxē: freneticis necesse est veniat spasmū: z cho. qñ ve-
nēū euomat: z moxē: q: dolo ille est ex cholericū acūmie
caput ascēdere: z spānatur epaz cerebz z suoz pāniculoz
sicitate. Quom? ex multitudine est pessimū cholericū. De-
loctas moxē ppter pessimatē est morbi z loci nobilitatē.
Si infirmū sit defectū vnture sui cōuenerit moxē: q: si for-
tis vīqz in diē tertii permanebit. Si sine turbet ex per-
cussioe capiti malū est: q: significat q: cerebz z sū vntūricū
patiant. Si in cerebro nobilitatē z ventriculū perso-
rentur: mox demōstrat: q: in vntūriculo cerebz spiritū: aut
rit animatus: qui si patiat vīna sicut. Si qz ex potatū: aut
alienat: z rigozē parat malum est: q: fumo em vīni ventricū
cū cerebz implet: z q: calcificationē interigo: fit ex multitu-
dine caloris vni caloz: naturalē opentioē z extinguentis
z ppooleia in ebullio spasmū z moxē eigit: nisi fe. si ppe
nerit ab ebrietate dissolutis. In apoplezia em bmoī vīno
implet cerebz ventriculū: sed it vīnum suum plenitudinē
ex sui subtilitate dissolutū: z similitē dissoluitur per suum
grossū bu. qui causa sunt feb. queres ab humiditate dissolu-
ta causa est salutis. Si autē cōuoz cōtēgerit: solit spāsmū
ri z mox. Si alius vntūricū sanitate iua dolo: captis veniat
z obmutescat atqz fertit in diē mortur: vntūricū si febis superne
nerit sicut in apoplezia dignū: ventriculū cerebz de cretiss
implet bu. Stertere in apoplezia: vntūricū mēntendū ē:
sigt: passionē lacertoz pect? moxē trit: sicut dicit l'ip. apo-
plezia si sit fortis nō sanat: aut dolo dicit ē sanari. apoplezia
em in acuta egritudine. iij. vñ. vñ. die fini: cū qñ sit in mēbro

Liber decimus

nobili nō vltra acutū egritudine pōt pati; feb. si pueniēte
du, dissoluatur et mobus curat. In paucis se, si sit oculo: in
auriculis interiorib⁹ malū est: oculo: em in his mēbris calicū
apostema ostēdit esse in neruis auri; et cū? vicinitate cre
bri patit: ideo hūc dolore alienato sequit: vñ subito plu
rimū sicut i apoplexia moium. Zucnes i pna hēbdomada
feb. em in hac etate est pessima: et fortissima; ppter forte ca
lores: et multitudinē cō. Venes post moium: q: f. b. in f. nū
bus nō nimis ē calida; ppter paucitatē caloris: et cō. i. cō
cōpib⁹. alqñ exiit vulnera in cōp auri: et sanant. Sed
iuenes ante apostemata ota: moium: sanitas tñ sperat si
sanies ad auriculis creat cū bonis significatiōib⁹. Si pullu
le qñ dicit appuerit in figura: cōpīs frigeat extremitas
mos est vicina: q: uery z stomachum sū hābere pustulas
significat. In collo nigro apparere apostemate cū vesicis cū
mētis alienatōe: vñ vigilis malo ve abeluit: malū significat:
q: materia illa est pessima. In collo vulnera cū feb. continua
malū significat: maxime si mala signa appareant: quia apo
stema i hoc loco trāgū utre: z anbelare aufert: iustocaf ergo
infirmus z moif. Subita ergo suffocatio in peracutis fe. si
nequit transluere nisi cū g difficultate mortale ē. Si febici
tans trāsluendū duricie patiat z toriturus neq: tñ in collo
apparuit: tumor: mortale ē: q: significat apostemata i me
ry. vñ lacertis nuchā z spōides trābentib⁹: vñ collū to
quef. hābentes squāntiā si tumor: z feb. cū dolore nimio
in collo nō apparat: z volēs anbelare ad se dē dūz exatē:
z iacere nequeit: in. iij. die vel antea moium: apostema: em
in gutture significat: vñ vlie spūs oppilant: et necesse est in
firmus suffocet. In squāntia rubore z tumore nō apparē
bus in gula: mortale est sed tamen tardius pūoz: q: apo
stema est in mery: z gutturis extremitate. Squāntiā in qua ru
bo: collū vñ pectosis apparuerit: tardio: est ceteris z etiā i sū
m⁹ Ide liberat: si tñ subito rubo: nō euauerit. pes ē sanā
di. Si rubo: extra appat in pectore vñ collo: significat mor
talis ad exteriora expulsiōes z gutturis liberationem. Si ru
bo: in die critica intus se abscōdat: z exteriora cōspoz ap
pareant vulnera: infirmus qñ sanie expuat liberationē moif
significat. Si autē rubo: sine aliq̄ biam sit significatiōem
z infirmus a dolore querit morte demōstrat: aut tñ inobū
recidat. Quēreter infirmū a dolore ex apostemate ē ad infir
mū pulmo ē defecione: z pulmo nō sentit: vñ nec dolo: sen
tit. Squāntiā si liberat: z humor: ad pulmo ē digrediat.
vij. die moif. Suffocatio: cū sine: vel alia re: z spuma in cō
pōe apparē: et si nō dū motu? fuerit: nō tñ liberat a morte:
suffocatio em gut: z mo fiam superfluitatē exire pōhibita super
co: z pulmo ē augmētatur ad quā expellēda iuuat se pulmo
cū labore tamen magno. expulit ergo paruū sumi cū humidi
tate: z hec est spuma in oze. spume em causa ventus est z hu
miditas: sicut in maris videm⁹ tēpēstate. ¶ Si hūis pleure
sim non spuit: z orthomiam anbeluit habuerit: nec iacēdo
anbelare possit: motu? erit: magnitudinē em ē apostema
tis: z defecio virtutis in decortio z expulsiōe: z pars pes
ctosis sup pulmonez cecidit oppilā vna spūa: vñ orthomia
anbeluit subseqū. Qualitāz q: dolo: i pleuref nō mitiga
tum spūis: nec cum pplebotomia vel ppharmacā: nec calēfa
ctioe vel alio medicamine malū ē: q: empima futurū demō
strat. Apostema em calidū q: nō alleviat cū medicamine ex
puāre aut dissoluere: i futuro significat fame collectioz.
¶ Si aut sanies i pleuref veniat aut pplemonia ē et cō.
sue sanies in spūo appareant vtraq: infirmus: malū est
q: nature significat defecione in materie apostemas deco
ctioe quam nō pōt mutare in sanie. ppter suā pessimitatē.
Si aut sanie puerit infirm⁹ in die. vij. moif in xij. Si bene
signosis appuerit mo: f. mo: i. xvj. dies est creta
ca sicut alio iā dicitur. Si signa fuerit mala z infirm⁹ creuerit
pessimitas morte fige. Si i bis dieb⁹ sanies simat: bonū nū
ciatur: z fit mo: i. xij. q: doc signū est mortale in die illa. Si
bona signa fuerit: pcedit mo: i. xvj. vñ. x. s. vñ tates signo
rum apparentū: si mala p bonis: mo: i. x. vñ. x. s. vñ tates signo
rum signū apparētis. In pleuref si locus niger fuerit in lo
tere vicinatur moif: q: materia ex pessimitate sui ab iterio

ribus vadit ad exteriora: q: materia nigra pessimitatē signi
ficat. Et pleuref nācēz perplemonia malū est: q: multatio
dinē materie significat: quas cū pect⁹ nō caput ad pulmo em
defecit: z inde peior: mo: i. h. Dicitur aut intelligi q: pluri
mi cadētes in empima de pleuref vñ perplemonia: hūis se
nes vel feniozes mo: i. i. h. em emicū sicut habētes q: q
stema sub hypochondria: iuenes moium: q: in pleuref: et
piplemonia vñ ad q: creādū adiuuet et necessitas: vñ se
moif est defecit: z non pōt emiere spūa: s. h. i. spūa nō est
fortis: z ideo nō periculant sicut iuuenes: iuuenes in pleu
ref z perplemonia habēt virtutē facile creādū sanie q: q
natur in pectore vel pulmone: q: calor eoz est fortis. ¶ Si
apostema se. facit vñ dissoluē hūmectatōne fundamen nē
bo: i. ¶ Pleureticis z perplemonicis digestioe supuenitē
malū est: maxime ante q: hēc cretū. vñ. q: digestio non mōdo
ficat pectus: vel pulmo: sed virtutē facit defecere: modū
materia nō possit expellere cū spūis. Si digestio ante. vñ.
die apparuit: mortale est: causa est defecio virtutis con
tinue: z mētoz principalis defecio z dissolutio. Si pūtile
vel vulnera pleureticis: vñ pplemonicis apparat pedes ar
cundantia: z spūi q: sreatōrū est ad expellendū: parūq:
q: z crudū: z in vna nō apparēt hēc vñ potates: mōdoz
vbi sunt apostemata debilitates significat: materia reman
et in pessimitate sua. Si vulnera intus se occultauerit: q: feb.
nō cessauerit: spūi vero durū atq: crudū permānentē
firm⁹ alienat: z moif: q: hēc acciditā pessimitatē materie si
gnificat. In pleuref vñ perplemonia. si reuma superuenit
vñ em exire: significat mos cū materiā nō coerent natura: sed
deremāferit i pessimitate sua. ¶ Phthysic⁹ sreat⁹ p fecit
sup carbonēs plectos: mortale est: q: putredines pūtile
significat: aut malos bu. significat cōspoz. Si pulmo cōm
patur hō ilico moif: Si spūm in phthysic⁹ consingit:
mos demōstrat: q: defecio vñ expulsiō est. Sames
si spūi pulmo corrodit: q: doc: inde circū ē. Phthysic⁹ spū
ma: viridit vñ nigra: vñ fetēs si fringat: mos pna ē: hēc
em mala materia si nō exeat contringit membra. Aliemto in
phthysic⁹ malū est q: non est cōsuetā. Si: p. i. capitis ca
dāt phthysic⁹: z cū digestio superuenit mos vna: em. cō
tine hū significat defecione: z hūmectatiōis cōspoz colūm
pione. Dolocapitis i phthysic⁹ malū est: fige em pessimū
ad cereb: hēc alcedere materias. Sudo multus in phthysic⁹
malus: q: significat cōsumptam humiditātē in mēbris. Si
phthysic⁹ paulatim et crudū sreaturit cū angustia ozo mo
riunt: si cōtrarie contraria: q: mult: spūa z facilia significat
fortitudinē virtutis pulmo ē circū dicit: z si dicitur. h. v
benes sncopim multa sine causa aperta: subito moium: q:
pessimos hu. ad: cō significat cōfluentes: z ex: cōp. sicut in
ne: cō: defecit: z aliquādo de se dēs se calēse naturalē expūit.
Qui habet forte tremorem cordis: z fepe subito moif: hēc
em acciditā: aut sunt de mala cōplexiōe: aut de cōstictū
ne pessima: si be: cordi superfederit fepe dissolutū virtus
cō: extinguit. Si vulnura in corpore nascant: et q: doc
perforauerit sine dolo mortale est: q: cō: pectus fundat
menta sunt vite. Quomōdū si singularis z vulnura in oculis si
peruerit: malū significat: q: singulari? romachi est spūi
qui ex plenitudine vel inanitione nascit. Si aut post vna
verit significat: q: ex inanitione fit z est pessimū. Si ubi
oculoz creuit: hū significat spūm: z si singularis ē post
purgatiōe aut alio venierit solūtes. h. vñ drosifis post acutū
egritudinē cū dolo z feb. mortale est: q: q: de hūitudine est
epatis: z defecio virtutis generatiū z sanguinis: cū? au
ra calida est medicina: quā si facit: materia se augmētā:
q: dolo: z feb. ex apostemativ⁹ sunt calidis: vel ex pūctura
nimij humoris. Si frigidā faciam⁹ vñ feb. mitiget. h. vñ drosifis
augmētā: vñ dicitur percat infirm⁹. h. vñ drosifis: vñ dicitur
niente pessimū est: q: est si humiditate est ad pulmo em: ma
dente z est pūctio: malū est. Si sit ex alienatōe: mo: i. ma
lum est. h. vñ drosifis cholericā superuenire egritudinē ma
lum est: q: bydropis de materia est frigida. Si autem ca
creat materia augmētā frigus z moif infirmus. In apo
stematē

fecitate ca. sub hypochondria z oculis multu z spissu mouetur
 bus. alienatio metus z piculu defignat. q. sigt. p. de. apofte
 mata esse in ore stomachi: vel in diaphragmate. ppter colla
 gantia post z cerebri cu neruis. manifestat aut voc oculo
 motu q ad cerebri colligant. Si in cerebro vel in epate: vel
 in splene ca. fit apofteima: mali est: q. sunt nobilia membra
 copis regitua. Apofteima in epate singula supueniete ma
 lio est. in magno emi singula pti stomachus. q. huius
 ubi gntis cum pugenitibz fit pinguis. Si apofteima fit sub
 hypochondria sup lacertos vetricis no molestat nisi magnu fit.
 in magno em apofteimate deinde natura cu sibi repugnare
 no valeat. Qualecunq apofteima e sub diaphragmate in initio
 est molesti. z si. ex. dies trafeat. fe. ra. ubi pmaneat z no dis
 soluit apofteima famie facit. Qualecunq apofteima famie facit
 neq caput acutu in exteriora exierit: si latu: molesti est ma
 rime si fuerit. magnu. acutu si caput subtilitate materie ligt
 et e calote. vñ citius digerit z sanies efficit. ex. p. coira
 cute mebu nobilis sigt salure. Qualecunq g magnu e z latu
 caput bz intrudunt materie z grossitatem ligt. z pignu
 e nature ad digerend: z ad exteriora expellend ostendit. Si
 apofteima intz erupent sal. nitit emi nad detractione z
 molestanto fit huius. Si intz e extra erupent: mouet ostidit. q.
 multu do passiois ostiditur materia. ad mns apofteima
 si magnu fit z duru z dolose facit z molestatione: mox em
 sigt ppter magnitudinem z sua fortitudinem. z in materia sui
 victoiam. Cuius hypodropim fit in epate aqua illa ad pellicu
 las spate eripente: moue aq impleto ventre: q. hypodropi
 sis i pparte vesice tum in pelliculis est: ipm operentibz q. aq. s.
 plent. cu aut vesice erupere b. ruginosa aq ad spate
 vel syzybus deferret: coz. lufus obsumit. vñ conseruit
 perat firmu. Qui incidit aut decoquit hypodropic: aut em
 pius z sanie vel aq multu do subita exierit mouit: q. pur
 gatio nimia z subita vñt ossoluit. ita vt restaurari neqat
 cet em cu aqua multa spissu quantas. Cuius apofteima in
 stomacho sub hypochondria. aut in mebu aliq interiori et cre
 puerit z sanies qsi fecerit aut olei crepuit mortale e: q. natu
 ra demonstrat no posse digerere. z ide mta sanie fecisse. In
 veteris epar vultu mali est: duru em apofteima epatis as
 futaria plurimu ostendit hypodropim. Si sub hypochondria
 diarris m. d. e. subtilitas fuerit mali est. q. huiusmodi co
 sumptam z exicatas defignat in spissu instrumentis. In yleos
 vomit et singule mali. z si spissu supuenit mortale e.
 in hanc em sub le intestino condidit. z cu natura digestiones
 expellere nequeat ad inferiora: reddidit cu stomacho vt creat
 cu vomitu. vñ stomachi paties singulizant. Si do cerebrum
 patiatur ppter stomachi fit spasmu z alienatio. hec aut acc
 dentia sunt periculosa. In yleos strigura supueniete mouit
 tur infirmu. vi. die si fe. no supueniat nimia ab ipso vna
 creat qd. vi. ppo. pncula scribit bip. sed. Sa. cu hie apbo.
 non intelletur bip. est esse negatu. Qui bz dolose in femo
 ribz cu fe. z doloz vsq in diaphragmate apparuit
 loca: mouetur. marime si alie male significatones apparet
 nature: quate est. doloz em in hie locis e. calidus apofteima
 ostendit. q. si ad diaphragma ascenderit alienatio fiet ppter
 colligantia cerebri et est mortale. Si laudabiles apparuerint
 signos vt ad digerend mouit. Postates: futura erit san
 nes. Apofteima i vesica si duru fit z cu omnia fe. mortale est
 q. stringit intestinu ad egestionem non expellend. Si aut ad
 infirmo vna exierit z non saniosa liberat. si aut a fe. no est
 fat occidit in piodi prima. Pnegates supueniete verisipila
 in vulua mouetur. In stomacho epate renit: magna apof
 temata sunt mortalia: si parua sint possibile e sanari. Sa.
 vidinq vulnera in grosso intestino: et egestionē ab eis ex
 eunt: z tu aut infirmu. Itē vidi vulnera a capite vsq in
 subtiles pelliculas pfoctas: z m fut sanata. Itē qdā habue
 rat vulnera in circūdābz ep. z epatis parte incisā: m lē
 berat sunt. Is si h vulnera in cocādu incidit: aut in partē
 gibbi impossibile est sanari. Elefco e cautatem si vulnera
 pfoctē: impossibile est curari: q. suba cu neruosa no solidat.
 Rones sunt carnos. vñ si vulnera sint in ipso: z no magna
 sint solidant. si vero magna sint no solidant: neq sanantur
 Rigos: si sup debile corpus augmetur e destruit virt. Ju

febrilz stomachi incendio: z corda tremos malum est: q. tre
 mo: in ore stomachi est: fit in itinidine cholericā in ipso. Si in
 quibudā mēbus sint apofteima: seu polio: z fitis sup co
 niat vel angustia: motus significat. q. caloz: reuertit si tra co
 pus. quo eridit: em coz stomachus incēdit. Feb. pñbz
 acutas si ab initio cu que in crifim venit letalis. sicut pur
 gatio supuenit no inuauit: de arte tertia malis signis ap
 parētibz: paldubio mouent. In. iij. sicur i tertio apparue
 rit: mors in. vi. vel. vii. erit. In caufon spissus aut pstanz
 mali est. q. inanitione e curatione b. bid. tatis ostendit. Si
 guttus de multa inanitione sicut fanguine vomit: e glio
 nec: mali est: q. singultus stomachi est spasmu: de inanitione
 nafes z repletio. si aut fit ex inanitione mali e: tērmu infir
 mi in. iij. die erit: vñ em sua no pot sustinere diuina. Alie
 natio e: inanitione fanguis. z spasmus mali est. q. fanguis
 multu exmanit: deificat corpus. vnde patiente cerebro fit
 alienatio. vñ qd aut mali e: z ad motu būdū. Si in coipe
 magnus tumor: appruerit atqz vulnera neq cu ipis fuerit
 apofteima: mali est. q. apofteima intra cozq est. In pueris
 pusillus apparētibz magnis mouent. q. magnu doloz pa
 ti nequeit: neqz forte mediāna. Si i febribz tumores appa
 ruerint in supioribz palpētibz mo: reuertit. q. defecto ca
 lois naturalis defignat. vñ mēba mo: pñquiora tume
 fit. sicut in cozibz videm: motuoz. lūs. q. habuerint quo
 loz in femoibz pusillus apparētibz putridis in aliis est. q. via
 mutatā materia de ignobili mēba ad noble signat. Si
 motu no fuerit em erit vel natura infirmi z fm tpa anni.
 mali est infirmo: q. molestatione affert. q. natura motu i co
 plectiones fitas pualet. vñ molestā natura cu resistere mo
 bo nequeat. hie est sunt q. dīcēda erant de molestationibz ad
 mortem pertinentibus.

De significationibus salus. L. p. ij.
 Itis malis signationibus: opz vñt: qbus in mox
 bus salutes nūciant. hie certificabunt ex qñtato
 bus z cozpē vñt: aut de cozpē actionibz: aut
 de egedredibz aut ipse: aut de motu natura.
 De qñtato: cozpis si infirmi facit sicut fama vide
 ris: male fati: eius demōstrat motu. In tē em naturaliter
 maqz: ficitate: nati acumē plūbz color: aut alii in aliis
 in sanitate sua habuerunt si habet infirmi a vis qñtibus
 no mutata e: intelligit: neq: hec sunt timenda: si potius
 erit salubra. Si aut infirmo no dixerit erit color: is equa
 lis in toto cozpe: signat faluz ad apofteimate in vñteribus.
 ytericia supueniens in die. viij. vel post in die cretica: salu
 tē motu demōstrat. q. cozstata e natura ad expellēdo cho
 lericos hu. in cozpis exteriora. Si crassius a tumorē ab ip
 pocūdia liberet: motu demōstrat faluz. q. intrumēta ab ip
 na falua z virtuosa certificant. Signationes de accēdētibz as
 nes: sunt sanitas mēto. claritas sensuū. leuitas motu in
 firmi. bonitas fut. iacere maqz et em cōiuetudine. q. omnia
 motu salutē signat. q. salutē cerebri z sui vñt demōstrant.
 et facilitatē volūtarū motu. z nature desideria ad cōsuetu
 dinē implēdā. Si de nocte dormiat z de die exierit: z cum
 expugnat etiā i suis qñtato: meliorez boni est. Si tr i alie
 na tpa formo meliora pēciet laudabile signat. q. natura in
 te somni vñt materia motu. Si tē ops itelligi no in oibz
 motibus laudabile est sanitate mēto. q. in diarrhet pthys
 motu em mēte fati. sed em in his paritio z pñctio capiti
 z corrupio mēte in ot motu e illud ababilis. q. cerebri no obliu
 simi mētu mōstrat est passus. z tērmuatio in frenetis e lau
 dabilis. q. cerebri pfoctat ad expellēdas supuitates ostē
 dit. vñ Sa. libro accidētū. sternutatio si de reumate no fit
 iuuatissima est capiti si fumo arferit: fit mōdiē mēta mala
 pēcoribz: q. cu pēcora mouent faluz in ipis colligunt. lla
 bētoz doloz in capite ppter apofteima languinolentū. vñ col
 lectionē crudoz humorū: si fanguis sanies vel aq et coz au
 bz ecurrerit vñt nariū: q. dicit dolor: cessat motu. Si qm
 ficitōes de spūibz actionibz. spūa est no bñ pfecta: no spū
 sus: neqz rarus: neqz interciduus. q. demōstrat salubritatē.
 Spūa vñ vita est z e vñsus ferit mītas pusillus mala est
 in motibus oibus: q. defecta vñt vñt oīs. Signationes
 de naturalibz in comedētibz oibus defideriū: bonū. sigt em fa

Liber decimus

lute instrumētōz abaliū, z virtutis regitiue fundamentū, et appetitū in restauratiōe a morbo dissolutio: us. Signōnes ab epeuntibz corpus bonē. de mediocri digestiōe in subtilitate z grossitate: aureo colore: nō multū cirino: q: egestiue signū bonitatis. z stomachi virtutē z intellimū. Si autē cū digestiōe in die critica libidī egerint: laudabile ē: q: natura ad expellēdā materiā nociuā cōfortat. vñ libidī egrediunt. Sistr si digestiō in die critica egerat: legunt infirmū: sentiatz forz nitidū: posteaq: fe. cessat: signū fit salutis: sepatio morbi libidīnē surditatē subitā post fe. acutā: si succedat egestiō cholericā: cessat surditas que est de atfensionē cholericā in caput hęc cum descendit in inferio: a recedit surditas. z similiter contra supueniētē surditate. si quis solutiōē cholericā habeat solutiō cessat. Quibz manā solutiōe ab emoroidis supueniētē est laudabile. q: materiā melācolica de capite descendit invētrē. sistr splenetia inde sanātur. Hydroticis diarria pblegmatica z aquosa supuenit hūiditas: morbz cessat. diarria diuturna vomitū supueniētē cessat. Si q: bz ophthalmiā solutiōe supueniētē: cessat. q: materiā morbi ad inferio: descendit. Urina si boni fit coloris nō multū atrina: sicut pomi atrini: z nebula alba ad inferio: vasis descendit salutē morbi sigr. z melio: est hypostasis i fundo vasis residē. q: vtraz signū naturā morbi decessit. z mēbz rōndū fundamētū. assimilasse. Sz opz intelligi pssimitatē vine nō in of morbo est illaudabilē: neq: bonitatē ei? semp sigrē salutē nisi in febribz z viscerū apostematibz: z epatis passio nibz. Passiōes z cerebri. z cordis. ppz de pulsionē nociuū humoz ad inferio: copia. z apparitiōe coctiōis in vna ad salutē rube potentes. Spūū in pleuresi z piplemoniā si in initio morbi subtile z darrū fit. z in post paulatim incipiat inspissari z grossari: z facile sine vltimo screatū fuerit z expulsiō ei? foris: neq: malū colorē habuerit. si nigrū: viridē: atrinissimū: neq: abominabilē habuerit odorē: sigr morbi salutē: z sui tps bicurati. Si apostema in pleureticis z piplemonicis crepuit: z sanū cū virtute infirmū: screauerit: z multam: z in illa die infirmū cibū q̄sierit: certam salutē ostēdit. hęc em signōnes vtuozum signōne demonstrant. Sudo: in acuta fe. z in die critica in calore moderatus z corpis cōis totius: z si tēpora moderata fuerint: z color eius alē odor: nō abominabilis: signū est salutis. Sāguis a naribus in die critica. z in sanguinolētē fe. q̄ ei cerebri z viscerū sunt apostematibz: sigr morbi salutē. z infirmū virtutē. Signōnes de accidētibz z morbo be sunt: Si morbz post p̄iorē venies est leuior: z nō in nobili mēbro fit salubris. Doloz nimmū in capite hñti si de naribz vel auribz: auaruerit sanicā vel aqua salu. ubi: q: apostema i locis erat illis. Sreneticis maniacis emoroidē supueniētē: signū est salutis. Squinanticis si in petore rubo: z tumor apparuerit: z nō in? redierit: bonū signū est: q: sigr naturā ab iterio: libz ad exteriora expulsiō fuerit. Et sistr si in lingua vel gula appareat apostema sigr salutē. Diuturnā hñs tussim supueniētē tumorē z testiculis sanā z tussi ppz colligātis mēbroz spūaliū z gñatiuo. Si periplemonicis vulnera in pedibz apparuerint: z qd screatū bñ sit exocitū z facile egredif. z i vna lenis appareat hypostasis: z in fundo sedens vasis: salutē sigr morbi: q: natura cōfortat in expellēdā materiā: z a nobili mēbro ad ignobile eā mādāt: vñ apostema cessans aliqñ reuertit. Si in periplemonicis apostema post auricularis fuerit: aut in exterioribus pectoris: siue sub hypo cōdria: salutē sigr. et apostema sistū la facit: quia periplemonia z sibi sista. ppz grossas materiā z viscosam semp durat. Si autē bona signāq̄ hac apparuerint causa: intelligi natura expulsiōe materiā ad debilia mēbra s̄. ppz maligratē materiē moraf. z sista efficiatur. Rz go: in acutis fe. supueniēs in die critica: cessatiōe eaz sigr: q: causa de bu. est duritās intra venas z arterias. Et autē rōnes: sicut intelliq̄ de venis z arterijs crisse materiā ad sen sibilis mēbra. Tertiane pūtilis in naribz aut in labijs supueniētibz: febrem cessare sigr: z nocturnalīs tertiana non adeo tardaf. Allopicia variabz supueniētibz: ad capillos capitis reuertit. Podagricis artēicis z nefreticis variabz supueniētibz cessat morbus. Diuturnā in liēteria diuturnā innata q̄ ante nō fuerat bonū signū. sigr em q̄ virtus digestiō

ua cibū in stomacho mutare incipiat. Qui spasmū bz de ple nitidine: supueniētē spasmū amittit. Qui doloz bz i tēpa re de friguitudine fe. supueniētē dissoluit dolozē. Sistr in stomacho z intestinis seu pleneis: dolozē habuerit de friguitudine vel de vōstasitate: supueniēs dissoluit dolozē. Qui in vā vererit pūtilas habuerit nō doloz: quia acutē vime cum trācat iolidat z desiccāt eas. In creuntibz ad egritudinē: aut nō mōditicatis coepe: purgines pūtilas (sibus in pērgines si supueniant: naturā signū est virtuosam in expellēdis malis pu. de mēbris nobilibus ad plumbū in capitis salus co: pi. Opz autē z intelligi q: pueri plurimū de vno passionibz ppz multitudinē calozis eoz lanant. Si videris infirmū nō facere fm q: opz: morbz aut p̄māterem in sua qualitate z quantitāte: salubre est. z facile potest curari.

De significatione qua salus vel mors intrinsece possit p̄uideri. L. apulū. c. ij.

Scis laudabilē z significationē salutē z pestis morē amittantū: quātū sufficiat. moroz vel salutē p̄dicere volētibz: restat dicimus. p̄c scire vniens assidūā inuestigationē habere debet signōnes: z eorum numerū cōsiderare moroz i pariaz rotitudine. sicut dixim: quāsdā morē sigr: quāsdā morales esse: quāsdā inozā vicināes: z quāsdā malas trā: alias malas ēē. ppz. Sistr in salutē signū: quāsdā laudabiles esse dicimus: alias laudabiles: alias salutem significantes firmiter. opz ergo eas fortiter trutinē. et earum fortitudinē cognoscere. et infirmū fm supereas iudicare. Opz item perēdere quia fortes significationē in perditioe nō coadunant cum fortibz: in salute: quia sunt quasi extrema cōtraria: q̄ sibi cōiungunt sunt impossibilia. Significationes hęc nō mutat suas certitudines i regionibz situat: nec in etatibz: nec in anni temporibz. bone em vbiq: bone. male autem vbiq: male. Si em infirmū leuitatē habere atq: quietē videris cū signōnibz malis: nō credes bonos: neq: dubitabis. fed proculdubio morē iudicabis. Si vero videris bona habere signa. sicut pūtilis fortitudinē. z in litu bonitatē: vine coctiōē. z alia similia: supueniētē: nō periculosa accidētia sicut molestias mentis alienatiō: maginatio visus obcuritas: doloz in pectoris: nō em tamē tibi. hęc em accidētia raro trāscunt infirmū sanitate: sicut dicit hipp. in apbo. testate. ne sis sicut timidus de leuitatē: quā p̄ter rationē sentit infirmus: nec timidus de molestiis bus rōni nō p̄p̄erētibz. q: p̄mōi plurima nō sunt habilia. q̄ ideo dixit. l. vij. vt bona signa bonum. et mala malū peccare dere semp ostendat. Sed medicum est impossibīle in hīs la dicitis nō peccare. quia videmus perfectos medicos fuisse: et tamē errasse. et maxime in acuta egritudine: p̄ter motū loē sui de re in rem. Diuturna egritudo nō salūtē eos in iudicio. vnde hipp. iudicū in acuta egritudine de morte z vita nō adeo p̄fectū est certū. ppz materiē leuitatē z morz vitatē de re in rem. Si tamē libris semp studens. z infirmoz visitans. z bñ rem inuestigans: z ingenium habēs naturale raro peccat. Opz autē itelligas q̄ vni possibile fit in initio ois morbi iudicare morē vel salutē: nisi in eis quī inq̄. die vel vj. sicutur. hōz em morbz in initio apparēt signa. Opz bi qui in. xij. vel. x. post finitur: nō possunt intelligi q̄ salubres sint: quivē moxiferi in initio sui. et p̄ter hoc opz inquiri signa vniuersaliū diei z videre vbi morbus mutatur: z qualis fit eius motus: z ad quid deueniat. sicut em hōrum elongatur: atq: ipsoz motus p̄ter materē egritudinē mouatur: z eozum signa nō apparent in die prima quā morantur fm materiē diuturnatam. vnde acutū opz habere sensum ad intelligendum.

¶ Finitur theōica p̄sac israelite in decem partita libros particulares.

Liber primus practice paterini ysaac israelite, Philosophus in hanc partem.

Coniam in prima parte nostri libri paterini... quoniam in prima parte nostri libri paterini... quoniam in prima parte nostri libri paterini...

no est nisi de sanitate regeda, ubi monstrat qd virtus me dicine... no est nisi de sanitate regeda, ubi monstrat qd virtus me dicine...

Conter de anni tps... volentes sanitate custodi... Conter de anni tps... volentes sanitate custodi...

- De disputatione et genodis sanium, Capitu. i. De vniuersali regimento sanitatis; z incipiedum a temporibus anni: et primo a vere, Capitu. ii. De exercitio et labore, Capitu. iii. De balneo, Capitu. iiii. De aqua ervino, Capitu. v. De mudificatione corporis ad custodiam sanitatis, Capitu. vi. De custodia sanitatis z cura, egritu, cum consue, Capitu. vii. De consuetudine potus, Capitu. viii. De consuetudine somni, Capitu. ix. De consuetudine cotus, Capitu. x. De consuetudine purgationis, Capitu. xi. De particulari regimento sanitatis, Capitu. xii. De corporibus temperatis excrementibus, Capitu. xiii. De figuris corporis: z cutis qualitate, Capitu. xiiii. De malis complexionibus mētibz, Capitu. xv. De conseruandis dentibus, Capitu. xvi. De lapidibus qui generantur in renibus, Capitu. xvii. De mulieribus paruis vuluas habentibus, Capitu. xviii. De his quoru corpora in suis complexionibus no possunt permanere: neq; ad temperamentū mutari, Capitu. xix. De regimento infantium, Capitu. xx. De regimine pigrantium, Capitu. xxi. De corporibus senum, Capitu. xxii. De excrementis ad egritudine, Capitu. xxiii. De obstruendis corporib; a pestiferialimozbo, Capitu. xxv. De causa morbozum, Capitu. xxvi. De regimine corporis: sicut curvis; trāseuntibus, Capitu. xxvii. De mensurauum augmento, Capitu. xxviii. De corporibus extra naturam mutatis; Capitu. xxx. De corporis ornamento, Capitu. xxxi.

Conter de incipiam; a custodia sanitatis... Conter de incipiam; a custodia sanitatis...

Conter de anni tps... volentes sanitate custodi... Conter de anni tps... volentes sanitate custodi...

Liber primus

nodiant cũ ca. z bu. z aer vt sit frigidem? coopiã panis
ppf frigiditatē. z i extremitate diei marie coopiã caput ne
putiant reuma. Æaucat etiã calorē meridiano q̄ b̄mōi t̄pis
aer est inutabilis: exercitã tepã sunt: balnea dulcis aq̄ h̄at
in cat. tēperata: cibi calidū z bu. denf laudabilia sanguis ḡna
tūi sicut sunt annuales agni z potã castrati parui capreoli.
z oia iulcellata cũ spagis: rapis: z s̄tibz. aut assã. Æaucant
recessarij. malū em̄ gnant sanguinē de qb̄? em̄ in aliq̄ fuerint
necessarij: māducat: vias: inala musa: sic? siccas: vias: pas
sus: z s̄sticos. vinū bibat ru. darū mediocre t̄pis b̄ns odori
ferū z b̄n m̄stū aqua nō m̄ltores bibat: s̄z tū t̄ps b̄ cogit
tempatis coopiã. marie ca. z bu. natura frigidis v̄o z siccis
z senibz est fr̄u. Æoinde op̄s eos vt plurimū supradicta
dieta: cholericos vero z sic. magis decet humectari. Æaucat
coitū z exercitiã aīe excepta leticia. in b̄ em̄ t̄pe cho. ni. d̄nãf
Intelligēdū ē etiã i b̄ t̄pe pessimū ē aerē pessimoz mo: boz
ḡnatiū. v̄i b̄p. autimales morbi multū sunt autiz mo: t̄ise
riaer em̄ in hoc t̄pe infabiles est: z in vno die m̄ltis modis
mutabil. z h̄noes ppf ca. estat. s̄nt v̄st. Autino aut veniē
te claudunt post ppf aeris frigiditatē z sic. v̄i bu. intrinsecus
coerenti malos gnant morbos. marie cho euenit etiã nō ob
feruētū. q̄re illa tēnēt dietã quibz pluuia veniet: aer bu
inectet. Op̄s etiã eos assuacere p̄armacã s̄m cōsuetudinē
nō eoz ne veniēte byeme potã claudant z bu. intrinsecus
l̄tes nō dissoluant: hoc t̄ps s̄ cōuenit adolescētibz p̄uern
z ca. z bu. natura. ¶ In byeme tēperata h̄ites coipa regan
tur cũ dicta ca. z sic. p̄ntēz t̄b̄ coopiã ne frigiditas aeris
p̄os intrinsecus ingredi valeat: cooperinēta sunt bōbica
pelles vulpiū grifoz: catōi: marturoz z s̄tibz. z calefaciāt
se ad ignē h̄itē signa bonū odorē reddētia: māfiones: coeys
sunt femp a splēdoze solis v̄berate marie si m̄ta uenerit plu
uia. exercit̄is z fricatiois? z labore marie in b̄ t̄pe vtantur
plurimū in alijs. s̄p̄que qb̄? b̄uidã d̄nãf natura: m̄ltã cibi quã
titatē accipiāt. cal. em̄ naturalis t̄pe est cōfortat? q̄ cōuersus
ad interiora digestiū corroboretur sicut sicut ait. b̄p. i ap̄.
v̄itres byeme z vere ca. s̄nt natura. z omni lon. v̄i p̄uenit
multū cibū i b̄ t̄pe dari sic sunt quos. byrcus: porz: vitulū z
omia filicaria: carnes etiã siccas māducat vt s̄stas vel iu
scellatas cũ calidis comēdatis vel cōdituris z moxip̄s. i.
acutis cibarijs: pullos comēdāt colimbicos: passerē z s̄tia.
Æaucat cibarria p̄blegma generãtia. sicut sunt agni: pocelli
pices recentes: lac z s̄sta. parū vinū bibat calidū z foctis p̄
pter duos cās. vnã: q̄z vinū coipa humectat: z talibz t̄p̄o:
b̄? humectari coipa nō licet. alia: q̄z vinū parū nutrit coipa
ri? neccesse est t̄tic multū dari nutritiū. calidū sit vt frigidū
tati t̄pis repugnet. op̄s q̄ nullū vinū bibant nisi cōtrini aut
ru. aut aureū purū vel aliquatū m̄ctū. b̄s hoc sciri q̄ iuuē
nesz q̄bus ca. z sic. d̄natur: cōiter sunt saniores in his t̄p̄ibz
q̄ in alijs. punde bis in bis t̄p̄ibz nō est neccesse dari ca. dietã
cũ summa audacia sicut in alijs. Sed seniozibus frigidis et
bu. natura pessimū est istud t̄ps. op̄s q̄ dietã dare calidiorē z
sicciozē. Æadē etiã dieta i oibz t̄p̄ibz frigidis z bu. ē tēnēda.

De exercitio et labore. Cap. ij.
Exercitia sunt laudabilia z vtilia custodiēde san
tati si ante cibū fuerint. mēbia em̄ p̄fortat z indu
rāt: sup̄iurātē bu. in mēbiis de cibis exstētē dis
soluūt: calorē naturalē p̄fortat. z ad digerēdū ad
iuuant. Et̄n quāto fortiora exercitiã sunt tāto magis digesti
ua s̄nt est maioris s̄tutis: p̄inde non op̄s exercitioz assue
toz obliuiscā. causa em̄ sunt custodiēde sanitatis: sicut v̄idē
gētū. Cũ s̄a. in lib. dietaz: quicūq̄ ante cibū exercitatur
nō est opus regulã in dieta obseruare: z q̄ parū exercitatur
z q̄ sicut debet dietariū obseruare ordinē cũ m̄dificatio
ne coopiã z p̄armacã: p̄blebotomia: z s̄tibz. Item in libe
de regimēto sanitatia: cũ exercitiosum? sup̄huos humo
res dissoluere: z dissolutos purgare. Delicia em̄ sunt exer
citiã subtili dieta z p̄armacã. q̄: laxatiua potio subalē co
p̄o:is p̄nditatē attenuat: carnis minuit. exercitiã vero sup
siuos bu. absq̄ mēdoz noamēto dissoluūt. Ampli? s̄a. in
mēgatē: exercitiã romachū z ep̄ar z tētra mēba cōfoz
tant z adiuuāt ad digestiōem optimã. Item in lib. sup̄ excedia
on. i. de v̄ētis: mo? inquit z exercitiã malos minuit bu. et

corpōis cōplexione tēperant. S̄z t̄ps exercitiã est cũ abou
berij sump? optime in stomacho z venis digerat. z natura
lis vis ap̄petere incipiat: q̄z colore venis cognoscit. Cũ
ē al? nōdum digestum in venis s̄gē: s̄m? digestum. de
inde vt decet exercitiã. Si autē fuerit ignis m̄tōrat oia
digestū fuisse cibum z tunc nō exercitē. est ci t̄ps rectori
nis: sed cũ h̄oã exercitiū p̄pleri cognoscit mēdoz coipa de
boz fecib? cũ v̄ina z egēstio m̄dificat. vt reficā z inesti
na sint aluatiua. deinde coipa manibus z p̄nnis fricent vt
mēba mollia lenia sent. z v̄ngatū v̄ngūctis eoz: p̄plexiō
bus p̄tinētibz. postea vero exercitē vt sup̄huos mēdoz
epellat. z ca. naturalis cōfortet. S̄z op̄s fieri exercitiã s̄m
v̄muscuicūq̄z hois s̄uetudines. Rursus sint magna v̄a p̄
sm grossitudinē: subtilitatē: qualitatē: z quantitātē cibi.
Æaucat autē exercitiã post cibū. q̄ si aliqua fuerit neccesse
cōuenit t̄ps expectare quibz cib? digest? de stomacho deici
dar vt facile ab epate digerat: q̄ exercitiã post cibū facta cũ
bū indigestū a stomacho deponit: venas mētranas: p̄tra
epare istina exstūti op̄platiuū. cā ē: q̄ exercitiã subtilitas
bu. mēdoz dissoluūt. quos augmentatis z modū s̄sticū
bus subalē bu. s̄sumit q̄z cibi appetit vt in eis subalē bu
m̄ditas restauret. a venis q̄ appetit z inanis venis s̄nt
h̄unt ab epate. s̄st ep̄ar a mētranas: mētranas a globō
intestino. i. seiuuocianū v̄o a duodeno: duodeno a stomac
cho cibi crudis z indigestis attrahit. vnde fit cũ ḡnandū op̄pi
lationē in epate z in positis z in v̄als: mēdoz: ḡnā d̄nãf
d̄oz: pessimos: nō p̄st cibū exercitē: nec cũ famelica
d̄ouerit: sicut oia t̄p̄. v̄i famēs nō op̄s laborare: coopiã
em̄ famelicas neccesarij sunt cibi z nō exercitiã: amplidē
ficant z inanis. Rursus exercitiã coopiã? dectis z q̄z
sunt subalē bu. nō sunt p̄p̄ctia nisi in modica. sicut em̄
tota fortioz: cōuenit: q̄bus grossi h̄ites sunt. accumulati
ita debilibz tenues h̄ites h̄ites? debilia z pauca p̄uenit
s̄z dimittētia sunt fatigatioe in doante. cā anp̄at z s̄stidē
sicut ait b̄p. in omni motu corpōis q̄n q̄ incipit laborare
i. dolere statim desere remedii est. C̄ est z aliud gen̄er
citij in istrumēto sp̄is sc̄ti in h̄oia trabēdi z h̄oia sp̄is em̄
tendū cũ tēperata v̄o. exercitio autē? multa quāntas s̄p̄
rit? ad p̄ct? z pulmonē trabēdi. z petrosi z pulmōis canas
les oēs: q̄z poi coopiã dilatant. v̄i b̄mōi exercitiū p̄bet cũ
debelevel forte sicut neccesse est sicut dicitur s̄m? cũ d̄p̄sta
p̄bet de particulari regimēto sanioz: sed debilia mēba h̄ites
caucat ne in eis ē laborē. verbi ḡra. podagere z puluis
in pedibz h̄ites gēscat. quos foregēde saniam ino p̄p̄tis
est nec sum? securi q̄n morbi aduenit. q̄z p̄plexio coeys co
rūptur multiq̄ corūptū bu. cōadunatur. v̄i naturalis ca
lō: dectat. Est etiã quies cũ multoia bu. ḡnaria sicut i alio
dicem? loco. s̄a. multa inquit q̄es dubiū nō est q̄ calorē na
turalē exiguat. p̄inde famitē custodiēdo volentes q̄tē aut
ant nisi qb̄? coipa sunt rara potiq̄ largi z naturalis multus
solutionē h̄ites. s̄z exercitiã nō amātes subtili dietã accipi
ant z modicã z assuecant coipiã m̄dificatiōem om̄i t̄pe
cũ p̄armacã z p̄blebotomia z vomitu z alijs s̄tibz. Cũ
aliq̄ de exercitijs ad fatigatiōem venerint: interrogat. an
aliquē sentiat in mēbis dol. quasi apostemato: q̄d s̄gi bu. sub
tiles z acutos p̄pter exercitiū est creatos p̄pter bu. ḡnati
rū liq̄factionē vel tenere carnis cũ laboris vt dolens d̄oēs
vulnerosus n̄capat. v̄i op̄s succurrit eis cũ requit leuig
fricatione vtgant cũ oleo viol. marie doctus z pedes. b̄s
inde ad balneū aq̄ tepide ducant. egredietes autē a balneo
mulfam orisca. z. h. z s̄rupū viol. z s̄tia accipiant. s̄z si
q̄z s̄uetudine cōstent: parū s̄m? z si aliqua sentiat laborē
sionē z t̄p̄etudine s̄nt s̄gē m̄uoz z laceros extētoz labo
re z laboris n̄mictatē ad eos sufficere paucois. s̄m? nō mul
tā h̄ites quātitatē. Rursus sentientes grauitatē z p̄gnitā
z t̄actū sentientes calidiorē solto: nec nō in l̄tis coopiã v̄o
cambes minutionē malū est. v̄i b̄p. n̄l minure coipiã aut
tabescere magis q̄ s̄m? rōnē malū. parū z succurrit fr̄cent z
vngant cũ vngēto viol. t̄p̄. dectē sicut venient: postea p̄no
de inde cũ aq̄ tepida balneent z in fonte mērent: postea p̄no
v̄t? seriano in balneo induratur: si byems fuerit: postea p̄no
cibis digesti v̄i b̄u? digestiōi s̄ca s̄tibz s̄nt pulli galli et boni
pices. q̄ nō ad saturitatē sumat: z l̄tio p̄ndētia comēdat

qui nisi in vno die curent faciat illis in alio: et in tertio quiescat ad sanitatem. Si sentierit mēbra pullari et q̄si p̄bre gmoenimulertacetos et calefactos: pp̄ nimium motū et atē: et sic ad fe p̄hocē sibi vnicōs: quē laborē semp̄ sequitur do lo: et sic aliq̄ tacti fuerint et apparet mēbra tumidiora: cuius laboris nōme vocat p̄br̄gmoenica q̄ laborē semp̄ puenit et q̄ si fuerint alij p̄br̄gmoenici. Eunt autē et in iunctioe olei viol. manēt in fonte ad tepidē. postea defecāt et bibāt q̄dē s multas frupi viol. dietā accipiat subtilissimā sicut p̄tinasā malagra. moa. transacta oleo accipiat cur. cur. citru. mēf. palest. et s̄tita. Et effusa fatigatioe nutritā p̄ficēb. pull. gal. et s̄tita. Et si nimia sentierit siccitatem mēbroz q̄ dūm̄tēv̄t d̄i sic ille moueat in vna q̄dēbā balneat et fricetur solitūz ci bus abent. pari s̄i vni. p̄tēbōz: post illā diē medicum deambulent. et iterū v̄n̄tatur oleo viol. et balneatur.

De balneo.

Alincē necessario sit post exercitiū: sed nō statē multo spacio ibi maneat: fricētē v̄n̄gan̄t et q̄d remanēt in mēbris de hu. exercitiō dissolutio in aqua et ita mollificata teneat. Ideo q̄ tunc mox enī s̄i v̄n̄tatur sic dicitur: et tunc i p̄culari regimē nō sanietis. q̄ debilitat leniter p̄ totū corp̄ fricētē: aut si necessitas fuerit mēbris fortitudinē dāt. pp̄t alij laboris opationē t. pp̄t malicia: fricatio pota mēbra sit fortior: balneari post cibū nō op̄s aut exercitū nisi cibū grossus fuerit. Si em̄ balneatur exercitū post cibū capta replent fumis generatib̄ mo: bofoctos et p̄ssimos. sicut palytm. apop̄s̄ia ep̄lep. et s̄iles. S̄i malū ē cibū sumere cū balnei crierit. ci bus em̄ natas i eo stomachi caput sumo replet. q̄ si p̄ctm̄ icurrerit capta sumo plena sint: purgēt cū cafa s̄. et hiera pigra. q̄b̄ nō sufficētib̄ misce polipodūz et turbit. p̄cipiat vt fusaniter deambulet et cura eoq̄ ligent plate pedū fricēt Et si epate ossipati fuerit: sumit oriscaccarā op̄positā cū radiceb̄z feminib̄z. frupum de abasin. et s̄tita. sicut dicitur: q̄ dicitur abim̄ de oppilatioe epate. S̄i balnei post cibū bonū est macilētis si carēt epate oppilatioe stomachi tumore. et balneari debēt q̄z potū largi nō sunt pp̄ exercitātes et q̄b̄ fructudo balnea n̄ fuerat. q̄ p̄ sola balnea mēbris dissoluunt abiq̄ exercitiis: exercitiō post balnea mala sunt: vt tūc em̄ dissoluit. Balneū v̄o egredietis aliquātūli moa: et op̄s. deinde accipiat multas oriscaccarā aliq̄s frupos s̄m̄ p̄reptionē eoz: fetos postea abis reficāt. Et si s̄tē q̄litas itelligit in abis. s̄ma q̄litas ē abis. fectā q̄ sunt mēbra s̄tita. q̄nta quāntas desiderat. s̄tē q̄ sunt mēbra s̄tita. Qualitas cibi sicut quēntitas ad huc inuestigāda est et s̄tita et s̄tita. q̄litas vt cibū debet p̄cti s̄m̄ naturā eoz: q̄ b̄doy: si em̄ calida sint frigidos abis accipiat. si frigida ca. si sic. hu. si hu. sic. Si alij cupit cibū p̄reptionē eoz incoenūctia cū aliis miscant vt s̄tē q̄litas tēpen: quē admodū cū dam? lactes cū apio et p̄sces cū melle s̄m̄ s̄m̄. et succa. dōitos sit. p̄fices em̄ cōdētē sicut cū sinapi p̄ces: ca rui et s̄tita. Subam abis sic cogitām: q̄ si sit grossa sicut ca ro vaccina: panis asini: est puenētis multū ca. In stomacho b̄m̄b̄z. s̄tēz cholericū stomacho etis q̄ nimis aū cibū exercitānt. et h̄yeme pp̄ aeris frigiditē somniq̄ longitudinez. h̄m̄o em̄ cibū b̄n̄ in stomacho digerit et multū nutrit vt utē p̄notat illis autē q̄ modici ca. natura v̄t sit in stomacho modici exercitātib̄z: h̄yemū somno vētib̄z sup̄adictōz tōcū nēs est cibū: nō b̄n̄ ab eis digerit: s̄z grossos q̄nt chimos et viserū oppilatioē facit. Subtilis v̄o cibū sicut pulli gall. s̄tāri: p̄dices: c̄nsolida lactu. et s̄tita sunt puenētia non exercitātib̄z. q̄z ca. natura In stomacho defect? est et quoz v̄tētib̄z sunt v̄t p̄tita. S̄i labozētib̄z ca. et fortēs stomachos b̄m̄b̄z? h̄m̄o d̄m̄t incoenūctia: nō em̄ digerit s̄z in eoz po macho in simofantē mutat. pp̄t b̄ q̄dā vaccinā carnē dige rat et s̄tārnū nō. stomacho em̄ multū calido sibi m̄ta quāntitas q̄m̄. m̄adā grossus puenit cibū vt in eo ca. diu opef tūto subtilis et sicā supponant ligna: cito incedunt et certis gnis ignis: si autē grossi vt alces et quercus caloz: fluuiter op̄atē p̄notat. stomacho v̄o in ca. tēp̄atē cibū accipiat iter grossus et subtilē mediore. S̄i tēp̄atē exercitātes et boni m̄tētes tēp̄atos accipiat cibos i tēp̄atē tēp̄atē. et h̄m̄o tēp̄ata

dieta puenit. Quāntas cibi nō multū d̄z excedere modū nē grauef stomacho? pp̄t repletiōe. et pp̄t s̄i sup̄abiditā: ly sit bon? sit mal? q̄uis aut laudabil aut illudabil sit? assue sit sumpt? malū q̄nt sanguinē et replet ventre de ma. hu. m̄arie si cibus mal? sit. q̄m̄ si calidus vel cholericus p̄ct. feb. z acutus hu. generat quib̄z ad quēdā mēbra fuerit. bus p̄tule z apotemata berisipia et farsa generant. Si vero fuerit grossus: arteticū dolo: faciet: podagrā nefrectia q̄. p̄. anbelitū splenoz et epat? duratē: et oppilatioe m̄arie si grossus fuerit. Si autē sit melacholoz: mania. q̄ntā. nigrā ictericia generat. Et b̄z autem multus multoz quoz qualitas si fuerit cōmixtus: pessimas generat pustulas et erraticas fe. p̄. D̄postet autē cibū plenitudinē caere nisi cū multis fortib̄ exercitiis z quib̄ curis est raro alios vno minime. q̄ si b̄ nō caueat: vt autē calida aqua aut orinelle: et hoc non tarde vt stomacho et plenitudinē maniat: deinde calidū purz odoriferū bibāt et toto s̄tito de nō maducet. Si autē vomere nequeant pp̄ter p̄ctosus gule aut palati dolo: coimant diu surgētes aliquod exercitiū q̄dā sed post hoc parū comedāt. Quō solutionē habēt vt erudis epatē cibū? cū cruda eglesio ne parū exercitēt et cibū modicū et subtilē accipiat sic panē fermētātū i puro z odorifero s̄tito sicut cū iure s̄tāre et gal line. somno v̄n̄t et requiescāt passioē b̄ntē et solida cu tis fuerit fricēt: et oleo tepidū v̄n̄gāt: sicut ē i solio vno motēz: et si in s̄cōdo die sentiat stomacho cibū nōdū ē d̄i gestū: nō comedat vsq̄q̄ sentiat stomacho cibū in anitus q̄d possim? cū tactu per d̄perē: apparet em̄ quasi vacuū: z eructās s̄uaz eructationē: et eglesio z v̄na colozā incipit: b̄is nondū apparentib̄ iubem? frēt exercitā z balnea. Q̄do dicitur sic est: quēdā em̄ op̄ter dāt in initio: q̄dā v̄tūto sicut abasia digestibilia v̄s omni digestibilia faciat: p̄m̄p̄t dura solubilia p̄m̄p̄t q̄nta vt soluat v̄z p̄p̄at p̄ quā grossus cibus trāscat: sicut melones p̄ma criolosa scus: cerasa: v̄nas et similia autem panis et carnē. Item la gana cum obmōgato et oleo elija p̄m̄p̄t p̄ra z t̄onia buris em̄ aī facilia datis et leuia digerunt et nō inueniētia v̄as v̄nde egrediant pp̄ter fozamina obstruāta necessario corrūpūz in sui naturā aī obuertunt. Sicut: dura ante solubilia sumpta q̄ v̄o nō inueniētia corrūpūz: et corrūpta alia faciliū digerit: v̄tē cōstipā. Et b̄z vero s̄tita z du rus ad digerendū debet ante subtilē z facili: sicut caro porcina aī volatilla: vaccina aī potēna: q̄ s̄tērica stoma. b̄i s̄tē calidiora sup̄iorib̄z m̄aioē faciliū digestionē q̄ carnoa sunt. v̄z grossa digerunt: q̄ si subtilitā ante grossa bonem̄ grossa erit indigesta. pp̄ter frigiditā eoz stomachi superioris q̄d est tenuioris. Tempus cibū sit post stomachi inanitiō nē: cū inuatus caloz: totis est: exercitiis s̄tē balneis p̄ceden tib̄z et v̄na colozata erisēt: et appetitū et fame palatō s̄tē: s̄tēz cibū nec s̄tārius est abiq̄ v̄la moa. b̄z em̄ neglectio stomachi sup̄ioris hu. ad ea attrahit appetitū deficit. et cibū corrūp̄tē hu. ad stomachū s̄tētib̄z. q̄ si b̄ euenierit demus oriscaccarā sicut maloz gra. deide spacio v̄n̄b̄z: q̄ s̄tēz cibū accipiat op̄tētia cibū multū in fr̄. p̄tētib̄z: q̄ t̄ic ca. l̄. intrinsecē coadunat: v̄z melū adiuuat vt utē d̄ gestū. S̄tēz in ca. t̄. v̄tē regionē m̄m̄uētib̄z cibū. ca. em̄ aeris naturalē trahit ca. extrisē: v̄z minūz intrinsecē nō b̄n̄ digerit cibū: m̄aioē em̄ h̄m̄? h̄yeme caloz q̄ i esta te z digestioē: ideo q̄ i estate debem? iumere cibū in extre mitate dēt q̄m̄ tēp̄erat? h̄yemū: mox relicto exercitū m̄dus com? m̄m̄v̄? h̄yemū spacio q̄dē s̄tēz s̄tē balnū cretēnsē statī comedāt nisi p̄tius v̄na dōta q̄s̄tā. D̄ari autē cibū desideratū bonū est: appetitū em̄ magnū significat virtutē ad digē rendū: m̄strat etiā cibū illi dūmāne nature esse cōueniētē ideo si duos videmus cibos in bonitate equales: z sit ma? desiderit vno q̄ in alio: debem? bare eū quē magno appetitū desidero. D̄em̄ quēntis est citius digerit est minoris sit bonitatis: q̄ ille quē appetitū: cōcedat est stomacho: h̄yemūz tēra mēba mel? b̄is q̄ illi digerit. pp̄ter aī illi desideratā tem. D̄ps em̄ s̄tēris cōueniētia dari cibaria: z caudā sunt illoz infirmatēz aūq̄tia est totū cōponē necessaria sint. b̄i q̄tā. si quib̄sdā dolo: capis? et s̄tēz? negant dari cibaria fumā q̄ntia sicut necesse lac alius cepē et s̄tita. Quō defecto stomachi habēt ab s̄tētib̄z sicut a mollitibus sicut et p̄fēgēdo

Liber primus

butyrā sifamū z sifā. z q̄b̄ est v̄sus natūdi cibū in ore stoma-
 chy grossa pueniūt alimeta vt cū sua grauitate descēdat ad i
 ferioza: z iudem? vt parū post cibū an bullēt. Quia autē i stoma-
 cho p̄lygma h̄nt: caueat cibos sibi ḡnatiōis. dem? orimel.
 Quib? cho. ru. i stomacho codunaf. megādi sūt cibi cho. ru.
 augmētātes z accipiāt q̄ cho. ru. extinguit: sicut malag. acero
 z orife. z sifā. Quib? in stomacho z intestinis mosaf cib?
 caueat cibare cibos glutinosos z grossos sicut lagana eliza
 cū obfomogaro z oleoz māduēt ante cibū oēm olea dulcia
 z eos vō de q̄ stomacho cib? descēdit indigetuz ante cibū
 oēm dem? sicutia sicut atonia pira p̄locaracta z sifā. q̄ si
 epar frigidū est z oppilatiū caudēs ē grossius cib? z p̄cipue
 si fuerit oppilatiū. Si autē fuerit calid? z eboscaueat calidos
 Sif? faciam? si aliter fuerit. q̄ si in pctm incurrat succurren-
 dū est cū medicina: ne inuenerat passione epar induretur.

De aqua z vino. Capitulu. v.

Quia studiose de cibis sanitate custodiētib? ofonē p̄ple
 Quim? necessē ē dōi sequat de potib?: z incipiēdū ab
 aqua. Quis aquā bonā eligi sicut in alio loco dixim?: q̄ caueda
 est ne cū cibo potet: s; post q̄ cib? in stomacho q̄uerit. cū cū
 vō em bibita intrat flum̄ stomachi: z cibū mouet cūq; di-
 geri nō p̄mitit. necesse em est cibū a stomacho tāgi vt calef-
 fiat z digerat. q̄ si tāta fuerit necessitas: parū inde bibat q̄ si
 tim extingat. ab o vō in stomacho q̄scēnt nulla est p̄hibito
 bibēdi aqua: s; tū quātū op̄s bibaf. Zelus autē in nocte in
 coemētia est. ca. naturalē stomachi z epatis nisi. calidissimi
 sūt natura extinguit. Et iada ē aq̄ sup̄ niuē frigerāta ab eis
 q̄ epar z stomachū h̄nt debile. z q̄ h̄nt neruos z pect? infr̄
 ma. ca. em affueta patiens flum̄ fluxū: ip̄asimū catarrū artēci
 cū hoc. z si b̄ ad p̄ns nō apparēt. s; inectate tū b̄ z mul-
 ta alia eueniēt: neq; post coitum: neq; post multa exercitia
 op̄s ē bibi nisi spacio vni? diei q̄scat. q̄ si accipiāt multum
 cū otscacara aut yvubū fit meli?. In alio tū loco dīgamus
 vniūvūz cū magis coemētia in custodia sanitatis si oppo-
 tuit accipiat: tale em naturalē calozē z forozat: z p̄ totū coz?
 exēdit ca. z cholericos tēperat v̄. eosq; cū sudor: z egessio
 ne expellit. duricie mēbzoz nimio p̄ labore eticozoz am-
 putat. abos h̄umctat z appetere z digerere facit. b̄uiditate
 tē aq̄ p̄ totus coz? mēba diuina: inf̄lacione z v̄tōsita
 tē soluit. oppilationē opefite: melācolicos v̄. tēpar: aīam
 cōfozat z letificat. b̄ oīa facit tēpar? z aliquātūlū frigiditā
 p̄ntētib? z d̄grue sumaf. Sif? agit oībz? pueniēt potē
 p̄t est necesse q̄ntati z quātati z nō fm̄ tēperātia aque
 h̄oc tū calidissimi natura. z affuēt. ca. epatis. z dol. ca.
 pite patiētib? z neruos debiles h̄ntib?. q̄ si tāta necessitate
 bibēdi cogant vniū albū z subtile rosū multū mīxū eligat
 rosū vitādū em est calidū z vetus: sed si fuerit magna neces-
 sitas bibēdi aī ser potas aq̄ vino miscat z in vase mitrātur
 rosū maloz coctanoz frustū z mala. Si autē suā fortitudinē
 minere velis meli? fermētū z purū panē cū eo misce z spa-
 cio. vj. botas. trāfacto colatū potui det: s; q̄bus doz. capitis
 affuētus est bibito vino coctana māduēt vt fumo vini ad
 caput salici repugnēt. Caueādi autē est in estate viniū z salza
 z acetosa vel acuta māduētib?: dissinteriā em ḡnat. z auen-
 da q̄ est ebrietas q̄ mētis p̄cussia ē: z q̄ parati sunt paraly-
 tico morbo caueāt sp̄s: nā p̄culdubio nisi caueāt ad eū deue-
 nēt. Alioz em morboz ca. est vt artētie par. tremozis. apo-
 plexie suffocatiōis z suditanee mortis. q̄ ventriculos cere-
 bra z oēs venas replet. vñ nullus lo? vel spaciū restat p̄ qd
 naturalis caloz: dilatef sicut videm? in lucerna q̄ fundit oleo
 plena. lumē suffocāt z extinguit. Quis q̄ caueda sit ebrietatē
 rarissimefemel in mēte: vel in duob? postea affuēctat vome-
 re z stomachū mūdificat. S; q̄ cupiētur vniū bibere z tar-
 de tebiari: parum p̄daēre. z in cena v̄raf cibis p̄uēctat z
 caulib?: q̄ tales ebrietati repugnāt b̄uiditate em vini de-
 stocat. vñ Ba. amigō. amare aī v̄pū comeste ebrietati repu-
 gnāt. et ego dico succi frōdiū v̄vua salbas p̄caēt. z. ij. ace
 ti. z. j. spice. s. f. oīa mīxrat paulatī bibiat ebrietati repugnāt
 Aīr fe. caulū. s. ij. cū sapa bibat. S; op̄s nos scire q̄ ebrietas
 te cerebz: z oēs sensus patiunt. p̄p̄ sumū vini ad caput fas-
 liēt: rōe calidie v̄ apoz: replēt: s; b̄ extingit debili calidoz
 cerebz: forte cērebz sif? sumū repugnāt: vñ nec ab isto
 recipit. S; aī. fm̄ cerebz: fortitudinē vel debilitatē sit ebrie-

tas: quā curare volētē p̄uideat an sit debilis. Deinde subeant
 leuia fieri exercitia. i. parū deambulet: postea balneat de
 inde cibo facili ad digerēdi cibem? z dormiat. q̄ si fuerit for-
 tis z anguliosa cū nimio capitis doz. s; ip̄s incoemētia
 q̄scat plate pedū z crura sicut fricent: s; p̄m incoemētia
 vt sup̄fluitas vini digerat z dissoluat. Ergetur a iomo z si
 soluti sunt z anguliat a liberati leuiter exercēt. postea in
 tēpatis balneis balneat: in fonte descēdat. S; si doloz
 capitis augmētat fuerit: vngētū est cū oleo ros. Si etas sit
 aq̄ rī. ifundant. Deinde capite epicato multas q̄scācarat aut
 sirupū ros. accipiāt. postea vomētēs mollia forbeant oua. mas-
 crafe carnis cū caulib? coctē pullos gal. z stamas māduēt
 nouissime comedat coctana z sifā. Si vō etas fuerit in frigi-
 do loco q̄scat. si h̄yems intēpato. sandalos z cap̄sib? odor
 rēt sifā. dem? h̄nc sirupū eis. Rv. puma. xxx. oz. s; vj. oīa i
 q̄ngz lib. aq̄ coquant q̄scq; ad v̄nā redēt. Deinde olent co-
 lature addant z. v. succi maloz gra. z acetū p̄mō citri. z. iij.
 fac sirupum. Aīr. Rv. boli berberis fe. citruli. bozag. s. s. ij.
 fe. caulū. s. vj. cubebe kabze se. portū. aī. s. ij. cap̄. s. ij. s; s; s;
 pera cū succo malag. o. z. ij. cū rī. Syrupus de h̄is v̄vūz
 ebrietati. q̄ si dol. l. capite remāret: nec grauitas dissoluat
 fomētē caput cū aq̄bi cocta fuerit camomilla z aretū. ca.
 piti v̄reledoz z anethiloz applicem?. Si autē dōi v̄vūz h̄nt
 doz. dem? potui modicū vini albi z subiti. z sternutatio cū ca-
 meleoz: z anethiloz z sifib? p̄uocet. C. Sēmō s; fieri potū est
 sit tē p̄par. v̄m oī em somn? magnū iuuat tū cūbis digere
 des accommodat. op̄s si multū fuerit coz? grossi somn? effe-
 sario fit mult. z fm̄ graditudine cibiz multitudine op̄s effe-
 somnū multū aut pauca: s; q̄ ab multo sumit reptetio: nō
 mīat q̄scq; cib? stomacho egrediat ne ca. naturalē suffocet
 cibo vō leui z facili exite somn? fit paruos: vigils non
 affuecat aliqz v̄t sn̄t regimēto sanitatē se custodiat. coz?
 em calefactū z defecāt z digeritū v̄tū repugnat. C. oīa
 tū nō multū agere puenit nisi ab eis q̄ sunt v̄vūz h̄nt. ca.
 z h̄u. nature. z eode modo q̄ h̄nt stitulos: quēz q̄ h̄nt
 gidas z sic h̄ntes oplexiōes: neq; post abū z post aq̄ritū
 neq; cū famelici sūt neq; post laboz: neq; post balneioz
 post vllas inanitōes: neq; cū coz? calet aut infrigidat q̄
 aliq̄ accidēt: s; cū oībz? q̄ntatib? tēpari: neq; tū mēte fat
 in autūno: neq; cum ebriūm sit morbi: nā sit et p̄hilitas
 oīno t̄rēctūdō nō est. S; ag. aq̄ post digēstione oīi stoma-
 cho z aī somnū vt q̄scat dormiat post eū. h̄mōi em q̄
 ueniens est ad filios p̄caidos mulierib? postea q̄scat
 dormētib? sp̄m aī matrice coadunaf: q̄ si sup̄adicta fuerit
 nō poterit vt post cibū plentudinē q̄ post inantioes
 meli? est: q̄ calet coz? vel p̄uēct q̄ cū infrigidat. s; mul-
 tiotiens affuēctat z ledunf. ca. em coz? z b̄uiditas mīnem
 coz? rarificat. Quis q̄ vt balneem in frigida aq̄ve potis dau-
 sis ca. naturalis iter? corobozet. abent iure car. p̄caidē
 tuline vel peccozine cū cepis cicriz? z. iij. in. croco. amano.
 grariofi. z sifib?. vniū citrini v̄tū z odosiferū parū mītib?
 bant. fumigenē ex ligno aloez ambza mulci oībz? v̄vūz
 cōfozet. C. Quis etā q̄dam aīe accidētia nō est affuēctat.
 trificiā irā cogitacionē iudiciā. h̄ em cozpis oplexiōes multā
 z naturalē ca. debilitatē matie q̄b? calida oīaf natura: q̄
 accidētia pessimas febres ḡnat sicut est ethica p̄p̄ v̄vūz et
 sices. necessariū est q̄ ab his accidētib? p̄bident: z v̄vūz
 cia z gaudis h̄oz em aīas z forat. z ca. naturalē fulcūret ad
 extēno: ca. p̄cep em adducit. S; nos dīcam? de aīa in
 particulari cū de v̄tute naturali v̄p̄uērem?.

De mūdificatiōe cozpis ad custodia sanitatis. s. vj.
 Quia h̄mōi sup̄fluitas i cozpib? de aboz z potu coactu
 natur nature nō necessaria nec pueniēs: tū in aliq̄
 parte vt sup̄fluitas expellat n̄t natura z cōfozat in aliq̄
 vō minime pot. oīs aut succurrere vt sifā sup̄fluitas q̄ remittit
 penit? expellat: p̄ape festinādū est eis q̄ nullatēz mētas
 obferuāt. ab em a stomacho descēdo: rōe intermāz oībz?
 to colamētū cū epati mādaf. sep vō q̄ remanet q̄ nō est na-
 ture necessaria cū egessio egrediat. sup̄fluitas sicut vō
 tū z i sanguinē cūertens natura diuidit z sup̄fluitas sicut vō
 sis mādaf z q̄ oīs nō est necessariū solū a natura expellat
 meat? sic ē v̄vūz. S; cū in eis accidēs accidat aliq̄ v̄vūz p̄p̄
 q̄ ista sup̄fluitas in cozpe remaneat morboz ḡnat. S; ista

guis p corpis mētia diuifus q̄ in eis necelfar? fitz iuenēia
 recipit z ipi affimilat. incūctioēbōz errenat z bifoluitur
 nā fi nō difoluit z i cauitate mēdoz maneat putretit: fe
 bē fm fua natūra diuerfata fm fuis q̄bitat. Si vero ad alia
 mētia deffuit aponeretur fm fuis q̄bitat. Q̄z q̄ fupfluit
 ratē cozpōis epellat frequētē vñ inq̄uitis naturalibz cozpōis
 purgatiōibz. egeffio vidēz vtrius fudote mēftruis emūz
 etōz fputo freatu. nā fi aliq̄ bōz minua aut nō efm fm
 bi quātitate aut p̄fuetudine vñ fm fuis r̄p̄s: necelfe ē vt puo
 cef z ad fua p̄p̄ia natūra reducat. r̄p̄s r̄p̄s in cozpe vel in
 quōdā p̄bz cozpōis coadunat. f̄ p̄ctoz r̄ntibz. v̄rica fo
 macfo p̄ iuenētiā ē cū p̄p̄a purgatiōē nā egeffio minuta
 z ad eandē p̄ntēz incurat. nōneffigādē ē an fit de cibi
 z potus paucitate: nōneffarum efl cibz augmētēf. q̄ fi de
 ficco accidit cibo dāda fuit hūida ficut blez. crifoloc. lupi
 ni cū obfomogoz z oleo elia. Si vñ p̄p̄a p̄ctōca z fupficia
 cibaria dāda funt p̄igua carniū iura. Si aut de foctinatiōe
 diete fit duertēdū iudat rectū ordinē z p̄fuetudinē. Si p̄
 pter malā f̄tomachū z iteflinoz opone f̄mora v̄z vt ca. z fic.
 dāp̄m̄fri. z v̄. p̄tānā mānā p̄ua fieri z fiffa. Si p̄p̄m̄
 r̄. z fic. babinz. ca. z v̄. p̄p̄m̄ p̄p̄ofos r̄vifofos bu. iue v̄z
 teris galli cū. e. croci botolant pilopodoz fiffbz cōditū acci
 piat. hīs nō p̄ficiētibz q̄ bu. i f̄teribz f̄it iteflinis: fiat d̄y
 ftere de fucco blete obfomogoz mel. z fiffbz. Si yma fit p̄
 uocādā: q̄ r̄tēdū an fit de ca. z dem? p̄fiffū. f̄. citru. melo.
 cucur. z fiffa. Si fit ex fri. apūi maratū: cūmīnū: anifus dau
 cū. cozp̄z apoz. cibenz f̄p̄agis acerbz nig. rap. z fiffbz. Q̄z
 etiā eos q̄ deffiderat a fiffā vñ mīgēdū vñ nō diu retinere
 ne incurat inde dōz p̄ly angufiatio e p̄tiginē z f̄raguriā. ve
 fiffā etiā vlcera. flupus em̄ v̄na valet ad artētiā dōz z dozi
 cozp̄z errenat. aliq̄ hydroptic curat mozbz. aliq̄bz hūo.
 mozbz facietes. f̄ fi nō manuauerit p̄fūm cozpus. vñ q̄
 dā etiā cū p̄t̄y fin faddit. v̄ca v̄na uerēz diabeta ḡnatur
 Sudoz p̄p̄ p̄oios ex fri. claufos puocef cū f̄ricatōibz exer
 ctis z balneo. q̄ fi p̄p̄baef. p̄p̄ fol ca. v̄tētofus acē p̄oio
 cū cū aq̄ tepī. z v̄ngal cū oleo v̄iof. z frictūz flauiter. Si f̄r
 faciendū efl eis q̄z p̄to balneatōē ad nitree vel fufp̄ure
 claudūm. Q̄z fi p̄r̄rang p̄p̄ bu. grof. v̄vico. oietā fubtēz
 z calefactem accipiat. pauē cūbz z mādūcent fuis acieris
 pullatā carnē z acuta herbas. fr̄ctōē z exercitio v̄ant z
 balneenf in aq̄ v̄bz cocta fin anifus. camomila z fanficē z
 os illofuz. purgari cū turbūz. agar. f̄. croci. boam. z fiffbz
 ¶ Si mēftrua f̄r̄r̄gāz puocef cū a p̄ofimate fenēgre. aut
 falcolū nī. acierū. nā. amoaoph. f̄. beocit. f̄rup. abfinthz accipiat
 fi cū f̄ure fr̄ctūz. Si a cū calida p̄r̄rang. p̄tānā f̄ic. cu
 cu. citrūl z fiffa. f̄alpēda q̄z f̄unt cura. Sp̄uto p̄f̄r̄cto def
 gargarifinus cū aq̄ ca. z melle. malicef r̄p̄us. hoc em̄ cerebū
 bz de p̄blegmatē z f̄r̄umētā audif v̄vifus z gulā mūdificat
 z ḡroffoz bu. Si em̄ctio fit cōf̄r̄ta z in cerebro fit arbūda
 tūbz h̄p̄oz f̄ermatū puocef naref tenent fup fumū aq̄ bul
 lētis vbi cocta f̄int camo. mellio. z fiffa. bz em̄ cerebū mū
 dificant. z ḡroffoz bu. f̄urof̄q̄z mozbz deffrūt. f̄. apople
 p̄ia p̄aly fimz fiffa. Si f̄ ilo. aggregēf bu. vt patiat falfūz
 z abomatiōēz itegatiōēz f̄erofos labz angufiā amaritū
 dūē z oie falfitudinē v̄z acetofitē necelfe ē v̄vomat: macie
 fi efl p̄uerit. penna oleo fiffa oīz apponat aut vomitiūz acci
 piat. Si p̄ctoz hūidi coadunem bu. fumāt apozima f̄ctm̄
 de f̄icbz p̄ctoz: v̄vaap. liq̄ri capillēz. z fiffa. cibenz burp̄o
 z mel z fus cūcef cū fucco. accipiat. Si p̄ctoz i remibz v̄z
 fica coligant dift. accipiat f̄ic apūi. mar. dau. f̄. cu. citru.
 z melle. f̄edēt i fonte aq̄ ca. in q̄ cocta f̄int camo. apūi mara.
 z fiffa. Si f̄r̄ in fingulo f̄icta f̄unt mēbz debet purga
 ri. f̄ f̄ic in toto cozpe collecta adūctūz. fi f̄anguis plebro
 f̄omēf de media yena dectri d̄ap̄h. fi r̄p̄s etas z regio f̄int
 yuenētiā. f̄innatē f̄alpep̄z oēs bul f̄patulis aut in cruribus
 Si cho. ru. anḡm̄ etēf purgef cū mirab. ouif. z fiffbz. Si me
 lābōlia dem? epūb. polp̄o. mirab. indos. Si p̄blegma pur
 gef cū turbūz. f̄ene. perap. z fiffbz. h̄yerap̄gia autē cū mel
 le tēp̄: rata z p̄y m̄ia q̄z v̄be dōmāda accepta purgat caput
 cerebūz f̄o. z iteflināz p̄blegmatē z ḡroffoz bu. i neruis in
 clufis errenat. et. cū egeffio expellit. f̄. fiff. ex ca accipiant
 Q̄z v̄bz d̄uēbz bu. macie in neruis fin accipiat pul. h̄yerap̄.
 5. q̄. cū ofimelle. h̄yerap. em̄ mūdificat f̄omachū z iteflinā ce

rebūz z neruos ab bu. v̄tōf̄itātē f̄olūt. op̄p̄latōēz pleniz z
 epazē z renū apit. appetitiūz digēffūz. f̄oracit curā clarificat
 canicēi r̄cpugnat. f̄. anifū apū. anif. 5. iij. maratū. amcos lig.
 abfin. anif. 5. iij. math. f̄ipice cinamo. an. 5. iij. aloes. 3. iij. fac pul.
 dāz p̄bleg. 5. i. q̄ f̄ic. fr̄ōdūz mozo citri. f̄. d̄olēf̄icōz op̄ic.
 melanc̄yolicus f̄ungant. 5. v. epūb. dau. z o. 5. iij. cū f̄ic. ca
 lamētū. h̄ntibz f̄ufp̄ctōēz em̄oz. adē bdell. 5. i. q̄ da potuf
 p̄lenitudinē in toto cozpe h̄ntes vomitūz em̄ multū etiā
 p̄ur. nerof̄ctioz z op̄p̄latōēz v̄vifuz z v̄vifuz. h̄ntibz p̄p̄
 nimū motū. purgat q̄z bu. v̄vifoz i f̄teriozibz cozpōis em̄
 tes f̄icatiā cū podagrāz f̄icēz ḡnantes. Si h̄nt p̄fiffūz ca
 tartico vomitūz efl melioz f̄is in p̄af. capūis ceruicis p̄ctozis
 z colapz iuenētiā efl catartico vomitūz. Elomētūz em̄ bz p̄af
 fiones in initio augmētāt fepe. f̄. a. in megategū tēlat v̄z
 mīta fedare f̄anguinē f̄udēz de veniz z argenti z em̄oz
 dūz remibz v̄vifuz v̄vifuz. q̄z dūcit materiā ad loca oppofita. nōne
 vidēz vomitūz crifigū p̄ cyffere. q̄z materia a f̄upiozibz ad i
 ferioz deducit. p̄vomiūz v̄o ab inferiozibz ad f̄upiozā trāb̄
 trūz materiā. Q̄z v̄ vomitūz intelligit melioz efl catartico ad
 fanitatē cuftodiēdā matie h̄bz d̄z f̄tomachūz coadunat. p̄ m̄
 to z v̄vifico p̄blegmatē. h̄bz em̄ bu. i f̄upiozibz p̄artibz f̄oma
 cū f̄emp coadunat z f̄unt aneēz v̄vifuz f̄oma. idēz q̄z v̄o
 mīta optime mūdificat. f̄. bz bu. in fundo f̄oma aliq̄z h̄nt
 bz bonū efl catartico z p̄ceffozz deponit eos. C̄ efl autē
 eflas v̄vifuz ad vomitūz puo cōdū. q̄z h̄ntē difolūt natūz in
 oie f̄oma. f̄. craffa h̄ntes cozpa marie q̄bz p̄blegma d̄nāf
 eflit p̄st exercitio z bal. vomitiūz accipiat. vt bu. liq̄han
 z v̄ie aperiant v̄vifuz. puocef cū radicebz z cimelle cum
 mellicata f̄omoe aneti infufa. Si anē cibz vomitūz nō f̄a
 cile puocef: fatarenf f̄ic f̄ubtilitatibz: f̄ic f̄unt p̄ctoz
 f̄alfi. apoz. radi. aneti. z f̄inap̄is. radices etiā cū ofimel. z v̄vifuz
 accipiat odo caceū in q̄ doctū fin vomitūz. p̄ mel. neg. bz
 bāt. fed neg f̄tim f̄ufficant. z p̄fiffūz vomitūz. mūdificēf. z
 oē cū v̄vinoz aq̄ ro. lauef. deinde f̄irap̄ f̄it oie ligno aloca
 cū mul. aromatisatū. Si macētūz f̄int p̄ctozes cho. f̄. in f̄to.
 h̄bauerit aq̄ vomitūz nō exercitūz. f̄. f̄. f̄. f̄. balneenf
 z abis z potbz refecti vomitūz accipiat: oīz acarāz vidēz
 cū aq̄ ca. dem? h̄is mole. crifolocānā. p̄ctozes recentes vt ma
 la expellat h̄ntēz abidānā. cōm̄ em̄ cozpa parū h̄nt h̄ntēz
 tate. p̄fiffūz vomitūz dem? f̄irap̄i ro. z f̄irap̄i. mallogra. z fiffa
 Q̄z v̄ mēdiocra f̄unt cozpa aut cozpa d̄uēbz bu. p̄fiffūz
 v̄vomitūz accipiat dem? varioz cōm̄itōz cozpōis: d̄z q̄
 dā incēdāt. alij f̄ubtilitēz alq̄z vomitūz puocef. z bibāt v̄na
 d̄uēria q̄ f̄unt v̄r̄: z acuta: z d̄uētia: z recētia. que bibāt
 trāfata boza v̄na comēffioz: z multū z fepe potent. deinde
 depozētēz f̄ilicoz potauerit: mītātēz bigitōz p̄tēnā oīz v̄
 vomitūz. deide faciet z oē lauef cū aq̄z medio aceri om̄ita
 poftēa f̄irap̄i ro. z fiffa. accipiat: nec mādūcēt nifi. v̄. p̄. n̄
 actio z tūc cibos paucos z f̄ubtilēs comedat. f̄icet pullos
 gal. pd. z fiffa. bonū ē accēpe vomitiūz femel aut bis i mē
 fe efl: in f̄tate: f̄tomachūz cū totū cozpus mūdificat. Sed
 meliēz ē duobz diebz v̄vifuz vomitūz dem? v̄ in feco die egeat
 q̄z in p̄mo remēf̄t. vomitūz em̄ i p̄mo die a remoz. ad f̄oma.
 paulatim bu. atrahit v̄z nequeunt funditē p̄vomiūz educi.
 quā nō f̄unt illic coadunatūz. Sin feco aut die q̄ oēfere f̄unt
 collecti necelfe ē vomitūz iterū exercitūz. h̄ac em̄ rōe f̄oma
 mūdificabilē: negz p̄ oē t̄p̄z in vno terminat f̄it moz f̄. varief
 h̄. vno fiat antea in alio poftēa: q̄z fi p̄ oē t̄p̄z cū fiat v̄
 minoz erit q̄t naturalē. Catartico v̄z nō oīz d̄ari nifi duobz tēp̄
 poibz. cū cozpa f̄ortia fuerit da medicinā quā dicitur f̄imūz
 cū de curē egreditūz difputabim? Rurſus vomitiūz nō oīz
 dari macietis q̄ p̄p̄t̄y fin parat: negz q̄ patunt i p̄ctoz
 re fauēbz aut oculis: negz dādē ē m̄cof̄itōēz: negz angufio
 f̄is: q̄ duri f̄unt ad vomitūz eis em̄ d̄nā. efl. q̄ aut h̄nt acutos
 bu. in cozp̄ibz cō f̄icūm̄ ex acimine curia coz z ardore v̄vino
 z egeffio: q̄z dādē efl f̄erū cū f̄ucar: quibus autē nō v̄
 oportet f̄ubuenēriūz m̄m̄. cum em̄ m̄f̄icem.

De cuftodia fan. z cura. car. cū d̄uctudinē. f̄. ap. v̄.
 Oportet autē magnū ingenij poni ad fanitatē cuftodiēdā
 dāni cū d̄uctudinē. magna em̄ pars efl medicinē cufto
 dia fanitatis z curatio infirmitatū cum p̄fuetudinē. q̄z con

ram. Item qui aliqđ operant exercitium sicut dicitur cum de exercitijs possit aliqđ factis disputantur: melior est cēna qđ p̄dicitur: post cēna quiescat & dormiat cal. qđ naturalis in trinitate coadunatur: cibis dicitur: et cōna tamen vni dabet vitia: qđ p̄notat reuma: vnde reumaticus p̄hibemus cōna nocturnam: fumus em̄ cibi debilitus nocet oculis & capiti. hoc patetēs qđ soliti sunt cenare nisi solis occasus cēnet.

De cōsuetudine potus. Cap. viij.

Oniferus potus multiformis diuidit. Quidā vniqđ sicut affuit aqua frī. et e potu alio ledunt: qui si acutē se habēt nō sunt ab aqua frigidissima p̄hibēdi. Sicut em̄ cōtra feb. & vīscera habuerint in firma. Sunt & alij aqua frigi. nō multū affuescentes: s; calidā qđ frigidā vt n̄ nocet stomachū em̄ & epa patit & defectat qđ acutus patitur se. nō eis aqua frī. da minus: quibus vīscera eorū sint sanissima: nō fuerāt eis coisuta. Sunt & alij aqua bibentes pluuiale: et alij aliam sicut sulphurēā & aluminosam & stiles: oēs autē p̄ si ad incōsuetā permittēt vīscera eorū ledunt: qđ copiose eorū mutat: p̄cipue si ad insipidā cōuertī fuerint: vñ cū a regione in quam nati sunt mutent ad alia ducēt se cū solita aqua & miscet cū aqua insolita quousq; assuecāt eā: aut terrā solite aque & miscant eā aqua insolita. Si calida sit cōsuetā potēt in cōsuetā call. donec sit cōsuetā. Sicut alij puro vīno vītes alij vīnis de multis rebus factis: alij amat recēs l. noui: alij vītes: dulce quiddā: acerbū nōnullūq; purū: & vniūquiq; lesone patit si incōsuetum bibent. Sicut & alij nunqđ vīnum bibētēs: qđ si alijq; biberint: magnū in capite patiunt dolores & ebrietatē aliqđ p̄p. idēq; illos decet custodiri in sua p̄suetudine: s; si volūt eā dimittere sit paulatī quousq; cōsuetū fuerint cōsuetā. De cōsuetudine somni. Cap. ix.

Quis diuerso modo luit: quidā em̄ amant n̄ nisi dormire & vigilas pati nequeunt: qđ vigi lauerint copiosa eorū calefit & mēbra eorū desiccant: figura corporis corripit: digestiua debilitat: vultū atrinabit & inflabat: oculi concantem. Sunt & alij vigilias detestēs: qđ nō sustinet: qđ si multū dormiat patiunt defectiōē vīlariū morū & turbiditēs: et mētis: neq; possunt oblerere. op̄s temperatū seruati in custodia sanitates: op̄s si mala diēta affuescent paulatim ad bonam mutent. De cōsuetudine coitus. Cap. x.

Quis multis modis est. Sunt em̄ multi cocumtes & nequeūt se cōtinere: & alij nō vītes eo: vñ si volūt agere nequeūt: debet tñ nō multū frequentari: multus em̄ obliuiscit ea. naturalē defectat. peccoti pulmoni stomacho epati nocet: vñ cop̄s infrigidat & deficiat inelacholā gnat: senectutē senū festinat: maxime quibus frī. & sic. copiose dominatur. Si calidū. vñ licet raro tamē coeant & naturaliter.

De cōsuetudine purgatiōis. Cap. xj.

Quisuerudo purgādi corpus diuersa est. Sunt em̄ qui cōsuetū se multa quantitate purgatiōē vītes cū p̄blebo. & scilicet qđ si vītes solite purgatiōis trāsierint grauitatem corporis cito patiunt: & se. qđ morū sanguini attinetē patiuntur medicus & minore crassime. paulidubio p̄ posse nature. Similiter quibus solite sanguis de narib; vel emoroidib; fluere necesse est: p̄peti v sanguis immuat. Sunt & alij in vnoquoq; anno sanguinē immittēs: alij vō multū: qđ si p̄pet necesse est: aliqui nunqđ fuerint: atō obilitabunt. Ideo qđ infirmenē necesse est seruare in minu & modicum curare. si nāq; p̄blebo. in cōsuetū egerēt p̄pletionē corripit epatis: & gnat morū. vñ. hypodipim cardacā stomachi defectiōē epeleptā est. ista. macie siccoibus: & frigidā naturā habētibus. porro nō op̄s p̄blebo. solitis negligit cōsuetū: qđ pessimas gnat feb. sanguinolentias sic fynodāz pleurefim p̄blegmones squinatā sanguinis fluxū: maxime iuuenib; & z. c. v. natura. op̄s qđ facere p̄betur: vt alleuēt vne & arterie p̄cipue in vere: vt sint securi a morbis futuris. Similiter qđ cōsuetudo est. sanguē fluendi p̄ emor. & stringi mala las gnat infirmitates. et cō modo intelligēdū est de p̄par. maia. Sunt em̄ quidā vītes ea quā cū negligāt infirmantur: qđ bu. p̄ p̄par. soliti ep̄re cōstringunt & in corporib;

coadunantur & diuersos faciūt morbos s̄m naturā eorū. Sunt quidam affuescētēs p̄par. & est eis facilis de qua si ad alia mutent eā nequeūt sustinere: qđ vñ ad aliquā venerint infirmitatē de plenitudine possunt curari sine dubio solūtā sumētēs p̄par. Similiter faciendū est eis qđ aliquā infirmitatem habuerint purgatiōē. Similiter & alij nunqđ p̄par. acq̄ p̄ctēs quā sumētēs nullo mō sustinet eā: vñ bis bare nō op̄s quātū vna vice sufficeret: sed paulatim multis vītes de tur. Volentes igit facillitē sanitari: caueāt ne sepe bibāt p̄par. p̄cipue si sint maciēs. & si cop̄s p̄cipue sit & subtilia h̄nt hypocōndria. lxxj. qđ hypocōnd. subtilia p̄par. est molesta. Kara h̄ntes corpora a p̄par. le custodiāt in duob; t. nē sepe vītes affuetē def videlicet in vere: aut in: cū sentiat in se aliquā plenitudinē vidēt qđ p̄par. sit vt solū bu. sup̄statē purget. Si intelligēdū est de vomitu: multū enim vomitū affuecāt: & est eis facilis: sed si licet copos rā m̄dificēt est illaudabilis: qđ viliū stomachi p̄ctus & pulmonē defectat: & alijq; et eo aliqua vñ in p̄ctore: crep patitq; in p̄ctore cā. morbi emoroidia. Sunt & alij nunqđ affuescētēs vomitū: vñ cū vomere nequeūt nō tñ eis neq; qđ multus iuuat eos: maxime si in eis p̄plegmatia leues vel cholericā coadunent humores. Op̄s ergo eos assuescere se meli in mensē: vel in duobus mētib; alia quoq; multa vō mince p̄petat qđ nō luit scripta in libro doc: p̄inde oportet medicū inuestigare vniūquodq; singulariter: & si boni ē mox tati mutet. Si pessimi est sicut qđ pessimi vtuntur duobus & malū cōp̄m generantur. Similiter & potib; multo bu. fa. cētibus ebrietate potū inanimō fore coitu labore cētis & potus abstinentia & similibus: vñ in vltimūtanibus: id est vltima temperamētū egredium: op̄s mutari nō tamē cito: bis em̄ ita perfectis sanitas custodi. verbi ḡra. Si volumus aliqui infirmo cibo & medicā dare interrogādus an fuerit cōsuetus sic dādū est securus. Si autē nō fuerit neq; facilis fit appetit; negida est: cōcedēda qđ cōsuetū sit & qđ vno cōuenit appetitū: licet nō tanti tui iuuamētū. Similiter est cōsuetū dērandū in p̄blebo. p̄par. oētis & similibus. & cū volum; sanos vel egros de p̄ctis ad incōsuetā mutare: nō fat sub ito sed paulatim: qđ melius est a p̄p̄ia dimitti cōsuetudine licet sit mala qđ in alā subito mutari. Sicut est p̄p̄icidū in cibo. Si em̄ volum; aliquē bis in die comedētē cōerte re ad semel: dabitur ei in prima die parū & tardius vna hora in secūda die tardius duabus; in tertia. alij sic in ceteris adeo minuamus: vt ad semel redeat. Si autē meli in die comedētē velim; reducere ad bis: atēdamus ad octia; potū minūmus eā super; & Rursus si velim; mutare aliquē de p̄adio ad cenā: om̄i die p̄adiū vntus hōie spacio tardius quousq; ad hōā cene tardē: vel sic duac prima die p̄adiū vñ; hōie spacio tardius: sōda quartā trium. Sicut et de alijs intelligēdū est. sic est oīs diēte ordinatio.

De particulari regimēto sanitates. Cap. xij.

Angulare regimētū sanitates est s̄m vniūq; iusq; cop̄letōis p̄p̄ietatē. Et si regimē ē sicut iam dicitur: aut repara copora custodi: aut interpara. Est autē a repara in aquēdū. P̄ca minus ergo sanitatē copōū reparaōē regi cam rebus sibi similitudib; l. cū reb; rēparat ad sanos ergoq; per t̄nētib; laere exercitio balneo d̄bis & potibus somno vigilijs coitu: copis m̄dificatōē autē accēditib; hoc autē qđ ḡratitate & quietitate & tpe temperatis reperent; vt not patiantē cal. vel frī. aerē sed mediocē sicut vernalē calidū subitū odo rēferētib; sanitas custodi. h̄mō em̄ aer artificiosus in oib; t̄pib; fiat. Exercitia sō h̄nt sicut vniq; dicitur. l. post digestiōē & cop̄is m̄dificatiōē qđ egestib; & vīna. Fāt tñ temperate s̄m p̄p̄ia cōsuetudine. Balneā fat post exercitiū & post rēparā fricationē: & habēt aquā cā. & dulcē: dēbet egerē si aliquāuili quēscāt: qđ si habēt sitim bibāt otizā. aut meli rō. post cibos rēparos comedāt sicut sunt agni ānuales pedl suūcūli gal. starni & s̄ba cū rēparis & d̄mētēs d̄ita cū cū cinamo. gariof. & s̄tib;. m̄ducēt lactuca scarolias cū modico mēte vt ap̄j & s̄ba. de fructib; comedāt ante cibū sic vvas pas. & ficus: post cibū autē mala pira cōctana. sed sicca vvas pas. s̄sticos amigdal. ficus sicca. dect ea bari. que magno

Ziber primus

appetit desiderio: hi em semp sitia appetunt & ipsi tēperati: tēperata gō desiderant. Et patiunt famē cibis nec morant: hoc em desideriu tēperati est ppter suaz cōplexionū tēperamētū. vñū tēperati bibāt: sicut palmei vel ro. qd est inter nouū & vet: mediocres: cauesit ebrietatē. Sōn? vō pnt pueri cōti naturis: & desiderij puocē. corpis inantio sū mliiter custodita B sit qd necessariū est cū vīna z egestiōe vt os. Sudo: de tēperati exercitijs z bal. fact? sufficiet. Cōtia aīe accidētia sunt negligēda: pter licitiā q; cal. naturalē exētat: cōmēt tñ vt aliqñ cō cogitatioē z diluatiōē miscat: vt cōfōitē mēs z interdi cū ira vt virtus cōfōitē: cōiti nō sū multū viciūm opent: z post digestiōē fiat: sic q; sana in suis tēpamēt? custodiānt corpā. Eūcāt q; ne peccet in cibo vel potu: abns em malū cōmū gñat: tēperamētū cōplexionis corripit: igit sicut in lib. de regimine sanitatis dicit Sal. multi inquit tēperati habētes cōplexiōē ppter gulā a tēperamēto ad intēperamētū reducunt: malalq; pas. z cōo uerio: sicut malā cōplexiōē habētes cū bonis cibarijs ab im tēperamēto ad tēperamentum reducuntur.

De corpou? tēperamētū exētibus. Cap. xij. Corpōa tēperamētū excedētia nōnū q; vt diximus in suis actiōib? impedimētū habētia sunt duplicia: aut em naturalit? aut immaturalit? sunt corrupta. Ea q; naturalit? quoz actio nō est impedita manifestē: illa vō nō naturalit? sicut corpōa incipiētia infirmari: quoz infirmitas si infirmari incipiāt nō apparet. Incipiamus igit a corpou:ibus tēperamētū naturalit? excedētib? quoz actio est impedita. Estre a tēperamēto ad intēperamētū duplex est: aut in cōplexiōe aut in cōfōitiōē. In cōplexiōē aut in toto corpōe: aut in quibusdā mēbris. Sed illud prius ostēdit est qd in toto corpōe fit: aut in quibusdā mēbris. hūmō quoz est regimē corpōris in rebns sibi similib? q; sanis z infirmis cōmunes sunt: regant sic vt quz cōplexiōēs nō sint vltra tēperamētū: vt i sua qualitate pmaneat: verbi grā. cali. corpōa exercitijs aere fricatione bal. cibo potu formo cōti z accidētibus aie regant vt cali. sūt eoz: corpōa in eadē mēfura: in qua caloi eoz nō est: sūt fri. cū frigidit? hūida cū hūidit: sic. cū siccis regantur. q; vō sic fieri oporteat aperte intelligi pot: p hoc qd dī ximus cū de cōplexiōis mutatiōē disputauimus. Cōplexiōēs igit inaequales octo sunt: q; simplices z quattuor cōpōitē. Incipiam? igit a simplicibus que sunt ca. corpōa vō que sunt cal. in hūidi. z sicca. equalia sunt necessariā ab initio natiuitatis sine vsq; ad pueritiā tēperamēto viana p inde debēt tēperate ea corpōa custodiri z sustentari rebns sibiis: sicut corpōa tēperata cū ad iuuētutē venerint cali. q; eoz cōfōitatus z angmētatus fuerit: necesse est eis vti rebns frigidis vt tēperamētū caloz eoz qui egressus est tēperet: sicut quippe caloi multū frigidēs cōueniūt: z debili debiles. An hys q; cōplexiōibus idē cōsiderare debemus. Ealidos naturalit? sic regamus: debēt manere vbi aer est fri. z se pētrionalit? datus naturalit? vel artificialit? datus sit in estate maxime. solē z vigilias z laborē debēt evitare: requē assuecāt: sicut hūm. in apbo. z in li. de regēda sanitate. ca. habētes naturas nō opz laborare: s; tñ exercitens modicū si necesse fuerit. hūmōi exercitiū caloi. solet angmētare. Eal. custodiū inquit sanitatē cūda vnoquoq; anno solito infirmari precipiens ei aliquid nō operari: iste vō cali. z sic. aer. hūmōi aut boies balneent in aqua tepī. in hys em et in frigi. in estate: iuuenes maxime ne deficiāt: opz tñvt parū ca lefaciamus corpōa cū fricationibus vt post aperiant: deinde in aqua frigi. descendant: aut tēpida balneent raro tñ postq; comederint nec ibi movent: eoz corpōa fricent: deinde in fonte aque tepide descendant in qua docte sint rol. vno. nensur: exētesq; oleo ro. vno. nensur. vngantur: deinde bedulmā carnē z gail. cū lacte. portu. vel cucur. vel pisces cū aceto coctos comedāt. de fructibus vnas pas. pfica pruna z similia. Eūmū albi z subile bibāt roseūq; z citrinū fugiant: vniūq; nullū est eis vtile nisi al. z subile. Nō: corpōa frig. in hūmidit. z sicci. equalia: calacētibus z exercitijs ad tēperamētū reducant: cātq; p loca ca. in aq; in q; sanis uis mellissa et similia cocta sint: diu balneent: z postea ycleō z camomil.

vngant: carnēq; caprinā z pecorinā cum cūmīno aneto carui pipere allijs z cepis dōtia accipiat: cōiti nō est: quātūplō possunt. de herbis eruca apūi mēā radices. mēū vñū bibāt rub. z citri. aquā quā bibent cū masticē coquat. hūmōi corpōa in locis cali. moztur: multus z fortibus exercitijs tentis: aquaz salūmū aluminofari z sulphureari balneis vti tur: deinde calacētō: aut anteilon vngant penulay ca. cooperiant: carnes fluētēs ficcas precipue z falsas coe dāt aceto obfomoga. z sūbtū vtētes: mēri forte bibāt. Eūca habētes corpōa in aquosis locis habentur: ad omī labore ad stinēat: cibis abent hūidit: z in aqua tepida balneent: z nō diu manētēs in balneo oleo vti. z amigda. vngant: quoz lacētēs comedāt: z pocellos piscesq; z oēs fructus hūmū cut cucur. cucu. z sūca. q; hī cōplexiō ad vltimū ficcitate peruenerit eos sicut etyicos z cōsumptos meditari cōueniūt. Si aut cōplexiō eb fuerit: pposita: eius q; regimē cōpōi tum fit.

De figuris corpis z cutis q̄itate. Cap. xij. Figuris corpis sunt tres: pingue doctas: molle: soliditas: raras: tēperes: z mediocritas. Eūceteris inter pinguedinē z maciē tēpata. Vte ceteris tantū rō z magi? sūfficientia sunt laudabiles eoz: q; naturalis cal. fortis est z digestiō pfecta. vñ mēbra fortiora sunt ad expellenda noana q; tēperata. Corpōa aut pinguiā picipue fit naturalit? sunt hūida sunt pessima: bec em corpōa sunt pessima mobis appata: q; caloi naturalis eoz est defectus ppter angustā venaz. Eā anguliaris venariū dī duplex: aut em ex defectiōe caloi. naturalis: vel q; reptamur z coarctant? vene ex carniū multitudine z psequēda. vñ autē parū vniunt: q; angustia venariū est dautā: q; re minuit caloi. naturalē. Rursus cū defect? eoz est ipis hūiditas. Eū oīa sunt q; abundantiā pu. in corpōe coadunata q; est mēra morboz plicoz. sicut anhelitus apoplexie paralytie et sūsi. Itē pingues sūoz grautate exercitijs frige nequeunt si sūfferēt ad infirmitatē dēueniēt. hinc etiā hūm. in apbo. In exercitijs ad simū bone hūmōm saluē sunt fr. in vltimū fuerint: nō q; pnt manere in eodē nō q; seque. Ezer cōti aut caloi. naturalē cōfōta: caloz naturalis cōfōtaz bonā facit digestiōē: bona aut digestiō est cū crassitie: cū crassities angmētāt? vene magis coarctant: Ezer itaq; nō in ueniētē aditū quo ad totū pueniat corp? sic cū cal. natura lē sūffocāt: moztq; subitanea bissequit? pnde imōi debētibus corpā succurrant: sicut q; pu. sūphūitāt minam? Eūcies vō molesta est z sicca cōplexiō. Eū em hūmōi sunt nō sustinēt exercitiā q; calefaciūt z deficiāt: vñ sunt cū angē dī maciē. hī etiā nequeūt pari caloi. vel fri. q; pferant vsq; ad interioza ppter carniū paucitatē. z cederint sup corpōa illa: vel ipsa sup illos: sic magnā partim molesta. hūmōi eoz ossa nuda carnis: q; bus pbarma. est incōueniēs. nō angmētā si macra habuerint hypococtū. sicut em ad pbtū sūm apbo. tñ ppter siccitatē sūoz corpū. vñ Eal. macra z sicca corpōa ra plus crassitē sustinēt indigētia: crassa vō plus sicca dissoluantur: sicut videm? hūida corpā semp dissolūt z sicca hūm. lapides minime quoz dissolutio si fuerit minima erit. Eū due hē figure sunt tāte malitē: opz vt maciētē in crassitē z crassum extenuemus. Eūceteris enim sunt in crassitādo corpōa multa requie parus exercitijs z fricationib? vñt quoz q; caloi: naturalis exētes: deinde vngant q; oleis hūm. lertica vñt? veltimēta eoz sicut lenia z mollia: sū sumēto mēbris mīdos sicut est caro pocina aq; aduē dūllū galline: anas anle rīs lac rīs pisces recetes. comedant bēdū vel terin die cōpō cibum bis vel ter in die balneantur: z oleo vti. vngantur: q; si calidi sunt naturalit? accipiant pifianā z micam panis: z cucurbitū cum lacte amigda. conditi. Vns valens ad incrassandū. R. frumenti: oedi rīsi omnīū mundatorum equali pondere coctū: z cū lacte amigda. potui dabis. Eūd R. fabelos cicerēs lētes rīsi oedi: omnia purgati cū lacte amigda. coquantur. Eūssissima extenuant: sicut mēbris multus exercitijs z laborib? ante cibos pnoctat: sicut mēbris affuecāt balneantur cum aqua fūlpūbora: sed pūq; cal balneis ingrediuntur fricentur: et cum anicent et cocti. z ca stozel. vngantur: deinde lauentur: z in balneo moztur.

repleta a balneo comedat pauca cibaria multaq; qualitate a quantitate z modici nutrimenti habetia: sicut panem furfuracei lagana spinar. crisol. assufacei cali. z sic. stipticis z salis. z pinguedine no paribend?: z exercitia sunt vitia: q; de pinguetate coposa parit nutriment vigilijs vran: in asperis locis nudi dormiant: a feris induant vestimentis: assuefiant triticie cogitatione: sepe bibat pbarma. grossum pbleg. purgant. Et coposa q; sunt inter soliditate z raritate mediocri minus sunt ceteris erga qm soliditate ei eis dissoluit: no sicut in coposibus raris: neq; in eis bu. sicut in solidis augmetatur: colores eoz sunt gland pilosi fluit: istis th minus landa bilia sunt coposa: quoti copoz sunt ista signa: pilos multos z grossos habent z venas. Rara aut copo solida sunt meliosa: q; grossiores z maiore odore sustinet q; solida: tolerat etia labore neq; otio fatigant: q; ppter coposim succi raritate supstant bu. dissoluit: q; ca sunt fatigatiois est laborare rnt. Solidis coposibus hoc sunt signa: piloz paruitas: tenuitas copoz lenitas: z carnis multitudo: subititas venarum: copia vime z egestionis parit in eis per fudoze distillat. Ideo hmoi coposa sunt peccata: q; multu cibi no sustinet ppter paucitate dissolutois eoz: q; neq; penetrat abus grauar: q; mali bu. in istis danti p fudoze no dissoluitur vti in lacteris permanet: sunt causa fatigatiois: idcirco sepe infirmant fm horu naturu bu. in istis coadunatoz: qre necesse est eis dare pauca cibaria z bifida vt facili habeant digestione: neq; in eis humoru supstantis coadunet: q; si impinguaru volunt cito incrasant: ppter paruitate dissolutois eoz: solida habentis exteriora in interioribus temp in firmant vt de reterione maloz q; motum: q; pauca abario rnt supertuitate dissoluta mala egritudo generat: sed de exterioribus sicut aeris frig. solis caloz: z ceteris no cito infirmant: illoz em accidunt virtus ad exteriora nequit penetrare. ppter soliditate copis eoz. Rara aut ostipata snt semper z macra. ppter minia solutione eoz: q; cito accidit exteriora: q; rara sunt periora: vt hlip. rara coposa snt dissoluit meliosa: multuq; infirmant de supstantibus abis: bene em digerunt: plures th egritudines patiunt de exterioribus acciditb?.

De mala pletione vtriusq; mēdoz. La. xv.
 Ha regimem sanozu copozum pletione naru ralem vtra tēperamēt in toto copoze habētis vtriusq; ops dicere custodia copozū pletioēs in eq̄litate q̄dūmā mēdoz habētis. i. vt nō ops eētis dicitur q; p̄mū necesse est dīcare cōplexione i cō

positione vtriusq; mēdoz vt si qdā inuenimus mēbia debilia alicui modo diffposita: deest pūderi morbo vtrū. hoc em neglecto modū mēbia p̄nclūbio incidit. verbi gratia. qui venas epatis habet angustas: necessario de bono pane et bona carne ad opylationē deuenit: quātomagis de malo cibo: vt succurrit eis eis cui apitius z diuresis. Dicitur tūc q; p̄tbyri apparit b̄ndisus est succurrit. Inq̄dam q; a capite z ordinam deficiunt. Si cōpositio capitis naru ralter est mala: necessario in eo malū bu. coadunant ei? com pletione corripētes. vti cū p toto cōplexione capitis cognoscimus esse ca. cū rebus frig. est subueniēdi est abis. s. z me dīcna. fomētū illos aq̄ rept. in q; cōcta sint ro. vīo. oīdēz coctē: papaueris z sīta. Si estas est vngant cū oleo vīo. rō. cāpbo. z sītib?: abīneat a cibus cali. z sumosis sicut nucib? calio veteri cepis poris erua z sītib?: caueat oē vīnū. q; si meli? nō possunt bibat al. z subtile. In hyeme vnguentū sicut p̄telco mīnū cū oleo vīo. fomētē caput in aq̄ ca. in q; cōcta sint sanūs mellosa dīa. camo. abrotanū. vīo. rō. comedat cibos in q̄litate z q̄ntitate tēmpatos. Si aut cōplexio capitis sit rī. regēdi aq̄ rept. in q; cōcta sint ro. vīo. oīdēz coctē: copias caput marie i sīri. rītib?: z vngat caput oleo nardino colino z sītib?. In estate regēdi sunt cū reb? tēpe ratis: sicut supis dīctis. Si aut arteriarū capita sint opp̄lata: z dolent capitis patiant vne vtriusq; tēpōis incidat. Si dolo est ei cū. ab eo stomachi ascēdēt cū neruus a capite ad stomachi firmatūz acuti sensus: q; ex plana bīmus cū de stomacho loquermur. S; opz pūdere ne ex capitis dolore oculi z auricule doloze cōpariantur oculūz magis p̄citat iuamētū. copis: cū arcti sunt sensus: q; cito patiunt. necesse est q; bu. capitis repugnare ne ad oculos z

aures descendat: hoc aut faciendū est cū capitis purgatioe gnares z p palati de narib? cū sternutatioe bello. cōditi n gela z sītibus: de palato cū gargarimatoz. de orime. est aqua ca. vbi cocta sint p̄terit staph. acouz z sītia: s; rī p̄t inuestigandū est si copus totū midioce: sicut vne. Si aut tē nō sit purgatus purget cū reb? totū copoz mīdīcanti bus: z maxime caput: deinde regam? ea. Q̄ calli cōstant a nimio caloz frigi. aere nimio pulvere folis splēdo: splēdidis copozibus aut feruidis aut candidis sicur mīe multū legere: aut inspectioe subitilis litere vel picture vel vitri flui vt supine iacere malig? abis vīti nocēbus: sicut sunt caures lētes z sītia: sicut caro ficca z doloze capitis facitūz sicut cepe porri alia: hoc oīs capis nocēt. Brofua enim cibaria q; digelioni sunt dura grossiozq; humores generātia: z tardē cenare: hoc oīs de doloze oculoz facit: vti sunt vitia. Sed si velimus bu. in oculis z auribus coadunatos dissoluerē: s; per sumū aque ca. vbi coctū sit mellitiorū oculos apertos tē nēt. Rolly: s; qd. N. antimonū turpā indicā cum succo cō nēt. vel mirabo. cīm. cū sic. vuarū aegrolis: odit: aut līnū cū ad pluuialē tēmpatū. Alud vīsum cōfōzā vcl. dānā sīca. N. rarbē indie cadūmā aureā antimonū. aī. dūta in aqua vbi cocta sint bell. sumac sic. vne agrē. Alud. N. turban in die cū suc. mara. cōdita. valet etia pinguetē sepe. Alud oculū patiunt vīsus defectiois ē acuro morbo capis q; sanguine de narib? hūct: aut de vomitu: aut magnis vocibus z similib? vt: hīs cōcūant oculi defescant z deficiant: z si qd est vti flūere de narib? dīrīgāt z temp augmetant q; sciū nāt aut labozāt vel forte bibūt portione. vīngentū est cū rebus ceruib? mīdīcātib? z buccetātib?. vngant cū oleo vīo. z acubū. vt. purgen: deinde dem? p̄tia. cur. lactu. z sītia. comedat de carnib? pedulīna p̄oza. oīa elīcata. fomē? tenuis caput z oīa mēbia cū aqua ro. vbi cocta sint oīdēz lactu. vīo. z sītia. lauen cū lacte mulieris puellū nutrētis. Si aut oculi fosas eētint ppter frigū. vti vt vocis vel alī cuius rei cephalicā minūm? venā. carapalasma oculis apponamus. N. acariā līdī ypoq̄lī. tēpera cū succo mirā. s; p̄nī iaccat donec carapalasma fluo oculos habuerit. abli neāt ab alta voce sicut mutatio z tūsi. de cū p̄oza accipiat quātitate. Si defectio vīsus fuerit ppter raritatem bu. facē dī est collyriū de mal. gra. aut de mirabol. citri. S; vī oculi habeat p̄ritū latetē lauetur cū aqua in qua infusum sit su mac. Si aut defectio sit ppter frigū. z bu. apponam? eis collyriū qd. N. cinamo. cīeros mari. cāpbo. rīob. amīda. ama. piper. suc. cepaz. aquā vbi coctū sit ameos. Et si vīsus ppter folis splēdoze deficit: vīnū nō potēz dū dōmānt. Si post non vīsus oculi sunt grauez aperiri nō possunt bīneat assue faciat. S; aures p̄bīcānt a magnis acutis vocib? z sono sicut sunt tonitrua: z vīdētū est sic vermes in eas cadāt aut lapides: aut res sicut sunt reptilia: sicut mundificēt: et si aliqua vīstōtātē in eis sentiat ponat aures sup fumū cū ea li. in qua coctū sit calamētū acuti. mittamus in aures yro lē d. vīnū coq̄ta z ex eo aures lanētur: s; caueat ne intrent in profundum.

De cōferuētis dentibus. La. xvj.
 Entes seruādū sunt cū fricatioibus dīctis. Si catarrū patiat a capite descendēt ad pect? diacono dīs vran. q; p materia sit aqua sicut papauē. alb. accipietur sumat gargarif. de rodometā. S; materia pbleg. fuerit accipiant diaclamaētū. cū vō qd? cū. catarr? a capite vel p̄toze ad stoma. descendit sto ma. cūstere ea. subueniēdi est cū reb? illi materiae repugnātib? deinde dem? modū cū p̄tū q; stupoz patiant vt ca. stomachi exiguat z catarro ad foma. descendēt repugnet cū sicut mal. gra. acetosa pul. gall. in suc. vīaz agrē. vel ma ca. foma. mīdā? est stomach? p vomitū z vtrius solutionē cū reb? cū. purgāndū z expellētib? sicut mirab. citri. oris. capno fero z sītibus. q; si dolentē fuerit pbleg. z stoma. frī. dem? blarū pipez sītis. cōtū mīcātū. sīdem? stomachi cū hierap. nutriam? eos cū deficiant. sic dem? cūma assa aut elīz. vel frīca cōdita cū pipere carū sītis. cinamo. z sītib? bus. vīnū cītrīnū dōbant. vngentū est stomachi cū oleo nardino alīsq; ca. S; aut qd a capite descendit ca. est z stomachi frigi. sicut tēpera sit medīcna. S; scādēt est q; sic reb?

da balneent: et in fonte caru sedeant vmbilici et latera et labi
 cu fismelez yncelo antelico vnguant: et latera manib? fri
 centur. accipiant pingua iura et ius pinguis gallic: aut de peo
 ribus. q? si ad parientid inuident optam. 5. j. cu apozimare
 de? ad fibend. illudis irundin lotus et colatus vale? bis
 bit? cu aq? re? apoz. fenugre. q? in melle pde. 5. f. de diamar
 gant? pfectioe. **F**iat: val? serapim? in apozima. cicery. ni.
 falcol? et croco. coto?ada est vtr? hoc mo. affec? caro vituli et
 agui? deinde i mortario citi? cu odosiforo vino veteri et cola
 ta potui def. 5. si fecidina post partu remanerit firmata
 tio puocet cu ro?o. bellobo. albi codisi et frib? . potet apoz. i
 faune falsoli fenugre. q? . 5. j. et f. galbani. suffumigatione fa
 ciat cu myrra? vel galbano et frib? . Si multa purgatioe de
 bilitant liringa? cu re?o? sanguinis huci? strugentib? . **C** In
 fantes de pulua exeretis in ro?o fale tritis inuoluant vt eo
 ro?o m?ba cofortent: deinde os palati? gingiue cu digito de
 melle inuncto fricent: aures eoz inungant et duobus dieb?
 iunctis cu sacara et sifam? piffato nutrian? . omi die balne?
 tur. o?e eoz artuculi cu puluere mirte inuoluant. **S**ep e?
 oleo ro. vel murti. vngant: orio co? m?ba frice? . macilli pl?
 q? femie fruce? q? mafculi duriora m?ba h?e d? . ppter exerci
 tiu et labores: et fonn? in obfcuro loco puocet: vt lum? oco
 ro?o coadunet: lucidus est locus lum? d? . **I**n fan
 cib? etia solent euari. p?p?e paf. ficus hip. dicit in ap? . **I**n
 ab?o?is vlt? curatio. vigi? . vomit? . rufus aurib? bu. et ritoes pa
 tiunt. cunq? d?tes pduant timores et p?uritus in auribus
 op?rbalimas spafmos maxime cofpafit. **P**otet vnde ve
 niat? intelligere et repugnare de litar. cerufa oleo ro. et cera
 fufficienter vngatur: aut de fima? co?andoro croco et cera:
 aut cu cortice libani? galla cu melle mitius et reparet. **S**ufo
 didia e? nutrita mala dieta nutrita de carne potu. lactu. cu
 aceto. Si aut viceratioes ab? fuerint vngant cu corticibus
 galle ro. 5. j. i. e. cere. 3. j. oleo ro. Si funt nigre funt mortifere
 5. si funt curade cu oleo folari? codidit cu oleo ro. vel vino. et
 cera. **U**omiti?o si habuerit pueri potet decoctioe? m?re ca
 lamiti? concul? fiffici. cataplafme? stomachus de gall. fanda
 lia legno aloes acata et aq? ro. **S**i vomitus fit pblegmaticus
 K. calame? ro. an?o. lon. cu fucco m?be biba. t. p?hibeda
 est a grossis abis. **S**i vglidus patiantur accipat nutrij: de
 femi. papane. lactu. pane affo. nutriat? et zucara. **S**i tu?
 flant accipiant electuarium hoc. K. d? . bagaga. amio. et zucara
 ra. aliud q? si adpuc tuflia? vngat caput cu melle. **S**i fuerint
 pauidi custodienda est nutrij: cu bona dieta: p?hibeda est
 a grossis et melacho. cibis et a faturnata. **I**n fantes etiam no
 multu lactet. **U** si lac gro?m habuerit subtilian b? cu apio
 orime? . amarato et fimb? et subnle diet? accipiat ritoes vmb
 ilici inunctioibus curent. **L**itar. cerufe lith memite co?io? .
 humiditas aures curamus cu alumine cocto cu vino t?pera
 tis: et rian?is eis infusum aurib? . **I**n f. S?nguaru? timor:
 et pauri? sic curadus est: facide funt inuentioes cum adipe
 gall? butyro cerebello leporis. **S**i vntioes pducat vngude
 funt maxille? eozlum cum oleo vno. calido sepe caput vngue?
 cum oleo vno. ca. et infundat aq? ca. in qua cocta funt camo?
 mellio? et fiffa. m?mendi? est nutrimentu. caneat fri. et cali.
Si habeat fe. nutrita? nutrij: cu refrigeratiua. **I**n fantib? vo
 spodiu? fe. pot. et sic. maligra. d?tur. **S**i habean? solutone
 veteris cataplafme? de fano. ro. galla acata cu fucco mente
 t?peratis. deinde nutrita?e fiftipias. **S**i aut pustulas ha
 beat lauent in aq? vbi? cocta funt m?ta ro. et vngant cu litar.
 cerufa aceto. **U** p? 5. vti? vt et ceteris r?is acciditib? eis ad
 uenientibus repugnetur. **C** **B**on? et laudabile videtur
 vt infans de lacte fice matris nutrij: se? . **U** g? . **S**i in matrice ma
 tris ex?tes de m?struali sanguine nutrit: 5. eo nascete natu
 ra madat sanguine? deo?cu? ad vbera: et in vberib? in lac ma
 tris ad nutriendu infant? de materia q? nutrij? fuerat nu
 tria? . ideoq? lac matris laudabile est. q? si ppter necessitate
 lac alter? mulieris accipiat tal? eligat mulier q? . xxx. vel . xxv.
 annoru? sit et optime? co?pofitionis et co?plexionis sanguine? et
 last? pectus rebota moderatas mamillas neq? multu vicina
 neq? multu remota a pu? : t?perata? abeat dieta? exeretio?e
 balneis. t?perat? vtr? v? fupius dicitur. **Q** si modicu lac habeat
 nutrij: cu ciccribus fabio iurib? frumeti cu lacte: lac capi

ni accipiat et bouinu. p?hibeda est nutrij: ab acutis ficut e
 pis porris alijs et sifibus: abstineat a coitu: q? magni no?o
 m?ri infanti p?stat. **T**rabit est menfura et co?ruptio ca: vni
 ad vbera no?o possunt afcedere: q? si p?cipat eo. amplu? detur?
 est: q? melior pars sanguinis vadit in nutrimentu? detes: ma
 la aut? ad vbera afcedit: et in lac co?uertit v? mali infanti nu
 trim?ntu? tribuit. **S**i aut? fiat grossius ad t?peru? reducat et sub
 tilice? . **S**z si subtile et grossius bus signis l?cermit. **S**i vna que
 ta in vngue distillata coagule? neq? fuit grossus. est. **S**i aut
 fluat neq? in vngue pmaneat subtile est si flup vngue no?o
 mouat neq? fluat neq? coagulat mediocre est. **I**te lacte in va
 se vitro. miffo et vna nocte dimiffo: si aquosa pars furlum
 ascende? multa fit: terrestris? modica subnle est: si vo terre
 stris fit multaz aquosa pauca m?strabit esse grossus: q? ep
 tenuare volentes modica? subnle diet? accipiat: et co?trario
 faciat si illud in grossa?e? voluerit. **C** **B**ueri lac dimittent
 res regant cu balneis: bonos abos accipiant vites q? imos
 gñantez: q? funt faciles digestioe: neq? multu? subitio: et
 paulatim abent: q? si multa digestioe? abaria accipiat? buci
 tur ad spafm? de repletioe: et grossus et vicofam dieta: q?
 est ca? gñandi lapide? in vesica? et pustulas seropulosa et fiffa.
 non multu? exeretent quousq? ad quartu? annu? veniat? post
 h?ic boni est si exeretent. **S**z vni? co?pofitione: eos? em? eos
 poca ca. et bu. natura: et vni? eoz quidam? est: bu. augme
 ntat: et capita eoz sumo implet: magis fi cali. et bu. fuerint na
 ture. vni? etia eos co?mouet ad ira? et ad malos mores: m?te
 deturbat: modicu? q? bibat q? vni? puocet et fupfluous bu.
 expellat: aqua fri. potet abos marie? in cat. t?pibus no?o caucit
U si necessitas p?lebotomadi fuerit t?perat? : t?rac? . v? .
 annis fortioibus exeretio? vntan? : q? v? fricent? aqua ca.
 balneat? . et. 5. j. annu? fuerit multomagis exercitari de
 bet et ministerio d?iget?e adiungantur.

U De co?poribus iuueniu. **L**ap. rxxj.
Quia co?pora iuueniu? in augme?to sunt postea neq? ma
 gis crescere possunt in statu p?fecta: necessario in eoz
 co?pibus fupfluous bu. coadunant. v? aliqui? in q?da incidit
 pal. plenitudinu? p?ntes natura est fupfluita? ab no?o diu
 dit: et no?o madat ea ad augme?tu? co?p?e: ficut in pueritia?e
 rati. **S**z in co?pe coadunent: vtr? in m?doz: mo?os fuffi
 net et eos excludere potet. **U** p? 5. p? 5. aut nos dare co?m?ntu? diet?
 deoet eos v? affuetis exercitio? : neq? balnea aqua cali. mul
 tum affueant: neq? diu in eis moent? : si in byeme in aq? te
 pida: in estate in fri. **S**auant abos c?o. ru. generat?e: ficut
 alia? pocros cepas et fiffa. vni? quicq? boni ca? diete qua?ita
 tet accipiat qua? digere?e possit: qua? appetitus desiderat
 et q? co?fueti fuerat: 5. boni est vt abos accipiant fri. et bu.
 pernetes ficut sunt pices heduli fructus: fiffa. vni? bibat
 no?o verus neq? nimis cali. sed b?i co?m?ntu? affueat? p?lebo?
 ro. p?harma. vno? q?pe quo? pueniat. **C** **S**enes vo cali. et bu.
 affuecat? nec multu? vntan? exercitio?e? : niloz debilitat et bu.
 co?o debilitant: in aqua tepida balneent: et in fonte de?c?dat
 cibis q?ntes et quantitates t?peratas habent? vntan? . **S**z
 ucat? fri. et fic. diet?e melacholia? generata: ficut came? vacci
 na? cates et fiffa et se oino a co?tu canat? . p?lebot. et p?par?
 ma. in t?pibus? anni in q?bus os vntan? si hac dieta no?o b?i
 custodiunt? p? certo infirmant. v? b?i. fenes m?i? ceteris in
 firmant. v? co?plexioes eoz no?o ficut cetera ca. et bu. pu?
 trefcunt.

U De co?poribus feniois. **L**ap. rxxij.
Quia co?pora fenioz in fenecute? fenio constituta funt
 o? debilitata: neceffe est vt de bis dispartito? fequat. **P**
 co?e? q? natura?e eoz esse fri. et fic. tam? bu. accidit? taliter. ppter
 defectioe? digestioe? eoz bu. q? fupfluitat? in eis genera
 ta. vnde in initio vitada est bu. dieta. fiffa m?mo? con? fiffa et
 bum. o?entali? plaze opofita: parum meridie? pertinen?e
Lung? a fomo?o furreperit: totum co?pus antelico et nar?
 dit. et maffice? vngatur. deinde parum exeretio?e? exeretent?
 tur. **S**auant fatigatioe? pot? exercitio? quicquid? deinde in
 aqua ca. et fiffa lauent: si in neurtus eoz de?efat et diffl
 uat? femel in m?e. **S**z aut? debiles fuerint femel? pot? balne?
 quic?e? deinde t?peratos abos digestioe? faciles comedat
 et call. et bum. p?ntes: ficut panes fermentati? fiffos fiffamo
 fofalas gall. anferes hedulos agnos agnulos uno fofilla q
 cunq? lac poterit digere?e no?o est eis neq?da? : magis fi oppi

Causa morborū q̄ab interiorib⁹ mouet: aut est vni
 uersalis aut particular. Est aut vniuersali a ma
 la quide cōplexio vniuersaliūq̄ morbi incipiēdū
 et in multis locis frangit⁹: q̄ est et⁹ est rebus illi
 cōplexio hui⁹ et oppositio siue sit medicina si
 ue dieta. Plenitudo autē q̄mōdū nō fuerit mala nō purga
 tionibus curetur: sed cū rebus cō defficientibus: si vero ma
 la partim purge⁹ et partim melioze. Purgatio autē plenitudo
 dinis in mediō: sui cōcauitate p̄manētis har cū plebotoz
 ma in paucitate: quia plebotomia bumectat⁹ epicae et ex
 trahit ab oibus medijs maxime sanguinolētis h̄io. q̄ si vir
 tus coz sit fortis cū pleboto. et pharmacia curent et cibum
 modicū accipiāt. Porro cū mali cipi purgandi sunt: cū cōue
 niēti pharmacia cōgrui⁹ dietis: et abstinētia fieri d̄s plenitudo
 autē coz: opozie cū plebotomia pharmacia balncipz in
 dulgētia. Sed si in cozpoze mala sit materia et vomit⁹: ergo
 cū aliq̄o signū apparuerit de plenitudine sanguinis sicut in
 lib. nro t̄pocuz dixim⁹: vbi de significacionibus suis nos
 dixi: succurrit est autē cū plebotomia de vena a media lya
 cūq̄: minuatur quantū op̄. Si autē virus fuerit: etas iu
 uenilis et aetas vernalis repletoz et perata sanguis vsq̄ ad de
 fectionē t̄paua: et aut quoad rub. co. si nig. fuerit et. nucē et
 maxime si cōsuet⁹ fuerit plebotomia: aut emporioze: aut
 materia habita cōsuet⁹: tunc debeat quada muliere nar
 rari: cuius mentura multo decessit mētib⁹: et ducta ē ad
 vltimā madē et appetit⁹ defectionē: quā inq̄ cū viderem mī
 nū trib⁹: vobz iungē. lang. iij. vel tres lib. q̄d cū fecissem cō
 uersa est in paucis dieb⁹: in sua crassitie. l̄mōi autē nulliens
 macies fuit. p̄pter mētib⁹ parū lang. abūditā et multitudi
 nem sanguinis in venis et artērijs existētē. Et si v̄t vel tēp⁹
 vel aliud impedierit: paucit⁹ sanguis minuat⁹ cū pharma
 vel pleblo. q̄ si etas puerilis sit vōtē opponant. Si autē
 medicus vt op̄s queritātē bu. cozpie inuestigare nō poterit
 ne tradat obliuio⁹: si studet circa cā quantū h̄iana natura p̄
 p̄cedere poterit. si plenitudinis signū apparuerit nō op̄s tardari
 pleblo. q̄ neglecta diuersi morbi generant: vt pustule pble
 gmones purgari bu. def. cozpi bona dieta: p̄hibem⁹ autē eos
 a nimio et grosso cibo: cibent pul. cal. et siccus fructib⁹ las
 ganiis et ceteris supradictis: affuecāt qent: motus em calefa
 cit coz⁹: et elicit bu. q̄ ad quā mēbra si hētēs p̄ncipalia et mul
 ta diuersa faciūt pati. Similiter facit bal. deinde iterum v̄t
 deamus: et si aliquā plenitudinis cognoscamus: alia vice mi
 nuam⁹: quozq̄ mala plenitudinis abūditā sentiam⁹. Et
 si nobis aliqua repugnet actio vt nequeam⁹ sanguinem mī
 nuere: sicut defectio flos actio cures subtili dieta et paucis vt
 virtus coz cognoscimus esse. hoc em custodito natura ma
 teriā sibi digentē: et ad bonū cōuertit: q̄ subtilitatē et paucitas
 diete et aueritatis materie plenitudinē: diēta fr̄. et sic accipiat
 et digestio facit sicut malgra. sic. si rumpi maloz acetoz⁹
 ostent. cibos iusculatos fr̄. et sic subtile: et s̄t⁹ h̄ pati non
 poterit mēditū pullos gall. māsices sint fr̄. et septētriona
 la: aspergātur in paucitudo h̄ōdes et flores fr̄. bec seruan
 da sunt quozq̄ sanitatis abūditā v̄dicam⁹ m̄nōcatē par
 tim. p̄pter cū puritate digestam et coz⁹ cōuersum in sui na
 turā. Alij t̄o si abūduerint bu. vel corrupti fuerint festina
 re debemus ad coz purgationē. Si sit d̄of. rub. et estas sit p̄t
 eipue si abominatōe et p̄icturā patant in stomacho cum
 oimel. et aq̄ cal. alijs rebus vomitū puocem⁹. Si nō sit
 estas catbartici de mirabol. citri. et similib⁹ fm virtutem tē
 pus etatē et regionē cōsuetudinē. q̄ d̄ico. r̄. s. mira
 bol. citri. osise. s. r̄. si rumpi r̄. in coz. mat. r̄. auiter et d̄i purga
 re: deinde est necesse bonā in d̄po materij restaurare et die
 tiouē sint gall. et similia. Si d̄of. rub. d̄nē purge⁹ cū vomitu
 in estate de se. rad. castanole. an. s. j. et fac pul. da cum oz̄i
 mel. et aq̄ cal. Si t̄o estas nō fuerit purge⁹ cū catbartico de
 agarico. Si autē catbar. nequeat accipere dande sunt be pill.
 r̄. agar. epi. poli. flicidos. an. s. j. bellobo. sal. nitri. an. s. f.
 petre lasul. s. j. fac pul. et perape⁹ sic. osim. da. s. j. et ca. d̄ie
 tā h̄ic accipiat. r̄. agnos annales iusculatos: aut pisces asfos
 de fructibus: aut yuas pac. fice. et similia. de herbis asfos
 tā osimum et silia. vini odosiferi cum bozagine gariosi. oz̄i

mo et similib⁹ cōditū bibant. Sumat quotidie de electuario
 q̄d dicit leticia. s. ij. Si rumpi valeō melocholios. r̄. sic. ma
 gra. odosifer. lib. ij. octozno. lib. v. vni cōdouseri clari et puri
 et medioze tēpus habēris lib. ij. succare lib. j. gariosi. s. j. et f.
 ligni aloes. s. ij. frondū citri. s. v. osimi boz. an. s. j. et si rumpi
 p̄. Laucāt angustia tristitia et irā. et vbi obduerans ad
 sanitatē nō perducant ad alia t̄m nō trā. et. bi enim bu. du
 ri sunt et inobediētes. v̄t p̄t. oia fm rationē faciēt et. Si sit
 signū pblegmā. purge⁹ in estate cū vomitū. Si autē estas nō
 sit purge⁹ cū pharma. et somatico hierap. hierof. alia fenda
 et similib⁹: necq̄ i initio: sed cū digestū fuerit et subtiliatum
 q̄d si non fit subtile p̄t⁹ et teneat cū apo. imate rad. deinde
 purge⁹. et etiā cal. pblegmatis attenuatiā accipiāt v̄micitri
 nū vel aureū bibat purū et etiā subtili accipiat: remittit em
 dieta naturā et forat ad digerendū pblegmā. Pbleg. nō est
 aliud nisi cibos medie coz⁹. v̄t subtiliata dieta. cal. naturalē
 cōfortat et digerit et mutat illud in sang. in d̄po. aut rub. aut
 nig. nullo modo q̄ sunt fice.

De regimine cozporū suū curfus trāctatū. Et. r̄. v̄t.
 q̄simus in theozabvi de significacionibus futu
 roz morboz disputauim⁹: q̄ oēs res naturales si
 augmentent vel minuant⁹: aut extra cursum suū
 erāt mūtāt morbi futuri aut neutri: Sicut si ap
 parētres extra naturā inuit morbi aut neutri
 futuri. Sed incipiēdi est de regimine cozpo: quozum
 res naturalis curfus l̄tū trāsiret. Dīcamus ergo si quoda
 res naturalis curfus l̄tū exierit festinādū est vt ad cursum
 naturalē reuocet cū rebus cōtrarijs illis accidentibus p̄ q̄
 curfus naturalis exierit. verbigrata. Si augmentat⁹ fuerit ap
 p̄tibus plusq̄ oportet: aut l̄tū magis cōplexio fr̄. ois flo
 machi d̄nari: v̄t dam⁹ vini cibozq̄ cal. aut si acetozis pble
 gma v̄dicam⁹ v̄llis stomachi inuiscatū esse q̄d necesse sit: et
 vomit⁹. q̄ si appetitus minuat⁹ os stomachi calefactū esse in
 sinuat: quib⁹ fr̄. dam⁹: aut d̄po. bu. stomachi inuiscatos eua
 cuam⁹. Ideoz q̄ vomitū cū d̄ q̄ oimel. puocibus. Si autē
 appetit calia. acuta aut bulcia designat mala cōplexione frig.
 oz stomachi d̄nari: t̄m cal. frigida cal. et cōtingitūta. Si autē
 appetit frig. scim⁹: cal. cōplexione ois stomachi d̄nari: t̄m
 frigida calo. et cōtingitūta. si situm patiat cali. et sic. cōpletoz ois
 stomachi dominat⁹: et dam⁹ fr̄. et bu. sicut si rumpi succa et r̄po
 diū. fr̄. et bu. q̄bos naturalit⁹ et artificialit⁹ sunt aut p̄ter lo
 et pisces q̄ caueat. si appetit nō habet abūditā aquā fr̄. fr̄
 q̄. cōplexio ois stomachi d̄nari: aut em pbleg. cōdamatū est:
 v̄tndam⁹ calefactūta sicut mel v̄m v̄t⁹: odosifer: electua
 r̄i⁹ d̄p̄: admittit⁹ byatri⁹ pipē⁹ scorigene vomitū d̄ oimel.
 cū aq̄ ca. anero et r̄ ad. et sic accipiat si pblegma fuerit aceto
 sum. Si autē egessio augmentata fuerit plusq̄ op̄s et sit p̄o
 p̄ter nimū cibū minuat cibos. Si autē actio natura sit expe
 lentis abūditā materie adiuue natura cum aliā laxatiuo:
 nā si atrina sit cū mirabol. citri. Si nigra cū mirabol. ino. po
 lipo. ep̄t̄i⁹ et s̄t̄i⁹. Si minuat egessio: et sit p̄ter pauca
 tē cūi necesse est plus cibent. Si sit p̄ter multū cibū: acci
 piant v̄tctua iura et pingua et oleo elica mixta et obfom
 goro sicubus sic. et s̄t̄i⁹. Si autē sit p̄ter pblegmā visozus
 et paucitatē d̄o. ad intestina defficientis bumectandū ē ven
 trū cū oz̄i. hierap. et s̄t̄i⁹. Si autē fuerit p̄ter ca. et sic in
 intestinis d̄nānt bumectat cozpus cū casia. māna viol. et si
 milibus. Si egessio mozam fecerit: celeriter exierit: aut cā
 v̄tndē fiat inuestigata et: deinde mactat. Si v̄tostomat
 stomachus et intestina habuerint: et sit p̄ter multitudinem
 bu. exēctioz v̄ant tardoz cibent. Si autē sit p̄ter cibaria
 v̄tostomatū ḡhantia accipiat ap̄i osiga. ameos diacalmētū
 diafpmato. Eritna v̄tra modū augmentata p̄ter multam
 aquā minuenda est. Si p̄ter actioz nature est. fm cr̄sim
 nō cōstrigat nisi delecti fuerit. Et sic dāta est medicina in ca
 ris egritudinū dicit. Si autē p̄ter necesse et vesce fr̄ctiditate
 aut p̄ter multatē triserā m̄p̄tē dem⁹: aut t̄bus cū succa.
 Si v̄ina sit minus q̄ op̄s: et sit p̄ter cū pauca tē aquā fr̄.
 bibat. Si p̄ter caliditatē et sic dam⁹ melozes citri. et cozū
 spermatā. Si p̄ter bu. ar̄of. def. ap̄i anisum maratū d̄o
 cū ameos et similia. Si cū ardore sit: filium cū succa r̄. le
 cume. cūcut. et similib⁹.

Ziber primus

De menstruo augmento. Cap. xvij.
 Menstrua sunt augmenta plura oportet: et fit de
 actione nature primis: aut propter sanguinis
 abundantiam: aut costringant nisi debilitas sibi pro
 pinquaerit. qd fit propter vim expulsiue et debi
 litate virtutis retentio fiat: vel largitate porozu
 vel vie: aut organo dissolutione: vtriusq; banchia ligen: et
 sumat acceri cu succo portu: et bolu ar. et sumac. nutriant cu
 carne pullina cu sumac. bis non. pscientibus cu medicina
 eurent quam in suo loco scripsimus. Si minuant et costringant
 gan: in aqua calida: et vmblicu et pectet fomeren: vultum
 vngat cu oleo sambucino: coe et crura eoz ligen: basilica ve
 na minuat. qd fit bec non. psciat cu medicinis in alijs locis of
 ctis medicetur. Similiter debent? facere ad emoroides si
 si uat vel si fuerit costringat. Si sudor fit superfluus: et actio
 ne nature fm cr. sim no costringat. Si fit. ppter nimiu cibū
 minuatur dieta. Si aut. ppter abundantia humorum in corpo
 re coadunata erudant cu pharmacia: sed si fetet signi
 ficat putridos humo. vñ inuestigadu est necessario cui? bu.
 fit putredo ista: et purget cu red? cognus qua: costringere vo
 lentes de aqua cali. ad bibedū in qua cocta sint sumac. coisā
 dri se. et silia: vngatur corpus cu oleo vio. vel ro. vel mirri.
 Sudor aut si voluim? puocare vngat cu camef. anctil. et si
 milib?: et oleo vio. i qd cocta sint nutri ca sili. i. catialig. cina
 mo. Sternutatione vite coriza augmētata caput cu aq. cal.
 fomentet in aqua cocca sicut camomilla mellilo. et similia.
 Si emunctio fit vltra modū naribus apponimus succū beto
 nice et ligni aloes. Si fit costringat fomentetur caput cu aqua
 calidā qua cocta sint cinamo. zmelilo. Si spūū augmentet
 gargaret aqua ro. vel aqua decoc. mirte galle coiadri. Si
 costringat gargaret bierapi. piterū et silia. Si somn? su
 perfluus fit de hu. coeptione cerebro domināte caput cale
 fiat cu sinapi et pitero saphis. capbota omnibus pulueri
 satic: et cu melle tēperatis. similitur de bis fiat gargariūm.
 Si aut fiat de materia plegmatica in cerebro: existente mi
 dices caput cu bierap. vñ pilulis aureis aut gargariūmate
 prescripo. Si somnus minuatur vltra modū siccitas cerebro
 dominat. fomentetur caput cum aqua tepida in qua cocta sint
 papauer lactu. coe et cucu. vio. menfar. māducent papauer
 lactucus coisandri. caput cu oleo vio. vngat. Ad occupisctia
 octus augmentata cali. et bu. coispori dominat. res qd frigi.
 calo. et vnguetes sicut papauer coisand. lactu. et similia acci
 piam. Si fit. ppter abundantia sanguinis pplebotometur. Si
 coltus a propia consuetudine minuatur frigiditas et siccitas
 coispori dñatur: vñ calefaciendū et humectandū sunt cu carne
 porcina pecorina cu cepis vel aceribus: aut accipiatur tris
 tidis sibi dñat fatirid et silia. Si mēs turbatur aut grauatur
 plegmatica materia puppi cerebri: dñatur: et coe et purget cu
 bierapi. bierap. et silibus. Similiter regeoda sunt coispora a
 suis qualitibus in parte mutata: et obseruanda ne augmē
 tata suaru qualitatu mutatione ad modū deueniant.

De coisporibus extra naturā mutatis. Cap. xxiij.
 De coisporib? extra naturā mutatis et pparatis
 ad tolerandōs morbos disputato inquit: igit si
 quis spē patit labores modū habebit: vñ in
 nefigadu est vnde labor: ipse et curetur sicut in
 laborib? disputatōe diximus. Si em fuerit ex ple
 nitudine calida et bu. vena media in dñat in bacphor minua
 tur. Si doloret et fatigatioe fentit in capite et pectus et dia
 chyl circūdate mediana incidatur in bacpho. Si olois fit in
 scapula: ad caput ascēdit: cephalica minuatur et trib? dieb?
 ficitis paulatim minuēdo quousq; sanguis purget: balneū
 tur in tēperatis et suauibus balneis: dietā subtile et digestio
 ni facile accipit. Subem? et v? queisct donec cā egritudi
 nis fatigatioe cessauerit: quā cessante et fortitudine pul
 sus et vne cognoscimus digestionē. Si fatigatio fit ex plen
 tudine frigidoz bu. purgentur frigi. bu. Si sudor vel vna
 v? spūū augmētatur et puter copia bu. coispe putridoz signi
 ficat esse: qui reb? supradictis purgetur. Si morpha in cois
 pose appareat salisim plegma minuatur: et coisgruā dietā acci
 pias. Si voret rauca et rubor in facie significat esse venturā
 lepra. selsinadu est cu sang. de cractioe de vena q in faucib? est

aut de cephalice paulati cu apoforetib? multis san. mēna
 tur: demus dietā bonū chymū generatē: sicut agri bechū
 gal. et purget eos cu apsimatē epibi. et agarica. pphicam
 eos a cibo cholera nigrā generatē: sicut linteas can. cas
 ro capina et similia. hāc em dietā nisi cauet ad intolera
 le modū deueniet. Si in corpore carbiculi aut apofema
 nascatur vlcera nescia futura. Pplebotomem? de basilica
 i. mediana et purgetur cu coenietū catpari. Si glandula
 gmentate fuerit intelligēdū est esse de viscoso bu. vñ
 pplemas? abundantia: vñ purgant ab illa materia: et subter
 dietem? grossas aut dietā cauet. Ad olois in capite in scia
 bus afluat? v? cuiusq; cratis sint catparatā nūcat. p
 stinem? q subuenire cu pill. d bierap. bierap. pill. ar. et sili
 qbus non pscientibus in dñat vena in tēporib? et si dicitur
 ueat cibos dolois capitis generatē: sicut autē dicitur: et
 lac et silia. Ad si an oculos qñ mulce vel ciliae apparet
 cataractas sentiant: mīde ergo caput cu bierap. bierap.
 et similibus. cibos chol. mig. generatē cauet: qz in ro
 cte et reatē: vel aliquē operetur labore qui pertinet labo
 ri oculoz. Ad v? catio faciei paralyim? sig: mīdatur ergo
 caput cu catparico: gargari. i. et supradictis antidotib?
 mīr fiat vñ: igit et igitio et. Ad obiecta a cibis viscosis
 pplema generatibus: cal. et sic. et fricationib? vñ. Ad
 et sensus grauitas epilepsia sig: vñ si vne sint plene fren
 ten? et vicia supradicta vñ. Si tumor: rubor: si face fit
 et oculos vne sint plene et quasi nigre et dolois capitis hu
 beat frenem? nūcat. succurrit ergo ad incidendū cephalicū
 cā: qd fit virtus fit fortis minuatur vñ ad defecationē: ad fr.
 et bu. digestioni obiectas mīdatur catparicū capitis de
 sanda scaqua ro. capbota et similibus: demus catparicū de
 ca. sili. māna et similibus. qd fit assidue tristitia angustia et
 focatione patitū nascit facies: ratione amittit: angustia
 sima epitō bierap. bierap. sili. et similia. Si vne vnum
 sint plene mediana vna bacpho incidatur. Si color: sangui
 nis niger fit vñ ad defecationē vne permitte: si vero vno
 fit claudat. dietā fit cal. et bu. sicut ānuae apud de dicitur
 mīlia: cauet q. ni. gñantia: accipiat antidota lenia pro
 cātia et annū coisotāna: mitem? eoz annū a mīlia ad le
 ticā diuersa mīscioz infra tē: qd fit frequēt catarrū pa
 tiunt? et coispa habet maclata et pectora fricta ad pplemo
 niā et pbytyim veniet: vñ os purgare cauet: qd pilulis au
 reis et alois pill. de biera. Interdū est apsimatē de alois: si
 hnt catarrū de m? si rupū de papauer al. et coispori capita
 ppter ca. et vñ. māna generatē in autum: hnt: ad
 dar impingueda sunt coispora eozsi grauitas dicitur lūm
 ad hypochondrie nimia pūctio vel tertio epatis passioem
 demōstrat: vnde dam? eis occidētia cu apsimatē aph ma
 ratri rad. et similia sirupū de abintio dialaca et similia. Si
 mīlter faciamus hē extēsiōe habeat. Si pūctura habuerit
 cal. apofema significat: ideo festinadū est cu deerrante
 s sanguis de basilica vena. dam? eis catparicū de ca. sili. sicut
 solari et scario. ciben et subtili dietā: et tabaplament copo
 ra eoz de sand. qua ro. et campbo. Si egestio sit alio: yterici
 clam significat: qd per se significat: qd oppletur furore
 felis debet chol. portare ad stomachū ad coisotāna dig
 sione? et eo opplato redidat ad par. et admista cum sangui
 ne: et delata superius facit ytericā epidem? medicandū sunt si
 cut in epate calido diximus. Si facies et inferiores palpebre
 tumefact hypodisprimus esse ventus et demus subtile
 dietā et modica: pphobem? coispa a duris cibarijs vel dietis
 marie bulibus line fit cibis sibi ptois. Subem? et p
 reant ante cibū ereticia: et post cibum quiescant: vter co
 rri cu bierap. et similibus soluat. Ad olois vñ dicitur: extēsiō
 cōmne tēpantē significat: quibus taf. pnt. o. et. si. cum
 ni maratri apio: amicos amicos carui cala. an. fac. pnt. da po
 tu. s. ij. cu vino odifero medio. et similitur extēsiō: extēsiō
 tur ante cibū: qd fit habet abominatiōe inflationē et ventō
 tate in latere sub hypochondrijs cu fastidio colicam possunt
 denūciat: quare modice comedant: cauet aqua frig. extēsiō
 tis et balneis et somno vtrant. lacantū accipiant eleuatiō
 Ad dolois et extēsiō est in femoribus apofema significat
 renibus. Si vero est dolois: extēsiō apofema in extēsiōib?
 lacerta

aut de cephalice paulati cu apoforetib? multis san. mēna
 tur: demus dietā bonū chymū generatē: sicut agri bechū
 gal. et purget eos cu apsimatē epibi. et agarica. pphicam
 eos a cibo cholera nigrā generatē: sicut linteas can. cas
 ro capina et similia. hāc em dietā nisi cauet ad intolera
 le modū deueniet. Si in corpore carbiculi aut apofema
 nascatur vlcera nescia futura. Pplebotomem? de basilica
 i. mediana et purgetur cu coenietū catpari. Si glandula
 gmentate fuerit intelligēdū est esse de viscoso bu. vñ
 pplemas? abundantia: vñ purgant ab illa materia: et subter
 dietem? grossas aut dietā cauet. Ad olois in capite in scia
 bus afluat? v? cuiusq; cratis sint catparatā nūcat. p
 stinem? q subuenire cu pill. d bierap. bierap. pill. ar. et sili
 qbus non pscientibus in dñat vena in tēporib? et si dicitur
 ueat cibos dolois capitis generatē: sicut autē dicitur: et
 lac et silia. Ad si an oculos qñ mulce vel ciliae apparet
 cataractas sentiant: mīde ergo caput cu bierap. bierap.
 et similibus. cibos chol. mig. generatē cauet: qz in ro
 cte et reatē: vel aliquē operetur labore qui pertinet labo
 ri oculoz. Ad v? catio faciei paralyim? sig: mīdatur ergo
 caput cu catparico: gargari. i. et supradictis antidotib?
 mīr fiat vñ: igitio et igitio et. Ad obiecta a cibis viscosis
 pplema generatibus: cal. et sic. et fricationib? vñ. Ad
 et sensus grauitas epilepsia sig: vñ si vne sint plene fren
 ten? et vicia supradicta vñ. Si tumor: rubor: si face fit
 et oculos vne sint plene et quasi nigre et dolois capitis hu
 beat frenem? nūcat. succurrit ergo ad incidendū cephalicū
 cā: qd fit virtus fit fortis minuatur vñ ad defecationē: ad fr.
 et bu. digestioni obiectas mīdatur catparicū capitis de
 sanda scaqua ro. capbota et similibus: demus catparicū de
 ca. sili. māna et similibus. qd fit assidue tristitia angustia et
 focatione patitū nascit facies: ratione amittit: angustia
 sima epitō bierap. bierap. sili. et similia. Si vne vnum
 sint plene mediana vna bacpho incidatur. Si color: sangui
 nis niger fit vñ ad defecationē vne permitte: si vero vno
 fit claudat. dietā fit cal. et bu. sicut ānuae apud de dicitur
 mīlia: cauet q. ni. gñantia: accipiat antidota lenia pro
 cātia et annū coisotāna: mitem? eoz annū a mīlia ad le
 ticā diuersa mīscioz infra tē: qd fit frequēt catarrū pa
 tiunt? et coispa habet maclata et pectora fricta ad pplemo
 niā et pbytyim veniet: vñ os purgare cauet: qd pilulis au
 reis et alois pill. de biera. Interdū est apsimatē de alois: si
 hnt catarrū de m? si rupū de papauer al. et coispori capita
 ppter ca. et vñ. māna generatē in autum: hnt: ad
 dar impingueda sunt coispora eozsi grauitas dicitur lūm
 ad hypochondrie nimia pūctio vel tertio epatis passioem
 demōstrat: vnde dam? eis occidētia cu apsimatē aph ma
 ratri rad. et similia sirupū de abintio dialaca et similia. Si
 mīlter faciamus hē extēsiōe habeat. Si pūctura habuerit
 cal. apofema significat: ideo festinadū est cu deerrante
 s sanguis de basilica vena. dam? eis catparicū de ca. sili. sicut
 solari et scario. ciben et subtili dietā: et tabaplament copo
 ra eoz de sand. qua ro. et campbo. Si egestio sit alio: yterici
 clam significat: qd per se significat: qd oppletur furore
 felis debet chol. portare ad stomachū ad coisotāna dig
 sione? et eo opplato redidat ad par. et admista cum sangui
 ne: et delata superius facit ytericā epidem? medicandū sunt si
 cut in epate calido diximus. Si facies et inferiores palpebre
 tumefact hypodisprimus esse ventus et demus subtile
 dietā et modica: pphobem? coispa a duris cibarijs vel dietis
 marie bulibus line fit cibis sibi ptois. Subem? et p
 reant ante cibū ereticia: et post cibum quiescant: vter co
 rri cu bierap. et similibus soluat. Ad olois vñ dicitur: extēsiō
 cōmne tēpantē significat: quibus taf. pnt. o. et. si. cum
 ni maratri apio: amicos amicos carui cala. an. fac. pnt. da po
 tu. s. ij. cu vino odifero medio. et similitur extēsiō: extēsiō
 tur ante cibū: qd fit habet abominatiōe inflationē et ventō
 tate in latere sub hypochondrijs cu fastidio colicam possunt
 denūciat: quare modice comedant: cauet aqua frig. extēsiō
 tis et balneis et somno vtrant. lacantū accipiant eleuatiō
 Ad dolois et extēsiō est in femoribus apofema significat
 renibus. Si vero est dolois: extēsiō apofema in extēsiōib?
 lacerta

Ziber secundus

De eisdem medicinis dissolutiuis

De medicinis dissolutiuis itaq; p'rio de scamonea. *Cap. lxxj.*

De medicinis vomitiuis

Quo accipientes vel accepturi vel qui iam accepterunt laxatiuum vel vomitiuum se habere debeant *Cap. lxxij.*

De eisdem laxatiuis accipientibus &c.

De medicinis eligendis & qualiter seruentur *Cap. lxxiij.*

De gradibus medicinarum secundum ordinem alphabeti tractatus.

De medicinis simplicibus in primo gradu repositis.

De medicinis simplicibus in secundo gradu collocatis.

De medicinis simplicibus in tertio gradu situatis.

De medicinis simplicibus in quarto gradu repositis

Cap. lxx.

Cap. lxxij.

Cap. lxxij.

Cap. lxxiij.

Cap. lxxv.

te: ab? vero cum tota sui suba & crescit & augeat. ppter coitatem quadam qua hys cum eo: vñ cum bis octo modis. ppare testat optimis esse bices medicamentum in repata cois? pbari. virtus em eius in ipsis pbata cito manifestat quocirca puluata medicina qñterim nō repatis opef cogit.

C De pbarione medicinarum p velocitatem & tarditatem vel alterationis. *Cap. lxxvi.*

Robatio medicinarum vlti velociter tardius matet p suis caloz nobis ostendit. ea medicina em ad ignem caloz cito pmutata calida esse pntium mōstrat: si nō psequitur oēs res in pbana copia mutari. Ea em q sunt subtilis sube obtuse & nō rare pnt tere & puluerisari tenuissime & pbana copia calefacere. Sed si grosse sine suba & rare nec cessario p ea copia minime calefant: ad ignem in natura pte mutari. nam vltima & psumitur. caloz em pbana nō itidem operat: ideoq; vñana copia nō calefacit. vbi gra. Si olei & calami? seu pili abigne tāgunt mor ipsi inuitiunt. Sed si humani corp? de eo fit inuacti nō cito calefit nec caloz q apparet generabit. Oleum em grossum est & viscosum: vñ & corp? adeo luitat cito ab eo nō separat. Adeoq; cū subtilitatis non pōt subtilitari & diuidi. cū aere mutet & humani corp? ingredietur calefacit: sed eoq; aq; infuso: q; cito se haurit & cū aere mixto corp? ingreditur & infundit. Itē grossi cles olei & subtilitatis aq; aliter cognoscit. Aqua em oleo mixta sup igne apposta pūiq; olei psumit. Itē calami? pili hinc or vt igne tāgant psumitur. humani tñ corp? non cito calefacit: q; duob? modis fit. vñ ppter efflentia caloz ignis: alio ppter naturā materie. Efflentia em ignis calidissima & subtilissima ē. vñ velociter copia penetra: diuidit: dissoluit: & cōuertit in suā naturā: caloz autē vñ nō fit: quidā grossius est & debilis & fumosius: pinde nō cito cōuertit corp? in suā naturā. Nam oē q; humani corp? calefacit prius a corp? caloz calefit: deinde in suā naturā mutatur corp? calefacit. Et natura materie: q; calami? pūiq; nō mutet tē & in puluata redigit: nisi caloz vñ nō mutet ea sua naturā.

C De velocitate & tarditate coagulatiōis. *Cap. lxxvii.*

Floccitas & tarditas coagulatiōis medicinarum si graditate ostēdit. nā si fine due medicinarum in grossitate & subtilitate eyles: si sup frigida ponantur: tunc cum coagulatiō frigido: est. Quē si fine incepta. nā si grossitas fit velut altera frigido: est. Itē ter coagulabuntur: grossa tñ. ppter sui grossitatem magnā coagulabitur: q; si vna min? fit grossa altera: q; altera frigida: eque coagulabitur: q; grossi: est & frigidio: citius q; minus frigida & grossa coagulabitur.

C De tentatione medicinarum per saporem. *Cap. lxxviii.*

Tentatio medicinarum p sapore inuit nobis cognoscione & virtute suā aptius q; per odorem. vñ nō pcedūm est ab eo. Sapores igit pncipalit? diuinius esse octo. s. dulcis: vnicuosus: amar? acutus: salis: s. spiritus: acrolis: pōtiti. insipidus vñ iter sapores nō est notand? q; ipse fit pte.

Quē em qd ad ligūā venit: aut facit sensus pti aut nō. Vñ si cōsē pati dō: insipidū sicut aq; pura: aut terra pura. Inuenim? em inter medicinas qñda terrestres & qñda aquosias. Terrestres: vt ē tuthia: carthama: ceruisa: amilū: & sīca. Aquosias vt ē albugo oui olei sal nō hñs: cū oleo tñ aere ps cū adligā: & albugio oui terrestri ps & adligā. que qdes nulli dō gustu passionē. Itē vñ qbus gust? pnt: alia dulcoratiōem alia nocumētā inferūt. Delectatiōem inferētia pntē cōpleuioni sunt: puenētia & pferētia: vt pote sibi alia. vñ cōpleuioni cūcūq; dñat aquositas vnicuosum dō. Ad vñ qd terrestre tñ subijct: dulce dō. Vñ si aquosus & dulce cōmūtē: f. pponit vñ saporem nescipaf. Ad ergo dulce dō: qd cū adligā venerit suā spler cōcūctatē & aspitatē: q; lenēs & acutius obtēdit. id vñ fōbit vnicuosus: cū vñ sapore nō itidem vñ volū recipit. Sapotiū vñ iter dulce & vnicuosum medicore est. Hocumēta ligue in ferētia pūgitia sunt: qd alia sunt qñ cūctūā separatiā: alia vñ sine acrotitate ad vnicuosum inalefit: sicut dācili: dulceta mala & sīca. Que qñ itēctūā suā separatiā: eque em alia qdes oēs ptes lingue cōadunāt: alia em eas separāt. Itē vñ q sunt separatiā: alia grossa terrestria: alia

C De diuisione curatiōis egritudinum. *Cap. i.*

His disputatiōem custodiēde sanitatis: vt oportet cōpleuimus: & repugnantionem futuroz morboz: in precedenti particula rōnabiliter scripsim? : necesse est curas pntiuis morboz dicam? : primo tñ diuidēda est cura egritudinis. Dicamus ergo q curatio egritudinis tripliciter fit: aut cura dietā: aut pharmania: aut chirurgia. Sed inspicēdum est a diuis & medicina. Curatiōis itaq; intentiō tribus modis est. Vnus est simplicis medicinarum disputatione: vñ vnicuosus medicinarum offēso: videlicet cuius virtutis & nature sit. Scōs est vnicuosus morbi disputatione: et que medicina simplex: & q cōposita fit eoz curatiua. Tertius modus est mēdoz disputatione a capite incipēdum: & ordinate dicēdum est vñq; ad pedes: vt qui morbi quibus mēbus eue niāt: & q fit eoz cura. bis em scriptis facillime inueniet quis vtem medicinā egritudinum. Incipēdus est igit de vñ medicina qñ sit cōpleuioni virtutis & inuamnis.

C De medicis sere vs vires simplicis medicinarum. *Cap. ii.*

Potest autē medicum egritudines curare volēt iem prius studere ad sciēdus simplicis medicinarum nature iuamnis & virtutis. Vir? itaq; simplicis medicinarum modis est: vna est complexio & natura. Scōa est actio & pūa pcedēs. i. maturatiua: molliuā: induratiua: dissolutiua: ois venarū aperitiua: carniū: inuētiua: attenuatiua: dolor mitigatiua. Tertia est lapides frāgens: vñ & menstrua puocās: pectus mūdificās: lac generās. Quarta est vltire has virtutes: p fudeat qualiter possit eas ppare. Itēq; hoc scierit opz pūiq; de simplicis medicinarum disputatione: ostēdamus quō pbāda sit. Quaz ostēdārum. vi. vñ sunt. Prima vt pbe mus eam in corp?bus infirmātibz. Scōa velocitas & tarditas sue mutationis. Tertia lue coagulatiōis tarditas vel velocitas. Quarta sapor. Quinta odor. Sexta color.

C De pbatio medicinarum p erpūmētum. *Cap. liij.*

Tristitia & veracissima medicinarum pbatio ē in corp?bus: pbāda: sed tñ cum magna cautela: sicut antiqui dixerūt. fm hoc placitum cōfirmavit sba lic. i. in simpli. libro medicinarum. Medicina ergo octo modis pbatur. Eius vñ est: vt fit oibus accidētib? mīda: vt actio sua nature patefiat. Alius vt fit morbo? simplex: cui medicina fit pbāda. Tertius vñ modus est vt medicina p betur multis diuersisq; modis. Quartus vt nec debilio: nec fortis: fit morbo. Quintus vt actio eius inuētigetur vtrum citissima aut tardissima sit. Scōm tarde calefacit corpus pnti illud infrigidans manifestum est actionē illius accidētaliter esse. sicut est intelligi in ceteris qualitatib?. Sextus vt perquiras vtrum actio eius fit in oibus corp?bus eyles: an nō. Scōm est equalis cōstat eam naturalē esse. nam si nō est eyles accidētalis est. Septim? vt pbeatur in corp?bus q; copant. Nam nō est necessariū cōpa pafez infrigidari iusquam eo q; pbāna eoz eo infrigidatū cōpa. iusquam em nō occidit passeres: sed eis iuamētum est. cū quasi bec est: q; vene eoz ad cor: cūtes sunt agūte vñ neq; iusquam eo: cō penetrare: morās ergo mūtā in naturā eoz: & vñ digerit. Itē nō est necesse boles er belleboro nutriti sicut cōturnices. bis em est iuamētū. Quidā vñ modus vt ipa medicina differat a cibo. nā medicina calefacit: refrigerat: qñta

Liber secundus

nobis sufficient: malus enim est. vnde Hippo. in ap. Quia brevis: ars vero longa &c. Ite autem dicit Hippo. vt ostendat que necessitas est librum ap. habedi: & dem. ostendat qd nullus artes medicine in vita sua copiere valet. vnde necessario experientia antiquoz tenetur: & alia p. bare incipiat. sic pl. p. itas artis medicine copieri poterit.

De singulari virtute bus medicinarum a p. ma procedentibus. Cap. i.

implemimus disputatione qualiter medicine p. betur: vt copio sua intelligat: odo sequatur a scidus virtutibus? a p. m. p. cedentibus. i. matura sua oppellatua &c. Quas vrutes possum? cogno scere intellectis eaz coplerionibus: qd sunt ea. fri. bu. & sic. qd in oibus corpibz in q. itate & quante no sunt ca: licet: sed necessario vna res no est eiusdem virtutis cui? alia: ideoqz qdas medicina est aperitua: qdam mollitua: & qdas alteri? virtutis. Quaz vnaqueqz cui? virtutis est no opz: di. cised dicamus ea coplerionibus a qua virt? medicine p. cedet vt queres medicina hmoi virtute habentem p. pter sua coplerionibus ea inueniam? Quare conuenit nobis noscere oem rem in copibus tripst mutari: aut est ex actione caloris naturalis ad bona medicina copoz qz conueniet mutatur et vocatur digestio: aut mutatur ex calore qui est extra natura ad mala medicina & copoz in conuenientem & putrefa. cio n. cup. tur: aut eius mutatio est inter beo duo. i. inter di. gestionem & putrefa. cionem: & di. coadunatur sicut aqua hy dropticqz & sanies in apostemat? coadunatur. Causa qz natura volens mutare materia in naturalem qualitate no inuenit potestate in qualitate ipsius materiae p. pter illius mate rie malignitate. Illud qd est extra venas arterias mutat ea que in sanies: aut in rem quadas nature membroz vicina. que mutatio qd nequeat fieri nisi cum tempera. cia caliditatis naturalis. necesse est vt medicina sanies collectionem eiusqz di. gestionem adiunas temperate fit coplerionis aut vicina te. peramento paruo tamen calori pertinens. propterea vbi coadunare volumus sanies: facimus medicinam tempera te caliditatis: sicut sunt humana copozia: quemadmodum est fomertatio aque caliditatis tepere aut tepide: vel farina frumeti cuius aqua & oleo coctis: panis cum oleo & aqua coctus & similia. Aut facimus medicinam viscosam poros daudentem vel calore naturali intrinseca coadunatur & cohoratur vt apo stematans materia digerat: sicut fit ex argungia pocina an. scrina: & si libz. Qd si apostema est calidz tempus estiuum: p. siliu cui aqua frigida & oleo rosato iuuat: qd facit calorem naturalem interius coadunari. Aut facim? medicina vtrazqz vir tutem habentem. i. tepere caliditatis & viscosam sicut fit de lini semine vel cathaplasmate decoctiois bletaz aque & olei. Sed si corp? vtra temperametu in caliditate fuerit: decet medicina in gradu esse frigida quo caloz copis qd tepametu exiit tepere: s. no est necesse vt medicina apostematans ape ritua sit calida & sic. poros est aperit caliditate naturalem dissoluit & apostematans materiam indurat: qd planius dice mus cu de curis apostematatum dicemus.

De medicina mollitua. Cap. i.

Medicina mollitua oportet fieri post est causa m. edroz. indurata est m. ebus multis modis indu ratur: aut qd desiccatur: aut qd coagulatuz fit in eis nodositas p. pter frigiditatem: aut qd ea ple. nitudine excedantur: aut qd be. tria comiscetur. Medicina aut mollitua m. ebus p. pter siccitatem induratis & humectatua conuenit. m. ebus vtem p. pter frigiditate coa gulatis calida sunt necessaria. Et res qdam p. pter plenitu dinem subuenit: aut refrigeratua: vt expellat inde mate riam: aut calefactua vt eam dissoluat: & per poros excludat aut desiccant viscosas: que duobus modis valet: qd humiditatem membroz desiccet coisqz materiam in siccitatem natu ralem conuertit. Medicina tamen qua siccitatem & exten sionem membroz curamus nondum mollitua: fed attracti ua: est m. a. raturua. Nam qd recte mollitua dicitur que dura curat apostematata: sicut seliosin & duricem extremorum lacertoz & chodarus ex grosso p. plegmate octam. Ihuic est medicina calida & sic: conuenit: non tamen calida multum

& sicca: sed calida in secundo gradu: & sicca in primo. Item si calidissima & sicca est: subtilem partem apostematans dissoluit: & dissoluit: de cetero vero desiccet & indurat. agit in eoqz ignis in argilla. nam qd est humidus & subtile dissoluit: aliud petrificat & indurat: diciturqz later. Dura ergo apostematata non oportet cum calidissima: & sicca medicina curari: quia eius calor: fit in apostematans duricem. Si enim modica est: & medicina sit parum calida & sicca: sicut adde caparui & gallina rum: fit enim est multa mollit: fit medicina asiat ex arteris & hirci pinguedo camomilla & medulla vituli. Ite cum oia moderate parum calida & sicca: non sit oportet esse salia & vete ra. quanto enim adeps est veterio: tanto oportet esse salia & vete ra. molliores vero sunt bellium sigia galbanum amomiacum: oleum vetustissimum: yel oleo: adeps porcino: & salta.

De induratiua medicina. Cap. i.

Induratiua medicina mollicie vtraria est: ergo si illa calida & sicca est: deest ista esse frigida et humidis sicut tempuua pluu postula lena aque: hec oia sunt induratiua: qd: cu sua frigiditate materia coagulat: & p. p. bet non dissoluitur frigida vero & sicca indurat: siccitas tamen ca rum quandam partem dissoluit.

De oppellatiua medicina. Cap. i.

Oppellatiua frigida est & viscosa atqz terrestris: atqz res acumin & p. ctione. res enim substantia vbi ter p. posat & dissoluit: & quandam partem sustinuit in membroz: eliquat: vt qd copia humorum ad inte riozum membroz excludit.

De aperitiua medicina. Cap. i.

Aperitiua medicina est contraria oppellati & atqz attenuas & incidit & aliquantulum medicans sicut amara & vitrea. hec est aperit & incidit vna in tertius exte?: que lo aliqd si p. p. betur agunt mate rias: illud tñ no operat exte?: p. pter angustiam poroz cutis. Stipicitas est poros qd sunt angustii daudent: m. dicitur medicina vt inter? turet p. p. bet. sed vtriusqz sua a. ctione fortiter amot. epar. splem: renes: & oia vtriusqz aperit & cohoratur & adiuuat aperitiua medicina: vt possit p. nerare: p. nde absinty: si inter? multi valet. m. dicitur cu & aperit cu sua amaritudine & p. ctitate. exte?: vero beo no operat. vñ medicina amantudine habes & viscositate absqz p. ctitate intrinseca & extrinseca aperit & m. dicitur sicut lupinus amigdale amare vñce semen vñce abrotani. hec est grossos & viscosos humores aperit & attenuat maxime qui sunt in pectore & pulmoe. Sanie est m. dicitur epatis & sple nis: oppilatione aperit fit oppilatio fortis non fuerit. Sicut enim splenis oppilationis fortis: medicina conuenit. Sicut radix capparisi scopoloparia squilla tamarisus raduz. hec aut singula epatis oppilationis p. sicut. Splen? vero iuncta & cum aceto cocta. pectoz & pulmoe valent cum p. siana aut cum melliscrato vel cu oimelle cocta.

De m. dicitur medicina. Cap. i.

Medicina qd est m. dicitur medicina est eiusd. actio: con? aperitiua: deest flor. Snt & quedam que m. dicitur cat autem extrinseca: ad impetigines: scirpige: sili gine: & sili bus. i. semen melonis: tenis: coctez radices: calami vñ: conch & melle vñ: spuma maris na. amigdale amare staphysagria bellis bonus alio: coctez fa be: hec curat cutem cu vi m. dicitur sic aptua m. dicitur in poiz operatur. M. dicitur nulla habet p. ctionem a qua virtute oppilatione aperiat: grossos h. ydros attenuet.

De rarsificatiua medicina. Cap. i.

Rarsificatiua cutis poros aperit calida est: sic. color enim copis substantia dissoluit: non tñ opz vt m. dicitur cu sit calida neqz actua imo enim crasis & calorem tangens rigore & tremore facit: necesse sit: qd facta vobis rem: neqz multu fit grossa & terrestris: qd licid. vera ergo m. rificatiua est camomilla malua sambuci radices & cop. oia vetustissimu oleum abrotani.

De solidatiua medicina. Cap. i.

Solidatiua poros cutis solidas est rarsificatiue oppo sita necessario ergo frigida est & p. u. aquosa vero no

fortiter oppilans est potos: sed mediocriter sicut est aqua frigida sempulsa potat. et igne que dicitur tribuli: et psillum et omne qd sine defecatione infrigidat. Sibi apposita agute sola maadragoe papauer iusculamum si moderate ponatur: sed multi apposita sensum auferunt.

De largatiua medicina. Cap. lxxvij.

Argatiua ois venaz calida et sicca et grossa et ignea non tamen fit vitiosa sicut alia: cepe: fel taurinus: oleus poliarie: et similia, bec enim aperit oia ve narum que sunt in ano: que sunt emorroydes.

De costrictiua medicina. Cap. lxxvij.

Medicina costrictiua frigida est et grossa et stiptica nullam habes pncipuos, bec em q: grosse sube est potos no penetrat: et q: frigida est coadumar et co strigit sicut galla balaustra plocarica coxer gladiuz et silia.

De vitiosa medicina. Cap. lxxvij.

Ritua calida est et sicca et grossa in subtiliana: q cum corpora tagit velociter perorat: propter sui caliditatem et motuar ppter suum grossicem, vit ergo corpus sicut ferru candens vit corpus.

De putrefactiua medicina. Cap. lxxvij.

Et aliquantum fit vitiosa et est subtilis sube: non enim tantum de esse vitiosus vt carnis eliquet: aut cuz doloz: aut sine doloz: ea q e cito mutat corpus sicut icthius: negs pfoat foras: sicut ea q e grosse sube aut no facit magni do: aut nulli, vti no vit sicut arsenicū, i. auripigmentū citrinū ruta: sed bec abusu fū: de putrefactiua: veracim putrefactio no fit nisi cu caliditate et humiditate: et necesse est vt mēba sint fetida q sunt putrefactiua.

De virtute medicine liquefaciens carnes. Cap. lxxvij. Intra hmoi medicine est qsi putrefactiua: sed in debilio: que postea sup vulnera exteriora mala car nem habita eam defecit: et corpore quat. Intra secus in nullius actio est: ops aut hac moderate poni. nā vltra modū pota sana comedit carnem: et com edouat sicut es vltum: et coxer eris vti operatur comita et pulueris: sicut flos vulneribus sicut flos eris vti et cetera faciūt.

De cicatriciua medicina. Cap. lxxvij.

Cicatriciua medicina carne vulneribus equat: sicut aut cutē et indurat et couertit eam qsi in naturā cuius: q moderate stipticitatis est sicut balaustra: alio menalo: galla: et silia. Sibi facit es vltum si solū fuerit. Itē queq: medicina p dicitur: raro tñ et paulatim ponat. que vero nullā omnino potestatem habet: idē operatur: sicut litargium: cadmia vtra: oibus: et similia.

De medicina carnis curatiua. Cap. lxxvij.

Medicine que carnes curant temperate mīdicant nullā pncipionem vel dolozem facit sicut y: eos ari stol. roetia o: obus et similia.

De attractiua medicina. Cap. lxxvij.

Attractiua calide coeplexionis est subtilisq: sube: q: cum caloz atrahit maxie si subtilis est. nā sua subtilitate plus pfoat: quaz naturā dixim: cū de eis disputauim: vt scrapinū: armonia: i. fermetus: stercus colubinum: anserinū: pocium: et similia.

De medicina laxatiua.

Reterea medicina laxatiua cū maturatiua caloz adiu uate opatur: vnde quato calidior est tato fortius opera cur vel agit.

De expulsiua medicina. Cap. lxxvij.

Expulsiua vero medicina ab interioribus ad exteriora expellit: cup? complexio frigida est subtilialiter grossa, res em frigida cū expulsiua: si vero sit grossa fortior erit.

De medicina q custodit corpus a mortifera potioe. Cap. lxxvij. Medicina q sanat corpus et custodit a mortifera potio ne calia qntatiter resistit: q: sibi: xtraria est: alia subtiliata: alia ppter sititudinē. Quēdā enim aut extrapostia venens expellit a mēba: attractio ad se caliditate et subtilitate sube: aut q: suba cū similitis est sube venet. Cum em de venulois et mortiferis humanis corpus bus sit cōtrarium: nec possit excludi nisi cū medicina sibi sili

illud ad se attrahēt: necessario et be medicina corpus sunt: trarie: non tñ vt per eas perinat. Et em mediocri inter naturā corpus et venens: et quasi ab vtraq: coe: extrahere complexa. Inter vltimum et mortiferū. sanis em nocet: multum enim et eis bibitis lesione infert: igitur tantum et eis sumat q neq: corpus nocet propter suam multitudinē: neq: a veneno superetur causa sue paucitate.

De medicina mitigāte dolozem. Cap. lxxvij.

Argatiua doloz calida et subtiliania sūt: dīsoluūt em purgat: et attenuat. leuiter digerūt q: dīcaum est in mēbo infirmo: siue calidus sit siue vltimus cōpinus siue grossus: vel multus: vel quoz dīcaus in vjs an gustis siue vltositas sit frigida grossa siue fumosa no potēs egredī: ideoq: be medicine no possunt esse stiptice vtrius si passioni cōueniāt: aliqñ quide et si doloz mitigēt passionem minime curāt. Hōmūq: em mēba qbus infrigidāt: et flu pēctū somnūsq: puocatur dicitur mitigatiua dolozis: q: dolozes no soluit: is doloz no sentit q: tonno et mēboz stupor: p: ios: q: medicina melior est ista. Istam q: frigida et bumida sunt sicut iusculam? mādagoa: excepto coctice siue radices frōdes iusculam? et albi spma et? Alibi enim is meli? sit q: grossa: vā laudabilia sunt pot? nam omis corpus? subtiliana lter sunt: vtra: ideoq: cū salubrit? adnotos no mīscatur ista et bec alia. I. opis myrra: nigia: cro: et silia. Quāli? enim ex eis potatū manam et nocet: puocāt: sed moderate suscipit iuat. Sibi facit ea q: cerebros nocēt: ipse em caput de pesti mis misinos: grauitatem vt rignē et fotomiam qntatib? no cētq: ou? tomach? ppter colligātiam cerebri et tomach?.

De virtute tercia medicine lapide frigite. Cap. lxxvij.

Quemadmodum actione dē vitiosus a pta dicitur? pcederetia terna a sōa vtri? dicam: que qdem lapidem frangit: vna et mētra puocit: pec? pulmōe ad serēdā adiuat: et spma augmētat: lapide? sūgūt: vna puocit: hoc cū inedia calida grossos bios res incidēt: no multū tñ calida: nimia em caliditate et sicca tute lapides sicat: is q: renes mīdicat mīdicat: et aliquā tute hūiditatis est: sicut est radij lupin? sparag: et coz: sper ma: poliū nitrum vltum: acetū in quo cocta est squilla: pēo: nie radiz: cicor nigri: amigda: e amare et silia.

De medicina vna puocante. Cap. lxxvij.

Quia puocant? cū res? calidus et acumen vtriusq: vt extenuat sanguinē et renes calefaciūt? possunt colamētū sanguis ad se trahere: sicut facit spma aph? petroseli. marari: aph ameos acorus. bec alia sanguinem mīdicant et subtiliant et diuidūt ad eo suam aquosita tem sicut coagulum separat a lacte feruo.

De medicina mētra puocante. Cap. lxxvij.

Intra puocatur cū medicinis potui datis? de? foris potius. Que bibūt sanguinē attenuat vltiq: potoz aperit q sunt qsi lactis puocata: offerūt tamen. he em calidiores sunt et plus incidēt: venā enim vltue plus ops apirit q: cam q est in mamillis vt facile fluat sanguis: ipsa em no adiuat ad expellendum a se sanguinē. Namille vō sanguinē sibi sūcēt: et be trahūt: ideoq: q ad iuat? sanguinē ad mamillas venire iuat mētra: q: pauca sint: is cū oino cessata fuerit nūq: fluit. Que q in mētra? cessantib? auent? sunt myrra: calamētū: agrestē: ometū cū bipam? affari? sūna castaligina: acorus: cinamomū: co stus: et silia. Que exteri? pota aut cū solo caloz pfacit: vt oia venaz aperiat et sanguinē liquefaciāt: aut cū sua similitudine vt sūna et alia multa.

De medicina be generāte. Cap. lxxvij.

Actis gñatio sit cū cibis et medicina. Et vs medicina vero q calefacit pblegma et digerit illud et i sanguinē auertit. Sibi cibis vō q subtilitate lactis siles sūt. sicut est q laudabilē cōmū gñat: quoz hūiditas est modera et caloz est vcaloz: sanguis. Aloz em sanguis est rēpatuz aboz lact? sibe sibe. hūidus q: coip? et uentus. Aloz aut aboz rera. ut vtra rēpamētuz. pblegma aut frigidū est. Tac ergo iter sanguinē et pblegma mediocri. viciū? em sanguinē q: pblegmatū. vti cū lac mīnif? ops sūgūne coipia iueffari Quis si mīnot? fuerit necesse ē seruare dictā sūgūne augmēt

Ziber secundus

ratiam. i. ca. et hu. q. si cho. ru. dñatur purgatur: deinde cis
bos sanguine generatis accipiat. Si aut pblegma: accipiat
medicinas i sodo gradu calidas nullã faciẽs ficitate: ism el?
est dare cibaria sic est cruca mararũ anetũ: r. s. h. Multũ ca.
z sic. dicta aut medicina lac est. g. u. g. Alol: et nini? natura sã
gũs extingit z corripit. ficitas vò quãtitate est? decreta:
nos q. dunt? in mult? locis materia lactis nõ aliud esse nisi
sanguine coctũ: sanguis q. minuo: necessãrio lac nõ gñatur.

De medicina spma gñante vel augmẽtate. *Ca. xxxij.*
Sperma gñatur aut ex cibis laudabilib? z inflatũis
substãtialiter coipi cõueniẽtib?: aut ex medicina? calidã
z inflãte. sperma em? q. de bona z spũali gñatur
materia: necessãrio oia spma augmẽtãtia sunt nutritia z in
stãtia sicut cicer: faba cepe. **De medicina sicut stinct? z s. h. ca.**

De medicina lac auferẽte z deficcãte. *Ca. xxxij.*
Actus ablatiua calefaciẽt z deficcãt aut infrigidãt
Que calida sũt sanguis natura corripit. Que sũt
gĩdãt qũtates sanguis inuĩt. Que vò spma nũ
nuũt? Plũde natura corripit sicut infrigidãt z sic. faciẽtia
hoz em? cõplexio pplexioni spmãis sũta est z opposita. Des
ficcãtia aut sũt sine calida spma sem? destruit: sicut facit ru
ti agn? cast? z s. h. Que spma ab interiorib? deducit ad ex
terioia sunt sicut inflãtia z calefaciẽtia sine ficitate. Que
vero spermati vt nõ puocetur repugnãt: sunt frigida. spma
abiq? sua frigiditate: vel corruptio nõ coagulãtia sunt lactuca:
bitis: crisolõcana: cucurbita: trullũ: cucumeres: z s. h.

De medicina pect? z pulmonẽ mĩdicãte. *Ca. xxxij.*
Pectus z pulmonis mĩdicãtia sunt apitiua z inci
sua nõ multũ calida: q. õis dari cũ hũicis sirupis z
cũ iurib?: q. sũt pinea: magis si reces sũt: aut buty?
cum melle vel cũ succara: aut fabe cũ succara: castorei aut fũ
mus iurũ cõtra hũores frigidos z hũia. capite ad pect? des
scẽdẽtes: spica etiã eodẽ modo deficcãt. Cũ sufficiat de acto
no tertie vtutis. Ite aut sinitur iũa dispositio: de vti virtute
simplicis medicine. Est aut incipiẽtia simpliciu? medicina?
diuisio de naturis z disputatio deo adiuuãte.

De diuisione simplicis medicine. *Ca. xxxij.*
Simples medicina aut de essẽtib? p se sic sunt lapi
des z metallã: aut de herbis aut de mĩdis aialũ. **De
dicana q. fit de nascẽtib? terre sũt herba: femina: gra
na: frõdes: flores: z fructus: olea: succa: gumi: z s. h. radice:**
z s. h. Medicina aut q. fit de terraz venis qdam sunt petre.
alie lutũ: z alie sunt coipa mineralia: vt aurũ: argẽtum: cõ:
plũbz: ferrũ: stãgnũ: metallũ. Alie de mĩdis aialũ: vt co:
nua testiculi. Alie de hũiditate eoz vt lac sanguis ferũ: buty
rum: oua. Alie de hũiditate boim: vt sudor: spũtũ: z hũ
sũta. Alie de vniũ boim z bestiaz. Alie de capillis: pilis: vn
gulis: medullis: ossib?: coisq? pĩguedinib?. Alie de relis ara
neaz. Alie de fructu z ope z vermĩ: vt sericũ. Ilios itaq? deo
pcedẽte vnãquõq? supradictaz vtute z iuuamẽ mõstrabim?
De natur? simpliciu? medicinaz: z pio de herbis. *Ca. xxxij.*

De absinthio.
Absinthioz meli? citrinũ z nouellũ. qd est electius
venit de nubia aut de tarso in natura sui ca. est in
pio gradu sicci in sodo. sãpo: et amar? est z acur?
est in eo z põticat: ideo valet frigidõ stomacho: q. cõfortat
eum cũ sua põticatẽ z caliditate: z purgat cholero: os hũo
res de stomacho cũ sua amaritudinẽ z subtilitate sua educit
cholera? nu. Alterũ gen? absinthij est meli? supradicto qd est
bonũ odoris colore aliquãtulũ albo calidũ in pũmo gradu
hic in tertio hũ in se subtilitate z amaritudine: cuz ista vtute i
cidit z ostendit. Ascarides libicoz z vermes necat in vñtore
hoĩs bibũt. Iñis ei? cũ oleo amigdalã. amara. idem simplex
post? sup alopicã valet. Olei ei? eo factũ valet stomacho in
appetũ ofortãdo z capiti patĩet? ei? frigiditate: febrib? cũ
rigore si patẽs inunq? ante accessione rigos: cessãbit: mĩcti
barbe pilũ citius nascũtur: q. rarificat cutem z poros aperit
cum subtilitate sua z pñctione. **De absinthio pũco.**
Ascariden: idest absinthij ponticu? meli? qd venit de ro
mania sũt absinthio in oĩb? suis actiõib?: sed differũt in põti
tate: q. põticat in eo dñatur: ideo ofortat magis stomacho
bum z epar.

De epatica.

Asesalaker. i. herba epatica q. in fontanis iuenit si frigide
hũida in sodo gradu: q. apomina caliditate epatis extinguit.
Si epitymetur idem facit. **Ca. xij.** et ne vitra tertiu? die de
ris ei? apomina: q. epar multũ infrigidat. **De sãta.**
Sãpas. i. a. h. ca. z sic. in tertio gradu grossũ pblegma
attenuat: stomachũ vtõritatem dissoluit: libicoz ca. sũta
ei? cũ succo mozi: cõpẽstretũ dũa furit: a coepe vultu ei?
cluidit. Sũt facit semen ei? marie purũ valet z dolos valet.

De sclerata.

Sclerata. i. lãpũ rĩsus mlti? modis e. vna q. icẽdit cutẽ
ignis: si cathaplasmẽ optime i scrophulis: q. eas cõmũdat
z incẽdit. Est qdã spẽs scleratae q. in antea iusta aq. z ab illa
aqua oĩno cauendũ est. nã qui eã biberit aut comẽderit extor
riat stomachũ z intestina: z hũ pelut mania? emãt z temp
ridet: z ita mĩdo aiam ei? eparat.

De gramine.
Gramen. ca. z sic. ppiet? hũ interficẽtia z expellẽtia lum
bicos alcarides z vermes ois marie si succo eius cũ puluẽ
re cornu cerui bibatur. Longitern? em? puris: q. ipi res ama
ras hoĩs relãt.

De caltragula.

Caltragula est herba qdã in terra ad modũ rebo. ca. z sic.
in sodo gradu: q. si pũctetur z in vino mittat z ponatur sub
diuo a sero vsq? ad mane deinde portũ tributariõ comẽs pur
gabũtur scrophule: ita q. nec vna remanẽbit si dederis lana
ignita.

De enula.

Arestengepũ quã dicit enulã est duob? modis. vna be
bes floz citrinũ: aialũ. Sed melio: est cũ floz citrinõ z
frõdib? maximis. Radice? ponit in medicina: ca. in sodo gra
du sicca in pio. Suce? ei? i aqua coct? valet dolos capiti? ei?
frigiditate si ei? ca lauef. valet q. icotomie verigini cõtra
grosso q. est in capite: cũ vino cocta bibat mĩdat lapides q.
sunt in renib?: valet q. frigiditãt matricis. **Amis ei? ca. sũta**
z in vulnerẽ vultu? alius mĩdicãt z deficcãt z in fũ
cũ melle hũtũs mĩdis exturcit. **De pelio.**

Haida. i. poliũ meli? qd venit de tripoli calidũ in sodo
gradu: hũ in se acuitatẽ z tenuitatẽ: fãpõis z amara: ideo vñ
nã z mĩtrua puocat. Ascarides z libicoz atq? vermes na
cat: pñtãt reces z sup vultũ postum sanat z mĩdat. valet
canãrosi vulnerib?. aut z moĩb? scrophionũ vniũ epãũ
bibitum aut superpositũ. **De botagine.**

Zenarota. i. botago: melio: reces ca. z hu. in pio gradu
valet uelã cholice trũb? finit cã marie si bibat vsq? vno et
succara. lingua arabica bũ: bederã bona. **Leñtĩs ei?**

De sũlecoz.

Sũlecoz melio: est q. a roma venit ca. z sic. in tertio gradu
vñnã puocat. valet epilepticis bibita. **De pomian.** pectus
de grosso pblegmãte purgat. **De fumõterre**
Seterũ. i. fum? terre melio: est cinerũ caliosis: folia melio
ra sũt ramioz: ca. z hu. in fine pũci gĩdu. hũ amaritudinẽ z põ
ticatã: stomachũ cuz sua pñctione ofortat: cũ sua amaritu
dine cholera? nu. purgat de stomacho z de meleriaz: vniũ
mĩdat p solutionem. **De mela.**

Demita melio: q. nascit in arena q. in terra vult vñdũ
z folijs sũp fri. z sic. in sodo gradu: hũ in se pñticat: ideo
valet calidis apostemãtib? malia in oculis z in alijs mĩdis.

De maia.

Eathemia. i. malua melio: viridis fri. in pio gradu hũ in
sodo: est molitius dura apostemãte ei? caliditate dissoluit: hũ
in se aliquid caliditatis vñte mĩdicãt lentiginẽ z carat
vleus faciei. **De timo.**

Asce. i. rĩtmũ qd venit ex tripoli in el? ca. z sic in sodo gra
du iucelũũ puocat vñnã z mĩtrua: epar z stomachũ mĩ
dat de pblegmãte: vtõritatẽ tollit marie si trũũ cuz melle z
aqua calida bibãt. sũt iuuat z purgat canales petrosi? pol
monem de grosso pblegmãte. **De eupatorio.**

Asiffãq? vel gahũ. i. eupatoriu? meli? qd venit ex mĩco: eo
bĩrot? nature tepate ca. z sic. i pio gradu: z amaritudinẽ hũ
z tenuitatẽ z pñticatẽ ofortat stomachũ cuz sua pñctione
z cũ sua tenuitate aperit capiti z plenio oppilatões. valet
diurne febri marie si bibãt cum radice capparis z mĩtrua
acetoso: z hũ in se virtutem incũsumã: mde vñnam z mĩtrua
puocat. **De amomo.**

Amonepi. i. amomũ facit veluti grana rubea: mĩcoz

venit a romanis ca. z sic in scdo gradu: h5 in se potitatem epistimati scdm induat z dolore placat: apothema dissoluti: z motib9 sempi9 z dolore matris si subiecta valet. sst si cocti fuerit in aqua z bibiti in dolore epatis z renum valet.

De affodillo.

De scchia. affodillus h5 in fe virtute dissolutem z stringe rem: z coctio ei9 aut fuce adustioni ignis: aut calido aposte mati. i. pble gnomi sine dubio. pdest: fit masticetur ginguaz z palati epocitationem sanat.

De capillis veneris.

De barzeguarum mel9 tirum nigrum habes cu9 folijs viridi9 z folijs aph9 sstibus: cu9 folia sunt tepata in caliditate z frigiditate in pio9 gradu: h5 subilitate z siccitate in se z p9 tem ossolutiva. vñ scd9: pubis dissoluti: sst epistimetur cum oleo: aceto vales alopi9s grossos buoces pectori9 z put9 purgat lapide in vesica frigit vna puocat: est bis. s. li. ppimat9

z Minis ei9 spūs loco capillos facti renata. De canomilla

De bonigi. i. canomilla melior. citrina z floris albi recens odor: sfera rosa sua marie ca. z sic in pio gradu tepata in caliditate z sic z subilitate dissolutiva aliquantū mollinua.

Oleum ex ea facti valet dolore et labor: q9 soluit z mitgat in dia9a scra. Sst valet amphymionis feb9: q9 oppilat9 poria: durni apothema dissoluti: sst mulier sedat9 a posimate ei9 ab oculis facit: est siccitate vna9 puocat: valet lapidib9 vrensi si balneat9 in aqua ei9: vna9 puocat: epatis apothema curat si ex eo epistimetur.

De hita vel herba isarita: dicit herba opponacis melior est recs q9 venit de romanis calida z sic in scdo gradu: h5 in se subilitate vñ multo ossoluti: vno9 ei9 p9turi sst ea ca9 momille: aliquantū tñ differ: car9 ei9 est subtilio: illa.

De mellito.

De elphemelo. i. cozona regia qua9 nos mellitū vocam9 melio: recs seimen ei9 sst fenugreco tepatus in caliditate z bu. p9cipat pinguis calore nimis9q9 dissoluti: paz h5 potitatis ris.

De passio.

De sarison. i. passio: melio9 coloris curis z p9cipas aliqua vna9 ruboz: z q9 venit a p9tib9 romae: calidi in scdo gradu: z sic in tertio: h5 amaritudine vñ oppilatōes splenis apit: purgat pect9 z pulmonē de humiditate: mestrūa puocat cū multa bibiti: succ9 ei9 in sole p9st9: cū melle acuit oculos z cofortat. Sernutatio facta cū succo ei9 curat yctericos.

De rbes.

De rberu. i. rbes tūti nacta in scd9: idē iter nives me luo longū z grossus: frigidū est z sic. calosē acutaz sctūm vñ nut. do. ru. est: q9t: z solonni ex eadē cholera resistit: lo macpū z epar calidi9 cofortat. Succ9 cū farina oidei mixt9 valet berispile z stomacho calido.

De ppenon.

De ynsarcon. i. ppenon: melio9q9 venit ex mētib9 tripoli calidi z sic. subile: purgans venas de bñtib9 p9trefactis: oppilatōem epatis aperit: marie defecat: idēo vna9 z mēstrua puocat: hūda vulnera defecat.

De pipere nigro.

De fulfulime. i. radix pipis nigri est sic9 z multū caliditas: succ9 ei9 ex co fact9 lēgines curat facit: uricis oēs marie splenis dissoluti.

De bucho: marien.

De bucho: marien. i. suffumigatio qua9 allic herba thuris vocat: ca. z sic in tertio gradu: mūdificatiū: dissolutiū: inci suū attractiū est: sic9 tñ ei9 oia vna9 q9 in ano sunt apit z sanguinē ex eis fluere facit. Sic fit licitū factū ei9 eius succo vna9 in ano infuso veterē ossoluti: sst vñ veter in vmbilico vngatur: z si paz ex eo bibat vermes z ascarides necat: mēstrua puocat z ab ossi9 fat motus9q9: sst expellit: valet ycterici si cū sirupo acetoso bibat9 z alopi9s h5 fricet9 ex eo loc9a acil: lēgines mūdāt z scabit tōt9: opis: durnit9 splenis epistimatū curat.

De bedeoard.

De bedeoard. i. lodo: rose melio: alba recens frigidā in pio gradu: h5 acutatem vñ dissoluti: mūdāt defectū stomachū adiuuat valet defectu splenis: dolore dētium motus9q9 reptū lium valet.

De seccha.

De seccha. i. samida melio: recs z viridis sstis in omni virtute bedeoard.

De camedreos.

De camedreos melio: recs nacta in mōtib9: calidū z sic: in tertio gradu: h5 in se amaritudinē vñ buoces grossos inci dāt z mūdificat. vals splenis durnici si bibatur: sst apotimā eius mēstrua z vna9 puocat.

De campepeos.

De campepeos. i. campepeos calidū z sic in scdo gradu: h5 in se amaritudinē vñ in cadit z purgat grossū pblegma: oppilatōem splenis epatis aperit: mēstrua z vna9 puocat: valet ycterici z sciardis.

De ramuo.

De haufigi vel aufegū. i. ramū melio9 viride: potitatis est cō: flos ei9 masticet9 vulnerib9 ois z palati valet.

De virga palotis.

De saragi. i. vga palotis recs est melio: z viridis: frigidā z sic in scdo gradu: h5 potitatem vñ lippitudinē caloz pifata supponit. Sst p9tore factū ex ea valet dissinterie z lupulī sanguinis resistit hērumētia ei9 ca valet. Sst tenue sanguinem mulieris frigidū. calido apothemaz z inflāmationē valet in d9 cūq9 mēdio caloz fuerit valet. sst supposita epati de melle ali9 plectio iuuat. vulnera sanat recita.

De ficados.

De ficados melio: recs h5 coloz durni. ca. in pio gradu z sic in scdo. sapon ei9 amari9 z potit9: ap9: dissoluti: mūdificat: z marurat: cofortat oia mētib9. vals nictre cholere q9 est in cerebro z stomacho hypochondrijs.

De farifon.

De farifon calidā z bu. pifata z supposita frigidā apothemaz mudi dissoluti sup motus scopis valet.

De cētaura.

De cētaura. i. cētaura melio: mēior: z ab9 melio: coloz sfera: abe calidē z sic cū potitatem z acuitatem: sst in fe vna9 pblegma dissolutū. Sst herba factū ex eis valet choleric9. D. dicit q9 dedit do. ru. mēstrua puocat sst9 motus9q9 epebilit: ab ossi9 factū maio9 sst p9dicit9 sst9 opaf.

De pēta hū.

De pēta hū. i. q9z folijs alij femēq9tū durni: sst. z sic. multū sang. sst q9 de cūq9 loco fluxent. De tribulo marino.

De abefec.

De abefec. i. tribulū melio: recs z viridis ca. tepate in pio gradu. p9stet materā sup cūre mētib9. i. potētia i renib9: pides rēpit. valet coloz passioni z stranguisio dolorem q9 renū z docti dysterisatus valet.

De pfilio.

De bettercāton. i. pfilū frigidū z bu. i. tertio gdu melio9 recens hñs parā potitatis apothitū calido apothemate valet succ9 eius potit9 fluxū sanguis frumit z pectois. vire9 ei9 sstis est coctio9 pauca accepti in tūsi iuuat.

De folatro.

De amobar. i. stranguū melio9 recens fri. z sic in scdo gradu h5 in fe aliq9 potitatis: succ9 ei9 sup aliq9 apothema ca. inci cūss dissoluti. Sst cū castaf. bibitus valet cal. apothema in epate hñtib9: z de stomacho fluant9 deducit do. ru. valet hydropicā ca. anothema i epate hñtib9: sst castaf. sst9: si necesse fuerit cū ad bibēdū oederis: coct9 disponet. si hoc modo s9 purificet angustia facit.

De nuoda9 genere castapute vel meli9 alchekim.

De recū. i. ac9 castapute cū9 folia sunt fā folijs frigidū melio9 durni ca. z sic. z p9tūcum ossolutū. Succ9 ei9 cum castaf. potat9 valet hydropicā z apothemati epatis.

De barba hircina.

De taratib9 vel keelcos. i. barba hircina vel p9qd9 hñtib9 qit. z sic. tertio gdu h5 potitatem. valet sursū singula ex ife riorū pte z p9tib9 sanguinē. valet dissinterie potatū cū vñ no vel ad q9 sst hētericia. vulnera ogulntant marie necatū inci sst valet z cofortat z corrobort testicos tumētēs: incitā ca i mēscē emplastris epaz cofortat z stomachū melio: recens.

De yfopo.

De yfopo. i. yfopū ca. z sic in tertio gdu: valet diuturne tūsi ex pblegmate z orthoem.

De sempulua.

De butbalmon vel zoofolmō. i. sempulua melio: botiua z recs fri. i. tertio gdu sic. pio valet ca. apothemati supposita marie pblegmō berispile ca. epati z ei9 apothemati. succ9 ei9 cū cera oio mēst9 z incit9 pect9 p9tib9 valet: cū oleo rosa. z aceto mēst9 sedat ooloz capiti9 ex cūore. De idico.

De lildico.

De lildico. i. lildico melio: recs z p9cipas ruboz fri. est tepare sst melio: recs iter bu. z sic. calido valet apothemati supposit9. Succ9 ei9 castaf. bibiti9 valet hydropicā.

De cipro.

De viurenā. i. gurguma a sic9: mē vocat9 cū viridē sst conē daf. puocat vna9: radix ei9 mūdificatiua z deficcatiua atq9 subilitatiua calefacit aliquantū in vals buriceti epati z splenis supposita cū scab9 sicca z cū aceto cocta sst valet scabici excoriatū.

De sanico.

De versimū. i. sanico melio9 hñs flores sstis citrino coloz z recs est ei9 duob9 modis: sup dicit9: cū alijs folijs rubei coloris: abo attenuat satia z sst ca. sic. apothemati scio9: ubi cū bus. lignū siue spīnā in eis sstā exurit: sicco ei9 vel apotiate caput lau. tū iuuat paraliticos: h5 vntes deficcāt sst in mor

Ziber secundus

dicatione: cōglutinat vulnera. valet putrefectibus mēbris.

De mentastro.
Antegredib. i. mētāstrū mōtānū mel? est odorifer; folijs paruis calidū est & de siccatū: attenuat grossas materiā: peccus purgat de grosso pblegmate: pulmonē mūdāt: z mēstrua puocat.

De pulegio.
Cibāramar. i. pulegiū mel? picipās citrino colorat: v? eius silis nepite: sed tenuior: z ideo vinā magis puocat: z aborsum expellit.

De mentastro.
Sinficibis. i. mētāstrū de souca ca. z sic. subtile. succ? eius cū melle bibat? facti sudorē: z cal. cū vino ppinat? rigori febriū valet. sicut inuēt? sciaticos liberat si de eo epithymē facti lesacit cū locū z materiā eicit foras. mēstrua puocat: bibit? sicut vulnerib? valz: lepōs? de succo ei? i pectore vnc? liberat? valz: ortuō: vetericis et oppilatōe epatis.

De simbio.
Anemenū. i. simbiū mel? viride boni odoris ca. z sic. in tertio gūdu: subtile dissoluitur mēstrua z vinā puocat. valet singulū et pleitūdie: lapidē frīgīt apozimate bibito cū aceto z oleo ro. mīxto valet dolōi capitis et frigiditate: z maris me in principio.

De menta.
Odenua. i. mēta mel? recēs domestica ca. z sic. i scōo gūdu bz i se bñiditate z vncuōstiatē. v? v? coitū si cū aceto mādu cef vōmitū abstinere z stomachū āgūstū tollit. De origano.

De origano.
Cibāfar. i. origanū ep? duo sunt gñā: vñi āplis folijs z est mēstrua vtrius ambo cal. z sic. in scōo gradu stomachū cōfo: tant z calefaciūt: z dissolūt grossam vñōstiatē: z de visceri bus grossos hñores attenuāt: si cū aceto coquātur: z in ore tenentur valet dolōi dētūm.

De aneto.
Scebet. i. anetū mel? cū floreat z recēs calidū i scōo gradu. sic. i tertio: si cū oleo coquitur fit oleū dissolūtū valet lae boi dolōi: z dolōi capitis mitgat z somnū puocat apozimate durū z crudū dissoluit z maturat z marie valz apozimate: multū emē dissoluit: affum z puluerisatū valz rups apozimate: z in ceteris vñ? vulnerib? z marie q? sūt in pectine z mulieris vlna. apozima ei? cum melle mūdāt pblegma z cholera rubēa.

De potulaca.
Bachala bñidicta. i. potulaca: melio: ramis vñmiosis albū quātulū: fri. z pu. i tertio gūdu bz aliquātulū pōticitatis: ideo valet dissintericis: q? pñbet hñores dīsturrere marie si sint cholericū. frīgīt ad emē si mādūce vel bibat. succ? inuēt? tēgi bus valet calōi dñi pñtē: bibit? fluxū z strīgīt de qñqz dolōi manantē: cū poline ordēi mīxus z impositus p: odest dolōi capitis et sole.

De atriplice.
Cibāmar. i. atriplice: melio: recēs tēpata in frigiditate z pu. in scōo gūdu: ideo q? cū tenera fuerit valet calido apozimate in statu: z ei? bon? tussieribus si mīscat amygdaleon. Se men ei? bz i se salūgnē vñ vōmitū puocat. De poro.

De ruta.
Lurtat. i. porū mel? acre albis folijs ca. z sic. mūdificatū z subleuē: puocat pecc? z pulmonē purgat de grosso pblegmate marie si cū oleo coq. si vō cū buty: pñstet z in ano ponat: valet emorroydib? succ? ei? bibit? emorroydaz sang. strīgīt bz i se aliquātulū strīgētis vtrius. De coiadro.

De coiadro.
Cibāmar. i. coiadrū frigidū z stipitū atqz subtile. succ? ei? valet pblegmōi z peristipile inuēt? apozimate dissoluit molle. De oiar succ? ei? si potet reddid potem infamū. Si vero mul cum bibatur: mortem infert.

De ruta.
Scedeb. i. ruta melio: viridis z hñs bñiditatem acutā: silz uestris est ca. z sic. in fine qrti gūdu multū desiccat: dōestica agit miosis ē ca. z sic. bz i se subleuāt z modicatōez aliquātulū hñs amaritudis: viscosos incidit pu. p vinā vñōstiatē dissoluit: iōqz coitū. pñbet. succ? ei? bibit? valz rigori febriū strīgūe valz dīsturrēt? valet. Succ? ei? cū aloē mīxus vtrius orānis bñidīs. cū oleo coct? z sup pectine posit? valz: vinā puocat: eius apozima bibitum valet collicis de grossa vñōstiatē.

De gūma rute.
Cibāmar. i. gūma rute ca. z sic. in qrtō gūdu: calō: eius acutus ē: dñ colligē a latere vñi venētis stare opare: nōs odor? nares ingrediat: nari? emē i grefibus inflat facē z pustulas facit cū sua acuitate: bz vim atrabēdi foras abit? z dissoluit lactificū ei? i alopiā postū valet. si cū melle bibat vōmitū z vtrē ducit: iuar bydropicōe: lēgnē grossas facie curat z mūdificat: vt inde sup ē nī vlna boia dimittat: lz p: ia auferatur: z cū apozimate cātābz lauef.

De lactuca.
Cibāmar. i. lactuca melio: portius tenera recēs fri. z pu. in

tertio gūdu: somnū puocat: sitim pñscit. succ? ei? sup apozima cal. posit? iuar libidmē tollit semē ei? marie opat: bz tñ qui vñtur in cibus hebetat visum.

De mercurial.
Ziblea. i. mercurialis melio: cū magnis folijs: bz in fine vñōstiatē z pōticitatē: dō. de uat ru. succ? cōctū baz z melio: sine coctōe ē. si vō coq. cū oleo amigō. z cibus dissinteric? de v. Si cū vino vs tussierit: z cibus postea cāctōra vulnera sanat: z aduulsiōe ignis. si coq. cū aceto z bibat grossū attenuat splenē marie flos facit. succ? ei? mar? immisus purgat cerebri? pñbet pus i aure dēstictā si lauef ei? eo sanat vulnera antiqz aurū.

De caule.
Corob. i. caulis: z de duob? modis: maior z minor: melio: q? est minut? folijs diuerse? vtrius fri. z sic. aliquātulū salūgnū nis bz z pu. vulnera sanat: marie nitrosa z viscosa burrit? z postēat? dissoluit: octoz scabiē mūdāt q? sit cū excoctōe. cu rat. ei? apozima bibitū vtrē ducit: purgat post pñ sang. v? morib? reptilū. succ? ei? bibit? vel apozima ebñores iuar.

De nucis.
Suba comesta vtrē strigēt: nigra dō. gñat. De nucis.

De nucis.
Cibāmar. i. nucē vel perba acetosa melio: q? nacti i aqz z saposis acetos? z fri. z sic. aliquātulū dissoluit: iō qz aduulsiōe apozimate: z supposita pñbet supūre. materiā cū dissoluit si cruda vel cocta cōctā valet dissinteric? quāto remissā ab acetositate tato dēbet? opaf.

De mala.
Delocdia aliq cubetū. i. mala melio: otia ca. i pōo gūdu bu. i scōo: est mollitūa z dissoluit cocta cū oleo amigō. p deit tussierit: z si dīstere: et eo cū oleo amigō. fiat. valz iō dissintericis ventrē ducit.

De apio.
Agaras. i. apiti ca. z sic. in scōo gūdu vinā z mēstrua puocat: grossā dissoluit vñōstiatē ei? apozima oppilatōez epatis z splenis aperit: valet z dñianarū cū rigore marie māratri succo mīscat.

De scario.
Hñdēb. i. scarioa melio: otia fri. pōo gūdu. scōo. valet epatis oppilatōi vetricie ac vulnerib? calidū vñoz maxime si cū castia. bibat? cū sandalo vō rubeo pñstet: qz epatis supposita dissoluit.

De culcitra.
Eulaite. i. podagra v? gratulica limi: q? i pinis nascit molli? ē. scōo vō loco vs q? in lino sit friān pōo gradūm: cū bz tñ aliquātulū calois in se: vñ amaz ē ideo apozimate z epatis oppilatōez vetricis? valet si cū castia. bibat. sicut valet bydropicis et calore.

De castoreo.
Cardamom. i. nasturū mel? albu z coitū ei? succ? bibit? bypocidroz volūz vs. bydropicōe z frīgūrosi iuar vā nā z mēstrua puocat: stomachū pñstet: frigidū calōat z dissoluit vñōstiatē z vñ fīncop et plenitudine vtrē strīgīt apozima ei? sup molūm serpētis asplum dolōi mīgat: calōz succus cū melle mīgt? oculoz acutū visum.

De melissa.
Bedarāba aliq rēgūz. i. melissa lēnticis ca: trīstē: vtrē est hñs odorē si lites atro calidā tēpate: sic. in pōo gūdu vñoz lz cholē? trīstis lēnticā dōnā dīstēgnē facti succo pñstet cō cordi pñbet: eo: pñstet tremulū.

De osimo.
Fragemescit aliq tēpate. i. osimū cal. z sic. subtile siccitas mīno: siccitate bederā: bona melācholīs si odoretur: vtrē edatur.

De saniculo.
Darcemusum. i. sanisū calidus z sic. i tertio gūdu: valz ad dolōi: cū capitis et frigiditate: si odoretur. Si in aq coquat? z caput lauef melio: magis adiuat. olei ei? eo facti: z in aure mīttit ei? sonitū z dolōi valet caput q? purgat z somnū induat.

De squanto.
Adecapaz. i. squantū mel? recēs liquāqz mōdē ca. z sic. in pōo gūdu pñstet atqz subleuāt ē in eo: vinā mēstrua puocat: vs opat? z stomachū apozimate: eius flos fluxū sanguis frīgīt. Si vō odora? grauat caput z somnū facit apozima ei? bibitū lapidē frīgīt.

De lēgnē aque.
Zobar. i. lēnticula amnis. i. aque frigi. z pu. in tertio gradu valet calōi epatis.

De papyro.
Albureb. i. papy? vñ ātīq? charte scōbā: fri. z sic. i scōo gradu: vs sifulus i ano infusus i aceto z ligno ligat? vtrē ei? eo facta z sifule mīssa donec fēca fit dimittat? z desiccat et? bñiditatē. Sūs cūis et: corānā nō palatē dīstere et eo facti dīssintericis ob? pulmōis dolōi: marie si cū cāctōra mīnēis coq? aliquātulū nutrit: tñ babōnā desiccari facit vt quidam eo: camomillam.

De maratro.
Baenacē. i. maratū mel? hortius recēs tenep ca. scōo sic. i pōo lac. facti. succ? ei? v? caratraz octoz: vinā z mēstrua puocat vñōstiatē dissoluit: bibit? cū melle mūdā pplectōi

nem epatis & hydropticis iuuat. De libanoide. Abigat est diuox generi: vna folijs latis & asperis: odora frera aut est melior: ca. in pmo gradu: sic. in scdo: attenuat & dissoluit: temperat: stomachu fri. & epat pparat: vomitu stringit: iuuat i sinco: p: auger digestione: mino: est calidior: dissolutiu & attenuatiua. De rapa. Albadia alq: p: celena: i. rapa carneli folijs assimilaf: fri. et sic in scdo gradu: lapo: ep: aceto: vsu: dno. n. extinguit: vtré stringit: stomachu conuocato: appetitua corrobora: t: valet bis qui ex calore patiuntur. De canapi. Almadagin. i. canapi calu. t sic. grolum phleg attenuat & in stomacho ventositate dissoluit: libricos eicit: valet vult ue doloi.

De basilicone. Albedaragun. i. basilicon ca. in scdo gradu by hūiditatis aliquantulu & dissolutionis magis. De vifca. Alstue. i. vifca: melio: est alba: odosifera: tēperata i pmo re by aliquantulu pōricatū: in sic: valet dissinteric: vniā i calo cat: lapidē frāgit: maxime si colligat quena scif. ppe pint ar boe aut quercus: aut nucis: vniūq: absterit: iuuat in sinco pi cocta et supposita splenē iuuat: vniū vni coquat si bibaf valet maridic doloi: t somnum facit: pistatū & sub ascellis positū sudores facere veta.

De spica. Sinubel. i. spica inter herbas positū: q: de gñe est ber: dant. Et in gñe: modio: melio: vō indica & boni odoris: ca. t sic. valet frigidu stomacho & epatis: vniā puocat: rnes mūdificat: vtrē valet & hydropticis: q: pbbet hūiditātē in vātre venient: cōstē cōstipat. De scolopendria. Scolocodridon. i. scolopendria tēperate ca. t sic. valet sple nis duricē lapidē scy frangit: in vino cocta & bibita stomacū confortat. De alcanfagety. Alcanfagety ca. t sic. valet scabiosis cū aceto pistatum.

De alanna. Alcaia ca. t sic. pdest oī fluētū sanguinē & carbūculis su perposita: tēperata cū cera: cōsp: infantū & doloi capitis de foas inuncta. De busfo. Busfus tēperati cōlois est. libpo. t Ba. testant q suc eius folioz ep: in ore tēnuo oīs vida mundat: pdest stomacū epo & doloi vtris a cho. ru. pcedit: tēperatū cū lacte mu lieris & oculis infectis oculoz vicia mūdificat: potat: cum sinji bere emoptocōs sanat & lapidē frangit: succo coct: t bibi tui cho. ni. expellit. Radix eius sup regulā ad ignē siccatā & in puluerē redacta vniā bene fanat. De betonica. Betonica ca. t sic. in scdo valet emoptocōs cū melle co cta: hydropticos sanat cum vino & melle sumpta: catbarre in oculis ab icu letis valet: succo ep: doloz auris sanat: vō lia eius cū sale trita & attracta valet recēdit: vulnerē: t ca plis fractur: potata: oculos lachrymas frigit: epat: & sple nis oppilationē aperit: lapidē frāgit: vniā puocat cū melle sumpta mullū sedat: vtré soluit vel mollit: puluis de folijs cum tuffa bibet: pdest rupta: cū vino tepido sumpta & ve nenō obnat: valet vtrē cū cū mulla soluit.

De semibus barbari. Capitu. xxxvij. De femine apij. Sarabatarab. i. femē apij ca. t sic. in scdo gradu: vniā mēstrua puocat: renū & epatis oppilatio nem aperit: valet singulū et plenitudine. De femine apij montani. Semē apij montani. i. petroselinū ca. t sic. in ter tio gradu de siccitate est: sic i odore interiora mūdificat vt epat & vullū & venas mūdificat atq: renes: vniā & mēstrua puocat: oppilationē petosis & pulmonis de grosso phleg mate aperit. De ameos. Enocbio. Iamcoo: melio: odosifera: ca. t sic. i tertio gra. solutiua & attenuatiua: vniā & mēstrua puocat: interiora mētra mūdificat: sic odore valet coztis: pistata & comesta vult dissinteric: oppilationē splenis & epatis aperit: vtrōi tatē dissoluit: data cū melle valet quartanaris in statur: siftr & quotidianarijs: apojima ep: scopionis moztis: superinfusū sum sanat. De dauco. Dauca ca. t sic. in scdo gra. vniā & mēstrua puocat: mū dicit peccat de grosso phlegmate: valet tussitētib.

De aniso. Anisum est sile ic. apij: h: malosis vtrū: ca. t sic. in tertio gra. vniā & mēstrua puocat: si epitūmē sudore cū tēporie adducit: calefacit & delectat: valet reptiliū moztis: vtré sol

uit: vniā puocat: & venerē stringit. Si suffumigef valet do loi capitis & frigiditate. De femine maratri. Alaragenich. i. semē maratri calefacta mltū & delectat pa ruz: ideo lac gñar: vniā puo. & vtrōstatē dissoluit: & sic sile aniso. t meli: vtridē pōderosum. De pillo. Albarachanote. i. pilū: meli: nigri: t pōderosus: qd si in aqua ponaf pete fundit: fri. & bu. in tertio gra. qd extin guit: aperit: lent in ore & vifera & vnlura: si asset valet t choleric excoziatō: i. musclago ep: vs ficatōis: cū liqur: ac febis & stomachi incedūi doloz: vs suppositū calido apo stemat: refrigerat & aperit: auertē: qd arectis: ex calore mūo gat: t cōmtrū aq: rosa: ac oleo amigō. valet capiti: doloz ep: caloz: vmbilico pueri extingit appetitū iuuat: magis vō vs let si pistetur.

De femine malue maicis. Alhamalch. i. semē malue maicis: meli: magnū & nigri: fri. & bu. aliquantulu caliditatis by: dissoluit & matu rat calidā asplena: pect: & pulmonē mūdificat & hūiditate: facit lentiginē curat: frāgit: lapidē scy: pōricatū: by al quantulu: ideo frētū: sanguinē valet: in petore cū sifru git sanguinē parum. De femine malue mucosia. Alhamalch. i. semē malue mucosia: mīno: finitū vs pudicet & paulo fortior.

De femine vtrice. Alhamachiro. i. sic. vtrice: meli: ponderosus: ca. in scdo gra. sicā magis q: ca. subtilit & dissoluit grolum subz: iō bibiti vult arctidic: aspositum asplentem: pōt aure nasctib: subuenit by vtrōstatē in sic: valet cotui si cū vino bibaf: pistatū vō & superpositū cū cera vulnera sanat. De carui agrest. Albarachurchimini. i. carui siluestre: meli: lōgū & pōde rosum: ca. t sic. subtile by aliquantulu amaritudinis: iō vmes & libricos necat: t in cute postū exteriori vulnera: cū aceto pistatū & in unctū scabie capiti curat: t scopionis moztis: si bibaf repugnat: cū cō oleo operaf. De epitimo. Alchemon. i. epitimi oisectian. i. rubei boni odoris: t vtr: epitū est tēmo & fortior: nigri purgat cho stomachi ventositatē dissoluit & intestinos. De sic. trifoli. Aladruma. i. semē trifoli: melius citrinū & pōderosus: calidū & humidū: valet vtrōstatē: valet grauitari ventras: generat & lac. De femine porri. Albararachoia. i. semē porri: meli: pōderosus & recēs ca. & bu. mūdificatiua valet peme t renib: suffumigati valet emoptocōs: asfati cum naluero & oleo vniūq: phlegmatice dissinterit.

De femine tusquamini albi. Albararab. i. semē tusquamini: albi: meli: mōtū & mōtū: qd est inter alba & nigri: nō sū pssimū est: quodlibet & fri. & sic. albi mīn: fr. facit botem infensibilē mitgat dolozē ex calore: vtr: eius similis est opio. De femine linarie. Albarababi. i. sic. linarie: meli: grossus recēs ca. & bu. tē perate: apōsta maturat tumēs & rīpit. De sic. lactuce. Albaradch. i. semē lactuce: meli: nigri: t pōderosus fri. n. ē bza reddit insensibilis: valet doloi capiti ep: cal. pistatū cum iusquamino ventrē purgare pbbet. De femine cicute. Albarmel. i. sic. cicute: meli: nigri & pōderosum ca. t sic. in tertio gra. t tenue. & grossus incidit bu. & vifcoso multū dūi soluit: vniā & mēstrua puocat: pistatū & cū melle pccat: et cū felle galli. t cro. & cū suc. mara. vs cataracti. De sic. trifoli. Albaraphagagogenetō. i. trifoliū: meli: vō odosifera: ca. in pmo gra. sicā scdo: valet duro splenis asplentem: si. h. q. coxi fri. acetofo bibant. Locū cū aceto t duro asplentem t vō ro spleni impositū facit siftr. s. h. bite venere pbbet & spers ma de siccant.

De femine sinapis. Albarabades. i. sic. sinapis granī grossi: meli: pēt i stritū: alid est albi: ambo ca. & sic. h. citrinū in qro. z. phle gma incidit: grossus attenuat bu. pistatū & cū aliquantulu pssū cū melle gargarizat caput & phlegmate purgat: ster nutatio ex co facta valet epileptic: & frāgurosis: obliuo sio et lethargic: & sciandis atq: obz: ex frigiditate infirmus: ribus: attrahit ab exteriori ad interiora. De lingua anis. Albararealomat. i. lingua anis fri. & sic. in scdo gra. valet vt vuner. i. lapatiū acutum. De nascuro. Albarafarē. i. nascuro: meli: albi: ca. t sic. valet dissin tericus de phlegmate si cū oleo & aq: tepida bibaf: valet augstie stomachi suppositū: iuuat sciaticos. Clysterizati valet doloi capiti de frigiditate. s. h. bibite valet colice passio.

Sarabatarab. i. femē apij ca. t sic. in scdo gradu: vniā mēstrua puocat: renū & epatis oppilatio nem aperit: valet singulū et plenitudine.

De femine apij montani. Semē apij montani. i. petroselinū ca. t sic. in ter tio gradu de siccitate est: sic i odore interiora mūdificat vt epat & vullū & venas mūdificat atq: renes: vniā & mēstrua puocat: oppilationē petosis & pulmonis de grosso phleg mate aperit.

De ameos. Enocbio. Iamcoo: melio: odosifera: ca. t sic. i tertio gra. solutiua & attenuatiua: vniā & mēstrua puocat: interiora mētra mūdificat: sic odore valet coztis: pistata & comesta vult dissinteric: oppilationē splenis & epatis aperit: vtrōi tatē dissoluit: data cū melle valet quartanaris in statur: siftr & quotidianarijs: apojima ep: scopionis moztis: superinfusū sum sanat.

De dauco. Dauca ca. t sic. in scdo gra. vniā & mēstrua puocat: mū dicit peccat de grosso phlegmate: valet tussitētib.

De aniso. Anisum est sile ic. apij: h: malosis vtrū: ca. t sic. in tertio gra. vniā & mēstrua puocat: si epitūmē sudore cū tēporie adducit: calefacit & delectat: valet reptiliū moztis: vtré sol

Vertical text in the left margin, likely bleed-through or a separate column of text.

Liber secundus

De nigella.

¶ Asinifum. i. nigella. melior: poderosa: cali. z sicca in scdo gradu: subtilem vento sitatis dissoluit in stomacho et in visceribus: cum aceto bibita lumbicos expellit: valet scabie verrucis atq; morphee: mēstrua et grossa materia puocat antea assata et odorata valet coarsis: cum aceto pistata valet antea quo doloi capitis et frigiditate. **¶** De papauere.

¶ Castasum. i. papauer. duo sunt gna: albu z nigrū: albu: frū. z pu. in tertio gradu: nigrū in quarto: albu valet tussitū: frū et calido reumata a capite ad pedes descendere: somnū facit. **¶** Coriz: eius magis operat in somno: eius semen si coquantur in aqua z inde caput lauet: nigrū pessima lethargia inducit: doloi suppositū mingat: aliquotiens homines in terreat. **¶** De aneto.

¶ Basafcebe. i. anetum calidū temperate z tēperate vir tatis simile herbe supspisus. **¶** De femine cepule. **¶** Basamalasal. i. semē cepule: ca. z pu. habet aliquantulū siccitatis: valet coitu: semen augmētat: valet frigide cōple pioni dominis. **¶** De sifamo.

¶ Basangige. i. sifamū: calidū in primo gradu: sicca in scdo eius apozima dura dissoluit apostemata: valet tinea capitis et pignitue materie in stomacho: valet embrio z acutus medicinis. **¶** De emio lini.

¶ Basaralchē. i. semen lini: calidū in primo gradu: z humiditate bz temperata: apostema dissoluit: marie cū melle z oleo viol. cōfectū: vinū z mēstrua puocat: si in aqua coquat z mulier suppedeat in ea vultus apostemata dissoluit. **¶** De fenugreco.

¶ Basaraphole. i. fenugreco. primū nature lini feminis fortius illo dissoluit: valet in omnibz quibus semen lini: sed fortius operat mēstrua puocadore: in mūdificatiōe sanguinis: post partū grossos hūores z viscera purgat: maxime si sint pbgmatia: valet doloi renū z tussitū bz de pblegma te: purgat pect z pulmonē de grossis humoibz: si cū lacte coquat ad spissitudinē z detur in modis electuarj. Super apostema durū cum femine lini positū soluit mirabiliter. **¶** De cimo.

¶ Carmū. i. cimij. cū duo sunt gna: vni carmenū: est nigrū: alud viride: ambo sifa carū in frute: sed magis dissoluit ventositates: viride de maioris est virtutis. **¶** Si mactetur z in oculis percussis ponat: sanguinē de eis mundat. **¶** De carui.

¶ Carnia. i. carui. ca. z sic. in tertio gradu dissoluit vētostatem grossam stomachi z viscerū. **¶** De silere montano.

¶ Fesin. i. siler montanū: melius qd simula leuifitico sile est oibus suis actionibz: sed subtili illo. **¶** De silere pastinace.

¶ Basamalgalafabusten. idest pastinaca hortenlis similis dūco in virtute z actione: sed paulominus operat: vinū z mēstrua puocat: z in canerosis vulneribz valet: in hydropis cis z hypochondrioz doloi iuuat vinū: puocādo: moisū sco ptonis z reptitū valet. **¶** De femine postulace.

¶ Basaralbatā alchatica. i. semen postulace frī. z pu. valet calidis febribz et cō. ru. si pistet cum succaro z aqua valet z. ssi de calore: ssi z extrahit: coitū pbiuet si multū comedat. **¶** De femine rute.

¶ Basaral fedefaliget. i. semen rute ca. z sic. in tertio gdu meli nigrū: valet singultui de plenitudine. s. h. si accipiant cū melle z vino stomachū calefacit: vētostate soluit vīscerū: z coitū pbiuet. **¶** De femine sifinbij.

¶ Basaralca. i. semē sifinbij meli nigrū ca. sic. vinū z mēstrua puocat: partū accelerat: vētostate dissoluit grossam vīscerū: valet singultui et plenitudine. **¶** De coriandro. **¶** Basibo. i. coriandri meli: odosiferū: quidā dicūt: sic frigi. z sic esse: lib. sppo. affirmat ca. z sic esse: bz aliquantulū pōticitate: cū aqua rosa. coctat z gargarsatū valet squantū: si pistetur cū rosi: valet ois vulneribz: si. s. h. bibant pbiuet coitū cū psillo bibitū statim cōpescit: valet in medicina calido apostemati. **¶** De femine atripticis.

¶ Basaral cobatā. i. se. atripticū tēparū in caliditate z hūiditate mundificatū. valet ytericis et epatis oppilatōe. **¶** De femine raphani.

¶ Basaralulge. i. se. raphanū qd alij radices dicunt: subnigrū meli: rubro: calidū in scdo gra. et sic. in tertio: dissoluit

humiditate in cute: lēgimes mundificat z morphee suppositū cū aceto postitū tollit. **¶** De femine cperatis bicit. **¶** Basaracperi. i. se. cperū meli: cū aceto: cū s. h. in mūdificatiōe: vñ vinū z mēstrua puocat: sicā dūca: se. tūm mostū sū pistatum cū melle bibat. **¶** De se. coloz. **¶** Basarāmendar. i. semē coloz frī. z sic. atq; s. h. coloz: vñ ubiq; valet coitū: valet ois vulneribz: si cū vino pōticitate: valet coitū z ois melle z lienterie. **¶** De femi. basiliaco. **¶** Basaralchabā atis feibus. i. basilio: meli nigrū odosiferū: poderosū ca. z sic. tēpate et amaritudine aperit epatis et ytericis et oppilatōe: si asset ventri fringit: valet dissintericis z vulneribz viscerū. **¶** De femine scariole. **¶** Basararaphimede. i. semē scariole frī. z pu. tēpate: vñ bet aliquantulū caliditatis z siccitatis et amaritudinis: idōo aperit oppilatōe: valet ytericis et oppilatōe: **¶** Basaralaceren. i. se. eruce: ca. z sic. in tertio gra. molliuit z mūdāt impetiginē nigrā: si pistet z vngual locus: coitum z sperma auget: bibitū cū sira. acetoso z aq tepida uomere facit.

¶ De granis de frumento. **¶** Cap. xxvii. **¶** Anis de granis dicēdis est: et primo de tritico. **¶** Anis alij baui. i. frumentū tēparū in sua completione: magis tū est ca. **¶** Si mactet z sup apozima ponat maturat: positū in lan ina candentis ferri suoz qd idē manar vultu sacro igni. **¶** De cābata. **¶** Mucphala. i. cantab: si ca. z dissoluit vñ vtrūq; calefacit: uum: valet colice passioni z doloi viscerū: cōmūtū acetoz carbonibz postitū fumoq; naribz accepto valet cois: sic eius expellit cū aqua z oleo amygd. pulte facta: valet pectoris asperitatis z meri et pulmonū tenuoz pblegma de pectore purgat. **¶** De amilio.

¶ Alnesi. i. amiliū frī. z sicō: oem superflūā humiditē deo ficat: cū farculo la mictū: valet colico: lēpudicū purgat: facta pulte mitigat pulmonis asperitē: pectus purgat. **¶** De oiedo.

¶ Basar. i. oiedo frī. et sic: aliquantulū cū sua siccitate dissoluit: excoiatū astati sup neruoz doloz: uum de calefacit: cōtū calidū postitū sup apozima factū. **¶** Si coquat vñ dūmā in pcedētē libro nostro valet acetū passiflorā indūctū: valet etiā ad vniū puocandū: bz in hē lubricitate z vīscositatē z stomachū purgat: cū tēpamēto: qd alia grana nō faciunt.

¶ De faba. **¶** Basile. i. faba: melio: grossa: alba: frī. z sic. in hūmiditate aliquidū: mūdificat: lēgimē facit tollit: pūna ea cocta vt pisanū: ois mēto: amygd. valet tussitū: cū melle sua siccitate stringit aliquantulū. **¶** Si aqua z acetoz cocta: fringit ventrē: valet dissintericis: vomitū auferit: cocta z mūdāt arungia po: cina valet neruoz doloi: testiculū q; tumēbz z mamilliū: macie si et coagulat lacē tumēt. **¶** De pelio.

¶ Hestilon. i. lolū: melius nigrū z poderosum: cali in tertio gradu: sicca in scdo: multū dissoluit z est attractiū: si pistet z supponat spinā: vel cānā: vel lignū mēdo in siccū extrahit. **¶** De quodā alio quod reperit in femine lini.

¶ Danisel qd inuenit in femine lini albu est: cū vñ mēto est lohij virtuti: vñ durū dissoluit apostema: valet aliquidū tētrē frigit: vbiq; supponat in frigidat z defic. **¶** De milo.

¶ Bagenar vā aureum. i. milū: meli cū aceto: cū poderosū: frigidū in dmo gdu: sicca in scdo: subtile ventri fringit: cū tus in sacello suppositū doloi z tumoz desiccat z vīscositatē sine molestia. **¶** De clere.

¶ Aleps. i. cler cuius duo sunt gna albu z nigrū: sed nigrū maioris est virtutis ca. z pu. lac z sperma gnat: vñ pūno coctā z mēstrua: maxime nigrū. **¶** Aqua vbi coquit bibita apozima dem frangit: vñ et māssa z attractiua: valet epat purgat z renes: apostema post aures dissoluit: valet scabi et sacro igni z intestinoz duricē: pūllus valet cum melle cōfectum. **¶** De lupino.

¶ Tumeas. i. lupinus melio: grossus z magnus: calidus et siccus: saporis amari: idōo libicōs necat: si cum melle coactificat et comedatur. **¶** In acetoz maceratus z bibitus: oppilatōnem epatis et splenis aperit: menthrua puocat: si frī et eo cumulus cū mprba z melle: valet fetui motuoz expellēdo: dissoluit z mūdāt: idōz facit lēgimē valere: ipetiginibz

ex nigra cholera z mosphee z pufulus i capite sine pñctioe
deficac: iuocor plagati darificat: fropubulas diffoluit: pul
uerizatus et cū aceto confectus fciaticos curat.

De rii.

Risa. i. rii habent aquantulū caloris z sunt cōfipatis
ui: rubei sunt maius virtute: ventrē stringit: maxime cū
coicice aflat: fic de alijs fac pulve: valēt fomaçh: incedio
z offinterie. Lyster facti cō reftrictiois alijs iuuat in vice
riua.

De faecolia.

Fubic. i. faecolia ca. in primo gradu: sic in fco: incidit:
aperit et mundificat: et in fultū fumaf ex eis sanguinem
post partū mundant: fetum moztū z fecundā expellunt.

De oziob.

Carfenna. Lotozbus ca. in primo gradu: ficus in fco: si
multū fumaf ex eo sanguinē facit mingere: inducit carnē in
vulneribus.

De quodā genere cucumeris.

Abotega. i. genus cucumeris: melius albi: pōderolum:
habet in fe vires mundificādi: aperit z mundat oppilationē
in renibus z arenā cozi z vesicę: vinam puocat mundans
lentiginē facit.

De cucurbita.

Albersara. i. cucurbita fr. z bu. in fco gradu: valet tuffi
fi nat ex caliditate z ficitate: si cū succaro comedaf valet fe
bibus acutis: aut si buaf cum sirupo viof. vel de iuuibus.

De melonibus.

Difanucte. i. melones: meliores albi z ponderosi fi hidi
z humidū: mādificatiū trā super ventrē facit cutem clarā
reddunt z limpida.

De elutris.

Rear. i. elutri meloniū similes in omnibus suis actioni
bus: similitervalent in renibus z vesicā z vulneribus.

De cataputis.

Eatac. i. cataputic meliores z magne frigiditē et temperate:
vinam puocat: valet vulneribz in renibus et vesicā.

De sparago.

Alion. i. sparagus ca. z bum. in fco gradu: aperitiuus:
ideoz valet coitū: auget semen.

De lingua auis.

Rifnalafic. i. lingua auis: melior fapozis amari et bo
ni odoris: calida z humidā: auget femē z coitum.

De viticla.

Racpela. i. viticla: melior: ponderosa ca. z fic. et
habet aliquantulū amaritudinis: diffoluit z mūdāt: et ideo
valet lentiginibz faciei: lumbicis et chat oppilationē epatis
z splenis aperit: grosfos pūozes pectoris z pulmonis fteca
re facit.

De ben.

Abbedet de quo fit oleū muellini: melius grande z pō
derosum calidū: multū tū habet amaritudinē cū pōcitate.
Ideo incidit z mundat atqz iuuat: et valet neruis z poris:
mundat faciei lentiginē: valet nigre mosphee: oppilationē
splenis z epatis aperit: coitūz duricēz molit: maxime si cū
oleo oziobi mifceatur.

De nucē mufcata.

Alhebene. i. nucē mufcata ca. z fic. valet oppilatōi cerebri
z alioz locoz: fciaticos iuuat comesta.

De cubebis.

Alubede melioz odouera et pungēs linguā ca. z fic. ape
ritiuā: oppilationē aperit z mūdāt de pblegmate: vinā pro
uocat. ventrē stringit: vocē clarificat z exuacat.

De cardamomo.

Eacule. i. cardamomū cū dūo sunt genera: maius z mi
nus ca. z fic. in fine fcoi gradus. valet doloz et frigiditate: si
per tres dies cōtinuos. s. i. cū sirupo accipaf in fms
gulis: arenā renū mundat: et maxime bibitiū cum femine
melonū cōtinuoz. s. h. p. fingulos tres dies: valet epilepsie
facta sternutatioē z doloz capitis et frigiditate.

De ribes.

Albutes. i. grana de ribes z melius recens fr. z fic. conz
stringēs: valet hereticē z diffinitie. De grana berberis.
Albelet berbebi. i. grana berberis fr. z fic. valet diffinitē
rie: caloz extinguit: valet caloz apoftematiū z epatis male
cōplefioni eius: vomitus ficit: coz confortat.

De grana granatoum.

Albeminio. i. grana granatoz: melz fapozis acetosi: et
pōderosum: fr. z fic. pñctiuoz vērēris et ca. a vomitu quoqz
abfinet: materiā que in vētre fluit p̄hibet.

De grana atonizom.

Alblafarfarger. i. mala atonia fr. z bu. in fco gradu: va
lent tuffi piftata cum succaro valēt pendis fmpa: vñctioz
et coz infationē refrigerat z bumecitā: caloz extinguit. va
lent ficitati in oie z fomaçho: cū zuc succaro fumanf et oleo
amygdalino.

De myxo.

Albelefer. i. myxoz cōftrictiuā est: mādificatiua: calida: et
valet tuffi: solutiūz infimū: valet expūctiuus sanguinē de
pectore et pulmone z vena rupta fomaçh: valet vulneribz
interioribz membroz: interioria coz: Succus eius cū vino
mixtus valet morbus reptiliū: et ardoi vesicę: aut ficis:
aut viridis: si coqaf cum vino valet vulneribz manū z pe
dum: viridis vō piftata cū lacte valet tumozibz oculoz. Si
miltier vulneribz in ano z apoftematibus: valet extinguit
palati fi p̄tifer: z si vultui apponaf lentiginē mundat.

De grana indicis.

Abelamē. i. grana indica: melz vñctiuoz: ca. z bu. valet
volētibz impinguari fi p̄tifer cum farina frumētī: z mifceaf
zuccaro z oleo filam. valet frigiditē ficicōz: ipinguat coz.

De grana viml.

Abeldemen. i. grana viml: meliora alba: ca. z fic. bum.
ditatis habet aliqd: valet coitū z lac facit.

De pipere albo.

Abelfabel. i. triangulū qd venit de mōte ferich ca. in pmo
gradu temperatū in humiditate z ficitate auget fperma z
coitum adducit.

De fragino.

Abeldudar. i. fraginus melior: rubeat odorifera: fr. z fic.
atqz amara est videt habere aliquantulū caloris: s. o. non
stringit. s. h. cū succaro bibite valet emoropydibz: si in aqua
coqaf z fupfedeat curat eas et stringit: necōz eas qd in vul
ua sunt: puluerizata z cū melle bibitali bibicos occidit.

De grana lauri.

Abelandaar. i. grana lauri cal. et sic. in tertio gradu. s.
eraghis bibitis partū accelerat: valet guttatin mēgenabz:
qz vñā puocat: moribz vō reptiliū valēt.

De pineis.

Abellenoboz. i. nucē pinei: meliores albi z grosi: cal. z
bu. si iun virides aliquantulū sunt amari. valet tuffi pectō
ris et grosfo pblegmate: sanguinē mundat: si ficci fuerint et
molliſcent in aqua z mundificēt valet vocis asperitū et
ficitate.

De pineis minoribus.

Abelfcanbaſacir idest grana pinei minoris valet vnt
res: fed debilitus operant.

De femine citri.

Abelaronē. i. grana citri ca. in fco gradu diffoluit: oleū
et eis factū valet emoropydibz. Si medulla coz. comedatur
idem operaf: eragio bibito cum vino citi cōtra oē veneniū z
piftata z fup moztum reptiliū poſita mitigant.

De ſtaſpifagria.

Abeldras. i. grana capiti. i. ſtaſpifagria: melior q̄ venit a
hierofolymis ca. z fic. in quarto gradu: maſficata purgat ca
puz: fi abluaf et eis capuz p̄hibet materiā ſibi coadunari z ca
pillos elongat.

De folijs arborum z herbarū.

Rachono. i. folia perſici faſcia in vmbilico poſita
bibicos necat et alcaridēs. Succus eoz in auris
duſ infillatīs vermes necat z doloz tollit.

De folijs meſpili.

Ozacadulbe. i. folia meſpili: fr. z fic. ſi ſupoz
nantur calido apoftemati qd in genu ſit. p̄deſt: puluis vō qd
colligif in eis oppilat nareā: nocet meri. Si vñctiuoz auditui
nocet: ſaſcibz intermit et odore eius: aduſta z piftata valet z
puluerizata humidis plagis: et vñctioz ſignis.

De folijs falicis.

Ozacaſarbe. i. falicis folia: nigra piftata z ſuppoſita in
conſionibz cultri vel gladij non permittit p̄tufecare z ſanā
tur cito. Succus eoz gargariatus p̄hocit irudines: in
mucus verrucis fugat eas multū ſine modicatione. Succus
eius cum oleo roſato in cortice malignana. tēperatus valet
doloz auris et caloz: aqua vbi coqaf lotis artetioz: mē
bris valet.

De folijs vitis.

Ozacaſaritic. idest folia vitis z ligamina eoz: vel ſuccus
in capite poſitus: iuuat doloz capitis de caloz: cum vino
veteri epithimata ſtringunt giugularū ſanguinē.

Liber secundus

De thamarico.

Tharacha charafa. i. thamaricus frigidus et sicce: strictiue et munditiue. Si coquat in aceto et superponat spleni: valet et eade decoctione gingiue et dentes abluti confortat eos et mundat.

De folijs cyperi.

Thacafamal. i. folia cyperi: multum stringunt stomachi modificatione: temperata sunt in caliditate et frigiditate: pistata et posita in recetibus vulneribus glutinat et sanant. Linis eorum valet vitionibus ignis et hu. alijq; vulneribus: pistata in vmblico emineti vel rupto posita: valet similiter calido apostemati cum farina oidei.

De iunipero.

Abcei. i. iuniperi: melius viridis ca. et acuti et desiccatiui et confrituius: ideo vulnera putrida mundat et custodit: si cum melle bibatur yrina et mestrura puocat et motu fetum et secundina: purgat sanguine post partu et facit abo: sum.

De folijs nucum.

Bodoot. i. nuc: melio: viridis: ca. et sic. sapor: eius amarus: succus eius vomiti facit: est cotra veneni si bibat cum melle aut cum sapa: pistata et capite abluto: et eius actio alo pitas et alias capilloz passiones phibet: elongatq; illos et crescere facit.

De folijs quercus.

Thababerit. i. grana (credo q; vult uocare folia) quercus: fri. et sic. costrictiua et nimis desiccatiua et supposita vulneribus sanat: puluerisata et putridis vulnerib; posita purificat et sanant. Quoru coctio in aqua fri. si mulier superfecta val ue humiditate stringit: et fluxum sanguinis: et tenasmon et antiquam licentia sanat.

De folio.

Reoind. i. foliu odoriferu cum folijs stricis et logis similibus lauro: virtus eius per oia similia est spice: yrina puoocat: pistatu et suppositu panaricia digitoz minuit: puluerisatum subtiliter et aspersum valet fetentib; sudoribus.

De folijs myrti.

Thacpales. i. folia myrti fri. et sic. habent in se aliquantulum caliditatis et aliquantulum tenuitatis: et hoc testat amarrudus eius. Succus eius apostematis putredine mdat in aure instillatus. Os abluti et succo eius valet mollicie gurgurum: fluxu sanguinis stringit et desiccatur. Cocta in aqua et superfluo facta longam exant et matricem pendente confortat et reducit: fluxu sanguinis stringit: valet pustulis capitis et volaticis: alopitie epithimata: humida coctur et solidant ossa fracta: et si in vino coquant et inde vulnera abluant et ericta et sanat. Si farina oidei cathaplasmata contusiones solidat et confortat: et calida apostemata phibet. Aqua vbi coquuntur sudores stringit: valet sincope: confortat cor: puluerisata et cu oleo rosato comixta tumetes iuuat testes.

De oleandro.

Elefer. i. oleandru melius viride longis folijs calidi et sicum in tertio gradu: oē aial interimit. Folia eius in aqua cocta duri apostema soluit. Ex eius succo si fiat ynguentu er oleo et aceto valet scabie: folia eius in aqua cocta dura dissolunt apostemata: iuuant desiccata et puluerisata: et in vulnere posita siccant.

De serpentaria.

Thonpali. i. herba serpentina cuus folia valent plagis recetibus: q; sanant.

De folijs lauri.

Thacpalcare. i. folia lauri calida et desiccatiua habet aliquantulum amaritudinis et paru ponticitatis. Ideo oppilationem epatis aperit et lapide in renib; frangit. Si aceto cocta valet dentiu dolori.

De ramifstro.

Thacpaltimi. i. ramifstru tenuis sum: aliquantulum ponticitatis habent: desiccatur et valet alopitinis collectioes ostiu maturant et dissoluit oēs.

De folijs zarot.

Thacpabal. i. zarot fri. et sic. costrictiua: viridia cu aceto cocta valet excoiationi que videt v lepia: pistata et super vulnus posita recens solidat: sup fractu os puluerisata et superposita: valet similiter si de eius decoctione lauatur.

De mastic.

Thacal. i. mastic a se sifsimib; temperatum in calore et humiditate desiccatur foriter. Succus eius bibitus valet distinterie et expuentib; sanguine: vel deorsum mittentib; puluerisatum et super exuntē anam postu vel exuntē matricem retro firmat.

De kalendula.

Thacpachimia idest kalendula temperata in frigiditate: pi

stata et superposita apostemati valet et dolo: sedat. Suis frondes masticate valet vulneribus ois: puluerisata valet vitioni ignis. J. j. ppinata valet spuentibus sanguinem.

De fene.

Sene melius est qd venit de mecha ca. et sic. in secundo gradu: cholera deducti rubea et nigra et cholera adultu et penetra ad longinqua loca: coo confortat: ois eius. J. j. sum pte in apozimate. 3. vj. vel. v. firm virtutem.

De silio.

Thachusen. i. silium temperatu in caliditate et frigiditate in primo gradu sicca: puluerisatu et sup vuln; postu siccatur.

De thamarico.

Thachalpi. i. thamarici frigidus et sicca habet amaritudinis aliquantulum et ponticitatis. Ideoq; valet oppilationi epans eiusq; duricia.

De nuc.

Thachalpet. i. nuc: ca in tertio gradu temperata in siccitate et humiditate.

De oliuis.

Thacharen. idest oliue temperate in calore et frigiditate et sicce in scdo gradu. valet doloi dentiu si cu aceto coquant.

De spina babilonica.

Thachoben. i. spina babilonica. casta: melio: arbor odoriferu cum ponticitate cali. et sic. in tertio gradu valet emoroydis.

De silio.

Thachastichen idest silium frigidum et humidu et vud succo si abluat caput furfures purgat et capillos elongat.

De cappara amara.

Thachappar idest cappara amara strictiua: succus eius in aure instillatus vermes necat: cu farina oidei epithimata dissoluit: et super morpheu et impetigine posita valet.

De colouintida.

Thachaldel idest colouintida ca. et sic. habet in se virtutem deducendi corpus: et purgat phlegma et cholera. Deporet aut eligere folia prima que sunt iuxta terram: et in vmbra siccat: et conetur cum amido et gumi arabico et masticat cu purgantib; phlegma et choleram nigram.

De folijs atrii.

Thachaltron idest folia atrii ca. et sic. habent in se virtutes dissoluedi et desiccandi: succus eo valet humiditatem stomachi et frigiditatem: masticata ferocis ois purgant: odoros: alij et ceparum compescunt.

De folijs puni.

Thacalecis idest folia puni cocta cum vino et gargarizata reuma capitis et asperitate gutturis et sanguine dentium stringunt: maxime si sint siluestria.

De folijs celsi.

Thacpatatur. i. folia celsi pistata et cum oleo mixta valet vitioni ignis: cocta cu pampinis vuaris aqua pluuiali cu pillos denigrat: in aqua cocta valet dentiu dolori.

De asia.

Thachaltandeu. i. asia melio: minutis folijs ca. et sic. pro phulas dissoluit: pistata cu oleo et valet valis pnis multum in facie: et oleo hinc et cera coctea valet sciatice: et cu contra veneni: oigheione adiuuat post cibū sumpta vtre deducit.

De anabula.

Thonichalmefirra. i. anabula ca. Folia sunt filia myre et parū minuta: melio: ca. et sic. i. tertio gra. cauta et pōtica multū deducti vtre repleti aqua citrina et humiditate et phlegmate. Laue ne sumat in caliditate gionib; et in ethis vtre sanguine facit. Si dare illi volueris ops poni in aceto die tre ore et nocte: et postea desiccatur et puluerizari et postea dari cu oleo amygdalino.

De floribus plantarū.

Capit.

De rosa.

Thinardi. i. rosa: melio: rubea: est diuersa virtutis: h mo g attrit frigiditate et ponticitate: in se subtilitatis et est odorifera: vnde vocatur pōtica cipalia mēba et interiosa: penetrans ad loca calidissima et remota: et odorata caloset stomachi et stringit. Sympus er eius aqua sitim et acutam febrem expungit. Siccata et puluerisata et impōsta desiccatur. Sympus er ea factus choleram ru. copescit. Cum lentisculis mixta et ani vulneribus impōsta valet. Sios eius in ore tenens eos vulnera sanat: et maxime cu lentisculis et cāpōza mixtus.

De rubo.

Masirite idest rubus calit. et sic odoratus eius valet frigiditate cerebri: cataplasmatum confortat frigiditatem stomachi. et epas.

De sambaco.

Selini. i. rosa vide fit sambaci ca. et sicum in tertio gradu: valet paralyticis: frigiditate et humido cerebri apte valet.

De maridico.

Maridicus temperatus in caliditate et frigiditate et tenuitate: valet cholericis de frigiditate et multum dissoluit.

De viola.

Masae. i. viola: melior colicis asuri fri. et hu. in tertio gradu: valet cerebri calido et sicco de nimia visione. Pstisara et cum farina ordit cataplasmatum apostematia calido et stomacho et epati valet. Et ora cum canomilla et caput ablutur vas let capitis doloribus cum febre. Capite de floribus circadato somni inducit. s. iij. cum succura accepte et aqua ventres deducit. cum succura coactis valet tussibus de calore. Sirupus vero ex ea factus dolores etringit et ventrem deducit.

De nenusare.

Menusar melior: rubescit eius virtute similis violae. sed frigidior: cataplasma et valet calido apostematia: odoratus dolores capitis curat: in aqua cocta et inde ablutu capite valet dolores capitis et calore.

De lilio.

Balsen. i. liliu et est multis modis: melior ireum calidum in primo gradu: temperatum in siccitate et humiditate: habet in se subtilitatem et ideo dissoluit.

De rosula.

Rosula idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

De malar.

Malar idest flos amygdale.

Sistrantio: etan. i. capillus croci: melior: grossius et odoratus ferus ca. et siccus et tenuis epas: habet purgationem in se et virtutem naturam: et osibus valet apostematibus in visceribus: bibulis aut cataplasmatum: oppilationem epatis aperit venas et membra interiora confortat. Et dicitur in aqua pensat ad longinquam facit loca penetrare.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

Albuedo: et dicitur in aqua cocta et inde ablutu capite valet dolores capitis et calore.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

De floribus iquinatis.

Liber secundus

C Berasacane. i. castrangula. calid. z sic. mūdāt stomachū de humiditate z pblegmate: valet apoplexie paralytici: si milia est pbebeo: albo in actione sua.

C De castanola.

C Benemestū. i. castanola plana ad vomitū facit: membra lethargica confortat: vomitū quoq; z ventrem deducit cū sincopi: multum sumpta mortem infert.

C De cataputa.

C Alkafa. i. cataputa ca. z sic. vomitū faciunt fortiter pblegmatia: et stomacho valet z plenitudinē viscerū z humoū.

C De nucifera.

C Benene. i. nucifera: melio: nigra z grossa atq; pons derosa: calida z sicca: ventrē stringit: valet stomacho z epaeti infirmo ex frigiditate.

C De amygdala amara.

C Anzamat. i. amygdala amara: melio: grossa: ca. z sicca: multū mūdificat et atrenuat. Ideoq; valet lentiginibus: et grossum pblegma de petore z pulmone ex creare facit: opilatioes spiens: epatis et reni aperit: pistata cū aceto z capite infuso valet tinea frigidē.

C De amygdal. dulcis.

C Strachyle. i. amygdale dulces: illes amaris i acido suat: sed debilius operant: valet tinea tussi.

C De moia spume.

C Am araloydi. i. moia spume matura habet in se aliquas tum caloris: acerbā naturaliter fri. z sicca multū desiccāt: valet dissinterie: lēterie sanguine z defectiōi stomachi ex calore: vulncribus ois z palat.

C De vua sicca.

C Artum. i. vua sicca: melo: dulcis z grossa: virtus ei⁹ naturaliter calida et desiccantia vel dissolutiua: ex vuis coctis cum oleo viol. z amygd. facto sirupo: valet tussibus sicca z aperitati petoris ex stomacho.

C De fisticiis.

C Fisticis pistace sunt ca. z tenues: habent aliquatū amaritudinis: et ideo valet ad aperitū epatis opilationē z pulmonis: etiam valet tussi pblegmaticē.

C De carnebo seu cono.

C Labo. i. cibur: virtus eius est desiccantia z constrictiua: mūdificatua acerbū deducit ventri: et coctū in aqua et sup seffum iunat renafino: z vulle exsiccitat: fluxū sanguinis z emoroydarū stringit.

C De vua agresti.

C Misbat recis z vnde frigidū z humidū pblegma gnat z qd sicca est quoq; copteris est frigidē z sicca: si frigatur z teratur cum osiūis suis solutioni medetur.

C De muba.

C Bumei. i. iubei: tepere in caliditate z frigiditate z vumiditate valet aperitati gutturis: z iterū aposima ei⁹ valet licterie de cpo. ru. z est ponicā: rubee emminous sunt virtutis.

C De soba.

C Toto. i. soba acerbā: frigidā z sicca: ventrē stringit z stomachum z epa cōtorat.

C De malo māragoze.

C Aluppa. i. mala māragoze fri. multū habet in cortice: tñ habet aliquantū caloris: qd pty in rubico. Ideoq; sunt diuersa in complexionē: sed fri. z bu. sunt. Si odore: somnū faciunt. Lomefa lethargiā generat z cerebri infrigidant.

C De moia celsa.

C Zult. i. celsa: melio: dulcis z magna et matura: ventrē stringit non matura. Naturā vō soluit: siccatā et puluerizata: sanguinū m stringit.

C De satirione.

C Alap. i. alap. i. satirion: melio: albus z dulcis: calidus et hu. ventosis valet coitu.

C De cucumere asinino.

C Ety. i. cucumere asinino: melio: pblegmā z amarū: calidus z sicus in tertio gradu: ventrē solū ut purgat pblegmā et ni. cpo. valet arteriis: podagricis z paralyticis: sumpto vō scropulo cū amido aut gūina arabica. Si recēs est elythen factuel. s. j. valet sciaticis: si coquatur cū oleo cōmuni vel oleo silamino desiccāt emoroydes.

C De citro.

C Alstrone. i. coxer citri vel citrus: coxer ei⁹ ois pstat odorē. Acetū decoctiōis eius valet in sincopi ex calore: cpoles ram em extinguit.

C De sicu.

C Arbine ussi. i. sicus sicce calefactū teperate: mollitū z dissoluit. Roce z cataplasmate dura soluit apostemata: gargarisimū ex eis factū iunat squinatā passionē.

C De colouintida.

C Caudel. i. colouintida: pulpa eius ca. z sicca habet in se

vires lapandī z deducēdi ventrē. s. f. sumpta cū melle z alia medicina accepta valet cpo. ni. melācipo: epilexie: melio: z veloci: citrina z collecta in auribus: cytherisara valet sciatia z cpoletis. s. j. aceto coxat valet dolos dentium: sumas ex ea factus valet emoroydis.

C De cocca solis.

C Beran. i. oliua matura: calida z sicca in pmo gradu: acerbā: frigida z sicca in pmo. Olue de quibus oleū in aceti est in vase vitreo ad spilitudinē melio: valet ut lini ad dolos dentium: mixta cū sapa aut hydromeli sup apostema posita dissoluit et aperit: iup dētes posita sicca dēsciat.

C De oleis fructū z radicū vel florū vel seminis vel mēz aullarum osium. Capitulū. xij.

C De oleo rolato.

C Mellanardi. i. oleum rosatū frigidū z subtile: valet dolos capitis ex calore si miscat cum aqua et aceto: maxime cū fri. valet scabiosis: vntū pūni da vulnere desiccāt.

C De oleo violato.

C De oleo scurbitino.

C De oleo scurbitino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

C De oleo nenurino.

Liber secundus

¶ Eundem idest olibanū calidū & siccum constrictiuū: & ma-
ficatus pblegma & humores attrahit a capite: pulverizatiū
& asperum super recentibꝫ vulneribus: sanat: sanguinem
stringit bibitiū cum ameos valet dissintericis: mixtū cū myr-
rha & croco & nasale factū valet ponderibus & dissintericis.

¶ De verice.

¶ Audauos idest vericū calidū & siccum: prohibet materiā
discurrere a capite ad anum: si fumigetur ex ea valet emor-
roydius.

¶ De dbarabe.

¶ Dbarabe idest veronica qđ in mari inuenit frigida & sic-
ca: languenti stringit in omni loco: valet a cardiacis si epagii. i.
bibatur cū frigida aqua: prohibet medicinā fluere ad inter-
iores partes: melio: lucida & citrina habēs colorē qđi albi.

¶ De myrba.

¶ Oura idest myrba: melio: clara & rubicūda: calida & sic-
ca: stringit: pblegma desecat: mundat interiora: oppilatio-
nem epatis aperit cum sua amaritudine: epistymata cum
mumia super ruptis ossibus: sanat & stringit. 3. f. bibita sius
rus muleris sinit: verpes & lumbicos in visceribus necat:
abofum facit: pectus & pulmonē purgat: valet dissinteric
ex pblegmate.

¶ De serapino.

¶ Septabina idest serapini melius albi cum rubore acy-
tum: calidū & siccum in tertio gradu: ventositatem dissoluit
de stomacho & de visceribus: viniā & mēstrua prouocat: cis-
trinam aquā ex hypodropis purgat: lapidē renum & vesicē rē-
pit: dolerētis valet mixtū colligis oculorū vt catharactis:
sternutatio facta valet epilepticis: sup mofium scopiōis po-
tium valet: lumbicos & ascariēs necat: odoratū dolorē
capitis sedat.

¶ De opponaco.

¶ Vener idest opponacū melius in albu colorē trahēs
et qđ est amarū desecat vulnera stomachi: & inordinatiōē:
valet vulneribus oculorum.

¶ De asa fetida.

¶ Alchaniti idest asa melio: clara & citrina: doctifera: cali-
da & desecatiua. Ideo dissoluit ventositatē stomachi: et vis-
cerum valet colicē passionē: mundat stomachū: epar mīdat
& splenē: et viniā prouocat & mēstrua: mortuū fetum et
similia extrahit: valet anque tussi & viscosi humoibus.

¶ De amonaco.

¶ Alac idest amonaci melius est album et odoriferū cali-
dum et siccus: dissoluit duriciē splenis cathaplasmati. 3. i.
bibita cum syrupo acetoso dissoluit scrophulas & lumbicos
& ascariēs necat: viniā & mēstrua prouocat: humiditatē
corpis trahit ad exteriora. 3. i. bibita cū melle valet epilepie.
humiditati in pectore: grossiciē palpebrarum dissoluit. Et
mixtum cum oleo valet omnibus duritijs dissoluētis & glā-
dulas in summitate capitis natas dissoluit.

¶ De bdellio.

¶ Ductal idest bdelliū calidum & siccum melius habens
aliquantulū odoris mollitiū & dissolutiuū valet apostema-
tibus in collo & scrophulis. Si cociciā cum salua ieiuni ho-
minis ventositatē viscerū dissoluit. valet dolorū diaphragma-
tis valet rapture musculorū inunctum lapidē renum & vesicē
frāgit valet emorroydis bibitiū. Similitur inde vngūto fū-
cto cum oleo lini feminis valet emorroydis clysterizati si
mixter valet.

¶ De eufobio.

¶ Eufobium melius est recens & durum: citrinū: acutum
habens odorē & saporem acutū & incensiuū: calidum & siccū
in tertio gradu: multū est acutum & comestū & bibitur ena-
ciat de vētre aquam hypodropicā: valet sciaticis si miscēat
cum speciebus: motibus reptiliū inunctum valet. Similis
ter motibus scorpionis & canis rabidi.

¶ De stozace.

¶ Stozac est vno modo ligia calida et maturatiua tussi-
bus & thozadis frigiditati & vocis rauicitati si bibatur aut cly-
sterizetur in vuluā valet stranguere vluue et eius duriciē.
Ideoq; calefactiua & mollificatiua: ideo postulat vt post
frigiditari grossificiē: infirmantibus.

¶ De stozace liquida.

¶ Kalme aegilla idest stozac ligda: mollit calefacit & ma-
turat. Ideo valet tussentibus coisitis & rucitarius pectos-
ris ex humiditate bibitiū valet. D. asicātū mēstrua prouocat.

¶ De galbano.

¶ Desaulucpna idest galbanū melius clarum & mundū
sine sustibus colorem habens albi & melius coagulatum &
odoriferū. & est tribus modis: vni qđ colligi f in prato: calidū
iuxta latus maris: aliud in mōribus: tamen omnia calida &
sicca sunt mollificant & dissoluant.

¶ De gumma lupperi.

¶ Satyagan hie de gūma iuniperi melius odoriferū & ama-
rum calidū & siccum in quarto gradu: attenuatiū currem
mortuū consumit: ventrem hypodropici vnit et aqua consu-
mit & desecat: & caduera mortuorū prohibet marcescere: tri-
pido in aure instillato vermes necat. Hiasali sacro mēstrua
prouocat: fetum mortuum expellit: virga hominis mēstrua
engere prohibet: valet scabiē & motibus serpentū. Inun-
ctum cum pauco sale valet contra lentiginēs: & pediculis
corpore inuncto necat.

¶ De gūma rute.

¶ Samacafideb idest gūma rute: melio: clara & trahēs in
rubedinē aliquid venit ex perfida acuta nimis exarētis: et
subtilis: valet grosse ventositate in stomacho & in visceribus
attenuat et dissoluit grossitum pblegma: digestiōne corobos-
rat: similis est asēni suis actionibus offert in odore.

¶ De gūma ferule.

¶ Alchume ar idest rapta gūma ferule calida & humiditas
spida: bibura cum aqua repida vel acetoso syrupo venosus
prouocat: aur cū hydromelle si miscēatur cum parum calu-
neole multum facit onitum.

¶ De gumma melue.

¶ Samachalperin idest gūma meluis maioris frigida & ste-
ca valet tuffibus calidis: sicut compescit ventris stringit ex-
cholera rubea.

¶ De gentiana.

¶ Bentiana melio: citrinā dura cum pauco rubore calida
& amara & subtilis. Ideo aperit oppilationē splenis & epa-
tis: valet motibus venosius: superposita interia.

¶ De tapfia.

¶ Sitaregū idest tapfia melio: que venit citra calida &
sicca in quarto gradu: acuta valet motibus cum acetosum
pta bibita cum medicinis valet dolos neruū.

¶ De polipodo.

¶ Besbaqum idest polipodii melius grossum: cum frax-
gitur inuenitur interius viridē: calidum: & ponticum qđo al.
purgat sine molestia.

¶ De virga pastois.

¶ Asaragid idest virga pastois: frigida & humida & coctis
crua valet fluxū sanguinis: ex quocōq; loco: vāte stringit.

¶ De piretro.

¶ Archetarcha alh archadēda idest piretrū melius albi
& ponderosum calidū in quarto gradu: cum virtute attrahit
humiditatē de interioribus medijs: gargariatum caput de
pblegmate purgat: pblegma ab ore gutture purgat: palpe-
risatum & cum aceto mixtū super dente postū dolorē nel-
lit: oleum ex eo factū & corpus inunctum valet febriū: cū
gore: sciaticis epistymatum valet.

¶ De reubarbaro.

¶ Reuedseni idest reubarbarū: melius citrinū mixtū ali-
quantulū nigredinis & soliditatis: nondū maridū: calidum
& siccum: valet in se potiatē & acuatē & amaritudinem.
Ideo valet epati & eius oppilationi: valet cardiacē & sangui-
nis fluxū: & motibus reptilium.

¶ De cassiligna.

¶ Sales idest cassiligna melio: cuius cortex est grossus &
ru. calefactiuus & desecatiuus: subtilis & habet in se ponti-
citatem. Ideo incidit & dissoluit grossos humores & medea
confortat: viniā & mēstrua prouocat: valet stomacho et
epati defecto & motibus reptilium.

¶ De virtutibus lignorū.

¶ De primo de ligno aloes.

¶ Apitulum. i. v.

¶ De ligno aloes.

¶ Lignū idest lignum aloes calidum & siccum
valet stomacho & epati frigidū & confortat
bitum aut cathaplasmati: est eni tribus mo-
dis melius indicium.

¶ De asfaro.

¶ Asaron idest asfarum melio: radice et fibris
celli boni

Liber secundus

tarem spinam filices aut canam inficā in corporibus extras
bunt: puritara vulnera mūdat: valet spafmo neruorum cū
aqua tepida. *De longa aristologia.*

Longa magis calida asfarides et vermes occidit: ynam
et mēstrua puocat: abofus facit: et fetū motū expellit: grof
fitem yvulus diffoluit: et cū oleo vincto corpore pediculos ne
cat: puluerizata et vulneribus a fperā diuturna vulnera fa
nat: cum melle confecta. *De curcuma.*

Curcuma est quafi celidonia calida et feca in fecūdo gra
du: vulnera egricat: fucus eius in oculis miffus pōtat: oo
lorem dentium et frigiditate fuperpofita valet.

De radice celidone.

Emaymā. i. radix celidone cali. et fic. in fecūdo gradu duo
bus modis est: yma q̄ venit de fene citrinas fubtilis est: b̄ est
melior: alta q̄ venit et coafens: et est liuidi coloris: p̄ior: p̄ior
re: ambe sunt calidat fice: virtus earū magis valet in mun
dicandis oculis q̄ in purgandis venis: cū aceto mixta va
let lentiginibus. *De squilla.*

Bariara alpbār. i. squilla calida et feca in fecūdo gradu
habet in fe fubtilitate et multū mūdicat: nō funt nifi cocta
vel affata: q̄ in fe modicā tonicē et acuitate vnde purgat
os ftomachi et molefta est: affata et cū melle mixta et bibita
valet auditū et tuffi de groffo pblegmata. Antiquē tuffi va
let humiditate pectoris et pulmonis mūdat: epūmāta va
let fiffure pedū de frigidū. valet hypodifis ytericis et oo
lorem. *De aceto quilitico.*

Acetum quillitico valet multis locis: vifum acuit coctū
cū aceto valet motū fpye: de aceto factus fyrupus purgat
vifcofum pblegma mūdat in potione purgat pblegma: opo
tet cauere difinteries: q̄ ecorat in teftina. *De narcifio.*

Bafabafaniges. i. narcifis habet in fe vires attrahēdi
molitū in apoftematibus et pus tollit. *De cepa.*

Amifal. i. cepe calidū et ficcū in fine tertij gradus habet
in fe aliquid humiditatis: vnde auget coctū et fperma: piffa
tum et cū melle poffitū fup lentiginis mūdat: et caput ablu
tum iuuat: et motū ferpētis valet: fucus eius in oculis nif
fus lachrymas ficut. *De radice porri.*

Allacharafa. i. radix porri: cali. et feca habet aliquid hu
miditatis vñ fperma auget et coctū: fumigij factū et ea mē
ftrua educt: piffata cū melle et duobus exaginis bibitis inci
dit pblegma de pectore et pulmone: piffata et cū aceto confe
cta et fup fciā poffita valet. et motū fcorpionū valet: et ad ool
lorem neruū valet: et dolos rollit piffata et fuperpofita.

De radice hellebōi.

Hellebōi. i. hellebōis ririfm. i. radix eius cali. et fic. in qua
to gradu habet acuitate: mūdicat lēngines et impetiginis
groffas: yvūā et mēftrua puocat bibitis: parū vomitū pro
uocat: et est pefiferū nifi cū cautecla et ratione fumatur. *De alio.*

Heamē. i. allius calidū et ficcū in quarto gradu: mēftrua
puocat: piffatū et cū aceto confectum valet locis: quibus
pblegma cogerit locū aloptie ficitū iuuat cū melle piffatū
in caerna dentū miffum prodeft dolos fedat: ffluatē: for
tiora funt in actionibus fuis. *De herba tauri.*

Alypimata. i. herba tauri cali. et fic. in tertio gradu: piffa
ta et parū bibita cum vino omni veneno valet et moribus re
piffum. *De falco.* dicit nafcale factū et in yvula miffum aboz
fum facit: nō cōcipientibus facit concipere. *De hermodactylis.*

Sanuge. i. hermodactylus: albus et niger: figer: melior est al
bus calidus et fccus: valet dolos neruū et arreticis et ftas
ticis bibita. s. j. vel exagius. j. cū succa. fuperpofitus fuprad
ctis locis valet: rubicus in iunilis est et corpus diffoluit. *De agarico.*

Agaricū mēfus albi: et q̄ cito diffoluit: cōpofitus et de
fubftantia terrea et fubtili: et habet in fe dulcorē et amantū
nē: et ideo mūdicat epas et fplenem et vifcera: et habet in fe
virtutē laxatiuā: vnde purgat cholera aduifā et cholera nig.
et pblegma. valet rigos fediat et epilepticis: moribus fcorpionū
nif. s. j. fi bibatur cū vino et cataplafmetur fuper toricum vbi
cung fuerit ficut et in tercio mūdicat: yvūā puocat. Si

bibaf cū fuppo acetoso valet ftrangurie. j. epagium cū fimo
bibitum valet cōtra venenū. *De hellebō nigro.*

Larabach. i. hellebōus: est duobus modis: niger albus
niger purgat cholera: albus pblegma et pumiditatis: ambo
funt calida et feca in tertio gradu: fonger laxatiu pefifer et
periculofis: opoter fumi cū cautecla: q̄ fepe facit fpermas:
albus piffatus cū aceto poffitus fuper lentiginis et impet
iginis vultus puriginem et mōpbe purgat: fuper cauet.

Calgēs rabrii. paffina de india: ambe calide pumidit
ideo valet coctis: vntofitā ftomachi et vifera p̄ncipal
ter yvulus. valet fincopi et frigiditate et moribus fcorpionū.
De fatureya.

Tomudet. i. fatureya cali. et feca diffoluit groffam yvū
fuitate digentūā corroboret. *De radice canne.*

Affala alcbār. i. radix canne: habet in fe vim attrahē
di piffata et fuperpofita filices et truncos egricat: piffata cū
aceto valet dolos neruū: piffata cū lupino valet lentigin
facie. *De radice ferpentarie.*

Affalauphur. i. radix ferpentarie cali. et fic. in fine tertij gra
dus: mūdicat et incidit groffos h̄yos pectoris et pulmon
is ftomachi et vifcerum: et est alta clarior: f̄ maior pluri
acuminis et acuta: habet aliquid amaritudinis et ponit
citatis: ideo mūdat et aperit oppilationē vicerū: incidit hu
mores groffos et vifcosos: valet canerosi vulneribus et me
pbe fi fit cū aceto poffita. *De radice affodilli.*

Alaco: f. i. radix affodilli cali. et fic. yvula magis deficat et
caiefcit fimilis ferpentarie in omnibus actionibus: maxime
valet aloptie fuperpofita: tria et cū aqua bibita tepida: rē
nā et mēftrua puocat: valet hypochondriis tuffibus: et in
guini crepato valet. *De radice plātiginis.*

Affala fouachame. i. radix plantaginis frigi. et fic. ftruo
git fanguinē: maficat et gargarifata valet quātinē et calo
re: piffata et bibita cum fuppo acetoso aperit oppila. rōn et
epatis. *De radice fpine albe.*

Affala abolla cha. i. rad. f. radice albe fridi. et fic. confolida
lienterie valet et difinterie lapides frangit in vefica. *De radice pōnie.*

Affala alphyema. i. radix pōnie calida in primo gradu in
terius deficat et attenuat et nō fidat: et melle bibita mēftrua
puocat: oppilationē epatis et fplenis aperit: pectos et yvū
no decocta p̄pibet yvūmos fluere in ftomacho et vifcerib:
bibita vel collo fufpenfa valet epilepticis. *De opere.*

Affala leodō. i. radix ciperi cali. et fic. et deficat fine meodi
cātione: antiq̄ vulnera fanat: valet vulneribus et gangenis:
q̄ confringit: bonū odore facit: h̄ in fe vires incitūas vñ
lapidē frangit: et vinū puocat. *De coctis mori cali.*

Caffio: affalutca. i. cocter radices celli et confolida et
amarā: ideo valet lumbicis: et afcandibus. s. j. bibita deco
coctionis eius fit contra venenum. *De radice amygdali amari.*

Affala alchufam. i. radix amygdali amari cū aceto rōn et
oleo trita et frontibus illinita valet dolos capitis et frigidita
te. *De miferis diuerfis funt ymo medior.*

Alie natū: alie pētra: alie fal: alie co. p. ar. leo funt ymo
fo modo natū et enim vñ ficutiq̄ dicemus. *De virtutibus terrarū et litorū. Cap. xlvij.*

De bolo armeno.

Tenariffū. i. bolus armenicus: melior rubicus f̄
miffus coloris rofe et puris fine arena vel aliq̄na
fectioe inter dētes miffus tenet vt oia frigid. et
fic. et deficiatius valet hēteric et difinterie. valet
et fanguinē fpuēndū et canerosi vulneribus in
ore calidus apoftematib⁹ valet fuperpofitus: p̄pibet pefi
dere a capite yvūmos ad ftomachū vulnera pectos et pul
monis ficat: bibitus cū aqua frigidā valet in tre pefiferū
cū catia mixtus valet ruptis offibus cataplafmatus valet.

De bolo.

Atra cobrofi. i. bolus: melior: ocofiterus poffitus cū oleo
guā applicat: et frigidus et deficiatius et coctus vñ
perate: valet fpuēndū fanguinē et flupū fanguinis mē
ris: valet difinterie bibitus vel clyfteris: usque p̄ purgat

est purgatiuis clysteribz. z. s. bibita cu vino vel aqua valet co-
tra tussim: cum succo strugni aut populee mixtus cancro
sa vulnera sanat. De sinopida.

De sacra. i. sinopida frigi. z sic valet calidus apostemati
bus bibita lumbicos necat. De emathie.

De seditina. i. emathie melio: leiginois fri. z sic. costric-
tiuis z defecatiuis. valet fluxui sanguinis de quocunq; los
co: valet grossicnie palpebarz: puluerisat lauatusq; in ocu-
lis missus apostematis oculorum valet. De gipso.

De seb. i. gipso stricitiuis z solidatiuis: valet fluxui san-
guinis de artena si mitecat cu albugine oui z pil: leporum:
adultu magis valet z plus defecat. De cerula.

De sifedatullu. i. cerula melio: alba podofoza frigi. z sic. et
defecatiua vulneru: apostema calidus et cu inuncto dolo: e
sedat. De chymolea.

De demalechymolea. i. chymolea terra est vbi aqua faciet: me-
lio: mollis z clara frigi. z sic. defecat. valet calido apostema
ti mixta cum aceto. De argilla.

De cennaasome. i. argilla frigi. z sic. coacta cu aceto z fronti
illinita fluxu sanguinis stringit: ossa rupta sanat.

De calce.

De canrota. i. calce no extincta multu vitu z consumit carnem: lo-
ta cu aqua vulnera defecat: valet vthionibus ignis.

De spodio.

De alitababafra. i. spodio: licet non sit terra: tñ inter illas po-
nim? q; cinis sit: z omne materia dimisit: melius albu z fran-
gibile leue frigidu z siccu. valet acuti s febribus bibitu cum
succa. z aqua frigida sitim extinguit z veteri stringit et: chy-
lera maxime si bibat cu succo maligra. cu rosio piscatum va-
let vulneribus oculis z gingiuaru.

De sapone.

De sabo. i. sapo: ideo in bapitulo ponim? q; sit de calce z
anere vrens z vulnera mundificans.

De virtutibus lapidū. Lap. x. vij.

De marbachita.

Archaphita. i. calcitibcos similis emathie: hz in se
fulpbur: ideo magis est calcescituz: defecatiuis
valet ad fluxus sanguinis: z apostema dissoluit.
Sitr operat huic petra molodini. i. achigerat
zba. collyrium si et cu sit foliū grossam lippitu
dimem oculorum. De petra lactea.

De achagemotoff albeu. i. petra lactea: q; cu fricatur quasi
lac emanat: virtus eius est vt emathie sed debilio.

De petra serpentina

De achageral chapa. i. petra serpentina: est tribus modis:
vna quasi nigra: alia quasi viridis z colore cinericio: alia qua
si viridis immixta lineis albis. vha valet lethargicis: z cum
apomate sparag bibita lapide frangit renu z vesice. valet
moxibus hydrie superposita. De petra lasull.

De achyallecta anaro. i. petra lasull chof. nigra purgat: va-
let melancholicis. De petra iudaica.

De achacer leudi. i. petra iudaica: est duobz modis: vna
rotunda: alia plana: sed longa plana melio: valet strangu-
re vine. lapide frangi in vesica. s. bibita cu vino teporata.
De lapide spongie.

De achacer fange. i. lapis spongie byvin frangendi lapide
renum z vesice. De magnes.

De achagnes lapis est familia emathie: quida dicit si tenear
in manu mitigat dolo: artetic manu z pedis: valet spasm.
De pumice.

De achate alchafitro. i. pumex vñ charte friteat: habet sicci-
tate z subtilitate vnde dices mundat z albitat: sup pilos
radit vñ cumq; fuerit puluerisatus: z sup vulnus aspersus
carnē rodit z super chartas litteras tollit.

De agathe.

De achaterbal gethes. i. agathes est niger cu odosaf redo
let vt cera: virtus eius nimis sicca: ideo vulnus pfundū cu
fuerit reced solidat: sustumicunq; ex eo iuuat epl: pteicos. va-
let stranguere mulierum: fumigium ex eo factu fugat reptilia
domus: mixtaq; emplastris valet arteticis.

De myrba.

De achpacer arabegidi. i. myrba magne virtutis est mūdifi-

catius: z inde defecat dentes a putredine.

De lepore marino.

De clamabo bocharit. i. lepus marinus: coctez eius de gene-
re ostrari: nimis defecat z mundificat dentes a putredine.
De antimonio.

De althimech. i. antimoniū meliorit frangi lucet: z plūbe est
coloris z costricitiuis. valet caliditate z pūditati oculoz: pul-
uis eius immisus putridis vulneribus valet. bibitus valet
fluxui mulieris: narius immisus sanguine de cerebro fluxu
tem stringit: in vulneribus missus ea sanat: z superflua
carnem minuit. De catymia.

De slumia alfida: id est catymia melio: tenuis coloris li-
thargiri temperata in caliditate z frigiditate z scitate in
natura sui defecatiua costricitiua mundificatiua: vha visus
mūdicat z defecatiua sine moritur avulnera oculoz: z alla vul-
nera sanat. De thuria.

De thuria melio: alba que venit de india: secūdo post ipanc
viridis. i. cparamera frigi. z sic. sine mo: sicce maxime lota in
collyijs mixta oculos fricat z clarificat: z pūbet acuta ma-
teria in oculis fluere. Haf. dicit in lib. de simplici medicina
magis est defecatiua q; omnes medicine intratis z collyijs
oculorum. De catymia.

De slumazep. i. catymia auri melio: tenuis z coloris nitri
est vt asurus similis est catymie argenti in actionibus suis
magis defecat z clarificat. vha z lota vulnera oculoz
sanat sine molestia. De lithargiro.

De ardeseagu. i. lithargiri melius frangibile clarum tēpe-
ratu in frigiditate z caliditate z defecante: valet vulneribz
scabiez z calido apostemati: mundificat z aliquantulu stringit:
creat carnē nua in vulneribus.

De ferrugine.

De badabalgz idit. i. ferrugo melio: clara z tenuis multus
defecat: infusa in aceto z bibita cu vino z apomate vno sic
ceat ut mel: valet stomachoz z splenis dolo: pus auris
defecat nascali facto fluxu sanguinis arctat panaricis im-
posita valet. De cancro marino.

De karabatturi. i. cancer marinus melio: blancē furdat fris-
gidus z sic. defecat humores oculoz z maculas maciat: pus
auris acuit z clarificat: puluis ex eo factus dentes confectat.

De testa terrea.

De testate. i. testa terrea est defecatiuis mūdificatiuis: maxie
lateres que in igne mittuntur: illa enim vulnera sanant pul-
uerisata z mixta cu aceto: z coip mūditi scabiez curant.

De salibus: z eoz virtutibus. Sap. xliij.

De amiech.

De elec. i. sal: omnis sal calidus est z siccus z mū-
dificatiuis: diuiduntur actiones eoz cum sua ma-
teriam. De sale indico.

De amelechidit. id est sal indicus calidus z sic-
cus: ceteris.

De sale nastro.

De delcamashi. i. nastro: caloz habet forte: est defecatiuis
z soluit choleram nigram.

De sale quod comeditur.

De delecchula. i. sal quod mādicator melius z meliois sa-
poteis z ventris solutiuis. De sale armoniaco.

De hofiatiri. i. sal armoniacus est subtilis calidus: valet ad
casum vluue infusillatum: z ad cancerum eius.

De nitro.

De nitrin. i. nitru incidit z subtilizat humores grossos z vi-
scosos. De sale cocto.

De delletali. i. sal factum qd fit de vasecolis marinis calidus
z mūdificatiuis habet vim vt sal comune: sic dolo: in ace-
to mixtu valet: copus infectu a scabie mundat: pilos gros-
sos attenuat.

De sale nitro armenico.

De nitru armenice fortius in virtute alero nauifca stomachi
compescit: pistatu cu vino z bibitu in melle ventre soluit et
ventofrat: valet febribus cu rigore in dolo: co: pore ante ac-
cessionē maxime cum aceto: valet moxpece: cum terebinthi
na mixtu apostema maturat.

De spuma maris.

Ziber secundus

Cebedelbata. i. spuma marina mūdificatiua vuln⁹ ocu-
lorum mīdat: vīta z puluerizata dentes mundat z albi-
cat: cū aceto mīxta alopiā tollit: z capillos crescere facit.
De vitriolo.

C Belgig. i. vitriolum sit multīs: modis melius babilonicū
color: quasi viridis: z cū frangitur lucret vt aurus attenuat z
vīr.
De terra francigena.

C Alchatar. i. quasi terra francigena a suri. i. de suria alcha-
za temperata: est alchatar: vitruis eius est adustīua z arte
natiua plus vrens z attenuans z ardes: calcipatar mul-
tum, stringit cū calore maxime carnē epicat.
De alumine.

C Sicca. i. alumē melius albi frigidū z siccū cōstrictiuius
z carnē mollē solidat: sanguinē stringit: gingiuas corrob⁹
rat emittentes sanguinem: dentes confirmat z corrob⁹at.
De virtutibus metalloū. Cap. l.

De ere vīto.

Alabas nichome. i. ars erium de vena melius rus-
sū calidū cōstrictiui: vulnera sanat in copos-
ibus: lotum sanat in humidis coposibus.

C Thanebilancpas. i. scorza eris melio: nigra z
rubea aliquantulū tenuis: magis attenuat adusta: incidit
z mundat: oculos sanat z clarificat: grossitrem palpebrarū
dissoluit.
De solidatura auri.

C Asara assem. i. solidatura auri: carnē supflūā comedit
sine punctione: calida est z sicca z tenuis.
De limatura auri.

C Vnirada scab. i. limatura auri: fozat z spirītū alacrē fa-
cit: valet cardiaca mīxta cum medicina.
De limatura argenti.

C Oceda alfera. i. limatura argenti bibita cū medicīna va-
let emoroidis.
De ere viridi.

C Smasaar. i. viride es calidū comedit supflūā carnē z inci-
dit mīxtū cum cera z oleo mundat putredinē vulnerū sine
morsione: z carnē adducit.
De stanno.

C Alchalia. i. stannū melius qđ stridet sicut dētes: habet in
se vim aque aliquantulū: limatur z fricatū super petrā cū
vino z oleo valet apostematibus in pectine z ano.

De plumbo.

C Kalal. i. plūbū similitur fricatū super petrā: z cū aqua va-
let vitiōsis vulneribus z maxime oculorū: pumores corum
desiccāt: z carnem adducit.

De argento vīno.

C Osaac. i. argentū vīnū melius nouū nondū operatū ca-
lidū z humidū in quarto gradu: si extingatur cum aceto z
oleo fit vnguentū ad scabiēz necat pediculos maxime mīx-
tum cū arisolo. rotunda.

De vitriolis z sulphure.

Ageg. i. vitrū tritum cū vino fortū bibitum
lapidem frangit in renibus z vesica.

C Lebia. i. sulphur est duobus modis: citri-
nū z albū: melius citrinū calidū z subtile: va-
let scabiosis z excoziate moxpece inunctū: va-
let puluerizatum moxibus reptilium.
De corallo.

C Bafed. i. corallus: melio: rubeus z tenuis frigidus z sic-
cus mūdificatiuus z cōstrictiuus replet vulnera z sanat:
lachrymas siccat: pānū oculorū rodit: valet sanguinea sū-
pui est omni loco: puluerizatus z superpositus vinū p̄ouo-
cat.
De perla.

C Lily. i. perla lucida melio: alba z rotunda z tenuis est
calida z sicca: humiditate oculorū desiccāt z mundificāt: va-
let cardiaca z siccopi.
De apsalto.

C Sobit z caris. id est apsalum calidum z siccū carnem
curat als creat z adducit vulneribus. De mumia.

C Oumia valet rupturis vōicancz fuerint: concussis ossi-
bus: op̄thralmicis: ex ea factum valet dolozi capitis: ex frigi-
ditate: valet fluxū sanguinis.

De petroleo.

C Habisubad. i. petroleū albi calidū z siccū: valet paralyti-

cis z dolozi neruorū: ex phlegmate: a popleticis valet bibiti
vel inunctum: nascali facto grossam ventositatē vultu: dissol-
uit: fetū mortuū z secūdinā ducit si rennetur: vermes: aliū
bricos necat: valet oxtomie et tuffi ex phlegmate: cū aq. ca-
lida.

**De medicinis qđ sūt de aialibus: z de pamo de
languinibus.**

Edicine que sūt ex aialibus sunt duerte: alie
ex supfluitatibz: alie ex mēbris exp. que sūt
ex supfluitatibus alie ex humiditatibz: alie
ex humoribus: alie de hereticoribus: alie de tri-
nū. Eorū que sūt de bīditate sūt vt lacrima
gūis. que sūt ex supfluitandz sūt vt oua
igitur a sanguine.

Sanguis leporis.

C Sanguis leporis valet dissinterie lēterie si mādacetur
inunctus facit lentiginē z impetiginē expellit. Sanguis le-
poris in patella frictus valet topica postis in sagittis: valet
dissinterie longe: lēterie: bibitus cū vino valet cōtra cō-
ueniū. Sanguis ceruinus idem facit.

De sanguine belue z mustele.

C Sanguis albumores. i. belue z mustele super scrophi-
las positus dissoluit.

De sanguine columbino.

C Dematamen. i. sanguis columbino valet maculis sin-
guinis oculorū: z naribus instillatus fluxū sanguinis a na-
ribus sistit.

De sanguine vacino.

C Dematridan. i. sanguis vacinus positus super vulnus
manans sanguinem stringit.

De virtutibus lactis animalium. Cap. liij.

De natura lactis.

Eben. i. lac melius albi z mundū substantia re-
cta. i. equalis de sano animali nō proprio pat-
tū nec longe.

De lacte asine.

C Lera. i. lac asine valet cōtra venery: valet
dissinterie: similitur lusa. i. lac camelinum.

De lacte pecudum.

C Lac pecudum valet melancholice cōplexione: sperma ge-
nerat.
De lacte semine.

C Almalac. i. lac semineū valet angustatiōibus z potōibz: va-
let et tyias z p̄thysicis: vulnera oculorū sanat z mundat.

De butyro.

C Zubo. i. butyrū: melius recens: maturat z aperit apote-
mata in coposibz: p̄sanis: similitur in pectoribus vulneribz
z interioribus z parotidis: aures z gingiuas pueroz p̄uoc-
cat: z dētes crescere facit si fricent z cito exire facit: cū mel-
le mīxtū pus sūuere facit p̄toxis z pulmonis: valet pleuri-
si: solū comestū magis spūmū maturat: z mīn⁹ spūere facit:
cū melle z amigdalū mīxtū minus maturat z spūere facit.

De coagulo aialium.

Astrat. i. coagulū mel⁹ sicca: a quo lac abso-
p̄tū z siccū tenuē: dīssoluit cū sua virtute lac
coagulatiū i thomacpo. **De coagulo leporis**
C Duseateanab. i. coagulū leporis bibitū va-
let epilepsie: lac z sanguinem coagulatiū dīssol-
uit. s. j. bibita valet moxibus reptilium: dīssoluit
rie z lēterie: z fluxū sanguinis mulierū z cū supfluitandz
ex pectoris: nascate factū ex eo post mensurā concipere facit.

De coagulo caballino.

C Amphealar. i. coagulū caballinum valet dissinterie z
lēterie.

**De coagulo ceruino z pedalino et
C** Ampheagidi. i. coagulū ceruinum: z gerualidū. pedali-
nū capreoli vituli pulsi sub alipulli cerui: oia ista plantā p̄sū
ditat z asperitat gutturis z faucibus sumpta repida: valet et
visionibus.

De diuersis virtutibus ouoz. Cap. liij.

De vitello oui.

Vitellū oui cum oleo rosato mīxtus percussio ouo
i superpositū valet: vel ferro inciso dolozem mi-
tigat.

De ouis auium.

Cabbitt. f. oua affat. i. auium sperma augent.
De coctice ouorum.

Cetra albia. i. cocter ouoru lotus & puluerizatus oculis immittis pñium rumpit & vulnera sanat: lentiginos faciei cum semine melonis tollit.

CDe fudore hominis & falua eius. Cap. lxxv.
Zara. i. fudo: cū nudus exeret omne apostema calidū dissoluit: & maturat.

CDe falua hominis.
CAsaci. falua hominis valet igni sacro. Similiter cum frumento seimno masticato maturat apofema: maculas vulue cū falua hominis inuncta iuuat: ideo animalī falua hominis ieiunio venenosa est: & in ore piecita mortifera est ei.

CDe virtutibus fellis animalis. Cap. lxxv.
De felle poici.

Asura. i. fel castr. i. poici valet vulneribus putridis auris: sanat & mundat.
De felle vaccino.

COarchitabar. i. fel vaccini valet sonitus auris instillatus: mictū cū oleo rosato & in aurem missus dolorem sedat: et frigiditate aurium.
De felle lepidi.

COaratis. i. fel birdi: valet in cataractis oculo: um.
De felle vulpis & alouum.

COasaras albel. i. fel vulpis & sabini. i. castosis valet.
De felle aquilę.

COucabi. i. fel aq̄ valet in cataractis oculo: mictō tenui culo cum melle: & similiter omne fel valet supradictis minus tarus auium fellucla que sunt tenuiosa & maioris animalis.

CAmachub. i. fel gruis calidus & tenue sernutatio: et eo factū cū succo sambuci valet paralyticis.
De felle verrucas.

CAmcheba. i. fel verrucas valet dolos: auris: et frigiditate: & maculas: et vulnere mundat.

CDe virtutibus viniurum animalis. Cap. lxxvii.
Generaliter ois vina animalū bibita valet dolos: i. neruorum.

CBaul. i. vina gemeli. i. cameli calefacit & deificat: habet in se pōicitate: vnde valet hydropsi & dolos: splenis: si caput lauetur valet tinea: et ca lotē in aure instillata valet vulneribus aurium: valet & venrositate: grossis in stomacho: in visceribus: & vulua si cū vino bibatur: sernutatio: et ea factū iuuat nares non sentientibus odorem.

CBul. i. vina rubel. i. canis sup verrucas: & poros posita valet.

CBalonfen. i. vina pois valet excoliat: putridis vulneribus & tinea.

CBauba. i. vina puerorum.

CBaubalsabul. i. vina pueroru: & est maioris virtutis: valet morsib: tyrie & scorpionis marini: & rabiosi canis: si cū vino miscatur valet puriginis: scabiei: & morpheę lepre: pus: et aure deficcata: si cum coctice mali granati miscatur valet omnibus moribus reptilium.

CBaulmaysa. i. vina capre valet hydropticis.

CBaubalca. i. vina vacaru valet dolos: stomachi: et frigiditate & moropidis.

CBauli. i. vina bubaloz micta cū oleo: myrtar: in aure instillata dolos: sedat: et frigiditate.

CBaulcebulan. i. vina pororum lapide: fragit in vesica.

CDe virtutibus steruorum animalium & auium. Capitulū. lii.

Cebel. i. steruora: generaliter calida & sic ea sunt: differunt tamen fm naturā animalium & fm cibos sumentium.

CDe steruore puero: um.

CZebe & sabini. i. steruus puero: um lac fugens

tium & non cibum sumentium valet squinanticis.

CDe steruore canis.

CZebel alchibed. i. steruus canis calidus est & sicum munda dicitur & valet squinanticis: de humiditate maxime canium ossa comedentium: puluerizatum steruus & per cūlanum in faucibus insufflatum debet & videntis fricari iuuat putredinem vulnerum in ossibus: mundat si cū lacte bibatur cum aqua tepida bibitum valet dolos: yli.

CDe steruore lupi.

CZebel. i. lupini steruus albos habes pilos admittos q̄s inuenit super spinas: si bibat valet coctice passiosissimi cum si flo lane verrucis q̄s lupus necuauit capie regatur supra dictum steruus iuuat: & in cocto ceruui inuolutum & tractū magis valet.

CDe steruore equino.

CZebela. i. bardoni steruus rōcini bibitum scididā & fetū mortuū expellit.

CZebelalchumati. i. steruus asine influent sanguinem arteriarum narium superpositum stringit.

CDe steruore capre.

CZebel. i. steruus capie calidum & sicum cum aceto postum siue mictum & super splenem cataplasmatum duricem splenis dissoluit. Similiter alia dissoluit apofemata. si ad iunctum cum aceto miscatur & caput vngatur valet alopi t̄ps. bibitum valet moribus reptilium: cataplasmatum valet hydropticis & dolos: neruorum.

CDe steruore solino.

CZebephera. i. steruus solis p̄satum cū aceto valet poris: verrucis. similiter mictū: om̄e carnem superflua: si cū oleo miscatur & inungat valet alopietie. pessarium factū ex in anel pueri missum ventris: folu: puluerizatum & in oculis missum valet albosibus oculo: um.

CDe steruore vaccino.

CZebelbachara. i. steruus vaccini postus super dura apofemata dissoluit: adustis: cinis: et factus in naribus missus fluxū sanguinis sistit: cū nitro mictū & cataplasmatum ventri hydropticorum apofitum succo: sup: mōsūm serpentum cataplasmatum iuuat: cum aceto mictū: tumo: i. geniculoz postus tollit tumorem: & dolorem fugat.

CDe steruore fellionis.

CZebelafaci. i. steruus fellionis album melius calidū acutū mundat lentiginos faciei: valet albosibus oculo: um.

CDe steruore turdi.

CZebelcosta. i. steruus turci q̄ nisi comedat: si cū aceto miscatur valet nigre impetiginis faciei: similiter mulierū pustulis q̄ mundat.

CZebelchame. i. steruus columbini valet omni dolos: et frigiditate: valet hydropticis inunctū: & cū sirupo acetoso cū bitum: cū femine lini & aceto mictū & super scrophulas postus valet: cū semine nasturchi mictū: bituromo dolos: capitis valet.

CDe steruore iulium.

CZebel. i. steruora auium tollit lētiginos faciei cū salina ho minis micta: & super poros & verrucas posita valet.

CDe steruore galline.

CZebelgasefeg. i. steruus galline vel galli si. j. j. cum sirupo acetoso dētur facti reserere p̄legma: cū melle gargariatum valet squinanticis: similiter valet fungis pessifera: & colicis passioni.

CDe steruore elephanis.

CZebel. i. steruus elephanis si femina scem vlerit non generabit nec concipiet: suffragatū valet febri: iuuat.

CDe tyris marinis: & spondis albis animalibus. Cap. lii.

CDe tyris marinis: & spondis albis animalibus. Cap. lii.
Deoet boiem cauere tyris marinas: sed capte in locis temeris cario illa post incisionem premiffis quattuor digitis a capite: & quattuor: a pedibus: & illud q̄ remanet est cōtra omne venenum: m̄: difficiliter inreio: de putridis humo: rib: & est ad exterosa: & dissoluta a cure cū sudore: & quodcūq̄ sit plenu de malis humo: rib: est illos: & qui comedit de carnis: tyrie generat pediculos: & excolat se vt serps: pur gat corpus de grossis humo: rib: de quibus generat impegato morpheę & lepra: valet moribus reptilium & omni veneno.

CDe spolio serpentis.

Liber secundus

CSalchacharia. l. spoliū serpentis si siccat & puluerizati fuerit & in oculis mittatur cū vino clarificabit visum.

De pericio.

CAscod. l. pericurus: caro eius cocta & in aceto missa valet lep.osis & spasmus ep. plenitudinis: valet doloribus renum & hydropticis: quod dissoluit multum & desiccatur nimis.

De delua.

CYuumens. l. delua si cū aceto squillitico miscetur valet epilepsie: interiora eius extrahit & salita vel sine sale siccata 3. h. vel episcia duo bibita valent caducis & moribus reptiliū: & est sōme veneni: tota in vase eneo adusta valet dolori neruorū. Sanguis eius sup scrophulas positus valet. Quisdam affirmant solū sanguinē eius valere doloribus neruorū: si corpus eius findatur & cotiandro impletur: valet moribus reptiliū: & cum aceto bibiti valet epilepsie.

De stellione.

CBabaa. l. stellio. si coquatur cū aqua & aneto valet dolori neruorum.

De talpa.

CButen. l. talpa scissa & calida super mossum scorpionis posita valet.

De raniculis & rana.

CEsida. l. raniculus vel rana coctus & super mossum scorpionum & serpentum positus valet: siccatus & puluerizatus & bibito eragio. j. valet moribus omnium reptiliū: cinis ex eo factus valet alopijs si cū oleo inungatur: & sanguis ranū cui viridis: si cum eo gingiue fricentur dentes confirmat: cinis eius succi sanguinis narium sinit.

De gallo & gallina.

CAdducastur. l. gallus & gallina si findantur: & calidis moribus venenatis supponitur valet: sinus galli pinguis cū aceto & ananimo altpino & polypodio venere laxat.

De catro.

CCyanatus. l. cartus valet doloribus: neruorū: & emoriorū dari: comestus renes calcatur valet doloribus docti.

De stinco.

CSaganisur. l. stinco: caro eius valet coitu: auget sperma: & desiderium adiuuat maxime vmblicis eius: & pinguedo huiusmodi habet.

De lepro & marino.

CAruebatanē. l. lepus marinus si comedatur facit empiicos: oleum in quo coquitur capillos imunctos cadere facit.

De summitate caude cerui.

CSūmitas caude cerui mortifera est eragio. j. bibito.

De hirundine.

CQuatili. hirundo cinis valet squinantias cū melle 5. j. bibita: in oculis missus acuit visum: siccata & puluerizata 5. j. bibita valet squinantias.

De scorpione.

CAcab. l. scorpio: pistatus & super mossum positus serpentis dolorem mitigat: puluerizatus & in oculis missus valet lapidem renum frangit.

De sanguisugis.

CAlac. l. sanguisuga: si ponatur super putridū sanguinem at trahit ad se putredinē vel super tinea: oportet vt fiat piecedente purgatione pblebotomie & pharmacie ne eius attractione ex humorū putredine supflui concurrant humores.

De cantaridibus.

CAsephara. l. cantarides calide & acute sunt: scabei valēt & morphee. pedicul. os necant: mixte cum aceto & morphee superposite valent: in pzoocandorinam multum valent & mortificant.

De musca.

CDiaben. l. musca valet dolori oculo: vel oedeolis & fluxui oculorū: cinis factus & cū melle mixtus valet alopijs.

De grillo.

CHerad. l. grillus cū suspensū valet quartane febri.

De canro.

CSararan. l. cancer pistatus & puluerizatus superpositus ferrū & filices extrahit. Similiter si ponatur cinis cū aceto mixtus superpositus valet: superpositus valet moribus scrophiosis & tyrie & serpentis & locis venenatis: similiter ventre scisso & loto cum anere & pifano valet pphysicia.

De pisce.

CSama. l. pisces quē alij dicunt trapedinē: si super frontē nimis ponatur dolorē susceperit: quod reddit locū insensibile

De salamandra.

CQar. l. salamandra pistata & posita super locum sagittæ

rum atrahit illas maxime quod est mortis:

De virtutibus pinguedinis aialis. Cap. lxiij.

Quacana. l. pinguedo: ois pinguedo generaliter calida & humida est: dumeris tamen virtutibus fm aialia vnde fit: & etaten & coxi abana: fm coxi vnde sicut maculi vel femine siue calura vel non.

De pinguedine leonis.

Pinguedo leonis calidior est & humidior omnibus aliis malibus & fortior: in dissoluendo apostemata.

De pinguedine potana.

Pinguedo potana est humidior omnibus animalibus & calida minus leonis: est maturatior & humectatior: valet dissinterie que fit in tenui intestino.

De pinguedine caprina.

Pinguedo caprina minoris humiditatis est q̄ potana: valet dolori in viferidō. clystere factū ex ea valet dissinterie.

De pinguedine vitelina.

Vitelina minus est calida & sicca q̄ vacina: cū oleo lauro non valet dolori aurū & dentū.

De pinguedine vulpina.

Vulpina dissoluta est: cū oleo ymo valet dolori aurū & lacinio immisso: valet etiam docti dentium.

De pinguedine piscis.

Zamei. l. pinguedo piscis dissoluta est: cū melle mixta in oculis uncta eos clarificat: visum confortat: valet co tractatis.

De medulla tibiari.

Medulla tibiari q̄n. liter est dissoluta: dissoluit uis oem duricis: valet casture manuū & pedū: melles odibus cerulina: post vitellina: post bouma: deinde birc ma dēti hoc cio: oibus.

De virtutibus capri aialis. Cap. lxiij.

De capite ouis.

Aputouis si coquatur & fiat inde clystere fauat in inferio: dissinteria: & in doloribus renū. renegit. impinguar: auget coitū in his q̄ dolent ex tenuitate.

De capite locias.

Caput foedis siccatur & adustū & puluerizatus cum melle mixtus valet alopijs.

De medulla leporis.

Medulla leporis: gingiuis operari vntas ex ea dentes exure facit cito. Bat. dicit q̄ non pueri cū sua ppietate: sed cum sua virtute quā pinguedo & mel operantur comedatur iuuat in tremore mētibozum.

De virtutibus in coibus aialium. Cap. lxiij.

Omnia generaliter sunt desiccata. & omnia capite & cerui adusta & dētes mfidant: gingiuis molles stringunt: bene & subtiliter eridat: & in oculis missa clarificat ipsos: prohibent materiam in oculis fluere: maxime post vifionē: tota cū vino mundat dētes & confortat. Linis est eius factus & lotus valet dissinterie dentibus. Lomua cocta in aceto & eos abluat vt let dolori videntis. pistata & bibita valent moribus reptiliū fumigū ex eis facti serpētes fugat: flumū sanguinis stringit & sputum maxime si cū dragagolo sumatur. valet dolori vifite: si cū sirupo acetoso bibatur valet veterite.

De coibus vacce.

Lomua vacce: cinis ex eis factus & bibitus fluxum sanguinis ex omni loco sistit.

De coibus cerui.

Lomua cerui: cinis vni ex gū bibiti valet moribus tyrie & fumigū ex eis factum fugat reptilia.

De virtutibus mētiboz. Cap. lxiij.

Medulla pulmonis potā & arictis.

De pulmone vulpis.

Vulpinus coctus cū aceto squillitico mixtus dōtōrdomie. De pulmone aīni filicetoz.

De pulmone asini.

Asinū filicetoz pulmo siccatus 5. j. bibitus valet dōtōrdomie & tussibus. De epate rabidi canis.

De epate caprina.

Epar rabidi. l. rabiosi canis: & quē mordiderit mādūcat rit sanabitur.

De epate caprina.

Eapinū si afficit cū pipere longo q̄ stillat dū afficit oculū coctū instillet & prodest amittēdus visum ab oculo suo similiter coctum & sumum eius in oculis fumigatus: & con-

stum idem facit: valet in quibusdā epilepticis.

De epate pecorino.

¶ Pecorini cum aceto comestū valet moribus reptilium.

De epate perdicis.

¶ Epas phalaar. i. epas perdicis puluerisatū cragis vni bi bitū valet epilepticis.

De pecorini asstatum sine sale dissinterne fringit.

¶ Pecorini asstatum sine sale dissinterne fringit.

De epate lupino.

¶ Epas phibi. i. lupini epas siccatū ē in antidotis ad dolorē epatis satis iuuat.

De testiculis z vnguibz eoz. Cap. lxx.

De testiculis cerui.

¶ Sa. i. testiculus ceruinus siccatū z bibitus valet moribus tyric.

De testiculis vitulinis.

¶ Vitellinus siccatū z bibitus coitū auget.

De testiculis asini.

¶ Asini siccatū z bibitū valet serpētis moribus: idem facit ceruinus.

De testiculis castoris.

¶ Beudelabuster. i. castoris tenuis z dissolutus: valet dolori neruioz p̄ pleuritidē humoz z viscosoz humoz bibitus vel inunctus foriter calefacit: p̄dest grosse vētosū rati in stomacho visceribus z vluza: valet paralyticis letpar gias: si cū mentastro bibat mēstra puouac: fetū z fecinā dñs expellit: fumigū eius idē operat: valet tremoz mem broz z singultū ex plenitudine maxime si cū sismiboz bi bat: cū sambucelon mixtus z venter inunctus valet gros se vētositati in stomacho: z in virga iniectū strāguriā sedat.

De vngula caprina.

¶ Adalapy. i. vngula caprina: cū aceto valet alopitie.

De vngula asini z equi.

¶ Vngula asini siluestris si comburat z bibatur: p̄dest ept leptic: cinis ei si misceat oleo oliue stropulas dissolutū: si vo cataplasmēz cū oleo oliue sup̄ grossū: p̄dest. Equina idē facit.

De ossibus aialū z coio serpētis. Cap. lxxvj.

¶ Sa aduata dissoluit z desiccāt.

De calcaneo posci.

¶ Calcaneus posci edūctū ex co dentes fricatū consoat: valet in flatu stomachi z angustie.

De calcaneo vacce.

¶ A canēū vacce similiter adūctū dētes ofrimat: si cū aceto stropo bibatur splenē dissoluit: valet coitū z mox p̄p̄ce.

De ossibus tibiarū vacce.

¶ Sa tibiarū vacce aduata valent dissinterne si bibantur siccatā z trita valent alopitie. De coio serpentis.

¶ Sedub. i. coitū serpētis cū aceto coitū dētibus ablutis fugat dolorē coitū.

De coio capre.

¶ Coiū capri: nū z pecorini cū recēs fuerit suppositū per cūssionibus z vulneribus valet: z variolis: valet z moribz reptilium.

De coio lupi.

¶ Cybenemic. i. coitū lupi suspensum collo valet hydrozois picis.

De solcia.

¶ Solce vite postē super ampullas q̄ sūnt ex angustijs cal damentoz valent: puluerisatē p̄sunt adūctioni ignis z fr̄s catē z creosaris cois infimū: colū que conūctē ex eis vas let tunc: z si nre cypressina misceat valet crepatis inguinibz.

De squamis ostrearum.

¶ Squama ostrearū melior alia aduata: si dentes fricent emadat z albificat: oēs vlnis etiā desiccāt: valet vulneribz oculoz z viscosibz gnis. De lapar.

De lapar. i. lapar. similit̄ agit: sed debilius.

De cancro marino.

¶ Saratan. i. cancer marinus: cinis eius super lentiginem positus pellit: valet vlnibus moribz canis rabidi z alioibz oculoz: similit̄ dentes mundat z albificat.

De capillis z lana z pilis hoiis. Cap. lxxvij.

¶ Sa aduata cal. z tenuis desiccata minuit mas lam carnem in vulnere: similit̄ capilli adūcti in adūctionibus postē valent: in tenafione postē ire uocant intrū. Sa capilli hoiis: si cū aceto mixtura lent moribus canis.

¶ Si quis lanāz capillos vtere facit: hoc modo fiat: in olla

rudi cooperta in coopertorio soamine factoz: z in igne vel in fumo adurantur.

De dissoluitioe dissolutiūz medicinarū. Cap. lxxvij.

¶ Hec dicitur virtutē simplicium medicinarū z car rum iuuare: placet de dissolutiūz tractare: z quomodo operari debeat: z qd virtus vniuū iusq̄ in humanis corporibus operetur: z iuuas men vniuū iusq̄: z quomodo impedimentum sedet: nec essariū ego sua regulā scire generaliter ostēdā: vt ignozūtibz z scire volētibus qualiter operent patefiat.

De dissolutiūz medicinis. Cap. lxxvij.

¶ Primus modis solutus nō vno modo: sed multis modis venter purgare. Alie cū ex p̄sione vel m̄yobalanti: alie cū salisugine z acumis mine dissolunt z mundificant: alie cū salisugine z dulcedine dissolunt: alie cum acumine vt eius forbitū: alie cū viscositate vt mercurialis: alie cū v̄tute attra ctia purgant sua similia: vt scamonea cholera rubeā vt a magna attrahit ferrum: alie purgant materiā similit̄ sibi hac eadem ratione: sed in attractiōe virtutis medicinē in humo ribus dissolunt.

De eisdē dissolutiūz medicinis. Cap. lxx.

¶ Quidā dicit cū medicina dissolutiūz trahit in sto macho z exiēs de stomacho venit ad mēbz: valet plenitudinē humozū similibz medicinis vbi attrahit sibi similes hiozes: z attractos educit mē bz sibi aduantiūbz cū virtute expulsiua: sic qd in vnum redeunt z per viscera exeunt: sed hec ratio frivola est: quia quod attrahit non vadit ad illud quod trahitur: sicut aut ferrum magnetem non videmus ire.

¶ Alij affirmant cum medicina ad stomachum vadit: attrahit humores sibi similes de mēbz a se ad stomachū: vt magnes fer rum: z postea humores z medicina infimū egredietur p̄ m̄ ferio: nec hoc multū rati est: qd si ita esset qd hiozes z medicina in stomacho cōuenirent nō de stomacho egredietur: vt ferrum z magnetem infimū locata nō mutare vident. Alia similitudo. Alij dicunt postq̄ medicina ad stomachū venit: trahit ad se similes humores de membro proximo vel lō ginquo naturam habens similit̄ sibi: qd per venas sanguinis vniēt ad illud qui veniūt ab epate ad illud mēbz cū dicitur in anatomia: z ita per venas alias humores currunt vsq̄ ad illū locū qui dicitur porta lactis: deinde discurrunt vsq̄ ad duodenum: z iteum infimum ejiēt a se cū solutione.

¶ Causa q̄re intestina ejiēt a se est: qd grauitatē humozū nequeat ferre: ideo ejiēt cois: ideo leniter b̄ facit natura. Hā vt oisim? attrahit hiozes de lactea ad iteum infimū: z de icuano ad duodent: deinde ad stomachū: z ibi aggrega tos stomachus eos expellit a se cū alijs hiozibz? q̄ res noci ua: vt hiozes acuti z cholericā: idēro vident qd pharmaciā accipiūt p̄pter acros humozes synoopim pati. Similit̄rvi demus alia pati accidētia cū acuti sint hiozes in stomacho vt angustias spūs patis: z synoopim p̄pter sensibilitatē sto machi z malos humozes: hoc nō potest fieri nisi malos hio res trahat ad vētriculoz: aut in faucibz? doim: aut in pulmo ne. Si hiozes sint in bis locis medicina trahit illos hiozes a duodeno ad stomachū: z de stomacho ejiēt ad viscera.

¶ Si humores sint in venis q̄ sunt in cerebro: opz vt medicina attrahat illos p̄ venas faucis oganales: z postea p̄ alias ve nas ad cōcauitatē epatis: sic post p̄ mercuria ac venas ad duo dentū intestinū vel icuam? z sic ad mala intestina postea ejiēt. Dicitur ois cū medicina attrahit q̄ cū virtute attra ctia purgat: vsq̄ subtilitāz velu toxicitāz z nature cōtrariā op̄tēt q̄ medicū cū operat scire medicinā dissolutiūz z cū ratiōe oia facere: z dare firm naturā: z rēpus ferri z etate: ne si superfluat sic p̄pter purgādoz hiozes alios attrahat z sicut m̄bz morē faciat. qd si dā multa quantitatē q̄latat aut extra tēp̄z cōgruū interficit: aut nimia purgat: vñ dō mouet: aut multū tū infirma ē. vñ h̄p. dicit in epidemia. z in lib. de h̄ana natura. qd ois medicina cū ad stomachū venter p̄t? attrahit ad se de hiozibz? quos d̄ ad se attraheret: vñ ad huc in medicina erit: post istos attrahit liquidos z temes. v̄rbi gratia: si cholere rub. purgatiuum dederis: prius pur

Liber secundus

gabit cholera rubea: q̄ in quantitate vel virtute purgata: at
trahit p̄legma a statim: q̄ magis tenuis iste humor est: et h̄
dus q̄ cholera nigra: post p̄legma sequitur cholera nigra
quam si adhuc virtuositas fuerit purgabit: et si virtuositas fuerit
adhuc purgabit sanguinem. Quare post nigra cholera san
guinem: et non prius: quia sanguis est amicus nature: et per
eum regitur donec est retinuitur. Si cū natura deficit: et qua
cōtinebat: et defectus ipsius erit: et est ubiū et molestū vtrū
q̄ euadat. Si medicina fuerit nature chol. ni. purgās p̄
nigra: postea chol. ru. deinde p̄legm. postea sanguine. Et q̄re
vt superius: q̄ natura est deficta: et o: a venarū sunt apta pro
pter acūmē medicane inde trāsestis. Sed nō in oī tpe con
uenit dari laxatiū maxime q̄ cū attractiōe ei? vtrius libe
rat: q̄ si ei h̄mōi medicina sanguis exit moxiter h̄o: q̄: cuas
ciat vni ex h̄oibz supradictis vel duos. nō sen: p hoc acci
dit nisi ex fortitudine vtrius: si h̄o est vtriusus poterit fer
re euacuationē plurimoz h̄oiz. q̄ si medicina fuerit vt vni
purget: sepe oduat duos: in h̄o accidit q̄. ppe sunt h̄o: es
stomacho. Si in h̄o:ibus quos medicina purgare o5. Itā
sepe in intestino: aut in meserica vena: aut in ore stomachi
sunt h̄o:es. Si h̄o:ibus deponit: ex medicina: tūc cū cō
trarios p̄niquos prius expellit: q̄ qui longe remoti sunt
a deponendis. a se nō accidit nisi natura graue ab h̄o:ibz
et medicina odio tenet cū vtrū expulsiua: et ita expellunt
nō vtrius medicine sed vtrū? expulsiua. Post euacua
tionē h̄oiz: attractiōe facta: medicina expellit et ope
rat h̄o:es quos o5. Et q̄: ita est rationaliter o5: m. dicā
dam cū rōne et cautela: et cōuenit medico scire quāntitatem
et qualitatem medicane vbi cōueniat vel nō. Si ita rationali
tē oaf h̄o. medicina deponit quos debet et purgat corpus
et sanat. Si def absp̄ ratiōe et plusq̄ oporteat absp̄: dubio
vni duoz efficiet: aut mutat corpus de cōplexiōe ad oetes
rius periculū. vrb̄i gratia. Si scamonea detur absp̄: rōne
vt plusq̄ oporteat: aut si scamonea fuerit de ḡne malo: aut
si simplex detur sine admixtiōe alicui? spe cūm inuētis acūmē
aut si def in eho tpe: magis purgare fortiter: q̄nō pōt sic
ri quin minuat de naturalī calore: et in fincipim deueniat et
in angustia ois stomachi maxime si def cū p̄legma oñat: et
aut in etate senili: in h̄o:is em cholera educit cū potius p̄les
gma purgādi esset q̄ iuuat eos retinere magis q̄ expellere
et inde infirmam remanētē p̄legmate facitē ipsas infirmi
tatis. Si em postq̄ purgauerit chol. rub. et vtrū? aliqua in ea
remāsit purgat p̄legma: et postea alios h̄o:es: si virtuositas
fuerit vt superius diximus. Si aut def cū moderatiōe. put
oportet: et scamonea fuerit bona: et misceat cū sene et ansio
et similibus q̄ acutē mīnuant: et detur in tpe veris et in iu
uenili etate: et quibus dñatur cholera rub. purgat euz: pro
dest eis si fiat in certis speciebus laxatiuis. Oportet et: gulā
supradictā habere in omnibus purgationibus: vt cōuenienter
purget cum datur sicut dicemus in capitulo post istud.

De dissolutiuis medicinis: et primo de scamonea.
Capitulum. lxxi.

Scamonea calida est et sicca: cholera rub. purgat
maxime de lōginquis locis: stomacho et epati no
cet debilita naturaliter mēba habētibz: melioz
cet debilita antiochia cuius color: ad albedinē
trahit et cito frangit: et cū frangit cito: eius est
quasi niri: peio: nigra: et nō ita trāsfluēs nec cito frāgilis
oportet vt nō ita cū medicina mittat ne dissinterā generet
et angustiam: eligatur ergo melio. dosis ei? scamonee. s. f.
ad plus. s. f. mixta cū cōueniente medicamine. Si quis plus
vo dederit: aut mortē infert: aut dissinterā generabit: aut ni
bil videbit impedire cū epaz et stomachicis distēperet. Et. cū
ea anisum v. l. sene misceat: que simpliciter vel equaliter in
secañt. Si simplex detur firmatiōe ita vt qui accipit sit si
ne labore: vel si fuerit calide cōplexiōne: necesse est vt asse
in euacuato malo cōtione vel alia re: et trita interposita et
pasta in uoluta in furno vel igne asse: deinde extrahat et in
vinibz siccetur: et prout cōuenit firmi supradictas mensuras
detur. De colo quinta.

Sciand. l. cologuintida calida et sicca purgat cū acūmē
ne et cū virtute attractiua: grossius p̄legma et viscolūm pur

gat de iūcturis et chol. nig. de cerebro. melioz aliquantū d
trina et collecta in autino: vt: vt collecta sit acerba: vt an
gustia et vomitus et sincoipm in stomacho generabit: super
flue sumpta interit. Et laudē est ne def sumpta de cerebro
re vbi tantū vni pomā sit et nō plus: q̄ vt superflue purga
bit aut interficiet: nec def in tēpore calido: vt: misceat medi
cine q̄ per se est multū laxatiua: sed admixta diagaogato melio
tigitur: et minuetur eius malitia. De prima dosi eius. s. f. et
post tres mēses pulpa a pomā extrahit: vt virtuositas ei
lita minuiatur: et quā quanto remotior: est ab extrationē
to minoris est virtus.

De aloē.

Sibar. i. aloē calid. et sic. cholera rubea et maloz duror
res purgat: cerebrum de coagulato p̄legmate propebet fa
mā a stomacho ad cerebri ascendere: purgat neruos. vbi
bilis spūs et oculos clarificat: et est tri. dus modis. Eius est
succotris q̄ melior est et ceteris laudabilior: vt gūma de vno
odois et frangibilis epatis colorem habēs: odois est vt me
le. Est et citrinus minus valens et minoris virtutis nō fin
tus odois. Et alius est saluberrimus inuis magis nocet
profit nigri coloris et mali odois infrangibilis. Aloē nō def
in maximo calore vel frigore: in h̄is partibus propinatū no
cet emorroidibus et postheroidibus. Et h̄igabi eius melior
et nocentius si est cō misceas masticā amilū et bellitū: et
tur dimidiū ex agnū aloē ad vni: si melius si fit lotū q̄ mē.
Si laetur cū aqua aromatica melius est: debilis operat
et minus durat.

De turbibz.

Turbibz calidū et sic. purgat p̄legma sine molestia. me
lus cōcaui vt calamus et defosus equale temperatū mediū
inter grossum et tenue in capite albi et gūmolū q̄ cito re
ritur et cū in ore mittit modet linguā. Vltimum aliū est
ptusum habēs foetorem q̄ factū est ab aqua. operat rudi be
fous donec veniat ad albedinē. tenuissimū nō tōrā: cū in me
dicinis pilul. et apozimatis? mittitur: ne adherat stomacho
vel epati fruce cū oleo anigdalino. Dos eius ad vni. et tri.
gio vsq̄ ad duo. in apozimate a duobus vsq̄ ad tria.

De agarico.

Agarici calidū et sicum chol. rubea et aduam purgat
p̄legma sine molestia: miseri in medicina de lōginquis par
tibus purgat vomitū: et cōtra venenatū bibulū meliorate
prodest venenatis. Melius albi q̄ cito terit. cōtrarius ma
tile. Dos eius eius cragium vni cū medicinis misceat medio vsq̄
ad vnum.

De polipodio.

Bisibegi. l. polipodii calidū et sicca: vtiliter purgat cho
lera nig. melius recet et grossius defosus intus est vtrius: cū
succara trita sicut mouet vtrius: multū cū iure p̄legmā.
Dos eius eius. s. f. in medicina: in apozimate vsq̄ ad gūmo.

De epitimo.

Phayayimō. lepythimi calidū. et sicca in sodo gradu cho
lera nig. purgat. nō def cholericis nimis ne sincoipm p̄nā
tur: h̄o. vfos habentibus et senibus cōuenit: melius est vtrius
et parū rubei odois thymi habēs. Dos eius a duabus. s.
vsq̄ ad tres: in apozimate. v. vsq̄ ad. x. cū per se def cocuat
tur in principio apozimatis cū alijs medicinis pulueribus
in sine decoctionis colatur.

De granis n.

Albenil. i. grana ni cal. et sic. in sodo gradu acuti p̄legmā
purgat: facit fincoipm: nō def sola sed mēba cū m̄ba
et scamonea: iūcta cū istis cito soluit: epeit facit et in pur
gant chol. ru. et p̄legma: mixta cū turbibz operatur fortius
dosis eius a media. s. vsq̄ ad vni.

De hermodactylis.

Laurige. i. hermodactylis cal. in tertio gradu chol. rubei
do: de iuncturis p̄legma purgat: valēt sciatitis et artētibz
eis et paralyt: meliores albi defosus intus ru. et nig. dos eius
ab. j. s. vsq̄ ad cragium. i. cū succaro. mixti cum medicina a
3. f. vsq̄ ad vni.

De tithimallo.

Sembā. l. tithimallo cal. et sic. in secundo gradu acuti
et fortiter adducit: habēs lactinū vt ceteri tithimallo
bydropicos: purgat p̄legma de iuncturis et cholera nigra
valet colice passioni: lactificium eius inuulit: melioz rubeus
et lenis grossius: et liuidus durus ad p̄nā.

luis facit angustiam in ore stomachi et in scopim. Cum datur oportet in lacte molarī vna nocte: et extracto de lacte et casso ficetur in vmbra postea miscetur cum aniso marato ciminio et myrob. hec inuunt etas malicia: si dicitur colicis de grossa ventositate et grosso pblegmate: miscetur cum bdellio et ferapilio aut armoniaco: et hant inde pillule. Si eorum colicis miscetur cum feraco lupino. Si dicitur bydropis postea eturiala lacte et ficatur: miscetur cum endiua maratro: et coctallo et miscetur cum eis parum turbit et falsis gemme et aloes et myroba. vale et bydropis in dabisiter. De leucon est fistipallu.

De cucumer affino.

Aboluetima. cucumer affini vel fluesfres similes atrolos iunior? ca. in sebo grado sic. in tertio: amari. sunt et acuti minus fit colicoquindia: sed acutiores: grossum et viscofum pblegma purgant et cho. m. et citrina aquam. valent dolosi neruoz: de pblegmate et paralyticis. in colica pas. non dentur simplices. p fortitudine sua. miscetur cum aloem: nisi citraura: aut cū permodacryliis et campeiteos: nūc maturus mixtus cū vino et supradictis valet: melio: si colligatur in tepore vindemie tunc maturus: et succus eius fortior: cōtū: ita et expressus manibus et nō pila. Cōtus in vase pōtū ad solem fiant trocisci et post illa super tabulā asphus ficetur in vmbra et inuocra debilitatur. Dosis. s. j. vel. ij. vt nō nocent miscetur omnia pars gūmi arabic et quarā pars amidū.

De bellebozo nigro.

Arba acalmabe. i. bellebozus nig. ca. et sic. in tertio gradu cho. nig. purgat et rubeam adūstū: melio: niger recens et nō tenuis nec grossus. valet vt dicitur in impetiginibus et leniginibus lepe: et omnibus passionibus et cholera nigra. Dosis eius a media. s. v. v. ad dimidium exagii cum aposmate epithymi et agarici: aut siccados vt auferant malitiam et ex: vt nō nocent miscetur cū tantūde oisigani aut nepite.

De centaurea.

Centanosis id est centaurea ca. et sic. melio: minor: purgat choleram nigram et viscofum pblegma: valet sciaticis et doloz neruoz: bibit vel dysterisata valet colicis. Dosis eius exagii. ij. in aposmate s. v.

De eufobio.

Eufobium ca. et sic. in quarto gradu: acutum tenue et rotundū: melius recens et citrinū et lucidū odouferū et acutum parū in sapore: citrinū aquā purgat et pblegmaticos humores de iuncturiz nodis. valet sciaticis paralyticis si miscetur cum alia medicina. Dosis eius aus medicina quinq: vel nouem granozum oidei pensum grosse tritum: plus autem biduum angustiam et in scopim facit: os stomachi stringit. sudorem frigidum facit. nocentium tollit si miscetur cum gumma arabica. valet pblegmaticoz grossas et viscosas infirmitates patientibus: complexionī calide et sanguineis et cholericis rubeis et naturaliter pinguibus incōueniens est et molestum.

De squama eris.

Abdalanach. i. squama eris melio: de cupro tenui et rubeo: pblegma purgat et aquam citrinam bydropicoum. Dosis eius exagium. j. vel. ij. compositum cum terebēthina vt dicemus in compositione medice.

De alcanna.

Alcanna id est cocina solis: alij grana ebuli vel sambuci ca. et bu. purgat pblegma: valet colice passioni. Dosis eius a. r. granis oidei p. ad. rr.

De medulla croc botentis.

Croc adoretū id est medulla croc botētis ca. et sic. purgat pblegma: prodest colice passioni: valet bydropis byposarce pblegmaticis passioni. Dosis eius exagii. v. cum pauco oisigani et falsis gemme.

De femine vitice.

Bassa māgūmi id est femine vitice calidū et siccū: in pmo purgat aquam citrinam: pblegma excoctiatū. s. f. cum aqua tepida melius est.

De bdello.

Bdellal id est bdellium ca. et sic. Dosis eius cum simplex

fuerit. s. ij. cū hydromelle vel cus myrobo. indis. aut bellieria exagii. f. valet pncipaliter emorogidibus.

De armoniaco.

Armoniacū est armonia cum ca. et sic. pblegma purgat: valet bydropicis: splenicis: paralyticis et similibus.

De myrobalanis.

Belleria id est myrobalanis: sunt tribus modis: citrini nigri et indū. nigri ca. et sic. et amari aliquantulum: vnde pro amitudine habet aliquā caliditatem: inosem tū q: citrini: q: nō sunt tantū amari: sed acetosi magis: cū cois proprietate purgant cholera rubeam: et aliquantulum humiditate flo machi siccant.

De indis.

Indi sunt proximi in virtute et opere kebulis: h: cholera nigri magis deponit: multis modis dantur. alij simplices: alij cum sacchara: alij cū manna puluerizati et tepescati aqua Dosis infnoz. s. ij. maio. s. v. citrini kebulū indū a tribus vsq: ad quinq: alij puluerizari et in aqua tepida mollire faciunt vna nocte: et colatis bibit. Itra bitio fit a. s. v. v. ad. s. v. h: citrini kebuli et indita pparati a. s. v. v. ad. s. v. pōtē scire quando ita sumuntur postea: deduperant facium sitim et desiccant: murti cum alij specebus in aposmate de citrini et de alij. s. v. v. dentur fm humorum virtutem et ne cessitatem.

De emblicis et bellieris.

Emblicis et bellieris sunt similes in virtute: et opere kebulis et indis: ita dicitur vt ipi. Quiaque triser maior et si pradictis generibus quoz cōficiunt: valet infirmitatibus de pblegmate et cholera nigra naturali: facti bonū colorem confortat: co: et prohibet canos. Emblicis lacte missi dimiunantur et sua ponticitate et nominātur solemibū.

De abinthio.

Abinthium ca. in isto pimo gradus sicum in secundo ponticum et amari: aperit oppilationem epatis: valet pyre ricis: et cho. ru. sicus fortior: frigidus. valet tertianis: pmo: de mery et stomacho et venis purgat de cisternibus modis: cuius aposima h: datur valet melancholicas. Et abinthium est multis modis: vnus melius de suria citrinis et quasi pilosum habens nodos vt organum et odoriferum Dosis in aposimate ab vna. s. v. v. ad. s. ij. et de succo abvno exagio vsq: ad duo.

De eupatozio.

Eupatoziū cho. nig. purgat: valet quartane feb: quoz tidiane: et apofemati interiori: de succo cū oleo ru. bibito. s. j. et. j. de ylliacā cum sirupo acetoso valet quartane. Pec perba si. s. v. v. ad. v. ij. in aposimate bibantur valet quartane vt diximus.

De sene.

Sene ca. et sic. in pimo gradu: cho. ru. purgat et aliquid nigre: perforat et longinquis partibus: valet doloz neruorum sciaticis de cholera rubea et pblegmate. sic coquantur. s. v. cum. xxx. et sic. sicurum vuarum et supermittatur parum olei amygdalinic tepidus bibat purgat cho. ru. et pblegma si miscetur cum. s. v. epithymi purgat nigra choleram.

De fumoterre.

Fumus terre gūalter fri. et sic. h: amaritudinē vñ aliquā tullū est ca. de stomacho purgat cho. ru. et bu. vñhos. valet sca biei si de succo eius dimidia libra cum zucara bibatur.

De mercuriale.

Mercurialis frigida et bu. by viscositate: vnde si bibatur. s. vi. cum. s. r. de zucara suauiter cho. ru. purgat marine fit: zacara fueritru. necesse est vt nō coquat: q: minuitur de stru: in loco sacare succus castelleus postea: tantūde magis purgat: valet tussi sine materia. colice passio de actibus. v. de cho. pleride: valet male pplecti epatis: ca. apofema in nodis dissoluit et casta fistula.

De violis.

Viola fri. et bu. cho. ru. purgat. quidā dicit h: facere cū viscositate: s: nō est ita: facit virtute attractiua quā habet in se. Et bo cvideri potest: cū madaucā sentitur punctio aliq: que factuelur turbib: et alie medicine que purgant cū virtute attractiua. deduct cū aliqua fatigatioe si. s. ij. vel. iij. miscetur cum zucara cho. ru. purgant. Si addatur parum scamonee et turbib: deduct pblegma et cho. ru. vt non nocet miscetur parum olei irini.

De casta fistula.

Ziber secundus

Castafifula ea. et bu. purgat cum viscofitate: habet vin dulcolutiu avel mundificatiua: et attractiu: fu auter purgat stomachum et viscera de cholera rubea. Stercus durum egnat de ventre: fepe deducit malam humiditatem maxime fil mifcatur pauco turbit. Si mifcatur tamarindi purgat choleram rubea, valet febre: fi datur cum succo endiule. dof. neruo: uno ytericie apoftefiti epatis fi mifcatur cufcure, cum succo coizandri fubucit fquintantie: melius feruatur in canula vifq; ad opus: cocter eius tenuis et non groffus.

De malis granatis.

Colagranata acerbata cum pulpa interiori. s. vj. cū fr. s. de succa bibitis purgat cho. ru. cū expreffione. **D**opotet acetofa z dulca fimul miferi: magis purgant et magis extinguit dolo: e capitis z stomachi.

De cotula.

Cotula diafcoides dicit: puluerizata et cum melle mixta purgat choleram nigram.

De vomitiuis medicinis. Cap. lxxij.

Potest scire vomitiuis attrahere bu. ad stomachū de longinqs locis v latatiua deos: sum: et in hoc differit: q; latatiua attrahunt de natura ad stomachū cū virtute attractiua: z tarde attrahunt bu. z planius q; vomitiuis: q; vomitiuis attrahit de longinquis locis ad stomachū: z vifera cū virtute expulsiua eiciūt: et prociadit a se neccario: z iure facit expulsiua: q; quod cūq; nocumētū vel dritū est fibi vel inter expellit a se deofus. S; vomitiuis diuerso opere: nō: q;uis videntat attractiōe: differunt tū in pectiōe: nā ista deofus z naturaliter: istud vō sursum z ita z naturā. in hoc cognofat q; in vomitiuis fortio: est virtus: cūq; hoc faciat vt opere contra naturā: in latatiua fit cū adiutuō nature: si ita est vt dicitur: neccesse est vt dicam: vt dures vniufcuiq; vomitiui. **C**lomitriua q; purgat groffos humores: de longinqs partib; z coeius locis attrahit violētē: z deducit groffos hūiores z viscofos vt facit bellebozus albus: q; fortius hoc facit: post h; coe disto: deinde narcifcus: postea cataputu: postea grana titimali: deinde castaneole rotunde: q; predicta attrahit groffos humores z viscofos. **D**opotet q; dari cū melle z aqua tepida vbi coquat anetū z syrupus acetofus. **C** Sunt z alia vomitiua facientia sed debilius vel fal. indū. nitru semen radices et sinapis cum acetoso siru. z sifa. **D**e cholē. ru. z tenuis bu. purgat suauius sunt hec: semen atriplicis z frōdes cocte in aqua: semen melonis aut carniū elius vel efradi: aqua fafcoli: aut radix yreos: aut malua cocta z data cū sirupo acetoso. **I**te aqua ordeī cocta cum petro. aut orimef. cū aneto aut radix narcifci cocta cum dicta aut pifces salis: z similia. **C** Sunt dicte medicinē q; faciūt vomitiū. z eciadit hūiores de stomacho et de vicinis locis vomitiū: z attrahit pblegma acetofum z cholera r. z nig. que vnt in stomacho. **D**edicinas vero z pofitas latatiuas z vomitiuas in consequenti in suis locis dicemus.

Quomodo accipietes vel accepturi vel qui iam acceperunt latatiuum vel vomitiuum se habeant. Capitulum lxxij.

Chi latatiuis forte vt scamoneā vel turbitū z sifa sunt accepturi cū cautela z studio fiat. **Q**d si pro regenda similitate in tpe temperato vt vere fiat: neq; in regionib; multū calidis vel multū frigidis: neq; in hoib; siccas oplerione habētibus: q; sepe hūiditate eoz euacuata adhibeam febrē deueniant: **I**ullo tpe datur spasmū vel diffinētia hūitib;: s; q; supere flui humores dñantur: z ne datur latatiū purgās bu. nisi supflui dñantē. **V**bi q; s. sicut fi cholera dñatur pblegmatis purgatiū dederis: hūiditate euacuabit: cho. ru. multiplī cabit: vnde vel acuta febus vel mox sequitur. qd bippo. in apbrosimā testatur. Si purentur talia qualia oportet tē. **C** Item nō ops dari latatiū homini equalē z tēperatā cōpleione habētē z non supflui humores: q; per nociū iuuamentū expellit et fit ficatas: z nulla erit euacuatio. **D**ebria em̄ bonos dñant hūiores z a se separare nō possunt: remanēt ḡ in corpore et malam complexionē generat.

De cistē latatiuis accipendis zē.

Dopotest volētē accipere latatiū vt tempore se ante ditionem biduo cū subtili dicta teporata: z tepida aq; balneat vt attenuet z eliquet humores vt facillime curat: abstinētia a laborē pipere z sibi: cum et acceptē ligentur eius vine: et cistidā bolū armeni cum aceto cōfectū z sicci nō te atq; sanfudū: z ne dormiat postq; euacuare incēperit: pū nūc em̄ piohibet euacuationē: s; in mutio abiq; letiore pū rum dormire ideā poterit. **Q** si medicina nō vdeat cito moueat corpus z bibat parū aque tepide mixte cum spicacra: z sculpere faciat soleas pedū vt humores curant ad inferioria. **C** Et ne duo latatiua dētur: vñ sup aliud maxime de fortibus: ne ambo simul iuncta violenter oedemant et natura pati nō valeat. **C** Si sumpta medicina ad purgandum tardauerit z in stomacho molestiam senserit: tunc abundant ter aqua tepida datur et pennā oleo iuncta z oclum iuxta vomitiū irretit vt stomacho de medicina mōdet: postmodō iuleb. i. syrūpū simplicē cū ppharmacia. **C** Et si medicina iuxta tūa cepertit lagare: nō resistit s; dimittat: donec curuata sapore medicinē senserit. **Q** si multa supēant sibi parū pflūi et aqua frigidā cum sirupo potest. **S** ac faciat hūidus bibat ius galinē: moctur parit postea manducet. **E**t si medicina multū laeauerit iure qd bibit sit sumat hūi syrupus z trūfūq; malignatū aut citronū aq; frigidā vel frigidū eozū. **S** parū: iter ius galinē cū blicula. **S** mediciner sit syrupus iuleb. **S** i latatiū pblegmatū fuerit: bibet vñū citriū cum aqua mixtū: aut potest orimef. **Q**ui autem biberit latatiū per tres dies se custodiāt: in hys non multū comedat: ieiunus potest iuleb. **C** Si fuerit pblegma purgatum sumat mel r. **C** Et si superflue latatiū balneat hys grediatu z cura lauerit: manus aqua tepida. **Q** si propter hoc non siferet: bolū armenicum cum succo mirtē: aut citionis: aut succo rubi: aut cū alijs restrictiuis. **E**t si fuerit debilis datur lac vbi ferrū ignitū sit extindū. **S** i pūl rē singultū: sumat pflūū cum fr. et oleo r. bacula euacuabuntur. **S** i in ore stomachi incendii senserit: aqua amygdalū num vulec cū succo pflūi datur aut cū aqua vbi grana dñantij salū postea. **C** Si aut alia accidentia superuenient: datur medicina sicut inuenies scriptum in accidentibus feribuntur. **C** Nam si accidens superuenierit: vnde mos mine tur: tunc datur lac cum astrologia rotunda tūa et butyru q; consentent virtutē infirmū: z minuunt maliciam medicinē. **C** Si accipere cataputu angustā fecerit: datur succus pflūi cum succo amygdalino et sirupo iuleb z butyrum et lac datur cum aqua frigida. **C** Et si lac titimali multū oedem perit: lac cum butyro datur: postea datur acetū cū aqua pflūi gida. **C** Si vero euofubidū sin copim inferit: datur pflūū cū sirupo r. et succus mali granatū: z aqua ordeī cum gumma arabica. olfaciat sandalos cū aqua r. z camphora: que pro sunt etiam in alijs latatiuis calidis que superflue ducunt. **C** Si autem in distinteriam propter latatiū incederet datur bolum armenicum cū oleo r. et dysterigabile cū pū tagine vt in suo loco dicemus. **Q** si vomitiū pblegma purgauerit et angustiam et sin copim fecerit: z fuerit de fortibus: datur troasq; cum iuuicū dicitur cū deuomitiū meditabimur: fiat dyster acetum cū colomuntida cū vno vt materia ad infusio delectat. **S** si dato vomitiū parū vomerit vel nihil z angustia fecerit: datur aqua tepida vbi coquatur anetum cum sale et melle z adiuuabimur. **C** Si vero erit belleboz albus: aut alio vomitiū spasmū fecerit bibat butyrum z oleum amygdalū cum oedemata in aqua vngantur mēba cum oleo violatū et cera tepida in aqua tepida.

De medicinis eligendis et qualiter feruentur. Capitulum lxxv.

Quam virtutes z proprie tates simplicium medicinet eius iuuant omni dicimus: oportet vt in eligendis medicinis: z qualiter feruentur ne virtuteoz deficiat z purentat: diligētē distere. **C** **Q**ui enim medicinas suas negligenter

dicinas: et eas feruare ignotant: sic q̄ debilitantur et eas necunt et pereunt: vnde in errorem incidunt.

¶ Quaqueq̄ aut medicina fortior modo seu delectabilem debet habere. Sicut de lapidibz: vt acetosum dulce vel ama ruz. Que fortis est in suo laposio: alia melior: est. Videm de de coloribz: vnaq̄q̄ res sua naturalia habet colorē: vt violē: et se: crocus: abint̄: ium: ylopum: came: de ros: sicca. &c.

¶ In herbis ergo op̄ colligere cum sint mature nō multum sicce: nec multū virides. ¶ Semina cū fuerit matura: p̄ deroſa: et non vana: nō habēt semina: colligant in tpe clā ro: et in locis mō riuos: q̄ maioris virtus sunt q̄ de p̄tate vel paludibz vel plano. ¶ Succus de reberi fiat herba. ¶ Radices colligantur cū frondes incipiunt cadere: abluere et in vna bria siccate non ponantur in vna ceto loco: hic est modus eligendi. ¶ Seruadi vero modus ita est: vt herbe et radices sint sicce: et m̄p̄ h̄iditatis habeant: et reponantur in arca de cyperſo vel fragino. Semina in vasis suis recondant. ¶ Si enucleata in cōpartis bōbitinis inuoluata vasis terreo seruetur. Si vt oportet seruentur: virtus eoz p̄manet in eis v̄q̄z ad. ij. vel. liij. annos. ¶ Si fuerint de odoriferis in vasis arateis vel de cataractis: seruentur in ereoate. Si fuerit pins guedo vel arungia seruent in vase terreo.

¶ Quia cōplexum doctrinā de electōe et custodia simpli cis medicine: necessarii s̄ vt medicus in electōe et custō dia simplicis medicine sit studiosus et nō negligens: vt vna quę spēs. p̄t op̄tē ferue et custodiā. Illuc de gra dūb: sequit̄ et de proprietate singularum medicinarum.

¶ Tractatus cōstantin de gradibus medicinarum fm ordinem alphabeti.

¶ Quoniam simplicis medicine dispu tationē p̄not ratio postulat expleum: restat ut deoſa de vnaquę spē fin gulariter. Vñ dicitur p̄ antiq̄ p̄plexione medicine in partes q̄tuos diuiserūt q̄ vo canit gradus. Iam oēm medicinā dixerūt esse aut in p̄mo gradu: aut in ſeco: aut in tertio: aut in q̄rto gradu. Quoz etiā vñ quęq̄ partū sunt tribz modis. I. principio: medio: z fine. Et licet inter oēs partes q̄dā extremitates p̄tineant: eas tamē q̄ nullatenus diſſimire poterūt in ſcriptis reliq̄rūt. Vñ dicitur: quātitate illoz gradū indeterminatū reliquerunt credit̄ forte ea neſciuit: aut ſcites ſcribere nolle: q̄ falluz esse eam ignoſcit. ¶ Sed q̄uōſim? S̄a. poſt eos veniens liquido graduū quātitate in libro de ſimplici medicina intulato offendit. S̄a. aut̄ quīs eoz quātitas difficultatē nō enucleauerit: ſua it̄ verba quātitate graduū offēdit. p̄inde tantū viri ſermones b̄ enarrare volum? veniſti quēdā no bla pius dicēda sunt p̄ que eoz v̄ba intelligi valeat. ¶ Pa lam itaq̄ est q̄ oēs antiqui cum S̄a. cōcordati ſunt dicētes p̄plexioneſſe. it. vna equalē: z v̄q̄z. in equalē. In cōſiliuz vero q̄tuos ſimplices. z q̄tuos: opoſitē. I. deoq̄z neceſſario eoz corpus de q̄tuos: elemētis cōſtitutū vna eoz p̄plexioneū indiget. Vbi gra: aut eſt calidū vel fri. bu. vel ſic. aut eſt calid. et ſic frigidū et ſic. vel calidū z bu. vel frigidū: ebu. aut equa le et nulla qualitas alteri dicitur. Ibi ſani aut copis natura: aut eſt calida: aut fri. aut bu. aut ſic. aut equalis in cōpo ſi copoſe. Sed quīs ſenſualiter inueniri nō poſſit: intelles ctualiter ſi cognofcenda eſt. vnde copus q̄d eſt calidū aut fri. non d̄ alijs indigere quātitatebz. Iliom̄ em̄ ab ea que ſibi dicitur accipit. ¶ At q̄ intentio medicoy eſt b̄iana copoſa in ſanitate cuſtodire: z in ſirma curare: z hoc abſq̄z eoz bz medicis nequeat fieri: z v̄q̄z medicine ſint copoſa de q̄tuos: elemētis cōpoſita: opoſet p̄mū eoz bz z medicina rii cognofcere natura: vt q̄dā copia rēperamētū trāſgrediet̄ t̄a cū medicis curent oppoſitis. ¶ Dicitur ē medicinaz alias eſt calidas in p̄mo ara. alias: in ſeco. alias in tertio: alias in q̄rto. intelligim? S̄ dicit ad cōparationē t̄iane cōplexiois. ¶ E d̄paratio v̄o alia ſimplex: alia opoſita. E d̄poſi tā v̄o cū aliq̄d equali p̄plexioni p̄parat. S̄mplex v̄o cū in q̄

litate cuiuſlibet equali p̄plexioni p̄parat q̄libet. verbū gra dū in p̄mo gradu ca. eſt equali p̄plexioe calidius eſt: min? ſi calidū eſt caloze illi q̄d p̄plexiois: vñ nec calefacta eoz: nec augmētat. Iam h̄z calor nō ſit calidus: ſuntco ſibi alio caloze cū vdemus caloze calidiſſime ad m̄mū tepida q̄ ſibi m̄pta eodē mō intelligim? de ceteris ca. fri. bu. vel ſic. in p̄mo gradu. Ideo antiq̄ marie S̄a. eſt cōplexioe infra duas extremi tates dixerūt manere. I. inter p̄m̄ ſic q̄ rii graduū. Iam cū oīs ſuſpicioſa de otiaz lineis ſit cōſeſa: z ipſe linee abſq̄z medio p̄ungit de poſſit: necnon duo medio: na b̄nt: quia de re neceſſario q̄tuos: gradus fuerunt. Iam calidū in p̄mo gra. m̄p̄ nus eſt ca. naturalis caloze. In ſeco calidū eſt quā ſile caloz. In tertio gradu maioris caloz. In q̄rto vltra eſt q̄. Eoz q̄d mō frigi. bu. z ſic. ¶ Si aliq̄d ſenſualiter tētare volum? guſtare opoſ: quī ſi ſenſus dicitur in p̄mo gradu eſt. S̄i cū ſen ſus eſt equalē: vt vnus aleri nō dicitur eſt in ſecūdo. Si aſte ſenſus p̄ eſt mureſt ſiā ſi ſuſtinet toleratū: d̄ eſſe in tertio Rurſus ſi ſenſus p̄ eſt mureſt: vt nullatenus eoz acumen pati valeat: cōſtat eē in quarto gradu.

¶ De auro.

¶ Erri rēparatur eſt ceteris metallis: bz p̄prietatē ſubueniēdi frigidio forma q̄o: timocofos et cardia cos conſoztat: z eſt contra melancofos et talo p̄tiam atq̄ r̄p̄iam ardeans: z quibus q̄r̄p̄r̄ia neceſſaria eſt: ſi fiat cum auro nullam carnis fati putredinem: de quo ſuſo vnus eſt arthofus pallio. coz funditur remanet in loco quo ſuſum eſt q̄ ſi ſpuma: z d̄ carbūma auri q̄d valet ſo loco rii doloze: z p̄anos b̄ntbz. h̄io: ad oculos decurrētibus repugnāt: palpebras conſoztat: z neruos eorum incolumes ſeruat.

¶ De argento.

¶ Argentū fri. eſt z rēparatū in humiditate: eſt cōtra hu midū z v̄iſcoſum p̄blegia: carbūma ſuis idem opera tur vt carbūma auri: carbūma tamen auri fortior eſt v̄iſcoſi in medicina.

¶ De agarico.

¶ Agaricus duobz modis eſt: mafcu? z f̄minali: uo dabitur: ſi eſt feminis: cui? ſcuma ſic dignoſcit: in ſus in ea r̄tundula inuenitur vñ ſup aliud poſi tum. Oſaculus vero r̄tundus intrinſecus lenis: qui vnq̄z calidū ſunt in p̄mo gradu: ſic in ſecūdo: groſſos et v̄iſco ſos h̄oſmos attenuant et p̄blegia diſſoluant et purgant ſimul: et valent cōtra venenū: de quibz exagium vnus pota tum contra doloem eſt et inſtillationem valet. Strangu riam et renum doloem et ytericam auferunt. S̄ utia liuo rem et matricis venenū eiuſq̄ ſuſſocionem curant. S̄ um ſapa dat proſunt vulneribus pulmonis. S̄ um op̄zaccara ſplenis tumores diſſolunt. S̄a. dicit eſſe mundificantiū et op̄pilationis aperturimū: ideoq̄ contra ytericam de op̄pilatione valet. valet etiam epilepticis et ſebicitantibus cum rigore. S̄ dicitur et arteticis occurrat: groſſam vulu ventofitatem diſſoluit: curat et omnem doloem qui eſt in tra copus.

¶ De abſinthio.

¶ Abſinthium calidum eſt in p̄mo gradu: ſic in ſine ſecūdi: ſtomachū conſoztat: d̄yolē rii v̄o beam cum egeſtione purgat. vnde S̄a. in inſi ſtola quam glaucioni miſit: abſinthium inquit quibus bz frutes S̄ r̄as eſſit: laſtium et alā ſtipitiū: p̄oep̄ter hoc ſi datur cibo nōdum di geſto materiam vt fiat inobediens indurat vnde quaſ bel lū facit. quia laxatiua virtus medicinz mouet: vt cum ege ſtione cezat: et virtus ſtipica eam indurat et collybet ne moueatur quaſ laxatiua natura. Quoz dato materia mor bi digeſta eſt ſit obediens et facilis ad erundū duobus mo dis. vno quaſ virtus laxatiua naturam adiutat ad ecludē dam materiam morbi que eſt in conſucitate membocum. S̄ par conſoztat: op̄pilationem aperit: appetitum irritat. Nullam actionem facit p̄blegicam. S̄ um vno potatum vnānam p̄ouocat H̄oiericū repugnat. S̄ um ſilicoſo aut ſpica b̄bitum doloem ſtomachi et inſtinationem de groſſa ventofitate factū miſq̄at. S̄ ſi acco p̄tinuū ſi ſpocationē q̄ eſt ſungozz corruptione liberat. S̄ um melle rēparatū t̄ moſt q̄ eſt ſub lingua curat et nigredinē q̄ eſt ſub oculis eoz pellit: viſuz clarificat. Succus eoz auribus inſtillatus humi

Ziber secundus

diatē ab eis fluentē defecit. **A**ū felle taurino tritū z aurī bus iniectū cōfortat: sonitū ab eis exaudit: cū oleo ro. et ce ra stomacho inunctū cōfortat: z dolore expellit: cataplasma tū dūncē splenis mox dissoluit: tēperatū cum melle z in yul uā missum mēstrua puocat. **S**irupus ei eo fact⁹ stomacho et epati subuenit: cū oleo coctū z stomacho inunctū iuuat. **D**ia. ab intestīū si in arca ponat custodiā frumentū z pannū a tineis. incaustum factū ex aqua vbi fuerit absintīū seruat cōtans incolumes cū eodē scribitur. nec vermes nec mures cas rodere poterit. Quidā precipitū absintīo nō inuento ponit pio eo sēpem armenicū. **A**lī testant polium eiusdē vir tutis esse cuius et absintīū si pondus. 5. j. z β. de polio ha beatur. **B**edagogus dicit si ponat assā fetidā in eodē pōde re quo absintīū z iungat ei dimidiū pondus mirob. indi. illius erit efficacie: cui⁹ est absintīū. **D**e acatia.

Acatia fri. est in primo gradu sic. i. tertio. vnde dia. Acatia verisī pilā hñtib⁹ cōuenit: ignē acrem z pur stulias oēs purgat. **A**ū succo portul. temperata et vmbilico supposita fluxū sanguinis stringit. valet z contra oculos crepaturas: animum z vultū eceuntes ex eadē ratione sicut cōuertit: q̄ potui data: aut p̄ dysstere iniecta vētrē con spicat z sanguinis fluxū arceat. **B**edagogus acatia multum est vtilis cholericis z ca. apostema hñtib⁹ bus: p̄ qua possunt poni lentes absq̄ suis coctib⁹ eq̄li pondere.

Dē acole.

Acole valet sicut cuscuta. et sic. in primo gradu citrā aquā hydropticā z hypofarcā curat. **E**par cōfortat z odoriferū ructū gnat. **S**ucc⁹ ei⁹ hydro picis calorē nō habentibus subuenit: stomacho tamē nocet quia aliquatūla mutatur. **D**e bozagine.

Bozago ca. z bu. in primo gradu: cpo. ru. purgat. **L**ardias cōfortat et cpo. nig. patib⁹ tib⁹: missa in vino z potui data leticiā generat. **A**posima ei⁹ cū melle vel zaccara bibis tum asperitati peccoris z pulmonis et gutturis valet.

Dē bedegar.

Bedegar fri. in primo gradu: medicoris inter: sicat tatem z humiditatem: stomachū confortat: febriē diuturnā mitigat: eius puluis cū zaccara potatus stomachū pbelgma z cholera r. z putrefactos humores ex pellit: potat⁹ rigozib⁹ pdest: est contra spasimū qui est et sto machi defecō: masticatus z sup reptiliū morsu post⁹ dolo rē mitigat. **R**adix eius valet cōtra fluxū sanguinis vētrifq̄: cataplasmata mēbra cōfortat: z expellit humores in ea fluē tes: apostema dissoluit vū. de cuius aposimate si ois fuerit lotū dolorē dētū placat. **H**ui⁹ arboris cortex: z rami frigidī sunt z sic. in pio gradu: cui⁹ frōdib⁹ cū aceto cataplasmat⁹ scabies z pustule z plage curant: coctis ei⁹ exagio. j. cū aq̄ vel vino potui dato hñores stomachi purgabūtur. **A**ū aceto temperata cutem mo: pbeā habēre ex eo inunctā mūdificat **S**up ois fractum postū cito sanat.

Dē bolo.

Bolum fri. z sic. in primo gradu: valet cōtra fluxū vētrus z diarriā fluxū sang. z dissinteriā emor roides tenafinon. z hñtib⁹ a capite ad pectus defecō dētū repugnat: pdest emopotoycis: vult ners in pulmone z catarrū habētib⁹ z ossiū fracturā solidat vnde **S**a. **B**olū armenicū valet cōtra pestilentia: ei⁹ repu gnat. vidi em̄ q̄sdā hñdere illud z ilico a morbo euasit. **A**lī autē qui nō iuuant: ideo cōtingit: q̄ febris est acuta z bolū nō valet nisi cum vino. vniū aut feb. **A**riū est: punde op⁹ nos eligere vniū leuissimū et frigidum: raro em̄ inuenimus pesti lentā nisi cū acuta febre. **S**z quidā dicit bolū armenicū cō chinoleam: q̄d negat **D**ia. dicit em̄ chinoleā duobus mo s die eē: vñā albā: aliā porphyriceā vel purpureā q̄ habēt am beuentositiē. **Q**uēciq̄z hñtib⁹ cū aceto temperetur z super aures imponat⁹ apostema hñtes iuuat. **A**ta plasmatata sup loca igne vta mitigationē p̄stat: duriciē testiculoz emol lit. **A**lida apostemata z verisī pilā curat. vñ ga. **A**hinolea inquit est cōposita ex diuersis virtutib⁹: hñ em̄ ponticitatem constringentē z inde dissoluentem: sed lota caret hñ virtuti bus: non lota vtrāq̄ habet.

Dē terra sigillata.

Terra sigillata valet contra diuturna vulnera z p̄turbā reptiliū: mortifere quoz potioni repugnat. nō si ante mo xiteram potione bibatur: venenī per vomitū foas emittit. **E**um oleo z aceto mixta fleg calidum apostema iuuat. **V**ale let contra fluxum sanguinis vnde quōd fuit: sanat vulnē z diarriā et tenafinon. **E**um aceto temperata z super moxib⁹ rabidi canis posita cum ad sanitatem perducit.

Dē busco.

Buskum tēperatum est in ca. r. hippo. z ga. testat. **S**uccus solioz eius expressus et in ore tentus cū ro tia emēdat: p̄dest stomachoz doloz vētris a cpo. ru. p̄cedenti: tēperatum cū lacte mulieris z iniectū oculis vna oia locum emēdat: potatū cū zaccara emopotoycos sanat: p̄turbā frangit. **S**uccus ei⁹ bibitus z coct⁹ cpo. ru. expedit. **R**adix eius super regulam ad ignem siccata z puluerizata vulnera sanat vel solidat.

Dē cypresso.

Cypressus ca. est in primo gradu sic. in secundoz q̄bet aliquatūla pōticitatis: nōnullū vlcant cū inter ca. z fri. esse medicoris. **A**liis frondes z poma in medicina mittitur. **Q**ue cū sunt recentia nouā incisionem solidat. valet crepare interstīa ad testiculos. **D**efecō: si ei⁹ sit flat emplastrū sup testiculos: p̄pae em̄ mollia vē bra defecant: p̄ hñditatē nō naturalē attrahit z vritantē duriciam eis p̄stānt: frondes in puluere redactē cū modio myrbe z cūz aceto siue vino bibite vesicam ne males recipiat hñores confortat et stranguā curat. **S**at. **E**lī trigē q̄sdā verisī pilā hñtes cū cypressoz farina odo curatos. **E**y p̄ressi poma recentia potui data cum vino fursū sanguinis et vulnera intestinoz curat: hñtib⁹ ad ea defecō hñtib⁹ resistit. o: thōmiā et rufim curant. **A**posima eius similiter operatur **Q**ue cum aceto cocta z lupinis cōmixta emendat rugosus et coū lenit asperitates. **F**rondes trite z cū aceto mixte capillo s tingunt. **D**ixite cum cera z oleo et stomacho imponē cum cōfortant. vnde bedagogus p̄pae testiculos vulnera de ficat: z intestinū ne ad testiculos defecō dētū repugnat: quo non inuento mittitur farcocolla equaliter z pondus semis malozum granatoum.

Dē cuscuta.

Cuscuta onerifera virtutum est: hñ em̄ amaritudinē et ponticitatē: est ca. in primo gradu: sic. in secundo vnde cum sua amaritudine siq̄z calidus puritate humozū quattuor: extenuariā maxime cpo. ru. oppugnat: epatis z splenis z cistis fellis aperit: stomachū cū sua amaritudine z ponticitate confortat: venas z vasa de grossis et putridis hñtib⁹ purgat. **A**ū orizaccara bibita est optima diu febricitātib⁹ maxime pueris z p̄milita labocantibus et veteribus.

Dē camomilla.

Camomilla ca. z sic. in pio gradu: attenuat mollitē dissoluit: frondes z flores z radix ei⁹ equalis vtruz maxime si super aquam decoctionis eius mulieres fedentes mitigat etiā mulieres difficile parturientes: menstrua pu uocat: lapidem frangit: inflammationē et illū dolorē dissoluit: yctericiā curat: epatis dolores dissoluit. eius apostema maxime bandum em̄ cum melle cocto perplemonicis z emop picis: ad mundificandū eorum totum corpus. **O**leum eius valet contra febrē p̄cedenti: si ei⁹ eo tepit inuenerit. **S**i vero multū cetur ois vicia sanat.

Dē casia hñtula.

Casia hñtula medicoris est inter ca. et frig vnde **S**a. medicina temperata equali p̄tioni simis neq̄ in ca. neq̄ in frigiditate vū. vel sic. potest licetini p̄prie cpo. ru. purgat: acutiū acumen sanguinis extinguit et apostema ei⁹ eo generatum dissoluit: gargariata aposte mata gule vel faucū curat: p̄cedit si miscetur cū succo tri gnī.

Dē cardamomo.

Cardamomi duo sunt genera: est em̄ m̄ z m̄ m̄: z vtraz sunt calida z sicca in primo gradu: multo minozis est caliditas et ponticitatis: sed magis odoriferum. **I**deoz stomachū confortat: et digestiōnem

adjuuat cū firu. ro. mixtū vomitū cholere arceat. Et si mastic. et ligno aloes et succo mēte pitanti pblegmatū vomitū et singultū masticē cū suis coctū bibatur. Loctoz eius stipti coctoz est et stomachi cōfortio: minus vero plus valet ad stomachum confortandi et vīditū digestiū adiuuandi: pectoris et gule stomachi et vīditū desiccata. **De colica.**
 Etia dicitur Sa. esse eiusdem virtutis cuius est spicare ipsius acetosus: et sic acido debili: nisi qd puocandi vīna est fortior: que cum apoinare abstinent potata venositate stomachi et epatris et splenis detrahit. ytericus valet. cum acetobibna splenis apostema dissepit: morbus reptiliū et dolor renū ac vesice curat. Et esse aut bibita pectus et pulmō nē vesicā vulnera mīdicat quia vīna et mēstrua puocat.

De cubebis.

Albebe inter caliditate et fri est repertū: ideo anīmū leuificat: et stomacho bonū odore pfectat: solutionē stomachi confortat: oppilationē interiorū memborū aperit: vīna puocat lapidē renūm frangit.

De venis venenis.

Apillus venenis testante Sa. medicos est frer ca. et fri. vī oia. Apozima capilli venenis valet in ambolosis ytericis et splenicis straguriosis: lapidem frangit: cū vīno bibitū veneno et hōicōbā stomacho fluenti bus restitit: mēstrua puocat dolē pectoris et pulmonis mitigat. In lictūo coctus surfus efficit: et capillos fluētes firmat: mixtus cū uia et in balneo inunctus puriginē sanat. nā mundat et trahit grossos hōios ab eis: vī quidam dicit capillū veneris cpo. ru. de stomacho et intestinis deponere. cataplasma valet alopine et strephulis. Loctus cum aqua et ea capite loto pustulas et puritines mundificat: quo nō inuenio mittatur equo pondere viola: et bis tantus liquorie.

De bacrylis.

Dactylis ea. sunt et sic. in pmo gradu: mixti cū pnieis mundatis pectoris et pulmonis passiones curant et orthopnea et tussim: cōt semē osami cardiacis subueniunt: ossa cox trita et in vmblico infantis vel cuiusq; etatis sint posita solutionem fringunt. **De eupatorio.**
 Eupatoriū ea. in primo gradu sicū in secūdo: erte nuat et mīdicat: vī dolē epatis mitigat: vīritie eius dissolut oppilationē aperit. Et vī frōdes pssitate cūz acungia pocina vetustissima valet cōtra vulnera ad sanandū difficilia. vī Sa. eupatorio inquit curat diuturna febre maxime quartana. vīa. dicit qd pro eupatorio ponēdū est assari equali pondere aut assintitū semis: in pondus de abstinent addatur.

De endiuia.

Endiuia de amaritudine et pōticitate est composita fri. et sic. in primo gradu: cōfortat stomachū oppilationē epatis aperit. Succus eius coctus cūz oxizacara bibitus dispuma et humores pitridos expellit diuturnam febre curat. Quī mixtus cum succo marari: et ortisaccara erit vīrus febicitanti vī ytericis: splenicis: epaticis: ppter oppilationē dolē vīribus: de quo cataplasma factus calores epatis et stomachi mitigat eumq; optime confortat mixtus cum polline odeli et oleo rosato sanat apostema calidum masticē in oculis fuerit: arctico de. de calore facto mitigat: igne pfectat. **De fumo terre.**
 Fumus terre ea. in primo gradu sic. in secūdo. vī stomachum confortat: appetitū irritat: vīnas ppuocat: oppilationē epatis aperit. Succus eius p potui datus corpus a scabie et puriginē et pustulis mīdicat: cpo. ru. vī sanat purgat sanguinē clarificat maxie si cū mycobal. mixtū fuerit. vīa. fumū terre huius ppticatis est qd corpus ab op putredine humoz mīdicat.

De fu.

Fenaturā huius spica nardis vesicā emē et vluā tpeet mīdicat: vī mēstrua puocat: precipue valet contra apostema qō in latere est. **De fraxino.**
 Fraxini cortex: rami fri. sunt et sic. in pmo gradu frōdib: cum acetoz cataplasmatas scabies et pustule et plage vīritur. Loctoz: cū vīno vel aq̄ bibitū pblegmatos hōios

res purgat. Et acetoz tepera: et cūtem mopbeā habentes et eo inunctam omni modo desiccata: sup oia sanā fracturā postum cum citro solidata. **De byacinto.**

Hyaicincti tripli sunt: ruber. l. et vīri granati: citrin: et vīneti. granati sunt oib: eloz: et quoz bec ē ppietas illā si mittant in igne: et ignis in sufficit: rubicidiosis efficitur. Si em aliquo nigredo depicta fuerit cū ignis defruet: erit: omnino clarissimi. Et lītrini raro igne partum: veneri nullaten: ignē partum. Quos oēs arisio. dicit ca. et sic. esse. Et hū dicit vnetos esse frigidos: et ru. ca. citrinos medicos. Quos sūnt cōfort: et vīritū frigidis suspiciōis ablatiū. vītes vnt ptra flurū sanguis. vī arisio. Quī granatos collo vel mānu vel in aliquo portat mēto: dicit si intrauerit aliquā pēstiferā vī pūnciā nullatenus ei nocēbit. **De kakabe.**

Arabē fri. et sic. in pmo gradu: de qua β. eragio bibito sanguinē fluentē de incisione venaz pectoris cōstrigit: sanguinē vīndicat: defuaz cōstipat. cūz vīno bibitū co. ru. purgat. cōuenit cardiacis ppter colliganā stomachi et coctis patibitū: vīditates a capite et pectorē ad stomachū fluētes arceat. Quidā etias mēto restantur cum stranguriosis valere. **De laudano.**

Laudanū ea. et hu. in pmo gradu: loca venaz aperit apostema maturat dolē vīne mitigat: si suffumigat: et eo secūdā puocat. Et yz myrba mixtū et oleo mirrino arisio pōtico vīno capillos cōfortat: atq; cū oleo ru. mixtū aurib: infillatū doloz oio tollit: cum vceri vīno bibitum solutio nē pblegmatā arceat. Mōn quāq; misceat qd medicāna do lois mīngatūa sūe cum medicāna tuffis curatūa.

De lequiritia.

Lequiritia tepereate ca. est et bumectat moderate: hū em aliquatū bulocidū vīnoe valde tuffiētib: pōt: guttur et canales pulmonis bumectat siue mitigat. Et ius apozima cū penidib: mixtū et in modum electuari cōpositū pectorā mīdat. Et octa in aqua cū recens est et succus abstract: et desiccata: succus ligirice vocatur: qū optimus est asperis canalyb: pulmonis et tuffi et stomacho perulso. vī pectorū cōuenit et instrumētis spīs. Si autē lequiritia non inueniatur tantūde obragantū ponatur et iungatur sibi β. pondus pincarum. **De lītio.**

Litium ea. in primo gradu sic. in secūdo: lentiginē faciei mundat: pustulas: ois et gingiuarū putrefactas curat: oculos clarificat: valet cōtra scabie et puriginē oculoz: et vīditates ab aurib: extrahit: sīr humores a vīlūa fluētes cōstrigit: potū dātū aut suppositū diuturnā solutionē arceat: vulnera intestino: sanat.

De lingua auis.

Lingua auis ea. in primo gradu: sic. in secūdo: ppietas hē habet confortare eorum: paralyticis etiam popinas ta pōdest cum frigida. **De lupulo.**

Lupulus tepereate et sic. in pmo gradu aliquatū hābet pōticitat: cpo. ru. purgat: pfect est qd doloz epate partum: aut apostema: aut hydropsim: et cōbz paros ventres purgat. Succus eius: erudis bibitus est magis laxatiuus minus qd oppilationis apitiuus: coctus autē et dispūnatius plus aperit. Dicitur et sic succo solari optim: est cōtra pblegmones qd sunt in epate: splenis: ytericū curat: ventrē bumectat cōstrigit. Et cataplasmatū sup sple nem doloz celeriter elucidit: aurib: infillatur mīdat ea eas ab op putredine: sīr operat in narib: Succus eius cūz oleo ro. tepera: loca pusta refrigerat. **De myobalano.**

Myobalanoz quinq; sunt gēa. citrin: indi: kebuli: emblic: bellirici. Et lītrini fri. sunt in pmo gradu. sic. in secūdo cpo. ru. purgat: mīdicat: confortat. Costia luce filius dicit: myobalano lūm gūmōs: ideoq; videntur esse laxatiui. Ideo si gummosi non sunt debilioz sunt virtutis. Nam si in aqua calida infundantur et aqua potetur: erunt fortius laxatiui. Si autem ad ignem coquantur erunt debilius laxatiui: ignis enim suum tollit gummositatem. Quidam dicunt qd citrini et indi vīni sunt arboris sed citrini filii immatūri: indi vero mariti: qui frigidi sunt et sic. in pmo gradu: vīritū cholere adiuua purgāt: stomachum confortant.

Liber secundus

De kebulis.

Bebuli in quadā insula inde q̄ zebula n̄cupat̄ nas̄
scant̄: sunt aut̄ fri. & sic. in p̄mo gradu q̄ sunt ceteri
meliores cholera migrā purgāt alio q̄ p̄iozes: cō
fortat̄ stomachū & emoroydas valent & sup̄fluitates hūoz
dificant. vñ vñus obscuritatē p̄pter fumū a sic macho ves
nētē clarificat. Sunt etiā vtilēs melan choliciis et emoroy
das patientibus. **De emblicis.**

Emblicis sunt poma p̄vims similia: q̄ cum in sua ar
dore vel in aliquo loco defecatur tripliciter vniū
tur et ab ossibus separant̄. Quoz sapor: amarus et
poticus est. Matura eoz fri. & sic. in p̄mo gradu: stomachū
cōfortant & anims: emoroydas habentibus subucniunt et
capillos cōfortant. **De bellericis.**

Bellerici eiusdē nature et iuamētū sunt cuius emblic
ideoq̄ adinuicē facis mutari possunt et poni.

De melloro.

Mellilotum ca. est in p̄mo gradu: est aliquāte pot
ticitatis: aura et calida mollit̄ apostematā maxie
oculoz vulue aut aurium. Sū sapa cataplasmatus
vel cū vitello oui vel polline fenugreci et semine lini p̄dest:
in aqua coctum fumos capitis curat: succus eius cū aceto
mixtus dolorē capitis placat. Dia. vero testat̄ mellilotum
inter ca. & fri. temperatū esse et prope grossos hūozes eius
quāt. Quo nō inuenio mittatur eāle pondus & f. camomil
ler & frondū sicus. **De mirto.**

Mirtus fri. in p̄mo gradu sic. in secūdo cuius odor
calido fumo ad caput salientē repugnat. Que pul
uerisata ca. defecata apostematā. vñ a cū oleo reū
perata vulnera sanat. Succus eius aurib⁹ instillatus hūm
ditatē eozū defecat. Sapa ei⁹ diarricis diffinitatis valet
q̄ etiā viridib⁹ trita et cum aceto mixta capitis imposita san
guinē de narib⁹ fluentē defecat vel sedat. Semē ei⁹ habet
quādam dulcedinē & pōticitatis et amaritudinis: cū sua dulce
dine iuuat eos q̄ a tussi ca. molestātur: neq̄ nocet pectori
p̄mo: cū sua pōticitate valet cholera fluxū sanguinis et
cholere solutionē. Stomachū etiā cōfortat & itē stimulat
& propter coadunationē dulcedinis & pōticitatis vinā puo
cat dolorem & punctiōē vesice mitigat de quo facto cata
plasmata cū frondib⁹ artetici placat dolozē & mēbrozū mol
litiem indurat: aqua decoctionis mirte vulue foras egerunt
valet mulierib⁹ in ea fedētib⁹: hūozes de matrice fluentes
defecant. Capite q̄ cum oleo loto capilli cōfortant & augmē
tātur & caput a pustulis & furfurib⁹ mūdicabilib⁹. Dia. sapa
mirte valet ad cholericā egestionē: diffinitariā & ad vulnera
intestinoz. Oleū eius capillos cōfortat & augmentat. Raro
etiā coipa habētib⁹ & nimis sudātib⁹ maxime ab egritudi
ne egeruntibus & def. cōtione p̄ nimicitate sudoris patienti
bus cum oleo mirtino perunctis clauduntur poti et sudor: ne
ereat prohibetur. **De manna.**

Manna inter ca. et fri. est temperata ventrē laxat. febris
aducem extinguit pectorā bumecat cholericis & calis
dis natura cōuenit. **De osimo.**

Osimi duo sunt ḡna: gariofilatū & citrinum. Gario
filatum ca. est in p̄mo gradu sic. in secūdo. Quā
dā tñ viciū fri. et sic. esse in p̄mo gradu & cōueni
re calide nature. Hoz tñ dico naturā eius ca. esse
sed si frigida infundatur & narib⁹ applicetur: fris
guditasque cū odore per nares deducet. ideoq̄ infrigidat
p̄p̄inde quidā medici autumāt illū idē esse fri. Sperma ei⁹
stipticū est de quo dimidio efragio potato egestio de calore
facta stringit et mēbra p̄fortantur. Aliud aut̄ genus osimi
q̄ vulgus citrinum appellat̄: ha. tristia corda leuificans vo
cauit: cuius natura ca. est in p̄mo gradu: de quo ieiunis efusi
dato fri. & pu. stomachū cōfortat: op̄pilationē cerebri aperit
defectionem cordis amputat: vigilias & timorē et coisus tre
morem et suspensionē q̄ fit propter cho. m. et vinam expellit
eodem modo mandragora facit.

De papauere rubeo.

Papaueru. ca. & sic. in p̄mo gradu. Succus eius
cum oleo mirtino mixtus oculos mundificat. Ra
dix eius masticata hūozes de capite per nares pur

gat. Succus eius p̄pinatus venas mundificat: mophem
curat menstrua et vinā puocat. Sū sapa coctum & oca
lis cataplasmata apostema dissoluit: pustulas in ea ma
tas sanat: visum clarificat: somnū facit temperatum.

De perla.

Perla inter ca. & fri. temperata: maior est melior
nō: lucida etiam obscuratior: est: equalis et re
tunda: pp̄e valet cardiacā: cordis remotionē: tri
rosis suspiratio de cho. nig. cordis est pp̄p̄e sanguinis ca
riscat: cuiusq̄ grossicē extenuat et hūozē in oculis coadun
tum defecat: eozq̄ seruos cōfortat. vñdē aristoteles. Quā
qdā boies aliquas portantes gēmas: cuius liquore copio
sa rota albe mo: p̄p̄e plene liberati sunt. valet cōtra exten
sionē neruoz oculoz. Quidam tamen dicit p̄o. s. vna gran
marū aliam suo loco posse mutari. **De rosā.**

Rosa fri. est in p̄mo gradu sic. in fine secūdi libetis
substantā et stipticā by: valet stomacho ep̄uē cū
vel sanguinis tollit: vñstaj naribus applicata fluxū in san
guinis sistit. **De aqua rosarum.**

Aqua ro. calorē ep̄atis & stomachū mitigat: et qua capi
te sep̄to potius festinatur canicis.

De sypuo rosato.

Sypuo rosato. dolorē stomachi de ca. curat: b̄ tñ acore
febus & dolorē intestinoz et colicā passionē placat
Sic facit rodozacara cū aceto coctum cum vino
iuuat et caput & aurib⁹ & gingiuarū dolorē placat: si eo co
lauetur aur gargarizetur. Cataplasmata facit cōtra caliditas
emoroydas: sp̄ma eius puluerisati puridas gingiuarū
nat. Coiter potius sanguinem manantem stringit.

De oleo rosato.

Oleum ros. bibidum ventrē bumecat: calorē stomachi
refrigerat. Sū aceto mistū et capiti apostomum dolozē
cuiusq̄ caloris exterioris & interioris amputat: illud in au
re stillatū calida sanat apostematā. cū aqua rosata voluere
diffinitariis subuenit. vñ uerbaliter valet cōtra omnia valde
ra calida siue sint extrinsecus siue intrinsecus.

De thamo.

Thamus ca. in p̄mo gradu sic. secūdo: valet pu
stulis oculis ventris dolorē stomachicis defecationē
curat. cataplasmata berisipū defecant. Quozes in
oculoz: collyzium mixtus siue solus coctus emittit oculi
lorū maxime pannuū albedinē: bibitis lapidē reni fran
git: vñdē quiddā dicunt cum valere leprosis.

De rubea.

Rubea calida & sic. in fine p̄vimi gradus: by cōuenit
amaritudinis et pōticitatis vñ ep̄at et splenē mē
dificat cuiusq̄ op̄pilationem aperit: vinam puocat
ca: menstrua augmentat. omnia copotis membra de pu
tre dine mundat. vñdē dia. Radix rubre mulieribus sup̄po
sita in estrua puocat: et mortuum fetum expellit: eozq̄ pu
uerisata et cum aceto temperata mo: p̄p̄a mundificat. Pu
dant ad bibendum propter dolorem hūz & sic cum mellitē
et aqua calida. **De sulca.**

Sulca est herba super terrā duobus tractib⁹
salientis cur: frondes sunt subtiles et bores qua
si frondes camomille spinam d̄: bene modica
et virides: rami eius multos nodos habent q̄
calida est in p̄mo gradu: sic in secūdo valet
stomacho et ep̄ati defecato et est cōtra diuturnas febres apo
stema stomachi curat.

De spica.

Spica calida est in p̄mo gradu sic. in secūdo
epar & stomachū cōfortat: cuiusq̄ dolozes apo
stema eius bibidum renes et vesicā ab omni fec
ditate purgat: menstrua et vinam puocat: cōtra
ricā & op̄pilationē ep̄atis & fellis curat: vñ mo
ribus a capite ad pectus defecantibus resistit: p̄p̄curat
stomachū et ventositate intestinoz amputat: mulieribus
sup̄posita fluxum sanguinis stringit. Si autem vñ mo
retur in aqua in qua cocta sit: tollit dolozem: et iuuat cū
dū apostema vulue. Si sussumigetur & ca aperit op̄pila

tionē vulue & mēstrua puocat. sup impetiginē fricata cas oino mūdificat. Et aqua fri. potata abominatiōē tollit: liā bidinē augmētat. Et aqua fri. potata abominatiōē tollit: liā bidinē augmētat. Et aqua fri. potata abominatiōē tollit: liā bidinē augmētat.

Sarcocolla ca. est sic. in primo gradu: cuius b est. p ptae: plaqus vbiq; fuerint sine intus iue extra soldat: viscosum pblegma purgat: vñ iuuat sciatis eos & artetico: pñores ad oculos descēdētē cōstringit: va let cōtra opbtalmiā & pustulas oculo: oim etiā maculam oculo purgat. Et croco mixta in modū vnguētū fiat sero pbulas in collo natus curat. De ficados.

Sicados ca. & sic. in primo gradu aperit attenuat: et oia viscera mūdāt: mēbra interiora pfortat: pectus & pulmonē mūdificat: valet quo. nig. q est in stomac ho & in cerebro & hypochondrijs. De stoaice.

Stoar duobz modis est: liquida scilicet & of sigia: & est calamita: vtraq; cōuenit medicine ca. in primo gradu sic. in secūdo mollitūa digestiōnis adiuuatiua: valet sufficit: & catarrū balneū si ex eo fumigetur aut i potu accipiat. vñ dia. Stoaar calidus: & mollis: valet cōtra ruffim catarrū atq; rauitate potū dātū atq; suppositū vñ vulue in dūlarē dure mēstrua puocat: de q modū inglu sinatū egestionem curat. Quāda sigia cum oleo r. f. mixta & pustula & scabiē oiaē valet. De sponsa solis.

Sponsa solis fri. & sic. in pmo gradu stomachū cōfortat: valet contra mofium cōspionis & alioz reptiliū. Que mixta cū melle mulierū supposita mēstrua puocat: & sili mō etiā endiua operatur. De viola.

Sola fri. est in fine primi gradus hu. in initio scōbi cho. ru. de stomacho & de intestinis purgat calozē eoz miti gat: potata iuuat pueros suffocatiōē habentes: pleuretis & pteoris aperit curat. Iliarū applicata doloze capitis de calidū fumis mitigat. Et atoplamata cū polline oz & de valet cōtra calida apostemata. De syuopioviolaz.

Srupus viol. vtrūque mēstruas tuffim de ca. mitigat: ca. loze pteoris & pulmonis sedat: pleuresim curat. Sili factū viola mixta cū iucuro. De oleo violato.

Oleo violati totius corpis caloz atq; feruorem auferit: maxime doloze atq; pteoris totū corpus mitigat: de quo nascali factū puocat somnū. De nitro.

Nitrum duobz modis est. vñ affertur de armenia. alte rā de arabia. Eniuersaliū nitri est laxatiū colatiū & mūdificatiū. Quare etiā mēbra corpis in asie sic cū aceto mīscat. Iliarū vtrū calidū est in primo gradu: sic in scōbi: in multo collyris nitri. valet contra impetiginē & furures: capitis & capillos subtrahit: stomacho tamē nocet: qd si biliter puluerizati & cū aceto mixti & bibiti frangit lapidē vesicę. Et potioe laxatiua mixti fessinat: factū cū de stomacho de scōbi. Aristoteles dicit q viscosum pblegma in mūdificat sic potioe. h q mofionē gnat nō oino iudabile est: vtrū solui rigozē febri. pñerisido: puocat. nitri cū aceto & gargarizati sanguilicidē gule ecludit. Luz oleo mixtū & aurib; iniectū grauitatē sonitus & ventositatē au fert: hñotes etiā ad eas fluentes desiccat. Hystrum cū aceto factū contra mostiferos fungos: et iuuat etiam mulieres de quarū vultus putridū sūunt humores. De aleo.

Aleo sufficienter medicinas simplices in primo gradu caliditas fri. sic. & hu. existētēs explanauimus: sequitur de bis quarū vrutes in secundo gradu existunt. Et primo de aleo. De aleo.

Aleo tribz modis est. vñ est rubeū de qdā insula indie veniēs qd scōtra. Aliū est nigrū de pñā vñ nēs. Tertiu est citrinū: & sic in arabia. qd oib; lau dabilū est: fortensē pōpue si fuerit vntuosus plucidū: & rubeū qñ color epatis cito frāgibile & odioserū & a marifimū sed tñ oē aleo calidū est sic. in scōbi gradu. stomachū mūdificat caput articulos de pblegmate purgat: egestionē puocat epatis opplatiōē aperit. colorē veteridē extirpat: led tñ si sepe & multū sumat stoma. & intestina excoiat op est igne v ppeparatur itaq; cū eo mastic aut orogaganum aut bdelliū

fm proprietate vniuscuiusq; sumēris. Nonnā q etiā lauetur cū apomamb? & aromati? & subtilissime terat v optime lauet & mūdificat stomachū: pñitate habet solūdatū vulu nera recenta & descēdētē & mūdificandū putredinē eoz: & maxime vulneta testiculo: & pceptū sanar. Et aqua rēpē rati valet ad apostemata nariū labioz & colloz. Et inde dia. aloē inquit cū melle temperat auferit nigroem qui est sub oculis. q si mīscetur cū oleo ros. & vngatur eo frons et tempora mitigat doloze capitis & puriginem oculoz extir guit. Et vno rēparat capillos cal. nēs cōfortat et retinet cū vino & melle apostemata laceroz lingue & gingiuarū et in toto eoz existētia curat. De arnoglossa.

Arnoglossa fri. & sic. in scōbi gradu vulneta epicat et putredinē eoz mūdificat igni sacro repugnat in ambiat corpus. valet emoropydis et omni calo ri qui est de ignis vitone: vñ is est emopydis distinet ricta et quibz mēstrua & emoropydis tollit: vulneta pulmonis curat. Radix ei? cocta in aq; doloze dentit mitigat eo: et ea loto. vñ gal. Succus quinquerie valet contra opplatiōē epatis et ricti. Bedagogus. Succus inq; quinquerie valet cōtra pustulas oiaoz: qui mirtus cum cybales aut ceruā sit optimus contra veniā plam. De acio.

Acio ca. & sic. in secundo gradu splenis ventosi tate expellit: stomachū mūdificat: epar confortat et eius opplatiōē aperit. Apōsima ei? valet con tra doloze lateris pteoris epatis fracturā lacerozū & duri tiem splenis: vñ vtrū mēstrua puocat. Succus ei? mūdifi cat oculos & lumen oculo clarificat: emoropydis pro eo mūdifi cat. fustū garilozū aut diminē equale pondere & pon duscimā reubarbari. De arifologia.

Arifologia duplex est: longaz rotunda: vtrazq; tñ calida est: sic. in scōbi gradu: sed rotunda subtrahit est & fortioz de actione. vnde Bak. parū humozis decet euz lōga mūdificari: multū decet cū rotunda. magnas opplatiōē epatis aperit: & grossas vteositate dissoluit. vñ treditū vulnerū intrinsecus ieu extrinsecus existētia curat venas inter dentes mūdificat gingiuis confortat. Adia. Ari stot. l. i. c. i. exagiiū propinatū cū vino fit cōtra venenū. Et si vino piperez myrba mixta folio dicit partū rictū mūdificat: et mēstrua puocat. vñ exagiiū cū vino bibi vtriusq; do loz placat. Rotūda vero fortis & velocius idē operatur: va let etiā anbelozis & splenē duriū vñ tñ febriū rigozē & lacer toz cōtractionē & laterū doloze amputat si cū aqua bilatur Ba. arifologia rotunda cū aqua bilata epilepticos podagri cis & spasmū vñ tñ subuenit. p qua ponat equale pondus et fr. arifologia longae. De amba.

Amba de ventre cuiusdā bestie maris egreditur: quidā tamē dicit in fundo maris nasci: alij dicunt esse sperma ceti q ingens piscis dicitur. Et licet et laudabilis: est que est varij coloris et vntuosā ca. & sic. in cundo gradu: stomachū cōfortat sensum & oia interiora eoz: roborat: est et senioz & frigidaz naturas habentium iuuati ua: maxime si in hysmalz tō detur. Quidā tamē dicit p ea posse poni cardamomū. l. i. fluere carui. De abotano.

Abotanus ca. & sic. in secundo gradu sic. in primo. in cuius aposimate mulierib; sedētū mēstrua puocat: scidmāz & mortuū fetū est cū clausa vulneta aperit: apostemata eius sanat lapidē frangit stragurā soluit potatū lumbicos & ascarides occidit. Succus eius myrbe mixtus & pessariatus & sup pectinē cataplasmā mēstrua puocat putridos hñores vulue desiccat doloze ei? & pble gmatica apostemata in ea nascētia curat. puluerizati cū vum farina oidei mixti dura soluit aposte. Sinis ei? cū oleo vntū sto mixtū alopiā sanar: locos pilos nō hñit: occurrit: abo tanū epitūmati vel inunctis rigozē febriū auferit: occurrit ta men stomacho. De aneto.

Anetū ca. & sic. in scōbi gradu videt tamē mofionis ca. et sic. est: aposima eius aut sperma eius bibitiū vñ q puo cat: tossione et in flatiōē mitigat: vomitū et cibo naratē in stoma. opellit: singuloz et plenitudine amputat: cōtra dolo z epitūmati opplatiōē pcos apit. Sōmū puocat: mollifi apoll. naturat: tñ asyctū vtrū desiccat epima: doloze vulue

reque interstomacum ac diuturnam solutionem et proliam febrem amputat. Et contra motus reptilium pulueris saturatus cum aceto temperatus et faciem et cetera a lentiginibus et impetiginibus mundificat.

De sumac.

Stimacridum est in secundo gradu. sic in tertio stomachum confortat appetitum epatit. dolores epatis mitigat. vulus contra solutionem et cholericum vomitus. In vno sanguinis et cholere vomitum ardet. De cuius apposimato ore perlato ginque confortatur. Politerisatum et cum melle temperatum potest labij et fissuras habentibus. Galic. collyrium de sumac factum puenctibus oculis subuenit. eius apposima vulnerata curat infentibus. Quo non inuenio radice herbe acetose ponatur.

De femine croci potestis.

SEmen croci potestis cal. est et sic in secundo gradu pblegma purgat. colicam passionem curat. tritum et in iure pinguis gallicem mislum potius datum pblegma purgat. stomacho qñ nocet.

De iquilla.

Squilla ca. et sic in secundo gradu. humores incidit. proinde vomitum et egestionem puocat. pectus et pulmonem mundificat de grossis viscosisq; humoribus. idcoq; valde anhelosis hydropicis yctericis de epatis opilatione. ppter grossos et viscosos humores patitibus. Cataplasmata cum rhanio et oleo pedum fissuras curat. potest in caure iquilla que sola in campis nascitur nec in circuitu eius alibi est. bec est. mostifera est ideo nulli medicame admiscenda est.

De salicibus.

Salices frigide sunt in secundo gradu. sic in primo: valde dolosi capitis de calore si narib; mittatur. sicut eius vulnera solidat. Eor et vitus: et cum aceto temperatus verrucas et poros auferit. Salic. lac inquit a salicibus florem habentibus ereptum vimul clarificat oculos defectos confortat. Succus frigidus et ramosus potatus muliere comperere non potest. bibitus etiam sanguinem stringit.

De simbio.

Symbium calidum est et sic in secundo gradu. opilationem capitis de grosso humore generatam soluit si cas post qñ fuerit lotum: de eo fricetur. Similiter eius pmo: capiti iniectum narum opilationem aperit. de quo ex agium. cum orimelle sumptum valet contra motum vesperum. Siluestre symbium dicitur calamentum esse qd masgis pertinet medicine. fortius enim est et qd potius datum: aut cataplasmatum mestrura et vinum puocat: dolorem ventris et duriciem epatis curat: cum aceto coctum: et oleo rosato mistum capitisq; cataplasmatum dolorem mitigat: et fuso stomacho salientia ad caput repugnat.

De sambaco.

Sambac est arbor: habet flores citrinos vel albos que calida est in secundo gradu. sic in primo: pblegmatum humore dissoluit dolorem capitis qui est. ppter pblegma: aut cho. ni. amputat. valet paralyticis et demicranicis trita et impetiginibus inuncta oino caret eadem: olei eius similiter opatur.

De sambuco.

Sambuc calidus est in secundo. sic in primo: sunt dissoluti et nervos molliunt: stomachum molliunt: et vomitum puocant. Cataplasmatum apostema maxillaz sanant: vulnera si danda sunt aperiant: et ea ad suam naturam conuertunt: dolorem aurium placent: bibiti lumbis cos et afeandis ecludunt: pblegmaticos et melancholicos purgant humores.

De silecos.

Silecos calidum est et sicum in secundo gradu: distensionem adiuvat: vinyam puocat: stranguam est: frigiditate dissoluit: anhelituosos et diu assentibus valet: menstrua puocat: suscitatio nem matricis curat: potatus cum vino et pipere calefacti eos qui in itinere frigeant: ppter hyemem.

De strigno.

Strignum frigidum est et sicum in secundo gradu: crudum aut coctum esul datum: aut succus eius potatus calida apostemata in epate: aut in ceteris mem

bis existentia curat: opilationem epatis aperit. Cataplasma matu calida apostemata habentibus in ceteris vobis corpore est optimi: sanguinis fluxum in mulieribus stringit: tunc eo cibus potato aut pessariatus: cataplasmatum super stomacum calidum: inof: est infrigidat: tibusq; calidis apostematum repugnat si solum aut est alijs rebus fuerit mixtum.

De ture.

Turba calidus est et sicum in secundo gradu: costipar et calefacti: et visum clarificat. recentia vulnera sanat: fluxum sanguinis vnde est q; fluxus costiprigit: pessima quoq; vulnera in ane: vel i salo loco nascenta dilatat: non permittit: com loco temperatum super ea induratum grossum pblegma dissoluit: fallas cogitationes remouet: memoiarum corroboret: mastificatum est oizano vel staphilagria pblegma attrahedo de capite dissoluit: grauitatem lingue auolat: cum vmbilico maris mixtum et agarico: et aceto temperatum: sit super vbera puell. e nondum magnificate cataplasmatum no finit ea crescere vel augeri: cum sepo anatis temperatum sit optimum ad vulnera desiccanda facta propter vitionem ignis: si dissoluerit cum sapa et auribus inuallit mitigat dolorem. Eor ter thuris sicco: est vturico: qd magis valet ad fluxum sanguinis stringendum: thurice: est vlluc de qua seculenti humores fluunt: dolorem stomachi placat: diarria: distinterent: vulnerata curat: intestina: si extra cataplasmatum. Quo non inuenio duplex pondus galbani ponatur.

De tamariso.

Tamaris ca. est et sic in secundo gradu. coctus cum aceto aut vino duritia splenis de oolore detrium curat. Et ipus de eis cum positus porusq; eo tributo duritiam splenis destruit. vnde Salic. vidi inquit capias tamariscum comedere: quibus oculis splenem in eis non inuenit. Eius apposima. ti. diebus cum vino potatum omnem splenis duritiam amputat. Vulnere loti in eius apposimato humiditate vulnere desiccat: pessariatus et eius cinere factum sanguinis fluxum stringit.

De yreos.

Ireos calidus est in secundo gradu. sic in tertio: valet contra nervos: dolores de pblegmate et mitigat: tussim placat diuturnam et seruat facilem reddit: et grossos humores pectos attenuat: cum aceto potat: stomachus curat reptilium: spleneticis subuenit: spasmodum et rigorem febrium sedat: dolorem quoq; vulnere mitigat: et cum vino bibitus menstrua puocat. pessarium de eo factum secundum: et motus fetus educit: stomacho tamen nocet. Cum aqua calida bibitus ventris dolorem placat: qui eliquis et potatus: vulnere dolores curat: si tepidus supponatur. Et octus et est oleo rosato mistus vulnere: et pustulas curat. pulvis eius putrida vulnera mundificat. bonam in eis carnem generat.

De oleo yvino.

Ireos valet dolosi nervos: de pblegmate: et dolosi vulnere. pessariatus de eo factum valet vulnere aperire eam et calefactis: postema in ea natu dissoluit: et dolorem aurium de frigido mitigat.

Quia sufficiter de medicinis in secundo gradu distim? necesse est vt ostendatur? de his que in tertio gradu consistunt videtur.

De magnete.

Ristoteles dicit magnete esse lapidem in ripa maris indie inuentum: cuius natura calida est et sic in tertio gradu. Distit etiam in libro de lapidib; q; nautae non audent ingredi in mare cum nauibus clausis ferreos habentibus: aut aliquod artificium ferri in eis ducere. Hauc etiam illis montibus appropinquantes omnis clausus et quicquid est ferreum a montanis trahitur. cum propietate quib; babet de lapia potius deus ponder. s. vnus: vel duorum cum lacter mulieris potest eis qui infirmatur de ferrugine: aut de aliquo ferro venenato sunt faciati in corpore suo optimi est: qui misus est emplastris valet ad extrahendam sagittam de vulnere. Rufus

Ziber secundus

dicit magnetem confortare melancholicos & auferre ab eis omnem malam suspensionem. Similiter quartanarum miras res est

De armoniaco.

Armoniacum calidum est in tertio gradu: sicus in secundo: mollius & dissolutius vitutus est. valet sciatias podagricas & eplicas de visco pblegmate. s. j. ex eo cum ovis omelele potata spleneticos curat. Emplastrum et eo cum aceto compositus & supra durum epas: aut splenem impositum mor duriciam curat: & lumbicos et ascariides occidit: vinum et mensuram prouocat. dura apostemata in neruis nascencia curat: & scrophulas dissoluit: si cataplasmatum cum melle & nitro fuerit.

De asfaro.

Asfarum calidum est & sicum in tertio gradu: vitanam & mensuram prouocat. valet hydropticis: epaticis: & sciaticis: & vulnera mundificat: hydropticos per vinum expurgat: pro quo pot potum podus & semis acoti.

De ameo.

Ameos calidus est & sicus in tertio gradu: mensuram & vinum de grosso pblegmate conspitatum prouocat. cum melle potatus lumbicos cucurbitinos curat: & ascariides occidit: grossum ventositatem dissoluit: laspidem fragit: nonachus calefacit: epas & mesaricas venas & renes: & vulnera mundificat: quia vinum & mensuram prouocat. Tritus & cum melle temperatus potius datus cum calida febrem pblegmaticam curat: motus reptilius: asfuesca eius tamen: aut cataplasmatum cuti colorem citrinum acco modat.

De asfa.

Asa calida est & sicca in tertio gradu: aperitiua & expulsiua ventositatis: febrem quartanam curat. cum calida vel sapa potata putredines quartane febri mundificat. cum ovis assis inglutit: a pblegmaticam tussim curat: posita in naribus valet epilepticis & pblegmate patientibus: epatis duriciem & eius oppilationem dissoluit. Data cum sicibus sicis podesit veteris & hydropticis de visco pblegmate. mixta cum vino: aut aceto & allopie imposita eam curat. Sollysius ex ea compositum cum melle acuit visum & cataractis repugnat. cum omelele bibita lac in stomacho & mamillis coagulatum dissoluit. Bibita cum myrra & pipere mensuram prouocat. cum calida potata asperam vocem lenit: & in foamine dentium missa eius dolorem placat. valet contra motus reptilius & rabidi canis: si emplastrum ex ea coponatur: aut potus datur. Margaritata cum aceto sanguisuga gutturi annexa & carne remouet impetiginem curat. pro asfa potest poni serapinum.

De amomo.

Amomum calidum & sicum in tertio gradu: muliere in eius aposimate sedente dolores yulue placat. Desarrisatum idem operatur: & mensuram prouocat: eius aposima potatum est optimum paralyticis: epilepticis: nefreticis: & podagricis.

De agno casto.

Agnus calidus est & sicus in tertio gradu: sperma & vinum desiccat: voluptuosam libidinem mortificat: non solum potatus: sed etiam si quis super eum iacuerit: aut domo iterit. Quidam tamen castitatis causa comedunt eum assum: et cum enis in capitis dolores generat. valet etiam diuturne oppilationis epatis & splenis: est contra hydropticum: mensuram prouocat: cataplasmatum dolorem capitis de humiditate tollit.

De apio & eius speciebus.

Apium calidum est in initio tertij gradus: sicum in medio: oppilationem epatis aperit: vitanam & mensuram prouocat: maxime semen eius: ventrem consistat: habet proprietatem humoris supfluos attrahendi ad stomachum: nocet capiti & mulieribus. vnde nocet epilepticis & fetui: qui cum malos trahat humores ad viliuum & miscetur cum nutrimento fetus: generat humores putridos in corpore

re & pestilentialis. vnde Gale. pregnansbus affluentibus apio necessario in corpore infantis apostemata & putrida vulnera nascuntur: ideoque medici pibent pregnantes: & pueros lactentes ab apio: ne puer fiat insipiens: aut epilepticus. Sicutus aph amphimerine febri valet: si soluat: aut cum succo macerati sit potus. Semen apij plures frodes est diureticum vnde Hippo. Frodes apij vna plus puocat: q̄ veterem est stipas: & radii magis ovis bumefacit: veteres: sed in spermatois actione est q̄ frodes: radii maius est signa.

Et aliud genus apij qd̄ viscus cerefolium vocatur: & est calidum & sic in tertio gradu: sicus in secundo: melle & lacte potui datus vinum & mensuram prouocat: lateri dolorem reni & vesice placat: veteris tisionem & grossam ventositatem mitigat: ventositatem stomachi & epatis: & visceri dissoluit: & oppilationem aperit.

Aliud genus est apij qd̄ petroselinum vocatur: & est calidum & sic. in fine tertij gradus. vbi Galie. petroselinum cataplasmatum pustule vel mopce: vel scabiis eius mire insidat: semen eius vna & mensuram prouocat. ventositatem & inflationem dissoluit: valet hydropticis & periodicis sciatibus: dolorem reni & vesice amputat: epas & renium melle curat: oppilationem aperit maxime si fuerit in renibus. ventositatem colice passionis dissoluit: vnicuique superpositus mensuram prouocat: secundam: & motus ferti expellit.

De aniso.

Anisum ca. est & sic. in tertio gradu: grossos humores attenuat: ventositates & inflationes dissoluit: oppilationem epatis & splenis apit: cas mulieribus auribus libidinem expat: vna & mensuram prouocat. & sudorem & ventositatem pspat: maxime si assum accipiat: supfluis humoribus ad viliuum ventibus expugnat: qd̄ si naribus suffumigetur dolorem capitis de grossa ventositate & reumate curat: tritum cum oleo romana mellei busq̄ dissillatum do. eaz̄ pper loci: aut culum amputat.

De betonica.

Betonica ca. est & sic. in tertio gradu: cum pulsa data valet empyoticis: cas vno sumpta & melle hydropticis curat: cataplasma de ea factum valet ad oculos ab actu leuoficis: cas vna auribus dolorem: cas vna folia cum sale trita & cataplasma mata valet recubitus vulneribus & fracturis capitis: potata oculorum lachrymas stringit: epatis & splenis oppilationem aperit: lapidem fragit: vna puocat: melle sumpta tussim sedat: & ventrem mollit. De radice eius puluis factus: & cum mulla datus vomitus prouocat: puluis foliorum eius cum mulla bibitus pdest rupturis: cum mulla vel vino sumpta obstat veneno: cui tepido vino vetericos curat: cas mulla mensuram soluit.

De boace.

Boace calidum est & sicum in tertio gradu: putredines oculos curat: vermes necat: dolorem mitigat: melle sumptum est est & fortissimum.

De bitumine iudaico.

Bitumen iudaicum ca. est & sic. in tertio gradu: pdest pblegmaticis: & diuturna febre laborantibus: prouocat: rizarum vulnerata loca solidat: sumus eius suffocantionem matricis curat.

De camphosa.

Camphosa sicum est cuiusdam arboris in montibus indie nascens: que fr. est sic. in tertio gradu: casu losem & cephalicam cholericam vel sanguinem castum naribus applicat: aut casu sandalio vel aqua rosacea temperata: aut sola per se mitisat. Puluis autem confectio mella pinctipalia & sensus propter calorem defecata confortat. Eius ramentum odore afflicta canicem febrem vniere. aliquantulum camphore cum stipicia medicamina mixta stringit cholericam solutionem: sternutatio ex ea est in co. flois polygonie facta sanguine de naribus fluente consistat.

De cinamomo.

Cinamomum diuersis modis est. grossum: qd̄ de arboribus ab indis: pro quo potum piper abis. est & aliud: qd̄ est cortex ramorum: est & garoficatum: est &

aliud quasi calamus subtilis qđ alchymum 5. Omnia ta-
men calida sunt in tertio gradu: sicca in secundo. Alchymum
tamen qđ est quasi calamus: ceteris est laudabilius: qđ sto-
machum cōfortat et aromatisat: et eius defecat humiditas. Et
Opplationem aperit: obediens tamen etiā de grossa humiditate
vinam et mēstrua: puocat: rousum placat: mo ius reptilius
curatur: carum: renus: dolumen placat: mo ius reptilius
curatur: tydropisum tympanitem curat: in collyrio mixtum su-
perlucum oculoꝝ humiditatem facit. Tritum et cō aceto tē-
peratum impetiginem et lentiginem extirpat. Brosium vero
cinamomum quāsdā habet p̄p̄tates: et: uabus. s. et eo
cum frigida scintis datis sanguinem enoroydag stringit:
ret autē Ba. et Leopartras restatur: pio eo casta ponitur: et
ab alio galaga idē valere 5. Cinamomū dicitur est: cortex
eius in modum cāne sit rotundus et gracile: gignitur autē in
India et epiopie finibus frutice breui: duoz tñ cubitoꝝ co-
lose subnigro vel citrino vel cinereo: tenuissimaz virgarum.
Iam qđ in grossitudine exēditur obsepctus est. qđ vero gra-
eilus: cum frāgitur visibile spiramentum emittit ad magnitudi-
dines nebulę seu pulueris. ¶ De casta lignea.

Asia lignea cali. est et sic. in tertio gradu: stomas-
chum epar vulnera et omnia membra p̄ncipalia
cōfortat: opplationem aperit: grossos humores
et ventositatem dissoluit: vinam et menstrua puo-
uocat: muliere in eius aposimate sedente: vulne-
ra mox cōfirmat: fumigata ex ea doloz vulue placat: et op-
pilationem aperit. Dicitur cus medicina lariatia adiuuat eij-
ciendo grossos humores: cum melle temperata super dura
et humida apostemata ca. dissoluitur curat. Leopartras cin-
amomū alchymum pio casta: et casiam p̄ cinamomo possit
D. dicit duplex ponit cinamomū pio casta.

De cofo.

Adum duobus modis est. Unum: quod rubeum
est et graue amaroz saporis: est et aliud album: qđ
inuenitur in arabia: cuius pondus est leue nullam
habens amaritudinem: vtrūq; tamen calidum et sicum in
tertio gradu est: tamen laudabilis et subtilis: et calidus
conduciendū in arabie: vno temperatū est: vtrūq; tamen vū-
nam et menstrua puoocat: doloz vulue placat: si p̄ssariū
vel calefactio vel cataplasmata ex eo fiat. Mulieri ex eo sumi-
gate menstrua puoocat: valet apertū et plenis: eorum aposte-
ma dissoluit: opplationem aperit: dolozem spasmi latericū
curat: Aucurbitinos etiam cum sua amaritudine necat: im-
petiginem m̄dificat: potatum cum vino: et melle libidinem
commouet. D. dicit conum cum vino coctum et potatum pe-
toris et lacertorum fracturam et inflationem curat: cum sam-
bucelon epithymam et cocum: rigorem auert. valet etiā
paralyticis et sciaticis: qđ humores intus existentes extrahit
pulerisatum vulnera putrida curat.

De coluquintida.

Coluquintida calida est in tertio gradu: sicca in se-
cundo: p̄legmaticos et viscosos purgat humo-
res: tofionem tamen dolozem in stomacho: et in
intestinis generat: et ea excoctat: proinde non de-
bet subtrahit: puluerisari: nec in puluere applicato in
interstiniis dicitur: et si vno eis igitur admiscenda sunt das
gantū qđm mastic: et hie similia. Dulcis enim nocua est
humacho. qđ si carne vel coluquintida accipiat: et de se
morbis: et de carne euacuetur: et de sambucelon impleat
et cum pasta operatur et super ignem ponatur et bullire tri-
bus vel quatuor: vicibus dimittatur: sit optinum epithyma
ad capillos denigrandos et custodiendos. canicem venentem
distrubat: qđ si de aceto plenus coquatur dolozem dētum pla-
cat: et lytherisari conuenit sciaticis podagricis et colicis de
p̄legmate: cataplasmatum sciaticos curat.

De carui.

Carui ca. est et sic in tertio gradu: viscositatem et infla-
tionem dissoluit: digestiua virtute cōfortat: vinā
puoocat: stomachū corrobora: lūbricos occidit.

De carui siluestri.

Ardamone. i. carui siluestre ca. est et sic. in tertio gradu
valet epari obiu tussitibus p̄legmaticis et strāguriolis

mo: sibus reptiliū resistit: ventrosi tofionem et dolozem de
grossa ventositare et grossū p̄legmatico curat. Et un aceto
mixtum scabiem et impetiginem et alopiam sanat: de quo
quid fumigatur sudor eius puoocat.

De campepiticos.

Campepiticos ca. est et sic. in tertio gradu: laca-
tium et grossū humoz attenuatum et mēboꝝ
interioꝝ mundificat: opplationis epato et ma-
tricia aperit: vine autē mēstruoꝝ puoocat: vteritū
curat: de qđ duo cragis cū ficū ficariū aposimate nescimū
erit: et agū cum vino coctū et potatū superflua m̄di-
ficat intestina. Et ius aposima cū melle potatū ficat: bu-
ris et coram aufer: vulnera solidat: cataplasma dicitur: de
riciem mamillari dissoluit: si cataplasmer in vberibus.

De amedreos.

Amedreos ca. est et sic. in tertio gradu: grossos hu-
mores et putridos attenuat: plenis dissoluit oppi-
lationem: et interioꝝ mēboꝝ opplationem aperit:
Eius aposima bibitum vinā puoocat: p̄ssariatum men-
strua eduat.

De cūmino.

Iminum ca. est et sic. in tertio gradu: vētositatem
et inflationem stomachi dissoluit: vinā puoocat:
valet cōtra frigiditatem epatis. qđ in oleo coctū
et lytherisatum tofionem et doloz: de grossa ven-
tositate dissoluit et inflaturā curat. Et cataplasma
tum cū poline ordi eadem opatur: in aceto misus et asium
ventris solutionem ppter liquidos humores cōstringit. po-
ro cūminū cū aceto asium: et in aquā bullitum: valet cōtra
ostiomis et tussim et anhelitū de grossū p̄legmate curat: vū
mores putridos a vulla siccates defecat. Et un vino bibitus
morsus reptiliū curat. De essarigatum cū oleo ventrem et fluxū
rum sanguinis stringit: et fluxus de naribus: afluere tñ quis
ex eo lotus: vel illud velle potatū cōfirmat in superficie cor-
poris plūbeo colore mixtam partur.

De cūcta.

Iusta cali. et sic. in tertio gradu: grossos et viscosos
humores attenuat: vñ et mēstrua puoocat et augmē-
tat: lumbicos et ascarides occidit: sciaticos et arte-
ricos de viscoso p̄legmate curat: si ex eius aposimate lauē
tur aut potētur: grossum quoz intestinoꝝ expellit vētosita-
tem: colicā passionem et vñ doloz: et curat: pectus et pulmonē
de grossū viscosos p̄legmate curat. Si vero. xv. vñ. 3. d. eate
cum libris. viij. vini p̄sum sitaem ignem coquatur quousq;
quarta ps vini cōsumatur: sit optimū aposima epilepticū.
Si vnaquaz die. s. p. ex eo accipitur quousq; .i. dies cōpleā-
tur: si ex aposimate hoc datus fuerit m̄lteribus non concipien-
tibus vel semel pregnātibz cadē die ad vñm cōcipiēt: eas
cōuertet: sed tñ signū quo p̄cipaliter cognosces imp̄gnā-
tas esse est: vomitus illius aposimatus: et nullatenus retro
nere valet.

De calameto.

Calamētum triplex est. aquosum: moruānum: petro-
simonia sunt ca. et sic. in tertio gradu. vnde Hippo-
crates aquosum libidinis extinguit: qđ sperma liquefacit et
insolubilitate expellit. vñ ignate sinto copo defecit. Zer-
refre ventre m̄bunctat. Petrosum mo: sibus reptiliū curat:
cum vino bibitum ante potionem venenā mortifero res-
pugnat: in domibus suspensū oīa reptilia fugat: cataplas-
matum super morus reptiliū venenū attrahit de interio-
ribus ad exteriora cū sui subtrahit. Et puluerisatum et cus
melle temperatū et suppositum ventrem mollet: ytericis et
febrem non habentibus et melācholiciā yteris: āribus. s. h. die
bus tribus cōtinuis potui date eos m̄dificat. vnde D. ca.
lamenti valet lepore: qđ dissoluitur et attenuatus habet vir-
tutem: qđ sic restitatur. Ulidimus est superficiali coepo-
is ab oibus maculis m̄dificari. Si viride in vino coquatur
et super maculas inducatur. Succus eius auribus distillatus
vermes occidit. Eodem modo vulueri vermes occidit: men-
strua puoocat: stomachū cōfortat: digestiua virtutē adiuuat
vna: opplationem aperit: renū frigiditatem calefacit: vinā
puoocat: grossos et viscosos humores petoris et pulmōis
attenuat et m̄dat: idcoꝝ spasmatos et anhelituosos fūcūrit
vomitus cōstringit: valet sin gultus de frigiditate. ¶ quōsdā

Liber secundus

maniacis congruit: quia choleram nigram cum egestionem et vomina purgat. Petrolum ceteris fortius: sed tamen in spermate deficcando fortius aequolum.

De cidamine.

Cyclamen ca. z sic. in tertio gradu: potatum cum viuo mosus reptilium curat: contra venenum facit vltimum: cum aceto temperatum z locis sciaticis ap-positum dolorem cito placat. super allopriam positum eam optime curat: ruficientibus valet.

De diagraeio.

Iagredium ca. est z sic. in tertio gradu: propter choleram rubeam purgat: p cotariuz pblegima. Hocet tñ stomacho: epati: z spleni: amputat a peritum: angustiam facit: et abominacionem: Ideoq; antiqui iusserit cum eo anisum z dau cum: z apum misceri: aut mastix vel oleum ro. aduiscatur vel amygdaleon. Quidam coquit illud cum citronis vel pomis: neq; debet teri subtilissimè: ne visus stomachi amercuz excocti z lienteriam generet: in coctans coctum: z cum aceto temperatum mospham z scabiem acutam amputat. Ma lum tñ est si assidue fiat: z abosum facit. sepe est euenit vel mulier inde moriatur: z ideo caue ne mulieri pgnati detur.

De dauco.

Daucus ca. est in tertio gradu: sic. in secundo: fit aut actio fortio: vnam z mestrua puocat: pblegima tiam hydropisim z mosus reptilium curat: oppilatões epatis z splenis aperit: vulnera aperit z mundificat: vrinã z menstrua pessariuz similitur opatur. ei' apozima potui datum mundificat pectus cus sreatibus: z grossos hu mores intestinum dissoluit. vnde doloz ventris z tersionem amputat. Eritum cum semine apij fit eius actio fortio.

De deroñicia.

Deroneia sunt radices albez subtiles in india nascē tes: q̄ sunt ca. z sic. in tertio gradu: doloz: de mlatu ra z giffa ventostate: maxime in viliua existente placat: z mosium reptilium curant: ideo quidam miscēt eas in magnis antidotis contra venena existentibus. Similitur galanga valet.

De dampnidia.

Dampnidia cali. z sic. sunt in tertio gradu: dolorem epatis z splenis ppter frigiditatem z vuiditatem z do loem capitis ppter pblegima z grossam ventostatem amputat: frōdes eaz lapides frangunt: stomachum nō defectat: vomituz irritat: frōdes eaz cataplasmat: z mosus reptilium curat. Mulieribus in eaz apozimate scidentibus vesicam z vluuã inuāt. Semina calidiosa sunt frōdibus Ele etuarium ex his cum melle: aut cum sapa cōpositum putrefactionem pulmonis z anhelitum extirpat: mixtū cum vino z oleo ro. z guttatim auribus instillatum: doloz carum et sonitus atq; putredo curatur: radix cus otimelle potata do loem epatis placat: eiusq; oppilationes aperit: reniq; z ves sic lapidem frangit. Dampneleon est calefactiuum et hu. onisq; venaz aperitiuū: liuore auferit: z oēm dolorem z oia que sunt de frigiditate extirpat: scabiem z pustulas impetiginem: Vermes pediculos z fursuos mundat: allopriam curat. Haucant tamen ab eo spo. ru. habentes.

De draganto.

Dragantum. i. vitreoluz est quadruplex. est enim al bum vt salq; fit in india: aliud venit de africa: cus ius puluis citrinum habet colorem: z est aliud qd fit in gallia: qd terra francigena dicitur: quartum aliquantu lum est viride: melius est ceteris: qd fit in insula cypri: omne tamen dragantum ca. est z sic. in tertio gradu: oculo rum ex tremitates mundificat z palpebarum: putrida corodit vlu nera: cum succo postri mixtum sanguinē de naribus: aut vlu nera fluentem confringit: superfluum carnem corodit: z fe rida vulnera mundat: vltim minus est vltimum: z plus deo siccatiuum: sanguinem vndeciq; fluat fringit.

De diptamo.

Diptamum ca. est z sic. in tertio gradu: vulnera de grossis et melancholicis humoibus purgat: bibi tum: aut vluve suppositum menstrua puocat: secundinam z motuum carum expellit: ferrum z lignum de

vulnere extrahit.

De enula.

Enula calida est in medio tertij gradus: humida in primo: diuturnū dolorem ppter frigiditatem curat: pectus z pulmonē de grossis z viscosis hu moribus mundat: Ectuarium de ca cōpositum cum melle diuturnus tuffes: z anhelitus z infir mationem curat ventris: mosus reptilium z fracturas lacerto rum curat: sciaticis z arteticis de pblegmate panēbus sub uent: afflute sit sumpta dolorem capitis generat.

De epithimo.

Epithimum cali. est z sic. in tertio gradu: choleram nigram purgat: z in ventre z in intestinis: tolle. p. c. epithimi z liga in panno tenui z raro a prima hora noctis vsq; dum aurora apparuerit: deinde pāno expreso vltimum calectatum cū aliquantulo sirupo violato: cū ppedes leon poterit: fit vniūssim melandolicus. purgat cū cholera m. abscq; vlla deflectione. Halc. opocet dare melandolico 3. ij. cum sero: imagine cui cācer inest. Sed q; epithimi angustiam generat: debet iungi cū amygdaloc: neq; subtiliter pulucrietur.

De epyloco albo.

Epyloco albus cali. est z sic. in tertio gradu: stu machum cū vomitu mīdat: grossos z quercus hu mores expellit. Qui suppositus vomitū puocat: Mulus tamen est: quia suffocationem z angustiam z sinus pim facit: z extrematam frigiditatem generat: pectus si os stomachi auro sensum habeat: vnde ante ellectum modicum cibū dari oportet: ne stomachus fit inanitus: aut os ei' vacuū. Quidã tamen accipiunt illum cū suribus vris cū vel oidei vel nullum nouentium inferat. pessariuz men srua puocat: cōmouet aliam stermitationem: qui cum farina mixtus: z cum melle temperatus occidit mures: si ex eo comederit. Puluerizatur: cū lacte z aceto mitius: z in car cuitu domus perfusus necit muscas. Mictus cū aceto alo pitia curat: miscetur aliq; in colly: hie ad clarificandū vltim.

De eleebo nigro.

Eleebo niger calidus est z sic. in tertio gradu: mo: pbeam scabiem z impetiginem curat: cholera nigram z pblegima purgat: epileptics paralytids melandolicis maniacis z arteticis cōuenit: menstrua puocat. Qui tribus diebus continuis foaminiuis emero: psum appositus aperit eas z mundificat. Similitur auribus grauitur audientibus succurrit. Locus cū aceto dole dētium oie ex eo loto mitigat: cus melle temperatus et super rosuram dentis appositus eos celeriter curat: alopitie inuētus valet: mixtus cū lupinis facit ex coq; a quilo loto mīdat eam a lentiginibus z impetigine. mixtus cum polline oidei: z cum vino cataplasmatius aquam atrinam hydropicorum curat. Quidã dicunt multum esse laxatiuū eliebo: nigri ius pta aquã nascentem z humido loco z obsuro.

De elacteride.

Elacterides cali dus est z sic. in tertio gradu: de quo 3. ij. potatus pblegima z cholera nigra purgat: valet cōtra hydropicos. radix similitur operatur: succus eius auribus distillatus dolozē auferit. Et aplastinatus cum farina oidei diuturna z pblegmatica apostema soluit: in positus cū terebentina apostema velociter vulnerat: flo ctus cum aceto z frigidie podagre cataplasmatius eam edo riter curat: oie ex colono z aceto dolorem dentis auferit: sic eius cum aceto mixtus scabiem mo: pbeam z onnes ma culas corporis mundificat. Mictus in medietas vomitum z egestionem: z menstrua puocat. vnde fit mitius ad boe conueniens. Eius oleum frigida corpora calefacit: valet cō tra impetiginem z totius faciei fouidiam. Sontum aurium z grauitatem auditus amputat.

De ferro candenti z ferrugine.

Ferrum candens in aqua vel vino extinctum: vt dicit: optimam est diuturne solutiōem z vlu neribus intestinum: apozimate man splenis z sto machi mollificat. Halc. aqua in qua ferrum can dens est extinctum data egrotanti inuāt. Sed ferrugo frigida est z sicca in tertio gradu: que in vino instilla

et bibita stomachum confortat. Eum aliquo antido to mixta valet mollifici stomachi eiusque corruptioni: nraos enim co foat: emoroyda curat: plumbum colorem auferit: qui est propter emoroydas. Sanguinis fluxum in mulieribus co stringit: mulieres no coipat prohibet. Eum aceto temo perlati et cocta buxomotes ab auribus fluxentes desiccat: sed ta men bibita grauissimam et dolorem stomachi generat: et sine gultum. Que bibita ex epagio femine magnetis lapidis tem perati cum vino: si potui detur: mortem sine dubio genera bit. Pesarium de ferrugine compositus: fluxum sanguinis stringit: temperata cum aceto et super calidas pustulas imo postita fluxe emoroydas iuuat. Et asphaltata calidam poda gram refrigerat: victa vel imposita super aloppitiam capis los restaurat.

De galanga.

Galangali cali. est et sic. in tertio gradu: stomachum plegmaticum corroboret: inde digestuam adiu uat: ventositatem dissoluit: colicam curat: renibus caliditatem et lubricitatem augmet. Eo modo valet cinamo mum.

De galbano.

Albanum calidum est in tertio gradu: sicus in se cundo. Si de eo pesarium aut fumigatio fiat men strua puoucat: secundum et mortuum fetum ex pellit. Et asphaltatum cum nitro et aceto fossicem pustularum m dificat: tuffim et anbelitum sedat: mixtum cum melle et figia equaliter ponderatis fit bonum electuarijs humidie tuffi et ruitat que fit propter grossos humores: ad pectus descendentes. mulieribus autem epiles pticis et eo fumigatis suffocatio matricis et humiditas epis leptic sedatur. Eius autem suffumigium reptilia fugat. Epi tbumatum super coxopa custodit: a a mofibus reptilium: super dentes dolentes impositum dolorem mitigat: cum vi no foiti piegnanti bantm celeriter mortuum fetum excludit laboia et spasmatu coeuenit. Similiter opo ponacum et serapinum facit.

De gentiana.

Gentiana calida est et sicca in tertio gradu: attenuat m dificat et colicat: opilationes epatis et splenis aperit. s. ij. de ea temperatis cum melle et aqua cali da potuqz batis: et cataplasmatis mofum serpentum curat: pessarijata mensura puoucat: secundum et mortuum fetum expellit. Astarum equo podere idem operatur.

De hermodactylis.

Hermodactyli cali. sunt et sic. in tertio gradu: dolo rem ardeticum et sciaticum et podagricum curant: cum sua enim proprietate grossicium et viscosoz humouum sunt dissoluti: sed tamen molestissimi sunt: quia angustiam et dolorem stomachi generant.

De indico.

Indicus frigidus est et sicus in tertio gradu: sangui nem stringit: vulnera m dificat: apostema dissoluit calorem refrigerat.

De leuistico.

Leuisticum calidum est et sicum in tertio gradu: cf bum digerit: opilatione epatis et frigiditate hu mosis aperit: dolorem stomachi mitigat: ventosita tem et inflationem rugitum et tofionem dissoluit: mensura et vinum puoucat.

De mumia.

Mumia quidam dicunt esse asphaltum: quedam tamen species esse que inuenitur in sepulchris mortuorum. Antiqui enim mortuos ex ea vnge bant ne cito putreficerent: aut vermes producere rent: cali. et sic. est in tertio gradu. valet contra fracturam ossium: frigiditatem neruorum: perc ussionem: fracturam animi capitis et ntericoum membro rum: sanguinem de creatura vel fissuraz in quocunqz los co interiori fuerit: sedat si cum terra sigillata poterit: que si detur cum modico sambuceleon sternutatio puouatur: et pitris dolorem de frigidio mitigat.

De nigella.

Agella calida est et sicca in tertio gradu: ventosita tatem et inflationem grossam stomachi et intesti notum dissoluit: superfluos blicos defecat: eius nulla temperata et potui data lapides renum et vesice frigit: vnam et mensura puoucat: et est contra mofphem album. Et asphaltata cum aceto fit con tra scabiem et pustulas atqz cura apostemata. Ecta in oleo valet reumaticis de grossis humoibus firmatibus puouca ta et ea: potata lumbicos et ascarides necat: febrem pbley gmaticam auferit: trita et cum oleo lentissimo mixta et in auris bus distillata frigidis ventositatem et opilationem curat. Mixta cum sanguine tyri: aut biridinum imposita super imo petiginem: curat: qualescuqz apostema corporis opti me curat. Sternutatio et ea puouata valet epilepticis et pa ralyticis. Fumus etia nigellarum reptilia fugat. Multa pas nem quantitas et eis potata mortem inducit.

De ostentia.

Ostentia sunt dactyli indi: qui frigidis fube et sicca in tertio gradu: purgant choleram rubra et vham: bullientem sanguinem et incidentem refrigerant: acutas febres et cholericum vomitum arcent.

De oigano.

Riganum duplex est: domesticum et siluestre: vtriusqz ca. est et sic. in tertio gradu: siluestre tamen calidius: vnam et mensura puoucat: ventosita tem et rugitum stomachi et intestinorum expellit maxime si sint et grossis humoibus vel abis in digestis: lumbicos et ascarides occidit et expellit si eius apo zima poterit. malicicum dolorem dentium mitigat: foma cium pectus et pulmonem de grossis humoibus mundat: cum sicibus vtriusmaneducatum fudorem puoucat: coxope et eius a posmate loto scabiem et ceteram sanat. Rursum oigano vsum propter pblegma obcuratus clarificat: sic eius cum lacte mulieris auribus inflatis dolorem mis tigat.

De opponaco.

Opponacum cali. est et sic. in tertio gradu: dolo rem ardetici sciatici podagrici de grossis ventositate et viscoso pblegmate placat: cum vino potatum pe riodicas febres et diuturnas egritudines curat: fracturas la rterum solidat: dolorem laterum tofionem tuffim fragu riam et scabiem vesice extirpat: pessariatum aut cum melle potatum eis qui et aliqua cogitatione tremefit subuenit: et in foamine dentis missum dolorem mitigat: mensura puo cat: mortuum fetu expellit: ventositatem et curidum vlu ue dissoluit. Collyrium et eo factu vsum auat. Emplastrum et eo et pice compositu mofum rabidi canis curat. Quo non inuento galbanum idem operatur.

De pipere longo.

Piper longum calidum est in tertio gradu: hu midum in secundo: ideoz sensum gustum cum velocitate non perforat sicut piper nigrum. sue enim humiditatis restitudo prohibet suam caliditatem penetrare: et sic probatur esse hu midum: si diuidatur cito corrodit seipsum. Similiter sinitz ber vt piper longum digestu inde confortat: ventositatem a stomacho et intestinis dissoluit: libidinem augmetat.

De pice liquida.

Pice liquida calida est et sicca in tertio gradu: est contra venenum: de qua vnum coctear eius melle acceptum valet vlnieribus pectosis pulmo nis: tuffes etiam diuturnas et anbelitum curat: Sargarijata apostemata vne et gutturis sus focationem curat: Eum amygdaleon auribus distillata des ficat: humiditates ab eis vlnieribus cataplasmata cum lacte super loca a reptilibus vulnerata cum cera equali pondere mixta sanat: impetiginem et vulnera et etiam anti duricium soluit. Mixta cum melle putrida vulnera mundat et sanat. cum sulphure mixta valet contra farsum et ciner ressitit ne corpus perambulet. Mixta sicca omnia supradicta operatur li cet debilius: sepius tamen miscetur cum emplastris et vngue tis vulnerum.

Ziber secundus

De polipodio.

Polipodium calidum est in tertio gradu: sicum in secundo: cholera nigrum et pblegma grossius purgar: cum crassa gallina coctum placat dolorem ylij qui est de plegmate viscoso: tribus. 5. de eo cum casia fistula potatis piosunt leprosis et melancolicis.

De polycaria.

Polycaria calida est in tertio gradu: sicca in secundo: aperitua: attenuatua: et stomachi confortatoria: appetitum excitat. Pulverizata et cum ovis sacchara potata pblegma et cholera nigra purgatur: mulieribus et eius aposumate sedentibus uricem vulue: et calida apostemata dissolunt: cataplasmata interiores curat emorroydes: et eius oleum eas lefacit et molliciat: et oia venarum aperit: viam et mensuram prouocat. Pessarijata dura apostemata vulue dissoluit. Emorroydis et eius oleo periculis mori aperiuntur. Est etiam bonum meruis et lacertis vulneratis si lana superponatur.

De sauiua.

Sauina cali. est et sic. in tertio gradu: attenuat proinde viam et menstrua prouocat. Sauiua assuefacta sanguines mingere facit. Cataplasma tunc rem ab omni fletu mudat. 5. r. saume cum vi. butyri coctus ad conseruationem butyri missis: quia cum eis. 5. r. succare potui cum caliditate datis fit optima propter dolorem emorroydarum: pro quo possunt poni equaliter frondes cypressi: et alij dicitur casiam.

De sandalis.

Sandalis tribus modis sunt: albus: niger: citrinus: qui omnes frigidissimi sunt in tertio gradu: sicca in secundo. Sa. calidissima natura conuenit: defectu stomachum habentes et cardiacos iuuat: et ad omnes dolores qui nascuntur ex cholera rubea: et ad sanguinem qui est in stomacho. Temperati eius aqua rosarum modicoque capose: et temperosis impositi dolorem capitis de calido mitigant. Eum albugine oui et aliquantulum scariole super tempore cataplasma in humoibus ad oculos fluentibus repugnant. Temperati cum succo solatri vel semperuie: vel portulacae calidum podagrum refrigerant. Membra pterea defecta corroborant: pessipiam curat.

De spodio.

Spodium est quasi cinis. quidam autem dicunt esse cinerem radicis calami in india nascentis: alij autem manifestant esse cinerem ossis elephas: quod frigidum est et sicum in tertio gradu: veterem et vomitum cholericum arcet: stomachum confortat: coloris epatis refrigerat: sincompe de cholera ad os stomachi fluentibus curat: putridas pustulas in ore pueri natas desecat et sanat: si solum seu cum rososacchara super eas ponatur. Eum calida potatum alperam uocem lenit: et foamini dentis immisum dolorem placat. Pro spodio serapinum ponitur.

De sanfucis.

Sanfucis cali. est et sic. in tertio gradu: capitis dolorem et hemeranciam de pblegmate et cholera nigra curat: si caput et eius aposumate lauetur: aut naribus applicetur: oppilationem et grossam ventositatem dissoluit: eius aposima bibulum pdest hydropicis: stranguriam ventrisque dolorem habentibus. Cataplasmatum cum acetumosis reptilium curat: et cum melle cataplasmatum nigredinem sub palpebris amputat. pessarijatam mensuram prouocat: cum sambuceleon labore auferit. Euenit epilepticis: auribus instillatus dolorem et fontis placat.

De stapisaria.

Stapisaria calida est et sicca in tertio gradu: que cum masticia: aut olivano masticata multum pblegma de capite purgat: linguam propter pblegma granatam attenuat vel aluciat. Bargarizata caput de viscoso et grosso pblegmate mudat. Octo cum acetopoloem dentium et gingiuarum putredinem curat. Sternutatio de ea et nigella cum acetate facta iuuat ptericos

de oppilatione venarum: mixta cum auripigmento fit contra scabiem et pediculos: pro quo piterum potest poni.

De squanto.

Squanta calida est et sicca in tertio gradu: viam et menstrua prouocat: apostema in epa: et in ore ventris existens dissoluit. Epas rones et vuluera mundificat: lapidem fragit: sanguines humores arcet: dolorem stomachi curat: apostema eius apostemum confortat: appetitum auget.

De semperuia.

Semperuia frigidissima in tertio gradu: sicca in secundo: et sicca in tertio: refrigerat: et farsum: et pessimas pustulas et ca. curat. Si cataplasma in collyris mixta calida ophthalmia et apostemata oculorum dissoluit: Eum oleo rosarum dolorem capitis de calore soluit: aut de cholera fumo ad caput saliente curat: potui cum vino data: valet contra ascarides: pessarijata humores fluentes a vulua desecat.

De sanguine draconis.

Sanguis draconis est guma de quibusdam arboribus in india et persia nascentibus: qui frigidus est et sicus in initio tertij gradus: loca glandis et alia in dextra bus solidat: et vulnera in interioribus curat: et ventrem costipat. Salie. radices eius arboris viscera de viscoso et viscosis humoibus mudant. Eum acetate tepet: mographi curat: impetiginem superpositus: succus eius in collyris oculorum mixtus visum clarificat.

De satirone.

Satiron calidus est et sic. in tertio gradu: de quo bonus eragis potatis libidinem auget: et cetera desederit corroborat. Salie. t. E. coctus in vini bitum: tes: satirone esse paralyticis vtilissimus: colla post tergum cohera habentibus: si cum vino bibatur vtilitatem et gibbositatem curat.

De thimo.

Thimum optimum est nature: est calidum et sicum in tertio: cum sale tritum et cum acetate pblegma albulum purgat: eius aposima de melle cocti anheliticosus de grosso pblegmate propter eos: siccurit: menstrua prouocat: faciditatem expellit: lumbicos occidit: oppilationem epatis aperit et interuicium emebros.

De turbido.

Turbidus est radix intus et extra equalis: que alij quando est albi et citrini coloris: et inuenitur in arabia et syria: arbor: eius quasi serulacae cali. est et sic. in tertio gradu: a quibusdam dicitur esse in secundo: pblegma atque frigidus chymos et omnes viscosos humores purgat: proinde vtile est frigidis podagre et dolori arteticis: nocet tamen stomacho: si factus gustum. oportet ergo vngi corpus cum oleo violae aut amygdalino.

De yso.

Yso pus calidus est et sicca in tertio gradu: eius aposima cum scibus sicca et melle et ruta coctum apostema pulmonis curat: anheliticosus buturam tussim et catarrum de capite ad guttam et pectus descendentem curat: lumbicos occidit. Eius aposima cum melle bibulum grossos humores purgat: cum scibus sicca manducatum veterem humectat: et cutem clarificat. Eum acetate coctus oculo dolorem dentium amputat. Auribus et quo fumigatis dolorem mitigat: pro quo potest poni sanfucis.

De ypoquidosis.

Ypoquidosis sunt rami in silua nascentes: quos lentigirudo vnius palmi est: plures tamen sunt: sub terra in superficie: qui in superficie terre sunt: longitudo tres tritum vnciarum frondes habent paruos purpureum colorem habentes: quorum radix est rubea: propter nigredinem persusa: habet etiam asperitatem: que sicca est et sic. in tertio gradu: sanguines de quocumque loco fluxat mitissime mulierum confringit: valet diarrhoea et dissenteria.

cataplasmati membra confortant: et putrida vulnera muna discant et deficcant. Siccus oculum fortius operatur.

De pyericon.

Pyericon calidum & frigidum in tertio gradu: vnam & mētra pouocat. Spar venas et vesica mū dūficat: venosum dolores curat: vulne ra deficcata: femoris superat. Cataplasmatum vulneribus ea celeriter curat.

De zinsibere.

Zinsiber ca. est in tertio gradu: humi. in primo. Spar de frigido et humidio oppilatam aperit: glosas stomachi: & intestinum ventositate dissoluit: ventrē humeficat. 5. due ex eo cū calid a accepto viscosos humores purgant.

De zinsibere condito.

Zinsiber conditum libidine augmentat: stoma chum calidat: abum digerit: superfluum isto machi humiditatem de piscibus et fructibus deficcata: pio que piper album vel longum po test poni.

De sedoaria.

Sedoaria calida est in tertio gradu: seca in primo: est contra venens et frigida: reptiliū: insatiāam & appetitū ventositate dissoluit: machi confortat: appetitū exortat: purēdinem cito propter allia amputat: si post allia accepta. Similiter etiā vini odore ab ore aufert.

De medicina in quarto gradu repositis.

Proter nos pūiūq̄ de simplicibus medicinis: vel speciebus medicine dispu tare incipiamus: virtutē in quarto gradu eriscentē: disputare de antiquoūm dicitis qualiter ipsi de q̄ro gradu senserit: ne q̄ in his medicinis particulis dicitur: ar tem medicine ingredietibus insufficiens videatur. Antiqui autem concordati sunt dicentes vnamquāq̄ rem calidam: frigidam: humidam vel siccam esse. Quos quidē intentio ad comparationē tēperā tie humane complexionis fuit. Humana em̄ complexio ceteri bus animalibus tēperatio: est et mediocritas p̄pinq̄uo. Intentio t̄m medicorum est ad sanos custodiendos: id eoz medicinā cōparauerit: hīsan: co: p̄o: b̄. Quocirca cū inueo nim? aliqd̄ sensū gustum nullam facies passionē: sed si ex eo sensus deleterur vt in aqua tepida: intendimus intra quat tuo: qualitates esse: nulla est qualitas dominari: d̄piciatur: quare temperamētū id esse dicimus. Ad si sensus ex eo pa ti conspiciatur absq̄ vilo noūm: t̄m: cognoscimus illud a tem peramento humane complexionis esse translatū in vna qualis tate que ostenditur esse in mensura primi gradus. Si v̄o pa tiatur gust? ex illa re passionē in gerentes: repugnatio apper: noūm: t̄m: aut dolore sensū nō attribuit: cognoscit a tē peramento humane complexionis duobus gradibus esse extra. Rursus si illius rei qualitas plus augmentetur: nocēt sensus pati nequiverit: nisi cū magno dolore: aut cōmō: t̄m: humane complexionis temperē tribus gradibus dignoscit ur excessisse. Ad si sensus super ea nullatenus p̄ualenat: res dimus eam humane complexionis transiisse temperantū que cōsistit in quarto gradu. Et q̄m sensu aliter nequit com̄ p̄endi in quo res destructua ascendere valeat: posterit̄ antiqui in fine quarto gradum: q̄ post destructionē rei nul lam formam inuenit ratio quā possint comprehendere medi ci: tamē duo quartor gradus in tribus partibus diuisere: p̄ncipio: medio: & fine.

De argento vilo.

Argentū vilo calidissimū & humidissimū est in q̄ro gra du: dūcoq̄ pediculos necat & omnia reptilia. Dicitur cum liatris: acto & oleo fit optimū vnguentū ad curandā scab iem et pustulas. Diatocoi, inquit: argenti viuum bibulum

motem inferit: ad quodcūq̄ em̄ membra adierit: percute & rodit illud: euadere tamen poterit qui hoc biberit: iac biben do capinum plurimū et mouendo se. Ad si in igne pouatur destruet et fumum faciet qui pessimum est in omnib? ani malibus. In hominibus percussus sensus et motum volunta rium: vnde surditas paralysis et tremor: vel epilepsia aut mors sequitur. Qui suūmo quilibet appropinquauerit mor mollificatur et deficiūt omnes nerui eius & lacerti. Omnia etiam membra que per motum voluntariū sunt composita: vnde pleriq̄ incidunt paralysim: tremos: & iudicet et amo mate actionis corruptionē: & habent pessimi sunt & pus tridum os: et cerebri siccitatem. In quo loco fumus argen ti viui fuerit: reptilia aut fugiunt: aut moiuuntur.

De antimonio.

Antimonii calidum est et sicum in quarto gradu: valet oculis si misceatur in collyrijs: q̄ necum oculum confortat: & visum acut: et superflua carnem palpēbari: et omne nocu mentum ab eis aufert. Seniores i o ventis habent in oculis mes oculos: q̄ omnem maculā curat: maxime si parū misce cum eo misceatur: vulnera oculoūm sanant: sanguinis fluxum de naribus stringit.

De alumine.

Alumen diuersis modis est: vniuersaliter tamen calidus est et sicum in quarto gradu: est siccū: mū dūficat: viliū clarificat: lapteuum carnem palpēbari: aut alieui? membra rodit: pessima vulnera sicut sarum deficcant: in b̄ bet ne totum corpus perambulet. Eum acido & mele mixtū dentes infirmos confirmat: valet tumidus gingiuis: et san guinem de ore fluentē stringit. Pustulas et scabiem sanat: si ex eo fricentur: aut ex aqua in qua infusum sit lauentur. Dicitur cum aceto & galla equali pondere valet ad cōstru gendum sarum: ne sana loca perambulet.

De anacardis.

Anacardis calidi modis est: in quarto gradu: valet lethar gie et omnibus doloribus capitis de frigiditate et humidis tate ventibus: memoziam custodit: molles neruos cō fortat. Sili autem accepti motes: vel leptom inferit: opo ter ergo vt cum alijs speciebus odoziferis esse odorus.

De allio.

Allium duplex est: domesticum et siluestre. Domestici calidum est et sicum in medio quartu gradus: q̄ nocet caldis natura: acutum em̄ cholera generat: comburent se: sed phlegmaticis prodest et cis qui parat sunt ad paralysim: sperma deficac: oppilationē & grossam ventositatē: dissolu it. vnde h̄ippo. allium solutionem facit et vniuersum p̄nos cat: viliū tamen nocet: q̄ propter multam dissolutionem et deficcationē quā generat viliū deficit: valet contra motus reptilium: et omnes frigidos humores quos tyriaca magna. vnde quidam dicit illud tyriacam rusticum. Diatocoi des: allium grossam soluit ventositas: ventrem dūmetat: lumbicos et ascidas occidit: vniuersū pouocat: mosim ra bidi canis curat. His autem qui malam potauerunt aquam subuenit. Cataplasmatū lacris grossos humores abentibus dissoluit eos: dolorem dentium de frigiditate mitigat: st̄im propter phlegma in stomacho coadunatus amputat: scabiem mōp̄cam impetiginem et pustulas in quocunq̄ loco sint curat: si ex eo fricentur. Cataplasmatū et mensura et vnam pouocat: et secundā expellit cum in eius apozimate sedet mulier. Siluestre allium virtutem habet sicut domesticum: calidus tamen est & sicus.

De arsenico.

Arsenicum duobus modis est: citrinum siccū & ruben: vtrumq̄ tamē calidū est: & sicum in quarto gradu: rubrum tamen minoris est caliditatis: vnde Aristoteles in libro de lapidibus insinuat: q̄ oporet inquit arsenicū ad ignē vsa tur donec fiat albi coloris: & cum eo aliquantulum nitri mi sceatur: deinde si eri rubec madafacto superponatur mutat es in albu colozē. Rursus inquit arsenicū cū serapino mixtū valet alopticē. Eum picte mixtum asperas vngulas lenit. Eum oleo miti pediculos necat. Et oleo ro. mixtus pustulas et emoroydas q̄m sanat. Tritum & cum lacte mixtus mu

Ziber secundus

scas occidit. Et si rubei arsenicum teratur cum iusquiamo et ynguatur ex eo ale vel pecten pilis oculis niquam pilis renascitur in eis locis.

De celdonia.

Celdonia est radix intus et extra citrina et perlucida: cuius sapor est amarus et potius: que nascitur in india. Quidam dicunt esse radicem calami indicis: cuius natura calida est et sic ea in quarto gradu. Succus eius mundat et acuit visum: grossos huiusmodi oculos defecat. Eum vino bibita valet ptericis de oppilatis epatis. Maxima doloze dentibus placat. p. quas omnis celdonia poni potest.

De condifi.

Condifi ea est et sic in quarto gradu: pulverizata et naribus insufflata sternutatione puocat: de quo etiam quantum opus potatum vomitus irritat: vna et mestrura puocat: grossum phlegma dissoluit et purgat et cho. n. attenuat et expellit. Ee rebum mundificat: grossam capitis vetustate dissoluit et in de excicat: fetu post quattuor menses mortuu elicit si cum melle temperati superponat yvule.

De calce.

Calce calida est et sic in quarto gradu: que mixta acis sepo et oleo valet pustulis et putridis a postematibus: yvulnera et omnes incisiones solidat.

De eufobio.

Eufobii ea est et sic in quarto gradu: attenuat et vit. Ideoq. viscosum phlegma incidit et purgat in quocumq. loco co: coposis: tamen angustia: siccitate et discorsatione generat. Ideo opus eius acum mitigare cum melle: cinamo. spica: ca fia: assaro et similibus. Eufobii cum dulle collyrizati valet ca taractis oculis: teperau cum oleo veteri aut amygdaleo: veterem alopitia curat.

De ere vfto.

Ere vfto ea est et sic in quarto gradu: yvulnera mundificat: sternoficitate oculo clarificat: superflua carne yvulneris deo struit: pessimis yvulneribus ne dilatent repugnat: sed lora fit vtile humidis natura sicut emacialis pueris et mulieribus.

De flore eris.

Flore eris ea est et sic in quarto gradu: carne superflua corrodit: visus clarificat: carne nata in naribus: vel in ano incidit: si cum vino mixtus et teperau cum melle: et palato ex coincto putredine palati excidit: sed loco eius ponit barba aaron: que de ere et aceto componit: eiusdem nature est cuius flos eris: plus tamen vit et incidit loca q. flos: p. ea tamen ponitur cum eo ynguatur. ppter yvulnera componit.

De iusquiamo.

Iusquiamus triplex est: nigrus: rubeus: albus. Albus convenit medicina: a nigro cavendus est oino: q. motiferus est. albi. s. h. cum mellisato bibita sanguine yvdecumq. fluit: stringit: somnum praestat: tussim sedat: doloze dentium impositus placat. Cataplasmata calida apostema: et tumores calidos refrigere rat: et in collyrijs mixta calida ophythalmia et tumores et calores oculorum sedat.

De nitro.

Nitru duobus modis est. Unu affertur de armenia. Altez de arabia: nitrum tamen yvniuersaliter est laxatiu: colatiu: et mundificatiu: calidum est et sic in quarto gradu: lauat etiam interiosa corporis: maxime si cum aceto miscat: pulverizatus et capillis asperit: eos subtiliat: stomacho tamen nocet: maxime neruofitatis: mixtu cum portione lactia ea adiuuat: et facit cum festinanter descendere de stomacho. Aristoteles dicit. Illud phlegma mundificare viscosum si cum portio mixtum fuerit. Ysterizati ventre soluit. Eum quibusdam oleis temperati corpus ante rigore febris inunctu: febre prohibet ne veniat: sudore puocat. Et aceto gargaryati sanguisugae a gula excludit. Eum oleo valet albedini oculo. Eum aceto aumbus distillati sonitu grauedine et ventositate auert humores etiam ad eas curretes defecat. Eum aceto potatum fit contra motiferos fungos: et nocumentum ab eis factum curat: et mulieres de quaru yvulso putridi fluit huiusmodi mores iuuat.

De nasturdo.

Nasturci duplex est: albus et nigrus: vtriusq. calidum est et sic in quarto gradu: pectus et pulmonem de visco phlegmate mdat: de quo trite. s. v. et cum calida potate ppter soluit: et ventositate intestinoz ppter colica passione dicitur vit. Assum et p. pinatu ventres et nimia gesticione compingit: valet etiam in remanone: discorsitate intestino de frigiditate. Diaco. Nasturci ascarides et lumbricos occidit: et tamen splenem dissoluit. Loizam et pullas curat: de quo dicitur midus fumigatis reptilia fugant: tritum et potu datus valet morphe: copore quocumq. et eo lauto similibus operati: peratum cum aceto et sic impositu mitigat dolozem.

De opio.

Opium frigidum est in quarto gradu: sicus in primo: de quo sumptu in modis vniuersi obici stupescit: sensus ne possint sentire doloze: puocat somnum: valet etiam insipientibus et dissolutione patientibus. Sumptu etiam puocat somnum moderatu. Multa tamen ex eo quantitate accepta lumina naturalis caloris extrinsecus: maxime quibus calis naturalis est defectus et accidentaliter dominatur: copobus eorum: sicut ptericis: et insipientibus: his etiam motiferi est. Sed si aliquantulu opii cum oleo rosato temperatur: fronti et temporibus intigatur: cholericos doloze capitis ampuat. Et dandragoa eodem modo facit.

De picro.

Picrotum calidum est et sic in quarto gradu: lingua vit nimium: phlegma attrahit: ideoq. detrusus de frigiditate et humiditate dolentibus valet: sic imposita detrit: aut gargaryse mundificat etiam guttur: et vna de phlegmatica humiditate: et lingua aggrauata de phlegmatico vbiore alleviat. Alexander et Stephanus testantur picro tritu et cum melle potatum epilepticis valere. Et oleo etiam suspensum aut naribus applicatum subuenit infantibus epilepsiam habentibus. Eum oleo mixtum et docto pectus inunctum ante rigore accessione cum venis p. biber: valet etiam paralyticis et neruorum mollicie tunc copois de frigiditate et humido: tunc copore eo peruncto ei sudor puocatur. Stupidiq. p. eo potest poni.

De petrelo.

Petroleum est olei cuiusdam lapidis cuius color est nigri ger habet fetorem et horribilem odorem: calidum est sic in quarto gradu: puocatur in habet attrahendi sicut de his quibus partibus: valet catarractis: et panis oculis: maxime si suffocatione curat. Si naribus applicet aut et eo fumigetur aut yvulve superponatur humores huictes a yvulve defecat: habentes suspitione epilepsie si et eo fumigetur: mor ea potantur: potatu cum castoreo et vino mestrura puocatur: doloze lateris placat. Eum aceto potatum sanguinem coagulat vbiq. eliquat.

De pipere.

Piper est semen cuiusdam arboris in india nascentis: que habet radices quasi costum: cui fructus sunt quasi flosculi. Et dicitur piper longu quoz cocantur paruis granis sicut est miltu impletur: q. cum tepus maturandi peruenit sunt eis quasi iumperi: vel gingiue feminibus plene q. dicitur piper. Sed quoz quot et siliquis ante completa maturacione ab arboris auferuntur sunt albi colosis femina lenisq. superficiem de vocatur piper album. Eoz aut que maturandi in arboris: fit coloz: niger et superficies aspera. vnde Piper nigrum calidius et siccus est albus: et propter hoc canthi deo derunt piper album ad confortandu et parum calidius: et nigrum ad incidendum et vendum nimisq. calidius: album enim calidum est in initio p. m. gradus sicus in fine quart. Nigrum enim calidum est in medio quart et sic cum in initio euadent: vtrumq. tamen in insipientibus et insipientibus stomachicis de frigiditate patientibus neruoz dolozem placat: stomachum yvniuersum et pectus mundificat. Vniuersum cum frontibus lauri tonsonem ventris mitigat. Vniuersum phlegma viscosum dissoluit: mixtu cum collyrijs valet obfcuritate oculorum de phlegmate. Et si oleo tritum et copobus inunctum ante febris rigorem cum procladibus ampuat.

De ruta.

Curta duobus modis efficitur domestica & siluestris. Siluestris calida est & sicca in quarto gradu. Domestica in tertio: verum grossum pblegma & ventositate stomachi & intestino rurq; inflationem & singultu dissoluit. Et os emellit, bibita spuma defecant & desiderii coccus moistificat. Est em coeueniens inferius in actibus: q; ventositatem & inflationem ab eis excludit. Cocta cum oleo eiusq; apomate sumpto oem ventositatem & viscositate pblegmatica dissoluit. Cocta cum oleo & distillata melius operat eadem: q; si inuenerit lympha & alcarides occidit vel excludit. Cum vino cocta & pota tavalet hypocausta: mixta cum succo marari & melle & collyrio et ea coposito valet obscurant oculor; et incipientibus cararactis. Manducata vna & mestrina puocat & mosius reptilium curat. Cataplasmata cum melle valet impingini moribee & scabiie.

De sale.

Sal quattuor modis efficitur: est em qm fit in salina coe: et est sal gema: & est indicum: cuius color: pertinet nigredini. est & aliud qd dicitur napticia. aqua coagulata fluxa de petroleo. Omne tñ sal ca. est & sic in quarto gradu: fed non equaliter copora custodit: & putredine ab eis mīdat. In auro etiā ru boreem augmetat: & in argento albedine: grossos & duros hu mores eliquat & defecat: cōcludit copora: prohibet natura loem colicē ne dissoluat & corrūpat: pessimas vulnerebus postus eis ne dilatent repugnat: mixtu cum oleo & mēbris pure labor fatigatis inuncto oem dolorē: ab eis aufert. Sal pulsatū cū yfopo & aceto. pphbet farinā ne sana loca peribulet: cum semine lini cataplasmatū mosius curat reptilii. Sal gema purgat pblegma suaui teret est vtiliss q; sal coe. Indicum purgat pblegma & cho. ni. et dueros putridosq; hu. velociter facit a stomacho potione descēdere. Hippaticum calidius et siccus est ceteris: mīdat facit: cōssoluit: copons purgēntē amputat: superflua carnē palpebrarū corrodit.

De sulphure.

Sulphur calidē est & sicci in quarto gradu. Dūscio. Sulphur calefacit et diuturnā tussim maturat et mitigat: sanie pectoris excludit. Cum aceto mixtu valet scabiē & impetigini et allopitice: arbore et eo fumigata aqua. poma ab ea occidit. In strofa aut rubei panis: et eo fumigenf sunt albi cū ueris. Dicitū cū melle & nitro scabiē valet & pustulis. Puluerisatum copositis stratu sudore egredi pphbet: reuma et catarrū curat. Cum aqua & nitro mixtu calidā podagrā miti gat. Aristoteles dicit aquā sulphureā pustulis: scabiē: impetigini valere copositu: inde lauat. Mosius reptiliū & leonum & diuturnas febres melancholicas atq; dolorem vulue pla cat. Mulieres coōpere nequētes ppter humores accumulos vulue excludit.

De semine papaueris.

Semē papaueris nigri frigidū est in initio qñi gradus: sicum in medio: bibiti constipationē ghat: naturalē calorē dissipat: eiusq; lumē obscurat: p inde nocet quib; calor defecit: est sicut yctericiis insipientib; quib; humiditas cerebri defecata est: naturalē est capiti defecit: & sensus des perdit: atq; atale infertur: tūc vñ alioq; et eo modicā dam; quantitate cū vino q; eis q; solutionē patiunt: & mulierib; de quarū vuluis multi manant humores: et illud nonnunq; in frontib; cataplasmanus vigilias patitē. **De sinapi.** **S**inapis ca. est & sic in medio quarti gradus: humiditatem capitis & stomachi et grauitate lingue et tumorem plenis dissoluit. Apiti cataplasmata lethargia & alopitias curat: gargarizata & masticata pblegma capiti & oim instrumētū lingue excludit: nari; applicata seruat: tione puocat: epi lepticos excitat et vtrē dissoluit: valet em dolorē qui est de pblegmate & cho. ni. humores interi; exstētes extra ducit.

De nitibimalis.

Nitibimalis ca. sunt & sic in quarto gradu: cho. ni. et pblegma grossum & viscosum purgant et aquā crinā hydrosipi colub: sunt tñ angustios: qñ multa quantitate accepta pro; coōbum morte inferat: debent ergo pdiri cum rosis diaga gant mastic: cum melle poten. **De thuyta.** **T**huyta fri. est & sic in quarto gradu: superflua carnē vul nereum defecit et bonā crē generat: humores; ad oculos fluentib; repugnat. Dicitur collyris curat vulnere: tumores & pustulas scissurā manuum constringit.

Huiusq; compendiosa disputationē simplicis medicinē: et insumentum vniuersaliū cuius nature sit: ostendimus: de hinc dispositionē vniuersaliū morib; et que medicina simplex siue coposita sit. Quorū rationes deo ammente subleberit.

Capitula libri tertij.

- De origine diete. **Cap. i.**
- De orens omnium egritudinum. **Cap. ij.**
- De simplicibus medicinis et compositis. **Cap. iij.**
- De simplicibus medicinis oculorum. **Cap. iij.**
- De medicinis compositis oculorum. **Cap. iij.**
- De cura febris ephimere qd fit ppter calorē solis. **Cap. vj.**
- De cura febris ephimere propter frigiditatem. **Cap. viij.**
- De cura ephimere propter balneum. **Cap. x.**
- De cura febris ephimere propter cibos et potus. **Cap. x.**
- De cura ephimere propter ieiunium. **Cap. x.**
- De cura febris ephimere propter laborem. **Cap. x.**
- De cura febris ephimere propter bubones. **Cap. x.**
- De cura febris ephimere propter vigilias. **Cap. x.**
- De cura febris ephimere propter iram. **Cap. x.**
- De cura febris ephimere propter angustiam. **Cap. x.**
- De pthysi et ethica et eius cura. **Cap. xvij.**
- De signis & causis ethice et pthysis. **Cap. xvij.**
- De diuisione ethice. **Cap. xix.**
- De ethica simplici et eius cura. **Cap. xix.**
- De ethica que fit propter alios morbos. **Cap. xix.**
- De balneo aque calide. **Cap. xix.**
- De cura pulmonis vicerati. **Cap. xix.**
- De pthysi sine febre. **Cap. xix.**
- De pthysi calida. **Cap. xix.**
- De febre que dicitur caupon. **Cap. xix.**
- De sincopi et eius cura. **Cap. xix.**
- De yctericia et eius cura. **Cap. xix.**
- De febre inflatua et eius cura et de frenese. **Cap. xix.**
- De febribus putridis et earum curis. **Cap. xix.**
- De synocho ex putredine sanguinis. **Cap. xix.**
- De febre tertiana et eius cura. **Cap. xix.**
- De febre quotidiana et eius cura. **Cap. xix.**
- De particulari cura febris. **Cap. xix.**
- De bemitriceo et eius cura. **Cap. xix.**
- De febre quartana et eius cura. **Cap. xix.**
- De epiplas et eius cura. **Cap. xix.**
- De liparios et eius cura. **Cap. xix.**
- De febre que alios morbos sequitur. **Cap. xix.**
- De dispositione interpolatarum februm. **Cap. xix.**
- De tertiana interpolata et eius cura. **Cap. xix.**
- De tertiana nottha et eius cura. **Cap. xix.**
- De cura quotidiana febris. **Cap. xix.**
- De cura quartane febris. **Cap. xix.**
- De cura duplisis quartane. **Cap. xix.**
- De curis apostemate et sanguine. **Cap. xix.**
- De triplici materia apostemate. **Cap. xix.**
- De cura apostematum ex pblegmate. **Cap. xix.**
- De cura melancholici apostematis. **Cap. xix.**
- De cura seropytharum et verrucarum. **Cap. xix.**

Incipit tertius liber.

De origine diete. Capitulum primum.

Divina sapientia: et ois scientia: oisq; pietas ab ipso sunt: qui vixit in eternū: creatus oia simul: visibilia et invisibilia: qui formauit hoīem ad sua imaginē et similitudinē: & inspirauit in factē eius spiraculum vite: ipsum in paradiso constituit: salubris dietā dedit: vt de ligno pna radice comederet: sed de ligno sciētie boni & mali nequaq; tetaret. Quā diēta si seruauisset ab aliq; egritudine nō lederet. **S**u dicitū est. In quaciq; die comederis ex hoc: morte morieris. At q; pnamus homo dicit omnipotes salubrem suadente diabolo non seruauit: in mortifera egritudine per multa tempora lacendo permansit. **S**iliosq; ipsum participes egritudinis genuit: quoniam quādam dei digito hominem de virgine nasciturum; dietamq; omni

etis seruaret vel seruaturū dixerit. Quidā in humano spū
hāc egritudinē mortiferā nō aperte cognoscētes: a qua omnes
corpūs egritudines intrinsecas: & extrinsecas pceden
tes: eas nōnullis medicaminibus curare tentātes. i. auras
renit: virtutes simplicū: quantitatē gradū vtilitates spū
ignozantes: per tēpus & tēpora inutilia medicam: in a cōpos
suerūt. Quidā cōtra supāscripta rationally dūmo au
pilio cognoscētes: egritudines alias extrinsecas: alias intrin
secas: & extrinsecas & intrinsecas esse dixerunt. Egritudines
igit qdā sola dicta: quedā simplicū: quedā cōposita: quedam
diuino medicamine curant. vñ Salenius. Ilemitritus in
quit magis diuinis q̄ humanis medicaminibus curatur.

¶ Cum omnis egritudo mēdo vni corpōis accidat: & non
omnib9: febrib9 autē cōtrario: qm̄ corpūs p̄ eam int9 & extra
patif9: & nocet spiritib9 & virtutib9 & actionib9 naturalibus
omnib9: oportet: p̄cū est vt de curis febriū disputem9. Sed
q̄ operatio medicane tribus modis cōstat: dieta: pharmacia
& cōtura: & d. eta omnū medicinarum pars fit dignio:
merito ab ipsa est incipiēdū. vñ Salen9. Sanauī multos ne
fretos paralyticos: fere etiā epilepticos necmō & diuersis
modis apparatus sola dieta. Dieta ergo duob9 modis est
necessaria. Vno in sanitate custodiēda: cui9 tēp9 & ordinem
& qualitatē: & quantitatē: numerū in suo loco dixim9: cū
de custodia sanitatis disputauim9. Secūdo in infirmitatib9 cur
andis & maxime febrib9 est necessaria: de qua in cōpeten
tibus locis disputaturū sum9. Si quis questioē qd̄ disse
rat inter cibū & medicinā: ita respondēt est: medicina per
qualitatē calefacit & refrigerat corpus: cib9 vero crescit
& augmentat corpus propter cōmunitatē quā cum eo habet.
Febres itaq; aliqñ dieta: aliqñ pharmacia: qñq; cōtura
curantur. Sed cum om̄ rēsi condito: & cognitō: in cui9 ius
risditioe oīa sunt posita: omnes viles fecali per septēnariū
numeri distinguere voluisset: quā in septimo in potem adā
spū veritat9 diffudit: q̄ solē & lunā & stellā in ānoz & mēsi9
vtilitatē: vt ex elemētis subsistētia corp9 s9 magis & minus
essent diuersa cōstituit. Quoz varietate egritudines quedā
in. vñ. quedā in. xiiij. quedā in. xxi. terminat: quoz amb
guitates aliquas in libris supiorib9 enucleauimus: de qua in
vltimo capitulo decime partice theozice disputauim9.

¶ Quod dictū est in creticoz numero: illud idē in dieta et
in dōctis medicinis & pharmaciā & medicinarū opatiōib9
obliuioni ne tradas. Illumoz itaq; cōputato vniū cui9 s9
s9 dantis & accipiētis: est lune & planetarū per septēnariū
numeri creticoz sapientia dictarū omnū egritudinū scien
tiam in arcana tui cordis deo annuente firmiter p̄ualebunt.

¶ De dietis omnū egritudinū. Cap. ij.

Diētines itaq; quedā vniuersales: & quedam
particulares dicunt. Vniuersalū quedā cōtinue:
& quedā interpolate. Particularū quedā intrin
secas consistūt: quedā vō extrinsecas apparent:
de quibus oībus satis in theozica disputauim9.

¶ Similiter & dieta tribus modis fit: alia subtilis: alia grossa:
quedā vō medicocris. Subtilis bonū & malū nutrimentum
p̄stat: corpus grossa cōuenit laborantibus & calidū stomā
chum habēntibus. In infirmitate curāda nullo modo est
cessana: nisi infirmus vsus fuerit ea. Medicocris tēperate cō
plexioē est vtilis. Sā. in lib. subtilis voluminis. Cum vniō
inquit & sana corpora cōstruunt: in infirmitates multas et
diuersas curant: vt nō alie essent in cōpōze (als necessarie)
medicīe. Q̄is itaq; cib9 & corp9 recepit9: aut mutat corpus:
aut mutat a corpōe. Cui9 corp9 mutat aut actualiter aut po
tēstatiue. Q̄s ergo medicū naturas & qualitates diuersas
noscere cibozū et potūū. Decet etiā omnū egritudinū suar
um q̄ causarū accidentū habere noticiam. Congruit em̄ ei
quibus medicaminib9 vel simplicū vel cōpōstis oēs egr
itudines curent. Sed de his oībus satis in theozica disputa
uimus: nunc de curis omnū egritudinū disputemus.

¶ De simplicibus medicinis & cōpositis. Cap. iij.

Quibus ergo q̄ scientia simplicū medicinarū nō
sola ad infirmitates curādas: vericiā ad cōponē
das medicinas est p̄leuāda. Hāzū quedā humo
res de ore extrahūt vt p̄tiritū: lapatiū: staphisā

gria: capparū: ficus mature: laudanū: mel: papauer: ab
sintū: oiganū: raphanū: yua sine femine: sinapis: yelido
rum albus: elateriū: thūm: onfalco: anisū: cocogonidū:
alppita: rubea: ballamū: amene: ficca: fer. vñ.

¶ De purgatis per nares.
Quedā per nares humos educūt: biete: sic
cus ciclamini: cortices de radicibus: mactapū: cocogoni
dium: amene: pellicebō: albi: onfalco: d. balli: folia: oīa
rum mollis.

¶ De purgatione per oculos.
Quedā vō de oculis productū vt in elyptio: tēti: venae:
arsūgia galline: anatis: oleus nardini: nardus: ciclamini:
optū: serapiliū: dauca: apū: malagranata: p̄siliū: pellicebō:
alamerū: ruta: castoreū: lilyos: ematpites: anferius adp̄
fel: simūma: calce thos: sulphur: siptera fistula: vñ. sepe: cō
ter: libani: r̄y: armoniaci: squilla. **¶** De purgatis p̄ aures.

¶ Sunt et alia que per aures educūt humos vt elauri
num: p̄per: fel leonis: ciclamini: biete: succus: cappans: radis
ces: cocogonidū: bdelliū: castia: galbanū: pellicebō: albi: cō
tion: argilla.

¶ Que vniū mouent multa lū: diuersa: de quibus sup
p̄ diximus in precedētī partūcula. Quob9 em̄ amplius ve
ducit sanguinē per vinā. Capudū vel catapūda q̄dā
per vinā educit. Si quis cum cocā cum vino & cōmelle et
mulla bibat: euacuat & bene purgat.

¶ De purgatione splenis.

¶ Similiter sunt quedā que per vinā de splene educunt vt
tiramū semen: caros: gerti: p̄mū: igni radis: cap
paris radis: scolopendri succus: daugū: anisū: fēn. es
gani radis: & pulegi: cologindia agrifolis: bichenacide: mē:
postulaca: scopio marinus & iustocatus in vi: capūm vi
num potatū.

¶ De purgatione epatis.

¶ Que epas purgat per vinā lū: bec: agni sp̄ma: sella
dauc: marari: balli. capūm: anisū: d. octop: cō: lūm
solia: absinthiū: sinirima: anagall: menta: squilla: apū: fē
ler: iringi radis: epithimi: deocoto: asari.

¶ De purgatione renum.

¶ Sunt & q̄ renes purgat vt ap̄ semē: pip̄: p̄stina: q̄
retum: porrus: dauca: cretici: peouie radis: vñ. sepe: cō
albi: semen melonis & cucumeris et alia multa.

¶ De purgatione petecosis et pulmonis.
Sunt autē que de thozice humores educunt vt castoreū
sup carbonēs fumarigatū si trabaf intrinsecas: cocū iuuat pul
monem & cerebrū: castēte frigida & yu. distipant: sp̄ca
nardi: p̄ electuario data deficiat reumata capinis & thozic
silybi: et quedā alia.

¶ De rarificandis corpōis.

¶ Sūt et q̄ rarificant corpus vt camomilla: mulas: thozis:
libanū: cucumeris agrestis radis: nitri: oleū vñ: abocotū
vñ.

¶ De codenandis vñ.

¶ Sunt & que condēstant cutē vt oīa frigida sicut tribus:
p̄siliū: postulaca & similia. **¶** De vlcantib9 curis.

¶ Sunt & q̄ vulnerat cutē vt cātarides: fer acetū vñ: oēs
none: q̄ habēt flores vt palma: allisū: cimen siculnee vñ. calca
cemenon: stiperea: ferici: tēsi vñ: capita: sardinarū vñ: r̄
auripigmentū: sinapis: calx: vīna non extincta.

¶ De acatranandis.

¶ Que cicatrificant sūt: simpbitū: spodiū: splatar vñ:
et bis similia. **¶** De egritudinibus extrensis
partibus corpōis cōtinuis: q̄dā egritudines inuē
niunt que simplicū medicaminū curant: quedā vō cō
positis. Simplicū quoz medicamina lēngines curant si cō
pōino sanguine vngant. Sicut & cāri cōne de capite co
nis superappositio mirabiliter curant. Pāmus quoq; capū
rum succo papaueris nigri in oculis misto subulis fit p̄
sum: et perfectissime curat. ycus scopionis struce: galli
supposito dicitur. Similiter & de intencōib9 p̄ssionib9
vñ. vnde Sā. si peonia collo puenit p̄ssionē: epilepsia liberat. Amplius colallū in collo mulieris ligatū
o: i stomachū dolētis p̄stat. Amabū q̄ cum vino potatū
mūlcem a fluxu sanguinis liberat. Daqnetes: radis fer
licis: tercebentiana: radices cāme: dīptamū: becomia fer
rum: sp̄inan: lignum: si in corpore sīta fuerint: sua virtute

attrahunt siue simplicia siue cōposita superponant. At qm̄ curā om̄ egritudinum ex simplicia medica impossibile est fieri: necesse est vt de cōpositis medicinis disputemus.

De cōpositis medicinis.

De cōpositis quedā acutas febres extinguunt vt sirupus de ribes: electuarij p̄sillitici: sirup⁹ nenufarinus: rosaceus viol. ⁊ his similia. Quedā interpolatas febres extinguit vt musarubea: encaedarij ⁊ hmoi. Quedā venenatos liberant vt tyria: metridati: ⁊ de simplicibus vt allij: pimpi nella. Quedā p̄ paralyticos adiuuat vt opoparia: scira: sel tber: ⁊ de simplicib⁹: calio: cico: scifa: ⁊ alia multa. Quedā cas p̄balangicos: epilepticos: apopleuticos: scoto: ma: tcos adiuuat vt selite: soya: ⁊ hben: p̄terlogodij arabicij: theoz doctoz: euporgisticon: ⁊ q̄da alia. Quedā p̄ spiritūaliū m̄ b̄ozum passionē augerit: p̄terlogodij: dialacea: leticia gas lien: diacturma: elemiferis ⁊ his similia. Sūt ⁊ alie que passioēs cibatiōis m̄ embroz excludit vt diafilcon: diaro: dion: omoualia: trifiera: saracenia: triafandali: diachofy: antidotum: scopionis: erithe ⁊ multa alia. Sunt ⁊ q̄ passioēs generalit̄ extinguit: vt serpente: diamarte ⁊ similia. Que ar teticos ⁊ staticos curat: b̄e sunt vt b̄idice: hieralogodi: oleo petroli: ⁊ de simplicib⁹ vt ciconie: stercus: ⁊ h p̄. xxx. annos passio fuerit taphus barbafus stricta folia habes: ⁊c multa alia.

De simplicib⁹ medicinis oculoz.

Culci em̄ qm̄ in excretionē digni: oq̄n̄ parte noj stri corpoz sunt politi: necesse est vt de eoz cū noj simplici⁹ ⁊ cōpositis differamus: incipiendū a simplicib⁹. Aīa calidior est ceteris gūmis: incēdit ⁊ dissoluit. Serapiniū calidū ⁊ subtile m̄dificat ⁊ extenuat maculas oculoz: valet cataracta oculoz ⁊ ob scuritatibus q̄ sunt ⁊ turbiditate. Euforijū subtile ⁊ incensuum. Oxyryca ⁊ sic. est in secūdo gradu. Opipiū frī. ⁊ sic. in quarto gradu. Hīma frī. ⁊ sic. opilatius Dragagantum similit̄. Sarcocola defecit ⁊ solidat sine nocueto. Amoz niazum apothema oculoz mollificat ⁊ dissoluit. Salsanū valet vt serapiniū. Tpus ⁊ opoponaci similit̄. Hec de gūmis sufficiunt.

De succis.

De succis p̄positioes cōfortat ⁊ refrigerat. Scatya similit̄. Madragoia refrigerat ⁊ doloz placat. Oyarriū valet cas taractis ⁊ maculas oculoz m̄dificat. Fringitū tumorē oculoz dissoluit. Amomilia dissoluit. Altea vulnera solidat ⁊ maculas m̄dificat. Amidiū opilat ⁊ refrigerat. Oculi liti calidi in s̄co gradu rēparati in humiditate q̄da suspiciōis talis habet: vñ m̄dificat ⁊ attenuat grossitate sup pupillā oculoz nascētē. Hec de succis dicta sufficiunt.

De florib⁹.

Rosa refrigerat ⁊ dissoluit. Demite similit̄. Balsam⁹ defecit ⁊ cōfortat. Flos papaueris siluestris valet exco riationi oculoz. Flocus tumorē oculoz dissoluit ⁊ sanguinē auferit. Hec de floribus dicta sufficiunt.

De folijs.

Folijū apothema oculoz dissoluit. Asariū dissoluit ⁊ carnē minuit. Lauri in vino coctū doloz ⁊ tumorē oculoz dissoluit potenter. Betonica p̄fios oculoz curat. Hec oia folia et frondes sunt.

De lignis.

Oleum ⁊ spica attenuat ⁊ dissoluit. Amomij m̄dis sicut. Agni ebent m̄dificat cataracta oculoz: ruboz (alibi ar boz) oculoz m̄dificat. Salsali cū albugine ouis ⁊ sarcocola rēparat in tempoz: postin humoibus ad oculos fluētib⁹ repugnāt. Aīa de virtutibus lignoz sufficiūt.

De seminibus.

Simi semē tritū in oculis missum p̄nū auferit. Simiū num puluerizatū ⁊ mirtum cū albugine ouis: ad puritum ⁊ modicationē oculoz: ceras salis est. Sclare semen p̄num oculorum tollit. Semen lapule vel ficus eiusde q̄ nō potest eueli de pannis nifi cum plijs pannotum: eius semen est quasi grossi pediculi. expressit ⁊ in oculis missus vngulas ⁊ pannos oculorum tollit. Silla repugnat humoibus ad oculos fluentibus. Piper longum prodest eis qui ab hōza nona incipiunt n̄p̄i videre. Hec de seminibus sufficiunt.

De metallis.

Amatites defecit ⁊ valet asperitati palpebarum: car

nem superfluum m̄dificat. Arseniū rodit ⁊ incendit. Es ystum vulnera solidat. Salsantum confringit ⁊ defecit ⁊ calefacit. Frys ergo carnem minuit ⁊ attenuat. Zar⁹ multum rodit. Cerua defecit ⁊ infrigidat. Plidum defecit. Ferrugo defecit ⁊ confringit valet: contra pufulas spu mofas. Lathimia cōstringit ⁊ defecit ⁊ m̄dificat: q̄ incensa ⁊ lota agit vt superflua sine punctioe: tuat etiam oculorum vulnera quia ea defecit maxime sine vitē humidā. Am̄ timonium stringit ⁊ defecit. Scoua eris grossitū palpebarum dissoluit. De virtutibus metallorum hęc dicta sufficiūt.

De naturis ⁊ speciebus salis.

Sal m̄dificat ⁊ defecit. Salsif sal armoniacum. Hittū colatiū ⁊ m̄dificatiū valet albedini oculorum. Spuma maris vulnera oculorum m̄dificat. Sal napticum calidū ⁊ siccus ceteris m̄dificat dissoluit ⁊ superfluum carnicū palpebarum corrodit. De natura salis hęc sufficiunt.

De petris ⁊ terris.

Tutia defecit ⁊ infrigidat sine dolore: maxime si lota est valet etiam vulneribus ⁊ pufulis: hęc petra sanguinis oculorum. Petra molendini foliū grossam lipitudinem oculorum si in collyrio m̄taz. F. Aer maris vuiditate oculoz dissoluit vel defecit. ⁊ coz maculas m̄dificat visus curat ⁊ clarificat. Dragantū. i. vitreolum extremities oculoz m̄dificat: ⁊ palpebarum putrida corrodit vulnera. De naturis petraz ⁊ terrarum hęc dicta sufficiunt.

De medicinis sumptis ab animalibus ⁊ auidis.

Sanguis colubinus ⁊ turturis petri sanguinis oculorum ⁊ ipsum sanguinem oculorum tollit. Stercus colubis barum omnē tumorē oculorum auferit. Fel perdis sicca maculas oculorum tollit. Omnes felliculi ⁊ maxime auium de rapina videntium sunt calidi ⁊ sicci ⁊ attenuati: sed perdis ⁊ vulturis vtiliores: quia maculas tringit: amoz extirpat. Albugo ouis cōfortat ⁊ opilat. Lac mūdāt ⁊ lauat. L. A. hōzē ca. ⁊ sicci maturat ⁊ incēdit. Stercus muris grossitudinem palpebarum potissime tollit. Stercus lacur marum albos oculū potissime soluit. Cornu cerui oculis clarificat ⁊ materiam ad eos fure perhibet. Husca oculos curat. Virgula simi incensā ⁊ sit subtilissimum puluerē redacta oculū maculas tollit. Hēba que vocatur pes columbum super fere cataplasmata lachrymas oculorum stringit. Urina pueroi oculis clarificat. Sericum m̄dificatiū ⁊ colatiū est.

De medicinis cōpositis oculorum.

Cap. v. Ognitis virtutibus simplicium ad curas oculoz pertinetium: de cōpositis medicinis sermo babeatur.

Composita medicina est multimoda: vt collyria

emplastra fumigia vnguenta: de quibus omnib⁹ in suis locis dicemus. Sed quia in medicinis oculorum sunt sepe metalla: quia oculi acutissimi sensum habēt: cum eozū medicinis humidā visco sa miscant vt metallina confirmet: ⁊ quātū conuenit immiscerit debet: lenit⁹ sit ⁊ non aliquid asperitatis faciat. Quod facit fenugrecum: licet albugo ouis: gūmi dragaganti ⁊ similia. Passiones aurum: marium alioquin: membrorum: ⁊ magis cōpositis medicinis practens particula disputabitur. In hac particula. xxxij. continens capitulum de febribus ⁊ apo stematibus sequitur disputatio futura.

De his que dominantur medicinē.

Quattuor sunt que dominantur medicinē. i. materia: forma: artifer ⁊ perfectio. Materia medicinē sunt humana corpa ⁊ videlicet subiecta. Forma medicinē: temperamētum est complexionis corporis siveq̄ complexionis perfectio. Artifer est ciuis ⁊ medicina cum eis operata. Perfectio em̄ est regimētū sanitatis custodiē: ⁊ infirmatē ad sanitē p̄ducēs. Omnis questio de esse r̄fisioni opposita: fm̄ n̄p̄ r̄i q̄nis debet fieri n̄terus r̄fisionis: vnde Aristoteles Inuestigatio inquit rerum cum equali fit numero. Sed q̄ hęc philosophica est disputatio: de his hęc dicta sufficiunt.

De cura febris ephimerē q̄ fit propter calorem solis. Capitulum. vj.

Ziber tertius

manuū puellarum vinctis de oleo nenupharino ⁊ viol. In tē
 poribus ponimus cataplasma qđ. ꝑ. sandali albi ro. farine
 ordi alati. oia puluerizata cū succo sem puitu temperetur
 aut cum aqua ro. aut oleo ro. cū modico aceti misto rosādū
 est fronti ⁊ reposito. **C**ataplasma ponim⁹ super epur et
 stoma. qđ. ꝑ. sandali albi ⁊ ru. añ. 5. ij. ro. 5. ij. ⁊ ꝑ. corticū
 curbitē. 5. iij. frondis viridi violarij. 5. iij. capbo. 5. ij. tēpa cuz
 succo temperuic. Simit in pamilto frigide frondes pos
 nantur vt salicis mirre rose ⁊ faurē. ⁊ sepe rorem⁹ sup eas
 aquā. **P**onimus aut infirmū vasa magna argillosa et clas
 rillim aqua plena: ⁊ mittimusaqvinius in aliud. **L**auan
 dum est quocq; ne vngatur aut cataplasme⁹ caput de oleo
 alisve cataplasmatib⁹. **Q** si vigiliis habuerint iugimus in
 cataplasmate quod super frontem ponimus ⁊ reposito⁹ se
 men papaueris ⁊ lactuce. **S**i aut dolo: capitis nō cessauerit
 necq; infirmus reuma aut tussim habuerit: fomētē⁹ caput
 cum aqua calida in qua coctū sint viola camomilla ro. oideū
 mūdātū. **Q** si ad dolo: nō quietur in undimus sup ca
 put eorū lac capnū aut asinū: postea fomētē⁹ illud: qđ
 uendū est tñ ne aliqua istarū fomentatiōū aut aliquā rem
 quā superius dixim⁹ in statu faciamus: necq; cū sentim⁹ cas
 put vniūdo fumo plenum. **P**ossūm si fecerimus augmenta
 tur⁹ gñatur dolo: in capite. **P**ossūm etia scire vtrū sum⁹
 sit humidus aut sicus. **S**i humidus sentit dolo: ⁊ graue
 datē. **S**i sicus sentit dolo: cum vacuitate capitis et lentū
 datē ⁊ inde negamus fomentū lac et vinctiōes. **H**ec et etiā oia
 nō desinūt in fumos humores dissoluti maxime oleū: qđ po
 ros cū sua viscositate oppilat. **I**nfundimus autē manus ⁊
 pedes in aqua calida in qua cocta sint viola. camomilla. **F**ri
 camus plantas pedū positas in hac aqua cū oleo viol. frica
 mus etiā crura: ⁊ ligamus ea a superius v: qđ inferius: hoc
 etiā sepe fiat quā bebunt materiā dissolutū. **B**onū est etiā
 si dolo: capitis nō cessauerit: vt ligem⁹ fundamentū testicu
 loꝝ. **D**escēdente autē materiā dolo: capitis quietente po
 nimus caput infirmū super fumū quā superius dicte. **S**ed
 si dolo: capitis sit cū leuitate ⁊ acuitate: scimus illū fumum
 esse acutum ⁊ sicum: vnde ponim⁹ in capite oleum ro. ⁊ ace
 tum. **A**cetū etiā attenuat ⁊ aperit oleū aut refrigerat. **Q** si
 dolo: nō cessauerit: frigidiora in capite apponamus: sicut
 sicū sempulue: ⁊ ea que superius diximus. **L**audēda est
 nō campborā in cataplasmatiōib⁹ frontis et reposito: s; in
 cataplasmatiōib⁹ stomachi ⁊ epatis est ponēda. **Q** si ar
 doem ⁊ calozē nimū sentierint in stomacho ⁊ primitus per
 cuti habuerint sanū: ⁊ tussi careant: dam⁹ sirupū malozum
 gra. aut de oxenifera aut de pūnis. **S**i pectus habuerint v
 firmū et tussim dam⁹ sirupū vitiū cum psilio. **S**i si patitur
 siccitatē ⁊ asperitatē in lingua: laum⁹ eā cuz psilio ⁊ succo
 curbitē affate hoc nō: immoluarū in solijs eiusdem: ⁊ sub
 cinere coquatur calidissimo: deinde mundetur a coctice et
 exprimatū: cōpōnet in oibus aurtis scilicet **D**am⁹ etiam
 si sitim habēt magnā sirupū squillacū cuz succo factū. **D**am
 mus et electū vtrū psillitici ⁊ vniōi. **S**i autem dietā necesse
 fuerit ingrediari dam⁹ prisanū nō colatum ⁊ panē nō lotum
Laucant amygdalas: qvrt **S**a. olei: cerebuz petū: dam⁹
 quocq; pūna ⁊ moza celsi: oia tamē sunt cōcedēda in auro
 ra diei febre mitigante. **Q** si patiant codis tremozē tribua
 mus psiliū cū succo cucumeris ⁊ sirupo acetoso pomi citri
 nī ⁊ de succo vuarū agrestiu. **S**i tussim habuerint dam⁹ eis
 hoc electuarū. **ꝑ.** gūmī dragaganti feminis citoniorū mūdā
 ti añ. 5. ij. amidi. 5. ij. ⁊ ꝑ. feminis cucumeris. 5. ij. ⁊ ꝑ. temper
 tur cū sirupo viol. si constitipatio fuerit. **S**i solubilis est cū ro
 fato. ⁊ fac pilulas in modū fabę ⁊ vnam sub lingua teneat
Engimus pectus cuz hoc vngute. **ꝑ.** dragaganti. 5. ij. succi
 malne zviolarie quāsi sufficit: ponatur in mortario ⁊ agita
 quousq; ad mellis spissitudines redierit: deinde cere albe
 5. iij. olei viol. 5. ij. liquefac super cinerē ⁊ misce oia ⁊ agita
 quousq; ad modum vnguenti fieri. postq; vero stat⁹ trāie
 rit ⁊ febris ⁊ dinarietur: damus cucurbitam carnes pullo
 rum perdicū ⁊ vniōi. **S**i autē crisis non venierit vt opozet
 debet pūmā retinere dietā qua dietauerat ante statū donec
 alia crisis veniat. **Q** opozet aut intelligi quā alienatio que
 fit propter apostemā diaphragmatis non est continua: sed

alienatio que fit propter apostemā cerebri incipit in angus
 to sui toto modicum continuatim: nec febre cessante ⁊ non
 rigata quietē ipā: quā passio est in eodem cerebri. **I**tem
 status eius in sensibilibus parissimus: facies ⁊ caput eorū
 mium patiant dolo: ⁊ calorem. oculi labrymantur: aures
 aquā distillant: ⁊ eos totū emittit liquorem. **Q** dicit dīdō
 fumus de ebullitione fanguinis qui ascendit ad caput sit
 lidus ⁊ vniūdo: qđ saluus: qđ fum⁹ ad caput ascendens si fue
 rit humidus eliquabit in pectozē cōcauitate descendens ⁊
 de pectozē in diaphragmā: ⁊ ibi apostemā generabit qđ vo
 ra pleuresi snūcapatur: pars vero fumū qđ in capite remanet
 dissoluta per poros cū sudore ⁊ fumo egreditur. **M**ide vni
 mus qđ fumus qui sit ex ebullitione fanguinis est calidissim⁹
 ⁊ sicillim⁹ de gñe cho. ru. vñ non pōt eliquari inferi⁹ **P**ad vni
 pb: agma: sed in cerebri pelliculis inuisca ⁊ generat ibi apo
 stemā qđ frenesis dicitur. **Q**liquādo est ex inefficē cho. ru.
 in ventricul cerebri: exstentis qđ peus est modicus. **S**a
 lam itaq; est qđ causa frenesis est de fumo igneo ⁊ fumo. **L**au
 sa vero pleuresis est ca. fumus ⁊ fanguinolent⁹: dicitur autē
 qui febrē frenesis appellauerit causon: ⁊ febrē pleuresis
 acutam. **Q**uandoq; fit frenesis propter colligamē neruū
 quā habet cerebri cū diaphragmate. **Q**liquādo propter
 passione matricis. **Q**uandoq; fit propter putredinē que est
 de phlegmate. **H**omūq; fit propter aduulsiōem cho. ru. in
 utationē eius ad cho. nī. hoc genus frenesis pessimum est
 ⁊ difficilē ad curandū. **S**i autē frenesis sit ex inefficē cho.
 ru. in ventriculis cerebri: scitur codis tremozē: ita quozet
 ctio: mutatio faciei a naturali ad nō naturale colorē faciat
 citrinitatē. **Q** si sit ex ebullitione fanguinis codis sit natu
 ralis mutatio faciei ad rubozē. **D**edicus licet fit peritiss
 tamē dicta apud se nō negligat: ⁊ maxime in hac cōstitutiōe
 sine eū in diaphragmate siue in cerebro valde sint tūda
Sed si queratur quid interierit inter febre cūdo ⁊ febram
 sinocham qđ inflatiua dicit: **ꝑ.** hndem⁹ vniū causon est lucen
 tissima ⁊ rubicidissima: sed vniū fincpe sine putredine est
 subtilissalibima. **H**anc febreū furesim. **C**auson factū
 super vbiōim⁹: frenesis vero curretur sicut in suo loco dicitur
 ri fumus. **S**ed si ex ignozantia medici et inozodiatōe dote
 siue ex materie malignitate. **C**itū. die vel. xij. trāierit: ex
 tomiā: aut verrioz: aut lethargia sequitur. **M**ediorū
 infra dicitur fum⁹. **S**i sincopis ⁊ ytericia sequatur curatē

Q de sincopi et eius cura. **L**ij. qv. **ꝑ.**
Incopis est codis defectio et totus vitiatio
 in se coadunatio et sumose emissio sanabano
Sincopis autē huc febrī nō accidit nisi ex ple
 nitudine: vel fatiōne. **S**i ex plenitudine: aut
 stoma. aut in stessina: aut toto coepe. **S**i
 rit in stoma. h; imaginationē an odos: dicit
 stoma. ⁊ capite: vñ puocam⁹ yomitiū cōrimelē cū calidū
 sale ⁊ succo erisolocame: aut prisanū cū orisacra. **S**i in
 perioib⁹ intestinis sentimus dolo: ⁊ pūctiōē ⁊ pūctiōē
 si cholericā fuerit materia. cuz grauitatē ⁊ inflatiōē: ⁊ si
 rit melancholica. **P**urgatur cum succo lupuli viol. paxara
 casta fist. oxenifera pūnis ⁊ siliabus. **Q** si materia fuerit
 inferio: vñ intestinis dysterere faciamus vniūdo qđ. ꝑ. viol.
 camomillā oideū malū: se desent: iugibus: oleū viol. sacoz
 nitrū ⁊ siltā. **S**i autē sincopis sit ppter inan sitonem: necesse
 est fieri aut ex nimio vomitu: aut nimio sudore: **S**i ex vomitu
 fluxu per nares: vel nimia solutione. **S**i ex vomitu: damus
 succum malozū gra. aut coꝝ sapam: sirupum de succo vuarū
 agrestiu: et damus summicitē vitiū frorum spozus liquorū
 aloes masticem cum pondere puluerizata cum sirupis sua
 perio:ibus. **C**ataplasma⁹ stomachi cum sandal. **Q** si
 no ligno aloes capbo: omniū vniū aqua ro. vel cum succo
 mirre temperatū. **Q** si sit propter nimū sudorē vnguentū
 copus cum oleo mirtino salicino ro. ⁊ similibus. **S**i autem
 sit ppter sanguinem de naribus fluentem trinitur: sicut
 in suo loco dicitur sumus: vel pannū infusum in succo mirre
 portulace vniū agrestiu malozū gra. acetosū capiti impo
 nimus: manus ⁊ pedes a genu vñq; ad inferius ligemus. **Q** si
 sit fortis febris non fuerit accitū: gra. nō permissa: mē
 fas ad ignē ⁊ in aceto cōstitas: deinde puluerizatas mē

libi modicum camphore et licinium lineum in u. incausto infu-
sum et illi pulveri inuolutum naribus unice. Si vero fit pro
potione cpo. dam us pflium aliatum et spodiū cū firu
po ctonioz et aqua frigida. **℞** si nō habuerint ventrē sanū
tribuinus sirupū mirre: damus et prifanā cū oleo vel oedeo
aftrato et amygdalis cū suis cotibus affatis. **℞** anē lotum
cum amygdalis affatis. Succum accipit mepfioz piroz
ctonioz. **℞** tūtur hoc electuario qd. **℞** ctonioz purgatoz
interius et exterius lib. ij. maloz et pirozū mūdatorū an. lib.
f. coquantur cum aqua ro. lib. simplici lib. ij. omnia coquant.
ad spiffitudinē. deinde adde puluerē berberis. **℞** ij. da. s. iij.
cum sirupo vianū agreffū. **℞** et ego liotheri quāsi iotura
carum: significat continentiam virtutē in epate: est: defectum.
℞ da bunc puluerē. **℞** berb. ris spodi an. s. ij. cotandri infu
si in sicco vianū agreffium: aut maloz gra. affatoum s. iij.
quāsi boli an. s. ij. feminis herbe acetole s. iij. f. mirre. s. ij.
f. omibz puluerē s. da. s. iij. cum sirupo ctonioz: et aqua
frigida. Sed si ad offitierium vel lenterā vel diarriam des
uenerint: curetur sicut in suis locis ocluri sumus.

De ytericia et eius cura. Cap. xvij.

Omnes ytericie sumptū est a quadā aue aureū
colozes yabente in moumētis et locis desertis
pabietur: et in nullo refo: apparet: nisi in me
dia estate: q̄ tora die dormit: somnū terribiles
facit. Omnis ytericia cum febre pessima est nisi
cum in die cretica sit. Illa vero que est. ppter passionē fellis
aut epatis pessima est: cui succurrimus cū dicta et medicina
cbo. ru. mundificante sicut cartico de pumis ofensicia sic
co maloz gra. ofisaccara: pifina et similibz. **℞** q̄z febris de
alnuterit purgetur cum succo lupuli cufute solari manna
viola succara. **℞** si vomitus et accidit damus succū malo
rū gra. cum spodio et ofensicia cū modico lactis et aceto ma
tagranati. foebat mepfiala ctonia foabaz thmōl. cataplafma
taz dicta sint competentia sicut in septima pactice parua
la ocluri sumus.

De febre inflatua et cura de frenesi. Ca. xvij.

Febric febris de puro calidoq̄ nascitur san
guine intra vasa. i. intra vena et arterias absq̄
vili putrefactione: p̄onide facies patiensis est
nollis rubicunda et bumida quasi facies balneo
m gradifis. ppium bmoif. bis est semper
generare inflatōem: ideoq̄ faciunt sp̄ritū an
gustum anbelum et ortopomum. **℞** q̄z hāc febrē antiquā
vocat inflatiam: quia causa inflatōnis sp̄s est calor: pe
ctois pulsifis defectio. bmoif febris materia cum ascendit
ad caput: et a capite in diaphragma descendit: generat apo
stema qd̄ of pleurefis: q̄z eadē materia a capite ad pulmo
nem descendit. quandoq̄ ad lacertos quibz costę sunt in
de quod abufice dicitur pleurefis. **℞** Uera pleurefis. i. dia
phragmatis habet duritiem febris angustiam sp̄s et pun
ctōnem dolorem lateris continuū et tūsum et ortopomi. pluri
mū em̄ apostemata sequūtur frenesim et alienatio. ppter col
ligantā neruoq̄ quā habet diaphragma cū cerebro. Sp̄ritū
in initio huius morbi exiens in tertio aut quarto die est lau
dandū p̄cipue si fuerit pauci lenē iūctum: alibi: et faciet
cum vna aut ouabus tūfibz epate: q̄ significat perfectam
salutē in die septima esse venturā. Sed oibus colozbz lau
dabilibz est rubeus: quia materia eius est sanguis. Sp̄ritū
igitur rubefi cum albedine mittum melius est q̄ citrinum.
Si aut citrinū in initio appareat sp̄ritū: demonstrat vel cris
sim esse futurū in. xl. vel. ij. diebz. **℞** si in infirmū seraeue
rit et fecitāte oclia habuerit duritiā sp̄s anbelū ortopomi
febrē incensam inter mortuos cōputat. Si aut serauerit
sanem nec p̄out op̄ mundi ficat an. xl. vel. ij. ab illo die
q̄d̄ aperit fuerit apostema: futura est mors aut p̄plemonia
flon vera pleurefis habet grauatiem lateris absq̄ tūssē
vnto. **℞** si apostema fit in epate et fit calidum cognoscitur
per cōtinuitatē vultus infirmi si fecit tūssunt: quia si funda
mentū sanguinis. **℞** si apostema fit in pulmone: labia sunt
plumbina: supini facies: grauitur somno otinetur: os ha
bet apertū: de quozis signis fatio in rheotica disputauim?
De ceteris febris curatur cum minutione sanguinis de me

dia vena bapch̄ peluq̄ succino augmentetur: si sanū pect̄
habuerit. Sin autē infirmus de basilica vena minatur: vbi
passio est. hoc enim facto febrē tergetur. p̄inde antiqui
hanc febrē ep̄hemē vocauerunt: quia multoties in vno
die dissoluitur. vnde **℞** da. dicit in megateq̄: si multos ho
mōs sanasse cum minutione sanguinis v̄s ad defectōnem
et inuestigata tamen virtute et etate et aetate. **℞** tūtur enim
si in initio imbecillis sit: negetur p̄pleboromia: minus tamē
est mala q̄ si in statu sit. q̄ si in iunio fiat p̄ditio infirmi
ga erit. vj. die vel. xij. in statu vero nunciat p̄ditionem
in illo die aut in tertio. **℞** si ex naribus emanabit sanguis:
et si virtus fuerit bona: quiescit infirmus maxime si fuerit
in die cretica. **℞** si virtus debilis modus augmentatur et
natura debilitatur: vnde periculum ostēditur maxime si nō
fuerit in die cretica. **℞** si propter hoc sanguinem minuire
non audemus: extinguiam? acūmē sanguinis cum succo ma
lozum gra. pumis ofensicia. et bona est aqua frigida si leuis
nō dabis: sed tamen nō temere nisi cū finis pectus et v̄s
seca et membra principalia esse sana. **℞** Sed si apostemata tā
ti fuerint calozes vt frigiditāti aque valent repugnare: da
mus parum aque: p̄tus tamen egestione necesse est fieri
liquidam cum febus accumen sanguinis extinguitur? De
mus pflium cum succo malozum gra. sirupum vianū. q̄ si nō
p̄ferint: et sanguis in sua permansit v̄s hōne: venēt catar
actum de ofensicia et pumis: si tamē pectus habent sanū
quia acetosis nocet pectos et neruis stomachi. **℞** si san
guis non fuerit multum v̄tus aut calidus: negemus aquas
frigidam et bumefaciamus ventrem cum maffa casah sty
la an. s. ij. temperatis cum succo cucurbitę affatis. **℞** si iudoz
capitis patiuntur: medicem cum oleo: et cataplasmata
in temporibus ponendis in caupon dietis: legemus crura et
facia. Sed quia in hac febre sepe euenit tarditas anbelū
capiti nullū cataplafma aut fomentum faciamus. **℞** Si pat̄s
tur stuporem mentis et grauitatem oclioz: aut os nō pot̄
sint aperire nec loqui valeant: non est faciendū aliquod cata
plasma vel iunctio capitis: neq̄z naribus aliquod fomentum
appropinquatur: sed manus et pedes in aqua mittantur
qua cocta sint camomilla et viola. fricentur quoq̄ manus et
crura foxtur et plante pedum iuncte in aqua cum oleo et sale
fricentur: deinde panem lotum cum succo malozum gra. su
mant. **℞** si infirmus egredietur a stupore salubri et verat fe
ad similitudinem vel detur: v̄ter etiā sonet quāsi tonitruū: de post
ventris solutione illa inflatio non loquitur: motem p̄onit
cut. Sed si hoc febris apostema fecerit in diaphragmate: fit
sp̄ritus leuior et dolos est fortior. **℞** Si in pulmone erit dolos
leuior: sp̄ritus autem angustior. **℞** si materia apostematosa
fuerit sanguinolenta et dolos ascendit v̄tus ad furculas: ante
omnia cum p̄plebotomia occure. deinde cataplasmatibus
a cūm sanguinis extinguentibus dissoluitur aut virtutem
y abentibus: sicut est succus malthauitici. succus violarum: et
deum mundatum omnia cocta et colata. deinde oleū v̄s
misse et pannus infusus loco patienti apponatur: si rēpus
fuerit frigidū. q̄ si calidum et febris non est fortis: addimus
cataplasmata camomillam. Item si virtus sit fortis etas cō
plexio infirmis q̄z confluetudoq̄ conueniat: fiat p̄plebo
tomia post q̄z modus insudat augmentur. Si vero virtus
debilis: molestis infirmo. est. q̄ si immutatur: caue ne sit de basilica
ca vena de lateris infirmo. Sed quia de bmoif passionis cu
ra seca pactice p̄ articula disputatur sumus: deo ad aliam
transeamus. **℞** Est et alia pleurefis que non est cum febre
acuta. est em̄ de materia p̄plegmata vel meliōcolata: de
curetur q̄ cataplasmata. **℞** feminis lib. s. iij. fenugreci. s.
v. radiz malue. s. ij. oidei mūdāti. s. ij. **℞** ia coquantur et co
lētur. deinde m̄focātur cum amygdaloz aut yeloz. Sp̄s
gū infusa in illo cataplasmate loco patienti f̄perponatur.
℞ si. d. v̄s erantur et apostema non m̄difi cōtinetur
tur in p̄plemoniam: vnde accipitur hoc apostema mundi
ficatū. **℞** canroz flumicoz mūdatorū. s. ij. febrē. xij.
liub. v. r. liq̄ritie. s. v. ficus. v. radiz marari ap̄i gramis
an. s. f. feminis maluz. s. ij. amygdale amare et dulces an. s.
v. p̄roti. s. ij. capll. veneris. s. v. p̄ocoz. s. iij. feminis lib. aff. s.
ij. folij p̄ncax an. s. ij. grana mali granati medulle feminis

Liber tertius

bombacis. 3. liij. et f. Oia coque in. viij. lib. aque ad medietate que colata cum 3. vi. penidio potetur. P. lule. 7. lucel liq. rre. 3. j. croa. 5. j. amidi feminis lini assi an. 5. j. et f. medulle feminis bombacis. 5. j. tēpera cum lacte asine: et fac pilulas in modū cicoris: quarū vnaz sub lingua teneat: donec fuerit eliqta: deinde aliā accipiat. S. ana. plasma valē. extra pleurēsim que est et febie acuta. R. malue polinis oidei ah. 5. v. viol. sandali. 4. 5. h. feminis potulace. 3. r. omnibus pulueriza tatis acipe cere albe. 5. v. olei ro. 5. r. q. liq. facta pulueres mō seantur. dicta fit succis oisei zucara vel alicē.

Quia de curis acutaz febriz et purā chy. et ex pu ro sanguine nascētur disputauimus: cōsequens est vt de curis febriz et putredine nascētur trāctatus habeatur: et prius de causa putredinē gēnerante vt in curis nō erremus. Unde dicim⁹ qd maio: causa putredinē generans est conspitiatio coposis et oppilatio po:oz: et in eis fumōsi cōsūtu. Conspitiatio po:oz: causa est bifaria. Una de exterioribus: sicut balneuz sūptice aque. vt sulphureuz: nitre: aluminose. S. cōa est de interioribus: quoz: cū est quinaria. P. ma causa est coadunatio grossozū humozū et viscosozū in interioribus: copis et nimia requie: quia nimia requies copoz refrigerat. Se cunda est ablatio exercitj ante cibum. Tertia est exercitium post cibum. Quarta est assiduitas abozū grossozū et viscosozū rē multē quantitatē: et non fm ordinē acceptozum: neq: qd stomachus est inanitus. Quinta est balneuz post cibum anteqū dā cibū digeratur. hec omnia po:oz claudūt et cōstī panē: vnde sanguis alij humores in interioribus: coposis clausi putrefiūt. De his est in tēporica in tractatu acadētiū et causarum sufficiēter disputauimus.

Sanguis cum putrefit in toto corpore facit febrē sinocpā: quā curare debem⁹ cum plebotomia et b ante statū: nisi aliqd nobis obuiauerit sicut debilitas virtutis et hmo:ioz doctrinā satis apertam ostendimus in tractatu de sinocpā sine putredine. Qd si debilitas virtutis nobis obuiauerit: aut aliqd aliud ad minuēdū sanguinē: extingua: acūm sanguinis cum succo mal. gra. oxenicia et fibus. Demus pitānum cū amygdaleon et zucca. Quia b febris licet sit acuta: pure do tamen sua oppilationem generat: vnde nisi attenuatiua dissolutiua et refrigeratiua oderimus: puredo augetur et morbus necessario augmentatur et confortatur. Si autem materia sanguinis fuerit acutissima: demus refrigerantia si cut ptilium succus mal. gra. oxenicia sirupus de pūnis et viol. casiafit. manna et bis similia. hec enim acutum sanguinem extinguit. dandum est pitānū colatū et panis lotus. Qd si sanguis fuerit mediocri dāde sunt iūube in vice ois fenicie: et pitānū: et panis lotus. Si autem sanguis grossus et phlegmaticus fuerit: demus succum lupuli et succum enidiū cum manna casiafit. et similibz. Si dolorē capitis patiantur hūmectemus nares cum oleo viol. nenfarino. tem poibus imponamus oleum ro. cū acetō. pedes in aqua calida imponamus: in qua cocta sint camomilla et viol. Si vis gūlis pariantur fronti roremus aquā vbi cocta sint cices papaueris semen lactuce viol. et similia. Si vero habuerint angustis spūs infundendum est caput hac aqua. Qd si tēse rint in ventre acumen aut ptiōnē accipiant succū eumērie et mal. gra. Demus etiam succū melonis palestini cū carne. Dolorē capitis non cessante fundam⁹ in eo lac mulie ris cum oleo violato mictum. Pedes eozū et crura mittantur in aquā in qua cocta sint camomilla violē: ligentur eozū crurā: qd trahit materiā a superioribz ad inferiora. Si habuerint supozē mētis neq: oculos aperire valuerint: calefiāt eo rē capita cū aqua in qua cocta sint camomilla cētaurea mel liozū violē et sita. Si virt⁹ fuerit defecta et calō: fortis cum viola et camomilla solūmō fiat calefactio. Siat iuxta infirmū fontus delectabiles de musco gribus vt anima delectet et cōfortetur. Qd si patiens a stupore mentis surgens vertit se ad dextrā siue ad sinistrā: tē cū magna angustia: pessimū est signum et mortis nunciatiū. Qd si habuerint in statōne

quasi tympanū habentē post ventris solutionē infirmitas cessauerit: sit certius et velocius signū mortis: maxime si in corpore vechē aliunde liuide aut nigre et picipalibz mēbris vicine. Si istus accidētibus careat: patiatur fluxū mēbris naribus et virtus fuerit bona febris: si fluxus et motus cōtinerit in declinatōne cephalicā vnde incidim⁹. Qd si fluxus fluxus fuerit nimius: stringat si cur in auro scitimus. Si autē patiatur codis tremoz: pōnā: 3. vi. stomachicū sandaloz et farina oidei malum apoz: cinere flosa: flosa oia tēpera cū succo potulace semputie citroz armogeti et acetō. In eoz mansione sternatur frondes et flosa hū gidi: et valā ponatur aqua plena: sicut in causon dicitim⁹. Qd si hec febris fuerit ppter apozematā vt dēstipillas: accipiant succum solatri. vel cucumeris coctū et viscomatū cum casiafit. manna viul. zucca. p onāf sup et apozematā sandaloz ro. malue memite et solatū colatū. Si calor nō fuerit fortis aliqd de croco mifcam⁹. Qd si apozematā fuerit de actio ne mature fm crism pomū: dissolutiua: sicut memite malū camomilla crocum solatū et sita. Si autē hec febris fuerit ppter variolaz et delatōnibus: qd potest cognoscā: signū in tēporica dicit: rigētur oculi cū oleo oliuē aut succo mali gra. acetos: et mundi flos eoz puredo: deinde lauetur cū aqua ro. et sumac. taridim⁹ et campoz cū succo andri tēperata. Adiuuetur etiā natura ad expellēdas variolaz in exteno: ibi cū hoc apozimate. R. lacoz. 5. iij. loris mī date. 5. vj. diaga. 3. iij. oia coque in tribz lib. aq. qd ad tē rē da potui guttatim. Et qd in hac febre solutio venit sponte cauidē est ne artificialiter fiat. Qd si tps hūmēta extinguidum fuerit: facim⁹ focum in positio infirmoz: de lignis vniū et tparatit. Qd si variolē desicentur necesse est nisi mū balneari: lauetur cū farina oidei rē mīly et similibz.

Hec tertiana febre et eius cura. Cap. xxxij. Hec tertiana molestio: est ceteris patridis ppter acūm materie eius: et quoz cū est vltima: vnde opz mediū in hac febre sibi cauere ab initio non det infirmo rem calefacientem ne materia calefacta cū suā acūme ad caput saliat et frenem generet. Bonū est cū sit stituz infirmū fortis et materia furiosa vt demus catarricū cro. purgōs eiusq: acumen extinguenz: sicut est onfen. pama miribz. citrini casiafit. māna et similia. Si autē necesse est extinguenz eozū b mēstere: aliquantū dētreghy opoz et amifer. Laue tū in die accessiois ne catarricū deureat: ne mī fici da aut in qtra die. de cibo dca: sicut aut in die accessiois ptiliū cū succo maloz gra. vel aliqz sirupus ouenios: hec nō sunt danda nisi cū calor fuerit nimius et fortis: et tū mī mīa: qd ptiliū aliquandū coagulat et sicut materiaz hūmēta solus sirupus. Si autē accessio fuerit post ptiōnē: hūmēta ruzup dare in mane. Febre autē transacta ptiōnē venet vespere panis lotus cum zucca. Qd si accessio in medio die inceperit: nībil sumat nisi febris cessauerit: pterea tunc qd febre panē cū zucca. lotum accipiat. Si autē febrim redpēre: aut in pima hora noctis inceperit: mane sumat ptiōnē et cū febris cessauerit panē lotū. Si caure oportet: ne mīlo ra accessiois aliqd et tribuat: neq: tribz po:oz an accessioē qd si tunc aliqd accepterit stomachū illud. Stomoz cū em mouet in die accessiois ad expellēdā putridā materiā in eo: tēcā: vñ sit aliqd bati fuerit: calozis febris accipiet tatiū erit: materiaz ingrossabit. Est et febris qd dicit in lā pade ardēt. Si autē dolorē capitis patiant: aut siccas capitis augmētēz et infirmū alienationē patiat fac vnctioē et caloz plasma in tēpōibz cum oleo et lacte fici dicitim⁹. In aliquoz opz nos etiā mifigaz incensioē stomachicū cum sirupoz lotum gra. aut focum eoz et spodio.

De quotidiana febre et eius cura. Cap. xxxij. De quotidiana. qd dāna: qd nascit de phlegmātica materiā et qd phlegma naturaliter nō ē. tū necesse est vt hec febris curet cū rebz ppter acūm fortis: dissoluetibz. S. qd phlegmā aliud natura le: aliud acetosum: aliud salustum: aliud viret: et attenuatiua sunt diuerza: qdā cū nimio calore et incensioē sunt acetosa

tina sicut radices organii calamitii zinzin. z filia. Sunt z qd
 dam que extenuant absq; caloze z fr. quodammodi mararati
 apud lupulus z sitia. Sunt z qda q; attenuant acum e. ca.
 z quentia sicut pitiani orisacca. z bis sitia. Si igitur b fe
 bis et frigiditate z grossio plegmate fieri ceciderit cu re at
 tenuantia calefactua z dissolutua. Si plegma fuerit calid
 z diem? curet cu re extenuantia z refrigerantia. Febr: m
 tigan iscipite curet cu re attenuantia z no calefactua: aut
 aliquantulu calidatati attinet. Bonu est etiav medicina fit
 medocnis. i. attenuant sine caloze z cu modico caloze. z h fiat
 ab initio vsquequo materia fit bigesta. Atq; signum coctio
 nis in vna alijsve locis apparuerit: scilicet ad ead expelle
 dam materia. Si aut plegma fuerit calidum: damus catarrhi
 a eupatorio calidissit. manna: z cu pill: de hierapi. z filio? **¶**
 si acrotium fuerit plegma purgans: cu pillus stomatichus
 sed tamē no oino: i. sed paulo post purgetur materia. quia si
 omnino purget: coarctat potio ad subsistatle corpis huius
 tate: natura iteru repugnat et ex quo certamine perit ins
 firm? **¶** Hoc modo est sciendum in omni passione de graui ma
 teria z oura ad dissolutu. Salua materia cognoscit ab ace
 tosa vis signis: quia si fuerit acetosa parua est sitis: grauis
 tas in ventre et stomacho: ventre habet costipatu. Si fuerit
 salua fit sitionimia: venter solut: puctio in stomacho: z dolo
 rib: os sticcū z salium cu nimia frigiditas sit inno: caloz
 fo: no: z accessio breui: pper leuitate z acum materie
 coctoria sunt signa: si fuerit acetosa. **¶** Si vir? infirmi ne
 queat pharmacata tolerare op ingeniari v: extenuetur ma
 teria absq; vilo laboze nature: vbi gra. Si materia fuerit in
 epate donetur medicina epatis mndificatiua cu vna: sicut
 trocisci de rosia. berberis z oximelle cu succo berbari. si ma
 teria fuerit acetosa: quia si salua fit donent trocisci de spodio
 cu orisacca. Si vis materia fuerit aggrauata erga stomachu
 mndificetur stomachus cum lupulo melle rosato: si fuerit
 acetosa cum rodosaccara.

De particulari cura febris Cap. xxxij.

¶ Primus de vniuersali cura: munc dicendum est de
 particulari: vnde dicim? si materia fuerit salua ab
 initio movit: dem? orisaccara cu aqua calida
 veniente quide accessione z frigore incipite pur
 gantur pedes patientis in aqua ca. in qua cocta
 sint camomilla viola anetim: friscen plantie pedum cu oleo
 viol. et sale. **¶** Si vomitus sponte veniet bonu est signu: si
 autē no: cogatur i initio movit: quia magni infir stomacho
 nocumit: p:oinde no debem? facere cura stomacho lesio
 nem inferentē: s; dare coeunt rodosaccara cu calida. Aqua
 em calida i hac febre: est ebullio z putrefactio materie: vnde
 cum fuerit extenuata ppter aqua calidaz sitis extinguitur.
 Deinde dem? pitiani cu orisaccara. **¶** Si aut febris scpti
 ma oie transferit z materia diu incepti: demus in initio
 accessione orisaccara cum apostimate aneti: z pouocabim?
 vomitu sine aqua. **¶** Si venier fuerit constipatu? dyltere
 faces de viol. camomilla splinis egyptiacis an. 3. i. seminis
 croci botēsis. 3. xx. sursurus bleete cētraue maioris sebesten
 oia coque in. iij. lb. aque donec ad vna redeant. Quib? cola
 tis adde olei viol. succa. obsmogari an. 3. i. salis cois niri
 an. 5. i. Si aut febris. iij. oie transferit paties sentit fumū
 calidū de coctore exurentē: aut patif abominacionē nature
 aut ventris rugitiū: sig? q; materia est comota: z vult exire p
 sudorē si humofitas sentitur. cum vomitu si abominatio
 iij. bz. cu esphēse si murti passus fuerit. Expellatur i ma
 teria cu hoc catarrho. R. my: ob. keb. citrini an. 3. j. badagar.
 5. 99. succaba absinth. eupatori an. 5. iij. vnaq; passaz enuclea
 tap. 3. i. iulubas. 3. p. vna. 3. omnia in tribus lib. a. coquantur
 ad mediu: deinde manne rodosacca. an. 3. i. adde et cola
 tis oibus potu dabo. **¶** Si materia fuerit acetosa in initio
 movi dabis mellacrat: aut epamel cum calida: multū em
 prodest. **¶** Vneat aqua fr. quia materia ingrossat z congelat
 accipiant pitiani coctum cu radice marari aneti calamenti
 et modico piperis. Atq; frigus accesserit ponatur pedes in
 aqua calida in qua cocti sunt camomilla aneti sanficus ab
 rotaniz sitia. **¶** Si frigus sit quasi glaciē epitipina facim?

bofo et ventri cum oleo in quo cocta sint piterum staphis
 gria ntrum calamitii: damus etiā otimel cum calida. **¶** Si
 vomitus nō sponte venierit: pouocemus cum oximelle de ra
 dēsb: aneto z apostimate fuleofo sale comū: z omnia ca.
 accipiantur. **¶** Damus bas pfectiones. R. ciperi: epist. mastic.
 an. 5. h. fac puluerē da. 5. j. R. gallie ligni oleis an. 5. 5. h.
 fac puluerē da. 5. j. cum odisifero vno. Si patiantur graui
 tate capitis: inclinetur caput super fumū aque calide in qua
 cocta sint camomilla mellitum z sanficus. **¶** Vneat ab vni
 in infusione lactis vbi aliarū vtrū olei in omni parte corporis
 Dieta sint iura cicieris bleete: parū com. danr. Si febre acci
 piant ad mediam die mace accipiat pitiani. **¶** Incipite vno
 frigore oximel cum calida salum. Si mane febris accesserit
 nihil accipiat quousq; febris cessauerit. **¶** Aniuersalr dicim?
 q; inter cibum z accessione. vj. horariū sit spatū. **¶** Si virtus
 patiens defecerit in accipiēda pbarmacia: da ei rem luuat
 ter extenuantia z mndificatiua: vbi gra. Si materia fuerit
 epativalina dabis de epar mndificatē. **¶** Si in ventri in stom
 cho dabis apostima de absinthio de aloē de hierapi. z sitia.
 quodammodi videris materia cē grossam aut suble. **¶** Omnia
 autē sint cataplasmata: aut epitipina. calefactua et dno
 lutiua in stomacho z epate: sed tamē post mndificatiu com
 cu certissime noterimus materia esse dissolutua z liq; factu
 uā: apparet signu coctiois in vna dabis inulco oximel
 rodosacca. z medicinā cu sirupū miscem? **¶** Et q; bu? febris
 ppietas est dolo stomacho: q; stomachū offo: tate cu cata
 plasmatib? q; sint facta de mastic pice: absinthio: ciano: z
 bis sitib? **¶** Si stomachus defecerit vbi caret appetitu: co
 fo: tatiū? eus cum oleo nardino z absinthio. **¶** Si duritiam
 splenis habuerit: curet cu medicina splenticoiū. **¶** Si patiaf
 in stomacho frigiditate z accestione: mndifica stomachus
 cu bis pilulis cum de corruptis hōsib? manentib?. R. kes
 buloz. 5. iij. hierapi. 5. h. z f. turbit. 5. iij. agarici. 5. j. z f. succi
 eupatori: succi absinthij ante. 5. h. fac puluerē z cu aqua cal
 ida tēpa z pilulas fac. **¶** Si vis calidus nos fieri adde m
 dūcuz scamonee. **¶** Si nimius in hac febre: rigore: frigitu epitipi
 ma super dosus. frigore ascēditē imponat cu oleo vbi cocta
 sint piterū staphisgana piper calamitū. illō sit. R. mastic
 li turpis piteri equali pondus: fac puluerē tēpa cu oleo
 et quo vngas oculum.

De penitritico et eius cura. Cap. xxxiij.

¶ Penitriticus q; de materia cpo. z plegmatica est
 comitua: necesse est vbi sit curamentū eius medici
 ne iter rē calefactua z refrigerantia. **¶** Et q; oio co
 murtuo aut est in potentia: aut in actu: aut vbi est
 fortior: altera: op? vtrūq; bulus demittat materi
 am aut esse equalē aut in equalē. **¶** Si autē equalis sit: vtrū
 bene sititens: cuius curatio est cu reb? attenuantibus z dissol
 uentib? nullā caliditate aut frigiditate facientib? sicut cum
 succo lupuli marari apij manna viol. succa. rodosaccara pti
 sana cu oximelle. **¶** Si cu reb? fuerit maior: sit facilio: et leuior:
 quā curari dect cu reb? mndificantiū: z modici refriger
 rantibus sicut cu endiu: succo marari rodosaccara violis
 succa. māna pumis. **¶** Si aut plegma videat oñari sit bemi
 tntens molitio: qui medicē cu mndificatiuis z dissoluti
 vis z aliquantulu et plegmate p? calefactiuis quēdamodū
 mellacrat cum aqua calida frupo de absinthio pitiano in
 quo cocta sint radices apij z mararitanicum: calamentum
 oximel accipiat z trociscos de rosia de berberis oia si
 stomacho z oximelle. **¶** Sumat mel. cu mastic mararo aneto
 et aqua ca. **¶** Si videria materia attenuat z moueri z signus
 coctiois in vna apparuerit: dabis pbarmacia: fuaivter so
 lutionē facientē. **¶** Et si bonū est si post cibū vomitus pouo
 cetur z diuretica tribuant: sicut sunt trocisci de absinthio de
 lacte. cu succo marari apij z endiue. **¶** Buliue valentes. R.
 hierapi. calamit an. 5. v. anisi: marari: p: p: succi absinthij
 succi eupatori an. 5. iij. tempere cum succo fuaivter: et fac
 pilulas: dabis potu. 5. h. cum aqua calida.

De febre quartana z eius cura. Cap. xxxv.

¶ Quartana febris quia fit de materia grossa et dura
 oportet medicus peuidere curatio: res. **¶** Idmia
 quartū est q; in initio non debet dare rem nimium.
 D ij

Ziber quartus

partē vnam mellis vna coq̄ lento igne ad spissitudinē mellis
Si autē tertiana in antino venerit: curabitur eas cum diaetna
ron distēperato cū vino calido z cum rubea: aut mufa. Zibi
didi sunt temperati: vt fr granū bene coctā lactuca spinar
cū cucurbita affata z similia.

De cura quotidiana febris. Cap. xliij.

Elotidiana hoc febris curef cū vomitu. R. tapfic
lib. j. elacrerij lib. f. cinamomij .ij. da cū oximelle
z. ij. vel vin virtutē patētis. Si stomachus plen⁹
sit bñōib⁹: def oximelle vomat. R. acci pbiālas
duas mellis vnas z seminis radie. raphani feminis
atriplias añ. z. f. et coquantur ad mediū et bibant ante ac
cessionē z seiuēt vna hora postea. Si vero non vomuerint
accipiunt aquā ea. Si vero q̄tidiana sit acuta: ferant vsq̄ ad
septimū diē: oīeta sit p̄tisam. Si quotidiana admisceat
tertiane: detur panchyssi z rubea tro. z ydropion quasi po
tione vna vtantur. Si vero non profuerit detur tyrica. Si
quotidiana in tpebris fuerit: euacuabis p̄chyliso rubea z
efdra. Cataplasinata vero. R. mītas panis fel terreo equo
pondere cōfice cum ouo mollifia cum oleo cyperessino aut
laurino z p̄no induto vsq̄ superflua pone. p̄bati est.

De cura quartane febris. Cap. xliij.

Quartana nullo modo b⁹ precefferit: in p̄no
apio tribus diebus vinctis dabim⁹ tyricam mas
nam in modum auellane cum oximelle squillis
rico: postea dabis latatū sicut pigram: theodo
rico: aut diaterologico: aut vomitiūm super
scriptū. R. opoc purgato mitrat in tinā aqua plenā in
qua cocta sint nepita: pulegiū: laurus ab sint bñ: ibiq̄ bibat
tyricā magnā cum oximelle squillitico aut diaetfaron aut
adriandū: aut diatron pipereon. aut vni illoz qd in antidota
rio sumus dicitur. In die accessionis nihil manderet: z in
duabus horis ante accessionem intret tinam.

De cura duplicis quartane. Cap. xliij.

Si duplici quartana detur panchyssi z adriandū
tēperatū cum fisco balsamo. In byeme curef
cum esdra mīta cum potione sancti pauli z mu
fa enea. In estate cum potione mīta rubez cuz
tyrica mīdissima z vino tēperata. z sumigium
facimus. R. gispi spōij perselis p̄luis vltū marini byeme
cū mufa adriano z cū troscidis ad q̄rtanā p̄bati oleus pe
troleū babis bibere: z vngarū doxium cū caldis oleis z vn
guentis. **De curis apostematū et sanguine.** Cap. xliij.

Ha de apostematū in intrinsecis nascētib⁹: maxi
me cū febib⁹ existētib⁹ necnon z de eorū curis
disputauim⁹: oīdo expetiret de curis apostema
tū extrinsecis apparentiū disputem⁹. incipieduz
ab apostematū et sanguine nascētib⁹. Bonū
est em si sanguis cum plebotomo de vena basilica brachij
extrahatur p̄siderata virtute etate z h̄mōi: postea vero sunt
danda q̄ acimē sanguinis extigūse sicut op̄fenicia ca fassit.
mān z silia. R. opoc purgato ad medicādū apostema redea
mus. scū sandalis viol. ro. bolo mīta apio z silib⁹. In statu
vero apostematis visoluta mīseant sicut linū cro z silia
Dias. viellū cui cū oleo ro. z pauco croco z myzrba apofte.
de grosso sanguine dissoluit superposituz. Itē vitellum oui
cum oleo viol. suppositum dolore mitigat: et ad digerendū
cum accelerat dissoluens nondum collecta.

De triplici materia apostematū. Cap. xliij.

In septimo capitulo secunde practice meminimus
nos dixisse q̄ materia apostematis trib⁹ modis sic
ri debet: aut tēperate ca. z bu. sicut somētum aque
ca. temperate z sapide: z farina frumenti cum oleo z aqua
cocta z silia. Aut viscosam medicā facim⁹ poros claudētē
z ca. intus coadunato apostematis materia digerat: sicut
aruncia pocina anferinat z silia. Aut cōponim⁹ medicānam
vtrāq̄ vim h̄item. i. temperate ca. z vici. Et si calo: apostema
tismo dī creteret: decet medicā in eo gradu cō factā quo
calo: coxis a tēperatō eperit. Sz necesse est si cholericū
sit apostema vt primitus purgetur cho. ru. deinde solatruz
cozā: andrum temperulua potulaca p̄silium iusquiamus la

ctuca endiua et similia apponantur;

De cura apostematū et p̄legmate. Cap. xliij.
In p̄legmate apostemate p̄legma purget: postea
tēperam aque tepide infusam aut lanā aliquādo aqua
et vinum opocet superponere.

De cura meliolicū apostematis. Cap. xliij.
Postema vero qd̄ felios dī si ad canerū de cane
rit incurabile est: vni opz q̄ cho. nig. purget. Sz
apostema caules cū buryo dopono ponam. Sz
apostema fici cū somno mortib⁹ est: nisi cito suo
curatur. R. em gurgur tyricā ad potidū: q̄
venenū bī morb⁹ sanguinē cordis: q̄clat: sz tyrica eliq̄ret
sanguinē cordis: z defendit torū copus: z de tyrica locus
apostematis vngat. Sz si tyrica deest: alia accipiet vel p̄m
pinellā cū gēnana bibat. Sup apofte salua cū mēgia
cina pistata ponat. Aliud p̄bati. R. sapōis calis sat cōis z q̄
pōdere cū puro bois seium cōfice. hoc oia bolam ad cācū
deuenit: curef sicut in fcoq̄m p̄cula dicitur sum⁹. Scola
oliue cū melle pistata canerū z farum potter curare. Aliud
ap̄o. vbi cū cāci sūt in carum mēlōcūm fo cū p̄curat
q̄ si medicā nō p̄fuerit: curef hī z purgura dicitur sum⁹.
Eingēta dialtee z popule valēt bñctatōib⁹ duri apofte
asperit sine molestia. Aliud valēt apofte. sine capite. R.
feminis lim fenugreci stercois colidini añ. v. vin. silium dū
ssi z bñ puluerigati. z. xxx. oia cū oleo silimino tēpa. Ad
Jobā. damaf. ad mīdificādū ca. apofte. R. p̄tisi. z. xxx. silij
quiam. z. xv. mire. z. xv. fenugreci se. lim añ. z. xv. malue. z. xv.
z. ota pone i aq̄ ca. deinde accipe spumas eoz z tēpa cū oleo
z lut giro. Aliud silū oij splenis z tot⁹ copis vale. R. ar
moniaci. z. iij. acci lib. j. dimitte p totū diē: deinde p̄stet vt
fiat q̄si medulla: deinde olei ro. z. iij. cere. z. i. coq̄ vt dicitur.

De cura stropulaz et verrucarum. Cap. xliij.

Stropule si sunt de viscoso p̄legmate curēt b⁹
medicamē expto. R. succi lili agrēti cutubōij añ.
z. ij. pulueriz z tēpera silim. z da partē vni silij.
et co factis i mane p. rrr. dies vsq̄ p̄tē est tēpuz.
las: nec vna remanet. Aliud. R. castre gale radie
inserte in modū testiculū tere in mortario z mitte in vino: et
pone sub diuo asero vsq̄ mane: z da partē vni cōis p
vina purgabatur si odens lana ignia. Et si non p̄tērit
incidant: sicut in dīburgia dicitur sum⁹. Si aut verruce et
pōri apparet: medicinē sicut in sequenti partia dicitur
sumus: sin autem chīrurgū curentur.

De cura quartis febri.
**De cura quartis de passionib⁹ in mēdis exteriorib⁹
bus euidentibus: et curam curis.**

- Capitulum quarti libri.**
- De cura olim passionum in exterioribus medijs infere
tum in hoc libro tractabit.**
- De cura lepre et eius significatione.**
- De origine lepre et eius cura.**
- De cura lepre a cho. nig. z p̄legmate causate.**
- De medicaminibus lepre siue mospbee.**
- De mospbee et eius cura.**
- De impetigine z eius cura.**
- De scabie et purigine.**
- De pediculis.**
- De pustulis in capite nascentibus.**
- De pustulis in facie nascentibus.**
- De pustulis que herpes mīsi dicantur.**
- De poris et verrucis.**
- De vulneribus et sanguine.**
- De cura apostematis quod apofisma dicitur.**
- De sudore.**
- De sudore prouocando.**
- De sacro igne.**
- De variolis et carum cura.**
- De alopecia et eius cura.**
- De casu capillōis et eius cura.**
- De sauo capitis et eius cura.**
- De tinea capitis puriorum et eius cura.**

et superpositus: totius medicamen ad ignem sacrum vel co-
busturas non inuenimus.

De variolis et caru cura.

Cap. xij.

Variolae sunt medicade cui calii et humi. reb? q? ma-
teria exoluant et extrinsecus expellant. Causa aut
frigida medicinae quae hincos. claudat et coeulet.
Medicina vno cito ejacans variolas et sine mole
statione effi succus apij maritimi cum ortisaccara.
Recipiat de hac cofectione arabica probata. R. sicus sicca le-
to mūdāte. añ. 5. i. lacce diaga gant. añ. 5. v. marit. 5. ij. oia
coquant in lib. j. et faque viqz ad iij. 3. deinde cola et mitte
3. j. de croco et da ad bibendū ad dñi ieiuno et hora dormi-
tandis donec tote apparuerit: et deinde cessent. Aliud. R.
rose lētis mundate. añ. 5. ij. lacce 3. ij. in aratri feminis cito-
niozom dia gaganit. añ. 5. j. et fa. maffico. 5. j. omnia coquantur
et colentur et demur bibere. 3. ij. et succara. Demus ptilanū
crisolocannā acurritū bilit. Epiphysata omnia vitenū ne
forte intra reuertat in e cadentes in cardiacā moīātur. Stur-
dētū est in initio ne in oculis pulule nascantur: sed lauet cū
lota oleo oculorū mūdificantes bis mūdificatūz. imponē
et est aqua r. cū succo malgra. aut cū limac. Si circūdā
de ois exierit lauet cū visco pssij et succara: post octo diea
oporet custodiri de biera vel in edianis solutūz: qz pec pal-
fio piona est solutūz ventris superuenient. Que si veniat
oporet cā stringi cū medicinis quas in diarra et in alijs lo-
cis dicturi sumus. pustulis effluentibus et inapientibus de
ficari impletur culcitra vbi infransu lacere debet: de rjz
farina vel milij cum croco.

De alopitia et eius cura.

Cap. xij.

Alopitia curā illarū passionū quibus oia mēbra
circundantur: dicendū est de curis illarum pas-
sionū quae sunt in quibusdā membris: et incipi-
dam ab alopitia. Si ergo alopitia et incensio
sanguinis fuerit: venā cephalicā dextrā biachij
incidimus: et sanguinem extrahimus fm vires patentiā vt
puta tempore etate et tūmō inuestigati. Signa sanguinei
humoris quocumqz loci sunt rubri coloris. post hoc potios refrige-
rantes et sanguinem euacuantē epidemias vt sunt onfe-
nitas pūna sulube sebetē violae castelisu. māna et similia. Si
cutis est citra calida et siccatō non dubitamus et cholera ru-
bea esse: et medicanda est cū mirobol. citrinis violis famo-
nea absinth. et his similibus cholera rub. purgantibus. Et
si niger fuerit locus: et vel plumbea squamas emiserit: et
cho. an. est que purgēs ad est epitimo fomachico bierapi-
gra bieralogos. biera. 3. sal. et similib. Si aut locus albus
fuerit mollis: et ex eo humo: sicut oleū exierit: infecto est
pblegmate: purgetur ergo cū agarico biera forti 3. sal. t. heo
dozico cū nucē mulsata facto et similibus. Margarismos fa-
cim? cū ozimel. puluere pigre adfigēs. Vomitū etiā pro-
uocem? cū ozimelē adspēndē aqua cū aneto salegēma et simi-
libus. his etiā 3. sal. pigra prodessē experimētū testa. hūo-
ribus purgatis ad expellēdē poronū putredinem includam
laborem?. Unguētū igitur lentis salu adhibēda: et cauendū
ne cutem corrumpat: impis vbi caput radim? illud pānis
tergimus nimia asperitate vel mollicie carentibus. 3. sal. re-
statutur si post frictionē cutis cutis rubuerit celerius potest
sanari. Si ex calid. sit bu. totum caput per loca scarificemus
et ex testis auellanaz incensis puluere leniter superasperi-
mus: vel ex puluere ferrosi capiti: et vngularū capiaz pul-
uere cum aceto. Deinde caput cū bmo lauatur rebus: quis
bus furfura et calice nascētia purgantur: vt in palma piaz
crice partialia dīsimus. Si ex frigido bu. patiatū: similiter
caput radimus et scarificatum simul cum sanguine et alio
pilo inungimus. Hūo abluo eufobij cū oleo laurino vel
similiter superponimus vel illimus distemperatum. Radix
quocūqz cāne vel nascitur in puluere redactū et oleo mictum
prodessē: vel spuma marina: et quidā admiscēt nītrum cū am-
galo amaro: sicus folia. simū colidibim. belleboū alb. vel
nig. nītrū: et coluquiditē pulpas. et apphisgira. simū foicidū
ebus. quodlibet vobū puluerizatum cū aceto temperatum
et illinum valet. 3. sal. anaz. teste incensē et vino misce pro
sunt infantibus vt capita emundantur atqz capilli nascant

in alopitia. Diastori. laudani cū vino et oleo mirrino distem-
perati prodessē supercilij. Similiter condit puluerizatum
cum aceto distemperatum supercilij prodessē. Diastico. re-
statutur. Super omnia hoc confidimus: qz omnibus supradic-
ctis vnguētis ppter aueritatem ceram vel sepm mitigan-
dam vel aliquod vinctuosum buccatūz est: vel oleū calidum
anetinum siue laurinum adfigendū est: vel oleū pentadactyl-
li: aut oleum de cadina. Et vt barbe libere nascantur supra
dictis vnguētis similiter vīdum credimus. supercilij simi-
liter prodessē omne fel. Unguētum ad has res probatus. R.
eufobij spume marine simū colidibim. añ. 5. iij. belleboū. al. re-
selemi. corticū auellanaz spice indicē tapice nasturqz. añ. 5. j.
3. fac puluerem: et cum vino cocto vel oleo radici: vel aneti
leon siue laurino distempera: et caput inunge: totaqz nos
te inunctum dimitte: sequenti vero die memineris esse la-
uandū cum aqua vbi blete: vel saba fin coctae: quod sepius
est faciendum.

De casu capillosum et cura eius.

Capitulum. xij.

Capilli cadunt et paritate ubi: in mediocriter
ubi cadunt: et in balneis temperatis balneat
tur: ab omnibus falsis abstinēdū: vngant oleo
audantino vel ymo. Si cadant propter ptoos
clausos vngimus oleo et amigdal. amaris in-
censis: vel oleo et semine radici: vel oleo laurino: vel co
milon. Si propter apertione porozum cum confectis
oleis vnga: vt mirrino oliuz oluaz vīta et incensis. et bis
omibus fac puluerem equaliter: et in panno leniter ligatis
imponē in oleo per dies septē: inde locū tēp. vngito supra
dictum. Item ad caluoz. R. laudani adipes vīni adiani po-
lutrici vīti olei lentissimi equo pōder: tere ad spissitudinem
mellis. Aliud. R. laudani. 3. j. arthemese. 3. j. adiantos sic
ci ferule tapice adipes vīni. añ. 3. ij. olei mirrini. 3. j. nouem
italicū: cōchbas. ij. omnia tere cū oleo mirrino. Si capilli sint
asperī et in summitate deauctū: cū frigidizet bu. mundi
focēt: pssilium emū mūtū valet pūno passione: similiter aqua
oidē. Et si canū sunt curētur vt supra de onamento coipo-
ris dīsimus. Et si fac bob probatus: vīoz: cotū tādū mouea-
tur in vase cuprino donec mūtū colorē: capite rasō et eo
vngatur donec ouū cōsumatur. in ore suo oleum tenat do-
net ouū vincto desiccetur: dentes em nigri fierē nisi sic age-
retur: deinde caput ligā cū fasciā: post quartum diē solua-
tur: cani amplius non erubunt. Si capillos rubros facere
volueris lupinos et nītrū puluerizā: mane atqz in aqua calidā
per dies quinqz: et laua epinde. Aliud. feces vīni coctū
cende et gūmū bedere. rēpera cū oleo squamini. et vngē. Si
molles facere volueris et subtilis laua et puluere nītrū et ozo
bi cum aqua marina confecto. Si volueris non nasci pilos
sub scellis vel alijs locis: vnge sanguine testudinū: aut ra-
ne vel de ouis formicarum cū oleo confectis in quo coctū est
ericus. Similiter vnguenda sunt cum opto iusquamio et li-
mibus. Si crispōs facere volueris. R. calcis viuz. 5. j. litari-
giri emblicū galle. añ. 5. ij. et fac puluere: et tempera cum sūo
co mirte: einde vnguatur et ligentur cum sūo: einde pul-
uē vnguatur et tribus diebus dimitte eos: deinde lauatur cū
aqua calidā in qua cocta sit alcāna. Si furfures sint in capi-
te: curētur sicut in penultimo capitulo custodie sanitatis di-
ximus. Pustule capitis sic medentur vbi supra in tracta-
tu pustularum dīsimus.

De fano capitis et eius cura.

Capitulum. xij.

Aius vō qui sit ex pblegmate falso: pino pur-
gatus humorem eius biera pigra: biera 3. sal.
biera rubi: theozodico et bmo. gararismos
fiat: qui pblegma depellat: post hoc fac hoc vn-
guētum. R. litargiri 3. parte bombaz incense
cum aceto tempera et vnge: vel libanum cum aceto pno.
Aliud. R. cantari. 3. j. incende: calcis viuz. 5. j. et cum aceto
tempera: subtrahē obum qui pblegma generat. Aliud. R.
catpimie litargiri: tempera cum aceto.

De linea capitis puerosum: et eius cura.

Capitulum. xij.

Liber quartus

Ristoteles in libro aureis litteris scripto facit ad tinea hoc vnguentum. ℞. salis fuliginis olei oliue picis liqde capri pöderet: tere b oia z facyn guentu z timoso equo de quo fuerat capiti ex tract: quod tunc ponet miraberis sanitatē ipsius z reddidantia capilloru. Item galle pertuse. s. v. vine tauri acetū. añ. p̄bala vnā fac coq̄ quousq̄ venerit ad spissitudinē fac vnguentū z vnge. Aliud. ℞. litargiri ceruse. añ. s. lij. pulueris farmentū gūmi arabi. galle pondus equale: tempera puluerē cum oleo ro. z aceto z vnge. Aliud. ℞. galle nō per tulerē. s. r. amigdala. amara. cū corticibus. s. v. tempera cuz aceto z vnge. Aliud. ℞. litargiri ceruse boli. añ. s. ij. acacie sul p̄buris argenti viui. añ. s. ij. tempera cum oleo ro. z aceto. Sternutamēta facies tribus diebus infanti ex oleo amigda lino amaro binas guttas per vtraq̄ auriculas infundens. Si aqua coadunetur in capitis pueroru: curetur sicut in chirurgia dicitur sum? Capitis magnitudo fontitudo z torio cum medicinis z dietis ventositate dissoluentibus ad tēperic reducat. A postema qd̄ fit sub cute capitis si alta mediana est nō profuerit chirurgia curef. Farina cicris aqua fenugrē. succas folioz sifami ntrum fel capini arctici z taurini: hec omnia mundificat capitis furculos.

De lentiginibus in facie: z earū cura. Cap. xxvij.

Entigines faciei sic curamus. Primo cephalicā innumus: z si in toto corpore sint de mediana vena p̄blebotomem. De si aliud nobis obuiaue rit humo. cū catarricoz p̄barmacia dissoluamus. deinde ad vnguenta redeamus. Sanguis vesper lionis cū nitro z saponē mixtus eas mūdāt statim. amigda le amaro bene pistate semen cere. Similiter farina oobi cū melle distēperata: vel cū succo citri: vel malignana. acidi. farina lupinorū. lac sicuum. steruas foctas vetus. semen melonis cum coctice ipso sum: de omnia lentigines mundant sanguis leposus similiter. Aliud Joban. damasceni. ℞. farine lupi. z frumētū amigdale amaro emūdātē succari. añ. cza qū viui. liquirtie gūmi arab. añ. s. ij. myrrē nitri costi. añ. exagium vnū: tempera cū lacte mulieris. Aliud. ℞. farine fabarū frumentū. añ. s. iij. costi. s. ij. tempera cū aqua vbi coctū fit fenugrē. Aliud pauli. ℞. rīi lib. r. libani. z. ij. nitri. lib. j. mastice. z. iij. albumina ouoz. r. cū corticibus coctū: melle. quantum sufficit. Aliud mundificas facie. ℞. lupinā farinā fabe semen melonis equo pondere: lactis mundate medicta tē oim: fac puluerē z vnge cū lacte mulieris vel asine. Aliud ℞. farinā lupini fabaz vel lentis amigda. ana. añ. s. ij. semini mel. cumeris rīi dragagā. añ. exagii. j. melliloti z dīsi croci costi. añ. exagii. r. fac puluerem: tempera cum albugi ne ouī. vngatur in nocte z lauet in die.

De cura pustularū in facie. Cap. xxv.

In facie pustule nascant oure z sicce parue. ℞. aluminis gūmi arabici lētes puluerisenf: z inde facies lauef. Similiter gūmi arabi. z nitri cū aceto temperata facie de omni re mūdificat. Aliud ℞. catymie argēte apagiū. j. chmole boli terre armenice. añ. s. j. sandarace. s. ij. tēpera cū aqua ro. Stinctio sit in ma fillus vel aliqua incensio fit in manibus: cura sicut superio r̄ oimsum cū de pustulis tractauimus. Si nō p̄fuerit: curef si cut in chirurgia dicitur sumus.

De apostemate calcanei quod elephan tia dicitur. Cap. xxvi.

Apostema quod elephanta dicit: cū dicta z med icina cholera nigra purgatiūbus medietur. De si nō profuerit: chirurgia curef. Laueat que melancholiam generant: z ab omnibus abis viscos is.

De variolis crurū z earū cura. Cap. xxvij.

Arices crurū difficile curant: nisi corp̄ ad hūo re cholero purgetur quo facto incidantur ex trahatur sanguis vsq̄ ad defectionem adiuuā tibus etate virtute tempore z consuetudine.

De carbunculis z cura eorum. Capitulū. xxviij.

Carbunculi: de sanguine grosso nascitur coctus pro cū dissolutio medicamine carent: corpus nō interius mundificetur: de super ponēdum est frumētū mastice vj mature fe dissoluta. ℞. granum aque insulum nō valere dicit: mastice autē p̄dest per infusio saluē. Balatē si quis non m̄turo tē pistate cum cera. nasturcū cum oleo pitarum: sale p̄turo matura tē z aperit. ℞. Animum cum oleo similiter p̄turo: vtraz passe cum sale pistate similiter. Fermētum cū sale: z obo r̄ m̄lter valet. Farina subtilis temperata cū oleo z melle z p̄ r̄ū cūmini similiter facit. Si autē lanica habuerit farina co det vel oobi cū butyro z sale z caulibz oibus p̄statis: sicut exicit. ℞. Nitri cū terētibzina carbunculi apericiamē n̄tū.

De carbunculis z alijs vuleribus que farinam dō cuntur. Capitu. xxix.

Carbunculi vel aliud quodlibet apostema p̄f simū vulus faciat: z duri ad sanandā: tetraa p̄barmacō cū est basilico casus coctio. r̄ plebeis vulus. Foti? medicamē ad vube ra replenda nō inuenim? vultore repleto rubra cera cum coctice malignana pulueris: oia trice inducat: tolle ea q̄ z facrum ignem dōm? indigas.

De fistulis z cura eorum. Cap. xxx.

Canus si. xl. dies transeat appellatur fistula: fac hoc medicamē. ℞. r̄pus acie larū equo p̄ dēre: tere z cū melle coctice: z in fistula m̄tā. ℞. Sinis de capite canis in fistula m̄tā. q̄. cam crū ragadialis fistulam z omnes spurcitas curat. Si fistula vel aliquid vulus tumefacta cataplasmata ex stercoe capno cū melle tepetacoctū: so lum tumoē dissoluit: verū etiā fistulas canis vultore fa nat: z etiam tumoē dissoluit: z sanicē z p̄torem attra bit z excludit z dolōē mitigat: z vitatos neros expugnat. Si os fistule clausum fit aperiatu r̄ b̄mēdico. vel p̄o minis stercoe. Si fistula multa oia habuerit: nō sint tēra vt medicina intrare possit: nitri est melius q̄ medicamē q̄ stercoe capino sup̄aditum.

De vuleribus planis z cōcūis. Cap. xxxj.

Ulnera alia concaua: alia planicōla q̄ nō sanant si scissura tantus. In scissura tantū nitri alioz ad uenit nisi puluis rose vel mure: z fustia coruoz tur: videat fit ne inter vuleris labia sit pilosus vel aliqd̄ aliū. In ea q̄ q̄lā cutis est ap̄tata s̄tptica reducant vt galla cocticea malozigra. litargiri radiz libi q̄ oleo ro. Vulnera q̄ ocaua z non eragnōz q̄ p̄muda sunt z foctida defecatiūbus agē z nō rēparatis vt sunt libanosa r̄ma ordet oobi yrcos aneto ro. litarg. z sita. Euenietur ad hoc vales. ℞. libani amidi aloes. añ. s. j. mell quātū sufficit. Si autē sicca sint p̄tēcent cū oleo cera. Vulus ad p̄p̄gō defecidā z malā carne corodēta. ℞. myrrē r̄pus melle colophonie picis spice auripigmeti aloes boli gūmi anthe ro. Alus min? defecias optim? ℞. r̄pus vtrazq̄ sp̄m̄ p̄tē ce p̄ z cerā. Aliud pallidus vulnibus z calidus. ℞. litarg. s. j. ceruse. z. f. cere alb. s. vij. olei ro. z. ij. Eluētū q̄ p̄dēt vln eribus z cāro z bis de q̄bz sanguis fluit: incisione z melle carbūculis q̄ pestilētiales vnt: z eis q̄ sūt ex mala materia ℞. adipis vetustissimi lib. ij. olei veteris lib. an. calcis z. an. Adeps em̄ fundatē z sup̄ ignē m̄tā. q̄. olei autē calcis r̄m̄ daf z in mortario s̄r m̄dulla dō ducta q̄ ad ignē m̄tā. z quantum sufficit.

De cū separationis fisture. Cap. xxxij.

Separatio fisture quocūq̄ modo fiat: z sananda inde effuat: stringat supponēdo digitū z tēxon dō p̄nūculū donec sanguis coalescat in vena r̄m̄ exeat: deinde fungus vt medicina sanguinis r̄t r̄cticia q̄ duobus fit modis: vel em̄ retrahit sanguinem z carnem non reducit scit farina frumentū gūp sum z similia. Vel stringit et carnicū factū r̄pus aloē albugo ouī p̄lū leposus. ℞. al. in megare gni hanc confectio nem dicit tribus modis esse debere. Tel em̄ equaliter aloē z r̄pus z albugo sunt ponēda: q̄ duris coctibus est vtilis: si t̄pica etiā bis sunt necessaria. Tel r̄pus duplum q̄ aloē p̄

natur: et tpus vinctuosum et gumosum eligat: que confectio vitulis est mollibus corporibus: que multis rebus indiget co fortatibus. Tertius modus est vt tpus pluriſq; de aloce ponatur: non tamen duplum: hoc conuenit corporibus mediocri bus. Albugo vo oui apponit vt in ſimilitudine mellis inuit ſec: et pili leporis quantum oportet. Deinde curatur cum vnguentis et pulueribz: et emplatris in chirurgia ſcribendis. **R.** aloce. **ʒ.** i. turis corticium **ʒ.** ij. ſangu. draco. ſarco. cole. an. **ʒ.** ij. rano. coſi eruce. ruto. an. **ʒ.** ij. tempera cu albugine ouit po ne pili leporis. Separato ſiſture oliſum cu ligaminibz oliſa circumdandus liget: ſi vbi mediocriter q; fortia tumoris ge nerat in circuitu et puſtula: mollia non bene iunctura cuſto diſſe: que quibus in chirurgia dicitur ſumus. **Dia.** farina oz dei et malue ſeminis cu oleo rectifica valet. **Aliud.** **R.** aloce acatie mirre betonice malue turis. an. **ʒ.** ij. maſticio. an. **ʒ.** i. et p. vlueris molſidini quatit cetera repera cu ouo vnge ner uos: venas circumdantes fracturas cu vnguentis mollientibus de cera medullis bounis pinguedine vulturis pingue dine renſi pecudis oleo ro. et ſimilibus.

De incendio ignis vel aque. **Cap. xxxij.**

Separato iuncture ſi ſit ex igne vel aqua bullit ti: oportet refrigerare cu rebus frigidis ne ad v. ſic perueniat vdelicat cum frondibus mirre incenſis cu cera et oleo ro. vel gummi arabico cum albugine oui: vel cinabio cu aceto et aqua roſa. vel ſarſole ſucco: vel cu farina oſide oleo ro. et albugine oui vel oleo ro. cu acatia: ſi tunc agnum d. oleo ro. malua cum oleo ro. **De ſiſſeſcauris ſucco portulacis ſiue carbone s fer ranoſi ſiue chimoleis ſiue ſimplicia ſiue copoſita cu oleo ro. et cera valet: alumē cu oleo ro. idem facit. Ita oliue ſaſſa iu uat. Itē cera et oleum nucū equo ponderē liqueſcat: et vnge mirum eſt. Item radices ſilicis conabur: et in cinere redige et cu albugine miſce: miſce ſancti. Si ſeparato iuncte re fiat ex aqua bullenti pilos leporis cu ſcorpibus minuta tim ſiſſos ſuſcipere: et cu cruſta fecerit in primo die rola le: et iterū pilos leporis vbi pili ſuſperſaſperge et ſic facias vtiq; ad pfectiſſimā ſanitate: ſed pius accepe mercedem.**

De vulneribus crurii vel pedis ppter ocreas.

Capitulum. xxxij.

Separato iuncture in crure vel pede ſi ſit ex ſtri cura ocrearū vel calciam entouſis: et ſit cu tumo re: pulmonē veruicus vel annuſis agni ſiue vul pis ſuperpone. Si autē vulnera ſint ſine tumore galla incenſa: baluſtia cortices maligranati ſu macacatia: quodlibet poſi pulueriſati ſuperponatur.

De ſiſſuris manu et pedum. **Cap. xxxv.**

Si pedes ſiſſura patiunt: prius purgadi ſunt medicina binoes: et poſt vngat cu oleo vio. et cera: vel cera et medulla bouina cu oleo ſiſami no. vel oleū ſonigero: cu cera mixtū valet ſeſſi ſuris et pedis de ſiſſiditate aeris. **De ſectio valēs ſiſſuris manu et pedum.** **R.** medulle bouine pinguedinis galline. an. **ʒ.** f. draga. cer. myrrhe. an. **ʒ.** f. olei ſerſini. **ʒ.** i. vnguentū ſi. **Aliud.** **R.** bacce lauri arſi. lōge medulle boui ne pōdus eſſe. Alia valent ſiſſimū ſiſſuris. **R.** picule ſiſa meleō pōdus eſſe. Cancrū ſumine cu ſiſameleō incenſi va lent. **Sepe** coctē piſſate cu oleo ro. miſce ad idē valet. **Se cule** marine incenſe cum oleo ro. multum valet.

De albedine et groſtitudine vnguiū. **Cap. xxxvj.**

Inſolūdes. Alumen temperatū: cu aqua valet albedini et groſtitudini vnguiū: et vulneratis vni quibz. **Sece** arſi incenſe cu taurino ſelle idem faciunt. **De** valente oliſum oliue cu pinguedine et farina admixte valent ſuperſie carni in vngui bus et tumoribus ſiue apoſtematibus circumdantibus. **Sal** ta piſſata et cum melle temperata valet. **Sece** cum aqua ſim licti. **Stercus** palumbini coctū cu farina oſide valet. **Aſſa** cu lacte ſimilit. **Trinitat** vnguium ſemen betice tempera tum cu taurino ſelle valet. **Alumen** cu pinguedine anatis iu uat. **Sece** vini incenſe malo vngues cadere faciunt.

De morſu canis rabidi. **Cap. xxxvij.**

Rimus in theſiſca vbi de paſſionibus exterio ribus diſputauimus: q; paſſiōes exterioes que dam de inanimatis corporibus: quedā de anima tis ſunt: et cum inſaſiatis paſſionum ſufficienter ſcripſimus: otido expetit vt cura rabidi canis necnon et aliorum deſcribam. **De** potest igitur vbi moſum rabidi canis ante aqua tumorem medicetur. **Apertur** vbi nera cum igne vel ferro ſoſitit vt cum ſanguine venite eſ ſiuar: apponantur igitur ſanguiliſque que venenū eſciant: **De**ntur et cura medicamina que vulnera apertant ſicut al lum ſirapis ſal acetiſe cepe calameū. **ſimplicia** vel compoſi ta cum aceto temperata ſunt ſuperponenda: vel ſa hoc ex perimentum: accepe gallinā viam et pone culum illius vbi moſure locus eſt: tenendo cum in manu: gallina at trabedo venenū inſabitur et moietur et liberatur homo ſine du bio certum eſt: ſa etiam hoc ad moſuram amonimā ſum. **De** ſi mala ſigna preoccipauerint: oportet ſari medſi camen cholere rubee purgatiuū: et nutriā cu dicta ſubſtili: et ad digerendū ſacili. **De** mus tyziacum et medianā in qua cancrū ponant ſumme. **De** ſalco. dicit emeris eorum accipit tur. **ʒ.** ij. et gentiane. **ʒ.** ij. et bibant cū vino. **Sal.** bis adiuſit laudatum: hoc modo compoſitū. **R.** cancrū incenſi. **ʒ.** i. gen tiane. **ʒ.** ij. terre ſigillate. **ʒ.** vj. laudani. **ʒ.** ij. fac pulucrem et da bibere. **ʒ.** ij. cum aqua vbi cancrū coctū ſint. **Altera** quam **Heracleus** fecit. **R.** cancrū incenſi. **ʒ.** i. mirre. **ʒ.** i. iij. croci. **ʒ.** i. gentiane. **ʒ.** i. et **R.** pipere albi. **ʒ.** i. vini quantum ſufficiat: **da.** **ʒ.** i. et **R.** vino. **Alia** **Sal.** **R.** baſiliconis arſtolo. **lōge.** an. **ʒ.** vj. gentiane. **ʒ.** vj. pipere oppoponadi. an. **ʒ.** i. et **R.** cum aqua ca lida. **De**ntur nucea ad comedendum. **Aluices** etiam cu ſale piſſate et vulneri ſuperpoſite valent. **Si** aquam tineaū oportet machinari: quo detur neſſeſti. **Faciat** ergo cānulum qua gula apoſſita occulte aquam inſundat. **Quidā** dicitur ſecur canis aſſatum datum comedere iuuat etiam ſimocem aqua. **Item** iuuat aqua ferrarij vbi ſiſa inſtrumenta certum aqua ſeſſa ablata. **Item** medicina moſſi canis rabidi eſt hoc: ſu perpoſita licū oppoponadi cepe ſal truta nucea frumētū frō des ſicus menta otolum ſulphure ſimplicia vel compoſita cum aceto vel melle ſuperponatur.

De morſu hominis ſimie vel muſſe. **Cap. xxxvij.**

Oſui hominis vel ſimie vel muſſe proſunt oſſa vituli incenſa et cum melle temperata et ſu perpoſita. **Item** tarinum vel ſilinitum moſſum ſimie et hominis curat: ſimiliter facit ſolum.

De morſu ſerpentis vel tyzi. **Cap. xxxvij.**

Serpēs vel tyzi alique mōdoſerit ita ſu curatur: ligetur locus moſure ſtrictē ne vene num venas perforat ad principalia meſa: pri mo oze ſugatur: iugens ſit ſatur: et oſ eius cup vino et oleo lauctur: locus tactus cum ſpongia cali. ſuſſumigetur: vulnūſq; ſanſcitur vt vne nemū egerdatur: ſiſus autem eſt meſſio illius loci ſi in les co ſit qui incidit poſſit: ſiſur in dignis et ſimilibus locis. **De** ſe tur de tyzi: ca maior: vt ſanguinem coagulari prohibeat: q; venenū ſanguinem coctis co: gular ſicut coagulum lac ſed caliditate tyziace diſſoluitur: et cor in expellendo eſſos ta ſicut ſtamina ſcilicet coſteratur ignis in expulſione ſu mi. **De** ſi tyziacum non inueniatur: demus hoc qd ſumus of curi. **Succū** de frōdibus maligranati cu vino coctū mitti: vel aqua vbi ſtercus capſini vel agniſi coctum ſit: vel. **ʒ.** i. et de turbiſt cum lacte pecudis et ſucci de frōdibus mirre et ſucci ſonides. **an.** **ʒ.** l. **R.** gentiane. **ʒ.** v. coſi. **ʒ.** i. et **R.** ſomnia coquā tur ad medietatem: et dentur bibenda. **De**ntur cer: **biſ** galli ne cum vino et ſemen caulium: manducet cepas porros alo et **R.** ſimilia. **Item** iuuat pullus galline ſeſſus per medium et loco inde ſuſſumigato. **Si** ſimilitr ſquilla in aceto coctā et frondes malo: granato: vti piſſate et ſuperpoſite. **Itē** ſicus et alla piſſata ſimiliter valet. **Sal.** hanc confectiōnem iūta re ſſrmat. **R.** ſerapini pipis aſſe oppoponadi. an. **ʒ.** ij. galba ni ſulphuris. an. **ʒ.** i. et **R.** tempera cum vino et ſuperpone. **Se** cum capſinum cum pice ſulphure et cera mixtum et moſſi ſerpentis apoſſitum perfectē medetur. **It** enim adipe ſi tu tum copus perueniſer ſerpentes non timētibz.

Liber quintus practice de passionibus contin- gentibus membris interioribus: et earum curis.

Capitula quinti libri.

De hoc libro de passionibus membrorum interiorum: et earum curis tractabit.

De cephalica et eius cura.

De dolore medij capitis

De dolore crani.

De dolore intercutaneo

De dolore qui accidit post somnum

De frenesi

De frigida frenesi

De stupore mentis

De vigilis

De passione que chuma vocatur

De congelatione cerebri

De corruptione memorie

De somniam et vertigine

De ebrietate et eius cura

De sterminatione

De epilepsia et eius cura

De apoplexia et eius cura

De demutatione et eius cura

De melancholia et eius cura

De amore qui heros dicitur

De mania et alienatione mentis

De mollicie nucbe

De epilepsia spasmica et eius cura

De paralyti et eius cura

De spasmo et thetano et eorum cura

De tremore et lectigatione et eorum cura

De gibbositate

De ophthalmia et eius cura

De graudine oculorum et eius cura

De passionibus comae et earum cura

De coxite et eius cura

De his qui inibi vident ab hosa. fr. in antea

De passionibus palpebrarum: et primo de amacu

et eius cura

De dolore aurium et eius cura

De sanie eperunte ab aure et eius cura

De sanguine eperunte ab aure et eius cura

De aliqua re cadente in aurem et eius cura

De auditus diminutione et eius cura

De sonitu aurium et eius cura

De fetore narium et eius cura

De coisza et eius cura

De fluxu sanguinis et naribus et eius cura

De siliuris labiorum et earum curis

De paralyti lingue et eius cura

De mollicie lingue et eius cura

De dolore dentium et eius cura

De dentibus putridis et eorum cura

De motione dentium et eius cura

De dolore dentium alterato et eius cura

De fetore oris ppter gingivas et eius cura

De vulneribus nascentibus in ore et eoz cura

De apostemate vuule et eius cura.

Lapi. j.

Lapi. h.

Lapi. iij.

Lapi. iij.

Lapi. v.

Lapi. vi.

Lapi. viij.

Lapi. viij.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

Lapi. f.

De hoc libro de passionibus membrorum interiorum: et earum curis tractabit.

Lapi. j.

icula describitur. Ibi est qualitate et quantitate omni in eo positus ponendous nemon coburidoum euidentissime mon strabimus. In ista vero. xv. totius libri: particula: quedam medij cinis simplicibus curatur egritudines: vt oculorum: quedam vero cum copositis et magnis antidotis. Quaedam simplicium cum obus nocet neruis et cerebro: vt acetum et orizacaria et hmoi. Quaedam vero principalibus obus et no principalibus membris interioribus cogruunt: vt carobal. global. Et copositoz alia spsalibus mebris cogruunt: vt clenifata. et mustata maior: alia cerebro et pcedunt: ab eo: vt oppopira et celice.: alia cibalibz cogruunt: vt diareubar. diaabfin: et bis similia: quedam vero gentilibus mebris: vt diafenice: myrrhe: diambir tpe: et his similia.

De cephalica et eius cura. Lapi. j.

Cephalica itaqz fit et sanguine vel cholera rubea in cadatur cephalica p sideratis erate: regione: vir tute et cõsuetudine: sed si pblebotomia nõ fufficit scartificemus pleno palino ab virtutibz pedis calcas neo. Que pñnt sanguini: pñnt et cholere rubee. qz pñnt pblegmatiz: pñnt et cholere nigre. Et si dolor capitis fit et cholera ru. purgetur cum castafistula iulib. pumis viol. mãna. mirobala. citri. et similibz. Et si feb. nõ a fuerit caraticis de mirobala. citri. e. oadũ cũ bicrapi. qz et aloe loto cõfici. Si vero fit cũ feb. oadũ est sirupus viola. vel acetoz sus: succo maligra. Et ope mũdificatio: caput: man? pedes aqua tepi. infundatur: in qua cocta sint camomilla viola. oz deũ excoctatũ et ro. Sed si vigilias patitur incipiente infirmitate papauer adiungimus de coccoñi: et oleo ro. cum acetoz vel oleo viola. cum suc. portulac. vel cucur. super caput infir mi infundimus. vngimus prozam capitis cum sandalis ro. campio. oideo temperatis cum succo psilij et aqua ro. D. vi. citi: si frontem et tempora cum oleo ro. vñneris et opio simplicis cum oleoz et caloze refrigerabit: vt domire facit. Item de citi: folia capreoli visis tollas: foztiter pitites: et caput vñngas: valet humoibus depellendis. Sternutationes puoce mus cum suc. portulac. cucur. oleo viol. cum lacte mulieris puellam nutritientis mictõ. Si dolor capitis fuerit cum coisza et reumate: nulli cataplasmata vel cepitima: Salice. fessate in lã dro: capitulari apponendum est: neqz ro. vel falcis: cucur. vel portulac. neqz sternutationes vel illimitationes nisi prius bus mo: decidatur. Et ibi sint cucurbitate atriplicis portulac. ce. Si sine febre: comedant pullos columbino: perdicis: et similia: custodiant se a lacte et acrumibus omnibus: vt notissimum facientibus. vnde Hippocrates. lac dare et. mas lum maxime febriatantibus: quia conuertibile est. Si dolor capitis fit et pblegmate dem? bicrapi. fo. sã. bualo. tpeo do. pilulas stomaticas: plu. de bicrapi. pãra sinapim pretrez disteperas cũ aqua vbi camomil. maratrũ maioana et similia sint cocta. Vngimus caput melancolicũ amygdã. amaris cucur. cucur. et similibz: pblegmatibus conuenientibus. Et a put cuz oleo sambucino: nardino: camomel. vel muscelino vbi humores: idest fluxus hu. defecerit sternutatione pro uocemus cum suc. caulium: blete: vel camo. Si post sternutationem ardorem in naribus sentiat: vngamus caput cum lacte mulieris puellam nutritientis. Si non sternutationem iterum ponimus in naribus nigellam: sinum asinum. Salice. dicit. pdele capiti si sepe balneetur. Et bus sint volatilia et humilmodi. Emplastrum de grano arabico mĩrã cucur. oro co hostens capiti apponam? hoc inodo medicadũ sunt qui dolorem capitis et grossa ventositate incurant. Et si dolor capitis et pñctione vel percussione: vel reumate vel apostemate fit: incidamus cephalicã et fin vires patris bisvel ter subtrabe. Sed si aliquĩ nobis obauerit: damus potum orise. pumã mirobal. viola. puas pal. iuuibus castafistula mãnam: et similia. de quibus bibat. 3. ij. Aliquando cũ succo solari cocti et colati castafistule murice. añ. 3. iij. cum bicrapi. galy. of aloce epatic. s. f. Cataplasmata cũ sandalis ro. solatõ salice violis farina oidei temperatis cum succo psilij et aqua roci. capiti apponimus. Sternutatio fiat cũ succo solari et lacte mulieris puellã nutritientis. Aliud de sandalis alba et rubris bolo croco temperatis cum succo solari. Potes psillium vel ptisanum cum succo. maligranati: sirupum viola. vel iuleb:

Secũda practice particula curatio nis intentionem trisariam esse dixerunt: de bus simplicibus. f. medicinis exterioribz passionis curatio nis: febrium atqz apostematum vniuersales ac cõpendiosam dõs putationis fecimus: restat vt de tertio de curis passionũ interiorũ: deo anũ nũente dispertemus: et incipidum est a cerebro: qd est principale membris capitis descendendo vsqz ad pedes. Et scien dum qd antidotoz collyrioz et ceteroz copositões in. r. par

Liber quintus

cum aqua temperatim bibant. **C** Si tumor sine plaga ex su-
 pradictis euenierit: aqua calida in qua coctae sint lentes ro-
 mira laua: et vngt eis oleo ro. et albumine oui. odorifer capro
 ram ro. virola. mirra. **L** ibos: damus cucur. arriplices: et similia.
 Si dolo: capitis ex stomacho fuerit: maxime ex cholericis: velu-
 moibus in stomacho collectis: vomitu expellantur: veluti
 cum succo radices elactrici: vel alijsh vomitibus chol. ru. pur-
 gantibus in vltima particula fridendis. teiuo vero sumat-
 tur stomacho maxime in estiuo tepore. Si aliqd obuiauerit
 nobis vt frigiditas aeris vel nuius: vel tepus hyemis: purge
 mus cum miroba. manna casta fistu. sirupo ro. vio. et huiusmodi.
L aueant sibi ab omnibus acriminiabus et cibarijs: et la-
 cte: et nucleibus: quia conuertibile est. vñ hyspo. in apbo. lac
 dare et. **S** i fo dolo: capitis ex putrefecto in stomacho pble
 gmate fuerit: ei copotentibus vomitibus purgetur: videlicet
 cum aneto elloboto al. et similibus: et si no psimus demus
 pigrā et vomitibus vel scamoneā saramētia et huiusmodi.
S i dolo: capitis et multa nascitur coctio: cum oleo nar-
 dinio puocabis: et sepe. et si careat appetitu coctio: cum oleo nar-
 dinio abstinet. et q: in hac parte stomachus defectus: coctio
 teretur cum aromatibus similibus. **S** i dolo: capitis sit et nis-
 mia potatione vini: aete oleo cerebri coctetur: q: in hac parte
 deficit. accipiat diambra: dialignis aloes: et comedat
 caules cum carne crassa: quia omnibus dolentibus et ebrietate
 coeueniunt. **S** i autem dolo: capitis et calore solis fuerit:
 yngatur caput cum oleo rosa. aqua frigida mixta cum aqua
 rosa. **S** i dolo: capitis fuerit mmitus: miscetur cum oleo
 rosa. suc. postulace vel cucur. vel semperuiue. potent sirupus
 viola. vel succus maligranati. ponatur pedes in aqua calida.
S i dolo: capitis et siccatate sit aeris: aqua calidam per phyla-
 lam vitream capiti infundamus: in qua cocta sint anetum
 rosmarinum mellilotum: vngimus etiam caput cum oleo
 nardino: sambucileon: dampnilcon. **S** i dolo: capitis et nis-
 mia vigilia fuerit: fumigetur caput et aqua in qua cocta
 sint iulquiamus papauer lupinus: camomil. acetum caueat.
S i dolo: capitis sit et somno multo: purgetur totus corpus
 cum hierapigra et similibus. **S** i sanguis sit in causa pbleoto-
 meru de mediana: et prouoentur sternutationes: sicut cum
 celite vel conditi et similibus. **H** ieralogodon datus in doloze
 capitis: qui et cholera nigra nascitur: vel pblegmate stomas-
 chum mificat: epar confortat. **R**. carobalams: rilo. castes
 lignee: cinamomi alijshim: spice. mastice: asar: fuitube macis
 cubede nudis musca. squinanti. viola. garfio. an. s. v. croci.
 s. ij. aloes spatici. s. r. fac puluerem tempera cum melle: da for-
 tozibus. s. v. et debiliozibus. s. ij. cum aqua calida. **L** ibi le-
 uea sint pilli: perdicces: leue vinum. Antidotum eiusdem
 hannis damasce. facit grosse ventositatis et visus obscuritas
 ti et grauitati totius corporis propter ventositatem et pble-
 gmate et chol. nig. r. aloes. s. r. vij. epitymi costi. an. s. v. eufor-
 bh spice croci camedreos. an. s. vj. garfio. s. r. calami aromas-
 tici mastice. an. s. viij. diagredij cocti. s. ij. mellis qd sufficit
 da podus trium solidorum cum aqua calida. **S** tomaticon ios
 hannis damasce purgans choleram nigram et rubeam et
 pblegma sine molestatione vlla. **R**. hierapigra miroba. citri.
 an. s. iij. nitri garfici. an. s. ij. scamo. s. j. turbit. falis gem. epis-
 tyimi ameos. an. s. ij. tempera cum succo scario. et fac pilulas
 in modum piperis: da bibere cum aqua calida. **H** ierapigra
 Saleni de libro decolagogi stomachum mificat: et caput
 et totum corpus de cholera rubea et pblegmate. **R**. croci. vio-
 la. abfin. spice squinanti aloesie. et asar mastice: carpo-
 bal. global. cinamomi alijshim: pondus equalis: aloes quan-
 tum cetera omnia temperata cum succo scario. fac pilulas in
 modus piperis. **P**blegmatibus turbiditudo loquente agarici
 anisi petro. fen. mastice ro. an. s. j. fac pilulas cum succo ma-
 ratri vel apij.

De doloze medij capitis. Capl. ij.

Dolo: medij capitis si sit ex sanguine: pblebotome-
 tur de cephalica vena. **S** i sit ex cholera purgetur
 vomitu competent. **S** i autem nobis aliquid ob-
 uiauerit: purgetur cum casta fistula pumis miro-

balanis citri. sicut in cephalica dicitur: sternutationes fun-
 ti. apponatur de succo colandri. **S** i de frigidis patitur: vni-
 moribus cum hierapigra forti Saleni. theodonio: hiera-
 lagodon: et similibus purgetur: sternutatio fiat: cum oleo
 nardino vel camomil. custodiatur se a lacte et cafeo: et ab omni-
 bus acriminiabus. **S** i hoc non profuerit: dolo: sit cum oleo
 terpolatione cum gargarismis caput purgetur in vltima parti-
 cula huius libri scriptis: quia caput purgetur hyspo. ru.
 in quo mitti castoreum eufodia et huiusmodi: omne premi-
 craneam et cephalicum supradictam discitur. **L** i visus in
 hac passione deficit: et fit propter sanguinis inanitionem a
 naribus confringatur: et epar confortetur cum aromatibus
 vt ligno aloes: nuc musca. vino campbosa: vel aqua rosa. **L** i
 vel sirupo aromatico. **A**ccipiantur hieram nostram interdum
 ad visum acuendum et clarificandum et confortandum pro-
 batam. fumigetur cum epate capino: et idem comedat cum
 pblegmate. **S** i patiantur et abundantia mentuorum: co-
 stringantur cum medicinis in suis locis medicinis: et vt sup-
 rius dicitur fumigetur et confortetur. **S** imiliter facendum
 est si hemicranis dolo: vel occitas fit et multa efflu-
 uis sanguinis parturientis. **S** i et fluxu ventris: medicetur
 cum pilulo asia et alijsh medicinis competentibus. **S** i autem
 dolo: capitis sit propter coctum: oportet in hac passione cere-
 brum confortari cum musco amba campbosa: vngentibus: ac-
 cipiant quotidie de electuario quod lenia vocatur: aut de
 eleniferatis. s. ij. medij licet fit peritus: tamen sit fluidissimus
 semper ad causam huiusmodi cognoscendam: si cerebri
 et epar sint defecta: q: perfecta medicina est q: causam egrita-
 dinis tollit: et quia in hac passione nonnulli medici deceptum
 tur: infirmum non deciduntur interrogare. **S** i dolo: capitis
 est et multitudine fumi caput ascendens: purgetur: et
 apostematibus antidotis pilulis pblegma et cholera nigra
 purgantibus: scilicet theodonio emperiton hieralagodon.
L i dolo: capitis sit et calido apostemate curetur: sicut in
 septima particula dicitur sumus. **S** i in summate capitis
 sit dolo: et mulier sit pnegnans: nec obstetrici dandum est
 interdij. s. j. et de sepe. **L** i si dolo: capitis sit fit pni-
 mus: vt vox auferatur: curetur vt in quinamina vocatur: san-
 nus. bi mor pblebotometur de cephalica vena: et multo san-
 nus extrahatur: deinde si virtus permiserit: pane: vena in-
 gaudantur secus nares vel sub lingua: vel vena que est secus
 pollicem pedis. **C** apiti imponatur vinum et oleum rosa. **S** i
 capite ralo: et alijshim: casti et pane et farina in aqua oleo
 coctis. de lint se. similitur cocto. **E** t scindum est q: in omni
 pblea: et hemicranis: si epar et cerebrum defecatione pro-
 patiantur: et venter minime soluitur: hoc factio homo morietur.

De doloze cranei. Capl. iij.

Dolo cranei si sit inole rabili: vt nec uocet
 nec sonitum: nec splendorem ferre possit: sit
 ex sanguinolentis et cholericis humoribus: vel
 ex grossa ventositate: et cerebrum sit debile:
 caute et sapienter medicetur. accipiantur ventosi-
 tidie de electuario de lentia vt grossa ventosi-
 tates bis soluantur: et cholera rubea purgetur cerebrum: q:
 fo: res. miscetur ei eleniferatis: vt de electuario quod lenia
 vocatur. parum musci: vel musce: capbosc: huiusmodi: po-
 lia berne mada et pulvis gallinarum. vinum album et aream
 et abstineant se a coitu et cocto: et lacte. cerebrum confortetur
 gentur superflui humoribus cum purgantibus competentibus:
 lauetur caput cum aqua vbi coctum sit pilulum coctum
 papaueris viola. oideum: frondes pilij: et similia. **S** i
 lo: sit et ventositatem demus theodonio: hieram
 vel rufini: hieram arbigenis. vnaquaq nocte. s. h. et l. per
 uandum est: caput cum aqua: vbi camomilla: sanficus: et
 liorum sint cocta. sternutationes sicut de oleo multo: et
 anetino: nardino: et camomillino: lauentur frequenter et
 balneentur. **S** i ab his abstineant: scilicet cinamomi anisi et aromati-
 cis. **E** t tanta sumicitas industrie sapientis.

Ziber quintus

stupor: fit ex nervi concussionione: vel ex mala complexionione cerebri: aut compressione: aut ex fractura ossium capitis: sapiens medicus non intrinsecus sed extrinsecus, p. posse laborer.

¶ De vigilijs.

Cap. x.

Vigilie fuerint ex cholera rubea: lauadus est caput vbi papauer. se. lactu. z vio. sint cocta. sternuatio est facienda. Cataplasma. R. opium lactu. cum se. iusquamam ad libitum pulueriscentur cum succo portulacae z fronti apponamus. Dulgeamus super caput eius lac mulieris puellam nutritis. Dia. dicitur suppositorium facias ex oleo viola. z opio somnum facit. Dada sunt catartica. chole. rub. extinguetia. Danda sunt se. lactu. papaueris iusquamam si sint necessaria. Si vigilie sint ex ficatate cholere rubee: iuuat aqua calida capiti infusa in qua cocta sint cano. mellilotum anetum cortices papaueris. se. malue. post capite raso lac mulieris vel asine aspergatur. Sernuatiomnes fiant cum lacte mulieris. Si vigilie sint ex spjegmate falso: sternuatiomnes faciamus cum oleo croci anetilon. camomil. lauadum est caput cum aqua vbi camomil. anetum: sanctus sint cocta. Si vigilie sint ex calido cibo z calida potione: medicus p. uot medicis dissonendum esse videbitur cum rebus somnum facientibus. R. castorei: opij: croci: iusquamam: bellebom nig. mandragore. se. papaueris equale pondus: sac puluerem cum mandragora z distempera cum succo mandragore. deinde olei sambucti ad distempera quantum sufficit: misso autem in vase vitro ad solem per viginti dies: sunt iterum soli reddenda post: partim de isto z partim de muscello frontem z nares illines. Aliud. R. opij. se. lactu. se. mundatum madragore iusquamam. an. 5. v. que pistata. iij. lib. succi mandragore sunt apponende: ita imposte. z cum ipso vase aqua bullientis sunt miteda z ibi coquenda. quibus. 3. ff. olei fericius superadunge z tadium excoquenda sunt quoad solum oleum videatur remanuisse ad inde frontem z caput iunge. Aliud. R. opij iusquamam mandragore pondus equale. facto puluere aqua ad misce: z soli per .xx. dies exponere: z inde caput z frontem unge. Troscis valentes similiter ad ides. R. iusquamam se. lactu. se. papaueris albi. an. 5. v. cucumbe. se. portulacae. an. 3. ij. z opij croci. an. 5. ij. fac puluerem: z tempera cum succo lactu. z fac troscos. ij. vnuquisq. habeat. 5. iij. da bibere eum lactu doctum. Similiter alterum cōdne z cum lacte se. distempera z inde caput vngi: p. ceque precipimus.

¶ De passione que chuma vocatur.

Cap. xi.

Hrinus in theorica q. si cause vigilie z stuporis misceantur: fit quedā passio que chuma vocatur. medicus: licet sit perfectus: tñ studiosus sit ad differentias harum passionum cognoscendas: cum ad medicum inierit: tñ chymiam cum vult medicari: videat an chymia sit an epilepsia: an scotomia: an apoplexia: an suffocatio matris eius vel cōtingit mulieribus: quarum differentias in theorica euidentissime demonstrauimus. Et quia hec passio ex stupore z vigilijs est composita: videndum est si in compositione sint equalia: z tunc medicadum partim cum medicanis in stupore scriptis: videlicet cum celite z butiro fordū: partim cum medicamentibus in vigilia prescriptis. Si sint inaequalia videlicet p. ualeat vigilia: curetur hec passio in vigilijs scriptis z e conuerso. Si stupor: mentis maior: sit cum fumigijs et alijs medicinis in stupore scriptis medicentur.

¶ De congelatione cerebri.

Cap. xij.

Si autem scotobocis: idest congelatio ex oppilatione ventriculorum cerebri puppis sit: purgetur cō theodoricon hieralogo. z similibus: z cō apozimate in doctore capitis scripto. p. uocentur sternuatiomnes cum sinap condit. nigella z bis similibus. Similiter est faciendum de humore frigido humi. z sic. Si autem hec passio sit ex nimia

potatide aque fri. vel in ea balneatione: adhibenda sunt adia tozia calefactientia fumigia z dissolutia. Similiter bonum est si pa. inter duos ignes ponatur z vngatur eius caput ex oleo laurino: z de eo in manib. vel aure mittatur. Si ex frigido humo. vel fructibus hec passio aliquid cōtingat: purgetur cum capurpurghis z sternuatiomibus: gargarismis in. r. huius libri scribendis: z dandum de celite alio antedictum quo mittatur stercus vulpinum: q. in obtusis pblegmatis z frigidis passionibus melancholie cōgruit. bandum est tñ tenere: quia multum bulc passio prodest: quociens modo fiat. Sirupus abstin. multum prodest. multica maier: luter ominavalet. similiter balnea. Sirupus de stacoos vitro modo valet. Sed quia hec passio capitis est grauis: sepe purgandum est caput cum hieralogo. archilacion vel arabis. vel theodoricon: emperison: vel sciae. vel obap. vel faccharum confectam cum balsamo in. xx. practice particala inueniatur. Post mundificationem puppis cerebri leuetur caput cum aqua vbi cocta sint camomil. z anetum z mellilotum: cerebrius viola rosa. z similia sint cocta. vngatur puppis cerebri cum vnguento de menta facto vel mirra croci rosa. faciat. cum albo oui. Vngatur cum dampnicone: castoreo: camomil. leon: anetilon: z similibus. Suiamuis cō ture fere bibat. q. in hac passio oculi sunt aperti: z est modo: z nimia sit medicus: sed statim percutat eum z verberet: cum fortissimum fumigijs z sternuatiomibus cum expurgatiomibus de v. dicitur curare satagat.

¶ De corruptione memorie.

Cap. xij.

Corruptio rationis et memorie si fit ex frigida complexionione cum calidis medicinis et diuersis rebus: si enim patitur grauitatem aut obtusitatem: aut abominacionem z pigritiam cō somno multificatur sicut in stupore. Et si de frigiditate z sic. fit hec passio: z infirmus vigilijs patitur: hanc medicinam in vigilijs scripte. Accipiant vomitiomnes de helobaco ad bo in antidotario scriptum: quia albos z viscosos humores purgat. Similiter valet in congelatione. Accipiant antidota hec recipientia: quia tñus fallas cogitationes remouet: z memoziam corroborat. Multuca minor: multus valet: butiro fion: confortetur cerebri cum rebus aromaticis. vel castoreo vel cinamomum legum alios: amba z similia. hieralogo arabis. bianca: z muscata: super omnia valet. capite purgato castoreis gargarismis sternuatiomibus z vomitiomibus. deum quotidie de electuario quod vocatur letitia: vel de electuario tis. 5. ij. cum apozimate decoctionis thuris.

¶ De scotomia z vertigine.

Cap. xij.

Scotomia z vertigo si tantimodo sint ex cerebri h. capiti studium oportet adhibere. Si enim sint 45 feb. radas caput capiti sistis catulus. vel galina calida capiti apponatur. Si vigilas patitur lac muliere folet per caput est mulgendum. Si sunt sine feb. purgetur caput cum stomatichon: piera fortissima Balent: pilulis auris: vel oemus pigram: in qua due partes sint alioes: z una apozimatum. pedes infirmis in aqua calida sunt ponenda cerebri: et sic stineant: caulibus lentibus lactu lacte z similibus. Si ex macho sit scotomia catarricon de abstinio z agrario: arabis de hierapigra. iuuat q. si incidatur terna cephalice: sagittis extrahatur: si virtus: et ita permiscetur. abstinio: z diobis ventositatem generantibus: vomitum p. uocentur. Si vero hec passio sit ex colligata cerebri cum alijs membris: tñ vero bene incidatur que sunt post aures. abstinio: z ita v. capitor: ab his que generant humores grossos: z ita v. gientium ad vertiginem probatum. R. fellis leopoldi: z ita v. peccoris: fellis mule. an. 3. ij. castorei. 5. i. uyrbe. 5. ij. hec omnia in aceto optimo terantur z detur. 5. cum melle vel aceto. Si scotomia fit ex stomachi colligata p. uocentur: z infirmus patitur abominacionem z cordis tremorem: medicetur sicut in incopli dicitur. Si scotomia fit ex

acutis et continuis febribus: curetur cum mirobalanis citri-
nis manna sirupo de abfintio et similibus, maxime si vens
ter fit confpatus.

De ebrietate et eius cura. Capi. xv.

Sebriofus calide nature fit: mittam? sibi oleus
rosaceum in capite: et viol. cum succo cucurbi-
ce potius. cum aqua viola. et detur ad bibens
dum succus malignanti cus sirupo ro. somnus
prouocetur cus sirupo: vt vini digeratur: post
in balneum temperatum ingrediatur: et aqua calida pedes
fricentur cum sale et oleo viola. vt fumus petens caput infir-
mi inferius distrahatur: vomitus prouocetur. abfintij. cum
aqua frigida bibat vel mentam et abfintij. cum oleo viola.
vel rosato. Si autem dolose pcedidit: vomitus prouocetur.
cum aqua rosa. pfilium potet. cotum vitet
ante et post potum: refocilletur cus perdicibus et pullis. po-
tulas cum aceto vatur malignanti: nutriatur cum pins
mexij. et cocanis et similibus: infundatur testiculi in ace-
to et multum valet. Si ebriofus frigi. nature fuerit: bibat osi
mel. ante balneum dormiat: pedes fricentur cum aqua cali-
da et sale. abfintij. enim cum vino: et caules cum carne crassa
cocti dissoluit ebrietatem: et fumum grossum ad cerebrum
ascendere non permittunt: nutriatur cum frigidis et asis re-
bus et cum omnibus medicinis in custodia sanitatis dicitur.

De sternutatione. Capi. xvj.

Sternutatio si excedat modum: caput lauetur cum
aqua vbi cocta sint camomil. ro. cedum munda-
tum sit simibium pfilij succo. coz. osimum nari-
bus apponatur cuius ppropietate sternutatio au-
feratur. Si caput sit cali. nature cu oleo rosaceo et
viola. vngatur vel aqua ro. Si fr. nature: sicut ireleon camo-
milleon et similia appone.

De epilepsia et eius cura. Capi. xvij.

Epilepsia cum catartidis humores capitis dis-
soluentibus et purgantibus medicetur: videli-
cet cum hiera Baliani. thecodozion. hieralog.
stomaticon: in quo fit coquinada et similia
cum sternutationibus et gargarinis calidis et
dissoluentibus lauetur caput: et cum eis que in
lethargia diuinis. capite purgato cum aqua salia vel sul-
phurea balneentur. Interdum datur tyrica maior vel vna-
therion vel celite: vel mercuridum imperator: vel quoddam
melius antidotum: in quo aurum et argentum sterens vulpi-
num intrat: vel diatrion ppercon: aut diapharia et similia.
Sunt enim quedam simplicia si collo patientis suspendan-
tur: valent vt peonia ppercon pilum casti albi nullam nigre-
dinem habentis: et de lapidibus vt cabrite: vel lapides para-
si rubei in ventriculis hirundinis inuenti. qui si collo pa-
sua suspendantur in perpetuum liberat. Apprehensis hirundinib?
de mado sillis eorum ventriculis aufer lapides in medio die.
vales enim sunt: quia epilepticos insanos et lunaticos sanat
si in collo suspendantur siue dibantur. gagantis fumus res-
pentinos casus epileptico: vomitum liberat. Sunt etiam quedam
alia que quocumq modo accipiantur valent vt coagulum lepo-
ris: cerebui cerui: coque volens et vulturus: et vfi: testiculi ap:
be omnia multum valent si in mane accipiantur. Sunt et
alia composita et simplicia que si iungantur valent: et omnia
olea que in apoplezia fieri dicenda. Absintean a lacte casto
caulibus: lentibus: ebrietate opio: et similibus. Si a carnis
bus possunt abstineat per anulum bonum erit eis. Si et stes-
macho possit hie passio: vomitus purgetur in hoc loco dicen-
do. vnde bubium versus lunaticus siue epilepticus fit eger.
Quidam dicunt q si comi capidum aduratur et ex eo epis-
lepticus fumigetur: mox cadet. similer epar capidum epis-
cit si comedatur. Alij dicunt si pelles induant capimay sta-

tim cadent. Et et aliud experimentum est. pbatur: die ho-
nomen in aure suscepi pa. Recede demon: quia de fanolo
cri precipiant. Si lunaticus vel demoniacus alij statim effici-
tur velut mortuus fere per vnam horam: co surgente inter-
roga eum de quocumq re volueris: et dicit tibi: et si vero cecid-
erit illius auditio hoc nomine esse epilepticum. Quoadq
hoc insupradictum patiat: hoc firmissimo medicamine me-
dicetur. Si patrem habet aut matrem ducat cum ad eccle-
siam in die quattuor: deoqum: et audiat missam in festa feria
similiter in die sabbati faciat: et die dominico veniente: facer-
dos vel vir religiosus scribat euangelium vbi dicitur: Hoc ge-
nus no eicitur nisi in oratione et ieiunio: siue fit epilepticus
siue lunaticus vel demonia? curabitur absq bibio. Et no-
tandum q et in cestibus conjugationibus natis no valet.
Quidam autem dicunt q si capie cerebrum per anulum aus-
reum tractum: et infanti datum ante q lac sugat transglutit
datis nec caducus fieri nec phastasia potest. Quoadq? epi-
lepsia fit a nucha de qua in suo loco dicitur fumus.

De apoplezia et eius cura. Capi. xvij.

Apoplezie due sunt species: de quibus libij
poeta. in apobolibus dicit. Apopleziam fit
fortis impossibile est curari: debilis non facili-
ter curatur. Antiqui pcepterunt cum maioribus
antidotis curari danc: sicut thecodozion
hierologo. Baliani hierapi. pilulis taspie fetis
dis euforbicis: interdum tyrica vel socragene anardinoz et si-
milibus. Si fit in parte epithyma ponatur in loco no sentit
de calida rebus factum. Similiter euz gargarinis theodo-
ricum et similibus et sternutationibus. Item capiti factumus
epithyma de anellone: castoreo: euforbio. Aliudum est
caput et spondilia fit mod? bibidem est: cui aqua vbi cocta sunt
camomilla: nenti: melliloti: sanficus: iuniperus. Libij tibi
calidissimi: vinum forte atq? vetus post. rxi. diem balneatur
post balneum detur vinum. Si et nostra tyrica medicina
infirmus febem incidit: feb. ipsa fit tibi perfecta medici-
na: que cum corpore calefact: dissoluitur humores. Si vir-
tus custodiatur et eius plenitudo appareat pleboretur.
Si virtus sit defecta cauant plebotomia: suffiat enim al-
teratua medicina. Et si no superuenit fe. vngatur eius pul-
vis cum vnguento scorpionato feb. enim pmoat. Et si hec
febris artificialem modum excedat: ita vt defectet infirmum
mutantur bsaqia in aqua calida: vel infirmum balneum in-
tret. Ita bico humo: ib? coctis et digestis. Oleum Jobinis
damaiceni valet paralyticis epilepticis apoplecticis si fiat
inde vnguentum vel sternutatio. R. nigel. s. ij. super laterem
assate et pistate sicut medulla: deinde accipe aquam vbi insu-
sum fuerit frugere. per noctem et diem cola: postea caler-
bis vel mittens nigellam fac bullire bis vel ter: deinde depones
a foco dimitte quiete quousq? oleum marit super aquam
post in vase reponere. postea castoreum et galangan coque in
aqua et colatis mitte. s. v. ptozicis olei in aquam istam da bibe
re. Aliud valet apoplecticis et paralyticis et omnibus medus
vel morbis frigi. R. omfacion. s. i. euforbion. s. v. castoreon. s. i.
rj. terantur et coquantur in omfacion fortiter postq? refederit
da bibere cum aqua vbi ansunt et massij sine cocta. Aliud va-
les frigidis p. quib? dolos arteticos: epilepticos: et ple-
neticis et frigiditate apostematibus buris et viscosis et gros-
sis et frigidis. R. sambucelcon: fiamelcon: d. zampillon. an.
s. ij. olei sfami sambucel. an. s. ij. comifce cum libi. s. ij. aque: ce-
ludione costi massicis. an. s. iij. pperet bdelij: tyuris macis et
sate. fe. an. s. ij. pista coque donec aqua pereat: et soli oleum
remaneat et coque. Aliud. R. olei lentis: olei sambuca. an. s.
iij. sigie galbani. an. s. ij. omnia comifce in libra vna sicca ca-
lament: anet: camomile: coque quousq? aqua auibletur.
Vnguentum valens similer. R. pperet olei lauri. sanficid:
staphisagria. an. s. ij. nitri sinapis. an. s. ij. euforbij. s. i. p. p. s. ij.
ij. castorei. s. iij. olei et cere quousq? suffiat. Sternutatio valens
apoplecticis paralyticis epilepticis: quia reperis mifficid:
de grossis humo: sibus. R. condifi castorei piperis mifficid:
dus equal: fac puluerem: tempera cus succo litij fac pilulas.

nam in oleo tinctam in oze mitte: z vomitum ptouca. doopa
cea in omnibus passionibus frigidis z pigris vtilis sunt: q
si cōfictam ante vni diem infundam in aqua tepida. altera
oie fontiter exprime: vt nullus humor ibi remaneat: nec re
ras diligenter: seruinam cū aceto eleri: z commisce caricas. Si
autem puocare volueris: duo partes caricaz sinapis vna p
ea. cum volueris vt non vulneretur: linteaz infusum in aqua
calida z oleo rosaceo superpone.

De paralyxi z eius cura. Cap. xxv.

Diximus enim q paralyxis aliquando fit in toto cor
pore: de cuius cura sufficienter dictum est: aliquan
do in aliqua parte corporis: vt in capite ligua z alijs
q pluribus membris: que fit in maiori parte corporis: mul
tum fricetur: z euaporatibz fit: ex acopis z vnguetis etiam
manica cum fricatione fortissima: euaporaciones in sole ca
lido: z vngatur. cum odoriferis: vt spica: resina pipe: eufo
bio. adarthe adhibeatur: z illis locis quo fortissimis vngatur
sicut cum squilla tapfia asafetida rosinapi: adarthe. Si ap
petitum nō habuerit osimel potest. Si in alioq parte fue
rit contracta membra vel extensa cum mollibus fricentur: id
est medullis ceruoz z vnguetis z adhibebz cōpositis z cibis
humidis. Sed si membra dominationem vel stuporem vel
contractionem patiatur: z sine dolore. z hoc ex sanguine fue
rit: pblebotomef: ex baciop aliter potest. Sed si paralyxis in
dextra pte fuerit: pblebotomef de dextro baciop. Si aliqd
nobis obuiauerit cus diopace laetur. cū vomitu ex pellebo
z curabis. Si paralyxis caput tentauerit: omnes regiones
eius sibuertet: id est omnia labia oculos: alia linguam na
res: qd cognoscitur si caput fomicef. Si etas pmissit pble
botomef z caput euapozetur ex facello cum farina tritici
cui in vino. deinde vngatur cum anetico z desuper lana
carpinata loca cooperiatur: z postea ex acopis termachis vng
gantur: z potest accipi aut osimel cū castoreo. gargarismi
ex sinapi: pipere: pipere: asafetida: castoreo: agarico: yso
pido: nitro: tuffis cum osimelle ad solem. hic gargaris
mus fiat per triduum: vt omnis humoris grossities per os
exiatur. Si paralyxis fit in labijs plicatur massicet z ca
poeum: sub lingua. teneat nuxem mufcatam integra: z car
bones lentifinos viuos sufficet: vt labia vel illa: vel oculi
ad suam naturam redeant: fit in naribus vt odoratum re
cipiat: sternatur: qd ex mulluro: pipere: eufobio: sinapi:
quo ponderet amris. cum aceto vngatur nares. Et si memo
riam vel sensum timentur: vel sint alienati: stomacho cu
rent: z inter spatulas scarificetur: z caput vngatur ex vngue
tis acopis termaticis. purgeat cū pellebo: z sambuceo
z fabulis cerecarunt: vt sermones componat: z ad sensum
nullum veniat. Si lingua paralytetur ita vt nullum sen
sum sentiat: vel sit impedita ad loquendum: vt debet diferi
gi: id est collatione ois: vel collautione ois: pipere: sinap
is: castoreo: yfopo. castorei: sub lingua teneat: z omnia acu
mia comedant z largate trito cum osimelle cum penna lin
gam inungit z os apertum teneat: vt humores decurrat.
Si manus vel pes necq calorem: necq frigores sentiant: vel
motu careant: potest fricari loca illa cum vnguetis: mo
della: sinapi: pipere: pipere: calice: bacis lauri: z ex oleo
z aceto. Et si stupor in illis locis permā erit: balneo sinapis
mo vntur: aut ad solem diopace vngatur. vngamus cerui
cem z spinam ossi ex acopis vel miracopis: quia omnes vis
res z iusture nostri corporis ibi sunt vntit. Et si paralyxis ex
plaga fit: corpus euertit: ista vero pblebotometur: z supra
dictis adiutorijs vntur. Et si paralyxis tentauerit pedum
gressum: vt tendam est: vnctione ex oleo rutaceo: oideo: cuo
s adipie asferino z oleo laurino z pitua rannem ex oleo rutaceo
z sic fiat confectio diuersa ex bitumine auripigmento pi
retro acacia adarthe castoreo: z similibus. vntur dyasper
mate: dyopace: dyapobodon: vel dyarodon: post potum ac
cipiant castoreo aut radicem bradeos cum vino z alia adiu
toria supradicta. Si paralyxis in gutture z in oze stomachi
fuerit: osimel detur cum pipere trito mane coclear vnum
acrum inibus omnibus vntur. Stomach? sinapi setur in bal

neo: si paralyxis stomachum tentauerit vt nullum saporem
sentiat: nec appetitum habeat quā passione relinquitur p
nunc. Si paralyxis vntam tentauerit: quod sentitur ex go
morca: vel vereciter erectione: renes fouentur cum medulla
seruina tota spina dosi vngatur: succum aloes accipiant: vel
panē in mullā: primo dosi vngatur: stomachus curretur: z post pble
botometur: sic alia aduictoria adhibeatur. Vomito cure
tur: sicut emolliot: et cum antidotis in antidotario nostro
scriptis.

De spasmo z tetano z eorum cura. Cap. xxvi.

Spasmus enim z tetanus si subito fano homi
ni subuenerit: ex plenitudine intelligitur esse:
quibus fit febris quartana subuenit perfecte
medef: si vero fuerit ex saugule pblebotomia
curretur. Si autē ex alijs vicijsbus curretur cū
biera pigra: thedoico: hieralogo: stom:
tichon: z cum oleis: gargarismis: sternutacionibus: dyfiteris
bus in apoplexia scriptis. Si fit ex nantione: lac asinum
ouinum: lac mulieris puellam nutriticis super caput muls
geamus: caput lauandum est cum aqua vbi oideum malua
viola. rosa. stercus caprini tici cocta: z fit febricitans rega
tur in aqua tep. z diuici ponatur. Si pueri parantur spā
mum ex defectione neruosi: facilius curantur.

De tremore z iccigatio ne. Cap. xxvii.

Tremor iccigatio et domitio sunt passiones
quarum omnium eadem est cura: domemus
que calefaciat z ossuolant superflutatem mi
nuant ficut mirridatus imperatores elite the
doico: hieralogo: arabicum vel latinum: z si
milia. hec oia frant post balneo sulphurea z ni
tra z fricationes: quotidie giilios comedant: quod paraly
ticis valet multum: accipiant castoreo. Descriptio
antidoti plescritimon quod miro modo vlet paralyticis: ar
reticis: z matricis. multiplicem infirmatatem emendat z epi
lepticos curat. Re. castorei herbe paralyxis. añ. ʒ. iij. bomba
cc: betonice: aurigice: coticis interiois: grificae: verbene ve
ti minoz: artecice: lace gūmi pedere antimonij. añ. ʒ. iij. sal
ue. ʒ. iij. mellis quod sufficit da cum fucco bombacis vel rō
minace vel verbene vel salute calide. hoc autem Alexan. in
uenit in libro litter? aureo scripto. z experti est. Si qd qñtio
netur qd offert inter sensum animalē rationale: z naturalē
Solutio sensus alius animalis: alius naturalis: z alius ratio
nalis. naturalis est in omnibus mēbus naturalibus: que sen
tunt materia que in eis est sicut. vnde eam ad se trahit: si
cut folliculus qui sentit amaritudinis: sanguis eam ad se
trahit. similitur caro z cerebrum trahunt ad se nutrimentus
similitur lacerti z caro qd calidius z humidius: cerebrum qd
est frigidius z humidus. Animalis autē sensus sicut ligua que
sentit sapores: oculi qui vident colorē: forā figurā. aureo so
nitum z similia. Rationalis autē sensus p̄tinet rationali aie
vt apprehendat virtutem rerum.

De gibbositate. Cap. xxviii.

Gibbositatis quocūq modo fiat: nō curatur. Sal.
tamen dicit q satirion est vtilissimū paralyticis:
z colla post terga adhibentibus: z gibbosus ex ven
tositate in nucha inclusa patientibus. affirmat
autem Galie. z Dia. q ventositate z gibbositate
tem curat si est vino bibat. Deinde de passionibz oculoz est
differendum z primo de opthalmia.

De opthalmia. Cap. xxix.

Quia de curis passionum cerebri z nuche: z ab his
procedentibus vniuersalem ac cōpēndiosam dispu
tationem scripsimus: odo optet: vt de curis ocu
li sit

Ziber quintus

loꝝ differamus; z incipiamus de passionibus in consuetudine
 naicibus: z primo de opphalmia: fit a causa primitiua. s.
 calore solis fumo puluere oleo calido: z similibus: z precipia-
 tur in hmo ne se moueat z alio capite dormiat: lumen z sple-
 do: em fugiat: vocem non emittat: vtatur balneis aque dulcis
 temperatis. vis obleruatis non oportet. medicari aliter. **¶**
 si contingat ex causa interiori: idest de humoribus a capite
 descendentibus z humores sunt sang. cephalicam veniam in-
 cidamus: vel medianam. vel venam capitis adiuuandus vir-
 tute z etate: z similibus. **¶** non scarificemus. si humores
 sint cholericis demus catarricum de mrobala. citri. vio. oxife.
 abfintp. casia fistu. mana z similibus cpole. ru. purgabitibus.
 Aliud preciosius omnibus alijs. **¶** mrobala. citri. munda.
 5. ij. kebulocum munda. 5. ij. terantur. z temperetur cum isto
 sirupo. **¶** succari lib. ij. succi maratri. lib. j. aque rosa. lib. f.
 fac sirupum z tempera. **¶** capite purgato mittatur in oculis
 mane z sero lac mulieris z oui albu. Item succus rute cum
 puluere cimini z albumine oui sanguine ab oculis excludit.
¶ precipidum est vt quefcat: z in loco obscuro maneat:
 pedes in aqua calida ponantur: caueat coitum: paruo cibo
 vtantur: in oculis albu collyrium cum aqua rosa. mittamus
 roscum collyrium cum lacte asine vel semine est apponedus
 neq; calidu: neq; calefactum: neq; dissolutum. nam si hoc
 fecerimus plus hu. ad illum locum trahimus q̄ a loco distol-
 uamus. Item debent scire q̄ humores ad oculum venit
 tēs: quodq; de totius corporis partibus veniūt: aliquando
 de solo capite. Si de toto corpore totū corp̄ est purgandus: z de
 bet confortari. z ad temperiem duci. Nonnunq̄ dolo: oculo
 rum sit propter sanguinem in oculo coagulatum cum venis
 conculsum. vnde oculo cum vene plene videntur z oculo cum
 essentia mollis: que passio meri potione: balneo tamen pece-
 dente curatur. vnde Hippocrates in aphorismis. **¶** Dolorem
 oculoꝝ meri potio sanat: aut lauarum: aut pblebortomia
 aut ppharmacia soluit. **¶** In dicit: q̄ pblebotomia sanguineis
 z cholericis valet: balneus melancholicis: vinum pblegmatis-
 cis: ppharmacia quibus abūdat vnus humor. Sed sciendum
 q̄ in initio agendum est cum medicinis oculoꝝ confortandis
 vis: z humorum costrictiuis. in augmento vel in statu cus me-
 diocriter confortarijs z dissolutiuis: in declinatione cu soli
 datus agatur. Infundendi sunt oculi cu aqua rosacea: vbi
 coquat camomil. fenugrec. opozet. inuehigari collyrium:
 quod si fuerit speticum dume fiat cus albo oui: lacte mulie-
 ris vel aposimate fenugrec. q̄ si fecerimus in vno die mitis
 gabitur passio: aut declinabit. passione declinante balneum
 incedat. deinde collyrijs fortibus pone: vt oculos costringat
 z confortet. **¶** si opphalmia in initio cum nimio dolore fue-
 rit: ponamus collyrium: q̄ dicitur z parodon asperum: apo-
 simate declinate diatrion citrinū: ponamus: cataplasma
 mellito: conandro: vitello oui pone in vino loto. **¶** si do-
 lor: sit nimius: misceamus de aposimate opij: coctis: papae-
 ris cocti: vel scario. pistatum cum oleo rosaceo: vel farina oz-
 der: vel portulace vitello oui vel croco. hec omnia cum oleo
 rosaceo vel psillium aqua rosa. infusum oculis superpone. si
 trahit ro. virides z lentilice aque super aquam natantis.
 añ. s. ij. tere z oculis appone. emplastrū fiat de mentha: cro-
 colitio: gum: aloce: z ponatur super frōtem. Si calidissimi
 sint humores suc. portu. psillij: cellidulose: signi: z similia pos-
 nuntur. Si calor: nō fuerit multus puluis molēdm minutus
 tpus z albu. oui ponatur. hōicisib: enstētibz frigi. sulphur:
 tpus: coloponia z similia ponantur. Si autem de cholera
 nigra vel pblegmata pantantur: purgentur cum hierapigra
 z ponantur in oculis hec. **¶** acci fortissimi: z mittatur in
 vase feruenti cum aliquantulis frustis vel nucleis mrobala.
 citri. et demittatur donec fiat vas viride: et acceto viride
 de accipiat: z in oculis mittatur quotidie. Tumorē in oculis
 patiensibus fiat cataplasma ex visis paffis mellicato z aceto.
 Si his appositis non dissoluitur: misceatur radix trita: tus
 moꝝ: non dissoluto sterco columbinū apponatur. Si tu-
 mor vel duricia sit et apostemate: curetur cu purgatiōe cor-
 poris z dissoluzione materię z cum collyijs z cataplasmas

tibus dissoluentibus tumorem z inanientibus ponatur fu-
 per oculos oua mixta cum oleo rosa. z sepeum anatis.

¶ De grauedine oculoꝝ. Cap. xij.

¶ Oculi sint graues: ita q̄ aperti non possint
 post somnum: suffocant balneo: pudentem nures
 amputat balneum z oleum rosa. temperate: sed
 si pudent sit nimio fluxu vñq; medicina cōtra-
 ctua cura f: etiā lacte mulieris calido: z puluere
 thuris oculis iniecto: vel cu sanguine turrisi sic puluere
 lumbini oculis infuso curam: aut cu aqua fenugreci: cu vi-
 tello oui in aqua vel vino cocto oculis apposito: aliquando
 cum lana succida oleo rosaceo infusa: quodq; cum yfopo:
 aqua rosa. cocto: z pāno lineo asperso: vel aceto cum yfopo:
 infusum oculis est apponendū. Ad petiam sanguinis solis
 sanguis colūmbus sufficit. aposima de blinis z coctis: yfo-
 po: z de thure mifeatur z calidū supponatur multū vider.
 Si lachryme et venis cranii inferioribus sunt: vene tēpoc
 vel be q̄ post aures sunt incidantur: sup frōtem: cataplasma
 deficcatum imponamus. Si a venis sint interstitionibus: co-
 intelligitur quando lachryme sunt cum interstitionibus: co-
 mus pilulas coct. de hierapigra: vel pilulas aureas vel croco-
 de. hialogo. z similia. cataplasma capiti apponamus: vt de
 moꝝ deficcatur: z collyijs in antiquo dicitur medicina
 tur. Ungule fit dure z veteres sunt excorari oportet: vt di-
 ctum sumus in chirurgia. Si autem sint subiles applica es
 vltum calcantum fel poticum fel armo. fel capinum. hōicis
 proficēdibus: medicina purefactia z rodina apponatur
 vt arsenicum: tarus: calamentum: z similia. hec sunt passio-
 num medicamina in consuetudine nascentium.

¶ De passionibus conee. Cap. xij.

¶ Affiones conee sunt cācer: vulnera: talia que
 in ephocia sunt dicta. Lanci diffide curantur
 nisi incidantur: quod non est faciendum: sed be-
 ber coopus adduci ad tēperamentum cu pphar-
 macia dicta z pblebotomia. Vulnera q̄ nō sit
 visuformia multimoda debet esse medicatio.
 Si enim est visura: nil aliud est necessarium nisi vt itroz
 pars fissuret z vngatur. **¶** si caro q̄ vulnerē fuerit tēno-
 ta: in initio medicamen carmem causans vel generans cono-
 gruit. **¶** si vulnus reddat carmem: caput z corpus purge-
 tur ab humoribus. **¶** si vulnus sit cu tumorē z nimio do-
 re: collyria in quibus thpus mittatur: et metalla vñ: z lota
 ponantur. z collyria deficcata. malam punctionem facientia
 colly: ia que ceruam recipiūt: z ponamus eam cum vis-
 cte: aut aposimate fenugrec. **¶** pustulas cu curam: z dissolutio-
 nem z humore cum maturatiua z aperitiua: z dissolutio-
 medicaminibus: sicut fenugrec. assa: ferapino: euforbio: cono-
 niaco: cinamo. acoto. cassia fistu. loto: spica: z similibus. Si
 sint parue cum medicaminibus modice mundificandibus: z
 colantibus sicut est cathymia: tpus: conu curat. capitijs: es
 vltum. **¶** Galienus dicit antimonium valere cum antido: z
 colly: ijs dēdendis. **¶** pustulas conuales z putridas curamus
 similiter. pustula in albedine oculi nascit sicut opphalmia
 curatur. **¶** In oculis oculum si et vulneribus z pustulis fuerit
 bozum vterq; minus est curabilia. **¶** si fuerit ex humoribus
 inter vna z crystallinū fe collocantibus z coagulandis
 z subiles fuerit: solus succi papaueris rub. sufficit. cap-
 zima maioris cētare cu melle. Si grossio: est: tēno: z
 est fortis medicamen dari. f. picē liq̄dātes vltus: mētib: z
 cus muris: armoniacum: z similia. **¶** si in ea aliquid reme-
 ferit appone galbanū: acacia: valentia: z similia. f. osim
 tum: z in oculis misum: valet cup ofa.

¶ De cecitate z cura. Cap. xij.

¶ Cētas pō si fuerit a stomacho: dāde lute. s. h. d. d. d.
 pigre. si ex defecto stomachi dem pberisq; pilulas
 sit a capite: vidēdū est si sit ex mollitie yfoppia: z uerū

caui visum deferretio: vñ pius medicandus est stomachus: caput est hierapi. maior: bieralo. arab. vel latino: alijsp: auro dote: cerebri mundificatus. Deinde faciendū sunt medicamina in capitis mollitie & epilepsia dicta. Sed si visus de fecio fit et capite necrum compimere & cum opillā: re: mundificet sicut frenesit & lerbargia. Si sit excremento: ne vel percussione vel capitis collisione: perspicat: medicus non introntrat se de talibus nisi cum magna discretione: & assidua in theotica nostra lectione. Si catarracta sit curabilis capite & stomacho purgatus: cum collyijs & succo maratris: scriptis affarus: tibus carpos. vel opob. amoniac. & similia recipientibus curetur: & dieta sitremis: valet quoq; si incidatur vene curat: et sanguisuge tepibus apponantur. Et si ex grosso humore intervucam & crystallū hu. ceatas flat: cephalica est incidēda: & tū sanguis auferēdus est quā tum infirmi virtus expetit: oculis pō egrediētibz purge tur cum pharmania & pblebotomia: deinde ventosa in collo apponatur: oculi ligentur & cum aqua salia fumigentur. Si autem ceatas vel visus miosatio fit in collo splendore: vel acutis abarjs dolorē capiti inferētibz: aut ex nimio vomitu: aut ex fluxu sanguinis & naribus: aut ex nimia solutione ventris: aut propter letum vel laborem vel frigidū hu. vel ea: sic mundificetur sicut in .xx. cap. de custodia sanitatis dicitur. Et si visus deficiat et neruis vel lacertis mouens visus oculos: sicut in curis neruosi dicitur curet. Qualiter catarracta ceteri curabilis firmiter cognoscet: si noma paticet: pncula euidētissime ostēdet. Qualiter catarracta vel leprose passioes chirurgica curent: in .xx. paticet: particula euidētissime apparbit.

De his qui non vident ab hōna non in antea. Capitulū .xxvij.

Est quidāz a vespere vel ab hōna non in antea non vidēt: quibus cephalica vena est incidēda de baccho: et danda est hierapigia vñ pilule de stomatichō: et leui cibo sunt nutriendi: & caput cum gargarismis et sfermatōnis vus mundetur. vena curis incidat: oculis mel cum alumine & sale armo. apponatur. Accipiat epur capimū in igne affatum cum pipere lon. imponent tamen humectatio nent fluentē in oculis & carnē illā mādēt: similitur i aqua coctum non minus iuat si oculi ex deoctione illa fumigentur: abstineat a cena de nocte.

De palpebris & primo de amatu auratus. Cap. xxxij.

Capitis visus passioem oculorū: ad curas palpebrarum est transferendū: et primo de amatu auratus quā in interiori palpebra nascitur & desuper: aut retur sicut opth. alinia. bis non plicentibus: quā retur sicut in chirurgica dicitur sumus. Scabiem vō cum hēptias medicinis curamur: & collyijs in antidota rō scriptis. Et si est cū vulnere & magno putore: conuertatur palpebre & cum cortice malgrā. excoientur: hoc facto cum collyijs archipstrati curentur. Et vando & petrositas non curantur nisi pñ q̄ in chirurgica dicitur sumus. Viscostas cum hoc collyio curatur. R. succa rad. affrodillo: s. iij. mirretorod. añ. s. j. coque in dulci cyeteri vino: fit collyrium opti. Si autem ad palpebras se insinuat. Et si palpebra sit insinuat: cū albumine oui medice fit sicut in chirurgica explanabim. Turbiditas q̄ fit ex grossa vō sitate: cū dissolutibz medicamēto: balneis purgatiōibz pcedit: curet. Si pili in palpebra supsi sunt auferendū sunt & lauentur cū aq̄ salia & aluminosa & lauentur loca pilorū & palpebre cum alumine & flappiāgrā & farina & sterore equino. Si autem pilis cadētibus grossitudo palpebrarū apparat: steruas miris cum melle temperatū valeat. Superfluis pilis cadētibus & ampustatis aut quāda pilos nō vltra renasat: si radice extracto rum cum sanguine refudinis vngas vel cum lendinibus caluminis. De oculi curis cū dissolutis vel armentaco cū aceto vel octeo vel sedorio vel cum galbano: fricetur cū caputibz musarū: vel musce cū cera alba cataplasma. Et ediculi

cur carone corpis cataplasma in balneis sepe factis curatur: profunt medicamina in predicta particula scripta: p̄ter argentum viui: quō visum auferit. Porus cum filo ligetur: & auferatur pblebotomia procedente vel congrua purgatiōe: anus & fomica cum collyijs archipstrati vel colbasij. Si palpebre cadunt oca cum oleo muscelino curent pblebotomia vel purgatiōe procedente. Pili in interiori palpebra: nascetes & oculos pungentes: purgetur corpus de humonibus: & caput similitur: deinde auferatur & curentur: sicut predictis. Si casus aliorū est ex acutis humonibus: purgetur cū mirro citri. necnon & alij catartis acutos humos purgantibus. Si ex allopicia cum medicaminibus diēns in allopicia curentur. Si ex palpebrarum grossitudine cum sterore muris cum melle temperato: deinde cum melle & oleo muscelino quotidie vngatur. Si glans nascitur in palpebra: curet sicut in chirurgica dicitur sumus. & sicut & sunt in alia parte corporis. Passio nascitur inter nares & palpebrarū oculos vocatur grossū: que nisi cito curetur fit ex ea fistula putrefactis ossa: que fistula fit curatur. R. carie pinguis. liba nisi lassaripondus equale & cum vino tempera fac pastillos. et quo reple cupulā gladiis: tpon in die ac nocte. Alud. R. aloes thuris lasari equale pondus & supponcōe solum oculi locum: sed etiā omnem fistulam curat.

De dolore aurium. Cap. xxxv.

Pleptis medicaminibus oculorū: de curis passioinum in auribus nascentium differendum est & primo de dolore aurium. Si ergo fit ex calore ot. ro. albumi. oui admisce. vel oleū cū albu. oui vel laete mulieris cum succo cicut. vel aceto vel oleo vio. opti. vel myrbar. vel croco. cum oleo viola. vel ros. Si aures dolent et frigore siue affoemate. siue ventrositate: oleum laurini: amoniacum camomellino: oleū de amigda. amaris: nardilico: rutaecole. & similia olea calida apponatur: liquado boum siue ouinam admisce vniū. Itē. R. medulle ceruine cere ad ignem liquefacte. oleum de nucleis succi poligonie. añ. s. vij. confice & aosis vngē per girum aurium & miraberis.

De sanie exente ab aure. Cap. xxxvi.

Sanie de auribus exire: fit cum dolore nimio ante ossia dolo: incingatur cum oleo ro. & cū opio & cera. aut cum succo solatri cum oleo ros. & albumine oui cocto & lincio auribz infuso. Ex sinito: dolore earū mitigato tale quid apponatur vnde sanies mundificetur: sicut est vinum: myrbar. mel. alumen atq; mirra. cum alumine et cum aceto cocto: vel sal cum lacte mulieris: similitur extingatur & bouini. Hec omnia cum lincio sunt apponēda. Al. R. thuris. s. ij. myrbe. aluminis costū añ. s. j. fac pulueres: tempera cū vino. Alud. R. opti. memite mirū cum melle temperatum. ab sin. succum bibat corticū rad. succus cum ossentia coctus: & in auriculis misis iuuat. Similitur rutaecus: opium mirra castoreū equas liter puluerisata & cum aceto mixta auribus alincio lino posita. De sanguine exente ab aure. Cap. xxxvij.

San. exit subito & sine dolore: natura cum expellit: oportet ergo vñ aures coctum mundificetur cū succo porri mirra & aceto aut galla in aceto cocta: vel cum corticibus malorū. cum aceto coctis: vel cum succo rafani cum aceto & galbana. Si sanguis ex percussione vel vulnerebus et similibus exeat: renea boum in aqua & sale cocti & parum affati quoque humiditas in auriculis est imponēda. Si dolo sit ex percussione exteriori: anisum pistatum cum oleo ro. coctū in vale bis. Itē thys cū libano. t. b. ure minuto talis bo vel libano. l. cortice libani. Si autē expellens interiori vñ nerosa fit: sel bouini pistatum cum oleo nardii mixtum auribus apponatur.

De aliqua re cadēte in aurem. Cap. xxxvij.

In auribz aliqd accidit: pullis seu lapsis siue aq̄ siue sanguisuga vel alid in auribz cadēdit: cū pone super carbones: cocta p̄to patens situm recipiat. Si alia reptilia ibi ceciderint: succus fronsium

Si sanguis fluit ad dextram narem: a dextro brachio est mi-
nendus. Si a sinistro: a sinistra plebrotomachus erit: liqet
tur extremitas copiosius cum pannis linobis. q̄ his omnib;
sanguis non coarctatur: cum rebus suspicijs erit medij
caudus: cortices aut incisos caribus infusiemus vel lictijs
num incauto infusum: gallam non pertusam in aceto infu-
sam. Item cataplasma cum galla puluis inde factus cum li-
chio narij imponatur. sternutatio fiat cum camphora et
oleo roia. cum succo pyroquidosis: camphore et oleo ro. im-
ponatur fronti et cera cum aceto distemperata. Cataplasma
faciendus de sanda. ro. oxid farina: mirra cum succo poutul.
aqua ro. et aceto temperata. Infirmus in aceto supinus et in
facē mittamus aquam frigidam cum aceto mixtam. Quidam
dicunt q̄ steruus animinum cum aceto infusum nartibus odo-
ratum sanguinem fringit: si fo non: fringamus manus: a
summo vsq; ad extremū ligemus: ex parte naris fluctus ven-
tosetur sine scarificatione.

De fissuris labio:um, Capitulū. clxij.

Labia patiuntur fissuras vel pustulas seu vul-
nera: inciduntur cum oleo ro. vel viola. vel cū
cera: et si pustule sint pu. ro. sica cum gummi
temperata vngē labia vel cū sanda. ru. Aliud
R. gummi arab. ceruic equalē pōdus: tempe-
ra cum aqua roia. Aliud. R. gummi arab. ro.
ceruic. añ. s. cere. s. s. s. litargij: carbūne argente: emathi-
tis: añ. s. h. croci. s. f. olei ro. q̄ sufficit vngē. Si cum multa
fit cōcauitate aungia anferis: capie: vel medulla bouina la-
bia inungatur.

De paralyti lingue. Cap. lvi.

Lingua paralytica patitur ita vt loquela abla-
ta sit: si plentudo copiosa sit: cephalica venain
plebrotomo incidam: et est faciendū fm vires
pa. q̄ cum sanguine sunt mixti. Si motus sit
ex cerebulo vel neruo per quem transit virtus:
bandū est aliquid per q̄ cerebrū mundificetur sicut biera
fo. Sa. bieralo. mepi. t. p. odozico: emperifison: biera arabis
genis. biera. per interualla purget cum gargarismis: ster-
nutationibus calidis et ydoiferis: fumigetur caput vbi ca-
mo. mellitio. anemum et similia sint cocta: post vngam us ca-
put vnguentis calidis et dissolutis. Si sit in lingua mala cō-
plexio calū. plebrotomade sunt ambe vene sub lingua: pur-
gandum est caput cum miraba. cini. cassia. in apostemate
calido faciemus gargarisma cum succo poutul. solatri. cocian
dri. maligrana. cum aceto. similer gargarisent aquam vbi
lentea oideus liquif. sint cocta. Si surum apostema sit gar-
garismus fiat cū lacte mulieris et sapa et aqua vbi ficus sic-
cez mararū sint cocta. In fri. et pu. apostemate q̄ abdoz
mollitico portidit: demus bieras quas superius diximus:
et tyriaci maiorē. fricem linguis cum sacrugene sionto: bal-
neandus est sepe in aere calido. gargarismus fiat cum sinap-
e et melle. Aliud gargarisma Joban. damasceni q̄ dissol-
uit pblegma lingue: ad capitia doloze valet et ad paralytim.
R. ouigan: piretri: zinziberis: pipere nigri et albi et longi
cinnamoni: yfopi: nigelle: feniculi: costi: pondus equale: fac
puluerem tempera cum sapa et fac gargarismū cum oimēle-
le. Si pustule vel vulnera sint in lingua: precipitatur vt succo
us celsi sub lingua teneatur vel arnoglossē solatri: cum qui-
bus sand. ru. mifecatur: vel aqua vbi sumac siue baluista
sint cocta: lentea: mirra ro. q̄ medicadū est vt ptope de buc-
ca dicitur. Si vulnera sint in lingua farina lētum cū oleo
vel cum albumine ouis iudicamus esse superponenda. Eius
guentum Jo. damasceni predictū multū valet.

De mollitie lingue. Cap. lvi.

Lingua mollitiam patitur: cephalica in un-
tur: vel collum scarificemus consideratio virtus
te et etate et alijs: deinde lauetur bucca cum succo

arnoglossē sumac: mirre: baluistarum: rosarum: siue
simplices: siue cum posse in aqua cocta sint: deinde vero est
balneanda cum aqua rosacea et aceto. Si patitur aposte-
ma calidum oportet scarificari et catarricus de cassia. duri
benedicta cum succo solatri vel coctandū vel cum aceto vel
arnoglossē succo vel lacte acidō vt usquam cū aceto cocto.
Si apostema sit ex frigiditate et sic plenitudine lauetur
buccam cum aqua vbi cocta sint coctur: vt cum aceto in quo
cocta sit quilla: vel vino in quo multum sit sumac aqua
cum melle ca. vel oluarus iota. Si gingiue patiantur pustu-
las et vulnere: cū aqua ro. vel aceto vbi rose fit coctē: et bar-
laustie bucca lauetur: si sint cum siccitate aqua ro. usq; pillo
vel cum semine citonij videtur prodesse. Si ex diminutio-
ne carnis: detur medicina solidatuar carnis repletura sicut
sanguis diaconis: tybus: farina oioib: mel: acetus squillitici
aristo. ro. et similia. Si fo super gingiuas caro crescit super-
flua: sal et colium cum pipere tritum super gingiuas pone
vel asperge.

De dolore dentium. Cap. lviij.

Antes si dolorem patiuntur ex caliditate acutis
humoribus a capite descendentes: cephalu-
ca plebrotometur. Si aliquid sit contrariū mi-
nuatur ambe vene sub lingua. dandum est ca-
raticum de hierapigrava vel cassia. Si sint ex
frigido et calido: pilule de somation et auree
sunt bande. caraticū de miraba. citri. et officina et vom-
tus inungatur. Dolores dentium ex grossis humoribus a
capite descendētibus: cū t. ydozico et similib; purgari volūt:
et similit dolores a stomacho venientes: gargarismos facia-
mus et stermutaciones grossos hiores purgates. Purgatōes
humorib; capitis vel stomachi redeundū est ad medietatem
dentis cum siphis comstantibus dente: et humorē res-
pugnantiūbus curent. In bucca succum colatri potest scario-
lus est apponēdus vt mirra cū aceto. Si dolo sit et fr-
giditate dentes fricentur cum zinzibere et melle. Si ex pul-
gitate et humiditate cum picro: staphisagra: yfopo pulue
nerzatis: et cum melle et aceto temperatis fricentur. acetus
et sal in bucca postum: belleborū nigrum cum picro: yfo-
po staphisagra cum aceto et melle temperata et super den-
tes posita. Aliud valēs ad dolozem dētium propter frigidit-
et grossam vctōitate. R. piren: yfopi: belleborū nigri: raō.
calamentū: cuc. agreff. raō. ceparū. añ. s. j. coque cum oleo et
aceto tādū quoad solum oleum remaneat. Inde dentes fo
mentato dolente: partem tū tolles cū oleo ro. mixtū ex par-
te dentium dolentiū mitte in auriculum. Alio modo: tamē non
mitigetur: sionis vel socrugene vel tyria cum magnas super
dentes ponimus. Si fo dolo: q̄ fecat res alia dolois mitiga-
ria ponat vt opsi: libidam et similia. Si dolo: ex pble-
gmate sit: raō. cuc. agreff. eufio. super dentes sunt apponē-
de. q̄ in principio moti: vel in statu est obferendū. Aliud
la ficium caricas pinguet sinapis equo pondere et ponatur
in cubito alterius parvis. Aliud similitur phyllos: allius cum
vite al. et sale tere: et pone in dorso brachij illius per
totam diem donec vesica surgat. Aliud phycus. R. conu-
cerui: de sil. lincitiz. s. iij. coque in forti aceto donec mollis
scat: ex quo aceto gargarismū sepe fac. Exter de mota bul-
lita cum vino ad medium gargarizetur. Itē auriculum inci-
de in summa qua dolet in terram tingat in guttam sangui-
nis. Et nunq; amplius dētes doleant: incide beederam et in
crastino refinam que inde extir tollit: et in dentes mitte: et
de gencha viridi diuisione fac et dolentium cline.

De dentibus putridis. Capitu. lvi.

Dentes putridi sunt vel perforati et hu-
miditas superabundauerit: a dentib; medi-
candis est incipiendum cum competentibus
purgationib; q̄ si nō abundauerit: sed

Liber quintus

fi in radicibus dentium comestio vel perforatio videatur: gallam non perforatā puluerizemus: et cum oleo litij calido post terebitinā distemperemus: et dentibus superponam⁹. Similiter incl. z pīretū cū melle tantū valet. nigella afflata cū aceto tēperata valet. Similiter lac scium cum pāno lineo colatū z piculam in dente ponamus. Si cum aceto miscatur z inde bucca laetur similiter videtur prodesse. Si dētes sint perforati: z dolo: nō minūf vermes habere sunt intelligendi. vnde myrrā z stocace fosamina sunt implendā. similiter pipere: pīretio: stionio vel opio: rad. coloquim⁹ tīde z femine eius infirmus fumigetur: z habeat apertus: vel cū sinapi: quāmo vel dēte canino: hec enī dolo: ē miri gant et vermes expellunt. Aliud. R. futuquāmi se. bō. z ro. porri tēpera cum picula z dentū imple fosamina. Aliud. R. sandarace: arfenici. añ. cragij. j. aluminis: galle: añ. 5. ij. spume marine: pīretii: myrrē: añ. 5. f. olei litij: gūmi arab. 5. j. et f. tempera cum vino z mitte in codē fosamine. si non potuerit ferro extrahant. Q. si aliqd notis obtulerit madatur radices dentium: z hoc medicamē mittimus. R. farine frummenti. 5. j. tēpera cum lacte tēpimāli et impone denti. si nō frangatur: et adfectur. Similiter fecem oiet cum oleo z vino cocat in spissitudine redactā tempera. Idēz facit coctex rad. cili et pīretii equo pondere tempera cum aceto z sale fu. porri dentem infirmi pone. ne fanoz tangat: fac cassulam vñā de cera: et sapienter cum cassula pone. Idem rad. coloquim⁹ tīde cum aceto temperata facit. hec non tangantur a sanis dentibus. Item si stercus coati dēti apponatur dētes rum pit z dolo: emi tollit.

De motione dentium. Cap. xliij.

M dentium motione si acuti humores abundauerint purgentur: postea cephalica minuatur: aut scari ficetur in ceruice: postea acatia dentibus superponatur: galla: coctices maligra. suo mac: balaustria: que omnia dentes confringunt: et cum aceto coquantur z gargarijzetur. Aliud R. galle: alumi. catapuc. cortic. maligra. equale pōdus: puluerizā mitte interius z exterius. Q. si motus dētiū sit ex frigidityte z humiditate: aluminis. 5. iij. sal. 5. ij. puluerizā z dampentes pone: et cum aluminē dentes fumigem⁹. Aliud. R. aluminis incensū: cinerem tamarisci salis equo pondere: puluer: sata sup dētes pone. in auriculis. pijaedā sunt olea ca. Si dētes patiant ex ciboz acrimib⁹: potui. vel succo eius vel radicle sunt masticande: siue cepe z amigdal.

De dolore dentium alterato. Cap. l.

S dolore dentium sit alteratus: fricentur his fricationibus. R. sulphuris cōbusti spume marine. añ. 5. v. sal. gem. 5. xxx. facto puluere frica dentes. Aliud dentes confortans z mūstificans. R. farinam oidei z sal que posita in charta dōbificina cū melle distemperata z cū sapa postea z cum sale desiccato frica. Aliud dentes mūdificans z albificans: sanguine gingiuaz fringit: bonū odorē facit. R. galle mus. spume marine: cornu ceruini vñi. añ. 5. iij. aluminis nitri: cortic. maligra. galle: balaustrē: añ. 5. ij. spodij: spice: costic: ligni aloes: cardamomi. añ. 5. j. fac puluerem. Aliud dentes mūdificans: bonum odorem reddens: vniū cadentem leuat: dolo: ē gule: oris: dentū alieuit. R. cornu ceruini vñi. 5. ij. ciperi: pipens. añ. 5. iij. myrrē cragium. j. aluminis: salis armoniaci: añ. 5. j. fac puluerē z tēpera cum sapa: temperatū pone super carbonos: assa z iterum puluerizā. Aliud. R. farine oidei z salis cum melle tēperata z incē h. añ. 5. v. cōciple marine incensū: spume marine. añ. 5. x. spodij: cineris marmozis al. lateris veteris z al. añ. 5. iij. sandal. r. galle musca. sc. ro. spice. añ. cragij. j. fac puluerē. Aliud R. vngule: capine: ossium dactyl. cornu capini: pōdus marine: ossium miroba. equale pondus. hec omnia pōsunt in censā spuma marina: gallia m. equo pōdere puluerizata.

De fetore oris propter gingiuas. Cap. l.

F fetor oris ex putredine gingiuarū vel dentium nascitur: datur medicina hu. desiccans: carni pāridam corrodens z carnem sanam cito pōdus curans: bucca laetur cum aceto vbi mixta coquantur balaustria: dentes studeant lauari z gingiuas: ne aliquis cibi remaneat: z fricationib⁹ vtatur superiodibus: cibos humidos caueat: maxime lac z et lacte femi. vñā: qua bucca prout dicitur mudo odoficatur. Si autem fetor oris non est ex gingiuis: sed fit ex pblegnate in stomacho purificato cum vomitu sepe stomachus mūdificet: z cum pū. de bio rapigra vñ cōchys vel aureis z tomatico maiori abstinetur ab omni genere piscium et grossis caribus et herbis pblegma generātib⁹: gingiuas z os mūdnet cum panno asperro: z cum vino odosifero lauet: masticet corticem citri. vñā pillu. Jo. damascē. odorando valentibus oris. R. garof. muscis musc. cinam. añ. 5. j. sandal. ro. añ. 5. x. cubebē. 5. v. cardamomi. 5. iij. ligni aloes. 5. j. galle mus. 5. v. fac puluerem tempera cum succo malo: z gra. et aqua. ro. postea fac pilulas in modū ciceris z sub lingua vñā vel duas tenat. Aliud cū dēte R. ciperi: cinam. alitipini: cardamomi: nucis musc. garof. añ. 5. ij. galle non perulfate: gūmi arab. galle mus. spice. ro. mac. añ. 5. j. pierapi. 5. iij. fac puluerem et cum succo ciperitis pera cum vino odosifero fac pilulas: ba cus aquaro. Aliud R. cinam. alitipini: garof. nucis musc. ligni aloes: squind. t. galle: cāpboz. añ. 5. j. fac puluerē tēpera cū vino odosifero fac pilulas et eas in bucca teneat: os etiam laetur a liqua vbi anisum vel mirre succus z vini odosiferi miscatur.

De vulneribus nascentibus in ore. Cap. l.

Vulnera in ore nascuntur: gargarijzantur sicut ex oleo rosa. cum aqua calida: succus gargarizans sicut vel folia eiusdem in vno cōta in ore teneantur: vel rad. eius si masticetur vulnera sanant: similiter cancores: et stercus caprinum cum vino veteri ad idē prodest. Si autem vulnera in labijs siue in lingua cū et maxime lactentibus sint: ventositas de lactis acimine quod fulubre est eis: cum stiptica enim medicina curantur in paruo tempore: z in perfecta etate si nascuntur pessimū est: magna pars lingue auferatur inde homines periclitant. Pōte ter ego prout videbitur humores dissoluant cum medicina repugnatiua: in initio talis est danda: sapa et: moicis com facta: sapa et: vino et aqua vbi cocta sint succumacenta: balaustrā z solatrum: hu. minui incipientib⁹: et non ex toto dissoluentib⁹: supradictū myrrā crocūq; admiscant. In oris apostemate non ex copiosis humores: in primis danda est dissolutiua cura: neq; curandū de repugnatiua est. Si in forole ore sint vulnēta vel pustule toto corpore plementibus: caprente: laetur bucca cum succo solatri: coxiandri: sandal. rubei: et fm qd dictum est in gingiuis medicentur. Mediciamē Jobā. damasceni vult pustulis oris et vulneribus z vlcationib⁹. R. cinam. mundatari: bolici. añ. 5. v. coxiandri: memithe: sandal. ro. añ. 5. iij. spodij: ceminis portul. se. ro. bo. añ. 5. iij. citri. balaustr. mirri: arnoglossē. añ. 5. j. facto puluere superpone et cum aqua ro. lana z succo maligra na. vel coxiandri. Aliud valēs calosī pustularū in gingiuis et palato vniū z gula et maxime pueris et coxose pellicula. R. amidi. 5. v. spodij: memithe. añ. 5. ij. se. ro. añ. 5. iij. crod. 5. j. succari. 5. iij. cardamomi. 5. p. campboz. 3. j. factū de pōdibus dicitur. Aliud R. Jobā. damasceni. R. femi. ro. licij. amidi: spice: ciperi: nucis musca: cinam. alitipini. añ. 5. iij. factū de alijs. Aliud valēs similitur. R. succari: omidi: ceminis portula. feminis ro. añ. cragium. j. galle non perulfate: bolici: ceminis cucu. munde. feminis lentis munde. añ. 5. j. campboz: crod: spodij. añ. 5. j. fac puluerem cum aqua ro. et succo maligra. a. abluere sicut superius. Si vlcationes lactentibus euenerint: masticem: lentos z micas panis accipiant z super vlcera ponāt. Item amidum cum aqua ro. temperatū: crod

Ziber sextus

maligrana. ⁊ macianoz. Dabis quoq; pulres ⁊ similia: zuc cari ⁊ amidi. parussime nutritur: pius tamen gargarin? frigitur vt repugnet materie ad se. dolent fluenti: sicut ex succo arnoglossi ro. amidi: potula. spidi: zucari: balau sine: pondere equali: fiat tamen infusio: dabis deinde succi coisidri ⁊ aqua in qua cocti sint lentes: sapa moiois ⁊ olei visci. fiat gargarin? per succo solarii: in quo coquantur rose: le tes liq. casia fistu. ⁊ parum sapa moiois: quib? non valentibus: steruus canis p. dicitur quia gula in gula infusit. cur cum pena: et desuper mittatur: cur mirabilissimus est suuamentu: valeat quoq; vulneribus membris: uimiliter valet apofte? mati qd est in gula. h. is autē postis si apofstema nō cesset: ⁊ infirmus dolorem patiatu: inde vtraq; v. nas que sunt sub lingua: deinde cetera fiant que diximus. Item si apofte ma ex his que diximus non extiterit maturatu: scias esse in sanieum futuru: opo: tect fieri gargarinu? maturatu: si sicut ex sicu cocta cum frumento: dabis vtraq; semine lini pistato et temperato cum lacte capisno ⁊ fermento: aut cepe lilij pista ta ⁊ succus extrahatur: aut cum sicu: aut eus lacte peco: mo: ⁊ fermento: pec enim medicina sua p. proprietate apofstema ma turat et rumpit. ⁊ si cognoueris apofstema esse maturum: ⁊ rumpi tardatur: fiat de siphicis infusio in gula sicu galb la: balau sine: staphisagria: coriabus: pumice: vt p. in eis: alu mine: omnia staphisagria: ego enī hec p. obaui in reb? ma turatiuis que non poterant rupti et rupta sunt. Cum aut ruptum extiterit: opus est vt fiat gargarinus cum lacte ac vino ⁊ aqua calida. Deinde alius ex similia penidija ⁊ oleo amigda. Verum si apofstema fuerit p. legmaticum myrba tunc gargarinetur: steruus quoq; canis cum myrba vt la ce lido ⁊ croco ⁊ birundinibus assis: ⁊ parus: succi marathi: dabis quoq; s. f. de diarsidine: gargarinus fiat de pietro frenugre. similiter mellierato et croco cum saniculo lentib?: vngatur palatum interius et exterius cum steruoe canino temperato cum melle. Item stoa. s. j. croci. s. f. ro. s. j. omnis bus puluerizatis. s. j. soluiatur in mellierato ⁊ succo marathi. Aliud steruoe canis: myrba: croci: zinziber: sinapio: galie: balau sine pondus equalite: tere ⁊ gurgulioni infusilla. Si apofstema exterius appareat: curetur sicut in pdictis apofstema? tibis dixim? ⁊ oleo trite collo appofite super omnia va lent: maxime que in arboribus inueniuntur.

De his que gutturi inberent. Capitulum. ij.

Becellam magne quantitatē sine masticatione transglutire iubebis: aqua gargarin? in qua coquantur scus cum pauco fermento. Item gargarinus fiat ex sapa: pars quedā carnis assa et cum filo ligata transglutiatu: ⁊ transglutita extrahatur: ⁊ dabis vomium. Item sponsam cū filo serico ligatam in melle inunge vsq; ad tertiam vicem in gula mite: extrahit enī aretam: ⁊ ossa eicit. Item steruus carie recens fauibus illinitur statim difficultate extrahit. Si autē qd inberet in mery sanguisuga extiterit: dabis allia ⁊ muscas q; in fabis inueniuntur: mitte in forte acetum: illud q; bibat acerrimū: que si apparuerit cum foetibus erit extrahenda. Quā autem in aqua necantur: subuerso fo corpore suspendant: et in gula mittatur acetum: in quo coquantur piper ⁊ ius dieris. Quā autē cū sune p. coctatur si spuma ab oze coisidri extiterit: nullam spem expectabis. Si autē nihil emittat: fiat gargarinus cum oleo viola. et aqua tepida ⁊ iure. similitu. Adhinc a vocis emissione: et nimia los quatitate ⁊ cibis calida et acutis.

De tussis que fit propter asperitatem gutturis. Capitulum. iij.

Tibus tussis propter asperitatem canaliū pulmonis contingit: dabis cibum et medicamen lenitiuū: sicut orime: zucara cum oleo amigda. visco. et cionium ⁊ penidiarum. Jura quoq; fiant ex similia. ex amigda. coisidra cum penidija zucara ⁊ oleo amigda. oua mollia: butyru cū

zucaro: sirupum viola cum visco coctanōis. amigda. minus de bene trite: gummi arab. amigda. an. s. ij. temperentur cum visco cocta aut psilij pauco zucaro aut penidija addito: sed diuersis temporibus vtere bis diuersis electuariis. similitu leniunt asperitatem cere al. s. ij. olei viola. s. iij. li. que fiant ⁊ penidija adduntia fiat electuarium. Syro cū febre tussis extiterit: in multo vena cephalica mectatur: dieta frigida et pu. vtraq; in qua coquantur sebesti: iuuib. ⁊ parti olei viola. et zucari cum oleo. h. ibi sint pumidi cur. vici dicitur ⁊ atriplice: malue cum oleo amigda. malagranata. canna mellis: amigda. recentes cum zucaro ⁊ perfica. cur. citrui horum tamen omniū medullā: absintine ad acetosū ⁊ salis ⁊ magna voce ⁊ assida loquela et fumo: sive transglutiat viscum psilij cum zucara ⁊ penidija. accipit ex hoc electuario. R. cur. atru. cucu. coctanoq; psilij. an. s. v. amigda. dagagan. gūmi amigda. an. s. ij. spon. s. ij. penidija. s. ij. fiat electuarium addito pauco oleo amigda. h. is autem non p. sicientibus: hoc infirmus manescit. Si autem tussis ex frigidityte ⁊ ficca. sit sicut contingit in hyeme ex septentrionali vento: dabis ius similiae aqua cum melle: ⁊ gargarinu? cū siphistū. manna coctam in aqua ⁊ semine marathi et sapan accipiant cum succo marathi et electuario. R. sim. lini freru greci: pondus equalite: gūmi pumidi terantur: vel cum sapa temperetur. Psilule. R. sifitici pumice: medullam bombae. an. s. v. gūmi pumionum: dagagan. an. s. ij. adde zucaram: fac electuarium: olea eorum sint pulli columbinociti in dieret ⁊ a neto ⁊ cinamo. alitipino. amigda. oleis: dabis mel cocti cū sifitici. vinum nouum quod habeat dulcedine: absintine a siphidicis: et supradicta vntur dieta.

De rauitate ⁊ vocis emissione. Cap. iij.

Aucitas ex grauitate: seu vocum emissione veniens ca. que dicitur mus curatur solidata operante. ⁊ si propter pu. sine asperitate ⁊ calore: gargarinus fiat ex aqua in qua cocta sint animum sic. marathi et oleo amigda. pulres dentur cum melle ⁊ oleo. gargarin? aqū in qua cocta sint yros partu psilij ⁊ cetera ure: zucari conditi ⁊ parum mellis cum nigella: gargarin? sinapini. Vntur etiam isto electuario. R. se. lini: fenugre. an. s. f. le. bombicini: pinearū an. s. v. tempera cum melle. Rauitate fo moia faciente et asperitate nō transeunte: humiditate quoq; gutturis existit: dabis apozima radicū m. apji: marathi. an. s. v. anifi. s. ij. spic. s. j. affari folij. an. s. ij. centauree vtriusq; psilij. an. s. ij. liquis. s. v. y. eos. s. ij. ficus al. r. yuarum passurum mundatarum. s. v. omnia coquantur in quattuor libris aque ad medicatōem: deinde in quattuor. s. mittatur eorum gum. de balaba. dabis illud illi potu. Quidā dicit per dices cum pipere: menses in icellatos: ⁊ frequenter sifitici. pilis cōdiantur amigda. amare.

De tussis que fit propter calorem pectus et pulmonis. Capitulum. iij.

Tibus tussis extiterit propter pectus ⁊ pulmonem: est ex calore: purgetur. basilicum venā incidam? sanguine s. m. possit vitutus extrahetis: dabis m. p. sifanum in quo cocta sint se bestia: iuuib. ⁊ similia. vngatur pectus cum oleo viola. et m. v. cetera al. in oleo liquefacta: similitu ex ceroto frigido emplastris: si autē fuerit ex frigore: vngatur ex oleo yino: et cetera p. pectus inducantur. Cum aut tussis claruerit esse terna teria ad pectus descendente: iudicatur infirmus tulerit tulerit expuere nihil creans: dabis em aliqua quibus materia pectus inberens purgetur sicut apozima ypro: qd. R. amib. sebesti. an. pugilios. ij. passulurū. s. r. ficus al. r. capill. vena. liquiri. an. s. v. femi malue. s. v. mol. s. iij. coquantur in quattuor libris aque donec venia ad mediu: cola dās. s. ij. an. s. v. zucari viol. ⁊ in eis trita ⁊ pauco oleo amigda. siphistula to olei viol. ex agni. et tepida bere dibe. Dabis obos istos: siclam spinardijam: pulres similiae: ⁊ sabarri: et psilij

Ziber sextus

Si pter sal deficcata fuerit. puluerisq quoz z dentur pondere. 3. ij. cu3 apomate passari. Itē pulmo hircinus bonus est. De herbis autē comedat apiti: rutam: nasturum: biera: sinapim. De fructibz ficus: passas: iusticum: punicā cu3 melle conditā. Abstineat a cibis pplegmatcis sicut pinguibz z piscibz recentibus: lacte et omnibus granis: nā sunt inlūtiua z passione istā augmētāt. Et nā fit iūctūssimū: vetus: forte: et non subitō multū datur: ne implens stomachū z diaphragma ambulatōi confringat: paulatim est dandū quatenus ad venas z ab eis ad mēbra pectoris paulatim penetrare valeat. Abstineat etiam a grossis cibis z oul cibus: non em penetrant sed in stomacho remanēt: nisi cibo iam inferius descendēte. Itē nō diu dormiat: neq post somnum se exercitet: q: oppilationē generat: sed cibo iam diu sumpto exercitiū eius sit temperatū: non videls forte neqz veloz: q: hmoi pplegma augmētāt: vel angustat: quiete autē exercitio peractō: rictent cum panno aliquid. ū aspero: sale quoqz z nitro: fomētē: corpus cu3 aqua salia: q: humores consumit: z poros aperit: deinde in uricā que et aspera sit catione crata est soluat: cu3 oleo viū. vngatur.

De periplemonia et eius cura. Cap. viij.

Periplemonia est cal. apostema in pulmone sitū cur in alio loco distat: quā passione se comitatur: vnde oportet sicut apostema curari: cū die ra et regimēto z obis: vnde q: hmoi apostema est in mēdo spiriū ministrāte: z ipsum mēdus est tenerū et molle: necesse est in obis z medicamētū dīsolūtia z molitua applari. Primo ergo vena basilica incidatur: z sanguis p̄ virtutē z etatē extrahat. materia cū ca stia. z māna z violis mollificet: vel liquor lupuli leuistia: cū castia. silicia z similibz. Dieta sit p̄stānis: in quo coquant iūctū: bestē atqz liquoridā. hoc har in p̄cipio: tribz itaqz hois trāstā: dabis. 3. f. sirupū viol. cū aqua ca z ataplasmētur pectus cum bis sit inīto morbi. R. sand. al. farina ordei: tēpera cū succo sempuice: postu. solari: z oei modico viol. In quarto vō die p̄stōis iā incipiente tumore tenuari: fiat hmoi catapla. R. sand. al. farine ordei: malue viol. sicce: cas mo. nellorū equale pondus: fac puluerē. era liq̄uēfacta in oleo viū. z plure addito cataplasmā fac. vngaf etiā pect. Si autē tardauerit maturari adde farina sibe: sc. lini. senu gre. equale pondus. Dabis etiā hoc apozima: R. iuuib. rr. scbeſtē passū. añ. 3. r. f. q. v. capill. v. s. iij. malue vio. añ. 3. ij. oxi mēdi. s. o. quānt cū. iij. libris aque donec ad vna redcant: cola dans quotidē z 3. iij. add de in co viol. succa. z mā gum olei amigd. vtatur sirupū viol. cum succo citomoz: p̄ ducent pulues simillacas cū succara et oleo amigd. spinarū: cūā quoqz z solari cū oleo amigd. assueſcat. Itē in oibz feb. que sunt in tussi conuenientibus.

De sreatu sanguinis et eius cura. Cap. ix.

Sanguificationes sanguinis excreantibus excreantibus ex quo mēdo emittatur: in libris alijs offendam. Cū fit fuerit in gula vel in gutture: minuat vena cephalica: z fiat gargarismū cū succo portul. sumac semperuue: amoglossē: parti boli ar. adde. Abstineat a consabulatiōe z magna voce. Si autē a mēry ac stomacho exierit: minuat media: dabis epagium. j. de terra arabica: vel de terra cipina. 5. f. cum. 3. f. succi amogli. in quo sit admixtū: sumac succo ro. aut balau. aut terra cū aqua sumac: z rosata cum succo ramoz vitis. Trociscū san guini de stomacho z mery inſenti valēt. R. balau. ro. sumac: sand. al. ñ. 5. iij. tburis scmi herbe acetose: añ. 3. ij. mirre. 3. ij. aluminis: acatie: ypoquissid. carab. añ. 3. ij. fac puluerē tēpera z da cum rosata pōdere epagij. j. fiat trociscū cum aq. ro. manducet postu. stomacho imponant sand. ro. añ. 3. v. gall. 3. ij. acatie. 3. ij. tēpera cum aqua ro. z pauco acetate: et pone super stomachū: continue da succū vne agreſtis berberis z similibz. Si autē sit ex pectore vel pulmone vena basilica incidatur: z taurinatus z requies z silentiū adhibeat: medicina quoqz sp̄tica trahatur: cui vtriqz s est solūtiua: ne cū sp̄ticitate sua nocet spiritali instrumēto: et eo q: naturaliter est lenē. Quid si sanguis ex aliquo mēbro manauerit cū intr. mēcus exſcit: sicut excreantibus z simi-

libus: dabis trociscos de sand. z terra cipina: succum quoqz ypoquissid. gūmi ara. da. agagati: amidū cū succo portul. et salina z semperuue: z viciū p̄sij sumendū. Trociscū p̄sum ca t alafmabis cum acatia: terra al. mēmacia: sand. n. p̄stānis z similibz tēperatē cū succo mirre: z amogli. n. p̄stānis balatonē: garrulatiōē: z nimia anbelione emisso. Itē si sanguis hmoi mēmbū fuerit ex pectore venci: emisse vtram sit ex plenitudine: quo exiſtēte succurre cū p̄plebotomia et basilica vena: hoc sadarutē sit plenitudo lan. fuerit. Si autē omnū humoz exierit post plebotomiā deſt p̄stānia: sicut catartici poliariū: cum castia. myroba. citri. z dabis de trociscis de carab. 5. j. cū. 3. f. terre apine: cum succo amogloſ. vel portul. aut sumac. dabis de terra cipis. 5. j. carabe: reubar. cipis. sirupū iuuib. vel de papauere scditico. Trocisci valentes ad hoc. R. carabe: coalli: margaritarū: comu ceruini: concule marne: ematipitis oim visoz: z loroz. añ. 5. iij. ro. portul. co. andri affi sumac: amigd. gūmi balau. sp. o. dū: acatie: succi ypoquissid. añ. 5. ij. puluerisq: z cus aqua in qua inſundit balaut. tēperēt vel portul. Si autē tussis non fortis fuerit cū succo amoglossē dentur. Puluis q: san guini stupui valēt. R. gūmi terre apis. añ. 3. v. coadri affi: coa gaganati: comu ceruini: amigd. p̄sij. añ. 5. v. acatere: sc. f. eber de acetose: carab. spodi: añ. 3. ij. puluerisq: et dentur. 3. ij. cū succo papaueris: vt de iuuib. z ataplasmē pectus sand. aqua ro. ceroti et aqua ro. z terra al. factū. Itē vbi fe. non cū sſente sit puluis: aut perdit cū sumac vel cū berberis: cocon drit: panis simillacas z similia: dabis us amidū cū succara Abstineat ab acetosis salis: balneo quoqz assueſcat: reque fiat in loco sano. Itē fit tussis acciderit: iudicēte est vō fit debilis: bibatur terra armenica: cū spodio aslo. Itē si sanguis p̄ierit ppter fri. aut partes pectoris pulmone: casu si frigiditas cui dantur nō est plebotomia: sicut si fiat medicina in caloz tēperata: sicut spica: thure: myroba z sibi. z trociscō valēt. R. mastic: croci: p̄sij. añ. 3. ij. cinamo: vitu rris: mastice: acatie: ypoquissid. rof. añ. 3. ij. coſti: calauis: añ. 3. ij. aboz: añ. 3. ij. castorei. 3. j. balau. comu ceruini: añ. 3. ij. fac puluerē z tēpera cum vino sp̄tico: vel oleo portul. factū trociscum ponderē. j. et agij cum sirupū mirrino dentur. Et ut aplasmētur pectus: galla: acatia mirtina ro. aut coloz mirrino: in quo parum mirrye et thuris miscant. Si autē si rus fuerit ppter arsurā in pectore vel pulmō: materia aqua ca capite dependētē: sinistre manus basilica incidatur: vt materia a pectore trahat. de manu que dextera cephalica inſinuat: quartina a cerebro materiam ellice valēt. san. p̄m patientis virtutē minuat: cerebri cum catartico sp̄sim m ateriā purgātē: sicut et eo qd est et aloz et succo liquor. dabis quoqz catartici de castia: et elyſterisq: cū mollioribus: trociscos de carab. bones z de papauere: succū amogloſē: semperuue: portula. dabis p̄stānis in quo coquant cancri fluuiales cū pauco terre apine: cū spodio: gūmi. assueſcat portul. z trociscō acatie valēt ad hoc. R. acatie: carab. gēmo me coalli: succi ypoquissid. añ. 5. ij. ro. coadri affi: añ. 3. v. terre apis. gūmi amidū: da agagati. añ. 3. ij. ematipis: añ. 3. ij. tēpa cū succo amogloſ. fac trociscos. Aliud. R. ematipis spodi. añ. 3. ij. margaritarū: carabe: aluminis: comu ceruini: papaueris n. sc. amogli. añ. 3. ij. acatie: ypoquissid. añ. 3. ij. cū vico p̄sij tēpera: fac trociscos z da portul. Dabis etiā hoc electuarium diapauperis cū corcibus. R. gall. balau. meo ciscoz: de acatia. añ. 3. ij. ro. 5. ij. solum granati: gūmi daga ganti. añ. 3. ij. tempera cus aqua plumbi. hoc dentur postu in sanguinis fluxu. sibus autē feb. non exiſtente fit perditū cū sumac pul. cum portula. parum b. bens olei amigd. comu n. p̄ria et similia: vna palmarū z dactyli acerbū. vbi feb. sit tunc dandū est papauer cum succara: de alijs fructibus abstineant: q: sunt p̄stānis et nocui.

De p̄stij. Cap. x.

Antem et vlline pectosis et euntē curare p̄p̄ ramsus. Si autem et vlline pulmōnis exat officulter potent curari. Vlline pectosis et tū quoqz p̄stijm credin: maxime pectosis et tū uendibus p̄stijm illoz inſubditūte humoz. vnde pulmōne materia redit: velleter necesse est z febris cōcomitat. In senibus vō alter fit: dū enim vniūnt

viunt non cito ppter hoc pereñtes: sicca em sunt mēba. Si aut famies fit tunc feb. dabis puluerē cōcidi. R. cancro: us ab aqua exstilla cruribus & dentibus abscillis vētre quoq; abscillo coto: am cinere & lacte emundicis vētre quoq; abscillo in vase: eos eius faldere: r mltis pauco fale assens in fonnac fipit: inde abstracto & mūdatis accipe. s. r. gūmi arabi. terre cibit. añ. 5. v. diagagan. 5. iij. papaueris alij. et nigri. añ. v. dabis. s. iij. add bibēdi amē cū aqua. lactis asini. 5. l. ca. aut sirupū i iuuib. 3. ij. in fine diei eragium. i. cū. 3. ij. si ruyi papaueris: sedz papauē. babis troscifos; eragium. i. cancroz aduotum. 5. cū. 3. iij. vel. vi. lactis asine: si hoc non inuenit dabis capiumē et iuēcula. Et si cōcreit quod emise rint est grossū qd angustia & labore electuariū qd. R. anis gđala. mīda. medulle bōbēdis. añ. s. r. passij ozo. bi. añ. 5. ij. fabe. 5. v. tempera cū pendibus oetur man & sero. Aliud. R. fenugre. 3. f. f. lini. 3. i. & f. otobi. 3. f. bōbācis granoz. 3. f. sic d lūqū. 3. i. f. iroos. 5. i. cum pinea mīta temperē cū melē. Et aliud valei famici grosse & viscose ad exundū diffilla. R. succ caulū lib. iij. mellis lib. j. coquant ad spissitudinē melio: deinde adde pinearū bōbācis. añ. 3. i. f. lini fenugre. añ. 5. v. siliti mīdi. s. r. v. faba. mīda. 5. r. p. f. sic cū melle da mane z sero. 5. v. cū lacte capuuo vel asinno. Si aut materia augef non deficiens dabis hoc qd. R. rofarū. 5. v. cancroz vltoz se. portula. solatri. añ. 5. r. boli capū. 5. iij. carab. cotalli gūmi. añ. 5. v. diagagan. gūmi spodi celite. i. lapid. añ. 5. iij. succi liqui. cōcūlarū. 5. v. puluerizata temperē cū vīso pīlij: fac qđ troscifos dāns eragij. i. cum sirupo de papauerē. adūs acci pīat lac capisū cū pane simlacco: oua mollia extremitates capulozū paratas cum mīdo: polemtē dā qđ fit cum papauē r amulo cum succo. & oleo amigdala. medullā lactuce portulacae. Adūs autē si nō extinguarit materia ipsa pte sūt magnitudīne virtute non deficiat ea in anōne quam dicitur i iuuuē: vt materia purgetur de peccate et deficietur.

¶ Ad hōc supradicta cū euenerit difficulter curaf: r in supi tūde est infirmū: phtyisus est sic curaf dūrim? est vln? si peccate vel pulmone qđ sequitur feb. cōsumens: verū si fit in peccate faculter curatur z minous est suspitōnis: qđ aut in pulmone difficulter curatur z male suspitōis est: paucissimi em et eo saluamē magīne iuuēnes z qui sunt in augmento em in consumptionē deuenient. Quāto vō quare vln? pēccatis citius sanaf quadruplex est. Prima qđ peccus mēbū est carnosus: sanguis quoq; eius est grossus: qđ qui est in pulmone: vñ vulnera eius cito solidanf. Alia cā est: qđ mediana cōueniens deficiatū est: locus aut pulmōnis ab oze z sto macho remotus est: ideo necessariū mēba transiens añqđ ad pulmōnem pertingat: admiscetur itaq; cum oziū humi ditate z virtus eius minoratur. Tertia vō causa est: qđ pulmō semper est in motu: vlnus autē eius cū tussī: materiam putredinis mederi oportet: z mēba que vulerantur quare nus solidentur necesse est adhiberi quietem. Quarta em cā est: qđ vne peccatus sunt fubile mēba: z cū apertitur cito solidant: vne autem pulmōnis sunt magne: z magne furtatōis est: tēres: z ideo diffide solidanf: marīne z si eius causā sint humo. fubiles z autē descendentes z cū rodentes: bec em species est incurabilis: qđ pulmo in hmo ppter materiam cū putrefit. Que igit est alijs rebz nūanf: est in initio extiterit creatus: z medicus vltiter operatus fuerit cū cibis z medicinis possibit erit curari. Si aut iōgo tpe mēfacto ad huiusmodi venerit fēas cū minime posse curari: ne tamē cū augmentetur custodiri poterit: post etiā qđ vīuat seruari poterit. Et alio: autē mediana huius passionis feb. nō existēte fossitan nisi leuē: lac erit asinū z melle: bpe: quo nō inuenio: aut fastidio egro lib. d habente: dabis lac capinum recens: vt ab vberibus exierit: pīus tamen spuma auferatur: de boc tamen quotidie dabis lib. 5. cum troscifos diapapauē. aut gūmi arabi. amidi diagaganti pondere eragij. i. aut. 5. ij. aut cū puluere in empiis scripto quotidie cū. 3. j. addaf donec affē datur ad lib. 3. i. vō fiat cibū cum simla fē lacte bonū erit dabis quoq; lac hoc modo: fuscū postz. z f. melonīs palesti nū z citru. añ. 5. v. lactis capini quantū cetera: coquant donec consumpta aqua z lac remaneat: decturus ad bibēdi: vñ lis em erit phtyisus z emptoycis. dabis troscifos diagag

gan. diapapa. sirupū: pītanū quoq; in quo coquant iuuib. cancri carnes eorum super carbones affatas coctas in iure studeas quoq; in quiescenda tussī: qđ tussis cō non solitandi vulneris. Dabis z hīc puluiterem. R. papauē. 5. r. gūmi amidi diagagan. añ. 5. iij. portu. malue. añ. 5. v. cucu. citru. curij bi. añ. 5. v. spodi succi liqui. añ. 5. ij. fac puluē. dāns. 5. ij. cū rī rupo iuuib. aut papaueris aut nenufa. dabis etiā gūmi affi cum oleo vno. tantūdie succa. addito. 3. libule qđ p. tussī f. cre. R. f. citru. cucu. cucu. mēf. antonio. añ. 5. v. l. ca. papauē. añ. 5. v. ij. gūmi amidi diaga. spodi. añ. 5. ij. cū tussī tritis pēni di oīz tantūdie. r. pondas adcuratur: z cum vīso coctan ouo de magne pilule infomēturē sub lingua teneant. dabis ius de papauerē trito z accipe. aqđ perdecas farnos sufficet cum spinacū hōy extremitates agnorū bōbēdis ruzē ruzē. sene solatri spinacūa trita cocta: vitella ouoz in aqua coctoum. Electuariū quoq; valet ad hoc. R. iuuib. ruzē. f. be. r. y. yua. passij mīda. 5. r. liquiri. 5. v. papauē. 5. r. capilloz vneris. 5. v. coquantur in. v. lib. aqua vīg ad medū colata cō uertantur ad caldāriam. z. ij. lib. penidicūz adificā z vna fa coquantur ad spissitudinē: deinde mitte fē. citionioz mūda. amidi diagagan. gūmi papauē. albi amigda. bul. fac lēctuariū temperate accipiant ante obū z post cibū. Inquire vtrū a capite qđ ad peccus descendat: z vbi sit fūdendū cum vt amputetur: vde ergo virtutē qualiter extiterit: virtus permittat cephalicā incide: fanguine mīne fm etatē z ruzē tē. qđ si virtus bona extiterit vide casiam iuuib. sebebē z si milia: aut biadamalsena. vde ne deederit turbū vel agari. qđ magis nocet qđ iuuat. Et si eger non velit accipere catarticum fac dytēre sic dīgimus. qđ si puenierit regatur cum seruatiuo sicut ethica feb. mittat in fontē aqđ tepid. dabis lac asinū: z post descendat in fontem: cumq; erient de fonte vngaf oleo vīo. aut nenufa. qualescum in medio dicit: aut dabis gallinas aut pullos iussellatos cum crisolocola z tritico puluē z medullas panis simlaci: vitella ouoz iussellatōz: papauerē cū aqua r. z cū succo. ius vales z pīssū est phtyisidā. R. oidei mundatū. s. r. papa. al. 5. r. f. melonīs cucu. citionioz z coctanoum. añ. 5. v. mitte tripli aqua pēdus cur quas ad mediā: de mēi partū diaga. gūmi amigdālē infusē. Et aliud. R. papaueris oidei mundā. faba. añ. r. 5. melonīs ritricū mīda. z panē simlaciē cū succara manducet. Si ege fit induratur dabis cassiā. aut oleū ipsius: aut electuariū pūnoz: hūioz tamen retenti sunt sic ethici: nā si venerit soto stude vt confringatur: dabis igitur z que solutiōē cō pēscunt z tussim mitigant sicut troscifacā pōze. R. sanō. al. rosa. añ. 5. ij. papauē. al. z nig. añ. 5. v. terre cipine spodi. añ. 5. ij. f. cucu. cucu. citru. fici. añ. 5. ij. gūmi. amil fici. añ. 5. ij. teranf addita. 5. r. cāppo. fac troscifos eragij. i. dabis vñles em sunt. Et si deederit troscifos de spodio eius videlicet qđ sunt stipitici cū sapa mirte bene erit eis. Dabis etiā hmo puluē rem qui. R. f. osimil. postz. asari. añ. 5. r. f. herbe acetō. gūmi amidi boli ar. añ. 5. ij. fac puluē: dandū mēba z sero cū siru. mirrino z aqua ruz. dicit fiat perdie pulli affā vitella ouorum affata vel elija in aceto condita ruzē z milium affata et cetera que in feb. ethica sunt aicta.

¶ De pleuresi z eius cura. Et huiusmodi pleuresi esse pleuresim cali apophema in pelliculis costarū z lacrtis inter costas existentibus hanc passionē sequit feb. pūnguitia: anhelit? angustia: atq; tussis indiescens: vñ necesse est curatōnem sicut virtus dicitur fieri vt in perplexa monia eo qđ quando dabis colligantur. Dporet in initio si dolo: furculas salierit basiliā per antipapin pblebotomia vt materia ad opposita diuertatur. Si vō materia quiescat pblebotomia fm infirmū locum. Dporet multum sanguis extrahaf: fiat semelz iterū fiat si vīres permiscerit patētis. sanguis autem quouq; vñ inuete fole: immuatur. nam sanguis qui est in capite niger est: vnde si calo: fortis nō obstitit rubicundissimus erit: extrahatur igit id totū qđ est p tractatus. Si vō in initio extrahatur z niger apparuerit: nuatur quoq; clarificetur. Si vō nihil claritatis apparuerit extrahendus est vīg ad dēfectionē. Item si interiora curāca pypocundria dolo: vixerunt: dabis catarticū sic cōfectū

retur. Res em odolifera anima pfozta: z fpiritu animale m
 natrre: z qd diffoluit ex inanitate ad interiora deducit: ficut
 cibus confortat. Similiter fit euenit ppter emiffionē alte
 rius materię: res odolifera erit appropinquanda ficut from
 des frigide fumigatio ex fanō. z cāppo. ad p̄ ftaudabilis cpi
 mi z faciliſ digeſtionis ficut pulli ſtarni pedulis: nā ſincopis
 q̄ exterrit: z q̄ fit ex inanitate fit curetur: z nō oportet h̄mōi
 dolore ex colica aliove mēdo principali veniēte: aut ex apo
 ſtemate loci oſoſoſo calēſca. aqua ro. vngua: manus z pe
 des ligent z foriter fricent. Itē ſi fit ex icunio fiſis eſt pie
 dicit et cū medicinis cureſ. Itē ſi fit ex icunio fiſis eſt pie
 z infundant manus z pedes in aqua ſit. z totū copus oleis
 frigidis: odolifera naribus applicetur. Sincopis que fit ex
 icunio z abſtinentia cū vmo mīto pulſis aſſis z pedulis fa
 cies aſtomata: nō ſubito ſed paulatim donec confortet ſo
 machus ad digerēdū: odolifera appropinquetur. Rurſus
 ſincopis que fit ex gaudio fit curetur: ipſis em inanif. vnde
 odolifera ſunt apponendur z a confortetur: ſtomachus te
 neatur vt ſpūs coadunetur z ne exeat. p̄tbeat calor: na
 turalis confortetur: nā intra ex leticia oſolunt ſpūs. In ti
 more vō ex anguſtia q̄ naturalis calor p̄t interiora: quā
 exire nō poteſt: oportet dari medicinam ſicut in ea que fit ex
 inanitate: que dū fit ex plenitudine ſit cureſ: man z pedes
 ligetur fricentur quoq; z calidi ſiant vt materia ad interiora
 bus ad exteriora trahat z a nobili mēdo ad ignobile. mīua
 tur cibus z potus ne materia augmentetur. Si aut ex eo fit
 feb. balneus caueat. Si aut nō: balneus: q̄ materia mīnut
 Abſtineat ab aqua in qua cocti ſunt ameos vel calamentuz
 nā materiam ſubtiliari oportet: deinde purgari: dabis igit
 ur oximel quia ſubtiliari materiam z penetrat. Et ſi ſinco
 pis fit ex humo. in ſtomacho coadunatis: z materia ſit calis
 da: facies aqua ſit. rozeſt: ipſiſ em emittat aliquantulum
 colybatuz z nares fricent: oximel quoq; cum aqua ca. def
 z vomitū excitari precipitatur: deinde viniſ ſubtile mīgriū de
 tur: malagra. z maſſana ſigat. Itē ſi materia p̄dica fuerit
 purgata vomitū: cū oleo z aqua miſſa in ore p̄na p̄uocet.
 Et ſi vomere nō poterit facias ſuſpōſitū latiatū: z dā
 bis aquā abſinthij: ſup ſtomachū p̄cedente purgatiōe fanō.
 ro. cāppo. applicabis: ſempitū aut poſtulatā aut vitragum
 paſtoſis. Si vō materia ſit p̄hlegmatica ſimiliter aquā frigi
 dā in facie mītrez lingua quoq; frica z vomitū excita cū oxim
 melle z aqua ca. i qua ſit anctū ſal. rad. dabis dyateſerō dia
 trionp̄perō mīſcatā diambū. ſtomachus cataplaſmeſt ex
 aloē abſinthio ſpica maſſice cera z ſambuce. nardilcon oleſi
 vñ materia p̄pter opplaſionē clauſam ercat. dandū eſt oxim
 mel in quo coctus ſit ſuccus malagra. cū oxigano ameos z ca
 lamento: z que vinam p̄uocet: ſicut anifiſum apium ma
 ratrum: dabis cibos ſubriles ſubtilitates p̄hlegma: z ad oī
 gerendū faciles ſicut in quibus mittatur ſinapis oxigano
 calamentū acetū obſomoga. rad. capparus z ſimilia. Dete
 rea ſincopis q̄ ex matricis ſuſſocatoſe fit: cureſ ſicut paſſio
 de plenitudine aqua ſacies aſpergat excremitates ligetur et
 fricentur. mel cū ſpōzot calamento oretur: cum oxigano z
 ameos z ceteris ſubtilitandis: z dabis etiam parum diam
 bē vel ſocregene z muſcatam diamaram z ſimilia: danduz
 eſt quoq; vinum cum oleis cali. ſicut ſambuceleon coſtilcon
 nardilcon: vt dicitur firmus in cura ſilūſis paſſioſis. nō dabis
 oximel: q̄ vultuſ ſunt eruoſi oximel autem nocet neruis z
 acetum. ventofe quoq; apponantur. Et ſi vultuſ erga aliq̄
 latuſ rozeſt v̄toſa in corā altera applicetur ſicut oppoſo
 aſcenderit res horribilis naribus applicetur ſicut oppoſo
 a. z galbanū z ſimilia. vultuſ aut odolifera: q̄ ad res odol
 fera mouet z fugat a ſtentibus. Sincopis q̄ cōtingit in
 inſito feb. interpola. q̄ ex humo. groſſiſ q̄ ſit curari debeat:
 dictū eſt in tractatu acadētiſ ſe. oemittit. h eſt cura ſinco
 pis ex plenitudine. In ea vō q̄ fit ex mala cōplexione inquirē
 dū cū mēdo mala cōplexio dñe: nā ſi cordi dñe f̄ medici
 na cureſ z cibus in eſtē ſcriptis. Si aut epati cū medicinis
 q̄s dicitur ſum? cureſ. Si aut ſtomacho dabis ſia ſicut eſt
 oſet farina pfoztaſia h̄mōi. ſiat opatio in bis q̄ ſincopim
 patiuntur repugnando cauſe vnde citur.

Explicit ſextus liber.

Lib. vii. de paſſionibus membrorum cibaliſ: z eorum curis.

Capitulum eiuſdem libri. vii.

- De paſſionibus mery z eius cura. Cap. i.
- De apoſtemate mery. Cap. ii.
- De mala cōplexione calida ois ſtomachj. Cap. iii.
- De mala cōplexione frigida ſtomachj. Cap. iiii.
- De apoſtemate calido ois ſtomachj z eius cura. Cap. v.
- De apoſtemate frigido ois ſtomachj z eius cura. Cap. vi.
- De corruptione appetitus. Cap. vii.
- De bolſimo. Cap. viii.
- De canino appetitu. Cap. ixi.
- De ablatione appetitus. Cap. x.
- De paſſione que precordia dicitur. Cap. xi.
- De ſiti. Cap. xii.
- De mala digeſtione. Cap. xiii.
- De digeſtione cum dolore. Cap. xiiii.
- De mala digeſtione propter cholera nigrā. Cap. xv.
- De crampulaz vomitu. Cap. xvi.
- De abominatione. Cap. xvii.
- De diarria. Cap. xviii.
- De lenteria. Cap. xix.
- De vomitu. Cap. xx.
- De ſingultu. Cap. xxi.
- De ventofitate ſtomachj. Cap. xxii.
- De eructatione. Cap. xxiii.
- De lacte in ſtomacho coagulato. Cap. xxiiii.
- De oſſifiterna. Cap. xxv.
- De oſſifiterna epatis. Cap. xxvi.
- De reſaſion. Cap. xxvii.
- De colica paſſione. Cap. xxviii.
- De ylica paſſione. Cap. xxix.
- De yſione inteſtinozum. Cap. xxx.
- De ybatris expumitō ad reptilia eſtēda in corpore. Cap. xxxi.
- De lumbicis. Cap. xxxii.
- De lumbicis aſcaridibus z cucurbitis. Cap. xxxiii.
- De emeroitidibus. Cap. xxxiiii.
- De paſſionibus natium. Cap. xxxv.
- De dolore epatis ex caliditate. Cap. xxxvi.
- De apoſtemate calido epatis. Cap. xxxvii.
- De mala complexionē epatis. Cap. xxxviii.
- De opplaſione epatis. Cap. xxxix.
- De apoſtemate epatis ex frigiditate. Cap. l.
- De fluxu ſanguinis ex venaz epatis apertione. Cap. li.
- De hydroſi. Cap. lii.
- De paſſionibus ſplenis. Cap. liii.
- De opplaſione ſplenis. Cap. liii.
- De apoſtemate duro ſplenis. Cap. liiii.
- De v̄toſitate ſplenis. Cap. liiii.
- De icteria. Cap. liiii.
- De arena vel lapide in renibus. Cap. liiii.
- De dolore renum. Cap. liiii.
- De apoſtemate in renibus. Cap. liiii.
- De vulnere in renibus. Cap. liiii.
- De fluxu ſanguinis renum. Cap. liiii.
- De eodem. Cap. liiii.
- De lapide in veſica. Cap. liiii.
- De vulnere veſice. Cap. liiii.
- De diabete. Cap. liiii.
- De ſtranguria. Cap. liiii.
- De inuoluntarie mingentibus in lecto. Cap. liiii.
- De erctu vmbilica z ſp̄bac. Cap. liiii.
- De ſciſſura aut ſiſtura ſp̄bac. Cap. liiii.

De paſſioib? mery z eius cura. Cap. i.
 Conſiam in ſexta practice particula
 medicinas z curas membrorum ſp̄ſualis
 poſſe demonſtrare: odo cepent
 vt in ſta ſubſequentiſ p̄cula de curis paſ
 ſionuz cibaliſ mēdoſiſ diſſerunt: z tu
 ap̄iendū eſt a mery inq̄reuerit ſit ee ma

De apostemate calid. ois stomachi et cura. La. v.

Alidus in oie stomachi nascendus apostema... De apostemate frigid. ois stomachi et eius cura. La. vi.

Quismodi apostema si sit in oie stomachi vel in... De apostemate frigid. ois stomachi et eius cura. La. vi.

et confortatiua per stomachum vngere valent.

De corruptione appetitus. La. viij. Cibus appetitus corrumpitur; et desiderit cois fit in luto...

De bolimo et eius cura. La. viij. An corruptionem si sit in quatuor sincipis; infundat...

De canino appetitu. La. viij. Alidus ista si est actiosa fuerit materia: curabis...

De ablatione appetitus. La. viij.

Liber septimus

Quosmodi egritudine ex mala quide copleione
 existente cali. da frigida stomachi cofortatiua fit
 cur firupus vne acerbe maligr. cubus fit lacru.
 endi. portu. z familia. comed. i tura cu succo vne
 agrestis z granatozus. Si vo fit ex mala comple
 xioe frigi. dabis citoniatu mufcatu diamlo Diagal. oriz. sacca.
 z citonem tot. R. succi coctami pedus. j. melis. j. coquantur
 ad fuffitudinem. pul. R. cumi. marati apij orisani ameos
 calamanti acoti pondus equalitimus mufcate gar. an. qua
 drans ponderis: tempera cum vino odosifero. Item fit con
 grigitur ex fluru ebule. rubee ad stomachum: pmoacet vomit
 tum cum muficacibus dpo. extingue cam hcut dictum est
 in mala compleione calida. Si vero ppter phlegma vifco
 sum: vomitus imundans ei detur: dabis z pilulas aloes: et
 aromatica citonitē lapatiui diatriopiperocō trife. mag. ferru
 gi. mufca. z hac cofectionē. R. squina. pondus. j. spice ligni
 aloes. añ. pendus f. fac pul. da. 5. h. cū aqua cal. cu pipere zin
 sib. z. galang. obfomoga. z similibus stomachū confortatibz.

De passione que ptecoxia dicitur. Capitu. xj.

Absti bee ptecoxia vocatur: qz materia est ex
 cholericia a capite ad os stomachi descendens
 fubfcriptis curari oportet. vomitum pzoouca
 bus cum orimele z curis aqua calida: deinde da
 bus firupus de maligr. z similibz. h. p. in epti
 da. muliere quanda ptecoxiocum bolose veraz
 tam sola oidei farina cum aqua granatozum curatam extri
 tiffie testatur. oedeum mudeat: deinde infundatur z ficetur
 z puluerisetur: farina enim oidei habet cholerau in stomacho
 defecit: aqua vero granatozum calore extringit: fitim pro
 curat.

De fiti. Capitulum. xij.

Abenti fitim ex mala compleione calida sine ma
 teria: dabis oriz. sacca. cus aqua frigida z aqua gra
 natozum cum succo portu. vne paffe agrestis vel
 malozum pmoicum musozu zc. dabis cu succo cu
 cur. affe. troc. distos quoqz cum firupo vio. mane z
 meridie. R. se. curcur. cucu. citru. portu. añ. 5. iij. gummi da. ga
 gan. amidi spodij pfilij sandi. añ. 5. iij. cam pbo. 5. j. da qua
 drantem cum aqua frigida z vilco pfilij. z de se. cro. dabis
 quoqz sepe pzetam cofectionē vbi cum aqua confortet:
 cum aqua curcur. sup niuem refrigerata. Trocisci ro. cu aqua
 eade. Zenceat in ore has pilulas. R. se. curcur. melo. cucu. ci
 tru. portula. cocta. añ. 5. v. gummi amidi da. gagan. añ. 5. iij.
 fuci. liquiri. 5. j. facpuleriem: tempera cum suc. pfilij fac pu
 lulas magnas sup lingua infirmi tenendas. nutra amur cu pul
 lis coctis cum aceto z agrestia: dabis aquam fup niuem
 refrigeratam: fupet stomachus ponatur pannus infusus in
 ceroto refrigerato fup niuem. Item si fit ppter malam
 compleione cordis vel pulmonis vel pteonis: sedeat eger
 in loco frigido vbi fit niu: z aque fluxus: z seprerionales ve
 ti: caput discoopentur: aer cu naribus attrahatur. fup sto
 machum z pteus cerotum refrigeratum imponatur: cu
 ius frigiditas fit actualis.

De mala digeotione. Cap. xij.

Abentibus malam digeotionem cu fumosa cru
 tuatiue quod palam est esse de cal. dabis troc
 ciscos de ro. qui sunt cu spodio cu firupo ma
 louigra. melius tamē cum oriz. sac. facta cum co
 tra. Troc. de spodi. R. sanda. alb. se. pfilij se. cu
 cur. cucu. citru. portu. añ. 5. j. ro. 5. vij. cam pbo. 5.
 j. berbe. 5. vj. boli. 5. iij. tempera cum succo pfilij dans 5. j. fac
 troc. z da cu firupo cocta. aut cu firupo de vna acerba. Alid
 R. berbe. ro. añ. 5. iij. portu. cucu. citru. añ. 5. iij. boli. 5. iij. cam
 pbo. 5. j. tempera cum aqua da. 5. j. Puluis. R. ro. berbe. co
 rian. añ. 5. vj. carui cimi. in aceto infusi portu. se. cucu. citru.
 añ. 5. iij. spodij galan. añ. 5. h. ligni aloes. 5. j. fac pul. dans. 5. h.
 qz bolo z lacte bubalino calido da in meridie hoc firupo.
 R. fic. maligr. malozu cocano. añ. lib. v. aque ro. lib. ij. co
 quantur in caldario cum melle addito mente galle san. añ.

5. v. ponantur in panno z ligentur in medio cocum melle
 donec ad mediu coquantur: deinde tantidē succare adda
 spodij 5. iij. ligni aloes. 5. h. z f. ac electuarii cu melle. Alid
 R. malozum cocano. añ. 5. h. z f. ac electuarii cu melle. Alid
 inde terantur z addito duplii pondere 5. h. spodij ro. sandi.
 ligni aloes. añ. 5. v. malficis galle carda. añ. 5. p. cimi. in aceto
 obfomog. carui z coriandro. Sugat corallia malagrata. z
 familia: cauat vinum z colibus. caraplima in mala cople
 xione ois stomachi predicti stomacho inducat. R. fit ma
 la compleio ex frigid. extitit dabis dialetico Diagonalum
 aloes. R. si nō p sunt dabis diambia diatriopij. Apogima de
 radi. cu pauco pomozu sic forugene findent. trocisci. de ro.
 cu melle ro. Item si bec mala copleio fuert fontis dabis ty
 riacam mufcatam metri. rpeod. z familia. Elecarius frigi
 do stomacho coemens. R. cumi. anifi. f. capij melle calami
 tu. añ. 5. vj. spice malficis gar. carō. macis. añ. 5. iij. pipere n i
 gri z logi. añ. 5. v. ligni aloes. 5. iij. melis qd fuffit. añ. 5.
 iij. infundatur in vino odosifero die z nocte: deinde suffi
 ter cocta piffent: z adde triu melis coque quoad coaga
 lentur: deinde ligni aloes mente arui. carice troc. gar. añ. 5.
 j. z iij. be. 5. j. mufci. 5. j. Puluis valens ostremē. R. spice ma
 sti. carō. añ. 5. h. ligni aloes galange. añ. 5. iij. anifi. apij ro. bol
 lif. añ. 5. iij. da exagij. j. Aluis. R. malfi. spice se. dathico. añ. 5.
 j. cperi. mente cimi. anifi. añ. 5. h. kebu. delf. añ. 5. iij. fac pul.
 Sirupus de ligno aloes. R. aque rosa. lib. iij. ligni aloes. 5. j.
 puluerisetur grossa z in eodem mitatur spica malficis. malfi.
 carice. añ. in panno grosso ligentur z coquantur donec tres
 partes defecerint: z immittet succa. lib. vj. extraco pino fac
 firupum z adde. 5. j. mufci. Aluis vber digeotionis male ex fr
 giditate. R. aque malozū cocta. lib. ij. aceti lib. iij. vmi odosif
 feri coquantur ad tertiam partem cola z adde. 5. iij. be. malfi.
 pipis. añ. 5. iij. troc. 5. j. mufci. 5. f. puluerisetur: z etiam in lu
 re fricentur z feruentur. R. oficio ista valet ostremē. R. po
 paueris. 5. h. ro. 5. j. se. ameri cimi. añ. 5. f. fac pulue. da. 5. iij. cu
 vi no odosifero. Item iuuat ostremā diatriopiperocō. Adota
 nō digeritibus ppter frigiditatem z ficentem fit facilius cog
 stiois sicut panis fursureus: caro auis filuestrificat: sunt
 perdices stanni pulij galli. cocti cum obfomog. carui co
 rui pipere vno odosifero succa. paffis. vntatur electario de
 de succara: malficent ligni aloes cum melle: in aqua gros
 sa z dura: affuefcent exercitia ante cibū: lauentur in aqua ca
 lida in qua coquantur sanctius calamitum abotatum z
 familia.

De digeotione cum bolose. Cap. xij.

Adote materia hmda purgari cum medicis q
 cam trahere valet: nā si fit in fundo stomachi p
 loci vicinitate erit purganda. Sed tamē si hmda
 fuerit estium ac calidum vomitus pzoouam oportet:
 tūc medicina est naturalis: z materia ad spe
 riorē partem mobilis: necesse est iugiter vt queas vnta ma
 teria fit cholericia: z si fit dabis cartartici de mirob. citri. bol
 lio sene ro. vio. bedegar pumis paffis orife. z fitibus obob
 tes. cu scamo. Si aut eger nō fit faciliis: dabis firupum ro. añ.
 oriz. sac. vel miroba. citri. epagū. j. dabis puluerisati cu vna
 pig. 5. j. z scamō. 5. j. fac pila. dabis apogima de aloe qd m
 det stomachum de materia cholericia. R. fenici. 5. v. lens. 5. 5.
 abfin. 5. vj. miroba. citri. 5. 5. scario. culcu. añ. 5. iij. in quod
 vase ad solem ponantur: quotidie dabis. 5. iij. cum exagio
 de aloe z amigda. 5. j. stomacho añi mundificato de dpo. ro.
 da firupum granatozum z familia. R. si materia pblegmat
 ca in stomacho fuerit contenta: dabis ea que purgant sicut
 sunt pilu. de hierapi. cocib. stomacico hierapi. z familia. R.
 si fuerit dura z viscosa: dabis apogima de radi. cum pauca pi
 pra vt hierapi. maior: sicut hieralogo. hierapi. galle. cū aqua
 in cocta sint ansum apij se. z familia. Hierapi. autem the
 macho muficacibus dabis troc. de spod. 5. j. malfi. ligni aloes
 piffatous. añ. 5. iij. rodosia. c. repere. h. bat aqua ro. in qua
 cocta sunt ansum apii ameos: da kebu. condico cum melle

Ziber septimus

Sicut homo antequam cibum accipiat abominatione patiaritur: mali chymi in stomacho esse intelliguntur et in viatico dicitur: quoniam qui fit in spaciofitate stomachi facile cum vomitu pfit expelli, si inclusi sunt in suis pelliculis abominatione inde nec vomitum facit: quoniam insuati sunt in stomacho: calidi generantur sicut in fumo fluctationem, si fit frigidus appetitus fit nimius si ne fit. Et decima humorum inclusorum in stomacho triplex est: una est decoctio humorum: secunda temperamentum humorum coram: tertia purgatio ipsorum. Decoctio propterea est phlegmaticorum et crudorum: qua adiuuat quies: matutinas: somnus: abstinentia: res subtilitatis et dissolutive: huic motus cholericus vel melancholicus quos natura in sanguinem non potest mutare. Si subtiles sint nec multum in stomacho viscati: solo vomitu possunt emitti cum pitano melliciorum aqua calida. grossi etiam substantiam stomachi nimium insuati abominationem nimiam faciunt: unde oportet eis rem subtiliantem et maturantem dari sicut radices oxymel et similia. Postquam purgabuntur a pelliculis extrahuntur cum hierapi. que tertiam partem habeat ro. de mal. fuc. de citonio siue de maligrana. cum menta confectis et similibus.

De diarria.

Cap. xviii.

Hec passio euenerit secundum causam cum natura materiam notuam expellat ad stomachum et intestina: non oportet ut stringatur nisi augumentetur ultra modum et sicut in genere: tunc dandus est succus ortici vel ortici summat addimus citonia: dabis et sapam malougrana totum: croci. de spodio confictiois sirupum nucleorum passio cum pauco spodio: terra ciprina. sumat yuam acerbam lentem coctas cum aceto et aqua granatorum et cinno et coriandri: mufcata: coctanorum vel malorum granatorum affa ruo. 5. r. mirtillo: um berbe. affosum sumat. an. 5. r. coriandri in aceto infusi pilocaract. an. 5. v. berbe ace. 5. r. v. ipodij. 5. ij. fag puluerem da. 5. ij. mane et meridie cum sirupis stipitici. Aliud. R. fe. berbe aceto. berbe. nucleis passio. an. 5. v. sum macoziandri. an. 5. ij. pilocaract castane. an. 5. v. nucleos granatorum affosum. 5. r. mirtillo. 5. r. da mane et meridie 5. ij. post dabis mirtinu et cotaninu sirupum vel sapa cozum. Alter. R. cortice gra. galle. an. 5. ij. mirtillo. sumac. an. 5. vj. dabis et agiu. j. semel aut. 5. ij. cu aqua calida. fag cataplasma super stomachum de ro. sand. bolo strobilus vitis acacia cus aqua mirina vel coctanuna. Alter. R. acacie sumac fuc. bypoquifiti. et sanda. Alter. R. galle viridis calami aromati. boli passio acij pondus equaliter: tempera cum succo coctano rum et frondiu vitis atq mirte: da cibum videlicet leues mundas datat tripliciter elatas: deinde coctas in aceto fuc. coctano. et malou granato: acetofo. cum coziandri farina: dabis perdecas et stamas coctas cum sumac et pedes hedulou coctana ante cibum pira et mala et similia sand. ro. camphora mirta et stipica naribus applicabis. Si calorem habent seu febre: solutio si non stringatur dabis laetis bubalini libram f. in quo lapis calidus est extrinctus cum passimacho paulatim usque ad vnam descendens. Solutione autem existit phlegmatica de miclete et pubestium. R. mirtillo. 5. r. nucleis gran. mada. 5. r. v. anisi apij. an. 5. v. spice masti. carb. an. 5. ij. nucleis pas. 5. r. pilocaract. 5. vj. galle ligni aloes. an. 5. ij. da: gragan. 5. ij. da. 5. ij. cu mirtino vel malino. Alter. R. ameos thuris balausie. an. pondus 5. r. granoz passi. podus f. da post. Aliud. R. malou granato. mirtillo. 5. r. carui. 5. vj. masti. spice apij. an. 5. r. granato: 5. r. passi. 5. vj. ligni aloes. ci perit thuris. an. 5. r. 5. r. in. capdo. 5. r. da. 5. f. Electuarium. R. apij calami aro. ameos caste masti. an. 5. vj. carda. galle. an. 5. ij. ro. 5. v. anisi. 5. ij. cinini. 5. iiii. croci. 5. v. campho. piperis ribolal. squinam. an. 5. ij. rubec. 5. ij. sanda. 5. v. cinamo. alctyfo m. an. 5. ij. mirtillo. 5. vj. mellis quod sufficit. Item si solutio paulatim euenerit diuersi colicis effensus aut intercolicis similitas materiam inuenit coadunata: aut in quibusdam mibus

quam non potest natura insulm emittere: igitur oportet egrum adiuuare: dabis ergo laxatum ut materia purgetur. Si igitur materia est cholericata de gra. cum suca. et tingu. ru. ro. 3. iij. cum oja. melle. 5. ij. melius est tamen si dederimus mirobo. citri. cum kebulis vel cum 5. ij. oxysaca. Si vero natura fuerit phlegmatica da ei kebulos cum succara purget enim id quod est in intestinis quadam expulsioue vitatur: purgetur citijs temperatis et cibo pauco et subit. Item si hoc propter oppilationem existat da aperitiua medicioni: similiter et cibos sicut apium maratum aminu ameos et troci. de berbena dabis cum succara coctanuna: yuua grossa caueatur: grossas et viscosos cibos siue pulres et id quod fit ex amilo: et similibus medicina quocq; stipitica et cibos caueat stipicos: quia oppilationem augmentarent. Si non adest feb. da apozima de radicibus quod. R. cotici rad. apij. marari. gulle. an. 5. r. apij. fe. anisi cinini dauci. an. 5. v. spice masti. asari carda. an. 5. r. j. piloa. cafe. an. 5. ij. paffe mide. 5. r. coque in sim. ab. a. 5. v. qz ad. j. cola da. 3. iij. qz yomoulice epago. j. Et solutio fuerit ex materia a capite ad stomachum: et intestina flumata non erit studeum in ea stringenda: sed est si fuerit purgandum. mundificetur quocq; caput et defecatur: inquire tamen prius utrum illa materia ex cerebri calore defecatur: nam si propter hoc existit fiat cataplasma factum de laso. ro. acacia cortice papaueris mirta lino chimolea succo mirtillo solatri lactu. postea fag gargarifinum cum succo coziandri et aqua rosa. et quoc granatorum: bec autem sicut coziandri phlebotomia purgato si sanguinis cerebrum appareat. Et si materia fuerit cholericata: mideretur sicutum cum alo mirto. citri. abfin. cibis fit sumac fuc. vuc acerbis berberis mala perdecas pulli et farni: bec. autem cum materia exsistente in gabis carmen. Item si materia fit acuta et pungentia: dabis sirupum de papauere et electuarium diacom. siurum de barlaus. sumac. acacia. fag gargarif. cum lentibus ro. coziandri liquiri. cum succo arnio. et portula. cum ro. aceto. cataplasma metur caput ex frigidis: naribus sanis. applicetur campho. aqua ro. mictio. super fumum aceti caput intingatur quo la pis calidus est iniecius: bec omnia cerebrum constant: et ad sua reducti naturae: post bec dabis puluerem stipitici: bec omnia sedat fluxum. Si autem materia fuerit phlegmatica cerebrum mundetur a phlegmate cum medicina in qua sint ltebuli alo masti. ro. pilule aro. fac sternutationem cum alo litio costo. croco et myrrha: item cum condit et calio. fiat gargarifinum cum sirupo et melle in quo mittantur crocus pice gallia cube. caput fomenetur cum aqua calida in qua cocti sint caro. sanflucus et similia: da pul. stringentem phlegmaticam materiam: caueant cibos frigidos et grossos.

De lienteria et eius cura.

Cap. xix.

Interia si fuerit ex grossa humiditate vitiofa ciborum: medicina sint de ficca tinctura electuarium pilosacararati diosumata diosumata pul. stipitici diasturum mufcata apozima de ferrugine et silia. R. ferru puluis valet. R. balam. mirtillo sumac bypoquifiti. bar. bir. an. 5. v. galle. an. 5. r. aceto extrincti fe. berbe ace. pilocaract cupulle gladi. an. 5. r. mimi in aceto infusi et affi. 5. ij. masti. spice ligni aloes. an. 5. r. f. da. 5. ij. triduo cum sirupo mirti. Alter. R. fe. granato mirtillo: affo: si arilloz. an. 5. r. sumac pilocaract. ce cupulle gladi. bellij grani passia. an. 5. r. v. coziand. cinini spice masti. gulle cupulle lig. af. fe. porri cinini cipi. an. 5. ij. da potu. R. al. R. balausi. galle. an. 5. ij. thuris cupule gladi. an. 5. r. f. f. puluerem coquantur in aceto donec coquantur: da. 5. r. Alter. R. corticis libani granato: 5. r. v. balausi. ro. fe. berbe ace. cupule gladi. pilocaract carda. macia. an. 5. j. ferruginis quantum omnia tempera cum succo fumace: et fac pila. Trocisi. R. balausi. rosa. semi. berbe ace. cupule gladi. pilocaract carda. macri. an. 5. j. ferruginis quantum omnia: tempera cu succo fumace fac pila. Troci. R. balausi. ro. fe. berbe ace. an. 5. ij. f. mac galle bypoquifiti. acacie. thuris. an. 5. j. et tempera cum

Seco mirte: et factroscifis da cus sirupo aroma. Cataplasma
 fit stomachus et ro. balast. sumac. iano. alb. z. rub. an. 5. iij.
 hypoquiffi. cupulaz. glandis. añ. 5. ij. galle ligni aloes spice
 ana. 3. j. et p. ciperi calami arom. an. ana. 5. ij. corticis libani
 galie a cante ana. 3. duos. fac puluerem: et cera in oleo lique-
 facta cō naridilē temperabis (species i stomacho ponant.
 Aliter. R. galliarum abstriti. masti. casse ciperi squamati.
 asfari añ. 5. ij. mictomulca. stroca. ligni aloes amomi costi mē
 tē. macia. sub. ebercalami. ro. añ. 5. ij. galle. i. aydanti: croci: gal-
 riosi. ana. 5. j. et p. acatie hypoquiffi. cupula. gland. añ. 5. ij. gal-
 le. 5. ij. tempera cum succo meute et pauco nardilcon. ob. fit
 stannus perduc cum succo acetose. Si autem licteria fit pro-
 per pustulaz vel vulnera in pelliculis interioribus nata: da
 bis obum spiritum et spiritum medicinam et refrigerati-
 nam sicut fuit troscifis de spodio balustie et sapa mirtina si-
 rupus de berberis sumac. da croci cum succo mirte z cocta
 nam gummi postu. psillum asium cum oleo rosaceo z sapa
 cotantina. Aliter. R. ro. 5. vj. f. herbe acie. berber. arnogio-
 se carabe cosali añ. 5. j. gummi terre figillate: spodij amidi.
 añ. 5. ij. succi hypoquiffi. acatie añ. 5. j. z. tempera cum suc-
 p. filij: fac troscif. Aliter. R. balaz. 5. v. ro. terre cipi. gummi
 feminis herbe acie. añ. 5. ij. acatie. succi hypoquiffi. añ. 5. j. et
 p. tempera cō succo postu. fac troscifos. Aliter. R. ro. feminis
 berbe acie. añ. 5. v. amidi spodij. añ. 5. ij. tēpera cum succo p. fil-
 lij. fac. Aliter. R. terre cipi. gummi añ. 5. v. sang. oraco. 5. j. tē-
 pera cum succo postu. fiat cataplasma prestatum ex fan. ro.
 balau. bolo. acatia: litro hypoquiffi. cortice papaueris suc-
 frondium vitis femperuina aqua rosa. cubus fit candarusius
 mlium: lente: postulaca: octana: pira: mala: z castane.

De vomitu. Capitul. xx.

Vomitus si fit propter abominacionem vel cibi
 multitudine: aut si propter fit saporis horri-
 bilitatem fastidiantibus vromat oximel.
 igitur detur cum aqua calida. Si autē fuerit. p-
 ropter pblegma da oximel. de rasano cum aqua
 calida: vel oximelle cum pauco sale. Item atris-
 plex cum fe. melonum rad. añ. manducant pisces recentes
 cum fabaria vel falcolis et semine melonum: deinde oximel
 cum sale: deinde kebulos conditos: z sijniber conditum
 dīambam: mulcaska. Item oportet vt post multos dies
 mandifictur cū aposinate aloes et triferia z similibz. caue
 an sibi ab eis que pblegma generant: vtatur exercitijs añ
 cibum cibiqz subtiliantibus: comedant volatilia digestiona
 facilia: sumac cum acuto obfomio. carui meta galanga apio
 et similibz. Si autem vomitus fuerit pñ crissim: non cōstrin-
 gatur nisi vitra modum augeatur. Ij vero non fit in die cris-
 sis z fit cholericus: da sirupum granatozum cum menta fa-
 ctum succum granum cum menta cola z da potul. Si viru-
 tus defuerit: da aquam carniū pecorum pullos gallina-
 rum cum passifloria: aquam quocor cotanoz z maloum in
 qua sit spodium dabis. cataplasma fit stomachus cum co-
 ctanis: male: sandalie: ciproza aqua rosacea. Reuluis iste
 valet. R. granatozum berberis añ. 5. v. sumac. 5. iij. corticium
 siccij rosarum spodij añ. 5. ij. reubarbari carabe ligni aloes
 masticis añ. 5. j. da. 5. ij. cum sirupo de ligno aloes. Aliter. R.
 corticium siccij pondus vnum: masticis ligni aloes pondus
 f. mac: mente añ. 5. ij. da potul cum aqua cotantina. Item
 si natura sit siccifica fac clystere aut suppositoza: p cibis ab
 volatilia facilibz digestionis: sicut perdicis: rami cum aceto
 ruta: apio: coziandor: menta: pipere: cinamo alitimo: ro:
 galanga. Si autem propter hoc nō extinguitur et materia
 fit melancholica: incide basilicum sinistre manus: vel ponā
 tur ventose in cute z sub vmbilico vel in costis. frica pedes
 nimium vt materia trahatur inferius. Si propter hoc non
 extinguitur: ventose in spatulis imponantur. de enim flant

sine scalpellatione. Hoc cōfecto valet vomitus cholericus. R.
 ligni aloes galle spodij sumac rosarū añ. 5. ij. maloum gra-
 natozum. 3. r. berberis mirte añ. 5. v. confite. 5. ij. galange. 5.
 j. z f. fac puluerem. da exagium vni cum oxenicia. Sirupus
 valēs cholericus vomit. R. aqua cotanoz maloum gra-
 natozi añ. lib. 3. aque rosace oxenici. ana lib. f. mente pbiāla
 vni coq donec tertia pars deficiat: deinde adde ligni aloes
 masti. galle ana. 5. ij. posita in panino in caldario ponantur
 donec ad medium coquatur: post adde lib. 3. ucca. coque vt
 fiat sirupus magistralis. Sirupus extinguis vomitū. R.
 aque cotanoz maloz vni odosiferi añ. lib. i. mente gemellā
 vnam z calamētā i. coque ad medij mrens ligni aloes ma-
 sti. spice. R. cardo. añ. 5. j. sijniber. 5. ij. fac pulueres mirte
 in sirupo dī est calidus. Inquire si copiosus sit plenitudo si
 sic extiterit da proprium laratiū. Si autem materia in sto-
 macho permāserit: fac clystere sine acumine. Si materia est
 cholericā: fit temperamentus: coopte aut purgato da con-
 fortatiu stomachi.

De singultu. Capitul. xxj.

Singultus ex inanitione vel cal. da aquam ro-
 saccam cum vico. psilij: vel rosarū vel volarū
 aquam cucumeris palensis: aquam citruli cu-
 curbita postulace. dabis et hunc sirupum cum
 oleo violaceo z amigda. z similitur pifani cū
 amigdalīs z succara. scilicet cerotum stom-
 cho inducatur factum ex aqua curat. et semper. et sternu
 ratio ex frigidis rebus proouocetur. Si autem sit et plenitudo
 dīne: da vomitū cum aqua calida et oximelle cum aqua de
 radicibus anero z sijnibz mūdificatiuis. Aut dabis hunc pul-
 uerem. R. cinini. anisi: aph: ameos añ. pōdus vni castorei
 vitine camel añ. quadrās pondus: da exagij. Et troscifis va-
 lentes sicut. R. myrris. aloes: asfari: squināti: calamētā mē
 te ro. aph: eburis liban. añ. 5. ij. opij. 5. j. tempera cum vino: fac
 troscifis exagij dabis cum aqua meute. Item castorei. 5. j. cū
 aceto propinata valet. si non queuerit hac medicina: fac iter-
 mutationem cum conditi: pipere: et similibus. tenent flatum
 quia propter hoc effunditur singultus. Sij detur et troscif.
 lignis 5. j. multū valet. Elettuarium. Zo. damafce. valet cō-
 tra singultus ex frigiditate stomachi. R. rute. 5. xxx. fenugre.
 5. xv. aneti fe. anisi. añ. 5. vni. olei lib. omnia trita in vino z
 lib. f. calidissima die ac nocte permaneat: deinde cola. cō-
 quantur cum oleo donec sufficiat quot potul dabis cū suc-
 rute z aqua calida. Sternutatio proouocetur cō pipere con-
 diti sijnapi z similibz. ligentur digitū manuū vel potul.

De ventositate stomachi. Cap. xxij.

Ventositas et inflatio stomachi ex nimio
 cibo sicut exorta: oportet cauere cibos gros-
 sos et ventosos sicut fabas: cicera: falcolis:
 ficus: vvas z similia. vtantur balneis prece-
 dente exercitio: z ante cibum stomachus fri-
 gatur: calcetatur quocqz cum sale et cinno. da
 bisqz ei seminum puluerem. R. ameos aneti marari amifi
 añ. 5. v. feminis rute carda. sijniber. pipere: cinamo. alitimo
 cinini: abfintij: buris: acosi añ. 5. ij. ciperi calamētis nigeli-
 le añ. 5. j. cum vino veteri tempera. Item nardur. ameos amifi
 aph añ. 5. ij. sedoa. carpoallami añ. 5. j. castorei. 5. f. da. 5. f.
 cum vino odosifero. Item idem facit terra figillata. dabis
 sidention diaciminum cum calida. dissolunt enim ventosi-
 tatem z digestionem adiuuant. Hoc elettuarium valet. R.
 cinini: ameos: aph añ. 5. ij. nigelle filoballami carpoallami
 masticis añ. 5. j. feminis rute. 5. j. z f. castorei galbani. añ.
 5. j. liquefida cum ballamo liquant. mellis coq sufficit cū vino
 odosifero dabis. Itē democriti pbi expitum. ventosis
 maio: cū vmbilico apponae: que subito multos liberant. Za
 luso: cinus combustus et potul datus idem facit a multis

Liber septimus

em expertum. Aristologic. 3. j. datus cum ca. fortius aliquid non inuenitur.

De eructatione. Cap. xliij.

Alta eructatiois ventositas est insatiata: qua p
los expellit natura. ventositas becessit defectio
ne stomachi: vel ex mala completione ex humo
rum distioe. Si hu. sint calidi: fumose eructas
bitur: si frigidis sint acetose vrin vtiatio legitur. Si ructatus
sit ex calida complexion: stomachus refrigerandus est cum
frigidis sirupis ro. l. r. viol. Si ex calidis chimis: purgescit
apozimate absintp. vel aloes: vel osifeni. cum opizacca. siue
ptilano cum sac. malo. gra. r. silib. Si ex frigida sit coeple
sione sine materia: calefaciamus cum rebus calidis sicut coz
tice pomi citrini: pipere: gario. r. yuaca maio: diagalana. soz
crugene r. similib. Si ex frigidis chimis: dem: hierapi. dia
zinsiber diafermaton diaco. Si infirm: stomachus illave
tostate impleatur nec eructatio fiat: datur vnde eructas
tio fiat: sicut mastix: cimini: leucistia: anisus: squina. zinsiber
carui: caride: pipere lon. r. silia: sapa: diaconite. Ocistato
nem nimia patentes similiter adiuuantur cum sirupis an
tidotis apozimate qui in tractatu melandolie r. nostro an
tidotario scripsimus.

De lacte in stomacho coagulato. Cap. xliij.

Lac in stomacho coagulatur: da coagulsi lepos
ris: aut affam scidam: aut cum aceto: aut cu vis
no veteri. Ad sanguine: coagulatu da nasturcj
s. iij. vel iij. cu aqua calida. Si dolo: fuerit i sto
macho vt in libro lterris aureis scripto ex secre
tis secretis aristoteles r. alexander testantur: da triseram
magna cum aqua calida: r. fac hoc vnguetum. R. colidbarie
j. vben cost. masti. an. omia teran r. in lib. j. olei viol. coqua
tur: r. pari cere apponatur r. ca. stomacho impone: qd non fo
li dolo: e aufer: sed etia appetitu irritat.

De dissinteria. Cap. xlv.

In vulnere intestino: maxime superioris dabis
in misto pul. carabe: dabis sirupum mirtino r
troscit. de balau. cum sirupo mirtino vel cus suc.
qui queneruic: siue troscit de coalf. Ad defectio va
ler dissinterie. R. terre cipi: gummi an. pondns vni: san. da
co. suc. ypoqisti. an. 5. j. fac puluas dans. 5. ij. cu sirupo mirtino
vel cum succo amoglosie: dabis lac in quo lapis fluuialis
sit extinctus vel ferru. Si fuerit fe. non dabis lac sed troscit.
de spodio cum sapa mirtina vel coctanina r. interuallo cum
terra cipi. post scdam aut e boiam dabis hunc puluerē. R.
spodij terre cipi: rine armenje amili an. 5. ij. ro. carabe an. 5. ij
assentur r. pulueris: entur: da. 5. ij. cum sapa coctanina r. mir
rina. da peridice: starnos r. similia cocta cum succo malo: r
gra. extremitates beduloz cum potu. Si aut fe. adeft datur
pans in aqua rosacea infusus: tura milij vitellu oui in aceto
coctum mistu cum lacte. q. si detur ius risi cum sero caprino
iua passemaci: amigda. asfatarum cum oleo rosacco. ius
risi cum sumac sumatur. Item si sit fe. sit dicta cum aceto r
sumac coctana pira: mala: mespila: calthane: r. silia. in aqua
bitvenda spodi mittatur r. bolu atqz gumf. caueant acetosa
salsa r. omnia cibana ventositate habentia r. leuitatem: si
cur est bolum amili: volatilia ergo r. grana viscosa demus.
Bul. sibe edenter dissinterie: vulnerebus intestino: me
dec. R. ptili aff. 5. vj. mirtilloz: berberis: castane potu. au.
5. ij. herbe ace. qnque. boli: gummi terre cipi. chimole amidi
an. 5. v. coalli: carabe: balau. spo. an. 5. ij. cacti: codchule ma
rine: acarie: ypoqisti. an. 5. ij. coalandri ro. an. 5. ij. affa ra pio
stentur ppter ptilu: da. 5. ij. cu sapa coctanina vel mirtina.
Fe. aut non existente: da lac bubalini in quo lapis vel ferrum
candis extingatur cu pauco passemaci. Si vulnera in in
testinis accidant non fortiter stiptica dabis: sed pulue. istum

R. fe. malue. 5. v. boli gā. an. 5. r. fac pul. da. 5. ij. cu sapa. R. ipe
ro ppter hoc solutio non accidat: addantur piana r. parum
castie. Si aut vulnera sint in intestinis interoculis r. pte
fens medicina nō valeat: fac dytpe. nā valet ex istri loco vno
sitate necqz deficit. vnde oportet sang. vel bof. euenerunt
r. plicuram dysteri curari quod. R. succi quocurue potu.
aut virge passiois singuloz lib. l. in bis mittatur vitellu
oui assum cum aceto boliz r. gummi an. 5. j. acarie ypoqisti.
san. da. co. an. 5. ij. fac pulue. r. mitte olei viol. r. fac dytpe.
Si aut dolo: sit r. angustia: ponatur aqua curu. r. vitas
p. llij cum bumo. Item si san. emittur cum bof.
r. punctione r. intestinorum rasura: stat dysteri cum multo
ribus dolo: em sicut. R. risi lentis: exco. oidei. mundati assa.
an. 5. v. mirtilloz: balau. an. 5. ij. coquantur in. lib. lib. aq. qe
acceptayna adda f. gummi terre cipi: rine san. draco acarie d. q. r.
re bombicne vte. an. 5. ij. vitella ouo: in aceto elixa pingue
ribus renu capie. fac pul. mittens cum vitellu ouo: r. po
deinde in aqua calida omnia tempera r. fac dytpe. hoc fac
cies semel aut bis. aut fortius. R. risi lentis mundate r. flexu
te an. 5. r. farine oidei affati r. milij balau. romum gra. flexum
glan. mirtillo: omi ypoqisti. an. 5. v. coque in. lib. lib. aq. qe
y. q. ad vna: cola r. da accepta lib. f. adde terre cipi. chimo
le: gummi asfati. ro. an. 5. v. acarie san. draco: ypoqisti. croce
se plumbi vbi carabe coalli d. q. r. asse an. 5. j. fac pul. r. ace
ptis. 5. ij. r. vitellis ouo: iij. in aceto coctis olei ro. lepo
pini miscetur cu pauco aque r. facies dysteri biduo. Bli
ter. R. risi farine oidei affati an. 5. r. ro. balau. mirtillo: an.
5. v. coque in. lib. lib. aq. cola r. accepta lib. f. addatur d. q. r.
bombicne vte. san. draco. gummi terre cipi. croce an. 5. j. vitel
li oui. j. ro. 5. ij. fac pulue. admiscendo cum aqua: hoc facies
tadiu donec pascu r. egrit vtrius perinertit. Item oportet
cibum minu vt ftercus minuaturo: da lentes preparate si
cui in ethica dicitur. Si autem passio prolongetur vt fiat
quasi faria nec possit ex hoc dysteri vltimo esse deficiat: qd
egreditur est fanies vis san. fac dysteri de auripigmo: da
acutu r. incidens r. deficiens: quoadmodum fieri oportet in
vulneribus epterocibus: quibus vnguentis nō proficiunt
bus igne apponi iudicamus: vnde conueniunt bulu: medii in
centuria sicut ignis. Adoligante tamen passione troscit. va
let de auripigmo ru. R. d. q. r. asse. acarie san. draco. gummi
galle chymole an. 5. iij. terra curu cum suc. mirte r. troscit.
Aliter. R. auripig. ru. r. cipi. aluminis galle eris vti sang.
diaco. an. 5. ij. opij gummi ceruse an. 5. ij. fac pul. tempera cus
succo mirte r. fac troscit. e que bus cum necesse fuerit acci
ptis. 5. ij. mifcens cum. 3. iij. o que in qua cocta sunt: lentes r.
risi farina oidei: fac dysteri. Si autem vulnera ipsa in reno
intestino fuerint: fac suppositioz qd possit attingere ad lo
cum. Suppositioz. R. acarie fucci ypoqisti. balau. ce
ruse terre cipi: an. pondns vnum: fac suppositioz cum
succo mirte. Aliter. R. auripig. vtriusqz an. 5. h. calas vnie. 5.
ij. san. draco. acarie: liar. catymie aretee: fac. ypoqisti. an.
5. f. tempera cum aqua gummi: fac suppositioz. Item
si in superiori: intestino vulnera fuer: nō da potabile medicie
nā. Si vero in inferioribus: et inferioribus que potu sumitur
tur et dysteri vtendu est. vnde bi postqz sanatur caueant la
patium maxime scamonea r. colocoquiti. Si autem indige
ant laxatiuo: dabis mirobal. fene. fumisterre ro. castalia. r.
lupulo r. similia. Emplastru: cinerem et acetu tadiu: coque
vt acetum deficiat: r. de vino per. iij. vices super fundat
erinde stomachum cataplasma. mirum est.

De dissinteria epatis. Cap. xlvj.

Ane passionem difficile curare poteris: difficile
est sanare propter epatis defectio: causa q
re defectio fit epatis diffculter cognoscitur: causa q
sacqz qua debilitatur. Sit Sar. cognouit inquit
boies bites pan: passioem et epatis defectio:
ideoqz p hunc alii medicos epate: nā b passio fit alii et ac
ta materia fededere et epate ad itestia: tnc emittit vltura

Qua fluiti medicovulnera putant esse intestinum: et curat sicut vulnera intestinum neglecto eparis medicamine: et ideo parit infirmus. vnde oportet bene inuestigare cum signis parit pertinet in dno. cūq; cognouerit situdat primo i epate cofortado malāq; oplesione multado: de ideo strictura san quatinis dando z phibedo passionē cū puluere in q; ponitur berberis lacca rubea terra sigillata spoo. z similia. Trocisc. de spoo. stiprici valit. Buluis. i. vale. Trocisc. de spoo. berberis. 5. iij. lace lote. 5. iij. spoo. 5. i. p. f. san. d. berbe acc. reubar. a. 5. iij. amidi. croci. gummi a. 5. iij. fac puluerem: da cum lace eraguli vni. Si de trocisc. de spoo. dederis infirmo cū sapa granatoum fit iuuatoum. z Cataplasma terarum par cum rebus confectis. z sanguine stringendū. sicut cum ius. R. sand. al. z rub. a. 5. vj. sumac balau. a. 5. iij. terre cipa. suc. ppoqui fit. a. 5. ij. fac puluerem tempore cum suc. q; omnes neie vel virge pastosus z supponatur epati. si supi. constructiuū simi liter et bis factas rebas: vel et san. d. omnibus sumac ppo quisti. balau. polygonia z similibus.

De tenafione. Cap. xxvii.

Danc passioem et pungitua materia crostam cu ramus pilio z oleo violati vel nenfar. iuribus quoq; vinctuosis fomentationibus ventris cum aqua calida: immotionibus et oleo violato vel nenfar. si autem solutio sit cholericā babis pulue. de terra sigillata. Item si fit ex humiditate viscosa ad intestina fluente: cauet sibi a frigidis: abisq; mideret et parum de fe. apij et porri cum aqua calida: da. 5. ij. nasturij cū aqua calida. similer trocisci ligni valent: babis suppositurā hāc R. mirte pondus vni: opij croci a. ij. pondus ʒ. tempera cū aqua pluuiali. Aliter. R. myrris: foetida: zburis: opij: croci a. ij. pondus equalis: fac suppositio. Trocisc. valit similer R. ameos apij a. 5. ij. spice: a. iij. myrris cro. a. 5. i. ʒ. opij catocis iuriam a. 5. i. fac trocisc. ʒ. ʒ. Aliter. R. nucis asse. 5. iij. turis. musci. spicis: nucis mus. zins. fauine a. 5. ʒ. ciperi 5. v. iuriam. 5. ij. da. 5. iij. cum ca. Aliter. R. apij ciperi spic. ce a. 5. v. lig. a. caude gallice a. 5. i. ʒ. Si autem solutio sit pblegmatica babis pulue. R. nucis asse iusne balau. spice garri. ciperi: turis: lapidini: cimini tr. a. 5. ij. gallic ma fit. calami aro. mactis carda. anisi apij. ʒ. galle. reubar. a. 5. i. granatou granatou. ʒ. vj. da cum aqua calida. Rhyloni p ʒ. valer: oportet tamen cum qui ex humiditate patitur sibi ca uere a cubis frigidis: manducat ceres vel cetero cum pulvis columbi: dieta fit subtilis. Si autem tenafio sit ex apote mae in intestinis z sit in extremitate recti intestini: fac sup positio de malua z semine lini: tempera cum suc. fenugre. quod suppositio. ʒ. si non possit pertingere: fac clystere cū aqua caul. fenugre. z malue surriso seminis lini ficus oedei mundati sifamini olei. pcedie egrore ipse susineat clystere fecem quoq; vini supponat. Istud quoq; cataplasma appli cetur. R. cau. eligitiolei rosacet. vitelli oui: misceantur. et in loco extra ponantur infirmo. Si autes calor apotematis sit foatru vitellum oui. clystere quoq; caulem et solatru vitellum oui cum oleo rosaceo. Si autem fuerit ppter ferus in mefins clausum: babis foliatia diafenici trociscos viol. q; si calor illic existerit da castastiu. cum pauco turbid. dyamafeana vel dyamulcum cum pauco scapo. fac suppositio. et malua z nitro z zucca. cū sint iura auiū bleta cus pauco polip. seminis croci boventis: similib; ven trem soluentibus. Ita vni inquit tenafionem patitrem la pidē emittit ferus factus est. Item Ita a nullo medicou liberato fecit trociscos arsenicos: z eruit mta famies: vnde intellegi vulnera esse mificata. se finauit ad se bndis z libe ratus est eodē die. Similiter liberau aiam romanā videns egestionem esse multum saniofina: cui fecit clystere cum ob fomagoro z melle cum quo multa quantitas limei egressa est: illi autem aliaque fieri z eruit cū eolapis fescina oui galline. tunc iussit clystere fieri cū. 5. iij. trocisc. arsenic z sanas a est. caue ne boscadas cum videris aliquid de substantia intestini egredi.

Colica si fit ex materia grossa pblegmatica: satirra ta curabis aut diafenicois: aut cito. lapatuis: aut cū aqua calida: locus vbi dolet calcifiat cum sale ca leracto. in fonte bal. descendat cum sale ca camomil. cau. r. tribuli z sita. ingatur ex oleis tri bulz sifibus. soluta materia z doloe: quiescente da pillulas de serapino. 5. ij. vel. iij. vel pilulas fetidas cum aqua calida si hoc non sustinerit. ppter calorem z regionis calotes z tem pus da castastiu. 5. r. inell. ro. 5. v. liquefiant in aq; decoctio nis maratri misceantur cus. 5. i. turbit. vel pterepigre. aut pill. fas dabis. R. hieropi. turbit. a. 5. j. colocoquinti. 5. quos drantē: sal. iudi. 5. ij. scamo. 5. j. del. 5. ʒ. tempera fac pillas Aliter valet colice pblegmaticae. R. oppopona. titipmal. a. ij. pondus vni: soluatru oppoponaci in aqua calida z ponat parum croci da et eraguli vni. R. tribimalli. 5. iij. serapi. o. po bal. bdellij castorei a. 5. ij. agaf. 5. ij. cus aq; vbi cocta sint ma tritice amissus da. Alit. R. turbit. 5. ij. aloes. 5. ij. rēpera cum melle da eraguli vni cū aqua. rad. sam bucel. Aliter aqua rad. R. corticus. apij: maratri a. 5. iij. malch. spice a. 5. ij. centa. mino. 5. v. capill. vena. seminis malua. 5. iij. ficus. r. passif. r. coque in. iij. lib. aque vrsif. ad. ʒ. vel. ʒ. da. 5. iij. cus eraghis duob; hieropi. z eragulo ʒ. sam bucel. Si autē i vice sambu. ponatur bene erit. R. ritymali. 5. r. coconditi. 5. r. carpo. 5. r. turbit. 5. r. carpo. ʒ. sambud. 5. r. r. condens coque ea in quinq; lib. aque vrsif. ad mediu: z mitte lib. ʒ. olei spicis coque donec deficat aqua: da eraguli duo: aut vni cū aqua rad. Item si detur cum aqua vbi cocta sint ficus sem. grossi maratum semen lini: passif. capill. vena. fit bonum. Item clystere ex eis bonum fiat. Item si ex eis nulum itaumen factum apparuerit nec doloe transeat n aquae si in inferioribus intestinis sit passio: tamē quiescat clystere multum proficet prius tamen mollificatum. Clystere multum valēs colice pas. non fozi. R. ficus. r. seb. iij. lib. a. 5. r. passif. 5. v. r. tribuli camomille mellis. aneti a. 5. ʒ. blete caul. a. 5. ij. viol. malue surris. a. 5. iij. coque in. iij. lib. aq; vrsif. ad med. cum sepo anatis obfomo. a. 5. ij. rubee succare mtri. a. 5. j. clystere turbit. calidus. Alit. ad idē fit ptiopier pblegm. R. ficus. r. centa. v. malcis z mino. a. 5. v. capill. vena. 5. ij. caul. blete a. 5. r. melle. ʒ. vj. colocoquinti. 5. iij. fenugre. fe. lini ni. a. 5. v. apij: anisi: maratri: cimini: a. 5. iij. fenugre. seminis li a. 5. v. apij: anisi: maratri: cimini a. 5. iij. coque in. ij. lib. aq; vrsif. ad med. lib. z mitte. ʒ. olei spicis. z adips colibus. ob fomagora vice spicis mittatur sal. Si passio fit coctis z pble gmatica vice spicis mittatur sambud. vice succa. mel. oppo pon. amo. a. 5. ʒ. fellē tauri. hoc addantur vel minuatur fm fortitudinem patientis: aut pectinem eius perungerit foli utur egestio. hoc ides sepius fe probasti testat. Accipiat ex eodem ferocze qd super spinas inuenitur. 5. iij. cimini anisi maratri: sinsi. b. piperis lapi. nasp. a. 5. i. aloes. ʒ. ij. fac pul uerem tempera cū melle qd sufficit da. Confectio de sero rē lupi valet. R. serocis lupi turbit. a. 5. v. apij: maratri: a. 5. ij. fac puluerem da. 5. ij. cum aqua calida cum clystere facto vel suppositio soluatru natura. Tamē si quedā pars remaneat babis hoc a posima quod mundat intestina ab eo qd remanet. R. corticus. apij: maratri a. 5. v. ficus. r. passif. r. coquatur in. r. lib. aque vrsif. ad vna. 5. r. turbit. 5. i. fami bucele. ʒ. eraguli vnum: da calidum de die in die. Si bee passio fit ex grossa ventositate babis pillulas de fetida pon dere. iij. ʒ. serapi. 5. j. babis banc confectioem. R. hieropi: turbit. a. 5. j. cimini apij: anisi: ameos a. 5. ʒ. castorei

Item. R. pili: potu. cucurbita cucumeris an. pondus vni
podag. n. pistentur preter psilium: & cum oleo rofaco item
pera vel cum sirupo violaceo.

De probatis experimentis ad reptilia
ejicienda a corpore Capitulum. xxxij.

Erbam basilicam cum radice simul tere: & cum
hota ceruisia cola da biber seino: & si factis
diti facta malitice. Sed si magnus serpens p
pter bec non expellitur: accipe succo monti terre
lris nigri coclearia. s. h. da. ci. v. granis canabii:
si aures des femine tolle emissa. de canabo & da biber e
supradicto succo. Item si idem crassantes ex supradictis no
erit: fac hoc fer. carbones robocinos ardentis in vase pe
trolo mitte: lac quocq; capinus super asperge valeq; coopto
vt fumus in ore egroti per fistula ingrediarur: & ca translu
tiat si icaridius foetus est exit. si serpes fibilans egredif. Si
rana vel crassantes vel toruca vel lacerta sit mouf et exit. b
ola expellit basilicis: siue sint in pectus: siue in stoma. siue
in intestinis: si cum melle & ceruisia plenus cyprus sumat
tur: que in montibus & locis petrosis arduis nascitur folia
habet porro familia et satis viridia & crispata & fistulata
loq. postq; electa fuerit statim ipsa die ante qd manducet acci
piat vinum castaleu ex oleo & uicell. Si rane et crassantes. p
pter b no erit: fac qd superius diximus de moisis vel se.
canabi: qd medicamen ad omnia genera lumbicous ualet.
Si mora de iur lac capinum sume: quia cantarides & linc
et serpentes et salam andram expellit. Si basilica no va
let ad laceras & icaridios herba mucro similis innocis eos
expellit. Si colubis vel lumbici qua fecerunt in ventre vel
in intestinis: per dam domaga accipe cuius radices habent
testiculos ad modu nucis autelane. et quibus si lapsus fue
rit bolo vng ad. s. j. grana in mero nubio p. viij. dies: die
tamē interpolata moietur. & si aliq; venenū fugam
moitiferū alicui darsi fit cuiusq; generis sic: da terre sigill
la. s. iij. cum vino mero pcr vomitu venenū focas emittitur.
De si aliqua rubigovenis in corpore remanserit vel intesti
nis et quo alter fit agnosceatur: deinde curis incisa cum b
furcatis lignis aperta teneatur: zvinū calidum cū penna an
seris super caput animalis illius aspergatur vt inebriat. ca
ue tamē si rubea fuerit maxime iuxta co: et pulmonē ne ca
put eustangas cum penna: nisi inebriatus fuerit: postea ex
trape deinde abluo locum. Quaaliter soporetur homo ad ci
indifonem in chirurgia dicitur.

De lumbicis. Capitu. xxxij.

Os curados esse dico cum rebus cotraris eos
occidēdibus & cum egestione eos expellentibus
hec aut faciunt ca. & sicca & acuta: nam bec pal
no fit nisi de materia frigida & hu. Similissima
quocq; quib; virtus est lacriata: hoc idē operā
tur. nam amaritudo nunciosa est & vermica: occidit em
et expellit eos. bec em medicina est abfin. lupin. & pistib: cost
amarus & similia. siue simplicia: siue cōposita sint data cus
melle & aqua ca. occidit em bec et expellunt aliquādo viua
& defecta: etiā mortuina: cum b. dāter & emittuntur da lupin
ni. s. iij. vel turbitib. abvo. an. tēpera cū melle da. s. iij. cus ace
to & aqua. Aliter. R. costi. s. iij. turbitib. s. iij. tempera cū melle
da. s. v. cum aqua calida. Aliter. R. s. iij. abvo. an. pōdus vni
lupuli. s. h. da cū melle temperatus. Item vniuersaliter dico
bec qd medicina dicēda si detur cū aceto occidit lumbi: eos &
ascarides. R. lupuli: ypopi. abvo. abinf. cō. amar. calamē
si: fauine. bec debēt dari stomacho inamito: triduo ante dato
lacte capino: deinde dabis bec stomacho vacuo existente.

De lumbis ascaridibus et cū
bitinis. Capitulum. xxxij.

Lumbicorum quidam dominantur in superto
ribus intestinis. In intestino subtile: & vt cā
tur lumbici: quia sunt longi: quidam in grosso
intestino sunt qd est sub vmblico & ascarides &
cucurbitini vocantur: sunt & ali nascentes in
terio: in intestino qd est vicinū ano: bi sunt vermes minuti qui
tenorio: eos sunt alijs: oportet ergo vt occidantur & occisi ex
pellantur. Sa. dicit qd coxer maligra. si bibatur lumbicis &
ascarides et vermes occidit. Item succus frondium perici
idem facit. ascaridibus fortio: est medicina ficut abvo. abfin.
armoma. c. lupin. & buluino. Alij dicit qd os calamei com
bustus et pistari cum melle dāti lumbicos occidit. Buci
medicandi sunt cum succo abvo. vel abinf. vel armonia co
cum pauco oleo. Efectio valens lumbi. vermilis & asca
ridibus vbi cūq; sint. R. abinf. siue. amonaci calamentū
an. s. iij. pili: p. affij: m. p. be. an. s. iij. se. ap. j. an. mara. aloes
an. s. iij. fac pulue. da. s. iij. biber cum. s. iij. lactis vel aceti: vel
cū opsinatē sticados v' cam cpitib. Si vbi medicine ad
mifcatur: fel taurinum et vngatur croco vmblico occidit
tur lumbici & ascar. & vermes vt in initio dixim. De ino
ris pphico dicit de miris experimentis et ali moerda vo
cant: hoc per triduum bibatur: fortiusq; aduicofum ad oia
genera lumbicorum non inuenimus.

De emorroidis. Capitulum. xxxij.

Emorroides sanguinem emittentes subseriptis
curari oportet: ergo affuefacit vomitum & de
scacatum melle: canam: sciat carabe coallus qū
ma: erythicos: solidatus: sicut terra cypria.
bolo: & somniferi sicut pilonio per tē: yrica.
troctis de campho. & carabe. Odemāen vbi emorroydi
bus quib; sanguis defluit. R. troctis de carabe. s. j. p. m
robala. indi. bellir. embli. an. s. v. ucci porri. s. iij. corall. qū
ma: conduple asse. an. s. j. p. bdellij. s. r. fac puluicem solutis
bdellium in succo porri temperetur medicina fac pilu. s. iij.
Aliter. R. mirobalano. indi. bellierio. embli. an. s. iij. seminis
mirte sicut glandi. p. ypoquifit. balauit. an. s. j. masti.
p. ce carda. gaf. an. s. j. seminis porri. s. iij. bdellij. s. r. bdellium li
quefactum cum succo cyprici fac pilulas da. s. iij. cum aqua
calida. Emorroydes ex quibus sanguis non emittitur ape
riantur vt sanguis exeat in bis enim malus est sanguis: o
lera nigra existente dolo: erit. vt igitur aperiantur cum acu
ta re vngantur sicut lac. allij: cepe. & similib; apertis autem
fumant mirobalanos iudicos. & kebulos odros. pil. de bel
lio et triseram minorē. B. ul. valens emorroy. dolo: vt v
rostitati. R. mirobala. indi. embli. sicut cum oleo. an. s. r.
fe. porri. fe. nastur. s. iij. am. an. s. r. v. cicutē femij. et. an. s.
v. iij. fauine amygdalarum amararum ossium crinoloicū an.
s. v. mastisicus nucis muscate an. s. iij. card. s. j. fac puluicem da
s. iij. cum aqua calida. De si de dēre succum porri cum s. r.
olei nucum valet. Item si locus vngatur cum oleo veteri
valet. Item in robala. s. iij. in butyro bouino & fe. marati
an. pondus vni: nastur. duo: vnaquocq; die tria da cum vino
valet. B. iule mitigantes dolo: em & ventrem soluit. R. m
robala. indi. kebulos. bellirico. bdellij an. s. j. & canamo. gal.
indi. oiziani. yeo: cicutē: zappara: ameo: castafisi. masti.
an. s. j. & p. penid. turbitib. an. s. iij. aloea. s. r. x. f. erap. s. h. fac pul
uicem & gūmis in aqua porri solutus fac pilu. da. s. iij. triduo
Lataq; valēs do! an. s. iij. p. emorroy. R. bdellij dissoluit
in oleo lini: porri: aneti: malue: ali. gomellā vni: coctis in bu
tyro vaccino & pistatis: adde vrelli oliu cataplasma & mitte
in ano. B. ul. valet. R. fauine tridubi amigda. amar. amos
an. pōdus vni seminis porri: vtriusq; anetologice pircti an.
pondus p. pistatis farina odci addatur cum aqua coquan
tur in fumo: deinde pistentur: & cum oleo nucum temperē
tur da cū vino. Item si cum eis fit apostema ca. cataplasma
fac. R. cerufe. s. v. litar. s. iij. mastisic. s. h. tempera cum vi
relo ouf in oleo violato. Aliud valēs apostemati calido et ar
temoroydis. R. camomile: & maluc mellitiosi an. gomellam

Ziber septimus

vnā fenugre. se. lini añ. 5.ij. lentis. 5. r. coquantur et additis
 ij. vitell. ouorum fac cataplasmā. Aliud deficcās emor. am.
 R. pulue. nucis cipeffine colocoquidē cinerem: in uno pos
 nas: sed prius laetur anus cum vino stipico mane et sero
 Aliud mirigans doloē emoroyō. si non fit cū se. allia muni
 data piffentur et in oleo lini in modum vnguētū tēperetur
 Aliud. R. corticum malignanti nucis cipeffis. flozū gland.
 añ. gomellam vnā: piffentur et in vino stipico coquantur:
 cola et eo laetur anus mane et sero. Unguentum deficcās
 emoroyō. R. myrpe. 5. i. succi bypoquithidos. 5. ij. thuris. 5.
 ij. piffentur et cum vino tēperetur. fac vnguentum. Aliud
 R. celidonie litar. añ. 5. v. fac pulue. cum oleo rosaceo: misce
 donec fiat vnguētū additis cere. 5. ij. Aliud deficcās emor
 royō. R. picis. 5. r. olei nucis: opij thuris añ. 5. j. cafe. pumicis
 argenti trituratū cum argento viuo añ. 5. j. misceantur cum
 pice et oleo et licinio infulo loco infirmo inducatur. Oleum va
 lēs emoroyō. R. suc. porri. lib. 5. ij. cicutē corticum papauer
 añ. 5. r. rute gomelā vnā: coquantur et in miffa lib. 5. ij. olei
 frysici coque donec remaneat oleum solus. Aliter. R. figie
 libani cortici capparis: corticum papaueris cicutē corticū om
 niū añ pondus vnū: sulphuris ʒ. fac pulue. misce olei sam
 bua triplex pondus coque sufficentur. Alī si bibatur vel in
 ungetur valet. R. aque porri. lib. 5. i. con. capparum cicutē añ.
 5. r. arist. lon. colli. añ. 5. v. fanūci. 5. ij. piffentur addito oleo
 crisomolozū lini añ. lib. 5. ij. coque donec deficiat aqua et da
 5. j. vel vngē. Suffumigatio. R. bdellij feminis porri. corticū
 capparis thuris bdellij añ. pondus vnū. Si autē emoroyō.
 sta ingrossentur vel pefata añ. lib. 5. i. adiuuent: fac infūsia sicut
 caldem viuum aurip. balneo. ardoremq; sustineat donec in
 cidantur: deinde laetur cum vino et suppone cortices co
 loquini. et lupinos affos equali pondere. bec enim maxime
 deficcant. Si autem non sufficiant pone desuper vitreolum
 esse vñū mane et sero: et sus bec eleua bis laua cum vino: de
 super pone iterum. bec sufficant donec nigrescant: tunc au
 feratur medicina et vnguentum de cerusa mittatur: donec
 refrigeretur: vitellus oui: farina oidei oleus rosacei: postea
 applicabis ad refrigerandum. Si autem bec que sunt acur
 ta minime sustinerint: incidantur cum ferro: et ligentur.
 de quibus qualiter facindum ostendimus. S. a. atrici in q̄t
 sunt quasi canales scindimus intus et extra habētes
 sed non sanantur nisi cōpurgato ferro.

De passionibus natium. Cap. xxxv.

In natibus alicue incidant passiones: vt
 emoroyō. vel apostemata: vel aliquid aliud
 oportet quid et vnde fit intelligamus: vt fm
 p oportet medicetur. Apostemati igitur ca
 lido in natibus siue emoroyō. exortō fron
 tes maluz et solaf. superponant: viole quoq;
 et lentes mundate in aqua cocte. deinde pone oleum rosa
 tum et vitellum oui temperata. Aliter. R. ceruse. 5. v. oliban.
 5. vj. catpime argente. 5. ij. fac pulue. misce euz oleo rosato
 et cera aqua scarole maluz et desuper inducatur. Vnguētū
 fistularū manus et ani valēs. R. medull. cruris bouis et cerū
 adipis eorum añ. 5. r. mumie. 5. ij. cere. 5. ij. liquefiant in oleo
 rosaceo. deinde cetera misceantur et vngē basilicon desuper
 collocando. Aliud. R. resinē picis añ. pondus aqualē: lique
 fiat cum oleo violi. et adipe galline: vitellū oui: et pauco opij
 et inungatur. si autem ca. sit eum ipsa fistula vngatur cum
 vnguēto de cerusa qd fit euz albugine ouiz pauco campo.
 atq; solā. maluz et postu. cum oleo rosato et cera fiat vnguen
 tum: deinde vngatur: sed ant in aqua calida: et eruentibus de
 super aspergatur puluis subcriptus. R. nucis cipeffis nitri.
 acacie sic. ypoquithidos galle añ. pondus vnū: fac puluerē
 et desuper ponatur. Aliud. R. cardmie argē. succi ros. sumac
 añ. 5. ij. mirte. 5. ij. fac pulue. et desuper asperge. prius tamē
 lauatur cum vino stipico. Pul. R. litar. libani añ. pondus
 vnū: cum cyperis pondus ʒ. rasure plumbi: cōcūple affe.
 añ. 5. j. fac pulue. Si tumo: extertit anuq; extertit: accipe lē
 tū: corticum granati: flo: um glandūz añ. pondus vnū: co

quantur cum succo mirte: deinde miscens olei rosacei in
 mortario mittes et applicabis. Item si anus paralyfm pa
 tiatur fac quod dicitur in libro panisus et cū in fine.

De dolore epatis et caliditate. Cap. xxxvi.

Cum dolo: sit in epate ex complerione caliditate
 primo basilicon dectre manus incide: et sang
 quatum oportet extrahe: deinde succus porri
 euz mirro. citrimis betur. aut succus lupuli cū
 zucera et castiafistū. postea affusa carra cum fia
 riola summo mane: tandē post vñā postu cū
 ptiāna. cataplasmetur cum sanda. et ceruo facto ex succo
 endi. cum postu. et ferperuā cortice cucur. cum oleo et
 cera. His non proficientibus da troiscos de spō. cum suc
 endiue serum cum succo cucurbitae et opacarra factum cum suc
 hoc puluere. R. mirro. citrimi. 5. j. lace lore. 5. ij. spō. 5. ij.
 maratri. 5. j. fac puluerem da 5. ij. cum lib. 5. ij. fieri in primo die
 in scdo die cum ʒ. viij. in tertio cum ʒ. x. hoc fiat de cura con
 tinuis diebus. capia sit iumenon multus longe a partur
 tione nec multus vicina: natiur et coandno bedegarra
 rina oidei lacruas et similibz. vt non proficientibus oleo
 camelinum primo die trū. ʒ. iij. deinde oidei diebus misce
 vel adde cum hoc puluere. R. mirro. citrimi. 5. r. lace spō. 5. ij.
 añ. 5. v. reubar. 5. ij. nitri. anisi añ. 5. ij. da cum lace pefate. 5.
 ij. et cum zucera. Si autem contrarius vñ molliatē am
 plus in vna quā die addantur viole et triuratur ex puluis
 suscellans et maligrana. Si autem calo: fortis extertit: da la
 bulalinum et troiscos de spodio et campo. fm fortididit
 calois. epat cataplasmet et ro. sand. endiue temperata
 frōd. vitis succo ros. addito pauco masti. et spice. et ritros
 epatis custodiatur. Cataplasma. R. sand. al. reubar. añ. 5. j.
 ro. 5. v. nenufar. violā añ. 5. ij. sulphuris: terre anice añ. 5. ij.
 casieligne. 5. j. masti. folij añ. 5. j. fac puluerem: cera in oleo
 rosaceo vel nenufar. liquefacta puluis abbeatur et fiat ca
 taplasma. Aliud. R. sand. al. et re. farine oidei mol. nenufar
 maluz añ. 5. ij. ro. 5. ij. casieligne. croci añ. 5. j. fac puluerem
 tempera: cum oleo et cera. Troscif ad boluē epatis. R.
 ro. 5. j. scarole cuscute feminis citruli cucurbitae ana. 5. ij. fi.
 lactu. postu. añ. 5. ij. sand. al. spō. añ. 5. j. reubar. maratri
 anisi añ. 5. j. tēpera cū succo scarole. al. spō. añ. 5. j. reubar. maratri
 ro. 5. ij. berberis. 5. ij. fe. car. cuscute añ. 5. ij. et spō. añ. 5. j.
 j. lace reub. añ. 5. j. fe. cummerq; melo. añ. 5. ij. succi liquini. 5. j.
 croci. 5. j. tempera cum succo scaro. da cum onisacca. et aqua
 calida. Si autem feb. sit et tuffis addatur gūni deoagayō.
 di anidi añ. 5. j. succi liquiritie. 5. j. da cū firmato. Albus
 sit feb. non existente sine puluozum cum granatis: et vna acor
 ba cum pauco cinamomo ali. spica. coiamdro menta plicis
 aspratiles cum succara et aceto suscellant: euenat humo
 rufiani si habent fe. diacurcama cum oleo rosaceo et plicis
 si tuffis existit da maluum. Item fit materia solubilis
 da troacum de spodio cum sirapo stipico sicca mirtino co
 cranino. cataplasmetur venter ex frigidis et ficis: fiat rosa
 sanda. balau. bolo. equali pondere: soluantur cū succo spō.
 neruie. abus fit spicitus.

De dolore epatis et frigiditate. Cap. xxxvii.

Si patatur epas dolo: et ex frigida complerione
 dabis troiscos de reubar. seu flos de abint.
 de lica et fissa. euz opimelle squillitico: fm q; fia
 pica. cataplasmet epas et dialoe vel castoreo.
 Dabis apogima de ar. cū diacuar. vel dialoe
 cum amigō. arpanasia cum epate lupino. Antū
 qui dicunt q; parum epatis lupiz dū cum reubar. podet
 dolo: epatis siue sit et frigiditate: aut ex caliditate. coloz
 fiat epat sciano stomacho abus panno infuso in aqua squillitico.
 spice assari suc. squinā. Troscif. ad doloē apatē ex frigiditate.
 R. masti. spice assari lace lore añ. 5. ij. ro. 5. ij. anisi. 5. j. sic.
 R. masti. spice assari lace lore añ. 5. ij. ro. 5. j. croci. 5. j. tempera cum
 squināti abintyri reubar bari añ. 5. j. croci. 5. j. tempera cum
 suc. apij. fac. 5. j. et da euz opimelle squillitico cū suc. endiue

mare. Item fuc. endi. valet contra dolorem epatis et frigiditate vel caliditate penetrabilis ppter amaritudinem. Trocisci valentes ad dolorem et frigiditatem. R. berberis. 3. iij. masti. spice. fuc. squina. añ. 5. iij. reub. croci. añ. 5. F. liquiri. lace. loze. añ. 5. iij. abfinty. 5. ij. tempera cum fuc. apij. aut maratri. fuc. trocif. da cum oxifenicia: frigiditate forti effente da fuc. yreos. Apofima valēs ad idem. R. rad. apj. maratri. añ. 5. v. se. apj. anfi. maratri. añ. 5. iij. masti. spice. ana. 5. ij. squinan. ti. eupato. abfinty. ameos. folij: calami. aro. ana. 5. v. lace. reubar. colli. rubeæ. añ. 5. iij. paffi. mīda. 5. ij. cocue. i. q̄ruoz. lib. aq̄ue. q̄ ad. i. cola. dano. 5. xl. cum pauciffimo amygdal. et olei laurni: et cum atpanasia. da pilul. de alo. Si ftiptis us fit cataplasmetur et celo. melli. alo. abfinty. añ. 5. v. masti. affari. colli. caſie. carabe. nirdob. añ. 5. iij. croci. 5. ij. fac. pul. tempera cum yzeon. et rube. addita cera. Aliter. R. masti. abfinty. spice. squanati. aloes. añ. 5. iij. carpob. stozus. añ. 5. ij. r. o. 5. v. fanō. 5. iij. lini. gat. 5. iij. lauda. 5. j. et p. ga. lange. 5. ij. fac. pul. tempera cum yzeon. et cera. dieta fit star nos cūziure cleris aneto cinnamo. galan. panis infusus in vino odorifero bono: da apium naturam. rutam maratrum. et similia. Si mala complexio fuerit humiditas: da medicamina hydropicōz. Item si ficca da medicamina etibicōz: addemus in ea parum stiptici et odoriferi vt confortetur.

De apostemate calido epatis. Cap. xxxviij.

Apostemate epatis si sit calidum: oportet basili cam dextre manus curando incidit. Et si vltus pblebotomic magis erisat minuendo sang. iubendo erit. vobis pnsinum cum succa natura humectetur cum fuc. lupulic. castaleo. cyphreter cum iuuib. seb. succa et oleo vio. Si apostema fit in gibbo epatis: fude in his que vnam p̄ uocant. da igit trociscos de berberis cum oxifenicia: et yze. endiue cufute solat. omnia coquantur et colentur. da 5. x. v. singuloz: cum in bona odoriendi. Zbuluis. R. cucumeris cu. cur. citru. mēl. añ. 5. se. faf. cufute. añ. 5. iij. ro. berberis. añ. 3. iij. reubar. 5. f. fac. puluerē. et vobis. Trocif. valēs p̄ra apo stemata epatis calida existētia in gibbo. R. ro. 5. vj. berbe. ris. 5. iij. feminis faf. cufute. feminis citruli cucumer. mēl. añ. 5. ij. fuc. liquiri. spod. añ. 5. iij. reubar. lace. añ. 5. j. et p. se. cro di. spice. masti. añ. 5. ij. tempera cum succo solatri bibat. apofim ma rad. cum zuccara. Trocif. valent ad idem. R. ro. 5. v. ber bens. 5. iij. spod. 5. j. et p. feminis citru. cucumeris lace reub. añ. 5. j. croci. spice. abfinty. añ. 5. ij. tempera cum succo endiue. Si vero calor fortissimus sit adde. 5. iij. campbo. Item dabis serum cum succara et puluerē compositum ex se. cucur. apj: anifi. maratri. dieta fit iupium maratrum endiua et similia. Et si apostema sit in concavitate epatis studium in solutio ne inducamus. ceteris locis iste colligatim habet cum inter finis: oportet igitur vasi succum lupuli endiue solatri cns castaleo. iuuib. et de hoc puluere da. 5. ij. ad sufficienti sero. Oportet ventrem in istis mollificari: fiat cyphere mollificatium: vt materia inferius deducatur. Item dabis lac capri num camelinum et bunc pul. R. mirob. citri. kebul. añ. 5. v. bel. embli. añ. 5. iij. se. faf. cufu. maratri. añ. 5. ij. vobis. 5. ij. cum predicto lacte. Item die lune veniente minuatur san guis de vena sinistra diach. i. de epatica: et trabe multum summo mane accipietur et trocif. cum aqua in qua tamarindi sint liquefacti: et cum 5. j. sirupi solatur pudie in sero capri no postq̄ coctum est seri: serus autem coquantur donec non habeat spumam: post diem lune vsq̄ ad dominicum diem omni die summo mane sumat vni et trocif. cum sirupo et sero et tamarin. aut succo faf. succus desumpetur. Si non habes tamarindos da trocif. cum sero. si non habes serum da cum succo quos dixim? et sirupo ad med. da cum aqua frigida post diem tertium. de tertio in tertium: vsq̄ ad dies xv. da bunc puluē. cum sero caprino. R. mirob. citrini. 5. v. faf. cufute. berberis se. cucume. citru. spod. añ. 5. ij. reubar. lace. añ. 5. ij. et p. bene p̄stent. ad vadit domitri pannum in succo berbe que stat super aquam infunde mixta in eo faris na ordet et ro. puluē. succus pinus coquantur et coletur; ysepe

re nihil manducet nisi duas faf. et vnam coxam galline et micam panis: et bibat semel: ad piandum manducet prius faf. postea folia lupuli: aut atriplices cum malua et olea: deinde flamos: et coctionem pocinam non multum manducet: et manducet. viij. 3. panis et bibat. omni beddomada accipiat lactiua de mirob. et mirob. sint. 5. ij. et in tertia die post balneetur: in quarta die sui. minuatur de vena epatica. vna vice de vino diacipio: altera vice de alio. si aliquando da beat dolorem: da sibi de trocif. odosif. per. xij. dies. donec finiat: excepto q̄ de tertio ad tertium de puluere p̄scripto cit sero detur: puluis autem iste cum vini eff. acceptur vsq̄ ad. xx. dies in prima die accipiatur cum lib. p. feri capini mē di in seba die cum 3. vij. citri. tertia cum 3. i. feri de pul. de tur. 3. iij. postq̄ sumuntur trocif. fac itos trocif. R. berberis. 3. vj. mirob. citri. 5. x. liquiri. ro. cucume. spod. spice. uel. masti. añ. 5. v. reubar. croci. balod. lace. añ. 5. ij. Si videris q̄ multum fecerit trocif. et calid sita da sibi de trocif. odosif. ris: et de quarto in quartum diem p̄statum puluē. Trocif. odosif. p̄. spod. ro. añ. 5. vj. fanō. al. ru. diaga. g. potu. fuc. liquiri. añ. 5. iij. cucume. ligni aloes croci campbo. añ. 5. j. da cum succo faf. aut solatri aut lupuli.

De mala complexionē epatis. Cap. xxxij.

S mala complexio epatis fit et calote: oportet basilicam pblebotomari si tempus etas: virtus et consuetudo nos adiuet. Et si nō refrigeremus cum pomō. zuccaro: p̄silio: trocif. ro. oxifenicia: vobis serum cum ofisac. lincos perbarum endiue solatri. bene cocti et colatum: octus trocif. de fuc. ro. cuc. campbo. trocif. li gni aloes et vniu. modit: dem? catartica fusaria: et leuia: facit illud quod. R. succi cucur. m. aligranati. añ. 5. ij. succare mans ne. añ. 5. vj. spod. diaga. g. t. cito. añ. 5. iij. omnia p̄sata po nantur in succo illo die ad nocte: postea frica. za. bibere. cib̄ sint lentes: crisolo. lactu. potu. bliti. solatri cucur. fi. nō da bet se. demus hec cocta cum pulis: perdicibus: salemia: custodiāt se a lacte et melle et factis ab eis et grossis caribz in aqua bitunda miscuam frigidos sirupos. cataplasma ponamus supra calotes eptingones: sicut lactu. potu. cucur. p̄silio: lentigo aque: malue: vni. omnia p̄stentur cō oleo rosa. et aqua rosacea facta cataplasma. Si epar vltra modum debilitetur: et color infirmi liuidus plumbeus vel pallidus sit: da connectiōnem incognitam in nostro antidotario scriptam: in qua intrant reubarbarum fenugreci. et confici antur cum aqua rosacea: et sirupo rosaceo: et aqua endiue. Et si defectio epatis et mala complexionē frigida sit: dem? s̄irumo de reub. et trocif. inde factos diacalac cū suis trocif. diacur. ma. z. mi. diacoff. q̄le. citiq̄. doz. inu. emeris da. 5. j. et p. cū succo apj: maratri: cocto et colato. sirupū abfinty. et siru. ra. v. vel apofima calamenti cum apofimate de aniso: apio maratro: maffice: spica: folio et squinanto. demus diagal. gā. diacimium. demus. simlater trociscos de aniso squinan to: abfinty. et similibus. cauent sibi a cibarijs ad digerendū dum duris. nutriatrum cum subtili dieta et leui cum calidis aromatibus eparata manducet vsus pas. habent enim seruare defectiōne epatis. simlater fistia qua valēt frigidio epati. cauet sibi ab omni dulcedine: quia nocet epati et sple ni: facit enim libi opulatione: amara bibant maxime si sint pōtica. Et si infirmus pallidi sit coloris accipiat quotidie de antidoto quod dicitur elimferans. 5. j. cum apozimate lupuli vel abfinty. vel reubar. si frigiditas et humiditas epati dominetur: cum compositis antidotioris nostro antidotario scriptis medetur.

De opilatione epatis. Cap. l.

S epar oppletur a sanguine grosso ab epate ad membra decurrende: auferamus sanguinē de ba silica dextre manus: vel de vena que est inter in dice: pollicis et t̄p̄e: etas: vobis que est inter in aduēt. Si nō da leuc. cartilic. sic q̄. R. mirob. citri. vof. cufute. abfinty. sumiter. añ. 5. ij. capilio: veneris

Ziber septimus

ro. sic. radi. apij maratri. anisi masti. spice. añ. s. iij. pumoñ
 tuub. añ. s. r. omnia in. viij. lib. aque vtiqz ad tertio coque z
 cola. onide acipe mäne. s. r. caufi igne viquequo fiaē firu
 z mitte lib. ij. succa. zcoque in casuū signe viquequo fiaē firu
 pua d. a. s. iij. añ. iij. amigō. z adde diadregid. s. j. v. l. q. m. vtu
 tē infirm. Si infirm? sit debilis vt firupū illū lumere nō va
 leat: nec alia tāū valētia: sicut aposima de abfin. fumorete
 de radi. z sista catarrica: pceptiam? vt accipiat suc. endiuie
 z maratri. cotū z colatū. s. j. añ. oñse. cñsi die. **¶** Si sit fortis
 bibat pmoie firupū sine inermisillō. Itē si sit debilis dem?
 succū maloz gra. cū orife. succuz solaz. qñqzneruie cū succa.
 dem? diarodon troacit. de berberis. nutriaē cum abis leuiz
 bus z subitūb? sicut pulf. pdicib? z falcenis z siltib?. pñfāñ
 dem? vbi radi. apij: z maratri. coctē sint cū orife. Si oppila
 tio de grossis būi. z visco. bu. sit: demus infirmo vterāpi gra.
 hīeralogodiō tpeōd. stomaticōd z sista grossobu. purgatiā
 maxime si sint in cōcauitate epatis ppter illū loci vnicitatē
 ad ventrē. Si bu. sint in superiori parte epatis: demus in infir
 mo diuretica vini. puocantia z aperientia superiorē epatis
 opationē. vne m epatis sicut oñim? in anato. fune ium z
 cte vj. s. v. in alij. diuretica sint abññt. iquinan. asaf. cof.
 ameo z sista. hōum simpliciū sive compositiō: da infirmo
 s. j. z f. añ. orimel. succo maratri: apij: yfopi: abfin. qñcicqz
 vniceris hoz simplex vel cōpositū da cū orimel. vel. amyg.
 si fuerit necesse plus calcetivē aperiri: qū nimis est frigidū
 dem? forugene filioz atphanā. dia reub. tyfaci. dia. cof.
 z sista. dem? aposima de calamētō de yreo de spermatiz? cū
 amygdal. vel sambu. cef. vel nardit. troacit. demus de laca z
 sista. nutriaē cū spagis sista carnisu volatiliū. Si oppilatio
 epatis sit ex ablatiō mēstruz plebotomem? ambas venas
 de crurib? dem? z succos herbaz coctoz z colato acē amygd.
 dem? z aposima de calamētō de radice cū diamartē siltib?
 Si oppilatio sit ex mutilatione aliquoz mē: oz pceptiam su
 plebo: omari z dem? diuretica iam dicta.

¶ De apostemate epatis ex frigiditate. **¶** Cap. xij.
 Apostema epatis sit ex frigiditate: demus apo
 sima de radicib? de calamētō yfopo cū amygd.
 samb. diallaca. diareub. diacurcu. quodcūqz hoz
 inuenieris. s. j. z f. abis cū succo apij vel maratri
 coctoz colato. vel aposima de radicib? vel firupū
 de squinato. de abfin. cū orimel. Si autē videam? in vna iē
 hypofastim: intelligit matrem esse apostema: deinde damus
 rem aperientē opationē z lauatiū ois venarū. Si autē
 apostema sit in inferiori gibbo epatis: demus diuretica sicut
 spica: anisum: apium: abfin. reub. iquinan. yfopi. z sista. Si
 autē apostema in superiori parte sit epatis: purgcm? co: pus
 cū aposimate de ag. af. hierapi. z siltib?. Si vce minime p fues
 rint demus abññt. qū multū valet cum aposimatib? supra
 dictis. Si apostemata sint in uentura: z indurata: z tēmo: silt
 magn? de vis. Ba. in lib. ad glaucouē. dura inqz apostemata
 si in uentura scāt nunqz curare potui: nec alios facere vidi. ois
 em? bmoī patēs futur? est hydropicus: z plurimū licet post
 longū tēpus inde moueant. Vidi autē multos in breui tēpo
 re moriētes: qui syz breuē z nimā habuerūt solutionē. S; tñ
 opz eozū dicere curationes: oriūcē epatis veterē iuuat res
 aperitēs: sicut cupa. spica. rad. lauri: succus apij: maratri cē
 sista. z de cōpositis sicut dilaca. dia. cof. dia. fencenz sista. in
 f. particula practice scripta. de simplicib? oē qd est pōticūz
 amaf. **¶** Exipumem? de oleo nard. yfoc. cofsi. masti. z siltib?
 nutriamus cū leui cibo: custodiā gra grauibus. Si autē apo
 stema sit ex ventositate grossa z sumosa epati interdusa: des
 mus suc. scāf. apij maratri cū amygd. z orife. troc. de abfin.
 firupū de squinato. aposima de rad. S; autē apostema sit
 de percussione vel casu vel collisōe arietur de pul. z trocise.
 in antidotario scriptis. Si in infirmo cū apostemate patiaē car.
 in epate: dem? balau. bolū arm. cū suc. amoglosse vel solari.

¶ De lūcu fan. crenaz epatis a prione. **¶** Cap. xliij.
 In fan. lūcu si sit ex aperiōne venarū dem? qd
 sanguinē fringat z epar? fo: tet: sicut balau. ro.
 ipod. acaria. bolū. terra sigillata. carabe. gūmi.
 bipod. z sista. quacuqz bonū inuenim? dem? s.
 ij. z f. añ. suc. armog. vel frondā vitis. in aqz bibēz

da mīscemus suc. maloz gra. firupū mirte. sapam citof. Si
 fluxus fan. ex deflectione mutabilis virtutis in epate: de
 fectio sit ex corruptiōe cōpērisis sue: qd intelligit ex sitū
 mia z ablatione virtutis appetite z cōfūctum z rima ru
 demus sicut spica z frigida: vnde ca. extinguenz? epar. cōfūctus
 remus: z sint odorifera sicut ro. san. al. z rub. balau. ipod. z
 sista. Similiter fiaē de malis gra. z mira cū trocise de spod.
 balau. suc. rodofomate z sista. Si egestio sit qñ carnis iuu
 tura sine totura dolore z ardore: z color in albedine iuu
 vel luiditate: intelligēda est epati dñari frigiditas. z qñ
 eius faciēs fan. deficiat. vñ meducandū est cum confortatiuis
 hñtib? parum sicut ptiacitatis: sicut gallia mufata. mace. spica.
 reub. gario. lig. af. carda. z siltib?. hęc simplicita vel cōposita
 demus cū aqua vbi cortices siltia sint possit. z viciōz aliq
 istarum specieruz dara fuerit valet bene speari egestionis.
 Itē iuuat anisi. s. ij. z f. parū affati cū suc. apij. sicut pibima fa
 ciamus epati. **¶** Mastice. vel nardit. **¶** Iuram? qd pētib?
 starnis: falcenis: pulf. cum aromati? preparatis. cathodiaz
 mus ab omni cibo duro ad digerendū: nec est multum et.
 Si egestio fan. sit de creatura apostematis vel de mardis
 vulnere epici z fan. sit vtrūbidus: sanicus p qd intelligim?
 qd apostema prius habuerat: opz dñā qd a suis putredinib?
 vulnere mūdificet z confortet epar: sicut ro. balau. fan. ba.
 mar. carb. bolū. croci. z sista. hęc sive simplicita sive cō
 posita sint da. s. ij. añ. suc. cocanoci: vel amo. qd vulnere mū
 dicit a putredine sua z solidat e z confortat epar. **¶** Iuram?
 cū iure amidū rsi. z cum vitello ois lentibus z armog. cocta.

De hydropis.

¶ Cap. xliij.
 Itē in sit in thōica vbi de pas. locuti sumus: q
 omnis hydropisus de deflectione nascit virtutis
 generatiue fan. **¶** Ita que de pas. aliquando ab
 epate: aliquando a vicinis mētris incipit: ab ea
 que sit ex deflectione vtrius dñe incipim? **¶** Sē
 em? caloz sit tā vnde digestiua deficiat: demus qd ca. refige
 ret sicut trocise. de campbo. de ipod. de berberis cū suc. sola.
 endi. maratri. casia. silt. purgem? būditate cum suc. calcitate:
 vel suc. fumerre: vt cū suc. herbe memte arbores circūlati
 tis. Si frigidus cā vna z eadē deficiat vtrius: qd ex calcitate
 col. intelligit? z sitis pariat: dem? medicā ca. sicut bus
 reubar. dialac. diacur. diac. tyfaci. cū ma. vt mētrida. trocise.
 de cup. de aniso. de abññt. atphanā. firupū de squinato.
 de abfin. de yreos. de rad. z siltib?. Si aqz deficiat hydrop
 picio dñetur z multiplicet? ita vt virtute patinis aggrauat
 non in vtrūte cōstantia laborem? sed ad purgandā aqz
 fessinemus qd purgatio qtuoz modis fit. Primo cum diure
 ticis cum vna excellētibus sicut spica. casta. asaf. arto. co
 sto. reub. aristo. lon. ro. iquinan. croco. aniso. maratro. apij.
 myrba. dauco. z siltib? simplicib? de opofinis dem? diallac.
 diacurcu. dia. cof. atphanā. domo. uia. trocise. de aniso. de
 abfin. z sista. si secunda pñuerit: demus parti de biomedij
 cum suc. asari. **¶** Secunda medicina aqz dñrūz purgibus cum
 sudore z solutione eticū qd cum bal. efficitur sustinētibus
 bus: velut si fumigē cū aqua vbi cocta sint hęc am. camo.
 mellif. abto. sanfucus cē qua z vter sub fumigēz vel suppo
 natur vnctionib? vt stercore bouino: capino z bulmōm.
 Tertia medicina qd hanc eadē purgat: est sicut lac. camell.
 vna eius z serum. **¶** Que purgēt cū virtute attritiua sine
 vt siltimallus clac? z cōmōd. serapi. sterus colubini sine
 ceterū rad. calchepicos: yreos. eufo. colozni. fram. z sista.
 Quarta medicina est cum incisione vmblicū z perforatione
 fori: hoc autē est cū ventem impletur. **¶** Itō opz medicū temere
 de hac medicina se irromittere: nisi magna sit necessitas
 z in vno solo genere qd vocatur bydropis. taliter hęc incisio
 fiat vt i chirurgia dicitur sum? **¶** Incisio nō valens nisi soli byp
 sare. z aliquando dīdropicū dicitur i chirurgia dicitur
¶ Plebotomia nullū gñi bydropis cōuenit nisi multibus
 labentibus banc ppar. ppter ablationem mēstruz. habē
 tes eam ppter ablationē que ab eari? co: pōibus solet egre
 di vt de emorōid. vt nardit emissa. **¶** Dicit vna capitula vnaque ole
 cum virtus non deficit. **¶** Dicit vna capitula vnaque ole
 ca. cū spica sumpta dissolutū bypofarē cū vna z egestio.
¶ Alij dicūt qd vna pecudis nig. vel ro. facit similitē cū spica.
 si hęc pat.

Si hec passio fit et colligantia aliquoq; membrorum: curetur cum aperitiuis diuercis sicut suc. bulbimarrati. vitice. et si milius. Quidam dicunt si succi bulbimarrati. an. s. vij. tribus rati ad potandum hydropico sine patiatur et stomacho: siue ex splene liberatur. Si autem propter apostemata splenis: aut de frigida coeptione stomachi: aut de humoibus grossis: oppilationem faciendum in via epatis patiatur: dem? stercois colidini. s. j. pigre. s. ij. cus orimele. tribuatur et ea si stomacho cogit: tunc: sicut firupus nardi et absinthij. Si autem hydropis fit et de feccione pulmonis leu rensi: siue splenis: curetur cum hoc medicamine. pbatore: de maxime illi qui habent aqua intercutaneam: qd. N. stercois vulturis ac stercois canis ana. s. vij. macerentur in tribus sextariis aque: quibus colasus dentur hydropico bibere. illis vero qui habent aquam intercutaneam asperis in portione lillifagi. s. iij. cappariss. s. liij. hoc magnum est. Itet: si fit aliqua species hydropis ex defectione ieiuni et melerare: demus. ij. s. de keration cum succo cuscute: vel succo lupuli colatu: cuius reubarbaro temperato. Et nota q; medicamen superius dictum scilicet stercois rati columbi et pisami. valet multum omnibus hydropicis et maxime illis qui patiuntur ascites: calcuemenon: id est: barituna podest: mure hydropicis: et purgat eos sanuiter. si militer si demus sanguinem cum orimele statim prodessit. Et quandoq; fit vitio renum et vesice: sicut contingit in illis qui multo tempore habent lapidem vel arenam in vesica: et contingit et grossis et vitiosis humoibus: qui cum possint liberari non dimittantur: sed fudicialiter medicentur cum aperitiuis et diuerticis: et lapide fragebus: et omnes fere hydropicos liberantur. fere dicit: q; si hydropis et acuta passio fit vel de calida coeptione epatis et virtus solutione vel de feccione non valens sanguinem generare: non curatur: sicut in theopica diximus: quia natura nec calida nec frigida accipere possit: cholera augentur: sed frigida hydropis dem? igitur. s. vij. antidoti scorpionati cum diuerticis apostematibus que lapidem frangunt: et vana mouent in omnibus passionibus quibus conuenit: quia propium est scorpionis vnam prouocare et aperire vias vane: et hoc agit in eis qd scamonea in intestinis: si taliter coaduratur et detur vsu vigesima particula d. cetur. Demetrius dicit: si cataplasmemus stomachum hydropis et farina ex spelta mixta cum sapia et tantumdem bulbis cufepetro cu ipsa farina per vigin dies fuitis impossibile videtur: tamen liberatur. Ides factus sum fumer. Item finis agni ficus tere et coque cum orimele et sulphure: vnum autem comice et iline totum venen: aut canas capinas cum vna infantis masculi: hydropisim creditur euacuare.

De passionibus splenis. Cap. lxxij.

Splenis vero medicine sunt multimode: in quibus nonnulli decipiuntur: cum enim splen fit ledus men et receptaculum cholere nigre eam attrahendo ab epate et sibi fit quasi vbius: qd cum non habet: nec attrahere possit ex defectione virtutis appetit: ut hoc autem si remanet in epate distemperatur epas et omnia ab eo sanguine recipientia. Item nigra generatur ycterica qua multo medius quamdam putat speciem hydropis esse. propter tumorem facie: et vterius et pedus et mutatione coloris vnie in albedinem: de quibus liquide traxerunt in theopica: vbi de colore vnie et maxime nigre locutus sum: qd passionis facie curat? apostemata hoc. N. cataplasmemus repona. adianti. bogaginis: pimpinelle. an. s. vij. sulphur: quodam cetera: coquantur ad tertiam: et bibat quotidie vsq; ad quem septimum. Si hec passio fit cum feb. curetur cum apostematibus corticis salicis in nostro antidotario scriptis: quia defectionem splenis et calorem epatis auferunt. Si hec passio inuenerat sit ita q; appetitus stomachi desit: cataplasmetur stomachus et splen cum absinthio: colostomomomo: spica: temperatis cum suc. verbenace. similiter ex illis fiat sirupus.

De oppilatione splenis. Cap. lxxij.

Si splen oppletur: curetur in initio cum diuerticis ponticis amaris: non cum cataplasmatis: sed cum potionibus competens: facile erit in curatione et obediens in medicamine. que passio potest curari cum omnibus amaris: et absinthio. et similibus. cauendum est ante curam q; post curam a melle: et ab obus dulcibus et potibus: qua causam satis obditum in secunda practice particula: cum de apostibus nec non aperitiuis distatimus.

De apostemate splerotico splenis. Cap. lxxij. Hod si apostema indurauerit: ita q; ad scilicet sim deueniat: duri fit ad curandis: et longum ad sanandis: et cum habeat duriciem non oportet curari cum cataplasmate vel eplymatate: vel emplastro cetrinice? apposito: sed in fortis datur medicina ad bibendum: quia splen medicamin apate recipit fortius. Et si apostema fit cum feb. plebotometur basilla finitire manus vel vena que est inter auricularem et medicum: in tam enim tempore et etate adiuuemur. Scanzicatio sub finistris spatula multo tempore valet duricis splenis. similiter sacrificatio finistris cubiti dolo: splenis: et febreu quartana auferit. dem? etia succo latri amarifidi. hii coctos et colatos cu trolicis. de cup. vel de lacta cum orizac. Et si calos fit fortis et longi temporis curetur cum apostematibus corticis salicis in nostro antidotario scriptis. Et si splen calos coctus siue crudus erit: et splenetico necenti datus: non solum scilicet dissoluit: sed etiam splenem minuit. Et si apostema fit sine febre: q; plurima passio splenis de frigiditate fit et grossis humoibus: oportet fortorem medicinam dari: et dura ficut epitymum agar. sticados: polium: passilum: centaurea: cappariss: radices absinthij: filipij: scelop. et sinuelia. fac apostemata firmi virtute. Et si hec passio inuenerit rauerit datur. s. ij. de antidoti. scopio. non quotidie: sed de septem in septem: et sine tubo liberabitur.

De ventositate splenis. Cap. lxxij. Ventositas fit in splene inclusa: curetur cum dia costo: ymomozia: diurebar. dialacae: et cum antidoto: quo. N. curatit patitrem perbarb iuuentorem: et cum troicosis confectis cu suc. amarifidi in nostro antidotario scriptis: qui multum valet duricis et tumori: et apostemati splenis et ventositate. vtatur quotidie sirupo absinthij et opimele scullitico: purgetur in tertium cum biera russi latina theodocum comitimus: confectio enim hec antidota in. xx. partibus particula sunt scripta. Idem quidam fit. s. j. amoniaci detur cu omnelle: curat omnem duricis splenis et epatis: et hoc veris est si hec passio sine febre fuerit: si cum febre minime valet. sanguis que ius per splenem potatur. Et nota q; in nulla epatis et splenis passione est trahendus sanguis nisi pntes purgetur: sed si passio epatis et splenis sit cum febre curis splerueniens: re purgetur corpus cum hoc antidoto vel apostemate super inuento. N. sticados: hellebori ni. polip. centaure. camedros: campei. an. s. x. succi fumer. s. f. i. lupuli sic. maratri sic. scari. succ. pimp. succ. psilij: sic. geneffe. ana. s. xvij. epi. casus tere. ana. s. l. vij. coquantur omnia in. vij. lib. aque: pariperg colentur: da splenetico et epatico ad bibendum. vij. partes bus deccatiis: et qd in pino remanet plicatur: sic de. vij. in. vij. detur quousq; olea fuerit eplici: et certissime libera bitur: siue sit cu feb. sine febre. lbec passio epatis et splenis: si fit. p. amoniaci eradicari potest: sed postquam liberatus est caueat sibi a dulcibus et potibus: et ab omnibus amaris facta cu melle: et etia ab amido et calco: et ab omni ventositate facienda: et qd in possit vel propter paupertatem vel qualis bet alia rem: misceatur in eius comestione pul. iste. N. maratri. sic. geneffe. an. s. j. agari. cinamo. ana. s. j. et in vino sit ponatur: vtatur etia quotidie diure. ius cicerie in apostemata anisi maratri epi. vna. spag. capill. yenc. polip. reubarbar. rubec agrestis. sic. dozag. et similibus. Et sciendum q; in nulla passio siue splenis vtendum est cataplasmatis: nisi pius diuerfica et amara sepius tribuatur: quousq; nocuentia et quid amara profint interius: et quid obint: exterius in sectis

De ventositate splenis. Cap. lxxij. Ventositas fit in splene inclusa: curetur cum dia costo: ymomozia: diurebar. dialacae: et cum antidoto: quo. N. curatit patitrem perbarb iuuentorem: et cum troicosis confectis cu suc. amarifidi in nostro antidotario scriptis: qui multum valet duricis et tumori: et apostemati splenis et ventositate. vtatur quotidie sirupo absinthij et opimele scullitico: purgetur in tertium cum biera russi latina theodocum comitimus: confectio enim hec antidota in. xx. partibus particula sunt scripta. Idem quidam fit. s. j. amoniaci detur cu omnelle: curat omnem duricis splenis et epatis: et hoc veris est si hec passio sine febre fuerit: si cum febre minime valet. sanguis que ius per splenem potatur. Et nota q; in nulla epatis et splenis passione est trahendus sanguis nisi pntes purgetur: sed si passio epatis et splenis sit cum febre curis splerueniens: re purgetur corpus cum hoc antidoto vel apostemate super inuento. N. sticados: hellebori ni. polip. centaure. camedros: campei. an. s. x. succi fumer. s. f. i. lupuli sic. maratri sic. scari. succ. pimp. succ. psilij: sic. geneffe. ana. s. xvij. epi. casus tere. ana. s. l. vij. coquantur omnia in. vij. lib. aque: pariperg colentur: da splenetico et epatico ad bibendum. vij. partes bus deccatiis: et qd in pino remanet plicatur: sic de. vij. in. vij. detur quousq; olea fuerit eplici: et certissime libera bitur: siue sit cu feb. sine febre. lbec passio epatis et splenis: si fit. p. amoniaci eradicari potest: sed postquam liberatus est caueat sibi a dulcibus et potibus: et ab omnibus amaris facta cu melle: et etia ab amido et calco: et ab omni ventositate facienda: et qd in possit vel propter paupertatem vel qualis bet alia rem: misceatur in eius comestione pul. iste. N. maratri. sic. geneffe. an. s. j. agari. cinamo. ana. s. j. et in vino sit ponatur: vtatur etia quotidie diure. ius cicerie in apostemata anisi maratri epi. vna. spag. capill. yenc. polip. reubarbar. rubec agrestis. sic. dozag. et similibus. Et sciendum q; in nulla passio siue splenis vtendum est cataplasmatis: nisi pius diuerfica et amara sepius tribuatur: quousq; nocuentia et quid amara profint interius: et quid obint: exterius in sectis

amygda. tēpera. Si dolo: fit et frigiditate: medicetur curz ca
 ladiis epithimatis et dissolutiōis: cataplasmatibus: et maxi
 me fo cuo oleis ficut opbnilion: camomillone: anelion: et
 similibus. cum butyro bouino: et herbarum succo: anelion: et
 maritri: camomille. Alē. supia epidumia: dolo: renum vni
 lissime curatur cum hereditate et abstinētia ciborum humi
 dum: et acceptioe diuretico: quod vniuersale est dolo: re
 num. Dolo: renum cū venis iuuenibus propter pharman
 ciam vel pblebotomiam: exercitia infirmita a Salēno susti
 dunt: purgat enim humorum superfluitatem: et pblegmatis
 cum digerit humiditatem: membra confortant. Diuretica
 bibita pblegmata viscosum de renibus mificcant. vnde llyp
 porates in apbholinis: dolo: renum post. l. amnos patien
 tes nunq curantur: diuturne passionē in renibus cōtin
 gentes permanere habēt cum ipsis.

De apostemate in renibus. Cap. ij.

Apostema in renibus si fit ex calore: dem? pft
 silium lotū cuo oleo ro: et succara iuuibus et se.
 cucum. Demus mannam cum succo solatri ma
 rari coctis: sicut endiūc coctū cashe. et omnes.
 Si ventrem habuerit constipatum: fiat dyltes
 re cum viot: oideo: malua: oleo rosato et simili
 bus: nutritur cuo pftida dieta: quā cito digerere valeat sis
 cut pftano: abstinētia se a cotu: excitatio: laboze: et calis
 dis cibi: sicut nigella: et similib. Si vter infirmū fit solat
 vtra modum: demus pftin. se. papaueris. ana. 5. j. et fr. cum
 sirupo rosa. vel mirtino. ana. 5. ij. amid. se. male. boli. ana. 5. j.
 et fr. croci. 5. j. tempera cum succo marari sic troscum. 5. j. da
 bibere cum aqua rosata. Cataplasma mollium pone sup
 apostema. Et si de pumotibus frigidis fit apostema: dem?
 oleum amygd. et abstinētia fenugre. et de sicubus siccis cū
 mediana dig. rili et dissolubili. cataplasma fit exterius de
 fenugreco: frondibus caulis: et similib. Et si ipsum matura
 tum cognouerit: rūpi tamen tardetur: fiat cataplasma ex tti
 pteico: quod expertus est. R. galle balua. staphyragie coti
 cis pinearum pondus equale: omnia miscantur. Stercus
 caninum optimum est in omnibus cataplasmatibus: quia
 pblegmaticū vel melancholicū apostema siue exterius siue
 interius fit eliquat. Et si cum lacte caprino bibatur omnes
 putredines viscerū et vulnera mīdat. Si sanies inde fluxerit
 et aperit fit: ops in solidatiōe vulneris se finare: dem?
 troscos supradictos vulnerū solidatiōis cū lacte caprino
 vel asinum: oteos vel spōgia: vel cataplasinata ponatur de
 oideo sicubus et sapa facta: q: maturat apostemata et sa
 niem epiunt. Si vulnus sit pessimum dylterisetur cuo oleo
 rosato et lacte et oideo. sedant in aquavbi cocta sint oideum
 et malua: quia ista medicina sanem subtilitat et currere facit.
 Si sanies sit grossa nimium: demus fuscum marari apj et
 abstinētia bene coctum: post lac asinum detur: vel lumen
 sinum: q: habent vni mificcent. Si sanie lota et vulnere mī
 dificato permanet arsurā in vīna: demus lac vacinum: quod
 multum valet siue fit interius siue fit exterius: nutritum
 cum tritico: amido: gummi arabio: iure: risi: et similibus.
 Si saniem ablatam videris et vulnus mificcatum: quod in
 telligitur ex febriz migrationibus: doloū ablationibus
 vine abedine et eius liuiditate et sui putros ablatione:
 oportet infirmum nutriti ex cibis facis digestiōis sicu lac
 cte et iure de lacte et farina facto: amido ac iuribus crassius
 gallinarum: et herbis vt malaucacia: postulaca: omnibus
 coctum: pec abaria ardorem vine mitigat et plagas solīdat.
 Et un vero feb. est tota ablata nutritum cuo carne arietina
 bedulina: pullina: piscibus petrosi et similibus: abstinētia se
 a laboze: affuecant quietere.

De vulnere in renibus. Cap. iij.

Vulnera si sint in renibus: non ad ea mūdicanda
 differantur: quia si inueterata sint: non amplius

possunt curari. renes enim tenere sunt substantiam quibus si
 sanies immiscetur vel inuatur: medicina non recipitur: quā
 medicinā incipere debemus cum spōgia aqua calida et oleo
 rosato infusa. postea fiat cataplasma. R. rosas lētes miram
 puluerem molendens: oleum rosatum: et similia: demus lac.
 cucu. boluz. arme. cū lacte asinino. vniuersaliter omne lac hāc
 passionem iuuat: demus fe. melo. cucum. cucurbi. cūtrili: cū
 toli. malue: quod dēqz horum inuenieris da coctū cum iuuib.
 vel pftano vel in lacte asinino vel caprino. Et de compositis
 etiam demus troscos. R. sem. lini diagaaganti. ana. 5. ij.
 amid. 5. vj. boli. gummi arabici. ana. 5. j. et fr. sac. troscum.
 demus de troci. et pul. in antidotario scriptis. nutritur cum
 amygda. pftano: ou. vitello: rizo: et similibus.

De fluxu sanguinis renum. Cap. liij.

Sanguis sine dolore exit: intelligimus qd de
 epate fit. vnde incidenda est vena basilica de
 vtre manus: et cum subtili dieta dieteretur. pcedi
 plam: et labozare: et a coctu caetero. medicina est
 vanda in fluxu sanguinis ab epate dieta. Si
 sanguis exierit sine causa precedentē cum do
 lo: intelligitur quia vena in renibus sint aperta: quoquo
 modo mingatur sanguis: incidēda est vena basilica et extra
 bendus est sanguis adiuuātibus etate: remota: virtute: et
 consuetudine. precipienda est quies: inuēnda sunt exerci
 tia: motus: coitus: requirantur abaria: dieta: et medicina:
 quas in fluxu sanguinis ab epate dicitur: demus troscos
 pftinos et alios troscos ad hanc passionem probatos: in
 fr. particula huius libri scriptos. Salicm trociū liquefa
 ciunt sanguinem coagulatum de incisione venaū epatis et
 renum: qui sicut in vesica panētis: vena exiti prohibet: et a
 sanguine coagulatum intra stomachum: quod descendit de
 sanguinis sicut narium. R. absin. radi. marari se. apj. dauc
 inf. pce. fe. melo. frondū rami. pondus equale: da bibere cuo
 lacte asinino: vel apostemate radicū vel cicnis.

De eodem Cap. liij.

Hanc passionem habētes si ad medicādum non
 se flinent: maceratur nimium corpus et consumi
 tur: venter constipatur cito peridatur: opo
 ret ergo dari frigidam et spsticam medicinam
 renes confortantem et calozē extinguentem sicut
 pftanū cū aqua mirtina vel atonia cum pftilo
 loto et aqua frigida vel oleo ro. vel oisacra. demus troci
 soos cum sirupo frigido et spstico. Illustrari cum frigida
 dieta sicut lactu. potu. mēspit. pirs: fo. b. carne bedulina. et
 etiam spstica omnia danda sunt: vt oledione sic. diagaag
 tum: et similia. aut sulphu. radi. cum vino et lacte coctus bibat
 et stricticum crudum manducet: studeamus vt sudent et po
 namus cataplasma super renes de solatro: frondes vitis:
 cū oleo rosato: et similia.

De lapide in vesica. Cap. liij.

Lapis fit in vesica sicut de renibus debet mūdicā
 car: dicitur quidam si de sanguine vultus illius
 tur statim rumpitur lapis: quod probatur: quia si
 lapis in illo sanguine triduo dimittatur solutur.
 Et dicitur vedere. vñ. vel. it. trite. cuo aqua calida: vel
 vino potui dade calculos vesice frangit et vīnam potenter
 ouent. Aeposis sang. et totam pellem in latere crudo combu
 re: et in cinerem conuertē et da coctē vni in aqua calida et
 iuno stomacho: rūpiū dicit et eicit foas. b. rca in alozē et nō
 castratum oedē. pīum sanguinem dimittit. secūdm col
 ge: et sicca diligenter. partes vnam in aqua calida solue: et da
 dolenti et sanatur. Sed vt dicit Hippocrates. experimen
 tum fallax. Quis incredibilia videbatur: tamen sin illud
 oia sin rationem facienti non ops transire ad aliud. Et si sit
 septsis expertis medicaminibus non rumpatur: demus. 5.
 ij. de antidoto scorpionis: in nostro antidotario scripto.

Liber septimus

Qui adeo sit magnus ut exire non possit vrina: festines lapisdem de suo loco mouere; non enim sanabimus; nisi chirurgica incisione: et lapidem efferre: sicut ab alio. in megas togem lapidem auferre de via vrine cum argalia fatage siue aurea siue argentea facta vt subula: sed in capite plana que mittatur per virgam ad auferendum de loco suo petram. qualiter extrahatur in chirurgia apparebit si in. it. pact. ce parti cula legens. **Q**ui si calculus chirurgica sublatos cuius dabo accit et vni vno vederimus calulosi: calculus frangit et vrinam potenter educit. **S**i sit in ore vesice: oportet infirmum lacere sub pinum et pedes sursum erigere: et huc et illic mouere: vt lapsus de ore vesice moueatur.

De vlncribus vesice. Cap. lvi.

Itemus aquam et mel. se. citruli cum albu. ouis et visco se. citon. pilulum supat similiter si per argaliam mittamus cum oleo viola. et lacte mulieris vel asine: vel albu. ouis. **E**ptima faciam? cum cera alba: oleo rosato vel viola. diagan. se. maluc. et arungia vulturnis. **A**lter. **R.** cere picis butyri: et arugie asneris: plicie: podus equalis. **D**emocratius phyticus: dicit naturam se. et oiohi farina: cuius melle dora soluit apothema vesice. **A**nferius adeps vel gallinaceus solutus. **A**nferius adeps vel lana mitincta vulue mulieris per cyliere trahitace vel cataplasma fratum dolorem tollit: febres mitigat: frimum prestat: si plebotometur in initio pdest.

De diabete. Cap. lvij.

Ec passio si sit ex acumine caliditatis: demus frigidam: sicut oleum rosatum: pilulum: aquam frigidam vel diaganatum se. cuc. cucur. ana. s. j. cum oleo rosato aqua frigidam: vel spodij. s. j. et f. a. aqua frigida et sirupo rosa. in virgam mittamus oleum rosatum: cum lacte mulieris. similiter argaliam faciamus cum oleo rosa. et albume ouis. **C**onfectio valis ad calorem vesice et ardorem vrine atq; guttationes. **R.** diagan. et ginsim: portulac. se. cucu. melo. lactu. cucur. an. s. ij. fac puluerem frica cum oleo rosa. da. s. ij. vel. iij. cuc. sirupo ro. nutritia mus cum lactu. portula. cucur. ptilano: et similibus. **S**i vrine mutatio ex defecatione sit vesice. vel complexionis humiditas: demus tyriaca magnam: mitidiatum: atq; anasiam: triseram magnam: diarodon: et similia. **I**n comestionibus eorum aromate species miscantur: ynum bibant forte odoriferum. **A**ntidotum valis ad lubricam vrinam. **R.** galle ga. carabe. asarum: asidie: thuris: galan. cinamo. casti. ciperi. ro. carda. ma. et ml. piperis long. simid. spicie. coadu. pigre. podus equalis: tempera cum succo citro. da. s. ij. vel. iij. **A**liud valis sicut. **R.** m. roba. indo. s. r. kebu. emblico. papaueri albi. ana. s. x. ciperi. faune. rosp. succi liquiri. suc. hyppoquismi. ophi: thuris ma sculi: bdel. ana. s. v. fac puluerem. deinde ferrum iuda: cuius acetate et calefacta: qd in aqua extinguit: in qua fac coqui pilocara cta: quod est dulcissimum vsq; ad consumptiones. deinde coacta coquens ad spissitudinem mellis: et cum illa aqua calida species tempera: da. s. v. cum aqua vbi extractum sit ilico. **A**liud. **R.** cortice interioris icocis galline. r. s. thuris: ciperi: cupularis glandium balau. ana. s. v. nucis. s. ij. pulueriza: et cum oleo rosa. frica et da b. bere.

De stranguria. Cap. lvij.

Istranguria sit ex defecatione expulsive in vesica infundatur aqua calida: et rectus sedeat: vt colum vesice ad inferiorem tendat: precipitatur sibi et supra pectinem manum fricat: postea cotidua. **A**ccius: massi. spica. casta. cinamo. et similia odorifera sibi donentur. de cospolitis tyriaca ma. atq; anasia diuulac. et similia. balneum affuectad in quo cocta sint bec vruscus: sparagus. petro. macedo. penta. anef. ablin. bacia vrisina: spifraga: grandis solis. et accipiat de iustino vel de electuario dudis: et vngat pectinem et dorsum cum oleo nardino cap

monil. muscel. calefiat de spica squamato camomilla aneto: et sicut? **S**i Stranguria sit ex sanguine congluato vel sanguine vel pustulis: demus medicinam solidanem vulnera sicut lupi scriptum est: sedeat in aqua calida: de solutis oleis se vngat. fiat cyliere: cuius lacte mulieris et oleo viola. **S**ies apothemat: in initio basilica vena scidatur. **S**ic solatri cendi. **T**ur: calefiat in aqua calida: vbi cocta sint camo. vol. malua. et similia: et cataplasma fiat de solatro: et oleo rosa. farina codri. **S**i passio in fortitudine sit: oportet venam vicinam calcaneo plebotomari: calefiadimus cum spongia aqua calida infusa: vbi cocta sit camo. anef. et similia. **C**ylitser: virga cili la cte mulieris: aqua oidei: arungia anatis: et oleo rosato. **E**ptima de cera: oleo nardino et rosa. **Y**spoz: et malua. **S**edat in aqua calida doocotionis nasturthi aquatici: vt mitigat vesicam temperate compunat. apothema cuius crepauerit: detur ad bibendum se. me. cucur. medicetur sicut vulnera renium et apothematata: nec negligat aqua calidam vel eptima. **S**i ex lapide sit: oportet dicitur medicari. **D**icitur quidam si centum capita in aqua coquantur oleum per se cum cinimino: et de illa aqua potet et centum cap. ta maducet et oleum cum cinimino: et de illa aqua in stupa postum et semper pectinem ligatum stranguriam siue dubio soluit. **S**imiliter sapifraga et mlium siluestre in aqua coquantur et colatura bibatur: lapides frangit et vrinam educit: et maxime pueris.

De inuolutaric mingentibus in lecto Cap. lviij.

Ingentes in lecto pectur suum velle: medicetur demus vrsiacam ma. mentam et nurtam cum vrsino odorifero: et vale. rutu cocta cum vni. bibi: ra: iuuat. gland. mirta: thys: cuo potere coquantur in vino et bibantur: cum oleo mirino. **V**rsica apsi: aut ouis: aut tauri incensa detur bibere cum acetate et aqua cum domitum vadit. de terra cythelica accipiat que cum selle tauri temperatur virgam vngat: et affuectat cic tuaria calida et odorifera. **S**i bene profuerit: vesicam pisctis si uualis per octo dies luna crecente et crecescente tris glutiat et vngat bitur. **Q**ui si fenicio hoc patiturur libipo. teste non sanatur.

De exitu vmbilici et sypbac. Cap. lviij.

Sy vmbilicus vel sypbac exire: refina et alumen cum melle coquantur: et cu solis bedere super vmbilicus inducantur. **E**mplastrum ad eos quibus vmbilicus exit. **R.** cere: bituminis: sulphuris: vi. picis. ana. s. ij. confice et super vmbilicum pone. pilulum facit similiter et maxime pueris si cu pite temperetur.

De fistura sypbac. Cap. lviij.

Sy sypbac scidatur siue aliquod intestino: caput caprinum cuius pilis in aqua de coquantur: que decoctio si bibatur omnia interiora solidat. **S**i crepatur sypbac iuxta pectinem in primis pilis fortiter radantur: vnde in pinus faciat in loco secreto leuatis cruribus per. ij. dies: et fiat ei cataplasma de vitellis ouis: casto et vtrag. **C**onsolidanda et detur ad manducandum: maq; die fiat pectinem emplastrum de terrenis veribus per septem dies: hanc pilule de pills leposum cum melle vsq; ad spissitudinem decoctionis: et fiat postea de vtrag. consolidanda: bonos: duro. et verba anagiodi: post octo vero dies super crepaturam gabantem apponatur vsq; ad sanitatem. **S**imiliter poma apessi multo valent. **S**imiliter stercus leporinum cum melle mixtum in magnitudine sibe frequenter acceptis mirabili sanatione sine du bico consolidat. **Q**ui si fistula vel crepatura: vel raris pis me dicamentibus non cogluentur: oportet chirurgica coactura curantur: quous doctrina in. lxxx. capitulo chirurgica ostendam.

Constitut liber septimus practic.

mus vel scarificamus parum sanguinis extrahatur: et in alio die similiter fiat de alio pede. Salienus in epidimia: femina cui per quatuor menses ablata erant menstrua: et facta est iam multū macida et appetitum perdidit: quā cum vidi tertius diebus sanguinem in sinu prima die libam., et in secunda lib. j. in tertia, vij. s. quod cum fecerim paulo post figura rediit pueri tuer. Similiter valet menstruis calamentum agreste et domesticum cum aqua et melle coctum de si aqua da bibere. affuscaat balnearz post accipiat. 3. h. diatesseron et castorei. 3. j. cum aqua mellis: aliquado potest dari hierapig. maxime que facta est cum cinamo. all. dem? etia que vitiā pmoncantisq; maratri. Demus aposima de radicibus de absinth. et de fassoz. 3. h. olei nardi. 3. j. galb. 3. p. cū aposimate de sauna vel de aniso. Aposima valet ad mensurā puoāda. 3. h. calamēn: ticasos petro. saune. p: asij. ca medicos: camēpi. polij. ana. 5. j. maratri: anisi. apij. amicos: adēci: crenici: squinanti: cuscute. ana. 5. j. casie. aris. olo. long. genedae: baccharum lauri: reup. 6. ana. 5. j. et p. omnia in aqua coquer: et da bibere. 5. iij. Pulvis valetis similiter. R. hierap. 5. iij. absinth. turbit. an. 5. iij. semper. armo. oppopo. ferapini bellij castorei. ana. 5. j. et p. tempera cū succo apij. fac pilulas da bibere. 5. iij. cum aposimate de calamento. Mastale facia mus de calamento: genicia: alumine: myrba temperatis cum irecon. similiter absinthij. nitrum: yopum. lac sicuum oui vitellum irecon. Electuarium ad hoc valet. R. myrba nigelle. calamēn. ana. 5. h. mellei quatuor sufficit. Quod et vel in vultu interio: valet inungat cum oleo rosaceo vel irecon: ne foritudo medicē aposima generet: vel vulnera. Alefā cū: vero non minus est iuuamentum de calamento: camos mella: calamento: mellio. casta. aneto. calamēto aromatico: mēta irecon. et similibus sine simplicibus sine cōpositis: hec coquantur in aqua et spongia in aqua calcata cum ipsa. similiter per coctis in vase multo feruēdeat: vt totus fumus in tercio vultu penēret. Si ista minime pferunt: fac pēstant in nostro antidotario scriptis: qd si nō profuerit: fac sumigis ibide scriptis.

De supfluo fluxu menstruoꝝ. Cap. xvj.

Anguinis fluxum si restringere volumus: pble botomem? dicitur in supioibus: vt materia ad superiora trahatur. hec fiant si sanguis in causa fuerit: fiat scarificatio inter mamillas et cupbas illic ponamus: vt dicit Hippocrates. menstrua si velis retinere sitam maiorē mamill. apone. vel scarifice mus sub femoribus. Si cholera rubra sit in causa dāda sunt catarris et antidota que eam purgent. Si pblegma sit in causa vel cholera nigra: facimus catarrica: vel demus anti dōta sibi atrinētia: deinde redcamus ad medicinā sang. stri gentem: vt est acacia corallus gummi mirra. se. balau. porru laic. cornu cerui. bolium. cōdula mirra et similia. Vniuersa liter itidem medicandū cōstituit in fluxu sanguinis de peo: et alio in vitiā. Et hos demus: perdicēs: fastanos: et si milia. Quiliter sedeat in aqua vbi cocta sint tamaris: coire cēs granatoum: gallemirra rosa. et similia. ventosam appo namus mamillis: et erugamus sanguinem sine scarificatio ne. nastale faciamus de galla alumine: ture: gallic: equo pō dere tempera cum aceto. Troscif. valet similiter. R. balau. cōdula marine acacie. ana. 5. j. gal. fan. faune cupularum gland. boli: violarum: gummi: aluminis. ana. 5. j. et p. fac cum succo viret pastozis: et da bibere. similiter fac nastale. Pulvis valet similiter. R. cōdula marine: conu cerui. ana. 5. vj. balau. carabe coal. spodi ros. ana. 5. iij. fac puluerē et da bibere. Silphij tūris: et cū vino potū dātū valet. Hec si nō p fuerit fac hoc experimētū in sapie. 5. j. terez da potū cū vino.

De foidice matricis. Cap. xvij.

Ide de vultu pessimi humores fluant: cum cibus et in edicāis cūrentur. Si huiores sint rufi pblebo tomētur et scarificentur. Si citrini cholera rubea purgetur. Si nigri vel luidi melancolia. Si vi

scosi vel albi cum foira purgentur: et cum alio antidoto pblegma purgantibus. Galet etias hoc aposima. R. acacie lini se. balau. coal. armo: gallic: mirre: et similia. Aqua decoctiois galle humores grossos vultu desicat. Similiter aposima tamaris: multum valet. R. tere: turis: diptamūs: cinimum: nitrum: litium: tamaris: squinanti: ciperus: anēci: anēlion: abota. mirrus. hec oia valet vultu passio ni: siue composita: siue simplicia donentur: siue cataplas mētur: siue fomententur: sed diptamūs et coxer: turpis et tamaris: vtiliores sunt ad expellēdos et desicādos hu mores vultu feculentos.

De suffocatione matricis. Cap. xvij.

Hec passio Salien? inquit: vidi mulierem patientem suffocationem matricis: nec flatum nec pulsam habentem: quā cū vidisset quasi motum medicum astantium motus multos: tamen aliquantū motus in medio coepisset: qd certifi care volentes lanam rasilissam carpinatam accepimus: et eam naribus applicauerit: de cuius motu eam viderē certificati sunt: quia flatum pbebat: et animal flatum habens vultu. Prima medicina pbe motbo est machnada: fricem? manus et pedes illi? muliera cū dāpnulio: aris? aplice? mus res abominabiles odores habentes: sicut castorei gal bati. piculam: lanam combustam: lēpiniū accenium et extrin ctum: sumi pilozum: vel quod melius est: oleū petro. et xru susinodi inferius fumigetur cū odoriferis fumigationib: sicut ligno aloes mulco: costo: oleo odorifera ponam? in vultu ad: sicut irecon: mulco. camomil. nardi. vt sperma traba tur ad inferiora: ventosas ponamus in pectine vel in inguinē ne vngamus vultum cum oleis odoriferis interius et exte rius: demus de diacimino cum succo apij calamenti: strupij hierapigram cum succo absinthij demus. 5. h. de agarico cū vino odorifero. lauemus vultum de absinthio: animum. camomil. saniculo: aneto: calamento. Sed quia hec passio gra uissima est: et dure sunt eius cause: videlicet retentio spermatis et ablatio menstruum: quos iam famus ascendit ad duas pbgmas quod est consuetud. cum gula: et gula cū mstrumē cum vocia. vnde hec passio fit cum sinopij: medicetur sicut in illa passioe dicitur. Si cū hec passio fit et ablatione men struorum: demus parum de diamarte: caueant ad ozimelle. quia vultu neruosa est et oximē neruis neco et accēsi similit er. Et si vultu erga aliquod vultus distoquetur vel surius vel inferius: medicetur sicut in tractatu de sinopij dicitur. Et si hec passio sepiissime cōtingat: demus de diafermaton 5. h. et p. de diambra: de resedener: quia multum valet his passioibus. Item confectio valēs ad suffocationem matricis. R. succi iulquiamij. 5. h. et p. castorei piperis alb. cōti myr rpe opij. ana. 5. j. et p. tēpera cū vino dul. et da bibere. Vtiliter se. vultu inflationem flatum iuuat.

De ventositatē vultu. Cap. xvij.

Entositas vultu et inflatio si sit ex copiosis ne frigidat: uretur cum cinimo: aneto: betonica: myrba: vngano: ciper: et his similib: demus quotidie triseri magna et vino vel succo beto nice: vel decoctione galan. Pulvis valēs ad hoc R. sedoara: deronici: betonice: apij. ana. 5. j. castorei. 5. j. ameo. 5. iij. succari. 5. x. fac puluerem. Resechebē nete omnem matricum ventositatem extirpat. Danda sunt omnia confortatiua: vt galla: lignum aloes pica et similia. Et si hec passio sit et abosiu: succurrat hoc medicinē ex pto. R. iuccum diptami: siue puluerē: da febriē cū aqua calida: non febienti cum vino: etur motum eiat. Sed si volumus qd mater cum puero libretur antē puer sit penis vultu abozus: lac canium cum vino demus: et melle equali mensura: liberabitur. Sed si hec passio sit et sanguine octa vultum oppilante: demus troscif. 3. h. iic. quos sēpimus in passione renum: quō experti sunt ad coagulationem sanguinē

Ziber octauus

ypibungz sit. similiter oleum petro. operatur z ceterius. Ites
 si fit propter parturienti duricem: medicetur sicut in pri
 ma p. actie particula bitimus: cum de custodia sanitatis of
 finis. Si enim ventositas vultu z inflatio sit propter aus
 eius condusionem: vngatur cum fambucel. bapnif. ireleon
 z bis similibz. abortanum: cipens myrba. hec omnia vultu
 clausam aperunt siue bibantur: siue suffumigentur: siue ca
 taplastantur.

De apostemate vultus. Lapi. xx.

Apostema sit in vultu: perquirendum est vn
 de sit: quia si sit ex calore basilica vel mediana
 est incidenda: z hoc fm virtute pa. Galien⁹ mu
 lieres in vultu habentes apostemata venape
 dum oportet minuere: melius enim iuuat q^o si
 in alio loco fiat. Item dicitur: passionibus vultus
 nocet super manum minuere: menstrua enim costringit: tra
 ctus sanguinis ad superiora corporis fit. Si mulier est for
 tis auferatur bis in die sanguis: si debilis semel: post banda
 est medicina que in acuto apostemate valet sicut succus so
 latri cum castasitu. manna: mel. rosa. z similia. Cataplaste
 tur in p^oinis cum repugnantibus caloi membra illius: et
 cum confortatiuis sicut portula. solatro temperuua: psilio:
 arnogo. endi. oleo rosaceo: z similibz. post dissolutiua pona
 mus: sicut enduiam: caules: enduiam: se. lini: malua:
 fenugre. arungiam anseris: galline: mellio. albu. ouit: z si
 milia. de omnibus siue simplicibus: siue compositis fiat ca
 taplastina vel nasale. Diacordides dicit. spica nardi cocta in
 aqua valet si in ea sedeat mulier. Nasale pauli valet ad cali
 dam vultum z duricem suam z inlationem et inuersatio
 nem ac ventositatem. R. arungie poci. medulle vituli. ana.
 5. vii. croci: arugie galline. ana. 5. lii. masticis mellis. ana. 5. ij.
 yfopi. 5. ij. z f. tempera cum lacte mulieris et oleo rosaceo.

Si apostema sit frigidum: cum dissolutiuis est medicandum
 sicut fenugreco: melliloto: femine lini: menta: saniculo: z simi
 libz. z epithima faciamus. z nasale de eisdem. similiter de
 mus apostema de radicibz ad bibendum: z de squinanto: qz
 squinantum apostema vultus destruit. pilulas de serapino: z
 balnea affuscant: epithimata banda sunt. similiter cibaria
 leuia z grossos humores non generantia. interdum demus
 5. j. foxye: vel 5. j. z f. effatell. quia multum valet cum apoz
 mate squinanti: z si certificemur in apostemate collectam
 esse saniem: primo banda sunt ipsa. cataplastmata matura
 tua z aperitiua sicut ex fenugreco: femine lini: farina triticis:
 sicubz simo palubino coctis. Si creperit apostema z sanies
 in yescia effluat: lac octur asinum: z capinum: se. cucu. me
 lo. clystersemus in vultu cum ptisano z melle. Defectio vn
 guenti vel nasalis. R. arungiam anseris: galline: vituli: ces
 re. ana. 5. r. vitelli oui ass. 5. v. bdellij: myrba. ana. 5. j. z f. cro
 ci. iref. ana. 5. j. nardil. quantum sufficit.

De cancro matricis. Lapi. xxj.

Passio si non amittitur in principio cadit mu
 lier in hydropisim: qz ex cholera nigra fit: succur
 rendum est igitur in primis vel causa morbi auste
 ratur cum medicis cholera nigra purgantibus
 in antidotario scriptis: z cum cataplastmatibz in ter
 tia particula scriptis: caueant ad omnibus choleram nigram
 generantibus z grossam ventositatem facientibus. in omni
 bus eorum medicaminibus: steracus caninum z columbinus
 ponantur: quia omnem duricem dissoluit.

De apostemate melancholico matricis. Lapi. xxij.

Apostema melancholicu matricis: si in carni mu
 retur: difficile curaf: qz nec dieta: nec pharma
 cia: nec chirurgij medif. Sed qz ipsa patien
 tia bene passione est longu z desiderat moia
 et fugit mois ab eis: marie fit ex melancholia

de cholera nigra adusta: z vita eorum est misera: purgantur
 cum supradictis strupis melancholiam purgantibus in anti
 dotario scriptis: atqz qz dieta maior pars est medicina: cum
 dictis ergo bonum sanguinem generantibus dicentur: et
 cum vino albo. Squinantum multum valet omnibus vultis
 apostematibus. Sac vngutum hoc. R. aluminis casti. vitis
 siluaticae nitri podus equalis: z cataplastina impone: fiat effi
 ad omnem passionem tam in matrice qz in toto corpore: post
 ea impone succu solatri cum adipis asinerio equali p^oderre.
 Item rasani tempera cum melle z superpone. Si cancer me
 lancholicus sit et mestrus sanguine est incurabilis: tamen
 sicut dicimus curetur. a cotu sibi mulier caueat: qz si conce
 perit in secundo vel tertio mense perbit nisi purgatus liberor
 tur: z postqz sanata est si conceperit parum comedat z bibat
 quoad tempus pariendi venerit: sed si maximus fit appeti
 tus comendendi vel bibendi: pblebotometur in quinto vel ses
 to mense.

De separatione matricis. Lapi. xxij.

Passione que vocatur separatio: dicitur esse de
 diamante: refecdenete: vte effaciliu v^o foyra.
 Sed si bene passio mutetur in hydropisim: cure
 tur cum medicina hydropisim: vnanur quos
 apostemate staphyragie: p^oretri: balsamite: et
 bis similibus. confortetur appetitus eam cum
 nardil. costil. z bis similibus. tumo: mamillari curetur sicut
 in sequentibus dicemus.

De coelusione matricis. Lapi. xxij.

Coelusione matricis: vel phlegmon curetur ad aper
 riantibus z dissolutiuis sicut est anctis: anctis
 leon: olei amygd. sambuci: abio: z similia. facit
 da sunt epithimata iam dicta: atqz ad maturand
 tem peruenire: detur lac asinum vel capisidil
 si post dissolutionem sanico oleo vultu in gressu coduatur
 z inueterata: inunge cum oleo amygd. z cum arungis
 supradictis.

De emtroxydibus eiusde. Lapi. xxv.

Doroxydes i vultu curetur cum antidotis: oleis
 vnguentis alijsqz medicaminibz in passioibz ma
 tris iam dictis: dandi est melle: refecdenete
 effatell. qz ad coe de foyra: z similibz sit vultu
 ea ex coe p^oessione post findatur: fumigetur cum
 apostemate hyppoquifil. balau. z vultu modu. vn
 gatur cum oleo mirtino z rosa. abluatur vultu cum aqua vbi co
 cta sint mirta balau. lentes mudate cortices melleis gra.

De vulnere matricis. Lapi. xxvj.

Mulieres patientes vulnera in vultu mundificent: z
 caloi extingantur: doloqz mitigaretur sicut cum fice. lo
 latri: arnogo. oleo rosaceo cum albu. oui. lacte mu
 lieris sic. portu. z similibz. sedeanit in aqua vbi co
 cta sint mirta: fenugre. ro. balau. lentes: coctores
 malos: granato. z similia. nutriamus cum cucu. portu. z simi
 libz. Si vene sint corose: demz sanguis. daco. myrba: qz
 boldi: croci: aristol. long. de quibus omnibus clyster factu
 mus: vel nasale. similiter valet litia: acatia: vno nasale fiat.
 ynde Dia. dicit. fenugre. cz arugia anseris valet ad purgand
 nem matricis. valet z lac sicu vel asinum cum oui vitellu in
 de faciamus nasale.

De exitu vultus. Lapi. xxvj.

Si vultus de loco suo exierit: medicanda est cum stipitico
 vel nuc. cipressi: galla. hyppoquifil. balau. lito. acana.
 z bis similibz: vel fumigenf: vel in ea ponantur:

deant in aqua vbi cocta sint stiptica: epithima cum oleo ro. mirtino: comedetur obstricta vt reponat in interiora: deinde de factamus puluerem de stipticis rebus et supponamus: sternutationem faciamus: quia aliquando reducte vuluam in interiora. **D**ialcozides dicit: merda bouina valet ad vuluam egressam: si inde fumigetur mulier: prodest eadem medicina: nae quo ano eurenti pofuit. **Z**ostura vnde medicaminibus in fyncopi dicitur curretur.

De sterilitate.
Capitulum. cxviii.

Sterilitas fit ex mala complexionem ppter maiores humores purgetur: nihil ad hoc vtilius q̄ r̄p̄ōd. nostrum et hierapij. et margariton: hec autem dabis cum menstrua proxime ventura noueris. **S**i tamen non cōcipit propter frigiditatem matricis: q̄d scitur quādo menstrua sunt retenta: dicta fuerit frigida: pinguis: humida: matricis stypoi fm lūdos et cura: et ablato concupiscente venieris: huic conueniunt labor et ca. fomenta et sint de aromantibus: nihil aīr vtilius q̄ castorei si fibi doretur et redolentia femina ficut anisum: cimi num: pulegium: r̄p̄m̄. Antidotū ad hoc valet. **R̄. epl. euz fobiti: piperis: petro. dancifaco puluere da. 5. ij.** hoc ventrē dedit: matricē calefacit: menstrua purgat. **S**i fella sedatē perfoata et fumum suscipiat: aut in qua cocta sint arbuta farruta: cōperis: acorus: et r̄. redolentia: cataplasmetur p̄p̄t̄m̄ eius et vmbilico. **S**uppositiōis oīi vltimē apponatur: fies illud quod fit de murta: ruta: galbano et castoreo: sp̄itus tamē fomenta cum aqua maritima et post fomentū cum domo bace appone medicamen. **S**i autem sterilitas fit ex calore n̄i mio: q̄d significat paruitas menstruū cum dolore et r̄ens vlcere pudendōz et calore totius corporis: dabis q̄ medioz erit humectant et refrigerant vt lactuca: malua: bliti: pozulalace: atriplicea. **S**i v̄o propter humores fuerit: q̄d significatur: q̄ humectant in coitu: menstrua sunt tenuia et multa et vbi sicca fiat dicitur: lupetosa: membra laborent et fricētur: fumant vomitū: obis sicca vtantur: os matricis cōfote: tur ficut cū ca. ap̄osimate lentis: mirt: ro. balua. cimarum: r̄b̄m̄: et galle: matricē ep̄stete ficolice: r̄traria fiant: ficut balnea: vnguentū: humidū obī: vinum etiā temperatū et pau cum fit. **S**i autē ex humoribus non fit conceptio: purgetur cum r̄p̄ōd. nostrum et pigra: dabilz: superius antidotum con r̄raris in quo m̄itur euzofibi: piper et similia. **S**i ablato fit propter m̄iculum ex mala cōplexione frigida spermatis temperatur cum calidis antidotis: obis et medicaminibus. **S**i fit ex mala complexionem calida: similitur ad temperie res ducatur cum frigidis et humidis et phlebotomia t̄conno die tis conuenientibus cōm̄iceantur efflante purgatione. **M̄i** si v̄tostitas prohibet conceptionē: bis certificabitur: infra m̄ies habet circa matricē: bis ergo cibus minuatur p̄mo: dabis quoqz animum: cimini: r̄uram: anetum: se. maritima: et similia: butyrum: oleum et mel: vel foforibus vt arpanasia: calamento: pulegio: camo. in vulua mittatur terebēntina: nitrum: ficus sicca: castafitu. elacterum et picula. **S**i autē matricis os sit apertum: dicta fit stiptica: fomenta et medicamē ta ficut conices: granati et lentis: r̄. dīd: rubi: mirtus et gale le. **S**i autēz totoqueat matricē curretur. **R̄. hebut. ind. culcu te. ana. 5. j. cassiel. 5. r̄. ro. mastic. p̄re. croci. ah. 5. ij. carice. 5. ij. cardamo. 5. j. sambuci. 5. ij. fac puluerem: temperentur cum 3. iij. mellis: quarta pars pulueris m̄ficatur cum. 3. j. alumi nis quadratē: ex bis accipe. 3. β. r̄de quarto in quartū diem ad balneum fumigūi faciat de sexta parte quadrantis: vel 3. j. rediens ad modum auilane cum vino vel ca. et tunc sup pone in vulua frustum lane in melle extinctum et pauco p̄o retro cum mellelino vsqz ad horam coeundi: prodest quoqz trifiera magna.**

De his qui coire non possunt.
Capitulum. cxix.

Sunt quidam qui maleficijs impediti cum v̄p̄o ribus suis coire non possunt: de quozum iustitia gio librum nostrum nolimus denudare: q̄ me dicamē (nisi fallo) sanctissimū est. **I**gitur si cui cōtigerit speret in deo: et ipse dabit benignitatē. **S**ed q̄ maleficijs sunt multitudine: opo: set vt de eis dissipemus. **D**alefiozū quedam de animatibz sunt vt de r̄thulicis galiozū qui suppositi in lecto cum ipsius sanguine effusum ne coeāt lecto iacēt. **Q**ues dam de catactēbz: scriptis de sanguine vespertilioz. **Q**ues dam v̄o de inanimatis sicut si nux vel glans separatur: quo rum medietas ab vna parte ponatur: et alia ab alia: qua sponfus et sponsa pergere debent. **S**ūt et alia que de gra nis fabarum cōficiuntur: que nec aqua calida mollicītur: nec igne coquuntur: quod maleficiū est pessimum: si iij. illa rum vel in lecto: vel in via: vel supra ostium vel infra ponantur. **S**unt et alia que sunt metallica sicut sunt que sunt ex ferro vel plumbo. **E**t quia sicut ex acu cum qua motui vel mortue suuntur. **S**ed quia hec sunt diabolica et maxime sunt mulieribus: aliquando diuinis: aliquando humanis ap p̄lis curantur. **I**tem si sponfus et sponsa maleficijs supra dictis conturbentur: fatius est de bis dicere q̄ filere: quia si non succurrantur separantur et sic deiciuntur: et hoc ma leficium eperentes nō solum in proximis: sed etiam in crea torem peccare videntur. **S**i enim maleficiū recte extirpare velimus: videndū est si supradictus maleficium fit super le ctum et auserat. **S**ed si aucto illius maleficii in die auserat: et in nocte ponatur: vel coeatur: aliam domum acquirat spon fus et sponsa ibiqz iaceat. **S**i caractēbz non diligenti quod cognoscitur: quia sponfus et sponsa non diligunt se admira cem: queratur si supra litem olivē infra sint: et si quid inuē niatur deferatur ad sacerdotem: sed si que inferius ponuntur non faciant. **S**i nux vel glans sit causa v̄ltus maleficii: ac cipiat quilibet nucem vel glandem: separentqz eam: cumqz vna medietate spargat vir ex vna parte aliam: vie vel illius per quam venerunt: et ibi ponat medietatem suam: mulier v̄o et alia parte aliam ponat partem nucis: testa non extra cta: et postea testa nux reintegretur: et sic seruetur per septē dies: hoc facto coeant. **S**i autem propter fabas: magis diu ms q̄ humanis curari possunt. **S**i fit propter acus mortuo rum: q̄ran maleficiā in culatra vel puluina: si nō inuenit tur: alia domo et lecto cubet. **S**i canis masculi nigri domū asperfus domū purgat: et efficit ne v̄ltis maleficiū domū in se ratur. **E**anino sanguine domū parietes aspergere: ab omni ma leficio liberat. **S**ei alcutus p̄m̄ et maxime sanguinis si s̄p̄o fus et sponsa secum habuerint in parafide iuniperi et eant domitū et ponatur supra carbonēs v̄tuo: vt inde fumigen tur: omnia supradicta maleficia euancunt. **S**imiliter si ar gentum viuū accipiatur et in calamo cum cera cooperto ne scēbent sponfus et sponsa lecto ponatur: nullum maleficiū eis obest. **S**ed si peccatis imminētibus: predicta non profic r̄nt: accedat ad sacerdotem vel ep̄iscopū et confiteatur: et si nullum remediū inuenitur facta confessione: capoz et in pa gnis domini accepto sponfus et sponsa bent inter se: obula p̄nt: et accepta benedictione ab ep̄scopo vel sacerdote: debet sibi ep̄scopus vel sacerdos punceverum prop̄etia in v̄n tur scriptum: **E**lor domini super aquas et. deinde cum que rint domum a copulatione per tres dies et noctes abhincat postea rem agant. **I**dem coeant: et sic omnis diabolica actio destruetur.

De regimine pregnantium.
Capitulum. cxx.

Ziber octauus

Debet ergo vt de bieta mulierū pregnātiū
disputemus: cauendū est em̄ vt non ad memo-
riam reducant cibari a rebus q̄ inueniri nō possunt:
ne forte desideranti et non inuenienti cau-
la fiat abortiendi: et si desiderant id qd̄ nuerni
potest: festinanter ei acquiratur et tribuatur. Regan̄ autē
extrinsecus pregnantis cum rebus stomachū confortantib⁹
sicut oleo nardū: mastice: absin. z odoiferis cataplasmatib⁹
bus maxime in principio cōceptus: et si habet appetitū in cō-
uenientium ciborū: inuigatur exercitium moderatū: odoif-
ferum vinum bibat: diēta sit temperata: post cibum accipiat
succum malo: ugranato: cum: citronia: pira siluestria: si lutum
vel carbones quæserint: dentur cicera z fabe affate: epithi-
mata z cataplasmata stomacho sunt apponenda. Si humo-
res sint furiosi z pectus grauauerint: oportet pharaciā
dari postq̄ fetus quattuor mēses cōpleuerit z vsq̄ ad septi-
mum peruenierit: hoc em̄ est mēsis inter tempora cōcipien-
di fetus in im̄ formati z perfecte ligati in vulua: tūc medicus
in medicina danda non sit temerarius: quam nisi vl̄ leuem z
securam oporret dari. Si grauitate de ventositate patiant̄
oporret festinanter expellere ventositate: da puluere: supra
scriptum in quo mittunt deronia. R̄. sedoa. beron. se. aph:
añ. 5. ij. casto. 5. j. ameos. 5. ij. z ucare. 5. r. r. e. puluerē: da. 5. j.
Vuluis pregnantibus conueniens: stomachū propter con-
sistat: ventositatē expellit z malum desiderū amputat. R̄.
cimini: carui: aph: añ. 5. ij. ameos: thuris: mēte: silastri: añ. 5.
j. z β. sedoa. acoti. añ. 5. ij. granū: malo: ugra. 5. j. fac pulue-
rem z da. 5. ij. Antidotū valēs ad dolōe matricis z ventosita-
tem z stomachi grauitate: aufert em̄ abosum. R̄. sem. aph
maratri: ameos: z m̄ziberis. añ. 5. ij. mastice: gario. cardamo.
affari. añ. 5. j. z β. casto. cinamo. sedoa. beron. acoti. añ. 5. ij. z u-
cari. 3. vj. puluerē mulieri da. 5. j. cum vino. Cum appropin-
quat partus nutritur assidue: fac balneari ei vnḡe molib⁹
oleis: nutritur nutritis molibus. Si infasatio pedum su-
peruenierit: vngatur oleo ro. oleo nardino z aceto: si rigent
tur cura cum aqua z aceto: postea epimolea cū aceto tem-
perata est superponenda: pedes fumigant cum asposimate
de caulibus z abno. p̄lebotomia non fiat nisi quinto vel ses-
timo mēse sicut in custodia sanitatis dīsimus.

De abortiuo. Capitulū. xxxj.

Causa abortiendi sit extrinsecus: curabitur cu-
roditis causis quibus efficitur. Si sit intrinsecus
z sit propter humiditatē coadunatā in ore stoma-
chi vulue: z ob hoc lubricat z exit foras: in dre an-
totum corpus pleni sit humoibus: deinde euas-
cuetur cum his que purgant p̄legma vt cum hierapig. tur-
bit: colouintid. sale naptico. De cōpositis dentur pilule
de hierapi. hiera. s̄. prius tamen dabis asosima de
radicibus cum sambucl. z amygd. Dabis etiam hoc. R̄. fe-
nugre. tribul: anisi: seminis aph: maratri: añ. 5. r. ameos. 5. v.
coctis cum quattuor libris aque vsq̄ ad. ij. z dabis pilulas
de serapino tribus vicibus. 5. j. z tyriaca ma. Exysterē desic-
cans humiditatē p̄samat valet ad ventositatē vulue: em̄
dat eam. R̄. colouintid. pomū. ij. recēs caua: z abiectis que
in eo fiant impleatur idroleon. oleo lilium: et obturetur
foianem cum pasta z cum eadem quā abstulisti partem z in
carbone postū: bulliat bis vel ter: deinde coletur z distilleri-
setur. Et etiā fiat distyler cum sambucl. aror. z postea cum
suo m̄ste et aqua in qua decoctus sint galles: balauit. et gal-
lia. Blud. R̄. olei balsami. 5. ij. casto. tyri. añ. añ. 5. j. z β. oppo-
ponā. 5. j. z β. sedoa. betonice. añ. 5. ij. temperetur cum bals-
samo z tyriaca: da in modum auellane tendendum in vulua:
z da ex eo. 5. β. potui quinq̄ diebus continuis: hoc em̄ cōfor-
tat ferum z abosum prohibet z adiuuat etiam ad cōspicien-
dum. Si vō sit abosus ex v̄tositatē dabis hunc puluerem.
R̄. anisi: aph: ameos: maratri: oigan: calamit: experimē
tē: sedoa. cimini: fac puluerem da. 5. j. z β. cum odoifero vt
no: abisq̄ illi de diatefferon: z diafatiō. Vuluis. R̄. aph:

cimini. affi: pondus. j. sinziberis: galange: pondus. 5. casto.
quadrantē: succari tantū oia da. 5. h. cum odoifero vino.
Electuarium. R̄. sedoa. betonice: caria. carie: gar. ameos
aph: sinziberis: galange. añ. 5. ij. cim. 5. vj. casto. 5. j. m. ellis
quantum sufficit. Et si abosus sit ex debilitate retentive in
matrice dabis cariatum ad p̄sina: sp̄is z cyperi equali
pondere: da. 5. j. z β. cum vino odoifero thiptico.

De laborantibus in partu. Cap. xxxij.

Debet igitur si videris mulierē in partu labo-
rantem vt precipiamus eā balneari in aqua vbi
cocta sint fenugre. malue: se. lini: codicum mīda-
tum. vngamus cocas: z ventris inferioris humi-
dis z dissolutiuis epithimatis: fricas: late-
ra z femora oleis dissolutiuis: dem̄ op̄s acariā ad bibendū:
accipiamus capillos ve. mentē: abstinē: de quibus supra
re factō detur. 5. j. cum vino: stenuationē facimus ad tyru-
re: ambulet in loca desidia: fustiat: deinde. 5. j. septami de-
tur cum aqua fenugre. Hīdus hīridis cum aqua cocas:
colatus z bibitus: vel asposima fenugre. cum melle prodest
diamargariton bibitū: mīrum: serapinus cum aqua cicena
vel fascolis z muscelino prodest.

De retentione secundine. Cap. xxxij.

Debet iam peperit si secundina nō exierit: in ea
expellenda oportet fistulam cum steruatioe
tenendo os vt nara: cinerē q̄ in infusum aqua z
post colatum cum. 5. j. fac. malue pulueris: do-
mus ad bibendū: z post vomere faciamus. Simi-
liter crocum pulueris: atq̄ oemus cum aqua calida z vomere
cogatur. Item valent ad emittendū sanguine post partum
remanētē z secundina fumigationes oculorū: in infas-
to: sum: vel de vngulis equorum: vel de sterco canino fluo
cum cicuta vel sinapi. fiat sternutatio cum vellebo: alio vel
nigro. bandum est asposima ciceris nigri: saune z fenugre.
cum. 5. j. galba. fumigetur cū myrba z abno. Antidotū
ad duriciem partus qd̄ saluē ad motum scorpionis z ara-
nee valere dicit. R̄. piperis al. grana. rrr. myrba: casto. lico.
añ. 5. j. z β. fac puluerem: tempera cum vino da bibere. 5. j.
aqua decoctionis calamit. Si sanguis post partū nō exie-
rit: medicemus cū medicina mēstrua pro ualde. De partu
rientis z infantis custodia in prima parte practicē sufficien-
ter disputauimus.

De apostemate in mamillis z cura. Capitulū. xxxij.

Apostema mamillari sit ex sanguine vel cho-
lera: si os galles cū oleo ro. pistatus desuper est
ponendus: vel fabe cum albu mine oio pilatē
vel cum succo solatri: mem̄tē: vel bolium cum
succo condradi: vel oleo ro. ouum integrū cum
fleo ro. non lantum mamillos tumentes: sed etiā
omnes duricies dissoluit. Si sit ex frigiditate: micā panis
superponamus cum aph: fronde: vel sterco bouis: vel fenugre.
cum mellis. si mel. vel croci cum lacte mulieris. Si ou-
rum sit apostema: feces aceti superponas z feces ferramū-
tozum molendini. Si ex coagulatione lactis: se. lini et len-
tes sarfoatas z cum oleo ro. pistatas superponas: z crocum
superponam⁹. oua cum corticibus suis trita et superposita
valent: cininum temperatū cum melle z radice caulium: mē-
ta: farina fabarum: de omnia apostemata dissoluant et lac-
constringunt. similiter fal facit z fabe. Item oportet in bibē-
canda lacte vne extrahendo laborare.

De fetore acellarum. Cap. xxxij.

Multi patiuntur fetorem acellarum ex calore: vel
motu: vnde humores significantur esse putridi:

conuenit ergo corpus purgari: deinde litargirus accipiamus temperatum cum zoca aqua q̄ apponamus. Item alumē s̄ u m̄ yrrha: sive zoca. quocūq; bodū cum aqua temperet: et locus ille inungatur adiutur. Aliter. R. litargiri. s. h. alu minis. s. j. ro. m̄ iure. añ. c̄. x. f. puluerem: tēpera cum aqua z̄ vngē. idē facit mirta sicca.

De fistula in mamillis et cancro. Cap. xxxvj.

Fistulle fistulam vel cancrū patiuntur: sic cancrū r̄ntur: sicut capinum cum melle temperatū interfectū. cinis de capite canis aspersus fistulam interfectū et cancrū z̄ omnē spurciā auferit: solū caput mamillarū cum balsamo vnicū dolozem auferit. Hippo. fel et butyrum misce et superpone: cancrū et fistulam mamillarū auferit. Item socas nō dicit sic. berbe neptie impositus: vel ipsa herba trita et imposita cancrum mamillarū misce sanat. Item radix rarisifica vel adusa valet ad omne cancrum. Item ad farinam mamillarū vel alium membri vermes de nucē puluerisatos superpone. certū est. Solia oliuari p̄sita cum melle farinam et cancrum z̄ formicā vnicūq; interfectū superposita. boni m̄ sterus combustū vlcera cancrota et insanabilia spargit eo pio magno remedio vteris: q̄ melius est appellatur dōm̄ nic. Si capita mamillarū ceciderint vel cancrota sint: medicetur cum oleo fraginē vel iuniperi.

De magnitudine mamillarum. Capitulū. xxxvij.

Fistulle alicuius viri crescant vltra modū vtraque coitū: vt medicēte sicut in c̄purgis dicitur sumus. Sed si puellaz̄ mamille crescant modū: vna cum vmbilico maris et accū: c̄. c̄. tempore r̄ntur: et super vbera cataplasmatū nō sinit ea magnificari. Sed si lac ad nutriendū pueris nō sufficit: pro uocetur sicut in p̄ma practice particula de custodia sanitas dicitur.

De cura sciatice passionis. Capitulū. xxxviij.

Sciatice si ex calidis certificetur esse hu. vena m̄ nuatur de calcaneo q̄ sop̄bena vocatur. Si passio sit in vtraq; parte p̄blebotentur vtraq; vena. Sciatice. dicit: aliq̄d valet bec p̄blebotomia vt vna die infirmus euadit: aliq̄d vno cr̄o vena in mē die d̄. bacilio p̄blebotomanda in parte infirma. hoc maxime fiat in initio si nō aduēnt tēpus: virtus: etas: regio: et cōsuetudo: post dāda est p̄barmacā c̄o. rubet purgā. similit̄ ter c̄p̄sere faciamus: nutriam̄ cum vbera calidē c̄p̄ringue te. sepe balneetur in aqua dulci. demus pillulas de aloca misce: vngamus cum frigidis ep̄itimatibus: demus etiam dyamartē: vel purgem⁹ cum myrroba. citri. apozimate et cū h. j. s. turbūt. et s. j. hermod. q̄ d̄ ita fiat. R. corticis: myrroba. citri. s. h. ab̄ntip. s. j. viola. s. h. ponantur in aqua feruētē p̄ die lib. j. et f. z̄ maneat ibi die ac nocte vase cooperto mane calefac et cum manibus sicca adde pul. turbūt hoc modo et bibat et nō comedat patēis v̄s ad vesperum. Dyamartē dolozem omnīū membriū remouens. R. hermoda. māne vicia. añ. s. diagridij. s. v. myrroba. citri. kebul. indo: us: em̄ bli. cufute. añ. s. iij. marati: c̄. m̄. c̄. d̄. ḡ. f. p̄. ice. añ. s. j. mellis vel sirupi q̄. Imel autē postq̄ depumātū fuerit coquat cū tāndē aque in qua cocta sint puma vno. et similia: puluis sit autēq; temperetur frictetur cum oleo ro. z̄. Si dolo: sit cūz infusitōe fabe farina cocta cū aqua z̄ adipe p̄o cataplasmate. radix vliorū cū aceto cocta. p̄dest. Si aut dolo: sit in lerabilis appone oph̄ p̄dēt. j. croci dupli: tempera cum lacte Vaccino vel capino: vel mica panis cū oleo ro. et vngē de super pone malū z̄ bletam vel lactū vel nūm cū lacte tritum et admixto ceroto vel oleo. Aliud. R. farine fabe. z̄. iij. vitella ouis. añ. v. croci. s. j. oleo ro. z̄. iij. cera soluta in hoc oleo

ad ignem misceatur in mortario: p̄dest et ad geniculum dolozem z̄ pedū inflationem z̄ calozē et epidia cataplasme. Si sciatice sit de frigidis humoibus z̄ viciosis: dem⁹ p̄barmaciam suauiter malos c̄pimos purgantē frictū pillulas de hermod. de tapia: de fetida: vel cum pillulis de stomachicō t̄p̄co. et similia frigidos z̄ vicosos humores purgantia. c̄p̄ sterizemus cū centaurea: sc. lini: fenugr. et similib⁹ nutriamus cum c̄bis bonos c̄pimos generantibus: caueant a pleitudine cibi et potus: maxime si grossi sint ad digerendum duri: cautiſſime vitent coctum: et maxime post abum cum purgabit dysterit pharmacā balneo: z̄ cū coq; mundificatum de materia morbī interioris cognoueris: redeundū est ad ep̄itimatia vel cataplasmata q̄ alicui membro supponēda sunt: vnde membris perpendicularē esse calefactū esse vel grossā materia de ipso dissoluenda: oportet p̄cessisse purgationē cum p̄blebotomia vel p̄barmacā totius corporis: certificato corpore: mundificato et passione remanētē in vno solo membro: p̄pter humores in oleo clausos: si materia illa qua non fuerit que eos alidē effluere augmentauerit: tāc tantū supponat ep̄itimatia z̄ alia: sed si corpus pleniū sit humoibus oportet hoc fortiter caueant: quia potius vno reo ad infirmum membriū trahuntur q̄ dissoluunt. Sciatice passio si inueterauerit vena oportet incidī et post incēdī et multum profuit. Item circa locū infirmū ponatur merda bouina z̄ valet: dāda est infirmo medicina calida z̄ disto luttia vt tyriaca: p̄blonitū: socrugene: z̄ diatrion: piperon et similia. fumigemus cum aqua calida vbi calamitū: origanum: camo. anetum: mellilotū: sanisus: frondes lauri et similia sint cocta. Ep̄itima Johān. damasceni valet sciatice podagricis de frigiditate. R. coluquintid. s. lxxv. cufosij. s. lxxv. lactis t̄p̄mali. s. lxxv. omnia terantur: et in quinq; libris aque ponantur per tridū: et in quarto die libis vnam olei veteris mitte et suauiter coque donec duae partes aque remaneant: deinde cola et mitte ad focū coquens quousq; solum remaneat oleum: postea pone. s. iij. cere qua liquēfacta mitte cufosium bene p̄sātū et lac t̄p̄mali: fortiter te m̄ per: deinde infirma loca vngē: sic calenzē z̄ pedum plantis. Si fortius operari volueris: da infirmo. s. de serapino z̄ mane vngē. Suppositio vbi deponis p̄blegma viscosum valet ad dolozem doli z̄ colicā passionē de frigiditate. R. cera pini. s. h. bdellij: sarcocole: coluquintid. scamo. nitri: liti: felis tauri: myrrh. añ. s. ij. tempera cum melle cocto: fac pillulas in modū glādis: pone. j. et postq̄ exierit aliam pone v̄s ad. ij. fac similit̄. Stomachicō valet ad dolo: artetic mē b̄ta frigida calefacta: similit̄ vesi cum et renēs: dura apostemata destruit. R. si sumel. caulū. añ. z̄. j. stozacis. z̄. iij. coque suauiter vt dissoluatur stozachia et calidū ep̄itima: v̄s tota tem c̄ho destruit in membris adunata: p̄sicos grossos digerit et dissoluit: membra frigida calefacit. grossissima sunt ceterum: damniū. castorei. sambucei. cicutē: anetū. p̄rē. balsamū z̄ similia. Si quis vult fortius ad dissoluendū v̄s totatē: et expellendū. coque p̄rē in quocūq; bono v̄s lucro casto. anacard. cufos. citri. stozachij. coeli: calamei: serapini: et similia. quantitas bonum ponendū cum in hoc oleo. s. j. et. neq; facienda fuit ea frequenter. cauda sicut nisi post mundificationes interioris coquens: ne passio p̄soretur vel augmentetur. Sed si ex sola sit frigiditate vel induca ventositate in membris sine materia vnde beceptimiam tā ibi imposita. Illule valentes ad artetic dolo: et v̄ moibus frigidis z̄ grossis: ad sciaticos z̄ podagricos dolo res: et ventositate neruū. R. armo. serapini: bdellij: op̄ popona. aloca: sarcocole: asse: cicutē: anisij: apij: añ. s. j. coluquintid. s. h. turbūt. s. iij. scamo. acoz. añ. s. h. tempera cū sic co porri: factis pillulis: da. s. j. et f. vel. ij. vel. iij. fm virtutem patientis. p̄sunt blanca z̄ dyacoſij super omnia. Antridit sciaticos p̄sopium. R. biancores. s. h. trisagoes: herbas in vino cum ydrole: dabis. s. j. sed p̄sunt mercedē. p̄oba tum est. Si vero bec passio inueterauerit effluatur claudū: idēq; diligenter attende curas et medicinas circa coctas: vtrius infusitō: vbera z̄ cataplasmatib⁹: de vnoque: curar. sicut. circa coctas. vtrare et dysterit acuto et acerrimo. R. mercur. sursu. p̄d̄. et q̄le coquant in aq̄ colat: adde mel et oleū: sal

Zibernonus

arino, z eufob, vñ scamonea: z facias clystere. **Z**iber vtilius **R.** siphij, 5. ij. berno. matue mercurialis. sandarace coquantur in aqua marina: z colentur deinde addatur pul. iste. **R.** niri. falis gēme. pirecta. agar. polij. coloquint. z fac clystere. **℞** si bec pas. sit. ppter frāgrūqz fēdeat in aposomatē in pcedenti particula scripto. **℞** si sit ppter testiculozūm zūmōem: solet multum valere facellū cum milio ca. z sale cocto: z vesica oleo calido plena: postea vngatur ex hoc acopo. **R.** terebentine. 3. ij. olei fusionis. 3. ij. aloes rapice. añ. 3. j. oppona. cere adarebis. añ. 3. j. confice cūz oleo ad solē vtere. vtantur benedicta vel iustino vele lectuaria oucis. **℞** si bec minime profuerint sinapismo aliquo circa loca vtantur assi due sicut isto. **R.** fenugre. altee. arteti. abotani: eruce: nasturcij: papaueri agrestis multivale: deinde accipe stercoz columbinū z cum oleo viola. fac emplastrū z superpone. **S**i bec minime profuerint modicariūz vtrius medicaminibz: z cauterijs sū locū in modum triangulū: vbi sō circūstēcti corā ibi cauterijs fiat cum sinapi z alo: yaro vel cantaridibus bz: z cū alijs desiccariūz medicaminibus que in dynamisibus scripta sunt: sed si bec ad plenum non profuerint: vngatur cum vnguento ex conu ceruū qđ probāissimum est z vetustissimos sciaticos curare poterit. Sed si non profuerit scias ex peccato neruūz a nuchy atheniensē esse: vnde sepissimē cum oleo laurino: z cum alijs inunctionibus in passioz nuchē dictis vngatur. **Alex.** dicit si accipiant obolū de sale naptino. i. de petros. albu. in ouo. 5. vij. pannis cooperiā tur vt iudo: prouocetur: z defosis vngatur hoc vnguento **R.** olei. anisi. iuniperi: muscelini. añ. 3. j. z f. fac vnguentū et euaporatio fiat cum stercore bouis calido.

De dolore genium. Capitu. xxxij.

Sz genua dolozē patiātur: eurentur cum catartico z pilulis in sciatica dictis: deinde cū aposimate seminis iuniperi fomentent maxime in vino cocta sint: vel fac hoc cataplasma. **R.** calcis viuē tribare: lib. ij. adipis porcū. 3. ij. picis liquide. 3. ij. in modū ceruū cōfice: vt effectū mireris appone. **Aliud.** **R.** fellis caprini: non manu sed pēna vng: stram dolo: cessat. **Aliud.** **R.** adipis leonis. j. lib. cere. ij. olei lēctici. 3. ij. liquefac in oleo z cōmisce: nō solū genūz doloē vel tumorē: sed etiā omnem doloē: penitus excludit. **Aliud.** **R.** adipis vrsini et vngē genua inde: dorsum hō et neruois cūz oleo laurino sic calēfando liberabitur. **Aliud.** **R.** adipis manuelle z vngē: geniculozū sciaticoz z podagricozū penitus extirpat doloē. **Aliud.** **R.** adipis pilulū et matime cauedanozū z vngē valet multū. **S**i ex caliditate passantur: prodest dyamartis: et pfectio et faba fracta z vitello ouozū z alia q̄ in sciaticoz cū ris dicta dicitur. pdest. **Aliud.** **R.** simpbonace radice tere cum canino stercoz z modico sale: tanq̄ malaxata impone vel rutam viridē cum melle z sale tere statim doloē tollit.

De cura podagre. Capitu. xl.

Dodagra inquit Hippo. passio incipiens in vete vel estate curatur in xl. diebus vel antea. **S**i in autūno vel hyeme dicitur durum est eas curare: z quando oportet eos curari pblebotomem eos si multū sanguinem habuerint et maxime super manū: si tñ causa fuerit sanguinea abundantiā: deinde bec sunt apponenda vt psillium: oleū ros. succus solatri: portula. farina ordei: lentigo aque: cucur. succus coriandri: succus la tuce: albugo oui: sandal. ro. carpopal. z similia. Stercoz clome cum adipe porcū mixtum curat podagricos: z si xl. annis passi fuerint superponatur vt vngatur. **Aliud.** **R.** fcis aceti: pbiasas q̄tuo:z ouoz vitella afflata. i. ij. niri: ceruse: alum. añ. 3. j. massic. 3. olei ro. qđ sufficit cōfice z superpone. **℞** si feruū: fuerit grandis cum doloē z rubore z tumorē: farina lenticule cocta in mulla cum oleo ros. ca taplasinetur. **S**a. in speculo medicine: cinis cauluz cū arguria noua tritus: ex quo podagricos vngatur in die sanatur. **V**nguentum dyagar. inunctū ita prodest q̄ vno die facit pa-

tientem de lecto surgere. oleum vulpinum sū facit. sūz barbatus minuta z frictio habens folia in vino coctus z ca taplasinatus ipso die facit dominē ambulante. **V**nguentum qđ pmo die vt tertio doloē auferit vetustissimū. **R.** vine muti quanti sufficit. 3. ij. litar. puluerijs 3. vna paulatim agitando ad spissitudinē cōfice et reponde: doloē imponē: probatum est. **℞** si sint tumores pblegmatici fiat pharmacoplegmatis purgatiua sicut pluit. de tapia. vt bermo. vel terapi. **℞** si certifica ex materia sit epulla reuertat ad pedes cum epithimato z suffumigatio z incipiendū a rebuz repugnantibus: z illos dumozes a pedibus expellentes: sicut suc. caulū: cicure origani. añ. cataplasmata que adpue sunt dicenda: calida demus antidota: sicut tyriacā serpygerne: diaciminū: diaron ppercon: filonū et similia. **M**utari mus eos cum leui dicta z temperatis ceterijs: et de bac cōfectione demus quā iam experti sumus. pilulas da hoc modo qđ valēt arteticis z podagris de frigiditate. **R.** aloes bermo acetyl. mirobat. ctri. coloquint. turbiti: bdellij: seminis rapē. añ. 3. ij. sarco. casto. eufobij: oppo. diureti: pph se. añ. 3. j. z croci. 5. j. tempera cum succo marari z fac pilulas. **Aliud.** **R.** bermodyactyl. m. myrobala. ctri. añ. 3. ij. turbiti. 3. j. z f. aloes 3. vj. tempera cum succo porri. **Aliud.** **R.** anisi: sifseos: piperis al. z longi: tapfic: sinsiiberis. añ. 3. j. z aca. 3. iij. masticcis. 5. vj. bermodyactyl. añ. 3. vj. tempera cum vino fac pilulas. **Aliud.** **R.** aloes: succari. añ. 5. j. serapimū: probatissimū: tri. bdellij: bermodyactyl. añ. 3. v. piperis nigri: z lōg. añ. 5. ij. sene. 3. ij. affic: oppo. añ. 3. j. sene. obi. 5. ij. tapfic. 5. ij. tēpera cū succo porri: fac pilulas. **Aliud.** **R.** myrobala. ctri. bellini. emblica: sinsiiberis. añ. 5. vj. origani. 5. vj. tapfic. 5. ij. bermo. 5. rrtij. penidij. 5. r. v. bdellij. 5. rrtij. tempera cum succo solatri: z fac pilulas. **Aliud.** **R.** coloquint. aloes: sarco: serapimū: bdellij: eufobij: scamo. turbiti: mastic. d. affico. frondium: anisi: añ. 3. iij. tempera cum succo caulū: da. 5. j. z v. el. h. vel itij. sū virtute patietis cū ca. **A**taplasinavalis podagricos: de cal. vngamus manus z pedes atqz genua vicijs sit podagra. **R.** farine ordei. 5. l. anisi. r. u. s. acacie. 5. ij. mirre: cōstoph. añ. 3. j. tēpera cū fic. sola. **Aliud.** valēs sanguinolentostematisbz z calide podagre. **R.** farine ordei: malic. pluit: omnia puluerizentur z cum succo portula. a oleo ro. temperantur. **Aliud.** **R.** atomia in aceto cocta cū farina ordei: **D**is scorid doloē optū: crocum: papauer cum lacte z temperatum mitigat doloē podagria. **Aliud.** **R.** sanō. alru. mentithe: farina ordei. añ. 3. ij. opij: croci: acacie: farine: lentium. añ. 3. j. iēpera cum sic. solatri vel cotlandri. **P**odagricos de pblegmate valet scodion cum aceto temperatum. vne paffe munda te z ruta insimul pistata z commixta valet. **A**rguria vultu ris cum stercoz pecudū valet. similiter cum apiano. **S**icut elactery in aceto cocta valet: z oia vnguenta z opitimatia ca. vna farina lentium cum mulla et oleo ro. cocta z cata taplasinata ad tumorē: z feruoz z ruborem podagre valet. **Aliud.** **R.** simi bobis recentis bene expressi et olei añ. lib. j. cere: succi b. affice ouozū crudozū. añ. lib. ij. dec omnia cōmixta doloē applicabis. **F**olia apij in aqua cocta et addicta fece aceti z ouozū affozum vitellus z oleo ro. cataplasinata ad icdem valet. **P**otio mirrice proficiens podagricos et artetic. **R.** bermodyactyl. 5. iij. cinini. 3. ij. sinsiiberis. 3. vij. anisi. 3. ij. da. 3. j. vtantur oleo in quo cocta fit caro vulpini: benedicta quoz potio nimis valet.

Finitur liber octauus.

Incipit liber nonus practice de chirurgia tractans.

Capitula cuiuscum noni libri.

- De diuisione operationis medicine.
- De pblebotomia in quibus venis sit facienda.
- De numero venarum pblebotomandarum.
- De incisione arteriarum.
- De incisione pporismatis.
- De incisione arteriarum post aures.

R. ap. j.
R. ap. ii.
R. ap. iii.
R. ap. iij.
R. ap. iij.

Liber nonus

vena appareat manu fricetur: graula sustinere cogatur. Si vena fuerit abscondita: pone digitū vbi venam esse arbitras: r̄ sanguinē extrahes: r̄ si vena eminerit punge sua uiter: sin autem minime. Item vena ligata si non appareat: soluta r̄ iterū liget: graulia ad sustinendū dabis: apparet p̄plebotomē. Basilicā v̄o q̄ in cubiti est fonte: nemo incidat nisi p̄: vbi sit neru? cognoscat: pulsū v̄o sub vena stat. Si aut vena r̄ neruus iuncta sint cum basilicā p̄plebotomare volueris: necesse est fo: ament longum pungendo fieri. Quia v̄o ce p̄plebotomē incidit: lacertum cauet: r̄ bacchi nō multū stringatur ne forte melleat. Quia autem medianā pungit venā: neruo parcat r̄ bacchi multū relaret nec nimīū stringat. Si enī multū stringatur: purior sanguis erit: r̄ quādoq; causa tumoris erit r̄ liuoris: solidatureq; erit tarde. Si bacchi lagum fuerit: si sanguis in primo loco non erit: bis aut ter: ferire licebit. Si v̄o subtilis est: p̄plebotometur in longitudine: si grossa in latitudine: si sub vena sit neruus lōga sit incisio. Si enī neruus percutiatur securus in longitudine incidatur: eo nāq; per latitudinē incisio spasmus generat. Secundum autē bacchi in longitudinē p̄plebotomari oportet: venamq; pollicis q; sub ea neruus est similiter. Venā quoq; frontis: temporū r̄ que post auricularis sunt. Venā lingue r̄ faucium cum quis voluerit p̄plebotomare: in infirmū cum la suffocetur: liga molli ligamine: lociq; vene vt ipsa appareat manu fricari oportet. Frōtis vena r̄ bacchi cū p̄plebotomō incidantur: aut si venam non inuenieris cum lagitate: non tamen p̄ofunde ne os percutiat: sitq; causa cephalice. Temporū vene similitur p̄plebotomandae sunt ne lacerata ut d̄o delecterētur: vnde hemieranea visusq; debilitatio p̄ocreatur. Si lacert? aut neruus quis incisus sit sub vena lingue grauitas inde accidit. Si autem lacertus oculum mouens in p̄plebotomatione vene que sub angulo est oculi ferit lesus: strabonē facit. Faciat n̄: ruus aut lacertus collum mouens si p̄plebotomādo ledat: spasmū vel torsionē collifacit. Si v̄o cas que sunt sub genibus p̄plebotomare oportet: rurc: r̄ toti ligamine licet et erecto pede infirmū qui supinus collocandus: in longitudinē incidatur. Sophena autē que sub calcaneo est: si p̄plebotomia necessaria sit: spacio quattuor: digitorum super cauilam ligetur fortiter: r̄ infirmo ponente pedem fer lapidē vel super firmum locum vt vena appareat inde p̄plebotomē. Sciatica que sub talo est exterior: cum p̄plebotomāda fuerit: totā coram r̄ tibiam vsq; ad spaciū quattuor: digitorū a talo fortiter ligari conuenit: sicq; pede ligato et iunestato: p̄plebotomē vena aperiat: sanguis autem inde eriens: quia p̄plebotomatus factus est: p̄plebotomata itaq; omnem tibiam paulatim cū cora vsq; ad summū oportet dissolui. Vene que sunt in pectore pedum: similitur tibia strata super cauilam in longitudinē sicut ceterae vene omnes t̄ribus p̄plebotomō aperiant. Hieru autem r̄ d̄o de spasmū generat si per latitudinē incidatur. Ibi autē venis incisio si sanguis non erit p̄: sua grossitudine: vlnus insigatur oleo: deinde in aqua calida ponatur pes. Quia autem venarū inuentione indigent: intestina purgēt anteq; p̄plebotoment: si enī plena intestina fuerint mala chimi: qui sunt diuersorū morborū causa: non extrahentur. Ergo necesse fuerit prius suppositio aut dysteri purgentur. Febicitantes quoq; quorum febres sunt interpolatē: in die accessions nō conuenit p̄plebotomari. Quib; autem febris inest cōtinua: hos summo mane cum calo: est quietus r̄ virtus integra p̄plebotomari conuenit: sicut r̄ calidas habentes naturas eadem hora in estiuo tempore: frigidās naturas habētes cum hyems fuerit in mendie: infirmo quoq; p̄plebotomato sup̄ ad electuarij confortatiuum dandum est. Quia autem stomachū debilem habent et epar defectū: r̄ quibus frigiditas domina: aut quibus corpus posuim fuerit: vel quibus corpora sint candida vel luidā: p̄plebotoment minime: nisi fuerit morbus periculosus vt loquintia: pleuresis: periculisia r̄ similia. Conuenit r̄ tunc cauere cū p̄plebotoment ne quantū sanguinis expedit in vna p̄plebotomia: sed plures extrahat vicibus: infirmū autem si fortis sit virtus: sanguis extrahatur donec mutet: vel donec infirmus ad defectionē duat. Quia assuetē p̄ple-

botomati deficiunt: prius cibo confortetur: r̄ si sanguis extrahatur: mutationē sanguinis quā dicitur in his qui alida habēt apostemata: vt est pleuresis: periculisia: r̄ similia cōuenit expectare: si tempus: ver: est: aut iuuenis: aut virtus valida: aut si de rubore in nigredinē: aut conuerterit: aut de turbiditate vel daritate. Si v̄o vir? defecit: r̄ itaq; decrepita vel puerilis: tēpusq; calidissimū vel frigidissimū ratione considerata: paulatim aut sepe t̄m minuat. Rarus: pomolus: amorum pinguis r̄ copulens macro iuue: ne fortio: iuuenis: virtus r̄ animositas in vtroq; cōsideret.

De numero venarum p̄plebotomandarū. Cap. ij.

Item p̄plebotomandae maiore cōstat inuestigatio ac solertia. r̄ iij. nominant: sunt enī in bacchio r̄ iij. quarum. ij. cephalice: due mediane. ij. basilice. ij. trillares. ij. quoq; bacchiōsi funes nuncupantur. In capite q; r̄ collo. r̄ iij. distinguunt: v̄o sine in rēpōitibus: post aures bine collocantur in oculorum angulis bine: in faucibus bine. In craneo vna: in frōte: in puppi capitis vna: sub mento vna: sub lingua. ij. in partib; gressu p̄tinentib;. vij. inueniunt: sub genibus. ij. sub calcaneis. ij. que sopeno vocant. In tractibus v̄o. h. notantur: quarum omnium suauentū dicemus. Et p̄plebotomare suauentū egredientes sub faucibus efficit: r̄ fluxum nati. Quēdē v̄o omnem doloē ab auriculis vsq; ad p̄pocidia extirpant: basilice v̄o iuuat egredientes globi epatis r̄ splenis: fluxumq; sanguinis stringunt: abstrahit enī humores ab inferioribus ad superiores. Trillares autē inferius sunt r̄ iuuant esse probabiles: nam doloē pectos r̄ pulmonis r̄ diaphragmatis r̄ anhelitū r̄ orthomā curat. Frōtis vena doloē capitis r̄ maxime puppi fuluēt: vnde h̄pocora. in ap̄pocim: puppiniq; capitis doloē cephalice: cephalicā miam: diurnamq; hemieranea sine in vna parte sit in vtraq; p̄plebotomia frontis soluit. Vena cranei r̄ q̄ est post auriculas valet pulsus r̄ scabie capitis. Que autem in oculis oculo: omni sunt: op̄thalmia dolum r̄ egredine: scabiem r̄ lippitudinē sanat. Sub mento autem p̄plebotomia doloē oculo: puritū r̄ pustulas in naribus: r̄ impetiginem in facie: incēf onē in maxillis extinguit. Vene lingue r̄ vtraq; parte squintantē subueniunt. Similitur et que sunt sub cruribus pedū: v̄o de. r̄ iij. venarum nullā p̄ antispasum fiat p̄plebotomia. Sciendū autē q; materia in intentionē extirpate sit p̄plebotomia. Sciendū tamen q; si p̄plebotomia sit in medio sanguinis: apponant: sed in interioribus sicut sciatio magis conuenit: p̄plebotomia enī fortis: est sanguis lugis: sanguisq; fortioris scarificatione. Quia autē p̄plebotomia conuenit v̄o: quibus rubicundus r̄ luidissimus sanguis superabundat: vt dicit h̄pocora: ea nullam magnā cautela r̄ necessitate incidere debemus.

De incisione arteriarum. Cap. iij.

Item quod dicitur errant in basilice p̄plebotomia aperientes arterias: q̄ certitatur ex sanguine purissimo r̄ rubicidissimo cum salu inefficaciter ereret: q̄ oportet h̄sa cute copis sic attrahit: ex vtraq; parte arteria incisionē ligata: medium abscedat r̄ medicine solidature sit farcocula: sandaracibus r̄ similia superponant: sed t̄m incensius prius ad dybitis: et sic poterit curare.

De incisione yposinatis. Cap. iij.

Item quoddam apostema quod yposinā dicitur: vna causis r̄ significaciones cum de passibus locuti sumus: explanauimus: dicitur enī q; yposinā aut de fluxu arterie: aut de crepantia aut de vulnere sit. Quia si in vlna: aut in faucibus: aliusve locis vbi cūq; magnus pulsus habet: ortant: quos dimittit: sic ita sanguinis emissionē picitet. Si v̄o parū subnitis fuerit pulsus: cute p̄ lōgā fissa r̄ toto sanguine ablato ex vtraq;

parte arteria: vt supra dicimus: cū fortissimo filo liget: me-
dium arterie p̄posita: postea panno vno infuso prius im-
misso & ablato solidatua apponant: q̄ si de ruptura arte-
rie contigerit: prius filo cum subtilissima acu extrahat: parte
postemata: arteria stringat: prius appostemat: sanguis
extrahatur: medietas arterie p̄positatur: & solidatua: vni
supra dicimus: refringatur p̄no cū oleo & vno infuso vni
postea spacio ibi dimisso deinde sublato.

De incisione arteriarū post aures. Cap. vj.

Incisione arteriarū post aures existentis capiti
scabie: stuporibꝫ diuturnā: hemigraneā
quoq; & febrem diamicū curari: debemus em̄
prius pilos incidere et radere: deinde arteria
lunata spacia trium digitorū signata ex vtra-
q; parte vsq; ad os incidere: medium autē: fissa
cute: p̄arterias: capta p̄nalicū stringe: & quod ossi cō
fingitur extrahat: ne forte si remanserit ipsamū generet:
postea solidatua ponatur.

De incisione arteriarū in temporibus. Cap. vij.

Ornium arteriarū maxime in temporibus ma-
nentium timenda est incisio: que tamē si aliqua
medicina non subuenit iniquitate necesse sit
nō est refutandū: curat em̄ op̄thalmia: hemigras
neam: calidūq; catarrhū acutum a capite descen-
dentem: apostemata in lacertis temporū nascentia: fiat autē
sic: temporibus vtriusq; tūdiū cum aqua calida fomentet locus
manibusq; fricetur: donec arteria appareat: tunc autem le-
uatam cutem sindasq; et vtraq; parte: arteriā remanentē a
carne separatā si subtilis sit trium digitorū mensura ab-
scindas & solidatua apponas. Et si grossa fuerit: illam sin-
das & quantum sufficit languis extrahat: & arteriam trium
digitorū spacio ex vtraq; parte incisionis ligata parte inci-
das & medij spacio: tunc pone ibi citrinū puluerē qui con-
sistit ex arfenico & croco: vel medietate ex sarcocola: aloē et
sanguine vna co. cōposita: vel suppone em̄ plastrū solidatiū
℞. turris. 3. h. aloes. 3. h. hōz puluere distemperato cum albu-
mine ouis: pilos leporis adiunge incisionē arterie impone et
quousq; sponte cadat dimitte.

De scarificatione. Cap. viij.

Uirgula que fit in carne vt incisio & inciso & si
milia: aut omnibus membris est cōmuniū: aut ali-
quibus est propria. cōmuniū aures: vt scarificat:
tela extrahere: propria: vt oculi vngula radere: vsq;
peritiam carnem narum incidere: & alia que lon-
gum est narrare. Hæc igitur a scarificatione incipiamus. Scar-
ificatio alia fit cum incisione sola: alia fit cum incisione & ven-
tosa & igne: que fit sola incisione: puera: aliquādo etiam
conuenit p̄mittibus sanguinē passionem habentibus.

De ventosa. Cap. iij.

Entosa quocq; si passio fit in repositus capitis:
aut in oculis: si similiter puppi capitis appona-
tur cutisq; incidatur. Si autem de profunditate
membrorū corporis: malū sanguinem trahere
re oportuerit: cum igne fiant incisiones: sic autē
non solum san. imo mali humores extrahuntur. Qui vō san.
multi effundere necesse habet p̄funde scarificetur: spissus
quoq; sanguis a quo trahendus est similiter incidat. Scar-
ificatio siquidē q̄ per diuersa loca corporis firmis suisq;
suauemini dicere conuenit.

De locis scarificandis. Cap. iij.

Rosam igitur capitis cum ventosa cū impo-
ne vni palmi mēsurā legē a naso scarificare
legē vni munciū: scilicet: totius corporis graue
dini: imo calidi capitis: sanguinolente vertigi-
ni: scotome quoq; ac renū dolosi: ac testiculo-
rum pustulis cutis: locus autem iste q̄ est magno pulsat vsq;
cū caute scarificetur: pulsus em̄ si incisus fuerit: aut san-
guis effunditur: aut eo cessante mētis quidē vsusq;

nocuenti subsequi. Que autē in summa capitis fit scarifi-
catio: faciei hu. et sensuum turbiditate: diarrhæ: oculorum
infirmitates: scabie: pustulas & excoitationes sanat: stupor
rem: auditus grauitate: puritus aurium: fetores narium:
omnisq; & dolorem capitis extirpat. Alia trium digitorū super
fontes in puppi capitis facta op̄thalmia puerorum: aut
rum quoq; dolentū pustulas palp̄brarūq; grauitate et scabie
earum & impetiginem emēdat. Alia rursus in lateribus hinc
scarificatio dolosi dentis & lingue valens ac gingiuarum tu-
mori & oculorū lip̄tudinē. Si autē afflueret fiat gignit tremo-
rem. Qui autē sub mento scarificat a pustulis & vulneribus
ous & vulture liberatur apostemata. Scimitas quoq; spodi
lum scarificata melancolie potest & anxieta spiritū & par-
diacis & dolorem parētibus. Scarificatio que fit sub spa-
tio: nascit ab arabicis appellata: manu. sub cubito postea
brachio circa latus extensio vbi fieri debet designat: locus
em̄ scarificationis summitate manus attingit. Valeat autem
que sub sinistra fit spatula bibenti potione mortificata: tumo-
risq; & apostemati splenis. Alia q̄ fit sub dextra caloi & apo-
stemati epatis valet. Est & alia que fit sub femoribus em̄
rosp̄. h. v. p̄ sanguinis remanentem ac tumori: an. dolensq; va-
lens: & apostemati & furui sanguinis mensurorū subueniens
& nariū emunctioni & sanguinis ejectioni: calous renus: imo
& ardor vaine & vulneribꝫ puritus & scabie que sunt inter
anum & testiculos potest ac testiculo apostemati: deo em̄
scarificatio necessaria non nocet colui: nō vō necessaria colui
tum auferat aut dosum desicere facit: p̄tingedinis ac crassi-
ciem renū consumit. Alia vō mensura vnius palmi super ca-
uillam pedis: vel genibus quoq; digitorū spacio facta
in tibia melancopolis: fallē cogitationē impetiginē: p̄nu-
tū: epilepticis vel sciatias extirpat vtilis: sed oportet vni
firmus balneatur & extenuetur sanguis: vtriusq; calefaciat
cum calice rerum scarificationibus: oportet venas appo-
ni. Que autē in mamillis mulierū scarificatio fit ad sangui-
nis fluxum valet em̄: vnde lib̄p̄ocora. mensura si velis re-
nere & alia vō que in coris fit corari ac testiculo: puritus
ac mensurorū ablationi valet. Exoretq; multū locū in
scarificari pedibus iunctis sedētibus: quibus hec in summo
coxe fit: alia quoq; interiori parte geniculorū: cum fumorū ardo
r atq; grauitati narium: articulo: dolosi: alia in manu
curubus fit & carum fissure valet & scabie & pustulis & puri-
ritū. Scarificatio super anum facta ouis dolorem & ardores
extinguit: emorosp̄. matris ac intestina descendentes occi-
dit: apostema dissipat corarum & nariū & se. magnitudinem
repiunt. mensura. puoc. ardo: & femori subuenit dolen-
tibus. Que vō inter cauilam fit: effusioi pedis valet & fissu-
re & calcanei & eius ardori: et mensuris tardantibus. Scarifi-
catio autem cubiti dolosē splenis mitigat & quartana feb. et
abundantia cholere nigre minuat. lib. j. vel. h. sanguinis co-
ruptio consideretur: q̄ sanguine minuto plusq; oportet flo-
machus et epar infirmantur et debilitantur. cutis quoq; cō-
trita fit: co. deficit: hydroptis ḡna. paralytis et mosp̄ba
alba accidit: vtilisq; inde cōstrahitur: puppi tri capitis ma-
so: ventosa q̄ que in fauabꝫ: & ruriū ventosa fit medicioris
scarificatio q̄ sicut p̄beterotia & cetera minutionis plus
in vere & surino debet fieri q̄ in ceteris anis temporibus.

De vtilitate scarificationis. Cap. iij.

Vtante vtilitatis sit: quibusq; locis vacua ven-
tosa apponi debeat: nō si p̄feredemus nocere.
licet enim fructuosa videatur: ca tamē ad medi-
cine motionē de loco ad locū: vti in lapide reni:
vel in detractione ab interioribus ad exteriora:
sive em̄ ad sanguinis tractionē: vt ad infrigida
ta loca vel membra & inflectionibus motu voluntario caren-
tia: sed tamen sensibilia: necnon ad ventositas dissolutio-
nem p̄obauimus. Si ergo matius motu voluntario crearet:
ventosa p̄imum in cubito per tres dies ponēda est: maxime
manuum: ac in pedibus et in alijs mēbris voluntario motū
nō habētibus: semel in mēse faciamus. Et si fluxus narium
aliqui superuenierit: ventosam super splenē ponimus: si q̄

elbo, vino bico o dosiero confortetur. deinde vulnus vt cete
ra vulnura curetur.

De extractione telorum. Cap. xx.

Utrum in interiori parte corporis si lignū habeat
per illud extrahatur: si no forpicibus in vulnere
missis ferrū educatur: et si vulnus sit stricū: di
latetur. Si aut teli cohereat ossi cōmoueat: et
cōmōtione facta lacra euclatur. si aut cōmoue
ri nequeat: caro vsq; ad os incidat: et os circa illud vt euelli
possit cotordat. Et si barbati fuerit: cas summa cautela vi
si coperti extrahi cōuenit. Et si triburatus fuerit et in p̄sum
dicatē carnis adherens: videmus aut nos a scētib; cōtur
grā no posse extrahi: nos tñ incidi vulnus pennis anleris
extrema musculari et tenaculis acceptis leniter extrahimus
Item teli carens ligno si in p̄fundo lateat: foras per qđ
intrauit no pateat: fauciatū sicut erat: z digito exploretur
z s̄sa carne trahatur. Si autem feritū illud opposita loca
traheret: illa parte trahatur foras facit. tractū tūdo si
non sit integrū necesse est vt inquiras illud qđ remansit. Si
autē teli arere vt neruo vel alieu nobis membo vicinū
sit: caue ne cū extraher vulnura ea ledatur. Aliquādo qđ
pe melius est qđ remaneat qđ extrahatur. Et quidā gerens
sagitta in corpore inter stomachū z gibbū penetrato s̄spac
dū permāsit infirmus: tñ dolōr patebat cum stomachus
impiebatur. Sagitta si nobis mēdo adpreat vt est cerebrū
cōtēpar: z pulmo: stomachus: z renes: z s̄silla. si mortale si
gnūm appreat: non ibi ponas manū. Si autē non: oportet
moliri qualiter fauilline extrahi possit: multotiens con
tingit inde non moa potus. Et mo quidā in intestinis sagit
tam habens eā cum cēstione eiecit sicq; euasit: alij frustū
ep̄as: alij s̄sibi per vulnē miserit nec motū sunt. Si aut
velis inquirere locū interosū fagitte quo latitat: significā
tione obca vsq; cognosce. Si aut ferrū sit in dura ma
tre cerebri: infirmo nimis dolo: et capitis: rubent oculū z in
cendū: alienatū in stat lingua nigrescit. Si vero sit i pia
matre virtutis adest def. cito: z yocis ablatio subsiquitur: si
s̄sile in facie crescit: sanguis z sanies inde exiit. Si in cor
de niger sanguis exiit: frigiditas extremū sit sequit fudoz
z sincopis que nūctatū sunt vtriusq; mortis. si autē in pul
mone spumose mittit sanguis. si i diaphragmate spissus
z magnus anbelitus habetur: z subito infirmi moriuntur.
Si aut in stomacho cibus per plagā exiit. Si in intestinis ster
cus emittit. Si in vesica vīna p̄funditur. In his omnibus si
mortalia signa no appreat arde egerere: nā si teli fuerit in
capite: osse illud arcēdā perforato fuaiter extrahē: si sit
in pectore necesse est vtriusq; costae incidatur et sub ea aliqđ
ponatur vt pellicula non rūpatur. In vulnere pulmonis et
venice z similib; simile est epercendū ingentū. Si in magna
veia z arteria s̄ca fuerit fagitta: vt vtrāq; pte vulnē postqđ
extrahatur vena ligetur: vide tñ ne plumbus sit qđ colore
loci cognoscitur: qđ vel niger: vel plumbeus: vel liuidus. Si
enim vulnus toxicū sedatum sit: mundetur suauiter p̄cōi
tione vīcala curetur. Et si in vulnere infirmo dolo: et tūmo
rē patiat: sicut ignē sacri p̄bictotome. et ro. z sanē. z sic
endiūe cōiādrī solari sempitue z s̄silla: loco applicentur.

De aqua in capibus pueroz. Cap. xxj.

Uteriq; infantū capibus incongrue stricis:
aut si i eis vena rupta sit san. putridus sanet ge
neratius cōadunatur: h̄mōi autem adunato:
aut sit inter cutē capitis z cranei pelliculā exte
riorē: aut inter craneū z pelliculā s̄bi. p̄p̄n
quilo: em: aut inter ossa cranei z duram matrē: materia vero
inter cutem capitis z cranei pelliculam exteriorē cōaduna
ta: tumor: tactū mollitū colligū simul ac dolo: carnis ibi
nāscitur: quā si tangas tactus in patiente cito d̄iuiditur. Ilu
moibus aut inter cranei pelliculam s̄bi. p̄p̄n qđ collēctis
significaciones predictis sunt similes: tumor: tamen fact; ibi
cētus tactum fugit quia mollis est. dolo: qđ in ossē capitis
magnus habetur: fronsq; z oculi eminent: lachrymę effusū
dantur: quo mobis species non leuiter curatur. tertia vero in
curabilis ruptura. Materia si inter cutem capitis et extērio

rem cranei pelliculā cōadunetur: in duobus: aut in tribus
locis findatur: cūa: eaq; s̄silla capite linco via loci implea
tur: ac deinde quarta die soluto capite panū extrahā: post
hoc vt alia vulnura curetur.

De incisione frontis. Cap. xxij.

Uscendēte ad oculos catarro sentuntur quasi
formice per frontem et tempora ambulantes: ac
assidue rubet facies in hac egritudine: raris tē
pōibus frontis vt lacerti tempoz apparet
moueatur gene cuius raris lacertis cūctisq; in tri
bus locis incidatur vsq; ad ossa equaliter: z recte incisionē:
aut duozū digitorū longitudine v̄an: z trib; digitis inter
se distant: hoc facto de incisione ad incisionem inter ossa z
cutē qua; ferrum: ferrig; acumine ad cutē conuerso qđd
arteriarum seavenarū ibi reperitū fuerit incidatur: ac de
manētē cute integra fia. egrē dimittatur: z vt inde nihil re
maneat cutis exprimat: locus autem mundificetur pan
no oleo et vīno insuso impleatur: pannūq; simul intencus
desuper ponatur: z alius super lacertos tempoz sandat. ro
dotomare infusus immittat: quib; die tertia repositus vt alia
vulnura curetur.

De eodem. Capitulū. xxij.

Urens incisa per latitudinem bis valet: quibus
per multas venas humores ad oculos effluunt:
cuius egritudine significatio h̄mōi est: oculi co
rū macri: oculi corosi: visus est defectio: z calo
nimius cum n̄sibus lachrymis: p̄sū palpebrāz ca
dunt: acutum dol. in profundo capitis sentit cōtinuo: bis
scāz vīsis caput infirmi radatur lacerti tempoz cauetur
frons a dextro latere vsq; ad sinistram incidatur. Inciso au
tem p̄funda fit adeo vt caro appareat: deinde arteriarum z
venarū extremitates s̄sūdantur z p̄n; lincus vīno z oleo
in quibus imponatur desup. Secundo aut die soluto capite si
tumor: est innotatū no videtur: quousq; innotat re labis
et post hoc vnaquāq; die ossa radat: z i hoc creati ceperit
medicamen pone carnis creatū. caro autē crescens in his
locis cōiungatur et dura fiet. sicq; catarrū ad osculo venire
solutum replet.

De cura palpebrarum. Cap. xxij.

Uscisarium est superius palpebrā pilozū sup flut
rate deorsum reuelare: z qualiter leuari possit i
dicare: qđ cum facere volens eā inuersāz distāp
lo tenere cōmittatur: piloz; qui super ipsa sunt in
uiscati: maffice opz de angulo ad angulū super
p̄los fundatur vt piloz; multitudine extrinsecus cōuertat: il
lo: v̄ero fissurā vsq; ad cutē ferro scindas ac deinde i sua
iunctura curritū pul. aspergas et aquā in qua cūmū z sal in
fundant: z per tres dies ad infus vulnēz illudq; cutioz
sicq; curabis.

De passione leprosa. Cap. xxij.

Uscisone pas. causas certas alias quibus: quā qđ
patitur: et lepro; demittit: quōd si in vulnere
contingente accidit: palpebrā per latitudinem
incidamus: deinde in incisione ipsa libitū cum
medicamine carnis similitū applicatur. Si vo
per inferiorem palpebre incisione similitū acciderit: abēns
das curi. pul. posito oculi in aqua in qua sal z cūmū infusa
snt lauentur: z si tumor: inmassatur op̄yethalme medicamē
nē curetur.

De pinguedine palpebre. Cap. xxvij.

Unguedine sub palpebra suspiciō nascēntē opz
inuerari: et duob; digitis sub vtrōz oculo ibi
vna tinguēdo apparet egritima: qua quidē
apparetē cutē per longū quasi p̄bictotomā
scinde: extrahēz eā: deinde pannū veterē in
aceto insulū superpone. Alii autem vt abā
dāt qđ de pinguedine remāsit: sal tenuissimē tritū z pannū
mitē superligant vīno diei spatio dimittendum: postea si
tumor: et calor: ibi permānent: refrigeratū et s̄ptica sicut
remittet et sanā. al. bol. iatium cum cōiādro et endiūc
sūt. temperata supponimus.

De cura conice. Cap. xxvij.

Ziber nonus

Sicomee aut cōiunctiue tunice palpebre cōiungantur: instrumento ferreo inter palpebrā & oculū misso cum hāmo apphebeā cleuētur: et pānis oculi euitatis causa coniunctiōnis abscondatur. Idoe facti cōiuncti & sal masticata in oculū expuamur: et inter palpebras pannū ouivirello imbutū superligemus: & die tertio res soluentes al. collyriū procuremus.

Cura glandularum. Cap. xxviiij.
Lans sissa palpebrarū apparē instrumento ferreo extrahatur: & grādīs si fuerit fissura suatur & puluis citri. superponatur. Si vero parua fuerit puluere curetur.

Cura verrucis oculoꝝ. Cap. xxviii.
Erruce et glandule oculoꝝ vno apphebeā cleuari poterunt: sōpice findantur ouigvirellā & oleo ro. superponatur. si vero caloi: inauctur: scō die resoluentes de memte collyriū imponamꝝ: si caloi: defuerit: dragagā. pul. & citri. imponamus.

Cura vngule oculoꝝ. Cap. xxix.
Vngula oculoꝝ adeo grandis fuerit vt pupillā tangat: pēna colōbina inter illam et oculū missa leni acu ab oculo separetur & circūcisa extrahatur. et sale ciminoꝝ impofito vitellū ouī superponatur. et scēdo die si caloi: adit albo collyrio sicut opphthalmia curetur.

Cura vrea creunte. Cap. xxx.
Reunte vrea non est spes vt visus restituatur: adiuuā dum tamen est vt purgēdo auferat: vt ergo oculus plenus fiat: planus vrea refūdatur & sicut plaga curetur.

Cura humoris. Cap. xxxi.
Heretia. & theodosius medicus multos homines de hu. sub cornea creatis curasse: infirmo recepto puluisimili ante te sedēte capite agitato et omni parte: materia quippe delcēdēs vīdebat leuiter excutit capite. Alij autē coenā scindunt et illā findunt & plagā illā sicut vulnera oculoꝝ curant.

Cura cataractis oculoꝝ. Cap. xxxiiij.
Cataractarū diuersitates causasq; & significatio: nes alibi diximus. Idoe aut curat per chirurgiam exponemus: in cataractis sibi curabilibus inuenitis vt oculos claudat infirmꝝ: p̄cipue: deinde duobus pollicibus palpebras cōmoue: & si subito apertis oculis aqua super pupillā fusa fuerit a pupilla separata nondū curandū intellige: si vero quasi calx coagulata sissima incurabilis est. Itē si quātitate pupillārū non tantā impere ris si altero oculo clauio alterius pupilla dilatetur curabilis est. infirmo autē ante medicū ilucidissimo loco sedēte si oculo vno q̄ sanus sit cōduat medicus & apponitur parti r̄i alius sedēs vsq; ad minora sub pupilla impingat: & cit illud per mediū conue viderit fecus pupillā inferi: p̄emat aquā aut ad locū non currentē: si infirmus rem sibi ministrat aut p̄p̄erit instrumentū paulatim exto: quando extrahat. si vō ad locū redeat bis aut ter: vt omnis aqua exeat ibidē reponatur: quo facto salē cinny: masticata in oculū expuamur et bombacē in vitello infusum suppone. deinde infirmus in obscuro loco maneat oculos ligatos habens: a tussit sternu tariōe caueat: subleuiet dietetur: sicut pul. galk. & similibꝝ neq; vsq; ad septimum diem: nisi causa doloz vel caloz soluat.

Cura cura moui in facie. Cap. xxxv.
Ipe in facie sub genis pustule quedam ad similitudine celsi nominatē sunt: quas excōdari opꝝ cum succo vel alio instrumento idoneo quouisq; ad multam sanguinis effusionem peruēiat: et sanguine excusio pul. qui dicit mēpino superponatur: deinde butyro bouino mundificata cū vnguento de erugine cris curetur: benedicta potione vtaf nimis valet.

Cura oppilatione aurium. Cap. xxxvi.
Aurium oppilatio naturaliter vel accidentaliter si p̄ofunde contigerit vī: curatur. Si vero foris sit in exterioribus cum acuto ferro p̄forat: puluisq; citri: mittatur intus: cal. vel tumorē inna

scēte aqua ro. sic. portu. & in milibus refrigeretur.
Cura alicuiꝝ rei infra aurem. Cap. xxxvii.
In aurelāpis vel frumenti vel aliquid aliud excōderit: retro incidatur: cum sōpice extractis fuerit pul. atrinus mittatur.

Cura cura polipi. Cap. xxxviii.
Polipus est caro superflua inter naves conglutata: q̄ si fit mollis: carnosā: cō solidissimo cōtro incidatur: & cum nodolo filo per naves introfomissu cum acu: & per os tracto tota naris de illa carne mōdicetur: deinde roditus & de siccatia vt vnguentū viride: p̄: in liquore facto aliquid dimisso curetur. si vero caro lauida fuerit vel nigra intelligitur ex melancholia nasci que vit aut nūq; curari potest.

Cura carne superflua gingivarū. Cap. xxxix.
En solum in naris: veritē in ginguis caro superflua vel pustula vulnus faciens in auctur: que cō vamo extrahatur: & cū ferro incidatur: post mirā subtilissime vras pone vulnere et aceto vel vino lauat.

Cura extractione dentium. Cap. xl.
Enitium extractionem nullus nisi carne ab offe: parata facere p̄leuat. Etētm suspa dētē nisi dolo: accidit melius est limare q̄ extrahere.

Cura nodis lingue incidentibus. Cap. xli.
Nodum cum lingua super ligamētū grossissimū naturaliter existēte post ligamētū incisionē cō p̄plebotomo vitulus est accidētis p̄hibito. Si di. sub lingua separatio sic fiat: in nūq; ante te constituas: os apertus iugū sursum tenere fecias: modum cum vno cape aperta intacta per latitudinem incidas: ta lingua separe: post solidatua apponas.

Cura amigdalarū apostematā cura. Cap. xlii.
Cibus intus tumescens vbi quasi osas amigdalarū creati: cō diffidit feraco p̄p̄ignatē et amicta spiritus attractio: si gargamata puluis nō sufficit adhibita incidit. Infirmo autē te p̄stituto aperto ore lingua intus p̄fosa cum vno capite incidit: pellicula ante frons coarctat aquam rosa. cum aceto fac gargariare vel sic. amigda. aut oleū cum albagine oui si sang. fluxerit vel mellicior si p̄p̄guedinem crearet.

Cura vula in dēda. Cap. xliiij.
Vlam q̄ in omnibus mēbus cura chirurgicā sicilis: tumentū vuule si stupica non p̄olant cū suffocationis non negatur. Si ergo vula cum tumore inclinata subtilis est & abdu: cum ferro eam retinēs cauato apphedensam cum sōpice partim abscondatur: sequi dolo: p̄toris ablatio vocis: deinde acetum gargariant & aquam ro. & sumac h̄ippo. in pronostis, vnam rotundam et omni parte grossam colore nigram incidere caue.

Cura indiosne gutturis. Cap. xliiij.
Mactio gutturis in modū c. littere facia canalis bus pulmonis existētibus liberat ab apostemate calido inna: cēte in ore gurgulationis et in summitate mery. i. ois stomachi opplante: cutis ergo apphedensā cū vno ad hoc facto sanātur vt cartilagines vene & arterie appareat: deinde arteris vitatis pellicule infra canales pulmonis existētes secantur: vulnus apertū quousq; a suffocatione gutturis securus si dimittatur. post vno vel acu puluis citri. supponatur.

Cura digitorū superfluitate. Cap. xliiij.
Si digitorū superfluitas in articulari siue pollice naris: q̄ vno infirmo nocumentum non tribuat: pollice indecens est: cum chirurgia curetur. Si enim caro sola cum rasio incidatur, si sit os et caro similiter carne p̄ficinā os cum ferra secetur & vt vulnus curetur.

Cura pinguedinis mamillā. Cap. xliiij.
Liquando accidit vt mamille turpiter crescant: in anibus p̄opter causam pinguedinis que est in retro cutem & costas. Si quis autē auferre voluerit in modum c. littere findere oportet: et pinguedines extrahat: & sicut alia vulnere curetur.

De cura hydropticorum. Cap. lxxij.

De cura hydropticorum. Cap. lxxij. Illi hydroptici nisi que ab aquolo bu. creaf: chy rurgiam cõuenire dõm? fupius: nãg humo: in ter fipac: et intefina corripit. Si quis aut illi ep: trahere voluerit: frute infirmi cõsiderata ventre cum manib: vt materia inferius descendat: fori ter p̃felo ab vmbilico inferius q̃tuos: digitis cõ acuto fer: rovis ad inferus fipac recte nõn facias. Si tñ paf. epatis p̃cefforite in dextra parte. si splenis in finiftra: eã de ab vmbilico inferi: mensura fẽndat: deinde cutẽ excoziãt cõ ferro p̃netret z filulã aurã vel argẽã: vel enã: postq̃ aquam extractam in ea ponat: cauedũ tñ est ne vna vice totam ex trahat aquã: ne fubita inanitiõ infirmus deficiat: sp̃s em̃ cum aqua exiens egrũ debilitat. canali ergo extracto plagã cum pãno oppilet: dietam p̃fortatiũ ficut ius carnis z filia odorifera cõdimẽta ei p̃beat. scõa autẽ die foluat plagã et canalis apponat z aquam extrahat: hoc ter aut quater faciat tamẽ aq̃ partẽ dimittat: quã post allevationẽ infirmi cõ ca: tartico aqua citri. purgatio purget: deinde deficcata die tamẽ z arena ca. in sole calido vtatur. alioquinõ vice incisionis cõ coctura vtantur cui? doctrinã bicem? in fequent.

De incisione vmbilic. Cap. lxxij.

De incisione vmbilic. Cap. lxxij. Vmbilicũ fi propefĩrũ et intefina eterit: fic incl dere ops: tumore in circuitu cõs est tam cito deficcato: infirmo fupino collocoato defignationis me dietata cum filo ligata: ralis inq̃to fiat q̃ digitis capere queat: digito: imilõ fĩrũ et intefina inferius p̃: mare vel intus. si pars fĩrũ furum remaneat incidat: poftea vuln: fuat z vt ceteris vulneribus cura adhibeatur.

De incisione fĩri. Cap. lxxij.

De incisione fĩri. Cap. lxxij. Spe accidit caufa vulneris intra ṽtrem facti et fĩrũ et intefina eterit: ṽre ṽt grauit̃ nifi cõ moderate fi ṽlulus iminuerit poffunt intus re uocari. plagam ergo tumefcentem cõ vino nigro et pontico vel fõgia aqua ca. infusa lauemus: fi b̃mõ: ṽrũ nõ inuenimus cum aliquo mitĩgatiũ: donec tu: mo: decrefcit calefacte debemus: fite etiã infirmũ. fi iterũ post factum readeat p̃ manus pendẽtẽ in balneo ca. ponere feu oleo ro. seu violaceo ca. cõ cera vngã: p̃ofremo autẽ: fi fupradicta nõ fufficit̃ plagã ṽnde: post: fĩrũ z intefinũ int̃ m̃te. z yrbum cõ nigrũ vel luicã factũ est: q̃d ṽnius diet mo: ra fieri folet: ligat̃ veniẽz alterũ ops: incidĩ z fanguinẽ tñ m̃te. poft filo fẽrico nõ multũ groffo ne cutẽ rumpat: nec m̃tũ fubtilẽ ne rumpatur: plagã fatim reficere acu. C. in ex terius cute: deinde lacertos p̃ti fipac punge z p̃ cõtrariũ ex ṽtraq̃ parte iũcturalq̃ diftãtes vno facere digito: poftca citri. pul. fuppone: ligatãq̃ donec octum efcat dimittẽ: poft p̃foliationẽ filũ extrahẽ. Si cal. patif cõ frigidũ ṽnguet̃ re frigerare ops: vel fupinũ fatue: tenui dieta refice: gñantia ṽnguet̃ fatem caue. et pannos oleo ro. infufos circa plagam z inq̃tinãz r̃tillatos m̃te. cõ oleo em̃ ca. vel vino nĩ. vel pon tico dylterfare. S; fẽndĩz curẽ q̃ b̃mõ: ṽlulus in groffis in tefimis leuius q̃ in gradibus curat: intefinũ vero iciumũ dũditur p̃pter multitudine venarũ z arteriarũ atq̃ neruo rã: nec p̃pter eoz multitudine z ipfius fubtilitatẽ z epatis vicinitatẽ curabile: etiã in inferius ṽro p̃mo q̃: quã loca fũt in om̃ia z medicina p̃tre inferius ṽra dicit̃ et incurabile Si in ore fomaq̃. p̃pter fuã fenfibilitatẽ patĩ nõ potest pe: nam: q̃: ibi moatur medicina. z fi adhibeantur: nulla p̃ ficiunt appofita.

De cura viri qui nõ habet fozamen in cas pite virge. Capitulũ. lxxij.

De cura viri qui nõ habet fozamen in cas pite virge. Capitulũ. lxxij. Frimũ in p̃cedẽtẽ libro: quare mulieres funt fertiles et quot modis: cur etiã hoies gignere ne queunt: nẽc autẽ dicamus iterũ quare fiat z ad datur medicina coe. Viri quoq̃: in recto capi te fozamen virge nõ habetẽs: aut fi filũ tosqucat

caput virge gignere nequeat: quia femẽ in vulua recte p̃ficere nõ poffunt: nec eãt cum inperu fẽd p̃ulatum: ne fipma cõtingere potest ad locum cõceptionis. P̃moã igitur talis viri fuper tabulã extenfus foftiter: z cus finiftra manu virga eius fuper ventrem cum ereta: et auõ fub ventre manũ teneat firmam ne infra readeat: et tunc inde pelliculam ṽtris ṽsã ad carnem ṽmã: z b̃ bene incitã fuerit: mo: cogno fceã: q̃ recte minget: fĩrũ nõn recte minget. Iterũ incide caute tñ ne q̃poda virge incidat: et coaquatur vt fupã. Si multũ fanguis exĩt de incisione: apponant̃ conftrictiua: fi ob hoc non fringatur: ferro ignito locus coaquatur.

De homine cum cannula mingente. Cap. l.

De homine cum cannula mingente. Cap. l. Si ṽrã veficam nõ egredĩt̃: aut p̃pter apofte ma matuz I collo vefice: aut ex fanguine coa: gulato: aut ex groffo p̃blegmate: aut ex lapide faciamus instrumentũ q̃d catatur dicitur. I. pons factus vt calamus argenteus f̃m̃ domĩ nis etate: pueris parius: uicmẽb? longus z groffus fĩm fozamẽ virge: fedẽ atq̃ infirmus fup cõmẽ et fo: m̃tetur femur z virga cõ aqua tepida: z vngatur oleo ṽto: repido fupã: deinde dyltere in fozamine virge: mittat̃ reze donec perueniat ad fundũ virge: deinde fufpende veretum cõ dyltere: ideoq̃ virge fozamen eũ totũ uolũ: z cõ fenfiris dyltere: p̃pinq̃ũ pofteriorũ parti fine veretũ dyltere p̃: dere afois donec illũ tranfire inferũ ṽsã ad vacuũ: ita vt dyltere opplatũ in fozamẽ cõ lana cõpopleatur vt ṽtrũs exiens trahat ṽzinã ficut pueri in cannis opplatũ trahũt aquã. Sepe fanguis egreditur cõ ṽzinã et euulnere fit aut de fcarificatione: etiã autẽ ṽzinã egressã fuerit: ops: albũ col lyrium per illud instrumentũ imittere dõfolutiũ cum lacte mulieris: et ingeniabũ vt fupã cum tenui fãcia teneat.

De cura lapidũ p̃ chirurgiã. Cap. l.

De cura lapidũ p̃ chirurgiã. Cap. l. Frimũ p̃tre occasionẽ z eius fignificationẽ z medicinã: fi non fupradictis euulerit cõ dũrũ: gĩa curentur z etiã ferro incidantur et extrahatur cõ fiffime: fãciãq̃ in pueris efcã: fãciã: quãdo pau: be fãntur efcã difficile. In pueris ideo q̃ membra co: rum funt tenera z humidã: et ab incisione fanatur leuius tamẽ fuffinet̃ in incisione dolõ: z p̃ confuetudine lapidũ in uentur citius: quã p̃ grauedine eãdẽ fozas. quanto lapis efcã groffus z maior: tũ nõ incido et extracto leuius efcã: in par uo lapide fit eãdẽ. P̃mo p̃tram extrahere ṽlulus puz per afellãs fupendamus rectus in terra cõ defcãde: fenez vero faciat falũ vt lapis advefcẽ collũ calcantẽ: donec fe incurans caput in terra teneat manus inter coas vt ve ficia fupã collum pendat: z tunc fuper veficam manũ eãt de vt ducas petram ad collũ vefice z inquire a pulcõ ṽsã ad teficulos: z fi inueneris lapidẽ advefcẽ collũ defcãdẽ tunc incide vt bicemus: fãuatur potius filũc deducatur. Si vero inueneris non poteris: op̃terit fi puer efcã indez digũtus in pudã mittat̃: z fãgatur interius lapis queratur: z in uentus digitis adducatur ad collũ vefice. Si fenez efcã medi us digitus hoc faciat: z cus perductus fuerit ad fupãficẽ cutis vt fenũ ṽdatur: tũc m̃ititũ vt fozis cõ dextra ma: nu conculeat lapidẽ ad locum fupãficẽ: z tunc ferro incide cauto inter reficũũ et podicẽ tñ vt digitus intus retineat petraz. ṽlulus autẽ fiat ab vna parte lapidũ iũta podicẽ in fupãficẽ amplũ vt lapis efcã poffit: et in fundo aqua fteat vt cito fanari poffit: fi fẽclleris in petre efcã ferro ca: uo extrahatur: fi vero tenatur aliquo paniculo digitis in troiffis ne rumpatur extrahatur: poftca fanabitur cum puluẽ. citri. aut pul. olibanĩ z aloẽ z fãguine draco. z filũ b? pone fuper locum pannũ duplicem et liga cum ligamẽ q̃ vocatur ferũ. Si vero fanguis nõ fteret: z pannus infufus oleo z aqua rofãca et filibus in p̃tũs fupponatur illi fup: pino et fupãficetur: fĩcã ligaturã in ore vulneris efcã in diem tertius ligaturã nõ foluatur: tamen per diem parum laxetur vt ṽzinã nõ fringatur: in die tertĩã foluatur z impo

Ziber nonus

nevaquentū nigrum vsq ad blem tertiu alium. Si loc cal. fiat vt apostema fiat: vngue cum prohibentibus apostema et mitte in vesi cū butyru aut oleū canomi. z liga coxas simt vt medicamen nō creat vt vlnus solidetur: sed si ex accidētī cancer cause: curetur vt diximus in cācroso vulnere: at si la pis parvus fuerit z in virgā eciderit: lige virgā a parte ino feroti liga z in medio incide z sic lapidē extrabe: cū vō liga vueris extende pellem a superioi parte ligature vt cum ab solueris descendat cutis z cooperatur vlnus: z mūda virgam a sanguine ne remaneat coagulatus: z festina sanare cum cito sanatiuis.

De hernia aquosa. Cap. liij.

H primo nostro libro recordati sumus infirmitates: et earū occasiones. dixim⁹ de hernia z eius significatiōe z de eius medicina cū porib⁹ nunc dicamus qd medicina nequit facere quā liter chirurgia fiat. iacet eger lata tabulapulvinari sub natib⁹ habit⁹ z sub testiculis lana carpinata: aut spongia: aut panno duplici: z medicus stet in sinistro latere: famuli in dextro: virga infirmi reclinet sup pectine: aut in vno latere. deinde accipe ferrū in modū pble botomi latū in summo: z inde facellum testiculorū resēndes vsq ad mediū fasciū: z manū intromite donec venias ad peniculū vbi sunt testiculū inuoluti. Si autem humiditas et aqua intus fuerit: accipe ficcoia: z intinge in labijs fissis ret pcepte ministris vbi teneat: extrahant cum his ficcoijs vlnus apertū intus rade cū pble botomo vel penit⁹ incide carnem vel excoia donec venias ad panniculū vbi est aqua tunc facellū scindens a parte caui testiculū: z extrabe totam humiditatem vel maiorē partem. Item ficcoia in labijs scias panniculū iunge et suspēdantur sursum: z ita lectulū aque excoia: z extrahatur. Antiqui medici fuebant vlnus z dimittebant pulve. ficcare: noui autē fuere nolunt: sed ponunt medicinam sanātem et carnem inducentem.

De hernia carnea. Cap. liij.

H ali loco nostri libri dixim⁹ qd hernia quedā sit caro superflua nascens in testiculo: panniculū: caro autē est dura vt apostema: aut dura vt lapis: vnde patitur dolorem nimis: si si ferro mederi volumus: faciamus vt supradiximus in aquosa. et scindens per mediū faccū testiculo: vnde donec venias ad testiculū panniculos vbi sunt testiculū inuoluti. Si caro fuerit nata super testiculo: oportet incidere de sticulo: vnde panniculos et excoiari vt supradiximus: et ita apertis cum ficcoijs. Quidam medicī prohibuerunt banc medicari ferro: quia multi propter nimiam euacuationem sanguinis moriunt: sed sapientes medicī hoc modo medicant vbi caro nata fuerit: incidit solite ne arteriam tangat: ita leuis sursum testiculum extrabe de panniculo vbi inuoluntur: z caue ne incidas vbi adberet neruus vel vnde pendet arteria z ita superflua carnē natam abscondens. Si autem caro in testiculū sit vt non possit separari penitus: extrabe testiculum cum tota carne: sed si caro inter venas z panniculū sit paulatim expediatur et extrahatur caro cum saculo vt dixim⁹. Si vero nata fuerit in panniculo qui est post testiculum: replectur a panno et merus et testiculū inquantur et extrahantur cū tota carne in co nata. Nequit enim testiculū sistere sine carne in co nata. Si autem fuerit ibi durū apostema: z inde fuerit scirofiss aut in testiculo aut in panniculo. Differentia inter scirofiss et carnem est: quia scirofiss est durior: z alterius nature: sed medena vtro: vsq est vna.

De hernia q̄ sit cum distensione. Cap. liij.

H infirm⁹ iacens supinus teneat coxas altas: et palando totum inuenies testiculum vnde pendet ligatus: z duc cum in dorsum vel sursum: z bernia in sursum leniter cogatur: quia vena est subti

lior: z durior: z fortior: circumstantibus venis: z cū stringitur homo inde dolet: teneatur ergo testiculum cū vena decem ministri suspendant cetera sursum et excoia: scinde circum vsq ad pannū testiculū. si autem findas vt diximus in scissura arteriarū temporū: tolle aquam cū duplici filo z liga in loco sano vnde varis est nata: z quere alterum caput vnde perfundatur z liga similiter: z inter duas ligaturas fide medium et extrabe cholericū sanguinem qui est in vena varice z appone sanatiuū medicamen: donec vna cadant cū panniculo: hoc est medicam aptum varici in vena et arteria. Si autem varis est nata in omnibus panniculis stantib⁹ circa testiculo: panniculū cum testiculo absquantur. z si hernia fuerit cum vento erit de genere apostematosis: cuius autē medicina talis sit: vt cū varice excepta q̄ inventa diximus in quinta practice hmoi⁹ particula cum dixim⁹ de apostema tene dicam apostema.

De ruptura inguinum. Cap. liij.

Hanc infirmitatem z suam significatiōem dixim⁹ z suam occasiōem vnde est de genere rupturę siphac. Si autē fuerit de ruptura siphac post partum fit incurabilis. Si autem fuerit cum extensiōe siphac: potest vt ita curetur cū ferro. supino igitur accende ministri pellem inguinis extradantur sursum ad ventrē et intinge eā per transfursum: vt alibi diximus. Quidam in vlnus findunt siccoijs fitis vtriusq̄ partibus sistere vt teneatur vlnus apertum. modus sistere vt vnus testiculū extrahi possit ficcoia sunt multa z bene aperiantur vlnus incidit: postea siphac excoiabit z separabit a cutere cozo inguinis: alia si filura interius siget vt aduicū exte res pedientia. cū autem siphac fuerit explicata a cozo: mitte res dicem digitum sinistre manus inter panniculū testiculū z siphac vbi continetur siphac. z mitte indice dextre z suspēdam de testiculo cum siphac z palpando inuenies intestinum z reduc supra ventrem z tunc mitte acū cum filo vbi siphac fissum z mitte filum: ita vt quattuor: capita habeat in modū crucis: z liga cum siphac cum his capitib⁹ ne sanguis creet et apostema faciat: z facies aliam ligaturam longe ab alia spacio digito: vnde bozi⁹: post scinde pellē testiculū in alio loco vt post sanguis non creat: super vlnus pone pannulo rosa coo infusum z ligetur. Antiqui faciebant vlnū scidere in balneo post nouē dies si vbi maxime pueri ne apostema calidum nasceretur z ligatura citius caderet.

De pelle testium nimis extensa. Cap. liij.

Holum incide per transfursum mensura triū digitorum: ministri teneant siphac z siphac cūq̄ videris siphac apertū tentulū impone z intēstiniū siphac z consue vtrāq̄ partē siphac et tentule pars si sit intus: et consue vtrāq̄ partē siphac ne exiliat donec sursum sit ita vt tentacula vix extrahi possit. z caue in omni tali incidēdo ne scindas quicq̄ de siphac: quomodo factū erit vlnus donec vlnus iacet supinus z mitte coam in superflua carnē testiculū et accipe superfluum pellem testiculū z absconde cū scopice z cū serico sue z pulue citri. superpone.

De castratione. Cap. liij.

Astratio est res preter naturam: quia qd natura ne est facit: est contra naturam: sed quia potentibus placuit habere eunuchos: ideo debent hoc facere vt sufficiat liber. Astratio fit duobus modis: aut ventri et testiculo: aut testiculo et tēte. Per constrictionem fit in pueris: nā dum in balneo teneantur et cum pellis distenta fuerit: inter manus tenuerunt: donec deficiat testiculū. Per inactionem si filiga testiculo: vlnus redeat z scinde pellem et extrabe z sue z pulue citri superpone. Item aliter ligentur super pectine et abscondantur z suantur et puluis striccius san. ponatur. vt aloē vlnus

sarcocot, sanguis draco, et p̄ano liga donec sang. ster: postea vnguentis sanatiuis curetur.

De herpempoditis. Cap. lviij.

In viro et muliere fit quartus modis: tribus in viro vno in femina, vntus fit in pecine et in testiculis vna et vltima vna mulieris p̄iosa vt in feminis tertius modus est grauior: quia per vrḡaz vulo uam mingit. mulienbus vltima fit in pecine: et sub vltima post venterū mariti testiculi. de bis herpempoditis vnde munt non est opus nisi dicere: quia curabilis est. Illa autem herpempoditi quā non mingunt: medicari possunt in infansone et aduisione: et cū vnguentis sanatiuis curare: similitur in mulienibus.

De verrucis et poris vulue. Cap. lvj.

Aliquando immantur hec in vulua mulieris: sed cum hamūculus superius extrahatur et foras extrahat forice incidantur et pul. sanatiu apponatur.

De apertura vulue. Cap. lv.

Laudici os vulue: aut naturā: aut p̄ter naturā Maruatur cū ita nascit. extra naturā fit vel ex percussione: aut ex re aliqua ibi nascete: et fit sup̄ peccinam et in medio: et hec prohibent coitum et conceptum et purgationem. Sit ergo obstric̄ que sagaciter inquirat in vulua que fit vnta manu oleo tepido et vbi fit q̄ obstat: sic digito nequit cū tenacula querat: quo inuenit ob amo extrahatur et incidatur: et si panniculus fuerit que nos siphaz vcamus: similitur h̄mo extrahatur et stringenti sanguinem superponatur.

De apostemate vulue. Cap. lv.

Postema si est in vulua in cadatur ferro: vel si nō putridū fuerit maturatiua apponatur: et obstric̄ trix intus incipiens vnta et cum p̄blebotomo pungat et p̄metat et tendat mitte et vulnus apoz stematis oleo rosa. tepido inunctis superponez liga femo: v̄ v̄s in tertis diem: post tertis diem solus: et sedeat in balneo et tentulam vntā vngucto basilico liquefacto cum butyro oleo ro. mitte foras: i femo superpone emplastrū de sanō. et membe ne superueniat ca. apostema. i vulnus per supra dicta m̄datū nō fuerit: lauetur apostema apozimate p̄cozo aristoliget rotun. et cum dylsteri mitte: deinde cum vnguentis medicetur: si vero apostema fuerit intus tendens v̄s ad collū matricis non tangatur ferro nec aperatur.

De fetu mortuo extrahendo. Cap. lvij.

Si mulier tolerare potest: vt non fit nimis debilis nec p̄p̄sincopiam p̄ naturā: nec pulsus deficiat teneat supina a mulieribus et sustentet: pectus et obstric̄ trix aperiat vuluas: vulue collum: manuzq̄ insonat oleo violato vnta tres digitos et tenlos ponat in vuluas: et perquirat vbi infans consistit: et si caput pendat h̄mo fixo in oculis: aut in occipito: vel sub mento: vel in collo: vel in spondilibus extrahatur: et si p̄e magnitudine alicuius sui membri extrahi neq̄at incidatur et eiciatur vel humerus: vel quod nocet.

De secūdina extrahenda. Cap. lvij.

Manu vnta oleo sifamino vel violaco: secundina extrahatur: si non potest extrahi: ne timeas: quia per se marcescet et exibat.

De emoroydibus ani. Cap. lvij.

Sunt emoroydes in tris modis: alie em̄ tendunt ad v̄scā: alie ad nodū: core: alie ad itestimū grossius q̄ oēs sunt incurabiles: similitur que sunt fistula: et aut que sunt quasi fistula vbi sunt multirene et m̄ba iuncta ossa cōstitit: cetera ḡna emoroydaz facile ferro curat: sic: supinā accat: genita erigan sup̄ p̄ct̄ et susp̄ndat tentula in emoroyde p̄iosa mitte digitū in posterioz et si tenacula digito ligatur scias recte ad intesfimo p̄cedere: banc s̄ndere aut s̄ndere nec debet: quia bō inde sp̄ssimū patere: et p̄ter velle sterē eriret. si autē sp̄ssimū tentula: nec intus introire p̄t̄: culro s̄nde sup̄ tentulā v̄s ad radicē: et melio: est incisio q̄ fit culro facto in modū scālis

inquire tunc digito aut ferro: terere panniculos si potes que sunt in spongia et excoziabz et extrahes: caue t̄ne m̄lcus: nos incidas et peio: istirmitas inde oisā. nā p̄terer velle eriet stercus: et faces genus fistulari facta incisione de bombe ceteri tentulam factā immitte per diē vnu: et altero die fac tentū vngucto basilico intinctā et limite. Si autē apostema superuenit: ept̄himabis lupadictis vt m̄tefcat: apostema te sedato et vnguento basilico curabis.

De cura et eradicatione emoroydaz. Cap. lv.

In medicis nō p̄t̄ curare: iacete vt lupā cape cū burcellis v̄s emoroydaz: et a radice sepa vna vel duas dimittes vt dicit v̄s. i. scilicet sepe vna vel b̄fic. h̄. bol. ame. conu. cerui: et barre bob. strigni cutu. ligamen appone vt nō soluat. quidā non incidit: sed cus burcellis extendit et cū filo serico toto ligat a radice et s̄nt donec cadat: cūq̄ incidunt pannū infusū oleo tepido suppone et liga et homo non exeretur nimis locum oleo ro. v̄ge et super oisū medullā bouinam cū pul. citrini pone: et tertio die lauetur cū vino p̄ntico rubco.

De glandulis et nodis in ano. Cap. lvij.

Landule et nodi in ano vt in vulua nalcuntur et emoroyd. et postea fit nodosa sciz m̄de: b̄v̄t digiti in vulua. i. cū burcellis capitis excidas radice medicamen superponas de b̄fic. i. Bagadice v̄ro magne si non curetur medicamine ficen cur ferro aspero: donec asperitas cadat fissure: tunc vnguentis curetur.

De clauso ano clauso. Cap. lvij.

Ino infante ano clauso: obstric̄ cum vngula vel digito vel ferro aperat et tentulā in vino solido intinctā sepe infigat et extrahat quoties: donec consolidet: vel plumbea rasam vel cannā. Si v̄o contigerit p̄o vulnere neglecto apostema s̄nda tur cū culro et spongia infusa in vino atro imponentur et ligetur: alia die vngucto sanario vt dicit et semper imbutus p̄e dicit: plūbeus fit intus v̄s ad p̄fectam sanationem.

De elephantia in calcaneo. Cap. lvij.

Ulgatur cum tyriaca et v. melancholicus purgatur: si non proficiat incidatur sicut de cancro diximus. **De vulnere dactylo.** Cap. lvij.

De variabibus curium. Cap. lvij.

Oportet varices ligari in carne natar: aut in carne ab vtraz parte in loco sano cū filo serico et inter ligaturas s̄ndere et em̄dare putrida: ocide mes dicitur sicut dicitur in medicina arteriarū tempozum.

De vena mediana. Cap. lvij.

Venā autē medianā in capite s̄nde: et extrahes caput vntē sollicit et leniter vt ex ea parum aqua reat. si vero tenta foras eripit vt p̄t̄o retro queat: si cum plumbo retroqueatur: liga cum filo vt non retro cadat totura ad crus: omni die totū queat donec exiliat tota: ita fit in bacchio. Si vero in p̄ncipio toqueri non possit cū plūbo: cū filo aut s̄ta fiat et v̄ta die toqueat donec plumbus possit immitti et lauetur omni die aqua tepida donec sanetur.

De incisione membroz putridoz. Cap. lvij.

Liquado putrefactis extremitates copozum vt manus et pedes: p̄tus caroz: inde oisā: et ac cadit ex acutis egritudinibus natura expellen te ad superficiem copozis a nobilibus membris: et si hoc aut ex concussione: aut ex apostemate: aut ex m̄te que extrinquit calorē. res̄ndatur ergo putrida caro p̄tus et ossa cum ferrā: et hoc totum paulatim et caute et particulatim: ne sanguis effusus incidere impediatur neque aut arterie rumpantur et bō inde motiatur: cum res̄ndis putrida vel scas ponatur in sectione introlus aqua in salum n: sanguis superueniens ferre impediatur et s̄ra incidat sanam carnes: s̄ndatq̄ dolorem post sectionē arterie

Quofa bernia quadoq; curatur cū incenfione in
 cendit: aut cū ferro in modū crucis factū: poſtea
 cū cauterio ſic factū incidit in medio teſticulo
 rī: tōpōſ: cū cauterio incenſum ignitum eſt ex
 coactur vt ſiphac appareat: et vtraq; cauteria factat cruce
 ſignata in vno ponatur teſticulo: et reliqua duo in alio et in
 ſignatur tamdu donec ad humiditatem perueniat: deſuſq;
 ſiquēd; pāniculū inuolutū in teſticulo q̄ hāmo apprehenſo
 ſuſpende incende cū cauterio factū in modū cultri ſalcari.

**De coctura ppter crepturam
 inguinum.** Capitulū. lxxvij.

Separatio in inguine aut ſic ex diſtēſiōe ſiphac
 aut ex ruptura. in cūſiōe ſupradictā: quidaſ
 aut malit; incifione: ſec inſtrūm; paulatin; exer
 citari: et tūc ſter erect; ante: et: foſterit;g; tuſſiat
 et ecetād; baciā ſurſuſ: et videāſ in inguine
 velut apoſtoma leuari: tūc locū ſigna cū ſcaſto vel cū alia re
 et in trib; locis incēdatur: in ſuperioꝝ parte inguinis vbi apo
 ſtoma conſiſtit pone duo cauteria: in inferiori parte apoſte
 matis hocinodo: inde faciat ſupinus et inferiori: pars incen
 datur cum cauterio factū vt bulla facta in capite. Terit; cau
 terio factū vt cruce pone vt tenear caput in medio ferri factū
 in modum lentice. et nimis ſiact; ſanula qui adſtat buni
 dita tem ſemp; abſtergentes in temperatis ſic vſq; ad ſiphac
 vt nō veniat ad teſtū vbi calida apoſtoma: tam craſſo
 vt ponduſ ſat: et poſtā poꝝ rī cū ſale rī ſupponatur cū opus
 fuerit ſanandū cū lenticiis et melle et ſimilibus.

De cocuris ppter emorroydas. Cap. lxxviii.

Emorroydis ſi ale medicine nō p̄ſunt: inter anū et ſi
 nem oſſium ſpōndiles incēdant cū auro aut ligno mir
 tino. **De cocuris ſcabiōe et podagrico.** Ca. xc.

Scabioſi longi t̄pis tybice tumefacti et claudicat; qz
 humiditas adūmata in nodis lubriciſ facti eū vt exi
 liat ſunturā: anteq; igitur caleſcāt et claudicent cau
 terizetur in vertebro cauterio quicū clauū in capite hābēt
 et ſic cutis perforatur vt b̄ditas excludatur. qdāſ em in tri
 bus locis cauterizant ſup; andam et ſup; genua et defoſis: et ſi
 multer cauilla exteriorē q̄tuo: digitis: qdāſ faciunt inſtru
 mentū cum catara actis caudā r̄ū b̄mōi b̄ns in terpoſitos mu
 ſculos eo codē ferro: quidaſ faciūt. it; in circuitu: iacet ſtr
 mus ſuper ſanū laico: cauterizato poſtā r̄itū cū ſale ſup
 natum donec pus ſiccetur ſit apertum: poſt hoc ſanabis ſa
 natus remedij.

De cocuris ppter emorroydas. Cap. lxxviii.

De cocuris ſcabiōe et podagrico. Ca. xc.

Scabioſi longi t̄pis tybice tumefacti et claudicat; qz
 humiditas adūmata in nodis lubriciſ facti eū vt exi
 liat ſunturā: anteq; igitur caleſcāt et claudicent cau
 terizetur in vertebro cauterio quicū clauū in capite hābēt
 et ſic cutis perforatur vt b̄ditas excludatur. qdāſ em in tri
 bus locis cauterizant ſup; andam et ſup; genua et defoſis: et ſi
 multer cauilla exteriorē q̄tuo: digitis: qdāſ faciunt inſtru
 mentū cum catara actis caudā r̄ū b̄mōi b̄ns in terpoſitos mu
 ſculos eo codē ferro: quidaſ faciūt. it; in circuitu: iacet ſtr
 mus ſuper ſanū laico: cauterizato poſtā r̄itū cū ſale ſup
 natum donec pus ſiccetur ſit apertum: poſt hoc ſanabis ſa
 natus remedij.

De cocuris ſcabiōe et podagrico. Ca. xc.

Quod ſiphac que eſt in carne cū inciditur ſindi
 ri ſuntur: q̄ fuerit in oſſe cum lacurū r̄upitur
 et tenditur dicimus. De noſcere aut op; ſit
 curas oſſū et loca coz et figura. qualiter con
 ſiſtunt ſunt facta: et quomō cum alijs conſiſt
 untur mēbris. et noſcere muſculos oſſa cooperiētē vt ſciat
 quod illis cōuenit tāgendo vtrū in locis ſuis ſint aut rupta
 aut laca: aut aliud patiunt. In ſequenti vero dicemus ſi
 gularem vniuſcuſq; medicinā et leſionē: nūc vero dabim;
 vniuerſalem regulā in his tractandis.

De vniuerſali canone mēbōū. Cap. lxxix.

Sciendum igitur in primo q̄ ruptura ſimplex
 eſt cum eo tācū r̄upitur: fuerit: cōpoſita cum caro
 habuerit apoſtoma ſeddū duricies ſuperueniēt;
 teſtore pure quod p̄mittunt expedire i p̄cipio
 necceſſe eſt mini; ſanguinē: dabis ad libedū bo
 li arme. epagii vni; cum ſimp; vici; poſtea dabis lariatius
 vt eſt manna tam aridū apoſoma p̄noſ: aut cū lebelabi.
 mercuriale: aut cū apoſimate viol. ſm virtutem inſirmū: die
 tate necceſſe eſt oſiis frigidis et parum efficiētibus caloriſ
 vt lac. potu. ſcar. faſanis: ſarmis: vt nō ſupueniat mēbro
 inſirmo apoſtoma. Si autem locus eſt percuſſus ſine ruptu
 ra et ſeparatione alia: ſupradicta non ſunt neceſſaria: ſufficiēt
 aut epit̄ima de curia bolo. arme. cū aqua mirte. Si autē
 ſimplex fuerit ruptura carnis. et ſine apoſtoma: op; locum
 extendi ſtauerit ab vtrq; parte caute ne violenter faciās:
 quia ſepe inde accidit apoſtoma: cum autem reducta fuerit

rint oſſa in locum ſuum lineoleus vinctum perbis ſanatuſ
 in locis ruptis circumuolues et ſuper cauilas in modum cru
 cis aptatas cum filo: deinde ſuper ligabis cum facioles nec
 mollibus nimis: et incipe ligare a medioz ſtringere: capiti
 bus vero latus liga: et ita vt equalis ſit non montuoſa liga
 tura: et ſm loca rupta ſiant canule in cordis late quoq; et for
 tes: in alijs locis tenues: et debiles: et longiores ſint
 rupturis quartioz digitis: vel tribus: et in cōiētā pluriſſim
 remote abintūcē in medio igitur vnoq; gibbo rupturę ſit
 ligamen fortius: caue ne capita canularum ſit ſuper nodos
 oſium: oportet cannas vel tabulas ligari duplici filo ſi
 ſubterueniat et aliud ſuperueniēs ambas alias. coctas in
 modum crucis: cum locis puri ſolue et aqua tepida laua
 et palpoſ. lineoleis oleo inſuſum et aqua roſa. ſuperpone
 pama die ſedā et tertia leuius laua: donec cōglutinetur poſt
 hoc lenius donec ſanus ſit.

De oſſibus fractis. Cap. lxxxij.

Epture cū apoſtome aut epit̄ima ſuppone
 de ſand. roſcar. aut ſuc. coriandri ſempuere: et
 ſupliga cū ligamine leni in craſſino aliud et res
 cens epit̄ima ſuperpone. ſi fuerit in baccho
 apoſtoma magnū tāti ſoluāſ ad inquirendam
 rupturā donec oſſiſoluatur apoſtoma. Si autem ſit caro con
 tuſa medietate vt diximus in putredinibus. Si autem in ru
 ptura oſſium caro vulnerata fuerit ſuper arterias aut venas
 multum ſan. fundens: ſtr̄ngatur ſan. cum aloce in cenſo ſang.
 draco. Si oſſa in vulnere nō ſint diſcoepora ſi tione vtrū
 erit et ligatione que vulnere laua aduertit: et cū cicatriza
 ribus curabis. Si autē in vulnere parus ſunt oſſa q̄ pungunt
 locū ſuere nō expedit: ſed tene apertū vt aqua excurat vni; cū
 cū loco ſuo: et cū vuln; ab oſſib; dimitit mēbra cum lineoleo
 miyr; b; ſupliga et ſuper vuln; dimitit vt ſuperius: et lenter
 liga et quotidie liga et ſolue et bombicū vitum ſuperuolue
 ponez et; p̄ſperis pus multus et ſcur? ſit et ca. apoſtoma
 ſupueniat vnguento ſanato vtere. ſi apoſtoma ſit illo p̄no
 cura: deinde dirige oſſa. ſi oſ ſup illud ſtat dirige cum ferro
 qd dicitur luna longo palmo vno: et ſit planū et groſſum ne
 duplacetur caput: acuti et eleuati parū reuolunt oſſa que
 ſunt impreſſa reuelent: nūc; dedinetur vt origatur: et vt ſu
 padicimus: ſi non poſſunt equari oſſa ſectur et abſciatur
 deinde dirige mēbōū. Si autē vulnus magnū fuerit cum
 tentula et vngula curabitur hoc modo nō ſanatur: ſed pius
 egredatur: vel ſi caro molliſ fuerit et non ſolidā: ſcias p̄opter
 oſſa fracta latentia hoc eſt tunc iterū tentula plumbea indr
 re vbi ſint et inuenta cum burcellis etrahe: deinde medias
 beris vt pius et ſparſo puluere ſand. vſq; ad octo dies ſup
 lenter ligabis lineoleo ac oe. it; in. it; die mutabis vel de. v.
 in. viij. donec noueris eſſe ſolidatum. Si vero fractura oſſis
 fuerit in fruſtulis tū mēbris oſis medias oſſium ſitus puri
 gentium etrahe: poſtea dirige et liga ſicut dixim; in oſium
 fracturis cum vulneribus.

De impediētibus oſſa cōglutinari. Cap. lxxxij.

If oſſa fracta non cōglutinētur et tēp; p̄tereat
 cōglutinandū: poſt veruſſatē ſiāis non poſſe ſa
 nari multis modis: aut multa viciōſitate locus
 lubricus faciat: vel quia bomo nimis mouet
 mēbōū: aut ligaturis oppoſimentis mē
 bōū ne ſolidari poſſit: aut nimia ebocum abſtinentia: aut
 quia mēbris tenuis non poſſit ſanari: aut latione nimia
 diſſoluētē. Elidebis ergo que occaſione non ſanantur et ſu
 de reſortare. Si fuerit et cibus tenuis: paucis poſt tertū
 diem rupturę ciba inſirmū vel poſt quartum diem: excepto
 q̄ ſi habuerit apoſtoma quia tūc abſtinet a cibo. q̄ ſi non
 habet: et ſam incipit mēbōū conſolidari groſſis vtrū
 ciba vti eſt caro vituloz et venter et frumentum cocum et
 caro veruecis veteris et piſcium viſcoſorum: quod p̄oſt eſt
 ad cōglutinandum oſſa. Si vero nigebilia deficiat: etre
 nuetur mēbōū lauetur aqua tepida: et ciba ſillum vici; v
 ſcoſis et vino albo groſſo donec ſanetur.

De ſignis ſanationis oſium. Cap. lxxxv.

Q. iij

Sanguinem super ligamen videas: sana-
ri scias si fit sine vulnere: quia materiam bo-
nam coadunavit natura unde sanatio fit et
ideo per potos egreditur. Si autem supra
rupturam appareat materia velut nodus: effi-
cis enim duobus modis. tempore enim est vt offi-
cium suum amittit: sed si supernatio recess fuerit: vtur
medicinis stringentibus & stricto ligamine stringe: aut lam-
na plumbi. Si vero duricia non dissoluatur: ferro rodatur
donec desiciat.

De ossibus male sanatis. Cap. cxvij.

Quia male sanata qualibet culpa medici: vel egri
non quieti: quidam disungunt male iuncta et in-
composita: sed bismulti perire. ideo debem? p-
tibus longu? vngere adipe galline: aut anseria vel
ossis medulla. multi dactylos cōstrictiuos volūt
adhibere itermissio die laue aq dulci ca. z oleo pipi. z iterū
suaviter manibus frica locum. si hoc nō p̄ fuerit pone super
contusionē bombacē veterē inuolutū vnguetū viridi nimis
admixto butyro: cū autē locus a carne mandatus fuerit: cō-
pone si potes ossa in suis locis deinde sanabis. Si vero caro
fuerit dura: nec mollitur a medicinis predictis: vel comedi-
tur cultro acuto incidatur: vel os dirigē in locū suū z suppo-
ne medicamē qd restringat liga. lba. si vniuer saliter de ruptu-
ris z de iucturis ossū dicitur: particulariter expediedū est de
singulis inebis et a capite incipiendum.

De ossibus capitis ruptis. Cap. cxvij.

Ruptura ossis capitis: alia simplex: alia pposita
simplex fit in cutis fissura et ossis ruptura que
nec superius: nec inferius erit: dicitur grece
darcia (als ragsama) alia ruptura fit de qua os
elongatur z eleuatur sursum: z dicitur angin
(als aberia) si autē os separatur peritus di-
citur autematos (als apostasmos) Inuenitur it? modus
rupture qui in multis cōmuniatur partibus: et ipsa permanēt
confusa: erit p̄nūclū vsq̄ peruenerint: grece vocatur an-
tiaca (als einpiasma) fit et alius modus rupturę ossis con-
tusi interius ptingēs vsq̄ ad siphac: z dicit a grecis gelsim
(als genissima) est alius modus infer? tm̄ habēs ossa rupta
et dicitur a grecis monexis (als marusis) qdā addiderunt
alterū modū. s. tenuē fissurā cranei veluti pilus curius i mo-
dum lune: z vsq̄ discernitur plicatura vel ruptura ossis sine
ruptura que fit duobus modis: aut curuatura in panniculo
cerebri residēs: aut curuatura non habēs panniculū lesionē
vel rupturam. hec sunt genera simplicium vulnerum capis-
tis. Genera vulnerum compositōū capitis sunt multis mo-
dis: quandoq̄ cō octo supradictis iungitur fractura matris
que dicitur tumida: aut apostema a dnt de quib? alibi dice-
mus. Cognitio autem vulnerum capitis aut ea re habe-
tur qua vulneratur: est lignum: lapis: ferrum: z similia. aut
ex duntie vel mollitie hominis percussū vel membri: aut ex
percussione leni vel forti: aut ex accidentibus vulnerato: cum
vt est vertigo vel epilepsia vel loque amissio. hec enim sunt
accidentia que superueniunt vulnerato cum vulnus vel os
simp: mit vel sedet super matrem tumidam vel piam: aut cū
ipsa mater aliquantulum vulneratur: aut compressa est ab
osse vulneris capitis in osse interius cerebri: non valens e-
mutare: sed fricta z immutabilis permanet. Aliter quoq̄
cognoscitur si ruptura ill? loci sit pauca: plumbeato instrū-
mento iutus misso quere: aut intro p̄fice si ruptura ossis
fit ibi aliqua. Si ergo ruptura fuerit que vt superius di-
ximus: tenuis est vt pilus: mitte incaustum vel aliam tin-
cturam in vulnus fricans ossa ex illa tinctura cum manu vel
digitis. Si vero os ruptum fuerit: in sanguine testa infusa

vel ruptato: vngere illum bigito et fortius frica. si mādatur
a tinctura pente? perosa: et vide an lesa sit mater an iuncta
sit ossibus an disiuncta. cognitio autē si fuerit lesa aut ex apo-
stemate ca. aut ex vertigine: aut epilepsia: aut ex paruo apo-
stemate. nam si fit ex paruo parum sentias: si maximo multoq̄
cognoscitur ex humiditate exiunt. Si autem humiditas
parua fuerit et cocta: scias siphac ab osse minime separari.
si feb. fuerit et nimius erit dolos: et ossis color mutatur in vi-
ridem: vel si plus egrediens tenet fuerit non coctum: scias
p̄ certo matrem tumidam ab osse separari: propter ea me-
dere anteq̄ vomitus superueniat infirmo: aut sp̄sim? p̄ alio
natio aut scincipia: aut acuta fe. Si autem a quolibet istis
supradictorum molestat infirmus: dimitte moitur. q̄ si
a nullo molestatur medicetur. Si vero siphac non fuerit se-
parata et os fissum: frica cum ferro ab vitra? parte vctos-
ta deleatur ab osse fissura. si vero non deleatur quia focos
tū est vel ruptum: os abstrahē focos cum instrumēto tras-
hendū. Si vero siphac ab osse separata est: et ab initio cum
infirmo fuerit: siphac ossa ante decimū quartū diē has
fuerit ante septimum. Si vero hec terminus proteritis: s-
pe venient supradicta accidentia z inde moitur. cuius me-
dicina sic fit: pilus radatur caput: fundatur cutis in modum
crucis: excoctent ossat bene videas que sunt trahenda. si
flurug sanguinis impedit ad videndum: linteū lini aqua
infusum et aceto superpone aut linteolum sicum. Si autē
dolos fuerit multus cum fluru: linteolum vino nigro infusū
ponit: co et oleo superpone et liga et dimitte per vnam no-
ctem in crastino solue. Si autem nil predictorum accidit
habuerit scilicet epilepsiam vertiginem et sp̄sim? extrahē
ossa rupta: et ne differas ne rugatio facta tangat piam ma-
trez: infirmus ergo sedeat z teneatur ab hōibus: surco itis
opplentur bombacē ne ictum scalpelli audiat cō ossa se-
paratur ab osse: et tunc soluatur: p̄pissis capitis vna et crassiga-
ta vt in suis locis conuertatur: et erige locum: m̄m̄m̄ tene.
ant pellem capitis in quattro: partibus: z inquire in ruptu-
ra capitis: et si ossis ruptura parua fuerit fissusque a capite
cum ferro facti in modum falsis. si ossa rupta non sint peni-
tus nota separari nō possunt cum scarpello: in circuitu ossis
percutere non possint transire peritus foramen ossis nō ta-
ngatur pia mater: cum scarpello in circuitu ossis percutit
vt separatur ab osse: et similitur extrahē in capdo ab amplio-
ri loco. Si autem fissi grossi vt in capite est vni? abbat
nodum vt non possit plus introire nisi quantū est ossis gros-
situdō: in circuitu ossis pertide quantum tibi videret vel
de osse trahē: et sic cum scarpello post percussione inter
percussum et purum recinde os leniter et fragmina castre
cum burcellis et munda vulnus: spera quoq̄ radentō su-
perpone zebel lucidum quod. R. rasuram ne super cereb-
rum cadat: post hoc linteolum oleo infusum super vulnus
pone et pellem capitis deduc in locum suum vngē: et su-
perpone linteolū infusum oleo rosaceo et aceto: deinde san-
dat. tritos cum aqua rosaceo confecto vt aqua rosandū z
sempertuue et scap. simul superpone ne apostemata ca. ro-
niant: z bis fac in die epistima: infunde supradictos san-
cum oleo rosaceo: et post diem tertium carnem ostende: post
vulnus: et tunc curabis vnguetis distenne: post
super os dedicatum puluere superpone: vt est alio tem-
pore: sanguis draco. z dracena que prohibent super apote-
ma vt supradictis: supradicta omnia bene considerant
ete operabris.

**De apostemate facto ex cap-
turgia. Capitulū. cxvij.**

Quando apostema calidū accidit siphac per
indictionem capitis vt videas eleuari: et ossa ca-
pitis exasperantur: aliquando sequuntur p̄p-
dita accidentia: et sequitur mors. hoc autē apo-
stema ex duob? causis fit: ex osse fissō et p̄pissio.
aut ligamē multū stricto: aut ex multa comestio: aut mu-
-

to frigore. In spine ergo cerebri: et si est ibi fragmentus ossis extrahat: si vero ligamine stricto solue. Si ex nimia come hodie abstineat a cibis et vitatur tenuibus: et si frigore linteis aqua tepida infusum et aceto superpone: aut si apostema fuerit in mris cali. san. ro. succi solarii superpone circum. rursus olei tepidum cum magna mellitosa lini fe. fenugreci: post hoc epuryma de farina oidei aqua tepida oleum ro. adipe galline linteolo in his infuso superpone. r. falsa caput et collii circi da. et in hac oleo ro. viol. z nemusa. In auribus vel vni isto rum. Si autem virus adest immo sanguine de vena cepha licca postea da laxatiua de casti. z da mercuria apostoma. Scias iterum si puniculus cerebri fuerit liuidus inde moite tur.

De osse narium fracto. Cap. cxi.

Docet ut scias in lumentate narium fieri contusionem: quod non est ex offe: sed est cartilago: sed in medio nasi vel supra ripitur os vel cotunditur: quod cum sit in nares bigito immisso subleua ossa conusa: vel immiso plumbivo erio instrumeto: dein de reticula lineā bōbaec inuolutā z aqua intinctā acatia vel mumiā quā noā a garte vocant: immitte nari z charta bōbaecina in eadē medicina de fascia: z bō fac paucis dieb: qz citius hic locus sanatur ceteris cotibus mēbris: si status non recte exit: vel loqua: rīpatur z solidet: reticula fiat de calamo vel pēna ptusa vt inde expiret. Si toto: qz nāsus charta ligamen cū cola pitium suppone vt dirigatur de foeta nāsus. vñ ge medicamine quod dicit in fracturis ossium: z cūvis auferre per cānalam immitte aquam tepidā vt mollescat z auferri z extrahi possit.

De genis vel maxillis fractis. Cap. cxii.

Ossa genarū nō penit: sint rupta: si sint in sinistra parte indicem z mediu dextre manū immitte: z ossa foas impinge cū altera manu foris iuxta gēnas plane sine rīpatur: si sint in dextera eōtrario facia. Si vero maxille subtiliores sint rupte tunc extrahat ossa rupta superius ministris sagaciter extendant inferius vt in codē cōiungant z tunc cum filo serico toto fuce: z solidatiua medicamine ex tenio in linteolo ligabis z curabis sagaciter a loco suo ne cōt consistere tenta cauta z immisso linteolo in maxillis apponatur z ligetur. Anaxia appone egor quietas fit: non manductio loquatur: dacti sit lobisius vt ius cōdicit: ius frumēti z amil: post septē dies solue: nō est bene rectorum iterum dirige z vñge: z est solidatio maxillarū. de. dieum. Si autē apostema calidum accidit vtēre supradictis.

De ossibus spondilibus fractis. Cap. cxiii.

Ossa furcularū ptopinqua nec ruo sint rupta: z pendente leuius curantur. Si vero non ex toto diffracta fuerint: difficiliter et molestius: qz que non separantur nequeunt sic bene reformari: cū berent cum ossē fracto pendente partim: ministris extrahant: eleuent sursum: aliam teneat collum infirmicum: cum reliqua parte ossis: z tunc reuñge. Si ossa infirmantur cum manibus reduc supra z ita positio ligas. si vero sic non reducantur extendatur ad huc bumerus et supponatur asfelle globus subleuando z sic dirigantur ossa. Si autem ossa intō conuerfa fuerint: iacet supinus: puluinar paruum sub spatula habeat: bumerū ptem. Si vero fissum fuerit z non ruptum pugio locum finge carnes obclupere: qd pungit extrahere z os remaneat: vt dicitur de beluicidus. l. coctis: testu dimis maxime velut yngis sub rufura ponantur colligenda: ne intus siphac vel in pulmone cadat: qz extracta sue locus fissum z superpone solidatiua z liga. Si vero apostema fuerit adest ligetur vñge oleo rosa. si vero non ligetur adit sane globus sub asfella z liga cum bumero fascia super bumerū z per pectus ducta z reducta suruet dictam: supinus vel conuēnter faciat: post tertium diem solue z solidatiua appone z euadent saltem in mensē vno.

De spatulis fractis.

Cap. cxiiii.

Patularum ruptura que fit in latitudine ossis z non spina que in medio spatularum aliquando rumpitur aliquando finditur. Si intus rumpitur tunc nocetur: ex membro sibi lacto: tenit paralysis z dolorem in spatulis. Si fissum est z locus cum talia asper est z hoc superpone solidatur. Si vero rumpitur cū manu nocetur a pectus ossis infusum in fissuris z asperitibus: tunc findatur cutis z fragmentis ossium extractis sanantius curretur. Si vero os non est lesum vel conuulsum: cum sanatiua appositis curretur vel sanetur sine incisione z apertura.

De fissuris ossis pectoris.

Cap. cxv.

In fissuris ossium pectoris cum intus contrahitur sentitur dolor: z manu supposita facit gurgulatio: sed si rotura sit in costa pectoris: citur ex magno anhelitu z ex orothyma vt in pleurea. Si autē epurif sanguis z difficiliter curatur: ergo hīs medicinis quas dicitur in fracturis ossium furcularū succurratur. Si autem ossa pectoris ex contusione vel letu in terius cōuerfa sint vt in vno in modū lene: faciat eger si pinus habens puluinar sub spatula contra ossa curata: vel ita superiacendo z cūtem lateralerit ptemendo: z ministris spatulam deoosum ptementibus dirigatur superpone solidatiua z liga: si autem ossa intus curuata fuerit: ligetur p os quasi in longum ab vtraque parte: z transferio lana succida cum bis ligetur: z suspende inferius z descendat z distolatur lana que fit z transferio.

De ruptura ossis diaphragmatis.

Cap. cxvi.

Si pectoris aliquando finduntur in omnibus suis partibus: ossa diaphragmatis non rumpuntur nisi piope spinam: qua sunt cartilago infus intus piope spinam vero sint sicca vt ossa lata vnde facilius rumpuntur. Si ruptura est sentitur locus vel asper vel concavus: si penitus ruptus fuerit sentitur gurgulatio: si autem foris eminet bene sentitur z videtur intus conuerfa. fe. b. habent dolorem z punctioem et spūs angustiam z spatū vt in pleurea: intus non conuertum vero dirigitur: si foris eminet leuiter curatur: nam diriges vt dicitur in sanatiua superpones z ligabis vt supra: quāda sub hāc dicit grossis vti cibus z in hātibus: z hoc est murtle: qz foras: in hātio non perinet ad ossa pectoris: z nimia plenitudo apostema generat vbiqz: sit ad ossa pectoris intus conuerfa: quādam vident cūlās superponere ne foras attra hendo disgregent: qd bonum est: si z ventosa alimenta traheret quod mēbrum generaret ne foras rediret: melius est similitur succidam lanam pauca oleo vinctam superponere z cānulas vel tabellas vt dirigit possit. Si autē punctura velut acus sentitur sup diaphragma sūde cutē: z submitte sebel lucidum vt eleuetur: z burcellis ossa fracta vel hīs extrahat z dirige locum vt albi docuimus: z superpone medicinam creantem z augmentantem carnem: z si apostema superuenerit linteolo oleo tepido infusum superpone: cura vt dicitur in apostemate calido: z superlatus iaceat.

De spondilibus fractis. Cap. cxvii.

Spondilia quoque rumpuntur raro: sepe contunduntur z multo aggrauat vnde fit insensibilitas inferioris partis: sepe inde inouantur z maxime de spōdili colli: vñ si spasmū habet: aut extormentum aut paralysis: aut alienationem non finit euasurū: si tō nō affuerint euadent: scinde locum extrahat os quod est cōsum. Si apostema superuenerit vt dicitur cura cū oleo tepido z aqua tepida z apostemate supradictio: cum autem os rectum in spondili lesum fuerit: tractetur. Similiter scinde cutem z lesum os dirige vel extrahat vel locum sue z sanatiua vulnere superpone.

Ziber nonus

De fracto osse pectinis. Cap. cvj.

Septo osse pectinis vel vicinozum locorum digito p posterioz: amissio: inquit: vtrū retro vel ante ruptum sit illo piono stante: quo nō inuēto foras peme z dirige z sanatius vtere si vō pius sint rupta finde cutē os extrabe sue sanatiu appone: fissure z rupture ossium tactu

agnoscutur.

De ossibus lacerto:um. Cap. cvij.

Ios lacerti rumpitur cito curatur: exrede superioz inferius quouisqz inromissa sint ossa corrupta z cōiungi z dirigi possint. loco itaqz directo superpone panū cū solida tuis z desuper pone cannulas vel tabulas aptatas in modum crucis z cum panno lato liga nō in similibus omnibus agendi. liga non fortiter ne apostema ibi fiat: nec nimis laxet: congruatur ibi liges que apponantur: facias tabulas z sanatiua: z sicut sup apostema brachij rupti linteolum oleo vio. insulfum: si suppone pul. sanū. aut sc. scaro. z coriandrū vt p̄bibeat materia currere. cū apostema dissolutū fuerit secure liga tabulas z ligaturus egri digitos: z manū appensa sit collo: post tres dies solue post vō septimū diē nō solutur nisi per septem semel nisi contrarium aliquod accidat vt dolo: primitus ligatur dissolutio erit aut solidatio: fracture ossis lacertoz: nisi negligas intra dies. xv. dissolue z cū tepida balnear z laua. Si vō post hōs dies apostema nō fuerit cū abo grosso frigidat sic. nutriat vt materia fiat siles mēbro aī quod descedit: z vt mēbrū cū hac materia ad suā conuertatur cōplexione: qz cōplexio est frigida est z sicca.

De ossibus brachio:um. Cap. cvij.

Brachium est compositum ex duobus ossibus: ex vno grosso z alio tenui. grossum est subiectū tenue non. fractura eozum duobus modis fit: aut enim vnū respicitur aut ambo. Si ambo disticte curatur malus: tardo vō tenue. superiō? cū lo curat. r qz inferius illud sustentat: igitur extendatur brachium infra z supra vt in locū suū redeat. Si vō confūdatur: z gurgulatio siue bolisimus sentitur. Si vō puritatio sentitur finde cutē z laua: z ossa extrabe z sanatiuis vtere z cū linteolo insulso solidatiuis per tres dies liga z nō solue nisi accidat supradicta: post septē dies de septimo in festinū diē dieta vras grossa: vt est caro neruosa z capitaz frumentum coctū. super pollicē intus flectat si ossa fracta restantur: si foras sint rupta foras voluat: si intus intro. Si os grossum quod est inferi? ruptū est: fac vt de alio: excepto qz digitos non mouebit: sed quietus erit ne ex motione materia alunde currat.

De crate manus z digito:ū. Cap. cx.

Si in crate manus z digito:ū raro rumpunt: si contudunt duabus de causis: qz concaua sunt et tenera. Si aut contuso rupturā habuerit manū sup tabulā extensa palpat vt os lesum sit scias deinde inter duas manus dirigesz illā tenēs tabulam appone z desuper solidatiua: si vero os digiti ruptū fuerit dirige z liga cum propinquo.

De ruptura corce. Cap. cx.

Ossa rupta medicantur vt lacerta sicut dixim? in disingēdo z ligando: z hoc fit in medio. Si vō rupta pectine rumpit: pannū appone in modum plumacelli z liga a superioz parte vsqz ad genu prius tamē extendē z dirige z fascia liga: si fissura est z pungit finde cutem z extrabe os deinde cura.

De patella geniculi. Cap. cxj.

Operet vel patella geniculi sunt tenerissima ossa caro rumpitur: cognoscitur cū crepanōe cū sicut vel gurgulatio: igitur dirige extēde z solidatiua appone: infirmus quiescat ne mouendo fatiat.

De ossibus tibiariū ruptis. Cap. cxij.

Ruptura ossium tibiariū fit vt ruptura brachio:um et ita curatur: scilicet enim ex duobus ossibus.

De calcaneo z crate pedum. Cap. cxij.

Alcanesi non ex toto rumpitur: quia multis est ligaminibus munitione. de crate z articulis digitorum pedum ita fac vt de manibus.

De disunctione generi. Cap. cxij.

Disiunctio generum est quando egreditur iunctura vbi voluitur. quando non ex toto exta a loco: sed parum motu dicitur ex separatione transgreditur. Hos vō penitus a disunctione incipimus licet raro accidat z nequa leuiter dissipari duabus de causis: vel qz ossium iunctura illius loci os super os sedet z fit dupliciter: vel qz iterū ligatur desuper ossi partunt. fit autem ex humiditate multa locū humectante vnde lubricus fit: z maxime pueris accidit: neqz ois nimis luberrare in dirigēdo: qz per se mouendo reuertitur: cum autem penitus soluitur sic scitur: dentes inferiores non coeet cū superioribus z vacillant cum p̄mētur manibus intus vel foras: z in iunctura vbi os voluitur capita fossa videtur: nec aperire possunt: aut stringere buccā. sed ea ergo an te z aperiat quātū potest: z tu tunc mētē z figura bone cū illum ne deat locū: z cum vno digito intus adque: z postea claudē illū os z absterge cum palma tua iuncturam illā tenens. si nequeat dirigi pannū aqua tepida z oleo. vel vō insulfum superpone vt mollēt cū nec: deinde indigeatqz nouerit cū reducat in locum suū: qd scitur qz deest inferiores superioribus conuenient: pannum cum cera z oleo superpone: z ubi ga dulcitur: ne differas genis dissolutio medet: quia scias quomodo accidit: caputrota enim in suis locis egressa neruos quā dunt z aliquoties fit inde vomit: z solutio z motus tu. etc.

De disunctione furculari. Cap. cx.

Disiunctio furcularz nequit fieri in interiori parte quia continetur intus videt: qz ligata est cū vniū nis locis: z ideo non collat posse moueri intus vel foras huc z illuc: excepto qz videmus fœner percutsum vel vllnerat qz iunctura capitis superioris iuncti humeri in eo dissiungitur: qz capitis furcularz sunt bicemae ideoz: p̄bibeēt dissiungē: ne locos est magne motus nisi cōterebatur status mouetur p̄catis qz retrahitur: si cū enim fit in humero nō in aljs mēbris: si ergo desint illi reijunge z alliga plumacellū aī necessaria: z similitet mētē cabens os quod fūditur humeri qz ligatur furculari osqz humens fit z osse.

De disunctione humero:ū. Cap. cx.

Elmeri caput separari aī a concuitate humeri: sepe enim ad loco suo egreditur: nō tamen ex parte: qz obstat os super cōstitū: nō autē ex parte nerui z ligatur vterque: mouetur tamen ante z retro: sed motio parua est: cadit enim sepe deoosum: z in macris maxime hominibus: in quibus leuiter erit z redit: ad cognoscēdum ergo fit intus apostema: z motus sit eger vt inde vtrūqz vnam quomodo differat a sano leuiter habens. Si locus videtur vacuū eruit os z ita dissiungit est. Item humerus supra erit acur: sub a scella quasi colulus: ne uabit manum ad aurem: nec p̄licat sine dolore: in quocumque facile manibus restituitur in locum suum vt ait vō in capitulo dimia: z Sal ego etiam Constantinus scilicet sepe fecit ossi post mē diē z post scaldū. Si vero ossiolutio est multatū dierum balneetur homo z super humerum sepe aquā calidā z calidā calidū infunde: post hoc superius extendē pilam lane aut conu mitte sub cetero. pila nō fit multū duravel mollis: sed ea latere infirmi: z fadem eius: iaceat a sinistro latere. Nisi in humero est dissiunctio pedem sinistrum pone super pilam et manu sinistra manum eius sinistra tenens trabe figendo pilam super pedem in cetero postā: sinistra aī apertē in sinistram locum p̄mēdo humerū deosum dum artū z inferius expellit: z manū in furculis tenet vt itaqz valeat post hoc que te uiuat. Similiter homo illo motu supponat humerum suū sub cetero illius: z subleuet a terra si ille sit cuius. si sepe datur et ad pedes aliquod oneris. Alter etiam fit cum artū disterit ad pedes cum palo ligneo quod z conuoluit: habet pormeri in capite z est longio: infirmo: sicut in terra supponatur ergo z suspende cum paulatim. Alter cum scilicet ergo du superioz supponatur superposito plumacello. qz in non

possit palo supradicto supposito panno molli vel lana : ma
 nus eius ad aliquo infernus trabatur fortiter: relicto ergo
 humero gibbus ante sollicitudine apponatur & ligetur mul
 tiplaciter: et ad collum supradicti septem dies solue: que
 ta sit tenuis septem diebus & septima grossa. si apostema su
 puerit aqua oleoq; tepido vt dicit laubis. fueris aut p
 nimia tenacitate & humiditate fit medietur: si d si infans na
 scitur & sepe dissoluitur: ritellus qd mucllein? vocatur: & fit
 et mala complexionem similiter fit mancus & sic curatur: et ta
 les tabicant et moziuntur.

De diffinitione osium cubitoium. Cap. xvij.

Sia cubitoium sunt duoyacu intus sicut canna
 & commiffure eorum sunt diuerse: vna em est supra
 altera infra: & vna longa: altera: ideoq; ad cur
 dum difficilia: quia diffinictio est grauis & con
 ctio mollis: vno modo q; ossa sunt duo & no sunt
 vno modo iuncta: alioq; q; panni & musculi sunt: & pannicu
 li aliquando mouentur a loco suo & non epi nec diffingit
 ppositus os: aliquoties pennis ipsius loco morio fit multo
 fontis: & maxime & dissoluitur ante & retro: quod facile scitur
 videdo & tangendo: quia locus vnde eruit os vacuum est et
 concuuis ostensiq; bacchis vnde ostendit: in diffinictioe
 ergo cubiti cito refutius ne superantur apostemazano em
 postea euadit maxime si retro est dissolutio. vnus ergo mi
 nistrum tenet bacchiu em egi ocosum: alter humeri sur
 sum & iterum percutit cum planta manu? in confusione co
 bitu: & reuocabitur in locum suu. Isp. in diffinictioe inferio
 ris vel superioris ossis faciebat extendere manū cum bacchio
 & sic replicare ad humeri retro. non parū extensioem ius
 bre: & hoc ideo quia extensio superioris ossis bacchi est
 diffingitur potelatur ante & retro ideo retro applicetur et
 sic non diffingitur. suber Isp. super tabulā ligari bacchiū
 in duobus locis: & p habeat plumaccos sub tabula in vtraq;
 q; ligaturam: et trape sursum ac deorsum donec directa sit.

De diffinitione manus. Cap. cxvij.

Anim diffictam a bacchio extendere & dirigere & no
 dum caulis stringit: & inrimo claudere manus ius
 de: deinde solidatua allaga vt mos est.

De diffinitione spondilium. Cap. cxix.
 Sinctio spondilium cito motem infert maxime
 spondilis colli: quia medulla que nuda vocatur
 ventens a cerebro fricta pondere de loco suo erit
 & a greas dicitur ardosis. Si retro fit gibbus vo
 catur. Si vō docta curuant aut vt pni fiat & no possint retro
 doilo: ire a greas vocatur scitrosi. Quidam stulti asserunt
 boca suo loco non esse curcio: & mouetur: si autem spondi
 le interius conuertitur incurabile est: q; nullo ingenio resol
 uitur: vnde d rigatur: sed multi conati sunt mederi ligantes
 supra tabulā & pedes extendentes: dederuntq; optipalmi
 est & tussim. puocant: & cibos inhi truois enā superposue
 runt cuffas & no profuerunt. Sal. redarguit illos in libro de
 ingenio sanataris. Aliquoties ossa erecta in medio spondi
 lum pumant: vnde locus vacuum remanet: quidā stulti dicit
 ossa mota ante & retro ideo qto posse curari quod falsum est
 q; incurabile est: mingere enim nequeunt ne q; erigere scilicet
 frigiditate extremitates & mors sublequitur: q; nerui ab co
 excedit ad vesicam ad anit tendit & cum eis ligantur: mer
 tu vero sunt insensibiles maxime si fuerint de pioximiorib;
 cerebro. Si autem fuerit gibbus & acadat esu: medef sicut
 Sal. pcepit: egrediens ergo a balneo tepido colloce in ta
 bulata ad modū illius cubans super eam: ne spiritus sit an
 gius vel impeditur habeat sub petecore plumaccolum: de in
 de loco cum super tabulam: in dorso vero alia ponatur lata
 vtraq; digitis cutus caput submitrat ligature infirmi que
 circundat infirmum ligatum cum tabula: ministri suspendat
 tabulam vbi iacet capite eger. infimū cū eor. tu peme ius

niter tabulam pariam & altera manu sub tabula ducta ossa
 diriget. Item super eandem tabulam in qua iacet: ligetur in
 genibus & cotis & capita ligature sint imposita ad tabulam
 que est supra dorsum. Si vō loca no sint plana: & ossa no sint
 ad sua loca regressa: si iuuens fuerit sed super tabulam ius
 distanter: et ita pmiendo replicabitur: quidā medicū lau
 dant hoc fieri in curacione spondilis colli vel doxi que super
 ritus dicitur ardosis. Si vō vsttur artificio & est que est colū
 na quadrata longa ad modū hominis in terra fixa vt firma sit
 cut alia tabula tantūdem longa vt possit replicari ad colum
 nam ad modum granule mat. le. infirmus de balneo exis
 inter vtramq; rectus loctur complexens rectam columnā
 & induc manum per dorsum & ossa diriget: ministri aut tabu
 lam in dorso pmiendo legitur: aut in ligno: aut in vtraq; fac
 vt Isp. docet: vnde artificum ad curandum & maxime in
 rerius: cum autem spondile erectum fuerit tabulam latam tri
 bus digitis superligabis per dies nouem: scq; fiet: nisi accid
 der aliqd incoñueniens (qd abfit) p dies. ix. vtrece solidatius
 de septe in septem tabula abfit. cibus vtrur temperatus no
 multū grossis: si autem de gibbo aliquid remanet vtere vno
 gutris dissoluitur: tabulam no auferas. quidā apponit las
 minam plumbi et iussit.

De diffinitione coxarum. Cap. cxx.

Sinctio coxarum fit citius q; alibi: quia ossa
 iunctura coxarū vni est concuuis: alteri rotundū:
 dissolutū aut modis quattuor: fossis inuis ante &
 retro. ante raro: retro sepe erit. Si aut in vtro egi
 scilicet fit: ad iuncto pede cum sano & curibus extē
 sis infirmū latus lōgus est sano: nec infirmus ad alterus fe
 recuare valet: & inuenies supra pectine est tetigens quasi
 apostema eius apostema no sit: sed eo rotundum egressum a
 loco suo. Si vō fossas erit in pectine est grauitas: in ancha
 mons: & genu vertitur: et transiuro non potest curi replica
 re: si autē epi bene crus bene extēdit: sed non est toto: retra
 bendo molestatur in inguine: vter est rugosus: caro etiā d
 immuta: at si ex toto egerit genu non extenditur nec replica
 tur crus vbi? altera caro inguinis pendebit vtr ventre: cir
 ca ventrē caput ossis inuenies. Ss passio bec in pueris si mo
 rat est mirabilis: & in oteris: cito ergo curēt. Eiuuieras
 lis medicina est scit vicit Isp. vt homo iacet supra tabu
 lam & crus est pede agitur pue & illic vt redcat ad locus sub
 Si autem motio sit peme manum in inguine egi: ministri
 vero crus cum pede eleuent vterq; vter vter egredi valet: si
 non rigatur ministri teneant coxam cum genu: & alij re
 neant infirmū: & tu interius liga coram cum ligamine vt co
 ge non valet nocere: & tu capita lagamine teneat infirmū
 sursum: et sic facile redit in locum suum. bec medicina est cō
 ueniens modis quattuor: dissolutiois coxarum & tibiurum &
 anchurum: et sic alius modus: si mortio fit intus liga ante &
 retro ibi vbi coxa cū nte applica: duo capita ligature sint
 ante ministri teneant cum sursum: ad caput egi extēsis lig
 gaminibus: alius fossis mambus vtriq; coxam teneat fir
 miter: et alij teneant lagamina sursum: et sic redcat ad locus
 suum.

De dissolutione genicali et eius cura. Capitulum. cxxj.

Solutio genicali fit trib; modis. intus fossas
 retro: ante, vō nequit cure pō patella genicali
 superposita que est quasi ligamentum: mediu
 centur sicut in ancha & coxa dñim? in ligaturis
 et in omnibus solidatius. calcaneus a loco suo
 motum facile rediuit: si ex toto erit motum
 supra et infra extendatur: difficulter emi remiuntur. si no re
 vertitur manuali extentione eger supinus iacet: palum li
 gneum in terra fixum inter coxas vbi ad anit teneat ne oes
 osium veniat cum extenditur a ministris. Si autem artifi
 cū quod iussit Galienus quod est palus: in tabula firmiter

Liber decimus

stus in qua iste supinus faciat: palum vero inter cotas has
beat iuxta ante ministri calcanei teneant: et tu bene crus sus
perius et vtriusq; caudilas vt dirigas et illi agitent huc et illic
trahendo: et sic recedatur: post hoc solidatus vt re et liga
fortiter ne inde ledatur nervi: per dies nouemquefiant ne
causa fit apostematia: si apostema cali. supuerit medeat
vt diximus aqua cali. et oleo tepido et liga. **Q**: si in digitis pe
dū vel in eorum crate dissolutio venerit: fac vt de digitis ma
nū in crate eorum diximus.

¶ Finitur liber nonus practice.

¶ Liber decimus practice qui antidotarum dicitur in duas diuisus partes.

¶ Tabula capituli eiusdem.

De disputatione antiquorum medicorum experientium et
rationabilium: et que scientia eorum sit vtilio. **Cap. i.**

De canone quantitatis ponderis simplicis medicine in co
posita ponende. **Cap. ii.**

De composita medicina: et qualiter simplex in ea sit ponenda.
Cap. iii.

De antidotis conficiendis: et primo de tyriaca: et eius inuen
tionibus. **Cap. iiii.**

De tyriaca andromachi. **Cap. v.**

De troiscis ydiocri et squille: et de modo conficiendi eos.
Capitulum. vi.

De electione tyriacum serpentum. **Cap. vii.**

De pessimis humoribus contra quos datur tyriaca. **Cap. viii.**

De probatione tyriacae. **Cap. ix.**

Quibus temporibus est danda tyriaca: et per quot annos
seruatur eius fortitudo. **Cap. x.**

De tempore durationis troiscorum squille ydiocri: et plurimū
aliarum medicinarum compositarum. **Cap. xi.**

De eldra matore. **Cap. xii.**

De pluribus descriptionibus mithridati. **Cap. xiii.**

De tyriaca indi cuiusdam: et eius vtilitatibus. **Cap. xiiii.**

De dyateffaron: et alijs pluribus antidotis. **Cap. xv.**

De pphlonio et alijs pluribus opiatīs. **Cap. xvi.**

De diosfotra: et alijs duobus antidotis. **Cap. xvii.**

De forugena: et alijs tribus antidotis. **Cap. xviii.**

De resethenete: et pluribus alijs antidotis. **Cap. xix.**

De forugene et alijs pluribus antidotis. **Cap. xx.**

De diaspermaton: et alijs pluribus antidotis. **Cap. xxi.**

De pluribus descriptionibus electuarij diaroden. **Cap. xxii.**

De diacamporato imperiali: et alijs electuarijs. **Cap. xxiii.**

De pluribus descriptionibus electuarij triasandali. **Cap. xxiiii.**

De pluribus confessionibus. **Cap. xxv.**

De diaporea et pluribus alijs antidotis. **Cap. xxvi.**

De diaromatū et pluribus alijs antidotis. **Cap. xxvii.**

De diaspermaton et pluribus alijs antidotis. **Cap. xxviii.**

De diacimino et alijs pluribus electuarijs. **Cap. xxix.**

De confessionibus probatis in senibus. **Cap. xxx.**

De benedicta cum alijs confessionibus. **Cap. xxxi.**

De pluribus descriptionibus mictete. **Cap. xxxii.**

De pluribus descriptionibus puluerū stringentium vomitum
et solutionem. **Cap. xxxiii.**

De pluribus descriptionibus puluerum ad cardiacam passio
nem. **Cap. xxxiv.**

De pluribus triferarum descriptionibus. **Cap. xxxv.**

De pluribus descriptionibus troiscorum camporatorum. **Cap. xxxvi.**

De pluribus descriptionibus troiscorum contra flu
rium facientium qui fatiri dicuntur. **Cap. xxxvii.**

De pluribus descriptionibus troiscorum contra spumū san
guinis facientium. **Cap. xxxviii.**

De diaspapauere et alijs pluribus electuarijs ad catarrum et

afina facientibus. **Cap. xl.**

De pluribus descriptionibus diabutyri et aliorum antido
rum ad tussim facientium. **Cap. xli.**

De mulsata et aliorum plurium antidotozum descriptio
nibus. **Cap. xlii.**

De pluribus descriptionibus electuoriorum ad defec
tionem coitus facientium. **Cap. xliiii.**

Qualiter lacarius humores euacuet. **Cap. xliiiii.**

De pluribus descriptionibus plurium biterarum. **Cap. xlv.**

De pluribus descriptionibus confessionis theodoicon.
Capitulum. xlvi.

De diascenon cum pluribus alijs descriptionibus alio
rum antidotozum lacariuorum. **Cap. xlvii.**

De blanca expta: et alio:is antidoto:is lacariuorum descriptio
nibus. **Cap. xlviii.**

De diuersis descriptionibus pilularum. **Cap. xlix.**

De diuersorum siruporum descriptionibus: et aliorum plurimū
antidotozum. **Cap. l.**

De duabus descriptionibus orizaccare. **Cap. li.**

De dentificio cum pluribus descriptionibus alio:is antido
tozum. **Cap. lii.**

De diuersis descriptionibus opimellis: et aliorum antido
tozum. **Cap. liiii.**

Liber secundus antidotarum aut (si mauis) pars secunda
antidarum: in qua prosecutur descriptiones plurimū an
tidotozum. **Cap. liii.**

De pluribus antidotis probatis. **Cap. liii.**

¶ Finitur tabula capitulorum.

¶ Inchoatur tractatus principalis.

¶ De disputatione antiquorum medicorum experientium et
rationabilium: et que scientia eorum sit vtilio. **Cap. i.**

Mticiq; medici bisariam intendit
medicines compositionem: in experientie
rationabiles. Experientes ergo dicitur
posita medicina in somnis est admittenda:
quædam vero fortuna veluti si quis in ma
eadem infirmitate deciderit studio nullo
precedente: vna duas tresve causas sim
plices seu compositas: huc vero videtur
hoc pfulsse: memorie tradidit et ordinauit coposita. **¶** Lib
rum vero alij cum diuersa probassent: et simplicia: et eadem
certificassent in inuamentis firma et stabilia: in compositione
ne ea reddiderunt: et infirmis dantes quilibet compositio
casualiter profuerunt opinati sunt: quoru opinio falsa fuit
et inanis. **¶** Rationabiles autem naturis coposum per
spicaciter considerantes: et qualitatū diuersitatem accu
dentibus morbos sequentibus benentis virtutibus: et etiā
compositione simplicis medicine vniuersalibus et quantitatibus
suis cognitis: actionibus vero suis in quolibet corpore
seu membrīs et vtilitatibus in singulis morbis compositio
fis: et quomodo operari oportet in singulis morbis: com
plexionibus: et anni temporibus ac regionibus: et constan
tudinibus et actionibus: perpendiculariter singulari medicam
nam non sufficere morbis sanandis omnibus tribus et
bus. **¶** Una ex morborum naturis: vnde et necessitate
etiā compositas reddiderunt: et simplicibus medicinis: vt in
omnibus passionibus omnium coposum perfecte erit
ter ferandis intentiones sue possent expleri. Actiones vero
ro compositæ medicine et morborum naturis quatuor con
siderant fuisse et causa. Prima ex diuersa quantitate mala
rum complexionis: secunda ex multitudine ipsorum morborum:
tertia ex diuersitate qualitatum: quarta ex repugnancia et
diuersorum morborum. **¶** Ex diuersa quantitate malarum
plexionis composita est medicina vna. **¶** Logitur gōpositio

ne in ea quantitate que quantitati complexionis male potest repugnare; verbi gratia: mala complexio si in secundo gradu est calida: in eodem gradu simplex medicina non inueniatur frigida opposita: accipiantur v. in primo gradu calid. aliter in tertio gradu fr. & hoc coposita in secundo gradu fr. erit. Homo enim liquide claret qd si aqua tepida calid. admiscetur qd ea quoque modo refrigeret: vnde simplex primi simplex qd medicina tertii videtur in secundo gradu dirigi: cum magnitudinis & fortitudinis moti medicina consistit: quia cum aliquando maxime & fortis inualuit motibus: nec simplex vna videtur sufficere: oportet que vel tres seu plures componantur: quibus committitur & seimicem iuuant motibus moribus copugnetur. Causa diuersarum qualitatum moti coponit medicina: aliquando enim coposibus motibus iuuantur coposibus: cum contrariis virtutum medicamine reficitur: sicut passio ira videtur: cum infumil refrigerata & diuolutiua medicina succurritur vt plegmonibus. Aliqui etiam morbus quolibet medicamine misulficante calefactio indicet: sicut in morbis peccosis & pulmonis. Inueniuntur etiam moti moti huic rationi congrui: in quibus medicina contrariis virtutum sunt inueniente: que cum non inueniuntur in simplicibus: et necessitate coadunandi eas cogitur vt componere contrariis fungatur actionibus. Propter repugnantiem diuersorum moribus: medicina consistit: quia aliqua dno & eodem medicamine motu reficitur diuerso natura & qualitate repugnatur. Item veneno reptilium mortifero que causa magis tyriace magne conficienda: hoc enim habet in se magnam virtutem resistendi infirmitati magne et diuerse & venenis multipliciter mortiferis. Secunda tria has preceduntur quatuor: id est ex morbis infirmis: medicamina conosci possunt: vna ex vrbosus locis: alia ex notitate sui & sine actionis. Et scia qd si membris infirmum a stomacho sit remota: necesse est medicame aliqd habere iuuantem apponi: non forte deficiet erue longiquitate illuc usque non possit pertinere: & velociter pertingens valeat penetrare qd ceteris ostentia facere solet. Et membris propter nobilitatem sue actionis: si stomachus vel epar patiatur apothea: necessaria est medicina dissolutiua: cui medicina alia est appendenda odorifera & spiritica: vt virtus illius membris custodiat ne ex dissolutiua medicamine nimil dissoluatur. Tertia que est ex simplicibus medicamine naturis octo consideranda sunt causas. Vna vt appetit portiones dormilitas: altera vt vis eius & grauitas mitigetur: tertia vt sua nocumta restauretur: quarta vt sue virtutis confortetur debilitas: quinta vt minuatur sua vis: sexta vt in qualitate refurctur: septima operandum diuersitas: octaua est defectus simplicis medicamine oportune. Et abolito iuuameti soli? medicina est & dormilitate medicamine: qd cum necesse sit horribilem medicana & adominabile dari: nec infirmus: vel accipere vel in stomacho retinere possit: oportet odoriferum & saporosius ei admisceri: vnde abominatio sua mitiganda: fit si cur libi. fecit admiscens bellibono nigro batuli. & stat. cascamonea anisum. Dnigatione grauitatis: quia cum medicana banda fit fortis opium ad dolorem aliquando mitigandum: timens medicame de nimia auferenda sensibilitate cogitur calefactio: aliqd fieri casote n admiscere vt fortitudo mitigetur in dormitioe. Restauratio sui nocumeti: qd aliquando oportet mederi alci: obuiatur aut infirmitati: inde nocumtum alci mēbo illaturam sicut scamoneam nocentem stomacho: vnde necesse est se pper ni. anisum admisceri. Confortatione medicaminis: cui enim medicina fit necesse duratius conficere: oportet virtutis augmenta fieri: & ne deficiat custoditua apponi: sicut in tyriace yreos est apposita acorus & garicus. Viriuti que infirmade vel innotan de imminutione: quia quondoc calidissime & acutissime medicamine oportet admisceri mitigatiua & minorata calesceat acumine: sicut gummi arabici tyriace admixtum vt ergo eris in collythio apponitur. Custodiendo virtutem medicina ne deficiat longo tempore custodita: vnde oportet apponi alia eam custodientia sicut opium in antidotis. Diuersitate operandi: qd est quandoc solam medicinam obuiat

tem infirmitati medicus querat nec eam inueniat nisi alie medicaine eas admiscat: qd in emplastris expetit necessitas oportet cum oleo: aliquando cum cerat: aliquando pice: quod coquitur membra cum apponenda sint posita immisceri: quod nisi fiat nec inueniuntur nec moxantur ibi: cetera nihil potest cui et eis confertur. Ablatione iuuameti simplicitas medicinae solius: quia cum in simplici medicina sola nulli causis in firmittas iuuamentum inueniatur: oportet multe & diuerses inueniuntur: vt et diuersis & contrariis vni quiddam visus efficiatur: vt tamen compositio: nullum simpliciter ad quod inueniatur est inueniatur: sed in sola compositione acquiritur iuuamentum sicut in vulneribus medicina solidas & carnes generas fit necessaria: nec ad inueniatur nisi in myria tyre: & coccho maxime: necq. de aliquo dno medicis inuenire valeant: medicabimur cum erig. erig. cera & oleo emplastrum facientes: hoc enim vulneribus reparandiua let: quocum tamen singulariter medicamina operantur ne dica iuuantia: sed maxime notitia: sicut cera sola cum oleo vni morbi apponatur: putredo ibidem maxime adunatur & caro corrodit: & si sola ergo ponitur: maxime rodens & mordens contrahit carnem crescentem recentem: vnde rationabilis medicis visum fuit ex simplicibus copositas fieri. Experientia vero non potuerit hoc cognoscere vel comprehendere cum semper fere vno & eodem medicamine pulmo & longo experto tepore & infirmos multiplicitate. palat est intelli qd ex simplicibus solum infirmitates multas non posse curari: si enim hoc fieret non componi necessitas eperet. Vnde autem in experimētis solum positis: si potio accepta ad stomachum primum veniat: & deinde ad subtile intestinum post qd ad meteyas eas venas: inde vero ad epar sicq. per cetera coposita membra: quomodo dicimus quasdam medicina nullis pdesse morbis & diuersis membris? Quibus ex iuuamētis quia virtute oportet respondere cum multi rationabiles inuenerit: alij enim fatentur qd medicina virtus ad infirma membra progreditur: vnde substatia in stomacho remaneat: alij vero inueniuntur dicunt medicina se per penetra re sed debilia membra ad se illam trahere: nos autem dicimus impossibile esse qualiter cuiuslibet substantia ferri non qualitatem solam ferri sibi trahentem: et carab tritic corticem non solum suam virtutem: triticum vno aqua non virtutem aque: sed vero cholera rubra: retines & yvesica sanguinis colamentum: epar cibi succum & virtutes solas ipsorum. vnde si medicina ad membra trahatur singula non virtus sola: sed ipsa quocq. trahitur substantia: si vero membra debilita non sibi eam attrahunt: sed medicinam per se ipsam eperunt: necesse est substantias ipsas illic ire: non tantum virtutes carum: hoc autem dubitatur. Item cum in possibile sit vt nobis obueatur: an virtus medicine per singula membra deriuatur cum anima & spiritus: sicut odores aromatica per aera feruntur ad vberos motus odorantius quod liquido constare esse saluum: si hoc enim effet: ad membra debilia qd propter multiplices diuisiones vis perueniret: & si membra debilia re cetera naturam debilitata medicina hoc faciente ad naturalem visum reducantur: tunc & fortitudo & sana eadem hoc experiente vt extra naturam motuantur. liboc autem sic soluitur: sicut enim de cibo quodlibet mēbum suam trahit similitudinem: sic & de medicina membra debilia singula & ea sola iuuamēta sibi eperunt & oportet iterum nobis a sopsitis: cum membra sola inde sibi trahant similia: debilia quomodo medicina appetit que est dissimilis & contraria? Respondemus quia membra in cursu nature posita semper sibi querunt vnde nutriantur fit mēta: cum autem exeunt contraria sibi appetunt & sibi trahunt: sicut palam videtur qd infirmitas caliditate: caliditate refrigerare appetimus. Item membra debilia medicina sua sepra vnde fatantur querunt et trahunt sibi contraria: adque quibuslibet remanet bubulum soluentis: quia membra infirma sibi attrahunt potiones solutias cum non deficiant: sed potius potest illas. potiones in qua solutias hant

Liber decimus

proprietatē habent sole vt virtutes earū a remotis secedant
z ad loca hęc lōge remota vbi hōtōes mali funt cōducati et
cōmotos et quasi fumosos factos intolerabiles mēbris vbi
erāt eas reddit: vñ p calidēvias qbus eis ab? venerat expel
lunt: sicqz ad stomachū z intestina reuertunt: vbi cū adunari
nequeāt sustineri horore: quōdā vii cogunt inde emitti. Pa
lam ergo est necessariū quāvis rationabilibus medicinis cō
pōstas fieri vt perfecte per omnia curari possit quelibet in
firmas diuersa. Sufficit de his disparatē: nūc q̄ incipiē
dū de cōpositis de medicina in diuersis z cōpōsitis infirmis
tatibus probare: sed oportet p̄monstrare de canone quā
titatis ponderis simplicis medicine in cōposita ponēde.

¶ De canone quantitatis ponderis simplicis me
dicine in cōposita ponēde. Cap. ij.

¶ Oportet medicum simpliciu in cōpositis maxime
necessitatis studio considerare ponendā ponē
dus z quantitātē cū cā. Et omnis simplex medi
cina in qualitatibus iuamentis z virtutibus sit
diuersa: necessitas expetit de quibusdam parum
de alijs multum: de alijs vero mediocriter poni. Et alijs vero
simplicis pōderis in cōposita dupler erit: alia cū simplex
alia cōposita. Simplex in septem diuiditur. Una est virtus
vō debilitas: secunda multitudine iuamenti siue paucitas:
tertia non bilitas iuamenti siue ignobilitas: quarta colligati
tia eius cum alio iuamēto z singularitas: quinta locus mo
firmi membri: sexta nocuentū singularis medicine: septi
ma vt cōposita medicina admittit habeat vñ iuamentū
alterius virtutis quē debilitat fm virtutē z defectiōē. Talis
erit si simplex in virtute fortissima fuerit sicut calidissima sim
plicis. vt potet euforbij. opij portula. vñ cū similia: oportet pa
riū poni in medicina cōposita. q̄ si fuerit debilis multū vt
ex multa quantitate suppleat qd virtū deorat q̄ ex multitudine
sui iuamenti seu paruitate talis est. Si multū habeat iua
mentū multū cōpositē medicine erit apponēdū vt cū mul
ta quantitate compleatur quantū iuamentū sui volumus.
Si vero paruum fuerit iuamentum parum erit apponēdū
ne quantitas cōpositē medicine ex non iuuatiuis rēbus defi
ciat. ¶ In hęc mo est ex multis iuamētis qd ad multas
adiuuat res sicut agari. yeros similia. parum iuuatiua: que
sunt vniū iuamenti tantū cōtēntia. Et nobilitate iua
menti multum oportet plus admisceri q̄ si ignobile in iua
mento fuerit. nobile intēdo qd p̄ncipaliter membra cōfor
tat. Et colligatiā sui cum alia cum qualiter simplex proprie
tate: non nisi cum alia habeat cum qua multum est apponē
dum vt cōfor: portionem per sui multū iuamētū. Si au
tem in eadem portione aliquid fuerit qd idem expleere possit
mediocriter ponēdū erit. Et loco membri: q̄ si infirmū mē
bus z stomacho sit remotū: oportet multū apponi ne ex lō
ginitate vie deficiat p̄ius qd ad infirmū mēbūm perue
niat: disturbatur enim aliquibus in via offensus humoribus?
¶ Et si mēbūm in infirmū stomacho sit vicinū: quantum suffi
ciat erit e dandum: cum nō inuia inueniat obstaculū. Et no
cumento medicine: q̄ si simplex medicina quedā mēbra ad
iuuet: quibusdā vō nocent: z iuamētum alterius adiuuat
partia huius ponēda erit quantitas. Si cōposita medicī
na admittit habeat vñ iuamentum alterius virtutis defi
ciat: oportet de iuuatiua multū dētur quantitas: hęc est cau
sa simplex simplicis ponderis simplicis medicine in cōposita
z ponēde. Si autem causas velimus vnde fuerit necesse
simplicis medicine multam quantitate ponere: erunt sex.
vna: q̄ debilis est virtus: scōa vt multoties sit iuuatiua: ter
tia vt iuamentū sit nobile: quarta q̄ membrum medican
dum a stomacho sit remotū: quinta q̄ proprietatem adiu
uat qd nō facit quelibet alia sexta q̄ quodlibet admittit ha
beat vnde virtus sua non deficiat. Et autem simplicis me
dicine paucam quantitate in cōposita oportet ponere
similiter sunt sex cause p̄tiorū oppositē: virtus fortissima
iuamētum paucum: ignobile iuamentū: locus mēbris in
firmi vicinus: aliquid aliud admixtum itidem vt illud iua

mentum in medicina non habeatur: vnde sua virtus minua
tur. Causa ordinande quantitas simplicis medicine in cō
posita multipliciter est dicēda. Una si fortis sit et multi iua
menti de qua mediocriter debet poni non est augēda p̄pter
fortitudinem: sui neqz parū ponēdū p̄pter multum iua
uamentum. Secunda cum sit fortis z paucū iuamentū de
qua parum est ponēdum: non multum p̄pter fortitudinē
vel quia parū iuuat. Si autē virtus est debilis z iuamentū
multū plurimū est apponēdū: quia duo sunt vnde multum
est apponēdum: debilitas virtutis z multitudo iuamenti.
Quarta: q̄ virtus debilis parum habens iuamentū vnde
mediocriter debet poni cū nec virtus defecta sit multa erit
ponēda quantitas vt ex multa faciat quantitate qd fortis fa
ceret eius paruitas. Quinta cum sit iuamenti multitudo
ne iuamentum nobile vnde hęc multam quantitate ope
tet apponere. Sexta cū paruum sed nobile iuamentū vñ
de mediocriter est ponēdū. Septima cum multum iuuat et
nobilitate: z locus infirmū mēbi sit remotus vnde moderata
erit apponēdū. Octaua cum iuamentū sit multum z no
bile: h̄ virtus erit debilis de qua multū debet poni. Non
si locus infirmū membri sit longe z iuamentū eius nō sit in
alia medicina simplicis: oportet nihilū apponi. Decima est
virtus eius sit fortis iuamentum multum z nobile z in lo
cus mēbris vicinus: moderate debet poni. Undecima si en
nia predicta adfint: sed iuamentum eius in multis alijs z
ibi idē sit: oportet de quantitate moderate minui. q̄ si propi
quid assument cōuenit vbi idē. His autē modis oportet fru
dere in mixtōe simplicis medicine in cōposita. Si autem ad
iuuentur que de simplicis medicina in cōposita. Si autem
adiuuentur que de simplicis medicina necesse sit potē z pluri
ma apponi in cōposita medicina: oportet apponi in cōposita
quantitate. q̄ si tota vel plurima de quibus paucū in quantitate
cōposita admixtione adiuuentur conuenit minui. Sed si
equaliter ex moderant. Et ut poterit intelligere virtutem
et defectiōem sui iuamentum simplicis medicine de par
ticulari p̄ctice nostri libri in libro graduum.

¶ De cōposita medicina z qualiter sit sim
plex: in ea locanda. Cap. iij.

Risus q̄ de cōposita incipiam? medicina: bo
num est vt dicamus qualiter simplex: in ea si lo
canda: debet enim esse electa ab omni admix
tione remota: neqz puluis: neqz terrarū alia
macula sunt ad iungendā necesse: que au
tem sicce erunt z p̄stante molendino macerā
de erunt: si autem de petra in mortario vel oleo mīdo et da
ro secerntur: aut bis vel ter cum subtilissimo cribello. quan
to enim sunt subtiliora: tanto iuuantiora z mutabiliora in sto
macho et in epate. Salē. tamen p̄cipit latrasia non sub
tilissime puluerizari: subtilia enim dicit non iuuare: singu
la enim singulariter p̄stentur: deinde certo pondere admix
scentur gummi. Si medicina vini sapam vel succidēda
piat: oportet hoc duob? vel tribus diebus distillatū pona
re: deinde admisceatur. Si autem potio cum melle distil
peretur: oportet vt mundificetur z certa depuretur: qd qua
si triplum dicitur sp̄ciebus: si tempus hyemale fuerit q̄ si
estas dupler z medium. p̄ius autē mel apponendum est su
per quodlibet gummi liquidus: deinde puluis paulatim appo
natur z sic tarde distemperetur: post in vasis recondatur
gentes vel hancie: neqz impleatur remissis fere quatuor
est ebullire potest z inflare: vt fumus exeat duob? diebus
bus diebus discooperas. ¶ Si vero troasit tibi sint facit
pulueris: entur subtilissime: z cum succo potente distempe
rentur sibi competentē: deinde in vmbra sunt exticidū vel pe
re et mane remouēdū infusi enim potest marcescere perit
ri. ¶ Si autē lacca introierit debet p̄ius sic lauare: mēdicā
a yfibus suis z p̄stetur subtilissime et seceratur: sicqz ad
cipiatur aqua vbi reubarba. coquatur z radie squamitū in
mortario mouatur: deinde cum sp̄ssis pannis colatur: qd
supererit reddatur mortano itidem sicut prius faciendo: no
tumqz per pannos erit ecogendo puluerem: z rededat

aquam proicies z in ymbra perficabis : tandem inde acco-
piscas quantum necesse fuerit. C Si autē pilule sint faciendo si
ue laqueum sine no : z gūmi intrauerit cū succo pilule iterum
in aqua cal. debent offolui z in ymbra episcari. C Catarti
ca debent decoqui cum multo tepamento : ne forte virtu-
tem suā amittant. Si autem epitymum receperit nō cū spe-
ciebus excoquantur alio : sed cū cōpleta fuerit decoctio : ut
mitatur aliquantulum : z sic coquantur. Si autē castān. vel mis-
nam : receperit postq̄ colata fuerint imponas z scdo cola.

C Si serū dandū hāc adhibendū : z cū orisaca. est appar-
atum : sic erit faciendū : lactis caplini lib. ij. accipe nō lege nec
prope a parturientiō : deinde temperato igne epoque z oris-
mel. s. ij. vel. iij. bullenti misce : vacuante caldari cū spon-
gia infusa in aqua extingue anteq̄ orisaccari incipias : tādē
de foco deponē z faculo imposta quousq̄ colentur suspen-
de : deinde effuere aquā caldari reponē cū exagio. i. falsis
gēme bene pifati : z bullenti spumam tolle sicq̄ colatā da bi-
bere. C Si cū medulla croci bozalami facere volueris : pista
tū bullenti mite z cum fuste sicū vel palme resoluē : sicq̄
tādē fac sicut de pizoe. C Si cū coagulo bullenti mediam s.
coaguli distēperant fupmiscē : inde sicut pat̄ agē. C Si
epitymata sint ribi faciendā : vbi oleū z cera intrant in hys
me vnicuiq̄. 3. olo cere. s. i. in effate. iij. impone : species autē
illas d. ne puluerizatis suppone z in mortario intermiscē
si casibus vel facturis cera z oleum in mortario ponantur :

deinde paulatim succo impostis distēperentur z fingit
lari. 3. olei. s. z f. imponat. C Si pulueres sint faciē de sp̄
maribus affatis super lapidei vel terrē testā plus calcas
gram affanda sunt spernata : z vltimo odo exeat resoluē da
z ne comburantur caueda. Si autem mīroba. pul. illum
intrauerit coq̄ in succo cotanoḡ quousq̄ consumatur z cū
oleo z butyro assentur : ne tamē ardeat caueatur. C Oedi
camina de lapidibus sicut antimo. turba magna litar. ca
cymia z similibz subtilissime pifetur : scerant. deinde se-
cundum pesentur z cū succo vel succo sic intrauerit ses-
ptem diebus maneat : deinde in ymbra sicentur z tertio p̄
fate vt vt quasi atomi conficiantur. C Ita lauetur sedes : et
turbia subtilissime trita cum aqua clara fontis donec claris-
simum moueatur : deinde aqua colata quod residet in ym-
bra sicentur : sicq̄ fiat de omni lapide z metallina mediana.

C Viscū si intrauerit mediana in aquā p̄mū : vs. s. iij.
decoctur : z in mortario contide se. san buci mundati mē-
tatur : cum melle mictis medicamina cū eis distēperentur.

C Scabulum sic comburitur : mittatur in cocleario ferreo
in olla cū aliquantulo sulphuris z in fornace ponatur donec
combura. C Scorpio si forte intrauerit in olla enea de pas-
sa vndiq̄ coopta mista f. in pistrino pluribz vialbz calcas
carbonibus extractis per vnam noctem dimittatur ore p̄-
strini fabricato tādē q̄ trahat : q̄ vltimō ops infrigidetur in va-
se vitreo recondatur. C Vltimū sic comburitur : mittatur in for-
nace fabioso donec vitrum sit liquefactum : deinde extra-
hatur z in puluerē redigatur. C Scroos p̄opter f. h̄t. yscos
z emptioicos sic preparabis : incisio pedibz siccisq̄ vitrela-
uentur z in olla terrea er creta z luto illinita immisi mittā-
tur in pistrino in quo panes cocti sunt z nocte vna maneat z
caue tamen ne puluerizentur donec desiccentur : hoc fiat cū
sol est in leone. C Karabez karabidā sic vāntur : missi in ol-
la terrea de pasta coopta z in furno de quo panes sint egressi
si maneat per vnam noctem. C Scari luminis sic prepa-
rentur : curibus eo : cum abscillis findatur vter z lauetur cū
cinere quercus sale z aqua : deinde cū aqua dulci donec ni-
bil falliginis habeat : postea cum rasano sufficēter coquaf.

C Santarides in vase os siccūz babētē mittantur : z os p̄
no lineo liget : deinde in os alterius vasis forte acetum hāc
benet z bullentis mittantur vt moxiantur. C Olea autem
sic flant : contusis speciebus in eis mittendis addatur tantū
aque q̄ possit cooperiri z plus parum : deinde oleum super
addatur : sic coquantur donec aqua cōsumat. C Libe autē
facit fycino in vna p̄uocanda z purganda vasis vitine
quod sreatur in stercore : intestinis comburatur vt super
nibus ligetur z puluerizetur : puluis eius miscatur cū diu-
reticis vt apio maratro petro. amfo z similibus.

C De antidotis cōficiēdis : z primo de tyriaca
z qui fuerint inuocentes. Cap. p. iiii.

Yriaca est gloriosissimū antidoticoz cum mō-
ra sauciant alalia procurant. Iē mōi antidoti inuē-
ro : fuit Andofius madus incluyissimū m̄ dicus
Ideoz denouitā z tyris serpentina tyriacam
Andromachus eius primum dicit antidoto adium

fit vt veneno magis repugnet : caro eius tyrosi : q̄ similia
est veneno illud adēdo desecat. Et h̄t. singulari medi-
cinatus rationem p̄p̄ endens dicit hoc iuuamen esse nō fo-
lum cum carne sed cū speciebus principalibus. h̄ba confor-
tibus : ideo sanitate m̄ fūdēt z caufam morbi pellit. N. mo
ciscoz s̄ille. 3. elvij. De mortico vel demetio : gat. h̄t. p̄p̄
xij. polint troc. tyri. 3. xxiiij. troc. ydico. cl. ab. auctorē ber-
ba : pipis. oph. añ. s. xxxviij. cinam. 3. xij. z hoc ab antiq̄ma
gnus autem in tempe h̄t. p̄ncipes medicorum : duplus
pondus mitebat de eo. 3. xxiiij. ro. f. rape siue stris. foetide
yrcos agarie succiliqui. olei balsami. añ. 3. xij. m̄ p̄rbe croc
3. mēte. reubar. pentaphilon. quidam dicunt agri casti casti
3. mēte. agrie p̄stij petrosi. sticados costi piperis al. z lon-
gi thuris dīptami saunē gūmi lentici casti polij spice. añ. 3.
vj. stoa. aph. s̄ile. nastur. campei. amos. camedre. fuc. oyo
quisti. celtice lōge. i. scitē spice celsolij. añ. 3. vj. meū genia
ne marari terre sigillate vitreoli parū vsi amoni acide. añ. iij. duci
galbani galle bēdlij fm̄ alios bitumē adita. centaur. m̄. auri
stolog. lō. fm̄ nos rotū. q̄ est fortio. añ. 3. h̄. senocates vō z
democri. ponebant er nigella. s. h̄. m̄llus apum fiores t̄bi. pa
scientium despu. lib. s. fape qd̄ f. iij. gūms soluris z teredis
critis z cū balsamo mōtis : deinde cum melle temperatis in
vase optimo ponantur : non tamen omnino impleatur.

C De tyriaca andromachi. Cap. p. i.

Andromachus q̄ h̄t. operabatur. R̄.
troci. squille. 3. elvij. troa. tyri. 3. xxiiij. rosa.
tre. lq̄r. f. rapbi. cinamo. foetidū op̄ agari. añ.
3. xij. carpolab. 3. r. p̄pers al. meū mite croc
facie dīptami spice p̄stij squinanti calamentē
thuris polij sticados petro. s̄insibens radicia
pentafilon. añ. 3. vj. aph. campei. figie amoni spice cel. terre
sigillate folij camedre vitreoli vsi gentiane carpolabā. anisi
fucci ypoquisti. acarie gūmi marari s̄ilecos ipici nastur. al.
amocō sagapini. añ. 3. iij. casto. aristolo. lon. dauid bitumi.
iudaici opobal. centaur. m̄. galbani. añ. iij. puluerizāda pu l
ueris : gūme in sapa vel in vino sine in melle liquefant z mel
le fricaco cum balsamo gūme addantur : deinde cum pul-
le temperantur : ictur p̄n. v. vel. vj. amos : seruatur vō per
xx. annos : curat autem venena vna innoxia : z hoc quod ac-
dit ex mortifera portione. Sed ad hoc post septem menses de-
tur : z post annum vni mēsurā vni exagij : vel ad plus vsq̄
ad. iij. alij dant. i. vel. h̄.

C Trocisci ydiocri.

Trocisci ydiocri supadiet. R̄. calami aroma. c̄p̄
peri fu. affari pilocaste masti. añ. 3. vj. squinanti cro-
d. añ. 3. ij. pollicarie alb. 3. r. puluerizetur : z cus vō
no vetustissimovel sapa temperatur : z trociscus vni exagij
informetur : manus tamen vngatur balsamo : trocisci vero in
ymbra sicentur.

C De trociscis ydiocri z squille z de mo-
do cōficiēdis eos. Cap. p. i.

Trocisci squille : parue squille nō multū vni
de cum pasta fermentata cooperiantur : deco-
quantur : deinde cum tantumde pulueris oisob
fatis pifentur : z cū vino troc. informetur vni
tra manū cum oleo ro. deinde non infra mītā-
tur donec exsiccentur. Andromachus autem duplum pon-
tus oisob ponebat : magis autem medicus cōtra : demo-
mōrcius equaliter. Et alia fortitudo est squille in multo hō-
si modici. Ideo cōsiderandum in tyrosum troc. panē pos-
sēt. paruis squillas eligamus : q̄ minus sunt modici : et
ideo min⁹ acutē assentur vt magis deficiat : cooperiantur
incendantur : z fermentata pasta : quia natura eius lubrica
latius z dissolutius : cum oisob miscantur vt ab eo deficiē

A

Liber decimus

cum dragaganti ⁊ cimini. ana. 5. ij. artetice teneatur in ma
 nu. ad apotemafim oculorum. 5. iij. bis cum dragaganti et
 cimi. ana. 5. ij. in modum collyrii poie in: oculis ad modum
 fabe egyptiace cum mulla ad diffinere. ad modum fabe tri
 duo ⁊ mane et sero. cum aqua rosie finaci aque setarij
 vnum ⁊ ꝛ. coque ad ꝛ. ad colica sine fabe in modum auellae
 ne cum vino. fribicantibus cum decoctione aneti. ad nefre
 tros cum camomil. ad calculos cū decoctione aneti. aph: spa
 ragi: polutri. ad stranguriam cum bucco feniculi. ad empicos
 cum burpi partibus. ij. ⁊ mellis. j. ⁊ ciba piri: cloquear idest
 tyriace in modum fabe egyptiace in mane et sero: ⁊ deam
 buler: ad empicos cum oximelle. ad splenem cū apomate
 capparit coci cum aqua ⁊ aceto. ad vitia stomachi. 5. ij. cum
 vino sine febe: si febis sit cum aqua calida. ad stomachu: ⁊
 reumatifinum cum acrimo. humous. cum nō potest digere
 re: da cum decoctione thimi mane ⁊ sero. ad fastidium cum
 orizaccara: et maxime deambuler. ad anbelitum et distina
 cum aceti squillitici codeario vno ⁊ tunc curat. ad tussim hu
 midam cathapustia infometur et sumatur. ad epilepsiam
 cum sinapi ⁊ aceto gargarizemus et nocte in modum fabe
 egyptiace in qua mullam dabis. ad quartanam cū apomate
 te epi. quartuo: diebus. ad tertianā cū apomate de radicē
 vno apy: ⁊ absinthi. ad quotidianam cū oximelle. ad suffoca
 tiones matricis lupponatur. 5. j. adipis tauri. 3. j. yreos. 3. ij.
 et ꝛ. ꝛ. troac. liquille. 5. vj. tyri. ydoctri. ana. 5. ij. opij. 5. ij. ro
 bitimacos. idest pule. agreihis: spermatia. ana. 5. j. ⁊ ꝛ. fide
 crete. 5. ij. ⁊ ꝛ. yreos: agarici: lactin deos: carcanij. ana. 5. ij. mirte.
 5. vj. croci: 5. ij. siberis: calami: rissl. pasij: sicados: reupon. pi
 peris albi ⁊ lon. pentapyloniis: costij: opitami: squinanti: li
 bani: atronon: terebithine: castie: strigini: maydashici. añ. 5. vj.
 ⁊ stoacis: si seleo: ameos: nasdeos: camedreos: camepi. sic
 ci bypoquiffimalabati: nardis: genti. anissi: maratri: leptinafe
 ri. idest aurpi. ca. dñte: amomi: acori: balsami: yperici fua: ca
 tie: ameos: carda. ana. 5. iij. passij: libanostidcs. ana. 5. vij. li
 quirici. castosei. ana. 5. ij. curmagmati. 5. xij. polij. 5. iij.
 dauci: galbani: balsami: serapi. opponaci: asfalti: artitolo.
 vtriusq. ana. 5. ij. mellis artid: libtas decem ⁊ vini salerni:
 ciatopis. ij. terenda tere et cōmiste cū melle muscon: mitte in
 cacabo super carbones: ⁊ sic fupradre per triginta dies ad
 solem cōmisceantur. deinde sume. C. ⁊ ynaea: probata cōtra
 venenum et mosum serpentis: C. ⁊ zopynis: reptilium: ⁊ con
 tra omnia venena mortifera et supescientia: infrigidantia
 et deficcantia: ⁊ contra melacholiam et ventositatem: emor
 roydas ⁊ matricis dolores: epatis et splenis: cutis liuo: car
 diacas: epilep. et artetias: ⁊ nefreticis subuenit. ꝛ. aristol
 logie vtriusq: genciane: costi: daphnidis. ana. 5. r. myr: ꝛ.
 camedre. camepi. cperi: reuponici. ana. 5. v. carpobalsami:
 gilobalsami: sedoaris: betonice. ana. 5. ij. balsami. 3. j. fricetur
 cum eo postq: temperatur: da. 5. j. vel exagium vnum.

De diatesaronz alijs pluribus
 antidotis. Cap. xv.

Ytesaron pōdest grosse ventositati intestino
 rum: dolosi epatis ⁊ splenis: empticis: cardias
 cis: ⁊ est contra venenum. ꝛ. myr: ꝛ. gencian
 s: daphnidis: aristologie longe: ana pondus
 eq̄le: mellis q̄ sufficit. C. ⁊ Sceltice vel sceltice
 contra oem pblegmatiam ⁊ melancholicam
 passionem: sicut epilepsiam: apopleziam ⁊ paralyfim. ꝛ.
 amomif: sic: eufobij: nasturij: alij rure: siffhe: idest flo
 ris: siferis: stercoris bouis et birci filuestris: sulphuris: ca
 mepi. bellebori albi: cperi: floa. celide mi. sparagi seminis
 gilobalsami: gemme nō perforate. croci: folij: cactie: stozacis:
 erice seminis: yfopi: squinanti: radi. ana. 5. r. carui: aur: ar
 genti: carpobalsami: dragaganti: mastice: vncule: stercor
 is vulpis: capparit: radice: terre quadriusq. alij ponat
 aquam de quattuor annis: seris vñ: sedoari: betonice: sñ
 siberis: pipperis albi. se. ⁊ radi. aneti: genciane: floz. squinan.
 salis ind: pñij: coalli: alcanne: oisgani. ana. 5. iij. gariofi.
 spice: carda. costi: capilloz. ve. ytatis: yreos: afe. ana. 5. vij. pi

peris nigri ⁊ longi: opij: aristolo. rotij. ⁊ long. iusquiami. ana.
 5. r. auellane indice. 5. iij. extremicatum salitris: radice: croci
 use: berupimius fudaci. ana. 5. iij. mellis. 5. iij. ⁊ ꝛ. cimi.
 iij. serapi. codumemi. ana. 5. j. terenda terantur: ⁊ soluen
 da soluantur in vino: ⁊ mellis quod sufficit: da post lectum
 m. nses in modum ceteris cum in modum fabe in cas
 nularib: dieb: C. Antidot: pñissimius: eptieptic: para
 lyticis: cardiacis: spafmo: suspens: tremulis: tremulis: poda
 gre: lunaticis: grosse ventositati: vertigin: pulmonic: artia
 lis: vulue dolo: ⁊ abor: sui: fetus custodit. ꝛ. aur: argen: car
 pobalsami: nigelle: stercoris vulpis: capparit: radice: ana. 5.
 r. agari. costi: ipice: seminis culcure: carda. ana. 5. vij. croci
 lij: castie: castorei: squinanti: seminis cruce: gemme. ana. 5. r.
 amomi: gilobalsami: eufobij: apij: seminis eruce: silyburi: ster
 coris bouis ⁊ hirc: camepi. bellebori albi: cperi: stozacis:
 ceidonie: sparagi: seminis enduie filuestris: radice: mada
 musca. sinapis: seminis ana. 5. ij. mādragore: pipperis albi: yreos
 siberis: aneti: genciane: lingue uae: falis: gemme: oisgani: uine:
 pretri: auellane indice: seminis vric: fetes: pñij: total
 li. ana. 5. iij. iusquiami: papaueris: opij: aristolo. longe. ana.
 5. r. reupon. 5. vij. marate: yfopi. ana. 5. vj. mellitici. 5. ij.
 ⁊ ꝛ. mastice. 5. iij. mads. 5. j. mellis quod sufficit. C. Amo
 dre articulos dolo: ⁊ podagam mittat: ⁊ ne veniat
 pugnat: valet dolo: splenis: grosse ventositati: disturne si
 colice: oppilationi: anbelitui: vulneratis intestinis: fove
 de fectioni: squinante: sgnitate custodit: plurimas infirma
 tes venire prohibet. ꝛ. seminis rute: pñij: foede: camedre
 opponaci: stica: d. genciane: coodu. sigie. ana. exagium vñ
 mite: costi: pipperis albi: squinanti: ipice: eufobij: mandra
 goe: amonia. calamem. maratri: dau: cro. costi: carpobalsami.
 ana. exagia. ij. cinamo. exagia. vij. castie: exagia. vi. galba
 ni: siuce: eupa. leuisti. gemme: amygd. amar. ana. exagia
 quattuor. opij: iusquiami. ana. exagium vnum: mellis quod
 sufficit. C. Aristol: valet ad pñij: vno: dolores ventris: ca
 tie feo. colice: ⁊ dolo: matricis. ꝛ. eufobij: castie: pñij: amo
 ni: cactie. costi: ipice: myr: ꝛ. gimi: seminis vtriusq: seminis
 bambute: mandati sulphuris: floa: pipperis albi. ana. exagia
 vj. ro. pñietri: seminis rute: apij. ana. exagia. iij. iusquiami
 mandragore. ana. exagium vnum: seminis dñi: mundet
 ameos: seminis cicutie. ana. exagia quattuor. stercor. bouis
 sis: 5. iij. siberis. ana. exagia. ij. mellis q̄ sufficit.

De pñilonum probato ⁊ alijs pluri
 bus opiat. Cap. xv.

Pñilonum valet dolo: epatis: tussi: dolo: dolo
 dentium ⁊ eorum corrosioni: ictericis: pñiosis:
 ꝛ. ctri. 5. vij. papaueris: iusquiami. ana. 5. r.
 opij. 5. r. petro. 5. iij. aph. 5. ij. spice. 5. iij. foelic
 si: pñietri: carpobalsami: eufobij. ana. 5. iij. sily
 ci cum balsamo: da in modum ceteris. C. ꝛ. imperial: va
 let yfiosis: sanguinis fluxui de vliua: aboz: vlium hru
 git: egestionem vomitum infamiam curat. ⁊ sanitate custo
 dit. ꝛ. iusquiami: papaueris albi. ana. 5. r. terre sigillate. 5. r.
 croci. 5. v. spice: mirte: pñietri: eufobij. ana. exagium vnum
 camphore. 5. ij. mellis quod sufficit. Superius pñilonum fi
 datur cum apomate apij: ⁊ aneti pōdest colicis cum apo
 simate polij: cum apomate radice capparit apomate
 cum apomate apij ⁊ maratri renibus: ⁊ strangur: cum
 squilla anbelitui: cum pistano vel apomate pñij: tussi.
 C. Albanasima maio: que fit cum epate lupi: pōdest dolo: dolo
 epatis et splenis: ⁊ stomachi ventositati: ictericis: vñ: mada
 turne tussi: sanguinis fluxu: ⁊ superior ⁊ inferiori pariet
 valet vr pñilonij. ꝛ. croci: myr: ꝛ. opij: castorei: iusquiami: tussi.
 costi: coadi: seminis papaueris nigri: ipice: sicci eupat. epi
 tis lupi: comu erui: dextre: quale pōdus: mellis quod suffi
 cid. ⁊ da post ꝛ. m dcs. 5. j. ⁊ ꝛ. vel in modus: ceteris cum ius
 uenientibus. ꝛ. Ballenus in libro de Decem partibus: pñio
 bile est inquit iuuamentum: quod fit ab epate lupi: cum fua
 tota substantia: ferri: non cum vno vel cum duobus suis quo

litibus: & simpliciter ita habetur: feratur exagius vini cuius vino bulla sumatur. vinum enim dulce suauiter tangit epacibus potat: medium est inter calidum & frigidum. & quia cito fuba fumarit: deoq; suat opationem necessario. calidus cito prodest: frigidus non nocet: non patet. pdest etibid epacibus igitur prodest cum aqua datum: aut fapa: aut succo sicut endiuie: cocantur similim. **S**alienus in libro simplicis medicine testatur: fe multoies epac lupi in his medicinis q; sunt de epate simiscauise: que tamen ob hoc melius opera rentur non agnouit. **¶** Item atyan affa minor ad idem. **R.** flos. costis: spice: capsi: casti: ana. s. iij. facit cupa. s. r. liqui rite. s. ij. mellis quod sufficit. **¶** **E**arum vinum prouocat: lapidem frangit et est imperiale. **R.** eufoibj: ophj: castorei: spice: cnamis: snis: theris: piperis longi: croci: ana. s. iij. ius quatuor. s. ij. balsami. s. r. **¶** **D**iasulphur prodest diuturne fe. veteri iussu cum humiditate: diuturno doloi: mosui serpentis & scorpionis: vinum prouocat: & lapidem frangit. **R.** papaueris albi. s. vj. ius quatuor: co: du: r: puris: me: u. ana. s. r. ophj: croci. ana. s. r. sulphuris: piperis longi: costis: m: yrbe: aristol. lon. eufoibj: mandragoe: ana. s. iij. mellis quod sufficit. **¶** **A**liud diasulphur valde rigori feb. anhelitu: iussu sulphurose: vitris vesice. **R.** piperis longi: mandragoe: eufoibj. ana. s. iij. ophj. s. iij. croci. s. r. sulphuris. vj. mellis quod sufficit: da in modum auellane.

¶ De diafortira z alijs duobus anti dotis. **R**api. r. vj.

Diafortira valet cephalice: vertigini: epilepsie: in sane: disturne fe. oculorum doloi: sternuta: sionis: vel collum fractis: doloi: dentium: passio nis pulmonis: & lateris: hypocondrie: epacis: car taro: anhelitu: necnon grosse ventositati cum apomate maratti: intestinorum doloi: z epati: z mo te cogitationi: et melancholia: tremoi: doloi: splenis ven trem prouocat. renum z vesice abundantiam immitit bibita z inuncta mollicien testiculo: conforat: coitum auget: exterius inuncta podagrica: empiois: et frigidis: subuncto spafmo de plenitudine: raucedini: mosui reptilium doloi: r ventris: et frigidis dysteris: z cum apomate fenugreci. **R.** casti: mirte: squinanti. ana. s. r. petro. r. v. apj. s. ij. sileleos: exagij. croci: m: yrbe: cinamo. cum magnatia: sigie s: fari. ana. exagij. vj. anisi: exagij. s. r. piperis albi: exagij. r. piperis longi. s. iij. ophj: exagij. r. **¶** **E**romagnia sotire. **R.** coliti: m: yrbe: calami aromati: piperis albi: gario: ameo: ana. exagij. iij. spice: solis. ana. exagij. vj. cinamo. croci: me: u: massilio: ana. exagij. vj. su. exagij. iij. tempera cum vino. **¶** **D**iafortira valet egestioni: z tenafmon: z toulioni. **R.** castorei: ophj: sigie: ius quatuor: croci: affari: mirte: apj: ca sicantisi: spice: bolis: baluafiaz. ana. pondus equale: mellis quatum sufficit: da. s. r. cum apomate sumac: vel fapa mirte.

¶ De scrogena et alijs pluribus antidotis. **R**api. r. vj.

Scrogena doloitem stomachi propter frigiditatem z indigestibilitatem dolozes: cholericum colicum stranguem: & omnem plegmaticam passionem et grossam ventositatem: et multa alia curat. **R.** galbani: ophj: cinami. ana. s. j. z r. m: yrbe: de: uel: co: pions: z ni. galbani: co: fista: ana. s. j. z r. tempe ra cum melle. **¶** **A**ntidotum contra solutionem ventris: z do lozes: z rufim diuturnam. **R.** castorei: flos. ophj: ius quatuor: affari: croci: equaliter: da in modum ocoib. **¶** **S**colidos ad vultera renum z vesice: z sanguinis fluxum z mictum. **R.** succo: ammi: apj: m: yrbe: arati. an. s. vj. struili. s. v. feminis berbe castorei: ophj: pinee: croci: castellane affari: mygd. a. amara. ana. s. ij. feminis scolidos: id est: symblit: ve. numero triginta: da

gaganti. s. iij. sape quod sufficit. da post septem menses. **¶** **C**arifiacum valet melancholicis: ventositati: meli: cholice: ca: thiac: passioni: puero: r: z vultu. **R.** piperis albi: snis: theris: salis indi. ana. s. vj. ophj: eufoibj: castorei: croci: gario. masti cis: piperi. ana. s. r. co: fti. s. vj. caper: sedo: fo: seronici: aristo: meli: longi. ana. s. ij. balsami. aquae camphoe. ana. s. ij. meli: longi: z vini quatum sufficit.

¶ De refecdenete z alijs pluribus antidotis. **R**api. r. ix.

Refecdenete valet epilepsie paralyxi et colice spafmo: menifruatis: pnegnantibus z suffocatio nibus: maritris: abortiu: z mulieri: et ventositat: te m: m: r: uranti. **R.** casti: yfopi: mandragoe: r: r: i: cure: marati: car: p: balsami: aristolo. vtriusq; musci: ambe. ana. s. iij. carda. ma. z mi. ana. s. iij. ophj: de: ronid: m: yrbe. ana. s. vj. osimi curati: macie: r: croci. an. s. r. magarb. quedam species est terre. s. r. v. sigie. s. v. nucis: r: p: r: i: fauine: ana. s. iij. mellis quod sufficit. **¶** **R**abie: r: calami aroma. vngule. mal. thuris. ana. s. iij. vinee: cumini: croci. ana. s. j. sigie. s. iij. musci: ligni: aloes. an. s. ij. s. fac: croci: ficos rem feb. **R.** aristologie longi. s. vj. piperis. s. iij. ophj. s. r. p: r: i: s. vj. mellis quod sufficit. **¶** **A**ntidotum datum contra rigos tum de affa ad idem. **R.** affi: piperis: r: r: ute: z equale pondus. ad scorpionem da cum vino: ad feb. cum equali apte bo: ram accessionis vna boea. **¶** **A**lter ad scorpionem. **R.** aristolo: gie longi: z ro. snis: theris. ana. s. ij. calamiti: r: r: i: fluuifre. ana. s. r. tempera cum sanguine testudinis. da. s. ij. cu. m: v: no: z cataplasmetur locus cum solis lauri coctis in vino.

¶ **A**lter ad idem. **R.** calamiti: domestici: z siluestris: gen: ciane. ana. s. vj. piperis. s. j. da. s. j. cum vino. **¶** **A**lter de chy molea contra venenum et mosium reptilium. **R.** chimolec: gumme: dia: conid: ca: que est quedam species cipecci. ana. s. ij. co: agulj: leporis. s. vj. geneciane: da: p: h: n: i: aristolo. ro. r: u: te siluestris. ana. exagij. i. da in modum fabe. **¶** **R**epertim: tum probatissimum ad epilepsiam. **R.** piperis albi. s. iij. p: o: o: nie. s. iij. scamone: amonia. sebesten. an. s. j. croci. s. j. casti. s. vj. geneciane: bacce lauri: barbe iouis: salis armonia. ana. s. ij. aristologie ro. squille asse. equale pondus: z mellis attle. quod sufficit. da. s. j. quotide mane et sero cum hydromelle. **¶** **A**ntidotum de terra sigillata contra omnia venena. **R.** terre sigillate: da: p: h: n: i: aristolo. ana. s. ij. vesice leporis. s. vj. genecia: ne: aristologie ro. f: n: ap: m: yrbe: folio: rum lauri. ana. s. j. meli: lis quod sufficit. da. s. ij. cum frigida. **¶** **D**iaconon: p: o: o: dest ytericis diuturnis feb. **R.** reu. succi abntij: succi eu: pa. ana. s. r. cinamomi: p: p: ce: squinanti: affa. am: f: ad: amare casti. ana. s. v. m: yrbe: croci. ana. s. iij. mellis quod sufficit.

¶ **D**ictyanacpe mirabile ad mestrua puocada. **R.** croci: s: ra. ana. s. r. vj. fenugreci. s. r. spice: z odoari: co: fti: casti: be: to: nice: spalti: oppoponac: castorei: ophj: ius quatuor: piperis lo: gi: z nigri. ana. s. vj. gemme. s. iij. mellis quod sufficit. **¶** **A**l: cum margaritis. **R.** zodoari: co: fti: d: ronici: castorei: ophj: p: p: peris nigri z longi: casti: spalti: ius quatuor: p: p: ce: oppo: p: naci: sigie: croci. ana. s. r. margaritar. s. iij. galbani: m: yrbe: ana. s. r. iij. mellis quod sufficit. **¶** **A**l: h: i: b: i: t: m: i: p: o: l: e: g: m: a: pur gat: ventrem curat. z ventositatum dissolut. **R.** ophj: castorei: eufoibj: casti: spice: z odoari: cinami: reu. oppoponac: opobal: papaueris albi: ius quatuor: cinami: reu. oppoponac: opobal: fami. ana. partes equales: mellis quod sufficit in vitreo: vae: passum: z in ocoo quadraginta diebus inanis melius ope: ratu. da. s. h. **¶** **O**dufa valet doloi: renum ventositati z p: h: n: i: doloi. **R.** croci: ophj. ana. s. ij. m: yrbe: geneciane: aristologie: vtriusq; piperis. ana. s. ij. libani: ca: eufoibj. ana. s. j. ius quatuor: mi. s. j. da. s. j. cum calida.

¶ De scrogene z alijs pluribus antidotis. **R**api. r. ix.

mate aply infusis tempera cum melle.

De pluribus descriptionibus electuarij

Æap. cxxij.

Bardon reubarba ad secur debile: valet consti-
 pationi & ventositati precordiorum & debilitati
 digestiue. **R.** coſij croci: cinami: spice. ana. ʒ. iij.
 reu. ʒ. iij. alari: myrbe: ſquinanti: coſti bul. ca:
 ſi: ſpodij: ana. ʒ. v. maſtici. ʒ. v. ſucci abſinthij ꝑ
 & cap. ana. ʒ. ʒ. ꝑ. roſarum. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. ꝑ. **¶** **Alter** abo-
 lic. **R.** croci: caſie: maſtici: portulace: ſanda: citrini: maſti: ſuc
 cari: coſti: ſquinanti: ſpice: cinamomi: carpolbaſami: pilobaſ
 ſami. ana. ʒ. iij. roſarum libram ꝑ. campboze. ʒ. ʒ. ſirupi albi:
 quod ſufficit. da. ʒ. ʒ. ꝑ. **¶** **Alter** Balie. **R.** roſarum. ʒ. ʒ. ʒ.
 ſandali rubei et citrini. ana. ʒ. ʒ. ſandali albi: ſpodij. ana. ʒ.
 viij. cinu: garioſi. ligni aloes: reubarba. maſtici: croci: po:
 tulace: lactuce: citruli: cucurbitice: melonis: cucumeris. ana. ʒ.
 ij. maratri: croci: ſpice: bolli: berberis: anſi: oſimi. ana. ʒ. iij.
 gallice: margaranz: caride: aſari: daſaganti: cardamomi.
 ameo. an. ʒ. ʒ. campboze. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. ſirupi albi: quod ſuffi-
 cit. **¶** **Alter**. **R.** roſarum. ʒ. ʒ. ſandali citrini & rubei: ſpo:
 dij: reubarba: croci: ſucci liquorici: maſtici: daſaganti: ligni
 aloes: cinim: garioſi: ſpice: galan: ſquinanti: carda. pilobalſa:
 mtoſimi: maratri: citrini: meloni: cucurbitice. ana. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ.
 ꝑ. boze. ʒ. ʒ. **¶** **Alter** ad dolorem epatis et plenie et frig:
 diate. **R.** amii: caſie: maſtici: aſari: ſquinanti: pilob. croci: ſpice.
 ana. ʒ. iij. carpolbaſami. ꝑ. roſarum. ʒ. ʒ. **¶** **Alter** ad dolorem
 ſtomachi ſebicitatis. et cholera rubea digeſtuam virtutem
 confortat. **R.** ſpice: croci: aſari: caſie: coſti: cinimi: ſquinanti:
 ſpodij: maſtici. ana. ʒ. iij. roſarum. ʒ. ʒ. alij ponunt tot roſa.
 quod ſpecies. **¶** **Alter**. **R.** ſpodij: cinimi: croci: carpolbaſami
 pilobalſami: canie: maſtici: aſari: ſpice. ana. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. v. cam:
 di. ʒ. ʒ. campboze. ʒ. ʒ. **¶** **Effectio** ad ſtomachi debilitatem
 ventositatem: inſationem: vomitu: valde deſectionibus in
 cognitis ſtomacho & epati: & ſonitu ventris pallido coloro:
 & ceteris que ſunt et ſonitate digeſtiue. **R.** reubarba. ſqui-
 nanti: maſtici: ſpice: cinimi: abſinthij: coſti bul. ana. ʒ. iij. et ꝑ.
 di: fenugreci: anſi: calculi: cubebe: carpolbaſami: pilobaſ
 ſami: croci: aſari. ana. ʒ. ʒ. ſpodij: ſandali albi: berberis. ana. ʒ.
 ij. roſarum. ʒ. ʒ. ſuccare pondus duplet: conſice cum hoc ꝑ.
 ruo: aque roſarum libras duas: ſicuti endiue libras decem
 coque. da. ʒ. ʒ. vel. ij. **¶** **Alter** iuuano ſeb. acutus in tempo:
 re mortalitatis viretem ſtrictum ſoluit: dabus inde ſpodij. iij.
 dices ſeb. ʒ. mares: ſuccare. an. ʒ. ʒ. roſa. viola ſpodij: meliſ:
 cucurbitice: portulace: ſucci liquoricie. ana. ʒ. ʒ. campboze. ʒ. ʒ.
 conſice cum ſirupo d. punis. da. ʒ. ʒ. iij. cum frigida. **¶** **Alter**
 ad ſtomachum & orſtemiam cum ardore & aſmaticam. **R.** ro.
 ſuccare. ana. ʒ. ʒ. ꝑ. ſpodij: ſandali citrini: portulace. ana. ʒ. ʒ. iij.
 maſtici: ſucci liquoricie: daſaganti: fenugreci. ana. ʒ. ʒ. ꝑ. **¶**
 croci: campboze. ana. ʒ. ʒ. ſirupi albi quantum ſufficit. da. ʒ. ʒ.
 cum ſucco ponia: vel malgra. vel cum ſirupo.

De diacampborato imperiali & nonnullis alijs electuarijs.

Æap. cxxij.

Facchobaton imperiali confortat ſtomachum &
 digeſtionem & inſationem & ventositatem & ventositatem a
 toto corpore fugat. **R.** celuti: maſtici: garioſi. di
 mini: roſa. ana. ʒ. iij. ſanda. citri. ſpodij. ana. ʒ. iij.
 ſuccare. ʒ. ʒ. anſi: maſtici: aſari. ana. ʒ. ʒ. cartuli mino.
 cubebe: in acie: caride: pilobalſami: aloes: aſari:
 calami aromatici caſie. ana. ʒ. ʒ. campboze. ʒ. ʒ. tempera cum
 melle cocto cum ſucco malgrani & coctano. ʒ. ʒ. da cum fr:
 gida ante cibum et poſt. **¶** **Effectio** imperialis digeſtiue
 et appetitiue ſubiecit pblegema & ventositatem tollit in ſto
 macho ſenſum acutum & colorem clarificat. **R.** cinimi: maſtici
 roſarum. ana. ʒ. ʒ. ſanda. citri. vilobale: calami aromatici: ca
 ride: ſquinanti: pilob. carpo. coſti: maſti. an. ʒ. ʒ. ema. ſpice: ga
 rioſi. ana. ʒ. ʒ. gallice: oſimi: mirtilorum: mente. ana. ʒ. ʒ. ciperi
 ʒ. iij. ſuccari. ʒ. ʒ. ꝑ. ſirupi coctano. quod ſufficit. **¶** **Bardon**

abbatis. **R.** lacte: viola. citruli: cucumeris: cucurbitice: berbes
 ris: viola. ſpodij. ana. ʒ. ꝑ. ſanda. albi. ʒ. ʒ. ꝑ. reu. ʒ. ʒ. vj. maſtici
 garioſi. pilobales: croci: cinamomi: ſpice: gallice: aſari: baſilic:
 maratri. anſi: trocime: portulace. ana. ʒ. ʒ. daſaganti. ʒ. ʒ. ꝑ.
 me: campboze. ana. ʒ. ʒ. ſuccari cadi. ʒ. vj. roſarum. ʒ. ʒ. vj. aque
 roſa. ꝑ. ſirupi quod ſufficit. tollit calorem epatis & ſtomachi
 prodeſt cardiacis et aloes: triſtibus: debilitibus: ſum ebolre
 re rubee ventositati ſtomachi & epatis & plenie & hypoco
 ndric: lapidem frangi: vinum prociac: colorem clarificat: ſe
 torem ouis tollit: ſitum an putat. **¶** **R.** roſa: ꝑ. croci: ad. ma.
 ꝑ. roſarum ſuccare. ana. ʒ. iij. ſpodij. ſan. ra. ana. ʒ. ʒ. ſanda.
 albi. ʒ. ʒ. portulace. ʒ. vj. maſtici: ſucci liquoricie: daſaganti:
 berberis gummi. ana. ʒ. ʒ. cube. carda. ligni aloes: garioſi. an.
 ʒ. ʒ. ꝑ. ꝑ. cucurbi. citruli. ana. ʒ. ʒ. campboze. ʒ. ʒ. ꝑ. ſirupi viola.
 quod ſufficit.

De pluribus descriptionibus electuarij

Æap. cxxij.

Riaſanda ſtra dolozē ſtomachi et epatis: va
 leō ptyſificis: ytericis aloes: atqꝑ: dolozē epati
 ventositati ſtomachi & debilitati. **R.** ſanda. triſi
 generum: roſarum: berberis: viola. ſaccari. ana.
 ſolidos quattuor: reu. ꝑ. ꝑ. ſuc. liquoricie: portu
 lace. an. ſolidum vnum: campboze. ʒ. ʒ. alij addunt roſa. qua
 dupl. licet. **¶** **Alter** triſaſanda. **R.** ſanda. triſi generum ſuc
 care. ana. ʒ. ʒ. daſaganti: reu. campboze: citruli: melonis. an.
 ʒ. ʒ. roſa: ꝑ. quatum omnia: temperabis cum ſirupo. **¶** **Alter**
 dotum ad vitium ſplenis epatis & ſtomachi prob. et frigid
 conſipationem et ventositatem curat. **R.** croci: ſpice: cinamo
 mi: aſari. ana. ʒ. ʒ. coſti: ſquinanti: myrbe. ana. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. ꝑ. da. ʒ. ʒ.
 cum ſucco berbarum ꝑ. ſirupo acetoſo. **¶** **Alter** inſideſt le
 tificans pauozem & indigeſtionem auertit co. reddit: coſti
 augmentat: ſ: totem ouis fugat & nimium pulſum codis mi
 tigtat. **R.** croci. ʒ. ʒ. ciperi: garioſi. maſtici: ſpice: aſari. an. ʒ. ʒ.
 coque libram. j. emblicorum cum. vj. lib. aque. vj. ad tertia
 cola: ꝑ. iterum coque et tantidem melles: & tempera ſpice
 da. ʒ. ʒ. **¶** **Alter** ad dolorem ſtomachi & ſumum ſanguinis
 eructationem et ouis ardorem. **R.** ro. ſuccare. an. ʒ. ʒ. ꝑ. ſpodij
 ſanda. al. et citri. portula. an. ʒ. ʒ. maſtici: ſucci liquorici: daſa:
 ganti: ciperi: berberis. an. ʒ. ʒ. iij. cubebe: carda. ma. ligni aloes
 cinu. an. ʒ. ʒ. ꝑ. campboze: citruli. an. ʒ. ʒ. tempera cum ſirupo ro. da
 in modum auellane et ſirupo al.

De pluribus confectionibus & primo ſtomachi.

Æap. cxx.

Confectio vtiliſſima confortat & dolorem ſtom
 achi ppter calorem tollens. **R.** ſucci vtriuſque maſti
 gra. an. lib. ʒ. vj. ſuccare quatum ſufficit. coque
 tur ad ſpiſſitudines: et quo tēperabis ꝑ. pulue.
R. ro. ſpod. portu. ſanda. al. an. ʒ. ʒ. maſtici: daſa:
 gagſi: liquorici. an. ʒ. ʒ. v. gallice: carabe: berberis: vinee. an. ʒ. ʒ. iij.
 capboze: cubebe: caride: croci: ſpice: ligni aloes. an. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. ʒ.
 ri. ʒ. ʒ. da. cum frigida. **¶** **Diacotmenon** in quibuſda iuueni
 bus pbatiſ qui patiebatur in ſtomacho calorem et cholera
 rub. ita ꝑ. ſtomachum eozū debilitatur. Soluio & ſitit ob
 hoc erat eis & aliquando abdominatio & cardiacae et indigeſtio
 ne cibis corrupta in ſtomacho & colozem mutatum in citri
 nitatem reparat. **R.** citrini. libras. iij. ſuccare. lib. ʒ. ʒ. ſucci gra.
 ace. lib. ꝑ. ʒ. ʒ. croci: coquantur ad ſpiſſitudines: & adde pul.
 ſpodij: berberis: ro. ſand. ana. ʒ. ʒ. iij. cube. maſti. portu. gemma:
 oſimi: cinimi: garioſi. ana. ʒ. ʒ. ꝑ. capboze. ʒ. ʒ. da. ʒ. ʒ. iij. cum fr:
 gida. ꝑ. dem fac de ma. ace. & bul. **¶** **Diamilon** ſtra cholera
 rubicam. **R.** ma. bul. libras quatuor: o: coque in eto aque: vt
 quattuor: digitos ſupereminet cola & tere. **¶** **Item** coque. iij.
 lib. ſuccare vel mellis ſemper agitando cum ſpatula donec in
 modum maſſe adheret: poſtea adde pul. ſan. al. ꝑ. ꝑ. maſſi
 eis. ʒ. ʒ. ꝑ. & ſi vis adde croci. **¶** **Diacotmenon** ſolutionem
 ſtringit: ſtomachum confortat. **R.** ctionia munda: poſita in
 aqua bullienti: donec molliſcentur: & tunc adde bul. tan

R ij

De cambia cum alio quattuor electarijs. Cap. xxx.

Yamba valet frigiditati & senectuti dolosa stomachi tremori cordis & frigiditate: scilicet stomachi passionem matricis curat. R. ana. carda. mac. ana. 5. iij. piperis long. anisi. ana. iij. cimi. gar. croci. ana. 5. r. carice. xxx. spice. masti. ana. 5. ij. mulli. iij. quami. ana. 5. j. balsami. 5. ij.

Diapmaton ad ides. R. cimi. maratri: anisi. carui. an. 5. r. petro. apij. ameos: scario. aneti. an. 5. v. piperi: sinisi. ga. a. p. piperis nigri & lon. ana. 5. iij. masti. croci. a. farit. ano. cina. spice: squinati: ciperi. ana. 5. ij. carda. cube. gario. cario. r. buris: folij an. 5. ij. C. Aliter ad dolores stomachi fr. v. oia eius vita: sicut ostremiam: bolissimum: singulatis & ad danti pblegmate: ven tostiat & in flatonem. R. cimi. piperis long. 3. iij. galange ana. 5. r. costi: a. farit: ameos: celti. carpo. gario. cube. folij xilo bal. an. 5. ij. tempera ci deoctione bac. R. maratri de surta stium: v. moani: liquiri. ana. 5. r. filoz. maioia. an. 5. v. rute 5. ij. coque in quantum: lib. aque ad modu cola. z iterum coque cum 5. f. m. ellis. C. Dependioniuus stomachi fr. iij. z epaz: valet frigiditas defecis vtrofati & indigestioni. R. sinisi. anisi: apij: mar. arti. spice. ana. 5. v. ameos. 5. iij. mete. ca. amena. ana. 5. v. casti. cimi. carpo. piperi. an. 5. ij. folij. 5. j. mel lis: qd suffiat. C. Dalgini alois calcific & cofortat stomachum. R. gario. 5. v. card. vtriusq. ana. 5. iij. cimi. ligni alo. ana. 5. v. sinisi. 5. vij. piperis long. 5. vij. a. farit. cina. carpo. ana. 5. ij. succare. 5. vj.

De cofectionibus pbatis in febribus Cap. xxxj.

Onfectio probata in sine cu dñabatur pblegma & melancholias valet frigidis: z carni frigide obdimitationi: vtrofati. paralyti: doloz articuloz: z deoctioni stomachi: libidine extit. let. parg. emoz: roy. z omne vicium & pblegmate frigido curat.

R. anisi. mentarisi: masti. r. buris: oiziani. an. 5. r. galan. cina. feniculi: apij: ciperi: ameos: squinati: casti: folij: a. farit. yggi. costi. ana. 5. v. spice: calculi m. cube. piperi: piperis m. lacee: co. bul. deudo: oia. codu. casto: folij: celti. cimi. maratri: ra p. fic. da telino. 5. ij. ci calida. C. Aliter ad fenum habetes suspi generatione paraf. do. articuloz emoz. inflatione: z rugiti oia remiam & hydropissim curat. R. masti. cimi. sinisi. calami: oiz g. maratri: anisi: carui: cina. ameos. ana. 5. r. ciperi: r. buris: apij: piperis ni. z albi & lon. ana. 5. ij. piperi: costi: galan. yzin gi: rad. ana. 5. ij. gario. carda. cube. card. mac. a. farit. carpo. ribal. casti. calami aromatici arisi. lon. squinan. folij: dauci: spice: reu. celti. ligni. an. 5. ij. penic. r. C. Dfectio. B. facies ad frigidum stomachum z renes vnotostatem: indigestio nem: pblegma grossum z crudum de stomacho ejicit: tussim pblegmaticam z let. ar. curat: canicie repugnat. R. p. ipis. iij. generum: zin. 3b. gal. cina. casti. ciperi. gario. croci. anisi. ana. 5. j. penic. mastice. ana. 5. ij. spice. calculi m. a. farit. ribal. carpo bal. myrbe: feminis costi bul. ana. 5. f. calami aroma. ma. cis: caride. an. 5. ij. z f. da. 5. ij. C. Aliter curas frigiditatem: de biliatem: z humiditatem stomachi. R. folij gario. casti. c. d. na. ana. 5. ij. a. farit. piperis. an. 5. ij. masti. spice. an. 5. ij. da. 5. ij. cum calida. C. Aliter ad oem passionem stomachi & suphu tate: indigestionem & frigiditate: pblegma z vtrofates tol lit. R. masti. sinisi. galan. ana. 5. spice. gario. piperis. c. d. an. 5. vj. apij: casti. a. farit. sileris. an. 5. ij. piperi. maratri. calculi m. cube. caride. mac. costi. oiziani. ana. 5. ij. z f. da. 5. ij. cum calis da. C. Aliter ad dolores frigid. stomachi. z oia eius vita: sicut ostremiam: bolissimum: bocest in alia colissa proxima. C. P. hab sint. ad stomachus frigidis. R. ab. sin. apij: anisi: a. farit: amy gda. c. luter. mel qd sufficit. da. 5. iij. ci cali. C. Diacucurma ad idem. R. succare amygdala. amara. ana. 5. r. se. croci. boze flis. 5. iij. croci. 5. ij. da. 5. iij. ci cali. C. Stomatidion cu vniens corrupte complexionis frigid & deoctioni stomachi. R. amo ni. spice: casti. mastice. ana. 5. r. j. aristo. lon. piperis ni. aneti:

anisi: ameos: cimi. dauci. petro. siseleos leuisti. a. farit. ab. sin. ca lam. mente. ana. 5. iij. succari. lib. 5. j. succa trita bulliat: cum aqua siper ignem ad mellis siphidum: postea imponat specerum pul.

De benedicta & alio pluribus confectioibus. Cap. xxxij.

Benedicta infatiosi z frigido stomacho valet. R. croci. leuistic. f. ruce. sinisi. apij. cimi. pine. an. 5. 5. vj. amygd. amara. r. buris. ana. 5. ij. piperis. 5. vij. C. Lecturarium Boga. ana. 5. m. dissoluit vtrofate: tollit rema: cetosum pblegma incidit in stomacho: oia pressatio dorem z mentem acuit. R. sin

5. ij. masti. cimi. ro. spice. gario. ana. 5. r. galan. piperis lon. a. farit. croci. casti. anisi. ana. 5. vj. sand. cimi. ligri. alo. carda. cube. macis. calami. aro. caride. squinan. carpo bal. ribal. costi. ana. 5. ij. ciperi. 5. iij. succari. 5. r. r. tempera cum melle cocto z cum succo coctanorum dabis ante cibum z post in modum auelame. C. Dfectio adiuuans omnes febres acutae z variolae z ventris solutionem. R. spo. sand. cimi. berberis. ana. 5. vj. f. e. herbe. ace. potula. a. farit. gummi. boli. da. gagan tic: v. mo. lea. casti: fice. liquiri. ana. 5. iij. confice cum sirup ro. vel cum granatis da cu frigida. C. Aliter crupulatis. R. caulis. 5. vj. boli. carabe. ana. 5. ij. berberis. culicite: boza. an. 5. vj. f. e. potulace. 5. iij. cap. boze. 5. vj. tempera. C. Aliter cardia cis z crupulatis. R. berberis: citrullu: cica. ana. 5. iij. spo. 3. rabe. ana. 5. ij. ro. 5. ij. folij. 5. ij. z f. e. scute. ligni aloca. ana. 5. v. feminis potulace. 5. iij. et f. coalli. gemme. ana. 5. j. masti cis. 5. ij. f. arno. 5. ij. z f. camphore. epag. vini: tempera cum sapa coctanorum pomozum z melle. C. Aliter ad solutiones quibus sanguis egreditur. R. anisi: ameos. ana. 5. vj. boz lan. boli. ana. 5. v. myrbe. 5. ij. o. p. 5. j. z f. da cum frigida. C. Aliter ad solutionem propter frigiditate stomachi z deoctiones. R. sileris. 5. ij. cimi. maratri. anisi. an. 5. r. apij: mastice. carui. ana. 5. v. cimi. spice: piperis: gario. croci. masti. sileris. mente. ana. 5. r. feminis iparacit: eruce: dauci: costi: parisi. rad. pistiri. v. ruce. ana. 5. v. piperis long. satirion. penio. pimeurus. 5. 5. ij. tempera cum melle. da. 5. ij. cum vino. C. Aliter qd feci ducum iuveni solutionem cholericam habenti z deoctionem: multiscip meo. gibus bibitis: non est adiuuus. R. si mile. farne. 5. vj. melissium: agre. f. sume. nucleorum m. lignarati. ana. 5. ij. berberis. f. herbe. ace. castane. ana. 5. f. tempera cum vna aegrit z facis passificas & affatit cum opus fuerit pul. cozois iterum terendocum pondere 5. j. cum aqua. C. Alia vomitum auferit z solutionem stomachi cu fo: rat z omnem dolozem z solutionem auferit. R. nucdi. gra. affi. sumac. ana. 5. r. spo. masti. galan. cube. carda. codu. a. farit. cimi. ciperi. ana. 5. r. potula. affe. 5. v. anisi. maratri. ana. 5. ij. z f. tempera cum sapa coctanorum z sirupo rosa. C. Alia con fortat stomachum: ventris & deoctione vel frigiditate so lutionem stringit. R. sinisi. 5. vj. carda. vtriusq. cimi. ana. 5. iij. gario. 5. ij. v. ruce. ciperi. cina. an. 5. 5. ij. ameos: apij: mirtillo rum ana. 5. r. r. tempera cum sapa.

De pluribus descriptionibus midete. Cap. xxxij.

Dieta ad dissimulatem: diarriam: stomachum confortat. R. kebulionum: anisi. ana. 5. v. bell. embi. ana. 5. iij. fracti cum oleo rosato fricti. R. deide afferunt. nastur. 5. v. cimini. anisi: ma ratri: ameos curat. ana. 5. ij. infusa sint in aceto per bozas vngitiquattuor: deinde assentur et pulueris entur: ruc addatur pulue. spo. belaut. masti. boli. sumac. gummi. ana. 5. r. f. r. ficentur: cum rodof. post temperentur cum sapa cito. da. 5. ij. cum sirupo rosato. C. Dide te ad tenafionem: cocturam z rugitum. emozoy. R. nastur. affi. 5. r. cimi. in aceto infusi z affi. feminis lini. semi. porri. omnium affozum. ana. 5. r. j. masti. 5. ij. mirroba. li. ind. pitus R. iij

Liber decimus

affi. et in butyro bouino infusi. 5. vij. mellis qd sufficit. **C**aliter contra solutionem ex defectione stomachi factam et lientia. **R.** indoz. kebuloz; affoum: cum oleo rosato fricato rum. ana. 5. r. mirtillosum fe. 5. vij. pilocaraete: balauft. hypoz quiffi. añ. 5. r. mirtillo. fe. arnogiolo. añ. 5. vj. nastur. 5. r. coianod. in vino hipico infusi et affi. 5. iij. ligni al. squinan. ciperi galie. fumac. ana. 5. ij. galle non perforate. 5. ij. da. 5. ij. cum frigidia. **C**onfectio ad vomitum cholericum et solutionem. **R.** nucleorum grana. affoum. fumac. ana. 5. r. rosa. spodij. sanda. citrini. feminis postulace. affi. 5. v. gallic. mastice. ana. 5. ij. an. tifolij. cubebe: cardamomi. ligni aloes. ana. 5. ij. tempera cus succo octanocum. da. 5. ij. alij addunt berberis. 5. v. feminis herbe acetose. 5. ij. **C**alis Johannis damasceni ad solutionem nam ex frigiditate stomachi. **R.** nucleorum gra. affoum. 5. r. x. fumac. 5. r. s. zinziberis: ameos: mastice: galle. ana. 5. v. tempera cum succo octanocum. **C**aliter ad inflationem et debilitatem appetitus et vomitum prohibet. **R.** kebuloz indo rum. ana. 5. ij. bellricozum: emblicozum rosorum. ana. 5. v. r. ca cum paucis rodes. deinde addit masti. carui. feniculi: spice: croci: squinanti. ana. 5. ij. vgg. ligni aloes: reu. garofiolozus calculi m. cubebe: macis: caride: asfati: croci: casti. ana. 5. ij. tere et yng puluere lupadico: deinde temperatur cus hoc sirupo. **R.** succure libas. iij. succi maloz grana toz enduite. ana. liba. **C**aliter mirtillo valet ad solutionem vomitus et indigestiones. **R.** feminis rure. libas. ij. mirobala. embli. bel ler. ana. 5. r. gariofi. cimi. calami aromati. carda. maio. carpo balsa. ana. 5. r. ciperis nigri et longi: zinziberis. ana. 5. r. r. mastice: coedu. carui: anisi: cinnamo. spice: casti: carda. m. co sti. ana. 5. v. caride: apij: ameos. ana. 5. v. folij: amomi. ana. 5. ij. mellis quantum sufficit. semen rure pilus ponatur in aqua per diem: postea coquatur et coletur: et colatura recoquatur ad spissitudinem cum aqua: post mel coquatur et temperatur species. **C**aliter ad inflationem et conueniens stomacho inflationi riguitu fastidio egestioni crude: mollicie stomas machi: ventositati: emoroy. defecetoz coitu. **R.** zinziberis: mastice: piperis nigri et longi: spice: asfati: carui: carpobalsa. pilobal. cimi. ana. 5. r. gario. galie: casti: co. h. v. r. i. q. gal bani. ana. 5. v. ligni aloes: croci: carda. tapsti: cubebe: caride: calami aromati. squinanti: mellis. anisi. 5. ij. ameos: reu. aris to. rotu. yhee: inaci: apij: dauci: osimi: citrini: et gariofi. ana. 5. ij. rosa. 5. ij. bell. embli. ana. 5. vij. indozus. 5. r. ciperi. 5. r. mirtillo. 5. c. da cum calida. alij ponunt. 3. f. be. rosa no adde tes squinanti. mellis. ameos: arl. macis: dauci: apij: gariofi. mirtillo. nec rosa. **C**aliter ad inflationem et indigestionem et frigiditate defecet. **R.** cost. cimi: et gario. spice: carpobalsa. pilobal. casti. ana. 5. r. ij. caride: calami aromati. car da. mellis. anisi: ceterac. balfi. ana. 5. ij. macis. 5. ij. aristo. ro. reubarba. ana. 5. ij. ciperi. 5. r. piperis longi. 5. r. zinziberis. 5. r. mirobala. indi. 5. r. belliri. 5. vj. mirtillo. libam vnam: mel lis qd sufficit.

Cde pluribus descriptionibus puluerum strin gentium vomitus et solutionem. Cap. xxxij.

Alius curans solutionem in senibus: pondus et vulnera interiora ex calidi. et sanguinem cus dooleo excutem sedat. **R.** boli. 5. r. vj. spodij. fe minis herbe acetio. amidi affi. ana. 5. ij. malue. acatie. ana. 5. r. et p. frica cum oleo rosaceo: pti li affi et triti. 5. ij. et p. fr. vis tempera cum sirupo mirfino et octanocum: da cum aqua de bolo et gummi. **C**aliter ad vulnera interiora ex salo plegmate. **R.** feminis porri affi. 5. v. boli. 5. vj. glandis ficis. osimi affi: gumma: amidi: feminis feniculi: croci: sangui. diaconis: balaufti. ana. 5. ij. da cum sirupo coctani. **C**aliter ad solutionem ventris et pondus cum sanguine: et vulnera interiora stomachum dis solutum confortat: et vtilissimovalde affi. **R.** kebul. indi. ana. 5. vj. belliri. emblicoz. ana. 5. iij. fricentur cum rodof. et assen tur. cimi affi. 5. vj. anisi: maratri: caruis: meos in aceto mis fusi et affi. ana. 5. v. fricentur cum oleo rosato vel amygd.

da. 5. ij. cum vino cocto: et sirupo octanoz. **C**aliter ad solu tionem vomitus et stomachum confortat. **R.** feminis osi mi. nucleorum passoz. fumac. añ. 5. r. gland. ficis et affe. casta nec: ceterac: balauft. añ. 5. vj. feminis coianodri. 5. ij. femina herbe acetose: spodij. mirtillo affi. galle. ana. 5. ij. da cum frigidia. **C**aliter vomitus cholericus et plegmatico. **R.** liba. gni aloes: spodij. ana. 5. ij. rosa. mirte: berberis. ana. 5. vj. si r. mac. 5. ij. nucleorum gra. affoum. 5. r. **C**aliter febricitanti ti cu solutione et dolore epatis propter stomachum distente riam et cholericam solutiones soluit. **R.** macis: spice. ana. 5. ij. reu. 5. ij. squinanti: anisi: fecis vini: apij: mastice. ana. 5. ij. vj. da cum sapa coctanoz. **C**aliter lienterie conueniens pro pter stomachum. **R.** granorum acetio. 5. r. x. cimi in aceto mis fusi et affi: mirtillo: pilocaraete: coianodri affi: fumac. glandis. ana. 5. r. balauft. 5. r. mastice. 5. ij. **C**aliter hystozia dia turnis. **R.** balaufti. fumac. glandis: pilocaraete: mirtillo: ma ligranati acetio: iustiquam: spice: hypozquidos: ligni aloes co: iadri affi: nucleorum yuadi passatum: cortis libanoz: galle. ana. 5. vj. farine cicoris affi: duplitate. **C**aliter valde distinterie: q fuerit in intestinis. **R.** pti. 5. ij. feminis acetio. postulace: arnogi. ro. amygd. amidi. gimi. ana. 5. ij. tere fo gillare. 3. ij. affoum omnium. **C**aliter fringens ianguinem ex ano vel vultura fluentem. **R.** fumac. coianodri. ana. 5. r. glandis: et galle in aceto infuse et gariofi. affoum: balaufti. ana. 5. r. castozei. 5. ij. et p. cocubularum asfati: carabe: coall. ana. 5. ij. **C**aliter ex haentibus sanguinem cum singultu. **R.** arisfidi: lacc: alumini. ana. 5. vj. boli. 5. alij. da cum vino. **C**aliter ad eos qui cadunt ex equo vel ius locis. **R.** lacc: myrte. ana. 5. ij. fenugreca: castozei: et p. 5. r. boli. 5. alij. da cum vino. **C**aliter ad splenem et perussionem. **R.** boli. terre figillate reu. ana. 5. ij. mirtilloz. 5. ij. croci: calami aroma. costi. ana. 5. ij. da cum succo solatri. **C**aliter ad eos quibus et aqua paritur epas: aut stomachus. **R.** boli. balaufti: amygd. amia. ana. 5. ij. sang. diaconis: mirte. ana. 5. vj. cum succo arnogiolo. **C**aliter ad grossam ventositatem et grossos humores in stomacho. **R.** ameos: apij: anisi: ana. 5. v. mastice: squinanti: cost: ana. 5. ij. i. duris. 5. ij. nastur. alio. 5. r. x. da. 5. ij. cum calida. **C**aliter de ligno aloes frigido et humido stomacho et grosse ventositati conueniens. **R.** mastice: gariofi. cubebe. ana. 5. r. vj. ligni aloes. 5. r. galle. 5. ij. succoz. 5. r. x. **C**aliter ad boloz stomachi et calidi. **R.** carabe. berberis. añ. 5. v. ligni aloes: mastice: spodij: galle. ana. 5. ij. berberis. añ. 5. r. **C**aliter ad idem cum frigiditate stomachi confortat. **R.** mastice: troscicoz. de rosa. ana. 5. ij. carabe: mente: ligni alo. ana. 5. ij. **C**aliter ad frigiditatem stomachi: et perditum appetitum. **R.** piperis albi et nigri: garofiolozum. ana. 5. ij. per nich: succare. ana. 5. r. x. **C**aliter digerit cibum et stomachus confortat et appetitum. **R.** squinanti. 5. ij. spice. 5. r. da cum frigidia. **C**aliter ad vtriusq. bolozem qui fit et plegmate et viciosa tate aquam clystis purgat. **R.** ligni aloes tridimalli. ana. 5. v. da. 5. ij. cus calida. **C**aliter ad idem. **R.** tiribimalli cubiti: ab infitij: oppoponati: feminis apij: maratri: squinanti: vggi: añ. 5. ij. da. 5. ij. cu aqua oppoponati. **C**aliter ad inflationem et indigestionem epatis et splenis apriti: feminis et vtilissimus valde. **R.** zinziberis. 5. vj. coigani: mastice. ana. libam vnam. carui. cimi. piperis. ana. 5. ij. anisi: maratri: apij: dauci: ana. 5. j. et p. frica cum oleo sifami. tunc addes. 5. r. x. care: da. 5. ij. aqua cicris vel multa. **C**aliter ad conuulsione et debilitatez epatis: neodyprophile. **R.** myrte: croci: spice: casti: asfati: carpo. añ. 5. ij. maratri: apij: affi. amidi. ana. 5. r. da. 5. r. ca. vel cu sirupo acetio. aqua ceteri purgat que inquit ex hypodipis: adde. 5. j. oppopona. da. 5. ij. cum ca. **C**al. ad stomachi defecetione et frigiditate et coruptio nem. **R.** masti. gariofi. cimi. cube. zinziberis: carda. spice. anisi. añ. 5. ij. caride: fe. virtuloz osimi: asfati: ana. 5. ij. ligni aloes. 5. ij. fricentur cum oleo ro. et cum tantide succari miscerantur. **C**al. ad hypodipioz q dicitur hypodipis acituz: et vici

ra interiora. R. reu. turbib; abfintib; añ. 5. vj. y coes: ligni aloes: nity malli: aph: aristo. ro. mafficio: ro. fuina. añ. 5. ij. Da gaga: acoti: ygg: coas: coall: anifi: fenu: lence: a fari: folij: añ. 5. ij. r. da. 5. ij. cum succo fici: fenici: folarij cū fruppo ac. vel cum aceto cocto cum fpecibus yis fiquan. eupato. fenici. anifi: ana. 5. vj. vel cum fruppo ablu. de terrio in tertium: da fubellis de yagali: co: yiar. e. b. cum succo ba cum berap: z fruppo fuinā. cum cōfortatus fuerit fumat pcedit puluerē boec: aqua purgat. ¶ R. al. purgat aqua di rēna vulnera interiora curat & epur confostat. R. abfin: tur bity: oppo. ana. 5. vj. marari: anifi: apij: macis: tapie: ana. 5. ij. ligni: nity malli: maffi: fuinan. cinamo. añ. 5. ij. da cū aqua in qua cocta fit radice fuinā. feni. apij: anifi. ¶ R. ad emor: roydas & debilitat fto machi ep: pblegmat. R. maffi. cube. gar. añ. 5. vj. ligni aloes. r. ex. gallic. 5. ij. succari. 5. r. da. 5. ij. cum fruppo cocotano. ¶ R. ad idem epaticis habentibus fto machy dūffolutū z pallidum colozem. R. maffi. gario. ca: fiet affari: ro. o. simi. citri. z gario. añ. 5. ij. succare: lib. f. cum oleo amigda. da. 5. ij. cū ca. ¶ R. ad tōffionē fuce egeffionē coles: ti. R. carpo. 5. j. apij. 5. ij. da. 5. ij. cum ca. ad ytericos & yteroz epaticē z vomitum cholericum aufert.

De pluribus deſcriptiōibus puluerum ad cardiaca paſſionem. Cap. xxxv.

¶ Ollis ad cardiacos fuce calidos. R. not. cōlum 5. vj. carabe: coall: gemme non perſanate: lete lende. ana. 5. ij. boli: alumina coadū. ana. 5. v. baſilic: ciperio: ſimi: gario. añ. 5. ij. ¶ R. ad nimum pulſum cordis. R. lingue auis. 5. r. ala minis faſi. añ. 5. ij. r. da. 5. ij. gallic. añ. 5. ij. ligni aloes. 5. vj. da. 5. ij. cum vino vel fruppo aceto. ¶ R. ad co: confortans: ſitim: cogitationē: pulſum cordis nimū z viciſ ſim melancolicū tollit. R. ro. ſpoo. portula. añ. 5. v. cafie ſuc. ameo: bo: aginie: carui: coall: ſedo: beto. lacee non lote: aſte: mafficio: añ. 5. vj. mufc. 5. j. succare. 5. r. da. 5. ij. cum frū gū. ¶ R. ad idem. R. berberis ro. ſpody: portula. bo: agi. ana. 5. ij. bol: oſimi: citri: mafficio: ana. 5. ij. r. loal. gario. ca: rabe: cucu. gēme: camphore: ana. 5. ij. frica cum oleo ro. succa re. 5. j. da. 5. ij. cum ſucco granoroſi. ¶ R. Puluis ad boloz re nū z veſicē z micū q̄ fit cū ardore. R. cacu. crufc. cur. da gaganiti: fucca liquiri: papaeris albi: potru. ana. 5. v. amigō. dulcifi. 5. vj. feminis male: apij: ana. 5. ij. da. 5. ij. cum fruppo. ¶ R. Puluis ad vulnera renum & veſice diſſu. et ardorem et pu. ca. fed. at. R. cucur. cacu. melo. citrull. ana. 5. v. portula. da: gaganiti: malue: fucci liquiri: papaeris albi. añ. 5. ij. ſcar. marari: m. acia: lactu. ana. 5. ij. ſemi. citonio. ro. ſpoo. añ. 5. ij. pinc: amigda. ana. 5. v. penib; 5. vj. fi. ali. citonio. ro. ſpoo. añ. 5. ij. fruppo viola. ¶ R. ad idem. R. citru. cucume. melonis: po: tula: da: gaganiti: feminis male: p. papaeris al. añ. 5. v. ami gda. lactuce: viot. ſpody: bol: ana. 5. ij. pſij non trit. 5. r. succare. 5. r. da. 5. v. cū fruppo viola. ¶ R. ad calorem renū z veſicē ardorem & pſitionē yrinē tollit. R. pinc: melonis: penib; ana. 5. v. acurbitē: da: gaganiti: fucci liquiri: papaeris albi: potru. ana. 5. v. amigō. dulcum. 5. vj. feminis male: apij: ana. 5. ij. da. 5. ij. cum fruppo ro. ¶ R. ad diabetē. R. ſpoo. ro. añ. 5. vj. ſum. ca: lactu. da: gaga. fucci liquiri. ſand. al. gūmi po: tula. Lentis mund. co: idari i aceto inſuſi: r. añ. 5. j. z r. Lentis car. 5. vj. da. 5. ij. cum ſapa vel fruppo ro. ¶ R. ad idem. R. ſpice: ciperi: ſic: adoz: tūms equalē pōdus. ¶ R. ad butur nam tuſſim. R. zucca. 3. j. marari. 3. j. da. cum fruppo ſulep. ij. ſimplici. ¶ R. Puluis valēs piegnātib; ro. thuris. 3. vj. apij: cinamo. caſto. añ. 5. ij. z r. succare. ¶ R. ad podagrā. R. ber: mod. 5. vj. cimi. calami aro. añ. 5. ij. pipers albi. 5. j. succare. 3. ij. ¶ R. ad podoff colidū liuar appetit. R. ſal. gēme. qd cū aſſatu ſep: in aceto inſuſi: malgira. añ. 5. v. ſum. ca: añ. 5. ij. parā coſandria ſi: ſaci: berberis cum tantūde folioz citri. ¶ R. ad humide tuſſi. R. terre. 5. j. penib; 3. ij. ¶ R. ad frigidita natura. R. ſalis gēme ſit aſſi. oiga. nigelle aſte: galang. añ. ¶ R. ad paralytiſ. R. ſalis cū aceto ſuulle aſſi: fine aſſe nigelle: piperis: ſinſiberis equaliter. ¶ R. ad boloz epatis

cudem clarificat. R. lebuloni: bellirici: emblic: piperis albi longi & nigri equalē pondus: frica cum amigda. tempera cū melle. ¶ R. Trifera maio: valit mollicie ventofitate: mo: cū tem daritac: auger libidine. R. leeb. bell. embli. pipis. ni. z lōg: añ. 5. ij. ſinſib; ceterac. añ. 5. j. tapie: irringi: mac. añ. 5. j. lin gue auis: ſifami mūditi: succare: añ. 5. ij. been albi z ru. añ. 5. ij. frica cū burppo. ¶ R. emor: z pblegma z de ſto caleſcit. R. lebul. belli. embli. anifi: mafficio: ana. 5. r. ameo. 5. r. frica cum oleo de oſibus trifomiloſi: deinde adde belli. 5. r. ſol ue in ſucco potri z ſpices tempera. ¶ R. ad emoroſ. frigi dō ſtomachō z ventofō deſecto. R. lebul. belli. embli. quā. ſinſiberis: ligni aloes: nucis muſca. galano. ro. ſpice: fuinan. mafficio: ana. 5. r. mufc. 5. j. yimatore acua quanti cetera: ſū matura ſo. vj. dieb; vj. limo odorifero maneat: deinde aſſe: tur z teratur: z cum amigō. fricetur z cum melle temperē. ¶ R. de ferrugine ad idem. R. lebul. 3. ij. belli. embli. quā. ricie: ligni aloes: ſinſiberis: galagan. carda. ro. ſpice: fuina. mafficio: ana. 5. r. mufc. 5. j. ſimiture acua: lib. j. amigō. 3. ij. ¶ R. ad ferruginē ad idē. R. ind. emblic. ceterac. ameo: apij: oigani: ana. 5. r. ſpice: amomi: cinamomi: muſc. piperis ni. gri z albi: naſturcū. añ. 5. r. a. con. 5. ij. cubebe. 5. j. z r. ferrugis. 5. r. r. r. frica cum burppo tempera cum melle: da. 5. j. z r. limā tura dia trita ſeptē diebus in aceto miſſa mixta in ollā do nec fiat ignea: deinde mitratur in aceto cōtrigendō ſepties. ¶ R. de ferrugine ſtomachy caleſcit: ventrem ſtringit: va let emoroſ. R. ind. belliri. emblic. ceterac: ſinſiberis. piperis longi: ciperi: ſpice: ana. 5. r. feminis anari: z potri. ana. 5. ij. ferruginis in aceto miſſe: citij. diebus et poſt adde bur pyri z mellis quod ſufficit. ¶ R. Trifera maio: ſtomachū cō ſortat: emoroſidas curat: naturas in ſanitate conſeruat. R. lebu. embli. bella. ind. ana. 5. ij. frica cum burppo boluo: ſi d vt multū pſit emoroſ. z boloi ſtomachy adde bellij: gū m: mirtili. aſſiro. añ. 5. vj. mafficio: anifi: gario. ana. 5. ij. vt pulſum cordis nimū auferat adde ligni añ. 5. v. pblegma purgat: adde turbib; 5. r. vt luxuria ſuſcite z inſtationē au ferat: miſce ſinſiberis: galan. pipens longi: ceterac. cina. añ. 5. r. croci. 5. ij. amigō. 5. ij. mellis quod ſufficit. ¶ R. in mundifi cans ſtomachy de cho. r. z pblegmat. R. cimi. belli. embli. añ. 5. r. liqui: ſinſiberis. añ. 5. v. turbib; 5. vj. cina. carda. mac. ana. 5. ij. amigda. quod ſufficit.

Ad Riferā magna yſaac valet vt tyriaca magna ſi cō ſeruanda coſpice: ventofitate: omē ſtomachy do lozem auferat: digeſſione adiuuat: colozē clarificat: elepbantia midat: ſtōrſim et epans conſpirationē: z mō ſtatem diſſoluit: libidine ſtimulat: ſanguine purgat: vbera cōfortat: diſſolutionē ſtringit: ſtomachy tollit: ne ſimul mulie paſſiones veniat: repugnat. R. keb. belli. embli. añ. 5. vj. ſinſib; piperis nigri z lo. ſecaci. l. irringi. gallicie: ſoſij ſpice: caſie: calculi: vtriuſq; ceterac: gario. lingue auis: apij: ciperi: been al. z ru. añ. 5. vj. papaeris al. z ſilamie: mufcē z ſto: ſambu. añ. 5. ij. amigō. vtriuſq; mirtil. añ. 5. r. rlo. b. reu. añ. 5. r. caride. 5. j. z r. mara. anifi: maffi. añ. 5. ij. o. ſimi. citri. ſi ſimbij: mēre. añ. 5. j. z r. turbity: zucca. añ. 5. ij. frica cum 3. j. amigō. dulcum. da. 5. ij. maiouibus: iuuenibus ſo. 3. j. toto repo: cum diagredo. ¶ R. Trifera ad moſpēc. R. cimi. 5. r. ind. bell. emb. añ. 5. r. liqui: paſſi. añ. 5. r. v. malli. cinamo. añ. 5. r. mufc. 5. j. z r. melle quod ſufficit. ¶ A. In imperiali ſtoma chūm deſecti et frigiditate: ventofitate: cōſinſationē: boloz: z omnem paſſionē inſtōm cum ſanar: oxiremi curat: dige ſtationem confortat: vrbom colozē reddat. R. keb. 5. r. bell. embli. añ. 5. r. oleo roſa. cimi: ſinſiberis: ſpice: ma: ſpice: marari: anifi: m. ſt. r. in. eme: piperis lo. ceterac. añ. 5. v. gario. caride: riloa. caſie. calculi. m. yggi: coas: galani: apij: cina. mac. añ. 5. ij. calami aro. cimi: aſſati: oigani: tūms r. carui: bube. e. ameo. ana. 5. ij. caſto. maffi. añ. 5. j. da. 5. j. z r. ¶ A. ad frigiditatē z pblegma: veſtoſitate: pco: idoz: oxiremi: pallidū colozē: emoroſ. nimum humiditatē z cō vitium et frigidū z bumidū otomē ſanar. R. ind. lebul. bell. añ. 5. r. frica cum amigō. dul. vel burppo: ſinſib; m. ſt. r. ma ſi. marari: anifi: ana. 5. r. v. cimi: apij: ameo: aſſati: caſti: ſqui nanf. acoti: tapie: reu: caritofet. lo. ligni aloes: ſpice: caride:

De pluribus deſcriptiōibus. Cap. xxxvj.

Riferā mollicietē z humiditati conueniēs z emo.

Liber decimus

cipert: gar. folij. carda. piperis: croci. añ. 5. ij. da. 3. ij. reinis cum ca. **C**al. confortans stomachi: pylegia dissoluit: et vè tostiatem: ventrè purgat et inflatione: somitu ventris: stomachi dolore: et indigestione: venas et pylegiam purgat: resistit medicamento diuersarum regionis: et aquarum. **R.** inò. kebul. ana. 5. r. v. bell. embli. turbitij. reu. aristo. ana. 5. iij. ca. lamí aro. taphic. squina. asari: ciperi: siloa. añ. 5. ij. gar. foli. ameo: apij. croci: spice. castie: ciperi: siloa. añ. 5. ij. gar. foli. calcul. m. caride: cube. folij casto. ana. 5. j. et p. da. 5. ij. cum ca. **C**al. confortans stomachi et frigiditate et humiditate coque miam: ventositatè cum inflatione: boni colorè et memoziam facit: moxlu canis refistit. **R.** inò. lebu. añ. 5. f. belli. embli. ana. 5. v. ab sintij. mirtil. ro. ana. 5. iij. mētrastr: oisigani: folij: cube: añ. 5. iij. croci: acori: yringi: aristo. ro. stica. añ. 5. ij. da. 5. ij. **C**al. ad idè: acetosus ructus amputat: et vento sitatem: dig. sione confortat et appetitè: colorem malij pios pter frigiditatem stomachi curat. **R.** mirba. citri. hebul. inò. di. bell. embli. ana. 5. 5. iij. siberis: masti. cimi. gario. ana. 5. v. j. calami: apij: anisi: maraf. ameo: spice: asari: croci: añ. 5. iij. piperis nigri et longi: taphic. ana. 3. iij. caride: ma. c. carda. calami aro. ligni aloes: ana. 5. ij. p. omij. 3. j. da in modij auellane. **C**al. ad stomachi debilitate: mōphea habentē et p. lores pessis moos: ardore stomachi et corporis auferit. **R.** citri. 5. r. heb. belli. embli. añ. 5. v. frica. cū oleo: sanò. citri. mirtil. spod. ana. 5. iij. croci: mali. berberij: vinee: carabe: capreoli: spice. ana. 5. j. si rupi ro. ij. f. da. 5. ij. cū succo vine acerbe: vel cum aqua ros. **C**al. quā feci cuidā habenti calore et c. p. ole. cum inqenro ne et cardiaca ppter colligantia stomachi et cordis. **R.** citri. 5. r. heb. embli. añ. 5. r. ro. bogagij. spod. añ. 5. r. v. berb. sanda. masti. scaf. ana. 5. ij. ligni aloes: cube. carda. spice: potu. ana. 5. ij. r. epera cum sirupo de succo endi et maligra. **C**al. ad san guinem oculo. **R.** citri. 3. v. hebul. 3. ij. inò. belli. embli. añ. 3. casti. 3. v. m. mēne. 3. f. malij. 5. v. anisi: maratri: viol. añ. 3. iij. **C**al. Zistera Dionijij abbatij. **R.** hebul. 3. ij. citri. indij. ana. 5. iij. succare lib. ij. ro. 3. j. belli. embli. ana. 5. ij. gar. foli. cimi. croci: spice: carda. masti. ligni aloes: maratri: anisi: ana. 5. j. melis quod sufficit.

De pluribus descriptionibus troscisum campozatorij. Capitu. xxxvj.

Croscis campozatorij facti cuidam luueni in stomacho et epate calore habentē: cardiaca appetitus defectione et nimia sitim. **R.** ro. 5. r. succare: spodij: sanò. ana. 5. v. liquir. diagagan. portula. ana. 5. ij. carda. masti. ligni aloes: croci: cinamo. cucu. ana. 5. j. campozoe. 5. j. tempera cum succo psilij: fac troscos. **C**roscis campozoe ad nimiam calorem et maxime epatis. **R.** ro. 5. v. j. spodij: diagaganati. ana. 5. iij. cucu. viola. portula. liquir. añ. 5. v. ij. croci. 5. f. amidi. 3. ij. campozoe. 5. f. spume psilij 5. f. fac troscos. 5. j. f. da. 5. j. **C**roscis campozatorij vtiliores. **R.** spodij: succare. ana. 5. v. cucu. siloa. croci: campozoe: ana. 5. j. cum spuma psilij et rodosomate: tempera. da cū sirupo albeo cum succo granato: dul. vel aceto. **C**al. campozatorij ad idè: dolore et calore et sitim tollunt. **R.** spod. ro. ana. 5. v. succare: mēne: ana. 5. ij. succi liquir. diagag. in. portula. sanò. gñme. añ. 5. ij. campozoe: amidi: cucu. citru. masti. ligni aloes: croci: carda. ana. 5. j. da cum siru. **C**roscis de spod. in quodā luuene probati habente calore in epate: siccam tussim et consumptionē curant. **R.** spod. suc. liqui. ana. 5. v. amidi: portula. end. añ. 5. iij. cucu. cucu. melon. sanò. da. ana. 5. j. cū succo psilij: da cum iulep. **C**al. de spod. ad vè tris solutionē q̄ fit et calore: stomacho debilit. p̄sunt et etipic. **R.** ro. 5. r. spod. 5. f. berbe aceto. viola. vuarum acer. nucleis: affi. ana. 5. v. berberis gñmi affi. boli: amidi affi: semi. male: mirtil. portula. feminis plan. diagagan. singulozū affoz: ana. 5. iij. acatie: carabe: croci: añ. 5. ij. cū rodosomate: fac troscos da. 5. j. cum siru. ro. vel murtino. **C**al. de spod. 5. f. berbe ac. ro. ana. 5. j. gñmi affi: boli: feminis murtine: ana. 5. v. galie: balau. amidi: affi: sumac: ana. 5. iij. acatie: portula. berbe ac. ana. 5. j. tempera cum succo maligra. aut aqua ros. **C**al. de spod. valent berbentibus. **R.** ro. 5. v. inanne. 5. ij. cum

mi: diagagati: spod. croci: ana. 5. ij. **C**al. de spod. **R.** spodij berberis: leminis acc. mastica: galie: ana. 5. r. gñm. craga. ij. ro. epagia. v. tempera cum aqua rosata. **C**al. de ro. refrigerant et confortant stomachum. **R.** ro. epagia. v. iij. quiri. epagia. iij. spice: epagij. j. **C**al. de ro. ad calores fluxu epi et eius apostema. **R.** ro. 5. v. ij. spice: liquiri. ana. 5. iij. meli loti: liquan. carm. ana. 5. masti. 5. ij. **C**al. de ro. aratari. **R.** ro. 5. r. spice: liquiri. ana. 5. v. scamo. 5. ij. tempera cum melle. **C**al. de ro. ad tertianorum cum fici oleo capitis: zippatonem auferit. **R.** ro. aratonij: alpbite: succare: mirob. citri. equaliter. **C**al. de māna stiptic. et calidis coeuent. **R.** per tu. māne: endiue: liquir. viol. ana. 5. v. berberis: masti: dia. gredij: rosa. añ. 5. iij. spod. citru. melo. añ. 5. j. f. cro. 5. j. d. p. 5. f. fac troscos. 5. j. cū aqua ro. da cū tamariñ. **C**roci. de eupatorio diuturnis febribus: dolosi epatis et ptericis. **R.** ro. 5. v. spice. 5. v. succi eupatoij. 5. v. iij. tempera cum man. a. **C**al. de berberis p̄soluta postemati epatis cum feb. et fiti. **R.** berberis: mastica: cucu. spod. añ. 5. galie: cru. bar. masti. ana. 5. j. ro. 5. r. cro. 5. j. spice: liquir. succu. eupatoij. māne. ana. 5. ij. **C**al. berberis ad diuturnas febres et volorum epatis et plenis et stomachi et nimiam hydrospim et vèro sitatem. **R.** 5. r. berberis: culicute: ab sintij. reu. ana. 5. j. laccè: liquiri. mastica: liquan. spod. endi. maraf. amidi. añ. 5. iij. spice: folij. celti. croci: asari: succi eupatoij: pappi: diaga. 5. ij. citri: cucu. cucur. ana. 5. ij. gar. foli. carda. ana. 5. j. tempera cum leuco endiue vel maratri: da cum succo berberij. **C**al. de rubo. valētes duro epate plenis et volorum postemati. **R.** ro. 5. v. iij. rube: laccè: ana. 5. j. f. asari: spice: eupatoij. anisi. ana. 5. ij. melis quod sufficit. **C**al. de laccè: eupatoij. spod. añ. 5. galie: cru. grufit et febu oturme: vinum p̄uocant. **R.** laccu. apic: anisi: ab sintij: asari: amida. ana. costarillo. lon. sic. eupatoij: succ. liquir. succ. berberis: equa le p̄dus. **C**al. de ab sintij. valētes oppilato epatis. feb. diuturne. vinum p̄uocant. **R.** ab sintij. anisi: asari: amido. amara. apij: spice: masti. folij: aneti. añ. 5. j. eupaf. 5. ij. aloes. 5. ij. **C**al. de rubo v̄ro sp̄e ni: dolosi epatis ac diuturne febr. **R.** rubes. cy. rad. cap. parij: armo. ana. 5. r. r. aristo. 5. v. **C**al. de capare sp̄e. **R.** radi. capparis: armo. ana. 5. r. r. aristo. lōge: piperis: squi. nan. ana. 5. ij. solue armo. cum aceto spice et ex co tempera bis. **C**al. de capare. **R.** capparis: rubecis: agni. aristo. lon. asari: mastica: succi: ab sintij et eupatoij: renbar. genti. epitimi: spodij: masti. galie. amari: oisigani: calame. costicane: anisi: solatri: apij: añ. partes equales: tempera cū aceto. **C**al. capparis. **R.** spice: asari: mastica: ana. 5. laccu. eupatoij et ab sintij. añ. 5. ij. rad. capparis: ubecis: feminis agni. aristo. lōge: p̄uocant. añ. 5. ij. oppo. ana. 5. ij. **C**al. de capare dolorem plenis qui fit de grosso humore et v̄ro sitate curat. **R.** feminis tamari: costic capparis: dolo. pendrie: celti. carda. liquiri. ana. 5. j. h. asari: amidi: zea. semi. cuscute. cume. laccu. laccu. cōsti dul. ana. comie. cum succo tamari. **C**al. de capare valentes dolosi epatis et plenis et scitrosi. **R.** cappari. ab sintij: asari: apij: aristo. venis: galie: ce: reu. on. calami. spice: costic: anisi: se. tamari: succi: eupaf. croci. squinan. scelop. psaffij. mastica: ana. 5. j. et tempera cum succo tamaf. **C**al. de r̄p̄ano ad idem. **R.** r̄p̄ani. amaf. ana. 5. v. piperis albi. spice. armo. ana. 5. iij. tempera cum aceto et squill. **C**al. ad idem. **R.** armo. r̄p̄ani. tamaf. ana. 5. r. r. capparis. 5. v. squille: piperis albi. ana. 5. ij. **C**roci. si gnei valent ad defectionem stomachi continue hum. siccis plentis: ostremia: dolores capitis biliter: frōti cū aceto liqui nti curant sanguinis fluxum diuturnis: moxlu regnum cum succo rube accepti sanant: suffusiunt mōla febris peridic dicam coisam et dolorem aurium cum succo rute denunt. **R.** mirte casto. spice terre sigillate madrago. añ. 5. v. ij. croci: apij: costi. añ. 5. v. papaueris. 5. v. j. dauci anisi: succi liquiri. **C**al. de gie aph. añ. 5. j. entale. 5. iij. foluenda cum vino solantur et puluis tepere. fiantz troscij. 5. j. r. **C**al. de galie. d̄m̄ p̄surnato ad fluxum ventris propter viscerū defectione: et vulnerata q̄ intestina t̄m̄r̄a ventris v̄ra indigestione: ad nalmone et fluxum ventris et matricis. **R.** se. mirte anisi. masti: ameo: apij: iulquami: dauci: añ. 5. j. opij. 3. ij. fac troscos cum 5. j. et p. da. post septem mēsis. **C**al. de balap.

Ziberdecimus

liquiri, berberis: cuscute: sanda. scar. portula, dragaganti. añ. 3. iij. amid: cucurbi. cucu. lactu. ana. 5. ij. campbo. 5. p. tempera cum succo lupulog: da. 5. j. cum orizac. ¶ Alij cuidã iuene in cholericã febie habenti in quo recedente febie remãsit calol: in epate vnde rubeayana efigit. R. ro. spod. succare viola. ana. 5. vj. berberis: sand. liquiri. añ. 5. iij. dragaganti: portula. endiue: amid: eupatoij: curat. lactu. malue. ana. 5. j. tempera cum visco pñlij. ¶ Alij probati in cholericol iuene in esta te habente calozem et contipationem. R. cuscute: boragij. añ. 5. vj. mãne: feminis fumiterre. ana. 5. v. ro. spodij: portu. añ. 5. ij. cucurbi. succi liqui. scar. ana. 5. j. et f. tempera cum succo lupuli: da. 5. j. cum endiua et maratro. ¶ Alij contra splenẽ et febrez diuturnã propter grossiciẽ et corruptionẽ humo. R. ro. cuscute. ana. 5. vj. maratri: endiue: berberis: spodij: ana. 5. iij. liquiri. feminis fumiterre. ana. 5. iij. dragagãti: masticis: gũmi: cucumeris: cucurbi. portula. ana. 5. ij. spic: affari: anis: si: apij: eupatoij: squina. ana. 5. j. tempera cum sirgno da cũ orizacera. ¶ Alij probati in quodã iuene soluto ex de sectione ppter bemitriticũ et tranfacta tumor remansit in pedibus: crurib? et testiculis: citrinatis in facie: rubos in vñna in continuo ppter defectonẽ epatis. R. ro. berbe. spod. sanda. albi et rubi: berbe acetosẽ: feminis solatri: gũmi nu deorum affori. ana. 5. iij. spic: carioli: dimi. lace: masticis: squinan. añ. 5. ij. calami. ar. carabes: ligni aloes: cardamo. garriof. ana. 5. j. tempera cum aqua ro. dabis. 5. j. cum sirupo maloum musorum. ¶ Alij cuidã iuueni cholericol patienti in stomacho et epate calozẽ: vnde curat immutata et appetitus minutus. R. ro. 5. r. viola. abñtñj: cuscute: succare. ana. 5. v. reubar. masticis: liquiri. scario. ana. 5. iij. spodij: portula. dragagan. squinan. ana. 5. j. tempera cum succo sileris vel endi. da cum sirupo de pumis. ¶ Alij probati in quodã iuene non patiente in epate calozẽ: stomacho defectonem: et hoc ob incensionẽ et contipationem. R. ro. 5. iij. spodij: abñtñj: cuscute: r. ro. viola. ana. 5. ij. sanda. ru. scario. feniculi: masticis: squina. liquiri. scario. dragagan. portula. spic: croci: ana. 5. j. tempera cum succo pñlij: da cum sirupo berbarum. ¶ Alij probati propter quandã iuuenẽ in febre patientẽ cum sudore et locutione. R. spodij: dragagãti: amid: ro. feminis malue: cucurbi. vñtũ. ana. 5. r. succi liquiri. portula. boli. amigõ. dulcam. et amarani: gũmi. ana. 5. v. cucu. citru. feminis coctano: arnoglossẽ: carabe. ana. 5. iij. tempera cum visco pñlij da cum iulep. ¶ Alij qui curauerũt quendã duriciã splenis habentem frigiditatem in latere doloem: omnia propter febrez quartanã. R. reubar. ar. siro. lon. capparis: lace: abñtñj: coliti: masticis: squina. affari: folij: spic. celti. reupont. anisi: apij: casti: eupa. gen. añ. 5. ij. croci: gario. añ. 5. j. dierep. 3. r. fac troacẽ. cũ succo berbe acetosẽ. ¶ Alij ad doloem stomachi et epatis febricitib? feb. cholena vel sanguinea sitim auferunt: ventrẽ purgant. R. spod. mãne. añ. 5. r. viola. cum eum. dragagi. añ. 5. iij. dragaganti: portula. scario. succi liqui. amid: cucur. añ. 5. ij. confice troacẽ. 5. j. cum spuma pñlij: da 5. j. cum sirupo albo vel viola. ¶ Alij ad idem cum calozẽ stomachi et epatis. R. liquiri. 5. v. liquiri. squinan. 5. vj. spic: maratri: spodij: draga. añ. 5. ij. fac troacẽ. 5. j. cum suc. gra. ¶ Alij ad feb. acutas ex pplegmate et cho. R. ro. 5. r. spic: liqui. añ. 5. r. confice cũ oleo et aqua et melle mixtis. añ. 5. j. et f. ¶ Alij ad emoi. fluxus. R. porroz. 5. v. conu curui affi: draga. gũmi añ. 5. iij. iusquamĩ albi: feedue. ana. 5. ij. fac troacẽ cũ aqua ro. et mirtina: da cum sirupo mirtino.

¶ De pluribus descriptioib? trociscõ: cũ contra spũti san guinis facientum. R. ap. xxxi.

TROCISCI probati in quodã iuene fereatẽ san. calozẽ in pectore habetẽ. R. gũmi: boli: pos. se. mal. et coctano. añ. 5. vj. croci: incensũ: conu: cerui et conchule omniũ vñoz: amid: dragagã. añ. 5. iij. cara. be. aca. fe. arnoglossẽ: spod. cucur. añ. 3. ij. fac troacẽ cũ suc. arno. da. 5. j. cũ sirupo mirtino vel iulep: def qm̃ ti mbrat ne fluxus sanguinis reuertetur: coq? post erat stricata et calozẽ assiduo molestantur: scẽ cũ hoc troac. R. draga. gũmi: succi liqui. porru. amigõ. dul. fe. malue: cãri. añ. 5. vj. cucu. cucur. melo. citru. spod. amid: fe. coctã. lactu. paapaueris al. añ. 5. iij. carabe. fe. arnogi. añ. 5. j. et f. confice cũ visco

pñlij et da. 5. j. cũ iulep vel pñano. ¶ Ali. valde vulnerẽ pñli monis pectoris vñficet vñficatẽ san. et pñtyphic. R. apo. gũmi boli. añ. 5. vj. canroz. vñficatẽ 5. r. draga. mirã. amid: fe. cuscute et malue affoz: nucõz: yuari. fe. arnogi. añ. 5. iij. berberis hakabe. fe. berbe acet. portu. añ. 5. iij. cancri affi: succi liquiri. draga. gũmi. añ. 5. r. boli: portu. fe. arnoglossẽ: spod. amid: fe. malue. añ. 5. v. fe. coctano. cucurbi. cucu. citru. melo. papaueris al. añ. 5. ij. liababre ro. boragij. añ. 5. iij. lacte malue amigõ. ana. 5. j. et pera cum visco pñlij: da cũ pñano colato et succara. ¶ Ali. san. spũenb? ppter passionẽ epatis. R. abñ. croci: papaueris albi: dauci masticis liababe. ana. 5. r. v. op. 5. ij. da. p. ser. menses. ¶ Alius. pbat? in quodã defectõz: renum: dabente tussim fluxum vñne et diabetẽ. R. ro. croci. spod. añ. 5. r. portula. succi liquiri. boli. añ. 5. v. sand. lactu. berberis. añ. 5. iij. campbo. 5. f. õfic cum aqua ro. da. 5. j. cum sirupo gramat. vel sapa. ¶ Alius probat? in quodã iuene fan. fluxum patiente: et ad eos qui susceptione pñtyphis habent. R. gũmi boli spodi. fe. malue portula. succi liquiri. añ. 5. v. cancri: incensũ 5. r. coctali cõchule marine incensa vel vñoz dragagan. fe. mirte. añ. 5. iij. femi. arnoglossẽ amid: liababre ro. lactu. 5. j. quistid. acaie emasi. ana. 5. ij. cucume. cucurbi. meloni coctano. um. fe. ana. 5. j. tempera cum succo amigõ. ¶ Alius ad pondus renum et calozẽ vesicẽ. R. melo. citru. cucur. portu. amid: boli. añ. 5. iij. dragagã. gẽme spod. ro. admicẽ. sem. citonifoz: um. malue. ana. 5. ij. lactuce papau. albi iusquamĩ pñlij. ana. 5. iij. confice cũ aqua ro. vel cum aqua de scõbiis vel cum lacte Capino.

¶ De diapapauere et alijs pluribus electuarijs ad catarrum et asma facientibus. R. ap. xli.

Diapapauer probatũ in catarro asmate et similibus. R. papaueris albi liqui. amigõ. dulcam. penitẽ. añ. 5. r. sic. succi liquiri. gũmi amid: anisi maratri. ana. 5. r. feminis portu. fe. citonice. ana. 5. iij. lith. calidis in estate cum sapa temperat: et in hyeme cum melle frigidis. ¶ De diapapauere ad tussim et rauedinem de scitate. R. spodij. 5. vj. caride. 5. j. et f. succare. 5. r. v. õfic cũ mel. et buty. bou. da coctar. ¶ De diapapauere ad idẽ. R. pinee liqui. gũmi dragagan. ana. 5. iij. fe. lini affi: buty. crotyli. 5. j. et f. succare. 5. r. da. 5. ij. ¶ De diapapauere ad tussim et rauedinem de scitate. R. pinee draga. auel. vñs gũmi. ana. 5. vj. mel. et buty. ¶ Aliud quendã diuturne tussis abelutur orthomice. R. pinee drag. citru. gũmi feniculi fenugre. amigõ. dul. liquiri. amid: capillo. re. ana. 5. v. amigõ. ama. 5. ij. dactyl. 5. r. ro. 5. r. mellis quod sufficit. ¶ Aliud mĩdas pectus. R. succi liquiri. draga. affe. amid: ama. affari equaliter: mellis qd sufficit. ¶ Aliud. R. sic. lith. ricẽ gũmi draga. penitẽ. añ. 5. iij. cocta. 5. j. mellis cũ butyri. ¶ Aliud ad calozẽ. R. fe. citru. 5. v. amigõ. 5. vj. fe. malue. 5. vj. amid: gũmi dragagã. fe. citonoz. añ. 5. ij. succi liquiri. penitẽ. añ. 5. iij. mellis cũ butyri. ¶ Aliud febribus pñtyphicis materie repugn: et pectus et pulmone mundat. R. citru. coctano. dragagã. gũmi amid: añ. 5. vj. papaueris albi: spod. feminis lini affi: croci: amigõ. dulci. añ. 5. ij. medul. fe. bomb. amigõ. ama. fabe. ana. 5. f. penitẽ. 5. j. et f. ¶ Ali. lini affium cum mel. dũ spuma. ¶ Diamarõ. pdest sicce tussis et rauetati. R. vñricis: figie. fe. lini affi: drag. gũmi. añ. 5. iij. lith. h. 5. j. penitẽ. 5. v. r. epate cũ sic. solatri. ¶ Aliud rauedini fereatũ san. pdest. R. lini affi: passi mĩda. amid: lib. 5. j. pinee amigõ. vñricis. añ. 5. vj. auel. tereb. ligr. ozimi. gũmi. añ. 5. ij. drag. fenugre. añ. 5. iij. piperis al. et fabe ceteris re. ameos amoni nallur. sigie ligr. ana. 5. j. myrbe rhu. croci. añ. 5. f. fac cum lacte affi: non post pñ. repere cũ melle pñano. ¶ Aliud pectus et rauedini p quodã iuene qd solidos primoz in glugitibus pabatur est sic citate in gutture et pectore cũ asperitate: ideoq? in glugitibus da cũ difficultate in glugitibus: guttur hoc et stomachus erãt ex coctata et ob f. tussis sicca. R. succ. liquiri. draga. gũmi amigõ. gẽme papauere. añ. 5. r. fe. mal. et cocta. et dõb. omniũ mĩda. portu. añ. 5. v. cucu. citru. mel. gũmi amigõ. pñlij. amid: añ. 5. iij. cũ

Ziber decimus

nigra incensa. R. lebul. citri. indi. sand. citri. viola. ana. ʒ. iij. reu. galle. belf. embli. cufcuter. fufinanf. diagagan. maffi. turbit. fenec. aganic. epi. thimi. affari. abfintibj. amcos. ro. ana. ʒ. ij. cimini. garioff. ligni aloes. f. pice. cafto. vel. falis gemo. lapidis lafali. maratri. ana. ʒ. i. firup. qui fequitur. R. zucare lib. iij. aque lib. ij. fe. ⁊ radi. ap. ⁊ osim. ana. ʒ. v. ca. pilloz. vene. feminis lactu. añ. ʒ. ij. C. Puluis fea antidotum ad fenes. niniſi pulſum patites. pauoz. ⁊ debilitate ⁊ dpo lera nigra. R. lebul. ind. fe. epi. boagi. ana. ʒ. iij. abfintibj. mente. osimi. citri. ⁊ gar. ciperi. xilolal. frondium citri. ana. ʒ. ij. sedoar. dero. f. pice. dna. galle. mafficis. ana. ʒ. ij. zucari. ʒ. i. muf. ʒ. i. da. ʒ. iij. cum firupo abfintibj. vel boagi. C. Antidotum ad vna. puocada. R. dauci. reu. fquin. carpobalfa. amfi. f. pice. caſte. croci. cimi. affari. añ. ʒ. ij. pince. ʒ. iij. my. rpe. ʒ. iij. C. Al. R. reu. dauci. fufinan. carpobal. f. pice. anifi. croci. ci. ap. fu. coſti. affari. camepi. calami. gentia. liquiri. paffij. fco. dco. camedreos. arifo. ro. amcos. enule. maffic. ⁊ yeos meu. caſto. o. gini. carui. fimilis. m. c. capparis rad. gario. ci. mi. fquille vſte. fnap. ana. ʒ. iij. pince. ʒ. ix. mellis quod fuſſicit. C. Al. quod probati in quoda fene lapide ꝑ habere. ⁊ frigiditate in medbis. duric. vine fanat. ⁊ coitus defectione. R. zinsiberis. anifi. dauci. f. pice. fquinan. affari. petro. caſte. arifo. lon. reu. my. rpe. acoci. carpobal. fe. ap. piperis lon. ana. ʒ. iij. do rum ca. C. Al. lud nefrici. vtle. ce. apoftemate paſſionis do lo. cum. R. pince. amy. da. auella. feminis lini. diagagan. gummi. fuccaliquiri. penitij. ana. ʒ. x. granoti folatri. amygdal. ama. feminis cufcuter. melo. citru. cur. ana. ʒ. v. femi. cocta. altee. mi. portu. papaueris albi. ciceris ni. gami. ana. ʒ. iij. mu. ʒ. martri. ap. anifi. petro. fuſquam. lactu. dauci. croci. eruce. opij. ana. ʒ. ij. vel. iij. confice cum firupo viola. da. ʒ. iij. cum aqua vbi coquatur liquiri. ⁊ arno. C. Al. conuentis fe nisibus lapidem ⁊ frigus in renibus vabentibus diſſini. con ſtipationem ⁊ defectione coitus. R. zinsiberis. anifi. dauci. f. pice. fquinan. affari. caſte. petro. arifo. longe. ana. ʒ. vj. am. croci. my. rpe. vgg. i. carpobal. rlobal. ap. piperis longi. celli. añ. ʒ. iij. da. ʒ. iij. cu aq vbi cocta ſint. fe. ap. amcos. anifi. añ. ʒ. i. C. Al. ad lapide. R. colocoquiti. poſ. tere. ⁊ cooperi cum aqua in qua nocte vna dimittat. ⁊ deinde coquatur in aqua vbi butyri coquatur. bib. atur poſt butyri. bouinus. vbi barum cum melle bis vel ter vel amplius. C. Al. lud prouocans vni nam doloz. epatis ſoluit opplatione. frigiditate ⁊ indige ſhone curat. coitum excitat. R. fquille. dauci. pilobal. carpo. affari. anifi. petro. reu. f. pice. croci. caſte. meu. fu. camepi. ci. na. añ. ʒ. iij. pince. ʒ. iij. mente. ʒ. ix. mellis quod fuſſicit. coſtu ⁊ perditam libidine excitat. C. Al. lud ad dura renem ⁊ veſis ce apoftemata. R. affari. meu. fu. petro. ana. ʒ. iij. acoci. dauci. carpobal. amifi. ap. diagagan. añ. ʒ. iij. mellis quod fuſſicit. da ʒ. iij. da cu aſoſimate capilloz. ve. C. Al. ſcolozos renem ⁊ ve ſice vulneribus ⁊ ſanguine mungentibus. R. ap. i. fuſquam. maratri. añ. ʒ. v. vj. citru. ʒ. v. femi. herbe ce. op. croci. pince. auella. aſſe. amigda. ama. añ. ʒ. iij. feminis ſolidos. numero rrx. diagaga. ʒ. iij. ſape cu fe. da poſt tres menſes. C. Al. lud ad fluum propter renem ⁊ veſice dolorem. ⁊ propter frigi ditatem. maxime cogruat ſenibus ⁊ in byeme. R. mafficis. ciperi. zinsiberis. galle. amcos. maratri. anfi. ana. ʒ. x. cina momi. thuris. caſie. añ. ʒ. v. carda. cube. piperis. affari. f. pice. ana. ʒ. iij. ligni aloes. ʒ. i. mellis quod fuſſicit. da. ʒ. iij. cum mela le ro. vel vino odoifero. C. Al. lud ad dolorem doſi ⁊ renem R. fquinant. naſturtij. ap. añ. ʒ. i. penitij. zucare. añ. ʒ. ix. da. ʒ. iij. cum ca.

ſti. dul. been albi ⁊ rubei. añ. ʒ. iij. da in modum nucis cu ꝑ dromelle vel lure ciceris. manducant annuales agnos. raga. ſpara. go. cecere ⁊ ſimilibus. tubemus vj. femur. raga. ce. oleo muſcell. vj. ſambucell. ana. ʒ. i. caſto. piperis. piperi. galle. coſti. ana. ʒ. i. puluerſanda puluerſetur. deinde cu pcedicis oleis temperentur ⁊ tepaſcia inuagatur. C. Al. ad frigiditatem renem ⁊ veneri. exardant ad ſpermatum. C. Al. ad defectione. R. pentij. pinc. auella. nucis piſtate. feminis lini. ſiſami. ſatirionis. ana. ʒ. iij. galle. ſecali. ſirigi. caude ſtiro rum. i. rad. ſparagi. anifi. piperis. albi. bauc. bulb. vitulicis. feminis. v. pice. pince. ana. ʒ. v. ⁊ fe. been vtriuſq. vitulicis. ſu nicull. añ. ʒ. iij. ⁊ fe. garioff. carde. carda. fruct. nere. ana. ʒ. iij. C. Al. lud. R. ſatirionis. enule. piperis. ſinomi. ana. ʒ. ij. opo pona. cina. momi. zinsiberis. cuſcobij. ſimilis. maratri. croci. ana. ʒ. x. caude ſtini. ſatirionis. ſanſi. añ. ʒ. i. feminis porti. coti. adri. naſturtij. ſinapis. ana. ʒ. ʒ. C. Al. ſatirionis. R. ſatirio nis teſticulos. dauci. pincari. añ. ʒ. x. zinsiberis. anifi. fe. eruce. ana. ʒ. i. cina. mo. caude ſtini vitulicis. feminis bulbis. cepe. mara rine. ana. ʒ. i. muf. cuſti teſticulos ⁊ baudam tritam cum melle. coque. cauda ſtina ⁊ femine bulbij purgatis. cum melle modo dico bene tritis decocti. adde ⁊ ab igne depoſito pulu rem ſupermitte. ⁊ da mane ⁊ ſero. C. Al. lud auellias. ſenis a coſtu defecti. valet ꝑ gmaticis ⁊ ſperma augmentat. R. bauc. aſſe in calido cinere mundate. ⁊ vt medulle piſtate. lib. ʒ. iij. mellis lib. iij. amidi in iure bauc. elate. liqueſco cti. lib. ʒ. i. croci. ʒ. iij. nucis. amigdal. aſſi. pincari. añ. ʒ. iij. pi peris nigri ⁊ longi. zinsiberis. galan. maſſicis. garioff. añ. ʒ. ʒ. olei. amigda. quod fuſſicit. C. Al. lud cuiſdam numm rantis de coitus defectione. renem ⁊ teſticulos frigiditate ⁊ ſpermatiz immutatione ⁊ abundantia frigiditatis. R. iuris bauc. colati. lib. iij. mellis. lib. iij. piperis. galan. ama momi. piperis longi. cardam. o. ſirigi. coſti. f. pice. amfi. cala. ana. ʒ. i. poſtis in panno ſac. vt ſuperius dictum. C. Al. lud cuiſdam ſenis cui phlegma dominabat. venoſitas in re nibus frigiditas ⁊ defectio coitus. R. mente. calam. entocis gan. ana. ʒ. x. paſſo. tum munda. bauc. munda. ceteris alia. ʒ. v. c. ſtancus. l. coquatur in decz libris aque vj. qd. ad. iij. coloz ⁊ mittatur in quattuor libras mellis. vim cocti odoletur i. bus. ſ. tunc zinsiberis. gario. cina. croci. aſſi. mudo ma ſcate. maſſicis. añ. ʒ. iij. puluerſatis fae lupioi modo. C. Al. lud ſco. deon ad ventofitate ⁊ emorroſis. renes caleſcit. R. auell. libras. vj. alio. cum mundatoſi ⁊ aliquantulu in vmbra ſo catozum lib. ij. mellis quod fuſſicit. ⁊ in co copoſita ⁊ loco facta ad ſolem inducatur. quoz ſz liquefacta fuerint in mo dum vini maſſe. da in modis nucis in byeme. in eſtate ni nus. C. Al. lecturari conſoſtans libidine. R. caſi. ſpoch. tri bulionis. ſingue auis. been. rubei. zucari. ana. ʒ. iij. ſirigi. rad. cis. mafficis. portula. garioff. cocalli. oſim. croci. ana. ʒ. i. boi ruginis. feminis rute. ſatirionis ⁊ galle. ligni aloes. garioff. marg. ana. ʒ. iij. croci. ʒ. ʒ. muf. ʒ. i. coquatur cum firupo mir tino vel cocti. C. Antidotum contra frigiditate. libidinem excitat. R. pinearum. amigda. dulcium. ſiſtico. ſimili. rudi cis. anfi. piperis albi. palſinaſce. fe. ce. fe. greg. ⁊ radice. feminis faſcle. ideſt trifolij. ana. ʒ. vij. cina. momi. piperis nu gr. coſti. bulbis. ligni aloes. croci. coſtetur. oſim. mentaſi. nente. ana. ʒ. v. calcul. malo. ʒ. iij. feminis malabey. ideſt mirre. garioff. oli. abnt. caride. ana. ʒ. iij. da. ʒ. iij. cum decoctione ceteris vel radice. vel cum vino cocto.

De pluribus deſcriptionibus electuarioꝝ ad defe ctionem coitus ſcientium. ⁊ apitulu. xij.

Electuarij probati in quoda iuvene qui defectio nem coitus habebat propter frigiditatem coples tionis renem ⁊ teſticuloru ⁊ ſpermatiz paucitas tem. R. ſirigi radice. piperis longi. cina. momi. pi nec. anifi. ⁊ ana. ʒ. x. feminis cruce. dauci. feminis ſparagi. ⁊ cepe. pollinis ciceris. añ. ʒ. v. ſingue canis. croci. co

Qualiter laxatiuum euacuet humores. Cap. xij.

Laxatiuum ad ſtomachꝝ veniat. materiam ad trabendam cum ſua virtute attrahit. attrahit enim materia medicum ſequitur ſicut ferraz magnetem. Item ſi medicina vj. qd. ad materia penetrare. nec ſario in ea maneret. ⁊ nō par garetur. ſed in ſtomacho maneret. ⁊ que quoppia eſt attrahit materiam. ⁊ auſa quare ſtomacho mōre ꝑ ee. q. nil inuenit a q. traba. nō em. repi. lacer. ꝑ ſibi. coo

Liber decimus

cis singulariter medetur. **R.** oppopona. terebentyl. galba
 ni. sc. r. rapis. casto. armo. sulphuris bdellij antimo. figie car
 nis leonis. scamo. eufobij agan. coloquintide pelleboij nig.
 polipo. rapie piriari scamo. pentafii. asari cisp. cri p. conie deo
 ro. camc. amo. leuisti. se. rure sangui. diaconis polij. ana. 5. j.
 cinamo. mafficis carda. maratri macis balsami anisi. ana. 5. j.
 j. 2. ff. altee. 2. h. alij addunt caude poci stozacis pero. aff.
 5. j. f. scodij. 3. j. 2. ff. **C.** Puluis purgans cpo. rub. 2. pblegma.
R. citri. liebu. indi. ana. 5. j. turbit. bellij. an. 5. j. 2. ff. frica cfi
 amigda. da. 5. ij. cum tepida post die. **C.** Alius ad choleram
 nigrā incensam: 7 stomachum debilem ad totum corpus vti
 liter facit. **R.** liebu. indo. citri. fe. fenicij. cufcure scario. viof.
 portula. ana. 5. ij. sanda. citri. 2. al. spodij. ana. 5. j. 2. ff. maratri
 anisi croci mafficis gariofio. spice. ana. 5. j. cum amigda. frica
 2. adde. 3. xxx. succa. da. 5. iij. die post diem cum aqua in qua
 sint panna iuuibe festeben tama. 2. ana. 5. j. polipo. 5. ij. viof. 5.
 vij. coque in h. lib. aque ad medium 2. cola: da predicti pul
 uerem cum succo vuc acerbe vel maligrana. vel cum calida.
C. Alius ad idem purgat pblegma. **R.** miroba. indo. 5. vij.
 viof. scne. cartami boisgi. fuchp. ana. 5. iij. liquiri. polipo. sca
 rio. port. la. cufcure maluce. ana. 5. j. itacidos abfin. epi. ana.
 5. j. 2. ff. turbit. niri gariofio. spice. cimi. mafficis maratri anisi.
 fi. an. 5. j. bdellij. 5. j. 2. ff. frica cum oleo rosa. 5. ij. ibe. 3. xxx. da. 5.
 iij. die post diem. **C.** Alius ad pblegma vtrāq. cpo. stoma
 chum frigidum confortat. **R.** miroba. citrimoz. indo. ana. 5.
 iij. liebulo. embli. cufcu. turbit. epi. scne. ana. 5. ij. fenicu. vicio
 larū polipo. ana. 5. j. 2. ff. abfin. folij. ana. 5. j. cimi. spice gariofio
 lo. carda. mino. mafficis diagarici. ana. 5. j. cum amigdalis
 frica succa 3. j. da. 5. j. cum cali.

De diuersis descriptionib9 pilularū. Cap. xliij.

Alule auree ad pblegma capitis 7 stomachi 7
 ceteros humores. **R.** ro. 5. vj. 2. ij. celn. maffi
 cis. ana. 5. iij. diagre. croci. ana. 5. j. 2. ff. hieropi.
 5. r. fupili. vel succo scario. vel maratri. da. 5. j.
 2. ff. vel pillu. cū. **C.** Alii de biera. **S.** alie.
 caput stomachum purgant 7 cholē. 2. pbleg
 mare. **R.** croci spice ro. viola. abfin. squinan. cafe asari ma
 fficis carpo. nlebalia. cinamo. ana. 5. j. aloes. 5. rj. confice cum
 succo scario. da. 5. ij. cū melle temperentur da. 5. iij. si pleg
 mas cūst adde niri coloquintide interio: 5. agaria turbitij dia
 gredi. ana. 5. iij. **C.** Alii in sene probare pa. dolo: 2. in capre
 stomachi defecationē hypodisimū vētositarē colicam: bec om
 nia venientia sunt propter cholera rubeam incēsam 7 in me
 lancoliam muratā. **R.** liebu. abfin. epi. reu. ana. 5. ij. fe. fenic
 iij. cufcure embli. embli. mafficis ro. maratri anisi squina
 falis gemme. ana. 5. j. puluerisata cum tantūdem pul. hiero
 p. p. amiceatur. 7 cum succo endiuvel maratri temperetur:
 da. 5. ij. **C.** Alii stomacho vtilis cholē. rub. purgant 7 nig. 7
 pblegma sine impedimento. **R.** hieropi. 5. j. mirobala. citri
 no. 5. ff. indi. agaria. ana. 2. ff. turbit. 5. j. epi. ameos anisi. an.
 5. ff. diagredi. 5. j. confice cum succo scario. da. 5. ij. cum cali.
C. Alii diamaffice caput 7 stomachum purgant. **R.** aloes
 mafficis. ana. 5. vj. turbit. 5. r. ro. 5. iij. confice cum succo f. ni
 cui in modum cicerns. 5. j. dabis. **C.** Alii diamaff. stoma
 chum mundant: dolozem capitis auferunt: dantur omni tēp
 pore. **R.** aloes. 5. iij. mafficis. 5. j. confice cum succo solatri: da
 5. ij. **C.** Alii caput 7 stomachum purgant dolo: 2. articulozum
 solutū. **R.** aloes turbitij mirobala. citri. ind. abfin. ana. 5. j.
 j. 2. ff. diagre. coloquintide interio: 5. bdellij anisi mafficis. an.
 5. j. confice cum succo maratri in modum piperis: da. 5. ij. cuz
 calida. **C.** Alii valentes contra fumos a stomacho ad ca
 put salientē 7 obicuro visul: 2. viscosos humo: 5. bus. **R.** miro
 ba. citrinorum indo. ana. 5. iij. succa liquiritie litij. ana. 5. h. fo
 lij cafe squina. ro. maffi. colojni. agari. ana. 5. j. aloes. xxx.

Alii caput 7 stomachum purgant omni conueniūt
 tempore estate 7 hyeme. **R.** piperis nigri 7 lon
 gi sinsi. mirobalano. citri. ana. 5. j. 2. ff. tempe
 ra cum succo scario. da. 5. ij. **C.** Alii diuturno dolo
 ri capitis. **R.** pigrē. 5. j. apij mafficis nacturij. ana.
 2. j. coloquintide. 5. ff. scamo. 2. h. falis gemme. 2. j. abfin. 2. h.

C. Alii Sal. cocbie. **R.** ab fin. coloquintide mafficis succi ab
 fin. scamo. equaliter tēpera cum succo abfin. **C.** Alii post
 cibum mundant stomachum 7 pblegmate: 7 confortant et
 purgant crudos humores 2. indigellos. **R.** miroba. indosus
 mafficis anisi 7 memitē aph. ana. 5. j. falis. 1. falos quato
 rum cetera: tempera cū succo coctan. **C.** Alii de alo ar
 matice. **R.** cim. calami aroma. cinamo. cafe pilobalami squi
 nan. gariof. ana. 5. iij. coque. in. h. lib. abis aque pluuialis ad
 mediu: deinde lauibis. 3. j. aloes. 2. adde croci mafficis myr
 rpe. ana. 5. h. **C.** Alii cō: rantes stomachū. **R.** abfin. 5. v. itro
 cilio. de ro. mafficis squinan. ana. 5. h. falis. 5. j. aloes quatuor
 cetera: tempera cum succo coctanoz. **C.** Alii de mirba. are
 laua mirobala. cum aqua pluuiali pefata aromata miffica
 cum aloe loto fac pillu. **C.** Alii ad dolozem stomachi 7 singul
 tum. **R.** aloes loti. 5. j. 2. ff. spice. 5. j. mufa. 2. ff. tempera cum vi
 no puro odosifero. **C.** Alii humores stomacho imflatos
 vel a capite ad eum descendentes depouunt. **R.** sinsi. rē. d
 mi. casto. asari spice folij squinan. reu. ana. 5. ij. apij anisi maffi
 cis capparisi. aristologie rotide succi abfin. ana. 5. j. iij. 5. vj.
 aloes. 5. r. coloquinti. 5. ij. falis. 5. j. **C.** Alii apte stomacho 7
 malo odori: cerebium mundant: coitum auget. **R.** gariofio.
 carda. caride macis ligni aloes folij cohi. sanda. al. armenia.
 quedam species carpo. cube. ana. epagia. h. mads epagia. v.
 ca. mppoze epagium. 1. tempera cus pēntij. **C.** Alii de pleg
 mātum stomachum 7 pchoydeni sumū ad caput salire. **R.**
 hieropi. 5. v. turbit. 5. vij. falis. 5. j. 2. ff. bdellij. 5. vj. bdellij
 5. v. scamo. 5. vij. aloes. 5. r. fac pulue. 2. tempera cum succo ab
 fin. **C.** Alii stomatice. **R.** turbit. 5. vij. fal. 5. r. ep. carpo.
 ana. 5. r. farco. 5. vij. coloquinti. 5. vij. scamo. 5. vj. aloes. 5. r.
C. Alii de biera. **R.** hieropi. 5. j. mirobala. citri. epi. agari.
 polipo. falis indi. carpo. scamo. ana. 5. ij. turbit. aloes. ana.
 5. h. bdellij. 5. j. **C.** Alii de bdellio ppter emoroz. **R.** miroba
 lano. citri. embli. indo. bdellij. ana. 5. h. bdellij pinguetate
 in succo potri. **C.** Alii de bdellio ad idē strēditū sangui. hū
 tem 7 cētūculis 7 matrice. **R.** liebu. indo. bel. embli. dō: vte
 in cēse cacabe. ana. 5. v. ameos. 5. vj. bdellij. 5. ij. tempera cuz
 succo potri. **C.** Alii de bdellio ppter emoroz. siccant faciem
 ad eas fluētē. **R.** liebu. cum oleo onfatio fricatuz. 5. v.
 embli. bel. carabe. ana. 5. iij. cō: pte cum succo. 5. h. galle po
 fo: are. 5. h. bdell. 5. v. tempera cum succo potri. **C.** Alii in mor
 dum pēstari ponende in ano v sanguinis fluxum sedent. **R.**
 lent 2. ad remanent. **R.** acacie. gotmye. ana. 5. iij. temper
 5. r. pē. 2. ff. hypogulsi. 5. v. m. thuris. ana. 5. iij. temp
 ra cum ouo vitello. **C.** Alii ad stomachum mundant 7 gros
 sam pollutionē veterem 2. assiduam. **R.** aloes. 5. r. 2. ff. anisi
 ameos aph. bdell. ma. mafficis scario. miroba. citri. ana. 5. j. falis
 gemme. 2. j. hieropi. 5. j. turbit. 5. iij. **C.** Alii magnā stoma
 chum 7 caput 7 grossū humo: 5. ozibus 7 viscosis. **R.** miroba.
 citri. ceteras mafficis sinsi: bdell. miroba. in di. bel. embli. am
 mi. serap. hiero. ana. 5. h. bdellij. 5. v. coloquinti. agari. ana.
 5. j. turbit. 5. vj. **C.** Alii ad venositate intericam. **R.** 2.
 gelle myrpe. ana. 5. j. capparisi cetera. ana. 5. ff. fac similit
 supponēdo in ano. **C.** Alii ad hydrotē 7 grossam vctozita
 tem. **R.** apij anisi mafficis. ana. 5. j. aristolo. tempera adde accē
 tiane. ana. 5. h. falis sap. ana. 5. v. bdell. 5. j. cum succo
 fenicul. **C.** Alii ad hydrosim. **R.** lacris titipalmi. 5. j. ep. car
 pondus coque donec infissiter 7 pilule in formam in mod
 dum cicerns. **C.** Alii ad idem. **R.** coconij in aceto infusi: 2.
 post deficcati turbitij. ana. 5. j. apij. miroba. citri. ana. 5. h.
C. Alii ad hydrotē vj. dolozem 7 venositate: 7 vctoz
 lozū dolo: 2. effrigiditate podagra 2. scia curat. **R.** opobala.
 naci aloes turbitij. ana. 5. v. liebu. titipalmi. polip. itico: 5.
 ana. 5. h. se. cufcure cafe. bdell. mentafiri. ferap. ana. 5. j. fac
 lu. cuz succo mentafiri. vel perle. 1. matocane. da. 5. j. cum cal
C. Alii ad vly dolo: 2. doxi dade cum sambuc. **C.** Alii embli
 5. xxx. ameos liebu. ana. 5. r. anisi apij. ana. 5. h. **C.** Alii embli
 gantes dolo: 2. **R.** opobal. casto. ana. 5. h. suppone cum ouo
 vitello: 2. bte. 5. h. vel. 5. j. 2. ff. **C.** Alii ad dolozem vly. **R.** mir
 robalano. indo. bel. embli. ana. 5. h. piperis ameos ferap. ana.
 bdell. amo. oppo. ana. 5. j. 2. ff. falis. 5. ff. scamo. 5. ff. scamo.
 5. j. 2. ff. agari. 5. iij. 2. ff. cum vino alio temperabis. **C.** Alii
 de galla. **R.** spice folij galan. gariofio. cinamo. cetera. ana.

tio in tertium diem ad omnia supradicta mirabiliter pdest.
 ¶ Aliud de agari. r. epi. r. epi. miro. ba. citri. indo. ana. 5. r.
 coque in tribus lib. aque vsq ad j. et cola. ¶ Aliud dolos
 r. vomitu r. colice passioni epatis r. splenis dolos. et
 feb. pblegmat. r. anisi. 5. ij. anafisi. spicis. ana. 5. j. ¶ Aliud op
 pilato epati r. ytericie r. spleni. r. eupa. abfin. spice asari
 malficis rub. capil. vene. reu. cilobal. ana. ¶ Aliud splenicis
 durescis duresci. f. machi. r. cafe. spice costi. ana. 5. j. squi
 nanti anisi. aph. an. 5. ij. capil. v. ene. reu. cilobal. ana. 5. j. ¶ Aliud
 oppila. epatis ytericis splenicis. r. eupa. abfin. spice asari
 malficis rubet. ana. 5. j. ¶ Aliud hydropi. r. camedre. r. camedr.
 pi. petro. liuani ypopi squinan. spice arithologie loge gencia.
 epi. oia. ana. 5. j. aloes. 3. ij. coque in. iij. lib. aque vsq ad tert
 tia da. 5. ij. ¶ Aliud posima vsq yprop. sine. feb. r. yreos. 3. j.
 yme capite. 3. da cum apoxidane. r. indo. passioi mundas
 totum humili bedegar eupa. scuce equaliter. ¶ Aliud de rap
 nis. feb. cibus epan r. stomacho r. difficultati yme. r. rap
 maratri rad. squina. capillous vene. anisi malficis equaliter.
 ¶ Aliud posima de abfin. diuturnis feb. vna r. mētra. puo
 cat. r. apji anisi asari abfin. maratri squinan. malficis quia
 le podus. ¶ Aliud posima valet namiro rigosum cum febre diuturn
 na. r. ro. coriandr. ana. 5. ij. apji ozigan. febesten. ana. 5. ij.
 da. 5. ij. ¶ Aliud nimio rigosi citi feb. r. r. ciperi salis gema. an.
 5. v. ¶ Aliud rigosum cum febre. r. ciperi calamanti equal: da
 bus. 3. cum zucca. ¶ Aliud posima ypop ad tussim dolos p
 roris r. coste. r. liqn. 5. r. capillous vene. 5. iij. febe. 5. ij. pass
 rum. 5. r. iuluba. vij. malpe. 5. r. ficus. vij. malpe. 5. r. coque in vino al
 do postea cola. ¶ Aliud posima ad tussim r. obilitate r. cozio. r.
 liquiritie. 3. j. nucetuous r. bomb. ana. 5. ij. amigdala. ana. 5.
 rari fenugre. ana. 3. r. reu. lace fenica. ana. 3. ij. an. ij. lib. aque
 ad medium coquatur. da cum feru y vel for. bibaf. ¶ Aliud po
 sima ad reliquias benedicti. r. liquiri. aph. radices maratri
 ana. 5. ij. scuce eupa. ana. 5. ij. ozigan malficis mentafiri
 ana. 5. ij. malficis. 5. r. an. ij. lib. aque coquantur ad medium.
 r. 3. ij. bib. urt. ¶ Aliud posima de aloce valet. mo. pbe. r.
 ytopi ancoz malficis cipi. ana. 5. v. mirobala. indo. fene. ana.
 5. v. belli. embil. turbit. ana. 5. v. paffi mida. 5. r. coquantur
 in iij. lib. aque ad medium r. cola. deinde. 5. v. bulliant bibis
 cum hierapi. ¶ Aliud posima catari. colera r. rubeam purgat et
 pblegma r. corpus calidi. r. triu mirobala. ana. 5. v. viola.
 ro. ana. vij. boiagi. spoli. dtri. liquiritie. ana. 5. iij. se. fenicil
 scuce bedegar sand. alb. r. ru. berbe. portu. ana. 5. ij. se. cufcu
 te sumili. epi. ana. 5. j. iij. bdelii. ana. 5. j. coque cum. ij. lib. aq
 donec rota consumatur. inde succi solatri sinapis. ana. lib. f.
 coque ad tertia. ¶ Aliud ad idem. r. mirobala. indo. ana. 5.
 iij. ro. vio. da. 3. gan. ana. 5. ij. polipo. epi. abfin. turbid. fene.
 ana. 5. r. se. fenici. apji anisi. ana. 5. r. p. pino. in iuluba. mo. drite
 ana. 5. r. v. paffe. 5. r. tamarin. 3. r. coque in. iij. lib. aque v
 q ad quarta p rtem. deinde cola r. mitte super reubar. da
 gagan. bdelii malficis. ana. ob. f. bo. 3. gan. t. fm placini suc
 ca. 3. ¶ Aliud qd colera i rubeam purgat. r. iulub. mo. drite
 p. uina. ana. grana. r. bo. 3. gan. 5. v. liquiritie. 5. v. se. malue. 5. j.
 coque in. ij. lib. aque ad medium r. cola r. cui calidi fuerit vsq
 permittit mirobala. citrinum indo. ana. 5. v. se. cufcure su
 milio. ana. 5. iij. ro. 5. ij. abfin. sand. alb. port. se. f. ana. 5. ij.
 casifi. tama. an. 5. j. p. de acnoe in aqua maneat. inde co
 quantur colentur r. addatur. 5. j. de zuccra. ¶ Aliud ad ven
 totitatem epatis r. cordis r. f. machi. r. splenis valet r. caler
 fact. r. rad. fenicil. scarleo. aph. ana. 5. r. ligni aloes cufcure
 sumili. 5. v. f. scuce capillous vene. rosa. 5. ij. abfin. 5. j. coque in
 iij. lib. aque vsq ad. ij. r. maneat drite. postea adde miroba
 lind. hebu. ana. 5. v. man. 5. r. zucca. 3. j. ¶ Aliud ad meli. chol
 ic do. et frigiditate r. colera r. rub. aufert. r. pass. 5. r. j. se.
 croa postes. 5. v. coque cum. 3. v. iij. aque ad mediu mitres
 de super lebu. indo. ana. 5. v. ij. rosa. vij. febest. ana. 5. ij. bo. 3.
 g. iij. capillous vene. emica. 5. ij. se. fumit. terre. scarleo. ana. 5.
 v. iij. p. xme r. cola r. dissolue in manne. ca. ana. 5. v. cola ad
 dens reub. bdel. ana. ob. j. succar. 3. j.

Strypus que cūda iuuenetis habet cōtinuā fe
 bre r. acuta de sanguina materia febricitans se
 incensioē r. acuta cōplexione patibatur: qui in
 omni calida r. acuta passione p̄batetur: qui in
 tatis inuētus est. r. p̄mo. iulub. febest. singulo
 rum numero. cōfessit. 5. ij. vno. manne. ana. 5. r. r.
 omnia in. j. lib. aque coquantur ad mediu: r. in. ij. lib. zucca.
 cum calamē miscant: r. lib. j. succi malgra. ac. r. sufficien
 ter recoquantur: da. 5. j. cum aqua frigida: r. fiticilosi e. etā et
 in estate aquā cum eo temperatā dabit. ¶ Strypus cōpō
 tus siccitate in nostris partibus superueniente causa nō est
 sētis pluuie quē qdē tempo septentrionalis affluēcia et q̄plur
 mi oxi sunt calidi: catarrus tūtu r. acuta coriā ple ureitis
 qui vero inuatiuus cōū existit. r. iulub. febest. amboz. c.
 vno. manne. ana. 5. r. liquiri. boiagi. ana. 5. r. se. malue. c. iro
 nioz. ana. 5. v. oia in. v. lib. cocta ad mediu colent: r. in colas
 mento. ij. lib. de zucca. mittant: r. succi. malgra. acetol. ianō.
 et sufficienter coquantur. da. 3. j. cum aqua frigida: r. aqua cum
 eo temperata sitim bademiuis tribuatur et tussidentio p̄o
 pter p̄typhim cōsumpsit opm̄. ¶ Electuarium ad fluxū
 yme propter renum r. vesicę frigiditate marime cōgrui ser
 nibus r. hypemali r̄pōse. r. malficis 3. iij. se. q̄p̄ri. galā. ma
 ratri. an. 3. r. thuris casie cōū puluerisatis mel. qd̄ iul. da. 5.
 j. cum melle ro. in vino odorifer. ¶ Puluis cōgruus in re
 nibus vefica calorē habentibus: quod dicitur: etā r. punctio
 yme amputat suspēctionē quod stranguē. r. melo. se. p̄
 nec penō. ana. 5. r. se. co. diaga. liquiri. succi portu. ana. 5. j.
 omigda. 5. v. ij. malpe. se. aph. ana. 5. ij. omnibus puluerisatis.
 5. j. cum sirupo ro. dabis. ¶ Puluis valet ad diabēt. r. ipo
 di. ro. ana. 5. v. ij. sumac lactu. se. da. 3. gan. iuci liquiri. ianō.
 alb. gimi se. portu lentū munda. coriandr. in aceto infusi fe.
 ro. ana. 5. j. 2. f. zucca. 5. v. omnibus puluerisatis. 5. ij. cum
 sapa vel sirupo dabis. ¶ Electuarium expertum in quodam
 yme infusione coitus habet p̄pter cōplexione frigidā r.
 defectioē spermatis quod pauca r. p̄pter testiculorum
 frigiditatem. r. innari radi. sinob. pipis loni anamo. pi
 nec. ana. 5. r. eruce. se. sparagi. se. ce. se. pal. cicris. ana. 5. v.
 lingue auis colti dul. cro. beci. alb. r. ru. ana. 5. ij. fe. pulue.
 mel. qd̄ suffi. da. citi hydro. mel. in modo mudo: vel cui iure si
 ceris: comedant annuos agnos citi rapis sparagi. se. dō
 r. sica: iubeas quocq̄ v femur r. testiculi cui apōsimat iuan
 gātur. qd̄. r. sambuc. lūm. se. ca. r. se. ca. r. pipis p̄ctri. ga
 lang. costi. ana. 5. j. puluerisatis aqua puluerisatis. r. cum oleis
 3. ij. temperat r. calefacto iungant. ¶ P̄fessurū in quadā
 yuene mulere p̄batū qd̄ nō poterat cōcipere p̄pter p̄pene
 dinem multā in vulua. r. aluminis castos. figie. n̄yrie gal
 banigalan. pipis oppo. ana. 5. j. mulfā. ana. ana. 5. f. rem
 pera. aūo vno veteri: r. in modum glandiū foimentur: vni
 a medio die vsq ad vesperū postuam maneat: afflicta dō
 r. trom. pipereon.

Strypus quē cūda iuuenē aduans tussim p. r.
 cal. r. siccit. r. asperitate coiposa cōsumptionē at f
 q̄ emissioe creatus. r. iulub. febest. aph. c. liq̄ri.
 5. r. coctis in. v. lib. aq. ad. ij. r. coler. aph. c. liq̄ri.
 5. r. lib. 2. coque ad mellis spiritūcinē deinde da. 3.
 succi liquiri. amigd. bul. ana. 5. r. se. portu. cicu. caur. melo.
 amigda. ana. an. 5. j. se. lectu. 5. ij. pulueri. etā ad sup̄
 cōfessioe r̄p̄p̄ratis: man. 5. ij. dabis r. dōmiti. etā: de. f. et
 eo in modū auellane bus lingua renendū. ¶ Puluis ad
 guinē fringendū. r. simpitri sand. da. 3. gan. reu. an. 5. j. carac
 coralli cozo cerui viti. an. 5. d. obis. 5. ij. vel. iij. an. f. se. plāra
 ga. ¶ Emplastrū ad idē: cera lapda. bolū cū fentia postuam
 r. stipulas cū simpitro manducā: qd̄ nō mundificā r. co. gra
 v. odoz. habentibus p̄fessā. r. acarie. 5. r. o. squā. m. f. m. f.
 ciperi sand. frons. pomoi. citi. lauri. an. 5. r. se. gallic. mulfā. an.
 5. iij. puluerisatis cū aq̄ ro. r̄p̄ratis: qd̄ r. cicacite. r. in pul.
 redacti iuueni et eis. ¶ Aliud ad idē boni. r. nucif. acarie
 5. r. co. ro. maloz. melo. 2. malo. d. v. o. pomoz. oim. sica
 tosi. familla. roza. calami. an. 5. v. costi. n. deoz. m. galic. carda.
 cube. r. ostio. lenti. aloes. an. 5. ij. embpo. 5. j. f. gallic. 5.
 j. mulfā. 3. ij. fac. pul. superi. i. mō. ¶ Strypus valet descto
 romacho qd̄ est causa v̄tositatis succę cōplexiois corruptio

¶ De diuersis fr̄p̄p̄is uocum descriptionibus r. alio
 rum plurium antidotum. Capitu. xij.

Liber decimus

colatis colamentū in caldario reuerum ad mellis spissitud.
Cat. valena ppter dolorē auris. **R.** galbanū mīdū in pe
 co:ino butyzo liquefactū auris? Infillet. **C**at. valet scab.
 emol: pūdoci: z sciticiati i ano. **R.** fenugr. nigel. añ. **℞.** j. co
 ctis in butyzo bouino mitte. **C**at. butyrū bis vel ter colas
 na vngatur z clysteriſetur: deinde fumigef cū rad. cappas
 ri z tamarinō. cum melle tēperatoz. **C**at. valet ventostas
 ri frigiditati emol: lepe: mo: ppe: dolo: i articuloz curē cla
 rificat z colorē augmentat. **R.** kebul. uell. emb. añ. 5. rlv. cu
 be. ciperi: añ. 5. ij. pulueris anis penō. 5. r. liqueſiant in aqua:
 z coquant: venientibz ad spissitudinē mitte pul. sua uiter et
 misceantur factis pilulis in modū auel. da. 5. j. mane. **C**er
 perimentū ad mitigandū sitim q̄ est in pectorē z pulmone.
R. bdel. arſenica: terebēthi. cordi. l. carui calami. sic. sterco:is
 lepous z piloz eius: picis liq̄de elacteri rad. cētau. mi. ma
 ratri: om̄ bonum sigillatim fumigatoz fit vtile me dicamen
 ad vulnera pectoris z pulmōis: z ruffi q̄ est ppter frigidos et
 grossos hu. **C** fumigatio valēs emol: **R.** nalturij ſc. bōba. **℞.**
 farco. equale pōdus: fac pul. tēpera cū medulla cruris bouis
 et excicatis: vt auellane: fac pilulas z vna suscepta fumig
 get z sic liberabit. **C** Medicamē valēs ad mollitiē mētibz
 nō valētis se erigere. **R.** nitri. ame. cū melle tēperati z inun
 gatur: postea cū sambu. celeō mixto cū pietro. **C**at. valēs ad
 lapidē. **R.** coloquint. romi. vni tritū z cooperūtū in aqua z
 dimissū. in ea p. j. noctē coquant: z dabis de iure ad bibēdū
 z postea butyrū bouinū cū melle bibat: fac hoc bis v̄ ter do
 nec necesse erit. **C**at. valet reparariū pueri suppositio
 vmbilico ppter lacertos: vel ppter vřtositatē. **R.** a. meos pul
 uerisati cū albu. ovi tēperati z in loco vulneris inuncti z de
 sup pul. subtilissimū in panno molli aspergat: deinde ligetur
 vřqz ad tres dies nō soluat. **C**at. **R.** lupini myrbe thuris
 incensoz z puluerisatoz equale pōdus tēperata imponant z
 super lime in vino infuse supponant. **C**at. **R.** alumis. 5. v.
 galle. 5. ij. puluerisati tēperant cū vino z desup inpositus
 pul. supaspergatur cū suc. quinqueneruē. **C**at. ad uictū
 san. ocenitbz z vesica. **R.** alumis. 5. j. diaga gati gūm añ.
 5. h. tēpera cū vino dabis. 5. j. cū suc. quinqueneruē. **C**at. samē
 z fan. mingentibus vřle. **R.** diaga gati. 5. v. se. coctant. 5. h.
 comū cerui vři. 5. vj. puluerisati ad potum: da cū aqua tepi.
Cat. ad perpetē mēbra deambulatē. **R.** fuliginis facturi. 5. j.
 picis liq̄idō. 5. f. vitelli ovi crudi parti acti tēpera cū vino
 guſto perungat. si limatura ferri apponat cū eiserit vřl.

C Incipit liber secundus: vel secunda pars
 antidotarij. **L**aptulum. liij.

Eidē q̄ antiqui medici quādā necessitate coacti
 studij z ingenij in cōponendis medic nis posue
 runt z in eadēmodū curā de simplicibz solerti cū
 inuestigatōe attribuitur: qd̄ bico quinqz modis
 fieri. **Q**uus est q̄ta z coposū extra tēpe ramētū
 existētū. p̄m̄ em̄ opz nos vt qd̄i co:pa caleſcimus necz
 ex simplicibz medicinis aliquā in eure possum? cā. scalo:is
 quātitatē hñtē q̄ sit illi frigiditati opposita: fuit q̄ necesse vt
 altera in persicēda sua quātitate ponat: sicut videm? aliqđ
 opus p se p̄ficere nequeit: inq̄it q̄ sibi aliqđ in adiutorij
 suū alterū vt opus lectū ab vřtqz cōpleat. **S**ecūdus vō est
 de diuersitate artificioz z opōsitione medicinar: ples em̄ me
 dicinas sigillati nō audent? dare nisi cū alijs misceat. sicut
 ponim? oles in vñtionibz z succa. in puluēbz. **T**ertius in
 epugnādis paf. diuersitas opōsitiō: qz aliqñ necesse est no
 bis medicina repugnātia z diffusiua hu. z in grossatūa
 aliqñ quoqz hu. diffusioz fuit attenuatiua: z hoc fuit ma
 ior: necessitas vt cōponeret se simplicibz medicinis. nā si vna
 simplicē medicina nō possum? paf. diuersis repugnare: opz
 medicinā ad hoc cōgrūā et simplicibz z diuersis cōponere.
Quart? qz inuenta vna medicina cōposita ad multas vales
 te paf. cōsistit medicus in cauēliti si quēdam habeat tēpe
 rā: cum subito preoccupatur cogitatione multarū paf. z dis
 uerſarum: sed cus non veniat de simplicibz me dicinis aliqđ
 adiutorium festinanter oportet componere: sicut est tyrica
 et multa similia. **Q**uintus est: qz plures medicinē sunt mali
 saporis z odoris: fuit ergo necesse vt cum eis quēdam mis
 ceantur saporifera z odor: eorum repugnātia sicut misce

runt cum helleboto nigro dau. capium anisuz: quia quoddā
 magnum velleboto in arte medicē. **C** Item dico inter
 tionem medicōis in capiēda foſte medicina duobz modis
 fuisse. vno vt facile ad infirmo recipias: alio vt in stomacho
 remanen valeat: qz nullis videmus medicinis a stomacho
 repugnari ppter abominatiōē suū: ita medicina bibita reſp
 ciatur. vnde dō. veloci: inquit medicina est z ad repugnā
 diū passionibz p̄optio: qz abiqz fastidio z abominatiōe vna
 matur. qd̄ non possumus imcurare nisi in medicina ista quibz
 antiqui studuerunt in mitigandis z defendēdis eardē febrū
 nibus: ipse em̄ a nobis hoc in libzo sunt cōpōsiti: nā antiqui
 fecerunt eas et pbas nobilibz z delicias: qz delictio saporis
 eaz sensui gustus est p̄pinaqua. **S** cū dicit omnis antici
 medicina z reſnutritiua necesse est tāti dulcedinis habere
 quāti vřtilitatis z nutritiōē est partura. **P**ala ergo est me
 dicinā vel huic mo p̄opinqua: vel in eo exaltatē esse laude
 bilitem. nōne vides qz aqua calidissima vel frigidissima tem
 sum tēperantia cōtingit faciēs sensum in ea calēre. **C**at
 dō. nā saporita inq̄d̄ elbaria z delictatiōē est hñna: hoc har
 necesse medicinis: quos antiq̄ cōpōserunt. **S** ergo telen
 bus magis p̄teritū sūpū quā duobus modis sunt: quādam
 em̄ sunt saporif. rivaletis in refrigerandis cat. ruffi mitēdis
 z sūmiles q̄ sūt de suc. fructuū. **S**unt z aliqz in quibus lēti
 tionem habem? vt sirupi laxati bandig: in vice catariē.
C Sirupus io. da. valet ad cho. ru. extingūdas copus hu
 metat cal. destruit. **R.** opse. 5. j. liuub. c. p̄mucos. scb. añ. l.
 viot. 5. r. miroba. citri. spod. casti. turbit. añ. 5. j. sumiere
 5. ij. omnia in ser lib. aque coquant ad. sñ. colatis melle sic.
 in aligra. vnaqz agrest. succa. añ. lib. f. fac fructū. **C** Syrup
 laxatiuus suauiter i: par nimis calozē extinguit: hunc cō
 mundificat. **R.** opse. p̄fossū. munda. añ. 5. p̄mucos. scb. añ.
 se. añ. c. miroba. citri. abſin. cūsta. liquif. fumier: añ. 5. j.
 ro. malue. añ. 5. v. omnis in. xxx. lib. aque ad. sñ. coctis z
 latis accipe manne cast. añ. 5. j. liquefact z colent z riva
 set lib. succa. fac sirupū. **C** Sirupus io. da. cho. ru. extingū
 z copus humectat. **R.** berberis spod. casti. añ. 5. v. ro. sumiere
 añ. 5. v. abſin. h. citri. draga. manne. ana. 5. rlv. coctis in
 lib. aque ad. sñ. colatis mitratū succa. lib. h. vřqz remede.
C Syrup? vtra cho. ru. **R.** p̄una. onif. 5. r. uulm. 5. r. m. m.
 ne. 5. r. berbe. spod. añ. 5. vj. lupuli lib. 5. succa. lib. h. **C**at
 cho. ru. **R.** aque ro. lib. 5. suc. vuarū agrest. lib. h. coctis
 maloz gra. ace. lib. h. acci pom. citri. lib. 5. succa. rlv. **C**at
 propter cal. repimendū. **R.** opse. lib. 5. p̄mucos. lib. h. m. h.
 l. viot. 5. j. spod. 5. vřqz coquant in. r. lib. aque ad. melle colat
 mitte succa. lib. h. z coquant. **C**at. **R.** p̄mucos. lib. h. coctis
 lib. h. i. i. sub. l. miroba. citri. 5. v. spod. casti. añ. 5. j. omnia in
 rlv. lib. aque vřqz ad. h. coquantur calidā. succa. lib. 5. succa
 5. c. **C** Sirupus io. conueniens calidus tuſſibus z sp̄m. **R.** p̄una. c.
 5. r. viot. 5. r. coquantur in. vj. lib. aque ad. sñ. z colatis in lib.
 succa. **C** Sirupus cho. ru. extinguit fe. mitgat. **R.** p̄una. c.
 i. i. sub. r. miroba. citri. 5. v. sumi ter. meloni marari. añ. 5. j.
 coquant in. sñ. lib. aque ad. sñ. mitte succa. lib. h. fac sirupus
C Sirupus nenuf. **R.** aque. lib. vj. in qua vna die maneat
 deinde colatis adde succa. q̄. **C** Sirupus p̄p̄bens cat.
 nimis et pleurisi sitim z p̄t̄yſim. **R.** viot. fe. coctis et
 malue añ. 5. r. cucume. met. gūme postū. añ. 5. r. lib. h. m. h.
 añ. 5. j. l. coctis in. v. lib. aque ad. sñ. lib. c. z sic in melle
 nati succa. lib. j. z fac sirupum. **C**at. cal. mitigans cholē
 tionem sang. curat sitim in febre extinguit. **R.** sic. vnaqz
 immaturarū lib. f. z maligranarū lib. h. sic colatis añ. 5. j.
 lib. 5. succa. lib. h. **C**at. cal. extinguit em̄ op̄lationem ap̄o
 dūne calidum stomachum refrigerat z confortat. **R.** sic. au
 ens colatis: maratri: lupuli: cocti z colatis. lib. h. m. h. m. h.
 citri. viot. añ. 5. r. cucute abſin. añ. 5. v. berbe. spod. añ. 5. j.
 ana. 5. ij. omnia tustāta aqua cocta z missa. lib. succa. co
 quantur. **C** Sirupus ro. **R.** succa. aqua cocta z missa. lib. succa. co
 tur z cum. 5. i. campose z gallie misceatē cōndiatur.

C de pluribus antidotis probatis. **L**ap. liij.

Ziber decimus

añ. 5. v. p. r. u. n. o. m. i. s. i. u. i. u. b. e. s. e. b. e. t. t. e. n. a. n. a. 5. v. p. a. s. s. a. m. l. i. b. j. c. o. s. q. u. a. n. t. u. r. i. n. r. l. b. a. q. u. e. a. d. t. r. e. s. c. o. l. a. z. m. i. t. t. e. o. u. a. s. l. a. p. e. e. t. c. o. c. t. i. s. a. d. d. e. 3. j. s. e. a. m. o. ¶ **B**oio lactuua purgans pblegma et stomachum adiuuat: colicam que est propter vicium lumbi pblegma et grossam ventositatem curat. R. passorum lib. j. calami maratri squinam. liquirit. aph. rad. ana. 3. rv. carpo balia. xilobalsa. galan. mente ana. 5. v. cocta in duodecim lib. aque turbidit tres: z colata ad ipsitudinem coquantur: z accipe turbidit yucca. añ. 5. rv. sinsiiberis. 5. vij. cimi. spice nucis muskate carda. v. riu. scrog croci cubebe piperis nig. z lon. ana. 5. ij. z p. masticeis. 5. ij. icamonee. 5. vj. pulueris: ata temporentur. ¶ **A**l. valet tussibus siccis pectonis asperitati propter choleram rubeam sicutz incensionem: vulnera pulmonis z vesice curat. R. iulub. sebesten añ. c. passiozum. 5. xxx. liquirit. 5. r. coquantur in ser lib. aque ad mediu: z colatis mitte pe nitib. yucca. añ. 5. ij. coquantur ad ipsitudinem: deinde accipe gummi diaga ganti portu. suc. liquir. seminis papaueris al. añ. 5. ij. citonio. seminis lactu. añ. 5. ij. amidi ana. 3. v. cucur bite cucumeris citrull añ. 5. ij. malue seminis lactu. ana. 5. ij. fac pulue. siccandi cum amigda. temperentur. ¶ **A**l. valet paralysie epilepsie omni pblegmaticae passioni. R. olei ricini lib. ij. oleiz. 5. catioze pash. ana. 5. ij. cyperi squinan. 5. iij. sibiheris casie ana. 5. j. piperis costi xilobal. carpo bal. bella b. r. nigri amomi. serap. aristo. lon. z ro. añ. 5. j. pistata ponatur in aqua z oleo et coquantur sufficienter. ¶ **O**leum ad calorem stomachi vomitum incensionem et abominatorem. R. turbitz endiuze solaf. aque rosace vae agrestis. añ. 3. vj. olei rosacet lib. j. sanda. citrini z ro. fozum vitis spodij añ. 5. ij. berberis masticeis galie rhyani embli. ana. 5. j. z p. coquantur in aqua et oleo donec aqua consumatur. ¶ **E**lectuarium purgans acutum choic. incensam et pblegma. R. turbidit viol. ana. 5. j. r. manne. 5. r. ro. liquirit. icamo. ana. 5. v. croc. spod. sanda. cimi. masti. maratri gario. asfari. cucur. citru. melo. dia ga. añ. 5. ij. fac pulue. et accipis pnis iulub. sebesten. añ. c. orificenie passozum ana. 5. j. coquantur in iij. lib. aque vt redeant ad vnam z colata cum tantidem succa. misceant pulueres pcedenti tempore. ¶ **E**lectuarium viol. valet cholere rubre sicce. R. viol. miroba. citrini cuscute seminis fu mittere añ. 5. rv. turbidit ro. añ. 5. iij. pulueris: accipe pu na sebesten añ. c. coquantur in tanto aque vt coop. rim possint z misij. succara coque ad ipsitudinem. ¶ **E**lectuarium valet stomachicis epaticis pectoz et lateri. R. absinth. viol. turbidit cupa. ana. 5. c. reu. squiman. suc. liquir. spod. ana. 5. v. lacee masti. spice asfari ana. 5. ij. mellis. 3. j. z p. tempera cum iulep. ¶ **E**lectuarium aufer vomitum et solutionem stomachum confortat: z omnem solutionem de cho. ru. existentem sedat. R. seminis malignantri asfi. sumac añ. 5. r. masticeis spodij galie gario. cubebe carda. co. du. asfari cimi. ciperi añ. 5. j. z se. fac puluerem tempera cus fu. coctan oz. vel cum sitropo rosaceo. ¶ **A**l. zozitas libidinis z caloz naturalis. R. ro. cacabe. spodij tribulionis lingue auis been succare. añ. 5. ij. ping. rad. masti. portu. gario. coralli. seminis ozimi croci ana. 5. j. bozag. seminis eruce satirionum galie ligni aloes ping. ana. 5. j. sinsiiberis. 5. j. mudi. 5. ij. coquantur cu sitropo mellino vel citoniz. ¶ **O**leum sile fomicie alas habentes mittantur in vitro vase in quo sit lambucul. z Deces diebus ad solem maneant: tunc accipe cimi. gario. sinsiiberis. piri tri ana. 5. ij. galan. mente ciperi ana. 5. j. z p. omnia cocta in iij. 3. succi maiozane et aque. 3. ic. et coctis ad medium misceantur calida et coquantur donec aqua sumatur: vngua tur renes postea z femur z sista mana in lacte cocta z co' ara coquantur ad ipsitudinem: accipe ana. 5. gaf. spice tribulio nis añ. 5. j. pulueris: ata sup lac mittant. piri tri tritiz z cocti valet ij. vnguae. ¶ **A**l. valet ad san. fluxu. R. coctis. malig. fu. 5. p. od. pulueris: ata cu suc. mite reppent: fac pessarium. Stercus capri. cu thure: valet fir. rad. berbe ace. ad idē valet pulueris: ata. s. r. sumac pulueris: ata. ¶ **D**iabermo valet arteticus doct. poda. doct. femozum scifaf. buriciei splentis et epati hydrog. curat ysteriee vtrigini z epilepsie punit et pē pue hys est frigiditate pa. 5. potius arteticu sibiuenit doct. ex

grosso z viscoso pblegmate existenti. R. agar. asfari calami aro. cordu. se. rute eufos. fu. yfopi añ. 3. jagar. amens añ. 3. 3. cētauree mi. 3. vij. casie colii arifoluo. añ. 3. s. cam. p. r. o. s. c. e. a. m. e. i. s. c. a. m. e. p. e. d. e. o. a. n. 3. s. i. h. c. e. c. e. m. e. r. o. s. c. a. m. e. d. e. r. e. d. a. b. i. s. 5. j. v. l. e. r. a. g. i. i. n. v. e. r. e. p. a. r. a. l. y. s. i. c. i. d. e. c. e. c. e. m. e. r. o. s. c. a. m. e. p. o. d. a. g. r. i. a. s. c. u. r. e. f. v. i. d. e. i. c. e. p. u. s. f. a. u. d. a. u. e. r. i. c. e. s. i. h. e. f. a. n. a. b. o. t. i. f. i. n. o. n. o. f. a. n. a. b. i. t. ¶ **B**oiosima ad cho. ru. incensam. R. viol. n. e. añ. 3. v. ro. l. e. f. e. c. u. c. u. s. f. e. a. r. p. o. l. i. t. r. i. f. e. n. i. a. s. e. a. f. p. u. g. i. l. l. a. j. l. e. b. a. n. u. l. a. p. u. n. a. 5. x. t. a. m. a. r. 5. o. c. o. q. u. e. c. i. f. e. l. i. b. a. q. u. e. a. d. a. n. i. c. o. l. a. z. m. i. t. t. e. i. n. 5. r. p. a. s. e. d. i. e. a. c. n. o. t. e. m. i. t. t. e. d. o. c. i. t. r. i. 3. s. l. e. b. a. n. i. c. i. a. n. a. 5. v. c. o. l. a. z. l. u. p. m. i. t. t. e. 3. j. i. f. i. p. i. r. o. d. a. b. i. s. d. o. i. t. e. m. p. e. r. a. n. o. ¶ **A**ntidotus eperit libid. R. diagredy colozij. cup. arst. lon. daphni. añ. 5. j. sal. armo. genci. s. p. y. carda. nigelle. cap. paris pul. conu. ceru. añ. 5. ij. mellis z lactis rido. m. i. l. i. q. u. a. n. t. s. u. f. f. i. c. i. t. z. d. a. b. i. z. 3. h. v. e. l. i. j. c. u. d. e. c. o. c. t. o. f. o. l. i. o. p. h. i. c. ¶ **B**oios rismus. R. piri. piperis lon. sinsi. añ. 5. i. u. n. a. p. 5. v. m. a. i. g. a. c. e. e. n. u. c. l. e. 3. i. j. h. a. c. p. u. l. r. e. p. e. r. a. c. i. m. e. l. l. e. ¶ **A**l. R. acce. san. suci aceti fozis. q. r. ¶ **A**l. R. masti. 5. v. staph. piper. s. i. n. a. p. a. n. a. 5. j. r. e. p. e. r. a. c. i. o. r. i. m. e. l. l. e. z. c. a. ¶ **A**l. p. a. l. r. i. t. r. i. 5. i. j. a. n. a. 5. i. j. p. i. r. e. s. t. a. p. p. i. c. a. l. a. m. a. n. a. 5. i. j. s. a. l. i. e. a. r. m. o. 5. i. j. z. p. i. g. r. e. 5. j. r. e. p. e. r. a. c. i. o. r. i. m. e. l. l. e. ¶ **A**l. i. d. e. ¶ **A**l. R. f. i. n. a. p. o. u. g. a. i. n. s. i. j. p. i. g. r. e. a. l. z. l. o. n. p. i. r. e. t. r. i. 5. j. i. n. t. r. i. 5. i. j. h. e. y. l. o. p. z. e. r. o. s. p. a. p. a. r. a. t. u. r. s. t. a. p. p. i. a. n. 5. i. j. n. u. c. o. z. g. r. a. n. a. t. o. z. a. l. l. o. z. a. n. 5. v. r. e. p. e. r. a. c. i. o. r. i. m. e. l. l. e. ¶ **E**nguetus ad naturā vel busifoliae calcei vni auripig. g. entuz z saponē z sputū habetas equalitate z p. h. c. ¶ **A**l. R. t. h. y. a. a. d. o. c. u. l. o. s. R. t. u. r. b. i. t. e. p. e. t. r. e. f. u. c. s. p. i. n. e. a. g. r. i. l. p. i. s. t. a. z. m. a. u. e. i. n. a. c. e. t. o. s. u. p. a. d. i. c. o. s. e. p. t. i. e. z. p. l. u. s. p. o. l. i. t. t. e. o. s. e. p. t. e. p. e. r. i. s. l. o. n. s. e. l. p. e. t. i. s. p. u. n. i. c. e. ¶ **O**leum nardi frigida morbis p. d. e. f. m. a. t. r. i. c. i. b. u. s. d. o. l. o. r. i. a. u. r. i. s. c. o. l. i. c. e. z. d. o. l. o. r. i. v. e. t. i. s. q. u. i. s. i. t. p. p. e. r. v. e. n. t. o. s. i. t. a. t. e. i. n. i. n. t. e. s. t. i. n. a. d. a. u. s. a. m. q. u. i. t. a. c. o. v. e. r. e. n. o. m. i. n. a. p. r. o. d. e. t. f. r. i. g. i. d. i. t. a. t. e. v. e. s. i. c. R. calami aro. p. e. r. i. t. o. r. i. d. i. u. m. l. a. u. r. i. x. i. l. o. b. i. o. l. i. o. z. i. n. e. u. l. e. s. q. u. a. n. s. i. n. a. m. e. r. y. p. e. c. o. d. a. s. a. n. s. u. añ. 5. ij. p. o. t. u. s. v. i. n. o. d. o. n. e. r. i. t. e. t. a. q. u. a. s. u. p. a. n. d. a. n. t. d. o. e. i. n. d. e. o. l. e. i. s. i. r. i. c. i. l. i. b. v. j. z. p. a. d. d. e. c. o. c. t. o. i. n. v. a. l. e. d. u. p. l. i. s. t. a. m. i. t. t. e. p. e. r. s. e. r. b. o. a. s. m. o. u. e. d. o. a. q. u. e. c. o. d. e. a. r. i. s. t. o. l. e. d. e. p. o. s. i. t. a. c. o. l. l. e. r. o. l. e. i. a. b. a. q. u. a. t. u. s. a. c. c. i. p. e. r. o. c. a. s. t. e. f. i. l. i. s. m. i. t. t. e. añ. 3. j. a. n. a. 5. j. c. o. n. t. u. s. a. i. n. v. i. n. o. z. a. q. u. a. i. n. f. u. n. d. a. n. t. z. c. u. i. p. e. l. e. r. i. p. o. l. e. r. o. l. e. r. o. c. o. q. u. a. t. u. r. p. t. r. e. s. b. o. a. s. m. o. u. s. i. n. f. e. p. a. r. a. t. o. a. b. a. q. u. a. o. l. e. o. s. p. i. c. e. g. a. r. f. i. g. i. e. añ. 5. i. j. c. a. r. d. a. z. v. b. a. l. s. i. m. 5. j. v. c. o. q. u. e. f. i. t. f. e. l. c. a. l. e. f. a. c. t. i. s. m. i. t. t. e. o. l. e. i. p. e. a. r. t. i. c. i. z. d. e. i. n. d. e. b. a. l. l. a. m. z. p. o. s. t. f. i. g. i. a. n. z. c. o. q. d. o. n. e. c. a. q. u. a. s. u. m. p. t. a. f. u. e. r. i. t. ¶ **O**l. e. i. m. i. r. t. i. n. i. ¶ **O**l. e. i. r. i. c. i. n. i. l. i. b. i. j. i. j. f. r. o. n. d. i. u. m. i. r. t. e. l. b. j. c. o. n. t. a. n. d. a. n. t. e. i. n. v. i. n. o. m. i. t. t. u. r. z. c. u. o. l. e. o. c. o. q. u. a. t. u. r. v. a. l. e. t. a. d. s. i. m. p. t. o. n. o. a. q. u. e. ¶ **O**l. e. i. d. e. f. i. g. i. a. v. a. l. e. t. a. r. t. e. r. i. c. o. d. o. c. a. l. e. a. f. a. c. t. a. c. i. e. r. o. s. f. r. i. g. i. d. a. a. p. o. t. e. r. m. a. d. i. s. s. o. l. u. t. i. v. u. l. n. e. r. a. f. r. i. g. i. d. a. c. a. l. e. a. f. a. c. t. i. v. e. s. q. z. r. e. n. c. a. ¶ **O**l. e. i. s. i. r. i. c. i. l. i. b. j. z. p. f. e. n. u. g. r. e. s. t. o. z. c. a. m. o. f. i. a. n. 5. j. h. m. i. t. t. e. i. n. v. i. t. r. e. o. a. d. l. o. l. e. p. l. o. c. e. ¶ **O**l. e. i. m. a. s. t. i. ¶ **O**l. e. i. s. i. r. i. c. i. l. i. b. j. m. a. s. t. i. 3. v. j. r. u. d. a. f. i. n. a. s. t. i. z. m. i. t. t. a. f. i. n. o. l. e. o. p. u. l. u. e. r. i. s. v. a. l. e. t. c. o. q. u. a. n. t. u. r. d. o. n. e. c. l. i. q. u. e. s. a. n. t. i. l. d. i. e. b. u. s. S. m. i. l. i. t. e. r. f. i. z. z. a. n. t. i. s. i. t. a. t. e. t. e. t. e. r. a. o. l. e. a. d. e. f. l. o. i. b. u. s.

Oleum costini. R. costi. 3. r. casie. 5. v. oleum mitte in vino die. ij. deinde addito oleo sicrico coq. suffocato. ¶ **O**leum p. deinde addito oleo p. apoplezie et morbis ciei. R. costi. 5. xxx. d. ap. h. i. d. 3. r. v. figie. 3. r. p. m. i. t. t. e. i. n. v. i. n. o. z. a. q. u. a. i. n. f. u. n. d. a. n. t. z. c. u. i. p. e. l. e. r. i. p. o. l. e. r. o. l. e. r. o. c. o. q. u. a. t. u. r. p. t. r. e. s. b. o. a. s. m. o. u. s. i. n. f. e. p. a. r. a. t. o. a. b. a. q. u. a. o. l. e. o. s. p. i. c. e. g. a. r. f. i. g. i. e. añ. 5. i. j. c. a. r. d. a. z. v. b. a. l. s. i. m. 5. j. v. c. o. q. u. e. f. i. t. f. e. l. c. a. l. e. f. a. c. t. i. s. m. i. t. t. e. o. l. e. i. p. e. a. r. t. i. c. i. z. d. e. i. n. d. e. b. a. l. l. a. m. z. p. o. s. t. f. i. g. i. a. n. z. c. o. q. d. o. n. e. c. a. q. u. a. s. u. m. p. t. a. f. u. e. r. i. t. ¶ **O**l. e. i. m. i. r. t. i. n. i. ¶ **O**l. e. i. r. i. c. i. n. i. l. i. b. i. j. i. j. f. r. o. n. d. i. u. m. i. r. t. e. l. b. j. c. o. n. t. a. n. d. a. n. t. e. i. n. v. i. n. o. m. i. t. t. u. r. z. c. u. o. l. e. o. c. o. q. u. a. t. u. r. v. a. l. e. t. a. d. s. i. m. p. t. o. n. o. a. q. u. e. ¶ **O**l. e. i. d. e. f. i. g. i. a. v. a. l. e. t. a. r. t. e. r. i. c. o. d. o. c. a. l. e. a. f. a. c. t. a. c. i. e. r. o. s. f. r. i. g. i. d. a. a. p. o. t. e. r. m. a. d. i. s. s. o. l. u. t. i. v. u. l. n. e. r. a. f. r. i. g. i. d. a. c. a. l. e. a. f. a. c. t. i. v. e. s. q. z. r. e. n. c. a. ¶ **O**l. e. i. s. i. r. i. c. i. l. i. b. j. z. p. f. e. n. u. g. r. e. s. t. o. z. c. a. m. o. f. i. a. n. 5. j. h. m. i. t. t. e. i. n. v. i. t. r. e. o. a. d. l. o. l. e. p. l. o. c. e. ¶ **O**l. e. i. m. a. s. t. i. ¶ **O**l. e. i. s. i. r. i. c. i. l. i. b. j. m. a. s. t. i. 3. v. j. r. u. d. a. f. i. n. a. s. t. i. z. m. i. t. t. a. f. i. n. o. l. e. o. p. u. l. u. e. r. i. s. v. a. l. e. t. c. o. q. u. a. n. t. u. r. d. o. n. e. c. l. i. q. u. e. s. a. n. t. i. l. d. i. e. b. u. s. S. m. i. l. i. t. e. r. f. i. z. z. a. n. t. i. s. i. t. a. t. e. t. e. t. e. r. a. o. l. e. a. d. e. f. l. o. i. b. u. s.

Antidotum de scorpiōne valet lapidosis renes ad lesacit vngum curat. R. cineris scorpiōnis vbi. 5. v. j. et. v. melonij citru. cu. me. cucur. portula. 5. r. 5. v. p. i. n. e. e. 5. r. o. p. h. 5. p. a. c. o. z. p. i. r. e. t. i. c. u. s. o. d. a. c. a. p. p. a. r. a. r. o. s. i. l. u. q. u. i. m. i. g. a. l. a. n. t. r. i. b. u. l. i. o. añ. 5. j. c. i. m. i. c. o. n. t. a. n. d. a. n. t. e. i. n. v. i. n. o. m. i. t. t. u. r. z. c. u. o. l. e. o. c. o. q. u. a. t. u. r. v. a. l. e. t. a. d. s. i. m. p. t. o. n. o. a. q. u. e.

Dauci costi mirte camedre. nepi. de flumine et montane gen-
 tiane radi. liij. domesti. rubee: feris mont. gario. maratri
 nieri viti sinap. anisi carpopo. seminis eruce ozigan carda.
 se. rure nigelle daphnidis quoniam. ana. 5. iij. frica puluerem
 cum balsamo tempera cum melle. ¶ **A**lytere lenterie et
 distinterie. R. ro. r. costi. mirte an. 5. iij. coque cu. liij. lib. aque vsqz
 ad mediam: et cum lib. v. eiusdem addito vitello oui affu. 3. j.
 et oleo r. ij. cyperiferus. ¶ **A**ly. R. R. sang. diaco. cerufe char
 te incenie gummi ana. 5. j. vitella trium ouorum olei rolaici
 5. xxx. psiani cum sipo caprino: quod est de renibus et misce
 lib. 5. ¶ **A**ly. distinterie. inferiois intestini et ventostati emoi.
 R. succa malue cum apomate ro. vitelli oui et olei qd suffi
 cit. ¶ **A**ly. collice. R. oppo. serap. castorei rad. malue fenu
 sre. ana. 5. iij. coque cum r. lib. aque ad. ij. et additis. 5. iij. ni
 tri et salis. 3. j. sambucet. cyperiferabis. ¶ **A**ly. frigidet matric.
 R. amo. bac. ferap. an. 5. v. popospona. castorei an. 5. j. maratri
 quiffa pu: ana. 5. iij. feneque. amo. tribui ana. 5. iij. coque in
 li. lib. aque vsqz ad vna cola. et cum lib. i. eiusdem addito mel
 lis et olei friciti qd sufficit cyperiferabis. ¶ **A**ly. ad dolentem
 emoi. renig. R. luc. rute fic. porri olei nardi. butyri an. 3. j.
 apomatis fenugrei lib. 4. ¶ **A**ly. interioribus emoroidibz
 R. olei sambuci lib. iij. succi porri succi rute ana. 3. f. ozij
 mellis quantum cetera. ¶ **E**lectuarium accipe. c. piura ru
 bea vel nigra acetosa et immatura coquant cu tanto aque qz
 digitus supereminet et coquant donec solvantur: deinde
 coquent et mudentur ab ossibus et pelle r. postea terantur
 deinde in aqua in cocta vni recoquantur vsqz ad alia
 quum spissitudinem: deinde accipe duplum pondus qz sint
 ipsa puana de yucca: et fac sirupum cum aqua. vel facto si
 ruo mittatur caro pumion et recoquantur vsqz ad spissu
 tudinem: incipiente inspissari mittatur liq. vtriusqz granari
 singulorum. viij. deinde fac bullire eos: inspissari incipiente
 melle lib. 4. aque rosace in qua misce sint oxisenicet. 5. v. ca
 sestifolia. 3. h. post coctum et mitantur: cum ad spissitudinē
 venerit. d. de. 3. f. spody sandac. ab. et rub. ana. 5. iij. ro. dra
 ga. an. 5. viij. seminis portula. 5. iij. camphore. 4. h. soluat ur
 aqua roacea et sic dimittatur r. vsqz referuetur. prodest cau
 ion tertiane sinedoc pleureti et puncture epatis: et si fuerit
 consipiat cum fano. si lotus sine ea: et alba curio sitit et bly
 ce. si tamen et bly ce si lotus sine addatur. 3. j. liquir. et 3.
 f. succi etia: ycteris cum fano. d. vti soluit egritudinem.

Ata plasma prodest hydropticis spleneticis et sto
 machicis. R. amomi. spice pipers lon. casie thya
 nis costi mirte masti. piretri bdel. carpopaf. ana.
 partes equales: soluantur cum balsamo. ¶ **A**ly.
 simlie. R. sigie anisole. ro. cyperi mellis cochi gas.
 yceos balsami ana. 3. j. croci. 3. f. tereben. cere an. 5. xxx. soluan
 tur cum balsamo. ¶ **A**ly. prodest dolori stomachi et epatis
 et passioni matricis. R. croci. 5. iij. bdel. masti. amo. aloea si
 gie ana. 5. viij. pinguedinis a natis. 5. xxx. olei nardini qd suffi
 cit. ¶ **A**ly. apofemat calido epatis et stomachi. R. melliflor.
 fenugrei camelom. bapnidis ana. 5. iij. absinthij. 5. iij. bdel.
 amo. ana. 5. iij. ficus. r. r. coquantur in aceto et fac cataplasma
 R. linterie propter defectiōnem stomachi. R. frondum
 rspani. frondium citonij: et frōdis pironum malouem et galle
 flosium vitis mirto. sumac sandal. calami aro. lapidani
 ana partes equales. R. stomachi defectiōni. R. lapidani
 masti. abfin. aloes cim. in aceto infusi thuris bala. a. myrre
 bdelij equali podere. ¶ **A**ly. ad idē ad poda. si sit et frigore
 R. oppo. castorei thuria an. 5. h. agni spma. piretri euso. an. 5.
 i. rspan. 5. v. olei vinitz lau. aii. 3. f. ¶ **A**ly. ad mulierē emittēte
 san. R. san. drac. boli corol. oa. g. an. 5. iij. libani simplici gum
 mi arab. opij emafii. an. 5. h. fac pill. da. 5. j. et 3. cu. plan. vel
 mirte. de hoc pul. da. 3. j. et diacodi. 3. iij. ¶ **A**ly. ad emoi. di
 be hoc. R. acoti. carui anisi feni. equaliter: mirob. citri. iij.
 pars limature asculpeticis epricne in acero. vj. pars da quo
 tidie abluo oculos mane: oia. 5. ij. vel. j. et cum calida.

¶ **A**ly. et aqua radici ad passiones oculo-
 rum.

Ad oculos: quotidie abluo eos et aqz ea. in qua co
 cta sint ras. fenic. drac. et betonica. pone pul. iij. in
 oculo qz vadit obumiti: petra turbie sepris cale
 facta erigat in liq. rspani. agrif. luc. gar. magie ac. et pul.
 mirob. citri. in hoc sic. mtranz fracti de noctuqz maneat 5.
 mul: deinde calefacta manibus fricati colent: et in ipsa cola
 tura et i. liq. rspani a greffij equiter mitti erigat petra rotie
 deinde accipiant pipers lon. et al. gal. nucis musca. mirob. ci
 tri. an. 5. h. hermod. 5. j. falsis gemme. 5. j. 2. f. antimonij. 3. f. fac
 pul. tēpera cū aqua ro. et pone ad fire vsqz sicce aqua: b facto
 cōdatur cus aliquatulo capite. misce in oculos: qn vadit doz
 miti siue sero siue post psadiū. ¶ **A**ly. ad oculos. R. coloin.
 aloes abfin. masti. oigani agaf. liebu. equaliter cū vno dena
 rio sam. et itoz: fac pilulas. abluo oculos aqua cocta cum
 rad. fenic. abfin. et beto. ¶ **A**ly. item ad oculos quotidia accipe
 mane mirob. citri. an. lib. f. liebu. 3. iij. indi. 3. j. et f. belf. embli.
 an. 5. v. anisi fenic. arda. masti. ro. an. 3. j. canth. 3. h. mane. 3. f.
 rempera cū sic. et mellei modū nuc. cū ad maturitū. aliqui
 simpbr aliqz cū iij. parte pigre. ¶ **A**ly. ad oculos nō vidētes lip
 pos et ericaco: sang. puritū tollit. R. opij libi an. 5. j. croci
 oigani an. 5. j. coctice cū aqua oculos intus et extra inungat
 ¶ **A**ly. caligini et tūm doct. aqua de ruta cū vitello oui misce
 sup eos pone sanguinē et lippiudine de oculo tollit. ¶ **A**ly.
 ruta trita cū vino et posita sup oculos iuuat d lippos habēt
 omnia bu. stringit: oculos clarificat. ¶ **O**piū tritū d dicit
 peratū cū aqua ca. et inunctū pilos inuictos in oculis tollit.
 ¶ **A**ly. ad idem: fel capini cū aqua de badera et gūma cū sic
 ficet vtere. ¶ **A**ly. et vt plū in oculis nō renasatur san. rane suo
 per oculos ponat. ¶ **A**ly. ferugine cum salua cū sicce suo
 perpone nō renascent. ¶ **A**ly. calē vsqz mūdā cum picula cō
 ficce. ¶ **A**ly. item ad idem cineret medietur cum picula conficce.
 ¶ **A**ly. item vt capilli nō cadat rasura de rspano aqua
 tico atramentum vitum cum aqua porro et melle confice et
 ynge mane et sero. ¶ **A**ly. item ad oculos qui fossa infusū ha
 bent quare cōstipat. R. cere albe rspani pone ad solem vt sic
 cetur: tere cōctice cum albamine oui et aceto cum nigella quo
 tidie suppone. ¶ **A**ly. ad nimij puritūz carnis mala popassini
 de rspano tere et sparge de lupi rodet mapas et caliginē tollit
 ¶ **A**ly. ter eben. sellis vacce mellis an. 5. v. balsami. 5. h. suppo
 ne. ¶ **A**ly. ad oculos dolentes san. et lachrymas et ardeam tollit.
 R. auripigmenti. 4. h. osim. 5. j. tere cum veteri vino pone
 ¶ **A**ly. ad oculos doct. et sang. tollit. R. ro. viridij. croci
 orientalis an. 5. v. oph. 5. v. h. mirte. i. iij. gummi. r. confice
 cum aqua rosacea et dissolue cum aqua pluuiali. ¶ **A**ly. an.
 et doct. et tūmōtem tollit et est probatissimum. R. alcāne colo
 quiti. balsami silis liqz croci an. 5. h. mellis r. olei feniculi mit
 te in ampullas ad solem per decem dies manet roe inunge
 ¶ **A**ly. eos qui in nocte non vident et caliginem non hēt. R.
 fell. v. 5. iij. opesico olei veteris balsami olei feni. an. 5. iij.
 mellis. 5. j. omnia misce in ampulla per decem dies ad solem
 cum d. curia in oculos mitte. ¶ **A**ly. ad eos qui longe non v
 dent. R. pipers al. et lon. an. 5. h. epar. de capta: fac offasas
 et ferentur in sozaminibus mitantur et assentur non multū
 et manducantur: oñ assantur qd sicut de eis collige: et in o
 culis mirte mirabile est. ¶ **A**ly. ad lachrymas et ardorē. R. falis
 cocti cum lacte asinino triti: ita vt labilis sit in vase sub vno
 da diebus. viij. mane et peragant dicitur lachryme funde
 do post dies. viij. dimitte vt ficentur: deinde restant et pul
 ueretur et vtere. probatum est. ¶ **A**ly. probatum dolori la
 chrymā et tūmōri congesti. R. aloes opij croci. c. andute
 cicimare. ro. viridij an. 5. v. confice cum aceto: sed ad volentem
 cum vino ynge quā in sōs vice sanat. ¶ **A**ly. ad caliditā et las
 chymanibus. R. limgriji croci cerufe mirte in oculis tertia
 die sanat. ¶ **A**ly. eos qui devento dolent et cisu. R. fusquis
 mi mirte an. 5. iij. vitella ouo vsqz astant amida. 5. v. tere cū
 aqua et aceto confice: fac troaculis. sica et cum aqua dissolue
 in aqzo oculi ynge. ¶ **A**ly. ad oēs oculos infirmitates seu
 arsuram puritūz vtrius restaurant. R. opij castorei ana. 5. iij.
 spice: croci pipers al. an. 5. h. ¶ **A**ly. ad maculas et mat. paf. habē
 tes: fel vacce vel bouis sica et pulueris et in oculis mitte.

Liber primus

Cargarinis faciamus ex optimelle & aqua calida: pulve-
re pierrepigre adsiq̄tes. **E**lomti puocem? cū optimelle: cui
admisciam? aqua cum aneto & sal gēme: & siltib? bis cū. **S**s.
pigrā p̄desse se expertū testatur: adsiq̄tes ibi medicamina
ad op̄onēdos malos humores: ex quibus oritur allopiciā.
C Poltū humo: ablatū cōperimus: ad excludēdā putre-
dine poris inclisam allabore: n. p̄. vnguentū igitur lenia adp̄
beamus: et radamus caput cū nouaculū p̄silotro: diligen-
ter cautes ne per decursum rumpat. **I**n primis igitur nisi
caput dolet radimus: postea aliud pannis et tergim? nimis
asperitate vel mollitie carentibus. **S**s. testat si post frictio-
nem cum medicore: citius rubuerit celerius posse sanari. si
vero non: tardius. **C** De dicabimur autē sic. si ex calido sit
humo: totū caput per loca sanificim? ita q̄ sanguis exeat:
et ex auellanarū asatarum et castanearū et amigdal. testis
pulverē supra pergentes leniter inducamus: ex similibus
loco prius illinito cum melle: sicut ex pulvere capitis sterco-
ris et vngularum capinorum cum aceto: deinde caput cum
hmōi rebus lauef q̄bus surfurā ex calore nascētia purgen-
tur. **C** Si ex frigido humo: patiat: similiter caput radim?
et scarificat vīg ad sanguine simul cū sanguine & alio p̄s
stato inungimus: quo adhibito euforbij cū oleo laurino vel
simpliciter distemperantes illinimus. **R**adic quoq̄ cane vel
nasturtij in pulvere redacta et oleo mixta profunt vel sp̄s
ma marina: quibus q̄dam admiscit sal nitrum: et cum oleo
amigdalino amaro: vel sicus folia puluerizata cum oleo et
aceto mixta p̄ vnguentū adhibeam? vel finum colubinum
simul distemperati. **A**migdalas quoq̄ amaras. si coctibus
suis incensas inelli admiscem? et caput inungim?. **S**igasi.
cum aceto vel eius sperma. hellebolum albu vel nigrum: vel
nistrū puluerizati cum coctū pulueribus locū illum asper-
gunt: prius tamen panno aspero fricatio: colocoquinde pul-
pas: ita p̄sifā grā simum siccū: et t̄pus: quodlibet potus: et
cū aceto foris mixti p̄o vnguentū illinendū est. **A**lij admi-
scēt hellebolum album. **S**inapis quoq̄ vel nasturtij semē
aī. s. j. cum aceto r̄peratis line & inunge. **D**ialco: ides dicit
castanearū teste incense: & cum vino mixtū. p̄sunt infantib?
vt capita mundaentur & capilli nascantur: medij allopitia oritur
D. testatur supercilijs p̄desse si laudano cum vino et oleo
myrino distemperato inungatur. **S**imiliter conditi pulve-
risatus et cū aceto temperatus effidē supercilijs p̄desse videt.
Donne sel p̄desse isti passio videtur. idē **D**ialco. r̄
stat. **C** Super oia p̄c cōsidera oibus supradictis vngue-
tis p̄opter austeritatem mirigandum ceram vel cepum seu
aliquod vinctuose humectati: vel oleum calidum anectinum
sive laurini est inungendū: t̄olei pentadacti. aut oleum de
camomilla: et vt barbe libere nascatur supradictis est vtē-
dum. **V**nguentū ad has res p̄batum. **R**. euforbij spume ma-
rine. simi colubini aī. s. ij. helleboli al. seminis urute agrestis
coctis: auell. spice nar. taspice: nasturtij aī. s. j. et f. sac pulve-
rem et cum vino coque vel oleo rosaceo: vel anetino: vel cū
oleo laurino distempera & caput inunge tota nocte inunctū
dimitte. **S**equenti vero die memineris cum aqua lauandū
vbi fabe vel blete sint cocte vel lauatura surfuris: quod se-
pius est faciendum.

De capillis cadentibus. Cap. ij.

Apillorū amissio non eadem passio est que et sup-
perno: est enim minor: et nō sic subita. **E**st autem
multiplex: fit enī aliquando p̄opter abinentiā
cibi cum sumis ad sua loca transire non possit: ex
quo fumo capilli dicitur: sicut vegetari. aliquando
p̄pter infectos humores: sicut solent euenire diu patientib?
infirmis siue lep̄osis: aliquando fit ex potis dauis p̄pter
soliditatem cutis: aliq̄n ex effidē apertis. **C** De si p̄pter ab-
sinentiam cibi eueniat: buccendus est ad balnea temperata
et cibū medicoriter dandi: et ab oibus salis abstinentus: cui
inungedum est vt oibus vtriusq̄ his quibus humo: tēpera-
tas radices attrahat p̄sorum. **S**epius ergo vngamus oleo
laudano et ymo. **S**i fit p̄opter potos et soliditatem cutis
daufno: vngamus oleo et amigdalis incēsis amaris: vel ex
oleo ex semine radicum oleo laurino vel camomillino. **S**i
vero ceciderint incessanter: sicimus quia p̄pter apertionem

porosū est. vnde oleo quod stringat vngim?. **R**osaceo: myr-
tino: solijs solūe puluerizatis: sicco: solijs cuius dē arboribus
cum oleo rosaceo vel myrino: r̄peratis. **I**n folijs autem myri-
incensā tēpera cum oleo rosaceo et caput inunge. **I**n oibus
scunt capilli & stringit potos. **A**liud. tolle folie de albacata
dra. i. canna incende & pista & tempera cum oleo myrino et
vngē caput: inde capilli nascuntur & crescunt. **I**n sacus my-
te. p̄desit si caput ex colaus. **A**lii semen cū radice sua inun-
sum: & si amaleon admixtū iuuat fit caput vnga: sicut nigelle
vite & cū aqua mixte: p̄ficiūt. **I**n folia capparis pilentur
et cum fermeo lacte p̄sunt. **I**n omis radice cūne comen-
ste et cum oleo myrino temperatus iuuat. **S**o. damat. q̄s b̄
cturi sumus p̄desse testatur. **R**. coriciū au elane incense. s.
iij. absinthij galle. ana. s. ij. aluminis. s. folijs carne. sico-
rum. aī. s. ij. seminis myrte. s. v. fac puluerem & tolle. s. ij. de
oleo myrino coque et vngē. **A**liud tolle laudano abinentib?
ossa dactylosum: et bis omnibus incensis et omnib? equalib?
ter fac puluerem: et in panno leniter colligis impone i caput
per dies. vij. inde locum tēpe inunge supradictū. **A**liud no-
dicem celi. ois dactylosum incensā puluerizata cum sacus
myrte tempera et locum vngē.

De p̄sifura & asperitate capilloz. Cap. iij.

Alicur et alia passio in capillis id est siccitas que
iuuenibus calid. coctis p̄opter calidum hūmōi
et sic caput ascendentem eueniat: aliq̄n p̄pter
ex capillis negligentiā: si non vngat vel curan-
nentur. **C** Unde medicamina frigida q̄ alcentio-
tem sumi r̄perimere possunt adhibeantur vt sunt. **D**. aqua co-
cta de officina viole. m̄robal. atrini. p̄naua: iuuat. vel iij
de castafistis et similibus. **C** Si tempus vel asperitas
r̄nt venam cephalicā incidat: aut detur de frupis frigidis et
extingatur calor. frigidis et optimis cibis p̄sice. **C**urabitur
ta: potula. atriplicis: pulvis galline: perdicibus vel siccibus.
Aalore extinto locū inunge p̄sino aque infuso & notore ad
sp̄situdinem veniat. **I**nunge oleo oliv. aut ros. aut venosū.
Aalore extinto locū inducens p̄ vna nocte anop̄ositi laua cas
aqua cocta: sicut facies: frigidis semini: vt p̄sitis: si nocet
curabitur infusus: arboris erit. **S**ilr & aqua in aqua fessā
per nocte missus fuerit p̄desit. **S**epius quoq̄ oleo rosaceo
violaceo vngatur et p̄desit. **S**olia si in uindicia pilata et
cocta cum aqua caput inde lauetur et p̄ctinetur: aut cū s̄s
p̄diato oleo misce: caput inde laua. **R**apilli quoq̄ qui re-
fudo cholere lra. scinduntur sic medent. **S**emen linc. s. iij. pul-
ctum in. iij. lib. aque quoq̄ s. iij. lib. rediguntur et optime
colatum: caput inde lotum: deinde balneo purgatum: oleo
violaceo perunctum p̄desit.

De canis & ipsi plis tingendis. Cap. iij.

Ani ante tempus nascuntur ex p̄blematōe q̄o
macho exit vel capite. **I**nde physica monēt. **C** Si
uereris ne nascatur tibi puli canip̄legma pur-
gantibus vtaris: sicut vterip̄sura: vter. hostilis
ma. **S**s. r̄phodicon: pilulis coctis: & pilulis bis
R. pulpe coloinquide turbit: sicut adsiq̄tes: abinentib? p̄des-
lis gemme: famone p̄dus oleo: fenicula: am̄i p̄p̄o
silini: s. helleboli nig. s. iij. pipere nigri ana. s. iij. vel. s. j. pul-
ueriza & tēpera cū succo absinthij: daq̄ pondus. s. iij. sili. vel
theodoico: vel pill. ex alo: m̄stice: & similib? s̄cific. **R**omū
prouoca: frequenter reimes. frequenter balnea. et s̄s
r̄sina: valent de frupo acetofo & s̄sib? **C** Si nati fuerit
subueniem? vnguentis: si vero nigros facer e volueris: oleo
nis et coctice fabe aut galla pulueri fac et cū sicco blete t̄o-
pera. **A**liud. tolle galle. s. v. cum oleo. **I**ncense calcame. s. iij.
eris vti. s. ij. salis armoniac penf. s. ij. fac puluerē tēpera cas
aqua calida vngē et folia blete suppone. **A**liud pone alciū
recentē in aq̄ calida & postq̄ collouent moue: vniq̄s p̄sitis
aceti ex vino r̄pone sup ipsas alciā: & cū aqua r̄o
que p̄ triduo vngē. **A**liud p̄sitis coctice et sicco arboris
ris in vino seu in aceto coquant & inde caput lauef. **S**irebe-
ris facere rubeos: lupinus n̄strum in puluerem redige et in
aqua calida reponet: p. v. dies ibi dimittet: et laua caput
de. **A**liud feces vini coctine: de ḡm̄i bedere: fac pulueres
tēperans cū oleo squinatico vngē. **C** Si molles & subiles
facere

pone equali pondere. C. Hsule auree valentes ad easdem infirmitates: sed tñ leuiores. R. aloes. ʒ. iij. scamonee. ʒ. iij. colcoquinte de interioris: agari: feniculi: petrosilini: mastice: rose. ana. ʒ. i. ʒ. sac pilulas in modum cicoris.

De demeranea. Cap. xj.

Erubus dicitur in. iij. pres: in longitudinez tñ vitates: in octra tñ in sinistra partem habetq; bñ neā mediā: qua vetriculi medij differit. Si in ca pite alioq; bumoz ascēdat fumus: tñ natura in octra partē pellatur: dolo: lvi gñatur. Si in sinistra: idem partitur: tñ demeranea vocatur. Quā passione ʒ sic curare dñsponimus. vidēdum est vtrū sit de calidis bumoz ribus vel de frigidis: q; quidem intelligitur vt in capitulo de cephalica dñs. Si de ca. sit bumoz: plebotomāda est cephalica vena: et ca pite in qua patitur: tñ catartico pur gabitur quo aaura epole. rñ. deponitur. Sternutatioēs sunt faciēda cum oleo rñ. vel viola. tñ lacte mulieris puellā nutritis. Sternutatio infirmo apponitur loco de coāndri succo: vniuersaliter purgatio affibēda est eadem rōne qua dedi mus de cephalica. Si de frigidis patitur hūcōis: cñ hiera fo: stñma hā. hierat. q; tpeo: cōsis: tñ similib; purgabatur. Sternutatio fiat cum oleo nardino vel camo. ʒ. de hoc oleo in ipsa aure: vbi dolo: est: parum lacta.

De dolo cranci. Cap. xij.

Quando craneum cum molestatione magna do lozem patitur nimis vt quasi malleationem quā dam infirmus in capite sentiat: nec vocem nec so nitum alique pati possit: necq; lunen necq; spiedo rem. Et cephalera rñ. cōtingit: vel ex ventositate grossa. si caput debilitatus inuaciat: Si ex cpo. rñ. nimis p; cussionem sentit calidā. Si ex cpo. rñ. ventositate grauitate ʒ ventositate. Si ex cpo. rñ. esse certificabitur: opz vt ca purgatur: tñ caput laetetur cum aqua vbi papaueris cortices violae cōdēs pñs frondes: tñ filia sint cocta. Sternutatio fiat cum oleo rñ. ʒ. Si ex nimis vigiliis patitur: cñ oleo vio. ʒ. succo papaueris ʒ lacte. seruaturo pñdatur. Epitima ca piti est apponēdum. Sidalis q; cū aqua rñ. tñ oleo rñ. tñ filia. Hauriatur cum crōsillo cana: potulaca: cucurbita: tñ similib;. C. Si dolo: sit ex frigida ventositate: datus tpeo: cōsis. hiera hā. vel ruffini: hiera pilulos. dabis vnaquaq; nocte ʒ. i. ʒ. de hierapigra vel hā. pila. vel arcbigē. hiera. oanda est. ʒ. i. ʒ. de damus sambucelon cñ anetico catartico. demus ʒ pilulas codias. Caput laudum est cñ aqua: vbi camomil la: sansucius: melliloti sint cocti. datus tñ epitima de aloē: myr: pba: croco: tñ similibus. Hargaria de hierapi. cñ aqua ca. ʒ. melle fiat. Sternutatioēs de mulcelone: anetico: cana: momilcone: nardilio: daleucis fiat frūctet: a cibus malis abstineat: camino: aromatis ʒ aniso vtatur: in portibus vtatur vino odorifero tñ veteri.

De vertigine tñ scotopia. Cap. xij.

Vertigo vel scotopia visus est corruptelā: tñ fubi to apparē patitibus aqua quasi volubilia nebulo sa seu tenebrosa. C. Causa istoz nimia est bumoz rñ. vni abundātia cñ ventositate mixta. Hō: flores istū cum ventositate mouentur: vel sumo in capite de quolibet mem: bō sic somacho aōcedente. C. Si de passio in solo fit cerebros: sentit grauitatem in capite ascēdentem: et sonitum in auditu: corruptionem in odotatu. Vertigo est du rabius necq; dimittit. Si est ex somacho: sentit abominatio: nem: ʒ in ore: somacho dolozem: tñ dēpus scotomiā habēt sine vertigine ad dēpus tēditem. hec fit cñ fumus a sto macho ascēdit: dimittit cum fumus a somacho nō ascēdit.

Vertigo ppe certificata a cerebros: cephalica innuit de bere plebotomari vena: tñ sanguinem minui quātum suffi cit. si nō oberit defecto virtutis vel frigiditas aeris: confue tuo tempore tñ etas. Damus hīs in aqua hierapigram hā. in qua due pres aloes: vna aromatica: sicut pilulas aureas vel que dicitur cerebriū mōdificātia: sicut hiera. hā. ʒ. Jo ban. damna. somatiōni: pedes infirmus in aqua calida sunt ponēdi: a vino abstineat: calibus pñctibus: lacturie: tñ similibus. Si fit ex somacho scotopia: catartico de agerico da mus: vel pilulas de hiera. sirupum de abstintio: cum bie.

rapigra: vt vomitum puocamus: a cibus abstineat in somo cpo inflationem facientibus.

De lethargia. Cap. xij.

Errectio memoz tñ facultas recodationis eius subtilitales cerebri puppis stabilitatem tñ adus innuit pfectionem. Ecōtra boiem obliuioz tñ dūre intelligit necesse est faciat. Ad fit cum in puppi cerebri bños: eis nascitur plegmatici qui ferē nipi bōz pñmittit memoz. Si ex vici nō sit tpe cū multa ostentatione tñ opis aerone: necq; memi nerint os claudere: eis multa plegmatica frigiditate tñ bumiditate cum in puppi cerebri superat: tñ alatum spm sūccocāt. hec infirmitas vocatur lethargia. Ad. tamen vocat frigidā hēc nesim: quo sepius cōtingit sentibus in frigidis tñ bumidis res glomibus. C. Si hāc curare velim;: potonem damus caput mundificātem ex frigidis tñ grossis bumozibus: sicut theoz doucon. plu. codias: somachon tñ filia. libe q; pilule lute similitur inuatur tñ valētes ad grossos tñ plegmaticos bumozes dolo: ʒ capitis facites: tñ ad lethargia. R. aloes. ʒ. iij. agari: codias. ana. ʒ. iij. colcoquinte: mallice: castice: spice cinamomi: gariofil: iquinati: ynsiberis: amfi. ana. ʒ. i. ʒ. sac pilulas in modū piperis. da. ʒ. iij. cñ aqua calida. Post hanc mōdificātionem capitis epitima faciedum est in eadem pup pi calidum tñ dissolutiuum: sicut nardino: casto: ceo: tñ p; rētilcon: similcone: sambucelon: laurinum: sambucinum tñ filia. Similitur cataplasmā de sinapi tñ eufobio tēperatis cñ succo rute: vel de casto: et cinere dūno: capillio: cñ acc to distēpate. Cataplasmā Jobā. da. valet lethargicos vni tem acuit. R. sinapis piretri affodill. ana. ʒ. iij. casto: ceo: vnt bñ. ana. ʒ. iij. tēpera cū sansua succo: puppi cerebri sepe vnt gito inde. Sternutatio cñ seipite hā: vel cum cōditi vel casto roo. Hargarium cñ sansua: oxigano: p; ciro: rñ: hā: pigragia: galaga. ʒ. similitur cñ hierapigra: tñ orinelle squillit: cor aqua cali. Propria hū;: mobis medicina potit est anacardina. ʒ. ana. q; de. ʒ. i. ʒ. hā: vni bibat. si solis fit anacardina. ʒ. ana. cipiatur. vtatur diatriopipercon: duaga: lida: diamino: tri: fera magna: tñ similib;. Si inueterata fuerit infirmitas: de ca stoto: de q; quotidie. ʒ. cñ aqua ca. ʒ. iij. tñ puppis capiti naribus q; idem casto: tēponatur. Sternutatio similitur fiat cum casto: ceo: cōditi nigella piper: tñ similibus. matrice tēpore cñ piretro vel oxigano: hā: pigragia: vel coctis radiceis capparisi. accipiat ocimel: mellicatur: aromatum: abstin: neat a scarifcatione: rñz puppi capitis marime: tñ a fructib; ʒ cibus bumidis tñ frigidis omnibus.

De expectoratione a somo. Cap. xij.

Si parat puppis cerebri de plegmate tñ de cpo: rñ. comittitur: redditur infirm;: quasi in otibus oculos rñ habet apertos: anima nullā molestatio nem tolerat. Dicitur cum plegma infirigidetur tñ bumetetur: expugnetur et scitate ac credene cholere pubee. Unde hā. mēto hā in bac infirmitate mēd candā: est mōdificatio cerebri ex his duobus bumozibus si bi subtilitales oppositis. Ad idā tñ catartica vel q;libet aliud fm ea que magis dñari videbunt: sed fit sicut equas leze: q;libet fiat medicina. Post mōdificātionem puppis cere bria: retur caput cñ aqua: vbi canomilla: anetū tñ melliloti: sansue: tñ similia sint decocta: sicut viola rñ: tñ filia. Linga tur puppis capiti vnguetio de myr: pba: facta: aloē: croco: rñ: ʒ sandalio: memite bi albugine oti: tñ oleo rñ. cum aceto temperatis. vngatur etiam cū camomillio: nardino: anetū nō: cōstom: illa. tñ similibus. miscētur bñ alia genera olei frigidā: sicut olus rñ. vio. tñ nenularium.

De stupore mentis. Cap. xij.

Tupo: mētis est quasi somnus oculis dñs: vis: sed fit duobus modis: vel est infirmus nimis est som nulo: sicut vel parum. Illima somniculositas tñ bus modis constat: vel de sola bumiditate: sicut ebrioz patitur: vel de sola frigiditate: sicut in no uem vel glaciem cadens sulfiter: vel de vtroq; sicut in ap pletica videmus lethargicos. Secūda: parua salsomnicu lositas nō est somnus: sed qñ pigritatis dōmitio: nō cō tingit: nisi ex defectione tñ dissolutione virtutis.

Ziber fecundus

re non moueat: et ut alto capite dormiat, luminis splendores fugiat, nec vocem emittat: ab? detur frigidus et facile digestus: pot? sit aqua ca, neq? fumo: neq? pulueri appropinquet sine soli: sed detur balneis aeris et aqua dulci tepera. His obseruatis nō ops aliter medicari. Sed si prigrat et humoibus a capite descendētib: si sanguis absidet videmus: et cephalicā venam vel mediā p̄lebotomemus. Si tamēn etas t̄p̄e? ductudo et virtus patitur. Si nō: sanificemus in occipito vel sub mēto cum v̄tosa. ¶ **Q**uod si phoecis sint cholericis et rubi: detur infirmo cartaricū de mirobala. c. tri. viol. oxifentia: absinthio: casia fist. māna: z similib? cholera ru. purgātibus: p̄cipiatur quiescere nō mouere: z in obscuro loco morari: maxime pedes in aqua cal. ponantur: cum ueat a coitu: paruo ciboratur. Sepe post purgationes cum p̄lebotomia seu cartaricis balneatur: in oculis albus collyrium cū aqua rosā. mitamus: rosum v̄o collyrium cū lacte asinino seu feminino apponēdus: est in infitio: postea alie res apponantur a quib? humos: dissoluatur: et coequatur, sed tamēn parus purgeret corp? v̄d. Hippo. in apbo. ¶ Dolores oculoz v̄nū purum potatum: p̄lebotomia: p̄harmacia: z balnei cū v̄nū. Intētio Hippo. talis v̄nū. v̄nū p̄legmaticis: p̄lebotomia valet sanguinolētia et cholericis: balneū melā cholici: p̄harmacia bis quā humoibus m̄ctis pleni sunt. ¶ Postea op? inquiri an infirmitas, pp̄e illius loci sit: an aliunde veniat. Si aliunde: medicādus: est prius mēbus mādans: z postea illud cū madatur: z incipēdum est a medicina in oculoz cōfortatiua: z humoz cōstrictiua. In declinatōe dissoluēdo. In augmēto siue statu mēdico: inter cōfortatiua z dissolutiua agatur. ¶ In dolore forti infundēdi sunt oculi cū aqua: vbi cocta sunt mellilotus: fenugre. Si bol: adeo fit magn? vt pati nequeat infirm? dolo: repugnatiua dare cogimur: sicut comētatōnem op̄i z coctis papaueris cocti: z similia. acaptiamus scariola pistata: z oleo ro. mitamus: z oculis apponam? h̄c. Si dolo: sit nimis: farina oidei cōmīcetur. sicut potula. cū oleo ro. p̄siliū quoq? in aqua ro. oculis suppone. vitellū oui: olei ro. atq? croci oculis imposta valet. ¶ Ad ip̄oz ap̄temata accipiatur rosa viridis z lenticula innatis aqua pōdere equali pistata oculis suppone. ¶ Si caloz oculoz fuerit nimis: cū mīdo bō bacino: oleo ro. z albugine oui infuso oculis inposito refrigeremus: cū dicēdis collyijs mēdicetur. ¶ Collyiū albus valēs ophthalmic cal. Si sit cū dolo: r̄. gūmi arabici: dragagati: amidi. añ. s. iij. ceruse. s. vj. op̄. s. j. fac pulueres distēpera cū albugine oui facies collyiū in modū p̄p̄eris al. z fiat p̄tēte z resoluē v̄nā in aqua pluuiali: vel rosata: z mitate in oculis. ¶ Aliud. r̄. sarcocole tēperate i lacte asinino. s. vij. amidi. s. vj. gummi arabici: dragagati. ana. s. vj. cathimic argētee. s. iij. ceruse. s. vj. thuris op̄. añ. s. ij. tēpera cū albugine oui. ¶ Aliud valēs pustulis z vulneribus. r̄. sarcocole tēperate cū lacte asinino: dragagati: op̄. ana. s. j. ceruse. s. vj. gūmi arabici. s. iij. thuris. s. j. z p̄. tēpera cū aqua pluuiali. ¶ Aliud similiter valēs ad opus v̄nūz dicit: h̄c aures sanctus Paulus scripsit. r̄. dragagati cragum. j. croci cragia. j. sarcocole cragia. iij. nemitēp̄ cragia. vij. tempera cum aqua. ¶ Aliud valēs in augmēto ophthalmic ad expellēdum doloz. r̄. ceruse. s. ij. sarcocole. s. ij. cathimic cragia. ij. turtip̄e: dragagati: gūmi arabici: amidi. ana. s. j. acatie: op̄. ana. s. p̄. cū aqua plu. solue. ¶ Aliud rosum in augmēto dā dūz. r̄. cathimic: rose: gūmi: ana. cragia. iij. ceruse: costi. añ. cragia. ij. op̄. crag. s. tēpera cum aqua plu. ¶ Aliud rosez r̄. rose cragia. iij. cost. cragia. ij. acatie crag. ij. op̄. cragiū semis tēpera cū aqua pluuiali. ¶ Puluis cali. ophthalmic valēs. r̄. nemitēp̄. s. j. colly. s. j. fac puluerem: z in oculis mitte refrigerās cum albugine oui. ¶ Aliud. r̄. sarcocole temperate cum lacte asinino. s. v. amidi. s. ij. spume mārine: succari. ana. s. ij. costi. s. j. z p̄. fac puluerem: z in oculis mitte. ¶ Aliud. r̄. sarcocole. s. v. op̄: costi. ana. s. j. fac puluerem. ¶ Aliud valēs calide ophthalmic z v̄tositati. r̄. sarcocole. s. vj. succari: ceruse: amidi. ana. s. iij. costi: op̄. añ. s. j. ¶ Aliud. r̄. sarcocole tēperate cum asinino lacte. s. vj. amidi. s. ij. succari. s. ij. fac puluerem.

De albugine siue de p̄nīs in oculis. Cap. ij.

Ami in oculis et albugines sunt et vulneribus vel pustulis: quoz v̄terq? est curabilis. ¶ Sunt autem et humoibus interuenit et crystallinos: et locantibus z coagulantibus: qui sit sint in oculis: les: (succus papaueris sufficit ad medicandū. Sed si grossus fortio: medicina est necessaria. ¶ Alius valēs. r̄. succari. s. j. spume marine. s. ij. fac puluerem. ¶ Aliud. r̄. succari. s. j. amidi. s. ij. ¶ Aliud: costis oui spume marine pondus equalē. ¶ Aliud valēs obfirmat oculum locum v̄gulis z p̄nīs: gulgulis comitantibus. r̄. coroz lam marinam incensam z ficatam. Similiter valet v̄teribus pannis et purigini limatura eris temperata cum aceto: z post septem dies soli appōtēta postq? deficata. ¶ Collyiū valēs pannis oculorum. r̄. ceruse cathimic aurē incense: z cum aqua pluuiali tribus diebus lota. ana. crag. s. j. calcuemenon: pipieris lon. spume marine aloes myr̄p̄e: oculi liti: op̄. ana. s. p̄. tempera cum aqua rosarum: z vbi costis fuerit indūsus: fac ptulās in modum lentis: ossifole in lacte mulieris puellam nutriticis: z impone in oculis. ¶ Dolores puluis. r̄. amidi. s. ij. ceruse cathimic: antimoni. ana. s. j. ¶ Aliud collyiū. r̄. ceruse. s. ij. sarcocole temperate. s. ij. dragagati: gummi: succari: camphore. ana. s. p̄. spume marine. s. i. gemme non perforate. ana. s. p̄. tempera cum albugine oui. ¶ Dicunt etiam philosophi quidam in augmēto v̄teribus calidum tantum valere: z sanguinem v̄p̄e z cerubium cuiusdem ficatam. ¶ Aliud. r̄. nitrum rubrum cum oleo laurino similiter valet.

De sanguine in oculis. Cap. iij. Rustula est sanguis qui ad consuetudinē a suis defendit arteris cum ipse creperit: sit autem duobus modis: scilicet ex oculi percussione effusa z conuulsiue: vel ex apōtemate in conuulsiua non ex sū fissa. ¶ **Q**uod Medicina est lacte muliebre calidum cum puluere thuris iniectum oculis: vel sanguis turturis siue pulu. columbini cum calidus sit. fac p̄tēte: z marit sub alis z istum calidū sanguines pone oculis. ¶ Aliud aqua fenugre valet fit. ¶ Aliud v̄tellit oui in aqua costum: z cū vino temperatū oculis iniectū valet: lana ficatida oleo ro. infusa. ¶ Item yfopus in calidā coctura: p̄p̄o nō lineo asperfum p̄desse fetur: vel acetum aqua octogeno infusum oculis inpositum. ¶ Ad doloz oculoz z sanguinem in eis coagulatum thuris: indest: subtilissime trita cum succo ap̄i z albugine oui temperata iuuant si superonas v̄teribus infirmis patitur: thurinostitate in frontis venis z tempoz. Si er venis sint v̄teribus: sunt lacte asinino cum sternutantiōib? ¶ Si vero v̄tēat op? sint er venis cranii supioribus: v̄ne in tēpōib? vel post aurialas inciduntur: sup frōtem dectatiū cataplasma apponamus. Si a venis sit subtilioribus: pliu. de bierapig. dam? vel pliu. coclybia vel aureas: vel maicia antiodota sicut thēdoconoz: z lila. Si a pite tale q̄ sit cōfortatiua: est p̄nēdum: v̄i buccatōnē coloz dectetur. In oculis bo collyiū imponamus. r̄. ceruse dragagati feli r̄. rose p̄dus equalē. tēpera cū aqua pluuiali. ¶ Aliud doloz lacrymas valēs obcurritati: purgicūm dicit. r̄. ematitib: cathibitica: calchidēa. ana. s. ij. nemitēp̄e: galagē: cathimic. ana. s. i. cost. op̄. aloes spice. ana. s. p̄. h̄c tūm puluerem cū succo marari distēpera. ¶ Aliud. r̄. gūmi m̄: thuris: ceruse. añ. s. ij. amidi: op̄. añ. s. p̄. dragag. s. p̄. tēpera cū aqua plu. ¶ Aliud. r̄. acā. s. x. op̄. s. j. z p̄. ematitib. s. ij. z p̄. myr̄p̄e: aloes. ana. crag. s. j. fac puluerem: cū succo marari distēpera. ¶ Aliud. r̄. concupulus incensas gemme non pertulata. ana. s. ij. amidi antimō. añ. s. ij. turtip̄e indol. s. iij. camphore. s. p̄.

De lacrymis. Cap. iij. Achryne eam exteriorē nō habet: eam quocūq? a capite descendētib: nō odolēs: est: in oculis gūtur: v̄i humozes p̄ venas cranii descendētes subteriores sine supiores: qui cū sint sup. cranēti v̄teribus patitur: thurinostitate in frontis venis z tempoz. Si er venis sint v̄teribus: sunt lacte asinino cum sternutantiōib? ¶ Si vero v̄tēat op? sint er venis cranii supioribus: v̄ne in tēpōib? vel post aurialas inciduntur: sup frōtem dectatiū cataplasma apponamus. Si a venis sit subtilioribus: pliu. de bierapig. dam? vel pliu. coclybia vel aureas: vel maicia antiodota sicut thēdoconoz: z lila. Si a pite tale q̄ sit cōfortatiua: est p̄nēdum: v̄i buccatōnē coloz dectetur. In oculis bo collyiū imponamus. r̄. ceruse dragagati feli r̄. rose p̄dus equalē. tēpera cū aqua pluuiali. ¶ Aliud doloz lacrymas valēs obcurritati: purgicūm dicit. r̄. ematitib: cathibitica: calchidēa. ana. s. ij. nemitēp̄e: galagē: cathimic. ana. s. i. cost. op̄. aloes spice. ana. s. p̄. h̄c tūm puluerem cū succo marari distēpera. ¶ Aliud. r̄. gūmi m̄: thuris: ceruse. añ. s. ij. amidi: op̄. añ. s. p̄. dragag. s. p̄. tēpera cū aqua plu. ¶ Aliud. r̄. acā. s. x. op̄. s. j. z p̄. ematitib. s. ij. z p̄. myr̄p̄e: aloes. ana. crag. s. j. fac puluerem: cū succo marari distēpera. ¶ Aliud. r̄. concupulus incensas gemme non pertulata. ana. s. ij. amidi antimō. añ. s. ij. turtip̄e indol. s. iij. camphore. s. p̄.

Liber secundus

deinde acatia accipiatur et dentibus imponatur: gallam cum aceto coctam gargari: cortices maligna. et lumar: balaustia stringunt dentes cū aceto coctis: liba galle in aceto posita et exicata atq; puluerisata super dentes est ponenda. **¶ Aliud.** R. galle aluminis: cataputic: cortices maligna. equalē pondus: tempera pulueres mittens interius et exterius. **¶ De si dentū mor?** fit et pblegmaticis humo- ribus: aluminis. 5. iij. salis. 5. iij. pulueris factum super dentes ponamus: cum alimine dentes suffumigamus. **¶ Aliud** alu- men incenium cinere tamarici salem equali pondere puluerisabis: et super dentes ponēs: in auriculis p̄ficiēda olea ca. dentes sunt fricandi de his que sumus dicturi.

¶ De dentibus putridis. Cap. xxiij. **D**entes patiuntur et ciborū acruminibus: in quib? pro medicina portulacae succus: cepe vel nucēs vel nuclea vel amigdale sunt masticandae.

¶ De dentibus frigidis. Cap. xxij. **E**ntū colores aliqñ propter dentium mutant putredines et limofitates. Quos oportet vt fricemus. R. sulfuris cōbusti: spume marine. ana. 5. r. salis gemēs. 5. r. facto puluere inde fricato dentes. **¶ Aliud** dentes confortās et mundificans. R. oidei farinae et sale: que posita in c̄parta bombicina cum melle prius distēperata et cū c̄parta cōbusta distēpera cum sapa et cum fale exicatis dentibus frica. **¶ Aliud** den- tes albificās: et sanguine gingiuarū constringēs: bonū odorē faciens. R. galle mufcate: spume marine: salis incēsi: co- ni ceruini similitur incēsi. ana. 5. iij. aluminis: nitri: corticis maligna. galle: balaustie. an. 5. ij. spodi: spice: costi: cardas: momi: ligni aloes. an. 5. j. fac puluerē. **¶ Aliud** mūdificās dē- tes et bonum odorē faciens: vnam cadentē leuat: doloē gu- le ois et dentium alieat. R. conu ceruini incēsi. 5. ij. r. piperis albi. est. 5. iij. myrris exagium. j. aluminis. 5. j. salis armoniaci. 5. j. fac puluē: res cū sapa tempera: super carbones affa: post iterum puluerisa. **¶ Aliud.** R. oidei farine et salis cum melle tēperati et incēsi. ana. 5. r. coclee marine incēsi: spume marine. an. 5. viij. spodi: nitri: cineris: boli: marmo- ris albi: lateris veteris et albi. an. 5. iij. sandali. rub. galle mufca. se. ro. spice. an. exagium. j. fac puluerē. **¶ Aliud.** R. yngule ca- pine: ossiū dactylosi: conu capuri: coclee marine: ossiū m- roba. pondus equalē. per ota p̄sunt incēsi: spuma mari- na: gallia mufcata equali pondere puluerisa et impone.

¶ De egritudinibus gingiuarū. Cap. xxiij. **I**nguia aliqñ patitur multiformiter et putredis- he et mollicie: et pustulis: et vulnē ib? et aposte- matibus. gingiua patiente et corpus pati necesse est: patiunt et humoibus corruptis et putrescen- tibus et malis odorem facientibus. **¶ De mollicies sanguinis** facti sunt: apostema: et calidis humoibus? doloē- numum et pulsum: et et frigidis neq; doloē neq; pulsum facit: imoationē carnis et eius decisionē frustatim et acutis hu- moibus dicit esse sal. **¶ Si** autē quattuor modi: vel est et toto cadit caro: vel interio: vicina dentib?: vel extremitas vel inter dentes conculcata. **¶ In** mollicie curanda cepha- lica minatur: hoc si contrariū non permittat fieri: collū sca- rificandum esse scia: deinde bucca lauida est cum re humo- ditatis constrictiua: sicut cū succo arnoglossae: sumae: mirte: balaustie simul vel separatim coctoy in aqua. **¶ In** lauandū est os cum aqua ro. vel puro aceto. **¶ In** apostemate calis- do oportet scarificari et cartiacci de cassia fistu. dari: buccā cū succo solari lauari: vel coisandri: vel cū aceto vel arnoglossae succo mirta vel lacte addo vel suscipio in aceto cocto. **¶ In** apostemate frigido si sit et plentidina buccā lauem? cum aqua vbi coquat mastic: vel cum aceto vbi cocta sit quilla vel vino in quo fumar: vel aqua calida cum melle vel oliuaz- sure. **¶ In** pustulis et vulnē ib? aqua ro. cum p̄silio vel semine citony videtur prodesse. **¶ Si** et dimpletuosa sit carnis: detur me- dicina solidatiua et carnis cōpletuua: sicut sanguis draconis: tibus: farina oiodi: myrris: mel: acetum quillitici aristo. ro. et similia.

¶ De fetore oris. Cap. xxiij.

Fetor in ore et putredine nascit gingiue et den- tium. Si infirm? aduenit digitis et in his buccis nihil fetosis inuenitur: intelligi poterit que et putredine fit esse gingiuis in romacho. Si autem inuenierit esse de putredine: et in- cina humoē desiccans et carne comedens: putredine: carnem sanam reuocans: bucca lauetur cum aceto vbi mirra coquat et balaustia. Sicut autem dentes lauare et quoad vbi sibi remaneat: fricandus? vtriusque superio: vtrum dūm caueat: maxime lac et et lacte facta: medicina vnaq; bucca prout dicitur ostenditur. **¶ Si** nō de gingiuis: sed de putredinibus est pblegmatis: mūdificandus est inde fro- macpūs: hoc sepe cum vomitu: et pilulis de hierapigra: et co- chys et aureis: et romacho maior: abstineant ab omni gene- nere piscium: grossis huminis herbis pblegma generantibus: gingiuas et os mundet cū panno aspero: et cum vino la- uet odofero: mastic cortices citri. vtriusque pilul? betula. damalce. odoando valentibus ois. R. gario. nuc. mastic. namomi: macis. an. 5. viij. sanda. rose. an. 5. 5. cubeb. 5. r. r. damomi. 5. v. ligni aloes. 5. j. galle. 5. j. fac puluerē: rep̄ra cū succo maloz et aqua ro. postea pilul. in modis dicitur: et sub- lingua vnam vel duas tenas. **¶ Aliud** euēdit simit. R. a- peri: cinamomi: aluminis: cardamomi maioris: gario. an. 5. ij. galle non pertufate: gūmi arabici: galle mufca. piperu- cis mufcate: rose. an. 5. j. hierapigra. 5. ij. fac puluerem et cum succo ap̄i tempera factis pilulas da cum aqua ro. **¶ Aliud** R. cinamomi albitimi: gario. h. nuas mufca. mastic: ligni aloes: squinanti: rose. an. exagium. j. sandali albi: spice: cardo- be: cardamomi: galle: capioe. ana. 5. j. fac puluerem tempera cum vino odofero: et fac pilulas et eas in bucca tenas: os lauetur cum aqua vbi anisum: mel mirte succus et panno odoferum committatur.

¶ De passionibus oris. Cap. xxv.

S aliquando infirm? nullis alijs medijs sibi vel- cius infirmantibus: patitur autem pustulas vel- nera: et similia que sequunt et corruptis humoibus alunde ad buccam defluentibus. Si rubet: et nigredinem fere attinet: calear: doleat: ar- deat: sanguis erit in causa vel cho. rubea. Si autem parum doleat: calear: ardeat: intelligitur esse pblegma. Si in malis nigredinem transducitur: tanto est molestius et nimidius ne- ad farbum deueniat. **¶ Aliquando** vicia in ore nascuntur: quibus oleum ro. cum aqua calida gargari solent. Sicut quoq; plantaginis eiusq; sola in vino cocta si ore ten- ceantur: et radic sua si masticetur: os vicia: et similitur cum crum tuat: et etiam stercus capani cum vino veteri adde- prodest. **¶ Sunt** autem vulnera in labiis siue in lingua mo- lissima maxime lactentibus euenientia de acumine lactis: eos salubre est eis: cum stipica autem medicina in paruo tempo- re sanant. **¶ In** perfecta etate si nascatur pessimum est: et quomodo de pessimum nascuntur humoibus? huimodi vulnera si lingue- innascuntur pessima sunt. Si pars magna lingue autem rade- de est omnes homines perditant. **¶ In** intellectis oris inter- mitatibus medicina repugnans humoibus incipit. **¶ In** p̄ncipis maxime debet fieri in medio repugnatiua: et etias de ficcitiua: neq; dissolutiua langum: nisi et coctio. **¶ Oportet** ergo prout videbitur humos caritico vel p̄silio botomia dissolui. **¶ Medicina** repugnatiua in initio p̄silio est danda. Sapa et moris confecta. Sapa et vino et aqua vbi coctum sit sumae: mirta: balaustia: vel solari. **¶ Humoibus** minus impudentibus: sed non et toto se dissolutiua supradictis: myrris: et crocus admittatur. **¶ In** oris apo- stemate non et coxipis humoibus in pituis danda est causa dissolutiua: neq; curandum est de repugnatiua. Si in solo ore sint vulnera vel pustule toto corpore plentidinis carē- t: lauetur bucca cum succo solari: coctandi: sandali: rubi: croci: et fm quod dicitur est in gingiuis: medicetur. **¶ Hoc** medicamentum Johannis Damasceni est dandum valens pustulis oris: vulneribus et vlcationibus. R. lentium mundatarum boli. ana. 5. v. coisandri: menthe: sandali. an. 5. iij. spodi: se. rose: semi. postula. bozaginia. an. 5. iij. croci.

laurifer: inter amoglossos. añ. 5. j. fac puluerē z superpone: z cū aqua ros. laua: vel cum succo maligrana. vt cū succo colidri.
 ¶ Aliud valens colicū: pustulos in ginguis z palato: vnu le z gule: maxime in puera z cohibē delicatis. R. amidi. 5. vj. spodij. mentip. añ. 5. j. sc. rosp. 5. ij. croci. 5. ij. succari. 5. ij. cardamomi. 5. j. cāp. doc. 5. j. sc. fac fac de prozibus Job. dama. diximus. ¶ Aliud euadē. R. dañi. valet similiter. R. se. ro. le. i. quin. amidi. spice. ripen. nucis muscate. cinamomi alibom. añ. ex. ag. 5. j. cāp. doc. alumi. croci. botulanti. añ. 5. ij. folij. 5. j. deinde fac puluerē: sicut de alijs. ¶ Aliud valēs vs militur. R. succari. amidi. portula. sc. rose. añ. ex. ag. 5. j. gal le non pertulere. sc. boragi. sc. cucumeris viridis. lentis mē de. añ. 5. j. campobze. croci. spodij. añ. 5. j. fac puluerē cū aqua ros. z succo maligrā. abluē sicut lupinus. ¶ Si yleratibus lactentibus eueniant: mater eius lentes z micam panis accipiat z sup ihericulis ponat: amidi cum aqua ros. tempore ratum: crocus: sc. rose: defetur ad manducandū res tantū stipis ea sicut mala: pira: cōtina.

De lentiginis in facie. Cap. xvi.

Antigenis in facie nascunt maxime: z tamen quisp apparet in toto corpore: sed tamen plus in facie: sine fruce sine infirma. Aliqñ be lentiginis propter solis euenit ardore. Aliquan do puellie eueniunt cum mēstrua melancholicea non per locum suum egredit: sed cum egrediū tur per totū corpus se dispergit: de folijs vuguetis possunt sanari: sed que masculis dolo euenit: vt causa moibi diffi ciles: sicut quē ex cholera nigra oriat: ea non putre scente qualitate cutis mutatur. ¶ Si autē in sola facie videntur: cephalica vena minatur: sed fit totū corpus alper gatur: de mediana pblebotome. ¶ Et fit minare nequam: ad vnguentū redonamus. s. amigda. ossifolauas: deinde z elio imponamus semen erici: succuliter farinam coobi cum melle distēperat: vel cum succo mali cōtinē acidi: farinam lupinoidi in aqua cocti: le sicut: mure fructū pistati: foetic steruas vetus cū aqua distēperat. ¶ Saso. semen melonū cum carne ipsos ad coc laudat. ¶ Aliud Joban. dañi. R. farinā lupini z frumētū amigda. ama. munda. succa. añ. ex. agium. s. i. i. quiri. gūmi ara. añ. 5. ij. myrpe: nitri. costi. añ. ex. agium. s. i. tēpera cum lacte z frica faciem. ¶ Aliud. R. farinam fabarū z frumētū. añ. 5. ij. croci. 5. j. tēpera cum aqua vbi sensu gregum fit coctū. ¶ Aliud paula. R. lib. r. r. si: libani. 3. ij. n. i. tri lib. j. masti. 3. ij. albugines ouioi. r. cum corticibus coz carnis melonū quantū sufficit. ¶ Aliud mūdificans faciem. R. lupinoidi fabese. melonis equali pondere: lentis medietatem: fac pulue. vng. cum lacte mulieris vel asine. ¶ Aliud R. farine lupini: fabarū: lentium: amidi: amigda. amara. añ. 5. ij. semen sicōnis aff. melonū: z cucu. n. si: diagaga. añ. ex. agium. j. mellitoni: conditi: croci: costi. añ. ex. agia. z. fac puluerē temperans cum albugine: vngat autē in nocte: in ole lauet.

De pustulis in facie. Cap. xvij.

In facie pustule nascuntur: sicut acet par uer: alumen: quāmlentes puluerisēt: z inde fa cie lauetur. Similiter quāmi arabici z nitrum cum aceto tēpera: facie de omni mundificat. ¶ Aliud. R. catipmie argētee epagij. j. obimo leeb: boli: terre armenice. ana. 5. j. sandarace. 5. ij. tempera cus aqua ros. z lini faciem.

¶ Liber tertius de morbis mēbro: si spiritaliū: z eodēdem curis: z completur. xvj. capitula.

De squantia. Capitu. pimum:

In duobus libris pcedētibz trimo do dicit est de infirmitatibus capiti z facie accidentibus: modo dicant morbi mē brocum ministrantū codico: em lucerna est coposio: dicantur ergo morbi z eozum cause z significaciones subisigantur z me dicine: z incipiendū est a molestioubz z suspēctioibz: vt est squantia. ¶ Ende Sa. qualisqz inqz

moibus in gula venerit: z inflatione sua spiritum tenuerit: squantia id est suffocatio vocanda erit: fed tamen bic mor bus a seimuce diuerfatur. ¶ Squantia: est passio aliquan do est ex humoibus a capite ad guttur descendētibz: alif quando eadē die mortificas: vel secūda: vel tertia: qz em est peracuta z mortifera: ideo domine libulo mortificat z suffo cat. Inde squantia est vocata: quia angustat flatum: vt infir mus negz cibuz negz potū reappere possit: vel si recipiat pars ussimum est: humores autē descendētes sanguinolēti sunt vt cholericū: vt pblegmaticū: vel salii: vel viscosi. ¶ Et melado pa ca em nūqz hoc apostema fit: qz bic morbus duo pzeualit cum sit peracutissimus: sed melancolia per longū tempus operatur: vnde impossibile est esse de nigra cholera. ¶ Squan tus squantiticoz ppopie est longus: cholera: sue longitudis mē est frictura guttur. ¶ Et cū quāsi libi sufficatur ac in petu trahere sibi non valeat: longo spacio necesse est vt eis plear: anhelitus ergo breuis laudabile signū est squan tas: vnde fm Saleniū in cōmento super. pnotica. ¶ Hippo crates: pessimi est genus squantie qd infirmum ad ortio miam insequitur: negz nimis dolentē vel angustiam scētic videtur exerit. In gula siue in collo si tumor: nō apparet negz rubo: mino: in pessimitate est: si non anhelitur ma ber angustia: illa que non anhelit: habet angustum. Si cum rumoze z rubore in gula z collo facit dolorem nimū: mē est in gradu tertio: cuius non nimius dolo: negz status an gustiosus: bic ergo non in gutture: sed in collo: vel in gula valet in vtroz est. ¶ Poterit ergo vt signa dicitur: vnde scz bic morbus conreaf. Si fit ex sanguine infirmus apparet plenus copoz: rubet in facie: vne facies sunt pice ne sanguine: plenus puluis: tumor: calidus z rubus: mon strar ege quasi vinum in gula sapozet. Dieta sua multū fan gūnis hūi generatur. ¶ Et cholera: rubea est fortis duo loz: an gustia nimia: caloz: atqz sitis maxima: sumofitas in gula: puluis: vacuus et fortis: atqz sitis maxima: sumofitas in gula: est nimius: negz predicta signa in eo videtur: tumor in qua z mollis: folet parus. ¶ Et salio pblegmate fapozat amarum: falem in gula: vior eius ficut carulom: par uozum. In vbi finudo mēdicandis perquirēditū sunt humo res. In squantia vna cephalica est minuenda. ¶ Hippocra tes in epidimūa inquit: in squantia vel otzomia opozet incidere venas. Bala. semper incidere pceptit venam fm qd opozeat. id est quantū virtus potū valeat: dar autē intell gi duobus debere incidit: fm magnitudinē morbi vel quant itatem virtutis. Squantia autem est de maiouibz morbis. ¶ Si sanguis cum cholera rubea esse mictus penditur ventrem dumeutare debemus cum catarrico de cassifutu: infencia: liuiba: viola: z tenies maluce: camomille: iustabz pūnis viol. z similibz. Frictio acumine cholere rubee: z egrediente cum cholericā egestione: cephalica pblebotome tur vt ceat sanguis a cholera rubea: incensilis: post pbleboz tomiam z purgationē: redueundū est ad membra vbi mar se morbus regnat. ¶ In principio morbi medecum cum bis que repugnant humoibus: ad guttur descendētibz: z ipsum guttur confortantibus: sicut lacte de motio: cum suc co solariē amoglossos. ¶ Detur deinde gargarismuz: sursur quoz: odel aceto infusum z colatum: z aqua vbi balausia sumat: galla: rosi: sint cocta: lentes: folati succus siue pilij: omnia sunt sriptica et repugnātia. Quic cum fecerimus et extenuauerimus: ad humores dissoluedos in infirmis mē bz: clausos redcamus cum gargarismuz de sapa moti: z sa pa vini commista et pauca n. yrrba: vel pnsana cum suc rovel lacte capri. sicut fluitur. ¶ Sicut et pauco croco: vel cassiafistula et sapa in aqua calida vel in succo posc. Euz cūqz bozi inuenerimus: inde infirmo fiat gargarismuz: qz ex bis humozibus dissoluitur. ¶ Eozum parissimum demus qui sit solubilis: sicut iustellū alijquod: vel fucus detur mē dati feminis melonū atqz cucumer: vt medulla pistata: amidi: daagagan. cum amigdaleo: de bis obfus ius conficiē selino detur: vel amidi. cum lacte et penibz et amigdaleo: nu trisiduo est cum crisolocanna: blisio: portula. que cum amig daleo parata sint. ¶ Si postea fit pblegmaticus: quod ex predictis signis iustelligendū est: cum catarrico pblegm

Ziber tertius

ris depositio est purganda. Similiter cum dixerit z gargarismis in morbi principio: sicut autem de sapa nucis cum aneto: vel mentha: vel vbi cortices nucum sunt: vel vbi moza vel succus folari: vel oculu lili vel aloë. vbi moibus pis distillatis ad membra curanda recedamus vbi inali humores includuntur. Gargarismu faciamus cu sapa nucu apposito pite ro: vel sola sapa: vel opimelle: vel sapa mirtina: vel aqua vbi siccus siccus coctus: vel cum capino lacte: z sterucus canis al bis pissa subtiliter: z cum melle distilla: per a: vbi oibus vngamus interioza cum pennis. Valie. dicit pec omnia esse vtilia. Recipiamus iterus caninu sterucus z puluerisai in os pyciatu cum felle taurino: melle buccu vngamus. gargarismu faciamus. **C. Itz. B.** sel inquit taurinu iussocatomni vae cadentis est adiutoriu: similiter gel outini: cineres radicia cau lium: cum melle faciamus gargarismu: similiter succus radidicis iuuat cum orimejle. **C. Alius** gargarismus valet liqui nantico pblegmatico. **Rz.** liqui. 5. ij. pir. trr. castel. squina. ca cute. se. ana. 5. ij. fenugru. myrpe. ana. et agiu. j. croci. piperis: spice. sansiua. an. 5. j. fac puluer: distilla: per a: melle z in modum auellane accipiat: z cu aqua vbi coctus: malgra. sic coctus: tepera cu vino odorifero fortis: vt cu opimelle. **C. Alius** valet similiter. **Rz.** rose. 5. ij. stercois canini: croci: an. et agiu vni: tepera cu melle: inde os vnge z fac gargarisan. **C. Aliu** **Rz.** rose liquin. an. et agiu. j. cinamomi alii: pini: piperis lon 5: croci. an. 5. j. aluminis salsi: cardamomi. myrpe: sinapis: 5: insiberis. costi. an. 5. ij. fac puluer: adde mel: quod scilz accu piat in modu auellane vel cu sapa: vel aqua vbi cocta sit gal la: vel cu succo folari: vel cu opimelle z aqua calida.

De apostemate in gula. Capitu. ij.

Apostema deo ceteri esse intelligimus in gula z coadunata sanie in eo: oportet vt cu facilibus pe rite illud moliamur: non tñ incipiendū est a forti bus medicinis: fiat ergo gargarismus cu lacte ca pino vel asinuo vel calido: vel cum yceos: vel cu fermento z oleo vio. vel butyro pilulo cum farina. **Alia** consuetio. **Rz.** semen citonios: vitici malue z frumentu: lac capitu num equali podere: deinde liqui. accipe radice: z radic. mal u: vnde facto puluere cum alio oibus confice et da bibere vt gargarizet. **C. Alius** Joban. damasce. valet ad apostema facile aperendu in gula. **Rz.** dagagan. 5. iij. amigdaleo bul. olei vio. quantu sufficit: qua vbi oidei cocti sit: liquinta: z malua: oia in aqua cocta: succu sp. cucur. arnogiolo. equali pondera: aqua vbi castia. sit cocta: oia sint comixta et bene confecta: z infirmo denf gargarizanda colata: z calida. **C. Si** infirmus sit fortis z cito vellimus aperire: fiat gargarismus cu aqua vbi ficus lacte coctus z miscant cu farina vel sterco re canino: z cum lacte asinuo. **C. Sisso** apostemate oportet ei dare vitellu oiu no coctu cum amigda. z dagaga. z oleo vio. vel cum succo fic. citonios: z arnogiolo: vel aqua vbi oideum z liquiri. sint cocta: similiter ficus siccus castia. oleus viola. sint apposita. **C. I**strudus esse cu iure facto de furru re z amigda. viof. penio. vel cum malua: crisolocana: blit: cu cur. **C. Vngamus** gula extertius cum cera: vel cum oleo vio. dagagan. z crudu oiu vitello. z hoc vngentū valet ad ape rendum gule apostema facile. **C. Aliud.** **Rz.** cere albe: olei vio. an. 5. r. buty. 5. vij. dagagan. 5. ij. sc. lini. 5. vij. sac pista ri in pul. subtilissime z commiscens fac vnguentum.

De apostemate vulle. Capitu. iij.

Liquando inflatio vel apostema nascitur in partibus gule: vt in vulla vel in partibus gule intra vel extra que sit ex humoibus capitis illac defec dentibus: vel a fumo a stomacho ascendente: vnde de nimium dolente patiuntur cum cibis transig tatur: aliquando non glutunt saliu nisi cum magno dolore. **C. R**oportet ergo vt perquiramus si adit rubor: calor: vena rum plenitudo pulsus nimius z plenus: vnde sanguis certi ficatur esse in causa. **C. De** cephalica minuiamus quantum pa tientis virtus patiatu. **C. Si** ardo nimis sit z siccitas et nimia sitis: cho. ru. erit purganda cum castia. sst. manna viof. ofensitia z sibus. **In** dolore vti molli sine ardo: z siccita te atq; siti: intelligi morbus esse de pblegmate: deinde pre

cipiamus vt pblegma purgetur: et medicina repugnante dissolutius est danda: sicut galla cum aceto: vngatur intra cum digito vel cum penna. **Idem** faciant z coctus malgra na. balauft. rosamirra. **C. Si** peccat dicit infirmi non suffi ciunt: de vulla est videnda. **V**ulla si sit subilis non suffi ciunt in extremis vbi sit grossa z tumida: z quali habens sapa alba: cum ferro fluo acuto medicamine erit incidenda. **Alia** poera. in terra. p. nosh. partula: vulla si sit rubra z magna ad incidendu est molestissima: quam sequuntur apostemata z fluxus sanguinis: vnde nimis est sequendu z tunc tandem incidetur: vtilius tamen est non incidere ante purga: vntem vntis si tempus expeccat: z si suffocatio non timetur. **De** autem ex auctoitate Hippocratis recepta esse inuult quali ter tumida vulla sit medicanda. **Q**ui cum parit locutus fue rit: auocrotizet tamen maxilla in de dedit: oportet ergo vt incidatur: z si dolo: nimius sublequatur: timetur ne apote ma calidum succedat z fluxus nimius. **Aliquando** quous cu est rubea in aditu: causa squinate inge outur: sed pceptu dum est infirmo vti medicamine isto. **Rz.** cinerem palmæ: et de ne que tempora foriter cum aqua posita cola: deinde acci pe galiam: alumen: sumas z pulueret fac: quibus cum suppo ritoz aqua mixtus gargarizandus est. **C. Aliud** ad vulle calid valer. **Rz.** myrpe. armosada: salis: piperis nigri z longi equa liter inde pul. in gula infundatur. **C. Si** gula glande s. alba habuerint: z coadunationes: gargarismu dandum est cum aqua vbi ficus: oactpli: fenugreci z similia sint cocta. **Rz.** vino de vnguentis ossifolutis: ceteris vngamus: sicut mureo: le armo. succo caulino z centaurea: cum melle tepera oia.

De raucedine z vocis amissione. Cap. iij.

Auctas est ex humiditate instrumenti vocis infundente: hec aures humiditas: vel est pble gmatica vel languinea: que cum aapre defec dente: z instrumenti vocis infundente planitudo a uertit loquendi: z aliquid vocis omnino ex tinguat. **C. Si** ex sanguine appareat esse quod rubor ostendit z plentitudo in corde: cephalicam inque in quod quantum virtus patientis expetit minue: z purgetur cu siastitula: manna: viof. ofensitia z sibus. **De** as pilulas ponas sub lingua. **Rz.** gummi arabi. dagaganti. liquiri. amidei minis cucumeris: aucubite: postula. ana. 5. iij. croci. 5. j. po nis. 5. ij. fac pilulas quas sub lingua teneat. **M**uturum cum iure ex farina facto cum amigdaleo: os molibus z similibus. **C. In** humoibus pblegmaticis gargarismu cum pto rapigra z nelle vel mullia est dandū. **E**lectuaru. **Rz.** ficus caulidis: mel bene coctum z sit bene spissum. **C. Aliud** valet similiter. **Rz.** liquiri. dagagan. piperis albi: rosacal. myrpe gummi: rburis. ana. 5. ij. spice et agiu. j. penio. z sapa z mel quantum sufficit. **C. Aliud** valet similiter. **Rz.** seminis lili affati: amigda. munde bulas z am. ar. an. 5. r. penio. 5. r. croci: cinamomi: piperis. ana. et agiu. j. fac puluer: amigde mel quantum sufficit: da cum aqua vbi liqui. sit cocta. **C. Aliud** itidem valet. **Rz.** ficus siccas: calamitu parum dagagan: coquantur in spissitudine mellis. **C. Aliud** electuarum. **Rz.** fenugreci: amigdalari dulcium z amara. ana. 5. iij. seminis lili affi. 5. vij. amigdalari: dagagan. liquinte: pinee. an. 5. ij. tempera cum sapa.

De asperitate vocis vel eius ablatione. Cap. iij.

Instrumentum vocis siccitate patitur: ne cesse est vt vob apererit vel auferatur. **S**iccitas autem vel nascitur ex frigida: vel ex calid iure: vel a nra siccitate: vel obi z potus asperitate. **C. D**iffinitio vultis siccitatis videntia est in corpore leni. id est est inegu. litas in corpore leni: merbo candens esse. in aqua calida z dulci sepe balneatur: sub lingua femina citonios: liquiri. citrolij: p. filij: dagaganti: sibus ponnio da. **V**emus sirrupum viola. cum amigda. aqua cucur. aneto: vel iudubum accipiat semel iudubum de furture cum amigda. cum penio. **C. E**lectuaru Joban. damasce. valet gula asper itati z rauacitati. **Rz.** dagaganti. 5. vij. gummi amigdalari. bul

cium: amidi: se. cucu. ana. 5. iij. fe. cironh: liquiri. fe. citru. ana. 3. ij. penid. 5. xxx. mellis quod lufficit. Similiter electuaris in cussi dicenda danda sunt.

De tuffi. Capitulum. vj.

Conit est mot' animate virtutis & naturalis fun-
ctus fm curium natura circa infrastru etia spiritus
operantis ad expellend' superflua sibi nocentia: vir-
tus est naturalis causa sui nocuentem instrumenta
spiritus mouere incipit. Et cum per se expellere
non possit: virtute animata adiuuari pergit: et cartilagi-
nes pulmonis & canales & lacerti pectoris inobediētes sunt
virtuti naturali. Si a virtute aiata mot' lacerti pulmonis cō-
stricti aerem expellēdo a pulmone cōmune expellere q' na-
turali virtuti videbatur nocere & obuiare. ¶ Hacten' tuffis
ex omni passione pectoris: vtr' tamē q' mala cōplexione calid-
a & frigida que instrumenta spiritus dominatur: vel ex ma-
eria mala que intrus est vel extra. Anteriora a sursum descē-
dens: sicut a capite ruma in pectore: vel ab imo ascendens
superius: sicut humor superfluis a gibbo epatis ad supe-
riora pectoris. Aliq' hęc materia pprie per spiritus spargit
instrumenta: sicut in peripneumonia & pleuriticia videmus.
Item hęc materia est calida & sanguinolenta: cholericā vel
phlegmatica: vel si solis futurū fit apostema: exterio: q' aer
que accipim' cū fumo vel puluere cōmissetur: vel cū subito
frigidus aer trahitur. Sequit' autē tuffim dolo: pectoris cu-
ius causa est tuffis. Aliq' tamen dolo: pectoris est sine tuffi
q' fit duobus modis: vel ex vřofitate grossa pectoris suspē-
sio: vel constituta pellicula: de posterioribus costis: que si
q' oppilēt non necesse ē tuffis: vel a vulneribus in spi-
ritus instrumētis: vel ab apostematib': vř a pectoris coadu-
sio & canalium pulmonis asperitate. Mala tuffis nō est sine
freatu. ¶ Tuffis sicca que nihil freat est triplex: vel est est
et asperitate gutturis: vel ex mala cōplexione in spiritus in-
strumētis: vel ex incōuenientia materia quā elaborat' expel-
lere natura: que aut grossa est aut viscosa vt a canalibus pul-
monis se iungit nequeat: vel multa liquida vt anteq' coagule-
tur & coadunet se dissoluit. ¶ Cum ergo tuffim incipimus
medicari: vnde fiat necesse est perquirere. Si ex calore fit: si si-
gnum eius similit' est cū asperitate pectoris dolore nimia
sitis: et infirm' in frigido aere trabēdo delectet: basillica vena
minuā si nobis tps: etas: s'istudo cōueniat. Qd si nō: sca-
rificemus loca vicina morbo: deinde danda sunt spopus: iu-
suo. sirupus viola. post tres horas detur pffana cū amigda-
leo: & penit' cum melle viola. Hęc detur cucur. luccus mar-
rati cū melle viola. & succa vel maligra. succus vel d'agagā.
Jura etiam sunt odea sicut pffana de fursure: & de amido:
cū bis ficut maluarib: crificolana: cucurbita. oia detur
cum amigdaleon. Si comedat pullos cū quibuslibet supradic-
tis herbis cōdinat: pectus asiosingue cū cera alba & oleo
viola. & odesi farina: fic. portula. & cucur. Aliq' oua subtilia
funt danda: si post hoc electuarium non minuat: cū cartatice de ca-
sifi. purgemus. hęc electuaris ad hoc sunt vias: Diapapa-
ta. ¶ Electuaris ad dolo: pectoris nimis bonum. R. succo
liquiri. d'agagā. an. gumii arab. an. 5. s. fe. papaueris albi: pen-
nid. an. 5. s. x. amig. dul. & mun. 5. x. amidi: seminis ationis: fe.
portula. an. 5. v. fe. cucur. melleo. citru. cucur. lactuce: malue:
an. 5. vj. fac puluerē tēpera cū sirupo viola. vel cū sapa. ¶ Bil-
lu. Jopan. damascenā valētes tuffi. R. fe. cito. cucur. amigō.
dul. fabe. fe. maluce. ana. 5. vj. tēpera cū succo pffili: fac pillulas
in modis fabe. ¶ Si infirmus tuffim ex vigilijs patitur: bis
pillulis. vtatur fe. lactuce: papaueris sigam'. an. 5. v. ¶ Sic
pillu. lingue supponēde. R. gumii d'agag. fe. port. cito. an. 5. vj.
fe. cucu. munda. 5. v. amidi. 5. iij. amigdalearū mēda. 5. vj. fabe
munde d'agagā. an. 5. ij. tēpera cū succo malue: fac pillulas.
¶ Sirupus iulibimus. R. mellei similit'. R. fe. iulub. 5. f. liquiri.
5. f. cap. ve. vio. fe. malue. an. 5. s. ciron. fe. melonis: papa. la.
5. f. d'agagā. odesi mundi: amidi. ana. 5. vj. aque. lib. 3. pē-
nid. vel succo. vel sapa. lib. iij. fac. sirupus. ¶ Sirupus de vřo

po ad tuffim: colicā: dolō: laterū & anbelicus. R. radi. marā
tri: aph. liquiri. an. 5. s. vřopi: capil. venci. fe. cito. fe. malue: dia
gabani. an. 5. iij. odesi. mūdō. 5. v. iulub. 5. xxx. vuc & passif. ala-
be & munde. 5. i. ficus. iij. coque in ser libano aque visquo in
duas redigantur: deinde libam. i. penid. pone & cōctur fup
pum. ¶ Oleum Jopan. damā. ad calidā tuffim. R. fe. mal.
viola. liquiri. yue. passif. an. 5. x. s. vř. succa maligra. dul. 5. d. fac
pffana: & olei viola. apone. 5. lxxx. & fac oleū. ¶ Si q' tuffie
ex dolo: pectoris & ex frigiditate & humiditate: rei est
signum parulis tuffis: et lenitas dolo: et infirmus mani-
festat rem calidā bil. p'desse: mel. ro. oādā est cū aqua pffili
aq' marati bene cocta & colata. Jura oādā funt. ex frumen-
to cum amigō. pineas: ficus. amigō. demus comedēda: mēlo
licratum bibat cū aromatabus: uicior' cū vna pasta come-
dant: pectus vngamus cū cera sambuclcon: fenugrec' cō-
ctum cum ficibus: dactyli cum melle valent. ¶ Dactiloz. o-
frit: ficus cocta cū vřopo mundat pul. & ad frigidā valet tuffi
sim. Item myr'rbā in modū fabe ventofitatis & veteri
tuffi dicit p'desse. ¶ Sapa. sigla ieiuno dātā valet frigidē tuffi
& coorse: similit' fe. lini cocti & pistati cū melle: q' scily va-
let. ¶ Electuaris ad valet frigidē tuffi: ventofitatis pectoris
& anbelitru. R. liq. fe. lini assā: amigō. dul. pinea. an. 5. j. penid.
5. s. aneti: marari: vřopi: capil. ve. pffili. ana. 5. vj. coque: s'nsi
beris: calamēt. an. 5. iij. fac puluerē & adde mēlo q' lufficit:
da. 5. ij. ¶ Aliud. R. spodi. 5. vj. boli ceagū. iij. nucis mu-
ra. iij. pipera lon. 5. iij. succare. 5. x. mēlo & butyri q' d' fuffi
cit: vni coctare vale fice tuffi. ¶ Ad vřo valetis frigiditā
et ventofitatis & anbelitru in phlegmatica. R. liquiri. amig-
dul. & amara. fe. lini. an. 5. iij. aneti: marari: farine fabe: pinee
dul. iij. myr'rb: oliban: croci: dinam. alibi. an. 5. x. gū. iij. tem-
pera cum sapa: fac pillulas in modū fabe ponens lib lingua
ynam. ¶ Sirupus de pffatio valet frigidē tuffi de phlegma-
ta & ventofitate & fastidio: & omni passione pectoris lenum.
R. pffati. 5. x. liquiri. 5. x. aph. rad. & marari: aneti: calame-
ti: vřopi: capillioz venci. an. 5. vj. fenugrec. fe. lini. an. 5. iij. yue
passe & mēdo. 5. s. ficus. 5. x. penid. 3. vj. mēlo quod lufficit:
fac sirupus. ¶ Si tuffis ex humoribus & capite vel alijs mem-
bris venientibus fit: oportet vt sellinet' q' humoros oligo-
rantur: q' si non fecerimus in orophāo labitru: deinde bu-
morum collectio: perquirant: qui si sine luffi: deinde bu-
groffis: vel viscosi colesit' seu phlegmatici. Si pectus infirmus
mi calidū fit & quasi fumū sentit: et asperitate nimia sentie-
rit & sitim & parū freat: color eius lūidus fit vel citrinus:
sapor salius: calidū & subtile intelligimus matris esse: labo-
randum tunc est vřingolent' si prout manifestat nullū bonū
sentiat: sed frigidū nocere: calidū q' adiuare fereatur: im-
telligimus frigidā & viscosam esse matē: est ergo subtiliā
da vt medicosus fit. Si sit multū liquida vel mūltū ipfisa in
egrit est molestā atq' parum cum tuffi multa: si fit calida & li-
quida: dandus est sirupus viola. iudub. Et sirupus papaueris
ris. R. papaueris albi. 5. x. liqui. 5. x. capil. venci. malue. fe.
citr. cucu. an. 5. vj. iulub. 5. ij. coquantur in aque lib. viij. quoad
redigatur in tres: cola & postea penit'. saccare: sapa pone q'
sufficit: vnaquaq' dicit. fe. papaueris cum succara. 5. ij. trube.
Jus de amido detur cum penid. amigdaleo: similit' de fur-
sire & penid. nutridus est infirmus cum amigdaleon: pos-
tula. malue: atripil. & similibus. vngatur extus in
pectore cum cera alba: oleo viola. ¶ Si ex phlegmate gros-
so & radice fit: subtilium tuffis: est electuaris de spodi: tuffi
de vřo ficulū & similit' malue: thus pistatū cum melle viola.
pinea similit'. Succas marari bene colatus & coctus cum
amigdaleo: detur fufus: amigdaleo amaro. vngamus caput cum calidā
confortatiū & hřobis: res pugnatiū. ¶ Hoc electuaris
rium recipiat. R. fe. seminis lini assā: amigda. dulcis. 5. iij. pinee. an.
5. x. liquiri. 5. s. marari: vřopi: s'nsi: beris. ana. 5. iij. pipere. iō
q' calame: turis: croci: anamom. ana. 5. iij. equaliter fac
puluerem & mite melleo quod lufficit. Aliquandē suffim' si-
gandus est infirmus vt dissoluitur phlegma viscosum in fe-
ctore cum cala. aro. solo. vel tercentina: vel auripigmento
cum sporenum capino: cum butyri.

De phtyssi et periplemonia, Cap. vij.

Diphthysis est consumptio humectationis corporis et mutatio augmentationis in diminutionem. Hinc fit enim multis modis: vel ex contumione pulmonis: et hoc est certa phtyssi que tribus modis: vel ex humoribus cholericis in capite descendentibus sive pblegmatidis et nitrosis et falsis in substantia pulmonis effluentibus vulnerantibus eum et putrefactentibus. Secundus est ex quibusdam passionibus in substantia pulmonis nascentibus: hoc genus antecedit sanguinis sreatus et venis aliquo instrumento ruptis in pulmone: in qua fissura nascuntur vulnera empirica et phtyssi postea. Tertius modus est ex humoribus ad pulmoneum alunde et a capite currentibus: quod duobus modis contingit: vel ex mutatione viciorum locorum: sicut in pleuresi: quinque tiam: vel ex alia locis non vicinis: sicut epate: corde: et similibus. Humores hi sunt calidi et acuti sunt: patitur infirmus? rubore in maxillis stricture inflatui fitim febres quiescit in trapulo aere frigido: et si apostema periplemonie sit de pblegmate talis: stricture et angustis est anhelus cum grauitate: neque dolorem sentit: pulmo enim non habet neruus: unde per se fecum habeat sensum: sed tamen tussim cum paruitate anhelus tiam: sreat in tussi cum apostema fe Rupert: et tunc tandem apostema certificat et febris adeat: et tiam corpus minuit vngues inclinatur maxille rubent. Que omnia pulmonis vulnera designat: unde phtyssi est. **C**uius inquit: phtyssi que ex vulneribus est pulmonis pessima: est duobus modis. Unus modus est pessimus: quod ad perinendum est velocissimus. Alius tardior: quod leuior: primus cito mortificans: quod pessimus nullum signum curationis ostendit in sreatibus: et si aliquis videat paruum erit sreatus cum angustia et duricia: si leuior: si humor mores in pulmone modo et ex quo quid eleuiter emittit. **C**uiusmodi medici in vulneribus pulmonis. Alij incurabilia fatentur. **S**al. in sic testatur. Si quis periplemonie vult succurrere: succurrat ante quod apostema marcescat et putrescat: et sanabitur apostema. Si quis tamen diu negligat quos ad sanie putrida vulnera colligant sunt incurabilia: omne enim vulnus difficulter curatur nisi mundetur: emundari non potest nisi per tussim: tussis inimica est solidato vulnere: dilatata enim et aperit: unde magis putredines colligit: cum enim partim purgat et partim colligat: insanabile reddit apostema: dum ita circinat. **E**st autem igitur si periplemonie succurrat ante quod apostema marcescat: primum curat: si non e contrario. **C**uiusmodi medici sic erit incipienda: perquirendum est unde fiat. Si ex caliditate: pbleboromada erit basilica vel yena que inter auricula rem et mediam constat: sanguis minuat prout virtus patiet: cum sanguis infirmus quantitas intelligit: si parua sit nutriendus erit: et si bonus generatibus bonis sanguine: post pbleboromandus et iterum nutriendus. Si tertia minuendi videatur vitia: et hoc maxime si sanguis turbidus et grossus sit: iterum minuere incipias. Si ab initio morbi multa inuenitur quantitas sanguinis: ab initio est minuendum et auferendum quantum videat nobis: nutritus est dieta que refrigerat et solidat: cito fit digerenda: sicut pitana perfecta que cum canis flumine sit cocta: a quibus exteriora sunt piecta et interiora mundificata bis vel ter cum cinere et dulci aqua: deinde pistata et pitana bene cocta. Que oia dum colata fuerint circiter tertia partem libe dentur febre et quotidie. Si infirmus febricitet cum 3. j. succo marga. dulcis dentur: et nutrita cum cucurbita et blicis: citru. vel cum amigdaleo: et que ab eo bibitur aqua cum sirupo viola. vel psylli sirupo miscet. In sero psylli miscetur: et gummi arab. detur etiam dragagan. bolus cum succo amoglossi. bolus etiam valet phtyssi que humectatione est deficiat vulneri pulmonis et carne reducit: dentur autem frigida calozis febris deficiat. **C**uius sreat non possit: detur ypopus cum melle viola. coctus: vel electuarium istud. **R**. iulius be. 5. r. vuc passe munde. 5. r. r. feminis malus. 5. iij. caci flu minei. 5. r. r. capil. ve. virge pastoris: amoglossi. an. 5. v. liqui. 3. i. omnia coquantur in tribus libris aque vsq ad .iij. partem redigant: sapa. iij. pars libe adiungat: succare. iij. partes ex coquantur vsq ad spissitudinem mellis. deinde gummi accipe dragagan. feminis citionosij. an. 5. vij. amidi feminis portu.

an. 5. vij. feminis papaueris. 5. v. fac puluerem tempera cum supradictis: et da cum stomachus non sit plenus obis. **C**uius patitur contumione infirmus: natura eius non tam licentibus pectus cum oleo viola. et vnguar quantum magis possumus: et ne venter soluarur multa standemus: phtyssi cum et empia ad solutionem deueniant cito mouent. **C**uius enener detur succus ondei et mlij affato: deinde bñ decto cotum: cui adiungat gummi arab. et mica panis et amigdale et zucca. oibus affatis in aqua quibus bibis ponamus gummi arab. bolus spodu. Si perseueret solutio: puluer istum da to. **R**. gummi arab. boli: se. mirre: omnis affatorum. ana. 5. iij. amidi arsi. cancri inesti: se. portula. an. 5. iij. spodi: se. malice arse. an. exagij. oia bec puluerizent et cocto ro. r. sreatur: dentur cum sirupo mirtino et aqua frigida quantum sufficit. **C**uius sreatus fetosus horribilem habeat cum superonas caris bonibus: mors denunciat. Si capilli cadunt mox appropinquant: ablatione enim potendit nutrimenti. **C**uiusmodi etiam corruptiones humoris et apostema pulmonis est: humoribus pblegmatidis fieri intelligitur: unde in initio morbi danda est maturata medicina: sicut liquor capilli veni. fenugre. se. lini. vel cice. ficus: vuc passioia cocta. **R**. dardus est etiam diamsium: diapinae: diaphenagre. diapastij. Si apostema maturauit aut crepuerit: ypopus coctus cum melle ro. dandus erit. Si infirmus sreat non possit: quod apostema indurauerit: dentur calefacta sanguinis et sanie mundificata et tussim adducticia sicut oobol farina et aristolo. rotum. atq lon. piper lo. cinamon omni altipimicaco: castoreo: castilij. spica: et similia. **C**uius si inuenerit aperienda est vultu indurefacta: quod ex parte substantie pulmonis monstratur: cum sreatur: proeata: deficiat: dentur autem substantia que desiccant atq subterit vulnere humectatione: sicut yris: atphana: oia: omnia: mithridati: et similia: oobol: flosaces adhibeat naribus: et sepe cum aere et aqua tepidissima balocentur: cibis cibis optimis laudabilibus generandus: melleuatum tamen bibant: omne medicum cum melle mitem mundificatum demus. Si securi fuerimus quod humectatio apostematibus sicutur et materia auferatur: deinde vulnere deficiat: et mundificatio demus: sicut ro. balaua: acia: gummi dragag. maffi. halabab: boli: sanguis draco. ematib: mirre: scarro glostam et similia. **R**. inquit. Si periplemonie ad febres deuenerit: vel ab initio eas habent: eonim impossibile est curari posse: sed tamen si superioe desequat institutione aliquo die viure possunt: hoc enim mediana defecare erindur: vndi permaneat. **C**uiusmodi Troacis Joban. damasce. ad bec vultu glicul si yene in pectore: vel pulmone rupte fuerint solidatur. **R**. boli: amidi. an. 5. iij. carabe: se. mirre: coalli: spodi: ematibis. an. 5. v. gummi arab. liquir. succi. an. 5. vij. cactum incoctum: se. portula. an. 5. r. fac pulueri: tempera cum succo amoglossi fiat troiscus eragij. detur vnius cum succo cinamome: et portula. **C**uius. **R**. croci. 5. iij. mirre: cinamo: mignone: leuofici: spice. castilij. dragag. r. ybus: carabe. an. exagij. oibus puluerizatis mel sufficenter adiungat et in modum ossis ductilij pill. fiant et sub lingua ponatur. **C**uius vulnere gustu lius pulmonis et vlnerebus mundificatis et solidatis. **R**. balu laulhe ro. an. 5. iij. tempera cum succo citronis: et fac troiscus: et eragij. j. da biberet cum aqua frigida. **C**uius. **R**. gummi: dragag. iij. mafficis. an. exagium. j. acatie: mirre: sanguis draco. an. 5. j. fac puluer: tempera cum succo mirre et factroscos.

De reiectione sanguinis. Cap. viij.

Danguinis reiectio duobus modis efficitur. et tunc: et si rascione. et tunc si peccos erit: et si adhaerentibus mibus: cum rascione erit: gutture et adhaerentibus membris vultu. **C**uius sreat sanguinis est vel ex vulneribus peccosis: sive pectus sive sive d'ap' d'agmatia: et ex aperture venarum: et peccosis sive m'eb'io: sui. Sanguis et venarum aperture fit: et peccos: et vel ex sui consumptione venarum: et dicitur d'ab'io: vel ex ois carni aperture et anstomatia dicitur: vel ex inoleo: et ritix appellatur. Consumptioque est: humoribus acutus et cholericis vel falsis vel pblegmatidis: hoc genus parum

procipit bippa. vna loca superiora lateri doleroso sint collis-
 gara: basillia vena incidenda erit: si inferiora loca dolerosa
 lateri in dolore fit colligata: pharmacia est oada: si firmus fit
 virtuosus no est cura: alia adhibenda qd q in plebotomia
 precepim? oberianda. si plebotomia dolerosa est marie fit fit fan
 guinea morbi species: vbi fit v? de? eadem non ovs plebotomia
 mari: si quomodis possum? v? tunc: si tunc: si plebotomia
 est et molestissima cu defectio v? tunc: ovs ergo epitima
 ta qri? et cataplasinata acume sanguinis imitigantia? et distole
 uentia: sicut sunt malue: violae radi: odedi mundus in aqua
 cocti? et colati cu oleo viol. mixti. deinde panni linei subtilis
 infundant? et loco dolenti superponant? frigidis: si rps calidus
 fit: tepidi si tempus frigidis sit. Si febus non adeo fit: fortis
 pari? est admiscendi camomilleon. cu p?nsana nutriendus est
 et cum succa. si febus fit fortis? et dura egestio cu sirupo viol.
 si febus mollis fit? et tuffis fortis fit: dande sunt iulube. liqui
 ri. se. cito. cocti. In fine diei demus micas panislotas? aqua
 cum amigda. et suc. Si infirmus in consuetudine habuerit
 multu comedere dum sanus fuerit: neq? bec vicia cu succo
 rit: dentur sibi cucurbitae malue. ciriosolama cu amigdaleo
 et si oleo fit p?ndicatus? oia cibaria sunt retrahenda sicut p?nsa
 na: et mica panis danda tibi. Si tuffis fit fortis? datur sirup?
 iulubibus? et p?l. Quas in russi ca. dicitur? sunt dade. Si fit si
 picus: eius natura est bumectanda cu m?na castae. et similib?
 b? Si materia fit acutissima? et cholericas: cataplasmata frigi
 da mollia parum dissoluta sunt facienda: sicut de radice
 mal. viol. laudali a. odedi farina: succo: cibibus cucur. oibus p?
 statis? et cum succo temperatius distiperaria. vel cu succo po
 tula. et oleo viol. si fit spiritus mollificanda natura est cum
 succo cucur. manna: melle viol. castifit. Ouluum cauenda est
 mollitias nature in hoc morbo: nisi cum multum fit necesse:
 hunc enim morbum solet sequi femp? solutio ventris que
 vix potest constringi. Si tuffis fit cum conspatione ven
 tris: viola danda est? et manna cum aqua vbi iulube sint co
 cte? et sirupo viol. ques dicitur sum? Si egestio temperata
 fuerit mane demus pilulu? cum succo maligrana. oulet sirup
 viol. et parum olei viol. post duas horas p?nsana cu ami
 gdaleo et succa. In fine demus vnguent? maligrana. sugenda.
 vnguat?r locus cum oleo viol. rera al. poasagan. similia
 et facienda sunt cataplasmata de pilulo? et portu. et oleo viol.
 Si sirupus viol. valet pleuretica: et caloa pectoris: tuffis
 bus sicca: et in inf?ra p?thysia. R. viol. vng. vng. seminis
 tonij: odedi mundi fe. mal. cucur. cucum. an. 5. vi. iulube. 5. r.
 omnia in .iij. lib. aqua cucurbitine vsq? dum redigantur ad
 medium: cola pon? zucari lib. i. et fac sirupum. Si mate
 ria morbi fit et sanguine humido? et p?legmatico vel grosso
 et melacholico: ovs superponi loco bec cataplasma. R. se.
 lini. 5. iij. malue radi. 5. iij. fenugre. odedi mundi ana. 5. ij. fortis
 ter coquantur atq? colentur: et post camomilleo apponaf et
 spongia ibi infusa dolenti loco superponatur: et milium et sal
 assum superponaf in saculo? v? camomilleon anet? melillo
 tum fe. lini fenugre. malua odedum: oia p?sa. cataplasma fa
 cito cum camomilleo fanfuleo. Si tuffis fit tuffis datur
 vsopus cu melle ro. vel passicus sirupus: denf electuaria
 et medicina in frigida tuffis data. Si morbus in dedinatioe fit
 sap ma dem? et mellitatis: vnguat? cu camomilleo anetico
 daphnileo. In iuridus est cu dieris iure? et amigdaleo.

De tremore cordis. Cap. xliij.

Remor cordis et humiditate est coadunata in
 circumstantibus co pellitatis. hic morbus fit sa
 nis t infirmis subito cum bec humiditas insuit
 cordi. Si tuis humiditas sanguine? vel cholericas
 fit: fit cum tremore cordis: et calo: et sitet altus
 anpeltus inest. Si ex grosso sanguine? et melacholico: fit t?
 mo: et tristitia et pigritia sine fit. Aliq? fit cardiacus morbus
 cum necessaria cordi? minuatur: sicut sanguis subtilis? et cla
 rus ab epate egrediens: quod intelligimus in epate: vel in
 locis vicinis infirmantibus sicut in stomacho. Aliquando
 humores coadunantur in stomacho acuti? pungentes fortiter
 vnde inobus cardiacus nascitur. Cordi ergo medice
 mur cum bec membrum fit dignius: consideret ex quib?
 fit humoribus: si fit ex sanguine vel cholericas vena est in

cidenda: si tempus etas? consuetudo conueniat. et. Si non
 scartificemus vicia loca: demus cardiacum: ex castanilla. ius
 lub. p?nis occidentia vicia: et similibus: datur boazginis. suc
 cus scartio. maligrana. In aquam bibendam: hauriamus iulep
 ponamus sap? maligrana. orisaccaram. hauriamus cum ci
 bis bonarum qualitat? sicut bedaloz pullos: cu maligra.
 zucca. acero. aqua ro. zcus camphora? et fist?z. Si maligra
 fit et malis humoribus melacholicis: electuaria purgantia
 demus: quib? sanguis purificetur sicut p?ra. R. s. fortissima
 stomatopon?z: cartio: epistimifaci. Sepe denf epitima
 mata et antidota odoifera: sicut melle muscate. diamargarit
 ton: socru gene? et s?na. vni odoifera: mellitacion aromati
 cum: sepe temperato balneo vtantur. postea tyzia maios
 detur vel muscata: vnguat?r pectus cum calice et odoifere
 ris oleis? vnguentis: volatilia calida et ad digerend? facie
 lia dentur clarorambus cocta. Si cardiacas? et diminu
 tion fit nutrimenti ab epate cordi venientis: et par inuenia
 tur infirmus: epati prius est medicand?z: vbi in eorum redi
 gat sanitat? et virtutem. Si fit stomacho fit: purgand?z est
 stomachus et acutus humoribus? cum vomitu et cardiacis. s?
 de aloce. vel absintio miroba. citrini: vel succi vnguarum
 agre fit cu morbo. vel succo maligra. cum miroba. Si foris vngua
 ritus cum sandal: farina odedi: cinere ferrari: cocitibus cu
 curbi. aqua ro. et similib?z. Si pulus se. da. valet cardiacus
 R. stons omi. i. lingue ocellis. v. v. aluminis sem. 5. v. calcei. b.
 a. Carabe. coralli gemme petre armenie an. 5. v. coctis d. 5.
 5. v. spodi ro. galli an. 5. iij. ligni aloce. 5. v. fac puluer? d. 5.
 exag? vni? cum odoifero vino: vel orisaccara. C. Aliud. R.
 boazgi. seminis portu. an. 5. v. coralli cacabe. vel carabe. an.
 5. ij. gemme aluminis ciperi an. 5. v. expagi. j. se. basli. sandali al.
 r. ij. gallie musca. terre armenie: ferri puri et crud. ana. 5. ij.
 et f. tantundem succar: quante sunt et alie species: fac pul
 uerem? et da. 5. ij. cum succo maligrana. vel odoifero vino: vel
 orisaccara. C. Aliud. R. rose spodi ana. 5. v. semi. portula. 5. r.
 ameos: succi dedit?z: odoario: etronice: ferri: mali: gemme
 cacabe: vel carabe: coralli an. 5. iij. m. semi. quadrante m. j. suc
 ca. quanti omnes alie species: fac puluerem? et da. exag. i. 5.
 aqua frigida: valet in infitio melacholico et co? con?ortat.
 C. Aliud. R. berberis ro. spodi. seminis. portu. boazgi. an. 5. iij.
 terre armenie: ferri. basillio an. 5. ij. ligni aloce: ga. f. an. 5. olei
 ro. qd sufficit. suc. quisti oia alie species: fac pul. da. 5. iij. cu
 succo maligra. acidi. C. Si sirupus valet cardiacus cu soliditate
 et siccitate. R. succi punoz maligrana. acidi: mali: cortis ac
 di ana. lib. i. orifem. lib. f. fac sirup. C. Aliud valet cardiacis
 timis. splenicis propter formacum et co? ro. R. p?ice: cinas
 momi alurpe: sedoar: et beronice an. 5. ij. cocti. pom i. rri. 5.
 f. anet. femi. expagium vni: fac pul. da. 5. j. cum vino. vbi doza
 gineae fuerint potius: per mensem vnum bibat.

De sincopi. Cap. xliij.

Incopis est absolute defectio cordis? et coaduna
 tio totius sic virtutis in serato? ablatio nisi sit
 expellendi. Impossibile enim est sine sincopi
 sine passione cordis. C. Fit ergo diuersis mo
 dis: scilicet ex plenitudine nimia: vel multa inanito
 ne: vel subita caloris mutatione in frigidum: vel frigidu
 in nimia caloris mutatione. Plenuitudo enim fit ex humoribus
 totius corporis: vel solius stomachi: vel intestinorum: vel
 matricis. Si fit ex toto corpore: monstratur ex satione: et
 grauitate per oia membra corporis. Si de stomacho cum diu
 terna imaginatione est ante oculos? ructatio. vomitus do
 lus in pro?a capitis. Si de intestinis fit: grauitas? et inflatio
 melacholico: dolor? et punctura cholericis: grauis sine in
 statione p?legmaticis. Inanitio est et nimia ventris solutio
 ne: vel fluxu sanguinis et naribus: vel vomitu: vel sudore.
 Vultusbus aut? a mensuris: vel emorroydis. Quocirca ba
 rum nimia est? et fortis: coampus dissolutus: m?eboa a c?rraui: ca
 lomaturalis extinguit? splend?r: deficit: vix necesse est? et co
 patiat?r. Mutatio subita caloris in frigiditatem potius oppo
 lit. sum? in interio? co?ore claudis: et calorem naturalis sus
 foca: vnde co? patitur et sincopi coneratur. Mutatio sub
 ita frigidis in calidum co?pus rarificat: calorem naturalis sus
 soluit: vnde calor cordis minuitur et deficit. C. Aliq? sincopi

Liber quartus

pis et anime accideribus est: sicut subito timore vel gaudio plurimū hoc patitur decepti vel defecti: multi em̄ hōm cum subito timeant vel gaudeant in sinopim tendunt. **L**oz em̄ eorum cum timeat nimis confringitur: et calor suus naturalis coadunatur et nō dilatur: unde patitur et deficiunt. In letitia dilatur cor: subito et aperitur: et calor natu ralis suus in exteriora exit compositus: et ita deficit dum refrigeratur. **C** Aliquādo dolo: nimis sinopim sequitur: maxime si in membris sit sensibilibus: sicut in yleos videm⁹. **I**te sunt sinopis cause et significatio: sive cui⁹ vnaqueq; spēs suas medicina habere videtur: vniuersaliter sua medicina taliter erit facienda: sed vnde fiat mor⁹ in primis videatur quo visio intēdimus qd facere debeam⁹. **C** Si sit et plenitudo sine: mitigādo sinopim aquā mittim⁹ frigidā in facie infirmis. **S**tomachus pfricet: nares teneam⁹: crura legem⁹. pennā vel digitū in os mittam⁹: vt vomitus puocet. **E**ū defectio sinerit hoc nō medietur. **S**i plenitudo in corpore sit: cataractis dādū erit: et pil. r. oē qd abundantia illā sentiat deponere. **D**abit oximel⁹ mellieratū. oximel⁹ latiusi⁹ tyriaca. **L**etipet forugene cū succo anetie apij. **A**libandi leuiores sicut ius r. cicoris cū aneto. vini subtiler⁹ dārū r. purū. **S**i plenitudo sit in stomacho: dādus est vomit⁹ diatriopiperon: et dīci minū. **S**i et calidus sit hūmōib⁹ refrigerem⁹ cū sirupo succis refrigerantib⁹: si plenitudo sit in intestinis maxie in inferioribus clystere faciamus sepe. **C** Si sinopis ex inanitione sit: aqua refrigeret in facie: nares teneantur: stomachū per fricemus: manus et pedes legemus. **S**i ex superiōribus sit mēdus: sicut ex sanguine et narib⁹ et vomitu: inferiora membra plus erunt ligāda: sicut crura. si in inferiorib⁹ sicut membra et emorroydes: superiora mēbra ligētur: sicut manus deinde vini subtiler⁹ detur et clarum cū aqua frigida mitti⁹. **Y**nde. **S**i omnē inquit defectōne et inanitione mitigat vini aqua frigide mitti⁹: maxime si ex acutis sit humoibus a stomacho et a sui pertinentia descendentes. **S**i infirmus do leat caput: vel nimia febris habeat: vel calidū sit apostema in viscerib⁹: vel mens sua alienet: vini nullaten⁹ hic detur multus em̄ nocet. **I**te sinopim ex inanitione iuuat odoriferam in naribus habere: sicut ros. mirra: mala citonia: vinum mitti cū sanda. et aqua ro. **S**inopī transeunte et infirmo in ygoem pulsitum redeunte: cām sinopis laborem⁹ curare **D**edicātimur ergo medicamini⁹ q̄ suo loco q̄būdā in de dim⁹: et q̄būdā in aduim⁹ suo loco. **R**ecipiedū est in inanitione sanguinis nō balneari. similiter et in sudore. **I**ntentio nra est: poros cōstipari et oppitari et non rarefieri. r. mollis cari. **D**olendum est in loco vbi iacent stipticum et frigidum gerem creare vel attrahere: vt in domo aspergantur salices mirretum et tremetates: rose: et similia. vnguamuscū oleo mirino ro. precipiat quietesere in pace. **H**ibil⁹ hōi iuuat hōs oēs quibus in stomacho acuti currūt humores: augmētatur eorum dissolutio: quāto magis eos claudimus poros. **I**n huiusmodi dispenē sinopī subueniēdū est ex manū. **D**e. **C** Sinopis si ex calore sit nimis leue et mora in balneo: vel ex aere interdulo: aq̄ frigida ponēda est in facie. **S**unt etias uitube vande in aqua frigida: vinū leue et subtile cū aqua eadem: facies euoluenda in parte illa vnde ventus fiat: ant. faciem eius cum flabello faciamus ventū. frigida et odorifera odoriferū: demus mala grana: et medullas cucumeris. **D**iaasco. odores inquit cucumeri cōquiritissimū sunt. **C** Si ex nimio sit frigore: ops calefacere cōquirit plus postumus: cū vino muscatam demus: tyriacā maiorem: demus et mellieratū aro. balnea odorifera et calida et aromatica adhibeamus. **C** Si sinopis ex accideribus sit: odorifera sibi faciamus odorare: causam morbi ing: niemur auferre et mentē et intentionē instrum in balneis occupare atq; in vnis odoriferis: et musicis instrumentis et similibus.

C De apostematibus mamillarū. **L**ap. xv. **I**ta mamillis aliquādo nascuntur apostemata sive tumores: quos diuersis fit modis: vel ex corrupto et putrefacto sanguine: vel ex quolibet alio humore: vel ex lacte coagulatione et eius putredine. **C** Et colore sanieivū sit apostema pōt intelligi: si em̄ albū et liquidū: ex coagulatione lactis fit: cui ops subuenire cū medi

cina ne sanies se sibi colligat. **C** Si ex sanguine sit: vel ebolus ruber et caletit: fortiter gallia n. uiscaria et sic fit qd galile vel quercus piffata cū oleo ro. desup est ponēda: vel labe cū albagine ouo vbi piffate: vel cū succo solatri v. in membris ca panis supponat cū appi frōde: vel itero: vbi tenep⁹. et melliorū cū simile: vel ex crocus cū lacte mulieris. **S**i dārū sit apostema: feces acetī supponat cū lacte feram et eius molēdini. **C** Si ex coagulatione lactis: lenere r. sem in limi furinā r. oleū ro. r. croci superponas atq; oua coactisibus suis in oleo ro. infusum piffata: et cū mūdū melle piffate et tēperati: caullum radices: mema: fabarū farina. **H**ec apostemata dissoluit et lac confringunt: similiter facit sal et faba. **I**tem oportet in desicando lacte vna extrahendo allatocare. **S**pōgia africana vel marina infusa in aqua et aceto cōtra omnia valet vicia. **C** Aliud dolere vel tumore mammillarū sanat: emule folia supligata pilosū parti cōfusa. **C** Aliud: farina fabarū cribrata: et ouū vitello cōmixta oīs dolores et tumores oīm locoū superimposita mitigat. **C** Aliud: alburnum marubii cū arungia veteri tritū dolere si dat superimpositū. **C** Aliud: stercus colubini cum melle et cura rosolū et trōtum dolere mammillarū et inflammationē dissoluit: r. q̄ ille non ce scant idē facit. **C** Aliud mararū tritū cū arungia veteri cū linteo superpositū lactis coagulationē dissoluit.

C De fetore asellarum. **L**ap. xvj. **U**lti patitur in calore vel citius asellarū fetorem: vnde humores in corpore significantur parui di esse. **L**oz nō ergo p⁹ purgare corpus: sed inde latitū accipiam⁹ temperatū cum succo solatri: vel cū sola aqua: vel aqua ro. et inde nra gam⁹. **S**ilr facit ro. cū aqua. **I**terū alumē v. myrra: siue yleos: qdōq; post cū aqua tēper⁹: et lō: ille yncus adiuatur. **C** Aliud: R. litargi. s. j. aluminis. s. j. ro. mirre añ. exagi. j. myrrē exagi. s. fac pul. laua asellam cū vino et pul. hunc inficito. idem facit mirra sicca et puluerizata. **C** Finitur liber tertius.

Liber quartus de passionib⁹ et cursu mēdōm: nra tritūouum: et compenditū r. capitula. **C** De difficultate trāsglutinē in gutture. **L**ap. j.

Tonia in tertio libro superiorū mēdōm: et medicinas viciū mēdōm: vnde mēdōm spiritū: cōsequens odo expectantare de mēdōm atq; in mēdōm abarīs: et mēdōm medicinis. **C** In mēdōm ergo a mēdōm: quod ab ore cibū ad stomachum dicit et est autem totus liber iste r. capitulorum. **I**stud meri magnū iuuamētū est copporis cum potet cibū ad stomachū et potum. **H**ec autē patitur trib⁹ modis: vel ex mutatione cōplexione: vel ex apostemate: vel vulnere: vnde et actio mra et trāsglutinēdū vbi uis fertur. **C** Si ex mutatio cōplexione: plenitudo et cū mōda aliqua transglutit: et hōc cū labore: cum nec grauetur: nec clausum sit. **S**i ex calida complexionē sit: strim et asperitatem patitur cum fumositate. **S**i ex frigiditate: nō grauetur: nec est aspa. **S**i apostema sit cū apostematis loco dolere: sit trāsglutinē cibū: sed et trāstru dolo: et angustia quiescit. **S**i apostema sit calidū: cū dolore sit mēdōm et calidū sentit vniū. **S**i frigidū: grauitatē et sine pulsatione sit sentit dolorem. **C** Si in gula sit vulnere: pūderatū cum solore lenere maxime si salta et acida comedat: quātopot intellecta causa ops vt sublequat cito medicina. **C** Si ex mutatio cōplexione sit cū solo dolore vel calore r. hīcarate: ops mellesit in illigere: post solutio est. pcurādū: et cū frigida causa sit: cū r. rupo vif. quoniam frupo curat. succo cum sicc. et amigd. **I**na triari cū potu. cucur. ensilōcāna blitū lacū. et siccū. **I**tem de sunt pilule ad hēc valtes dolere siccitate in meri et pēpore mitiq̄ate. **R**. gūmi arab. ozaqa. se. potu. r. malue. se. alto nro. añ. s. j. liquiri. ficerag. j. se. lactuce: gūmi ceruati. añ. s. j. fac pul. et cum frupo vif. tempera in modum fabulacens pil. r. sub lingua ponat: cum dissolutum trāsglutinat. **T**rosciscos camphoratos et trosciscos valentes contra

lozes stomachi in libro stomachi inueniens. ¶ Si impedimē
tūm transgrediendi sit et frigore et frigiditate complexionis
detur succus scariolae zapij bene cocti cū melle ro. detur etiā
dianthum ꝑ ꝑill. quatuor in frigida tūm dicitur. Muturrius cū
calidus et mollescentibus siue carne siue alia re: detur lura
acerba bene condita. ¶ Si apothema transgrediendi mox
fecerit: an calidum sit videmus: et si sit calidus tunc calidū.
et mannam cum oleo viuo. demus et succum solatri bene co
ctum et colatū. demus etiam pill. quatuor sub lingua viximus
tenendas. Muturrius cum eum iuculis et refrigerantibus
sicut cum pilano cucur. portula. crisolochiana cum amigda.

¶ Si et frigide sit apothema: demus vspum coctū cum
melle: passifl. frupum: ꝑ ꝑill. quatuor scimus in frigida tūm
Si creperunt interius apothema et infirmo: febriat: detur
pilana cum amigda. z. succa. Si cibus medicinalē querimus
colamentum pilane cum zucaro demus et amigda. si vir
tus deficiat: detur lac capinum in quo petra ingiatur cal
dissima. ¶ Si apothema sit exterius et calidū esse videat: ea
saplasina de pillo faciamus: et lini semine cū lacte capino
terperato: et si nō sit et calore: fenugrecū et se. bōbānū dem?

¶ Si sit ex vulneribus: demus quibus vulnera solidantur
sicut succū armo. glo. cum bolo: z terebētinā cū melle: z ma
mica si vulnera sint vetera. Muturrius cum scariola z ma
pania. si sit sine febrilibus mellicatū demus. si sit cum febrili
bus pilanā demus: et vulnera meri medicentur et canalū
pulmonis atq; gutturis. Quēcūq; in his membris nascitur
infirmetas: non habito: sed paulatim dāda est medicina: non
enī his damus vt mancat: sed vt trāsduo subueniat.

De defectione appetitus. Cap. ij.

¶ Si desiderij cū z potus esse intelligimus sensum
stomachi exanimi in venis recepta suggerentibus.
¶ Si moribus desiderij sit tribus modis. scilicet: bu
m in infantibus: vel et ablatione virtutis desideria
bilis: sensibiles: mortificatione sibi: vel et corruptio mentis
appetuum nullius alibi necessariū intelligētis. ¶ Si et cru
dis sit humoribus: adia ructuato sequit: et stomachus sine
sit infatur: et pars digerit. Si et cholericus sit humoribus: su
mofitate sentit ructationis cum ardore stomachi et siti: et
cum velocitate grossum alibi digerendi z difficultate subri
lem cibū emittēdi. al. immundū. Si et deficiente desiderio
lis virtutis sit mortificatione sui: infirmus cibum pius ap
petitum z amatū abboiet saporū: infirmus neq; vult accipere
cū qd peius est: nullū cibū habet desiderij. ¶ Abba
tō enī desiderij cibū in omnibus morbis diuturnis pessima
est: z maxime in dissimulatis. ¶ Ad si sit et corruptione
mentis: palā sit vitius: cuius medicina mētē tantimodo erit
cura. ¶ Si et humoribus sit crudus: opus cum vomitu z solū
tione purgare. si nō humoris mali in bonas qualitates mu
tandi sunt: dandus est cibus z potus quibus humoris clau
si purificentur. ¶ Trifera. scilicet stomachi confortans: digestio
nem z appetitum adiutans venoficitate sossolens colorem
mali. ppter frigiditatem stomachi siue emoroydarā existens
tem emendatō. ¶ K. mirro. c. l. hebu. indo. embil. bell. ana. 5. r.
fac puluē. cum amigda leo fricandum: deinde mittis pulueri
bus suis. mafficio cinamomi dper. garo. añ. 5. vj. galange
apij. mara. anisi. ameo. z affari. spice. croci añ. 5. vj. colij. piv
peris añ. 7. lon. rapif. añ. 5. iij. nucis musca. macis penid. car
damomi tantū. addat mel quod sufficit. in modū auelo
lane detur cinis cū aqua cali. ¶ Aliud valens ad idem. ¶ K.
miroba. indo. bell. embil. añ. 3. f. hec trita cum amigda. frica
be: deinde pulueris anisi: cinini: cinamomi gariosi. ga
lange carui mafficio sinis. añ. 5. iij. abfintj. mirre: seminero.
añ. 5. iij. calamenti orig. folij amido. ana. 5. iij. acori: stringini. f.
moelle. ylangocum radi. amiloro. rō. fiticados croci. ana. 3. h.
mellis quātum sufficit: in modum auelane: vel califane cū
aqua calida ieiunio detur. ¶ Trifera magna detur bis quī
defectum patiantur et incendum siue calorem in stomacho
¶ K. miroba. c. 1. hebu. embil. ana. 5. v. hec puluerisaz cus
aqua rosacea temperetur: deinde puluerisaz ro. spody añ.
5. iij. sandali albi z rub. seminis mirre se. portul. galle liqū.
añ. 5. h. croci maffi. cacabe. at. carabe. campose añ. 5. j. piosi

confectioni admisce. 5. iij. cum frupro ro. detur. ¶ Si et de
fectione sit virtutis: diatriopieque. valeat ad dissolendum bu
miditatem stomachi pblegma calefactū z benignat: z omnes
frigiditas pas. viderum curat. ¶ Piperis al. gal. añ. 3. r. agai. j. omnia coque
cū limi marari apij croci gariosi. colij maffi. añ. 3. iij. affari. 3.
j. xloballami carpopal. castice: spice: amomina. a. 3. f. nelli
quancum sufficit. ¶ Calat etiam oleum lentiscini ad pun
ctionē z caliditate stomachi: z iniectionē q̄ sit de cholera ru.
¶ K. rosari sandali albi z rub. ana. 5. iij. spody: gallarum ma
fi. añ. 5. j. omnia ista trita coq̄ in libj. succi solatri vsp̄ ad me
dicatē: quō colato mittit 3. iij. olei ro. ¶ Item coquant dū q̄
folij olei remaneat deinde stomachū vtgem. ¶ K. rod. stomo
tia. i. aque ros. succi solatri vuc agrestis: succi mirre ana. 3. j.
olei ro. violat. añ. 3. h. sandali al. gal. añ. 3. r. agai. j. omnia coque
donec solium remaneat oleū. ¶ Si et cholericus sit virtutis
res frigida z hepatica detur z acida postq̄ purgabitur: omne
enim refrigerans s̄ potat appetitū: calefactis eōtra: q; fr
giditas adiunt z partes sanguinis dispersas p stomachum
et venas coagulat z inanit loco antea plena: quō natu
ra implere querat appetitū generat replendit cibos: calor
enī facit eōtra: cum enī calefacti z dispersendo calefacta
loca impleat exanimata: necesse est vt fastidium faciat. ¶ Item
frigidus pungit stomachū cum epiceat est: sicut superius d̄
ctū est. ¶ Si sit et defectione virtutis appetitue: queram?
et qua fit complexionē membro appetituo z deficiente do
minante: et ex contrariis medicari contingit: ois enim defec
tio virtutis naturalis et mala est complexionē membrum
cuius virtus est dominante et superante ipsam.

De bolismo. Cap. iij.

¶ Rigiditatem stomachi maiorem habere appeti
tum q̄ calores: intelligit quilibet rem discernens.
¶ Sicut enim iam diximus: cum dispersa per stom
achum in vni et frigiditate coadunatur: loca autē
plena euacuantur: et ita appetitus efficitur: que
frigiditas cum augmentata naturalē modū excedat: vltimū
tatem appetēdi necesse est vt faciat: vnde suo nomine appel
lata vocatur appetitio canina. ¶ Ad tritus modis fit: vel ex
frigida cōplexione ois stomachi dominante: vel et acidibus
morbis: vnde coadunantib;: vel et vltimate et trinan: endi
quā patitur vis copos et frigida complexionē. de aliquo
acido humore nimā sequi solutionē est videtur: vnde copus
debellatur: z plusq̄ digerat manducat: omnis enī digestio
et calore fit temperato vel nimio: cum ergo aliquis ha la
boat infirmitate: quia caret calore: plusq̄ digerat potest mā
ducare. Cum enim et defectione contingit virtutis con
trarie: quod manducat in stomacho non digeritur: sed fer
sicut intrat crudū z indigestū inde emittit per sceclum.
¶ Cum ergo certificat vnde de hec infirmitas oritur: tunc
tandē alla bonā endi est: vt medicetur. Si sit et cōplexione fr
gida: vel et acido humore stomachi infirmo pceptiendi est
bibere vinū purū z forte z multo visibus z mactum: vnde
libj. vini enī ebbit z multū famis est expulsiuū. oporet
autē vini cū rubicādistimū: ad in bac infirmitate magis est
iuuatiuū: caueat ab acbro. ¶ Soluntas appetat comedere
vinctuū: pdest esse dare. ¶ In hoc est elaborandiū quicquid
comederit sit vinctuū. post cibū dandū est quod precipi
mus vinū: necesse in abo vel potu acida vel pontica demus:
medicamina calida sunt danda: sicut dianthum: diamsins: bre
diagalanga: diatriopieperon: maio: trifera et fiamis calor
rem naturalem ad digerendū iuuatiua: z a malis humoribus
stomachum mdficatiua. ¶ Si hec passio est et defectione
contenitue virtutis: vinctuū videntē nocere: potest ergo me
dicinā dare doasiferam sicut aionatiū: diamionū: diabafillo
cro: electariū malozgara. z alia potentia z confortatiua.

De irrationabili appetitu. Cap. iij.

¶ Quando quidā homines appetunt manduca
re irrationabiliter: sicut creta: carbonē
et similia coxipit: vnde aduāsiua. hec septius sunt
in mulieribus frigide nature: et pceptantibus:
maximeq; sit et malis et putridis humoribus: sto
machum inuicantibus: vel et alijs membris ad ipsū con
fluentibus: sicut menstrua in mulieribus: que dñ concipit
¶ Et ij.

rodoleon: demus pſtanum cum oleo viſi. cataplaſma appo-
 ſatur frigidum ſtomacho: & ſimiliter epictuma. ¶ In ſolu-
 tione ventris nutritiam cum lenibus et aceto agreſtium
 vuarum et alijs his ſimilibus. ¶ In ſingultu ex corruptio-
 ne cibi in ſtomacho et mutatione ſui in malas qualitates:
 viſio: eſt medicina: ſcilicet vomitus: quo ſingultus aufer-
 tur. ¶ In frigiditate omnis ſtomachi vel ventofitate dentur
 calefacta: ſicut vini viſi cocca vel niri cum mel
 vel ſe. apij: cinnamum: anifiſum: calamentum: abotanũ ma-
 ſti: canamomũ alib: reubarba. carui ſinſib: conditum: vel
 aliquod antidotum: in ſingultu ex repletione dictorum.
 Odeia in ſingultu et frigiditate iuuat. Succus maligrana.
 qui muſcidus eſt: & acrum mli citri. iuuat ſingultu et cho-
 ru. epictuma ſupponat olei anifiſi anetimi laur. & murti-
 ni. ¶ In ſingultu et cibi calidus & ficcis in cendentibus &
 nimia ſiccitate in ſtomacho ſadentibus: aqua frigida demus
 & amigdaleon cum aqua frigida: oleo ro. cuius nunci oſyſaca.
 cum aqua frigida ſirupo viſi: puuoi. ¶ Et in quibz omne ge-
 nus ſingultuum: ſi inſimol timenda vel anxia mactetur: ma-
 tur enim ex cogitatione ſingultum impedit. ſeruatiõnes
 ſiant cum garof. roſa: pipere calamẽto conditi. ſeruatiõ
 enim mouet ſtomachum: & expellit ventofitatem. Trem iuuat
 tur ſingultus: de manu pedum que cubitoꝝum ligationibus.
 Iuuat tenere ſtatum ad ſingultum et ofitationem. anhelu
 ſus enim ſi fringitur: et longo tempore pectoꝝ includatur
 diſſoluit: quia ex neceſſitate caleſcit: deinde perſoas ſtrictas
 vias in quibus ſi inueniat ventofitatem expell. et ejet.

De faſtidio. Cap. ij.

Quicumq; continua vult cuſtodire ſanitate: ſtomachũ
 cuſtodiat. ne cui ſibi neceſſariũ ſit cibum pro-
 bibeat: neq; plus det q̄ digerere valeat. Queſtiõ
 enim ſua eſt: q̄a. quare parum manducaret. Reſ-
 pondet: intendo enim manducare vt viuam: alij
 intendunt viuere vt manducent. dicit Boꝝp: birius. differẽ-
 tia inter me & vos eſt in vita vniuſ mundi. Ego enim non co-
 edo niſi vt viuam: vos vultis mundo amatis vt comedatis.
 Interrogauit iterũ q̄a. quid medicina eſt perfecta.
 Reſpondit: abſtinentia. ¶ Plato dicit. Abſtinentia eſt vobis
 modus: vel enim eſt vniuſ falis: vel particularis. Vniuſer-
 ſalis vt non manducet: niſi cũ vobemũ et magis fuerit appeti-
 tus. particularis: vt cõſideratis ei: mens tibi dñanti? tra-
 ris ſibi oppoſitis conuenienti? Antiqui pari comedere p̄co-
 perit vt calos naturalis dñetur fue digeſtionis. Si eſt come-
 damus hec que calor: naturalis nequeat digerere: faſtidio
 gñatur. Faſtidium magnam eſt nocumẽtũ ad ſanguinẽ corri-
 pendum & morbum generandũ. Quod ſi ſit et malis cibis
 groſſis generantibus cõmõs groſſos: morbi buri & dñtur
 ni generatur. ¶ Ombi naſcetur ex faſtidio: iij. modis ſunt
 vel ex magnitudine faſtidioſi: vel ex mutatiõne quã in coꝝpe
 faciũt: vel ex natura faſtidioſi: vel ex vtu? ſinguloꝝ me-
 boroſi. ¶ Magnitudo faſtidioſi multa ſent accidẽtia mo-
 leſtãtonũ: ſi parua ſunt cõtoraria. Diuerſan in mutatiõne.
 Si cibi vnde faſtidium ſit in p̄legma mutent: opremiã faci-
 unt fue gignũt: ſi q̄olor: ſumoſa eructatio eſt ſiccut. ¶ Et
 naturis faſtidioſi: q̄i: qui nõ bene ſenſibile habent ſtomachũ
 q̄um: non punctat: neq; dolore ſentunt: neq; multã ſolu-
 tiõne: vel cordis tremore: neq; capiti: dolore. Si ſtomachũ
 ſit ſenſibilis: omnia p̄dicta ſentit: paritur et mem-
 broꝝum coꝝpoſe virtutibus: quia debilitaõ m̄bra de ſiſi-
 dio ſentunt dolore. v̄gũ q̄a. ſi caput eſt debile: ſentit do-
 loꝝ: grauitate: vigiliã: alienationẽ mentis. Adẽ patiũt
 ſingula membra debilia. ſi totũ coꝝpus debile ſit: magna
 febriũ & rigoris paſſioẽ babebit. ¶ Vnde oportet faſtidio
 q̄o: qui ſanitate cuſtodire volũt: et cauere faſtidium:
 cum ſentunt: ſeſtẽnt ad vomitũ anteq; coꝝrupturẽ mureſ-
 cibis. ¶ Si vomere nequeunt: ſtudemus facere ſolutionem
 ventris. in cibo mutato & corrupto optima eſt aqua calida:
 & vt omnes cibos coꝝruptos euomat. ¶ Si nec cum aqua
 calida euomerit: decur poſto vomia. ¶ Et ſi caſi ſtomachũ
 coꝝruptis eſt: cibariũ mundaũt: demus cõtionatũ. dñat ſo-
 lon. ¶ Eũtõima ſuperponatur ſtomacho cum oleo nardino:
 vel maſticeo. Si vomitus non poſſit dari: fiat dlyſtere. et ſi

militer de potu fiat et de cibo iudicamus.

De abominacione. Cap. iij.

¶ Um homo anteq; cibum accipiat abominaciones
 patiatur: mali cibũ in ſtomacho eſſe intelligit
 tur: qui ſi ſint in ſpaciõſſe ſtomachi facit
 vomitu potum expellẽt. Si conditũ in ſuis pellu-
 culis: abominatio ſit inde: neq; vomitum facit:
 quia p̄mores illi induũt ſunt & inuſcati oĩi ſtomachi ſi ſint
 calidi: generãt ſitum & ſumõs facunt ructuri. ſi ſint frigidũ
 appetit: nimius ſit ſine ſite. ¶ Medicina boꝝ in ſtomacho
 induſoꝝ triplez eſt: vna coctio p̄moroſi: ſecũda r̄perãtũ
 coũ: tertia purgatio coũ. Coctio eſt p̄legmaticoꝝ. p̄p̄e
 & crudõũ quã adiuuat taciturnitas: ſomn: q̄ca: abſtinentia.
 & dari r̄ ſubtiliſſiã cõuenit & diſſoluiturã. p̄mores choꝝ. rici
 vel p̄legmatici: vel melãpollia: quora natura nõ poſſet im-
 mutare in ſanguinẽ: ſi ſubtilis ſint neq; multũ in ſtomacho
 viſcoſi: ſoluo vomitu poſſunt emitti. cõ p̄ſimo: melicrãto: rici
 quando eſt aqua ca. ſi ſint groſſi & ſubſtãtie ſtomachi: nimũ
 inuſcati: abominacionis faciũt: nimia: vnde oportet eis rem
 incidẽtẽ & ſubtilãntem dari: ſic ut radic. & corneũ & ſimilia
 poſt q̄ a pellucidiſſi ſtomachi b̄yotes eſtrãben cũ b̄yãra q̄ũ
 purgabũt que tertia partẽ aromãtã babeat. & duas alo-
 p̄kar. valẽt. ¶ Si ſtomachũ de malis p̄moroſi: ſit p̄e-
 nus purgabũt: deinde ſumõs completionẽ r̄ticiãũ. riciãũ
 et confortemũ cum maſticeo: coriãũ r̄ticiãũ. galliã. ga-
 rioſi. ſpicã. cardamomũ: & ſimilibus aromaticis et confortã-
 tiũs. demus ſimiliter troaſcos cõfo: tante: & ſicut troaſcoꝝ
 roſa. camphora: to: de ſpodio. de ſandalo. cum ſirũ p̄. ſimili-
 ter confortatiũs: ſicut ſirupo roſelle ro. ſirupo de matie ſi-
 ue citionis. de maſſi grana. cum menta ſacore: cõmũ q̄
 in vomitu dñetur: abominatio iuuatur.

De vomitu. Cap. iij.

¶ Num eſt coꝝpoſi ſi vomitus non neceſſarius ſi
 bi ſit: ſi neceſſe babeat: ſit p̄mõ ſit. ¶ Eſt
 autem vomitus cum os ſtomachi nouatur &
 expellendis cum grauitatibus vel pungentibus
 cibis: fue p̄moroſis: aliquid ad ſi vomitus eſt ſtomachũ
 deſectionibus: cum retinerẽ cibos vel vomitõs non ſunt
 quos natura ſiſum cleuat cum para ſtomachũ inferio: ore
 ſit ſentio: vel inferus natura dep̄mat cum cõ ſtomachũ ſit
 foſtus parte inferiori. ¶ In vomitu ſine multoſũ vel maloſi
 cibõꝝ acceptio: nibus malos p̄mores eſſe pungitios ſit
 legimus in ore ſtomachũ. quoz ſignificatiões perpendũt
 in bis que euomuntur. ſi ex cho. ſicut cũ calore inueniẽt in
 ſuis cibi digeſtionẽ: et p̄legmatez frigiditate inueniãt in
 ſuis non coctus & crudus. ¶ Cholera inquit facit abomina-
 tionẽ et appetitũ eũtũs deſectionẽ: ſicut in p̄legmatez ſal-
 ſo abominatiõ faciente & ſitis deſectionẽ. ¶ Si ſanguis
 nem euomat: rupturã alioquinẽ vena in yſofa: vel in ſtomachũ
 ſo dignificãt vel inſectionẽ: vel ſui putrefactioẽ: q̄s vel ex
 cauſa p̄mũtũ: ſit vel accidẽtia. ¶ Si ſanguis ſine dolore eruo-
 mitu ecreat: apertã venam in meri vel in ſtomachũ ſignificãt.
 ¶ Si erit cũ dolore & colore rubeo vel clãro: offendit in me-
 ri inſectionẽ vena vel in ſtomachũ. ¶ Qui p̄t̄o r̄ticiãũ doloz
 egredietur et difficilis eſt in egiũt: et color ſuus niger eſt: vul-
 nera ſignificãt vena corrodentia et putrefactia: aliq̄ſan-
 gũs euomitur: qui ab alijs membris ad ſtomachũ non ſunt
 & eſt malum ſignũ: hãc autẽ eſt mixtus cũ quibusdã p̄moro-
 ſiſ ſtomachũ. ¶ Si medicãri vultus vomitiũ: et cauſa
 ſit os ſtomachũ grauitate & pungente perquirãt: vñ nõ op̄s
 vomitiũ conſtrictũ: neq; prohiberi iſum: niſi poſtq; ſtomachũ
 dũs de malis p̄moroſis mũdificãt: qui cũ vomitũ egredietur:
 tur: ſi timeam? vomitũ augmentẽ & deſiciãt iſum: op̄s
 vel digeſtionẽ inq̄r: mus: q̄ ſi ſit molliũ: dem? ſapã cõtionũ
 ſirupũ mirũũ: ſi ſirupũ maloſiſ gra. ſirupũ pomoni: ſi p̄uoz
 cũ ſpodio. vel trocicoſ de baluſtia. denẽ etã gallã. ſpodũ
 cũ ſirupo ſt̄pico: m̄p̄i. demus ius ius: odefcãt amigã.
 oĩa autem aſſentur: ponant in aqua quã bibant: ſpõũ coꝝ-
 r̄ces ſit̄ic: ponatur ſuper ſtomachũ cum cataplaſma ſt̄picoꝝ
 et odoriferũ ſi ſint ſt̄pico: demus caſtãũũ. p̄una: ſirupo de
 punis. ¶ Lyſtere ſaciãũ lenẽ et iſuã. ¶ Si de cholera ru-
 bea ſit vomitus et virtus cuſtodiatũr: cum op̄ſent. et abſin.

cognitionem: oportet hic medicinam dici compositam suam
 dem omnimode genus solutionis: et intestinum lenitatis: et
 deflectionis stomachi que recipit retinere non valetis. **D**ices
 mus autem illa medicina composita valent ad vomitum et abomi-
 nationem: huius enim loco pertinet. **C**rocus valentes ad om-
 nem solutionem vtrius licterie et lenitatis intestinum. **R.** rosa,
 spody. ana. ʒ. iij. berberis se. berbe acide. ana. ʒ. vj. hypoquist.
 gummi thuris se. mirre costiandri infusi in aceto die et nocte: om-
 nia affat: fac puluerem: tempera cum succo citronum: fac inde tro-
 ciscos: da bibere cum sirupo citonum. **A**lij quos similiter
Paulus dicit valere. **R.** costi. malgra. galle. ana. ʒ. viij. se.
 mirre. ʒ. iij. fumac. ʒ. xiiij. fac inde puluerem: tempera cum vi-
 no acido: fac troiscos pensantes. ʒ. ij. et da ʒ. aqua frigida.
Alij valentes ad cholericam passionem et stomachi defectio-
 nem: et ad vomitum continuu. **R.** ro. se. berbe acide. ana. ʒ. iij.
 spody balauistic. ana. ʒ. ij. se. potu. boli. amidii gummi arabi. mir-
 re. ana. ʒ. ij. spody egragid. ʒ. omnia coquantur cum succo cro-
 cicos pensantes. ʒ. ʒ. **A**lij. **R.** gummi boli. costiandri affati
 ana. ʒ. iij. tempera cum succo mirre: fac troiscos. ʒ. ʒ. ʒ. i. cum
 sirupo spytico. **A**lij. **R.** d. damal. valer. fluxu sanguis
 nis et deflectione stomachi de frigida. **R.** mathis cube.
 gariosi. ana. ʒ. v. ligni aloes puri ʒ. ʒ. galle. ʒ. iij. zuca. ʒ. l.
 fat puluis deaur ad bibendum. ʒ. iij. cum odosiferis sirupis.
Alij v. aliam ad solutionem nimiam et vomitum stomachi
 confortat. **R.** olium ad spidide. ʒ. i. v. pas. affate fumac. ana.
 ʒ. ʒ. celi castane hypoquist. ana. ʒ. v. costi andri sicci cinimi al-
 bi infusi in aceto et deficati ac ʒ. v. cochi pshij cocti. ana. ʒ. iij.
 se. acide spody se. mirre coctae galle. ana. ʒ. iij. malgra. acidi
 croci. ʒ. v. fac puluerem: et da bibere. ana. ʒ. iij. cum aqua frigida
 et vel cum quibusda sirupis spyticis: vel succis. **A**lij. **R.** v. v. v.
 v. valens ad deflectionem stomachi: et debilitatem appeti-
 tui virtutis: ad vomitum: et ad deflectionem virtutis digestiue
 que est cum fortitudine sensus stomachi: his etiam valet qui
 patuntur aliquod post pharmania: vel ebrietatem: vel in
 gultu. **R.** rose spody masti. galle. ana. ʒ. iij. se. potu. berbe-
 ris fumac. ana. ʒ. ij. gariosi. masti. cubebe cardamomi. ana. ʒ. ʒ. i.
 et ligni aloes puri carabe se. acide coalli incensi. boli. aff. ʒ. ʒ.
 spice cinamomi alitpe affati. ana. ʒ. ʒ. et fac puluerem. frica cum
 oleo rosa. deinde pone zuca. ʒ. ʒ. da bibere. ʒ. iij. aqua fri-
 gida: vel cum sirupis ista dicitur: si quis velit temperare tempe-
 ret cum sirupo ro. **C** Sirupus valens ad stomachi deflectionem
 licteria: vomitum: ardoe. **R.** fumac cocti. mali. se. mirre. ana.
 ʒ. ʒ. omnia coquantur in. ʒ. lib. aqua donec redigantur in. ʒ.
 colentur: deinde succo piroto accipiatur: vel mespilo. cito-
 nio: mifcan et ipis equali pondere: et zuca. lib. ʒ. et fac
 sirupum da bibere. ʒ. ʒ. cum aqua frigida. **A**lij. **R.** v. v. v.
 v. valens ad frigiditatem humorum: siue calidus ad vomitum de cho-
 lera rub. vel de phlegmate: vel de cholericis humoribus et vi-
 scosis in ore stomachi melacholicis vel phlegmaticis. **R.** sic-
 ci malgra. cum pulpa sua interiori lib. v. succi calamita. lib. iij.
 vini odosiferi lib. iij. oia coquantur vsq ad medietatem: dein
 de colentur: mitte zuca. vel sapa lib. iij. postea coque donec
 fiat sirupus: deinde pone in vase vitreo ad solis per dies. viij.
 ore vasis bene opplato ne aer intus eat: postea da. ʒ. i. vel ʒ. i.
C Epithima valens stomacho molle de defecto: et ad vomitum
 de calore inentionis cum ardoe stomachi exterioris vige in
 de: vel da bibere. ʒ. ʒ. cum succo malgra. vel sirupo spytico.
R. sandal. alb. et ru. aff. ʒ. iij. balauistic. ʒ. iij. terre sigillate spo-
 dy masti. ana. ʒ. i. gariosi. cardamomi. ana. ʒ. i. omnia pisten-
 tur: in oleo rosa. ponantur: succi solari succi frondis vtrius.
 ana. lib. ʒ. cum suau igne coquantur: vel solis oleus remaneat
 pone in vase. **C** Diacoides dicit: et de flore vitis accipias
 et mufcidu duobus diebus factas et in oleum onficium po-
 nas a aliquantulum olei rosa. valet: et valet quantum oleus
 rosaceum.

De offineria.

Cap. xv.

ffineria est egestio sanguinis cum excoitatione
 vel vulneratione sui. **C**ausa eius vel inter-
 nos est: vel exterior. Interior: sicut digestio al. ege-
 stio cho. epica acuta pungitua quam patitur infir-

mus cum per intestina cholera acuta transeat perosana et
 excoians: vel et suo acumine vulneris: vel et calsi phlegma-
 ti acumine et sua assingine idem in intestino faciente: sicut
 videmus in vtri actione vel in vitreo phlegmate vel aqoso
 humiditate. Exterior: sicut de pharmania que et virtute sua
 et acumine facit simile. **E**us enim intestini inueniat defectus
 et discoperit excoiatione ceter ipsum. **C** Enuierialis signi-
 ficatio distinterie est torura et angustia: et egestio sanguino
 lenta mixta cum cholera rub. vel cum re alia coagulata et
 viscosa in interiori quasi vestimento intestini. **C** Par-
 ticularis significatio distinterie est cum de apparat in egestio-
 ne: si enim est cholera: intelligimus esse et cholera rub. **S**i
 phlegmatica cognoscit esse et phlegmate salso. **I** exterior:
 fit causa et inquisitione infirmi citi intelligenda. **A** **E** ergo
 distinteria fit in inferiori intestino medio vel in supra: necesse
 est vel intelligatur significatio vnde a femumem differant:
 quod intelligimus et loco doloris: et et qualitate rei comit-
 te egestionis: et multitudine comitionis: id est si fit infir-
 mus dolor: in superiori stomacho: ibi morbi effi intelligitur
Egestio in vniuersimodi infirmo mixta est cum libubli sanguine
 cum quadam rasura abominabilis odoris. **S**i in medio fit in-
 testino: fit dolor in superiori: vmbilico: egestio mixta est cum
 illa re q distinterie est causa. **S**i in inferiori fit intestino: quasi
 sanguis vel rasura est in initio cum pondere et torura et inci-
 sura: dolor: sentitur in inferiori vmbilico: et postea flexus san-
 guineus a rasura mundificatus egreditur. **C** **P**ostet autem
 festinam: vel offinterie medicurine: necesse est: et in
 vulnera in utero: fanielsq: et intestinum fundatur:
 mox sequatur. **E** autem medietate ipsolimus: vnde et vbi
 fit petquam. **S**i fit in inferiori superiori: demus medicu-
 nam bibendam: sicut enim et propinquitate intestini ad stoma-
 chi et colligantia sua ad ipsus. **S**i in inferiori fit intestino: me-
 dicandus est cum dyster. ppter vicinitate vbi? intestini ad an-
 t. **S**i in medio intestino: medicabitur cum medicana cum dyse-
 ri. **S**i in superiori perditur intestino: perquiri nde est et
 de fuerit: siue de cholericis humoribus: siue de phlegmaticis.
C **E** si fit de cholericis acutus: demus omnia mane in-
 firmo. ʒ. iij. de gummi arabi. cum sirupo mirrino et aqua fri-
 gida: vel. ʒ. ij. pshij affati. ʒ. ʒ. de oleo rosa. cochi aqua frigida
 et succo poutia. et amoglossie. **F**us quolibet postu voluers da
 bibere. ʒ. ʒ. citonio: gummi arabi. cum lacte caprino. ʒ. ʒ.
 accipe lac succum et rsi equali pondere: et fac coqui ad me-
 dicatet lactis. **I**n aqua quam sunt bibitur: pone gummi ara-
 bi. affatumbolus: et spodium: et da bibere cum sirupo de mir-
 ta vel ro. et similibus: demus micam panis affi: et parti gum-
 mi arabi. et amigd. affatas: demus iura de rsi: et amido affi
 vel oia in aqua coctae: vel accipiam? amidi: mica panis af-
 fatam: facimus inde iura ad bibendum danda. vbi febres no
 habent pullos perdes fatros comedant fastanos et simi-
 lia. **C** Puluis valens ad excoitationem et excoitationem intes-
 tum et cholera rub. et acuta et ad egestionem sanguinis et do-
 lorem et pondus et toruram. **R.** boli. ʒ. ij. gummi se. potu. se.
 mirre. ana. ʒ. iij. et ʒ. omnia affata sint: spody se. acide amidi
 aff. ana. ʒ. iij. se. malue affi acatie. ana. ʒ. ʒ. et fac puluerem. fricans
 cum oleo rosa. deinde mitte. ʒ. iij. et ʒ. pshij affati: et da bibere
 ʒ. ʒ. cum sirupo mirrino vel citonio: sicut cum aqua frigida.
C **S**i distinteria fit de grossis humoribus et phlegmaticis: de-
 mus. ʒ. iij. nasturth affati cum aqua calis. vel castaneas. ʒ. iij. cum
 aqua frigida masti. ʒ. ʒ. et ʒ. cum aqua frigida vel acido: ista
 pphide affatozum. ʒ. iij. cum aqua calis. **C** Puluis valens ad
 distinteriam de salso phlegmate. **R.** nasturth affati. ʒ. vj. do-
 li. ʒ. v. celi gummi arabi. amidi se. bassilicis. ana. ʒ. iij. oia affati
 ta croci sanguinis diao. balauistic. ana. ʒ. ʒ. fac puluerem. et da bibere
 re. ʒ. iij. cum sirupo mirrino vel citonio: vsq et mane. **C** **C**
 cici valentes similiter ad sanguinis fluxum a superioribus: sicut
 a pectore pulmonem: et ad fluxum menstruorum. **R.** boli se. poze
 tula. ana. ʒ. iij. spody se. acide rosaz. balau. mirre costiandri affi
 amidi. ana. ʒ. iij. acatie hypoquist. coalli rubel affi. ana. ʒ. iij.
 fumac. ʒ. iij. et ʒ. diagran. carabe se. malue vtriusq: affi. ana.
 ʒ. ʒ. fac puluerem: tempera cum succo amoglossie factis troci-
 scis. ʒ. ʒ. et da bibere vnum cum succo citonum: vel si-
 ro po aliquo spyticozum. **A** **A**liud valet similiter. **R.** galle ʒ.

colocynthi. Similiter si humiditas sit nimia: ponam? aloë cum ematibz pistato: si cœcitas affuerit ponamus libani: si sit corosura: ponamus lentes balauft. acariam sandar. ro. **C** Si in natiuis sit diol: fine vulnere vel apostemate: vngna mus cu hoc vnguento. **R.** cere al. 3. v. amigdaleos. 3. r. m. dul. boui. 5. j. olei ro. 2. ceruse. 5. j. **C** Aliud. **R.** litargi. ceru se. ana. 5. v. croci. 5. j. olei ro. q. d. sufficit. **C** Aliud. **R.** cerusam plumbum incensam vitellum oui iunior emoro: vbi cunctz habeant & vulnere & apostemata in natiuis. **C** Aliud. **R.** acariam litargi cerusam petiam. 3. de cucurbi. veteribus & vitibus incensis: omnia pistata in mortario plumbino cum oleo ro. vt fiat qñ mel & vngatur. **C** Si sanguinis fluxus de emoro: augmētatur: medicetur sicut in dissintericis & fluxu sanguinis difamus.

C De exitu ani. **C** Ap. 11.

Assiones ani sicut emorois apostema vulnere & fissura nocent: & dolorem faciunt: nates infirmum exprimeret cogentes quasi et quadā suo uitate: vnde exit anus: aliquādo quoq; egrē diu agit: et mollit: licet volitari: ideoq; steruus infirmis sine volūate exit. **C** Oporet ergo vt videatur vnde nascatur. Ergo de depressione sunt: dolorem nisi miti faciat. Infirmitas ergo sedet at in aqua vbi cocta sunt fiti pta: galk. balauit. cocter malagra. sumac glades hypocquis. & similia: dem? infirmo dialacim ematibz miedez. diarlos caraca dianonit riferā malozem & minozem: pil. de bdelio: & acipe vsuam malue & olei: vngue inde man?: redde anti intra: similitur cum vitello qui & vngio pilij: qui postq; intus erit: formētus cum re stipica iam ducta. Deinde acipe galle cœute marine incense. añ. 5. j. & hunc cipe: pressi balauit. coctem malagra. acarie hypocquis. 5. j. fac pul. pone sup anū vna hora post alia hora: formētus cum re stipica iam di cta: acipe cortices arboris lētici. 5. j. iunici cyphi. añ. 5. j. ce ruse: fac puluerem super anm mtrēns: vbi omnes pulueres quos dicitur: & oēs species post anū reuersionē: sine pulue ritate sine: sine epistematē: sine fomētationē multū valē.

C Sinitur liber quartus.

C Liber quintus de passionibus epatis: & carus curia: et continet. xxiij. capitula.

C De mala cœpatione epatis. **C** Ap. 1.

Altis malis gloriofissimi medici digestibilem virtutem tria loca dixerūt: coz: pōis obtinere. Primum in stomacho: scēdum in epate: tertium in omnibus membris copōis. Ilios in quarta particula dignus: quos morbos prima digestibilitas pateretur. In hac qñta dicere disposuim?: quos morbos in epate scēdita patiat:

Et significationes & curas fm antiquorum auctoitatē. **C** In cœpatione ergo a mala cœpatione epatis: & dicam mus epat duobus modis pati: scē: et sine essentie proprietate: vel et alioz: membrorum vicinate. Et sui proprietate tribus morbotum generibus: sicut & omnia membra copōis patiuntur. Duratōe cœpationis sicut fit refrigerat: vel calefat: vnde metetur: vel delectetur: simpliciter seu compositē. Secundū genus vō morbi officiales vocantur: sicut opilationes vel apostemata. Tertium dissolutio in partibus idēst separatō iūcture appellatur: sicut in vulnere: excoia tione: incisione: & similia. hęc autē passiones generant by dropifim?: hęc vō morbos in suis locis dicitur sum?. In pie tēti aīta mala cœpatione incipiunt. **C** Si epati diuersarū cœpationū vna dominē: quia virtus sua naturalis superep durities & tumores in ipso consistunt: hęc mala cœpatione vel sine materia: vel cu materia. Si vō complexio mutet in caloz: infirm? nimia sentit: fēnt: vel ardorē: dhole. ru. vō mit. Galoz: eius in cœpatione muta: fēnt: fēnt: by lingue: palati & narū: appetitus ei? in cibus defēct: vīna citrina cholericā. Si in frigida dīnē fit mutata: nēd by hoz q dicitur?: hęc samē nimia partē sine digestibz: grauatē in epate: colo: fa ciet corāpif & muta: labza & lingua in balbesat: sanguis mī nūit. Duratōe epatis in fēntate: ipsalmus circūdans epat:

sentit: siccatas est in lingua: subtilis vīna: digestio parua & sicca: copus maculenti. h mutet in humiditate facies tumescit & inflat: neg sicut ppter humiditatē: vīna alba & dura sic ne tinctura aliqua: & quasi aqua intelligit. Itē mutatio complexiō epatis intelligitur: et infirma natura: et extē: pōe: & dieta ante infirmitatē habita. Itē fit by cœpationes oīan tur cōpōte fm naturā cōpōitōis succo: opes finare in me dicanda cœpationis epatis mutatio: vt ad fua naturalē pōprietatē valeat redire ante q̄ indure? & intumescit. **C** Sa. em in lib. iunamēt mēbz dicit. Antē dei in creādo iaria lū mēbz sūt tribus modis: quēda parā vt vicerent aīala pter ipsam: sicut cerebri: cor: paratēra vt viderent pter ipsam: sicut oculi: auricula: man? & pedes: & similia: alia qui bus gñantur aīala vt testiculū. **C** Zum ergo epat vnum sit de illis mēbz: quibus aīala viuūt: cū corrupit cœpatione sua: vidēdē est vñ corruptio fiat. Si et calore: sit oporet: das sicca pblebotomari: si tepus: etas: cōstuetudē: nos adiuēt. **C** 23 si non refrigeremus cū spodio suca. pillo sirapo albo orizacca. Demus serū cū orizacca. sicca herbarū endiuie. l. scariole solatri bene coctū & colatū. Demus troicos cōpōstros epatis refrigeratū: quos in hac particula sumus di cūri cū frigidis sirupis. Demus suauia & leuia caratica si cut istud qd. **R.** licet cūcur. malgra. ana. 5. j. succa māne. añ. 3. v. spody dragāz. sc. citoniosū. añ. 5. j. si. oīa pistata ponant in succo illo die ac nocte: postea frica & cola dāne ei bibere. **C** Hęc est crisolōcā lactu. blitio postula solatro curat. Si febrem nō habeat: demus hęc cocta cū pullis pēdicibus suafans: custodiat se de lacte: & factis ab epate: de oīibus grossis carnibz. In aqua bibēda miscet sirupis frigidus. **C** Ataplasma faciam? ponendo supra epat caloz extingue sic postu. cucurbi. solatrū ptiū lentiginis lactuā malū vīa oīa pūstent cum oleo ro. & cataplasma fiat. **C** Si epat in frigiditatē mutet: demus infirmo olareubar. & troicos in de factos. dialacā cum suis troicis: olacurum mātozem & minozē: omocūsi atbanāsi dialocum. quod cūz bosū in ueniat medicus: betur. 5. j. & h. cum luco diuersarū herbarum: sicut apij marari cocto & colato cū opimelle: sirupo ab sineq; sirupo radice: vel apozima calamenti cū apozimare de aniso marato apio masticē spica folio lūquano. Si me dicus inuenit simplex vel copositum: oetur cum amigda leo. Demus diagalā. diacimū olansim diaroma. **C** De troicis demus quos dicitur sumus: troicos de aniso marato tro apio masticē spica folio lūquano: vel de abintio et si milibus. **C** Ataplasma superponamus epati quo calefat. Similiter epitima sicut oleū nardinum antelico & similia. obseruet se de duris eibus ad digerendū. **C** Inuatiat cū sicut li & leui oīa cum calidis aromatibus preparata. manducet quos par. habent enim proprium iuuare epatis defecionē vbi cūq; sit. similiter sicut bibitum quod valet frigiditē epatis. **C** Inuenit sibi ab omni bulcedine qd nocet epati & plenti faciens opilationem: amara bibāz magine si sine cōpōita & pontica: vt est abintioz tamariscus & colopendria. **C** Si epati būditas & frigiditas: vel caliditas būditas būct: sic frigidis medicetur refrigeratibus vel calefactibus: nos in hac particula dicemus de medicis quantū sufficiat.

C De opilatione epatis. **C** Ap. 1.

Par oppilaf multīs modis: vel et grossi fan guine ab epate ad membra currente: cum non debet currere: vñ cū non potest eire: remanet clausus in vās epatis: & eius vne oppilatis dāuid et hęc grossitas sua. Vel et humozē grossis & vicosis in venarū extremitatibus in iūctis que de maiori vena egreduntur: ibi generat oppilatio. Itē epat oppilaf de quozdā membroz incisione: si enim manus vel pes incidat: permanet sanguis ille in epate solēs membris illud nutret: & ita epat oppilaf. Similiter oppilatio in muliere nascit cū mēstrua sua an tepus aueratur: sanguis enim plens eire cū mēstruis oppilatur in ei? vñ & venē: vnde epat consipationem patit: cū siccus cū fm q̄ opozter ab eo non recipiatur: vnde infirmus grauita rem nimiam sub hypochondrijs a parte dextra sentit. **C** Si sumus in epate adunetur: nec eire possit: non solum gra

bestum cofortat: inflationem aufert: clarificat colores: mentem acuit: ventositatem laterum tollit: cibum & post cibum da. R. spice: castie: maffi. garofoli. cinamomi: affari. ana. ʒ. iij. cardamomi minulo: & matolis: croci: fandaloy: citri. cube: de: cofit: mado: galle: musca. ʒ. iij. mirariti. anifi. ana. ʒ. v. f. cio: musca. ligni aloes: calami. arabi. ʒ. iij. fac puluerem accipies mel ofepumatum: mitte tanhimed citionoz: vel ma lozum musorum coque ad spiffitudines mellis: tempera cus bis specie alias.

¶ De trociscis. Cap. viij.

Drociscus de lacta valet ad epatis & splenis passio nem de calore & apostemate. R. lacte: spodiij rof. abfintij suca. eupatoij succi. ana. ʒ. iij. reubar. ʒ. iij. squinanti. ʒ. iij. tempera cu succo marari vel endiuie: fac trociscos. ʒ. v. & fa. da bibere cum succo predictarum herbarum & troscicaria. ¶ Trociscus de reu barba. valet ad constipationem epatis: splenis: stomacum confortat. R. ro. abfintij. reubarba. ana. ʒ. iij. spodiij: spice: squinanti: lacte: eupatoij succi. ana. ʒ. iij. fandaloy: citri: croci: cafe: oia: gagati: mafficis. ana. ʒ. v. tempera cum succo ma rari: fac trociscos. ʒ. v. da cum succo herbarum predictarum & troscicaria. ¶ Trociscus de aniso valet ad frigiditates sple nis: epatis: stomacis: & ventositati hypochondrie. R. anisi ro. marari. ana. ʒ. v. iij. liquiri. ʒ. v. succi liquiri. squinanti: lacte: maffi. spice. ana. ʒ. v. iij. eupatoij ʒ. iij. costic: castie: affari: abfintij: spodiij. ana. ʒ. v. iij. tempera cus succo apij: fac trociscos. ʒ. v. & fa. da cum succo herbarum. ¶ Trociscus de abfintio valet ad dolorem epatis: & stomaci: opilationem soluit. iuuat febrem plegmatica. R. abfintij: marari anisi ro. amigda. amara. ana. ʒ. iij. mafficis: quinq. apij. fa. ana. ʒ. iij. reubar. citri eupatoij. ana. ʒ. iij. tempera cum succo endiuie: & fac trociscos. ʒ. v. & fa. da cum succo herbarum. ¶ Trociscus de eupato. valet ad stomacum: epatis opilationem aperit: rigores plegmaticos febris mitiga. R. abfintij: squinanti: succi eupatoij. rof. marari: mafficis: ana. ʒ. iij. anifi: oia: gagati: fandi doli. citri. spodiij. ana. ʒ. iij. & fa. tempera cum succo endiuie. fac troscis. ʒ. v. & fa. da cum succo endiuie & troscicaria. ¶ Trociscus de rosis cofortat epa & stomacum. R. rosaz. ʒ. iij. liquiri. ʒ. v. squinanti: spice: marari: spodiij: oia: gagati. ana. ʒ. iij. tepera cum succo endiuie trocisc. fac. ʒ. v. da bibere cum succo herbarum vel maligra. ¶ Trociscus de spodio valet febribus acutis de calore epatis: & ad continuam sitim. R. rof. ʒ. v. spodiij se. postu. succi liquiri. an. ʒ. iij. oia: gagati: amidi. ana. ʒ. iij. yue ca. ʒ. iij. tempera cum succo plijij fac trociscos. ʒ. i. da bibere cum succo maligra. ¶ Alii trociscus de spodio laetui. i. aperit tui valet ad veras tertianas: sitim: calorem epatis & stoma chi: & sunt ʒo. da. & sunt in libro quem intituloat. pperatus R. spodiij: rof. croci. ana. ʒ. iij. amidi: oia: gagati: quinq. arabi. scariole se. atrull. cu carb. cum cumeris: melosis: oium mifa tozum: se. postu. ana. ʒ. iij. & fa. tempera cum succo citionoz: & aqua rosa. fac trocisc. ʒ. i. & fa. ¶ Trociscus de camphora retrige rant incensionem epatis: calores acutaz februm. R. ro. ʒ. iij. quinq. arabi. oia: gagati: spodiij. an. ʒ. iij. se. cucumeris citru. postula. & liquiri. ana. ʒ. v. iij. croci: ligni aloes: camphore. ana. ʒ. iij. tempera cum succo plijij factio cum aqua ro. fac trocisc. ʒ. v. ¶ Trociscus de berberis valet ad constipationem splenis: epa tis in initio hypodrisium cum calore. R. berberis. ʒ. v. rof. et spodiij: lacte: croci. ana. ʒ. v. sulphuris spice garofoli. squinanti. ana. ʒ. iij. reubar. marari fandaloy. an. ʒ. iij. cufure. ʒ. v. fac trocisc. ʒ. v. da bibere cum succo marari & endiuie cum oxiaz cara. ¶ Alij similitur valet febribus acutis: sitis. apostemati bus epatis & stomaci. R. berberis. ʒ. iij. rof. ʒ. iij. mane: liy quiri. se. cucumeris: spodiij: spice: maffi. eupatoij succi. ana. ʒ. iij. reubar. lacte: croci. ana. ʒ. iij. tepera cum visco plijij. fac trociscos. ʒ. v. da bibere cu succo marari. ¶ Trociscus de viol. miti gantes incensionem de cholera ru. ve neg epa: neg stoma cum pgaat: soluit calidissimum naturam: & qui abdominati sunt medicam. R. viole. ʒ. iij. rof. succare. ana. ʒ. v. spodiij. succi liquiri. se. postula. fanda. citri. ana. ʒ. iij. & fa. oia: ga. se. cu mero: maffi. scamone. ana. ʒ. iij. fac trocisc. da bibere cum sis ruo: puzoz: vel aposimate de mana caseij. vel oxifenitia.

¶ Trociscus de sandalys valet febribus & sitis: initio calosi epa

tis & stomachi: lingue siccitati. R. rof. spodiij: succare. ana. ʒ. iij. fandaloy: citri. al. & ru. se. postu. succi liquiri. se. cucumeris citri: camphore: oia: gagati. ana. ʒ. iij. & fa. tepera cus visco plijij. fac trocisc. cum aqua ro. da bibere cu succo maligra. vel cume: rios: vel aposimate oxifenite: vel caseij. & mane. Qui sunt ca lidissimi & ventres coz. ppter calorem stiptic: accipie medietatem hylus cofectionis: & iunge scamone affate. ʒ. v. oans. bi bere cu succo puzoz: vel vio. ¶ Alij trocisc. laetui valet ad dolorem epatis & ytericie: acumin cholere ru. incensionis: ninie: apostemati sanguinolento. R. rof. spodiij: fandaloy citri. abfintij. ana. ʒ. v. reubar. squinanti: spice. ana. ʒ. iij. scamone succi eupatoij: succi liquiri. ana. ʒ. iij. tempera cum succo ma rari: fac trocisc. da ns bibere. ana. cum succo herbarum troscia. & bec de trociscis sufficient.

Capitulum viij.

Diale de aromatibus. ʒo. ana. valet ad do lorem stomachi & plegmatia: mundificat ho machum de humoribus grossis purgatur & ceo rebo ad ipsum descenditibus: da ʒ. iij. cilicuno cu aqua ca. R. calami aromatici: cinami: cube. nucis musca. macis cinamomi spice carpod. squinanti maffi. affari garofoli. an. ʒ. iij. croci. ʒ. iij. & fa. coquere oes illas spis in. r. h. libris aque visz ad tertiaz partes: cola supaddes. xv. iij. ʒ. aloes. & v. ʒ. myr. & pulueris & ad soles dimitte: sem per ʒ. moue donec possint formari pilulis. ¶ Alii eisdem va lentes ad dolorem epatis: & ad hypodrisium. R. biterpi. succi eupatoij: mirobalano. citrino. ana. ʒ. iij. turbitz. ʒ. iij. lacte. ʒ. iij. reubarba. carbopalla. spice. ana. ʒ. iij. & fa. anifi: squinanti. ana. ʒ. iij. tempera cum succo solari. da ʒ. ʒ. cum aqua calida ¶ Alii valet ytericie & eciende putredini de stomaco & epate: constipationem splenis aperit: caput mundificant. R. biterpig. ʒ. v. abfintij ʒ. v. reubar. ʒ. v. iij. squinanti. ʒ. iij. spice: scamone. ana. ʒ. iij. cum succo apij tepera dana. ʒ. iij. cum aqua ca. cilicuno. ¶ Alii de libuo pfectionis ʒo. da. valet diuturnis febribus de diuersis materijs: doloi epatis in initio hypodrisij. R. succi abfintij: miroba. citri. succi eupato rij: aloes: croci: maffi. reubar. lacte: anifi: fumittere: biterpi. equale podus: tempera cum succo solari. da. ʒ. v. & fa. ¶ Alii de euforbio valet ad purgationem aque citrine: et omni materie hypodrisis: & ad dolores ooz & podagra aque de frigida sit matena. R. euforbij. ʒ. iij. sulfis rithimalli. ʒ. iij. armonia: ferapini: opponacis: bdellij: apij: se. petrosili. meuf: spice: castie: anifi: maffi. ana. ʒ. iij. fac puluerem: & frica cus amigdaleo: tempera cum succo solari vel marari. da. ʒ. ʒ. ¶ Alii de ferapino purgates aquam citrinam: valet ad dolorem stomachi: doisi: ventositatem intestino: ylijz doo lores: de frigore. R. ferapini: turbitz: sulfis rithimalli. ʒ. iij. apij: bdellij: anifi: marari: kebuli. ana. ʒ. iij. in alio. ʒ. ij. armo. op ponacis: afe. cinamomi. ana. ʒ. iij. tempera cum succo cala menti faciens pilulas. da. ʒ. v. & fa. vel. ij.

Cap. iij.

Dalius purgans aqua citrini: apostemata dissol uens: epa cofortans. R. abfintij: turbitz: fer rapini. ana. ʒ. v. apij: se. petrosili. marari: anifi: yreos. ana. ʒ. iij. scamone: rithimalli sulfis: maffi. squinanti cinamo. ana. ʒ. iij. fac puluerem: dans cum succo marari. ¶ Alii valet ad frigitu dinem epatis: emorroydes: coruptiones stomachi: & ad m ratione colosis. R. maffi. garofoli. caseij. rof. affari. ana. ʒ. iij. d mni: marari: anifi: abfintij. ana. ʒ. iij. cardamomi: cinamom mafficis: squinanti: se. basiliconis. ana. ʒ. iij. & fa. puluerem fri ca cum amigdaleo. & succa. quatum omnes alie species. da. ʒ. ʒ. cum aqua ca. cilicuno. ¶ Alius purgans aquam citrinam: & valet bumide nature passio: collae de viscolio plegmate & ventositati. R. ferapini: rithimalli sulfis: apij. se. equale po dus: fac puluerem: & da ʒ. ʒ. vel. ʒ. ʒ. aqua calida. ¶ Alius valet ad frigiditatem stomachi: & indigestibilitatem epatis dolo: oxiremm: inflationem ventris: opilationem fastidij & splenis aperit. R. sinisi. ʒ. ʒ. oicani. mafficis: trocisc: carul: cinini. pipenis. ana. ʒ. iij. marari: apij: anifi: baud: amoco. ana. ʒ. iij. & fa. puluerem: frica cum fiamaleo: & succa. quan tum alie species. da. ʒ. iij. cum aqua calida vel mellitate.

maciem copiosis: dolorem & grauitatem lateris dextri. Est et alia species in qua patitur fellis (sub) & sua virtus deficiat felens ab epate cholera. r. u. trahere: sicq; in ipso cholera remanet. vnde sanguis tingitur. ¶ Alia est de oppilatione propter apostema in vhs per quas cholera transit ad fel: vnde fit vt ad epat redeat: & inde per totum corpus cum sanguine se diffundat. ¶ Si in infero via oppilata sit: ascendit ad superiorum viam: que ad stomachum tendit: vnde catritas facit fel: & amaritudo ois: in febri siccitas: in stomacho calor & sitis: vnde color albecit: & digestiones propter ablationes cholerae eas tingentis. ¶ Si oppilatio in supio: via fit que ad stomachum tendit: augmetur curius ad intestina cholerae: vna & egestio tingitur: apparet in vna lutum rufus: vel quasi cinababius: & spuma superius dtrina: & egestio corrupta & plurima: yceritia ex passione fellis est: subita: neq; plures cholerae corruptum quibus atrmus sit: neq; epat ab actione sua contrahitur. ¶ Item quarta est yceritia que ex completione venarum est corrupta cum vltra quantitates naturalem calcant. Vnde eius incenditur sanguis: qui ad epate ad ipsas tendit: & cholerae fit: & sic vt cruda signat. ¶ Aliq; vnde yceritia in corpore apparet nigra: que causa defectionis splenis euenit in trahendo fece sanguinis: & turbulentia sui. ¶ Chedentes yceritia & eius intelligetes causa sunt: videlicet cum si habeat febris: & quos si habuerit: & yceritia ante septem dies apparuerit: & ant. qua eminet at signis deactiosis & digestiones morib: pessima est: & timose motis nunq; necq; intronitredum est de curatione sua: & si in die critica apparat scilicet. vii. vel. viii. vel. xij. vel. xiiii. & post apportionem signum erit de coactione: si leuitas morbi laudabilis est: & salutem nescit. ¶ Hec yceritia op; vt medicetur cum mitigatibus cholerae & refrigerantibus: sicut sunt apozymata de pumis: osifeni, malgra succo cucurbi. & similib; . Item morbus aut; incipit declinare & acumen febris extinguitur: cholera rubeo, purgum cum succo castaue: vel solari: vel castafii. & ma. demus prifanum cum orysac. Illutrium cum cucurbi. lentibus: blini. & similib; . cataplasmata ponamus super epate de sanda. r. o. oidei farina. cataplasmata de peramus cu succo folari: portula. Febribus cessantibus & in coepe yceritia permanente: demus infirmo succum folari: maratri: castute: cu succo orysac. Crodicos de camphora: de spodio: de sandalis: de ro. de lacte. Illutrium perdicibus: fastanis: puluio: oia cum aceto coquantur: succa. lauemus oculos cu; aceto & succo coadi: vel aceto & lacte mulieris. Si febribus caret: bastica mnuat in dextra manu quibus sufficit: adiuuatis etate & sicut dicitur: deinde cholera purgemus cum castafii. mirroba. citri. vi. castuta: absintio: pumis: iulub. osifeni. & similib; . & cu suprie: antiodis cholerae purgatiuis. Si aliqd; plebotomico obuiaric: ppter virtutis deflectione: vel frigiditate: vnde etatem? succi folari: castute & endiue: atq; maratri bene cocti & colati cum orysacca. Item demus succos herbar; cu trodicis de lacca: de absintio: de eupatorio. Si caloi: sit nimius: dem? trodicos de spodio: de camphora cu; orysacca. Illutrium cu; crisolothama postula. blini. cu; amigdaloe: demus prifanum: pifex recentis: pullos cu; aceto & succa. ¶ Trodici valdes ad yceritia de oppilationem epatis: splenis. ¶ Byperegre: absintio: eupatorio: succi. ana. s. j. rose: spodio: squinam. a. lar: solh. an. s. j. & f. lacce: reubar. ana. s. j. crocif. camonee. ana. s. f. tepera cu; succo endiue. fac trodic. s. f. & ba. j. cu; succo endiue & orysac. ¶ Alij trodic. valde yterice: cholerae naturalem purgates. ¶ Rose: abfin. spodi: anifi. ana. s. iij. lacce: reubar. succi eupatorio: maratri. ani. portula. f. squinam. ana. s. j. & f. camonee. daagagan. ana. s. ij. crod. s. f. mane. s. j. tempera cu; succo solari. fac trodicos s. j. & f. dans cum succo endiue: & orysacca. & succo maratri bene cocti & colati. ¶ Crocfectio Bo. da. si miltur valet. ¶ Rose: spodi: ana. s. ij. crod. s. j. reubar. quar tam partem. j. f. campho. s. f. omnia pulueriza dans bibere cu; apomate de pumis vel osifeni. Si yceritia cesset de corpore criditate in oculis remanet: seruationes: faciamus cum oleo roe sic: & vum nigella: & vel lacte mulieris: aceto. vel oleo ror: & similib; .

De passionibus splenis. Cap. lxxij.

¶ Splen splenis multum assimilatut passioni epatis: patitur aut; et trib; morbo; quibus: sicut bigimus & alia membra: copiosis pati: id est: mala complexionis: morbo offentiali: sicut separatione plurima. ¶ Splenis passio buritice sit: & cum splen magis magnificatur: multo plus coq; maceratur. Alii quado splenetia vomit sanguinem cholerae ni. pntem: et alij emittunt cu; egestione: quib; coq; appetitus ad comestionem augmetur: & alij pigntia totius corporis: cu; tristitia & risus paritate coringit ex splenis corruptione & paritate eius in coq; coq; poab; . vñ fanguis vel seledius alexandrinus. Splen inquit est instrumētus rufus: coq; actio est turbulētam sanguinis trahere sibi. Eum aut; virtus defiat in turbulētam trahēdo fanguine: remanet in sanguine dacta: & obcuratatem cu; nigredine praestat. vnde p totum corp; obcuratur: & nigredine efficit. vnde p totum corp; mutatur: & nigredine efficit. Eum aut; splen trahat sanguinis turbulētam: & feces clarificet sui subiecti: necesse est vt sit clar; & temperatus: & totū corpus ossipgam sanguis: eius huius temperatēti fit atq; clarificationis aliam nobilitatem & gaudente: & redit; quod splenis interlicet cu; splenem esse instrumētus rufus dicit. ¶ Si splenis passio certificet ante q; confortatio: & curio: sit facillius fit in curatioe: & debedis in medicamine. Quod fit neglexis donec in oppilatione: & apostema indurauerit: durus est ad curandū & legius ad sanandū. Item cum splen habet corruptione: medicari opus cum cataplasmate: & epistimate: & in plastris no solum exterrus: sed totus ad bibendum datur medicatio: splen medicatū accipit epate fortiozem & grossiozem. ¶ potest ergo cu; curare incoerim? dolo: & splenis perquiram? ¶ Si significatio caloris ibi videatur: tūc in sinistra manu venā basilicā phlebotomem: vt venam illā que inter mediū & auricularem continetur. si tamen etate tpeze. adiuuemus. demus succū folari: maratri: tamarici bene cocti & colati cum troc. eupatorio: vel de lacca cum orysac. Si nobis significatio frigide complexionis apparuerit: sicut dicitur: quia plurima passio splenis fit de frigiditate & hūoib; grossis: oportet tpeze medicā dare et diuretica: sicut epistimū agerum sticados camepitib; & comedros passiuum polū centaurea capfar. rad. absintij: & similitur apostema facz infirmo fm virtute da. demus oia meli cum succis berbarum mente tamarici rad. mirta. f. a. l. aph: petroselini & similia. demus etiam prupum de pycos calamento. antidota diareub. dialacem. diapulca: diaocos sum diamouissam. ¶ Trodici de capf. valent ad buritice splenis. ¶ capfar. rad. coctis: lacce: eupatorio: vel reuendia aris: flos longi: et ro. castis squinam. bieretig. an. s. ij. tempera cu; succo apyrel aceto fac troc. s. j. & f. ba. j. cum succo abotani vel osimellis. ¶ Alij similitur: ¶ Rose: polū capfaris rad. spermatiss rad. squinam. r. sinap. pycos equs & pondus tempera cum succo tamarici. ¶ Alij ad dolozem & durities splenis: ¶ capfar. rad. absintij: anifi: anistor. ro. poli reuendia calamentis spice costis anifi. tamarici succi eupatorio: croci solopendrie lacce squinam apii passii succi mastice. an. s. j. & f. tempera cum succo tamarici. ¶ Epistima Bo. dama. est oleum. valet ad splenis corruptionem & sicut duritiam & bumorum grossitudinem: aperit oppilationem eius huiusmodi inunctum. ¶ capfar. radice. s. r. codumeni sine namomi. an. s. v. caru tamarici. an. s. a. que. s. xxx. sambuce leon. s. l. r. coque ad suauem fume donec remaneat et colat: deinde accipe armofiaci. s. i. et. f. et mitte in forti aceto de nocte. post mitte in mortario mome vsq;quo disti medulla et miltē cum supradicto oleo: & ibi mitte armoniacum coquens ad suauem fume donec admiscetur: bibat vel vnguentum facit. ¶ Item valet ad dolozem splenis succi tamarici cum aceto et osimelle: & colatum in aqua et miltetur cum vino valde similitur: vel acap. s. j. & f. de rad. et spermatibus cum aceto et da bibere. facit similitur aqua vsq; ferrum calidum infundatur. da cum bibere sine solari: sicut cum vino per. vij. dies. Quidam medicā dicunt splenetici si accipiant cyppum tamarici seu succellam ad bibendū vel

Liber quintus

ad comedendum per. **l.** dies splenis durities soluitur. **It**ez dicitur si lac capinum per. **l.** dies in huiusmodi vase bibi rint vel comederi nil habebit splenis. **D**ialco. dicit. farina de fenugreco et nitro et aceto in cataplasma valet ad splenis duritiem. **It**eruz dicit. omnia ramorum vitis cum oleo rosato et aceto et ruta valet ad calidum apostema splenis. **E**les ctuarium valens ad splenem: et ad grossos humores ventos sitatem et emoroyd. **V**iscerum frigiditatem: arteriarum venos coftitatem. **R.** sijn: siberis: cappa. rudi. tapfic polpodij: pipe. long. liquiri. anifi. ana. 5. vij. galjane. affar: masticis: cinamo: m: acois: squinantis: colti: cinni. ana. 3. iij. fac pulueres adde mellis quantum sufficit. **E**mplastrum valens ad splenem splenis. **R.** bdellij armoniaci. ana. 5. r. pone in forti aceto: vt emolliat: deinde accipe sitameleon. 3. iij. cere colate. 3. j. myrbe croci. ana. 3. h. omnia comisce: et emplastrum fiat. **S**i acceperis de armoniaco bdellio tyure myrba. ana. 3. j. et pos fueris in forti aceto: deinde misceus cum fenugreco et sinapi farinam oidei et facies emplastrum valet similiter.

De passionibus renum. Cap. xliij.

Renes tripliciter patitur sicut et alia membra: cor-
poris: de mala complexionis: modo officiali et iun-
cture separationis: quocirca hocum patitur: do-
lorem nimium sentit infirmus: sicut plium po-
teret fodiatem sippa circumdantem ventrem.

Differentia est inter plium et renum dolorem. dolo: re-
num stabilis est: neq; ab vno loco se mouet: plij vero dolo: p
ventrem vagatur. **I**terum qui dolorem habent in renibus
sentunt dormitionem penis suppositi dolenti reni pro-
pter fodiatem dolentis renis et pedis et pulsibus et venis
supra dorsum positus. **S**i vis dolo: renum et defectio eorum
et mala complexionis fit: videatur si fit de calore. inde enim
in censis fit spermatis et subtilitas sui et consumptio in renis
duri et asstine: vna rubea vel citrina: vnde oportet infirmo
dari lac asinum vel capinum cum diaga: gati: similiter des-
tur et serum. **I**nturriatur cum cucurbita: postulaca: malua.
Clystere faciamus cum succo cucurbitae: postulaca: oidei: psilio
viola. liquiri. vel cum quacumq; horum vulueris: cum oleo
viola. si si maleo: amigdaleo. **S**i corruptio fit et frigiditate
sequitur ablatio cocupiscentie libidinis: defectio ovis: femo-
rum coparus sicut in senioibus: vna alba est. **S**um calidis
ergo cataplasmat: bus: et epibatibus medicemur et diss
solutius et clysteribus: maxime cum oleis: sic amigdaleo
aneteleo camomilleo: et similiter cum burpo bouino: et her-
barum succis sicut calamiti maratri apij camomille. **S**alie
num super epidimiam. dolo: enim renum inquit facillime cu-
ratur epetratis et abstinentia abundantiam ciborum et acce-
ptione diureticorum. quod vniuersale est dolo: renum. **S**i
contingat iuuenibus propria est pblebotomia de cruribus:
et etiam fortis medicina. **Q**ui morbus cum inueterascit no
debet? vti pblebotomia: exercitia et Sa. iniseta sufficiant.
purgant enim humor supfluitatem: et plegmaticam diges-
runt humiditatem et membra fortis: diuretica bibita pble-
sima viscosum purgant de renibus. vñ h'ippo. in appo. dolo:
rem renum post. l. annos patites nunq curatur: qui dolo:
ne passiones renibus ptingetes cum ipsis diu pmanebit.

De apostemate renum. Cap. xv.

Apostemata in renibus fiunt et humoribus ad
ipsos descendens: vnde dolo: in anclis sentit-
tur et rigor: cum febribus. **I**accat ergo infirmus
super sinistru latus si dolcat in dextro: et coetur
so. **S**i qd suspesos et graues sentit renes et apo-
stemate est. si nimium grauatior sanies ibi colligitur: et cito
aperitur: sanies et sanguis cum vna egreditur. **S**i apo-
stema fit et cholericis humoris: nimia sitis et dolores magi-
ni sequuntur: vna rubea: febris acuta. **S**i et frigidis h'iois
bus: parvus dolo: est in renibus: et febris leuis et vna alba.
Ende visis causis et significationibus in renibus apote-
matum ad medicandum festinemus: qui renes duri sunt ad sa-
nandum: neq; virtus medicine: nisi defecta ad ipsos venit
propter longam viam. **E**ademus ergo si apostema fit et ca-
lo: et tunc demus psilium cum oleo ro. et iuuib. et zucca. se. cu
cumeris manam. demus etiam succum solatri: endiuie: ma

ratri coctus et colatus cum cassia. et amigdaleo. **S**i vterem ed-
strictum habuerint: iuuat facere clystere cum vno. oidei: mol-
ua: oleo ro. et similibus. **I**nturriamus cum bieta humida: que
cito digeri habeat: sicut priana: cotu abstinent: ab equi-
tatis et laborate calidis cibis: sicut melle et similibus. **S**i ven-
ter infirmi solutus sit pluis oportet: demus psilium se. ppa-
ueris. 5. j. et cum spuro ro. vel de mirra. **D**emus psilium se. ppa-
ueris: cum eriu: citruli: melonis: se. croci. **R.** diaga: gati: papa-
ueris: amid maluc. se. boli. ana. 5. j. et f. croci. **S**i vna. 5. j.
co maratri. fac trocif. 5. j. da bibi re: cum aqua rosa **C**ataplas-
mata mollitia potu: ex terius super apostemata. **E**nde si de
humoribus frigidis fuerint: demus amigdaleon cum apo-
simate fenugre. vel de sicibus sicis cum medicina digibilibi
et dissolubilii. **C**ataplasma ex terius de fenugre. frondibus
cauliu: et similibus. **S**i aperitum sit apostema et sanies in-
de superit: oportet festinare in solidatione vulneris. demus
ergo trocif. iam supradictos solidationis vulneris cum lacte
asinino. **S**alefaciamus de his cum spongia vel cataplasma
te de oideo et sicibus cum sapa: quia ista semper maturant
apostemata et sanies eijunt. **S**i vulnus sit pessimum: clyste-
riscetur cum oideo lacte oleo rosa. **S**edat infirmus in aqua
vbi cocta sint mala et oideum: quia ista medicina firmam
subtiliat et currere facit. **S**i sanies nimium fit grossa: demus
succum absinthij: maratri: bene coctum et colatum. post de-
tur lac asinum et iunum ditum: qd perben in se vt in dissidit.
Sanie lota et vulnere mundificato dabuntur aururia in vna:
demus lac vacinum: qd multum ad hoc valet: siue vul-
nus sit interius siue exterius. **I**nturriatur cum amido: gummi
arabi. vel cum risi iure. **S**i sanies ablati videtur: et vulnus
mundificatum: qd intelleges et febrilem mitigationibus et
ablationibus: vna albedine: eius lenitate et sui puritas
ablatione: oportet infirmum nutrire cum cibis facile diges-
tibilibus: sicut lacte: et iure facta de lacte et farina et amido:
atq; iuribus grossarum gallinarum cum herbis maluis: acida
postulaca. bibita cucurbit. cucume. citru. et oleo lactu. omnibus
coctis. hoc cibaria ardorem vine mutgant: plagas solant.
Sum febris tota ablata fuerit: nutriatur cum carne arctice:
bedulo: cum pullorum psidibus laniuibus et pterocofis: ali
neant a labore et astrictam quietem faciant.

De vulnerebus renum. Cap. xvi.

Intinguendo humoris calidi et acuti descendunt ad
renes et inuisantur in eis scidentes vulnere et
acuminiibus suis. **I**dem faciunt humoris ad ve-
sicam descendentes. **E**t medicina eorum est equo-
ralis et bieta fenidilis: sed tamen discernenda sunt
vulnera in renibus vel vesica nascetia: qd in renibus dolo: sen-
titur in femoribus: vna cum sanie grossa est comita: alioquin
do cum ea exeunt minima frustula carnis et facile vna exit.
In vulnerebus de vesica sentitur dolo: in pectine et pectro-
neon: et angustia in vna: post hocum vna resedit in vna
viniario: et in vna quasi sguame et cortice vna: et vna est
mali odoris. **S**ic intelligit de vulnere? in vna vine inter ve-
sicam et penem: sicut de vulnerebus illis que in renibus et
vesica. **E**t oportet festinare medicemur vulnere in renibus
bus. **E**t si inueterauerint non amplius poterunt curari. **R**e-
nes enim sunt tenere substantia in quibus si sanies inuisantur
medicina no recipitur: qua medicina incipere debemus de
spongia aqua calida et oleo iuuib: post fiat cataplasma. **R.**
rosas lentas mirram pul. molendini oleus ros. et similia. **D**e-
mus se. cucume. boluati cum lacte asinino. vulnerebus exte-
lac h'ac passionem soluit. demus se. melonis cucumeris citru
li cucurbit. citonij maluc. **E**uodest qd hocum inueniens: obia
coctum cum iuuib. in psilium ana. 5. j. et f. crocif. **S**i trocif. de
v. boli gummi arab. ana. 5. j. et f. crocif. **S**i trocif. de
papauere valeres ad calosis incisionem et vulnere in renibus
vel vesica. **R.** se. papaueris lini cucumeris diaga: gati melo
le tritici pondus quale: fac trocif. **S**ij valent ad vulne-
ra renum vel vesice. **R.** se. citruli cucumeris: cucurbit. melonis
postulaca. amid boli. ana. 5. h. lactu. se. papaueris supsimi
psilij. ana. 5. j. et f. diaga: gati arab. spody mirre. se. citonij

Ziber sextus

De distillatione vine: siue guttatim emissione. Cap. xxi.

Duo vesice in expellenda vna ante q̄ multa coadumetur quātitas: appellat guttata vna: q̄ duob? fit modis: vel q̄ vesica qualitates vine nō potuit pati: q̄ acua z p̄sigitua: vel q̄ defeta sit vt grauetur at̄q̄ vna coadunc̄. Sed que et acumine qualitates cōtingit vine: subseq̄tur ardo: nimirū: p̄sicitua vesice: q̄ duob? modis fit: vel de passione renum: vel p̄m c̄nsu in quā natura expellit materia mōdi vnde morbus fuerat: z trāsit p̄ renes z vesicam.

De morbi medicaturam: z fit acumine fit qualitates: z demus frigida: sicut p̄siliū cum oleo ro. z aqua frigida: vel diagam. z se. cucumeris. añ. 5. j. cū oleo ro. z aqua frigida: vel spodi. 5. j. z se. cū aqua frigida: z sirupo ro. In virgam mittamus oleū ro. cum lacte mulieris: similiter energiam cū oleo ro. z albugine oli. Defectio valēs ad calores vsq̄ sic z ardoem vine at̄q̄ guttatim. R. diagam. portula. se. cucumeris. melonis: lacuce: cucur. ana. 5. ij. fac pul. cum oleo ro. fricas. dās. 5. ij. vel. 5. ij. cū sirupo ro. hūtramus cum curcub. portula. lactu. p̄siliū: z similib? **Si vine guttatio et defecatio fit vesice: vel q̄ cōp̄tionis humiditate: de mus tyriacā maiorem: at̄banasiam: diaroma: z siba. Epithyima supponamus pectini. R. oleū nardini: castoreo: z similia. Dissicamus cū p̄adis suis aromaticas sp̄s: vinum bibat forte z odoriferū. **Antidotū** allat ad lubicam vrinam. R. gallie: garion. cube. et valēs: massi. thuris: galage. ana. 5. ij. cinamom: casti: ciperi: ro. cardamomi maioris z minoris: pipenis lon. sinsi. sp̄ice: cōdumene: pigre: p̄dus equa: lecte: pera cum succo atoniz: z dā. 5. ij. vel. 5. ij. **Alliud** similit. R. mirbala. indo. 5. x. belliri. papaueris al. emblic. añ. 5. x. ciperi: fauine ro. succi p̄oquissid. opij. thuris masculi. bdelli: ana. 5. v. fac pul. accipe ferrū iudicum z calefac: q̄ in aqua extinguas in qua fac coquere kilocaracte vsq̄ ad cōsumptionem: deinde cola coque vsq̄ ad mell. sp̄situdines: z cū ipso tempera species dās. 5. v. cum aqua vbi infusus fuerit illud ferrum. **Alliud.** R. interiois costi: iecois galline thuris ciperi balauit. glādu. ana. 5. v. nucis. 5. ij. puluerisa. z cum oleo ro. frica z da bibere.**

De cōmīngentibus in lecto. Cap. xxi.

Quidam ignoantes lectos cōmīngent non sentietes: q̄ pueri plurimum patitur p̄pter caliditatem somni z multitudines humiditates: alquando in maiorē etate contingit cum cōp̄tione it̄ humidate: maxime senioibus: q̄ vesice cois moles sunt p̄pter humiditates: coipoz. **Q**uo medicemur: tyriacā maiorem demus cū mēta z mirra in odorofero vino. s̄r ruta agrestis in vino cocta z bibita suuat. **Hlandes:** mirra: thys equali p̄dēre in vino coquātur: z vinū cū oleo mirtino deper. **Vesica** apsi vel tauri incēsa de ter bibere cū aceto z aqua cū ad dormiendum venerit. de terra chinolea accipiat: quā cum felle taurino tēperet: z virgā iungat: assuefaciat electuaria calida z odorifera.

De exitu vine. Cap. xxij.

Rina aliq̄ impeditur exte de vesica vel renib? sed in suenib? plurimū de renib? p̄pter calorem cōp̄lexionis sue: p̄teris vō de vesica et inordinata dieta. **Q**si fit de vesica: vel ex toto auferatur vel minoratur vna. **Tota** auferri et mortificatione est expulsiue fructus in vesica. intelligitur: q̄ neq̄ do lo: neq̄ mox? alius in vesica sentitur: vel ex obstructione vine vine vnde exit: vel ex vtroq̄ sciat patitur. **Stringētes** vna nam aliq̄ vbi de causa aliqua: z postea migrare nō possunt. **Strictio** vine vbi exat de vesica: et oppilatāō est lapidis sanguinis se coagulati: vel grossi h̄p̄ionis vel saniet: vel cuiuslibet in renibus nascētis: sicat verrucę vel carnis supflue: vel p̄pter obstructiones in vesica et apostemate. **Q**si in collo fit vesice: grauetur z dolet in firm? in illo loco habet febrem incendētem: vigillat in nimia: vine strāgurtam: duritiam sup̄ vesicę cuius maioris: dolē z pulsatione. hoc cito mortificat nisi succurrerit medic. **Q**si ex via fit oppilatā: nihil h̄oz est que sunt dicta: intelligitur ex p̄terito dolore in renib?

bus vel vesica. **Terbigratia.** Si sanguinem vel saniem infermus inperit: vel scabiem in vesica habuerit: z postea vna stricta fuerit: intelligimus sanguinem vel saniem coagulati oppilatē loca illa. ablationis vine minorate eadē causa q̄ z totius: sed h̄ bec minoratur: illa ex toto auferuntur: que vidēdum est vnde nascatur. **Si** defecatio expulsiue virtutis in vesica infundat in aqua ca. z recte: sed ex vesice vesice in inferiora tēdar: precipitatur sibi vel sup̄ pectine mōdi friger: postea dētur sibi calida z odorifera: sicut vesica: casia: cinamom: zacorus: macis: z similia. **De** compositis tyriaca maior: at̄banasiam: dialacae: z similia. **De** compositis tyriaci vbi sudet: pectinem vngat z dosum cū oleo nardino: camelo: muscelo: calefaciat de sp̄ica: squamā cū oleo nardino: z similibus. **Si** stranguria et sanguinis: camom. aneto: vel sanie: vel pusill. medicadā sunt renum vulnera: sicut dicitur est: sedeat in aqua cali. bisfolium oleis vesice vngat: dypsteretur in virga cali lacte mulieris z oleo vio. **Si** ex apostemate sit in initio basilla minatur: succus loturi: endiue: z caffè deur: calefaciat cum aqua ca. vbi cocta sint cum omnia: malua. vio. z siba. cataplasma fiat de solatio: oleo ro. farina oidei. **Intelligitur** locus ex apostematis dolore grauitate in sui quā ex tactu sentit. **Si** passio in fortitudine sitops: veni calcano vicinā plebotomari: calefaciamus cū sp̄gia aqua infusa: vbi cocta sunt camomilia: anetum: z similia: dypstere faciamus in virga cali lacte mulieris: aqua oidei: acacia: anatis: oleo ro. epithyima faciamus de cera: popo: oleo nardino ana de malua: zoleo ro. z agilia anferis et galline: sedeat in aqua calida vbi migat tēper: vesicam cōp̄mat. apostema cum crepuerit detur ad bibēdum diagam. se. melon: vngat: medicemur sicut vulnera renum z apostemata: nec negligat aquam calidā vel epithyima. **Si** ex lapide sit: p̄pog diximus: debet medicari.

Si finitur liber quintus.

Liber sextus de passionibus mentis: gene ratio: z earum curis: z continet. xij. capitula.

De paucitate coitus. Cap. j.

Dicitur ad aialius ḡa criffida et creati mēda vbi essent p̄ceda: q̄b? pp̄ie virtutes: indicit naturalē et qua multū dēbet etari possent: z opari in ipis mēdis. **Bia** libus etiā amabile fecit maris: p̄cipitē et desideris: et in coitu admirabilem dedit delectationē z inseparabilem: q̄b? eoz repararet: ne forte abominatōe coitus ad alia? ḡp̄tatio amitteret. **Q**si fiat: necesse est duo coire aialia: masculos. f. z femas: q̄b? deus h̄mōi aptauit mēda: vbi alterum sperma emitteret: alterū recipit: raltet: r̄m formata sunt: vbi ad opus sui: neq̄ mēda possent etire: neq̄ perfectio. hoc aliq̄ diuersa patitur: vel eoz actio nes immutet: vbi in hac particula passiones eoz cause z significatōes sunt dicēde. **I**ncipiamus ergo de coitu defecto: cui? vtr? postea sicut in veretoro naturalis z pp̄ria actio quā z alia vbi mēda eoz pois p̄m naturā sui. **E**rgo hō coire cogit: vel imāgine subito venit ad ventrē veteris: pp̄siliū q̄ sibi a coide iungit: z p̄ quēdā neruū intrat cōcauū qui inflat et erigit vt actio nem sui explere possit: q̄ erigere sibi venit a coide. eoz emmadat toti coipi ventri sp̄iale. veretur recipit sperma a erebro: desideris ad epate. **I**nuentitur etiā hoies multū vltū tum h̄ites: vbi fit vt sepe erigatur: neq̄ t̄m sperma emittit. **I**nuentitur z multū h̄iditate h̄ites: siue instatūa ventositate: a quib? sperma effluit sine volūate z erecōe. **R**ep̄runt etia nimia h̄ites: z cupisitate: qui nec erigunt: nec spermā ab eis emittit. **Q**uo autē a cerebro p̄ceditur vtr? sensibilib? z mot? volūtarius p̄ neruo: z a coide virtus palliatua z vitalis p̄ arterias. **S**icut de testiculis ad totum coipoz erit virtus q̄ in masculis est cū masculinitate: in feminis seminatiois mouēs ab ipis nūm? caloz: toti coipi: p̄pter hoc castrat nō habet barbā: neq̄ in multis locis pilos: vt ne eoz sunt sicut vene femine: neq̄ cupisiciziam habet ad coitum: q̄ testiculū nimium calorem z virtutem p̄stant eoz

post: et sunt cause gñationis pmanētie: quos Bal. de princis palibus dicit esse melius: q̄ sp̄ma ibi adunatur: z mutatur: z inde ad virgā emittitur. virtus v̄o coitus nō est tēperata: nisi cū coplōrio cozp̄ficiētia: z bū fm̄ tēperamēta: q̄ cū ca lo: augmētatur cozp̄ficiētia: z cū humiditate sp̄ma. Si cōs plecio retulicūz mutetur maxime virtus coitus nō fit p̄sētra. si calor: z siccitas eis dominatur: paruum sp̄ma z mas gnum cozp̄ficiētiā habēt. si frigiditas: z siccitas p̄ualerint fiet paruum sp̄ma z defecta cozp̄ficiētia. si dōntur frigiditas z hūditas multū habent sp̄ma: defectū parua est cozp̄ficiētia. Arist. dicit q̄ si multos habet pilos viri in coipe: velut pennas volucres: quecūq̄ sint: alio hūmō multum habent coiti: q̄ multitudine piloz est: et nimio calore: z multa hūditate: que quibz duobz necesse est vt exerceat: atq̄ exerceat coit̄.

¶ Tertū est q̄ sua actio impletur. In istatū v̄tū: vnde antiqui medici dixerūt: vbiq̄s hoc tria adunatur: siue in cis do: siue potu: siue in medicina: sp̄ma generat: coitum augmētāt. calor: humiditas: z v̄tōsitas: q̄ si nō oīa: sed t̄m̄ duo adunatur: melius est q̄ si vni solum dabeatur. Qui v̄o bonz virtutes agnouerit: bene et duobz v̄tūz tribus rebus cō ponere poterit: quibus sp̄ma augmētetur z coitus p̄oteur: sicut est dicit in quo hec tria adunatur: calidū est z hu midū z v̄tōsitas gñatiūm: z multū m̄t̄rimēti: cui non ne cesse est aliud ad hoc opus cōducit. similit̄ frumētum coitum maxime est meo la offium: similit̄ rape. si be v̄tōs itatem faciunt: multum nutrit: sed si frigiditatis p̄inet cozp̄ n̄m̄ fētus. Qui p̄fectus v̄tū esse hoc officio: mittat et ipsa calida frigiditatem cozp̄tēratā. Saus q̄ sp̄ma gñat est et bus: sicut recēs caro: cerebella: rooz: vitella: hūc: p̄inet: et talia. Mediciā sp̄ma generans est satirion: stincus: z siccis ber: galāga: bene albū z rufum: coitum: croci: nasturtium v̄tice: fēmen: animum: lini: fēmen: zc. etiam quoddā z cibus z medicīna ad hoc valent: sicut rapa: paragi: cruce semen: pastinaca: bauca: z talia. et bis simplicibus medicīna tantū dem v̄tēs cōponitur. **¶ Inguētum ad eos qui sp̄mate in digēt.** R̄. bacaz: laurī: tē: eruce: stercorū colibz: piperis: satirion: croci: terebēthine. a. 5. j. olei lib. oīa cōmiscē. liboz z sngina punge. **¶ Item piperis satirionis stinci. se. eruce et equo m̄ta z cū vino potata valde iuuat ante cibū.** **¶ Ele ctuaruz Job. da. ad foitē coitū.** R̄. s̄m̄zj. piperis lon. a. 5. vij. se. cepaz: daud: eruce. se. v̄tice. se. anisi: lingue auis: oel la. a. 5. vij. salis stinci z v̄mbilicūz satirionis. a. 5. 3. xv. p̄ nec. z. xv. fac. pul. mellis addēs q̄ sufficit. **¶ Aliud valet s̄t z ad frigiditates renū: z emorroydas.** R̄. s̄m̄zj. galāga: yringi radi. cinamo. pipis lō. se. lin. a. 5. 3. xv. penitib: amigd. dul. a. 5. 3. xv. eruce. se. daud: anisi. a. 5. 3. vij. cardamomī croci garof. pi peris p̄iretri nucis multa. macis. a. 5. 3. 19. fac. pul. adde mellis q̄ sufficit. da ante cōbum z post cōbum in modū auellane.

¶ Aliud valet s̄t. R̄. cinamo. cost. sp̄ice: croci: maratri: s̄m̄zj. melē: cōgani: calamēti: casie. ana. 5. 3. vij. polij: pipis lon. z ni. z alb. anian: v̄tice: fēmen: carui: garof. galāga: z yringi: rap d. p̄iretri: cardamomī: sp̄matis radi. z rapulaz. a. 5. 3. 19. s̄m̄zj. mi: radi. nucis s̄m̄zj. amigd. pinee m̄datoz: penitib. a. 5. 3. xv. mellis q̄ sufficit. **¶ Iuuat itē s̄t lac boum̄ z osuetudo bi bēdi sp̄m̄ cinamo. garof. galāga: z s̄m̄zj. **¶ Aliud valet s̄t. R̄. se. lin. anisi: penitib: s̄m̄zj. amigd. ana. 5. 3. yringi: galan. calamēti. ana. 5. 3. fac. pul. adde mellis quātum sufficit. **¶ S̄m̄zj. valet s̄t. R̄. maratri anisi eruce. se. dau et cresci mente calamēti. cōgani. ana. 5. 3. xv. Rue p̄ a. c. 5. oīa co que in. ex. liq. aque v̄s̄p ad medietatem: deide cola mitte tan tidem succari vel mellis: z fac s̄t in infusio coctōnis: mitte croci. 5. v. galange garof. piperis lon. cinamomī yringi car dāomī costī macis. ana. 5. 3. z oīa puluerizata in pāno legen tur. **¶ Si coitus p̄pter calorem z siccitatem auferatur p̄bi beatur medicīna oīs z diēta sp̄udicata: z p̄cipiatur vt accō piat lac vaccini: p̄sces recētēs blitum cōscolōnām curcub. z talia: z p̄sere cū frigiditā z bu. oleis succo curcubi. vt hūme detur siccitas: z calor refrigeretur.********

De ystia. Cap. h.

Sartere z nerui virgē impletur v̄tōsitate: necesse est virgā erigere z erectā v̄o pmanere. q̄ si bu per maneant: neq̄ resida: sine t̄m̄ volūtate z cozp̄ficiētiā

ta coitus: passio est que poeignos vocatur: cuius causa est v̄tōsitas inflatua z grossa humiditas v̄tōsita z calor mo deratus. Balic. omnis inquit medicīna vel diēta que coitus augmētāt huic passioni est noctiuca: v̄tōs medietudū est dan do p̄traria v̄tōsitate m̄tigitā z refrigeratā: v̄ngamuz doisum z virgam z anum z sterculicos succo solari portula. lentiginis aque sempitue iusquiam lactuca oleo ro. cerusa acatia. z similibus. cingulū plūm bēc renibus sup̄ponatur Accipe semen rute lactū. portula. cum succo costiādi z paruz cāphoz. agni casti sp̄ma igne facit. Similit̄ affusiat sem per sedere z dormire super frigidam culturam. Balic. dicit q̄ mulieres arbenienses in festis suis ponit v̄s̄ sedē z doz munt agnum herbam. p̄ter castam: quia nonnihil in herbē denotium est a castitate. Accerant in latere z non sup̄ pim. doisum cū cum calefat: arcticē z neru necesse est cale fiant: et calor ad virgam veniat: et ex desiderio coitus cum moueat. Item opium iuuat z camphozā cum oleo rotem perata z virga inde v̄ncta.

De gomorea. Cap. iij.

Sperma sine volūtate z concupiscentia vel delectatione extens et defectioe fit virtus contenti ue que in vasa est spermatice: z hoc sine erectione fit: ue per passione vaioz spermatice: scilicet sp̄m̄o quo virtus expulsa nō ouetur: vt sperma foas eij datur: sicut in epileptico vide mus q̄ cum erectione effusū citur. **¶ Item v̄tū est ex spermatice qualitate: vt est eius qualitate.** Item qualitate h̄ multiplicatū vt augmētatur va sa implet. Item qualitate h̄ caloz quātitate m̄tetur: in liquiditatem z aquositate. **¶ In medicīna hūmō passio ne cum frigida nutrimta dicitur: lactuca portula. crisō locāna bliti cubidi. atrulius cumeribz melonibus: z oibus frigidis z hu. vel frigidis sic. vt sumad: aceto z. v̄ngamuz doisum z virgā frigidis rebus: sicut succo solari iusquiam oleo ro. portula. Itargiro ceru: sicut femper fit frigidaz berbe frigide in homo ponēde. Accipe farne glādiū cum acerbo vino omni die: similit̄ lactuce se. cū succo portula. ac cipiāt. **¶ Aliud. R̄. se. dalauitē se. portula. se. lactu. ana. 5. 3. anet̄ se. a. 5. 3. fac. pulue. da bibere tē suno cum aqua frigida. Ruta z iulquiamus cū sirupo de mir ta z aceto z agni casti sp̄matis rute. ana. 5. 3. h. dalauitē. 5. 3. da bibere cū aqua. aqua semp̄ infundatur frigidā. s̄t sup̄ virgam z sup̄ pudēda: z a cibis z portibus calidis sibi cauet.****

De effusione sp̄matis in fomno. Cap. iij.

Uteri nō patitur pollutionem: que vne eorum sunt stricte z hūditate plene: neq̄ caloz est p̄sces: sed eius venilit ad etatem gñatur materia spermatice: q̄ perfectior z augmētatur est ca loz: coz: v̄necq̄ gñōsitas: vnde mouetur natu ra: vt materia au gñētatem expellat: z eam cui pollutiōe in fomno emittat: sed hoc pollutio que venit ex abundantiā spermatice non est similit̄ est que ex cōcupiscentia amoris p̄cedit: ea est que ex cōcupiscentia: imaginatur anī ma p̄sonam amatā quasi fit vicina: vnde ad coitū mouetur natura vt pollutiones faciat. A s̄quō v̄o homo videt mu lierem z cozp̄ficiat eam: quam cum dormiat imaginatur sibi quāsi cum ea dormiat: z inde pollutio venit: q̄ imaginatio infans nō est nisi ex coplōrie coeozp̄mū: multa enim in homo nis vidēt hoīes cum in coeozp̄mū coz multipliciter hūmō res quāsi in collo suo portēt res graues. si hūio: ibus sine frānit vidētur sibi volitare vel ambulare zc. pollutio vero non est aliud nisi q̄ cum somnus elongetur et corpora s̄ dent. **¶ Pollutionem sepe habent cum frigida medicī na siue abar̄ho sine v̄nguentis: sicut d̄rimus in sepe erigēti bus: curentur.**

De apostemate virgē. Cap. v.

Apostemata z vulnera virgē fue pustule sicut ex humoibus a corpore descenditibus: quod pa lam est sensū: cum hoc membrum in preputio sit intelligendum vnde nascitur: q̄nt̄ est infirmo rum cōplōrieonibus. **¶ Si vulnera sint sine apo stemate: medicumur cūz cerusa: Itargi. ana. 5. 3. curcubi pul ueris meimēti. ana. 5. 3. z cū cō oleo ro. Si humida sint vul**

Liber sextus

nera: mittamus costices cōpressi cōbustus et ematitibem: sed si virga puriat: mittamus crocū et campoziam et quo facia mus cōstere in virga. ¶ Et si ibi apostema videamus: cuius hoc vnguento medicemur. R. cathimīa argētee cerufe litargi. memite. ana. ʒ. i. et f. croci acacie balaufti. ana. ʒ. ii. fac puluerem et cōfice cum oleo rosa. et cera. ¶ Aliud. R. cineris frondium vitis thuris. ana. ʒ. i. cerufe. ʒ. iij. tempera cum aqua et inde se vngat et postea lauet cum aqua mirrina vel marina. ¶ Aliud. R. albumen oui oleum ro. crocū mirram: fac vnguentum. ¶ Aliud. R. nitrum cineres frondium vitis: tempera cum aqua: et inde vngatur.

De apostemate testiculoꝝ. Cap. vj.

Apostema a corpe ad testiculos descendēs apostemam ibi facere solēt: qui si sint acuti vel calidi color: rubeus vel cetrinus inde erit cum ardore dolore et pulsatione. si materia sit frigida color apostematis sit talis: qualis est color: coꝝpis et sine dolore. Si vero erit pūctū de scissura fuerit infirmū bñ manifestabit. ¶ In medicādo apostema et color minuiatur de vena bñ sicca vel sabbana: in dorso scarificet: et postea humores calidos cum p̃p̃mācia purgemus. deinde ad apostema redeamus cum ep̃it̃imatis bus. deinde ad apostema puluerem de fronde r̃p̃āni cum oleo ro. apostemari imponatur: vel c̃p̃imolea cuius succo folari et croco: vel farina oidei cocta cum melle et aqua: vel etiam saba cuius vino coctē. ¶ Cataplasma valēs ad apostema calidus in testiculis. R. rose viole sandali rubet et albi. ana. ʒ. iij. malue radi. et eius feminis. ʒ. v. memite. ʒ. iij. tempera cum succo solari et oleo ro. ¶ Si erit frigide sit apostema: ponamus vā passam mīdatam: et ciminum et fabas coctas: vel mellitolum cum sapa cocta: vitellum oui: farinā tritici. ¶ Cataplasma valēs sin iij. liter. R. baulastie saba et farinae et cicoris camomille. ana. ʒ. vj. thuris: croci myrte acacie cimini. ana. ʒ. i. et argēie renum capreoli cere sifamēcos medulle bouine vitellum oui: fac vnguentum. farinam oideaceā in melle cocta superpone. ¶ Si autem rubeat nimium testiculi: c̃p̃imolea cū aqua ro. unian tur: qui cū desiccati fuerint abluatur cum aqua et fiat emplastrum de absinthio et scabus tritis infimul et in p̃ano suo perpositis. valet ad hoc vna passā: cum ciminio et melle: et farina saba trita et super linteum inducta testiculum tumorem in puria maxime sanat.

De vulneribus testiculoꝝ. Cap. vij.
Vulnera in testiculis deueniētia si sint calida sic sunt medicāda. Accipitur c̃p̃imolea cū aqua et acatia cerusa cū oleo ro. litargi. cathimīa argētea olei ro. et supponatur. ¶ C̃p̃inguētis valēs ad puriginem in testiculis et cholera ru. et sanguine adusto. R. medulle bouine. ʒ. olei rosa. ʒ. i. cerufe. ʒ. v. sulphuris et tincti. ʒ. i. cere. ʒ. ii. rosā. ʒ. ii. an. ʒ. ii. fiat vnguentum. ¶ Aliud valēs similiter. R. cerufe. ʒ. v. sulphuris viul. ʒ. ii. op̃. ʒ. i. tempera cū aceto. ¶ Si testiculi erit sudore sint vulnerati: fac vnguentum de alumine et galla et desup inice. ¶ Si fissuram habuerint: accipe tyum minut. r̃p̃ānum cum oleo ro. et oui vitello: et fac vnguentum.

De ruptura s̃p̃p̃ac. Cap. viij.

Omnis crepatura in pelliculis vētris et testiculoꝝ: p̃xistens circumdantijs est et motu fori: sicut si post saturitatem graue tollatur p̃odus: vel fori ter ruffiat: sic alie vociferetur: vel post saturitatem cocti seu lactetur vel p̃pter lubicā humiditatem: vnde et membra lubicum sit: et loci suum dimittit: et alium nō sibi accipit: vnde et pellicula illius loci est fissa. ita q̃ si neruus crepauerit nō soldatur. ¶ Sed tñ quedā crepatura est leuio: aliter: q̃ cum incensione curatur: et dilatationem retardatur: p̃pter colligatam extremi nerui seu pellicule: q̃ maxie t̃ngit in puens plusq̃ in alijs etatijs. Ites precipitū est ne saturitē neq̃ coact vel laborē seu fe moueant: et sup illā crepaturā plumbū concuū cum acatia semper apponāt et sicet cum plūbo dōdicū pleno: subtus plūbum vngamus vnguentis dissolutis et expulsiuis vērositas sicut aloē myrta thure luto acatia succo pyoquiss. del

lio vel talibus. ¶ Si vero magnificetur crepatura: alioq̃ vitū illuc descendat: erit molestissima adeo vt infirmus a motu et grauitate retrahat: etiā si sit ad medicādo dura: ita q̃ aliquid nō possint p̃ficere medici nisi cum solutione vēris et dissolutione le ṽrositas: sicut sunt plume de serapio vel delio vel diaromate diacimio sicagene. triseria maior: vnguentā sicut s̃p̃itica: abfincat se a grossis c̃p̃ibz vērositatem facitibus. Cataplasma valēs ad idem. R. maxitrem colus nucem mōsa. c̃p̃ressi frondem r̃p̃āni. mirram sacroctam equali p̃dēre tempera cū aceto. ¶ Aliud. R. acacie balaufti. nucis mōsa. c̃p̃ressi r̃p̃āni equali ponderet. m̃. thuris myrte croci farcolice diagaagan. sang. buaco. an. ʒ. i. tempera cum oleo ro. et aceto.

De retentione menstruoꝝ. Cap. iij.

Instrua mulieribus euenit cum etatem. c̃p̃issimamq̃ subeūt: sed tamen si festinauerint mensstrua in r̃h. hoc facit natura: que sic cōtingit mulieribus: sicut pollutio masculis. Causa copulatio: q̃ corpa mulieris frigida et hūida sunt vnde de multis humores colligūt: qui cū ad interiora descenderint cū mensuris gemit sicut in arboribz sepe videmus quaris humores cuius gemit egredidit. R. cum erit menstrua s̃n q̃ ops in quātitate et t̃pe: purgatur humores superfluitates: q̃ si fiat p̃ra in quātitate sine tempore: vel si auferatur: oueritates passionum generantur. ¶ Et cum ablatio aut est naturalis: aut non naturalis que mulieribus post. Lannos contingit: aljs in. xl. alijs in. xxx. maxime multum pinguibz et carnositas. Ablatio acciditales est vel ex vitiis: vel ex oꝝgams vel ex materia. It̃ virtute: vt si mēbris dōmmentur alique cōplexiones male. s̃. naturaliter vel accidentiter. It̃ oꝝgams propter substantiam vtilē vel venarum suarum. It̃ substantia vtilē: vt si sit sp̃issa et viscosa naturaliter vel accidentiter. It̃ venarum substantia sit fr̃itice: sicut pinguibz euent: quibus venarum coas sunt constituta naturaliter vel accidentiter: sicut erit op̃pilatione que imascitur eis et humores grossis et viscosis. It̃ materia fm quātitate vel qualitate vel et motu suo. It̃ quātitate si sit parua: q̃ paruitas vel est subtili distat vel ex magis erit c̃p̃is. R̃ursus mulieres se exerceant et nimium motuum non multum habet menstrua: sed que quiescit et multum comedūt et sua vitē ṽsūt: multa indigent purgatione menstruoꝝ. It̃ qualitate materie vel ex grossitudine et vitiositate vel de frigiditate et siccitate: sanguis enim ingrossatus claudid ṽas: neq̃ facilius erit: similiter indigatus vel c̃p̃icatus nō currit p̃ryenas facile. It̃ motu materie in illa membra se mouent: sicut et in animum et dicitur emoretos. vel in hares: et d̃ fluxus sanguinis. R̃ursus si quedā mulieres multū fluxum sanguinis habuerint: et quedā multos roydibus vel de peccate vel de venis que creperunt multos miserint. de oēs et similes menstrua descendit non debent. It̃ item menstrua auferuntur et corrumpuntur: et continua tristitia motu gemitu timore ira: et alijs talibz anime passionibus. ¶ R̃sum vero ablatio menstruoꝝ: ab eis dū elongetur: passionem in stomacho patiūt vt pote defecationem s̃p̃petitiue virtutis et abominationem: malum appetitum sicut pulueris terre carbonū laterum et similia. Illa ad ṽc passio sequitur maior: sicut colli dōsi capitis: oculorum dolores: patiuntur etiam acutas febres: vana carnis pertinet vngredidit vel rubor: aliq̃n est sicut lauitura carnis: vnde dicitur: em̃ eaz corpa morbis maxims sint appata: sicut p̃p̃t̃ ṽt̃ hydropsi maxie moxpe et talibus: p̃plebotomem in vena media donec caua menstruoꝝ ablata erit maior. ¶ R̃ursus si medicus bene intelligat causam menstruoꝝ auferendo res illas: vnde ablatio venire solebat: et incipit motum est a curis: fiat ergo p̃plebotomia de vena sabbana: hoc aut in die tertia vel quarta anteq̃ veniat menstrua: et scarificari calcaneum valet similiter: q̃ p̃plebotomem vel scarificem parum sanguinis auferatur: et in alio die fiat similiter de alio pede. It̃a. in epidimia. Femina cui per. ṽ. menses ablata sunt menstrua facta multū macida: et appetitum

tam periderat: quā cum viciſſim tribus diebus ſanguine pur
 gant: in die prima abſtrahit lib. j. et ſi in ſeda lib. j. in tertia, viij.
 qd cum fecerim paulo poſt figura redit pur fuerat. Simi
 liter menſtruis multū valet calamenti agriſte et domoſitici
 cum aqua mellis: de qua aqua da bibere poſt balneū: affuſe
 calente balneare: et poſtea accipiat. ſi. de obſteſſerem et de
 caſtoreo. ſ. j. cū aqua mellis. Alij dāre debent bieram p̄ mari
 me que confecta eſt cū cinamomo alijpmo. Demus etiā ea
 que vniūm prouocent: ſicut mararā animum cimini apūm
 anetum caſiam ſpicē ſquinantum et talia. Demus apoſima
 de abſinthio: et de radicibus: vel apoſima de faſoleo. 3. liij.
 olei nardini. 3. j. galbani. 3. ff. vel demus diarmate. 3. j. cū apo
 ſimate de ſauina: et de anifo. ¶ Apoſima valēs ad mēſtrua
 prouocā da. R. calamenti: ſtica doo: petroſilini: ſauine: praſij
 ca medreos: cam epithēos: poliſ. ana. 3. iij. mararā anifi apj
 ameoſ dauci ſquinanti culcitra. añ. 3. ij. artēmiſte yſiopi ne
 pite tutpie. añ. 5. ij. caſie ariſto. lon. gentiane bacce lauri reſe
 pontici. ana. 3. j. et f. omnia coque in aqua et da bibere. 3. iij.
 ¶ Aliud apoſima valēt ſimiliter. R. rubre maioris. 5. vi.
 3. rari radice apj. añ. 3. v. anifi. 5. v. dauci. 5. viij. faſolei rubei.
 3. v. maſtice. 5. v. calamenti ameoſ. añ. 5. v. omnia coque in. v.
 lib. aque viſq ad vna da bibere. 5. iij. cum amigdalco ama
 ro. ¶ Vbius valēt ſimiliter. R. laue apj. añ. 3. r. cinamo
 mi alijpmi. 5. v. caſie ſpicē abſinthij. añ. 5. iij. ſquina. mararā
 anifi. añ. 3. j. et f. turbitij quantū omnes alie ſpecie: fac pul
 uerem cum amigdaleo amaro: da bibere. 3. iij. et f. cum apoſi
 mate de calameto. ¶ Vbius valent ſimiliter. R. ſerapini
 3. iij. abſinthij turbitij. añ. 5. iij. ſamone armoniaci oppopo
 nioſi ſeraphinos bdellij. añ. 5. ij. et caſie ſauine mararā anifi
 apj calamenti ſquinanti. añ. 3. ff. diſtēpera cum ſucco apj ſa
 piens pilulas da bibere. 5. iij. cum apoſimate de calameto.

¶ Hiſcale faciamus de calameto centaurea gentiana et
 calibus: alumē. myrrhā tempera cum yleo. ſimiliter valet
 niſtrum abſinthij yſiopiſca ficum oſij yrellum ytelon:
 ſimiliter facit elactēri. myrrha nigella calamenti cum mel
 le ſimiliter facit: oportet vt mulier yngat vulue interioꝝ cū
 oleo rol. vel yleo: ne ſortitu do medicine generet apoſtema
 vel vulnere. Aſaleſcio ꝑo non minus eſt ſuaumentū de ca
 momilla ſanſuco. mellitolo caſia aneto calamo aromatico
 yreos calameto ruta et ſimilibus copoſitis ſue ſimplicibꝝ
 fac coquere in aqua in qua ſpongia inſuſa ſit: calefactio cum
 ipſa ſimiliter ſuau: et ſi bis coctio in vaſe mulicri totus medi
 cine ſumus introat vulue interioꝝ.

De ſuperfluo ſturu menſtruoꝝ. Cap. x.

¶ Vltus ſanguinis extens cū mēſtruis pluſq opoz
 tet: vel de organis erit: vel apertis venis vulue. ſ.
 crepatis: et tunc ſanguis ſubito et velociter exiit
 rubecus et clarus: vel ex materia cum augmentē
 ſua qūitas. ppter multam ſuaūtatē et nimiam
 coſtione: vel ppter qualitatē: vt ſi ſit acia cholericā vel
 ſiſa pplegmatica: vel ex acumine ſanguinis: quē vulua reti
 nere non poteſt et ſeſtinat vt expellat. ¶ Si materia ſit cho
 lericā: color eius citrinus ſit: ſi pplegmatica albus: ſi ſanguis
 nua rubecus: hoc ſit cum tonus coꝝporet: coꝝpūrit ſanguis
 et deſcendēs ad vuluā eſt uulꝝ: non poſſunt cōpati mēbra
 coꝝpōis ppter corruptionē ſuā: et malignitatē ſue qualita
 tis. ¶ Si augente ſturus iſte: neqꝝ ceſſet: patiunt mulie
 res colorū mutationes: ſaſtidiā: maclentia: hydroſpſim: qz
 epaz propter hoc neceſſe eſt refrigeratē et actio ſua deſiciat:
 vnde oportet vt ſi augmente: et cum eſtinguere velimus:
 mulieres in ſuperioꝝibus pplebotomemus vt materia ad ſu
 perioꝝa traſat: hoc ſit ſi ſanguis cauſa fuerit. Si cholera ru
 da ſit: oandū eſt catarricē antidotū qd eſt purgare debeat
 et ſi ſimiliter in pplegmate: vel in cholera nigra: faciamus ca
 rſtica et antidota ſibi cōuenientia. Deinde redicamus ad
 medicinā ſtri genē ſanguinē: ſi cuta caſia: coſal: gām: miſr
 te: fe. balauſt. ſem. potula: bolum: coꝝm: ceruū. cōbulā mari
 nam: et ſimilia: vniuerſaliter eſt itidem medicandū: ſicut in
 ſturu ſanguinis de pectore: vel ad mēbra: abſonē demꝝ
 cocti perdicēs ſaſanos et ſimilia: mulier delectat in aqua vbi
 coctū ſit tamaruſis coctꝝ: maliciana. galam: mirra ro. et ſi
 miſia: ventofam ponamus mamill. et ſugamus cum ſcarifi.

catioe. ¶ Hiſcale faciamus de galla: alumine: thure: galla
 equali pondere: tempera cum aceto. ¶ Aliud. R. acatiā
 hypoquiſtū. thpus ſiniſo. acutum. ¶ Crociſci valēt ſimiliter.
 R. balauſt. concybele marine acatiā. añ. 3. iij. ſan. dia. ſi mac
 cupularū gland. viol. boli gūm aluminis. añ. 3. j. et f. ſucco vbi
 poſquitū. 5. j. camphore canab. añ. 3. ff. ſac. troſcū cum ſucco
 virge paſto: da bibere: et ſimiliter fac naſcale. ¶ Vbius
 valens ſimiliter. R. concybele marine coꝝm ceruū. ana. 5. vj.
 balauſt. carab. coſalij ſpody ro. añ. 5. iij. ſacſas puluerem et
 da bibere.

De ſuffocatione matricis. Cap. xi.

¶ Aliquod multum partium ſuffocatione matricis
 videt eam appetitus deſicit et coꝝpūrit r̄ frige
 ſci: ſepe mulieres inde deſiciūt et ſubſtant: pul
 ſus earum paruſſimus et deſubſimus. aliquando
 et toto aſperitū quando muleres adeo coꝝ
 ctantur vt earum capita genibus implectunt: vnde ſua. viij.
 di mulierem buſiſm od patientē que et ſtatim periderat
 fere et pulſus: quaſi motua eſt: neqꝝ diſtula a motua: niſi
 qd: parum erat in medio coꝝpōis calida: multū medicōū cā
 motua eſt: puta bā. De certifice volētes lanam carpinā
 tam rariffime acceperūt et naribꝝ apoſſerūt: de cuius mo
 tu cam vtere certificat: qd: narum babeat: et omne alia ſi
 tum habens vſiūt. ¶ Laſa coꝝpōis paſſionis multitudine eſt
 ſpermatis vel coꝝruptio ſui. hec cōtingit qd: diu remote fue
 runt a viroꝝum coniunctioe: vnde neceſſe eſt vt augmente
 tur ſperma et coꝝruptur: et quaſi venciſſe eſt: hoc plu
 rimū vidue patitur maxime partium maritate et parturien
 te ſepſime. Similiter pectus patitur cum ad eadem vte
 ve niunt: neqꝝ coꝝbident cum maſculis: ſperma cū coꝝaduaſe
 in ipſis: qd: expellere: ſicut et in maſculis neceſſe eſt: hoc em̄
 nature actio expret: cum mulier habere maſculum non valeat
 adnatur in ea ſperma: et ab ipſo factus ſumus alendit ad
 diaphragma: qd: diaphragma et gula conſiſta ſunt: qd: ꝑo
 diaphragma conuictū eſt cum vula et inſtrumentis vocis:
 ſuffocatio ꝑo inde contingit. ¶ Iterum hie motus eſt ex
 ſuffocatio abſtrationibus: nam ſi mēſtrua auferant et ſperma
 augmente tur multoꝝus plectatur et matine in autūno et
 byeme. ¶ Hiſma em̄ in edicina vbi modo eſt machināda
 vt manus et pedes mulieris fricemus: tamen moderatiſſus
 eſt cum bapnulo naribus apponamus abſonitū eſt odorē
 ſicut caſtorei galbani picule lane cōbuſte ſilij extincti pilo
 rum ſumi et ſimilia. Inferius fumigemus cum odoriferis
 fumigationibꝝ: ſicut alioſ ligno molico coſto et ſitibꝝ: odorē
 fera olea ponamꝝ in vula: ſicut yleoſum muſcelle cameleō
 nardileon. vt ſperma traſatur ad inferiora: vt roſos in pecti
 ne ponamus et in ſingulis: yngamus oſ vulue cū oleis odo
 riferis intrinſecus et extrinſecus: demus diacimif. cum apj
 ſucco calamenti ſirup. bierā. cum ſucco abſinthij: demus
 3. j. de agarico cum vino odoriferis: lauemus vluam de abſ
 ſinthio camomilla ſanſuco aneto calamo. Item valēt ad
 ſuffocationē matricis. 3. ij. de ſucco ſilquaiſm: caſtorei pipes
 r̄is albi coſt myrrhe opj. añ. 3. j. et f. tempera cum vino bul
 et da bibere.

De apoſtemate matricis. Cap. xij.

¶ Aliquod apoſtema naſcuntur in vula multū
 forma. Si ergo adit cholera rubea: calidum ge
 neratur apoſtema: quod tam en ſit de ventofitate
 groſſa: vel de percuffione: vel de menſtruo abla
 ſione. ¶ Si em̄ apoſtema in vula ſit proza: ſequi
 aderit dolo: ſi in eius pupa: ſequitur dolo: doſi: cōſtipa
 tio digeſtionis: doloꝝ ſub ypocondrijs. ¶ Si apoſtema
 ſit cholericū: vel ſanguineū: fiet vba acuta: ſitum et do
 loſum. Si de humoꝝiſ ſit groſſum: tum et urticis et gra
 uitas in anclis et coꝝis vbi opj ſiccurrū. ¶ Si apoſtema in
 vula ſit: poquēdū eſt vnde ſit: qd: ſi ex calore: baſilicū v̄ me
 dianā erit incidēda et ſanguinanda ſm vritūte patiens niſi
 aliquid ſit contrarium. Bā. mulieri in vula apoſtema ba
 bent vna pedū cōuenit minuire: melius em̄ iuuat hoc qd: ſi
 in alio loco. ſat. Itē diſtint vluue paſſione neceſſe eſt ſuper

Liber sextus

manū minuere. **D**estrusa est stringit sanguis detractus ad superiora: co potus. Si mulier fortis sit: bis in die attrahatur sanguis. Si debilis femel: postea danda est medicina que in acuto apostemate valet: sicut succus solatri: casia fistu. manna: mel ro. et similia. **E**t a postemate in primis cum repugnati bus calori: et in eba illius potantibus: sicut portula: solatri: sem puia: psilio: arnoglossa: oleo ro. et similibus: postea dissoluta ponamus: sicut enduias: oleo v. caules: se. lini malibus: se. fenugre. argungia anferis: galline: mellottis: albus men oui et similia: de oibus nasarizemus siue simplicibus siue co positis. **D**iacoi. dicit: spica nardi cocta in aqua valet si in ea sedeat mulier. **I**n balsale pauli valet ad calidam vuluā et duritiē suam: et in uersationē suam et inflationē tūe totitatem: accipe argungie anferis: medulle vituli: medulle cerui. añ. 5. vj. anferis: galline: croci. añ. 3. iij. masti. mel. añ. 3. ij. yfopi. 5. ij. et s. tēpera cū lacte mulieris et oleo ro. **C** Si apostema sit frigidū et grossum: q̄ dissoluat erit facienda: sicut fenugre. mellottis: se. lini: menta: sanfucus: et si fia sunt apponēda. epityma faciamus et nalsale similitur: demus apostema de radicibus diureti. ad bibendū: de squinat. et pill. de serapino: balnea assidue et epitymata leuia: danda sunt ci baria grossa humosē nō generātia. **C** Si certificemur sanie ibi effluat: collectam ponenda sunt cataplasmata maturatiua et aperitiua: sicut de fenugre. se. lini: farina tritici: farina ordei: scibus cū simo colōbino coctis. Si eruperit apostema et sanies inde effluerit: in enētyētia detur lac asine et capre: se. cucumberis et melonis. **C** Lythersemus cū pitano et melle in vuluā. **E**fectio ynguenti et nalsali. **R**. argungie anferis et gal. ne. vituli: cere. añ. 5. v. vitelli oui añ. 5. v. bdelli: myrbe añ. 3. j. croci. 5. j. pycleos et olei nardi. q̄ sufficit.

Vulnere in matricis. **C**apitu. r. ij. **V**ulnere in vuluā generantur de acutis apostematis: et aliquid de acutis in edicamibus: vel de aborti: que certificantur et sanie inde effluent: et ex dolore et ex pulsatione in matrice. Si sit putrefacta: sanies sit et cholera nigra cum purredine horribili et ardozenimo: vnde mulier est precipitanda: vt in vuluā ponat illa quibus vulnere mundificent: et calor extingatur et dolor mitiget: sicut succus solatri: arnogloss. oleus ro. cum albamine oui: lacte mulieris: succo portul. et similia. **D**emus mulieri ad bibendū catartici de iuuib. se. papaueris: liquiri. et similia. **N**utriamus cū curcubi. portula. et similibus. **S**edeat in aqua vbi cocta sint mirra: se. rose: fenugre. balaust. lentes: corices malgra. **C** Si vene sint corose: demus san. diaco. myrba: tpus: bolum: croci: aristolo. lon. de quibus oibus clystere faciamus vel nalsale. **S**imilitur valet litisi: actia: vnde nalsale fiat. valet ad puriginē vluce: crocus: capio. litargi. bacea lauri. albumen oui: olei ro. seu clystere fu nalsale fiat. **C** Joban. dani. dicit: farina fenugre. cum sanguine anferis valet ad dolorem matricis: valet etiā lac scicum cum vitello oui si facias inde nalsale.

Vulnere in matricis. **C**apitu. r. ij. **V**ulnere in loco frigidū molliet ppter humiditatem nimiam: vt in loco frigidū molliet: seu aquae frigide infusione: hīs est emollitur et a suo loco egreditur: aliquid egredit: ppter nimiam expansionē in partu. **V**bi imedicatio ypodisti. **E**bal. i. vuluā sunt ponēda. **S**edeat in aq̄ vbi cocta sint stiptica: epityma fiat cum oleo ro. et mirrino: cōmandetur obstetrici vt matricem reponat in interiora. **D**einde faciamus puluerē de resibus stipticis: et desuper ponamus: sternutatioēs faciam: q̄ aliquid reddunt vuluā in interioribus. **D**iacoi. merda bo uina valet ad vuluā egressam si inde fumiget mulier: eadē medicina prodeit que et ano creuntur p̄sui.

Rout. **H**al. in multis suis libris proficit: ligatio fetus in matrice est sicut ligatio fructus in arboribus: fructus est in arboribus: generat: primū debilis est approb. f. vnde facile labi: si arbor quolibet vento moueatur: vt quibuslibet alius similibus: cum autē iam in arborē firmat: vt iam tēpus suū medietur: ligat firmiter: et a timore cadendi remouet: cum

aurem iam ad maturatiōē cōpleatur cadit sine vilo motu: et ab arborē separat. **S**imilitur in vuluā fetus cum perma in vuluā inodit ligatio eius debilis est: vnde si mulier panem in saltu vnde in lubricatione: vel pharmana: vel plibet panem vel venarū fluxu in emoroso. siue in collo: vel nimia expositis motu seu ameligitatio fetus dissoluit: et in vluā cōstituit: labitur: similitur cum perfecte iam cōpletur: tēpus hōm medio fortis: et solidior: est eius ligatio: vnde que granda sine nocumēto fetus aliquo modo mouetur. **C** Regat ergo vt in principio cōceptus nullus femine ad memora rōdat cibaria que in illo tēpore inueniri nequeant: ne forte obideranti et non inueniri causa fit abortiendi: si desideret inuenienda quecus ad eā cūcunda se hñemus. **C** Regat autē stomachus grauide et infans cū rebus cōstituitur: sicut oleo nardino: masticeleo: ad simybelcon et odoriferis cataplasmatibus maxime in principio cōceptus: cum autē appropinquat partus assuefaciat balneari: et vngat se mollissimis oleis et nutriatur oleis mollibus. **C** Si inhiatio pedis vluce nit: oleo nardino: matice leo ro. vngatur et acetos: fumigetur crura cum aqua: postea cū molecula cum aceto tepera et vt perpenda: pedes fumigemus cū aposimate de castib: vel de abortano. **C** Si habeat appetitū incompetentē: limitatur moderatū cperitū: odoriferi bibat vinum: tepera sit dicta: post cibū accipiat malgra. arom. pira. **S**ilutium vel carbonem quēritur: ventur erit. fabe asce: epityma: cataplasmata odorifera et aromatica sunt apponēda: postori vel stomaco. **C** Si humores furiosi grauitate peccator et pharmaniā dari post q̄ fetus quattuor mēses expleuerit et vsq̄ ad vij. peruenierit: hoc est tēpus est mēdiū interēdū poza concipiendi: fetus etiā cum fortiter et perfecta in vuluā ligatur tunc medicus in pharmana danda non sicut tēpor: quā si dederit: leuē et securā dari oportet. **C** Si grauidē rōstentem stomachi patiam siue vluce: oportet scissam ad solutionē ventositatis: ne causa sit abortiendi. **S**icut autē ad hoc puluis iste vtilis: q̄ valet ad ventositatē matricis: **R**. 56 doar. betonice: se. apij. añ. 5. ij. castoz. 3. j. ameos. 5. ij. pyclos. 5. j. ex. puluerisa et da. 3. j. **C** Sicut dicitur valens ad doloē matricis et ventositatē sūi et grauitatē stomachi: grandium est abo: solum aufert. **R**. se. apij: marati: ameos. 5. ij. beris. añ. 5. ij. m. alst. gariofi. cardamom. casaria. añ. 5. j. et f. anamom: nuticis mus. casto. zedoar. deoronic: acou. añ. 5. j. 5. iij. 5. v. puluerisa et adde mellus quod sufficit. da. 5. j. cū vino. **C** Sicut va lens ad duritiē partus: q̄ dicit ad mollium anaric: scopronis q̄ que sunt venenosā: dicit valet. **R**. pipis. r. al. añ. 5. j. myrbe: castoz: stoz. añ. 5. j. t. opij. 5. ij. galbani. se. m. apij. ameos: anisi: sifameleos. ana. 5. iij. et f. fac puluerem temporacum vino: da bibere. 5. j. f. cum. 4. 3. vini.

De difficultate partus. **C**ap. vj. **U**m mulier tempus naturale parienti expleuerit: mouet fetus motu fortiori: vnde vuluā cōcepse est d. latari et virtute sua expulsa fetus de se cūcinda emittit. **C** Sed aliquando grauitur parturient: necq̄ etiā parere possunt: quod multas fit causas: vel ex calore subito et extraneo ledit mulierem: vel ex angustia viarum vluce: vel ex nimia mulieris pangue dine: vel si sit fetus motuosus: necq̄ se ex arduū inuenit: aliquid si cōcipiat aliqua que ad huc sit parualet: et in hōe me sit: aens est nimia frigiditas vluce: vnde constringitū estate contigerit: talis acris ventris dissoluit qui fetum solent adiuuare egredi. **D**opot ergo si viderimus mulierē in partu laborantem: p̄cipiamus cum balneari in aqua vbi vlu gre. mal. se. lini: odecum mundū cocta sint: vngamus copac et ventris inferiora cum oleo et ossifolutiua: cōm? orisio caram ad bibendum et capill. vne. mentam et asinthidū: quibus puluere facto detur cum vino. 5. j. **S**ternutatioēs faciamus cum t̄pore: ambulet per occlia loca sicut.

De exitu secundine. **C**ap. vj. **Q**uia mulier peperit si secundina remaneret: in ea expellenda oportet scissam cum stermutatio ne tenēdo os et nates: cinere quos aqua multum:

et postea colatū cum s.j. puluerisati se. maluce demus ad bi-
berendum cum aqua calida et post vomere faciamus: similiter
ter crocum puluerisati demus cum aqua calida et vomere
cogatur. Item valent ad emittendū secundā et sanguinē
a partu remanentē fumigatioes velle cum oculis salicū
picatum: vel vnguis equorum: vel stercore canino: siue cum
cicutā: siue sinapi. ¶ Si sanguis post partū non eperit: mo-
dicetur cum medicina pssonante mensura.

De sciatica passione. Cap. xvij.

Sciatica nascitur ex humoribus in neruū il-
lum grossū descendētibz quā scia vocat: hec
inter laceratos est coxe. ¶ Si autē plurimū et
humoribus pblegmaticis viscosis in concavi-
tate coxe se adunābunt: aliquando ex humoribus
sanguineis cum cholera rubea mictus et ibide collectis:
vnde patiuntur doloze in coxis: aliquando descendit dolo: vñq;
ad crura et calcaneū: et vñq; ad paruum pedis digitū: aliquā
est in vna parte: aliquando in vtraq; si autem sit in sinistra
peio: et molestio: est q; in dextra. ¶ Si ex humoribus sangui-
nolentis et cholericis: sequitur nimicitas doloz et cōtinua-
tio pullantis et ardo: et incensio: qd maxime contingit tu-
ueribus. ¶ Si ex calidis certis est esse humoribus: vna mi-
natur q; sapientia vocat de calaneo. Si passio sit vtraq;
parte: pblebotometur vtraq; vna. Si aliquid tantū valet
hec pblebotomia vna de infirmis etatad. Aliqñ etiā vna
na in medio brachiū est pblebotomāda de parte infirma: et
maxime in initio hoc fiat: si non adiuverit tēpus: etos: con-
suetudo et regio: postea banda est pharmacia que cholera
rubē purgat: similiter dyster faciamus: nutria: qd bicera
calice estinctua: sepe balneat in aqua dulci: demus pilu-
las de mastice et aloē: vngamus epithimabz fr. gidis. ¶ Si
de humoribus frigidis sit et viscosis: demus pharmaciā epi-
mos illos malos purgantē: sicut pilule de hermodactyl. de
tapfia vel feridas: vel demus de stomaticon: pilul. de color
quintio. theodon: con: et similia: frigidos et viscosos humo-
res purgant: dyster faciamus de centaurea: se. lini: fenū
greco: coloquintio: et similibus. Nutria cum cibus bono
rum epi-moz generatiu: caueant a plenitudine cibi et po-
tus: maxime si grossi sint cibi: et ad digerendū burī: cautissī-
me coitum vitet: maxime post cibū. et purgabunt pharma-
cia: dyster balneis: et cō: p mūdificatiōe de materia mor-
bi interios certū fuerimus: reducendū est ad epithimata ex-
teriora et cataplasmata: vnde Iohannes filius luce dixit in lib.
quē de ictigatione fecit: vñq; inq; epithimata: empla-
stra feu cataplasmata alciū morbo: als mēbio supponen-
da sunt vñ mēbio picpif est calcificandū: vel materia grossa
de illo dissoluenda: ops pcessit purgationē totū coitopus
cum pharmacia et pblebotomia: certificato vō cox: poze et mū-
dificato et passione remanētē in vno solo mēbio. ppter hū-
mores in ipso clausos: si materia alia non fuerit q; eos aliū-
de effluens augmētauerit: tantū apponant epithimata:
et alia scia: sed coitopus pleniū fit humoribus ops vt caueat
q; multomagis attrahat ad membz infirmū q; dissoluerit.

¶ Si dicit: b p passio fit lucretur vñq; venas incidit: post
incedit. ¶ Si alios dicit: vidi multos hinc incendi cōi therore
peccati et multū profuit. Item si calcificamus locum infir-
mum cum merda bouina velat. medicina calida banda est
infirmo et dissoluta: si vna tyria: c. philonis: socus: genē: dia-
trionipere: et similia: sumi genus cum aqua calida vbi ca-
lamētū: autem: camomilla: vñq; mēllitollū: sanctus: et
frondes laurei: similia sint cocta. ¶ Si vñq; valētes ad ar-
teticum dolozem et frigidis humoribus grossis et viscosis: et
ad sciaticos podagricos et ad ventositatē neruozū. R. armo-
nisi: ferapiti: bdellij: oppoponacis: aloa: farco: cole: affe: se.
cicute: apij: anis. an. s. j. coloquintio: s. j. turbitz. s. j. scam-
one: acoti. an. s. j. tēpera cum succo porri: et factis pilulis: da
s. et f. vel. ij. vel. iij. fm vires partietur. ¶ Si vñq; de ferap-
pino valent similit. R. ferap. turbitz. an. s. v. bdellij: apij:
pino. acoti. ana. s. j. sancti: calamenti: cicute. ana. s. j. scam-
one: casto. spice: tapfie. an. s. f. tēpera cum succo apij: et da
bibere. ¶ Si vñq; alē valent similit. R. ser. f. v. bdellij. s.
f. ferap. farco: c. armo. an. s. j. masti: c. alo: coloquintio. sca-
mone. ana. s. j. et f. calamenti: apij: seminis anisi: marati: et

cutē: spice: ficados: salis armoniaci. ana. s. j. et f. tēpera cum
succo apij: et da. s. ij. cum aspinatē de nigro dicere. ¶ Si tēpi-
tūma vñq; dam. valet ad sciaticos podagricos de frigiditate
vel pblegmate. R. coloquintio. s. j. fer. eufob. s. j. lactis tē-
tūmali. s. j. rrv. omnia terantur et in tribus libris aque ponā-
tur p tridū et in quarto die olei veteris lib. ij. mētre et suau-
ter coque donec bub paruo aque remanent: demde cola et
mitte ad focum coquens quoad folū remanet oleū: postea
pone. s. iij. coque liquefacte et mitte eufobis bene pistatū et
lac rētmalli et tempera fortiter: demde vñq; infirma loca
calcaneum scz et plantas pedū. Si fortius operari volueris
da infirmo sero. s. j. de ferap. in mane inuent. ¶ Si supposito-
ria deponentia pblegma viscosum valent ad dolozem docti:
et ad cholericam passionē de frigiditate. R. ferap. s. ij. bdellij
farco: cole: coloquintio. scamone: nitrū: liti: sellis taurini: vñ
rbe. ana. s. j. tēpera cum melle coque: et fac in modum glan-
dis suppone vnam: et postq; exierit pone alteram vñq; ad
tertiam. ¶ Si Stomatichon valēs ad dolozem arteticē mem-
bra frigidā calefacit: similiter vesican et renes et dura opo-
femata destruit. R. si mellecon caullum. ana. s. j. rosas. s. j.
sij. coque sicutur vt dissoluitur ferap: demde cola et vñq;
¶ Si calida epithimata ventositatem dissolunt in membris
adunatim: humores grossos digerit et dissoluit: membra
calida faciunt frigidā: passio epithimata est elacteric: post
coiticon: daphnicon: cicute: oleum: sambucolēan: tūc vñq;
con: p. galicō: oleum de balsamina: et similia. ¶ Si vñq;
qua velis ad dissolvendū grossos humores et ventositi-
tem fortiora: coque pstrum in quocq; volueris bōi: a. nar-
di. casto. eufobis: cicutam: rosam: cō: oleum: cola: m. rum et
similia: quantitas bonū ponendū est in oleis. s. ij. vel. j.
et f. neq; frequenter faciēda sunt: ita: caudē est post mū-
dificationem interioris coitopus ne passio peiorer et au-
gmētetur. ¶ Sed si ex sola fit frigiditate vel membris inclu-
sa ventositate et sine materia: valent quādoq; epithimata
ibi imposita.

De podagra. Cap. xix.

Podagra est dolo: calcanei: et plate pedis cum
diffensione nerui et pulsatione sui nascens ex
malis humoribus ad calcaneū descendētibz.
¶ Cum si calidi sūt et acuti: dolo: rimus erit et
pulsatio continua incidens calcaneū: si sūt frī-
gidi et grossi: fit grauitas nimia et excessio et sine dolo: ac-
to et pulsatione: non est tumor. ¶ Si opemata autem pod-
grice et arteticē passionis non sūt tumētia: q; tumor in fo-
lis in membris carnosīs nascitur: et multū sanguinis habent
bus: opum membrozū humiditas viscosa et frigida est vno
trimentum. Item q; sūt carne nuda non sūt tumētia.
¶ Plurimū nascitur hoc passio sicutur et quiter vñq;
et exercitia negligentibus: vel purgationes et mundificatio-
nes coitopus nolentibus: maxime cum multū comedat atq;
bibant: de em res in coitopus creant tumores. ¶ Si autem
materia als natura pedis inuenit debilis: descendit ad
eos humoris: membra vō cum sūt debilitata vñq; maxime pū-
capibus et sicutur vñq; vñq; et coitopus venita habentibus
bus: maxime si multo coitopus vñq; et cibus nimis imple-
tur: coitomasio membrozū calēt cum motus ad coitopus
fit calor humoris sibi attrahit. Item afflictiōis coitopus
nerui lacum et rumpuntur. Vñq; pedis et calcaneū mē-
bra neruosa esse videntur: vñq; fit vt q; nō coitopus cum
non patiuntur hunc morbū: et si habuerint tamen raro: qd
fit eis et multitudine humorū propter inordinationē die-
te. Sicut etiā pueri nō sūt podagrici nisi ex inordinatio-
ne die et abotum multitudine. Mulieres vō non sūt po-
dagicę: non labozant in coitopus: sicut masculi: et omni fieri
se purgantur mensuris. quicquid dicitur de podagricis:
illud intelligendum est de arteticis. ¶ Scia. podagra inquit
est passio incipiens in vere vel in estate: et sanatur in quadra-
ginta diebus vel antea. Si in autūno et vñq; ad hęc mēbra
uerit: durus est eam curare: et quādo oportet nos eā curare
pblebotomem? eos fit multū sanguinē habuerint et maxime
super manū si in eis sanguinis abundātia vñq; dolo: fit causā:
q; si hęc vñq; sint pblegmaticā pharaciā pblegmaz purga

noſtro. Si ſo obuteſ pblebotomie q̄buſda ex cauſis quas debem? dicere: cauſa maxime in ſtatu: vel in augmentatōe eſt: vircus viderat egreſſe. In his eſt duob? rēpoſib? vircus aut non confiſidimus adeo laboati in mobi repugnatiōis bus: oportet ergo extingue calore t aciem ſanguinis cōſiſi: ſucco maligra. ſirup. vi. ſirup. de punis. q̄ ſi egeſto obuer erit bumecāda cū oſenſitiua: caſia. ſi. viola. māna t ſi milibus. ¶ Si in pectore habeant antiquā tuſſim: v? febre ſuperueniente paſſione nouella: demus iulibus: vio. ſe. por tula. t ſimilia. ¶ Hurricum abis leuio? digeſtioni in ſubſtā laudabilibus: ſicut pilano t panis mica. ¶ Si autē ſanguis non ſit cholericus vel nimis acutus: vter ab initio bus metetur: ſicut ante ſam diximus: ſi hoc non vxoſt ſuppoſito: rium ſiat t dyſtenzemus. ¶ Capiti? dolore ſupueniente: oleū ro. apponatur cū aceto: nates bumetent cū oleo vio. pedes atq; crura in aqua ponant: rēpoſit: vbi camomil. vio. ſint cocti: t ſimilia. ¶ Agene? etiā cura mollibus pannis. dolo re capitis nō ceſſante: t catarro vel tuſſi carente pectore: lac mulieris v? aſine capiti infundamus: laeturq; cū aqua vbi vio. oſada t camomil. ſint cocta: ſermutatio ſiat cum oleo viola. ¶ Anguſtia? v? vel incōſione ſuperueniente: pſillii demus t ſuccū maligra. t ſirup. vio. t ſimilia. ¶ Si mente ſupeat t oculos aperire non valeat: ceſſandū eſt a ſupra dicta capitis medicina: t pedes p̄dicta aqua infundere ſuffi ciat. ¶ Mutricū eſt cum malis gra. t pane loto. ¶ Si autē car dīcam incidere: cataplaſma ſtomacho debet ſuperponi de ſanda. farina oſdel. ro. campoſa. t aqua ro. ¶ Sanguine de naribus efluente: ſuperponat rēpoſibus t fronti cataſ plamaſta in cardiaca dicta. Si autē necceſſe ſit in ſine hu? be bus extingue q̄s remanet incōſione: demus hoc electua rium quod probauim?. ¶ R. ſpōd. ſanda. cū. ſi. ſemi. portu. ſuco ſi liquor. añ. ʒ. ij. ſe. cucum. eris: mel. cucurbi. munda. añ. ʒ. ij. dazagan. gāmi arab. amomī. amida. añ. ʒ. cubebē: campoſe. re. añ. ʒ. ij. candi. ʒ. vj. ſac puluerē tempera cum ſucco ro. dās ʒ. iij. multum valer. ¶ De quarta febre. Cap. v.

¶ Hōis quarta de putrida cholera nigra natiſ: que ſi ſit intra vaſa: generatur ſine rigore: quarta na que vocatur otina: ſi extra vaſa: generat in terpolata. ¶ Chera autē quarta. r̄. iij. hōis t̄ner t intermitit. r̄. iij. que eſt ſignis tribus: ſicut tertia intelligit. i. re naturali: t nō naturali: atq; extra natu ram. De re naturali: q̄ pluriſmū h̄ac patiunt qui comple ſionem habent frigida: t ficam etate. ſenes maxime frigi diſ: ſicā: macri: t ſubtilis habetes venas atq; vacuas: aſ cō cauus et defectu carnoſitatis. De re non naturali ſicut de tepoibus anni: ſi ſit autūm et aer frigidus et ficus tunc fuerit: t regiones ſimpliter. De re extra natū v? in initio acceſſionis cum materia incipit putrefieri: minus erit rigore laboſioſus coſpori t frangitūſus oſſi coſporis: cholera eſt nigra que humis febris eſt materia: propter ſuam frigiditatem t rigore ſuper ſenſibilia mōba effluens: grauāt: fati gat et tranſigat. ¶ Chol. febrilis liuidus eſt: cutis ſicca: huic febi duricēa t dolo ſplenis p̄p̄tia ſunt: vīna in principio febr. alba t aquoſa: t in declinatione t in ceſſatōe t materie digeſſione ſit nigra. ¶ Quaedam quarta de pura natiſ cholera nigra q̄ frigida eſt et ficca: t iterū alia eſt de cholera nigra q̄ de incenſionibus eſt alioſi humoſi: ſicut ſan. t cho lere rubre t p̄legmatice: op̄s ſo ſiūa p̄p̄tatiōis v̄nāquāq; diſcerni: vt medicina ſua ſingulis oſtendit. ¶ De ſe. dicit: ſi ſignificatiōes oſte de pura cholera nigra habēt intelli gere: regatur inſtruo digeſſibilis? t obis diureticis: ſicut ſucco ſarſole: marri: atq; que omnia coquant t colentur cum orimelle aromatico t melle ro. A poſima detur de rad. cum ſirupo de abſinthio: purgetur: materia cum vomitu paulatim inatetur ſudo: cum camomillo: anet leo: calāmē ſileo. non purgetur coſpus in principio cum virtuoſis: in des dinatione febris t apparentib? ſignis coctionis eius: chole ram nigram oportet purgari cum p̄pharmacia t clyſteri p̄oſ p̄ſi huic humori conuenienter. Deinde demus trocicoſ de eupatorio: reubar. vel anifo: ſicut in quinta particula oſi: cū ſirupo de ſequinamo vel calamento vel cum apoſimate de ra dicibus. Aliquādo autem in ſine febris: demus r̄yiacā ma.

diaciminū. Lauemus tamen hanc in eſtate t calida regio ne t iuuenili etate. In byeme ergo danda eſt t regione fri gida: etate vetula: complexionē frigida: vitanda ſunt reſſi geratiua: quia materia crudificatur t prohibetur digere da: vnde ſit cauſa olturni morbi. ¶ Quam quartā ſi ac tiana antecedit: t infirmus iuuenis eſcitat macie t choleric e complexionis: cum vīna ſit ruſa vel ḡnerat: t nimie? gille: tempore anni eſtate: rematura aeris calida t ficca: intelli gitur febris eſſe de incenſione cholere rubre: vnde in p̄milla medicabitur cum refrigeratiuis: ſicut ſucco maligra. t ori ſacca. ſi ſit ſtipſicus cum punis māna vio. t ſimilib? bume ceteri venter: que ſi non ſufficiant: diſſtere faciendum eſt: ſi autem materia digeſta inſipiat: demus catartici cholere cru be: in cenſe purgatiuis: ſicut puna: oſenſitiua t ſimilia. De mus maligra. vīas paſſa: portula. bli. criſolea. balneſ in aqua tepida eſſante febr. t aqua vbi cocta ſint camomil. viola. mellitoſi t ſimilitati coſpori poſt balneū ephymia faciāmus cum vīno t oleo viola. ¶ Si hanc febrē in modis ſanguinolentis p̄ceſſerit: t oleo ſiſimi ſimilis ſit: et vīne ruſa t groſſa: vne quocq; plene ſit: ſāpo in ore dulo cis ſit: in omnis ſanguis: tempus vernale: intelligendū eſt fe brem eſſe de incenſione ſanguinis: danda ergo ſunt digeſſi ua et materia ſine calefactione carotica: ſicut ortſacca. p̄ſiſani. r̄odoſac. mel. vīo. ſucus ſarſole. ¶ Infirmi ſunt et cura ponatur in aqua calida vbi camomil. vio. t ſine coſa vomitus moueatur in principio acceſſionis: cū rigore cepe rit demus maligra. inſp̄ſetur aqua bibenda cum oſiſac ca. materia digeſta t excocta p̄pharmacomem de baſilicave na vel mediana: vt ſanguis groſſus t incenſus ceat: ſimilito ter t p̄pharmacia eſt danda ſanguinis ſubſtantiua t ſue in cō ſtionis t̄r̄inctiua. Si autem febr. v̄ginti dies tranſiit: ab ſtinendum eſt inſtruo de cibis omni: de acceſſione. in alio vero die parum comedit. ¶ Si hanc febrē p̄legmaticā mor bi p̄ceſſerint: t infirmus ſenio: fuerit: cuius coſpori frigi da t humidā ſit: r̄epus byems: pulſus tardus: vīna crudā t groſſa vel alba: ſiſis parua: intelligitur eſſe febris et incen ſione p̄legmatica: dandus eſt in initio ſucco ſarſole: ma ratri: aſp̄i: que omnia coquantur t colentur: detur autem bli. media cum. e. ʒ. m. ell. ro. vel viola. Si autem ſint ſp̄ſimio: uentur cū p̄pharmacia ſue clyſteri: de poſitiuis p̄legma tis. ¶ Inſetur ſudo: cum calido ephymia et diuretico: ab ſtinēat a cibis in die acceſſionis niſi cū vīno deſecet: niſi pati poſſit: deinde parum comedat: vīnum ſubtile bebat album t clarum: t in colore temperat: de volatilib? come dant que carnes teneras t ad digere dā ſacillimas habeāt: manducate lotam ciceram cum bliſi. ¶ Aucaur autem omnia refrigeratiua: accipiant poſt cibum diaciminū: diatrion pipe reon: diant. vīſis eſt vomitus cū radicebus: r̄ōdibus t ani ſo et orimelle t aqua calida: ſepe accipiant r̄yiacam malōē diacoutum: diareub. diſalſip̄ur. et ſimilia febre ceſſante iam per tres hebdomadas. nutriantur cum pulbis: p̄ſiſanis: p̄ r̄ōdibus. poſt. l. e. diem autem comedat annuali: ſumantq; ſemper medicinam diureticam t principalium membro: cum conſortium.

¶ De febre amphimerina. Cap. vi. ¶ Hōis que quotidiana dicitur de putredine bu moum p̄legmaticoſi natiſtur. Antiquo vno concordant omnem materiam p̄legmaticā cho lericam ſue melancholicā putrefcere t ebullire t inde febrē t calorem cauſari. ¶ Idem facti et p̄legma: ſi eſt putrefact t ſit extra vaſa: continuam generat amphimerinā ſine rigore: t ſi extra vaſa ſit: ſit amphimeri na interpolata. r̄. iij. tenens botas: t vī dimittens. ¶ Que tribus ſignis intelligit: ſicut t cetera. De re naturali: t nō naturali: t de re q̄ eſt extra natū. De re naturali: q̄ pluri ſimum natiſt complexionem frigidā: t humidā habentibus: t etate ſenio: vne in pueris de dominante p̄legmatica: t etate ſenio: vne in byeme ſit: t in regione et in acre na turaliter frigidis t humidis: maxime ſi in quiete t in ſanita te ſua quieteſcit et ſuauiſerit. De re extra natū: q̄ q̄ hanc febrē ſemp̄ nimis ſequit rigore: vt totum coſpus coq

Ziber septimus

geleatur: maxime extremitates: putrescente autē pblegma
te calor: sentit paulatim ascendere et febre lentam facere: sed
tamen diuturnā. ¶ Hec febris semper familiaris dolori sto
machici: pblegma plurimū in stomacho regnat: maxime in
ore stomachi: vnde et humores pblegmatici euomunt: et in
firmus subtilitas facies tumet: color plumbeus vel liuidus
est: os humidū habet et non siccū. Vnde oportet medicū
uestigare naturā pblegmatis: vnde sit ista febris. Quoddam
em pblegma veraciter frigidū est et humidū: que species na
turaliter abs naturalis est nascens de colamento sanguinis.
Quoddam frigidū est et grossius: sed humidus minus: sicut
acetosus: quod est nascens ex dominātia frigoris in colame
mento sanguinis. Alia species leuior et calidior: sicut falsum
pblegma nascens ex dominātia caloris in colamēto sangui
nis. Vnde si quis videat egrotantē sitū patientē et siccum
os habentē: de falso pblegmate intelligit esse. Danda est er
go orisacchara cū aqua calida in hora accessionis: pedes corā
et crura ponant in aqua calida vbi camomill. viol. anethū sint
cocta: fricemus plantas pedū cum sale et oleo viola. Si vomit
us venerit spontaneus in initio morbi: leuitat et subtilitas
tem materis potest dē. ¶ Si non veniat: artificialiter fiat:
quod mox in initio morbi vomitū: grossiciem materie signifi
cat et coagulationē et ad digerendū raritatē. Dada est oris
acchara cū aqua calida: quod valet multū in febre ista: quod diffusio
vit materā et subtilitatē: postea dandum est ptilanū cū orisac
chara vt digestibilis videri fiat artificialiter: vt est pharmacia:
vel cum dyheri. Si de inflatione intestinoꝝ et gurgulatiōe
intermuret infirmus: et de stomachi abominationibꝫ: mace
riam dissolutā et subtiliatā ad expēndū intelligimus: vnde
natura cum leui catarrico vire plurius est adiuuanda in expel
lenda illa materia. In stomachi abominationibus vomitus
cum leuitō est incitādus: vt sit cū semine rape: atriplidicis
dicis vsualis: que decoquantur in aqua et colentur et succus
inde expellus datur. Si autē infirmus p debili virtute ca
rēntum non possit suscipere: adonidū est leniter in subri
lianda materia: et ista faciēda sunt fm materie naturam:
medū vbi illa materia regnat: vt si sit illa materia falsa pble
gmatica et circa epas: datur medicina purgādo epas: ppria:
que cum vīna superfluitatē expellit: sicut troscici de spōd.
de campozia: de sandaf. cum orisacchara. ¶ Si pblegma sit
acetosus datur troscici de ro. berberis: de anilo: cū scariofo.
maratri et apij succo: cum orimelle. sic medicandus est per
vnā septimanā. Si autē febris diuturnior: fiat: dādū est apo
sima de radicibus: sirupus de squinā. et sirupus de absinth.
Si materia sit in stomacho de pblegmate acetoso: datur in
morbi initio mellitricis: aromaticū vel orimel cum aqua cal
ida. Nutriatur cum ptilano: cum corticibus maratri et apij
coctis cum orimelle. In hora accessionis cū sū rigō: incipit
interire vomitus cum orimelle et aqua calida vbi anethū et ra
dices sint coctę: pedes imponēdi sunt in aqua vbi cocta sint
camomill. anetum: mellilotū: saniculum: abrotanū et similia:
demus mel ro. cum aqua calida. Et materia iam digestioni
vicinante: demus aposima de aloē et de hierapi. de absinth.
sive de pillulis aureis. ¶ Si vire infirmi pati neqat: datur
troscici de eupatorio: de absinth. de reubarb. cum aposima
te de radic. et orimel. Incutitur vomitus in initio accessio
nis: neqz comedat nisi febris molesta. quecūqz neqz subtili
dietetur: ne virtus infirmi moleste. Apparet autem signo
decoctionis in vīna: calc faciatum et vngamus stomachum
cum rebꝫ calidis frigidis oleo nardino masticleo: anetico: abs
inthico et similibus. fumigemus euz aqua calida vbi cocta
sunt camomill. spica: mastix: absinthij et similia. cataplasmata
sunt super stomachum ponenda ca. moderata et odorifera:
aquam bibendā miscemus cū odorifero vīno et mellitrate
aromatico. Demus stomachū confortatā sive cibū sive pos
tum: pec em febris propria est oris stomachi.

De nimio sudore. Cap. vii.

¶ Alio alius naturalis: alius innaturalis: Natura
lis in crisi venit laudabilis et in moderatis exerci
tijs in tēpore efflatis: in quo sudore emituntur no
ctua et non valētia. Innaturalis est de sumptio
ne carnis: quod nulla alia emittit nisi iuuatā. ¶ Su

do: autem hic natura suam exit in qualitate: vel in quantita
te. In qualitate fm natura emanans alio emittente: mate
rie: vnde et mutatur in colore: sicut vicium cum sit rubus
vel citrinus viridis et albus: iudicatur iuuante: sive noui
mentum est: materis suorum humorū: vnde mutat in colore
sicut sententium vel conuerio. Itē in sapore dulci vel
amaro sive acetoso. In quantitate multa sive pauca: multa
autē et multitudine humiditatis vel eius liquiditate: vel
de potiori largitate sive de expulsiue virtutis fortitudine.
paruitas sive vel de humiditatis paucaute: vt de sua grossi
tudine: vel de potiori opplatione sive constitutur: vnde
titudine vel debilitate. ¶ Cum sudor autē adeo augmentatur:
vt virtus inde deficiat: tunc oportet vt restringat: et vntum
copus vngat oleo mirri. falci. citoni. ro. ¶ Eptima vales in
stringendo sudore: qd. ¶ R. ro. 5. r. dalauf. sandaf. an. 5. r. fo
dum: mirre. 3. i. ola coquantur in duabꝫ libris aquę quousqz
ad tertiā partē redigant: deinde colent et media lib. de oleo
ro. admisceatur: et coquat donec aqua deficiat et solum oleus
remaneat: post inde vngat. antepanatum infuso vasa tri
gida aqua plena: et in domo sint frondes mirre ro. et falci:
sirupus ro. cum aqua frigida datur: et rursū nimij ppho
tur. ¶ Si incitādus sit sudor et necessitate vngatur infuso
cum camomilleo et vīno et pipere. sicut facit asphincit
mus: celand. anetho: niello: et nigro: si vngatur doctum et totū co
pus sudor erit. Itē facit cinamomū alibi calamus aromati
cus: pice: rā: calamentis: castalignea: coltur: reubar. carpo
balsa. sanficus. qualesqz hōum iuuēdas simplex: sicut cō
positum in oleo coctū: et inde toto corpore vincto sudor pro
uocetur. fumigationes etiam adiuuat de casto. calamēto:
carpobal. vīta: ca. le. caru: omniū ptilatis: coctis: fumiga
to: est datur sudor: sed tamen non temere agendus: nisi dūc
mū quis febris habuerit diuturnas: et maxime sudoris pro
uocatio indiget virtuti infirmi salua.

De variolis. Capitulum viii.

¶ Variole de sanguinis puri nascuntur corruptione
ne: et sunt de accidentibꝫ: sicut pō comitantibus.
¶ Varioli signa sunt febris fortitudine: cephalica:
rubor oculorū: et facie plenitudine: quousqz grauitas:
dolor in gula: et in pectore tuffis: purgō in mar
ibus: sternutatio et punctura in superficie corporis: que ma
teria querens exitū pungit carnem et cūciter separans vntus
ras earum ad erundū. qd cum videtur: certa signa sunt pu
riusmodi passionis venture. ¶ De medicandis est ergo in in
itio cū calidus et hūidus: que intus natura dūcitur et extrin
secus expellunt. Et auetur frigidā medicina que humoros
claudat et congelat. De medicina pro variolis cito et ceteris: si
ne molestatione est succus maratri: apij cum orisacchara. ¶ Et
cipiant de hac offectione a nobis probata. ¶ v. ficus ficatas
lensis munda. 5. r. lace. 5. v. daga. gan. totides: maratri. 5. iij.
omnia coquantur in vna libra aque et 8. v. qz ad 3. iij. de hęc co
la et mirre. 5. j. croci et da bibere ante cibū ieiunio: hęc de
mitionis donec tōte appareat: vt deinde est et. ¶ Quod. ¶ Ru
rose: lentis munda. añ. 5. iij. lace. 5. iij. maratri: s. cū. v. daga
gan. añ. 5. j. et 8. masticis. 5. j. omnia coquantur et colentur et vbi
re datur. 5. iij. cum orisacchara. Demus ptilanū blinū: vbi
locannam: cucur. ¶ Et ptilanū vitur et ostiōne ne fortiori
nera reuertant intra et cadētes in cardiacā motam. ¶ Quod
cum sit in initio ne in oculis pussile nascant: et lauent cum
lorura oliue oculis munda: ceteris: vbi masticis in imponētia
est aqua ro. cū succo maligrana. vel aqua ro. et sumac. ¶ Si
os circūdando egerint: lauentur cum vīno ptilij et succo
ra. Post septē dies oportet custodiri de medicandis vntus
dissolutiua: quia bec passio propria est solutioni ventris fu
peruenient: quod si adueniat oportet est conlitionis cum me
dicina in diaria dita: vel in alijs locis libri nostri. ¶ Vntus
ulis effluentibus et defecant incipientibus: in pleator calidior
vbi infirmus iacet de riji farina: superponatur vulneribus
farina riji vel milij cum croco.

De medicina contra venenum. Cap. ix.

¶ Medicina autē vntuerfalter omnibus iuuatā ve
nenatis hoc erit: opz suspitinos decipiendi: caute
re omnes domines: vnde suspitios sunt vt neqz
famelic:

Famelic: vel sitibundi ab eis aliquid accipiat: quod comper-
 tum fit optime qualitatis: sicut uoluis in dulci: ꝛ accerit in
 acetosis: salii in salis: vñt ab omnia fieri fetida. Dicit Dia-
 sco. Si quis aqua frigidam succierit ante cibum biberit: be-
 ne has qualitates discernere poterit. ¶ Et autem cõgerit in
 cibo vel potu arsurus: vñde quous veneri: vel tectigino siue
 spasmus: seu tumor in digito seu in vngue: notat: ẽ veneno-
 sum est. Similiter si oia aduenerit ẽ salua siuere ceporit: ẽ
 labii somlacurrit: ẽ in lingua ardo: fuerit ẽ durities in de-
 ntibus: venenosum esse intelligitur. Et si ad stomachum ve-
 nerit ẽ angustia genuerit atq; sudauerit: proodia stringerit:
 obrenebaturic oculos: vomauerit: inhiat: fuerit colores mu-
 tauerit: riguerit: arsurus affuerit: oportet ẽ festinari vt medicetur:
 alioquin moitur. ¶ Et ẽ Dialco. preceperit quomodo
 preuideatur si res venenosas timeatur. Accipiant ergo ficus
 ficcas cum nucibus quibus venenosa ante comesta confun-
 dantur: post comestione nõ nimis subueniet. similiter casta-
 nee cum nucibus ficcis ẽ parum rure idem facunt: auellane
 cum pauco vino comeste: nucis quous virides cum ruta fa-
 cilis dicit: calamitã cum vino idem facit. Dialco. terram si
 gillatã mudo dicit valere in venenosa prohibitione: quam si
 antea vel postea quis biberit: tunc nil obstat venenosa: q; com-
 moneatur. ¶ Et ẽ. cõf. etio nõ dicit q; a mortalibus custodit di-
 bus qua hinc comedim regem dicit accipere solum cu suspõ-
 sione haberet. ¶ Bacas lauri terre sigillate. añ. 5. lb. fac pul-
 uerẽ temperans cum oleo: ẽ ba. 5. lb. cum. 5. lb. melicran in
 specie auellane. hanc enim ante venenã si beatis pmanens
 in stomacho venientia venena expellit cu vomitu: quam si
 quis negligat: ẽ periculosũ hoc incidat: oportet in venenosiss
 expellendis laborare anteq; dormiam in cospore: expellun-
 tur autem cum vomitu: vel egestionibus. hęc solum vomitu
 in hęc expellendis adiuuatur: sed etiã cuꝝ qualitas fuerit
 denotat: liquo: ẽ enim fice odore fice sapore in vomitu qua
 venenosum fuerit offenditur: si enim vinctosum fuerit et
 sapore abominabilis ẽ odosis: incoagulatur quia rana maris
 na fuerit: siue lupus marinus. si coagulatus ẽ periatos fue-
 rit: intelligitur esse sanguis bonum. Et de odore intelligitur
 si opium fuerit. de colore: si cerusa fuerit vel gypsum. Egestio
 maue iuuat in expellenda a corpore nocitua materia: vo-
 mitus aut incitetur cu oleo in aqua calida: vel cum melle ẽ
 oleo. aqua de aneto idem facit: si arsurus in ventre fuerit de-
 mus oleu: ro. cũ aqua frigida. ¶ Et certicaco q; stomachus
 fit mundificatus: ẽ arsurus atq; dolos: cessauerit: demus di-
 gestibilia cum dyspno vt mundificentur intestina de rebz
 illis venenosiss: datur ocinde lac post mundificationes cer-
 tas vel serum. Illaturatur cu calidis rebz ẽ vinctuosiss: sicut
 scibus ficcis nullo; auellans fisti. vuis passis silamo. Illu-
 triatur iuribus galli. annualis agni pedulii piscibus crassis.
 Si infrota ventris ardeant vel pungantur dyspno: sentur:
 gallina crassa coaquatur quousq; in decoctione deficiat: ius
 autem illud bibat. balsamum cu lacte mulieris multum va-
 let arsuru vel dolos vñre ẽ rebz venenosiss. Datur tyria-
 ca maior: q; causam cõflictiã tyriacã maiorẽ. Andromachus
 dicit non fuisse nisi causam destruedã res venenosiss: quod
 tribus modis fit: vel defecatione veneni: vel mundificatio-
 ne veneni: espulsiua de principalibus membris: id est a cor-
 de: epate: pulmone: cerebello: vel ẽ bec tyriaca membra prin-
 cipalia in venenosiss expellendis confortat. Arsurus: Andro-
 machus. ẽ. cõf. concolider dicitur q; bec tyriaca magna ẽ: carni-
 bus tyri facta non contra venena cũ bibita: sed etiam pũ ac-
 cepta bec ab eis ẽ vel ab alijs accipendis defeniat.

tur: locus factus cum sponsia calida fumigetur: nimis scã
 rificetur vñvenenã egrediatur: vñre autem est incilio nimis
 loci si in loco fit qui incidã possit: sicut in digitis: ẽ in similibz
 locis. Datur etiã tyriaca maior: vt sanguine dissoluar: ẽ coa-
 gulari pbbear: q; venenã sanguine coctiss coagulari: sicut
 lac coagulari. Et calice tyriacã dissoluit: ẽ cor inde expel-
 lendo confortatur: sicut tyriaca ignis in espulsiua simi.
 ¶ Et si tyriacam nullo; inuenieris: demus hoc quod fum-
 dicitur: ficcus de frondibus maligna. cum vino cocto mis-
 tus: vel cum aqua vbi steruus agnium fit coctum: vel. 5. lb.
 ẽ. Datur de turbid cum lacte pcedit ẽ sicut de frondibus
 mirtre: ẽ succi sanfuci. ana. 5. lb. gentiane. 5. lb. cõf. 5. lb. omnia
 coquantur ad medium ẽ datur bibenda: vel datur cerebz
 galline cũ vino: ẽ fice, caulium. manducet cepas: poros: al-
 lia: et similia. Item iuuat pullus galline scissus per mediss:
 ẽ loco inde suffumigato: similiter squilla in aceto cocta ẽ fõ
 des maligna. pistate et superposita. Item ficus et alia pi-
 state iuuant. Confectionem hanc iuuare Galieno. confirmat.
 ¶ R. serapini pipens alie. oppo. añ. 5. lb. galbani sulphur. añ.
 5. j. tempera cum vino ẽ superpone vulneri.

De moscu scorpionis. Cap. xj.

Elem scopio momoder: ẽ dolosẽ matũm patie-
 tur quasi puncturã acus: aliquando calet: aliqua-
 do frigidat: aliqua do dolos augmentatur: aliqua-
 do non. R. gregem partitur et frigiditate in corpo-
 ris extremis tantus: tument in illis locis: aliquan-
 do frigide sudant. ¶ Et dicitur ẽ est cũ tyriaca maiorẽ
 forerugene quibus vnguentis erit ille locus: datur arisso. ro-
 rum. 5. j. ẽ ẽ. cum vino de coctiss bacaris lauri. Similiter
 tunc butyri: ẽ mel bibatur: cancos pistatos demus bibẽ
 dos cũ lacte asinimo: mirtam cum vino. idem facit agaricus
 radij eroci botu. vel frondes eius bibere cum vino dentur.
 Quidam medicã dicitur non infirmis hanc radicum in ma-
 nobus tenuerit: nullus dolorem sentit. ¶ Confectio quam
 oia pantus fecit valet ad moscu scorpionis ẽ arane. ¶ R. ar-
 stolo. ana. 5. vj. piperis nig. 5. lb. op. 5. j. ẽ ẽ. p. p. 5. lb. tem pe-
 ra cum vino ẽ fac in modum fabe: oia pil. h. ¶ Alud. R. ca-
 lamenti agrestis ẽ omnesis ficus myrte runde pondus
 equalẽ: tempera cum melle ẽ da. 5. j. bibere. ¶ Alud. R. ru-
 re fice. eruce p. p. 5. lb. sulphuris. ana. 5. lb. castorei. 5. lb. fac
 uerem ẽ tempera cum sanguine testudinum ẽ da bibere.
 ¶ Alud mitigans dolorem de moscu reptilium quã pã-
 tus dicit ẽ probasit. R. madrago. castorei piperis albi my-
 rre op. pondus equalẽ: tempera scit dicitur. ¶ Et opoz
 re vt denfallia pistata cũ vino comedenda. bibarunt forte in
 balneo asuescant sudare: auellane iuuant comeste: vel factu
 inde cataplasmate. Dialco. dicit basilicu similiter valere. Sa-
 lie. dicit frondes lauri coctas in vino ẽ pistatas valere: factu
 inde cataplasmate. sulphur ruta pistata ẽ superimposita va-
 let: ẽ malue se. ẽ lini valet similiter. Datoxena pistata cum
 aceto ẽ sale idem facit. Quidam medicum dicitur ẽ si acci-
 pas castoreum ẽ allium ẽ pistes: ẽ cum oleo ro. temperes
 ẽ cataplasmã facias iuuat.

De moscu vesparum ẽ apum. Cap. xij.

Los apes pupigerit: vel vespe: venenã ha-
 bent: acutum enim patitur infroctionem ẽ do-
 lolem nimis: suntq; ibi vesce nigre: vñ oportet
 superponi alcamã cum farina odeli ẽ aceto
 temperatam: iac scuum valet: vel nucis pista-
 te cum aceto: ẽ frondes basilicon: ẽ blece pista-
 te atq; superposita. Quidam medicũ dicitur malue frondes
 pistatas ẽ superpositas valere. Item si cũ succo malue quis
 vngatur: nõ moxeditur ẽ vespe vel apibus. Itẽ mulsã ma-
 nibus fricata ẽ moisture superposita valet.

De moscu tyri serpento. Cap. x.

Elem tyrus momoder: in infitio in albedine
 mutatur color: ẽ tumentis locus moisture nimis
 apparet q; ibi incitio ignis: paties deficit: stupe-
 dit sudor frigidat: frãguria tortura vñre: vo-
 mitus cholericus subsequit: ẽ nisi succurrat ve-
 nenõ cũ incenditur ẽ peridatur. ¶ Incipien-
 dum est ẽ medicina vbi loca moisture fricte ligetur statim ne
 venenum vias perferat ad membra principalia: post ore su-
 gatur: ẽ cum sigens si citatur: os eius cum oleo ẽ vino laue

De moscu canis rabidi. Cap. xij.

Ans naturaliter frigidus est ẽ sic: cũ nigra do-
 minatur cholera: vñ cũ sua abundantia immuta-
 ta ẽ putrefacta: ẽ toti corpori dominans ita co-
 rrupa necesse est rabidos canes faciat: maxime in
 autumno ẽ vere. ¶ Signa cognoscẽtã rabidũ can-
 nem sunt: quia alij canes cum fugiunt: ẽ semper profugus
 est ẽ soliuagus: ẽ nutat quasi ebrius: ore aperto: lingua de

Liber septimus

pendente: salua nimia de ore currit semp: sunt oculi inuer si r rubicundi: auree retrahit: cauda inter coxas: oculi apert: et tamen de lapide siue de quolibet alio objecto offenditur: et canibet repleti repugnat: et etiam in hoc latrat: que cum canes videt fugit et cum timetis latrant super ipsius. **A**rtus autē hoc signis est vt buccella panis tingatur in mor fura sanguine et crent et proficiatur canibus: quā si refusa uerint: intelligimus canē rabidum esse: si nō est eontra. **A**ccidētia patiunt: inde sunt terribilia somnia. In somni per geftatione sunt tumor: offi sine causa. **A**rsu nūc stupidi et cōtinue circūspicientes inspic alio non patientes. **Q**ui euz incandat in passionē timendi aquā quasi canes latrant et rau celant timentes cum aquam inspicunt vt tremētēs cadāt. **Q**ui bus nisi medicamēto succurratur: moriuntur. **C**oncipia mus ergo medicari ante horū accidentium apparitionem: aperiantur vulnera vel cum ferro: vel cum igne foriter: vt cum sanguine veneni effluat: apponantur etiā sanguisuge que veneni efciant. **D**etur et aqua medicina que vulnera aperiat: sicut alius sinap sal aceti de cepe calamitū: simplicita vel cōposita cū aceto vel melle temperata sunt superponēda. qd faciēdū est in p̄ocacione mala signa. **S**i autē appa reat: dari oportet medicamēto epolare nigre purgatiuū. **M**u triam cum dicta subtili: et ad digerēdū facit: omnis r̄p̄ia: et m̄ medicina: in qua cancri ponat flumiales. **D**iaconi. dicit: emeris corū accipiamur. 5. ij. gentiane. 5. ij. z bibant cuz vino. **S**at. his ad fiat terram sigillatā: olibanum: z hoc mo do cōpositū. **R**. cancri incensū. 5. v. gentiane. 5. ij. olibani ter re sigillate. añ. 5. vj. fac pulue. da bibere cum aqua vbi cancri incēsi sint cocti 5. ij. **C**allidū qd crabit? fecit valet similitur. **R**. cancri incensū. 5. v. z p̄. mirre. 5. ij. croci. 5. ij. gentiane. 5. j. z p̄. piperis alb. grat. x. vini quod sufficit: da. 5. j. z p̄. cū vino. **C**allidū Sat. **R**. basilicon aristolo. lon. añ. 5. vj. gentiane. 5. ij. piperis oppo. añ. 5. i. mellis quod sufficit: da. 5. j. z p̄. cum aqua calida. **C** Dentur nuce ad manducandū. nuce etiā m̄ p̄stare cū lāle z vulneri sup̄p̄oste valēt. **S**i aquā timēat: oportet machinari quomodo datur necitenti: fiat ergo canalio: quo gule apposto aquā occulte infundat. **Q**uidam medici dicunt qd iecur canis affiat. am iuuat: de tur come dere contra timorē aque. **I**tem iuuat aqua vbi ferrarij extin guit suum ferrum z insipis oblata. **C** Medicina molius ca nis rabidi siue aliois iuuat etia illi: istis oppo. cepe sal rura nuce frumētum frondes fia menta o. obū siue simplicita siue composita cum aceto: vel cum melle temperata z superposita valent. **C** Morbis etiā humanis valet ossa viruli incensa et cum melle temperata z superposita.

De labore et dolore. Cap. xliij.

Abocm̄ z dolorē patitur corpus et nimio mo tu: vel et humoibus intrinsecis se mouētibus. **S**it autē quatuor modis. **P**rimo dicitur grauis alter calefactus: tertio r̄betinosus. i. disseñsus: quartus dolorosus. **C**rauis est cuius corpus redundat humoibus grossis pertinētibus frigiditati z hu miditati qui et nimio soluuntur motu: z digestus z subtilis efficiunt sanguis: vel aquolus: deinde vasa implentur z gra uantur: qd fit cum virtus naturalis defecta sit: neq̄ pari eū possit. **C**ebetinosus est quasi primus: sed tamen virtus nat uralis est fortis quā humores illi ad mouēdum insequuntur vnde r̄betinosus tandem sequit. **C** hocum duorum medicina cum et in anitione fiat: sicut pharmacia plebotoma mia epistimole: vel oleis temperatis: sicut yelcon sanfuce leon anitione: z bec flant in balneis temperatis cum fricas tionibus. **C** Alio due species: scilicet dolorosus z calefactus et humoibus sunt acutus z ignis in corpore adunatis: ex quoz nimio motu efficiuntur fluidi: z calor cum dolore ins de generatur: z aliquando r̄bis ep̄himera efficitur. **S**i enim materie purrecāt: calefactus labor cōcreat: z inde febris oritur. **S**i autē ebulliant nec purrecāt: dolorosus gignit: vnde dolor in tota superficie corporis quasi odo: vulneris est: z punctura quasi acu facta: vnde mederi oportet cū ep̄stimate z oleo ro. in balneo aque dulcis temperata. **I**nsums datur aqua tepida que duo facit proficua: vel enim acutas demofitates: z pungentes cū sudore expellit: vel compositi hu

meationem tribuit: quia qd a naturali calore dissoluti: con po: restauratur. **C** Dolos autē causa est mutatio subita ex complexionē calida vel frigida: vel et functura separata: vnde sua causa est inuestiganda: si fit exteros vel interos. **I**tem perquiratur si plenti sit corpus et quiete: vel et obop multitudine: vel purgationis ineguentia iam conficta: qui bus certissimū purgabitur cū p̄blebotomia vel pharmacia post redeundū est ad medicinā repugnantia cum securitate z sine timore. **S**i autem nulli eoz apparet: calefactio z fumigatio sunt facienda temperata z repugnantia z doc lozem mitigantia cū rebus calidis z humidis temperatiuis: cut anelleo camomile z similibus. **A**ligando colo: fit ex extrinsecis: neq̄ tamen sentit infirmus: sicut si male posita tenuerit membra dominis dolema: vel subito totiens ca: vel fuerint infrigidata: z si calefactio profuerit teneatur: sin autē ad purgationē redeatur cum p̄pharmacia aut p̄blebotomia: ne forte plentudo fit causa nō a naturali caliditate: sicut si cibis in quantitate vel qualitate exat tem peramentum accipiat: neq̄ tamen paulatim adunata a quolibet intello gatur: vel ne cōsolus potior: fit causa ab eadem: vel quoz membra sint incila: quoz cibis nutritus rediens ad coe pus non sentit. **S**i iudito in lamtate iua dole: subitus superuenierit: z fortissimū et ilico ad lacendū cogat: oportet vt ipso odo p̄mo festinetur ad p̄blebotomia: ne vrit de ficiat: z nō possit: a vtriusq̄ sanguinis quantū sufficit.

De apostematibus. Cap. xlv.

Onia apostemata nascitur de humoibus ad me bra in quibus sunt effluuientia. **Q**ue de ca sunt exteros vel interos. **E**xteros: sicut paritior vel vulnerē contritione fractura saltu lumbore: qualescunq̄ humor accident motus humoibus illius membra: quoz defectum z dole inueniunt: adu nantur ibi. **A**liis interos: est de abundantia humoris z corruptionibus eoz z preparatione membrorum recipis tuos. **C** Wateria autē apostemata facies de alius quibus tuos: humoibus essentia est: vel de ventositate aliqua. **Q**uiaz ex sanguine p̄blegmon vocatur: cuius significatio est ru bor: calor: tumor: bumectio. **Q**uod de cholera. **M**asit ap pellatur berisilla: z color eius citrinus est z rufus: medius est in tactu: durus pulvis nimis z pungitius. **M**elios gmate nascēs apostemata ē simia mole albi sine do. **E** cholera nigra cholera dicit qd apostemata est durū nō sentibile colore luidio: vel viride sine dolore z palliatione: sed cum magis mozetur cancer efficitur. **C**loentes autē medicari apostemata: vñ sit apostemata videmus. **S**i de sanguine nascitur: tunc tandē p̄blebotomemur: de sanguine tollamus quantū virtus infirmi patitur: post demus vnde calor sanguis extinguitur: sicut ossentia manā castā. **P**una iua iuba. vio. z similia. purgato toto corpore ad infirmū medius redeamus cū rebus mozo repugnantibus: sicut ianda. rub. bolo. viola. membra beoie z similia. **I**n statu apostematis cā dissoluta admisceat opio z similia. **I**n statu apostematis **D**iacono. vitellū oui cū pauco croco z moyrba postū sup̄p̄o stemā de grosso sanguine ipsum dissolutū z similia vitellū oui cū oleo viola. super calidū apostemata postū mitigat: ad digerēdū accelerat dissolūens nōndū collecta sanie. **I**n apo stemate de cholera rub. inuendū est ad purgandū ipsum cholera: z ad p̄mitto infirmū cū repugnantibus redendum postea sicut phibito coadiuro sem p̄pua portula. p̄lio iua squiamo lactuca endiuia z similibus. **I**ntramus cū caur bi. lentibus blūt portu. z similibus. **C** In apostemate p̄ble gmatico danda sunt p̄blegma purgantia: z post membum defectū medicandū ponamus spongia aqua repugnantia z aceto: si spongia nequeat inueniri: lana est superponenda aliq̄ cum aqua calida nitri oportet superponere. **C** Ep̄o stemati de cholera nig. nōndū cancer effecto medicina est ap stemata: sed ceter incurabile est malū: me dicina dno cholere nigre ext purgatiua. **C** Et si apostemata quodlibet sanie col ligat cū hoc cataplasmate aperiat. **C** scarola p̄stara cū bury ro. cocta: qd super apostemata extirponēda: z sicut caulis cū bury ro bouino. **C** Elinguetū dialtee z populeū valet bumecta rioni duri apostematis aperire z sine molestia. **R**. sicut lino

nugre. malue. an. lib. f. olei. lib. ij. litargi. s. vj. fac coquere iē
to foco. ¶ Aliud valens apostemati sine capite. R. se. lin. f.
fenugre. tercois palumbi. añ. s. p. s. f. m. i. cōbultu. s. r. r. fac f.
famā pīlari quasi medullā: deinde cu ipso aliam species tē-
pera: i plus mīdicare voluerit pone de oleo s. f. m. ¶ Aliud
in apertione apostematis. R. ficus ficcas in aqua coctas et
parā nūri et olei. ¶ Aliud. Dialecta. Dō. dam. f. valet mundifis
cardo calido apostemati. R. p. n. p. s. r. x. i. x. u. q. u. i. a. m. i. s. v. r. m. y. r.
r. p. e. s. v. l. fenugre. f. s. l. m. i. a. n. a. s. x. p. m. a. l. u. e. f. e. s. r. omnia coquā
tur in aqua ca. deinde accipe spumas eorum et tempera cum
oleo et litargi. vt sufficit. ¶ Aliud valens apostemati vbi
cunq. in corpe fit: et maxime in splenis grossitudine vel epa-
tis. R. armoniaci. s. iij. acetū lib. j. omittit simul vno die: et
post pista in mortario: vt efficitur sicut medulla: deinde ac-
cipe croc. s. iij. olei ro. s. iij. cer. s. iij. coque ad focū suauē quo
ad omnia dī soluantur: et in mortario tempera.

¶ De poris et verrucis. Cap. xvj.

Verruce sunt caro egressa spissa et dura per totū
corpus nata: sed tñ maxime in manib? et pedib?
quos expellit natura in corporis exterioria. Sicut
autē de pblegma. de cho. m. i. d. u. e. s. m. o. l. l. i. s. e. t. f. i. t.
ne dolo: et intelligit esse de pblegma. dura et spis-
sa ppendit esse de pblegma. molle. ¶ De poris: sicut medicam volueris
mus primo ad purgandū illos cōmōs vt fuerint: incipiam?
postea extēdus ponam? medūā illorū desiccata: q̄ si nō
valerit rāppōndā vitā calidā vt incidant et corripant: desic-
cata sunt olei ro. mirtini ramos? vitis cinis cū aceto tēpe-
ratus: acacia cū oleo ro. et aceto fac sicut: et mgela: sicut? out
nū v. l. capiti cū vino tēperata valent. ¶ In celsia. vō sunt bec.
R. eruginis eris. s. vij. coluq. s. j. n. n. r. i. r. i. s. f. e. l. l. i. t. a. u. r. i. s. r.
s. l. i. s. a. r. m. o. s. v. j. aluminis. auripigmētū spume marine. añ. s. iij.
calcis viue. s. v. r. tēpera cū leniā et d. super pone. ¶ Aliud.
R. f. andrā auripigmētū spume maris. añ. tempera cū sic-
co lupini: si nō sufficit in dō et ferro. ¶ Diatco. dicit ceter fa-
nat verrucas: si m. v. m. a. q. u. a. q. u. i. v. e. r. r. u. c. a. s. i. p. i. a. s. et adu-
neo in frustū panni ligans: et hoc in kalen. mensis infirmus
recto p. o. t. i. c. i. a. t.

¶ De lepra. Cap. xvij.

Epa est nascens passio de chole. m. i. incēta et pu-
trefacta apparē in corpis superficie: et nascens de
quattuor: p̄nōbis: sed in incēta et corruptis: et in
chole. m. i. m. u. t. i. s. ¶ Est autē quadrifaria: vel em̄
est de corruptione languinis: et vocat alloppia:
altera de chole. r. u. b. et dicit leonina: alia de chole. m. i. et d. ele-
p̄bānis: quarta de pblegmate: et d. et tyria. De corruptione san-
guinis rubet cutis et putrida est nimis: tumet sanguis: et fa-
nies inde fluit. De chole. r. u. b. est pectus sicut fissure manū
et pedū cōtractio et maciētia: huius color: si augmentet mas-
sus q̄ ficatas artuallū separant et cadit. Si de cho. nig. sit: co-
lor erit mger et putrefact et grossifict: graue sicut: sensus in-
dignus et pedes: huius d. i. g. n. i. t. ¶ De pblegmate: hūc
sūt corpus: glandes masculi: color est albus: oculorū fluyus.
¶ Propter autē est medicari dīpositorū: incipiam? a pur-
gandis humoribus illis corruptis. Sicut dīturū modūm
medicaturū incipiat a medicāda sua materia et a coepe expels
lenda. Et si de corruptione sit sanguinis: pblebotomia est
de vena mediana. Dō facienda est cū materia intra vasa sit:
si em̄ sit extra vasa: pblebotomia erit caueda: cū multū dūc
noceat. Intelligat extra venas esse de corruptione figure
infirmi: et pulsus in facie et putredine in toto corpore: vñ dī
mīdēta est pblebotomia: et accipienda pharnacia. Illustrius
mus cū dicit subtili nō conuertibilū neq. corruptibilū. Sicut
in quadā sup̄articulā vbi de melācholia loquit. De melan-
cholia inq̄t s̄m q̄ exptus s̄s: i. q̄ vōluerit purgare hāc ma-
teria et mīdicare coep? indēca q̄ ostēndit medicina incipiat
et ita: s̄an ne augmentet materia p̄nōbis: et si fuerit ceter
die oporet nos facere: si medicina nobis: coep? p̄ficiat: et
color melio: et modūm declinet: et infirmus cōtēstet me-
dicāda hoc facientē affuefaciam? et cū magnis medicamēis
bus adituum? sicut dīsero. et zoposmate de ep̄itūmo: theo-
do. maḡ. biera hermetis: s̄ru. de ep̄itū. sero cum ep̄itū.
vtaf. In intermīdō: et cū nō sit tēp̄o dare catartici: demus

tyriacā magnā factā est p̄nguedine et carne tyri. Sicut nūq.
inquit: vidi in vita mea docem hac infirmatē plenarie libe-
ratum nisi q̄ biberet vinū in quo tyrius occidit: et ibi cōp̄s
truerit: hunc enim vidi excoiari: et cure ep̄olari cū vini iij
libi ebiberit: vnde certificauit q̄ testimonium vniū q̄ dixerit
antiqui de carne tyri: vel de p̄nguedine et sicut inuauit ma-
gnitudine in hoc et in d. vora passio. ¶ Burgato autē co-
pōse sup̄adictio medicamēto dem? sicut? Burgato autē co-
pōse cū ostēndit a putredine mīdicantia: p̄cedat vt
valneatur: sed nō tamen aqua dulcibus. Interuā ita in cen-
sio et dīete obseruato: et cibi parulitas. Burgeto? autem
Sicut? que medicina summa habeatur: inquit: ab infentia.

¶ De morphea.

Morphea est corruptio sanguinis: vñ nutritur
copis cutis sine macula inter cutanea carnis: cui?
causa est vniuersalis defectio virtutis digestiue:
q̄ cū defecterit sanguine corrūpit: et ad cute venies
aut nutrit: si autē eius qualitas sit pblegmatica ab-
ba sit morphea: si de cho. nig. nig. erit morphea. ¶ Est autē
morphea triplex: vel em̄ est liuidi coloris nascens de cholera
et sanguine: vel nigra nascens de sanguine melācholio: vel
alba: est de pblegmate salso: in quibus tribus generibus
sanguis nō est mīdēdus: s̄ oporet vt totū purgent medi-
camine: sicut theob. hierap. sicut? et similib? vomit? detur
semel in mente: abstrahat a cibis malos chimos generantis
bus et dure digestibilibus: sepe balneant. Sicut? morphea me-
dicari p̄cepit post mīdificationē corpis. vngaf autē copus
cum calce et anaardo et rapia aloē litargio actia sulphu-
re bellobo. al. simpliciter cōpōstis: et cū aceto tēperatis.
Itē Sicut? ap̄ situatū sicut? valet et cū aceto tēperatis.
Sicut? p̄bur et dragagan. idē facit. sanguis leporinus nascens: cappa-
ria radī: valit sicut? cū aceto. Sicut? autē de hoc antidoto. Sicut?
mitroba. citri. rebu. belliri. emb. al. añ. s. r. v. p. hierap. s. r. v. iij.
sifselos. s. v. r. fumiterre. s. r. r. f. e. n. e. s. r. t. a. g. a. r. i. d. t. u. r. b. i. s. i. t. i.
s. r. x. v. p. l. f. e. a. c. o. d. añ. s. v. iij. fac pulue. adde mell. q̄ sufficit dōis
s. iij. v. l. iij. Sicut? iugū vbi. s. v. iij. bellobo. nig. cū aceto. ¶ Aliud. R. les-
bu. s. r. x. bell. emb. l. ep̄itū. añ. s. r. m. a. f. i. s. t. i. s. r. i. a. m. o. e. s. s. r. a.
l. a. m. e. s. r. i. e. p. h. i. e. r. a. p. s. i. x. r. c. o. l. o. q. u. i. n. s. r. i. g. e. l. l. i. s. a. p. i. a. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. adde mellis q̄ sufficit. d. a. s. iij. t. r. i. b. i. d.
v. l. e. c. o. s. i. n. u. s. et tribus intermīsis. ¶ Inguentū mō: p̄bec
valēs oīs coloris. R. rapie d. sicut? rubec sinapia nigelle se. ra-
dicis p̄iretri. añ. s. iij. coluq. añ. s. r. nigelle sin ap̄is. añ. s. v. r. a.
p. f. i. c. s. v. iij. fac pulue. ad

Liber septimus

esse demonstret. Si sanies sit grossa: maiorē abūdātia signi-
ficat sanguinis. Si subtilis aquosa t atrina: cholę, abundā-
tia significat. **¶** Cū v̄ scabies de sanguine t cho. rub. co-
periat esse: pblebotomādā est de mediana vena. Si aliquid
obuiet nobis in minutione: purgemus cū cartatico de casta
sistū. t succo fumiter, t mirroba, atrinis t similibus: fr̄ que
tent balnea in quibus sudet: nō tangant corpora epistima
dibul: q̄ viscositate sua dissolutionē p̄cipibet pumo:ū: t po-
ros claudunt: sed t̄ parti olei ro. est adhibendū. **¶** Si sca-
bicus sit de epistimo pblegmaticis: purgemus pblegma cū ca-
tarico de cythimo siue de agarico: s̄libz. assulectat balneū
in quo fudet: deinde vngat cū apij lucco vel calamētū. Pur-
gatis autē corpōibz ad exteriōra vngētā redcam: vñ s̄ba.
litarg. cū oleo valet: cinis caulitū cū petroselo s̄libz. Diasco.
carui cū aceto valet. Sulphur t lēntia oleo multū va-
let scabiei t imperiginū vngū t ingūntū maliculis. Sulphur
cū aceto s̄libz valet. s̄libz nūtrū cū melle t sulphure iuuat: sal
quoz cū oleo t aceto si accedat foco v̄ sudet: mitigat olo-
r t scabiei iuuat t impetiginē. s̄ba. aqua sulphurea vel ma-
rina cū sale cocta: vel cū frondibus oliuaz iuuat veteres pu-
stulas scabie t puriginē t s̄ntia: frōdes q̄ oliue cocte cū aq̄
t aceto: s̄libz t frōdes cāne. **¶** Unguētū valet scabiei t puri-
gini de caloze. **¶** litarg. s̄. cerule cadmie argēteę. añ. 3. ij.
celidonio sigie argēti viñ. añ. 5. ij. olei ro. t aceti qđ sufficit.
¶ Aliud desiccās pustulas t vulnera de caloze. **¶** acatie gū-
mi ara. añ. 3. ij. litargi. cadmie argēteę. añ. 3. ij. tēpera cū
aqua rosa. **¶** De carbūculis. **¶** Cap. xxj.

Scarbūculi de sanguine grosso nascunt t corrupto
vnde defosus est ponēda res dissolutia: cū tamē
corpus interiō: mūdificet: desup̄ ponēdū est fr̄
mentū masticatū vt maturēt siue dissoluātur.
s̄ba. granū in aqua infusum nō valere dicit: inas-
sticatū autē p̄desse ppter infusōne salue, valēt etiā sicus nō
mature p̄sitate cū cera. Diasco. nascuntū cū oleo t sale p̄-
stari valet: vuc p̄sate cū sale p̄sitate valēt s̄libz: fr̄mentum cū
oleo t sale s̄libz: maturat enī t apur. r̄hānū cū oleo valet s̄libz:
farina subtilis tēpera: cū oleoz cū melle t pap̄ cimī. s̄libz fati. Si
autē sanies habuerit: farina oidei cū butyro t sale t caulibus
olibus p̄satis sanies eicit. s̄libz cū terētibz p̄na carbūculis
lūm aperit t sanem trahit.

Vulneribus in corpore. **¶** Cap. xxij.

Vulnera in corpore et sanguinis nascuntur corru-
ptio maxime rubicunda: t molestā febriē generā-
tia: quoz color est rubicundus t atrinus. si san-
guis cholę. rub. sit admixtus: vulnera siccā t pu-
tulosa ḡnant: si cū cho. nī fuerit: vulnera erūt
vartiosa: si cū pblegmate erūt hūida alba t spu-
mōsa. **¶** Si ḡ vulnera de sanguine sint: pblebotome mus:
t vsq̄ ad deflectionē minuat sanguis nisi aliqd̄ obuiatur:
mūdificet etiā corp̄ cū cartatico: dicitē frigi. t hu. deinde
ad vnguēda exteriōra redeat. **¶** Unguētū valet vlyneribus
cali. **¶** cerule litargi. carbūmicę. añ. 3. vj. cere al. olei ro.
añ. li. iij. fiat vnguētū. **¶** Aliud. **¶** celidonio litarg. cerule
serbī carbinie arg. añ. 3. v. acatie albu. oliu. añ. 3. ic. vici p̄sili
3. r. v. fac vnguētū. **¶** Aliud valet hūidīs vlyneribz. **¶** litarg.
ḡ. 5. r. arag. vici lap. fūci. añ. 3. ij. celidonic. 3. j. t f. olei: t ace-
ti qđ sufficit. **¶** Aliud desiccās vulnera t pustulas. **¶** do-
li. 3. ij. terre s̄sil. 3. ij. cāp̄o. yuca. añ. 3. p̄. tēpera cū aceto aq̄
ro. **¶** Aliud valet hūidīs vlyneribus crurū. **¶** n̄. nigel. coctā
in aqua t post desiccātā: sal p̄tuitus quē cū oleo ro. tēpera t
cruri: cū aceto laua t vngē. s̄re valet litargi. cū oleo ro. t ace-
to: t se. eruce tēperatū cū melle idē facit s̄libz succo apij t ce-
ra t oleū ro. cum aceto t aqua fiat vnguētū.

Crocopholis sunt dura apostemata i molli carne in
centra: q̄ sunt medicāda vnguētis emollitribus
sicut illud qđ. vj. causis efficit: t emollitūa sunt
superponēda putride carnis corrosiua: deinde
alia medicāmina desiccātia t claudētia. Diasco.
p̄nos cocta t cataplasmata aristo: qđ bumectat: s̄libz sicus nō
mature t coctę: p̄nos cū valē. t oialta mixta ad mūdificā-
candas scropbulas valet: farina lupini cū aqua tēperata idē

facti. elactery radix pistata cū r̄hāno valet. cappari radice co-
cta t pistata valet. s̄libz t frumentū emollit. **¶** Si d̄scro-
vales apostemata in collo t scropbu. **¶** R̄. arsi. 3. j. cro. 3. j. t f̄e-
pera cū aqua t desuper pone. **¶** Aliud. **¶** R̄. crugis erio. 3.
amoniaci. 5. ij. sacrocol. 5. j. t f. facinul. temperā cū melle et
cum licinio impone. **¶** Si tr̄ cineris virtus p̄desvialis. añ. 3.
f. olei quod sufficit: fac vnguētum.

De pustulis et de sudatione. **¶** Cap. xxij.

Stultice nascētes q̄ desudatione sunt quattuor
modis. Sicut enī qđā calidissime quas a qua tri-
gida adiuvat: de de cholę. rub. ignea nascuntur.
Quē dā sunt de cholę. s̄. t̄ grossa: quas bal-
neū iuuat in aqua cal. Alie inter das duas me-
dicōres. Quarta spēs de cholę. nascit nig. qđ per-
fima est: t ad sanādū dura. **¶** In curādīs tribz generibz cho-
le. rub. purge. t in quarto nig. balneū assulectat panēs: vng-
gat cū succo solari cū costardo mixto: vel sanda. t croco. et
frōde iusquamū cum melle: medulla meloni. cū succo apij in
balneo post sudore valet: frōdes oliue pistate in aqua coctę
valet. **¶** Si desudationes plurimū nascuntur in estate ce-
nasantur cū caloz: sit nimius. Lausa co. sup̄stulas extēn-
cū sudore semper aduāns se sup̄ extē: coquias: qđ sit ce-
nigilētia balnei t mūdificatioe curis. Si autē augmētēt t in
ueterāscāt in scabie ouemūt: vnde festinādū est ad puri-
gationē cholę. rub. de coxopē: vngat defosus medullis t corti-
cibus meloni cum succo solari t assiduis balneis: similitē
rosa t mirra cocta in balneo postula valet.

Sanguis a mēbra separandū vnture partium
in offibus: opz medicū ē s̄ntare vt separatio ho-
mō: t sanoz iudicia in solidādis s̄licite: t
nō iterū seingant p̄uideat. **¶** Qđ sit cū ligū-
minibus aqua arundinātibz. Si h̄ sic bene sunt
cōsiderāda: qđ fortia vt cōstringant nō creātē cū custodiāt:
sed t̄ tumorē ḡnant: iudicia neutriū p̄z facit: sed bene
sunt curā custodiāt: maxime in feminis t iuēnē t mēbro:
motu: ligamina ergo sicut faciēda medicōria: vt infirmū: t̄
qđ vitiū sup̄adienti euadat. Soluant autē post dē certis: vt
ante: vt locus ille quiescat: postq̄ ligēt nō forte iū ligata
cū nō mēbro: illud affluēt: aut offēda per p̄nos eire
p̄hibeāt: vñ p̄nos oīas t infirmū solpere p̄ n. ouere
mēbro: illud coquo: solūtū mēbro: aq̄ ca. et balneū: vt p̄-
ros aperiat t sup̄stula emittat. **¶** Si autē dissoluerit in vic. vj.
t in mēbro: neq̄ tumorē videris: neq̄ pustulas: sed m̄m̄
in sanitate fuerit: ponēda sunt solidātia t carnē reducēt.
s̄ba. in megareq̄. p̄lius inquit: incipiendū est ad medicū
dū fracturā t separationē s̄nture in offibus minūcō super-
fluitates corpis cū pblebotō. t p̄arma. **¶** Ditem? autē m̄m̄
mū cū subtilibz t quibus abarjz: d̄ certis: mar tuozem
siue pustulas vel quēlibet alia deturpātā nō sup̄uēnta p̄o-
pter loci debilitatē t materiā abūdanēt: postea redemp̄ ad
rē solidatūā t mēbro augmētariā. **¶** multā quantā abō
grosi: cū abō subtili nō solēt olla solidari. **¶** Separatio
autē cōcatenatiōis lauei cū aqua cal. t reponat sicut fracturā
liquetur: sicut fracturā: deinde superponendū de p̄a cente-
ctioe valēt fracturę t separatiōis iuncturę. **¶** R̄. sumac. se. mir-
te. añ. 5. r. myrte aloes. añ. 5. vj. emule. 5. r. tēpera cū aqua t
vngē. **¶** Aliud. **¶** R̄. mirte. 5. vj. camo. 5. vj. sanda. 5. r. vbi
terre sigil. añ. 3. r. emule. 5. vj. p̄nos. 5. r. v. tēpera cū aqua
farina oidei cū farina malue cū oleo tēperata valet. **¶** Aliud
r̄. laudani. 5. r. aloes. 5. vj. cro. 5. v. bol. 5. r. v. galle. 5. r. n̄. ro-
nuds cūp̄. añ. 3. v. tēpera cū oleo t vngē. **¶** Aliud. **¶** R̄. aloes
myrte betonicę acatie malue thuris. añ. 3. ij. multi. 5. j. t f.
pul. molendini quātū aliā species fracturas cū vnguētis emolli-
guēne neruos t venas circūdatas fracturas cū vnguētis emolli-
guēne renem peccidit: t oleo ro. t similibus.

Flucū sanguinis ab incisioe gladii siue cultello
si sagitte vel similibus. **¶** D̄m̄m̄ in fr̄ngēdo san-
guinē erit fr̄udētū superponēdo vngū: t reuen-
do panniculū donec sanguis cōgētur in venā:

vnde exierat: deinde superponeda est medicina sanguinis restricta: que duobus modis fit: vel em costringit z carne no reducit: sicut farina frumcti terentibina gipsum z silia: vel costringit z carne facit: sicut tribus aloes albu. out: pili le potis. **¶** **S**al. in megatecb. hac cofectioe dicit debere esse tri bus modis: vel em vt equale sit pondus aloes: z tpuris et coctis: z pul. z etiã pulueres electri sunt ponedi: qui duris copoibz viles sunt: silpica em bis fuit necessaria: vel vt tpus qd aloes dupli ponat: z tpus vntuosum z gsmolus: in digent z confortatus. Tertius modus est vt de tpure plus ponat qd aloes: no tamẽ dupli. hoc coeuenit copoibz mcdio cruris. Albugo outi apponat: vt in similitudinẽ mellis inuis scet z mitat de pills leporis quatuor effusit: hęc medicina essen tenes superponat: vñ sanguis effusit: postea multa quã ttras medicioe toti vulneri supponat: atqz ligado cũ pãnis lineis ter vel quater multioribus: z fiat fructura circa vene inu tuã: ligamenta oia de tercio soluant. Si aut medicina sup vulnus nimis fuerit viscosa: z tã vulneris cofrictio: anõ in auftrae: q; fossitã in ablata locã iã fere solidatũ aperiet. Ap pone ergo multa quantitatẽ de eadẽ vt emollat illi dest: ca: tã: z mollitã paulatim libtrabas. Sed vñ subtraheris digenti vne effusit suppone: nec creat sanguis. Sed si nec h potuerit liganda erit vna: scilicet enim pegedi. **¶** **S**al. in megatecb. **¶** **P**ul vis Jopã. da. stringens z defficans sanguinẽ vulneris. **¶** **A**loes thuris coctis. añ. s. ij. sanguinis draco. sarc. añ. s. r. r. ramoz eruce. s. viij. tperã cũ albumine ouoz: z pone pilos leporis. **¶** **A**liud thuris z silidã vulnera de gladio vel cutello facta. **¶** **S**arcocol. z. h. sangui. draco. balaust. corticis olibani. añ. z. f. **¶** **A**liud. **¶** **S**arcocol. aloes myrte armonia. añ. z. j. eruce. succ. añ. z. ij. fac pulve. imple vulnera inde: deinde pannos de sup. nonfunde infunde saluta. **¶** **A**liud. **¶** **S**arcocol. oliba. diaga. la. ngui. draco. gsm. podus equale: fac pulve. z inde imple vulnera. **¶** **S**i aut vulnera creperit z sanguis inde fluxerit. **¶** **A**lumẽ out: oleo si. ro. rosas z malaũ z leres: qd oia pista z tperã: z infunde bõiciniũ suppone. **¶** **D**e grolite vnguis. **¶** **C**ap. xxvij.

¶ **L**iquando in vnguibz grossa albedo vel gros stites innastrur: z inde caro digitorũ quasi vul nerosa effiat. **¶** **D**e edicadi sunt sic. se. lini cera z mei in modũ vnguẽti vnguis supponat. Aliud sandaraca cũ aceto idẽ facit. **¶** **D**iaf. alumẽ de plus ma temperatũ cum aqua valet albedini z grossitudini z vnguibz vulneratis. Item feces aceti incense cũ rhanõ idẽ fa ciunt. medulle ossũ oliue cũ pinguedine z farina mixta valet similiter. Superfice carni in vnguibz z tumoz siue aposte mali curãdantibus galla pistata z cũ melle tperata valet: lentis cũ aqua idem faciunt: stercus colubini coctũ cũ fari na coctũ z cataplasmate inde facto valet similiter. Aliud alu me cũ pique dine amatis luat: assa cũ lacte tribimalli simi litem. **¶** **E**trinitati vnguis se. eruce temperatũ cũ taurino felle valet. feces vini incense facit: malũ vngues cadere. **¶** **D**e incendio ignis. **¶** **C**ap. xxvij.

¶ **Q**uocunq; modo focus corpori incidit: opor tet rebz frigidis refrigerari ne ad vesicas per ueniat: cũ frõde mirte incẽse: cũ cera z oleo ro. vel gsmi arabi. cũ albumine oui: vel tunabzo cũ aceto siue bolo cũ aceto: vel aqua ro. vel sic co scariol: farina ordẽ: oleo ro. z albumine oui: vel oleo ro. cũ acata stercore agnino cũ oleo ro. z cera: hęc em valet. mal ua pistata cũ oleo ro. similiter facit. **¶** **D**is idẽ vesice erit succz postulac vel frondes mirte seu carbones ferrariouũ: cpymo ca: omnia composita siue simplicia cum oleo ro. z cera mix ta valet. Alumẽ cũ oleo ro. idẽ facit. loca oliue falla idẽ facit. **¶** **D**e vulnere. ppter ocreas. **¶** **C**ap. xxij.

¶ **L**iquado in pede vel in crure nascũ vulnura de angustia ocreaz: que si sint cũ tumore pulmonẽ veruices superpone: vel agni annualis siue vul pis. Si aut vulnura sint sine tumore: galla incen sa balaust. cortices maligrana. sumac acatia: quẽs bet hozũ pulueris supra ponantur. **¶** **D**e fissura manuum z pedum. **¶** **C**ap. xxx.

¶ **L**iquado sanguis nutritis corpus cũ cholera grol fa vel rubra acuta miscet. Sed in nigra est grauis tate sua z grossitudine descendit ad inferiora: et sicut pedes. **¶** **S**ole. **¶** **S**o. **¶** **R**ub. **¶** **S**ubtilitate z leuita te sicut manus. **¶** **C**ũ purgadi sunt vñores co: poibus dominates: z postea redendũ cũ ad loca vnguedã cũ oleo vio. vel cera z medulla bouina cum oleo sissamocũ: vel oleo fenugre. cũ cera muto: valet em siffure pedes de siffi gitate aeris. **¶** **S**iffure etiã manus z pedes cofectio valet. **¶** **R**. medulle bouine pinguedinis gal. añ. z. f. diagan. cere myrte. añ. z. f. olei fyriani. z. f. vnguentũ fiat. **¶** **A**liud. **¶** **R**. bacce lauri arist. lóg. medulle bouine podus eqle. **¶** **A**liud valetissimũ siffure. **¶** **R**. picule z sissameleos pondus equale. **¶** **S**ancrĩ flummei cũ sissameleo incẽsi idẽ faciunt. **¶** **E**pe co cte z cum oleo ro. mixte: z pistate ad idẽ faciunt. cõepule ma rine incense cum oleo rotã. multum valet.

¶ **S**initur septimus: z vltimus liber Elatici ysaac.

¶ **Z**abula prebati Elatici ysaac Constantino (vltre habitus) cũ traduci: quod in septẽ partibz est liboz part itales. **¶** **P**rimus quozũ de capitis z cerebri passionibus: z earũ tu ris tractat. **¶** **C**. xxvj. cõplectitur capitula. **¶** **S**ecundus de morbis faciei membris accidentibus: z eozus **¶** **S**curis agit. **¶** **E**. xxvij. continet capitula. **¶** **T**ertius de morbis membroz spialiu: z eozũde curis deter minat. **¶** **E**.t. habet. vj. capitula. **¶** **Q**uartus de passionibus membroz nutritiuoz: z earum curis agit. **¶** **E**.t. compendiet. xx. capitula. **¶** **Q**uintus de passionibus epatis: z earũ curis pertractat. **¶** **E**.t. continet. xxx. capitula. **¶** **S**extus de passionibus membroz generatiuoz: z earũ curis agit. **¶** **E**.t. xix. cõplectitur capitula. **¶** **S**eptimus z vltimus pmo de febribz: deinde de passio nibz extrinsecis apparentibus: z earũ curis tractat. **¶** **E**.t. continet. xxx. capitula.

¶ **Z**abula capitulorum pãmĩ libri.

- ¶** **D**emittitur probemum Constantini in totum opus.
- ¶** **D**e allopitia. **¶** **C**ap. j.
- ¶** **D**e capillis cadentibus. **¶** **C**ap. ij.
- ¶** **D**e pectura z asperitate capilloz. **¶** **C**ap. iij.
- ¶** **D**e canis z ipsi pilis ringendis. **¶** **C**ap. iij.
- ¶** **D**e furfuribus in capite nascentibus. **¶** **C**ap. v.
- ¶** **D**e pustulis capitis. **¶** **C**ap. vi.
- ¶** **D**e fauis. **¶** **C**ap. vii.
- ¶** **D**e tinea. **¶** **C**ap. viij.
- ¶** **D**e pediculis z lendinibus. **¶** **C**ap. ix.
- ¶** **D**e cephalca. **¶** **C**ap. x.
- ¶** **D**e hemigrana. **¶** **C**ap. xi.
- ¶** **D**e dolore cranet. **¶** **C**ap. xij.
- ¶** **D**e vertigine z scotopia: **¶** **C**ap. xij.
- ¶** **D**e lethargia. **¶** **C**ap. xiiij.
- ¶** **D**e erper gestacione a somno. **¶** **C**ap. xv.
- ¶** **D**e stupore mentis. **¶** **C**ap. xvj.
- ¶** **D**e vigilis. **¶** **C**ap. xvij.
- ¶** **D**e frenesi. **¶** **C**ap. xvij.
- ¶** **D**e ebrietate. **¶** **C**ap. xix.
- ¶** **D**e amoz que heros dicitur. **¶** **C**ap. xx.
- ¶** **D**e steruntatione. **¶** **C**ap. xxij.
- ¶** **D**e epilepsia. **¶** **C**ap. xxij.
- ¶** **D**e apoplezia. **¶** **C**ap. xxij.
- ¶** **D**e spasmũ z tpetano. **¶** **C**ap. xxij.
- ¶** **D**e tremore z ictigatione. **¶** **C**ap. xxv.
- ¶** **D**e stupore membroz. **¶** **C**ap. xxvj.

¶ **Z**abula capitulorũ secundũ libri.

- ¶** **D**e ophthalmia. **¶** **C**ap. j.
- ¶** **D**e albugine siue de pãnis in oculis. **¶** **C**ap. ij.
- ¶** **D**e sanguine in oculis. **¶** **C**ap. iij.
- ¶** **D**e lachrymis. **¶** **C**ap. iij.

Tabula viatici.

De amittentibus visum ab occasu solis.
 De defectione visus.
 De ablatione auditus.
 De tinnitu aurium.
 De dolore aurium ex cōplexionis mutatione.
 De sanguine aurium.
 De omni re cadente in aures.
 De fetore narium: et pustulis: et carne superflua.
 De coiza.
 De fluxu sanguinis a naribus.
 De fistula labiorum.
 De grauedine lingue.
 De dolore dentium.
 De ruptura dentium.
 De dentibus cōmotis.
 De dentibus putridis.
 De dentibus frigidis.
 De egritudine in gingiuarum.
 De fetore oris.
 De passionibus oris.
 De lentiginibus in facie.
 De pustulis in facie.

Cap. v.
 Cap. vi.
 Cap. vii.
 Cap. viii.
 Cap. ix.
 Cap. x.
 Cap. xi.
 Cap. xii.
 Cap. xiii.
 Cap. xiiii.
 Cap. xv.
 Cap. xvi.
 Cap. xvii.
 Cap. xviii.
 Cap. xix.
 Cap. xx.
 Cap. xxi.
 Cap. xxii.
 Cap. xxiii.
 Cap. xxiiii.
 Cap. xxv.
 Cap. xxvi.
 Cap. xxvii.

De trociscis.
 De pilulis.
 De pulueribus.
 De aposimatis.
 De styptis.
 De ystericia.
 De passionibus splenis.
 De passionibus renum.
 De apostemate renum.
 De vulneribus renum.
 De micru sanguinis.
 De lapide in renibus et in vesica.
 De passione diabetica.
 De distillatione vine: siue guttatim emissione.
 De cōmtingentibus in lecto.
 De exitu vine.

Cap. viii.
 Cap. viii.
 Cap. ix.
 Cap. x.
 Cap. xi.
 Cap. xii.
 Cap. xiii.
 Cap. xiiii.
 Cap. xv.
 Cap. xvi.
 Cap. xvii.
 Cap. xviii.
 Cap. xix.
 Cap. xx.
 Cap. xxi.
 Cap. xxii.

De squinantia.
 De apostemate in gula.
 De apostemate vuule.
 De raucedine et vocis amissione.
 De asperitate vocis: vel etius ablatione.
 De tussi.
 De plethysi et periplemonia.
 De reiectione sanguinis.
 De rascatione sanguinis.
 De streatu sanic.
 De malitia anhelitus.
 De pleuresi.
 De tremore cordis.
 De sincopi.
 De apostematibus mamillarum.
 De fetore ascellarum.

Cap. i.
 Cap. ii.
 Cap. iii.
 Cap. iiii.
 Cap. v.
 Cap. vi.
 Cap. vii.
 Cap. viii.
 Cap. ix.
 Cap. x.
 Cap. xi.
 Cap. xii.
 Cap. xiii.
 Cap. xiiii.
 Cap. xv.
 Cap. xvi.

De paucitate coitus.
 De fatinasi.
 De gomozrea.
 De effusione spermatis in somno.
 De apostemate virge.
 De apostemate testiculorum.
 De vulneribus testiculorum.
 De ruptura sipac.
 De retentione menstruum.
 De superfluo fluxu menstruum.
 De suffocatione matricis.
 De apostemate matricis.
 De vulnere matricis.
 De mollitie matricis.
 De dicta pregnantium.
 De difficultate partus.
 De exitu secundine.
 De sciatica passione.
 De podagra.

Cap. i.
 Cap. ii.
 Cap. iii.
 Cap. iiii.
 Cap. v.
 Cap. vi.
 Cap. vii.
 Cap. viii.
 Cap. ix.
 Cap. x.
 Cap. xi.
 Cap. xii.
 Cap. xiii.
 Cap. xiiii.
 Cap. xv.
 Cap. xvi.
 Cap. xvii.
 Cap. xviii.

De difficultate transglutienti in gutture.
 De defectione appetitus.
 De bolismo.
 De irrationabili appetitu.
 De defectu appetendi potum.
 De siti.
 De eructuatione.
 De singultu.
 De fastidio.
 De abominacione.
 De vomitu.
 De inflatione stomachi.
 De obuolutione intestinorum.
 De henteria.
 De dissintertia.
 De dolore sili.
 De colica passione.
 De ascridibus et lumbicis.
 De emorroidibus.
 De exitu ani.

Cap. i.
 Cap. ii.
 Cap. iii.
 Cap. iiii.
 Cap. v.
 Cap. vi.
 Cap. vii.
 Cap. viii.
 Cap. ix.
 Cap. x.
 Cap. xi.
 Cap. xii.
 Cap. xiii.
 Cap. xiiii.
 Cap. xv.
 Cap. xvi.
 Cap. xvii.
 Cap. xviii.
 Cap. xix.

De febre ephimera.
 De caulone.
 De febre tertiana.
 De syncho et synocha putrida.
 De febre quartana.
 De febre amphimerina.
 De nimio sudore.
 De variolis.
 De medicina contra venenum.
 De morfu tyri serpentis.
 De morfu scopticis.
 De morfu vespertum et apum.
 De morfu canis rabidi.
 De labore et dolore.
 De apostematibus.
 De poris et verrucas.
 De lepra.
 De morphea.
 De impetigine.
 De scabie et purigine.
 De carbunculis.
 De vulneribus in corpore.
 De scrophulis.
 De pustulis ex desudatione.
 De separatione iuncture.
 De fluxu sanguinis ab incisione gladij.
 De grossitie vnguis.
 De incendio ignis.
 De vulneribus propter ocreas.
 De fissura manuum et pedum.

Cap. i.
 Cap. ii.
 Cap. iii.
 Cap. iiii.
 Cap. v.
 Cap. vi.
 Cap. vii.
 Cap. viii.
 Cap. ix.
 Cap. x.
 Cap. xi.
 Cap. xii.
 Cap. xiii.
 Cap. xiiii.
 Cap. xv.
 Cap. xvi.
 Cap. xvii.
 Cap. xviii.
 Cap. xix.
 Cap. xx.
 Cap. xxi.
 Cap. xxii.
 Cap. xxiii.
 Cap. xxiiii.
 Cap. xxv.

De mala complexionis epatis.
 De opilatione epatis.
 De apostemate in epate.
 De fluxu sanguinis ab epate.
 De hydropis.
 De antidotis epatis.

Cap. i.
 Cap. ii.
 Cap. iii.
 Cap. iiii.
 Cap. v.
 Cap. vi.

¶ Finitur tabula seu index viatici ysaac.

Ziber

exteriori. I. cōiunctiua pcedit a pāniculo q̄ est supra cranēus. Coena ō necessaria fuit vt defenderet crystallinā ne extrinsecus quia mollis est: patere: que subtilissima est & dura & alba. alba fuit & subtile vt cito eā possit spūs penetrare. dura fuit ne ppter subtilitātē cito frangeret. Coena trib' modis fuit necessaria. vno vt coenā nutriet. Coena enim est subtilis & dura: vñ nō h̄z vnas quibus nutritia: altero quā est media inter coenā & crystallinā: ne coena cū sua duritie nocat crystallinē: tertio vt adiuuaret lumen cū suo colore n̄ grediri pertinente. Omne em̄ liquidū dispergit lumē: & nigrius coadunat illud. Idcirco aliquantulū nigredini p̄mittit vt lumē nō dispergere: sed coadunare. Coena ergo multitudinē venarū & arteriarū habuit vt coenā nutriet. Mollis fuit ne nocumētū aliq̄ crystallinē inferret: proinde h̄z villas in quibus aliquādo aqua coadunat: ex caracta. est etiā lenis exterus ne coena sibi noceat. Solo: a sit eius est quasi sicut color: celi vt coadunet lumē sicut diximus: in medio cuius est quoddā fosamē p̄ quod lumē egredit. Et nā intrinsecus est plena humore qui dicit egaidos vt faciat crystallinā a coena differre. Egaidos autem? iuuamētū est q̄ h̄z facta cit crystallinā ne ab exteriori aere deflaret: & humectaret uicā ne crystallinē noceat. Et inter crystallinā & egaidos est subtilissimū pāniculū sicut tenuissimū cepe vel araneā telā: qui mediat crystallinē cooperit vt eā ab vna defendat. Idcirco quidā medici dixerunt pāniculos oculoꝝ esse septē: alij sex: qdā ō quinq; alij quattuor: & nōnulli tres: qdā duos: quo rursū discorsū nō erat nisi in vno: qui sepe dicebant com̄ putabant retinā secundā: in finibus araneā telā uicā coenā & coniunctiua. Qui sex crediderūt: dicebāt retinā nō esse pāniculū. Dicebant em̄ pāniculū rem esse defensoriā: & retinā nō pot' nō defendit. Qui dicebāt quinq; annuamēra bant araneā telā nō esse pāniculū: sed partem crystallinē. Qui dicebāt quattuor: credebat cōiunctiua nō esse pāniculū sed ligamentū oculoꝝ. Redentes tres esse: dicebāt uicā & secundā esse vñ pāniculū: quia a secundā pcedit. Qui duos affirmabant sc̄aros & coenam vnam esse dicebāt. Inp̄tio aff̄ antiquoz vna fuit. Et qm̄ explanauim' hūozes & pāniculos: sed de cōiunctiua tacuimus: q̄ nōdum tempus fuit de ea disputādi: de qua deinceps narrare incipiā. Unde oportet sc̄iri q̄ lacerti sunt oculis necessarii quibus possint ferri: & rebus visibilibus opponi. Ideoq; nouē h̄z lacertos. Quorū vnus mouet oculos: nares aliter mouet & tempora. tertius sursum: quartus deorsum: quintus firmat & corroborat neruum vnde visus procedit. Duo alij alligant coniunctiua & tendunt vsq; ad coenā: & cooperiunt lacertos existētes in angulis oculoꝝ: & coniungunt illi lacerti tres. Tertius lacerti superiores palpebras mouēt. Quorū vn' mouet eas superiores & duo inferiores. Inferiores ō palpebre nullum habent motum.

¶ De natura cerebri & eius actiōe cū instrumento. Cap. iij.

Et cum qui natura oculoz vult scire prius naturā cerebri cognoscere: visus em̄ ab eo pcedit & futurā eius actionē ad se cōuertit. Cerebrū autē frigidius & humidius est ceteris membris quod prius explanabimus. Cerebrum est initium & fundamentum sensus & voluntarij motus regitūe q̄ virtutis: nullū est aliud membrū pter cerebrū qd̄ hac fungitur actione. Sed cerebrū suā actionē duobus modis facit: quēdam em̄ per se solum operat: quēdam cū instrumento illud adiuuante. Actio autem instrumento adiuuante operata est sensum et voluntarium motū. Instrumenta autē ipsius sunt nerui: qui duobus modis sunt: quidā enim duri: quidā em̄ molles. Duri autē duobus modis sunt: quidā em̄ a cerebro procedunt: & quidā a nuca que tantū a cerebro est. Cerebrū ergo est initium & fundamentū oim̄ neruozū: sed cum duris neruis voluntarij motus efficiat dum nerui cū lacertis cōponunt. Lacerti enim sunt de neruis carne & ligamento compositi: & ligamenta a neruis procedunt. Dolles nerui sunt quibus fit sensus: quibus subtilior: & acutior: est sensus visus: cuius sensus est igneus ignē habens naturā. I. sp̄s̄, doē rubozē lumen. Et statur lumē esse ignee nature: q̄ dñi coadunant in vitreo aliquozū corpore solū ferit: unde ignis

ex eo succendit. ¶ Post visum est auditus: per qd̄ sentit: ac acris & qd̄ acri p̄inet est vox: vox em̄ non est aliud nisi aer icus vel icus aeris. Post auditū par ad oculos veniunt: quos sentit est fumus: fumus enim est res inter aquā & aerē existens ne ri cōmixta. Post odoratus est gustus & est aliud nisi aqua & aque p̄inet. Sapoz qui sentit n̄bil est finis nisi aqua aliū cuius rei scidatū mixta calore in ea operatē. Antiqui autē sapozē vocaberunt dymā. I. liquorem. Cetero autē sensibus tactus est grossior: q̄ sentit est terrā: et qd̄ terre partem. I. durā molle calidū frigidū sicā & que ex his procedūt. Omnes enim nerui sensum habent tactualem: sed nō velatariū motum sicut diximus: q̄ solidū modo durū nerui velatariū motu fungunt: sed molles duris sensibiles sunt q̄ a proza cerebri procedunt: & duri a puppi & nuca.

¶ De optico neruo procedente a cerebro. Cap. iij.

Cerebro autē procedūt septē paria neruozū: quorum primū est concūdi par ad oculos veniunt: quos illorum est secūdi' per quē sensus visus fit: & cum animatus sp̄s ad oculos tendit: vnde fit visus: qd̄ plenus dicit de animato sp̄itu tractantur. Secundū par neruozū oculos lacertos & palpebras mouet. Tertium venit ad linguā dans est sensum gustū h̄z potabilem. Quartum ad palatum dans est sensum gustū h̄z inleu. Quintum ad aures h̄z sensum auditus facientem eius bonitatis. Sextum descendit ad viscera: & diuiditur per ea: dicit sensum per quem fit tactus. Septimum mouet lacertos lingue. Ceteri autem quibus mouetur manus pes peccus doctum & caput de nuca procedunt. Itud est quod volens nos dicere de sensu & motu quod facit cerebrum cum instrumento: id est neruis.

¶ De virtute cerebri & eius actione per se sine instrumento. Cap. iij.

Et regitūem actionem per se solus agit: que tribus modis est: phantasia. firmitas memoria. Phantasia vero operatur in proza: ratio in medio et memoria in puppi. Cerebus ō habet quatuor concanitates que dicuntur ventriculi. Duo sunt in proza & duo in puppi: & vnus inter prozā & puppim: in quibus semper est aiatas spiritus cum quo fit actio quā diximus. Sit autē spiritus animat' de vitali qui generatur in corde: quia a corde due vene ad cerebrum ascēdunt que subter cerebrū veniētes multis diuiduntur porcelate facit quasi rete: vnde spiritus vitalis a corde per illas venas ad cerebrum ductus in illo reti moatur quousq; mundi ficetur & subtilietur: deinde penetrat ad vtroq; ventriculo & porre: moaturq; in eis vt amplius attenuetur: & quicquid fecis cum eo mixtū fuerit excludatur per nares & palatū: deinde de purificatus ad mediū cerebri ventriculū statim venit quasi aliquantulū permanēs subtiliat: postea ad ventericū puppis vadit. Si via que est in medio a proza ad puppim non est aperta: habet enim portam in qua quoddā est obstaculum: cuius forma est in modum pinee qd̄ anato mīce ueruum est nominatū qd̄ semper dicitur: quoadvis q̄ natura spiritum animatum dirigit puppi. Sed spiritus veniente mox aperitur quo vt fuerit trāctatus: deinde dicitur vnde cum spiritu qui est in puppi sunt & motus & memoria et cum spiritu qui est in proza phantasia & sensus: & cum spiritu qui est in medio bonum ratio & intellectus fit. Supra cerebrum autem ficat diximus: sunt duo pāniculū: quozum vnus: id est durus craneo iunctus est: alter autem: id est mollis ligatur sur craneo cerebri: hinc fit disputatio cerebri et sue actionis.

¶ De natura cerebri. Cap. iij.

Et autem natura est frigida & humidā: cuius frigiditas duobus modis fuit necessaria: vno propter multitudinē sui motus et motiois que ab eo dirigitur. Alium suo enim motu in agrigatio et intellectus fit: cū enim motio moti: mādāt sic sensus

et lucidus q̄ vilus animatus sp̄s a cerebro pcedens. Nam sp̄s airtus in ventriculis cerebri existens mandat oib? mē bis sensum t voluntariū motū. Itā cū a ventriculis exierit et eo loca inanita fuerint: oīa membra sunt abiq̄ sensu vvoluntario motu: vnde mōstrat q̄ oīa mēbra sensum t voluntariū motū ab illis locis acquirant: sed airt virtus hui? sp̄s per oīa mēbra dirigit: et eius essentia stat in suo p̄prio loco ferat splēdo: solis p̄ totū aerem diuidit: t tñ suū hāna e? in suo permanet loco: aut substatia eius p̄ neruos dirigit et penetrat. Quod necesse est duob? modis fieri. vel em̄ sub statialiter per neruos vtrūq̄ ad oīa membra qui sentitūz mo: uentū dirigit: vel plurimā partē neruorū eos in sua natura conuertēs: deinde ip̄s mēbris oibus dat sensum t voluntariū motū. hoc sp̄s in neruis operat. ¶ Sensus vero per quō mēbra rem sentiendā sentiūt: nō ad cerebri ventū vt ab eo sentiatur vel discernatur. hoc em̄ nullo modo p̄ussio vel sensibilibz rei motio ab eo sentitur: sed neruis mēbrū caret. ¶ Illius? em̄ nō ē aliud nisi pars cerebri: sicut rami arboris ab culmis radice procedentes: nam mēbrum in naturā mutatur sibi cōiunctū: vnde sit sensibile. ¶ Itā ergo est quā iterum caro sentit p̄pter vni sensus in ea existētis q̄ sibi a neruo tributa est. Sed virtus visibilis sp̄s non sola ip̄a a ventriculis cerebri ad oculos dirigitur: sed ipsum spiritū essentia: liter ad oculos ire demōstrat ratio: t tanta eius quātitas il lucē ducatur quāta necessaria est: qd̄ vtrūq̄ cōcauitate testatur. Et hoc em̄ certissimū q̄: vno oculo clauso alterius pupilla dilatatur: quo apto dilatata pupilla ad qd̄ fuerat reuertitur. Aūsa q̄: nerui cū sint in vno loco vniū: in quo vtrūq̄ eorum foamē iunctū est necessario vnius oculi pupilla clausa spiritū qui ad efferretur: ad locum quo vterq̄ neruus fungitur veniens per ipsū foamen ad alterius oculi pupil lam quā apertus est ducitur. vnde foamen panniculi qui dicitur vna per multitudinē substantiē sp̄s necessario dilatat. Aperto tamen oculo spiritus ad eum reuertitur: quare foamen illius panniculi dilatatum ad modū in quo fuerat redit. ¶ Huiusmodi significatio cataracta an possit sanari? necne cognoscit: vno oculo clauso alterius pupilla effecta luto: eo sp̄s visibilem esse significat. vnde aqua ab eo amputata sp̄s visibilis ad eam redit: videri incipit: sicut cum sanus fuerat videbatur: et inuit quā cōtrariū apparuerit. Nam quibuldam hoc accidit: cum vni claudatur alterius pupilla nō dilatatur: quia hoc est: neruus quidē p̄ quē spiritus ducitur est oppulatus: id eoz̄ bicitur: q̄ neruus cōcauus fuerat vt per eū substantialiter sp̄s possit transire: s̄ ceteri nerui nullam habēt cōcauitate: virtus em̄ animati spiritus abiq̄ sui essentia per neruos vadit. ¶ Sophiste tamē contraire cōtatur: si possibile est oīa mēbra duci: quare vterq̄ neruus cōcauus fuit: qd̄? respōdem? duplici necessitate hoc fuisse. vna: quia per corpus nerui ducunt: t substantialiter in modū plū a suo fundamēto remouitur: qui si cōcaui essent rumpe rentur: necq̄ in paruisima eoz̄ subtilitate possēt esse concauitas: necq̄ tanta sp̄s quātitas sensui mōtuoq̄ necessaria ē voluntario: quanta visui est necessaria. ¶ Omnis enim sensus p̄ter visus nō rem sentiendā sentit: nisi vtrūq̄ cōiungatur visus autē pupillā egrediens per remota loca vadit t rem sentiendā sentit: proinde multa quātitas sp̄s visum faciēti sē necessaria fuit. fuere ergo nerui vtiliter concaui vt spiritus multitudine per eos transiret.

¶ De visu quemodo fiat an extra mittendo an in vis suscipiendo. Capitulū. i.

So aut visibilis est necesse vt ex vna hāz trium rerū op̄cedat: aut em̄ aliqd̄ ex eavīsū dirigitur p̄ qd̄ ip̄a qd̄ sit cognoscit: aut vni visus ad eā vadit t op̄cedit quē ad modū est: aut necq̄ ip̄ ad ip̄m neq̄ vtrūq̄ visus ad eā manda: sed quoddā est mediū stās inter vtrū t illū: p̄ qd̄ ip̄a cognoscitur vū op̄s inu. stigare qd̄ bovi rrit sit. Dicitur ergo omis p̄bi cōcedit: r dixerit nō posse videri nisi p̄ foamē pupillē ad qd̄ eū rem sentiendā veniet: videret vel vtrū vel forma eius vel q̄ sit: sic qd̄ dicitur. Dēstura tñ quātitatē magne rei nō pōt ibi diuidi: sicut quātitas mōtis vel arborū t similibz

que ergo vtrū in re magna pōt ēē q̄ ducat quātitatē sui ad oculos diuersos: hōim in vno momento: quō etiā hō forme magnitudine tā angustū foamē pupillē pōt ingrediri: q̄ rōni patet ēē impossibile: ad scōam intētiōē redam: q̄ qd̄ em̄ impossibile est vt sp̄s visibilis pupillā extēns solū ad rem sentiendā vadat: siq̄ quātitas magnitudinē cōp̄cedat t circūdet. Itē em̄ sp̄s nō est tāte quātitatē vt pōt adeo dilata: donec totius rei quātitatē ambiat: q̄ inuio momento multa t diuersa indiuidua t magna cōp̄cedimus. Ad tertā ergo intētiōē ducatur t redam? Aer nāq̄ cop̄ pota circūdāns: si clar? t lucidus fuerit: illud sup̄plet em̄ vt sui faciet qd̄ nerui faciat: q̄ vtrū illius sp̄s suscipit si cut splēdo ē solis. Sicut em̄ lupioz̄ aeris extremitatē splēdo: solis p̄cutiens: deinde totū aerē penetrat: eoz̄ clarificat sic t visibilis sp̄s mo: vero vt pupillā ingredit: totū p̄forat aerē: t exēs p̄ remota loca mutat em̄ in suā naturā: qd̄ sit cū aer in toto iūctus est: hęc etiā valdē videm? in sole heric: si aliqd̄ corp? in aere ponim? separat eū t solis splēdoe nō penetrare nequeūt: forma illius corp̄s cōtra p̄ora p̄t se appare: eoz̄ lumē nō suscipit: nisi vero cōfici? est: mutatio aeris de solis splēdoe: nō sit ab eo penetrata: qm̄ si actio splēdo: disforiter in aere operata fuisset: possit in eadē actione manere splēdoe solis abientē. Sed vtrūq̄ hoc carē p̄p̄tate: nec splēdo solis abientē aeri ip̄o abiente pōt dante rem: necq̄ idē aerē actionē ab eo valē accipere. Sicut ergo luminis vtrūe dātia ablata ip̄o momento lumē ab aere abfer: eodē mō op̄: intelligi de neruis: q̄ in vno momento tūc incitūs t a cerebro diuisi: illico mēbrū cui sensum dederat: sit insensibile: p̄pterea hō dico debēt ēē diuisa t cōiuncta. Aer sp̄s neruis mēbrū tūc t cerebri. t vtrūq̄ aer in alterā mutatio actionē sicut cū calefit vel frigidat: t ea q̄ dūtat pōt separationē ab eā calefactiōē vel frigidatē: p̄manet: lumē em̄ in aere ip̄o abfente lumē ab aere amputat. ¶ Proinde necesse est aerē semp̄ illumine? dīuati. hō em̄ nō tēto nullomō hęc lucidus. Sicut nerui a cerebro sup̄pletū necesse est hāc. Et licet nerui de sua suba: videret cerebri sint: tñ sint burnosē: nō lido:es vt passio inobediāt: sicut aliquātimū sint mutati a natura cerebri. Sed nerui quōb? nō sunt lumē qd̄ em̄ motū faciētēs: sunt t alteri sensus faciētēs. nerui autē q̄ sint sensu faciūt sunt molles vt dixim? t motū operatēs dunt lumē. Aūsa q̄ sensus nō pōt fieri nisi nerui aliquātimū cū qd̄ rem mutatiōe ad naturā rei sentitē mutēt. Dōz̄ aditō ē aliō nisi actio neruoz̄ facta abiq̄ vlla sua immutatō. Necesse enim ergo nerui sensus faciētēs sunt molles: t motū operatēs sunt duri. t vtrūq̄ qd̄ ex duris neruis motū faciētēs: t motū tactualē habeāt: molles autē nerui nullā cū duris inuenitur societate habere: sed ip̄i duri idcirco tactū faciūt q̄ tactū ceteris sensibus grossio: est. Sensus aut visibilis q̄ ceteris subtilio: est t acutio: idcirco vterq̄ neruus visibilē sp̄m feruans ceteris neruis cerebro p̄p̄inquo: est. Natura em̄ cerebri nulli sensuali instrumētō p̄p̄inquo: est q̄ oculus qui meruerit habere. Itā sicut cerebri i neruis: ita necessario oculi in aere a q̄: necesseario q̄ de sp̄m multā habuerit quāditē vt aerē suā rē faciūt ēē: sic nerui p̄pe sunt res cerebri. Itē p̄p̄m qd̄ visus ḡtulerit sentit lumē colores: q̄ soli sūt sunt p̄p̄m abiq̄ ceteris sensibus: deinde sentit corp? in q̄ fundatū sit: sicut gust? sentit sapores postea corp? in q̄ sent. Sicut gust? ceteris sensibus p̄ter visus rē sentēdā expectat ad se vtrūq̄. Nisi aut ab oculis elōgat? t extēdit p̄ aeris medio extēdit q̄ sit: ad illud corp? coloratū veniet: p̄ hoc cōfō vtrūq̄ visus sentit formā corp̄s t quātē: rē etiā t motū cōfō colorē: motū rōnabilē nō sensu aut sentit quē nullus extēdit. Atē eoz̄ by nisi tact? accidētā rē: vbi gra. Sicut q̄ ceteris ambulauerit t fūit in manu duxerit: eo amplū nō posse penetrare sentit: cōfō extē sit solidū corp? t extēdit: t motū nō possēt sentiri: nisi in sua memoria dēret: q̄ possibile ē ambulare cūq̄ penetrare. sed p̄ solidū corp̄s hoc posse fieri ip̄sibile est. Vtrūq̄ iterū alterā by p̄p̄tate: q̄ incidens supra le nō solidū et lucidū corp̄s retro ad pupillam qua extēdit uertit: p̄pter hoc cū in speculo aliove lucidū videm? tñ eis forma n̄ fiam: aut statim nobis ad oculū inf̄p̄ctam: vel fūi strā vel retro: t si aliqd̄ studiose in dextro inf̄p̄ctū: videret

in eo suam facit. Et quia visus ad pupillam conuertitur propter panniculam splendens quod si aranee relata: est sup crystallinam sicut adeps iuxta supra conglutatur: quo minus rutulas clara est. Q. Bertramé quis visus preter ceteros? medius aerem motu rei sentiente sentit: non est arbitrariis: si quis eccus cam cõsulte sentire: q; mox aer vel rem sentit cam visum mittit: q; propietas sol visui est. I. aer in eius natura mu- tari posse alterius propietatis dignitatis est: quia nõ solum recte fed et trãfuerio cõspicit vnde necessario multus spõs de cerebro ad oculos dirigit. Rursum ipse spõs pupillã egre diens z aerem pcutiens mutat eam in suã naturã. Recte ergo visus igneus õ: z auditus æreus: gustus adius: tactus terreus odoratus fumosus. Elemẽta õ: quattuor sunt: et sensus quattuor: vt vnusquisq; bonũ vniquodq; illoz elemẽtoz cõ- p̃p̃bedat: z vt ea in natura sua: z nõ cũ in aliud mutãtur vel aliqua accidẽtia patiunt: discernant. Fuit etiã preter hõsalũ sensus vt sensuãter fumoõa cõp̃bederet: sumus in sua na- tura existens est medocrius inter aerẽ z aquã: p̃õnde qnq; sensus fuerit: estis elementa nõ sint quatuor: vs; visus quia ad hoc est vt colores cõp̃bedat: necessario fuit luminens: sola enim lucida colora sũm colores cõuertitur. I. hoc testificãt q; si aer fuerit clarissim; vel lucidus: facile et cito sũm colores mu- tat. P̃alã est est q; cum aliquis candidis vestimẽtis indur; sub arborẽ facuerit: color; fluo vestimẽtoz in colorẽ frondũ illius arboris mutat: vnde ostendit aerẽ tunc eẽ mutatũ ad illũ colorẽ. Sepissime em̃ videm; aerẽ in colorẽ parietũ si lucidus fit: mutari: eiusq; colorẽ p̃ aerẽ ad aliud corp; postari. Maxime fit: solus viridis fuerit vel rubet: tunc in uide coloris: Et sic fit sp̃dos: color aeris penetrãtis eẽ ad suã naturã con- uertit: sic z in colorib; p̃hibilib; qualitatẽ generãtib; cõuer- titur: sicut et lumen visibilis spõs q; ad oculos a cerebro diri- gitur: mox cã aerem percussit: euz mutat. Sed tũ aer ex his trib; vltio line spatio mutãt: aut lumen solis: aut co- loides: lumen visibilis spõs. P̃alã q; erit visus nõ fieri nisi est aeris medocriate: qõ sensus testificãt. Anũq; etiã cõco: datur fundi dicitẽs aerẽ vel ramos (alios radios) t; oueniens instrumẽtũ est visui: q; lucidus fuerit: et lumine solis vel cere- bro: datur frõditãti: vnusq; etiã quẽadmodũ neru; cere- bro p̃ dũs sibiõs spõs ad oculos duãt z agruitur feruit. Sicut enim cerebũ non sentit qõ ab oculis cõp̃bedit: nisi neruis me- diãtib;: sic oclũ nõ sentit: nisi q; lucidi aeris medocriate.

De rebus naturalibus nõ naturalib; z preter natu-
 turam a medico considerabilibus. Cap. i.

Docet medicus p̃e oibus p̃mã z vnũersãle me-
 dicine intẽtionẽ studiose p̃cuidere: z eã particu-
 lariter p̃cuidẽdo ad indiuiduũ duere. P̃õia au-
 tẽ medicine intẽtio est sanitas: q; bifane diuiditur
 aut em̃ in sanitẽ: z custodiã: aut egrã z con-
 trariõs reddid. Quarto p̃ime vnũ est necessãriũ. I. rerũ natu-
 rãliũ scã. rebus em̃ naturalib; agnitis: z que sunt sanitatũ si-
 militate sunt: z similia cognoscuntur: cõtrãria nota sicut
 similibus ergo opãtis: z cõtrãriõs p̃hibitis sanitas custodiã
 Secunda autõ õõ sunt necessãria: naturalis videlicet res et
 Extra naturã: sanitas õõ dicitur infirmis cum quadã mutãtione
 reduãt. z qui vnũ aliq; mutare necesse vt scãt vnũ vt quo
 illud cõuertere debeat: nisi em̃ scierit a q; illud mutãtur: et
 est securus qn vertat illud de hoc nõ cõuenit mutãtur: et
 nisi cognouerit ad qõ illud cõuertere debeat: nõ est certus
 q; minus aut plus q; puenit illud mutet. Sanitas ergo in
 firmis reddiditur est mutãtio rerũ extra naturã ad naturales
 qõ si quis scire voluerit: necessãriõ quo illa sciat. I. sã naturã
 lã ad quã debet duci: z rem extra naturã que debet auferri.
 Res autõ naturalis quõ obõõõs est: gñãl videlicet z specialĩ
 Sãlũter iterũ duob; modis: est em̃ cõplexio hãni copos-
 nis z cõplexio vnũcuiusq; coposinẽ sũmũbi coposio
 z causa em̃ cõplexionis quadruplex est. I. natura: etas: consue-
 tudine: aer. Natura cum õõ sũm cõstit itionẽ: sicut est maris et
 femine differẽtia: aut sũm cõuenit: sicut est complexio sperma-
 tis z spiritus: de õõus ipũ gñãt sunt. Cõsuetudo ser mõis
 P̃õmo ex aere eũtq; mutãtio: q; cõstitudo vel localis
 vel tpãlis: aut em̃ aliq; in tempore: p̃tingit. Secundo ex mo-
 tu. Tertio ex repletõẽ z inanitõẽ. Quarto ex somno z vigiliã

Quinto ex coitu. Sexto ex accidentib; anime. Specialĩ vt
 est virtus que est trina. I. naturalis: vitalis: z aialis. Natura
 lem autẽ z aiale dicitur supra: q; de cerebro õõ p̃putam;.
 Vitalis autẽ est q; õõ z arterias pulsare facit. Vitalis autẽ
 triplex est. s. gñãria: nutritia: z pãficia. Pãficia autẽ
 est q; quadruplex. I. appetitua: digẽstua: cõstitua: z expul-
 ua. Res autẽ extra naturã: aut em̃ nocumẽti actõis: aut qõ
 ex eo gñãtur. Nocumẽti actõis est duplex: aut em̃ sine
 medicatione z diocit motibus: vel cum medicatione z vocatur
 causa: qõ autẽ ex actõis nocumẽti generatur. vel p̃sequi õõ
 dicitur accidẽs: qõ iterũ est dupliciter: aut ex õõferis quã-
 litatibus copositis: aut ex qualitatibus corpõs egredietibus
 Quãrõ copositis diuerfas qualitatũ quõp mõis est: sicut
 quinq; qualitates que sentitur. Q. Dicitur gñatur si sanis-
 tatẽ egriõũ restituit: deõẽ res debet inuestigare: quarũ
 septẽ sunt naturales. I. elemẽti: cõplexio: cõpositio: sp̃õs: vir-
 tus: mẽbũ qõ est infirmõ. opãtio. z tres et naturã. I. mot; z
 cã p̃: z accidẽtia motũ cõcomitantia. Q. Dicitur autẽ gñatur
 triplex est: q; cõpositio corpõs trina est. P̃õia em̃ est simplici-
 bus mẽbis ab elemẽtis cõpositis: in õõbus quãdã sp̃õs mõ-
 bi gñatur q; mala cõplexio vocãt. In cõpositis fit quattuor
 modis: aut sũm bonũ focam; sũm positionẽ: vel sũm magni-
 tudinẽ vel sũm naturam. Scõm autẽ formã quinq; modis
 aut fit in figura: aut in focam; vel in asperitate: vel lenita-
 te. Scõm cõpositionẽ dupliciter: aut em̃ a suo loco mutãt.
 aut em̃ in suo loco male cõposita. Scõm magnitudinẽ bifarie
 vel em̃ vitã modũ sũm vel infra sũm. vitã modũ: vel est na-
 turaliter: vel extra naturã. Tertia cõpositio est totius corpõs
 de cõpositione ex cõpositis mẽbis: q; dã mõbi sp̃õs gñatur
 ex õõ separatio. I. bẽc sunt gñã et sp̃õs motuum. z causa
 aut mõbi est gñatur tactus genus. s. d. sp̃õs specialiter est multi-
 plex. z causa em̃ simpliciõs motũ aut calidum motuum tactus
 est et sextupla. p̃ma num; motũ anime vel coposinẽ. secunda
 obuiatõ calidi coposinẽ. angustia coposinẽ: pure do: acceptio re-
 rũ acutariõ: multũ do cibi. Aut tactus frigidũ motuum qõ est
 vj. nũm. õõia tact; frigidãrũ rerũ: sicut acceptio arũ. tertia
 paucitas cibi. quarta opillatio pososũ z cõstã rãntis: quã
 nimis motus. sexta quies. Aut tactus siccus motibus: est qua
 druplex. p̃ma p̃cussio sicce rei. scõa paucitas obĩũ. vj. nũm
 sicut. iij. nũm. sicut. Aut tactus humidũ motũ sunt contra-
 ria p̃õio. Sed simplices quiddã motũ cũ materia cõsistentẽ
 siles sunt eis qõs vj. nũm; cã. P̃ter iterãtes alã alterãtes scõs
 corpõs hĩ sicut cõmĩm. I. p̃ter frũtẽ mẽbi expellẽtes z de-
 bilitãtes recipientis: z multitudinẽ matricẽ deflectionẽ pa-
 scitũ virtutẽ z largitatẽ potoz. zã autõ cõpositiõ motũ vel
 est sũm figurã vel cõcauitãtẽ sũm sp̃õs asperitatẽ vel leni-
 tatẽ. Scõm figurã vel sũm focam; vel p̃ter qualitatẽ s̃per-
 matie vel p̃pter accidẽs qõ infans cum nascitur patitur
 vel cum lac sugit: vel alã. sũm focam; vel p̃pter opillatõẽ
 aut p̃pter cõiunctiõẽ. Opillatio autẽ fit vel p̃ter frõditũ
 nem motus contentiõẽ virtutis: aut deflectionẽ eppulsiõẽ
 vel p̃pter frigiditatẽ vel sicutãtẽ vel p̃pter fricturã
 ligãmẽti. Cõiunctiõẽ vel hã aliã vel nascens in eo. In illud in-
 cãtes vel õpmũ vel vel asperã. Qõ in eis nascit: aut est sp̃õs
 carnis aut verrũ. z agnitõs focam; em̃ trã cõiunctiõẽ.
 Asperitas est de gñã separatiõis sicuturã cã non est in illã
 mutãtõ qõ post planũ dicitur: lenitas est asperitatẽ trã. z
 ruptio loci vel cã mẽbia a suis locis naturalib; mutãtũ vt
 separatiõẽ vel mollitiã p̃cãtentiõis mẽbiõz: vtu magnitu-
 dine mẽbiõz: in forma vel nẽro. Quoz cã multũ do est ma-
 terietẽ fortitudõ nature. Parãtãssãtẽ nẽro: õõõ est eõtrãrio
 aut p̃p̃: rãssõnẽ q; consistit vel magnitudo in infero z focam;
 aut est naturalis z de bona materia aut eõtrãrio. Sepãtio
 aut iticure est triplex: aut em̃ ex scilicet facta: exteriõ: sicut ense
 gladio igne: aut itenoiõ sicut autõ cõmĩm: vt de reb; exteriõ
 tendẽb; sicut fune: de itenoiõ b; gñã grossã: vt de reb; exteriõ
 fracturõ: exteriõ s̃cẽ clãpõ. aut itenoiõ: s̃cẽ e grossũ õm;
 Accidẽtia autõ dixim; est triplex: est autõ accidẽs nocumẽtiõ z do-
 ueritas eoz q; a corpõ egrediuõ: z diuerfas gñãtũ cõpo-
 rã sensibiliũ. zã quoz duoz est nocumẽtiõ actõis. Nocumẽ-
 ti actõis e mõbz. Q. Dicitur em̃ est cã nõ actõis. Accidẽs autõ
 sunt triplex: est em̃ aialis naturalis z vitalis. Scõm autõ actõis

nocumēti tripliciter est: in vnaqueq; actione etiā tria nocu-
mēta nascūtur: vel em̄ actio oīo aufertur: vel minuit: vel mu-
tatur: vterq; gra. Sc̄sus actualis aut amputat & d̄r pellipes
aut minuit & d̄r titillatio: aut a sua natura mutat & d̄r vic
do lo: causa boni duoz est frigiditas: sed tertie est separatio ist
cture. **B**alām ergo est causam nocumētis actōis esse morbū
Dobus em̄ nocet actioni sine mediatioe. ppter hoc nocu-
mētū actōis significatiōem: nulla differētia est inter mor-
bū & significatiōem: nisi in n̄a intentiōe cā noiam? q; no
stra intentiō est in nocumētis actionis & eo qd̄ illud sequitur
nocumētis nocemus morbū: & illud sequētia d̄icim? accidē-
tia. morbū etiā d̄icim? causa accidētis. vñ cognoscim? mor-
bos: & cū accidētia eos cōcomitāra scire volum? d̄icim? acci-
dentia significatiōes. **C** S; intentio huiusmodi de vte parefa
ciūm? significatiōes morborū oculo: p; p; tñ op; sc̄ri oculo:z
accidētia vte qbus aut morbū materiā pueniam? note fiāt.

De accidētibus oculo:um. Cap. ij.

Accidentia oculo: sunt tripl̄. est em̄ nocumētus
actionis: & diuerfas sensualiū qualitati: et di-
uerfitas ab eis efferētis: causa quozū duoz ē mor-
bus oculo:ū. **H**ocumētū aut actionis est oculo
rū s̄m quantitatē actiōis cōū. Quozum actio
aut naturalis est vel aiālis. Naturalis vero actiōis nocumē-
tū est illud qd̄ quatuor: vtrūq; accidit. Aiālis vero sensus
volūtarij motū. Cū tñ quibus sp̄s sensus habent. Hocu-
mētū aut actiōis naturalis: nō op̄s in hoc loco notari. Nulla
est est differētia inter oculos & totum corpus in hoc morbo
Sūt & nocumētū actualis sensus: sicut mollicies titillatio
et dolor: tñ sunt oculos quoadmodū corpori. **A**ccidētia vero
que patitur oculi in sensu visibili & volūtarij motu: necesse
est notari: hec em̄ pp̄ia sunt oculo: vnde incipiēdū a visu.
Scimus autē qd̄ accidētia q̄ visu cōtingit: aut sunt in e; in
strumento: vel in suo frute: vel in suis ministris. Instrumen-
tū autē visus est crystalloides humor: q̄ vel patit simplicem
morbū. i. vñū et octo: v; p̄positū: aut a suo loco naturali mu-
tatur: aut separatiōe iuncture. **D**utaf a suo loco naturali
vel sursum vel deorsū: vel deorsū: vel sinistrosū. Si mu-
tatur sursum vel deorsū: in vtroq; oculo videt r̄ duplas. q;
si mutat ad lat: ra nō apparet r̄e duplia. **C** Vir? aut visus
q; de cerebro cōcūsus neruus procedit: p̄inde passio eius
aut sit de infirmitate cerebri: vel cōcūsi nerui: quoz infirmi-
tas sit tripl̄: aut em̄ simplex: que est vna de octo: vel est offi-
cialis sicut apostema oppilatio aut separatio iuncture. **D**i-
nstri visus sunt h̄yozes: & p̄niculū & sp̄s qui in oculis ha-
bentur: sed tñ quoddā bonū naturaliter visui nocet: h̄i vide-
licet qui ante crystallū sunt: est em̄ foiamen vuez. i. pupilla
albumen oculi sp̄s q̄ est in pupilla: & quātras pupille que
conea d̄r. In foiamen vero q̄rtuo: accidit. **L**argitas: angu-
stia: mutatio de loco suo: & tortuositas. **L**argitas vel est na-
turalis: vel est accidētalis vt extensioe p̄niculū q̄ inuoluit
cūmis extensio duob? modis fit: aut de extēsiōe vuez vel mul-
titudinis albuginis oculi. **E**xtrēsiō vuez aut est simplex mor-
bus sicut sc̄citas: aut p̄ponit sc̄citatē apostema. **A**ngustia i pu-
pilla: aut est naturalis: vt accidētāliter sicut de mollicie vuez
que fit duob? modis: aut de nimia h̄iditate sibi d̄nante et
eam lubricosā facite: vel de pauitate albuginis. p̄pterea
op̄s intelligi largitate pupille temp̄ esse mala: sicut fit natu-
ralis vel accidētalis. **L**umē em̄ visibilis sp̄s dispersif. **A**ngu-
stia eius si fuerit naturalis bona est: q; coadunat sp̄m. sed si
fit accidētalis: molestia: nō tñ ideo mala q; angustia: s; p̄pter
res de q̄ fuerat stricta. nā si fuit p̄p̄ta paruitatē albugine
hoc s̄git duo mala: vñū quia crystallina ē discoopta ad exte-
riorē: aliud q; deficiatur ex albugine paruitate. **D**u-
ratio pupille a suo loco vel est naturalis vel accidētalis. **A**cci-
dētāliter cū p̄niculū sc̄indunt qui sunt iuxta pupillā: tume-
fiunt & vulnerari cōsolidātur: fit tñ mutatio pupille nō mul-
tum est mala. **S**eparatio iuncture si fit in vuez & est impo-
rata nō multū nocet visui: sed penetrata currit albugineus
humor: & vuez tāgit crystallinā. vnde duo generātur acciden-
tia: vñū q; vuez crystalline p̄p̄nqat nec h̄s q; cooperatur
aliud q; visibilis sp̄s q; de cerebro p̄cedit: nō coadunatur
in pupilla: sed egredit & ab ea dispersif. **A**lbuginea patitur

vel in quantitate vel in qualitate. In quantitate sicut si au-
gmentet vel minuat. si augmentatur visus obcurabit. si mi-
nuatur: neq; oīo crystallinū op̄riet. In q̄itate aut i liquo-
re aut i calore. In liquore si fuerit grossitas: cū grossitudo
aut fuerit m̄ta: aut fuerit parua. Si fuerit parua p̄bitet
sum longinqua videre & propinqua bene discernere. q; si est
grossissima & toto visus amputat: cataracta vocat. Si aut
mediavel in m̄tis locis dispersita fit: vel in vno loco: etiā
in medio pupille vel circa eam. si est in medio videt infirmū
omnia esse perfozata: putat em̄ parē quā neq; cernere con-
cauā esse. si autē fuerit circa pupillā p̄bitet ne multa in vna
hora videat. p̄pter quāntatē p̄ncepsius. q; si illa grossitudo
dispertita et particulariter diuisa fuerit: q̄ videt purat eēre
lun cumices: vñ patēs cernit sicut muscas pilos: h̄s similia
qd̄ plurimū pueri & febricitates patiūt. In colore fo aut
est in toto corpore: & vidēda eē putat illū colozis: quia fit curte
plumbcus: oīa apparēt illius colozis: sicut fit eisqui ad facta
ractā parati sunt: eis q; quoz de stomacho fumus ad caput
ascēdit: et patēt h̄b? sanguinis fluxū: de nari? **S**pis visibilis
vel in quantitate vel in q̄itate. In quantitate sicut fit fuerit
grossus in quantitate si minuit. Illū si multū fuerit: cū de
mota loca penetrabit & longinqua videt: si est parū: de p̄e
solimō cernit. subtilis aut h̄b? differētia: res oppositae cō-
p̄hendit: grossus vero contrario. **C** Vir? aut comē q̄
pupilla cooperit: si fuerit citrina oīa citrini colozis videtur
quoadmodū fit eisqui v̄terici patiūt. **L**onca: visui nocet
& eius nocumētū vel fit p̄ter se: vel p̄ter aliud. p̄pter se
trita patitur: qm̄ modū simplicē videlicet & cōpositū & sepa-
rationē iūcture. **S**implex h̄iditas est vel sc̄citas. **H**iditas
aut visui nocet in q̄itate: si multa fuerit: q; oīa fumus et
quasi nebula apparēt. In qualitate sicut i colore: si em̄ fit
rubei colozis: oīa apparēt rubea: aut t̄ngit h̄s q̄ p̄p̄io
nē que p̄tia d̄r patitur. sed aliq; h̄s p̄m̄ comē p̄p̄io
diminutiōe albugine: q; ex pupille angustia ḡat. In visus
deficit nocetq; multū: igit visus aliq; ex toto amputat.
C Separatio quidē iūcture si fit p̄tota vuez: visus cū h̄s
nocet: vno p̄pter putredinē illo vulnere coadunata: altero
q; crystallina est exteriori luminū vicina. **B**assio aut comē
q; fit p̄ter aliud: vel est p̄ter officialis: vel est p̄ter pal-
pebras. p̄pter cōiunctū iūcturae nāstia in ea: h̄s in ea nāstia
a apostema conea cooperēs. p̄pter palpebras si in ea nāstia
a apostema conea cooperēs: deficit visus: h̄s cōiunctura: et
nec & aliāz partū oculo: nō nocet visui nisi accidētāliter.
Bassio vero volūtarij morbo est tripl̄. vel em̄ est amputatō
et d̄r mollicies: vel minuit & d̄r titillatio & tremor: aut moue-
tur nō vt op̄s et d̄r foiamen visus. quoz triū vñū quod est vt p̄-
pter cerebri: vel p̄pter neruos oculos mouētēs: aut p̄pter
lacrimas: sed diuerfas mollicies ac sp̄m lacertuos: d̄tes
mouētū est fm̄ diuersitū motiōis eoz: qd̄ post plānū
dicitur in sine. **C** i. caputū libu huius.

De morbis oculozū sensui apparētib? Cap. iij.
Obi oculus veniētēs vel sensui apparent et
allime cognoscuntur: vt latent & eoz notida ob-
scura: & eoz significatiōes intellectuales inuēti
gatione comprehēdunt. **I**ncipiamus ergo
a morbis sensui apparētib? vñ in r̄e d̄tes
eōs membroz alioz signiōe: disputatēs
modo de h̄is quoz signiō ab alioz signiōe m̄bz d̄nt
mōstrātes in q̄ loco oculo: nascunt. **D**obū igit q̄ sensui ap-
parēt: vt in d̄icta sunt: aut sunt i palpebris vt in angulis
oculo: aut in comē sua in vuez aut i equatōe. **I**ter vuez
q; crystallinā. In cōiunctura vno septe passioes sunt: & sunt p̄-
tia: vngula: op̄bit palmas: tumor: d̄ncties: pudor: & h̄iditas.
Bena est sanguis fulmis: vel artemia m̄lla quā
p̄simū partūm ex aliquo lectu. **E**ngula i sup̄p̄tis neruū
carnis incipitēs a maiori angulo: d̄ctēs v; q; ad pupillā coope-
rit q; cāe visus p̄bitet. **O**phthālmia ē triplex. qd̄ r̄ubrat in
sum: cāe ei? r̄ter: q̄ est sicut tumor: sc̄l: cōcl: pupillae & s̄illa. sc̄la
molestior: & qd̄ d̄ fit de interiorib? vel de exteriorib?. de exte-
riorib?: sic de vno pupio: s; tñ fortis est de iternū d̄ctēs
de h̄yozib? ad cōiunctū d̄fectū & a postema ḡiamū.
Lā p̄toses fluere faciēs. defecto ē mediū h̄yozes recipiēs

alterius pupilla dilatata: possibile est sanitati restitui, alioquin incurabilis est. **C**ausa: q: neruus cōcauus quo visibilibus spūs dicitur ad pupillas et oppliatas. Alioquin etiā huic catara cte accidētia ex passione stomachi vel cerebri euenit: que sic dignoscunt. Si apparitio in oculo uero fuerit vel in vtroq; dicitur tamē: cataracta vērū intelligit: sed si in vtroq; oculu oclit̄er apparet: cognosce ex stomacho fieri. Itē si modo plūs mō min⁹ apparuerit: t maxime cū stomacho indigesti bilis augmētauerit: t stomacho facile digerente min⁹: uterit ex patiens eo stomachi motu uel ardoe murruraue rit: et ex pigra imaginatio illa decere uerit: cura t̄ huic pigra: sed cataracte est p̄ficua. Si q̄ fuerit p̄pter cerebri plurimū ex frenetica nascitur passione. **C**renesic em̄ q: calidū est apo stema nascens in proia cerebri: sitq; quasi fuligo caloze t̄ b̄: b̄is humorē quo nascit̄ desiccante t̄ per venas t̄ inter cere bium t̄ oculos effluentes ad oculos substantiā penetrat: et talia eis apparere facit. **C** Sufficit nobis dixisse de passio nibus oculoꝝ visui apparētib⁹: oportet de illis dicere que difficillime intelliguntur: quia intrinsecus nascuntur.

De morbis oculoꝝ q: intrinsecus latent. Cap. xij. Affiones in interiorib⁹ oculoꝝ nascētes: vel sunt in neruis visib⁹ ferētib⁹: que duob⁹ modis sunt. Una em̄ uisioꝝ t̄ paralys̄is: altera est de sicatio t̄ sp̄asim⁹ notatur. **P**aralys̄is est triplex: aut em̄ motū amputat: uel ruboꝝ: uel vtrūq;. Sed visū ab h̄c causa manifesta amputato uel minuto: no: tať feruēl p̄pter nerui cōcaui passioē: uel p̄pter paruū tem̄ visibilib⁹ spūs a cerebro mādati. **H**eruo autē cōcauo pas sioē patiente et simplicib⁹ octo cōsistētē uel cōpositis: si cut constitutiōē cōstricōne t̄ iuncture separationē: neces sario visus corumpitur nec manifesta oculo apparet. **V**erbi ḡsa. si videmus visum esse minutū uel ablatum ab h̄c causa manifesta: iterogem⁹ infirmū an sentiat grauitatē i puppi captis erga collū que parti huic manifesta: scias crudos hu mores frigidos t̄ viscosos ad cōcaui neruū si uere uel oppi lantes uel apostema ibidē ḡnantes. **P**rosum⁹ quoq; aliter inuētiētiq; vno. **C**oculo claudū: si alterius pupilla nō dilate tur: neruus oppliat. **I**tem interroget an patiens anteq; incidēt̄ passioneē in si capite ferit percussus: aut p̄pter ali quod casum caput vulnerat. **H**ic pupilla egredietē post mo dum magis solito cōuerſauerit: scias neruū esse fractus. **S**i autē videt̄ popinqua t̄ minime longinqua: magna quoq; corpora aspererit: parua uero cōtrario: scias sp̄m̄ esse dese ctū. qui nisi longinqua intuctur t̄ popinqua nequaquā et in meridie i uespere nō uideat̄ scit patitur senioies: scias hoc fieri cā grossi spūs sue q; m̄itōis cū turbidib⁹ h̄o. **I**b⁹ h̄c sunt accidētia infantiā oculoꝝ latentiā. **S**ed passioes in motibus oculoꝝ nascētes: aut sunt p̄pter cerebri uel p̄pter neruos uel p̄pter lacertos. si sunt p̄pter cerebri: nō necessario motus in vtroq; corūp̄it̄ oculo: si p̄pter neruū eadē pars oculoꝝ offendit̄: cuius ab illis neruis passio dirigit̄: q; si ner uis nō in toto: s; in parte parit̄. mot⁹ lacerti q; eidē neruo p̄ tinet corūp̄it̄: t̄ nōnūq; passio nō in neruo si in essentia la cteri occurit. **C** **H**er supius dixim⁹ oculos. i. habere: quoz. vj oculi ipsi mouētur: t̄ tri⁹ fundamentū vtriusq; nerui coru boarē: t̄ per eos oculi sursum eleuant̄: reliqui tres palpebas mouēt. **C** **H**ec dūm etiā q; passio neruoꝝ t̄ lacertoꝝ duplex est. nā mollities t̄ sp̄asim⁹. vnde. vj lacerti motū oculis fe rentes si molles fuerit oculi causa sue magne grauitatis p̄e pōderant̄ inferi⁹: deſcēdūt: t̄ cū palpebis fe insunt. **S**i autē sp̄asimauerit: mouet oclos erga suos magnos angulos. **H**er uis qdē mollificatib⁹ t̄ sp̄asim⁹ patit̄: vj oculi in eadē parte in qua mollificat̄ vj sp̄asim⁹ t̄ quoctur. **T**res vero lacerti fundamētū vtriusq; nerui coru boarē: oculosq; superius eleuātes si sp̄asim⁹ uel oculo nō patitur: q; inde s̄o: tantur. si aut̄ mollificetur oculis nocēt̄: ab h̄c vlla p̄cussione visū per manētē cogit̄es neruū cō mollificatū. q; si fuerit ex p̄cussio ne scias ex neruoꝝ fieri fractura. **R**eliquoz tri⁹ lacertoꝝ pal pebas mouētib⁹: vnus mouet eas supius t̄ duo inferi⁹. **S**i neruus mouēt̄ palpebas supius mollis efficit̄: palpebas sursum nequit eleuare: si sp̄asim⁹ nō ualeat oculum claudere duo aut̄ lacerti inferius palpebas mouēt̄es mollificati non

claudūt oculos: sp̄asimatis non eleuātur: palpebe in parte eas mollificatē: partit̄ur palpebe in loco eadē lacerto: pari a se partit̄ p̄tinent. **L**ibio: est q; ad octos flutes: aut p̄uenas q; sub crano sunt: aut per venas fluro crano cōſerites: duo flunt. **S**i ex venis q; sub crano flunt fluro manuē: hoc signo intelligēt̄: nā uenē frontis t̄ tempōis fluro fluro: hoc signo vnde si incidat̄ multū lacet̄: uel sicet̄ fluro fluro: extēse uel in plastrum desiccatus aduictos. **S**i aut̄ nullat̄ cōſerēt̄ humores: scias p̄uenas q; subus cerebrum sunt: manare.

C **H**ec noticia medicinarū habita per se sum et rationem. **C**apitulum. xiiij.

C **H**ia sanitas est intentio medicorū: necesse est eis causam sanitaris nocere: que duobus modis est vna est subiecta sanitati. i. h̄iana corpora: altera est medicina. **Q**ui ergo oculos uoluerit curare: oportet eos s̄are oculoꝝ medicinā t̄ cuius vtrūq;

tis sit: quā virtute per sapoꝝ ostendam: sapoꝝ em̄ siū virtutem innuit. **I**git̄ noscēt̄ q; oia que ad linguā veniūt: aqua facit̄ in eaz̄ inſipidat̄: canē: q; aut simplicia sunt: sicut: acuta t̄ cetera elemēta: aut cōposita uel a qualitate eis qualite si vero p̄ualuerit t̄ erit aliquatū attinens frigiditatē: sicut medicina q; ex op̄p̄latis: q; duob⁹ modis: eant̄ terrefra t̄ sicca sicut em̄anēs turbia t̄ ceruſa carpitima t̄ h̄is silia. uel viscosa humida cuius aliqua cū terra d̄nāt̄ t̄ aliquod ser ſicut inſipidum oleus. ab aqua aut̄ terra d̄nāt̄ et inſipidum oleo aer: aut linguā parti facit̄: uel cōdelectationē: uel cō nocumēto. **Q**ue delectationē facit̄: nec delectatio sunt similia eis quib⁹ delectationē faciunt. **I**deico que lingue delecta tionem ingerunt: sunt humane complexionis similes: humana em̄ cōplexio moderate calida est t̄ humidā. **P**oindē q; delectationem facit̄ calidā et humidā sunt temperatē: humana etiam corpora delectantur aqua tepida. **H**is itaq; delectationem lingue facientibus: si aqua dominatur: dulcedo eis est: si em̄ aer vinctuosa erit. **I**deico omnia nutrimē ta: uel sunt vinctuosa: uel dulcia: uel ex vtroq; composita. **Q**uius aut̄ altera sapoꝝ p̄ter istos d̄nāt̄: non solum do non nutrit̄: veretiam propter hanc acidit̄ur. **Q**ue vero nocent lingue: p̄cussioē facit̄: t̄ punctio est sp̄is fura rationis iuncture: que uel sit cum nimia incisione: aut multa cōstricōne. **Q**ue autē cum nimia facit̄ incisione sunt ca lida: t̄ q; cū cōstricōne idem operantur frigida sunt: sicca. **I**tem ea quib⁹ lingua separatur: aut sunt grossa terrefra t̄ multum lingue separatiua: t̄ d̄nāt̄ur amara: aut non adeo linguā separant̄: uocant̄ salia: que uero sunt subtilia ignea nominantur acuta: que autem stringunt uel sunt grossa terrefra aut subtilia aquosa. terrefra: et grossa multum coo stringentiā pontica dicuntur: q; autem minus cōstricōne uocantur ſtipicia: subtilia et aquosa acetofa uocantur. **C**o ergo sunt sapozes: s. dulcis: vinctuosus: amarus: salis: acutus: ponticus: ſtipicius: acetofus. **P**onticus coadurat et p̄mit̄ linguam non solum superſticiētus: uerit̄ etiam in trinsecus. vñ oppliat et exasperat: ſtipicius similiter: sed ta men debilius. **S**alsus lauat̄ mundificat. **A**marus autē magis salso mundificat: quia vltra modum mundificat: asperat et excoiat. **A**ctufus uero incidit purgat̄ caleſcit. **A**cto sine sine vlla calefactione pungit et purgat̄. **D**ulcis humo ccat et lenit asperitatem lingue et delectationem tribuit. **E**ntuosus similiter operatur: sed tamen debili⁹. **S**apozes autem de genere est habēs aquositate sibi d̄nātē. **I**deico dulcedo tantilla in eis sentitur: poindē fruct⁹ a terra subli mes sunt dulces: t̄ popinqui sapidi: q; humiditas coꝝ est vicina aquositate terre. **P**onticus ergo est terrefra t̄ frigidus. **A**ctofus aquosus t̄ frigidus. **A**mar⁹ calidus t̄ igneus **S**alsus terrefra calidus: non tamen igneus. **D**ulcis calidus et temperatus. **E**ntuosus aeruus et aquosus. **P**o nticum quoq; scimus potuom coadunatiū et cōstricōne in grossantium refrigerantem et desiccantē. **A**ctofus ino dit subtiliat asperat m̄dicat̄ et refrigerat. **A**cu⁹ attenuat mundificat attrahit ossilui et incidit. **A**marus coadunat oppliat d̄ſec cat: nec multus calefacit. **D**ulcis mollescat: erem namq; tem perate caleſcit. **E**ntuosus h̄c etat̄ emoluit sine caleſcitē

¶ Sciendum est etiā ponticum ꝛ acetosum in frigiditate esse equales: sed pōtius terrestris: acetosus vero aquosus: qđ certissimē senu ꝛ intellectu: qđ videmus fructus in imino ponticos esse siccos ꝛ asperos: sicqꝛ arbori sicut sicut oliuꝛ vna citrona granata ꝛ similia. Quos quidā quāto sunt ion gios rem: pota: nanto bum efficit cũ sua humiditate ꝛ pōtius tate accititatem recipiūt: deinde sapor paulatim mutatur quousqꝛ sunt uolues. Sunt etiā nōnulli ad dulcedinem venientes: alia mediante acetositate. Sꝛ maturatio fructuū fit cũ calore duobus modis: qđā est fit naturaliter ꝛ in essentia fructuū: altera est caloz. Item sensu aliter videmus ponticum linguam constringere ꝛ ossificare. Constricō: et de siccatō sunt cũ frigiditatis. Palas ergo intelligimus ponticum esse frigidę complexionis. Item acetosum fibrile et penetrabile est: causa eius est calor: in eo bulliūt: patet ergo pōtici grossum est ꝛ terrestris: acetosus subtilis ꝛ aquosus, sic certissimē. Inuenimꝛ etiā fructus in itio pōticos et frigidos ꝛ sue ponticitatis immoatio est: pꝛter caloz: aut pꝛter humiditatem: vel pꝛter vtrūqꝛ. Quꝛ pꝛter caloz solum nō tāt terre stres vuri enucleant sicut castane. Si autē mutetur pꝛter humiditatem grossam. Et aquosam sunt pōtici. Kurtus humiditate aquosa existere qđ sibi substantiam fructu acetosi erit. Quis autē causa calozis ꝛ humiditatis mutatur: ꝛ humiditas est aqua sicut uolues: qđ si humiditas sit aerea erit vinctuosa. Item dulcia omnia sunt calida: uolua tñ sunt caloz tēperata: sicut vinctuosa: pinde vtrāqꝛ humane nature pueniūt. Humana etiā natura in caloz ꝛ humiditate tēperata est. Amara autē calidiora ꝛ frigidiora sunt uolua: qđ ratio testatur. Eidemus etiā bos liquo ses fit naturaliter vtrāque excoquunt caloz: i in initio dulcoramētoꝛ caloz in eis augmentatō sunt amari saporis sicut mel cũ inueterat: vel cũ nimium sup pꝛnas excoquit. Ad caro uolua etiā amara sunt mēdicatōna t lauatiua: sed dulcia tamē qđ faciūt cũ quadam modifiratione ꝛ delectatō: tunc amara nō moderate: quia iuncturas separāt: vnde videtur terrestris tēꝛ fecitas in eis dñari. ¶ Acuta vero ꝛ salta calida sunt et sicca. acuta vero sunt calidiora ꝛ subtiliora: quia ignea: pinde incidit et erodunt ꝛ eliquāt. Amara vero minus calida ꝛ acuta: sunt etiā grossa ꝛ terrestris: adeoqꝛ potia exterioris mēditat et superficiali carnem vulnerem vbi tam roduunt: potui bala tenues humores in eis grossifant: in mē frua puocant: grossos humores de pectorē capite extrahunt: educunt: epilepsie repugnat: necelociter vtrācuta petrant: nec tanta est in eis grossitudo vtrā ingredi moentur sicut pontica. Salta vero terrestris calida sunt: sed tamē non quātā amara. Sic autē rone est iustigant saporos. ¶ Vir tu medicine sic intelligi: qđ est prima secunda ꝛ tertia a natura. Prima quartio: modis est: quēda calida: quēdam est frigidā: alia humidā: alia sicca. vnaqueqꝛ quatuor: hꝛ gradus: et vnicuiqꝛ gradui est mēsu: frigidus ꝛ medium. Que ergo est pꝛmi gradus: copiosa sū tēperamēto mutat: cuius est mutatio nō patet sensu aliter. Que autē in tēto est corpus a temperie mouet sensu aliter: licet nō multū patet. In tertio gradu consistens corpus mutat: sed tamē non corripit illud. Que vero in qꝛto gradu est: mutat ꝛ corripit corpus sed tamē calida cũ incensio est: frustit: frigidā cum do mīto ne. Que vero in quarto gradu sunt calida aut sicca: iuncturas separāt necessario. hęc pꝛtūque hꝛ vilitutis. ¶ Scđam virentem habētia vocant maturatua: molitiosa: induratiua: opiliatiua: aperitiua: colatiua: dissolutiua hꝛicos: vulneri accēsiua: apitiua: putrefactiua: carnis depositiua: carnis solidatiua: gñatiua: oetractiua: doloris mitigatiua. ¶ Ocuratiua sꝛ molitiosa calida sunt hꝛida. ¶ Ocuratiua tñ necesse est vt habeat calozis quātū necessariū est: membro curandone minuat vel augmentat in sua naturalem hūiditatem. ¶ Molitiosa est parum esse cũ qđuricem habent: causa cũ burnet est humor: grossus frigidus ꝛ viscosus. Unde necessaria est ei calida medicina qđ grossificem ꝛ coagulationem illius cōm: dissoluat: sed tamē non oportet vt caloz ei: tñ sit nimius: ne finita illius cōm subtilitate qđ grossum est in duret: et petrefiat. Ad caro est caloz esse in fine pꝛmi mē gradus sicut bdeliū: sigia: galbani: arimontaci: ceruina medulla: vitulina: capina: bouina: ꝛ similia. ¶ Ocuratiua

ua vero licet membro cui imponenda sunt cum caliditate et humiditate conuenient: tamen quandam opilationem habent: potis tamen opillatū naturalis caloz: interius coadunatur et corroboratur. vnde digestiua virtus: et cetera actones naturales vigen: sicut fat oleum cum aqua calida: pollen frumentū cum aqua: mica panis: seum pota: nū ꝛ camelinum: alias agninum: pipamum. l. gumma qđ pressi cera cuz oleo tꝛbus ꝛ similia. ¶ Oportet quoqꝛ molitiosa opillatione habere tanta similitudine ne dispositiua causas sue opillatiōis repugnet. ¶ Igitur sit molitiosa qđ modo oportet esse: necesse est vt induratiua sint frigida et humidā sicut portulaca pꝛlūis lens aqua strigini ꝛ similia. ¶ Opillatiua adeo conspāt potos vt non facili possint aperiri: que necesse est vel esse terrestris: aut viscosa nullam punctiōnem facientia. Si enim pungunt: punctura nequeunt: ca tolerare ꝛ materia attenuatur potqꝛ amfibit: oportet ergo ea esse absqꝛ forti calore nimioqꝛ frigore. ¶ Apertitiua decet huic esse opposita vt grossam materiam attenuet: tñ quāto minus virtus in amaris ꝛ igneis inuenitur: sicut pꝛcos squilla amigdala amara corob lupino abotato. ¶ Oportet vtrāque etiam medicinarum quecuqꝛ ponticitate loci hꝛicitatem habet extrapōita: sed potui bala conqꝛ opillatōnem viscerū aperire. ¶ O Medicine ossificatiue necesse est sint qđ aperte: sed tamen debilia vtrāque et si fidenter absqꝛ hꝛisitatione: vt mel bala oideum amigdale dulces et similia. ¶ O Medicina cutes coposis mundificans ꝛ dissoluta: nō tēperate calefact et non desiccans qꝛ grossificem habet: sicut camomilla: malua: sambalocōnis: radice oleo: ꝛ similia. ¶ O Medicina corrosiua quasi opillatiua: eas venarum largā faciens est grossa ꝛ acuta vt alicum ꝛ fel taurini ꝛ similia. ¶ Ostrictiua ouenarum est grossa frigida: sꝛptica punctione carens. Incentiua multū est grossa ꝛ calida. ¶ Putrefactiua calidissima et subtilissima. ¶ O Vinuriua est iuperflue carnis inuoluerē nascentis quali putrefactiua: sed tamen debilis. ¶ Hicariatiua est sicca ꝛ sꝛptica temperate: sed alio quando medicina incensia carnem ꝛ acmāz modice fit imponatur. Attractiua dupliciter est: tunc enim cũ qualitate attrahit: aut similitudine sicut facit pbarmacia. Alio hꝛicitate sua attractio fit caloz ꝛ subtilitate: quia caloz aut est in ipsa medicina naturalis: aut fit pꝛter putredinē qua ipsa gñatur naturalis: sicut est in serapino alia. pꝛter putredinē sicut fermentū ꝛ sterrus colibōni. Calozis mitigatiua necesse est vt habeat caloz similitꝛ caloz: coposita uolētia: vel in pꝛmo consistens gradu. hęc sꝛ amiratur hꝛ. Et tria virtutes habētia sunt vt lapidē frāgens pectus ꝛ pulmonē ad frēandū adius uans lac generās mēstrua ꝛ vniua puocans. Medicina arte nuans ꝛ incidēs fide nimis calidiora etiā lapidē frangit: sicut sparagi radix: calami radix: mēstruū vltum: acerus hꝛillitum. Si autem multū habeat calozem: lapidē potius indurat: qđ frangat. ¶ Si nimis calidior non habuerit: tunc alio humido accipiatur: ad frēandū fit vtilē. qđ si aliquantulum sit calidior: iuxta tamē tēperamentū pmaneat scitatemqꝛ non habet: lac generat. Si autē multo plus calidior fuerit: sꝛ non in vtilitate: sicut cũ mēstrua puocat: hęc omnia puocēt vniua: ꝛ si calidiora sint: sicco: sicut capni: oua: cū: ameo: aslarū: acous: petro: sōlinū: et silecos ꝛ similia.

¶ De doctrina medicinarū ad oculos. Cap. xv. ¶ Oportet illos qui medicinam oculis volunt sēuere: vt pꝛius cognoscant virtutem suarū medicinarū: tꝛ quid vnaqueqꝛ operat: qđ hoc modo ostenditur. Scio itaqꝛ qđ medicinarū oculis: quēda sunt de nascentibꝛ: et quēda de metallis: tꝛ qđas de animalibus. De nascentibus autem sunt gūme: sicut alia serapini: cufobis: mēstrua: tꝛbus: opum: draga: gāri: galbanum: farocola: litia: armonia: cū: aurostomum: mēstru: aloē: amidi: aut est fructꝛ: sicut galla: aut flos sicut balanus: rosa: lilii: aut frondes solis vel ignis tꝛ calia dinamomē albitmē: vel cortex vel metalli sicut fer amērite sal armoniacū: ciberis: gal: arfenicum: nitrum: draga: gantum: calcantum: plumbum: antimoniū: cer: ceru: sifricus: turbia: atqꝛ ferrugo. De animalibus aliquando de humoribꝛ sicut fellicus lacte silbugine ouis: ꝛ nōnūqꝛ de mēbris eoz: sicut conuocis: ceruo:

miscemus : sed cōmptio acutoz : a medio paulatim ascen-
dat. **Q** si opphalmia fuerit cū nimio dolore: ab initio pon-
amus collyrium qd dicitur diaronon asperuz: apostemate ve-
ro diste dente diaronon cōtinuū ponam: talia sita seplissime
si nimio pungitur dolore. si autē dolor nō multus sit: sufficit
semel aut bis: que calefacta necesse est de melliloto ⁊ fenug-
reco fiat: cataplasmetur croco mellito cōsando vitelulo oui
pāno in vino loto. **Q** si dolo: fuerit nimius: miscemus ca-
taplasmatibus apozima papaueris. **U**nguētuz de croco me-
littice litio gūmi ⁊ aloce ponatur supra p̄tē. **S**i calidi sint
hibites: cape succū po: tonace celidoni p̄tilij: ⁊ similia. **Q** si
calo: nō sit multus: puluis molēdini myrtha ⁊ bus albumen
oui ponatur humo:ibus frigidis exsiccibus sulphur picez
colophoniam ⁊ similia pone.

De petia in oculo ⁊ tumore. Cap. xvij.

Sanguis colūbinus vel turturis curat petiaz. sit
lac mulieris: ⁊ oia ista calida p̄solunt si modicum
t̄puris miscatur. **A**pozima de emblicis: ⁊ calefa-
ctio de octoio oidei ⁊ ylopi p̄solunt. **O**culus vero
tumorem habentibus: fiat cataplasma ex vuis
passis ⁊ mellitace vel aceto: si bis apostitis non dissoluatur
miscatur ei radice caru. tumore nodum dissoluto:
stercus columbinū apponatur. **Q** si tumo: si sit apostema a
retur cum purgatione corpis ⁊ dissolutione materiei super-
flue in oculis clausis: factis cum collyijs ⁊ cum cataplasmatibus
tumorem dissoluetibus ⁊ manētibus: atq; curetur cum
fomentis aque calide: ⁊ ponatur supra oculos oua mixta cum
oleo ro. ac sepum anatis.

De pudore oculoz. Cap. xvij.

Rudorem autem amputat balneum olei ro. ⁊
temperatus. ⁊ plerūq; in oculis ponimus medi-
cinam calidā: vt lachrymas puocatis lauetur ⁊
mūditentur: pudor autē cum nimio fluxu hu-
morum medicina obstructiua curatur.

De dactylis seu vngulis post vulnera
remanentibus. Cap. xix.

Dactylis p̄pter vulnera fuerint: nō curant nisi
chirurgia: qd facit sup̄statis carnis. **S**i subtiles
sunt: sanantur medicamine sicut eris erugine lili
⁊ pure: ⁊ similibus. **S**i autē superfluitas mas-
se carnis in oculis excreuerit: nō curabitur nisi
cum ch̄irurgia. qd si locus tumidus fuerit: valet crocus me-
m̄tpe alumen gūmi ⁊ vinum.

De carbone nascente in oculis. Cap. xx.

Ascitur etiam in oculis qd dicitur carbo: qd cura-
tur sicut apostema. cumq; sanem habuerit sicut
vulnus medicetur. quidam em̄ media ponit in
ista p̄tione mem̄tpe diaganant̄ es crocum ru-
tam succum maligra. lanā v̄stam ⁊ aloen.

De oideolo. Cap. xxj.

Oideolo. huic p̄tioni valet armoniacum cum
aceto dissolutum: ⁊ aliqñ miscemus cū eis de o-
deo ⁊ bedegware: ⁊ frigētur cum capibus mu-
scarum ⁊ cera alba cataplasmetur ⁊ lauetur ocu-
li lota cum aquis salis vel aluminosia.

De sup̄fluitate piloz palpebar. Cap. xxij.

Higantur loca piloz palpebarum cum alumine
hab̄p̄s magna farina ⁊ eqno sterco cate des coz.
oss. um. s. ij. dactyle: catibino: s. ij. R. antimonij
calcani diaganant̄ equale pondus: ꝑec omnia
t̄mpora cū melle v̄ntur: deinde puluerisaris
collyium fac. **S**i autē pilis cadentibus palpebre grossitudo
appareat: stercus muris cū melle: temperati valet. **S**up̄
si ui pilii a palpebris sunt amputati. Quidam dicit pilos nō
vltra nati si radices piloz iam extractoz inungantur cū san-
guine testudinis vel lendinibus caluinis.

De vulneribus in vniuersali. Cap. xxij.

Potest primum de vulneribus vniuersalibus dis-
putare: deinde de his que in oculoꝝ palpebris
sunt. Ergo omne vulnus vel est tantū concauum:
aut fissum. **S**i multus fissum: t̄c curatur ꝑac int̄tione: (tun-

gamus vtrāq; partes fissam: ⁊ suauis eas studioq; cure
mus ne in eo aliquid incidat: sic oleum pilus vel puluis.
Q si vulnus magnū fuerit: nō possumus vtrāq; partem cō-
iungere. **S**i em̄ eas simul ligere volumus in mediocritate
partis concauū permanebit cū sanie coadunata p̄pter des-
fectionem ⁊ dolore infirmi mēdi. bec em̄ duo funt causa ꝑer
mozem ad membrū attrahens. **U**nde necessarium est desic-
catio medicamine materia fanici sania: vulnera carae re-
pleantur. **S**i autē vulnus concauū fuerit: eius cōp̄tione
est etiam causa: aut morbus vel accidens. **L**aus enim si hu-
mores ad illud fluant: oportet pius copius purgari cū pyra-
tia vel phlebotomia: docta quoq; reperatur: deinde cū desic-
catio deficiat medicamine. **Q** si fuerit morbus: vel simplex
est vel cōpositus. si est simplex: membrū ad suam temperam-
redeat: qd si est cōpositus sicut si membrū natura sua esse
diatur: ⁊ vulnus est concauū multū: duplex medicina est
necessaria. vna qua membrū ad suū temperamentū redeat:
alia qua concauū vulnus medicamine deficiat: ⁊ m̄dificatio
catio impleatur humor: in vulnere coadunatoz: delectio
tum natura vulnere ⁊ carum ḡnare. **P**hibitiū m̄dificatio
tuo adde: vt vulnus a p̄tine ḡnare m̄dificat. **S**i cōditiū est
enim duo sup̄flua per poros copios egredi. vni subite cō-
tinuo egrediens: qd sensum laetoz: qd aliqñ naturalis calore
deficiet sentimus: vel ex multitudine obi aggrauat. est ⁊ lo-
tus grossum hū luti in coꝑe albidū efficitur atq; adunatur
ꝑec duo superflua necessario plus in vulneribus q̄ alibi co-
adunatur: p̄pter deflectionem ⁊ dolore illius locoz
cessaria est cū m̄dificatio ⁊ deficiatna medicina: vt r̄ta hū-
lius sup̄fluitatis focietis deficiat finatur: omne cū vul-
nus sicut dicitur: aut est fissura cui nihil aliud necessarium est
nisi vt vtrāq; pars fissure h̄gatur. si vero medicina vna sit ꝑ
ynam viciā vel mediā nimis nisi magnū crit: vel si membrū
est nobile sicut oculi: aut locus vniuersi aliquid hū partes
amiserit: que est aut solimodo cutis vel caro vel vtrumq;
Si est cutis ponatur stiptica medicamina vel deficiatna vt
locus induretur: ⁊ cuti assimilatur: nōnūq; deficiatna ꝑec
idem faciūt qd medicina calida facit accidit altere calidā
medicina paulatim imposta loci cuius sua caliditate induratur:
multa t̄n ex ea quantitate apostoloz loci: in quo ponit frodo-
carnes minut. **Q** si carolynaria amota fuerit in toto me-
dicina carnē ꝑec̄as cōuenit. deinde q̄ carne cūtem foldet.
Q si vtrāq; habuerit sicut in vulnerib; ⁊ vtrūq; videtur: qd
m̄s ponim; qd carnē creet: deinde qd locū indure ⁊ cuti affi-
m̄t: sed oia medicina que vulnerebus pertinet: necesse est
sit sicca ꝑaz: ne ꝑe nimia sui siccitate multū deficiet carnēq;
generari ꝑhibeat. **S**icctas ergo in primo gradu cū esse vt
sup̄fluitate vulnere deficiet carnēq; carari non ꝑhibeat.
Q potest ergo eam esse m̄dificatiuam vt putrescent vul-
neris m̄det. **U** medicina vulnera solidans debet esse deficiatna
tior ea que carnem generat: nec m̄dificatiua nec coadunans:
sed stiptica vt caro induretur: fatq; quasi cutis. **H**ic de vni-
uersali medicina vulnere.

De vulneribus palpebar. Cap. xxij.

Membris vero oculoꝝ medicina m̄dians ⁊
calefaciens congruit: qd humores curet vnde
cūq; hū sit ad oculos ꝑpter cursum lū. **Q** si
vulnus fuerit cum tumore: nimio dolore cro-
collyria in quibus thūs intrat ⁊ similit̄ metallica
v̄sta ⁊ lota ponantur: ⁊ cataplasma nō ponat
ginitio cataplasmetur: ⁊ nōnūq; ꝑutredo est in vulnere
ponatur colatiua: sed paulatim. **Q** potest tamen non int̄-
ri ante si vulnus coeant̄ tetigerit: ⁊ optime inuēsi q̄n
humores ab aliquibus locis ad oculos manentur: quoꝑ
tiffimum p̄spec̄to purgandi copus maris caput necesse tas
re cogit: deinde appone collyria deficiatna nullāq; p̄tione
facientia sicut collyria cerusam recipientia: miscentes ea cū
lacte vel apozimate fenugred. **S**i dolo: nimis est: aliquis
lū ex soporiferis medicinis adigam; **S**icut h̄fic: esse t̄
stiptica ponatur: potest modis est studēdi ne vna extra egro-
diat: ⁊ egrediēti vne stiptici v̄nēt adiutoris. **P**uluis est
stietes ⁊ coeant̄ curēt cū medicina maturatiua moderatq;
colatiua sicut collyzio recipienti thūs myrthā castoream

De stomacho.

Fo. clxxvij.

apocima. f. fenugreci. q. si tumuerit & non dissolatur: ceros cum calidum & aperituum appone sicut ferapinum euforbium alam & familia.

C De panno in oculo. **Cap. xxv.**

Annus orbus in oculo: um albedine: cum colarino & defecatio curatur: causa si fuerit subitio sufficit flos rubei papaveris: a posima misnois centaurae cum mellicis si grossio: apparetur: necesse est flos vni medicamen: sicut pitem liqui damas vstrum: vitrum: stercus muris: myrbam: armoniacum: ranas: canros marinos ystros: sal armoniacus: & familia. **Q** si ex remanserit aliquid: pone gallam acatiam calcantem.

C De vngula & scabies. **Cap. xxvj.**

Vngula et scabies si sunt durae: veteres inciderunt & excoarant eas. Si aut sunt subitiles impono es vsu: calcantem: fel potcinii vel cap: inu: sal armonia. his non dicitur plicibus medicamina pome purefactiua & roditiua. Scabies vero cum hiptiis curanda est: que si est cum vulnere magnos puotice: conuertant palpebre: et cum cortice granati excoctetur.

C De his qui vespere non vident. **Cap. xxvij.**

Et et quaedam passio oculorum qua homines vesperare non vident. Idos oportet pblebotomari de ceo pbalica vachy: & vatur pharmacia et dyster et gargarisinate & sternutatio: mulfidicetur vena curis: miant oculis mel & cii albumine et sale armoniaco imponatur: & cii apoteo sumige: bec oia profunt.

C De cataracta et visus defectio. **Cap. xxviii.**

Cataracta visus defectio sic curat: caput totius corpus sicut dicitur purget: & dieta fiat tenuis: deinde collyzios vatur fenicula: succi maratri mel ferapini affam tuis opobalfam armoniacum: & familia recipientibus: valent: si incidatur ve ne curis: sanguisuge temporibus applicentur.

C De oculis egredientibus. **Cap. xxix.**

Oculis extra egredientibus corpus cum pharmacia purgetur & pblebotometur: deinde ventosa in collo ponatur: oculis ligentur et aqua salia susingentur.

C De cura pte in oculis. **Cap. xxx.**

Petia curatur panguine columbino oculis insillato deinde cum albumine oui oleoq. rosko lauentur: & collyziam: qd dicitur diaro don: in modus piperis valet in augmento dolosis ophth: almic.

C Explicat liber Constantini de oculis.

C Incipit liber Constantini de stomacho.

Reuerendissimo dno Salernitane ecclesie Archy presuli: Constantinus Apthicanus Assianensis monachus: debuit subiectionis obsequium.

Aest re sanctitatis & soliditadini dilectissime pater cõsente: qm tanta buaciq. pusillitas nimitas inertia coactas fueram: ne tato venerabil dno mihi sepissime de stomacho murmurasti: nullum medicine subsidius: nullusq. vtilitatis afferrem remediũ. Qua de re buas culpe temeritatem mas quo animaduersione respectu cõsideras hũc libellum de elegatioribus multoz dicitis antiquoz multo interdictio tuo codanau: i nimitas studiofitate & rone: causa vestre gratie illi vobis eddi. Omnium em antiquoz volumina summa inquisitionis cura inquiris plegitibũ: tam men stomachy nullatenus ppium inuenire potui: sed in diuersa diuersis stomachi spariim reperi dispartibes. **E**ur rei intencionem vltra modũ mirari nõ negligo: qua intencionem antiqui de charissimo ac principali mēbro. i. stomacho: ppium libum nõ compo fuerit: cõ toti vniuerfali corpõ eius actio necessaria sit & cõueniens: et per eum omnia membra robusta

confistat dum ipse in sanitate p̄m̄satis & debilitates patiũ egritudo infirmitatem vel egritudinem subeire. Idac de causa igitur vestre sanctitatis dignitas: meeq. ferapitius debuit: adeo animũ meum magno charitatis desiderio p̄culerit: vt excellensimõ satisfacionis studio verba que in libris sparsa fuerant codanarem: et multa rone inuestigatione libum curiose ordinatis vobis cõponere. **Q** & feci vt suspicio culpe veniã vobis indulgentius cõsequi valeã.

C Tituli capitum huius de stomacho.

- De stomachi complectione et vtilitate **Capitu. i.**
- De cõ appetitue virtutis stomachi: & eius essentia. **Cap. ii.**
- De syncopi et cardiaca propter colligantiam cordis et stomachi. **Capitu. iij.**
- De passionibz cerebri ppter colligantia cũ stomacho. **Cap. iij.**
- De quattuor virtutibus naturalibus. **Capitu. iij.**
- De custodia virtutum naturalium: & earum reuocatione ad suam complectionem. **Capitu. vi.**
- De signis complectionis stomachi. **Capitu. vi.**
- De varijs antidotis diuersis stomachi complectionibus cõuenientibus. **Capitu. viij.**
- De cibarijs quibus vti debet ea. habetes stomachũ. **Cap. iij.**
- De custodia caler. hui. stomachi. **Capitu. iij.**
- De significatione complectionis stomachi: & regimine frig. stomachi. **Capitu. iij.**
- De oleis ca. & quibũ alis antidotis eiusdẽ intencionis. **Cap. iij.**
- De complectione stomachi custodienda: & ad temperamentum reuocanda. **Capitu. iij.**
- De apostatibz cose stomachi nascẽtibz & eoz cura. **Cap. iij.**
- De curis vulnerũ in stomacho nascẽtium. **Capitu. iij.**
- De custodia sanitatis: & cibi digessione. **Capitu. iij.**
- De corruptione digestive virtutis. **Capitu. iij.**
- De ablatione desiderabilis virtutis. **Cap. iij.**
- De irrationabili appetitu. **Capitu. iij.**
- De mala appetit: quantitate. **Cap. iij.**
- De appetitu contra naturam: & eius cura. **Cap. iij.**
- De singulari inaturali: & eius cura. **Capitu. iij.**
- De infestatione stomachi: & eius cura. **Capitu. iij.**
- De vomitu et abdominatione: & eius cura. **Cap. iij.**
- De dieta seu diuersis cibarijs stomacho cõuenientibus: vel non. **Capitu. iij.**
- De electuarijs sirupis & emplastris diuersis stomacho cõuenientibus. **Capitu. iij.**

C De stomachi cõplectione & vtilitate. **Cap. i.**

Portet intelligere: qd prima actio nature que fit in corpõ. i. cibi digestio agitur in stomacho: cui videtis actioni os est ministras: in eo em cibi masticantur & sic mēbro dirigitur: quos stomachus digere nit causa sue necessitatis: quibus nimis rum digestio: & in pitiani similitudinem cõuersis: qd ex eis vniuerfali sumit digerẽs & mutans illud in suam naturam: reliquum aut expellit per aditu sui inferioris oris. **Q**uo em sunt oia: vnum superius meri cõnerum: & aliud inferioris per qd fer cibi ad intestina trãsit: que fer licet a stomacho expellatur: ceteris tibi mēbris fiti nutritimũ. **S**ed stomacho nõ ad hũc illud a re fecti: vt natriat mēbra: sed qd sibi est supfluous: p̄oinde qdã dixerit qd non necessariam cibum mēbris sanitatẽ stomachi: sicq. actionis pfectiones. **H**ui. stomachi cella est in medio corpõ posita. **E**st etiã infirmum em ad digerẽdos cibos: aditus: sed cõuenit scire nos: qd eius essentia est neruosa: cui natura frigida e & sicca. **E**aput: hõ stomachi neruofus est: reuera ppter vtrũq. magnũ neruũ a cerebro sibi illatũ: vt ei sensum p̄ter vñ fit desiderũ cibi & potũ. **S**idus dicit stomachi ps nõ sũm cursum naturalẽ fuerit: erit cõ male digestio. **S**tomachus autẽ libum pectorẽ & corde locat: est: fiat em infra splenẽ & eor nam epur est sibi iustũ in dextro latere: splen vñ in sinistro: **f. ij**

igni assimilauerit. **D**ixerunt etiam ignem et soles naturam reprobam adtrahere et ea cum suo calore et siccatate deficere virtutes vero pretium reddiderunt frigide et sicce coplerent esse. q: atrioque et expulso non sunt nisi frigido et sicco. **D**igestiua virtute affirmauerit esse calidam et humidam. **D**ixerunt etiam di gestu virtus actio esse liquifacitua et subtiliatua reprobam dige rendam dicentes hunc virtuti nullam qualitate forte congrua nisi ca lida et humiditas: caliditas ceteris est fortior: quoniam in reru actioe et mutatioe. **H**umiditas vero fit sibi necessaria: q: hume factua est: et solumidatua: itaq: assimiladaz reru assimilatiua. **L**.i. cibi i corpe accendit (als accipietis) est et sibi sibi nu tridus. ois em est ab hmidus. **R**.urinus q: oia corpa diuisiōni cito famulatia necesse est. vt sint hmda. **F**ortior igit ceteris qualitatib: digestiua vt intelligit in pfectioe actiois et rez. **C**ōueriōnis. **I**. in pueritidus cibis est q: medioru naturis assimi ladis: q: appetitua nihil aliud facere videt nisi cibaria cibā dis attrahere. **C**ōuetiua vero pmet ea aliquo tpsis spacio do nec digestiua totā suā in eisrepleuerit actioe. **E**xpulsua ex pellit fecē et supfluitantem adobz q: digestiue supflue et nō ne cessarie videtur: cui? coplerio est frigida et hmda. **H**umiditas em q: est labvicitua: adobz fecē labvicio facile expellit. **F**rigidū em in dya expulit: vt fecē in eis. **C**etera virtute est pfectiois fozas paret. **S**ed scdas medicū dicit expulsiua frigida esse et sicca: quoz in dya videt palā esse falsissima. **R**ed dicit expulsiua et pteuam esse vtrius nature quaz actioes fluit diuerse: et vt ita dicit. **S**ic. **R**.a. vō dicit appetitua: pteuiaz atq: exulsiua esse calide et sicce copleriois: qd s pboz vide tur esse cā hui? in dya. **I**n digestiua tū cum illis dicitur ea dicit calidaz hmdas coplerioe vte. **I**ngit em illis virtutib: calorē necessariū esse: q: cā caloris est motus. **A**ppetitua tū dī pti calidiorē esse: q: nō solum motus est necessarius: s: etiā ad tractio. **C**ōuetiua et expulsiua ideo min? sunt calide q: appete tuiua: q: calor nō fuit eis pueniens nisi vt sāt mobiles: s: sicci tas fuit eis necessaria: motus em capz cū sit localis necessitas expetit vt sit in loco stabilis: nō p: stabilitas nō pōt fieri absq: siccatate: idcirco plus neru? virtutib: puit siccatas opportuna. **C**ōuetiua vō bis emcria: q: tps huc actiois est longi: cui calor: nō multus sed moderate puenit. **D**igestiue vō calor et hmditas puit digni? sunt necessaria. **E**xpulsue calor et sicca tas fuerit necessaria: s: tū moderate: q: tps huc actiois bre uis est: sed frigiditate necessaria esse nulli actioi naturali re proba. **Q**. somniferā et vt ita dicit) moniferā: necq: abū in naturā copis cōuertit: s: in vtrius. **P**. huc hoc ois vtr? natu ralis in sensib: defecata est. **P** pfrigiditate et siccatate eoz cō plexioib: dñantes. sic fuerat interio **R**.a. quā reddiderit et testant sapientes pbi et ppyrid. **E**naque videly supioz vtu tum trūb: modis panis: cum actio est erit ablatā: vel defecata: vel in corruptionē mutata. **Q**uia appetitua aut motificata: vel in motu actus nihil desiderat: et nunc cupit ut stomachi mollis cibus: aut est defecata vt non appetat nisi lego tpe et angustio q: dolere: sicut videm? in initio molliorū stomachi: nos app etit nō fm q: opz: sicut cū cibū atrahit cū spafmo titillatioe et tremore: que passio aut de mala fit coplerioe: et magne erit gñitaz: aut desiderū appetēdi spūatū: aut nō magne quāntat? actione appetitue facti minui: aut p pff officialē modū: sicut apostema sua supfluitas carnis via p quā trāsit cū p: obstruatua: q: si oino aditum illū obstruat: appetitū aufert. **S**i vō in pre: inquitur appetit? **C**ōuetiuam sūp triplū dī negat: sicut videm? in lūpica fieri: aut detrimentū patif: et est vultus: aut em sūbā stomachi cibū oino nō circūdat: vt in ter se et rebū aliq: remanet spaciū vacūtatiz: et rugit? et msa tio ois inde vel vtrūq: vñ cū cōplet tanto tpsis interuallo cōri nere quousq: digestiua suā cōpleuerit actionē: q: tps pmetē dī cibū ois esse tēp: digerēdi: q: cū dissile fuerit: gñaf passio. **I**. digestibilis. **E**ñ necesse ē obz p passioe duo accidē tia sed. **I**. tam expulsiōne egestiois: tū parū nutrimentū penuria: itaq: opmū in egestioe hūditates: aut corruptionē cibi sūb stōacho. vñ fecit i egestioe gñaf: et nōnūq: vtrōstas vte puenit aut vtrūq: aut stōach? circūdat cibū nō vt opz: q: cū spafmo: aut titillatōe: aut tremore. vñ in lib. de accidēt i: et mozo **B**.alic. cū inq: dīsputabo de mutatioe pteuie vtrūq: ostēdas qualē hāc pteuie certificare valeas. **Q**. cū cibū acci

plac: et nulla in stomacho senties inflationes: necq: pñctiones aut rugitū: titillationē. sive singulari: s: angustia et laboz: et tibi fuerit incōstata: granitate et fangugatione: et desiderū ru cūidat: aut cā sira sūbq:z habere: expellēd: et aliqñ pate ris spūs angustū vt cibū nōs tolerare: certissime noscas cū bā a stōacho nō vt opz dicitur: q: tenet cum et tremore et spafmo. **D**igestiua trūb: modis patif: aut em est actio ē frigiditate vt cibū penit? mutare negat: et fit et dñantia motificatiois. **A**ut minui? et mutar et assimilad cibū coip: p passio fit tps: et qd dicit durtina: et cognoscat pigra digestio: q: longius fit est frigiditate nō magna. **A**ut corrupta: imutabit cibū non vt opz: sicut i acetositate ē cū est frigiditas: aut in fumositate ē cū fuerit calor: et vocat mala digestio. **E**xpulsua vō actio est p mortua: et nil oino expellere pōt: sicut fit habētib: vltioz ppter defectioe stōachi et intestiuoz: aut defecata vbi tardē egredit (als egerit) aut nō est vt dicitur (als pueuerit) quoadmodū si moueat ad egerēdi itē solitū tps. **I**. pūq: est totū fuerit. **I**deē vñ acciditā sigillatim vnicuiq: p dicitaz virtutū cūenitā: q: planifimū describit? fm iteōne **R**.a. **Q**. si due virtutes siml? opantur cōmmissas significatioes habebit: q: potēs coglicere et simpliciter agnis si ea pmoceas. **I**. **Q**. custodia virtutū naturalū et earu reuocatioe ad suam coplerioem. **R**. p. vi.

Q p: bus virtutes sunt dicitur i suo tempore pueniēti cū cibūq: potēs? et medicā sibi assimilatiua. **Q**ue si corrupte: scidat sive defecit: expulsiōis q: plexiois est reb? vtrūq: ad eoz coplerioe vte tēpēritā dicitur: sicut fit appetit? defecata: facit: et fit de calida: frigidā partē eoz ad rōia p: orationē facit: quoadmodū si frugi rotati: cū sicut calor: aut maligrantia: s: p: vā acerbā: aut p: facta noz vt mrtallo: dōnetur trofici sandalici: aut de spodio cū sirupo albo: aut cū sirupo de fructib: et bis sūb: infrigidatiōne et p: orationē facit. **R**.a. **E**ta p: malice significatioes sanda lis: rosif: succo cotanoz maloz et sūb: s: fit defectio fuerit et puate caloriz: et dñantia frigiditaz: accipiat calida nu tritā et p: oratiua: sicut sapā granatoz cū mēta factū. **E**lectuarū diacatonitē et diacofimū. **Q**. de papauere sirupū fructū: et siru pū recipiē. **M**alticē spicā granofios maces mentā nucē mu scatā. **C**alamū aromatiū lignū aloes cardam m: et sūta. **E**ta p: salinem? stōachū de absinthio maffice lignū aloes ca lamo aromatio cū oleo nardi. **D**icta vōz. **I**. pnt passioe et calidē aues odosifera et p: oratiua cōmetaria: als cōmifurata **V**l pteuia deficit sicuti pbi necesse est vt rōis spodiū balamū sumab mēspia et diacofimū (als diacofimū) et sūta. **R**.a. **I**. p: pteuiaz necessario ceteris elicit siccatōe. **R**.a. **E**ta p: malice stōach? cū mirta p: anno: succo cotanū. oleo nardino poline odoze: et sūb: **A**ccipiam? absinthij et spicā: et in p: orationē ea die nocte infundam? deinde pami teo mada facti stōacho applicē **D**igestiue affe vtrius de: factio i elligū de frigiditate gñat: et de calore nō deficit. **C**alis em dig: itionē vigerē gñat: vñ ne cesse ē are rem calefactiē et humefactiē: sicut sijnibz pū per longū: yngi radi. et erud. **Q**. si fortis: aloz p: orator vte sim? dabim? eperit? cynamo. maces maratu nōis apuicē sitia. **S**ed si hūc vtrū nimia dicit frigiditaz: dem? vtriacā magnā: omocūsiā mūscatā cū apostimēta maffi. **G**arū. et i qz nūti: accipia? diacimū diaromatū et sūta. **I**. **H**lurum ēta qz sine pū: fastanus starni friza aut asata. **V**imū bibāz odosife trū mxtū ligno aloes croco et maffice. **Q**. si deficit expulsiua et p: dñatio fuerit de caliditate siccatate: frigidaz vū. done m? sicut curcubita postula cndi. et sūta. **Q**. si est defect? ppter frigiditaz et hu. fuerit: reuocet ad tepamētū. **I**. a mo deramen vte caliditaz et sicca. cū reb: ppare. calefactib: et defecātib: sicut maffice spica mace ligno alo. mēta calamo aromatio casia maratro et anifo. **C**omēdat p dices et fastanos frios vel asatos. **V**imū vtr? fit et odosiferum. **R**. p. vi.

S tōmach? trūb: modis patif. **P**rio em p pff malā coplerioe: sicut cū dñat et calor vel frigiditas vtrūq: vte puenit vel siccatas simpit aut coplōte. **S**ed p pff officialē modū. **I**. a postema vel obstruatōne. **E**rtio p pff siccatate pationē: sicut vult? et dñationē: vñ opz nos iustificādo ppedere naturā stōach? ois in sanitatē pñterit: et vñ vacuata res. vñ pīs nimirū agnitio: et accidētia et mutatioe potēt

cibi nocibilitate sunt facienda in custodienda sanitate. Rursus
 opz cū q̄ foret habuerit stom̄ in digerēdo: vt nullaten? p̄suf
 mat calidissima accipe cibum: nec in cōsionē vt stomachi ardo
 generet. Et copibedus est ab aq̄ne frigiditate aq̄ substantia
 stomachi p̄tente fundi? debeat: q̄ nervosus est: nō valēs
 frigiditate aq̄ tolerare: necq̄ cibi frigidissimi? vāri sumat ad
 digerendū ne sit occasio defectiōis stomachi. Et si cibū accepe
 re calidissimū: post cū frigidissimā et humidā sumat medicinā:
 vt sit affusio calidus illi? cibū. Frigido vō cibo ita comesto: calidū
 donec medicamē: vt sit nocentū restituit. Debet iterū ab ali
 mentis cauti digestiōis inobediētib? lē ea in sanitate digerant
 rurq̄: in diuino tpe corripit stom̄: eis defectiōe accōmo
 dāt. Sicut ē p̄hibēdi sunt a medicis sō nocētib? sicut colōq̄n
 tida: spodio: turbit? diagrado et sibi? . Et quātomagis abstrū
 nentiā ferre poterit: tāto salubri? eoz sanitas custodit. Sed
 quidā inquit: itēdica abstinent? pot? et cibi nocentū infē
 rentū medicine caput esse. Sicut h̄a. interrogat? : quali modo
 mmozafit quotidie cibū: aut meam intentionē in cibarijs acci
 piendis h̄mōi esse manifestū est? vt vitam tñ possim sustinere.
 P̄o: p̄p̄rius: differētia est inter me et vos in vita hui? seculi:
 q̄ ego solūmodo hac de causa velco: vt viuā: s̄ vos vitā queris
 vitā vt cibū reficiamini. Plato iterū ait. Abstrūctia dupl? est:
 vlt? et particulariter. Vniuersal? vt nullaten? cibū accipiat nisi
 cū desiderio. Particulariter vt inq̄stis elemētis nobis oīan
 sib? q̄ eis: s̄ia fuerit accipiam?. vñ h̄a. Opz in q̄t custodiam
 h̄re sanitat? volētes: vt cibos h̄idos: viscosos egressiōe facilī
 mō: ostāte oīa cibaria accipiat. Hoc est p̄seruato cibi h̄mōi ves
 lociter descendit de s̄to: et viā facili? reliq̄ vt possint descēdere:
 q̄ si in fine fuerit accepti corripunt: quoq̄ corruptio: et alia d
 baria p̄uertunt. Opz iterū inq̄stunt q̄ bis ita comedēdi vlt?
 habētes: molestū est si ad semel redierit. Sicut et q̄ semel ad bis
 p̄uertit malū est. Et si a p̄stuto comedēdi ē p̄nuauerit: p̄s
 sumū est. Et si fuerit magna necessitas: paulatim p̄mutare ne
 cesse est. Debet etiā obseruari ne cibū inordinatē sumat si sanū
 s̄to h̄re d̄siderat: vt q̄ p̄p̄ debeat accipit: posteri? : et q̄ poste
 rius: p̄p̄ sumat: tūc enim defectiōis ordine passio plurimū ges
 nerat. Antq̄ ante h̄a. exītes: os stomachi vlt? cordia vocare
 runt: et nullū corpus ebdū dīgent vlt? sentire dolore q̄ os
 stomachi. vñ lib. de acadē. Bonū nō esse est os stomachi cū
 quinq̄ sensib? noiarem?. Sensibilissimū est: q̄ si aliq̄d sentit
 nocentū: cito patit? vñ de vlt? accidētib? sup? noiatis. S̄
 desiderij ablatiōe ac sui mutatiōe: vt corruptiōe. Et: oportio vō
 est vel in quātare: vel in quātare. In quātare: si appetit? fue
 rit plus? opz. In qualitate: si appetat luti: creta: carbonēs: cō
 neres et s̄tia. Quō plenius narrabim? in lib. quē sum? dicturi.

De apostematib? i? os stomachi nascētib? et eoz cura. Et. iiii.
 P̄o: et intelligi q̄ os stomachi aliq̄n patit? aposte
 mata et humorib? oib? nascētia: quē admodū sūt in
 ceteris mēbris: quoz significatiōes pp̄dunt sensu
 tactus. Quā si apostema de de calidū hui. ad os stomachi de
 fluentib?: patēs nimū sentier dolore: febē: s̄tim: ardorē et in
 cōsionē habebit in quo loco manū apposita calorē ibi adesse
 s̄tiet: et aliq̄n singulū patit?. Et si apostema fuerit de frigida
 materia: grauitas et nō mult? dolor erit infirmo ablsq̄ etiā ar
 dorē. Spūs etiā sit spissus et paru? p̄ter diaphragmata s̄tōvi
 cū ātra. vñ h̄a. Si dolor inq̄t vt apostema in aliq̄ fuerit mēbro
 sp̄ali in strumēto vianatē: vt mēbro cū doloris cōmoro: et sp̄i
 ritualē in s̄m moueat: necesse est sp̄s fiat spissus et rarus. Et
 aliq̄n inq̄t patit? angustia: adomationē: pectoris: spatula
 rum et cubitoz frigiditate: s̄tione cū apostemate d̄iū p̄loga
 to et ipso infirmo sanū spure inaspitē sanitatē posse restitua
 ri aut sp̄osibile est aut raro. Opz infirmū p̄biter in initio et sta
 tu passionis a vomitu: vtrūq̄ soluitur: et p̄quirendū est de s̄i
 gnificatiōib? q̄s supra dixim?. Et si certū: ma rōnis veritas nō
 uerit apostema fuisse de calidū hui. dāde sunt succi solatri cocti
 z. vj. cum castisitu. mūdātē et māne. añ. 5. vj. Accipiat. z. iij. suc
 cū dēdiuē cocti et colati cū violis succa. et rozosaccare. añ. 3. vj.
 aut potu. vel endi. suc sola. cū oleo ro. Et si infirm? patit sitim
 accipiat sirupū vio. et ro. cū aqua frigida. Si p̄tentiē senserit:
 sumat electuarij rosati. s̄ij. cū. z. 3. succa. Apostemate in statu
 rāstiente: donent succi armoct. z. iij. succi cameleod. z. ij. cū ca
 stisitu. mūdātē. 5. v. olei vlt. aut amigō. exa. gū. i. dam? p̄tifa
 nā in quā coctē s̄nt. ad. endiue. Deictan? eos est cucurbitis:

blūtis: et solocānis: lactucis: malū tū oleo amigō. et rosan
 dris. Et si infirm? febē nō habuerit accipiat pullos galienā
 ceos cū cucurbitis et amigda. cōditos. Damētia de p̄sio
 ctionib? q̄s ad p̄sio dicim?. Et Troscia. Ro. da. valētēs 3. ca
 lida apostemata in os stomachi nascētia. R. castiē. mūdō. ro.
 halabab: mastica. añ. 5. iij. mellitio. sic. maue. p̄sio. fāno. añ.
 et ru. spice. añ. 5. iij. endiue. 5. j. f. liquiri. ap̄. añ. 5. iij. tēpera
 suc. solatri et fac. croacē. et da cū frigida vñ. Et Alud ad idē
 R. rose. 5. vj. spice. liquiri. ap̄. mellitio. añ. 5. iij. croc. añ.
 cis: halabab: añ. 5. iij. spodi. māne. añ. 5. iij. tēpera cū vno et
 da cū suc. solatri. Et Alud optimū 5. apostemata molles et
 fluxū cholericū h̄yosis. R. rose. liquiri. añ. 5. iij. berbe. melitio
 ti. añ. 5. j. f. se. curu. spice: mastica: halab. dag. añ. 5. j. fāno. d
 trini et ru. añ. 5. iij. spodi. māne. añ. 5. iij. croc. 5. f. fac. croc. d
 bis cū suc. endiue vel sola. Et Ataplastimāus est stomachi
 frigidis et s̄ticipis. P̄erq̄m? si patēs nimū vt calorē vel
 sitim: cū tūc refrigeratiā ponam? adiutoria: sicut cōtice: cu
 curbitē cū polline oidei et oleo ro. aut potu. aut endiue: su
 ue solatri cū oleo viola. aut cortice māligra. lētes. roz. d̄pe
 ris et s̄tia in aqua coquant? et eundē stomachi? fomentent.
 Et Ataplastima valēs 5. apostemata ca. stomachi et vlticū
 est et p̄gratū p̄tentiē epatis et stomachi p̄ter cholericos
 humores ad eos fluētēs et dissolūtis. R. pollinis oidei. 5. r.
 fāno. ru. 5. violarij. radicū malue. añ. 5. iij. mētib? rosari
 añ. 5. j. et c̄p̄bo. acetate. ana. 5. iij. tēpera cū suc. sola. Et A
 taplastima optimū accipiat epatis et p̄tentiōis stomachi.
 R. rosarij. 5. vj. croc. fāno. ru. ana. 5. iij. fāno. añ. 5. iij. c̄p̄bo. 5.
 f. tēpera 5. pulv. et oleo ro. et cera. al. Et Ataplastima possi
 ciens 5. dura ac grossa apostemata p̄blegmatica: splenis ac
 epatis duritiē dissoluit. R. armonia. 5. x. bdellij. 5. aceti
 acetosi. 5. vj. et f. que solēda sunt ad suāe ignē: bediue mīre
 cere. 5. r. si fāmeleod. codeatū. i. r. f. Et si hec medicamē
 ḡnouerit nullaten? p̄ualitē: intelligēdi est apostema in vul
 nus esse conuulsum: vnde opz dari catartici p̄cedēdi vul
 neris mūdificatiōe inq̄t hierap. q̄ si melle tēperat. lē. capū
 nolis: p̄tiana: in q̄ cocta fuerit liquitā: donec bolus. cur. cum
 suc. coctanoz. Et si in venis stomachi alia fuerit applicatā:
 accipienda sunt apertitia: sicut hierap. sirupus abier. liquin.
 et siru. radz. Si apostema stomachi aliq̄d accidētis iucterare
 vit. necq̄ cū medicinis super? noīans destrui vel nimū p̄s
 sit: reuera cognoscas q̄ in sanē p̄mutabit? q̄ p̄tentiōis infir
 ma stomachi suāq̄ decauitēs p̄tēs: villos et f. facies in
 eis pustulas ḡnabit. Et ab infirmo debentī appetitus
 auferet: et ei? stomachus dēficiat vt nulla cibaria viderē
 laute: culū etiā putredine sum? et ad patētis ascendē
 ḡnat: in eo cocitātē et corruptū odore: vnde eructat putridū
 et bumofo: sicut odos p̄sici crudoz: et sicut et fere sumi
 ostiū in igne p̄turoz: q̄ p̄turoz: cū vultus putredine oīē
 dicit. Aliq̄n tamē vultus in s̄to nascit? et cholericū vultus p̄re
 et substantiā vlticū: et pustulas sicut vlcera oīs p̄tentiōis
 generātib? Quā sequit? passione i? os stomachi s̄tia magna
 p̄ticio: cocitās in oīe sumo: ructatio et s̄tia. Et p̄ticio
 vultus nisi veloxiter succurrat: paulobū patēs h̄tētis i?
 cur dicim? scidet. Et de curis vultus i? s̄to nascēti. Et. v.

P̄o: et incipiam? de curis vultus in s̄to nascēti
 rum. Debet itaq̄ dari catartica sicut p̄tentiōis et p̄tentiōis
 ḡnium stomachi mūdificatiua: sicut est hierap. Raro
 melle tēperata: mel emē nimū mūdificatiue actiōis. Raro
 dam? tyriaca magna: omouitā cū diaconi: daroma. cōs̄p̄.
 h̄ec emē h̄tētis vultus dēficiat: et oīm ab eo sanit? et p̄
 tredine mūdificatē: et s̄to p̄stortat. Balneum et cibus oumē
 tū? reficiat: sicut vitellus ouoz: fāsiani: spissus gallinam
 starnis: arnoz. eluxa et d̄tita cū oleo. iure r̄si. et amidi. p̄
 lana cū liq̄. cocti et s̄tib?. P̄o: q̄ sit h̄tēdi sacrosana vel
 melle. Et q̄ certissime nouerim? pure purgato donec p̄s
 dātia. Et q̄cā valēs vultus stomachi. R. ro. boli. ar.
 añ. 5. iij. se. mīre. dag. sp. d. balau. acarie. ana. 5. j. et h̄alau
 bre: croci: masti. succi byp̄o q̄s d̄. eluxa. fere. por. f. curu. acari
 vlticū matib? sanguinis d̄a. oīa pluriētia et sic accipit.
 tēperēt: et troscia cōposita da vñ cū frigida. Et Troc
 sci ad idē. R. boli. f. añ. 5. iij. dag. gūm. ro. añ. 5. iij. m. m.
 cozalli vlticū: arnoz. f. curu. et potu. et capris ḡnabit.
 berbe. ace. succi liq̄. sentis in s̄tia. et asari. acarie: galli. añ.

tocter succurrendū. Simā inuestigatiōnis curam op; nos habere circa huius passioē noticiā: q̄ si fuerit ppter nīmā humiditatē oī stomachi dominatē: purgāda est inateria cū vomitu et pharmania: stomachi de humiditatis humorib; sicut dicitur in mēdicā. Et si aliq̄ impedimentū nobis obstitierit: demus rē suauiter purgantē: eius qualitātē mēdicā faciat: sicut orumel: apozima radici: stirup; aromatiē: et sīlia. Et si hęc passio fuerit ppter frigiditatē oī stomachi dñantē: vomitū ad diutiora caleractia: sicut diatriopiperē diuinas; diacimīnū: et sīlia. Si desiderū aq̄ frigidę appetēdē: natū r̄ extiterit: cognoscamus q̄ sit cū hęc passio interiorū mēb; uorum: sed plus ceteris manet oī stomachi: post mery: deo mui pulmoni: post bepanatī: postremo ieiuno intestino.

Augmētatio sitis ppter stomachi duob; modis fit: aut cū in eo multi fuerint huius cholericī: falsi siue phlegmatici: aut cū multi habēt calozē et ebullitiōē: sicut fit febricitātib; calida: et falsa obaria assuetudinib;. Si autē sitis est propter cho. ru. in ore stomachi: in suis pelliculis inuiscatā: sentit pariens cū aqua potaturē in ore amaritudinē: et sumunt q̄ ad gulā ascendētē: cū etiā que sumēt in eoz stomacho calescit. Et si fuerit propter falsa phlegmata: tōz ebullitiō sitis faldē q̄ quelet bibito aqua calida. Si autē sitis fuerit ppter instrumentū peccati: causa est calida complexio domināis illi mēbo: vel calida apostemata in eo na scētia: quā passioē habentes: cū aqua bibat sentiunt dolo rem in dextro laterē maxillę exeretauerint vel ambulauerint. nōm̄ q̄ fringit eoz sitis. Phlegmā etiā fit sitis nimia: cuius causa nō est oc illis de quib; dicitur: sed ppter siccitatē et calozē meatus per quem humiditas humoris vsq̄ ad stomachū fluit. Et aliq̄ sit sitis et rembus patientibus et defecationē habētib;: quā passioē habētēs nōm̄ q̄ curant ab aqua: neq̄ sitis desinet que nuncupaf diabetae. Quoties nimiam inuiscatā sitim que fit ex passione interiorum membrorum. Tūbeamus ergo parētē requirē habendo filere inuiscatū aq̄ sit frigiditatem in estate: potius eoz sit frigiditas: calozis extirpationē: sicut aq̄ cucur. cmi. cū suc. aut palestinis melones accipit cū stirupo. Etibus eoz sit potulaca: lactuca: bitones: cucurbita: et similia. Et si sitis fuerit ppter cholericā in suis stomachi inuiscatā: purget cū vomitu: et cataractia suauiter purgātib; et calozē infrigidatib; eius.

Sirupus valēs ad refrigeratū calozē stomachi et ardozem mitigās. R. vi. ro. añ. s. r. sandalozū albōz et ru. añ. s. v. p. nūoz. i. i. u. b. añ. s. xxx. Omnia in tribus libris aque ad medietatē coquantur: quibus colatis adde lib. j. succi granatorum et duas libras zucari. C. Sirupus sitis valēs. R. p. una lib. oxifenicī: māne. añ. j. h. e. cucumeris: melo. j. cucurbit. añ. j. iij. spodij. v. iij. Omnia in tribus lib. aque ad medietatē coquantur et cola. cui adde lib. j. succi granatorum et dimidiam rodostomatē et zucari lib. iij. fac stirupū. C. Sirupus sitim extinguit: punctioē amputās. R. aque cucurbi. lib. j. manne. z. j. succi granatorū lib. j. rodostomatē lib. s. zucari lib. h. fac stirupus.

Apozima Jo. dam. valet similitur. R. ro. far. añ. s. v. oxifen. j. calcei. s. iij. femi. coctanoz: dogaganti. añ. s. iij. marati. s. j. Omnia in tribus lib. aque calide vna die ac nocte permancāt: deinde colatis da potul. z. v. Apozima valet sit. R. oxife. s. v. calcei sitis. i. iij. lenitiū mundata. s. iij. ro. far. i. lacuce. ana. s. iij. Omnia in tribus libris aque calidissime vna die ac nocte iaceant: punctioē da potul. C. Troscif sitis vtilis. R. spodij: ro. far. añ. s. v. o. a. g. g. d. m. i. e. potulca. succi liquin. amidi. se. melonios: citrulli: cucur. añ. s. j. fac puluerē: que cū aqua ro. far. i. lacuce. i. iij. lenitiū mundata. s. iij. ro. far. i. lacuce. ana. s. iij. Omnia in tribus libris aque calidissime vna die ac nocte iaceant: punctioē amputās. R. aque cucurbi. lib. j. manne. z. j. succi granatorū lib. j. rodostomatē lib. s. zucari lib. h. fac stirupus.

Apozima Jo. dam. valet similitur. R. ro. far. añ. s. v. oxifen. j. calcei. s. iij. femi. coctanoz: dogaganti. añ. s. iij. marati. s. j. Omnia in tribus lib. aque calide vna die ac nocte permancāt: deinde colatis da potul. z. v. Apozima valet sit. R. oxife. s. v. calcei sitis. i. iij. lenitiū mundata. s. iij. ro. far. i. lacuce. ana. s. iij. Omnia in tribus libris aque calidissime vna die ac nocte iaceant: punctioē amputās. R. aque cucurbi. lib. j. manne. z. j. succi granatorū lib. j. rodostomatē lib. s. zucari lib. h. fac stirupus.

spodij: sandalozū: dogaganti. añ. s. j. s. tempera cum suc. eno dilute et fac troscifos de quibus vnus ponit octur cū orisac cara. Quō fituere propter siccitatē actus salute somnus eis indicat: sed si propter calozē illius loci sitis fuerit: dāda sunt que superius dicitur.

De singulo innaturali et eius cura. Cap. lxxij.

Singulus est naturalis morus stomachi ppter desiderij virtutis nocturna expletionē. vñ B. a. in lib. de accidētē et morbo. Singulus est impozitio motus prius ab expulsiua: deinde a contentus tentus peractus: actio hęc contentū in singulis est quasi volitaria. Et differētia est interuomiti et singulū q̄ vomitu expellitur ca que sunt clausa in dēcaute stomachi et expulsiua sentis apparēt: singulus q̄ nō expellitur nisi qd̄ est in essētia stomachi et sensu occultat. Causa quidem singulus res est nocentiū virtuti inferēda: cū sua frigiditate: sicut videm; nō in rigore: aut cū suo calozē: sicut videm; fieri piper accipientib; maxime si subtiliter pulueri setur: facile ad os stomachi penetrat. Doro singulus est multiplex: et causa eius diuersa: que aliq̄ fit ex plenitudine: aliq̄ ex inanitione eius stomachi dominatē: et nōm̄ q̄ de ciborum repletioē et vōtositatē stomachi inflante et spiritum claudente et extinguate: vnde fit singulus. Phlegmā etiā fit de apostemate nascente in ore stomachi: et nōm̄ q̄ de ciborum corruptioē: et eorum cōuersionē in malam pūngitiam qualitātē: quoz vnus cuiusq̄ significatiōes supra v̄ oportet ostēditur. Et si singulus generat de plenitudine: sentis patiens grauatē in stomacho et plenitudinē: digestiois de fecationē: qd̄ plurimū patitur; fenoz: illi qui delectatiomb; in reque vnt: et humidā assuetacitē dietā: qd̄ restatur: qd̄ plurime pueros palestine molefari cōspicimus maxime cum ciboz multitudine refecti frigus aerē infrigidat potuntur: aeris cū frigiditas dissolutiois materiei reuogant. Et si fuerit singulus de inanitionē: sicut nimio vomitu: ven tris solutioē vel ingenti acuta febre: patet infirmus in suo stomacho acies frigiditē et nimis calozē: quoz plurimū flonnes et nimis laborantes patunt sed raro tr. Vnde l. Hippo. in apbo. Spasmus aut singulus et inanitione malū. Oñe diciturum l. Hippo. in alio loco q̄ spasmus et inanitione malum. ergo in hoc loco l. Hippo. nobis insinuat q̄ singulus post inanitionē factus fit spasmus in ore stomachi et mery existens. Dicit etiā albi: inuiscatū sanguinis fluxus: spasmus vel singulus malū. Singulus si fuerit ppter frigiditatē loci stomachi dominatē: nihil supoz patiet: sed augmentat cū paties stat in aere dissoluit: aut cū frigidā potauerit aqua: qd̄ manifestat et infrigidat eoz patif. Singulus et ex ven totitate stomachi nascitē: sentit ergo in vtre vōtositatē inanitionem aut extensionem. Et si sit propter apostema in ore stomachi generatum: patitur grauedinē in ore stomachi et doloz infra sparulas: et contactu percipitur esse apostema. Quē singulus sequit spissitudo spiritus: qd̄ apostema prohibet spiritū in suo naturali loco transire et aerē: vñ coadu natus in stomacho suffocet cū singulo egrediet: dicitur huius singulus qd̄ plures in materie grossici: et apostema transierit: et apostema non transiit nisi in logo tpe. Quod pro hoc ergo fit singulus molef: est et malū signū sicut ait l. Hippo. in apbo. Singulus et oculis vbi vomit vomit malū. vñ B. a. Sin gultus inq̄ nisi cū coloz cessauerit: duob; modis signifi cat: aut enim fundamentū nouum patitur: id est cerebri apostema vel stomachus. R. ubi: oculoꝝ ad vtriq̄ est signum: sed tamē magis ad cerebrum. Et si fuerit singulus de cibis corruptis et in acurā qualitātē cōuersis: v̄ ppter calida alimentā: sentit infirmū nimis ardozē in ore stomachi et nimis sitim. Op̄ nos p̄cedere p̄m̄ cū vñ sit singulus: q̄ si fuerit ppter plenitudinē optima sicut et medicamina que purgāt materiā: siue inferius cum pharmania. vel superius vomitu: sed tñ si etas: virtus vel tēpus p̄miserit. Et si sint cōtraria: demus medicamina illā in ateriā in dēctā: dissoluetia et colantia: quē admodū calozē. z. j. cū aromaribus p̄p̄ nam: aut cū succo. s. iij. m. vngaf stomachi: extē: et oloco vna sitim et calozē: valet etiā si mouet stomachi: et stermata tōib; vñ v̄ p̄ i. apbo. stermata mitigaf singulū. vñ B. a.

Singultus de inanitione & plenitudine est sicut spasmus: sepe tamen fit de plenitudine: idcirco iuvat nimium motus vt distulato & diuidat illam materiam qd facit sternutatio. Singultus vero et inanitione raro contingit: necq; est sternutatioe trahit. Singultus etiam qui fit de repletione valde petrosolini cimini. an. 5. iij. puluerizata cum succo infimbri propinset. Valet etiam contra singultu qui fit de plenitudine: glosio: u. viscoloso: et frigidus humos: tyriaca: forerugene: pylonium: dianifum: dia cimini: dialacemita: diatriopiperoco: dialacca maio: dia curcuma et similia: popinata podere. s. c. aqua calida. La lectat stomachicis aqua calida in qua cocta sunt sanfucius: menta: oregani: laurus: calamentum: abortiuum: anethi: melissotum simpliciter vel coposite cocte in aqua panno madafacto vel spongia stomacho applicent. Deinde apponim? epistoma stomacho de oleo nardino: baphnileo et similibus.

¶ Troscivales contra singultu de plenitudine glosiam ventositate & stomachi frigiditate curat. R. anisi: cimini: carui: mallice: cinamomi asari: an. 5. iij. calamenti: mete: rute: an. 5. ij. apij: amicos: cro: spice: casti: squinai: costi: ligni aloes gariofi: bafilice: eupato: iij. folij. an. 5. j. tempera cum vino odori fero et fac troscifos de quibus vnum cum mellituro dabis.

¶ Epistoma valens contra frigiditate de plenitudine stomachi ventositate & opplatione aperit. R. calamenti: rute: menta: an. 5. vj. carui: amicos: abortiu: abinthij. ana. 5. iij. dauci: reubar. anisi. ana. 5. j. et f. omnia cotusa in lib. j. aque calide notete et sic permancat: deinde adde dimidia libra amigdalarum & baphnileon. 5. ij. Et totum insuatur coquat quousq; medietas aque consumat: quib? infrigidatis coaduna superficie tentat. Oleo 3o. da. valet contra singultu de frigiditate stomachi & glosias ventositate. R. rute. 5. xxx. fenug. 5. v. aneti 5. 5. v. anisi. 5. vij. omnia cotusa in lib. 5. j. calidissime aque potantur. adde olei lib. 5. Omnia coquantur quoad vsq; solum olei remaneat: qd potui dabis cum succo rute & calida. Dabis etiam sambulecon: baphnileo: castaleo et similia cum calida aqua potentur: sternutatio prouocet cum pipere: sinapi: conditi & similibus. Damus quoq; castaleo: anetho: et similia cum calida. Si autem singultus fuerit ppter inanitionem & patiens acume habuerit calore: oportet cum cauere a supradicta dieta: & vtatur ptisana et aqua oidei: sirupo rosato violis et similibus: succis etiam granato: cum acetum pomorum citri: cibos humidos assuefaciat: sicut postulaca: cum ceres biliter cum amigdalis vel oleo viola. Et si patiens habuerit solutione: oportet frigidam et stipicam dari: sicut sirupum mirtinum aut maloum vel piroz. reficiant cibis stipticis.

¶ De inflammatione stomachi & eius cura. Lapsum. Alio que dicitur inflatio stomachi: ppter stomachi ventositate & indigesta temperis stomacho ppter inordinata dicta: et aqua modo fit a capite: et nonnunq; a ceteris membris coposita maxime hydrospum flatibus. Si autem natura coposita fuerit frigidam: non generat inflationem: sicut videmus in aere septentrionali nebulam non generat: que si fuerit calida et cibi non fuerit naturaliter inflatum: non faciunt inflationem sicut videmus ethiopiae nebulam non generare: calore: ethiopiae aeris attenuat et dissoluit: aut cibarum sunt factientia inflationem: generant inflationem: paruum sicut ructatus dissoluitur. Et si stomachus necq; paruum sit calidus necq; frigidus: cibi siue humoris qd in eo tant ex paucitate caloris dissoluit et indigesti ingrossantur: in sumum conuertuntur: vnde glosia & ventosa generatur inflationem: sed aliquando ructando purgatur aliqui inferus cu ventositate: que nisi superius vel inferius aliquo egredietur: inflationem et ructationem in vno tempore generat: que inflatio aut fit ppter humores melancholicos: vel ppter gnosios: que inter se differunt: qd autem ppter gnosios: et qd de melancholia generatur est sicca. Porro melancholia ventositas molesta est et pessima magis generans incommensuratum anime & corporis. Anne cu tristitia: timore: suspitionem motus: & coagulationem rerum non essentium ppter melancholiam in cerebro existente: que circa cerebri totum coposita est eorum: suscipit fumositatem: et ea maxime que ab eo procedit stomachi: ppter colligantiam quam habent inter se vt dicimus. Unde hacten lib. de accidenti et modo. Si quipars rationalis anime tenebrosio fumo operitur: necesse est vt homo fit suspitiosus: et timorosus: qd semper est sic illa res: qua timor & suspitio generant: none videtis qd cum ambulamus per loca tenebrosia atq; obscura: timores paratur suspitionem: eode modo patitur timorem mansueti et melancholici: multo videlicet fumo ad caput saliente: sicut videmus fieri in illa melancholice pte qd vt postdicitur dicitur. Exopoz: ideo generat nocentium: qd proebet digestiua suam actionem: complere vnde corrumpitur: etiam malum mutatur qualitate: que in inflationem in stomacho nutata et augmentata: ventositas in stomacho et inflatio augmentatur et ingrossatur & induratur: quomodo generatur tenebrositas et estentia

cit esse causam vniuersalis ructationis: qd naturali calore deficiente cibus non vt oportet digeritur: sicut videmus fieri in paruo igne cui grossa et viridia superponunt ligna: et diueritas huius ructatus est ppter varietate rerum naturalium calorem defecere facientium. Fumose quidem ructationis causa triplex est: aut enim fortitudo caloris huiusmodi: aut humidorum calidissima: aut mellis aliei & similia. Accetosa ructatio similitur est triplex: aut ppter frigiditatem stomachi: aut ppter phlegmatam in eo coadunatam: aut ppter frigiditatem cibaria sicut fructus et similia. Qd potest nos in mente perscrutari causam vnde ructatus augmentat & modum excedit: qd si fuerit ppter calorem stomachi dominantem: decet dare frigidam & stomachi constantiam: sicut sirupum rosatum & malorum macianorum: & sirupum sulepe: aqua rosatam: & cibaria frigidam stomachi constantiam: sicut superius diximus. Et si fuerit ppter cibaria rubea in stomacho coadunata: purgetur cum hierapigra: aposimate abinthij: alofero et similibus. Et si fuerit ppter frigiditatem stomachi dominantem: daretur adiutiva stomachi constantiam: sicut tyriaca: forerugem: adiacinam: diazimb. diagalaga & similia. Si autem fuerit ppter phlegmaticam materiam in eo accumulata: purgetur qd bieragalieni: hierapigra: hieralogodon & similia. Contra tenebrosam valens contra nimiam ructationem que fit ppter stomachi deflectionem: acetosam etiam ructationem et glosiam ventositatem curat. R. castaleo: anisi: castaleo: costi: spice: ana. 5. iij. zinziberis: cinamomi: pipris longi et nigricarie. ana. 5. iij. dauci: apij: cardamomi: nucis mulcate: galange: amomacis: maratri: carui. ana. 5. j. et f. glosia: acocoli: alois: leuistici: castaleo: squinai. ana. 5. j. pendulari. 5. j. mellis quod sufficit: dabis cum calida.

¶ De inflammatione stomachi & eius cura. Lapsum. Alio que dicitur inflatio stomachi: ppter stomachi ventositate & indigesta temperis stomacho ppter inordinata dicta: et aqua modo fit a capite: et nonnunq; a ceteris membris coposita maxime hydrospum flatibus. Si autem natura coposita fuerit frigidam: non generat inflationem: sicut videmus in aere septentrionali nebulam non generat: que si fuerit calida et cibi non fuerit naturaliter inflatum: non faciunt inflationem sicut videmus ethiopiae nebulam non generare: calore: ethiopiae aeris attenuat et dissoluit: aut cibarum sunt factientia inflationem: generant inflationem: paruum sicut ructatus dissoluitur. Et si stomachus necq; paruum sit calidus necq; frigidus: cibi siue humoris qd in eo tant ex paucitate caloris dissoluit et indigesti ingrossantur: in sumum conuertuntur: vnde glosia & ventosa generatur inflationem: sed aliquando ructando purgatur aliqui inferus cu ventositate: que nisi superius vel inferius aliquo egredietur: inflationem et ructationem in vno tempore generat: que inflatio aut fit ppter humores melancholicos: vel ppter gnosios: que inter se differunt: qd autem ppter gnosios: et qd de melancholia generatur est sicca. Porro melancholia ventositas molesta est et pessima magis generans incommensuratum anime & corporis. Anne cu tristitia: timore: suspitionem motus: & coagulationem rerum non essentium ppter melancholiam in cerebro existente: que circa cerebri totum coposita est eorum: suscipit fumositatem: et ea maxime que ab eo procedit stomachi: ppter colligantiam quam habent inter se vt dicimus. Unde hacten lib. de accidenti et modo. Si quipars rationalis anime tenebrosio fumo operitur: necesse est vt homo fit suspitiosus: et timorosus: qd semper est sic illa res: qua timor & suspitio generant: none videtis qd cum ambulamus per loca tenebrosia atq; obscura: timores paratur suspitionem: eode modo patitur timorem mansueti et melancholici: multo videlicet fumo ad caput saliente: sicut videmus fieri in illa melancholice pte qd vt postdicitur dicitur. Exopoz: ideo generat nocentium: qd proebet digestiua suam actionem: complere vnde corrumpitur: etiam malum mutatur qualitate: que in inflationem in stomacho nutata et augmentata: ventositas in stomacho et inflatio augmentatur et ingrossatur & induratur: quomodo generatur tenebrositas et estentia

dulciti s. succi prunoz acetozoz lib. j. aceti pomi citrini succi
 onife. an. lib. j. oia coquant in modis sape de quo dabis. 3. j.
 Q2 si fit vomitus cu egestionē: accipiāt sapa mirtinā maloz
 granatoz: sirupū rosati citonia pondere. 3. j. cu spodi galie
 vt gallie. 5. j. Dicit accipiāt pullos galline inscellatos cu succo
 cu maloz acetozoz: coquant in succo granatoz: z pomoz
 citrinoz. Cataplasma feci stomachoz de rosis fangalis: poline
 oidei: capbo. gallia: aqua. ro. z sifibz. ¶ Electuarium p cho
 lerici vomitū z egestionē: stomachū cofozat. R. granatoz
 affoz: maloz sumach an. 5. r. rosarū spodi fangaloz: al. z
 trinoz: fi. portulacē an. 5. v. gallie pulvis. 5. iij. antozili cubes
 be cardamomi ligni aloz an. 5. j. tēpera cu sirupo coctanoz
 z dabis. 5. ij. ¶ Trociscus similitr valēs. R. rosarū. 5. r. san
 dalozis citrinoz balauzic mirtilloz: spice mēte masticis an.
 5. j. z p. pollinis grana. 5. v. cu aqua. ro. fac trociscos. Qñ hip
 in epi. quedā inquit mulier dolens in ptecodis z nimā da
 bens angustia sanata est cu poline ordet succo granatoz.
 ¶ Sirupus pueniēs defecioni stomachi habētū cholericū
 cu vomitū: z egestionē cōpēctit. R. rosarū. 5. r. sand. citri. spo.
 mirtilloz. an. 5. v. berbe. masti. sumach an. 5. ij. oia coquant
 in lib. j. aque ad medietatē z colatis adde succi granatoz
 aceti lib. j. succi maloz piroz lib. p. succari lib. ij. fac sirupus.
 ¶ Q2 si vomitū ppter pylegma fuerit: purget stomachū
 cu hierapig. dam? z has pilulas: q. R. hierapigre. 5. ij. kebu
 li ind. 5. ij. masticis rosarū mēte ligni aloz an. an. 5. j. falsis
 gome bellig. jah. 5. j. tēpera cu succo mirte z sfozma pilulas
 in modū dēctis. ¶ Sapa granatoz facta cu succo mēte. R.
 succi vtriusqz gra. an. lib. ij. succi melle. lib. j. mell. despumati
 lib. ij. coquant vsqz ad spissitudinē: deinde adde ligni af. gar.
 masti. an. 5. j. ¶ Sirupus pfozans stomachū vomitū pble
 gmatē abominatiōē z singultū cōpēctit: digestiua coroz
 bonat. R. calamez mēte an. 5. r. masticis spice an. 5. iij. coctū
 cu sifiticoz. 5. ij. oia coq in lib. ij. vini. coadferri ad medietatē
 z colatis adde succi grana. lib. j. succo coctanoz. ij. suc. ij. deide
 coquantur cum gallia: nucis muca. gario. cinamo. cardam.
 an. 5. r. ¶ Q2 si vomitus fuerit ppter cho. dam? serū als siru
 pū factū cu osimel. mirob. indis z kebu. ¶ Lysterē etiā facim?
 cū cholericū nigrā purgās. masticē stomachū cu hierapig.
 Si autē virtus egn fortis cōfiterē: basilica sinistri brachij in
 cidatur. Q2 si vomitus fuerit fanguloz: basifca dextri
 brachij incidat: ferē confozt stomachū cu trociscis capbo.
 rososac. z sifibz. Scalpellent rura si vir? fuerit fortis: z cu
 renz sū modū sanguinis de petrose lueris: z cū medicīna
 vulnerato stomacho subueniēt. ¶ Cataplasma valēs vomitū
 neratū stomachū habētū: in cōfione vomitū z defecionem
 curat. R. sand. al. z ru. an. 5. v. galle mirte an. 5. ij. boli balau.
 masti. berbe. spod. an. 5. j. capbo. gar. croci an. 5. f. tēpera cu
 oleo ro. z aqua ro. ¶ Q2 si abominatio fuerit absqz vomitu:
 intelligēdū est hūicos et inuicatos in villis stomachi: cui?
 curatiōē intēdi opoz trip. pimo vt materia illa digeratur
 sedoz tēperez. tertio vt expellat. Si autē materia sit liquida
 cū vomitū etjianē: aut inferius cu apozimate abintij: hiera
 pi. stomati. z sifibz. Q2 si fuerit grossa z viscosa z diffusilis ad
 egrediēdū: dam? opimel cu aq. z radi. deinde dam? hie
 rāpi. Sa. dicit diatrinopereoz ad b esse villosimū. ¶ Electioz
 certificauerim? materia cū purgatā: pfoztem? sfoz. ¶ Electua
 riū iob. dam. valēs z solutiōē factā de frigiditate stomachi
 R. grana. affoz. 5. r. xij. sinz. amoz masti. gar. an. 5. v. tēpera cu
 succo. ¶ Electuarium stomachū pfozatis solutiōē vtrīs
 atqz vomitū caloz stomachi cōpēctit z febē declinat. R. co
 ctanoz enude. 5. r. mala z pira. coibus coctis in aq. ro. accipe
 5. r. croci: coquant cu rantūde suc. gra. vsqz ad spissitudi
 nē: deinde oidi? cōmictis in modū diacōnitikē coquant z con
 diaf cu spodi sand. berbe. an. 5. v. gal. masti. an. 5. ij. fe. por.
 5. ij. croa ligni at. spice an. 5. j. ¶ Dicitā 3 validissima so
 lutiōē factā ppter debilitatē stoma. z viteria. R. kebur. in
 doz affo. cu oleo ro. an. 5. r. amini iaceto suc. mēte die ac no
 te mactefacti z affi. 5. r. sc. ap. affi. ana. 5. ij. pilocarate
 balau. vypoq. an. 5. v. r. mirte fe. arnoz. affa. an. 5. v. nasturci
 affi. 5. r. coziandri die ac nocte in spitico vino infuzi affi. 5.
 iij. li. zni aloz masticis ciperi fauice gallie sumach an. 5. ij.
 gallari. aloz ataz. 5. ij. fac puluerē dabis. 5. ij. cum aqua fri.

¶ Cataplasma cōueniens z solutiōē factā ppter defecto
 nē stomachi. R. aloz abin. acarie balau. ana. 5. v. masti. r. v.
 ris laudani an. 5. ij. croci. 5. j. p. tēpera cu succo. mēte. ¶ Quid
 valet pira solutiōē z vomitū. R. abin. masti. an. 5. j. aloz
 5. ij. tēpera cum succo. z solutiōē fozmē cōstringens
 zc. R. mirte mly mūdāti et affati an. 5. l. p. lūtentur z cū apoz
 simate sumach pistent fricabiz lūde: deinde coquantur: z cū
 malis coctanis z modico coziandri coquantur.
 ¶ De dietis sic abariz oueris: stomacho
 cōuenientibus vel non. Kap. xv.
 ¶ Abaria cōuenientia sicutentia sunt spicia: sicut
 coctana oliu dulcoate in aqua sola marime que
 sunt in a ceto. p dicit: passif. pontici: dactili imatuz
 ri: vini odori. pontici: mirtilloz: acetosa mala. ma
 pime stomachū habentibz calidū. Pontica vero
 cōueniunt stomacho de defecto ppter calozis debilitatē. Pul
 cia sunt optima frigidū stomacho. vnde Dial. v. r. dicit inquit
 fenu grecū cum aceto fūm pti p dicit defecto stomacho: aut
 sifulnera habuerit. Z actue etiā mofurū stomachi migtia
 fūm usterē cū aceto fozmāchū pfozatis. Sa. abaria in virtu
 te equalia in sanitate reddenda vel cutodienda: que sēp
 vnt magis pueniētia: z facile digerunt meliora. dicit r. v.
 Sa. Qis cibuz autē habēs si fit odosozer z fapidos:
 digestiōē pfozat. Scirus uoz cibaria si fuerit in obsequia
 lia exempto fapoz: fapozofissimū magis pueniēs dabit?
 Qmne etiā alimentū siue fapidoz siue insipidū nisi accipit
 ? prestet vt in eo delectoz erint: necqz a stomacho vndoz r.
 cunda f: sed facit abominatiōē. z aliquādo coadunat in
 macho viscosum pylegma: z facit etiā insipidū vel lubricum:
 vnde in eo appetitus deficiat. p dicit bonū est hūi fozmā
 cho qd cedit: qd attenuat: qd incidat pylegma et stomachū
 omni immūditia purget: sicut facit sinapis radiz sēmatonis
 vini forte mīscatur cu succo z sifia. Q2 si cibuz pulvis p
 geratur stomachū exierit: opoz etiā dari causam spiciā z sic
 cam: sicut pira: mēspila: lentes mūdatis: glādes: castaneas
 vini pontici: polines oidei ali. cum etiā acetozam succi
 malagra. z sifia. si inuenierit in stomacho grossū qmum
 mūdant cu: z ventrē pumectant. Q2 si cū puri in uerierit:
 cōstringit eum. In quo quidē stomacho abaria cito cozzū
 geratur: grossum z bonū accipiant abiturū ad digerēdū
 vt panē similitate: aut asynū vacenā carnem z sifia. q. quod
 dā inuenimus aboz duros digerentes z grossos: sicut boz
 unam carnē: panē similitate: z sifia: melius qz pullos galiz
 nacos z pites: bec etiā si comederit: generant in coz sto
 macho mofomam ructuatiōē: aut mofomam: aut vtrūqz. vñ
 aris. Zausa est inquit: qz accitū cholericū humores in stoma
 cho fluentes coadunant: z acuumant ibi: aut malūz calidū
 dā habent opzionem: aut cū stomachū vadit ad intestina: via in
 testinorū tendit ad stomachū: aut ppter totū cozis opoz et
 calida: sicut in febricitantibz: demus ius pulloz gallinacoz
 rī simplex ad tēperandū malos humores stomachi: ad tē
 perandū calozē. ¶ Abaria vero in stomacho facilia ad coz
 ruptiōē sunt bec. moza melones coctana z similia. Q2 in
 initio refectiōnis mūdificatio sū stomacho māduca. Q2 in
 loater etjianē: z viam facit sequi citi abaria: Q2 p dicit
 ducētur z reliqua corūpūnt alimenta. Sida p dicit etianē
 stomacho: qz viscositate pigit et. Zura cito digeruntur cū
 parū moztantia corūpūnt: z in malū dūmū puerunt. Q2
 samuz ppter suam visositatē malus est stomacho: dūz p
 geritur: abominatiōē generat: malū facit odoz. Semē m
 pestimū est stomacho: qz facile efficit et ad digerēdū. z in
 riuū. Q2 uumeres citruli faciles ad puerdēdū in coztio
 nē incidunt z putrefiunt. P dicit dūz sunt digni. Semoz
 nē malū z nodū stomacho: frondes tū petozes sēmate. Sū
 miter frondes sinapis. S. moztes. Inuēsi inueniūt stoma
 chum tēperatū aut frigidū: cito digerunt z mtrūti. q. si
 fit calidū: cito si mofozitātē: uertunt z gñant cholericū. In
 lane vero sunt mofozes. Zsiube dūz digerit z male humoz
 tū indigestibiles sunt z viciōsitatē gñant. Radices vtrorū
 tē z infationē facit in capite stomachi z natā z digestiōē

De perfecte temperatis. Cap. ij.

De perfecte temperata dicitur q̄ nulli⁹ qualitatis habent exceſſum. In quibus. s. caliditatis: frigiditatis: ſiccitatis: humiditatis: non inuenit dñi⁹ vs̄ aurū: p̄arna: cathymia aurea: capillus vene riorradie: lilij: caſia ſiſtula: manna.

De calidis in primo gradu. Cap. iij.

Auda ſunt in q̄b⁹ dñaf caliditas: ſed in quibusdā adeo parū excedit caliditas q̄ ei res q̄ cōplexōis dñatur: dicitur caliditas in primo gradu. Quoru⁹ dñā vero imutatio ſenſus adeoq̄: q̄ ſunt in ſcōdo gradu. Quoru⁹ dñā immutatio ſenſus ledit: ſi nō deſtruit: ipſa ſunt in tertio gradu. Quodam ſenſus deſtrunt: et ſunt in quarto gradu.

Calida i pillo gradu hoc ſunt. de herbis. abſinthij: boea: ſofum terre: altea: caputoſij: camomilla: ſtica doo: tribulus: coſi adri: cuſcutha: oſi mi: ſpica nardi: celeica. De ſemi nib⁹: ſemē altee: trifolij ſiſtula: lincoſi adri: atriplicis: oſi mi cuſcutha. De florib⁹: ſos narſi: lilij: croci: camomille: enule. De radicibus: radice iſeos: arifolij: vtrij: et agaria. De li gnis: ſi. De frondibus: folia lauri: et garioſi. De fructibus amigdale oules. mo: mata: ianule. oleum mature: ficus caſtane: muſa: cranis mellis: auellane: capari: iſrici: ceteri mali granati. De granis tritici: cicer albi: triſi: coobi: ligua auro: cucube: cardamomi: De gūmis et ſucci: ſitui: ſarocol leaud: ni: muſſi: ſtara: ſigia. De venis: nitri. De carnis⁹ caro poci: eq̄na: camelina: pullina: caro vtrij. paſſeri ius ouis: colidib⁹: anatus: anaxi: ſari: anoz: piſci: ſalſator.

De calidis in ſecundo gradu. Cap. iij.

De herbis poliſta: amomij: aſſodilij: ponar: paſſum: cē ſaurea: cathapuria: ciper: ſiſtula: mēta: aneti: cniſ culum alia. De ſeminib⁹: ſemen apij: dauic: marari: vtrice aneri: fenugreci: paſſinae: ſiſtula: raſani: croci hortēſis. De florib⁹: ſos croci hortēſis: bulbi canis: cotule aſſodilij. De radicib⁹: radice apij: ſeniculij: paſſinae: capparis: cocit ſive gladioli: aſari: ſquille: aſſodilij: ponic: apij. De lignis reud: ligni al. pilobalamm: ebeni: gario. cortex thuris tama ri. De frōtib⁹: folia ctri tamae. De fructib⁹: nux: muſca. macis amig. amare: vne mature: vne paſſe ſiſtici ficus paſſe daetri pinee nucis. De granis: cantabij: cicer nigri lupini ſaſcoli aſpagi: grana ctri. De gūmis et ſucci: aloo balſamū melvini maſſe thpus myrra bdelliſi lacca. De venis: ſal. De ſuplutatib⁹: animalij: ſtercus vrina muſcus amba.

De calidis in tertio gradu. Cap. iij.

De calidis in tertio gradu. De herbis ſtimula ſiſtula: leoſi thij cum inſperſione cala mentri pulgēſi oiganij porri ruta doſ mēſica apij ſquinarij. De ſeminib⁹: ſe. petroſilini: ſumacp anifi: condume carui: epiſi. porri: nigelle: cimini: ſileris: ru te domieſice: eruce. De frōtib⁹: ſos ſambuci: repurum porri radicebus: radice emule ſquinarij meo diptami repurum porri elleubo vtrij: bermoad: ſitili: ſerpentarie ſedaoe: beronici ſini: centauree. De lignis gentiana polipodemus caſta li gnea aſarus turbij galāga: porri longi cinamij ceſſi. De frondib⁹: folia oleandri nucis cologquiriti. labulle. De fructi bus: nux: indica catapurice cumeres agreſſe: cologquiriti. De granis: porri longum loſi ſtaſpigiaria. De gūmis et ſucci: ſiſtici ſiſtici ſcamonea plicuſida pice nautalis pice greca ſe rapini oppopana aſſa amonia. cuboſij galba. gūmi lupini De venis: magnes ſal gēna nitri aſp altri. De mēbris: aiā lium: caſtoceum.

De calidis in quarto. Cap. v.

De calidis in quarto gradu. De herbis calide i quarto gra du ſe ſunt ruta ſilueſtris inſperſi. Semina: ſemē ſi naps naſturtij repurū rube agreſſis. Ligna: rapſa pſetri. Fruct⁹: anacardi. Strana pipe nitri bacce lauri. Vene argē tum viuum ſulphur cal ſapo. ſal armoniacū vitreolum es vſtum ſi os eris petreolum.

De frigidis in primo gradu. Cap. vj.

De frigidis in primo gradu ſunt iſte. rhanus atriplex Hmercuria: caulis herba acetofa malua ſcarſola. Semia ſemen male piſta gūmi roſe ſcarſole citrulli melonis cucur bite. Flores: roſe roſe amigdale maloti citonoti piroſi ſa licis. Folia mirr. Fructus: glandes oſi mirobal. tamaris

di caro pomi citrini oliua acerba puina coctana pira ceraria. Strana: oedum faberitides et ſicce milii pamē. mirrilli arca dus. Succus acetia acetice et ſicce milii pamē. mirrilli arca dus. Argentū cathymia argētea. Carnes caru poci: capina bo uina ceruina lepoſina aſſina mulina apmari: caru quipō: coz turnicū et piſcium recentium.

De frigidis in ſecundo gradu. Cap. vij.

Ste ſunt herbe frigidie in ſcōdo gradu. memite pentafilon ſtringo: lactuca dom eſtica papauer. Semina: ſemē lactuce. Flores: floes vnoſ nenupar: ſabe balauſtia. Radices radice mali gra. armoſio. Frondes folia ſalicis. Fruct⁹: galla immatura mo: folia meſpila acti: pomi citrini erioſima perſica cucumer eſcuar. melonea citrulli. Strana: berber: ſi mach: grana citonoti. Stri: mirr: draga. et gūmi arabic. Vene ematpures ceruſa lapie laſuli litargiri alumē piſti: colatp.

De frigidis in tertio gradu. Cap. viij.

Erbe: virga paſtoſa: ypoſſiti. ſemperuua poſtula. De ſeminibus: ſemen piſij papaueris albi poſtulae. Delignis: vga paſtoſa: iſeos ſandalij. De fructib⁹: pomū mā dragoe. De floribus: ſos papaueris albi. De gūmis et ſuc cis camphora ſang. draga. ypoſſiti. De venis: giſtum ſpo dium ferrugo. De frigidis in quarto gradu. Cap. iij.

Semina ſunt de ſemen iſuſiani papaueris nigri. Sic Sa opium vtrij. Vene animonium turbi.

De ſiccis in primo gradu. Cap. iij.

Erbe ſunt ſi. in pmo gra. camomilla ſtca doo ſemper uua caulis ſeniculus. Semina: ſemē iſuſiani ſenus greci. Flores: ſos narſi: croci camomille oule. Radices: radice porroz ſedaoe. Frōdes folia lilij. Fructus: nuc paſſe microbalij lebuli bellitrici emblic indi tamaridij vne indica ſicca: oleo. oleo mature: cardeamome. Strana: ctri cantabij ſabe ficce cicer mig. cubebe cardamome: auellane: grana: oſſe ſi amidi. Stri: ſi ſucci muſſi ſarocolle opſi. Vene boſſi chimole argilla. Carnes: caro capina bouina ceruina lepoſi rina eq̄na aſſina camelina vtrij mulina loſtina caro ſitij paſſurum turturū perdicū panoniū iſuēti colubarum.

De ſiccis in ſecundo gradu. Cap. iij.

De herbis abſinthij ſumſterre memite cupatocium ſemē aſſodilij ponar: rhan⁹: vga paſtoſe cēturae pentafilon ſtringo: capparū ciper: mētraſi ſiſtula: mē ta anetum porri: coſi adrum herba acetofa ſcarſola cucute oſimū papirus alia: vtraj: piſta. De ſeminib⁹: ſemen apij dauic marari porri trifolij plantaginis aneti ſiſtula: coſi adri roſe oſimū ſcarſole cucute ctri melonis cucur bite cro ci hortēſis. De floribus: ſos orſe croci hortēſis cotule bulbi canini aſſodilij balauſtia. De radicibus: radice apij ſeniculij capparis miſg. meuc. acoti aſſari arifol. vtrij: ſquille aſ ſodilij armoſij. ponic: apij cēturae et agarie. Calidij qua drifarij diuiditur ad quodaliq̄ dñgēs: vt roſa calida dicit reſpectu carne roſe. i. maſo: calozem habens: ad cōtrarij ſuperabundās in cōmitione: vt piper ad perfecte conſide ratū homogeneus vel de moicidētes vbi p pure et ſimplici ter calid. per ſe ſimiliter frigidū et humidū et ſiccum quadris ſari dicitur. De lignis polipode reud. ligni aloo ſi. rhan. rhan. balſamū ebeni cinamo. oſi ſand. gario. cortex thuris tamar riſi. De frondibus: folia ſalicis mētra ſiſtici folia elleubij ſerpen tarie lauri ſene tamarifolij: oliue cologquiriti: ctri. De fru ctibus: glandes mirobal. citrini acetofa: nux: muſca. macis amigdal. amare mo: imutaria ſiſtici foſa vne meſpila coz tur et acetum pomi citrini cologquinta coctana pira caſſane pice. De granis: loſi milium: panici lupini: ſiſtici: coobi berber: mirrilli. De gūmis et ſucci: aloo balſamū mel. De venis: ematpures apium ceruſa lapie laſuli litargiri latens nitrum colatp. De carnis⁹ et ſuperſulitibus animalij caro piſcium ſalſum muſcus amba.

De ſiccis in tertio gradu. Cap. iij.

Erbe ſunt: poliſi ſiſticeoſi ypoſſiti: paſſum yperico ca medreos camptobos thymūſiſtiſidos yſopus ſanſus cuſalamentum pulgēſi oiganū ruta domieſtica apij ſquinatum. Semina: ſemen petroſilini ameo anuſtice coz dumeni carui epiſi. nigelle cimini ſileria rube domieſtica rhanſi cruce. Flores: floes ſos ſambuci ſquinitati. Radices radice

Ziber de virtutibus

Equinanti diptami cepari ellebori vrisujs hermod. serpen
tate deronici. Ligna: gentiana tapia viriga pastosia castia li
gnea asaz turbitij galanga piper logis costij. Frödesfolia la
dule. Fructus: galla cucumeres agreffe cappari lentisci.
Strana dace lauri staphylagria sumach. Simi: sic. acatia
scamonea acetii z ois pte: serapini opponari euforb. asa
gümi inuiperi capbora ypoquistidos. Elene: magnes feru
rugo spodium sapo sal gema nitrum salpatri antimonium.
Ombium castoreum.

De sicis in quarto gradu. Cap. xij.

Iste herbe sunt: ruta siluestris nasturum. Semina: fe
men sinapis nasturij papaueris nigri. Ligni purctuz
Fruct: anacardi. Strana: piper nigri. Elene: antimonium
tuthia calx sal armoniaci nitri et vitii: flos cris: sulphur pe
trolesi.

De humidis in primo gradu. Cap. xij.

Ent herbe enula bozago mercurial. Semia: femel als
tee pastinace atriplex. Flores fabe. Radices sinij. pass
naca. Ligni aloec. Fruct: amig. dulces moia matura vuc ma
ture viride caro pomi citri. puina musa cana mellis. Strana
fabe iurides cicer albi lingua auis pip logus. Simi: laud.
gümi arab. draga. datylij. Elene: plüdi argetti catymia ar
getea. Larnes caro po: uicia peco: uicia pullina anati coliba
rüstruoni anseri fasianum coturnici pilisuz recentium.

De humidis in secundo gradu. Cap. xv.

De herbis: atea psilij portulaca atriplex lactuca dome
stica mala. De seminibus: semen malue lactuce stas
mi portulace. De fructibus: nucifera. De fruct. crisomila per
sica bacili cersa flos cucumeres cucurb. melde citruli.
De granis: falcollis spargi grana. citoniorum.

De humidis in tertio gradu. Cap. xvij.

Semina: semen psilij papaueris albi ceparum. Flores:
flos viole papaueris albi.

De humidis in quarto gradu. Cap. xvij.

Istud argentum viuum. De portibus: ny.
De attractiuis. Cap. xvij.

Attractiua necesse est esse calida z leptomera: vt partiu
subtilitate facili penetrare: z calice suo attrahant: si
ue ferrum: siue ligni intra infusum: siue humores: bec ope
rantur exterius posita. vt magnes serapinum asa fetida ma
iozina apium piteru petroleum sulphur armoniaci lolius
aristol. radij cano diptami. tapida cisdam. cum putrefactioe
atrahunt: vt cicer pistat. omne stercus vltum fermetum
sanguisuge etiam attrahunt.

De laxatiuis. Cap. xij.

Atratiua dicuntur que ventrem soluunt: siue vomitu p
uocant. Haru vero quedam purgã dissoluendo z attra
hedo: vt scauonica que recepta in stomacho fumositate sub
tilem facile penetratiua a se emittit: z humores sibi simi
li dissoluit abominabilem reddit nature. Attrahit: eos ut
uante expulsiua virtute memborum ad stomachum z ad in
testina: atq; stomachus z intestina impedimentum ferre ne
questia: humores a se eijunt. Quedã purgã cuys visco sitas
te vt mercurialis. quedã cum acumie vt euforbij. quedam
cu expresseione vt mirob. qdam cum saligine vt semen atris
plisus: quedã cu dulcedine vt castafist. sed eo: qdã purgant
hic humores: qdam hie. Sanguine purgant castafistua. man
na succus aratilli mercurialis in alua agreffia viola. Holes
ram purgãt aloec epan. aloec stercoris mirob. citrini abfin. cas
pillus veneris reubarb. mercurialis viole puina feru lactis
castafistu. tamarindi. Phlegma traducit sarocola sambu
cus anacardi crocus doctensis. cocognidij turbiti cologn
rida thij. staphylagria hermodactil piteru z apia sal gema
Dolaculouan expellit mirob. indi. kebuli lapis lazuli: las
pi armenicus epicibi. sticados sene campechycos cufate
squinatij. z agfos humores eijunt cacolle euforb. cocognidij
ram cu merz agreffis succus ebulli. Pholerã z phlegma pur
gãt coloum tude scamonea agari. Phlegma z melans
liam colopodij elleboros yterg poliacia catapuria elacte
rim: cõditiu tithymallus cetaures mino: agaricus. Pholerã
nisg. z rub. purgant mirob. indi succus caul fumiterre efusa
sene elleborus niger.

De constrictiuis. Cap. xv.

Constrictiua sunt frigida z in subs grossa. Nam frigiditate
coaduantur et partium suarum constrictioe pe
netrare prohibentur vt galla: quedã constringunt: q; gros
sos gignunt humores non lubicos: z quia multum pñia
nutrimentum retentiua confortant virtutem vt simia. Sed
stipiticos: quedã sunt precipua ad constringendum sanguis
nem: qdã ad constringendum ventrem. Hec sunt q; constri
gunt sanguinem: coall. bol. terra sigillata carabe poma cõditiu
mirr. acatia biactij. galla sumach ematites pitaco ludo
salicis draga. gümi arab. cinis tamariti balastia muhia
ypoquistidos ferrugo virga pastosia alume. tuthia penta
nion portulaca sanguis columbe: sanguis iacobi. tuthia penta
nion cinis coru vacini: pili leporis vlti: filtru vltum gipsum
argilla: antimonij: atramentu vlti. Quedã constringit san
guinem cõsolidã z carne reparãd vt ius. Elene: com
stringunt aconitia conia soba: moia celi: z spine immature
martilli: caulis pira immatura mala pöica cãri locuste ma
rine teste colearum coagulum lepore: lica: octum: lica: asine
caucus amidij similia: tri: riji: millij: glans: spissi: fe: papauo
ris argilla menta cum aceto rosa. folia apifis bolium terra
sigillata mastix: coallus sumach herbe. sanguis dui. ypo
quistidos acatia balastia spocium strapsium. plantago alba
men litargium draga. gümi arab. Quedã stringunt stiptici
tate sua z confortando vt cubebe garofilli.

De induratiuis. Cap. xij.

Induratiua sunt vel carne coagulante z frigida nimie
humida vel mēba: indurant: z sunt frigida et sicca. Sit
ergo hie induratiua psilium temperiua portulaca: aqua len
tis solatrum susulatum.

De mollificatiuis. Cap. xij.

Mollificatiua sunt que nec fortiter calefaciunt nec forti
ter siccant: si erit multu calefaciat vel erit et pot: per
riendo liquidos partes indurant q; mollificent: domet
men ea esse calida. bec vero sunt que mollificant: canemilia
abstini. cupato: melioli: stoz: liquida mactis: anonia
cum bellis galbani opponaci corice radij alteeolium
yetus adeps capinus pullinus anserinus hirci: mclula
ceruina et vitulina.

De maturatiuis. Cap. xij.

Aturant z ad sanie ducunt: que vt exerta sunt vel
vicina temperamento caloris naturalis. Aut funt vis
sua claudetia potos: qua propter calce naturalis coactio
tus apostematia materia digerit: sanies etem non potius sit
a calore a cadit vlti relictua putrefactio: hie calore naturalis
et accidental. Ideo: sanies in coeque membris affimilã
et bec sunt: laudanti stoz: liqda aneti bianca yfina stas
do: altee radij. z semel lini fenugreca: fermeti di tale color
frumeti vna passa butyrum: sudos: hols nudo se excrementa
salua hominis inuunt: cum frumento: pinguedo post: farina
triticã cum oleo z aqua cocta panis opirus cum aqua color
coctus: aqua tepida superiusa. yroleon tepidum adeps alis
minus vitulinus stoz: calamita.

De oppilatiuis. Cap. xvij.

Oppilat que terrestris sunt z viscosa et percipue q; gros
sos et spissos gignit humores vt panis asini: vlti capus
le grand fracti similia bacili mufu calicus glandes puluis
collectus in folijs mespili situmum.

De aperitiuis. Cap. xvij.

Ole aperitiua attenuatiua z in diuisiuz mundificatiua
virtutem decet habere: aperient etem inuicem oppila
tos attenuando incidendo humores viscosos z spissos z m
dificando eorum superfluiditates atq; expurgando vltimos
forditicos: sed eo: quod adaperit inuis: z extra: vt ea que
intra amaritudinem sine pñicitatem habent: vt amigdale
amare. quedam tñ inuis operiunt p largitate meritiuz
rum: et extrius operari non possunt p vlti angustia. sicut
ea que pontiatate habent admittit vt abfin. Scindida
quedam esse vedem enter aperitiua: que precipue valent ad
bilio: a sunt in suis actionibus que ad debilitacionem ope
pilationem: vt semen vitice. Aperitiua bec sunt: cappari
affo dillic costij gentiana sinij. cinamomij plobal. castia. alata

bauci bace lauri yfopus comedros campeptros anisi pollicaria calameti iperico apium ceruoli petrosilii leuistici celandina flicados rapia folatrum scariola abfinti cucuta acatia eupatorii spica ozymi cubebe fumifurte rubea rilo aloec fuc. acor. arifto. rotii. polipo. peonia fifimbui myrba fambuces paffiliu falca ciperus mararru meta fros. porrus cepe fermentu cum fale & olco: oboi fifice cucumeres alpa ragus cro. bulbi quilla lupinus femen vitice yreos abrotanum fcolopendria amigdale amare.

De mundificatiuis. Cap. xxvj.

Quandam medicinam dicitur dissoluendi calamentis: vel mollificando vt castafi. mala: vel terreftrate siue y fcoitate parati; dñ em fricat euz pmois copus mñdificatur eius superfluitas p adberentia partiu rei cum q fricatur vt in arena videm: hec aut q mñdificat nullam habet ponti citate: vt elleboz al. amigdale farina odelz fabe aganicum alumē vitreolē cō vsitum: fal armonicum: fal nitri. eupatoriū un flicados sui fumifurte rubea aloec epaticū aloec scrore fic atriplicis porri otobū maas pince rafan. myrba frus mentum paffiliu cucumeres anatum cognoditū lupo tama rificus puma maritica galena calamētī lac femine pic liqui da petrosilii dēptamū tēpsia faphyfi gria fel potū stercus canis semē melonis liqui. castafi. mel. & vini dulce.

De generantibus bonam carnem in vulnere. Cap. xxvij.

Ne vulnera tēperate mundificat: carnem in vulnerebus reparat: vt tybus arifto. yreos otobū litargū cerusa plūbū aipaltus myrba semen atriplicis cinis tamantici sim pbiti mel et aloec.

De corrosiuis. Cap. xxvij.

Corrosiua vicerantia superficē & writua in hoc differē q corrosiua siue sint calida siue non: decet ea esse sicca et subtilitā habere subtilē & ponitur supra malā carnē: vlcera rancia supficiem aliquāntū vepemētoia necesse est esse. hec nāq cutim vicerant que carne est durio: et sicut supradicta carnem corrodūt. Uritiua vero sunt valde calida: vt cito perfozent et grossa in suba: vt diutius in mōtādo carnē eliquēt in quo offendit ignē qui est elemētū: vitūū nō habere vir tutē cū sit subtilissime substātie: de hoc aut elemēto ignem dicitur: quivitūū nō habet virtutē nisi esset grossities subē in quā agit & que est eius fomētū & q sua violētia ignem tēnet inferi. Indē ē q ignis ille supior: vitūū nō h̄ vtatē: tā est fortassis indolē nō vidēat: nō em arbitro: oēs capere vbi istud. Sunt autē hec corrosiua cō vsitū fal gēma cerusa flos eris alumē vitreolū turbia antimonii arenicum.

De vicerantibus superficē. Cap. xxvij.

Vicerantia supficiem ponunt ad rūpendum cutem vt expellat humor supfluum: & sunt hec. fapo cantarides aliiū adarcis radice affodilli oēs sepio oia falsa acria et amara.

De vitibus. Cap. xxvij.

Runt alia pīretū eufobium adarcis piper nigrum calx vīa sinapis argētum vitium fapo cinis foliozum ficus flamaula.

De cicatrizantibus. Cap. xxvij.

Intarantia spīctia sunt: & sine modicatione deficiunt: sicut que sū modicatione pauca epietent sufficiūt eis catricem inducere. inde raro sunt appōnda: pūctus autē hec es vñi lotū galli melle baluafia sponda: fumē vtus aloec litargium cum otobo plūbū vtum cerusa.

De conglutinantibus. Cap. xxvij.

Conglutināt medicinam vel sua viscofate vel mundificā do vulnera & reparando carnem vel constringendo dīstantia labia solutoium adiuuēt: vt gīpsum folia cupressi farocola bolus aloec. cōter. rburis myrba. bdellii litargiū baluafia mumiā. singuis dra. aspalturn amidiū grana quer cus ferpentaria tegularia testa ouī simpitum hītrum vñū plū lepōis vñi.

De attenuantibus. Cap. xxvij.

Attenuant medicinam & dissoluūt calorem suo. separant naturā partes rei in quas agunt suo calore: vt videmus ignem mel aut allium dissoluere. & fumus enim dissolūt in temperie sua partē a partē separāt: hecvero sunt que pcedi

pue operatur hec in humano corpore: affodilli cuscuta abrotanum arifto. amecō armoniaci asa fetida agarici amomi allii balsamum. cepe ciperus comedros campepticos cicuta camomilla cappari carice cinam. coxan. calamētī bulbo caninus eupatoriū eruca & eius semē. arifto. cubofidi fuis grecum: fer vini fer acetū galbanum granis. strini gentiana yreos yfopus furfur maffis mētaf. vitreolū nitri f. vitice rilibalua. polū pīnce peonia fauina pollicaria petrosilii taspī ruta nitri fambu. zins. ferapi. teredobalia cōpogonia. narcis. pit. liquida. pit. naua. flicados scolopendria flicā. feli. lini vīa paffa sanguis mustice: stercus solē. stercus yacece pinguedo leoms castoreum.

De incisius. Cap. xxvij.

Incidunt medicinam & diuidunt subtilitate siue substātie tamē calore cooperante: partiu rei minimam: interpositione cōgestio quoz diuiditur: hoc faciūt omnia acetosa & precipue acetū qd ex fortiuo est factū: hoc etiam p nimia sui subtilitate in vicinis & in remotis operatur locis. Ceteri liquores acetosi simili carent subtilitate: vnde in vicinis maxime operantur locis: hec sunt ergo incisua: eupatoriū squilla ciperus comedros petrosilii campepticos piper nigrum nitri ruta mel cepula vīa cicentis otobū fal acetū.

De rarificatiuis. Cap. xxvij.

Quodcumque calida decet efficitū non multū nec grossū: aut terrefre debet habere flicāntā: vt abfin. cepe camomilla radice fambu radice cucumē. agrestis alca abrotanū vetus oleum costum rosmarinus.

De diaforeticis. Cap. xxvij.

Diaforetica necesse est esse calida vtute: vt p potos alios in sumū tepentūū euaporare faciunt superflua vt farina otobū anisium asa ruta pīretū pic nitri galbanum. ficus ficce fal maionica paffium adiantū fer. vitice fauina buonia vtus oleum menta strū mel cepe rafan. buacia finis cus petrosilii abrotanum agarici arifto. radice affodilli radice cucumeris agrestis.

De reperiētibus. Cap. xxvij.

Reperiētia ea que sunt buomes a parte patiente repellunt: frigide sunt nature vt constringendo mētia reperiētis spiritum virtutē membri cōspulsiuū cōfocent. Sic autē hec. cyimolea galla glandes inquitūū papauer rhamnus mercurialis plumbum sola. mētiqū semperuia hyppocitidos acatia capreoli vitis.

De obdormitantibus. Cap. xxvij.

Obdormitant que nimia frigiditate sua constringendo neros obturando aditus aialis spiritus supose partu inducūt: vt papauer nigri opium mādroga iusquiamū superpositus pūcis viuis qui dicitur. tripedo: salamandra pīstata aqua frigida lentilica aquatica semperuia portus iaca pīllium.

De modicantibus. Cap. xxvij.

Modicant que saluaginem habent multū siue acumen vt oliue cū sale & aque cōditē porri arenicum cātari des ellebozum ficcus radicum cucumeris agrestis.

De confortantibus. Cap. xij.

Confortant humores in ceruho vel in corde abrotan. dantes pīpe purgant: vt sene flicados cuscute farco. cola oēs mirōba. fumifurte. Confortant etiam que sanguinē coctis clarificant: vt aurum argentum cerna. Confortat qd ponticāte aliqua habet: qd pōticate sua & grossitudine siue substātie partes membrorum coadunant & spiritum retinent cū admixculo vtutes operantur: vt abfinti. & q vir tutem stomachi digestiū confortant vt cinamomū. Ceteri pter supradicta: & sunt confortantia ambia campobea croci sumachi berberis meta nitrum ciperus pīocafā. fan. dali galanga carui zedoaria ozymi spica cubebe stoz. cal. amita scariola sponsa solis maffis muicus rhibolectus nū: mīscata macis gariofi. calamus aromaticus.

De repugnantibus veneno. Cap. xij.

Quodam repugnant veneno attrahendo ipsum ab inte. rioribus calore & subtilitū confortant vt galliue vel gallina scissa superposita. Quodam repugnant similitudine siue substātie cum substātie veneni: ideoqz sui similitudine

glades: castane: oliua: auellane: iulube: poma citrina: cucumeres: feniculi: caules: rapa: radice: baucia: cotandrum: melongiana: fungis: caro bircina: bouina: bubulina: ceruina: vifina: leonina: anates: anferes: anferes: frustis: pulli colubini: grues: pauones: nares: gurtur: cox: epari: spl: renes: stomach?: intestina: venter volatilis: caesus vetus: milti: panicum.

De generantibus bonos humores. Cap. lviij. Non humores generant cibi bene temperati: et non tantum habent substantiam teneram: vt facillime in stomacho corumpantur. Cibi quoque illi bonos generant humores: qui mediciores sunt temperati et substantiam habent parum duram non repugnant nimiam digestionem: vt panis bene fermentatus et bene coctus: granum fractum: similia: pitisa nara: riji: robelle mundate: ficus: yua: et malagranata: mel in frigidis corporibus: fistici: pineae: lactuca: et scariole nouelle: bo: ago: blitris: caro potana annualis: ouina: arietina: pedulina: vitulina: epari pulli: perdicis: fasilant: ale pullorum: oua sobilia: pisces pelagi: et qui nascuntur in petrosos locis: lac caprinum mox nullum: vinum odosiferum.

De generantibus malos humores. Cap. liij. Hos humores gignunt cibi valde dissipati in caliditate et siccitate: vt allia: vel in frigiditate et humiditate: vt cucumeres et fungi: vel in frigiditate et siccitate: vt poma immatura. In cibis qui viscosum habent nimium substantiam: vt caro porcellina: vel valde duram: vt bouina: aut facile coeunt cibum: vt crisolomina. Inter supradictos aut cibos mali gignunt humores: panis non fermentatus: nec bene coctus: cepule: fabae: lentacula: milti: solium: fiseoli: lupini: dulcorari pira immatura: recentes filique: nucis: auellane: iulube: caro pomii: cistrinimel in calidis corporibus: perfica: citonia: mepila: bacili: musa: citroli: cucurbita: rapa: baucia: blitris: caules: radice: melongiana: capparis: cepe: sinapi: omnis caro filuestris: pter capreolina: caro capina: angelina: ceruina: leporeina: asinina: equina: mulina: camelina: vifina: caro pinguis: cerebrium: medulla spine: reliquorum ossium: pinguedo pullina: spen: stomachus: et intestina: renes: caesus: et pisces lacuum: vel aquarum turbidarum: et aquarum que sunt in quiete: anates: anferes: turtures: grues: pauones: passeres: pulli columbini: paruli.

De cibis qui facile corumpuntur in corpore. Cap. li.

Facile corumpuntur in stomacho cibi nimium humidum et qui conuertibilis sunt substantie: si contingat eos non velociter conuertit: vt yua: ficus immatura: mox celsi maturata: cerasa: cocclina: perfica: melones: caro pinguis: lac cerebrii medulla spine: et reliquorum ossium pinguedo.

De bis qui difficile digeruntur. Cap. liij.

Cibi qui substantiam habent siccam et duram: vt cacer parue coctice: ostrea coctiurata: caro vaccina: et similia.

De cito creuntibus. Cap. liij.

Ita cito creunt cibi propter lenitatem et raritatem sue substantie: emolliunt enim villos stomachi: et lubricant indigestum. Interdum cito creunt: p sui acuminem: inodent enim stomachus et intestina. Sunt autem bi yua atriplex: mox celsi: oliue spina: na: caro pecunina: caro pinguis: pinguedo: pulmo.

De tarde creuntibus. Cap. liij.

Arde creunt pira immatura: silique: glades: dactili: cucumeres: fabae: caro bouina: cox et splen.

De customatichis. Cap. liij.

Est stomachi reditus boni atque robusti: vt lactuca fariola nouella: metra: asparagus: carui: piper: sibi: beret: namon: crocus: mastix: acetis: mala citonia: oliue cum sale et aceto condite: capparia salita: coxer citri.

De cacomatichis. Cap. liij.

Ita mali et fastidiosum stomachum reddunt: sepe subuertunt ipsum: vt cerusa: pyua alba: biete: musa: nucis

auellane: cucumeres: citroli: porum: radice: capparis: melones: fiseoli: fenugreci: anates: anferes: frustiones: cerebellum: et omnes medulle: pira quoque immatura: et virides filique stomachum ledunt.

De inflatiuis. Cap. lviij.

Infiant cibi dulces: et grana indigestibilia: et cibi qui in stomacho dissoluitur et coquantur in plegma coeunt in stomacho: sunt ergo bi cana melles: castane: yue comele in cottice: vniu: bulic: milti: mel: baucia: rapa: radice: cepe: porrus: eruca: fabae: lentacula: fastoli.

De auferentibus ventricostate. Cap. lviij.

Sunt valde extenuati: vt apri: cerefolus: petroselli: ruti: cinium: nigella: anetus: carui: piper: mel de spumatum.

De parum nutrientibus. Cap. lviij.

Parum nutriti cibi qui facile et membris dissoluantur et ex quibus subtiles nimium et liquidi generantur hystotes et qui acutas nimium et violentas habent qualitates: et quorum ram valde: aut plurimum raram habet substantiam: vt mox celsi: matura: pyua: malagranata: et iulube: colute: mepila: oedeum: milti: panici: tritici: albi et non ponderosum: panis azimus: panis furfureus: capparis: radice: cucurbita: triplex: spina: chla: blus: allia: pinguedo: nares: aures: gurtur: pulmo: veter: intestina: ale pullorum: lac camelinum: caesus vetus.

De multo nutrientibus. Cap. liij.

Multum nutriunt cibi bene temperati: quod dicitur in modis immoderati: et difficili modo ab eis dissoluntur: vt tritici cum duris et ponderosum grossum: sed non album. Sibi quoque aliquantum dissipati: et duram habentes substantiam sibi bene digeruntur multum nutriunt: vt caro bouina: nutrit itaque multum granum fractum: similia: maxime si eius lacte coquantur: riji: lupini dulcorati: glades: castane: auellane: asparagus: rapa: caro potana: cerebellum: spinula: medulla: et reliquorum ossium: cox: epari: testiculi: lac caprinum: caesus reces oua volatilis: locuste marine: cancri: ple: vignes: zabi: dulces omnes: ptecpue qui spissos gignunt humores: vt musa dactili: dulces: yue dulces et pingues: vinum dulce rubescit et spissum: et similia.

De impinguantibus. Cap. liij.

Impingunt que sanguinem bonum et laudabilem generant: Ita moderate grossum et multum nutriunt. Verum ad hoc precipuus est panis triticus bene coctus: lac caprinum coctum: similia: riji: tritici: carnes vicie ossibus: caro potana: et iulube lacum eius: caro agnina: cerebella: oua sobilia. Et de potibus vinum dulce et spissum. Eterum ficus mature recentes: et yue dulces recentes: qui inflationem habent in sui substantia coequentur copiosa inflant. Ideoque pinguis et dare cutis reddunt homines.

De perorato.

Hec itaque opusculum librum virtutum intituat: qui in eo medicinarum simplicium virtutes sunt dicte antiquorum ad calcem sum executus: et ad vngues explicauit. Hoc tantum reco lo: quod medicine actio sunt proprietatem subiecti frequenter immutat. Verum in numero pro uocatis: et introductis hunc librum expono: ne opibus et introducentibus ad eius separas conuersione. Sed quod quosque est hunc librum virtutum non solum huiusmodi nostro que paulatim prescriptimus: verum in viatico et passionario: et pluribus alijs libris non modicam parere vtilitatem.

Explicit liber virtutum, Deo gratias.

Megatechni.

C Therapētica: megatechni: seu de ingenio sanitatis li-
brus (ide enim hec sibi volunt) Valentiā Constantino applica-
no: montis cassianensis monacho studiose abbreviavit: et ad
epitomatū formam accuratissime reduxit: et eamobrem **Co-**
pendium megatechni a plurimīs pēonie artis non parvę
existimationis professoribus: presens opusculum in decem
sectum particulas dictum est.

C Prologus eiusdem Constantini in sequens
opusculum.

Distichon.
Si cupis in medico docti bona dicta galeni:
Quam nitidam cernis: hec tibi charta dabit.

Chamuis fili iohannes charissime in-
genium in litteris acutissimum habetas:
in naturis etiam rerum indagandis: vt
egertus sum: mirabiliter vales: quos
nitidam tamen presertim tue etatis existē-
tium toporem patefaciam. Antiquorum
enim volumina non solum: quia multa et
particularia manent: odium: verū etiam
que non sunt addenda addunt: et que sunt tenenda despi-
ciunt. Quos etenim antiquorum maxime gloriosissimi Sa-
leni fuit: ab vniuersalibus ad indiuiduum multipliciter di-
uidendo descendere: diuisa vt memorie introducendorum
firmiter solidarentur: sepius sepiusq; repetere. Quocirca te
dilectissime fili sincero paternitatis affectu monui: moneo:
vt verba librorū Saleni sepius ue megatechni: et si magne sint
utilitatis: nullatenus habeas odium: vnde ea in fastidio ha-
bere cogitas: inde in erroris deum in fine improbitus deci-
das. Quāto enim velocioris et inuestigabilioris es intellectus?
eo amplius in libris philosophicis sepius legis: et intelles-
ta clarius vides: et nondū arctata pendere incipies. Sed
tū quia megatechni pte nimia sui quantitate non oportet
vbique postari: eo vt facillime quouis feratur: eum tibi com-
petenter abbreviabo. In cuius verbis si frequenter studio
se defudaueris: et que legis in fundamentis memorie firmis-
sime fundata seruaueris: proculdubio: et noticiam et curas
egritudinum apertissima ratione scies.

C Prologi finis.

Coniam intentio gloriosissimi Saleni in hoc
libro fuit ad redarguēdā quandam sectam me-
dicozum: id est suozum quozumdam magistro-
rum: quozum quidam Thepsilus nuncupaba-
tur: oportet nos de eozum discedere: quemad-
modum huic nostro libro conuenit: disputare
propter magnitudinem erroris ignorantium medicozum
salisat illius secte eozum: et si non nisi rari in his no-
stris temporibus: eozum annuētis intentioni reperiantur.
Non enim certe rationis salisatas longa post tempora offen-
sa sumpta est. vnde eozū libri ad legendum et ad scribendum
viles effecti: necessario sunt destructi. Eozum autem inten-
tio tempore Saleni nouissima et desiderabilis fuit: promitte-
rium quippe et spondentium artem in medicine spacio sex mens-
ium competenter compleri: et parupendentium et deris-
dentium dicta gloriosissimi Hippocratiz: eo qd tam pollice
qd non debebat: et quod arti medicine non necessariuz erat:
scriperat. Cognito tandem sue repositionis experimen-
to: mor totus inopinate salisatans erit: apparuit: et pura lo-
gicorum veritas abscedit vltra non valuit. Quāto enim lati-
us hocum aucto: itatem animauerunt: eo amplius et cer-
tiorum: et vtiliorum eam inuenierunt: vnde et post se ventu-
ris scriptis denotatam reliquerunt. Huius ratiōis causa et

eozum libri deleti sunt: et Saleni et gloriosissimi Hippo-
cratis retenti ac dilecti sunt.

C Particula prima.

Cetera autem medicorū triplex est. Vna logi-
ca dicitur: alia methodica: tertia empirica.
Logicorum vero intentio hec est. Studēt enim
in cognoscenda infirmorum et medicine natu-
ra: et quomodo curare debeant: et cum quis
vires medicine vrbibus sanitatem impendant:
studiose inuestigant: et quantum humana natura ratione
biliter comprehendere potest: in considerandis que optima
res inuestigabiles magisq; diuissibiles et medullitres pe-
netrabiles: sapientiores et doctiores reuera dicuntur. Em-
perici vero sunt dūsus studij: que et egrius plerumq; probas-
ta fuerint: memorie commendata seruant: et qui hocum
plura probauerit: et probatorum recordatus fuit: doctior
cunctis habetur. Methodici vero in medicina que sunt
vniuersalia contemplantur: particularia autem negligunt:
et qui multa particularia ad vnum colligere poterit: sapien-
tior: inter eos habetur. Vides ne quantum ars apud logi-
cos est ampla et longa: ad inuestigandum omnia que par-
ticulariter huic arti congrunt: id est ad diuisiones vniuer-
sales contemplantas: et quāsi est breuis et fricta apud em-
pericos. Sufficit enim eis vt irrationabiliter probata memo-
rie cōmēdēt. Et vides qualiter methodici in errorem inci-
dunt. Vniuersalia enim colligunt: et particularia negli-
gunt: verbi gratia. Eum enim rationabiliter intellegunt
in corpore loci esse vulneratum: et sciunt duas superfuita-
tes ibi natas esse: scilicet digressionem: scilicet sepe conti-
gunt in corporibus sanis: maxime in loco qui dicitur esse: pro
certo creditur sanam et optimam carnem in vulneribus nō
posse curari: nisi curatis eozum superfluitatibus: vna vō
dulcet cum defecatiuz: et alia cum mundificatiuz. His enim
festinanter non expulsi: proculdubio sanies augmen-
tabitur: vnde et carnes in eo restitui difficile est. Salenus
ergo vt logicorum intentionem firmam esse ostēderet: ter-
tius status est non posse carnem vulneribus creari: nisi sanies
mundificetur: et sūdo: defecetur: que duo sunt superflui-
tates quas dicimus. Ideozū Salenus in hoc medicinā
mundificatiuum quādam defecationem habentem quesuit
his vōrum inuestigatis: rationabiliter naturam morbi: et
medicine pcedit: non solum ad bec: verum etiam et ad
altiora ratiōe transcēdit: nouit eris erugine non mundifi-
care: sed cum quadam arsurā carnem rodere et comedere:
ceram vero et oleum: non solum vulnus non mundifica-
re: sed in eo putredinem generare. Considerauit ergo qd
vires committis: cera et oleum acumen eris rubiginis obtu-
dūt: vñ sit vt oportet mundificatiuz: quozum nullam simplici-
ter carnem generare experimento conspicimus. Quomodo
micta et probata actualiter veluti ratiōis opinione animad-
uerba fuerat: inuēta sunt. Vides ne igitur quomodo ars
est longa et lata quantum ad logicos: et fricta et breuis quā-
tum ad empiricos? Empirici enim nō vltra sensum et im-
stigationem ascendunt: et scientia sensuum medica est. Sa-
lentalis vō scientia est in finita. verbi gratia. Empirici pro-
bauerunt et a magistris didicerunt: vbius alo: farrocoliam:
sanguinem dracois: cortices arboris oppoponacas: polli-
nem odeli: yungi radices: aristologiam: carnem vulu-
ribus creare: fed cur et qua ratiōe hoc facit parupēdunt.
Ergo aut dico bec fieri ideo: quia mundificatiuz et defecatiuz
est. Quozū circa sapientior et doctior: est qd vulnus resabiliter
et medicina dicitur: qd si solū irrationabiliter experimēta et a ma-
gistris audita pcedit: bi enim et semp errat: et quasi in insipi-
tie psumit decedūt: qd mundificatio et defecatio illi medicina

quantitative diuersa est. Complexiones iterum corporum curandorum diuersae sunt; propter hoc ille qui medicinam cōpositiueratimus appellatur: que bona est ad curandā carnem in vulneribus. Hāc actualiter inuenit quodq; supradictum in vulneribus carnis creare: et aliquando rodere et concouare: dicit. Si hoc omnia cōmifficantur: fossitas aliqd; horū cōplexioni vulnerati corporis cōuenit. Lūius intētio debilissima et incerte rationis fuit. Halienus vero inuestigata et contemplata complectio corporum: certissime nos uti carnem vulneribus nō generat: nisi cum medicina que illi complexionis vicina est: vnde sicce complexioni siccam: et humide humidā elegit. Quare sua intētiōe non deceptus est: ad supertiosa etiam penetrans de multis medicinam carnis quam in se non habent: generantibus composuit. Non ne: conspiciat q̄ magna est differentia inter hos duos artis: et id est inter studiōsitate et scientiam logicorum et odiositate et insitiam empiricorum. Deo doctori vero quia apostema globatam esse morbi intellexerunt: et omni globofati et duritici dissolutionem fore necessariam: in nō nimū deciderunt: errorem infirmis magnum nouerunt insereferent. Quia apostema in inguine et glādis erit: sic facile cum dissolutis et mollitius sine alijs committis curramus. In epate vero: vel in eo stomachi nascentia: cū mollitius et dissolutius sine commixtione alioium stipticorum confortatiuum molestum est curari. Sols enim mollitius operans virtus epatis et stomachi deficiunt: quibus defectis: et animalis virtus necessario perit: vis enim eorum magnum adiutorium est in costruenda humana vita. Hāc sicut Hali. in eodē libro narrat de quadam t̄pelli intētiōe qui cum diogenem de duro apostemate epatis non solum mollitius et dissolutius curaret: monuit: ut a Haliēno: vt cum eis aliquantulum stiptica et confortatiua misceret: increpando his octis: est a fe cecit: huiusmodi medicina quam dicit: fuerat hac nōdū inuenta: quia certa medicina nō est. Huius Haliēno: videtur inquit: mihi infirmus si paruum et viscosum emiserit si dūo: subito quidem moietur: desine hac intētiōem: que despicimus medicus tumido animo abijt. Tandem ad egrum rediens cum sicut Hali. nūdatum motum inuenit. Huiusmodi homines non deuerunt fe a sua infantia: quia in eorum corde fundata est. Res dunt quos mollitius et duritiam esse contrariam: et omnem duritiam extra naturam esse dētem: debere mollem fieri. Similiter et mollitiam que est extra naturā indurari: et quod cuius peccatum de particularibus contingit: non auerunt fe ab hac intētiōe. Et redit illud aliunde venire: ideoq; eorū erro: nouitatem et peccatum semper abundant. Hic est nimis sermo Haliēno: que in hac particula dicit. Sequitur cū profere sit intētiōnis adiutoria ad omnes: nos: bus curantia inuestigare: tunc nobis necesse est prius omnes morbos cognoscere: et cum impossib: sit differentia: vel cuiusdam generis species: abiq; generis noticiā intelligi q; per quas et in quas diuiditur: necesse est vt primum de diffinitione morbi enotemus: vt eis per specias vt oportet in species diuidere possimus. Hāc enim diffinitio bona: et non fallax: que demonstrat generalissimum quid sit: quod postea tamen per specias differentias in species diuidere debemus. Morbus q̄ nomen est absolute omnes morbos significat. quā nos certa veraq; diffinitio diffinientes: post eum diuidentes per specias differentias ostendimus oēs morbos illa diffinitione contineri. Ego quoz dico: est hāc diffinitione et diuisione fit molestum: hoc tamē certam et vere ram nobis viam necessariā declarat. Hāc vero absolute diffinientis morbum dicit: Morbus est res faciens nouitatem actioni membrorum: plura autem dicit et repugnatū morbi diffinitione diffinientibus. Dico etiam ego hanc esse vitio rem de meliorem ceteris diffinitionibus morbi: minus tamē contiens est. Bonū est enim vt dicamus morbum esse rem quosdam: vel omnium membrorum actioni in toto vel in parte nocentem: dictam ad comparationem naturalis complexionis vniuersi: scilicet illud nouitatem nondum habentis cum dolore. Quia cum dicimus nouitatem actionis:

facimus differentiam inter sanos et egros: et cum dicimus quibusdam vel omnibus membris ostendimus ne credatur infirmus esse cuiusmodi membra infirma tantū sunt: et cum dicitur in toto: vel in parte: declarat esse membrum nō solum cū actio membra in toto aufertur: et cum dicitur ad operationē vniuersi: scilicet nature p̄iūq; morbum habet: obiecta tunc vt non credatur esse infirmus: quibus est mala complexio vel in temperata compositio: cum dolore: vel sine dolore ostenditur: non putent eos esse infirmos: quibus sunt p̄iū stule in naribus: vel in auribus cum dolore et auditus et olfactus non minuunt. Sed propter tempus ne cogitent senes propter membrorum debilitatem esse infirmos. Sed ne arē dicit nos aliquis diffinitioni gloriofissimā: addidisse scilicet ipse difficillime: id est abfconice dicitur: lucide explanatū. i. quicquid dicimus vel dicimus eius aucto: ritatem sequemur. Sed hec prima nihil particulari nisi hec duo contrā: id est diuersam intensionem medicorum: et morbi diffinitionem.

Particula secunda.

In hac secunda particula Hali. lucide nos edocet dicens q; clarus et pulcherrimus sit rem nouitatem actioni naturali facientem morbum nominari. et q; est medicina et obiecta morbi: quatinus est fundū tuus enecum? Hāc enī penit? etiripata: nouitatem ab actione vniuersi non amputat. Nouitatem vero actionis dicitur accidens. Illam enim rem: id est morbum videmus consequi illud: et cum ea inuenitur: ipsa quoq; ablata stud nō remanere manifestum est: et q; illam rem generaliter: bonum est vt occasio nuncupetur. verbū gratia. Quidā forte super corā cecidit: cuius cōcatenatio sepa rata: et vulnerata est. Huius casus esse dicimus vel causam vel occasionem. Concatenationis vero separationem morbum appellamus: vultus etiam cadens. Similiter de mala cōplexione intelligatur. Si enim quisiā multus vniuersi vel per concedens nimis calore epae calefacit: cuius causa in yestritā incidat: vniuersi. cōmestione occasionem fuisse dicim? vniuersi tationis complexionis epatis in niam calorem vt nō morbum: sed cholericū generet sanguinem: morbus nūcupatur? vteritiam vero accidens. Iterum dicit Hali. quia morbi sunt multi: et ab hominibus diuersis nominibus nominantur. Quidam enim a membris in quibus nascuntur: nomen sibi sumunt sicut pleuresis: alij vero similibus forma vt cause: nonnulli vero ab accidentibus suis sicut cotomia et vertigo. Omnia etiā vniuersi tatiā trāsillitices: quosdam morbos quibusdam nominibus nuncupauerunt ab eorum natura omnino dissimilantibus sicut defidationis filiam noctis appellauerunt: eo q; sepius in nocte accidit et augmētatur: propter hoc qui veritatem perpendere voluerit: ne eas vniuersi nominibus s; et ipsas: essentias ipsas inuestigare conē. Quocirca opus morbos cōspendere voluerit: non per sua nomina: sed per naturas suarum essentiarum eos comprehendat. Et videtur enim inuestigare et scire quantitatem actioni naturali in corpore existenti: sicut in libro de accidentibus et morbo titula to perhibetur. Sed nos quādam in quodam membro similitudinem ostendamus: vt per hanc non possit aliquis in mēbris alijs decipi. verbū gratia. Dulus vni et mēbris est cōpositio: cuius est videre videnda: ad que multa aliquando veniūt est a sua actione prohibenda: vel in toto vt non videat. vel in parte et actio cuius minuit: que multis nominibus nuncupatur: sicut si dicam? cataracta: opthalmia: dilatio: albedine: pilos: scabie: et multa alia: q; oia colligere non possumus: nisi naturā et essentia et cōpositione coloris: cuius actiois iuuamēta sint intelligemus. verbū gratia. Si visus yuca esse personatā: et fosamē ei: ad hoc esse vt species vniuersales ad crystalinū per illud transire possint: intelligere poteris q; fosamē illud si vltra modū vel dilatari: vel diffriti in vno oīno clausus: faceret vniuersi spiritū. p̄culdubio fm q; a sue cōpositionis modo egressus est. Si enim ap̄tino q; opus dilatatio: Si autē est aqua dilata: cataracta vocat. Si vō cōstrin gat: nomine caret. Et si cognoueris de quot rebus constitit etio vel dilatatio: siue oppilatio ostiatur: diceris ille qui com

Megatechni.

prehendit omnes morbos oculorum de forma in huius solius panniculi: id est vix contingens: que est nunquam nominem tibi non nocentem. Iterum si scire poteris de vnoquoque oculi instrumento: quam de illo scientiam comprehendisti: optine omnes passiones oculorum colligere valebis. Hec est re-
 cta via et artificialis offensus ad cognoscendum reipsum essentia naturam et adiumentum. de quo Hales gloriosissimus in libro de accidentibus et morbo titulato: diligenter locutus est: vnde super cetero subtiliter exaltatus est. Dixit iterum in megatechni politius et tracundius circa empiricos. Omnis res nocuerit actioni naturalium faciens: duobus est modis. aut enim mutat illud membrum in quo nocibilitas est secundum compositionem: vel secundum formam et compositionem. Hec operationem eius ut sere permanente: que verum dixisse testatur. Quia omnia individua sua aialia sunt: siue arbores: neque sit permanente: nisi eorum completiones et compositiones veluti vnicuique eorum pertinent: permanentem. verbi gratia. arbor res minuta earum humiditate non fructum ferunt. Similiter si frangatur vel incidatur. homo vero si caleat vel sit frigidetur ultra modum: corrumpitur eius actio. Similiter si incidatur vel frangatur. Hec sunt prima genera morborum: sub quibus cetera morborum genera et sunt et ab eis derivantur.

¶ Tertia partícula.

In hac partícula gloriosissimus Hales. nos sic alio loquitur. Natura inquit morbo: quia sua offensa durationem: non oportet ut curramus aliter: sed ex natura morborum et melius inuestigare poteris perquirere studeas. Significatio enim a naturam et essentia rerum inuestigata: certior et melior est: sed quia vbiq; eam experimento inuenire inuestigamus: eam pendere nequimus. Sicut enim experimentum sine ratione est debile: sic ratio non iuncta experimento fallax est. Significationes vero que a natura morbi sunt sumptæ: sicut lapis: lumbi: verus et similia: que offendunt corpus nullam de se necessitatem habere: oportet et a corpore auferri. Embryonem autem cum cõtenatio est separata: quia corpori est necessaria: non necesse est auferri: sed ad sũm locũ reddi. Hec tamen significatio non est clara: vulgus autem patet. Hæc autem et optimus est: ut sciamus qualiter eam faciamus. Quod cum ratione: et experimento possimus intelligere. Hæc experimento autem necessarium est longum tempus cum tentatione rei. Scientia vero morbi de natura sue essentie sic sumitur. prœuidenda est natura et essentia: forma: compositio: et actio iuuamenti: ceteraque vnicuiusque membro illius pertinetia morbi. Hæc enim bene et perfecte cognitis: sciet quis et morbis sit curabilis et quis incurabilis. Nam qui bene scit naturam membrorum: et qui bene intelligit quod est impossibile scionem intestinorum vel ophthalmatis: vel ossis fracturam solidari: sed sup eos quoddam quasi potus nascitur vtraque partem coniungens. vulnera quoque de quibus hoc ceciderit necessario secundum ossis illius quantitatem fiet concaua remanere: fracturam etiam capitis ossium cognoscit vel alia solidare non posse: propter molestationem accidentium prout solidentur ea comitantur et alienatio et spasmus: que sunt propter saniem in fractura coadunatam: et ad duram matrem fluentem. Quare oportet ut incidatur et expellantur: vel hec accidentia non osiantur. Incipiendū est igitur a simplicibus in dionibus similitudine. quod hic in carne vulnus: nisi autem fuerit cõcauum: prima eius essentia: vel significatio nobis non aliud nisi illud solidare in finit. Si vero concauum est debere impleri manifestum est. Si aliquando nequimus agere quod significatio nobis ostendit: sicut vulnus a quo ossis ceciderit: carne sicut diximus repletur. manifestum est impossibile esse: sed concauum secundum ossis: qui ceciderit permanere. Hec est prima significatio que nobis ab vnicuiusque membri essentia insinuat. Secunda vero significatio: id est quomodo vulnus impleatur: vel solidetur: non potest comprehendere nisi aut cum experimento: aut cum ratione. Methodo vero nihil bonum dum aspiciunt: neque aliquid aliud quod perpendant inu-

niunt. Quocirca eos interrogemus quomodo aliter ipsi vulnera causa in carne curent. Qui dicunt huic vulnere necessaria est medicina carnis creatura. Quibus respondemus: hec est prima intentio nullum iuuamenti inferens: et vulgus patet. Si dicamus ergo que est medicina que carnem generat. Et dicuntur tunc: hoc ostendit: ergo: vnde sciuntibus hoc videri generant: per hoc nobis notificamus cum experimento. Non estis ergo methodo: sicut nunc audimus: et quod vos cum ratione inuestigare non valeatis. Hec conuenitur ad empiricos dicentes solum experimentum tibi sufficere. Dicite quomodo inuestigatis que composita de præcariis stolo: obo: ture: costibus opponantur et carnis lota. Tunc vbi cogitantes dicunt scitis: per somnum vel somnā inuenta sunt: et nihil aliud habeat quid respondeat quo rō est aliud a forma: aliquid tamen huius imperfecti dicuntur. Quædam enim ex his probans vnicuique speciem ipsius compositionis medicine: videtur in quibusdam carne generat: et in quibusdam minime: et in quibus huius non generat carne: aristologia cum facit: et in quibus aristologia nequit: tunc eam generat: que probatio tandem cogit eam ad rationem aliquantulum se conuertere dicens. Si miscebo carne solam in vnoquoque corpore et eis que conueniunt carne operabatur. Quia si natura vnicuiusque compositionis medicinarum optime cognouisset: non dubia sed certissima ratione: que cõpositio conueniret: oportune apponeret. Iterum si medicina de diuersas habentibus virtutes propter iuuamentum: vnde componere: et sanare cetera cum vnum prædicere noceret: erit quod maioris momenti quod iuuaminis. Hæc enim videmus oleum vulneribus concauis putredinem augmentare præcipue in calidis temporibus: et calidis et ficis vel humidis complexionibus. similiter cera inuenitur. Et res etiam conueniunt non videmus putrefacere: sed verum vulnera et carnem comedere: et calorem nimium et dolorem generare: vnde eget ad spasmum dicitur. Qui ergo in solis experimentis vacat: hec non miscent: quia nullum horum videtur aliam esse proficuum. Logici vero non solum hec sed multa alia diuersa commiscet. Naturas enim et virtutes varium rerum cognoscit. vnde et scit quædam quibusdam apponere. Rufus illi de vna medicina non proficente: ad aliam ut oportet nascitur mutari. Solo enim fortuito erit maioris momenti quod iuuaminis. Hæc enim videmus oleo vulneribus concauis putredinem augmentari. putantur proficere ablati: alia bonam apponere. nonnunquam etiam quod iuuamentum est in quo tempore operatur. vniuersum enim scientiam nullam nisi ratione perdere potest. Quare Hales dicit scit qui vult quædam temporibus oculorum dolorem cum balneo curare: et in quibusdam cum vino: et calcationibus: et in aliis cum phlegmatibus et pharacis propter vtilitatem scientiam diuersæ curationis. Dixit iterum medicos oculorum multum ad se remissis collytia in quibus opium est et mandragora: infusa enim: quocumque autem mentium non minimam videmus quia nisi multam horum somniferorum quantitatem habebant: dolorem non mitigabitur: et pluribus quocumque visus deficit: et aliquando in cataractis incidunt propter visus suefactionem horum collytiorum. Quibusdam enim pupille foramen propter vniuersum collytia aqua oculum deficit: et confringitur. Sufficit ergo quod de imbecillitate methodo: et insiticia empiricos dignimus. Conuenitur autem ad curanda vulnera concaua artificialem canonem si cut dignimus. vnde dicimus concaua vulnera: necesse est secundum nostram intentionem carne impleri. Sed prœuidendum est non posse carnem creari: nisi ex sanguine per omnia membra corpus ad nutrimentum sui diffusio: generatum vero vniuersum sanguinis vel carnis: non est aliud nisi natura. Quod autem est de calido frigido et humidis: vel sicco: vel per has complexionibus regitur: vnde oportet per omnes complexionibus membra vulnerati in qua caro creanda est custodiri: est enim quasi operaria. Oportet autem custodiri in instrumentum quo sanguis generat: quia sanguis est materia. hec similitudine in toto corpore custodiri membra enim propter colligata vniuersum alteri compariunt: sicut complexio epatis stomacho pariter

corumpit: unde non bonis sanguinem generat. Chim? est
 a stomacho corrupto ad epur veniens: corruptus est. Itē
 ne renes vīnam vt oportet attrahant: aut fel & splen: vt
 non deceat cholera sibi alliant: & sanguis per membra diuisi
 sus fit: vel cholericus: vel aquosus: quare caro non generat
 tur. Multa etiam alia dece inuestigare. De si ea que dicim?
 vt oportet inuenieris: intento tua vna erit: id est carne crea
 re. Quodbus enim vnus est. Itēq; illa fit non vt oportet: vel
 fit in toto: vel in parte fuerit: tunc necessario nec vnus est mo
 dus: unde neq; nostra intentio vna erit. Sed tamen in hoc
 loco volumus dicere medicinam vulnē feci non habentius
 alium modū nisi carnis indigentiam: quam necesse est eis
 generari. Verbi gratia. vulnera in quibusdam sana corpora
 habentibus inuenimus: quibus non aliud nisi vt carne re
 pleantur necessarium. Quocirca considerari oportet carnē
 in membro vulnerato non posse generari: nisi ex sanguine
 sibi mandato: & ad sui naturam cōuerfo: & assimilato. Sciri
 etiam oportet membrum illud omnino sanguinem illum non
 posse sibi assimilare propter tres causas: grossam scz & sub
 tilem in eo consistente: sicut in superiois particula dicimus.
 Sed causa qua manet duplex est. Vna quia natura non in
 eis: sicut ignis in oleo preualet. Alia quia ipse non sunt talis
 materiei vt facile conuertatur in sanguinem. Hoc enim na
 turale & necessarium est omni fano corpori. Porro alia etiā
 est consuetudo: dicimus. Quādam enim aliquando vltra
 modum cibantur vel exercitantur: unde natura in eis expel
 lendum desiccante: necesse: hie due superfluitates in vulne
 re conuolunt & augmētatur. Medicina ergo mundificatiua
 & desiccatiua vulnē imponatur: cuius virtus scientia in
 loco simplicis medicine descripta est. Volumus enim intel
 lectum nostrum ad clara ostendētem de eorum disputat
 tione impediri: in eo enim illud illa sicut amas inuenies.
 Oportet tamen vt carum scitias vel non primum gradum
 excedat: aut fit vicina complexioni membri vulnerati. Ipa
 enim in scitate preualens: modum excedens non solum lu
 perfluitatem: sed etiam materiam carnis generatiua de
 ficat & consumit: neq; in mundificatione preualet. Que om
 nia est carnem generant: diuerse tamen virtutes sunt: quia
 que multum desiccant: sicca complexionibus conueniunt: que
 autem parum: humidis necessaria sunt. Caro enim quam ge
 nerare volumus: carni totius corporis necesse est similari.
 Humida ergo corpora cum humidis: sicca cum sicca curari
 oportet. Sed tamen si vulnera essentualiter humidiora fue
 rint: sicca medicina fiat. & contraria aptentur. Res
 enim naturales cum cōsimilibus custodiendi debent: q̄ sunt
 extra naturam: cum contrariis expelli. De si duo inueni
 mus vulnera in sane equalia: & vni in sicco corpore & aliud
 in humidio: q̄ est in humidio est parū desiccatiua oportet cu
 rari: & q̄ est in sicco est magis desiccatiua. ppter hoc tunc
 & eius similia vultus: cōpositibus conueniunt. Eius enim
 scitias non est multa. Aristologia fo yreos & similia: quā
 multa scitias sunt: sicca cōpositibus sunt opportuna. Po
 teris autem qualitate & quantitate complexionis intel
 ligere lecto loco complexionum. Sed qualitas apponendo
 rum literis nullatenus denotari potest: sufficit tamen vt si
 bī apponatur fm q̄ sibi p̄pinqus est. Mirabilis enim na
 tura est rebus sibi appropinquibus: adiuuata: q̄ minus
 habet supplet: & quod superfluum est expellit: nisi nimis mo
 dum exceserit. Quod enim nimis excedentibus neces
 sario deficit. S; assuefactio aris rerumq; frequentatio que
 propinquoia sunt ostendit. Quam quantitatū modus
 licet lingua explicare nequeamus: dicimus tamen que vicin
 oia sunt. Verbi gratia. Medicinam quod im parum desic
 catiua: alia desiccatio: & alia desiccatissima. Similiter p̄
 tredum: alia parum humidā: alia humidio: alia humi
 dissima. ad quarum vniuersūq; quantitate aliquid pon
 dus intellectuale inuestigatione appone: que cum eis vt me
 lius considerare poteris operare. his enim perfectis: non
 eris deceptus. De si aliqd ad creandū carnem inuenieris pro
 batum: & vultus aliquid cui conuenit: eum eo curaueris
 neq; caro vt consideratū generetur: scias illud: aut vultus
 vltra modum desiccare: aut multum minime scitatis esse.

Oportet erro te illud inuēruis quia si multum facies habent
 & putribilissima & humidissima fuerint: scias appoita debi
 lem scitatem habere. De si vultus purum & sicum appo
 ruerit: patet nimis esse desiccatus. Si autem plus est co
 cauum & circa illud rubofas: scias appoita vltra modum illud
 calefacere & desiccare. De si viridis color: vel liuos circa illud
 fuerit: ostendunt vltra modum esse infriigidatū. Tunc
 applicanda est alia medicina: quæmodū tibi significatio de
 clarabit. Illi vero q̄ nesciunt hos canones: scire quætern de
 aliud vel ab omnibus fluit: vel quibus mala complexio
 est. huilimodi enim morbus non est simplex: sed multiplici
 ter compositus: unde oportet nos acutissimam inuestigare
 significationem omniū significantium: & curam velur ipse
 viā curādi ostēdit imp̄dere. Iterū si hoc cōcauū vultū? nul
 lam ex illis significationem habeat: nisi quia concuam est:
 inuāus nobis non simpliciter: sed duplicem modum. Men
 tum solum carnē: verū etiam cutim spaciū sui amittit. Itē
 vt curandū nostra intentio est: id est vt carne impleatū
 vt superfluitas carnis operatur: eutem tamen velur car
 nem restaurari im possibile est: quia materia carnis sanguis
 est: cuius quantitas in corpore est multa. Materia vero cu
 tis sperma est: quod parumtime quantitate est. Quid ergo
 de cute facere debemus? Oportet omnino superfluitate
 nus carnem induramus: vt fiat in tegmine quasi cutis: & est
 cuti durior: fiat: sicut in vulneribus cum sanatur fieri vide
 mus. Locus enim ille curissimus permanet: unde plus ibi
 non nascitur. Sed in carnem indurari non potest fieri: nisi
 cum medicina desiccatissima carnis creatura et soliditua in
 desiccatoe. Soliditua est desiccatoe: esse debet q̄ carnis
 creatura. Ista fo: id est induratiua vltres scicio: esse ne
 cessarium est. Ibe autem sunt tres species. Vna est stiptica
 sicut galla: cortex maloum granatoli: balauis; plicoras
 cra: & similia. Est & alia species: preter illam mortificā desic
 cans: sicut cathymia lota: bolū & similia. Est & tertia species
 mortuaria: rosarum facies: sicut ea vltres: vitreoli: alumē
 & similia. Simplicius autem ceteris vultus erit illud q̄
 cum acuta re istum est: de quo neq; caro: neq; cutis ampū
 tata est: ad quod curandū: non est alia intentio: nisi vt solide
 q̄ neq; carnem creari: neq; cutē restaurari necesse est. Unde di
 cimus q̄ si vultus modum vultus parum: nisi est: per se solidā:
 si modico tunc quin separet aliquo modo tenet. Si autē ma
 gnū fuerit: s; ligari: vt vltres: parū cōiungat: f; & solidetur.
 Quod si manus fuerit: post q̄ ligetur: debet sui: ne cā sue ma
 gnitudinis partes diuise maneant: ligamē aut q̄ e cōgruit:
 fiat bms. De vultu linteū subtus vultus: & trāsuerū pona f;
 cuiusq; extremitas vltres: vna videt desiccata: alia in mo
 di curis ascendat: quo sp̄s ipsa cōiuncta: vltresq; vultus
 pars cōiungat. Est aliq̄ necessarium est vt pluma acola im
 namus ibi: q̄ sic vultu applicāda: prius vno appoito & linteo
 super eo strictim euoluto: aliud cū alia parte linteū similit
 euolutū appone: vt melius vltresq; partes cutis coniungan
 tur. Si autē nimis magne fuerit seuntio: prius suat: q̄ ne
 igno: iter suas vidētū est: sic aut quā faciū d̄ toti vultus
 cum suo filo suat. Ila cū in hmo futura filū in aliqua par
 te rumpit: mox in toto ipso mollificato: vultū distulit. S; tu
 hoc modo facies: prius vltresq; suas extremitates nodum
 in eis faciās: postea q̄ vltres parte dimisso vni? digni spa
 cio sue: & nodos fac deinde in medio: vt supioi. vel inferio
 ri extremitate enodata et distulata: parte non fute vel cō
 sumpte permaneat. Sutura etiā nec multum sit fortis: nec
 multum sit debilis: si adeo enim sit stricta vt dolorem gene
 ret: calidum faciet apostema: & tumores. Si autem multum
 fuerit debilis: partes vulneris non bene cōiungat possunt: mē
 fura tamen ligandi talis fit: vt aliquantū dolens sentiat pa
 tiens. Oportet te cauere ne puluis vel pilus: vel aliquid du
 mo: ibi cadat: q̄ hmo in eo cadentibus: vltres partes nō cōi
 unt. Vidētū em quosdā p̄ ebrotomatores suis instrumen
 tū oleo vntere: vt suauis & sine dolore vulnerē: vñ vultū
 rari de solidatur. De si vultus aliquantū cōcauum sit: non
 solū ligatura: & sutura sufficet: quia non vt oportet partes

Megatechni.

conferunt: sub vulnere enim quedam manet concavitatis in qua sines necessario coadunatur: quam de superfluitate diximus esse tertie digestiois. Quare huic vulnere res aliqua tulla carne generans necessaria est: vt partes separate bene iungantur. Sufficit ergo huic vulneri caro que in duobus vel tribus diebus creatur. Medicina enim est necessaria sanie deficiat: vt et sanie deficiat: sed locum confortando: sanie non illuc descendat: repugnet. Ideoq; inuestigam? illam medicinam: quam diximus carnem creare: vtrū nobis sufficiat nec ne. Sed prima intentio vbius motū offendit nobis eas nō sufficere: quia medicina que carnem generat: si materia ad membra pro nutrimento venientē penitus cōsummauerit: nihil ex materia remanet vnde caro generetur. vnde nō potest esse multum deficiatū. Huius etiā vulnere que non est ei multum carnis generatua: sed qua solidetur est necessaria. neq; decet esse eam mundificatū: quia non habet sanie vt mundari debeat: sed intentio nostra est vt partes vulneris iungantur et solidentur: quod in medicina que dicitur stipitica inuenit. Huius enim actio est separata constringere et cōiungere: propterea hanc medicinā cauere debem? in vulnere? in quibus sanies est: ne sanies cum vulnere solidetur. Et quoniam in locū quosdam vulnerum medicinam ponere non valeamus: oportet vt medicinā preparemus vnicuiq; vulnere fm qd mea intentio differere poterit. I. qd vbiusdam sive flem: quibusdā alijs grossam: alijs liquidā: et alijs viscolam faciamus. quorum artificiosum ingenium in libro cetera genos inuenitur. Quoro quia in quibusdam vulnere? aliquando superflua nascitur caro: et aliquando pinguedo: dicimus q; palma significatio hominum ostendit ea debere auferri: q; extra naturam sunt: et quomodo faciam? ad presens dicimus. Scimus autem quia actio nature nihil in his operatur. Actio enim eius est creare carnē. Nature est ergo hec artificialiter amputare vt palam est carnem nō posse euelli: nisi cum medicina: que multum mundificatū: et etiā mox innotuit sunt. Est autem actio parū: quia dissoluenda dissoluit: liquefacit: destruit: sed ex his que sunt debiliores: pu mudiis corporibus conueniunt: sicut pueris et mulieribus et inuenit: humidis etiā vniuersaliter cōplexionibus. Contra etiā autem cōtrarij: q; vitreoli in humidis corporibus: carnē minuit: sicis vō non minuit: sed tendit. Erns erugo in siccissimis carnem minuit: et non solidat: sed comedit et rodit. fortio: autem in hac actione est sanificaria: id est auripigmē et rā. Huius verō calx non extincta sania coarctat: et rodit et vulnerat: ppter hoc puluerem emoryardū: superflua carnē apposita euellit. Si plerūq; ignotates medicū vidētis vulnere autem multum sanie habere: in errorem incidit: quia ponit medicinam non mundificantem sanie: que plus mundificat q; et conuenit: vnde necessario caro liquefit et sanies augetur. Tunc misit medicus aspiciens multitudinē sanie: putat suam medicinam debilem esse. Aptat ergo mundificantem medicinam: cuius occasione vultus ad peius dilabatur. Differentia vero que est inter sanie propter fortē rem medicinam: et que est propter debilem: hec est. Si enim videris vultus magis solito cōcauus esse: et circa illud ruborem: duritiem et calorem: idas medicina vltra modū multificatū esse. Si vero saniosum fuerit: preter has significatioes medicina debile esse cognoscas. Per sanie etiā essentiam poteris illud pendere. Si enim grossa et viscosa est: nō est: forte medicamine. Si vō subtilis et rubosus pertineat monstrat esse ex liquefactioe tenere carnis propter acutē medicinam: acime si patens dolor: et rursū pati se manifestauerit. Tunc cōuertendus es ad aliud agendū fm q; tibi he significaciones monstrauerint. Rursū si carnem vultus in quodā tempore caliditatem esse perpendis: de superfluous medicinis que frigidiores sunt elige et appone: et contra si cōtrarium apparuerit applica. qd poteris cognoscere supradictis significacionibus inuestigatis. I. calor et cōcauus: et rubor: color: et grossitē et remittatū. Calor est de significacionibus: vel viriditatis: vel nigredinis: vel lūo: vel albedinis: et frigiditate tactus frigiditatem insinuantibus. Oportet etiam scire non posse carnē generari et solidari in loco vultus extra naturam existentis. Illa enim ex actione

sunt nature: que per cōplexiones sicut diximus sunt: vel ipse sunt psum instrumentum eius. Impossibile enim est vt mundificatio vel carnis minutio non iungat actione nature: vnde possunt fieri in complectione nō temperata. Quare oportet te studere cum carnem vis creare vel solidare: vt carnem vultus circumdantem: totius etis corpus temperes. neq; aliquid horum facias: cum calidi appositus: vel aliqua alia accidentia huiusmodi vis fuerint: quoniam impossibile est tuam intentionē in eo perficere: ad temperandū tum conuersum fuerit. Eligenda est ergo in illis vulneribus calori pertinens medicina: frigidior: medicina: sicut cetera debent. contraria cō cōtrarijs. Oportet iterū cō carnem vis creare et solidare vt caueas medicinā: cuius actio in vltimata calor vis vel frigidior est: sicut iusquam vltimata drago: nisi cō mēdā vulneratū vltimē extra naturam seu in calore: seu in frigore fuerit: tunc autem misce de his in medicina quā operatus es: cum inuestigabili ingenio. Studet etiā temperare autem in loco vbi infirmus est. Rursū elige sicut diximus in esta te frigidiorē medicinā: in hyeme calidiorē. Quin etiam cōplexionem membrorum inuestigat: quia cura vulnerum fm membra differat diversis est: vnde sicut oportet cura re debet: humidā cum sicis et sicca cum humidis: calidā cum frigidis: nisi vt cōuertas membris ad suā naturalem complectionem. Sicca autē membra sunt: quibus parum carnis etis inueniuntur: sicut digiti: cōcatenationes: nares: aures: oculi: huius autem membra carnis habentia sunt: pellicule: ligamēta: et nerui. Si vultus sint in sicis membris humidioris: corpus: ut sint et humiditate corpus: humidā medicina necessaria est. Sicca vō si propter siccitatem membrorum eadem vulnera fuerint: oportet te ergo scienter medicinas parum differere: et quātomagis nature ppinguiores facere poteris laborare. Studet etiam in curādis vulneris accidentijs: quibus cura magis necessaria. Verbi gratia. si inuenierit nera cum calidis apostematibus et multa sanie: et multa concitate: necesse est pū calidā apostemata curari: q; impossibile est vt proficuum vulnere facias: nō ablatō apostemate deinde sanie mundifica. Impossibile est enim carnem nō mundificatā sanie creare: tandē que carnem creant appone. Nullatenus enim vultus solidare nisi qd carne vacuū est impleatur. Huiusmodi solidari oportet. Similiter fac si timorā et m olestia accidentia inueniens: verbi gratia. si vultus nera sint in capite: lacerti duram patientem ad spasmum. Oportet vt dimittas curam vulneris: aliquando enim succidere debes lacertum vt sit a spasmō securus et euasus. Si si infirmo in futuro malū cōtingat: melius enim est vt sic se habeat q; moriatur. Similiter aliquando extrahimus venas et arterias propter timorem fluxus sanguinis futuri. Porro cum inuenimus separationem cōcatenationis cō apostemata te et vulneribus: pūus hec curamus: q; illam cōiungamus. Si in vultu extēdum? vt cōcatenatō solidet: timem? nec cō extēdōis spasmū puocet. Si rī nervoz locus pūus: non est necesse: vt mox solidet: si aliquid debem? illū vel cō ferro: vel cō medicina amplū? q; apertū illi apere: et apertū dimittere vt sit securus et euasus ab apostemate futuro et timore. Huiusmodi aut in vulneribus sanie augmentat: cō deficiat ua medicina nō sufficit: vti opy fieri foamē de quo hanc? ne aliqui inferius fuerit carnis postsumus: aliqui minime. Si vō inferius fieri nō pot: tota vultus cōcauatā findat. Si in medio vulneris fuerit vena: vel neruus nos illud findere pūo? hūc inferius: inferius foamē faciamus: et custodiam? ne aliquo modo claudatur. Illud enim cum bombicino oleo infuso implamus: et vnoquoque die extraxerit bombicino oleo latera premimus: vt sanes excludatur. Que autem vulnera in latitudinem corpus fuerint: in illis videlicet locis in quibus extremitates multum pariter: sui et ligari necesse est. Ligamēta ligamēta forte fieri debet fm magnitudinem concavitatis eius: magnis etiā vulneribus sicis: medicina congruit q; paruis: et fm boz accidentijs queritatur est varianda medicina: si vis actionem tuam vt oportet congruam fieri.

tibi: incide venam: maxime si magna v. el arteria est: z hoc fac
 si larum no est vuln: zc: ferro dilata: z extrahere venā: vel arte
 riā cū vino: z totā carnem sup eam excidit: z excoia: deide
 bis vel ter cū manu tua cum foque. Et si hec ad fringēdis
 sanguinem sufficere videtur: pone medicinam: z desup eam
 ligam. Si vero hoc opus no sufficit: ligā vtrāq extremitates
 cum tenuissimo filo: in aq: frigida vtrāq extremitates
 cum panem. aliq: em sufficit: vt illa pars ligetur: postea ve
 ro pone de medicis quā vultis: aut si illa non potuim
 facere: ligā vtrāq extremitatē z ignem super nos: s: in cum
 sup iota tibi no sufficit: hec operare. Venā etiā extrahere: z
 ligare securus est: q: ignem ponere: quā venā incisa vtrāq
 eius extremities corruatur: z in medio quā vacuum est: re
 stat: caro generatur. vnde sanguis p̄biter absq: vlla mo
 lestatione. Eum vero sanguinem flurum cum igne confri
 gas: nascatur caro super venam nodum solidatam: quā hui
 midus tumor quasi nū: dōi generatur: q: complens sangui
 nem: propter hoc infirmus temp est supicax: quia ex parua
 occasione tumor r̄spūrit: z sanguis sicut vterat ante fluit.
 Quidam inibi dicit q: feruus sius propter minutiones bas
 fluce vne ad hec deuenire vlt acciderat: de cuius tumore
 rugitur z sonum audiebat. Sed quidam vulgus amicus il
 lus feru precepit: vt sepe supervuln: suem apponeret. vnde
 de fanus factus est. Hali. Interim multi medici putauerat
 impossibile esse arterie substantiam solidari: ppter duritiem
 suarum pellicularū. Sed ego bido multas arterias me solū
 dari vidisse: maxime in quibus coagulatus: z non in humi
 didis multum. P̄ter quidam medicus ad quēdam vulgum
 minuendum accersit abiq: cum eius brachium ligat
 ret: maxime arteria infra atē est ipse cogitās eam esse ve
 nam percussit. Ad qd ego denuci: z sanguines fluere cum
 constrictione z dilatatione pulsus aspiciat: mox puerus ex
 pul: z plagam vt oporet constrinxit: atq: medicinam quam
 dicimus apposuit: quā etiā ligat: precepit vsq ad quartum
 diem ne dissolueretur: s: eam refrigeraret: ac infunderet
 quā in quarto die dissoluit: solidatam vt oporet reperit
 deinde eam reliquit: z religatam spacio multum dierum
 dimisit: quo facto sanus factus est: neq: tumorē quem medi
 cus matrē sanguinis vocat passus est. Et terti vero in arteria
 phlebotomati huiusmodi tumorem non euasi sunt. Sufficit
 quod de his dicimus.

Incipit dūm est autem de ceteris sanguinis flu
 ribus. Dicitur ergo fluxus sanguinis: aut
 est ex incisione vene: vel apertione sue extremit
 tatis: vel propter largitatem potorem. Et iam
 autem incisionis dicitur. Apertionis vero sue
 extremitatis ad presens dicitur: aut q: est propter oes
 censionem venarum: aut ppter nimiam sanguinis plenitudi
 nem subito fluxus extremitates implent: aut propter aliqua
 corrosiua: vel incensiuā extrinsecus venientia, aliquādo etiā
 vna quasi cum sudore sanguinem emittit: qd fit cum eius
 pellicule desicunt z rarificatur: z sanguis est tenuissimus:
 nonnūq: z pellicule rumpitur: maxime que sunt in pulmo
 ne: ex magnis vocibus z in ceteris membris: ex palestra: vel
 onerato pondere: vel lōga stans conuersione: aut saltu
 vel casu: multitudine sanguinis. ppter calorem bullit: si
 cut in vtre: vel in olla multo plena fieri videmus. Quis
 bullire incipit: nec additū quo ceat inuenit: necessa
 rio vter rumpit. Quocirca curas eius cuiuscq: modi fit:
 si cūcipias. Lausam est eius si exiit amputa. Et vero ab
 est: cōuertere ad fluxum: cuius materiam alibi dūto: oia
 de foramen diligetē solidat: confortat: atq: confringe oia
 venarum: vbiq: fuerit: materiam autem alibi dirigē vici
 nuas: si aliud facere nequiverit. Et cetera. alij dirigē vici
 nuas: si fluxus partibus ois manatus fuerit: sanguis ex nar
 ribus fluere facias. Quod si ad longa loca poteris cum
 ducere bonum est: sicut sanguinem fluentem ex naribus ad
 emorroydas vel mentrua modico, faciedum est cum phlebo
 tomia vel vtriusq: in huiusmodi locis applicatio: sive cū scal
 pellis: vel absq: scalpellis: necnō cū ligamentibus. Quia san
 guinem ex naribus fluēs: magna stringit ventosa in dextro
 latere super hypocōdriam apposta in dextera, si de sinistra

nare in sinistra. in vtrāq: si de vtrāq nare fluxus fuerit. Si
 multer phlebotomia per antipalm facta: valet: tamen cū vir
 tus custodia est: oporet etiā sanguis multus apocōstibus
 paulatim abstrahi. Valent etiā ligamina flux armum appo
 sita in dextro vel sinistro: dextro vel sinistra parte fluerit.
 Similiter si in corā ligetur. Scribitur em ligamen multum
 valet ad epprā: etiam materā sibi: refrigeretur in dexta: de
 quibus sanguis flux. Et dicit em in quodā minuto sanguinem
 sub lingua fluere: cui precepti vt nuē dōi apponeret: z libera?
 est. Quibus etiam alij: sudorem in toto corpore parti: quoz
 corpus languentiū sudorem emittat: eosq: defecato z an
 gulis sequebatur: neq: cū vilo alio curat sum: nisi cū pota
 aque frigide z sessione in ea. Dico terys: quoz quoz sangui
 nis fluxus no de supicē capis manatus fuerit: vltas fue
 curationis est vt ad alia loca sanguis dirigatur: z ubi z po
 tus sint refrigeratū colligatū: z spūcia fm q: ubi videtur
 aut fm membroz necessitatē: mo: sibi quāntatem. Hic q:
 ops negligi membroz: opōsitionem z p̄inquietatē sicut
 dicitur. Hecesse est iterū vtrāq: argula z instrumētā sicut
 nri fm dixeritatem membroz: sicut vult esse z silium.
 Quēdā mulier passa est fluxū sanguinis v: vuluam: cui nulla
 medicina p̄stuit: nisi succus arboris: ite succus multus
 valet ad sanguinis fluxū. ppter rosāz existētem. Nam in se
 z spūcitate z colligōsitate habet. Et ea cōsuetudo est
 cum eo foziorem medicinā misere fm q: intelligo naturā
 morbi. verbigra. Sanguinis fluxus de vesica vel intestinis
 multus z fozi impetu fluit: intelligitur q: fluit de maiori
 vena. vbi ops curari cū medicamine multum z fonte: spūc
 sicur balauista: p̄p̄oquifidos: sumach: acacia: galis: vtr
 paribus: coratib: maior: grana: z similib: z. Si aut parū fluit
 ex parua vena egredi manifestum est. Quare sufficit nobis
 spūs: rannam: terra sigillata: ematitē: vini nigrū z pomu
 cum: succus arnoglossi: frangi: extrinitates pōtēz: arbor
 zc: oca in aqua. Similiter mirus z mespila. Si aut fluxus
 paulatim manatur: z color z odor eius non velut sani sit:
 certū est nō ex incisione: nec ruptura z vulnere esse. Quoz
 cap: tūc dari trosc. andronch: polri mirtos cas p̄stis
 succo: p̄oro aliq: ppter frigiditatē exteriori: capi quoz dū
 dam extrinsecus appōsita: vne implentur: quare ops te
 bene bā: rōnem p̄curat: q: cū fluxum sanguinis frigidis
 appōsitis augmetare videtur: auferenda sunt frigida. Et dicit
 enim pleriq: sanguinis fluxus de pulmone manāt in fr
 gidato pectore: augmetat: z quibūdā sanguinē multū in fr
 re vidi: q: frigida stomacho applicabāt: z alij z nares capiti
 eorum frigidis applicatis. Q: oporet ergo de quibus sanguis
 fluit nequa q: refrigerant: nisi p̄uisq: ad alias p̄res duct: fue
 rit. verbigra. Non decet cap: si sanguis ex naribus fluit re
 frigerari: nisi p̄cedere phlebotomia: z fricatione manuū et
 pedū z membro: ligamine atq: ventosa in ventre vel ceruice
 appōsita. his em p̄uis factus: caput z frōs refrigerēt. Sā
 guinis aut defudato cures cū refrigeratūz: spūciz: ois
 sue cibis sit vel medicina sanguinem ingrossantibus
 que videt: spūciz: visco la sunt. C: finita ergo dīpūtanē
 curationis vulneri ceteroz: incipiamus de vulnerib: inte
 roibus dicere. Igitur dicitur: vulnera pulmōnis molestia z
 dūnoza ad bullitū dicitur: z officiosa esse: sicut experit
 mēto: z rōne manifestat. Pulmo em mēdīs est semp: totū
 habēs: vulnerata mēba necesse est vt quiescat: sicut autē
 vulnera nullatenus solidatur: q: in motu partes vulneris se
 parant: z cōtēdunt. vnde neq: cōiungi nec solidari possunt.
 Itē q: multū medicē depari vni vulnera pulmōnis sanare
 de quo nō debent desparere: maxime si vulnera sunt recentia.
 plures enim videntur quibus sanguinis fluxus erac: cum rufū
 ppter nimias voces: vel casus: vel percussione: qui tussido
 serādoq: libam vel plus vel minus parum frēcuerit. qui dū
 dam fine dolote petrosi: alij cū pauco dolote. Sed qui dolo
 rem passi sunt minus frēcuerit: sicut in molete habuerit q:
 rem: vnde significat atur de longinq: frēcuit inuiffē. Quē
 autem sine dolote fuerit multa quantitas: z subita est: vne
 bīcūdo: z calidior: alij: qui significabatur de propinque ve
 nisse. Sed cū sanguis scraui fuerit: ppter voces nimias
 vel casum: aut percussione in pectore: z nimiam tussim: et

cut cum moderatis laxatiuis. vomitu enim prouocato: vultus
necessario sanicem vndiq; fatis coadunat & dilatatur. Do-
deratiuum vero laxatiuis no' similitur. Non est vt comotio
vomitum stomachum comoueat: si saniter inferius sanicem
deponit: vnde securus est neru? vt no' patiatu: quia ois acu-
tus est: neruis sensibilibus. Vnlnera vero que sunt in canali-
bus pulmonis: boni est exterius sic defecatiuis cataplasmata
sunt: egrum quatomagis poterit cohibere se a tussi. phiberi
superius (als lupinus) iacata: atq; defecatiuis ponantur: & la-
pet lacteos colli vt medicam paulatim dedeat. Zac vo' in
canalib; pulmonis magne actionis est: si laudabilius qd' de
aialibus alta loca incoletibus efficit: vt herbas laudabi-
les: sicut teperas & stipticas habetia: que sunt ad septem
trionalem plagam discoapta & a meridie apta: a mari & lacu
bus remota. Zac vero vaccinum grossum est: asinum vero
subtile: capinum vero inediocre. Antiqui aut' medici sube-
bat fugere phibeticus vbera mulieru: qui ideo bn fecerit:
q; ceteris duentia: & in pulmone phibeticus: anteq' infrigi-
detur penetrabile: vtile est. Zac capinum anteq' infrigide-
quit? necessarium est: vari cu' modico melle: ne forte i flo. coas
guletur. Sed si vis vt citius deficiat: aliquid salis in eo
miscit. Sed ha. testatur quedam in gutture vulnere ppter
catarrum habuisse: qui tussiu no' multus sanguinis rubet:
sed cum quadraparte pellicularu creatu est: eiusq; vor: coas
rupta est. vñ arbutur? est illa preem pellicula esse gutturis
quem cu' supposito? medicinis curauit & curatus est. Sed quis
quis hanc passionem passus est ppter pestilentiam facilius sa-
ctus est: quia pestilentia corpus defeciat: & defecatio vtilis
est in hac passione. in vnlneribus pulmonis: quibus licet
non cito ad solidam vulnere succurramus: sed bec que dicitur
mus faciam? multo est tepius spatio viuens. hoc est vna
cta gliocissim? ha. de cura vnlnerum pulmonis: que sunt de
voce casu palestris: & similibus. Quae vero sunt propter
accutum catarrum: sicut dicitur? cu' medicina succurrat?
pulsus sanies colligatur: vbi apostema gnetur. Nam si bec
non fecerimus: sanies & apostema generabuntur: & tunc nil
aliud nisi vitam custodire facere poterimus. Quoz cura sic
oportet incipi. pamiu sicut dicitur phlebotomemus: sed si
multo dieb? no' manducauit: sic defecet? est: quousq; coe
fozetur: phlebotomia dimittit: deinde manus & pedes fric-
tur: & vt sanies a pulmone remoueat: sicut dicitur? ligetur
postea caput radeus est: cu' vnlneratibus cataplasmadus
sicut seroseo colubino & sinapi & similibus: & hoc cauendum
ne oleum capiti ponatur: & balneum ingrediatur. Quod
etiā ne capita vltra modum vlt caleant: vel infrigidetur: u-
ribus humidis & viscosis cibetur sicut dicitur: & quibusda
stipticis. Tyriacam magna demus: & q' recens est eligatur.
Reccis enim virtutem habet opti: opus summum puocat:
& humores a capite delcedere phibet: reuma em defeciat: &
sanguinem ingrossat. cetera enim spacis sunt defecatiue.
hmoi facieda sunt quousq; reuma transat. Medicina vero
vnlneratias apponimus: vt & cutim aperiat: & reuma a pul-
mone cu' suo calice sibi alliciat. Rheumate vero cessante: cu'
tussu rigida episteme: sias pulmonem debere mifficari:
quae parga si spm agustholus & molentii videtur esse. s no' app-
paret: boni est pamiu pcedere tenas. si sere quiesce: &
remittas fricare: & pax mada care: & da tyriaca in modis sa-
be. Qd' si nihil aliud nisi mifficare facere poterit: ppter an-
gustiam spiritus & multitudinem ragadiu: purgari opoz
retus mellerate: & nutri cu' pnsano & modico panis. Sed
in quodam tpe mifficatur: & in quoda reuma phibetur:
& in alio vultus defecatur: quousq; patiens ad sanitates re-
dierit. Porro aliqui est nimia frigiditate vena in pulmone ru-
ptur: sñ ph' eboremo succurrunt & mouem? sanguinem
de pulmone. Et remittas fricimus & ligimus & vngimus
cum calefactis & vnlneratibus defecatiuis adiutoria da-
mus: sicut tyriacam: & diapiraton: & diacacia & simi. fa. da
mus etiā que solident sicut troscit. de carabe: corallis: bol-
ture & sibi. Adhiberi faciles digestus sicut iura: pnsanuz:
parui pitece: pedes paruoz aialiu bouis ppter sua visco-
sitate. ha. dicit se nulli est emoptois cu' hmoi in prio vel se
cūdo die. hoc nodum apostemate esse: hte curauisse: quin se

nitati omnino reddidit fuisset. Sed quidam hoc tempus
transeunt no' faciunt quasiq; in pulmone eoz apolemia
collecutum est & febri generata est. Alij vero sanati sunt: eo
q' ad febrem no' deueniunt. Sed qui no' sanatur cum consilio
ha. vulnere eoz no' dilatatur: si indurata sibi pmanet. vnde
longo tpe viuut: & sic ha. dicit: plurima de vnlneribus pul-
monis mostritur mostru? ppter malos humores pateb? &
est infirmi manifestat saporez illoz humoz in salua enitit?
tem: id eoz multu valet tyriaca: illos humores tepera: & in
grossat corpus: vnlnera miffica: & lauat a sanie. vñ etia
est in oibus emoptois: & non tussiant fortiter: & nihil a
capite defcedat: que facieda sunt cu' forti catarrico: medicis
nis catarrum phibeticis sicut bialq; matron: & non inferis si
cut optatis: & viscosis oibus sicut amio polline fabarum: &
similibus. Saput fricetur cu' calefactiuis yngatur. & tartaric
vero bandu qd' diuersos humores purget sicut & aloetico
lium: myrrha: scamonea: cologintada: garici: cythimi: & si-
milia. Jterum ops te intelligere: que plus est necessarium lac
emoptois: quibus catarrus a capite cu' malis & acutis hu-
moribus ad corpus defcedit. vñ festinat' bandu est. Sed tñ
cauedum est ne febrem habeat: quia mala coeplatione: lac in
eis in mala qualitate couertetur. vñ pius frigidis curanda
est febris: & mali humores tepera: deinde lac bandu. Sñ si
sunt defecati: no' phlebotometur: nisi pius nutrimto rest-
ciatur & confortetur. Sed pius necessaria est phlebotomia:
quibus & sanguis niger & turbidus: qui frigide sunt nature.
Nam ha. testatur se oia que dixit experimto co'pobasse.
Oportet etiā te in oibus passionibus pulmonis maxime in
maicibus: & his similibus: cauere inertiam: & ne a debilibus
medicinis incipias: sed a fortioribus sicut lipio in apophi.
hmoi em passionibus nisi cu' fortioribus vnlneratibus: & patiens
ad bec venerit: no' euadet. Dicitur quid fandum sit cum
rationis humores. de pulmone fluens fir motio eius: ab eo
custodiat ne multu sanis emittatur: quātoz aut' tñ q' si fuer-
tissiant. Quocirca ops te studere in quēdā diti. q' si fuer-
rit. ppter catarrus capitis: strngatur. Sicut aut' ppter malam
coeplationem in inframitis spūs esse: tepera cam & red-
de ad id qd' fuerat: que pulmonis vt mouetur ad tussid
est ei prima curatio. Dicitur iterū q' medicina vnlnera
diuersa est. ppter diuersitates nature membroz: q' aliqui in
quibusdam locis & membris siccio: q' in alijs ponitur. vñ
bigratia. Vnlneribus in vetero & vltima cicco: copetit. vñ
multo tics ea cu' cinere dombinaria & tartari curam: & cine-
re curatur: ancti & similibus: & sñ etia cum cinere co'chari
marinari vltarum: q' aliqui vultus in vetero & tico: ali
quādo in spūto cuiusda' co'uenit: que vnlneris hoz
no' sunt vestigia: necq; multo cicco: alio vltima: & si pulueri
setur & desup miltatur. vnlnera vo' que sunt in aoz narib;
cum castinia lota mixta cu' vino: vñ litargio vltima cu'
rantur. bec enim non generat dolo: emox: si bec vulnere sine
humidiora: cu' corradibus pini & ematibecum talis. Sicut aut'
aliqui co'caut anib; abeat: mifficet illis tñ h' turio: quan-
tum ad credam carmen necessarium fuerit.

¶ Sexta particula.

Onstrauit inquit ha. quātoz erroris arcti medicis
ne accidit de insania methodicoz ppter eoz si-
duciam in vnlnerabilib; & negligiam in particu-
laribus: vñ nec similitudinem ostēdere volo. Vbi
gra. & si aliquis cu' facili pūctione pūgat solā cu-
tē psonate: vt sit aut cu' accutis sñlo & similibus: ad sanā
dum carmen facilem habeat: sicut illi videt quib; vultus
cito solidatur: bue medicis nihil est necessarium. Ceteris vo'
equa se habetibus sic costringant: vt op' curentur: necessa-
rio pamiu dolo: em generat: deinde tunc & punctionem.
Oribodico vo' hmoi egrum de sua qualitate interrogant:
eius sicut illis ostēdit: conatur sñ suā coeplationem & sñ
sua experimta indispit curare. ¶ Logicos vo' no' solū sñ
dit infirmos interrogare: sñ rōnabiliter & qualitates & coepl-
ationes infirmi inuestigat. hmoi em si plenus est: vel malos
habet humores: vel membra sensibilibus: necessaria est vltima
pūctura: & tunc: & dolo em est gñari. vñ no' oportet festina-
ter solidari: sed pius mitigari dolo em: & mater ab illo ma-

Megatechni.

tari: quia nihil vtilius est parue puncture q̄ vt in tumorem non deueniat. his enim studiose obseruatis: solidatiua sicut magno vulnere sunt necessaria. **O**theruodati vero nihil aliud nisi hoc solummodo intelligit: quod **T**helesius eoz magister et auctoriu dicit: vulnere inquit recitua solidat: op̄: neq̄ vllam inter magna et parua differentiam possit: neq̄ inter ea q̄ sunt in neruo que sunt molestissima: ea q̄ sunt in carne: sed in pondis solidatiuis s̄ finant. Quibus factis si vulnus in carne fuerit: necessario tumore et apostema generat. Si v̄o in neruo: plurimum in spasum cadit. Quidam p̄ctio nem passus est: que neruū intus in vola manus existētes p̄o raut. Quem cū quidam de lecta thesili vidisset: citissime vno guttū magnis vulnerib⁹ vtilissimū apposuit. **H**icq̄ locus illum tumesceri ceruere: cataplasmauit cū polline frumēt: vnde man⁹ tota tumefacta: in spasum incidēs ante septimū diem mortuus est. **F**lurimi enī hoz h̄c passionem habent: tum: et ab huius secte medicis le curari volētium: in spasum incidētib⁹: mortui sunt: quidā in putrefactionē. **Q**ui vt sui magistri seruetur auctoriu: hui⁹ erosio inuentionem non desinit. vulnere enī recitua solidari oportere testantur. Sed nullus p̄ctio nem: vel vuln⁹ habēs: vel passus in neruis: et medicinā quam s̄a. p̄cepti apponēs: spasum vel tumorem habuit magnū. **E**am enī cū optima rōne insinuauid dices. **H**eru⁹ q̄: sensib⁹ illius: si p̄gatur necesse est ceteris mēbris maiorē habeat dolores. vñ p̄cūq̄ntur tumo: et apostema: natis ad mitigādus dolores succurrat: idēq̄ nō op̄ eā solidari: sed vt sanies in ea coadunata ercludatur: aperiri: et sanguines et ab ea albi mutari poterēt op̄: et corpus totū de malis humo:ib⁹ mūdari: et vt dolos in vulnere non ḡntur: studii impēdi. que sunt facienda cum vnguentis et cataplasma: tidus sanguine funditus mūdificātib⁹. **B**onū est etiā si vbi est vlnus: cutim aperiam⁹. **A**qua v̄o calida: quīs oīs dolores fit mitigatiua: apostematū vulnerib⁹ tñ neruo: est non cibillissima. **H**er⁹ enī est ex materia hūida cū frigiditate coagulata. vñ qd̄ h̄mōi nature est: re calido t̄bu. putrefit. **Q**uo circa op̄s te cauere aquā calidā ne hūic mēbro appropinquetur. **Q**ui egrū te balneare op̄s: sine ne membris illud aqua calida tāgatur: pannis ergo certatis: vel aīqua re optime in uolatur: dolozē quoq̄ cū infusione calidi olei mitigamus: **F**rigidum enī pozos oppilat: calidū aperit. **O**ppilare vero pozos illi⁹ mēbris malū: aperire aut bonū est: q̄: suppositiua dissoluitur. Sed eligenda sunt olea que sp̄ticitatem non habent: et que sunt subulis subtiliā. Sed vetustiora sunt dissolubilia: recētia v̄o dolozis mitigatio: a mediocria aut vtilioa. **P**oro decet medicinā qua curādum est h̄mōi vlnus esse tēperati calozis: vt mitiget dolozem: et esse subtilissimam vt ab s̄q̄ dolozē penetret: q̄: si hoc p̄serimus: hoc medicamen in attrahēdo saniem ad interioribus corpis: siue dolozē nobis sufficit. vñ s̄a. qd̄ primū hūic passioni feci: siue la terebēthina fuit: sed i paruis mulierib⁹ (als vulnere) et hūida naturas habētib⁹ et aliq̄ cū modico: euso: bio i duris sicicq̄ corpibus. fer. etiā cere aliq̄ solis: et aliq̄ cū modico euso: bio ferapino: in durissimis et sicis corpib⁹ cū oleo: vel cum terebēthina in opponaco: q̄: dicit p̄reca s̄a. a. iam bonam esse si emplastū de ea fiat. **I**llud tñ non sicut cetera q̄ dicitimus p̄bitum. **H**ec debet aliquis in sola rōne cōsiderē: nisi ab experimēto firmata sit. **S**ulphur v̄o ab igne infectus: q̄: subtilissimū est: defecantissimū est. vñ bonum est ad vlna nera neruo: si cū modico olei in modū vnguenti fiat. **S**ale lota mixta cū oleo: māsē si cū aqua marina vel salia lauetur in calidissimo tpe bis vel ter: bona est. **Q**uā medicamina in huius locis descripta multiplici inuenies. **C**ōuertatur ergo ad hoc qd̄ volumus dicere. **V**idemus autē q̄ puncturā vel fissuram neruo: vel mēbro: neruo: op̄s curari cū medicinis modice calefactibus et multū defecatiuis: subam calidā et subtilissimā habētib⁹: et calefactis: vel frigidāde sunt: s̄m q̄ natura membri infirmi tibi offēderit. vñ s̄a. **E**um ponēs medicamen sup illud membrū: neq̄ paties tepidus sentit ea lozem: scias illam minoris op̄s calozis esse. Si nimis calorem: vltimū calozis est: vnde timēdum est ne tumorem: et dolorem generet. **E**t aliq̄ subā medicinē in qualitate defecta est p̄pter vetustate: alias ve occasiones: q̄: iare op̄s quātitatiue

fm q̄ necesse ē: multiplicari: idēq̄ nihil hoz debes negligere: quoz mēsurā p̄ supposito rōnem p̄cedere poteris. **S**tudo de iteris in dictis in h̄mōi: vt sint bone et tenues. **Q**d si videris neruū esse inflatus: op̄s te cōsiderare si inflatus est in latitudine: et quātus: cutis ē tēges neruū aperte p̄dicās. vñ s̄a. **S**i inflatio cutis tāte sit largitativa: vt nō inflatio appareat: et si est in lōgitudine: cū bis vulnere medicamen euso: bio et si milū nō debeat apponi: q̄ nō pot̄im ferre: sicut ipsa que cutim habēt mediātrati: vñ his locis oleo debere poni calorem totū cū multa olei mētura: vel turbā mixtam cū oleo rato. cauedum tñ ne oleū sit alicu⁹ saluumus: q̄: in h̄o inofra est vt sine mōtura ē defecēt. **O**theruodati tumore et apostema ḡnt. Sed cale mult⁹ vlnib⁹ cū aq̄ dula lota vtilior est. **Q**uēq̄ etiā h̄is locis medicamen apponēs: necesse est: vt sit lotū: etiā et oleū dulce et ḡmū lota. **P**oro mōtura capucas: māsē in humidis corpibus: in siccis vero non tantū s̄a. enī dicit se h̄p neruo inoptos trodicos p̄olozos cū sapā tepide apposuisset. **O**p̄s etiam ante olea cauere ne neruis nisi tepida apponatur: frigida enī spasum puacat. **Q**d si vulnere i manib⁹ sunt: infunde sepe ceruicē et alios oleo cast. **I**n inguine v̄o si vulnere sunt: in calcaneo: vel in pedē. h̄is enī actis securus esto q̄ nō ḡntur spasum: nec in infensa largū vln⁹: vero vlnū cū oleo putrefactū illud: purā vero cum oleo infunde. **Q**d si vlnus illud laare vuleris: terge pius saniem siue cum bōbicis: siue cum velle: et infunde bombicinū in sapā: aut melicratū: siue in vino: quare ponitico. **S**auēdum quoq̄ ne aqua hūic vulnere apponatur: vel medicamen molliūm: vel maturatiū. h̄c enī mēbris putrefacunt: sed stude temp̄ defecatiua applicare in eade cū oleo ro: in h̄yeme cū oleo. **S**i inflatio nerui fit in latitudine: molestius est. p̄pinq̄us ad spasum: q̄: apostema est tantum parti inflatū. vñ q̄ nō inflam passioa dicitur vln⁹ et spasum in eo ḡnt. **I**deoz medicinā hoc mōla est: sed tñ op̄s vt sanguines p̄ter vlnā mātū minuat: et tenuissimā v̄o v̄o demus. **R**equiem etiā silentiū et planā h̄oz et sepe collū alam et inguinem quēdē calido oleo infundamus. **S**i neruū collisio cū cutis inflatio fuerit: op̄s medicamen tū vulneris defecatiuū mētrū. **S**i neruū collisioe habet sine modice calefactio mētrū. **S**i neruū collisioe habet sine cutis inflatio: mētrū fundatur cū oleo calido sp̄ticitatis: et v̄o bēte: te studii impēdant: materia albi mouere bōbicis sublaare. hoc fit fecerim: facile curat. **F**racturā v̄o nerui sine cutis inflatio: mētrū docti cōsidit se curare cū cataplasmate puluis fabaz et mellis: qd̄ vtile esse dico. **S**i v̄o cū nimio fuerit dolozē: mīle modicā piem: et coque donec viscosum fuerit: calidūq̄ appone. **Q**d si vis defecatiuis sit: mīse farina cōdit vel p̄cos. **S**i neruū inflatio sepat: cura cū fm cetera hūmida vulnere sine timore spasum. **O**tus tñ te sentis ab eo auferuntur. **Z**igamēta v̄o si sint de specie choicaz: op̄s: mētrū eam ē v̄o tēge: qd̄ neg iūta cerebro neruo sensibillissima sunt. **S**ponde v̄o qd̄ de ligamētis neruo sunt cōposita: aliq̄ sp̄atum generat: p̄pter hoc op̄s te satē anatomā v̄o las ligamentum differre a neruo: ne p̄sere rorundum ligamen est neruum et latā pelliculā. vnde tñ curando errorem incidās **V**ulnera vero in ligamētis nulla molestia sequitur. maxime si ab vno offe exierit: et ab alio ligē: q̄: sicut cetera curare poteris sine vno timore: q̄: si cū neruo iunctum fuerit: sit timor: fm q̄ cōnactum est. **I**nsp̄ctum est autē de inflatiōne v̄o tris. **V**idim⁹ ergo si inflata: aut s̄irbum exirit: oportet scire an possit ea intus cōuertere: et an de s̄irbo oporteat incidit: necne: et quō debet sui et ligari: p̄ter hoc necesse est: vt per anatomā scias hec loca vt possit cernere quo v̄o ueritas ibi habēt. **S**ed fadilo: locus in vlnis molozus ad cōuertēda inflatiōne si egressa fuerit: sit in infcrio: b̄p̄ pocū dicitur: q̄: in hoc loco nulle neruofe exire cōtinet: lacertozum habetur. **I**n medio autem v̄o: inter finna multum egredūtur: q̄: nō est ibi fortis lacertus que cōstringitur: p̄pter hoc difficillime intus cōuertatur. **Q**d si vlnus parū est: multo difficillime intus mittatur: nisi ad ea mittēda p̄ostinaueris: q̄: inflantur et ingrossantur: et v̄o tēstos p̄o p̄ter frigiditatem habet: p̄ponde vulnus aliquādo oportet dilatarē: si vlnum profundum nō possimus dissoluere. **E**t

quia inflatio intestinoz non fit nisi propter frigiditatem
fit aqua curatio est calidis, unde fomenta sunt est aqua cali-
da in qua spogia vel vellus infundendus est: et ibi apponen-
dum est. vini etiam calidæ et ponticum vtilissimæ est: calo-
rem facit et coctat. Quibus non sufficiens vultus dilare
tur. Balne. autem nullâ medicinâ præ ipsam ostendit. Sed
quidam medicis calæ lacte calido et oleo calido et melle et sale: et
fistibus in balneo calefactis, Item dicti Bal. ventositate
dissoluta suspensæ infirmis q̄ quartæ: et extremitates vt gib-
bato docto venter coactuetur: deinde intestina et vultus
mitatur. Tandem vultum cum digitis teneas: et sicure fisti
o rimum incipias. postea eger supinus iaceat: et ingenia lectus
sibi facere per q̄ extremitates sunt suspense: et venter subia
ceatis: vtilio: medicina est solidatiua. Ligamina etiâ in hoc
loco vtilia sunt: et dyster fieri boni est: vt for: que remanet
in intestinis excludatur: et in inguine cum oleo calido ad dor-
sone: mitigandum infundatur. Sed si ex vultu aliquod inte-
stinum putrefactum est: nõ facinus acutum dyster: sed de
vino nigro et pœtico et calido. Et quoq̄ sãre opus subtilia inte-
stina grossa esse ostendit. Quia: est sunt in curabilia. p̄
pter multas res. Quia: multas venas habet: que vie sunt
cibus tractandus: et suba eoz subtilis: et in natura nervosa
semper ad ea ab epate cholera currit. Si autis vultus egredies
infrigidatur: qd̄ nigri et viridis coloris fuerit abscondatur: q̄
desperat de sua curatione sumus. Et si taliter intus mita-
tur: necessã in toto putrefact. Sed cum illud in cãderis:
liga vtraq̄ eius extremitatem cum filo. desine extremitates
sibi extra vultus pendere. Quasq̄ em multasq̄ venas ha-
bet. unde non sumus securi si nõ ligetur: q̄n sanguis fluat
veteris putrefact. Et sic aut ab ossib: in apicibus est. Et
cum ergo si fractura ossis est in latitudine: pars a parte se-
paretur. Aperta scilicet ducimus intus est vt ea solidemus.
Sed si q̄ impossibile est solidari ossa p̄pter eoz scitatem
mactum in fenosis: in ceteris etiam nisi rarissime: in adole-
scẽtibus: oportet has vtraq̄ partes aliquo modo inuiscari
qd̄ nõ pot fieri nisi cã viscosis cibus: q̄ ab initio p̄uisq̄
vnam partẽ aliquã op̄inquauius: dare nõ audeamus:
qd̄ faciedum est eis extrahẽdo directas faciendo: aliquod
fosset: aliquod debilitet: et nõnq̄ mediocriter: s̄m ma-
gnitudinem et paritatem ossium. Sed plurime fortis exten-
siõ necessaria est: et in fractura sunt quasi dẽtes: tunc necesse
est nimiam extẽdit: vnam partem alteri apponit: et vt dẽtes
eozum intertrahat ingeniari: et ops te fundum habere: ne
causa multe extensionis dens frangatur aliquis: et ibi res
maneat. Illõ enim illic remanente: caro nimiam sentit p̄-
curam: quod causa et tumor: et apostema generatur: et ali-
quando spasmus. Sed molestio est ceteris fracturis que dẽ-
tes non habet: veluti que cã terra facta est. buisimodi possi-
q̄ sanabitur: nõ est firma. nam ex parua occasioe sicut prius
dissigatur. unde oportet nos vtraq̄ partes quãtomagis po-
terimus extendamus: siue cum tenalibus: vel cã instrumentis
to: qd̄ iussit Hippoc. et paulatim vnam partem alteri contin-
gamus: et occluserim: vt manibus vt si aliquid sanguinis
ibi sit repimatur: deinde ligetur: et egrum quiescere p̄cedpe
fed multũ in ligamẽtũ studeri oportet ne fractura moueatur
colidere poterit. domies autem cum ad egerendum te sub
leuauerit: minime. Dole quibus ligamen. custodiende non
sufficit fracturæ: frictum vero tumorẽ et dolorem generat.
unde debet esse vt oportet. Et si hoc modo fiat vt aliquid
dolois eger patiatur: et quidam tumoris appareat: nõ suffi-
ci membro. In plimãtate frictus malis est: qd̄ nõ fuisset. p̄
per membro vniõseritatem: compositionem et foimam
atq̄ quãtitate: bonum est ligamen cum lato linteolo li-
gato et multũ spasmus compẽdẽdat. Sed tamen in quodã
loco sicut petore: et latere potest poni: et in quõsdã sicut ma-
nibus digitis succurrit minime valeat. oportet te studium ha-
bere: vt in locis omnibus quãto latius poteris componas:
et cauendum est in ligamẽtũ aliquo duplicatum remaneat:
sed pentus sit extẽsum. Strictas vero ligamẽtis ex trãser
vo vtraq̄ extremitates in volue multipliciter: vnam. In se-
rius et aliam superius multum inuoluẽdo pone: vt modo la-

ti ligamẽtis valeat: et ne frictio ligamẽtis sanguis a loco ni-
mis frictio ad lacus impellatur. Et potet vbi fractura est: fric-
ere ligari: etiam circa eius extremitates debilitet: hoc nisi fric-
erimus: sanguis ad loca fracturæ veniet et saniem et aposte-
ma generaturus. unde intendam ne membrum putrefact.
Dico etiã vt semper intendam in mitigando dolorem. Et
est obseruato mẽbus: ad apostemate et tumorẽ locum erit.
Et sciendum est cum mutatione mantici ad alium locum:
et infusioibus ac cataplasmatibus dolorem mitigantibus
sicut aqua frigida. Et cum locum refrigerantibus ligatus
sicut aqua frigida. Et cum locum membrum positio quiescat
que non generet dolorem. Et si patiens aliquod angustie ex
ligamẽte vel pudore: cã cogẽte patiatur: soluat: et oppo-
tune coaptetur. Si autem pudore hoc faciente permanet post
quartum vel seprimum diem similitur facias. vtil est enim
ligamen quousq̄ sanetur dimitti. Si vero nihil accidit
patiatur: bonum est vt ligamẽtum quousq̄ sanetur desinas
quia Hippocra. iussit solidatiua vtraq̄ ad frictum diem nõ
debere poni: quousq̄ etiam securus fuerit: q̄ non generet
apostema et tumoris: in hoc tempore ab initio solidatiua po-
niamus. Sed cum hoc membra festinanter tumescere ceper-
int: et nimium pati dolorem et ruborem et calorem: bonum
est vt nihil eis faciãmus: nisi materiã inuãt: et quãtomagis
postumus refrigerare. Et si calidus non est: et volot fit pro-
per nimiam refrigerationem: cum oleo et cera et alijs catapla-
matibus mollioribus mitigetur. Ad quoniam post q̄ scari sum?
de apostemate q̄ non veniat: intentio nostra est in ligamẽte
vt nõ solus sanguinem cã fractura expellat: verum etiam vt
eam custodiat: neq̄ p̄hibeat causam illã que fractura solide-
tur. necesse est super fracturam nõ tantus fortiter sicut ante
ligetur: et stude ne ossa moueantur: et materia fracturæ soli-
datam expellat: neq̄ ligata permaneat: ligamẽtis enim obu-
permanet: materia illa desiccatur. Et tamen eas visideris
desiccatur: fac fomentum cum aqua calida quousq̄ mem-
brum tumescere inciperit. Similiter fit multum tumidum et
humidum fuerit: nõnq̄ tunc eas aqua calida quousq̄ tum-
et hũiditas cessauerit. si tamen necesse est vt aqua fit calidior:
et vneq̄ ficis. Et si intentio tota est in ligamẽto vt sanguine
in mẽbo vulnerato cõtenet expellat: extremitates ligamẽtis
lacas dimitte. Si aut vis vt in fractura sanguis attrahatur
extremitates ligamẽtis frictus liga. Et m̄q̄ securus est q̄
nõ veniet apostema: egrum cã cibus grossum et viscosum fan-
guinem generantibus nutritas: que dõda sunt quousq̄ fac-
tus ossa esse solidata. Et si tempus solidandi transierit: so-
lidatiua plusq̄ oportet superdat: qd̄ poteris cognoscere
cum tactu manus ortem quasi glandinis sentientis: oportet
fomentum aqua calide fieri et medicinam dissolutam.
Quæ est vnguentorum sunt viscosa solidatiua generant
materiam. Quæ vero sunt dissolutiua cum minuũt. Fractur-
ra vero in qua spacium remanet: seruanda est ne tangatur
oleo maxime in estate: sed quãto magis poteris cum defica
bia. Siffura vero que est in ossibus capitã: et curis alio
ossium est dissimilis: quã impossibile est eam solidari: neq̄
villum ligamen poterit ligari quod non generet aposte-
ma et tumorẽ. Vnde oportet qd̄ in co fractum est amputari
nimis grossam pelliculam cauendo: et scissanda sunt que
ibidem carnem creant: que scissata medicina sunt: et pro-
benda sunt que mollescant et putrefaciunt sicut oleum: cera
et similia. hoc nisi necessarium: non sumus securi quin mole-
stissima et mortifera oimantur. accidentia. Et si vero que sunt
expellenda cum magno timore: et cautela extrahatur: esse ne-
quimus dicere qualiter extrahi debeat: tamen fieri potest
dicere incipiamus. Unde dicitur fracturæ cranii: quã ali-
quando est separata et facile potest expelli. Quasdam tamen
pelliculas ne tangas eas cum fossibus. Si vero non est se-
parata: necesse fit eam radas cum instrumẽto aliquo fissas
ter tamen ne rãgas pelliculas et cerebrũ. Si vero fissura est
molestissimum erit: necesse est enim vt rotam eo incidatur:
aliquando tamen nõ rotam. Tunc em videmus saniem ex

De gatechni.

ra quam in stomacho habebat mitigata est: spiritus ramen eius disturbatur est: vñ p̄siderat pelliculas pectoris: & dia-
p̄p̄sagma et cataplasmate ifrigidat. distuli ḡ cū calidus ept
tymantibus cum vñq̄. vñ reuerfus est sp̄tus eius ad suū mo-
dum: deinde du cepi stomachū eius paulatim refrigerare:
ne diap̄p̄sagma infirmaretur: & studiū habui q̄n cataplasma
sup̄ diap̄p̄sagma cadere: neq̄ multū refrigerari cūbū & po-
tum. quare sanus factus est sine nōnneto aliau? mem̄bi-
to. Iterū op̄s vt intelligas q̄dēq̄ mem̄bi? in suo tēperamēto
erit in calore s̄q̄ multū & humiditate parū: dico h̄mōi sto-
machū quā frigidā posse pati: vtile est etiā. q̄: mēbia sto-
machū arēdāna p̄pter hāc malam cōplexionē nō deficit
qm̄ nō est sicca: sed et sicco necessario deficit: vñ nō i securi-
ter damus aquā frigidam: q̄: cū hac cōplexione stomachus
non deficit. Ideoq̄ aquā frigidā nō timē? dare. Et op̄s
bus vero frigidis & cōsumptis. p̄hibet op̄s. Et si cōplexio
corp̄is rāt. caloris fit: vt cor calefaciat: necessario febrē ge-
nerat. vnde cū eius medicina medicamina febrū miscam?
calidā stomachi cōplexionē aqua frigidā curam?: s̄ nō t̄n est
vtilis veluti cū calido v̄gido. p̄pter illud q̄d dicitur. Sed
humidā cōplexio facilius q̄ cetera curationis est: siue sit
simplex vel cōposita cū calore vel frigiditate: q̄: medicamina
eius sunt q̄ deficit: vel refrigeratū sine calefactione: sed t̄n si
cum calido vel frigiditate aliqd̄ miscant: taliter p̄para-
et medicamen vt et sit oppositum. At qm̄ p̄pter hanc cōple-
xionem. i. humidā potus patitur stomachū? necesse est vt cū
medicamine cōficatio q̄ curant acuta et p̄rica miscantur
potus aque sit pau? & cōmixtus cū vino fortissimo. ¶ Hic
autem volumus dicere malā cōplexionē: cū materia exiit ē
tem: vñ dicitur q̄ aliq̄n in stomacho est materia cum calē-
faciens vel ifrigidans: humefacēs vel deficcans: aut calefa-
ciens & deficcans: vel calefacēs & humefacēs: vel ifrigidās
& deficcans: vel ifrigidās & humefacēs: cum substantia in
suo temperamēto est: & cōplexio que materia est. p̄sua: & cir-
ca stomachi cōcauitatem mobilis: aut est in eius essentia subs-
stantia inusitata & euectata. Si autē est p̄sua: & circa stoma-
chi cōcauitatem mobilis: sufficit in ea curāda vomitus. cito
enim & facillime eā euectat. Elomtu autē dato si passio re-
uertatur: perquire de quo loco fluat: & prohibe ne vltro ma-
net: sed t̄n si de nobilibus veniat mem̄bis sicut cerebro
vel corde: bonum est vt dimittas eam currere: q̄ in cerebro
dimittatur. Et confortetur stomachus ne eam suscipiat: atq̄
fluit illū cū purgatione totius corp̄is prohibeas: vel cum
expulsionē illius humoris. Et confort. atio stomachi fit cū cata-
plasmatis & similibus cōfortationem faciētibz. Totius
etiā corp̄is h̄bitudine inuestigata: ne tēpus purgationis
conseruatum trāseat: vt p̄termittatur: cum p̄blebotomia
p̄armacā emor̄oydes sanguis fluxus & nartibus similia:
longo tēpis spacio non fuerint: q̄ multū hoc modo purgan-
tur. Quādam replen sunt p̄opter requiem & suauitatem &
p̄pter dimissionem & negligētiam exercitioz & laboz assue-
factoz maxime si cū replentione generatibus assuefiant
vnde hęc oīa op̄s tē iuestigare: & cura s̄m hoc quod tibi ma-
gis aptū videbitur. Sed aliq̄n catarrus & coriza causa hū-
ius male cōplexionis est: cum de capite ad stomachū descen-
dunt: vnde si videris aliquem de catarrō quem habuit san-
num esse: & stomachi passiones habere: scias cum inde pati.
Similiter si aliq̄n modum vides eas cessatum: sicut arteri
cum doloz: cep̄aleam: & postea stomachus patitur: hoc in-
rendas: vnde facies sicut diximus: prohibe ne illa materia
fluat ad stomachum: neq̄ eam p̄sumas a nobilibus ad igno-
bilia mouere. Et si aliquid facere nequeas vtrāq̄ curabis.
q̄ in libris nostris b̄z peritētibus inuenias. Et nōnūq̄
dū fluentes humores mutant & substantiam in malam cō-
plexionem: vnde illis p̄hibitis studēdum est in stomacho vt
ad suum temperamētum ducatur. Sīrupus autē ab̄s̄n̄h̄y &
succus eius hie cataplasma stomachi confortat. Et si mate-
ria stomacho sit inusitata & euectata nō sufficit ei vomitus:
sed necesse est suauē bari catarricum: sicut de mirabilianis
aloe s̄n̄h̄y: & s̄n̄h̄y: & s̄n̄h̄y. Et in hac passione optima est
Similiter q̄ facta est cum longo tēpore minoris caloris est: sed
ramen aloe nō h̄oz magis confortat stomachos. Adiuuat h̄oz

infirmos vomitus post balneum cuius rebus mundificatio
clotius sicut cū p̄sano: & sepe hoc accipiat: inuagat enim
vice minutē de illis p̄sionibus. valet itaq̄ iterū aqua calida &
mellicetate: & suauiter si calor adest. Itheragria si nō est cum
melle tēperata magis cōfortat stomachum: & q̄ si incidat. Illi
autem vomitus faciliis fit infirmo: facilius est oculis cū ra-
dicibus. Si v̄o ne grossi fit infirmo: facilius est oculis cū ra-
dicibus. Si p̄sano. Et cludēdū sunt iterū p̄siones cū sirupo ab̄s̄n̄h̄y
t̄h̄y cū melle facto. & aliq̄n hie tres passiones sunt in stomacho. i.
mala cōplexio in sui sub̄a: & p̄siones fluidi in eius cōcauitate
se mouētes & attrahēdū s̄guntur a sui sub̄a. vñ op̄s festines
ad curādum q̄d magis necessarii est: & q̄d est via altera? p̄bi-
gta. Si hie tres passiones sunt in stomacho: & p̄siones illi sunt
acuti & moderate stomachi & sinopim ḡnant: dico autē vt
sinopim cūremus qm̄ malū est. deinde p̄siones in ei cōcaui-
tates currētes purgēt: quibus nō possunt p̄uenire ad illud
q̄d est in sui sub̄a si nō prius q̄d est in cōcauitate expellam?
& aliq̄n p̄pter multitudine m cōmolationis: morbi notūda
damus c̄gri. Si sinopim fuerit cū febre: necesse est infirmo
vinū & ius carniū dare. P̄opter hoc oportet vt sem p̄ ad
magis necessarii est festines. Et cōdes nō t̄n in ceteris morbis
facies p̄p̄dere significatōes: q̄: suis locis v̄a curandi tibi
ostendunt. i. cōplexiones mem̄bi: actiōes som̄i: cōpositio-
nem & colligatam eius ad aliud & sensum: q̄ mem̄bi q̄d est
calidius etiā sua cōplexione si infirmo iterū dūcēntur? est ei
calo: in qualitate fortis. Quī v̄o naturaliter frigidū sunt: ea
lozem patiuntur: necesse ē lōgo tēpis spacio multū frigidā dari
S̄n̄h̄y de alijs qualitatibz intelligimus. Et p̄tarris v̄o cōtra-
rium. Si mem̄bi naturaliter calidū est: & patitur calorem:
parū frigiditas t̄n in pauco tēpe fieri op̄s. S̄n̄h̄y frigiditas fit
naturaliter fieri op̄s: & bac etiam similitudine ceteras qualitates
et̄s intēdūmus: p̄inde modis infirmi nature cōueniē mis-
nois molestie est. De actiōe vero mem̄bz significatio fit
p̄p̄ditur. Illam si actio aliquid mem̄bi: tōt corp̄is necessa-
ria minuat: & que facere volumus: vt op̄at: faciamus ne
sem p̄ dissoluat virtutem custodiēdo: q̄d mem̄bz q̄ dicitur
vñ est in sua actione & dignitate vt cōseruata v̄a aial: ne
cessario & s̄m sue actiōis dignitatem op̄s cauetā cauet: et
in studēdia studiū in pend. Et aut cetera in bac intento
ne nobilitas est: excepto cerebro: q̄ infirmi nō habent necessi-
tatem in actione cerebri: nisi solum ad mouēdum pectoris la-
certos p̄pter s̄m: & pauca virtus cerebri eis sufficit. Et cō:
vero eis multum necessarii est vt & pullus & calo: naturalis
in suo temperamēto maneant. bis in suo tēperamēto nō ma-
nentibus: & quedam accidentia orientur: vt medicina quā fa-
cturū sumus illius erit proficiat: ideo modus curari non
potest: post hoc debemus curare epar & stomacho: & post
ista renes vesicam foeculium cōt̄q̄ v̄as: q̄: hęc actiōem
habent corp̄is totius v̄niuersalem: quā poteris scire p̄
quiras in libris quibus denotata est. Et cum eam perquiras
re: scias quā quāta necessitas est in custodienda eoz v̄as.
& sunt & alia m embra actiōe habentia vite humane man-
nendi: nō necessaria: sed eis s̄m sunt vite: & somniam: que
sunt canales pulmonis & intestina. Illam quando volumus
materiam contentam purgare videmus: de forma vero ostē-
dunt nobis quomodo curare debeamus. Et ubi grata. Et sto-
machum p̄sumimus curare per vomitum et egestionem.
inferiosa intestina solum cum egestionē. concantatem epar
s̄m egestionē. gibbositatem epatis renū & vesicē: si
multa non sit materia cum diureticis: si vero est multa eges-
tione & diureticis. cerebū vero mundificandū est & palatas
& nares. pulmonem v̄erper suas canales purgam? De cō-
positione vero bec intelligimus. Illam si est in exterioribus
corp̄is vel eius vicinā: p̄nismus tantam medicine quan-
titatem: quanta necessaria est. Si vero longe est ab epare et
stomacho: studemus scire longinquitate m vie: & addimus
de medicina: q̄d in longinquitate vie nō deficit: nec in
qualitate: nec in quantitate. De colligata & cōcauitate op̄o-
ter nos scire: q̄ cerebrum p̄pter op̄s stomachi: multis modis
patitur: & vbera p̄pter passiones matricis: & similia. Sed no-
bilissimo: s̄ mēbio: s̄ sensum op̄s intelligi: q̄ mēbiū q̄d parū

Particula octava Fo. cxcvii.

inhibibile est: possumus curare cum forti medicina: modicis
uza et acuta. Sensibilissimū vō minime: cum forti medicina cus
rati: virtus eius dissoluitur et acuta deficit.

Octava particula.

Hic particula curandi febū artificū dicitur
voluntus hūa. dicitur febris et numero male
cōplexionis est: quō mobis calore naturali actio
nū nocitū augmētans. Alaliois em naturalis
augmētatio non dicit febris: nisi adeo augmētet: vt actio
naturali noceat. Et qm̄ ois febus multo triple est: aut parua z
non pfecta z separabilis: aut multa pfecta z non separabi
lis: aut medicos: fit necesse vt genus febū tripliciter sit.
Terbi ḡa. Febis etiā mutatio multo pfecte z non separa
bilis pertinet. Ep̄p̄m̄era vō parū nō pfecte z separabilis:
putrida vō medicorū. Sed q̄ p̄ma notata intentio est in febū
bus: necesse est vt nō sint modū auferam: z vñ sint mobi
de mala cōplexione vt illam emēdemus: sed emendatio ma
le cōplexionis necessario fit per contrariū: vt si mala cōple
xio sit et calor: necessario fit frigidus curū. Et causa febū
aduc pmanente sicut in putrida febre: necesse est p̄mo p̄
tredeū excludi: deinde mala cōplexione curari. Et q̄ causa
eius trāctata sicut in ep̄p̄m̄era d̄ fit p̄pter laborē z similia:
op̄p̄t reuertamur ad malā cōplexione: vt q̄d calefactum est
op̄p̄t tunc refrigremus: p̄pter hoc necesse est te fare cau
sas z corpora: z opus q̄d eo operatur rationabiliter ope
reris. Terbi ḡa. Ep̄p̄m̄era potoz aliq̄ febrē generat: alio
quādo minime: corpora de quibz capinosus sum? ossifol
v̄tur: si et aliq̄ claudant occasione febz egerant. Corpora
vō de quibus calidus z humidissimus v̄pote aerus dissol
uitur: cum op̄p̄m̄era febū nisi rariūm ois: sed tunc cū su
mus multiplicat: et op̄p̄m̄era firmissima est: vnde op̄t q̄d
de quibz capinosus dissoluit fumus vt febrē nō generet bal
neari cum aqua tepida z fluatū fricat. Multa enim z for
tis fricatio corpus indurat: mollis vō corpus humefacit: si
militar facit ceratū: q̄ fortia eodē modo faciūt: z cibaria
humida z v̄tuoia boni cōmū ḡnatiua: z caucas acuta z ca
lidissima: ois etiā q̄d corporis poies: eos claudunt: sicut balneus
aquarū frigidarū: v̄t v̄tiosas qualitates habentū sicut alu
minolarum: vitreolarū: vigile: iraculobes: et multaz in
sole quies z similia. Et si h̄m̄oi in manus ignozantū medi
corum eadē dicitur: z ex potoz op̄p̄m̄era febres habuerint: z
precipiunt eis p̄pter accēlionem febū tertiane: q̄ v̄t q̄d ad
certū diē non comedit: in acutissima z molestissima febem
necessario cadit: q̄ abstinētia in eis z corruptionem z acu
men humoz augmētāt: z pot q̄ clausi sunt: febū augmē
tatur: s̄ q̄d bis v̄tissime p̄uenit balnei cū: vt fiat febus p̄
agozantē. Et si in potis aperitidis semel nō sufficiat: fiat do
nec aperiant: sed tñ si eger eo confluxit esse. Quiddā balneū
uit se in aluminosa aqua vñ potē clausi sunt: etiā tōtū cor
pus cōsp̄m̄ati: ad quē duo defamati medici venere: de illoz
les secta qui iubēt abstinētia in febū p̄p̄m̄era: eodē dicit
abstinētia ei im ponētis abertit. Quibz egredietibz h̄al.
intrant: et q̄d corpus eius tepido v̄ticit ep̄p̄m̄ate: cum q̄
facili fricat: fricat: deinde misit in balneū z iussit vt in fon
te moueret: de fonte vō egredietē cū aq̄ frigida nō tñ frigi
dissima insudat: sed donec v̄t v̄t. Preparat iussit q̄des
re. Tandē eadē facere dicit: z ericaucit eū cum panis z parū
aque potū tribuit: z tranfacto pauco tēpōis spacio sibi parū
sanus tribuit: qui postq̄ certissime scitū esse digestū: p̄fices
recētissimos z teneros cū iura obulit: sed tēpus cū hoc fue
rat etas erat: z patēs macerū sua sanitate calidū habuit
tactum z semp p̄ungitūū sensit caloz: v̄t in sanitare ruz
beam habuit: z cōsuetudo erat v̄t in am rubē z acutā facere
si aliquāto tēpōis spacio ieiunū ferret: semp erat sicut
studiosus: iracundus z soliticus. Post q̄ vō hoc sibi h̄a. fecit:
dormiuit i illa nocte: diluculo aut illi medici venerūt: iterū q̄
abstinētia habere p̄cepit. Eger aut hoc audis in ruz cō
uerfus est. Sed h̄a. in illa. i. s̄. b̄. de misit eus in balneū tri
bus vicibus. Ipse em̄ in aluminosa aqua z aliā nō inuenit:
ibi lotus est eūdō z redēdū: forāz sole v̄t ruz est: q̄oz

omniū occasione potē clausi sunt. In eadē quoq̄ die v̄timum
sibi mixtū tribuit: vespere autem ad eum medicū venere: sed
ipse quasi fecit: in lecto le p̄stravit. Et ap̄p̄m̄era d̄
perunt ad quam bonā accēlionē febū habuistū: fuerit ne cū
rigore aut cum frigore. Quē tangētis humefactū inuenere
p̄pter balneū z operimēta: z collaudates eos dixerūt. Ri
go: inquit distillime tran sit: z sudat: accēsit. p̄pter abstinē
tiā quā passus es: cēperit sudorē ne infrigidatū tergere:
z p̄m̄eritū: vt fummo mane veniret: neq̄ licentā man
ductū nisi cessante sibi oclatū sudore: q̄ p̄fidebat fe. in
nocitū deuitare. Tunc em̄ etas erat. Et em̄ venientes cū
nō inuenere: lerat ad quoddā p̄ficiendū seruūtū: vnde mirā
res dicere h̄m̄oi cēperūt: que sibi equitandū fuerat necessi
tas. Illū duo dies sunt q̄ nō comedit. Et si nō aliat et in
doctis medicis generare nisi vt v̄tū dicitū spacio egros fa
nitat: redditos abstinētia confringere malū esse: q̄m̄ r̄i
quibz d̄a d̄eritioibz: que faciunt: humoz eos eorum acu
unt z ducunt ad eum febem: que ossificis est ad curandū:
p̄oinde sunt cause non minimi: sed multi mali: q̄d hoc cor
p̄a abstinētia cibi non sustinet: sicut facit humida corpora:
neq̄ balnei diuturnā prohibitionē sicut tolerat corpora
de quibus horridus humor dissoluit: sed p̄pter abstinē
tiam cibi z balnei acutissima z sicillimā febem patiat: de
qua citissime sed d̄ d̄educunt z inde ab ep̄p̄m̄era ad p̄p̄m̄era
fit. Et si os stomachi defectū habet: cito in sinopim deus
niunt: q̄ hoc cōplexiones in sanitate sui febricitat: quāto
magis cum febrē habuerint. Sed tñ hoc eis p̄ngit quibz
e loz z sicitā v̄tira temperamētū sicut fuit forma illū que
superius nominatū: p̄fices em̄ corpus non semel sed b̄ in
que abus sufficit: z multū valeat eis frigida et humida: sed
tñ si non sunt v̄tiosa neq̄ multus nutriticia: bec em̄ v̄tiosa
sa z grossa non possunt c̄p̄tine digerere: q̄ digestio non fit
nisi in corporibus calidū z humidis et carnis. Et tunc cū
et si digerūt necessario op̄p̄m̄ata generant: p̄pter hoc
v̄tile est eis p̄m̄ati: et que sunt digestioni facilia z nō sunt
stipica neq̄ v̄tina p̄uocant: neq̄ op̄p̄m̄ata: idēq̄ potū
num est v̄tile. Nam nec ventrē consistat: nec v̄tina p̄p̄m̄era
bet. Non em̄ est stipicum: sed p̄uicit fit contrariū: q̄ colā
tuum z laxatiuū. Delleat que iuuat ad purgādos v̄t
mores z ad dilatatādas z aperienda v̄tina: nec tamen eis
p̄pter calorem: sed dico hydrosaccrū bonū esse: quia em̄
est m̄tinos mundificatiois nec tantū caloz: maxime si pa
rum redolomatoz cum eo miscetur. Non em̄ m̄tinos consti
pat h̄al. restante: qui dicit mellitatum hoc calefacere: p̄
tūm generare z in cholera esse conuertibile. Studētis ergo
est vt potus eorum sit frigidū peritēs: p̄pter hoc p̄p̄m̄era
sanus magis eos iuuat. Tria quoq̄ tēperata sicut fuerūt:
eade: panis optimi: p̄fices tenent z p̄m̄ati z odore horribile
non habētis. In bis em̄ corpus: posumū z negligentiam bal
nerat p̄pter op̄p̄m̄atione eorum: corpus manifeste: potū op̄p̄m̄era
ncl. Nam si lutum in eorum corpus: manserit: vel p̄p̄m̄era
eas superfluis corporis op̄p̄m̄era appropinquat: neq̄ in sole
mori. Quī vō aliquid nocentū sentierit et bis: se h̄i
nanter balneum aque dulcis et tepide ingrediatur et mo
derate fricetur. Quos semel factū sicut p̄m̄era non transe
rit fiat bis. Cum hoc em̄ ratione possunt custodiri quos ad
febem non deueniant. Laucant etiam iram: quia humoz
perturbant et acutur: vigilas quoq̄ quomā eos defice
ant. v̄t d̄p̄m̄era peiores efficiant. Similiter et solem:
quia et humozibus q̄d subit et liquidus dissoluit: gros
sum vero et quod durus est permanet. Item vitent bal
nem et frigiditū: m̄ q̄ consistant corpora: p̄fices em̄ de bis
omnibus que dicitur distillime veniūt ad febem: sed febrē
decidante op̄p̄m̄era eos curari sicut dicitur: cum balneū fr̄
z ceteris. Quī vō de stipicāte febricitauerit: p̄p̄m̄era nec
esse est. Quī vō tepido fr̄a vel angustiam v̄t vigilas nō mul
tum cum tepido v̄tiganter ep̄p̄m̄era: p̄p̄m̄era: tunc non ba
bent: z pari fr̄icent z pari balneū: Quī autem p̄pter les
ionem partem cum aqua frigida infundant: cum quoq̄
potē z frigidus fructū comēdat: deinde in tepidū balneū et
nō multū ep̄p̄m̄era vel fr̄icent: sed capiti oleū nō frigidū

Megatechni

aut balneū fundatur: febre que q̄ cessante balneū ingreditur
aut. Qui ſo ex frigida febricitant balneū calidius: et in calidior
loco balnei ponant. Si ruina et coisā habeat: balneum nisi
humores incipiat digerere non est bonū: et ante balneū et post
capita eoz infundū debent cum calefactis oleis sicut v̄
leon. Hecq̄ balneū nisi febre mitigatē ingrediant. et si studea
mus miscere ep̄thimatis capiti appendis res frigidās:
si de solis calore patant. Qui ſo ppter frigiditatem: sicut calid
a actualiter et parū potestantē q̄ ppter febrē parue cale
factionis op̄s esse: et potestantē sunt calida sunt permanē
tia. Sed vniuersaliter in hōis febricitantiū cibarijs vt sint
digestibilia: bonis sanguinis ḡnatiua: oportet nos particu
lariter studere: vt refrigeremus et humectem: qui ppter ca
lorem solis vel iram febricitat. Qui ſo ppter frigiditatem cū
reperat calefactiōnis curent. Qui ſo ppter vigilias et an
gustia magis humectat et somnōis inducat. Qui labore et fa
tigatiōe mētia sue cōcitantōis ep̄thimatis humectent
et cibos nutritiōis accipiant. Qui ſo ex frigiditate mino
cibi sunt. Quibus autē hūctis alter vt nisi dari op̄s: q̄ debile
est et aquosum eligat. Melis est em̄ q̄ aqua ad adiūciū di
gestionē et vinā vel sudorē ptouocandi: febris tñ si calidiss
ma est: aqua frigidissima dāmus. Nam melio: est cū corpus
eius multū vtra reperaturit ep̄uit in calore: et corpus q̄
dicit febrē habētibus aqua frigida ḡrua est: maxime si in fa
nitate cū cōsuetā habuerit: sed tñ multā nec frigidiss
ma detur sicut datur eis: que cū aqua frigida curam: pau
ca igitur q̄ sitim extinguat. donec q̄ certissima sunt cer
ta sicut: in uestigialia inuestigent. Tunc curadi sunt: cū po
tū aque frigidę. Quamē autē aque frigidę in febrē: scire po
teris si eos q̄ patiunt feruorē in estate ppter solis calozē
inuestigaueris qualiter oīno estus et angustia ab eis aq̄ bibita
cessant: stomachusq̄ sp̄rtat atq̄ vter liquefit cum cholē
rica egestionē q̄ creata fuerat ppter se. Libria quoq̄ me
lica digerunt: et appetitū desiderium q̄ confortant. Et si in
his corpus: parua fuerit op̄illatio: et d̄mō dicit seruaue
rint: cito febris illa cessabit. Si v̄ multa: nō cito em̄rabif.
Si v̄ plurima: non pmanebit species ep̄thimere: sed ad pu
tridam et continuā acutā eḡitudinē in his corpus: et cōple
tiones v̄ et corpora bonos humores habēna de quib̄ sum
q̄ aeruus dissoluit: sicut multam habet op̄illationē et forē: ducē
tur ad febrē continuam sanguinolentā: q̄ finoda d̄: q̄ ma
li et acuti humores q̄ calefant ad putredinē festinatē in
dant: boni ſo et temperati nō cito fed tarde nisi festinata sit
purgatio: ppter hoc si finodā incidētis op̄s festinatē p̄le
botomari: nisi puer vel senex sit: et significatiōes plenitudi
nis nō apparent: et illis q̄ malis habēt humores: festinan
ter succurras cū purgatiōe: deinde eoz op̄illationē aperire
incipias. Itā si ceperis op̄illationē aperire: nō dū facta pur
gatione: timendū est ne humoz multitudine exterius fluens
cōculcata maiorē illā ḡnet op̄illationē et augmentet. Itē q̄
purgatio quantitatē illoz minuit humoz: necesse est vt mi
nuto calore febris decrecat: et molestatio non festinet. Et si
prima febrē declinatio sine sudore vt purgatiōe fuerit: neq̄ b̄
tū corpus m̄ d̄: nec febrē. neq̄ febrē. aliq̄ manifesta atq̄ acēdētia
habuerit: sicut vigilias et s̄tia: intellige q̄ cū eius op̄illatio
est: et possibile est vel ex op̄illatio: vel ex aliquo alio manife
sto oriat. Et si causa est primitiua: necessario febrē decli
nate purgatio apparet: ppter hoc si purgatio nō ondat: et nō
pigeant p̄lebotomare eos: q̄ si necesse sunt apparati: et ca
rartici dare eis: q̄ in acutā febrē sunt v̄tū. Et em̄ hoc or
dine possum q̄ ep̄thimerā p̄bere: quin ad has duas species
veniat. et im̄ quantitatē febris d̄ntē op̄illatiōis intellige
re. post purgationē da ex cibis et medicis q̄ mundificatiua
sunt: et elige ea q̄ calefactiua nō sunt sicut p̄santē et orisacca
ra: deinde perp̄de febrē quantum miruta est: et im̄ dimi
ntionis quantitatē actio curatiōis sit. Si vidēris multū descē
dissent: neq̄ in pulsu vel v̄ina signū putredinis apparat: scu
rifer cū in balneū declinatē te: vt introducas: et debes meti
ri ab hora que de balneo egredieris: vsq̄ ad accessio febris ve
niet sit spacio quattuor horarū: et si fecit et tergatur in balneo
cū reb̄ mundificantib̄: sicut farina ordei et fabę. Si ſo non
multū habet calozis: cū nitro et melle: nutrita si estas nō est

et febris nō cito fit v̄tura per duas vel tres horas et vsq̄ ad
quintā cū p̄santē. Si ſo estas est post v̄na vel duas horas
da orisaccarā cū apozimate aph̄ et expecta accessiōē: que si
non venierit: sc̄o mitras iterū in balneo: deinde securiter nō
veniet ea nutrita. Et si venierit metat eam cū prima accessi
ōne: vnde si multū mitras est: postq̄ cessauerit mitte eḡri
in balneū sine ulla timore. Et si accēdētia sint magna et v̄
tū: scias eo ḡne ep̄thimere febris esse eḡressurā: sicut dicitur
et siue in acutā vel finodā conuerſa. Rurſus op̄s et in
ligere q̄: hęc cōplexiōne cholericā et siccam habēt in febrē
ex inordinatiōe cibi et potus incidit: maxime si in fumosita
tem conuertant: q̄ in acētositatē mutant: q̄ si fuerant nō
est molestū: q̄ cū hac plenitudine febricitauerit et eoz d̄
gestio mouet: sit febris facilio. Et strarſio v̄ cōtrariū. Et op̄
est corpa si d̄mō cibis replētur: et vter eoz nō cōmouet ad
eḡestione: scias euz acutissime febricitare: maxime si laborat
et exeret se. Aliq̄ etiā febicitatē ex frequētē eḡestione ppter
sepsimā affligendi motiōe. Si ſo mōsurā in stomacho v̄
intestinis habuerit: sit causa augmentā cōtrariū: v̄ si vides
hanc febrē esse cū solutiōne et q̄ erit nō aliud q̄ cibis coru
ptus: balneū d̄ est ex declinate febrē: atq̄ nutrita et q̄
foctetur stomachus: et mōsurā illam mitiga et reb̄ nō mul
tum calefactiuis sicut rodosaccarā: orisacca. Coca. Ep̄
thimera ſo sint coactaleō et s̄tia. q̄ si folio alteros humo
res habuerit: et times q̄ nō m̄ trit: et deficiaturit etiā et nō bal
neatur: et studijs habe in stomacho vt ponas finita solutus
ne vellus infusum in oleo in quo coctū est abstintit: si vas
in quo coquit nō sumatur: in alio vase aqua pleno mitat et
s̄tia ignē ponat: vel in oleo nardino sicut v̄bidetur. Et si
calo: febrē cum eum rodoleo: et hec oia calidissima ponat: q̄
stomachus ex cib̄ rep̄dit mollificat: vnde calidiss
sunt in vase aquatice: sicut dicitur: et si alio modo sc̄as:
nihil p̄derit. Si autē sentit in ore stomachi d̄mō: catas
plasmetur cum spiritibus et refrigeratiuis sicut cocamissis esse
vitium: succo p̄pani culidus: oactis acerbis: balustia et si
milibus. Nutritum p̄que cibis pasta at: et tēper: tū et si
p̄ris: cocamissis p̄cis et hōum stirpis. Si v̄ eḡestio cessat
damus vlatilia et m̄les cōgruus cum spiritibus fructib̄: p̄
paratos: q̄ si appetitus defectus est da electuaria cōp̄ta
de succo cocantōis et sumach et similib̄. Qui v̄ spiritus s̄n
riant dolo: et inſaritionē in hypochondijs: perquirit in abus
de stomacho ad intestina sit deſensus et fac d̄sere. Si autē
multū inſaritiōis habēt: ep̄thimere et cataplasma vt indigestis
vel siptica: et vt hōis tranſicis mitte eos in balneum.
Et si molestatio alleuata fuerit: et suauiter dormire cepit
scias eos sanos esse. Si autem in secunda die aliquid febris
sentit: ne timeas fed balnea et nutriti eos sicut palus fecit:
plenitudo vero que conuertitur in acētositatē rarissime
his corpus: bus contingit: est enim non sequitur cum fe
bris: que si venierit: intellige causam febris esse cum op̄illa
tione et putrefactione. In ep̄thimere et cataplasma vt indigestis
nisi tñ vnde ap̄stema cum ep̄thimere et cataplasma vt indigestis
soluatur: et balneū febrē declinat atq̄ nutrita: et ad
suum cōsuetudinē d̄uertantur. Si im̄lter faciemus in ep̄
thimere que sit propter causam primitiua et manifestatiua sicut
labore et similia. Quidam sicut in cōiūio qui multū comē
dit et bibit: vnde vomuit: et in illa necesse calefactus est et fe
brem passus est. Et v̄na vero in prima hora balneat: et
etiā aſt balneum: moderatum abum comedit: et idem fe
cit in secundo die: cepitq̄ deridere eum qui preceperat neq̄
ad tertium diem comederet. In tertio aſt equitatis et iū
quo sibi necesse fuerat: qui si auscultasset equitatis ad tertū
diem finuisset fame cruciatos esse. Et oportet et intellige
re calidas et humidas cōplexiones habētes: nō minus q̄ s̄
periores malozē esse humoz: sicut putrefactiōi sunt prepara
tiones: q̄ in sua sanitate putrefactiōi sunt preparata. Et
sicut v̄ hoc sudorū potus: cois et vine et eḡestiones: vnde hu
mofudis copiosus nō sunt secura a febrē: si op̄illata fuerit
et cibis impletur vel caleſcit ex oleo et similib̄. Et tamen

Megatechni

eceteris minutionibus virtuti defectione impedit. vñ non opus minutionis cum multus est in quantitate: z malus in qualitate. Multus in quantitate: si oppositum minuat: non gñat motum. malum in qualitate paulatim minui oportet: z in loco eius gñari bonum. Et aliqui in sanguinis detractioe necesse est vt a suo loco alibi muret: pñde opus quantitate moti: z virtutem inuestigari: qz si est necessitas vt multu extrahatur z virtus defecta sit: non semel sed paulatim in multis detractiombus minuat. Si autē fortis: multu z multus extrahat. Ita oportet in curando perpendi significationes ex cōsuetudine: etate: cōplexione: etate. Verbi gratia. Quia in sua sanitate solutus erat aquam bibere frigidā: neqz ei nocere: scuri sumus qz ei nō nocet eis febri habuerit. Et pueri qz humidu copiosu sunt: z res humide in parte sunt dissolutu: non debet eos velut alias etate habētes purgare: similiter humide cōplexionis existētes intelligim. Aer itērum cum calidus non oportet vt tunc euacuemus. Eodē modo intelligendum est de regione.

De causa partu.

Cuando causa vitæ z ephimere ipsi existentibus adest: necesse solū motū curemus. In putridis vero qz ipsi permanentibus occasio eorum permanent: oportet occasione. I. putredine expelli z cōplexione mutari. Qz si rem aliquid inuenimus qua cōplexio mutetur: z febris extinguat z putredo minuat: festinat eam operemur. Si autē aliud est qz febrim extinguat z putredinē augmētet: aut qz putredinē minuat z calidē febris auget: oportet nos consistere inuestigare: z qz vitius est operari operemur: qz si ea que febrim extinguit dederimus: z materia minueret: que causa sue incensionis est: neglexerim: febris tunc extinguet: se d postea cū incensio reuertit: z aliqui maior qz fuerat. etiā hmoi. odo est causa sue longinquitatis z suspicionis perituri infirmi. Qz si in putredine minuēda studiū impendimus: z extinguit febris minime: nō omni febrī expedit. Qz si aliqui febris adeo fortis est vt infirmus percat nisi citissime z fortissimē eam z augmētata eam cum rebus calefactiuis: Quocirca hmoi odo nō expedit: nisi illi febrī que est nō tan te violentē vt percat infirmus in illo tempore cum putredinem minuire satagimus. Ideo oportet nos studiose curare qd magis necessarii est ex trisqz: neqz aliud curare negligamus: qz plurime inuenim: causam incensionis febris fortis: vnde magis necessarii est vt tollatur: z raro febrim reperimus in seipsum tantā habere violentiā vt timeamus egrum esse perituri: nisi fortissime z velocissime ei vt extingatur occurramus. Sed cū hoc fuerit necessitas nos compulsi vt eam mitigemus: deinde putredines detracamus: propterea opus te intelligere significationes magnitudinis febris z quantitate putredinis z fortis: et hys expertis virtutem custodi: deinde illa vt qz curare satage: z cōparā virtutis quantitate ad magnitudinē febris: z ad tempus putredinis: que si cōuenit: festinat qd faciendū est vtiliter fac. Si autem in hys aliquid cōtrariū esse videns: succurre ad faciendum qd magis necessarii est. Alia tñ ne p̄mittas: qz plurimum das sicut diuinus significationes inuenimus nobis cām incensionis febris expellendā ostēdetes: z cām virtutis custodiendā z fortitūdiā magis eē necessariā. Eñ debet hoc rationaliter p̄cedere: quia si virtutē p̄manere videtis cum putredo minima est natura eijct ea. Qz si defecta non sustineat euacuationē humorū vel abstinetiā cibi: seu alia similia putredinē expellentiā: p̄sumi cōfotet: deinde ad putredinē expellendā cōuertere. Ergo si febris tante magnitudinis est vt secum multa z pessima habeat accidentia: p̄tus ad eam mitigandā studeamus: deinde ad id qd necessarii est. Porro ephimerā febrim quæ dicitur sunt: in quibus qd solitū est dissolui inseparabiliter latitat: z quedā cum quibus consistit plurimē: et nonnullē z quibus raro sunt. Ille vero quibus dissoluentia inseparabiliter sunt: sunt laucro aluminosus z ceteris suspiciā aquis vel frigidissimū aut condensatione potuorum. Hec vero cum quibus plurimē consistunt: sunt ex

assiduitate solis. Et tēre vō cū quibus dissoluentia raro existunt: sunt ex: frigiditatis: vigilia: sanitate: z iniquitate opstemate. Sed omnibus his febris dissolutio z potiora potior conuenit. Hec etiam omnes nō nisi in spacio. hinc potior permanent: neqz hoc tempus transferunt: cum error in meta est: aut cum tempus frigidissimū: aut cum cataplasma vel epistimata in exterioribus corporis applicentur. Cessatio quoqz eam vel sit cum sudore: vel cum alia aliqua dissolutione: et sentit eger fatis cessationē. Delicati etiam z nobiles transacta hac febre: balneū ingrediunt z vnguentū deinde comedūt z vitam seruant. Vulgi vō abiqz balneatione z vincto comedūt. Palam ergo intelligimus ephimeram febrim cessare: cuius causa. I. calidū solis cessata est. Est z alia cuius occasio cum ea permanent: sicut vñ conclusio qz duobus modis est: aut p̄pter opilationē: aut p̄pter dissolutionē. Qd solū vō aliqui est: p̄pter siccitatē: sicut aqz vel aeris frigidissimi: aliquādo p̄pter siccitatē sicut aluminosus aquarum: et aliquādo p̄pter multitudinē humorum vel eorum viscositatē. Que autem propter humorū multitudinē est vitilis z laudabilis: eius curatio p̄blebotomia erit. Que vō propter humorū viscositatē: cura indicatur: attenuatiā z mundatiā curetur. Inuestigare etiam virtutē in ephimera febre non multū necesse est: in ea que multo diutius est virtutem pendere necessarii est: maxime si polux est: vnde virtus permanet ne dimittas quin purges in febrili: que pauco diebus. Si autem cōtraria: in defectu fuerit: cōuertere ad purgationē f̄m eius defectionē: raro etiam virtutem in prima vel secunda die defectam inuenimus. Qz si fuerit: non est propter aliquid: nisi propter malum cōplexionē infirmi vel etatem sicut senū z pueritū. Aliquādo accidit infirmo nimius labor: p̄pter deambulationē pro sole: an gustum: vigilia: z ceterū. Hic si omnia coadunata fuerint: vespere illius diei p̄stulqz eger comedit: f̄bitauret: et in ea nocte vigilauerit: neqz propter febrē z comedere: vt p̄tus necessario dissoluit: maxime si calidissima est: et eger in sanitate macer erit: vnde magis similitudine que h̄bit. contingit tibi ostendam. Quidam tuenens. gny. anno: maglenū: z certissimē calidissime z siccissime nature existens: quoddā castellū egressus est: z quoddā coactus legatione ad ducatum quandā abijt. vnde per totū diē laborando fessus est: postea balneat: cenauit. In nocte vō propter legationis cogitationē que sibi data fuerat: vigilauit: et mane factu velociter per siccum iter z calidum locum ambulauit. Ingressus autē v̄bein quandam vidit z lude animus eius quieuit. Tunc et volēs ad balneū per modum palestre transiuit: z quoddā magnum laborē ludere cepit: postea autem transibido quoddā certantes separauit. Quare venit in alium laborē z certandi z propter garrulitatis et ire motionē nimis fessus est. R̄diens autem ad mansionē nimis eius corpus desiccari z fatigatum est z angustia captus: vnde bibit aquam: aqua ebibita: augmētata est angustia: donec vomendo eam redidit. Qui cum se taliter sentiret propter timorē z suspitionē nem febris ne eueniret manducare noluit. In loco ergo se prostravit in illius diei vespere: febrim habens per totam noctem vigilauit propter febrim. Vnde autem cepit dolere vt v̄qz ad medius diem: vt vigilas quas in nocte passus est restauraret: neqz expergeratus est. Tunc quidā ex illis medicis ad eum venire qui dicunt non debere febricitantibus victum dare: nisi post tertium diem. Qui dixerunt: habetis non est bonum tibi ad eam edendū: nos autem vesperē vt debimus. Vespere autem redentes febrim declinare viderunt: neqz hōiam cibādi opportuna: aspexerunt. Sed quidā ex illis volens euitum dare ab illis increpatus est: dicebat enim si febris esset omnino ablata: bonum esset comedere: sed febre a d̄pue existente comedere molestum: quem cum d̄tētes altero die. idē tertio sumo: mane venisset: neqz ei licentiam comendi dederunt: expectabat enim hoc eam tertio: ne: quia erat in fine diei. Et in illa hora h̄ba. ad eum venisset: sicut h̄ppo. in p̄notis. dicit: illis reperire debent venientes acuti: oculos: cauos: et tōca plana z cetera. Eñ certissime notū est ei qz i febri z post i p̄bysim v̄tū: z t̄m̄: h̄bys cibū acciperet: festinatē qz sibi viscosum ius critica tribuit.

Accessione autem insipienter manus et pedes infrigidari cō
 spectat: adeo diu mouerunt ad calefaciendū: pulium etiam
 parū defectū: vj arbitratu est esse periturū: nisi ab eo
 cibaret. In quarto quod die mane et fero illū cibauit: et eo
 gnouit virtutē eius paulatim excitari et corpus humefieri:
 q̄ figura eius prius erat sicillissima quasi siccum colās. Et cū
 in quinta die febris: sicut pauc fuerat cōpessisset: misit in il
 lo iure grana malograna. Itē em̄ cibus hīs infirmis bo
 nus: q̄ stomacho cōp multa cholera dominaf: et malografi.
 eum cōfortat: et cholera extinguit: et prohibent ne cibus in
 stomacho quertat in fumofitate vel in acrofitate: et vt nō
 naret in ore stomachi. Ad ala em̄ gra. in hīs cibus valēt. Ad
 tinent etiā et in stomacho illud quoad paulatim digeffit erit.
 Hīsanū quoq̄ cum maligrana. mīctū hīs bonū est. Access
 sio iterum in quinta die eodē modo venit: et cibauit illū in. vj.
 et vj. s̄ h̄ et accessio in. vij. s̄ h̄ venit. Tunc q̄ noluit erro: et me
 dico: vni vulgi notificare egro quin mādicaret. phibentū.
 Quinā febrē molestā accipietes facēb̄ egrum ad illū diem
 esse venturū: nisi in tertio die hīs illum cibaret. Illi similis
 ter diebat hīs. nō bene fessit: eo q̄ febre nondū mitigata
 eum cibasset. Illam gra. noluit eū trahere fed liberare et medi
 eos illos vituperare. Et hīs ante accessione eum vnaquaq̄ die
 cibasset: et ex pulu aliquid fortitudinis estī debilis erat: sen
 fesse: nequū garrulitate eoz amplē ferre. Dicit ergo fa
 mille infirmū. Sicut certissime q̄ die hodie non vineret nisi p
 dictū incam: quā et hīs garruli vituperant. Tūc in illo die nō
 dedit vitum et expectās quoq̄ accessio trāsiret. Incipien
 te autem accessione cessauit pulsus et eger deficiēs: nō loque
 batur neq̄ sentiebat eo quo tangebatur. Tunc hīs. clamauit
 familiā et medicos illos: famuli illi p̄e dolore tumuluofo su
 per illos irati sunt. Sed gal. cōsiliū q̄ eo q̄ fecerat eger non
 moerere timōl timosis habuit. Illi autē cognito suo er
 rose fugere volebat: quos gal. vj tenebat: et clamando dice
 re cepit. Quid apparet ille qui p̄uis vitū vsq̄ modo custo
 diuit: et liberato eum a morte: securus em̄ erat gal. q̄ ipse ex
 ista accessione et abhīneta non moerere: eo q̄ hactenq̄ eū nu
 trierat. Itē q̄: senerat per pulsum aliquatūla virtutē: neq̄
 cibum ppter aliquid: sed ad eoz vituperatē prohibuerat: et
 eger aliquā passus est molestiam: dixit quoq̄ ad eos: mo
 do vos intelligere oportet non solū ante accessione febricitā
 tibus cibū dari: sed etiā in accessioe. Adde igit egrōs ape
 ruit: mittens in illud p̄sianū: post mediā autē hōiam vinum
 subtilissimū albam quae mīctū. vnde eger fuos aperuit oca
 los et cepit videre: audire: et loqui: et s̄ire eos qui vndiq̄ ha
 bant: ante em̄ velut mortuus fuerat: postea vō dicit et panē
 insusum in vino: vnde tota vie cūersa est. Tunc ergo cōuer
 sus autē primā oteram: cibans eum ante accessione. Quas
 re decimatertia die facillē eger accessione sustinuit. In. xij.
 die autē dedit et cibū primā hōia die: et in octaua bāne aut
 eum: vnde et grossius nutrimentū. Inquit em̄ accessiois
 in sine die venturū erat et tribuit et vinū et seruauit hāc die
 tam vsq̄ in. xij. diem. Et hīs alicuius feb. cepisset eum vnde
 ab egritudine conualecentē diēta custodiuit: vnde per eum
 multi castigati sunt: et didicerunt debere dari febricitantibz:
 non solum ante accessione: sed etiā in accessione. Quinetiam
 notū fit q̄: his quoq̄ cōpleto calida et sicca est: nihil magis
 est vitilus q̄ ante accessione eos cibari. Ad experimēto ra
 tione testifica. Et experimēto: q̄ pala est h̄mōi coepoia feb
 corāpi si buoz diebus abstinentia habuerit. Ratio: q̄
 aer nos circūdans: et interio: calor: quotidie q̄ subtilis est
 dissoluit. propter hoc refectio nobis necessaria magis fuit:
 ergo q̄: bec dissoluitio semper est cōtinua: si quantum dissol
 uitur refectioe non restatur: non sanguinis neq̄ ceteroz
 humozū massa in sua manebit qualitate: sed mutatur et com
 buritur: sicut in rebuz coquinādis aspiciamus. Illam fi in co
 cione moerantur: et aque aditiois indigent: generat et eis
 capinosus fumus et pūgimus. Unde bi humozes et sumi
 pūgimus si circa exteriora ad lacertos veniunt: rigores fa
 ciunt: et ppter rigore poi: corragm daudūtur: quare dissol
 uenda dissolui prohibet: et in exterioribus ea conculcat: que
 q̄ calida et acuta sunt: febz generant. Quibus ergo si labor
 et angustia et similia coniungant febz augmētatur. Quibz

iterum si abstinentia cibi eis adiuncta fuerit: deterio: fit. Et
 quid dicā: etiā sola abstinentia in calidis et sicis cholera q̄
 nerari. Qui dum aliquid cōmōti fuerit exercendū necessa
 rior: et illa humozes cholera: acuti fumosi circa exteriora cō
 moueantur. Unde si motus est grandis: necessario humozes
 generatur. si autem non rigore facti: et fm bonū tremoz
 multitudinē suoz qualitatē malignitatis: ac eoz motio
 nem circa exteriora: et acumen sensuum coepoiz: et virtutis
 qualitatē et acumen sensuum causam esse maximi tremozis.
 Verbi gratia. Si quis calide et sicce cōplexione sensum hab
 bens acutum in corpore: acuter em̄ sensus magis ceteris est
 causa maximi tremozis: et macer in ausu stomacho cōsuetā
 cholera generat: a cibo se abstineat: et vigilā et angustia pas
 titur et longū iter ambulat. Ad eo ergo coepus istius pertur
 bari et rigore et febre generari: nisi ad cibum sumendū festi
 natus fuerit p̄sertim si diuturnā egritudine passus est et
 egressus. Ad eoq̄ multos dūo similes inueni: qui dum rigore
 rem pati ceperunt: suozq̄ accidentia imbi narrauerunt: eos
 festinante cibauit cum pane in vino mixto: vnde statim per
 turbatione et rigore quies non febre in incidit: neq̄ eas
 ad suam mātionē ire permisit: sed in desipio quo sibi cubia
 uicos introduit. Quibusdā etiam rigorem et tremozē habē
 rebz victum tribui: febrez ab eis pepulit: et quāto citius
 eos cibū: tantominus ad febrē ducti funt. In quibus ob
 seruandis si media negligentia habuerint: cessante rigore et
 tremoze quendā patienter calorem: qui non est dignus vsq̄ fe
 bre nominetur. Ad si postq̄ rigore inceperit. n̄ hōie fuerit
 cibum eis in illa hōia aperit: scias eos ad febrez non inuolē
 stam esse venturos: citoz cum aliquanta coepoiz inuolē
 amputabitur. Ad cum videris eum mox balnea et balneato
 secundo da ci cibum. Ad si non veneris ad eum nisi rigore
 cessante: et febre incipiente: nō oportet eos in illa hōia ba
 re: sed cum febris declinat ceperint neq̄ expectes quoq̄ vsq̄
 febris transeat: quia ab his coepoizibus non auferunt nisi
 p̄ius vel cum cibis vel cum balneis pumecta fuerint. Hībil
 iterum calidis et sicis cōplexione est nobilissus q̄ abhī
 nentia: siue ipse cōplexione substāntialiter vel accidentalit
 ter sint propter aeris sic calorem: laborem et similia: p̄tōine
 dū p̄ius susceptionis sunt: festinante cibum sumāt: et q̄
 plurimū de hac febre in epticism cum puritia mīctū incidit:
 in aduozioū bonum est vt eis aquam frigidā deuozes: mode
 rate tamen: p̄ em̄ non multā et aquam frigidā quantatē susti
 nent sicut qui percutant patium: sed moderate ante cibuz
 et post cibum: q̄ membra eoz cōsumpta et deficiata sunt:
 vnde nequāq̄ sicut et illi frigidū iustit. Taliter tunc etiam
 illi vt nihil aliud fit eis vitē: nisi aqua frigida. Quādam iuue
 nis calidam et siccam habens complexionē in febre peracuta
 in summa estate ppter iram veatus est: et in accessioe aquā
 frigidam p̄bere. vsq̄ viciari dicit: et ebibita statim cho
 leram rubeam vomuit: postea vō egestionē simiem habuit
 deinde comedit: et aquam frigidā potauit: et sanus factus est.
 Sed tunc aque frigide potus vtilissimus est: cum febre: natu
 ra penitus certissime nota est: q̄ multi medicoz ignoant.
 Dant em̄ infirmis aquam frigidam: qui ducti sunt in eptica
 phetysim ignozari quare iuuare putāt inde nocē nimis.
 Hīs em̄ non oportet scire eis aquam frigidā dari: sed sicut
 dignum est sicut cibuz est maxime iuuatius in toleranda
 vt tollenda febz: ab his coepoizibus sicut est nocumētum
 eis qui febrez de plenitudine opplatōis: postemate et hu
 morum putredine. Si em̄ quibusdā bonum non debemus
 cibum dare febre declinate: quantum magis ergo ea in cōpō
 non etiam debemus dare. Illos vero in omni cibare hōia
 bonum est: maxime febre declinante. Sed quosdam de ples
 tudine: oppilatione et similibus febricitantes: comedere
 prohibui: quozum quibusdā non victum reddidi nisi post fe
 p̄timum diē p̄sianū: sed hoc feci q̄ arbitratu suo in illa die
 motū et virtutē infirmi. Si em̄ sicce virtutē vsq̄ ad statum
 sufficere nutritis infirmū. Ad si vides aliquod substā
 tum in regenda virtute vsq̄ ad statum esse necessarium:
 sufficit mellisratū vel hydrosaccara. Ad si maius adiutoiū

accidit aliter: q; potos coposis aperit: z capinosos fumos
 dissoluit z excludit: copusq; propter infusione aque calide
 frigide pcedit hūmefacit. Et aliquando quoq; rigor: qui
 bulidam accidit: nō fuerit in tepore opportuno: illis videl
 cet in quibus multi z acuti humores sunt: cutis et caro cō
 stipata. Nam hī bī balneum f. aut ex sole calefunt: aut veloci
 motione mouentur: aut frascem liquefunt patiunt. Qui calor
 motionis eorū hūores liquefit: eorū circa exteriora sicut
 diximus cōmouet: q; cūno propter vir abundantia dissolui
 nō possunt: vnde necessarii rigor generat. His vobis
 paret q; hīs humores sunt: cutis z exteriora: coposis d
 to infindunt rigore: nō habebit. Sed hī balneū eorū suat
 z quādi vituperat: q; nō optime sicut expedit. Sicut hūmefacit
 circa balneū in firmo. Et q; balneū que diximus operat
 id est hūmefacit liquefacit eorū circa exteriora cōmouet: nō
 oportet febicitate: sed inchoate vel augmētate: vel an hā
 eū epistēte in balneū introduci: q; cutis in hīs tepōib; sub
 curanea et caro clausa est. Quōi; tunc hūmores liquefacti
 nō purgati pessima molestatio faciunt: post declinatio
 nem vero balneum febicitates sicut diximus suat. Et q; tō
 etiā si significatio qua tibi ostendat: an febris putrida sit: pec
 est: sicut eos. Balneū ingredientis rigore vel frigore pati
 videtur. Qui cum illi humores liquefuit: z circa exteriora
 veniūt: z lacert ibi existentes sunt sensibilibus: p̄ncipouem
 z rigore generant: si hūmores multe quantitatis sunt. Hā
 si pauci sunt cū balneo simunt: vnde eorū actio certis febris
 bus valdissima est. Similiter raritas coposis z dilatatio
 potōi; liquefacto vō hūmoz z olfacto calidi aeris: omni
 bus febicitatibus nocitua eorū q; febi; efficit refrigeratio ne
 cessaria. Interdū si apostema in corpore fuerit: currit ad illud
 hūmores vnde sua extensio augmentatur. Rursus si ple
 nitudo sit in corpore nocitua est: calefactio balnei illi hu
 mōz hūmefacit z subtilizat. Quocirca spaciofus locus eis sit
 necessarius. vnde extensio augmentatur z suspiciōsi sūt ne
 vena creperet. Et q; quia coposia que diximus calida z sicca
 liquefactione: si apostema nō habent: calefactio eius nō
 cer: sed potestis: illi hūmores purgantur: z quia qd calidū
 est sit nocitua: nō tamen caloris quantitate habet vt eis
 nocet: q; accidit malis z nō stabilis est: penitus auferē
 illis balneū egredietur: z cū aqua frigida madescat. vnde
 hoc est puma paret actio balnei in qua modus motū dī
 ea obseruanda est. Scōda vō. Lin fontē mergere: vel cū aq
 calida roseace. bis coposia potest ppter hūiditates
 quā eis p̄tat. Sed quibūdi ppter calefactionē nocet. etiā
 in quo licet magis q; in aereo calido motū dī sit. Hācō: tñ
 accidentalis est z nō stabilis: sicut calidū cibariō: z medicina
 rā. Tertia pars. I. in aquā frigi. descendere: vel eam infunde
 re istos suat: quōia eorū mēbra que balneo calefacta sunt re
 frigerat: virtutē p̄stat: mēbra propter balneū mollificata: z
 z tenerificata indurata: z ad sua naturā cōuertit. Testificat
 hoc et eo q; in bis videmus fieri in balneo si hūm q; opz fiat.
 Sudat enī eorū coposia postq; aquā frigida egreduntur: z h
 li hūmores acuti z capinosi purgantur: cutisq; z caro in suā
 naturā cōuertunt teneritate: z asperitas z siccitas cessant
 nec solūmodo calorem et balneo orti: verū etiā calore p̄i
 acquirit refrigerat. Postquam quoq; de balneo diximus:
 q; sint vera certicare. v. erbi gratia. Quādi per estiuū solem
 z calidū mēbra ambulauit: quousq; lingua z gula et adeo fue
 rint desiccata: vt loquū nō valeret. Ita vō si balneabūt: z post
 ea aqua frigida infundat: z antea ad suā naturā qualitate cō
 uertet: z calō: sitis z angustia que passus fuerat: cessabunt.
 Quō nisi fecerit: aut cōsistim febicitate: aut in illa angustia
 z molestatio p̄manebit: nisi cū multo frigidissime aque po
 tu extincta fuerit. Quādi etiā in uenū mōi pandētes: et in
 aquā frigida ingredientes easi sunt maxie fortes carnosī
 z afflēt lauaaro aq; frigide. Quādi etiā z castellani qd nō habēt
 balneū: plurimē postea in flumib; lauāt. Natura enī eo
 rū talia desiderat in potu lauari eorum. Hos q; si natura fe
 bris facit certissime potuissent: febicitates in aquam frigi
 da: nec de balneo curātes mitterent: nec quibit q; lauā
 rē aq; frigi. quādi febicitatib; sic cōueniēs. S; tñ ne ma

mus aliq; cōtigeret inde error: ea marie i p̄thysit i et hica
 cauem: q; em parī carnis hīc p̄guedinis aut n̄p̄. Quib;
 aquā frigida ingrederentur: si mēbz fundamēta sūt. s. vñ
 nobilis actio sit: penetrarēt: nō securi fumus qui ea res
 geret: z actio eorū vel percat vel minuat. C. S; tñ bico i
 ia uenō carnosus in estiuo tpe febicitauerit: z febre augmen
 tante aquā frigida intrauerit: z natauerit: scio q; egrediet re
 eo z corpus sudare z febris detrimēt i. habere incipiet
 presertim si in suis sanitate lauaaro aq; frigide affuerit: super
 veritatem si eius vlcera apostemate alida sint: q; dicit fe
 curiter in ea lauari possunt. Illud q; sunt et hīc et mēbra cō
 plexione calida z sicca: maxie q; ad p̄thysim sunt vērū: ita
 uacrum aq; frigide nō pcedere calido mollestum est: ppter
 hoc q; longe z in estiuo tpe adeo ambulāt vt vīr; desiciat
 copusq; eorū desiccetur: quib; natura calida est nō frigida
 maciēt nō opz in aquā frigida: nisi calida p̄cefferit mitā
 tur: quia calor balnei z mēbra calefacta: z eant aquā frigida
 sustineat optime p̄parat. Et exercita sūt qdē i romacho etiā
 foititer operant. Et calor enī suscitāt naturā z circa exte
 riora enī cōmouent vna frigida: mēbra interiora penetrās p̄
 cipalib; mēbris vel quibūdi vīscerib; nocet resistit. Vnde
 est enī vt non subiecto frigiditate sua mutata: ad hoc pau
 latim ingrediat. Rursus opz te refrigerat: hūmefacit: hūm
 scit et hīc: sed nocumēt p̄stat: nisi prius q; in frigida mitā
 tur: bis em n̄p̄ aliud nisi refrigerat: hūmefacit: coposia
 eorū necessarii sūt. Quib; vero necesse est vt hūmores vel su
 mi de suis coposis dissoluant: et calor balnei iuuantur
 quo propter valet ep̄imerā habēt: q; de coposis: hūm
 orū cām ep̄imere ep̄icit. Quōi; febris quidem de putredine
 est: m̄n; valet. Itō em hūmores eoq; omnino cū balneo pur
 gantur. Et hīcos vero quia nō opz purgari nec calefieri: ca
 loi balnei nocet eis. Nam augmētāt in eis calorem z sicca
 tem: nisi post balneus aqua frigida infundat. z quōi; nō
 vmo securi quin aqua cū sua frigiditate eorum actioi nō
 ceat: opz tamē vna medicinā si oportune operata fuerit
 nequaquā p̄hibere. Et si abiq; aqua frigida eos refrigera
 re possimus z hūmefacere: agēdum est sitq; vīsceribus. Sed
 tñ quia oia refrigeratiua ppter carnis suarū paruitate nō
 broūq; nuditate eis nocere: nō possunt aliud facere quin
 cū aqua frigida: etiā si molestū est: eos curem. Quod em ad
 suam salutē non nisi vñā viā habuit: veli nolūt etiā mala est
 per eā transferat. potro pcedere balnei calefactio non multus
 nisi frigiditate aque parū minuit. Postquam etiā nocumēt
 rā ab aqua frigida illarū restaurare cō calefactionib; totius
 coposis: vel quōdiā membroz: quib; frigiditas oblatā est
 aq; frigide: z cū hūmōi quā ad p̄thysim: vnde etiam eos reger
 re valeamus. Itaq; suspicito mollestia que frigide: vel suspi
 cito mollestie p̄thysim timēda ē: ē em curabilis. nāq; sicut
 etas senilis. hūmōi si possibile est p̄thysim curari: possibile
 esset vīq; hūmōis custodiū vt ad senium deueniret. Opz
 nos ḡfestināter et hīcos refrigerare z dīscacere priusq; ad
 p̄thysim veniāt. q; postq; p̄thysim cidentur necq; aliqd
 eos curamus. Itā est postum: q; refrigerare siccat tñ confu
 mit eos: sicut videmus senes fenit consumere: nec aliqd
 aliud p̄thysis impēdere valeam: nisi cū p̄fectissimā vīā
 eorū elongare. Que quoq; passio plonqra z augmentata
 veniūt ad talem mollestiā in eis hūmectatio amplius nō p̄
 ficiat. Quocirca opz nos ingentare vt vitas eorū memem:
 vel dices aliquot quāde valeam. Dicitem: s. eos velut cō
 ualescētes. Itaq; quādi luens in et hīc incidit: que velut
 cōualescentes dicitā cōtudiū virtutē. s. confortat: z corpus
 eius hūmectat: z spatio plurimoz annoz extitit. Et mē
 dicina est descripta in septia particula de frigidis z siccis cō
 plexionibus. I. parua in calefactione: z multa in hūmectatio
 ne. Seniores iterū eodē modo regēdi sūt. hūmōi fat balnei
 operatio in et hica passione. In putrida vō febre balnea eo
 rare cū magno studio z cautela in cō p̄mēditē tepore: z qualis
 tate: sicut diximus z dicitur sum; s. p̄tū et hīc febicitates
 post balneum in aquā frigida mitā tur: nequaquā eis nocet.
 Sed tamen potius eis impotens est de quozum coposis: nō
 multos hūmores dissolui cōuenit: hos etiam in balnei aere
 diutius morari deest: z postea et aqua tepida copos: eoz

Megatechni.

rotari: deinde cum minus tepida. Et pcos vo necesse est post balneū cum aqua frigida madereri subito. Non em̄ ex balneo aliud eis iuuamē nisi ppter aquam frigidā in etpicoz ca uentū: hmō est: q̄ videlicet rigore z mōlitationem ppter aquā frigidā patiūnt. Sicut etiā curam: q̄ corpora eorum nō quantū oporet calefacta fuerint. Pterū aliquando cum etpica putrida est mixta febr̄: aut apostema est in viscerib⁹ vnde nocet eis balneū. Quidam ergo qm̄ vidēt hie esse nociū bē timent alqs quibus oportunitū est preparare. S; melius si rationally inuestiganda inuestigarēt: z indagatis omnibus que apostema essent: facerent. Tūc autē etpici existēt: vel ad ptyphym venire incipiēt in balneū introduc sine timore: postq̄ certissime denotaueris febrez putridam non esse ei miram: vel in visceribus apostema habere: z ca ue ne in itinere balneū fatigē. hoc em̄ si fuerit nocibilissimū erit. destructio etiā iunaminis a balneo generat. Oportet q̄ portari q̄ lectoꝝ vqz ad primā māsunculā balnei: in qua si calosē sufficientē esse videris expolitur: sin autē in scōa. fecūda balnei mansio sit temperata vt quanto calidior: est prima tanto minus calida fit tertia. Quī cum spoliatus in secūda fuerit insūdat: cū tepido oleo: z in tertia mansione sōns aque calide preparatur. Quī dū in tertia vel scōa moꝝ fue ritum fontem descendat. Necesse est quandoqz balneū neꝝ tra nec minus q̄ oportet esse calidū: z assidue in paumento aqua calida sumi calidū z humidum generatura fundat. Porro a scōa ad tertiam in linteo serat. similiter in fonte deponat: neqz super eū aquā fundere velis: s; cū linteo in fonte vqz ad collū deponatur: neqz super caput eius aquā distil les: sed similiter cū linteo bis vel ter in fonte mergat: deinde similiter in aqua frigida mouetur. fed statim ponatur z la uetur. Postea tergas eū cū vetustissimo pāno z mollissimo z cū linteo ad lectū duat. Rursum excipitur: atqz cum oleo nō actualiter frigido vngat: deinde in duat: z cum lecto ad suā mansione potest. Sed ops in anstione balneo esse ppin quissimā: scy in quo decet eos balneare. Nutrimēta vero eorū necesse est esse frigida z p̄ida: aut tēperata sicut p̄isa nū humidā iura mūdum panē cū aqua insalsum. Ibec etiam non oportet esse actualiter frigidissima: neqz frigida cito in stomacho: z calefuit z transiunt. S; bus vō qz in stomacho moratur: nō sumus securi quin vltra modū hie frigidissimus est: refrigeret. Et si hie febris fuerit diuturno: da lac asini nū: z caue ne in stomacho coaguletur: offer illud em̄ paula tim: z quibusda interuallis boari: z misce cū eis parū mel is z salis vt nō coagulet. Et si in vicē mellis hydrosuccarū desumpatū miscuerit: mel perit. In hac febre oportet z mel z omnia dulcia p̄hiberi: q̄ cito in cholericos humores conuertunt. vnde febris eorū necessaria in calore siccitatez acumine augmentetur: z da in prima die lactis cānas. i. lac asini: nimitū est nū: z affina adeo sit eī propinquissima: vt mingē dī z bibendi spaciū sit paruisissimū: atqz lacte pulsum perq̄ re z mētre cū an vultu antea fuerat. Et si maiorē z fortiorē videris eū esse: facias lac in stomacho nō esse coarptū. vnde si vides q̄ iterū lac dari oportet: da mediam p̄iosis addēs quantitatē: deinde modū adeo augmentā velut virtus sustinere poterit: q̄ adaugendum est donec pulsus post lac vōs vel apparuerit ostendit eū lac bene digestū. Sed si pulsus totū angustia in stomacho habentū fuerit: intellige corpus p̄n esse. Quorū etiā similia est in vij. particula non modice nota ut. Sura etiā etpicoz etiā videtur esse curē sicā in stomacho complexione habentū. Sed tñ etpicoz frigidiora sunt necessaria ppter multitudine caloris vqz: z necesse est magis inuestigari eorū dietā ppter defectionē virtutis: eorū fortioribus ergo decet eos curari: nec etiā securi sumus vt vis eoz permaneat. Rursum etpici vt diximus qui ad ptyphym labi incipiunt: hoc modo curandi sunt. Quī vero ad ptyphym non oportet eos in linteo ad balneū duci: possunt em̄ pedi bus ire. Sustinet etiā morari in aqua calida z in insusioe aq̄ frigide. Neqz enim necesse est multū esse frigidā: sed medio erit: q̄ vt vō eoz nodū defecta est. Quī vō ad ptyphym venire incipiūt: nullū erroꝝ vel negligentia ferre possunt: qz passio eoz molechissima est: z siccitas z consumptio carnis transit: z ducta est ad fundamenta membrorū: etiā vqz ad

pelliculas z choidas z ligamenta z neruos z ossa. Mem̄ in sola carne fuisset: possibile esset vt restauraret. In bis vō existēs minime restaurat: vnde necesse cito moueri: aut illā cōsumationē q̄ dī sensū incidit. Quos enim febriatēz i. etpicoz z ptyphicos: z eos qz consumati appellātur: cōsumptio corporis sequit. S; tñ etpici z ptyphici cū oculis ta porozi. s. dissolutioe dissoluūt. Quos vō in cōsumptia febre dissoluūt cū egestione exte: vnde oportet cum videris in acutis febribus hanc purgationē esse: aut sicut olei: vel sicut eruginē: scias qz caro z pinguedinis liquefit. Quare nisi mors ppter virtutis defectionē: aut medicorū erroꝝ festina uerit: necessario ad ptyphym veniūt: qz donec pinguedo et caro in corpore eoz abduerint: acumne febris liquefit. Quibus consumptis febris ad sicciora liquefacienda cōuertē: sicut lacertolam carnē: vnde nō multū de hac vlti quantitas: sicut videmus de salta carne z ceteris caribus macilentis z siccis: nō tantū pinguedinis fluere: vt de recentib⁹ z nō saltis. Oportet q̄ restitūtur bis febriatantibus aquā frigidā dare: z omnia restringat: frigida em̄ magis q̄ bis da necessaria sunt: qz parte p̄bitatioe flu adūc aliquātum habent. Sicut etiā in bis mellitate rare p̄sumas.

¶ Vindemia particula.

Olo lucide in hac particula curatioe febrium eputredine existētū dicitur: quāsi quidē febris: quia putredo humorū est occasio: necesse est vt putredine excludat: quatenus occasio febris auferat: deinde quidē occasiois reliquias: vt eger flu reddat sanitati: a fluctibus ops: putredo aut cum illorū humorū putredine expulsiōe expellit: aut cū eos coarptat: one: aut cū vtrorūqz ratione mutādo suas complexiones curamus: quantitate mutationis cōplexionē infirmā cōplexionē p̄sumas. Vā ex qz titas oppositiois sicut diximus accipienda est. Necesse est enim corpa naturaliter calida z sicca in hōz cōuenire esse. Ideoqz ex ea significationes curatiois perperamus: etiam est: sublequētib⁹ ea: sicut aere: etate: virtute: cōsuetudine: z ceteris in alio loco nominatis. At quoniam virtus oportet nos z custodire z augmētare: cōueniens z necessaria est: quādamodū decet nos modū minuire z destruire: itaqz uemens et cōtrarius est: cū vis virtutis fipis est: visū calidus z hūidus z acceptabilibus pcedēs p̄sertim est: sicut tēperatū sanguinis z substantia etiā fundamentos. Virtutis enim constantia ex bis duobus fit. Spiritus vero visus per manet qualitate cū anhelitu z potuit aspiratioe. Vā si hie aspiratio minuat sp̄is mutat: z calidior efficitur. Et si vltra q̄ oportet dissoluat: coz̄ desit: vñ hōps sūmā naturalē qualitate cū opposita aspiratioe z dissolutioe custodit: fundamenta vō membrorū in sua naturali qualitate custodiuntur: si cū cōgruis cibarijs nutriūt. vt b; grata. S; arō enim cibarijs inter mollitiē z durtē medio oribus: pellicule vero z choide cum durioribus. Similiter diuersorū membrorum fundamenta custodiri debent intelligimus vt nutritiōta solis sint mēbris nutritiōe z cōfirmadiō similia: z si complexio eoz sit temperata: vel nō temperati copoz: nō em̄ complexio cōplexione eoz ad morbū: sed ad sanitatē mutari. Intētio etiā nostra in infirmis: est alio nisi vt puerant: eos ad q̄ntā fuerat. Sanos vero si ad melius possimus ducere bonum est. Sed hoc non est modū malū expellere: sed mutare sanitatē ad meliōrē: vñ cū significationē tuē conueniētes fuerint: maneant. S; si vō diuerse: vitiores inuestigat. Porro putredo: aut ē in toto corpore putredo sanguinis q̄ est in oibus venis: aut in magnis z nobilibus vasis inguinū z alari: aut in vno mēbro cū calidū apostema est in eo: aut cū mala complexio z calida in eo in calore: sicut sōns caloris. Sed incipiētes est: de putredine in toto corpore existēt: qz vitilus. Dico q̄ febrē putredinis esse cōtinuā: z donec putredo est permanentia: cū dissolutioe curuere: sicut videmus fieri in sordite: cū pars parte cōsueuerit: aut minus ab eaz natura z pp̄ta cōplexione coluauerit: aut ducere z dicit expellere. S; cōplexiois mutatio: aut ē ppter aspiratiois detrimētū: vel aeris mutationē: vel ppter cibū:

vel motu: vel ppter alia similia: vbi decet te cura putredinis
 inuestigari: an sit ppter poros angustia et frigiditate et sic
 citate angustiora: et dilata eos cum mollitie et calefactione. Si
 aut ppter operatione aperiant. Si vero ppter bumorum
 multitudine: minus eos. Si vero ppter grossitie et viscositate
 attenuent. Et si ea coposita est: mediantem fm copositione
 caule copone. simili modo si sanguis fuerit: et viscositas hu
 moz angustia et oppilatio copositis: pntim pphletotomo sive
 currimus: deinde vtiens aetiois: et postea poros aper
 rimus et dilatamus fm ordinem medicine. S; ante oia vir
 tus inqreda est. Que si sit fortis: et expedit purgari: intrep
 dus purga. Si aut defecta fuerit: aut nequa q purges: aut
 modici: quod virtus ferre valeret: aut pitus virtus confortetur:
 tur: deinde purganda purgen. Dieta similiter et virtute
 putredimus. Ita si virtus fortis fuerit: et fiat morbi: por
 pinquissim? est: aut penitus auferemus cibis: aut tenui fm
 q videmus offerimus. Si aut virtus defecta fuerit: quanti
 tate velut videmus dieta augmentabimus. Qualitate
 etia cibi ex specie modo intelligimus. Hecesse est em
 modo esse oppositi. frigidissim? est: tepidissim? est: et subtilis
 tui? si ppter oppilatione est. Tepid? aut abid? q: h febris coti
 na? est: os eligit fm q infirmo coactum in sanitate fuerat: aut
 et febris mitigari aliquatulu videm? aqua frigid? no opo
 tet quide dari in illa quantitate que febris calore extingue
 valeat: nisi signo decoctiois appareat: p? vo bada est ves
 luti diebus succat. Et sic curat: et p quicquid intrinsecus pu
 trefactis qd putredim? est incidit: reliquu? no putrefiat ad
 frigid? aer? suspedit: Similiter oportet nos in intrinsecus fa
 cere: vt purgemus conuenienter: qd putrefacti est sine cum
 egestione: vel vomitu: vel sudore: vel yrina: et similibus. Qd
 aut purgare non possumus: coaptemus illud cu refrigeratio
 ne qua impendat: et valeamus: cu cibis vtiliter et potibus et
 temperatoamine. S; et purgatis eligenda sunt que fe
 brem no augmentant: et expellenda expellant p illa loca: de qua
 bus citius fluunt. Si fluunt ad stomachu: p vomitu expellant
 Si aut ad stomachu no veniunt vomitu nequa? puoces.
 Que febre no augmentat: sed erigunt pntianu et opscacra
 sunt. Que aut no multu calefaciunt: est yucus apu mellaru
 albu. s; et ubi hinc: de decocto melis facti. hie em vtre soluit
 et yma puocant. Et quo quod dico: si in apertiois vinum aquosum
 egro donec: non multu ei nocet in febre: sed mouet materia:
 vt cu yrina et sudore et egestioe egrediat. Eodem modo intelli
 gimus de temperata aqua. Ita no multu auget calore: s; oc
 cultu dissolutione dissolu adiuuat. Et si febris e acutissima
 vniu: balnei: epitima berelinqunt: et ad aqua frigidam
 conuertant: q: magna aduotio: ad acume febris extingue
 d? prestat: sed tñ no valet ad purgandu putredim? cu vti
 na: sudore: egestione: v? opo nos qd magis necessarium est el
 gi. Porro inuestigatio et oppositiom? significaciones cura
 tionis ppendim? q subtilissima est: q opo nos inuestigare ma
 gnitudine febris: quantitate putredinis: et cura eius: et quan
 titate virtus: maxime q curatio febricitandu potius iuuat
 accidentaliter: vnde oportet vt nos inuestiganda subtiliter
 inuestigemus: et cauenda caueamus. Rursus decet te scire
 putredine in viuo coepe no esse velut in mortuo. In viuo cu
 coeque natura existit putredine ad motus commouet. Quare
 no est necesse totu putredine auferri: vt in exteriori carne
 facimus: virtus em indigestionis actione coequeata quicquid
 de putredine remansit optime coarpat: ppter hec febricitan
 tes et no oportet balneant: nec eos purgare: nec yrina puo
 re nec epitima nisi pilu? signu? decoctiois apparuerit.

pus inuenimus: et calore: et siccitas sint in aere in aqua frigida
 eger mitat. Et id est sicut vbi quodam in aqua frigida h mo
 se phere: quoniam egredimur quida submerati: vbi vobis
 alij potencie assellabunt. Si h bec no fuerint auri: nec vt
 ma vtilia sunt: maxime si aer frigidus est. hosi etia no opo
 tet in aqua frigida delectere: sufficit em q ab aere delican
 tur. Si aut febris maxima est: et aer frigidissim? : nec aeris
 frigiditas egro refrigerando fuerit: sed nimia situatioe in
 cendit: esto desperatus: maxime vultus defecata et signo op
 cationis non apparere. Multu em fluctat in bis no conueni
 tib? tempore: fecerit: q videtur nihil pfecti facere: sibi
 incredibilis apparet. Et vbi no nullu potus pfectu impende
 re videtur: oino coe medicina non recipit. S; h iteru dico
 aqua frigid? sicut Hippo. dicit contrarijs contraria curatio
 non febrili esse: nisi eis q dicitur pphbeat: bumosis. l. pu
 tredine: vel eorum viscositate: virtus defecatio: et simili
 bus. Si aut ordinem medicina fm vtil? tibi vider? : balnei
 et purgatiu? et parafaciatius ea q minus calefaciunt: valent
 quoq est vnu ex illis q no multu calefaciunt: et calefacio eius
 no est stabilis. Deono iteru vt iudex coestando virtute
 quatenus materia superet: digerat: vnuualiter quoq su
 beo refrigerare: q calefacta sunt: et q vitura sunt ne veniat
 dicitur. pphbe. Et si in medio hoc: quedam accidentia verba
 ruerint: festinaret qd magnitudine eius occurat. appri
 gratia. Si et hae febre qda passio in ore stomachi cenerit:
 hanc etia passionem tota sequat defecatio: et inde coacti cib
 mus egro aut demus et vniu cum aqua frigida no in tere
 dicte. Et lo quidem bis datus putredo augmentat: et oppi
 latio angustia: efficit qd calore febris auget. S; h ob mo
 lestia et angustia et fallacia defectionis coacti nequim? illud
 facere qd circa hoc oportet fieri: et post hie ad rectum et op
 portum ordinem curatiois redcamus. Similiter si fluxus san
 guinis et narib? aut vngula: aut nim? doler: accendit: bec
 oia eo qd nos plus eius occurrere: deinde bis tractand? ad
 congru? ordine cure redire: est ob eoru curatiois efficien
 tis augumentare. Sed alij febris fortitudine et imbecilli
 tate: et do curatiois non offendit. Si em fortis febris non
 fuerit: mellitace vtili erit. Ita grossi? egestioe attenuat: et
 viscositate mddicat: bumores cu vnica egestione excludit.
 vñ congru? est in cotinuaru. l. sineq febris curatioe q sunt
 ppter oppilatione et bumosis putredine. Si h quia calo
 rem febris augumentat: opo nos illud caueri: demus q pntia
 num et opscacra. Iteru opscacra sepis data excolatio
 ne in intestinis: tulum generat: et neruosis mebris nocum?
 tu prestat. Et q: no inuenimus hic medicina q quodam do
 non nocet: oportet q melior est eligamus. Eodem modo si vir
 tus fuerit fortis in febre cotina: ppter bumoz putredimem
 existentem statim pphletotomia mfi iaturitas te cohibeat: su
 curras. Oportet em pphletotomia quousq auas digerat su
 spendi. S; plurnu? virtute forte inuenimus in initio febris
 bulus. Ita carnosu coepta qd febre panum. Et si eger no
 dum fuerit. iij. anno: nequa? pphletotomur: puertia
 em coar: et multu et cito vnaquaq de dissolu. Ideoq sus
 p? qd ex bis coepta? a vnaquaq de dissolu. Si aut hae eta
 tem transcenderit: perpe figuru eius an sit dura macilli
 pilosiq coepta cu etatis i gnis siccis coepta? pertinere? :
 pphletotomandus est. Si aut lenis et tener m? purgetur.
 et opus quoq: eyt me inuestig etia si: et: anno: q: an sit
 tener et grossus alius et subtilis venas habeat. Si: oportet
 te caute pphletotomia in estate et in calida recite: et cu aer
 quietus et spissus est. Et stratis po contrarij. Ita si eger nil
 aliud nisi sola plentudine pateretur: qd vitium no contra
 riu pphletotomie fuisse: abundantia et em sanguinis extracta
 conuerter cito eger ad pntiam naturu. Sed tamen eo q pu
 tridos etiam bumores et oppilatione viaru poroz habeat:
 necesse est aliqua pars sanguinis qua regat infirm? : dimi
 taf quousq huz putredo et viar? oppilatio excluda fuerit.
 Ita h quoq ptem: mferim? necessarium vir? egri deielet. Et v?
 occasioe coacti cib? a vniu cotinuo habimus tepore.

De loco confortatio cerebri et cordis no est adeo
 velut epatis necessaria: sed sic decet oia fortia esse
 Quocirca si oia fortia sunt: et intium decoctiois
 apparere: febrili? fit acutissima: da aqua frigid?
 sine bubis si fenore deceptu? no fuerit. Impossibile est em
 deceptu? forte inuenire. Et si cu forti virtute carnosum co

Quo quida medicor in febribus affuecit cataplasma
 tibus et calefactionibus ventri apponendis: et credunt et
 R E H

etiam in cetera mēbra q̄ et putrefiunt: et in duritiem et apostema cōuertiri possunt. Debent ergo coque accidentia inuestigare: que sunt fortiora: que ve oculibus cognoscere: deinde medicinam copositam pro ut videretur cōponere. Verbi gratia. Si membris nimis habuerit calorem: et materiam in eo essentem vis dissoluerit: elige de dissolutis que minus capida sunt: sicut semē linit: canemilon: farina oidei: et fabarū. Si autē multominus calidū est: miscebis calidus sicut fenu grecū et similia. Et si durities: tumores: grossitas fuerit: misce cum eis attenuatiua: et elige de his si calorem habeat: que non sunt calida sicut acetū et similia: maxime si duritia in splene fuerit. Splē enim est duritie patit. Et fricā eī et p̄ semper huiusmodi ad se trahere ad epate. Vtilior ergo curatio est: sit cū cataplasmate facto de aceto melle et abstinere: capparīs et similibus. Cataplasmata vero et epitimitia sic oportet: de terminare et preparare. Sicut autē medicū temerarie et in ista diose ea operantur. Cataplasma autē em̄ balneant febicitates non in competenti tempore.

Et nos quoque nequaquā balneare dimittimus se habere debet putrida: nec eis cataplasmata inducimus: molitūia: nisi post purgationē totū corpus facta. Et si post purgati fuerit corpus: balnea heri iubemur: et cataplasma mēbra: que cataplasma da sunt cū molitūis: excepto epate et stomacho. Item cataplasma nō oportet tunc aliquāto stipticitatis carere. In peccato vero de stipticitate minus q̄ in epate et stomacho ponendū est. Hā si stiptica pectori apponimus: tunc minus ne in parte appositari expellente apostema ad cor vel pulmonē expellatur: de his ergo parum sibi apponi oportet. Et si virtutē hōiū custodire volumus: facienda est cū dōbia. Necesse est em̄ in stomacho et epate ubi digerant et preparant esse materia totius corporis nutriendā. Si vero apostema habent nō possunt ab eis: gerere: veluti cū in sanitate fuerit. pectori nō venit et ab eis nisi qd̄ sufficit ei pro sui nutrimento. Et qd̄ digerit ei coactū preparari est. Oportet etiā canemilon miscere stiptica cū cataplasmatibus: apostemata pulmonē apponēdū: sed cū molitūis calidissima miscant: que materia ab exterioribus ad interiora attrahere valeat. Et si applicetur etiā si fortior attractione velimus extra educere id est vōta et calidissima medicina. Sed tū hoc post corporis purgationē fieri necesse est. Hā si fecerimus ante purgationem: plures ad eum et toto corpore humores ducunt: q̄ quo ex eo mīdicare oportet. Et oportet nos intelligere ventosum vel attractū medicinā nō debere poni in apostema mēbra cerebri: vel in sua pelliculis nisi precedente forti purgatione. In initio autē decet stiptica poni. Stiptica tū cum necesse sit ossa capitis vsq̄ ad pelliculas cerebri penetrare decet cū eis subtilitūia et penetratiua misceri. Acetū quoq̄ vtile est et cū sua subtilitate et penetratiua expellenda et pellit: et repugnādis repugnat et refrigerat. Idcirco medicū ab initio vsq̄ passiois hōi operant cū oleo rosolaco. Et post q̄ quoddā dies trāscrint: miscēt cū oleo solopendron: et san suat: et similia moderate calefaciētia. postea addit castoreus et alia similia multē calefaciētia: q̄ licet nō sint calidus apostematibus vitia: in hoc loco cōgrua sunt: virtus em̄ huiusmodi cataplasmatū: impossibile est vt̄ crebri vbi eius pelliculas transeat: nisi ossa cranii penetrare: vnde ipsa virtus necessaria minuitur. Ideoq̄ oportet hęc maxima effici virtutis q̄ ea q̄ sufficiens mēbris applicatur. Et ex illis que fortiter calefaciēt: obtemus grossam substantiam habentē calere. Nō enim cito penetrat maxime p̄ ossa loca. Sicut eligenda quibus subtilissima substantia est sicut castoreus. Et cetera oportet fluidū habere in purgādis humores: decet enim vias corporis maxime membra ex illis quibus transcurrit di sunt aperiri: vt̄ hōies ex illis sicut castoreus. Et cetera p̄uocādū sudorē post aperitūm ad assillationē intestinali sagā facimur. Hōi ubi etiā epatis purgare volētes preparamus venam ab eo incipientem. Rēnes quoq̄ vesicā et vritides peccos: et q̄ pectus et pulmonem purgare volumus: canales eius preparandi sunt. Erebdo vero pelliculis purgatione indigentibus palatū et nates coarctat. Sed in acutis apostematibus studēdū est sanua dari catarrica: nullū aut pau

luli calorem habetia. Catarrico est effluente calido apostema est essentia augmentatur. Ideoq̄ nō oportet dari mellicera te si calidū apostema in stomacho fuerit: aut in splene vel epate. Dant enim cito in cholera rubra cōuertit: sitq̄ causa augmētandi viscerū apostema: p̄inde et diurectia et vritā p̄uocantibus que minoris caloris sunt elige. Similiter ex tussim generatibus: vel sfermentationē generantibus: et p̄ palatū extrahēdus faciendū est. Sporo s̄m apostematibus fortitudinē vel deflectionē faciendū est: p̄pterea oportet te intelligere q̄ nouementi q̄ febre tantū et cataplasmatibus: et tū ante purgationē ventri apponitur: et si apostema in v̄s fuerit: est magnū nō habet: et si curā aridū in visceribz apostema nō habet: magis est: balneo calido nobilitat: et si multiter operati fuerit. Sed huius vituperant: dicit quoq̄ b̄ l necū quomodo fieri debeat. Et nunc de eo illud repetam. Quibusdā enim quos d̄ rimus nō nec balneū et nō multus parū: aliquibus vero et s̄m q̄ molitūis tamē cataplasmate nouementi p̄stat. Quia et molitūis cataplasma bus illud in loco quo ponitur: accidit q̄ et balneo totū corpus et p̄inde si post febribz ordinatō b̄ balneatur totū corpus rarificatur: et rarificatio corporis fit maxime iuuentutis q̄ capinosos grossosq̄ sumos necesse expellit. Cataplasma vero parū in corpore locū rarificat: q̄ in expellētis illis sumis non sufficit. vnde intrinsecus in corpore p̄mar. et tes ex vi cataplasmate ad locū apostematit attrahunt ibi ex cōcūctū apostema pelius p̄tore fit: maxime si corpus humores pleni est. balneo: q̄ totū corpus rarificat illo: et actionibus oppositū. Ideoq̄ si febriatibus debet balneacū nisi nobilitat viscerū quedā defecta sunt: tūsi multa materia in corpore sit. maxime in melicera: tūsi rigor. Et igitur em̄ est cura augmentandi febri si est: generandi et si non est. Et balneo hōies subleuat: coq̄ ad locū defectū dirigit: et ipse q̄ defectus est suscipit eos. Et si grossi humores sunt in corpore: subtiliat eos: et per totū corpus fluit. Sed usq̄ in corpore nullū mobile membrū defectū est: nec multū grossi humores: sit balneo magis iuuantibus: q̄ hōies q̄ sunt materia febris expellit: calorē febris minuit et dissoluit. Et cetera: est quedā ignobilis hōies defecta habuerit affluētia suscipere: humores ad ea fluēs in sua sanitate sicut fit p̄ dogmaticis artictis et similibus: sit balneo iuuantis in hoc tēpore: eos enim ab illa passioe liberat. Hā hōies tū tēpore in locū fluēs dissoluit et excludit. Quare si defectū hōies sit epate: aut stomacho: aut pectus: sit balneo: sit balneo: notū: multos hōies minus tū nouementi p̄stat: q̄ cataplasma si super hoc defecta mēbra ponat: q̄ balneo subtilis expellit humores: et grossos attenuat. Molitūia vero cataplasmata: vel fomentū eius simile nō purgāt corpus: sed ad illū locū hōies attrahit: et coadūnat. Et v̄ defectū aut fit naturaliter: aut accidit naturaliter. Accidit autē sicū si fiat de antecedentibus p̄teritis rebus.

¶ Hæc de op̄leco corrupta est: q̄ mēbra calidū apostema habetia sunt febr̄ veluti quodam fons: corpus vero quasi fons: qua de re totus corpus calefit. Et huius ergo superfluitatis caloris humores et tū toto corpore sibi aliiunt: v̄si si corpus q̄ dicit caliditas extert: et calidus sup̄ p̄nat cataplasma tibus: aut intrinsecus ex calido medicamine eius necum: tū p̄uocādū augmentabit. Et tū matricis attractionis: maxime si corpus nō bene purgati est. Et ergo purgato febris q̄ nō fortē existit: et apostemate: vt̄ putredine digesta: molia cataplasmatū vitia sit: balneo hōies nō nobilitat. Et cetera et quodam coposa multitudine erudet: habet humores: digerit diffillamio: v̄t̄ putredino: op̄ abstinere a balneo: et mōtē in eo: si balneat desiderat: et in aqua frigidā mōrandi funt: necq̄ aqua in aqua balneandi sunt multū frigidā fiat. Quia em̄ putredinē habent necesse est de totū corpus: fumos capinosos dissoluit. Et rudi etiā hōies q̄ fuerint op̄ coquant et digerant. Sed aqua frigida potos claudet et sumū egredientiū equē p̄hibet: erudos humores: digestioni indurat. Et si in quodā membro putredo fuerit: caueendum est ab eo: aqua frigida qua si tangatur: deat ne multum sit

Megatechni.

Frigida. Ita dico est necesse esse post balneū aqua frigida in-
frunda: in qua cū mittendū est nō in ea mox est. Si ante mul-
tos dies transferint: pars illius putredinis purget: et cetera
q̄ cruda erant sunt digesta: bonū est vt in aceto balneo mo-
rētur: et mollitia caraplastina super apertum inducatur. Nec
vilā eis appositū suspensio habeas. Pro cetera vtili-
tate temporū balneandi fabricantes in periodicis: dico esse cū
declinat: et calid: eorū mitigatur: balneū enī in illa hora cor-
pus ad cibū sumendū preparat. In acutus vero et cōtinuis
bonū est cessant. Quibus autē in periodicis debet distare ab
initio scēdē periodi: et a declinatione prime: vt sit inter ho-
rum extremitates quasi mediū. Quōd possumus: si inter duas
periodes aliquantulū fuerit spaciū. Si autē strictū est: cobib-
bet nos cibū offerre corpore ad huc calido existente: aut cur-
est propinqua scēda periode: propter hoc oportet in studio si-
tate cibi febriq̄ tantibus dandi studiosissimū vel sapientissimū
mū esse: vt a primo die febris cōstitutionē: et si. vj. diē nō est
transitura: cibū p̄hibeamus si virtus fuerit sufficiens. Sin
autē subtilissimā dam? dietā. Quā si vsq̄ in .ix. vel in .xiiij. pio-
longabitur nō audemus cibū p̄hibere. Quēntē? tamē et
vtilius eligendū est s̄m magnitudinē febris mētibz in quo
apostema est nobilitatē si febris de apostemate fuerit. Ppo-
r oportet te intelligere: q̄ febriq̄ tantibus? apostemate in sto-
macho vel epate existente cibū esse periculosissimū ante ac-
cessionē: vt pote eorū destructiua. Quā si defecta abiq̄ poste-
mate fuerint: cibū ante accessionē eis vtilissimū est. Quibus? au-
tem epat nō est apostema infirma: necesse est eis solutio-
nem fieri in initio accessiōis: quōd somnoscus est infir-
mus: necessario in eorū accessiōe s̄ncopim passuri sunt.
Ita peripē in statu febris an corpus scissimū appareat: et
neq̄ febris sit incensiva: neq̄ fortis: festinatē egrū cibā cū
frigidis et humidis abarijs. Quā si corpus nō scissimū sit: et
febris incensiva sit: expecta quousq̄ plurima illius febris in
censio minuatur. Pro cetera perquire intū accessiōis perio-
darum. si sit fortissima totū corpus infrigidans et rigos: et fa-
ciens viscera sint abiq̄ apostemate: neq̄ in corpore multa
materia: bonū est cibū dari p̄pinq̄uate accessione. Si autē
apostema sit in visceribus: corpusq̄ humoibus pleniū: cibū
vicinatē accessiōe negandus est: periculosissimū enim est.
Si autē initium accessiōis leuis est et facilius: nihil cobibēt
dari cibum ante accessionem.

Quoddecima particula.

Estatur? Sat. aliquando in quibusdā febribus
quedā nasci accidentia adeo maxima vt eis ad-
uenientibus febriū curatiōne p̄termittamus: et
cobibeamus totā intentionē habere in curan-
dis accidentibus et motuum derelinquere: sicut
fit in sincopi defectione fortis licentia cholericā et similibus.
Nōnūq̄ etiā febris adeo in seipsa fortissima est in calore: vt
p̄hibeamur eā medicamine curare suā causam auferente.
Cobibēt enī nos sūū solummodo calorem extinguere: est ipsa
medicina suam causam augmētēt et generet: p̄pter hoc op̄s
accidentia et motibz metiri: et ad fortiora quibus virtus defi-
cit: intendi. Quā si inuenieris quedā medicamenta quibus et
accidentia destruant et motus deficiant: aut nō nocent: ne ea
dimittas. Si autē negare videant: tende ad magis necessa-
ria: neq̄ illud aliud negligas. verbi gratia. p̄plebotomia et
pharmacia in pleureis pulsationis magne existente non so-
lum sunt iuuatiua in mitigando dolore: verū etiā et expellen-
da materia. Si autē apostema quod nimis paulatim et t̄be-
nositate b̄buerit: et multa sanies in eo collecta fuerit: inceda-
tur. Et lytere autē quibus vulnera in intestinis sunt putrida
nimis dolore factentia cū feuo b̄tra cetera et oleo factū nō s̄m
causam motibz: q̄ augmētati sui sit: q̄ tunc infectio nostra nō
est nisi in mitigando dolore: ne forte virtus deficiat: sed si p̄e-
uideam? p̄manere virtutē cū cām motū auferre volum? ne
cū hoc medicamine: et hoc lytere medicemur: q̄ putredinē
nē in vulneribz augmētāt: sed curāda sunt cū medicinis
putredinē auferentibus: et si modicam et pungitiam sunt

Infirmi autem et medici in hac intentione discorsant. Quis-
dam enī infirmi nimis dolore gratatē sustinent: si consiliū fuerit
rino cito motibz auferri. Nonnulli v̄ p̄pter sui pusillanimitatē
q̄ dolore mitigatē eligūt: et si motus eis augmētetur.
Itē quidā medicos debile et molliorē eligūt medicinā si so-
cūter p̄uiderint mo: b̄nū loq̄o t̄pe curari. Alii v̄ volūtatē
eorū in h̄mōi sequunt: sicut obediūt pusillanimitati. Vt
quidā medicos vulnera intestino: cū fortissimo carabat medica-
mine: quoz multo illius medicamine in vno die curati sunt.
Alij v̄ incidētēs ipsam sui corpis: et in suo corpore t̄pe.
Quā cura h̄ erat: dabat egro panē cū ceptis q̄ dicitur cocta p̄
vno die: quoz. i. sapo: acutissimus erat: deinde in manū
nō cū dysterizabat cū aq̄ et sale calefactissima. Itē trisecta
vna hora dysterizabat cū multis incēsiuisz modicis. Itē
q̄ op̄s peritū et sagacē medicū in hac h̄mōi medicina p̄sta-
mat ponere manū. Hec etiā oportet vt incēptē t̄pe placet
infirmo: et sue pusillanimitati obediat: vt sumat t̄pē? cura-
tionis cū dolore mitigatibz? p̄logare: vt deet vt causis: mo-
bi auferat d̄ arbitrat? fuerit virtutē infirmi esse sufficere: et
dolore etiā mitigat cū timent ne v̄rit? ei deficiat. Itē q̄ si
imbecillus est cū cibis cofortare studeat: deinde ad causam
motū auferendā cōuertat. Et attendi v̄rit? v̄rit? t̄pē
et timore fortissime. I. medicinē exhibito infirmo et negligē-
tē mitigantū et somnū p̄uocant: nisi cū magna necessitate
est eis est. Pro cetera illā cauetā medicinā in qua est op̄s iusticia
mā: mādrago: stocacia: et si fia: q̄ dolore mitigatiua sunt
vel vocant: nisi cū viderit infirmū p̄pter nimis dolorem v̄ri-
gias defectiōis p̄pinq̄uate. t̄c quidē testis: esse caviatū: et
si certissime sciam corpis esse noctua: hoc cū piculo in m̄p̄-
nente eligimus: maxime cū certū sumus nocentibus ab eis
generatū restaurare: licet in logo tempore. Sat. enī est ma-
gis ceteris medicis h̄a medicinā caputis est: cū tamē in v̄ri-
mito dolore colicē passiois et oculos dedit cū timent ne eger
sincopim incidat. Itē quoq̄ nimis v̄giantibz? nimis for-
titer abiq̄ curatiōne tussientibz? p̄pter a cūti catarrā et capite
ad pectus manantē: et h̄mōi similibz? nō negant. Itē nocemē-
tum ab eo generatū hoc loco facile restaurat: et inuacētū
eius mitigandū bis addētibus magnū est. Quibus autem
multa hoz somniferorū sunt fortiora sunt. Accitio v̄o cū d̄o
loce mitigat: multū t̄ cop̄ p̄stat frigiditate dissoluit illi
mā. Quē aut pauca de somniferis de aromatis? habet: vt
tusta tarde dolore placat: frigiditudo quā cop̄ tribulū modis
ca est maxime si medicinis subtilē substātiā habentibz? et ca-
lescentibus miscant. S̄ de his medicinis que v̄ri? anni fun-
dā erūt. Nonnulli v̄o laudabile est in hoc loco. Similit̄a
spermaton et troacis q̄ trite vocant: bis enī calcactia cū
sommiferis sunt mixta: p̄pterea tarde dolorem mitigant:
nocentibus t̄ parum est. Oportet ergo vetustissimam ne-
gare: quia sunt iuuatiua citius que iuuanda sunt. Similit̄a
et pura et recitā: nisi cū motus nimio dolore succurrere fe-
stinaueris: et laudabilis est vt ex his eligantur ea que cū
calcactiuis sunt mixta: et que medicioris temporis sunt.
Item oportet te cauere in motibz ea quoz causa frigiditas
est. Tunc enim nocentium eorum maximum est et dif-
ficillime restauratur. Pro cetera oportet in febribus supra-
dicta accidentia habentibus inuestigari et studium haberi:
ne forte in tua actione errorem incidas dum animaduertē
expellenda cum solutione expellere: ea cum oblatione cibi et
pellas: sicut si calida et sicca corpora febrem quam d̄rim?
habent: et defectio eis impoenat: cibis p̄hibeamus:
huic enim defectiōi cū cibis oportet succurrere. Item aliquā
d̄ in febribus defectio propter frigiditatem materiā accidit et
crudam: et usus curatio fit cum purgatione illius materiē: et
cum abstinentia cibi cū d̄icti sumus. Itē ergo q̄ quid-
dam febriq̄ t̄nt: et in soluta crapula quō sitat: quoz
taliter propter nimiam et tumultuā ebrietate necessario sunt: et
cutis eorum mutatur quibusdam in albedinem: et nonnulli
in nigredinem et alps in diuersitatem vel plumbofitatē: pul-
sus sit paruus: debilis: diuersus: et usus diuersitas in ple-
risq̄ pulsationibus instabilis est: et in vna stabili. bis ergo

derosis nocentibus sicut exterius videmus et concussione;
 aut et acutis pungentibus. Unde oportet te hac curam picu-
 rari: an sit simplex vel copiosus; et puidelicis oportuerit et re-
 pugnatis. **¶** **H**a aut in lib. de internodiis membris cura deo-
 norauit dolozis: de qua boni est vel aliquantulus dispo-
 nitur: ergo doloz esse inuestigandum: an sit. ppter phlegma
 nem: aut ppter vertigillia: aut vulnera: aut apostema necdū
 maturata: aut ppter malas et diuersas colectiones de cocto
 colectionibus: crētēs: aut ppter inasiam ventositates: mē-
 bus in quo est clausa crētēs: vel tunc penetrare volentes
 aut ppter calidissimos hūores: aut frigidissimos viscosos: si
 quodā loco clausos: vel et penetrare volentes: aut ppter durū
 aut ppter asper vel acutū coctū: in sensibilibus locū penetrās: si
 curās ppter lapidem p vias vnic trāsirent. **¶** **H**a. aut ostē-
 dit curā dolozis debere inuestigari in tribus infirmis: quos
 ipse curauit: quos vnus. **¶** **A**ntioch. erat: arbitratur le co-
 lectio pati dolozis: in bilis. pfectabatur: nec somites: nec ca-
 lesfacio: nec cataplasma: nec cythere: nec cerera quib? me-
 dia in hac passione afflictiō: sic dicitur: nec appeta temp erat cau-
 sa augmentā: doloz: cū dysterisaretur cū piganoleon z
 oleo doloz augmentato: peioat? est. **¶** **L**icet dysterē in quo cal-
 reū misetur: appositū multo deterius effect? est. **¶** **L**icet mul-
 sūm etiā coctū in quo misetur piper biberet dolo: augmenta-
 tur ē multo plus. **¶** **S**ilz succo fenugre. cū melle potui dato ar-
 bitrat? est pūgriuos z acutos hūores trāsire. **¶** In intestinis la-
 ere. vñ cibi supius cythere inser? ingrediētib? ad eos mu-
 tatis dolo: augmentabatur: dedit ē et cibi querti difficilissimū
¶ **L**icet doloz et eo mingari videlicet: qd arbitratus est certis
 cavit: quare cepit materiam illam mundificare z expellere:
 quia p omnibus medicinis huc loco conueniētibus pigra
 elegit: cū ea dolozem illū curauit: non tñ qd semel cū dedit.
¶ **E**rgo enim erat defectus propter dolozem et cibi abstinen-
 tiam. nam et duobus mensibus cibi sibi minuar. vñ cum
 hac medicina materia sibi paulatim vñ in vna diem in hoc lo-
 co doloz illius et acuita fuisse hūozē ostendit. **¶** Sed tñ si in
 essentia lateri: vel in coactū mouerūt: non possunt si us
 perioia signa denotari: vñ deest inuestigari: nō possunt si us
 humoribus: vel cū egrosio: vel cū chromi egrediarur: eoq;
 egredite an dolo: mitigetur: necne. **¶** Si aut dolo: mitigetur
 inuenit eos esse in coactū intestini. **¶** Si vero nequaquā questat
 inuenit est qd in essentia intestino: lateant. **¶** Item ventris
 configatio testatur eos in intestino: essentia esse. **¶** **D**ate-
 ria em qm in coactū intestino: esse vñ nocitua sit ab intesti-
 nis expellitur. **¶** **I**nuestigato aut an hec materia ad ea venierit
 ea corripat: maxime dyster necsum. vñ ab eo cōpēhēta
 est. **¶** **D**edit em in hūoz passione adco acutissima operatur
 clystera qd possibile est in materia pot? in boz qūitate mu-
 tatur: qd hec in illa. **¶** **H**ecq; dicit le deffice cibos doloz au-
 gmentariuos. **¶** **I**son em arbitrat? materiam illoz hūoz: qd eis
 auget: necq; dicit le cibos dolozis augmentariuos deffice: sed
 cibaria z clystera solidatua z dolozis mitigatua sapida z
 vnetuosa z doloz: mitigare solent z augmentatus est dolo.
¶ **R**eta qd inuestigatio qua certissima qd acuta materia sit
 vñ in coactū intestino: aut in coctū essentia lateri: est ve-
 lut supius dixim? **¶** **Q**ue quoq; et eo acroisata ē. **¶** **V**t prius
 vomitur egestione pūgrius: z multo eius aqua calida potui
 data: an patiet? dolo: mitiget? colorē iterū veniat. **¶** **Q**d autē
 dixim? de materia qd in ea mutatur quicqd de cibis z dysterē
 de ad venierit: ops dare illi cibaria z clystera qd dolozis esse
 dixim? mitigatua: quib? datus: si videtur doloz augmentari
 post illud tps qd in coactū intestini illis sufficit certissima est. **¶**
¶ **T**ertio eger colicā patiebat afflicte: bibitq; scamonea in ege-
 stione aliquantulus eo motus est. **¶** **T**unc balnei ingressus est:
 deinde ptisnā z pisces accepit. **¶** **I**n nocte vero oia vomuit:
 in scō autē oleo iterū balneatus est: iura galline lumpsit et vno
 solum us frumētū cū portico vno coctū. **¶** **I**n tertia die sicut
¶ **I**ura acutam et pungitiam habuit solutionem maiolig?
 quantitas qd cibis fuerat certis. **¶** **I**n quarto die maiorem
 multum dolozem in intestinis passus. **¶** **V**nde quoq; piganoleon
 dysterisaur: doloq; augmentatus est: multus tñ habuit. **¶** **E**ge-
 stionis vtp putaretur impossibile esse tantā materię quāsitā

tem in intestinis haberi: sed sine dubio toto corpore manari:
 tamen cū quadam interpolatione. **¶** **L**icet **¶** **B**al. certifficet qd
 in intestinis et scamonea nocuisset. **¶** **O**sc. ca. cū prius fuerat
 ppter passionem colicam: vnde ipis fulcipiēbus quoz tu
 perff. a cito ad ea fluxerūt: sicut causa dolozis z solozis qua
 dam et interpolatione: pcepit ergo vllā curam dimittere.
¶ **D**editq; eis vno frumētū cum maligranatis: tñ in il-
 lo die nihil dolozis sensit. **¶** **I**tem tñ in crastino dedit et sumach:
 vt curaret: solaretq; intestina vñ vulnera haberet: z materia
 eis collocatis: vel congestatis fluere. **¶** **P**robet. **¶** **S**imiliter ea
 in cena tribuit: postq; simulacum panem in vino pontico et
 veteri infulum ei apposuit: z pcepit vt comederet de por-
 mis qd stipitice nature sunt: sicut cota. mala pira: z malgra-
 nata acetosa. **¶** **I**n quarto die tyriaca accepta sanus factus est
¶ **D**ixerat dico qd hoc esse inuestigata est nō bene: que lū
 c. et dixerit qd scamonea in intestinis eis noceret: non tñ nocu-
 mentū nobis ostēdit: nec etiā qualiter hūozes et rotis mē-
 bus ad intestina fluctat. **¶** **L**icet quoq; minime pleni erat
 hyeme em solutiones z purgationē habuerat. **¶** **D**oro si hoc
 eoz credere mus qd hūozes ad intestina venierit: nec ppter
 eoz defectionem possunt expelli: mirū est quōd illic attraher-
 tur. **¶** **B**oni est igitur dicamus qd scamonea in hoc loco magis
 qd ops tardate necessario materia illa confortata: z in acumi-
 ne augmentata est. vnde et siuo aamine adco interius pene-
 trauit vt nequaquā a carne se pari valeret. **¶** **E**arnē et qd
 penetranti: in sua naturā mutatū. **¶** **I**dcōq; fuit causa attrahē-
 di ad le materię toto corpore. **¶** **L**icet us illud folū colyziatū
 z stipiciū illuc pueniret z extirpare acumen z mitigari. **¶** **S**icut
 z malagrana. **¶** **T**andem sumach aduenite defecto illius lo-
 ci cōforata est. **¶** **D**icit de bibitice tyriace nō testatur **¶** **H**a.
 le eam deffice: fossitan enim infirmus p se eam accepit: dicit
 quoq; qd solutionem strinisset: tyriaca nō esse dādam: ma-
 nente solutione. **¶** **I**tem tyriaca hūic solutioni non valet nisi
 ops somniferi z diuretics que in ea sunt. **¶** **P**ossibile ē esse
 si relicta tyriaca semen apū cū opoz insulsiuano daretur: po-
 pter nocumētum ab ea venturū. **¶** **I**tem **¶** **H**a. testatur quedā
 hūc passionē abolerit. **¶** **I**n estate habuisset: eoq; aqua frigida
 bibere pcepit: necq; dicit qd postea sanus fuisse: necne. **¶** **P**ossit
 bile est vt per accidētā intestino: cū aqua frigidissima: si
 nō magna fuerat sanetur: si fortis z magna: minime. **¶** **A**qua
 enim nullā colyziatā habēs cito calcet: nec in hoc loco p
 manet vt cum z cōfortet z faciat pōticum: nisi cū via paula-
 tim dabitur maxime si passio in scitno intestino fuerit. **¶** **D**oro
 terea dicit **¶** **H**a. qd ops mediū subtiliter inuestigatio: pfer-
 vel perperdere: necq; in vnaquoq; passione significatio: pas-
 lam querat inuenire: sicut quicqd in pleureti z diuenteria
 reperitur. **¶** **I**lam nō in omni passione fit possunt inueniri.
¶ **P**oportet aut nos subtiliter inuestigare: necq; solū que palam
 sunt expectare: sed etiā cas que cū arbitrio z ingenio ppen-
 dende lūnt. **¶** **I**nos etiā libū ad scidum bos modos fecimus
¶ **E**uerramur ergo ad disputandum qualiter cura morbi auct
 ratur. **¶** **I**am causa dolozis z extresionis multitudine sanguinis
 in membro conuēsa: sicut accidit in calidis apostematibus:
 ops infirmo statim phlebotomo subueniri si fortis fuerit. **¶** **S**i
 vero phlebotomia timeat: vel deffice sit: ligatio z frictio
 z motio sicut in opposito dicitur. **¶** **S**i non pfecta: scias illius
 materia esse in illo cōglutinata et conuēsa: vñ cura fiat
 cum dissolutiuis. **¶** **D**icit si ppter inasiam ventositatum fuerit
 cibariis afflicat: ponbus somētiō dyster cataplasmate ca-
 lesactionibus attenuatus z liberiorius. **¶** **S**i aut causa bo-
 lois acuta materia sit: cū solutiuis purga. **¶** **D**icunt reuertere
 ad tempore idam libū medū colectionē cū mitigatiuis z lara-
 tuis. **¶** **D**oloz aut que scitē: nō dū dabis somiferas: qd som-
 nifera minus ceteris dolozib? hūic nocitua sunt. **¶** **B**ec mat-
 ria subtilis est: z medicina in qua opū z insulsiuam lūnt: rea-
 frigerat defficit z ingrosfat. **¶** **P**pter hoc nō solum doloz mi-
 tigat: verū etiā causas auferit. **¶** **S**i aut dolo: ppter grossam z
 viscosam z frigidā materię fuerit: somifera medicina hūic
 pessima est. **¶** **H**ec em non maxime dolozem facit: qd nō pūgit.
¶ **E**st dolozem faciat: sicut ppter ventositatis aditum quo exeat
 non inueniētem. **¶** **V**nde membrū exēditur. **¶** **E**ge plurimū bic
 dolo: accidit: qd affluunt in sua sanitate cibariis frigidis z

Megatechni.

grossis. Et causa fortitudinis hujus dolosis est venositas infra tunicas intestinoꝝ clausa. Nam hec materia si in eorūꝝ cōcauitate fuerit: ex ea hmoi gñatur venositas q̄ non remanet: sed foras egreditur. Si autē clausa infra tunicas est: tūter erit vt egredietur: q̄ ab ea cōsumitur: et excoantur et separantur. Si autē multa fuerit: locus necessar. o exēditur. Itē ex illa materia intestina foriter refrigeratur. vnde hoc vtrūq̄ causa dolosis est: tūc ergo somiferā dētur: dolozē cō mīgābāt: q̄ ea bis datus cōgelata fumū ē se emittere cogebatur. Sed tñ postea natura eam calefaciente: maior: fas multo creabitur: o diffusio p̄bitur. Post em̄ tunice: propter frigiditatem medicinz clauditur. Itē materia induratur et ingrossatur. vñ dolo: augmētatur: et modus diuturnus efficitur: et cogebatur forē: medicinā impedere. Ideo ergo somiferis oia affueris passio nisi pius moiantur: incurabilis efficitur. Et tūc ergo curatio frigidozū hūmozū in tunica: est hmo: cum clauso: cum sit cum calefactione cataplasmatum et eptiplymatum nōdum in caliditate excedente. h. c enim calescit: nimia scilicet nō consumit: sed eliquat illam materiam vnde venositas creatur: extensio augmentatur. Sed oportet vt studium habeamus in attenuanda et digerenda illa materia. Quod faciendum est: cum medicamine attenuatio: maxime si non multi caloris est: et habet virtutem materiei desiccatiuam et venositatis attenuatiuam: propterea plures colicam patientes inuenimus dicentes: dolorem mhuui cum non calefunt: nec eptiplymatum cum oleo calido: nec cum calefactuū clysterisantur.

Sed quicquid ex his non sunt pusillanimes et sustinent: et fortiores alos habent: nulla res eis adeo proderit: velut si abstinentiam cibi et aque longo spatio habent. hi enim melius securis sanantur: q̄ illi qui cum cataplasmatibus et medicana calefunt. Quippe cauendum est in hac passione ea que subito calefaciunt. Illa enim materia eliquat: sed non consumunt. vnde extensum venositate generant: et dolorem augmentant. Quidam vulgus arato: assuete colicam passione patiens hoc egit. Nam cū pseudibat dolozē aduētā festinatē modicis panis cū multis alijs comedebat: et fortiter femore suo cincto vel vincto exercitum per totū diem operabatur nihilq̄ bibebat. vespere autem purum bibens vinum per totam noctem dormiebat. mane confurgens nis hil dolozis fenebat.

Item quoꝝq̄ allium magis ceteris cibis venositatis hīs solutio minus esse. Et et alterius maxime bonitatis: q̄ sit non generat: q̄ est maximum adiutorium in hac passione: ne: quia sitis et alij cibi generata: cogit infirmum potum aque sepius assuescere: et aqua illam grossam et frigidam materiam augmentat: et extensū fumū creat. Multū quoꝝq̄ putant allium maiorem sitim cepis generare: vnde peccant: quia non solum sitim minorem q̄ cepe generant: sed etiam comestā nūlū sitis impendit: et venositatem magis q̄ ceteri cibi dissoluit: proinde a quibusdam typica rusticoꝝ vocatur. Et si in frigida regione habitantibus prohibeantur: magna nouimentum inferunt.

Roīnde quibus cum hoc doloz: febris nō fuerit: dabis ad comedendum allia et potandum tylicam. Si vero inflatur colica cū febre extiterit: facies calefactiones cū mīlo. Et si dolo: nō extinguat: ex cimino carū et ameos cū tenui oleo eptiplymā fiat: et de adipē galline fiat. cauendum tñ est ne antiquum sit: sed recēs op̄ esse. hīs nōdum proficiētis bus misce eis de diacastoreo et opio i modū lupini et olei. it. 3. in quo lana infundatur: et ligata cū filo ano supponat. et studeat vt intrinsecē mittat. vtilissimū est in mitigādo dolozē. propterea calefactio ad dolozē auris et oculos ex fumo et vōstōtate patientis: in feb: b̄ est vtilis. Quod q̄ fit ex: mīlo vtilio. est: leue em̄ et sicatissimū et fumū q̄nē gñat: nō est p̄sigitus. p̄inde cōgruit in oculis et aurib: b̄. In ventre vō salmelis est. graui est em̄ et dissolutū. valet etiā aurib: cū nimio dolozē vepātur colligis in quo castoreo et opū mittitur cū sapa: et cataplasma si necesse fuerit: fiat de papauer cū suis cōtici bus pistatis et cocto in aq̄ cum farina: oide fenugreci et se. linū. Quid etiā colligū mitigat dolozē oculoꝝ et dētū: si in auribus illis lateris mittat. Ceteri q̄ boies credit opiatū colligū

riū dolozē mitigare: s̄ tñ dolo: nō debere ponit: nisi cū magna fuerit necessitas: ne defectio in oculo i p̄petuū maneat. Quid tñ em̄ p̄ hāc medicinā in eccitate et surditate incidit. Itē op̄ si necessariū fuerit: p̄p̄tādi colligū: vt mitigat dolozē sub uentis cū calefactio: b̄: et infundas in auribus dolozē: et in oculo colligū recipis cinamomū pipere lōg. et sīa. Aliq̄ quāram? dolozē existit p̄pter fumolam vōstōtate et existit cū vōstōta ignea. Itā tñ in dolo vōstōta illa ponat: tñ quid dā a p̄p̄tādi: et si illis non alud nisi vōstōtate extiterit: foras egrediet: neꝝ vltra ibidē redibit. Et si materia fuerit aliqua tūllē reiecta infirmis: quosq̄ alia em̄ vōstōtate gñēt vōstōtate maxie si mēbū illud ad egro male ordinē: sicut affuerit calefactio: b̄. Itē em̄ attrahit et coadunant ibi alia fumoz: Itā ex hac cā dolo: tibi ostēdit esse de materia: vñ calefactio nes p̄mittēde sunt: et incipias opari cū cōsumptua et at tenuatiua. Si autē vōstōtate fuerit in vētre: calida clysteria sūt ei vtilia: p̄t̄ vñ dolo: cū vōstōta fuerit: calida clysteria cū natū est vōstōtate dissoluta. Itē incipe curare materiam cū sui purgatio: et digestio et attenuata. Hos vō affueris cum coque pigantū cū oleo p̄ticiatē habēt: et infirmos: et eo clysterisare. Et si ceciderit in intestinis magnū dolozē: habēt vñ vel nō habēt vōstōtate: vitreū p̄legma citoz sanabatur illud em̄ p̄legma materia erat illū vōstōtatis. Dolozes vñ q̄ sūt: p̄pter calidissimos et sicatissimos hōies: est: p̄t̄ in ore stomachi spasmū facit: sicut cūda vñ dolo: cholera nō uentū p̄tigit: q̄ quasi ergo eris erat. Si aut infirmus moꝝ vt vomit spāsmo arretet? est: et si frigida colligū quā fino pim notant secuta est: puluis aut parum infirmus? est: vñ arbiratus sum de illa materia ad huc in ore stomachi remaneat: redi calidā aquā festinatē et statim vomit q̄n aquam eris erugine mixtā: vñ op̄ si in stomacho ad huc de illa materia remāserit: debere cō vomit excludi. Et si in intestinis arbiratus esse esse: cū dycere vel egestis excludat cū cā. purius materia laudatior: cauendū ne aliq̄ p̄ticiatē vadat: ne forte dolozē augmētet. S̄ tñ de op̄ p̄ticiatē elige. Op̄ dari infirmo cibana bonū cūmī gñantia: et q̄ incoerentia sunt: de quibus superius plura diximus.

De spāsmo.

Boni autē est vt nō de spāsmo quis sit de sicitate distentus. Et dicitur de quo distentus esse ad curandum: et incurables in febribus sequitur quoꝝq̄ se de calidis apostematib: generatis si aut in pelliculis in cerebro existentes. Nam hoc febris pessima et mortifera est. Quippe vt si amur nos nō vidisse aliq̄ p̄pter febrē hmoi spāsmū eua sisse. Purissimū em̄ spāsmus nascit cū neruosa mēba plena efficiuntur: sicut cōtingit eis qui abis abundā: maxime grolis et viscosis: aut p̄pter extensioē sicut fit ex magno et fortis apostemate in neruosis mēbris: aut iuxta ea oco: tūo p̄pter materiam subtilissimā et acutā neruosa mēba incidētē aut propter nimiam frigiditūē in neruosis mēbris: velut cōgelationē facit. Que qdē species purissimū incurabilis esse dico. S̄ tñ p̄pter siccitatē neruozū mēbroꝝ sitincurabilis esse dico. S̄ tñ p̄pter vltimā inanitionē: sicut fit vomitus sine egestis: sicut vānguis fluxus: securo: tamē neꝝ mole stus est adeo velut qui sit de apostemate in cerebro nascit.

Decimatercia partacula.

Hac tercia decima partacula de apostematib: disputandū est: et incipit cū a p̄legmonib: b̄. Et tūc enim est: propter fūozū accidentia mortifera vt de eis dicatur. Quia cū hoc apostemate sunt febres et terribilia accidentia. I hoc etiam apostema cum calozē facit extensioē in mēbro in quo est: tactu repugnat: tūmet et doloz: s̄m suā quāritatem generat. Si autē magnū fuerit: pulsare videtur: maxime si in sanie cōuertit debeat ruber etiā color. Et cum apostematiz causa sanguis est fluens ad membrū illud et toto coꝝpe: aut de quodā membro: et aliquando membrū in quo est: sanguinis alidū ad se attrahit: est ei ad aliquo mēbro non mēba detur. Quod sit cū calorem eius augmētātū habuerit: vel dolozem propter aliquos passus fuerit. Nonnunq̄ sanguis

inueta medicina inciditur. Hec etiā si nō inuenit cephalicā aut saphenam: aut vicinā sub genibus minues. Item opozet intelligit purgationē omnium mēdozum non esse equalem. Scio etiā plurimos homines quos oculi ceperint apofteumatū fieri sed in vna die cum pharமாகa fuerint.

Quod si pharமாகa inchoatē epatis apofteamatē: sicut quāde apofteumatū augmētū sicut ex puocato de vine cōtingit quibus renibz et viciis oculi incidit. Sicut et mēstrus apofteamatē incipitē in vniuersa: opoz materā moueri ad remotā loca ad mēstrū in quo sūt flures incipitē: et nō a remotā loca eā ad illud attrahit. Item non deest pharமாகa dari in initio apofteumatō stomachi vel intestini: q̄ gestio a sūperioribz mēbris ad stomachū materā attrahit vomitū: vō ab inferioribz: sicut a gargarismo caudē est in tumorē palati: quāde nisi pharமாகa et p̄pletio mētra cephalice et media ne p̄cesserit: sicut cephalice in bis mēbris incisio: agrur: sic et basilice in p̄stionē in passioibz p̄toris et pulmonis et cordis. In squinācia opoz p̄p̄s cephalicā incidit: beide vena sub lingua. Sicut si apofteumatū collū est: p̄p̄s incidit cephalicā: postea q̄ in fronte est. Sicut aut in renibz vel in vniuersa incisio basilicā: q̄ sub genu: et vena incidat: qua ibi nō inuenit saphena minuat. Sicut sicut in passioe epatis venam dextre partis opoz minuit: sicut in splenetico sinistre partē incidat vena dextro dicitur: curatio est q̄ s̄s morboz diuersitate diuersa est. Et alidē etiā apofteamatō in manibz vel pedibz excisibz: solum sufficit eis refrigeratio cū panis in aqua: aceto infusus et sup ea applicatio. In epate vō refrigeratio hoc nō sufficit: neqz opoz sup ipm frigida cataplasmatā apponi: sed deacet coctū cum coctana in vino: aut in quōdā oleis s̄p̄ticia sicut in mirino coctano: malficino: aut abstinēti in onfascelō coctū: et cū coctano in vino octis mirtū cataplasmetur: sed tepidū apponat: s̄s hoc cataplasmatā nō sūt est vitilia neqz oculis: aceti aut olei ro: guttatim in auribz incipitē apofteamatē diuillam: s̄s in oculis eo vitili incipitē id distillare nō aude minus: neqz succo moroz qui vtilis est calidis apofteamatibz: quilo: oculis distillare opoz: nocumētū est. In glanidiabus vō mollisqz in carne inchoatē apofteamatē bonū est. Et in incipiamus cū infusione calidi olei et abstinētia cibū hoc subtiliter dandū. In epate vō vel in stomacho nō sufficit pauca de bilisqz medicina sicut in istis locis. Sed opoz studiose p̄quiri et inuestigare q̄ hoc mēdozum actio vti totū: corpis sit iuuas tūa: sed manū: p̄ pedibus sanguis venis non est amplius q̄ p̄ nutrimento sūi sufficit: neqz q̄s et eo ad alia mēbra diri gunt. Itē ipse ad cū venis sparū est ad eoz nutrimentū et si diuersis cibarijs fuerit. Et ibi s̄s. Quāidē etiā cū iure vi scoto frumētū: aut cū venis nutrīt: sanguis tū ad manus et pedes nutritōs venis nullā in nutrimento differentia habet. In epate vō magnā habet diuersitatē. Tūus hoc est colatiuū: et mēdicatū: alter oppliatū: et s̄p̄ticiatū. Quoz vni p̄culdubio scimus noctūm esse calidis apofteamatibz epatis: et alterū iuuatū. Nam epate calida apofteamatā habente: necessariū est dari mēdicatū: quibz quicquid calidū in eo coadunatū est mundificat: et defusidat: et apofteamatē colata cōciatur: vti tunc necesse est dari colatiua et aperitiua vias infra epatē et ieuāni intestini apertioe aperitiua: actio vō iuris et viscosi frumētū buic rōni expōsitē est. Oppliat est et conglutinat vias q̄s dicitur p̄tāniā: aut mēdicatū et aperitiua. Itē epati necesse est tūc medicina aperitiua et mēdicatū. Et oleo omne mundificatiū nō habere viscositate et sub stitūe subtilis esse et potū caloz: et morosionē s̄s. Quod ergo taliter est in hoc tepore nō est opus eo: q̄ apofteamatē augmēt et modet: et in eo cū sūi morosa doloz augmēt. Quod licitatū etiā est colatiua et mundificatiū sūt sine morosione: cū sūi tū dulcedine apofteamatē augmēt. Quod est dulce fit cū apofteumatū in epate splene. Nullū ergo abnōtū vti eis esse inueniunt: nisi p̄tāniā: q̄ mēdicatū et refrigerat sine morosione. Et medicina vō opozca. mirtū eligendū est: q̄ sirupū s̄p̄ticia fieri maloziora. et si in hoc loco. I. epate et stomacho cōueniunt: q̄ refrigerat et cōfortat: nō est tūc q̄ s̄p̄ticiat eoz: vti: q̄ cholera ad intestina expellit. Et q̄s bec cholera et defusidat illa purgat: p̄bent: et necessariū augmētā apofteamatē maxime si in p̄cautate fuerit epatis: q̄ p̄tinctio et op

platio et s̄p̄ticia cibis ḡnata: cū s̄p̄ticiatē et consistitōe epatis cōmiserit: vti nocumētū gemina. Itē moditūtia in hoc loco. I. p̄cautate epatis non cibiosa fuerit: q̄ ad eū vt opoz conuerfa veniūt: vnde si s̄p̄ticia: sunt nō adeo vt vitios fuerāt s̄p̄ticiatū erunt. Sicut moditūtia et viscosa in hoc loco nō sūt tate virtutis quāte plus fuerit: p̄tū sūi cōuer sionē sanguinea in stomacho hoc facit: sicut commistione cum sanguine in p̄cautate epatis epistēte. Itē in hoc loco dicitur: Si nūt apofteamatē in cōcautate epatis fuerit: necessarium mēdicatū tūm est: q̄ hoc et vti q̄ postea epatis vocat p̄cedit: cibaria q̄ ad ipsū veniūt: parū velut stomacho fuerint mutata sunt. p̄t̄ hoc et alia multa diuersitas curatiōnis. p̄t̄ memboz diuersitate nō est parua: sed multa: vti vniuersales significatiōes nō sufficiūt optimo medico sicut methodoia. Itā quanto p̄cularia poterit inuestigare me dicus opz. p̄t̄ diuersitate s̄p̄ticiatū dicit. Sed tū curā cum sūdam mediā q̄ salius vocabat: q̄ sed facta methodoicā efficit tibi ostendit. Et aras quādā p̄torē de apofteamatē epatis: vnaquāqz eā cataplasmatū cum cū pane et melle: q̄ stul: ignorat apozet bar medicaminis aliquantū s̄p̄ticiatū cū eis misceri: vt cōfortat: et cōfortidit hoc membris q̄s fundamentū est omni memboz ad nutrimentū virtutē: et ab eo cōuenit p̄cedit. Item insipis ille cepit curā que molli carni si apofteamatē habere congruerit: sicut carni q̄ est in vni gine et sub alis et similibus. Et q̄s vnaquāqz hoc fecisset et cū pure molliūtia est cataplasmatū: mētibz calido oleo infusidat et cū viscositate iure frumētū est: cibasset: dixit vt eam. Assuet actio experimētū diuturna medicina: et recordat vt cataplasmatē epatē cū molliūtia et dissolutiōne s̄p̄ticiatū et aromaticis mirtū: de quibz libroz medicopz plenos inuenies: bonū quidē est vt mirtus abstinēti in oleo quo vti par tiens vngat. Similiter et in cataplasmate celicā: dperunt: vti eos t̄ similia: et aliq̄ tepore cataplasma cū vino: in quo coctana coquant: et vngē cū s̄p̄ticiatū oleis: sicut in mirino: ma lico: malficino. Quod hoc audis plūsqz verba s̄nt in ea et sit. Illi te amare et bonitate nequāqz te loquentē vti nō expectat: et p̄ceptis mibi vt facia cū quibus antiqui medicis s̄nt cōbant et perturbant: quoz certa medicina inuēta est et singulariter beuēt nesciūt mibi narras. Expecta per. itē. vti. illi. dies curatio dicitur sicut scio et q̄s tibi ostēdam sanare. Itē dixi est. Si subito infirmus iste viscoso frigido q̄s fundatē apparēte motū: quid tibi erit: aut remouet de bac mē tentione diuersa. Tūc in risum p̄uersus ab hinc q̄s passus meā cōsigtationē audiret: aut baruriā cum abiecerit: post paulū darē infirmo diuretica: q̄ apofteamatē in gibbo curat. Si aut cū concuū epatis cum temperatis catarris purgat opz: sic gibbo epatis que rēperatē vniū p̄dōm cōueniūt: sicut ap̄s sementaliquatō autē teposiss trāsit et apofteamatē maturo sunt dāda fontio: diuretica sicut asarum: sicut petrosilini: myrba. Similiter in purgido cōcauo epatis cū cibis misceri que tēperatē laxatiua sūt: aut cū dysenteribz: sed cauendū est in initio ne fontioa inueniant in dysitere lab ses et nitrū mirtū cum melle. In cibis vō cardo botros: cōci et vtiē semen: deinde alcēdere debem: ad fontioa. I. pol podium et helleborū nigrū cum p̄tāno coctū. Et vtiē vero fortius debem: facere declinatē apofteamatē: maxime si vis ricia ibi permanet addendū dāum: calamentū: colozon tides: cōtaureā mīnoe. Quippe bec mēbra sūt p̄parata ad diureticā faciendā vel s̄ntāniā. I. epatē et splen. Quozum curatiōne neglecta cum attenuatiōe diureticis viscosis cibis: sicut illi medicis fecerunt: libet vtiē s̄s. Obuia esse videtur autē in multis locis p̄bent in initio apofteamatē catarrica durū: et in hoc loco sicut in initio ea offerri.

Quo tamē nec dubia nec cōtraria esse: sed indefinita: q̄ Quis intentio est vt in initio non demus fortē medicā ne ea data cum suis fortitudinē materā ad locum apofteamatē attrahat. Quae vero sic inuenit vt nequāqz attrahat: vti lois est. I. suat cū mēdicatū: q̄s et cholera coadunat: et q̄s de apofteamatē colat: et testat s̄p̄ticiatū dicit diuretica. et vtiē p̄uocatiua. Quod autē de semie cordi botros: vtiē: ep̄ticiū: et s̄nt: q̄s cibis cōmiserit: inuēte videat mibi duobz modis.

colobis. Itē lana succida cū aq̄ decoctā & colata. calē tēpē
 sūt cū fermētō cataplasmē: q̄. uelēt. Pterea ē qdā passio
 q̄ inflandō q̄ p̄tēt eunt. vñ tēpē exēdit ē & grossus
 cū eius plenitudo vñ uerit de sumōa v̄tōtātē: cū v̄tōtō
 tātō cū sūt q̄ ossi p̄. calēctā: q̄ dō. dōsolutō cū: no
 ruralis nō sūt: cū v̄tōtātē nō exēat. dēclūo potōz ad
 iuuat. Et̄ in tēto nō ē in hac passioe nō ē cū am̄. ram̄: q̄
 purgatiōe illoz b̄dō. s̄m̄ p̄tātē fētā: s̄ue cū egestōe s̄i
 v̄tōm̄tū fricatōe exēretō b̄lnoo & albinētia. t̄bitrē
 ueritūm ad excludēd̄ q̄ d̄ in ea coadunātē est. s̄. q̄. n̄. q̄. b̄
 s̄tātō p̄tēt m̄tūtū d̄m̄ sanguis s̄i: opt̄ nos in muliere
 purgātē r̄tān caliditas s̄i in coepo: q̄o s̄cē s̄tētē cūre: cū
 p̄tēbotōm̄: & dēsup frigidā f̄m̄ caliditā: quātītē p̄tēt
 t̄tūco: p̄o calōe nō h̄tē nō opt̄ refrigeratūa applicā: d̄
 attenuatā & d̄solutūa: & circa mēb̄: q̄ v̄tōtātē d̄solutō
 uunt & d̄solutō & s̄p̄pōnēs plurimē b̄c passio iuuēns in
 uadit. idēoz v̄tōe & p̄tēbotōm̄. Quēdā em̄ hac passioe
 curatū m̄m̄ cū. d̄m̄e mēb̄: & d̄t̄r̄cū d̄m̄tā ep̄tūm̄ aūf
 q̄ ceroto fētō ex oleo r̄. & t̄ra m̄tā cū frigidissima aq̄. est
 em̄ erat: & hoc ep̄tūm̄ate affueit mēb̄o femore eotūz ep̄
 cū d̄m̄b̄. Quā d̄t̄r̄cū alter hoc patēs p̄tēbotōm̄: ep̄tū
 m̄at ep̄tū b̄m̄ cataplasmate q̄d s̄t de camomillē. s̄olū q̄
 s̄m̄ in hac passioe dare r̄ad. n̄enulā & post agnī sp̄ma
 elongate mūlta p̄gali quātītate offerr̄. v̄tōe est em̄ in ossi
 p̄tētō. p̄p̄tē coadunatiōē d̄tōz fētām maloz dare in finē
 calēfactūa & d̄solutūa. h̄c em̄ d̄solutūa t̄ m̄dificānt q̄
 remittēt in illuolōia. Quā d̄t̄r̄cū aqua ad illa est q̄ ois sp̄o
 cū nō poterat capi: nec obediēs erat p̄tēbotōm̄ eo q̄
 m̄m̄tē ōsuerit: cūp̄ d̄t̄r̄cū etas f̄eragata sūt annoz: d̄d̄
 q̄ p̄tē. coep̄. & p̄cepti sub lingua frigida apponere. nā sp̄au
 v̄tō p̄tēt: coep̄ em̄ purgatū fuit m̄tā m̄tā i opposita loca
 comōtāt: tunc ille vidit p̄tētōm̄ q̄ v̄tō bonoz: tramite me
 diane ordinat̄ est. Erat t̄r̄ copētōs tenere in ore succi lactu
 eo quo facto san̄ fac̄ est. Itē oebes itelligere: q̄ si b̄ga fue
 rit tumida vomit̄ v̄tō: cū egestioe. Itā autē lingua egestio
 copētō: & q̄ vomit̄: crit: b̄m̄tā appōita attractio s̄t. P̄
 tēra b̄co q̄ ois mēb̄ si apōtēma b̄t ant̄ n̄ecessario ad eos
 h̄u. fluere: q̄ sit illa m̄tā calē facta t̄actu d̄m̄tā. Itā sangui
 nea apōtēma rubef̄ colorē habēt: & tactū calidū & pulsi
 tactū repugnātē: & profunditātē: & magis p̄tē amplectē
 cholericū vero sūt c̄tina aut m̄tā sanguis rubea cū nō
 multū s̄ p̄funditātē exīstīa: n̄eg pulsat̄ vidēnt̄. p̄ legma
 t̄cū s̄m̄tā molliā: parū calōis habēt necq̄ sumāt. que
 aut sūt q̄ fecē sanguis q̄ in elācolōia n̄ucupant̄: d̄pōsita
 sūt calōe & nigredine & viriditate q̄ coloz a m̄dicia ma
 ziam dicunt̄: tactū repugnat̄. in non cedēt. q̄ si magne vene
 fuerit v̄tō ea implet̄ zvarias facit̄: q̄ m̄tā si mul
 tum calēte: vel p̄tē calidā f̄m̄ in nigram c̄p̄o. & acetosa
 mutāt̄ q̄ in terra sūtā bullitātē: m̄tē ab ea fugit̄. apōtē
 ma p̄o q̄d ex ea. i. nigro grossoz sanguine ḡnāt̄ c̄cēt inde ē
 aut i q̄ natura si calidē ḡtēfic̄ mutab̄it̄: si b̄o nō fuerit ma
 zant̄ caloz: s̄ s̄olū m̄ d̄m̄tā nō est c̄cērūm̄: s̄ s̄ctoz d̄f: q̄
 apōtēma duob̄ m̄oīs ē: aut f̄sētib̄e aut i f̄sētib̄: vñ opt̄
 tē scire n̄ociā simplici apōtēmat̄ v̄tō possio: p̄pōsita cogit̄
 r̄ & q̄ ex ea p̄ualēt̄. Itē iuectūa p̄a apōtēmata. Itā ma
 gna cito d̄m̄tē suā naturā: parua subtili indagatiōe p̄p̄ede:
 scias cū? ḡn̄is sūt. v̄tō q̄ in initio c̄tina apōtēmata p̄
 s̄rūtāt̄: q̄ si magna fuerit & vene ea circūdatēs plene & ex
 tēc̄: & m̄tā san̄i habēt colorē & tactū durit̄ cat. & p̄fundissī
 ma p̄p̄ēdētissīa dubio scias c̄cērūa m̄tā effēctū in q̄m̄ initio ra
 rissimē ea nisi cū magno studio p̄p̄ēdere poteris. multū q̄
 est v̄tō scire i initio. q̄ hoc passio poterit? ea v̄tō curare vel
 q̄n̄ maloz s̄t cū d̄solutōe cū purgatiōe s̄olū melācoloz ma
 terie & p̄tēbotōm̄: q̄ magnificat̄ d̄m̄tūm̄ effēctū itura
 bilis sūt: p̄inde opt̄ i initio b̄o apōtēmat̄ studiū i p̄ndi
 in purgāda m̄tā melācoloz n̄e retroqueat̄ i coep̄: q̄
 nisi poterit? sepe purgēt̄ & mēb̄n̄ q̄ illa m̄tā suscipiat̄
 p̄tētē: s̄ v̄tō ē in purgāda hac m̄tā ep̄tū: s̄. v̄. dare
 cū ferore mellitate antidotū. n̄ctū. sp̄s̄ recipiē q̄d in n̄fo
 antidotario rep̄t̄. certicat̄ p̄o q̄ m̄tā illoz vñ sit educta
 p̄tēv̄lā suspēctōe d̄solutūa q̄ rem̄s̄erit d̄solutūa po
 nam? si aut̄ apōtēma parū ē: p̄ponam? cataplasmā ex pur

gatiuz d̄solutūis. Porro opz te itelligere q̄ repugnatiua
 & d̄solutua nō opant in grossa materia velut i tubulis: q̄ si
 debilia sint parua facit̄ accessionē: sicut i ro repugnāt̄ ois
 soluit̄ ex illis apōtēmat̄: q̄ sūt ex grossoz melācoloz san
 guine & tubuloz p̄tē necq̄ totū illū sang. vñ p̄manē idura ē
 ad ephēd̄. opz & curat̄ s̄ apōtēma cū mediocri ma d̄cīna
 n̄ sanguinē cū iue d̄solutūoē fortitudine ingroset̄ & ne sit
 modica: q̄ c̄cērūa apōtēmata. v̄tō c̄cēt̄ p̄p̄tēmitate iue
 materie fugiat̄ a modicatuā m̄diciā. In opz d̄cīnatū
 mōsionē nō b̄ntia apponit̄: q̄ iuēns i metallis illa sūt
 s̄t̄er q̄ si ē i elucuram? curabit̄ ēt̄: vidēs q̄ pu? ēt̄ v̄ne
 circūdatēs nō plene si affuecāt̄ purgatiōe melācoloz ma
 terie: p̄p̄tēam n̄e i uēns m̄diciā quā d̄cīnā? s̄p̄pōna ē
 q̄b̄ magnificat̄ s̄ctio n̄a custodiē n̄e m̄tāa effēctū: vel
 vulnere s̄t̄ p̄tēre: aut m̄tāa cū cūre s̄t̄ cū refrigeratōe
 ep̄tū & cibi: s̄ue cataplasmate? & ab h̄ntia ḡtōz d̄m̄tē m̄
 t̄tōz d̄solutūa sic bouine carnis est i uadē d̄solutūa q̄ m̄tā
 cholici ḡnāt̄ sang. s̄t̄ē cūlib̄ p̄tē d̄t̄r̄cū carnes saluē calē
 de mōt̄p̄ic. & ois nig. ḡnāt̄. Et̄ b̄co q̄ debere b̄o
 infirmos d̄t̄are cū subtili? & b̄ntia abis nō calēctāt̄?
 d̄: si v̄tō c̄cēt̄ cū c̄tūria curare p̄tē d̄cēt̄ melācoloz
 purgari m̄tā. d̄cēt̄ incidere v̄tō ad s̄t̄e s̄t̄e v̄tō: ēa
 p̄maneat: & dimittē sang. fluere: necq̄ s̄ctēs cū fringere
 ex p̄tē venas cū circūdatēs v̄tō sanguis melācoloz
 excludat̄: t̄d̄ vidēs v̄tō: curabit̄. p̄tē calē & grossā san
 guis si calēctat̄ magis si feruat̄ ḡnāt̄ passio q̄ ab usue berit̄
 p̄la d̄: q̄ est apōtēma nō p̄funde exīstēs & aliq̄ adeo parū
 tumoz: ē v̄tō apōtēmat̄: q̄ si apōtēma rubef̄ s̄t̄ colē
 nigredini p̄ndēt̄ q̄ in initio cū vulnere v̄tō s̄t̄e cū
 s̄t̄e ignis: & aliq̄ circūdat̄ illū p̄e putulē: & aliq̄ m̄m̄tē
 & accidit̄ ex eis maḡe. m̄tā ea q̄ sit ex p̄p̄legmonib̄: v̄tō
 herit̄ p̄tē. vñ opt̄ v̄tō p̄tēbotōm̄ v̄tō ad defecatiōē nisi ali
 quo cohibeamur: & sup̄ locū m̄diciā p̄o repugnātē & m̄
 d̄ciorit̄ d̄solutūm̄: q̄ si refrigerat̄: mēb̄t̄ sicut opz grossi
 sanguis augmētāt̄ d̄solutūo indurabit̄: si v̄tō p̄p̄
 gnatiua p̄tētōm̄ d̄m̄t̄. augmētāt̄ apōtēma nō cedet̄: p̄tē
 m̄diciā s̄t̄ d̄m̄t̄ n̄ecessaria. I. cataplasmā & anogiolia est
 q̄d sit de s̄ct̄o: coctis m̄tā cū medulla op̄p̄panez p̄onē
 sup̄ v̄tō: p̄tē fozta d̄solutūa applicēt̄ sic t̄p̄ctū an d̄m̄t̄
 cū caloz: p̄tē d̄t̄r̄cū pati cū s̄ct̄o m̄tā p̄tē aut sapa. &
 caueam? naturatua & sanatua: h̄o cū v̄tō v̄tō v̄tō
 t̄r̄actiōē & rosore: q̄ si cū b̄o curent̄ s̄ctēs v̄tō ad p̄tē
 c̄tōe: q̄ si p̄tēt̄ p̄tēbotōm̄ circūdatēs calpelam? p̄a
 let: s̄. opz p̄ndim̄tē fieri: sanguis em̄ d̄cīnā est. extrata
 incidit̄ & carnē generare & v̄tō sanare incipiamus.

Groppe quidē de ḡtē apōtēmat̄ sūt: q̄ sūt apōtē
 mata in glandib̄ collo & alari inguinis: & s̄ct̄o n̄a
 t̄a. s̄ct̄o n̄a sūt i bac carne q̄ nō m̄tū iuuatua est sine ou
 bio cū d̄solutiōe curēt̄. s̄i v̄tō i glandib̄ q̄ sūt iuuatū: cū
 cut in ea q̄ lac ḡnāt̄: sp̄ma & saluā: velut si effer̄ v̄tō
 culis & sub ligua: necesse ē in initio repugnem̄. d̄cēt̄ grada
 tim ad d̄solutūa d̄cēt̄ am? s̄i aut̄ i glandib̄ q̄ sūt iuuatū
 tue: ē illis sūt q̄ v̄tō venaz arteriaz p̄e f̄r̄gīt̄: opz cū putre
 factiuz putrefēct̄: cū c̄tūria t̄ct̄. caueas thivenas arte
 riaz & neruos: ne ex c̄tōe pat̄ā vomit̄ q̄ ex ḡtē apōtē
 m̄tā ē q̄ duob̄ m̄oīs ē: aut p̄tē maḡe magnoz & calidoz apō
 tēmat̄ coadunātā velut i n̄v̄t̄: p̄tē: aut p̄tē coadunatiōē
 nō b̄iditāt̄: nō putrefēct̄: p̄p̄tē aut p̄tē m̄tā ad mutā
 dā i sanie: vñ coadunāt̄: q̄ iuēns illi locū a carne si pat̄
 q̄ b̄ntia ē est ad initio nō b̄at̄ d̄o. post̄ aliquantū tamē
 n̄ecessario putrefēct̄ calēt̄. Et̄ p̄ incidit̄ iuēntē i ea d̄m̄tē
 materia: i quadā q̄n̄ pulchra & in q̄dā q̄n̄ iuēntē in alia q̄n̄
 p̄tē v̄tō r̄tura ossoz lat̄. s̄t̄e v̄tō m̄tā: & q̄n̄ in q̄dā
 putoz passib̄iles: & aliq̄ q̄n̄ p̄tē: q̄d est curam? aut cū
 incisione: aut cum d̄solutiōe: aut cum putrefactione. et̄ q̄
 quando tria adunāt̄: quib̄ v̄tō m̄tā est tubulū que
 medullina d̄: q̄ est quasi v̄tō m̄tā est i p̄tā m̄tā d̄t̄
 solutua: quadam quasi p̄tā nō s̄t̄ d̄solutūa s̄ct̄o
 cūnt̄: v̄ndē n̄ecessaria est n̄ s̄ct̄o: s̄ct̄o aut̄ putrefactio: cō
 rōsūa & v̄tō m̄tā m̄diciā. que autem est quasi
 p̄tēdo nō valet purgari nisi cū c̄tūria: putrefactio est
 m̄diciā in nobēdēs est. s̄t̄. bonū s̄t̄ est v̄tō videtur.

Libellus

quod dicitur in nostris quidē temporibus optimos chirurgicos
 hec chirurgia curare videmus: quod et in iherosolimis videtur: quia
 putrefacta et dissoluta: et si eis materia obediens fuerit: in
 longo tempore operantur: et in mediis infirmis est molestum
 et infirmis cruciatu affert. boni gen? superflucitatus in
 dicitur: et materiam cui faculo in quo stant extrahit: et totū faculum
 opus erudit. q? si aliquod de faculo remaneret: ponantur ibi
 dissolutiva et putrefactiva: vt toto mundificato loco: carnis
 creativa et vulneris fanatua poni possint. Itē. Ita. bo. qd
 fit in iherosolimis: corpus marie visceribus medicamine tñ unat
 actio eius est dissoluere: et eliquare coagulata materiam
 cui? virtutis medicinas in libris cōpositae medicine inuenit:
 sed vtilio: est oibus tyriacis: in qua tyrosi troasici mīstritur
 et post hanc omoussa: et diacatias. Porro vniuersaliter dicitur
 co q? oia que extra naturā corpore accidit: opus extrahit. sicut
 bodū grana verruce porri lapidea i renibus: et vesica: aqua in
 utillis: sperana que vulgo arpa dicitur. frustri carnis a muliere
 gñatū et qd innotum est. hec oia a coepe opus expelli. Et
 si passio in naturali fiat mēbro: studiū in curāda ea ponam?
 q? nō possumus ea incidere et eijcere nisi molesta passionis
 maior nobilitate fuerit mēbro: sicut facim? canero et oibus in
 carabulibus vulneribus. Aqua v? oculos. i. Cataracta: impositio
 bile est cui incisione vel sui expulsiōne curari. sit nāq? intērio
 vnde mittamus eā alio ne visum p?beant. Itē aqua q? kili
 est indusa et in ventre hydropico opus a coepe eijci. et expel
 tur vel cui medicina dissolutiva vel chirurgia: et aliquādo in
 hili parte pelliculari incidim?. sicut varices et suppuras in an
 gulis oculoꝝ nascentē carne et in naribus nata: et putridos dē
 res: et oia quibus sum? desperat q? nō possunt in sui natura
 li forma cōverti. Syruū nō opus festinatē incidit: pius decet
 naturā medicari: quibus nō valet? et fundamēto ei? subtili
 existente capite q? grosso idē. sicut qd ois: opus putrefactū
 vbi caro in vulneribus? sup? dicitur marie i emoroidā
 vngula odor? oia b vico curāda est sicut incisione: vel cui alia
 curatio ea auferente. pterea opus inuestigare qd hoc sit
 vtil? vel putrefactio vel incisio: vtilis? p?fecte tenacē. similis
 oia q? i coepe supflua et incōuenientia sunt idēda sunt: sic v?
 digiti? aut si maio? opus fuerit. Itē qd min? est p?ter opus
 sicut macra et macilentia corp? magnitudo em? et detrimēto
 istius mod? p?est: opus a coepe eijci. Itē si caro in coepe adeo
 augmentata fuerit neq? deballata iere: vel sua actionē age
 re possint: minui decet sic macilentia ierata opus? grossitē
 v? optenuem? cū nimis exercitio: et paruitate cibi? medici
 cinā attenuatiua sine vigilijs tristitia et sibi? corp? calidus
 facit? et sic. Medicina attenuatiua est illa. i. q? artetico
 doloꝝ valet. hec em? attenuatiue vtilis? est: sic medicina i qua
 mittuntur pigami spmata marie etia pulueris et extremitatē
 sue aristo. ro. cēturae malos. hec oia cū diureticis et vlnā p?
 uocantur? sicut semē petrosolini ameo sanguina. nā hec oia co
 pus fortissime purgat cū attenuatiue hioꝝ: et expulsioe cū
 vlna cocculia dissolutioe. sicut tyriacē mēsus attenuatiuū est
 dico q? multos et medicos et carne pisse eā hui? medicine
 ppter artetico doloꝝ accepte: et sanguine obussit. hoc tñ
 faciat eo q? multos de artetico dof. cum hac medicina euas
 vos videtur: ignoꝝ abate em? illi frigidi et crassi fuerāt. Itam
 bec medicina secura ē hmoi corpibus. Aurau em? quēda et
 sanau vtilū cui? corpis crassitie vltime magnitudinis erat
 cui? hac medicina et tyriacae: et sile tyriensis: tenuibus dicitur et
 in petrosolis exercitio: et fricatioe cū alperis pānis: epitrimate
 oleoꝝ cū quibus dissolutiua sunt decocta. deinde affueced in
 petrosolis exercitio: et primo cū epitrimate boꝝ oleoꝝ. sed
 opus olea nihil spiciat? habere et coq in eis rad. elactery
 vlnāna aristo. rad. oppo. posum etacturae: si hyme sine
 rit post balneū vngatur: post exercitia balneū. et post balneū
 cibi? p?beant? nisi post somnū vel cubitū tps spadi? des
 inde balneū: cū si sedo balneo qben? aqua balnei sit dissol
 uatiua et attenuatiua. q? si calidae fuerit itime sibi balneū
 v? lauent? sicut uacat aluminosa: opus em? de aqua vel oia quo
 sas materia i coepe habentur? sicut hydropicis: crassis mari
 me si ipeuoze: et fossiter in ea natauerit: neq? comedat quo

usq? de ea exierit. Dico q? ex affusacōe hui? dote ad petre
 factionē vterous. vñ ea renūciabis q? fere nō sunt fm nris
 natura Ide necessario eius noctue. op? tñ dicitur reparit: et q
 centis dabis grossius nris bibedi: sed subtile et aquosum vel
 subtile et igneū fm pvnulis videbit. q? vero volis crassi fieri
 dulcia et grossa vlna opus accipere: et cibos grossos. sicut
 gñantes vlna egerat et rarissima. v? dico ad dicit? boꝝ eē
 oppositioe oppositio dicitur: valet etia bns emplastris
 pius omni tertia die vel qtra semel impositio: qd emplastris
 cōuenit mēbro qd extenuatū est vel macra est: q? multi in
 guinē attrahit ad nutrimentū mēbroꝝ. vñ nō opus vt sepe
 fiat: sufficit em? in hyme valet in die fieri: et etiam in estate se
 mel. Itā hoc emplastrū valet maciē: vsq? sint in toto corpore
 vel in quodā mēbro extenuati: sed opus ante cui leni fuisse
 suauiter percutatur.

C Sinit megatechni Sal. a Constantino
 abbreviat et in cōpendium redact.

Liber de obliuione et Constantino
 africano editus.

Et uent ad nos epistola tua. manifestans quid
 tibi acciderit de nimia obliuione: et minuta rati
 onē cū nimia assiduitate legē: et rogasti nos
 vt dicerem tibi in dicitur? uerba et intelligi
 lib? qd dicit marie antiqui de memotariis
 ad adiutuē eā medicinar? lethargia et auerete
 eā medicina. Qd uediū ergo fm uerba tua et dei auxilio.

De operatione mentis.

Hoc itaq? ego Constantino. qm maxime antiquoꝝ
 senserit qm operatio mētis triplex est. prima p?
 ta: scilicet rationalis intellectus: tertia memoria. Et ce
 rebri due partes sunt. Una proza: altera puppis. Et p?
 uidit in duas partes: et vnaqueq? illarū duarū maios est
 tota puppi. Et qm proza cerebri fuerit diuisa a puppi: et
 tota sanū erat istas eē: factū est vt ambo vētriculi prope iunctio
 rēt i vno loco. et spacio fias oīs vtriusq?. Et itaq? et anatomici
 cis nota rēt istū locū vntriūculū qrtū. Et duo vētriculi prope
 mutat aere: et q? rēt et dant inde cer. bo spmā alē: vt faciat
 sensus uoluntatis: autē dicit: odo: autē dicit: rēt p?
 de trāsit ad locū qd est in medio cerebri: et oīs ē: et trāsit sp
 rit? aialis iā subtilis et mūdificat? et clarus plus q? spis qui
 fuit in proza cerebri: vt faciat rōnē et intellectū. et habet in ea
 parte medij vētriculi qd est inter prozā et puppim. pars sub ce
 rebri: simul nerui: et vocat eā anatomici ascēdens et descē
 dens: et a scēsu ei? aperit foramē: et de scēsu ei? claudit: et
 aperitur trāsit spis aialis a proza: cerebri ad puppim: hoc
 nō sit nisi qm necessitatē est obliuioni tradita aut tenere qd
 nō lūr obliuiscit. p?clusus aut vētriculi? puppis p?
 vētriculis cerebri: qm nō uenit spis aialis nisi subtilis dicitur
 et mūdificat? q? opus est recodatiōe et rētētiōe claritate et
 subtilitate: vt recolligit res p?
 riat illa vlt vt trāsit spis ad puppim cerebri: nō remittit
 hō rei: et nō rīdet interrogat. Et qm fuit illa forma p?
 facta in capite qd fert spis aialē a medio vētriculi cerebri ad
 vētriculū puppis: inde est sicut aīsus et dicitur: quāntitas
 qua trāsit p illā viā spis. Et apertio ist? vte variat in oib? rē
 festinatias: pigricia. Itā sunt qd habet eū oleoꝝ qd sunt p?
 tes: et velociter rīdent. et sunt qd habet pigricā: et tardē sunt ad
 rīdendū: et nimis cogitāt. Ita aut vicit mēte et intellectū et
 discretionē nō facit nisi dēp?erata spis aialis qd est i puppi
 cerebri. Et si patit iūte spis qd est in puppi cerebri: lesio: p?
 dit memoria: aut i minuit. Si patit: vocat obliuionē perfectā.
 Si minuit: vocat obliuionē ad tps. Et memoria qd patit
 lesio: nē semp ex frigiditate. et bec frigiditate: aliq? est simplex
 aliq? cū hūiditate. Et si cū hūiditate: patit nimis somnū
 Et est aliq? cū siccitate: qm venit egritudo cū siccitate: est
 cum vigilijs. Itā uolū dicit: lethargia et hūmiditas. Itā. s. p.
 pta inquit mens est et intellectus: significat subāntiam cere
 bri mūdā et subnē. Itōn p?rompta pō mens et intellectus
 immūdā sūt cerebri subas: aut grossas. Et velociter dicitur

significat quia substantia cerebri impigna recipit formatio-
ne rei vise. Et bene retinere: significat quia substantia cerebri
habet moderata soliditudines. Et tunc de dicere significat quod
substantia cerebri dura est ad recipiendam formationem rei vise
Et letargia legitur significat substantia cerebri liquidam habere
tem stabilitatem. Et quidam voluerunt facere tibi de operatione
ponitque quod adiuuant retentionem: et adiuuant letargiam. Adissi-
cile est vis qui ad tuas peruenit etatem: quod appellant se-
nectate matrem letargie. Aristoteles autem dicit: pueri et
senes magis oblitiscuntur: quia anime eorum sunt in mutatio-
ne et mutabilitate et hoc in hoc. Pueri ad adolescentiam et
augmentationem. Senes vero mutantur ad declinationem et
diminutionem. Nam festinatio mobilitatis non stat in eodem
vi formationem recipiat. Nonne videtur quod aqua currens cum
nimio cursu: et velociter mouetur. et rursum aqua glaciat: non
stat in illis formato imaginis. Tertium genus qui sunt iu-
uener: et plus iuuenibus: illi vero tenent et remiscuntur
propter serenitatem vel puritatem capitis: et propter tempe-
rantiam humiditatis in illo. Tantum opus est nobis. propter
benignitatem eius super nos: ut non desperationem tibi infer-
ramus desiderii tui propter proeuat etatem et domina-
tionem plegmatis sub complexione corporis et cerebri tui. Sed
comemo: abimus tibi confectiones medicinas que te ducant in
desiderii tui et beneplaciti tui: dei non desit beneficium.
Dico autem letargia quoniam est minutatio recordationis et mi-
nutatio nascitur: aut ex sola frigiditate: aut cum humiditate
et potest ut curatio eius: et medicina inueniatur i bis que
calescunt cerebri: et mundificant plegma in illo sicut est
biera. et melius est in illis et magis iuuatium theodotius
maius: quod sit cum nucibus muscatis: et hieralogodon: et biera
hippocratis: biera galbiera eraculi: biera ardygenis: et
similia. bibatur de bis fin tempus virtutis. Nam mundifi-
catur cerebrum ex illo cybino qui est fundamentum letargie
Similiter faciunt genera plularum laxatiuum ad istam com-
plexionem frigidam et stomachicam et coctia. Et potus similis
ter qui habet potestatem mundificandi cerebrum. Et illa que
erantur plegma de cerebri cum gargarismo: aut cum ma-
stricatione: aut cum fermentatione: aut cum calido cysteri. Quia
que dignis iuuant letargicos. Nam purgant abundantiam
sanguinis vel plegmatis que est in puppi cerebri. Et alie
calide confectiones que non sunt laxatiue: ut tyziaca: trife-
ra maior: selitpe: ematitres: diatrion pipereon: diaroma:
ta: diagalagan: pentaticus: omouisia: crogenue: et similia.
Ite iuuant letargicos plegma dissoluto: et mutant na-
turam cerebri in naturalis caloris. Anacardus et confectiones
recipiunt anacardi iuuant letargi. Medicina tamen ana-
cardi iuuat cum sua proprietate. Sed dicit se sanasse letar-
gici cum castoreo et pipere al. et melle: aut cum oleo sinapino
si puppis vngatur. Idem et piperit facit. Abstinentium est
ab omni frigido et humido. Etendum est medone aromatis-
co: aut sapo calamentis. Moueatur cerebrum cum sternuta-
mentis ex calido vel est sinapis: castoreum: anisum: conditum
aut piper. Mandat est oximel cum squilla: ut vomitus prouo-
cetur satis bibatur cum sacchara. Mandat tunc oiganis cum ita
piblagria: aut radices capparis. Lasse sine facificatione in-
curset et occipitio ponatur. Abstinentium est a phlebotomia
colla. Ungatur caput ex oleo temperato cal. aut irino et mu-

sellino: camofii. costof. Ribandes affirmat si lingua vrpue
epopis super oblitiosum ponatur: memora recuperari. Sed
militar si ex felle gruis cum oleo sambucino sternutamentum
prouocetur: sanari letargi. quidam dicit: Hec agit cum an-
tidotum tibi ex nostro consilium arbitrio: quod et mentem
confirmet et stomachum: letargiam auferat: et omnia me-
bra a frigiditate et obilitate restauret: quod. R. sinj. galan:
massi. cinamo. anisi spice iringi anacardi calamenti oiganis
an. 3. vj. thuris masculi gariofi. cardamomi piperit casto. p
peris lon. et nigri casticeothi ciperi an. 3. ij. nucis musca. cafe
lig. cala. aroma. avari folij ligni al. croci tyziace appi ameo:
an. 3. ij. mente. s. ij. facpul. Item antidoti cum melle anacar-
di reuocat mentem: letargiam tollit: iuuat melancholicos et
plegmaticos emoroidas et artricos. R. kebuli bellitrici em-
blici piperis ni. et lon. an. 3. ij. sinj. mellis anacardi an. 3. vj.
castorei stocacei gariofi. ana. 5. v. camomille bacarum lauri
ciperi an. 3. ij. sacca. 5. et mel quod sufficit. Dicitur antiq an-
cardum non esse mirandum in medicina nisi preparatur. sic
tritum anacardum in aceto missum per dies. vj. sibi dimitta-
tur: postea coquantur lento igne vt tertia pars aceti consum-
pta sit: deinde coletur: et fer eius in medicina mittatur. ac-
tum autem quod restiterit: cum tantum de melle vsq ad p
studium coquantur: et hoc est mel anacardiicum.

¶ Finitur libellus Constantini de oblutone.

¶ Habes in hoc volumine artis apollinee studiosissime in-
dagato: vsq ad ita facile Salomonis regis arabie filij adopti
uit: baud medicoribus cum sumptibus: tum egacris laboribus
coacruata opera: que antea variis in locis et apud diuer-
sos in tenebris nimia vetustate et carie ferme consumpta de-
lituisse indubitate est: accuratissime artis impetissime sedulo
labore innotata: in lucem ad oculum huius facultatis opera
impendere cupientium (non enim solum nobis nat sumus)
edita. Curant ea impugni bone? vir Bartholomeus troe
bibliopola Lugdunens. Extrema manus apposta fuit Anno
dñi. xv. supra. Et mense decembris in Lugdunens. emporio in
officina probi viri Johannis de platea chalcographi.

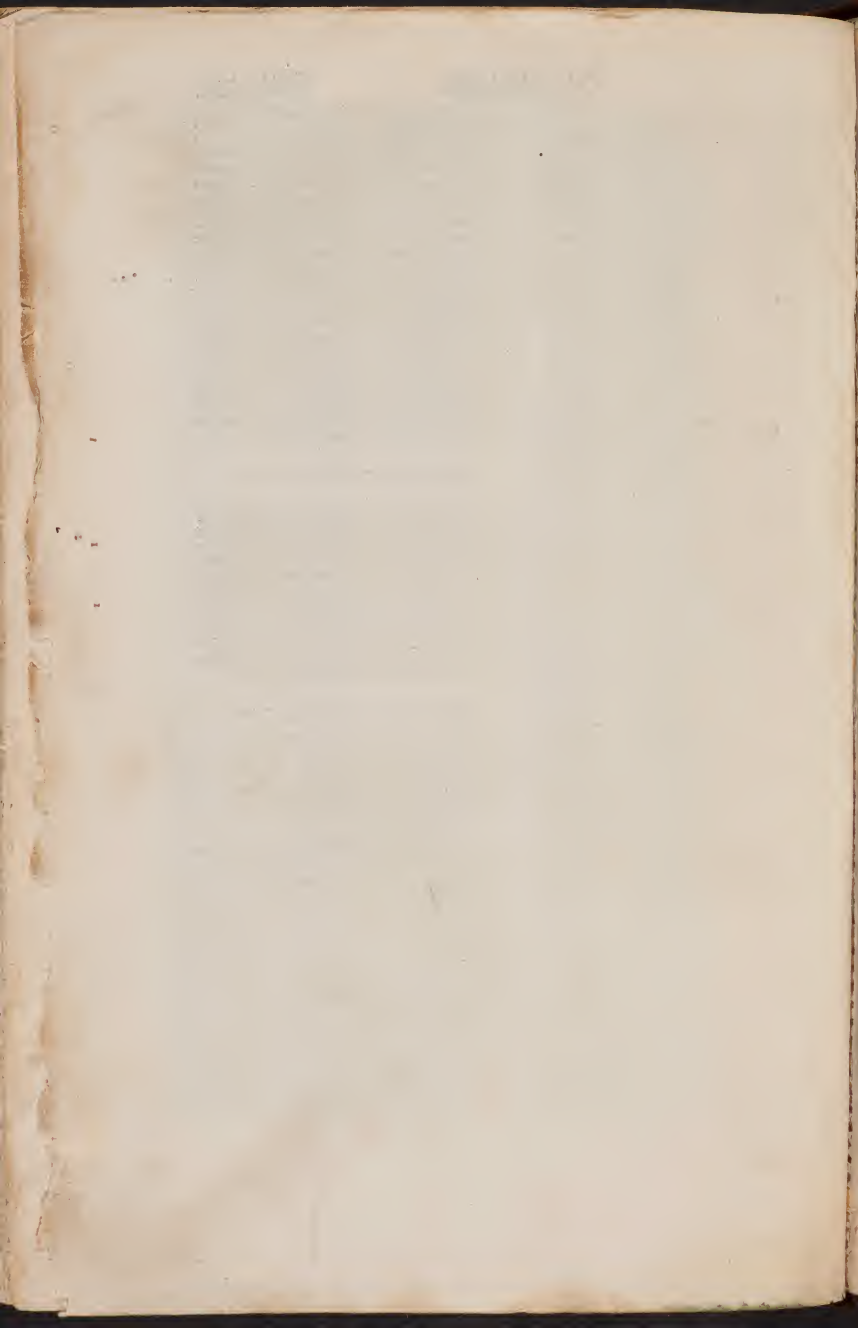
¶ Impressorū tumultuarium heptastichon.

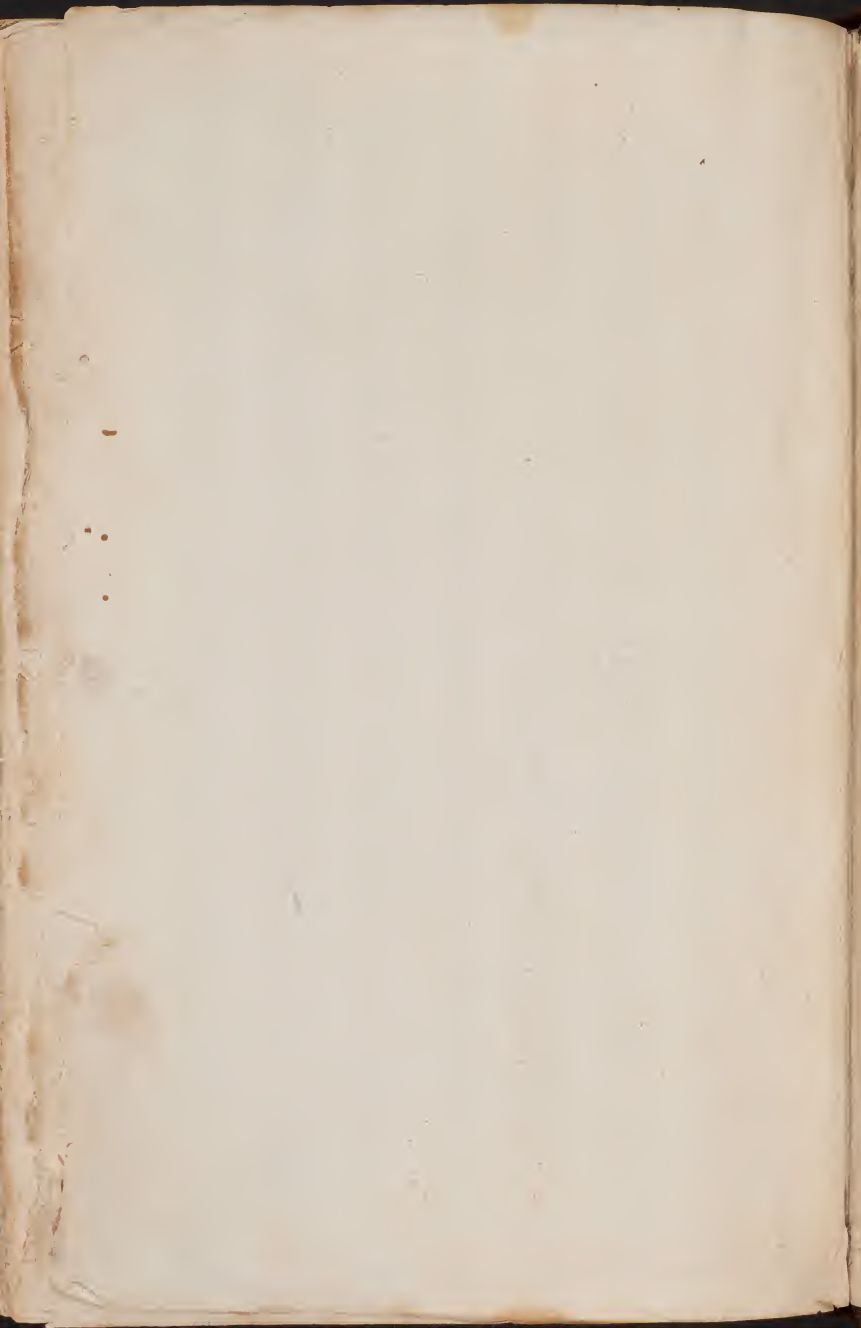
Innumeros casus: varia et discrimina passa
Operatum portum nostris carina tenet
Sudores nobis peperit pars magna diei
Atq; labori magnus nocte silente fuit
Unde immente pater seruit qui spiritus omnis
Opus: en gratas mens tibi soluit ouans.

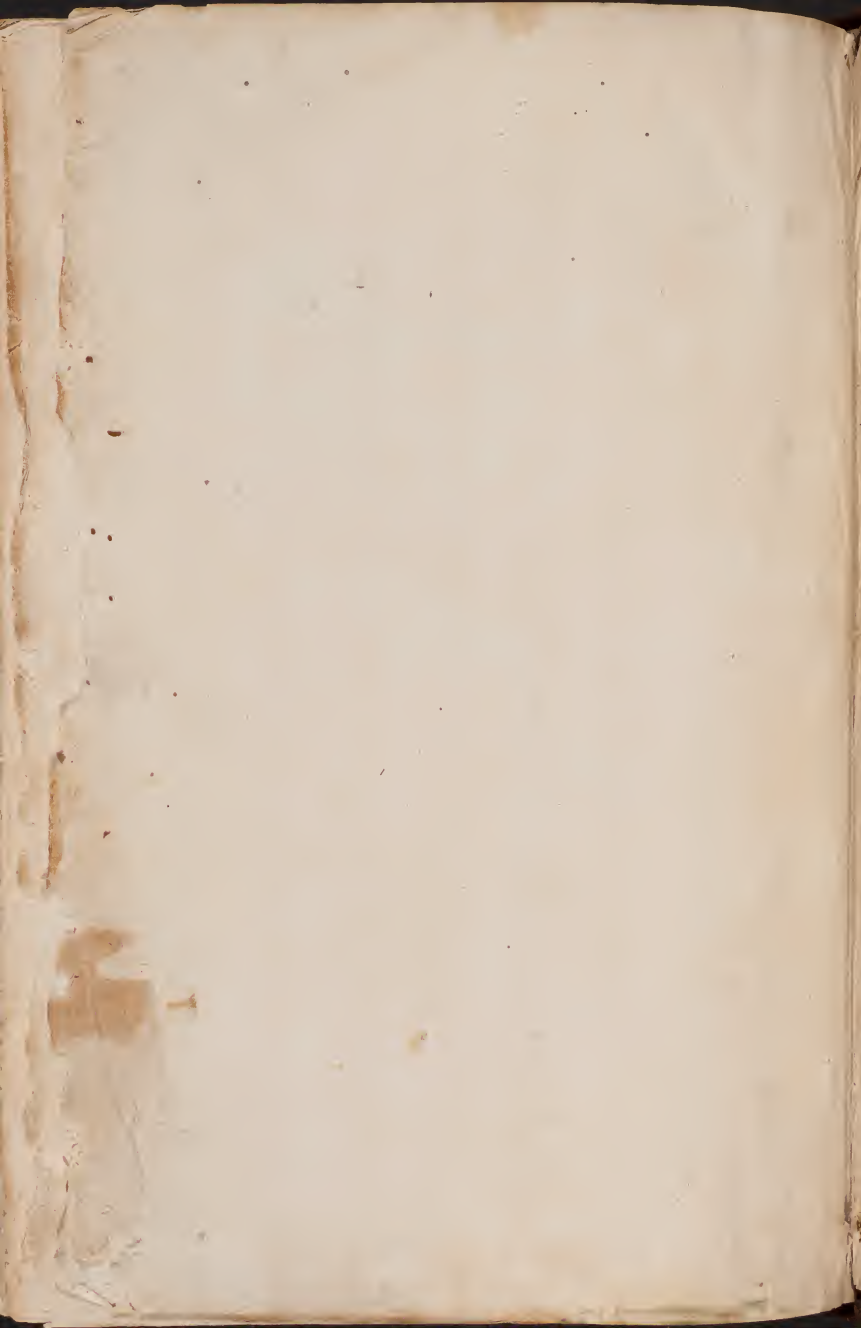
¶ Registrum vnius partis.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S
T V X Y Z aa bb cc ee

Omnes sunt quatermiones preter A L. qui
est quintermion.

M. 741.

Arztbuch General
Berlin April 1926

Abb. 2. 60. -

Accession no. ACK

Author Israeli, I.
Omnia opera.
1515.

Call no.

Classics
+

2127

Collect: A. C. KLEBS

from: B. 212 + Co. Frankfurt

date: April 1926 - 200.

